

Franc. 1957. *Boehmer, Fontes I.*
H. p. 137° (Miguel de Leone)
H. Conrad Engel

JOANNIS TRITHEMII, SPANHEIMENSIS,

E T
Postea Divi Jacobi apud Herbipolim Abbatis,
Viri suo ævo doctissimi.

TOMUS I.

ANNALIVM HIRSAVGIENSIVM,
Opus nunquam hætenus editum, & ab Eruditis
semper desideratum.

COMPLECTENS
HISTORIAM FRANCIE ET GERMANIE,
GESTA IMPERATORUM, REGUM, PRINCIPUM,
EPISCOPORUM, ABBATUM, ET ILLUSTRIVM
VIRORUM.

*Nunc primum in gratiam, & utilitatem Eruditorum è Manuscriptis
Bibliotheca Monasterij S. Galli publicè luci datum.*

Cum licentia Superiorum.

Typis ejusdem Monasterij S. GALLI, Anno MDCXC.
Excudebat Joannes Georgius Schlegel.

*Ad
Biblioth: aul: Eystettensem.*

55/Franc. 1957
Kunst u. Geschichte d. V.
bei der U.B. Würzburg

55/Franc.1957,

© 2026 Universitätsbibliothek Würzburg

PRÆFATIO

A D

LECTOREM.

Andide Lector, quisquis es, qui oculos huc conjece-
ris, tantillum urbanitatis ne deneges, donec pauca
tecum in vestibulo hujus operis Trithemiani præ-
loquar, quæ momenta editionem ejus persuaserint.
Præfert titulus, id passim ab Eruditis desideratum
esse; ita est, evolve si lubet, Clarissimi Viri Marquardi Freheri
Confiliarij Palatini notas Chronico Hirsaugiensi primæ editionis ad
calcem annexas; ubi imprimis inter alia: *incertum, inquit, an Auctor
opus longius produxerit, & fortè ad ætatem usque suam, ut Spanheimense.*
Dubitationem Frehero moverat ipse Trithemius Ep. ad Rogerium
Sicambrum Herbipoli data anno 1507. dum scribit: *Ad preces Blasii
Abbatis Hirsaugiensis Chronicon eiusdem Cœnobij scribere adorsus maiorem partem
complevi: sed illo mortuo editionem intermisi, incertus, quâ mercede Successor
eius laborem recompensare futurus sit.* Ex quibus liquido patet, calamum
Trithemij, subito ob alienæ metum ingritudinis scribere desisse.
Econtra spem continuati operis rursus aut animavit, aut verius
crexit Præfatio Trithemij Chronico Spanheimensi præmissa, in qua
asserit: *Chronicon Hirsaugiensis Cœnobij hic quidem incepti, sed apud Herbi-
polim urbem Francorum tandem complevi: opus magnum, & in duobus volumi-
nibus partitum.* Merito igitur Marquardus Freherus inter spem me-
tümque fluctuantis instar effatus: *Sane aut subito ab indignante abruptam
hoc loco scriptionem apparet: aut alterum insuper paris magnitudinis volumen
horum Annalium desiderari dolendum est.* Et ex eo Gerardus Joannes
Vossius: *Vtinam inquit, totum opus aliquando videat lucem.* Ad amissim
hæc omnia respondent dictis Trithemij, quæ sparsim inter opera ejus
reperiuntur, si exactâ annorum serie observatâ conferantur cum
præliminaribus Epistolis duorum voluminum secundæ compo-
sitionis, ut proinde Benevolo lectori omnem formidatæ fortitan
suppositionis scrupulum tollamus, placuit ordine historiam utrūq-

X 2

quo

PRÆFATIO AD LECTOREM.

que & veteris & nostræ, id est, primæ & secundæ compositionis enarrare, nequis primam & secundam editionem pro una eadēque accipiendam falsò existimet. Igitur ut ab ovo rem ordiar, scribit Trithemius ad Joannem Abbatem Hirsaugiensem anno 1511. *Iam sedecim, inquit, sunt anni elapsi, quòd Historiam Hirsaugiensem inchoavi.* Id de prima Editione imperfecti operis intelligendum esse patet, quàm Blasio Abbate Hirsaugiensi urgente, Trithemius adhuc Spanheimensis Abbas circa annum 1491. inchoasse videtur. Post Blasij Abbatis decessum, qui ad annum 1503. refertur, Trithemius continuationem operis abruptit, ut ipse testis est in Epistola ad Rogerium Sicambrum superius citata. Hanc verò Editionem non ultra annum Christi MCCCCLXX. deduxit, quam sic imperfectam Marquardus Freherus Consiliarius Palatinus in Bibliotheca Palatina reperiens publico Eruditorum bono typis Wechelianiis vulgavit Francofurti anno Christi MDCL. Hoc enim verò est Chronicon illud Hirsaugiense, cujus autoritas hætenus tam frequens Scriptoribus fuit, & in amoribus Huberto Thomæ Leodiensi in vita Friderici victoriosi Palatini, Frehero in libro de originibus Palatinis, Gefnero in Bibliotheca, Spondano in Annalibus Ecclesiasticis, Nicolao Serario in rebus Moguntiacis, Vossio de Historicis latinis, & alijs sine numero; quibus illa semper in manu, at hæc novissima editio in solo desiderio fuit. Opere sic abrupto, Joannes Abbas anno suprà memorato 1503. ad Hirsaugiæ ipsam promotus, importunis iterum precibus Trithemium rogare & hortari non destitit, donec is urbanitate victus, ac spe remunerationis accepta securus iterum se operi accingeret. Is tunc temporis Spanheimensi Abbatià valere iussu S. Jacobi Herbipolensi Cœnobio prælatus est, ibidēque anno circiter 1509. primam editionem mancā ad incudem revocavit, ut ipse refert in Epistola ad Joannem Piemontanum Priorem Lacensem: *Vt literis respondeam tuis, te scire volo, quod isto anno toto sum occupatus in editione Chronicorum, sive Historiarum Monasterij Hirsaugiensis. Opus est magnum, & per annos ferme septingentos à fundatione prima usque ad hæc tempora continuandum. Etenim primam Editionem mancā olim dimissam, iterum à principio nuper inchoavi, eritq; necesse continuare in finem.* Telam ergo historię suæ rursus à primæva fundatione retexens, & quosdam lapsus prioris editionis corrigens totum opus in duo volumina seu partes divisit, itaque adauxit, ut ipso Vossio teste, quadruplum conficiant primæ editionis. Primum quidem volumen usque ad Volpoldum Abbatem XXV. inclusivè continuando deduxit, absolutumque scribit Anno 1511. ad Joannem

Abbatem

PRÆFATIO AD LECTOREM.

Abbatem Hirfaugiensem, ut legenti in limine hujus operis liquet. Anno tandem Domini 1514. utrique volumini, quibus se per menses quinquaginta quatuor pertinaci conatu infudasse fatetur, supremam manum, & finem imposuit, usque ad Abbatem tunc in vivis degentem id continuando. At mors Trithemij biennio post subsecuta, sed immatura, in causa fuit, ut & hoc volumen, & alij præclari libri ab ipso scripti non ederentur. *Eo enim defuncto, ait Gellnerus ex Pirckheimero, adeo repente cuncta, quæ reliquerat, disparuere, ut ne vestigia quidem superesse viderentur.* Latuit ergo secunda hæc compositio in latebris condita, & sola per integrum sæculum Hirfaugia tanto cimelio superbiebat, ut ipse Trithemius vel alius Hirfaugia incola in calce primi voluminis addidit: *Ne sola Hirfaugia gaudeat.* Sed thesaurus invisus, & Sapientia abscondita, quæ utilitas in utroque? Anno tandem 1608 quantum quidam mihi constat, & ex Freheri originibus Palatinis conjicere datur, Marquardo Frehero videre hæc duo volumina, vix tangere, frui omnino non licuit. Frementibus deinde Protestantium & postea Suecorum armis, verus & unus hic Unio pulsos Hirfaugia Monachos & Abbatem Wunibaldum comitatus est ad Vineas (Weingartenense Monasterium) tanquam ad sinum & concham, sed cum grassante indies jam jam in Sueviæ viscera bello inter manubias Martis rapi formidaret, securitatis ergo in Helvetiam ad nostrum D. Galli Asceterium ex tot procellis elapsus appulit, ex quo dein sagaci industriâ Apographum nostrum Exemplar descripsimus, eundemque jam alteri ruinæ, quam dicemus, imminentem ab interitu vindicavimus. Eo adhuc madido & vix completo, avocatur rursus, & alio portu quæsito naufragium reperit, ut enim tutius lateret, Blumneggæ Castro in Walgoia sito una cum ultimo Hirfaugienfi Abbate Wunibaldo immigrat. Invida & infida fors! Incidit in Scyllam cupiens vitare Charybdim: declinato feliciter Marte, Vulcano spoliis infeliciter cessit Trithemij *Chronicon*, post tot pericula & fortis insidias quiete incassum quæsita; repentino etenim exorto incendio cum universis alijs Hirfaugienesium Documentis priusquam in lucem prodijt, in flammam & cineres abiit, Wunibaldo vix illæso, & paulo post animam doloris acerbitate victam efflante. Audio quidem, jam antequam castrum flammis absumeretur, iussu & impensis Serenissimi Ducis Bavariae, & Electoris Maximiliani pleraque ex Documentis descripta, Monachiumque deportata fuisse, quæ nunc ævi fortassis in Electorali Bibliotheca Monacensi reperire liceat. Benevole Lector, quievit hætenus sub umbra Bibliothecæ nostræ

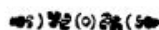
)(3

nostræ

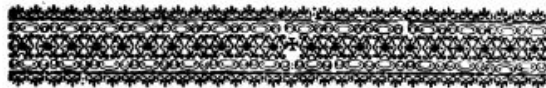
PRÆFATIO AD LECTOREM.

nostræ Sangallensis Trithemij Chronicon, surgit nunc tanquam ex cineribus (autographum enim, ut diximus, in cineribus Blumenegianis sepultum) redivivum, animante editionem ejus R.R. Clarissimo Patre Joanne Mabillono Monacho S. Germani Parisiensis, quem lares vel potius Tutelares nostros invisentem in sancto Gallo vidimus, nec sine sensu suavitatis recordamur. Viso is apographo nostro Chronici Hirsaugiensis, quasi reperto thesauro exultans, mox editionem ejus impense suavitatis, & persuasit, quem *Epyroclitus* hujus lucubrationis nuncupari non gravatè fero, sed potius in acceptis habeo. Præter hunc & alij Eruditi & excellentis Doctrinæ Viri Abbates & Priores Monasteriorum, quæ Hirsaugiæ aut Abbates suos, aut fundatores, aut colonos, aut reformatores debent, operi edendo (quod jam jam audierant sub prælo gemere) stimulos addere non cessarunt; paucos memorabo. Ex his Reverendissimus & Amplissimus D.D. Placidus Zur Lauben, Monasterij Murenfis apud Helvetios Abbas, qui promovendæ editioni hujus operis hoc ipsum Chronicum scriptum, & ex nostro transumptum mihi gratiosè communicavit; alter huic eruditione par Amplissimus & Reverendissimus D.D. Georgius Gaisler Monasterij S. Georgij (quod Hirsaugiam ut Matrem filia veneratur) in Nigra Sylva Abbas meritis, gratius nihil sibi ad aures accidisse, quam editionem hujus operis testatur. His accedit Magnificus & Clarissimus D. Gregorius Wipmberger Almæ Universitatis Salisburgensis Rector, qui ut est historiarum amans, hoc opere Antiquitati Germanicæ non minimum gloriæ & decoris accessurum sperat: plures in medium adducere, nisi importunum abitraret. Habes ergo nunc Lector, quod alijs ne videre quidem contigit, solâ semper spe & desiderio lactatis. Desideravit videre Freherus, Hubertus Thomas Leodius, Vossius & alij, sed felicius illis Mabillonus, vidit, & gavissus est. Vides modò & tu Candide Lector, gaude & frue laboribus nostris, & munda sparsim occurrentia pro urbanitate tua ipsemet emenda. Præposuit operi Trithemius Indicem quemdam generalem, quem hic vides, arbitratus Indicem specialem conficere & fini postponere fore laborem & inutilem, & difficilem, hunc tamen magno labore, tuo tantùm Erudite Lector, bono & commodo, confecimus. Ego interim te ad alia festinantem ultra non moror.

Valc. Ex S. Gallo, Pridie Idus Majas, Anno MDCXC.

Sequitur

Sequitur Indiculus pinacius quorundam in hac
prima parte Chronicæ Hirsaugianæ contentorum,
tam ipsam Monasterium, quàm Ordinem nostrum
concernentium, ut patet.

Johannes Trithemius Abbas Lectori Salutem. Omnino dare indiculum, quæ
memoratu digna in hac prima parte Hirsaugiana continentur historia, quam
non sine magno labore composuimus, & difficile iudicamus, & inutile: tum
propter variam multitudinem gestorum, tum quod satis esse iudicamus si totum
legas, quàm partem. Verùm ne Hirsaugiensibus in hoc videatur defuisse, qui Pa-
trum suorum merita, & laudes sub una cupiant serie breviter intueri, omnis non
solum multis & varijs, sed etiam penè infinitis memoratu dignis, quæ facili Ordine
registrari nequeunt, sequentium tabulam ordinavi.

In primo quidem Ordine secundum temporis rationem viri continentur
sancti, meritis Omnipotentis DEO specialiter Dilècti. In secundo Monachi ex Hir-
saugianis ad Pontificatum assumpti. In Tertio, qui scriptis, & eruditione sua
illustrent Ecclesiam. In quarto, Monasteria nostri Ordinis per Hirsaugiensibus
vel de novo instituta, vel ad Observantiam Regularis Disciplina reformata. In
quinto, Nomina continentur Abbatum, qui ex Hirsaugianis Monachis ad diversa
Canobia fuerunt destinati. In sexto, Nomina continentur Sanctorum Ordinis
nostri, quorum in hac prima parte fit mentio. In septimo, Romani Pontifices, &
Cardinales Ordinis. In octavo Archiepiscopi. In nono Episcopi. In decimo
viri Ordinis eruditione, & scientiâ scripturarum illustres. In undecimo,
Nomina quorundam Monasteriorum Ordinis nostri, quorum fundationes, vel ra-
tiones & Dignitates in hoc ipso volumine recitantur. Et hæc omnia sub CCCCXXVII.
annis gesta, in hoc opere signata continentur, hoc est, à prima institutione Hirsa-
ugiensi, quæ facta est anno Domini DCCCXXXVIII. usque ad annum millesimum
ducentissimum sexagesimum quintum.

¶ 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 1040

Nomina Sanctorum, qui Monachi fuerunt
in Monasterio isto Hirsaugiensi, quorum gesta in
hoc volumine annotata continentur.

Sanctus Adalhardus Monachus, qui obiit 922.
Sanctus Egwardus Episcopus Sleuicensis anno 965.
Sanctus Wernboldus Monachus obiit anno 925.
Sanctus Wilhelmus Abbas XII. obiit anno 1091.
Sanctus Diemo Archiepiscopus Salzburgeris & Martyr. obiit. 1105.
Sanctus Gebhardus Episcopus Constantiensis eligitur 1042.
Sanctus Theogenus Episcopus Metensis 1100.
Sanctus Adelbertus Monachus & Prior anno 1088.
Sanctus Bertholdus Monachus anno 1111.

Sanctus

Sanctus Ermenoldus Abbas in Pruveningen anno 1114.
 Sanctus Bruno Abbas XIV. hic anno 1105.
 Sanctus Henricus Abbas in Breitenawe anno 1132.
 Sanctus Diemo, hic Monachus obiit anno 1140.
 Sanctus Roffoldus Abbas in Wirzburg obiit 1163.

Sequuntur Episcopi de Monasterio Hirsaugienfi assumpti.

Sigismundus Episcopus Halberstattenfis, anno 894.
 Regenboldus Episcopus Spirensis, anno 943.
 Egwardus Episcopus Sleisicensis, anno 964.
 Bernwardus Episcopus Herbipolenfis, anno 989.
 Diemo Archiepiscopus Salzburgenfis, eligetur 1094.
 Gebhardus Episcopus Constantienfis 1083.
 Gebhardus Episcopus Spirensis 1105.
 Theogerus Episcopus Metensis 1100.

Sequuntur Nomina Illustrium Monachorum atque Doctorum hujus Cœnobij Hirsaugienfis, qui varia scripserunt Opuicula.

Urbanus primus Abbas Doctor varia scripsit.
 Hildulphus Magister scholarum primus, Doctor.
 Ruthardus Magister scholarum secundus, Doctor.
 Richbodo Magister scholarum tertius, Doctor.
 Helfridus Monachus Doctor plura scripsit.
 Rudolphus Monachus Doctor multa scripsit.
 Haderadus Magister scholarum quartus, Doctor.
 Luthæus Magister scholarum quintus, Doctor.
 Cunzigo Monachus Doctissimus plura scripsit.
 Hardericus Monachus, & Doctor Eruditus.
 Adelbero Scholasticus datur ad S. Albanum.
 Herbordus Magister scholarum sextus, Doctor.
 Diethardus Monachus Doctor insignis.
 Diethardus alius Magister scholarum septimus.
 Megenradus Magister scholarum octavus.
 Regenhartus Magister scholarum nonus.
 Luernboldus Monachus, & Doctor sanctus.
 Theobaldus Magister scholarum decimus.
 Arnoldus Scholasticus datur ad Herbipolim.
 Wilhelmus Abbas hic duodecimus, Doctor.
 Haymo Prior hic, & Doctor eruditissimus.
 Conradus, qui & Peregrinus, Doctor Acutus.

Sequuntur

Sequuntur Monasteriorum nomina per Hirfaugienſes Monachos aut noviter instituta, aut poſt ruinam magnificè reſormata.

Monasterium conſtruxerunt novum in Zwifalten Conſtantiensis Diœceſis.
Monasterium S. Georgij Martyris in nigra ſylva novum.
Monasterium S. Petri Apoſtoli in Eipfurt novum.
Monasterium S. Martini in Cazintha novum.
Monasterium Prueningen Ratisbonensis Diœceſis novum.
Monasterium in Weilheim novum conſtruxerunt.
Monasterium Prioratus in Reichenbach novum.
Monasterium Præpoſituræ in Rothe novum.
Monasterium Prioratus in Schönrein novum.
Monasterium S. Nicolai in Camberg novum.
Monasterium in Breytenawe inſtituerunt novum.
Monasterium in Gozawe ſimiliter novum.
Monasterium in Odenheim inſtituerunt novum.
Monasterium in Haſungen ſimiliter novum.
Monasterium Cellæ Paulinæ inſtituerunt novum.
Monasterium Petri Domus in Conſtantia novum.
Monasterium Lauenſe in Carinthia novum.
Monasterium Poſſaugienſe novum inſtituerunt.
Monasterium Hugshoffen Argentinensis Diœceſis.
Monasterium Schallhaufen reſormaverunt.
Monasterium Lauriſſenſe reſormaverunt.
Monasterium Rheinharzbronnen reſormaverunt.
Monasterium in Altdorff reſormaverunt.
Monasterium S. Albani Moguntia reſormaverunt.
Monasterium S. Ferrucij in Bliedenſtatt reſormaverunt.
Monasterium Montis S. Jacobi ſimiliter.
Monasterium in Bruwiler Colonienſis reſormaverunt.
Monasterium Mediolaconſe in Lotharingia reſormaverunt.
Monasterium S. Diſibodi Episcopi reſormaverunt.
Monasterium Limburgenſe reſormaverunt.
Monasterium in Weiſſenburg reſormaverunt.
Monasterium Sunſheim inſtituerunt novum.
Monasterium Clingenmünſter reſormaverunt.
Monasterium in Hornbach ſimiliter reſormaverunt.
Monasterium in Dolegia Trevirenſis Diœceſis reſormaverunt.
Monasterium in Sels Argentinæ Diœceſis reſormaverunt.
Monasterium S. Walpurgis novum inſtituerunt.
Monasterium in Morfmünſter reſormaverunt.
Monasterium in Gengenbach reſormaverunt.
Monasterium in Schutteren ſimiliter reſormaverunt.
Monasterium Ettenheimmünſter reſormaverunt.
Monasterium Neuwiler Argentinæ Diœceſis reſormaverunt.
Monasterium Schwarzach Argentinæ Diœceſis reſormaverunt.
Monasterium Schwarzach Herbipolenſis Diœceſis reſormaverunt.
Monasterium S. Burckhardi Herbipolis reſormaverunt.
Monasterium S. Stephani Herbipolis reſormaverunt.
Monasterium in Amorbach reſormaverunt.
Monasterium Neullatt Herbipolenſis reſormaverunt.

) (

Monasterium

Monasterium in Tharissa juxta Moganum reformaverunt.
Monasterium Montis Monachorum Bambergæ reformaverunt.
Monasterium in Monichaurach reformaverunt.
Monasterium in Steinach similiter reformaverunt.
Monasterium Uraugienle novum plantaverunt.
Monasterium in Salveld novum in Thuringia instituerunt.
Monasterium S. Joannis Bergense reformaverunt.
Monasterium in Rheinawe Constantiensis Diocesis.
Monasterium Admontense in Austria reformaverunt.
Monasterium S. Udalrici in Augusta reformaverunt.
Monasterium in Yme Constantiensis Diocesis reformaverunt.
Monasterium Rolatz prope Aquilegiam reformaverunt.
Monasterium Elchingen reformaverunt.
Monasterium Augienle prope Conflantiam reformaverunt.
Monasterium in Weingarten reformaverunt.
Monasterium in Besselbronn reformaverunt.
Monasterium in Breganz reformaverunt.
Monasterium Heremitarum similiter reformaverunt.
Monasterium Campidonense reformaverunt.
Monasterium Altrach in Bavaria reformaverunt.
Monasterium in Deckingen reformaverunt.
Monasterium S. Benedicti in Alpersbach, similiter.
Monasterium in Ottenbüren reformaverunt.
Monasterium in Blaubüren similiter reformaverunt.
Monasterium in Lorch novum instituerunt.
Monasterium in Neresheim reformaverunt.
Monasterium in Sluchteren reformaverunt.
Monasterium in Ochsenhausen reformaverunt.
Monasterium S. Blasij in nigra sylva similiter.
Monasterium in Murbach reformaverunt.
Monasterium in Mure similiter reformaverunt.
Monasterium Nawense reformaverunt.
Monasterium Tharissenle in Bavaria similiter.
Monasterium S. Ruperti Salzbürgenle similiter.
Monasterium in Heidenheim reformaverunt.
Monasterium S. Petri in nigra sylva.
Monasterium in Wyblingen reformaverunt.
Monasterium S. Truberti reformaverunt.
Monasterium in Trube similiter reformaverunt.
Monasterium in Elwangen similiter.
Monasterium in Thierhauben similiter.
Monasterium S. Joannis in Thurtale.
Monasterium Fabariense reformaverunt.
Monasterium in Andex quod & Mons sanctus.
Monasterium in Fichingen reformatur.
Monasterium in Blanckenletten similiter.
Monasterium in Beynweiler reformaverunt.
Monasterium Amineburg reformaverunt.

Nomina

Nomina sequuntur Abbatum, qui ex Hir-
saugienſi Monafterio dati ſunt ad institutionem,
ſeu reformationem aliorum Cœnobiorum.

C^oUnzigo Abbas datur ad Monafterium Lauriffenſe.

Adalbero fit Abbas in Blidenſtatt.
Wernherus fit Abbas ſancti Albani Moguntia.
Bernolphus fit Abbas ſancti Ferrucij in Blidenſtatt.
Adelbertus fit Abbas in Klingenmünſter.
Gifelbertus fit primus Abbas in Haſungen.
Gifelbertus fit Abbas in Reingarzbronna.
Sifridus fit Abbas in Schaffhaufen.
Diepoldus fit poſtea Abbas in eodem loco.
Henricus fit Abbas S. Georgij in Nigra ſylva.
Gebhardus fit Abbas in eodem loco.
Conradus fit Abbas in eodem loco.
Theogerus fit Abbas in eodem Monafterio.
Theodericus fit Abbas primus Petri Domus.
Norgerus fit Abbas in Zwifalten primus.
Godfridus fit poſtea Abbas in eodem loco.
Güntherus fit primus Abbas in Camberg.
Henricus fit poſtea in eodem loco Abbas.
Joannes in eodem Monafterio Abbas.
Theodoricus Abbas in eodem Cœnobio.
Adelbero primus Abbas in Wilhelm.
Diemo ſecundus Abbas in eodem loco.
Wilicho fit Abbas in Monafterio Altorff.
Azelinus fit Abbas in Buren, Auguſtanæ Dioceſis.
Otto fit Abbas in eodem poſtea Monafterio.
Otto fit Abbas in Monafterio Rheinaugienſi.
Hildeboldus fit Abbas Magdeburgenſis.
Hugo fit Abbas poſtea in eodem Monafterio.
Erckenbaldus fit Abbas Yſnenſis.
Bruno fit Abbas in eodem Monafterio.
Vuzilo fit Abbas Lauenſis in Carinthia.
Sigewinus fit Abbas in Roſaz prope Aquilegiam.
Gaudentius fit Abbas in Carinthia.
Eberhardus fit Abbas in Brwiler.
Eberhardus fit primus Abbas in Odenheim.
Richwinus fit Abbas poſtea in eodem loco.
Erhardus fit Abbas in eodem loco.
Gerungus primus Abbas Cellæ Paulinæ.
Udalricus fit Abbas in eodem loco.
Volpodoprimus Abbas in Gozawe.
Burckhardus fit Abbas ibidem.
Rupertus fit Abbas in eodem Monafterio.
Rudolphus in eodem Monafterio fit Abbas.
Wolfframus Abbas datur ad Babenberg.
Ermenoldus fit Abbas S. Nazarij in Lorſch.
Sigehardus poſtea fit Abbas in eodem loco.

)(2

Ermenoldus

Ermenoldus fit primus Abbas in Pruveningen.
Burckhardus fit Abbas in Erfurdt.
Wernherus fit Abbas in eodem loco.
Drutwinus fit primus Abbas in Breidenaw.
Henricus secundus Abbas ibidem.
Egbertus primus Abbas Pofaugienfis.
Hugo fit poſtea Abbas in eodem Conobio.
Adelbertus fit Abbas in Elchingen.
Regenboldus datur Abbas ad Naw.
Adelbertus fit Abbas in eodem Monafterio.
Adelhelmus fit Abbas in Amorbach.
Adelhelmus fit Abbas Mediolacenſis.
Wolfframmus fit Abbas in Schwarzach Francorum.
Theodoricus fit Abbas poſt eum ejuſdem loci.
Conradus fit Abbas in Schwarzach Alſatia.
Hildebertus fit Abbas in eodem Conobio.
Burckhardus fit Abbas in Weingartten.
Diethmarus fit Abbas in eodem loco.
Megengas fit in eodem loco Abbas.
Rurigerus fit Abbas in Theris iuxta Moganum.
Lupoldus fit Abbas in Belfelsbronna.
Godfridus datur Abbas in Bregenz.
Henricus mittitur Abbas in Bldenſtatt.
Conradus fit Abbas in Hornbach.
Berengerus fit Abbas S. Stephani Herbipolis.
Roffoldus fit Abbas in eodem loco.
Adelgerus fit Abbas novæ Civitatis prope Herbipolim.
Henricus datur Abbas ad Eremitas.
Waltherus mittitur Abbas ad Monichaurach.
Manegoldus datur Abbas Campidonenſis.
Marcquardus fit Abbas in Cengenbach.
Adelbergus fit Abbas S. Albani Moguntia.
Rupertus Abbas deſtinatur ad Sels.
Erckenbertus fit Abbas S. Jacobi Moguntia.
Burckhardus fit Abbas in eodem Conobio.
Henricus mittitur Abbas ad Neuwiler.
Rurhardus fit Abbas in Morsmünſter.
Rupertus mittitur Abbas ad Alſaich Bavaria.
Sigefridus fit Abbas in Klingenmünſter.
Sigehardus fit Abbas S. Burckhardi Herbipolis.
Conradus datur Abbas ad Hugshofen.
Marcquardus fit Abbas in Deckingen.
Eghardus primus Abbas in Uraw.
Ludovicus datur Abbas ad Weißenburg.
Conradus fit Abbas S. Benediſti in Alberſpach.
Berchtoldus Abbas mittitur ad eundem locum.
Wilhelmus datur Abbas ad Ottenbüren.
Eſſo mittitur Abbas ad Beynwiler.
Adelmus deſtinatur Abbas ad Amineburg.
Fridericus conſtituitur Abbas in Murhart.
Erckenbertus mittitur Abbas ad Lymburg.
Godebaldus fit Abbas apud Sunſheim.
Wolfframmus fit Abbas S. Walpurgis in Alſatia.
Herbertus ad Lorch mittitur Abbas primus.
Joannes promoveretur Abbas ad Schuttram.
Adelhan mittitur Abbas ad S. Diſibodum.

Joannes

Joannes datur Abbas ad Dolegiam.
 Bruno mittitur Abbas ad Errenheimmünster.
 Hartmannus datur Abbas ad Steinach.
 Wignandus mittitur Abbas ad Thariffam.
 Starckhardus ad Schutteram datur Abbas.
 Rupertus mittitur Abbas ad Elwangen.
 Fridericus ad Augiam datus est Abbas.
 Ad Salveld datus est Abbas nomine Erro.
 Ad Cœnobium Admontense datus est Abbas.
 Ad Augulfam similiter mittitur Abbas.
 Ad Blaubüren datur Abbas.
 Ad Neresheim quoque datus est Abbas.
 Ad Ochsenhausen similiter datur Abbas.
 Ad sanctum Blasium Abbas mittitur.
 Ad Mure quoque Abbas missus est.
 Ad Monasterium Thariffense in Bavaria quoque.
 Ad S. Rupertum Salisburgense Abbas datur.
 Ad Heidenheim similiter Abbas datur.
 Ad S. Petrum in Nigra sylva Ludgerus datur.
 Ad Fischingen Abbas datus est.
 Ad Blanckenstetten similiter datus est Abbas.
 Ad Wiblingen mittitur Abbas.
 Ad S. quoque Trutpertum.
 Ad Trube datus est Abbas Wilico.
 Ad Thirhauben Abbates dederunt.
 Ad Monasterium in Thural similiter.
 Ad Cœnobium Fabariense datur Abbas.
 Ad Andemontem sanctum datus est Abbas.

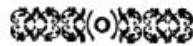
Omnia & singula Monasteria, quæ vel instituerunt, vel reformaverunt
 Hirsaugenses, non solum Abbates ad illa, sed etiam Monachos dederunt sufficien-
 tes, cum libris & vestibus necessarijs.

Nomina Sanctorum Ordinis nostri, quorum in hoc volumine fit mentio.

Deusdedit Abbas Cassinensis & Martyr.
 Probus Monachus S. Albani Moguntia.
 Meginarus Monachus Augiensis Eremita & Martyr.
 Ansbaldus Abbas Prunienis Treverensis Diocesis.
 Odo primus Abbas Cluniacensis, anno 894.
 Berno fundator & Abbas Gigniacensis, anno 894.
 Fulco ex Abbate S. Bertini Archiepiscopus Remensis.
 Bado Abbas S. Bertini post Fulconem.
 Wilhelmus Abbas Gellonenfis, anno 911.
 Wigbertus fundator & Monachus Gemblacenfis.
 Anno primus Abbas Bergensis in Saxonia.
 Adelbertus primus Archiepiscopus Magdeburgensis.
 Libacius Episcopus Ruthenorum Monachus S. Albani.
 Maiolos Abbas Cluniacensis, anno Domini 959.
 Maurinus Abbas & Martyr Colonie sepultus.
 Christianus primus Abbas S. Pantaleonis.

Sanderatus primus Abbas in Gladbach, anno 919.
 Myborinus primus Abbas S. Martini Coloniae.
 Adelmanus Monachus Stabulensis, anno 973.
 Adelbertus Monachus Mediolanensis, anno 943.
 Gregorius fundator & Monachus in Porticeto.
 Medericus Abbas Eduorum, anno 987.
 Berwardus Episcopus Hildesheimensis in Saxonia.
 Adelbertus Episcopus Pragenfis Monachus Fuldenfis.
 Odilo Abbas Cluniacensis, anno 993.
 Gaudentius Episcopus Pragenfis Monachus Fuldenfis.
 Auffridus ex Episcopo Monachus Traiectensis.
 Bruno Episcopus Ruchenorum Monachus & Martyr.
 Reginhardus Abbas Senonenfis, anno 1014.
 Simeon Monachus Treverensis inclusus.
 Elphegus Archiepiscopus Cantuariensis ex Abbate.
 Gerhardus Episcopus Morisenus Martyr, 1019.
 Wilhelmus Abbas Divionensis, 1019.
 Poppo Abbas Stabulensis, anno 1019.
 Richardus Abbas Viridunensis, anno 1020.
 Godhardus Episcopus Hildesheimensis, anno 1022.
 Engelnotus Archiepiscopus Cantuariensis, anno 1025.
 Cunegundis Imperatrix & Monialis, 1038.
 Helias Abbas S. Martini Colonienfis obiit, 1040.
 Arnichardus Monachus Fuldenfis, anno 1043.
 Clarus Monachus Selgenftattenfis, anno 1041.
 Guido Abbas Pomposienfis in Italia, 1046.
 Leo Papa Nonus Monachus Tullenfis, 1053.
 Aaron Abbas S. Martini Coloniae, 1055.
 Beñ Episcopus Myñenfis primus Abbas in Goffeck, 1054.
 Paternus Monachus apud Padelbronnem Saxoniae.
 Arnolphus Episcopus Sueffionensis ex Abbate ibidem.
 Mauritius Archiepiscopus Rotomagenfis ex Monacho.
 Theobaldus Monachus inclusus apud Vincentiam.
 Ramboldus Abbas S. Emmerammi Ratisbonae.
 Wilhelmus Abbas XII. Hirfaugienfis.
 Egbertus Abbas in Schwarzach apud Francos.
 Marianus Scotus Monachus Fuldenfis.
 Anselmus Archiepiscopus Cantuariensis.
 Diemo Archiepiscopus Salzburgenfis.
 Waldericus primus Abbas in Murhart.
 Reinhardus primus Abbas in Rheinhausen.
 Hugo Abbas Cluniacensis, anno 1109.
 Odrifus Abbas Cassinenfis, claruit anno 1209.
 Rupertus Abbas Tuicenfis prope Coloniam.
 Wolfhelmus Abbas Bruwilerenfis prope Coloniam.
 Gunthildis prima Abbatissa in Bibelis Alfatia.
 Macharius primus Abbas S. Jacobi Herbipolis.
 Henricus secundus Abbas in Breydenawe.
 Gurta Monialis in Comitatu Spanheimenfis.
 Hildegardis Abbatissa Schönauigenfis, 1194.
 Richardus Monachus & Eremita in Alfatia.

Nomina

Nomina Romanorum Pontificum ex Ordine nostro tempore hujus primæ partis Historiæ Hirsaugianæ assumptorum.

Leo quartus fuit Papa ex Monacho, anno 886.
Leo quintus fuit Papa ex Monacho, anno 905.
Leo Octavus Papa ex Monacho factus est. 961.
Gregorius quintus Papa Monachus Teutonicus. 994.
Silvester secundus Papa fuit Monachus Floriacensis. 994.
Leo Papa nonus fuit Monachus Tullensis. 1053.
Stephanus Papa nonus fuit Abbas Cassinensis. 1057.
Victor Papa tertius fuit Abbas Cassinensis. 1085.
Urbanus Papa secundus fuit Monachus. 1087.
Pafchalis Papa secundus ex Monacho. 1099.
Gregorius Papa septimus fuit Monachus. 1072.
Geladius Papa secundus fuit Monachus. 1118.
Adrianus Papa quartus fuit Monachus. 1155.
Anastasius Papa quartus fuit Abbas S. Rufi.
Gregorius Papa primus præcessit Hirsaugienfes.
Bonifacius Papa quartus ex Monacho præcessit similiter.
Adeodatus Papa ex Monacho S. Erasmi præcessit.
Agatho Papa primus ex Monacho similiter præcessit.
Stephanus Papa tertius ex Monacho S. Chryfologi præcessit.
Clemens Papa sextus ex Abbate in secunda parte ponetur.
Urbanus Papa quintus Abbas Mafilienfis in secunda parte ponetur.
Eugenius Papa tertius Regulæ fuit nostræ, sed Ordinis Cisterciensis.
Benedictus Papa duodecimus Regulæ fuit nostræ, sed Cisterciensis Ordinis.
Celestinus Papa quintus Regulam nostram fuit similiter professus.
Humbertus Cardinalis Monachus Tullensis.
Hildebrandus Cardinalis Monachus Tullensis.
Petrus Damianus Cardinalis Episcopus Hostiensis.
Odo Cardinalis Monachus Cluniacensis.
Pontius Cardinalis Abbas Cluniacensis.
Joannes Cardinalis Monachus Cassinensis.

Superfunt nomina Ordinis nostri Cardinalium, centum octoginta quatuor,
qui Hirsaugianam institutionem præcesserunt, de quibus nullam in hac prima
Historiarum parte fecimus mentionem.

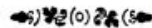
Hæc

Hæc sunt Nomina quorundam Archie-
piscoporum Ordinis nostri, qui tempore hujus
primæ partis historiarum continentur.

Hetti Archiepiscopus Trevirorum ex Abbate Mediolacensi.
Ansegisus Archiepiscopus Senonensis, Abbas ante Lobienfis.
Rabanus Archiepiscopus Moguntinus Abbas Fuldenfis.
Anscarius primus Archiepiscopus Bremenfis Abbas Corbeienfis.
Arnolphus Archiepiscopus Bituricensis Abbas S. Medardi.
Christianus Archiepiscopus Senonensis Monachus.
Walo Archiepiscopus Senonensis Monachus antea.
Egilo Archiepiscopus Senonensis Monachus.
Bertholdus Archiepiscopus Trevirorum Abbas Mediolacensis.
Radbodo Archiepiscopus Trevirorum Abbas Mediolacensis.
Rembertus Archiepiscopus Bremenfis Monachus Corbeienfis.
Sonderoldus Archiepiscopus Moguntinus Abbas Fuldenfis.
Adelgarius Archiepiscopus Bremenfis Monachus Corbeienfis.
Hatto Archiepiscopus Moguntinus Abbas Fuldenfis.
Fulco Archiepiscopus Remensis Abbas S. Bertini.
Wymo Archiepiscopus Bremenfis Monachus Corbeienfis.
Artoldus Archiepiscopus Remensis Monachus ibidem.
Hildoinus Archiepiscopus Mediolanensis Abbas Lobienfis.
Hildebertus Archiepiscopus Moguntinus Abbas Fuldenfis.
Gerlandus Archiepiscopus Senonensis Monachus Altrifiodorenfis.
Hildemannus Archiepiscopus Senonensis S. Dionysij.
Hatto alter Archiepiscopus Moguntinus Abbas Fuldenfis.
Dunstanus Archiepiscopus Cantuariensis Abbas Glasconienfis.
Adelbertus primus Archiepiscopus Magdeburgensis Monachus Treverensis.
Odericus secundus Archiepiscopus Magdeburgensis Monachus Corbeienfis.
Lubentius Archiepiscopus Bremenfis Monachus Hirsfeldensis.
Gerbertus Archiepiscopus Remensis Monachus Cluniacensis.
Gerbertus Archiepiscopus Ravennensis Monachus Cluniacensis, idem.
Erkenbaldus Archiepiscopus Moguntinus Abbas Fuldenfis.
Elphegus Archiepiscopus Cantuariensis Abbas Balnearum.
Megestridus Archiepiscopus Magdeburgensis Monachus Herbipolenfis.
Piligrinus Archiepiscopus Colonienfis Abbas Herbipolenfis.
Engelnarus Archiepiscopus Cantuariensis Monachus.
Bardo Archiepiscopus Moguntinus Monachus Fuldenfis.
Lanfrancus Archiepiscopus Cantuariensis Abbas Beccensis.
Sifridus Archiepiscopus Moguntinus Abbas Fuldenfis.
Mauritius Archiepiscopus Rotomagensis Monachus Fiscanienfis.
Anselmus Archiepiscopus Cantuariensis Abbas Beccensis.
Diemo Archiepiscopus Salzburgerfis Monachus Hirsaugienfis.

Reliquorum verò Archipræfulum Nomina, qui ex Ordine nostro diversis
temporibus assumpti Hirsaugiam præcesserunt, vel nobis manent incogniti, nul-
lam in hoc opere fecimus mentionem, quorum numerus omnium penè ad duo se
millia extendere perhibetur.

Sequuntur

Sequuntur Nomina Episcoporum Ordinis nostri, qui sub tempore 427. annorum in hac prima parte continentur.

Theodulphus Episcopus Aurelianensis Abbas Floriacensis.
Haymo Episcopus Halberstattenfis Monachus Hirsfeldensis.
Freculphus Episcopus Lexovienfis in Normannia Monachus.
Aldefridus Episcopus quintus Hildesheimensis Monachus Corbeienfis.
Nothkerus Episcopus Leodienfis Monachus S. Galli.
Salomon Episcopus Constantienfis Monachus S. Galli.
Heribaldus Episcopus Altfiodorensis Monachus S. Germani.
Ebbo Episcopus ibidem Frater Heribaldi Monachus S. Germani.
Egil Episcopus Altfiodorensis Monachus S. Germani.
Remigius Episcopus Altfiodorensis Monachus ibidem.
Amalricus Episcopus Spirenfis Monachus Weissenburgenfis.
Sigismundus Episcopus Halberstattenfis Monachus Hirsaugiae.
Bernhardus Episcopus Spirenfis, Monachus obiit.
Drachulphus Episcopus Herbipolenfis Monachus novae Civitatis.
Bacco Episcopus Altfiodorensis Monachus S. Germani ibidem.
Radbodus Episcopus Trajectenfis Monachus obiit.
Ayrhardus Episcopus Novionienfis Monachus obiit.
Walbertus Episcopus ibidem Abbas Corbeienfis in Gallia.
Hildoinus Episcopus Leodienfis Abbas Lobienfis.
Hildoinus idem hie postea Episcopus Veronenfis.
Richarius Episcopus Leodienfis Abbas Prumienfis.
Ratkerius Episcopus Veronenfis Monachus Lobienfis.
Ratkerius idem Episcopus Leodienfis.
Godericus Episcopus Altfiodorensis ex Monacho.
Burckhardus primus Episcopus Misnenfis Monachus, anno 923.
Diechardus Episcopus Hildesheimensis Abbas Hirsfeldensis.
Burckhardus Episcopus Herbipolenfis Abbas Hirsfeldensis.
Nottingus Episcopus Constantienfis Monachus S. Galli.
Regenboldus Episcopus Spirenfis Monachus Hirsaugienfis.
Boratho primus Episcopus Sleuicenis Monachus.
Liepdachus primus Episcopus Ripenfis Daciae Monachus.
Godfridus Episcopus Spirenfis Monachus Weissenburgenfis.
Adelbertus Episcopus Ruthenorum Martyr Monachus Fuldenfis.
Libacius Episcopus Ruthenorum Monachus S. Albani.
Bernwardus Episcopus Herbipolenfis Monachus Hirsaugienfis.
Egwardus I. Episcopus Sleuicenis Monachus Hirsaugienfis.
Otgerus Episcopus Spirenfis Monachus in Hornbach.
Richardus Episcopus Altfiodorensis Monachus S. Germani.
Wolfgangus Monachus Eremitanus Episcopus Ratisbonenfis.
Adelbodus Episcopus Wintonienfis Monachus Gläconienfis.
Oswaldus Episcopus Wintonienfis Monachus Floriacensis.
Othwinus Episcopus Hildesheimensis Monachus Bergenfis.
Odo Episcopus Beluacenfis Abbas Corbeie in Gallia.
Bruno Episcopus Verdenfis Monachus Corbeienfis.
Oftacus Episcopus Hildesheimensis Monachus Augienfis.
Berwardus Episcopus Hildesheimensis Monachus Corbeienfis.
Adelbertus Episcopus Pragenfis Martyr Monachus Fuldenfis.

)(

Gebhardus

Gebhardus Episcopus Augustensis Abbas in Elwangen.
Rupertus Episcopus Spirensis Monachus Weissenburgensis.
Brando Episcopus Halberstattenfis Abbas Fuldenfis.
Gaudencius Episcopus Pragenfis Monachus Fuldenfis.
Auffridus Traiectensis Fundator & Monachus S. Pauli.
Adelboldus Episcopus Traiectensis Monachus Lobienfis.
Burckhardus Episcopus Wormatiensis Monachus Lobienfis.
Bruno Episcopus Rutenorum & Martyr Monachus.
Gerhardus Episcopus Morienfis & Martyr Monachus Romanus.
Dietacus Episcopus Pragenfis Monachus Corbeienfis.
Arnoldus Episcopus Paderbornensis Abbas Hirsfeldenfis.
Adelbero Episcopus Herbipolenfis Abbas in Lambach.
Bruno Episcopus Tullenfis Monachus & postea Papa.
Benno Episcopus primus Abbas in Gollfeck.
Adelbero Episcopus Wormariensis Monachus S. Galli.
Arnolphus Episcopus Sueffionensis Abbas S. Medardi.
Hermannus Episcopus Babenbergensis fit Monachus in Schwarzach.
Marbodus Episcopus Redonensis ex Monacho.
Stephanus Episcopus Halberstattenfis Abbas Ilfenburgensis.
Gebhardus Episcopus Constantiensis Monachus Hirsaugienfis.
Hugo Episcopus Altsiodorensis Abbas S. Germani.
Gebhardus Episcopus Spirensis Abbas Hirsaugienfis.
Theogerus Episcopus Metensis Monachus Hirsaugienfis.
Godhardus Episcopus Hildesheimensis Abbas in Altaich.
Arnoldus Episcopus Spirensis Abbas Lymburgensis.
Cuno Episcopus Ratisbonensis Abbas in Segeberg.
Godebaldus Episcopus Traiectensis fit Monachus in Oesbruch.
Durandus Episcopus Tholosanus Abbas Mofiacensis.
Gadomus Episcopus Sanctoniacensis Monachus Cluniacensis.
Malachias Episcopus Ieffimorenfis, Archiepiscopus Armachanus.
Wilhelmus Episcopus Tornacensis Abbas S. Vincentij.

Es autem, qui ante Hirsaugianam institutionem de Ordine nostro claruerunt Pontifices, & qui ad notitiam meam non venerunt, huic inferere compilationi Historiarum haud potui: quorum numerus ut à majoribus accepimus, quatuor penè millia excedit, qui diversis temporibus in Ordine floruerunt.

Nomina

Nomina Illustrium Virorum Ordinis nostri, qui continentur in hac prima historiarum parte, multa & varia scribentes.

Rabanus Maurus Abbas Fuldenſis Doct̃or inſignis.
Lutbertus primus Abbas Hirſaugiſis Doct̃or.
Einhardus Abbas Fontanelle; qui fundavit Selgenſtatt.
Hildulphus Monachus & Scholaſticus in Hirſaugia primus.
Hildoinus Abbas S. Dionyſij Pariſienſis.
Theodulphus Episcopus Aurelianenſis Abbas Floriacenſis.
Haymo Episcopus Halberſtattenſis Monachus Hirſfeldenſis.
Freculphus Episcopus Lexovienſis Monachus Fuldenſis.
Angelomus Monachus Luxovienſis in Burgundia.
Anſegius Archiepiſcopus Senonenſis Abbas Lobienſis.
Columbanus Fundator & Abbas Luxovienſis & Bobienſis.
Joannes Erigena Abbas Vercellenſis.
Bertramus Monachus S. Dionyſij Pariſienſis.
Chriſtianus, qui etiam Drutmarus, Monachus Corbeienſis.
Oſtridus Monachus Weiſſenburgenſis.
Ruthardus Monachus Hirſaugiſis.
Richbodo Monachus Hirſaugiſis.
Strabus Monachus Fuldenſis Rabani Diſcipulus.
Lupus Servatus Abbas in Gallia Rabani Auditor.
Wandelbertus Monachus Prumiſenſis.
Nockerus Monachus S. Galli Episcopus Leodienſis.
Wandelbertus Monachus & Scholaſticus S. Galli.
Salomon Monachus S. Galli Episcopus Conſtantienſis.
Egil Abbas Prumiſenſis in Diocēſi Trevirorum.
Hubertus Dux & Abbas S. Richarij in Gallia.
Micho Monachus & Scholaſticus S. Richarij.
Wernbertus Monachus Monaſterij S. Galli.
Hartmundus Monachus S. Galli in Suevia.
Berwardus Monachus & Scholaſticus Fuldenſis.
Ericus Monachus S. Germani Altiſiodorenſis.
Milo Monachus S. Amandi Elvonenſis Tornacenſis Diocēſis.
Hugobaldus Monachus ejuſdem Cœnobij Elvonenſis.
Helfridus Monachus Hirſaugiſis, anno 878.
Humbaldus Monachus S. Amandi Elvonenſis.
Remigius Monachus Altiſiodorenſis & Episcopus.
Pſcalius Ratbertus Abbas Corbeie veteris.
Almannus Monachus Alrevillarenſis Cœnobij.
Floribertus Monachus ſancti Matthie apud Treviros.
Eberhardus Monachus ejuſdem Cœnobij.
Regino Abbas Prumiſenſis, anno 893.
Rudolphus Monachus Hirſaugiſis Doct̃or.
Hardeſadus Monachus Scholaſticus & Abbas ibidem.
Rupertus Monachus S. Albani Moguntie.
Ambroſius Anſbertus Monachus Lobienſis.
Adrewaldus Monachus Floſiacenſis.

X 2

Lucholmus

Luthelmus Monachus & V. Scholasticus Hirsaugienfis.
Canzigo Monachus Hirsaugienfis & Abbas in Lorch.
Hardericus Monachus Hirsaugienfis Poëta.
Adelbero Monachus Hirsaugienfis Scholasticus S. Albani.
Richardus Monachus S. Matthiae apud Treviros.
Sigebertus Monachus Corbeiae novae in Saxonia.
Adroqui & Henricus Monachus Floriacensis.
Radolphus Monachus Flaviacensis doctissimus.
Herboldus Monachus & Scholasticus Hirsaugienfis.
Joannes Monachus & Scholasticus S. Albani.
Smaragdus Monachus S. Maximini Treviris.
Diethardus Monachus Hirsaugienfis doctissimus.
Diethelmus Monachus & Scholasticus S. Matthiae.
Marquardus Monachus Epternacensis.
Reinhardus Monachus S. Burckhardi Herbipol.
Diethardus septimus Scholasticus Hirsaugienfis.
Helpericus Monachus & Scholasticus S. Galli.
Heribertus Monachus & Scholasticus Epternacensis.
Meginradus Monachus & octavus Scholasticus Hirsaugienfis.
Adelbertus Monachus & Scholasticus S. Matthiae.
Windekindus Monachus & Scholasticus Corbeiae novae in Saxonia.
Adelbertus Monachus & Scholasticus S. Vincenij Metensis.
Hedericus Monachus & Scholasticus Weissenburgensis.
Rudegerus Monachus & Scholasticus Epternacensis.
Abbo vel Ebbo Abbas Monasterij Floriacensis doctissimus.
Aymonius Monachus Floriacensis doctissimus.
Wetnaldus Monachus Hirsaugienfis doctissimus.
Regenhardus nonus Scholasticus Hirsaugienfis.
Boppo Monachus & Scholasticus Fuldenfis.
Rolfuda Monialis docta in Gandersheim Saxonia.
Adelbertus Monachus Scholasticus Mediolacensis.
Herigerus Abbas Lobienfis undecunque doctissimus.
Adelbertus Abbas Gemblacensis aequè doctissimus.
Theodoricus Monachus & Scholasticus S. Matthiae.
Theobaldus Monachus & decimus Scholasticus Hirsaugienfis.
Arnoldus Monachus Hirsaugienfis datur Herbipolim.
Remigius Abbas Mediolacensis.
Erhardus Monachus & Scholasticus Lunæburgensis.
Adelgerus sive Algerus Monachus & Scholasticus Corbeienfis.
Osbertus sive Osbernus Monachus Cantuariensis.
Theodoricus Monachus & Scholasticus S. Albani.
Bruno Monachus & Scholasticus in Gladbach.
Meginfridus Monachus & Scholasticus Fuldenfis.
Engelbertus Monachus S. Matthiae apud Francos.
Engelbertus Abbas Monasterij Admontensis.
Theodoricus Monachus Floriacensis vir doctissimus.
Adelharius Monachus & Scholasticus Epternacensis.
Richerus Monachus Remensis Historiographus.
Theodoricus Monachus & Scholasticus S. Matthiae.
Marinus Monachus & Scholasticus S. Maximini Treviris.
Rathbodo Monachus & Scholasticus post Marinum.
Arnoldus Monachus & Scholasticus S. Burckhardi Herbipolenfis.
Egilwardus Monachus & Scholasticus ibidem post Arnoldum.
Indegerus Monachus & Scholasticus Lunæburgensis.
Hermannus Contractus Monachus S. Galli.
Adelboldus Episcopus Traiectensis Monachus Lobienfis.
Burckhardus Episcopus Wormacienfis Monachus Lobienfis.

Richardus

Richardus Scholasticus Fuldenfis postea ibidem Abbas.
Golskerus Monachus S. Matthiae Treviris.
Rogerius Monachus, & Scholasticus Corbeienfis,
Rutgerus Monachus S. Pantaleonis Coloniae.
Berns Abbas in Augia Majore prope Conflantiam.
Eberwinus Abbas S. Mauricii in Dollegia Trevirensis Diocesis.
Guido Aretinus Monachus de Cruce S. Leufredii.
Engelratus Archiepiscopus Cantuariensis ex Monacho.
Erhardus Monachus & Scholasticus Corbeiae novae.
Lampertus Monachus & Scholasticus S. Matthiae.
Gwinundus Monachus S. Leufredii Archiepiscopus Averlanus.
Rogerius Monachus ejusdem Conobij.
Lampertus Monachus & Scholasticus S. Laurentij Leodienfis.
Joannes Monachus & Scholasticus S. Matthiae.
Marquardus Monachus S. Burckardi Herbipolenfis.
Humbertus Monachus Tullenfis postea Cardinalis.
Bernhardus Monachus & Scholasticus Corbeienfis.
Leo Papanonus Episcopus & Monachus Tullenfis.
Lampertus Monachus Hirsfeldensis Chronographus.
Anselmus Monachus Remensis doctissimus.
Petrus Damiani ex Monacho Cardinalis Episcopus Hostiae.
Lanfrancus Archiepiscopus Cantuariensis Abbas Beccensis.
Ruthardus Abbas Hirsfeldensis doctissimus.
Marianus Scottus Monachus Fuldenfis.
Arnoldus Monachus & Scholasticus S. Matthiae.
Walrammus ex Monacho Fuldenfis Abbas Märsburgensis.
Gunterus Monachus Elvonenfis.
Theodoricus Abbas S. Trudonis in Brabantia.
Merbodus ex Monacho Episcopus Redonensis.
Wilhelmus Abbas Hirsfaugienfis duodecimus.
Joannes Monachus S. Burckhardi Herbipolenfis.
Joannes Monachus & Scholasticus S. Matthiae.
Hermannus Monachus & Scholasticus Corbeienfis.
Anselmus Archiepiscopus Cantuariensis Abbas Beccensis.
Giselbertus Abbas Monasterij West in Anglia.
Franco secundus Abbas Hassigini in Brabantia.
Wolfhelmus Abbas in Bruwiler prope Coloniam.
Conradus Monachus in Bruwiler doctissimus.
Haymo Monachus Hirsfaugienfis & Prior.
Stephanus Abbas in Ilfenburg Episcopus Halberstattenfis.
Reinhardus primus Abbas in Reinhausen.
Theodoricus Abbas sancti Trudonis.
David Monachus sancti Jacobi Herbipolenfis.
Sigebertus Monachus Gemblacenfis.
Eckhardus primus Abbas Uraugienfis.
Rudolphus Abbas sancti Trudonis.
Rupertus Abbas Tuitrienfis prope Coloniam.
Rupertus Abbas Lymburgensis.
Henricus secundus Abbas in Breydenawe.
Conradus Monachus Hirsfaugienfis.
Lucas Abbas Monasterij sancti Cornelij Colonienfis Diocesis.
Odo Abbas sancti Remigij in Gallia Remensi.
Gratianus Monachus in Italia Claffenfis.
Hugo Monachus Corbeiae Veteris in Gallia.
Hildegardus Monachus Cluniacenfis.
Wilhelmus Abbas sancti Theodorici.
Egbertus Abbas in Schönawe.

Emicho Abbas ibidem claruit post eum, anno Domini 1110.
 Elisabeth docta Monialis apud Schönawe.
 Joachim Abbas Florentis in Calabria.
 Helinandus Monachus Frigidi Montis.
 Theodoricus Abbas sancti Disibodi.
 Petrus Abbas Cluniacensis.
 Wernherus Abbas sancti Blasij Martyris.
 Simon Monachus Hasslignienis in Brabantia.

Hæc sunt nomina Illustrium scriptorum Ordinis nostri, quorum mentionem fecimus in prima parte Chronicorum Hirsaugiensium, qui sub annis quadringentis viginti septem, quibus ipsum primum historicarum volumen à principio Hirsaugiensi deduximus, qui florescentes in humanis multa & varia scripserunt. Porro qui temporibus Divi Patris nostri Benedicti Hirsaugianam fundationem præcellerunt, huic nequivimus compilationi nostræ inferre: de quibus tamen in quarto libro illustrium virorum Ordinis nostri plenior mentionem.

Sequuntur nomina quorundam Monasteriorum Ordinis nostri, quorum in prima parte huius operis fit mentio.

Monasterium Fuldense in Diocesi Herbipolensi.
 Monasterium Weissenburgense Spirensis Diocesis.
 Monasterium S. Albani prope Moguntiam.
 Monasterium S. Galli Constantiensis Diocesis.
 Monasterium Augiense, quod sanctus Pirminius fundavit.
 Hirsfeldiam fundavit sanctus Lullus Archiepiscopus.
 Cœnobium sancti Matthiae apud Treviros antiquissimum.
 Cœnobium Mediolanense fundavit sanctus Luthwinus Dux.
 Cœnobium Dollegiense Trevirensis Diocesis fundavit sanctus Pirminius.
 Cœnobium Prumiense Trevirensis Diocesis fundavit Dagobertus.
 Cœnobium Stabulense Leodiensis Diocesis insigne.
 Cœnobium Corbeiae antiquae in Gallia famosum.
 Cœnobium Corbeiae novae in Saxonia insigne.
 Cœnobium sancti Maximini apud Treviros antiquum.
 Cœnobium Luxoviense fundavit sanctus Columbanus.
 Cœnobium Elvonenense sanctus Amandus Episcopus fundavit.
 Cœnobium in Monte Blandinio Gandavi idem sanctus fundavit.
 Cœnobium sancti Bavonis Gandavi sanctus Amandus fundavit.
 Cœnobium Pontiniacense, alias sancti Richarii in Gallia.
 Cœnobium Fontanellæ antiquum in Normandia.
 Cœnobium Lobienense famosissimum in Gallia nullius Diocesis.
 Cœnobium Bobienense in Lombardia sanctus Columbanus fundavit.
 Cœnobium in Sithiu alias sancti Bertini in Flandria Morinensis Diocesis.
 Cœnobium Fossatenense nunc sancti Mauri Parisiensis Diocesis.
 Cœnobium Marciacense fundavit sanctus Amandus.
 Cœnobium Resbacense in Gallia, cujus primus Abbas sanctus Agilus.
 Cœnobium Meticense, ubi sanctus Philibertus præfuit.
 Cœnobium Wormholt in Flandria Morinensis Diocesis.
 Cœnobium Egmuntenense in Hollandia sanctus Adelbertus fundavit.
 Cœnobium sancti Medardi Sueffionis in Gallia.
 Cœnobium sancti Martini apud Turonensem Urbem.

Cœnobium

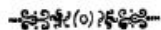

Cænobium S. Dionysij apud Parisiensem Urbem.
Cænobium Crispiniense, in quo S. Adelnus claruit.
Cænobium Floriacense, cujus primus Abbas S. Leodibaldus,
Cænobium S. Quintini Martyris in Gallia.
Cænobium Altwilarensis, in quo S. Bercharius Abbas.
Cænobium Ebroicensis, alias de Cruce S. Leufridi.
Cænobium Nobiliacense, ubi S. Liebhartus Monachus fuit.
Cænobium Divionense, in quo S. Wilhelmus Abbas.
Cænobium Altimontense fundavit Vincentius Comes Hannonia.
Cænobium Cusantiae, in quo S. Ermenfridus.
Cænobium S. Romani, ubi S. Amatus Abbas claruit.
Cænobium Cassinense in Italia Divus Benedictus fundavit.
Cænobium Florensis in Calabria, ubi Joachim Abbas.
Cænobium Vercellense in Longobardia Famofum,
Cænobium S. Vincentij de Vulturno.
Cænobium SS. Petri & Pauli in Anglia, ubi Beda fuit Monachus.
Cænobium Ripense in Anglia, ubi S. Bonifacius fuit Monachus.
Cænobium Waltheim, ubi S. Kylianus fuit Monachus.
Cænobium Becense in Normandia, ubi S. Anfelmus fuit Monachus.
Cænobium Schutterense fundavit S. Pirminius in Alaria.
Cænobium S. Gumberti in Anolzbach Herbipolensis Diocesis.
Cænobium S. Disibodi Moguntinae Diocesis antiquum.
Cænobium Epternacense Trevirensis Diocesis fundavit Dagobertus.
Cænobium Schwartzach Herbipolensis Diocesis.
Cænobium Murbach in Alsatia fundavit S. Pirminius.
Cænobium Murbach fundavit Ludovicus Rex primus.
Cænobium in Hornbach fundavit S. Pirminius.
Cænobium Altraich in Bavaria fundavit S. Pirminius.
Cænobium Hugshoffen Argentinensis Diocesis.
Cænobium Fontis Reinhardi Moguntinae Diocesis.
Cænobium Altdorf Argentinensis Diocesis.
Cænobium S. Ferrucij in Blidenstatt Moguntinae Diocesis.
Cænobium Klingenberg Spirensis Diocesis.
Cænobium in Sels Argentinæ Diocesis.
Cænobium Morfmünster Argentinæ Diocesis.
Cænobium in Gengenbach Argentinæ Diocesis.
Cænobium in Ettenheimmünster Argentinæ Diocesis.
Cænobium in Neuwiler Argentinæ Diocesis.
Cænobium Schwanzach Argentinæ Diocesis.
Cænobium S. Burkhardi in Suburbio Herbipolensi.
Cænobium in Amorbach Herbipolensis Diocesis.
Cænobium Neustatt Herbipolensis Diocesis.
Cænobium Monichaurach Herbipolensis Diocesis.
Cænobium Steinach Herbipolensis Diocesis.
Cænobium Reinauwe Constantiensis Diocesis.
Cænobium Admontense in Austria Famofum.
Cænobium S. Udalrici in Austria.
Cænobium Ylme Constantiensis Diocesis.
Cænobium Rolatz prope Aquilegiam.
Cænobium in Elchingen juxta Danubium.
Cænobium Weingarten Constantiensis Diocesis.
Cænobium S. Nazarij in Lorch Moguntinae Diocesis.
Cænobium Besselbron Augustensis Diocesis.
Cænobium in Bregenz Constantiensis Diocesis.
Cænobium Campidonenfe Constantiensis Diocesis.
Cænobium in Deckingen Augustensis Diocesis.
Cænobium in Albersbach Constantiensis Diocesis.

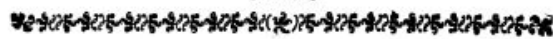
Cænobium

Cœnobium Ottonbüren Auguſtenſis Diœceſis.
 Cœnobium Beynwiler in Alſatia Provinciæ Biſuntinæ.
 Cœnobium Amineburg.
 Cœnobium Benediktenbeuren Auguſtenſis Diœceſis.
 Cœnobium in Blaubeuren Conſtantienſis Diœceſis.
 Cœnobium in Neresheim Auguſtenſis Diœceſis.
 Cœnobium in Schluthera Herſipolenſis Diœceſis.
 Cœnobium Ochſenhausen Conſtantienſis Diœceſis.
 Cœnobium S. Blasij in nigra fylva Conſtantienſis Diœceſis.
 Cœnobium in Murz Conſtantienſis Diœceſis.
 Cœnobium in Nawe.
 Cœnobium Thariſſenſe in Bavaria Ratiſbonenſis Diœceſis.
 Cœnobium S. Ruperti Salisburgenſis.
 Cœnobium Heidenheim Eichſtattenſis Diœceſis.
 Cœnobium S. Petri in nigra fylva Conſtantienſis Diœceſis.
 Cœnobium in Wiblingen Conſtantienſis Diœceſis.
 Cœnobium S. Trudperti Conſtantienſis Diœceſis.
 Cœnobium in Trube Conſtantienſis Diœceſis.
 Cœnobium in Elwangen Auguſtenſis Diœceſis.
 Cœnobium in Thierhaupten Auguſtenſis Diœceſis.
 Cœnobium S. Joannis in Thural Conſtantienſis Diœceſis.
 Cœnobium Fabarienſe Curienſis Diœceſis.
 Cœnobium Andex aliàs Mons ſanctus.
 Cœnobium in Fiſchingen Conſtantienſis Diœceſis.
 Cœnobium in Blanckenſtetten Eichſtattenſis Diœceſis.
 Cœnobium ſancti Remigij Remenſe in Gallia.
 Cœnobium Gellonenſe in Gallia, ubi S. Wilhelmus Abbas.
 Cœnobium S. Petri Apoſtoli Senonenſe.
 Cœnobium S. Mederici Heduerum in Gallia.
 Cœnobium Virdunenſe in Gallia Famofum.
 Cœnobium Cantuarienſe in Anglia Metropolitanum.
 Cœnobium Confugienſe Monialium Ordinis noſtri.
 Cœnobium Pompoſienſe Ravenneſis Diœceſis.
 Cœnobium Tullenſe ubi Leo Papa IX. fuit Monachus.
 Cœnobium Abdingkoven in urbe Padelbornenſi.
 Cœnobium apud Vincetiam Civitatem.
 Cœnobium S. Emmerami Ratiſbonenſis.
 Cœnobium S. Germani Altiſiodorenſe.
 Cœnobium Glaſconienſe in Anglia.
 Cœnobium Lambach in Bavaria circa Danubium.
 Cœnobium Illſenburgenſe in Saxoniz partibus.
 Cœnobium Moſacenſe in Gallia Famofum.
 Cœnobium S. Malachie proptè Lefmor in Scotia.
 Cœnobium S. Vincenij Martyris in Gallia.
 Cœnobium Flaviacenſe famofum in Gallia.
 Cœnobium Merſburgenſe in Saxonia.
 Cœnobium S. Trudonis in Brabantia.
 Cœnobium quod vocatur Weſt in Anglia.
 Cœnobium S. Cornelij Colonienſis Diœceſis.
 Cœnobium Claſſenſe in Italia, ubi Gratianus fuit Monachus.
 Cœnobium S. Theodorici in Gallia.
 Cœnobium Frigidi Montis, ubi Helinandus fuit Monachus.
 Cœnobium S. Blasij Martyris in nigra fylva.

Sequuntur

Sequuntur nomina quorundam Monasteriorum Ordinis nostri, quorum tempora Fundationis in presenti opere ponuntur.

Cænobium Selgenstätt fundatur, anno Domini 812.
 Cænobium Cluniacense fundatur, anno 894.
 Cænobium Gigniacense fundatur, anno 894.
 Cænobium Gemblacense fundatur, anno 915.
 Cænobium Gandersheim Monialium fundatur, anno 854.
 Cænobium Brunshausen fundatur in Saxonia, anno 854.
 Cænobium Theris fundatur juxta Mogunum, anno 905.
 Cænobium Thariffense in Bavaria fundatur, anno 1075.
 Cænobium Ringelheim in Saxonia fundatur, anno 921.
 Cænobium Bergefe prope Magdeburg fundatur, anno 940.
 Cænobium ad Eremitas fundatur, anno 955.
 Cænobium Hildesleuen in Saxonia fundatur, anno 958.
 Cænobium S. Pantaleonis in Colonia fundatur, anno 961.
 Cænobium S. Vincentij Meris fundatur, anno 968.
 Cænobium Monichen Nuenburg in Saxonia fundatur, anno 972.
 Cænobium Lunenburgense in Saxonia fundatur, anno 972.
 Cænobium Gladbach Colonienfis Diocesis fundatur, anno 973.
 Cænobium S. Martini in Colonia fundatur, anno 973.
 Cænobium in Porticeto fundatur, anno 974.
 Cænobium S. Julii Martyris in Italia fundatur.
 Cænobium S. Petri Apolloli prope urbem Eporediam fundatur.
 Cænobium S. Michaelis de Stella juxta Avilianum fundatur.
 Cænobium S. Benigni prope Thaurinum fundatur.
 Cænobium S. Januarij in Monte Ferrato fundatur.
 Cænobium S. Victoris in Monte Ferrato fundatur.
 Cænobium S. Michaelis in Hildesheim fundatur, anno 992.
 Cænobium S. Stephani Herbipoli fundatur, anno 1057.
 Cænobium Tuitienfe prope Coloniam fundatur, anno 995.
 Cænobium S. Pauli in Trajecto fundatur, anno 1005.
 Cænobium Montis Monachorum fundatur, anno 1007.
 Cænobium S. Jacobi Leodienfe fundatur, anno 1011.
 Cænobium Bruwiler prope Coloniam fundatur, anno 1014.
 Cænobium Filcanienfe in Normandia fundatur, anno 1016.
 Cænobium Lymburgense fundatur, anno 1033.
 Cænobium Præpolturæ novi Castrî fundatur, anno 1042.
 Cænobium S. Jacobi Moguntiae fundatur, anno 1051.
 Cænobium Segebergense fundatur, anno 1056.
 Cænobium Goleck in Saxonia fundatur, anno 1057.
 Cænobium in Schaffhausen fundatur, anno 1059.
 Cænobium Grafshausen in Saxonia fundatur, anno 1064.
 Cænobium Salsfeld in Thuringia fundatur, anno 1064.
 Cænobium Hasliginium Brabantiae fundatur, anno 1065.
 Cænobium Prioratus Richenbach fundatur, anno 1087.
 Cænobium S. Georgij in Nigra sylva fundatur.
 Cænobium S. Martini in Bavaria fundatur.
 Cænobium S. Petri in Erpfurd construitur.
 Cænobium in Zweifalten ad duplicem aquam fundatur.
 Cænobium in Witelheim à S. Wilhelmo fundatur.
 Cænobium Lauenfe in Carinthia fundatur ab eodem.
 Cænobium in Hafungen fundatur, anno 1073.

Cænobium

Cœnobium Pegaviense fundatur, anno 1076.
 Cœnobium Cambergense fundatur, anno 1078.
 Cœnobium Hirsfaugense majus fundatur, anno 1082.
 Cœnobium Prioratus Schönreïn fundatur.
 Cœnobium Præposituræ Rothenfis fundatur.
 Cœnobium in Sundelîngen constituitur.
 Cœnobium Petershausen in Constantia fundatur, anno 1085.
 Cœnobium in Luckesheim à S. Theogero fundatur.
 Cœnobium Lacense prope Andernach fundatur, anno 1090.
 Cœnobium Reinhausen in Saxonia fundatur, anno 1096.
 Cœnobium Bursfeldense in Saxonia fundatur, anno 1098.
 Cœnobium Insulæ Rolandi fundatur, anno 1099.
 Cœnobium S. Apollinaris in Reinmagen fundatur, anno 1099.
 Cœnobium Sunsheim fundatur, anno 1084.
 Cœnobium S. Matthiæ reparatur, anno 1106.
 Cœnobium Schutternense reparatur, anno 1007.
 Cœnobium S. Disibodi reparatur, anno 1108.
 Cœnobium Lorch Augustensis Diocesis fundatur, anno 1108.
 Cœnobium S. Joannis in Ringaigia fundatur, anno 1108.
 Cœnobium Godisfaugense fundatur, anno 1110.
 Cœnobium S. Aegidij in Brunswich fundatur, anno 1113.
 Cœnobium in Bruveningen fundatur, anno 1114.
 Cœnobium S. Laurentij Uraugense fundatur, anno 1118.
 Cœnobium Breydenaugense fundatur, anno 1119.
 Cœnobium S. Laurentij in Oesbruck fundatur, anno 1121.
 Cœnobium Spanheimense fundatur, anno 1124.
 Cœnobium in Ballenstet fundatur, anno 1124.
 Cœnobium Posaugense fundatur, anno 1124.
 Cœnobium Schönaugense fundatur, anno 1125.
 Cœnobium Monialium ibidem fundatur, anno 1125.
 Cœnobium Richenbach in Bavaria fundatur, anno 1130.
 Cœnobium Gronaugense fundatur, anno 1130.
 Cœnobium Scheuren in Bavaria fundatur, anno 1130.
 Cœnobium S. Walpurgis fundatur, anno 1131.
 Cœnobium Monialium Bibelis fundatur, anno 1131.
 Cœnobium S. Jacobi Herbipolensis fundatur, anno 1134.
 Cœnobium S. Jacobi Viennæ fundatur, anno 1170.
 Cœnobium Lutherense in Saxonia fundatur, anno 1135.
 Cœnobium Monialium Lobenfeld fundatur, anno 1135.
 Cœnobium S. Ruperti apud Bingen fundatur, anno 1147.
 Cœnobium Monialium in Ryndorff fundatur, anno 1151.
 Cœnobium Monialium S. Afræ Herbipolis fundatur, anno 1151.
 Cœnobium Monialium Nuenburg Heidelbergæ instituitur, anno 1195.
 Cœnobium S. Servasij in Quedelburg fundatur, anno 1330.
 Cœnobium S. Godhardi in Hildesheim fundatur, anno 1012.

*Ms. Lat. Br. A.
 Truhemachis, &
 fol. 267. circumpo-
 sitæ fundationis
 Petri domus &
 quidem integra
 fidele, confundit
 enim gisse Geb-
 hardi Langgessis
 Godhardi II. Epi-
 scoporum Con-
 stantiniensis.*

Sequuntur nomina Monasteriorum Ordinis nostri Provinciæ Moguntinæ, quorum Abbates Provinciale Capitulum visitare tenentur.

In Diocesi Moguntina Monasteria sunt Ordinis nostri numero viginti.

Monasterium Hirsfeldense ab Ordine exemptum, Imperiale.
 Monasterium S. Jacobi prope Moguntiam.
 Monasterium SS. Marcellini & Petri in Seligenstatt.

Monasterium

Monasterium S. Martini in Spanheim.
 Monasterium S. Joannis Baptiste in Rinchaugia.
 Monasterium S. Thomae in Burafeldia.
 Monasterium B. Mariae in Reinhausen, & S. Christophori.
 Monasterium B. Mariae in Steina.
 Monasterium S. Blasij Martyris in Nonheim.
 Monasterium S. Mariae in Breytenawe.
 Monasterium in Breytungen subest Hirsfeldensi.
 Monasterium S. Petri in Erpfordia.
 Monasterium in Hafungen.
 Monasterium in Gerode.
 Monasterium in Oldesleben.
 Monasterium S. Jacobi Scotorum in Erpfordia.
 Monasterium in Salfeldia.
 Monasterium Cella Paulinae.
 Monasterium in Homburg.
 Monasterium Reinhardtsbronn, alias Fontis Reinhardi.

Ab Ordine sunt translata in Diocesi praescripta.

Monasterium S. Bonifacii Fritslariense, circa annos Domini 900.
 Monasterium S. Nazarii in Laurissa Imperiale, anno 1232.
 Monasterium S. Disibodi prope Spanheim, anno 1259.
 Monasterium Conzsburg in Halia, circa annum 1410.
 Monasterium S. Albani prope Moguntiam, anno 1418.
 Monasterium S. Ferrucij in Blidentart, anno 1498.
 Monasterium S. Mariae Monialium Moguntiae, anno 1340.

In Diocesi Herbipolensi sunt Monasteria nostri Ordinis XV.

Monasterium S. Bonifacii in Fulda, Imperiale, exemptum.
 Monasterium S. Stephani Proto-Martyris in Herbipoli.
 Monasterium S. Jacobi Apostoli in Suburbio Würzburgensi.
 Monasterium S. Mariae in Schluzhera.
 Monasterium S. Januarij in Murbart.
 Monasterium S. Felicitatis in Schwarzach.
 Monasterium S. Laurentij in Litzgria.
 Monasterium in Monichroten.
 Monasterium in Monichaurach.
 Monasterium in Steinach.
 Monasterium in Amorbach.
 Monasterium in Neufart juxta Moganum.
 Monasterium in Theris, latine Tharissa.
 Monasterium in Panz.
 Monasterium S. Michaelis Archangeli prope Veyelsdorff.

Ab Ordine translata sunt in eadem Diocesi.

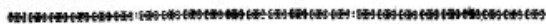
Monasterium S. Gumberti in Apolsbach, circa annum Domini 1000.
 Monasterium S. Burckhardi juxta Herbipolim, anno 1464.

X 2

Monasterium

Monasterium S. Nicolai in Camberg, anno 1489.
Monasterium S. Liobæ Monialium circa Bücholsheim,
Monasterium S. Teclæ circa Mogum Cizzingen dudum perierunt.

In Diœcesi Spirensi Monasteria sunt Ordinis nostri hodie IV.

Monasterium in Weissenburg Imperiale & exemptum.
Monasterium SS. Petri & Pauli in Hirfaugia.
Monasterium S. Crucis in Lympurg exultum.
Monasterium B. Mariæ semper Virginis in Gozawe.

Ab Ordine translata sunt in eadem Diœcesi.

Monasterium in Clingenmünster transfertur, anno 1491.
Monasterium in Odenheim transfertur, anno 1495.
Monasterium S. Michaelis prope Sunshheim, anno 1497.

In Diœcesi Argentinenſi Monasteria sunt nostri Ordinis IX.

Monasterium Beatæ Mariæ semper Virginis in Schuttera.
Monasterium in Gengenbach.
Monasterium in Schwarzbach.
Monasterium S. Walpurgis prope Hagenawe.
Monasterium in Hugshofen.
Monasterium S. Mauri, quod Morsmünster nominatur.
Monasterium in Ebersheimmünster.
Monasterium in Ettenheimmünster.
Monasterium in Altorff.

Ab Ordine translata sunt in eadem Diœcesi.

Monasterium in oppido Sels translatum est anno Domini. 1485.
Monasterium in Neuwiler translatum fuit anno 1495.

In Diœcesi Constantienſi Monasteria sunt Ordinis nostri XXVI.

Monasterium Petri Domus, alias Petershausen in Constantia.
Monasterium sancti Galli.
Monasterium S. Marci in Augia Majori.
Monasterium Campidonenſe.
Monasterium S. Georgij in Nigra sylva.
Monasterium S. Petri in Nigra sylva.
Monasterium S. Blasij in Nigra sylva.

Monasterium

Monasterium in Zwifalten.
Monasterium in Mure.
Monasterium S. Mariæ Eremitarum.
Monasterium S. Benedicti in Alperispach.
Monasterium in Reinawe.
Monasterium in Yfne.
Monasterium in Steyna.
Monasterium S. Trutberti.
Monasterium in Brigantio, alijs Bregenz.
Monasterium in Schaffhausen.
Monasterium in Ochsenhausen.
Monasterium in Wiblingen.
Monasterium S. Joannis in Thurtal.
Monasterium in Trube.
Monasterium in Weingarten.
Monasterium in Blawocuren.
Monasterium Montis Angelorum Engelberg nuncupatum.
Monasterium in Fischen.
Monasterium in Wagenhausen.

In Diœcesi Augustensi Monasteria sunt Ordinis nostri XIV.

Monasterium S. Udalrici in Augusta.
Monasterium S. Crucis in Werda.
Monasterium in Elchingen.
Monasterium in Deckingen.
Monasterium in Faucibus, zun Füßen.
Monasterium in Lorche.
Monasterium in Benediktenbeuren.
Monasterium in Ottenbeuren.
Monasterium in Neresheim.
Monasterium in Thierhaubten.
Monasterium in Urfee.
Monasterium in Fulrenbach.
Monasterium in Brenzhausen.
Monasterium in Bittelbron.

Ab Ordine translatum est in eadem Diœcesi.

Monasterium in Elwangen fuit translatum anno Domini 1489.

In Diœcesi Eichstattenſi Monasteria sunt Ordinis nostri V.

Monasterium Castellense quondam optime reformatum.
Monasterium in Wiltzburg.
Monasterium in Blanckenstetten.
Monasterium in Heidenheim.
Monasterium in Wernzhausen, alijs Ahufen nominatum.

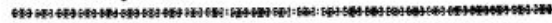
) 3

In

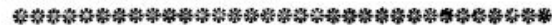
In Diœcesi Curiensi Monasteria sunt nostri
Ordinis IV.

Monasterium Difertinenſe.
Monasterium Fabarienſe, aliàs vulgariter Pfeffers.
Monasterium S. Mariæ ſemper Virginis, aliàs Mariæ Mons.
Monasterium S. Joannis.

In Diœceſi Babenbergensi Monasteria sunt
Ordinis noſtri IV.

Monasterium S. Michaelis in Monte Monachorum.
Monasterium S. Agidij in Nûrenberga.
Monasterium in Michelfeld.
Monasterium S. Bonifacij in Wiſenawe.

In Diœceſi Hildensheimensi Monasteria sunt
Ordinis noſtri IV.

Monasterium S. Michaelis in Hildensheim.
Monasterium S. Godhardi prope Hildensheim.
Monasterium in Cluſa.
Monasterium in Ringelheim.

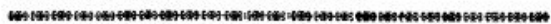
In Diœceſi Halberſtattenſi sunt Monasteria
noſtri Ordinis X.

Monasterium S. Agidij in oppido Brunſuicenſi.
Monasterium in Luthara regali, id eſt, Königs-lutern.
Monasterium in Huſburg.
Monasterium in Ilfenburg.
Monasterium in Hildesleuen.
Monasterium Cella Mariæ prope Elversdorf.
Monasterium in Reinsdorf.
Monasterium in Wimmelburg.
Monasterium in Goleck prope Nuenburg.
Monasterium in Ballenſterren.

In Diœceſi Verdenſi Monasteria sunt Ordinis
noſtri tantum duo.

Monasterium S. Michaelis in oppido Lunenburgenſi.
Monasterium in Veteri Ullſen, aliàs in Odenſtatt.

In Diœceſi Padelbornenſi Monasteria sunt
Ordinis noſtri V.

Monasterium Abdinghofen in ipſa civitate Padelborna.
Monasterium S. Viti Martyris in Corbeia Saxoniz.
Monasterium Mariæmünſter.
Monasterium in Flechtorff.
Monasterium in Helmeſthauſen.

Monasteria

Monasteria Ordinis Abbatialis Capituli CXXII.

Summa itaque Monasteriorum Ordinis nostri Provinciae Moguntinae, ac Diocesis
Babenbergensis exemptae, quorum Abbates tam de Jure, quam de consuetudine
ad Capitulum Generale seu Provinciale, quod de triennio in triennium semel ha-
betur, venire, dum celebratur, tenentur, cessante impedimento legitimo, centum &
XXII. Sunt in eadem Provincia Moguntina Ordinis nostri & alia complura Coe-
nobium Monialium; praepositurae quoque Monachorum, & Prioratus, quorum isthic
nullam fecimus mentionem, propterea quod Abbatibus suis omnino subijciuntur.

Quae sint Dioceses Provinciae Moguntinae, quotque Coenobia in qualibet.

Archiepiscopus Moguntinus XII. sub se habet Episcopos, Coenobia XX.
Episcopum Herbipolensem, in ejus Diocesi Monasteria habemus XV.
Episcopum Spirensen, in ejus Diocesi Monasteria sunt Ordinis IV.
Episcopum Argentinensem, in ejus Diocesi Monasteria sunt Ordinis IX.
Episcopum Constantiensem, in ejus Diocesi Monasteria sunt Ordinis XXVI.
Episcopum Augustensem, in ejus Diocesi Monasteria sunt Ordinis XIV.
Episcopum Eichstattensem, in ejus Diocesi Monasteria sunt Ordinis V.
Episcopum Curiensem, in ejus Diocesi Monasteria sunt Ordinis IV.
Episcopum Hildensheimensem, in ejus Diocesi Monasteria sunt Ordinis IV.
Episcopum Halberstattensem, in ejus Diocesi Monasteria sunt Ordinis X.
Episcopum Verdensem, in ejus Diocesi Monasteria sunt Ordinis II.
Episcopum Padelbornensem, in ejus Diocesi Monasteria sunt Ordinis V.
Episcopum Wormatiensem, in ejus Diocesi nullam habemus Abbatiam.
Porro Episcopus Bambergensis exemptus Monasteria sub se habet IV.

Haec est Tabula Successionis Abbatum Hir- saugienium per tempus CCCCXXXVII. annorum, sub quibus prima pars operis continetur.

Anno Domini DCCCXXX. Indictione Romanorum octava, sub Imperio Lu-
dovici ejus nominis primi. Et Anno Domini DCCCXXXVIII. con-
summatur Monasterium Hirsaugiense.
Lutbertus Abbas Hirsaugiensis I. institutus est Anno Domini DCCCXXXVIII. praefuit
annis XVI. demptis mensibus tribus, obiitque Anno Domini DCCCLIII.
Gerungus Abbas S. Aurelij II. ordinatur Anno Domini DCCCLIII. praefuit annis
XXXII. moritur anno Domini DCCCLXXXIV.
Regenbodo Abbas S. Aurelij III. fuit electus Anno Domini DCCCLXXXIV.
praefuit annis VI. Et resignavit anno Christianorum DCCCXC.
Hardegradus Abbas Hirsaugiae IV. praeficitur Anno Domini DCCCXC. praefuit
annis XXVII. Et moritur anno DCCCXVIII.
Rudolphus Abbas Hirsaugiae V. ordinatur Anno Domini DCCCXVIII. praefuit
annis VII. & mortuus est anno Christianorum DCCCXXVI.
Diethmarus Hirsaugiae Abbas VI. instituitur Anno Domini DCCCXXVI. praefuit
utiliter annis XXVI. Et mortuus est anno DCCCLII.

Sigerus

Nomina
XXV. Ab-
batum
Hirsau-
gienium
in hoc Vo-
lume
contenta
sunt.

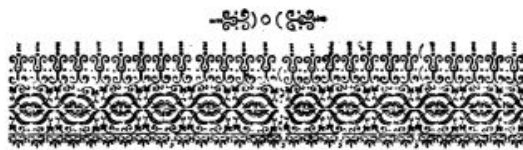
Sigerus Abbas Hirsaugiae VII. praeficitur anno Christianorum DCCCCLII. praefuit annis XXX. & moritur anno DCCCCLXXXII.
 Lupoldus Abbas Hirsaugiae VIII. fuit institutus Anno Domini DCCCCLXXXII. praefuit annis IV. Et mortuus est anno DCCCCLXXXVI. Indictione XIV.
 Hartfridus Abbas Hirsaugiae IX. ordinatur Anno Domini DCCCCLXXXVI. praefuit annis duntaxat II. & moritur anno DCCCCLXXXVIII. Indictione prima.
 Conradus Abbas Hirsaugiae X. instituitur Anno Domini DCCCCLXXXVIII. praefuit annis XII. & moritur anno MI. Indictione XIV.
 Vacavit Abbatia Monasterij S. Aurelij Hirsaugiensis post mortem Conradi Abbatis ab Anno Domini millesimo primo usque ad millesimum sextum per annos sexaginta quinque.
 Fridericus Abbas Hirsaugiae XI. instituitur Anno Domini MLXVI. praefuit annis II. & deponitur ab Officio cum injuria anno MLXIX.
 Sanctus Wilhelmus Abbas Hirsaugiae XII. instituitur Anno Domini MLXIX. praefuit annis XXII. novum Monasterium Hirsaugiae construxit, ordinem reformavit. Obijt anno MXCI.
 Gebhardus Abbas Hirsaugiae XIII. praeficitur anno MXCI. praefuit annis XIV. Et fit Episcopus Spirensis anno Domini MCV.
 Bruno Abbas Hirsaugiae XIV. ordinatur fuit Anno Domini MCV. praefuit annis XIV. & moritur anno MCXX.
 Volmarus Abbas Hirsaugiensis Monasterij XV. instituitur Anno Domini MCXX. praefuit annis XXXVII. Et moritur anno MCLVII.
 Hartwigus Abbas Hirsaugiae XVI. ordinatur Anno Domini MCLVII. praefuit mensibus duntaxat duobus, & moritur eodem anno.
 Manegoldus Abbas Hirsaugiae XVII. instituitur Anno Domini MCLVII. praefuit annis VII. Et moritur anno MCLXV.
 Rupertus Abbas Hirsaugiae XVIII. electus est Anno Domini MCLXV. praefuit annis XI. Et resignavit Abbatiam anno MCLXXVI.
 Conradus ejus nominis secundus sic Abbas Hirsaugiensis XIX. Anno Domini MCLXXVI. praefuit annis XII. & obijt anno MCLXXXVIII.
 Henricus Abbas Hirsaugiae XX. ordinatur anno Domini MCLXXXVIII. praefuit annis VIII. & resignavit Abbatiam anno MCXCVI.
 Marquardus Abbas Hirsaugiae XXI. instituitur Anno Domini MCXCVI. praefuit annis VIII. & obijt anno MCCV. Indictione VIII.
 Luitfridus Abbas Hirsaugiae XXII. ordinatur anno Domini MCCV. praefuit annis XI. Et moritur anno MCCXVI.
 Eberhardus Abbas Hirsaugiae XXIII. instituitur anno Domini MCCXVI. praefuit annis XV. Et moritur anno MCCXXXI.
 Ernestus Abbas XXIV. ordinatur ad Hirsaugiam Princeps Anno Domini MCCXXXI. praefuit annis XIII. Et moritur anno MCCXLV.
 Volpoldus Abbas Hirsaugiae XX. instituitur Anno Domini MCCXLV. praefuit annis XX. Et obijt anno MCCLXV.

Et cum hoc Abbate insignis Monasterij Hirsaugiensis primam operis nostri Historici partem concludimus, temporum ordinem & seriem à principio institutionis Monachorum apud S. Aurelium per annos quadringentos, cum septem atque viginti, qua potuimus, & licuit, narratione digerentes. Quae autem supersunt Hirsaugiensium successiones Abbatum usque ad eum, qui hodie principatur Joannem de Calba, in secundo volumine hujus operis Domino largiente continuabimus.

LAUS DEO Redemptori nostro.

EPISTO-

EPISTOLA JOANNIS TRITHEMII ABBATIS

D. Jacobi prope Herbipolim civitatem Fran-
corum Orientalium, quondam verò Spanheimensem,
ad Joannem insignis Monasterij Hirsaugienfis Ab-
batem, super editione subjeçti operis Chroni-
corum Hirsaugienfium Patrum.

*Reverendo in Christo Patri Domino Ioanni
dignissimo Abbati insignis Monasterii S.S.
Apostolorum Petri, & Pauli Hirsaugien-
fis, Ordinis D. Patris Benedicti, Spirensis
Diœcesis, Ioannes Trithemius inutilis
Abbas apud S. Iacobum in suburbano Ci-
vitatatis Poapolitane, quam Würzburg
vulgariter appellant, eiusdem Ordinis, sa-*

*lutem, & Fraternali in Domino Charitatem. Sedecim anno-
rum tempus, nō fallor, effluxit, quo primū famosi, atq; insignis
Monasterij Hirsaugienfis, cui divina ordinatione Prelatus, & Mo-
derator dignissimus es constitutus, inchoavi historiam, quam vanis,
caducisq; mundi curis, & sollicitudinibus quasi continuè nimium
occupatus, hactenus ad finem perducere non potui. Spanheimensis
etenim plena laboribus Abbatia, in qua per annos fere quatuor atq;
viginti in multa sollicitudine praefui, tantis me laboribus rei familia-
ris, mundique curis absque intermissione oppressit, ut mihi raro, ac so-*

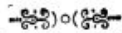
A

lum

lum per intervalla nocturnis, quas ipse mihi de somno plerumq; suffurabar, horis codicem liceret contingere. Adde & illud, quod omnibus & manifestum, quasi mihi non sufficeret unius pauperrimi cura Monasterij, per continuos viginti annos in causis, & negotijs Ordinis nostri publicis, atq; communibus, visitando per quæq; Monasteria in multis Germaniæ Diocesebus, mandato Patrum meorum multipliciter occupatus fui. Legationes pro defensione Ordinis ad Principes varias peregi, ac vicinorum simul, & longè distantium causas, ut proprias sæpius invocatus, aut iussus ad pacis concordiam revocaui. Vnde non parùm detrimenti rerum mearum tandem consecutus sum: quippe qui utilitatibus aliorum necessario intentus, propria intermittere studia, Fratrumq; commoda meorum cogebar. Hinc factum est, ut inchoatum Historia Hirsaugiensis opus per tot annos consummare minimè potuerim; quamvis id me citius editurum in lucem speraverim, sapiensq; promiserim urgentibus. At nunc posteaquàm, Christo IESV miserante, labyrinthum inexplicabilem Spanheimensis Abbatia meis & studijs, & institutis animi semper adversum simul, atq; contrarium, occasione datâ per cynonotos evasi, Monasterium S. Iacobi memoratum, pietate ac munificentia Reverendissimi Principis Domini Laurentij de Bibra Herbipolensis Episcopi, ac Ducis Francorum, simul & Fratrum electione regulari affectum, in quo sicut mundi rebus virgo tenuis & pauper, ita remotus sum à curis sæculi vanis, & liberior ad philosophandum. Nam inter curas mundi, & ardens studiū scripturarū vera, & continua non potest manere concordia, sed alterum ex altero corrumpitur; dum aut litterarum continuata intentio familiaris rei profectum negligit: aut sollicitudo rerum temporalium nimia lectione desiderium extinguit. Rarus est enim nostris temporibus inter Prelatos Monasticos, qui ut Aioth ambidexter, & curis rerum domesticarum debitum, & conveniens litteris impendat studium, & interni profectus animi nullum propterea sentiat detrimentum. Frequenter siquidem alterum necessarium minus perficere prosequimur: dum circa curam alterius diligentius occupamur. Ego autē qui studium scripturarum cunctis mundi rebus & curis semper preposui, datâ mihi occasionem dimittendi Abbatia Spanheimensem caducis sollicitudinibus plenâ libenter acceptavi: Virgo enim nunc Laus Deo mente tranquillus, & nimis mundi curis liber & vacuus: atq; ad institutum animi perficiendum magis dispositus. Vnde ne tuis precibus me crederes ex proposito reluctari, opus historiarum Hirsaugiensium diutius intermissum, locum affectus tranquillum, & com-

Chronicon
Hirsaugiens.
gesta sua
completio.

petens

petens otium ad manus resumpsi tandem aliquando perficiendum: quod & amoris mei perpetuum erga Fratres tuos Hirsaugienses erit testimonium, & quanta apud me sis auctoritatis Tu Princeps Monachorum, & Pater praestantissime Ioannes, evidens documentum. Enimvero nisi & obsequijs tuis essem voluntarius, promptaq; benevolentia deditissimus, & Fratrum tuorum Hirsaugiensium omnium amator sincerus, nemo mihi unquam persuadere potuisset, ut opus tam arduum, ac laboriosum meo studio perficiendum in manus desumpsissem meas, quod & animum & calamum sacratioribus maluissem occupasse institutus, & mentis propria culturam exercere potius, quam temporis transacti mortalium gesta litteris commendare pro voluptate Posterorum. Sed nimia dilectione Hirsaugiensium devotus laborem hunc magnum libens subivi, Chronicon vestri Cænobij, ut cernitis, consummavi, memoria omnium vestrum immortalem reddidi, & quicquid ornare vos maxime potuit, multo sudore in unum comportavi: Vos ego, quâ possum humilitate, precor, hanc mihi vicem laboris mei rependite, & DEVM pro anima mea, cum de corpore tandem egressa fuerit, studiosius orate. Verum quia tempus à prima fundatione Hirsaugiana, longè paulò minus septingentorū annorum, plura memoratu digna mihi scribenda obtulit, visum mihi fuit, opus totum in duo volumina, sive partes dividere, ne aut pondus unius codicis in immensū evaderet, aut brevitas necessaria consideratio gestorum seriem detruncaret. Primâ igitur partem ab introitu Monachorū de cænobio Fuldensi, ad S. Aureliū anno Christianorū octingentesimo tricesimo octavo incepimus, quam per annos septem & viginti, supra quadringentesimū continuantes, Abbatum ordinatas successiones per seriem temporis, usq; ad vicesimū quintū, nomine Volpoldum, inclusivè perduximus. Porro multa per digressū facta Germanorū memoratu digna ubiq; inserui, exterarq; nationes, ut ipse fecere nostris, quantum licuit, silentio transivi. Vale. Ex meo cænobio scripsi quintâ die mensis februarij. Anno Christianorum M. D. XI.

Cur historia
cum opus di-
videretur in duo
volumina.

Scripsi anno
M. D. XI.

A 2

In

In Nomine Domini nostri JESU Christi
FILIJ DEI OMNIPOTENTIS
INCIPIT PRÆFATIO
JOANNIS TRITHEMII
ABBATIS,
in Chronicon Monasterij Hirsaugienfis, &c.

Diligentia
Veterum cir-
ca historias.

Demonstra-
tio dictorum
per exempla.

Historia per-
suasit facit
aliquando.

Historia pri-
us com-
mendata
brevis.

Historijs conscribendis magnam veteres ad-
hibuere diligentiam: quippe qui non se-
cus ac legibus, memoria rerum transacti
temporis, rem exornari publicam credi-
derunt. Historia namq; sempiterna qua-
dam memoria conservatrix est, quæ sola
fama bonorum virorum, qui sapientiâ,
fortitudine, vel sanctitate, sese præstare
cæteris magno labore conati sunt, vene-
randa quâdam recordatione facit immor-
talem. Quis originem mundi, annotumq;
omnimodam supputationem, & ea, quæ interea sunt facta inter mor-
tales, hoc tempore nescientibus innotesceret? Quis incarnationem,
Natiuitatem in mundum ex Virgine, Doctrinam, Miracula, Passionem,
Mortem ac Resurrectionem D. N. Jesu Christi persuadere posset igno-
rantibus? Aut quis Passiones Martyrum, vitam, conversationes, &
miracula Sanctorum, Trojanorum excidium, latum in orbe Roma-
norum imperium, memorabilia Regum, Philosophorum, & Princi-
pum dicta vel facta, cæteraque scitu dignissima, hodie nobis vel pan-
deret, vel pudentibus crederet? Si nulli ante nos historiârû Scriptores
extitissent? Sola igitur historia est, quâ fit, ut qui longissimi temporis
intervallo à veteribus illis disjungimur, & illorum gestis interfuisse,
& illis ipsidem vixisse temporibus per lectionem videamur. Historia
etenim suo vigore immortalitatem confert mortalibus, prudentiam
animo legentis copiosam aperit, & in gestis veterum quid agendum,
cavendumve sit, omni tempore ostendit. Historia fidem instruit,
spem erigit, charitatis igniculum accendit. Historia nos cautos reddit
ad pericula, in agendis facit providos, & in omni negotio, quod oc-
currerit, astutos. Historia parvulis addit scientiam, & mentes infir-
morum incitat ad virtutem. Enimverò dum gesta vel dicta memoratu
digna bonorum virorum ad memoriam legendo reducimus, quid
aliud quàm eorum nos imitatione ad virtutum exercitia præparamus?
Rursus verò, cum pravorum impia dicta vel facta legimus, docemur,
ut perniciosâ fugiamus. Unde rectè historia mortuorum vivum exem-
plar,

plur, mortaliumq; lumen inextinguibile dicitur, per quam ad pravorum detestationem, bonorum verò imitationem provocamur. Mone-
mur etenim per historias malum fugere, bonum amplecti, & in ejus
amore jugiter permanere. Sic ergo nobis in hac mortalitate viven-
dum est, ut lectione historiarum studeamus ex imitatione veterum
semper in melius proficere, & boni operis exemplum etiam posteris
commendare. Unde quoties historia pravorum impiè dicta, vel fa-
cta, probra seu meritis poenas nobis reducit ad memoriam, non ideo
scripta putamus, ut vel imitatione digna sint, vel præconio laudis, sed
nobis potiùs in avifamentum digesta credamus, ne similia committens
quispiam ex nobis pares recipiat poenas, quas illi pro demeritis susce-
perunt. Adiciendum rectè putamus, quòd per multarum experien-
tiam rerum in nobis tandem prudentia nascitur, ad quam arte longà
existente, ac vità brevi, nusquam facilior patet accessus, quàm si veri-
tatis, ac rectitudinis amore omnem honestatis & pietatis historiam le-
ctione sedulà revolvamus. Quæ cùm ita sint, non studio vanitatis, ne-
que curiositatis instinctu, sed divino potiùs Spiritu afflatum crediderim,
optime Joannes insignis Monasterij Hirsaugiensis Reverendissime
Princeps, Dux ac pastor, & Abba, qui me toties hortari precibus, ac sol-
licitare promissis, importunè, ac opportunè non cessas, monens, ro-
gans, postulans, quatenus historiam memorati cœnobij cui Hirsaugien-
sis, quam Venerabili Prædecesore quondam tuo Blasio Abbate, ego
tunc Abbas Cœnobij Spanheimensis existens postulante inchoaveram
ex Schedis, & monumentis per te mihi denuo transmissis, vel serò tan-
dem aliquando perficiam. Cohortantur me non minùs Fratres tuo im-
perio subiecti, qui unà tecum hoc à me opus Chronicorum ex multo
jam tempore instantiùs postulârunt; quibus nimia charitate devinctus
impium duxi aliquid monentibus denegare: Nam et si res ardua sit hæc
judicio, & magna, parvisq; viribus ingenij mei multum difficilis, re-
rum gestarum seriem, Abbatumq; Monasterij tui memorati Hirsaugien-
sis tempora, & Successionis ordinem ab octoginta ferme annis
supra sexcentos ad memoriam reducere, & in unius corpus voluminis
servatà ubiq; continuatione historiarum ordinare, Tibi ramen, Monaste-
rio tuo, & monachis omnibus in regulari subjectione commissis tantà
sum dilectionis familiaritate constrictus, ut vestris jussis, & sanctissimis
votis, etiam supra vires in majoribus obedirem. Volens igitur, & li-
bens postulationibus vestris pro viribus præstabo obsequium, & diu
desideratum historiarum opus Domino largiente perficiam.

Historia com-
fert Pruden-
tiam.

Difficultas
hujus histo-
rie.

Duo sunt præcepta, quæ dantur historiam scribere volentibus:
Alterum, ut inviolata veritas in omni narratione ubiq; permaneat:
Alterum verò, ut ipsa narrationis integritas proprijs, apcis, & concin-
nis sermonum ornatibus decoretur. In primo me quidem satisfactu-
rum instituo & velle, & posse, non abnuo: quippe quem & ipsa pro-
fessio Monastica simul, & Christiana fides abhorrere compellunt men-
dacium, & veritatis jubent esse amicum. *Ostenim, quod mentitur, oc-
cidit animam*: & Scriptor, qui veris miscet mendacia, confundit histo-
riam. In altero verò me non posse fore sufficientem manifestè confi-
dero: utpote qui veritatem sine fūco sermonis apertè, atque simplici

Duo præce-
pta dantur his-
toriam scri-
bere.

Historiarum
tota sunt ge-
nera
1.
Universalia.

verborum congerie scribo. Sunt autem tria historiarum genera. Ex his primum nominatur Catholicon, quod universale quidem existens totius mundi complectitur historiam, & si non omnium, multorum tamen Regum, Principum, Nationum, & Provinciarum gesta commemorat. Hoc scribendi genere usi sunt Titus Livius Historiographorum lacteum flumen, Eusebius quoque Cæsariensis Episcopus, Calliodorus Monachus in Tripartita historia, Freculphus Episcopus Lexoviensis, Orosius Presbyter in Horum mundi, Vincentius Belluacensis in speculo historiali, Marianus Scotus Monachus Fuldenis, Martinus Romanus, Gotfridus Viterbiensis, Helinandus Monachus Frigidi montis, Rupertus Monachus, Hugo Floriacensis Monachus, Joannes de Columna, Antoninus Archiepiscopus Florentinorum, Marcus Antonius Sabellicus Venetus, Jacobus Philippi Bergomensis, Sebaldu Schedel Nürenbergensis: & alij multi; quorum nomina ratione pratermittimus.

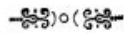
2.
gen^{us} speciale
nominatur.

Secundum historiae genus Idicon dicitur, id est, speciale, vel proprium: quod unius vel Regni, vel Gentis acta solum commemorat. Hoc scribendi genere usi est, Josephus Judæus de bello Judaico, & antiquitatum libris, Philo quoque Judæus in libro Successionum. Egesippus ex Judæo Christianus, de Excidio Hierosolymorum, Beda Monachus in gestis Anglorum, Gregorius Episcopus Turonensis in gestis Francorum, Jordanes Episcopus in gestis Gotthorum, Windekindus Monachus in historia Saxonum, Regino Prumiensis Abbas in historia Gallorum, Rupertus Gangvvinus in gestis Francorum, Andreas Monachus Ratisponensis in gestis Bavarorum, & alij multi, quos transimus.

3.
Topicon firm
locale didi-
cit.

Tertium verò genus historiarum nominatur Topicon, id est locale: quod historiam unius Civitatis, Familiae, seu loci complectitur, & ad externa non vagatur. Hoc scribendi genere usi est Beda Monachus in Anglia, qui localem Monasterij sui, & Abbatum historiam composuit, & aliena non curavit. Sigebertus quoque Monachus Gemblacensis, Scrabus Monachus Fuldenis, & complures alij Bedam imitati, Monasteriorum & Abbatum suorum conscripserunt historias, quorum exemplo & ego Joannes Trithemius Abbas Monasterij S. Jacobi Majoris Apolloli Herbipolensis, retro actis annis cum in Coenobio Divi Martini Spanheimensi Abbatis nomen adhuc portarem indignus, ejusdem Monasterij historiam, tempora quoque, & Successiones omnium Abbatum ejus ab initio Fundationis per annos CCCLXXXII. usque ad mei translationem in Herbipolim, quæ facta est anno salutis Christianorum M.D.VI. indictione IX. certè non sine labore maximo in unum volumen comportavi. Hoc ipso quoque scribendi genere historiam Hirsaugienis Monasterij cui Joannes Abbatum modestissime, sicut praecepisti mihi, contexere statui, cui etiam nitorem eloquentiae necessarium adhibere nequeam, à veritatis tamen semita non recedam. Multa denique sparsim in Germania facta huic historiae nostrae per digressum mihi placuit inferere, quo non solum Hirsaugiensibus, sed omnibus quoque legentibus honestam animorum conferat voluptatē.

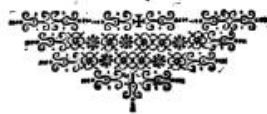
Idi-

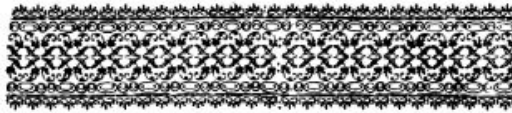
Idipsum ante me fecisse plures invenio, qui Monasteriorum suorum historias, Abbatumq; Successiones litteris commendarunt. Erit forsitan aliquando tempus, quando opus hoc nostrum in unius angustia Cœnobij minimè latere poterit, sed hominum curiositate laudabili extractum in manus plurimorum veniat discutiendum. Ut ergo nusquā progrediatur vacuum, nullique fiat onerosum, clausulis rerum memorandarum in Germania nostra gestarum certo illud moderamine decorare volui, quatenus & rerum varietas jucunda fiat nescientibus, & prolixitas brevitate compressa scientibus non generet in mente fastidium. Auctorum verò de quibus auxilium habui, ista sunt nomina: Megenfridus Monachus *Fuldenfis*, qui multa scribit de prima Fundatione *Hirsaugienfis* Monasterij, & *Successione* Abbatum apud Ecclesiam S. Aurelij. Windekindus Monachus *Corbejenfis* in Saxonia. Regino Abbas *Prumienfis* in historia *Metensium*. Benno Abbas in historia *Suevorum*. Theodoricus, & Goldsherus Monachi S. *Matthie* in gestis *Trevirorum*. Marianus quoq; Scotus Monachus in omnimoda Germanorum historia. Otto *Frisingenfis* Episcopus. Andreas Monachus S. *Hennerammis* *Ratisponensis*. Henricus de *Erfordia*. Gottfridus *Viterbiensis*. Gottfridus quoque Monachus S. *Pantaleonis* in Colonia. Joannes de *Hildensheim* *Carmelita*. Rupertus *Præmonstratensis* Canonicus. Hugo *Floriacensis*. Joannes Monachus *Castellenfis*. Ebervvinus Monachus *Segenbergenfis*. Bernardus Monachus *Corbejenfis*. Bertrandus Monachus *Hirsfeldensis*. Multa deniq; ex alijs diversis *Chronicis*, & historijs *Francorum*, *Bavarorum*, *Suevorum*, *Moguntinensium*, *Neometensium*, *Vangionum*, *comitumq; Palatinorum Rheni* dudum per *Wernherum* Monachum *Lorissenfis* Cœnobij compertatis, huic operi nostro inferui, quorum mihi narratio ad seriem historiae non inutilis videbatur. Ex *Annalibus* quoq; *privilegijs*, & litteris ipsius Monasterij *Hirsaugienfis* non mediocriter adjutus sum, quorum continentia Successiones Abbatum deducantur. Plura etiam ex *Legendis Sanctorum*, *Epistolis* quoque, & opusculis *Patrum* convenientia proposito meo non absq; labore magno sum affecurus. Placuit autem mihi totam historiam juxta seriem annorū Dominicæ Nativitatis cum minio distribuere: quatenus factum cujuslibet temporis lector sub regimine Abbatum facilius possit invenire. Tali etenim ordine series distincta temporum & minus legentem aggravat, & pulchram varietate historiam per amplius ornat.

Finis Præfationis.

Auctores
quos Compila-
tor secutus
est.

FUN-

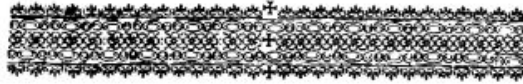
FUNDATORUM NOMINA.

Qui tam veterem,quàm novam Hirsaugiam
vel fundârunt, vel dotârunt, vel reformârunt.

- I. **E**rlafridus Comes de Calvya cum filijs Nottungo Episcopo Verecl-
lenfi, & Ermenfrido Comite, fundator anno 830.
- II. Luthbertus postulatus ex Monasterio Fuldensi Disciplinæ Hirsaugienfis
institutor.
- III. Dietmarus ex Monasterio S. Galli postulatus, Primus Disciplinæ
Hirsaugienfis reformator.
- IV. Leo Papa IX. ex Comite de Dagsburg Auctor secundæ foundationis
Hirsaugienfis.
- V. Adelbertus Comes de Calvya secundus fundator, cum Wiltrude
uxore devotissima.
- VI. Fridericus ex Monasterio Einsidlenfi postulatus secundus Hirsaugien-
fis Disciplinæ instaurator, post 63. annorum vacationem.
- VII. S. Wilhelmus ex S. Emmerammo postulatus primus fundator novæ
Hirsaugiae.
- VIII. Wolframms Mayser Reformationis Bursfeldensis introductor.
- IX. Bernardus secundus fundator novæ Hirsaugiae.

FUN-

FUNDATIO

INSIGNIS MONASTERIJ

Hirsaugienſis facta per Erlafridum Comitem
de Calba, & Nottungum Filium ejus Episcopum Ver-
cellenſis Eccleſiæ, Anno Dominicæ Nativitatis
Oſtingentefimo atque Triceſimo.

Cripturus auxiliante Domino noſtro Jeſu
Chriſto hiftoriam inſignis Monaſterij Hir-
ſaugienſis, operæ pretium fore arbitratuſ
ſum ab ejus fundacione prima initium ſu-
mere, & quæ cauſa moverit ipſius funda-
tores, inprimis demonſtrare. Fuit eo
tempore, quo Ludovicus primus Magni
Caroli Filius Romanum gubernabat Im-
perium, Comes quidam in Calba, nomine
Erlafridus, vir dives, potens, ac magnus, e-
tiam in conſpectu Cæſaris Ludovici. Hic

habebat filium gentili vocabulo Nottungum, in omni doctrina Scriptu-
rarum eruditum, qui propter ſcientiam litterarum, & morum inte-
gritatem ſub Carolo Imperatore Magno, Vercellenſis Eccleſiæ Pontifi-
catum fuerat aſſecutus. Is poſtquam Eccleſiæ ſuæ per aliquot annos
ſtrenuè præſuiſſet, dulcem revivendi patriam cupidinem incidit, quam
ne vacuus cerneret, cogitare anxius cœpit, quo illam munere hono-
raret. Impetrârât non longè prius magnis quidem precibus ab Ar-
chiepiſcopo Mediolani Corpus Divi atque ſanctiſſimi quondam Præ-
ſulis Rhedicianorum Aurelij Armeni, ſacras reliquias, omni auro &
jaspide pretioſiores, quas de Mediolano ad Eccleſiam ſuam Vercellen-
ſem deferens, in Mauſoleo pulchro, quod eis præparaverat, collocavit.
Viſurus itaque patriam, & dulces in natura parentes, hunc theſaurum
inferre Germanis loco muneris præcipui cogitavit. Inter ſpem me-
rumque fluctuans omnino, ne forſitan hæc illatio aut ſanctiſſimo di-
ſpliceret Aurelio, aut ſi populo innotuiſſet Vercellenſi, à ſuo cogeretur
reſiliſſe propoſito, rem omnem Divino nutui commiſit terminandam.
Tota igitur mente converſus ad Deum, ac prope ſepulchrum S. Aurelij
noctem ducturus inſomnem, humi devotus provolvitur; & his ver-
bis ad Sanctum Chriſti Confeſſorem Aurelium precatur: *Aureli ſanctiſſi-
ſime*

Nottung, Ep.
Vercellenſis
Filius Erla-
fridi Comitis.

Corpus S. Au-
relij tranſla-
tum Vercellan.

B

ſine

sime Pater, Decus meum, & unicum anima mea post Christi Matrem prae-
dium; Tibi pando nunc desiderium meum, quod in lumine divinae speculatio-
nis Tibi posito, nequaquam potest esse absconditum. Rogo te per divinum amo-
rem, qui te mihi venerabilem, Ecclesiae celebrem, & agrum medicum fecit, ne
me in hoc ambiguo diutius fluctuare permittas, sed exaudi me famulum Tui
humiliter prostratum, & doce me, quid agere debeam secundum Dei, & tuam
voluntatem. Cumque oraret diutius, & lachrymans humi jaceret pro-
stratus, paulisper obdormivit. Cum mox dormienti S. Aurelius Pon-
tificali mitrâ decorus apparuit, ac pavore aliquantulum confusio simi-
lia dixit: Salus tecum Frater Nottungus: nihil, inquit, vellem, sed confurgens
animae quior, esto: Ego sum Aurelius Rhedicianorum quondam Episcopus,
quem precibus vocasti, & ad hoc veni, ut pergam tecum in tuam Ale-
maniam. Quo cum perveneris, Monasterium servorum Dei in eo nomine
in eo loco constituas, in quo tacum ad invocationem nominis mei videris illu-
minatissimi. Quibus dictis visio sancti disparuit: At verò Nottungus Re-
verendissimus Praeful gaudens, & latus de somno confurgens, in ipsâ
mox nocte Sarcophagum Sancti aperuit, & sacras ejus Reliquias nemi-
ne sciente in suum cubiculum portavit. Mausoleum verò diligentis-
simè recludens, multo Vercellenses tempore delulit, qui Sanctum se
habere hospitem crediderunt, quem non habebant. Post hæc Vene-
randus Christi Praeful Nottungus, omnibus paratis, quæ ad itineranti-
um rationem videbantur necessaria, de familia sua fideles quosdam
socios peregrinationis assumpsit & comites, impositisque jumento
vario Reliquiis Sacris, in Dei nomine proficiscitur. Cumque post
dies aliquot ingrederetur Alemaniam, magnâ suorum lætitiâ excep-
tus est, & quam pretiosum intulisset patriæ thesaurum genitoribus in
oculo primum aperuit. Verum cum locus non esset in promptu tan-
to hospiti conveniens, nec videretur Antistiti Religiosum sacras Reli-
quias ultra triduum inter homines detinendas, cum genitore anhelus
deliberat, quo ponantur interea, donec Monasterij construendi man-
sio disponatur. Erat autem non procul à Castello Comitis Erlafridi, qui
morabatur in Calba, unde & nomen habebat, Capella sub honore S. Na-
zarii consecrata, quæ nomen monti dedit, in quo constructa fuit usque
in præsentem diem. Placuit ergo cunctis, qui Pontificis interfuisse
consilio, ut Aurelij sanctissimi busta in eam cum honore debito repo-
nerentur. Postera itaque luce mane confurgentes, Nottungus
Episcopus, Comes quoque Erlafridus, & filius ejus alter Ermenfridus
cum tota eorum familia, prædispositis ad hoc opus necessariis, sacras
Reliquias per declivum montis circumgirando ad memoratam Divi
Martyris Capellam ferre coeperunt. Venientes autem in eum locum,
ubi nunc Ecclesia S. Aurelij trans fluvium videtur constructa, cæcus
quidam in medio turbæ, quæ convenerat, sanctis Reliquiis obvis vo-
ce altissimâ clamavit: Sana me sanctissime Cultor Dei Aureli, resti-
tue mihi lumen oculorum meorum, sicuti pollicitus es. Ad quem Not-
tungus Praeful Reverendissimus inquit: Dic mihi o homo, qui clamas,
ubi S. Aureli tibi visum dare promissa? Cui cæcus: Domine hac nocte
mihi dormienti in angustia cordis mei Sanctus iste apparuit dicens:

Craftino

S. Aurelius
transfertur in
Alemaniam.

Erlafrid, Co-
mes de Calba.

Erastino in nomine Domini illuminaberis; Et respondi: Domine quis es? Ego sum, inquit, Aurelius Episcopus, quem Filius Domini tui Erlafridi Comitis novum hospitem his regionibus pridem adduxit. His dictis iterum clamavit dicens: S. Aureli adjuva me. Stacimque aperti sunt oculi ejus, & visum perfecte recepit. Mirabantur omnes, qui tanto interfuere miraculo, & S. Aurelij merita magnis laudum praconijs excollebant. Dixit ergo Nottungus Praefulus ad Comitum; Hic locus est Pater, in quo Monasterium Servorum Dei constitues. Post hac montem concito gradu ascendentes involato nostrae salutis remedio, Pontifex sacras Reliquias dicti Praefuli Aurelij ad praeparatum in Capella S. Nazarii locum reposuit. Reversus ad Castrum Nottungus Episcopus votum suum Patri, & Germano exposuit, monens, rogans, & contestans eos, quatenus amore Dei Omnipotentis, ad honorem B. Petri Principis Apostolorum, & S. Praefuli Aurelij Monasterium Servorum Dei secundum Regulam S. Benedicti eo in loco aedificare meminerint, in quo caecum viderant illuminatum. Perfuasit Patri sine difficultate filius, quem tanti novitas miraculi praenimia admiratione satisfecit attonitum. Erat nomine Comes Erlafridus homo in fide Christiana devotus, Deum timens, & de suis bonis libenter ministrans pauperibus: quippe qui caelestia praeparare terrenis jam olim didicerat, cujus voto junior filius consensit in omnibus.

Caecus illuminatur ad merita Praefuli.

Anno igitur Dominicae Nativitatis DCCCXXX. Indictione VIII. Nottungo Reverendissimo Vercellensi Episcopo ad suam Ecclesiam post menses duos reverso, Comes Erlafridus Deo facta promissionis memor, Cenobium Hirsaugense sub declivo montis, ubi caecus fuerat illuminatus, ad invocationem Divi Aurelij construere de suis facultatibus coepit; quod celeri consummatione in septem annis feliciter tandem perfecit; Copiam enim tam lapidum, quam lignorum ad magnum habuit, & dives pecunijs non pepercit. Interea perstabat sollicitus metuens casum, qui accidere potuisset, ne si morte praeventiretur, Sanctum opus maneret sub filio imperfectum. Nam cum Ermenfridus junior Comes Patri fidelis cooperator in hac ipsa fundatione videretur existeret; propter juvenilem tamen aetatem, si libertatem fuisset affectus, Seniori levitas animi semper extitit suspecta. Interea dum haec agerentur circa novam constructionem Ecclesiae S. Aurelij; Nottungus Reverendissimus Antistes saepe nominatus Vercellensis, ut operis sancti participes mereretur existeret, magnum pondus auri, & argenti per nummum destinavit ad Patrem; quo non solum inchoatum perficeretur aedificium, sed & monachis inibi coadunandis vitae praesentis necessaria coemerentur: misit insuper & Cruces aureas, argenteasque, & Calices in ministerium Divinae servitutis, libros quoque, & ornamenta varia, quibus nova Domus Domini intrinsecus ornaretur.

Monast. Hirsaugense consummatur.

Anno igitur Dominicae Nativitatis DCCCXXXVII. Indictione XV. structura Monasterij S. Aurelij per Comitum Erlafridum de Calba perfecta & consummata est, qui fuit Ludovici Imperatoris annus XIV. atque à transacti sanctissimi Legislatoris nostri Benedicti, CCXXXI. Erat autem Ecclesia pro consuetudine illius temporis admodum pul-

Claustro Ve-
terum te-
nebræ: Cuius
faciès.

chra, sine columnarum substitutione fabricata, ampla satis, & ligneo tabulatu superius cooperta, ac quatuor duntaxat altaribus redimita. Porro claustrî dispositio intrinsecus veterum imitatione simplex & ampla fuit, ligneo similiter tabulatu desuper contexta per totum, quæ non ad falsum, sed ad habitationem Monachorum satis videtur idonea. Reliqua Monachorum habitacula per girum claustrî ordinatim disposita iuxta morem illius temporis erant pulcherrima, quamquam, si nostri his temporibus claustrales, similibus includerentur mansionibus, non Cœnobijs, sed carceribus se crederent mancipatos: sic mutantur tempore mores, & sancta veterum simplicitas curiosâ semper novitate confunditur. Nam veteres quondam ordinis nostri Monachi cellulas inhabitabant humiles & tenebrosas; sed corda eorum lumine divini amoris splendida fuerunt & lucida, atque in scientia sanctarum scripturarum mirabiliter illustrata. Nostræ verò tempestatis Monachi cellas hodie pulchras inhabitant & lucidas; mentes autem sine lumine sanctitatis negligunt vitij & ignorantia tenebrosas. Ita similiter cum calices olim essent cuprei, fuerunt (ut sic loquamur) aurei sacerdotes, nunc autem calices sunt aurei, & in cuprum sacerdotes videntur esse mutati. Monasterium itaque Hirsaugiense ab Erlafrido Comite primum in eo fuit loco sicut diximus edificatum; in quo & cæcus ad invocationem S. Aurelij illuminatus fuerat, & ipse pro suis venationibus domum saltus nuncupatam ex consuetudine habebat. Quod tamen post annos ferme quatuor & triginta supra ducentos, ut suo loco dicemus, in sequentibus à Comite quodam Adelberto de Calba dirutum, in eam formam, quâ hodie cernitur, extitit reformatum; prioris etenim Monasterij ab Erlafrido fundati, nullum hodie remansit vestigium.

Quâdo, & de quo Monasterio primi Monachi ad Cœnobium S. Præfatis Aurelij, quod Hirsauia nominatur, assumpti fuerint, & introducti.

S. Religio
Fuldensium.

Postequam Erlafridus Comes magnificus Monasterium Hirsaugiense memoratum non sine multis impensis atque laboribus anno septimo tandem complevit, anxîa mente cogitare cepit, unde ad novum Cœnobium veteris conversationis viros sub norma S. Benedicti optimè institutos habere posset. Vigebat eo tempore in Cœnobio Fuldensi sub moderamine Rhabani Abbatis magna Monachorum religio: cujus se fama per totam penè Europam diffuderat, eratque memoria laudis Fuldensium Monachorum, utpote qui doctrinâ & sanctitate omnes inter Monachos occidentales faciliè obtinuere principatum. Multi enim ex ijs in diversis Christianorum Ecclesijs propter eruditionem Scripturarum, & meritiū sanctitatis ad Pontificatus honorem fuerunt assumpti. Comes itaque Erlafridus habito suorum consilio, nuntios misit, ad Rhabanum Abbatem, Oegari Archiepiscopi Moguntini precibus adjunctis, postulans sibi transmitti Monachos quindecim & Abbatem, novo, quod constru-

xera,

Fundatio Monasterij Hirsaugienfis. 5

cessat, Monasterio secundum Regulam S. Benedicti inferendos, se quoque facturum omnia promisit, quaecunque illorum iudicio ad utilitatem institutionis monasticæ necessaria viderentur, & opportuna. Fuerunt illo tempore, ut Meginfridus testatur, in Cœnobio Fuldenfi sub directione Rhabani Mauri sanctissimi Abbatis plusquam ducenti & septuaginta Monachi, inter quos, juxta numerum Apostolorum duodecim viri erant in omni varietate scripturarum Magistri præ ceteris doctissimi. Hos ergo duodecim Rhabanus in unum convocans preces tam Archiepiscopi Moguntini, quam Comitis Erlafridi coram eis litteris patentibus exposuit: & quid ipsi sentirent in hoc negotio, requisivit: qui unanimi consensu responderunt, sanctum Comitis desiderium non esse contemnendum, quod & Omnipotenti Deo fore placitum, & pro salute multorum nemo dubitaret esse futurum. Ad hanc igitur Provinciam subeundum quindecim ex fratribus delegerunt, præficientes illis in Abbatem Lutbertum unum ex duodecim præcipuis Doctoribus, hominem provectioris ætatis, eruditione & moribus valde notabilem, fratremque germanum Reverendissimi Abbatis Brunonis, & Principis Monasterij Hirsfeldensis.

Monachi
de 270.

Anno igitur Christianorum DCCCXXXVIII. Indictione Romanorum I. mensis Maij die 23. Lutbertus Abbas cum 15. Monachis de Monasterio Fuldenfi venit in Hirsaugiam, quos Erlafridus Comes de Calba Fundator sæpe dictus cum ingenti lætitia suscipiens ad novum Cœnobium latus introduxit, eisque de omnibus vitæ necessariis copiosissimè providit: & omnia cum eorum consilio tractabat. Eo tempore corpus S. Aurelij adhuc servabatur in Capella B. Nazarij supradicta, propterea quòd Ecclesia Monasterij nõdum esset consecrata. Post menses igitur paucos ut omnia prædispositum consequeretur effectum, Comes Erlafridus ad Curiam Imperialem cum alijs Principibus ad Francofordiam evocatus est, ubi terminatis negotijs Regni, pro quibus Otgarium pulsavit Moguntinum Archiepiscopum, quatenus novum Cœnobium, quod construxerat, convenienti tempore dignaretur consecrare. Annuit Præsul votis supplicantis, se quàm primùm daretur opportunitas, promittens esse venturum.

Monachi ve
niunt Hirsa.
giam c. 270.

Quo tempore, per quem, & quibus præsentibus *primum* Cœnobium S. Aurelij Hirsaugiense fuerit dedicatum, & repositione Reliquiarum ejusdem.

CUm eo tempore inter Ludovicum cognomento Pium Imperatorem, & ejus filios gravis fuisset exorta dissensio, factus est denuo Principum conventus in civitate Neometensi, quæ nunc Spira vocatur, octo ferme distans ab Hirsaugia miliaribus. Convenerant illuc multi Principes, Episcopi, Abbates per Imperiale mandatum ad Curiam more solenniter evocati, inter quos comparuit nobilis ille Comes Erlafridus, qui nactus opportunitatē, denuo Moguntinum Præfulem Otgarum pro dedicatione novi operis ad-

B 3

eun-

Ecclesia p[re]s-
b[ite]ri S. Aurelij
consecrata.

Principum
præsentium
nominat.

Corpus S. Au-
relij innotat.

Luthert-
odorum in
Abbatem.

Doratio Me-
nasterij.

cundum putavit. Consensit Oegarius, & de licentia Imperatoria
diem consecrationis statuens, ad necessarium dispositionem Co-
mitem Erlafridum ad propria præmisit, post diem tertium subsecu-
tus. Anno igitur Christiano prænotato videlicet DCCCXXXVIII.
Indictione I. die mensis Septembris XI. hoc est in Festivitate SS. Mar-
tyrum Proti & Hyacinthi, Oegarius Moguntinæ Sedis Reverendissi-
mus Archiepiscopus novam Hirsaugienfis Monasterij Ecclesiam sub
honore Principis Apostolorum Petri, & S. Aurelij Rhedicianorum
quondam Præfatus consecravit, in præsentia multorum Principum,
Episcoporum, Abbatum, & Comitum, quos fundator comes Erlafridus
de Curia Imperatoris invitaverat. Quorum ista sunt nomina per
Meginfriadum separatim expressa. Hildebaldus Archiepiscopus Colo-
niensis, Wilericus Episcopus Bremensis, Eppo Episcopus Hildeshe-
mensis, Thiagius Episcopus Halberstatensis, Hildouinus Abbas
S. Dionysij sacri palatii Archicapellanus, Rhabanus Abbas Fulden-
sis, Luthbertus Abbas primus Hirsaugienfis, & frater ejus Bruno Ab-
bas Hirsfeldensis, Henricus Dux, Bernardus Dux, Bruno Dux, & fi-
lius ejus Ludolfus, Erlafridus de Calba comes, & filius ejus Ermen-
fridus, Otrungus Comes, Adelhardus Comes, & complures alij, quo-
rum nomina Deo sunt cognita, sed in gestis Oegarii Præfatus ex ne-
gligentia scriptoris non expressa. Consecratione autem Ecclesiæ
cum 4. altaribus suis peractâ solenniter, memoratus Pontifex altarum
de Capella S. Nazarii Corpus beatissimi Præfatus Aurelij sub altare
magnum cum reverentia & devotione magna reposuit, quod illic
postea multis miraculis coruscavit. Deinde post annos LIII. cum
Nortmanni sub Arnulpho Imperatore devastarent Wormaciam,
Hardeardus Hirsaugienfis Monasterij IV. Abbas metuens incursum
Barbarorum, testudinem fecit in Ecclesia subterraneam, in qua san-
ctas Reliquias in Sarcophago lapideo novo reposuit, cum inscriptio-
ne nominis, & dignitatis, ipsamque cameram ita rursus terra operuit,
ut nullus deinceps quidquam ibi latere potuerit suspicari. Manserunt
in eadem crypta Reliquiæ sanctæ occultatæ per annos CLXX. usque
ad tempora Comitis Adelberti, qui sub Henrico IV. Imperatore re-
novavit Hirsaugiam, ita ut penè in oblivionem venisset S. Aurelius,
excepto, quod solâ famâ, & relatione Proavorum illum Hirsaugia se-
pultum audiret industriosa posteritas. Et de his postea suo loco
mentionem non abscondemus.

Reliquiis itaque Divi Præfatus Aurelij sub altare per sæpe di-
ctum Archiepiscopum repositis, Luthertus instante Erlafrido Comi-
te pastoralis curæ baculum de manu Pontificis Moguntini suscepit, &
regalem possessionem Monasterij coram omnibus, qui aderant, solenni
intronisatione accepit.

Deinde Comes Erlafridus accedens cum filio ad S. Hagias-
terium coram Archiepiscopo Pontificalibus induto, & multitudine
Principum traditione solenni manumissit, & dedit Omnipotenti Deo,
S. Petro Apostolorum Principi, & Divo Aurelio Monasterium hoc
novum, quod construxerat, cum vicis, pascuis, nemoribus, aquis,
aqua-

aquarumque decursibus venationibus, piscationibus, agris, pratis, & molendinis, cum universis emolumentis, atque proventibus, iuxta tenorem Eulogij donationis, quod super sanctum Altare deposuit, in quo continebantur & ista: *Doctam Ecclesie huius sancti Aurelij traditione perpetua Ecclesiam in flambem cum parte ipsius Villa precipua. Et universis viculis ad eam pertinentibus: Ecclesiam quoque in Dec Renbronna cum omnibus ad eam pertinentibus. Item terre arabilis in Gilstein Hubas duodecim: Ecclesiam in Muching, Et Hubas duodecim. In Muching pradium bonum. In Töfingen similiter conrado Ecclesiam; Villas quoque dono subscripiat; Lutzenhart, Alburg, Lutzenhart, Eberfynel, Cellenbach, Cagelbach, Nagaltart, Ottenbrannam, Hengstetten, Hambrechtzweiler, Aliburam villam dimidiam cum omnibus pertinentibus ad eam.*

Alia quoque multa pro sustentatione Monachorum ad idem Coenobium tradidit, quæ tunc temporis in libro donationum fuerant confirmata. Hanc autem Comitis Erlafridi solennem donationem Olgarius Reverendissimus Præsul Moguntinus, vice Domini Papæ Gregorij IV. banno perpetuæ stabilitatis communivit, ipsum Monasterium cum omnibus donationibus inibi factis in manus prænominati Abbatis Lutherti, Successorumque ejus in perpetuum gubernandū tradidit, hac videlicet interposita conditione: quod vita Monastica secundum Regulam S. Benedicti perpetuis in eo temporibus custodiat, & quotiens mori Abbatem contigerit, vel curæ aliàs cedere pastoralis, in Fratrum consilio electio liberrima potestate. Advocatum verò consecrati Monasterij memoratus Pontifex ipsum Comitem Erlafridum ad dies vitæ sub tali conditione esse voluit: ut eo mortuo filius in advocatia non succedat, nisi ad eam fuerit per Abbatem & Fratres spontaneâ voluntate assumptus. Verebatur enim religiosissimus Comes, ne Monasterium post mortem suam per filium, sive nepotes futuro tempore (sicut contigit) aliquam sustineret injuriam; ideo voluit in Abbas pendere arbitrio, convenientem pro tempore perquirendi Advocatum. Et hæc libertas Hirsaugienfi Monasterio privilegijs tam Apostolicis, quàm Imperialibus varijs confirmata, usque in præsentem diem inviolata perseverat; quamvis aliquotiens fuerit in contrarium attentatum¹. Eodem quoque anno hæc donatio Comitis Erlafridi per Ludovicum Imperatorem apud Neometin ad ejus instantiam simul & Lutherti Abbatis, in præsentia multorum Principum fuit confirmata. Et hæc de consecratione & donatione primi Monasterij Hirsaugienfis breviter conscripta sufficiant, ut properemus ad cetera, quæ restant.

Advocatus
libertas.

Vita, conversatio, & obitus S. Rhedicianorum Præsulis Aurelij, cujus ossa per Nortungum Vercellensem Episcopum ad Hirsaugiam sunt translata.

CAlamum deinceps ad tempora Lutherti primi Abbatis directuri, vitam sanctissimi Præsulis Aurelij sub brevi compendio duximus præmittendam, ut quicumque hæc nostra synthemata lecturi sunt, cujus sit meriti apud Deum S. Aurelius Præsul intelligant.

Et ne

Vita & Aure-
lii.Aurelius de-
signatus Ep.

Et ne prolixiores inveniamur, quàm oportet, ita veterem hujus Sancti historiam nobis oblatam percurramus, ut verborum quidem plurimū, sententiarum verò aut nihil, aut parum immutemus. Natus igitur in Germania B. Aurelius ex parentibus Christianis atq; Nobilibus, ubi primum per ætatem licuit, litteris traditus fuit. Qui providentiâ divinâ operante, brevi non parum in omni scripturarum scientia proficiens, universa quæ vel scire potuit, vel discere, ad exercitium divini convertit amoris, noctes diésque mediator existens divinæ legis, animum coepit à terrenis subtrahere, & in contemplationem supernorū dulciter elevare. Crescentibus annis, omnibūque exornatus virtutibus, præcipuâ sanctitate fulgebat, *norma* & *exemplar* bonorum operum cum admiratione omnium factus, utpote qui ætate juvenis, moribus & sapientiâ multis senibus senior apparebat. Unde per omnes Ecclesiastici ordinis gradus decenter promotus, tandem ad Pontificatūs apicem in Civitate Rhedicianorum, quæ nunc Orfa vocatur, maximo populi non minùs, quàm Cleri applausu, quamvis renitens conscendere meruit; eo videlicet tempore, quo Dionysius Archi-Episcopus Mediolanensis ab Arrianis in exilium mittitur. In quo honore constitutus magnis honoribus clarus effulsit, formam se Domini gregis præbens irreprehensibilem, & non minùs exemplo, quàm verbo populum sibi ad observantiam mandatorum Dei adhortabatur. Pater erat pauperum, & consolator miserorum, qui totum, quod habere potuit, in usus egentium promptissimâ voluntate libens ministravit: tam sanctæ conversationis exiit, ut nemo in tota fuerit Armenia, qui Aurelium Episcopum Domini famulum non miris laudibus honoraret. Omnes suæ diœcesis viculos circuire monendo, prædicando, & corrigendo solebat. Cunctis in Christum credentibus verbum salutis cum maxima hilaritate annuntians. Erudiebat justos, pusillanimes confortabat, bonos hortabatur, ut sc̃mper in melius conarentur proficere; malis comminabatur poenas, ut discerent se bonorum operum exercitijs occupare, bonis & rectis corde hominibus per humilitatem se comitem exhibebat & socium: improbis autem & non rectè conversantibus, se duræ & justæ severitatis ostendit Magistrum. Interea dum sanctis his operibus instaret B. Aurelius, contigit S. Dionysium Mediolanensis Ecclesiæ Archi-Episcopum ab Arrianis jussu Imperatorum expulsum relegari in exilium, ad illam videlicet civitatem Rhedicianorum, cui Aurelius præsidebat Episcopus, divinâ id providentiâ sic ordinante, ut in tribulatione Confessori suo necessaria non deesset consolatio. Hæc autem sanctissimi Viri Confessoris orthodoxæ fidei relegatio facta est ab impijs Arrianæ factionis Episcopis sub Constantino, Constantio & Constante Imperatoribus anno Domini nostri Jesu Christi CCC.LXI. Indictione IV. Liberio Papa Romanæ Ecclesiæ presidente, qui & ipse eodem anno in exilium mittitur. At verò S. Præsul Aurelius venientem beatum Dionysium in civitatem Rhedicianam, ut verum Christi discipulum cum læticia magna suscepit, & auditis sui adventūs causis, cum lacrymis iterum atque iterum Dei Confessorem osculatus est: cui sanctus inquit

inquit Præful Dionysius: Lachrymas frater amantissime tandem compe-
sce; Domini est terra & plenitudo ejus, & omnis mundus Christiano
patria est. Munus igitur conversationis consuetudine introducta, mag-
nae inter eos familiaritatis amicitia subsecuta est, quæ capta ex tempore,
jam permanet in æternitate. Tanta in ambobus merita sanctitatis ru-
tilabant, ut totam Armeniam fama eorum percurreret, & omnes in ad-
mirationem, Deique laudationem excitaret. Confluebant undiq; pau-
peres & infirmi, & à suis ægitudinibus precibus eorum curabantur: nec
erat morbus in homine aliquis, qui sanctorum meritis non sanaretur.
Tanta siquidem Omnipotens Deus per eos miracula hominibus præsti-
tit, ut ad fidem Catholicâ utrumque Armeniam, majorem videlicet ac
minorem, gratia S. Spiritus eorum operatione converterit. Et S. Aure-
lius omnes instantissime commonebat, Arrianam impietatem fugere, &
in fide sanctæ Trinitatis cum Romana Ecclesia permanere. Quamvis
autem B. Dionysius in custodia teneretur captivus, sancto tamen Aure-
lio semper ad nutum patebat accessus, à quo in omnibus vitæ necessarijs
providebatur. Cùm tandem post aliquot annos Dionysius mortem
sibi appropinquantem cerneret, B. Aurelium ad se vocatum his alloqui-
tur verbis dicens: Scio, Frater charissime, Domino revelante tempus mi-
hi instare moriendi: Unum est quod peto abste, ut cum mortuus fuero,
quamprimum tibi facultas data fuerit Corpus meum ad Ecclesiam Medio-
lanensem referas, ut quia me vivum habere non potuit, saltem vita defun-
ctum recipere me mereatur. Non te perterreat itineris longi considera-
tio, quia Dominus meus Jesus Christus erit tecum, & merces laboris tui
magna nimis. Cui S. Aurelius nimio ejus amore devictus facile consen-
sum præbuit, & se facturum omnia repromisit. Sanctus igitur Domini
Confessor Dionysius, consummato jam ordine vivendi, moritur octavo Ca-
lendarum Julij. Anno Christianorum CCC.LXXIX. Indictione Roma-
norum VII. Fuerunt, qui scriberent, eum ab Arrianis relegatum in Cappa-
dociam, ibique mortuum, & ejus reliquias per Basilium Episcopum Medio-
lanum missas ad D. Ambrosium; quæ sententia, ne assertioni nostræ
videatur esse contraria, brevi est demonstratione veritatis declaranda. No-
tandum ergo, quod Cappadocia minori Armeniæ, in qua Rhedici-
cia civitas habetur, omnino est contermina, & sæpe una scribitur pro alia:
Sanctus autem Basilus Cæsariensis in Cappadocia Episcopus, ut magis
notus, litteras commendatitias Aurelio potuit dedisse ad Ambrosium, &
propterea visus sit à populo corpus B. Dionysij Præfulis misisse Mediola-
num. Sanctus itaq; Confessor Domini Aurelius virtutū, & miraculorum
gloriâ insignis, tum ut opinionem sanctitatis declinaret inanem, tum ut
mortuo satisfacere amico, post annos paucos Reliquias Divi Dionysij ad
mare traductas mediterraneum navi imposuit, & ponto feliciter trans-
misso, ad Mediolanum, post longæ navigationis tardia, B. Ambrosio Epi-
scopo cum omni cœtu populi extra civitatem in occursum properante,
lætus tandem invexit. Quantâ verò exultatione omnium corpus sanctis-
simi Confessoris Domini fuerit exceptum, nemo facile dixerit; quoniam
pastorem suum plebs sanctissimum, devotissimumque, & vivum dilexe-
rat, & mortuum laudibus dignum celebrabat. Posthæc verò B. Aurelius
(ut brevior sim) peracto pietatis officio, cùm redire ad suam meditare-

S. Diony-
sius mori-
tur.

C

tur

S. Aurelius
Mediolani
moritur A.
Dñi 380.

Translatio
S. Aurelij.

tur Eccleſiam, hortante ſanctiſſimo Archi-Præſule Ambroſio Mediolani remanſit, & multos ſua converſatione ſanctiſſimâ ad virtutum exercitia convertit, cumque ſuam peregrinationem Domino quotidianis precibus committeret, tandem poſt anni revolutionem, quo Mediolanum venerat, apparuit ei S. Dionyſius in viſione dicens: Exaudiat ſunt orationes tuæ apud Dominum mi frater Aureli: ecce Salvatore omnium te vocante, morieris ſecundum deſiderium tuum, & juxta cumbam Corporis mei accipies monumentum. Non diu poſtea languore febrim tangitur, & diſpoſitis omnibus quæ voluit, inter manus Divi Ambroſij cum verbis ſacræ orationis Spiritum emiſit, oſtavo Calendas Junij, eo videlicet die, quo & S. Dionyſius ante triennium in Armenia obierat. Tranſiit autem S. Aurelius Gratiano, & Valentiniano regnantibus, anno Dominicæ Nativitatis CCC. LXXXIII. Indiçtione Romanorū XI. ſepultus in Eccleſia Mediolanenſi ad laſus B. Dionyſij memorati Archiepiſcopi. Cujus exequias B. Præſul Ambroſius cum multis lacrymis profecurus, homiliam ad populum dixit inſignem: cujus tale fuit exordium. Amiſimus fratrem, & Paſtorem dulciſſimum, imò præmiſimus pium Advocatum. Manſit itaque corpus ſanctiſſimum Aurelij Pontificis in eodem loco ſepultum à temporibus Gratiani, & Valentiniani Principum uſque ad Carolum Imperatorem Magnum, per annos ferme quadringentos, & triginta ſeptem. Temporibus verò Caroli Imperatoris Magni Notungus Epicoꝝ, Vercellenſis illud ab Archiepiſcopo Mediolanenſium precibus obtinuit, & in ſuam Eccleſiam, ſicut antè diximus, Vercellas deportavit. Quod non diu poſtea ſub Ludovico Imperatore primo tranſtulit in Allemanniam, & apud Hirſaugiam collocavit. Miraculis apud Mediolanum ſimul & Vercellas innumeris claruit, quæ nimia intercapedo temporis terrâ oblivione ſepelivit. Poſt ejus translationem in Hirſaugiam infinita ferè miracula ad illius Reliquias facta ſunt, quæ partim ſcripta habentur, partim in oblivionem hominum tranſierunt: ſed nunc ratio poſtulat, ut ad cœptam hiftoriam calamum dirigentes, vitam, mores, Religionem & geſta Lutberti Abbatidis primi conſcribamus.

De Lutberto Monaſterij Hirſaugienſis I. Abbate, qui præfuit in magna Religione annis XVI. & de quibuldam geſtis illius temporis.

Lutbertus
ſc I. Abbas
Hirſaug.

Nno igitur Dominicæ Nativitatis DCCCXXXVIII. Indiçtione Romanorum I. temporibus Ludovici Imperatoris I. anno Regni ejus tertio & vicelimo, Lutbertus Monachus Fuldenſis primus Hirſaugienſis Monaſterij Abbas ordinatus eſt, die menſis Septembris, undecimâ, & præfuit annis XVI. demptis menſibus tribus. Natus fuit ex gente Suevorum parentibus honeſtis, & non infimæ conditionis, cujus frater ex utroque parente germanus fuit Bruno Abbas inſignis Monaſterij Hirſfeldenſis in Buconia, qui & ipſe multo tempore in Fuldenſi Cœnobio Monachus antea extitit ſub diſciplina Baugolphi ſtrenui Abbatis. Lutbertus autem cum puer eſſet ingenio docilis, ad ſcholas à genitore poſteus, brevi ſupra ætatem doctus evaſit. Monachus autem factus,

est, sub memorato Abbate Baugolpho, qui S. Sturm primo Abbati Fuldenſi in Præſectura ſucceſſit, anno circiter decimo nono ætatis ſuæ: & per incrementum temporis ſub tribus videlicet Abbatibus, Baugolpho, Egilone, & S. Rhabano multum profecit tam ſanctitatis merito, quàm eruditione ſcripturarum. Itaque Monachum induit anno Chriſtianorum ſeptingenteſimo, nonageſimo ſexto, indiſtione Romanorum quarta: ad Hirſaugiam venit anno Chriſtianorum prænotato, ætatis verò ſuæ ſexageſimo, converſionis autem quadrageſimo ſecundo, & præſuit annis XV. menſibus novem. Fuit enim vir multum venerabilis, & ſicut diximus, non ultimus inter duodecim erudiſſimos Fuldenſis Cœnobij præcipuos Doctores. Scientiâ litterarum profundus: Vitâ & converſatione devotus, Regularis Diſciplinæ ſtudioſiſſimus cultor exiit, qui ſubditos ſibi Monachos ſedulò non ſolum verbo inſtituit, ſed omni tempore in ſanctis operibus ſimiliter præceſſit. Unde complures in circuitu ſamâ eruditionis & ſanctitatis ejus concitati ad Hirſaugiam confluunt, & ejus ſe magiſtro humiliter ſubmittunt. Crevit ſub ejus regimine non parùm temporalis proviſionis ſubſtantia, & numerus fratrum ſervientium Deo paulatim fuit ampliatuſ; in ſtudio litterarum Rhabanum multo tempore Præceptorem habuit, & tandem Magiſtro Diſcipulus non inferior evaſit. Conſuetudo fuit eo tempore in Monaſterio Fuldenſi, quàm Albinus Præceptor Caroli Magni Imperatoris Bedæ quondam Diſcipulus introduxerat, ut Monachis præficerentur doctiſſimi Præceptores, qui eos non ſolùm in ſcripturis divinis, ſed in omni quòque litteratura ſecularium ſtudioſiorum inſtruerent, & qui poſt longum exercitium litterarum evaſiſſent doctiores, ceteris Magiſtri præponerentur, & ad ſimilia Duces. Inter quos duodecim ſemper erant præcipui, quorum conſilio Abbas in arduis rebus utebatur. Et quoties aliquis ex eorum numero vel morte fuiſſet ſublatus, vel ad aliud Monaſterium miſſus, mox alius qui magis videbatur idoneus, in locum ejus conſueverat computari; unde non ſolum Fuldenſis Cœnobij Monachos, ſed etiam complures, qui propter ſtadium de alijs mittebantur Cœnobijs, illi duodecim in omni facultate ſcripturarum inſtituebant. Lutbertus ergo pretioſæ opinionis Abbas à bonis Præceptoribus quam optimè inſtitutus, doctor magnus, & in omni terra nominatiſſimus evaſit: Regibus charus, & ſuis chariſſimus, vicâ ſimul & eruditione præclarus, qui non ſpernendæ lectionis quadam ſcripſiſſe fertur opuscula. Legi ſub ejus nomine pulchrum in Cantica Cantecorum Salomonis tractatum, in quo fidelis anima Deum ſciens vario dilectionis exercitio ſuum Creatori pium exponit amoris deſiderium.

Converſus,
Lutbertus.

Lutbertus
doctiſſimus.

Scriptiſſe in
Cant. Can-
ticorum.

Annus DCCCXXXVIII. Iſte fuit anteuſ primus Lutberti primi Abbatſis Monaſterij Hirſaugienſis, à quo deinceps noſtram continuamus hiſtoriam. Circa hæc tempora Monaſterium Corbejenſe in Saxonia Ordinis noſtri primum inhabitari cepit; quod S. Anſcarius ex Abbate Corbejenſi antiquæ in Gallia. Bremenſis Archiepiſcopus ordinatus, anno Domini octingenteſimo, viceſimo ſecundo conſtruxit, & juſſu Imperatorum Caroli ac pij Ludovici ad Chriſti fidem Saxoniam converſit: multi per ſucceſſum temporis in eodem Cœnobio Viri ſancti & doctiſſimi claruerunt. His etiam temporibus vir quidam dives & potens, nomine Einhardus Ludovici Imperatoris quondam cubicularius & familiaris amicus fundavit

Monaſter.
Corbejenſe
in Saxonia.

C 2

Mona.

- Monaster. Selgenſtat.** Monasterium Selgenſtat Moguntinæ Dioceſis circa Moganum, tribus à Frankfurt in aſcenſu ejusdem fluminis milliaribus, in quod corpora Sanctorum Marcellini & Petri Martyrum ante decennium per Imperatorem Ludovicum à Roma translata collocavit, ipſumque Monasterium ad ſuſtentationem Servorum Domini neceſſarijs provencibus copioſe cumula- vit. In eodem Cœnobio Monachus deinde factus fuit, ſub Erhardo I. Abbate vitam ſuam in omni ſanctimonia puram inſtituit, & ceteris Mo- nachis Religioſis converſationis exemplum dedit. Poſthac juiſſione Im- peratoris Abbas Monasterij S. Bavonis in Gandavo conſtituitur. Cui ni- hilominus famoſum illud Monasterium in Normandia Fontanellæ di- ctum per ſeptennium gubernandum commendatur, quemadmodum in utriuſque annalibus continetur. Mortuus tandem in Cœnobio S. Bavo- nis Gandavi ſepulcuſ eſt. Sunt qui opinentur illum Abbatem I. extiſſe in Selgenſtat, ubi Monachum induerat, quod ſtare cum veritate nullate- nus poteſt. Nam primus illius Cœnobij Abbas fuit Erhardus, Secundus Hartungus, & tertius Hartmannus, quorum tempore Einhardus utique moriens quartus ibidem eſſe rector non potuit. Hoc idem Cœnobium poſt aliquot annos per Ungaros incenſum extitit, & tam corpora præſcri- ptorum SS. Martyrum, quàm Reliqua Monachorum habitacula ſimul cum Eccleſia in cinerem redacta ſunt. Einhardus autem memoratus Ab- bas cum eſſet doctiſſimus ſcripſit, vitam & geſta Caroli Imperatoris Ma- gni *lib. 3.* Translationem quoque prædictorum Martyrum, *lib. 1.* Hiſto- riam tranſacti temporis, *lib. 1.* & quædam alia, ad noſtram noſtræ lectio- nis non venerunt.
- Hildulph. Monachus Hirſaug.** Anno DCCCXXXIX. Lucberti Abbatis II. Hildulphus Mons- chus in omni varietate ſcripturarum doctiſſimus, ſcholæ Monachorum apud Sg. Aurelium præſicitur: ſub cujus Magiſterio Fratres haud medio- critate in omni genere doctrinarum profecerunt. Fuit Rhabani Fulden- ſis quondam Abbatis auditor, atque diſcipulus, & unus de primis quon- dam Monachis, qui cum Lucberto ex Fuldenſi Monasterio venerant in Hirſaugiã, homo non minus vitæ ſanctimoniã, quàm eruditione ſcriptu- rarum venerandus. Conſuetudinem Fuldenſium valde laudabilem Hir- ſaugienſes etiam per annos plures obſervârunt, ut ſcholæ Monachorum unus doctior ceteris in Cœnobio præſiceretur: qui Fratres non ſolum in ſacris ſcripturis, ſed etiam in ſæcularibus litteris ad perfectum erudiret. Nam quod Gymnaſia publica hodie ſunt omnibus, hoc eo tempore Mo- naſteria certa fuere clauſtralibus, quando Monachi ad diſcendũ idonei ad præcipua mittebantur Cœnobia, proſcientia ſcripturarũ omnimoda plenius conſequenda. In omnibus enim Monasterijs Ordinis noſtri anti- quis per totam Germaniam, & reliquas nationes ſcholæſtici habebantur Monachorum ex Monachis doctiſſimi, quorum informatione Fratres juniores ingenio valentes, in omni doctrina erudirentur ſcripturarum. Et quamvis in ſingulis Cœnobijs haberentur Scholæſtici, moribus, & ſcientiã potiores, quorum inſtitutione juniores ad optima quæque pro- ficerent, in certis tamen Monasterijs inſignibus, ubi & numerus Mona- chorum extitit copioſior, & rerum temporalium abundantia major, ge- neralia tenebantur Monachorum Gymnaſia, ad quæ Monachos mitte- bant Abbates, quos altioribus voluiſſent erudiri doctrinis. Et quicun- que

que ex his famam majoris acquisivisset eruditionis, plures etiam habebat discipulos.

Primum ex his in Germania Fuldenſe Monasterium extitit, quod olim S. Martyr Bonifacius Moguntinensium Archi-Episcopus impensis Pipini, & Caroli Magni Regum Francorum in Buchonia sylva in finibus Thuringiæ novum construxit. Secundum fuit sanctorum Petri & Pauli in Weissenburg, Spirensis diocesis, quod ipsis referentibus Rex Francorum Dagobertus per visionem admonitus fundavit. Tertium fuit Monasterium S. Albani prope Moguntiam antiqua fundacione Regum Francorum insigne: cujus novissimi Abbas, & Monachi, ut suo loco dicemus in secunda parte hujus operis, diabolum secuti ab Ordine apostatarant. Quartum fuit Cœnobium sancti Galli, in Suevia antiquissimum, per S. Columbani Abbatis ordinationem non multum post mortem sancti Legislatoris nostri Benedicti constitutum. Quintum fuit Monasterium in Augia majore prope Constantiam, quod S. Pirminius Episcopus Meldensis in Gallia beati Mauri quondam discipulus, prædicator Christianæ fidei, olim per Sueviam magnificus, & insignis fundavit. Sextum fuit Hirsfeldia, quod sanctus Lullus Moguntinensium Archi-Episcopus beati Martyris Bonifacii Successor anno Dominicæ Nativitatis DCC. LXXIV. in Buchonia sylva quatuor à Fulda milliariibus construxit. Septimum fuit Cœnobium sancti Matthiæ prope civitatem Trevirorum, omnium Monasteriorum Teuronici Regni antiquissimum, quod longe ante sanctum Benedictum pro Monachis à sancto Eucharzio I. Trevirorum Archi-Episcopo fuit institutum. Octavum Monasterium Mediolanense in Lotharingia extitit, quod sanctus Lutwinus olim Dux, postea Monachus ibidem & Abbas, ac deinde Trevirorum Archiepiscopus fundavit. Nonum fuit Monasterium sancti Mauritij, apud Dolegiam in finibus Lotharingiæ Trevirensis diocesis, quod sanctus Pirminius supra dictus Meldensis Episcopus olim construxit, & sanctum Wandalinum discipulum suum Abbatem I. instituit, ac sæpius invisere consuevit. Multi fuere in ea regione Ordinis nostri Fratres Eremitæ. In quo Cœnobio antiquius, & magna Monachorum religio viguit, & studium divinarum scripturarum omnibus celeberrimum fuit. Decimum fuit Brannenſe Cœnobium antiqua Regum Francorum in diocesi Trevirorum fundacione constructum, in quo per intervalla temporum viri complures in scripturis doctissimi claruerunt, varia ingeniorum suorum opuscula ad utilitatem posteritatis in ordine lucubrantibus. Undecimum fuit Monasterium Stabulense in diocesi Leodiensium quondam famosum, & potentissimum, in quo antiquitus maxima Monachorum multitudo extitit. Inter quos complures doctrina & sanctitate coram Deo & hominibus magno in pretio claruerunt. Duodecimum fuit Nova Corbeja Monasterium in Saxonia, constructum per Abbatem alterius Corbejæ in Francia sitæ, & est Hirſaugienſi Cœnobio, sicut diximus supra, contemporaneum, cujus Monachi plures numero eruditione, & sanctitate gloriosi totam Saxoniam, Marchiam, Bohemiam, & Austriam, cum provinciis adjacentibus suis prædicationibus, & exemplis ad fidem veritatis converterunt. Tertium decimum fuit Cœnobium S. Maximini prope muros civitatis Trevirorum antiqua fundacione gloriosum, in quo magnæ sanctitatis, & eruditionis

Fuldenſe. 1.

Weissenburg. 2.

S. Albani 3.

S. Galli 4.

Angienſe.

Hirsfeld. 6.

S. Matth. 7.

Mediolanense 8.

Dolegia 9.

Brannenſe 10.

Stabulense 11.

Corbeja 12.

S. Maximin. 13.

C 3

tionis

tionis olim Monachi plures claruerunt, de quibus multi apud diverſas nationes Pontificatus apicem aſcendere meruerunt. Quartum decimum fuit Monafterium præſens Hirſaugienſe, cujus in manibus tractamus hiſtoriam, in quo per multos annos & magnæ ſanctitatis Religio vixit, & ſtudioſum ſcripturarum Monachis in uſu continuo fuit. Quarum primus inſtitutor in ſuo loco, ſicut diximus, Hildulphus Presbyter inſignis exitit, qui multos in omni ſcripturarum ſcientia nobiliter erudit. In omnibus Monafterijs prænominatis veterum lectione conſtat nobis manifeſtè, per multos annos ſtudioſum maximum viguiſſe ſcripturarum, cujus hodie quantum ad imitationem pertinet, in nullo penitus remanſit veſtigium. Propterea Ordo S. P. N. Benedicti per totam Europam ubique quondam potens, glorioſus, & venerabilis, ad nihilum penè redactus eſt, & quantum in numero Cœnobiorum, & merito perſonarum olim creviſſe legitur, tantum in utroque noſtris temporibus penè quotidie invenitur deficere, & amiſſis turpiter Cœnobijs jam cunctis Ordinibus eſſe miſerabilior. Duo ſiquidem Ordinem noſtrum quondam inſignem reddiderunt, vitæ ſcilicet meritum, & eruditio ſcripturarum: quorum à Monachis dum alterum negligitur, ad alterum raro pervenitur. Nam ut verum fatear, inter omnes Clauſtrales, præſentis temporis Monachi Ordinis S. Benedicti ubique indoctiores ceteris reperiuntur.

DECEXXI. Anno Lutherti Abbatis tertio Ludovicus Imperator primus die menſis Junij viceſimâ moritur, & in Eccleſia Metenſi ſepelitur. Reliqui autem tres filios Lotharium, Carolum, & Ludovicum, qui ob Imperij & Regni paterni diſiſionem inter ſe debellantes multa hominum millia perdidit. Ob quam cauſam viribus eorum diminutis tandem convenerunt, ut diſiſo imperio Regnòq; paterno Lotharius cum nomine Imperatoris poſſideret Italiam, Ludovicus Germaniam, Carolus Galliam: & Pipinûs patrui eorum filius haberet Aquitaniam, & ſic terminata fuit diuturna fratrum diſſenſio. Claruit hiſ quoque temporibus Henricus ex Abbate Monafterij Mediolacenſis ſupradicti Archiepiſcopus Trevirorum. Qui monitus per S. Maternum in ſomnis Cœnobium Canonicorum Regularium fundavit, in confluentia in cujus Eccleſiam corpus S. Caſtoni Presbyteri Moſſellani de Cardona transferens collocavit. Verum ejuſdem loci Canonici ante complures annos Regulam abjecerunt. Claruit hiſ etiam temporibus Dionyſius Hildoinus Abb. S. Dionyſij Pariſienſis Archicappellanus Imperialis Palatii, vir doctus, & potens in opere & ſermone, qui inter cetera ingenij opuscula ſcripſit ad Ludovicum Pium Imperatorem gemino ſtylo, metrico videlicet, & proſacio vitam S. Dionyſij Martyris Areopagite, Pauli quondam Diſcipuli & Athenarum Epicoſci. Hic ſub Imperium Ludovici Romam deſtinatus Orator oſſa B. Martyris Sebastiani dono Romani Pontificis tranſtulit in Galliam. Cuius caput in Cœnobio Gromaugiendi Ordinis noſtri in diœceſi Trevirorum nunc oſtenditur. Claruit ſimiliter hiſ diebus in Gallia Theodulphus ex Abbate Floriacenſis Monafterij Aurelianenſis Epicoſci, non minus vitæ merito, quàm eruditione ſcripturarum venerabilis. Hic neſcio quare ob cauſam Ludovico Imperatore præcipiente in cuſtodia poſitus, forſitan quòd filijs in Patrem conſpirantibus, videretur præbuiſſe conſenſum. Hymnum illum, qui canitur in Dominica Palmarum in ſtatione pu-

ne publica, & incipit: *Gloria, laus & honor*. composuit, quem Imperatore prope custodiam eodem die in solenni processione transeunte, cum dulci modulamine sonora voce cantaret, delectatus ille tam viri constantia, quam dulcedinis cantilenam mox liberum exire iussit.

Scriptit idem Pontifex & alia quaedam opuscula adhuc nobis incognita. Haymo etiam ex Monacho Hirsfeldensis Coenobij anno praenotato, Lutberti Abbatis tertio, Praeful Ecclesiae Halberstadenfis in Saxonia, tertius in ordine Episcoporum ordinatus est, & praefuit annis 13. Qui cum vir esset in omni scientia scripturarum eruditissimus, multa reliquit ingenij sui praeclara opuscula: Etiam totam Bibliam suis commentariis explanavit, quemadmodum in libro nostro de Scriptoribus Ecclesiasticis dudum ostendimus. Similiter his temporibus claruit sanctus Freculphus, ex Monacho nostri Ordinis Episcopus Lexoviensis in provincia Rothomagensi, ad quem Rhabanus Abbas Fuldenfis multis voluminibus exercitavit ingenium, vir sanctitate morum venerabilis, & eruditione scripturarum gloriosus: qui suis praedicationibus multos ad Dei agnitionem convertit. Scriptit inter cetera ingenij sui monumenta ad Helisachar Abbatem insigne volumen, quod de sex mundi aetatibus praenotavit, in quo res gestas ab origine mundi usque ad incarnationem Domini complectitur, & quaestiones divinarum scripturarum difficiliore, pulchra & subtili discussione resolvit. Angelomus etiam Luxoviensis Coenobij in Burgundia Monachus nostri Ordinis vir undequaque doctissimus, his floruit temporibus, qui iussione Trogonis Episcopi Metensis Fratris Ludovici Imperatoris I. scripsit excellentissimum opus, in quatuor libros Regum, quo nec pulchrius, nec utilius legimus unquam. Ad Lotharium quoque Imperatorem pulchrum volumen edidit in Cantica Canticorum. De divinis etiam officiis opus insigne composuit, Ansegisus quoque Abbas Monasterij Lobienfis, & postea Senonensis Archiepiscopus, vir doctissimus iisdem temporibus apud Imperatores magno in pretio fuit, qui multa ad utilitatem posteritatis volumina edidit: Leges etiam, & Constitutiones Caroli Magni, & Ludovici Filij eius Imperatorum, tam mundanas, quam Ecclesiasticas necessarijs capitulis distinguens in singula volumina, singulari quoque ad inventionem studiosae comportavit. Ansegisus alius iisdem temporibus floruit Abbas Monasterij Fontanellae in Normania vir aequè doctissimus, qui & ipse nonnulla ingenij sui opuscula composuit, quorum se memoria immortalis fecit. Non solum enim apud Germanos in Monasterijs Ordinis nostri studium litterarum antiquis temporibus floruit, sed pari frequentia, & in ceteris nationibus Europae Monachis communiter in usu fuit. Inter quorum Coenobia haec apud Gallos, qui & Franci occidentales, fuere praecipua: Primum quippe fuit Monasterium Luxovicense, quod S. Columbanus in Burgundia fundavit temporibus S. Legislatoris nostri Benedicti. Cujus Monachi aliquandiu S. Columbanus servabant Regulam, sed omnes postea in Europa Monachi colla iugo Regulae S. P. Benedicti sine contradictione subdiderunt. A principio fundationis B. Columbanus scholam Monachorum in Luxoviensi Coenobio instituit, & Fratres non solum in divinis, sed etiam in omni scientia saecularium scripturarum ad plenum erudiri fecit. Nam ipse Columbanus undecunque doctissimus extitit, & multa

Haymo Ep.
Halbersta-
denfis.

Freculphus
Episc. Le-
xovicensis.

Angelo-
mus Mo-
nachus Lu-
xovicensis.

Ansegisus
Archiepisc.
Senonensis.

Ansegisus
Abb. Fontanellensis.

Luxovij
Schola.

multa contra hereticos maximè Arrianos ſcripſit. Multi et poſteris di-
verſarum Eccleſiarum Pontifices, multi Sancti, multi Viri ſapientiſſimi,
atque doctiſſimi inter Monachos Luxoviſis Cœnobij floruerunt. Se-
cundum verò Cœnobium fuit Elvonenſe fundatum à Dagoberto magno
Rege Francorum, in quo ſanctus Amandus dimiſſo Traiectenſi Epiſco-
patu primus Abbat ſeſſit officium, & mortuus in eo ſepultus eſt. Con-
ſtruxerat ante Gandavi Ordinis noſtri in monte Blandino inſigne Mo-
naſterium, cui Abbatem præfecit Florbertum, virum omni ſanctitate
conſpicuum, cujus feſtum in die animarum colitur, qui tam in vita,
quàm poſt mortem infinitis coruſcaſſe miraculis perhibetur. Aliud e-
tiam Gandavi Monaſterium Ordinis noſtri conſtituit, quod nunc ad
ſanctum Bavonem dicitur: quia Bavo Comes illic deſectis militariſus
inſignis Monachus factus eſt, & in magna ſanctitate moriens ibidem ſe-
pultus. Et in illis tribus Monaſterijs ab initio foundationis per annos
plures maximè ſtudium vigit litterarum, quod omnes viri ſancti & do-
cti ſemper in ordine colentes, etiam Monachis ſuis perſuaſerunt. Eſt
& aliud Monaſterium Pontiniacenſe, quod nunc ſancti Richarii voca-
bulo nominatur, in quo multi doctiſſimi Monachi Ordinis noſtri quon-
dam claruerunt, in quo etiam tempore Lutherti Abbatis Hirſaugienſis
prænominati ſcholæ fratrum præfuit Micho eruditiffimus Monachus,
qui gemino ſtylo ſcribens multa utiliter compoſuit, & diſcipulos in
omni doctrinarum genere nobiliſſimos reliquit. Ut ne ſim plùs, quàm
oportet in narratione prolixior, vel ſola nomina quorundam in Gallia
Cœnobiorum referam; in quibus Monachorum ſtudia glorioſè antiqui-
tus floruerunt. Antiqua Corbeja in Francia, cujus Abbas S. videlicet
Anſcarius Epiſcopus Bremenſis ordinatus, Corbejam novam, ſicut di-
ctum eſt ſupra, conſtruxit in Saxonia, & Saxones ad Chriſti fidem
convertit. Monaſterium quoque Fontanelle dictum in Normannia
multos viros, & Sanctos & doctos produxit.

Item Monaſterium Lobienſe, quod antiquitus magnificum fuit,
cujus Abbates multo tempore per ſucceſſum Leodienſem rexerunt Ec-
cleſiam. Monaſterium in Sichum, quod nunc ad S. Bertinum nuncu-
patur, in Flandria potentiffimum, in quo S. Fulco fuit Abbas, Rhemen-
ſis poſtmodum Archiepiſcopus. Monaſterium inſuper Foſſatenſe, quod
S. Bobolenus primus ejuſdem Abbas in Pariſienſi diœceſi conſtruxit,
viros ſimiliter, & doctos & ſanctos in ordine nutrit: & nunc dicitur
apud S. Maurum propter ejus Reliquias illuc per Reges Francorum
olim translatas. Item Cœnobium Mariacenſe, quod S. Amandus Epi-
ſcopus pro monialibus conſtruxit, quibus B. Jonthum diſcipulum ſuum
præfecit in Præpoſitum, & S. Ricrudem Abbatiffam. Quod poſtea in
virorum Monaſterium commutatum eſt, ſicut hodie cernitur. Eſt &
Monaſterium Reſbacenſe, quod S. Agilus primus Abbas ſtrenuè guber-
navit, in quo poſtea viri ſanctiſſimi atque doctiſſimi plures claruerunt.
Cœnobium quoque Meticenſe, in quo S. Abbas Pilibertus trecentis Mo-
nachis viris Sanctis atque doctiſſimis præfuit. Item ſanctus Winocus fra-
ter B. Ludovici Preſbyteri in Sythin receptus à S. Bertino, Monaſterium
conſtruxit in Wormholt villa Flandriæ Morinenſis ſive Toruanenſis
diœceſis, in quo multis miraculis claruit, & ſtudium divinarum ſcri-
pturarum

peuraram magnificè ampliavit. In Monasterio denique Eckmundensi, quod S. Adelbertus in Hollandia fundavit, studium scripturarum multo tempore viguit. Similiter in subscriptis Gallia: Cœnobijs: Turonensi, quod S. Martinus olim fundavit. In Cœnobio S. Medardi Suelthonis. In Monasterio S. Dionysij Parisiensi. In Monasterio Chuniacensi. In Monasterio Pentaliensi, in quo S. Germanus Abbas claruit. In Monasterio Crispiniensi, in quo S. Monachi Adelmus & Domitianus cum multis alijs claruerunt. In Monasterio Floriacensi, in quo primus Abbas fuit S. Leodebaldus, & multi postea in eo viri doctissimi claruerunt. In Monasterio S. Quintini, ubi S. Ebertramus Abbas claruit. In Monasterio Altvillarensi, in quo S. Bercharius Abbas floruit. In Monasterio S. Crucis Ebroicensi, in quo S. Leufredus Abbas claruit, & nunc dicitur de Cruce S. Leufredi. Monasterium Nobiliacense, in quo S. Liehhardus Monachus claruit. Monasterium Igriacense, in quo S. Berno Abbas primus claruit anno Christianorum Nongentesimo. Monasterium Gemblacense, multos doctissimos viros habuit. Monasterium Divionense, in quo S. Abbas Wilhelmus claruit. Monasterium Altimontense, quod S. Vincentius, qui & Madelgarius Comes quondam Annoniæ, fundavit, & illic Monachus factus, ac deinde Abbas cum trecentis Monachis Dño servivit. Monasterium Causanciæ, in quo S. Ermenfridus claruit. Monasterium S. Romarici, ubi S. Amarus claruit Abbas. In Italia quoque Monasterium Cassinense. Monasterium Florense. Monasterium Bobiense, quod S. Columbanus Abbas fugatus à Burgundia construxerat. Monasterium Vercellense. Monasterium S. Vincentij de Vulturno cum alijs multis. In Anglia quoque Monasterium SS. Apostolorum Petri & Pauli, in quo S. Beda Monachus & Presbyter scholæ Monasticæ Prælatus extitit. Monasterium Ripense, in quo S. Bonifacius Martyr, & primus Moguntinensium Archiepiscopus monachus fuit. Monasterium Waltheim, ubi monachi fuerunt SS. tres Martyres Kylianus Apostolus Francorum Orientalium, Colonatus Presbyter, & Tothmanus Diaconus, qui apud Heribopolim passi sunt anno Domini sexcentesimo octogesimo septimo, indictione Romanorum quintadecimâ. Monasterium Beccense, in quo Lantfrancus, & S. Anselmus Episcopi Cantuariensis Ecclesiæ ambo monachi & Abbates immediati fuerunt. Ex alia Ordinis nostri Cœnobia multa fuerunt antiquitus, quorum nomina seriatim exprimere nimis foret tædiosum, in quibus olim fuerunt monachi plures, doctissimi- que scholis publicis præfederunt, & varia lucubraverunt opuscula.

DCCCXLI.

Anno Lutberti Abbatis quarto post annalem concertationem inter se habitam filij Ludovici Imperatoris primi sicut diximus Regnum Francorum in quatuor partes diviserunt. In qua divisione Lotharius Romanum cum Italia obtinuit Imperium, & eam Regni partem, quæ ab eo usque in præsentem diem Lotharingia nuncupatur. Imperavit autem solus annis decem, & postea cum Ludovico filio annis circiter quinque. Hæc autem divisio Regni Francorum tali fuit partitione completa. Lotharius Imperator Italiam cum nomine Imperij, sicut diximus, obtinuit, ac quidquid inter Mosam & Rhenum Fluvios interjacet, hoc est, Galliam Belgicam totam. Carolus verò eam Regni partem sorte accepit,

D

pit,

Cassinense
Monaster.
Bobiense
Monaster.Monaster.
Beda.Lotharius
primus
imperavit
annis xv.Divisio
Imperij.

Joannes
Abb. Ver-
cellenſis.

pit, quæ à mari Britannico uſque ad moſam protenditur. Ludovicus autem à Rheno verſus Orientem, & Aquilonem Germaniam totam, Saxoniam, Franciam Orientalem, Sueviam & Bavariam in ſortem accepit. Pipinus autem Patruſ filius Aquitanie Rex conſtitutus fuit. Claruit hiſ ferme temporibus Joannes Erigena Abbas monaſterij Vercellenſis Nottungo Pontifici ſæpe dicto charus & amicus, vir undecunque doctiſſimus, Græco, & Latino ad plenum inſtructus eloquio, qui ſubtilis ingenij ſui non ſpernendæ lectionis opuscula edidit. Nam jubente Carolo Rege Gallorum fratre Lotharij Imperatoris de Græco tranſtulit libros B. Dionyſij Areopagitæ quondam Athenarum Epifcopi, & eos Commentarijs ſuis fecit clariores. De natura quoque, & diviſione librum ſubtilis adinventionis edidit, & alia multa compoſuit. Hiſ quoque temporibus Orgarius Archiepiſcopus moguntinus quintus Corpora ſanctorum Severi Epifcopi quondam Ravennatenſis, Vincentiæ Uxoris ejus, Innocentiæq; amborum filiæ ad moguntiam cum honore maximo tranſtulit. Hiſ etiam temporibus Heriolus Rex Dacorum cum Uxore, & filijs ad fidem Chriſti magna cum gentis ſuæ multitudine per monachos Corbejenſes convertitur, & veniens ad Imperatorem apud moguntiam baptizatur. Sanctus enim Anſcharius primus Archiepiſcopus Bremenſis, fundator Corbejæ Novæ in Saxonia, monachos quodam ejusdem Cœnobij doctiores ad prædicandum miſit in Daciam, qui verbo & exemplo gentem illam converterunt ad fidem, & plura Ordinis noſtri monaſteria in eodem Regno pro fidei tutamento conſtruxerunt. Bertramius quoque Presbyter & monachus Cœnobij S. Dionyſij Pariſienſis vir magnæ doctrinæ & eruditionis hiſ temporibus inter alia ſcripſit ad Carolum Regem Gallorum Imperatoris Lotharij fratrem librum unum de prædeſtinatione. Aliud ſimiliter ſcripſit de Corpore & Sanguine Domini. Eodem tempore claruit Chriſtianus, qui & Truthmarus monachus Corbejenſis Cœnobij in Gallia declamator ſermonum egregius, & in ſcripturis Sanctis valde eruditus, qui ſcripſit magnum, & inſigne volumen ſuper Evangelium Matthæi ad inſtantiam videlicet monachorum Scabulenſium, & malmondarienſium, qui ſub uno Abbate etiam hodie conſiſtunt in Leodiienſi dioceſi. In præfatione dicti operis pollicetur, ſe etiam in alios Evangeliſtas ſcripſurum, quod an fecerit, necdum ſatis habemus expertum.

Bertram-
mus Mo-
nachus Do-
ct.

Chriſti-
anus Mona-
chus Doct.

DCCCXLII.

Sergius Pa-
pa II.

Anno Lutherti Abbatis quinto Gregorius Papa quartus obiit. Cui Sergius Papa ſecundus præſuit annis tribus. Hic ante Pontificatum vocabatur Oſporci, primus inter Romanos Pontifices proprium nomen mutavit, poſtea obſervatum durat uſque in præſentem diem, qui juxta Baſilicam S. Sylveſtri monaſterium conſtruxit. Claruit hiſ temporibus Deusededit Abbas monaſterij Caſſinenſis, vir integritate morum ſanctiſſimus, & in divinis ſcripturis multum eruditus, qui plura ingenij ſui monimenta reliquit. Hunc S. virum Sicardus Beneventanorum impius Tyrannus Dei hoſtis, & Sanctorum inimicus ob negatam ſibi pecuniam cepit, & in carcerem conjecit, in quo tandem non ſine martyrij opinione præſentem vitam finiens tranſiit ad æternam.

Deusededit
Abb Caſſi-
nenſis Do-
ct.

Hoc

DCCCXLIII.

Hoc anno, qui fuit Lutberti Abbatis sextus, Erlafridus Comes de Calba fundator monasterij hujus Hirsaugiensis, divino spiritu compunctus Principatum suum dimisit filio suo Ermenfrido, rebusque sapienter dispositis Monasterium, quod fundaverat, ingreditur, & monachus factus, reliquum vitae sanctissime conversatur. Eodem anno Lotharius Rex cum magno exercitu Romam proficiscitur, & à Sergio Pontifice Imperiali benedictione sublimatur. Filium quoque suum Ludovicum in Regem obtinuit similiter coronari.

Comes Erlafridus hic Monachus.

Lotharius Romæ coronatur.

Otfridus Monachus Doctor.

Claruit his temporibus Otfridus monachus Wissemburgensis in dicecesi Nemetensi monastice scholæ magister, in omni litteratura tam divina, quam humana doctissimus, Rhabani Mauri quondam auditor, atque discipulus, qui multa præclara conscripsit opuscula, quibus nomen suum posteritati commendavit, quorum jam dudum in libro de Ecclesiasticis scriptoribus ad Joannem Dalburgium Wormaticensem Pontificem fecimus mentionem.

DCCCXLIV.

Anno Lutberti Abbatis septimo, Indictione VII. bellum fuit atrocissimum inter Carolum Regem Gallorū fratrem Imperatoris Lotharij, & Pipinum Senioris Pipini filium Aquitanie Principem, sive Regem, quod non sine multorum effusione sanguinis, & perditione hominū fuit terminatum.

Bellum in Gallia.

DCCCXLV.

Anno Lutberti Abbatis octavo, Otgarius Moguntinus Archiepiscopus quinquies moritur: in cuius locum sanctus Rhabanus Abbas Fuldenis ordinatur, & præfuit annis novem, vir in omni eruditione scripturarum longè doctissimus: qui penè innumerabilia composuit volumina: quorum titulos & nomina in memorato libello scriptorum Ecclesiasticorum ex parte consignavimus. Hic biennio ante mortem Otgarij Pontificis, Monachorum suorum provocatus injurijs, Monasterium suum Fuldense spontaneâ voluntate deseruit, & ad Ludovicum Regem Germaniæ fratrem Imperatoris Lotharij declinavit. Monachi tandem pœnitentiâ ducti, rogaverunt, quatenus reverteretur ad Monasterium, qui preces eorum contemnens, mansit cum Rege præfato usque ad mortem dicti Archiepiscopi, & in ejus locum, sicut diximus, meruit ordinari, homo certè conversationis sanctissimæ, & sempiternâ memoriâ dignus imitator Apostolicæ perfectionis.

Rhabanus Archiepiscopus Moguntinus.

Srabus quoque Fuldenis Cœnobij Monachus, & scholæ monastice Magister Auditor quondam Rhabani atque discipulus, eodem tempore magno in pretio fuit. Qui cum vir in divinis scripturis esset doctissimus, multa, & varia conscripsit: & glossam Bibliæ, quam vocant ordinariam, primus ipse in unum ex diversis Patrum voluminibus comportavit. Chronicon etiam Fuldenis Monasterij edidit, & Abbatum ejus gesta pulchrè ordinavit.

Srabus Fuldenis.

Anno prænotato Theophilus Imperator Constantinopolitanus anno Imperij sui sexto decimo nondum completo, moritur, post quem Michael Filius ejus imperavit annis undecim cum Theodora, & postea solus annis XIII.

DCCCXLVI.

Anno Lutberti Abbatis nono, Sergius Papa II. obiit, cui Leo quartus

Leo Papa IV. Monachus.

D 2

MONA-

Monachus Ordinis ſancti Benedicti ſuccedens præfuit annis octo, menſibus tribus, diebus ſex: vir ſanctiſſimæ vitæ, qui & in vita, & poſt mortem innumeris fertur clariſſe miraculis. Hic ſanctiſſimus Pontifex Octavas Feſti Aſſumptionis Beatæ Mariæ ſemper Virginis celebrandas inſtituit, ſub quibus maximum Romæ incendium per ſignum Crucis extinxit: Draconem mortiferum orando necavit. Hatto poſt Rhabanum factus eſt Fuldenſis Monaſterij Abbas, annis octo, qui alio nomine dicebatur Waldo, vir in omni ſcriptura doctiſſimus.

DCCCXLVII.

Altfri-
dus
Epiſc. Hil-
deſheimen-
ſis.ſ. Frideri-
cus Epiſc.
occiditur.Judith Tem-
peratrix
Monialis.Anglia Ro-
manæ Ec-
cleſiæ ſub-
tributaria.Concilium
Moguntia-
num.

Anno Luitberti Abbatis decimo, Altfriſus Monachus Corbejenſis Cœnobij in Saxonia quartus Hildeſheimenſis Eccleſiæ ordinatus Epiſcopus præfuit in omni ſanctitate, annis octo & viginti: Vir doctus, & morum integritate multum venerabilis: qui majorem ſuæ urbis Eccleſiam novam à fundamentis erexit, in qua & ſepultus jacet. Hoc anno Judith uxor quondam Ludovici Imperatoris primi obiit, filia Ducis Bavarorum, cujus occasione, & inſtinctu Fridericus Trajectionſium Epiſcopus anno Luitberti Abbatis primo in arrio Eccleſiæ ſuæ, vel ut alij dicunt, in armario, xv. Calendas Auguſti Martyrium poſt miſſarum celebrationem velut alter Baptiſta Joannes paſſus eſt. Ajebat enim Imperatori primo Ludovico: *Non licet tibi habere Judith filiam ducis Bavarie uxorem, cum tibi ſit proxima ſanguine: ſed niſi abjeceris eam, non eris in communionem privandum.* His exaſperata verbis mulier, præconem veritatis in oratione procumbentem, per duos ſatellites mercede conductos, crudeliter fecit occidi. Quo ſcelere Gregorius Papa quartus audito, Ludovicum Imperatorem pro agenda poenitentia in Monaſterium Sueſſionenſe ad tempus poſuit, & Jeſſe Ambianenſis Epiſcopus, mandato Papæ Imperatricem Judith, alteram Herodiadem, impoſito velo monialem fecit. Ex hac muliere Ludovicus Imperator filium genuit Carolum cognomento Calvum, poſtea Cæſarem, quem ducem Burgundiæ Baviaræ & Sueviæ conſtitue- rat: alijs ex priore uxore filijs id agrè ferentibus.

His quoque temporibus Adolſus Rex Angliæ Romanæ Eccleſiæ devotiſſimus Romam veniens ad Sedem Apoſtolicam ob honorem SS. Apoſtolorum Petri & Pauli regnum ſuum Pontifici fecit tributarium, ſtatuens ut perpetuâ donatione quolibet in Anglia domus Romanæ Eccleſiæ ſingulis annis nummum perſolvat argenteum: cujus vita miraculis coruſcavit.

DCCCXLVIII.

Anno Luitberti undecimo, Rhabanus Archiepiſcopus apud Moguntiam Concilium Epiſcoporum & Abbatum generale habuit: in quo hæreticum quendam Godeſchalcum nomine, Presbyterum, diſputatione convictum per ſententiam de communi conſilio Prælatorum condemnavit. In hoc autem concilio multa ad communem Eccleſiæ utilitatem conſtituta leguntur: quæ nos in hoc opere brevitatibus cauſa pertransimus ſilencio. Fuerunt in eo Concilio præſentes Hildeboldus Archiepiſcopus Colonienſis, Altfriſus Epiſcopus Hildeſheimenſis, Ludericus Epiſcopus Bremenſis, Haymo Epiſcopus Halberſtatenſis, & alij multi. Waldo Abbas Fuldenſis, Bernardus Abbas Hirſfeldenſis, Luitbertus Abbas Hirſaugienſis, Bertolſus Abbas Mediolacenſis, Adventitius Abbas

Me-

Metensis, postmodum Episcopus, Radulfus Abbas Sueffionensis, Bicuricensis postea Archiepiscopus, Erhardus primus Abbas Selgenflaten-
sis, Lupus Servatus Abbas Trecafensis: & complures alij Pontifices, Ab-
bates, Presbyteri, & monachi doctissimi viri. His temporibus mulier
quædam asserens sibi Angelum Domini apparere solitum, multos per
diocesium Moguntinam tam de Clero quam de populo suis figmentis de-
cepit, pronuncians de proximo diem instare novissimum. Quæ tandem
comprehensa ad examen Rhabani Archiepiscopi ducitur, & quod hæc
quæstus causâ excogitaverit, consilio cupuldam Presbyteri palam con-
fiteatur.

Mulieris
falsâ præ-
nuntiatione

Anno prænotato corpus S. Helenæ matris Constantini Imperatoris
magni per quendam Theogisum monachum à Roma transferetur in Gal-
liam, & in Rhemensi Parochia collocatur. Postea caput ejus in Eccle-
siam Trevirorum translatus est, ubi cum magna pietate ostenditur.

Corpus S.
Helenæ.

DCCCXLIX.

Anno Lutberti Abbatis duodecimo fames prævalida totam Ger-
maniam miserabili vastatione consumpsit, ita ut multa hominum mil-
lia fame morentur. Lutbertus Abbas eo tempore in pauperes munifi-
cus extitit, & quidquid invenire potuit, eorum necessitatibus minis-
travit: tanta enim ciborum inopia fuit, quod parentes multi parvulos
suos præ multitudine famis mortuos coquentes comederunt in delicijs.
Rhabanus Archiepiscopus Moguntinus vir pius, & misericors his diebus
habebat apud Ringavienfem in Vinicella, vico, quem incolæ corrupto
nunc vocabulo Winkel nominant: qui pauperes undecunque ad ventan-
tes humanissimè suscipiens, præter extraneos quotidie plusquam tre-
centos in præsentia sua pascibat. Venit die quodam inter alios pauperes
mulier una parvulum in brachijs gestans lactentem, inediâ diuturnâ con-
sumpta, quæ prius, quàm pedem ad limen domus Episcopalis pone-
ret, viribus deficiens cecidit, & nimia fame consumpta subito expira-
vit. At parvulus mamilla genitricis mortuæ, sicut potuit, more suo lac
fugere cepit, & omnes, qui erant præsentés, ad gemitum convertit.
Archiepiscopus autem cognito miserabili casu ingemuit, & per oronem
terram denunciari fecit, ut quisquis premeretur inopiâ, ad ejus sti-
pem veniret.

Fames mas-
xima.

Rhabanus
Pater pau-
perum.

Miserabile
spectaculum

DCCCL.

Anno Lutberti Abbatis hujus Cœnobij decimo tertio, Lotharius
Imperator Ludovicum filium suum regni consortem statuit, & ambo si-
mul annis quinque regnaverunt. Eodem anno Lupus Servatus, de quo
supra jam diximus, Presbyter, & Abbas suo tempore doctissimus obiit:
ad quem olim necdum Abbatem Rhabanus Abbas Fuldenfis in Episto-
lam Pauli ad Romanos octo libris commentaria explicuit. In Concilio
Moguntino præfens iste Servatus Godefridum hæreticum de prædesti-
natione liberâque arbitrio, & sanguine Domini malè sentientem, ac
multos errore suo perturbantem disputatione fortissimâ confutavit, &
non solum verbis, sed etiam scriptis in eum vibravit.

Lupus Ab-
bas mori-
tur.

Anno prænotato Erlafridus fundator hujus Cœnobij, & ex comite
monachus, vicemâ nonâ die Mensis Januarij obiit, & in Ecclesia S. Au-
relij

Erlafridi
obitus

D 3

relij

relij quam construxerat, non sine opinione sanctitatis cum honore sepultus fuit, vir omnipotenti Deo semper devotissimus.

DCCCLI.

Wandelbertus Monachus Doctus.

Anno Luthberti Abbatis xiv. claruit Wandelbertus monachus, & magister monasticæ scholæ Cœnobij Brumienfis Trevirorū diocesis, vir in divinis scripturis eruditus, & in secularibus litteris magnificè doctus: qui scripsit ad Marquardum Abbatem vitam & miracula S. Goaris Presbyteri Aquitanici, sed in finibus Trevirorum juxta Rhenum quondam Eremitæ, & usque in præsentem diem sepulti: à cujus nomine opidum hodie ad sanctum Goarem vocatur: quod olim cum thelonio pertinuit ad Brumiam, sed nunc juris est Comitum Hassorum Provincialis, & Ecclesia in illo quondam præpositura nostri Ordinis hodie est secularis. *Scripsit etiam Martyrologium Metricum, & complura in scripturis alia.*

Wandelbertus alius Monachus sancti Galli.

Fuit eodem tempore & alius ejusdem nominis Wandelbertus, apud sanctum Gallum Cœnobita, & monasticæ scholæ Magister, undecunque doctissimus, & metro excellens, & prosa, multa scripsit ad utilitatem posterorum.

Notkerus ex Monacho Doct. Episcopus.

Hisdem quoque temporibus claruit Notkerus ex Monacho, vel Abbate Cœnobij sancti Galli in Suevia, Episcopus Leodienfis in Gallia, vir doctus, atque sanctissimus, qui multorum Fratrum ante Wandelbertum præceptor in eodem loco extiterat, quos in omni scientia nobiliter erudit. Scripsit librum sequentiarum ad Luevvardum Episcopum Vercellensem, adhuc juvenis tempore Caroli Magni. De musica etiam & Symphonia librum unum, de expositionibus sacræ scripturæ librum unum. Epistolarum ad diversos librum unum, & alia plura composuit, quæ in manus nostras minimè pervenerunt. Ejus prosas, sive Sequentias Nicolaus Papa primus confirmavit, & ad missam cantandas Ecclesijs Gallicanis indulsit, nam Itali suscipere illas usque in præsens despiciunt.

Salomon ex Monacho sancti Galli Doct. Episcopus.

Salomon ex Monacho sancti Galli Episcopus Constantienfis in Suevia, his etiam temporibus, Notkeri adhuc Monachi auditor, atque discipulus, homo multæ doctrinæ, atque profundi intellectus, qui scripsit de septem artibus liberalibus instructum volumen, & quedam alia, quorum titulos in libro de Scriptoris, sive Luminaribus Germaniæ commemoravi.

DCCCLII.

Hildulphus Monachus Hirsaugiensis.

Anno Luthberti Abbatis decimo quinto, Hildulphus Monachus scholasticus ad usum monasterij Hirsaugiensis, primus librum suum de computo ecclesiastico pro Fratrum institutione composuit, sicut ex calce ejusdem operis datur intelligi, ubi nomen suum cum temporis inscriptione apposuit.

S. Ansharius Brevis.

Sanctus Ansharius primus Archiepiscopus Brevis, hac tempestate in pretio fuit. Is etenim, sicut ante diximus, cum esset Abbas Corbejenfis in Gallia, & audisset multos adhuc in Saxonia fidem ignorare Christianam, divino amore succensus quosdam è fratribus, qui ad hoc negotium videbantur idonei, secum accepit, & in Saxoniam perrexit; construxit autem in primis Corbejense novum monasterium, & collegit in eo multitudinem monachorum, per quos cum tempore gentem illam omnem ad Christi fidem convertit.

Postea

Postea primus Archiepiscopus Bremensis Ecclesiae ordinatus est, & vitam in omni sanctitate consummavit, translatâ videlicet Sede Pontificali de Hamburgensi civitate à Danis constructa ad Bremam iussu Lotharii Imperatoris. Nam antea Sedes Episcopalis fuit in Hamburg sub Archiepiscopatu Colonienſi, in qua primus Episcopus fuit Wilhardus, secundus Willericus, tertius Ludericus, & quartus S. iste Anfcharius, qui & Hamburgensis ultimus & Bremensis primus Archiepiscopus fuit, praefuit autem in Archiepiscopatu annis ferme xxxiv. vir doctus, & sanctus, qui multis in vita, & post mortem miraculis claruit. Sepultus est in Ecclesia Bremensi, cujus festû tertia die mensis Februarij annuâ solemnitate magnâ populi devotione colitur.

Hamburgensis Episcopi ante Bremenses.

Claruit his etiam temporibus Arnulphus ex Monacho S. Medardi Sueffionensis, Archiepiscopus Bituricensis, vir secundum saeculi dignitatem nobilis, sed fide Religionis, & merito sanctitatis multo nobilior, qui signis, & virtutibus tam in vita, quàm post mortem mirandis, & multis coruscasse perhibetur. Anno praenotato Bosobaldus Herbipolensis Ecclesiae octavus Episcopus moritur viceſimâ primâ die mensis octobris. Cui Anno succedens praefuit annis xxxv. mensibus 6. diebus 12. vir iustus, & sanctus, qui multis fertur claruisse miraculis: & tandem pro justitia in bello quodam Misnensium in Saxonia fuit occisus. Eodem anno Benedictus Neomerenſis, sive Spirenſis Ecclesiae decimus Episcopus moritur. Cui Hertinus succedens praefuit annis xxv. mensibus 4.

Arnulphus Archiepiscopus.

Bosobaldus Episcopus Herbipolensis.

Hertinus Episcopus Spirenſis.

DCCCLIII.

Anno Lutberti Abbatis decimo sexto currenſe obiit Haymo, ex Monacho tertius Halberſtatenſis Episcopus doctrinâ, & morum integritate sanctissimus, in Ecclesia sua Principali sepultus, cui S. Hildegrintus succedens praefuit annis xxxiv.

S. Haymo Episcopus Halberſtatenſis.

Eodem anno, xvii. die mensis Julij obiit S. Leo ex Monacho nostri Ordinis Papa quartus, & Romae in Ecclesia S. Petri sepelitur, miraculis clarus, & propterea in catalogum Sanctorum relatus. Huic in Pontificatu succedit Joannes Papa septimus, & praefuit annis duobus, mensibus 3. Hic est Joannes ille natione Anglicus, quem tradunt fuisse faminam: cuius historia cum penè notâ sit omnibus, à nobis ad necessaria festinantis silentio est committenda.

S. Leo Papa moritur.

Hoc ipso anno Northmanni Britanniam & Galliam crudeliter devastantes multas civitates & oppida subverterunt: Clerum & populum Christianum sine misericordia perimentes. Ecclesiam quoque S. Martini Turonensem incendio destruxerunt, & infinita Christianis mala in tota Gallia fecerunt. Anno quoque praetotato Lutbertus huius Monasterij Hirsaugiensis primus Abbas senio confectus, & labore S. Religionis ex longo tempore attenuatus, tertiâ die mensis Junij moritur, ultimo videlicet anno Lotharii Imperatoris, ætatis autem suae lxxvi. & in medio Ecclesiae S. Aurelij cum honore sepelitur.

Lutbertus I. Abb. hinc moritur.

De

De Gerungo hujus Monaſterij Hirſaugienſis
ſecundo Abbate, qui præfuit annis xxxii. Menſe uno,
diebus viginti ſex, & hiſtoria illius
temporis.

Gerungus
Abb. Hir-
ſaugienſis.
Rhabani
Auditor.

Auditor
Strabi.

Ganders-
heim fun-
datur.

Mortuo autem, atque ſepulto Reverendiſſimo Abbate Lutherto, non ſine Fratrum triſtitia magna, utpote qui Paſtorem animarum dulciſſimum amiſſiſſent, altera mox die ad electionem novi Ducis in Dei nomine conveniunt. Anno igitur Dominicæ Nativitatis prænotato octingenteſimo quinquageſimo tertio, Indiſtione Romanorum primâ, ultimo anno Lotharii Imperatoris, conſenſu, & electione omnium Fratrum Gerungus Presbyter, & Monachus hujus Cœnobij Abbas conſtitutus eſt quartâ die menſis Junij, & præfuit annis duobus, & triginta, menſe uno, diebus ſex atque viginti. Hic olim ſancti Rhabani Fuldenſis Abbatis Monachus auditor, atque diſcipulus fuit, ſub cujus Magiſterio in omni ſcientia ſcripturarum mirabiliter profecit. Nam etiam multo hujus Monaſterij Fratres ad curam animarum ſatis hoc tempore viderentur idonei, nullus tamen erat judicio omnium, qui Gerungo poſſet comparari. Hic unus fuit de primis quindæcim Monachis, quos ſanctus Rhabanus de Fulda miſerat in Hirſaugiam: verus Chriſti diſcipulus, & regularis diſciplinæ ſtudioſiſſimus amator, quam & in ſe, & in alijs ſemper diligentiffimè obſervari curavit. Conſtat eum in Cœnobio Fuldenſi Serabum habuiſſe præceptorem, qui ſub Abbate Rhabano Magiſter ſcholarum fuit monaſtica, & inter duodecim doctores non ultimus. Extrat inter alia Strabi Monachi opuscula de arithmetiſis dimenſionibus libellus, quem ſcripſit ad iſtum Gerungum Hirſaugienſis Cœnobij Abbatem, cujus Epiſtola libello præpoſita tale habet principium. Reverendiſſimo Gerungo Abbati merito Patri, ætate filio, litterâ diſcipulo, gratiâ magiſtro, æternæ beatitudinis præmium poſſidere. Ex his Strabi litteris facile conjecturâ aſſequi poſſumus, Gerungum in omni ſcientia ſcripturarum exitiſſe doctum, quoniam niſi magnificè fuiſſet eruditus, de tam ſubtili materia vir tantus in tanta abundantia doctorum virorum ad ignarum non ſcripſiſſet. Utrum verò Gerungus ipſe ſcripſerit aliquid, certum non habemus: proinde quod intercapedo temporis longa, utpote plusquam ſexcentorum & quinquaginta annorum omnia Hirſaugienſium præclarè geſta ad noſtram pervenire notiâ non permiſit.

DCCCLIV.

His temporibus Bruno Dux Saxonum conſtruere cœpit Monaſterium illud Monialium Ordinis S. Benedicti, quondam famoſum in Saxonia, quod Gandersheim appellatur, quod Ludolfus Dux filius ejus poſtea magnificè conſummavit. Prima ejus Cœnobij Abbatiffa fuit Hademodis filia iſtius Ducis Ludolfi ſenior, quæ præfuit ſacris virginibus annis xxi. Huic in regimine ſucceſſit ſoror ejus Gerburgis virgo ſanctiſſima, quæ multis in vita & poſt mortem effulſit miraculis, & præfuit annis quatuordecim. Quâ mortuâ tertia Ludolfi Ducis filia junior nomine Chriſtina ſucceſſit, quæ in ſancto virginittis propoſito religioſiſſimè

mè

mè converfando à fanctitate præcedentium fororum in nullo penitus recessit.

Idem Ludulfus Dux prænominatus conſtruxit & aliud Cœnobium Virginum Ordinis Sancti Benedicti in partibus Saxoniz, quod Bruntef-hufa nominatur, & utriusque confirmationem cum multis Sanctorum Reliquiis à Papa Nicolao primo impetravit. Claruerunt his temporibus in ordine Monaſtico multi Pontifices doctrinâ & fanctitate inſignes: Ab-bates quoque & Monachi non minus vitâ, quàm eruditione ſcripturarum celeberrimi: qui multa, & varia ad ædificationem poſteritatis volumina ediderunt. Inter quos claruit S. Heribaldus ex Monacho Cœnobij ſancti Germani Epifcopus Altfiodorenfis, vir doctrinâ & converſatione magni-ficus: qui verbo & exemplo corda multorum ad ſemitam juſtitiz, & re-ctitudinis convertit. Quo tandem mortuo ſanctus Abbo frater ejus, præ-nominati Cœnobij Monachusei in Epifcopatu ſucceſſit: qui cum eſſet in omni ſcien-tia ſcripturarum doctiſſimus, nonnulla ingenij ſui opufcula compoſuit, & miraculis claruit. Egil quoque Abbas Brumienſis Cœnobij in Euphalia diœceſi Trevirorum his temporibus in pretio fuit, vir doctus, & magnæ Religionis; ſub cujus Magiſterio Locharius Imperator Roma-norum anno ſequenti factus eſt Monachus.

DCCCLV.

Anno Gerungi Abbatis hujus Cœnobij tertio, Lotharius Imperator ſenio confectus, & mente ſalubriter compunctus ad Deum, convocatis ad ſe Principibus, & habito cum eis myſterio conſilij ſui, regnum inter fi-lios tali partitione diviſit.

Ludovico primogenito ſuo dedit Italiam ſimul, & nomen Impe-rij. Lotharium Regem fecit illius portionis, quam à ſuo nomine Locha-riam diximus eſſe vocatam. Et Carolo juniore filio Regnum Provinciæ assignavit. His legitime ordinatis rebusque ſuis diſpoſitis valedicens ſa-culo ad Cœnobium Brumienſe in Euphalia Trevirorum ſe contulit, & ſub Egilone memorato Abbate Monaſticæ converſationis habitum ſuſcepit: in quo uſque ad mortem ſecundum Regulam ſanctiſſimi Patris noſtri Benedicti religioſiſſimè vixit, & tandem tertio Calendas Octobris mo-riens ibidem ſepultus fuit. Ludovicus igitur Romanorum declaratus Im-perator Italiam cum exercitu ingreditur: & coronatus à ſummo urbis Pontifice imperavit annis uno & viginti, & penè omne tempus vixit, & imperij deinceps in Italia conſummavit. Anno prænotato ſanctus Rhaba-nus Archiepiſcopus Moguntinus moritur, & in Cœnobio S. Albani Mo-guntiz ſepelitur. Huic ſanctiſſimo atque doctiſſimo viro in Pontificatu ſucceſſit Carolus quidam nomine, & præfuit annis ſeptem.

Eodem quoque anno major Eccleſia ſancti Kiliani Martyris in Wirzburg de fulmine incenſa penè totaliter concremata fuit, & ingens damnum pertulit.

DCCCLVI.

Anno Gerungi Abbatis quarto, Nortmanni cum Danis Hollandiæ eum ingenti multitudine claſſium applicantes, Durſtaden vicum nomina-tiſſimum, in quo Parochiales Eccleſiæ fuiſſe dicuntur quinquaginta quin-que, omnibus habitatoribus ejus crudeliter interfectis uſque ad ſolum pe-nitus deſtruxerunt. Deinde Trajeſtum venientes Clerum & populum occiden-

Bruntef-huſen fun-datur.

Heribal-dus Epifc.

Abbo Tra-cti ejus Ep.

Egil Abbas clarus.

Lotharius filius divi-ſit Imper-ium.

Lotharius Imperator ſit Mona-chus.

Rhabanus Archiepiſc. obiit.

Nortman-ni devaſtât Hollandiâ.

occidentes civitatem ſimili veſania uſi funditus ſubverterunt. Hungarus autem ipſius Episcopopus fugâ elapſus cum paucis Clericis venit ad Brumiam, ubi Lotharius erat Monachus.

Benedictus
Papa III.

Anno prænotato poſt mortem Joannis Papæ ſeptimi Benedictus ejus nominis tertius ſuccedens præſuit annis duobus, menſibus quinque diebus novem: vir per omnia Pontificatu ſummo dignus, miſericordiæ operibus ſtudioſiſſimè intentus.

DCCCLVII.

Edmundus
Rex.

Anno Gerungi Abbatis quinto obiit Adolſus Rex Anglorum ſapientiſſimus, & Chriſtianæ Religionis amator cultus & deſenſor conſtantiſſimus. Cui filius ſuus Edmundus in Regno ſuccedens regnavit annis quatuordecim. Vir quidem & ipſe Patris exemplo Religione & ſanctitate præcipuus. Qui multa cum Danis bella geſſit, pro deſenſione & amore ſacroſanctæ Religionis Catholicæ. Claruit hiſ temporibus Hugbertus ex Duce Monachus & Abbas S. Richarii, frater Thietbergæ uxoris videlicet Lotharii Regis, vir ſapiens & ſtrenuus: cui Lotharius Rex ducatum inter Iuram & montem Veneris regendum commiſit; verum cum Lotharius poſtea Reginam abieceret, ſuperinducens Waldradam Guntheri Archiepiſcopi Colonienſis ſororem, ſcandala multa fuerunt ſecuta.

Hugbertus
Dux Monachus.

DCCCLVIII.

Nicolaus
Papa I.

Anno Gerungi Abbatis ſexto, Benedictus Papa tertius moritur: & ante fores Eccleſiæ ſancti Petri ſicut ex humilitate mandaverat ſepelitur. Huic Nicolaus primus in Pontificatu ſuccedens præſuit annis novem, menſibus duobus, diebus viginti: vir per omnia ſanctiſſimus, & Deo dilectus.

DCCCLIX.

Hildulfus
ſcholasti-
cus hic
moritur.

Ruthardus
ſcholasti-
cus.

Anno Domini Gerungi Abbatis ſeptimo mortuus eſt Hildulfus Monachus & primus hujus Coenobij Hirſaugienſis magiſter ſcholæſticus, vir non minus ſanctitate morum quàm eruditione ſcripturarum æternâ dignus memoriâ. Huic in regimine magiſterij ſcholæſtici Ruthardus Monachus æquè doctiſſimus ſucceſſit, qui & ipſe unus ex primis quindecim Monachis exiit, quos Rhabanus Abbas Fuldenſis in Hirſaugiam miſit. Hic Strabi quondam auditor juvenis in omni doctrina conſummatus evaſit, ingenio ſubtilis, eloquio diſertus, metro excellens & proſa, inter Doctores Eccleſiaſticos ſui temporis non ultimus exiit. nam ut Megenfridus Monachus Fuldenſis refert in Chronicis, vir in omni ſcientia & ſanctitate conſpicuus fuit, ac tantæ apud Principes & Magnates illo in tempore æſtimationis, ut Imperator eum ad Episcopatum Halberſtatenſis Eccleſiæ poſt mortem Haymonis omnino voluerit promovere. Cui Ruthardus tale fertur dediſſe reſponſum. *Dato Pontificatum alteri, qui ſit dignus, ego quietem Monachiæ, & ſtudium ſcripturarum cunctis mundi bonis atque divitijs longè præponere non dubito.* Scripſit ingenij ſui nonnulla præclara volumina, de quibus inveniuntur ſubjecta. Vitam & Paſſionem S. Bonifacii primi Archiepiſcopi Moguntini Heroico carmine in duobus libellis edidit, quos Rhabano ſancto Pontifici dedicavit. De Muſica quoque, de Geometrica, de Arithmetica, & alijs humanæ literaturæ facultatibus elegantiffima Synthemata compilavit. Denique primus omnium, quos ego legere hæcenus potui, Regulam ſanctiſſimi Patris noſtri Benedicti commentarijs gloſſare apud Alemannos auſus eſt. Cuius expoſi-

Ruthardus
contemp-
ſit Episco-
patus.

Ruthardi
opuſcula.

expositionis Proëmium sic incipit. Tres sunt Ecclesiasticae disciplinae. Prima Physica id est naturalis, secunda Ethica id est moralis, tertia Logica id est rationalis. Nam Physica derivatur ab eo, quod est Physis id est natura, &c. Sanè ut Meginfridus est testis, tantæ fuit eruditionis iste Ruthardus, quod non solum Monachi de diversis Coenobijs ad audiendum eum mirebantur in Hirsburgiâ, verùm & sæculares quam plurimi ejus se magisterio subdiderunt. Nullibi enim studia litterarum in illo tempore magis quàm in Coenobijs Monachorum per totam Italiâ, Germaniam, & Galliam floruerunt.

Ruthardi
laus.

DCCCLX.

Anno Gerungi Abbatis octavo, Spiritus quidam malignus in civitate Moguntina sensibilibiter apparens manifestum dedit indicium, quanto humani generis odio, & nequitia plenus sit. Lapides de fenestris domorum projecit in homines: percussit noctibus horribili sonitu parietes: matorum pulsiabat ad januas noctu, loquebatur, clamabat, inquietabat dormientes, passim furta & adulteria prodidit, & magnam inter homines discordiam seminavit. Tandem animos omnium contra unum quendam hominem concitavit, dicens se propter illius peccata hæc tanta facere, & minabatur se facturum adhuc graviora: unde fruges ejusdem hominis post messem in horreo congregatas igne supposito idem spiritus concremavit. Denique spiritus tanto studio hominem illum persequi coepit, ut ubicunque intrasset, statim domus per dæmonium incensa publice ardebat, ita ut ei jam nisi in agris nullus esset manendi locus. Sacerdotes ob hanc dæmonis nequitiam litas agentibus, & omnia loca quibus demorari consueverat, aquâ benedictâ aspergentibus, ad momentum se oculiuit & quievit: quibus recedentibus dæmonium clamans horribiliter, & cæcinnans dixit, se latuisse sub unius cappa Presbyteri: cujus & nomen expressit, & quod fornicatus fuerit cum procuratoris cuiusdam filia, coram omni populo palam accusavit. Itaque per continuum triennium in tali hominum vexatione perseverans multa ædificia, & habitationes hominum incendio destruxit. Audiebatur loquens, & ululans ab omnibus: percutiebat januas atque parietes, lapides projecit in adstantes: sed videri spiritus ipse à nullo potuit. Nec minus hæc in die faciebat, quàm in nocte, & loquebatur in diversis locis nunc videlicet in ista domo, nunc in alia. Tandem orationibus & conjurationibus exbannitum, post triennium disparuit. Alibi legimus ista non in civitate Moguntina contigisse, sed in quodam vico Moguntinæ diocesis, cujus nomen tamen ibi non exprimitur.

Dæmonium
vexat Mo-
guntinos.

Dæmonis
improbata.

Anno prænotato sanctus Probus presbyter Monachus in Coenobio sancti Albani Martyris prope Moguntiam omni sanctitate plenus & gloriosus moritur, & in eadem Ecclesia sepelitur, qui doctrinâ & vitæ merito præclarus Moguntiam verbo & opere multitemporibus palam gloriosè illustravit.

S. Probus
moritur.

Eodem quoque anno XII. Calendas Februarij sanctus Meginradus Monachus Coenobij, quod S. Pirminius Episcopus in Insula prope Constantiam quondam fundavit, & nunc Augia major sive dives vulgò nuncupatur, & eremita in nigra sylva, moritur nocte à duobus rusticis crudeliter in cellula sui eremitorij occisus, qui se putabant magnam apud

S. Megin-
radus Ere-
mita.

Pœna oc-
cifoꝝum.

eum pecuniam reperturos: qui pauper factus pro Christo, nec obulūm possidebat. Cujus corpus ad Monasterium Augienſe relatum ac sepul- tum infinitis mox cepit clarere miraculis. Porro latrones perſcrutata viri Dei cellā, cūm nihil reperissent fugerunt, quos duo corvi à S. Me- ginrado nutriti ad omnia loca volando inſequentes, crocitu & clamo- re homines in stuporem converterunt. Unde proditi latrones & capti ſcleris ſui magnitudinem confeſſi ſunt, & pœnas mortis debitas rota- tione ſolici dederunt.

DCCCLXI.

Anſbaldus
Abbas in
Brumia.

Anno Gerungi Abbatis nono Egil Abbas Brumienſis ſenio con- ſectus, & amore quietis, ſolitudinis, paciſque Abbatiam ſpontanea voluntate reſignavit, cui Anſbaldus Monachus ejuſdem Cœnobij ſuc- ceſſit, vir omni bonitate & ſanctitate conſpicuus, nec minus in omni ſcientia peritus.

Egil Ar-
chiepiſc.

Claruit hiſ temporibus Egil ex Monacho noſtri Ordinis Senonen- ſis poſt Walonem Archiepiſcopus, vir prudentiā & peritiā rerum val- de notabilis, qui ſcientiā ſcripturarum erat doctiſſimus, & vitæ ſancti- moniā claruit.

Micho Mo-
nachus
Doctoz.

Claruit iſdem quoque temporibus Micho Monachus Cœnobij ſan- cti Richarij, cujuſ in anterioribus commemorationem modicam feci- mus, vir tam in divinis ſcripturis, quā in ſecularibus litteris valde do- ctus, qui in eodem Cœnobio monaſtica ſcholæ multo tempore præfuit; de cujuſ lucubrationibus extant ſubjecta. Epigrammaton libri quatuor: Ænigmaton liber pulcherrimus unus; Flores Poëtarum liber ſimiliter unus: Epiſtolarum ad diverſos liber unus. Et quedam alia, quæ hæc vi- tæ memoriæ noſtræ non occurrunt.

DCCCLXII.

Werner-
tus S. Galli
Monachus
Doctoz.

Anno Gerungi Abbatis decimo, Indiſtione Romanorum decimā, Ludovicus Imperator multos in Italia, & Longobardia Principes trun- cari capitibus fecit, ob conſpirationis adverſum ſe ſive veram, ſive fal- ſam, ut dicitur, ſuſpicionem. Anno etiam Gerungi prænotato Waldo, qui & Hatto, Fuldenſis Abbas, qui ſancto Rhabano ſucceſſerat, per man- datum Ludovici Imperatoris deſcriptus eſt, & in locum ejus Diedo Mo- nachus ſuit ſubſtitutus, qui præfuit annis ferme duodecim.

Claruit hiſ temporibus Wernerbertus Monachus Cœnobij ſancti Gal- li, in Suevia, vir in omni doctriſinæ genere multum exercitatus, & eru- ditus, nec minus proſa, quā carmine diſertus; qui multa, & varia com- poſuit, quibus nomen ſuum cum laudis memoria ad poſteros tranſmi- ſit. E quibus nos vidimus de Muſica librum unum. De arte Metrorum libros duos. In Tobiam librum unum. In Proverbia Salomonis librum unum. In Threnos Hieremiæ Prophetæ librum unum. Et quedam alia, quæ memoriæ jam non occurrunt.

DCCCLXIII.

Lubertus
Archiepiſc.
Mogunt.

Anno Gerungi Abbatis xi. obiit Carolus Archiepiſcopus Mogunti- nenſis, cui Lubertus in Archiepiſcopatu ſuccedens præfuit annis xviii. ad quem Otridus Monachus Wiſſenburgenſis Rhabani quondam Audi- tor, & monaſtica ſcholæ Magiſter, de quo jam antea fecimus mentio- nem, de ſanctiſſimo Chriſti Evangelio elegiaco carmine in lingua noſtra

Aleman-

Alemannica libros edidit quatuor, opus certe mirandum, quod gratiam Theotifcæ prænotavit. Ad Ludovicum quoque Imperatorem pari modo composuit librum unum. In Pfalterium etiam libros tres simili carmine lucubravit. Ad Salomonem Episcopum Constantensem librum unum. Ad Monachos sancti Galli similiter librum unum. Epigrammatum in utraque lingua libros duos. Epistolarum quoque & sermonum libros plures. Carolus Imperator quondam Magnus, in omni littera studiosissimus, dolens linguam nostram Teutonicam, in qua natus erat, Barbaram, & sine decore contemni ab Italis, & Græcis, sibi persuasit ad regulas eam posse reduci Grammaticales. Convocatis igitur Magistris suis, atque doctoribus, quos & plures habuit, & omnifariam eruditissimos, consilium mentis suæ coram eis exposuit; & eorum auxilio fretus, remanens arduum fortiter aggressus fuit. Verum postquā rei stupendæ contulisset exordium, & jam regulas invenisset complures, alijs occupationibus, & arduis, & multis à proposito revocatus est: & negotium omnino dimisit imperfectum. Hujus novæ tunc Grammatices inventio postea in manus Otridi Monachi sepe dicti pervenit: cujus traditionem secutus in lingua Teutonica Versus, & Carmina scribere tentavit regulata.

Linguae
Teutonice
per Carolū
regulata.

DCCCLXIV.

Anno Gerungi Abbatis XII. Nicolaus Papa Lotharium Regem, Fratrem Imperatoris Ludovici, post multas admonitiones in adulterio perzinacem, Apostolicisque mandatis inobedientem, atque rebellem excommunicavit. Guntherum quoque Coloniensem, & Thietgatum Trevirorum Archiepiscopos, qui Lothario in repudiationem Thietbergæ sententiā datā, publicè consenserunt, & quatenus Waldradā superinduceret, deposuit, & ab omni dignitate sacerdotali rejectos, in statum laicorum constituit. Qui tam per se, quā per alios multoties restitutionem Pontificalis honoris, quem iuste amiserant, à sanctissimo Papa Nicolao postulantes, impetrare nullā ratione potuerunt. Unde tam ipsi, quā cæteri omnes, qui huic nefando divortio præbere consensum, brevi miserabiliter perierunt.

Excommu-
nicatio Lo-
tharii

Anno prænotato, Saraceni ex Africa in Italiam magnā classe navigantes, Beneventanorum fines hostili more aggrediuntur, & omnia igne, ferroque depopulati sunt, ac multa Christianorum millia crudeliter occiderunt.

Saraceni
devastant
Italiam.

DCCCLXV.

Anno Gerungi XIII. obiit Ruthardus secundus hujus Cœnobij scholasticus, sepultus in Ecclesia sancti Aurelij, vigesimo quinto die mensis Octobris: Vir æternā memoriā dignus: quippe, qui in omni doctrina Monachos plures eruditissimos Auditores reliquit. Cui Richbodo Monachus, & per 24. annos in schola monastica hujus Cœnobij successor tale composuit ad monumentum ex pietate Epitaphion:

Ruthardus
Scholasti-
cus obiit.

Richbodo
succedit.

*Hoc per iter, rogo, qui pergit rite Viator.
Paulisper siste gressum: hunc instantique lege:
Ipsoque perspecto supplex memorare sepulchro.
Ruthardique pium, dic miserere DEUS.*

E 3

Mor-

Mortuo itaque Ruthardo, atque ſepulto, memoratus Richbodo Monachus Imperio Gerungi Abbatis Scholaſticus ordinatur.

DCCCLXVI.

Bulgaria
ad fidem
Chriſti co-
vertitur.

Anno Gerungi Abbatis xiv. Imperator, ſive Rex Bulgarorum cum omni gente ſua ad Chriſti fidem converſus eſt: & non diu poſtea etiam Coenobium intrans, pro Dei amore Monachus factus fuit. Sed cum Filiū ſuum juveniliter agentem, ad ritūque gentilitatis volentem redire cognoviſſet, reſumpto Imperiali cingulo infeſcus eſt eum, captūque & oculis ambobus privatum in carcerem truiſit. Minorem deinde filium Regem conſtituens in locum ſenioris, ipſe ad Monaſterium reverſus, in omni ſanctitate vitam terminavit.

DCCCLXVII.

Hartmon-
dus S. Galli
Monachus
Doctior.

Anno Gerungi Abbatis xv. Baſilius occiſo Domino ſuo Michaelē Imperatore Conſtantinopolitano, regnavit annis xvii. Hartmondus Coenobij ſancti Galli Monachus, in omni genere ſcientiarum doctiſſimus, hæc tempora ingenio, ſcriptiſque reddidit clariora, ſcripſit enim de miraculis Sanctorum plura opuscula; ad inſtitutionem quoque noviter Converſorum ad Ordinem monaſticum, non parvæ utilitatis librum edidit, in quo vires ingenij plurimū exercitavit. Nam, ut Menfridus teſtatur, monaſticæ ſcholæ ſimiliter præfuit, & multa junioribus neceſſaria Monachus lucubravat.

DCCCLXVIII.

Adrianus
Papa II.

Anno Gerungi Abbatis xvi. Corpus beati Mauri Abbatis diſcipuli quondam S. Legiſlatoris Noſtri, propter metum Nortmannorum Galliam crudeliter infeſtantium de Glandifolio tranſfertur ad Monaſterium Foſſatienſe, quod ſanctum Babolenū in diœceſi Pariſienſi olim conſtruxiſſe ſuperius jam diximus, ubi & manet uſque in præſentem diem. Eodem anno, ſanctus Nicolaus Papa I. obiit, cui Adrianus ejus nominis Secundus in Pontificatu ſuccedens, præfuit annis quinque, menſibus novem; Vir quidem optimus, & in pauperes pius, atque munificus, qui pro Dei amore quidquid potuit boni operis facere, nullo unquam tempore omiſit.

DCCCLXIX.

Sanguis
pluit.
Crucis in-
cœlo viſe.

Anno Gerungi xvii. apud Brixiam civitatem Italiae, tribus diebus ſanguinem de cœlo pluſſe perhibent, & multa iſdem temporibus apparuiſſe miranda portenta leguntur, ſanguinis humani præſignancia effuſionem, quæ per Nortmannos poſtea in diverſis locis facta eſt. Cruces etiam à quibuſdam noctu rubræ in cœlo viſæ ſunt, idipſum prænuntiantes, & timor Nortmannorum incubuit ſuper univerſum Imperium Romanum, cum non eſſet, qui poſſet eorum crudelitatem armorum potentiâ compellere.

DCCCLXX.

Bertolfus
ex Mona-
cho Archi-
epiſc. Tre-
virenſis.

Anno Gerungi Abbatis iſ. Bertolfus Abbas Mediolenſis poſt depoſitionem Diægandi, quemadmodum prius diximus, Trevirorum Archiepiſcopus communi fratrum electione ordinatus eſt. Vir tam in diviniſcripturis, quàm in ſecularibus litteris egregiè doctus; libertatis quoque Eccleſiaſticae propugnator & deſenſor acerrimus, utpote qui Eccleſiæ ſuæ privilegia nec in minimo paſſus eſt violari. Ejus tempore

Treve-

Treverenses omnia ornamenta Ecclesiastica, vasa & reliquias Sanctorum metu Nortmannorū in speluncis & cryptis subterraneis absconderant: ne à tam nefandis hominibus inveniri potuissent; qui omnia facientes nec sanctis pepercerunt. Eodem anno Lotharius Rex ab Adriano Papa Romam citatus propter adulterium, cum sanis consilijs Pontificis nollet acquiescere, denuo excommunicatus est. Qui apud Placentiam urbem in reditu suo mortuus fuit.

Lotharius
Rex obiit.

Anno etiam prænotato locustæ per universam ferè Galliam segetes & arbuscula depascentes, miserabilem terris cladem famis & penuriae induxerunt; Heu quid mali non merentur peccata mortalium! Totam replentes terram locustæ, posteaquam consumpsissent omnia, in mare Britannicum præcipites sese dederunt, ab undique demeritæ in terram rejectæ fuerunt, & aërem inficientes maximam & generalem hominum mortalitatem suscitaverunt. Et sic iusto Dei judicio luxuriam humani generis punivit fames: avaritiam pestis: superbiam rabies Nortmannorum castigavit.

Spēctaculū
locustarum.

DCCCLXXI.

Anno Gerungi Abbatis 19. Edmundus Rex Anglorum Christianissimus post multa pietatis opera, post varios contra infideles Danos conflictus à Nortmannis victus interficitur: & Deo sic ordinante glorioso martyrio coronatur, qui mox infinitis coruscet miraculis. Eodem anno Strabus Monachus, & Scholasticus Fuldenis Cœnobij moritur anno ætatis suæ 74. vir æternæ memoriæ celebrandus, qui verbo & exemplo multos ad justitiam erudit. Huic in schola monastica ex more successit Bernwardus Monachus, & ipse in omni genere doctrinarum eruditissimus annis ferè quatuordecim.

Edmundus
Rex Ang-
lorum oc-
ciditur.

Bernwardus
Scholasticus
Fulden.

DCCCLXXII.

Anno Gerungi Abbatis 20. claruit Christianus ex Monacho Altsiodorensis Episcopus, vir moribus & sanctitate conspicuus, & in omni eruditione scripturarum valde doctus; qui nonnulla ingenij sui præclara fertur lucubrassē opuscula. Quo tandem mortuo Walo & ipse Monachus ei in Pontificatu successit, frater Ansegisi Senonensis Archiepiscopi, de quo in superioribus fecimus mentionem, vir scientiæ & moribus clarus; cujus maximum fuit studium viros ingenio præstantes charitative amplecti, eorumque pro viribus relevare inopiam, consilio adhibere suo, & instructis delectabiliter uti colloquijs. Omni loco & tempore præsentiam sibi adhibuit Clericorum, ne vel modicam invenirent laici occasionem detrahendi. Unde & dicere solebat: *Nesciant laici, quid agant Clerici: semperq. pares paribus conjungantur.*

Christianus
& Walo
Episcopi &
Monachi.

Nota Cle-
ricorum.

DCCCLXXIII.

Anno Gerungi Abbatis 21. Adrianus Papa moritur, & in Basilica S. Petri Apostolorum Principis sepelitur. Cui Joannes ejus nominis VIII. succedens in Pontificatu præfuit annis decem, diebus sex. His temporibus claruit Ericus Monachus Cœnobij Altsiodorensis in divinis scripturis multum eruditus, & secularis litterarum non ignarus, metro simul exercitatus & prosa: declamator sermonum popularium egregius; qui multas ad populum homilias edidit, & alia nonnulla scripsit.

Joannes
Papa VIII.

Ericus Mo-
nachus.

DCCCLXXIV.

Anno Gerungi Abbatis 22. Ludovicus Imperator Beneventanos;
Luca-

Sigehardus
Abbas Ful-
denſis.

Lucanos & Campanos ſuo rebelles Imperio in multitudine bellatorum aggreditur: qui victi ab eo poſtea in ejus authoritatem conſenſerunt. Eodem anno Diedo Fuldenſis Abbas moritur: cui Sigehardus ſucceſſit, & præſiit annis viginti: vir prudentia & eruditione ubique nominatus: ſub cujus regimine viri in Fulda plures claruerunt ſimul. & in ſcripturis docti, & in obſervantia monaſtica converſationis ſanctiſſimi.

DCCCLXXV.

Villa ſub-
vertitur
ab inunda-
tione.

Anno Gerungi Abbatis 23. Indictione Romanorum octava, in menſe Junio ſubita & nimia aquarum inundatio facta eſt. Ita quòd in parti- bus Saxonie longè remotam à fluminibus villam quandam unà cum ho- minibus, jumentis, ædificijs. Eccleſia & cunctis rebus in ea contentis pec- nius abſorbens ſubvertit: de qua nullum omnino veſtigium remanſit.

DCCCLXXVI.

Cometes.
Ludovicus
Imperator
obiit.

Anno Gerungi Abbatis 24. cometes ſolito rutilantior apparuit: qui mortem Ludovici Imperatoris, quaſi mox future præſagus, paululum præceſſit. Nam eodem anno Ludovicus ipſe Imperator hujus nominis ſecundus in Italia mortuus eſt quinto Kalendarum ſeptembrium. Sunc qui ſcribunt eum in Franckfordia oppido Germanie obiſſe, & in Regali Monaſterio Lauriſſenſi noſtri tunc Ordinis fuiſſe ſepulturn.

DCCCLXXVII.

Carolus
Calvus im-
petat an-
nis vi.

Anno Gerungi Abbatis 25. Carolus II. cognomento Calvus, Filius Ludovici primi, & nepos Caroli Magni Imperium ſumens Romanum à Joanne Papa VIII. coronatus eſt: & imperavit annis 6. vel ut alij volunt, cum fratris ſui filijs Carolomanno & Ludovico annis 11. mortuo autem Imperatore ſupradicto Joannes Romanus Pontifex Ludovicum Balbum ſuperioris Caroli filium Regem Gallorum in Imperatorem ſublimare tentavit. Cujus rei gratià commoti Romani Papam cuſtodiri, ut captum jubent, & Carolum Groſſum in imperio poſt Calvum ſupradictum faciunt ſucceſſorem.

DCCCLVIII.

Gebhardus
Episcopus
Spirenſis.

Anno Gerungi Abbatis 26. obiit Hertinus Spirenſis Eccleſie Epi- ſcopus: cui Gebhardus in Pontificatu ſuccedens præſiit anno uno, & men- ſibus paucis: cujus tempore Canonici Spire fuerunt Regulares, & erant eis more primitivæ Eccleſie omnia communia, ſicuti ex donatione Hil- deberti fratris memorati Pontificis, & privilegio regali oſtenditur: fuit autem Gebhardus iſte in ordine Pontificum Spirenſium XII. Ludovicus Rex Germanorum & Bavarorum frater Caroli Calvi ſupradicti Impera- toris apud Franckfordiam moriens, & in Lauriſſenſi Monaſterio ſepul- tus reliquit tres filios, Carolomannum videlicet, Ludovicum & Caro- lum. Audiens verò mortuum fratrem ſuum Ludovicum Imperator me- moratus Carolus Calvus regnum Lotharingie molitur invadere. In pri- mis ergo palatium Aquigrani occupavit; & inde uſque Coloniam cum exercitu proceſſit. Interea Carolomannus primogenitus Ludovici Regis deſuncti Italiam ingreditur, & pro corona imperij laborare conabatur; cujus frater Ludovicus apud Germanos & Bavaros jam coſperat regnare. Qui cùm audiviſſet Patrum ſuum occupari regale palatium, & regno inhiare Lotharingie, magnum congregavit exercitum, & venit contra eum ad prælium. Bellum juxta Rhenum prope Andernacum atrox com- mittitur,

Ludovicus
Rex Ger-
manorum
moritur.

Carolus A-
quiſgrani
occupat.

mittitur, & multis utrinque caesus, Carolus in fugam convertitur, & contingere regnum nepotum armis prohibetur. Claruit his temporibus Milo Monachus Cœnobij S. Amandi Elvonenfis in pago, qui Fabula nuncupatur, vir undecunque doctissimus, Orator, Poëta, Musicus & Theologus insignis, nec minus honestate morum, quàm scientiâ scripturarum venerandus, qui inter cetera ingenij sui opuscula scripsit opus metricum ad Carolum Calvum, cùm adhuc Rex esset Burgundionũ, de sobrietate prænotatum, librum unum. Vitam quoque S. Amandi Pontificis in Elvone quiescentis librum unum. Et alia plura quæ ad manus nostras non venerunt. Hucbaldus etiam memorati Elvonenfis Cœnobij Monachus hoc ipso tempore doctrinâ & sanctitate clarissimus apud Gallos habetur, & multa scripsit legentibus utilia; quibus ingenium suum posteris commendavit. Ad Carolum Calvum Imperatorem opus centum & triginta versuum mirabile condidit de laude calvorum, cujus omnes dictiones à littera C. sumunt exordium, & sic incipit: *Carmina clarissima calvis cantate Camena*. De arte Musica *lib. 1.* Gesta quoque S. Lebuini librum unum. Vitæ etiam complurium sanctorum ornatò conscripsit eloquio; & cantus varios dulci modulatione composuit.

Milo Monachus
Doctus.

Hucbaldus
Monachus
Doctus.

Humbaldus quoque Monachus ejusdem Cœnobij Elvonenfis, quod vix quatuor à civitate Tornacensi miliaribus distat, nepos supra dicti Milonis, vir & ipse tam in divinis, quàm in secularibus litteris studiosus atque doctissimus, hisdem temporibus magno in pretio fuit: qui cùm in arte musica esset peritissimus, de S. David Rege quondam Hæbreorum, & alijs multis cum Christo regnantibus in celo cantus regulari atque dulcissimâ modulatione plures composuit. Claruit etiam tempore prænotato in Cœnobio S. Aurelij Hirsaugiensis, de quo scribitur, Helfridus Monachus sub magisterio Ruthardi scholastici, cujus memoriam antehac fecimus. in omni genere doctrinarum ad plenum institutus: qui scripsit de spiritali monomachia libellum valde utilem ad institutionem claustralium. Ad quendam Marquardum presbyterum de Sacramento Altaris *lib. 1.* De continentia quoque sacerdotum longam epistolam, & quædam alia. His quoque temporibus filij Ludovici Regis Germanorum defuncti fratris Imperatoris Caroli Calvi, de quibus dictum est, paternum inter se regnum tali proportionem diviserunt. Carolomannus accepit in portionem hereditatis Bavariam, Austriam, Bohemiam, Moraviam, & Carinthiam. Ludovico fors dedit omnem Franciam orientalem usque ad Rhenum, Thuringiam quoque, Saxoniam, Frisiam & Lotharingiam. Carolo autem qui natu minor erat, fors contulit Alemanniam & Sueviam, & quasdam civitates Burgundiarum propter necessitatem vini copiam, quam in Suevia non habebat.

Humbaldus
Monachus
Doctus.

Helfridus
Monachus
Doctus.

Regni Ludovici
inter filios
divisus.

DCCCLXXIX.

Anno Gerungi 27. Joannes Papa VIII. Synodum Episcoporum, Abbatum, & Prælatorum apud Treas Galliarum urbem præfente Imperatore Carolo Calvo celebravit; in qua multa pro utilitate constituat. Inter quæ illud potissimum statuit, ut si quis clericus vel laicus commississet homicidium, perpetuo sit irregularis, & ad sacros Ordines nullatenus admittatur, nec Missam celebrare præsumat. Ad hunc Pontificem Joannes S. R. E. Diaconus conscripsit vitam S. Gregorij Papæ Magni in quatuor

Synodus apud Treas

Freunde Mainfränkischer
Kunst u. Geschichte v.
bei der U. B. Würzburg

Ludovicus
Rex Gall.
venerat.

Judeus præ-
ſtigiator.

tuor libris, ſicuti habetur nunc. Anno etiam prænotato moritur Lu-
dovicus cognomento Balbus Gallorum Rex, filius Caroli junioris, reli-
ctis duobus filiis Ludovico & Carlomanno. Tertium qui poſtea dictus
eſt Carolus, adhuc mater in utero portabat. Quo mortuo ejus regni
Provinciam, quam Avus Lotharius videlicet Imperator in divi-
ſione Carolo patri ejus tradiderat, Boſo Tyrannus invaſit; & primò
veniens Lugdunum ab ejus loci Archiepiſcopo in Regem coronatus eſt:
ſed poſtea per memoratos Ludovici filios armis violenter expulſus eſt.
Erat temporibus iſtis Sedechias quidam Judæus Ludovici quondam Im-
peratoris, ut dicebatur, phyſicus, magus & præſtigiator maximus, qui
multa principibus & alijs ſtupenda exhibebat ſpectacula, de quibus
ignorantes ſubilitatis illius principia in variam opinabantur ſententiam.
Arte namque præſtigioſa homines integros devorare putabatur & be-
ſtias: nec minus fæno curruſ onuſtos cum equis & ruſticis in ventrem
ſuum videbatur trajicere: ampuabat hominibus capita manus vel crura:
quæ poſtquam viſenda præſtitit cæteris, ad locum unde videbantur de-
ſumpta, mox ſine detrimento vel læſione repoſuit. Multa his opera-
batur ſimilia, quæ vel dæmonum auxilio, vel alicujus ſubtiliſſimæ fi-
ctionis ſimilitudine, ut pictura veficarum facta fuiſſe creduntur.

DCCCLXXX.

Gottanc. ſc.
Epil. Spir.

Carloman.
Rex Bavar.
vixit.

Anno Gerungi Abbatis 18. obiit Gebehardus Eccleſiæ Spirenſis
Epilcopus duodecimus, cui Gottancus ſuccedens præſuit annis tribus.
Anno prænotato ſol horæ diei nona ita obſcuratus eſt, quòd itellæ vide-
rentur in cælo tanquam ſi in medio noctis fuiſſet. Eodem anno Ludo-
vicus Rex Alemannorum adhuc vivente fratre ſuo Carlomanno Bava-
riam ingreditur; & non multum poſtea Carlomannus ipſe Rex Bava-
rum mortuus eſt, filium relinquens ex nobili quadam femina, ſed non
legitiſſima, nomine Arnulſum: qui poſtea Principum electione ad Ro-
manum Imperium ſublimatus fuit; ut ſuo loco plenius dicemus. Ludo-
vicus autem Francorum Orientalium Rex audità morte fratris ſui præ-
nominati, quia jam in Bavaria conſtitutus fuerat, omne quod poſſederat,
obtinuit, & Arnulfo Ducatum Carinthiæ ſolum conceſſit.

DCCCLXXXI.

Carol. Groſſ.
ſus ſi Imp.

Nortmali
incendio
graffantur.

Anno Gerungi Abbatis 19. Carolus Imperator cognomento Cal-
vus moritur, cum ex Italia proficiſceretur in Galliam, non ſine veneni
ſuſpicionem. Quo mortuo Carolus junior cognomento Groſſus Rex Ale-
mannorum filius Ludovici quondam Regis Germaniæ cum magno exer-
citu properat in Italiam, & Longobardiâ in dedicationem acceptâ Romam
proficiſcitur, & cum uxore ſua Richarda benedicitur, æque à Joanne
Papa in Imperatorem ſublimatur. Eâ tempeſtate Nortmanni Regnum
Ludovici per fluvium Wala, qui tertium eſt Rheni oſtium, navigio in-
greſſi, Noviomagum Regale palatium incendunt: deinde progreſſi ad
Coloniam & Aquagrani omnem Provinciam circumiacentem crudeliſ-
ſimè devaſtarunt.

DCCCLXXXII.

Nortmali
Trajectum
occupant.

Anno Gerungi Abbatis 20. Nortmanni beſtiji crudeliores multa
Chriſtianorum millia interfecerunt: nam poſt incendium palatii ad
Aquaſgrani cum inæſtimabili multitudinæ Trajectum ſuper Moſam,
Tungren-

Tungrensem quoque civitatem capiunt, easque interfectis omnibus, quos invenerunt, habitatoribus incendunt, Monasteria quoque Ordinis nostri Scabulenſe, Malmundarienſe, Brumienſe, S. Walerici, S. Richarij, & alia multa incendunt, Monachis omnibus qui ante non fugerant crudeliter occiſis. Deinde civitatem Trevirorum Belgicæ Metropolim antiquiſſimam occupant, ſpoliant, & incendunt, nulli parcentes ſexui, nec ætati, nec gradu deferentes. Bertolfus verò Archiepiſcopus fugâ ſibi conſuluit, qui tamen proximo anno ſequenti mortuus in pace fuit. Ad Metenſem poſt hæc civitatem veniunt, & commiſſo cum civibus prælio, etiam ibi victores evaſerunt. Inter multos, qui in eodem certamine ceciderunt, etiam Walo ejuſdem urbis Epicoſopus occubuit; qui vir in omni ſcientia & doctrinarum genere magnificus fuit.

DCCLXXXIII.

Anno Gerungi Abbatis 31. obiit Bertolfus Archiepiſcopus Trevirorum, qui ante Pontificatum fuerat Abbas Mediolenſis, vir prudens, & in agendis rebus tam Eccleſiaſticis quam Imperialibus omnium ſagaciſſimus. Eodem anno Joannes Papa octavus moritur: cui Martinus ſuccedens præfuit anno uno, menſibus quinque, ut ſcribunt, ſuperbus & arrogans, qui Pontificatum malis artibus obtinuiſſe legitur, quem etiam brevi tempore poſſedit. Claruit hiſ temporibus Remigius ex Monacho noſtri Ordinis Aluſiodorenſis Epicoſopus: vir in omni ſcientiarum genere doctiſſimus, præceptor S. Odonis primi Abbatis poſtea Cluniacenſis. Multa reliquit ingenij ſui præclara monimenta, quibus ſe, & tunc præſentibus reddidit utilem, & futuris poſtea memorandum. Scripſit enim in Cantica Canticorum lib. 1. Expoſitionem in Pfalms valde notabilem; in quatuor ſancta Chriſti Evangelia libros totidem. De divinis officiis lib. 1. De ſanctorum feſtis lib. 1. Ad Epicoſpum Heduarum lib. 1. Alia inſuper multa compoſuiſſe dicitur, quæ hætenus in manus noſtras minime pervenerunt. Paſchaſius quoque Ratbertus Abbas Monafterij Corbejenſis in Gallia, ſive ut aliqui volunt in Saxonia, Ordinis D. P. N. Benedicti vir græcè & latinè peritus, & in omni litteratura doctiſſimus, ſcribendo & docendo hæc tempora reddidit clariora. Scripſit ad Placidum quendam Abbatem de Sacramento Altaris librum unum pulcherrimum. Vitam quoque S. Adelhardi Epicoſpi. In Threnos etiam Hieremiæ Prophetæ librum unum. E græco in latinum fertur nonnulla tranſtulſiſſe ſermone, & ſcripſiſſe multa.

Claruit etiam hiſdem temporibus Almannus Monachus Altvillarenſis Cœnobij vir doctus, metro exercitatus, & proſâ, cujus tempore Galliam devaſtarunt Nortmanni. Inter reliqua mala etiam Altvillarenſe Cœnobium funditus deſtruxerunt. Scripſit ergo Hieremiæ Prophetæ exemplo ejuſdem Monafterij deſolationem quadruplici alphabeto in carmine elegiaco librum unum. Vitam quoque ſancti Vivardi Epicoſpi librum unum. Vitam ſancti Syndulphi. Vitam, Tranſlationem, & Miracula ſanctæ Helenæ Imperatricis. Alia denique plura lucubrâſſe dicitur, quæ ad manus meas non venerunt.

DCCLXXXIV.

Anno Gerungi Abbatis 32. qui & ultimus fuit, obiit Gortdancus Epicoſpus Spirenſis tertius decimus, cui ſucceſſit Einhardus in ordine Pontificum

Monasteria
deſtruit
à Nort-
mannis.

Bertolfus
Archiepiſ.
Trevirorū
obiit.

Remigius
ex Mona-
cho Epicoſ.

Paſchaſius
Abb. Cor-
bejenſis
Doctör.

Almannus
Monachus
Doctör.

Einhardus
Epicoſ. Spi-
renſis.

F 2

Gerungus
Abbas II.
moritur.

tificum Neometensium quartus decimus, & præfuit annis 6. Eodem anno, ultimâ die mensis Julij, Gerungus hujus Monasterij sancti Aurelij Hirsaugienſis Abbas secundus moritur, & juxta Lutbertum Antecessorem suum cum debita solemnitate sepelitur. Anno videlicet eatenus tranſactæ vicæ primo & ſeptuageſimo, aſſumpti autem officij dignitatis Abbatialis triceſimo ſecundo completo, & tertio inchoato: Vir per omnia Deo devotus, & non minus in ſpiritualium moderatione idoneus, quàm in adminiſtratione temporalium circumſpectus.

De Regenbodone hujus Monasterij Hirſaugienſis tertio Abbate, qui præfuit annis ſex, Menſibus tribus, diebus decem & novem.

Regenbo-
do Bavar-
natione.

Reverendiſſimo autem Gerungo Abbate, hujus Monasterij ſecundo viam univerſæ carnis ingreſſo, & honorificè juxta conſuetudinem Ordinis ſepulto, convenientes ad locum Capitularem Fratres, quorum jam magnus fuit numerus, poſt orationes ad Deum, & neceſſarios pro inſtante negotio tractatus inter ſe habitos, Senem quendam Monachum venerabilem, cujus nomen Regenbodo fuit, in Abbatem concorditer elegerunt: qui præfuit annis ſex, menſibus tribus, diebus verò 19. homo Religioſus, pius, & ad Dei cultum ſingulari devotione ſtudioſus. Erat autem teſtante Megenſrido Monacho, natione Bavarus, & de notabili proſapia procreatus. Qui puer ad ſcholas poſitus, ſemper in melius diſcendo proficere ſtudit, & brevi tempore ſatis doctus in omni ſcriptura tam humana, quàm divina evaſit. Hic poſtea Canonicus factus in Conſtantiienſi Eccleſia honoribus mundi glorioſus apparuit: & ob id paulatim etiam animo deſluere cepit. Sed miſerante Deo ad ſeipſum reverſus compungitur, & arctioris vitæ ſemitas ſecum in animo meditatatur. Tandem poſt multos anfractus fluctuantium cogitationum venit ad Hirſaugiam; & ſub magiſterio Gerungi Abbatis monaſticum ſchema induit, & uſque ad mortem in omni puritate converſationis monaſtica ſtudioſus fuit. Magnæ pietatis, & miſerationis in pauperes exiit, utpote qui cibos ſibi competentes ſæpius in uſus pauperum diſtribuens, jejunus, & eſuriens ipſe permanebat.

Hervvidus
tribulat
Monas-
terium.

Fuit his temporibus quidam homo, nomine Hervvidus, qui tyrannidem agens in pauperes, etiam ſanctam D. Aurelij Congregationem injurijs, & contumelijs perturbare non timuit; Pecuniarum etenim ſummam non parvam ſe mutuaviſſe Gerungo Abbati, dum viveret, mendaciter aſſeruit; quam niſi celeriter reſtituant Fratres, grandia Cœnobio incommoda ſe allaturum comminatus fuit. Juber Regenbodo pientiſſimus Abbas Fratres orationibus inſiſtere, & negotium omnipotentis Dei judicio commendare. Et ecce, nocte præcedente diem placitandi ab utraq; parte præfixam, apparuit exactori ſalſidico in ſomnis dormienti beatiſſimus Præſul Aurelius dicens: *Cur mendaciſſime hominum ſervientes mihi Monachos tuis inquietare mendacijs non metuiſti? Certe non cedis tibi impunè hæc tanta præſumptionis audacia.* Et hæc dicens, percuffit paſtorali ſerulâ Tyrannum, adjiciens: *Accipe tuorum in me commiſſorum primitias,* poſtrâ-

post triduum recepturus graviora: Nisi & mihi & fratribus meis satisfeceris, quos iniuste perturbare non sinisti. At mox Tyrannus tam pavore, quam verberum experrectus, totam nimio clamore domum replevit, convertens omnes in stuporem. Postera die lecto decumbens infirmus, & verberum impositione in toto corpore lividus, fecit ad se vocari quosdam ex Fratribus, coram quibus veniam petijt injuriarum, postulans cum lacrymis preces eorum ad S. Aurelium, quatenus & pristinam mereretur sanitatem recipere; & minas graviorum tormentorum evitare. Orantibus autem servis Dei pro eo brevi convaluit, & veniens ad Ecclesiam cum oblationibus promissis, placare sibi sanctum Aurelium anxius curavit.

Veniam
precatur.

Anno prænotato Christianorum DCCCLXXXIV. mortuo Bertholdo Trevirorum Archiepiscopo, sicut diximus, Rathbodo, qui post eum in Cœnobio Mediolacensi Abbas fuerat constitutus, etiam in Archiepiscopatu Successor factus est, & præfuit annis ferme sex, & triginta, vir magnæ prudentiæ, & doctrinæ; qui tempore sui regiminis multa privilegia impetravit Ecclesiæ Trevirensi, tam ab Imperatoribus, quam & à summis Pontificibus.

Rathbodo
Trevirorū
Archiepisc.

DCCCLXXXV.

Anno Regenbodonis Abbatis secundo, Martinus Papa obiit, cui Adrianus tertius successit, & præfuit anno uno, mensibus tribus; Vir magnanimus, qui mox in exordio sui Pontificatus statuit electionem Romani Pontificis debere esse in Cleri potestate liberam, & neque Imperatorum voluntati, neque alterius cuiusquam mortalium arbitrio penitus subiectam. Eodem anno vicesima die mensis Martij, obiit Florbertus Monasterij sancti Matthei prope Treverim Monachus, atque Scholasticus; Vir certè undecunque doctissimus, qui multorum Præceptor Monachorum extitit, quos in omni genere doctrinarum nobilitate multum erudit. In omni siquidem scriptura, tam divina, quam humana fuit doctissimus, & non minus vitæ, quam eruditione venerandus. Scripsit de compositione Monochordi librum unum, de mortuorum resurrectione librum unum. De Trevirorum excidio, quod Nortmanni nuper Patriæ Mosellanæ intulerant, elegiaco versu libros quinque. In Proverbia Salomonis commentarios edidit pulcherrimos. Alia quoque nonnulla composuit, quæ ad manus nostras necdum pervenerunt. Huic in schola Monastica successit Eberhardus Presbyter & Monachus, omnifarum & ipse doctus, & præfuit magisterio annis ferme quatuor & viginti, qui etiam non spernenda composuit, & discipulos plures erudit.

Adrianus
Papa III.

Florbertus
Monachus
Doder.

DCCCLXXXV.

Anno Regenbodonis Abbatis tertio, Julij mensis die 12. obiit Ansbaldus Abbas Brumienfis, vir summæ Religionis & sanctitatis, cujus animam regnare cum Christo in supernis non dubitamus. Cui in Abbacia successit Farabertus Monachus ejusdem loci multum venerabilis. Claruit his quoque temporibus Rembertus ex Monacho Corbejenfis Cœnobij in Saxonia Archiepiscopus Bremensis, vir sanctissimæ conversationis, & magnus verbi prædicator divini, qui multorum corda hominum ad justitiæ iemicas convertit. Annis autem novem in Pontificatu laudabiliter exactis, sexta die mensis Februarij moritur, & in Ecclesia sua Cathedrali sepulcus, multis deinceps miraculis coruscavit. Cujus festum

S. Ansbaldus
Abbas
moriunt.

S. Rembertus
ex Monacho
Archiepiscopus.

F 3 annuâ

- annuâ solemnitate die obitus sui colitur. Anno quoque prænotato Arnulfus Rex Gallorum moritur, anno regni sui secundo necdum completo, relinquens filium parvulum nomine Carolum. Mortuo autem rege Arnulfo, quoniam Carolus adhuc vix triennis fuit, proceres Galliarum de Rege creando cæperunt habere consilium, non ut genus deferrent Carolini stemmatis, sed ut hostibus possent resistere, qui urgebant, in vicino manentibus Nortmannis. Communi itaque decreto Ottonem virum militarem ac strenuum in palatio Compendij Regem Gallorum creaverunt. Hic patrem habuit ex equestri ordine nomine Rupertum, avum verò paternum vocabulo Wittichindum de Saxonia Germaniæ profugum. Creatus verò Rex strenuè æque utiliter omnia gessit, Nortmannosque signis collatis intra Neustriam, hoc est, circa Sequanam in regione Parisiorum septies fudit, & novies in fugam convertit, & hoc ferè in quinquennio. Quibus tandem pulsus fames valida subsecuta est, cum triennio terra Gallorum inculta remanserit. Eodem anno Adrianus Papa III. obiit, cui Stephanus ejus nominis quintus in Pontificatu succedens, præfuit annis sex, & diebus novem. Hic quoad vixit, in multa perturbatione Nortmannorum, Hunnorumque & Italicorum semper fuit. Qui cum esset in sancta religione probatissimus, constans in omni ad veritatem exitit, & spem suam omnem in adiutorio Altissimi collocavit. Ejus tempore in magna sanctitate claruerunt coram Deo & hominibus Luitprandus Papiensis Ecclesiæ diaconus, Vuldradus Bavarus, & Gerardus Pictaviensis Episcopus, quorum orationibus & consilijs mirificè fuit adjutus, qui multa in utraque Gallia Ordinis nostri Cœnobيا construxerunt.
- DCCCLXXXII.*
- Anno Regenbodonis Abbatis quarto Carolus Imperator tertius cognomento Grossus, postquam superioribus annis bella quadam cum Pannonijs gesserat, ita animo & corpore debilitatus est, ut in privatum se redigens vivendi modum, ad tantâ penuriam devenerit, ut etiam pane carens ab Arnulfo patrue paucos redditus ad vitæ sustentationem grateranter acciperet. Ab hoc tempore usque ad primum Ottonem ferme per annos quinquaginta Imperium satis confusè fuit gubernatum. Nam in Italia Berengarius Forojulienfis usurpavit Imperium, ut suo loco dicemus.
- DCCCLXXXIII.*
- Anno Regenbodonis Abbatis quinto, indictione Romanorum sextâ, Rudolfus Monachus S. Aurelij Hirsaugiensis vir undecunque doctissimus commentarium edidit super librum Tobiae, sicut in principio ipsius operis patet: ubi præceptor Regenbodo Abbas introduciunt. Eodem quoque anno Arno Episcopus Herbipolensis inter Missarum solemniam in Saxonia occisus est. Qui præfuerat annis 36. mensibus quoque septem; fuit enim præsul magnæ prudentiæ religionis, & sanctitatis, qui occisus tertio iduum Julij inter Misenses in prælio, dum celebraret ex more in castris, multis clarere cœpit miraculis. Huic in Episcopatu successit Rudolfus, & præfuit annis 17. & aliquot diebus: vir & ipse magnificus, qui multa impetravit Ecclesiæ suæ ab Imperatoribus privilegia.
- Anno prænotato Arnulfus Dux Carinthiæ filius Carlomanni quondam Regis Baviaræ, de nobili concubina procreatus, communi electione Principum Imperator eligitur, & annis ferme duodecim imperavit: cujus

Otto fit
Rex Galliarum.Stephanus
Papa V.Carolus ab-
dicat imperi-
um.Rudolfus
Monachus
Doctus.Arno Episcopus
Herbipolensis
occiditur.Arnulfus
Dux eligitur
Imperator.

ejus anno primo Carolus cognomento Grossus sive tertius quondam Imperator in magna, sicut dicitur, paupertate diem vitae clausit extremum. Dominabatur autem in primis potens Imperator Bavaris, Suevis, Francis orientalibus, Lotharingis atque Saxonibus. Cui Zwentiboldus Moravorum Dux viriliter repugnavit. Ulque ad hæc tempora gens Ungarorum, cujus penè omnes nationes Europæ sævitiam sunt expertæ, quibdam difficillimis interpositionibus, quas clufas nominat vulgus, separata erat à nobis: ut neque ad meridianam, neque ad occidentalem plagam exeundi facultatem habuerit ullam. Arnulfus autem Rex cùm Ducem Zwenteboldum prædictum superare nequiret, depulsis, prò dolor! his munitionibus, Ungarorum gentem scelerum cupidam in auxilium vocat: si tamen auxilium dici potuit, quod paulo post eo moriente, cum genti suæ, tum ceteris in meridie, occasuque degentibus grave periculum imò exitium penè ultimum fuit. Devicto igitur Zwenteboldo Arnulfus securè jam regno potitur, habens sub Imperio suo, sicut diximus, Bavoriam, Sueviam, Franciam orientalem, Lotharingiam, Rhenum, Thuringiam, Frisiam, Saxoniam, Moraviam, Austriam, & omnes circumjacentes regiones. Ungari verò interim observato exitu, contemplatque regionem, malum in cordibus suis machinabantur, quod operibus postea demonstrarunt.

Zwenteboldus Moravie Dux vincitur.

DCCCLXXXIX.

Anno Regenbodonis Abbatis sexto, Indictione Romanorum septimâ, obiit Richbodo Monachus, & Scholasticus sancti Aurelij Hiriaugiensis, vir omnium doctissimus, qui non minus exemplo sanctitatis, quàm doctrinâ eruditionis commissos sibi Monachos juniores instruit. Huic Harderardus in schola monastica successit, natione Francus orientalis, vir doctus, & bonus, qui vix biennio docendi magisterio præfuit, quoniam post resignationem Regenbodonis in Abbatem hujus Monasterij assumptus fuit.

Richbodo Scholasticus obiit.

Anno prænotato, moritur Luthbertus Archiepiscopus Moguntinus, cui sanctus Sonderoldus Monachus Fuldensis in Pontificatu succedens præfuit annis duobus: vir doctus, & in omni sanctitate conspicuus, quem Nortmanni postea in civitate Wormatiensi occiderunt, sicut suo loco inferius dicemus. His quoque temporibus mortuo Carolo Imperatore tertio Italianes contempto Arnulfo perturbaverunt Imperium. Quorum una pars Berengarium filium Eberhardi Forojuliensem sibi regem constituerunt: Alij verò Guidonem Spoletanorum principem suæ parti regem creaverunt. Qui conferto inter se prælio, tandem Guido victor evasit, & Berengarium de regno expulit. Mortuo autem Guidone filius ejus Lambertus Romam veniens Imperatorem se vocari ab omnibus voluit & præcepit. Arnulphus Imperator potentissimus, 12. annis strenuè imperans uxorem habuit nomine Lucardem filiam Guelfonis Bavarie Ducis, quæ peperit ei duos filios & unam filiam. Quorum primogenitus nomine Ludovicus post mortem Patris obtinuit Imperium. Secundogenitus fuit Conradus Lotharingæ Dux, cujus filius idem Conradus post Ludovicum patruum etiam Imperator fuit. Porro filia materno nomine Lucardis vocabatur, quæ Ottoni Saxonum Duci nupta peperit Henricum postea Imperatorem primum. Ipsum verò Conradum Lothar-

S. Sonderoldus Monachus Archiepiscopus.

Guido & Berengar. regnant.

Arnulphus imperatoris & filii sui.

Cendebol-
dus Spuriz
Arnulfi.

Otto Rex
Dacem ce-
pit Nort-
mannorū.

Ingo Ducē
baptizari
interfici.

Ingo cau-
ſam agit.

Concedit
Rex veniā
Ingoni ſuo.

Lotharingæ Ducem Secundo-Genitum Arnulphi Imperatoris Adelbertus comes Bambergenſis poſtea interfecit: & ipſum Adelbertum comitem Heinricus ſupradictus Imperator primus dolo Hattonis Archiepiſcopi Moguntini circumventum capite truncari præcepit. Erat Arnulfo Imperatori ex concubina filius nomine Cendeboldus homo temeritatis multæ, quem Lotharingæ regem fecit: quem poſt mortem patris ad imperium aſpirantem principes propter ſuam ferocitatem contemnentes abiecerunt; quoniam tantæ fuit inſolentiæ, ut nec manibus temperaret ſummos Chriſti invadere ſacerdotes. Percuſſit pugno tam fortiter Archiepiſcopum Colonienſem, quod velut mortuus jacuit horis 24. Regnabat eo tempore in Gallia, ſicut diximus, Otto vir magnificus, qui multociens Nortmannorum in bello victor exiſtens, poſtremò Ducem eorum Anſcatillum nomine cepit, quem ſecum ad urbem Lemovicenſem captivum duxit, ibique vitæ ac mortis opſionem dedit; ſi baptizaretur, vitam; ſi renueret mortem intendens. Tyrannus mox abſque contradictione baptizari ſe petiit, de quo dubium eſt, an fidei quidquam haberit. Quia verò inſtabat ſolennitas Pentecoſtes, ac Episcoporum conventus regi aderat, ab Episcopis ei triduanum intenditur jejunium: die verò conſtituta, cum in Baſilica S. Martialis Martyris poſt Episcoporum peracta officia in ipſum ſacrum fontem à Rege Ottone excipiendus deſcenderet, jamque trinā immerſione in nomine Patris & filij & Spiritūs Sancti baptizatus eſſet, Ingo antea ſignifer gladio eduſto, lethaliter eum tranſverberat, ac fontem ſacratum vulneris effuſione immaniter cruentat. Rex tantum facinus indignans Principibus tremantibus homicidam rapi ac trucidari mandavit. At ille projecto in terram gladio fugiens, aram S. Martialis complexus eſt, indulgentiam à Rege & Principibus poſtulans, atque locum multis clamoribus reſpondendi petens. Juſſu igitur Regis de commiſſo facinore reſponſurus mox coram omnibus ſiſtitur, ortuſque ſic ait: *Deum voluntatis mea conſcium teſtor, nihil mihi charius fuiſſe veſtræ ſalutis, dux & viri. Amor veſtri ad hoc me compulſit, ob veſtram ſalutem in has miſerias præcipitavi me, pro omnium vita tantum ſubire periculum ſolus non formidavi. Et grande quidem facinus me perpetrâſſe conſiteor, ſed majora inde commoda reor profutura. Regiam majestatem me provocâſſe ad iram ceris non abnuo; ſed maximam rei publicæ utilitatem exinde comparatam, non diſſido. Conſideretur animus in hoc ſacto meus, & quanta ſit ex hac mea culpa utilitas patriæ oritura, ſapiens quiq; recogitet. Tyrannum captum melius cauſâ petiſſe baptiſmum, quâ veſtram quâ dubitat? qui poſt baptiſmum dimiſſus vicena certe pro viribus redditurus videbatur injurijs, ac ſuorum graviſſimè ulturus interitum. Conſultius ergo viſus eſt mihi de medio auferre Tyrannum, quàm totius noſtræ gentis ruſum exſpectare, quod futurum immincebat, exitium. Hac eſt mei cauſa facinoris, hæc me conſideratio ad ſcelus commiſſum impulit, hoc pro ſalute Regis, atque ſuorum non trepidavi ſubire periculum. Et utinam mortem meam Patriæ libertas, ac rerum ſequatur tranquillitas. Nunc ſi occiſus propterea ſuero, ob Regis, & veſtram, ô Principes, ſalutem libenter occumbo. His voce prolatis parumper lugubri, alios traxit ad lachrymas, alios ad ſui benevolentiam concitavit. Unde & milites pro illo agentes Regis animum demulcent, & ad pietatis clementiam reducant, nihil prodeſſe Regi aſſerentes, ſi quiſpiam ſuorum intereat, ſed potius in occiſione Tyranni eſſe lætandum,*

dum, vel quia in Domino vivat, si fidelis in fide discessit; vel quia celsaverunt ejus infidiae penitus, si baptismum in dolo suscepit. Quibus Rex animum temperans, tumultato Tyranno, Ingonem ad gratiam recepit, & insuper castrum, quod Blefum nominant, ei liberaliter concedit; eò quòd ille, qui custodiam ejus habuerat in bello pyratice, fuerat occisus, cujus & relictam viduam Ingoni dedit uxorem, quæ peperit ei Gerlo-nem virum patri perquam simillimum.

DCCCXC.

Hoc anno, cujus major portio ultimo Regenbodonis Abbatis anno connectitur, Arnulfus Imperator exercitum movit contra Nortmannos, & multorum millibus cruciatis victor exiit. Claruit his temporibus Adelgarius ex monacho Corbejenfis Cœnobij in Saxonia Bremenfis Archiepiscopus, vir doctus in scripturis divinis, & in conversatione sua sanctissimus, qui strenuè rex Ecclesiam sibi commissam annis viginti: qui tandem moriens catalogo Sanctorum inscriptus est miraculis clarus, cujus festum idibus maii celebratur.

Arnulfus
Nortman-
nos debel-
lat.

Adelgarius
ex Monach.
Archiepisc.

Regenbodo
relinquitur.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato, Regenbodo Abbas S. Aurelij Hirsaugiensis à prima fundatione tertius, jam senio gravatus, cùm se privari amplexibus dulcissimæ Rachelis propter occupationes rei familiaris, diutius ferre non posset, Abbatiam suam in manus Conventus spontaneâ voluntate resignavit, vicessimâ scilicet die mensis Novembris. Qui privatæ conversationi redditus, tantam vitæ religiose puritatem assumpsit, tantæque corpus suum austeritate macerabat, ut cunctis non solum in exemplum cederet, sed etiam omnes, quotquot illum noverant, in stuporem verterentur. Nullum deinceps verbum otiosum unquam protulit, levia vel scurrilia non solum non dixit unquam, sed nec audire quidem talia ab aliquo consensit. Ejus ori, dum loqueretur, Christus nunquam defuit, sed quicquid de ejus labijs processit, ædificatorium ad cælestis regni amorem fuit. Nemini obloquebatur penitus; imò detrahentibus proximo suo in faciem contradixit: *De nobis male loquamur*, inquit, *quoniam malissimus, parcendum est proximis non presentibus; quia detractores Deo odibiles, regno celorum penitus judicantur indigni.* Præter Dominicam castissimè jejunabat, parvus ciborum, sed vini semper parcissimus: Appetitum carnis fortissimè in omnibus reprimebat, nec unquam necessarijs ad satietatem vel mediocriter indulgit. Somno urebatur modico, & quantum naturæ postulabat extrema necessitas. In orationibus die ac nocte semper fuit continuus, & nullo unquam tempore otiosus. Cùmque aliquoties interrogaretur à fratribus, cur tantâ se maceraret inedia, qui omnem vitam suam, ex quo Monasterium intravit, sine crimine irreprehensibilem custodisset, ita respondit: *Quamvis protegente me gratiâ Dei vitam sine crimine in hanc usque ætatem perduxerim, multa nihilominus bonitatis opera neglexi, ex eo præsertim tempore, quo indignum me vobis præfeciis Abbatem. Afferre namq. solet plures negligentias prælatura infirmis hominibus, quàm virtutes. Unde oportet nos, quamdiu vivimus, penitentiam agere, & nunquam à bonis operibus cessare.* Et dixit & fecit Regenbodo venerabilis senex, & in sancta conversatione usque ad mortem stabilis permansit.

Itaque clem-
gens.

G

De

De Harderado hujus Monaſterij Hirſaugienſis quarto Abbate, qui præfuit annis xxvii. menſibus viii. diebus xix. & geſtis illius temporis.

Harderadus
ſic Abbas.

Eſt voluntariam & liberam reſignationem Domini Regenbodonis Reverendiſſimi, atque ſanctiſſimi Viri, convenientes in unum Fratres, Paſtore amantiſſimo jam, ut ita ſit dictum, viduati, communi aſſenſu in Abbatem hujus Monaſterij Hirſaugienſis quartum unanimiter elegerunt, Harderadam quendam venerabilem Monachum, ſcholæ monaſticae Magiſtrum, in omni genere doctrinae ſingulariter eruditum, annorum ætatis ferme quatuor & triginta. Ita electio facta eſt anno Domini Nativitatæ præſcripto DCCCXC. Indiſtione Romanorum octavâ, die verò Kalendarum duodecimo, quo & antecceſſor ejus officio ſimul ceſſit ac dignitate, ſicut antehac jam ſuprà diximus. Præfuit autem Harderadus Abbas in regimine, paſtorali annis 27. menſibus 8. diebus 19. Natione fuit Teutonicus, patriâ Francus orientalis, honeſtis parentibus ortus, qui ordinem Monachicum ſub Gerungo Abbate intravit adoleſcens, in quo deinceps tantâ ſinceritate vixit, tamque promptus & voluntarius ad omnem obedienciam ſemper extitit, ut Placidus à cunctis quaſi alter haberetur. Nec immerito quidem. Humilitate fuit præcipuus, patientiâ conſtans & firmus, mente placitam Deo & hominibus conſervans in omnibus manſuetudinem, & innocentia & puritatis amicam. Nemo mente turbatum vidit unquam, nemo illum aliquando reperit otioſum. In ſcripturis tam divinis, quàm humanis fuit ſtudioſus atque doctiſſimus, omnium judicio dignus & idoneus, qui poſt mortem præceptoris ſui Richbodonis Scholæ præficere- tur Monaſtica, fieretque cæterorum Magiſter Monachorum ſimul & inſtitutor. Qui mox ut Abbas ordinatus fuit, ne præceptor neceſſarius de- eſſet in Monaſterio diſcipulis, de conſilio fratrum ſcholæ Magiſtrum præfecit Luchelmum doctiſſimum in omni ſcientia Monachum, patriâ Suevum, humilibus quidem natalibus ortum, ſed eruditione ſcriptura- rum cunctis tunc fratribus merito venerandum. Magnam eruditionis ſuæ laudem obtinuit, & multorum inſtitutor Monachorum fuit.

DCCCXCI.

Amalricus
ſic Episcop.
ſpiritualis.

Anno Harderadi Abbatis primo, obiit Fynhardus Episcopuſ Spi- renſis in ordine quartus decimus: cui Amalricus Monachus Cænobi- j Wiſſenburgenſis ſucceſſit, & præfuit annis duobus, menſibus quatuor: vir doctus & prudens, qui reliquit nonnulla ingenij ſui monumenta.

Harderadus
timet Nort-
mannos.

Anno prænotato Nortmanni denuo collectis viribus cum magno exercitu Romanum Imperium devaſtare cœperunt: memoratque cladiſ ab Imperatore ſuſceptæ, ſe omne regnum illius delenturos commina- bantur. Harderadus itaque Abbas audiens vires reſumpſiſſe Nortman- nos, metuentique futurum eorum ad partes Rheni, ſicut poſtea contigit, advenum; & timens ne locum ſ. quoque Aurelij Hirſaugienſem de- ſtruerent, quod cum multis alijs Cænobijs antea fecerunt, ſapienti fra- trum uſus conſilio reſtudinem in Eccleſia ſubterraneam fecit, in qua cer- pus ſan-

pus sanctissimi Præfatis Aurelij cum tabula, inscriptionem nominis & dignitatis ejus continente, tantâ subtilitate abscondit, ut considerari penitus à nullo mortalium posset in eo loco quicquam esse repositum. Ungaris autem Nortmannis in turbatione totius Imperij Romani postea succedentibus, æque per multos annos bellis & perturbationibus in Alemannia nimium multiplicatis, repositorium sanctarum reliquiarum in oblivionem omnium devenit; & latuit sub terra corpus venerandi Pontificis absconditum, per annos centum & septuaginta usque ad tempora Comitis Adalberti, de quo suo loco dicemus.

DCCCXCII.

Anno Harderadi Abbatis secundo Stephanus Papa quintus obiit, cui Formosus Episcopus Portuensis in Pontificatu succedens, præfuit annis quinque mensibus sex, qui Arnulfum postea in Imperatorem coronavit. Qui Papa multas à Romanis concumelias & injurias pertulit, qui non solum in viventem, sed etiam in mortuum graviter sævierunt. His diebus multa in cælo miranda in diversis locis apparuerunt. Etenim visæ sunt imprimis acies quasi igneæ ab oriente in occidentem discurrere, ac impetum rursus in meridiem ordinare. Terræ motus in diversis locis fuerunt horribiles, cruces apparuerunt in cælo & ignes, quibus portentis nimium tremuere mortales, ultimum instare diem mundo existimantes: sed fuerunt hæc miranda futurorum tunc malorum indicativa quædam prænuntia, quæ paulo post per Nortmannos & Ungaros sunt subsecuta.

DCCCXCIII.

Anno Harderadi Abbatis tertio, obiit Amalricus ex Monacho Episcopus Spirensis, cui successit Bernhardus, & præfuit annis 18. vir strenuus & consilio cautus ac prudentissimus, qui & ipse Monachus fuit.

Formosus
præfuit ad-
his locis.

Bernhardus
fuit Episcopus
Spirensis.

Anno quoque prænotato Nortmanni pervagantes Galliam in magna multitudine venerunt usque ad Rhenum, prædam, incendia & interfectiones hominum ubique sine miseratione agentes. Oppidum quoque Bingenium, tunc ab alia parte fluminis Nahæ situm in planicie verticis montis, injecto igne funditus destruxerunt. cunctis habitatoribus, qui ante non fugerant in nemora, crudeliter interemptis. Post Nortmannorum recessum, qui remanserant in nemoribus cives, ad oppidum reversi, desolatum penitus invenerunt. Habito inter se consilio non in eodem loco, sed trans fluvium Naham reedificare oppidum statuerunt, quò inter prædictum fluvium & Rhenum, ut hodie cernitur, positum direptioni amplius facile non pateat inimicorum. Porro Nortmanni à Bingeniis moventes exercitum Castellum Ducis quondam S. Ruperti, quod Osterbergium dicebatur, in Nagavio situm juxta villam Scauronesum, vulgarij Creußenach, capientes simili furia destruxerunt, omnesque in circuitu vicos in favillam redegerunt. Fuit autem Castrum illud in planicie situm in eo loco, ubi nunc est Ecclesia S. Kyliani quondam, Parochialis; cujus murorum quædam particula nostris ibidem adhuc videtur temporibus, reliquum verò loci spatium partim agricultura, partim vini cultura obtinuit. Inde moventes exercitum Nortmanni Gaviodorum castellum videlicet S. Rufi, quod juristunc erat Ecclesiæ Metensis, funditus everterunt, incensis & desolatis in omni circa regione villis & hominum mansionibus cunctis. Post hæc ad Moguntiam castra moventes,

Bingen de-
struitur ab
Nortmannis.

Osterberg
& Creußenach
nach simile
liter.

G 3 tes,

S. Sonderoldus à Nortmannis occiditur.

Regino fit Abbon Brumensis Doctor.

Carolus puer fit Rex Gallosum.

Otto Rex Gallorum iniuriam dissimulat.

Otto Rex Gallorum iniuriam dissimulat.

res, aqueductum illud pretiosum atque magnificum, per quem de villa, quæ propterea Fontheim vocabatur, copia influebat aquarum in castellum civitati proximum, Schonberg dictum, ubi postea Monasterium S. Jacobi per Archiepiscopum quendam Moguntinum erat constructum. Castrum deinde occupaverunt prædicti, quo tandem obtento funditus destruxerunt. Postremo etiam civitatem ipsam incendio subverterunt, omnibus quos reppererunt, interemptis. A Moguntia venerunt ad Wormatiam, quæ semper Imperatoribus fidem servare consuevit inviolatam, quam tandem obtentam, igne consumperunt, interfecit habitatoribus cunctis. Ibi etiam Sonderoldus Moguntinæ Ecclesiæ sanctissimus Archiepiscopus à Nortmannis crudeliter occisus est, sexto videlicet Kalendas Julij, quæ fuit mensis Junij dies xxvi. Anno Christianorum prænotato octingentesimo nonagesimo tertio, indictione Romanorum undecima. S. autem Sonderoldo in Pontificatu Moguntino successit. Hatto Monachus Fuldenfis, vir obscuro quidem genere natus, sed ingenio subtilis & acutus, qui difficile posset discerni, melior consilio fuerit an peior, & præfuit Ecclesiæ Moguntinæ annis xxi. Anno etiam præscripto Farabertus Abbas Brumensis in dissensione Regum Gallorum Abbatiam suam resignavit, cui Regino ejusdem Cœnobij succedens præfuit annis sex; vir certe tam in divinis scripturis, quam in secularibus litteris doctissimus, qui scripsit inter cætera ingenij sui opuscula ad Adalbertum Metensis Ecclesiæ Præfulem Chronicon satis conveniens à Nativitate Domini usque ad annum ejusdem nonagesimum octavum. Ad Archiepiscopum quoque Trevirorum comportavit ex Decretis SS. Patrum de disciplina Ecclesiastica duo volumina: quæ capitulis ferme non-gentis per ordinem sunt distincta.

Anno prænotato Fulco Rhemorum Archiepiscopus. Ratbodo quoque Trevirensis, Hatto Moguntinensis, Hermannus Colonienfis, cum suis suffraganeis, & multis alijs Episcopis, Abbatibus, Ducibus, Comitibus, atque Nobilibus Galliarum primâ die mensis Februarij convenientes Rhemis in Ecclesia sancti Remigij, Carolum puerum necdum septem annorum, ultimi Regis Caroli filium, de quo supra diximus, ex stirpe Caroli Imperatoris Magni descendente, Regem totius Galliarum tripartitæ creaverunt, & purpuratum regio more per civitatem circumducunt. Et ex Celica quidem pauci ejus partes sequebantur. Ex Belgica vero penè omnes pro rege illum devotissimè susceperunt. Quod factum Otto Rex comperiens, quem ante quinquennium constituerant propter Nortmannos, ut supra diximus, Regem Gallorum, qui tunc in civitate morabatur Petragoricensi, dissimulabat injuriam, nec reditum propterea maturabat. Tandem vero rediit Neustriam ingreditens, urbemque Turonicam petens, S. Martinum donis honorat regalibus, ac deinde Parisium receptus, Ecclesiam simili donatione honorat S. Martyris Dionysij. Deinde fluvio Matrona transmissa Belgicam ingreditur, & receptus in oppido, quod Fara dicitur, nimia anxietate mente turbatus insomnietatem continuam incurrit. Quæ cum nimium succresceret, & omnino dormire non posset, in mentis alienationem incidit, & ex ea tandem anno Regni sui decimo mortuus fuit, apud S. Dionysium regio more sepultus. Carolus itaque puer Rex creatus, Galliam omnia cum tempore obit.

obtinuit, & annis xxvi. regnavit, ac postea per desertores Principes in
carcerem apud Peronam coniectus miserabiliter decessit. Et fortè per
omnia felicior extitisset, si in uno, quod memoria commendare operæ
pretium fore censuimus, nimium non errasset. Nam cum multâ beni-
gnitate Principes coleret, præcipuâ tamèn & singulari amoris præroga-
tivâ unum colebat Haganonem nomine, quem ex mediocribus poten-
tem effecerat, adeò ut magnatibus quibulque procul stantibus ipse regio
laci solus adhereret: pilcum etiam de capite Regis multoties raptum,
passim sibi imponeret: aedes verò sibi suisque audacter deputeret: ad suum
quoque jus retorqueret, quæcumque regij juris esse viderentur. Et ut rei sum-
ma paucis dicatur, ad integrum nihil præter suum velle in rerum negotijs
à Rege disponebatur: tanta fuit vis parati maleficij, tanta penes Haganonem
virtus incantationis. Fertur enim, quòd cujusdam Sueffionice mu-
lieris maleficio Regem sibi allexerit, sequè Regi præ omnibus diligendū
tantæ maleficæ confectionibus aptaverit. Quod cum ad multorum noticiam
pervenisset, rapitur tandem malefica, & ad confessionem maleficij tor-
mentis urgetur. At illa tormentis facta constantior, vim maleficij pertina-
citer negavit: & dum acriter torqueretur, ita fertur cum cachino respon-
disse tortoribus: *Cadite viri, ac fortiter percutite, quia non me, sed equam Ran-
theum verbera ladunt, quæ mihi inferre putatis; Ecce, videte, quàm sint omnia cor-
poris mei membra sana penitus & intacta.* Tortores, & hi, qui propè astabant,
cernentes omnia sana, vehementer admirabantur, & curientes quidam
ex eis ad Rantheum, ejus in pascuis equam plagis, & verberibus enor-
miter caesam, & cicatricibus plenam invenerunt, tantæque confusam
multitudine vulnorum, ut surgere à terra penitus non valeat. Interro-
gare, qui fuerant missi, Rantheum, unde hæc tanta vulnera equæ pro-
venerint. At ille, *hodie*, inquit, *sanam integram, & intactam dimisi ad pa-
scua, unde verò hæc illi acciderint, penitus ignoro.* Tandem primates com-
perto Haganonis maleficio, ac vehementissimè indignantes, Regem a-
decunt, & de tanto hominis scelere validissimè conqueruntur, asserentes
hominem obscuris parentibus natum, regie dignitati multum derogare,
cùm ac si Nobilium indigentia ipse tanquam consultus Regi assilisset, &
nisi ab hujusmodi consuetudine quiescat, sese à Regis consilio jam deuti-
ceps penitus discessuros. Quorum admonitionem Rex contemnens, à
suo dilecto nequaquam discedere voluit, quod ei paulatim succrescens
in malum, gravem intulit calamitatem: Ex enim facti indignitate moti
recesserunt ab eo Henricus magnus Dux Saxonum, & Rupertus Dux Gal-
liarum, cum alijs multis Principibus, atque Nobilibus, quod ultimum tan-
dem Carolo fuit exterminium. Erat autem Dux ille Rupertus Frater
Othonis quondam Regis Gallorum, qui Regi Carolo nimium infestus
propter Haganonem, sibi usurpationem totius regni promittebat, & mul-
tos sibi fautores quotidie adjunxit. Unde malum imprimis moliebatur
in Fulconem Archiepiscopum Rhemorum, qui Regem Carolum à cuna
educaverat, & in regnum, sicut dictum est, promoverat. Putabat
enim, quia Fulcone vel interempto, vel è medio quovis ingenio sublato,
regnum se facilius posse obtinere. Id etiam apud Baldwinum Morino-
rum Principem desertorem Regis admodum agitabat. Morinorum
principalis civitas eo tempore Atrebatensis, in qua est Abbatia sancti Ve-

Haganon fit
Regi male-
ficio cha-
rus.

Mulieris
maleficium.

Haganonē
voluit Rex
dimittere.

Fulco Rhe-
morum Ar-
chiepiscopus
occiditur.

daſti Ordinis noſtri quondam nobiliſſima. Rex in odium Baldevvini deſertoris Atrebatum obſidione cingens in dedicationem accepit. Abbatiam ſancti Vedasti memoratam Fulconi Archiepiſcopo Rhemorum donatione regali conceſſit. Unde majori veſania concitatus Baldevvini-
 nus, Fulconem Archiepiſcopum in itinere conſtitutum ad Regem, truci-
 dari per ſuos ſatellites crudeliſſimè mandavit. Sepulto autem Fulcone
 Reverendiſſimo Rhemorum Archiepiſcopo, Heinrichus donatione regiâ,
 & Episcoporum conſenſu in locum ejus Archipreſul ordinatus eſt. Am-
 bo fuerunt magnifici, ac Religioſiſſimi Viri, quorum vitam & mores in-
 tegerrimos Flodoardus Presbyter dictæ Rhemenſis Eccleſiæ ſufficienter
 proſecutus eſt, in libro, quem ab urbe condita de ejuſdem Eccleſiæ Pon-
 tificibus uberrimè deſcripſit. Sed & Richerus Monachus Rhemenſis in
 libris de geſtis Gallorum, quos edidit ad Gerbertum ex Monacho Archi-
 Episcopum Rhemenſis Eccleſiæ, multa de actis per eos complexus eſt.
 Anno etiam præſcripto Normanni poſt eadem in Rhenanos patraram
 per Euphaliâ revertentes in Galliam, denuo Cœnobium Brumienſe
 Ordinis noſtri quondam celeberrimum ſpoliantes incendio concremâ-
 runt, interficientes Monachos, & familiam quotquot invenire potuerunt.
 Abbas autem cum paucis fugâ elapſus ab interitu ſalvatus eſt.

DCCCXCII.

Anno Harderadi Abbatis quarto, Indictione Romanorum duode-
 cimâ, obiit Sigehardus Abbas Monaſterij Fuldenſis, vir per omnia magni-
 ficus, cui Hugo Monachus ejuſdem Cœnobij ſuccedens, præſuit annis vi-
 ginti ſex, qui Monaſterium in multis ædificijs illuſtravit. His temporibus
 claruit Rupertus Monachus Cœnobij ſancti Albani prope Mogun-
 tiam, vir in omni varietate ſcripturarum doctiſſimus, Græcè & Latinè
 peritus, & non minùs carmine, quàm proſâ exercitatus: qui ſchola Mo-
 naſtica in eodem Cœnobio multis annis præſuit, & plura ingenij ſui mo-
 nimenta poſteris reliquit. Vitam imprimis ſancti Martyris Albani car-
 mine deſcripſit, librum unum. Epigrammaton quoque & diverſorum
 carminum librum unum. Chronicon, ſive Hiſtoriam ſui Monaſterij, li-
 brum unum. Sermones, & Homilias denique plures lucubravit, non
 ſpernendæ lectionis. De muſica inſuper, quædam etiam alia compoſuit,
 quæ in manus noſtras non venerunt.

Claruit hiſ etiam temporibus Sebulo Abbas S. Dionyſij Pariſienſis,
 vir prudens acque magnificus, qui ob rerum multarum experientiam, &
 Regibus Galliarum, & Principibus metuendus erat. Is dum caſtellum
 quoddam in Aquitania ſitum incautiùs expugnaret, idu lapidis percuſ-
 ſus interiit. Eutrandus etiam Ticinenſis Eccleſiæ Diaconus hæc tempo-
 ra ſua eruditione reddidit clariora. Fuit enim vir omnifariam doctiſſi-
 mus, Græcè & latinè peritus; carmine quoque ſimul, & proſâ multùm
 exercitatus. Hic aliquanto tempore fuit Cancellarius Berengarij Re-
 giſ Italia; à quo tandem pulſus venit in Germaniam, & apud Francken-
 furt poſitus ſcripſit inſigne opus, hiſtoriam ſui temporis, & tyrannidem
 ipſius Berengarij continerè, quod vocabulo græco Antapodoſin, id eſt,
 retributionem prænotavit, & in libros ſeptem diſtinxit. Scripſit autem
 memoratum opus ad Regimundum Liberitanæ Hiſpaniarum Eccleſiæ
 Pontificem, carmine & proſâ, ſed & Græco ſermone intermiſtum, quod
 in præ-

Heinric. ſit
 Archiepiſ.
 Rhemoru.

Brumia de-
 ſtruitur à
 Norman-
 niſ.

Sebulo Ab-
 bas S. Dio-
 nyſij Pari-
 ſienſis.

Eutrandus
 Hiſtorio-
 graphus.

in præfato Franckfordiæ oppido incæpit; & ut ipse testatur, in Constantinopoli complevit. De alijs, quæ scripsit, hæcenus nihil invenire potuimus. Claruit etiam in Burgundia hæc temporibus Berno Comes fundator, & primus Abbas Monasterij Gigniænsis, vir doctus & sanctissimæ conversationis, qui multis in vita, & post mortem fertur coruscasse miraculis. Nobilis quidem genere, sed multo nobilior fide, multorum Monachorum Pater exstitit. Wilhelmus etiam Comes Alvernæ cognomento pius, & Aquitanie Dux hæc temporibus, fide, conversatione, moribus, religione, atque doctrinâ maximo in præjio fuit: qui cum prole careret mortali, Deum, sanctumque Benedictum habere volens hæredes, Monasterium Cluniacensē paternæ hereditatis locum fundavit in Burgundia, quod multis prædijs, & proventus magnificè dotavit; in quo primum Abbatem habere meruit sanctum Odonem Gigniænsis Cœnobij memorati, sub Bernone sanctissimo Abbate Monachum, virum æternæ memoriæ dignum, qui tam eruditione scripturarum, quàm integritate morum apud omnes magno in pretio fuit. Hic ante Religionis ingressum magnus in arte musica magister fuit, & Archicantor Ecclesiæ Turonensis, qui auditâ famâ sanctitatis prædicti Bernonis ad eum venit, & de manibus ejus sanctæ Religionis habitum humiliter suscepit. Scripsit inter cætera ingenij sui opuscula vitam S. Gerardi, librum unum: Laudes quoque S. Martini Episcopi Turonensis: Chronicon sive historiam succinctam temporum: homilias quoque, sermones, hymnos & cantus varios in laudes & honorem SS. Patrum composuit. Rogatus quoque fratrum suorum libros Commentariorum in Job sanctissimi Papæ Gregorij magni abbrevians in unum volumen comportavit. Item claruit hæc temporibus in Cœnobio S. Aurelij Hirsaugiensi primo Transpontem sub regimine Harderadi Abbatis Sigismundus Monachus tam in divinis scripturis, quàm in sæculari litteratura non infimus, vitæ & moribus conspicuus, & declamator sermonum egregius, quem ferunt multorum postea suffragio in Ecclesia Halberstadeni apicem meruisse Pontificatus, quem laudabiliter gubernavit annis triginta, & jacet in eadem Ecclesia sua cathedrali tumulatus. Cuzigo quoque alius & ipse sub Harderado Abbate hujus Cœnobij Monachus fuit in omni scriptura tam divina quàm humana doctissimus, & magnâ prudentiâ commendatus, qui sub Arnulfo Imperatore Abbas Monasterij regalis S. Nazarij in Laurissa prope Wormatiam fuerat ordinatus propter excellentiam sapientiæ suæ; in quo uno tantum præfuit anno, mortemque sublarus in eodem Monasterio jacet sepultus. Fuit & Herdericus, hujus Cœnobij Monachus eodem tempore in pretio habitus; vir ingenio clarus, & in omni scientiarum genere doctissimus, qui, ut Menfridus est testis, multa & varia conscripsit opuscula, præcipuè in Musica, & varios in honorem Sanctorum cantus ordinavit: carmina quoque diversâ & multa epigrammata conscripsit. E cujus opusculis adhuc nihil me vidisse memini, præter hos duos versiculos, quos memoratus scriptor eum dixisse recitat, alterum super cibum, alterum verò super potum loco benedictionis, quorum primus: *Appositus Christi benedicat dextera donis.* Secundus autem: *Alma Dei nostrum benedicat dextera potum.* Brevis quidem, sed conveniens festinanti benedictio, ne potaturus Christi omnino videatur oblitus.

Berno ex
Comite
Abbas Gigni-
ænsis.

Cluniacen-
sis Monast.
fundatio.

Opuscula
S. Odonis
I. Abbatis.

Herdericus
hujus Cœ-
nobij Mo-
nachus.

Hirfaugia
vitorum
Doctorem
nutrit.

litus. Claruerunt his ipſis quoque temporibus inter clauſtrales huius Coenobij Hirfaugienſis & alij complures Monachi, tam in divinis ſcripturis, quam in ſecularibus literis omnifariam doctiſſimi, quorum multi multa ſcripſerunt, quæ malitia temporum perpetuâ oblivione ſepelivit.

DCCCXCV.

Arnulfus
Rex intrat
Italiam.

Anno Harderadi Abbatis quinto, Arnulfus Imperator exercitum duxit in Italiam, eamque in manu forti obtinuit, Guidone fugiente, & vim armatorum ejus ſuſtinere non valente. Inde Arnulfus expeditionem movit in Lotharingiam contra Nortmannorum incurſum, quorum notabilem multitudinem interficiens, reliquos in fugam convertit. Interea Carolus Gallorum Rex pacem, & ſedus cupiens renovare cum Heinrico Duce Saxonum potentiſſimo, miſſis Oratoribus illum ad Wormatiam vocavit. Quò cum Carolus ipſe Rex unâcum multis Episcopis, & Duce prænominato conveniſſent, diligentiffimè tractabatur, ut firmiſſimis pactionibus Dux Regi aſciſceretur. Rex etiam Duci ubiq; modeſtiſſimus fieret. Interea dum Principes huic negotio diligentiffimè intenderent, Germanorum juvenes & Gallorum, qui ex Celtica adven- rant, ut eis mos eſt, multâ animoſitate maledictis ſeſe laceſſere ceperunt, linguarum idiomate offenſi; conſertiſque manibus ſe gladijs lethali- ter murò ſauciant. In quo ſamulatu cum ad ſedandam litem Erlebal- dus quidam Comes propius accederet, à furentibus occiſus eſt. Rex pro- ditionem ratus, ociùs ſurgit, fuiſque ſtipatur. Dux quoque Henricus in- ſidias, & dolum arbitrans, cum ſuis ad naves properat, moxque à regis ſtipatoribus Rhenum tranſire compellitur. Exiſtimabant enim & ipſi, in dolo veniſſe Ducem. Ab eod die capit Dux Henricus Carolo Regi magis eſſe inſeſtus. Hinc itaque Henrico Saxonie, inde Ruperto fratre quondam Ottonis electi Regis Gallorum, Celtica Gallie Ducibus urge- batur, factuſque eorum medius utrimque premebatur. Rediit ergo ad interiora Belgicae, & in urbe Sueſſionica ſeſe recipiens coram amicis ſuum infortunium querebatur. Veruntamen quantumlibet moneretur ab amicis Episcopis atque Principibus, ut Haganonem omnium malo- rum cauſam à ſe dimoveret, conſentire non potuit. Quod cum Rupertus Celticae Dux memoratus in ejus animo fixum perciperet, Henricum Saxonie Ducem præſatam ſibi legatione miſſâ conciliat, & de Regis ab- jectione, & ſui promotione cum amicis diligentiffimè tractat. Largitur plurima, & pollicetur infinita. Tandem inductos de tranſugio jam Principes evidenter alloquitur: inſidiae clanculò regi parantur, qui & tandem in palatio Sueſſionico per Tyrannum captus eſt. Herveus autem Rhemorum Archiepiſcopus, Regi fideliffimus inopinatè cum mille quingentis equitibus civitatem Sueſſionicam ingreditur, ſtipatuſque ar- matis concilium deſertorum terribilis factus penetrat, & liberato Rege traditores fugat. Qui nihilominus poſt aliquot annos raptus in carcere moritur, ut ſuo tempore inferius dicitur. Horum omnium cauſa malo- rum ipſe Hagano fuit.

DCCCXCVI.

Synodus E-
piſcoporum
apud Tri-
burias.

Anno Harderadi Abbatis ſexto, Indictione Romanorum 14. ma- gna Synodus 26. Episcoporum, & multorum Abbatum celebrata fuit in villa Triburienſi prope Moguntiam juxta Rhenum: Cui multi Principes & Pon-

& Pontifices interfuerunt ex Germania & Gallia, qui multa utiliter statuerunt. Comparuit in eodem Consilio ex Monacho nostri Ordinis Hatto Moguntinensium Archiepiscopus, Ratbodo etiam nostri Ordinis Archiepiscopus Trevirensis, Hermannus Archiepiscopus Colonienfium, Adelgarius ex Monacho Archiepiscopus Bremensium, Sigismundus ex Monacho huius Cœnobij Episcopus Medie civitatis, id est, Halberstat, S. Ratbodo Episcopus Traiectensis, Sigehardus ex Monacho Episcopus Hildensheimensis, Luthelmus ex Monacho S. Maximini Episcopus Tullensis, Adelbero Episcopus Metensis, Rudolphus Episcopus Herbipolensis, Salomon ex Monacho Episcopus Constantiensis, Bernardus Episcopus Spirensis, & alij numero quatuordecim, quorum nomina memoria non occurrunt. Ex Abbatibus verò nomina istorum signata invenimus. Hugo qui & Herigerus Abbas Fuldensis, Harderadus Abbas huius Cœnobij Hirsingensis, Harderadus quoque Abbas Hirsfeldensis, Muthardus Abbas Selgenstattenensis, Adelbertus Abbas Corbejenfis, Wilhardus Abbas S. Albani Moguntinensis, Bertolfus Abbas S. Ferrucij Blidenstattenensis, Regino Abbas Brumensis, Hiltvinius Abbas Lobienfis. Et alij multi, quorum vocabula non tenemus. Et notandum, quod villa prænomina-
ta Triburia inter Rhenum & Moganum sita non procul à Moguntia in
descensu fluminis ab Oppenheim ad manum dextram, olim magna no-
bilis & inclita fuit, in qua Reges frequenter Conventus celebrare Prin-
cipum consueverunt: sed nunc parvula est, & nullius æstimationis, nul-
lumque cernitur prioris pulchritudinis remansisse vestigium, præter mu-
ros Castellum, quod vocant Bergum Bohemorum, pauculos, qui & ipsi
quotidie imminuuntur.

Anno prænotato Formosus Papa injuriatus à Romanis Alemanno-
rum Regem Arnulfum vocavit in Italiã, à quo in pristinam dignitatem
restitutus multis Romanorum occisis, Imperij coronã illum donavit.

Arnulfus
coronatur
in Imperat.

DCCCXVII.

Anno Harderadi Abbatis septimo Moguntini cives Hattonem Ar-
chiepiscopum suum de civitate expulerunt, & in hoc Arnulfum Impera-
torem sibi fecerunt infensum, à quo & postea bello graviter fuerunt at-
triti & Archiepiscopum suum satisfactione præmissa compulsi admittere.

Hatto Ar-
chiepiscop.

Anno prænotato Henricus Dux Saxonum bellum gessit cum Da-
nis, fines Saxonie crebrâ irruptione devastantibus, & multis eorum oc-
cisis, Victor triumphat, fugientisque à finibus Saxonum procul disce-
dere compulsi. Hoc ipso anno secundum Chronicum Eckhardi Abba-
tis Uraugienfis obiit Otto Rex Gallorum melancholiã deficiens, de quo
in superioribus dictum est.

Henricus
Dux Saxon.
Danos fla-
petat.

DCCCXVIII.

Anno Harderadi Abbatis octavo Formosus Papa post multas inju-
rias à Romanis susceptas tandem moritur; cui successit Bonifacius Papa
sextus natione Tusculus, & præfuit quindecim tantum diebus, in Basilica
S. Petri sepultus. Huic in Pontificatu successit Stephanus sextus patria
Romanus, Anagninus antea Episcopus, & præfuit anno uno, mensibus
quodque tribus. Qui mox ut Pontifex creatus fuit, tanto Formosum præ-
decessorem suum odio persecutus est, ut omnia ejus decreta statim abro-
gaverit, corpusque defuncti exhumari præcepit, indutumque Pontifica-
libus

Formosus
obiit.

Stephanus
successit.

H

libus

**Ambrosius
Monachus
Doctor.** libris indumentis mortui caput amputari fecit, & abscissis duobus dexteræ illius digitis in Tiberim projici mandavit. Clauit hiscē temporibus Ambrosius, qui & Ansbertus presbyter, & Monachus Lobienſis Cœnobij, vir tam in diuinis ſcripturis quàm in ſecularibus litteris doctiſſimus, qui ſcripſit in Cantica Canticorum breue ſed utile opus, librum unum. Super pſalmos librum unum, in Apocalypſin Joannis libros 10. De cupiditate librum unum. Et alia plura, quæ non vidimus. Adrevaldus qui & Albertus Monachus Floriacenſis, vir in omni doctrina erudiſſimus hac rempeſtate in pretio fuit. Scripſit autem inter cetera ingenij ſui opuscula, miracula S. Patris Noſtri Benediſti à tempore translationis Corporis ejus de Monafterio Caſſinenſi in Floriacum, uſque ad regnum Ottonis ſupraſcripti Regis Gallorum in eodem Cœnobio facta, & multis probat rationibus veram ejus translationem.

DCCCXCIX.

**Regino Ab-
bas Bruni-
enſis depo-
nitur.** Anno Harderadi Abbatis nono, Indiſtione Romanorum ſecundâ, Regino Abbas Brunienſis vir certè doctiſſimus, juffione Caroli Regis Gallorum à ſua dignitate deponitur, propterea, quòd cum Ruperto Duce Galliarum Celticæ fratre quondam Ottonis ſentire videretur. Quod verumne fuerit an falſum, ſcire non poſſumus, maxime cùm ipſe Regino deſcriptus in chronica ſua ita inter cætera dicat: *Anno Domini DCCCXCIX. Richarius Abbas Monafterij Brunienſis conſtituitur. Qualiter autem erga me actum ſit, idcirco in hoc loco adnotare diſtuli, ne forte injurijs provocatus, ultra quàm Chriſtiana patientia permitti, perſecutionis meæ cauſas exaggeraſſe viderer.* Reginone per Regem, ſicut diximus, injurioſè depoſito Richerus Monachus ejuſdem Cœnobij Abbas in locum ejus ordinatus eſt, qui partes Regis ſecutus, tandem ab eo in Epiſcopum Leodienſem, abrogato Hiluino ejus loci præfulè, fuit ſublimatus, ſicut infra ſuo loco plenius dicitur.

**Joannes
Papa IX.**

Anno prænotato famæ magna genus humanum in Germania & Gallia præcipuè oppreſſa, quæ in multis locis uſque adeò invaluit, quòd ſe homines muruò (quod horrendum eſt audire) cogebantur manducare. Eodem anno Stephanus Papa ſextus obiit, cui Romanus Cardinalium electione ſuccedens præfuit menſibus tribus, diebus 21. Quo mortuo Theodorus ejus nominis ſecundus conſtituitur, & præfuit diebus viginti. Huic ſucceſſit in Pontificatu Joannes Papa nonus, & præfuit annis duobus menſibus tribus, qui Synodum Ravennæ celebravit.

DCCCC.

**Arnulphus
veneno in-
firmatur.**

**Guido oc-
ciditur.**

Anno Harderadi Abbatis 10. Arnulphus Imperator, dum Guidonem Italia Tyrannu perſequitur, mortis inciſiſſe periculū memoratur. Nam Tyranno fugiente à facie Imperatoris, uxor poculum venenoſum paravit, quod per unum familiarem Arnulphi multâ pecuniâ corruptuſque ipſi procuravit exhiberi. Quo hauſto pertriduum excitari non potuit, apertiſque oculis nihil vidit, nihil omnino loquebatur, nihil penitus ſentire potuit. Tri-duo tandem exacto ad ſemeciſpum aliquantulum reverſus eſt, ſed corpore nimium debilitatus & animo, infecto negotio repedare coactus eſt. Quem recedentem Guido Tyrannus inſecutus ab exercitu ejus interemptus eſt; Imperator autem in Bavariam deportatur infirmus: non enim ſubito fuit extinctus, ſed longâ infirmitate decoctus. Et ſive operatione
poculi

potuli venenosi contigerit, siue proprietate medicaminis adhibiti, nefcio, tantis cepit scaturire pediculis, quod totius superficiem corporis operientes miserabili plagâ usque ad mortem illum corroderint. Unde postea moritur eodem videlicet anno. 3. Calend. Decembris iuxta patrem suum in Odingas Bavarie cum honore & pompâ Imperiali tumulatus. Post cuius mortem Ungari magno suorum collecto exercitu Bavoriam ingrediuntur, villas & Castella diruunt, Ecclesias igne consumunt, populos sine discretionis ordinis, ætatis vel sexûs crudeliter occidunt. Et quo magis timorem sui omnibus incuterent, se interfectorum sanguine potant. Simili rabie provinciam Moravianorum, quam eorum auxilio Imperator Arnulfus suo dominio subiecerat invadunt, sibi que vendicant, ac deinde paulatim per omne ferme Imperium grassantur.

Arnulfus Imperator corroditur à pediculis.

Ungari dei vastant Bavoriam.

DCCCCI.

Anno Harderadi Abbatis XI. Ludovicus Arnulfi defuncti Imperatoris filius in oppido Francie Orientalis Forcheim nuncupato Rex Romanorum creatus est, qui tamen propter sævitiam Tyrannorum in Italia ad coronam Imperij non pervenit. Regnavit autem annis ferme duodecim. Denique à Principibus Lotharingie, qui offensi erant Centeboldo spurio, invitatus ad regnum totius Belgicæ, cum exercitu intravit, & promissum sibi regnum liberè obtinuit. Centeboldus autem posteaquam multa commisisset mala, regnum multâ prædâ, incendio, & cæde cruentâ, tandem à Comitibus Stephano, Gerardo & Manfrido in bello fuit occisus, homo crudelitatis amicissimus.

Ludovicus fit Imperator.

DCCCCII.

Anno Harderadi Abbatis 12. Ungari Carinthiam invadunt, & commissâ in Sabbatho sancto pascharis pugnâ vincuntur à Christianis in nomine & fide ipsius Domini nostri Jesu Christi pugnantibus. Eodem anno Saraceni ab Africa missi à suo Rege in Italiam, ut Apuliam & Calabriam sub illius ditionem redigerent, quibus fortiter debellatis, Romam versus girantes Gælianum montem occupant, ibique munitione sibi factâ, multas Italiæ urbes debellaverunt, omnia incendio replentes.

Ungari Carinthiam devastant.

DCCCCIII.

Anno Harderadi Abbatis 13. Joannes Papa 9. moritur, cui Benedictus ejus nominis quartus succedens præfuit annis 4. Hoc ipso anno mortuus est Franco Episcopus Tungrensis siue Leodiensis, vir magnarum virtutum, doctrinâ & sanctitate multum venerabilis. Cui in Pontificatu successit Stephanus Clericus Ecclesiæ Metensis, vir tam in divinis scripturis, quam in secularibus litteris egregiè doctus, nec minus sanctitate, quam eruditione clarissimus, qui inter cetera ingenij sui opuscula scripsit ad Hermannum Archiepiscopum Coloniensem vitam & passionem sancti Lamberti Martyris atque Pontificis elegantiore stylo. Hic etiam ex libro Albini Abbatis Turonensis cantum ordinavit, de Sancta Trinitate, quo in octavis Pentecostes Gallica jam utitur Ecclesia. Item de Inventione S. Stephani, de S. quoque Lamberto, & alijs multis Sanctis cantus varios ordinavit. Et alia quam plurima fertur lucubrâsse.

Benedictus Papa quiescit.

Stephanus fit Episcopus, Leodiensis.

DCCCCIV.

Anno Harderadi Abbatis decimo quarto, Elfredus Rex Anglorum regnare cepit, & regnavit annis ferme quadraginta; vir in omni con-

S. Elfredus fit Rex Anglorum.

H 2

verlä-

Baldwinus
Flandrie
comes per-
verſus.

Wimarus
Fulconem
Episcopum
interfici.

verſatione ſua Chriſtianiſſimus : prudentiâ, & eruditione ſcripturarum celeberrimus, & multâ ſanctitate conſpicuus : qui horas diei, & noctis in tres partes diviſit æquales. Et primas quidē octo horas deputavit Deo, in quibus orationi, lectioni, meditationi, & ſcripturis ſanctis in toto vacare conſuevit. Secundas octo horas ad procurandum negotia Regni, prout neceſſitas poſtulabat, impendere ſolebat; ultimas verò horas octo in cura ſui corporis prudentiſſimâ diſtributione expendebat. Plura in Anglia pro Dei honore Cœnobia conſtruxit : in quibus Domino famulantes abundantiffimè providit; miſericordiſſimus fuit in pauperes, & omnia eis neceſſaria voluntate promptiſſimâ, etiâ ſua manu quotidie miniſtrabat. Anno quoq; prænotato Fulco Rhemorum Episcopus, de quo per anticipationem ſuprà eſt dictum, anno Harderadi Abbatis tertio, à quodam ſatellite Baldويني Comitis Flandrie occiſus eſt, propter Abbatiam ſancti Vedasti Atrebatenſem. Erat enim Baldevvinus Comes, cum alijs deſertoribus conſpirans in Carolum Regem Gallorum : Fulco autem Archiepiſcopus Regi fideliffimus perfeverabat. Quo Rex comperto in Baldevvinum fertur, ac multâ obſidionis vi caſtrum Atrebatenſe ab eo abſtulit, & cum tota Abbatia ſancti Vedasti Fulconi Archiepiſcopo prædicto concedit. Verùm cum poſt aliquot annos propter nimiam locorum diſtantiam, & itineris longinquitatem, cauſarumque incommoditatem, Almarum Comitem accerſiens, Abbatiam ſancti Medardi Sueſſionenſem, quam ipſe Comes tenebat, ab eo accepit : & pro ea prænominatam Abbatiam ſancti Vedasti cum Caſtro Atrebatenſi Comiti Almaro reſignavit, de conſenſu Regis Caroli. Hinc nimirum Amariſſimus Comes Flandrie Baldevvinus ad ultionem ſeſe penitus convertit. Amicitiam ergo circa Archiepiſcopum ſimulat : eique per Legatos multam benevolentiam, & fidelitatem mandat. Illud tamen multâ curioſitate explorat, utrum privatus, an cum regijs copijs palatium petat : privatum multo niſu impetere cupiens. Interea verò contigit Episcopos Belgicæ convocari ad Regem : quo iturus & Fulco iter cum paucis accelerat. Cui mox in via Wimarus quidam cum cohorte, miſſus à Baldevvino Comite occurrat, interceptiſque cum ſuis Pontificem, fugiendi locum nulli conceſſit, omnes circumvallatur, & pauci cruciuntur à multis. Wimarus Archiepiſcopum adortus inermem, lanceâ tranſfixit : atque inter ſuos ſeptem vulneribus impoſitis præcipitat. Cui cum adhuc ictum intenderet, quidam ex miniſterialibus Archiepiſcopi, multo ejus amore ducti ſuper eum procumbunt, qui etiam mox cum eo tranſſi & occiſi ſunt. Quatuor tantum fugâ elabuntur : qui factum regi denunciaverunt in civitate Rhemorum exiſtenti cum Episcopis. Rex autem reſolutus in lachrymas, de caſu tanti Pontificis vehementiſſimè dolebat. Itaque occiſum Præſulem cum ſuis ad civitatem portari juſſit : quem Episcopi tunc præſentes, cum debito honore ſepulture tradiderunt. Inito tandem Conſilio Wimarus cum ſuis complices horribili anathemate damnarunt. Qui in brevi deficiens, inſanabili hydropis morbo à Domino percuſſus eſt. Ventre itaque turgidus, exterius quidem lento igne, interius verò graviſſimo incendio urebatur. Pedum tumor ſubſecutus eſt maximus : vermibus pudebunda ſcaturiebant : crura tumentia ac lurida, anhelantiſque foetibus. Viſcera etiam paulatim per collum diſfluebant : & ſuper hæc omnia

omnia sicim continuè patiebatur intollerabilem. Infomnietatem quoq; jugem incurrit: qui & esuriebat interdum, sed illati mox cibi fastidium inducebant. Omnibus igitur præ nimio fœtore factus intollerabilis, omniumque odio habitus: ab amicis quoque desertis, & in tantum abominabilis cunctis, ut nullus Medicorum saltem medendi causâ ad eum accedere posset, propter intollerabilem fœtorem: omni communione Christianitatis privatus: à vermibus jam ex parte consumptus: flagitiosus ac sacrilegus homicida, cum tormentis maximis ab hac tandem vita deceffit. Fuit autem Fulco prænominatus Rhemorum sanctissimus Archiepiscopus Ordinis Divi Benedicti, primùm Monachus in Cœnobio S. Bertini, deinde *communi fratrum electione factus est Abbas*, & postremò Archiepiscopus, vir in *omni literatura*, tam divina, quàm humana *doctissimus*, & regularis disciplinæ amator *perspicuus*, qui multis post mortem miraculis claruit. Cui in Abbacia S. Bertini Bado Monachus successit, vir & ipse doctus atque sanctissimus, qui anno prænotato Harderadi Abbatis quartodecimo, metu Balduini comitis, Flandriam deferens, intravit Angliam, ibique usque ad mortem perseverans, catalogo Sanctorum insertus est. In Archipontificatu Rhemenfi *Herveus*, vir spectabilis & Palatinus, sicut supra diximus, Fulconi, Præfulum, Cleri & populi electione successit, qui Ecclesiam sibi commissam, in magna religione strenuè satis gubernavit.

Wimmarum ultio divi-
na perfe-
quitur.

S. Fulco
Monachus
antea fuit.

S. Bado
Abbas post
Fulconem.

DCCCC.

Anno Harderadi Abbatis 15. Adelbertus comes Babenbergensis, Ludovico Regi Romanorum inobediens & rebellis. Rudolphum Episcopum Herbipolensem Regi fidelem, de sua Ecclesia fugat, & eam Dioecesim ferro & incendio crudeliter devastat. Hinc Ludovicus Imperator commotus, exercitum congregat, & bellum Adelberto Comiti parat. Committitur itaque prælium in ea parte Thuringiæ, quæ aunc Hassia dicitur, juxta Fridislariam, & ab utraque parte atrociter fuit dimicatum. In eo quidem prælio comes Adelbertus prænominatus, Conradum Lotharingiæ Ducem Patrem Conradi postea Imperatoris primi, & fratrem Ludovici Regis interfecit, septimâ & vicesimâ die Mensis Februarij anno Domini prænotato, videlicet nongentesimo quinto, indictione Romanorum octavâ. Eodem anno in Mensis Julio, Rex Romanorum Ludovicus, convocavit principes Regni ad villam Triburiensem, prope Moguntiam: & habuit cum eis mysterium Consilij sui, querelam movens contra comitem Adelbertum gravissimam: imperavitque principibus, ut se præpararent ad prælium contra *rebellem*, diem eis statuens & locum in idiplum conveniendi. Postea in Mensis Septembri, Rex Ludovicus una cum auxilio principum suorum collectum bellatorum exercitum magnum duxit per Franciam Orientalem, & Castellum comitis Adelberti memorati, circa Moganum, quod Thariffa dicebatur, obidione vallavit, cepit, & destruxit funditus: qui locus postea in Monasterium nostri ordinis mutatus est. Adelbertus autem comes sese in castro Bambergensi fortissimo cum suis continebat; qui tandem dolo Archiepiscopi Moguntini, ad Regem ductus, capite truncatus est, nonâ die Mensis Decembris anno præsignato; quod quomodo sit factum, breviter fuerit referendum. Cum rex Ludovicus anxius æstuarer, quomodo posset

Rudolphus
Episc. Her-
bipolensis
fugatur.

Conradus
Dux Lo-
tharingiæ
occiditur.

Castro The-
ris destruitur.

Adelbertum comprehendere & occidere, consilium habuit cum Archiepiscopo Hattono, qui dixit ad eum: *Animagior esto Rex: & noli mente turbari, ego te hac solitudine citius relevabo, & inimicum hunc inum tibi vivum adducam.* Consurgens Hatto Archiepiscopus venit ad Comitem Adelbertum, Bambergæ ad castrum munitissimum residentem, & simulans se amicum intromittitur; exorsusque sic comitem affatur: *Tui causâ vir magnifice adveni, tuam atq; tuorum quæro salutem. Hactenus tuâ prudentiâ, tuo consilio, tuâ fortitudine imperium floruit: pax inter Principes fuit. At postquam malevolentium invidia recessisti ab imperio, discordia venenum ubique emerfit, unde & respublica vehementer confunditur, & tua negotia in deterius quotidie prolantur. Cernis etiam, in quantum malis hodie sis constitutus: & quibus persequentibus urgearis Principibus: ante quorum faciem nec stare poteris nec resistere. Ecce iam totum Comitatum operuit calamitas, & nisi revertaris ad gratiam Regis, omne contra te provocasti Imperium. Sed audi consilium meum, & perge mecum ad præsentiam Domini nostri Regis: ubi tot invenies intercessores, quot Principes: Ego quoq; fideliter pro te agam; teq; in fide meâ sub iurjurando, salvum & incolumem huc in tua reducam. Itaque persuasus comes Adelbertus inductione Hattonis, receptâ fide & promissione seductoris ire consensit. Cùm ergo manè jam essent ituri, dixit comes ad Pontificem: *Domine placeat vestra Sanctitati, oro, prius gustare aliquid, ne diuturno jejuniis nimium hodie gravemur.* Erat autem via quatuor ferè milliarum Theotonicum de castello Bambergensi ad Theris, ubi Rex Ludovicus finem negotij præstolabatur cum exercitu. Respondit Archiepiscopus comiti dicens: *Nimis est manè, non possum hac hora comedere.* Cumque castellum egressi pergerent, ac paululum processissent, dolosus ingemiscens Pontifex, clamavit dicens: *Item quàm frustra petis, qui oblata spernis. Quare non acquiescimus tuo consilio: ut vel parvum quid degustassemus; grave nobis erit totum jejunare diem.* Cui Adelbertus, obsecro, inquit, Domine revertamur ad castrum & parvum comedamus: quoniam nos longè sumus digressi, nec tempus dedit nobis ad Regem progrediendi. Ad quem Archiepiscopus. *Reliè,* inquit, *locutus es. Revertamur in castrum, & modicum comedamus.* Adelbertus comes nihil mali suspicatus de Pontifice, simplicibus auribus ejus verba in dolo prolata suscipiens, ad castrum cum eo revertitur. Dato, acceptoque prandio, denuo egrediuntur; & nullâ securitate aliâ interpositâ, simul ad Regem profecti sunt; mox verò, ut venerunt in exercitum Regis, Adelbertus capitur, & decreto Principum capitali sententiâ condemnatur. Qui videns se moriturum, Hattonem Archiepiscopum super jurata securitate inclamavit, dicens: *O Domine Episcopo, ubi est fides tua, ubi promissio, ubi iuramentum?* Ad hæc Archiepiscopus Comiti tale fecit dedisse responsum: *Ego, quod tibi juraveram, opere complevi, semel enim salvum & incolumem te reducitum in tua promissi: salvum & incolumem semel reduxi. Cur secundo egressus es? satisfacis iuramento: qui non bis, sed semel te reducitum promissi.* Et Comes, ô dolose Praesul, inquit, en tuis fraudibus deceptus innocens morior: sed crede mihi, quoniam citò recepturus es mercedem operis tui. Omnipotens Deus animam meam de tuis manibus indubitanter requirit. Et tali quidem modo Comes Adelbertus Bambergensis, Nobilis, & strenuus comprehensus, capite truncatus est: & in Monasterio do suo patrimonio postea fundato in eo loco, ubi occubuit, sepultus. Est autem*

Hattonis
Archiepisc.
dolosus inco-
mittent.

Hatto de-
cepit comi-
tem.

Adcastrum
Hatto do-
losus rever-
titur.

Comes ca-
pite trun-
catur.

tem Cœnobio nomen Therissa, quod vulgò Theris, circa Mogantum Fluvium in Diœcesi Herbipolenſi, non procul ab Haſfordia ſitum, nuncupatur, in eo videlicet loco, ubi quondam fuit caſtrum Adelberti Comitris: quod Ludovicus Romanorum Rex tertius, ſicut diximus, cepit, & deſtruxit. De bonis verò memorati Comitris Adelberti, non ſolum prædictum Ordinis noſtri Monafterium fundatum exiit, ſed etiam Bambergeniſ Eccleſia in Episcopatum, ut legimus, per ſanctum Heinricum ſublimata fuit. Anno quoque prænotato, Benedictus Papa moritur: cui Leo Papa, ejus nominis quintus, Monachus Ordinis ſancti Benedicti de Brandaio ſuccedens, præfuit diebus quadraginta tantum. Hic habebat in dono ſua quendam familiarem, nomine Chriſtophorum, hominem ſuperbum, & dominandi cupidine inflatum: qui Presbyteratus honore non contentus, Dominum ſuum coniecit in carcerem, die Pontificatus ſui quadageſimo: ubi ex animi dolore deficiens in brevi quidem mortuus eſt. Ipſe itaque Chriſtophorus, Leone deſecto, Pontificatum invaſit, quem ſicut malis artibus acquiſivit, ita & citò, & turpiter amiſit: & neniſſimam, quam Leoni Domino ſuo menſus fuerat, in ſinum ſuum recepit. Nam ſeptimo menſe Pontificatu deſectus, in Monafterium detruditur: & Scruiſe ejus nominis tertius in Pontificatu ſubrogatur, & præfuit annis VII.

Cynobium
Theria.

Leo Pap. V.
ex Monac.

Chriſtoph.
invaſor Pa-
pae.

DCCCCI.

Anno Harderadi Abbatis 16. Ungari per Imperium totum ubique ſevientes, magnâ tandem clade ſuorum acceptâ retrocedere coacti ſunt: qui tamen relumptis viribus acius poſtea ſurrexerunt. Anno prænotato, obiit Otto Rex Gallorum, de quo longè ſuprà fecimus narrationem, apud ſanctum Dionyſium, ut ſuprà diximus, more regali ſepultus. Hic Fratrem reliquit ſuperficem nomine Rupertum, virum induſtriâ, & audaciâ plurimum, qui poſt mortem ſuâ in verba Caroli Regis Novelli Gallorum jurans, Ducatum totius Galliae Celtae ab eo ſuſcepit. Verùm poſtea Regem deferens, multa in eum mala commiſit, quem mori etiam in carcere fecit, ut ſuo plenius loco dicemus, partimque diximus.

Ungari deſi-
viant Im-
perium.

Otto Rex
Gallorum
obiit.

Rupertus
Galliae Cel-
ticae.

Fuit his temporibus magno apud Carolum Regem pretio, Heinricus Dux Saxonum, qui poſt Conradum primum Rex Romanorum factus, multa prælia fortiter geſſit, cujus pater fuit Otto Dux Magnus Saxoniae, mater Hadviggis, avus verò paternus Dux ille Magnus Saxonum Lutolphus, qui de ſtirpe Widekindi Regis, ac primi Chriſtiani deſcendit. Hic Lutolphus habuit filios duos, Brunonem & Ottonem, patrem Heinrici: quorum prior Bruno poſt obitum Patris cum totius Saxoniae ducatum adminiſtrâſſet per annos aliquot, exercitum contra Danos duxit ad pugnandum, qui Saxonum fines crebrâ irruptione turbaverant, & inundatione aquarum repentinâ circumſuſus, non habens locum pugnandi, aut fugiendi, periit cum omni exercitu. fratri natu quidem minori, ſed omni virtute multò potiori relinquens Ducatum. His duæ fuerunt ſorores, quarum altera vocabatur Mathildis, quæ Ludovico Regi nupſerat Romanorum, Arnulfi Imperatoris filio, de quo liberos non ſuſcepit. Altera verò Gerberga nomine, cuidam magno Principi Gallorum nupſit.

Heinricus
Dux Saxon-
um.

Lutolphus
Dux magnus
Saxonie.

DCCCCII.

Anno Harderadi Abbatis 17. Carolus Rex Gallorum, cum memorato Saxonum Duce Heinrico potentiſſimo fœdus inire ſtatuit, & pro eo in Sa-

Carolus Rex
Gallorum
fuit.

in Saxoniam personaliter venit, qui cernens tantam Ducis potentiam, obstupuit, & ejus amicitiam instantius postulavit. Nam iste Henricus ab eo tempore, quo Saxones fidem Christi suscepunt per Carolum Imperatorem Magnum compulsi, primus liberè Saxonibus imperavit.

DCCCCVIII.

Rudolphus
Episcopus Herbipolensis obiit.
Anno Harderadi Abbatis 18. obiit Rudolphus Episcopus Herbipolensis in die inventionis sancti Protomartyris Stephani, quæ est tertia dies mensis Augusti. Post hunc in Pontificatu Peapolitano successit Præcholfus, & præfuit annis ferme quatuor, ut legitur. Hoc ipso anno Ungari devastaverunt Bavariam, & multis Christianorum millibus interfecit, cum præda, & spolijs in sua redierunt.

Ludovicus
Berengarii Tyrannus obiit.
Eodem quoque tempore Ludovicus filius Bosonis in Italia, Berengarium tyrannum expulit, & sibi regnum usurpavit. Cùmque totius Italiae regno pro suo arbitrio liberè potiretur, dimisso exercitu, Veronam cum paucis ingreditur, captusque à civibus per traditionem, & revocato Berengario, lumine oculorum excæcatur. Berengarius autem ex tunc potenter tyrannizat in Italia non sine multorum contumelia.

DCCCCIX.

Eberhardus
Monachus Trevirensis.
Anno Harderadi Abbatis 19. obiit Eberhardus Monachus, & Scholasticus sancti Matthæ Apostoli in suburbano Trevirorum, qui inter cetera ingenij sui monumenta complura ad historiam Trevirorum addidit, vitam quoque sanctorum Eucharij, Valerij, & Materni primorum Trevirensium Pontificum, tam metro, quàm prosâ elegantiori stylo conscripsit. Hymnos etiam varios, cantus, & profas in laudem Sanctorum plures edidit; ac diversa Epigrammata lucubravir. Post hunc Richardus monasticæ scholæ præfuit, quam scribendo, & docendo per annos ferme 16. strenuè gubernans, multos in omni scriptura discipulos eruditos instituit.

Sigebertus
Monachus Corbeje.
Anno prænotato, sanctus Wymo Corbejenfis in Saxonia Cœnobij Monachus, in Archiepiscopum Ecclesiæ Bremensis eligitur: vir doctus, atque sanctissimus, & præfuit utiliter annis 18. quibus exactis, pro Dei amore transivit in Gothiam, annuncians ibidem degentibus fidem Christi: quo ferente auxilium, totam penè insulam ad agnitionem veritatis convertit. In eadem insula tandem in Domino quievit, & tam in vita, quàm post mortem infinitis penè fertur coruscasse miraculis. Hujus sanctissimi Præfatis Wymonis discipulus, & comes peregrinationis fuit Sigebertus, memorati Cœnobij Monachus, in omni varietate scripturarum doctissimus, qui mortuo in Gothia sancto Wymone, ad Corbejam reversus, vitam, peregrinationem, & miracula ejus, gemino descripsit eloquio, videlicet prosâ simul, & metro. Alia insuper nonnulla edidit, quibus sui memoriam immortalitati consecravit.

Ungari
devastant Saxoniam & Thuringiam.
Anno etiam prænotato, Ungari gens nimium inquieta, factâ de novo irruptione Thuringiam simul devastant, & Saxoniam; sed virtutem, & potentiam Henrici Ducis Saxonie non ferentes, retrocedere coacti sunt, multas tamen villas, & oppida funditus incendio destruxerunt.

DCCCCX.

Adelbero
Monachus S. Aurelij.
Anno Harderadi Abbatis 20. Adelbero Monachus hujus Cœnobij sancti Aurelij Hirsaugiensis, Luthelmi discipulus, in omni varietate scripturæ

pturarum doctissimus, postulante Abbate, & Conventu ad Moguntiam mittitur, & in Monasterio sancti Albani Scholasticus ordinatur; ubi Monachos in omni scientia gloriosè instituens, magnam eruditionis suæ famam, & laudem obtinuit: qui non multos post annos, iussione Herigeri Moguntini Archiepiscopi, Abbas Monasterij sancti Ferrucij factus est.

Anno prænotato, Ungari terminos suos denuo cum magno exercitu egressi, Franciam orientalem, Saxoniam & Allemanniam, quæ nunc Suevia dicitur, devastant, igne, ac ferro omnia demolientes. Hinc moti Principes, & Duces dictarum Provinciarum, plura cum eis bella, non satis fortunatè gesserunt, & multus Christianorum sanguis effunditur.

DCCCCXI.

Anno Harderadi Abbatis 21. Franci orientales & Saxones iterum pugnaverunt cum Ungaris, & multa ab eis damna, tam rerum, quam corporum, multo tempore sustinere compulsi sunt. Anno prænotato 14. die Kalendarum Septembrium, hoc est, nonâ decimâ die ipsius Mensis Augusti, obiit sancta Richardis nostri ordinis Abbatissa, quondam Imperatrix, Caroli Grossi relicta uxor vidua: mulier S. conversationis, quæ multis post mortem coruscavit miraculis. Claruit hisdem quoque temporibus Wilhelmus ex Comite Monachus Cœnobij Gellonenfis, vir magnæ humilitatis, & eximie coram Deo & hominibus sanctitatis, qui ardentem clibanum suo scapulari purgavit, & in nullo laesum est vestimentum. Multis quoque alijs & signis & virtutibus, tam vivus, quam mortuus valde clarus enituit, & in SS. Catalogum relatus est, cujus festum quinq; Kalend. Junij colitur.

DCCCCXII.

Anno Harderadi Abbatis 22. obiit Ludovicus Romanorum Rex ejus nominis tertius, qui propter tyrannidem Berengariorum in Italia suo tempore sævientium, ad coronam Imperij non pervenit. Hic filius quondam Arnulfi Imperatoris, paululum ante vitæ finem uxorem duxerat Lucardem, vel ut alij scribunt, Mathildem filiam Ottonis magni Ducis Saxonum, Sororem videlicet Heinrichi postea Imperatoris I. ut quidam scriptores voluerunt. Sed eorum mihi sententia verior apparet, qui uxorem ejus filiam fuisse dicunt Lutolfi Ducis Saxonum, sororem videlicet Ottonis, de quibus superius anno Harderadi Abbatis 16. plenius dictum est. Regi autem Ludovico cum non esset filius, post mortem ejus omnis populus Francorum Orientalium & Saxonum quærebat diadema imponere Regni prænominato Duci Ottoni, filio Lutolfi magni: qui jam senio gravatus, onus subire Imperij reculavit. Ejus autem consilio Conradus Dux filius Conradi quondam Ducis Lotharingæ, quem occisum ab Adelberto Bambergensium comite diximus, Romanorum Imperator Principum electione designatus fuit.

Anno prænotato moritur Bernardus Episcopus Spirensis Monachus ante Pontificatum Ord. Divi Patris Benedicti, cui successit in Episcopatu, Amalricus ejus nominis II. & præfuit annis 25. mensibus decem. Alibi legitur, quod annis præfuerit 35. quod magis videtur convenire veritati pro eo, quod anno Christianorum nongentesimo quadagesimo Mercke cum omnibus appendicijs suis ab Ottone I. in beneficium acceperit. Eodem quoque anno moritur Dracholfus ex Monacho novæ civitatis,

I

prope

Ungari deva-
statis Frã-
ciam & Sue-
viam.

Ungari pug-
nant cum
Francis.

S. Richard.
ex Impera-
trice Moni-
alis.

S. Wilhel-
mus ex Co-
mite Mo-
nachus.

Ludovicus
Rex Rom.
obiit.

Otto Saxe-
Dux Mag.

Amalricus
fuit Episcop.
Spirensis.

Diodo ſic Epilic. Her. bopolenſis. prope Rotenſels, Epilcopus Herbipolenſis, in ordine Pontificum decimus. Cui Succeſſit Diodo, & præſuit annis 24. menſibus duobus, diebus quatuordecim, vir prudens & religioſus.

DCCCCXIII.

Conradus 9. Rex ſic Ro. manorum. Anno Harderadi Abbatis XXIII. Conradus filius illius Conradi, quem comes Adelbertus occidit, Francorum ex genere natus, vir strenuus, bellorumque exercitio doctus, omnium electione Principum regnum accepit, & annis ſeptem ſine corona Imperiali regnavit: quem ultimum fuiſſe conſtat de ſtirpe Caroli Magni Imperatoris inter Reges Orientalium Francorum. Sub quo iſti fuerunt potentiſſimi Germaniæ Principes. Arnulphus dux in Bavaria, qui & Arnoldus more Saxonum dictus eſt. Burkardus Allemannorum dux, qui nunc Suevi nominantur. Eberhardus potentiſſimus dux Francorum Orientalium. Henricus dux magnus Saxonum. Giſelbertus dux Lotharienſium, qui uxorem habuit Girbergam ſororem prænominati Henrici ducis Saxonum, ſimul & Thuringorum. Anno prænotato Berengarius ſecundus Regnum uſurpavit in Italia, & ſicut ſcribit Eutrandus Ticinenſis Diaconus, multam in populo tyrannidem exercuit, & Clerum odio maximè perſecutus eſt.

DCCCCXIII.

Ungari ſic duntur ab Alcmadi. Anno Harderadi Abbatis XXIII. Ungari ad depopulationem Imperij rursus effuſi à Suevis & Bavaris juxta fluvium Enam, qui vulgariſter Inc dicitur, in magno numero fuerunt occiſi. Qui mox viribus reſumptis, totum ferè Imperium pervagantes pervenerunt uſque ad Baſileam, omnia gladio & igne crudeliter devaſtantes. Monafterium quoque Fuldenſe in Buconio nemore ſitum, in finibus Francorum Orientalium, cum oppido adjacente incendio ſubverſerunt.

Principes Regi ſunt rebelles. Anno prænotato, memorati Principes Burkardus dux Sueviæ, Eberhardus dux Franciæ, Arnoldus dux Baviaræ, Heinrichus dux Thuringiæ Saxoniarq. & Giſelbertus dux Lotharingiæ, cum quibusdam aliis Epilcopis atque Principibus, Regi Conrado coeperunt eſſe rebelles; quos ille tam ſapientiæ vigore, quàm fortitudinis robore ſuperans ad fidelitatem revocavit. Arnolphus tamen Baviaræ dux non ferens Regis potentiam, cum uxore & filiis declinavit ad Ungaros, & manſit ibi uſque ad mortem illius.

DCCCCXIV.

Hatto Archiepiſcop. obiit. Anno Harderadi Abbatis 25. Hatto Archiepiſcopus Moguntinus moritur, cui Herigerus ſuccedens præſuit annis viginti ſex, vir moribus & eruditione præclarus: qui Eccleſiam ſuam utiliter rexit. Claruit hiſ temporibus Betto Monachus noſtri Ordinis, & Præpoſitus Monafterij ſanctæ Columbæ in Gallia, vir in omni genere doctinarum eruditus, nec minus vitæ, quàm eruditione præclarus, qui propter utriuſque doctriinæ ſcilicet ac vitæ meritum in Epilcopum Antifiſiodorenſis Eccleſiæ ſublimatus eſt, quam verbo ſimul & exemplo gloriouſè modetiſſimèque regens, non ſine opinione ſanctitatis tandem in Domino quievit, cui & alius noſtri Ordinis Monachus ſucceſſit. Sanctus quoque Wibertus ex comite Monachus, hæc tempora reddidit clariora. Iſcain in ſæculo quondam dives & potens, divino tactus amore, inſigne

insigne Monasterium Gemblacense nostri Ordinis in Diœcesi Leodiensi suis impensis à fundamento construxit, & de omnibus necessarijs abundanter & copiosissimè providit. Consummatis verò omnibus, quæ ad novi Monasterij perfectionem videbantur necessaria & opportuna, introductisque Monachis & Abbate, deposito cingulo militari, & ipse fundator in eodem Cœnobio Monachus factus est, & vitam suam in omni puritate Religionis & sanctitatis consummavit, mortuulq; Sanctorum Catalogo inferus est; cujus conversationem mores & vitam Sigebertus Monachus ibidem postea descripsit. Claruit his ipsis quoque temporibus sancta Wiboradis virgo, Monialis apud Cœnobium sancti Galli in Suevia, sub regula Divi Patris Nostri Benedicti pro Christi amore inclusa, magnæ Religionis & sanctitatis femina, quam omnipotens Deus prophetiæ spiritu illustravit. Nam ipsa prædixit sancto Udalrico tunc adolescenti, & inter Monachos dicti Monasterij conversanti, quod Augustanus esset præsul futurus, & in virum magnum coram Deo & hominibus sublimandus; cujus Prophetiæ quàm vera fuerit prædictio, novit omnis Alemannorum Ecclesia. Año quoque prænotato Anastasius Papa tertius, qui Sergio successerat, moritur: & Lando patriâ Romanus in locum ejus ordinatur, qui præfuit mensibus 7. & ob id nihil memoriâ dignum agere potuit.

S. Wiboradis Monialis apud S. Gallum.

Lando fuit Papa.

DCCCCXVI.

Anno Harderadi Abbatis 26. obiit Lando Papa Romanus, cui in Pontificatu successit Joannes ejus nominis decimus, filius Sergij Papæ, & præfuit annis 13. mensibus 3. qui Saracenos expulit de Italia, qui tandem captus à Romanis in carcere moritur. Ejus temporibus Ungari pluries Italiam ingressi, maximâ Italianis calamitate multo tempore affecerunt, pueros, virgines, & faminas abducentes captivas, sterno verò confectos omnes crudeliter necantes. His ferme temporibus Ulfus ejus nominis secundus veterum Dux, in ordine Ducum nonusdecimus, posteaquam annis ducaverat novem, rebus omnibus quàm potuit optime dispositis, principatum dimisit, & valedicens sæculo, Monachus est in Cœnobio sancti Felicis in nostro ordine factus, ubi sanctissimè vivens miraculis claruit.

Joan. Pap.

Unga. graviter devastant Ital.

S. Ulfus ex Duce Monachus.

DCCCCXVII.

Anno Harderadi Abbatis 27. Indictione Romanorum quinta sanctus Rathodus Præsul Ecclesiæ Trajectensis quartus decimus, tertio Calend. Decembris, migravit ad Dominum Pontificatus sui anno 18. sepultus apud Daventriam, ubi residere in Episcopatu antea consueverat. Hic ante Pontificatum Monachus Nostri Ordinis fuit in omni genere Scripturarum doctissimus, qui scripsit inter cætera ingenij sui opuscula, vitam sancti Gerhardi. Laudes sancti Martini Episcopi Turonensis. Laudes sancti Bonifacii primi Archiepiscopi Moguntini & Martyris. Vitam quoque sanctæ Amalbertæ virginis Christi ac Monialis nostri ordinis. De sancto quoque Willebrordo Episcopo flores. Sermones & homilias plures lucubrav. Claruit hisdem quoque temporibus Adzo, qui & Henricus, Abbas Monasterij Luxoviensis in Burgundia, vir magnæ Religionis & sanctitatis, nec minus eruditione scripturarum, quàm morum integritate venerandus; qui inter cætera ingenij sui opuscula descripsit Vi-

S. Rathodus ex Monacho Episc. mortuus.

Adzo, qui & Henricus scriptor.

tam & miracula ſancti Waldeberti tertij Abbatis Lúxoviſis in uno volumine. Alia quæ compoſuit, in manus noſtras necdum venerunt.

DCCCCXVII.

Harderadi
Abb. quartus
mortuus.

Anno Harderadi Abbatis 18. inchoato, Ungari Baſileam funditus deſtruxerunt, multis hominum millibus occiſis. Anno prænotato Harderadus Abbas ſenio & infirmitate gravatus, poſt multos in regimine Monaſterij habitos labores beato fine conſumatus, decimâ die menſis Auguſti, hoc eſt, in feſto ſancti Laurentij Martyriſad Dominum migravit, in Eccleſia ſancti Aurelij Præfulis cum antecelloribus ſuis non ſine opinione ſanctitatis cum honore ſepulcus. Præfuit autem ſatis utiliter Monaſterio ſuo Hirſaugienſi in multa providentia & ſanctitate annis 27. menſibus 8. diebus verò 19. ſub cujus regimine fratrum numerus auctus fuit ſimul & rerum ſubſtantia.

De Rudolpho hujus Monaſterij Hirſaugienſis quinto Abbate; qui præfuit annis ſeptem, menſibus quatuor ſeptem, diebus undecim.

Rudolphus
ſit Abbas
quintus.

Mortuo Harderado Abbate Hirſaugienſium Reverendiſſimo, atque ſepulto anno & die memoratis; convenerunt in unum filij Conventus paſtore orbat, undecimâ die menſis Auguſti; habitoque inter ſe neceſſario ex more tractatu, Rudolphum ſenem Monachum atque Presbyterum ex numero fratrum ſuper ſe paſtorem conſtituerunt: qui ordinatus in Abbatia præfuit annis ſeptem, menſibus totidem diebus undecim. Sub cujus magiſterio regularis diſciplinæ obſervantia coepit aliquantulum tepere, & paulatim à priſtino fervore declinare. Fuit enim vir nimium pius, ne dicam remiſſus, ocio deditus & umbræ: qui fervorem ſanctæ converſationis nec in ſe conſervare ſtudit: nec errores delinquentium ea quæ debuiffet diligentia, correxit. Natione fuit Theuronicus, patriâ Suevus, de magna & nobili Comitum proſapia ortus. Unde cum, fratres illum ad curam paſtoralem experti inuilem, ab officio poſtea conarentur deponere, metu & potentia amicorum ejus deterriti, prævaluerunt, qui contrariam partem deſenſerunt. Compulſi ergo patientiam neceſſario habuerunt, quoſque tandem Deo illum vocante de medio, vitam minùs regimini utilem morte honeſtâ commutavit. Nam etſi ad curam animarum proſus videretur inutilis, vitæ tamen propriæ honeſtatem in omnibus cuſtodivit: & magis ad quietem vitæ Monaſticæ, quam ad laborandum in arduis natus eſſe videbatur.

Regularis
diſciplinæ
reſpicere
coepit.

Magna pa-
rentela Ru-
dolphi.

DCCCCXIX.

Ungari de-
vaſant Lo-
tharingiâ.

Conradus
Rex Romæ
obiit.

Anno Rudolphi Abbatis S. Aurelij Hirſaugienſis primo Ungari denuo fines ſuos in multitudine magna egreſſi ſunt, tranſeuntēſque per Alemanniâ & Alſatiam, Lotharingiam invadunt, & infinita rei publicæ Chriſtianorum ubique damna & mala intulerunt. Anno prænotato tertîâ & viceſimâ die menſis Decembris obiit Conradus Rex Romanorum ejus nominis primus, in Monaſterio S. Bonifacij Martyris atque Pontificis apud Fuldâ ante Altare S. Crucis ut ajunt ſepultus. Hic ultimus

mus

mus Regum de stirpe Caroli magni apud Francos orientales extitisse memoratur; qui prius quàm moreretur, lecto decumbens infirmus, ac requisitus à Principibus, quem sibi designaret successorem in regno, respondit: *Meliorem novus neminem Henrico Duce Saxonum, qui cum sit vir prudens, dives, fortis, potens, & optimus, collapsum regni statum facile recuperabit. Ipsum consilio meo confidenter eligite: quia potens est vos & imperium defendere.*

DCCCCXX.

Anno Rudolphi Abbatis secundo, indictione octavâ Henricus Dux Saxonie potentissimus filius Ottonis magni, Principum electione Rex Romanorum constituitur, & regnavit sine corona imperiali annis ferme 18. Hic cum non haberet gratiam prædecessoris sui Regis Conradi, propter morum probitatem, & insuperabilem animi virtutem, tamen idem Rex, sicut diximus, in extremis constitutus fratre proprio prætermino successorem illum designavit. Cui cum unctio & diadema ex more offerrentur ab Herigero Moguntinensium Archiepiscopo, non sprexit, nec ramen suscepit, sed dixit: *Satis mihi est, ut præ majoribus meis Rex dicar & designer divinâ & vestrâ pietate annuente. Penes meliores verò nobis unctio sit ac diadema: quoniam tanto honore nos arbitramur indignos.* Placuit iste sermo coram universa multitudine, dextris in cælum levatis, nomen novi Regis cum laude clamantes ad sidera diutius extollebant.

Henricus I.
fr. Rex Romanorum.

Anno prænotato obiit Carolus Rex Galliarum in carcere, de quo in superioribus plura diximus, Peronæ sepultus, ubi & fuerat locus carceris, anno ætatis suæ quinquagesimo quarto, regni autem vicésimo sexto, à carcerati verò custodia vix quinto. Cujus exitio plures mæsti Rudolpho Regi ac Heriberto homicidij facinus imponebant. Id verò non in aperto: unde & Wilhelmus Normannorum Dux audacè morte Caroli prænominati Regis, ab interioribus insulis maris pyratas evocavit, eisq; aditum dedit, atque in Pagum Lemovicinû Arverniumq; ire concessit. Quibus Rudolphus Rex cum suis occurrens, eos penè omnes interfecit, ita quòd paucissimi evaserunt, Aquitanis Regi Rudolpho auxilia ferentibus. His quoque temporibus Archoldus Monachus Cœnobij S. Remigij Rhemensis jubente memorato Rege Rudolpho, & populo eligente Archiepiscopus Rhemorum ordinatus est, vir modestus, vitâ & conversatione sanctissimus, cujus probitas Ecclesiæ suæ filios ad regulam bene vivendi optimè provexit, cum & verbo utilem se exhibuerit atque exemplo.

Carol. Rex
in carcere
moritur.

Archold. fr.
ex Monach.
Archiepiscopus.

Anno etiam præscripto moritur Ayrardus ex Monacho Nostri Ordinis Noviomensis Episcopus, vir moribus & doctrina multum venerabilis, qui non minus vitæ merito, quàm integritate sermonis atque doctrinæ populum sibi commissum in omni puritate strenuè gubernavit. Huic in Pontificatu Noviomensi Regis Decreto, & amicorum petitione successit Walbertus Corbejenfis Monasterij Abbas in Gallia, vir doctus in scripturis tam divinis, quàm secularibus, vitâ ac moribus strenuus ac liberalis, & cui totius honesti decus admodum placuit semper.

Walbertus
ex Abbate
Episcopus. N. l.
venerabilis.

Fuit his diebus Lupus Acinarius Vasco miles Rudolphi Regis Galliarum prænominati, vir fortis & strenuus, qui equum ferebatur habere plus quàm centum annorum ætatis, & adhuc toto corpore validissimum, sanum, robustum & velocissimum ad currendum. Anno etiam præsignato moritur Hugo Abbas Fuldenis, cui mox in Abbacia Fratrum electione

Equus plus
quàm 100.
annorum.

ctione ſucceſſit Helemtfridus, & præfuit annis xvi. vir magnæ prudentiæ
 & ſagacitatis, de quo plura narrantur. Claruit hiſ quoque Hildovinus
 ex Abbate Monaſterij Lobienſis noſtri Ordinis poſt Stephanum Tun-
 grenſium ſive Leodicenſium in Lotharingia per Carolum Regem Gal-
 lorum, & populi electionem promotus Epifcopus, vir in divinis ſcriptu-
 ris eruditiffimus, & ſæcularium litterarum non ignarus: ſed, ut Riche-
 rus Monachus eſt auctor, nimium factioſus: nam per Hermannum Ar-
 chiepifcopum Colonienſium ordinatus Epifcopus mox illis adharrens fa-
 vere cœpit, qui cum Ruperto duce in Regis abjectionem conſpiraverunt.
 Quod cum Regi Carolo innotuiſſet, cum de Pontificatu expulſit, & Ri-
 cherum ſive Richarium Brumienſis Cœnobij Abbatem, qui Reginoni
 ſucceſſerat, in Epifcopum Leodicenſis Eccleſiæ poſtulante populo pro-
 movit. Qui cum ab Hermanno prænominato Colonienſium Archiepi-
 ſcopo argueretur, quod Epifcopi viventis, & de nullo crimine convicti,
 ſeu conſeſſi ſedem præſumeret occupare, juſſu Regis Romam proficiſci-
 tur, & coram ſummo Pontifice Joanne X. & negotij fui cauſam & Re-
 gis eſt proſecutus ſententiam. Papa verò in Hildovinum deſertorem in-
 dignans, cum ab Epifcopatu per ſententiam amovens, Richarium ordi-
 navit Pontificem, & datâ benedictione ad Tungros remiſit. Nec multo
 poſtea Hildovinus Romam profeſtus eſt: ſed nihil penitus à ſummo
 Pontifice obtinuit. Deſertus igitur ab omnibus venit ad Hugonem tunc
 aſſertum Regem Italiæ, conquerens illi, quas patiebatur injurias. Aquo
 primùm Veronenſis Epifcopus conſtitutus eſt, & non longè poſt Medio-
 lanenſium Archiepiſcopatum ejusdem tyranni donatione obtinuit. Qui
 inter cetera ingenij ſui opuscula, cum adhuc eſſet Abbas in Monaſterio
 Lobienſi ſcripſit geſta & ſucceſſionē Abbatum ejusdem Cœnobij, volu-
 mine uno. Epiftoſas quoque non inelegantes complures edidit, & va-
 rios ſermones ad fratres. Scribit Eckardus Abbas & plerique alij, quod
 Hildovinus cum eſſet Abbas Monaſterij Lobienſis, datâ pecuniâ Giſel-
 bertus Lotharienſium Duci, Pontificatum Leodicenſium ſibi compara-
 verit; & propterea velut Simoniacus tam à Rege, quàm à Papa juſtè fue-
 rit repudiatus. Sed nos Floduardo præbytero, & Richero Monacho
 Rhemenſibus Gallicæ Hiſtoriæ diligentiffimis ſcriptoribus plus fidei in
 hac parte duximus tribuendum: qui aſſerunt Hildovinū non à Duce Gi-
 ſelberto, ſed à Rege Carolo ſine alicujus muneris interpoſitione Pontifi-
 catu Leodicenſis Eccleſiæ ſimpliciter fuiſſe donatum. Ratherus etiam Lo-
 bienſis Cœnobij Monachus, Hildovini prædicti auditor atque diſcipulus,
 & multo tempore in tribulatione ſocius, magiſtro translato ad Epifco-
 pum Archipræſulatus Mediolanenſis Eccleſiæ, ipſe hac tempeſtate in
 Pontificatu Veronenſi Hugonis donatione ſucceſſit: Vir miræ ſimplici-
 tatis, ſed magnæ in omni varietate ſcripturarum eruditionis atque do-
 ctinæ, multis calamitatibus ſævientis fortunæ ſubjaciuit. Nam pulſus per
 Hugonem Pontificatu, propterea, quod cum Veronenſibus intromiſiſ-
 ſet Arnulſum Ducem Bavarorum ipſi Tyranno moleſtum, Papiæ rele-
 gatur in exilium, denuoque ad Eccleſiam ſuam reverſus iterum poſtea
 expellitur: cui jam ſpes nulla fuit amplius revertendi. Tandem Italiâ
 dimiſſâ in Germaniâ revertitur, & per Brunonem Archiepiſcopum Co-
 lonienſem, poſt Farabertum, qui Richario Brumienſi ſucceſſerat, Leod-
 dicenſis

Hildovinus
ex Abbate
ſit Epifcopus.

Richarius
ex Abb. ſit
Epifcopus.

Hildov. ſit
Epifcopus & po-
ſtea Archiepi-
ſcopus.

Eckardus
Abbas.

Floduardus
Præbyter.

Richerus
Monachus.

Ratherus
ex Monach.
Epifcopus.

Ratherus
ſit.

dienſis Epifcopus conſtitutus eſt. anno videlicet Domini dcccclii. Indictione duodecimā. Inde quoque pullus anno ſequentē per Regenerum Montemſem comitem, & in ejuſ locum ordinato Balderico Pontifice ad Monafterium ſuum Lobienſe, unde cum Hilduino exierat, reſuſus eſt: & vitam in ſancta converſatione deinceps conſumavit. Scripſit autem inter cætera librum unum, cū eſſet Papiæ relegatus, ærumnas & calamitates ſuas continentem. Alium quoque de ſecunda expulſione ſua edidit, quem phrenſim prænotavit. Tertius ab eo nominatur inefficax, quem compoſuit de ſuis ærumnis atque miſerijs, ultimo de Pontificatu Leodiſi expulſus. Opus etiam ſcripſit in libris ſex, quod Agnoſticon prænotavit. De corpore quoque & ſanguine Domini librum unum. Confefſionum ſuarum librum unum. Contra hæreticos, qui nominantur Anthropomorphitæ, qui Deum membris aſſerunt conſtare humanis, librum unum. Vitam ſancti Uſimari Lobienſis Abbatis. Alia quoque nonnulla edidit, quæ ad manus noſtras hæſtenus non venerunt. Moriturus tandem aſio Domini dccccxxiv. hoc inſculpi monaſtichon ſuo fecit ſepulchro, dum viveret. Ratherius Præful, ſed ter Ratherius exul. Et hic viri huius doctiſſimi vitæ curſus ſimul & exitus fuit.

Rather. huius opuscula & libb.

DCCCCXXI.

Anno Rudolphi Abbatis tertio, Adelbero Monachus huius Cœnobij quondam Hirſaugienſis, quem ad Monafterium ſancti Albani Monguntiam ad inſtitutionem Monachorum miſſum, ſuprà diximus, anno Harderadi Abbatis viceſimo, juſſione Herigeri Archiepiſcopi factus eſt Abbas Monafterij ſancti Crucij in Blidenſtat: Vir in omni ſcientia ſcripſurarum doctiſſimus, & in obſervantia regularis diſciplinæ valde ſtrenuus, qui vigorem Cœnobiticæ integritatis in eodem Cœnobio magnificè reſtauravit, ſequæ Paſtorem animarum non minus exemplo, quàm ſermone in omnibus utilem ſemper exhibuit.

Adelb. noviter ſit Abbas S. Crucij.

Anno prænotato ſextā die menſis Martij, obiit Luthelmus Monachus, & Scholaſticus huius Cœnobij ſancti Aurelij Hirſaugienſis, natione Suevus, eruditione doctiſſimus: qui uno & triginta annis Magiſter ſcholarum apud ſanctum Aurelium exiit, & Monachos in omni genere doctrinarum magnificè ſemper erudit. Quo mortuo, Herbordus Monachus in Magiſterio ſcholarum ei ſubſtituitur, homo & ipſe doctus, tam in litteris ſecularibus, quàm in divinis ſcripturis, metro exercitatus, & proſa: qui præſuit annis xvi. His etiam temporibus Theodericus Comes de Ringelnheim in partibus Saxonix Monafterium noſtri Ordinis fundavit, quod uſque in hunc diem Ringelnheim dicitur: quod prædijs, & reditibus magnificè dotans, Abbat, & Monachis tradidit poſſidendum. Huius Comitæ Theoderici filiam nomine Mathildem, Henricus Romanorum Rex primus habuit uxorem, quæ peperit ei Ottonem, poſtea Imperatorem ejus nominis primum, Brunonem Archiepiſcopum Coloniſem, Henricum Ducem Bavarix: & filias quatuor, quarum prima nomine Mathildis Abbatiffa fuit prima in Quitelleburg: Gerburgis altera primò nupſit Lothario Regi Gallorum, quo mortuo, uxor data fuit Giſelberto Duci Lotharingix: Tertia Rixia nomine nupta fuit Rudolpho Duci Bavarix: Quartam Haduigem nomine Hugo Pariſienſis Comes, poſtea Rex Gallorum habuit uxorem, ſicut in hiſtoria Saxonum legimus, & multi ex his Principes ſurrexerunt.

Luthelmus ſcholaſticus. Herbordus ſubſtituitur.

Uxor & filij Regis Henrici I.

Anno

Heinricus
Rex debel-
lat Suevos.

Arnulfus
Dux Regi
ſubjicitur.

Arnulfus
perſequi-
tur Eccl.

Diethardus
Monachus
S. Aurelij.

Galdericus
ex Monach.
Epifcopus.

Rutger. ſic
Archiepiſc.
Treviroſum.

Ungari de-
viant in
perniciem.

Anno etiam præſignato Heinricus Rex magno procerum adunato exercitu perrexit ad pugnandum contra Burckhardum Ducem Suevorum, cujus filiam habuit uxorem Rudolphus Dux Burgundionum, qui poſt interfectionem Ruperti Regis Galliarum, Patris Hugonis Comitis, five Ducis memorati Pariſienſis, fratris verò quondam Otonis Regis ab inimicis Caroli Regis incarcerati Rex elevatus eſt, ſicut & Rupertus Deceſſor ejus. Burckhardus verò Dux, licet bellator eſſet acerrimus, præſentens tamen ſe congreſſum Regis Heinrici ſuſtinere non poſſe, tradi- dit ei ſemetipſum cum univerſis urbibus, & populo ſuo. Eodem quoque anno Arnulphus, qui & Arnoldus, Bavarie Dux, qui à facie Conradi Regis cum filiis & uxore declinavit ad Ungaros, inde reverſus magno cum honore à Bavaris recipitur, & regium nomen, ut ſibi aſſumere velit, ab eis nimium rogatur. Unde populari favore denuo in ſuperbiam elevatus, contra Heinricum Regem cœpit eſſe rebellis. Heinricus verò rex, cum inter omnes regni Principes unanimiter ſibi obtemperantes Arnol- fum ſolum reſiſtere cerneret, collecto exercitu prævalido Baviariam in- trat: eum in civitate Ratſiponenſi obſidione circumvallavit: quod ille videns, ſeq; Regi non poſſe reſiſtere perpendens, portis apertis egreſſus eſt, & gratiam ejus poſtulans humiliter impetravit. Hic eſt Arnulfus ille, ſuper cujus denotatione S. Udalrico Auguſtenſi Epifcopo, ut in libro geſtorum ejus legitur, in viſione oſtenſus eſt gladius ſine capulo: qui fru- ſtra Rex fieri cupiens, in vaſor regni extitit, & pro hac ambitione de- ſtructis Eccleſijs Chriſti, earum redditus contra Deum, & æquitatem ſuis militibus in beneficium temere conceſſit.

DCCCCXII.

Anno Rudolphi Abbatis quarto. Indiſtione decimâ, obiit Diethar- dus Monachus & Presbyter hujus Coenobij ſancti Aurelij Hirſaugienſis. vir tam in ſacris ſcripturis, quàm in ſæcularibus litteris egregie doctus, me- tro & proſa ſcriptor exercitatiſſimus: nec minis ſanctimoniâ vitæ, quâ illuſtratione ſcientiæ æternâ memoriâ dignus, qui multis annis in regi- mine ſcholæ monaſticæ Luthelmi coadjutor extitit, & quædam non con- temnendæ lectionis opuſcula lucubravir, ut Menfridus eſt auctor: quæ tamen priorum negligentia Patrum ab alijs hodie nequeunt diſcerni.

His quoque temporibus claruit Galdericus ex Monacho noſtri Or- dinis Epifcopus Anſiodorenſis, vir moribus integer, & Paſtor anima- rum vigilantiffimus: qui verbo & exemplo multos ab iniquitate con- vertit ad Chriſtum, ad quem tandem non ſine opinione ſanctitatis tran- ſiit. Radbodo Trevirorum Archiepiſcopo his temporibus mortuo, Rutgerus in Pontificatu ſucceſſit: vir multæ lectionis, & eminentis do- ctrinæ: qui inter cetera ingenij ſui opuſcula ex ſententijs Patrum, & Epi- ſtolis ſummorum Pontificum volumen quoddam Decretorum poſt Iſi- dorum Hiſpalenſem in unum comportavit, quod in Concilio Epifcopo- rum apud Treviros celebrato, auctoritate omnium approbatum fuit.

DCCCCXIII.

Anno Rudolphi Abbatis quinto, Ungaris Franciam Orientalem, Al- ſatiam, Sueviam, Saxoniâque depopulantibus, Heinricus Rex juxta Ur- bem Mersburg, quæ dicitur Martis Caſtrum, congreſſus cum eis, ac pro adipiſcenda victoria vovens Deo, ſe hæreſim Simonicæ pravitatis de re-
gno ſuo

gno suo pro viribus eradicaturum, inastimabili eos cæde percutiens, penè usque ad internecionem ultimam delevit. His quoque temporibus Heinricus Rex Romanorum ejus nominis primus Ecclesiam Milnensem fundans eam in Episcopatum erexit, & multis prædijs, castellis, viculis, & possessionibus egregiè dotavit, muniensque civitatem turribus & muris, fortissimum Christianis contra incurfiones Ungarorum fecit esse præsidium. Cujus Ecclesiæ primus Episcopus fuit Burckhardus Monachus nostri Ordinis de Cœnobio S. Joannis in civitate Magdeburgensi assumptus, vir tam in divinis scripturis, quàm in sæcularibus litteris egregiè doctus, qui non minus exemplo, quàm verbo populum sibi commissum ad justiciam erudit. Rex Heinricus Ungarorum cupiens insolentiam refrænare, quoscunque fures, latrones, ficiarios & proscriptos manu fortes, quos ad bellandum aptos & idoneos invenisset, indulgè eis venià, agros eis dedit & arma, legionemque faciens ex eis ad debellandum Barbaros emittebat, sub pœna capitis interdicens illis civium læsionem.

Milnenfis
Episcopatus
fundatur.

Heinricus
Rex latro-
nes facit
milites.

Anno prænotato moritur Adelhardus Monachus hujus Cœnobij S. Aurelij Hirsaugiensis, vir sanctissimæ conversationis, & tanquam alter Job vivum & unicum exemplar patientiæ, totiusque speculum virtutis, qui sub Harderado quondam Abbate, in omni scientia scripturarum doctus, & consummatus evadens, lumen oculorum ex quadam infirmitate amisit, Deo sui providente, qui castigat corpora filiorum, ut spiritus majore illustrentur claritate. Adelhardus itaque post ingentes dolores capitis lumine corporali privatus, & ad sanitatem omnimodam, præter cæcitatem restitutus, fecit ex necessitate virtutem, & omnem vitæ dulcedinem contemnens, divinis se totum obsequijs mancipavit. In oratione fuit continuus: in meditatione divinæ legis die & nocte assiduus: & in contemplatione cælestium bonorum omni tempore suspensus. Deum purissimo corde dilexit super omnia; pro cuius amore cunctas hujus mundi consolationes viriliter contempsit. In prosperis semper fuit humilis, ac patientissimus in adversis. Nemo illum vidit in contrarijs quibuslibet tristem; nemo unquam audivit in tentationibus murmurantem. Conscientia etenim bona gaudium habet; & mens humilis cum Deo per amorem rectè consentiens nunquam potest obfuscarī tristitiā. Semper laus Christi resonabat in ore fratris Adelhardi, & nunquam de labijs ejus verbum otiosum processit. Tantæ compunctionis extitit, ut quotiens de Passione Domini nostri Jesu Christi quippiam legerecur, mox totus in lachrymas resolutus, etiam alios suo rugitu ad fletum provocaverit audientes. Cujus vitæ puritas tam grata omnipotenti Deo fuisse dicitur, ut spiritu illustrari prophetico mereretur. Monasterij quoque hujus S. Aurelij Hirsaugiensis desolationem, quæ post annos ferme octoginta subsecuta fuit, tam claro & aperto prædixit vaticinio, ut præsentem ante oculos ejus putares expositam. Triennio prius quàm moreretur, obitus sui diem & horam quibusdam ejus fratribus præ-nuntiavit. In cuius transitu, sicut Menfridus est testis, audite sunt voces in aëre canentium suavissimè SS. Angelorum, acque dicentium: *Latus bitur iustus in Domino, &c.* Mortuus est autem 16. die mensis Decembris, anno Domini Nostri Jesu Christi prænotato, Indictione undecimā, in

Adelhardus
Monachus
cæcus.

In oratione
semper fuit
continuus.

Mortem suam
prædixit
triennio.

K Eccle-

Eccleſia S. Aurelij honorificè ſepultus, anno ætatis ſuæ ſeptuageſimo octavo, cæcitatis autem viceſimo tertio.

DCCCCXXIV.

S. udalricus
ſit Episcop.
Auguſtanſis

Lotharin-
ga recupe-
ratur Imp.

Anno Rudolphi Abbatis ſexto Hiltine Auguſtenſis Episcopuſ moritur, cui ſanctus Udalricus in Pontificatu ſuccedens, præſuit annis ferme quinquaginta: vir æternâ memoriâ dignus, qui multis & in vita, & poſt mortem miraculis clarus effulſit, Deo per omnia charus: cujuſ geſta in uno volumine conſcripta pleniffimè habentur. Eodem anno Henricuſ Rex Romanorum ducatum Lotharienſium de manibus Regum Gallorum obtinuit: eumque Romano Imperio denuo conjunxit, qui ab eo pluribus annis fuerat alienatus. Facta eſt autem iſta confederatio inter ipſum Regem Henricum, & Carolum Regem Gallorum apud Bonnam, Episcopis & Comitibus utrimque rem confirmantibus.

DCCCCXXV.

Rudolphuſ
Dux Bur-
gundionu.

Regnuſ Gal-
lorum ma-
le diſponi-
tur.

Rudolphuſ
Monachuſ
Doctus.

Joanneſ
Monachuſ
Moguntin.

Opſcula
hujus Mo-
nachi ſc.

Anno Rudolphi Abbatis ſeptimo Rudolphuſ Rex Burgundionum ab Italianſibus ad regnandum contra Berengarium vocatuſ, commiſſo in eos cruento prælio Rudolphuſ victoriâ obtinuit, & expulſo Berengario in ejus locum ſuccedens in annum alterum regnavit. Eodem anno magnæ in regno Gallorum diſſenſiones fuerunt, dum commune bonum nemo cogitare voluit: ſed omnes quæ ſua fuerant, anxie quærentes, communem Reipublicæ utilitatem turpiter neglexerunt. Comes namque Heribertuſ capto Rege cum multis alijs ſibi adherentibus tyrannidem exercebat, infinitam malorum præſtans occaſionem.

Clariſ his temporibus Rudolphuſ noſtri Ordiniſ Monachuſ Flaviaſ cenſis in diviniſ ſcripturiſ doctiſſimuſ, & ſeculariſ literaturæ non ignaruſ: qui ſcripſit inter nonnulla ſuper Leviticum opuſ celeberrimuſ, quod in libroſ viginti diviſit. In Epiſtolaſ quoque Pauli compilavit libroſ quatuordecim. De geſtiſ Francorum librum unum. Chronicon breve ſimiliter edidit. Reliqua ingenij hujus Viri necdum ad manuſ meâſ miniſ perveniſſe: quæ tamen complura eſſe perhibetur. Joanneſ quoque Monachuſ ſancti Albani prope Moguntiam tunc Ordiniſ noſtri hæc tempora ſuiſ lucubrationibuſ reddidit clariora. Iſ aliquandiu in præfato Cœnobio Adelberoniſ Monachi Hirſaugienſiſ quondam illuc miſſi, de quo ſupra diximuſ, ſcholaſtici auditor atque diſcipuluſ fuit. Quo ad Monafterium S. Ferruciij Abbate ordinato, ipſe loco ejus magiſter ſcholarum factuſ, magnâ brevi tempore laudem eruditioniſ ſuæ per totum Imperium aſſecutuſ fuit. Erat enim in omni ſcientia ſcripturarum doctiſſimuſ, Philoſophuſ, Rhetor, Poëta, Muſicuſ, Geometruſ, Aſtronomuſ & Theologuſ omnium ſuo tempore probatiſſimuſ, & non minus humilitate ac innocentia vitæ ſanctimoniâ, quàm eruditione literarum venerabilis. Scripſit imprimiſ librum de inſtitutione Novitiorum in ordine quo ad mores obſervantiæ regulariſ. Deinde aliuſ compoſuit de juvenum Monachorum inſtitutione quo ad ſcientiaſ liberales, quemadmodum videlicet ad ſingulaſ ſint à principio per ordinem introducendi. Scripſit ad Hildebertum Archiepiſcopum Moguntinuſ Chronicon ſive Hiſtoriam Archiepiſcoporum Moguntinenſium libroſ duos, quorum primuſ continet ſucceſſioneſ & geſta tredecim Episcoporum Moguntinenſium à ſancto Creſcente, qui fuit primuſ incluſivè uſque ad Gerliebum, qui

qui Episcoporum extitit ultimus. Secundus verò continet successiones & acta duodecim Archiepiscoporum à sancto Bonifacio, qui primus extitit usque ad ipsum Hildebertum, qui duodecimus fuit. Ad Adelbertum quoque memoratum Abbatem in Blidenstat scripsit de regimine curæ pastoralis valde utilem librum. In regulam quoque S. Patris nostri Benedicti commentarium. In quinque libros Moyfi explanationum libros 20. De Musica libros tres. Alia insuper multa composuit, quæ necdum ad noticiam nostræ lectionis pervenerunt.

Adelbertus
Abbas sancti
Fidis

DCCCCXXVI.

Anno Rudolphi Abbatis octavo currente, Henricus Romanorum Rex Sclavis & Danis victis, ac sub tributo redactis, nomen suum celebrificavit, & cunctis in circuitu Barbaris sui timorem incussit. Eodem anno Ungari Salardo duce Italiam pervagantes, Papiam obsidione cingunt, capiunt & incendunt, multis hominum millibus interfectis. Berengarius quoque Rex ab Italianis hoc anno crudeli nece occiditur.

Sclavi, &
Dani à Re-
ge vincun-
tur.

Ungari de-
vastant I-
taliā.

Anno prænotato Rudolphus Abbas hujus Cœnobij Hirsaugiensis post longam infirmitatem vicesimā secundā die mensis Martij migravit ad Dominum, in Ecclesia S. Aurelij sepultus cum antecessoribus suis. Vir quidem bonus, mitis & mansuetus; sed ad regimen animarum minus idoneus; sub cujus moderamine disciplina regularis non parum tepescere cepit, maximè circa silentium, & obedientiam mandatorum. Obijt autem, ut Menfridus est testis, anno ætatis suæ sexagesimo tertio, regiminis verò Abbatialis septimo, mensē quoque septimo, die quarto, alterā die natalis sanctissimi Patris nostri Benedicti, hoc est, xi. Calendæ Aprilis.

Rudolphus
Abbas sancti
Aurelij
Hirsaugiensis.

De Diethmaro Monasterij Hirsaugiensis sexto

Abbate, qui præfuit annis xxvi. Mensē uno, diebus xxi.
& gestis illius temporis.

Post mortem Rudolphi Abbatis magna in deligendo Successore inter Fratres difficultas subsecuta fuit. Nam sanior pars Seniorum, quibus cordi fuit observantia disciplinæ regularis, talem habere Pastorem optabat, qui pristinum illum fervorem, jam penè in quibusdam extinctum, resuscitare verbo & exemplo, & vellet, & posset: memores incommodorum, quæ susceperunt sub Rudolpho, qui parùm hæc animadvertisse videbatur. At contrā major pars juvenum, quamquam non sanior, remissione pristinæ consueti, suis Abbatem moribus convenientem requirebant. Post multos tandem tractatus suum interponente consilium Reverendissimo Abbate Fuldensium Hildeberto, unanimi consensu elegerunt Diethmarum, Monachum Cœnobij sancti Galli, jam prius aliquantulum notum, qui Euthelmo scholam tenente apud sanctum Aurelium, per biennium inter eos fuerat conversatus. Hunc ergo in Abbatem eligentes anno prænotato, Dominicæ Nativitatis nonagesimo vicesimo sexto, Indictione quartā decimā, mensis verò Martij die vicesimā tertiā, de Monasterio sancti Galli honestissimè fecerunt adduci: quem venientem ad Cœnobium Divi Aurelij Hirsaugiensis

Diethmarus
Monachus
S. Galli eli-
gitur Ab-
bas Hirsaugiensis.

K 2

gientſe 18. die Calendarum Maij debito cum honore ſuſceperunt. Qui ordinatus Abbas præſuit in omni religione, & ſanctitate annis ſex, atque viginti, menſe uno, diebus verò uno, & viginti. Patria fuit Suevus, honeſtis parentibus ortus, patre genitus Arnoldo, matre verò Helvige, ſecundum ſæculi conditionem nullâ quidem nobilitatis prærogativâ ſublatus: ſed mediocri fortunâ in abundantia Chriſtiana utentibus; quem adhuc puerum in prædictum ſancti Galli Cœnobium ad ſerviendum Domino juxta Regulam Divi Patris Noſtri Benedicti tradiderunt, per cujus meritum Dei ſe miſericordiam poſſe conſequi non dubitabant. Fuit eo tempore Magiſter ſcholarum ſancti Galli poſt Notgerum Monachus quidam in omni varietate ſcripturarum doctiſſimus, nomine Hartmonduſ, qui traditum ſibi ab Abbate cum alijs puerum Diethmaruſ ſuſcipiens, cum videret illum ingenio vivacem, magnam pro ejus inſtitutione diligentiam adhibuit. Mortuo autem non poſt multos annos Hartmondo ſucceſſit in regimine ſcholarum Adelhardus Monachus frater Notingi, ex Monacho Conſtantiensis Epifcopi, vir & ipſe doctus, qui Diethmaruſ, & Helpericuſ ſingulari præditiſ ingenio, ſingulari quoque ſtudio docere in omni genere ſcientiarum diligentiffimè curabat. Itaque Diethmaruſ cum ætate proficiens in omni ſtudio ſcripturarum doctiſſimus evaſit: & non minus vitæ merito, quàm eruditione literarum ſcientiâ cunctorum erat venerandus. In Monaſterium à parentibus datur, cum puer eſſet decem annorum: ordinatur Presbyter ætatis ſuæ anno 18. & cum impleſſet vitæ annos quinque & triginta in Abbatem, ſicut diximus, fuit ordinatus. In Paſtorem itaque hujus Cœnobij Hirſaugienſis ordinatus in omnibus ſe pro viribus exhibere ſtudit, & utilem & irreprehenſibilem. Fuit enim continentiffimæ vitæ, in cibo parcuſ, in potu parcior: qui verbo & opere exemplôque vigilantiffimus, regularis diſciplinæ obſervantiam in hoc Monaſterio non mediocriter collapſam, prudentiſſimo moderamine ad priſtinum vigorem revocavit. In agendis quibuſlibet rebus providâ ſemper deliberatione utebatur; nec temere quidquam agere conſuevit. Erat ſanè non ſolùm doctus, ſed & eloquentiſſimus; tamque ad perſuadendum idoneus, ut rarus fuerit inter prudentes, qui ejus ſententiæ contradiceret. Fratrum ſuorum infirmitates moſteſtiffimâ ratione curabat: & ſuâ longanimitate omnium perturbaciones facillimè ſuperabat.

DCCCCXXII.

Anno Diethmari Abbatis hujus Monaſterij ſancti Aurelij Hirſaugienſis corrente ſecundo, Burckhardus Alemanniæ aut Sueviæ Dux magnanimus in Italia occiſus eſt: & Suevorum ducatuſ Hermannus fratris ejus filio à Rege committitur. Anno quoque prænotato Henricus rex Romanorum potentiſſimus conventum Principum indixit apud Moguntiam ad feſtum Dominicæ Reſurrectionis, ubi comparentibus multis, plura pro utilitate Imperij ſolemniter conſtituta fuerunt. In Gallia poſt mortem Caroli Regis incarcerati, Rudolphus Dux Burgundionum repudiatus ab Italiſiſ, regnat annis duobus; vir ſuperbus, & nimium temerarius, & ob id cunctis odioſus.

Claruit hiſ temporibus Smaragdus Monachus ſancti Maximini Trevirenſis Ordinis Divi Patris Noſtri Benedicti, & poſtea Cœnobij ſancti Michaelis Abbas, vir in divinis ſcripturis non mediocriter doctus, & ſæcula-

secularis litteraturæ non ignarus, qui scripsit de institutione Monachorum librum valde utilem, quem diadema prænotavit. In Psalterium quoque commentariorum similiter librum unum. Sermones quoque varios, & homilias tam ad populum, quam ad fratres non inelegantes. Alia insuper complura edidisse dicitur, quæ ad notitiam meam non pervenerunt.

DCCCCXXVIII.

Anno Diethmari Abbatis tertio Herigerus Archiepiscopus Moguntinus obiit, primâ videlicet die mensis Decembris, vir per omnia Magnus. Cui successit in Pontificatu electione Canonicorum Hildebertus Fuldenfis Cœnobij Monachus & Abbas, genere Francus Orientalis, vir miræ sanctitatis, & præter naturalem sapientiam animi, litterarum quoque scientiâ satis illustris; qui inter cetera dona etiam spiritum prophetiæ obtinere à Domino meruit. Præfuit autem Ecclesiæ Moguntinæ in omni sanctitate annis quatuordecim: & Ottonem primum in Regem Romanorum apud Aquisgrani postea inunxit & coronavit, ut suo loco dicemus. Hic est Hildebertus Deo dilectus Pontifex, cujus consilio Diethmarus in Abbatem hujus Monasterij Hirsaugiensis, sicut diximus, fuit electus: cui & singulari amore familiaritatis usque ad mortem fuit conjunctus. Ambo Deo chari sunt modo pace pari.

Hildebertus
fuit Archiep.
Moguntinæ.

Anno prænotato magni perturbationum motus in Italia suborti fuerunt, tyrannis inter se pro Imperio sævientibus. Rudolphus de Regno expellitur: & Hugo Comes Arelatenfis homo ferox in regnum subrogatur.

Hugo Comes
tyrannizans.

DCCCCXXIX.

Anno Diethmari Abbatis IV. Henricus Rex paganorum cum Ungaris Danis atque Bohemis triumphator evasit: interficiens eorum pluraquam viginti millia, captivosque cum præda abduccens quàm plurimos, incutiens sui terrorem cæteris omnibus. His temporibus Diethardus Abbas Monasterij Hirs-Feldenfis nostri Ordinis vir prudens, & doctus imperio Henrici Regis factus est Episcopus Hildenshemensis in Saxonia, nonus in successione Pontificum ejusdem Ecclesiæ, & præfuit annis duobus & viginti in omni religione & sanctitate. Cui in Abbacia substituitur Burckhardus venerabilis Monachus, & præfuit annis ferme tribus, postea in Episcopum Herbipolensis Ecclesiæ, ut suo dicemus loco per Regem institutus.

Diethardus
ex Abbate
fuit Episcopus.

Anno prænotato Rudolpho Gallorum rege mortuo, proceres Regni legatione in Angliam missâ Ludovicum Caroli captivi quondam Regis filium apud Avunculum Adelstanum Regem Anglorum cum matre exulantem & profugum revocantes, sibi creaverunt in Regem, qui regno paterno feliciter suscepto, satis ærumnosè, & in multis adversitatibus regnavit annis ferme viginti novem, suorum insidijs & rebellionibus multipliciter omni tempore afflictus.

Ludovicus
fuit Rex in
Gallia.

Anno quoque præsignato Joannes Papa decimus moritur in vinculis, animi deficiens amaritudine: fuerat enim factione Romanorum in carcerem detrusus per milites Guidonis, propter dissensionem, quam habuit cum Alberico Ethruriæ Marchione, qui Ungaros in vindictam sui contra Pontificem vocaverat in Italiam. Unde cum Ungari totam penè subverissent Italiam, commoti atrocitate facti Romani, Alberi-

Joannes
Papa X. in car-
cere mori-
tuit.

Joannes An-
tipapa. Leo
Si Papa vi.

cum Marchionem auctorem malorum capientes interfecerunt. Pontifi-
cem verò quasi eum, qui occasionem dedisset, coniecerunt in carcerem,
ubi sicut est dictum miserabiliter defecit. Post quem alter quidam Joannes
Pontificatum invasit: sed quia non intravit per ostium, rejicitur: &
in catalogo summorum Pontificum merito non locatur. Quotandem ut
merito dejecto, Leo Presbyter Romanus ejus nominis vi. canonicè in
Pontificem electus præfuit mensibus sex, diebus xv. vir bonus, & omni
honore dignus. Eodem quoque anno Hugo tyrannus quosdam Italian-
sum habens suspectos, consilio & auxilio Samsonis Comitis circumven-
tos interfecit: cujus atrocitate facti omnium ferme Italorum in se odium
concitavit.

DCCCCXXX.

Lancea
Constanti-
ni Impera-
toris Mag-
ni.

Anno Diethmari Abbatis quinto Henricus Rex Lanceam Con-
stantini Cæsaris quondam magni clavis intextam Dominicis mirandi
operis à Rudolpho Burgundionum Rege precibus, minis atque munerib-
us obtinuit; quam ille à Samfone supradicto Comite amico suo acceperat
dono. Quod munus Rex potentissimus tandem allecatus Croci divi-
tias prætulit; & Romano Imperio ad insigne turamenque posteris singu-
lari devotione commendavit. Hanc lanceam esse credimus, quam apud
Nurembergenses quædam cum multis insignijs alijs Caroli quondam
Imperatoris magni ostendunt. His quoque temporibus Henricus Ro-
manorum Rex inclitus Monasterium illud nostri Ordinis Monialium
insigne, quod vocatur Quedlenburg, in Saxonia, fundavit in honorem
S. Servatii Tungrorum quondam Episcopi: ubi Abbatissa virginum pri-
ma fuit instituta Mathildis ipsius Henrici Regis filia, soror Ottonis po-
stea Imperatoris primi: virgo multis clara virtutibus, de qua multi mul-
ta scripserunt.

Monasteri-
Quedlenb.

Stephanus
fit Papa se-
ptimus.

Anno etiam prænotato Leo Papa vi. moritur, & in Basilica S. Pe-
tri Principis Apostolorum cum honore debito sepelitur. Huic in Ponti-
ficatu per canonicam electionem successit Stephanus ejus nominis vii.
patriâ Romanus, & præfuit annis duobus, mense uno, diebus duodecim:
vir moribus integer, & conversationis merito sanctissimus.

DCCCCXXXI.

Bohemia
conver-
tur ad fidem.

Anno Diethmari Abbatis sexto Henricus Romanorum in manu
valida secundò migravit in Bohemiam, & devictum gentis principem
nomine Ziptineum, vel ut alij dicunt, Spireneum cum suis omnibus ad
Christi fidem convertit. Qui Baptismi gratiam consecutus, reliquum vi-
tæ suæ in omni justitia & sanctitate consummavit. Qui ob reverentiam &
honorem Christianæ fidei, quam devotissimè susceperat, ex Duce in Re-
gem, Henrici victoris auctoritate, fuit sublimatus. Habebat autem
duos filios Wenzislaum videlicet sanctissimum virum, qui patri successit
in regno: & Boleslaum, qui fratrem suum crudeliter occidit: de quibus
suo inferius ordine latius dicemus. Claruit his temporibus Edelstanus
post Edvardum patrem Rex Anglorum, vir in Christiana Religione san-
ctissimus, adeò circa divinitatis cultum studiosus atque sollicitus, ut vix
in tota Anglia fuerit aliquod vetustum Monasterium, quod non vel ædi-
ficijs, vel ornamentis aut libris vel prædijs decoraverit. Nova enim Mo-
nasteria nostri Ordinis, quasi ex professo construxit: vetusta quasi nil
aliud

Edelstanus
Rex Anglo-
rum.

aliud habens agere, munificentissimè reformavit. Cujus sororem alteram Otto Heinrici Romanorum regis filius, post Imperator duxit uxorem: alteram verò Ludovicus Aquitanorum Princeps de genere Caroli magni superstes in conjugem accepit.

DCCCCXXII.

Anno Diethmari Abbatis VII. Dietho Herbipolensis Episcopus moritur XVII. Calend. Decemb. cui Burckhardus Abbas Monasterij Hirsfeldensis, de quo supra diximus, succedens præfuit annis decem, mensibus tribus, & diebus XXIII. vir tam in divinis scripturis quàm secularibus litteris haud mediocriter doctus; moribus quoque non minus quàm eruditione venerandus: cui in Abbacia Hirsfeldensi Megengos successit, vir strenuus, & in omni genere doctrinæ scripturarum multàm eruditus. Eodem anno Stephanus Papa septimus moritur, & in Ecclesia S. Petri sepelitur: cujus vita mansuetudinis & Religionis plena fuit: cui Joannes ejus nominis undecimus succedens præfuit annis quatuor, mensibus decem, diebus verò quindecim, cujus temporibus Italia tyrannorum crudelitatem experta gemebat. Claruit his temporibus post Richardum scholasticum Monasterij S. Matthei apud Treviros Diethelmus Monachus atque Magister scholarum doctissimus, qui à bono præceptore optimè instructus multos in omni scientia discipulos doctissimos reliquit. Erat tanè non solum scientiâ scripturarum magnificus, sed etiam mirabili quadam gratiâ docendi præditus, quâ suis auditoribus multa parvo tempore tradere potuit, quæ ceteri fortè pluribus annis vix impartiri alicui potuissent. Scripsit de mensura Monachorum librum unum. De compositione Astrolabij librum. De usu & utilitate Astrolabij librum unum. De arte metrorum libros duos. De studio & amore divinarum scripturarum, ad Marquardum Monachum Epternacensem librum unum. In Evangelium Matthei ad eundem librum unum. Alia quoque nonnulla compilasse dicitur, quæ necdum in manus nostras pervenerunt. Præfuit autem abhinc scholæ Monasticæ in memorato Coenobio S. Matthei annis XXIII. Marquardus etiam prædictus Monachus, & Scholasticus in Coenobio sancti Willebrordi Epternacensi, quod sex ferme à Treveri distat miliaribus in pago Eufaliorum, hæc tempora suâ eruditione, & scriptis reddidit clariora: nam cum esset in omni scripturarum scientia doctissimus, varia ad utilitatem posteritatis lucubravit opuscula. Ex quibus extat in Musica Boetij commentariorum insigne opus, quod Ludovico Gallorum Regi inscripsit. De septem artibus, quas liberales vocant, libros totidem composuit. Vitam sancti Willebrordi Trajectensis quondam Episcopi fundatoris Monasterij præfati Epternach gemino descripsit eloquio. Hymnos quoque, prosas, & varios in laudem Sanctorum cantus, & melodias composuit; cum alijs multis, quæ profundum hominis testantur ingenium. Aurea fuerunt in Ordine sanctissimi Patris nostri Benedicti hæc sæcula, quibus viri Monastici virâ, & doctrinâ penè innumerabiles ubique claruerunt. Ex quibus multi ad Pontificatus apicem fuere promoti: cum nulla in toto Latinorû imperio reperiretur Ecclesia, quæ de Ordine Monachorum non habuerit Anachitem. Commendabat enim vitæ sanctitas scientiam scripturarum: & fecit eruditio litterarum cunctimoda vitam Monachorum multò clariorem. Duravit hæc ipsa Or-

Burckhardus
ex Abbate
fit Episcopus
Herbipol.

Joannes fit
Papa XI.

Marquardus
Episcopus
Epternacensis.

Ejus Opus-
cula.

Aurea Ord.
nostri hæc
sæcula.

dimis

Uinius cor-
ruptio al-
terius ge-
nerationis.

dinis noſtri præcellens gloria virorum annis ferme quingentis, quamdiu fuit ſub Latinorum Eccleſia ſolus, & multa ſanctorum millia tranſmiſit ad Superos: quorū ille novit numerum, qui cunctos in ſua fide condidit ſanctos. At poſtquam factū eſt anno Chriſtianorum centefimo ſupra mil- leſimum, quando Ciſtertienſes primū à noſtris fecere digreſſum, Re- ligio Benediſti paulatim corrui, & uſq; in præſentem diem ad ſtarum priſtinum in toto non ſurrexit. Vita enim Monachorum iſtius temporis nimium eſt tepida, ſcientia ſcripturarum in eis aut nulla, aut parva.

DCCCCXXXIII.

Ratherius
Epiſc. Ve-
ronæ capel-
litur.

Anno Diethmari Abbatis octavo, Ratherius ex Monacho Lobien- ſis Cœnobij Epiſcopus Veronenſis à Rege Hugone Epiſcopatu pulſus, quia Bavaris favebat, Papiā relegatur: ubi & librum de ſuis ærumnis, ut ſuprà diximus, pulchrā diſtinctione conſcripſit. Arnolphus etenim Ba- varie dux jūſſu Regis Henrici cum magno armorum exercitu in Ita- liam contra Hugonem regnum occupantem veniens, à Veronenſibus ſuſcipitur, & cum tyranno conſtigens ſuperatur. Hinc elatus victoriā proceres Veronenſium Hugo Tyrannus irarum plenus aggreditur, & al- ios gladio fecit occidi, alios in exilium ad diverſa loca bonis eorum conſiſcatis fecit relegari.

Arnolphus
Dux Bava-
rie viaci-
tur.

Anno prænotato Saraceni ex Africa tranſfretantes per mediterraneum mare magno ſuorum tumultu Gennam Italiæ civitatem intrarunt, & hoſtili modo eam deprædantes, multa hominum millia occiderunt. Capti verò ingenti prædā civium, ad ſua cum navibus revertuntur.

DCCCCXXXIV.

Ungarici
duntur ab
exercitu
Regis.

Anno Diethmari Abbatis nono, Ungari denuo fines Imperij Ro- mani hoſtili animo ingreſſi ab exercitu Regis Henrici aut caſu, aut capi temeritatis ſuæ poenas dederunt. Clariſ his quoque temporibus apud Francos Orientales in Cœnobio ſancti Burkardi juxta Herbipolim Reinhardus Monachus & Magiſter ſcholarum ibidem, in omni genere doctrinarum nominatiſſimus: ſub cujus iſtitutione ſcientiā litterarum multa, clauſtrales ejuſdem loci complures mirificè profecerunt. Scripſit inter cætera ingenij ſui opuscula de quadratura circuli librum unum. In Categorias quoque Ariſtotelis libros quatuor. De muſica li- bros duos. De arte poetica librum unum. In Cantica Canticorum li- brum unum. De Monochordo librum unum. De Reſurrectione Mor- tuorum librum unum. Contra Hæreſin Anthropomorphitarum libros tres. Et alia multa, quæ necdum vidimus.

DCCCCXXXV.

Notingus
ex Mon-
acho S. Galli
Epiſc. obiit.

Anno Diethmari Abbatis decimo, Notingus ex Monacho Cœnobij ſancti Galli in Suevia Epiſcopus Conſtantienſis moritur: vir in omni ſcriptura tam divina, quàm humana doctiſſimus, anno Pontificatus ſui poſt Salomonem octavo decimo. Hic verò cum in omni genere doctri- narum eſſet peritiſſimus, ſcripſit adhuc in Monafterio conſtitutus multa præclara opuscula, quibus nomen ſuum immortalitati conſecravit. Ex quibus eſt inſigne volumen ſuper quatuor Evangelia Domini noſtri Jeſu Chriſti. Item in Regulam ſanctiſſimi Patris noſtri Benediſti compoſuit librum unum; & varios cantus in laudem ſanctorum. De cæteris, quæ ſcripſit nihil adhuc vidimus. Poſt mortem verò Notingi ſanctus Con- radus

radus Episcopus Constantiensis Ecclesie ordinatus est; vir Apostolicæ conversationis, qui & in vita, & post mortem infinitis penè miraculis coruscavit. Magna inter eum, & sanctum Udalricum Augustensium Episcopum familiaritatis amicitia viguit: sicut in utriusque vita scriptum invenitur. Anno prænotato, magna Synodus Episcoporum, & Abbatum apud Erpfordiam Thuringiæ oppidum iussu Regis Heinrici fuit celebrata, in qua multa pro utilitate, & decore Reipublicæ Christianorum constituta sunt; & præcipuè contra hæresim Simoniacæ pravitatis, & incontinentiam quorundam Sacerdotum, qui sanctum officium amplexibus meretricum polluere, & dehonestare non verebantur. Eodem quoque anno multa signa mortem Heinrici Regis præcesserunt: nam sol sereno celo mox obfcuratus est; per fenestras verò domorum radios quasi sanguineos atque pallentes immittebat. Mons in quo situm est Cœnobium Monialium nostri Ordinis, dictum Quedelburg, quod Henricus Rex, ut diximus, fundaverat, in quo & postea fuit sepultus, hoc anno flammis evomuit. Hominis cujusdam in Saxonia sinistra manus ferro cum brachij parte penitus amputata, & in cœmeterio sepulta, post annum ei dormienti ad integrum restituta fuit: cui pro signo miraculi quasi linea una parvula sanguinei coloris in modum ferici filii subtilis, in locum amputationis & conjunctionis relicta, quoad vixit, indelebilis apparuit.

Synod. Episcoporum celebratur Erpford.

Apparuit prodigia.

Mons ardet.

CCCCXXXVI.

Anno Diethmari Abbatis undecimo indictione Romanorum nomina, obiit Helmfridus quondam Abbas Fuldensis, vir ingenio clarissimus, & multâ rerum experientiâ insignis: cui primus in Abbatia successerat Monachus quidam nomine Hetho, & præfuit annis quatuordecim, qui ruinas Cœnobij sui, quod Ungari dudum incendio penè totum destruxerant, magnis impensis studiosè reparavit. Eodem anno Henricus Rex Romanorum & Theutonicorum domitis in circuitu gentibus Romam ire statuit; paratissimè omnibus, quæ ad iter tantum videbantur necessaria, infirmari cepit, & propterea viam coactus intermisit. Qui se moriturum considerans, Ottonem primogenitum suum Regem coram Principibus, eorum consensu designans, quartâ die mensis Julij moritur; & in Cœnobio Quedelburg, quod ipse construxerat, sepelitur. Qui licet in vinculis hostibus esset gloriosus, quia tamen pacificus erat, nullam operam dedit, ut ab Italia fugarentur tyranni, qui sibi matuò succedentes, Imperiû miserabiliter diviserunt. Ex hac fuit causa, quod à tempore Arnolphi Imperatoris tres Romanorum Reges ad Imperij coronam non venerunt.

Hetho fit Abbas Fuldensis.

Henricus Rex primus moritur.

CCCCXXXVII.

Anno Diethmari Abbatis XII. Otto primus Heinrici Regis primi filius in palatio apud Aquasgrani Principum electione in locum demortui Patris Rex constituitur, & per ministerium Hildeberti Moguntinensis Archiepiscopi in Ecclesia Beatissimæ Virginis ibidem inunctus coronatur. Imperavit autem abhinc plusquam triginta annis cum potentia ingenti & gloria. Cum inter Archiepiscopos Treverensem & Coloniensem apud Aquasgrani super Regis coronatione fuisset orta dissensio, quorum uterque ministerium Consecrationis ad jus suum pertinere volebat; Principum tandem sententiâ decretum est, hoc munus per manus Hildeberti

Otto primus Rex Francorum & Imperator Romanorum.

L

berti

berti Moguntinorum Archiepiſcopi illâ vice debere compleri, quod & factum eſt. Accedens itaque ad ſanctum Altare Hildebertus Pontifex Magnus, divinum cum ſumma devotione celebravit Officium; quo ex ordine conſummato tali ſerie ad novi Regis Unctionem cunctis litanibus, & Deum collaudantibus proceſſit. Imprimis accipiens de Altari gladium & baltheum ad Regem coram ſe genua fleſcentem convertitur, & præcingens eum Imperiali ſpattâ, tali modo loquebatur: *Accipe hunc gladium Dei munere ſacro Imperio deſtinatum, in quo deicias omnes adverſarios Chriſti, quem tibi auctoritate Omnipotentis Dei tradimus, cum omni poteſtate totius Imperij Francorum, ad firmiſſimam pacem omnium Chriſtianorum.* Deinde ſumpcis Chlamyde, & Armillis, induit eum dicens: *Hiſ cornibus humeratenus demiſiſ monerari, quanto fidei zelo ſervare debeas, ut in deſenſione populi Chriſtiani tibi commiſſi, ac pace tuenda omni tempore uſque ad ſinem vite conſtans perſeveres, Amen.* Poſt hæc tradidit in manibus ejus ſceptrum, & orbem aureum, dicens: *Hiſ ſignis munitus eſto, quatenus ſubjectos tibi populos paternâ caſtigacione corripas, &que primum Dei Miniſtri, deinde etiam vidui & orphanis & pupillis Proteſtorem & Deſenſorem ſemper exhibeas, cuiſque manum miſericordie, & ſceptrum clementie libenter porrigas, & à via juſtitie nullo unquam tempore recedas, Amen.* Deinde ſulo ſuper caput ejus oleo conſecrationis, ait: *Unxit te Dominus in Regem ſuper populum ſuum, ut nunquam de capite tuo oleum miſericordie deficias, quo hiſ, & in futuro ab ipſo Creatore tuo Domino Jeſu Chriſto miſericordiam conſequarû.* Poſtremò impoſuit capiti ejus coronam ſanctam regalem, dicens: *Coronavit te Dominus coronâ juſtitie, quâ monerari, te debere juſtitiam adminiſtrare ſubjectis, quatenus hoc ornamento regali præmunitus, & reverendus tuus, & terribilis apparatus inimicis, & poſt hujus vite terminum ſempiterno cum ſanctis omnibus premio coroneris, Amen.* Deinde Choro proſequente Hymnum Ambroſianum: *Te Deum laudamus.* Pontifices Ottonem ſuper ſolum regale poſuerunt, ſalutantes eum Regem Francorum ex more, & patricium Romanorum cum ingenti læticia. Otto igitur coronatus, & unctus in Regem, quàm ſapienter in regni moderamine, quàm fortiter in adverſantium certamine, quàm ſtrenuè in omnibus, quæ ad Religionem pertinent, ſe geſſerit, nemo facile dixerit. Primum itaque Barbaris ad novas res moliendas deſervientibus, Bolizlaus Dux Bohemiæ ſanctiſſimum Regem Wencizlaum fratrem ſuum in odium Chriſtianæ Religionis, & Romani Imperij, qui erat fidelis, & utilis, crudeliter occidit; in cujus ultionem Rex Otto exercitum contra Bolizlaum miſit in Bohemiam, ubi primò noſtri excite re victores; deinde pro recenti victoria ſecurius agentes repentinâ incurſione penè omnes ab eo occiſi ſunt. Duravit autem bellum hoc inter Ottonem Regem, & Bolizlaum Ducem annis ferme quatuordecim; poſtea Dux ſuperatus, Regi Ottoni coepit primum obedire, & eſſe fidelis cunctis vitæ temporibus.

DCCCCXXVII.

Centefimus annus Hirſaug. Cœnobij. Annus iſte centefimus eſt Monaſterij primi ſancti Aurelij Hirſaugienſis à tempore institutionis primi Abbatis Luthberti, de quo ſuperius ſufficienter eſt dictum, uſque ad hunc annum Diehmari Abbatis tertium decimum, indiſtionem undecimam. Eodem anno tria Ordinis noſtri Monaſteria incendio perierunt, videlicet, ſancti Bonifacij in Fulda, ſancti Gal-

¶ *Hi Galli in Suevia, & Scuterenſe in Alſacia, quod S Pyrrminius olim Epifcopus Meldenſis in Gallia fundavit. Anno quoque prænotato Rudolphus rex Burgundiæ moritur, qui duo ſibi regna diverſis temporibus vendicaverat. Italiæ primum, & Galliæ ſecundum, ſed utrôque relicto. ad ſuos tandem reverſus eſt. Arnolphus etiam Baviaræ Dux eodem anno moritur: qui multis regibus ſæpe contrarius fuit, relinquens filium Arnolphum juniorem. Item eodem anno contra regem Ottonem rebelant Eberhardus Comes Palatinus, Dux Moſellanus, & Giſelbertus Dux Lotharingiæ, qui Girbergam ſororem regis habebat uxorem. qui republicam multis incommodis afflixerunt, ut ſuo loco dicemus.*

Anno etiam præſignato, *Ungari per Aultriam, & Sueviam multis civitatibus igne, & gladio conſumptis, Wormatiæ Rheno tranſito, uſque ad Oceanum Burgundiam, & Galliam vaſtant, & per Italiam redeunt. Quorum adventum rex Otto intelligens, cum tentaffent ab occidentali parte intrare Saxoniam, nil moratus, cum exercitu valido eis occurrir, & factâ congreſſione illos in fugam convertit. & pacem in circuitu fecit. Ceſſantibus autem bellis externis, civilia cœperunt oriri: Nam Arnolpho Baviaræ Duce mortuo, filij ejus ſuperbiâ elati, juſſu regis in Comitatum ire contempſerunt. Unde commotus rex, Ducatum Baviaræ contulit Bertholfo fratri, defuncti Ducis Arnolphi filijs abjectis. Mortuus eſt & Sigefridus Comes optimus Saxonum, qui ſecundus à rege procurabat Saxoniam. Cujus legationem cum ſibi vendicâſſet affinitatis cauſâ Danckmarus, frater regis ex patre, non ex matre, & regali dono ceſſiſſet Geroni Comiti, afflictuſ eſt triſtitiâ magnâ Danckmarus, pro eo, quod ſibi rex prætuliffet Comitem Geronom. Erat autem Danckmarus manu promptus, ingenio acôr, bellandi peritus. cujus mater filia fuit mæterteræ Sigefridi Comitis, de qua ſuſcepit eum rex Heinricus, & ditavit eum divitijs, & prædijs multis, abſque his, quæ fuerant matris. Eberhardus quoque Comes Palatinus iratus contra Briningum quendam ex primoribus, collectâ manu civitatem illius, vocabulo Elmeri, cunctis civibus interfecit ſuccendit. Pro qua temeritate condemnavit eum rex centum talentis, omnéſque Principes, qui ei auxilio fuerant, dedecore canum, quos portabant, uſque ad urbem regiam, quæ dicitur Magdenburg. Hinc commotus Eberhardus conjunxit ſe Danckmaro, collectâque manu validâ oppugnat præſidium, quod dicitur Badilecki, in quo erat Heinricus frater regis adhuc juvenis: datâ militibus prædâ urbis, Heinricum ut vile mancipium ſecum abduxit captivum. Danckmarus quoque poſtea cepit urbem, quæ dicitur Hcreburg, ſedâque in eâ, & multa inde exercuit latrocinia. Rex autem licet invitus, cum multo comitatu perrexerit illuc ad reprimendâ illius inſolentiam. Cives autem regem apertis illico portis introduxerunt cum toto exercitu ejus. Danckmarus autem regis ab introitu in Eccleſiam B. Petri Apoſtoli fugit: & ſtans juxta altare deſuper armis, à quodam per fenestrâ à tergo perfoſſus interijt. Eberhardus verò Heinricum habuit ſecum, qui audiens necem Danckmari, fractus animo, coram ſuo captivo proſternitur. veniam petit, ac nequiter promeruit, eâ videlicet conditione, ut contra Dominum, & fratrem ſuum ſecum faceret conjurationem, & ſi fieri poſſet, ipſe coronam capiti ejus imponeret. Heinricus enim, ſicut diximus,*

Rudolphus obiit.

Arnolphus obiit.

Contra Regem Principum re. bellio.

Ungari devaſtant regnum Gallic.

Sigefridus comes Saxoniae.

Eberhardus Comes Palatinus.

Rex Otto cepit oppidum Hcreburg.

Giselbertus
Lotharingiæ
dux.

mus, adhuc juvenis erat, & regnandi cupiditate fervebat. Eberhardus etiam Giselbertum Lotharingiæ Ducem à regis fidelitate disjunct: cujus adjutorio ipsi regi non modicè resistebat. Qui Giselbertus quamquã sororem regis haberet uxorem, maluit tamen, & ipse spe regnandi Ottoni resistere, quàm ei, ut debuerat, fideliter adherere. Hermannus autem Dux Suevorum ejusque frater Otto, & Conradus cognomento sapiens Dux Francorum Orientalium, quamvis Eberhardo consanguinitatis lineâ jungerentur, maluerunt tamen cum justo rege, si necesse fuisset, occumbere, quàm cum illo injustè triumphare. Eberhardus itaque Palatinus haud secus voluit Giselbertum à fidelitate regis disjungere, donec promitteret ei se illum regem facturum. Giselbertus verò Heinricum hanc voluit arte decipere, ut dum ejus adjutorio regem vicisset, ipse regis solum obtineret. Verùm Eberhardus longè aliter secum in animo disposuerat. Voluit enim, si regem potuisset devincere, utroque regno privare, illudque sibi usurpare: sicut ex verbis ipsius, quæ paulò antequam moreretur, uxori suæ dixisse perhibetur, possumus conjicere. Quam dum foveret in sinu: *Intendare, inquit, in gremio Comitum: in brevi latatura in amplexibus Regis.* Sed sefellit illum stulta promissio: & qui suis non contentus, Dominum suum injustè persequi non erubuit, justo Dei judicio poenas mortis, quas meruit, in brevi dedit.

Herbordus
Scholasticus
obijt.

Anno prænotato, die mensis Octobris xv. obiit Herbordus Monachus, & Scholasticus hujus Monasterij Hirsaugiensis, de quo Menfridus scribit, quod nemo illum unquam viderit irâ commotum, vel animo turbatum, sed mente semper tranquillâ, & vultu sereno, ut Angelus Dei sine reprehensione laudabiliter in omnibus conversatus est. In lectione divinarum scripturarum semper fuit studiosissimus, nec ullo unquam tempore otiosus. Semper enim aut scripsit, aut legit, vel sanctis orationibus fuit intentus. Nil illi dulcius fuit, quàm divinos revolvere libros, & mentem dapibus saturare supernis. Huic in præfectura scholastici muneris immediatè successit Diehardus Monachus non infimè doctus, qui magisterio scholarum suscepto magnum eruditionis fructum protulit, & Monachos in omni scientia doctissimos plures erudit. Præfuit autem scholis Monachorum annis quatuordecim: & non solum Hirsaugienses, sed etiam ex alijs Monasterijs ad se destinatos Monachos in omni genere doctrinarum copiosè instruit.

Diehardus
Scholasticus
hic.

DCCCCXXXIX.

Fridericus
Archiepiscopus
Moguntinus.

Anno Diehmari Abbatis xiv. idibus Septembr. obiit Hildebertus, ex Abbate Fuldenis Monasterij Archiepiscopus Moguntinus, vir sempiternâ memoriâ dignus, vitâ, & conversatione sanctissimus. Qui spiritu prophetiæ plenus fuit, & multis virtutibus clarus extitit: quem sanctorum Catalogo in cœlesti patria non dubitamus ascriptum, quamvis à mortalibus videatur neglectus. Huic in Archiepiscopatu successit Fridericus, & præfuit annis xv. homo ferus, & dolosus, & Regi Ottoni secretò contrarius, qui propterea non paucas suscitavit insolentias: & Monachorum persecutor maximus, sed invalidus fuit. Nitebatur enim Regi Ottoni persuadere, quatenus multitudinem Monachorum in paucitatem redigeret; dicens, melius videri paucos vitâ, & eruditione claros, quàm plures negligentes, & idiotas in Monasterijs esse: ideoque oportere con-

versâ.

versationes eorum per singula Monasteria diligenter perspicere, & non bene conversantes de Cœnobijs eliminare. Et quidem nonnullis ex Pontificibus, ut sic facerent, persuasit. Quorum austeritate plures Monachorum perterriti, ac propriæ infirmitatis conscij, deposito habitu, & relictis Monasterijs, grave onus Pontificum fugâ declinabant. Fuerunt plures, qui Archiepiscopum Fridericum non purè hoc, sed subdolè fecisse arbitratii sunt; quatenus Hademarum venerabilem Abbatem Fuldensẽ Regi charum ac fidelem, si quo modo potuisset, dehonestaret. Fuit enim Hademarus Abbas memoratus vir magnæ prudentiæ & industriæ, sub cuius temporibus Fuldensẽ Cœnobium igne consumptum in melius est restauratum. Hic eundem Pontificem secundâ conjuratione contra Regem Ottonem culpabilem sub custodia sua captivum tenuit, primùm quidem honorificè, sed (posteaquam litteras conspirationis in Regem ab eo scriptas reperit ad desertores) satis eum severè custodij. Unde clementiâ Regis postea dimissus, dum ultionem quæreretur, nec contra tantum virum prævaleret, humilia Monasteria tentare statuit; si forè ad excellentissimam quoque posset habere progressum. Sed huiusmodi simulationes ejus in cassum profuse sunt. Nam & Abbas in gratia & amicitia Regis permansit, & causis varijs intercurrentibus, Pontifex, quod malè voluit, minimè implevit, & ita cessavit ista tentatio. Ille Fridericus Archiepiscopus Moguntinus Ecclesiam Regularem S. Petri Apostoli ad plagam Aquilonarem extra mœnia civitatis Moguntiae fundavit; & in ea Canonicos secundum regulam Apostolorum conversantes posuit, quibus omnia fuere communia, & nemo suum aliquid proprium esse dicebat. Fuit enim veterum consuetudo laudabilis Clericorum, sine proprio in communi vivere, unam mensam, unum dormitorium, & unum marsupium sub Præpositi obedientia habere. Verùm temporis succellione præbendas ceperunt cum emolumento reddituum in distributiones quasdam dividere, & singuli singulas possidere.

DCCCCXL.

Anno Diethmari xv. Otto Rex primus fundavit monasterium Ordinis nostri, sub honore S. Joannis Baptistæ in Civitate Saxoniae Parthenopolitana, quam Magdeburg vulgariter appellant, in eo videlicet loco, ubi nunc major videtur Ecclesia: quod tamen postea in montem extra Civitatem, sed prope fuit transpositum (ubi nunc cernitur) ut locus conveniens majori Ecclesiae construendae præberetur. Claruit his quoque temporibus post S. Odonem primum Abbatem Cluniacensem Hademarus ex Ordine secundus, vir sanctitate vitae, ac eruditione scripturarum clarissimus, qui tandem lumine oculorum, Deo permittente, orbatus, in medio fratrum suorum tranquillâ conversatione vivens, magnum præbuit conscientiae exemplar. Mortuus autem infinis mox cepit coruscare miraculis: unde & in Sanctorum Catalogum suum Pontificis Rom. imperio relatus est; cujus festum apud Cluniacenses xiiii die mensis Septembris cum honore quotannis peragitur.

His temporibus monasterium S. Maximini apud Treviros multis sanctissimis atque doctissimis monachis omni laude prædicabatur gloriosum: de quo plures in Germania & Gallia Dei Ecclesiae Pontifices habuerunt insignes. Ex his fuit, & Anno Monachus quidam vitæ, & con-

L. 3

versâ-

Odio laborat Monachorum.

Hademarus Abbas Fuldensis.

Ecclesia S. Petri Moguntiae fundatur.

Monasterium Bergele fundatur.

S. Anno Abbas Bergele.

Adelbertus
Scholasticus
Treverus.

Brifach Ca-
stelli ob-
sidio in Al-
fatia.

Rex Otto
suos con-
fuit. Mi-
litea.

Comes Ab-
batiam à
Rege po-
stulat.

Regis pul-
chra respò-
sio notatur.

versatione sanctissimus, nec minus eruditione scripturarum doctissimus: quem Otto Cæsar primus Monasterio S. Joannis memorato in Magdeburg à se fundato præfexit Abbatem in ordine primum: cum quo etiam primi Fratres, duodecim numero, in Saxoniam à Treveris venerunt. Magister scholarum dicti Monasterij sancti Maximini eo tempore fuit Herdingus, qui & Adelbertus Monachus, eruditione scripturarum insignis, & vitæ merito sanctissimus, qui postea Magdeburgensis Ecclesiæ primus Archiepiscopus fuit ordinatus, de quo suo tempore inferius dicitur.

Anno prænotato, Rex Otto Lotharingam cum suorum exercitu ingreditur, & Castellum, quod Caprimont appellatur, obsidione vallavit, & omnem circa regionem igne ferroque devastavit. Gisilbertus autem fugâ elapsus evasit. Sed cum obsidio locorum difficultate parum proficeret, vastatâ undique regione Otto Rex in Saxoniam cum suis reversus est. Et in confinibus Alfatia Castellum Brifach nomine, de quo omnis adjacens pagus, sive à flumine Brus dicitur Brufgavium, quod fertur olim fuisse illorum, qui Harelingi dicebantur, tunc autem temporis erat in ditione Eberhardi Comitis Palatini: in quo ipse suorum militum multitudinem posuerat: quorum terrore non solum magnam partem præfata sibi Provinciæ vendicabat, verum etiam circum circa fideles regis miserè laniabat. Ad cujus obsidionem Rex profectus, castra in circuitu ex more locavit. Et ecce mediâ nocte quidam Pontifices consilio Friderici Archiepiscopi Moguntini, ut dicebatur, à fide Regis deficientes, cum suis occultè recesserunt, ipso Friderico ibidem subdole remanente, ne factum ejus consilio notaretur. Erat autem idem Fridericus, ut diximus, successor Hildeberti sanctissimi Præsulis Moguntini, & ipse quantum ad humanum judicium bonis operibus studiosè intentus, nisi quod partibus adversariorum domini sui Regis occultè favebat, sicut famabatur ab omnibus, licet ipse constancissimè negaret. Milites ergo considerantes defectionem Pontificum, Regi suadebant, quatenus & ipse reverteretur in Saxoniam, & hanc regionem desereret. Quibus ille respondit: *Nolite talia loqui, sed mecum viriliter agite: & si venit tempus nostrum, moriamur omnes in virtute: & non inferamus maculam gloriæ nostræ. Melius est enim pro vera justitia mortem subire, quàm necessarium fugiendo certamen impiter vivere.* His & alijs admonitionibus non solum eos à fugæ proposito revocavit, verum etiam vehementer ut pugnaretur, animavit, confortans animos debiliū ad omnium tolerantiam laborum. Comes quidam cum eo tunc erat, cujus multitudo militum Regis exercitum non parum decorabat. Hic plurimorum cernens defectionem à Rege, putabat sibi nihil in tantæ necessitatis articulo esse denegandum. Unde accedens in ipsius Castellî obsidione Regem rogavit, suis suorumque usibus concedi Abbatiam Laurisheimensem tunc Ordinis nostri valde nobilem & insignem, quæ modò est Præmonstratensis Ordinis in Diocesi Moguntina, haud procul à Wormatia, de qua inferius anno Christianorum millesimo ducentesimo tricesimo secundo latius dicemus. Rex Otto intelligens, quid petitio illa portenderet, Comiti coram omnibus respondit: *Obedire Deo magis oportet, quàm hominibus: qui enim sana mentis homo ignorat, se hac non petitione humilitatis, sed comminationis auctoritate postulasse? scriptum est: Nolite sanctum dare canibus; quod est spiritua-*

spiritualiter sit intelligendum: Ego tamen sanctum dedisse me canibus iudico: si Monasteriorum pradia, quæ à Religiosis viris Deo militantibus sunt tradita, tulero. Et saculo militantibus tradidero. Tibi verò iam proaciter iniusta potentis sub testimonio totius populi iuro, & confessor, quod nec hoc, nec aliud unquam à me sit accepturus. Si tibi est cordi cum cæteris infidelibus evolare, quanto citius, tanto melius, vade quocunque volueris: Ego tui amore male non faciam. His ille auditis rubore confusus ad pedes Regis corruit, ac veniam postulavit. Eberhardus autem Palatinus Comes, & Giselbertus Lotharingæ Dux audientes Regem demorari in partibus Alatiæ, collecto permagno exercitu alveum Rheni apud Andernachum transeunt, & Regis fideles circumquaque demoliri contenderunt. Otto sanè frater Hermann Ducis Suevorum, nec non & Conradus Dux cognomento sapiens ipsi in partibus erant. Sed quoniam hostibus impares erant, congregi cum eis rationabiliter formidabant. Unde illi Provinciam hostili modo pervagantes cum spolijs multis recesserunt: quos præfati Duces cum velocitate insequentes ad Rheni fluenta festinabant. Cùmque paululum processissent, quidam Sacerdos flens & ejulans eis obviavit, qui interrogatus ab eis, unde veniret, aut quare fleret? *Ab istis*, inquit, *prædonibus unicuique paupertatis salutum, quod habui, ablatum est iumentum.* Quem cùm interrogarent, si Giselbertum & Eberhardum vidisset, aut ubi essent, sciret? *Cum illis ait, cum præda Rhenum transiisset, ipsi soli cum suis electis, quod eis nec bene videretur Deus) cibum capiunt.* Hoc illi audientes sursum cum celeritate super eos irrunt; moxq; in primo tumultu Eberhardum Palatinum Comitem occiderunt. Giselbertus autem Dux equum suum ascendens cùm alijs fugiendi non esset instantibus locus, in Rhenum se dedit præcipitem: & cùm armorum pondere gravatus enatare non posset, impetu fluminis suffocatus interiit. Cæteri omnes, qui Rhenum necdum transierunt, aut interempti, aut capti fuerunt, ita ut nec ullus quidem evaderet. Hujus facti nuntius cum Regi manè juxta consuetudinem suam ad Ecclesiam, quæ longè à castris aberat tendenti, occurreret, mox de caballo descendens, sese cum lachrymis in orationem dedit, & flexis in terram genibus Omnipotentî Deo humiliter gratias egit, dicens: *Gratias tibi ago Rex omnium Principum terra JESU Christe, mundi Salvator, qui me indignum servum tuæ Majestatis devotum ab inimicis meis eripere dignatus es: sù Nomen tuum benedictum in sæcula sæculorum.* Oratione completâ surrexit à terra, & equum ascendens itinere cepto perrexit ad Ecclesiam: & in brevi postea omnem obtinuit munitionem.

Hoc in tempore Bertholdus Dux Bavarie, frater quondam Arnolphi Ducis superbi, vir strenuus totis viribus Regis partibus adharebat: volens itaque Rex, ut quemadmodum tribulationis præteritæ, ita & lætitiæ præsentis fieret particeps. Sequenti mox die ad eum nuntios misit, significans ei per litteras adversariorum incertum, & quantam à Domino misericordiam acceperit. Et quoniam connubio dux caruit conjugali, in augmentum lætitiæ denunciavit ei Rex sub juramento: *Ut si sororem suam Giselberti viduam possit habere, eam illi conjugio copulari, si vero hoc minus procederet, filiam Giselberti ex eadem sorore natam, quam penes se habebat jam pene nubilem illi conjungeret.* Quo Bertholdus audito, inmensum est gaudia affectus: elegitq; potius expectare nondum nubilem, quam relictam

Eberhardus
Palatinus
occiditur.
Giselbertus
dux in Rhe-
no pergit.

Rex pro-
stratus Deo
gratias
agit.

Bertholdus
Dux Bava-
rie fidelis.

Fridericus
Archiepif.
deſertor
Regis.

reliſſam adverſarij ducere uxorem. Fridericus igitur Archiepiſcopus ut infidelitas, quam occultabat, fieret cunctis manifeſta, decem diebus ante necem dictorum Principum à Regis commeatu cum ſuis diſceſſit, venienſque ad Mogunciam, & nil ibi moratus, iter conſeſtim adverſus Metenſem civitatem direxit. Diſpoſuerat enim Henricus frater Ottonis Regis cum ipſo Friderico, & Giſelberto duce ac Palatino Comite Eberhardo illic magnum adunare exercitum, & Regi conſtituto in Alſatia indicere bellum. Cùmque ad Mediomatricum, id eſt, Metim tenderet Fridericus, nuntij cum litteris ab Heinrico miſſi medio ferme itinere occurrentes, prædictorum Ducum interitum nuntiârunt. Qui confortatus animo, quid ageret, ignorabat. Interea Rex Alſatiam deſerens, Orientalem Franciam occupabat. Cujus adventu cives Moguntini perterriti redeuntem Archiepiſcopum intra urbis moenia ſuſcipere contemplerunt. Unde factum eſt, ut non multo poſt à quodam Regis fideli captus, & ad ſui præſentiam ductus in cuſtodiam apud Saxones ſit mancipatus. In qua parvo tempore commoratus, miſeratione Regis priſtinæ dignitati eſt redditus.

Fridericus
Archiepif.
capitur.

His temporibus Romæ in Pontificatu ſummo poſt Joannem ejus nominis decimum, qui mortuus eſt in vinculis, præfuit Leo v. l. menſibus ſeptem, diebus quindecim, poſt quem Stephanus v. l. annis duobus, & menſibus totidem. Quo mortuo Joannes x. l. ſuccedens præfuit annis quinque. Et illo viam univerſæ carnis ingreſſo, Leo v. l. Pontificatum adeptus, ſedit annis tribus. Quo etiam vitæ deficiente anno Diethmari Abbatis præſignato, Stephanus v. l. l. natione Teuthonicus in ſummo Pontificatu ſuccedens præfuit annis tribus, menſibus quatuor, diebus quindecim; vir doctus, & vitæ merito ſincerus, qui Romanorum ſeditionibus nimium vexatus, quin & mutilatus nihil memoriâ dignum agere poſuit: homo alioquin prudens, & ad ſumum Pontificatum idoneus. Anno etiam Diethmari Abbatis prænotato, ſol dies aliquot veluti ſanguinem emanans apparuit, & mortalitas magna ſecuta fuit. Anno etiam prænotato Berengarius junior Berengarij ſenioris ex filia nepos, timens Hugonem tyrannum ſe perſequentem, pro eo, quod contra eum Italiæ regnum affectare videretur, ad Hermannum Suevorum Ducem, & per eum ad Regem Ottonem confugiens, ſævientis tyrannidem evaſit.

Burchardus
Epif. Her-
bipolenſis
obiit.

Anno Diethmari Abbatis xvi. obiit Burchardus in ordine Præſulium Herbipolenſis Eccleſiæ xii. & ejus nominis ſecundus, quondam Abbas Hirsfeldenſis, in die videlicet feſti Annuntiationis Dominicæ hoc eſt, 8. Calendas Aprilis. Hic à pueritia ſua in præfato Monafterio ſub regularis vitæ norma educatus, & in omni genere ſcientiarum nobiliter inſtructus, primò ſcholarum Magiſter conſtitutus eſt, deinde Pater, & Abbas Monachorum, ac poſtremò Eccleſiæ memoratæ Præſul magnificus, vitæ merito ſemper venerandus. Huic Burchardo in Pontificatu Herbipolenſis Eccleſiæ ſucceſſit vir prudentiſſimus Boppo, & præfuit annis xx. menſibus decem, diebus xiv. Ottonibus l. & ll. ſemper chariſſimus.

Helpericus
Monachus
S. Galli
Pæſtor.

Clartuit his quoque temporibus apud Suevos in Cœnobio ſancti Galli Helpericus Monachus, in omni genere ſcientiarum doctiſſimus, Diethmari quondam condiscipulus, qui poſt mortem ſui Præceptoris Magiſter ſchola-

scholarum constitutus, multos præclaros auditores in omni scriptura doctissimos erudit: qui cum esset metro exercitatus simul & prosa, multa scripsit opuscula, quibus memoriam sui posteris commendavit. Ad instantiam juvenum Monachorum scripsit imprimis de Computo Ecclesiastico librum unum. De Incarnatione Dei libros duos. Diverforum Carminum libb. 2. Sermones & varias Homilias ad Fratres. Reliqua verò, quæ composuit, ad manus nostras non venerunt.

Anno prænotato Henricus frater Ottonis regis post necem Gisfelberti & Eberhardi conspirationis suæ socijs, metu fratris nullibi tutus, castellum Kivermont non solum ingenijs hominum, sed etiam naturâ ipsâ munitum ingredi voluit: sed soror ejus Girberga relicta Ducis vidua cum prohibuit dicens ad eum: *Non te miseriarum mearum, quas peremptio marito meo perpetior, pigeat? quin etiam munitionibus meis te includendo Regis iram super hanc Regionem velut aquam effundas? Non patiar, ut ingrediaris meum castellum; nec enim tanta mihi recordia est, ut meo incomodo tuis rebus provideam.*

Henricus
Frater Re-
gis profu-
git.

His auditis Henricus Lotharienses reliquit, & ad Ludovicum regem Gallorum fugit. Præfecit autem rex Otto Regioni Lotharingorum post interitum Gisfelberti quemdam Ottonem filium Richvvini, ut & regnum illud procuraret, & nepotem suum Henricum Gisfelberti filium adhuc puerum bonæ spei enutrit. Porro Girbergam sororem Regis, matrem pueri, viduam Gisfelberti Ludovicus rex Gallorum postea duxit uxorem. Henricus autem frater Regis omni destitutus auxilio, non habens defensorem, jam mortuis Eberhardo, & Gisfelberto, assumptis secum nonnullis Episcopis, quorum jureturæ suffragio, nudis pedibus coram Rege die quadam ipso ignorante provolvitur, & commissorum in eum veniam deprecatur. Cui Rex ait: *Indignum facinus tuum, veniam non meretur: veniam quia video te humiliatum coram me, non inducam super te malum.* Jussit itaque Rex eum duci ad palatium Caroli in Ingelheim, & solerti custodia servari, quoad remotâ paululum mentis ægitudine prudentum deliberaret consilio, quid de illo faceret. Post hæc innatâ sibi clementiâ usus remisit injuriam: concessisque pro vitæ necessarijs fratri quibusdam in Lotharingia urbibus cum proventibus suis, ut illic habitaret privatus deinceps clementer permisit. Processu deinde temporis mortuo Bertholpho, sive ut alij voluerunt, Bertholdo Bavarorum Duce, qui Frater fuerat Arnolphi Ducis quondam superbi, cujus filios Otto rex à patria, & ducatu proscriptis, Henricus interventu sanctissimæ matris suæ Ducatum Baviaræ suscepit à fratre, ac deinceps ei usque ad mortem fidelis Adjutor permansit. Erat autem ipse Henricus matrimonio copulatus filiæ Ducis Arnolphi suprà dicti, feminae egregiæ formæ, ac mirabilis prudentiæ, & virtutis.

Henricus ad
Regis gra-
tiam rece-
ditur.

DCCCXLII.

Anno Diethmari Abbatis xvii. Ludovicus Rex Gallorum cum magno suorum exercitu Belgicam intravit, cujus caput est civitas illa omnium in Europa Urbium antiquissima Trevirorum. Quo cognito Rex Otto Rhenum in manu valida transivit, & retrocedere vel inviros coëgit. Rex autem Otto de die in diem proficiens terminis paterni Regni non contentus, abiit in Burgundiam, Regemque cum regno in suam accepit potestatem. Defuncto autem post aliquot annos Ottone Lothariorum

Rex Otto
Gallos fa-
git de Lo-
tharingia.

M

riorum

Conradus
ſic Dux Lo-
tharingorum.

riorum Præſide, ac Regis nepote Henrico filio Giſelberti ſimiliter mor-
tuo. Ducatus Conrado duci à Rege conceditur: cui & unica ejus filia Lu-
cardis in uxorem deſponſatur. Erat autem Conradus adoleſcens acer in-
genio, domi militiæque fortis & optimus. qui humanitate ſua omnium
ſibi animos obligavit. Huic Lutholfus filius Regis nimia dilectionis fa-
miliaritate aſtrictus eſt. Poſt hæc Rex Gallorum Ludovicus per inter-
ventum Legatorum pacem, & amicitiam cum Rege Otrone petijt. & im-
petravit: quod ei poſtea valde proficuum & utile fuit. Soror autem re-
gis Ottonis Girberga, quam interempto Giſelberto diximus nupſiſſe di-
cto Regi Gallorum Ludovico, peperit ei duos filios, Carolum videlicet
& Lotharium, qui genitori poſtea, ut dicemus, in regno ſucceſſit.

Berengarius
tyrannus.

Anno quoque prænotato Berengarius quartus in Italia ſæviens Ade-
lindam Lotharij regis Longobardorum deſuncti viduam ob Regni ſu-
ſpicionem conſecit in carcerem, quam Otto rex poſtea liberavit.

DCCCCXLIII.

Conradus
Dux Wor-
maſienſis.

Anno Diethmari Abbatis xviii. obiit Almaricus Episcopus Spiren-
ſis, qui fuit in ordine Præſulum ejusdem Eccleſiæ ſextus decimus. Huic
in Pontificatu Neometenſi ſucceſſit Regenboldus Monachus hujus Cœ-
nobij ſancti Aurelij Hirſaugienſis, & præfuit annis quindecim. Vir mul-
tarum virtutum, & tam in divinis ſcripturis, quàm in ſecularibus litteris
doctiſſimus, qui apud Regem Otronem primum magno habebatur in
pretio. Fuit enim prudentiæ ſingularis, & ob viræ ſanctimoniam cun-
ctis regni Principibus chariſſimus. Ad ejus preces Dux memoratus Lo-
tharingiæ Conradus filius Wernharij Comitis omne jus ſuum, quod ha-
buit in civitate Spirenſi, cum mancipijs, teloneis, monetâ, denarijsque
ſalis, vini, picis, & univerſis proventibus Eccleſiæ contulit memoratæ in
perpetuam poſſeſſionem. Quod contigit anno Diethmari Abbatis vice-
ſimo primo ſub imperio, & conſenſu Sereniſſimi Imperatoris Ottonis I.

Anno prænotato. Stephanus Papa octavus moritur. Cui Martinus
ejus nominis tertius ſucceſſit, patriâ Romanus, & præfuit annis tribus.
Hic anno Pontificatus ſui primo, Regem Otronem contra Berengarij ty-
rannidem vocavit in Italiam: veniens itaque in Italiam Rex Otto Ade-
lindam captivam eripuit, & Berengarium, ut ſuo loco poſtea dicemus,
ab Italia fugavit.

DCCCCXLIV.

Filij Patre
de Imperio
expulſi.

Anno Diethmari Abbatis nono decimo, Stephanus & Conſtanti-
nus filij Romani Imperatoris Græcorum agrè ſerentes ſe juſtâ increpa-
tione pro morum ſuorum levitate notari à patre, eum de Imperio vio-
lenter deponunt, conſumque capite in vicinam Inſulam, ubi Cœnobitæ
philophabantur, Monachum eſſe compellunt.

Anno prænotato ſol quædam Feriâ ſextâ, horâ diei quartâ Eccli-
pſin horribilem paſſus eſt. In Italia Cometa miræ magnitudinis apparuit, ſig-
nificans fortè famem ingentem, quæ poſtero anno ſecuta eſt. Eo die,
quo ſolis defectum emerſiſſe diximus, bellum fuit in Hiſpania cruentiſ-
ſimum inter Chriſtianos, & Saracenos, in quo Radamirus Chriſtianiſſi-
mus Rex Galliciæ Abdaram Regem Saracenorum ſuperavit.

DCCCCXLV.

Anno Diethmari Abbatis vigefimo, Indiſtione Romanorum tertiâ,
Otto

Otto Rex totam Lotharingiam sibi dehinc subjugavit: solo sibi resistente Adelberone Metensium Episcopo fratre Ducis Friderici, qui tamen & ipse postea cum omnibus suis ad gratiam venire compellitur est. Eodem anno Stephanus & Constantinus fratres, qui expulso proprio eorum patre Imperium Constantinopolitanum invaserant, videntes Constantinum filium Leonis quondam Imperatoris ab omnibus sibi praeferi, & se jam vix in secundis haberi, cum deliberarent de illo facere, quod proprio fecerunt de patre, consilio eorum per demonem in specie pauperis claudicantisque Constantino apparentem detecto, ambo de solio Imperiali pulsi, tonsisque capitibus ad idem Monasterium, ad quod patrem miserant, & ipsi ad philosophandum cum Monachis invitati mixtuntur, dignam illis mercedem reddente providentia Omnipotentis. Et sic evacuato palatio abutivis Imperatoribus, Constantinus, & Romanus filius ejus ex Romani Imperatoris filia imperant annis sedecim.

Constantinus
imperator
erat Graecus.

Claruit his temporibus Hademarus Abbas Fuldenfis Monasterij post depositionem Hethonis, vir industria, & prudentia illustris, & Regi Ottoni charissimus: qui templum Coenobij sui memorati desolatam incendio suis temporibus magnifice reparavit, & in meliorem statum multo pretiosius restituit: quod Marinus Episcopus Holtiensis Apostolicae Sedis Papae Agapiti de latere missus Legatus rogante Otone postea consecravat. Hic Hademarus Abbas Fridericum Archiepiscopum Moguntinum infidelem Regi, ut supra diximus, aemulum habuit, sed in omnibus contra ejus insidias, ut vir sapiens, viriliter triumphavit.

Hademarus
Abbas
Fuldenfis.

DCCCCXLVI.

Anno Diethmari Abbatis xxi. Martinus Papa tertius obiit. Cui Agapitus secundus patriam Romanam succedens praefuit annis septem, mensibus novem: vir innocentis vitae, qui Ottonem Regem contra tyrannidem Berengarii vocavit in Italiam; cujus ope concordia inter ipsum Pontificem & Berengarium facta fuit: sed non diu, ut dicemus, perseveravit.

His temporibus Ludovicus Rex Gallorum à ducibus suis deferitur, & post adversitates & tribulationes, quas à desertoribus sustinuit, tandem incarceratur. Aemulorum autem Regis praecipuus erat Hugo Dux Neustriarum, id est, Parisiensium, & eorum qui circa flumen Sequanam habitabant. Is Regem maximo persequebatur odio, amicos illius penè omnibus corrumpens muneribus, adversarios reddidit, & inimicos ad deteriora provocavit. Tandem post multa hincinde commissa praelia Rex apud Rothomagum capitur, & retro carceri mancipatur. Mittuntur ab Otone Rege Germanorum Nuncij: destinantur similiter à Rege Anglorum pro liberatione captivi ad Hugonem Legati: & nisi Regem dimiserit, gravia in eum se facturos è proximo comminantur. Dux Regum gravi Legatione commoveus, Ottoni quidem pro parte dissentit, pro parte verò favendo consentit. Edmundi autem Regis Anglorum Legatis Regem captivum neque in proximo, neque praeter rationem fore dimittendum respondit, asserens se ob minas Anglorum nihil omnino facturum: *Ipsos quin potius veniant, quid & quantum valeant Gallo, in armis expertiores.* Iratoq; Legatos expulit: & consultum se conferens ad suos maximis in Reges indignabatur amplificationibus, &c. Tandem persuasionibus

Ludovicus
Rex Gallorum
capitur.

Hugo Dux
Anglorum
contumaci-
puit.

M 2

suorum

Verba Du-
cia ad Re-
gem capti-
vum.

Rex à cap-
tivitate di-
mittitur.

Legatio
Gallorum
ad Ottonē
Regem.

Conradus
Rex Ge-
naudorum.

ſuorum factus mitior. Ottonem Regem Francorum Orientalium petit, cupiens de hac re latius cum eo conferre aliquid; & præmiſſis Legatis colloquendi cum eo locum & opportunitatem petijt, ſed minimè inpetravijt; unde cum indignatione in Galliam Celticam reverſus eſt. Videns autem ſibi malum ex omni parte paratum, Regem Ludovicum adit captivum, quem his verbis alloquitur: *Parvum te, ô Rex, adverſariorum infeſtatio in partes olim compulſiſt ultra marina: inde revocatus meo ingenio, paterno es Regno reſtitutus. Poſteaquam diu meo acquieviſti Conſilijs, ſemper in omni proſperitate floruiſti. Nunquam niſi tui furoris pertinaciâ à ſe deſeci. Nam inſimulorami & imprudentium hominum diſpoſitione uſus à recto tramite plurimum aberraviſti, & non me ſolum, ſed omnes Principes ac nobiles Regni contempſiſti. Unde & magna te rerum calamitas digna ſecuta eſt. Quomodo enim me præter neceſſaria & glorioſa quæque tibi provenire potuiſſe confiſceres? Multum tibi in hoc tuo eſt errore derogatum. At jam nunc memineriſti te eſſe virum: & conſidera, quid tua rationi conveniat: ſicque virtus redeat, qua in benevolentiam utrumque revocat; te imperantem, & me militantem: & ſic me per reliquos omnes imperio tuo ſubjugatos recipies. Eſi quoniam à me Rex creatus adhuc nihil mihi penitus dediſti: Lugdunum mihi ſaltem jam tibi militaturo accomoda: quod cauſa criſiſ deiſeſervanda in ante. Rex utpote captus, & qui liberari maluerit, quàm ut pater ſuus olim in vinculis mori, poſtulationi Ducis præbuit conſenſum. Unde ſtatim à capivitate dimiſſus, Fare ſeſe recepit. Adſunt ſui per ducem de Lugduno expulſi: adeſt Gerberga quoque Regina multâ virtute memorabilis ſamina foror primi Ottonis: aderant & quidam Galliarum Eccleſiæ Pontifices: viri quoque nonnulli nobiles atque illuſtres. Apud quos Rex Ludovicus contra Ducem Hugonem penè lachrymans hanc querelam proſequitur: *Eja tu Hugo, eja tu Hugo! quantis bonis à te privatus, quantis malis afflictuſ ſum? quanto etiam nunc merore detineor? Urbem Rhemorum peraviſti, Lugdunum ſurripuiſti, quibus duabus ſolis civitatibus recipi conſueveram. Pater meus captus, & in carcerem detrufus vitam ſimul & regnum miſerabili mutatione rerum amiſit. Ego vero in eadem præcipitatus mala, nihil ex paterno regno, niſi ſpectaculum præbeo: quo factum eſt, ut mihi jam nec vivere liceat, nec tamen liceat mori. Quo me tandem conſeram miſer? Parâniſque amplius conqueri ſuum infortunium, ab indignantiſſimis factum amicis prohibitus fui. Deinde animum temperans, conſilium habuit cum ſuis, & placuit in communi utiliter, quatenus legatio mittatur ad Ottonem Regem, quâ ereptionis ſuæ modum illi faceret manuſcriptum. Itaque Ottoni Regi per Legatos ereptionem ſuam inſinuat: prius captivum ſe, nunc autem bonis omnibus ab Hugone ſpoliatum denuntians. Unde & amico ferat auxilium poſtulat, ut ablataſ nequiter ab Hugone civitates recuperare valeat per ejus ſuffragium, orat. Otto clementiſſimus Rex Francorum Orientalium Legationem Ludovici Regis Gallorum benigniſſimè excipiens, ſe in auxilium ejus venturum promittere non dubitat, & mox præfixo termino veniendi copias exercituum parat. Nec minus à Conrado Rege Genaudorum, ideſt, Burgundionum copias petit & accipit. Otto itaque Rex magnus cum Rheno tranſmiſſo evercitum duceret per Belgicam, Conrado regi obviavit: qui tunc ab Alpiſus egreſſus cum multa expeditione Ludovico Gallorum Regi in auxilium properabat. Ambo igitur juncti cum equitatu plurimo gradiebantur. Quorum adventum**

Rex

Rex Ludovicus audiens ocius accurrit. Tres itaque Reges in unum collecti Lugdunum imprimis aggredi statuunt, & mox sine mora illuc exercitum deducunt: verum considerantes laborem suum omnem, propter montes, qui civitati adjacent, Lugdunum deferunt, & urbem Rhemorum in planitie sitam oblidione cingunt: quâ tandem post octo dies capta, ingrediuntur victores. Arnoldus Rhemorum Archiepiscopus per Ducem Hugonem dudum expulsus, ad sedem suam iussu regum per manus Friderici Moguntini & Ruperti Trevirensis Archiepiscopi cum honore restituitur: & Hugo filius Heriberti comitis in vasor Pontificatus Rhemensis expellitur. Ad urbis verò custodiam Rex Ludovicus Girbergam Reginam cum aliquot viris illustribus depuati fecit. Inde Reges cum universo exercitu in Hugonem acturi, omnia quæ illius erant diripiunt: & Ligerim fluvium transeuntes usque ad terram Nortmannorum, incendijs & prædâ universa devastantes, unanimiter procedunt, tandem Regis Ludovici Gallorum atrociter ultri contumeliam, & etiam injurias Hugoni compensantes, iter quique ad sua retorquent.

Civitas
Rhemorū
capitur.

Anno etiam prænotato Editha filia Regis Anglorum, uxor magni regis Ottonis moritur, & in Ecclesia Magdeburgensi sepelitur: mulier sancta, & Deo multum devota: eleemosynis, jejunijs, orationibus, & bonis operibus in omni vita sua semper studiosissime intenta. Hæc peperit Regi Ottoni duos generosos principes, videlicet Lutholfum ducem Saxonie, & Wilhelmum Archiepiscopum postea Moguntinum; de quibus suo loco inferius latius dicemus. Eodem quoque anno moritur Bertholfus dux Bavarie frater Arnolphi quondam Ducis, de quo in superiori- bus nonnulla diximus: Ducatus verò totius Bavarie ab Ottone rege magno Heinrico fratri suo traditur. Porro filij Arnolphi ducis & fratris Bertholphi propter suam superbiam, & patris imperium ob rebellionē Ducatu Principum iudicio ab Heinrico rege primo patre Ottonis perpetuo privati confugerant ad Ungaros: posteaque reversi Comitum nomine & ordine cogebantur non immerito esse in ævum contenti.

Editha U-
xor Regis
moritur.

Heinricus
fit Dux Ba-
varie.

DCCCCXLVII.

Anno Diethmari Abbatis xxii. Otto rex magnus vocatus denuo ab Agapito Pontifice Romano Italiam ingreditur cum magno suorum exercitu, & Berengarium juxta urbem Ticinensem superans, Adélindam de carcere liberat, ac secum in Germaniam ducit, eamque sibi copulavit in uxorem.

Erat autem Berengarius homo ferus, nimiumque avarus, & sicut Eurandus Ticinensis Diaconus ait, qui omnem justitiam venderet pecuniâ. Is quondam ab Hugone de Italia fugatus venit ad regem Ottonem, & benignè ab eo tractatus, cum Hugo multam pecuniam Regi polliceretur pro eo, non solum illi non est traditus, sed etiam favore imperiali Regno postea restitutus. Qui, cum Hugone tandem depulso sæviret in Italia, prudentiam & virtutem memoratæ reginæ Adélindis cepit habere suspectam, ne si alicui denuo nuberet, potenti Regno pelleretur. Quapropter in multis eam afflixit; quò tanti decus splendoris vel extingueret, vel certè minueret, seu obscuraret. Hæc autem fuit filia Rudolphi quondam Regis Burgundionum, qui regnavit in Italia, & dominæ Berthæ reginæ scilicet Berchardi ducis Suevorum, quam defuncto Rudol-

Berengarius
facit in
Italia.

Adélindis
Regina ca-
pitur à Be-
rengario.

M 3

pho

Rex Otto
secundam
duxit uxorem.

Berengarius
ad gratiam
recipitur.

Hermannus
Dux
Suevorum.

Dux Hugo
persequitur
Arnolphum.

pho Rex Hugo in conjugium duxit, filiamque illius filio suo Lothario copulavit. Italiam itaque ingressus rex Otto eam de captivitate Berengarii liberavit; quam sciens esse mulierem pulchritudine corporis speciosam, & virtute animi splendidam, ejus amorem ad se muneribus tentavit. Quo fideliter experto eam sibi copulavit uxorem, & cum ea Papiam, quæ sedes fuit Regni, obtinuit. Quod videns filius Lutholfus, tristis ab eo discessit, protectusque in Saxoniam, aliquamdiu moratus est in loco funesto Salvelden. Rex autem celebratis Papiæ nuptiis in Germaniam postea cum nova uxore Adelinda seu Adelheide revertitur, Conradum Ducem Lotharingiæ dimittens contra Berengarium in Italia. Posthæc Berengarius consilio Ducis Conradi Regem subsecutus est in Germaniam, pacem cum eo facturus, & per omnia jussis ejus obtemperaturus. Qui veniens ad urbem regiam, jussus est in hospitio remanere sibi preparato: neque enim Regis faciem videre per triduum promeruit. Quod ægrè tulit Conradus, qui cum de Italia suis persuasionibus adduxerat, similiter & filius Regis Lutholfus, qui unum cum eo sentiebat. Veruntamen Rex in sua persistabat sententia, dicens: *Animi Tyranni patientia probandum.* Elapso triduo Rex Otto Berengarium alloquitur, & in gratiâ ejus, ac Regiæ suscepit deditionem, sponsonem dat, fœderisque spontanei diem locumque urbem designat Augustam in Suevia. Ubi dum Conventus fieret Principum, Berengarius manus filij sui Adelberti manibus suis implicans, coram omni exercitu se cum filio Regis famulari subjugavit, & ejus servitutum imperio deinceps omni tempore promissit, & ita dimissus cum gratia & pace in Italiam remeavit: sed per suam Tyrannidem totius in se Italiæ odium concitavit.

DCCCC XLVIII.

Anno Dietmari Abbatis xxiii. Hermannus Dux Suevorum Princeps potens atque ditissimus, accedens Regem Ottonem talibus eum sermonibus alloquitur: *Non lateo Dominum meum Regem, me pradiorum latitudine ac pecuniarum immensitate prædictum abique liberis esse, nec est præter unicam filiam meam parvulam, qua mearum rerum heres existat, me decedente. Placeat itaque tibi Domino meo Regi, filium tuum Lutholfum mihi adoptare in filium, quatenus unica filia mea conjugio copulatus, mearum rerum fiat hereditate magnificus.* Placuit Regi consilium Ducis Hermannii: & quod poposcit, sine dilatione complevit. In brevi posthæc Dux Hermannus moritur, & gener ejus Lutholfus Ottonis regis filius ducatu Suevorum cum omni possessione hereditatis jure potitur. Qui potestate acceptâ, animum tranquillum, quem habuit puer, exiit, armatumque militem in Italiam ducens, aliquantisper ibidem urbibus captis, & sub custodiam traditis, in Sueviam revertitur. Anno prænotato Hugo Dux Celticæ Neuftriâ à Regibus priori anno combustam dolens copias parat, & in Arnolphum comitem, cum in Regem Ludovicum non auderet, cruentum ducit exercitum. terram ejus miserabiliter ubique devastans. Impugnavit etiam quædam ipsius oppida, sed cum sex dies nullum comprehendere posset, frustratus desiderio ad sua revertitur. Quæ cum à Duce inaniter gererentur, Rex Ludovicus Mufonium obsidione premebat, eò quod nepos Ducis Hugo jam Archiepiscopatu Rhemorum privatus ibidem eo tempore moraretur. Quod cum ad noticiam Ducis pervenisset, suorum collecto quàm magno

potuit

potuit exercitu, contra Regem properat; quod Rex intelligens, obsidione soluta. & ipse ad Rhemorum civitatem revertitur, quò iussu regio conveniunt ex Celtica ferè omnes Episcopi, Abbates, Comites, & Nobiles, illis duntaxat exceptis, qui partes Ducis Hugonis sequebantur. Communi omnium decreto statuitur, ut regie dignitatis causa disponderetur apud Regem magnum Ottonem, eò quòd ipse tunc in Belgica moraretur, & apud alios, quorum prudentiæ Respublica videretur commendanda. Et legatis utrinque directis Rex Otto indicit colloquium generale in palatio Aquisgrani ad festum Dominicæ resurrectionis proximè habendum. Eodem Anno Rege Hugone mortuo, sicut dictum est suprà, Lotharius filius ejus solo nomine regnat in Italia: Berengarius enim clementiâ ferenissimè Regis Ottonis potenter ubique tyrannizat, exceptâ Monarchiâ Veronensium & Provinciâ Aquilegensi, quæ Ottonis Imperio parebant.

CCCCXLIX.

Anno Diethmari Abbatis xxiv. Hermannus Dux Suevorum supradictus obijt, cui Lutholfus gener ejus, Ottonis Regis filius de quo jam plura diximus, in Ducatu Suevorum successit. Eodem quoque Anno Taxis Princeps Hungarorum cum magno suorum exercitu intravit Italiam contra Berengarium, cujus impetum ferre Tyrannus cum minimè posset, pacem emere pecuniâ coactus fuit. Nam decem modios nummorum accipiens à Berengario Barbarus Princeps cum suis mox in Ungariam reversus est. Anno prænotato Rex Otto, & Ludovicus Gallorù juxta conditum ad festum Dom. resurrectionis in Aquisgrani conveniunt; ad quas & Germania & Gallia nonnulli quoque Principes, Episcopi, Abbates & Comites confluxerunt, qui omnes cum summa reverentia & honore sanctum Pascha in dicto Palatio celebrarunt. Inverè dum hæc per memoratos reges Aquisgrani cum necessarijs consultationibus agerentur, Hugo Dux apud suos contra Ludovicum regem suâ consuetudine pravas consultationes tractabat, opportunum asserens in absentia regis urbem Rhemorum debellandi; quæ illà vice tam Episcopo, quàm militibus vacua videbatur. Consentientibus Duci amicis civitas Rhemorum obsidione cingitur, & posteaquam ab utraque parte pluries fortiter fuerat dimicatum, Dux audito regis adventu soluta obsidione die tertiâ decimâ cum ignominia retrocessit. Nam rex Ludovicus copijs ab Ottone rege susceptis in Galliam festinus revertitur, quo Rhemos potenter intrante, Hugo necessariò fugatur. Conveniunt Rhemis ad regem, qui partes illius tuebantur, ac de ipsius omniumque salute consultant. Et quia rerum utilitas postulabat Regum consilijs interesse Ottonem, de communi omnium decreto mittuntur ad ipsum legati, qui nomine Regis & totius communitatis ipsum rogarent, quatenus tempus & locum constituere dignaretur ad commune inter ipsos habendum colloquium. Rex Otto volens consentire amico pro habendo colloquio, finem statuit Augusti, secus fluvium qui vocatur Kara. Dum hæc agerentur, Dux Hugo non mediocriter dolebat, nepotem suum Hugonem à Præfulatu Rhemensis Ecclesiæ depulsum; unde & illum monebat, ne Pontificale officium propterea intermitteret, sed amplius frequentaret, nec sese abdicatum nimium tristaretur. Atque ne penitus videretur abjectus, ei persuasit, ut aliquos ad gradus promoveret Ecclesiasticos. Qui confortatus exhortatione Avunculi,

Hermannus Dux Suevorum obijt.

Ungari de viciant Italiam.

Hugo Dux Rhemos obsidet.

Hugo in. valet divi. machinatur.

Theo-

Synodus
Virdunensis.

Hugo iterū
condem-
natur.

Synodus
Episcoporum.

Thetbaldum Sueffionenſis Eccleſiæ Diaconum vocari fecit, ipſumque Presbyterum ordinans adiutorio, & favore Ducis avunculi, mox Ambianenſis Eccleſiæ confecravit Antiftitem; in cuius ordinatione ex omnibus Rhemorum Diœceſanis Guido tantum Sueffionenſis Epifcopus favore, & intereſſe compertus eſt: quod honori ejus non in parvum periculum poſtea proveniſſe cunctis innotuit. Poſt hoc autem tempus advenit menſis Auguſti finis, quo rex Magnus Otto indixerat colloquiū, & convenerunt ſecus fluvium Karam. Aderat & Dux Hugo ipſe Regis Ludovici deſertor, & caſtra exercitus ſui juxta vicum Duodecimum locaverat, ut pro nepote apud Epifcopos cauſam ageret: Reges autem Otto Magnus Francorum Germanorumque, & Ludovicus Francorum Occidentalium Gallorumque ſpecialia ſua imprimis tractaverunt: quibus diſpoſitis Duci locus dicendi pro Nepote conceditur. Qui cauſam Nepotis apud Epifcopos diligentiffimè cupiens dare promotam, multa produxit in medium, quibus Nepotem injuſtè querebatur amotum. Quod cum ad aures Regum fuiſſet perlatum, juſſerunt cauſam mox inter Arnoldum, & Hugonem ab Epifcopis tunc præſentibus diligentiffimè examinari terminari: ita videlicet, ut & Dux tempore competentis de univerſis unde culpandus videretur, Regi ſatiſficeret. Epifcopis itaque rationem excipientibus omnium, quæ ab utraque parte dicebantur, illud grave nimis eſt viſum, quòd Hugo abdicatus ſacerdotio contra fas & decreta Canonum Thetbaldum Eccleſiæ Ambianenſium ordinaviſſet Epifcopum. Mox Regum Imperio hujus cauſæ ulteriorem ventilationem in aliam ſynodum debere transferri fuit ab Epifcopis conſtitutum. Rex Otto ſynodum Epifcopis indixit, Virduni habendam ad xv. diem calendarum Decembrium. Interim verò Pontificatus Rhemorum Arnolde conceditur, & Hugoni conſolari permittitur in Caſtello Moſonienſi. Pax quoque ſequit̃ra inter Ludovicum Regem, & Ducem Hugonem Ottonis imperio ſtatuitur, & ſervanda uſque ad tempus ipſius ſynodi ſacramento confirmatur.

Adveniente tandem præſtituto tempore ſynodalis convocationis apud Virdunum conveniēte Pontifices: inter alios evocati. Adelbero Meſenſis, Gauſelinus Tullenſis, Hiltheholdus Mimigart Wirtenſis, Iſrahel Britigena, viris clariffimis quoque aſſiſtentibus Brunone valde Religioſo & Reverendo cum Abbatibus venerandis compluribus: quibus præſidebat Rupertus Archiepiſcopus Trevirorum cum Arnolde Rhemenſi. Ad quam ſynodum Hugo invalor Eccleſiæ Rhemorum vocatus, miſſis pro eo Adelberone & Gauſelino Epifcopis venire contempſit. Unde & iterum Epifcoporum ſententiā condemnatus invalor abjectus eſt; & Arnoldus in Pontificatum omnium, decreto denuo confirmatus. Sicq; nullis rerum determinatis rationibus ſynodus iſta ſolvitur, & alia indicitur habenda Idibus Januarij in Eccleſia Moſonienſi.

CCCCC.

Alia Synodus.

Anno Diethmari Abbatis xxv. Indiſtione Romanorum octavā, die menſis Januarij decimā tertiā ſynodus Epifcoporum habita eſt præcepto Regum Ottonis, & Ludovici in Baſilica ſancti Petri apud Moſonium præſidente Ruperto Trevirorum Archiepiſcopo: in qua conveniunt omnes ſerè Diœceſani Provinciarum Trevirenſis, ac Rhemenſis, conſe-

dente etiam Arnolde prænominato Metropolitano, cuius discutienda erat causa. Affuit & Hugo intrusus Ecclesie Rhemensis, qui tamen synodum intrare noluit, sed Epistolam nomine Agapiti Papæ signatam per suos synodo legendam transmisit. Quæ cum soluta & lecta coram omnibus fuisset, nihil auctoritatis canonice habere videbatur; nihil etiam pro ejus causa significare, nisi ut ei præfatus redderetur. Unde cum Pontifices ad consultandum sese contulissent, mox eam penitus cassandam duxerunt; eò quod rem in controversia pendente absque ratione Canonice discussionis præciperet terminari, cum abdicatione Pontificatum juberet esse reddendum. Comuni ergo Pontificum sententiâ iterato decretum est, Arnoldum verum Ecclesie Rhemensis Episcopum esse habendum, utpote qui nullius synodi judicium refugerit: nec ordinem suum aliquo crimine sordidasset. Hugo verò, qui ad duas synodos vocatus venire contempsit, à Rhemensis Præfatus regimine penitus jubetur esse remotus, donec in tertiam synodum veniat, sequæ de objectis criminibus legitimè faceret expurgatum. Hujus capituli sententia de xix. capite concilij Carthaginensis extracta litteris committitur, & Hugoni abrogato destinatur. Cum autem cautionem Episcoporum vidisset Hugo subscriptam, iratus est vehementer; ac Ruperto Trevirorum Archiepiscopo præfidenti synodi per suos contumeliosè remandavit: *Nihil se deinceps Episcoporum decreto penitus esse facturum*. Et ita synodus ista dissolvitur, & alia in Palatio Ingelheim servanda ad kalendas Augusti proximas omnium consensu & voluntate indicitur.

Hugo iterum condemnatur.

Hugo contumaci Pontifex.

Anno prænotato per multa Germania, & Gallie loca magni & frequentes terræmotus facti sunt, & complura ædificia subverterunt, innumerisque arbores radicitus dejecerunt.

Anno verò præsignato die mensis Augusti primâ synodus universalis mandantibus Agapito Papa II. & Ottone Rege magno in palatio Imperiali apud Ingelheim juxta Rhenum duobus à Moguntia miliaribus in Basilica Parochiali S. Remigij servata est cum necessarijs ad causas sequentibus. In qua vice & nomine memorati Papæ Agapiti præfedit Marinus Episcopus Hostiensis sanctæ Romanæ sedis Cardinalis atque Legatus ad eandem synodum specialiter missus & ordinatus. Convenerunt ad hanc sanctam synodum ex diversis Provinciis & Diocæsi-bus Episcopi secundum ordinem infra scripti. Marinus Episcopus Hostiensis Cardinalis prædictus Legatus & præfident in concilio, Fridericus Archiepiscopus Moguntinus, Rupertus Archiepiscopus Trevirensis, Wigfridus Archiepiscopus Colonien-sis, Adeldacus Archiepiscopus Bremen-sis, Arnoldus Archiepiscopus Rhemensis, Bappo Episcopus Wirceburgensis, S. Conradus Episcopus Constantiensis, S. Udalricus Episcopus Augustensis, Thierhardus Episcopus Hildesheimensis, Bernhardus Episcopus Halverstatensis, Duro Episcopus Padelbrunnensis, Liopeacus Episcopus Ripuen-sis, Michael Episcopus Ratisponensis, Farabertus Episcopus Tun-grensis sive Leodiensis, Dodo Episcopus Osnabrugensis, Eucherus Episcopus Myndensis, Heroldus Episcopus Salzburgen-sis, Adelbertus Episcopus Patavien-sis, Starekhardus Episcopus Eichsteten-sis, Borath Episcopus Slefvvicen-sis, Wichardus Episcopus Basiliensis, Liefdach Episcopus Ribunen-sis, Hildeboldus Episcopus Mimer-garturden-sis, Rictovo Wor-matiensis

Synodus ad Ingelheim.

S. Conradus
S. Udalricus

N

matien-sis

Interſue-
runt concilio Epifco-
pi xxxiii.

Rupert. Ar-
chiepiſcop.
loquitur.

Marinus Le-
gatus loqui-
tur.

Ludovicus
Rex Gallo-
rum loqui-
tur.

matienſis Epifcopus, Reginboldus Epifcopus Spirenſis, Gauzlinus Tul-
lenſis Epifcopus, Adelbero Epifcopus Metenſis, Berengarius Epifcopus
Virdunenſis, Valpertus Cameracenſis Epifcopus, Baldericus Trajeſtenſis
Epifcopus, Rudolfus Laudunenſis Epifcopus. Intererant etiam huic ſan-
cto Concilio Abbates noſtri Ordinis complures: Hademarus Abbas Ful-
denſis, Diethmarus Abbas huius Cœnobij Hirſaugienſis, Adalbero Abbas
S. Ferrucij in Bildenſtat, & alij, quorum incertus eſt numerus. Horum
omnium cuique cùm liceret ex decretis vel Canonibus ſanctorum pa-
trum proferre, quæcunque negotio viderentur accommodata, diſponendi
tamen auctoritas & interpretatio rationum Ruperto Trevirorum Ar-
chiepiſcopo fuit commiſſa; eò quòd divinarum humanarumque rerum
ſcientiâ & eloquentiæ efficaciam præ cæteris haberetur inſignis. Judiciij
autem cenſura penes Marinum Apoſtolicæ Sedis Legatum remanſit.
Conſidentibus cunctis poſt præmiſſas ſecundùm conſuetudinem cele-
brandi Concilij preces, poſtquam recitata ſanctorum patrum Decreta,
ſereniſſimi reges Otto Germanorum & Ludovicus Gallorum in ſacram
ſynodum admiſſi ſunt: quibus etiam ſedentibus Rupertus Archiepiſco-
pus Trevirorum dixit: [Multa ſunt, patres Reverendi, pro quibus hic
apud ſereniſſimos reges in unum congregati ſumus: plurima etiam ſunt,
quæ veſtrâ providentiâ videntur ordinanda, cùm totius Galliæ repub-
licam temeritate pravorum nimium conſter eſſe turbatam, extremiſq;
periculis jam penè ex omni parte ſubjectam. Quapropter & leges tam
divinæ, quàm humanæ contemnuntur paſſim ab improbis; cùm is, cui
jus regnandi hæreditas debetur paternâ, ſuorum inſectationibus captus,
& conſectus in vincula, nullam habere videatur facultatem impios corri-
gendi. Rhemorum quoq; Metropolim caterva pravorum devaſtat fuga-
to paſtore. Hinc Deus contemnitur: jura Eccleſiaſtica violantur: cultus
vileſcit divinus: Clerus deſpicitur, totâque religio noſtra prophanatur.
His ergo malis, patres reverendi, oportet nos pro viribus reſiſtere, & im-
pijs pravorum conatibus diligentiffimè obviare. Ad hoc enim in unum
congregavit nos gratia Spiritûs Sancti, quatenus regnum diviſum, & ob
hoc penè collapſum, reformemus ad unitatis & pacis concordiam, ut &
Dño regi deinceps libera poteſtas regnandi ſit integra: & paſtorē ſuum
habeat viduata Rhemorum ſancta Eccleſia.] Cuius ſententiam Marinus
Apoſtolicæ Sedis Legatus comprobans ſubjicit: [Optimè atque utiliter
locutus eſt Cœpiſcopus & frater noſter Rupertus: qui regnum prius cen-
ſui reſtituendum ſpoliato, ut poſtea ſine metu tyrannidis ſancta refor-
metur Eccleſia. Quod ut Deo annuente fieri queat, imprimis audienda
erit cauſa ipſius Domini ſereniſſimi regis Ludovici: ſi id quoque veſtri
patiatur cenſura judiciij.] Sancta ſynodus reſpondit: [Placet ut audiatur.]
Tunc Ludovicus rex ſurgens de latere Magni regis Otonis cœpit ſtans
cauſam ſuam concilio proponere: quam juſſus ſedere ita inchoans bre-
viter continuavit.

[Quantum Hugonis inſtinctu & impulſu conqueri apud veſtras
paternitates compellar, O Reverendiſſimi Patres, ille novit omni-
potens Deus, cujus vos gratia huc in unum congregavit. Pater ejus, ut à
principio exordiar, genitori meo invidens regnum, dum & domi mili-
tiaque deberet obſequium, non ſolùm rebellionem nequiter intulit, ſed
captum

captum coniecit in carcerem, in quo & miserabiliter mortuus fuit. Me quoque puerulum cum Matre fugere in partes transmarinas eodem tempore coegit. Patre autem extincto, & me in exilium deportato, ipse cum reminisceretur patris sui propter insolentiam necati in bello, regnum suscipere formidabat: qui tam mihi procuracionem regni penitus invidere, Rudolphum promovit: sed Divinitas res illius sicut & cetera, quando voluit, regnandi finem determinans imposuit. Dum tandem illo mortuo regnum iterum vacaret paternum, me bonorum consilio inductus à partibus transmarinis revocavit, & omnium consensu in regnum promovit, nihil mihi præter Lugdunum relinquens. Promotus autem, cum ea quæ juris erant regij, prosequeretur, adversum me animum suum induxit. Factus itaque latenter inimicus, si quos habebam fautores, pecunijs subvertit, inimicos omnes in mei odium amplius provocavit. Tandem crescente invidia dolum corde produxit latentem, factaque cum Nortmannis conspiratione me captivum detinere, persuasi ab eo, in se regnum confidens posse transferri. Nec defuit insidijs effectus. Caprus fui & carceri mancipatus, cum nihil talium suspicaret. At ille me manibus Nortmannorum eripere simulans, omnes filios meos jure oblidum dandos petebat. Sed his qui mihi fide fuerant devotiores, omnes dare recusantibus, uno dimisso, à Nortmannis me recepit. Jam libertatem sperans, quò animus impelleret, ire stavebam; verum aliter provenisse manifestum est. Nam captum me in vincula mox coniecit, toroque desinquit anno captivum. Postea cum ab amicis super hoc indignantibus sese impetendū formidaret, libertatem mihi spopondit: si urbem Lugdunū à me reciperet, quā solā clauderetur: in quam solam cum uxore & filijs recipiebar. Quid facerem? Castro vitam deliberatus præposui, & libertatem pro civitate accepi. Et ecce nunc omnibus privatus, omnium opem deponso. Quorum omnium in quolibet si Dux ipse contraire audeat, nobis tantum duobus singulariter congregiendum pro veritate fuerit.] Quibus à rege Ludovico breviter dictis, Rupertus Archiepiscopus Trevirorum dixit ad Synodum: *Quoniam serenissimi Domini regis conquestionem contra desertorem (aut breviter & lucide, ut arbitror, digestam audimus: consequens mihi videtur Patres, ut quantum possumus, ejus causam determinemus. Dux ergo quoniam penè omnia regni jura sibi violenter usurpavit, eique veniti viribus non valemus, mitius hoc adtemperandum arbitror: ut qui Deum non metuit, nec hominem reveretur, multā ratione, multaque consideratione rerum, ad normam aequitatis Deo juvante reducat. Igitur juxta Patrum decreta & Regulam Canonicam imprimis ad satisfactionem fraternè ammonendus est: nec non & verbis suavisioris ad id modestissime revocandus. Quod si post blandos revocationis monitus respicere contempserit, omnium anathemate feriatur: habentes presidio, quòd à Domino Papa jam dudum sit admonitus, & jussus ab infestatione serenissimi regis Ludovici Domini sui quiescere. His à Ruperto Præfule Trevirorum prolatis, Marinus Sedis Apostolicæ Legatus subjunxit: Reminiscor, inquit, Dominum Papam ante hunc annum anathema promulgasse in omnes, qui hunc Dominum serenissimum regem Ludovicum Gallorum infestabantur: Epistolam quoque exhortatoriam per totum direxit regnum, quā bonos quoque monebat, ne ab ejus fidelitate deficerent. Rectissime igitur est dictum, quia cum à Domino Papa prius sit monitus, à nobis jam secundo benigne est revocandus.*

Hugon do
lum come-
morat.

Rupertus
Archiepisc.
loquitur.

Marin. Le-
gatus Papæ
dixit.

Et postea, si contempseris, omnium anathemate feriendus: nec solum ipse, sed omnes etiam, qui suis rebus Et temeritati consentiunt. Sed hanc solam à nobis accipiet opem, qui gladium Et arma non portamus; Et quid ab alijs accepturus est, qui omnium auxilium invocavit? Decreto sanctorum Patrum statutum, ut posteaquam Tyrannus anathema, quod est sancta Catholica Matris Ecclesie gladius, contempseris, Principum Et regum sensibili incursum plectendus est, ut mandatu distas obedire Pontificum. Ad hæc Magnus Otto Germanorū & Romanorum Imperator semper Augustus: Multa sunt, inquit, Patres, beneficia, quæ à vobis Domino Et Fratri nostro Ludovico utiliter possunt impendi. Etenim si armis divinis insectatores illius fueritis aggressi, consequenter aut facili tumultu quiescent: aut si pergant esse temerarij, nostris armis ut contemptores Ecclesie sacrosanctas citius sententiis infirmatos. Vos igitur iubente Legato Et Vicario Domini Papæ Ordinis vestri sacerdotalis arma potenter exerceite, Et adversarios amici regis nostri Ludovici gladio Spiritus sancti verberate. Suprum temeritas nisi quantumcunque humiliteris, ad nostrum deinceps spectabit officium, qui defendere sanctam tenemur Ecclesiam, arma contra presumptuos sumere, Et cervicem superbiorum iusta indignationis ense amputare. Quibus per Ottonem dictis, sanctæ mox synodi decreto suavior Epistola scribitur, & coram omnibus sub hac serie verborum recitatur: Sancta synodus in palatio Ingelheim auctoritate Domini Papæ Agapiti sub Dominis atque Oribodexi regibus Otione Et Ludovico utiliter habita. Hugoni Gallorum Duci, divini nominis timorem. Quantis malis, quantisque insectationibus contra sui Et agnitatem illam venerabilem Rhemorum vexaveris Ecclesiam, quantâ etiam crudelitate debacchatus sis in Dominum tuum regem Ludovicum Gallorum, omnium penè ora loquuntur mortuorum. Quod quàm sit impium Et sceleratum, leges divina simul Et humana palam ostendunt. Unde nos tibi compatiens ab his te malis amodo cessare monemus: Et ad Dominum tuum cum multa mansuetudinis humilitate quantocius ut reverti studas, exhortamur. Quid si contempseris, priusquam in diversa seramur, te anathemate sine dubio perstringemus: donec aut satisfacias secundum Canones, aut Romam apud Dominum Papam ratiocinaturus petas: cuius etiam litteris tui monitus, Et à tanto facinore prohibitus obedire contempsisti. Unde Et nos post illum tertio te monemus, Et ad correctionem pie volumus revocare. Hanc Epistolam totius synodi auctoritate roboratam Duci miserunt.

Artaldus
causâ agit
suam.

Posthæc surgens Artaldus Rhemorum Archiepiscopus, initium & progressum litis omnis ac historię inter ipsum & Hugonem subrogatum luculentissimè explicavit: quin & Epistolam protulit nuper à Domino Papa sibi transmissam, per quam, ut Episcopatum retineret, mandavit. Post cuius interpretationem Sieboldus quidam prædicti Hugonis Diaconus aliam mox Epistolam synodo porrexit, signo Domini papæ munitam, & à sede Romana, ut asseruit, nuper destinatam. Quæ coram sancta synodo similiter est recitata, ac diligentissimè discussa. In cuius textu id solum dicebatur, quod Rudolphus Lugdunensis Episcopus, Guido Sueffionensis, Hildegarius Belluacensis & ceteri provincie Rhemenfis Episcopi, ad Sedem Apostolicam, ob restitutionem Hugonis & abdicationem Artaldi misissent Epistolam. Unde & Dominum Papam ad eorum vota & petitionem omnia fieri velle Diaconus inferebat. Post cuius recitationem prædicti mox confurgentes Episcopi, sententiam Epistolæ penitus confutârunt: nec non & calumniarum inventorem hominem

nem

nem perditissimum acclamârunt. Quibus cûm adversari calumniator non posset, maledictis aggrediens Pontifices, eos publicè de perfidia criminabatur. Confestim à Domino Marino Sedis Apostolicæ Legato decretum fuit, ut capitulum de calumniatoribus legeretur. Quo recitato cûm ille non haberet, quod opponeret, Pontificum sententiâ Diaconatus officio, quo fungebatur, privatus est: & cum ignominia, ut merebatur, exire compulsus. Artaldo autem Pontificalis dignitas habenda ab omnibus decernitur; idque penitus confirmabant Patrum institutis, eò quòd nullius concilij rationibus interesse refugerit. Et hæc primâ die concilij acta sunt. Alterâ verò die post recitatas sacræ auctoritatis lectiones, & Domini Ruperti Archiepiscopi Trevirorum allocutionem, à Marino Sedis Apostolicæ Vicario constituitur, ut quoniam juxta sacræ legis sententiam Pontificalis dignitas Artaldo restituta est, in ipsius dignitatis pervasorem synodalis proferretur censura. Recitantur itaque Regulæ canonum, sanctorumque Patrum decreta, Innocentij, Alexandri, Symmachi, Sixti, Celestini, Zosimi, Leonis, Bonifacii aliorumque sanctæ Dei Ecclesiæ Doctorum illustrium. Quorum auctoritate constitutorum anathematizaverunt, & à totius Ecclesiæ Christianorum unitate separaverunt & excommunicaverunt Hugonem Rhementis Ecclesiæ pervasorem, donec resipiscat, & pro commisso scelere satisfaciât, aut se Apostolicæ Sedis examini personaliter repræsentet. Reliquis autem sacri concilij diebus tractatus fuit habitus de vita, & honestate sacerdotum, deque incestuosis & illicitis Presbyterorum conjugijs: & de illis qui Eucharistiam indignè trahant: de laicis quoque Ecclesiastica jura temerè violantibus, aut etiam sibi usurpantibus. Alia quoque nonnulla ibidem fuisse prolata ad utilitatem Ecclesiæ communem, quæ in actis ejusdem sacri concilij scripta leguntur. Indicta fuit post dies triginta synodus alia Lugduni habenda in Ecclesia S. Vincentij Martyris, ubi anathema in Ducem Hugonem, nisi compareat, exaretur.

Hugo pervasor Rhementis excommunicatur.

Anno itaque Dominicæ Nativitatis prænotato, in mensè Octobri, convenit iterum sancta synodus Episcoporum Lugduni in Ecclesia sancti Martyris Vincentij præsentibus ibidem serenissimis Regibus, Ottone Magno Germanorum, & Ludovico Gallorum, præfidente Marino sedis Apostolicæ Legato; ubi post orationes consuetas & sacras Lectiones relictissimâ serie recitatas, postque sacerdotum Canonum interpretationes, Hugonem Tyrannum anathematis vinculo imprimis percusserunt, eumque ab unitate sanctæ matris Ecclesiæ separantes ejiciunt; donec resipiscens Domino suo Regi satisfaciât: aut Romam pro sui absolutione apud Dominum Papam ratiocinaturus petat. In eadem quoque synodo sancta plurimus habetur sermo atque tractatus de Episcopis, qui cum Duce fuerant evocati ad Concilium, & venire contempserunt. De illis etiam agitabatur quæstio, qui consecrationi Hugonis contra statuta Canonum interfuerunt, & qui ab eo suas ordinationes sive promotiones acceptarunt. Damnantur etiam duo Pseudoepiscopi ab Hugone pulsò, jamque abrogato promoti & ordinati, Thietbaldus scilicet & Ivo; quorum prior Ambianensem, secundus verò Silletensem fordavit Ecclesiam. Damnatur etiam & Adalonus Lugdunensis Ecclesiæ Diaconus, per Episcopum suum Rudolphum infimulatus pro eo, quod Thietbaldum excommuni-

Synodus Lugdunensis.

Dux Hugo excommunicatur.

Contumaces à concilio damnantur.

Conſecrat.
Eccleſ. Ful-
denſis.

carum Eccleſiæ temerarius introduxit. Hi etenim in priori ſynodo apud Ingelheim cum Duce ad ſynodum evocati, venire contempſerunt. Denique plures alij pro ſuis criminibus ad ſynodum vocati, & contem- nentes venire, per ſententiã decreti ſunt excommunicati, & ab unitate Eccleſiæ ſacroſanctæ, donec reſiſcant, penitus abſciſſi & damnati. Qui- bus ritè peractis ſynodus ſancta in Dei nomine diſſolvitur. Concilio terminato Dominus Marinus Epiſcopus Holſtehiſis Apoſtolice ſedis Le- gatus atque Vicarius ab Ottone Magno Rege per nuncios rogatus in par- tes diſceſſit Germaniæ, & Eccleſiam Fuldenſis Cœnobij ab Hademaro Ab- bate poſt incendium prioris de novo conſtitutam elegantiffimè, confe- cravit: hiernèque tranſactâ Romam revertitur.

DCCCCLI.

Fridericus
Archiepiſc.
capitur.

Anno Diethmari Abbatis xxvi. Moguntia Civitas ab Ottone Rege magno obſeſſa eſt: cujus Archiepiſcopus Fridericus ab eodem denuo cap- tus eſt, & in Monafterio Fuldenſi ſub cuſtodia Hademari Abbatis non multo tempore mancipatus. ſed Regis clementiã citò dimiſſus. Cla- ruſt hiſ temporibus Arigandus Abbas Monafterij ſancti Perri in Gallia, vir moribus & doctrinâ integer atque ſanctiſſimus: qui ſtatim mona- ſtica puritatis tam in ſuo Cœnobio Senonenſi, quàm in diverſis alijs penè collapſum, verbo & exemplo magnificè reformavit: moriens tandem non ſine opinione ſanctitatis apud Senonas ſepelitur. Hiſ etiam tempo- ribus mortuo Wilhelmo Senonenſium Epiſcopo, Gerlandus Monachus noſtri Ordinis Cœnobij S. Germani Altiſiodoreniſis in ejus locum ſuc- ceſſit, vir in omni genere ſcientiarum doctiſſimus, & non minus vitæ me- rito, quàm eruditione ſcripturarum illuſtris: qui poſteaquam Eccle- ſiam Senonenſem ſtrenuè gubernâſſet annis aliquot, ſanctè moritur, & in ſuo Monafterio, unde venerat, ſepelitur. Poſt quem Hiedemannus Mo- nachus S. Dionyſij Pariſienſis in Archiepiſcopum Senonenſis Eccleſiæ ordinatus eſt: vir & ipſe in ſcripturis tam divinis, quàm ſecularibus e- ruditus; qui inter cætera ingenij ſui opuſcula de Muſica edidit pulch- rum libellum: de computo quoque Eccleſiaſtico. Et quædam alia, quæ ad noſtras manus necdum pervenerunt.

Gerlandus
ex Monach.
Archiepiſc.

Hiſ quoque temporibus Otto rex Magnus poſtquam victor Dano- rum extitit, & Godfridum Ducem eorum cum toto regno ad fidem Chri- ſti convertit, pro informatione gentis ſalutari continuanda Epiſcopatum Schleſviciſem de novo erexit, ubi Borathum noſtri Ordinis Mona- chum Cœnobij Corbejenſis in primum Epiſcopum ordinari præcepit. Si- mili devotione, & eodem tempore fundavit Epiſcopatum in finibus Da- norum, quem Ripenſem appellant, ubi Siebdaum Monachum noſtri Or- dinis Cœnobij Fuldenſis in primum Epiſcopum conſtituit: qui erat vir in omni ſcientia ſcripturarum doctus, eloquentiâ promptus, & ad per- ſuadendum idoneus, nec minus exemplo notabilis.

Hugo Dux
excommu-
nicatur à Pap.

Anno etiam prænotato, Ludovicus rex Galliarum poſteaquam Hu- gonem Ducem ſancta ſynodus Præſulum Lauduni excommunicaverat, multa adverſus illum prælia geſſit. Agapitus quoque Papa Romæ adu- nato Pontificum Italiæ Concilio anathema priori anno ſententiã Epi- ſcoporum apud Laudunum in Ducem Hugonem latum confirmavit, ipſumque de conſenſu omnium Præſulum in conſilio tunc præſentium de no-

de novo excommunicavit. Rex etiam Magnus Otto suorum ingentem exercitum misit in Galliam contra Hugonem in auxilium regis Ludovici. quemadmodum in sancta synodo apud Ingelheim habita promissum erat. Hugo itaque Tyrannus videns se desertum à suis propter excommunicationis sententiam, & ob id tantæ multitudini adversariorum haud posse resistere, sapienti amicorum usus consilio, Ludovici Regis gratiam postulans accipere meruit, & ablata mox omnia resignavit. Hoc fœdus inter Ludovicum regem Gallorum, & Hugonem Celticæ regionis Ducem juramentis necessarijs, & cautionibus confirmatum est: & deinceps ab utraq; parte usque ad mortem amborum inviolabiliter servatum.

DCCCCII.

Anno Diethmari Abbatis xxvii. Indictione decimâ, obiit Diethardus Monachus & Scholasticus sancti Aurelij Hirsaugiensis sextâ die mensis Januarii, anno ætatis suæ tertio, & sexagesimo. Cui mox in regimine scholarum successit Meginradus Monachus in omni varietate scripturarum doctissimus, & præfuit scholis Monachorum annis tredecim: qui multos suo labore discipulos laudabiliter instituit, sicut & ipse à suis Præceptoribus gloriosè prius institutus fuit.

Meginradus
dubio
scholasticus.

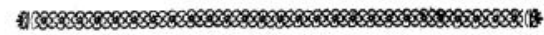
Anno etiam prænotato, de mense Februario mortuus est Marquardus Monachus, & scholarum Magister in Epternaco Cœnobio, ut supra diximus. Diœcesis Trevirorum, vir magnæ doctrinæ, morumque integritate multum venerabilis; de cujus ingenio, & opusculis superius anno Diethmari Abbatis septimo latius fecimus mentionem. Huic in regimine scholarum, ut Meginfridus dicit, successit Heribertus Monachus valde venerabilis, & præfuit annis decem & octo; homo certè doctissimus, & qui multa ad utilitatem posteritatis composuit.

Item anno præsignato, Diethmarus Abbas Monasterij hujus D. Aurelij Hirsaugiensis in ordine sextus moritur 12. die Maii, anno suscepti regiminis sui xxvii. nondum completo, & in Ecclesia sancti Aurelij sepelitur. Vir per omnia Deo dignus, amator fratrum integerrimus, & conservator Monasticæ disciplinæ studiosissimus, qui regularem observantiam sub Prædecessore suo penè collapsam, tam verbo, quàm exemplo magnificè reformavit: nec solum in spiritualibus pastorem se providum & utilem exhibere studuit, sed etiam in ampliandis, & conservandis possessionibus Monasterij vigilantissimus fuit. Monasterium suum libris, & ornamentis varijs magnificè decoravit, & quidquid ad augmentum divini cultus conducere poterat, studiosissimè impendit. Magna sub ejus regimine multitudo Monachorum exiit: quorum complures merito sanctitatis claruerunt insignes, & multis multa beneficia suis precibus à Domino impetrarunt. Plures etiam propter excellentiam doctrinæ omnimodamque scientiam scripturarum celeberrimi nominis habiti sunt; de diversis quoque Cœnobijs Monachi mittebantur ad Hirsaugiam; alij, ut sanctis instituerentur moribus, alij verò, ut divinarum humanarumque scientiam ab optimis Magistris haurirent scripturarum.

Diethmarus
Abbas
mortuus.

Monachorum
magistri
numerus.

De

**De Sigero hujus Monasterij Hirsaugienſis ſe-
ptimo Abbate, qui præfuit annis xxx. Menſibus iii. die-
bus xi. & geſtis illius temporis.**

Sigerus fit
Abbas VII.

Ortuo atque ſepulto Reverendiſſimo Abbate Diethmaro, non ſine lachrymis filiorum, mox in ejus locum unanimi Fratrum conſenſu fuit electus Sigerus, Monachus quidam venerabilis, qui Decani (Prioris clauſtralis) multo tempore geſſerat officium; vir morum integritate, ac vitæ merito Reverendus, & tam in divinis ſcripturis, quàm in ſæcularibus litteris egregiè doctus, & ob id non ſolum Fratribus charus, verùm etiam cunctis in circuitu hominibus multùm dilectus, & honorabilis. Præſuit autem in multa ſanctitate huius Monafterio Hirſaugienſi annis xxx. menſibus tribus, diebus xi. Hic verò Sigerus ex Moguntia fuit oriundus, qui cùm eſſet annorum xxiv. multumque polleret honoribus in ſæculo atque divitijs, conſilio inductus Diethmari Abbatis, omnia pro Dei amore contempſit, & ſub ejus magiſterio in Cœnobio ſancti Aurelij hic apud Hirſaugiam monaſticæ converſationis habitum ſuſcepit. Qui gratiâ ſancti Spiritus præveniente ſimul, & comitante in brevi tempore valde in ſancta converſatione profecit: vitam ducens coram Deo puram ſanctamque, & coram hominibus penitus irreprehenſibilem. Anno quinto converſionis ſuæ communi omnium Fratrum voto, & conſenſu Prior, ſeu Decanus Monafterij ob zelum diſciplinæ, ac vitæ meritum inſtituitur, in quo officio tam religioſe, tam piè, ac prudenter ſe geſſit, ut omnium laudibus, & amore dignus haberetur. Electus tandem in locum demortui Abbatis paſtor in Cœnobio animarum, qualemſe exhibuerit ſubditis, quàm pium, quàm religioſum, quàm zeloſum erga diſciplinam regularem, quàmque humanum manſuetum, & prudentem, nemo ſcribere facilius potuiſſet, quàm illi, qui ejus in carne ſanctam converſationem videre meruerunt: in omnibus quippe ſemper fuit vigilans, atque ſolicitus, nihil plus appetens, quàm Deo veraciter placere, & virtutum omnium ſevivum, & imitabile ſubditis præbere ſpeculum, & exemplar; ne bona prædicans faciendâ ſubditis ſemetipſum perderet, ſi aliter quàm docebat, illum vivere contigiſſet. Unde quidquid ſermone docuit, exemplo prior demonſtravit: nemo illum unquam vidit otioſum, nemo irrationabiliter commotum, vel turbatum, ſed in bono virtutum ſtudio ſemper fuit occupatus, & mente ſtabilis, atque animo tranquillus. Vitam pulchrè inſtauravit monaſticam, & diligentiffimè cuſtodivit Regulæ puritatem.

Berengarius
ab Ottone
expulſus.

Anno quoque prænotato Berengarius Tyrannidem exercens in Italia, graviter premebat Romanos, quibus nimiam provocatis in iram, Otto Rex Magnus denuo vocatur in Italiam; qui veniens magno cum ſuorum exercitu Berengarium perjurum, & infidelem ſuperat, & de regno penitus amovit, expellens eum cum uxore de Italia. Sunt, qui ſcribant eum ab Ottone ſuperatum, de Italia ductum fuiſſe in Germaniam, & in caſtello Bambergenſi carcerali cuſtodix mancipatum, non multo poſt diem ſuum clauſiſſe noviſſimum. Cujus geſta tyrannidem, crudelitatem

Eutran-

8

Eutrandus Diaconus Ticinensis conscripsit. Anno etiam praesignato Agapitus Papa II. obiit, vir constans innocentisque vita, & magnanimus, qui Tyrannorum capita virtute divinâ calcavit, & in Domino confidens nulla hujus mundi adversa formidavit. Mortuus autem in Ecclesia sancti Petri Principis Apostolorum sepultus est, non sine opinione sanctitatis: cui mox in Pontificatu successit Joannes ejus nominis XII. natione Lombardus, & praefuit annis quatuor, mensibus decem, diebus quinque, qui per Ottonem Romæ in Concilio postea fuit ex sententia Cardinalium depositus, ut inferius suo loco latius dicemus.

Joannes sic
Papa XII.

DCCCLIII.

Anno Sigeri Abbatis secundo Lutholfus dux Suevorum filius Ottonis Regis Magni, Conradi Ducis Lotharingæ consilio & instinctu, conspiravit adversus Patrem; quod Conrado in malum finem successit, quem admodum inferius suo loco dicemus. Eodem anno mortuus est Wigfridus Archiepiscopus Colonienfis anno Pontificatus sui XIX. cui successit Bruno frater Ottonis Magni Regis Romanorum; vir magnificus, vitâ & actione præcipuus: cujus monumenta pietatis in multis Coenobiis & Templis Coloniae relucent usque in præsentem diem. Hic in Ecclesia Praefuit fuit devotus atque sanctissimus: in exercitu Dux potens & omnibus metuendus. Fratri sui Regis partes omni tempore fidelissimè tuebatur; cujus jussu exercitum pro Ludovico Rege duxit in Galliam, & omnem terram Ducis Hugonis desolavit. Praefuit autem Ecclesiae Colonienfis strenuè & utiliter annis duodecim, cujus vitam & gesta Rugerus Monachus sancti Pantaleonis descripsit.

Lutholfus
Suevorum
Dux.

DCCCLIV.

Anno Sigeri Abbatis tertio Ratherius ex Monacho Lobienfis Coenobij Episcopus Veronenfis, & bis inde pulsus, Italiam tandem deferens venit in Lotharingiam, & à Brunone Archiepiscopo Colonienfium Episcopus Leodiensis Ecclesiae post Farabertum ordinatus est: de cujus eruditione & infortunio plura superius jam diximus. Eodem anno Lutholfus Dux Suevorum deposita rebellione ad gratiam Patri revertitur: & Conradus Dux Dei & regis impius transfuga perjurus & infidelis ad Ungaros declinavit: quos persuasionibus suis perduxit in Lotharingiam contra imperium Regis, & venientes usque ad Sylvam carbonariam divinâ virtute apud Lobias prodire ulterius prohibiti sunt, & ob id non impunè redierunt. Anno quoque prænotato Ludovicus Rex Gallorum, posteaquam ad pacem & concordiam cum Duce Hugone rediit, tali modo vivendi terminum accepit: nam volens Rhemos adire, cum fluvio Axonae appropinquaret, per campestria lupum præire conspexit. Quem equo emissio infecutus per devia instanter exagrabat: ad omnes verò in medio cursûs lupi inclinationes equum impatiens obvertebat, nec quiescere patiebatur, donec equestri certamine fugientem evinceret. Equus ergo per invia coactus in cespitem offendens prolabitur: Rex verò graviter corpore attritus casu à suis exceptus est, & cum multo maiore omnium Rhemos deportatus. Vexabatur itaque infestis doloribus corpore toto, & post diutinam infirmitatem corruptis jam interius visceribus ob humorum colluviem, papulis crispillatis, quod Galli variolam vocant, toto corpore miserabiliter perfunditur. Quâ infirmitate diutius confectus

Conradus
Dux fugit
in Ungariam.

Ludovici
Regis casus

Ludovicus
Rex Gallorum
mori-
tus.

Q

diem

diem clauſit extremum anno vitæ ſuæ. ut Richerus Monachus ait, triceſimo ſeptimo, regni autem octavo decimo. Poſt quem Lotharius ejus filius regnavit in Gallia annis ferme duobus & triginta: cujus Mater fuit Girberga foror Ottonis regis magni Germanorum, relicta Ducis Giſelberti Lothariorum.

DCCCCX.

Fridericus
Archiepiſc.
mortuus.

Anno Sigeri Abbatis quarto mortuus eſt Fridericus Archiepiſcopus Moguntinus: cui in Pontificatu ſucceſſit Wilhelmus filius Ottonis regis Magni, & præfuit annis duodecim. Qui cum eſſet vir in omni ſcientia ſcripturarum doctiſſimus, ſcripſit inter cætera ingenij ſui opuscula, chronicam temporum in qua ſucceſſiones Pontificum Moguntinenſium ſecundum ordinem recensens de ſemetipſo ita in fine concludit dicens:

Wilhelmus
ſit Archie-
piſcop. Mo-
guntinus.

Hoc anno beata memoria Fridericus ſanctæ Moguntiacenſis Eccleſiæ Archiepiſcopus octavo calendæ Decembris obiit. Eodem verò anno ego Wilhelmus tanta ſucceſſione indigno loco ejus conſenſu cleri & populi ejusdem ſanctæ Sedis XVI. Calendæ Januarij in loco Arnſtetten electus ſum, & in die calendarum Januarij Moguntia ordinatus. Nota illius temporis conſuetudinem, quia nec Romam pro confirmatione mittitur: nec xxiv. florenorum millia, ut hodie, pro confirmatione Archiepiſcopi Moguntini exponuntur. Septimo decimo die menſis Decembris Wilhelmus iſte fuit electus, & ſeptimâ die poſtea, ut pater, ordinatus. Eodem Anno mortuus eſt Diethelmus Monachus & ſcholarum Magiſter apud Treviros in Monafterio S. Mathiæ; vir moribus & eruditione ſcripturarum inſignis, & omnium ore famoſiſſimus: de cujus opusculis mentionem fecimus anno Diethmari Abbatis ſeptimo, qui fuit Dominicæ Nativitatis dcccxxxii. Poſt quem Magiſter ſcholarum conſtitutus fuit Adelbertus Monachus ejusdem Coenobij, vir prudens & in omni genere ſcientiarum doctiſſimus: ingenio promptus & clarus eloquio: metro ſimul exercitatus & proſa: qui ad geſta Trevirorum addidit ſui acta temporis. Scripſit etiam de Monachorum juvenum inſtitutione ad ſeptem artes liberales nonnulla ſynthemata: & præfuit ſcholæ Monachorū annis xxiv. menſibusque tribus. Claruit hiſ etiam tempo-

Windekindus
ſcholaſticus
Corbejenſis.

ribus apud Saxones Windekindus Monachus Corbejenſis, vir in divinis ſcripturis doctus, & ſecularis litteraturæ non ignarus, qui annis plus quadraginta ſcholæ Monachorum præſidens, plures in omni ſcriptura Monachos erudit. Hic inter reliqua ingenij ſui opuscula ſcripſit de Origine Saxonum libros tres. Ad Mathildem quoque filiam Ottonis primi ſcripſit geſta Heinrici primi regis librum unum. Ad eandem vitam & geſta Mathildiſ reginæ uxoris ejusdem Heinrici regis primi. Ottonis quoque primi geſta ad eandem conſcripſit. Vitam ſanctiſſimi Pauli primi Eremitæ gemino ſtylo conſcripſit. Paſſionem quoque S. Theclæ virginis pari dicendi genere compoſuit. Multa etiam alia ſcripſiſſe dicitur: quæ ad manus noſtras adhuc minimè pervenerunt. Hic Windekindus in eo libello, quem compoſuit de ſtudijs veterum Monachorum; fateatur ſe famâ & eruditione Meginradi Monachi ac ſcholæſtici S. Aurelij excitatum veniſſe in Hirſaugiam, & cum eo diebus habitâſſe aliquantis, multoque ibidem reperiſſe Monachos vitæ merito venerabiles, & in omni varietate ſcripturarum doctiſſimos. Meginradum verò ſcholæſticum hiſ commemorat laudibus, dicens: *Monachorum ille doctiſſimus præceptor*

Windekindus
venit
in Hirſau-
giam.

veluti

veluti Hieronymus aliter divinorum interpres scripturarum profundissimus sua nos eruditione vertit in stuporem: ut verè caligis sapientia dici queat armarium, quippe quem nihil latuit doctrinarum.

Anno prænotato Ratherius ex Monacho Lobienſis Cœnobij anno priore Leodienſis Episcopus factus, inde civium tumultu expellitur: & Baldericus quidam annitente avunculo suo Regenhero Montensium comite in ejus locum Episcopus ordinatur. Ratherius autem jam tertio pulsus, bis videlicet ab Ecclesia Veronenſi, & ultimò nunc à Leodienſi ad Monasterium suum Lobias revertitur: ubi supervixit annis decem & novem in omni pace & tranquillitate, nihil amplius de Pontificatu cogitans. Claruit his diebus Mathildis Magni Regis Ottonis filia Monialis & Abbatiſſa Ordinis nostri Monasterij S. Servarii in Quedelenburg, ad quam Windekindus Monachus Corbejenſis plura, sicut diximus, conscripſit opuscula: quæ vitam juxta Regulam sanctissimi Patris nostri Benedicti semper duxit religiosissimam, & multas Christo virgines devotissimas verbo & exemplo in unum congregavit.

Filia Regis
Ottonis fit
Abbatiſſa.

Claruerunt etiam circa hæc tempora duo Ordinis nostri sanctissimi viri Gregorius Presbyter, & Eberhardus simili ordine sublimatus: quorum primus cum esset filius regis Anglorum, omnia quæ hujus mundi videbantur pro Dei amore deseruit, & exiens de terra natiuitatis suæ Romam peregrinus venit: inde profectus ad Monasterium Cassinense, sanctæ conversationis suscepit habitum, & multum in observantia Regularis disciplinæ brevi tempore profecit. Post annos paucos in visione admonetur ab Angelo Domini, ut pergat in Allemanniam, & quærat in nigra Silva locum, ubi quondam sanctus Meinradus Monachus Augienſis vitam duxerat Eremiticam: quoniam ita placuit Deo, ut ibidem recipiat vitæ hujus mansuetudinem. Qui confurgens acceptâ benedictione Pastoris, venit in Sueviam: & factâ inquisitione, locum sibi à Domino præparatum in nigra Silva reperit, & in eo habitare solitarius cœpit. Eodem quoque tempore fuit Eberhardus quondam Decanus Argentinensis Monachus in Cœnobio Schutterenſi, quod S. Pyrminius Episcopus dudum antea construxit, vivens in omni puritate sub venerabili Abbate Theobaldo. Huic invisione apparuit Dei Angelus dicens: *Surge, vade ad ferum Dei Gregorium, qui novus Eremi cultor in nigra Silva habitat: tuumq; adventum cum magno desiderio expectat.* Qui mox confurgens cum Abbatis sui Theobaldi consensu & benedictione locum sibi præmonstratum adiit, & sanctum Gregorium se expectantem invenit: à quo susceptus cum gaudio, simul habitare in omni sanctimonia cœperunt. Post hæc Domino adjuvante cellulam, in qua morarentur, construxerunt, & parvam Ecclesiam, quam Christus personali præsentia sanctificavit. Post mortem amborum evoluit paucis annis in eodem loco Monasterium nostri Ordinis in honore beatissimæ semper Virginis Mariæ constructum est: quod ad memoriam horum sanctorum Eremitarum usque in præsentem diem ad Eremitas usitato vocabulo nuncupatur, & magnus ad ipsum quotidie fidelium habetur concursus. Horum alter sanctus Eberhardus beato Pontifici Udalrico Augustensi multum familiaris extitit, & merito sanctitatis charissimus, cui & mortis suæ tempus longè antea prædixit. Ambo tam in vita, quam post mortem infinitis miraculis claruerunt: ambo cata-

S. Gregor.
Monachus
Eremita.

S. Eberhardus
Monachus.

Monasterij
Eremitarum
initium.

logo ſanctorum inſerti ſunt, amborumque geſta inſcripſis habentur:

Claruit hiſ quoque temporibus Adelbertus Monachus Metenſis in Cœnobio S. Vincentij, ſcholarum Magiſter, in omni genere ſcientiarum doctiſſimus: qui inter cætera ingenij ſui opuscula ad Episcopum Metenſem Adelberonem ſcripſit Chronicon tranſacti temporis, in quo ſucceſſiones omnium Episcoporum Metenſis Eccleſiæ recenſuit. Alia denique nonnulla ſcripſiſſe legitur, quæ ad manus noſtras necdum pervenerunt.

DCCCCLVI.

Rex Otto
belli geſſit
cum Un-
gariſ.

Anno Sigeri Abbatis v. Lutholfius Dux Suevorum filius Ottonis Regis Magni cum magno exercitu ſuorum Italiam hoſtiliter ingreſſus Adelbertum Tyrannum in bello ſuperavit. & penè totam devaſtans Ita-
liam cum multa præda reverſus eſt in Sueviam. Eodem anno Ungari ductu Conradi Lotharienſis quondam fugitivi Ducis regnum Ottonis denuo hoſtiliter invaſerunt. Quibus Rex Otto cum ſuis prope Auguſtam Sueviæ Metropolim viriliter occurrit. Conradus verò Dux de fuga & iniquitate ſua dolens ac poenitens ad regem Ottonem cum lachrymis re-
verſus: orans Deum, ut in poenam & ſatiſfactionem ſuæ perfidiæ in ipſo bello ab Ungariſ perimeretur: quod & factum eſt. Nam bello ur-
gente graviffimo in eo loco, qui ex nomine fluvij Lech appellatur Lech-
feld, non procul ab Auguſta civitate Rætiorum, Conradus Dux ab Un-
gariſ interemptus eſt, & multi ab utraque parte ceciderunt. Ceſſit tamen victoria regi Ottoni: qui orationibus & meritis S. Udalrici Auguſtenſis Episcopii adjutus, Ungariſ in tantum vicit & attenuavit; ut venire ultre-
rius nec vellent, nec poſſent in regnum Theutonicorum. Conradus ta-
men Dux ſecundum deſiderium ſuum in eodem prælio occubuit. Eo-
dem quoque anno Lutholfius Dux Suevorum filius magni regis Ottonis
rediens ab expeditione, quam hoſtili incurſu fecerat in Italia, mox in-
firmari cœpit, & non diu poſtea moriens diſpoſitionem provinciarum Sue-
vorum ſimul & uxorem cum liberis Patri commendavit.

Rex Otto
coronatur
Imperator.

Anno prænotato, cum Joannes Papa duodecimus in omnem eſſet luxuriam diſſolutus, Otto Rex Magnus à Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, & omni populo evocatur in Italiam, ut corruptos Pontificis mores ſua
auctoritate emendaret. Qui Romam profeſſus magno favore omnium
exceptus eſt: & ampliffimis honoribus à Patribus & populo cumula-
tus. Peractis verò, quæ cum Pontifice videbantur pro morum emenda-
tione agenda, Coronam Imperij de manu illius ſuſcipiens juxta conſue-
tudinem antiquam Imperator Romanorum ſalutatus eſt, quod nomen
factus adornare non neglexit.

DCCCCLVII.

Hademary
Fuldentiſ
Abbas mo-
ritur.

Anno Sigeri Abbatis ſexto, Hademary Abbas Monaſterij Fuldenſis moritur: Vir prudentiâ & induſtriâ ſingularis, qui Eccleſiam Fuldenſem incendio funditus deſtructam magnifico tabulatu à fundamentis novam
conſtruxit, & per Marinum Hoſtienſem Episcopum Apoſtolice Sedis
Legatum conſecrari procuravit. Cui Hatto ſororis ſuæ filius in Abbatia
ſuccedens, præfuit annis ferè duodecim, & poſtea, ſicut dicemus, in Ar-
chiepiscopum Moguntinum ordinatur.

Eodem anno mortuus eſt Rupertus Archiepiſcopus Trevirorum, vir ſempiternâ memoriâ dignus: Regibus familia, atque chariſſimus,
in o-

in omni quoque genere doctrinæ multum eruditus: sapientiâ & eloquentiâ nulli suo tempore secundus, vitæ quoque merito insignis. Qui Ecclesiâ strenuè & utiliter omni tempore studuit gubernare. Post quem Heinricus Archipræful ordinatus omnes Regulares Officinas, & Claustrum S. Petri circa Ecclesiâ renovando construxit, & Regulam Canonicorum in communi Fraternitate converfantium ibidem instaurans & renovans observari præcepit, quemadmodum in gestis Trevi-
rum latius continetur.

Anno etiam prænotato Brunſo reverendiſſimus Colonienſium Archiepiſcopus frater Ottonis Imperatoris primi, qui ſe non minus Du-
cem pro Republica geſſit fortiffimum, quàm in Eccleſiaſticis Officijs reli-
gioſiſſimum Sacerdotem, plures Nortmannorum cum Principibus eo-
rum Chriſti convertens ad fidem baptizari fecit.

Nortman-
ni bapti-
zantur.

DCCCCLVIII.

Anno Sigeri Abbatis VII. Cruces apparuerunt in lineis vesti-
mentis hominum, in camilijs maxime & peplis mulierum. Quæ res multos
ſua novitate terruit, & ſuorum, ut patet, accidentium ex aeris muta-
tione quadam occulta præfiguratio fuit. Quorundam etiam vesti-
menta linea ſanguinolenta viſa ſunt, & quali maculis reſpecta lepræ ſubitò
comparuerunt.

Cruces ap-
parent in
vestibus
hominum.

Eodem quoque anno mortuus eſt Reginboldus Spirenſis Eccleſiæ
Præful magnificus, qui cum eſſet Ottoni Magno Romanorum Impera-
tori admodum charus, plura ab eo beneficia Eccleſiæ ſuæ impetravit:
fuit enim vir induſtriâ ſingularis, prudens & eloquens. & qui in am-
pliandis Eccleſiæ ſuæ proventibus ſemper eſſet ſtudioſiſſimus. Huic in
ordine Pontificum Eccleſiæ Netenſis octavus decimus ſucceſſit Gor-
fridus Monachus Wiſſenburgenſis, & præſuit anno uno.

Anno etiam prænotato Willa quondam uxor Berengarij Regis Ita-
liæ, ipſo, ſicut diximus, apud Bambergam ſub cuſtodia Imperatoris
mortuo, ſpecto ſæculo, & omnibus mundi rebus pro Dei amore con-
temptis, Monaſterium ingreditur, & ſub monaſticæ Religionis habitu
Domino Deo ſerviens uſque ad mortem Monialis inter Chriſti virgines
converſatur. His temporibus Monaſterium noſtri Ordinis, quod Hil-
deſleben nuncupatur, in Saxoniæ partibus à fundamentis novum con-
ſtruitur; in quo Monachi cum Abbate ad ſerviendum Dño Deo collo-
cantur. Multa etiam Cœnobita Monialium noſtri Ordinis circa hæc
tempora in partibus Saxoniæ conſtructa ſunt, & largitione Principum ac
Eleemoſynis fidelium populorum ſufficienti proviſione dotantur.

Willa Re-
gina fit
Monialis.

Cœnobit
Hilde-
ſleben
conſtruitur.

Anno prænotato Bruno Colonienſium Archiepiſcopus, qui Duca-
tum regebat nomine Fratris ſui Imperatoris totius Lotharingiæ, ejuſque
partes deſenſabat, Raginherum Montenſem Comitem regnum bellis in-
quietantem apud Valencianas evocatum cepit, & irrevocabili exilio
perpetuò damnavit. Narratur huius rei & altera cauſa: mortuo enim
Giſelberto Duce Lotharingiæ, de quo multa in præcedentibus dicta ſunt,
Raginherus Comes Montenſis memoratus conſanguineus ejus quædam
bona & Domina, quæ ille uxori ſuæ Girbergæ ſorori Regis Ottonis in
dotē conſulerat, violenter & ſine jure occupare ac detinere præſumebat;
hinc diſplicentiarum fomes ſumpſit exordium, quod Comiti non par-
vum

O 3

vum

vum cessit in detrimentū : nam in exiliū actus à venerabili Brunone Archiepiscopo, bona ipsius omnia confiscata sunt, & duo filij ejus Raginherus, & Lambertus ad Lotharium Regem Gallorum confugerunt, quo petente gratiam postea meruerunt.

DCCCLIX.

Otgerus fit
Episc. Spirensis.

Anno Sigeri Abbatis viii. obiit Gotfridus Episcopus Nemetensis, siue Spirensis, Monachus quondam imperialis Cœnobij Wissemburgensis; vir moribus & conversatione integerrimus, & tam in divinis scripturis, quàm in secularibus litteris egregiè doctus, qui propter brevitatem Pontificatus aut nihil, aut parùm facere dignum memoriâ potuit. Post quem Otgerus in Pontificatu Neometensi succedens præfuit annis duobus, & mensibus totidem, vel ut alibi reperimus, annis sex, & mensibus duobus: qui ab Ottone Imperatore I. Privilegium impetravit singularis immunitatis, videlicet præter solum Episcopum aut ejus Vicarium in civitate Spirensi nemini licere publicum tenere Placitum, siue Dux sit, siue Comes, siue alia quælibet persona secularis, vel spiritualis.

Adelbertus
ex Monacho
Episc.

Anno prænotato venerunt Legati Gentis Russorum ad Imperatorem Magnum Ottonem, postulantes sibi dari aliquem virum doctum, qui eos viam veritatis in fide Christi doceret, & Præfatum more Christianorum inter illos susciperet. Quibus Imperator iusta petentibus facile consentiens, Adelbertum quendam Monachum Cœnobij Corbejenfis in Saxonia virum doctum & sanctum exhibuit. cùmque prius ordinari fecit Episcopum, ac deinceps cum Legatis in Russiam Apostolum destinavit: qui multos in terra Russorum siue Ruthenorum ad fidem Christi exemplo convertit simul & verbo: à quibus tamen postea multas injurias sustinuit, & vix manus non credentium paganorum evasit. Mortuus tandem, sicut & in vita, multis miraculis claruit, & inter sanctorum siue Canonizatorum numerum ejus memoria celebratur.

S. Majolus
Abb. Cluniacensis.

Sanctus Lybadius Monachus fuit Cœnobij divi Albani prope Moguntiam, vir in omni genere scientiarum doctissimus, & vitæ merito valde venerandus, qui jussu serenissimi Imperatoris primi Ottonis cum divo Adelberto & multis aliis Monachis pro Christi amore perrexit in Russiam, laborumque Pontificis fidelis coadjutor existens, prædicator veritatis non minus exemplo, quàm sermone constans apparuit. Unde S. Adalberto viam universæ carnis ingresso in ejus locum Episcopus Ruthenorum ordinatus est, & multos ab errore ad veritatem convertit.

Claruit his quoque temporibus sanctus Majolus Cluniacensis nostri Ordinis in Burgundia quartus Abbas, vir doctrinâ, & sanctitate præclarus, qui multis signis effulsit atque miraculis. Is anno conversionis suæ ad Monasterium sexto, sancto Ademaro Abbate propter cæcitatem oculorum & corporis imbecillitatem cedente officio, cœmuni fratrum electione Abbas constitutus est, & vitam in omni sanctitate consummans, Catalogo Sanctorum insertus est, cujus festum undecimâ die mensis Maji celebratur.

DCCCLX.

Convocatus
Principum
Herbipoli.

Anno Sigeri Abbatis ix. Magnus Imperator Otto Principes Regni omnes convocavit apud Herbipolim civitatem Francorum Orientalium, & habito cum eis maturâ deliberatione consilio, exercitum ordinavit in Italiam.

Italiam. Comparuit in eodem Conventu Principum Presbyter quidam, in finibus Thuringorum Eremita, nomine Bernhardus, homo admodum doctus in scripturis Ecclesiasticis, quem vulgus venerabatur ut sanctum. Hic suo alieno spiritui illusus, nescimus, diem jamjam imminere dicebat extremum, & mundum in brevi consummandum, idque sibi à Deo revelatum constanter affirmabat. In cuius rei signum cruces Deum præmisisse apparere in vestibus hominum asserbat, nec illas desituras, donec mundi consummatio fiat. Credebant alij vatem hunc esse divinum, alij verò ut hominem vel cerebro destructum, vel arrogantia plenum irridebant. Anno prænotato, Germaniâ simul & Galliâ jam bene pacatâ, sopitâque incurfantium tumultibus in circuitu omnibus, Otto Imperator cupiens etiam reformare Italiam, filium suum Ottonem adhuc puerum, & penè infantem Aquisgrani fecit coronari de Principum omnium consensu in Regem Francorum Orientalium. & Germaniæ totius, eoque post hæc Archiepiscopus Brunoni Colonienfium fratri, & Wilhelmo Moguntinenfium filio diligentissimè commendato, ipse cum magno suorum exercitu jam tertio profectus est in Italiam.

Erroneus
Propheta.

Otto Im-
perator pe-
nit Italiam.

DCCCLXI.

Anno Sigeri Abbatis x. die Mensis Februarij xv. Indictione Romanorum quarta mortuus est Boppo Senior Episcopus Herbipolenfis, vir moribus & conversatione notabilis, ad cuius preces Otto Imperator primus fratribus Canonicis Herbipolenfis Ecclesiæ clementer indulgit: ut quoriam mori contingeret Episcopum, inter se quem judicaverint idoneum, disquirentes eligant, nullius desuper autoritate expectatâ. Mortuo igitur Boppone memorato Pontifice, Canonici majoris Ecclesiæ Herbipolenfis vigore concessi ab Imperatore Privilegij Pontificem super se constituerunt Bopponem juniorem, qui mox ordinatus præfuit annis xxii. Mensibus quatuor, diebus uno & viginti. Hic ab Ottone Imperatore secundo precibus impetravit Privilegium donationis super Ecclesiam in Forcheim cum omnibus ad eam pertinentibus.

His quoque temporibus Bruno Archiepiscopus Colonienfis Monasterium sancti Pantaleonis Martyris in Colonia fundavit, quod multis divitijs ad sustentationem servientium Deo Monachorum copiose procuravit. In cuius fundationis loco Capella fuit antiquissima sub honore sanctorum Cosmæ & Damiani Martyrum, quam necesse jam fuit evertere, ut spatium nova structura posset conveniens habere. Cùm ergo foderetur terra pro fundamento locando, corpus sancti Maurini Abbatis & Martyris, quod cum inscriptione sua latebat, sub terra inventum est, quod infinitis mox cepit clarere miraculis, & in prædicto Monasterio honorifice servatur usque in præsentem diem. Fuit autem iste sanctus Maurinus natione Scorus, qui pro Christi amore patriam deferens, verbum Dei predicavit gentibus, tempore Dagoberti Regis Magni Francorum, cum alijs duobus Monachis discipulis suis, qui simul pro fide Catholica martyrizati fuerunt in terra Saxoniæ.

Monaste-
rium sancti
Pantaleo-
nis funda-
vit.

Eodem tempore Bruno præfatus Archiepiscopus inter multa pietatis suæ studia corpus sancti Evergisi Præfatis, & Martyris de civitate Tungrorum, ubi antiquitus fuit Sedes Episcopalis, quæ nunc est in Leodio, transtulit in Coloniam, & in Cœnobio sanctæ Martyris Cecilie, in quo

Reliquie
Sanctorum
Colonij
illæ.

quo tunc Moniales fuerunt noſtri Ordinis collocavit. Item ſuperiorem partem baculi ſancti Petri Apoſtoli, & peciam catenæ, in qua vinctus olim fuerat, cum multis alijs reliquijs impetravit ab Archiepiſcopo Heinrico Trevirorum: quas in maiorem Eccleſiam ſuam Colonienſem reſpoſuit. Corpus etiam ſancti Martyris de Roma tranſtulit in Weſtgaliam, & in Eccleſiam, quæ eſt in Sulato Oppido, collocavit. Item corpus ſancti Eliphij in Monaſterium noſtri Ordinis Divi Martini, eo tempore ſecutorum in Colonia, ubi hodie oſtenditur, ſimiliter reſpoſuit. Corpus denique ſancti Gregorij Præfulis Spoletani à Roma, & ſancti Agilolphii à Malmundario, ſuſcipiens, ad Coloniam ſimiliter tranſvexit.

Chriſtianus
Abb. Sancti
Pantaleonis.

Claruit hiſ quoque temporibus Chriſtianus primus Abbas memo-
rati Cœnobij ſancti Pantaleonis in Colonia: vir in divinis ſcripturis e-
ruditus, & ſecularis literaturæ non ignarus, qui natione fuit Saxo, &
Monachus Corbejenſis, inde miſſus ad Coloniam cum duodecim Mona-
chis, & Abbas à Brunone Archiepiſcopo ordinatus, vitam in omni ſan-
ctitate continuavit Monasticam. Scripſit inter cætera ingenij ſui opu-
ſcula ſuper quatuor Evangelia pulcherrimas Homilias in quatuor ma-
gnis voluminibus. De Sacramento quoque Altaris, Deſolationes libro-
rum S. Auguſtini libros octo, & quædam alia.

DCCCLXII.

Otto Imp.
petit Romam.

Anno Sigeri Abbatis xi. Magnus Imperator Otto iterum vocatus à
Romanis perrexit in Italiam contra inſolentias Joannis XII. Papæ, qui
Romanos ſua miſerabili converſatione nimium contriſtans, & ſapius a-
viſatus emendare contempſit. Ingrediente autem Imperatore Romanam
Joannes Papa malè ſibi conſcius juſtiſſimum non ferens judicem, ſicuti
Eurandus Ticinenſis ſcribit Diaconus, fugit, & Imperatoris præſentiam
declinavit. Magna igitur Synodus Episcoporum mandato Imperatoris, &
Patrum conſenſu Romæ collecta eſt: in qua de Germania iſti Præfules

Synodus
Romæ cele-
bratur con-
tra Papam.

proprijs comparuerunt in perſonis. Henricus Archiepiſcopus Treviren-
ſis, Adalrachus Archiepiſcopus Bremenſis, Landohardus Episcopopus Min-
denſis, Boppo junior Episcopopus Wirzburgenſis, Otgerus Episcopopus Spi-
renſis, Udalricus Auguſtenſis, Conradus Conſtancienſis, Thiethardus
Episcopopus Hildesheimenſis, Bernhardus Episcopopus Halberſtattenſis, &
alii multi, quorum brevitatis cauſa nomina ſubdicemus. Aderant enim
in ea ſynodo Episcopopi xxx. Cardinales Presbyteri, Diaconi, & Subdia-
coni numero xlvi. Abbates de Germania decem, inter quos fuit Hatto
Fuldenſis Abbas, Sigerus Abbas ſancti Albani Moguntinenſis, Theoderi-
cus ſancti Maximini Abbas Treverenſis, Adelhardus Abbas Corbejen-
ſis in Saxonia, Joannes Abbas ſancti Petri & Pauli Apoſtolorum in Wiſ-
ſenſburg, Diethardus S. Burkhardi apud Herbipolim, viri ſapientes atque
doctiſſimi.

Joann. Pa-
pa accuſat.

Sanctâ igitur ſynodo residente crimina ſclerum Joannis Papæ xxi.
abſentis recitata ſunt, & in conſpectu omnium per unum ex Cardinalibus
ſacroſanctæ Romanæ Sedis audiente Imperatore & primoribus urbis pu-
blicè lecta: quorum iſta principaliora ſunt capita.

Item Miſſam in quadam feſtivitate magna populi officio deputa-
tam ſolemniſter celebravit, & non communicavit Corpus & Sanguinem
Domini, ſed tradidit Sacramenta Dominica miniſtro Diacono ſumenda.

Item

Item Benedictum Patrem suum spiritalem civem quendam, qui eum de sacro fonte levavit, oculis privavit, qui statim mortuus fuit. Causa fuit, ut alij scribunt, quia confessor ejus erat, à quo noluit reprehendi.

*Criminum
causa
quindecim
Joannis
Papae.*

Item Joannem sacrosanctae Romanae Ecclesiae Diaconum Cardinale amputatis virilibus occidit, propterea, quod illum odio prosequeretur iniquo, cum vir esset doctus iste Cardinalis, & innocentissimae conversationis.

Item incestum perpetravit cum Stephana patris sui olim concubina publica & notoria: adulterium simul & fornicationem & incestum commisit cum Anna Nepte sua vidua Reinherij, & cum alijs mulieribus multis, & sanctum Palatium Apostolicum Lupanar & prostibulum fecit meretricum.

Item ad Ecclesiam Tudertinam puerum decem annorum ordinavit, & consecravit Episcopum, pecuniâ non modicâ inde ab amicis ejus acceptâ, quod contra sanctorum Canones & illicitum & manifestè prohibitum.

Item ordinationes faciebat pro pretio. Dominicæ immemor sententiae dicentis: *Gratis accepistis, gratis date.* Sed imitator Simonis Magi factus, omnia sacrosancta ministeria & officia per pecuniam dispensabat.

Item Diaconum quendam ordinavit in stabulo equorum: nec tempus observans debitum & conveniens, nec judicans locum; quia cum esset summus in Ecclesia Pontifex, omnia, quae voluit, sibi licere putabat.

Item manifestè fuit sacrilegus, quoniam Cruces & Clinodia Sanctuarij pro sua consequenda libidine meretricibus donabat, pauperes Christi non solum negligens, sed etiam penitus contemnens & despiciens.

Item nimium erat dissolutus in moribus, & à fidelium Christianorum Religione multum alienus: vinum amore diaboli potavit: non celebravit matutinas, nec alias horas Canonicas persolvere consuevit.

Item in ludis alearum Venerem, Junonem, Mercuriumque & alios gentilium Deos & Deas in adiutorium suum invocavit.

Item nunquam visus est se munire signo sanctae Crucis: nec observantias aut sanctas Ecclesiae consuetudines curavit.

Item venationes & alias levitates contra omnem honestatem Ecclesiasticam publicè exercebat. canes nutrens, pauperibus contempsit.

Item Loricâ & alijs armis militaribus indutus contra sanctum Imperatorem quasi Dux cum exercitu processit ad bellum.

Item plures virgines, viduas & maritatas mulieres violenter opprimens stupravit: & in cognationem propriam sæpius incestum perpetravit, cum duabusque sororibus coivit.

Item homicidij, sacrilegij, perjurij, ac simoniacæ pravitaris hærefeos reus accusatus est publicè, & multorum attestatione compertus.

Alia insuper multa gravissima & horrenda in eum scelera dicta & prolata fuerunt coram sancta synodo in præsentia Imperatoris Magni Ottonis per Cardinales, Episcopos, Presbyteros, Diaconos, & alios boni testimonij viros. Quibus auditis Imperator unâ cum sancta synodo ingemuit: & nuncios ad Papam cum litteris misit, rogans & obsecrans eum ut patrem, quatenus redire dignaretur ad urbem, & se coram sancta synodo

P

nodo

nodo de tantis expurgare criminibus non contemneret : ſe pro viribus cooperaturum ſpondens, quò res felicem conſequeretur finem, modò vel adhuc morum emendaret corruptionem. Sed redire contempſit: unde per decretum ſacri Concilij publicè ac ſolemniter citatus eſt, ut coram ſynodo compareat, ſe de objectis & obijciendis expurgaret legitimè; alioquin ſe per ſententiam à Pontificatùs culmine noverit eſſe deponendum. Qui citatione contempſit. his verbis ſynodo reſcripſit: *Ego audire, quòd vultis me à Papatu deponere. Et alium Papam ordinare: quod ſi facitis, ego excommunico vos.* Sancta igitur ſynodus videns ejus in obſtinatione pertinaciam, anno præſcripto, die menſis Novembris viceſimà ſecundà, quæ fuit Divæ Cæcilie Virginis & Martyris feſtum, ſacro aſſiſtente Imperatore, totòque Romanæ urbis tam Clero, quàm populo Joannem à Pontificatu per unanimem omnium ſententiam depoſuerunt, propter contumaciam, quâ ſancto contradixit Epiſcoporum Concilio, & ejus multa ſcelera omnino manifeſta. Quo depoſito, Clerus populùſque Romanus Leonem ejus nominis octavum ex Monacho Lateranenſis Eccleſiæ Diaconum, & ſanctæ Romanæ Sedis Protoſcriniarium ſive Bibliothecarium & Cardinalem, virum ſcientiâ ſcripturarum, & morum integritate valde venerabilem unanimi conſenſu in Papam elegerunt: quem Imperator confirmavit. His ita peractis magnus Imperator (fide à Romanis accepta ſub jurejurando, quòd Leonem nunquam deſererent, nec Joannem depoſitum aliquando reciperent) ne illos ſuo nimium gravaret exercitu, magnam ejus partem à ſe dimiſſam ad Spoletum deſtinavit. Quod cum Joanni depoſito in montibus latitanti fuiſſet nuntiatur, nuntios clam miſit ad Romanos, quos & avaros novit, & novarum rerum cupidus, promittens illis omnes theſauros Eccleſiæ ſe daturum, ſi Imperatorem Ottonem ſimul cum Leone ſuo Pontifice occiderent. Romani ergo tam meretricum Joannis ſeditione commoti, quàm ejus pollicitationibus animati, paucos eſſe cum Imperatore conſpicientes, buccinà concrepant, & ſuper Imperatorem nihil tale ſuſpiciantem irruentes, ipſum cum ſuis interficere contendunt. Quibus in ponte Tyberis, quem curribus impleverant, Magnus Imperator cum ſuis armatus occurrit; cujus fortiffimi milites aſſuefacti ad præliandum in eos audacter inſiliunt, & quemadmodum accipitres parvas deterrent aviculas, ita perjuros & infideles Romanos multos pauci robuſtiſſimi Germani trucidantes cum plauſtris in flumen projiciunt. Mox in fugam converſi Romani per diverſa urbis latibula ſeſe recipientes, ſalutem quærere ſunt compulſi: & qui occidere Imperatorem venerant, ab ejus militibus ſine miſericordia, ut meruerunt, occiduntur: non latibula quæque, non corbes, non concava ligna, non cryptæ ſordium receptacula fugientes eos tueri poterunt. Occiduntur itaque Romani à Germanis ſine numero, ſine miſericordia, ſine quoque delectu perſonarum: nec unus quidem ex omnibus remaniſſet ſuperſtes, ſi non Imperator piendiſſimus miſericordiâ motus, in eos, quibus nulla miſeratio debebatur, milites adhuc interficere perfidos cupientes à corde revocâſſet invitos. Itaque Imperator devictis Romanis, & ab illis, qui poſt eandem remanſerant, obſidibus, ut voluit receptis, iterum eos juramento ad obedientiam Leonis Papæ conſtrinxit. Venerabilis autem Papa Leo ad pedes Imperatoris provolutus rogavit, obſides dimitti Romanis; cujus incruita

Jean. Papa
depoſitur
à Concilio.

Leone Mo.
nach. Card.
ſic Papa.

Joann. de-
poſitus in
ſcitat Ro-
manos.

Romani
occiduntur à
Ge. manis
noſtris.

intuiui mox fuere donati; quanquam sciret animos illorum esse fictos atque fallaces, quibus fraude totum, nihil de fide constaret. His tandem peractis Pontificem Romanorum fidei sanctus Imperator commendans cum suis illico ab urbe Roma discessit.

Post Imperatoris ab urbe discessum, mulieres, cum quibus Joannes abrogatus quondam Pontifex suas exercere voluptates consuevit, & numero plures, & genere potiores concitavere Romanos, ut Leonem occiderent, & Joannem ad Petri Sedem revocarent; quod cum sancto Leoni secretè innotuisset, Deo miserante cum paucis evasit, & ad magnum Imperatorem Ottonem festinus accessit. Quo recedente mox in urbem Joannes abrogatus reducit, & in summi Pontificatus throno collocatur. Statim ergo inter cetera crudelitatis suae scelera Joanni Diacono Cardinali manum amputat, & Azoni Scriniario sanctae sedis Cardinali linguam & duos dextrae manus digitos abscindens similiter truncat.

Romani
Leonē vo-
luerunt oc-
cidere.

His cognitis Imperator tantas ulturus injurias servorum Dei, condunaco suorum exercitu Romam redire disposuit, & omnia quae ad hujus iniuriarum consummationem videbantur necessaria, parat. Interea dum his Imperator esset intentus, Joannes recuperato Pontificatu nihil pravitate suae corrigens, vitam suo more cum meretricibus agebat infundam. Qui cum uxore cujusdam Romani potentis lascivians quadam vice ab ipsius marito est interfectus: vel ut alij scribunt, à diabolo percussus, octavo post die sine poenitentia & Sacramentis Ecclesiae interijt. Quo mortuo Romani omnes jurisjurandi penitus oblit, non expectati jussione vel mandato Imperatoris, Benedictum quemdam Diaconum Cardinalem in ejus locum Papam ordinarunt: scque illum nunquam dimissuros, sed contra Imperatorem defensores promittunt. Hec audiens Imperator Romam cum exercitu properat, & urbem ab omni parte obfisione vallat, neminem qui non truncaretur membris, exire vel intrare permittens. Urbem fame machinisque gravissimè oppugnans tandem cepit, & cum universo exercitu potenter intravit. Leonem imprimis venerabilem Pontificem, quem secum reduxerat, in sedem Apostolici culminis locando restituit: & postea Benedictum capiens ad ejus pedes veniam petere coegit, quem sancto decernente Concilio post publicam in Synodo susceptam poenitentiam usque ad mortem in Saxoniam exilio condemnavit: ubi in amaritudine animae tandem defecit. Occupaverat autem sedis Apostolicae culmen mensibus ferme tribus. Leo sanctissimus Praeful VIII. ejecto Benedicto, sicut diximus, V. praefuit anno dumtaxat uno, mensibus quinque, vir doctrinā, & vitae merito praestantissimus, & in pauperes singulari devotione misericors: qui à juventute in Coenobio sub norma divi Patris Benedicti quàm optime institutus magnae sanctitatis & prudentiae Praeful enituit. Imperator autem sumpto de principibus factionum supplicio, acceptisque à Romanis obsequiis, cum eis in Germaniam reversus est.

Joannes ab-
rogatus Pa-
pamovetur.

Imper. ur-
bem obfi-
dione val-
lat.

Benedictus
V. exul.

DCCCLXIII.

Anno Sigeri Abbatis XII. Adelbero Merensis Episcopus moritur: cui Theodericus consobrinus Imperatoris tam Cleri, quàm totius populi electione successit: qui fuit vir Ecclesiasticae disciplinae doctissimus, & in ordinandis sanctuarijs Domini valde studiosus.

P 3

Eodem

Synod. Epi-
ſcopor. Mo-
guntie ce-
lebratur.

Eodem anno Imperator magnus Otto rebus Imperij ubique Deo miſerante pacatis, ne tantæ bonitati largitoris omnium bonorum videretur ingratus, cuius munere jam quietus imperabat, animû ad reformationem Eccleſiaſtici ſtatus appoſuit, quod etiam celeri mox ſtudio implevit. Convocatis namque omnibus Germaniæ Pontificibus ſimul, & Abbatibus Concilium apud Moguntiam generale habuit, quod tribus ſerè menſibus à Feſto Paſchæ continuè duravit. Comparuerant in hac ſynodo ex Epiſcopis quidem ſubſcripti: Wilhelmus Archiepiſcopus Moguntinus filius Imperatoris, Bruno Archiepiſcopus Colonienſis frater Imperatoris, Heinrichus Archiepiſcopus Trevirorum, Adelbertus qui & Herdingus ex Monacho primus Archiepiſcopus Magdeburgenſis, Boppo junior Epiſcopus Herbipolenſis, Udalricus Epiſcopus Auguſtenſis, Conradus Epiſcopus Conſtantiſis, ambo Viri ſanctæ converſationis, Orgerus Epiſcopus Spirenſis, Theodericus Epiſcopus Metenſis, & alij complures, abſentiumque nonnullorum miſſi procuratores. Inter Abbates verò comparuerunt Harro Fuldenſis, Sigerus quoque Abbas hujus Cœnobij Hirſaugienſis, item Abbas Hirſfeldenſis, Abbas S. Albani Moguntinenſis, Abbas S. Ferrucij Bildenſtatenſis, Abbas Selgenſtatenſis, Abbas Lauriſhemenſis, Abbas ſancti Petri Erpfordenſis, Abbas S. Burchardi Herbipolenſis, Abbas Nevvſtatenſis, Abbas in Amorbach, Abbas in Schutteren, Abbas S. Galli. Abbas in Augia majore, Abbas Corbejenſis in Saxoniâ, Abbas S. Matthiæ Treverenſis, Abbas S. Maximini Treverenſis, Abbas Mediolacenſis, Abbas Tholeyenſis, Abbas S. Pantaleonis Colonienſis, Abbas Willenburgenſis, Abbas Hornbacenſis, & alij multi. In hac ſancta convocacione Magno Imperatore præcipiente multa ad reformationem ſtatus Eccleſiaſtici atque Monaſtici tractata ſunt: quæ cùm ſcripta habeantur ad verbum, cauſâ brevitatis non ſignamus.

DCCCLXIV.

Anno Sigeri Abbatis xiii. Otto Imperator Magnus Pentecoſten A-quiſgrani celebravit, concurrentibus ad eum ex Gallia ſororibus ſuis, Regina ſcilicet Gallorum Girberga Matre Lotharii Regis, & Caroli Ducis, & Hathvvide uxore Hugonis Pariſiorum Comitis: quorum filius fuit alter Hugo, qui poſtea regnavit in Gallia. Ubi omnis illa regalis Proſapia tanto ad invicem congratulationis júbilo affecta eſt, ut in omni vita eorum vix aliquid gaudij huic lætitiæ habuerint comparandum. Aderant & alij Principes Imperij plures ad feſtum diem ab Imperatore convocati, ſimili exultationis júbilo lætantes.

Anno prænotato Benedictus, qui fuerat Romanus Pontifex creatus contra Leonem Papam viii. apud Saxones in exilio moritur: amaritudine animi, & mœrore graviffimo, ut fieri ſolet, deficiens.

Leo Papa
viii. obiit.

Eodem quoque anno Leo ex Monacho & Cardinali Papa, ejus nominis viii. Romæ moritur: cui Joannes xiii. natione Italus, patriâ Narnienſis ſuccedens præfuit annis ferme octo, quem Romani plurimùm perſecuti ſunt, dederuntque operam, ut à Godfrido Campaniæ Comite in Lateranenſi Eccleſia caperetur, & in carcerem truderetur. Verùm poſtea idem Campaniæ Comes unâ cum filio ſuo à Joanne Capuanorum Principe trucidatus eſt; & Joannes Papa poſt undecimum calamitatis ſuæ menſem liberatus Romam revertitur.

Anno

Anno prænotato Bruno Dux, & Archiepiscopus Colonienfis. Vir Ecclesiasticæ disciplinæ studiosissimus, synodum Colonie Provinciale celebrans, omnes Episcopos, & Abbates de toto Archiepiscopio suo convocavit. & multa in eodem sancto Concilio ad utilitatem communem constituit.

Concilium
Provinciale
apud Co-
loniam.

DCCCCXX.

Anno Sigeri Abbatis xiv. obiit Meginradus Monachus, & Magister Scholarum hujus Cœnobij Hirsaugienfis, xvi. die Mensis Januarij, anno ætatis sue sexagesimo quinto, vir in omni genere doctrinarum eruditissimus: de quo in præcedentibus anno Diethmari Abbatis xxvii. dictum est: qui non solum in scientia scripturarum Monachos juniores optime instituit, sed etiam in bonis moribus ad puritatem Regulæ Monasticæ utiliter erudit. Scripsit ad institutionem discipulorum suorum de Computo Ecclesiastico libellum brevem, sed valde utilem, ad Windekindum Corbejenfis Cœnobij Monachum, atque Scholasticum. Composuit de novis adinventis veterum libellum unum. In Psalmos librum Commentariorum edidit. Epistolas ad memoratum Windekindum plures satis eleganter scripsit. Sed & alia pleraque scripsit nobis incognita. Post Meginradum Reginhardus Monachus Magister Scholarum sancti Aurelij constitutus est, & docendi munere fungitur annis 12. Vir quidem satis doctus, quamvis ad mensuram Meginradi non pervenerit, nec eam docendi gratiam & alacritatem per omnia fuerit affecturus: qui an scripserit quidpiam de suo ingenio, certum non habemus. Egwardus Monachus sancti Aurelij Hirsaugienfis Meginradi quondam discipulus, vir doctus, & Prædicator egregius, nec minus vitæ merito, quam eruditione scripturarum illustis, jubente Ottone Imperatore Magno Episcopus Slefvicenfis in finibus Saxonie factus est, qui sanctitatis sue manifestum omnibus præbuit signum. Nam hominem in mari submersum suis precibus coram multitudine hominum ad vitam revocavit. Unde in stuporem conversi Slefvicenfes nomen illi dederunt Viri Dei, appellantes eum Gottmannum causâ reverentiæ, & honoris utpote quem tanto miraculo Dei cognoverunt esse amicum.

Egwardus
hic Monachus
fuit Ep.

Hic etiam temporibus mortuo Adelhardo Abbate Monasterij sancti Albani prope Moguntiam, Wernherus hujus Cœnobij Hirsaugienfis Monachus, mandante Wilhelmo Archiepiscopo Moguntino in Abbatia successit, vir magnarum virtutum, & prudentiæ singularis, qui pro doctrina, & vitæ merito in magno apud Moguntinos pretio fuit. Bernolus quoque Monachus hujus Cœnobij Hirsaugienfis, & Meginradi scholastici quondam Auditor, atque discipulus, eadem tempestate propter vitæ meritum, & celestis abundantiam doctrinæ ad Monasterium sancti Fricij, quod Blidenstat nuncupatur, Abbas destinatur.

Anno prænotato mortuus est Otgerus Episcopus Spirensis ex Monacho, ut Erchenbaldus scribit, Cœnobij sancti Pirminij Præfatus in Hornbach, qui fuit vir in omni scriptura doctissimus, vitæ quoque merito sanctissimus, & Imperatori Magno Ottone singulari veneratione charissimus, à quo immunitatis præcipue privilegium impetravit. Huic in ordine Pontificum Spirensis Ecclesiæ vicissim Præfuit immediatè successit Baldericus, & præfuit annis ferme xii. alij dicunt xxiii. qui bona quædam non parvæ æstimationis Ecclesiæ suæ ab Ottone II. impetravit.

P 3

Anno

DCCCCXLVI.

Otto Impe-
Romæ pro-
ficiat.
Anno Sigeri Abbatis xv. Otto Imperator Magnus Romam dupli-
ci cauſâ proficiſcitur, quarum altera devotio in ſanctos fuit Apoſtolos:
altera verò, ut Joannem Papam xiii. ab injurijs & perfecutionibus con-
tinuis infidelium eriperet Romanorum.

Bruno Ar-
chiepiſcop.
moritur.
Anno prænotato Bruno Dux, & Archiepiſcopus Colonienſis, Frater
Imperatoris Magni Otonis pergens in Galliam ad pacificandum Nepo-
tes ſuos, Lotharium videlicet Regem, & filios Hugonis diſſidentes ab
invicem, ubi Compendium venit, febre correptus, ad civitatem Rhe-
morum rediit; ibi quidquid habuit, Eccleſijs per teſtamentum legavit,
munitiſque Sacramentis Eccleſiaſticis in Domino quievit. Cujus corpus
Theodericus Metenſium Epifcopus Conſobrinus ejus Coloniam retulit;
& ſicut ipſe mandaverat, in Cœnobio ſancti Pantaleonis à ſe fundato ſe-
pelivit. Erat autem vir æternæ memoriæ dignus, qui multa fecit miran-
da; qui Ducatum Lotharingæ ſibi commiſſum à Fratre tantâ prudentiâ
gubernavit, & Pontificis officium minimè neglexit. Pontem quoque
per magnificum, quem Carolus Imperator quondam Magnus apud Colo-
niam ſuper Rhenum fecerat, iſte Bruno deſtruxit: propterea quòd mul-
ta fierent in eo latrocinia hominum, quorum cadavera de Ponte in Rhe-
num nocturnis horis mitebantur. Huic in Archiepiſcopatu Colonien-
ſis Eccleſiæ ſucceſſit Volmarus, & præfuit annis ferme vi. qui ſtructuram
Cœnobij ſancti Pantaleonis in Colonia inceptam à Brunone Archiepi-
ſcopo illius juſſu, & impenſis perfecit.

DCCCCXLVII.

Otto II.
Romæ co-
ronatur.
Anno Sigeri Abbatis xvi. Otto Imperator Magnus, cum exercitu
perrexit in Italiam, ſicut conſuetudinem habebat ſingulis penè annis vi-
ſitare Romam, tum propter devotionem, quam mente gerebat in ſanctos
Apoſtolos, tum propter levitatem Romanorum. Qui cùm Romæ jam
tranquillus exiſteret, Otonem filium ſuum per litteras evocatum de
Germania in Italiam à Joanne Papâ in die Natalis Domini cum magna
pompa fecit Imperatorem benedici. Hic eſt Otto Imperator II. de quo
poſt obitum Patris laus dicitur.

Eodem anno Wilhelmus Archiepiſcopus Moguntinus filius Magni
Otonis Imperatoris moritur, in cujus locum Hatto ejus nominis ſecun-
dus Abbas Fuldenſis, jubente Imperatore Archiepiſcopus fuit ordinatus:
qui ſingulari prudentiâ, & induſtriâ præditus Imperatoribus ſemper di-
lectus, & obſequentiſſimus extitit. Cui ſucceſſit in Abbatia Fuldenſi
Wernherus Monachus virâ, & eruditione præclarus, qui multo tempore
Magiſter ſcholarum fuerat ab Hademaro quondam Abbate Reveren-
diſſimo ejusdem Cœnobij inſtitutus.

His ferme temporibus claruit Hedericus Monachus, & Scholaſticus
Monafterij Wiſſenburgenſis, quod ſeptē à Spira milliariis ferme diſtat,
vir tam in divinis ſcripturis, quàm in ſecularibus litteris omnium opi-
nionē doctiſſimus, qui metro & proſâ exercitatus in utroque ſcribendi
genere multa lucubrâſſe dicitur: quorum tamen ad noſtram noticiam
pauciſſima hætenus pervenerunt; exſtant ejus in Cantica Canticorum
non inelegantes Commentarij: in quatuor ſanctiſſima Chriſti Evangelia
libri totidem; Homiliæ quoque plures ſub ejus nomine ſeruntur, quas
tam ad

tam ad populū habuit, quā etiam ad Fratres certis anni solemnitatibus.

Anno prænoto, quartā decimā die Mensis Martij moritur Machtildis Regina, Mater Ottonis I. relicta Heinrici Regis, plena operibus bonis, & eleemosynis, cunctis divitijs regalibus distributis servis Dei, & ancillis, atque pauperibus, anno viduitatis suae primo supra tricesimum, Sabbato post Dominicam Quadagesimae primam, eā scilicet horā, quā pauperes Christi semper in Quadagesima recreare consueverat, id est, Nonā, de labore ad requiē cum fructu sexagesimo transiens, reddente illi Domino coronam iustitiae, pro cuius amore omnia huius mundi blandimenta contempsit. Sepulta est in Ecclesia sancti Servatii in Quetelenburg, juxta corpus Heinrici Regis Marici quondam sui, quemadmodum vivens mandaverat. Cujus vitam virtutibus, & miraculis claram Windekindus Corbejenſis Cœnobij Monachus, de quo supra diximus, ornato scripsit eloquio.

DCCCLXVIII.

Anno Sigeri Abbatis xvii. Otone Imperatore Magno Romae cum filio jam coronato existente, quidam familiaris ejus ante oculos omnium à diabolo correptus, ita ut seipsum dentibus discerperet, iussu Imperatoris ad Papam Joannem adducitur, ut catena sancti Petri collo ejus circumligaretur: Clerici verò, nescio quid mente gerentes, semel & iterum catenam non sancti Petri, sed alienam fallaciter tamen sub nomine Apostolicae adhibuerunt, quarum attactu infirmus nihil percepit relevaminis, ubi nihil erat virtutis. Tandem vera S. Petri catena allata, & collo furens circumdata cum fuisset, diabolus rugiens, & multum spumans discessit. Quam catenam Theodericus Metensis Episcopus, qui adibat, arreptam, cum diceret se tam nisi manu abscissa non dimissurum, tandem Imperator sedato litigio à Papa Joanne obtinuit, ut annulum ejusdem catenae unum exsecutum Episcopus habere mereretur.

Miraculū
catenae sancti
Petri.

Eodem anno Imperatore magno Otone de Italia in Germaniam reverso Romani traditione factā Joannem Pontificem in Ecclesia Lateranensi divina celebrantem mysteria, per Campaniae Comitem, ut supra dictum est, capi faciunt: qui exul deportatus in Campaniam undecim mensibus carcerali custodia non sine contumelia detentus est. Quibus auditis Imperator valde commotus est: & reditum in Italiam maturare satagit, quem tamen differre in sequentem annum coactus est.

DCCCLXIX.

Anno Sigeri Abbatis xviii. Magnus Imperator Germanorum Otto, cum magno exercitu suorum intravit Italiam, & veniens Romam undecim Principes Romanorum Nobiliores, qui in captionem Joannis Papae conspiraverant, laqueo fecit suspendi. De ceteris quosdam gladio truncari praecepit, quosdam ad Saxoniam in exilium irrevocabile destinavit. Deinde filios Romanorum centum numero ex potentioribus capiens obsides, secum duxit in Germaniam.

Joann. 13.
Papa Ro-
mae capi-
tur.

His quoque temporibus Theodericus Metensis supradictus Episcopus Monasterium nostri Ordinis in Insula juxta civitatem Metensem de bonis suis fundavit, quod consummatum sub honore Divi Martyris Vincentij consecravit, in quo multas reliquias SS. reposuit, quas Imperatorem triennio in Italia expeditione sequens tam à Papa Joanne, quā ab alijs

Cœnobij
S. Vincen-
tij Martiris
fundatur.

alijs diverſis quocunque poterat modo impetravit. Et hæc quidem cum parte catenæ ſancti Petri Apoſtoli cum capillis ejusdem, & ſanguine ſancti Protomartyris Stephani, & parte de craticula ſancti Laurentij Martyris, à Papa Joanne ſibi donatà in Galliam hoc anno detulit, & in eadem Baſilica ſancti Martyris Vincentij cum honore collocavit.

DCCCCXXX

Joannes
Imperator
Græcorum.

Anno Sigeri Abb. xix. Nicephorus Imperator Græcorum apud Conſtantinopolim jam ſenio gravatus, timens de imperio expelli à filijs ſuis, cogitavit illos evnuclizare. Quorum Mater Regina, quoniam nullo eos alio poterat modo liberare, ſuaſit Joanni Nicephorum occidere, & impedire. Joannes itaque occultè cum funibus intravit palatium, & occiſo Imperatore Nicephoro ejus ſibi uſurpavit imperium. Hujus Joannis Græcorum Imperatoris filiam nomine Theophanam Otto ſecundus Imperator Romanorum adhuc patre ſuo vivente & jubente duxit uxorem, quæ peperit ei filium, Ottonem ſcilicet tertium.

Anno prænotato viceſimâ primâ die Menſis Aprilis obiit Heriberus Monachus & Magiſter ſcholarum Cœnobij ſancti Wilibrordi Epternacenſis, vir in omni varietate ſcripturarum doctiſſimus, de quo ſupra dictum eſt anno Diethmari Abbatis viceſimo ſeptimo: de cujus lucubrationibus pauca in manus noſtras hætenus pervenerunt: etenim ſicut Meginfriſus ait, divinarum ſcripturarum explanator ſubtiliſſimus fuit, & multos in utroſque libros teſtamenti commentarios fecit. De moribus veterum Monachorum utilem tractatum compoſuit, in quo penè omnium inſtitutionum Clauſtraliſum ante ſe mentionem fecit. De menſura Monochordi ſimiliter ſcripſit. Huic in Magiſterio ſcholarum Monachicæ ſucceſſit Rudgerus ejusdem Cœnobij Monachus, qui ſua eruditione plures laudabiliter inſtituit: quos non modo verbis, ſed etiam exemplo in omni ſanctitate præceſſit: qui & ipſe nonnulla ſynthemata lucubrâſſe dicitur: quorum lectione ſe & tunc præſentibus utilem, & poſteris omnibus commendabilem fecit.

Bajan. Rex
& Necromanticus.

His quoque temporibus dominabantur genti Bulgarorum, quæ fuit pars Græciæ, duo fratres filij Simeonis ex Monacho quondam Regis. Petrus videlicet, & Bajanus: è quibus Bajanus in arte Magica peritiſſimus omnium ſuo tempore mortalium habebatur, per quam ſtupenda faciebat. Nam quociens voluit, ſe vel in lupum, vel in aviculam, aut quamlibet beſtiam aliam demonum cooperatione mutaviſſe non dubium à neſcientibus præſtigiorum ejus rationem occultam putabatur. Multa inſuper & alia patravit miranda, quæ cum demonum ſint ludibria, parum intereſt, ſi vel negligentur à nobis, vel contemptantur.

ſancti Abbo
Floriacenſis
Abbas.

Claruit his temporibus in Gallia Abbo, ſive Ebbo Floriacenſis Monafterij Ordinis noſtri clariſſimus Abbas, vir in divinis ſcripturis erudiſſimus, & ſæcularis literaturæ non ignarus; qui ſcripſit inter cætera ingenij ſui opuscula ſuper calculo Viſtorij librum unum. Hic divino ſuocentis amore verbum Dei in Vaſconia prædicans, Martyrio coronatus eſt, proprijque ſanguinis effuſione teſtimonium præbuit veritati.

Aimoinus
Floriacenſis
Monachus.

Aimoinus quoque ejusdem Floriacenſis Cœnobij Monachus, hæc tempora ſuis lucubrationibus in Ordine noſtro reddidit clariora, qui cum eſſet vir in omni genere ſcientiarum doctiſſimus, metro exercitatus, &

rus. & prosa, scripsit ex mandato Abbonis memorati Abbatis sui, de miraculis sanctissimi Patris Nostri Benedicti, ejus se corpus habere Floriacenses & confirmant, & gloriantur: licet Monachi Cassinenses contra dicant. Scripsit etiam chronicon Monasterij sui Floriacensis, in quo multa per digressum intromiscuit, de gestis & historia Gallorum; cætera verò, quæ scripsisse dicitur, ad nostras manus adhuc minimè venerunt.

Claruit his etiam temporibus in Monasterio Fuldensi post Wernherum Poppo venerabilis Monachus, Magister scholarum contentu omnium constitutus; qui cum esset omni scientiâ scripturarum eruditissimus, multorum audientium præceptor egregius fuit. Hic, ut Meginfridus testatur, libros Boetij de consolatione primus inter omnes suis commentarijs explanavit. Plura denique veterum synthemata Philosophorum suis discipulis legere consuevit, quæ ornatissimo dicendi genere singulari modo commentandi scriptiois lumine propriæ reſeravit.

Richardus ex Monacho S. Germani Episcopus Altiſiodorensis his etiam temporibus claruit, vir magnæ simplicitatis, & minoris industriae circa res mundiales, quàm illud requirere tempus videbatur; vitæ tamen merito, & zelo sacræ Religionis multum venerabilis exiit, & ob id magis rectæ conversationis exemplo, quàm sermonis ornatu populos erudit.

DCCCCLXXI.

Anno Sigeri Abbatis xx. Otto magnus Imperator in Italia Romæ constitutus, Theoplanam filiam, vel ut alij quidam volunt, nepotem Joannis Imperatoris Constantinopolitani Ottoni filio suo Coimperatoris dedit uxorem, quam Joannes Papa decimus tertius mox in Reginam coronavit, quæ peperit Ottonem postea Imperatorem, ejus nominis tertium. Claruit circa hæc tempora sanctus Wolfgangus ex Monacho & Eremita Episcopus Ratisponensis in Bavaria; vir doctus, & sanctissimæ conversationis, qui multis tam in vita, quàm post mortem coruscavit miraculis. Hic tantæ fuit eruditionis in omni genere doctrinarum, quod apud Treviros publicæ scholæ aliquandiu præfuit; & nonnulla etiam factis eleganter tam metro, quàm prosâ scripsit. Deinde considerans omnia esse vana, quæ mundus vel continet, vel pollicetur, sæculi Philosophiam pro Dei amore deseruit, & monasticæ conversationis habitum assumpsit. Factus tandem Episcopus vitam suam in omni sanctitate puram tenuit, & gregem sibi commissum diligenter custodivit. Claruit his etiam temporibus Rosutha Monasterij Gendeshemensis in Saxonia Ordin. rostri monialis, virgo nobilis, in divinis scripturis simul, & in secularibus litteris studiosissima. metro simul erudita scribere & prosâ: nec minus eruditione, quàm vitæ merito veneranda. Scripsit quædam non spernendæ lectionis opuscula, de quibus nos vidimus subjecta. Ad Gerbergam Abbatissam heroico carmine lucubravat de vita & integritate Beatæ Mariæ Virginis librum unum. De Ascensione Domini eodem carmine librum unum. De S. Gingoſfo Mart. librum unum. De passione S. Felagij illis temporibus in Corduba martyrizati librum 1. De lapsu & poenitentia S. Theophili Vice-Domini lib. 1. De lapsu illius juvenis, qui meritis sancti Basilij poenituit. lib. 1. De passione S. Dionysij Episcopi Arcopagitæ Martyris. lib. 1. De passione S. Agnetis virginis. lib. 1. Omnia præsignata eleganti carmine composuit. Scripsit præterea Comœdias sex.

Q

Sylo

Richardus
Monacho
Episcopus

sanctus
Wolfgangus
ex
Monacho
& pœre.

Rosutha
Monialis
doctissima.

Stylo imitata Terentium; quarum prima inferibitur converſio Gallica-
ni Principis, paſſionem includens Joannis & Pauli Martyrum. Secunda
eſt de paſſione ſanctarum Agapis, Chione & Herenæ Virginum. Tertia
de reſuſcitatione Callimachi & Drufianæ per ſanctum Joannem Evange-
liſtam. Quarta eſt de lapſu & poenitentia Mariæ ſororis Abrahæ Abbatis
& Eremitæ. Quinta eſt de converſatione Thaidis meretricis. Sexta verò
paſſionem recitat ſanctarum Virginum Fidei, Spei, & Charitatis. Scri-
pſit etiam metricè geſta magni Ottonis Imperatoris primi lib. 1. Diver-
ſorum quoque carminum & Epigrammaton lib. 1. Epiſtolas etiam quaſ-
dam non inelegantes. Reliqua ejus opuſcula in manus noſtras non ve-
nerunt.

D C C C C L X X I I.

Gero fit Ar-
chiepiſcop.
Colonica.

Anno Sigeri Abbatis xxi. Indictione quintâ decimâ Volmarus Ar-
chiepiſcopus Colonienſis obiit, cujus filius Chriſtiani Comitis & Wibur-
gis Comitiſſe ſororis Comitis Magdeburgenſis Gero nomine ſucceſſit:
vir per omnia magnificus. & in ampliando cultu divini honoris valde
ſtudioſus; multa enim bona fecit in toto regiminis ſui tempore. Mona-
ſteria vetuſtate collapſa ad priſtinum ſtatum reſtauravit: & plures de
novo Eccleſias in Colonia ſimul & extra conſtruxit. Erat in timore Do-
mini fundatus: cujus amore omnem hujus Mundi vanitatem forti ani-
mo contemnens, Dei amicus eſſe meruit in æternum.

Cœnobii
Nienburg.

Iſte Reverendiſſimus Archiepiſcopus Gero cooperante fratre ſuo
Comite Diethmaro Monasterium Abbatiale noſtri Ordinis fundavit in
Saxonia, quod Neoburgum appellatur: ſed uſitatò vocatur in Saxonica
lingua Monichen-Nienburg; quoniam inhabitatur à Monachis Regulam
ſanctiſſimi Patris noſtri Benediſti profitentibus.

Otto Imper-
ator ſum-
mus.

Anno prænotato Joannes Papa xiii. moritur, cui Benediſtus ejus
rominis ſextus, patriâ Romanus ſucceſſit, & præfuit anno uno & menſi-
bus ſeptem: qui & ipſe multas à Romanis injurias ſuſtinuit, à quibus tan-
dem captus, & in Caſtellum S. Angeli truſus, in amaritudine animi ta-
beſcens ac deficiens, miſeram cum morte vitam commutavit. Eodem
anno magnus Imperator Otto primus de Italia reverſus in Saxoniam,
graviter cœpit infirmari: & morbo tandem prævalente mortuus eſt,
ſeptimâ videlicet die menſis Maij, anno regni ſui, ut ſupputatio refert,
ſexto atque triceſimo; ſepultus in Eccleſia Magdeburgenſi, quam ipſe à
fundamentis conſtruxerat. Cujus vitam Witikindus Corbejenſis Mona-
chus, ut ſupra diximus, deſcripſit: qui etiam hiftoriam originis & geſto-
rum Saxonum uſque ad hunc annum compoſuit. His quoque tempori-
bus Hermannus Dux quidam Saxoniz magnificus Cœnobium Ordinis
noſtri fundavit in Luneburg ſub honore S. Archangeli Michaelis, quod
multis prædijs & redditibus dotavit: ſicut & in hunc uſque diem multis
cernitur bonis locupletatum; in quo Monachos juxta S. Patris Benedi-
ſti Regulam converſantes poſuit: quorum primus Abbas Ludericus de
Cœnobio S. Pantaleonis ex Colonia Monachus religioſiſſimæ converſa-
tionis aſſumptus fuit.

D C C C C L X X I I I.

Anni Sigeri Abbatis xxii. Otto ſecundus Magni Ottonis filius du-
dum Romæ à Papa Joanne coronatus Imperator, poſt obitum patris de
communi Principum Germaniz electione & conſenſu regni gubernacula
ſuſci-

fulcipiens imperavit annis x: qui patre adhuc vivente, sicut diximus uxorem duxerat Theophanam filiam Joannis Imperatoris Græcorum, qui patrem suum Nicephorum suam matris, ut supra dictum est, interfecerat: cujus frater Gregorius germani facinus abhorrens, patriam cum regno dimisit. Hæc Theophana peperit ex Ottone memorato secundo tertium Ottone[m] & filias tres. Quarum Sophia prima post Girbergam Abbatiſſa fuit nostri Ordinis in Gandersheim, virgo planè in scripturis docta, & vitæ merito plena. Secunda filia nomine Adelhaidis ejusdem Ordinis nostri postea in Quetelenburg Abbatiſſa fuit, virgo Deo mente dicata & corpore, cujus vita multis virtutibus clara effulſit. Tertiam verò Gurham nomine Udalricus quidam Bohemiæ Dux de quodam Cœnobio Monialium in Ratisbona violenter extraxit, sibi que in uxorem matrimonialiter copulavit.

Sophia filia Imper. Abbatiſſa.

His temporibus Gero venerabilis Colonienſium Archiepiſcopus Monasterium nostri Ordinis in ſua Diceceſi Gladbach nuncupatum fundavit, quod multis prædijs, & poſſeſſionibus ſplendidis locupletavit ad ſuſtentationem Monachorum. Eſt autem Cœnobium ipſum ſatis notum, & inſigne, ſitum non procul à Noveſio ad Occidentalem plagam: in quo Monachi antiquitus in maxima ſanctitate Deo ſervierant. Primus ejusdem Cœnobij Abbas per Geronem fuit inſtitutus ſanctus Sanderadus, vir doctus, & ſanctiſſimæ converſationis, qui multis tam in vita, quàm poſt mortem legitur clariſſe miraculis. Unde poſt multa bonorum operum ſancta exercitia tandem ad Dominum migrans, ſanctorum in æterna felicitate conſortio meruit adjungi. Cujus feſtum agitur quotannis viceſimâ die menſis Auguſti.

Cœnobij S. Martini Coloniae fundatur.

Hiſe etiam temporibus Gero ſanctiſſimus Colonienſis Eccleſiæ ſæpe dictus Archiepiſcopus Monasterium ſancti Martini in Colonia ſub norma divi Patris Benedicti conſtruxit; quod Scotis Monachis pro Chriſto peregrinantibus inhabitandum dedit. Quod etiam Scoti multo tempore inhabitaverunt, ſubſidium præſentis vitæ illis conferentibus fidelibus Chriſti, quamdiu in ſanctitate regularis obſervantiæ perdurabant. Verùm à tramite rectitudinis poſtea in omnem vitæ diſſolutionem declinantes de Monasterio illo, ſicut & de plerique alijs, expulſi ſunt: & alij nationis Germaniæ in locum eorum ſucceſſerunt. Primus præfati Monasterij ſancti Martini Abbas fuit Mymborinus, natione Scous, Regulam ſancti Patris Noſtri Benedicti, ſicut omnes, profeſſus: vir integerrimæ converſationis, qui pro Chriſti amore non ſolum patriam ſuam deſeruit, ſed etiam poſſeſſiones contempſit; eligens pauper eſſe in domo Domini magis, quàm habitare in tabernaculis peccatorum. Ejus vita plena virtutibus fuit, & ſuo exemplo multos ab iniquitate converſit; quoniam ut legitur, multis ſignis, & miraculis conſcavit, cujus feſtum Kalendis Januarij agitur.

Adelbertus Epico pus Pragenſis.

Claruit hiſe temporibus ſanctus Adelbertus, natione, ut fertur, Boemus, primò quidem Pragenſis in Boemia Epico pus, poſtea Martyr Chriſti magnificus. Qui divinâ revelatione præmonitus, fidem Chriſti prædicaturus intravit Pannoniam, & ſuis exhortationibus ſanctis, primum Regem Ungarorum ſanctum Stephanum cum multis alijs baptizavit: deinde Poloniam pertransiens, eos in fide confirmandos ab eis martyrizatus eſt.

Q. 2

2. Adelbertus
Monachus
Mediolanensis

tus est. Adelbertus item alius nostri Ordinis Monachus, & Scholaſticus Cœnobij ſancti Luthvini Mediolanenſis in Dioceſi Trevirorum, his temporibus tam eruditione ſcripturarum, quam vitæ ſanctimoniâ clarus habetur; qui miraculis coruſcans habitaculum in ſe Chriſtum ſanctis operibus demonſtravit. Moriens in multâ vitæ puritate cantantibus Angelis, æternam lætus tranſiit ad vitam, cujus feſtum ſeptimo Kalendarum menſis Julij agitur. Adelmanus quoque Moſachus inſignis Cœnobij Strabulenſis in Dioceſi Leodienſi hæc tempora tum eruditione ſcripturarum, tum vitæ ſanctitate reddidit clariora. Qui cum eſſet in amore Domini ſingulari devotione ſuccenſus, mirabili gratiâ compunctionis enituit, & crebris etiam in hac mortali vita miraculis coruſcavit; fuit enim ſcripturarum eruditione illuſtris, & vitæ merito valde venerabilis, qui Sanctorum collegio non dubitatur conjunctus: cujus feſtum agitur tertio nonarum Februarij, hoc eſt, tertiâ die menſis ejuſdem.

Canonici
Trevirenſes,
Regulam
abſciſſant.

Hoc tempore Henrico Trevirorum Archiepiſcopo mortuo, Theodericus de Moguntia ſucceſſit, ſub quo Canonici majoris Eccleſiæ ſancti Petri, qui à primo foundationis ſuæ tempore ſub certa regula in communi uſque in præſcriptum tempus vixerunt, abjectâ priſtinæ converſationis normâ deſierunt eſſe regulares, diſtributionibus inter ſe factis præbendarum: & qui prius more Apoſtolorum omnia habuere communia, cœperunt jam deinceps ſinguli poſſidere propria. Quorum exemplum poſtea ſecuti plures Canonici, ſicuti ſancti Paulini apud Treviros, ſancti Caſtoris in Confluentia, SS. Martini & Victoris Moguntiz, in Wormatia quoque & Spira de communi ad propriam vitæ rationem deſcenderunt, quod ideo fieri potuit, quia in multis tempore multa mutantur.

Mures de-
vorant
Hattoſem.

His etiam temporibus Hattoſe Archiepiſcopo Moguntino mortuo, Rupertus ſucceſſit, vir ingenio manuſtus, & vitæ converſatione tranquillus, ſed propter brevitatem regiminis ſui tantum prodeſſe non potuit, quantum pro ſua bona voluntate coram Deo, & hominibus eſſe peroptavit. De Hattoſe vulgò recitatur hiſtoria, quam huic quoque inferere compilationi noſtræ haud abſonum judicamus. Fertur enim, quòd tempore famis, quæ terram diebus ſuis oppreſſerat, magnam multitudinem pauperum, quos ad eleemoſynam ex omni vicinia evocaverat, in quadam domo ſequeſtrata procul ab alijs, fecerit ignibus concremari, quaſi autores famis, utpote qui ſemper otioſi mendicantes aliorum laborantium ſudores devoraſſent. Volens itaque, ut ſenſit, conſulere, & eorum inopiz, & utilitati patriæ communi famis incommodo laborantis, pravo conſilio perſuaſus, omnes quotquot invitantibus creduli convenerant, extinxit. Quapropter divinam vindictam contra ſe provocavit. Nam tertio ſui Pontificatus anno, ut ferunt, nondum completo, divina in eum vindicta tali ordine proceſſit. Murium nempe multitudo in illum innumerabilis irruit, quorum moribus nimis importunâ vexatione mortem ſubire miſerabilem compulſus eſt. Quocunque divertebat, mures catervatim occurrebant, & dentibus miſerum crudeliter laniabant. Si fuit in alto vel eminentiore aliquo loco, mures per parietes turmatim aſcendentes in illum irruerunt: ſi verò penetralibus incluſus, per rimulas intrabant, eumque infinitâ multitudine obruentes mordebant, lacerabant, ac devorare penitus geſtiebant. Quantò propelleban-

tur à

tur à ministris, tantò se amplius ingerebant, nec requiem ullo tempore nec loco misero dederunt. Cumq; in terra se tutum esse nusquam conspiceret, ab amicis suis dato consilio, aquarum se munimine cinxit: ac turrim in medio Rheni propè oppidum Bingiorum, ubi Nahus Rhenum influit, ad Quardiam loci ab antiquo constructam, scaphâ subvectus ascendit, sperans eò loci per undosi fluminis raptum mures nequaquam posse accedere. Sed nusquam est locus, quo divina potestas in delinquentes prohibeatur exercere iusticiam, nisi contritio poenitentiae iudicis prævenerit vindictam. Ordinatione igitur divinâ mures infinitâ multitudine convenientes per Rheni fluminis undas natârunt: per murû arcem celeriter ascendunt: Pontificem miserabilem omnes simul invadunt, rodunt, lacerant, ac postremò interficiunt penitus. Huic nos historiae auctoritatem nec tribuimus, nec denegare possumus: quam & descriptam invenimus ab antiquis, & quasi recentem in ore hominum versari usque in hanc diem non ignoramus. Turris autem, in qua devoratus à muribus Hatto dicitur, juxta Bingen Oppidum Moguntinae diocesis in medio Rheni fluminis posita usque in praesens tempus murium arx, vulgariur verò dicitur *Wausithurn* ab incolis nuncupatur: & est in opposito Castellâ Erenfels, ubi thelonium exigitur.

DCCCLXXIV.

Anno Sigeri Abb. xxiii. Indictione Romanorû secundâ, quartâ die mensis Julij S. Udalricus Episcopus Augustensis in Suevia moritur: & in Ecclesia S. Affræ Martyris pauper in mundo, sed dives in Christo, anno pontificatus sui quinquagesimo per S. Wolfgangum Ratisponensis Ecclesiae praesulem sepelitur. Est autem Ecclesia sanctæ Affræ praedicta nostri Ordinis insignis Coenobium, quod idem sanctissimus Praesul Udalricus de novo construens, dum viveret, in eo multitudinem collocaverat Deo servientium Monachorum. Successit ei in Pontificatu Henricus, qui postea cum multis alijs Episcopis, Abbatibus, Principibus atque nobilibus in exercitu Ottonis Imperatoris secundi à Graecis in Calabria, sicut dicemus, fuit occisus.

S. Udalric.
Episc. mu-
ritus.

His temporibus claruit S. Gregorius filius Nicephori quondam Imperatoris Graecorum, frater Theophanæ uxoris Ottonis secundi Imperatoris vir magnæ sanctitatis: qui regnum simul & Patriam tali occasione pro Dei amore contempsit. Anno Sigeri Abbatis undecimo, sicut dictum est supra, cum Nicephorus suspitione filiorum suorum laborans illos evnuchizare disponderet, Joannes senior filius matris inductione patrem strangulavit, & imperavit pro eo. Tantum scelus fratris in patrem detestatus Gregorius, & metuens simili crudelitate posse aliquando necari à Germano, qui nec genitori parcere potuisset, assumptis secum necessarijs venit in Germaniam, & ultra non est in Græciam reverius. Construxit autem in Porticeto juxta Aquisgrani Ordinis nostri Monasterium, in quo Monachus sanctissimè vixit miraculis coruscans: ubi & sepultus est. Uxorem Ottonis secundi Theophanam, alij sororem Joannis Graecorum Imperatoris fuisse scribunt, alij filiam: cujus diversitatis lectorem volumus esse praemonitum; ut nobis non imputet errorem, quem sine injuria partis alterius non possumus emendare.

S. Gregori-
us Monac.Coenobij
fundatur in
Porticeto.

Anno praenotato Benedictus Papa vi. machinatione Romanorum

Q3

incar-

incarceratus, tandem in Adriani mole strangulatus est: cui Donus ejus nominis secundus successit, & præfuit anno uno, menses vii.

Eodem quoque anno Ratherius ex Monacho Lobienfis Monasterij in Lotharingia, primò Episcopus Veronenfis in Italia, postea verò Leodienfis in ipsa Lotharingia, & pulsus ab utrisque, dudum reversus ad suum Coenobium Lobias moritur, & ibidem sepelitur. Cujus est de se monostichon hoc, suo sepulchro priusquam moretur insculptum: *Ratherius præsul: sedes Ratherius exul.* De hujus viri scientia eruditione & lucubrationibus latam in præcedentibus fecimus mentionem.

Reginherus
Comites
Montensis.

Item anno prænotato Reginherus junior filius Reginheri Comitis de monte, quem Bruno Archiepiscopus Colonienfis cum filiis in exilium compulerat, ut dictum est anno Sigeri Abbatis septimo, bonam confidentiam habens de recuperando comitatu paterno, paulatim resumptis viribus à Gallia redijt: & cum Wernero comite, qui prius suum comitatu ab Otone Magno Imperatore acceperat, apud Beronam bello conflixit: eoque cum multis alijs interfecto comitatu Montensem, paternam videlicet hereditatem, potenter obtinuit. His quoque temporibus Otto Dux Saxonie confanguineus Ottonis Imperatoris secundi filius Hermanni Ducis potentissimi, & ideo honestissimi Principis. cum esset magnus & dives in auro & argento, nec filios haberet, volens Christum bonorum suorum instituere heredem, fundavit juxta Mogunum in Oppido Alchafenburg Moguntinæ diocesis, duobus ferè milliaribus à Selgenstat, insignem Canonicorum Ecclesiam: quam multis possessionibus magnificè dotavit, in qua & postea mortuus unà cum Ida venerabili matre, & Lucarde sorore relictus ex Italia sepultus fuit: ultimo enim Ottonis secundi anno pergens cum illo in Calabriam, à Græcis cum alijs multis fuit occisus, quem admodum Sigeri Abbatis anno xxx. dicemus.

DCCCLXXV.

Werenbal-
dus Hirsa-
ugiensis Mo-
nachus.

Anno Sigeri Abbatis xxiv. Indictione Romanorum tertiâ obiit Werenbaldus hujus Coenobij S. Aurelij Hirsaugiensis Monachus: qui cum esset vir in omni genere scientiarum doctissimus, scripsit inter cætera ingenij sui opuscula pulcherrima lib. de laude Sanctorum Martyrum. Alio similiter edidit de malis suorum temporum, quem lamentationes Werenbaldi prænotavit. Alia quoque non pauca scripsisse dicitur: quæ nimia intercapedo temporum penitus cum oblivione sepelivit. Hic Werenbaldus sanctissimus, doctissimusque Monachus tantæ apud suos opinionis & æstimationis fuit, sicut Meginfridus scribit, ut mortuo Spirensum Episcopo Otgero, in ejus locum à Canonicis fuerit electus, multisq; precibus, ut Pontificatum suscipere oblatu fatigatus. Ipse autè mundo jam mortuus atque sepultus, nullâ ratione induci potuit, ut se curis & negotijs sæculi rursus submitteret, respondens notabile verbum suadentibus: *Si mundo servire voluissim, in hanc solitudinem non venissem.* Obijt autem decimâ die mensis Novembris non sine opinione sanctitatis, & in Ecclesia S. Aurelij Præfatus cum honore congruo sepelitur.

Eodem anno mortuus est Archiepiscopus Trevirorum Theodericus, sub quo Canonici majoris Ecclesiæ Trevirensis S. Petri, ut supra diximus, desiderium convertentes ad propria, desierunt esse regulares. Anno etiam prænotato moritur Rupertus Archiepiscopus Moguntinus:

cui

cui Willegisus successit; vir per omnia magnificus, & Dei cultor maximus, qui multa bona fecit in omni tempore Pontificatus sui: vitæ & conversatione apostolicus, & omni scientiâ scripturarum egregiè doctus: Dei amicus, à Regibus & Principibus magnificè honoratus. Dilexit Clerum: Monachos honoravit: pauperum curam nunquam intermisit: in exhortando fuit alacer: in monendo dulcis & blandus, & in correptione perverforum optimâ discretione severus, non crudelis. Qui de humili parentela progenitus, patrem habuit fabrum lignarium, qui currus manu faciebat, & carros, quos alio nomine bigas vulgariter nuncupamus, talique & se, & suos artificio nutrebat.

Willegisus
fuit Archie-
piscopus Mo-
guntinus.

At Willegisus in sua puericia positus ad scholas, cum esset pauper, stipem cum pauperibus more scholarium quærebat: & quantum sinebat atas in studio litterarum continuus fuit. Crevit cum tempore fervor, & amor discendi, eoque successivè profecit, ut inter doctos doctor ipse evaderet. Factus tandem Archiepiscopus, ut pristinae humilitatis memoriam semper posset habere in promptu, rotam caræ unam in secreto cubiculo fecit in pariete depingi: ad cujus partem superiorem hæc verba fuerunt litteris adscripta latinis: *Willegise memento. quid modo sis? quid antea fueris? & quid in brevi necessario futurus sis.* Per rotam generis sui humilem conditionem ad mentem sedulò cupiens revocare, quatenus solidè in semetipso potuisset consistere. Hanc ejus cameram præter unicum Presbyterum Capellanum nemo permittabatur ingredi, quamdiu illum in hac vita mortali contigit remorari. Quo mortuo publicum factum est, & manifestum omnibus arcanum, quod Willegisus Archiepiscopus fuerat. Hujus occasione facti sanctus Henricus Imperator Romanorū, ut ferunt, rotam pro singulari memoria Willegisi Moguntinensibus dedit in signum, quod retinent in armis usque in præsentem diem. Præfuit autem Willegisus in Archiepiscopatu annis sex & triginta.

Cur ferat
Moguntia
rotam.

DCCCCLXXVI.

Anno Sigeri Abbatis vicesimo quinto, secundus Otto Imperator conventum Principum generalem celebravit in Moguntia, ubi inter cetera cunctis per totum imperium fuit sub poena capitis, & amissione omnium bonorum interdictū rapinas exercere in regno: quod plerique postea transgressi Comites, & Nobiles, sine misericordia capitibus mox amputatis, quas meruere, poenas dederunt. Claruit his temporibus in Anglia sanctus Dunstanus Abbas Monasterij Glasconiensis, postea Episcopus Wintoniensis, ac deinde Cantuariensis Archiepiscopus, vir doctus, & magnæ sanctitatis; qui multis & in vita, & post mortem fertur claruisse miraculis, cujus vitam Osbernus Cantuariensis Monachus nostri Ordinis clario sermone compilavit. Ejus festum nonâ decimâ die mensis Maij apud Albiones agitur. Eodem quoque tempore claruit in Anglia Adelboldus Monachus, memorati Cœnobij Glasconiensis, sancti Dunstani Abbas in eodem auditor atque discipulus, vir in divinis scripturis doctus, & morum sanctitate integerrimus, qui multos verbo, & exemplo ad justitiam erudit. Unde crescentibus meritis post Præceptorem suum Dunstanum Episcopus Wintoniensis ordinatus ex Abbate Cœnobij Abendonienis vitam suam in multa puritate custodivit, & tandem feliciter in Domino quievit. Item claruit his ipsis temporibus tam vitæ merito,

S. Dunstanus
ex Monacho
Archiepiscopus.

quàm

Ofwaldus
ex Monach.
Archiepiſc.
Eboracenſi.

quàm eruditione ſcripturarum illuſtris, & cunctorum opinione celeberrimus Ofwaldus ex Monacho Floriacenſis Coenobij, primus ante ſanctum Dunſtanum & Adelboldum Epicoſopus Wintonienſis, ac deinde Archiepiſcopus Eboracenſis, Ottonis ante Dunſtanum Cantuarienſis Archiepiſcopi nepos: vir in omni ſcriptura tam divina, quàm humana doctus, & vitæ merito integerrimus, qui ſe in omnibus Paſtorem bonum exhibuit.

DCCCCLXXVII.

Anno Sigeri Abbatis xxvi. Lotharius Gallorum Rex cupiens Lotharingiam ſuo ſubjugare imperio, magno ſuorum adunato exercitu uſque ad palatium Aquifgrani pervenit. Quod cum Ottoni II. Imperatori certâ fuisset relatione nuntiatum, mox copiis ſummâ celeritate paratis, Rheno tranſmiſſo illi cœpit potenter occurrere, prælium cupiens cum illo tentare. Unde pavore concuſſus Rex Lotharius fugit, quem infeſtus magnanimus Otto nullo reſiſtente deſtando uſque Pariſios pervenit, partem tamen exercitus modicam circa Axonam fluvium in redeundo amiſit. Verum quia nec Deo pepercerunt, cujus Eccleſias ſpoliaverunt, & depopulati ſunt, quidam Dei famulus incluſus prædixit, quia nullus Auctorum hujus mali ſeptennium ſupervicturus eſſet, quod verum rei probavit eventus.

Anno etiam præſignato mortuus eſt Reginhardus Monachus, & ſcholasticus hujus Monaſterij ſancti Aurelij Hirſaugienſis, de quo ſupra dictum eſt anno Sigeri Abbatis xiv. poſt cujus obitum Theobaldus Monachus jubente Sigeri Abbate docendi provinciam ſubivit. Vir certè tam in divinis ſcripturis, quàm in ſecularibus litteris egregiè doctus, qui Monachos juvenes ſuo magiſterio commiſſos non ſolum litteris, ſed etiam ſanctis moribus erudit, de cujus ſchola multi Fratres in viros præſtantiffimos cum tempore evaſerunt.

DCCCCLXXVIII.

Ignæ acies
apparuerunt
in cœlo.

Anno Sigeri Abbatis xxvii. acies ignæ 28. die menſis Octobris, hoc eſt, in ſolemnitate ſanctorum Apoſtolorum Simonis & Judæ per totam noctem viſibiles apparuerunt in cœlo. Romæ poſt Donum epus nominis II. in Cathedra S. Petri Bonifacius præſuit annis duobus, vel ut alij ſcribunt, menſibus tantum duobus. Quo mortuo Benedictus ſeptimus ſucceſſit, & præſuit annis octo, vir bonus & in Eccleſiaſtico regimine ſtrenuus. Eodem Tempore Conſtanticus Joannis Græcorum Imperatoris filius, nonus & quadrageſimus poſt mortem patris cum Alexio, & Emmanuele fratribus imperavit in Græcia: quos Bajanus Bulgarorum Rex, de quo dictum eſt anno Sigeri Abbatis xix. magicæ artis omnium ſuo tempore peritiſſimus, in bello & magicis artibus vexavit, ut à capienda Conſtantinopoli parùm abſuerit, eoque in multis graviter afflixit artibus, & viribus ſuis.

Conſtanticus
Bajanus Rex.

Eccleſia
Moguntina
reſtauratur.

His etiam temporibus Willegiſus Reverendiſſimus Moguntiniſum Archiepiſcopus majorem Eccleſiam de domo S. Martini novam à fundamentis pulchro tabulato lapideo pretioſiſſimè exſtruire cœpit: quam tandem perfectam ſolemniter confecravit.

In monte quoque memoratæ civitatis Moguntinæ ſub honore ſancti Protomartyris Stephani Canonicorum ſuis impenſis exſtruxit Eccleſiam, quam prædij & poſſeſſionibus multis ad ſuſtentationem ſervientium

Domino

Domino largâ manu providit; in qua & mortuus, sicut vivus disposuerat, sepultus fuit. Monasterium quoque S. Victoris extra Moguntiam, in quo Canonici regulariter in communi vivebant, suis impensis ampliavit, & multis Cœnobijis Monachorum, & Ecclesijs plura beneficia præstitit.

DCCCCLXXIX.

Anno Sigeri Abbatis XXVIII. Otto Imperator Romanorum II. & Lotharius Gallorum convenientes super Karum fluvium pacificati sunt, datis invicem Sacramentis & necessarijs monimentis litterarum. Ibi Lotharius Rex Gallorum Lotharingiam cum omnibus ad eam pertinentibus, quam ad jus suum pertinere hætenus contendebat, publicè ac spontaneâ voluntate abjuravit, consentientibus ac cum eo jurantibus cunctis Galliarum, qui aderant, Episcopis, Abbatibus, Principibus & Nobilibus, ita videlicet, quod Lotharingia tota deinceps sine cujuscumque impeditio-
ne, vel inquietatione Gallorum, perpetuo liberè sub imperio sit Germanorum. Eodem anno Imperator Otto secundus cum valido exercitu Germanorum profectus est in Italiam, & quamvis dudum adhuc genitore in humanis existente, Romæ fuisset à Papa coronatus Rex, iterum jam nunc à Benedicto Papa VII. se ungi & coronari fecit in Imperatorem.

Lotharing.
pertinet ad
imperium.

Otto fecit
Romæ
coronatus.

Claruit his quoque temporibus Herigerus Abbas Lobienfis Cœnobij in Lotharingia Ordinis Divi Patris nostri Benedicti. Vir in divinis scripturis eruditissimus, & secularis literaturæ non ignarus, carmine simul exercitatus & prosâ: cujus meminisse Berno Abbas Augiensis in libro quodam de adventu Domini ad Arbonem Archiepiscopum Moguntinum. Scripsit inter cætera ingenij sui synthemata dialogum insignem sub sui persona, & cujuscumque Adelboldi Clerici, tunc Romæ existentis, qui postea Trajectensis Ecclesiæ Praefuit, quem de dissonantia Ecclesiæ prænotavit. Vitam quoque S. Ursinæ metricè composuit. De officijs etiam divinis librum unum. De Corpore & Sanguine Domini librum unum. De gestis quorundam Abbatum Lobienfium, qui rexerunt Episcopatu Leodiens. Alia quoque nonnulla scripsisse dicitur, quæ ad manus nostras non venerunt. Floruit & Adelbertus Monachus præfati Monasterij Lobienfis & postea Gemblacensis Abbas, qui multos habuit egregios discipulos, inter quos erat non ultimus Burckardus Monachus postea Wormatiensis Episcopus, de quo suo tempore dicemus. Scripsit autè vir iste sapientissimus, vitam & conversationem plurium Sanctorum, & varia ad laudem Dei carmina cudentis elegantissimos ordinavit.

Herigeri
Abb. opus-
cula.

Adelbertus
Abb. Gem-
blacensis.

Claruit etiam his ferme temporibus Flodoardus Presbyter Ecclesiæ Rhemenfis in Gallia, vir doctus, qui scripsit inter cætera ingenij sui opuscula de origine Civitatis Rhemorum, & successionem gestisque Pontificum ejusdem satis commendabile opus, cujus mentionem fecit Richerus Monachus Rhemenfis in gestis Gallorum ad Gerbertum sæpe dictæ civitatis Archiepiscopum. Siquid scripsit amplius, in noticiam & manus nostras adhuc minimè pervenit: alius quærat, quisquis scire desiderat.

DCCCCLXXX.

Anno Sigeri Abbatis vigesimo nono, mortuus est Adelbertus Monachus, & scholarum Magister Cœnobij sancti Mathiæ apud Treviros, de quo supra dictum anno Sigeri Abbatis quarto: post quem scholis Monachorum præfectus est, Theodericus ejusdem Monasterij Monachus, tam

R

in di-

in divinis scripturis, quàm in secularibus litteris egregiè doctus: præfuitque scholis Monachorum strenuè annis xiv. & multos insignes discipulos gloriôsè instituit. De cujus lucubrationibus ista invenimus. De inventione Reliquiarum sancti Celsi, quæ per Ecgebertum Archiepiscopum Trevirorum vii. Calend. Martij in præfato Monasterio repertæ sunt, lib. i. De miraculis ejusdem sancti lib. i. Sermones & varias homilias dixit ad Fratres.

Remigius
Abbas Med
diolacens.

Opuscula
huius Re
migij Abb.

Claruit his temporibus in Cœnobio sancti Luthvini Mediolacensi, quod sex ferme ab urbe Trevirorum milliaribus distat juxta fluvium qui Sara dicitur, Remigius Monachus, primò Magister scholarum, ac deinde ejusdem Cœnobij, ut ferunt, Abbas; vir certè undecunque doctissimus: ingenio subtilis, & disertus eloquio, vitæ quoque merito venerandus. Philosophus, Poeta, Rhetor & Musicus, omnium suo tempore celeberrimus: sub cujus magisterio multi viri eruditissimi claruerunt. Scripsit autem multa præclara opuscula: è quibus numerantur subiecta. In quinque libros Moyfi. In quatuor Evangelia Christi. In omnes Epistolas Pauli. Regulas fecit de Visione abaci. In Priscianum Grammaticum Commentarios edidit. Super Donatum quoque majorem & minorem. Jubente Trevirorum Archiepiscopo Eckberto, cantum de sanctis Eucharistia, Valerio & Materno primis Trevirorum Episcopis dulci & regulari modulatione composuit. Duobus etiam Monachis ex Gandavo Cœnobij Blandiniensis ordinis nostri discipulis suis rogantibus, cum ex Mediolaco ad suam jam essent reversuri, de sancto Bavone cantum composuit nocturnalem. Sermones quoque multos, & cantus in diversorum honore sanctorum elegantissimos fecit. Litanias & cantilenas, quæ in Rogationibus frequentantur ipse composuit. Huic Remigio scholarum Magistro serenissimus Imperator Romanorum Otto secundus auream cameram gracilem destinavit per nuntium: designans eum omnium suo tempore Musicorum principem, ob artis simul & vocis elegantiam.

Imperator
Apuliæ &
Calabriam
capit.

Anno quoque prænotato Imperator Otto II. in Italia cum exercitu Germanorum existens. Apuliam & Calabriam Italiae Provincias, de manu Græcorum, qui illas possidebant, ad Imperium Romanum conatur reducere, & ab imperio Græcorum revocare: quod mali feminariū fuit.

Eodem anno mortuus est ex dolore calculi Adelbertus ex Monacho S. Maximini Trevirensis primus Archiepiscopus Magdeburgensis in Saxonia, anno Pontificatus sui tertio decimo, mense octavo, vir sanctus atque doctissimus, qui alio nomine Herdingus vulgò fuerat nominatus. Post mortem Adelberti memorati Archiepiscopi electus fuit Odericus Monachus Corbeientis, vir in omni genere scripturarum doctissimus, & vitæ sanctimoniam valde reverendus: qui cum esset in sua humilitate contentus, electioni consensit invitatus, oravitque Dominum, ut eum ad Episcopatus apicem non permitteret ascendere, quod & impetravit. Nam in cunctis ad Sedem Apostolicam pro electionis suæ confirmatione obtinenda, cum Imperator eo tempore esset in Italia, sicut petijt à Domino, mortuus est.

DCCCCLXXXI.

Anno Sigeri Abbatis xxx. Græci malè ferentes Ottonem Imperatorem Romanorum Apuliam & Calabriam contra jus & acquitatem abstulisse

stulisse ab eis, comparato mercenario exercitu contra illum in finibus Calabriae procedunt ad bellum: in quo certamine omnes Germanorum & Romanorum copiae usque ad interuentionem penè deletae sunt. Ibi ceciderunt plures Episcopi Germaniae, qui cum Imperatore venerant: inter quos fuit Heinricus Augustensis Praeful, successor S. Udalrici; post quem Bruno Pontificatus Augustensem suscepit, qui frater S. Henrici Imperatoris fuit. Concidit in eodem bello Dux inclitus Saxonum Otto fundator Canonialis Ecclesiae in Aichaffenburg: de quo supra diximus anno Sigeri Abbatis vicefimo tertio. Is Ottoni secundo Imperatori sanguine proximus, sicuti illum in pace & prosperitate semper dilexerat, ita etiam in adversis magnâ fortitudine sequebatur. Itaque cum esset in praescripto certamine, & praevalentibus Graecis Romani diffugerent, noluit fugere: sed stans fortiter, & pugnans in medio hostium virtuosè tandem occubuit anno praescripto, ultimâ videlicet die mensis Octobris. Cujus corpus ordinatione Imperatoris in Germaniam relatum à Willigiso Moguntinensium Reverendissimo Archiepiscopo in Ecclesia Aichaffenburgensi, quam fundaverat, honorificè sepultum est, praesentibus ibidem Yda matre ac Machil de Abbatisâ veneranda sorore eius, funus non sine mentis dolore conspicientibus. In eodem quoque praelio Wernherus Abbas Fuldensis Monasterij, Domino Imperatori semper fidelissimus, à Graecis comprehensus interfectus est: vir doctus & prudentiae singularis: cui Brando Monachus, & ejusdem Coenobij magister scholarum doctissimus in Abbatis Fuldensi successit.

Dux Otto
in bello ce-
cidit.

Graecis itaque in bello praevalentibus Otto Imperator narando tentans evadere, à nautis ignorantibus eum capitur: & à quodam eorum, qui fuit negotiator, cognitus, nec tamen proditus est. Qui negotium retulit ad Imperatricem, quae cum Theoderico Merensium Episcopo in civitate Rhodan rei praestolabatur eventum. Unde cum maxima difficultate Imperator per Episcopum & negotiatorem praedictum vix liberatus à nautis evasit. Omnibus pro infortunio & pudore facti animo consternatis, sola Imperatrix Theophana, femineâ & Graecâ levitate insultabat eis, quod ab exercitu suae nationis tam miserabiliter victi essent Romani. Quod verbum altius, quàm ipsa putabat, in cor omnium descendit: ratione cujus paulatim apud omnes penè optimates exosa mulier facta est.

Otto Impe-
rator na-
tando eva-
sit.

Imperatrix
se fecit o-
diolam.

DCCCCXXXII.

Anno Sigeri Abbatis xxxi. currente, vicefima tertiâ die mensis Julij obiit Poppo junior Episcopus Herbipolensis: cui Hugo vir magnificus succedens praefuit annis sex, mensibus septem, diebus uno & viginti: qui cum omnibus esset gratus, & ad apicem Pontificiae sublimitatis dignitatisque valde idoneus, de reddenda ratione villicationis suae semper sollicitus, inter caetera Monasterium S. Andreae Apostoli, quod B. olim Burckardus Episcopus sub monte in opposito civitatis Wirzburgensis circa Moganum construxerat, negligentia Praelatorum in utroque statu penè collapsum suis impensis reformavit: & de consensu Benedicti Papae vii. corpus S. Burckardi ad Ecclesiam ejusdem Coenobij transtulit: & eundem locum decimis & possessionibus, quantum potuit ampliavit. Ab illo deinceps tempore nomen praedicti Coenobij mutatum est: & à reliquijs ac fundatore primo ad S. Burckardum vocatur usque in praesentem diem.

Hugo fit
Episcopus
Herbipo-
lensis.

R 2

diem.

diem. Poſt plures deinde annos Monachi ejuſdem Cœnobij tempore Friderici Principis Romanorum tertij, diſpenſante cum eis Romano Pontifice Pio ſecundo ordinem cum habitu abiecerunt.

Sigerus Ab-
bas S. Au-
relij obiit.

Anno prænotato viceſimâ tertîâ die menſis Auguſti, obiit Sigerus Abbas hujus Monaſterij ſancti Aurelij Hirſaugienſis vii. Vir per omnia ſanctiſſimus, qui Monaſterio ſatis utiliter præfuit: cui ſimilis poſtea uſque ad ſanctum Wilhelmum alius in Abbacia non ſurrexit. Sepultus eſt autem non ſine lachrymis Fratrum in Eccleſia B. Aurelij Pontificis ante Altare D. Laurentij Martyris non ſine magna opinione ſanctitatis.

De Lupoldo Monaſterij Hirſaugienſis octavo Abbate, qui præfuit annis quatuor, menſe uno, & quibudam geſtis illius temporis.

Lupoldus
ſic Abbas S.
Aurelij.

Preverendiſſimo Abbate Sigero ſepulto cum pia Fratrum devotione & honore congruo, poſteaquam dies inſtabat eligendi, quæ fuit ejuſdem menſis viceſima quinta, hoc eſt altera poſt feſtum ſancti Bartholomæi Apoſtoli, convenerunt in unum Fratres, ut ſibi de novo Paſtore ſecundum Regulam providerent: & factâ collatione præviâ, ut moris eo tempore fuit, Lupoldum Monachum ex ſe unum in Abbatem concordialiter elegerunt, virum bonum, & ſenio venerabilem, qui præfuit huic Monaſterio ſancti Aurelij Hirſaugienſi annis duntaxat quatuor, & menſe uno. Hic gente fuit Bavarus, patriâ Raciſponenſis, ortus mediocri parentelâ, ſed liberâ tamen & honeſtâ, qui ſub Diethmaro quondam Abbate ordinem juvenis intravit: in quo annis pluſquam quadraginta ſex religioſiſſimè vixit: ad omnem ſemper obedientiam promptiſſimus: ambulans ante faciem ſuam in pace & tranquillitate animi quieſcus: nulli gravis, nulli moleſtus, nulli unquam in aliquo oneroſus. Erat ſanè homo columbinæ ſimplicitatis, & divinarum humanarumque ſcripturarum non ignarus: non minùs exemplo viam rectitudinis ſubditis inſinuans, quàm ſermone; ſemper enim cogitavit, cui eſſet rationem omnium redditurus.

Otto Impe-
rator II.
moriſcit.

Anno prænotato octavo die menſis Decembris Otto Imperator II. tædio & angore animi deficiens, propter incommodum, quod in Calabria ſuſceperat à Græcis, Romæ moritur, & in Eccleſia ſancti Petri Apoſtolorum Principis cum honore tanto funeri conveniente ſepelitur. Mortuo Imperatore atque ſepulto, gravis de ſucceſſore inter Principes orta fuit diſſenſio: alijs odio Imperatricis Theophanæ, quod illa ſibi levitate ſuâ conſciverat, ut ſuprà dictum eſt, Imperium à filio ejus Ottone tranſſerre volentibus, in Heinricum Ducem filium Henrici Bavarie Ducis, qui frater erat primi Ottonis: alijs verò legitimo hæredi Ottoni tertio, ſecundo videlicet ex Theophana genito Imperium deberi certantibus.

DCCCCLXXXIII.

Otto III.
capit Im-
perium.

Anno Lupoldi Abbatis primo, Otto tertius Ottonis ſecundi filius admodum puer electione Principum ſumpſit Imperium, & imperavit annis ferme decem & octo: cujus mater erat Theophana filia Imperatoris Græcorum Nicephori. Uxorem habuit Mariam filiam Regis Arragoniæ,

goniæ, sterile & lubricam, de qua liberos non habuit aliquos. Anno prænato Benedictus Papa VII. obiit: cui Joannes XIV. succedens præfuit mensibus octo; qui tertio mense Pontificatus sui à Romanis capitur, & in castello sancti Angeli diligenti custodiæ mancipatur. Ubi tamdiu inediâ carceris maceratus fuit, donec miseram vitam cum morte mutaret: qui mortuus in Ecclesiâ sancti Petri sepelitur. Eodem quoque anno Theodericus Metensium Episcopus obiit: & (secundum Prophetiam verbi Domini, de quo diximus, inclusi) nullus eorum, qui in bello Gallico spoliaverunt Ecclesias, annum vitæ septimum superstes fuit. Huic in Pontificatu Metensis Ecclesiæ successit Adelbero, vir doctus atque sanctissimus, genere Nobilis, frater videlicet potentissimi Ducis Friderici.

Joannes
Papa in
carcere
mortuus.

His temporibus mortuo Gerone Colonienfium Archiepiscopo Reverendissimo, in Pontificatu Warinus vir doctus, & religionis cultor studiosissimus ei successit, & præfuit annis novem: qui inter cetera pietatis suæ studia Monasterium sancti Martini Ordinis nostri à Gerone Prædecessore suo Archiepiscopo fundatum in civitate Colonienfi, ut suprà dictum est anno Sigeri Abbatis xxii. perfecit, multisque bonis cumulavit, Scotis sub norma S. Benedicti viventibus, in perpetuum confirmavit.

Warinus
fit Archiep.
Colonien-
fium.

Claruit circa hæc tempora Erhardus Monachus & Scholasticus Cœnobij sancti Michaelis in Luneburg Ordinis nostri, vir tam in divinis scripturis, quam in sæcularibus litteris doctissimus, qui scripsit inter cetera ingenij sui opuscula exquisitæ lectionis commentaria in quinque libros Moyfi, libros plures. De interpretatione sacræ scripturæ lib. i. De resurrectione mortuorum lib. i. De fide Christiani dogmatis lib. ii. Sermones & Homilias plures ad Fratres. Cetera, quæ scripsit, ad manus nostras minimè venerunt. Arnoldus quoque Monachus hujus Cœnobij divi Aurelij Hirsaugiensis, cujus historiam scribimus, hæc tempora suo ingenio reddidit clariora. Qui cum vir esset in omni genere scripturarum doctissimus, postulante Reverendissimo Episcopo Herbipolensium Hugone Magister scholarum ad Monasterium S. Burckhardi prope Wirzburg à Lupoldo Abbate missus est: quod idem Hugo Præful dignissimus eodem anno in utroque statu magnificè reformaverat: ubi docendo, & scribendo magnam eruditionis suæ gloriam acquisivit. Scripsit etiam non spernendæ lectionis quædam opuscula: è quibus nos invenimus subiecta. In Proverbia Salomonis Opus metricum lib. i. Consuetudines Monachorum lib. ii. De institutione vitæ claustralis lib. i. Epigrammata & carmina quædam. Algerus etiam Corbejenfis Monachus, qui & Adelgerus, circa hæc tempora post Windekindum Monasticæ scholæ Magister factus, per totum Imperium Germanorum eruditionis suæ laudem obtinuit immortalem. Qui scripsit magnæ auctoritatis plura opuscula: de quibus tamen pauca in manus nostras pervenerunt. De Sacramento Altaris legimus volumen facis elegans, quod in tres divisit libellos. De gratia quoque & libero arbitrio lib. i. Reliqua verò, quæ lucubrâsse dicitur, invenire non potui. Hic propter subtilitatem ingenij, & facilem dicendi venam, quasi privilegio singulari donatus, Scholastici nomen inter doctos accepit.

Arnoldus
Monachus
Corbejen-
fis.

Claruit etiam his temporibus S. Lybaci Monachus Cœnobij divi Albani prope Moguntiam Ordinis nostri, de quo suprà diximus anno Si-

S. Lybaci
ex Mona-
cho Episc.

Monachi
quinque
noſtri Ord.
Martyres.

geri Abbatis octavo, vir doctus, & morum integritate ſanctiſſimus quem Benedictus Papa ſeptimus propter incomparabilem ſcientiam ſcripturarum, & zelum fidei Chriſtianæ poſt S. Adelbertum Martyr. Episcopum ordinavit: & ad prædicandum fidem Catholicam gentibus in Ruſciam cum multis alijs Monachis deſtinavit. Quinque Ordinis noſtri Monachi Benedictus, Nathanaël, Joannes, Jſaac, & Chriſtianus diſcipuli, & commilitones memorati ſancti Adelberti ex Monacho Archiepſcopi, & Martyris Ruthenorum his temporibus in Ungaria, Polonia, & Ruſcia verbis & exemplis multos gentiliū ad orthodoxam fidem Chriſti converſentes glorioſo tandem Martyrio à Ruthenis infidelibus, viceſimâ tertiâ die menſis Aprilis coronati ſunt.

His quoque temporibus Othvvinus ex Monacho Cœnobij S. Joannis Baptiſtæ Magdeburgenſis noſtri Ordinis decimus Hildensheimenſis Eccleſiæ in Saxonia Episcopos annis ferme novem & viginti, omni ſanctitate pollens Eccleſiæ ſibi commiſſæ præfuit, & multos tam ſermone, quàm exemplo boni operis ad ſemitam juſtiæ revocavit. Odo etiam Episcopos Beluacenſis in Gallia ex Abbatia Corbejæ antiquæ noſtri Ordinis, hæc tempora cum eruditione ſcripturarum, tum vitæ merito reddidit pretioſa; qui non ſolum Eccleſiæ ſibi commiſſæ utiliter præfuit, ſed etiam Reipublicæ in multis conſilijs & legationibus ſervivit.

Bruno ex
Monacho
Episcopos.

Claruit his quoque temporibus Bruno ex Monacho Corbejenſis Cœnobij in Saxonia, quæ nova Corbeja dicitur, Episcopos Verdenſis, filius Hermanni Ducis potentiſſimi, fundatoris Monaſterij Luneburgenſis, vir pontificio honore digniſſimus; quippe quem non ſolum generis alii nobilitas formidabilem reddidit impijs, ſed multò magis doctrina ſcripturarum, & integritas morum venerabilem benevolis.

Anno etiam prænotato maxima in omni terra ſiccitas fuit, quæ frumentum, & quicquid ex humo naſcitur, quaſi penitus deſtruxit. Hinc fumes magna ſubſcuta eſt, & multi præ famis magnitudine crudeli morte obierunt. Unde ad promerendam divinæ bonitatis miſerationem Egbertus Archiepiscopos Trevirorum per ſuam Dioceſim jejunium ban- nitum inſtituit, quod ſub poena Excommunicationis in tertia Paſchatis hebdomada ſervari ab omnibus in ætate legitima exiſtentibus diſtrictius mandavit.

DCCCCI, XXXIV.

Joan. Papa
xiv. in car-
cere obiit.

Anno Lupoldi Abbatis ſecundo, Indiſtione Romanorum xii. Joannes Papa xiv. in carcere morte & inedia conſumptus moritur: & ſicur diximus in Baſilica Principis Apoſtolorum ſepelitur; menſe Pontificatus ſui octavo, captivitatis verò quinto. Cui ejuſdem nominis Joannes xv. patriâ Romanus in Pontificatu ſuccedens, præfuit menſibus quatuor, qui Pontificatu ſuſcepto, miro modo in Clerum exandefcere cœpit: unde & ipſe merito non ſolum à Clero, ſed ab omni etiam populo maximo cœpit odio haberi: propterea vel maximè quòd divina humanaque omnia ſuis cognatis & affinibus pro carnis affectione conceſſit, poſtpoſito Dei timore. Unde niſi Dominus juſtus judex ejus vitæ truncaviſſet dies, ut citius moreretur, carceris non evaſiſſet ſqualorem, aut trucidatus fuiſſet.

Claruit his temporibus Lubentius ex Monacho Hirsfeldenſis Cœnobij Archiepiscopos Bremenſis in Saxonia, vir in omni genere ſcripturarum

rarum doctissimus, nec minus vitæ sanctimonia venerandus: qui Ecclesiam sibi commissam in omni sollicitudine strenuè gubernavit annis ferme 35. & non sine opinione sanctitatis ab hac vita decessit.

Osbertus etiam Monachus Cœnobij Glasconienfis nostri Ordinis circa hæc tempora in Anglia claruit: vir tam in divinis scripturis, quam in sæcularibus litteris haud mediocriter doctus, qui, ut supra diximus, inter cætera ingenij sui opuscula, vitam sancti Christiani Archiepiscopi Cantuariensis Præceptoris sui, pulchro descripsit eloquio. De Musica quoque non parvæ subtilitatis librum composuit. Alia insuper nonnulla scripsisse dicitur, quæ ad notitiam nostræ lectionis minimè pervenerunt.

Osbertus
Monachus
Cantua-
rienfis.

Anno etiam prænotato Joannes Papa XV. de quo jam diximus, quarto mensē Pontificatus sui moritur: cui Joannes XVI. succedens præfuit annis decem, mensibus sex, diebus decem; vir summo Pontificatu dignissimus, in omni genere scripturarum doctus, quippe qui nonnulla præclara lucubrassè fertur opuscula. A Crescencio Romana Urbis Consule multas sustinuit injurias: sed per medicum Ottonis III. Imperatoris Pontifici libertas tandem conceditur. Claruit circa hæc tempora magnus ille Philosophus & Astronomus Alpharabius Arabs, vir in sæculari literatura undecunque doctissimus, qui multa in Arabica lingua scripsit, haud spernendæ facultatis synchemata: quorum adhuc minima pars ad Latinos invenitur translata.

Joannes
Papa Ro-
mæ XVI.

DCCCCXXXI

Anno Lupoldi Abbatis tertio, Indict. Roman. XIII. Lotharius Rex Gallorum moritur: cui successit in Regno Ludovicus filius ejus, & uno duntaxat anno supervivens, regnavit. Eodem anno, vicesimo nono die mensis Augusti corpus S. Mederici Abbatis Eduorum Parisijs de terra levatum multis coruscavit miraculis. Hic in Monasterio Edeæ civitatis Abbas quondam & Pastor vigilantissimus Monachorum, orationis causâ Parisios proficisci volens multa in itinere miracula Deo mino præstante fecit. Veniens autem ad civitatem Parisiensem in cellula quadam sub nomine sancti Petri Apostolorum Principis consecrata duobus annis & novem mensibus in magna vitæ sanctimonia militavit: ac tandem convectis discipulis suis iv. Calend. Septemb. inter verba orationis exspiravit.

Corpus
S. Mederici
Abbatis.

Claruit his temporibus Othobas Monachus Cœnobij Augiensis, quod S. Pyraminus quondam Episcopus in Insula Rheni construxit in Constantiensi Diocesi, vir in omni varietate scripturarum doctissimus, qui mortuo in itinere Romano (sicut dictum est supra Lupoldi Abbati anno primo) electo Episcopo Hildensheimensi Othvino Monacho sanctissimo, in ejus locum successit: & memoratam Ecclesiam Hildensheimensem ordinatus Pontifex novem & viginti annis strenuè rexit.

His etiam temporibus claruit in humanis Theodericus Monachus, & Scholasticus Cœnobij sancti Albani Martyris prope Moguntiam, vir tam in divinis scripturis, quam in sæculari Philologia doctissimus: qui scripsit inter cætera ingenij sui opuscula, in Cantica Canticorum libr. 1. In Evangelium secundum Joannem Commentarios elegantes composuit. Successiones etiam & gesta Archipraesulum Moguntinensium usque ad sua tempora brevi, & utili compendio continuavit.

Theoderi-
cus Mona-
chus sancti
Albani.

Anno

Otto III. in
Regem co-
roatur.

Anno etiam prænotato Willegiſus Reverendiſſimus Moguntinenſium Archiepiſcopus Ottonem tertium unxit, & coronavit in Regem, quem Gregorius Papa V. poſt annos decem Imperatorem unxit.

Floruit hiſ etiam temporibus Bruno Monachus Cœnobij S. Viti in Gladbach Colonienſis Dioceſis, Beati Sandrardi Abbatis primi, de quo diximus anno Sigeri Abbatis viceſimo ſecundo, quondam Auditor, atque diſcipulus: vir in omni genere ſcientiarum doctiſſimus, & morum integritate valde reverendus: qui plura fertur ſcripſiſſe opuſcula; quorum pauca tamen ad noticiam meam pervenerunt. Enimverò cùm eſſet magiſter ſcholarum, ſcripſit de inſtituendis novellis Monachis non ſpernendum opuſculum, quod prænotavit Introducatorium. De ſeptem quoque artibus liberalibus libros ſeptem. De motu octavæ Sphæræ parvum libellum ſubtili oratione compoſuit.

Adelbertus
Abbas ex
Hirfaugia.

Anno quoque prænotato, Adelbertus Monachus hujus Cœnobij Hirfaugienſis petitione Balderici Spirenſis Epifcopi Abbas ad Monaſterium datur, quod Clingen dicitur, parùm diſtans ab oppido Landaugia, quod multis annis in omni providentia & religione ſtrenuè gubernavit: vir per omnia magnificus doctrinâ ſcripturarum ſimul & vitæ merito illuſtris, & ob id per totum Germaniæ Regnum famæ celebritate nominatiſſimus, qui utinam huic Monaſterio ſuo Hirfaugienſi fuiſſet prælatus, nunquam ad tantam ruinæ defolationem perveniſſet, in quam ſuo tempore miſerabiliter corruit.

D C C C C L X X X V I.

Hugo poſt
Ludovicū
regnat in
Gallia.

Anno Lupoldi Abbatis iv. Ludovico Rege Gallorum mortuo Gal-
lis Regnum transferre volentibus ad Carolum ducem fratrem Lotharii
quondam Regis, patrum videlicet ipſius Ludovici, dum ille nego-
tium differt ad Conſilium, Hugo filius Hugonis Comitis *Parifienſis*, ex
Hadvvide primi Ottonis Imperatoris ſore Gallorum præoccupat Re-
gnum, & regnavit annis ferè novem.

Hoc tempore mortuo Branthone Fuldenſis Cœnobij prudentiſſimo Abbate, de quo in ſuperioribus anno Sigeri Abbatis triceſimo diximus, qui erat vir undecunque doctiſſimus, & nonnulla compilavit in ſcripturis ſanctis opuſcula, Harto ejus nominis tertius ſucceſſit, vir & ipſe in omni genere ſcientiarum doctus, & ſingularis erudi-
tionis, qui Ottoni tertio Imperatori familiaris fuit, & devotiſſimus.

Opuſcula
Meginfridi
Monachi
Fuldenſis.

Anno prænotato mortuus eſt Poppo Monachus & Scholaſticus memorati Cœnobij ſancti Bonifacii Fuldenſis, de cujus ingenio & lucubrationibus anno Sigeri Abbatis xix. dictum eſt: poſt quem Meginfridus Monachus ejusdem Cœnobij Scholarum regimen ſuſcepit, cum ingenti ſtudio per annos 24. Monachos docens juniores: è quibus multi poſtea in viros magnos atque doctiſſimos evaſerunt. Hic cùm eſſet in omnibus ſcripturis non ſolum divinis, ſed etiam humanis inter doctiores doctiſſimus, multa compilavit ſummæ auctoritatis opuſcula, quorum eruditione memoriam ſui poſteris commendat: Chronicon imprimis Cœnobij ſui Fuldenſis brevem omnium Abbatum continens ſucceſſionis hiftoriam edidit: in quo & aliorum ex Fulda Monaſteriorum quorundam emanantium Abbates, & eorum ſucceſſiones breviter annotavit. De quo nos opere plura in compilatione præſentis Hiftoriæ ſuſcepſiſſe

reco-

recognoscimus. Quæ placitura maximè vobis Hirsaugienfis Monasterij tam futuris, quàm præsentibus incolis confidimus. Vitam quoque S. Bonifacij Martyris ex Monacho primi Moguntinensis Ecclesiæ Archiepiscopi carmine descriptis heroico libros duos: Vitam S. Sturmii primi Abbatis Fuldenfis metricè composuit. Vitam & gesta S. Rhabani ex quarto Abbate Fuldenfis Cœnobij, sexti Archiepiscopi Moguntini profaicè composuit. Vitam & passionem sancti Sonderoldi ex Monacho Fuldenfis Cœnobij Moguntinensium noni Archiepiscopi. Vitam sancti Hildeberti ex Abbate Fuldenfis Monasterij Moguntinensium Ecclesiæ xii. Archiepiscopi. Alia insuper multa composuit: quæ ad manus meas non venerunt.

Anno prænotato xxiv. die mensis Septembris obiit Lupoldus Abbas hujus Monasterij S. Aurelij Hirsaugienfis octavus, & in Ecclesia ejusdem Cœnobij cum antecessoribus ejus sepultus est: qui suis moribus in bonum omnibus fuit exemplar virtutum.

Lupoldus
Abb. vna
moritur.

De Hartfrido hujus Monasterij Hirsaugienfis nono Abbate, qui præfuit annis duobus, mense uno, diebus octo, & gestis illius temporis.

Mortuo igitur Abbate Lupoldo ac more Christianorum cum honore sepulco; Fratres pastore animarum suarum destituti post maturos inter se habitostractus, tandem unanimi consensu in Abbatem suum elegerunt Hartfridum Monachum ex se unum: juvenem quidem in annis, sed prudentiâ & vitæ merito, multis senibus seniore: ac talem de quo spes erat certa optimi pastoris. Hæc autem electio facta est alterâ mox die post obitum Lupoldi anno Christianorum prænotato, videlicet nongentesimo octogesimo sexto indictione Romanorum quartâ decimâ, mensis Septembris die vicessimâ quintâ, regnante Otone Imperatore tertio: qui ordinatus ex more Abbas, præfuit annis duobus, mense uno, diebus octo. Cui si Omnipotens Deus vitam prolongasset in annos plurimos, non sustinisset forsitan Hirsaugia desolationem, quæ postea fuit subsecuta.

Hartfridus
in Abbatē
eligitur.

Hic Hartfridus natione fuit Teuthonicus, patriâ Suevus, annotam ætatis ferme sex & triginta, quando in Abbatem extitit promotus; ita in omnibus disciplinis Monasticis consummatus, ut in toto Monasterio non habuerit memoria illius temporis meliorem. Denique à bonis Præceptoribus optimè institutus, in omni scientia scripturarum doctus, & valde notabilis evasit: ingenio subtilis & clarus eloquio: nec minus vitæ merito quàm eruditione scripturarum illustris ac venerabilis. Quàm primum ad regendum Monachis præpositus fuit, omnibus cepit curare viribus, ut secundum normam sanctissimi Patris nostri Benedicti fratres pure ac religiosè viverent, ne in aliquo à sanctis declinarent. Quemcunque aliter gradientem reperisset, non sustinuit: sed præmonitum in secreto bis & tertio, si non emendavit erratum suum, durius coram omnibus increpavit. At ne quis correctorem in aliquo simili delicto potuisset arguere: se primum in omnibus irreprehensibilem, omniumque bonorum vivum exemplar studuit exhibere. Bonis & Deum timentibus multum fuit dilectus & venerabilis, infirmis autem pius & beneficus: improbis verò & duris corde terribilis & metuendus. Eodem anno quo Hartfridus

S Abbas

Abbas fuerat ordinatus, Otto Rex tertius poſtea Imperator Bohemiam contra ducem imperio rebellem cum magno ſuo exercitu ingreditur: & congreſſione factâ Bohemi ſuperantur: unde veniam poſtulantes impetrant, & ſe Regi cum Duce proſternunt.

DCCCCLXXXVII.

Rex Otto
devaſtat
Bohemiâ.

Anno Hartfridi Abbatis primo frequens & magna inundatio fuit aquarum: quæ frequenter crevit, & non parvo temporis intervallo duravit non ſine damno multorum. Æſtas etiam fuit nimium fervens & calida, multiſque ſatis pernicioſa; quoniam & naſcentia terræ minuic, & famem mortalibus induxit.

Carol. Dux
Hugo per-
ſequitur.

Anno prænotato Carolus Dux frater quondam Lotharij Regis Gallorum contra Hugonem nepotem ſuum, quem Regnum præoccupâſſe diximus, procedens cum exercitu Montem Acutum oppugnat, ac inde recedens uſque ad civitatem Sueſſonicam omnia devaſtando procedit. Poſtea Rhemorum urbem aggreditur, qua tandem fatigata Laudunum obſidet, capitque ac ſpoliat, & cum multa præda revertitur. Hugo autem Rex Carolum Lauduni commorantem gravi obſidione vallavit: ſed ſecundo menſe obſidionis, mirâ Dei virtute, & inaudito prius apud Gallos ſpectaculo, proſilientes de civitate obſeſſi caſtra obſidentium incendunt, multiſque interemptis Rex Hugo pavore concuſſus, ac turpiter fugiens vix inde cum paucis evaſit.

Engelbert.
Monachus
Treverenſ.

Claruit circa hæc tempora Engelbertus Monachus Cœnobij S. Matthei Apoſtoli juxta urbem Trevirorum: vir tam in divinis ſcripturis, quàm in ſæculari Philoſophia doctiſſimus, ingenio promptus, & diſertus eloquio, metro ſimul exercitatus & proſâ, qui ſcripſit inter cætera ingeniij ſui opuscula, vitam & Paſſiones duodecim Apoſtolorum Chriſti metricè libb. 12. De Muſica, & Proportionibus librum unum. De compoſitione Monochordi lib. 1. Et quædam alia quorum noticiam non habemus. Hic poſtea cujuſdam Cœnobij Abbas ordinatus, cujus nomen non occurrit, Eccleſiam de novo conſtruxit, in qua & cum tali Epitaphij ſubſcriptione ſepulcus fuit.

Hoc recubas huſto ſemper memorabilis Abbas

Engelbertus, orans ſpiritus aſtra colit;

Menſis Martij obiit huſ ſenſu ipſe calendis.

Conſtruxit templum, quod retinet tumultum.

Engelbert.
Abbas Ad-
montenſ.

Fuit & alius in Auſtria nunc quidem, ſed olim in finibus Bavarie Engelbertus Abbas Cœnobij Admontenſis, ordinis noſtri: Vir eruditione ſcripturarum inſignis, & non minùs integritate morum, quàm ſcientiâ venerabilis, qui ſcripſit plura non contemnendæ ſæctionis opuscula, de quibus ego ſolum vidi ſubdita. De vitijs, & virtutibus Monachorum librum unum. Sermones commendabiles ad Monachos; cætera verò quæ compoſuit ad manus meas adhuc non venerunt.

DCCCCLXXXVIII.

Anno Hartfridi Abbatis ſecundo, magna fuit ſiccitas, ratione cujuſ frugum ſatio impedita famem auxit mortalibus, quæ pauperes per totam Germaniam graviter afflixit. Eodem anno Carolus Dux iterum ducens contra Hugonem Regem Gallorum exercitum, urbem capit Rhemorum: Archiepiſcopum, quem Rex Hugo conſtituerat, capit, & cum quibuſdam ex Primatibus urbis Laudunum miſit, ubi cum alijs aliquandiu exulare coactus fuit.

His

His temporibus Montis Ferrati Marchionatus in Italia sumptuositatem, cuius primus Marchio sive Princeps fuit Walramus quidam natione Theutonicus, patriâ Saxo, filius Ducis Saxonum, vir magnanimus & fortis, Ottonibus secundo & tertio charissimus, à quibus Marchionatus nomine Romani Imperij in feudum accepit. Ab hoc Principe clarissimo posteri Marchiones de Monte Ferrato per ordinem descendunt: quorum plures Christianæ Religionis devotissimi cultores multas diversis temporibus Ecclesias insignes & Monasteria fundaverunt. Ex his quæ nostri sunt Ordinis placuit annotare.

Marchio-
natus a d.
tis Ferrati
initium.

Fundatio
aliqua a
Cœnobio
rum.

Primum quod fundarunt Nostri Ordinis Monasterium sancti Martyris Iusti non procul ab Alpibus apud Secutiam civitatem, quæ olim Pedemontana fuerat nuncupata: cui duo oppida cum omnimoda jurisdictione tradentes subiecerunt, aliisque multis possessionibus locupletarunt, quorum omnium redditus & proventus cœmunitate annis singulis ad sumam duorum ferè millium florenorum Rhenensium computantur.

Aliud Ordinis nostri Monasterium in honore S. Petri Apostolorum Principis apud Eporediam urbem construxerunt: quod prædictis & possessionibus multis munificentissimè dotatum similiter Monachis inhabitandum cum Abbate tradiderunt. Cujus summa reddituum quotannis se extendit ultra quindecies centum auri florenorum.

Monasterium quoque aliud S. Michaelis Archangeli celeberrimum de Stella nuncupatum construxerunt juxta Anilianum oppidum, non longè ab Alpibus ingenti sumptu ac mirificâ arte fabricatum, cuius Abbati multa oppida & villas in circuitu subdederunt, quorum proventus omnium quotannis ad sex millia ducatorum computantur.

Item Monasterium aliud Monachorum nostri Ordinis, sub honore S. Benigni Confessoris, non longè à Taurinense urbe similiter condiderunt: cuius annui redditus ad duo millia ducatorum computantur.

Monasterium insuper ad sanctum Januarium Ordinis nostri in Monte Ferrato construxerunt: quod simili munificentia pro sustentatione servorum Domini in omnibus necessarijs providerunt: cuius proventus annuè ad quindecies centum ducatos taxantur.

Aliud Ordinis nostri Monasterium sub honore D. Victoris Martyris similiter in Monte Ferrato condiderunt: cuius annui proventus ad mille ducatos auri supputantur. Prædicta sex Ordinis nostri Cœnobia diversis quidem temporibus constructa sunt: sed ab una familia Marchionum de Monte Ferrato memoratorum in esse prodierunt.

Anno prænotato magna Germaniam fames oppressit: quam statim pestilentia ingens subsecuta, infinita hominum millia consumpsit. Quæ cum nimium in omni terra sæviret, morereturque quotidie hominum multitudo maxima, tandem etiam Cœnobium S. Aurelij Hirsaugiense pestis cruenta invasit, & horrendæ calamitatis ejus, quæ non multo post secuta est, ut nobis videtur, causa fuit. Nam in brevi tempore trium videlicet mensium usque adeo prævaluit, ut hujus Cœnobij S. Aurelij plus quam sexaginta Monachos meliores ex omnibus contumplerit. Quibus vicâ defunctis miserabile fuit videre Hirsaugiam: ubi ex tot optimis fratribus duodecim numero duntaxat superstites remansisse memorantur: qui quantum à Monastica sinceritate quidam illorum defece-

Fames &
pestis ita
sæviant.

rint, in electione ſequentis Abbatis poſt mortem Hartfridi palam oſtenderunt. Noviffimè verò poſt tranſmigrationē ab hac vita ſexaginta Monachorum S. Aurelij ad patriam felicitatis æternæ, ut conſidimus, ſeva peſtis Harttridum quoque invaſit Abbatem : quem conſumens & rapiens ab hac mortalitate tranſmiſit ad oves : cum quibus illum in ſempiterna requie non dubitamus eſſe felicem. Obijt autem anno Chriſtianorum præſcripto 988. Indictione Romanorum primâ: tertiâ die menſis Novembris : anno ætatis ſuæ 38. & cum antecelloribus ſuis in Eccleſia S. Aurelij ſepultus eſt. Complevit in brevi temporâ multa; qui cūm placeret Deo, rapius eſt, ne forſitan aliqua ſiſtio deciperet ſpiritum ejus.

Hartfridus
Abbas mona-
ſterij Anno
Domini
988.

De Conrado Monaſterij Hirſaugienſis decimo Abbate, qui præfuit annis duodecim, menſibus ſex, diebus xv. & geſtis illius temporis.

DEſuncto Reverendiſſimo Abbate Hartfrido cum lxx. Monachis, ſicut dictum eſt, peſte ſublatis, xii. numero duntaxat ſuperſtites remanſerunt: Monaſterium S. Aurelij Hirſaugienſis i-ibus ſerè menſibus viduitatis ſuæ inſignem deſolavit. Quibus tandem evolutis convenerunt in unum corporibus locum Fratres xii. animis diviſi, & quarto die menſis Februarij anno Chriſtianorum 989. Indictione Romanorum ſecundâ, tempore Ottonis Imperatoris III. ſub Balderico Spirenſis Eccleſiæ Pontifice, de ſubſtitutione novi Paſtoris inter ſe varium cœperunt habere tractatum. Cūque mutuis ſcē cœpiſſent inſectari calumnijs, duos in Electione nominavere diſſentientes, Conradum videlicet Monachum, qui Confirmationem ſuam ab Epſcopo Neometenſi obtinuit, & Eberhardum Cellerarium, qui fugiens Monaſterium ſpoliavit, & extremæ deſolationis ipſius loci cauſam & ſeminarium dedit. Hinc graviffimæ diſſenſiones inter Fratres ſubſecutæ ſunt, quoniam una pars adharebat Conrado tanquam ſaniore conſilio legitimè & canonicè ab eis electo: alia verò ſequebatur Eberhardum, ut virum in temporalibus expertum, quem ſimili conſtantia prætendebant canonicè electum. Prævaluit verò tandem jure Conradus, & tanquam ſaniore conſilio Fratrum electus, Ordinationem à Pontifice Neometenſis Eccleſiæ, quâ decuit reverentiâ ſuſcepit. Interea dum Conradus pro munere benedictionis, ut fieri ſolet, cum ſuis eſſet ſollicitus: videns ſe contemptum Eberhardus, ſublatis Clenodijs Monaſterij, & cunctis, quos potuit habere, theſauris cum duobus Monachis Hartungo & Hermannſuo ſuæ ſactionis principibus ad Comitem de Calba, qui alioquin Monaſterio ſancti Aurelij graviter jam tunc erat inſenſus, petiturus iplius auxilium confugit. Quem ille non ſolùm libenter, ſed etiam valde grateranter ſuſcepit: gaviſus nimirum, ſicut poſtea manifeſtè apparuit, datam ſibi occaſionem, quâ bonis Fratrum poſſet inferre animum hianter mali medio aliquando ſatiandum. Mox igitur Comes in tyrannidem verſus, poſſeſſiones Monaſterij Omnipotenti Deo, & S. Aurelio dudum à fidelibus oblatas invadit, rapit, & ſuis militibus in ſtipendium concedit: Eberhardo non ſolùm conſentiente, ſed etiam præſtante auxilium.

Diſſenſio
inter E.
lectum
Abbatem
Conradum
&
Eberhardum.

Comes
homo
ſterij
ditiſſi-
mus.

xilium. Neminem in his omnibus miserandi Fratres habere defensor-
rem, non Papam, non Imperatorem, non Episcopum: dum Comes non
solum potentia Monachos opprimeret, sed etiam sua industria deciperet
universos. Nam iure se bona Monasterij diripere posse asseruit: qui
ea non sibi, sed Eberhardo Abbati legitimo ab iniustis possessoribus vindicaret,
in usum nihilominus Coenobij fideliter reservanda. Eberhardus
etenim datus in reprobum sensum, & mente penitus retrorsum con-
versus in malum, nullam cum Coenobio miserationem habuit; quippe
qui Comitem & milites ad rapinam incitavit, se Monasterij & verum &
unicum asserens Dominum, Conradum idolum falsò suppositum. Interea
res deferretur ad Episcopum: sententia metu Comitis procrastinatur in
longinquum: minatur se tyrannus ultimum de Monachis, & quotidie
Monasterium igne supposito incendere omnes simul conantur. Nec
defuit Comiti voluntas Monachos cum Abbate Conrado de Coenobio expellere,
nisi & humana quædam obtinisset verecundia: & quod in brevi
paupertate cogente nimia, sua sponte recessuri essent, spem habuisset.
Conradus itaque in magna tribulatione, & inopia cum octo Monachis,
nec omnibus quidem Reftori bene faventibus, residebat in Monasterio,
nunquam tutus, nunquam à metu tyranni securus, sed animo tristis, &
morore tabescens, momentis singulis deteriora sibi ventura formidabat.
Erat autem natione Theutonicus, Patria Francus Orientalis, vir bonus, &
cultor Monasticæ disciplinæ studiosissimus; qui & vitæ merito satis ad
docendum fuit idoneus, & in omni genere scientiarum eruditus.

DCCCCXXXIX.

Anno Conradi Abbatis primo, grana tritici, pisciculòque apud
Gallos de cælo pluisse memorie traditum est: quod tamen ad usum
hominum non valuit; quoniam grana interius corrupta, & nimium put-
rida, cum aperirentur, foetorem pessimum emittebant.

Eodem quoque anno mortua est Theophana Imperatrix, Mater Ot-
tonis Imperatoris III. & Colonia in Monasterio sancti Pantaleonis in ab-
side australi cum digno honore sepulta. Quæ dum viveret, locum ipsum
singulari semper devotione dilexit: cui de suis facultatibus multa bene-
ficia præstitit, & exaltare pro viribus omni tempore procuravit. Hæc
Theophana inter alia bona, quæ memorato Coenobio contulit, corpus S.
Albani Martyris de Italia sumptum in eodem collocavit. Fuit autem
S. Albanus iste in Britannia miles pro fide Christi martyrizatus, cujus
Corpus post multos annos per S. Germanum Episcopum transfertur in
Italiam, & inde, sicut diximus, ad Coloniam. Quare autem apud Colo-
nienses Albinus nominetur, cum Albanus in baptismo dictus sit, opera
pretium fuerit breviter assignare causam, & rationem. Cum Theophana
Imperatrix memorata de Italia cum sanctis Reliquiis venisset ad Mogun-
tiam, & fama totam implevisset civitatem, metuentes non sine causa
Moguntinenses nomen sui Albani æquè Martyris, olim cum S. Theonesto
Episcopo apud Moguntiam passi, & in Coenobio nominis sui quiescentis,
adventu istius Albani, aut obfufcari posse, aut in dubium revocari; pre-
cibus ab Imperatrice obtinuerunt, ut suus Martyr, quem attulerat, dice-
retur Albinus: & nomen suum Albanus Moguntia sepultus ad haben-
dam utriusque necessariam discretionem retineret.

S 3

Anno

Abbas in
medio ma-
læum pa-
situr.

Theopha-
na Impera-
trix mori-
tuit.

Quare sit
dictus AL-
binus, qui
Albanus.

Hugo Epil.
Herbipo-
lensis obiit.

Anno prænotato, 29. die mensis Augusti obiit Hugo Episcopus Her-
bipolensis, vir multæ sapientiæ, & constantissimæ religionis, qui Mona-
sterium S. Burckhardi primi Præfulis Wirzburgensis, ab ipso in suburba-
no constructum, magnificè reformavit: scholas Monachorum instituit,
quibus Arnoldum hujus Cœnobij Hirsaugiensis Monachum, ut dictum
est anno Lupoldi Abbatis primo, virum doctissimum præfecit. Post Re-
verendissimum Hugonem Bernwardus Monachus in Pontificatu Her-
bipolensis Ecclesiæ succedens, præfuit annis quinque, mensibus octo, die-
bus 18. Hic Bernwardus Monachus primò fuit hujus Cœnobij S. Aurelij
Hirsaugiensis, sub Sigero Abbate ad Ordinem susceptus, genere Nobilis
ex Francia Orientali præcreatus. Qui sub magisterio Præceptorū optimè
institutus in virum doctissimum evasit; & non solum scientiâ scriptu-
rarum, verum & vitæ merito cunctis innotuit esse venerandus. Quando
Lupoldus Abbas Arnoldum Monachum postulante Hugone Præfule de
Hirsaugia pro Magisterio scholarum Monasterij S. Burckardi direxit ad
Herbipolim, Bernwardum conjunxit itineris socium, & in Cœnobio
sancti Burckhardi ex eo tempore cum loci Monachis remanserunt. Erat
autem Bernwardus, sicut diximus, patriâ Francus, genere nobilis, frater
videlicet Richardi Comitis de Rotenburg: & non solum intuitu cœlestis
doctrinæ, sed etiam consideratione terrenæ potentie Pontifex creatus
est: vir alioquin optimus, & qui verbo & exemplo pastorem se verum
exhibuit. Claruit his temporibus Theodericus Monachus Floriacensis,
vir tam in divinis scripturis, quàm in secularibus litteris egregiè do-
ctus, qui scripsit inter cetera ingenij sui opuscula duos libellos de con-
suetudinibus & statutis Monasterij Floriacensis ad prænominatum Bern-
wardum Episcopum, cujus operis Prologus tale habet exordium: *Do-
mino sancto ac Patri in Christo alleluissimo Episcoporum insigni Bernwardo: fra-
ter Theodericus Floriacensis Assli Cœnobita perexiguus. De reliquis siqua scri-
psit, nihil ad noticiam nostræ lectionis pervenit.*

DCCCCXC.

Eberhar-
dus spoliatus
Monasterium.

Anno Conradi Abbatis secundo, quartâ decimâ die Mensis Februa-
rij Eberhardus transfuga non ferens Abbatiam sancti Aurelij diutius pri-
vari, dissimulante negotium Comite, assumptis secum quibusdam nebu-
lonibus, Monasterium nocturno tempore furtivè ingreditur, & Abba-
tem Conradum vel capere incarcerationem, vel interficere meditatur.
Innotuit Abbati consilium insinuatione cujusdam hominis de familia Co-
mitis: qui nocte confurgens, fugâ salutem adeptus est: nec sibi tutum
putabat latronum expectare incursum. Circa medium noctis Apostata
Eberhardus cum suis Monasteriū ingressus, cellam Abbatis perlustratam
invenit vacuam; qui dolens aufugisse, quem quærebat, spoliato clam
Monasterio sine læsione fratrum prædâ, & scelere onustus cum spaciis
ad sua latibula revertitur. Ab illo die per biennium Abbas Conradus
non rediit ad Monasterium sancti Aurelij, donec serâ tandem morte
Eberhardus interijt.

Carolus
Dux Lo-
tharicus
obiit.

Anno prænotato, Carolus Dux frater quondam Lotharij Regis Gal-
lorum, qui Ducatum Lotharingæ concessione feudali, ab Imperatore
Otone III. obtinuit, moritur: & filius ejus Otto succedens clementiâ Se-
renissimi Imperatoris memorati Ottonis ad Ducatum investitur. Circa
hæc

hæc tempora mortuo Colonienſium Archiepiſcopo Warino, qui Cœnobium S. Martini à Gerone Prædeceſſore ſuo inchoatum conſummavit, & Scois inhabitandum tradidit, Evergerus ſucceſſit; qui parvo tempore præfuit, & ob id nihil dignum memoriâ geſſit.

Anno quoque prænotato, ſextâ decimâ die menſis Martij, obiit Rudigerus Monachus & Scholaſticus Cœnobij S. Willebrordi apud Epternacum Treverenſis Diœceſis: de quo dictum eſt in præcedentibus, anno videlicet Sigeri nono decimo: qui ſcripſit non ſpernendæ utilitatis Commentarios in omnes Epiſtolas Pauli libros quatuordecim. In Epiſtolas quoque Canonicas libros ſeptem. In Regulam S. Benediſti explanati- nem elegantem compoſuit. Et quædam alia, quæ ad notiâ noſtræ le- ctionis minimè pervenerunt, lucubrâſſe dicitur. Poſt hunc Monaſticæ ſcholæ Magiſter inſtitutus eſt in præfato Cœnobio Adelharius quidam Monachus, & poſtmodum Abbas, vir & ipſe in omni varietate ſcriptu- rarum doctiſſimus, qui non ſolùm eruditione litterarum diſcipulos uti- liter inſtituit: ſed etiam ſanctimonîâ & integritate vitæ bonorum eis operum exempla demonſtravit. Qui inter cætera lucubrationum ſuarum opuscula Chronicon ſui compoſuit Cœnobij: in quo & ſucceſſiones Ab- batum ejuſdem, & facta congelliit. Scripſit & alia quædam non contem- nendæ lectionis opuscula, quorum mentionem fecimus in ſecundo libro viſorum Ordinis noſtri illuſtrium.

Adelharj
Chacon

Anno etiam prænotato moritur Hatto ejus nominis tertius Abbas Fuldenſis Monaſterij, qui fuit in ordine Abbatu ejuſdem Cœnobij ſepim^o decimus; cui Brantho Monachus ejus nominis ſecundus ſucceſſit: vir in- duſtriouſus & prudentiæ ſingularis: nec minùs in omni ſcripturarum ſcientiâ doctus, quàm conſilio cautus. Cujus tempore obſervantiâ Re- gularis diſciplinæ in Monaſterio Fuldenſi, quemadmodum & in pleriſq; alijs multum ſucceſſivè repuit.

Brantho ſic
Abbas Ful-
denſis.

DCCCXCI.

Anno Conradi Abbatis tertio, jubente Papa Joanne ſexto decimo Concilium omnium Epiſcoporum totius Galliæ in civitate Rhemorum celebratum eſt: in quo Artaldus nepos Caroli Ducis Lotharienſium de- fundti, quem ipſe Archiepiſcopum Rhemiſ ſubſtituerat, ſynodali omniù ſententiâ exordinatus damnatur. Adalgarius verò Preſbyter, qui Urbem prodens Carolo, portas anno priore aperuerat, à Concilio excommuni- catur.

Synodus E-
piſcoporu
Rhemor-
ſia.

Gerbertus Monachus Floriacenſis Cœnobij depoſito Arraldo Rhe- moru Archiepiſcopus conſtituitur, vir magnæ literaturæ, qui multa non parvæ ſubtilitatis conſcripſit opuscula. Hic in Gallia natus, à puero Mo- nachus apud Floriacum adolevit. Demum adoleſcens factus inſtigante ſuperbiæ ſpiritu Monaſterium abjecto habitu deſeruit, & in Hiſpaniâ fu- git. Inde profectus ad urbem Hiſpalim, quam Sibiliam vulgariter vocant, ſtudio litterarum operam dedit: & parvo tempore in ſcientiâ ſcriptura- rum doctiſſimus evaſit. Nam, ut Vincentius ait, ſuâ eruditione vicit in Aſtrolabio Ptolomæum, in aſtrorum ſcientiâ ſuperavit Alexandrum: & in fato longè præceſſit Firminium Philoſophum. Deinde reverſus in Gal- liam publicas Philoſophantium ſcholas tenuit, & multos nobiles & inſi- gnes diſcipulos erudiit. Inter quos fuit non inſimus doctrinâ & erudi- tione

Gerbertus
ſic Archie-
piſcopus.

Gerbertus
dep. nitur
ab Episcopo-
pata.

tionem scripturarum Constantius, postea Monasterij S. Maximini Aurelianensis Abbas, ad quem regulas de Abaco subciles composuit. Adalboldus etiam Traiectensium postea Episcopus, de quo suo loco dicemus, qui scripsit vitam S. Heinrici secundi Regis, Imperatoris primi, & Epistolam ad ipsum Gerbertum de quaestione diametri super Macrobio, & multa alia. Otto quoque Imperator III. Rupertus filius Hugonis Cappucij Rex Gallorum, & alij complures Gerbertum suum cognovère Magistrum. Tandem ergo per Rupertum Hugonis Regis filium Rhemorum Archiepiscopus constituitur: sed quibusdam altius causam ventilantibus, visum est, Artaldum non debere condemnari, sine auctoritate Sedis Apostolicæ. Unde Gerbertus ab Archiepiscopatu depositus ad Imperatorem Ottonem III. confugit: cujus promotione Ravennæ Archiepiscopus constituitur: & postremo summus Romanæ Sedis Pontifex ordinatus Sylvester secundus nuncupatur. De quo inferius anno Conradi Abbatis nono, quæ restant, dicemus.

DCCCXCII.

Eberhard.
Monachus
obiit.

Anno Conradi Abbatis IV. miser ille nimiumque infelix transfuga Eberhardus, cum se minaretur in proximo Cœnobium S. Aurelij penitus desolaturum, morte fati inopinatâ præventus, sine poenitentia interijt, & temeritatis suæ præmium, quod merebatur, à Domino accepit. Monachi autem illi duo, qui cum eo de Monasterio fugerant, in errore permanserunt; nec amplius ad locum, unde exierant, reversi sunt. Et Eberhardus quidem hunc præsumptionis suæ finem accepit; eorum verò, quæ vel ipsè, vel alij de Monasterij rebus abstulerunt, nihil fuit omnino restitutum. Mortuo Eberhardo, Conradus ad Cœnobium suum de exilio revertitur: & cum paucis, qui remanserant, Monachis in magna paupertate usque in finem vitæ conversatur. Comes animum non relaxabat à tyrannide, sed crescente in eo quotidie odio Monachorum, Cœnobium in nihilum cupiebat redigere. Causam hujus persecutionis primam, quis dederit, ignoramus: sed quod malum vehementissimè auxerit Eberhardus, manifestè scimus.

Conrad. ad
cœnobium
revertitur.

His temporibus claruit in Saxonia sanctus Bernvvardus ex Monacho nostri Ordinis XII. Episcopus Hildenshemensis, vir in divinis scripturis doctus, & vitæ merito sanctissimus: qui multis tam in vita, quam post mortem miraculis claruit, & plures non minus exemplo boni operis, quam verbo sanctæ prædicationis ad semitam justitiæ revocavit. Ejus memoriæ festum 18. die mensis Novembris colitur, cujus gesta luculenter conscripta recitantur.

Anno Conradi Abbatis prænotato, S. Bernvvardus prædictus Hildenshemensis Ecclesiæ Reverendissimus Præsul Monasterium S. Archangeli Michaelis in Hildensheim ædificare cœpit: quod in brevi perficiens tempore, omnibus necessarijs pro sustentatione Monachorum Deo servientium providit: & tandem mortuus in eodem Cœnobio sepultus fuit. In quo successu temporis multi viri doctissimi, atque sanctissimi, qui varia scripserunt opuscula, sub Monastico schemate floruerunt.

Claruit hoc tempore in Gallia Richerus Monachus Rhemensis nostri Ordinis, homo studiosus, & tam in divinis scripturis, quam in sæcularibus litteris egregiè doctus, ingenio promptus, & clarus eloquio: qui scripsit

scripsit ad Gerbertum supradictum Rhemorum Archiepiscopum, pulchrum & compendiosum Opus de gestis Gallorum, quod in duos libros divisit, & sic incipit: *Orbis itaque plaga, qua mortalibus sese commodam prebet.* Cetera, quæ composuit, ad notitiam nostræ lectionis nondum pervenerunt. Anno prænotato Conradi Abbatis, 24. die mensis Aprilis, S. Adelbertus ex Monacho Fuldenfis Cœnobij Pragensis in Boëmia Episcopus, de quo dictum est anno Sigeri Abbatis xxii. qui Ungaros & Polonos ad Christi fidem convertit, à paganis in terra Ruthenorum septies gladio perfoßus, & tandem capite truncatus, in fide & amore Domini nostri Jesu Christi sanguinem fundens martyr efficitur.

S. Adelbertus martyr, reatus Episcopus.

DCCCXCIII.

Anno Conradi Abbatis quinto, hyems dura & longa nimis extitit: ac multa pecora fame perierunt. Secuta fuit æstas ferventissima, quæ penè omnia terræ nascentia calore intemperato consumpsit. Unde rerum comestibilium inopia gravem mortalibus famem induxit.

S. Odilo in Burgundia ex Clerico Brivatenfi Monachum apud Cluniacum professus, sub norma D. Patris Benedicti, doctrinâ & sanctitate mori his temporibus magno in pretio fuit, qui proficiens quotidie in melius, sexto conversionis suæ anno Pater & Abbas Cluniacensis Monasterij Fratrum electione constituitur, & per annos 56. in magno Religionis fervore præficiens, verbo, exemplo, & miraculis gregem sibi commissum semper ad meliora direxit.

S. Odilo fuit Abbas Cluniacensis.

Circa hæc tempora Richardus Comes de Rotenburg in Provincia Francorum Orientalium, frater Bernwardi supra dicti Præfatis Ecclesiæ Herbipolensis, apud Regem Ottonem magno in pretio fuit. Huic erant & alij duo fratres, Emhardus videlicet ac Rudegerus, quorum prior nec uxorem habuit, nec liberos: multarum divitiarum possessor, in pauperes munificus pro Christi amore fuit. Quem bonorum suorum cupiens ordinare heredem, in construendis Ecclesijs novis, & reparandis antiquitate collapsis præcipuâ intentione certabat. Construxit enim suis impensis Ecclesiam Parochialem in Fungendal, quam necessarijs etiam proventus, & censibus annuis pro ministri sustentatione dotavit. Aliam fundavit in Remoltesberg, quam simili munificentia de necessarijs proventus annuis providit.

Comites de Rotenburg clari.

Idem Comes Emhardus in civitate nostra Herbipolensi terram fundavit Ecclesiam; quæ usque in præsentem diem Novum Monasterium nuncupatur, in quo Canonicos Deo servientes collocavit, quibus & de præsentis vitæ necessarijs providit. Quam Ecclesiam Novi Monasterij Heinricus ex Comitibus de Rotenburg post Bernwardum Episcopus Herbipolensis melius & elegantius construens, ampliori providentiâ dotavit. Pari modo fecit Adelbero, postea Episcopus, ut suo loco dicemus: processu verò temporis prædictus Comes Richardus de Rotenburg mortem quendam concambio ab Augustensium Episcopo acquisivit, qui Kamberg dictus est, in quo castrum novum ædificavit, & habitabat in eo. Genuit autem filios quatuor, Emhardum, qui postea Episcopus fuit Herbipolensis: Burgkardum, qui construxit Monasterium in Camberg: Rudegerum quoque & Heinricum, qui Burgkardo fratri postea in constructione Monasterij Cambergensis cooperati sunt.

Novi Monasterij Herbipolensis fundatio.

T

Anno

DCCCCXCIII.

Gregorius
Papa V.
Monachus
Teuthoni-
cus fuit.

Anno Conradi Abbatis vi. obiit Joannes Papa sextus decimus, cui Gregorius quintus nomine ſucceſſit. & præfuit anno uno, menſibus octo, natione Teuthonicus, patriâ Saxo. profeſſione Monachus Corbeienſis, Ordine Epifcopus Verdenſis, Bruno antea vocatus: de quo diximus Anno Lupoldi Abbatis primo, cujus pater fuit Otto Saxonæ Dux, fundator Canonialis Eccleſiæ in Aſchaffenburg, juxta Moganum in Dioceſi Moguntina, de quo ſuprà dictum eſt, anno Sigeri Abbatis tricelimo. Hic Romanus Pontifex ordinatus, conſenſu Cleri totius ac populi, Ottonem tertium primo anno Pontificatus ſui Romæ Imperatorem coronavit, cui & ſanguine proximus erat. Qui multas Romanorum ſuſtinuit injurias, pro quibus Imperator Otto mox ſine dilatione Romam proſectus, ſumpſit vindictam. Ille ſapientiſſimus Papa Gregorius cupiens gratias referre beneficijs magnifici Ottonis Imperatoris, congregatâ Romæ Synodo complurium Epifcoporum, communi omnium decreto atq; conſenſu ſtatuit: ut Imperij dignitas apud Germanos perpetuò debeat remanere: ita videlicet, ut quemcumque Germaniæ Principes pro quolibet tempore exiſtentes in Regem elegerint, ſine contradictione à Romano Pontifice ad Imperij ceſtitudinem coronetur. Quæ conſtitutio jam per annos quatuordecim & quingentos ad hunc diem ita ſervata eſt.

Otto Rex
coronatur
à Papa.

Claruit his diebus Everhardus, vel ut quidam ſcribunt, Gebhardus ex Abbate noſtri Ordinis Monasterij in Suevia, quod Ellvangen nominatur, poſt Heinricum, qui S. Udalrico ſucceſſerat, & in Calabrico bello cum alijs multis perierat, Epifcopus Auguſtenſis. vir multæ doctrinæ, morumque honeſtate non mediocriter inſignis: qui & in Monasterio bene præfuit Monachis, & in Pontificatu quàm optimè Clericis. Anno quoque prænotato Indictione Romanorum ſeptimâ Otto Rex intravit Italiam, & Romæ à Gregorio Papa Quinto, ſicut diximus, Imperij Coronæ cum ingenti gloria fulcepit. Hujus uxor Maria fuit. ut dictum eſt, ſterilis, & nimium laſciva. de qua talis narratur hiſtoria.

Nefanda
Imperatri-
cis hiſtoria.

Comes erat in Italia quidam dives & potens, qui ad Imperium Regis Ottonis ingrediens & egrediens prudenter atque fideliter omnia ſemper in omnibus agebat. Hunc Maria indigna nomine cernens Imperatrix, virum nobilem fortem ac vultu decorum, mox in ejus concupiſcentiam exarſit: à qua tandem ſollicitatus ad concubitum, accedere mulierem Imperatori ac Domino ſuo nuptam renuit, & patrare tantum contra Deum ſcelus omnino recuſavit. Quem illa cum pallio apprehendens trahere ad ſe nititur, ut vel invitus pro verecundia quadam virili conſentire poſtulanſi cogereſſet. At ille dimiſſâ veſte in manibus Domine, velut alter innocens Joſeph pugnans & vincens ſine pallio reſceſſit. Contemptam ſe mulier dolens, Imperatori opportuno tempore conqueritur: & quod eam Comes Mutinæ violenter voluerit opprimere, veſtis probare exhibitione conſtantiſſimè conatur. Credidit machinamenti nefandæ mulieris Imperator, & capite truncari comitem ſine dilatione præcepit. Verùm innocens homo, cum ſtaret jam paratus ad mortem, aſtutem, & lachrymantem non abs re propriam vocavit uxorem, cui ſecretò veritatem negotij, & modum vindictæ per eam ſumendæ dixit in aurem. Quo dicto Comes innocens capite truncatus occubuit. Poſtea cum Im-

perator

perator apud Mutinam causas hominum audiurus querelas movere volentium pro tribunali federet: uxor Comitis occisi caput ferens in manibus Judicem proclamavit iniquum: quippe qui mendacis feminae credulus, virum innocentem mandasset occidi. Imperatore stupente, ac se reum laesae Majestatis jure truncasse multitudinis testimonio respondente, mulier ad probationem veritatis, quemadmodum à Comite marito fuerat informata, ferri candentis judicium postulat dicens: *Si justus es judex, aut ferri candentis testimonio te justum probato, & me tanquam contumeliosam Imperatoris Majestatis delatricem ignibus trades cremandam: aut si hoc tu subire judicium Imperator Otto formidas, ego me huic decreto expiationis libens subijcio: ego candentis ferri tibi horrendum, & cunctis mortalibus metendum judicium confidenter subibo: ego te iniquam contra Dominum & maritum meum protulisse mortis sententiam, manifestè ratione demonstrabo. Quod nisi Dominus largiente fecero, ut ignibus me tradas sine dilatione jam consentiens permitto.* Scupentibus cunctis mulieris facundiae constantiam, ad candentis tandem ferri judicium admittitur: & si defecerit in probatione, mortis quam ipsa protulit, in eam sententia confirmatur. Mox ergo paratis, quae negotiorum horribile postulabat, mulier ferrum candentissimum sine aliqua lésione tertio reincentum nudis bajulat manibus, & quarto super disco opertum caput roseo dependente capillo, & nec uno quidem laeso, ferrum candentissimum diutius portat. His visis Imperator ad instantiam Comitissae nefandam Imperatricem ignibus tradidit, & pro satisfactione tria illi castella cum alijs bonis dedit, & nunquam sine poenitentia vixit.

Judicium
ferri can-
dennis

Imperatrix
crematur
ignibus.

DCCCCXXV

Anno Conradi Abbatis septimi, Bernwardus Episcopus Wirzeburgensis obiit 20. die mensis Septembris anno Pontificatus sexto: qui primò ex Comite de Rottenburg Monachus fuit hujus Coenobij S. Aurelij Hirsaugiensis, & postea missus cum Arnolde scholastico ad Herbipolim Pontificatus apicem promeruit, sicuti anno Conradi primo superius diximus. Qui cum juvenis dispositione parentum scholas in Gallia peteret, Gerbertum virum doctissimum, de quo & diximus, & dicemus, postea Romanum Pontificem habuit præceptorem. Monachorum quoque Floriacensium amicitiam familiarem satis obtinuit, quorum consuetudines, postea factus Episcopus, per Theodoricum Monachum sibi, ut diximus, duobus libris conscribi fecit.

Bernwardus
Episcopus
Herbipolensis
monachus
fuit.

Post Bernwardum Henricus Wirzeburgensium Episcopus constitutus est: & præfuit annis duobus & viginti, mensibus quinque, diebus viginti, vir per omnia magnificus, qui novum Monasterium in civitate Herbipolensi à Comite Embardo de Rottenburg, sicut diximus, noviter constructum ædificijs melioravit, redditibusque multis pro Canoniorum sustentatione ampliavit. Iste Henricus filius Comitis de Rottenburg frater sancti Heriberti Archiepiscopi Colonienfis fuit, qui multa bona fecit per omne tempus Pontificatus sui, tam in antiquis Ecclesiis restaurandis, quam in construendis novis; pro quibus & memoriam sibi comparavit in terris perpetuam, & mercedem in Cælis procul dubio consecutus est in æterna felicitate Sanctorum permanfuram.

Henricus
frater
Heriberti
Episcopi
Herbipolensis.

His igitur temporibus Henricus memoratus Herbipolensis Reverendissimus Præful inprimis construxit insignem Canoniorum conventum

Ecclesia in
Herwigia
fundatur.

T 2

rum

rum & Eccleſiam ſancti Joannis in Suburbano civitatis Wirzburgenſis, quæ ratione amœnitatis loci parumper eminentis Augia dicebatur, nunc autem vulgari vocabulo *Havvgis* per aspirationem nuncupata eſt: quâ multis prædijs & poſſeſſionibus pro ſervorum Dei ſuſtentatione dotavit, neceſſariisque & rebus ornavit & libris, ac paramentis ad divinum cultum & Fratrum Canonicorum uſum pertinentibus.

Eodem quoque tempore Præſul memoratus in ſuburbano dictæ Civitatis aſtrali aliam conſtruxit Eccleſiam, ſub honore Dei Genitricis Mariæ, ſanctorumque Apoſtolorum Petri & Pauli, ac divi Protomartyris Stephani, in quam ſimiliter Canonicos poſuit: quibus de vitæ neceſſarijs copioſe providit. Poſt aſios deinde ferme ſexaginta Adelbero Epifcopus Herbipolenſis Canonicos in civitatem ad alios Canonicos tranſtulit; & Monachos in Eccleſiam S. Stephani collocavit; quemadmodum inferius aſio Chriſtianorum quinquageſimo ſeptimo ſupra milleſimum dicemus. Hæc eſt Abbatia divi Protomartyris Stephani Ordinis S. Benedicti quondam in ſuburbano, nunc verò in civitate conſtituta.

Denique præſatus æternâ memoriâ digniſſimus præſul Eccleſiam in Anoltſpach ſub honore ſancti Gumberti fundavit, vel ut quidam volunt, inſtauravit; ubi quondam fuit Monafterium Ordinis noſtri Monachorum ſub Abbate Deo ſervientium; nunc autem Collegiata Eccleſia eſt Canonicorum. Sunt qui dicant Adelberonem Epifcopum Monachos de Anoltſpach Herbipolim tranſtuliffe ad S. Stephanum; & Canonicos divi Stephani ad locum repoſuiſſe Monachorum; ſed hoc in litteris huiusmodi translationis ejuſdem Præſulis non habetur: ubi Canonici ad Civitatem leguntur tranſpoſiti; ſed non eſt expreſſum, unde Monachi fuerint aſſumpti. Et de his quidem ſuo loco dicemus.

Aſio prænotato mortuus eſt Evergerus Colonienſium Archiepiſcopus, cui ſanctus Heribertus filius Comitis de Rottenburg, frater ſupradicti Herbipolenſium Præſulis Henrici ſucceſſit: vir ſempiternâ memoriâ dignus; qui multis & in vita & poſt mortem coruſcavit miraculis; ſicuti in hiſtoria geſtorum ejus legitur. Præſuit annis viginti quinque, & multa bona fecit tam Eccleſiæ ſuæ, quàm etiam Imperio Romano, & Chriſtianæ Reipublicæ.

Hic ſanctiſſimus Præſul Heribertus, inter cætera pietatis ſuæ ſtudia, Cœnobium Tuitienſe Monachorum Ordinis noſtri juxta Rhenum in opoſito urbis Colonienſis, de paternæ hæreditatis ſubſtancia in honorem ſanctæ Dei Genitricis à fundamento novum erexit: quod multis prædijs & poſſeſſionibus ad ſuſtentationem ſervorum Domini cumulavit. Caſtellum fuit antiquitus in eodem loco, ubi Monafterium hodie conſtructum cernimus, Divitientium vulgariter nuncupatum, de quo multa narrantur miranda: ſed quia nobis fabuloſa viſa ſunt; eorum iſthic litteris exarare hiſtoriam inutile fore judicamus.

De S. Heriberto legimus, quòd Patriâ fuit Francus Orientalis ex Comitibus de Rottenburg procreatus, multum divitiis & potentibus in Imperio Romano: & multi ex eis multas pro Dei honore conſtruxerunt Eccleſias. Ejus frater, ſicut diximus, fuit Henricus Wirzeburgenſis Epifcopus: quorum frater tertius in Rottenburg ſecularis habuit manſionem. Hic tempore famus pauperum mendicantium multitudinem in quo-

Monaste-
rium S. Ste-
phani fun-
datur.

Ecclesia in
Anoltſpach
fundatur.

Monaste-
rium Tui-
tienſe fun-
datur.

Frater ſan-
cti Heriber-
ti pauperes
combullit
in herreo.

quodam horreo ad stipem convenientium, quasi in relevamen Patriæ, ignibus legitur concremâsse, Hattonis Moguntini Archiepiscopi secundi exemplo : de quo superius anno Sigeri 12. dictum est. Compunctus tandem Romam pro pœnitentia proficiscitur, & in mandatis accepit à Papa, quatenus Monasterium fervorum Dei pro satisfactione reatus sui construeret. Qui sanctissimi fratris hortatu ad fundationem memorati Cœnobij Tuiciensis promptâ manu impensas præbuit, & in dotando locum de sua substantia copiosissimè fidelis cooperatur Archiepiscopi fuit.

Anno etiam Conradi Abbatis prænotato Hugone Rege Gallorum mortuo, Rupertus ejus filius in Regno succedens, regnavit annis quatuor & triginta. Hic erat Rex per omnia dignissimus, & tam in divinis scripturis, quàm in seculari literatura doctissimus; utpote qui Gerbertum eruditissimum virum multo tempore audivit præceptorem. Tantæ in pauperes extitit pietatis, ut suis se vestimentis multoties spoliâns, cùm aliud non haberet ad manum, eorum cooperiret nuditatem. In sacris lectionibus tam sedulus fuit, ut penè nunquam de ipsius manibus liber deponeretur: usque adeò, ut pro tribunali sedens, inter judiciorum & causarum strepitus, frequenter in sinu apertum teneret Psalterium. Verus Dei cultor extitit, & multis post mortem signis & miraculis coruscavit. Quoties choro cum Clericis interesse potuit, horas cum illis Canonicas devotissimè cantavit. Quòd si causis Regni urgentibus ad Clericorum non venisset consortium, apud se nihilominus cum Presbytero Capellano Horarum Domino reddidit impensum. Cantus, Responsoria, Sequentias & Antiphonas ad honorem Dei, & laudem Sanctorum plures composuit, & congruâ dulcique melodiâ regulavit. Inter profas verò non ultima censetur illa de sancto Spiritu, quam in die S. Pentecostes ad sacrificium Missarum canimus, scilicet: *Veni sancte Spiritus, & emitte cœlestis lucis tue radium.* Multa denique & alia composuit, quæ ad noticiam nostræ lectionis minimè pervenerunt. Hic summo Pontifice Gerberto quondam præceptore suo, Missam in festivitate sancti Petri Apostolorum Principis Romæ solemniter cantante, accedens ad Altare sub Offeritorio, Responsorium illud: *Cornelius Centurio, &c.* in honorem sancti Petri à se compositum, super Aram summa cum devotione obtulit, & reverenter inclinans retrocessit. Aperientes schedulam Altaris ministri, devotionem simul & ingenium Regis plurimum admirantes collaudabant. Hinc idem summus Pontifex Romanus Gerbertus, qui & Sylvester ob memoriam sanctissimi Regis rogantibus Clericis statuit, quatenus hoc ipsum Responsorium deinceps ad honorem S. Petri in Ecclesia caneretur.

DCCCCXVI.

Anno Conradi Abbatis octavo, mortuus est Gregorius Papa V. natione Theutonicus, patriâ Saxo, professione Monachus, vir in omni genere scripturarum doctissimus. Hic ex Saxonum Ducibus natus, Bruno in baptismo primò dictus fuit, Monachus sub Regula sancti Benedicti in Cœnobio S. Viti, quod Corbeja nova appellatur, deinde Abbas, & postea Episcopus Myndensis, & postremò sicut dictum est, promotione Ottonis Imperatoris III. Summus Romanæ Sedis Pontifex per omnia semper dignissimus. Post hunc S. Romanæ Ecclesiæ Pontifex fuit ordinatus Gerbertus Ravennæ Archiepiscopus, & Sylvester II. dictus, præfuit annis

Rupertus
Rex Gallo-
rum doctis-
simus.

Canna
multas
Rex iste
composuit.

Gregorius
Papa ex
Monachis
obijt.

Gerbertus
fuit Papa
Sylvester
II.

T 3

qua-

quatuor. menſe uno, diebus octo, vir in omni ſciſibili doctiſſimus; qui multa ſcripſit ſubtiliſſimæ diſputationis, multaque prædara volumina, de quibus invenimus ſubjecta. De Sphæra pulchrum & neceſſarium opus libr. 1. De compoſitione Aſtrolabij & Quadrantis libb. 2. Dialogum, quem cum Leone Nuntio Apoſtolico habuit. multi plurimum commendant. In Arithmetica multas editiones lucubravit. Quæſtiones etiam plures ſubtiliſſimas ſubtiliter enodavit. Epiſtolas multas ſcripſit ad diverſos. Hunc quidam Hiſtoriographi Necromantiæ pactique & fœderis initi cum dæmonibus arguunt: cujus rei ſententiam ferre nos nec poſſumus, nec debemus. qui ab alijs dicta ſcribimus.

Anno prænotato mortuus eſt Theodericus Monachus & Scholaſticus Cœnobij ſancti Matthiæ juxta urbem Trevirorum, de quo in ſuperioribus dictum eſt Anno Sigeri Abbatis xxxix. Poſt quem Theodorus Monachorum ſcholæ in eodẽ Cœnobio præfectus eſt, homo certè multæ lectionis, & tam in divinis ſcripturis, quàm in ſecularibus literis erudiſſimus: qui cùm ſingulari fulgeret gratiâ docendi, multos in omni ſcientia diſcipulos egregios atque doctiſſimos erudit. Præfuit autem ſcholæ Monachorum annis ſedecim, & plura compoſuit.

Eodem quoque anno mortuus eſt Baldericus Eccleſiæ Spirenſis Epiſcopus vigefimus, ad cujus inſtantiam Otto Imperator III. multa bona contulit Eccleſiæ memoratæ Neometenſi, & ab alijs donata confirmavit. Huic in Pontificatu Neometenſi promœione Ortonis III. Imperatoris ſucceſſit Rupertus Monachus Cœnobij S. Petri & Pauli in Weiſenburg, vir nobilis & doctus, qui præfuit annis quatuordecim.

DCCCCXCVII.

Ruperci
Regis Gal-
lorum devo-
tia.

Anno Conradi Abbatis nono Rupertus Rex Gallorum doctiſſimus, de quo paulo ante diximus, orationis gratiâ Romam proficiſcens, tantâ largitione elemoſynarum pauperes, Monasteria & Eccleſias in itinere orones cumulavit: ut cunctas totius Galliæ profuſiſſe divitias putaretur. Veniens autem Romam, non fuit Eccleſia in tota urbe, quam ſuis non viſiſſet muneribus. Ibi tunc poſitus in celebritate S. Petri Reſponſorium: *Cornelius Centurio*, à ſe compoſitum, ſicut eſt dictum, ſuper altare Papa Sylveſtro celebrante obtulit.

Otto Impe-
rator per-
luſtrat Ita-
liam.

Anno quoque prænotato Imperator Otto cum exercitu ſuorum magno intravit Italiam: & omnes Imperij civitates perſonaliter viſitans, omnia quæcunque perperam geſta inveniſſet, correxit & emendavit.

DCCCCXCVIII.

Anno Conradi Abbatis x. Indiſtione Romanorum vi. mortuus eſt Remigius Abbas Monasterij S. Luthvini in Medioclaci Treverenſis diœceſis, vir magnæ doctriinæ, qui multa compoſuit in diverſis materijs opuscula; & non minus vitæ merito clarus enicuit, quàm ſcripturarum gloriâ nominis famam in omni terra ubique acquiſivit. De quo ſuperius anno Sigeri Abbatis xxxix. plura diximus, & ob id hic breviter nunc tranſimus.

Anno prænotato Conradus Dux Francorum nobiliſſimus obiit, qui multa pro Imperio Romano, prælia & bella fortiter ac feliciter commiſit. Poſt Branthonem Poppo Fuldenſis Monasterij Abbas conſtitutus eſt, vir magnæ prudentiæ, & ſingularis in omni ſcientia litterarum doctriinæ:

Ortina: Brantho autem ejus antecessor jussu Ottonis Imperatoris tertij. & Clerici consensu Episcopus Halberstensis ante fuerat ordinatus, vel ut dicunt aliqui, ab Heinricho secundo ad eam dignitatem fuit promotus, & Ecclesiam sibi commissam in multa sapientia strenue gubernavit.

DCCCCXIX.

Anno Conradi Abbatis .x. Crescentius Consul Romanus, homo superbus & arrogans, qui sanctam Ecclesiam Romanam, & ejus Pontifices omnes inquietavit, & nonnullos miserabiliter incarcerationi & occidit, contra Ottonem Imperatorem tertium rebellionem parat manifestam, & gravissimam exercet tyrannidem.

Crescent.
Romanus
Tyrannus.

Anno etiam Conradi Abbatis prenotato, quarto decimo die mensis Decembris, obiit Marinus Monachus Cenobij S. Maximini Praefectus juxta moenia urbis Trevirorum, vir in omni genere scientiarum doctissimus, qui monachice scholae in eodem loco plurimis annis praefuit, & multos Monachorum ad perfectam scripturarum notitiam introduxit. Qui cum esset ingenio subtilis, & promptus eloquio, multa scripsit ad utilitatem posteritatis communem: quibus nomen suum aeternitati praeclarissimam ratione consecravit. E quibus nos invenimus quae sequuntur. Commentariorum in Genesim libros octo. In Leviticum lib. 1. In Apocalypsim Joannis libros tres. In Cantica Cantecorum librum unum. In Evangelium secundum Joannem lib. 1. De Grammaticis Regulis lib. 1. De arte metronum libros quoque duos. Caetera quae composuit, ad notitiam nostrae lectionis non venerunt.

Marin. Mo-
nachus Tre-
verensis.

Post hunc Rathbodo Monachus scholae Magister Praefectus, patrii Mosellanus ex Longo Vico, qui uno distat in descensu fluminis à Treviri milliario, natus, magnum eruditionis suae palmam experimentum dedit. Nam Peregrinum doctrinam hominem haereticum, cunctis, ut putabatur invincibilem, primo disputationis congressu vicit, & mox ad poenitentiam convertit. Qui in eodem Cenobio S. Maximini factus Monachus, in omni sanctimoniam vitam consummavit. Rathbodo enim Praeceptor Juvenum Monachorum non solum scientiam scripturarum fuisse illustris, sed etiam vitam merito praeclarus, & ideo non solum ad scientiam discipulorum intellectum illuminare studuit, sed multo magis affectum ad Dei amorem inflammare curavit.

Rathbodo
Monachus
Trevirensis.

Millesimus Dominici Annus.

Anno Conradi Abbatis .xii. qui fuit Dominicae Nativitatis millesimus, Indictione Romanorum octava, maximi terrae motus per totam Europam fuerunt, qui plura & fortia, & pulchra hominum aedificia subvertunt. Cometes etiam hoc anno terribilis apparuit, qui multos suo terribili aspectu, metuentibus diem instare novissimum: quemadmodum ante plures annos à quibusdam fuerat falsa aestimatione delusis praedictum, quod mundus iste visibilis anno Christi millesimo esset finendus.

Eodem anno Imperator Otto tertius ad debellandum Crescentium Romanae Urbis invasorem, qui multa contra Ecclesiam Romanam & ejus Pontifices commiserat mala, & totiens victus & perjuris fidem Imperatori promissam servare contempsit, cum magno exercitu proficiscitur. Cui Crescentius bello congregiens victus & captus est: viliusque jumento aversè impositus per urbem circumducitur, ac paulatim truncatus.

Imperator
vicit, & occi-
dit Crescentium.

carus membris ante urbem poſtremo ſuſpēditur. Romam etiam Prin-
cipes, qui cum Creſcentio contra Eccleſiam & imperium conſpirave-
rant, pari ſupplicio plectuntur.

Imperator
Uxorem
Creſcentij
adamat.

Incerempto Creſcentio, Imperator uxorem ejus, quoniam ſpecio-
ſiſſima fuit, in ſui amorem ſollicitavit: quæ cupiditate regnandi facile
ſollicitanti dedit conſenſum. Manſit itaque Imperator diutius Romæ,
& mulieris Creſcentij capſus amore, continuiſque urens amplexibus, ab-
ire non potuit; quod ei tandem interitûs cauſam dedit, quemadmodum
ſequenti anno factum dicemus.

M. I.

Anno Conradi Abbatis xiii. qui & ultimus fuit, nonâ die menſis
Januarij, obiit Arnoldus Monachus quondam hujus Cœnobij ſancti Au-
relij Hirſaugienſis, Scholaſticus Monaſterij S. Burckhardi prope Herbi-
polm, de quo ſupra eſt dictum. anno Læpoldi Abbatis primo, jacet quo-
ibidem ſepultus. Poſt quem Egilvvardus ejuſdem Cœnobij Monachus, &
Arnoldi præſati diſcipulus, Magiſter ſcholarum conſtitutus, plus quàm
ſex & quadraginta annis docendi munus glorioſè implevit. Erat liqui-
dem in omni ſcientia tam ſecularium, quàm divinarum ſcripturarum
doctus, ingenio promptus, eloquio Scholaſticus, vitâ, & converſatione
præcipuè humilis, & devotus, qui ſcripſit inter cætera ad Piligrinum Ab-
batem ſuum, vitam ſancti Burckhardi Herbipolenſis Eccleſiæ primi Epi-
ſcopi libros duos. De translatione corporis ejus de crypta S. Kiliani ad
Monaſterium nominis ſui, quod olim ipſe fundavit, librum unum. De
miraculis ejus librum unum. Et alia.

Imperator
duccidit ab
Italia.

Anno prænotato Conradi Abbatis ultimo, Imperator Otto III. pro-
pter Creſcentij uxorem diutius manens, & cum Romanis humaniter a-
gens, in urbe contemptui ab eis haberi cœpit. Unde conſpiratione factâ,
quosdam ex militibus ejus in tumultu occiderunt: ipſumque Imperato-
rem fortiffimâ obſidione cinxerunt. Qui per induſtriam Heinrici Ducis
Bavariæ, & Hugonis Marchionis Aultriæ, ac S. Heriberti Archiepiſcopi
Colonienſis, & aliorum Principum ſimulato fodere pacis vix eduëtus,
diſcedit à Roma, ſummo Pontifice comitatum illi præbente. Uxor au-
tem Creſcentij, quæ voluptatibus jam diu conſenſerat Imperatoris ſpe re-
gnandi, cum illum abire ſe contemptâ, & Romæ dimiſſâ cerneret (quàm-
vis compulſus Principum ſuorum conſilio invitatus ab invita diſcederet)
indignata nimium, ſe in illius perniciem armavit. Mittit ergo Impera-
tori poculum amoris veneno compoſitum: quod ille nihil mali ſuſpica-
tus hauriens, inter remeandum miſerrimè conſumpſus, in Italia mor-
tuus eſt. Pontifices autem, & qui cum eo fuerunt principes, indutum ca-
daver purpurâ compoſitionique arte quali adhuc viveret, ſuper equum
poſuerunt: mœnentes illius morte vulgatâ, ne pernicioſus in eos tumul-
tus forſitan ſuſcitaretur ab Italis. Et nihilominus crebris Italarum inful-
tibus lacceſſiti, armis ſibi viam præparaverunt ad Germaniam. Sed cum
res jam tuta putaretur locata, Heiricus Bavariæ Dux cum magna ſuo-
rum copia eis occurrit, & contumelioſè injuriato Colonienſium S. Ar-
chiepiſcopo Heriberto, à cujus ore omnes pendebant, inſignia Regni ab
eo violenter extorſit, quaſi jure hæreditario ſibi competentia. Erat quip-
pe filius Heinrici Ducis cognomento Hezzilonis, qui fuit natus de Hein-
rico

Otto Impe-
rator III.
moritur.

Heiricus
Dux Bava-
riæ rapit
inſignia
Regni.

rico Duce fratre primi Ottonis Imperatoris: cui ipse magnus Imperator Ducatum Bavarie filijs Arnoldi expulsi concesserat.

Anno prenotato, sicut diximus, vicesima octava die mensis Januarij, Otto Imperator tertius beneficio uxoris Crescentij Romani civis, quem in bello victum occiderat, in Italia mortuus est: cujus intestina fuerunt sepulta in Augusta civitate Suevie: corpus vero ad Aquasgrani delatum in Ecclesia Beatissimæ Dei genitricis Mariæ decenter est positum.

Eodem quoque anno Sylvester Papa secundus, qui & Gerbertus Ordinis nostri, quondam in Coenobio Floriacensi Monachus obiit: & in Ecclesia S. Joannis Lateranensis sepultus, qui hoc de seipso monastichon composuit. *Scandis ab R. Gerbertus ad R. post Papa viges R.* Insinuans se de Rhemenfi Archiepiscopatu transisse ad Ravennatensem, & inde fuisse promotum ad summum Romanæ Paparum Ecclesiæ. De quo plura in superioribus jam diximus. Cui mox in summo Pontificatu successit Joannes xviii. & præfuit mensibus quinque. Et nota, quod Crescentius Antipapam intruserat contra Gregorium quintum, quem Joannem septimum decimum fecerat appellari; quo in Catalogo Romanorum Pontificum admissio iste Joannes habereur octavus decimus, si verò non admitatur, ut iustum reor, iste dicendus est numero xvii.

Joan. xviii.
in Pap. Ro-
ma.

Anno quoque prenotato, vicima die mensis Augusti, mortuus est Conradus hujus Monasterij S. Aurelij Hirsaugienfis Abbas in ordine decimus: anno regiminis sui tertio decimo non completo, ætatis verò sexagesimo secundo, & in Ecclesia dicti Monasterij sui cum antecessoribus suis tumulatur: Vir quidem bonus, sed in multis tribulationibus vitam qui complevit mortalem: pro quibus non dubitamus eum cum omnibus Electis Dei felicitatem obtinere perpetuam. Post cujus mortem Abbacia Hirsaugienfis desolata miserabiliter vacavit annis 64. mensibus tribus, diebus quatuordecim, usque ad introitum Frederici Abbatis in nova instauratione primi; de quo inferius anno Christianorū 1065. latius dicitur.

Conradus
Abbas Hir-
saugienfis
moriatur.

Quamvis autem per tot annorum spatia Hirsaugienfi vacante Abbatia, seriem narrationis usque ad tempus instaurationis rationabiliter possemus intermittere, tamen ne hoc opus nostrum historicale mancum videatur, siue truncatum, decrevimus ordinem gestorum pro viribus continuare, rem tibi o Princeps Hirsaugienfis Abba Joannes, ut confidimus, non minus gratam facturum, quam jucundam.

Histor. Mo-
nasterij co-
tinuatur.

De Abbacia hujus Monasterij Hirsaugienfis per annos LXIV. vacante, post mortem Abbatis Conradi, & quibusdam gestis sub illo tempore.

Nno igitur Dominicæ Nativitatis millesimo primo, Indictione Romanorum xiv. die mensis Augusti vicima, mortuo Conrado Abbate hujus Coenobij S. Aurelij Hirsaugienfis decimo: Anno à prima sui fundatione centesimo sexagesimo tertio, ovile servorum Christi sine Pastore vacare coepit, & in desolatione per annos l. xiv. menses tres, & dies xiv. permansit, usque ad tempora Comitis Adelberti, qui ruinas illius instauravit. Nam Conrado Abbate sepulto,

Monasterij
um Hirsaugien-
fientis desola-
tur.

Monachi octo duntaxat numero in Coenobio remanserunt, inter quos duo, qui Eberhardo in dissensione quondam adhæserant, non parvam inter Fratres tribulationem suscitârunt. Cum enim de futuri Pastoris electione haberetur tractatus, Comes per eos occultè interpellatus Electionem celebrandam violenter prohibuit, se illis de prudentum consilio Abbatem ex alio Monasterio daturum bonum, & utilem repromisit. Qui ut omnia Cœnobij bona sibi paulatim attrahere posset, & locum penitus evacuare Monachis, ex suis famulis unum illis Curatorem & Oeconomum præposuit; cui omnium rerum temporalium curam & dispensationem demandavit, donec Abbas promissus veniret, quem nunquam venturum in animo sciebat; cui omnia restitutum, quæ viderentur ablata, fallaciter promittebat. Sed hoc reverà solum meditabatur confectui, quod non diu postea contigit, ut Monachis vel cedentibus loco, vel dedentibus, ipse ad jus suum omnia simul revocaret. Nam post biennium ortâ inter Fratres & Oeconomum quadam dissensione super malo ejus regimine, quod mirum nulli videatur in tanta rerum desperatione laborantibus, nactus occasionem tyrannus, omnes præter illos duos, qui olim Eberhardo consenserant, de Monasterio ejecit. Erant autem numero sex, inter quos Theobaldus fuit Monachus & Presbyter senex, Magister Scholarum, de quo supra dictum est, anno Sigeri Abbatis xxiv. vir bonus & mansuetissimæ conversationis. Hic venit cum uno fratre ad Monasterium Fuldense, ubi cum charitate susceptus, usque ad mortem in omni plenitudine conversationis Monasticæ cum socio permanfit. Aliorum verò duo in Monasterio S. Albani prope Moguntiam, & reliqui duo in Coenobio Divi Burckardi apud Herbipolim suscepti, tandem in Dño quieverunt, & ibidem sepulti sunt. Deinde post annos paucos mortuis duobus illis, qui apud sanctum Aurelium permissione Comitum remanserant, an etiam expulsi, non satis mihi constat, locus omnino desertus à Monachis, paucis Clericis traditur ad inhabitandum. Interea si quid proveniunt aut possessionum Cœnobio remanserant, quotidie imminutum est, & vel à Comitibus raptum, vel ab injustissimis possessoribus consumptum: donec omnia tandem redacta in nihilum fuerunt, & Monasterium penitus desolatum.

Comes Monachos de Cœnobio expulsi.

Joann. Papa xix.

Commem. animarum instituitur

Anno Domini prænotato quo Monasterij Hirsaugiensis vacatio cœpit, Joannes Papa xviii. obiit: cui Joannes xix. successit, & præfuit annis quatuor, mensibus octo, patriâ Romanus. His temporibus Monachus quidam Cluniacensis Cœnobij rediens ab Jerosolymis apud quendam Eremitam in Sicilia prope montem Æthna aliquandiu hospitio detentus est: à quo cum audisset in eodem monte Vulcani defunctorum hominum animas torqueri flammis ignium, quas mons ille continuè ac semper emittit, & ex his multas liberari quotidie per orationes & merita fidelium, sed præcipuè Monachorum Cluniacensium: quod sibi manifestatum revelatione spirituum, tam bonorum quàm malorum, idem Eremita juramento firmabat: accessit montem quàm propius sine periculo Eremita ducentepotuit, & voces ejulantium de medio voraginis audivit. Qui ad Cluniacum tandem reversus, hoc Odiloni sanctissimo Abbati retulit: cujus ordinatione per omnia Monasteria sibi commissa fidelium animarum commemoratio alterâ die post festum omnium sanctorum, quot-

quotannis celebranda laudabiliter nimis instituta fuit. Quam commemorationem fidelium annuam Joannes Papa XVIII. confirmavit.

MII.

Anno vacantis Monasterij Hirsaugiensis primo Henricus secundus cognomento Claudus Dux Bavariae filius Henrici primi. communi electione Principum ad imperium Romanum assumptus est: & imperavit annis ferme XIX. quorum octo fluxerunt in Regno, & reliquos XI. in imperio consummavit. Hic in regni sede Principum suffragio sublimatus magnificus & victoriosus extitit. & omnes adversarios suos citò superavit. Henricum Marchionem & quosdam alios initio regni sui sibi resistentes habuit: quos tamen sapientia & armis ad obedientiam coegit. Deinde Italiam & Romanos in sua verba jurare compulit: & Boemiam cum magna suorum multitudine ingressus, Bolislaum Ducem cum omni ejus gente, suo imperio potenter subjugavit. Uxorem habuit Cunegundem Siffredi Comitis Palatini Rheni filiam, de qua tamen liberos non suscepit: nam sicut eo tempore palàm dicebatur ab omnibus, qui ambos noverunt, & historijs legimus insertum, thorum sine forde pollutionis mundum servantes, nomine tantum conjuges, actione vixerunt ut fratres. Quod nos verum credere, & auctoritas scribentium vitam eorum admonet, & miraculorum multis factorum consideratio persuadet.

S. Henricus
Rex II. eligitur.

S. Cunegundis uxor S. Henrici Regis.

Claruit his temporibus Gaudentius Monachus Coenobij S. Bonifacii Fuldenfis, Frater S. Adelberti Pragensis Episcopi & Martyris, de quo supra dictum est anno Conradi Abbatis quarto. Nam anno Conradi Abbatis XII. Otto Imperator III. cum multis Episcopis atque Principibus in manu suorum valida intravit Poloniam, veniensque ad sepulchrum S. Martyris Adelberti, nuper ut diximus occisi, & infinitis miraculis coruscantis, ob ejus honorem & memoriam Gaudentium illius fratrem de Monasterio per legationem evocatum Pragensis Ecclesiae Pontificem fecit ordinari. Qui factus Episcopus, cum esset doctus in scripturis divinis, nec minus sanctimoniam vitam praeclarus, tam verbo praedicationis, quam exemplo pie conversationis multos ad melioris viae semitas convertit. Videns Imperator tot signa & miracula fieri circumstantibus sancti Martyris, brachium ejus unum à Duce multis precibus obtinuit, quod Romam secum deferens in Ecclesia insulae S. Bartholomaei Apostoli collocavit. Post Eberhardum ex Abbate Monasterij nostri Ordinis in Ellwangen Episcopum Augustensem, Bruno frater S. Henrici Imperatoris I. Regis autem Romanorum secundi, successit.

S. Gaudentius Episcopus Pragensis.

Anno quoque praenotato S. Henrico per Principes ad Imperium, sicut diximus, electo, primum institutum fuit, ut in futurum, non per sanguinis successionem, sicut eatenus, sed per quosdam Germaniae Principes, ad hoc deputatos institueretur Imperij Romani Moderator: quod etiam deinceps usque in praesentem diem ita cernimus observatum esse.

MIII.

Anno Monasterij vacantis secundo, comes sumptu sibi occasione, quod Monachi S. Aurelij Oeconomum, quem eis in temporalibus praeposuerat, injuriose tractassent, omnes praeter duos Eberhardi fautores, ut supra diximus, expulit: & omnia Monasterij bona & proventus suo imperio violenter subjecit. Monachi autem, sicut Meginfridus est auctor,

Monachi S. Aurelij expelluntur.

de Cœnobio expulſi, S. Heinrico Regi & multis alijs Principibus contra violentiam comitis ſæpius dæulerunt querimoniam: ſed nihil proficere potuerunt, comite ſemper promittente, quòd vellet inſtaurare Monaſterium, & cauſas morarum quotidie novas pro excuſatione ſui præten- dente: donec mortuis tandem Monachis nemo remanſit, qui deſolatio- nem S. Cœnobij ad mentem reciperet.

Heinricus
Rex omnia
ſibi ſubju-
gat.

Eodem Anno Heinricus Rex Marchione Auſtriæ ſuperato, & ad obedientiam omnimodam armis coaſto, Italiam cum magno exercitu ingreditur, eam totam ſuo imperio potenter fecit eſſe ſubjectam: Bolif- laum quoque Boëmiae Ducem & quoscuque ſibi rebelles cum exercitu petens, omnes in brevi tempore ſuis obtemperare juſſis, & veniam pete- re coëgit. Et quia Deum dilexit ſuper omnia, illiùſque in cunctis operi- bus principaliter quaſiuit honorem: quicquid voluit, illo adjuvante fa- cilè perfecit. Unde pacem Domino largiente aſſecutus in circuitu, confi- dens ſe filios non habiturum (quippe qui, ut ſupra diximus, confortem Regni S. Cunegundem nunquam cognovit, ſed ut ſororem dilexit) Chri- ſtum Jeſum datorem omnium bonorum habere delegit heredem, pro cuius honore multas Eccleſias de novo cõtruxit, veteretq; plurimas renovavit.

M IV.

Lugerus
Monachus
Luneburg.

Anno vacantis Monaſterij tertio mortuus eſt Erhardus Monachus & Scholaſticus Cœnobij S. Michaëlis in Luneburg, de quo dictum eſt ſu- pra anno Lupoldi Abbatis primo, qui fuit homo magnæ ſapientiæ & in- comparabilis doctrinæ, ſub cuius magiſterio plures laudabiliter inſtituti ad plenitudinem omnium ſcientiarum doctiſſimi profecerunt. Cui ſuc- cedens in magiſterio doctrinarum Lugerus Monachus ejuſdem Cœno- bij ſcholis præfuit annis ferme quatuor & vigintri: qui & ipſe à bono Præ- ceptore optimè inſtitutus, vir in omni genere ſcripturarũ doctiſſimus fuit.

Eodem anno Cometes longo tempore apparuit: poſt quem fames per univerſam Germaniam graviffima ſecuta fuit, cujus atrocitate non ſolum jumenta, ſed multa quoq; hominum millia interijſſe perhibentur.

Anno etiam prænotato S. Heinricus Rex Romanorum Valentia- nas, caſtrum ſitum in confinibus Galliæ & Lotharingiæ obſidione val- lavit & cepit, quod Flandrenſium comes Baldevvinus invaſerat. Qui ad gratiam Regis poſt veniæ petitionem, ipſum caſtrum datâ pecuniâ in beneficium feudale imperij de manu Regis Heinrici accepit.

M V.

Hermannus
Contractus
Monachus
S. Galli.

Anno vacantis Monaſterij iv. Helericus Monachus, & Scholaſti- cus apud S. Gallum in Suevia moritur, anno ætatis ſuæ 96. de quo longè ſuprà diximus anno Diehmari Abbatis xvi. ubi lucubrationum ejus la- tam fecimus mentionem. Poſt quem Hermannus Monachus ejuſdem Cœnobij, qui dicebatur Contractus, filius Comitis de Veringen docendi munus accepit, quod multis annis glorioſè miniſtravit. Hic puer infir- mus, debilis & contractus, quia ad mundum videbatur inutilis, parentum conſilio in Monaſterium S. Galli Domino ſerviturus perpetuò traditur, & Helerico ſcholarum Magiſtro imbuendus ſingulari fiducia commen- datur. Qui cùm annorum eſſet xiv. claudus & contractus, & parùm pro- pter ingenij tarditatem in literarum cognitione proficeret: cepit ipſe miſeriam ſuam vehementer deplangere, & novercantem ſibi fortunam accuſare.

oculare. Cernens autem Helpericus Praeceptor juvenem duplici calamitate nimis afflictum, & animo semper tristem: altera quod corpore fuit contractus, altera vero quod ingenio discendi obtusus, ejus desolationi compassus monuit, quatenus se tota mentis devotione ad orationis studium converteret: ac pietissimam Dei Genitricem intactam semper virginem Mariam in adjutricem sedulo invocaret. Hermannus miserabilis sua conditione puer monitis libenter acquievit magistri, formansq; sibi consuetudinem orandi congruam, sanctam Deiparentem devotis assidue precibus invocavit. Et ecce biennio necdum plene revoluta quadam nocte Beatam Dei genitricem in somnis sibi apparentem vidit, quae diceret: *Orationes tuas, o bone puer, audiui, & in auxilium tuum rogata adveni. Nunc ergo duorum tibi datur optio; quorum alterum, quod volueris, elige: quod me prestante consequeris. Aut sanitatem tibi corporis tui, si volueris, dabo: aut omnium, quam postulas, scientiam & eruditionem scripturarum.* Qui amore scripturarum, neglecta corporis sui imbecillitate, scientiam sibi dari postulavit omnium scripturarum. Ex illo tempore ingenium docile ac promptissimum habere coepit: & brevi doctissimus in omni scientia tam divina quam humana praeter ceteris condiscipulis evasit. Et qui prius propter ingenij tarditatem, aut nihil aut parum dicere poterat, post hanc visionem omnes subtilitate & promptitudine animi superavit. Nam inter omnes Germaniae Doctores sui temporis Philosophus, Rhetor, Astronomus, Poeta, Musicus, & Theologus celeberrimus habitus est: & multa praeciosa synthemata scripsit, de quibus extant ea quorum tituli sequuntur. De Musica librum unum. De Monochordo librum unum. De sex mundi aetatibus librum unum. De Astronomia libros tres. De compositione Astrolabij libros tres. De usu & utilitatibus Astrolabij libros duos. De compositione & usu quadrantis librum unum. De quodam Horologio, quod Chelindrum vocant lib. 1. De alio Horologio quodam lib. 1. De Geometrica arte libros plures. De mundo & Elementis lib. 1. De solis & lunae defectu lib. 1. De Computo lib. 1. De quadratura circuli lib. 1. De conflictu Rhythmachiae lib. 1. De Physionomia lib. 1. Vitas quoque plurimorum Sanctorum elegantissimo stylo composuit. Epistolas etiam multas edidit ad diversos, quarum plures vidimus. Diversi generis Carmina penè infinita conscripsit. Hymnos, Cantus, & Profas de Domino Deo, & Sanctis ejus, sine certo numero plures edidit.

Hic est Hermannus ille, qui dulcisonam de Beatissima Virgine Maria composuit Antiphonam: *Salve Regina Mater misericordia.* Et illam: *Alma Redemptoris Mater.* Illam quoque: *O florens Rosa.* Ex Profam illam, sive Sequentiam: *Ave praeciosa maris stella.* Alia quoque plura in laudes Sanctorum edidit: quorum mentionem per singula facere nimis foret taedium. Transtulit etiam nonnulla Graecorum & Arabum volumina in latinum sermonem, sicut ipse faretur in quodam Aristoclis prologo: quoniam utriusque linguae plenam notitiam habuit. In Aristotelem, & Tullium commentationes etiam plurimas scripsit: & divinarum similiter scripturarum nonnulla volumina explicans, pulcherrimis Conventariis elucidavit. Qui ut Promotrici, & Illuminatrici suae Beatissimae Virgini Mariae gratum & ac dignum posset exhibere Ministrum, multos in ejus honore Cantus, & Profas composuit: quas dulci & regulari modum

Hermannus
S. Virgo
apparuit o.
rationem q.
scientiam
dedit.

Opuscula
Hermannus
Contradi.

Hic Salve
Regina cō-
posuit.

Multarum
linguarum
peritus.

lamine decoravit. Valde namque fervidus in ejus veneratione extitit; per cujus meritum tam inæſtimabilis ſcienciæ donum à Dño accepit.

Circa hæc tempora S. Ausfridus ex Comite Clericus, & ex Clerico Præful Eccleſiæ Trajeſtenſis, vir magnæ ſanctitatis & patientiæ Monafterium noſtri Ordinis ſub honore Beautiſſimæ Dei Genitricis & Virginis Mariæ in eadem civitate condidit: quod multis prædijs & poſſeſſionibus ad ſuſtentationem Monachorum Domino ſervientium dotavit. Eſt autem Cœnobium illud inſignis Abbatia noſtri Ordinis; quæ hodie ad ſanctum Paulum nuncupatur. Conſummato tandem eodem Cœnobio, & Monachis cura Abbate impoſitis, viſitavit Dominus dilectum ſervum ſuū

S. Ausfrid. Episcop. ſic Monachus
Ausfridum Episcopum, & eum flagello cæcitat in augmentum meritum ſanctitatis percuffit. Quod flagellum ille non ſolum patienter ſuſtinuit: ſed etiam percutienti Deo gratias humiliter egit.

Anno igitur Dominicæ Nativitatis v. ſupra milleſimum prænotato, Pontificatûs ſui anno quinto decimo, regimen paſtoralis curæ ſpontaneâ voluntate pro Dei amore deſcruit, & Cœnobium præſatum, quod ipſe conſtruxerat, intravit, factûſque habitu & converſatione Monachus, in ſancto propoſito permanſit. Poſt quem Adelboldus Regis Heinrichi Cancellarius in ordine Trajeſtenſium Pontificum XIX. ſucceſſit, & præſuit annis XVIII. vir in omni genere ſciendarum doctiſſimus, & non minus vitæ merito, quàm eruditione ſcripturarum venerabilis. Sane, qui dicant eum Lobienſis Cœnobij extitiſſe Monachum, & Herigeri Abbaris, de quo ſuprà diximus, anno Sigeri Abbatris XXVIII. diſcipulum, cujus rei ſententiam nos ferre non poſſumus, qui certum deſuper auctorem non habemus. Scripſit autem non ſpernendæ lectionis opuscula, de quibus invenimus ſubjecta. De laudibus S. Crucis lib. I. De laudibus quoque S. Mariæ lib. I. Vitam & geſta Domini Heinrichi II. Imperatoris, pulchro, & eleganti ſtylo compoſuit. Et alia multa ad laudem Omnipotentis Dei & Sanctorum vario ſtyli genere compilavit. Hic nomine Imperatoris & ſui multa prælia pro libertate Eccleſiaſtica geſſit contra Theodericum Hollandiæ comitem, bona Pontificatûs ſui deprædantem, quem ſæpt triumphans humiliavit.

MVI.

Anno Monafterij vacantis quinto Burchardus Monachus Lobienſis Cœnobij, diſcipulus & auditor quondam Adelberti Abbatris Gemblacenſis, de quo ſuprà dictum eſt, anno Sigeri Abbatris XXVIII. Eccleſiæ Wormatiensis Episcopos ordinatus eſt, S. Heinricho Imperatore præcipiente, cujus meminit Gratianus in decretis: LXX. diſtinctione: *In nomine Domini*: vir tam in divinis ſcripturis, quàm in ſæculari litteratura ſtudioſiſſimus, qui ex Concilijs & ſententijs Patrum. magnum illud volumen Decretorum comportavit, quo ante compilationem Gratiani Juriſtarum induſtria utebatur, quod in libris viginti ordinavit. Alia etiam nonnulla edidit, quæ ad manus noſtras minimè venerunt.

Anno prænotato Joannes Papa XIX. obiit, & Romæ apud S. Petrum ſepultus eſt. Huic in ſummo Pontificatu ſucceſſit Sergius ejus nominis IV. patriâ Romanus, & præſuit annis duobus, menſibus ſex: vir optimus & ſuſinæ devotionis in Deum, & in ſanctos ejus: ad cujus inſtantiam Chriſtiani Principes Saracenos in manu valida expulerunt de Sicilia & cunctis inſulis maris.

MVII.

Burchard. Monachus Episcop. ſic Wormatiensis

Decretum Burchardi compilatur.

M VII.

Anno Monasterij vacantis sexto Henricus Rex Germanorum devotissimus, pacem consecutus à Deo per circuitum in toto regno studium suum omne ad ampliandum cultum divinitatis ex animo conferens, multas ad Dei honorem Ecclesias de novo condidit, & complures nimia vetustate collapsas in integrum restauravit. In primis quidem Bambergensem Episcopatum in provincia Moguntina, in regno Franciae Orientalis de novo instituit: fundatamque in ipsa civitate pretiosam valde Basilicam multis possessionibus, proventibus, ornamentis, libris & vasibus aureis & argenteis magnifice dotavit. Primum ejusdem Ecclesiae Eberhardum quendam Pontificem instituit, qui annis in Episcopatu tribus & triginta praesedit. Hujus Babenbergensis Ecclesiae Patronum Petrum Apostolorum Principem & S. Georgium Martyrem Rex Divus elegerat: in quorum veneratione singulari devotione fervebat. In meridiana quoque parte civitatis Monasterium in honore sancti Protomartyris Stephani sub ordine Canoniorum fundare simili devotione studuit: quod multis possessionibus pro eorundem sustentatione abundare fecit.

Episcopatus
Bamberge
erigitur.

In monte juxta civitatem, qui ab eventu mons hodie Monachorum nuncupatur, insigne nostri Ordinis Cœnobium fundavit, in honorem S. Michaelis Archangel: in quo Monachos collocavit, viventes sub regimine Abbatis secundum Regulam Beati Benedicti. Quibus pro vitae sustentatione multa bona & redditus annuos contulit: & ut omnipotenti Deo in tranquillitate mentis servirent, liberos esse iussit. Multi successu temporis clarissimi viri sub monastico schemate in eodem Cœnobio floruerunt, eruditione & vitae merito sanctam illustrantes Ecclesiam.

Cœnobium
monis Mo-
nachorum
Bamberge
fundatur.

Episcopatum similiter novum in civitate Bobiensi in partibus Longobardorum de consensu Comprovincialium Episcoporum crexit: quem etiam satis abundanter in omnibus necessariis providit. Locus vero Ecclesiae Cathedralis in Bobio quondam à sancto Columbano constructus nostri Ordinis fuit Cœnobium: in quo multitudo servivit Deo Monachorum. Divus itaque Henricus ob memoriam primi fundatoris Ecclesiam sublimavit in melius, & Monachos electores constituit esse Pontifices.

Episcopatus
Bobiensis
nostri Or-
dinis fun-
datur.

Episcopatum etiam Basiliensem in Provincia Bituntina, nimia vetustate collapsum, & magnâ paupertate depressum suis impensis magnifice restauravit: conferens ei multas possessiones, vicus, castella, census & proventus: instauratque non mediocriter statu illius Ecclesiae, alter merito fundator & fuit & dicitur. Nam Beatae Virginis Mariae Dei Genitricis amator maximus extitit, sub cujus honore Basilienfis Ecclesia fundata fuit. Quidquid ergo in restaurando Ecclesiam Matris Dei exposuit, gratissimum omnipotenti Deo non dubitavit.

Episcopatus
Basilienfis
instauratur.

Unde cum die quadam de Basilea civitate per Alsatiam ad Argentinam tenderet, contigit illum noctu hospitari in oppidulo quodam parvo, quod à fluviolo præterfluente Schotteraugia dicitur: quod hodie corrupto vocabulo Schutteren vulgariter nuncupatur, & distat ferme tribus ab Argentinâ miliaribus. Est in eodem vico Monasterium nostri Ordinis, quod sub honore Beatissimae Dei Genitricis, & Virginis Mariae S. Pyramini Meldenensis in Gallia Episcopus beatissimi Mauri Abbatis discipulus quondam temporibus Theoderici Francorum Regis circa annum Domi-

Cœnobium
Schutter-
ense instau-
ratur.

S. Pymini.
plura Mo-
nasteria
fundavit.

Dominicæ Nativitatis sexcentimum à fundamentis construxit (quem admodum in vita ipsius legitur) & auxilio impensisque cujusdam amici sui viri nobilis, qui multas habuit in Suevia possessiones in pago, qui Syrlaz non procul à Constantia commorantis, pro Monachorum sustentatione, ut potuit, providit. Post annos deinde aliquos Offo quidam filius Regis Anglorum, qui amore cœlestis patriæ mundum despiciens, & factus Christi peregrinus, Romam, & alia Sanctorum loca frequentare solebat, venit Deo sic providente ad Schutteraugiam, & amœnitatem loci simul & amore S. Pyminij Pontificis captus, ibidem reliquum vite sue tempus manere statuit: assumptoque sanctæ conversionis habitu, Monachum vivere cœpit. Hic de suo patrimonio postea loca melioravit in proventibus, & ampliavit necessarij ædificij Cœnobium, in quo multitudinem magnam coadunavit Domino famulantium Monachorum. Eodem quoque S. Pyminius tempore construxit & alia quædam Ordinis S. Benedicti Monasteria, quorum ista in ejus vita exprimuntur vocabula. Altha in Bavaria, Schuttera, & Schvvarzach, & Gengenbach & Mossmynter, & Nuvviler, & Murbach in Alfacia. Hornbach quoque & Doleya in Volsagavv, ac postremo Cœnobium illud insigne prope Constantiam, quod Augiense vocatur. Sanctus igitur Henricus Rex sæpè memoratus veniens ad Monasterium Schutterense prædictum antiquitate & crebris incendijs penè collapsum, misericordiâ motus, omnia ædificia statim renovari, & ampliari constituit: & locum ob honorem sanctæ Dei Genitricis multis proventibus & divitijs, ut hodie cernitur, insignem fecit. Et in memoriam hujus beneficij Abbatiam Schutterensem Ecclesiæ Babenbergenfem feudalem constituit, ita ut quilibet pro tempore ejus loci Abbas Babenbergenfem Episcopum Dominum suum teneatur cognoscere, & in principio sui regiminis Abbatiam semel de ejus feudali beneficio teneatur acceptare. Quod ab illo tempore ita servatum, & continuatum est usque in præsentem diem.

MP III.

Anno vacantis Monasterij vii. Indictione Romanorum sextâ, sanctus Bruno ex Monacho nostri Ordinis Episcopus Pruthenorum, ac Ruthenorum Apostolus, vir doctus, & verbi Dei prædicator egregius, post multos toleratos pro Christo labores à Prusijs multis supplicijs crudeliter afflictus, & manibus pedibusque abscissis, postremo capite plexus cœlos penetravit, & statim infinitis cœpit coruscare miraculis.

Erckenbal-
dus Abbas
Fuldensis.

Anno prænotato, post Bopponem Abbatem Fuldensis Monasterij Erckenvaldus Monachus successit. & annis ferme quatuor præfuit, qui tandem sicut dicemus, in Archiepiscopum Moguntinensis Ecclesiæ post Willegisum ordinatus extitit. vir & moribus, & eruditione illustris.

His temporibus Bruno Episcopus Augustensis frater, ut supra diximus. S. Heinrichi Regis Germanorum & Romanorum secundi floruit in humanis. Qui felicibus fratris actibus invidens, multas ei adversitatum injurias in quantum potuit suscitavit. Cui sanctus frater non solum talionem non inferebat, verum fraternæ etiam dilectionis, & patientiæ bono vincere illum potius satagebat: malum in bono vincere, ut verus Christi amator devotissimus semper studuit: & ideo Dominus Jêsus illum cunctis inimicis majorem fecit.

MIX.

MIX.

Anno Monasterij Hirsaugiensis vacantis octavo, Sergius Papa IV. moritur, & Romae in Ecclesia S. Petri Principis Apostolorum sepelitur. Post quem Benedictus ejus nominis viii. patriā Tufculanus Pontifex creatus, sedit annis xi. & mensibus x. qui contra omnes adversariorum insultus sancti Heinrici Regis defensione utens ubique semper, quamdiu ille vixit, securus permansit, & Pontificatum triumphator administravit.

His etiam temporibus Rex Ungarorum sororem sancti Regis Heinrici Gisilem nomine sibi dari uxorem postulavit. Sed eam impetrare non potuit, donec se Christianae Religionis rudimenta, & sacri baptismatis Sacramentum cum omni gente sua suscepturum promisit. Quam pollicitationem opere complens, in Dominum Jesum sincerā devotione credidit: & ablatus undā baptismatis nomen S. Protomartyris Stephani accepit. Qui Christi conversus ad fidem in omni se morū sanctitate deinceps exercuit, & quanti fuerit apud Deum meriti, post multas in vita virtutes patratas, infinitis etiam mortuus miraculis demonstravit. Post Adelberonem Metensis Ecclesiae Praeful ordinatus est Theodericus filius Siffredi Comitis Palatini Rheni, frater sanctae Cunegundis Imperatricis, vir mundanus, ac acer ingenio: qui propter suam in omnes proterviam multos contra se æmulos provocavit.

S. Stephan.
Rex Ungarorū ad fidem convertitur.

MX.

Anno vacantis Monasterij nono, Theodericus memoratus Ecclesiae Metensis Episcopus frater Imperatricis S. Cunegundis, dotem, & patrimonium sororis suae Babenbergenſi Ecclesiae delegari ab Imperatore Heinrico agrè ferens rebellionem contra eum paravit.

Eodem anno mortuus est Rupertus ex Monacho Wiſenburgenſis Cœnobij Episcopus Spirensis, vir doctus, & vitæ merito venerandus: de quo supra dictum est anno Conradi Abbatis octavo; cui in Pontificatu Nemetensis Ecclesiae succellit, Waltherus in ordine Episcoporum Spirensium xxii, & praefuit annis ferme xx. qui non parvæ utilitatis bona Ecclesiae suae à S. Heinrico impetravit.

Anno praenotato, xvi. die mensis Julij, obiit Meginfridus Monachus, & scholasticus Cœnobij sancti Bonifacij Fuldenſis, vir in omni genere scripturarum doctissimus, de cujus ingenio, eruditione, & lucubrationibus dictum est anno Lupoldi Abbatis quarto: ex cujus Chronici opere haecenus in compilatione hujus historiae non parvum admihiculum habuimus, propter quod singulari eum honore merito collaudamus. Nam fundationem primi Cœnobij S. Aurelij apud Hirsaugiam ab Erlafrido comite factam, Abbatūq; institutiones, successiones, & gesta, ultimòque diebus suis ejusdem desolationem Cœnobij, quemadmodum haec omnia in superioribus descripsimus, non alio, quam ejus testimonio habemus. Post hunc Richardus Monachorum Scholis in Fulda praeficitur, homo doctus & mundanae prudentiae singularis: qui Erckenbaldo Abbate post paucos annos, ut dicemus, ad Archiepiscopatum Moguntinensis Ecclesiae sublimato, in ejus locum Abbas Fuldae constituitur.

Meginfrid.
Monachus,
& Chronographus
obiit.

Richardus
Scholasticus,
Fuldenſis.

MXI.

Anno Monasterij vacantis decimo, Heinricus Rex cum magno suorum exercitu contra Theodericum Episcopum Metensem in Lotharingiam

X

ringiam

ringiam properat, & urbem Metim Theoderico faventem obsidione val-
lat. Videns Episcopus in civitate positus tantæ se potentiæ Regis non pos-
se resistere veniam petijt, & mox gratiam impetravit.

Anno prænotato, inter milites Balderici Leodiensis Episcopi eo
presente, & Lampertum Comitem Lovanientem apud villam Bugardis
dictam prælium committitur: & vincente comite Lamperto ac multis
ex parte Balderici Episcopi necatis, reliqui mox in fugam conver-
tuntur. Episcopus gravi attritus infortunio, vix evasit. Iste prænomina-
tus Baldericus Leodiensis Ecclesiæ Pontifex post Norgerum immediatus
Monasterium sancti Jacobi Apostoli minoris, & Philippi Ordinis nostri
fundavit in insula Leodiensi: quod necessarijs & sufficientibus bonis atq;
proventibus ad Monachorum Deo servitium sustentationem dotata vit.

MXII.

Heinricus
Romæ co-
ronatur
Imperator.

Anno Monasterij vacantis undecimo, Heinricus Rex cum multis
Episcopis, & Principibus Romam in manu valida proficiscitur, & Impera-
tor Romanorum à Benedicto octavo summo Pontifice coronatur. Cum
maxima Romanorum pompa susceptus fuit: & multas sanctorum Reli-
quias impetravit à Papa Romano, & ab alijs diversis: quas, in Franciam
orientalem deferens ad Ecclesiam novam Babenbergensem, & alias à se
fundatas devotè collocavit. Consummatis structuris principalis Eccle-
siæ Babenbergensis sanctus Imperator eam cum magna fecit solennitate
consecrari, ad quod officium sex & quadraginta Episcopi astiterunt, quo-
rum nomina brevitate causa omittimus.

Theodorus
Monachus
& Schola-
sticus Tre-
verensis
obiit.

Anno prænotato quintâ die mensis decembris moritur Theodorus
Monachus, & Scholasticus Cœnobij sancti Mathiæ Apostoli extra muros
Trevirorum, de quo diximus anno Conradi Abbatis octavo: vir certè in
omni varietate scripturarum doctissimus; qui scripsit libros quatuor
commentariorum in Isaiam Prophetam pulcherrimos. De Incarnatione
Domini lib. 1. De resurrectione mortuorum lib. 1. De Virgute charitatis
lib. 1. In gesta Trevirorum additiones usque ad sua tempora. Sermones
& Homilias plures, & lectione veterum locupletes composuit. Alia insu-
per multa edidit, quæ ad notitiam nostræ lectionis non venerunt. Huic
mortuo discipuli tale posuerunt Epitaphium.

Theodori Monachi pausant his membra sepulti,

Qui pietate vivens, simplicitate cluens.

Presbyter officio quod complens ordine certo.

Fervebat summi laudibus in Domini.

Prudens & doctus nulli pietate secundus,

Totum quod didicit, mox alijs retulit.

Ut sibi commissum bene collocando talentum,

Centuplici & justus atque pius Dominus.

Transiit in Nomen felici fine Decembris:

Pro quo posce Deum, qui legi hunc titulum.

Golscherus
Monachus
Scholasticus

Sepultus est in Cœmeterio fratrum retro Ecclesiam sancti Mater-
ni, ubi præscriptum ejus Epitaphium in lapide sculptum in muro cer-
nitur. Post quem Golscherus ejusdem Cœnobij monachus Scholæ præfe-
tus est: vir & ipse multum eruditus, metro simul exercitatus & prosâ,
Theodori præceptoris quondam auditor atque discipulus, qui scripsit
inter

inter cetera ingenij sui opuscula de laudibus sancti Eucharj primi Trevirorum Episcopi discipuli sancti Petri Apostoli librum 1. De laudibus sancti Valerij secundi Episcopi lib. 1. De laudibus sancti Materni Trevirorum tertij Episcopi lib. 1. Sermones & Cantus in laudem Dei multos composuit. Ad Historiam Trevirorum gesta temporis sui addidit. Praefuit autem scholae Monachorum apud sanctum Matthiam annis viginti sex.

MXIII.

Anno Monasterij Hirsaugiensis vacantis XII. Gotfridus Dux Comitatum Reginheri Monensem depopulatur. Quem Reginherus cum patruo suo Lamperto Lavanensi Comite infecurus, apud Castrum Florinis pugna conficitur: ubi plusquam quadringenti viri occisi sunt, inter quos & ipse Comes Lampertus occubuit. In quo conflictu res mira contigit, quae posteritatis memoriae videatur esse commendanda. Comes Lovaniae Lampertus phylacterium cum Reliquijs Sanctorum pro sui munimine portare secum ad pedus solebat. Qui cum in praescripto bello victoriam in manibus jam se habere putaret, phylacterium instante sibi vitae termino quasi morturo adesse contemnens, de collo gestantis procul exiit, & quasi violenter impulsus super campi tumulum alta-vit. Vidit hoc miles qui piam, & levato de terra phylacterio, in caliga sua reposuit; sed confestim coxa ejus ita tunc. cente perierat, extractum de caliga phylacterium Domino suo Hermanno fratri Ducis Gotfridi praesentavit. Erat autem Gotfridus iste Dux Lotharingae filius: Gotfridi Comitis Ardennae, vir sapiens, & strenuus, cui sanctus Imperator Othone Duce sine filijs mortuo Ducatum propter virtutem & fortitudinem suam in beneficium feudale, ut est moris, concesserat. Unde sciendum, quod Lothariensium Ducatus quondam erat latissimus, nec his finibus & terminis, quibus hodie constringitur, olim fuit restrictus. Nam caput ejus civitas Leodensis exiit: & Provinciam inter Mosellam, & Mosam pene omnem, cum urbe Metensi, Luzenburg quoque & multis Comitibus ac oppidis inclusit. Nam terminos suos usque ad Aquigrani & Maastricht longius expandit.

Bellum Ducis Lotharingiae Gotfridi.

Ducatus Lotharingae terminus.

Circa haec tempora res miranda contigisse in Burgundia legimus, de qua multi sapientes diversimode opinantur. Mulier quaedam foga, quales vulgo recte maleficas appellamus, juvenem quendam poculo excantato diabolicis non dubium carminibus in bestiam commutasse visa est, ita quod omnibus, qui eum viderant, non homo, sed alius apparebat. Quae res, quam sit facilis permittente Deo, ac sagae cooperante diabolo, jam dudum sententia Doctorum exploratum habemus: qui confirmant diabolo non esse difficile, modo Cunctipotens permittit Deus, hominum decipere sensus.

Juvenis malefactoris in aërem.

Anno praenotato Willegisus Archiepiscopus Moguntinus moritur, & Moguntiae in Ecclesia sancti Protomart. Stephani, quam ipse de novo construxerat, sepelitur: de quo anno Sigeri Abbatis vicesimo quarto latius diximus. Huic in Pontificatu Moguntino successit Erckenbaldus Abbas Fuldenfis, & praefuit annis novem: vir sapiens, & Ecclesiasticae disciplinae moderator egregius. Post quem Richardus Monachus, & Scholasticus, de quo supra dictum est, Abbas Fuldenfis constituitur.

X 2

Anno

Ezelinus
Comes, frater
Cunegundis im-
peratricis
rebellat.

Anno Monasterij vacantis XIII. Ezelinus Comes Palatinus Rheni frater sanctæ Cunegundis, & Theoderici Metensis Episcopi, post diuturnam cum Imperatore Heinrico dissensionem, & rebellionem propter dotem sororis suæ Imperatricis, ac Patrimonium Babenbergenfis Ecclesiæ ab Imperatore traditum, tandem placatus muneribus in gratiam susceptus fuit. Qui cum per annos decem continuos Regi ob prædictam causam fuisset rebellis, nec aliquo posset modo induci, ut à cæptis delictis ad obedientiam animum suum reduceret, sanctus Imperator consultis tandem arbitris est, virum nobilem, & strenuum beneficijs vincere, quàm armis ad subjectionem coarctare. Vocatum igitur ad se primum inter amicos constituit, & plura reconciliato jam munera donavit. Inter quæ fuit Insula S. Svvigberti cum oppido Augiæ Casariæ, quam vulgò *Keyserfverd* nuncupant, duobus scilicet à Novesio milliaribus iuxta Rhenum fluvium, cum omnibus pertinentibus ad eam: simili traditione concessit ei oppidum Dusberg inter Rhenum, & Roram flumina cum omnibus & singulis proventus suis: deinde Salsfeld cum emolumentis suis, non modica Regni beneficia de consensu Principum Comiti Palatino memorato, & heredibus ejus perpetuâ donatione concessit. Uxorem habuit idem Comes Ezelinus Machuldem Ottonis tertij quondam sororem, filiam videlicet Theophanæ & Ottonis secundi: de qua suscepit filios tres, & septem filias, quorum ista sunt nomina: Primogenitus fuit Hermannus, cognomento Nobilis, qui, ut suo loco dicemus, post Pilgrimum Archiepiscopus Colonienfis Ecclesiæ fuit: Eberhardus secundogenitus, ex Præposito Wormatiensis Ecclesiæ, post Bopponem Trevirorum Archiepiscopus sapientissimus fuit: Lutholfus tertio genitus hæres, & Possessor ducatus paterni extitit: Richisam inter filias primam Mischeo Dux Poloniæ habuit uxorem: Adelheidis secunda filia Monialis nostri Ordinis, & Abbatissa fuit in Cœnobio S. Gertrudis Nivelensis in Brabantia: Theophana filia tertia in Esslëndia Cœnobio tunc Ordinis nostri tribus à Novesio milliaribus Abbatissa fuit constituta, Virgo singularis devotionis in Deum: quarta filia nomine Mechthildis in Cœnobio Didikirchen nostri Ordinis similiter Abbatissa fuit: quinta filia nomine Willichæ in Cœnobio sanctæ Mariæ semper Virginis Coloniz in Capitulo nuncupato tunc Ordinis S. Benedicti Monialis, & Abbatissa fuit: sexta filia nomine Sophia Moguntiz in Monasterio Beatæ semper Virginis nostri tunc Ordinis Abbatissa Monialium extitit: septima filia cujus nomen Helvigis in Gandersheim Cœnobio Saxoniz, quod primus Otto fundavit Imperator. Abbatissa similiter fuit. Memoratarum sex Ordinis nostri Magistrarum Pater Ezelinus Palatinus Rheni Comes potentissimus, & dives in proprio fundo suo Bruvviler, quod uno tantum milliaro distat à Colonia, Ordinis nostri Cœnobium in honore S. Nicolai Episcopi fundavit, in quo multitudinem servientium Deo Monachorum sub moderamine Abbatis constituit, quibus de hujus vitæ necessarijs copiose providit: in cujus Ecclesia tandem mortuus, ut jussisset, sepulturam accepit.

Sex filie
Comitis
Palatini
Abbatissæ.

Monasterium
Bruvviler à Pa-
latino Co-
mite fun-
datur.

Claruit his temporibus Reinhardus Abbas Monasterij S. Petri Senonensis in Gallia, vir tam in divinis scripturis, quàm in secularibus litteris non

non infimè doctus, nec minus vitae conversatione religiosissimus; qui omnes Monasterij sui officinas nimia vetustate collapsas magnificè restauravit, Monachosque suos ad pristinum fervorem religionis monasticæ reducens, verbo, & exemplo erudire ad bonum non cessavit.

Contigit his fermè temporibus in quadam villa Saxoniæ, Rupertum quemdam Sacerdotem Parochialis Ecclesiæ sancti Magni Martyris primam in nocte Natalis Domini, ut moris est, Missam celebrare in sui præsentia populi. Quam cum decantare cepisset, quoniam frigus erat, laicus quidam Othbertus nomine cum alijs quindecim viris, & feminis tribus in cœmeterio ipsius Ecclesiæ choreas ducens, & sæculares cantilenas perstrepens, ita Sacerdotem impediabant, ut ipse verba eorum inter sacra Missarum solennia resonare audire cogere non posset: unde mandavit, ut tacerent. Quo contempto, imprecatus est dicens: *Faciât Deus, & sanctus Magnus, ut per totum annum ita vos saltare oporteat.* Verba mox imprecantis effectus miserabilis secutus est, & anno toto sine intermissione, ut cœperant, choristabant. Filius Presbyteri nomine Joannes volens sororem suam de medio saltantium extrahere, per brachium eam arripuit, quam cum traheret, avulsam de corpore brachium fuit, & ne una quidem gutta sanguinis exivit. Illa ergo toto illo anno cum cæteris ducens choreas die noctique permanfit: quod spectaculum nimis terribile fuit. Choristabant sine intermissione cantantes: non cecidit super eos nix aut pluvia: non frigus læsit eos, nec fervor caloris aduflit: nec famines, aut sitis saltantes tetigit: neque lassitudo cursum intercepit. Vestimenta eorum permanserunt integra, calceamenta non sunt attrita. Ut vectores sine ordine cantabant: interrogati responsum nulli omnino reddentes. Primum usque ad genua, deinde usque ad femora saltando in terram demersi sunt. Fabrica tecti aliquantulum super eos nutu Dei erigebatur, quæ pluviam arcebat. Anno tandem evoluto sanctus Heribertus Archiepiscopus Colonienfis, in cujus parochia locus erat, ad cœmeterium Legatos misit, & eos à maledicto sacerdotis absolvit, reconciliationem faciens ante altare S. Magni Martyris. Filia presbyteri cum alijs duobus statim exanimata est. Continuis cæteri diebus ac noctibus tribus dormierunt. Aliqui postea obierunt, & miraculis, ut fertur, coruscant, quia valde poenuerunt. Cæteri poenam suam membrorum tremore prodiderunt. Hoc ita scriptum Othbertus supradictus ex eis unus in testimonium posteritati reliquit: in cujus pagina calce sic scriptum erat: *Data sunt nobis littera à Domino Pelagrino beati Heriberti facessore, Anno Domini MXXIII.*

Anno prænotato, xiv. die mensis Novembris obiit Algerus Monachus & Scholasticus Corbejenfis in Saxonia vir in omni varietate scripturarum omnium suo tempore facilè doctissimus: de cujus ingenio, & scriptis anno Lupoldi Abbatis primo latiore, & quantam potuimus invenire fecimus mentionem. Post quem Rogerius Monachus ejusdem Cœnobij scholis omnium consensu Monachorum præficitur homo multæ eruditionis, sed eo tempore satis profectæ ætatis, ac propterea administrum doctrinæ minis idoneus. Præfuit tamen scholis Monachorum annis fermè sex: de cujus lucubrationibus feruntur: ad Wintikindum Comitem de corpore & sanguine Domini lib. 2. Ad eundem

Homines
xix. integro anno
mirabiliter
choristantes.

S. Heribertus
Archiepiscopus
Colonienfis
choristantes
absolvit.

Adelgerus
Scholasticus
Corbejenfis
monachus.

dem de hiſtoria Saxonum lib. 1. De vita, Paſſione & miraculis S. Viti Martyris. De ſalute fidelium lib. 4. & alia quæ necdum vidimus.

Claruit hiſdem diebus. & alius Rugerus Monachus, & Magiſter ſcholarum Cœnobij S. Pantaleoniſ in Colonia, vir doctus, & in omni genere ſcientiarum eruditus: ingenio promptus, & clarus eloquio, qui inter alia ſcripſit vitam, & geſta Brunonis Colonienſis Archiepiſcopi ejuſdem Monaſterij fundatoris celeberrimi. Item ſcripſit miracula S. Maurini Abbatis, & Martyris. Miracula quoque S. Albini Martyris. Et alia nobis incognita.

MXV.

S. Simeon
apud Tre-
viroſ flo-
ruit.

Anno deſolati Monaſterij xiv. S. Simeon Monachus in civitate Trevirorum ſanctimoniâ vitæ, & miraculorum teſtimonio claruit. Qui natione quidem Siculus, patriâ Syracuſanus fuit: ejus longam pro Chriſto peregrinationem ſummis nos laudibus concelebrare monet devotio. Nam exiens cum ſancto Abraham de terra, & cognatione ſua, navigavit in Jeruſalem viſitare ſanctum Domini ſepulchrum. Inde tranſivit in montem Synai, & ibidem in Cœnobio S. Catharinæ Monachus factus, vitam ſuam in omni puritate conſervavit. Poſtea iterum pro quibuſdam negotijs in Jeruſalem reverſus eſt. Quem illic reperiens Boppo Archiepiſcopus Trevirorum, qui cauſâ orationis illò venerat, ſecum duxit in Galliam, cui manſionem dedit poſtulanſ in quadam altiffima turri, in civitate Trevirenſi apud portam nigram, quæ nunc S. Simeonis nomine vulgariter nuncupatur. In hac turri pro Chriſti amore incluſus multas hominum ſuſtinuit injurias, pluresque dæmonum tentationes perpeſſus eſt. Nam homines meritum illius ſanctitatis ignorantes, magum & necromanticum eſſe conclamabant. Unde quoties fruges, aut tempeſtate perjerunt, aut ſiniſtri aliquid in civitate contigit, ejus maleficijs & demeritis factum arbitantes, contumelias, & opprobria in illum ſpumabant. Sæpius etenim furore concitati turrim, in qua manebat, igne ſuppoſito incendere tentabant. Huic vulgi opinione in ſanctum dæmones cauſam præbuerunt: qui ſervum Dei perſequentes circa turrim in qua manebat, ſæpijs noctibus importunè vociferantes, impium, & malefactorem cunctis audientibus inclamabant. Sanctus autem Dei ſervus conſummato præſentis vitæ ſtadio, feliciter tranſivit ad Dominum: moxque cœpit infinitis clarere miraculis. Cujus vitam virtutibus plenam Ebervinus Tholegiæ Abbas deſcripſit: & ſtatim poſt mortem (quod paucis contingit) ad inſtanciam Bopponis Archiepiſcopi Romanæ ſedis decreto Sanctorum Catalogo inſcriptus eſt. In eo autem loco juxta portam nigram, ubi ſanctus Dei Simeon manere conſuevit, inſignis hodie Canonicorum Eccleſia fundata cernitur.

S. Elphegus
ex Abbate
Archiepiſc.
martyriſa-
tur.

Claruit hiſ etiam temporibus ſanctus Elphegus ex Abbate Monaſterij Balneorum in Anglia primum Epicoſcopus Wintonienſis, ac poſtea Cantuarienſis Archiepiſcopus: qui quondam ſplendidiffimis natalibus ortus ad litterarum ſtadium poſitus, lectis & perlectis, quæ ad ſalutem videbantur neceſſaria, eorum philoſophiæ ſtadium convertit ad diligendum Deum. Unde primò conſtruxit in eo loco, qui Balneum dicitur, Cœnobium, in quo congregavit multitudinem Monachorum, quos verbo, & exemplo ad obſervantiam Regulæ S. Patris Benedicthi ſemper inſtruebat. Qui tandem Archiepiſcopus factus, cum Dani Gentiles An-

gliam

gliam devastarent. & multa Christianorum millia peremissent, novissimè & ipse multis affectus supplicij ab eis occiditur. & Londoniæ sepelitur.

MXVI.

Anno Monasterij vacantis xv. in Frisia Theoderico Gandavensi Comite filio Arnolphi debellante Frifones in vindictam patris sui ab eis occisi, Godfridus Dux Lotharingæ ad eum debellandum ab Imperatore in Frisiam mittitur: & conferto prælio, voce (nescitur unde) emissâ: *fugite fugite*; cunctis fugientibus à paucis perimuntur. Dux autem Godfridus cum damno suorum capitur.

His temporibus Monachi Fuldenfis Cœnobij propter nimiam vitæ dissolutionem in derisum & fabulam omni populo facti sunt. Qui per S. Heinricum sapius admoniti, ut vitam & mores emendarent in melius, cum non acquiescerent, sciens illos S. Imperator nimia divitiarum abundantia factos contumaces: multa bona & possessiones de Monasterio Fuldenfi per Edictum imperiale abstulit: & alijs Monasterijs, ubi regularis vigeat observantia, in jus proprietatis perpetuò concessit.

Monasterium Fulden-
se spoliatur

Ipsdem quoque temporibus Monasterium Fiscannense Ordinis sanctissimi Patris nostri Benedicti per Richardum Normannorum Ducem fundatum est, & multis bonis, ac possessionibus ad sustentationem Monachorum magnificè dotatum; in quo deinceps per successum temporis multi sanctissimi, atque doctissimi viri sub Monastico schemate in summa religione Deo servierunt.

MXVII.

Anno vacantis Monasterij xvi. Rudolphus Burgundiæ Rex injurijs, & temeritate Burgundionum irritatus, regnum suum sancto Heinrico Imperatori tradere deliberat: Quod cum innotuisset Burgundionibus, potentia ducti ad veniam ejus redeunt. & se de cætero in omnibus ei parituros fideliter promittunt.

Rudolphus
Rex Bur-
gundionû.

Claruit his quoque temporibus Meginfridus Monachus Cœnobij sancti Burckardi Wirzburgensis, discipulus quondam Arnoldi Hirsau-gensis Monachi, de quo supra diximus anno Lupoldi Abbatis primo: vir in divinis scripturis eruditus, & secularis Philosophiæ non ignarus, quem sanctus Imperator Henricus propter doctrinam, & vitæ meritum Ecclesiæ Magdeburgensis in Saxonia constituit Archiepiscopum. Qui eandem Ecclesiam strenuè gubernavit annis xxvii. non minus exemplo prædicans, quàm verbo.

Fulbertus etiam Carnotensis Ecclesiæ Præsul doctissimus cum eruditione scripturarum, tum vitæ merito hæc tempora reddidit clariora. Qui pluribus annis ante Pontificatum publicè in scholis docendi munc, re functus, multos auditores doctissimos habuit. Scripsit in laudes Beatissimæ Dei Genitricis non parvæ eruditionis synthemata. Cantus etiam diversos ad Dei honorem composuit. Epistolas & quæstiones scripturarum multas, & varias absolvit. Mortuus tandem miraculorum exhibitione crebrâ sanctitatem aperuit.

MXVIII.

Anno Monasterij vacantis xvii. die mensis Novembris xiv. obiit Henricus Episcopus Herbipolensis, frater sancti Heriberti Colonienfis Archiepiscopi, vir magnificus. & sempiternâ memoriâ dignus. Instaurator

Meginhar-
dus fuit Epi-
scopus Her-
bipolensis.

rator & fundator multarum Ecclesiarum: cujus animam regnare cum Christo nullus fidelium dubitabit. De quo dictum est supra anno Conradi Abbatis septimo. Cui in Pontificatu Herbipolensium Francorum successit Meginhardus, & præsuit annis xv. mensibus decem, diebus 22.

Eodem quoque anno Benedictus Papa Romanus cum quibusdam Cardinalibus & Episcopis ad sanctum Heinricum Imperatorem venit in Germaniam, & apud Babenberg sanctum cum eo Pascha celebravit. Qui summo apud Imperatorem honore habitus, ac multis ab eo donatus munibus, Romam peracto negotio suo revertitur. Anno etiam prænotato Hierusalem civitas sancta per Saracenos capitur, & omnia sancta loca in civitate, & extra per infelicissimos homines Machumeticæ stultitiæ tradantur, & multa hominum Deo recte credentium millia per eos crudeliter occiduntur. Patriarcha Hierosolymitanus in Babylonem captivus ducitur, & ibidem post multa sævissime crudelitatis tormenta ab impijs trucidatur. In ea vastatione crudeli sacrosancta Domini Sepulchri pretiosissima Ecclesia cum alijs quatuor ferè millibus Deo consecratis templis funditus destructa est; ita ut lapis super lapidem minimè remaneret: & totum regnum illud à Mahumeticis fixatum est.

His etiam temporibus Ernestus Dux Suevorum in venatione ab Adelberone Comite sagittâ confossus occiditur. Latuerat enim Comes ipse cum suis in nemore, quò Ducem noverat esse venturum: quo veniente de insidijs repente profiliens in eum hostiliter irruit, & nec promissis, nec precibus ut parceret, flecti potuit. Hujus Ernesti Ducis pater fuit Hermannus Dux ejus nominis secundus, de quo in historijs Allemanorum multa narrantur: Ernestus verò iste duos reliquit filios, Ernestum & Hermannum.

Claruit his quoque temporibus Berno Abbas Monasterij Augiæ Majoris in Diocesi Constantiensis, quod S. Pyrrinius Episcopus Meldenis discipulus S. Mauri fundavit olim tempore Theoderici Regis Francorum circa sexcentisimam Dominicæ Nativitatis annum: Vir in omni genere scripturarum doctissimus, & Musicus celeberrimæ opinionis, qui anno vacantis Monasterij Hirsaugiensis sexto Abbas ordinatus multis annis strenuè præfuit, & Cœnobium antiquitate jam penè collapsum novis ædificijs in meliorem statum restituit: bonisque per negligentiam antiquorum turpiter distractis, prout potuit, recuperatis, magnam Fratrum multitudinem ad serviendum Deo introduxit: quos vivere secundum Regulam sancti Benedicti non minùs exemplo, quàm verbo docuit. Scripsit etiam non spernendæ lectionis opuscula, de quibus inveniuntur subiecta: ad Pilgrinum Colonensem Archiepiscopum insigne volumen de Musica, liber 1. De instrumentis Musicalibus liber 1. Ad Aribonem Archiepiscopum Moguntinum de celebratione Adventus Domini lib. 1. De Missæ Officio lib. 1. De jejunio quatuor temporum lib. 1. De jejunio Sabbati lib. 2. De mensura monachordi lib. 1. Sermones etiam complures ad fratres: alia denique non pauca scripsisse legitur, quæ ad nostræ lectionis noticiam non venerunt.

MXIX.

Anno Monasterij vacantis xviii. Heinricus Imperator Nativitatem Domini in Colonia celebrat, ubi S. Heribertum Archiepiscopum, quem olim

Hierusalem
capitur ab
infidelibus.

Ernestus
Dux Suevorum
occiditur.

Berno Ab-
bas Augiæ
fundatur.

Opuscula
hujus Ber-
nardi Ab-
bat.

olim in extorquendis ab eo Imperialibus insignijs offenderat (ut supra diximus anno Conradi Abbatis XIII.) humili satisfactione placat. Cui reconciliatus Pontifex manifestò prædixit, quòd eum amplius in hac vita non esset visurus : quod verum exitus rei non diu postea probavit.

Eodem anno Wernherus Argentinenfis Episcopus multas à Burgundionibus rapinas, incendia, & injurias perpeffus, tandem Suevos contra illos in auxilium conducens ad præliandum cum adversarijs producit exercitum : & inito certamine Præfuli victoria conceditur : Burgundiones autem in fugam convertuntur.

Claruit etiam hujus temporibus sanctus Gerardus ex Monacho nostri Ordinis Cœnobij S. Gregorij in urbe Roma Episcopus Morisenus à Papa Benedicto ad prædicandum Dei verbum noviter conversus in Vngariam missus, vir doctus, & sanctissimæ conversationis, qui posteaquàm pluribus annis prædicando multos convertisset ad fidem, ultimò ab impijs martyrizatus transivit ad cœlos.

S. Gerardus
Episcopus
& Martyr.

Claruit etiam his ipsis temporibus Ebervvinus Abbas ex Scholastico Monasterij S. Maurizij Tholegienfis Ordinis sanctissimi Patris nostri Benedicti, quod olim in Westphalia construxit. Dagobertus Rex Francorum, sicut ipsi dicunt, qui locum hodie inhabitant : sed ut nos compertimus, fundator ejus extitit Divus Pyrminius Weldenfis Episcopus, ut in præcedentibus est dictum : cujus discipulus fuit S. Wandalinus. Alibi reperi S. Columbanum ejusdem Monasterij primum fuisse inceptorem. De hoc Monasterio longè supra fecimus mentionem, anno videlicet primi Abbatis Luthberti secundo : cujus memoratus Abbas Ebervvinus vir doctissimus inter alia scripsit jussione Bopponis Archiepiscopi Trevirorum vitam S. Simeonis Monachi lib. I. Gesta quoque ejusdem Bopponis Archiepiscopi lib. I. De jejunijs, & potentia lib. I. Sermones etiam multos, & varios ad fratres.

Willhelmus etiam Cœnobij Divionensis clarissimus Abbas hac ipsa tempestate claruit : vir doctus in scripturis divinis, & sæcularium litterarum non ignarus : regularis disciplinæ moderator, & cultos religiosissimus : & magnæ sanctitatis homo : qui multis, & in vita, & post mortem coruscant miraculis.

S. Willhel-
mus Abbas
Divionen-
sis.

Claruit & Boppo Scabulenfis Monasterij Abbas in diocesi Leodiensi Ordinis nostri : vir his temporibus celeberrimæ opinionis, qui cum eruditione scripturarum, tum sanctitate morum Galliam bono resperfit odore, & monasticam institutionem gloriosè reformavit. Qui multis, & in vita, & post obitum miraculis claruit. Decedens tandem ab hac miseria cœlum beatus petivit : cujus festi memoria celebratur annuè vicefimâ quintâ die mensis Decembris.

Richardus etiam Abbas Viridunensis vir doctrinæ, & sanctitatis admirabilis hæc tempora reddidit clariora : qui multis signis, & miraculis clarus vitam Monachorum verbo, & exemplo quàm optime instituens, ad primævam multos reduxit integritatem ; nec solum claustrales celestis vitæ triticò pavit, sed etiam sæcularibus verbum Dei prædicans, multos ad emendatioris vitæ semitas revocavit.

S. Richard.
Abbas Vir-
dunensis.

XXX.

Anno vacantis Monasterij nono decimo, Erckenbaldus ex Abbate

Y

Fulden-

Arico fit
Archiepiscopus
Moguntinus.

Fuldensis Cœnobij Archiepiscopus Moguntinus moritur, cui Aribo, quem alij Erbo, alij verò Erpho nominant, successit: vir in divinis Scripturis multum eruditus, & secularis Philosophiæ non ignarus. Qui inter cetera ingenij sui opuscula scripsit in quindecim Psalmos graduum pulchrum Commentariorum, librum unum. Epistolas etiam plures scripsit ad diversos. Et alia quæ ad notitiam nostræ Lætionis non venerunt. Ad hunc Archiepiscopum Berno Abbas Augiensis, de quo paulò ante diximus, librum de Adventu Domini edidit. Eodem anno moritur sanctus Heribertus ex comitibus de Rottenburg in Francia orientali juxta Tuberam, Archiepiscopus Colonienfis frater B. Heinrici Herbipolensis Episcopi, vir per omnia Christianissimus, & in Monasterio Tuitienfi, quod ipse in opposito urbis Colonienfis juxta Rhenum de suo construxerat, sepelitur. Qui mox infinitis cepit clarescere miraculis: unde & sanctorum inscribi Catalogo meruit. Ad cujus tumbam usque in præsentem diem miracula fiunt. Huic sanctissimo Pontifici in Archiepiscopatu successit Piligrinus nepos ejus, Abbas Monasterij sancti Burckardi Herbipolensis, & præfuit annis ferme quindecim: vir magnæ prudentiæ, & in disponendis, ordinandisque negotijs Ecclesiasticis industria singularis.

Guido Aretinus
Monachus, &
Musici
maximus.

Claruit his etiam temporibus Guido Aretinus Monachus Cœnobij Crucis sancti Leufredi postea, ut legitur Abbas, vir in omni genere scripturarum doctissimus, Dialecticus, Rhetor, & Musicus omnium suo tempore celeberrimus: in hoc etiam præferendus ceteris, quòd ignotos canus pueri, & puellæ per ejus regulam in manu facilius jam discant per se, quam antea per vocem Magistri, vel cujuscunque usum instrumenti. Inter cetera ingenij sui opuscula scripsit de Musica institutione libros duos. Contra Berengarium Turonensem de Corpore, & Sanguine Domine lib. i. Et quædam alia, quæ ad manus meas minime venerunt.

MXV.

Ecclesia
monachi
dedicatur.

Anno Monasterij vacantis. xx. Eberhardus primus Episcopus Ecclesiæ Babenbergenfis Monasterium Ordinis nostri in monte Monachorum juxta civitatem per Heinricum Imperatorem, & S. Cunegundem de fundamentis constructum in honorem S. Michaelis, & omnium celestium Spirituum cum summa devotione consecravit. Hoc ipso quoque anno sanctum obiisse Imperatorem quidam historiographi scribunt. Alij verò in biennium ejus mortem distulerunt, quorum diversitatem Lector otiosus facile poterit judicare. Nos enim potiores securi mortem ejus biennio sequenti descripsimus.

Benedictus
Papa VIII.
moritur.

Anno præscripto Benedictus Papa VIII. moritur, & Romæ in Basilica S. Petri Apostolorum Principis sepelitur. De quo Petrus Damiani scribit, quòd mortuus quâdam vice in nemore visus sit à quodam Episcopo in vita sibi familiari equo infedisse nigro: qui ab inspectante rogatus, cur nigro veheretur caballo, respondisse. *Hec quantum torquor.* Quibus dictis Episcopum Rogasse ut pecunias, quas ipse occultaverat, acciperet, & suo nomine pauperibus erogaret. Nam quæ prius nomine Eleemosynarum datæ essent, nihil sibi profuisse, propterea quòd Injustè fuerint conquectæ. Fecit Episcopus quod defunctus petivit, & postea dimisso Episcopatu vitam Monasticam assumpsit. Huic Benedicto in summo Pontificatu Joannes xx. succedens præfuit annis novem, & multas à Romanis persecuciones sustinuit.

His

His temporibus Brantho ex Abbate Monasterij Fuldensis. de quo supra dictum est, anno Conradi Abbatis x. Halberstatis in Saxonia Episcopus, vir potens in opere, & sermone, vigilans super gregem suum more boni pastoris, summum pro ampliatione divini cultus in regiminis sui tempore studium impendit. Unde in civitate Halberstatiensi sub honore S. Joannis Baptistae Congregationem instituit, quibus vitae praesentis necessaria providit. Aliam simili devotione Ecclesiam sub honore S. Bonifacii Martyris in loco, qui dicitur Boslevem, instituit, in quam pari modo Canonicos locavit: veteres quoque restauravit Ecclesias, & multa bona fecit.

MXVII.

Anno Monasterij vacantis xxi. Henricus Imperator exercitum contra Gracos, & Saracenos magnum duxit in Apuliam, expulsisque inde profanis, Ducem Imperatoris Constantinopolitani Saracenis faventem bello aggreditur: & multis Gracorum occisis reliquos in fugam convertit. Inde procedens Trojam novam urbem, ubi Hannibal sua quondam tentoria fixit, obsidione vallans potenter obtinuit. Urbe autem post 4. menses obsidionis captâ, pestilentia gravis invalit exercitum: qua factum est, ut Imperator dimissa Italia ad Germaniam maturaret regressum: qui novit omnia Deus, cur non vellent apud Italos mori famulum suum, sine dubio scivit.

Claruit his temporibus S. Gothardus ex Monacho nostri Ordinis Episcopus urbis Hildenshemensis in Saxonia, vir sanctissima conversationis, qui multis, in vita, & post mortem coruscavit miraculis. Hic primum fuit Abbas Monasterij Altahensis, quod S. Pyrmintus Episcopus Meldensis olim fundavit, in Bavaria: deinde iussione S. Imperatoris Henrici Abbatiam Hirsfeldensem, ad instantiam Willegisi Archiepiscopi Moguntini regendam in vitas suscepit, & pari commensione Cœnobium Tegerense habuit commendatum: sed utrumque postea resignavit: Hirsfeld Arnulpho ibidem Praeposito suo, & Tegerense Bernhardo primicerio suo, ipsèque ad Altah reversus est; nec multo post promotione Imperatoris Henrici, electione tam Cleri, quam populi Episcopus Hildenshemensis Ecclesiae factus est. Qui tandem plenus sanctitate, & operibus bonis migravit ad Dominum, sepultus in Monasterio S. Bartholomaei Apostoli, quod ipse prope Hildensheim de novo construxerat. Annis xvi. in Episcopatu praefuit: cujus dies festus celebratur annuè, quintâ die mensis Maij.

His temporibus prænominatus Episcopus Hildenshem. S. Gothardus Cœnobium Monachorum nostri Ordinis juxta moenia praefatae civitatis fundavit in honorem D. Bartholomaei Apostoli, quod praedixi, & possessionibus ad sustentationem servorum Dei sufficienter dotavit, in quo mortuus sepulturam accepit, unde Bartholomaei nomine amissio nunc ad S. Gothardum vocatur.

His etiam temporibus Boppo Trevirorum Archiepiscopus Ludolphi Marchionis Austriae filius, qui S. Simonem Monachum de partibus transmarinis, ut supra diximus, Treverim adduxit, ejusque Canonizationem à Benedicto Papa viii. impetravit, divino attractus spiritu cum quibusdam Clericis, & Monachis in Daniam proficiscitur: & Danos carenus idololatras continuâ praedicatione ad fidem Christi convertens merito Danorum Apost. habebatur.

Y 2

MXVIII.

Brantho ex
Abbate Ep.

S. Gothard.
ex Abbate
Episcopus.

Cœnobij
S. Gothard.
fundatur.

MXXIII.

Concilium
Provincia-
le celebra-
tur in Sel-
genſta.

Anno vacantis Monaſterij xxii. Indiſt. Roman. vi. die quoque men-
ſis Auguſti ſexto, Aribon Moguntinae Sedis Archiepiſcopus Synodum
provincialem apud Selgenſta in Monaſterio SS. Marti. Marcellini, &
Petri celebravit, in quo Epifcopi & Abbates ſubſcripti convenerunt.
Ariboniſpſe Archiepiſcopus conſilio praefidens. Burckardus ex Monacho
Epifcopus Herbipolenſis. Bruno frater Imperatoris Epifcopus Augu-
ſtenſis. Eberhardus primus Epifcopus Babenbergenſis, Walcherus Epi-
ſcopus Spirenſis, Goſhardus Epifcopus Hildenſhemienſis. Richardus
Abbas Fuldenſis. Arnolphus Abbas Aichfeldenſis. Reginboldus Abbas
Lauriſhem. Hericho Abbas S. Maximini Treverenſis. Eberwinus Abb.
Tholegienſis. Heinrichus Abbas S. Burckardi Herbipolenſis. Siſicho Ab-
bas Schucherenſis. Gerbertus Abbas S. Albani Moguntinenſis. Adel-
bertus Abbas Clingenmonaſterienſis. Rudolphus Abbas Blidenſtattenſis,
& alij ex ordine Clericorum quàm plurimi, in qua Synodo multà diſcre-
tione & ſapientiâ patrum utiliter conſtituta ſunt plurima ad utilitatem
Eccleſiae communem: quae in actis ejusdem ſacri Concilij diligentiffimè
conſcripta habentur. Eodem anno Adelbero Trajeſtenſis Eccleſiae
Scholaſticus vir doctus in omni genere ſcripturarum Chronicon ſuum de
Origine civitatis, ſucceſſione, ac geſtis Pontificum Trajeſtenſium com-
pletiſterminavit: cetera verò, ſiqua ſcripſit, ad notiâ nollræ lectio-
nis non venerunt.

S. Henric.
Imperator
obiit.

Anno etiam praenotato ſanctus Heinrichus Imperator glorioſiſſimus
poſt multa feliciter geſta tertio decimo die menſis Julij moritur: & in Ec-
cleſia Cathedrali Bambergenſi, quam ipſe fundaverat ſepelitur. Cujus vi-
tam Adelboldus Trajeſtenſis Epifcopus, ut ſupra diximus, laudulento
ſcripſit eloquio. Qui mox infinitis cepit coruſcare miraculis: quorum
veritate compertâ Eugenius Papa tertius poſt annos ferme centum viginti
quatuor miraculis non ceſſantibus eum Sanctorum catalogo inſcripſit.
Cujus feſtum annuè ſolemniter colitur.

Claruit his ferme temporibus Ludovicus ex Monacho Coenobij
Caſſinenſis Epifcopus Marianenſis, & ſacro ſanctae Romanae Eccleſiae tituli
ſanctae Eccleſiae preſbyter Cardinalis, vir tam in divinis ſcripturis multum
eruditus, & mundanae Philoſophiae non ignarus: qui propter ingenij ſui
dexteritatem vitaeque ſanctimoniam apud Romanos ſuo tempore magno
in pretio fuit.

MXXIV.

Conradus
ſecundus, ſic
Imperator.

Anno vacantis Monaſterij xxiii. Conradus Francorum Orienta-
lium Dux, ſed Regno ante rebellis favore Aribonis Archiepiſcopi, &
Eberhardi Babenbergenſis Epifcopi Principum electione Imperator de-
ſignatus eſt, & imperavit annis quindecim. Heinricho etenim ſuper le-
ctum agitudinis jam morituro decumbente, qui aderant principes,
quem ſucceſſorem ſibi conſuleret eligendum, ſciſcitabantur. Qui Conra-
dum ipſum deſignans omnibus praetulit; quippe qui nullius unquam ſer-
vitutis ſe ſubmiſit, regioque genere ortum, & egregiae libertatis virum.
Hic verò Conradus Imperator ejus nominis ſecundus uxorem habuit Gi-
ſilam Heinrichi Imperatoris defuncti neptem, Brunoniſque Saxonum
Ducis viduam relictam; de qua genuit Heinrichum Regem tertium, qui
patri in imperio ſucceſſit: & Cunegundem filiam, quae jam nubilis obijt,
& in

Et in Lynburchensi Monasterio sepulta fuit. Duxerat autem Gisilam Brunonis viduam Imperatore Heinrico renitente, & propterea quamdiu Imperator vixit, ejus gratiam Conradus non habuit: & nihilominus tamen in mortis eum articulo successorem sibi designavit. Ista verò Gisila primò nupserat Arnolpho Duci Suevorum, ex quo peperit filios duos Ernestum videlicet Ducem, & Hermannum. Quo mortuo nupsit Brunoni Duci, ut diximus, Saxoniae. Illo etiam brevi defuncto accepit istum Conradum postea Imperatorem, de quo loquimur. Erat autem iste Conradus in armis strenuus, consilio providus, Juris civilis peritus, sapientiâ cautus, & Christianâ Religione devotus. Eodem anno mortuus est Adelboldus Trajectensis Episcopus quinto Calendas Decembris anno Pontificatus sui octavo decimo, vir moribus, & eruditione illustrissimus: qui vitam sancti Heinrici Imperatoris cum multis alijs descripsit, quem admodum superius dictum est.

Gisila Imperatrix
Conradus II.
Uxor.

MXXV.

Anno Monasterij vacantis xxiv. magna quorundam Principum dissensio Conradum Regem graviter offendit, quæ brevi tamen tempore divino munere sopita fuit. Cuno, qui & Conradus Bavarie Dux magnus, & potentissimus molestè ferens se neglecto Conradum patrualem suum ad Imperium delectum, jura necessitatis prætergressus, nova in illum quamvis frustra moliebatur. Hic Heinrico Imperatore mortuo interrogatus à Principibus, quem ad Imperium consuleret eligendum, superbiatumens, & in sua æstimatione de regno securus, quasi deidendo patrualem respondit: *Quis meo Nepote melior, Duce Conrado?* Nihil minùs, quàm electionem ejus fore possibilem cogitans, utpote qui Heinrico simul, & Imperio contumax, & rebellis extitit. Electo tandem Conrado statim Cuno Dux primus fuit ex omnibus Principibus, qui electioni ejus contradixit, sed Deo sic ordinante nihil contra eum attentavit. Anno prænotato, Rupertus Rex Gallorum sive Francorum Occidentalium, de quo supra diximus, anno Conradi Abbatis septimo, jam senio confectus, & totus Deo deditus, ne propter negotia regni plurima penitus à sua devotione cogeretur recedere, Heinricum suum filium regni consortem assumit, & cum eo regnans sex annis supervixit.

Cuno Dux
Bavarie
potentissimus
dux.

Rex Gallorum cum
filio.

MXXVI.

Anno Monasterij vacantis xxv. Conradus II. cum magno exercitu suorum in Italiam proficiscitur, & à Romano Pontifice Joanne vicefimo Romæ in Imperatorem solemniter cum magna pompa, & honore coronatur. Qui factus Imperator consilio Brunonis Episcopi Augustensis fratris Heinrici Imperatoris, qui semper, ut supra dictum est, felicitas ejus inviderebat actibus, Bambergensem Episcopatum meditabatur destruere, quia idem Bruno Episcopus promissit Reginae Gisilæ omnia prædia ad id hæreditario jure pertinentia filio ejus Heinrico contradere. Locus igitur, & tempus conventui statuitur, ubi ad effectum res ipsa perducat. Nocte verò, quæ diem conveniendi statutam præcessit, Eberhardus Episcopus Babenbergensis clam ad tentorium dicti Brunonis accessit, lectique ejus affidens, multa in contrarium monendo, obsecrando, fratrisque memoriam animo ejus inculcando, cum eodem sollicitus egit. Qui ubi jam multâ noctis horâ transactâ recesserat, & Brunonem Episcopum pro-

Y 3

audi-

auditis ſollicitum ſomnus oppreſſerat. viſus eſt ei frater aſtare defunctus, facie ſqualidus, & barbâ ex una parte turpiter depilatus. Cui ſuper hac re ſtupido, ac miranti, interrogantiſque, quis tantæ homo temeritatis fuerit, qui talem Imperatori contumeliam inferre præſumpſiſſet? ſanctus Imperator reſpondit: *Tu hæc feciſti, qui me, & Sanctos Dei, quos rebus à DEO mihi conceſſus ſpoliare diſpoſuiſti. Cave jam deinceps frater ab hac temeritate tua, ne gravi percuſſus animadverſione diſtrictiſ Judicii panam tuas terribilem, quia horrendum eſt DEI judicium.* Moxque viſio diſparuit, & experrectus de ſomno Epifcopus valde perterritus fuit. Manè autem factò, cùm diu expectatus ad Convantum Procerum non veniret, Regina pro filio ſollicita miſſis nuntiis obnixè rogavit, ut adveniẽs promiſſa pridem perficeret; ille verò tantà ſe infirmitate gravatum aſſeruit, ut neque de lecto ſurgere, neque pedem ullatenus poſſet movere. Cùmque rogaretur, ut ſe in lecto ad Convantum portare pateretur, quo vel ſic ejus perficeretur promiſſio, non acquievit: ſed palàm ſe in Deum, & Sanctos ejus graviter peccäſſe liberâ voce proclamavit; & ſic illa pravorum conſpirantiũ temeritas illuſa contuit, & fundatio permanſit.

S. Heinricus
fratri ap-
paruit.

Anno prænotato, Conradus Imperator conſenſu Principum Heinrichum filium ſuum Regem conſtituit, cui Cunegundem filiam Regis Danorum Sponſam matrimonialiter copulavit. Quæ cùm aliquamdiu cum eo manſiſſet, & objectum adulterij crimen duello pueruli parviſſimi contra falſum delatorem magnum hominem publicè diluiſſet, ad ſuos unde venerat, redijt: & neque minis, neque precibus unquam induci potuit, ut cum Sponſo maneret diutiùs, aut in ejus matrimonium conſenſeretur.

Heinricus
ſus Rex III.

His quoque temporibus in principio Regni Conradi II. Imp. Dux Polonorum Boſiſlaus, quem S. Heinrichus noviter imperio compulſus eſſe ſubjectum, ſe ipſum Regem conſtituere voluit, ſed morte præventus, hanc ſuam cogitationem non implevit, cujus filius Miſicho patri mortuo in Ducatu Polonia ſuccedens, arrogantia plenus fratrem ſuum Ottonem de Polonia expulſit, & Regem ſe facere, atque penitus ab Imperio abalienare patris imitatione cogitavit. Quod cùm Imperatori Conrado innotuiſſet per Ottonem, qui ad eum confluxerat, cum magno exercitu Poloniam ingreditur; cujus adventu Dux Miſicho perterritus, cùm tantæ multitudini non poſſet reſiſtere, fugit ad Udalricum Ducem Bohemiæ, qui & ipſe tunc temporis hoſtis, & rebellis erat imperio, quem Bohemorum Dux ſe traditurum Imperatori non requiſitus ultro pollicitus eſt, ſperans per hoc ad ejus gratiam poſſe perſurgere. Sed Imperator Conradus hanc ejus perſidiam detectatus, quidquid pollicebatur, contempnit. Tandem Miſicho gratiam Imperatoris poſtulans obtinuit; Ducatum ab eo Polonorum nomine imperij in feudum accepit, ſeq̃ue cum univerſa gente ſua imperio ſubmiſit, & coronam, quam pater ejus fieri fecerat, ad manus ejus reſignavit.

Imperator
exercitum
movit in
Poloniam.

MXVII.

Año Monafterij vacantis xxvi. Bruno Epifcop. Auguſtenſis, & Welſo Comes de Schevveren ſubortâ inter eos gravi diſſenſione prædas, & incendia inter ſe mutuò hoſtiliter agunt. Erneſtus Dux Suevorum privignus Conradi Imperatoris, Giſilæ Reginæ ex prioro marito filius, & Welſo Comes

Erneſtus
Dux Sue-
vorum.

Comes supra dictus Imperatori rebellare statuit, praedas contra eum facientes, & spolia.

Claruit huic temporibus in Anglia Egelvotus Monachus nostri Ordinis, & postea Cantuariensis Episcopus, vir in divinis scripturis eruditus, & secularium litterarum non ignarus, vita, & conversatione sanctissimus, Advocatus pauperum piensissimus, cujus hortatu Cynito Rex Angliae multas faciebat eleemosynas, praesertim ad Ecclesiam Carnotensem, cui tunc praerat Fulbertus Praefulus, doctus, atque sanctissimus, cujus supra fecimus mentionem. anno vacantis Monasterij sexto decimo. Scripsit autem sanctus iste Archiepiscopus Egelvotus inter cetera ingenij sui opuscula de laudibus Deiparae Mariae semper Virginis Opus pulcherrimum, & quasdam non inelegantes Epistolas.

Claruit & Adelmannus ex Clerico Leodiensi. Episcopus Brixienfis in Longobardia sub Archiepiscopatu Mediolanensi, Fulberti Carnotensis Episcopi quondam Auditor, atque discipulus, vir in omni varietate scripturarum doctissimus, metro exercitatus, & prosa, qui scripsit ad Berengarium Turonensem quondam apud Fulbertum Condiscipulum suum tunc errare, & perversè dogmatizare incipientem, valde prolixè, & amice illum corripiens, de corpore Domini librum unum. Cetera, quae scripsit. ad notitiam nostrae lectionis adhuc non venerunt.

Adelmannus Episcopus Brixienfis.

XXXVII.

Anno Monasterij vacantis xxvii. Indictione Romanorum undecima, quinta die Mensis Januarii, obiit Lutgerus Monachus, & Scholasticus Coenobij sancti Michaelis Luneburgensis in Saxonia, Ordinis Divi Patris nostri Benedicti, de quo dictum est anno Monasterij Hirsaugiensis vacantis tertio, qui scripsit inter alia ingenij sui opuscula: in Iliadem Prophetam. In Cantica Canticorum. In Proverbia Salomonis. In Evangelium Matthaei, & alia plura, quae nos latent.

Lutgerus Monachus Luneburgensis.

Anno praenotato, Ernestus Dux Suevorum filius Gisilae Imperatricis, & Welfo Comes supra dicti post longas dissensiones, & plurima damna, quae praedando, & incendiando pauperum domos, & villas Imperio quantum praevaluerant, intulissent, monitione tandem, & interventu Gisilae Imperatricis in deditionem Conradi venientes admissi sunt.

XXXIX.

Anno Monasterij vacantis xxviii. Bruno Augustensis Episcopus frater sancti Heinrichi Imperatoris obiit, qui, ut supra dictum est, sancto fratri suo multas quondam irrogavit injurias, sed post mortem ejus semel in visione correptus animum à malè coeptis revocavit, & gesta jam fractis defuncti non solum non improbavit amplius, sed quantum potuit viribus totis defendere. & manu tenere usque ad mortem studuit.

Bruno Augustensis Episcopus.

Claruit his temporibus Didacus ex Monacho nostri Ordinis Coenobij, ut ferunt, Corbejensis in Saxonia post Gaudencium fratrem sancti Adelberti Martyris Episcopus Pragensis in Bohemia, eo tempore sub Metropolitano Ecclesiae Moguntinae: vir in divinis scripturis doctus, & praedicator inter multos praecellenter egregius, qui verbo, & exemplo multos ad viam justitiae, & veritatis erudiens, commissum sibi gregem strenuè gubernavit.

XXX.

MXXX.

Imperator
devaſtat
Ungariam.Erneſtus
Dux Sue-
vorum oc-
ciditur.

Anno Monaſterij vacantis xxx. Rupertus Gallorum Rex piſſi-
muſ, atque doctiſſimus non ſine opinione ſanctitatis obiit. de cuius inge-
nij vigore, ſcriptis, & Chriſtianiſſima converſatione latiùs dictum eſt
anno Conradi Abbatis ſeptimo: cui Heinricus filius in regno paterno
ſucceſſit, & ſuper Gallos xxx. annis regnavit. Contra hunc Heinricum
mater ejus proprio nomine Conſtantia, cum alijs certis regni proceribus
conſpiravit. Maluiſſet enim fratrem ſuum Rupertum Ducem regno præ-
ſidere, quàm filium. Heinricus autem prævaluit, & omnes ſibi adver-
ſantes in brevi tempore ſuperavit. Eodem anno Itali conjuratione facta
contra Imperatorem Conradum, Stephanum Pannoniæ Regem vocant
in auxilium. Qui precibus eorum conſentienti, non parvum ſuorum
exercitum in Lombardiam deſtinavit. Quod cùm Imperatori Conrado
ſuiſſet nunciatum, collectis copijs Ungariam ingreditur, & omnia igne
devaſtans, & ferro, contumeliam ſibi factam acerrimè vindicavit. Ste-
phanus autem Rex tantiſe copijs Conradi videns hand poſſe reſiſtere, pa-
cem, & amicitiam Imperatoris petijt: quam datis obſidibus, & juramen-
to impetravit. Interea verò quòd Imperator Conradus cum exercitu
morabatur in Ungaria, Erneſtus Dux Suevorum privignus ejus, Welſo
Comes, Wernherus comes, & quidam alij denuo conjurantes contra Im-
perium, & Conradum, gravem in regno tumultum ſuſcitârunt. Qui
cùm rapinas & incendia more ſuo peragerent, indignati fidem Impera-
tori ſervantes contra eos procedunt ad prælium: in quo conſertis mani-
bus Dux Erneſtus xvii. die menſis Auguſti occiditur: Comes Wernherus
cum multis alijs in eodem certamine peremptus occubuit. Conradus
Imperator in Alemanniam reverſus de Ungaria, cùm omnia reperiſſet
turbationibus plena, citò pacem, & concordiam reformare ſtudiit: &
Ducum Suevorum poſtulate Reginâ Hermannò privigno ſuo fratri
Erneſti commendavit.

MXXXI.

Anno vacantis Monaſterij xxx. mortuus eſt Waltherus Eccleſiæ
Spirenſis xxii. Epicoſopus, qui multa Eccleſiæ ſuæ prædia, & privilegia
impetravit ab Imperatoribus S. Heinrico, & Conrado ſecundo. Huic
in Epicoſopatu Nemetenſi ſucceſſit Regingerus, & parvo tempore præ-
ſuiſſe legitur, menſibus videlicet tantùm duobus. Regingero autem poſt
menſes duos mortuo Reginbaldus in Epicoſopatu Nemetenſi populi ſimul
& Cleri conſenſu ſucceſſit, & Præfuit annis x. & aliquot diebus, vir ma-
gnificus amator Cleri, & Doctòr populi multum egregius, qui multa bona
fecit Eccleſiæ ſuæ: ſicut patet in viginſi quatuor verſibus, quos à ſe com-
poſitos coronæ inſcripſit. Ejus tempore Conradus Imperator ſecundus
majorem Eccleſiam Beatæ Mariæ ſemper Virginis Spiræ, ſicut dicemus,
novam fundare cœpit.

S. Bardo fit
Archiepiſc.
Moguntia.

Anno prænotato Aribò Mnguntinæ ſedis Archiepiſcopus obiit,
vir doctus, nec minus vitæ merito venerandus: cui ſanctus Bardo Mo-
nachus noſtri Ordinis, & Abbas in Archiepiſcopatu ſuccedens, præfuit
annis xx. vir doctus in Scripturis ſanctis, & morum religione multum
illuſtris, ac venerabilis. De cuius Abbacia, unde fuerat in Pontificem af-
ſumptus, certam hac vice non poſſumus dare ſententiam, propter mul-
tiplicem ſcriptorum diverſitatem, quorum alij aſſerunt fuiſſe Fuldenſem
poſt

post Richardum: alij Hirsfeldensem post Arnolphum: & alij Augien-
sem post Bernonem. Major tamen pars Fuldensem Abbatem illum iussit
post Richardum confirmant.

His ferme temporibus Conradi Imperatoris celebratum fuit Con-
cilium Episcoporum & Abbatum ejus mandato generali apud villam
Triburiensem, in quo multa fuerunt constituta, quorum aliqua novi-
tates quasdam introduxerunt multorum animos turbantes.

Synodus
Triburien-
sis.

XXXII.

Anno Monasterij vacantis xxxi. Rudolphus Burgundionum Rex,
qui avunculus erat Gisilae Imperatricis, jam moriturus Heinrico filio
Conradi Imperatoris nepoti suo diadema regni Burgundiae misit, & cum
Regem super Burgundiones Testamenti vigore constituit. Quod aggre-
ferens Otto Comes Parisiensis, cum ad se regnum illud hereditario per-
tinere jure crederet, magnum paravit exercitum, & Henricum prave-
niens violenter occupat regnum. Quae temeritas cum innotuisset Con-
rado Imperatori, Burgundiam cum exercitu potenter intravit, & re-
gnum illud sibi totum subdidit: Ottonemque, & omnes terrae illius
Principes in deditionem accepit, extinctoque regio titulo Burgundiam
in provinciam redegit: cui deinceps non Reges, sed Duces imperij feo-
dales nomine praefecti sunt.

Rudolphus
Rex Bur-
gundio-
rum.

Eodem anno mortuus est Joannes Papa xx. cui Benedictus ejus no-
minis ix. successit: & praefuit annis xiii. mensibus iii. quem Romani tan-
quam ignavum, & nullius pretij virum deiecerunt: substituentes ei Joan-
nem Sabinensem Episcopum, quem Sylvestrum iii. appellarunt. Quo etiam
post xi. dies pulso, Benedictus ad suum Pontificatum revocatus est.

Clauit his temporibus Campanus Philosophus natione Italus, pa-
triam Lombardus: in Mathematica & Astronomia eo tempore summus,
qui scripsit de computo Ecclesiastico insigne volumen. De compositio-
ne quadrantis librum. De Calendario similiter unum librum non sper-
nendum. In Astronomia etiam complura: & alia diversa scripsisse di-
citur, quae ad notitiam nostrae lectionis adhuc minime venerunt.

Campanus
Astronomus.

XXXIII.

Anno Monasterij vacantis xxxii. Meginhardus Episcopus Herbi-
polensis moritur xxi. die mensis Septembris: cui Bruno vir sanctissimus
in Pontificatu Wirzburgensis Ecclesiae succedens praefuit annis xi. mense
uno, diebus xiv. vir per omnia Deo & hominibus iustus, doctus & Chri-
stianae Religionis cultor, & propagator integerrimus: qui cum in divinis
scripturis studiosus esset, & multum eruditus, inter alia scripsit, & com-
portavit super toto Pfalterio Commentariorum opus insigne: cui prae-
factionem, & pulchras difficultum quaestionum declarationes praenavit.
Si quid amplius in scripturis edidit, ad notitiam nostrae lectionis non per-
venit. Sanctus hic Bruno Imperatori familiaris, & multum charus ex-
istit: cujus ut legitur, patruelis fuit. Episcopus autem factus in omni san-
ctitate & iustitia vivere omni tempore diligentissime studuit, & omne
bonum, quod verbo docuit, prius opere demonstravit. Ecclesiam mayo-
rem S. Kyliani Martyris in civitate nimia vetustate ruinofam, ac more
priscorum simplicem à fundamentis novam construxit: & omne patri-
monium suum, quod in Saxonia habuit, unde nationis fuit, ad structuram
& ornatum ejusdem Ecclesiae impendit.

Eccles. Her-
by-polensis
major fun-
data.

Z Anno

Monasterii
in Lynt-
purg fun-
datur.

Anno Domini prænotato Julij menſis die xii. Conradus Imperator mane horâ quartâ primum lapidem in monte Lyntpurg pro Monasterio noſtri Ordinis conſtruendo poſuit : quod per ſe inchoans, per filium in xii. annis feliciter perfecit. Conſtruxit autem inſignem valde Eccleſiam, quam in honorem S. Dei genitricis Mariæ, ac vivificæ crucis voluit conſecrari. Locus hujus Monasterij Lyntpurgienſis antea fuit caſtrum, quod ipſe Conradus jure hæreditario poſſidebat, tribus à Wormatia, & tocidem à Spira diſtans milliariis. Cujus Eccleſia magna fuit atque pulcherrima, pedes in longitudine excedens quinquaginta & ducentos, in latitudine verò centum quadraginta. In qua fuerunt Altaria viginti : & reverà non memini me noſtri Ordinis Eccleſiam vidiffè majorem ac pulchriorem. Columnis ex ſolido lapide ab introitu, uſque ad chorum viginti magnis fuit ſubnixa : quarum unaquæque in longitudine pedes habebat xx. & in circumferentia latitudinis cubitos geometrales binos ferme continebat. Erectæ ſtabant ſuper baſes magnas & quadratas, capitella ſimilis formæ & magnitudinis habentes, ſuper quibus muri ab utraque parte in modum ſemicirculi uſque ad tectum extendebantur. Conſummato tandem Monasterio cum Eccleſia & cunctis manſionibus ad habitandum neceſſarijs, Monachis & Abbate ſub Regula S. Benedicti Deo militantibus traditur : & multis prædijs, redditibus ac proventibus tam à Conrado Imperatore, quàm ab Heinricho tertio ejus filio pro dote ſublîmatur.

Año 1470.
Lyntpurg
deſtruitur.

Scrit hoc inſigne Cœnobium ab hinc annis 470. & multi ſanctiſſimi viri per ſucceſſum temporis in eo claruerunt. Tandem evolutis annorum circulis, quos diximus, noſtris, pro dolor ! diebus, anno videlicet Dominicæ Nativitatis, 1504. bello Imperij contra Philippum Baviaræ Ducem Rhenique Palatinum Comitem, ac Principem Electorem nimis crudeliter ſeviente, datam ſibi occaſionem gaudentes æmuli Monachorum Chriſtianæ Religionis deſectores inimici Dei, quidam latrunculi ſervitores conductij comitis Emichonis ex Lynigen de Duroburgio caſtello vicino, cum furore & impetu exeuntes triceſimâ die menſis Auguſti, Monasterium cum Eccleſia & univerſis ædificijs igne ſuppoſito incendunt, ac funditus deſtruxerunt, ut ſuo tempore, & loco plenius dicitur.

Major Ec-
cleſia Spi-
renſis fun-
datur.

Eodem die Conradus Imperator primario lapide in monte Lyntpurgienſi mane poſito, feſtinanter ad civitatem Neometenſem proficiſcitur : & priore Eccleſiâ cathedrali prius depoſitâ, pro nova conſtruenda lapidem ſimiliter primum poſuit : quam perfectam, in honorem Beatiff. Dei Genitricis ac D. Papæ, & Martyris Stephani prioris patroni conſecrari mandavit : verùm præventus morte neutram complere Eccleſiam potuit, quas tamen ipſo præcipiente filius ejus Heinrichus tertius magnificè conſummavit. Multa uterque ad hanc Neometenſem Eccleſiam beneficia contulit, eamq; in ſepulturam Regum Romanorum uterq; ordinavit.

Eccleſia S.
Guidonis
fundatur.

Item eodem anno & die, quibus fundamentum Conradus Eccleſiarum in monte Lyntpurg, & in Spira majoris locaverat, lapidem primarium ſimiliter poſuit tertium, ad Eccleſiam S. Joannis Evang. in urbe Neometenſi prædictâ, quæ hodie S. Guidonis appellatur. Miranda & ſempiternis celebranda laudibus in Deum devotio Conradi Cæſaris, qui uno die trium inſignium Eccleſiarum fundamenta jejunos poſuit, quas

maxi-

maximis praedijs, & possessionibus ad sustentationem servientium Domino, in prima Monachorum, in 2. & 3. Canonicorum magnifice dotavit. Idcirco memoria ejus in Benedictione est, & praemio in caelo donatur cum omnibus sanctis perpetuo coronatus.

XXXIII.

Anno Monasterij vacantis xxxiii. Conradus Imperator expeditionem fecit contra Ottonem, ut supra diximus, comitem Galliae Celticae in Burgundiam, & in manu valida eam Imperio subiecit, una cum omnibus ad Regnum Burgundionum pertinentibus, extinctoque regio titulo terram in provinciam commutans, Ducem ei praeposuit. Inde rebus in Germania & Burgundia ex voto compositis, cum magniscopijs in Lombardiam profectus est, & bellum indixit Mediolanensibus, qui conspiratione facta mandatis ejus obedire contempserant. Territi omnes, praeter Mediolanenses, Imperatoris adventu, ultro sese in ejus deditionem tradiderunt; unde Mediolanum obsidione vallavit, quam se penitus desolaturum comminatus fuerat, propter impiam civitatis conspirationem. Qui cum in die S. Pentecostes S. Brunone Herbipolensis Ecclesiae Pontifice, in quadam capella juxta moenia civitatis celebrante, Missam suo more devotus audiret, subito contigit horrendos tonitruum perfrangere mugitus, tantisque fulgurum coruscationes ingruere, ut conturbatis omnibus, aliqui nimia turbatione agitati mente excederent, nonnulli & spiritum exhalarent. Interea Bruno Episcopus beatum Ambrosium vidisse comminantem Imperatori mortis periculum legitur, nisi a Mediolani excidio, quod mente gerebat, desisteret. Itaque Imperator Brunonis consilio acquiescens, pacem cum Mediolanensibus fecit; Principes tum factionis aliquos fecit occidi, & reliquos in exilium relegari: inter quos Archiepiscopum, conspirationis reum, apud Aquilejam relegavit in exilium; qui tamen postea sine Imperatoris consensu clam aufugit, & denuo conspirationem fecit. Imperator a Mediolano discedens, Cremonam profectus est; cui in medio ferme itineris Benedictus Papa nonus obviam venit; quem cum multo honore dimittens, ipse propter calorem aetatis in montana secessit.

Imperator capto Bur-
gundiam.

Mediolani
obsidione
cingitur.

Interea Otto Comes Celticus juramenti contemptor, & violator factus, Imperatori denuo rebellare statuens, exercitum ducit in Burgundiam; cui milites ad praedidium regionis ab Imperatore positi, cum caeteris fidelitatem, quam juraverant, servantibus, occurrentes viriliter procedunt ad praelium, & facta congressione, ipse Otto Comes occiditur; cujus vexillum in signum victoriae statim ad Imperatorem destinatur. Et sic Burgundia legibus obedire coacta fuit imperialibus.

Otto Co-
mes Celti-
cus peri-
mitur.

XXXIV.

Anno Monasterij vacantis xxxiv. Pagani, qui dicebantur Lintici, Saxonibus multum infesti cum multitudine suorum fines Saxoniae aggressi, castellum, quod Wirbina vocatur, capiunt: & multa Christianorum millia occidunt: alios autem captivos abducunt. Audiens hanc fidelium cladem Christianissimus Imperator Conradus magnum suorum exercitum congregans, contra gentiles ipsos properat: & aggressionem facta Domino largiente victor extitit: & quia crudele videbatur omnes perdere, quamvis essent eo tempore infideles, sibi & sacro Imperio

Monachi
Scoti in Co-
lonia fue-
runt.

tributarios fecit. Existimatio quorundam est, hunc populum esse, qui hodie Prussiam & insulas inhabitat. Anno prænotato Pilgrinus Archiepiscopus Colonienfis, in præsentia Conradi Imperatoris, & multorum Episcoporum, Principum & Abbatum. cryptam cum tribus altaribus sub choro Ecclesiæ Monasterij Lyncpurgensis nostri Ordinis, de quo supra dictum est, solenniter consecravit. Ille Archiepiscopus Pilgrinus Scotos Monachos nostri Ord. in Colonia in Monasterio S. Martini Dño in sinceritate famulantes, odio singulari, ob quam causam nescio, persequetur. Quodam ergo die parùm ante vitæ suæ diem extremum, dixit ad Eliam Scotorum Abbatem: *Cum rediero de Curie regia: omnes vos Scotos expellam de Colonia.* Cui Elias constanter respondit: *Si vivus redieris ad Coloniam de Curie Pilgrinus, non habitat in nobis pauperibus Christus.* Quam autem vera fuerit hæc prophetia Eliæ Abbatis, mortis sequentia demonstravit.

MXCVI.

Pilgrinus
Colonienf.
Archiepiscopus
moritur.

Anno Monasterij vacantis xxxv. Indictione Romanorum quartâ mortuus est Pilgrinus Archiepiscopus juxta verbum Abbatis Eliæ, & vivus ad Coloniam non est reversus, sed mortuus. Vir alioquin bonus, & ab infantia sub Monastica vita in Cœnobio S. Burckardi prope Herbipolim regulariter educatus, natione, ut supradictum est, Francus Orientalis ex Comitibus de Rotenburgo, nepos S. Heriberti Archiepiscopi Colonienfis, Prædecessoris videlicet sui. Huic in Archiepiscopatu Ecclesiæ Colonienfis successit Hermannus filius Comitis Palatini Rheni Eccelonis, de quo supra diximus, anno tertio decimo Cœnobij S. Aurelij vacantis, qui frater erat S. Cunigundis Imperatricis, & fundavit Monasterium Bruyvilier prope Coloniam. Fuit autem Hermannus iste præsul magnificus, & non minus sapientiâ, & vitæ merito, quàm sanguine clarus: qui præfuit Ecclesiæ Colonienfi strenuè annis ferme viginti, & multa bona coram Domino fecit. Ejus Germanus fuit Eberhardus post Bopponem Archiepiscopus Trevirorum.

Henricus
Rex primus
ducit uxorem
Gundhildem.

Anno prænotato Arnolphus Abbas Hirsfeldensis, quem sibi Successorem in Abbacia S. Gothardus reversurus ad Monasterium suum Altha substituerat, sit Episc. Ecclesiæ Padelbrunenfis, vir ad regimē animarum multum idoneus: in divinis scripturis doctus: eloquio disertus, & predicator Dei sermonum egregius: nec minus sanctimoniam vitæ, quàm eruditione ac multitudine scientiæ illustris ac venerabilis. Hoc anno Conradus Imperator filio suo, Regi Heinrico Gundhildem, sive ut alij scribunt, Cunegundem filiam Cnuthonis Danorum Regis, ut dictum est anno vacantis Cœnobij vicesimo quinto, copulavit uxorem. Quæ ad navem ducta est, stipantibus omnibus Daniæ proceribus, & in expensis multa conferentibus: quæ ad sponsum perveniens, multo cum eo tempore fuit. Tandem adulterij accusata, puerulum quendam corpore nanum, quem secum ex Dania adduxerat, contra delatorem giganteæ molis hominem, ad monomachiam opposuit, cæteris clientibus, mortis timore refugientibus: suscepto duello infimulator per miraculum Dei ad offensionem Innocentiæ mulieris, succiso poplite, enervatus est. Gundhildis autem post victoriam viro suo repudium dedit, & nec minis nec blanditijs induci potuit, ut ulterius manere cum eo consentiret, sed gratusagens liberatori suo Domino Deo, virum, sæculum, regnum, & om-

& omnes mundi voluptates contemnens, pro Christi amore deseruit, & Monasterium intravit. Monialis autem facta in omni puritate vitam suam custodiendo instituit, & consummato vivendi cursu ad Dominum migravit. Henricus autem Rex aliam post repudium prioris sibi datam uxorem duxit, Agnetem videlicet filiam Wilhelmi Comitis Pictaviensis, de qua genuit Heinricum, qui ejus nominis I. V. Rex, post eum imperavit, & duas filias quarum prima fuit nomine Gisila Monialis nostri Ordinis in Gandersheim: secunda verò Adelhaidis vocabulo, in Monasterio S. Servatii nostri Ordinis in Quedelburg, Abbatissa fuit.

Agnes Uxor Heinrici Regis II.

XXXVII.

Anno Monasterij vacantis xxxvi. die mensis Aprilis sexta, visa est in caelo inter orientalem, & australem plagam, ignea trabs, mirae magnitudinis, quae currens super solem jam ad occasum vergentem, visa est in terram cadere, cujus vestigia in aere postea diu apparuerunt.

Anno praenotato S. Bardo ex Monacho Archiepiscopus Moguntinus decima die Mensis Novembris, in praesentia Conradi Imperatoris secundi, Henrici Regis tertij multorumque Episcoporum Principum & Abbatum, Majorem Ecclesiam S. Martini in Moguntia consecravit.

His temporibus in Apulia, fuit quaedam statua lapidea, quae stabat in campo à multis temporibus erecta, habens circa caput suum arcum circulum, in quo sic erat scriptum: *Calendis Maij oriente sole habeo caput aurum.* Multis ibidem steterat annis: & nemo quid significaret, intelligere curavit. Quam videns quidam Saracenus à Christianis eo tempore captivus, & intelligens Mysterium scripturae, in Calendis Maij oriente jam sole notavit umbræ capitis statuæ terminum, & ibi suffodiens terram, thesaurum infinitum reperit; quem pro liberatione sui spontaneus dedit. Anno etiam praescripto, i. die mensis Junij S. Simeon, ex Monacho Eremita solitarius inclusus apud Treviros moritur: cujus vitae sanctitas, mox infinitis ad tumulum ejus miraculis declaratur. Unde Boppo Reverendissimus Trevirorum Archiepiscopus, missa legatione ad Sedem Apostolicam, à Benedicto Papa nono canonizari sanctum Patronum suum Simeonem precibus impetravit. Cujus vitam, & miraculorum partem Eberwinus Tholejenfis Abbas, ex communi Bopponis Archiepiscopi, ut supra dictum est anno Monasterij vacantis quarto decimo, suis ornato, & luculento scripsit, & digessit eloquio. Hujus sanctissimi viri Simeonis graecum Pfalterium antiquis Graecis litteris, pulchris, parvis, sed optime legibilibus scriptis memoratus Abbas ejus vitae scriptor, ab Archiepiscopo Bopponis oblatum, pro memoriali accepit: quod in Tholejenfi Monasterio vidimus & legimus, ac quatuor folia, reliquiarum loco, à Gerardo Abbate impetravimus.

Magni thesauri mirabilis inventio.

S. Simeon apud Treviros inclusus.

XXXVIII.

Anno Monasterij vacantis xxxvii. qui fuit annus à primæva ipsius Coenobij sancti Aurelij Hirsaugiensis fundatione ducentessimus, à mundi autem creatione sexies millesimus ducentessimus tricesimus septimus, à conditione urbis Romæ millesimus, septingentesimus octogesima octavus, Indictione Romanorum sexta S. Cunegundis Imperatrix Henrici quondam Imperatoris Conjux, & relicta vidua, Coenobij Confugiensis Fundatrix, & Sancti-Monialis femina, cum Hermannus Duce Suevorum,

Ducentessimus annus Monasterij.

S. Cunegundis Imperatrix.

Z 3

& alij

& alijs multis devotis perſonis. cauſâ devotionis, & orationis Romam proficiſcitur, completâque ſua peregrinatione, ad Monaſterium devota revertitur, & multo poſt elapſo tempore infirmata, ſacramentiſque munita ſalutaribus, feliciter ad Dominum migravit. Cujus corpus in Eccleſia Babenbergienſi, juxta ſepulchrum Domini & Mariti ſui Heinrici Imperatoris quondam ſepelitur, anno poſt ejus dormitionem 10. ad ſacrum cujus tumulum Omnipotens Deus infinita miracula operatur, ab illo tempore uſque in præſentem diem. Deinde poſt annos ferme centum, & ſeptuaginta propter crebra ejus miracula per Innocentium Papam III. Sanctorum Catalogo inſcribitur, & canonizatur.

Erhardus
Monachus
Corbejæ.

Claruit hiſ temporibus Erhardus Monachus in omni ſcientia ſcripturarû doctiſſimus, Adelgeri Monachi, & Scholaſtici quondâ Auditor, atque diſcipulus, qui Rogerio Monacho, de quo ſupra dictû eſt anno vacantis Monaſterij xiii. in regimine ſcholarum ante annos decem & octo, ſicut pater ex computatione temporis ſucceſſerat, & multos diſcipulos in omni genere doctrinarum inſtituit. Hic inter cætera ingenij ſui opuscula ſcripſit in quinque libros Moysi, non ſpernendâ lectionis Commentaria: quorum ſtudio ſuos Auditores Monachos reddidit doctiores. Sermones quoque & Homilias complures dictavit ad fratres elegantes. De Reſurrectione mortuorum ſcripſit plenum eruditione Traſtatum. Scholis ferme præfuit annis triginta, & multa ſcripſit, quorum noticiam non habemus.

Lampertus
Monachus
Trevirenſis.

Anno etiam prænotato, mortuus eſt Goſſcherus Monachus, & Scholaſticus Conobij S. Matthiæ Apoſtoli in Suburbano Trevirorum, de cujus ingenio, & lucubrationibus dictum eſt anno Monaſterij vacantis xi. Cui in regimine ſcholarum ſucceſſit Lampertus Monachus dictus de Legia, vulgariter de petra, vir & ipſe doctus, & in omni genere ſcripturarû exercitatus, qui ſcholis præfuit annis xxix. & multos Auditores ad optima ſtudia inſtituit. Scripſit & metro, & proſâ complura opuscula, ex quibus referuntur ſubjecta. De miraculis Sanctorum libros quinque. De S. Agricio Archiepiſcopo Trevirorum librum unum. Viſæ S. Matthiæ Apoſtoli librum unum. Sermones inſuper varios, & diverſa Carmina in laudem Sanctorum compoſuit.

Anno item prænotato, mortuus eſt Hermannus Dux Suevorum Filius Giſilæ Imperatricis, & privignus Conradi Imperatoris II. Poſt quem Otto Comes Ducatum Allemanniæ, qui & Sueviæ, de manu Conradi Imperatoris ſuſcepit, & annis ferme decem ducavit.

MXXXIX.

Conradus
Imperator
II. moritur.

Anno Monaſterij vacantis xxxviii. die menſis Junij .4. Conradus Imperat. II. moritur, & in Eccleſia Spirenſi, quam à fundamentis novam erexerat, cum honore ſepelitur. Paulo antequam tempus moriendi ejus inſtaret, Romam orationis cauſâ profectus fuerat, & reformatâ inter Pontificem Benedictum IX. & cives pace, exercitum duxit per Apuliam, ubi Græcos & Normannos diſſidentes ſimili authoritate ad concordiam revocavit. Inde per Adriaticum mare navigans, venit in Hollandiam, & in civitatem proficiſcens Trajeſtenſem inferiorem ex corruptione marini aëris, quam hauſerat, cepit graviter infirmari. Vocatus igitur filium ſuum Heinricum, ubi ſe vidit moriturum, ſerioſius illi commiſit,

misit, quatenus Ecclesias Spirae, & in Lynturg à se inceptas perfecte consummare, ac sufficienter docere non omitteret: sed omnia, quae ad eorum decorem pertinent, quantocius adimpleret. Promittit filius Patri omnia se facturum, quaecunque mandasset, sicuti & mox postea fideliter in opere demonstravit. Commendavit deinde filium Principibus, qui secum aderant, rogans, ut illi tanquam Imperatori suo in omnibus fideliter assisterent. Et facta more Imperatorum testamento Sacramentis munitur Ecclesiasticis, moriensque apud Traiectum inferius Spirae cumulat.

Anno Dominicae Nativitatis praenotato, Regembaldus Ecclesiae Neometensis xxiv. Episcopus xiii. die mensis Octobris moritur: vir sempiternam memoriam dignus, utpote qui satis utiliter populo sibi commisso praefuit: quem non minus bonae conversationis exemplo, quam sanctae praedicationis verbo pascere, & instruere consuevit. Cui successit in Pontificatu Ecclesiae Spirensis Siegebotho, & praefuit annis, ut fertur xi. sub quo Henricus Imperator iii. Conradi supradicti filius Ecclesias Lynturgensem & Spirensensem gloriose consummavit. Et eodem anno, xxii. die mensis Augusti eclipsis fuit solis. Libet isthic morari parumper, & fabulam Gotfridi Viterbiensis de Conrado Imperatore secundo ejusque filio Henrico tertio, & fundatione Hirsaugienlis Monasterij pro viribus refellere: & quam sit conficta, & inconveniens ac dissona veritati, rationibus demonstrare, sic enim in suo Pantheon dicit de Conrado & Henrico metro simul & prosa. Conradus secundus nulli pacem violanti parcebat; unde Comes Lupoldus violator pacis timens occidi ab Imperatore fugit in sylvam remotissimam, ibique cum uxore sua solus in tugurio latitabat. Contigit Imperatorem in venatione casu errantem illum divertisse, & cum Lupoldo hospitium nocte illa habuisse in tugurio. Media nocte Comitissae uxor masculum peperit; quo vagante vox tertio de caelo intonuit: *O Imperator infans iste eris tibi gener & haeres*. Hac voce tertio audita territus Imperator, surgit de strato, & inventis duobus è familia sua dixit: *Ite, & occidite illum infantem, & cor ipsius representate mihi*. Qui euntes accipiunt infantem, & ejus miseri non occiderunt eum, sed super arborem ponunt, & ibidem vagientem dimittunt: Regi autem representant cor leporis, pro corde infantis. Transiens postea inde Dux quidam, invenit & deportat infantem uxori suae sterili, fingensque illum de se genitum, ut filium educari fecit. Deinde post annos plures, Imperator videns illum infantem in domo Ducis juvenem, jam formam decorem assumit in Satellitem sibi, patre invito; & coepit paulatim suspicari, ne forte Sylvani illius rustici (ut ipse putabat) sit filius, quem jussisset infantem occidi. Ut ergo fieret à suspitione liber, misit illum ad Reginam Aquisgranensem morantem, cum literis in hunc modum formatis, ipso nesciente puero, quid in Epistola contineretur: *Mandamus tibi, O Regina, sub pena mortis, quatenus mox visis his literis nostris, hunc facies puerum sine aliqua dilatione vel contradictione occidi: quod si non feceris, te noveris occidendam*. Pergebat puer, velut alter Urias interfectionis propriae nuntius; qui pro hospite receptus nocte in domo cujusdam sacerdotis, & laute reffectus, tam ab inere fatigatus, quam gravatus à vino fortiter coepit obdormire. Sacerdos autem curiositate ductus, cum vidisset bursam cum li-

Fabula
Gotfridi
Viterbiensis
de fundatione
Monasterij
Hirsaugien-
sis.

Voces au-
divisse Ca-
sarem di-
cit,

Juvenem
misit cum
literis ad
Reginam,

teris à

Filia Imperatoris
reſcriptis
reſcriptis
reſcriptis

teris à collo pueri dependentem, litteras rapuit, cautè aperuit, legit, reſcriptis præceptum mortis, & in hunc modum reſcripſit: *Quatenus mox viſu his litteris noſtris, huic puero filiam noſtram per nuptias ſolemnes tradam uxorem.* Clauſitque litteras denuo cautè ſacerdos, & in burſam viatoris, ipſo penitus ignorante reſcripſit. Manè conſurgens puer, iter ſuum continuat, veniensque ad Palatium Aquisgrani Regina dat litteras, ut videbatur ſanas & integras, quas ab Imperatore Conrado accepit. Regina cernens annulum Regis, & manum ſcribentis agnoſcens, obſtupuit, filiam mox iuveni uxorem dedit, ac nuptias cum ingenti pompa celebrauit. Poſthæc Imperatori nuntiatur à dicentibus, quàm ſolemni nuptiarum filiarum in Aquisgrani palatio celebratarum fuerint; qui nimium ſtupens, à duobus armigeris, qui puerum juſſi fuerant occidere, à Duce quoque Heinrico, & ſacerdote comperiens ordinem rei geſtæ, ordinationi diuinæ neminem poſſe reſiſtere didicit, vocatque ad ſe Generum jam ſuum, poſt ſe regnaturum inſtituit. In loco autem illo, ubi puer iſte Henricus fuerat natus, poſtea nobile Monafterium fuit conſtructum, quod uſque in hunc diem Hirfaugia vocatur.

Cauſa reſcriptis
reſcriptis
reſcriptis

Hæc eſt ſumma congeſtionis fabuloſæ, quam penitus ſilentio pertranſiſſem, niſi omnino veritati manifeſtè eſſet contraria, & huic noſtræ compilationi, de fundatione Hirfaugienſis Monafterij aduerſa. Addo, quod vici alioquin graves, & eruditi quidam Hiſtoriographi, Gotfridus Presbyter Viterbienſis, Martinus Prædicator, Hermannus quoque, & plerique alij principum, fundationemque memorati Hirfaugienſis Cœnobij neſcientes, præſcriptam fabulam ſecuti, ab Heinrico Imperatore III. Conradi filio, exiſtimant ſumpſiſſe initium; quæ opinio. cum & falſa ſit, & compilationi huic noſtræ præſcriptis contraria, operæ pretium fore credimus, ſi præſcriptam fabulam rationibus apertis confutemus.

Primum falſitatis argumentum ex illo paſſu narrationis accipitur, ubi Comes Lupoldus in ſylvam ab hominum habitatione remotiſſimam metu fugiſſe Conradi, & ibi habitari in tugurio cum uxore ſolus memoratur. Nam eo tempore, quo hanc fabulam contigiſſe locorum ignarus Auſtor commemorat, Caſtellum, in proximo, Calba, Comitibus ipſius Lupoldi, cum vico adjacente plenum habitatoribus ſtabat, locus autem in quo Henricus puer natus conſingitur, vix quartali unius miliaris ab oppido Calba diſtare videtur; quomodo igitur Lupoldus Comes ibidem latere poruit, ubi caſtrum ejus tam proximum fuit? ſylva enim ſi fuiſſet ab hominum habitatione remotiſſima, ſequeretur neceſſariò, nec oppidum Calba, nec Labencel, ubi ſunt thermæ hoc tempore, tunc exiſtiſſe, quæ Monafterio Hirfaugienſi omnino ſunt proxima; ſed cum utrumque fuerit antè Hirfaugiam, falſum eſt, eo loci, ubi Monafterium nunc ſtat, Lupoldum in ſylvam fugiſſe remotiſſimam.

2. Argumentum falſitatis prænominae hujus fabulæ, tali ratione conſtruimus; quòd Imperatorem à ſuis omnibus in tali loco, tali tempore, maxime autem per totam noctem deſeri poſuiſſe dubitamus. Charior ſemper fuit principibus vita, quàm ſe tanto exponant periculo; major etiam ſollicitudo familiæ, quàm ut omnes ira fugerent à Domino.

3. Quòd fines hiſtorie veracis tranſgreditur in tempore regiminis Conradi, in quo fuga Comitibus ſituatur. Conradus etenim, ut ſupra dictum eſt,

sum est, anno vacantis Monasterij vicesimo tertio sumpsit imperium, & anno xxxviii. diem clausit supremum. Annis igitur xv. imperium tenuit: in quibus & naici Heinricum, & generum ejus fieri necessarium fuit. Et quomodo Comitem Caesar antea sibi notissimum ac familiarem non agnovit? quem solum fugisse cum uxore, ac latere in nemore multorum relatione didicit? non enim Caesari potuit esse incognitus: si haec historia in principio Imperij ejus facta est. Neque enim tam parvo intervallo temporis notissimus & familiaris, in oblivionem venire Dñi sui potuisse credendus est. Quod si hoc tardius contigit, quomodo puer ad nuptias contrahendas idoneus fuit?

4. Fictitij sit Argumentum, Lupoldum Comitem, virum strenuum, fortem, audacem, ac talem, qui transgredi mandatum Imperatoris non timuit, si ad incognitum solus venisset nocturno tempore in nemus opacum, à cujus comminatione fugisset, aut precibus veniam impetrasse, ab hospite desolato: aut armis periculi sustulisse auctorem.

5. Sit Argumentum, nullatenus esse credendum Imperatorem Conradum Deo principem semper devotum, tantae fuisse temeritatis, ut ordinationi resistisset divinae, quam trinae vocis intonatione cognovisset, maxime si liberis caruisset, quemadmodum fabula confingit.

6. Nos sentire monet fabulanti contrarium, Caesarem non potuisse mandare infantem perimere, si voluisset per alium: cum utique potuisset per semetipsum. Comitem suas etiam non interposuisse vices, infantem si vidisset necandum: quis homo sanæ mentis credat?

7. Falsitatis indicium est, inconvenientia, & temporis, & personarum. Quis fuit ille Dux, qui vagientem puerum reperiens sterili uxori suae pro filio contulit? Henricus, inquit, Babenbergenfis de Bavaria: cujus uxor Cunegundis sterilis fuisse memoratur. Cunegundem Henrici Ducis & Imperatoris uxorem liberis superius caruisse diximus: sed hunc potuisse supponere sibi puerum, impossibile confirmamus. Conradus enim iste secundus post mortem Henrici hujus Ducis sumpsit Imperium, quemadmodum per omnium Chronicorum & historiarum manifestum constat Documentum.

8. Falsitatis Argumentum, ex ipsa fabula sumitur, quod post annos ferme xv. de puero, quem omnes credebant filium Ducis, Imperatorem dicit fuisse suspicatum: cum aliud non sciret, quam illum, de quo narratur suspicio, à duobus famulis occisum. Quomodo ergo illum esse puerum rustici, quem jussit in nemore occidi, suspicari potuit: quem ducis filium haberi ac dici cognovit?

9. Fictitij Argumentum, ex illo manifestum accipimus: quod filios Ducum, qualis iste puer tunc habitus fuisse describitur, cum mitteretur cum litteris ad Reginam, solitarios ac mendicos ire per viam non solere scimus. Enimvero, si missus est cum litteris solitarius, ut tabulatur historia, Ducis Henrici filius, vel cujuslibet alterius Principis credi vel haberi ab hominibus non potuit, quomodo ergo ad nuptias filiae Regis, qui rustici filius credebatur ab omnibus, pervenit?

10. Fictitij hujus fabulae, argumentum est, missionis pueri ponderatio: quem si Imperator occidi voluit, quare illum non in loco, unde mitterebatur, aut in via per suos clientes secretius necavit. Quod facere

A a

per se

per se occultissimè, si voluisset, potuit. Reginæ cur comisit, non videtur, quod fabula narrat, fulcimentum habere veritatis, cum occisioni destinatum puerum, ab Imperatore missum dicit ad feminam.

11. Quod nos compellit fidem narrationi subtrahere est, quod verisimile non videtur, sacerdotem litteras Imperatoris, in rem ardua potuisse absque suspitione doli & fraudis permutasse. Quod si etiam potuit, quis credat, quod talia contra Imperatorem fecit, capitis habeat timere periculum, qui tantum in Cæsarem facinus perpetrasset.

12. Falsitatis Argumentum præcedentibus conjungendum duximus: qui consuetudinem celebrandi nuptias Principum & Regum, non ignoramus. Constat Gisilam Imperatoris Conradi mulierem fuisse prudentissimam, quæ filiam non sine multorum consilio Principum etiam iussu per litteras mariti puero tradidisset, quem filium Rustici credidit: neque fidem habuisset filio Ducis, qui pauper & solus venit. Rescriberet ad minus vel semel, aut mitteret aliquos: quorum informatione voluntatis causam jubentis agnosceret: nec Regum consuetudo est, insolita Reginis tali sub poena præscribere, &c.!

13. Hujus falsitatis argumentum est, quod omnes Historiographi successiones Imperatorum scribentes, hunc, de quo loquimur Henricum Regem tertium, Cæsarem verò ejus nominis secundum, Conradi filium nuncupant: qui filiam ejus si duxisset uxorem, ut fabula astruit, gener, non filius diceretur.

14. Falsitatis Argumentum, ex illo sumitur, quod ambæ uxores, quas Henricus iste habuit, in Chronicis nominatim exprimuntur. Quarum prima Gundehildis filia Regis fuit Danorum, ut supra jam diximus: secunda verò Agnes filia Comitis Wilhelmi Pictaviensis, sicut & diximus, & iterum dicemus. Nulquam legitur in Chronicis, filiam Conradi uxorem habuisse Imperatoris.

15. Arg. erroris falsi, ex eo manifestum ducimus, quod Hirsaugiense Monasterium apud S. Aurelium prius, quam Conradus imperare posset, constructum scimus. Nam ut ex temporum supputatione manifestissimè constet, fundatio sæpe dicti Monasterij, ducentis annis minus sex imperium præcessit Conradi; quomodo ergo verum esse poterit, quod in eo loco, ubi Henricus natus fuit, Hirsaugia postea constructa fuerit, quemadmodum fabulæ auctor scripsit. Quod verò nonnulli adijciunt, Henricum in loco nativitatis suæ in nemore præfato, Hirsaugiense nobile construxisse Cœnobium, nullum habet veritatis fundamentum. Nam si de primo Cœnobio loquantur S. Aurelij, fundatio est Comitis Erlafridi, quæ cepta est anno Dominicæ nativitatis, octingentesimo, tricesimo, tempore Ludovici Pij, Imperatoris primi. Si verò ad secundam converterant intuitum, dicimus instaurationem Monasterij fuisse Hirsaugiensis, non fundationem. Et hæc quidem instauration, non per Imperatorem Henricum, sed per Comitem Adelbertum de Calba, sicut postea dicemus, facta est. Quod si fundationem istius Monasterij præsentis Hirsaugiensis trans pontem nobis pro fabulæ confirmatione objecerint: respondemus. Monasterium Hirsaugiense novum trans Nagaltaham fluviolum, neque per Regem aliquem, neque per Comitem, sed per S. Wilhelmum Abbatem duodecimum, & suos Monachos, à fundamentis de novo esse constructum.

Ulti-

Fundato-
res Hirsa-
ugiæ qui fue-
runt.

Ultimum falsitatis Argumentum ex illo colligimus : quod etiam ipsi Scriptores hujus fabulae, & Gottfridus, & alij quos commemoravimus, Henricum Regem tertium Conradi Imperatoris secundum filium, exiisse manifestè scribunt, non Generum. Multa possemus, & alia introducere argumenta contra hujus praescriptae figmentum fabulae, si non videretur nobis superfluum, & legentibus forsitan esse tædiofum. Satis ergo fuerit nos in ejus confutationem ea posuisse, quae diximus : quatenus & nostram compilationem, & Hirsaugiensis Monasterij vetustatem ab injurijs ignorantium defendamus. Quae autem causa moverit inventorem fabulae, ad mentiendum, ut puto, nihil mea interest.

MXX.

Anno Monasterij S. Aurelij vacantis xxxix. Henricus Conradi secundum Imperatoris filius, Rex Romanorum III. principum electione ad imperium assumitur, & imperavit annis xvii. qui erat multae urbanitatis, prudens, sapiens, & in omni genere scripturarum non parum eruditus. Qui factus Imperator omnes Ecclesiarum structuras, tam in monte Lynpurg, quam in civitate Spirensi, quas pater magnificè inchoaverat, summa cum diligentia consummavit, donationes etiam & possessiones, quas pater pro sustentatione servorum Domini, ad easdem Ecclesias contulerat, non solum in aliquo non minuit : sed multa de suis proprijs adjiciens, quantum potuit auxit, & ampliavit. Et sciendum, quod ab hinc quadam inter scriptores temporum differentia sonare videtur ; quam consideratione nostra facile poterimus amputare. Henricum istum nonnulli secundum, alij verò tertium nuncuparunt, & sic deinceps usque ad ultimum dissonantia continuatur, quod inde manifestum est provenisse, quia Henricus Rex i. coronam Imperij non habuit, & ob id de catalogo Imperatorum à quibusdam repellitur, ab alijs verò insertus reperitur. Qui repudiant eum ab Imperatorum consortio, istum Henricum appellant secundum, qui verò admittunt, tertium. Nos autem illos sequemur, qui i. Henricum inter Imperatores computant, nec Imperij coronam distinguimus, sed nomina Regum ; qui etsi coronati non fuerint, locum tamen, & potentiam imperialem habuerunt, & excludi non debuerant.

Henricus
tertius fit
Imperat.

Dissonan-
tia inter
Scriptores
de Henri-
corum au-
mero.

Anno praenotato mortuus est Eberhardus primus Episcopus Ecclesiae Babenbergensis, vir tam eruditione scripturarum, quam morum integritate venerabilis, qui suam industriam Ecclesiae novellae non mediocriter praefuit. Post quem Svvidegerus ordinatur secundus Episcopus, & praefuit annis sex, quibus evoluit, in summum Romanum Pontificem electus est.

MXXI.

Anno Monasterij S. Aurelij vacantis xl. Henricus Rex contra Uratilaum Ducem Boemiae duxit exercitum, sed non satis prosperum res consecuta est effectum. Multis namque proceribusque milicibus in praerustione sylvarum conclusis, occisis & captis, Petro quoque Ungarorum Rege Boemis auxilium ferente ; cum gravi dispendio suorum redijt. Eodem anno mortuus est Elias Abbas Monasterij S. Martini Scotorum in Colonia, vir integerrimae conversationis, qui ad mensuram Regulae SS. Patris nostri Benedicti unà cum Monachis suis vitam duxit valde arduam & religiosam, paucisque tunc temporis imitabilem.

Rex copias
ducit in
Boemiam.

A a 2

ratio-

ratione ejus multas à carnalibus hominibus quotidie sustinuerunt injurias: qui bonorum opera virorum, quæ imitari non poterant, impio dente pestilimæ æmulationis provocati studio, ut solet fieri, carpebant.

Gvimmund
ex Monacho
Arelie-
piscopus.

Claruit his temporibus Gvimmundus ex Monacho Cœnobij de S. Cruce S. Leufridi nostri Ordinis Archiepiscopus Averfanus, vir in omni varietate scripturarum doctissimus, ingenio subtilis, & disertus eloquio, qui scripsit ad Rogerium Monachum de Corpore & Sanguine Domini, contra errores Berengarii Turonensis necessarium opus in 3. libris divisum: alia etiam nonnulla composuit, quæ ad manus nostras non pervenerunt.

Rogerus
Monachus
scriptor.

Claruit & Rogerius Monachus ejusdem Cœnobij Crucis S. Leufridi ad quem prædictus Gvimmundus adhuc in Monasterio constitutus, suum in opere memorato exercitavit ingenium; vir certè & ipse doctissimus, qui simili scripsit intentione contra Berengar. de Sacramento Altaris lib. 1. De integritate fidei Catholica lib. 1. De immortalitate animæ lib. 1. & alia quædam lucubrâsse dicitur, quæ ad noticiam nostræ lectionis non venerunt. Claruit hujdem quoque temporibus Lampertus Monachus Cœnobij S. Laurentij Leodiensis nostri Ordinis, sub norma D. Patris Benedicti, in scripturis eruditus, nec minus vitæ merito reverendus: qui Magister scholæ Monachorum prælati bene docuit, & plura scripsit. In quibus se virum egregiè doctum ostendit: & utilem ac novum posteritati fecit. Hic Adelmanni præceptoris, ac postea Brixinensis Episcopi quondam fuit discipulus, à quo magnis effertur præconijs: vitam S. Heriberti Colonienfis Episcopi pulchro ordine, & diserto admodum eloquio lib. 1. De ejusdem S. miraculis lib. 1. Hymnorum varij generis carminum lib. 1. Epigrammaton lib. 1. Officium nocturnum de S. Heriberto scripsit, quod pulchrè & regulari modulatione composuit, alia etiam multa lucubrâsse dicitur, quæ ad manus nostras non pervenerunt.

MXLII.

Pannonij
Petrum Re-
gem expel-
lunt.

Anno vacantis Monasterij S. Arelie XLII. Pannonij qui & Ungari, seditione factâ, Ovonem quendam super se Regem constituunt, & de Regno Petrum expellunt. Qui profugus & exul Heinrichi Regis, cui priori anno Boemis ferendo auxilium, rebellaverat, gratiam petiit, & impetravit. Rex igitur Heinrichus magno suorum congregato exercitu, Boemiam rursus ingreditur: animum Leonis induens quasi rugientis, omnia devastat, omnia vincit, omnia superat; nihilque omnino intactum relinquens, Ducem Uratislaum rebellem obsides dare, ipsumque post se Ratibonam ad deditionem humillimam venire compulit: à quo mox fidelitatis perpetuæ juramentum, & servitij cum omnibus cautionibus necessarijs accepit. Interea dum hæc agerentur in Boemia, Ovo indignatus, quod Rex Heinrichus Petrum suscepisset ad gratiam, collecto magno suorum exercitu, fines Bavarorum ingreditur: & omnia prædis & incendijs de populatur. Contra quem Adelbero, provincie Austriæ Marchio Regi Heinricho fidelis in prælium descendens, magnam partem Ungarorum belando superavit & extinxit, reliqui conterriti fugiendo se salvârunt.

MXLIII.

Anno Monasterij vacantis XLIII. Indictione Romanorum XI. Amichadus Fuldenfis Cœnobij Monachus natione Scotus, & multis annis pro Christi amore apud Fuldam inclusus, de incolatu, ad patriam felicitatis

citatis aeternae transmigravit. Super cujus tumulum nocturno tempore lumina divinitus missa lucere sunt visa, voces cantantium Angelorum audire, & plura ostensa miracula.

Eodem anno die xiv. mensis Februarii mortua est Gisila Imperatrix Conradi secundi uxor, & mater Heinrici Regis tertij, cujus cadaver juxta mariti sui tumbam in Ecclesia Spirensi sepelitur.

Gisila uxor
Imperatoris
mortua.

Anno praenotato Hermannus Contractus ex Comitibus de Veringen Monachus nostri Ordinis Cœnobij S. Galli in Suevia, homo in omni literatura doctissimus, non sine opinione sanctitatis moritur: de cujus ingenio & lucubrationibus longè dictum est supra, anno Monasterij vacantistertio, qui scholæ Monachorum in eodem loco plusquam xxxviii. annis gloriôsè præfuit, & multos docendo erudiivit. Quis verò in regimine scholarum isti Hermannò successerit, nescimus.

Hermannus
contractus
comitis
mortuus.

Anno præscripto Heinrichus Rex memor injuriarum, quas Regno & sibi anno priori Ovo Pannoniæ tyrannus intulerat: volensque pro viribus ulcisci contumeliam, cum suorum exercitu magno Ungariam ingressus, duas populosissimas Civitates evertit, & plures in deditionem accepit, multorumque spolijs dives, in Germaniam felix revertitur.

Claruit his temporibus in Cœnobio SS. Martyrum Marcellini & Petri in Selgenstat, Moguntina: Diocesis. Monachus quidam conversatione simul & nomine clarus, qui tam in divinis scripturis, quàm in sæculari literatura nobiliter doctus, & divino tandem spiritu miraculo è inspiratus, omne studium suum, in quo prius delectabiliter solebat occupari, convertit ad amorem Dei; nam de licentia sui Pastoris, ut Christo servire totis potuisset viribus, omnium cepit hominum declinare consortium, & inclusus juxta idem Monasterium in artissima cella, gratum Deo exhibuit famulatum. Annis triginta ferme in eodem loco fuit, pro Dei amore spontanea voluntate reclusus, devotissimâ intentione in Dei laudibus semper occupatus. Octavo reclusionis suæ anno, spiritum S. prophetiæ à Domino accipere meruit, & deinceps usque ad mortem in omni puritate mentis, & corporis duravit. Carnem, & omne, quod vitam habuerat, non manducavit: vinum & siceram cunctis diebus reclusionis suæ non bibit; in spiritali exercitio fuit continuus, lectioni divinarum scripturarum, orationi & contemplationi semper deditus, & nullo unquam tempore otiosus: tandem post multa sanctarum virtutum opera, post clara de futuris contingentibus, quæ Deus illum voluit prædicere, vaticinia. anno Dominicæ Nativitatis prænotato, i. die Mensis Februarii, ut verus Dei sanctus, ad requiem cœlestis patriæ vocatus moritur, & inter chorum & altare summum, cum reverentia & honore sepelitur. In cujus transitu, voces cantantium Angelorum sub melodia inenarrabilis suavitatis audire sunt, non ab omnibus, qui aderant, sed à quinque Monachis, Brunone, Hermannò, Richvvino, Joanne & Rudolpho, quos vitæ sanctimonia fecerat dignos, qui & ipsi quinque orantes exauditi sunt, & eodem anno ad Clari confortium moriendo transmigrârunt. Series autem Cantici, quod præcinentibus Angelis audierant, hunc tenorem continebat: *In caelestibus regnis Sanctorum habitatio est Alleluja. & in æternum requies eorum Alleluja.* Custos quoque Ecclesiæ præfati Monasterij nomine Erlungus Monachus, probatæ fidei, & religionis septem vicibus candelas

S. Clarus
Monachus
Selgenstatis.

Annus
gaudio
fuit.

Multis
claruit
miraculis.

A a 3

ad tum-

ad tumbam ejus poſitas, quas extinxerat ſua manu. divinitus reinceſas reperit: multa de hoc ſanctiſſimo viro in ſuis compilationibus Marianus Scotus Monachus Fuldenſis, & alia miracula de Sanctis, qui ſuo tempore claruerunt, recitat, quæ nos brevitatis cauſa omittimus.

MXLII.

Rex deva-
ſtat Pan-
noniam.

Anno vacantis Monaſterij S. Aurelij xxxxiij. Heinricus Rex de-
nuo duxit in Pannoniam, & Petro in Regni ſolio potenter reſtituto, ſa-
tisfactionem, munera, obſides, & pacis, fidelitatiſque obſervationem per
Juſjurandum ab Ungariſ ſuſcipiens, cum ingenti gloria victor ad ſua
revertitur. Eodem quoque anno ſynodus Episcoporum magna, & con-
ventus Principum apud Conſtantiam Sueviæ civitatem celebratur: ubi
convenientibus multis, etiam Heinricus Rex de Ungaria reverſus, inter
eos perſonaliter comparuit, & cunctis, qui in eum deliquerant, debita
dimiſit, omnibuſque inimicijs deſtructis, pacem eatenus inauditam per
totum regnum edicto publico confirmavit.

Nova Re-
gina juun-
gitur.

Anno prænotato, Heinricus Rex poſt repudium, quod ſibi dede-
rat Gunhildis uxor prima, ut ſupra diximus, Agnetem Comitis Wilhel-
mi Pictaviſis filiam apud Moguntiam ungi faciens in Reginam, per
miniſterium S. Bardonis Archiepiſcopi, regalibus ſibi nuptijs apud Inge-
lenheim villam regiam, uxorem copulavit. Conveniſſe ad has nuptias
inſinitam Hiſtrionum & Jocularum multitudinem legimus, quos om-
nes, non ſolum muneribus, ſed etiam cibo & potu vacuos, Rex abire præ-
cepit; cibaria verò, quæ manducantibus invitatis ſuperſeſſent, non Hi-
ſtrionibus & Mimis, ſed Chriſti pauperibus, quorum aderat multitudo
maxima, deberi confirmans.

Lupoldus
Aultriaz
Marchio
moritur.

Anno etiam prænotato, mortuus eſt Lupoldus Marchio Aultriaz, ſi-
lius Adelberonis, cujus antea mentio habita fuit, vir ætate juvenis. cor-
pore & animo fortis, qui Ungarorum malleus, & ferrea virga extitit. Ma-
xima peſtis hoc anno pecudum fuit, hyems dura, & nivola.

Eodem quoque anno Gozzilo, Dux Lotharingiæ moritur, duos re-
linquens filios, Gozzilonem videlicet, & natu majorem, & Gotfridum
minorem ætate. Qui Gotfridus fratre ſuo altior, Ducatum Patris ſe-
niori debitum præoccupans, illum ad Regem fugere compulſit, & Princi-
patum ſolus violentè poſſidere cepit. Miſſa igitur legatione ad Regem
Heinricum, fratrem ut inutilem poſtulat abici, & ſibi Ducatum Lotha-
riſium concedi, quod cum impetrare minimè potuiſſet à Rege, poſt-
ponens Juſjurandum, & fidem, parat rebellionem.

MXLIII.

Heinricus
Rex Un-
gariæ ſubji-
gitur.

Anno Monaſterij S. Aurelij vacantis xxxxiij. Indictione Romano-
rum xliij. Heinricus Rex tertio Pannoniam ingreſſus, Domini præſente
clementiâ victor extitit, & Ovonom cum uxore, filiis, & cognatis, quibus
fugiendi locus erat, de Regno eſſugavit, Petrum denuo in Regni ſolium
inſtituit, & tam ipſum, quàm totum Ungarorum Regnum ſuo imperio
ſubjicit; ſummòque cum honore ad ſua redijt. Eodem anno Gotfridus
Lotharingiæ Dux Regi Heinrico, ut diximus, rebellis, ad humillimam
deditionem compellitur, & in caſtello quodam ſuo, quod Gibichenſtein
dictum eſt, uſque ad ſatiſfactionem cuſtodix mancipatur. Peractâ tan-
dem pœnitentiâ, condignè ad Regis gratiam recipitur.

Anno

Anno prænoto. 28. die mensis Maij, mortuus est S. Bruno Episcopus Herbipolensis, patriâ Saxo, & in Ecclesia S. Kiliani Martyris sepelitur in crypta. vir magnificus, qui optimè rexit, & multa bona fecit Ecclesiae suae: non minus vitae merito, quàm scientiâ scripturarum illuistris. Hic Heinrici Regis III. nepos fuit, in cujus familiaritate præcipuus exstitit, de cujus ingenio & scriptis anno Monasterij vacantis xxxi. dictum est. Huic in Episcopatu Herbipolensis Ecclesiae successit Adelbero Abbas Monasterij Lambach nostri Ordinis in Bavaria, & præfuit in principio quidem feliciter, postea verò sub Heinrico Rege IV. excommunicato in multis tribulationibus. annis xlv. mensibus tribus, diebus septem. Heinrico etenim IV. tanquam hæretico, per Romanum Pontificem excommunicato, cives Herbipolenses contumaciter semper adhaerentes, prædictum Adelberonem Episcopum suum Apostolicis mandatis obedientem expulerunt, substituentes in locum ejus de mandato Imperatoris Meginhardum: quo post triennium mortuo, Eberhardum statuerunt Episcopum. Adelberone adhuc in exilio apud suos Bavaros vivente, Sed de his locis congruentibus omnia singulatim dicenda, in melius reservamus. Præfuit autem Adelbero in Ecclesia Herbipolensi residens annis quadraginta, supervixit deinceps expulsus annis quinque, ut patet in loco suo. Iste Præful Adelbero, & Ecclesiam Canonicalem S. Stephani Herbipolensem anno Pontificatus sui decimo, Monasterium Ordinis nostri fecit, & Canonicos ⁹⁵ alias Ecclesias transtulit, sicut inferius suo loco dicemus.

Adelbero
Abbas in
Lambach
fuit Episcopus
Herbipolensis.

Anno etiam prænoto. Caliphâ Archiboldano Ægyptiorum mortuo, filius ejus, qui patri successit in regno, ad instantiam Imperatoris Græcorum Christianis indulgit, ut templum Domini sepulchri ante annos, ut supra dictum est, sex & viginti per Saracenos destructum, reedificare possent. Unde Nicephorus Patriarcha, unâ cum Christi fidelibus manus apponens operi, Soldano nihilominus sumptus, & impensas ob amorem Imperatoris Constantinopolitani necessarios de suo arario publico ministrante, sacis insignem Ecclesiam instar prioris, brevi tempore construxerunt, in quo Domino *servientes*, multas elemosynas Regum acceperunt.

Ecclesia Jerusalem
reedi-
ficatur.

MXLVI.

Anno Monasterij S. Aurelij vacantis xlv. ultimâ die mensis Martij mortuus est S. Guido, Cenobij Pomposiensis in suburbanis Ravennæ, villâ Casamarenfî Abbas anno regiminis sui xlviii. vir SS. Conversariis, qui multis in vita & post mortem coruscavit miraculis, cujus Corpus sanctissimum non diu postea propter signa & miracula multa, Rex precibus suis ab Archiepiscopo Ravennarenfî obtinuit, & cum iussa reverentia in Germaniam deportans, Spiræ in Ecclesia S. Joannis, quam pater fundaverat, collocavit; ab illa die, usque in præsens tempus, Ecclesia ipsa, quæ sub honore S. Joannis Evangelistæ consecrata fuerat, ad S. Guidonem nuncupatur: sancti autem Corporis ad Spiram illatio facta est 28. die Aprilis, in cujus rei memoriam, festum ejus quotannis eodem die apud Neometenses agitur.

S. Guido
Abbas monasterij.

Anno prænoto Heinricus Rex tertius, rebus in Germania dispositis, Italiam cum exercitu ingreditur: venientique ad urbem à Romanis pacificè cum honore magno suscipitur, & à Patribus fluctuanti Ecclesiae inter

Tres Papæ
deponitur
Romæ.

inter procillas ſubveniat, rogatur. Tres namque de ſummo pontificatu contendebant, Benediſtus videlicet nonus, Sylveſter tertius, & Gregorius ſextus. Rex indiſta Synodo Epiſcoporum, Abbatum, & Presbyterorum, cauſas de papatu contententium, diligentiffimè fecit examinari, & inveniens nullum eorum juſtum ad Pontificatum habuiſſe interitum, omnes per ſententiam Concilij depoſuit, & ad poenitendum ſuis locis deputavit. Deinde Suidegerum Babenbergensis Eccleſiæ ſecundum Epiſcopum, virum ſapientem, & doctum eligendum patribus obtulit: qui unanimi omnium conſenſu Papa ordinatus, Clemens ſecundus nuncupatus fuit, homo certè pontificio munere digniſſimus, ſed brevi tempore in eo vivere permiſſus. Duntaxat præſuit menſibus novem, diebus ſeptem. Ejus nomen fuit ante Papatum ſicut ſcripſimus Suidegerus per u. & non Syndergerus per y. ut imperitè à plerique ſcripſum legitur. Hæc ordinatio Pontificis memorati Clementis Romæ facta eſt in fine Menſis Decembris anno præſcripto. Anno itaque prænotato Suidegero in apicem ſuſti Pontificatus, ſicut diximus, ſublimato, Heinricus Rex 3. Conradi Imperatoris ſecundi filius, coronam imperij de manu ejus, in die Nativitatis Domini noſtri Jeſu Chriſti Romæ cum magna ſolemnitate ſuſcepit. Simili pompâ benediſtionem imperialem Agnes Regina Heinrici uxor eodem die, de manibus Clementis Papæ ſecundi aſſecuta eſt. Quo factò, Romanos in ſua verba jurare Heinricus Imperator jam compulſus: ut de cetero pontificum electioni ſine mandato Cæſaris pro tempore exiſtens ſe nullatenus debeant intromittere; quòd etſi forſitan illo tempore videbatur neceſſarium: poſtea tamen, ut Eccleſiæ libertati contrarium, rectè per non uſum extitit revocatum. Imperator Heinricus exercitum à Roma duxit in Apuliam, cum magno ubique honore ſuſcipitur, & ut unicuique mundi Dominus, & Monarcha ſalutatur. Interea dum Imperator viſitans perluſtraret Apuliam, Agnes Imperatrix remanſit gravida cum præſidio apud Ravennam. Impletis tandem diebus ſuis, filiam peperit: quam Giſlam vocavit, quæ Ordinis noſtri poſtea ſanctimonialis virgo extitit.

M XLVII.

Anno Monaſterij vacantis x. vi. obiit Lambertus Monachus, & ſcholaſticus Cœnobij ſancti Matthiæ apud Treviros, de cujus ingenio, & ſcriptis ſuperius anno vacantis Monaſterij Hirſaugienſis x. x. v. i. l. fecimus mentionem. Poſt quem Joannes Cœnobij Monachus ſcholis Monachorum præſectus, docendi munus decem & octo annis ſtrenuè implevit. Erat autem in omni genere ſcientiarum doctiſſimus, ſed in Muſica præcipuè eruditione ſingularis, qui ad honorem Omnipotentis Dei, & Sanctorum ejus, multos Cantus, & proſas compoſuit, ac regulari melodiâ dulciter ornavit. Ad geſta Trevirorum, quod deerat, uſque ad ſua tempora addidit, & Carmina diverſi generis plura ſcripſit. Iſte quoque vir doctiſſimus geſta Sanctorum in duodecim volumina ſecundum totidem anni menſes, non ſine maximo labore comportavit: quod opus à plerique legenda aurea nominatur. Commentarios etiam ſcripſit in omnes Epiſtolas Pauli. Et alia plura lucubrâſſe dicitur, quæ necdum ad noticiam noſtræ lectionis meminimus perveniſſe.

Anno prænotato, 9. die menſis Octobris, Clemens Papa 11. de Roma cum

Joannes
Scholaſti-
cus Trevi-
rorum,

Suidegerus
Epiſcopus
Babenbergensis
ſic ſit Papa
Romæ.

Heinricus
Rex, ſit Im-
perator.

Imperatrix
ſua parit
Giſlam.

Miraculis
claruit.

Cænnhij
Nurenburg
fundatio.

Bb

Marquar-
dus Mona-
chus Her-
bipolensis.

Etus, & vitæ merito ſatis venerandus: de cuius ingenio, & lucubrationibus longè ſupradictum eſt, anno Conradi Abbatis xiii. Huic in regimine Scholaſtico ſucceſſit Marquardus Cœnobij Monachus, præfati Egilvvardi quondam auditor atque diſcipulus, vir & ipſe tam in divinis Scripturis, quàm in ſæcularibus litteris egregiè doctus, metro ſimul exercitatus & proſa: qui legendo, ſcribendo, & docendo ſcholis gloriòſè præfuit Monachorum annis quatuor & viginti, multoſque in ordine diſcipulos in omni varietate ſcripturarum conſuſatos inſtituit. Scripſit in Evangelium Matthæi Cœmentariorum libb. 4. In Regulam quoque S. P. noſtri Benediſti Cœmentarium edidit. Cantus quoque varios, Carmina & Epitolas ad diverſos ſcripſit elegantes.

Anno etiam prænotato, xvi. die menſis Junij obiit Boppo Trevirorum Archiepiſcopus, non ſine magna opinione ſanctitatis in Eccleſia S. Petri Apoſtolorum principis Cathedrali ſepultus, quem Dani ſuum meritò recognoſcunt Apoſtolum, per quem ſacræ ſumpſerunt fidei Chriſtiænæ Documentum. Eius vitam & geſta Ebervvinus Tholegienſis Abbas deſcripſit, quemadmodum ſupradictum eſt, anno vacantis Cœnobij xlv. cui ſingulari familiaritatis amicitia ſemper conjunctus fuit. Poſt quem Eberhardus Wormatienſis præpoſitus in Archiepiſcopatu ſucceſſit, vir nobilis & ſtrenuus, nec minus vitæ merito, quàm generis nobilitate venerandus, & præfuit annis decem. Hic filius erat Palatini Comitæ Rheni Ezzelini nobiliſſimi Principis, & frater Hermannæ Archiepiſcopi Colonienſis, & Ludolphi Palatini, de quibus longè ſupra diximus anno videlicet Monafterij S. Aurelij Hirſaugienſis vacantis xiii. de miſerabili autem interitu hujus S. Pontificis Eberhardi, ſuo loco inferius dicemus, anno vacantis Monafterij quinquageſimo ſeptimo.

MLIX.

Heinricus
Imperator
vallaſt Gal-
liam.

Anno Monafterij S. Aurelij vacantis xl. viii. Heinricus Imperator exercitum ſuorum validum duxit in Galliam, contra Gotfridum Lotharingæ Ducem, & Baldevinum rebelles: quibus ad deditionem coactis, & regno in illis partibus pacificato, victor cum honore in Germaniam revertitur, & convocatis Regni principibus in Ulma vico Sueviæ colloquium pro utilitate & negotijs reipublicæ indixit. Eodem anno Synodus Moguntia generalis celebrata eſt Episcoporum & Abbatum, in qua Leo Papa ix. cum Cardinalibus multis comparuit.

Augienſis
Eccleſia
nova con-
ſtruitur.

Anno quoque præſignato, xxiv. die menſis Aprilis, Berno Augienſis Cœnobij Abbas, & reformator clariffimus, de quo ſupradictum eſt, anno vacantis Monafterij xvii. Eccleſiam S. Marci, quam de novo conſtruxerat, magnam & inſignem conſecrari fecit per Theodoricum Episcopum Conſtantienſem, præſentibus Heinrico Imperatore, & multis alijs Episcopis, Principibus & Abbatibus: prior autem Eccleſia, quam S. Pyrminius Episcopos Meldenſis B. Mauri Abbatis diſcipulus, tempore Theoderici Regis Francorum, in prima Cœnobij Augienſis fundatione conſtruxerat, nimia vetuſtate, utpote quadringentorum annorum, ac priſcâ ſimplicitate ruinofa & penè deſtructa, ſtare diutius in vigore non potuit.

Berno Au-
gienſis Ab-
bas mori-
tur.

Eodem anno, vii. die menſis Junij prænominatus Berno Abbas Augienſis morbo gravatus & ſenio, bonis operibus plenus moritur, & in prædicta S. Marci Eccleſia, quam de novo conſtruxerat, anno Regimi-
nis ſui

nis sui accuratè pastoralis XL. cum honore sepelitur, die videlicet post dedicationem Ecclesiae, quam diximus, quadragesimo tertio, de cujus ingenio, & scriptis dictum est supra loco præallegato.

Anno item prænotato primâ die mensis Januarii moritur, S. Odilo V. Abbas Monasterij Cluniacensis nostri Ordinis, in Burgundia, vir sanctissimæ vitæ, qui multis & vivus & mortuus coruscavit miraculis, propter quod in SS. Catalogum relatus est; cujus vitam Petrus Damiani ex Monacho Episcopus Cardinalis postea litteris commendavit. Obijt autem anno ætatis suæ 87. Abbatiae verò LVI.

Claruit his temporibus Humbertus Monachus nostri Ordinis Cœnobij Tullensis, natione Lotharingus; vir in omni genere scripturarum doctissimus, quem Bruno Episcopus Tullensis Romam profecturus ad summum Pontificatum suscipiendum, ut supra diximus, propter sapientiam & doctrinam viri, secum duxit. & primò quidem Episcopum ordinavit in Sicilia, postea fecit eum sanctæ Ecclesiæ Romanæ Cardinalem, cujus consilio semper in rebus magnis & arduis uti familiarissimè consuevit. Qui missus Constantinopolim, contra errores Græcorum, magnificè disputavit publicè, coram Imperatore & Patriarcha, superavitq; Leonem Episcopum Bulgarum, & Nicetam Pythoratum, Monachum valde doctum usque adeò confutavit, quòd omnes libros erroneos à se compositos coram omnibus manu propriâ injectos ignibus concremavit, & errorem pristinum abjurans & detestans, execratiq; anathematizavit. Hanc autem disputationem suam omnem Humbertus litteris commendavit, conficiens Dialogum valde bonum & elegantem; cujus interlocutores sunt ipse alter sub nomine Romani, & Niceta Monachus alter sub nomine Constantinopolitani. Alia quoque nonnulla scripisse dicitur, quæ ad noticiam nostræ lectionis non venerunt.

Humbertus
Monachus
Cardinalis

Hildebrandus etiam Monachus Cluniacensis, vir doctiss. hâc tempestate Romæ claruit, quem Leo Papa nonus Abbatem primò constituit Monasterij S. Pauli Apost. extra urbem; ac deinde S. Romanæ Sedis Diaconum Cardinalem ordinavit. Quitandem sumus Pontifex creatus & Gregorius septimus dictus, multas ab Heinrico quarto Rege, alijsq; injurias & contumelias suscepit.

Hildebrandus
Monachus
Cardinalis

Anno Monasterij S. Aurelij vacantis XLIX. sanctus Leo Papa nonus ad petitionem Imperatoris Heinrici, Germaniæ provincias multas perlustrans, varia in diversis locis consilia tenuit, & pacem ubique reformavit. Morabatur eo tempore Comes in Calba nomine Adelbertus, de Genealogia Comitum Erlastridi quondam primi fundatoris Monasterij S. Aurelij Hirsaugiensis linealiter procreatus; qui habebat uxorem nomine Wilkrudem Christo satis devotam faminam. Hic nepos fuit S. Papæ Leonis; cujus mater filia extitit Comitum de Egishaim, soror videlicet ipsius Pontificis. Qui audiens Romanum Pontificem, avunculum videlicet suum, ad partes venientem Suevorum, in ejus occursum festinus properat, & quatenus ad suum parumper declinet hospitium, humillimè rogat. Pontifex cum devotione postulantis, tum sanguinis & necessitudinis consideratione permotus libenter annuit: & à via paululum deflectens iter, ad Calbam Comitum domicilium intravit. Qui humanissimè receptus, ne vacuus videretur domum intravisse nepotis, verbum

Adelbertus
comes Cal-
baui.

Bb 3

sanctæ

✠

ſanctæ prædicationis ubique ſuo more diſſeminat, & mentes hominum ad Dei ſuſtollere amorem laborat. Alterâ die Pontifex Leo comprehendens dexterâ Comitem, de Caſtello recreationis animi cauſâ foras egreditur, & conſcendens in montis verticem, his nepotem ſermonibus affatur: *Videſtur nobis, chare nepos, locus iſte montibus circumſcriptus, quem & aquarum copia fertilis, & nemorum ſolitudo reddit quietis capax, valde idoneus, ad conſtrucendum aliquod ſervorum Dei habitaculum, in quo die ac nocte Numen adoratur divinum. Et mirum, imò dolendum eſt, ſi omnis ſolitudo hæc ſervorum Dei nullum debuerit habere Cœnobium.*

Cui Adelbertus Comes tale dedit reſponſum: *Eſt in vicino hic, Reverendiſſime Pater, Eccleſia, quondam à Progenitoribus meis in honorem ejuſdem S. Aurelij nomine conſtructa, cujus & corpus in ea fertur ſepulchrum, in qua olim fuiſt multitudo Monachorum; qui ſicut à patre ſapius audivi meo, per plures annos Omnipotenti Domino in vera devotione regulariter vivendo ſervierunt, ſed tandem miſerabiliter à ſancta Religionis fervore ſepeſcentes, paulatim in utroq. ſtatu ſpiritualium ſimul, & temporalium penitus deſecerunt. Qui cum ſapius ab Avomo ad emendationem vitæ revocati, monitiones ſalutares contemnerent, ac in deterius proficerent, Deo ſic perordinante, ne diutius improbitate ſua ſcandalizarent populum ſimplicem & indoctum, penitus deficientes, aut mortui fuerunt, aut inopia rerum temporalium compulſi, de Monafterio neſcio quorſum abierunt. Quibus auditis Papa ingemuit, & Comitem ſic alloquens interrogavit: *Et quis hodie poſſidet bona & emolumenta illius Cœnobij?* Cui Nepos reſpondit: *De bonis Monafterij rationem dare nequeo; cum quales habuerit poſſeſſiones, penitus ignore.* Intellexit Papa myſterium, & quod mente cogitabat, prudenter tenuit. ad horam ſecretam; noluit enim durius nepotem arguere, ſed veritatem prius voluit indagare. Ad Eccleſiam igitur S. Aurelij perſonaliter ſtatuit procedere, & Corpus ſancti abſconditum, ſi inveniri poſſuiſſet, rurius elevare. Erat ibi Clericus quidam ſenex nomine Bertoldus, qui Monachos apud S. Aurelium religioſiſſimè converſantes videbat, & omnem hiſtoriam, quæ contigerat, plenariè ſciebat. Is à ſuſſo Pontifice ſecrètè interrogatus, veritatem geſtorum aperuit: & quòd Avus Comitis Adelberti propter ſuam avaritiam deſtruxiſſet Monafterium, ſub juramento revelavit. Quibus Papa cognitis, vehementer doluit, & ubi Corpus D. Aurelij putaret abſconditum, requiſivit. Qui reſpondit, ſe audiviſſe à majoribus ſuis, oſſa divi præſulis Aurelij, tempore quo Normanni deſtruxerunt Wormatiam, per quendam ejus loci Abbatem, ſub terra fuiſſe abſcondita, & uſque in eum diem incognita omnibus permaniſſe. Quibus auditis Papa Leo ſanctiſſimus fecit aſſeſſe artifices pro inquiſitione Reliquiarum idoneos: qui ab eo juſſi, fodere in diverſis Eccleſiæ locis cœperunt. Cumque diutius caſſo labore fatigarentur artifices, & nihil penitus inveniſſent, omneſtandem de inventione Reliquiarum cœperunt deſperare. Tunc ſancto in orationibus procumbente Pontifice, ac ſolſores, ne deſperèr, cohortante, unus ex eis in arte magis peritus, (qui pridem ex dominio Venetorum cum filiis ad venerat, & multa in conſtructione novi Monafterij bona contulit) induſtriòſè perquirens ſingula loca, tandem ex repercuſſione malleorum deprehendit, terram ſubtus eſſe cavatam. Ad cujus conſilium artifices in eodem loco fodere cœperunt: & poſtremò non ſine labore humo remotâ camerâ ſubterraneam inve-*

Leo Papa
venit in
Hirſaugiâ.

Corpus S.
Aurelij
queritur.

invenerunt, pulchrâ testudine formaram, in qua sarcophagus reclusus apparuit. Quem videns Leo Papa, magno gaudio repletus est, præcipiens, ut omnes ad orationem genua flecterent, & omnipotentem Deum, pro desiderata Confessoris sui revelatione collaudarent. Oratione completâ, S. Leo propius accedens, iussit aperiri sarcophagum: quo recluso, mox odor exhalavit suavissimus, qui omnes in Ecclesia præsentés suâ fragrantia mirâ dulcedine recreavit.

Corpus S. Aurelij in-
vehitur.

Invenerunt itaque sanctissimi Aurelij Præfultis ossa pannis fericis involuta, & in modum humani corporis ordinatim disposita, & ad caput plumbeam tabulam ita continentem: *Corpus S. Aurelij Episcopi tempore Arnolphi Regis hic repositum sub Harderado Abbate.* Cum Papa titulum legisset, ingemiscens coram omnibus dixit: *Va illis, qui hunc locum tanti Præfultis corporali præsentia, & meriti sanctificatione in desolationem redegerunt.* Et clauso iterum sarcophago, ad castellum Comitis Adelberti revertuntur. Postera die, ubi Papa vidit opportunum æstimatione suâ tempus, vocatis ad se Nepote Adelberto, & ejus uxore Wiltrude coram certis Cardinalibus dixit: *Hesterno die vidimus sacras Christi Confessoris Reliquias, honore debito spoliatas, ipsamque locum Omnipotentis Deo, & sacra Religioni Monastica, pro caelestis patriæ desiderio à Progenitoribus tuis, chare Nepos, constructum, & datum, & à Servis Dei multo tempore inhabitatum: quem, sicut accepimus, avus & genitores tui, nefandâ possessionibus crudelitatis ablatis fugatisque Monachis desolatam reddiderunt, sanctamq; ipsam virtutum, introductis dissolutissima vita Clericis, in speculam vitiorum commutarunt. Tu quoque, sicut probato sumus informati testimonio, pravo majorum tuorum inharens exemplo, quæ rapuerunt illi, injuste possides: Deumque & omnes Sanctos ejus spoliando, tibi adversarios, & inimicos constituisi. Neq; parvum scelus est sive peccatum, quod in Deum, & Sanctos ejus committitur; cum apud omnes etiam mortales relictæ sentientes, injusta verum alieni juris usurpatio, crimen inexpiabile judicetur. Unde secundum Ecclesiasticæ institutionis veritatem tibi denuntiamus: quoniam peccatum tibi rapacitati tuæ nunquam dimittetur, nisi Monasterio ablatum restituatur. Ecce tu unâ cum patre tuo, & avo contra Deum armatus, fidei pacem turpiter violasti: testamentum progenitorum tuorum subvertisti: Deum, B. Aurelium & omnes Sanctos ejus portione legitimâ spoliasti, quam nisi quantocius in integrum restitueris, procul dubio maledictus in æternum cum diabolo peribis. Quod olim Erastrius, & Progenitores tui Deo, & Sanctis ejus Benedictis, & Aurelio, in construendo, & dotando Monasterium Hirsaugiense prædictum contulerunt, & per avum tuum, sive per genitorem ablatum in tua continetur potestate, nisi totum restituas, & te, & omnes post te in injusta possessione succedentes damnandos procul dubio scias. Et hoc tibi diximus ex parte Omnipotentis Dei, quoniam nisi B. Aurelio restituas Monasterium suum, noveris te à regno Dei penitus alienum: & semen tuum in brevi esse delendum. Nam quæ tibi spes salutis poterit esse, nisi errata tuorum, tuamque in hac vita quantocius emendaveris, qui Christum Salvatorem fideliū hereditate sua iam infideliter spoliasti? gravius est peccatum tuum scelere Judæorum, qui Dominum morti tradiderunt: quoniam illi mortalem persecuti sunt, in quem non erediderant, tu autem illum persequeris, & spolias, quem Dominum credis, & venturum Judicem expectas. Periculosum est tibi, penitusq; damnabile, Deum habere contrarium: qui est tecum ad tempus misericorditer dissimulat, non emendatum sine dubio postmodum gravius damnat. Quis ergo, quibus cura est, & tua*

Papa Comitem dū-
vius incre-
pat.

Alienum
usurpare
gravissi-
mum.

Spoliatiores
Ecclesiarū,
quàm gra-
viter pec-
cent.

B b 3

saluti

Mandat
Papa Com-
muni repa-
rare Mona-
sterium.

Synodus
XIII. Epi-
scoporum
Moguntiae.

Leo Papa
multas Ec-
clesias con-
secrat.

salutis & tuorum, non solum ratione Pontificij muneris, quo licet immeriti ex of-
ficio salutis omnium sumus debitores; verum etiam consideratione sanguinis, &
jure propinquitatis, qui de natura legibus nobis es proximus, atque charissimus,
te ex tantis animae periculis omnino cupimus liberare, scientes neminem tuorum,
qui tibi in hereditate successerit hac tua, sicut nec te, nec patrem tuum, nec avum
posse salvari; donec omnia, qua sancto Aurelio ablata desines, in integrum resti-
tuantur. Auctoritate igitur Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apo-
stolorum ejus, quorum vices gerimus in terris, te monemus, requirimus, & exhor-
tamur: ac sub aeterna maledictionis pena mandamus, quatenus memoratum lo-
cum quantocius in pristinum statum, & in Canonium Monachorum restituere non
negligas; Monachos ibidem & Abbatem, quemadmodum fuerunt antiquitus, i-
terum instituas: ejusque omnia & singula, sive per te, sive per alios, ablata resti-
tuas, & siquid ad consummationem hujus sancti operis amplius requiritur, de tuis
rebus & bonis pro Dei amore fideliter impendas. Haec tibi nepos, & filius charissime,
quantocius perficienda una cum Coniuge tua Nobis in Christo filia dilecta, autho-
ritate Omnipotentis Dei in remissionem tuorum peccaminum seriose injungimus.
Qua si neglexeris (quod non speramus) aut mandatorum nostrorum contemptor
inventus fueris, indignationem Omnipotentis Dei, & omnium Sanctorum ejus, te
moveris incursum, & cum demonibus sine fine cruciandum. His & alijs Papae
sermonibus Comes Adalbertus vehementer compunctus, ad pedes illius
provolvitur: se graviter deliquisse cum lachrymis publice confiteatur,
commissorum à S. Pontifice postulari veniam: & omnimodam promittit
emendationem: Monasterium se reformaturum promittit, & omnia,
quae Papa ei mandaverat, se facturum pollicetur. Cui veniam precanti
S. Pontifex respondit: Si perfeceris ea, qua nobis praecipimus te facturum
polliceris, veniam tibi malorum non solum concedimus, sed aeterna felicitatis te
filium fore non dubitamus. His dictis, aliisque ad sanctum opus conducen-
tibus ritè peractis, Leo sanctissimus Praeful iter continuans Moguntiam
profectus est. In Moguntiam autem veniens, ut supra per anticipatio-
nem diximus, Concilium generale praesente Heinrico Imperatore cele-
brat: in quo Cardinales, & Episcopi quadraginta duo comparuerunt,
cum Abbatibus & alijs Clericis multis. Plura in ea synodo constituta sunt,
quae vitam & honestatem Clericorum concernunt. Multi quoque ab i-
tinere deviantes reformationis ad viam iustitiae in eodem concilio redu-
cti sunt. Sigeborho Spirensis Episcopus, in eadem S. synodo coram Papa
Leone de simonia, & alijs quibusdam criminibus accusatus, iudicio se
Communione Corporis & Sanguinis Domini nostri Jesu Christi legiti-
mè expurgavit. Sanctus Bardo Reverendissimus Moguntinae Sedis Ar-
chiepiscopus in eadem synodo Legatus sacrosanctae Romanae Ecclesiae
declaratus est. Henricus verò Imperator de Moguntia discedens, exer-
citus contra Baldevinum Comitem rebellantem duxit in Flandriam,
eumque in deditionem jurare compulit, & obsides pro fidelitatis confir-
matione, quotquot voluit, accepit. Leo autem Papa IX. peracto Con-
cilio de Moguntia per Rhenum descendit ad Coloniam, & inde ad Aquaf-
grani profectus, Imperatorem, donec rediret à Flandria, expectavit;
multas ubique diversis in locis Ecclesias, Capellas, & Altaria consecra-
vit, & quod plures nostrae tempestatis infirmi Pontifices facere cum te-
neantur, despicunt; ille, qui summus erat, nec tenebatur, pro Dei amore
humiliter adimplere nunquam recusavit. Anno

MLI.

Anno Monast. vacantis L. Indictione Roman. xiv. obiit Erhardus Monachus & Scholasticus Corbejenfis Cœnobij in Saxonia, de cujus ingenio, & lucubrationibus dictum est anno desolationis Monasterij xxxvii. Huic in regimine scholarum dictæ Congregationis successit Bernardus Monachus in divinis scripturis studiosus, & eruditus, sæcularisque litteraturæ non ignarus, & præfuit officio sibi demandato, annis ferme viginti octo. Scripsit ad Harduinum Archiepiscopum Magdeburgensem, opus luculento, sed nimis mordaci sermone contra Heinricum Regem IV. Imperatorem verò tertium Romanæ Ecclesiæ rebellem, & excommunicatum. In quo volumine patet clarissimè, quàm gravis & odiosus idem Imperator fuerit Saxonibus. Alia quoque plura lucubrâsse opuscula dicitur, quæ ad manus nostras non venerunt.

Bernardus
Monachus
Corbejen-
sis.

Anno prænotato, Henricus Imperator Festum Pentecostes cum Papa Leone, & multis Principibus in Badelbronna celebravit, ubi S. Bardo ex Monacho Archiepiscopus. habito ad Missam sermone, obitum suum instare clarâ voce prædixit: veniam & pacem ab omnibus petijt, ac se orationibus fidelium auditorum commendavit. Post hæc eodem menſe, quo sermonem fecerat, seque prædixerat moriturum, obiit, 10. videlicet die mensis Junij, anno Pontificatus sui xx. Hic, ut scribit Abbas Eckardus in Chronica sua, in Cœnobio Fuldensi sub Monastica professione à puero nutritus: inde pro viæ merito ad Pontificalem dignitatem proventus, spiritu prophetiæ, multisque virtutibus, & miraculis clarus effulsit. Quod verò supra diximus, anno desolati monasterij, cujus monasterij fuerit Abbas, nos ignorare, diligentiore inquisitione certificati retractamus. Constat enim nunc manifestè Monachum Fuldensis extitisse Cœnobij, non Abbatem. Nam Richardo in Abbatia successit Siebertus, post quem Rosinus, postea Bardo, sed non iste de quo loquimur, deinde Ecgebertus, postea alius Bardo, ac deinde Siffridus, qui post Lutpoldum Moguntinæ sedis magnus fuit Archiepiscopus. Sancto igitur Bardone mortuo, atque sepulco, Lutpoldus Babenbergensis Ecclesiæ Canonici in Archiepiscopatu Moguntino succedens præfuit annis octo, mensibus quatuor: vir moribus & conversatione præstantissimus, divinarumque sermonum, juxta ejus consuetudinem temporis, egregius prædicator. qui verbo & exemplo utiliter præſidens, multorum corda convertit ad Dominum. His temporibus prænotatus Archiepiscopus Moguntinensium Lutpoldus, Monasterium nostri Ordinis in Monte Specioso, vulgariter verò Schönberg antiquitus dicto, sub honore sancti Jacobi Majoris Apostoli construxit, quod prædijs & proventus necessarijs ad fervorem Dei sustentationem sufficientissimè dotavit. In quo Monachos posuit sub Abbate secundum Regulam D. Patris Benedicti conversantes. Sunt qui dicant hoc ipsum Monasterium à principio fundationis suæ, donatione fundantis à Monachis Scoticæ nationis possessum, primòque inhabitatores de Colonia ex Monasterio S. Martini, quod eo tempore Scotorum erat, fuisse assumptos. Quod si verum est, oportebat brevi eos tempore mansisse: quoniam nobis certâ probatione constat, quòd anno M.C. nullus in eo Monachus fuit de natione Scotorum, sed omnes erant Germani.

Monaste-
rium S. Ja-
cobi Mo-
guntie co-
struitur.

Anno

Ungari
ſuaduntur
à Bavaria.

Anno prænotato Ungari contra Imperatorem rebellantes, fines Regni hoſtili animo devaſtare tentarunt. Quibus Gebhardus Ratiſponenſis Epicoſus patruus Heinrici Imperatoris, unâ cum Conrado Bavarorum Duce & Adelberto Marchione Auftriæ non magno exercitu veniens obviâ vice Imperatoris, multos eorum occidit, & reliquos in fugam convertit: urbem deinde Haymenburg in Marchia poſitam, ædificijs, muris & turribus inſtauravit, & poſuit in ea pro cuſtodia præſidium.

Anno etiam præſcripto mortuus eſt Sigebotho Spirenſis de multis criminibus priore anno accuſatus, ſed in Moguntina Synodo, ſicut diximus, coram Papa Leone IX. Dominici corporis & ſanguinis cõmunione ſe legitimè expurgavit. Cui Arnolphus in Pontificatu ſucceſſit.

Imperator
devaſtat
Magariam.

Item anno prænotato, poſt ſtragem Ungarorum, quam Gebhardus Epicoſus Ratiſponenſis fecerat, Heinricus Imperator cupiens illas ſibi ulciſci injurias, cum magno exercitu Pannoniam denuo ingreditur, diſiſque in duas partes multitudine militum, utrinque Regionem illam ſylvis, & maxime aquarum collectionibus circumſcriptam occupans intravit. Sed gens illa durior cæteris nationibus, cum Rege ſuo doſoſe agens, ſuique pariter cum alijs diripiens, fame & ſiti, multique cladibus laſſatum Imperatoris exercitum fugiens evaſit. Milites autem Imperatoris, vaſtata magnâ parte provinciæ, multique inibi occiſis, pacificè quidem, licet intactè ad propria redierunt, quoniam fugientes comprehendere non poterant, quippe qui diverſis in montibus, & nemoribus latebant. Imperator de Pannonia revertens, venit in Bavariam, ubi ſanctum Leonem Pontificem reperiens, Ratiſponam ſimul intraverunt. Papa verò in præſentia Legatorum Regis Galliæ tumbam juſſit aperiri apud ſanctum Hemmarium noſtri Ord. Cœnobium, in qua buſta ſanctiſſimi Martyris Dionyſij Arcopagitæ Pariſiorum Apoſtoli contineri fama ſparſerat ab olim publica, licet Galli penitus dicant contrarium. Quibus viſis certa, vera & indubitata S. Dionyſij oſſa comprobavit. Deinde oſſa Divi Wolfgangi Ratiſponenſium quondam Epicoſpi de ſepulchro cum magna ſolemnitate levavit, & fidelium venerationi publicè expoſuit. Magna deinceps ad invocationem Divi nominis miracula utrobique facta ſunt, tam ad Reliquias ſancti Martyris Dionyſij, quàm ad tumbam Beatiffimi Præfulis Wolfgangi.

Reliquiæ
S. Dionyſij
Ratiſponæ.

M L I I.

Imperator
perit Un-
gariam.

Anno Monaſterij S. Aurelij vacantis 11. Heinricus Imperator cum exercitu magno iterum petit Ungariam, habens ſecum in comitatu ſanctum Leonem Papam; ſed Pannonijs denuo fugâ latentibus, parùm proficiens ad ſua revertitur. Qui cum Pontifice per Bavariam tranſiens, venit in orientalem Franciam, & ſimul venerunt in Bambergam: ubi Summus Pontifex privilegia illius Eccleſiæ coram Imperatore & omni populo, per Fridericum Cardinalem, & Cancellarium ſuum recitari fecit, & lecta publicè autoritate ſua confirmavit: tributum quoque annuum, quo S. Imperator Heinricus Eccleſiam Bambergensem S. Petro, & Apoſtolice Sedi obligavit, in perpetuum remiſit. Erat autem cenſus marcarum argenti centum, & equus phaleratus pulcherrimè albi coloris, pro Summo Pontifice unus: à quo Eccleſiam Bambergensem liberam fecit Leo Papa. Anno prænotato, Heinricus Imperator apud Goſſariam Sa-
xonie

xoniz oppidum quosdam Hæreticos, Manichæo errore fordatos, qui inter alios pravi dogmatis articulos etiam cuiuscunque animalis, quod vitam habuit, ut mortale peccatum, & perniciosum damnabant, comprehendit, & in errore pertinaces, ne macularent alios, laqueo suspendit.

Hæretici in Saxia necantur.

Eodem anno S. Leo Papa IX. Dominicæ Nativitatis festum cum Imperatore & multis Regni Principibus celebravit in Wormatia, & summam ipse Missam solemniter cantavit. Alterâ die Lupoldus Moguntinæ Sedis Archiepiscopus, in cuius provincia dies agebant festos, à summo Pontifice iussus le ad officium de S. Protomartyre Stephano cantandum in principum omnium præsentia præparavit. Qui peractâ processione, ut ad hoc ventum est in Missa, ut oratione completâ, postquam se in sua sede ante Altare locavit, quidam ex Diaconibus suis nomine Humbertus, sicut multi ob illius festi reverentiam solent, lectionem decantavit. Quod quidam ex Romanis Papæ assistentes vituperabant, quod secus, quam Romana haberet consuetudo, ageretur, suaseruntque Papæ: ut tacere Diaconem Moguntinum præciperet. Misit ergo Papa Ministrum ad Diaconem, qui lectionem interdicere. Quod cum ille Juvenum more contemneret, iterum mittendo Papa lectionem interdixit. Qui nihilominus eadem qua prius vocis sonoritate cantans lectionem, usque ad finem decenter complevit. Quâ finitâ Papa illum ad se vocavit; & quasi pro inobedientiæ contumacia degradavit, vel ut propriè loquar, ab executione officij suspendit. Archiepiscopus verò misit ad Papam rogans, suum restitueret ministrum; quod ubi Papa renuit, Archiepiscopus ut erat antiquæ disciplinæ, licet egrè, patienter tamen, interim tacendo sustinuit. Perlecto Evangelio, & Offertorio ex more decantato, ubi sancti sacrificij tempus advenit, Archiepiscopus in sua cathedra resedit, verè contestans, nec se, nec alium quemquam completurum inchoatum officium, nisi prius receperit processionis suæ ministrum. Quod ubi Apostolicus Præful intellexit, cessit Archiepiscopo, reindutumque continuo ministrum ad Dominum remisit. Quo recepto mox inchoatum continuavit officium. Qua in re, & Archiepiscopi autoritas, & Papæ consideranda est humilitas; dum & ille officij sui dignitatem defendere contendebat. & iste licet majoris dignitatis Metropolitano tamen in sua Provincia cedere magis, quam contendere volebat, quod pauci hodie facerent. Posthæc S. Papa Leo de Wormatia Romam revertitur, multis eum diversarum provinciarum militibus imperiali præceptione, & amicorum subventionem comitantibus. Qui ut supra dictum est, in diversis locis Germaniæ, multas Ecclesias, & Capellas consecrare suis manibus non recusavit. Inter quas Parochialem Ecclesiam in Hingstetten, & Capellam S. Nicolai super pontem Nagalthæ extra oppidum Calba, eodem tempore memoratur consecrâsse.

Imperat. & Papa Wormatiæ Dominici Nativitatis festum celebrant.

Papa Leo Romam revertitur.

MLIII.

Anno Monasterij S. Aurelij vacantis LIII. Indictione VI. Leo Papa in Italiam reversus, mox cum exercitu Imperatoris, quem de Germania secum adduxerat, in Apuliam profectus est, post dies videlicet Dominicæ resurrectionis, contra Normannos, illius terræ quondam advenas, sed tunc possessores iniquos, Romanarum quoque partium invasores, & faceri hostes Imperij: ubi conferto prælio, multa millia hominum ab utraq;

Leo Papa devallat Apuliam.

C c

partē

Councilum
Vercellense
contra Be-
rengarium.

parte ceciderunt. Papa fugiens cum paucis, absque victoria regreditur, relictis illic Francorum. Bavarorum, ac Suevorum milibus optimis, qui gladijs Normannorum interierunt. Ipse verò in civitate Beneventanensi confedit, in qua Udalricus natione Bavarus vir prudentissimus eo tempore Pontificatum tenebat.

Anno prænotato S. Leo Papa ix. apud Vercellas Episcoporum Synodum celebravit, in qua Berengarium Thuronensem, suis pravis dogmatibus, integritatem fidei Catholicæ graviter perturbantem, cum errore suo condemnavit. Asserebat namq; Sacramentum Dominici corporis & sanguinis, quod in altari sumimus, non esse reverà corpus Christi & sanguinem, sed veri corporis & sanguinis figuram. Contra quem multa, & scripta, & disputata sunt; qui cû diu fuit in errore pertinax: tamen multorum tandem consilio informatus valde pœnituit, & ideo pravam dogma publicè revocavit. Talem verò pœnitentiam ante vix suæ finem egisse legitur, ut moriens à multis sanctus haberetur. Eodem quoque anno Leo Papa ix. S. Gerhardum V. ante se Leucorum sive Tullenium Episcopum sanctimoniam vitæ quondam mirabilem; Synodo habita per Apostolicam auctoritatem decrevit in numero Sanctorum Confessorum in Ecclesia Dei solemniter venerandum.

LIII.

S. Leo Papa
ix. mortuus.

Anno Monasterij vacantis LIII. S. Leo Papa ix. post multa pietatis & Christianæ Religionis studia xix. die mensis Aprilis moritur: & Romæ in Ecclesia S. Petri honorificè sepelitur. Ad cujus tumbam multa deinceps miracula ostensa sunt. Cujus vitam & gesta simul, & itinera pro reformatione statûs Ecclesiastici habita. latissimè descripsit Anselmus Monachus Rhemenfis, de quo postea dicemus, in quo volumine sive itineralio comportavit ipsius sanctissimi viri dicta & facta, in itinere à Roma in Germaniam & Galliam, in Synodis etiam, quas plurimas in diversis locis celebravit: quantà videlicet justitiâ & auctoritate causas examinaverit Ecclesiasticas: quâve distictione peccantes corripuerit, & quemadmodum ei virtus sit cooperata divina, sicut patuit in Episcopo Frisingensi; qui cû in Synodo Rhemenfi contumaciter ageret, contra auctoritatem Apostolicam, in conspectu omnium repente obmutuit. Bonus autè Leo Papa ix. cû esset in divinis scripturis, ut supra diximus, valde studiosus, & multum eruditus, scripsit de Hæresibus extirpandis lib. 1. Ad Constantinum Monomachum Imperatorem contra errores Græcorum lib. 1. Ad Patriarcham Constantinopolitanum lib. 1. Contra Græcorum errores multa scripsit, & Epistolas plures ad diversos. Eodem anno Chuno, qui & Conradus Dux Baviaræ cum Pannonijs confederatus, Imperatori gravissimè rebellans, multa in Regno mala fecit: pro quibus tandem ab Imperatore pulsus, Ducatûque simul & patriâ, sicut meruit, privatus fugit in Ungariam, & paulo post exul moritur. Baldevinus etiam Flandriæ Comes, qui Hannoniæ comitatum, ante annos quatuor Imperatore renitente invaserat. & cum Duce Lotharingiæ Godfrido eatenus rebellaverat: cû se videret ab Imperatore non posse obtinere, quem petivit consensum: totis viribus coadunatis auxit rebellionem, & violenter detinet, quod habere bonâ voluntate non posset.

Opuscula
hæresis sanct.
Pontificia.

Anno prænotato Romani post mortem S. Papæ Leonis missa legatione

tionem ad Imperatorem in Germaniam, dari sibi Pontificem in locum demortui rogaverunt. Qui apud Moguntiam Episcoporum Conven- tum indixit, quibus, ut Romanum eligere Pontificem virum aliquem idoneum praecepit. Illi autem consilio inter se habito, Gebhardum Eich- stetenensem Episcopum natione Bavarum in Successorem S. Leonis statue- runt. Qui Romam missus, à Cardinalibus populoque Romano cum re- verentia susceptus est: ordinatusque in Papam. Victor secundus fuit no- minatus: & praefuit annis duobus & mensibus ferme octo. Cujus ordina- tio Romae facta est anno sequenti in Coena Domini: vir optimus, qui multa bona & statuit, & fecit in Ecclesia.

MLV.

Anno vacantis Monasterij S. Aurelij LIV. Gebhardus, qui & Victor secundus Romae in Coena Domini, sicut diximus, Papa ordinatus est, qui mox eodem anno Florentiae Synodum celebravit, in qua multos Epi- scopos propter Simoniam, & fornicationis crimen deposuit. Clerum sta- tutis, & admonitionibus reformavit: quid unumquemque secundum suum gradum maxime deceat docuit: poenaeque in transgressores re- fundendas acriter multiplices fulminavit. Inde progressus, per diversas mundi Provincias singulas Cathedralis visitavit Ecclesias de vita praefu- lum, & Clericorum diligentissimam ubiq; faciens inquisitionem. Bonos & rectae operationis Ecclesiae ministros beneficijs, & laudibus praetulit: male autem operantes districtius emendavit. Victor iste Papa sanctissi- cum die quadam Romae, coram multitudine populi missam cantans, ac post Dominici Corporis consecrationem levare calicem similiter ad con- secrandum voluisset, minimè potuit; qui territus preces ad Dominum fudit: & ecce Diaconus ad altare ministrans, confestim à Dæmone malo arripitur, & quia venenum in Calicem miserit, magnâ voce publicè con- fiteatur. Quo Sanctus Praeful audito, factum ministri non immerito perhor-ruit, & pro miraculo gratias omnipotenti Domino persolvit.

Victor Pa-
pa II. syno-
dum cele-
brat.Venenum
Papa in
calicem
miserit.

Anno praenotato Henricus Imperator cum Episcopis & Principi- bus, qui eum in magno semper numero comitabantur, Pentecosten in Moguntia celebravit. In die autem festo, cum ante peractionem sacri- ficij sedilia ex more in Choro Principibus locarentur, contentio gravis in- ter ministros Lupoldi Archiepiscopi Moguntini & Sigefridi Abbatis Ful- densis pro sedilium positione suborta fuit, quae post verba contentiosos ad verbera compulit, & confertis manibus pavementum sanguine resper- sit: intercurrentibus alijs tandem sedatur contentio, fitque per Episcopos templi violati reconciliatio, & sanctum Diei Officium inchoatur. Se- quentiâ verò cantatâ, & ultimo ejus versu dicto: *Hunc diem gloriosum fe- cisti*: Vox ab aere lapsa, sub eadem melodia cantavit. *Hunc diem bellicosum ego feci*: rigentibus cunctis praetimore. Imperator considerans diaboli versutiam, coram omnibus dixit: *Tu omnis malitia inventor diabole, diem bellicosum, & arrogantibus lactuosum fecisti, sed nos per Dei gratiam, qui illum gloriosum fecit, pauperibus gratiosum reddemus in tua confusione*. Et mox rein- ceptâ sequentiâ solemni vociferatione sancti Spiritus gratiam implora- bant. Missâ finitâ Imperator omnes pauperes convocari fecit, quibus in magna multitudine convenientibus, universas dapes sibi, & Curialibus paratas distribuit, & eis manibus proprijs ministravit.

Lis inter
Episcopos
Mogunt.
& Abbatē
Fuldensem.

Cc 2

Anno

Heinricus
Imperator
Eliam vi-
sitat.

S. Anno Et
Archiepisc.
Colonienf.

Anno etiam prænotato, Heinricus Imperator Italiam cum exercitu ingreditur, dispositisque pro voto rebus, in pace reversus est, secum ducens neprem suam Beatricem, Bonifacii Ducis quondam uxorem, indignè tractans eam, propterea quod mortuo duce Bonifacio Marito suo in multa vivere insolentia consueverat, & cum multis fornicationibus semetipsam diffamaret. Eodem quoque anno mortuus est Hermannus Archiepiscopus Colonienfis, filius Ezelini Comitis Palatini Rhemi viri nobilissimi, de quo plura diximus. Post quem S. Anno in Pontificatu Colonienfis Ecclesiæ succedens præfuit annis xx. vir moribus integer, & doctrinâ scripturæ illustris, qui magnâ utens industriâ Monachos simul & Clericos suæ Dioecesis reformavit: Monachorum Claustra diligentissimè perlustrans, vitam eorum studiosè rimabatur: quorum mores convenire statutis Patrum reperit, multis beneficijs cumulavit; eos verò, qui à tramite rectitudinis devierant, ad observantiam Regularis disciplinæ compellere non cessavit.

Anno etiam prænotato Chuno, sive Conradus Dux Bavarie, qui pulsus ab Imperatore Heinrico, propter infidelitatem, & rebellionem suam confugerat in Ungariam, desolatus ibidem, & animo deficiens moritur: & Otto quidam de genere Saxonum ab Imperatore Dux post eum ordinatur. Eodem quoque anno mortuus est Welfo Carinthiorum Dux. Item eodem anno moritur Arnoldus Spirensis Episcopus, cui Conradus in Pontificatu ejusdem Ecclesiæ successit, & non multis annis præfuit. Nam alij scribunt eum præfuisse mensibus tantum decem, alij verò duobus annis, & mensibus decem, & hoc nobis videtur magis convenire veritati, quam ex privilegijs Spirensis Ecclesiæ concessis potuimus colligere.

S. Aaron
Abbas in
Colonie.

Claruit his temporibus Aaron Abbas Monasterij S. Martini in Colonia, post Eliam, de quo supra diximus anno vacantis Cœnobij Hirsaugiensis quadragesimo, vir in omni Sanctimonia vitæ præclarus, nec minus eruditione scripturarum illustris, natione Scotus, Regularis disciplinæ moderator, & conservator præcipuus, qui Monachos suo regimini commissos, verbo & exemplo ad observantiam normæ Divi Patris nostri Benedicti gloriosè instituit: moriens tandem, non sine magnâ sanctitatis opinione miraculis coruscavit. Alibi legimus, quòd Abbas fuerit S. Pantaleonis in Colonia: qui Cantum nocturnalem de B. Papa Gregorio Magno, per S. Leonem Papam ix. compositum ipso donante à Roma detulit in Germaniam, & in suo Monasterio primus jussit decantari.

M LFI.

Hermannus
comes Frā-
corū obiit.

Anno Monasterij S. Aurelij vacantis quinquagesimo quinto, in dictione Romanorum nonâ die mensis Januarii vicesimâ septimâ, obiit Hermannus Comes Francorum Orientalium, vir dives & potens, Heinrico Imperatori semper fidelissimus, & in prælijs multis Victor sæpe gloriosus. Eodem anno Gebhardus Ratiponenfis Ecclesiæ Præsul, Imperatoris Heinrici patruus, & hostis occultè pessimus, deprehensus & convictus in custodiam mittitur; sed jussu nepotis misericorditer, quod non meruerat, tractatur: non multo post non solum veniam, & liberationem promeruit, sed etiam ad pristinum suæ dignitatis gradum restitutus fuit.

Anno

Anno etiam prenotato Gottfridus Lothariensium Dux, frater Abbatiss Cassinensis postea Romani Pontificis Stephani IX. pluribus jam annis Imperatori contrarius, & rebellis, prudenti amicorum consilio usus, rediit ad concordiam, & promittit Imperatori deinceps fidelitatem.

Hoc anno magna caedes facta est Christianorum in finibus Saxoniae, quorum multi gladio Paganorum, qui Lintici vocabantur, perierunt. alij verò in aquis submersi sunt. Perijt in eodem conflictu Wilhelmus Marchio Misnensium Princeps inclitus, strenuus & bellicosus. hysdem temporibus multi Principes in diversis Provinciis perierunt, fames magna fuit, & multas regiones graviter afflixit: egestas & penuria victualium ubique terrarum praevaluit, & multos fames consumpsit.

Claruit his quoque temporibus in Anglia Rex Edvvardus Elcheredi filius, qui regnavit annis ferme quatuor & viginti, qui adeo mansuetus fuit, ut nec viles homines laedere verbo noverit. Et tamen erat ejus apud domesticos, & familiares reverentia magna: apud externos metus ingens. Nam fovebat ejus simplicitatem omnipotens Deus. ut posset ab omnibus timeri: qui nemini omnino consueverat irasci. Moribus & conversatione fuit sanctissimus, & prophetiae spiritui plenus, de quo multa miranda praedicantur: quae brevitate causa omittimus.

S. Edvvardus Rex in Anglia.

Hic etiam temporibus S. Anno Colonienfis Ecclesiae Archiepiscopus. Monasterium nostri Ordinis in Monte dicto Segeberg tribus à Bonna miliaribus fundare coepit, quod feliciter perficiens, in honorem sancti Archangeli Michaelis consecravit. In quo multitudinem Monachorum sub obedientia Abbatis Domino servitium constituit: quibus necessaria hujus vitae in annuis redditibus & proventus copiosissime providit: ubi tandem moriens sepultus est, infinitis curans miraculis.

Monasterium in Segeberg fundatur.

Anno etiam prenotato, Heinrichus Imperator II. Rex verò tertius infirmari coepit, qui videns se moriturum, sapienti persuasus consilio, veniam malè commissorum in quoscunque humiliter petijt, quibusdam praedia, quae abstulerat iratus, misericorditer compunctus restituit: omnibus, qui in eum, vel in Regnum peccaverunt, elementer pro Dei amore indulgit, filiumque suum puerum vix octo annorum electione Principum, & consensu Victoris Papae II. tunc in Germania praesentis Regem constituit. His & alijs, prout vitae possibilitas morituri admisit, ritè dispositis, se muniri sacramentis Dominicis postulavit, & facta confessione peccatorum Summo, ut ferunt, Pontifici, 5. die mensis Octobris devotissime in Domino quievit. Cujus corpus juxta patrem Spira in Ecclesia majori cum honore, & reverentia sepultum est. Iste Heinrichus, multa bona fecit Ecclesiae memoratae Spirensi, ipsamque à Patre magnificè inceptam gloriosius consummavit: multisque possessionibus largissime dotatam, privilegijs, & libertatibus insignem reddidit. Corpus S. Gvvidonis Abbatis de Italia, ut supra diximus, in Germaniam transtulit, & in eandem Civitatem Neometensem collocavit. Crucem quoque valde pretiosam majori contulit Ecclesiae, pro honore Beatissime Dei Genitricis, in cujus circumferentia sic scriptum legimus.

Heinrichus Rex tertius moritur.

*Consulerat sancta felix hac dona Maria,
Semper ut aeterna capebat munia vitae,
Heinrichi Conradi natum de stirpe Monarchi,*

Cc 3

658a

Gisla, quem genuit, multum satis ipse benignus.
In dorso verò sic legimus sculptum.

Ad votum Regis Heinrici dona ferentis.

Respice de solio resider, quo Christe superno.

Videtur Pa-
pa 2. venit
in Germa-
niam.

Monasterium quoque Lynsburg à patre inchoatum complevit, & magnificè dotavit, ut diximus. Hoc ipso anno, quo mortuus est Imperator Heinricus, Victor Papa II. de Roma venerat in Germaniam, & apud Goslarum Saxonie oppidum circa Festum Nativitatis Mariæ octo & viginti ante mortem Imperatoris Heinrici diebus, ab eo & Principibus Regni cum summa reverentia fuit susceptus: Electioni etenim Regis Heinrici IV. morti quoque & sepulturæ ipsius Imperatoris Spiræ Victor Papa, cum multis Cardinalibus, Episcopis & Principibus interfuit, & electionem Heinrici pueri, sicut diximus, in Regem approbavit. Heinrico Imperatore mortuo, Agnes Imperatrix mater pueri Heinrici Regis, mulier prudens, & industriæ singularis, regnum sub moderamine suo aliquandiu tenuit, ac sapienter & strenuè rexit. Verum cum postea Principibus non videretur honestum, nec tollerandum diutius, à muliere imperium gubernari Romanum, Heinricum puerum Regem matri abstulerunt, eamque ab imperij regimine abjecerunt. Quod cum emendare non posset, cum amaritudine animi patienter tolleravit, & pro sustentatione sui Ducatum Bavarie suscipiens, regni gubernacula dimisit. Tandem rerum permutationes considerans, dimisso Bavarie Ducatu Italiam petiit, & in quodam Coenobio, quod Frutera nuncupatur, aliquandiu vitam religiosam duxit. Postea Romæ defuncta est, & in Ecclesia sanctæ Petronellæ sepulta.

MLVII.

Heinricus
Rex 4. re-
gnat.

Anno Monasterij vacantis S. Aurelij LVI. Heinricus Rex IV. ejus verò nominis Imperator III. adhuc puer, sicut diximus. octo annorum, Heinrici defuncti Imperatoris filius, mortuo patre sumpsit imperium, & regnavit annis ferme quinquaginta, cujus tempore multiplicata sunt mala super terram. Enim verò quamdiu Heinricus iste sub tutela & directione suæ matris fuit, & S. Annonis Archiepiscopi Colonienfis, bene ac laudabiliter se gessit in omnibus, nulliq; fuit gravis, nulli molestus, nulli onerosus. Sed postquam sui juris esse cepit, libertatem regnandi per semetipsum affecturus, paulatim defecit in increpationibus, tyrannus, & persecutor factus Cleri, & Ecclesiæ, qui Custos esse debuerat, & Imperator. Pravorum namque depravatus consilio, Clerum oppressit. Christi Vicarios contempsit, Ecclesias Dei fugatis Pontificibus honore simul, & rebus spoliavit. Pro his aliisque innumeris malis, atque sceleribus à Romanis Pontificibus ad emendationem sæpius revocatus contempsit; unde contumax in superbiam elatus, à Romanis Pontificibus excommunicatus est, iterum contempsit, hostisque factus est Ecclesiæ manifestus, innumera- bilium malorum, vel causa. vel occasio fuit, ut infra dicemus.

Monasteri-
um in Go-
sek funda-
tum.

His temporibus Comes quidam, frater Archiepiscopi Magdenburgensis Monasterium nostri Ordinis construxit in finibus Thuringiæ, non procul à civitate Neoburgensi, quod Gossek nuncupatur, in quo Monachos de Corbeja Saxonie venientes posuit, quibus de hujus vite necessariis ad serviendum Domino, in tranquillitate mentis & corporis, suffi-

cientes

cienter providit. adjuvante illum praedicto fratre Archiepiscopo. Hujus Monasterij Abbas primus, qui cum Monachis venerat de Corbeja nomine Benno, vir erat in divinis scripturis eruditus, qui posteaquam Cœnobium rexisset annis ferme tribus, quidam ex Monachis diabolico spiritu ducti, sanctum virum apud Comitem & Archiepiscopum Fundatores de fornicationis crimine graviter accusantes, eoque in malè coeptis profecerunt, quod per Comitem de Cœnobio injuriose fuit expulsus. Qui exemplo divi Praeceptoris nostri Benedicti Monachorum improbitati cedens, Heremitorium quoddam non procul ab oppido Gollariensi solus intravit, & in amaritudine cordis Omnipotenti DEO, quantà potuit devotione mentis servavit.

Contigit interea Romanum Pontificem Victorem II. sicut diximus ad Heinricum Imperatorem venire Gollariam, qui audiens Abbatem latere in Eremitio, & cognita causa, ejus desolationi compassus est. & volens ejus relevare miseriam, vocatum ad se, Canonicum eum fecit in Ecclesia Gollariensi, ejusque inopiam suâ munificentia relevavit. Sanctus itaque Benno de Abbate Eremita, & de Eremita Canonicus factus, etsi rixè memini, postea Decanus, vitam suam in omni puritate innocentiae, & sanctitatis continuans, & Deo placuit, & hominibus. Contigit autem post annos aliquot Misenensem Ecclesiam suo viduari Pontifice, in cuius locum Benno consensu omnium, Episcopus est constitutus. Qui majoribus semox virtutum exercitiis subiciens, & de die in diem semper alius proficiens, in omni tandem sanctitate consummatus evasit. In ea denique perturbatione, quam Henricus IV. contra Ecclesiam Dei, & universum Clerum suscitaverat, multis cedentibus, Benno Praeful sanctissimus, tyranno in faciem restitit, & pro defensione autoritatis Romani Pontificis cunctis diebus fortiter stetit. Circa finem vitae suae tale factum de eo narratur miraculum. Marchio Misenensis, fautor Henrici Regis excommunicati malitiam adversus libertatem Ecclesiasticam quantam posuit, exercebat. Cui, cum sanctus Benno Episcopus quâdam vice nescio quid, respondisset durius, tyrannus commotus alapam dedit Pontifici. Cui Praeful sanctissimus dixit: *Hic ipsa hora annua recessio tempore, alapam, quam mihi distuli, tibi rependam.* Marchio risu, & comminationem S. Pontificis contempsit. Benno autem prius, quam revolveretur annus, ab hac vita ad Dominum migravit, & mox infinitis cepit excuscare miraculis. Ad hoc revolutum, cum tyrannus pontem, qui est super Albim fluvium in civitate Misenensi, transiret, in ipsa hora, quâ Praeful eum pecculserat, rivum, sibi obviam cernit mortuum, & subito clamavit: *O Rex! Benno Episcopus venit, Benno Episcopus venit.* Ex ecce confestim S. Benno, ceteris quidem invisibilis, alapam tyranno dedit, quam promiserat, adeoque fortiter, quod in terram recidit, nec diu postea ab hac luce miserabiliter discessit. Beatissimus autem Pontifex Benno in Ecclesia Misenensi sepultus, usque in praesentem diem stupendis miraculis claret, quarum necdum Scriptorum Catalogo habetur inscriptus.

Anno praenotato, Adelbero Episcopus Haebipalensis, cum suorum consilio Canonicos Ecclesiae S. Protomartyris Stephani, quos Henricus Episcopus frater S. Heiberti quondam constructâ Ecclesiâ illuc posuerat, ut supra diximus anno Conradi Monasterij S. Aurelij Abbatem fecimo, quod

S. Benno fuit
Episcopus
Misenensis.

Monaster.
S. Stephani
Heebipal.

alios

alios Canonicos in civitatem transposuit, & Monachos nostri ordinis 30: numero cum Abbate collocavit apud S. Stephanum anno foundationis ejusdem Ecclesiæ sexagesimo; cujus Cœnobij primus Abbas fuit Rupertus vir per omnia Religiosus, & Monasticæ disciplinæ moderatōr & conservator vigilantissimus.

Stephanus
ex Abbate
Pap. nonag.

Anno etiam prænotato Victor Papa II. natione Suevus, ante summum Pontificatum Episcopus Aichstetensis nomine Gebhardus, post multa benefacta in Germania Romam rediit, & eodem anno, 5. die mensis Octobr. ad Dominum migravit: vir certè optimus, cui si diutius vivere licuisset, omnes profectò Ecclesiastici Ordinis status reformasset. Huic in summo Pontificatu post dies undecim successit Frideric⁹ Cassinensis Abbas & nomen noni fulciens, præfuit mensibus decem. Hic fuit filius Gozzelonis, & frater Gottfridi Ducum Lotharingæ. primò quidem Levita Cardinalis S. Romanæ Ecclesiæ fuit: qui ad Constantinopolim missus à sancto Leone cum alijs, & legatione peractâ Romam reversus, cum sibi Heinricum Imperatorem propter rebellionem fratris Gottfridi sensit offensum, Romam cum suis dignitatibus pro Dei amore deseruit: & Monasterium Cassinense Domino militaturus, sub monastico schemate intravit. Qui proficientibus meritis primum ejusdem Cœnobij Abbas constitutus est: ac postea ut diximus, Papa ordinatus. Eodem anno Saxones magno coadunato exercitu gentem efferam Leuicorum eis contemnam (qui Litavij usque hodie nuncupantur. eo tempore adhuc Gentiles, quos divus Otto Episcopus Bambergensis postea convertit ad fidem.) hostiliter invaserunt, diversisque malis eam affligentes imperio Romano subjecerunt, imponentes eis tributum annuum imperio solvendum: & acceptis cautelis & obsidibus necessarijs ad sua redierunt.

Otto Sue-
vorum Dux
motus.

Anno etiam prænotato, vicesimâ octavâ die mensis Septembris, obiit Otto ex Comite de Svreinfurt Dux Suevorum natione Francus Orientalis, vir prudens, imperio fidelis, actione strenuus & bellicosus; qui cum potens esset in armis, fuit nihilominus in pace, & otio gloriosus. Cui Rudolphus de Reinfelden, qui postmodum pro Regno contendit, in Ducatu Suevorum successit, & plus quam viginti annis eum tenuit, ac postea contra Heinricum quartū per quosdam Principes apud Forchaim oppidum Franciæ orientalis in regem, ut dicemus infra, sublimatus fuit. Sciendum, quòd iste Rudolphus, mox post mortem Heinrici secundi filiam ejus Rumoldo Episcopo Constantiensi commendatam, utrum consilioraptam, an dolo nescimus, uxorem duxit, & moriente Duce Suevorum Ottone prædicto in gratiam redierat Imperatrici, à qua Ducatum Sueviæ vacantem propter filiarum honorem accepit. Quod Bertholdo Comiti, qui postea Carinthiorum accepit Ducatum, valde displicuit: & ob id contra Imperium multas inquietudines suscitavit. Nam Heinricus Imperator olim adhuc vivente Duce Ottone Ducatum Suevorum, quam citò ille moreretur, se daturum Comiti Bertholdo promisit: eique anulum suum velut hujus rei commonitorium dedit, quem ille diligenter conservans, post amborum obitum, Imperatoris videlicet Heinrici, & Ducis Ottonis, Imperatrici Agneti imperium tunc disponenti obtulit, eamque anulum agnoscentem pro Ducatu sibi promisso commonuit. Verum quia Ducatum Suevorum à Rudolpho præoccupatum habere non potuit.

Berthold.
fit Dux Ca-
rinthiæ.

ponit, pro vicissitudine postea Ducatum Carinthiorum, ut diximus, accepit: quem postea filio equivoco, precibus ab Heinrico quarto Rege concedi obtinuit. Heinricus autem Rex postea Ducatum Carinthiorum, quem Rudolpho senioris Rudolphi filio concesserat, persuasus quorundam consilio, ab utroque auferens, Lutolpho consanguineo suo tradidit, sicque patrem & filium parvipendens, graviter offendit. Unde renovata priore injuria Berchtoldus Dux omnia consiliorum machinamenta, quorum plenus exitit, ad hoc vertebat: ut se de utroque, rege videlicet ac Rudolpho posset ulcisci: ab isto, quoniam Ducatum libi promissum praeipuit: ab illo autem, quoniam quem donaverat, iterum sibi auferre praesumpsit. Interea dum viribus totis contra regem machinaretur consilium, multa quae perperam fiebant in regno, ejus conatibus praebeuerunt incrementum. Bavarorum Dux Otto, sicut postea dicemus, violentia regis à suo ducatu deijcitur: Conradus genere Suevus à militibus regis interficitur, & quasi Rex jussit, mala contra eum multiplicantur; conspirant igitur adversus regem Otto memoratus, à Bavarorum Ducatu pulsus in Saxonia: Berchtoldus propter occidium Conradum in Suevia: fiunt motus & conventus utrobique, in quibus odia suscitantur in Regem, & multi paulatim, sese ab ejus fide subtraxerunt.

Anno etiam praenotato civitas Padelbronnensis in Saxonia cum duobus Monasterijs cathedralique Ecclesia majore, feria sexta ante Palmas incendio miserabiliter conflagravit. Erat in Monasterio uno ibidem nostri Ordinis, quod hodie incolae civitatis Abdinghoven nuncupant, Monachus quidam pro Dei amore inclusus, natione Scotus, nomine Paternus, vir magnae Religionis, qui vitam solitariam in inclusorio suo multis annis duxit, Lectioni divinarum Scripturarum & orationi semper cum devotione intentus: qui hoc incendium sibi divinitus revelatum, longè antea futurum praedixerat: si homines poenitentiae remedia non assumerent in tempore. Verùm cum ejus praedictionem mortales contemnerent, nec poenitentiam agere curarent, ecce feria sexta praedicta ante Palmas, subito ignis in diversis locis nominatae civitatis oritur, & cum maximo impetu ubique per urbem nullo potentie resistere vagatur. Cumque dictum Monasterium medijs jam flammis esset circumdatum, & Monachi Paternum rogarent, ut exiret de inclusorio, noluit; sed quia vellet divinum expectare judicium respondit. Adhuc sermonemolvebant inceptum, cum ignis cellae propinquans Monachos salutis propriae studiosos fugere compulit; Paternum verò in suo proposito perseverantem cum suo domicilio consumpsit. Causa propter quam cellulam exire noluit, propositum inclusionis fuit.

MLVIII.

Anno Monasterij vacantis LVII. Stephanus ex Abbate Monasterij Cassinensis, natione Lotharingus ejus nominis IX. apud Florentiam infirmatus moritur, & in Cathedrali Ecclesia ibidem sepelitur. Ipse inter cetera pietatis studia Mediolanensem Ecclesiam, quae se jam annis ferme ducentis à Romana Ecclesia alienaverat, revocavit ad obedientiam, & omnimodam subjectionem; Hildebrandum quoque ex Monacho Cluniacensi S. Romanae Ecclesiae Archidiaconum Cardinalem Vicarium suum, & Apostolicae Sedis Legatum constituit, ipsumque per Italiam,

Stephanus
Papa IX.
monitus.

D d

Lon-

Longobardiam & Burgundiam pro extirpatione Simoniacæ pravitatis deſtinavit. Qui commiſſi muneris officium fideliter implens, quoſcunq; hoc ſcelere infectos reperit, ſine perſonarum delectu, omni dignitate malè acceptâ conſeſtim ſpoliavit. Stephano tandem, ut diximus, deſuncto, Romani quendam Episcopum Veltrenſem, in vitis & reclamantibus Cardinalibus & omni Clero, qui tum Romæ erant, Papam conſtituunt: eiſque nomen Benedicți ix. imponunt: qui præfuit menſibus octo diebuſque viginti: Cardinales autem cum Romæ non poſſent, apud Senas pro Electione ſuſui Pontificis conveniunt: & Gerardum Florentinæ civitatis Episcopum, natione Sabaudum in Papam concorditer eligunt, qui Nicolaus ſecundus dictus eſt, & præfuit aſiſ tribus, menſib. vi. diebus xxvi. Qui mōx ut creatus fuit, Sutrium conceſſit, ubi celebrato concilio Benedicctum Pontificatu ſe abdicare coegit. Inde Romam proficiſcens, ſedem Petri obtinuit.

Lampertus
Monachus
Hirſfeldſe.

Año Prænotato, hiſ temporibus floruit Lampertus Monachus Hirſfeldenſis in Buochonia Sylva, quæ eſt inter Haſſiam & Thuringiam Moguntinæ Dioceſis, vir tam in diviniſ ſcripturis doctiſſimus, quàm in ſæcularibus litteris valde eruditus, ingenio ſubtilis, & clarus eloquio: qui inter cætera ingenij ſui opuscula ſcripſit Chronicon Monaſterij ſui Hirſfeldenſis, breve quidem, ſed non inutile. Scripſit etiam de geſtis Regum, Principum, & Imperatorum, à tempore Caroli Magni, uſque ad annum Dominicæ nativitatis milleſimum ſeptuageliſimum ſeptimum. Hiſtoriarum volumen unum, inſigne, & jucundæ lectionis. Alia quoq; multa compoſuit, quæ ad notiſſimam noſtræ lectionis non venerunt.

Anſelmus
Monachus
Rhemenſ.

Claruit etiam hiſ ipſiſ temporibus, Anſelmus Monachus noſtri Ordinis Cænobij Rhemenſis vir in omni genere doctinarum erudiſſimus, qui ſcripſit Itinerarium S. Leonis Papæ ix. de Roma in Germaniam & Galliam: in quo geſta & dicta ejus in diverſis Synodis habita conſcripſit; alia etiam ſcripſiſſe dicitur, quæ necdum vidimus.

Petrus
Damiani
Cardinalis.

Claruit hiſ etiam temporibus Bernardus Monachus Cluniacenſis in diviniſ ſcripturis eruditus, & ſæculariſ Philoſophiæ non ignarus, qui jubente S. Hugone Abbate, qui Odiloni ſucceſſerat, inter cætera ſcripſit conſuetudines regulariſ obſervantiæ Monaſterij, & unioniſ Cluniacenſium in uno volumine. Reliqua verò quæ compoſuit ad notiſſimam noſtræ lectioniſ minimè adhuc pervenerunt. Petrus etiam Damiani quondam Episcopuſ Hoſtienſis, ex Monacho noſtri Ordiniſ, & ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinaliſ, vir undecunq; doctiſſimus, & morum ſanctitate integerrimus, qui amore & deſiderio cæleſtiſ patriæ, Pontificatuſ deſeruit, & ad heremum convolavit, ubi cum Monachis Monachus vixit, & eos verbo ſimul & exemplo in omni ſanctitate præcedens erudit. Multa ſcripſit memoranda lectioniſ opuscula, è quibus nos invenimus ſubjecta. Apologeticum ſui ad Papam Nicolaum ſecundum, excuſando ſe, quòd Episcopatuſ dimiſerit, librum unum. Ad eundem alioſ duos. Ad Leonem Eremitam interrogantem, utrum ſolitariuſ in horiſ Canonicis debeat dicere: *Dominuſ vobiſcum*, librum unum. Contra vitium incontinentiæ ſacerdotum librum unum. De uxoriſ Clericorum l. i. Regulam ſolitariorum lib. i. Exhortatorium ad Monachos lib. i. De profectu Monachorum lib. i. De multis miraculiſ ſui temporis volumen unum,

Opuscula
hujus Petri
Damiani.

unum. Antilogion contra Judæos lib. 1. Contra avaritiam Prælatorum lib. 1. Vitam S. Odilonis Abbatis Cluniacensis. De timore mortis lib. 1. De meditatione mortis lib. 1. Contra Episcopos Simoniacos lib. 1. Contra quendam Episcopum lib. 1. De insolentia malignorum hominum lib. 1. Ad Heinricum Ravennatensem Archiepiscopum lib. 1. quem prænotavit gratissimum sive probatissimum. Declamationis Rhetorices lib. 1. De natura quorundam animalium lib. 1. De Flora & Lucilla lib. 1. De S. Bonifacio lib. 1. De S. Anastasio lib. 1. Sæmonum & homiliarum volumen unum: alia insuper multa edidit, quæ ad noticiam nostræ lætioniis adhuc non venerunt.

Claruit his etiam temporibus Lanfrancus ex Monacho nostri Ordinis Archiepiscopus Cantuariensis in Anglia natione Italus, patriâ Ticiensis, vir undecunque doctissimus, & morum integritate sanctus ac venerandus, qui scholis apud Parisienses, multo tempore præficiens, magnam eruditionis suæ laudem & gloriam acquisivit. Qui divino tandem spiritu admonitus, omnia pro Christi amore contemnere proposuit, qui semetipsum dare pro nobis in mortem crucis minimè recusavit. Primò igitur in Pectensi Coenobio Monachus factus est, in quo tricenno laus incoignitus, quis vel unde esset. Postea verò cognitus, mandato Abbatis sui, scholis Monachorum præficitur, ac deinde Cadonienis Monasterij Abbas ordinatur. Factus postea Cantuariensis Archiepiscopus, multa bona in Ecclesia Anglicana fecit. Quicumque esset in omni varietate scripturarum suo tempore omnium facile doctissimus, scripsit super omnes Epistolas Pauli opus magnū & insignè. Commentarios quoque in omnes Psalmos eruditione plenos lucubrav. Contra Berengarium Thuronensem de Sacramento altaris malè sentientem, librum edidit autoritate instructum simul & ratione. Gesta quoque Wilhelmi ex comite regis Anglorum. De cæteris quæ scripsit, nihil vidimus. Hujus Lanfranci auditor fuit in Monasterio Pectensi S. Anselmus, qui & in Prioratu, & in Archiepiscopatu Cantuariensis Ecclesiæ ei postea successit.

Lanfrancus
ex Monacho
Archiepiscopus.

Opuscula
Lanfranci.

MLIX.

Anno Monasterij S. Aurelij vacantis LVIII. Eberhardus Archiepiscopus Trevirorum, filius Ezzelini comitis Palatini Rhæni publico statuit ed. èto, Judæos omnes, qui fidem Christi non consentirent assumere, infra octavas paschæ hujus anni, de civitate Trevirorum expellendos. Judæi habito inter se consilio, quemadmodum imminens sibi periculum possent evadere, miserunt pro quodam Judæo ad Wormariam, qui vocabatur Rabbi Moyfès, rogantes ut veniret ad eos Trevirin; erat enim maleficus incantator, & Necromanticus omnium suo tempore maximus. Qui cum venisset ad Trevirensē civitatem, volens salvare gentem suam, cum probitare non posset, rem maleficio aggreditur. Imaginem fecit ex cera secundum dispositionem Archiepiscopi, quam presbyter quidam Ecclesiæ S. Paulini, nomine tantum Christianus pretio corruptus in nomine ipsius Archiepiscopi baptizavit, & Judæo malefico tradidit. Deinde cum Archiepiscopus in Vigilia Paschæ, Pontificalibus indutus, ad benedictionem sacri baptismatis cum Clero procederet, perfidus Judæus domo inclusus imaginem incantationibus, puncturis, ignibus cruciat, Dæmones invocavit, & ceram baptizatam nomine Archipræfatis

Nefandum
Judæi maleficio.

D d 3

male-

maleficijs incantat. Mira divinæ permiſſionis diſpenſatio ! Imāginē jam ex media parte ab igne conſumptā, Archiepiſcopus ſuper fontem, ſacris inſtans officijs, ſubitō graviffimē cepit inſirmari, qui miniſterio Clericorum in ſacrarium reportatus, inter verba orationis ante imaginem crucifixi ad parietem depictam. genibus flexis inter manus miniſtrorum ſuſtentantium conſeſtim expiravit, quintā decimā die menſis Aprilis, in eadem Eccleſia S. Paulini, ubi hæc facta fuit, ſepulchus. Qui cū vir eſſet in omni converſatione ſua integer, ſanctus, & religioſiſſimus, qui ſe verbo & exemplo dignum exhibuit Chriſti miniſtrum, mirum erat, ſi delem paſtorem ſpirituum permiſſum tam miſerabiliter interire. Si quis fidem his derogat, geſta Trevirorum. unde ſumpliſimus legat.

Meginherus
Hirſfeldenſis Ab-
bas mori-
tur.

Anno etiam prænotato viceſimā ſextā die menſis Septembris, mortuus eſt Meginherus, Abbas Monaſterij Hirſfeldenſis, vir in divinis ſcripturis doctus, & ſæcularis Philoſophiæ non ignarus, magnarumque in Chriſto virtutum, & unicum exemplar monaſticæ religionis. Hæc pro quibuſdam præfati Monaſterij ſui decimationibus in Saxoniz provincia ſituatis, cum Burghardo Halberſtatenſi Epicoſcopo lites, & controverſias habuit, quæ annis duraverant non paucis. Qui cū vidiffet Epicoſcopum non jure, ſed violentiā prævalere, ſibi autem nec leges forenſes, nec jus Eccleſiaſticum poſſitivè in aliquo ſuffragari, propter judicium iniquitatem, qui inſtantes illius querelas, aut ſurdā tranſierunt aure, aut fabulas reputarent, commotus tandem pro deſenſione juſtitiæ, ad tribunal Chriſti appellans Epicoſcopum illo ſub termino citavit. Quo, ante terminum quem præfixerat citationis, mortuo, cepit Epicoſcopus Dei judicium formidare, qui nihilominus divinā ultione tactus, viſceribusque diruptis in termino ſecutus eſt; qui tamen priuſquam moreretur, ejulans & clamans ad Dei judicium per Abbatem Hirſfeldenſem ſe juſtè facebatur citatum: miſſiſque ad Monachos nuntijs, ablata reſtituit, & veniam poſtulavit, & ſic inter ſpem metumque poſitus, eo die, qui citationis fuit ultimus, deceſſit.

Ruthardus
Abb. Hirſ-
feldenſis.

Meginhero in Abbacia ſucceſſit Ruthardus Monachus Corbejenſis, vir doctus, & magnæ reputationis, qui ſcholis Monachorum apud Corbejam multo tempore præfuit, & magnum eruditionis ſuæ experimentum dedit, deinde proficientibus meritis, Abbas ejuldem Monaſterij fratrum electione conſtituitur, & ſatis religioſè converſatur. Poſt annos verò paucos quorundam criminum, falſo, ut creditur, inſimulatus, dimiſſā tandem Abbatiā, nonnullos per diverſa Cœnobiaz privatus excegerat annos: donec Hirſfeldenſem Abbatiā poſt Meginherum obtinuit, in qua uſq; ad mortem ſanctiſſimè vixit. Scripſit de tranquillitate vitæ pulchrum opusculum, in quo ſeipſum multimodā ratione conſolatur: dicens Monachum non debere perturbari propter quocunq; contrarios eventus rerum tranſitoriarum; cū omnia ſint brevi mortis interventione terminanda. De miſeria quoque vitæ præſentis libellum edidit non contemnendæ lectionis. De inſtitutione Monachorum lib. 1. De Juſticia Chriſtiana libb. 2. De Sacramento Altaris contra Berengarii hæreſim libb. 2. Et alia, quæ non vidimus.

Opuscula
Ruthardi
Abbatis.

Dein-

De instauratione, renovatione, & secunda fundatione Monasterij S. Aurelij Hirsaugiensis facta per Adelbertum Comitem.

Anno Dominicae Nativitatis praenotato, millesimo videlicet, quinquagesimo, qui fuit Monasterij S. Aurelij vacantis, annus octavus & quinquagesimus, à prima ejusdem Coenobij fundatione cccxix. Indictione Romanorum xii. Cùm Adelbertus Comes Calbensis, verborum, admonitionum simul, & comminationum sanctissimi Avunculi sui Leonis Papae I X. paulatim videretur oblivisci: quippe qui potens, dives, & sanus, mundi negotijs totus esset immerisus, uxor ejus Wiltrudis, mulier Christo fide, & actione devotissima, comminationis verba S. Pontificis, à memoria recedere non sinebat. Metuens ergo, ne memoria sanctum Comitis propositum tandem penitus enervaret, precibus simul & lachrimis illum continuis aggreditur, & ne d. ucius moretur promissum in restituendo S. Aurelij Monasterio, fletus, orans sine intermissione per Dei judicium contestatur: *Esse memor, inquit, Domine, precor verborum comminationis S. Pontificis, ad mentem revoca, oro, debitum spontanea promissionis. ne sententiam incurramus aeternae maledictionis; reddamus Omnipotenti Deo promissum, quando possumus: restituamus D. Praesuli Monasterium suum dum vivimus, & sani sumus. Nulla mihi quies est mentis, nulla tranquillitas cordis, semper illam S. Papae comminationem audire video, nimis terribilem, quae dixit nobis non instaurato Monasterio, nullam fore salutem.* Haec & his similia Comiti femina quotidie inculcabat, non cessans die, ac nocte verba Papae Leonis in mediū reducere: ut quem blandimentis, & precibus emollire non poterat, saltem importunitate superaret. Quādam igitur die Comes nimia devotae mulieris importunitate superatus, negotium aggreditur, & vocatis artificibus negotium inchoatur. Convenientes ad locum artifices consilium Comiti dederunt, ut omnem structuram dejiceret, & novam lapideamque à fundamentis in locum veteris relocaret. Erat enim vetus illa structura omnis tam Ecclesiae, quam totius Monasterij ligneo tabulato praeceptorum simplicitate fabricata, & nimia vetustate semidiruta: jam prope minabatur ruinam. & ad restaurandum penitus videbatur inutilis. Comes igitur Adelbertus, tam aliorum consilio fretus, quam prudenti consideratione motus, primam Ecclesiam ab Erlafrido Comite quondam de lignis constructam, funditus praecipit destrui, & locum pro novo templo, secundum formam sibi à peritis traditam restituendo emundari. Interea lapides de vicino monte quadratos, & ligna, ceteraque ad tantum opus necessaria magnis sumptibus preparat, & omnem curam, omnemque sollicitudinem incepto operi diligens commendat. Toto namque praenotato Dominicae Nativitatis anno in praeparatione necessariorum fuit sollicitus, & anno sequente fundamenta Ecclesiae collocavit.

Instaurationis Monasterij S. Aurelij praedicti.

Prior Ecclesiae S. Aurelij deiecit.

His etiam temporibus Eberhardus Comes quidam in Suevia cooperante sibi uxore sua, nomine Ida, cupiens Deum bonorum suorum constituere heredem, Monasterium nostri Ordinis, quod Schafhausen nuncupatur, condidit, quod multis praedijs, & possessionibus pro sustentatione

Monasterium in Schafhausen fundatur.

D d 3

ne ler-

ne fervorum Domini dotavit. in quo Cœnobio poſtea per ſucceſſum temporis multi doctiſſimi, atque ſanctiſſimi viri ſub Regula S. Benediſti Abbatis claruerunt. De quo etiam plura Monaſteria noſtri Ordinis nova, Monachos, & Abbates primos inhabitatores. diverſo tempore habuerunt.

MLX.

Anno Monaſterij S. Aurelij vacantis LIX. Indiſtione Romanorum præſcriptâ XIII. Comes Adelbertus de Calba pro nova conſtructione Eccleſiæ prænominaſe S. Aurelij Hirſaugienſis prima fundamenta locavit, eo loco, modo, & formâ. uti hodie cernitur, & in paucis annis omne totius Monaſterij continuatum ædificium conſummatur.

Eodem anno Luitpoldus Archiepiſcopus Moguntinus 7. die menſis Decembr. moritur, & in Monaſterio S. Jacobi noſtri Ordinis, quod ipſe in Monte ſpecioſo extra mœnia civitatis conſtruxerat, ſepelitur: cujus oſſa poſt multos annos levata, & in capſula lignea poſita continentur in extremitate chori ſupra januam in fenestra ſubtus altare S. Helenæ Imperatricis. In eo loco, ubi nunc eſt Monaſterium, antiquitus fuit caſtellum. quod Julius Cæſar ad munimen civitatis conſtructum, Theutoniciâ lingua Schönberg, id eſt, ſpecioſum Montem fecerat appellari, in quod per longi milliaris ſpatium à villa, quæ Fonthaim aquæ ductum emittens appellatur, non ſine magnis impenſis partim ſuper terram fecit introduci. Mortuo Luitpoldo Reverendiſſimo Præſule, Sigefridus Abbas noſtri Ordinis, Monaſterij S. Bonifacij Fuldenſis in Archiepiſcopatu ſuccedens, præſuit annis XXIV. ſæpius interea pulſus de Eccleſia ſua per Henricum Imperatorem propter conjurationem in eum, ſæpius etiam in peregrinatione longo tempore abſens, ad Romam, Jeruſolymam, S. Jacobum in Galitia, aliaque diverſa loca, quia in Germania nuſquam tutus erat. In Abbatia verò Monaſterij Fuldenſis poſt Siſridum ſucceſſit Monachus quidam nomine Wideradus, qui præſuit uſque ad Ruthardum. Eodem anno mortuus eſt Henricus Rex Gallorum, filius quondam doctiſſimi, atque devotiſſimi Regis Ruperti, de quo ſupra dictum eſt anno Conradi Abbatis ſeptimo, poſt quem regnavit Philippus filius ejus annis abhinc novem & quadraginta. Sunt, qui ſcribant, Philippum patre adhuc vivente anno prænotato ſimpliſſe regnum, ob ejus ſenium.

Anno prænotato, Henricus Comes Palatinus Rheni, qui morabatur in Caſtello Lacenſi prope Andernachum, pater Henrici Comitis, qui poſtea Monaſterium Lacenſe fundavit, in amentiam verius delirare cepit. Unde ſub ſpecie devotionis Monachus fieri, & ſæculum ſpernere volens, reclamante uxore Cœnobium Echternach, quod S. Willibrordus tempore Dagoberti Regis Francorum olim fundaverat, intravit, & Monachum profiteri omnino delirus voluit. Sed cum ejus inſania Monachis videretur prorſus inſolentabilis, de Monaſterio præfato per ſuos extrahitur, & ad propria renitens, & inſaniens reportatur. Qui creſcente veſania non diu poſtea propriam occidit uxorem, & furens uſque ad mortem, non longè poſt moritur. Cujus pater fuit Ludolphus Comes filius, & primogenitus Ezzelini Comitis, de quo longè ſupra diximus anno Monaſterij vacantis XIII. Avus autem paternus Siſridus Comes Palatinus Rheni Magnus, pater S. Cunegundis Imperatricis. Nam Siſridus genuit

Sigefridus
Abbas Ful-
denſis &
Archiepiſ-
copus.

Genetiſ-
gia Palati-
norum Co-
mitum.

genuit Ezzelinum fundatorem Monasterij Bruvvilerensis, fratrem sanctæ Cunegundis: Ezzelinus genuit Ludolphum, & fratres ejus Hermannum Colonienfem, & Eberhardum Trevirorum Archiepiscopos, de quibus dictum est: Ludolphus genuit Heinricum & Eberhardum: Henricus postea, sicut diximus, furiosus genuit Eberhardum Ducem Mosellanum, de quo linea continuatur Palatinorum Comitum: & Henricum, qui Lacensem comitatum mortuo patre obtinuit, & destructo Castello, Monasterium nostri Ordinis, quod à vicino stagno Lacus vocatur, sicut dicemus, edificavit.

MLXI.

Anno isto, Monasterio S. Aurelij adhuc vacante, comes Adelbertus cœpto fideliter perstabat in opere: nihil magis videre desiderans, quàm confusionem inchoati Cœnobij, & præsentiam fervorem Dei. Magna eodem anno fames, totum penè Romanum Imperium occupavit, & multos per Saxoniam, Sueviam, Bavariam & Orientalem Franciam homines graviter afflixit, postquam pestilentia graviter secuta fuit.

Ecclesia S.
Aurelij
construi-
tur.

Eodem anno mortuus est Nicolaus Papa II. qui apud S. Joannem Lateranensem Romæ, Concilio Episcoporum habito, formam Cardinalibus eligendi Romanum Pontificem constituit, & Henricum Regem IV. ut quidam referunt in III. Imperatorem coronavit. In eodem Concilio Berengarium Turonensem ab errore suo revocatum constat, & poenitentiam pollicitum, quam toto deinceps vitæ suæ tempore diligentissimè peregit. Post Nicolaum Anselmus Lucensis Episcopus, patriâ Mediolanensis communi voto Cardinalium Romanus Pontifex eligitur: Alexander ejus nominis II. nuncupatur, præfuitque annis XI. & mensibus VII. Contra hunc Henricus Imperator instinctu quorundam Episcoporum Cadalum Parmensem Episcopum in Antipapam erigens, gravissimè in Ecclesia Dei schisma sulcavit. Huic autem Antipapæ mox omnes Episc. Lombardiæ obedientiam præstiterunt, qui contra Alexand. armata manu pugnavit: & multi ab utràque parte ceciderunt. Irrumpente tandem Otrone Mediolanensium Principe, & Gotfrido Normanno, alijsque compluribus, qui stabant pro Alexandro, Cadalus victus est ab eis. Tandem vices suas interponente Henrico Imperatore in Concilio Mantuano, schisma extinguitur, & Cadalo cedente Alexander confirmatur. In eodem Concilio Mantuano idem Papa Alexander multa ad communem Ecclesiæ utilitatem constituit, & vir magnæ autoritatis fuit. Qui soluto Concilio de Mantua Romam proficiscens, majorem Ecclesiæ Lucensem, cujus Episcopus antea fuerat, in honorem S. Martini, consecravit, & Canonicos ejusdem in signum pristinæ charitatis pastoralis mitrâ insignivit, multisque privilegijs & libertatibus honoravit.

Concilium
Mantue
celebratur.

MLXII.

Anno Monasterij S. Aurelij Hirsaugiensis, Abbatia vacante, t. XI. inchoata ipsius loci renovatio continuatur. Histemporibus Marianus Scotus Monachus nostri Ordinis, vir doctus, & morum integritate sanctissimus, qui pro Regni Cælestis amore, patriam suam, & omnia mundana contemnens, peregrinus venit in Coloniam, & in Cœnobo sancti Martini, vitam in inclusorio aliquamdiu religiosissimè duxit Eremiticam, divinis lectionibus, & sanctis orationibus sine intermissione dans operam.

Marianus
Scotus Mo-
nachus.

Chronicon
Mariani
Monachi.

operam. Deinde ad petitionem Sifridi Abbatis Fuldenſis dimiſit Colo-
niam, & cum eo venit in Fuldā, & ibidem novem annis in incluſorio
ſteit, in ea videlicet cellula, in qua S. Amichadus incluſus quondā habi-
tauit, de quo diximus anno Monafterij vacantis XLIII. Poſtea verò cum
Sifridus Abbas Moguntinus ordinaretur Archiepiſcopus, Marianum,
quaſi unicum viræ ſuæ Patronum, ſecum ad Moguntiam tranſtulit, & in
cellulam juxta Eccleſiam S. Martini majorem habitare fecit, in qua uſq;
ad mortem Domino ſerviens permanſit. Scripſit multo ſtudio, & mā-
gno labore volumen grande hiftoriarum ab origine mundi uſque ad ſua
tempora, mirā ſubtilitate oftendens errorem præcedentium Chrono-
graphorum, ita ponentium Chriſti Nativitatem, ut annus paſſionis ejus,
quantum ratio demonſtrat computi, cum veritate Evangelij omnino ne-
queat concordare, unde ipſe adjiciens, tres & viginzi annos illi anno, ubi
priores Chronographi Nativitatē Domini poſuerunt, ſub tempore Con-
ſulum prætermiſſos, in margine voluminis alternatim collocavit, hinc
annos Evangelicæ veritatis, illinc verò annos falſæ ſupputationis prio-
rum, quo non ſolū intellectu, ſed etiam viſu diſcerni veritas à falſi-
tate poſſit. Scripſit etiam de Concordantia quatuor Evangelicarum li-
brum unum, & quaſdam eruditionis & devotionis plenas Epiſtolas, qua-
rum lectio Monachis eſt utilis. Produxit autem Chronicon ſuum ab ori-
gine mundi, uſque ad annum Dominicæ Nativitatis milleſimum, octo-
geſimum ſecundum.

MLXIII.

Arnoldus
Monachus
Trevirenſis.

Hoc anno, qui fuit LXII. à morte Conradi ultimi, & decimi Abba-
tis, prioris Monafterij Hirſaugienſis, Adelbertus Comes de Calba, ſine in-
termiſſione opus novi Monafterij S. Aurelij, quod inchoaverat ante bi-
ennium, continuavit. Hoc ipſo anno moritur Lampertus de Legia Mo-
nachus & Scholaſticus Cœnobij S. Matthiæ Apoſtoli extra mœnia Tre-
virorum, de quo ſupra diximus anno vacantis Monafterij triceſimo ſe-
ptimo. Poſt quem Arnoldus ejusdem Cœnobij Monachus tam in divi-
nis ſcripturis, quàm in ſæcularibus litteris egregiè doctus, officium do-
cendi accepit, quod annis duobus ſtrenuè adminiſtravit: ad quem Ma-
rianus Scotus Monachus incluſus elegantem deſtinavit Epiſtolam. Scri-
pſit opus metricum de proverbijſ Salomonis librum unum. Ad Maria-
num Scotum de ratione computi Eccleſiaſtici librum unum. De Cyclo &
inventione Feſti Dominicæ Reſurrectionis librum unum. Alia, quæ com-
poſuit, ad noticiam noſtræ lectionis minimè pervenerunt.

Infans bi-
ceps in Sue-
via naſci-
tur.

Anno etiam prænotato, mulier quædam de familia Monafterij Petri
domus Conſtantienſis uxor cujuſdam Ibonis infantem peperit, duo capi-
ta, & omnia membra ſuperiora duplicata habentem, qui tandem in
unum hominem à clunium loco ad inferius deſinebat. Eodem anno fri-
gus maximum fuit per dies quatuor in medio menſe Aprili: aura quoque
venenofa & nivibus plena, quæ pecudes læſit, arbores ſubvertit, & vites
in vineis miſerabiliter devaſtans annihilavit, unde magna vini defectio
ſubſeuta fuit.

MLXIV.

Hoc anno, qui fuit Monafterio S. Aurelij vacante LXIII. Indictio-
ne Romanorum ſecundā, Trevirorum Eccleſiā poſt miſerabilem interitum
Eberhardi Archipreſulis per annos jam quatuor vacante, Heinrichus
Impe-

Imperator sanctum & innocentem virum nomine Cunonem sive Conradum eis fecit ordinari Antistitem. Qui cum properaret ad Trevirim pro suscipienda sibi commissa Ecclesia, Theodericus sceleratissimus comes Trevirorum Palatinus una cum quibusdam impijs satellitibus suis ei furibundus occurrit, & ductum de recto itinere, in nemus proximum non procul à civitate cum multis injurijs, contumelijs, & opprobrijs tertio de rupe altissima præcipitavit, Christi que Martyrem fecit. Cujus corpus in medio Ecclesie Monasterij Tholegienfis nostri Ordinis sepultum infinitis mox cepit coruscare miraculis. Comes parricida nequissimus tandem serio poenitentia ductus, pro satisfactione Jerosolymam profectus, non amplius est reversus. Reliqui omnes consentanei sceleris malo sine brevi tempore perierunt. Audiens interitum S. Cunonis Imperator ingemuit, & circumstantibus dixit: *Trevirenses, nisi vobis pastorem innocentem, atque mitissimum, & illum crudeliter occidistis, ecce talem vobis Archiepiscopum dabo, qui vesania vestra posuit resistere.* Habitumque suorum consilio, Trevirensibus Archiepiscopum designavit, Ottonem, quem Uttonem nonnulli vocabant, virum strenuum, prudentem & magnanimum, filium Eberhardi comitis Suevorum, fundatoris Monasterij Schaffhausen, de quo dictum est anno vacantis Cœnobij Hirsaugiensis t. viii. Hunc ergo Imperator cum magno exercitu ad Trevirim introduxit, & cives una cum Clero in ejus jurare sententiam compulit. Deinde vindictam de homicidis, qui non prius fugâ lapsi fuerant, capitum amputatione terribilem fecit.

S. Cunon
Trevirorū
Archiepisc.
martyrizatus.

Otto fuit
Archiepisc.
Trevirorū.

Anno prænotato Siffridus Archiepiscopus Moguntinus, Guntherus Episcopus Bambergensis, Otto Episcopus Ratisponensis, Adalbero Episcopus Herbipolensis. Wilhelmus Episcopus Trajectensis, & alij quam plures Episcopi & nobiles in magna comitiva (septem ut fertur millium) Jerosolymam devotionis causâ profecti sunt; qui multas molestias, & infestationes ab infidelibus susceperunt. tandemque perventione fruentes optatâ, numero & rebus multum attenuati aliqui redierunt, & sicut scriptum invenimus, de septem millibus vix duo millia superfuere.

Episc.
pro-
ficientes
Jerosoly-
mam.

Eodem quoque anno mortuus est Arnoldus Ecclesie Wormatiensis Episcopus. vir modestus & Pontificali honore dignissimus, qui oves Christi sibi commissas, non minus exemplo, quam verbo ad bonæ conversationis studium erudit. Huic in Pontificatu successit Adalbero Monachus Cœnobij S. Galli in Suevia nostri Ordinis, frater Ducis Suevorum Rudolphi de Reinfelden, de quo supra diximus, uno pede omnino debilis & claudus, vir spectaculo dignus; erat enim corpore magnus, robore fortis, edacitatis multæ, crassitudinis tantæ, quæ non minus horrorem incuteret videntibus, quam risum & admirationem.

Adalbero
Monachus
S. Galli
fuit Episcopus
Wormat.

Claruit his temporibus Walramus ex Scholastico Bambergensis Ecclesie Monachus Fuldenfis, ac deinde Abbas Merseburgensis Cœnobij in Saxoniâ, vir tam in divinis scripturis, quam in secularibus litteris non mediocriter eruditus, qui primum apud Parisienses in Gallia Philosophiam gloriôsè docuit; postea apud Bambergenses in orientali Francia Grammaticam & Rhetoricam publicè legit. Qui Monachus factus scripsit metro simul & prosâ tres libellos in Canticâ Canticorum, interserens quosdam pro intelligentia simplicium rhythmos in lingua nostra

Teuro-

Teuro-

Teutonica. Cætera quæ compoſuit, ad noticiam noſtræ lectionis adhuc non venerunt. Guntherus etiam Monachus Cœnobij S. Amandi Elvo-
nenſis in Gallia, vir in omni genere ſcientiarum doctiſſimus, hæc tem-
pora ſcribendo & docendo reddidit clariora. de cujus lucubrationibus
extant ſubjecta. Metro vitam & paſſionem S. Dominici compoſuit, quem
Græco vocabulo Cyriacum appellamus. Vitam quoque S. Amandi Epi-
ſcopi quondam Trajectenſis ſimili carminis genere lucubravit. Homi-
lias denique plures five ſermones ad fratres, & quædam alia conſcripſit.
Eodem ferme tempore floruit Theodoricus Abbas S. Trudonis, vir in
divinis ſcripturis eruditus, & ſecularis Philoſophiæ non ignarus, metro
exercitatus & proſa; qui utroque ſcribendi genere multa lucubrâſſe dici-
tur, è quibus iſta duntaxat potuimus invenire. Vitam S. Trudonis lib. 1.
Vitam S. Bavonis Monachi Gandavenſis lib. 1. Vitam S. Remoldi lib. 1.
Sermones etiam varios & Homilias ad Monachos ſuos lucubravit.

S. Arnolph.
ex Monach.
Episcopus.

Claruit & S. Arnolphus Cœnobij Divi Præſulis Medardi Sueſſio-
nenſis, qui multis annis ibidem pro Chriſti amore in incluſorio ſteſit,
orationi & contemplationi vacans die ac nocte. Deinde factus eſt ejuſ-
dem Cœnobij Abbas, & poſtremo Sueſſionenſis Eccleſiæ Pontifex ordi-
natus, vitam in omni ſanctitate continuavit. Hic tandem pro confir-
matione pacis & concordiæ venit in Flandriam, & inter prædicandum po-
pulo verbum ſalutis prædixit ſe brevi moriturum. Conſtructo igitur
& conſecrato in honore S. Petri Apoſtolorum Principis Ordinis noſtri
Monafterio, xvi. die Menſis Auguſti, ſicut prædixerat, moritur: & mi-
raculis coruſcans in Eccleſia ejusdem Cœnobij honorificè ſepelitur.

Maurilius quoque Monachus Filſanenſis Cœnobij in Normannia
vir ſanctiſſimæ converſationis, circa hæc tempora poſt depoſitionem
Malgerij Archiepiſcopi Rothomagenſis in locum ejus propter doctrinam
& vitæ meritum ordinatus, virtutibus & miraculis clarus habetur, qui
moriens in Eccleſia S. Mariæ ſepelitur, cujus geſta conſcripta ſunt. Cir-
ca hæc tempora S. Anno Colonienſium Archiepiſc. Monafterium Ordinis
noſtri, quod Graſſichaffi nuncupatur, in finibus ſuæ Dioceſis, in ter-
ra Saxorum, in pago Weſtvalen fundavit; in quo Monachos cum Ab-
bate ſub Norma D. P. N. Benediſti poſuit; quibus de vitæ hujus neceſſarijs
ad ſerviendum Domino providit. Eodem ferme tempore idem S. Anno
fundavit & aliud in finibus Thuringorum Ordinis noſtri Cœnobium ad
honorem omnipotentis Dei: in quo ſimiliter Monachos cum Abbate po-
ſuit: quibus vitæ neceſſaria procuravit. Cujus Monafterij vocabulum
Salveldia dictum eſt. In monte Sigeberg tertium fundavit Monafterium
tribus ferme à Bunna oppido Rheni milliaribus diſtans, in honore ſancti
Archangeli Michaelis, de quo jam ſupra ſatis eſt dictum.

Monaster.
Salveld in
Thuringia.

MLXX.

Anno Monafterij S. Aurelij vacantis Lxiv. ſupra nominati Ponti-
fices Sirridus Moguntinenſis, Adelbero Herbiſipolenſis, & alij qui cum
7000. priori anno ad terram ſanctam profeſſi fuerant, cum 2000. rever-
tuntur. Guntherus autem Bambergeniſis Epiſcopus in reverſione ab Je-
roſolyma in Ungaria moritur, cujus corpus à miniſtris ſuis, qui reman-
ſerant Bambergam relatum in Eccleſia cathedrali ſepelitur. Huic in Epi-
ſcopatu ſuccellit Hermannus primiciarius Eccleſiæ Moguntinæ, ſeu vice-
domi.

dominus pretio & precibus amicorum promotus, ut ferunt, & perstitit annis decem. Verum quia non per ostium intravit in ovile, sed per Simoniacam pravitatem, post annos decem Pontificatum, quem male fuit adeptus, auctoritate Gregorij Papae VII. compulsus amittit: & pro agenda poenitentia Monasterium S. Felicitatis in Schwarzach, quod tribus ab Herbipoli distat milliariis, intravit.

Eodem anno Gosvvinus quidam comes in Francia orientali tyrannidem, praedas, & incendia contra Herbipolensem Ecclesiam hostili incursu exercuit; qui saepius admonitus cum nollet desistere, tandem a comitibus Adelberonis Episcopi comprehensus, occisus fuit.

Circa haec tempora comes quidam Brabantiae Monasterium nostri Ordinis valde insignis fundavit in Brabantia, quod Hasslignium vocatur, & distat ab oppido Bruxellensibus ferme milliariis, in quo multitudinem Monachorum posuit, quibus omnia hujus vitae necessaria copiosissime procuravit; quorum primus Abbas Fulgentius nomine vir doctissimus & religiosissimus fuisse memoratur. Magister vero scholarum Franco nomine exiit, qui postmodum in Abbatia Fulgentio successit: de cujus ingenio & lucubrationibus anno Wilhelmi Abbatis XVI. dicemus.

MLXVI.

Hoc anno, qui fuit Monasterij Hirsaugiensis Divi Aurelij vacantis LXV. à morte videlicet Conradi Abbatis ultimi, comes per totum orbem diu apparuit, praesignans magnam in Ecclesiam turbationem; quae postea non longè subsecuta fuit.

Eodem anno Angliam per Wilhelmum Nortmanniae comitem miserabiliter afflicta tandemque subacta, ipse Rex ejus efficitur: & in die Natalis Dñi ab Adelredo Eboracensi Archiepiscopo coronatur. Nolit autem hoc munus benedictionis à Stigando Cantuariensi Archiep. recipere, quia non legitime ad Pontificatum ferebatur assumptus. Qui factus Rex omnes penè ejus Insulae Praefules in exilium relegavit, eos maxime, qui vel simoniace, vel malo introitu, & non canonicè Pontificatus apicem fuerant consecuti. Nobiles etiam sibi non faventes iussit occidi: mediocres autem suis militibus in servitutem tradidit, & uxores indigenarum quibuscunque advenis, nobiles rusticis in matrimonio conjunxit.

Anno praenotato, cum opus inchoati Monasterij S. Aurelij Hirsaugiensis studiosissime continuaretur, Wilerudi comitis uxori religiosissima feminae omnis mora nimium videbatur gravis & molesta; utpote quae domini sui animum in multis occupatum noverat, & remittendum quavis occasione formidabat; unde sagaci usa consilio, Monasterij consummationem non duxit expectandam, ne quod impedimentum se medio tempore interponeret, si vel ipsa, vel comes imperio mortis raperetur; monuit ergo multis precibus comitem, tandem rogando persuasit, ut (non expectato consummationis articulo, qui adhuc longius videbatur restare) Monachos introduceret: quorum consilio & auxilio, quod restabat, construendum facilius, tandem cum tempore consummaret. Dedit ergo comes Adelbertus postulanti feminae consensum, sed unde Monachi adducerentur, qui secundum Regulam S.P. Benedicti Domino Deo in omni puritate servirent, mutuum inter se coeperunt habere consilium. Multa quidem Ordinis nostri eo tempore in Germania fuere

Monaster.
Hasslignium
fundatur.

Wilhelmus
Comes
Nortmann.
fr. Rex Angliæ.

Comitissa
Wilerudis
consilium.

Ecce

Cœno-

Legatio ad
Schaffhau-
sen mitti-
tus.

Cœnobis, sed non in omnibus integra vigeat monastica institutionis disciplina. Plures etenim claustrales in illo tempore monasticam institutionem corruperant, qui turpiter in via rectitudinis claudicabant. Monachi namque Fuldenfis Cœnobij, sicut & ceteri plures, à tramite regularis disciplinæ deviantes, illo intempore vix Monastico nomine digni videbantur. Erat eo tempore Monasterium Schaffhausen in Suevia noviter à comite quodam Eberhardo, patre Utonis Archiepiscopi Treviro- rum, ut supra diximus, fundatum, in quo Monachi secundum Regulam S. P. N. Benedicti omnium testimonio vicinorum religiosissime conversabantur: quorum se fama laudabilis in omni terra Suevorum longè lateque diffuderat. Comes igitur Adelbertus missa legatione ad Abbatem memorati Cœnobij, mitti sibi Monachos duodecim postulavit & Abbatem, promittens se illis omnia, quæ fuerint necessaria, provisorum. Ad cuius preces Abbas, & tota Congregatio facilem præbuere consensum, & habito inter se consilio, Monachos destinandos XII. statuerunt, quibus tertium decimum Fridericum nomine præficientes Abbatem, ad Hirsaugiam in Dei nomine transmiserunt.

Quo tempore & de quo Cœnobio primi Monachi ad Hirsaugiam in hac secunda fundatione Comitum Adelberti venerint.

Monaster.
S. Aurelij
iterum in-
habitatur.

 Nno prænotato Dñi Nativit. **MLXVI.** Indictione Romanorum quarta, die mens. Decemb. similiter **IV.** ab obitu Conradi Abbatis ultimi **LXV.** à prima verò Monasterij fundatione comitis *Erlafridi* anno **CCXXVIII.** *Fridericus* Abbas cum Monachis duodecim, missus de Monasterio Solitariorum venit in Hirsaugiam ad petitiones comitum de Calba Adelberti & Wiltrudis, necdum ad plenum consummato Monasterio. Quos ut vidit devota Christi famula Wiltrudis, incredibili gaudio perfusa, Dominum in servis suis summa cum alacritate suscepit, & omnibus quæ ad eorum sustentationem videbantur necessaria, copiose dispositis, Monasterium eis astante & consentiente Adelberto comite perpetuo inhabitandum assignavit. Sed cum *Fridericus* Abbas & Monachi dicerent eam traditionem loci nequaquam sufficere, nisi coram Episcopo Neometensi in facie S. Matris Ecclesiæ, vocatis ad hoc idoneis testibus, ut moris est, secundum consuetudinem ordinis solenniter fuerint confirmata, non satis comiti placuit; quippe qui Monasterium in sua cupiebat habere potestate. Dissimulans tamen exteriori apparatu mentis intentionem occultam: respondit, se consummato structurarum opere facturum omnia, quæcunque ratio postularet. At verò de possessionibus, quas majores sui de Monasterio quondam rapuerant, majorem tunc partem restituit, reliquas ad tempus occupavit: nam post depositionem *Friderici* Abbatis, cum *S. Wilhelmus* in regimine Monasterij fuisset prælatus, prudentiâ serpentinâ, & simplicitate columbinâ comitis astutiam superavit, & omnimodam Cœnobij libertatem, tam ab Imperatore *Heinrico* quam summo Pontifice obtinuit. Atqui posteaquam fratres in possessionem Monasterij realem fuerunt admissi, coeperunt diligenti-

gentissimè intendere, quatenus Ecclesiam necdum perfectam cum reliquis mansionibus necessarijs potuissent quantocius consummare. Comitissa verò devotissima Wilrudis cernens fervorem Monachorum ad operis perfectionem indefessum, & in sancta sedulitate constantiam, omnia quæ videbantur necessaria, fratribus tradidit, & de commissione mariti comitis fideliter cooperata fuit.

Quamvis autem Fratres unà cum artificibus, & ministris conductijs Adelberti Comitis cepto continuo instarent operi, quia tamen adhuc multa restabant construenda, non subito, sed cum tempore omnia fuerunt per ordinem consummata: per annos namque decem continuos Adelberti Comitis Cœnobium impensis construitur, quod anno Dominicæ Nativitatis sexagesimo supra millesimum, sicut diximus, inchoatum, septuagesimo tandem consumatur, cujus Monasterij perfectionem Fridericus Abbas videre non potuit: quoniam sicut dicemus ante consummationem operis depositus fuit. Hujus autem foundationis consummationem, Ecclesiæ consecrationem, & liberam traditionem Monasterij in manus Abbatis hoc loco rationabiliter describere non possumus, sed omnia convenienter suo tempore designanda reservamus. Nam quidquid factum constat tempore Abbatis Wilhelmi, non videtur nobis historiæ conferendum Friderici.

De Friderico Monasterij Hirsaugiensis undecimo Abbate, qui præfuit annis duobus, mensibus 4. diebus viginti, & gestis illius temporis.

ANNO itaque Dominicæ Nativitatis præscripto, MLXVI. Monachis duodecim de Monasterio Solitariorum, quod vulgariter Einsiedel nominatur, in Hirsaugiam venientibus, Fridericus natione Suevus, communi electione Abbas in ordine Pastorum hujus Cœnobij undecimus Prælati est, & præfuit annis duobus, mensibus quatuor, diebus viginti, ordinatus in die S. Thomæ Apostoli ab Einhardo Spirensis Ecclesiæ Pontifice. Nos autem annos regiminis sui computamus à die introitus in Hirsaugiam, qui contigit anno præscripto in festo D. Barbaræ Virg. & Mart. 4. videlicet die mensis Decembr. anno Abbatie vacantis post obitum Conradi Abbatis decimi LXV. mense 3. & die 14. Fuit autem Fridericus iste Abbas, sicut diximus, natione Suevus, parentibus ingenuis, & antiquâ familiâ ortus, qui puer ad litteras positus, cum ætate profecit non mediocriter in studio scripturarum, postea verò quàm sapere, & intelligere aliquantum coepit, se totâ mentis intentione convertit ad Dominum, cupiens & mundum cum suis vanitatibus contemnere, & Deo puro semper corde in Monasterio servire. Vnde præventus Spiritûs sancti gratiâ de consensu parentum ad Monasterium Solitariorum, ubi tunc magna vigebat Monachorum Religio, proficiscitur, & præmissâ petitione solemni consueta, Monachorum Collegio sociatur. Monachus autem factus, omne tempus lectioni, meditationi, orationi, cæterisque Monasticæ disciplinæ exercitijs distribuit, & sine querela conversatus, nulli unquam molestus, vel onerosus fuit. Studio namque spi-

Fridericus
Abbas fan-
cti Auselji
XI.

Fridericus
Abbas, na-
tionis Sue-
væ.

Ec 3

ritualium

ritualium exercitiorum consuetus nullum potuit cum mundo habere commercium: utpote qui omne desiderium suum locaverat in contemplatione supernorum.

Fridericus
optimè
fuit institutus.

Fuerunt enim Monachi dicti Cœnobij Solitiorum illo in tempore vitam regularem sine querela ducentes integram, rectam, & sanctam; quorum fama laudis in omnem terram longè se latèque cum honore, & admiratione diffuderat. Qui pueros in Monasterio secundum regulam oblatos in omni scientia scripturarum, tam sæcularium, quàm divinarum more veterum, quàm optimè instituere solebant, quos etiam non minus bonæ conversationis exemplo, quàm sanctæ prædicationis verbo ad mundi contemptum, ac Dei amorem provocare, & incendere summâ diligentia curabant. Horum institutis simul & exemplis Fridericus, quàm optimè formatus, viam simplicitatis, quam traditione majorum semel didicit, in omni vita sua inviolabiliter custodivit. Post plures deinde annos cum Adelbertus Comes Monachos duodecim prædicto Monasterio, sicut diximus, expeteret, nullus Friderico melior ad curam animarum promovendus occurrit; quippe qui non solum verbis, & exemplis corda subditorum ad mundi contemptum, & Dei amorem per amplius potuit inflammare. Nam quantum ad corporis dispositionem pertinebat, staturâ quidem mediocris fuit, nec multum brevis, nec longus nimium exilis, facie corpulentus, & plenus, fortis & robustus, pietatis habens plurimum, severitatis nihil, nec pinguis fuit nimium, nec omnino macilentus, sed mediâ proportionem rectè dispositus, capillis nigris, canicieque hinc inde re-*per*sis, sed nullâ calvitie depilatus. Qui cum nomen & dignitatem pastoralis curæ suscepisset, nihil prioris conversationis intermisit, sed lectioni scripturarum, meditationique & orationi, die vacans & nocte, occupationes negotiorum sæcularium non facillè admisit. Vagos de Monasterio excursus, quos Monachi hujus temporis multi nimium frequentant, non amabat, sed in secreto residens, quantum potuit, Dei salutem in silentio expectavit: vigilijs & jejunijs corpus suum pro Christi amore indefinenter afficiens, hostiam se Domino vivam, & immaculatam offerre quotidie cum suspirio, & lachrymis satagebat. In pauperes multum fuit misericors, quibus propria sua vestimenta, & cibos sibi paratos ipse jejunans multoties impertivit. Secundum nomen suum, pace dives & abundans exiit, pius & charitate plenus fuit, & magnam in omnes benevolentiam ostendit. Coram Deo magnus cum esset, humilimum se hominibus semper exhibuit, & nunquam in aliquo de superbia notari potuit. Nam inter scriptores locum & sedem cum Monachis habuit, & omnia, quæ ad communiatem pertinebant, sicut unus ex Monachis diligentissimè custodivit. In habitu suo nihil ab alijs differebat, qui omni vilitate contentus juxta regulam subtus cucullam, sicut & Monachi supra dicti Monasterij omnes, & cappam desuper nigri coloris de grosso regmine portabat. In summa humilitate innocentis vitæ ambulans Fridericus iste Reverendissimus Abbas, Deo placens & cunctis hominibus iustis, pravorum temeritatem non potuit evadere, sed quanto plus Omnipotenti Deo in vera simplicitate placere studuit, tanto impiorum contra se ingrati-*tu*dinem amplius provocavit, quorum temeritas in pejus semper proficiens, sancto viro tandem infidias posuit, eumque, ut dicemus, nequiter circumvenit.

Mores hujus
Friderici
Abbas.

Anno

M L XVII.

Anno Friderici Abbatis Monasterij S. Aurelij primo, Heinricus ejus nominis IV. Bertham Otonis cujusdam Italici Comitis & Adelhaidis Comitissæ filiam duxit uxorem, nuptias celebrans Triburiz. Ad hanc Adelhaidem Comitissam Benzo Episcopus Albenfis Heinrici Regis partibus nimium favens contra Romanam Ecclesiam, & ejus Reverendissimos Pontifices Alexandrum II. Gregorium VII. & alios, multas scripsit Epistolas. Fuit autem iste prænominatus Benzo Episcopus Albenfis homo doctus, & promptissimæ ad inventionis, tam in divinis literis, quàm secularibus scripturis multum eruditus, qui spiritu erroris deceptus, Heinrico Regi excommunicato pertinaciter adhæsit, contra summos Pontifices prænominatos egit, dixit, & scripsit, quidquid mali potuit. Cadalum Episcopum Parmensem in Antipapam contra Alexandrum verum Christi Vicarium ab Heinrico Rege, & quibusdam Episcopis Lombardæ erectum sequebatur, impium justificans, & eum, qui justus erat, contra justitiam, quantum potuit, verbis, scriptis, & persecutionibus damnans. Causam odiorum Benzonis in Romanos Pontifices extitisse ferunt, quia cum Hildebrandus ex Monacho S. Romanæ Sedis Archidiaconus vice Domini Papæ per Italiam & Galliam Concilijs habitis propter simoniacam pravitatem multos deponeret Episcopos, ipsum quoque Benzonem ob simile crimen à Pontificatu Albenfis Ecclesiæ deiecit; qui nimia indignatione commotus ad Regem Heinricum se contulit, & datus in reprobum senium veros Christi Vicarios totis viribus usque ad mortem persecutus fuit. Ad hæc auctoritatem habere cupiens, multa scripsit frivola contra Romanos Pontifices, quos impio dente lacerans, Sarabaitas & Idola non metuit appellare: seque spiritu divino plenum confingens, & Archangeli Gabrielis allocutione prophetam Regi Heinrico datum gloriatur. Pulsus de suo malè acquisito Pontificatu, multa confinxit pro Rege contra S. Romanam Ecclesiam mendacia, pro quibus vitæ præsentis mercabatur subsidia. Scripsit libb. vii. de rebus & gestis Heinrici Regis IV. Imperatoris verò III. in quibus multa congegit mendacia contra sanctos Romanæ Sedis Pontifices. Alexandrum videlicet II. & Gregorium VII. & Urbanum II. Cadalum Episcopum Parmensem, & Gilbertum Ravennæ Archiepiscopum homines seditione plenos laudibus extulit, quos Heinricus Rex in Antipapas, & Idola contra legitimos Christi Vicarios turpiter erexit.

Benzo Episcopus Albenfis Schismaticus Fautor.

His temporibus cum Hildebrandus prænominatus Romanæ Sedis Archidiaconus in Gallia vice Domini Papæ præsidere in quadam Concilio, ubi plures Episcopi propter simoniam fuerunt depositi, unus inter alios ejusdem criminis reus fuerat accusatus, qui nullis potuit argumentationibus concludi, nullisve tertium probationibus convinci; nam tantam dicendi peritiam habuit, ut quidquid in eum fuisset prolatum, facili responsione refelleret. Tunc Archidiaconus dixit coram omnibus: *Humanaum cesserit eloquium, in medium oraculum proferatur divinum. Certum est, inquit, gratiam Episcopalem donum esse Spiritus sancti, unde quisquis Episcopatum pretio comparat, donum Spiritus sancti pecuniâ comparandum putat. Et conversus ad eum, qui accusabatur, dicit: Coram nobis, qui iudicio Spiritus sancti congregati sumus, si à scelere delato te confidit immunum, dicite: Gloria Patri, &*

Hildebrandus denotavit Episcopatum per simoniam.

tri, & Filio, & Spiritui ſancto. Quod ſi expreſſe, & ſine titubatione dixeris, ten- ſabit apud me te non eſſe ſimoniatum. At ille conditionem libens accepit, nihil minùs, quàm quod accidit metuens. Aperiens itaque os ſuum, *Gloria Patri, & Filio, ſine difficultate protulit, ſed in hoc: Et Spiritui ſancto hæ- ſit.* Sulcicato circumſedentium ſtrepitu, ac ſæpius monito, ut inchoatum compleret verſiculum, nullo conatu, vel tunc, vel deinceps omnibus vi- tæ ſuæ diebus Spiritum ſanctum nominare potuit. Hunc abjectum de E- piſcopatu S. Hugo Cluniacenſis Abbas pro teſtimonio miraculi ſæpe ſe- cum ducere, ac miſerabilem ejus culpam narrare conſuevit.

M L X V I I I.

Heinricus
Rex con-
temnit
Principes.

Anno II. Friderici Abbatis VI. Indictione Romanorū VII. Heinrich Rex adoleſcentiæ abutens libertate Saxoniam ſolam ex omni Romano Imperio incœpit incolere, Principes deſpicere, Nobiles opprimere, in- feriores ſuſtollere, venationibus, luſibusque, & cæteris hujusmodi levi- tatibus vacare, juſticiam negligere, & neque Dei honorem, neque Re- gni honeſtatem curare, filias quoque illuſtrium invitis parentibus qui- buſlibet obſcurè natis conjungere, potentibus in regno non ſatis confi- dere, & ob id privata contra eos præſidia & munitiones ædificare. His diſcordiæ ſeminarijs contigit regi quàm plurimos vitæ ac regni inſidia- tores ſuccreſcere. Qui tamen cùm necdum plenæ maturitatis attigiffet annos, fuerunt qui non tam ipſum, quàm Adelbertum Bremſem Ar- chiepiscopū culpandum judicarent, quaſi ejus conſilio hæc omnia faceret.

Clauit hiſtemporibus Merbodus ex Monacho noſtri Ordinis Epi- ſcopus Red-niſ, vir in diuinis ſcripturis eruditus, & ſæcularis philoſo- phiæ non ignarus, metro exercitatus & proſa, qui plura ſcripſiſſe læda- tur opuscula, quibus memoriam ſui nominis poſteritati commendauit, quorum tamen pauca ad notiſſimam noſtræ lectionis pervenerunt. Legi- mus ſub ejus nomine opus non ſpernendæ authoritatis in Cantica Canti- corum lib. I. Paſſionem quoque SS. Thebæorum Martyrum metro com- poſuit. Aliorum etiam complurium ſanctorum vitam & paſſiones ex proſaica hiſtoria ſolerti ſtudio vario genere carminis ſub lege metrorum coarctauit. Bernoldus quoque preſbyter Eccleſiæ Conſtantiæ, na- tione Teutonicus, patriâ Suevus, in diuinis ſcripturis ſtudioſus & eru- ditus, nec minus vitæ merito, quàm ſcientiæ varietate illuſtris & vene- randus, hæc tempora ſcripſit & virtutibus ſuis reddidit clariora. Qui cùm eſſet undecunq; doctiſſimus, ſcripſit inſigne opus, quod præno- tauit Ordinarium Romanum. Cætera quæ compoſuit ad manus noſtras adhuc minimè venerunt.

S Rambol-
dus Abbas
Ratisbonæ

Clauit hiſ quoque temporibus Ramboldus Abbas Monaſterij S. Emerammi Ratiſbonenſis in Bavaria, vir multarum virtutum, & ſan- ctiſſimæ conuerſationis, qui cuſtos regularis diſciplinæ vigilantiffimus, Monachos verbo & exemplo ad priſtinæ ſanctitatis fervorem reuocauit. Qui vivus multis clauit virtutibus, & miraculis poſt mortem ſimiliter coraſcavit: ſub cujus magiſterio multi fratres religioſiſſimi clauerunt. In omni conuerſatione ſua Domino Deo ſemper placere ſtudit, & ideo Monachos ad tramitem rectitudinis diligentiffimè perduxit. Inter alios paternæ ſanctitatis diſcipulos præcipuus fuit Wilhelmus ejusdem Cœno- bij ſub S. Ramboldo Prior monaſticus, qui poſt depoſitionem Friderici Abbatis hujus Cœnobij Hirſaugienſis Antifreſ factus eſt duodecimus, vir

Wilhelm.
prior Ratiſ-
bonenſis.

magnæ

magnæ Religionis, qui Regularis disciplinæ observantiam & in se & in alijs semper diligentissimè custodivit. De cuius virtute ac meritis adjuvante Domino sequenti anno latius dicemus.

Claruit his quoque temporibus Egbertus Leodiensis Ecclesiæ Clericus in divinis scripturis eruditus, & secularis philosophiæ non ignarus, quædam metro, quàm prosâ nonnulla synthemata composuit, quibus nomen suum posteritati commendavit. E quibus extat volumen eleganti metro compositum, quod prænotavit de ænigmatibus rusticis. Quod opus cùm placeret multis, postea rescribendo ampliavit, & in majus volumen extendit. De cæteris ejus opusculis nihil vidimus.

Anno etiam prænotato mortuus est S. Theobaldus Monachus pro Christi amore apud Vincentiam urbem pluribus annis inclusus, vir certè multarum in Christo virtutum: quippe qui verbo & exemplo vitam Domini in veritate ostendit. Mortuus autem infinitis mox cepit coruscare miraculis, ob quorum crebram multitudinem catalogo sanctorum inscriptus est.

MLXX.

Anno Friderici Abbat. 3. Agnes Imperatoris Heinrici quondam uxor, & mater Heinrici Regis IV. videns filium à tramite rectitudinis per abrupta lascivientis adolescentiæ discedere, & Principum animos in odium sui nimium provocare, tædio affecta, nec minus divinitus compuncta, Ducatum Baviaræ deposuit, & Regni gubernacula penitus contemnens, pro Christo Romam se contulit, ibique dignis penitentiae fructibus mirâ humilitate Dño serviens, post annos paucos ad cælestia transinigravit.

Agnes Imperatrix sic Monialis Romæ.

Ducatum Baviaræ Otto quidam Saxonie Comes prænominate Imperatrici largitione suscepit, vir dives, potens & bellicosus, quem parvo tempore gubernavit. Cùm etenim Principes Regni contra Henricum Regem conspirare paulatim cœpissent, propter nimiam ejus insolentiam, quâ eos contempsit, & oppressit, Otto quoque Dux iste unus de conspirantibus in eum extitit, & propterea Ducatu privatus fuit, quod Regi magnum detrimentum peperit.

Anno prænotato cùm Fridericus Abbas Monasterij S. Aurelij Hirsaugiensis in simplicitate cordis sui divinis omni tempore manciparetur obsequijs, lectioni meditationique semper pro viribus intentus, ac Monachis quos externarum rerum curatores posuerat, omnimodam permitteret libertatem, cœperunt eum contemnere, & ejus quieti concitante diabolo invidere. Nam sicut vita bonorum virorum bonis est odor vitæ in vitam, ita sanctissima hujus viri conversatio malis & reprobis Monachis odor mortis fuit in mortem; & unde boni in melius proficiunt, inde reprobi sæpe in deterius prolabantur. Sanctæ igitur tranquillitatis exercitium, quod in Abbate suo Monachi omnes laudare, & imitari pro viribus debuerant, quidam ex eis nimis temere carpebant, & quod pro solius Dei honore vir justus facere didicit, non virtuti, sed inertie vitio Monachorum quorundam temeritas imputavit. Quid non præsumit cæca perversorum ambitio, quæ Dei semper oblita, præsentia nimis anxie cogitat, memoriam nullam admittens futurorum! Virum honore maximo dignum Monachi penitus indigni non solum contemnunt & despiciunt, sed falsis etiam delationibus comiti odiosum reddunt. Nam in odium concitati innocentis viri principes factionis quidam è fratribus comitem

Odio Monachorum contra Fridericum Abbatem.

Monachi Abbatem innocentem accusant.

FF mitem

mitem in vicino commorantem adeunt, paſtori ſuo nequiter detrahunt, inertem, otioſum, & proriſ inuilem ad curam animarum falſo & mendaciter deferunt: animum comitis ab ejus reverentia penitus avertunt: uſque adeo nempe animum comitis Adelberti ſancto Abbati reddiderunt inſenſum: ut depoſitionis contra illum cauſam & articulos cœperint quàm diligentiffimè inquirere. Bone Deus, quàm frivola Monachorum turba eſt, quæ innocentem criminis paſtorem ſuum falſo & mendaciter accuſare non metuit! Igitur cùm legitimam depoſitionis cauſam non haberent, fornicationis in eum crimen nebulones impij conſinxerunt, & quem deponere à ſua dignitate jure non poterant, deicere injuriâ feſtinabant. Confeſſim igitur diſcurrunt ad comitem. reū criminis accuſant Abbatem, innocentiam falſitate commaculant, mendacio veritatem obenebrant. Et quidem de facili comitis animum viro innocenti reddiderunt averſum; quippe qui mundanis rebus deditus, nullam internæ converſationis experientiam unquam fuerat aſſecutus. Habuerat jam pridem comes occultum in corde adverſus Abbatem diſplicitiæ ſcrupulum, quem ſuperius in traditione Monaſterij propter omnimodam libertatem conſtat fuiſſe generatum. Unde Monachorum delationibus citò credidit, & quidquid mendacij conſinxerunt in ſanctum, faciliſ admittit. Delato igitur falſæ conſiſtionis crimine ad eum, contra Fridericum per quorſdam ex Monachis, ſicut diximus, non examinavit cauſam, nec fide digno rem teſtimonio fecit inquire, ſed æquicui violentiam præpoſuit, & ſolos delatores Monachos quaſi teſtes idoneos ſecutus fuit.

Abbas Fri-
dericus in-
juſtè depo-
nitur.

Anno igitur prænotato Dominicæ Nativitatis MLXX. Indictione Romanorum ſeptimâ, die verò Menſis Aprilis viceſimâ quartâ, Fridericus Abbas hujus Monaſterij Hirſaug. undecimus machinantis perverſorum injuſtè & mendaciter circumventus, ſicut poſtea manifeſtè innouit, præcepto comitis Adelberti deponitur, & ſine cauſa juſtus & innocens ab impijs condemnatur; qui de crimine fornicationis non commiſſo nequiter accuſatus, nec propriâ confeſſione reus extitit, nec probatione legitimorum teſtium convictus fuit. Et quamvis vir innocens ſe juris præſidio potuiſſet defendere, maluit tamen injuriam ſuam pro Chriſti amore humiliter diſſimulare, quàm per impatienciæ vitium coronam ſibi præparatam amittere. Depoſitus ergo ab officio dignitatis ſuæ, contumelias ſibi illatas patientiſſimè ſuſtinuit, & quaſi nihil paſſus, in medio fratrum humilis, quietus & plenus devotione innocentiam ſuam, ut priùs, in violatam cuſtodivit. Nulli unquam fuit moleſtus, nulli gravis, nulli oneroſus: ſed omni tempore ad injurias patiens. ad irriſiones quaſlibet manſuetus tacitus & animo tranquillus. Qui cùm dare locum potuiſſet iræ, noluit; ſed cum his, qui pacem oderant, pacificus in omni puritate mentis ambulavit. Poſt cujus depoſitionem iterum Abbatia vacavit menſe uno, & 7. diebus.

Innocentiâ
eius Deus
manifeſta-
vit.

Verùm Omnipotens Deus, qui ſcrutatur renes, & cor, judex juſtus & rectus, patientiam & humilitatem pauperis famuli ſui non deſpexit in finem; quoniam quem tribulari ad tempus innocenter voluit, quàm injuſtè fuerit depoſitus, brevi poſtea varijs indicijs declaravit. Non eſt malitia ſuper nequitiam perverſorum clauſtralium; qui omne, quod livor ſuggeſſerit, audent; quidquid cogitare cœperint, aggrediuntur; Nihil

nihil penſi habent, quem decipiant; dum fallere quærent, cauſas inno-
 centiæ non dijudicant: ſolum quod libet, implere per ſas neſciq; feſtinant.
 Audiens depoſitionem Friderici Abbatis Reverendiſſimi Udalricus Ab-
 bas Monafterij Lauriſhemendiſis quondam notus & amicus, venit in Hir-
 ſaugiam, & cognitis injurijs contumelijsque ſancto viro non merenti à
 Monachis & comite irrogatis ingemuit, & lacrymas cum indignitate fa-
 cti, tum compatiens deſolationi familiaris amici amariffimas fudit. Vo-
 lens itaque paci & tranquillitati hominis amici conſulere, quaſi agnum
 in medio luporum converſantem eripuit, ac ſecum abductum in monte
 S. Archangeli Michaelis, qui Ebernſperg dicitur, cum alijs inibi moran-
 tibus Monachis paucis collocavit, cui de omnibus hujus vitæ neceſſarijs
 ad omnem ſufficientiam honeſtiſſimè providit. In eodem loco uſque
 ad mortem ſuam Fridericus Dei ſervus, innocentis vitæ conſervator per-
 manſit, lectioni, orationi, contemplationi, vigilijs & jejunijs, cæteriſq;
 piæ converſationis ſtudijs omni tempore cum lacrymis intentus, & nec
 ad momenti ſpatium unquam remiſſus vel otioſus. Divinâ tandem mi-
 ſeratione duos ejus volente remunerare labores, infirmari coepit, ac viri-
 bus carnis repente deſtitui, præmiſſaque confeſſione peccatorum, & cum
 ſumma reverentia ſacramentis Dominicis ex more ſuſceptis, anima ſan-
 cta de corporis ergaſterio felix egreditur, & cali civibus in æternum co-
 ronanda ſociatur. Quo mortuo catena ferrea ad carnem ejus nudam in-
 venta eſt, quam non ſine dolore portâſſe multis annis creditur, quod ex
 livore vulnerum ejus facilè probatur. Sepultus eſt in Eccleſia ejusdem
 montis ſub honore conſecrata D. Archangeli Michaelis non ſine opinione
 ſanctitatis. Ad cujus tumultum lumina cæliſus incenſa nocturnis horis
 ardere viſa ſunt, & ſigna divinitus oſtenſa, & innocentis viri probata
 miracula. Et iſte quidem exitus Friderici Abbatis Reverendiſſimi extitit,
 quem pravorum temeritas in multis graviter afflixit. Monachos autem
 illos, qui ſanctum virum de crimine fornicationis mendaciter accuſa-
 verant, vindicta divinæ ultionis ſubſecuta eſt, ut quantam innocentem fe-
 ciſſent injuriam, omnibus fieret manifeſtum. Nam unus ex eis paralyſi
 diſſolutus miſerabili cruciatu interijt: alius de gradu cadens fractio capite
 exſpiravit: tertius morte ſubitanè deceſſit; ita ut nullus eorum, qui falſæ
 delationi conſenſerant, biennio ſupervivere potuerit. Comes autem, qui
 mendacijs delatorum fidem contra innocentem virum adhibuit, cauſâ ran-
 dem cognitâ, uique ad mortem penè dolens contriſtatus eſt, divinæque
 miſeratione compunctus, in alium virum mutatus eſt. Volens igitur ac-
 ceptam Deo poenitentiam agere, non ſolum ablata Monafterio reſtituit,
 ſed multa etiam de ſuis proprijs S. Aurelio pro ſatiſfactione dedit. De-
 nique tantam illi Omnipotens Deus gratiam devotionis contulit, quod
 tandem ſub Wilhelmo venerabili Abbate, contemptis omnibus, quæ mun-
 di fuerant, uxore jam in Chriſto piè deſunctâ, converſationem Monachi
 aſſumpſit.

Fridericus
olim Abbas
mortuus.

Miraculis
poſt mortem
claruit.

Adelbertus
comes valde
perſeque-
batur.

Ite,

De

De S. Wilhelmo Monafterij Hirſaugienſis XII.

Abbate, qui præfuit annis xxii. menſe uno, die uno,
& geſtis illius temporis.

Wilhelm.
Prior ſus &
Emmerami.

Wilhelm.
venit in
Hirſaugiã.

Post depoſitionem Friderici Abbatis non parva inter Mona-
chos de ſucceſſore deligendo concertatio ſubſecuta fuit; cu-
pientes enim idoneum invenire Paſtorem, qui oves ſibi com-
mittendas verbo & exemplo in itinere monaſtica converſa-
tionis præcederet, nec minus temporalia, quàm ſpiritualia ſingulis pro
neceſſitate miniſtraret, multùm neceſſariò fuere ſolliciti, propterea
quòd tales rarò poterant inveniri. Verebantur nihilominus concien-
tiam Adelberti comitis, quòd, cujus potentiâ Fridericum tanquam mi-
nus expertum in temporalibus, quàm fundatoribus inſenſum depoſue-
rant, ejus iram, ſi minus idoneum in locum ſubſtituiſſent, meritò for-
midabant. Fuit eo tempore in Monafterio S. Emmerami Ratiſbonæ
Prior ſub ſancto Ramboldo Abbate nomine Wilhelmus, de quo ſupra
diximus, vir in omni genere ſcientiarum valde doctus, & in converſa-
tione integritatis monaſtica validâ conſtantiâ multùm religioſus, qui-
buſdam fratribus hujus Cœnobij dudum pro vitæ merito notus & fami-
liaris: cujus bonæ converſationis nomen & fama etiam reliquis jam prius
relatione multorum innotuerat. Poſt multos igitur tractatus inter ſe
habitos, tandem divinitus inſpirati præſatum Priorem Wilhelmum in
Abbatem ſibi unanimiter duxerunt eligendum, quo ſalubriter concluſo
inter ſe unanimi conſilio mittunt ex ſe duos Monachos cum legatione
comitis Adelberti ad Monafterium S. Martyris Emmerami Ratiſbonam,
qui nomine totius Conventûs Hirſaugienſis Priorem Wilhelmum ſibi
dari Abbatem poſtularent. Legati in viam directi ad Ratiſbonam ve-
niunt, commiſſum ſibi negotium S. Ramboldo Abbati ſimpliciter expo-
nunt, Wilhelmum Priorem à Conventu S. Aurelij electum Abbatem ſibi
poſtulant cum iſtantiâ magna, & impetrant. Qui cùm fratrum Hir-
ſaugienſium vota in ſuam audiſſet deſecta perſonam, non in ſuperbiam
ſe exultit, ſed jejunijs & orationibus cauſam omnem Domino iſtantiſſi-
mè commendavit. Imperio itaque S. Abbatis ſui compulſus poſt dies
paucos ſe ad iter cum hijs, qui miſſi fuerant, contulit, & comitante Do-
mino tandem ad Hirſaugiam vigefimâ octavâ die menſis Maij anno præ-
ſcripto feliciter pervenit: qui magno fratrum gaudio ſuſcepſus eſt, &
quinto poſtea die, hoc eſt, quarto Nonas Junij communi fratrum conſen-
ſu in Abbatem Monafterij S. Aurelij Hirſaugienſis aſſumpſus.

Qui cognitâ cauſâ depoſitionis antecęſſoris ſui iniquâ graviter tu-
lit, & vix perſuaderi poterat, ne regrederetur, unde venit. Exhortari
Comitem cœpit, quatenus virum innoxium dignitati ſuæ reſtitueret,
cujus locum eo vivente occupare nemini penitus liceret. Quem ut perti-
nacem in ſua ſententia cerneret, redire ad Monafterium unde venerat
cogitavit. Quod cùm innotuiſſet fratribus, provoluci pedibus ejus hu-
millimè ſupplicant, ne deſolatas Chriſti oviculas deſerat, metuatque ſe
potius divino examini fore obnoxium, ſi paſtoris ſolatio deſtitutus lupis
permi-

permiserit devorandas. Multis & magnis virum precib' obvolentes, vix tandem ut maneat, & pastoralis curæ sollicitudinem suscipiat impetrarunt. Acquivit igitur plurimum rogatus, ut maneret, curamque Monachorum suscepit humiliter, & quantâ potuit diligentia prodesse omnibus studuit, & à priore sua simplicitate non recessit. Quamdiu verò in hac vita superstes Fridericus Abbas quondam extitit, Wilhelmus ordinari ab Episcopo, vel sedere aut stare in loco Abbati deputato non consensit. Supervixit autem Fridericus post introitum S. Wilhelmi ad Hirfaugiam mensibus xi. diebus sex. Interea Wilhelmus benedictionem usque in annum sequentem distulit, locum Abbatis minimè occupavit, sed velut ministrum humillimum in omnibus semper exhibuit.

Ordinari
Friderico
vivente
Wilhelmus
noluit.

MLXX.

Anno Wilhelmi sanctissimi Abbatis primo. Thei quidam Marchio non sine Principum consilio Saxonie apertam rebellionem contra Regem Henricum exercere cepit, in detrimentum summi ipsius maximum. Nam Rex mox suorum collecto exercitu munitiones, sive castella ipsius Marchionis Bichilingen & Schidingen obsidione vallavit, cepit, ac funditus destruxit. Deinde post dies paucos filius ejus ad miliciam satis idoneus à proprio servo interimitur, & ipse moriens in brevi secutus est.

Anno prænotato, die mensis Maij octavo, Fridericus quondam Abbas hujus Monasterij S. Aurelij Hirfaugiensis in Monte S. Michaelis, qui Ebernspurg, hoc est, Aprimons dicitur, non longè à Monasterio Lorissenfi, moritur, & in Ecclesia ibidem non sine certa opinione sanctitatis sepelitur. Cujus innocentia vitæ multis mox signis, & virtutibus ad ejus tumulum declaratis ostenditur, & quàm injustè fuerit à sua Prælatura dejectus, multorum exhibitione miraculorum demonstratur.

Fridericus
quondam
Abbas mo-
ritur.

Quo mortuo, statim ultio divina in illos tres Monachos, qui depositionis innocentis viri auctores exciterant, graviter, ut supra diximus, vindicavit. & Comiti Adelberto metum non parvum inculsit. Qui, ut iram Dei posset subterfugere, in alium virum subito mutatus est, in tantum, ut quod rogatus antea dare noluerat, jam deinceps voluntate spontanea libens, & rogans ad Monasterium offerre festinaret. Quidquid enim petere ab eo Monachorum devotio potuit, mox totum sine dilatione aliqua concessit.

Comes ad
perniciem
suum com-
pungitur.

Anno igitur præscripto, post mortem Friderici Abbatis, Wilhelmus, qui deposito priori anno successerat compulsus instantiâ fratrum, munus Benedictionis in Festo Dominicæ Ascensionis, quod fuit quarto Nonarû mensis Maij, Cœnobio necdum consummato, suscepit, & tunc primum sedere, aut stare in locis Abbati deputatis ex more Ordinis Monastici consensit. Præfuit autem à prima institutione sua, quæ anno præterito facta est, in magna religione, & sanctitate annis duobus, & viginti, diebusque triginta uno, quibus nomen & statum Hirfaugiensis Cœnobij multum dilatavit, sicuti per ordinem locis congruentibus plenius dicemus. Patria Bavarus erat, honestis parentibus ortus, quorum donatione puer in Monasterio S. Emmeranij Ratisbonæ fuit oblatus, in quo cum tempore crevit non solum corpore, sed etiam vitæ merito valde profecit, & tam in divinis scripturis, quàm in seculari Philosophia doctissimus evasit. A

S. Wilhel-
mus Abb.
benedictus
tur.

Ff 3

bonis

3 Wilhel-
mus in o-
mni scien-
tiis doctis-
simus.

Corporis
dispositio
s. Wilhel-
mi.

In corre-
dis omnibus
fuit discre-
tia.

Maximè in
D-um cha-
ritate fere-
bat.

bonis Præceptoribus optimè institutus, quidquid ad Monachi consum-
mationem pertinet, perfectè didicit, & omnes coætaneos eruditione scri-
pturarum, & morum puritate facillè superavit. Nemo illum unquam vi-
dit octosum, nemo vanitatibus notavit intentum, lectioni & orationi sem-
per fuit deditus, aut certè aliquo manuali exercitio per obedientiam oc-
cupatus. In omni genere scientiarum evasit doctissimus, & brevi tempo-
re Præceptoribus altior factus, omnes artes, quas liberales appellant, pe-
netravit. In Philosophia disputator acutissimus extitit, in Musica singu-
laris eruditionis fuit, utpote qui cantus in laudem Sanctorum, & plures,
& varios composuit. In Astronomia, Mathematica, & Arithmetica,
quàm peritus fuerit, ejus volumina testantur; de his facultatibus multa
lucubravit. Nam ut paucis tanti viri comprobemus ingenium, ejus lu-
cubrationes in medium proferamus. Scripsit igitur imprimis de Musica
lib. 1. De Computo Ecclesiastico libb. 2. De correctione Psalterij libb. 2.
Constitutiones Monachorum, sive consuetudines Hirsaugiensium libb. 2.
Epistolæ plures, ad diversos, & quædam alia scripsit, quæ non vidimus.

Staturâ quidem corporis, ut ex monumentis veterum accepimus,
procerus fuit, in anteriore capitis parte calvus, pilos in reliquo habens
raros, faciem cærulei mixtam albedine coloris pulchram, & aliquantul-
um productam, manumque digitos pulchrâ distinctione longos, acque
subiles, & totum corpus debitâ proportionem, quasi vas quoddam virtu-
tibus ornatum rectè dispositum. Vox illi grandis, atque virilis erat,
qualis cum naturali quodam ornatu verborum optimum quémque O-
ratorum facere consuevit; vnde in exhortando multum valuit, ita ut vo-
cis sonorâ dulcedine, & sermonis quâdam auctoritate modestissimè præ-
stans animos Auditorum quodammodo in sua videretur habere pore-
state, dum quidquid dicere voluisset, mirâ facilitate, & ornatu suis Audi-
toribus potuit persuadere. Commendabat in eo d. cendi peritia natu-
ram, ut facillè persuadendo alliceret, quoscunque sermonis dulcedine
voluisset. In corrigendis verò delinquentibus, etsi aliquantulum vide-
batur severus, mirâ tamen prudentiâ, & discretione urebatur, tantâque
sagacitate mores animorum discernere, & curare noverat, quantâ nul-
lus Medicorum ægrotudines corporum, vel intelligere, vel sanare potuis-
set: quamvis enim peccantes durè sicut oportebat, argueret, mel tamen
pietatis nulli unquam subtraxit; sed ita sermones suos temperando com-
municavit, ut nulli unquam justæ murmurationis causam dederit. Non te
exhibuit in emendatione delinquentium animo turbatum, verba indig-
nationis non protulit, quæ notarent mentem commotam, sed paternæ pie-
tatis normam ubique tenuit, & conscientias fratrum exulcerando non
turbavit. Maximâ in Deum charitate fervebat, pro cuius amore omnia
hujus mundi voluptates nutrientia blandimenta contemnens deiecit,
& quidquid contigisset adversi, fortiter ubique toleravit. Omnia, quæ di-
vini noverat mandatis contraria, semper fugiens abhorruit, & quidquid
Domino placere intellexerat, omni quo potuit annu studiofissimè ad-
implevit. Vitæ suæ directorium Regulam S. P. N. Benedicti constituit,
à cuius tramite nec in minimo declinavit. Deum suum purâ mente, &
integro corde amavit super omnia, in cuius meditatione conscientiam
suam cunctis operibus bonis omni tempore cum summa devotione de-
coravit.

coravit. Corpus suum in memoriam Dominicæ Passionis durâ sâris castigatione maceravit, jejunijs, vigilijs, orationibus & continuis penè laboribus manuum accommodans studium, exponens Deo semetipsum vivens holocaustum. Compunctionis gratia nunquam ei defuit, sed quoties aut Imaginem crucifixi vidit, aut Christi nomen audivit, totus resolutus in lacrymas fletum cohibere non potuit. Inter loquendum sæpe compunctus in lacrymas consuevit prorumpere, & præ magnitudine devotionis, quasi violenter impulsus interruptis vocibus clamare. In amictu nec pretiosus fuit, nec superfluous, sed in omni vilitate & extremitate secundum Regulam contentus, quasi ultimus omnium fratrum abjectus & humilis incessit. Nunquam in mensa singularis in cibo vel potu extitit, nunquam à communi fratrum consuetudine recessit, sed quoties sibi aliquid singulariter fuisset appositum, alicui ex Monachis infirmo aut debili ejus mox fuit jussione condonatum. Omnem singularitatis notam exteriori apparatu fugiendam Monacho docuit: quam tamen in interiore conversatione laudabiliter admisit. In compunctione liquidem cordis, in devotione mentis, & in fervore divini amoris laudabiliter multum singularis extitisse legitur: quippe qui se quotidie cum lacrymis & orationibus Domino Deo in ara cordis hostiam vivam obtulit, & mentem in meditatione Dominicæ passionis amaricavit. In quotidiana conversatione fratrum jucundum se exhibuit, non dissolutum: maturum quoque non turbulentum: patrem non Dominum: subditos sibi omnes miro charitatis dilexit affectu, causisque omnium & necessitates singulorum, non secus ac animam suam dilcernens diligentissime procurabat. Nullus ad eum fratrum suorum gratiâ consolationis unquam tristis accessit, qui non dulcedine verborum ejus lætus & consolatus abierit: Spiritus etenim Dei sanctus loquebatur in eo, per quem omnē diaboli colligationem & melancholiam novit dissolvere. Summa in pauperes clementiæ fuit & maximæ pietatis, quippe qui egenos, infirmos & debiles paterno semper fovebat affectu, quibus omnia necessaria hujus vitæ pro viribus hilariter administrare consuevit. Multa in pauperes & hospites largâ manu distribuit, & nihilominus Domino benedicente fratrum suorum curam habens nunquam eorum necessitatibus aliquid subtraxit. Multoties se proprijs indumentis spoliatus pauperes vestivit: subtrahâque ori suo cibaria indigentibus ministravit. Magnam fiduciam in Dominum Jesum semper habuit, seque talem in observantia mandatorum ejus exhibere studuit, quod nunquam ab eo derelictus fuit. Tunc etenim rectè in Domini pietatem confidimus, quando mandatis ejus humiliter obediunt, fervorem charitatis nostræ in eum sanctis operibus in omni mentis puritate demonstramus.

Conversatio
non a-
turus cati-
tit.

In paupe-
res m'leri
cordillu-
mus.

Quâdam die cum fratres, quibus administrationem rei familiaris commiserat, magnâ & inevitabili necessitate constricti, quinque argenti libras in communem rei domesticæ utilitatem vertendas à pio Pastore nullum eâ vice obulum habente satis importunè exigerent, non habens unde petitioni eorum satisfaceret, consolari moerentes cœpit verbis Dominicæ promissionis, dicens: *De misericordia Domini nunquam esse desperandum.* Sed illi nimîâ necessitate compressi verba consolationis non advertunt; surgens ergo de medio illorum Abbas, Dominum pro in-

Oratione
bus neces-
sitate re-
levavit.

stanti

Eius fama
plures con-
vertit.

Multis in
vita mira-
culis cla-
ruit.

Pauperes
tempore
famis cu-
ravit.

stanti necessitate deprecaturus foras egreditur, cui mox quidam ignotus occurrens, quinque libras argenti ad manus porrigens illico disparuit. Denique cum ejus fama sanctissimæ conversationis per totam Germaniā se longè lateque diffunderet, multi ad eum successu temporis viri Nobiles ac divites, docti quoque ac magnæ secundum sæculi æstimationem dignitatis passim ad eum conperunt confluere, & sub ejus se magisterio pro Christi amore Monasticis legibus humiliter subjugare. Ex his plures plura condonavērunt Monasterio de rebus, quas hæreditario jure in sæculo possederant, quæ in communem fratrum utilitatem conversæ sunt, sicut hodie quoque adhuc videtur. Neminem hic sanctus ab ingressu monasticæ religionis repulit, sed omnes Domino servire volentes sine discretionē personarum indifferenter admisit, non paupertatem attēdit, nec imperitiā vel simplicitatem cuiusquam consideravit, sed omnes ad obsequium Creatoris venientes nobiles & ignobiles, divites & pauperes, doctos & indoctos, sine generis vel gentis discrimine libens pariter suscepit. Et quia Domino servire in vera cordis puritate studuit, magnam circa eum gratiam suam Deus Creator omnium ostendit. Nam quod verus Dei cultor fuerit, miraculorum crebra exhibitio demonstra- vit. Claudum duobus se baculis sustentantem in ponte circa Monasterium S. Aurelij obvium habuit, quem orationibus ad Deum fuis mox in toto corpore sanavit. Denique in nemore cum fratribus suis non procul à Monasterio quippiam manibus laborans, convenientem hominum non parvam multitudinem ex paucis panibus exemplo Dominico satiavit. Gebhardi Monachi sancti viri, postea in Abbacia successoris, toto corpore miserabiliter contracti doloribus compatiens, dextri sanitatem brachij, quo se in edendo juvare potuisset, à Domino precibus impetravit. Appositum sibi piscem ex furto conquisitum manducare noluit, coquos de furto graviter reprehendit, cum reatum hunc eorum non ex homine, sed per spiritum cognovisset. Vas quoque per negligentiam ministrorum fuso in terram vino penitus vacuum, solo jussu, & ut ita dicam, ipso nesciente præter intentionem optimo rursus vino plenum subito reperit, quod totum pauperibus Christi ad bibendum distribui præcepit. Exemplo summi Pastoris Jesu Christi de misericordia Dei securus fratrem totâ die in piscando frustra laborantem ad Monasteriumque jam ex fatigatione reversum, denuo exire, ac rete in capturam sub Christi nomine confidenter laxare præcipit, qui Præceptori obediens magnæ quantitatis octo lucios primo tractu cepit. Continuo vir sanctus pauperes invitavit ad prandium, cum quibus donum sumeret divinitus collatum. Cum quodam tempore famis secundum consuetudinem suam pauperes largâ manu reficeret, & exhausta jam frumentis promptuaria prorsus apparerent vacua, cæteris officialibus mœrore confectis, servus Christi Wilhelmus pietatis opera nequaquam intermisit, sed egenis ministrare cibum, quamdiu remaneret vel unum granum firmâ intentione constituit. Et ecce illo nocturno tempore in orationibus pro necessitate pauperum deprecante, Dominus benedictionem suam manifestè contulit, & subito in consuetoque miraculo frumentis promptuaria omnia adimplevit; nam Domus frumentaria, quæ vespere diligenter revisa per fratres vacua reperta fuerat, manè frumentis plena apparebat. Multa & alia per illum

illum omnipotens Deus miracula operari dignatus est, quæ nos isthæc brevitate gratiâ intermitimus: quoniam plura de eo conscripta esse in libro sanctiss. conversationis ejus scimus. Omnium etenim miraculorum ejus maximum credimus, quod in medio nationis prave vir optimus emicuit: & in tam periculoso tempore discordiarum inter Ecclesiam & regnum immaculato calle per justitiæ semitas transivit. In eamque turbatione, quam Henricus Rex IV. contra Gregorium Papam vir. & universalem suscitavit Ecclesiam, sanctus iste Wilhelmus Dei famulus nunquam induci potuit, ut schismaticis Ecclesiam Domini conturbantibus vel consentiret in modico, vel communicaret. Neque partes Romani Pontificis contra excommunicatum Regem sequi & defendere solum studuit, sed etiam quoscunque potuit, verbo & exemplo publicè & occultè ad obedientiam sanctæ Sedis revocavit. Et licet propterea multas persecutiones à fautoribus Henrici Regis sustinuerit, firmus tamen, & constans in suo proposito usque ad mortem perduravit. Hic est Wilhelmus Abbas sanctissimus Christi famulus, qui Ordinem D. P. nostri Benedicti suo tempore penè collapsum in Germania & deformatum insolentiâ Monachorum, instaurare & reformare studuit, & plusquàm centum Monasteria tam perfecte, quàm suos ad pristinam regularis disciplinæ observantiam revocavit. Exceptâ reformatione & Congregatione duntaxat Cluniacensium, quæ numero Monasteriorum excellit, nulla hæcenus in Ordine nostro reformatio extitit, quæ numero vel Cœnobiorum vel notabilium personarum Hirsaugensium instauratori comparari possit. Sed neque novissima ista nostra, quam à loco sui exordij Bursfeldensem nuncupamus, Hirsaugensium instauratori comparari ad numerum poterit; quoniam illa plusquàm centum sub se Monasteria virorum habuit: ista verò necdum octoginta comprehendit. Denique Bursfeldensis novissima reformatio etsi bona sit ac sancta, nullum tamen Cœnobium uspiam novum condidit. Wilhelmus autem Hirsaugensium ter quaterque sanctissimus Abbas octo nostri Ordinis Monachorum Cœnobia in diversis provincijs, tam per se propria in persona, quàm per suos discipulos fundavit. Quibus & Monachos & Rectores eorundem contulit, quos in observantia regulari perfectos esse novit.

Monaster,
plusquàm
centum re-
formavit.

Octo Mon.
nova con-
struxit.

Primum suæ foundationis insigne Monasterium SS. Petri & Pauli Apostolorum in Hirsaugia extitit, quod ex fundamentis novum construxit; multiplicatis etenim Monachis sub ejus regimine apud S. Aurelium, cum videret angustiam loci multitudinē Deo servientium non posse capere, de foundatione amplioris Monasterij cœpit cogitare. Locus igitur ab alia parte fluvij Nagalthæ in opposito S. Aurelij ad propositum satis videbatur idoneus, & pro sui dispositione & situ non solum utilis, sed etiam amarus. Ibi ergo Monasterium adificare incipiens, statuit, quod ante mortem suam Domino adjuvante feliciter consummavit.

Secundum verò Cœnobium in Richenbach construxit in honorem sanctissimi Papæ Gregorij anno regiminis sui quattodecimo, quem admodum suo loco inferius Domino largiente clarius dicemus. In eo Monasterio fratres ex Hirsaugia posuit, quibus sub Prioratus nomine quendam Ernestum hominem religiosissimum præfecit. Et hic prioratus

Gg

Richen-

Richenbach uſque in præſentem diem Abbati Hirſaugienſis Monaſterij eſt ſine medio ſubjectus.

Abbatia S.
Georgij in
Nigr. Silv.

Tertium Monaſterium de novo conſtruxit S. Georgij Martyris in Nigra Sylva Conſtantiensis Diœceſis, in quo fratres de ſuo conventu optimè inſtitutos poſuit. Quibus præfecit Abbatem nomine Henricum, virum probatæ religionis, qui verbo & exemplo ſubditos ſuos ad amorem Dei convertit, omniumque mundanorum contemptum eis in conſervatione indixit.

Quartum verò Cœnobium ſub honore S. Martini Præſulis quondam Turonenſium in Bavaria novum à fundamentis condidit, in quo Monachos & Abbatem de conventu S. Aurelij viros certè optimos, & in obſervatiâ regularis diſciplinæ longotempore probatiſſimos collocavit.

Abbatia S.
Petri in Erpfordia.

Quintum fundavit in Thuringia in oppido Erpfurdenſi in honorem S. Petri Apoſtolorum Principis in monte ipſius urbis occidentali magnifico opere, conſtruens Ecclēſiā juxta formam & diſpoſitionem majoris Ecclēſiæ Hirſaugienſis, Monachos illuc de ſuo conventu doctos & religioſiſſimos poſuit. Sed Monaſterij eorum Giſelbertus ex Monacho Hirſaugienſis Cœnobij tunc Abbati in Reinhartzborn, quouſque mitteret eis Abbatem idoneum, commendavit. Nec me fugit opinio Monachorum dictum Cœnobium S. Petri Erpfordienſe his noſtris temporibus inhabitantium, qui magnum Dagobertum Regem Francorum ejus fundatorem ab initio fuiſſe gloriantur, quod falſum multiplici ratione oſtendimus.

Quod Dagobertus non ſit fundator ejus.

Prima Ratio manifeſtat Dagobertum Regem hujus Monaſterij fundatorem non fuiſſe, propterea quòd ejus tempore Thuringi necdum fuerant Chriſtiani. Quis autem in medio paganorum infidelium Cœnobium Monachorum conſtrueret? Quod verò Thuringi illo tempore fuerint gentiles, multiplici hiftoriarum teſtimonio manifeſtè probatur.

Secunda Ratio eandem poſitionem noſtram confirmat S. Bonifacius ex Monacho Archiepiſcopus Moguntinus, & poſtea in Friſia Martyr, qui multis annis poſt Dagobertum Regem venerat, Thuringos convertit ad fidem, & primus in ea Provincia Monachos & Montales inſtituit, quocirca Monaſterium illud ante tempora ejus non exiſtit.

Tertiam quoque rationem duabus præſcriptis adjungimus: quoniam quòd præſcriptum Monaſterium S. Petri apud Erpfordiam conſtructum ſit per fratres de Hirſaugia, ex vita S. Wilhelmi prænominati Abbatis & alijs monumentis plurimis facile poſſumus oſtendere. Sed ejus fundatorem exiſtiſſe Dagobertum contradictores noſtri, neque per litteram fundationis ipſius aliquam, neque monumentis authenticis poterunt ullatenus probare. Niſi figmentis interea novis, (ut pleroſque feciſſe conſtat, qui ut fundationem Dagoberti ſecurè mentirentur, novis arte compoſitis, legitimas fundationum ſuarum litteras ignibus tradiderunt) ſtulti ſe pergant loquacitate defendere; quod neminem minus decet, quàm viros clauſtrales, qui fundatoribus ſuis non debent eſſe ingrati.

Abbat. Dupl. Aquæ.

Sextum verò Monaſterium ſanctiſſimus Abbas Wilhelmus fundavit ad Duplicem aquam in honore beatiffimæ Dei genitricis & Virginis Mariæ, in quo Monachos ſimiliter de ſuo Conventu poſuit, quibus Nothgerum valde venerabilem Monachum in Abbatem conſtituit: qui coruſum

sum sibi gregem verbo & exemplo strenuè omni tempore gubernavit. Septimum autem Ordinis nostri Monasterium S. Wilhelmus Hirsaugienſium duodecim Abbas de novo construxit in villa quadam Wielheim dicta, in quo similiter Fratres religiosissimæ conuersionis ad seruiendum Domino secundum Regulam D. P. N. Benedicti collocavit, quod postea in montem S. Petri Principis Apostolor. translatus fuit.

Octavum quoque Monasterium in Ducatu Carinthiorum construxit, quod Lauen dicitur, cui & Monachos probatæ religionis contulit, & Abbatem similiter ex suis nomine Wez. lonem virum doctum, & pro virâ meritis venerabilem, ac multis clarum virtutibus præfecit. De quo Monasterio Lavenſi & aliâ plura in eadem provincia postemanârunt.

Plura denique in Germania Ordinis nostri Monasteria nimis vetustate penè collapsa sanctus iste Wilhelmus in pristinum restituit decorem pulchritudinis: reformans non solum ædificia parietum, sed etiam domos, id est, conscientias Monachorum; nonnulla etiam ab alijs inchoata Monasteria & necdum perfectâ per se & fratres suos consummavit. Monachos quoque & Abbates multos de suo Monasterio Hirsaugienſi ad diversâ Cœnob. a reformatâ per eum destinavit, de quibus anno ejus decimo quarto, quantum ad memoriâ nostrâ pervenerunt, latius dicemus.

Erat autem S. Abbas iste Wilhelmus vir multarum virtutum, & magnæ apud omnes bonos Christianos æstimationis; qui cum simplicitate columbina prudentiam serpentis possidebat, ob quod pastorem se fratrum suorum, & in spiritalibus idoneum, & in temporalibus utilem omni tempore noverat exhibere. Lucrifaciendi animas gratiam à Domino singularem accipere promeruit, cujus operatione multos & penè innumerabiles ad Christi obsequium in Monasterium convertit. Nec solum fratres Domino servientes numero plures habuit, sed etiam suis meritis cooperante Domino substantiam rei familiaris temporalem ex oblationibus fidelium brevi tempore in multis valde augmentavit. Centum quinquaginta Monachos in Cœnobio Hirsaugienſi semper habuit, & quoties pro reformatione quolibet ad alia Monasteria hinc inde rogatus miserat, alios in eorum locum de sæculo noviter convertos statim colligebat. Ita quod ex eo tempore, quo semel quinquaginta & centum in Cœnobio suo habere Monachos cœperat, numerum eorum quot die instaurando pauciores non habebat. Hi semper erant divinis laudibus dedicati, & orationi, meditationi ac lectioni sanctarum scripturarum jugiter intenti. Illi qui ad contemplationem cœlestium minus videbantur idonei, necessarijs depurabantur laboribus manuum, ut nullum tempus inter eos transiret otiosum. Sciens autem S. Pater experienciâ laudabiliter doctus, necessariam mentis pabulum divinarum esse lectionem scripturarum, duodecim è Monachis suis scriptores optimos instituit, quibus ut divinæ auctoritatis libros, & SS. Patrum tractatus rescriberent, demandavit. Erant præter hos & alij scriptores sine certo numero, qui pari diligentia scribendis voluminibus operam impendebant. Et his omnibus præerat Monachus unus in omni genere scientiarum doctissimus, qui unicuique rescribendum opus aliquod bonum injungeret, mendacque negligentius scribentium emendaret.

Multa fratres per temporis cursum rescripsere volumina, quorum
G g 2 tamen

Alij Monasteria plura instauravit.

Monachos instituit singulos.

Scriptoribus Monasterii.

Converſi
plures.

tamen pars minima in hoc Hirſaugienſi Monaſterio remanſit. Sanctus etenim pater, qui lucrum & utilitatem animarum cunctis mundi rebus ſemper præpoſuit, quoties fratres pro reformatione ad alia Monaſteria deſtinavit, libros & quæcunque eis videbantur neceſſaria, libens & ſpontaneâ voluntate dedit. Quia verò numerus Monaſteriorum ab eo reformatorum magnus exiit, ex copia multitudine librorum, quos reſcribi fecerat, pars minor in Hirſaugia remanſit. O virum per omnia laudabilem, qui animas Chriſti ſanguine redemptas commodis tranſeuntis lucrari præpoſuit, & aliorum utilitati conſulens, mundi pericuras divitias minime quaſivit! profeſſo iſta virtus paucorum eſt, ut Abbates propria Monaſteria ſuis denudent, vel ornatus, vel codicibus, & inopia ſubveniant aliorum. Supra memoratum numerum centum & quinquaginta Monachorum habebat & alios fratres barbaros, quàm plurimos extra ordinem Clericorum: quos alio nomine converſos appellamus: qui laboribus manuum inſiſtentes, temporalium curam ſecundum præcepta ſeniorum agerent: & Monachis contemplationi deditis, huius vitæ neceſſaria providerent. Inter quos fuerunt omnium artium Mechanicarum, quarum uſus in Monaſterio videbatur neceſſarius, peritiſſimi operatores: qui omnes totius Cœnobij ſtructuræ ſuis manibus ſummâ diligentia conſummaverunt. Erant enim fabri lignarii & ferrarii, latroni quoque & mura-tores optimi: qui Monaſterium ſimul & Eccleſiæ (ut in ſculptura turrium hodie cernitur) totius ædificium pulchrâ diſpoſitione conſtruxerunt.

Conſtitu-
tiones
Converſo-
rum.

Vetiarii quoque, coriarii, calcearii, & quidquid artificij ad uſum clauſtralium requiritur: non ſæculares, non mercenarii, non ſervitores con-
ducti, ſed converſi vel Monachi barbati fuiſſe omnes memorantur. Hunc verò converſorum ordinem S. ipſe Wilhelmus Abbas in Germania primus inſtituit: quorum laboribus adjuvus tot Monaſteria fundavit, & omnes Monachorum neceſſitates laudabiliter adimplevit. His vir Dei ſtatuta ſanctæ Regulæ conformia tradidit, quibus eorum mentes conti-
nuâ informatione ad contemptum mundi & amorem cœleſtium inflam-
mavit. Quorum hæc inſtitutionis ſumma fuit. Ad nocturnas vigilas omnes qui ſunt in Monaſterio cum ſumma feſtinatione ac reverentia in Eccleſia conveniunt: orationes ſuas devotiſſimè perſolvunt: Silentium omnes ſtriſtiſſimè cultodiunt; verum quia laboribus manuum diurnis fatigantur converſi, ne ſupra vires graventur prolixitate vigiliarum, breviter eis matutinæ cantabatur, quibus completis licebat ad ſtratam redire volentibus, aut ſi maluiſſent in Eccleſia remanere, donec in choro nocturni complerentur à Monachis, poſtea repaſarent: manè ſingulis diebus miſſam audiebant; quâ finita conveniebant ad capitulū culpæ, ubi ſi quis ſe in aliquo deliquiſſe cognoverat, veniam poſtulans culpâ in medium proclamabat. Dein, qui volebat, confeſſatur peccata ſua magiſtro, quò ſerventiùs in Dei amore totum peragerent diem. Poſt hæc quiſque ad opus ſibi pergebat injunctum: & cùm hora inſtabat veſcendi, omnes ad unum conveniebant reſectorium, extra quod nulli penitus licebat ſumere cibum.

Manibus
laborabāt.

In labore manuum quotidiano omnes erant diligentiffimi, non ſecus operantes, quàm ſi totum enutrire conventum ſinguli ſuis laboribus tenerentur. Habebant enim ſinguli, vel in Monaſterio, vel extra pro-
com-

communi Fratrum utilitate certa sibi commissa officia, quæ tam fideliter tamque diligenter & honestè peragebant, ac si ex ore Omnipotentis Dei præcepta eis fuissent. Regulam in omnibus sequebantur magistrum, à qua nemo recessit impune. Festis autem diebus usque ad finem nocturnarum laudum omnes in Choro permanebant. Quibus finitis, orationibus, & confessionibus peccatorum vacabant in privato. Conversis Magister ex Monachis præerat unus, non quilibet, sed optimus aliquis omnium, quem & eruditio scripturarum in prædicando uilem, & vitæ meritum in persuadendo faceret efficacem. Qui quidem Magister barbarorum Dominicis & festis diebus manè semel post Primas, & meridiè post prandium, vel Nonas iterum sermonem de vulgari observantia, in præsentia Conversorum facere omni tempore consuevit. Inlicitum etiam viri Dei Wilhelmus exemplo Cluniacensium consuetudinem oblato-
rum, quos manere in pristino habitu sacræ constitutione permittit: quorum ministerio in multis uti rationabiliter consuevit, in his maxime, quæ in medio sæcularium, quò barbato mittere vel Monachos non licebat peragenda videbantur. Quorum officium erat pro structuris, & alijs necessarijs ligna in Monasterium simul ac lapides adducere: calcem decoquere, aquam & arenam de fluvio portare: cæmentum pro muratoribus facere, & necessaria quæque constructibus ministrare. Illi etiam in hospitali serviebant pauperibus & infirmis, & quidquid operis necessarijs fuisset injunctum, hilariter adimplebant. Magistrum similiter ex Monachis habebant proprium, & reficiendi locum à Monachis & Conversis omni tempore separatim, ita ut suo ordine in silentio ad laborandum præcederent, & Monachos non inquietarent.

Vigilias
convale-
bant.

Oblatorum
consuetu-
do.

Numerus oblato-
rum magnus fuit, nec minor quinquaginta viro-
rum, Barbatum autem sexaginta, quorum supplicatione, dum Monachi, ut diximus, centum & L. connumerati fuerunt, summa Deo in Hirsaugien-
sium Monasterio servientium ducentorum & sexaginta hominum sub regimine sanctissimi Abbatis Wilhelmi communiter fuisse memoratur. Summam in Deum charitate fervebant, magnâ vicissitudine fraternæ dilectionis se mutuò prosequabantur; ut acies merito castrorum ordinata Creatori humanæ salutis grata esset, multumque acceptabilis. adversarjjs autem formidanda. Nulla inter eos perniciosâ turbatio fuit, nulla mentis cujuscunque displicentia fraternæ pacis & concordie tranquillitatem ullo unquam tempore, quàm diu sanctus Wilhelmus fuit in humanis, dissipavit. In communi omnes sine periculo vivebant: abdicationem omnis proprietatis cujuscunque rei parvæ simul & magnæ diligenter ac strictissimè usque adeo servantes, ut nemo inter eos fuerit unquam, qui suum aliquid vel dixerit vel habuerit. Ad obedientiam omnes promptissimi, & ab omni murmurationis cavillatione alieni: quidquid alicui fuisset à seniore quoquam mandatum, statim cum magna cordis alacritate perducebatur ad effectum. Nemo inter eos erat, qui senioribus contradiceret: nemo qui vel tenuiter murmuraret. Inter quos non solum contentiones nullæ fuerunt aut jurgia; sed nec verbum provocans risum, vel otiosum, multò minus scurrile vel turpe in tanta virorum multitudine unquam fuit prolatum; nam quorum conscientie mundæ fuerunt & puræ, locutiones nec inutiles poterant esse nec lascivæ. Silentium, quod est

Ducenti &
60. boni L.
nec in Hirs-
saugia.

Gg 3

pacis.

pacis, & monaſticæ tranquillitatis comes. omni tempore diligentiffimè conſervabant: uſque adeò. quòd in tanta multitudine hominum præter ſonitum inſtrumentorū artificum laborantium, nulla vox in toto monaſterio extra tempus divinorum ab ingredientibus unquam potuit audiri. Omnes in viam dirigendi præmiſſâ conſeſſione ſacramentali prius corpus Domini communicabant: provoluntique genibus in terram ſe precibus omnium devotiſſimè commendabant.

Converſi ſingulis quatuordecim diebus in Dominica, ſimiliter & in omnibus feſtis majoribus conſeſſi, & conſecti ad Communionem Domini Corporis accedebant. Ad Completorium quotidie omnes unà cum Monachis in Eccleſia conveniebant. quo finito cum ſilentio, & maturitate ſinguli ad cellas ſuas euntes, & præmiſſis recollectionibus conſuetis ad quietem corpora locabant. In omnibus denique exercitijs ſpiritualibus, quæ hominem clauſtralem perficiunt, & ad cœleſtis patriæ deſiderium accendunt, omnes Monachi & Converſi Domino Deo in hoc Hirſaugienſi Cœnobio ſub regimine divi Patris Wilhelmi eodem tempore militantes, tam ſtudioſè, tam humiliter & devotè, mores ſuos & vitam inſtituebant, ut nullus Chriſti verus amator ſpiritum in eis dubitare potuiſſet habitare divinum, utpote qui tempore quidem poſteriores, vitæ autem merito, & obſervantiæ regularis diſciplinæ antiquis Monachis ſanctiſſimis rectè videbantur comparandi. O quàm pulchrum & jucundum fuit illo tempore converſationi tot ſervorum Dei intereſſe, qui ſpiritu quidem unanimis, & voluntatum paritate in divino ſemper amore concordēs, in domino Dei ambulabant cum conſenſu; qui carne tantum in terra poſiti, mente ac deſiderio jam converſabantur cum Deo in atrijs cœli: ſed jam nunc ad continuationem hiſtoriæ aliquantulum revertamur, ſuis loco & tempore reliqua dicturi per ordinem, quæ de ſancto Patre ſunt ſcribenda.

M. LXXI.

Eccleſia S.
Aurelij nova
conſec-
cratur.

Anno Wilhelmi Abbatis II. Indiſtione Romanorum ix. pridie notarum Septembrium. Eccleſia ſancti Aurelij per Comitum Adalbertum ante annos decem inchoata, ſicut diximus, & cooperatione Monachorum tandem conſummata, ad inſtaſtiam ipſius Fundatoris, & D. Abbatis in honorem ſancti Petri Apoſtolorum Principis, & Aurelij Præſulis de novo conſecrata eſt per Episcopum Nemetenfem, loci Ordinarium, adhibitis ſolemnitatibus ad hoc debitis & conſuetis.

Otto Ba-
varia am-
pliſſi-
ſſi Duc-
tum.

Eodem anno Heinricus Rex IV. Ottonem Bavarie ducem propter conſpirationis in ſe notam depoſuit, quæ res magnum in regno diſturbium generavit. Hic etenim Saxo genere, ut ſupra dictum eſt, vir ampliffimæ nobilitatis, prudentiæ, & in rebus bellicis paucis comparandus, in tanta apud univerſos Primates excellentia habebatur, ut Rex, qui jam Saxonibus omnino ſuſpectus, & inſenſus erat, ipſum contra ſe in regni faſtigium elevari poſſe formidaret. Hinc perverſitatis materiam arripens quidam Eginus mediocri loco natus, rebus admodum tenuis, audaciæ tamen & nequitia ſatis diffamatus, patrocinantibus ſibi quibuſdam Heinrici Regis fidelibus curiam irrepiſit, & Ottonem ducem magnum, à quo notus non erat, ſecum de Regis nece habuiſſe tractatum commentatus eſt: ſeipſum quoque, ut mos eſt, poteſtati regie vadem obtulit, quo- uſque Monomachia duello cum Duce conſtigens vera comprobaret, quæ

detu-

detulit. Quid multa, placitis, seu colloquijs regalibus altero Moguntiae, altero Goslariae conditis Otto cum Eginone, utpote dux cum latrone, Princeps cum ignobili congressu contempsit. Cujus nec innocentia Principes laetit, nec Eginonis malitia diu hominibus incognita permansit, sic ducatum Bavariae ut Majestatis reus Otto nobilis amisit. Ottone autem de Bavaria pulso, Welfo quidam illustris, acer & bellicosus, natione Suevus ducatum ejus de manu regis Heinrici accepit, qui seminarium discordiae principalis causa fuit multorum in regno malorum, seditionum, praedarum & incendiorum, subversionum quoque & destructionum villarum, urbium & munitionum.

Welfo fuit
Dux Bava-
rorum.

Anno etiam praenotato Meginwardus Abbas in Hildensheim civitate Saxoniae Abbatiam insignem S. Marci Augustinensem prope Constantiam de manu Regis Heinrici ejus nominis IV. suscepit. parafacto sibi, ut fertur, in eam aditu, largitione multarum pecuniarum. Nam his temporibus, quibus idem Henricus Rex IV. Romanorum praefuit imperio, simoniace haereticis pravitatis nimium praevaluit, in tantum, ut Episcopatus, Abbatiae, praepositurae, prioratus ac reliquae dignitates Ecclesiasticae non dignis per electionem, sed indignis & nequaquam idoneis prolargitione pecuniarum ab eo conferrentur; ex quibus multa in Germania secuta sunt mala, quoniam pro his & alijs similibus Rex à Romanis Pontificibus saepe admonitus, posteaquam emendare contempsit, excommunicatus est, ut suo loco dicitur.

Episcopus
& Abbatia
venduntur.

Eodem anno Romanus Pontifex Alexander Papa secundus Petrum Damiani virum doctissimum, ex Monacho quondam Episcopum Orlensensem, & sacrosanctae Romanae Ecclesiae Cardinalem, tunc vero pro Christi amore, ut supra diximus anno Monasterij vacantis VII. resignatum, & Monachum solitarium, ad Regem Henricum, & principes legatum misit in Germaniam, qui oppido Franckenfurt quatuor à Moguntia miliaribus distante coram Rege Henrico, & principibus regni legationis suae munus implevit. Quo rite peracto, Romam, ac inde ad Eremitorium suum est reversus, Domino continuè servituti suae impendens obsequium.

Petrus Da-
miani Le-
gitus in
Germaniam
missus.

Anno etiam memorato obiit Adelbero ex Monacho S. Galli in Suevia Episcopus Wormatiensis, frater Friderici de Rheinfelden ducis Suevorum, de quo supra diximus, anno vacantis Monasterij LXIII. propria, ut ferunt, crassitudine praefocatus. Huic Adelbertus in Pontificatu dictae Wormatiensis Ecclesiae successit, qui contra Henricum Regem cum Saxonibus consentiens, tandem ab eo de sede sua pulsus est.

Adelbero
ex Monach.
S. Galli Ep.
Wormati.

MLXXXII.

Anno Wilhelmi Abbatis tertio, moritur Joannes Gualbertus patriā Florentinus, Monachus & institutor ordinis Vallisumbrosae devotissimus, qui multis & in vita & post mortem miraculis claruit: quem Greg. Papa VII. non diu postea in catalogum Sanctorum Confessorum Domini adscribi & venerari mandavit. Hic miraculose compunctus, ex milite factus est Monachus Eremita, & in ea Appennini montis parte, Umbrosa vallis dicta, Eremitorium sibi constituit, in quo Domino Deo solitarius militavit sub regula S. P. N. Benedicti. Ad quem postea cum plures devotionis gratia viri confluerent, Monasterium in eadem valle ejusdem D. P. N. Benedicti inchoavit, à quo postea multa Cœnobita nomen & originem

Ordo Val-
lis umbro-
sae instituitur.

ginem traxerunt. Quæ quidem sancta religio habitum portat grisei coloris, regulam verò sancti proficitur Benedicti, in qua deinceps multi viri sanctissimi claruerunt; de qua etiam plures ad diuersarum Ecclesiarum regimen diuersis temporibus leguntur assumpti.

Abbas or-
dines mul-
tiplicauit.

Ab hinc Ordines siue religiones claustralium in Ecclesia Latinorum coeperunt multiplicari: cum antea apud Græcos Basilium, apud Latinos verò Benedictus Monachorum soli principes haberentur & essent; unde quoties antehac nomen Monachi posuimus, de Græcis Basilium, de Latinis verò principem & regulatorem eiusdem intellige Benedictum. Nam ante religionis prænominatæ principium omnes Monachi occidentales, in Italia, Germania, Hispania, Gallia, Anglia, & cæteris provinciis ac in ulis & regnis illis adjacentibus Domino sub Benedicti regula militabant.

Corpus
Maximiani
Trevirani.

Anno prænotato Treviris in Ecclesia S. Paulini extra Mœnia civitatis in crypta subterranea inventum est corpus eisdem S. Pontificis, qui olim in Phrygiâ, ubi exulaverat ab Hæreticis præscriptus, reportatum, at per S. Felicem Iustin Archiepi copatu Treviro, um Successorem, fundati prius in eadem Ecclesia, ibidem fuerat sepultum. Postea verò tempore Nortmannorum Germaniam, & Galliam crudeliter vastantium, in eadem Ecclesia corpus à fidelibus in crypta fuit absconditum, & os speluncæ rōtiter obstructum. Civitate Trevirorum per eosdem Nortmannos tandem incensâ & destructâ, manserunt ossa Divi Præfatis Paulini in eodem loco per multos annos, donec anno præscripto fuerunt inventa: fuerunt & alia antea in eadem crypta corpora in eadem crypta eodem tempore reposita. Nam ad dexteram S. Paulini catenis ferreis in ipsa recludine suspensi corpus jacet S. Palmatij Confessus & Patritij Trevirorum: ad sinistram verò corpus S. Tiri unius de principibus Thebæ Legionis, qui cum multis Thebærum in eadem urbe olim à Ricciovaro pro fide Christiani Martyrium pertulit. Ad caput verò septem fenatores eiusdem civitatis Trevirorum inventi sunt: videlicet Mixentius, Constantius, Crescens, Iulianus ac tres fratres, Leander, Alexander, & Socher, qui similiter cum Thebæis à Ricciovaro martyrizati olim temporibus Maximiani Cæsaris in eadem urbe fuerunt: ad pedes Hermida, Papyrius, Constantius, & Iovinianus Martyres inventi sunt, & alij plures, quorum nomina ignoramus. Sanctus autem Paulinus Trevirorum Archiepiscopus, in Phrygiâ exilio ab Arrianis Hæreticis damnatus ibidem obiit anno Domini cccxi.

Saxones &
alii compi-
mentum Re-
gem.

Anno Wilhelmi Abbatis prænotato Rex Henricus Ottonem Duces Bavarie, quem priori anno deposuerat, ut quæque per ecurus, quam plures ejus munitiones destruxit, prædâ vastat, & ut verè reipublicæ hostem eum omnino delere pertractat. E contra ille militibus electissimis, ipse quoque manu fortissimus, & animo insignis effertus, qui congregari regi exercitui non potuit, nunc prædâ nunc flammis, nunc etiam ferro, quæque se fortuna obtulit, suas injurias ulcisci pergit. Ipse etiam mediantibus Saxones conspirationem contra Regem Henricum aperte faciunt, eumque in multis horrendis, inauditisque apud Sedem Apostolicam criminibus accusantes, multorum ab eo animos averterunt; locos etiam conspirationis litteris & nuntiis, quoscunque potuerunt, suis

sibi conciliare non tardantes, paulatim ab eo plures retraxerunt Germaniæ Principes; oppida ab ejus fidelitate avertentes, & multas Imperij Civitates. Nam primo Sigefridum ex Abbate, ut diximus Fuldenfis Cœnobij, Archiepiscopum Moguntinum, Adelberonem Episcopum Herbipolensem, Gebhardum Salzburgensem, & Adelberum Wormatiensem, aliisque plures Episcopos, & per ipsos etiam Romanum Pontificem Alexandrum II. à fidelitate Regis avertentes, sibi fautores efficiunt. Quid. in quoque summæ sanctitatis virum D. Annonem Archiepiscopum Coloniensem hujus conspirationis participem infimularunt. Horum insidis Rex territus, Saxoniam relictâ in alias regni partes se contulit, vicia tamen de quibus accusatus fuerat, nullatenus emendavit.

Anno etiam præscripto, xvi. die mensis Martij obiit Marquardus Monachus, & Scholasticus Cœnobij S. Burghardi prope Herbipolim civitatem Franciæ orientalis; de cujus ingenio & lucubrationibus dñum est anno Monasterij Hirsaugiensis vacantis XLVII. Cui successit in docendi officio Joannes de monte Norico ejusdem Cœnobij Monachus, vir tam in divinis scripturis doctus, quam in secularibus litteris singulariter eruditus, qui inter alia suæ lucubrationis opuscula scripsit de Origine Francorum, libellum brevem quidem sed non inutilem ad Adelberonem Episcopum Herbipolensem. De moribus & institutione veterum Monachorum lib. I. De Antichristo & consummatione sæculi lib. I. De, ræfenti tunc Schismate lib. I. Cætera quæ scripsit, ad manus nostras non pervenerunt.

Joan. Monach. Hirsaugiensis.

Item anno S. Abbatis Wilhelmi prænotato, Alexander Papa II. moritur, & in Lateranensi Ecclesia sepelitur: post quem Haldebrandus Cluniacensis Monachus & S. R. E. Archidiaconus Cardinalis in Papam communi voto eligitur, & Gregorius VII. nuncupatur, præfuit autem in continuis laboribus, & multis persecutionibus Heinrici Regis IV. annis duodecim, mense uno. diebus 4. Vir certè Deo & cunctis hominibus bonus dilectus, doctus, prudens & sanctus, iudex pauperum, & defensor orphanorum: qui multis in vita sua miraculis claruit, qui viam justitiæ & sanctitatis in veritate custodivit, & nunquam à facie impiorum formidavit. Qui Pontificatu adepto mox Henricum regem admonuit: ne deinceps largitione corruptus, Episcopatus & Ecclesiasticæ beneficia per simoniacam pravitatem alicui committeret. Qui Pontificis monita contemnens, multiplices in eum persecutiones subordinat, à quo tandem excommunicatus, iterumque ab solutus & reconciliatus, denuo inobediens & contemptor fœderis existens, denuo est excommunicatus. Postremo in excommunicatione pertinax. in odium Gregorij sanctissimi Pontificis Guiberum Ravennæ quondam Archiepiscopum, sed ob simoniacam pravitatem ab ipso Gregorio depositum, in Antipapam & Idolum erexit, cui obedientiam cum suis adherentibus Episcopis & alijs præstitit, & multiplicata sunt mala in regno.

Haldebrandus Monachus fit Papa Gregorius VII.

MLXXIII.

Anno S. Wilhelmi Abbatis IV. Einhardo Neomerenfis Ecclesiæ Pontifice mortuo, Heinricus Goslarientis Ecclesiæ Canonicus tantæ dignitati vix per ætatem idoneus successit, non electione cleri & populi, sed concessione potius, ne dicam, intrusione Regis Heinrici ad eam dignitatem

Hh pro-

Saxones
gem perſe-
quantur.

profectus: cui in puerili fuerat ætate familiari adulatione, ut talibus mor-
eſſe conſuevit, aſſentatus.

Eodem anno, Saxones animos in Regem gerentes hoſtiles,
omnes munitiones, quas in Saxonia fecerat, funditus deſtruxerunt. In-
ter quas præcipuum illud caſtrum, quod Hertſburg dicebatur, di-
ruunt, Monafterium & clauſtrum Canonicorum, quod ibi erat, multâ
furentes inſaniâ ſolotenus deiciunt: & quod dictu nefandum, innocen-
tis cujuſdam filij regis ibidem ſepulti oſſa in contumeliam patris de ſepul-
chro extrahunt: & in lutum conculcando diſpergunt: multas quoque
per Saxoniâ munitiones ſibi conſtruunt, in quibus ſe poſſe tutari con-
tra omnes inſultus Regis confidunt.

Heint. Rex
contemnit
amicos.

Hoc ipſo quoque anno Rudolphus Dux Suevorum & Burgundio-
rum, Bertoldus de Zaringen Dux Carinthiæ, & Welfo Dux Baviariæ
cum plerique alijs cum regem ſæpius monuiſſent, ut ſe Romano Ponti-
fici humiliter ſubmitteret, mores ſuos incompoſitos emendaret, pacem
& concordiam cum principibus faceret: juſticiam ſingulis quibuſque mi-
niſtraret, à prauitate ſimoniaca deſiſteret: Eccleſias defenderet, eorumq;
miniſtris honorem debitum exhiberet: & ille non ſolum acquieſcere
optimis eorum conſilijs obtuturus mente contemneret, ſed etiam in mo-
nentes irâ & indignatione permotus, vindictam minaretur, neceſſitate
compulſi tandem ab eo deſiciunt: & reliquis principibus in illum con-
ſpirantibus ſe conjungunt; nec multum abſuit, quin omnes in eum ar-
ma mouiſſent.

Hoc etiam anno Siſtridus Archiepiſc. Moguntinus orationis cauſâ
petrexit ad S. Jacobum in Galiciâ, opportunitatem naſtus ex peſtur-
batione, quam Rex Henricus ſuſcitauerat omnibus cum Eccleſia Ro-
mana bene & rectè ſentientibus. In reuerſione declinavit in Burgun-
diam, ut Monachorum Cluniac. ſanctiſſimam cerneret in Domino con-
uerſationem: veniens itaque Cluniacum, & videns integritatem mona-
ſticæ diſciplinæ, cum eis manere perpetuo ſtatuit: & contempto Pon-
tificatu ſimul, & cunctis mundi negotijs, in Dominica. quæ feſtum ſan-
cti Michaelis Archangeli anno illo præceſſit, denuo vitam profeſſus mo-
naſticam, in conſpectu totius congregationis obedientiam Regularem in
manus Abbatis promiſit, & Monachus conuerſari inter Monachos hu-
millimè cœpit. Sed cum homines mercenarij & corrupti mente Eccleſiam
Moguntinâ pecuniâ comparare tentarent à Rege Henrico. boni viri Mo-
guntinenſes, miſſâ legatione Cluniacû, precibus Abbatem pulſa verunt
humillimis, quatenus eis legitimum Pontificem ſuum remitteret: ne per
ejus quietem ſalus multorum traheretur in perditionem. Sed cum Sigfri-
dus redire ad Moguntiam omnino contemneret, per obedientiam, quâ
Abbari Cluniacenſis Monafterij præſtitit, redire ad ſuam Eccleſiâ com-
pulſus fuit. Conſtrictus itaque præcipientis imperio, Cluniacum dolens &
flens egreſſus. ad Moguntiam venit eodem anno, 6. die Decembr. rece-
ptôq; Pontificatu ſuo adhuc duodecim annis in eo præſedit. Verum diu
in Moguntia manere non potuit propter regis temeritatem, qui cedens
ex Saxonia, in Rheni partibus eotempore habitavit. Declinans igitur fa-
ciem Tyranni, ſeceſſit in Thuringiam, Saxonibus Regi hoſtibus conter-
minam, & ibi in prædio ſui Pontificatus reſedit, qui ne reliquum vitæ in-
uulitæ

utiliter confumeret, Monaster. nostri ordinis, quod Hafungen nominatur, construere cepit: quod etiā suo tempore feliciter consumans praeiis, & possessionibus pro sustentatione fervorū Domini sufficienter dotando providit. Consummato jam penē Cœnobio, Monachos non quoslibet introducere voluit, tales habere cupiens, quales olim in Cluniacensi Monasterio in omni puritate conversantes vidit. Eo autem tempore non erant in tota Germania Monachi Cluniacensibus in observantia regularis disciplinae per omnia similiores fratribus in Hirsaugensi Monasterio Deo in veritate famulantibus, sub directione & ferula sanctissimi viri Domini Wilhelmi XII. Abbatis: cujus vita miraculis & virtutibus plena Sifrido venerabili Archiepiscopo nequaquam fuit abcondita. Misit ergo nuntios in Hirsaugiam, & postulavit sibi transmitti Monachos duodecim, simul & Abbatem: sanctissimus ergo Pater Wilhelmus pio Archiepiscopo desiderio satisfacere cupiens, misit in Hafungen electissimos fratres duodecim: quibus Gisbertum virum doctum prudentem, & valde religiosum praefecit Abbatem. Qui tredecim cum necessariis libris, & statutis venientes in Thuringiam, cum magno gaudio & exultatione mentis à Reverendissimo Praefule suscepti sunt: & in reale Monasterij Hafungen possessionem introducti. Erat autem consuetudo S. P. Wilhelmi, ut omnes Abbates de Monasterio Hirsaugensi missos quocunque, vel assumptos pro conversatione regularis disciplinae in sua retineret obedientia: nec libertatem, quae multis solet esse perniciofa, & monasticae humilitatis destructio, alicui omnimodam suorum permetteret.

Verum postquam laudabilis consuetudo ista successu temporis abolevit, sanctissima illa reformatio Hirsaugensis congregationis, & unionis paulatim deficere cepit. Duo autem fuisse constat, quae hanc necessariam humilitati consuetudinem cum tempore destruxerunt: Abbatum videlicet superbia, & auctoritas Episcoporum violenta. Nam ut in vita S. Theogeri postea Metensis Episcopi legimus, quando ex conventu Hirsaugensi in Abbatem novi Monasterij Divi Martyris Georgij in nigra Sylva per Gebhardū Episc. Constantiensis Ecclesiae fuerat ordinatus, non eum prius benedicere voluit, quam Wilhelmus venerabilis Abbas eum à sua obedientia & subiectione absolvit. Abbas igitur praenominatus Gisbertus cum Monachis ad Hafungen veniens, ab ipso Archiepiscopo Sifrido salvā obedientiā, quam Hirsaugensi debebat Abbati, ordinatus est: & aliquanto tempore ibidem Domino in tranquillitate mentis, & corporis ferviens valde auxit numerum Monachorum. Sed postea Heinricho excommunicato Regi adherere, & consentire contra decretum Apostolicae Sedis contemnens, multas ab haereticis injurias, & persecutiones sustinuit: quibus quotidie crecentibus, tandem ne communione pravorum contaminaretur, ad Hirsaugiam cum tota sua congregatione reversus est. Erant autem Monachi, & conversi sub ejus moderamine in Hafungen regulariter professi plures quam 70. numero, qui simul unā vice cum Abbate Gisberto suo ad Hirsaugensem venientes Cœnobium, à S. Wilhelmo, & fratribus cunctis grater suscepti sunt; & aliquanto cum eis tempore in Hirsaugia permanerunt: & postea S. Pater cellam eis superius memoratam Divi Gregorij in Reichenbach, pro mansionem, donec pax fieret, in provincia assignavit. Postremo Gis-

Abbatem
subiectione
ad Hierosa-
lymam.

Hh 2 felbertus

Ecclesia ad
gradus Mo-
guntis co-
struitur.

selbertus ad Monasterium Reinhardenborn in Thuringiam quatuor ab Erphordia miliaribus distans, Abbas à S. Wilhelmo mittitur; cui simul cura novi Cœnobij montis S. Petri in memorato Erphordensi oppido, sicut diximus, ab eo commendatur. Et his quidem per necessariam anticipationem præmissis, cum seriem certam non habeamus annorum, reliqua suo loco distribuimus. Prænominatus etiam R.^{mus} Archipræsul Sifridus, in civitate Moguntina Ecclesiam Canoniorum ad gradus novam construxit in honorem B. Dei Genitricis V. MARIE, quam prædixi, & proventibus, prout potuit, magnifice dotavit

MLXXIV.

Greg. Papa
Conciliū
celebrat.

Anno S. Wilhelmi Abbatis v. indictione Romanorum xii. Gregorius Papa vii. celebratū Synodo Simoniacos omnes excommunicans anathematizavit; sacerdotes concubinos à divinorum celebratione removit, laicisque missas eorum audire penitus interdixit. Carnes manducare omnibus Monachis sub pena carceris vetuit, & multa utiliter alia statuit. In eo tamen, quod missas concubinariorum sacerdotum laici audire prohibuit, multis gravius scandali causā dedit; etenim continentiam paucis tenentibus, aliqui eam quæstus causā simulabant: alij ne fornicationis crimine notarentur, gravius se in odavere sceleribus. Unde laici hæc Papæ Gregorij constitutione occasionem sibi datam gaudentes, ordinem sacerdotalem cœperunt contemnere, jurisdictionem spiritali despiciere, subjectionis obedientiam Clero penitus subtrahere, & de potestate sacerdotali publicè & privatim nimis temere, ac præsumptuosè disputare. Denique infantes baptizabant in odium sacerdotum, fordido humore aurium pro sacro oleo, & chrismate in contemptum Sacramentorum Ecclesiæ utentes. In extremo vitæ articulo viaticum, & cætera Ecclesiæ sancta mytheria fuscipere à Clericis uxoris contemnebant: decimas Clericis debitas ignibus cremabant, & ut unā cætera perpendas præsumptione pessimā facta laicorum, Corpus Domini à sacerdotibus conjugatis consecratum sæpissimè pedibus conculcârunt, & Sanguinem Domini voluntariè effuderunt in terram: alia quæque multa contra fas, jus, & æquitatem in Dei Ecclesia præscripta occasione facta sunt, quæ nos brevitas causâ omittimus. Multi etiam Pseudomagistri surgentes in Ecclesia Dei profanis novitatibus plebem ab Ecclesiastica disciplina, & necessaria obedientia subvertère.

Maxima
laicorum
temeritas.

Eodem ferme tempore Sifridus Archiepiscopus Moguntinus ex mandato Gregorij d. Pontificis vii. Synodū contra Simoniacos, & Presbyteros conjugatos, & concubinos, seu fornicarios celebravit in Erphordia, in qua Clericos omnes sub anathematis vinculo constringit, ut uxoris, & concubinis dimissis cælibatū continentię custodirent. Verum hæc novitate sacerdotes & Clerici nimium commoti, & in seditionem versi, contra ipsum Archiepiscopum conspirantes, semel & secundo illum interficere tentabant, quæ res cum ad ejus notitiam certò pervenisset indicio, ut à malo furiosos revocaret proposito, vitamque suam in tutiore locaret, dixit iterum in synodo congregatis, quod litteris suis diffcultatem hujus negotij auribus vellet intimare Apostolicis, cujus se confideret posse mutare sententiam. Quod cum fecisset per litteras, & nuntios, Papa in sua fixa sententia perduravit: & Curientem Episcopum ad sy-

Papa depo-
nit Presby-
teros con-
cubinos.

ad synodum Erphordensem in Thuringiam nuntium, & legatum suum destinavit; per quem prænominato Archiepiscopo seriosius præcepit, ut omnes Clericos suæ provincie uxores, vel concubinas foventes, ab omni dignitate sacerdotali seponeret: & nullâ ratione cum aliquo dissimulare præsumeret. Cùm ergo Curiensis Episcopus nomine Apostolici Legatus venisset in synodum, & Papæ coram omnibus factum Archiepiscopo intimaret præceptum, tanta in eum mala comminati sunt omnes, ut vix manibus temperarent. Qui fugâ lapsus ad suam Ecclesiam auxilio Sifridi Archiepiscopi rediit, & de hac questione se ulterius nequaquam intro-misit. Hoc tamen ab eo tempore fuit introductum, ut nullus ordinaretur in Presbyterum conjugatus: & ordinandi omnes castitatem promittere compellantur coram ordinante.

Histemporibus ad sepulchrum S. Heymeradi Presbyteri in Hafungen Monasterio novo nostri Ordinis, de quo memoriam fecimus, omnipotens Deus multa signa, & miracula fideliter invocantibus ostendit, quorum magnitudine permotus Archiepiscopus sæpe dictus Moguntinæ Ecclesiæ Sifridus, in cujus Diocesi locus est positus, Ecclesiam super sepulchrum ejus fundavit, & cœnobium servorum Dei constituit, adjutus elemosynis & oblationibus fidelium; quod propter S. Confessoris Heymeradi merita, virtutes ac miracula de tota penè Germania quotidie orationis causâ peregrinantes illuc in magna multitudine confluebant.

Obijt autem S. Presbyter Heymeradus in Hafungen, ut diximus, antequam fieret Monasterium, sepultus anno videlicet Cœnobij S. Aurelij Hirsaugiensis vacantis octavo decimo; cujus vicia miraculis plena in memorato Cœnobio Hafungen scripta habetur.

Heymeradus obiit Anno M. XLX.

Clara etiam his temporibus, & valde celebris per Germaniam memoria habebatur Divi Sebaldi in oppido Nurenbergensi quiescentis: super ejus sepulchrum Ecclesia postmodum speciosissima constructa fuit, ad cujus Patrocinium omnipotens Deus multas virtutes, & sanitates operari dignatus est in his, qui varijs decinebantur infirmitatibus: unde magnus ad eam ejus fidelium multo tempore duravit concursus.

M L X X V.

Anno S. Wilhelmi Abbatis vi. Henricus Rex reconciliatis sibi ut-cunque ducibus supra scriptis Rudolpho, Bertholdo, & Welfone, in manu valida ex Suevis, Francis, Bavaris, Rhenensibus atque Bohemis, Saxones petiit, cuique juxta Unstrut fluvium congregitur, & non modicâ strage utrinque peractâ, tandem victor evadens ad sua larvis revertebatur; in hac verò concertatione Rudolphus memoratus Dux Suevorum, & Burgundionum pro Reg. Henrico foris iter fecit, & præ cæteris viriliter certavit.

Henricus Rex devotus fuit Saxoniae.

Eodem anno Hermannus Ecclesiæ Bambergensis in orientali Francia Episcopus auctoritate Gregorij Papæ vii. propter simoniacam pravitatem à Pontificatu, quem annis jam decem malè tenuerat, deponitur; in cujus locum Ruperus promotione Regali Episcopus Bambergensis ordinatur, Hermannus autem à Pontificatu depositus, ad agendam poenitentiam prudenti viis consilio, Monasterium S. Felicitatis, Svarzachedictum, quod Megengaudus Comes in orientali Francia olim fundaverat, ingreditur, in quo Monachus factus sub Egberto venerabili Abbate,

Hermannus Episcopus Bambergensis deponitur.

Hh 3

ulique

Monaster.
in Swar-
zach reno-
vatur.

S. Anno
Archiepiſc.
Colonienſ.
moritur.

uſque ad mortem religioſiſſimè converſatur, ibidémque poſtea claudens diem extremum, in Capella S. P. N. Benediſti ſepelitur. Hoc ipſum Cœnobium ſanctæ Felicitatis in Svarzach Megengaudus Comes Francorū, ſicut diximus, orientalium fundavit anno Dom. Nativ. oſtingentefimo quinto decimo, Indictione Romanorum VIII. temporibus Caroli Imperatoris Magni, & Ludovici Pij filij ejus: quod poſtea his temporibus, anno videlicet ſancti Wilhelmi Abbatis Hirſaugienſis quinto, nimia vetuſtate penè collapſum Adelbero ex Monacho noſtri Ord. Epifcopus Herbipolenſis à novo conſtructum, & magnificè dotatum conſecravit, & Monachos optimæ converſationis ex Gallia de Cœnobio Gorzienſi, Metenſis Diœceſis in eo collocavit quibus Egbertum religioſiſſimum, ſanctiſſimumque virum in Abbatem ordinavit, qui præfuit annis ſeptem & viginſi, tandémque feliciter migravit ad Domnium.

Anno quoque prænotato, ſanctiſſimus Præful Colonienſis Anno moritur, plenus ſanctitate, & magnis virtutibus clarus, cujus ſacrum corpus in Monafterio noſtri Ordinis, quod ipſe in monte Segeberg à fundamentis conſtruxerat, in medio Eccleſiæ cum honore ſepelitur; ad cujus tumbam penè infinita deinceps omnipotens Deus beneficia mortalibus conſulit. Hic beatiſſimus Præful Anno, ſicut diximus in ſuperioribus, tria Ordinis noſtri Monafteria conſtruxit de novo, duo videlicet in ſua Diœceſi Colonienſi, hoc eſt, Segeberg, & Graſchapht: tertium verò in finibus Thuringorum fundavit paucis ab Erphordia miliaribus, quod Salveldia nuncupatur, à præterfluente alveolo, qui Sala dicitur: cujus primus Abbas Ezzo fuit. Monachus Cœnobij S. Felicitatis in Svarzach, diſcipulus Egberti venerabilis, ac ſanctiſſimi Abbatis, de quo poſtea dicemus. Fuit autem Ezzo prædictus Abbas vir doctus, non ſolùm in ſcripturis divinis, ſed etiam in litteris ſæcularibus, qui inter cætera ingenij ſui opuscula ſcripſit ad ædificationem Fratrum ſuorum multos utiles, atque pulcherrimos ſermones; & quod ſermone docuit, opere & exemplo ſemper demonſtravit. Reliqua ejus opuscula manent nobis incognita.

Poſt mortem ſanctiſſimi Præfulis Annonis, Hildulfus factus eſt Archiepiſcopus Colonienſis, qui à Gregorio Papa VII. Romam citatus, ut ſe de ſimoniaca pravitate purgaret, quia Pontificatum de manu Regis Heinrici ſuſcepſſet: innocentiam ſuam, & legitimum ad ovile ingreſſum multimodâ confirmatione comprobavit. Simile de Anperto Bambergenſi, poſt Hermannii deſpoſitionem, Epifcopo examen, & citationis judicium, fuit. Eodem anno, 25. die Novembris obiit Egbertus Abbas Monafterij S. Felicitatis, Herbipolenſis Diœceſis, anno regiminis ſui 27. jam completo, vir ſanctæ converſationis, & beato Wilhelmo Hirſaugienſium Fratrum Reverendiſſimo Abbati notus, ac ſingulari amicitia pro vitæ merito familiariſſimus, ſicuti conſtantur mutæ litteræ, atque epiſtolæ inter eos ſcriptæ, quæ extant. Hunc Reverendiſſimum virum beatus Adelbero Herbipolenſis Epifcopus inſtaurator memorati Cœnobij, cum ſex Monachis anno Nativitatis Domini M. XLVII. precibus impetravit ab Abbate S. Georgij Monafterij Gorzienſis in Gallia. Quem Monachis S. Felicitatis tam in loco repertis, quàm cum eo tunc adventantibus præficiat Abbatem. Qui paſtor Monachorum ab eodem Præfulè ordinatus, vitam, & mores ſibi ſubditorum ad puritatem Regulæ S. P. N. Benediſti, non

non

non minus exemplo, quàm sermone laudabiliter instituit, & multos in timore Domini perfectos discipulos erudit: per quorum industriam plura Ordinis nostri Monasteria apud Francos orientales, quæ penitus defecerant, ad Regulæ observantiam reducta fuerunt.

His etiam temporibus Bozo Comes in Bavaria, germanus Erbonis potentissimi Carinthiæ quondam Principis, qui fuerat olim Palatinus Comes in Bavaria, Monasterium nostri Ordinis construxit in provincia Bavarorum, quod Tharissenſe vocamus, in quo Monachos de memorato Cænobio Syvarzach posuit: quibus Embrium prædicti Egberti Abbatis discipulum, virum eruditione, ac vitæ merito valde venerabilem primū Abbatem, & pastorem dedit, in quo ipse fundator moriens post annos viginti novem sepultus fuit.

Monaster.
Tharissen-
ſe fundat-
ur.

Anno quoque Dominicæ Nativitatis dicto, Comes Adelbertus de Calba restitutor, & novus fundator Monasterij sancti Aurelij Hirſaugienſis ad preces, & instantiam sancti Wilhelmi Abbatis Regem Henricum sibi multum favorabilem acceſſit: literarūque immunitatis, & omnimodæ libertatis Monasterij prænominati ab eo petijt, & obtinuit: quorum tenorem huic inferere compilationi nostræ non inuile fore judicamus; propterea quod totius libertatis, dotationis & restitutionis ejusdem Monasterij contincant summam. Quarum tenor ſequitur, & est talis.

IN Nomine sanctæ, & individue TRINITATIS. Henricus divinâ favente clementiâ Rex: omnium sanctæ Dei Ecclesiæ fidelium, præſentium ſcilicet & futurorum cognoscat, & induſtria; quod in regno nostro regulare quoddam Monasterium ſuum eſt in provincia ſcilicet, quæ dicitur Theutonica Francia, in Episcopatu Nemerenſi, in pago Weringavv dicto, in comitatu Ingisheim, in Sylva quæ dicitur nigra, juxta fluvium, qui dicitur Nagaltha, quod Hirſaugia ſive S. Aurelij Cella dicitur: ubi & idem S. Corpore requieſcit, quod tempore Ludovici Pij regis in honore S. Petri Apoſtoli, & S. Aurelij Episcopii conſtructum honorificè, & Deo dicatum fuit ab Erlafrido quodam nobili ſenatore religioſo, & à Notungo filio ejus Rev.^{mo} Vercellenſi Episcopo, alijsque parentibus Adelberti comitis de Caſtello Calb; ſed deinceps à poſteris eorum diſſipatum eſt. Nunc autem idem comes Adelbertus inſtinctu Dei tactus, nec non conjugis ſuæ Wiltrudis crebris precibus adhortatus, Monasterium ipſum jam reſtauravit: & quæ aliquand. u ibi defecit, vitam monaſticam reparavit: & prædia, quæ illuc antiquitus à parentibus ſuis tradita ſunt, ſed partim jam à poſteris eorum invaſa, partim & à ſe ipſo quaſi jure hæreditario poſſeſſa ſunt, reddidit; & in ſuper de proprijs tot ac tantas prædiorum illuc impenſas contradidit: quod ſervitium Dei nunc à 15. Fratribus ſub regula S. Benedicti inibi procurandas gratiâ Dei peragi & ſtabiliri poſſit, conjuge ipſius prænominata, filijs Brunone, Adelberto, Godfrido, & filiabus Utha & Irmingarde ſibi in hoc ut & in omnibus his inſtitutis conſentaneis. Et in primis ipſum ſcilicet locum Hirſaugienſem cum omnibus nunc in præſentiarum illuc collatis juſtitijs legitimis & pertinentijs prædiorum, mancipiorum, cenſuum, pecuniarum ſeu quarumcunque rerum ex toto ſuper altare S. Aurelij reddidit, delegavit & contradidit Domino Deo, Sanctæ Mariæ, & S. Pe-

Exemplar
liter. Reg-
gularum ſu-
per libertate
te Monast.
Hirſaugie-
ſis.

Comes li-
bertatem
omnino
dam Cor-
nobis con-
tulit.

Comitem,
quæ causa
ad illa per-
moverit.

Deordina-
tione &
potestate
Abbatis.

S. Petro Apostolo, S. Aurelio Episcopo, & S. Benedicto in potestatem & proprietatem, & prædicti Monasterij Abbati nomine Wilhelmo, ejusque successoribus, in dispositionem liberam, cellarumque necessaria, fratribusque Deo sub regula Monastica inibi servituris ad utilitatem nota. Et ne unquam à posteris, similiter & à parentibus suis Dei servitium deinceps illic destrui possit, prorsus prudenter instituit & decrevit eandem cellam cum omnibus pertinentiis suis nunc collatis, dehinc conferendis ab hac die & deinceps omnino non subdi, nec subesse jugo alicujus terrene personæ vel potestatis, nisi solius Abbatis dominationi, ordinationi & potestati. Et sic totius libertatis jure & privilegio eam adimplavit; & ob regni cœlestis hereditatem in Christo omnimodis stabiliter sublimavit. De hinc omni potestate, servicio, jure, & proprietate prædicti Monasterij, ipse cum conjuge filijs & filiabus supra dictis sese omnino fideliter abdicavit. Sed hoc totum reverà felix negotiator prudenter effecit, primum ob spem & præmium vitæ æternæ: ob remissionem omnium peccatorum: ob salutem corporum & sempiternam requiem animarum: & ob quotidianam memoriam sui ipsius, conjugis suæ prænominatæ, filiorum, & filiarum suarum: nec non omnium parentum, posterorum, consanguineorum, amicorumque suorum, & omnium ad curam suam pertinentium. Ob memoriam quoque Regum, Episcoporum, Principum, & omnium prædictæ Cellæ statum & honorem diligentium & defendentium, & omnium Christi fidelium: & quod, pro ut possibile fuerit, cunctis Christi pauperibus beneficium semper illic pateat receptaculum. Adhuc etiam, ut fratres Cœnobij ipsius nunc inibi congregati; adhucque in Christo congregandi tutius ac liberius Domino Deo in sanctæ professionis securitate servire possint, hujusmodi libertatis munere dotavit. Ut quodcumque patre suo spiritali orbatum fuerint, ipsi habeant liberam potestatem secundum Regulam S. Benedicti inter se vel undecunque, si opus fuerit, Abbatem sibi non solum eligendi, sed etiam constituendi. Quem cum fratres regulariter elegerint, dehinc, ut fieri solet, ad constituendum eum, in chorum Monasterij conveniant; & unâ clero advocato, populoque in sanctuario præsentibus, Decanus vel quicumque prior sit loci ipsius, accipiat virgam regiminis de altari S. Aurelij; & absque omni prorsus contradictione tradat in manus ipsius, quem tota fratrum congregatio sibi elegerat. Hic subinde Canonicè Abbas ordinatus, sine alicujus personæ dominatione & impedimento susceptum ministerium suum pro posse & scire suum impleat: solique Deo secundum ordinem suum liber serviat, liberamque omnium rerum sibi commissarum in Christo disponendarum intus & foris potestatem habeat. Qui si fortè præter necessitatem Monasterij, & communem fratrum utilitatem sacrilegè (quod absit) licentiosè, & seculariter abuti præsumpserit instituto, libertate, familiâ, bonis, rebusque sanctuarij, & ob id fratrum præmonitiones contemnens, ad suam suorumve privatam cupiditatem, & libitum ea temere dissipaverit: vel si beneficia quibuslibet personis nisi necessarijs Monasterij ipsius servitoribus præstiterit, ut si Regibus, Episcopis, seu quibuscunque personis consentaneus annuerit, si fortè libertatem Monasterij pervertere, sibi que locum sanctum subijcere attentaverit; si ve aliquod servitij statutum inde sibi fieri exegerit: *max posteri co-*
mites

Advocatū
Monasterij
Abb. & fra-
tres eligat.

Officiū Ad-
vocati de-
scribitur.

Lex Advoca-
tarij

Monasterium N. Petri
commendat.
SHE.

Interpretatio
in eos, qui
bona rapi-
unt.

tò perennius in convulsa amodò permaneant : & ut prædictum Cœno-
bium sub Romanæ Ecclesiæ Mundiburdio, & maiestate securum semper
stabilatur, & defendatur. Si fortè quipiam Regum, vel posterorum ejus,
seu quorumcunque homo personarum (quod absit) testamentum hoc ul-
lo ingenio infirmare vel infringere præsumpserit : si autem id (quod absit)
à quolibet illorum instigante diabulo fiet : obsecrat Comes idem, & om-
nino testificatur Apostolicum Pontificem per Christum, per S. Petrum
Apostolum, & per S. Aurelium Episcopum, & per omnes Sanctos Dei,
& per tremendum iudicii diem, ut illum Dei, & Sanctorum ejus contem-
ptorem, & testamentariæ hujus conscriptionis destructorem (nisi resipue-
rit) tradat omnino sathanæ : & anathematizet eum : & prophanet à con-
fortibus, & filiis Ecclesiæ S. Dei, & hæredibus vitæ æternæ, & ut auferat
Deus memoriam illius de terra viventium : & deleat nomen ejus de li-
bro vitæ : & cum Datan & Abiron, quos terra aperto ore deglutivit, &
vivos infernus absorbit, perennem incurrat damnationem. Et ut
Herodis, Pilati, & Judæ iocius factus in æternum discrucietur. Et cum
Sodomitis, & Gomorritis ignis & sulphuris imbres hic experiatur : &
Heliodori plagas, & verbera hic perpetiatur : & Antiochi tormentis, ver-
mibus scilicet featuriens, & cum foetore computrescens miserimè con-
teratur : & nisi resipiscat Petrum Regni cœlorum Archiclavigerum cum
S. Aurelio, & tota cœlesti militia portæ Paradisi obstitutoem habeat in
æternum.

Bona illa-
ta, quæ
Comes re-
stituit.

Prædia autem, seu villæ ad prædictum Monasterium antiquitus
pertinentia, & ab eodem Comite nunc reddita, hæc sunt. In primis
ipse locus Hirsaugia, cum tribus villulis : Luzenhart : Altbüren : Nagalt-
hart : Deckenphrum. & ea quæ sunt ad Gilstein. Starnheim cum villulis
item tribus. Summenhart, Luzenhart, ad S. Candidum. ad Metdingen,
ad Meuchingen, ad Grezingen, ad Muchlingen, ad Mercklingen I res-
hubæ Gumpertesviller dimidium. Hæc autem Comes prædictus de suis
addidit prædictis. Ottenbrun, & quæ possidebat ad Wile, cum villulis
binis Gretzenbach, & Blanda, & ad Biberbach, ad Bottenach, ad Than-
bach, ad Walaheim duas hubas, & sex iugera vinearum. Ad Gumprecht-
zvviler dimidium, & Ecclesiam ad Toffingen, & ad Malicha. Hæc sci-
licet prædia cum mancipijs ad prædicta loca pertinentibus reddidit, &
contradidit ad prædictum Cœnobium cum ecclesiis, fabricis, vinetis,
agris pratis, silvis, pascuis, aquis, aquarumque decursibus, piscationibus
molédinis, exitibus, & redditibus. cultis, & incultis, cum marchis, & ter-
minis legitimis. Statuta quoque, & jura censoria cum omnigena integri-
tate legitimorum suorum, & utilitate, & servitijs, quæ ullo modo inde
provenire, vel excogitari poterunt. Ut autem prædictæ traditionis, &
libertatis status, & omnia prædicta statuta, ea ratione, quâ Deo, & Sanctis
eius destinata sunt, ab hac die omni ævo in Christo rata, & inconvulsa per-
maneant. Hanc chartam testamentariam prædicti Comitis rogatu con-
scribi, manûque propriâ corroborantes sigilli nostri impressione iussimus
insigniri. Data est 7. Iduum Octobris. Anno Dominicæ Incarna-
tionis M. LXXV. Indictione decimâ tertiâ.

Comes pri-
vilegium
Abbatii
concessit.

Hujusmodi ergo tenoris privilegium Comes Adelbertus impe-
tratum à Rege Heinricho, ejus nominis IV. super fundatione Monasterij
Divi

Divi Præfatus Aurelij Hirsaugienfis, ut præmittitur, S. Abbati Wilhelmo præfentans exhibuit, ipsūque locum Hirsaugiam dictum, cum omnibus ad eum pertinentibus liberalitate perpetuā donavit. Hæc mutatio mentis eis omnino fuit admirabilis, & sine dubio divinæ operatio pietatis. Nam, ut veterum relatione didicimus, cum S. Pater Wilhelmus in principio adventus sui ad Hirsaugiam Monasterij omnimodam libertatem à Comite Adelberto postularer, simplicitatem viri sancti pro suo commodo volens decipere, Monasterium in sua, suorumque successorum cupiebat detinere potestate. Conficiens igitur litteras iniquo convenientes proposito, sæcularique astutiā falsas, quæ libertatem Cœnobij mentirentur, non exprimerent, regiam confirmationem obtinuit; quas cum S. viro sigillo munitas regio nihil falsitatis suspicanti tradidisset, Monasterium in sua gloriabatur habere se potestate. Verum post annos 5. dolus Wilhelmo revelatione Comitissæ religiosissimæ Wiltrudis innotuit, quæ Comitissæ malè gloriantis de fraude sua nimium dolens Abbatem deceptionem secretissimè revelavit. Sanctus itaque Pater, cum se, jam certior factus, deceptum ex litteris manifestè cognosceret, simplicitatem columbinam ad horam postposuit, & serpentinā usus astutiā. Comitissæ propositum, orationibus præmissis ad Deum, in suam sententiam prudenter commutavit. Sancta denique mulier non diebus quievit, non noctibus, donec animum viciit mariti precibus, lacrimisque continuis; ut omnimodæ libertatis Cœnobij litteras munitas regio sigillo, laceratis prioribus, sancto consignaret Abbati: qui Domino miserante tandem in alium virum mutatus omnia revocavit, quæ scandalosè constituerat, & novas omnimodæ, ac meræ libertatis litteras, quarum præmissimus exemplar à Rege impetravit. Sanctus autem Pater Wilhelmus regali privilegio, quod præmissimus recepto, gratias omnipotenti Domino reddidit, & mutationem animi Comitissæ sanctæ Wiltrudis meritis, & precibus non immerito adscripsit. Comes autem Adelbertus, divinā jam miseratione compunctus, nuntios ad Sedem Apostolicam prius miserat, & constitutionis suæ confirmationem à Papa Gregorio ejus nominis VII. impetraverat: cujus privilegij tenor sequitur, & est talis.

Comitissæ
fraus decē-
gitur.

Comes Ro-
mam missus
pro confir-
matione.

Regorius Episcopus Servus Servorum DEI: Dilecto Filio Wilhelmo Abbati Monasterij S. Aurelij, quod dicitur Hirsaugia, in Episcopatu Spirensi situm, ejusque Successoribus in perpetuum. Cum omnium Ecclesiæ Filiorum salutem, & securitati sancta Sedes Apostolica ex generali pastoralis regiminis providentia cavere & consulere debeat: tum verò alacrius, & impensis piæ intentionis, & religiosæ devotionis vota suscipere, ac salutifero effectui mancipare, necesse est, ut gratanter bonorum studiorum petitionibus occurrat, & quæ ad laudem, & gloriam divini Nominis sunt instituta, auctoritatis suæ soliditate firmiter tenenda stabiliat. Unde & Nos dilecti filij nostri Adelberti de Calb laudabili desiderio congaudentes, precibus ejus sanctæ Sedi Apostolicæ humiliter directis acquiescere decrevimus, & religiosè postulata efficaciter concessimus, Qui æternæ retributionis amore succensus in prædio suo, quod dicitur Hirsaugia, Monasterium à progenitoribus suis antiquitus constructum nuper amissa restituens venu-

Exemplar
privilegij
Epaplis.

li 2

Ita re.

Regaleſcri-
ptum Papa
confirmat.

ſſe reparavit, & in uſus Fratrum inibi Deo ſervientium pluribus poſſeſſio-
nibus, & redditibus adjectis largiùs ampliavit, quam ſuæ libertatis inſti-
tutionem, ne in poſterum ulla perverſorum hominum audacia immi-
nuere, aut violare præſumat, Apoſtolice auctoritatis privilegio muniri,
& S. Romanæ Eccleſiæ tuitione roborari, datâ annuâ aurei Byzanti pen-
ſione poſtulavit, illud proſectò conſiderans, quia dum à ſanctæ Matris
Eccleſiæ fidelibus Beatis Apoſtolis Petro & Paulo honor, merus, & obe-
dientia exhibetur, quod eorum decreto, & nomine ſolidatum, & roboratum
fuerit, nullius everſionis illicitâ præſumptione quatiatur. Quam
ob rem ibidem præſatum Monafterium cum omnibus ſibi hoc tempore
juſtè pertinentibus, & legaliter collatis, & deinceps quarumcunque per-
ſonarum authenticâ traditione conferendis ſub Apoſtolice Sedis tutela,
& protectione generaliter amplectimur, & ſub aliſ Beatorum Apoſtolo-
rum Petri & Pauli, tibi fili Wilhelme, tuiſq; ſucceſſoribus eliminata, ac
prohibita omni inſeſtantium inquierudine liberè, & abſolutè poſſiden-
da, & regulariter atque utiliter ordinanda præſentis ſcripturæ teſtimonio
confirmamus: Conſtitutionis quoque immunitatis, & libertatis modos,
quos præſatus Comes illuſtris Adelbertus ſcripto ſuæ traditionis inferuit,
& regio ſigillo imprimi curavit, ad poſteritatis cautelam, & arcendos
inſeſtantium impetus diligenter obſervandos, ſtatuiſmus hos duntaxat,
qui canonicis ſanctionibus non obſiſtunt; ut nec permiſſis quilibet negli-
garur, nec de vetitis quodlibet irrogatur. Hæc igitur, quæ hujus præce-
pri decretique noſtri pagina continet, tam tibi, quàm cunctis, qui in eo,
quo es ordine locoque ſucceſſerint, in perpetuum ſervanda decrevimus.
Si quis verò Regum, Sacerdotum, Clericorum, Judicum, & ſæcularium
perſonarum, hanc conſtitutionis noſtræ paginam agnoſcens, contra eam
venire tentaverit: poteſtatis honoruſq; ſui dignitate careat, reuſq; ſe de
perpetrata iniquitate divino judicio agnoſcat. Ex niſi ea, quæ ab illo ſunt
malè ablata reſtituat, vel dignâ pœnitentiâ illicitè acta deſſeverit, à ſa-
cratiſſimo Corpore, & Sanguine Domini Redemptoris Jeſu Chriſti alio-
nus fiat, atque in æterno examine diſtrictæ ultioni ſubjaciatur. Cunctis au-
tem eidem loco juſta ſervandis ſit pax Domini noſtri Jeſu Chriſti: qua-
tenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judi-
cem præmia æternæ retributionis inveniant. Datum Romæ.

S. Wilhel-
mus Romæ
fait perſo-
naliter.

Præſcriptum inſtitutæ libertatis privilegiū Gregorius Papa VII. ad
inſtantiam Comitis Adelberti B. Patri Wilhelmo tradidit, cujus exem-
plar manu ſua reſcriptum ad memoriam omnimodæ libertatis Monaste-
rij Hirſaugienſis in ſcrinio S. Petri Apoſtoli reſpoſuit. Traditione autem
Majorum invenimus, divum Patrem Wilhelmum ſanctam Apoſtolicam
Sedem pro impetratione diſti privilegij cum nuntijs Adelberti Comitis
aduſſe propria in perſona, ſumptus pro itinere neceſſarios præſtante re-
ligioſiſſimâ comite Wiltrude. Cujus adventu S. Papa Gregorius piæ de-
votionis affectu congratulatus, libenter ei conceſſit omnia, quæ petijt, &
plura contulit, quàm rogavit. Non enim latuit S. Pontificem Abbatis de-
vocio, qui prophetiæ ſpiritu plenus extiſſe multorum teſtimonio com-
probatur. Unde illum pro vitæ merito ſingulari charitatis affectu com-
plectens, plures ei Sanctorum reliquias in ſignum dilectionis contulit,
quas idem vir Dei cum ſumma veneratione ſuſcipiens, ad Hirſaugiam
depor-

deportavit, & apud S. Aurelium reposuit. In eadem urbe Romana exstans S. pater Wilhelmus gravissimam ægitudinem, ventris scilicet inflationem ex consueti aeris in inconfuetum, & putridum mutatione incurrit, quæ brevi usque adeo invaluit, ut à medicis expertissimis de vita ejus spes vel nulla, vel modica haberetur. Qui tandem se portari ad Ecclesiâ B. Dei genitricis semper Virginis Mariæ suo vicinam hospitio præcepit, & coram altari genua flectens, Matris misericordiæ patrocinium invocavit. Et ecce subito inter verba sanctæ orationis cœpit convalescere, nec ab oratione cessavit, donec Domino Deo miserante in toto convaleuit.

Expeditis autem negotijs, pro quibus venerat, lætus ad Hirsaugiam reversus est, gratias agens largitori omnium bonorum Deo, qui in se sperantes non deserit.

MLXXVI.

Anno S. Wilhelmi Abbatis VII. Henricus Spirensis Episcopus moritur: cui Rudgerus, qui vulgò dicebatur Hufmannus successit: vir magnificus, prudens, & multâ in agendis Ecclesiæ negotijs industriâ præditus, quod ejus gesta testantur: quippe qui redditus, & proventus Ecclesiæ Neomercensis, cui præerat, auxit: octo præbendas de novo instituit, civitatem ampliavit. Ad cujus instantiam Henricus Rex IV. multa bona præfata Ecclesiæ contulit, & jurisdictionem Episcopi super Judæos in urbe dedit.

Anno prænotato mortuus est Joannes Monachus, & Scholasticus Cœnobij S. Mathiæ Apostoli extra mœnia civitatis Trevirorum, qui Arnoldo Monacho successerat, de quo dictum est anno vacantis Monasterij Hirsaugiensis 64. Post hunc Joannem Erhardus ejusdem Cœnobij Monachus scholarum Magisterio præfuit: vir undecunque doctissimus, ingenio subtilis, & disertus eloquio, nec minus vitæ merito, quàm eruditione scripturarum venerationis, qui scripsit inter cetera ingenij sui opuscula: de Monachia spiritali Virtutum, & victorum imitatione Prudentij, proficetamen opus pulcherrimum, quod in libros 7. distinxit: de institutione, & perseverantia Monachorum l. i. De puritate vitæ regularis l. i. Additiones quoque in gesta Trevirorum composuit. Alia insuper multa scripsisse dicitur, quæ in manus nostras non venerunt.

Eodem anno in mense Martio Henricus concilium XXIV. Episcoporum, compluriumque Abbatum, & Clericorum, atque principum celebrari fecit in Wormatia, in quo Rege ipso Henrico præsentem penè omnes Episcopi Teuthonici præter Saxones, Gregorium non sanctum Dei Vicarium, sed Anti-Christum, non Patri successorem, sed invalorem iacrosanctæ Sedis nimis temerè blasphemantes, inter quos multi ex ignorantia ac sinistrè informati ab æmulis justitiæ in ejus damnationem consentientes, vel spontè, vel invitè subscripserunt.

Interea supervenit quidam à Roma Cardinalis propter sua scelera, & improbos mores per S. Papam Gregorium VII. à Cardinea dignitate per sententiam dejectus, nomine, & cognomine Hugo Blancus, homo perjuris, iniquus, & minarum, & crudelitate plenus, nihil magis appetens, quàm vindicare suâ à Cardinalatu dejectionem; deferens læcum de vita, & institutione Papæ Gregorij scœnicis figmentis Tragediam consimilem; videlicet unde oriundus, qualiter à juventute conversatus, quibus

li 3

dolis,

S. Wilhelmus Romæ infirmus convaleuit.

Rudgerus hic Episcopus Spirensis.

Erhardus Scholasticus Trevirorum.

Concil. in Wormatiâ contra Papam Gregorium etc.

Adelbero
Epi. c. Her-
bipolensis.

Reclitum
excomuni-
catur à Pa-
pa.

dolis, & artibus malis Sedem invaserit Apostolicam; quæ ante Pontificatum, & quæ postea commiserit horrenda, & incredibilia penitus flagitia. Natum ex fornicatione, necromanticis ab incunte ætate studiis operam dedisse, ac dæmonum patrocinio Sedem obtinuisse Petri. Commentator fabulæ sanctum virum perversâ delatione mendacissimè composuit. Hujus viri Apostatæ præsentiam, & auctoritatem omnes qui cum Rege fenserant, quasi divinitus sibi Paracletum missum, & destinatum, cum magna veneratione susceperunt, cunctis, quæ contra S. Pontificem mendaciter produxit in medium, indubitam fidem adhibentes. Quo circa sententiam promulgârunt, Hildebrandum Papam esse nec posse, nec debere, nec ullam potestatem ligandi, vel solvendi penitus habere, qui tantis vitam probis & criminibus commaculâset. Itaq; depositionis ab omni Pontificatus ejus officio sententiam fulminantes, scripto commendârunt, & quatenus universi præsentis in concilio Episcopi subscriberent, decreverunt. Cùmque omnes ad complacendû Regi Heinrico damnationi Gregorij Papæ nihil cunctati subscriberent: Adelbero Herbipolensis Episcopus, & Hermannus Merensis Episcopus aliquamdiu fortiter coram omnibus resisterunt, auctoritatem sacrorum Canonum allegantes: qui dicunt Episcopum sine audientia synodali non debere, nec posse deponi. Tandem verò post longam concertationem Wilhelmus Trajectensis Episcopus, qui Papæ Gregorij nimio laborabar odio, & partes Schismatici Regis ultra condignum ruebatur, suis comminationibus duorum rectè sententium constantiam vincens, ut cum alijs subscriberent, effecit. Nominè itaq; totius Concilij præscriptæ litteræ Romam diriguntur ad Papam, injurijs, probis, & contumelijs plenæ, in quibus illum denunciant à summo Pontificatu auctoritate totius Concilij depositum, in quarum fine ita concludebant: *Quia ergo introitus tuus tantis perjurijs est imitatus, & Eclesia Dei tam gravitate per abusionem novitatum tuarum periclitatur, & vitam conversationemque tam multiplici infamia d. honestati. obedientiam, quam tibi nullam promissimus, nec de cetero ullam servaturos esse renunciamus. Et quia nemo nostrum, ut tu publice declamabas, tibi hæcenus fuit Episcopus: in quoque nulli nostrum eris Apostolicum.* Cum has Papa Gregori⁹ litteras sibi Romam destinatas, recepisset, nihil motus. Episcoporum, & Cleri synodum convocans, eas publicè coram omnibus legi præcepit, mirantibus cunctis, & nimium indignantibus temeritatem Præfulum Teuthonicorum, qui S. sanè, ac innocentem Papam tantis contumelijs temerare præsumpissent. De omniū igitur in synodo præsentium consilio, & unanimi consensu S. Papa Regem denuo anathematizatum, & excommunicationem denunciat: cujus imperio, & machinamento tantæ rebellionis inauditum nefas fuerat ab Episcopis Teuthonicis perpetratum. Hugonem quoq; Blancum falsissimæ cōmentationis delatorem simili anathematis vinculo innodavit (qui non modica parshujus inaudite præsumptionis contra sanctam Sedem Apostolicam extitit) Sifridum etiam Archiepiscopum Moguntinum, Wilhelmum Episcopum Trajectensem, & Rupertum Bambergensem Episcopum simili excommunicationis poenâ percussit. Porro Ottonem Ratiponensem, Burghardum Lufannensem, Benzonem profugum, & depositum Albensem, Ottonem Constantien, Episcopos: Udalricum comitem, Eberhardum comitem, & alios non-nullos

nullos Regis Heinrici confiliarios antea excommunicaverat. Ceteris verò qui dispositioni ejus in præfata synodo Wormatiensi, subscripserant, diem statuit, quâ nisi Romam venirent causam dicturi hujus inaudite prius rebellionis, eandem excommunicationis sententiam elapso termino se sentirent incursums: quorum alij gratiam Apostolicæ Sedis postulantes accipiunt, alij verò contemnunt.

Anno quoque prænotato posteaquam excommunicatio Regis per universam Germaniam ubique terrarum innouit, colloquium generale principum in Oppenheim circa 14. mensis Septembr. factum est; ubi penitus totius regni Principes, maxime autem Sueviæ & Saxonie subjectioni, & adhesioni Regis Heinrici unanimiter renunciabant: propterea quòd jam à duob. Rom. Pontificibus Alexandro II. & Greg. VII. vocatus, ad satisfactionem venire contemneret, & excommunicatus pro sua contumacia irrideret, nec à persecutione Ecclesiæ desisteret. Hæc Principum defectione commotus Rex Henricus, cum res suas in extremo videret malè dispositas, in Italiam non sperantibus armis suis, petiturus veniam proficiscitur: inventoque Papâ in oppido Canusino, ibi per triduum ante portam Palatii deposito omni regio cultu, discalceatus, & lanceis ad carnem nudum, penitentium more indutus perficit: nec prius cum multo fletu Apostolicæ miserationis auxilium, & consilium implorare destitit, quàm omnium qui ibi aderant, precibus & lacrimis intercedentibus, laxato tandem anathematis vinculo, in communionis gratiam, & sinum Matris Ecclesiæ receptus est, acceptis ab eo correctionis in futurum vitæ suæ cautelis, & securitatibus multis. His in Italia peractis Rex Henricus in Germaniam revertitur, & fidem Papæ non diu servavit.

Rex ad Romam profectus ab absolute,

His quoque temporibus Egbertus quidam Comes seu Marchio in partibus Saxoniæ dives & potens, Monasterium Begavienſe nostri Ordinis in honorem S. Jacobi Apostoli construxit: in quo multitudinem Deo ferventium Monachorum sub Regula D. P. N. Benedicti, & Abbate collocavit: quibus pro vitæ præsentis sustentatione multos redditus, & proventus legaliter assignavit. Eodem anno cum Theodericus Virdunensis Episcopus, partium Regis defensor acerrimus, & ob id à Papa Gregorio simili anathematis vinculo innodatus, Regem suum pro absolutionis impetrando beneficio Romam iturus subiequeretur, in itinere ab Adelberto comite de Calba, fundatore Cœnobij S. Aurelij Hirsaugiensis supra nominato capitur, & spoliatus omnibus rebus suis aliquamdiu in custodia honesta detinetur. Tandem pecuniâ redemptionis datâ, quanta exigebatur à comite, ad suâ dimittitur, exhibitis prius cautionibus necessarijs, non repetendis ablatis, omnique plenâ remissione injuriarum. Erat enim comes Adelbertus fidelis Rom. Pontifici, qui priori anno cum alijs principibus in Conveni apud Oppenheim in oppidum subjectioni Regis Heinrici dudum excommunicati, renunciavit.

Monaster. Begavienſe.

Rupertus etiam Bambergensis Episcopus iturus in Italiam post Regem, cum venisset in fines Bavarorum, à Welfone Duce simili ratione capitur, ac diutissimè in vinculis detinetur. Omnia quæ secum habuit pro necessitate velut ratione itineris, Dux remisit Bambergensi Ecclesiæ: ipsum verò attriti panis comestione, ac poculo simplicis aquæ diu macerans, tandem acceptis securitatibus necessarijs dimittit.

Rupertus Bamberg. Episc. captus.

Anno

Henricus
iterum Pa-
pam perle-
quitur.

Anno prænotato dum Rex apud Canuſium, ſicut diximus, per Pa-
pam à vinculo excommunicationis fuiſſet abſolutus; pro ſuis autem cri-
minibus, & diſpoſitione regni ad Principes Germaniæ remiſſus, iter fa-
ciens per Italiam, contemnebatur ab omnibus, nemo illi reverentiam Ita-
lorum exhibuit, nemo in occurſum, ut moris eſt, properavit; omnes irâ,
& indignatione permoti, fremere in eum dentibus cœperunt. Intra civi-
tates, & oppida nuſquam fuit receptus, ſed remanere in ſuburbanis com-
pellebatur, civium præſidio ſemper appoſito, ut nihil in cuiuſquam per-
nitium, vel damnum agere præſumeret. Hinc rabie furentium territus,
Rex ſerò panituit. quòd ſe genti credidiſſet incognitæ, Teuthonicique
finibus relictis hoſtem mutâſſet, non evaſiſſet: initum cum Papa fœdus
concordiæ, ac pacis juramentorum oblitus rupit: excommunicatos ab il-
lo, nec abſolutos in conſortium denuò recepit; & capita factionum om-
nium ad priſtinæ familiaritatis gradum admittiſit: Romano Pontifici pu-
blicè, & privatim horrenda crimina impoſuit, ipſum eſſe omnium ma-
lorum cauſam, & originem in conventu & Principum, & aliorum, ut
prius exclamaverat. Hortabatur omnes & in Italia, & in Germania Prin-
cipes, quantum potuit, ut arma in Papam unanimiter acuerent; & tan-
tas Imperij contumelias, tantæque mala contra Eccleſiam Dei facta in au-
ctore vindicarent. His ſermonibus mitigati majores Italorum, in Papâ
maledicta, & probra jaculabantur. Interea ſummo nuntiatur Pontifici,
Regem animo muratum, rupçoque fœdere, & juramenti omnino poſt-
poſitis hoſtiles in eum meditari incurſus. Mox igitur miſſis opportunè
Legatis Regem hortatur, proximæ pacis cuſtodire fœdera, & contra pa-
cta cavere perjurium; ne graviorem indignationis Dei cogatur experi-
ri ſententiam. Quos ille callidè cupiens decipere, & fraudem mentis oc-
cultare vultus exhibitione ſereni, manſuetè quidam defectione negando
reſpondit, ſed vacuos & ſine honore, & munere dimiſit. Papa verò Grego-
rius & ingenio ſubtilis, & eloquio clarus, nec minus etiam multarum
rerum experienciâ perſpicuus, mentem Regis facilè depravatam
intelligens, alios ad eum direxit legatos, Bernardum videlicet quen-
dam S. R. Sedis Cardinalem, & alium quòque Bernardum Maſſilienſem
Ordinis noſtri Abbatem, virum doctriinâ, & morum integritate venera-
bilem, qui eum nomine ſacroſanctæ Sedis propter infidelitatem ſuam
redarguerent, & reliqua Principibus Imperij contra eum in communi
omnium Conventu proponerent.

Ordinis
Grandi-
montenſis
initium.

Anno S. Wilhelmi prænotatò, cœpit Ordo Grandimontenſis per
beatum Stephanum de Alvernæ partibus oriundum; virum Deo mente
& animo ab eunte ætate ſemper devotiſſimum, qui multis & in vita, &
poſt mortem virtutibus & miraculis claruit. Hic 12. annis cum S. Milo-
ne Beneventano Pontifice converſatus, rectè vivendi normam ab eo di-
dicit, & cùm annorum jam eſſet triginta, pro Chriſti amore ad Eremum
convolvit; in qua annis 50. in omni ſanctitate Domino ſervivit. Fratres
in idem propoſitum convenientes adunavit: Ordinem præſatum inſti-
tuit, & tandem octavâ die Menſis Februarij anno vitæ ſuæ octogefimo in
ordine Diaconatûs ab hac vita ad Dominum migravit.

MLX XVII.

Anno S. Wilhelmi Abbatis octavo, intelligentes Imperij Principes
Regem

Regē Heinricum non servare, quæ S. Gregorio Papæ VII. promiserat, jam penitus de ejus emendatione desperantes, apud Forchheim orientalis Franciæ oppidum conveniunt, & Heinricum à Regno depositum, juxta facultatem eis à Papa concessam, incorrigibilem, schismaticum, & rebellem Ecclesiæ recognoscunt. Fuerunt autem isti Principes in eodem Conventu præsentēs: Sigefridus Archiepiscopus Moguntinus, Adelbero Episcopus Herbipolensis, Hermannus Episcopus Metensis intimus Papæ Gregorij amicus, & defensor, Adelbertus Episcopus Wormatiensis, Eberhardus Episcopus Salzburgerensis, & omnes penè Saxonum Episcopi, & Principes, & primus inter illos Otto quondam Dux Bavariz, de quo plura jam diximus. Aderant & Welfo Dux Bavarorum post Ottonem; Bertholdus de Zaringen Dux Carinthiæ, Rudolfus Dux Sueviæ, & Burgundiæ, ac alij complures, quorum nomina memoriæ non occurrunt. Aderant etiam prænominati Apostolicæ Sedis Legati: Diaconus videlicet Cardinalis Bernhardus, & alter ejusdem nominis Abbas Massiliensis.

Heinricus à
Principibus
deponitur.

In eo Conventu memorati Principes post multa tandem concilia, Henrico Rege adhuc in Italiæ partibus existente abdicato, & reprobo, Rudolfum prædictum Sueviæ Ducem in Regem Romanorum unanimiter elegerunt, qui compulsus non voluntariè nomen regale suscepit, quem Sigfridus Archiepiscopus Moguntinus in medio quadragesimæ apud Moguntiam in Regem unxit, & coronavit 12. Cal. Aprilis. Quo coronato, eodem die seditione factâ multa civium turba per milites ejus fuit intercepta; cæteris autem ad arma convolantibus, Rex & Archiepiscopus se se fugâ salvantes, in Saxoniam sunt profecti, congregaturi contra regales exercitum. Quibus Rex Henricus adhuc in Italia constitutus auditis, animo confternatus est, missisque ad Papam Legatis rogat, multa promittens, quatenus Rudolfum, ut invalorem Regni, excommunicare dignaretur. Papa verò quamvis non præceperit alium Regem quempiam elevari, dejectionem tamen hostis non potuit non æquanimiter audire. Remandavit igitur Henrico, se Rudolfum nisi prius audiretur, aut accusaretur canonicè, nullatenus posse damnare. Missi nihilominus Papa Gregorius Rudolfo Regi coronam, hunc vericulum continentem:

Rudolfus
Dux Sue-
vorum in
Regisubli-
matum.

Petra dedit Petro, Petrus diadema Rudolfo.

Deniq; idē Papa omnes Henrico Regi quolibet juramento constrictos in genere, & in specie ab omni ejus fidelitate absolvit, & litteras desuper cōfectas in omni terra publicari præcepit. Rudolfus post coronationē suam cum Sifrido Archiepiscopo de Moguntia, sicut diximus, in Saxoniam profectus est, exercitum congregaturus: cum quo civitatem Herbipolensem Henrico fidelem obsidione vallavit: Cives etenim jam antea expulerunt Adelberonem, Episcopum suum, Regi ob reverentiam Apostolicæ Sedis contrarium atque rebellem. Quapropter Rudolfus videns & se, & Episcopum à civibus Wirzburgernsibus despici, & contemni, urbem cum valido Saxonum, & Suevorum exercitu vallavit, machinas varias in circuitu murorum applicuit, capere civitatem in odium Henrici Regis summo conatu elaboravit. Interea cum hæc agerentur circa Herbipolim, Henrici Regis circa principium mensis Julij de Italia nunciatur advenus, quo territus (quoniam propè jam erat) Rudolfus obsidione solutâ digreditur. Henricus autem Rex Sueviæ cum exercitu petit, & Hugonem

Rudolf ob-
fedit Her-
bipolim.

Heinricus
liberatur
Herbipolim.

K k

quea-

quendam armis, & divitijs pollentem, cum alijs pluribus ſibi ex parte Rudolphi obſiſtentes ad deditiōem violentem compulſit, totāque regionem illam miſerabiliter deſtando circumquaque deſolavit.

Bernhardus
Abb. Maſſilienſis ve-
nit Hirſau-
giam.

Bertholdus autem de Zäringen Dux quondam Carinthiæ in quodam ſuo Lyntherus naturaliter munito poſitus, dum videret, ex arbitrio Regis Heinrici cuncta impunè vaſtari, dolore tactus, & indignatione permotus, morbum corporis graviffimum incidit, quo nimium invaleſcente, brevi temporis intervallo mortuus fuit. In ea expeditione Otto Trevirorum Archiepiſcopus vitam morte commutavit. Item Anno prænotato Bernhardus Maſſilienſis Abbas, Apoſtolice Sedis à Gregorio Papa VII. in Germaniam deſtinatus fuit (ut ſupra eſt dictum) Legatus, vir magnarum virtutum, audiens bonam famam, & ſummæ Religionis opinionem S. Wilhelmi Abbatis, venit ad S. Aurelium Hirſaugiam, & manſit cum eo menſibus decem propter itineris difficultatem, & retardationem, in medio fratrum cum ſumma humilitate converſatus, non ſine profectu, & ædificatione plurimorum. Hujus viri conſilio S. P. Wilhelmus pro pleniore Monachorum inſtitutione perdiſcenda duos ex Monachis ſuis Cluniacum direxit, quos per unius anni ſpatium, ut mores, & conſuetudines eorum omnes perdiſcerent, ibidem commorari præcepit. Quibus tandem ad Hirſaugiam reverſis, iterum duos miſit alios; & tertio alios duos: quos omnes S. Hugo Cluniacenſium Abbas gratanter ſuſcipiens, omnes loci conſuetudines oſtendit, & declaravit. Miſit etiam idem S. Hugo Abbat Wilhelmo epdicem conſuetudinum Monafterij Cluniacenſis, quas vigilantiffimus pater mutatis quibuſdam juxta diſpoſitionem loci, aeris, & regionis Provinciæ hujus rationabiliter mutandis, in duobus libris comportavit, & Monachos ſuos ſecundum eas vivere verbo, & exemplo inſtituit.

MLXXVII.

Bellum in-
ter Henric.
& Rudolſ.

Anno S. Wilhelmi Abbatis nono, Henricus Rex properanti contra ſe cum magno exercitu Rudolſo juxta Scrovvi occurrit; initoque prælio, non pauci ex utriusque parte ceciderunt: ſitque incerta victoria, utriusque certatim ad tutiora fugientibus. In ea expeditione Wezilo Archiep. Magdeburgenſ. à vulgaribus hominibus Regis fugiens occiditur, ſive ut quidam ſcribunt, ſuſpenditur. Magnus Dux Saxonum omni ſuppellectili ſua ſpoliatus, vix fugā ſalutem confequitur: Hermannus comes ejusdem Magni Patruus, & Adelbertus Wormatiensis Epifcopus, ac plurimi de militibus Saxonis curpiter ſunt interempti. Ex parte verò Regis Heinrici Poppo vir miræ fortitudinis ibidem occubuit.

Rupertus
Abb. Aug.
à Papa de-
ponitur.

Anno prænotato Hermannus Metenſis Epifcopus Gregorio Papæ ad animam confederatus, ac per hoc Regi Henrico inimiciſſimus, à civibus ſuis, qui partes regis ſequebantur, expulſus, non ſolum de civitate Metenſi, ſed etiam de regno, non habens ubi ſecurus poſſet quieſcere, neceſſitate compulſus in Italiam proficiſcitur, & à Papa lætè ſuſcipitur. His etiam temporibus Rupertus Monachus quondam S. Michaelis Archangeli montis Monachorum prope Bambergam ordinis noſtri, qui Augienſem Abbatiam ab Henrico Rege, pecuniā interveniente ſuſceperat, tertio Romam citatus à Papa Gregorio, ut ſe de Simoniaca pravitate, alijsque purgaret criminibus objectis, metu juſtitiæ proficiſci contempſit. Unde Papa per ſententiā auctoritatē Apoſtolicā, ut Simoniacum, rebellem, pertinacem,

pertinacem in errore, ab omni eum officio clericali, & Abbatiali depōnit. mandatum depositionis ei perferente S. Hugone Cluniacensis Monasterij Abbate. Omnis ei executio Ecclesiastici Ordinis, præter psalmodiam, penitus interdicta est, ac spes recuperationis perpetuò denegata. Qui Rom. Pontificis contemptā sententiā, regimen Monasterij in Gengenbach, Argentinenſis diœcesis, à Rege Heinrico postea suscepit, & contemptum sceleribus addens, vitam brevi miserabiliter finivit. Cum etenim die quādā pro consuetudine sua lucris temporalibus immoderatus navaret operā, subortā contentione inter eum pro censu retardato, & rusticos, in villa quādā ab eisdem hominibus Monasterij interemptus est unicum Monacho, de cuius indole spes fuerat boni non modica, qui illum de Bambergensi Cœnobio sequebatur.

M LXXX.

Anno S. Wilhelmi decimo, Indictione Romanorum 2. vigesima quinta die mensis Aprilis Burghardus comes de Rotenburg, coepit oppidum suum Camberg in diœcesi Herbipolensi destruere, & in eodem loco Monasterium nostri ordinis ædificare, cui omnipotens Deus fidelem misit cooperatorem multas habentem divitias. Wignandum nomine civem Moguntinensem, qui consensu Adelheidis conjugis suæ memorato comiti fideliter cooperatus, notabilem pecuniarum summam in constructione ejusdem Monasterij hilari vultu pro Christi honore exposuit. Hujus Wignandi consilio comes Burghardus Monasterium Cambergense S. Martino obtulit, & Moguntino Archiepiscopo defensionis jure in perpetuum subjecit, in cuius subjectionis manifestum indicium Abbas memorati Cœnobij singulis annis in festo S. Martini mitram unam Pontificalem, & duo Corporalia offerre super majus altare Moguntinæ Ecclesiæ teneretur. Octo annis in constructione hujusmodi Monasterij laboratum est, & nono anno coepit à Monachis Hirſaugienſibus inhabitari, sicut inferius dicemus anno S. Wilhelmi Abbatis. xix.

Monasterium Camberg fundatur.

Anno prænotato Hildulfus Archiepiscopus Colonienſis obiit: cui Sigevinus in Pontificatu successit, qui ambo propter malitiam temporum positi in obscuritate tenebrarum, nihil memoriæ dignum patrârunt. Eodem anno iterum fuit Bellum inter Heinricum, & Rudolfum, in loco qui dicitur Fladechem, hyeme nimis asperâ, ubi in primo congressu Saxones Rudolfi sequentes terga viderunt. Ibi Dux Bohemiarum Uraſlaus Regalem lanceam Rudolfi adeptus est; quæ exinde, permissione Regis Heinrici semper quemvis illius gentis Ducatu insignem in omni festiva processione solemni ter antelata per multa tempora præcessit. Heinricus autem proprijs castris redditus, de armigeris suis, quos ibi reliquerat, pene nullum invenit: nam una ex legionibus Saxonum in primo congressu pugnam deferens, quoniam aer erat obscurus, furtim castra regis invasit, multosque pueros comprehendens, strangulavit eos, & spoliatis castris ante finem inchoati certaminis aufugit. Rex verò dimisso exercitu cum paucis in Franciam orientalem divertit. Anno etiam præmemorato mortuus est Bernhardus Monachus, & Scholasticus Cœnobij Corbejenſis in Saxonia: de cuius ingenio & lucubrationibus dictum est anno Monasterij S. Aurelij vacantis quinquagesimo. Post quem Hermannus ejusdem Cœnobij Monachus scholis præcipitur, homo tam in divinis scripturis, quàm in

Bellum inter Heinricum & Rudolfum.

Hermannus scholasticus Corbejenſis.

Kk 2

ſæcu-

ſecularibus litteris egregiè doctus, qui plures egregios diſcipulos habuit, & non ſpernendæ lectionis multa, & varia opuscula lucubravit.

MLXX.

Conventus
Episcoporum
contra Papam.

Anno S. Wilhelmi Abbatis xi. Cùm apud Brixinam civitatem Noricorum triginta Episcoporum conventus, nec non & Optimatum exercitus, non ſolum Germaniæ, ſed & Italiæ juſſu regis Heinrici congregaretur; factus eſt omnium conſenſus adverſus Hildebrandum Papam, cognominatum Gregorium vii. quem Pſedomonachum, totiuſq; velaniæ peſtiſerum principem. & præcipuè S. Rom. Sedis invaſorem affirmantes, ab Apoſtolica Sede deponendū, quamvis abſentem. dijudicabant; & Wigbertum Ravennatenſem Archiepiſcopum ipſi ſubrogandum in Papam nominantes, eligebant; huius conventus decreti exemplar contra Gregorium tale ſcripſerunt.

Quanta
contra Pa-
pam mon-
dacia.

Quia inquit, illud conſtat non à Deo electum, ſed à ſe ipſo in fraude, & pecunia imprudentiſſimè oblectum: qui Ecclèſiaſticum ſubverſiū ordinem: qui Chriſtiani Imperij perturbavit regnum: qui regi Catholico, ac paſſivo corporis & anima intentat mortem: qui perjurum defendit regem: qui inter concordis diſcordiam ſeminat: inter paſſivos lites: inter fratres ſcandala: inter conjuges divortia, & quicquid quietis inter pte-viventes ſtare videbatur, conculcit. Nos auctore Deo congregati in unum, Legatis ac litteris freti, decem & novem Episcoporum die ſancto præteriti Pentecoſtes Moſuntia congregatorum, contra eundem Hildebrandum provocatiſſimum, ſacrilegia & incendia predicantem, perjuria, & homicidia defendentem, Catholicam & Apoſtolicam fidem, de Corpore & ſanguine Domini in quaſtionem ponentem, Heretici Berengarij antiquum diſcipulum, divinationum, & ſomniorum cultorem, Maniſſimum Necromanticum, pythónico ſpiritu laborantem; idcirco à vera fide exorbitantem. judicamus canonice deponendum, & expellendum. & niſi ab ipſa ſede his auditis deſcenderit, in perpetuum damnandum. Facta ſunt hæc vii. Kal. Julij feriâ. v. Indictione iii.

Anno prænotato Gregorius Papa quaſi divinitus ſibi revelatū prædixit hoc anno falſum Regem moriturum; & verum quidem dixit, ſed ſefellit eum de falſo rege conjecturæ opinio; quia Heinricum falſum Regem exiſtimabat, & ob id eodem anno fore moriturum, qui Rudolſum judicabat verum Regem, in interpretatione erravit. Nam eodem anno factum eſt iterum bellum juxta Elbeſtram fluvium inter Henricum Regem & Rudolſum, & cecidit ipſe Rudolſus graviter vulneratus; qui à ſuis ad Mersburg urbem portatus, quæ eſt civitas Saxoniæ, ibidem moritur, & regio more honorificè ſepelitur. De cujus ſepultura quidam poſtea dixiſſe fertur ad Regem Heinricum: *Curcum, qui rex non fuiſſet, regio monumento pateretur jacere ſepultum?* Cui Reſpondit: *Utinam omnes inimici mei tam honorificè jacerent ſepulti.* De Rudolſo plerique ſcribunt Auctores, quòd cùm jam in extremis poſitus videretur, proſtracram manum dexteram incivitus dixerit ad principes, & Episcopos, qui tunc erant præſentes: *Ecce manus mea hæc eſt, quâ Domino meo Henrico fidem Sacramento firmavi, quam vobis urgenſibus non ſervavi, & nunc vitam cum regno diſcerere compellor: videte qui me contra Dominum meum Regni ſolum aſcendere feciſtis, ut reſcâ vid me monita veſtra ſequentem duxeritis.* Et his dictis cum lacrymis paulò poſt obiit.

Henricus
devallat
Sueviam.

Henricus autem Rex tantam conſecutus victoriam, Saxones magnâ quidem ſtrage mox afflixit, quamvis eos ad dedicationem ſui compelle-

re non

re non potuit. Postea Sueviam cum magno suorum exercitu ingrediens, quæ Ducatus Rudolphi fuerat occisi, cuncta devastans, munitiones, castella, & urbes etiam fortissimas potenter cepit, & omnes illic sibi resistentes ad deditionem coegit: oppidum verò Palatini comitis Chunonis, unde nomen, & titulum sui principatus habebat, vid: Tübingen longâ obsidione tentans, post multa oppidanis illata damna, & incommoda tandem obtinuit.

MLXXXI.

Anno S. Wilhelmi Abbatis XII. posteaquam ad notitiam Gregorij Papæ VII. pervenerunt ea, quæ triginta Episcopi apud Brixinam Noricum civitatem contra eum decrevisset, convocato & ipse suorum consilio Romæ Henricum Regem, ut hæreticum, & perjurum cum omnibus fautoribus suis denuo excommunicans, horribili anathemate maledixit; Wigbertum Ravennæ Archiepiscopum, ut in vallorem Apostolicæ Sedis, cum Episcopis, & cæteris omnibus, qui Brixinensi præscripto interfuerint consilio, simul excommunicavit.

Henricus
Rex Italia
ingrediens:

Anno igitur præsignato Henricus Rex cum magno exercitu perrexit in Italiam, habens secum Wigbertum Antipapam suum, & plures Episcopos, Principes, & Comites contra Gregorium Papam. Qui Romam veniens in vigilia Pentecostes resistente sibi Pontifice cum Romanis, ante Castellum S. Petri castra posuit: ubi per biennium crebris Urbanorum incurribus molestatus, parvâ manu multa viriliter peregit.

Bellū fuit
in Bavaria
superiore

Eodem Anno civitas Moguntina ex maxima parte incendio conflagravit, principali & alijs tribus Ecclesijs five Monasterijs consumptis. Item hoc ipso anno in vigilia Paschæ Bambergensis Ecclesia major cum domilijs in vicino positis circumquaque non paucis incendio crematur.

Anno quoque prænotato, Rege Henrico in Italia existente, Saxones, & Suevi ad commune colloquium in orientali Francia apud Forcheim conveniunt, adversus Regem denuo conspirantes. Soluta tandem colloquio, non sine magna clade Francorum ad sua redierunt, sed prædas incendia, & rapinas in villis, ac locis non munitis exercentes. cum in Regem non possent, in ejus fautores Francos hostili animo servierunt.

Anno etiam præscripto bellum in orientali Bavaria inter Conradum Ducis Bohemæ fratrem, & Lupoldum Marchionem Austriæ tertio nonarum Augusti circa Danubium commissum est, in quo plures ceciderunt. Item aliud bellum inter Suevos, & Bavaros eodem anno factum est juxta Danubium apud Hohenstein: in quo Chuno filius Chunonis Palatini comitis fuit occisus & multi cum eo ex utraque parte similiter.

Claruit his temporibus Wenericus Clericus Ecclesiæ Trevirorum, postea Episcopus Vercellensis, vir in omni varietate scripturarum doctissimus, qui inter cætera ingenij sui opuscula, scripsit ex persona Theoderici Virdunensis Episcopi ad Gregorium Papam VII. divinis scripturis instructum volumen, quod de Sacerdotij, & Imperij discordiâ prænotavit; in quo illum non increpat, sed humiliter obsecrat ut patrem, & senioem suum, suggerens ei dolentis affectu, omnia quæ contra jus, & fas æquitatis, eum vel dixisse vel fecisse loquax fama divulgaverat. Alia etiâ nonnulla edidit, quæ ad notitiâ nostræ lectionis adhuc non venerunt. Anselmus etiam Lucensis Episcopus Gregorij Papæ VII. cooperator omni tempore fidelis, & infatigabilis, hæc tempora nimium tenebrosa, & nubilosa, tur-

Anselmus
Lucensis
Episcopus,

Kk 3

bationis

bationis vento horribilia, cum eruditione scripturarum, tum vitæ merito redditæ clariora: scripsit non spernendæ lectionis opuscula, quibus memoriam sui posteris commendavit: è quibus reperi subiecta: in Jerem. Proph. lib. 1. In Psalterium quoque lib. 1. Contra Gvvibertum Antipapam libb. 2. Epist. quoque ad diversos lib. 1. Scripsit Epist. ad Gvvibertum prædictum Antipapam, in qua eum prævaricatorem, & superbum cognominat, inter alia subinferens ista: *Ut ergo de Beato Gregorio Patre nostro dicam, quod de Concilio scribit D. Cyprianus. Factus est Episcopus de Dei, & Christi ejus judicio, de Clericorum penè omnium, & ut verius dicam, omnium omnino testimonio: de plebis, qua tunc aderat, suffragio: De Sacerdotum antiquorum, & honorum virorum collegio, cum nemo antese factus esset: cum Alexandri locum, idest Petri locum, & gradus sacerdotalis cathedra vacaret. Quo occupato, & de Dei voluntate, sique omnium nostrum consensu ordinato, quisquis jam Episcopus voluerit fieri, foras fiat, necesse est; nec habet Ecclesiasticam ordinationem, qui Ecclesia non tenet unitatem. Quisquis ille fuerit, licet multum de se jactitans, sibi plurimum vendicans, profanus est, alienus est, foris est, & cum post primum secundus esse non possit, quisquis post primum, qui solus esse debet, factus est, jam non secundus ille, sed nullus est.* Denique ut verba confirmetur factis, fertur Anselmus iste, tam in vita, quam post mortem multis claruisse miraculis: quod nulli contigit illorum, qui contra Gregorium senserunt.

M LXXXII.

Hermannus
fit Rex ab-
stiahenic.

Anno S. Wilhelmi Abbatis XIII. Rege Heinrico adhuc in Italia constituto Saxones cum Suevorum consilio contra illum in Regem constituerunt quendam Hermannum nomine, virum divitem, nobilem æque potentem, cui, suis in partibus, hoc est. in Lotharingia. vel Germania, cum, nemo bellicis in rebus atque divitijs posset æquiparari, sumpto Regis nomine, brevi tam suis, quam alienis coepit haberi despectus; & qui Dux erat gloriosus, Rex fuit sine gloria. Eodem anno Heinrichus postea Rex v. in Italia regi nascitur.

Maius Mo-
nasterium
Hirsaugit
se funda-
tur.

Anno prænotato, cum numerus Monachorum sub Magisterio D. P. Wilhelmi apud Hirsaugiam quotidie Domino largiente creveret in tantum, ut angustia loci apud S. Aurelium capere omnes jam non potuerit, coepit sanctissimus Abbas de novo Cœnobio construendo ultra pontem Magalthæ cum Fratribus necessarium habere consilium. Erant enim pluraquam c. Monachi præter Fratres Barbatos, & Donatos, quorum ingens etiam fuit numerus. Cumque pro tam sancto, & necessario negotio lapides, & ligna, cæteraque necessaria præparare coepisset, Domino Deo providente, coeperunt nobiles, & divites multa pro Christi honore ad novi operis fabricam contribuere, & sanctum ædificium propter laudabilem conversationem Monachorum, & famam S. Abbatis singulari devotionis studio promovere.

March. Ba-
denus fit
pastor por-
corum apud
Cluniac.

Fuit eo tempore quidam Marchio Hermannus nomine, dives, & potens, qui divino spiritu compunctus, mundum cum suis vanitatibus pro Christi amore contemnens, principatum suum, cum omnibus divitijs, & honoribus deseruit, & fugiens occultè de patria sua, nemine sciente penitus recessit. Veniens itaq; in habitu pauperis peregrini ad Monasterium Cluniacense in Burgundiam, custos porcorum ejusdem Cœnobij pro amore Christi factus est, assumptoque sanctæ conversationis habitu,

sub

sub regimine Beati Hugonis Abbatis in ordine usque ad mortem incognitus, & pastor (sicut diximus) porcorum humillimus, & devotissimus permansit. Hujus sanctissimi principis uxor post ejus discessum, vitam in mœrore ducens vidualem, eleemosynis, & bonis operibus intenta Dominum Jesum, quantum potuit, de sua substantia honoravit. Postquam igitur S. P. Wilhelmus novum construere Monasterium cepit, ut se faceret tanti operis participem, impensas, & sumptus ad illud conculit copiosos. Quæ tandè pro quadam causâ offensa, muliebri levitate utens, animum mutavit: nec aliquid deinceps ad consummationem operis inchoati conferre voluit. Ex his tamen quæ antea contulerat, tantum adhuc superfuit impensarum, ut reliquum pene totum, quod restabat, perficeretur.

Anno itaque XIII. S. P. Wilhelmus novum Monasterium construxit: quod in novem annis complevit, ita ut decimo anno Ecclesiâ fuerit consecrata, sicuti suo loco dicemus. Hujus autem structuræ artifices, quemadmodum supra diximus, pro magna parte Monachi fuerunt, Barbati, sive Conversi, & Oblati, quos hodie Donatos appellamus, quorum tunc apud Hirsaugiam numerus erat copiosus; inter quos erant Latomi, Fabri, Lignarii, Ferrarii quæ, & magistri procul, dubio in omni scientia Architecturæ peritissimi, qui totum opus consilio, & manibus pulchro tabulatu lapideo perfecerunt, sicut in ipsius Ecclesiæ fabrica usque in præsens cernitur.

Anno etiam prænotato S. P. Wilhelmus circiter idus Maij misit ex conventu suo Monachos tres, & laicos Donatos quinque ad locum, qui dicitur Reichenbach pro construendo ibidem Monasterio: qui venientes ad locum, haud paucis diebus pro tugurio fruebantur nudâ abiete, & in magna paupertate patientiam habuerunt.

MLXXXIII.

Anno S. Wilhelmi Abbatis XIV. Indictione Romanorum VI. positum est fundamentum Ecclesiæ Prioratûs in Reichenbach per ipsum S. Patrem; & laborantibus fideliter fratribus, ac iussufragia eleemosynarum ministrantibus devotè Christi fidelibus, totum opus Oratorij triennio consumatum est, cujus foundationis seriem D. P. ipse tali modo descripsit. In nomine sanctæ & Individuæ Trinitatis. Ego Wilhelmus nullis meis meritis, sed solâ Dei misericordiâ Hirsaugiensis Cœnobij Abbas, notum esse desidero omnibus, tam futuris, quàm præsentibus, quòd quidam ingenuus senior, Bern nomine prædiolum suum in Nigra Sylva situm, qui locus ibidem à rivo, qui Murgam influit, Reichenbach vocatur, S. Aurelio Hirsaugiæ in præsentia idoneorum testium in æternam hæreditatem tradidit: id unicè postulans, ut ibidem Monasterium construi satagerem. Accepit igitur communi, concordique seniorum nostrorum consilio, misimus fratres nostros Monachos tres, & laicales quinque in idem prædiolum nemore densissimo hispido, quatenus sylvâ crutâ, locoque purgato construerent Monasterium B. Gregorio. Anno itaque Incarnationis Dominicæ MLXXXII. Indictione quintâ circiter idus Maij, cum venissent iidem fratres in prædictum locum haud paucis diebus pro tugurio fruebantur nudâ abiete. Horum autem unus vocabatur Ernestus vir probus, & Curialis, qui jam pridem se suâque omnia no-

Ecclesiâ
in Reichen-
bach funda-
tur.

Exemplar
literarum
S. Wilhel-
mi super
Reichen-
bach.

stræ dederat obedientiæ, quem cum suis omnibus eidem loco in adiutorium concessimus. Extitit ergo idem Ernestus loco, & Fratribus Provisor, & quasi Pater secundus, qui ad extirpandam sylvam, ad purgandum locum, ad ædificandum Monasterium, ad contruendas officinas, maxime suas ipse impensas dedit. & undequaque competenter acquisivit. Eius ergo, parentumque ipsius, sicut & meam meorumque memoriam ibidem celebrem haberi dignum iudicavi, literisque firmavi. Acta sunt hæc anno præscripto. Et notandum, quod Prioratus dicti Monasterij S. Gregorij in Richenbach à prima foundationis die usque in præsentem Abbatem Hirsaugiensem est sine medio subiectus, ad ipsiūque pertinet pleno iure ac dominio, libertas instituendi, ac destituendi Priorem ipsius loci totiens, quotiens iudicaverit vel utile, vel opportunum. Similem quoque jurisdictionem habet, ac dominium super Prioratu Monasterij Schönre in Francia orientali juxta Maganum flumen in Diocesi Herbipolensi, non procul ab oppido comitis de Reneck Laer dicto constructi, cujus instituendi destituendique Priorem auctoritas acque potestas neminem respicit alium quam Hirsaugiensem Cœnobij existentem pro tempore Abbatem. Hujus quoque Majoritatis dominium habet in usu, & quietâ possessione à tempore primæ foundationis Monasterij memorati Schönre usque in diem hodiernum.

Præpositura etiam Monasterij in Rothe Augustensis Diocesis immediate ad jurisdictionem Hirsaugiensis Abbatis pertinet, cujus Præpositus, & Monachi de Congregatione Hirsaugiensium censentur. Nam ad jus Abbatis pertinet Rothensem confirmare Præpositum, super cujus destitutione plenum etiam tenet Dominium.

Loca plura
fuerunt sub
Hirsaug.

Sanctus autem Wilhelmus adhuc plures ordinis nostri Prioratus, quos fundaverat, sub jurisdictione sua habuit, quorum aliqui tempore in Abbatis commutati sunt, alij verò ex alijs causis ab obedientia Hirsaugiensium paulatim defecerunt. Prioratus autem in Wilhelm, sicut dictum est supra ipsius S. Wilhelmi Abbatis primo anno, in montem S. Petri commutatus, & translatus est.

Roma ab
Heinrico
rege capi-
tur.

Anno etiam præscripto, Hermannus, quem Saxones, & Suevi anno priore sibi Regem constituerant, Franciam orientalem, quæ partes sequebatur Regis Heinrici, cum paucis ingrediur, & hostili animo in pauperes Villanos defæviens, prædâ peractâ inglorius revertitur. In eisdem Franciæ locis, in quibus Hermannus nitebatur devastare populos, visus est quasi magnus equitum discurrrens exercitus, quorum tamen vestigia nullo modo in terra poterant vel videri, vel agnoscî.

Anno quoque prænotato Henricus Rex Paschate celebrato apud S. Rufinum, ad urbis Romæ obsidionem regreditur, & positis castris ubi & prius ad occidentalem partem Castellî S. Petri capta est urbs 4. nonarum Junij, quæ fuit vi. feria post festum Pentecostes. Interea Papa Gregorius in Castello Crescentij, quod vulgò domus Theodorici appellabatur inclusus, rei exspectabat eventum. Rex verò in Palatino monte munitionem instituens, non paucos, quos in præsidio posuerat, ingravescente super eos infueto æstatis fervore, amittit: sed & alios de exercitu multos eadem intemperies æstivi caloris consumpsit.

Eodè tempore Legati Græcorum ad Regē Henricum Romam venerunt:

runt: munerum multa, & magna in auro, & argento, vasib; pretiosissimis, & in vestibus sericis ab Imperat. eorū afferentes. Romam igitur datis Regi 20. obfidibus ex nobilioribus petierunt diem cōstitui, in qua Papa, & omnes senatores in præsentiā ejus venirent, qui diem statuens Calendas Novembris ipse ad montana conscendit intrante Julio, ibique commorans ad statutum tempus Romam redijt. Verūm Papa in præsentiā ejus venire contempsit, sed occultè fugiens ad civitatē Salernitanam auxilio Nortmannorum, qui habitabant in Apulia, secedens, usque ad obitum suum ibidem permansit. Eodem quoque anno Welfo Bavarorum antea Dux, Augustam civitatē summo mancintravit, Sigefrido Episcopo vix evadente, Wigoldum quendam ejusdem Ecclesiæ Canonicum in ejus locum constituens Episcopū: Augustenses etenim cives cum Heinrico Rege contra Gregorium Papam sēserant, in cujus odium Dux Welfo civitatē statuit occupare.

MLXXXIX.

Anno S. Wilhelmi Abbatis xv. Heinricus Rex Natalem Domini Romæ celebravit, deinde circa principium mensis Februarij in Campaniam ducens exercitum, ipsam, & magnam Apuliæ partem cepit. Interea Romani Gregorij Papæ discessum moleste ferentes, pro eo maxime, quod comparere die statuto in Regis præsentiā contempsisset, missis ad Regem Legatis in Campaniam, petierunt, quatenus Romam pacificus redire dignaretur. Qui precibus annuens postulantiū, cum suis ad urbem redijt, & positis castris ad portam Laceranensem omnes deditiones accepit, & vicesimā secundā die mensis Martij, quæ fuit sexta feria ante Palmas, multis stipatus cum magna gloria intravit, ductus secum prædictum Wigbertum Episcopum. Qui Dominicā sequenti, hoc est in Palmis per multos Pontifices coronatus Papa in cathedra S. Petri principis Apostolorum ponitur; & Clemens III. nominatur. A quo Rex ipse Heinricus cum Regina sua Bertha in S. Dominica Pascharis imperiali coronā est sublimatus, ac deinceps imperialem titulum sibi usq; ad mortem usurpavit. Compositis in Italia rebus ex vetere rege jam novus Imperator in Germaniam cum exercitu redijt, & in primis Augustam à Suevis, & Saxonibus anno priore captam, sicut supra diximus, per Guelfonem Bavariz quondam Ducem obsidione vallavit, & statim obtinuit.

Wigbertus
in Papam
erigitur.

Heinricus
Rex, sic Im-
perator.

Imperator
in Germa-
niā venit.

Anno prænotato moritur Sifridus ex Abbate Monasterij Fuldens. Archiepisc. Moguntinus, vir doctrinā, & vitæ merito præcipuus, & in Monasterio Halungen nostri ordinis, quod ipse in Thuringia fundaverat, honorificè deportatus sepelitur. Cui mox in Archiepiscopatu successit Wezil quidā nomine, vir tam in divinis scripturis, quā in sæcularibus litteris doctissimus, ingenio subtilis, eloquio dulcis, & facundissimus, declamator quoq; sermonū ad populum nulli suo tempore comparandus.

Claruit his temporibus S. Anselmus ex Abbate Beatenfis Monasterij nostri ordinis in Normannia Cantuariens. in Anglia post Lanfrancum Archiepisc. Pontifex Magnus, & celeberrimæ opinionis, qui fuit in omni disciplinarum genere doctissimus, & non minus vitæ merito, quā eruditione scripturarum in universa Ecclesia sanctorum nominatissimus, cujus multa in divinis lectionibus extant opuscula, de quibus

S. Anselm.
Archiepisc.
Cantuariens.
sic.

nos invenimus subiecta. Contra gentiles: cur Deus homo, libb. 2. Contra Judæos, de Incarnatione Verbi, lib. 1. De Conceptu Virginali, lib. 1. Prologion, lib. 1. Monologion, lib. 1. De Spiritu sancto contra Græcos, lib. 1. De casu diaboli, lib. 1. De diversitate Sacramentorum, lib. 1. De fermento, & Azymo, lib. 1. De voluntate Dei, lib. 1. De S. Trinitate, lib. 1. In Cantica canticorum lib. 1. De pace, & concordia, lib. 1. Delibero arbitrio, libb. 4. De gratia, & lib. arb. lib. 1. Dialogum de veritate, lib. 1. De similitudinibus, lib. 1. De mensuratione crucis, lib. 1. Medicationum, lib. 1. De passione Domini meditationes, lib. 1. De beata vita, lib. 1. De beata sufficientia, lib. 1. De occupatione, lib. 1. De laudibus S. Mariæ, lib. 1. De stimulo amoris Jesu Christi, lib. 1. Pro insipiente, lib. 1. Contra insipientem, lib. 1. De Antichristo, lib. 1. Dialogum Christiani, & Gentilis, lib. 1. De Sacramentis & officiis divinis, libb. 2. De octo Beatitudinibus, lib. 1. De membris Deo attributis, lib. 1. Proverb. lib. 1. De domo conscientie, lib. 1. In Hexameron, lib. 1. Ad Lanfrancum Archiepiscopum, cum ipse esset adhuc in Monasterio Beateni Abbas, scripsit, lib. 1. De Grammatico, lib. 1. De S. Joan. Baptista, lib. 1. De originali peccato, lib. 1. Homil. quoq; multas, & sermones valde pulchros composuit plures. Epistolarum ad diversos lib. 1. Orationes etiam supplicatorias plures composuit ad instantiam cujusdam Comitisse, & alia plura scripsisse dicitur, quæ ad noticiam meam non venerunt. Sanctus iste Præsul pro devotione, quam habebat in sanctos Christi Apostolos Petrum, & Paulum, ac pro quibusdam Ecclesiæ suæ negotijs apud summum Pontificem expediendis Romam profectus est. Qui audiens famam sanctitatis beati Wilhelmi Abbatis, eorumque Monachorum sanctissimam conversationem, qui cum ipso in Hirsaugiensi Cœnobio Domino servierunt, visendi eos mox desiderio inflammatus est. In reditu igitur à Roma iter faciens per Sueviam, ab itineris sui recto tramite paulisper declinans, venit ad Hirsaugiam, & mansit illic diebus quatuordecim, sanctus cum sanctissimo, Monachus cum Monachis, sed Archiepiscopus, humilis, cum humilibus. Magno mentis tripudio Primas Angliæ à sancto Wilhelmo susceptus est, gaudente se illum videre præsentem quem totiens virum Deo plenum absentem audierat prædicari. In medio Fratrum Archiepiscopus humiliter, quasi unus ex Monachis residerebat, loquens eis in multa benignitate de scripturis sanctis: de observantia monasticæ conversationis: de animarum salute: & de spiritali amore in Deum ferventissimæ charitatis. Qui videns unanimem fratrum pacem, & concordiam, & continuum proficiendi in Dei timore desiderium, suas palam ærumnas deplanxit, & curas: utpote qui tractus de Monasterio ad cathedram, mundo invitatus famulari cogeretur. Illos autem felices, & ter beatos, quaterque beatissimos esse dicebat, quibus in quiete monasticæ solitudinis Domino famulari cum fervore spiritus divini omni tempore conceditur. Diebus tandem quatuordecim elapsis vir sanctus commendans se orationibus B. Pastoris, & fratrum, datæque benedictione de Monasterio Hirsaugiensi egressus, ad Angliam, unde venerat, regreditur, & magna inter eos deinceps familiaritas confirmatur. Nam inter FF. Cantuar. Ecclesiæ, qui à prima fundatione sui, usq; in præsentem diem Monachi FF. D. P. N. Benedicti, & Hirsaugienses ex illo

tem-

S. Anselmus
venit in
Hirsaugiam.

Frater
ver
bo & exem
plo edifi
cabat.

Inter fan
das An
ti
quas & Wil
helmi
monachum a
micitia.

tempore spiritalis amicitiae fraternitas constituta est, quae multis postea annis duravisse perhibetur. Denique multas inter se hinc inde sanctissimi Dei famuli Anselmus Archiepiscopus & Wilhelmus Abbas scripserunt epistolas, quarum major numerus per incuriam hominum perpetuam oblivione sepultus est. Ex quibus unam Anselmi epistolam rescribemus, quam respondens ad quaedam dubia S. Abbati Wilhelmo, pro informatione, rescripsit. Nam post aliquot annos, cum Bruno comes de Calba filius Adelberti fundatoris Ecclesiae S. Aurelij propter adhaesionem, familiaritatem, quam habuit cum Henrico Rege anathematizato pro sua rebellionem, & ipse à Papa excommunicatus, ultro se contumaciter divinis se ingereret officiis, & per hoc FF. Hirsaugienfes cum Rom. Ecclesia semper fideliter sentientes, non mediocriter perturbaret. S. P. Wilhelmus, pro remedio huius facti, ad notum sibi recurrit amicum; quem in omni scientia scripturarum sciebat longam exercitationem periculis. Misit ergo duos fratres in Angliam, per quos B. Anselmo plenam eruditionis direxit epistolam, in qua dubiorum suorum ab eo postulavit tutam, & necessariam solutionem. Cui sanctissimus Praefulus hunc in modum ex Anglia rescripsit.

Domino & Patri Reverendo Abbati Hirsaugienfium fratrum Wilhelmus Anselmus Cantuariensis Ecclesiae minister indignus, in hac vita diuturnam prosperitatem, & in futura aeternam felicitatem. Ex eo, quo mihi probitas vestra sui dignata est praebere notitiam, tantam ejus concepi dilectionem, ut vestri semper mihi dulcis memoria sit. Quod sum expertus non immerito fieri: quoniam & vitam vestram amore, & reverentia dignam novi existere: & vestram paternitatem non sine affectu dulcedinis erga meam parvitatem esse: saepe namque venientes fratres à vobis me non solum sanctitatis vestrae relatione edificaverunt, sed & dignationis vestrae salutatione honoraverunt. Quia in re licet quidquid est in me toto, minimè possit tantis meritis respondere, meum tamen est quantum amoris, & reverentiae possum exhibere. Sed Deo haec in nobis servanda, & augenda committens ad ea, de quibus meam parvitatem consulere dignata est prudentia vestra, non praesumendo, sed obediendo potius respondebo, fortè non quod materiae sufficiat, sed quod mihi videtur. Comes quidam vester excommunicatus, qui vobis divina celebrantibus se immiscet: mihi videtur humiliter admonendus, ne contemnendo sententiam eorum, à quibus, & in quibus Deus se confirmat audiri, cum audiuntur, & sperni, cum spernuntur, seque ligare cum ligant, & solvere cum solvunt, aggravet super se Dei iudicium. à quo fugere homo nusquam potest. Quare illi melius est, ut per salubrem humilitatem abstinere ab his, à quibus eum sententia Apostolica segregat, quam per praesumptionis contemptum se ingerat, in illa quae nunquam nisi per humilitatem quaesita profunt, at semper inordinatè praesumpta obsunt: nec debere cum nullo suo commoda, & gravissimo vestro malo cogere vos, ut cum eum offendere nolitis; Deum, & Apostolici auctoritatem graviter irritetis: ad quos pacandos illum habere adiutorem non possitis: facilius quoque, ac benignius Apostolicum ejus rationes suscepturum, si suam illum sententiam cognoverit fuisse revocationem. Quod si comes idem hanc admonitionem respuerit, scitis quia

Epistola S.
Anselmi
Archiepiscopi,
ad Beatum
V Villanum

L 1 1 Deus

Deus plus est timendus, quàm homo. Quapropter aut secundùm jam prolata sententiam erga illum agendum; aut ipsum Dominum Apostolicam, seu aliquem ejus vices gerentem de hoc ipso consulendum fore, existimo.

De Presbyteris publice concubinariis copulatis.

De Presbyteris verò qui se aperte reprobato libidinis commercio Deo reprobabiles exhibent, omnino tenendum est, quod Apostolica providentia Ecclesiastico justoque rigore constituit. Nempe nullatenus convenit, ut ibi reverenter astatetur, ubi pertinaciter aperta, & impudenti libidine fortes Dei & Sanctorum prohibitionem contemnendo, sacris altaribus deserviunt, imò non deserviunt, sed quantum ad ipsos perinet, turpiter commaculant: non quòd quis ea, quæ tractant contemnenda, sed ipsos potius tractantes execrandos existimet; ut qui Dei, & Angelorum præsentiam non reverentur, vel hominum detestatione repulsi sacra contaminare desistant. Nec ullatenus oportet, ut sint illi confortes de altari participantium, qui per immunditiam se faciunt exsortes altari deservientium. De Lapsis autem sacros ordines habentibus, & spontaneâ humilitate secreta, quibus debent confitentibus, nequaquam asserendum est, quòd eisdem ordinibus amplius uti nullatenus possint: si per sacrificium spiritus contribulati, cordisque contriti, & humiliati Deum placentes ad virtutem proficere studiosè contenderint. Nam nec apud Deum reprobatum officium alicujus propter culpam, quam ipse ignorat: nec apud homines decoloratur sacri ordinis dignitas, propter personam, cujus ipsi peccatum non cognoscunt: quibus duabus causis carnalis lapsus prohibet ad sacros ordines accessum, aut reditum: sed quoniam semper ferme occultum est, quorum remissa sunt iniquitates, & quorum testa peccata: quorum verò minimè, tutius est semper sibi conscium criminis ab his, quæ placitam personam exposcunt, per laudabilem humilitatem abstinere, quàm per culpabilem securitatem præsumere. Illud enim semper potest, Deo non improban- te, hoc verò non debet, nisi Deo approbante. Qui autem huic sententia, quæ ad sacri ordinis officium reditum post lapsum concedit; nequaquam aliquâ ratione, nisi auctoritate fulciatur scripturarum vult attribuere consensum: legat Epistolam B. Calixti Papæ directam universis Episcopis per Galliam constitutis, & B. Gregorij ad Secundinum inclusum, ubi ipsi hanc sententiam sic firmis, & penè eisdem rationibus, & auctoritatibus confirmant, ut nullatenus aliorum probatione indigeat. Sed quoniam idem B. Gregorius ad ipsum in alijs suis quibusdam epistolis studiosè prohibet, ne sibi ipsi contrarius sit: de apertis quidem prohibuisse. de occultis verò post condignam poenitentiam concessisse intelligitur. Nam crimen, quod nec à Deo imputatur, nec ab hominibus esse putatur, non reprobatur, nec decoloratur, ut jam dixi; cum tamen in tali re cuique tutius sit coram Deo plus timere, quàm confidere. Prohiberi autem invitum debere, qui occultum crimen humili confessione sponte, & occultè detegit, minimè existimo: ne multis obstruatur virtus salubris confessionis: qui potius eligerent penitus usque in in mortem occultari, quàm hac occasione in certitudinem, vel in suspensionem alicujus criminis adduci. Ut enim confiteantur illi peccatum suum, statuitur, sed confitentem absque ejus consensu à sui ordinis officio cessare

De occultis lapsis, & secretis confessionibus.

fare nemo cogit, sed potius magni criminis reus esse videtur, qui cogit, quia sic, & confitentem poenitere confessionis, & plures nondum confessos horrere, & fugere confessionem compellit. Nam satis patet, quàm minus malum sit cuilibet peccatori ad altare cum amore confessionis peractæ, & spe misericordiæ humili mente accedere, quàm se cum odio confessionis, & desperatione veniæ indurato corde desiderio, vel etiam actu præsumptuosè ingerere. Ille itaque, cui confessio fit, nequaquam particeps judicandus est minoris culpæ, in qua alium permittit non consentiendo, sed majorem prudenter præcavendo. Particeps verò majoris criminis auctorque esse videtur, ad quod multos impellit, etsi non volendo, tamen inordinatè plus quod minus est, quàm quod majus erat timendo; sed manifestum est, quia illi, qui humili contritione superbam verecundiam conculcando semetipsos judicantes *indolenti* cessationem sponte consentiunt, multò tutius ministrant *permitti*, seu etiã *iusti*, quàm illi, qui cum verecundia humana inter Deum, & se iustè judicare refugiunt; licet is, cui confitetur *validè*, periculosius prohibeat istos inviros, ut supra dictum est, quàm illos spontaneos. Ex cum utrisque necessarium sit, vel ad tempus abstinere, puta illi qui non libenter cessant, ad quod non benè properant, sunt tantum relaxandi; hi verò qui spontè abstinunt, ad id quod non præsumunt, etiam revocandi. Nam in istis, si revocentur, obedientiæ tegmine præsumptio palliatur, in illis verò humilitas obedientiæ robore adjuvatur. Quæ revocatio non indifferenter, sed magnà Prælati confessionem suscipientis *discretionè faciendâ* est; sæpe namque contingit, ut aliquis non per immisissimum criminis perpetrati horrorem, neque per vim humilitatis humanam verecundiam superet, sed stultitiæ tenebras, & impudentiæ duriciam fœditatem sceleris, & pudorem non sentiat, & per negligentiam officium suum non appetat. Qui autem hujusmodi est, nunquam ad sacrum officium aut vocandus, aut revocandus est; sed cum pro ipso poenitente supplicat humilitas, suggerit contritio, intercedit vitæ mutatio, tunc nimium si Prælati non tam de meritis aliquibus, quàm de magna misericordia, & multitudine miserationum Dei illum confortans, ad sui officij remittat, aut invitet, non tam temerè, quàm prudenter egisse videtur. Est enim sæpe in hujusmodi præveniendâ pusillanimitas, excludenda suspicio contemptus, ostendenda benevolentia, exhibenda compassio. Hoc enim modo, qui tales sunt, quanto benignius, tantò efficacius ad perfectionem provocantur: & tantò strictius in bono proposito ligantur. Potui plurima de scriptis Patrum his interficere; sed quia epistolæ brevis, quæ nimis se jam extendi reclamat, non consentit, simpliciter quid de interrogatis sentirem Paternitati vestræ jussus exposui. Omnipotens Deus vos, & in his, & in omnibus quæ vobis agenda sunt, sic in rectitudine veritatis dirigat, ut pro eis seipsum mercedem retribuatur. Si præsens essem coram vobis, & sancta Congregatione vestra, de qua multa bona vidi, & à multis concorditer majora quotidie audio, supplici mente totum corpus prosternerem, & ut me bonorum, quæ Deus operatur in vestro sancto Monasterio in perpetuum participem in fraterna charitate denno peramplius concederetis, postularem. Sed quoniam ego nimium distans hoc non possum, præsumo

L I ;

MOA

non de meis meritis, ſed de veſtra ſanctitate rogare; ut vos hoc ipſum pro me non humiliato corpore, ſed benignâ mente ab eiſdem filiis veſtris mihi petatis, & cum illis miſericorditer concedatis. In Chriſto valete.

His B. Anſelmi litteris, & conſilijs D. P. Wilhelmus in Domino confortatus, ſimul ac divini amoris igne jam dudum incenſus, cunctis Abbatibus ſuis diebus, quibus miſerabile illud ſchiſma inter Sacerdotium, & Imperium contra Eccleſiam Rom. ſub Heinricho Rege iv. duravit, ſemper veritatem prætulit mendacio, Eccleſiam Chriſtianam, catholicam & Apoſtolicam terreno Imperio, qui nec blandimento ſeduci, nec terrore principum unquam potuit impelli, ut à fidelitate Romanæ Sedis recederet, ac Imperatori ſchiſmatico conſentiret. Et quavis pro fide ſua quam Chriſti vicario Papæ Gregorio vii. & ejus legitimis ſucceſſoribus Victori, & Urbano conſtantiſſimâ perſeverantiâ ulque ad mortem ſervavit, multas ſchiſmaticorum ſuſtineret contumelias, & perſecutiones, animum tamen à recto itinere veritatis, non ſolum nunquam deflexit, ſed multos etiam ſuo exemplo, & ſalubri conſilio ad Apoſtolicæ Sedis obedientiam revocavit. Et quia puro ſimplicius oculo tam ſancto, tamque neceſſario inſiſtebat negotio, quidquid egit, quidquid dixit, quidquid conſuluit, divinâ miſeratione largiente, Religioſis, & bonis viris omnibus placuit, quia Dominus illum cuſtodivit, & direxit. Nam ut ſupra dictum eſt, ſemper in eo cum ſimplicitate columbina, ſerpentina aſtucia vixit; quippe qui non ſuam ſed Dei gloriam in omnibus ſtudioſiſſimè quaſivit, per quem erat vir in cunctis proſperè agens.

Claruit hiſ temporibus in Anglia Giſelbertus Abbas Monaſterij Weſt ordinis noſtri, vir tam in divinis ſcripturis, quàm in ſecularibus litteris egregiè doctus, nec minus vitæ merito præclarus, & ob id S. Anſelmo Cantuariorum Archiepiſcopo ſingulari amicitia familiaritate conjunctus, qui ſcripſit ad ipſum B. Anſelmum non parvæ utilitatis opusculum contra Judeos lib. i. In Iſaiam quoque Proph. lib. i. Cætera quæ compoſuit, ad noticiam noſtræ lectionis minimè pervenerunt.

Hiſ etiam temporibus claruit S. Diemo Cœnobij Salzburgenſis noſtri ordinis in Bavaria Abbas: Vir Apoſtolicæ vitæ, & ſanctiſſimæ converſationis, qui propter excommunicationem Heinrichi Regis iv. de ſuo Monaſterio exul factus, ad S. Wilhelmum venit in Hirſaugiam, & deſcripto nomine Abbatis, promiſſaque, ut moris eſt, obedientiâ regulari S. Patri, denuo Monachus factus apud S. Aurelium, in maxima humilitate cordis, & mentis puritate in medio fratrum converſabatur, gratias agens omnipotenti Deo, quòd locum, & opportunitatem illi ſervandi in tranquillitate ſumma mentis, & corporis cum tot Dei famulis meruerit invenire. Verùm ſicut Dominus in ſancto Evangelio dicit: *Non poteſt abſcondi civitas ſupra montem poſita: ejus integritas Salzburgenſibus dudum antea nota, non permittit illum juxta deſiderium ſuum diu ſub modio clauſtralis anguſtiæ latere, ſed invitum protraxit in publicum. poſuitque, ut multis luceret in vitam æternam ſuper candelabrum.* Nam poſt annos paucos, quibus Monachus apud Hirſaugiam vixerat, in Archiepiſcopum Salzburgenſis Eccleſiæ ſublatus eſt, & qui Abbatiam,

S. Diemo
ex Mona-
cho fr. Ar-
chiepiſcop.
Salzburgen-
ſis.

tiam, ne cōtaminaretur communione schismaticorum, pro Christi honore non dubitavit dimittere, Archiepiscopatum Deo sic providente meruit obtinere. In pontificatu quàm vigilanter, & sanctè vixerit, liber actorum ejus pulchrè compositus clarè ostendit. Tandem desiderio sanctorum locorum captus, Jerosolymam cum alijs multis pro Christi amore proficisci statuit; pro cujus itineris opportunitate, quidquid videbatur necessarium, ordinavit. Qui capus in itinere à Paganis, & multis tormentis crudeliter affectus, propter fidem Jesu Christi martyrio coronatus, ad cœlestem Jerusalem ubi nullus est persecutor, lætancibus Angelis transivit.

Fit Martyr;

Claruit his quoque temporibus S. Yvo ex Præposito Ecclesiæ S. Quintini Beluacensis Episcopus Carnotensis ord: Canon: Regulæ S. Augustini: vir in omni varietate scripturarum doctissimus, & non minus vitæ merito, quàm eruditione omnimodè gloriosus. Qui scripsit post Burghardum Wormatiensem Episcopum, de quo supra dictum est, anno Monasterij vacantis quinto, ex canonibus, & scriptis P. P. opus compendiosum Decretorum, quod in decem libros dividens *Pannormiam* prænotavit. Epistolarum quoque ad diversos, lib. I. Alia insuper nonnulla composuit, quæ necdum vidi.

Yvo Epif.
Carnoten.
doctissim.

MLXXXV.

Anno S. Wilhelmi Abbatis xvi. Indiæ. Rom. viii. Synodus Moguntia habetur Episcoporum, & Abbatum plurimorum in Monasterio S. Albani, cui Henricus Imperator cum Legatis Romanorum, & Antipapæ Wigberti sive Clementis interfuit, qui omnes Gregorium abjurare compulsi, & in Wigbertum consentire. Hoc enim primò fuit synodali ter statutum, quòd omnes Episcopi, & Abbates Imperatori eatenus rebelles deponerentur absque contradictione, & alij fideles, & obediētes, in locum eorum constituerentur. Ad hanc synodum B. P. Wilhelmus vocatus ire contempsit, causas opponens absentia, quibus videbatur indubitanter posse rationabiliter excusari. Multi his temporibus Abbates propter Imperat. Henrici tyrannidem, qui partes Gregor. P. vii. sequebantur, de suis Monasterijs aut violenter fuerunt expulsi, aut communionem habere cum excommunicatis recusantes spontaneâ voluntate propter serenitatem conscientiarum recesserunt. Omnipotentis autem misericordia singulari gratiâ S. protexit Wilhelmum, & cum esset in parte Gregorij constantissimus, nemo tamen adversariorum ausus fuit unquam illum contingere.

Synodus
contra
Gregorij
Papam.

Anno prænotato Henricus Imperat. auctoritate pronominatæ Synodi, & Antipapæ Clementis animosior factus per Imperium traduxit exercitum, Episcopos deponens ubique locorum sibi contrarios, & alios in cathedras expulsoꝝ pro sua voluntate substituens. In locum itaque Adelberonis Episcopi Herbipolensis, quem cives dictæ urbis propter ejus contra Regem sententiam dudum expulerant, Meginhardum conversatione probabilem, litteris quoque ingenio, & facundiâ nulli pene secundum Pontificem cōstituit: virum bonum, & dignum, qui alio tempore fuisset Episcopus, qui præfuit annis tribus.

Anno etiam prænotato Saxonum pars aliqua se Henrico Imperi submisit. Marchio autem Egbertus Imperatoris etiam consanguineus,

armis

In Con-
victu Prin-
cipum Geb-
hardus
Papa We-
zil deſen-
dit impe-
ratorem.

armis ſtrenuus, & animoſus atque diſſimilis iterum contra eum in Saxonia rebellionem ſuſcitavit, quā cognitā Imperator in Franciam rediit orientalem, bellum in aliud tempus differens. Eodem quoque anno conſiſto tam ab inimicis quā amicis Imperatoris colloquio in Thoringia loco Berchach, conveniebant ex utraque parte quicūque ſapientiſſimi de optimatibus, judicabantur canonum auctoritate probaturi, cui parti juſtitia faveret, Imperatore tamen abſente, ſic enim ipſe conſenſit. Electis igitur ſatis doctis, & eloquentibus viris, hinc Wezilon Moguntino: illinc Gebhardo Salzburgenſi Archiepiſcopis, diſputatio coepta eſt. Affirmat Gebhardus proponente hoc prius Wezilon Imperatorem non injuſto judicio tam regno, quā communione, Apoſtolici ſententiā privatum. E contra Wezil Dominum ſuum præjudicium non minus à Papa, quā à principibus paſſum contendit: dum ipſo apud Canuſium in ſatiſfactione poſito, imò jam à Papa in communionem recepto, alterum ſuper ſe regem eleverent. Adjecit etiam idem Moguntinus, quòd Imperator diu jam à Saxonia depulſus, & regnandi copia etiam ab illa diſſenſione, quæ ante Rudolſum facta præſcribitur, ſpoliatus, nec vocari, nec judicari, nec damnari canonicè debuiffet. Hoc Gebhardus improbare nitens; aſſerit neminem per hoc divinis abſolutum legibus, ſi forè ſua quilibet re familiari fuerit ſpoliatus, quantò minus Rex, qui Saxonia quæ non ſuum duntaxat prædium, ſed Domini ſit regnum, qui Daniele, vel ipſo Nabuchodonofor teſte cuicunq; voluerit dari illud, cum etiam ante amiſſam Saxoniam, prius ab Alexandro, dehinc à Gregor. vocatus ſatiſfacere contempſiſſet. Et ſic utrinque parte ſua favente, ſimul & acclamante, principum conventus diſſolvitur. Hanc Wezilonis Archiepiſcopi Moguntini ſententiā Adverſarij Regis Heinrichi tanto inſequébantur zelo, ut habito poſtmodum in Quintilingoburg concilio, ubi Otto Epifcopus Hoſtienſis, poſtea Papa. Legatus Gregorij Papæ vii. præſens interfuit: ipſam nimium ventitantes hæreſim Wezilonis, ipſumq; Hæreſiarcham appellarent, contra fidem ſcilicet illum dogmatizâſſe culpantes in eo, quòd dixerat, neminem divinis ſubjacere legibus, quamdiu rebus ſuis fuerit ſpoliatus.

Gregorius
Papa mori-
tur.

Anno prænotato Gregorius Papa vii. apud Salernam moritur, & ibidem in Eccleſia ſepelitur: homo certè digniſſimus, qui in hac mortali peregrinatione conſtitutus Domino Deo propter meritum ſanctiſſimæ converſationis placuiſſe creditur, quod multa per eum miraculoſè dicta & facta clariùs confirmâſſe non dubitatur: multorum etenim probatiſſimorum viro-
rum teſtimonio ſcriptum legimus, & confirmatum, non dubitamus prophetiæ ſpiritu illum divinitus fuiſſe illuſtratum, cuius virtute multa mirabiliter geſſit. Poſt quem Nortmannorum, ac Mechtildis illius potentiſſimæ per Italiam feminæ, cunctorumque partes Gregorianas imò Apoſtolicas ſectantium aſſenſu, Deſiderius Abbas Monafterij Caſſinenſis, & ſacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ Cardinalis Ordinis Divi Patris Noſtri Benedic-
ti verus Chriſti famulus, licet multum corde, & corpore ſimul renitens in ſummum Pontificem ordinatus eſt. Victor ejus nominis iii. appellatus; præſuitque anno i. & Menſibus iv. Qui mox pontificatu adepto Gregorij prædeceſſoris ſui partes fortiffimè deſenſare cœpit. & ob id Heinrichum Regem ſemper adverſarium

Victor Pa-
pa tertius
Ex Abbate
Monafterij
Caſſinenſis.

sarium habuit: cuius subordinatione tandem, ut fertur, veneno in calicem misso interijt. Alij dicunt, illum precibus obtinuisse à Domino, ut quoniam dies mali erant, citius ab hac vita tolleretur ad cœlum. His etiam temporibus vir quidam nobilis dives, & in Christiana Religione multum devotus, nomine Hezilo, confulente, & pro viribus adjuvante quodam Hessone viro similiter claro, & insigni volens Dominum Jesum bonorum suorum habere heredem prædium suum quoddam in nigra sylva Constantiens. Diœcesis pro construendo Monasterio S. Abbati Wilhelmo contulit, & liberales impensas pro consummatione operis promisit. Cujus votum, & sanctum desiderium vir Dei libenter suscipiens, locum personaliter accessit, formam & modum construendi Monasterij præscripsit, ac de suis Monachis aliquos memoratis viris, qui videbantur idonei in adiutores deputavit. Consummato tandem Monasterio, & in honorem S. Georgij Mart. consecrato, fratres de suo Conventu Hirsaugiensi illò misit, quibus Heinricum Abbatem præfecit; sed cum de sua obedientia regulari minimè absolveret. His etiam temporibus S. P. Wilhelmus Monasterium ad duplices aquas in Suevia, quod vulgò Zvvifalten nuncupatur, convulsùm destructum, & penitus desolatum de novo instauravit, construxit, & fundavit ad preces Bertoldi Ducis Suevorû, in quod Monachos de suo Conventu Hirsaug. posuit, quibus Nothigerû valde venerabilè Monachum in Abb. præposuit, qui verbo, & exemplo gregem sibi commissum in vera innocentia pavit. Comes etiam quidam de Calba nomine Adelbertus, qui vulgò dicebatur Azenbart, consentiente, ac suffragium præstante uxore suâ Wilicâ Ducis Polonorû filiâ circa hæc tempora Monasterium ordinis nostri construxit in Gundelfingen, in quo Monachos posuit, quibus Abbatem secundùm regulam ordinari fecit. Verùm post annos aliquot Monachi omnes de eodem Cœnobio ad Hirsaugiam translati sunt, & in locum eorum Canonici introducti. Hic libet opinionem referre quorundam, qui asserunt primos Monachos illos, quos cum Friderico Abbate XI. in secunda fundacione Adelberti comitis de Monasterio Schaffhusen ad Hirsaugiam venisse diximus, de Gundelfingen translatos ad S. Aurelium: & Clericos post mortem Conradæ Abbatis X. & exilia Monachorum apud Hirsaugiam positos, ut supra diximus, ad Gundelfingen per Adelbertum comitem transpositos. Quorum petitionem nec probare sufficienter possumus, nec temperè tamen improbamus. Fuerunt item alij, qui Fridericum Abbatem cum Monachis suis ad S. Aurelium venisse in Hirsaugiam dicerent ex Cœnobio Solitariensi, vulgò Eremitarum. Nonnulli autem eos de Augiens. Monasterio fuisse transmissos scripserunt. Nos verò his opinionum diversitatibus prætermisissis juxta magis evidens testimonium nobis hoc tempore oblatum aliter invenire non potuimus, quàm quod supra diximus: unde cum aliorum sequamur vestigia, nolumus esse contentiosi, sed libenter accipimus, imò humiliter petimus, ut sicubi erravisse vel multum, vel parùm fuerimus inventi, quisquis melius novit falsitatem, debeat, & sibi cognitam licenter inferat veritatem. Offertur nobis isthic jam satis opportunè desiderata occasio, ut quoniam præcisâ tempora scire, & annos singulorum ex Monasterio Hirsaugiensi vel Abbatum, vel Episcoporum ad diversa loca datorum sub S. Wilhelmo, & deinceps

Cœnob. S.
Georgij in
nigra sylva
fundatur.

Monaster.
Zvvifaltē
construi-
tur.

M m

deinceps

Primo Hir-
faugienſis
Monach. fuit
Archiepiſc.
Salisburg.

Gebhardus
ex Monac.
Hirſaug.
Epil. Con-
ſtantienſis.

Gebhardus
ex Abbate
Hirſau. Ep.
ſpiritaſis.

S. Theoge-
rus ex Mō.
& Abb. Ep.
Metenſis.

d'inceps perfectè non poſſumus, ſaltem eorum nomina ſecundùm ordi-
nem. & Eccleſias. quemadmodum ex monumentis veterum accepimus,
breviter annotemus. Et primò quidem de Epilcopis, poſtea verò de
Abbatibus hiftoriam dicamus. Sanctus Diemo ex Abbate Salzburgenſi,
ut jam ſupra diximus, anno S. Wilhelmi xv. hujus Cœnobij Hirfaugienſ.
Monachus factus eſt, dimiſſa Abbatia ſua propter periculum excommu-
nicati Heinrici Regis quarti. Qui tandem in Archiepiſcopum Salis-
burgenſis Eccleſiæ de Monafterio Hirfaugienſi fuit electus, ſed conſen-
tente noluit, donec per obedientiam S. Abbatis coactus fuit. In ſenectute
ſua cum multis ad terram ſanctam ire ſtatuit, & in itinere detentus ab
infidelibus martyrizatus fuit. Gebhardus frater Bertholdi de Zaringen
Ducis Suevorum ſub regimine ſancti Wilhelmi Abbatis Monachus in
Hirfaugia factus, in magna ſanctitate innocenter vivere ſecundùm nor-
mam S. P. N. Benedicti ſummo ſemper ſtudio conſuevit. Qui propter
vitæ meritum Epilcopus Conſtantienſ. Eccleſiæ ordinatus, priſtinus re-
gularis vitæ fervorem minimè intermiſit, ſed miniſtrum ſe Chriſti uti-
lem, & idoneū verbo, & exemplo ſemper exhibuit. Hic venerabilis Præ-
ſul novū Monafterium Hirfaugienſe à S. Wilhelmo conſtructum auctori-
tate, & præcepto Domini Papæ Urbani 2. ſimul & cellam S. Gregorij,
quæ dicitur Richenbach. conſecravit. Qui tandem plenus bonorum
operum, atque dierum in Domino quievit xxvii. die menſis Auguſti.
Gebhardus alter ex Canonico Argentinenſis Eccleſiæ Monachus in Hir-
faugia factus ſub Divo P. Wilhelmo Prior ejus clauſtralis multo tempore
fuit. Mortuo autem S. P. Wilhelmo Gebhardus iſte omnium fratrum
conſenſu in ejus locum Abbas conſtituitur, & poſt annos xiv. in Abba-
tia laudabiliter exactos, Neometenſis Eccleſiæ Pontifex poſt Joannē, qui
Rudigero ſucceſſerat, ordinatur. De cujus vita, & geſtiſ opportuno
tempore ſuo loco infra dicemus. Theogerus. alij nonnulli Dietgerum
appellare maluerunt, ex orientali Francia oriundus, primò ex Canonico
S. Cyriaci Mart. in nova domo propè Wormaciam Monachus Hirſau-
gienſis ſub S. Wilhelmo factus eſt, deinde Abbas Monafterij S. Georgij
Mart. in nigra ſylva. & poſtremò Epilcop. Metenſis in Lotharingia, vir
magni apud Deum meriti, utpote qui multis, & in vita, & poſt mortem
ſignis, & miraculis coruſcavit, de quo inferiùs anno S. Wilhelmi Abba-
tis xviii. latius dicitur. Hi ſunt Epilcopi 4. ex Monafterio Hirfaugienſi
diverſis quidem temporibus aſſumpti, ſed omnes ad Monachatuſ à S. Ab-
bate Wilhelmo inſtituti. Nunc de Abbatibus loquamur. Inter quos tem-
pore prim⁹ fuit Sigefridus Monachus à D. P. Wilhelmo ſanctiſſimè inſti-
tutus, quem propter doctrinā in omni genere ſcripturarum exuberantē,
& vitæ meritum ad Schaffhuſen Monafterium Conſtantienſ. Dioceſ.
Abbatem poſtulantibus Monachis deſtinavit. De cujus Monafterij fun-
datione jam ſupra diximus anno lvi. Hirfaugienſi Monafterio apud
S. Aurelium vacante, ut ſupra patet. Sigefrido autem mortuo Dietpoldus
Monachus ex Hirfaugia ad idem Cœnobiū Schaffhuſen mittitur, & in
Abbatē ſublimateſ; digna planè, & pulchra conſtitutio. Quoniā Hirſau-
gia quæ unū ex Schaffhuſen Abbatē Fridericū, & paucos Monachos ha-
bere meruit. matrem fecunditate jam longè ſuperans illi duos, & ad
alia Monafteria plurimos ſucceſſu temporis deſtinavit. Heinricus quoq;
Mona-

Monachus D. P. Wilhelmi, de quo supra diximus, ad Monasteriū S. Georgij Mart. in nigra sylva primus Abbas cum Monachis mittitur. cum quibus secundum regulam B. P. N. Benedicti laudabili unanimitate conversatur. Quo mortuo quendam alium ex Hirsaugia Monachum, cujus nomen non occurrit, in locum ejus Pater sanctus Abbatem instituit, quem Gebhardus Constant. Episcopus. sicut & primum ex more benedixit. Qui homo cum esset simplex, & quietus, sibiq; soli utilis, nec regimini aliorum satis idoneus, à S. P. deponitur, & ad Hirsaugiam in locum suum pristinum revocatur. Quod factum Gebhardo Constantiens. Reverend. Praefuli non mediocriter displicuit, propterea quod sine conscientia ejus praesumptum fuit. Unde Successorem depositi prius ordinare noluit, quam illum S. Pater ab omni subjectionis obedientia absolvit.

S. Theogerus de quo supra diximus, post depositionem jam dicti Patris in locū ejus per S. Wilhelmum tertius Abbas Monasterij praenominati S. Georgij Mart. in nigra sylva constituitur, per Gebhardum Constantensem Episcopum ordinatur, non prius tamen, quam liberum, & absolutum ab obedientia dimisit.

Hic Theogerus vir sanctissimae conversationis postea factus est Episcopus. Theodericus Monachus hujus Coenobij Hirsaugiensis sub D. P. Wilhelmo in omni puritate obsequantiae regularis optimè institutus Abbas ab eo instituitur, cum quo, & Monachi de Conventu Hirsaugiensis ad novum Coenobium Petri Domus in Constantia mittuntur. Erat enim Theodericus iste vir magnae prudentiae, & in obsequantia monasticae disciplinae singulari devotione studiosus, qui multos verbo, & exemplo ad meliorem vitam semitas per se, & suos revocavit, & ideo merito vitae, ac multiplici eruditione scripturarum celebris existit, & nomen ejus per totam Sueviam apud omnes gloriosum fuit. Monasterium autem praedictum Petri Domus, sive Perterhausen, in Constantia novum à fundamentis construxit, & fundavit supra nominatus Gebhardus Episcopus, vir per omnia laudabilis, nec minus vitae merito, quam sanguine clarus. Fuit enim sicut diximus frater Bertholdi de Zaringen Ducis magni, qui primò factus est Monachus, sub S. Wilhelmo Abbate in Hirsaugia, deinde Matricularius, post, ut quidam scribunt, Abbas Monasterij S. Georgij M. in nigra sylva; quo ad Pontificatum Constant. ut diximus, assumpto, sanctum ei Theogerum in Abbacia referunt successisse, non illi deposito, cujus nomen ignoramus, qui Gebhardo successerat. Quorum positio superiori est contraria, sed apparet nobis veritati facis esse conformis, ut Heinrichus in Abbacia S. Georgij fuerit primus, & ille, quem S. P. Wilhelmus deposuit secundus, Gebhardus tertius, & S. Theogerus in ordine quartus. Qui veritatem hujus differentiae intelligit nostrum pius emendet errorem. Item Giselbertus, de quo supra diximus, anno S. Wilhelmi Abbatis IV. ad novum Monasterium S. Heymeradi in Halsungē, quod Sifridus Archiepiscopus Mogunensis in Thuringia construxit, cum Monachis de Hirsaugia mittitur, & ab eodem Archiepiscopo Abbas ordinatur. Qui tandem cum toto grege suo, Monachis ferè quinquaginta, propter improbitatem excommunicati Regis Heinrichi IV. ad Hirsaugiam revertitur, quoniam manere in Halsungen non poterant, propterea quod communicare cum excommunicatis recusabant. Postea

Monaster.
Petri Domus
fundatur.

M m 2

verò

verò idem Gifelbertus Abbas factus eſt in Monaſterio fontis Reinhardi in Thuringia, quod vulgari vocabulo Rheinardisbronna nuncupamus, & eſt ſatis inſigne Monaſterium in nemore conſtitutum. Miſeræ etiam S. P. Wilhelmus cum eo ad eundem locum Monachos de Conventu ſuo Hirfaugienſi optimæ institutionis, qui regularem diſciplinam ibidem plantantes, quam à bono præceptore didicerant, numerum Deo ſervientium perſonarum quotidie augmētabant. Iſdem quoque temporibus Monaſterium S. Petri Apoſtoli conſtruebatur in Erphordia, cujus diſpoſitionem, & regimen D. P. Wilhelmus, ut anno ejus quarto diximus, eidem, donec perfectio præſtaretur Abbatem proprium, comiſit.

Ad novum quoque Monaſterium ad duplicem aquam Conſtantiensis Diœceſis, quod lingua teutonica Zwiſſalten nuncupamus de Conventu ſuo Hirfaugienſi Congregationem Monachorum inſtituit, quibus Norgerum valdè venerabilem virum, & Monaſticæ diſciplinæ ſerventiſſimum zelatorem in Abbatem dedit. Ad eundem locum poſtea datus eſt Abbas Gotfridus hujus Cœnobij Hirfaugienſis Monachus, & D. P. Wilhelmi quondam auditor, atque diſcipulus nō obliſioſus; quippe qui vitam, & mōres amantiſſimi præceptoris ſui totis ſemper viribus ſtudiis imitari. Nocturnis temporibus in oratione vigiliantiſſimus exiſtit; diurnis verò curam rei domæſticæ, ac fratrum neceſſitatibus impendit. Tandem non ſine opinione ſanctitatis deceſſit.

Ad Monaſterium S. Nicolai præſulis in Camberg Herbipolenſis Diœceſis, quod comes de Rotenburgo Chriſtianiffimus Burchardus iſſedè conſtruxit temporibus; S. P. Wilhelmus anno regiminis ſui xix. Guntherum primum deſtinavit Abbatem, virum per omnia probatum, & Monachos cum eo 12. moribus, & diſciplinâ ſpeciali ſtudio inſignes. Venerunt autem ad Camberg anno Dominicæ Nativit. m. lxxxviii. qui fuit S. Wilhelmi Abbatis, ut dictum eſt, 19. quo videlicet anno Eccleſia ibidem fuit dedicata, quem admodum ſuo dicemus loco.

Ad Cellam S. Petri, quam de villa Wilhelm tranſlatam in monaſterium ſupra diximus, Monachos de ſuo Conventu poſuit, quibus Adelberonem virum regularis obſervantiæ ſtudioſiſſimum præfecit. Sed hæc Abbatia in Prioratum poſtea commutata eſt. & nunc eſt parochialis reſidentia in Gilheim. Monaſterio Hirfaugienſi penitus incorporata, & Abbati ſubjecta.

Ad Monaſterium verò in Altorff Argentinenſis Diœceſis B. P. Wilhelmus Monachos ſimiliter miſit de ſuo Conventu Hirfaugienſi, quibus Abbatem præfecit Welichonem virum optimum, qui verbo ſanctæ prædicationis, ſed & exemplo bonæ, ac religioſiſſimæ converſationis non ſolum commiſſos ſibi Monachos, & Converſos ad contemptum mundi fortiores inſtituit, ſed etiam ſeculares ad amorem Dei incitavit.

Ad Monaſterium quod Büren appellatur in Diœceſi Auguſtenſi B. P. Wilhelmus pari charitate de ſuo Monaſterio Conventum miſit, cui Azelinum Monachum valdè bonum, Religioſum, & circa regularem diſciplinam ſtudioſiſſimum præfecit: claro ſi quidem genere natus, parentelam ſuam ſanctis virtutibus ornare ſtudit, & mundum pro Chriſti amore fideliter contempnit.

Ad eundem locum poſtea miſſus eſt Abbas de Conventu hujus
Mona-

Monasterij Hirsaugienfis Monachus nomine Otto ad regimen animarum satis idoneus, vitâ, & conversatione præcipuus, & divinarum scripturarum non ignarus. Consilio promptus, & cautus, in spirituali conversatione sollicitus, & in administratione temporalium rerum singulari providentiâ circumspectus. Deniq; pro sua prudentia tanti habitus est, ut non solum Abbasunius Monasterij esset jam memorati in Bieren, sed etiam Administrator fieret alterius Cœnobij, quod Rynavve dicitur in Diocesi Constantensi. Qui venerab. P. utrumque Monasterium, in utroque videlicet statu providè, & utiliter satis disponendo gubernavit.

Ad Monasterium S. Joannis Magdenburgensis in Saxonia datus est Abbas ad petitionem tam fratrū ibidem existentium, quam Archiepiscopi vir multum venerabilis, & valde religiosus nomine Hildeboldus, qui disciplinam Monasticam juxta exemplar, & constitutiones Divi præceptoris sui VVilhelmi per totam Saxoniam dilatavit.

Post mortem verò Rev. P. prædicti Hildeboldi fratres memorati Cœnobij ad plenum jam in consuetudinibus Hirsaugienfium Monachorum instituti, ne sanctum reformationis negotium aliquod ex novitate cogere subire periculum, pro novi pastoris electione ad Hirsaugiam denuo fontem Monasticæ Religionis statuerunt recurrendum. Quibus postulantes, Hugo quidam nomine datus est Abbas, vir magnæ prudentiæ, & singularis in Dominum devotionis, qui reformationem inchoatam optimè conservavit. Memoratum verò S. Joannis Bapt. Monasterium fundavit Otto primus Imper. sicuti anno Diethmari Abbatis xv. longè supra diximus, anno videlicet Dominicæ Nativ. mccccxi.

Ad Monasterium Yfne Constant. Diocesis D. P. Wilhelmus Abbatē de Conventu suo Erchinboldum virum eruditione scripturarū insignem, & vitæ sanctimoniam haud Præceptoris suo dissimilem, qui verbo, & exemplo multorum corda convertit ad Dominum, & tandem post multa bonæ actionis studia non sine opinione sanctitatis in Domino feliciter quievit. Ad eundem quoque locum postea missus est de Conventu Hirsaugienfi Bruno genere, & moribus insignis Cœnobita, qui post Erchinboldum ordinatus Abbas, in semitis Prædecessoris sui sine offensione ambulans, monasticæ observantiæ tramitem studiosè semper diligentiam cultodivit: nam regularis disciplinæ integritatem, quam Erchinboldus in Yfnenfi Monasterio primus in vera puritate plantavit, Bruno iste tam studiosè rigavit, ut annis postea multis in eodem loco maxima religio perduraverit.

Ad novum verò Cœnobium in Ducatu Carentinorum constructum, quod Laven appellatur, de quo supra diximus, beatissimus P. Wilhelmus de suo Conventu Hirsaug. Monachos xii. optimos misit, quibus quondam valdè præclarum Monachū nomine Wezilonem, genere Francum orientalem, Patrem, & Abbatē dedit. Hic VVezilo venerab. Abbas multa ordinis nostri Monasteria nimia vetustate penè collapsa in illis provinciis instaurando reformavit. Sigevvinus Monachus cum Domino VVezilone prænominato Abbate missus fuerat de Conventu Hirsaugienfi per S. VVilhelmum ad Monasterium Lavenfè in Carinthiam, qui cum esset vir magnæ prudentiæ in Abbatem cujusdam Monasterij

Mm 3

prope

prope Aquilejam in Sclavonia, quod Rosaz nuncupatur, postea fuit ordinatus. Verum quia hoc sine consensu Abbatis Hirsaug. factum praesumptum, de collegio fratrum sancti nominis ejus fuit absum, qui poenitentiam ductus ad Hirsaugiam rediit, & Abbatem Rosazi in manus Gebhardi Abbatis, qui S. VVilhelmo succederat, resignans, veniam de praesumptione humiliter postulavit. Quem Abbas Gebhardus ad comprobandam humilitatem poenitentiae ejus, in ultimo Congregationis loco sedere fecit. Quod cum illum humiliter, & patienter sustinere cerneret, poenitentiam ei non solum misericorditer relaxavit, sed etiam ad Abbatiam Rosazi quantocius remisit. Gaudens vero Monachus quidam cum praedictis VVeilone, & Sigevino missus ad Lauen in Carinthiam, similiter Abbatiam quandam in regione illa sine permissione Abbatis Gebhardi obtinuit, qui tamen neque pro satisfactione rediit agenda, neque veniam postulavit: unde consensu fratrum Hirsaugiensium decreto nomen ejus de catalogo sanctae Congregationis proscribitur, ne inter Abbatibus ex Hirsaugia datos computetur, cujus nos in hoc loco propterea mentionem fecimus, ut historiam facti memorabilis posteritati commendaremus.

Ad Monasterium S. Nicolai Pontific. in Bruyvilier Colonienf. Dioecesis, quod Ezelinus comes Palatinus frater S. Kunigundis olim fundaverat, quemadmodum anno Monasterij S. Aurelij vacantis xiii. diximus; Eberhardus Monachus de Conventu Hirsaugiensi missus in Abbatem ordinatus est, sed quo tempore certum non habemus, quod tamen factum esse post mortem S. P. VVilhelmi certis, & manifestis edocti rationibus non dubitamus.

Ad Monasterium in Odenheim Spirensis Dioecesis, quod Bruno Archiepiscopus Trevirorum de novo construxit, fratre suo Poppone comite consentiente, & auxilia praebeante, sicut inferius dicemus anno VVolmari Abbatis iii. missus est ex Conventu Hirsaugiensi Eberhardus Abbas primus cum xiii. Monachis ad preces praenominati Popponis comitis de Breheim, & Brunonis fratris sui Archiepiscopi Trevirensis.

Ad Monasterium quod Cellae Paulinae dicitur in finibus Turingorum Moguntinae Dioecesis, à quadam sancta femina nomine Paulina, missus est Gerungus ejusdem loci primus Abbas cum Monachis suis per Brunem Abbatem hujus Monasterij Hirsaugiens. xiv. De fundatione autem praenominati Monasterij, & meritis Gerungi primi Abbatis suo loco inferius mentionem faciemus, Deo largiente, necessarium anno Brunonis Abbatis secundo.

Ad eundem quoque locum postea missus est de Conventu Hirsaugiensi Monachus quidam venerabilis nomine Udalricus, qui Abbas fratrum ordinatus ibidem, regularis observantiam disciplinae, quam ab optimis praecceptoribus isthic ad plenum didicit, & in se custodiens diligentissime, & in alijs studiosè fovens, non minuit, sed ampliavit.

Ad novum Monasterium in Gozave Spirens. Dioecesis in Comitatu VVorcheim in Albegavio, quod Bertholdus comes de Hennenbergs uxore sua, filijs consentientibus fundaverat, temporibus Heinrichi Regis v. Bruno hujus Monasterij Hirsaug. Rev. Abbas anno regiminis sui v. ad preces memorati comitis Bertholdi, Monachos misit in observantia regu-

regularis disciplinae optime imbutos, quibus Volpotonem venerabilis Monachum praefecit Abbatem, sicut anno Brunonis praescripto latius dicitur.

Ad eundem quoque locum postea ex Conventu Hirsaugienfi missi sunt Abbates, & alij tres, per intervalla temporum sibi succedentes, quorum primus post Volpotonem vocabatur Burchardus natione Francus orientalis: secundus Rupertus patria Suevus, & tertius patria similiter Suevus nomine Rudolfus, quorum memoria Domino vivit.

Ad Monasterium S. Michaelis in monte Monachorum prope Bambergam, quod S. Henricus Imperator olim fundaverat, sicuti supra diximus anno Monasterij S. Aurelij vacante vi. missus est Abbas ex Hirsaugienfi Coenobio VVolframus, vir in omni genere scripturarum doctissimus, morumque integritate venerandus, qui fertur de Musica non spernenda auctoritatis opusculum, & plenos eruditionis commentarios in cantica canticorum edidisse.

Ad novum quoque Coenobium in Bruveningen non procul a civitate Ratisponensi, quod S. Otto Babenbergensis, Episcopus, a fundamentis construxerat, sicuti suo loco inferius dicemus, S. Ermenoldus Abbas primus cum primitivis Monachis de Hirsaugienfi Conventu missus est, vir doctus, & integerrimae conversationis, qui multis in vita simul, & post mortem coruscavit miraculis.

Ad omnia Monasteria, quibus mittebantur Abbates ex Conventu Hirsaugienfi, semper conjungebantur & Monachi aliqui probatae Religionis, qui consilio, & auxilio pro conservatione regularis disciplinae, pastoribus assisterent. Memoratus autem S. Ermenoldus temporibus S. VWilhelmi ad conversionem veniens, optime ab eo fuit institutus, postea ad Lorissam, quae tribus ferme à VVormacia milliaribus distat a Lancrone, quondam Rheni comite fundatam, Abbas cum certis fratribus mittitur, non minus electione fratrum ipsius Lorissenfis Coenobij, quam promotione Henrici Regis v. verum scrupulo conscientiae postea motus (propter fratrem suum, qui gratias Regi pro ejus gratuita promotione, oblatione parvorum munerum egerat) Abbatiam Lorissensem deseruit, & cum fratribus non minus 40. quos Domino in unius anni spatio acquisierat, quo Lorissae praefuit, ad Hirsaugiam redijt, & demum sub anno Dom. Nativ. M.CXIV. Abbas primus in Bruveningen factus est, ut suo loco dicemus.

Ad Monasterium S. Petri in Erphordia primus Abbas de Conventu Hirsaugienfium fratrum missus est Burchardus cum XII. Monachis optimae conversationis anno Gebhardi Abb. XI. videlicet, indit. Rom. X. die vero mensis Februarii VIII. qui statim in ipso anno fundare cepit novam Ecclesiam ibidem in monte S. Petri, quae praeter turres hodie necdum completas Hirsaugienfi Ecclesiae non parum est similis. Quam Ecclesiam S. P. VWilhelmus antea in parte construere cepit, & curam Monasterij Giselberto Abbati fontis Rheinardi, quemadmodum supra diximus, anno ejus 4. commiserat.

Ad eundem quoque locum postea anno VVolmari Abbatis VII. qui fuit Dom. Nativit. M.CXXVIII. VVernherus Monachus fratrum unanimi electione de gremio hujus Conventus mittitur, in Abbatemque post Rupertum.

Ruperrum, ut quidam volunt, ſed ut nobis videtur, poſt ipſum Burchardum, immediatus ordinatur, vir multæ prudentiæ, & Religionis, qui per ſuam induſtriam, nec paucis impenſis aquæ ductum ad Monaſterium eunſtis mirantibus introduxi, & Capellâ retro Monaſterium in Braidenavvo, quod Wernherus comes magnificus in finibus Haſſiorum à fundamentis conſtruxit, Dominus Bruno Abbas hujus Monaſterij Hirſaugienſis xiv. de conſilio fratrum ſuorum Monachos xii. miſit anno regiminis ſui xiii. quibus Drutvvinum virum mulæ Religionis primum Abbatem dedit. Venit autem ad Monaſterium prædictum anno Dominicæ Nativ. mēxix. die menſis Novembris xvii. & præfuit annis xiii. Mortuo Drutvvino Monaſterij prænotati Braidenaugienſis primo videlicet Abbate, anno Wolmari Abbatis xi. Heinricus Monachus hujus Cœnobij Hirſaugienſis in Abbatis ſucceſſit, vir tam in divinis ſcripturis, quàm in ſecularibus litteris egregiè doctus, interio exercitatus, & proſa, vitæ quoque merito primus, qui varijs legitur miraculis coruſcâſſe: de cujus ſanctitate, & lucubrationibus plenius dicemus anno Wolmari Abb. præſcripto.

Ad Monaſterium Poſavienſe in partibus Saxoniz, quod Theodericus Episcopus Nienburgenſis conſtruxit in monte non procul à Gicenſi civitate, quemadmodum ſuo loco inferius dicemus, anno Wolmari Abb. v. miſſus eſt Abbas de iſto Conventu nomine Egbertus cum xii. Monachis primus, qui regularis diſciplinæ obſervantiam ſecundum laudabiles Hirſaugienſium conſuetudines in eodem loco ad multorum ſalutem hominum ſanctiſſimè plantaverunt.

Ad eundem locum poſtea miſſus eſt iterum alius Abbas, de gremio Hirſaugienſium fratrum, nomine Wolpoldus, qui & Hugonis nomen in principio converſionis ſuz acceperit. Hic erat vir magnæ prudentiæ, qui non ſolum ſpiritualium curam, ſed etiam temporalium rerum neceſſariam ſolicitudinem habuit, ſuz quarum adminiculo regularis obſervantiæ continuatio non ſubſiſtit.

Ad Monaſterium in Elckingen circa Danubium in Suevia haud procul ab oppido Ulma in Diceceſi Auguſtenſi, miſſus eſt Abbas de Conventu Hirſaugienſi nomine Adelbertus, vir moribus & ſciencia inſignis, regulariſque diſciplinæ cultor ſtudioſiſſimus. qui Monaſterio ſibi commiſſo tam in temporalibus quàm in ſpiritualibus utiliter præfuit, & plures converſationis bonæ exemplo ad mundi contemptum induxit.

Ad Monaſter. Navv miſſus eſt Abb. pariſormiter de Conventu hujus Cœnobij Hirſaugienſi. nomine Reginboldus, natione Francus Orientalis, cum x. Monachis optimè in omni obſervantia Monaſtica diſciplinæ regulariter inſtitutis, qui longâ experienciâ in palæſtra ſpiritualis certaminis exercitati didicerunt mundum contemnere, diabolum vincere, & carnis vicioſas concupiſcentias divinâ adjuvante gratiâ fortiter reſiſtendo cum humilitate ſuperare. Poſt mortem Reginboldi rurius de Conventu iſto Hirſaug. alius in Abbatem electus mittitur, qui Adalbertus vocabatur. Hic multo tempore ſub jugo Regularis militiæ probatus, humilem ſemper obedienciam majoribus exhibere didicit, & ob id, cuj aliquando etiam obedirent cæteri, Chriſto ſic præordinante, dignus, & idoneus evaſit: enimverò nunquam ſubditis recto ordine utiliter obedienciam præcipit, qui ſuis eam ſuperioribus antea exhibere humiliter contempſit.

Ad Mo-

Ad Monasterium in oppido Amorbach, quod veteres Amenbach nuncupaverunt. Herbipolenf. Dioecesis, cujus fundatorem etiam ipsi Monachi non noverunt, ex Monasterio datus est Abbas, nomine Adelhelmus. Hic primus ex Monasterio Hirfaug. Prior fuit in Schonrein, ac deinde ad præfatum Coenobium Amorbach, sicut diximus, electus à Monachis ejus loci propter vitæ meritum in Abbatem ordinatur. Qui collapsam Regularis disciplinæ observantiam, auxilio fratrum, quos secum de Monasterio Hirfaug. adduxerat, in pristinum fervorem spiritus revocavit; congregans in brevi tempore magnam multitudinem Deo servientium Monachorum.

Ad Monasterium Mediolacense, quod S. Luvvinus ex Duce illius Provinciae, quæ Lotharingia postmodum fuit dicta, primò Abbas, deinde Archiepiscopus Trevirorum, in eadem Dioecesi juxta fluvium Saram olim circa annum Dominicæ Nativit. dccc. à fundamentis construxit, datus est Abbas Monachus Conventus Hirfaugienf. nomine similiter Adelhelmus, qui Monasticam disciplinam ibidem magnificè reformavit. Et notandum, quòd hic alius fuit ab illo, quem ejusdem nominis Abbatem ad Amorbach jam priùs diximus destinatum.

Ad Monasterium S. Felicitatis in Schvvarzbach Herbipolenf. Dioecesis, quod Megengaudus comes quidam circa annum Nativ. Dominicæ dcccxv. fundavit, Abbas missus est ex Conventu Hirfaugienf. anno Wolmari Abbatis xv. Wolframus, vir pius mitis, & humilis, qui non minus exemplo, quàm sancto prædicationis verbo gregem sibi commissum strenuè gubernare cœpit. Sed morte immatura præventus regiminis sui anno 2. primâ die mensis Octobr. ab hac mortali, miserabilique peregrinatione ad Dominum migravit. Post cujus mortem postulante Conventu ejusdem loci Dominus Wolmarus Abbas prænominatus Hirfaugienf. de consilio fratrum suorum, anno regiminis sui xvi. qui fuit Dom. Nativit. mccccvii. Indiçt. Roman. xv. iterum misit alium Abbatem nomine Theodericum, virum religiosissimum, & magnæ prudentiæ, qui posteaquam præfuit annis v. plenus operibus bonis ad Dominum migravit 23. die mensis Martij, succellorè relinquens ex suis Monachis unum nomine Gumpertum.

Ad Monasterium verò aliud Schvvarzbach in Dioecesi Argentinensi, quod S. Pirminius Episcopus Meldensis, S. Mauri quondam discipulus, sicut in ejus vita legimus scriptum, primus favente Domino construxit, missus est de Conventu suo Hirfaugienf. Abbas multum religiosus, prudens, pius, & devotus nomine Conradus, qui Monasticam in eodem loco disciplinam ad regulæ puritatem magnificè restauravit.

Ad eundem quoque locum postea destinatus est iterum de Conventu ipso Hirfaugienf. nomine Hildebertus cum eruditione litterarum, tum vitæ merito illustris, atque famosus, qui reformationem dicti Monasterij à prædecessore suo introductam non solum fideliter tenuit, sed etiam numero personarum, ac plenitudine meritorum suo tempore multipliciter ampliavit.

Ad Monasterium quoque in Weingarten Constantiensis Dioecesis Abbas datus est ex Conventu Hirfaugienf. tempore Mannegoldi Abbatis circa annum Dominicæ Nativit. mclx. Burchardus natione
N n Francus

Francus, genere nobilis, vitæ merito clarus, ſcientiâ, & eruditione ſcripturarum valde notabilis, qui ſecum aſſumptis fratribus optimis de Hirfaugia, locum vetuſtate labente in utroque ſtatu ad priſtinum decorem reformavit.

Ad idem quoque Monasterium in Weingarten poſt mortem Domini Burchardi alius de Conventu Hirfaugienſi datus eſt Abbas, nomine Diethmarus, vir genere clarus, patriâ Suevus, morum integritate perſpicuus, eruditione divinarum ſcripturarum haud mediocriter exercitatus. Qui cùm eſſet in obſervantiâ regularis diſciplinæ longo temporis intercurſu peritiſſimus, introductam noviter ab antecellore ſuo reformationem fideliter in omnibus cuſtodivit. Item ad eundem locum iterum poſtea de Hirfaugia miſſus eſt Abbas tertius nomine Megingos, vir in Monaſticis inſtitutionibus non mediocriter exercitatus, qui pijs, & ſanctis prædeceſſorum cupiens inharere veſtigijs, ſe non ſolum verbo ſubditis uilem, ſed etiam boni operis exemplo cunctis ſtudit exhibere fructuoſum.

Ad Monasterium Thariſſa juxta Moganum in Diœceſi Herbipolenſi, quod ſ. fermè à civitate Babenbergenſi in deſcenſu fluminis miliaribus diſtat, de cujus fundatione longè ſupra diximus, anno videlicet Harderardi Abbatis S. Aurelij, qui fuit Dom. Nativit. DCCCXV. de Conventu Hirfaugienſi datus eſt Abbas Rutgerus cum quibuſdam Monachis optimè inſtitutis, qui locum ædificijs ruinofum conſtruendo reſtituit, & ad puritatem regulæ in utroque ſtatu reformavit.

Ad Monasterium verò in Beſſelbron Auguſtenſis Diœceſis Lipoldus Abbas cum ſex Monachis de iſto Cœnobio Hirfaugienſi miſſus eſt, vir tam in eruditione ſcripturarum illuſtris, quàm experienciâ rerum commendabilis, moribus nihilominus, & vitæ merito valde reverendus, qui Monasterium ſibi commiſſum in ſpiritualibus ad obſervantiâ regulæ ſuâ cum diligentia reſtituit, & in temporalium proviſione notabiliter ſatis ampliavit.

Ad Monasterium Conſtantienſis Diœceſis, quod Brigantinum, vulgariſter autem Breezenz nuncupamus, Gotfridus Abbas cum certis Monachis bonæ converſationis, & probatæ inſtitutionis ex Hirfaugienſium congregatione miſſus eſt. qui eundem locum in utroque ſtatu corrigens, ac reformans conſuetudines regularis obſervantiæ, quas iſthic dicit, ibidem laudabiliter plantavit.

Ad Monasterium S. Nazarij Mart. in Loriſſa Moguntinæ Diœceſis, quod comes quidam Rheni, nomine Canker quondam temporibus Caroli Magni fundavit, in quo S. Ermenoldus, ut ſupra diximus, ad unius anni ſpatium Abbatiam tenuit, Abbas mittitur cum XX. Monachis de congregatione fratrum Hirfaug. vir multum venerabilis nomine Sigehardus, qui recedentibus ejuſdem loci Monachis, & vitæ Hirfaugienſium, qui venerant, rigorem ferre contemnentibus, ruinofa ædificia reſtituit, & magnam brevi multitudinem Monachorum congregavit, multastamen injurias recedentium Monachorum priorum ſuſtulit, quibus regularis obſervantia gravis, & nimis odioſa fuit. Vidimus epiſtolas, & carmina plura per eos ad Heinrichum V. in depravationem hujus ſanctæ reformationis Hirfaug. miſſa, in quibus cùm ratione deficiant, mendacijs famam denigrare bonorum conantur.

Ad

Ad Monasterium S. Ferrutij Mart. in Blidenstat Moguntinæ Diocesis, quod à Carolo Magno dicunt esse fundatum, Abbas de Hirsaugia cum XII. Monachis missus est. vocabulo Heinricus, vir magnæ prudentiæ, & summæ religionis, qui locum in utroque statu quàm optimè reformavit, & multas Domino animas hominum acquisivit: nam sicuti ex veterum scriptis, & monumentis in eodem loco, dum ibidem aliquoties visitatoris fungeremur officio repertis probatum accepimus, à tempore memorati Abbatis Heinrici, tanta in illo Cœnobio regularis observantiæ districtio per multos viguit annos, ut Blidenstat carcer passim à cunctis diceretur Monachorum. Nam qui alibi videbantur incorrigibiles, ibi ad humilitatem compellebantur.

Ad Kœrnbach Cœnobium antiquissimum Metensis Diocesis in Westrasia constructum à S. Pirminio Meldensi Episcopo, ac B. Mauri Abbatis quondam discipulo, temporibus Theoderici Regis Francorum missus est ex Hirsaugia Conradus Abbas cum XII. Monachis, qui locum illum penè vetustate collapsum, in utroque statu plenè reformavit. planctans inibi sanctam regularis disciplinæ observantiam, quam à præceptoribus suis reverendissimis in Hirsaugia vidit, & audivit.

Ad Monasterium S. Protomart. Stephani in civitate Herbipolensi, quod Adelbero S. quondam Episcopus exexerat, quemadmodum supra diximus, anno Monasterio S. Aurelij vacante LV. datus est ex Monasterio Hirsaugienf. Berengerus Abbas. vir magnæ prudentiæ, & religionis, anno scilicet Domini Wolmari Abbatis XVII. Fuit autem Berengerus iste in ordine Abbatum S. Stephani tertius, & præfuit in omni religione, & modestia annis VIII. introducens observantiam monasticæ disciplinæ secundum laudabiles consuetudines Patrum suorum Hirsaugienfium.

Ad eundem locum postea missus est anno Wolmari Abbatis XXXV. Reffoldus Abbas, & fuit quintus in ordine Abbatum illius loci: nam inter ipsum, & Berengerum, Abbas fuerat quartus nomine Rupoldus, qui non erat de Congregatione hujus Monasterij Hirsaugienf. Erat autem Reffoldus iste vir sanctus, & religiosissimus, patriâ Francus orientalis, eruditione scripturarum illustris, ac vitæ merito valde admirabilis, de quo suo tempore latius dicemus.

Ad Monasterium novæ civitatis vulgariter Nevvestat Herbipolensis Diocesis, quod S. Burchardus primus Herbipolensium Episcopus olim temporibus Pipini Regis Francorum construxerat, datus est Abbas cum X. Monachis de Conventu Hirsaugienf. nomine Adelgerus, vir moribus, & disciplinâ spectabilis, divinarum scripturarum interpres, qui locum sibi commissum ad meliorem statum restituit, & Monachos ad puritatem regularis observantiæ reformavit.

Ad Monasterium B. Mariæ semper Virginis ad Eremitas Constantiensis Diocesis, de cujus fundatione longè superius anno Sigeri Abbatis IV. qui fuit Dominicæ Nativitatis DCCC. LV. mentionem fecimus, ex Congregatione Hirsaugienf. datus est Abbas, nomine Henricus cum nonnullis Monachis ad puritatem regulæ optimè institutis, qui locum in utroque statu magnificè reformavit tempore videlicet Brunonis hujus Monasterij Abbatis XV.

Ad Monasterium, quod vulgari vocabulo nuncupatur Monachaurach

N n 1

chaurach

chsurach in Francia orientali Herbipolensis Diocesis, quod 3. à Noremburga distat milliaribus, ex Hirsaugiensi Congregatione datus est Abbas nomine Waltherus, vir prudens, religiosus, & modestus, qui assumpsit secum de ista Congregatione nonnullis bonæ conversationis fratribus, Monasticæ disciplinæ observantiam nullo tempore durantem, inibi plantavit.

Ad Monasterium Campidonense Constant. Diocesis. Manegoldus Monachus hujus Conventus Hirsaugiensis tempore Brunonis Abbatis non per obedientiam missus, sed precibus amicorum suorum, & instantiâ per Henricum regem 5. in Abbatem permutus est. Cujus ordinatio, tam fratribus, quàm Abbati hujus loci non parùm displicuit, quoniam Monasticæ puritati penitus contraria fuit. Communicato igitur consilio nomen ejus de Congregationis sanctæ catalogo in vindictam tantæ præsumptionis statuerunt perpetuò delendum.

Ad Monasterium in Gengenbach Argentinensis Diocesis, quod S. Pirminius Meldenis Episcopus, & B. Mauri Abbatis quondam Monachus, auditor, atque discipulus fundavit temporibus Theoderici regis Francorum, sicut manifestè legimus in vita ejus latine scripta, quam habemus, Marquardus Abbas cum 12. Monachis ex Hirsaugia missus est à Gebhardo venerabili Patre. qui S. Wilhelmo sicut dicemus, in Abbatia Hirsaugiensi successit. Hic Reverendissimus Abbas Marquardus Cœnobium Gengenbach sibi traditum in utroque statu reformans, & temporalia sapienter recuperavit amissa, & in brevi numerum valde auxit Monachorum. Post quem & alius ad eundem locum missus est, cujus nomen non occurrit.

Ad Monasterium S. Albani prope Moguntiam, quod S. Bonifacius Archiepiscopus, & Mart. olim fundavit, iussu & impensis Pipini regis Francorum, de Congregatione hujus Cœnobij missus est Adelbertus Abbas cum Monachis 8. qui suâ prudentiâ, & industriâ locum ad pristinum decorem restituit, & Monachos ibidem repertos ad regularis observantiæ tramitem reduxit.

Ad Monasterium, quod Sels dicitur, in Diocesi Argentinensi (cujus Monachi nostris temporibus ab Ordine recedentes, facti sunt Canonici seculares, sicut & alij plerique, quibus memoriæ locum opportuno dabitur tempore) missus est de Congregatione hujus Monasterij Abbas, nomine Rupertus, qui consilio, & auxilio Fratrum suorum, quos secum adduxerat. Cœnobium illud in brevi tempore, & structuris venustum, & plenum Deo servientium reddidit Monachorum.

Ad Monasterium S. Jacobi prope Moguntiam (quod Lupoldus Archiepiscopus Moguntinus olim in monte specioso fundavit anno Monasterij S. Aurelij vacantis L. ut ibi diximus) missus est de isto Cœnobio Hirsaugiensi Erchenbertus Abbas, vir in omni genere scientiarum doctus, qui locum in utroque statu promovit, & Monachos ad puritatem regularis observantiæ reduxit. Hic quoque homo cum esset in divinis scripturis studiosissimus, multa per fratres scribi volumina instituit, & bibliothecam adhuc tenuem valde ampliavit.

Ad Monasterium Nuvvilar Argent. Diocesis (quod S. Pirminius Meldenis Episcopus de quo diximus, temporibus Theoderici Regis Fran-

Francorū primus fundavit, quemadmodum in libro gestorum ejus clarè invenitur scriptum, cujus Monachi nostris diebus perditā similiter præsumpione seculares facti ab ordine recesserunt) de Congregatione hujus Monasterij Hirsaug. Heinricus Abbas cum quibusdam Monachis destinatus est tempore Wolmari Abbatis. vir scripturarum eruditione spectabilis, & morum integritate reverendus, qui locum sibi commendatum in spiritualibus, & temporalibus plenè reformavit.

Ad Monasteriū similiter Argentinenf. Dioccef. Morefmünster nuncupatum (quod prænominatus Præful sanctissimus Pirminius B. Mauri quondam discipulus fundavit temporibus Theoderici Regis Francorum sicuti in vita ejusdem sæpius memorati Pontif. continetur) ex Hirsaugienfi missus est Abbas nomine Ruthardus. vir in omni conversatione regularis disciplinæ optimè instructus, anno Domini Wolmari Abbatibus 14. qui Coenobium sibi commissum, & bene rexit, & in utroque statu ad reformationis ordinem revocavit.

Ad Monasterium quoque Altha (quod sæpe nominatus beatissimus Præful Pirminius, ut in ejus vita legimus, olim à fundamentis in partibus Bavarie novum primus construxit, in quo, & sanctus Godehardus Hildeshemensis postea, ut dictum est supra Domitice Nativit. anno MXXI. Episcopus Monasticæ conversationis indumenta suscepit) missus est de Hirsaugienfi Congregatione Rupertus Abb. qui auxilio suorum regularem inibi observantiam plantavit, ipsūque locum pro viribus ad pristinum decorem reduxit.

Ad Monasterium Klingensmünster Spirensis Dioccef. (quod ferunt à Dagoberto Rege Francorum quondam constructum, cujus Monachi nostris etiam temporibus ab ordine recesserunt Canonici facti sine regula viventes) ex Hirsaugia missus est anno Brunonis quarto Sigefridus Abbas. cum quibusdam fratribus in observantia regularis vitæ optimè institutis, qui locum in utroque statu reformaverunt.

Ad Monasterium S. Burchardi juxta Herbipolim (cujus Monachi simili præsumpione, & furia agitati, propriæ salutis immemores anno Domini Nativit. MCCCCLIV. mensis Maii die 15. habitum professionis suæ monasticæ abijcientes, ab ordine, quem voverant, recesserunt) missus est de Congregatione Hirsaug. fratrum Sigehardus Abbas, vir prudens, doctus, & venerandæ conversationis, qui suis laboribus, & industria Monasterium, cui præerat, optimè reformavit.

Ad Monasterium Hugshoffen in Diocesi Argentinenf. (cujus fundatorem ignoramus) de Congregatione Hirsaug. fratrum, missus est Conradus Abbas cum fratribus x. optimè institutis, qui locum ædificijs, & structuris necessarijs ampliavit, libros, & ornamenta Ecclesiastica pro viribus disposuit. proventus, & redditus auxit, & multiplicans numerum personarum Deo famularum, regularis disciplinæ plantavit observantiam, quæ multo tempore duravit.

Ad Monasterium in Deckingen Augustensis Diocesis missus est ex isto Coenobio Hirsaug. sanctissimæ Congregationis Marquardus venerabilis Abbas vir multarum virtutum, humilitatis tamen, & charitatis præcipue, ac divinarum studiosus amator scripturarum, qui verbo, & exemplo commissis sibi fratribus utiliter præfuit, & Monasticæ conversationis observantiā inibi plantavit. N n j versa-

Ad Monasterium S. Laurentij Mart. in Vraugia Herbipolenſis Diœceſis (quod beatus Otto Bambergienſis Epifcopus fundavit, ut inferius ſuo loco dicemus) miſſus eſt Eckardus Abbas cum octo Monachis; qui erat vir non ſolum in divinis ſcripturis, ſed etiam in ſæcularibus literis egregiè doctus, de cujus ingenio, lucubrationibus, & ſanctiſſima converſatione ſuo loco inferius temporibus ſuis dicemus latius. Eſt autem Monasterium illud Vraugienſe de fundatione S. Ottonis Epifcopi Bambergienſis in Francia orientali ſitum, rebus quidè temporalibus non multum abundans, ſed contemplationi ſacis conveniens, quod ferme ſex ab Herbipoli diſtat milliaribus, in quo venerabilis Eckardus Abbas primus inſtitutus, regularis obſervantiæ fundamenta firmiſſima locavit.

Ad Monasterium imperiale SS. Petri, & Pauli Apoſtolorum in oppido Wiſenburg Spirenſis Diœceſis, quod ipſi fundatum à Dagoberto Rege Francorum aſſerunt, de Hirfaugia miſſus eſt Ludovicus Abbas cum quibuſdam fratribus temporibus Gebhardi Abbatis, qui eundem locum in utroque ſtatu magnificè reformavit. Iſte Ludovicus filius fuit comitis Adelberti de Engesheim qui Monachus factus in præfato Cœnobio Wiſenburgenſi, cujus Monachi jam à tramite regularis diſciplinæ non parum declinaverunt. Audiens igitur bonam famam S. Wilhelmi divino ſpiritu compunctus venit ad Hirfaugiam, & delectatus fratrum converſatione ſanctorum, deſuè Monachus fieri cœpit, factaq; profeſſione regulari beatifſimo Patri, ut moris erat, vitam in omni ſanctitate puram, & innocentem agere didicit. Unde creſcentibus vitæ meritis tandem prioris Monasterij ſui Abbas factus eſt in ſalutem animarum multarum.

Ad Monasterium in Alberspach Conſtantienſ. Diœceſis de Congregatione fratrum Hirfaugienſium Abbas deſtinatus eſt Conradus, vir multarum virtutum in Chriſto, in ſcripturis divinis revolvendis quaſi continuus, & nihilominus in rebus domeſticis procurandis multum laborioſus, qui Monachicam diſciplinam, ſicuti à ſuis præceptoribus eam plenè didicerat, in eodem Monasterio, quod in honorem ſanctiſſimi Legislatoris Noſtri Benedicti conſecratum eſt, ſummo, & laudabili ſtudio plantavit.

Ad eundem quoque locum poſtea miſſus eſt iterum alius valde venerandæ memoriæ Bertholdus, qui Prior fuerat aliquanto tempore apud S. Gregoriū in Richenbach, vir prudens, modeſtus, & religioſus, qui verbo, ſimul & exemplo paſtorem ſe Chriſti ſervorum ſemper utilem exhibere ſtudit, & tam in Prioratu poſitus, quàm in Abbacia ordinatus, in utroque rerum ſtatu ſpirituali, & temporalis providus extitit.

Ad Monasterium in Ottenbüren. Auguſtenſis Diœceſis Abbas datus eſt de iſto venerabili Cœnobio Hirfaug. vir multum venerabilis, nomine Wilhelmus, qui Præpoſitus fuerat Rotenſis, in ſpirituali converſatione non mediocriter exercitatus, & in diſponendis rebus temporalibus longâ conſuetudine probatus, & expertus. Hic ſua prudentiâ, & induſtriâ multa bona fecit Monasterio ſibi commiſſo, auxit proventus, & redditus, plures fecit Monachos, obſervantiam confirmavit.

Ad Monasterium Beinvyler in finibus Alſatiæ, ſub Biſunzenſi Provincia conſtitutum, miſſi ſunt de Conventu Hirfaugienſium Monachorum.

nachorum fratres octo, quibus S. Wilhelmus Abbatem præfecit nomine Eßonem valde venerabilem virum, qui multis annis apud S. Aurelium Cellerarij majoris gessit officium, ita ministrum cum Martha vitæ curans activæ, ut contemplativæ dulcedinem minimè intermitteret. Abbas autem factus in memorato Beinvilarenfi Monasterio, prioris vitæ sanctitatem non solum non minuit, sed etiam auctam usque ad mortem conservavit. Obijt vi. cal. Januarij miraculis coryfæus. Maxima quotidie multitudo hominum ad S. Abbatem Wilhelmum in Hirsaugiam confluit, ad serviendum Deo viventi, ut præ copia eorum Hirsaugia urbs quædam populosa magis videatur esse, quam Cœnobium. Nam propter periculum excommunicationis Henrici regis quarti, Ecclesiam Romanam, & omnes cum ea sentientes graviter persequentis multi viri boni Deum timentes. Comites. Barones, milites, nobiles, & ignobiles, clerici, & laici, divites, & mediocres, qui animas suas à communionem schismaticorum immaculatas custodire volebant, reliquis castellis, domibus, & Ecclesijs suis, ad Monasterium hoc Hirsaugienfem, quasi ad civitatem quandam refugij à facie persequentium schismaticorum declinantes, confugientique venerant, quorum plures murato habitu Monachi facti sunt, & plures in habitu pristino Deo, & Monachis sanctæ Congregationis usque ad mortem servierunt. Ex quorum electioynis Hirsaugia non parvum suæ præmotiois incrementum accepit.

Ad Monasterium quoque Ameneburg Adelmus Monachus hujus Cœnobij Hirsaug. Abbas cum octo fratribus missus est, vir in observantia regularis disciplinæ vigilantissimus, & tam in divinis scripturis, quam in secularibus litteris omnifariam doctissimus. qui nonnulla ferunt scripsisse opuscula, quibus nomen suum immortalitati consecravit, inter quæ præstat opus in Apocalypsin celeberrimum, quod multâ subtilitate lucubratum in sex libros plenè distinxit. Scripsit varios sermones, & cantus in honorem Sanctorum, & Monasterium in utroque statu bene gubernavit.

Ad Murrhardt Cœnobium Herbipolenf. Diœcesis à Ludovico Rege pio fundatum anno Dominic. Nativit. 816. Indiſt. Romanorum 9. sub honore sanctorum Martyrum Januarij, Simplicij, Faustini, ac Beatrix in valta solitudine juxta fluvium Murrha dictum, cujus primus Abbas fuit beatus Waldericus, qui prius vitam ibidem duxerat eremiticam miraculis clarus, Wolmarus hujus Cœnobij Abb. pro reformatione misit, & instituit Fridericum Abbatem, cum certis Monachis sanctæ Congregationis suæ. Quo mortuo destinatus fuit & alius de Hirsaugia. Abbas, cujus nomen ignoramus. De S. autem Walderico memorato Abbate Cœnobij Murrhardt primo ex veterum monumentis comperimus, quod breviter, ne pereat à memoria hominum, enarramus. Hic in eo loco, ubi nunc extra oppidum Murrhardt in colle parochialis situatur Ecclesia, ubi & sepultus jacet, vitam solitariam duxit, postea signis, & miraculis proditus, plures confluerunt ad eum discipuli Deo in paupertate servientes. Quibus recognitis Ludovicus rex anno præscripto 1000. Murrhardt ei construxit Cœnobium, Waldericus pro confirmatione Romam mittitur, impetratque, pro quibus venerat, Abbas ipse primus instituitur, & Presbyter ordinatur, de quo plura miracula narrantur.

Ad

Ad Monasterium ſanctæ Crucis in Lympurg Spirenfis Dioceſis (quod Conradus olim Imperator ſecundus fundavit, ſicut diximus anno Monafterio S. Aurelij vacante 32.) datus eſt ex Hirſaug. Conventu Abbas nomine Erchenbertus tempore Gebhardi Abb. qui S. Wilhelmo immediate ſucceſſerat. Iſte Erchenbertus Abbas ad Monachatuſ ſuſcepit Rupertum virum doctum, & poſtea Lympurgienſem Abbatem, de quo inferius loco ſuo dicemus.

Ad Monasterium S. Michaelis Archangeli in Synheim Spirenfis Dioceſis ex Hirſaugia datus eſt Abbas Godebaldus, vir prudens, & religioſus, qui Monaſticam diſciplinam ibidem laudabiliter inſtituit tempore Wolmari Abbatis. Et notandum, quòd olim Dagobertus Rex Francorum Ordinis noſtri Abbatiam fundavit inſignem apud S. Germanum extra muros civitatis Spirenfis. Joannes autem Epifcopus Spirenfis, cui Abbas Gebhardus poſtea in pontificatu ſucceſſit, Monachos tranſtulit in Synheim, & Canonicos, quos progenitores ſui Comites in Synheim locaverant, in locum Monachorum S. Germani tranſpoſuit, quem admodum inferius ſuo loco dicemus.

Ad Monasterium S. Walpurgis in Dioceſi Argentinenſi non procul ab oppido Hagenavv (quod comes quidam dives, & potens de Montpelgard fundavit) miſſus eſt de Congregatione Hirſaug. fratrum Wolframus Abbas cum XII. Monachis ſub Abbate Brunone, qui cùm eſſet vir moribus maturus, & religioſiſſimus, nec minus in divinarum ſcripturarum ſtudio exercitatus, verbo, & exemplo multos ad Deum convertit, & vitam in eodem loco Monaſticam ſecundùm conſuetudines Patrum ſuorum laudabiliter inſtituit.

Ad Monasterium, quod Lorch nuncupatur in Dioceſ. Auguſtenſi, cujus fundator, & docator magnificus extitit Fridericus Dux Suevorum, pater Friderici poſtea Imperatoris primi, miſſi ſunt ex Hirſaug. Cœnobio Monachi XII. cum Abbate Herberto, qui regularis diſciplinæ obſervantiam, quam à S. Patribus didicerant, introducentes loco firmiter, & primi plantaverunt: (nomen hujus Abbatis invenire nequivimus.)

Ad Monasterium B. MARIE ſemper Virginis in Schuttern Argent. Dioceſ. (quod S. Pirminius Meldenſis Epifcopus, & D. Mauri Abb. quondam diſcipulus, tempore Theoderici Regis Francorum circa Dom. Nativitatis ſextcentiſimum annum primus fundavit, & conſtruxit, ſicut in ejus vita continetur, quod etiam Otto Regis Anglorum filius poſtea Monachus ibidem factus ampliando inſtauravit, quemadmodum ſupra diximus, anno. Monafterio S. Aurelij vacante, ſexto, Chriſti verò anno ſeptimo, & milleſimo) miſſus eſt de hoc Monafterio Hirſaugienſi Joannes cognomento Widel cum certis Monachis, qui locum reformarunt, & ad obſervantiam regularis diſciplinæ laudabiliter reducerunt. Joannes iſte primum fuit Prior in Monafterio Hirſaug. clauſtralis, deinde factus eſt Prior localis in Richenbach, poſtremò ſub Blafio Abbate felicitis memoriæ circa annum Dom. Nativit. MCCCCXXXII. Abbas ad præfatum Cœnobium mittitur, vir conſilio prudens, & activus in omnibus, ſimul & honeſtæ converſationis.

Deniq; ſicut ex monumentis veterū invenimus, fuerunt & alij complures viri excellentiſſimi tam eruditione ſcripturarum, quàm ſancti-

monia

monia viæ spectabiles ad diversa ordinis nostri Comobia per interval-
la temporum destinati Abbates, Priores, Institutores, Reformatores ex
hoc præclaro Monasterio Hirsaugiensi, quorum recensere memoriam
singularem non possumus. qui nomina, simul & tempora non satis clarè
tenemus. Mutant enim tempora mores, nec inest cura omnibus bene
gesta virorum scriptis ad noticiam deducere posteritatis, sed præmissis
per longam necessario digressionem his, quos diximus, nunc ad hi-
storiam revertamur.

MLXXXVI.

Anno S. Wilhelmi Abbatis XVII. Henricus Imperat. magno suo-
rum collecto exercitu Saxoniam ingreditur, & patriam undique deva-
stat, spoliatur, incendit, & depopulatur, nec tamen illà vice Saxones ad
deditionem sui potuit compellere, sed prædâ subductâ, & Provinciâ
crudeliter vastatâ in suâ revertitur. Eodem anno civitas Francorum
Herbipolis in odium Imperatoris Henrici à Suevis, & Saxonibus durâ
fatis obsidione circumvallata est. Quo audito Imperator Henricus ad li-
berandam civitatem copiosum tam peditum, quàm equitum congrega-
vit exercitum, pugnaque juxta villam Bleichfeld atrocissimè commissa,
Hermannus, quem Sueviæ Saxones Regem constituerant, campum ob-
tinuit, & Regem Henricum inde fugavit. Mox iterum ad obsidionem
urbis reversi tandem post multos, & varios insultus capta est civitas,
Adelbero Episcopus, qui diutius exulerat, introduciur fugato Megin-
hardo, quem Henricus subordinari fecerat, ut supra diximus: relicto
cum Adelberone præsidio, unusquisque ad suâ revertitur. Sed post dies
paucos, hostibus ad suâ reversis, Imperator cum magno suorum exerci-
tu ad obsidionem urbis revertitur, captâque civitate Herbipolensi, Epi-
scopus Adelbero cum suis repellitur, & Meginhardus iterum in pontifi-
cali urbis cathedra potenter locatur.

Herbipolis
obsidetur
à Suevis.

Adelbero
Episcopus
Herbipoli
capti ex-
pellitur.

Anno prænotato Marianus Scotus nostri Ordinis Monachus, &
pro Christi amore apud Moguntiam inclusus, de ejus vita, moribus, in-
genio, & lucubrationibus anno Monasterij S. Aurelij vacantis 61. mori-
tur anno ætatis suæ 88. Moguntiam in majori Ecclesia S. Martini sepultus,
non sine opinione sanctitatis, qui spiritum habuit prophetiæ. His tem-
poribus claruit Bruno de Colonia, vir doctus, & sanctus, qui Magister
scholarum Parisijs extitit, & plures in divinis scripturis discipulos doctos,
& insignes suâ institutione publicâ erudit. Hic ordinem Monacho-
rum primus instituit, qui Carthusiensis, à loco principij, vocabulum
accepit. Canonicus erat Ecclesiæ Remensis in Gallia, & Rector sicut di-
ctum est, scholæ Parisiensis, qui divino spiritu miraculosè coram-
punctus eremum Carthusiæ in Diocesi Gratianopolitana cum alijs quatuor Cleri-
cis, & duobus laicis remotam ab hominibus petijt, & omnia, quæ la-
bentis sunt mundi, pro Christi nomine contempsit. Hujus S. Ordinis
promotor studiosissimus, & cooperor singularis S. Hugo Gratiano-
politanus Episcopus extitit, qui habitum ejusdem fraternitatis de manu
Brunonis memorati humiliter postea accepit.

Ord. Car-
thusiensis
initium.

MLXXXVII.

Anno S. Wilhelmi Abbatis XVIII. Victor Papa tertius ex Abbate Mo-
nasterij Cassinensis ordinis nostri, vir sanctissimæ conversationis, & ma-
gno

Victor ex
Abbate fit
Papa.

Urbanus ex
Monacho
fuit Papa II.

Hermannus
Regis no-
men depo-
suit.

gna apud Deum meriti, dissenteria solutus moritur, cuius anima in caelis cum Angelis sine fine beata letatur. Sunt, qui scribunt illum insidijs Wigberti Ravennatis Antipapae, vel suorum interijisse, hausto in sacro calice nefcienter veneno, quod minister pecunia corruptus imposuit. Huic in summo Pontificatu immediate successit Odo Cluniacensis Abbas, sed tunc Episcopus Hostiensis nostri ordinis, & dictus est Urbanus secundus, praefuitque annis tredecim, & mensibus quatuor. Alij scribunt, & verius, quod non fuerit Abbas, sed primò Clericus Remensis, postea Monachus Cluniacensis, deinde Prior Claustralis, postea Episcopus, & postremo Papa. Vir quidem doctrinâ, & sanctitate praecipuus, qui verbo, & opere, simul ac scriptis contra insultus haereticorum fortiter defendavit Ecclesiam, multaque scripsit, atque statuit ad utilitatem communem.

Anno etiam praenotato Hermannus, quem Suevi, & Saxones contra Henricum in Regem constituerant, videns se prevalere non posse, falso Regis nomine deposito, gratiam ejus postulans obtinuit, atque permittus redire ad propria, non post multos dies, in cujusdam obsidione oppiduli, dum nimis incaute aditum exploraret murorum, interijt. Eodem quoque anno Bertha Imperatrix mater Conradi Regis moritur, & Moguntiae sepelitur. Cujus corpus tamen postmodum jubente Imper. Heinricho exhumatum ad civitatem Spirensis deportatum est, & in majore Ecclesia B. MARIE in Capella Regum reconditum.

Anno etiam praenotato S. Theogerus Monachus hujus Coenobij Hirsaugiensis (postea Metensis Episcopus) imperante B. Wilhelmo factus est tertius in ordine Abbas Monasterij S. Georgij in nigra sylva, de cujus fundatione paulò ante fecimus mentionem, praefuitque in regimine Abbatialis dignitatis strenuè annis ferme xxviii. vir sanctus, & magnè in scripturis sanctis doctrinæ, & eruditionis. Oriundus fuit ex Francia orientali, quam alio nomine Teutonicam vocaverunt antiqui, parentibus humili propagine fatis, qui cum puer esset ingenio docilis, & animam cum Salomone sortitus bonam, more suorum ad litteras ponitur, & sub magisterio cujusdam Manegoldi praefecti scholarum in Alsacia Provincia, viri non solum doctissimi, sed etiam morum sinceritate integerrimi (qui Christianus rectè dicebatur, & erat Philosophus) optimè instructus, in brevi doctus in omni genere scientiarum evasit. In omnibus namque artium liberalium disciplinis egregiè fuit peritus, & in musica singulari exercitatione consummatus. Nam factus postea in Hirsaugia Monachus, librum scripsit de musica non solum utilem, sed etiam valde instructum, & elegantem. In Psalterium etiam breves quidem, sed utiles, & pulchros commentarios edidit, quibus ingenij sui vires manifestius ostendit. Epistolas etiam plures, & ornatas scripsit ad diversos, & sermones varios, sive homilias ad Monachos. Postea verò quàm diutius cum praenominato praepatore suo fuisset obversatus, & in omni varietate scripturarum, simul & morum venustate optimè instructus, abundi licentiam ad suos obtinuit, quos non mediocriter suâ eruditione laetificavit. Qui Canonicus factus in Ecclesia S. Martyris Cyriaci novae domus juxta Moguntiam omni tempore justum, prudentem, ac moderatum se in cunctis exhibuit, & exemplar totius modestiae, & honestatis fuit. Et quia, sicut diximus, in omni genere scientiarum do-

ctissimus

ctissimus exiit, docendi munus ei à Præposito Ecclesiæ memoratæ commissum fuit. Ad cuius magisterium quodidie plures docendi conveniunt, quos ille summâ diligentia non solum in divinis scripturis, sed etiam in secularibus litteris ad plenum instruebat. Deinde post annos aliquot negotium habens familiare ad S. Abbatem Wilhelmum pro consilio venit in Hirsaugiam, nihil minus, quàm Monachus fieri cogitans. Verùm ad sermones sanctissimi Patris tandem compunctus, & divinâ miseratione præventus inter audiendam Missam viro Dei celebrante, pro ipsôque orante, cum jam esset abiturus, subito mutavit consilium, & votum assumpsit Monachorum. Contemptis itaque mundi honoribus, & vanitatibus cunctis pro Christi amore Monachus factus est, & fixuræ sanctitatis probatum mox dedit indicium, maximâ sollicitudine vigilans in timore Domini, nihil plus appetijt nisi quomodo illi placeret, cui se probavit. Unde brevi tempore in omni genere virtutum perfectus emicuit, & quicquid Monasticæ conversationis mandat institutio, diligenter custodivit. Abbati suo tantâ se humilitate prostravit, ut nullum illius quantumlibet leve, vel arduum, etiam in minimo præteriret imperium. Quod ubi S. P. Wilhelmus diutinâ, diligentiq; examinatione probavit, eum, ut par erat, pro vitæ merito amare præ cæteris familiarius cepit, ac suis illum, seniorumque crebrius adhibere consilijs, & alloquijs. Considerans autem beatissimus Abbas Wilhelmus Theogerum in omni varietate scripturarû esse peritum, ipsi, & cuidam alteri Monacho aequè doctissimo, qui Haymo fuerat nominatus de quo postea dicemus, id iunxit officij, ut in omnibus divinæ historiæ libris, ac in toto novi, veterisque Testamenti corpore, quicquid vicio scriptorum inveniretur vel corruptum, vel depravatum corrigerent, & ad veritatis regulam per distinctiones, & subdivisiones, punctuando emendarent. Quod viri Abbatis imperium humiliter exequentes, totam utriusque Testamenti paginam emendârunt, cuius necessariæ, & ingeniosæ correctionis exemplaria in Bibliotheca Hirsaugiensis Coenobij usque hodie servatur. Post hæc de die proficiens in diem, & semper in timore Domini fuerefscens, omnibus exemplar cepit esse virtutum, & qui ad conversationem cum novissimis venerat, inter proficientes primus stabat. Quem divus Pater Wilhelmus adhuc Diaconum Priorem cellæ sancti Georgij in Reichenbach constituit, & ejus prudentiæ utriusque statû regimen commisit, qui verbo, simul & exemplo bonorum se operum sectatorem in omnibus semper exhibuit, & à tramite regularis observantiæ, quam à S. præceptore acceperat, in nullo unquam declinavit. Quod aliquanto tempore injuncto sibi fungeretur officio, volens illud S. Abbas archiepiscopi ministerio vincere divino, Presbyterum fecit ordinari, quem dignis etiam multis credidit jure digniorem. Factus deinde Abbas in prænominato Monasterio S. Georgij Martyris in nigra sylva, Constantiensis Diocesis, quod necdum sufficienter ad omnes necessarias Monachis officinas, & structuras videbatur consummatum, magno egit studio, ut optatum reciperet complementum. Ex primò quidem regularis disciplinæ observantiam ibidem instituit; deinde ad consummationem Ecclesiæ, & totius Monasterij non minus studij, quàm laboris impendit. Et quamvis de externis ob inopiam loci multum cogereetur esse sollicitus,

Theogerus
fuit Prior in
Reichen-
bach,

Theogerus
fuit Abbas
S. Georgij.

nunquam tamen ab interiorum contemplatione fuit otioſus, ſed ſicut fraternæ charitati providentiæ curam exhibuit. ita nihil, quod ad Deum pertinet, neglexit. Et ſicut interiorum curam exteriorum occupatione non minuit, ſic exteriorum providentiâ interiorum ſollicitudine non reliquit. Succellu dein temporis poſteaquam Cœnobium S. Georgij ſibi conſiſſum in utroque ſtatu, Dño largiente, prudenter inſtituit, & confirmavit, ut multus prodeſſe poſſet. animû in timore Dñi fundatum ad majora quotidie extendit ſtudia pietatis: nam plura Monaſteria tam Monialium, quàm Monachorum, nova inſtituit, & vetuſtate collapſa reſtauravit. Imprimis namque D. Patris Wilhelmi exemplo animarum zelum habens inſeſſum, Monaſterium virorum in Caſtello Luckesheim à fundamentis novum condidit, quod ſuo, & Succellorum ſuorum imperio perpetuo ſubjecit. Hoc videlicet caſtrum Luckesheim, Wolmarus Gallicæ gentis comes, de magnis periculis inimicorum ſuorum precibus S. Theogeri liberatus, pro gratiarum adione Monaſterio divi Martyris Georgij ſpontaneâ voluntate contulit, & ut in Cœnobium Dei commutaretur ſervorum inſtantiffimè rogavit. Monaſterio itaque conſummato in eodem loco, ubi prius ſteterat caſtrum, ſalutis animarum ſtudioſiſſimus inſiſtor Theogerus, Monachos de ſuo Cœnobio impoſuit, quibus Priorem ſanctum, & religioſum dedit. Comes autem Wolmarus, qui caſtrum illud omnipotenti contulit, triduo ante mortem vocato S. Patre, monaſticum ab eo habitum ſuſcepit, munitiſque ex more fidelium Sacramentis Eccleſiaſticis, in Domino quievit. Qui Monachus cum Monachis in eodem Monaſterio ſepultus, futurum reſurrectionis diem expeſtat.

Theogerus
Monaſterium
virorum
conſtruxit.

Cœnobium
Moniales
ſine pro-
prio viven-
tes.

Beatrix
virgo clara
virtutibus.

Aliud S. Theogerus Cœnobium conſtruxit Monialium in latero montis, qui milliaribus ferme quinque à Monaſterio S. Georgij diſtat, in quo centum circiter ſanctimoniales ſub regula Ss. P. N. Benedicthi Domino famulantes congregavit. Quæ contemptu ſæculi fuere ſublimis, juſtitia meritis glorioſa, in candore niveæ caſtitaſ praeclara, & in Dei amore venerabilis: horis canonicis ad perſolvendum divinæ laudis officiû pariter in Eccleſia conſuebant, & Dei operi nihil præponebant, nullam eſſe licebat in Monaſterio, quæ non de Pſalmis, aut alijs ſcripturis quotidie aliquid diſceret. Inde omnes pene latini ſermonis habebant notitiam, & quidquid legebatur, intelligebant, quod non parùm ad internæ compunctionis gratiam videtur conducere. Diebus feſtis orationi vacabant omnes, aut lectioni, nec quicquam operis pericuri emolumentum tractare conſueverunt. Alijs verò diebus manuum inſtabant operi diſtributo. Unus omnium habitus, unus cibus, & potus, unus juxta regulam vivendi modus, victu, & amictu exceptis, nulli quicquam habere licuit, earum à viris tanta ſeparatio fuit, ut Monaſterium quæ ſemel fuiſſet ingreſſa, nullatenus unquam exiret. Quibus venerabilis Pater viros ſanctos, & boni teſtimonij Magiſtros præpoſuit, de quorum maturitate, & conſtantia ſecurus fuit. Ipſe namque, ut ſollicitus paſtor, eas aliquoties in anno viſitare conſuevit, annuntians eis verbum ſanctæ prædicationis, ſingularumque conſcientias ſollicitâ inſpectione diſcutiens. In prænominato Cœnobio monialis una fuit cum primis ad ordinem à ſancto P. Theogero ſuſcepta, nomine Beatrix, multis virtutibus clara, in cujus tranſitu voces canſantium audire ſunt Angelorum, melodiâ ſua viſſimâ

vissimā hanc de virginibus Antiphonam: Veni electa mea, & ponam in te thronum meum, quia concupivit rex speciem tuam. Exhumata post septennium adhuc integrum corpus ejus, & sine corruptione apparuit, odorem spargens supra modum humanæ conditionis, vel consuetudinis suavissimum.

Aliud Cœnobium erat Sanctimonialium in honore D. Marci Evangelistæ ab antea constructum, sed inops, exiguum, & imperfectum, quod S. Theogerus ita muris, ædificijs, & possessionibus ampliavit, ut brevi non minus, quàm centum similiter in eo Sanctimoniales congregaverit fœminas, Domino nostro Jesu Christo in vera pietate mentis, & corporis sine intermissione jugiter famulantes, nec solum populares, sed & procerum utriusq; sexus multi splendidis opibus pro Christi amore contemptis, Theogeri se Magisterio humiliter subjecerunt, plures nobilium è numero filios ei suos, & filias in timore Domini tradidit nuntios, ad serviendum sub Regula S. P. Benedicti omni tempore Deo vivendi in sæcula sæculorum.

Cœnobii
Marci re-
stauratur.

Tanta multitudo ad S. Theogerus Abbatem Deo cupiens sub ejus Magisterio famulari confluit, ut in spatio decem annorum, vel duodecim, Monachorum, & Monialium animas non minus septingentas suscepit procurandas, de quorum vita, & institutione miranda narratur. Ex his multi tam in vita, quàm post mortem infinitis coruscaverunt miraculis. Alij revelationibus edocti divinis futura prædixere mortalibus, nonnulli per spiritum, & diem prænuñciaverunt obitibus suis, & horam. Gaude felix Hirsaugia, fons Religionis antiquæ, quoniam ex te non quatuor sed centum ferme manarunt flumina, quæ Germaniam pene totam suis imbribus, & cœlestibus doctrinis impleverunt.

S. Theogerus
dec. Monachos,
& Moniales
sub sua
cura habuit.

Ad Ottenbüren Monasterium Augustensis Diœcesis beatus Abbas Theogerus, (post mortem Abbatis Wilhelmi, quem D. P. Hirsaugiensis Princeps S. Wilhelmus cum Monachis ad reformationem loci quondam illuc posuerat) venerabilem virum nomine Rupertum sanctitate, & gratiâ plenum Monachis desolatâ præfecit Abbatem, qui verbo, & exemplo viam Domini in veritate subditis ostendit.

Rupertum
dedit in Ot-
tenbüren
Abbatem.

Ad Monasterium Hugshofen Argentinensis Diœcesis post Conradum à S. Wilhelmo de Hirsaugia missum, sicut diximus, cum decem Monachis, beatus Theogerus Abbatem valde religiosum, & sanctum de suis discipulis unum constituit, cujus nomen scriptor vitæ ejusdem sancti, si rectè memini, non expressit. Tanta fuit inter Patrem, & filium pacis concordia, ut quod ille felici auspicio inchoasset, iste consuetare, & perficere pro honore Jesu Christi non dubitaret.

Abbatem quoque Cœnobij S. Udalrici Præfatus in civitate Augustensi, qui arctioris vitæ desiderio deserens Abbatiam suam beati se Theogeri magisterio humiliter subjecit, petente urbis Episcopo, & omni Clero, adjunctis illi nonnullis Monachis in timore Domini fundatis, honorificè ad Augustam remisit, per quem regularis vitæ observantiam in eodem Cœnobio diu collapsam ad pristinum statum revocavit.

Alius est magnæ doctrinæ vir nec infimæ sanctitatis curam pastoralē, cui præerat, postponens, ad Monasterium S. Georgij se contulit, & D. Patris Theogeri magisterio humiliter subjecit, qui posteaquam sub

O o 3

regulari

regulæ diſciplina in timore Domini optimè convaluit, Abbas inſignis Monaſterij Admontenſis in partibus Auſtriæ Præceptoris imperio conſtitutus fuit, & obſervantiam, quam ſub magiſtro Religionis didicit, non verbis tantùm, ſed & operibus demonſtravit. Denique & alia nonnulla ordinis noſtri Monaſteria negligentia Prælatorum, aut malicia temporum, aut nimia vetuſtate pene collapſa per ſuos labores, induſtriam, & continuum ſtudioſum reſtituit, & in utroque ſtatu funditus reformavit. Fuit enim vir multarum in Chriſto virtutum, per quem Deus omnipotens plura mortalibus oſtendit miracula, quorum aliqua in opusculo, quod in duobus libris de vita ejus quidam Monachus ad imperiũ Erbonis Pruvoningenſis Cœnobij Abbatis comprehendit, luculenter inſerta habentur. Per annos enim xxx. quibus Cœnobio S. Georgij Abbas præfuit, multa pro Dei honore bona, & monaſtici ordinis perfectione fecit.

Tandem ſub Heinrico Rege quinto anno Domin. Nativit. mxcvii. eũd. Eccleſia Catholica excommunicati Regis perſecutione graviffimè conturbaretur, & multi largitione munerum ad Episcopatus, & Abbatias ſibi apud Regem pararent ingreſſum, Albero quidam ſanguine clarus, ſed moribus, & converſatione turpis, & nimium incompoſitus. Metenſis Eccleſiæ Pontificatum, quem à ſeniore Heinrico ſimoniacè comparaverat, per annos xiv. miſerabiliter occupabat. Qui cum oves Chriſti non tam paſcere contemneret, quàm opprimeret, Rom. Pontificis auctoritate deponitur, & B. Theogerus dicti Monaſterij S. Georgij M. in nigra ſylva Abbas, ab his qui Romanam ſequebantur Eccleſiam in præſulem Eccleſiæ Metenſis unanimi conſenſu, licet procul abſens eligitur. Qui poſteaquam diu reſultans, & multis excuſationibus ſe defendens electioni nolle præbere conſenſum, tandem auctoritate Canonis Prænſtiti Episcopos Cardinalis, & Rom. Pont. Legati ſub pœna excommunicationis ad conſentendum per obedientiam compellitur, & in Cœnobio Corbejenſi Saxoniz in die, quem octava beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli fecit ſolemneſſe deducuntibus eum duobus Archiepiscopis Magdeburgenſi videlicet, ac Salzburgenſi, ab eodem Legato Sedis Apoſtolice ordinatur. Episcopali benedictione, ſive conſecratione ſuſcepta, beatiffimus Præſul Chriſti Theogerus poſt multa periculis plena hinc & inde viarum itinera juffu Legati ad civitatem Metenſem tandem proficiſcitur, ſed à civibus cum injurijs reſucatur, quorum major pars Regem ſequebatur excommunicatum, & ob id Rom. Pontificis contempſit imperium. Repulſus igitur vir ſanctus à Metenſibus, ad Monaſterium revertitur, ſed iterum poſt iv. meſes à Legato in Gallia ad conſilium evocatur, ſed nec tunc quidem à civibus admittitur, qui partes Alberonis impij ſequebantur.

Interea Calixtus Papa II. qui Gelafio ſucceſſerat, venit in Galliam, habens in comitatu ſuo memoratum Prænſtinum Episcopum, & alios Cardinales multos, qui convocatis Galliz Episcopis in civitate Rhemorum celebravit conſilium, in quo S. Præſulis Theogeri electionem, & ordinationem cunctis aſſiſtentibus denuò confirmavit, ipſum Dei virum, quia conſilio præſens interfuit, ut ſe murum pro Domo Dei opponere non ceſſaret, multimodâ conſolatione roboravit. Conſilio Rhemenſi tandem ſoluto Rom. Pontific. Calixtus, ſecum ducens be-

tum

S. Theogerus.
Corbeje
Saxoniae
ordinatur
Episcopus.

tum Theogerum Episcopum Antifiodorensis petiit, & ibi Nativitatem Domini cum suis Cardinalibus celebravit. Ab Antifiodoro Papa Calixtus ad Cluniacensem divertit Cœnobium. secum ducens Theogerum venerabilem Episcopum, quem Pontinus Abbas summæ cum exultationis gaudio suscipiens, omne, quod potuit, humanitatis officium per se, & suos, ut vero Dei famulo, exhibuit. Calixto Papa cum suis à Cluniaco discedente, S. Præful Theogerus in eodem loco pauper, & exul, Pontio Abbate petente remansit quatuor mensibus, tempus omne in contemplatione divinorum, & oratione consumens. Quarto jam mense ibidem exacto S. Senem febris mortalis invasit, quâ nimium invalescente, homo Dei lætus mortem expectans, præmunusque dominicis Sacramentis juxta sanctæ consuetudinem Ecclesiæ tertio Kalendarum Maij, hoc est penultima die Mensis Aprilis ad Dominum Jesum Christum, quem toto corde amaverat, transivit, anno Pontificatus sui tertio non completo, anno videlicet Dominicæ Nativitatis. MCXIX. Indict. Rom. XII. Sepultus est in Ecclesiâ S. Petri Cluniacensis Monasterij ad plagam sependrionalem juxta parietem templi, ad cujus sepulchrum multa deinceps sunt cælitus visa miracula, de quibus scribere isthuc nihil propositum.

S. Theogerus,
Episcopus
Antifiodorensis.

In Abbatia Monasterij S. Georgij Martyris B. Theogero ad Apicem Pontificatus sublimato Wernerus Monachus, & discipulus ejus successit, vir & ipse cum eruditione scripturarum, tum morum integritate religiosissimus, qui regularis vitæ observantiam, quam à Præceptore sanctissimo didicit, & in se, & in subditis. omni tempore studiosissime custodivit, unde post multa pictatis studia, non sine opinione sanctitatis ad Dominum migravit.

Wernerus
Abbas S. Georgij.

MLXXXVIII.

Anno S. Wilhelmi S. Abbatis XIX. Indict. Rom. XI. in die S. Thomæ Apostoli, hoc est 21. die mensis Decembris consecrata est Ecclesiâ Monasterij Cambergensis ordinis nostri cum capellis, & altaribus quatuordecim ab Adelberone Herbipolensis Ecclesiæ Reverendissimo Episcopo in honore S. Nicolai Myreorum quondam Pontificis. Quod Monasterium Burghardus comes de Rotenburg à novo construere cepit anno Wilhelmi Abbatis X. & in novem annis Domino cooperante perfecit, multisque possessionibus locupletavit. Ad quod fundatore postulante beatus P. Wilhelmus de Conventu suo isto Hirsaugiensi, ut supra diximus, Monachos optimæ institutionis duodecim misit, quibus Guntherum valde religiosum, & sanctum virum Abbatem proposuit, qui commissum sibi pastoralis curæ officium diligentissime profequens, magnam multitudinem Deo servientium Monachorum brevi tempore in eodem loco congregavit. Hujus Cœnobij Monachi tandem novissimis diebus nostris præsumptentem intus diabolum secuti, ab ordine sancto, quem professi fuerunt, recesserunt, sine regula cupientes vivere, facti sunt nomine, & conversatione Canonici seculares.

Monachi
primi ad
Camberg.
de Hirsaug.
gla muni.

Henricus autem comes frater memorati comitis Burghardi partem hereditatis suæ cum esset junior sibi vendicans, duxit uxorem nomine Getam, & multis annis fuit Ecclesiarum Herbipolensis, Cambergensis, & in Orengew fidelis, & strenuus Advocatus; postea factus est Dux, cum liberos non haberet, posuit & suæ cooperationis lapidem fundamentum.

mentum domûs Domini, & conſtruxit Eccleſiam S. Ægidij in minore Camberg, quatuor in ea conſtituens altaria. Dedit nihilominus S. Nicolao, & Monafterio præfato Cambergenſi ſubſcripta oppida, & villas, videlicet: Roxenburg, Kuenburg, Villam Gebſedel, Viſchbach, Sulzdorff, Otterbach, Thulheim, & Markartershoffen.

Buggo Halberſtadenſis Episcopus occiditur.

Anno prænotato Buggo Halberſtadenſis Eccleſiæ Episcopus, apud Goſlarum in tumultu occiditur non ſine ſuſpicionē inſidiarum Heinrici. Eodem quoque anno Wezil Archiepiſcopus Moguntinus moritur: viſ in omni genere ſcripturarum doctiſſimus, & ſingulari eloquentiâ facundus anno Pontificatus ſui quinto incompleto; cui Richardus in Archiepiſcopatu ſuccedens, præfuit annis xxi. non ſine multis perfecutionibus Heinrici Regis iv. nam anno Pontificatus ſui octavo, per ipſum Regem excommunicatum, de civitate Moguntinâ, & partibus Rheni expellitur, & novem annis in Thuringia commoratur, & poſtea per Heinrichum v. ſedi propriæ reſtituitur. Eodem anno Meginhardus contra Adelberonem Herbipolenſis ſubordinatus Episcopus moritur, in cujus locum ipſo Adelberone adhuc vivente, & apud ſuos, ut ita dicamus, exultante, Einhardus promotione Regis Heinrici ordinatus eſt, & occupavit Herbipolenſem Eccleſiam annis quindecim, menſibus octo, diebus tribus. Hoc ipſo anno civitas Auguſtenſis Suevorum inſidijs, & machinatione, cooperantibus ad hoc Saxonibus in Coena Domini moſtri Jeſu Chriſti denuo capitur; & ſeriâ 2. poſt Paſcha ab eiſdem deſtruitur; quam ſe retinere diu contra potentiam Imperatoris deſperabant. Sigefridus Episcopus ejusdem urbis captivus abducitur, & in cuſtodia detinetur. Vingoldus autem in vaſor ejusdem Eccleſiæ in brevi moritur.

Richardus fit Archiepiscopus Moguntin.

Meginhardus Episcopus moritur.

Auguſta capitur, & deſtruitur.

Anno etiam prænotato Heinrichus Imperator exercitum validum duxit in Italiam, & omnes Antipapæ ſuo Wigberto contrarios, quantâ potuit ſævitia, & crudelitate perſecutus eſt. Florentinus Urbani Papæ mandata ſequentes, durâ ſatis obſidione vallavit; ſed imperare non potuit. O tempora! O mores! Romæ in cathedra S. Petri Wigbertus ſedebat idolum, & verus Chriſti Vicarius nullum manendi locum poterat invenire tutum, eò quòd peſtilentes totum occupaverat mundum. His temporibus claruerunt in hoc Monafterio Hirſaugienſi ſub magiſterio beatiſſimi P. Wilhelmi plures Monachi præclari, & inſignes, quorum aliqui fuerunt in omni genere ſcripturarum doctiſſimi, quidam ſanctitatis merito glorioſi, nonnulli ſcientiâ ſcripturarum, ſimul ac vitæ merito coram Deo, & hominibus conſummati: inter quos primus nobis cum laude memorandus occurrit Monachus ille venerandus, nomine Adelbertus, qui per annos aliquot ſub D. Abbate Wilhelmo Prioris ſtrenuè geſſit officium. Erat ſanè vir omnium virtutû ornatu decorus, vitæ ſanctimoniâ paternæ traditionis auditor, cultus, & æmulator ſtudioſiſſimus; qui etſi debilis corpore, mente tamen, & fervore ſpiritus multis fortior fortiffimis inceſſit. Nam ejus converſatio ſanctitatis, & moderatiæ plena cunctis monaſticæ puritatis, & integritatis præbebat exemplum. in cujus mente ſemper Chriſti flagrabat dilectio, in ore laudis oratio, in moribus ſumma religio. Unde quicumque illius viſâ converſatione ſanctior non evaſit, procul dubio ſanctus numquam fuit. Tandem peregrinationis ſuæ ſtadio conſummato feliciter migravit ad Dominum, factus

Adelbertus Prior Hirſaugienſis.

factus concivis Angelorum. Post cujus felicem transitum S. P. Wilhelmus Priorem in ejus locum constituit Monachum quendam venerabilem nomine Theodoricum, virum sapientia, & eruditione scripturarum illustrum, nec minus vitæ merito sanctum, quam scientiæ studio eruditum. Hunc P. Sanctus postea misit Abbatem, sicut antehac supra diximus, ad Monasterium Petri domus in Constantia, ubi gregem Domini curæ suæ commissum in innocentia cordis sui omni tempore laudabiliter gubernavit. In cujus locum vir Domini Wilhelmus Priorem ordiavit Monachum quemdam nomine Otonem, virum ætate provectum, moribus, & conversatione maturum, & cunctis fratribus summo dilectionis affectu reverendum, qui per paucos quidem menses Prior, per plures verò annos major Monasterij Cellarius fuit. Erat in disponendis, ordinandisque rebus domesticis, ac temporalibus vir magnæ providentiæ, & peritiæ singularis, quo externa prudenter disponente, S. P. animarum profectui liberius omni tempore poterat esse intentus: qui etiam ratione officij curæ domesticæ cum sancta Christi hospite sollicitus esse cogeretur erga plurima, spirituale tamen Mariæ contemplans otium non contempsit; quin ita potius curabat transitoria, ut nunquam à contemplationis interitæ dulcedine recederet. Post hunc S. P. Wilhelmus Priorem constituit Gebhardum, virum genere nobilem, moribus, & conversatione religiosum, in rebus non minus experientiā agendis, quam naturā providum, & valde memorabilem. Hic deinceps mansit Prior usque ad obitum S. P. Wilhelmi, quo mortuo illi mox in Abbacia successit, & postremo in Episcopum Spirensis Ecclesiæ sublimatus fuit, de quo post hæc suo loco plenius dicemus.

Otto Prior,
& Cellarius
Hirs-
burgensis.

Gebhardus
Monachus
fuit Prior.

M LXXXIX.

Anno S. Wilhelmi Abbatis xx. Segervinus Archiepiscopus Coloniensis moritur, cui Hermannus ejus nominis tertius, qui & cognomento Dives, successit, vir magnus, & inclytus. Eodem quoque anno mortuus est Otto Episcopus Ratisponensis, pro quo Gebhardus adolescens promotione Heinrici Imperatoris constituitur. Post mortem Diethmari Wormatiensis Episcopi, obiit anno S. Wilhelmi Abbatis xvi. successerat ei in Pontificatu ejusdem Episcopi quidam, de quo mira narrantur, & multis annis præfuit.

Hermannus
fuit Archie-
piscopus
Coloniensis.

Anno etiam prænotato Henricus Imperator secundas nuptias celebravit apud Coloniam, quandam Udonis Marchionis Viduam nomine Praxedem, Roschorum Regis filiam, ducens in uxorem, de qua genuit filium nomine suo appellatum Henricum v. postea Regem, & filiam vocabulo Agnetem. de quibus suo loco dicetur.

A Colonia profectus ad Aquas Grani cum principibus suis, Conradum filium suum ex priore natum uxore, in Regem coronari fecit, quem tamen postea repudiavit. juniorem filium ex Praxede secunda uxore natum pro eo, sicut dicemus, tempore suo Regem constituens. Eodem mox anno Henricus Imperator congregato non parvo suorum exercitu, oppidum quoddam Marchionis Egberti fortissimum in Thoringia positum, Gliche dictum, obsedit. In Vigilia autem Natalis Domini, quod scilicet die Dominica, cum magna pars primatum ob diem festum jam abierat, Egbertus suis consulens audacter Imperatorem invadit, & fortiter

Conradus
fuit Rex.

P p

primò

primò resistentem, tamen cedere tandem compellit. In eo confectus Burghardus Loffanensis Episcopus, qui eà die sacram Imperatoris lanceam ferebat, occisus est.

Pestis dicta
ignis sacer.

His temporibus pestilentis magna fuit in occidentali Lotharinga, ubi plures morbo, qui sacer ignis appellatur, interiora consumentem, putrescentes horribiliter homines membris extis instar carbonum nigrescentibus, aut miserabiliter moriebantur, aut manibus, aut pedibus putrescentis truncati, miserabiliòri vitæ servabantur: multi etiam nervorum contractione distorti, miserabili tormentorum genere cruciati, longum moriendi protraxerunt agonem. Magni quoque terræ motus in plerisque Europæ locis hoc anno fuerunt.

MCC.

Imperator
profectus
tur in Ita-
liam.

Anno S. Wilhelmi Abbatis xxi. Imperator Henricus Italiam de-
nò cum exercitu suorum ingreditur, & ferme per septennium ibidem
commoratur, Urbanum verum Christi Vicarium odio inveterato per-
sequitur, & suum idolum Antichristi Vicarium Ravennatensem Episco-
pum, quem fecerat Papam, totis viribus exaltare defendens, & persua-
dere hominibus conatur. Quosunque suo Clementi adversarios, & in-
obedientes reperit, si non mandavit occidi, bonis ad minus fecit omni-
bus spoliari. Eodem anno Egkebertus Marchio, de quo jam precedenti
anno diximus, in quodam molendino, in quod paulandi gratia decli-
naverat, inventus à quibusdam Imperatoris fidelibus, turpiter occiditur.

Egkebertus
Marchio
interfici-
tur.

Adelbero
Episc. Her-
bipol. mu-
ritur.

Anno etiam prænotato sextâ die mensis octobris mortuus est Adel-
bero Reverendissimus Herbipolensis Ecclesiæ Præsul magnificus, in Ba-
varia exul, qui multa bona fecit pro Christi honore, & majora procul
dubio fecisset, nisi discordia inter Ecclesiam, & imperium, quæ suo tem-
pore fuit maxima, insuperabile interposuisset obstaculum. Sepultus est
in Monasterio Lambach in Bavaria ord. nostri, quod pater suus à funda-
mentis novum construxerat, & dotaverat, in quo, & ipse Monachus ante
Pontificatum, & Abbas extitit. Annis 45. Episcopus fuit, sed per Hein-
ricum Regem quartum de Herbipoli expulsus, multo tempore in Bava-
ria exulabat, suppositis ei per Regem interea duobus pseudo-Episcopis
sibi mutuo succedentibus, Meginrado, & Einhardo, ut supra diximus.

Anno, item præscripto Mechthildis liberæ conditionis matrona
construxit Capellam S. Martini Zum Stein vulgariter, quam multis præ-
dij, servis, & juribus dotatam Abbati, & Monasterio S. Nicolai in Cam-
berg pleno jure subiecit. Sed & alia multa bona eidem Cœnobio contu-
lit, sanctissimâ conversatione fratrum Hirsaugiensium provocata, quot
sanctus Wilhelmus destinavit.

Hoc ipso anno undecimâ die Mensis Decembris moritur Joannes
Monachus, & Scholasticus Cœnobij sancti Burghardi prope Herbipo-
lim, vir undecunque doctissimus, nec minus vitæ merito sempiternâ
membrâ dignus, de cujus ingenio, eruditione, & lucubrationibus anno
sancti Wilhelmi tertio diximus.

Monasterium
Lacense
fundatur.

His temporibus Henricus quidam comes Palatinus Rheni domi-
nus in Lacu, de cujus parentela supra diximus anno Dominicæ Nativita-
tis MLX. Monasterium Lacense Trevirensis Diocesis, uno ab Ander-
nach, & tribus à confluentia milliaribus, pro salute parentum suorum,
Adel-

Adelheide consentiente uxore, ad honorem Dei construere cepit, sed morte preventus ad plenum consummare non potuit. Qui moriturus anno videlicet Gebhardi Abbatis quarto Sifridum comitem Brabantiae uxoris suae ex priore marito filium heredem omnium bonorum instituit, & ut Monasterium, quod apud Lacum aedificare inceperat, quantocius perficeret, feriosè rogando demandavit. Promisit morienti vitrico se facturum omnia privignus, quoniam, ut quidam ait:

Pellitis arces quilibet esse potest.

Promissum comes juvenis seniore jam mortuo implere aliquantulum distulit, donec tandem periclitatus in mari, & voto liberatus perficere inchoatum opus compulsus fuit. Reversus autem de terra sancta Hierusalem capta, & Gotfrido de Bulgon à Christianis Rege creato, sicuti suo dicemus loco, Monasterium, quod vitricus inceperat, perficere statuit. Monachos primos, & Abbatem nomine Giselbertum de Hafflingenensi Coenobio, quod pater suus in Brabantia fundaverat, ut dictum est anno Christianorum M.LXV. adduci mandavit, & Monasterium istud Lacense nihilominus Abbati in Hafflingen voluit esse subiectum, quod postea tamen annis quibudam elapsis ab eo fuit separatum, ita ut proprium Lacensis liceret habere Abbatem, qui multo tempore cum Priore sub Hafflingenensi obedientia fuerunt Abbatis. Giselbertus enim primus Abbas de quo diximus, non venit cum primis de Hafflingenio Monachis ad Lacum, sed post annos plures. Comes denique Sifridus paci volens consulere Monachorum castrum suum non procul à Monasterio in declivo montis circa stagnum Lacus nuncupatum funditus evertit, cujus fragmenta murorum nonnulla usque in praesentem diem in eodem remansisse loco videntur.

Sifridus Comes Pa-
lavinus per-
fecit.

Lacus à
principio
fuit Pri-
vatus.

Claruit his quoque temporibus Franco memorati Coenobij Hafflingenensis secundus Abbas sub quo Monasterium Lacense fuerat consummatum, vir in divinis scripturis eruditus, & secularis litteraturae non ignarus, ingenio valens, & clarus eloquio, qui metro, & prosa plura scripsit opuscula, quibus memoriam sui posteris commendavit. Cum adhuc Monachus esset, jubente Fulgentio Abbate suo, Hafflingenensis videlicet Monasterij primo, scribere cepit inigne opus de Gratia Dei praenotatum, quod Abbas postea factus complevit. Scripsit etiam metricum opus de statu futurae gloriae librum I. Epistolas quoque plures ad diversos, & varios sermones, atque tractatus. Est autem Hafflingen Fornacensis Diocesis in Brabantia tribus à Bruxellis milliariis.

Franco II.
Abbas in
Hafflingen.

MCC.I.

Anno sancti Wilhelmi Abbatis xxi. Indictione Romanorum xiv. Monasterium Hirsaugienae majus, quod sanctissimus Pater Wilhelmus anno regiminis sui tertio decimo, sicut dictum est supra, cepit construere, ac per novem continuos annos construxit; impensas contribuentem Marchionissâ fratrum suorum manibus tandem perfectum, & consummatum est, cum insigni Ecclesia quae usque in praesentem sana, pulchra, integra cernitur diem. Marchionissâ verò memorata, impensas contribuit plurimas, sed non omnes, quoniam, ut supra dictum est, manus in principio largas adhibuit, quas tamen offensa ante perfectionem operis retraxit. Completa igitur Ecclesiâ, cum cate-

Monaster.
majus per-
fectum est.

P p 2

ris Mo-

Hugo mirt
tit reliqui-
as Wilhel-
mo.

ris Monachorum neceſſarijs manſionibus, B. Pater, ipſum templum per gyrum implevit pauperibus Chriſti, à ſuperiore videlicet parte altaris uſque ad valvas verſus occidentem, plagas extremas, & clauſis januis per ſemecipſum, cunctis cibum, & potum abundantiffimè miniſtravit ad menſam: atque deinceps uſque ad diem obitus ſui plus ſolito pauperibus ſtipendia præbuit, pedes lavit, conſolationes impendit. Eodem itaque anno xx. die Aprilis, quæ fuit Octava Dom. Reſurrectionis feſtiva, Eccleſia nova præfati Cœnobij majoris ad inſtantiam Beatiff. Abb. Wilhelmi cum ſolemnitate debita conſecrata fuit per Joannem Epifc. Spirenſem, ſub honorem D. N. Jeſu Chriſti, ac Beatiff. Apoſt. ejus Petri, & Pauli. Poſterà idem Pontifex die Capellam retro Capitulum ſimili devotione in honorem Beatiff. Dei Genitricis MARIE conſecravit. Dedicatione completà D. Pater magno aſtuabat deſiderio cupiens aliquas de S. Petro Apoſtolorum Principe habere reliquias, in cujus memoriam templum tam grande, & ſumptuoſum conſtruxerat. Cœnunicato igitur Seniorū conſilio Gebhardum Priorem ſuum miſit in Burgundiam cum litteris ad S. Hugonem Cluniacenſis Monaſterij Abb. inſtantiffimè poſtulans aliquas ſibi de Apoſtolorum Principe reliquias veras, & certas condonari. Nam prius inter eos amicitia contracta fuit. Unde venerabilis Hugo petitionibus chariffimi cupiens reſpondere amici, miſit illi per manus Gebhardi Prioris de capillis S. Petri Apoſtoli certas, veras, & pretioſiſſimas reliquias. ſcribens ſimul & ſuaſiſſimas litteras eruditione, & devotione plenas. Verùm priuſquam à Cluniaco ad Hirfaugiam rediret Gebhardus, B. P. Wilhelmus ab hac luce tranſivit. Nam poſt exirum de Hirfaugia Prioris Gebhardi præfati, qui contigit ultimà die menſis Aprilis. B. P. Wilhelmus novem duntaxat ſupervixit hebdomadibus, ut calculanti patet. Unde nec vivente ipſo Congregatio de Cœnobio D. Aurelij ad majus venire Monaſterium potuit, nec miſſus à Cluniaco venit.

Multitudo
locuſtæ.

Anno prænotato Wilhelmi ſanctiſſ. Abb. ultimo viſi ſunt per multas regiones vermiculi eatendū in his terris ignoti, non longè à terra volantes, ſed ita, quòd vel manu, vel baculo contingi potuiſſent, graſſitudine quidem muſcis æquales, ſed longitudine ſatis productiores. Quorum tam infinitus fuit exercitus, ut unum penè milliarium in latitudine, duo, vel tria in longitudine viderentur occupare. denſitate verò ſua ipſam ſolis lucem terris interpoſiti negabant. Per quam prodigioſam viſionem, illam quæ poſt quadriennium facta eſt, Hieroſolymam tendentium profectionem ſub comite de Bullyon quidam interpretabantur figurari. Eodem anno in menſe Junio paulatim infirmari, & debilitari cœpit Ss. Abb. Wilhelmus, quem proximæ mortis ſuæ fuiſſe præſcium non dubitamus: quamvis enim debilis eſſet, ne quotidie magis, ac magis deſtitueretur viribus, vigilijs tamen devotiſſimè interfuit nocturnis, tanto exhaustum fortitudine corpus Divini amoris fervore miſerabile macerans, ut illum tunc primùm incipere putares. in quo perfectus erat, ſcopon Monachorum. In Feſtivate Apoſtolorum Petri, & Pauli jam debilis nimium ſuſtentatus à duobus fratribus Miſſam in privato ad principale altare majoris Monaſterij celebravit, cum lacrimis, & ſummà devotione, quaſi jam profecturus ad Dominicum JEſum, cui fideliter ſervi-

fervivit, operisque boni recepturus mercedem, Introitum. quâ potuit sonoritate vocis inchoans dixit: *Scio cui credidi, & certus sum, quia potens est, depositum meum servare in illum diem iustus Index.*

Et hæc Missa illi ultima fuit. Quarto dehinc die in capitulum se portari fecit, convocatisque in unum suis filijs omnibus hortabatur eos semper in melius proficere, & usque ad mortem in observantia regulari, quam didicerant permanere. Monuit eos imprimis Dominum Deum super omnia diligere, ejusque mandatis, ac regularibus institutis humiliter obedire, se invicem Christiano amore diligere, orationibus devotissimè insistere, mundum cum suis vanitatibus contemnere, ad cœlestia sine intermissione ferventissimo desiderio jugiter suspirare. Officialibus præcepit hospitalitatis habere sollicitudinem, & pauperum omni tempore inopiam relevare. Et quasi Moyses alter in Deuteronomio replicavit omnia, quæcunque illos à principio sui ad Hirsaugiam introitus docuisset, rogans eos, & contestans per districtum judicium Dei, quatenus in eis permaneant, & à semitis Monastica rectitudinis non recedant. *Considerate inquit, vos brevi morituros, & itineris longi incerti, & periculosi necessarios sumptus in tempore cum potestis disponite, mundum esse à viis, & sanctis ornari virtutibus, vaticum est mortu.* Tertiâ die mensis Julij in Oratorium B. MARIE, quod ipse ad meridionalem majoris Ecclesiæ plagam post locum capitularem, sicut diximus, construxit, se denuo portari fecit, celebratque per unum è fratribus Missâ coram eo Corpus, & Sanguinem D. N. Jesu Christi de manu ipsius sacerdotis celebrantis summa cum devotione accepit, deinde sacro intinctus oleo, juxta consuetudinem S. Matris Ecclesiæ ad cellam suam reportatus est. Alerii die, quæ fuit iv. mensis Julij, & transitu S. Præfuli Udalrici solemnitate votiâ Beatiss. P. Wilhelmus ab hac miseria transivit ad Christum, anno Dom. Nativitatis præscripto MCCI. Indictione Romano-rum XIV. Heinrici Regis quarti XXXIV. Abbatiæ suæ XXII. completo; ætatis verò LXXV. Cujus sacrum corpus in medio Ecclesiæ majoris Monasterij SS. Petri, & Pauli Apostolorum, quam ipse construxit, honorificè sepelitur cum certitudine sanctitatis apud Deum. Ad ejus funeralia conveniunt Episcopi duo, Joannes videlicet Spirensis, qui morabatur in Bruchsal: & Gebhardus Constantiensis quondam Monachus in Hirsaugia, ipsius B. viri Auditor, atque Discipulus. Abbates aderant quinque: S. videlicet Theogerus Monasterij D. Martyris Georgij in nigra silva: Norckerus in Zvisfaltē cum alijs tribus, quorum nomina, & Monasteria non habemus in memoria. Aderant & Clerici plures, simul & populi multitudo non minima, qui omnes S. Wilhelmi merita plurium attestations miraculorum collaudantes in cælum attollebant. Per continuos dies quinque solennes viri Dei celebrantur exequiæ, & sexto dehinc die cum honore maximo sepelitur. Cujus vitam Haymo Prior post Gebhardum scribendo composuit.

Post mortem B. P. Wilhelmi de Prioris absentia apud Cluniacum moeror fratres non parvus affecit, cum sine illius assistentia Abbatem præficere non ducerent proficuum, & diu manere sine pastore videretur nimis periculosum. Eis autem cum moerore aliquot diebus expectantibus

P p 3

Exhortatio
S. P. Wil-
helmi ult-
ma.

Conscien-
tia bona
thesaurus
optimus.

S. Wilhel-
mus moti-
tur.

Exequi-
diebus s.
celebrantur.

stantibus tandem Prior desideratus advenit secum afferens preciosas, pro quibus missus fuerat, B. Petri reliquias: audiens verò B. Patrem migrasse ad Dñm, ne sine honore congruo intulisse videretur Monasterio sanctum thesaurum, cum omnia sciret moestitia, & inordinationibus plena, prudenti usus consilio sacras Apostoli reliquias non statim intulit Cœnobio, sed commisit eas fidei cuidam presbytero in vicino moranti, donec opportuno tempore illas cum honore debito introducere ad Ecclesiam potuisset operam. Ad proximum igitur diem festum ejusdem Apostoli, quem ad vincula Petri nuncupamus, Prior convocatis Abbatibus quibusdam vicinis, aliisque viris Religiosis non paucis sacros Apostoli Pilos cum summa devotione fratrum portavit ad Ecclesiam. Et primò quidem eos super sepulchrum Domini Wilhelmi Abb. cui fuerant à Cluniaco destinati, reposuit, ut qui vivos illos petijt, primus etiam mortuus eorum honoraretur presentia. Deinde singuli per ordinem sacris oculum imprimendo capillis, Dominum Deum in donis suis, quâ poterant devotione adorabant. Postremò ad capulam reclusi ibi paratam, D. Apostoli Petri reliquias cum alijs sanctorum pignoribus repositas sunt ad munimè insignis Monasterij Hirsaugiensis, & futuræ memoriam posteritatis. Et hic quidem Beatus P. & Domino Abb. Wilhelmo finis vivendi fuit in hac peregrinatione mortali, qui multis & in vita, & post mortem miraculis claruit, qui monasticæ vitæ integritatem perfectè tenuit, qui per se, & suos discipulos plus quàm centum Monasteria ad ordinis observantiam instigando reformavit: cujus vitam qui plenius scire desiderat, volumen gestorum ejus, quod Haymo Prior postea Hirsaugiensis composuit, legat. Nomina autem Monasteriorum ordinis nostri ex Hirsaugia per ipsum B. Wilhelmum Abb. & suos discipulos post eum, vel de novo institutorum, vel ex desolatione reformatorum seriatim exprimere decrevimus, ut plura extitisse, quàm centum ostendamus. Primum igitur omnium caput, & principale Monasterium est Hirsaugiense istud majus, quod novum à fundamentis construxit:

Monasteria nova.

Zwifalten.
S. Georgij Mart. in Hercynia Silva.
S. Petri in Erfordia.
S. Martini in Carinthia.
In Bruvveningen.
Prioratus in Wielheim.
Prioratus in Reichenbach.
Præposituræ in Rothe.
In Camberg.
Prioratus in Schonrain.
In Braitenavve.
In Gozavve.
Odenheim.
Halsungen.
Cellæ Paulinæ.
Petershausen.
Laven in Carinthia.

In Polavia.
Hugeshofen.
S. Walburgis.
Nüvvilen.
Vraugiense.
In Lorch.

Monasteria reformata.

In Schaffhausen.
Lorissen.
In Reinharzbronn.
In Altdorf.
S. Albani Moguntia.
In Bildenstat.
S. Jacobi Moguntia.
Brüvvilen. prope Coloniam.
Mediolacense in Lotharingia.
S. Disibodi Episc. in Comitatu Spanheim. quod Cisterciens. nunc inhabitant.
In Lym.

Capilli S.
Petri Apo-
stoli infe-
rentur Cœ-
nobio.

In Lymburg.	Heremitarum.
In Hornbach.	Campidonense.
In Tholegia.	In Altha.
In Sels.	In Deckingen.
Maurmünster, quod Mörsmün-	Ottentbiren.
ster appellatur.	In Alberspach.
In Gengenbach.	Benedictbiren.
In Schuttera.	In Glaubtiren.
Ettenheim.	In Necashaim.
Schvvarzach prope Argentinam.	Schluchtera.
Schvvarzach in Francia orientali.	In Oxenhausen.
S. Stephani Herbipoli.	S. Blasij.
In Amorbach.	Muchart.
Nüvvelfat prope Choganzum.	Mure.
Theris iuxta Moganzum.	Navvense.
Montis Monachorum Bambergens.	Tharisiense.
In Monchoursach.	Salzburgense.
Seinach.	In Heidenheim.
Salveldense.	SS. Petri & Pauli in nigra Silva.
Magdenburgense in Saxonia.	In Wiblingen.
Rhinavve.	S. Truperti.
Admontense in Austria.	In Trube.
S. Udalrici in Augusta.	In Elvringen.
In Yfne.	In Thierhaupten.
Rofaz prope Aquilejam.	S. Joannis in Thurthal.
In Elchingen.	Faburgense.
Augie Majoris.	In Andex.
In Weingarten.	In Fischingen.
In Besselbron.	In Blanckenstetten.
In Bregenz.	

Hæc nomina Monasteriorum ordinis nostri conscripta invenimus. quæ vel à principio foundationis suæ Monachi Hirsaugiensis Cœnobij primi inhabitantes regularem plantavere disciplinam, vel antiquitus fundata, & nimia vetustate, sive neglectâ institutione deformata, ad regularis observantiæ tramitem reformarunt. Ferunt, & alia quædam in exteris restare regionibus Cœnobia ex Hirsaugiensi reformata Monasterio, quorum nomina sicut scire veraciter non possumus, ita silentio pertransimus. Porro si vel tempus pateretur, vel opportuna nobis daretur, occasio, quales de fonte religionis rivulos profuxisse descripsimus, similes in multa Cœnobia per totam Germaniam de rivulis emanasse fontes diceremus. Sed quia nec ratio suadet, nec urget necessitas, ut ista latius hæc vice prosequamur, ne videamur prolixiores in narratione, etiam cognita multa scienter refecamus. Scimus ex Monasterio S. Althani Monguntienfi de Congregatione Hirsaugiensium Fratrum, ut supra diximus, penè eodem tempore Monachis noviter fuisse institutum Monasterium, cui aliquando permittente Deo præfui, S. Martini Præfuit in Spanheim, & Monasterium S. Joannis Baptistæ in Rinckaugia cum plerisque alijs. Denique ex Monasterijs quibusdam alijs, quæ de isto Cœno-

S. Wolf-
helm. Abb.
Brüw. III.
moritur.

Confrater-
nitatem
cum Hir-
ſaug. con-
trahebat.

Omnia
Cœnob. ſu-
p̄a ſcripta
habuerunt
confrater-

Nomina
Monaste-
riorū con-
fraternitatem
habentium

Cœnobio Hirſaugienſi, vel primæ institutionis, vel reformationis ſue ſumpſerunt initia, plura recensere poſſemus, quæ conſultò omittimus.

Eodem anno, quo ſanctiſ. Abb. Wilhelmus xv. die menſis Julij mi-
gravit ad Dominum, mortuus eſt etiam S. Chriſti Confellor Wolfhelmus
Monafterij Bruvvilarenſis, non procul à Colonia, tertius Abb. qui multis
& in vita, & poſt mortem coruſcavit miraculis. Hic natione Moſella-
nus, primò fuit Monachus D. Præſulis Maximini juxta mœnia Treviro-
rum, inde tranſlatus manſit aliquamdiu in Cœnobio S. Pantaleonis in
Colonia; poſtea Abbas conſtituitur in Gladebach, & poſtremò ad præſu-
tum Monafterium in Bruvvilen Abbas ordinatus eſt. Qui non verbis
tantum ſcriptis, ſed etiam merito ſanctitatis admirabilis fuit, plurèſque
ſue converſationis exemplo ad meliora provocavit. Scripſit nonnulla
eruditionis ſue præclara opuscula, de quibus legimus ſubjecta. Ad Me-
gintherum Abb. S. Pantaleonis edidit de Sacramento Altaris, parvum
quidem ſed inſtructum volumen contra Berengarium Turonenſem.
Sermones, & homilias plures ad Monachos. Carmina denique in lau-
dem ſanctorum plura compoſuit, & varias episto-
las ad diverſos. Obijt
autem anno Domini prænotato, xxii. die menſis Aprilis; cujus vitam,
& miracula Conradus Bruvvilarenſis Cœnobij Monachus luculenter con-
ſcripſit. Verùm priuſquàm de S. Wilhelmo Hirſaugienſium Abb. hæte-
nus continuatum claudamus ſermonem, libet eorum Monafteriorum
recensere nomina, quorum Prælati, & fratres cum ipſo Beatiſ. P. ſuc-
ceſſoribùſque ſuis fraternam contraxerunt unitatem. Multi etenim Clau-
ſtraliū Rectores cum ſubditis ſibi commiſſis cum S. Wilhelmo. ſucceſ-
ſoribùſque ſuis, & Monachis hujus Cœnobij Hirſaugienſis contraxerunt
fraternitatem, ſtatuentes, quid pro cujuſlibet loci deſunctis poſt mortem
debeat impendi ſuffragij ſpecialis: pari decreto firmantes, quid in quoli-
bet fieri conventu oportet pro Hirſaugienſibus. Et ne ſemel providè di-
cta videamur inutiliter replicàſſe, notum volumus eſſe Rectori, quòd
omnia Monasteria ſuperius nominata, quæ de Hirſaugienſium fratrum
Congregatione fuerunt, vel de novo inſtituta, vel ex antiqua fundacione
noviter reſormata, charitativam, & perpetuam cum eiſdem fraternita-
tem habuerunt, & multis ſeſe pietatis ſuffragijs adjuvabant. Aliorum
verò, vel Monafteriorum, vel Eccleſiarum nomina, fraternitatem cum
S. Wilhelmo habentium ex ordine proſequemur.

In primis fuit Eccleſia Cantuarienſis ordinis noſtri Metropolitanæ,
quæ fraternitatem cum Hirſaugienſibus contraxit, poſtulate S. Anſelmo
ejuſdem Eccleſiæ Archiepiſcopo, & B. Wilhelmo præſtante. Major etiam
Eccleſia Spirenſis cum Hirſaugia fraternitatem accepit. Monafterium
quoque illud Cluniacenſe famoſiſſimum, mediantribus SS. Abbatibus
Hugone, & Wilhelmo confraternitatem habuit, ſimul & alia, quorum
nomina ſequuntur. Monafterium Divionenſe, Monafterium majus
Thuronenſe id eſt Eccleſia major, Monafterium Corbeienſe in Saxonia
Monafterium, quod Kremesmünſter appellant, Monafterium Fratrum
de Citenbuoch, Monafterium quoque Fratrum regularium de Marpach,
Monafterium Fratrum regularium in Franchenthal, Monafterium Ca-
ſtellenſe Dioceſis Eichſtacenſis, Monafterium S. Maximi apud Trevi-
ros, Monafterium S. Eucharij apud Treviros, quod nunc S. Mathiæ
Mathiæ

Apostoli nuncupatur, Monasterium S. Pantaleonis in Colonia, Monasterium Cella S. Mariae, Monasterium Bogenack, Monasterium quod appellatur Nuvvenünster, Monasterium in Kladerub, Monasterium Koedevvicenfe, Monasterium Mafiliense, Monasterium S. Leonhardi, Monasterium S. Annonis Sigebergenfe, Monasterium S. Ottiliae Homburgense, Monasterium S. Hemerami Martyris Ratiponenfe, Monasterium S. Udalrici prope Constantiam, Monasterium quoque S. Crucis in Werden juxta Danubium in Dioecesi Augustensi, & Monasterium in Lambach.

Sed & alia pleraque Monasteria tam Ordinis nostri, quam Regularium Canonico-^{Hirsaug. Congreg. huius maxime.}rum, (cū illo tempore alij apud Latinos nulli essent claustrales) sub mutuae confederationis titulo ad confraternitatem Hirsaugianae Congregationis, memoratam per S. Wilhelmum fuerunt unita, quorum nomina cum ipso charitatis fervore in oblivionem transierunt. Canonici etiam multi tam Cathedralium, quam aliarum Ecclesiarum in diversis mundi Provinciis constituti. Pontifices quoque, Duces, & Nobiles non pauci numero, famam sanctitatis D. Patris Wilhelmi Abb. & fratrum Hirsaugienfium audientes, eorum orationibus se commendaverunt, & inscribi ad confraternitatem humiliter petierunt.

In tanto namque honore, reverentia, & aestimatione apud omnes homines Congregatio Monachorum Hirsaugienfium habebatur tempore sancti Abb. Wilhelmi, ut beatos se fore indubitanter crederent, quibus in eorum confraternitatem contigisset admitti. Vnde varijs vel languoribus, vel infortiis afflicti homines pro sua salute certarim ad Hirsaugiam concurrebant, & quibus incolomes multi, consolati omnes fratrum meritis ad sua redierunt; plures etiā curatos à gravissimis infirmitatibus orationibus, & meritis hujus sanctissimae Congregationis Hirsaugianae constat, quorum nos vel nomina exprimere feriatim, vel causas dicere superfluum judicamus, praesertim cum D. P. Wilhelmi virtutes, signa, & post mortem miracula habeantur in scriptis.

De Confraternitate verò, quam cum Hirsaugienfibus habuisse diximus plures, volentes consummare sermonem, eam defunctis non parvum credimus emolumentum praebuisse suffragiorum. Hoc enim & compactata sonabant, & videtur congruum rationi, ut quotiens defunctus aliquis sub confraternitatis unione decedens in congregatione Hirsaugiana denuntiatus fuisset, constituta pro eo mox fierent orationes, vigiliae, missae, disciplinae, & elemosinae, quales & unusquisque fieri pro sua salute post mortem expectabat. Hæc autem non erat omnibus una suffragiorum mensura sed juxta confederationis decretū singulis promissa impendebantur. Adhæc quotiens ad Hirsaugiam aliquis ex confratribus declinasset, cum tanta venerationis charitate suscipiebatur, ut non alienus, non advena, non peregrinus, sed domesticus, & incola ejusdem Monasterij non immerito putaretur. Similis exhibitio charitatis in omni loco hujus sanctae confraternitatis Monachis Hirsaugienfibus à cunctis hilariter consuevit impendi. Annis non paucis duravit hæc sancta fraternitas: verum sicut nihil stabile in humanis, sic & ipsa cum tempore defecit in multis. Ad historiam nunc deinceps nobis fuerit redeundum, ne prolixitate

Magna utilitas fraternitatis illius

xitate nimia lectorem faciamus adædiatam. Igitur ſanctiſſimo Patre Wilhelmo viam univerſe carnis, uti diximus, ingreſſo, Abbatia hujus Monaſterij diebus ſeptem, & viginti continuis vacavit, propter abſentiam Gebhardi Prioris, quem vir Dei parùm ante mortem ſuam ad Cluniacum miſerat in cauſa, quam oſtendimus. Quamvis autem Beatiſſ. Abb. Wilhelmus per annos novem continuos maximis impenſis curis, & laboribus Monaſterium Hirſaugienſe majus, & novum conſtruendo ante mortem conſummaverit. Eccleſiamque, ut dictum eſt, conſecrari fecerit, eo tamen vivente congregatio de antiquo S. Aurelij Cœnobio non exivit.

De Domino Gebhardo Monaſterij Hirſaugienſis XIII. Abbat. qui præfuit annis 14. menſibus 3. & Geſtis illius temporis.

Anno igitur Dom. Nativit. præſcripto MXXI. Indiſtione Romanorum XIV. Anno Heinrici Regis quarto, mundi verò ſexies milleſimo ducentefimo, ac nonageſimo, in die S. Petri ad Vincula, quæ eſt prima menſis Auguſti, reliquiſq; ipſius Apoſtoli ad Eccleſiam novam Hirſaugienſem ejus Nomini conſecratam cum magna reverentia, ſicut dictum eſt, importatis, miſſarumque officio ſolemniter celebrato; convenerunt in unum fratres S. Congregationis, paſtoris ſolatio deſtituti, & præmiſſis orationibus, cæteriſque præmitti conſueſtis, unâ voluntate, uno animo, uno conſenſu Gebhardum ſepè dictum Priorem ſuum elegerunt in Abbatē hujus Monaſterij Hirſaugienſis XIII. virum doctum, ſapientem, & ad regimen animarum cunctorum judicio ſatis idoneum. Qui licet muſtum renitens, tandem precibus fratrum devictus humeros curæ paſtorali ſubmiſit, præfuitque annis XIV. & menſibus tribus, poſtea in Epiſcopum Spirenſis Eccleſiæ ſublimatus. Natione fuit Teutonicus, patriâ Suevus, nobili proſapia comitum de Urrach ortus; ſtaturâ corporis nec brevis nimium, nec longâ proceritate deformatus, ſed mediocritate congruâ temperatus, ita quòd in neutro notaretur exceſſus. Nigro fuit capillo in circumferentia capitis ornatus, corpore craſſus, & pulchrâ moderatione ad omnia temperatus. Puer ad diſcendum litteras Magiſtris à parentibus traditus fuit, qui cùm ingenio ſubtili polleret, ſimul ac tenaci memoriâ, morem gerere præceptoribus, quantum illa patiebatur ætas, diligentiffimè ſemper ſtudit, & ſatis in diſciplinis ſcripturarum, integritate quoque morum, homo docilis cum tempore profecit. Nam brevi evaſit in omni ſcientiarum doctiſſimus, & morum pulchritudine decenter inſtitutus. Omnes artes, quas liberales vocant ad plenum hauriens, didicit. & non minùs divinarum ſcripturarum ſcientiam ſufficientem adhuc juvenis conſecutus fuit. In Rhetorica arte, quam rectè dicendi apellant, præcipuâ illuſtratione peritus extitit, & non ſolum in latina, ſed etiam in patria lingua promptus, & eloquens fuit; quod in eo vel maximè patuit, quoniam totiens coram Heinrico V. & multis Principibus diſertiſſimè peroravit.

Annis autem puerilibus in ſtudio litterarum ſecularium exactis in Eccle-

Gebhardus
Suevus ex
Comitibus
de Urrach
ſic Abbas
poſt Wil-
helmum.

in Ecclesia Argentinensi Canonicus factus est; ubi cum divitijs, & honoribus auctus quotidie apud se intumescens crederet secundum saeculum in tantum conversionem horruit, ut hostis Monachorum, & diceretur, & esset. Nam raro consuevit divitijs, & praecipue Clericis adesse compunctio, qui tantò minus de salutis suae necessaria inquisitione videntur solliciti, quantò vel prosperis sunt elati, vel mundi curis peramplius immergi. Ita & Gebhardus iste per abruptum iter gradiens vitorum, cum divitijs, & honoribus semetipsum metiretur in altum, pauperes Christi despiciens, & praesertim Monachos, non solum illis nihil boni contulit, sed etiam collata ab alijs retraxit. Quodam tempore vinum, quod sancto Wilhelmo, & Hirsaugienfi sanctis. Congregationi donatione fidelium creverat in Alsacia, Gebhardus praetensam componens causam violenter detinuit, & in usus proprios convertit. Quod praesumere eo facilius potuit, quò illos cum S. Ecclesia sentientes nullum à Rege habituros locum defensionis certissimè agnovit. Verum admonitus tandem super temeritate sua per bonos viros, & Deum timentes satisfacere laesis pro damno statuit, & ob id Hirsaugiam venit. Compositurus itaque cum S. Wilhelmo pro illacis damnis Monasterium turgidus ingreditur, & curiositate potius, quam devotione ductus mores fratrum, & omnia interiora loci diligentissimè perscrutatur. Nihil enim minus in omni vita se cogitasse postea retulit, quàm Monachum proficere, & vivere; sed omnipotens Deus, in cuius potestate sunt corda mortalium, qui ex persecutore fecit Apostolum, quando, & quomodo, voluit ad se convertere etiam Gebhardum. Mores etenim, sicut diximus, fratrum primùm curiosà, postea sagaci consideratione tacitus explorare coepit, disputantemque de mundi contempu S. Patrem audivit, in cuius sermone captus, agente intus Dei Spiritu, qui ubi vult spirat, confestim mutavit propositum, & collegio sociari humiliter petijt Monachorum. Itaque provolutus ad pedes Reverendiss. Abb. Wilhelmi veniam commisit. forum petijt, quàm facile impetratà semetipsum, & universa, quae habuit, viro Dei, & Hirsaugienfi Monasterio pro satisfactione dedit. Haec mutatio dexteræ fuit excelsi mirabilis, haec Jesu Christi vocatio suavis, in qua & gratia Spiritus S. mirabiliter operata manifestè cognoscitur, & Abbat. Wilhelmi sanctitatis merita declarantur. Rebus itaque suis Argentinæ dispositis, Gebhardus nulli quidquam revelans suorum assumpti propositi, ad Hirsaugiam festinus revertitur, depositisque mundi regummentis, & curis Monachis sociatur, & quorum prius audire nomen aequanimiter non poterat, eorum se factum in numero gaudebat. Monachus ergo factus res suas omnes Monasterio contulit, & in medio fratrum juxta consuetudinem institutionis Monasticae innocenter, & sine querela religiosissimè conversatus fuit. Qui cum sanus aliquandiu viveret inter illos, & incolumis, ut patientia ejus probaretur, coram omnibus languorem repente gravissimum incidit, qui ultra unius anni spatium duravit. Motu namque membrorum usque adeo fuit destitutus, ut nec manum valeret ad os porrigere, nec se de uno latere in aliud movere. Nam praeter solam linguam nullum membrorum suoungebatur officio, aliorum manibus de latere uno movebatur in aliud, cibum potumque sumebat. Ad quem vir Domini Wilhelmus quadam die in infirmatorio

Gebhardus
Canon. Ar-
gentia.

Gebhardi
conversio.

Longo
morbo co-
quatur.

mitorio jacentem ingreſſus, cū videret illum, ut truncum penitus im-
mobilem, ejus infirmitati paterno affectu compatitur, & quā potuit
dulci conſolatione ad humilem tolerantiam hortatur: Dixitque Abb.
pientiſſimus ad ægrotum: *Placetne fili, ut Domini miſericordiam invocemus,*
quatenus dexteri tibi uſum brachij indulgeat? cui ille reſpondit. *Abſit hoc à me*
pientiſſime P. ut flagellum Dei meis votis utile, & fructuoſum abijciam; ſed malo
corporis mei ſalutem parvi pendere, quatenus bene deſolatiſſimæ ad DEUM parvi
merear pertranſire: Scio enim, quòd dixit, quoniā virtus in infirmitate perficitur.
Sed pientiſſimus P. miſericordiā motus, eò magis diſcipulo infirmanti
compaſſus eſt, quò minùs illum curare ſalutem audierat corporalem.
Labores nihilominus miſertus fratrum ægrotò miniſtrantium, manum
ejus dexteram apprehendit, benedicit, orat, & oſculatur, quæ mox Do-
mino largiente priſtinæ fuit ſanitati reſtituta.

S. Wilhel-
mus brachii
eius cura-
rat.

Ad tactum
femine
brachium
obrigefcit.

Post dies paucos uxor fratris Domini Gebhardi cum multo comi-
tatu fuorum venit ad Hirſaugiam, & quoniam nullā ratione intra muros
Cenobij mulieribus patebat ingreſſus, ad eam Gebhardus in ſella geſta-
toria extra portam à miniſtris eſſetur de ſanctiſſimi permiſſione Abb.
Cū ecce, ut fieri ſolet inter colloquendū, brachium miraculoſè ad ta-
ctum Abb. ſanatu ſermonem incidit: quod audientes in admirationem
non modicam convertit. At mulier femineā devotione ducta manum
comprehendens ſanctam oſculabatur; quæ mox in rigorem priſtinum
reverſa eſt, & omnibus repente viribus deſtituta. Gebhardus autem diſ-
ſimulato, quod acciderat, cognatamque ſalutans ad cellam ſuam repor-
tari ſcè mandavit.

S. Wilhel-
mus cocti-
pum diſci-
puli ſanat.

Interea ſanctiſ. P. Wilhelmus orationi, ſuo more intentus, ſa-
ctum ante portam cum brachio diſcipuli ad tactum femineæ rigente, in
ſpiritu didicit, moxque veniens ad cellam infirmati, dixit: *Hæc eſt pæ-
na temeritatis tue frater, juſto judicio infligta, qui manum DEO conſecratam,*
*& ejus miſeratione ſanctam, ſamina (gloriæ tactus intani) oſculandam præbui-
ſti: à Domino flagellari, qui plus vanitati, quàm humilitati monaſtica hæc*
vices deſuſiſti. Jam deinceps admonitus eſto, ne quid ſimile præſumptuū un-
quam. His per increpationem dictis, iterum apprehenſam Fratris ma-
nū benedixit, & ſanavit, nec multò poſt meritis ſancti in toto conva-
luit. Ex eadem tamen infirmitate, quamdiu vixit, ut memoriam non
amitteret, quorum fuerat gratiā flagellatus, uno pede claudicavit. Enim-
verò cū eſſet vir tam generis nobilitate, quàm acrimoniā ingenij, ſa-
pientiæ quòque, & animi conſtantiā ſublimes, & ſingulari prærogativā
eloquentiæ præclarus, magnæ ſimul apud omnes reputationis, & glo-
riæ, piā Domini caſtigazione flagellatus eſt. ne quā mens in tanta rerum
omnium proſperitate gloriā tangeretur. Reſtitutus autem priſtinæ ſa-
nitati, cū in omnibus ad puritatem regulæ monaſticæ probè, & reli-
gioſè converſaretur, in Priorem S. Congregationis Hirſaugianæ per D.
P. Wilhelmum conſilio Fratrum conſtitutus eſt: in quo quidem officio
magnam circa obſervantiam diſciplinæ monaſticæ diligentiam ſemper
exhibuit, & omne bonum, quod ſermone docuit, prior ipſe in ſuis
actionibus demonſtravit.

Cū verò Beatiffimus P. Wilhelmus in conſtructione majoris Cœ-
nobij multum, & continuè eſſet occupatus, tandèmq; cerneret opta-
tum

tum ædificij appropinquare finem, magno cœpit æstare desiderio, quatenus aliquas de S. Apostolo Petro posset habere veras, indubitataque reliquias, in cuius honorem novam Ecclesiam statuit consecrandâ. Consilio igitur accepto Gebhardum Priorem suum misit ad Urbanum Papam ejus nominis II. cum supplicatorijs litteris, postulans sibi vel parum aliquid reliquiarum memorati Apostoli per eundem destinari. Veniens itaque ad Papam Urbanum Prior Gebhardus benignè quidem ab eo susceptus est; postulans tamen reliquias nihil potuit obtinere. Nam Wigbertus Antipapa Henrici Regis auxilio fretus occupaverat Romam, ita, quod Urbano vero Pontifici nullus ad reliquias S. Petri patebat accessus, utpote qui vagus hinc inde stabiles non habuit mansiones. Retulit tamen Papa Gebhardo, de capillis S. Petri veras in Monasterio Cluniacensi, ubi ipse quondam fuerat Monachus, haberi reliquias, pro quibus illò consuluit properandum. Venerabilis autem Gebhardus, qui filius obedientiæ veraciter esse jam didicit, ad Cluniacum declinare sine Abbatis sui licentia non præsumpsit. Summus tamen Pontifex Urbanus, ne vacuum à se dimitteret Gebhardum, quorundam aliorum sanctorum, quas habuit reliquias illi tradidit, & ut sancto eas deferret Wilhelmo favorabiliter commisit. His factis ad Hirsaug missus regressus. Reversus autem ad Monasterium Prior Gebhardus consilium Romani Pontificis Urbani S. Abbati retulit, & particulas reliquiarum sibi ab eo traditas summa cum reverentia præsentavit. Audito, quod reliquiae S. Petri memoratae haberentur apud Cluniacum, B. Wilhelmus non parum gavisus est, confidens sibi nihil denegandum à S. Hugone dicti Monasterij Abbate, quem dudum fidelem fuerat expertus amicum. Igitur post menses paucos Gebhardum Priorem cum litteris supplicatorijs misit ad Cluniacum, cui abeunti hoc Patris ultimum prædixit vaticinium. *Vade amantissime Fili, & quam poteris celerrimè maturato ad nos reditum tuum. quoniam nisi prævenieris Petrum, & Paulum Apostolos, non nobis, sed tibi longi fructum itineris cumulasti.* Pergebat ille armis S. Obedientiæ præmunitus, S. Abbatis nequaquam intelligens verbum.

Gebhardus
Prior ad
Urbanum
PP. mit-
tur.

Gebhardus
Cluniac
misit
pro Reli-
quijs S. Pe-
tri,

Ad Cluniacum verò cum venisset, litteras B. Wilhelmi Abb. S. Hugoni exhibuit, postulatâque D. Petri reliquias impetravit. Interea Beatiss. P. Wilhelmus de hac vita migravit ad Dominum: at ipse Prior Gebhardus postquam rediit ad Hirsaugiam, omnium consensu Fratrum, ut diximus, Abbas in ejus locum constituitur. Electus autem anno prænotato, primo die mensis Augusti ordinationem sui, quam benedictionem vocant, usque in XXI. diem mensis Aprilis, (vel Martij hoc est Natalem Sanctiss. P. N. Benedicti) anni sequentis distulit. Super qua re interrogatus à Fratribus respondit: *Sine consuetâ benedictione hactenus esse fratres idcirco volui, ut & ego mores vestros, & affectiones erga me plenius intelligam, & pari me vobis dilatione manifestius ostendam. In vestra nunc igitur voluntate relinquo de me statuendi, quidquid volueritis, vestrique adhuc sit arbitrij me vobis Abbatem vel continuare, vel alium eligere.* Cumque fratres unanimi se voto optimè personæ illius responderent contentos, nec alium se velle dicerent habere pastorem, gratias eorum in se benevolentiae retulit, & illis nimium urgentibus tandem ordinari consensit. Profectus ergo ad Constantiam, munus benedictionis à Gebhardo Pontifice

Gebhardus
fit Abbas.

Qq 3

eiusdem

ejuſdem Urbis, qui Monachus ante fuit in Hirfaugia, & bene ſenſit eum Papa Urbano, in multorum præſentia ſuſcepit, anno Inſtitutionis primo nondum completo, hoc eſt, menſe nono, in die ſicut diximus, ſanctiſ. Legislatoris noſtri Benediſti. Qui ordinatus ad Monaſterium ſuum cum honore lætus revertitur, & cum ſolemni proceſſione à fratribus ſuis reverenter ſuſceptus eſt.

Anno etiam prænotato Dom. Nativitatis XCI. ſupra milleſimum Gebhardus Abb. de conſilio Seniorum, Heymonem venerabilem Monachum Priorem Conventus ſui Hirfaugienſis inſtituit, quem ad tale officium utilem eſſe, & idoneum fore non dubitavit. Fuit enim tam in divinis ſcripturis, quàm in ſæcularibus litteris egregiè doctus, & non minus in carmine, quàm in oratione ſoluta exercitatus. In moribus quoque compoſitus, maturus, & religioſiſſimus extitit, qui fratres in omni puritate regularis Obſervantiæ præceſſit. Scripſit inter cætera ingenij ſui opuscula vitam, converſationem, & miracula ſanctiſ. Abb. Wilhelmi bino volumine, quod poſtea frater quidam abbreviavit. Scripſit & de Muſica parvum, & non inutilem libellum: Homilias quoque ad fratres nonnullas edidit, quæ alteri cuidam Heymoni Halberſtatenſi Epifcopo, de quo longè ſupra diximus, ex errore multoties adſcriptæ inveniuntur. Nam ita confuſè plerùmque tam iſtiſ ſcripta, quàm illius commixta videntur, quòd niſi lectoris provida ſagacitas ea noverit diſcernere, non facile cui debeant attribui, phraſis differentiam haud intelligens, valeat judicare. Compilavit & alia quædam ſynthemata, quorum noticiam habere non potuimus. Denique Haymo iſte noſter, quem nonnulli Heymonem, quintam cupientes litteram Saxo- num uſu pro prima, nuncupârunt, cum eſſet in omni genere doctrinæ ſtudioſiſſimus, maximam colligendis, reſcribendiſque voluminibus divorum Patrum diligentiam adhibuit, & fratres ad ſcribendum hilariter verbo, & exemplo ſedulè provocavit. Unde per continuum in ſollicitando ſcriptores diligentiam, brevi tempore non parvum, nec vilem librorum ſuppelleſtilem comportavit. Abbas autem mox ut Pater S. Congregationis inſtitutus eſt. Clauſtrum. & reliquas officinas Monachorum omnes, (quas Beatiſ. Archimandrita VVilhelmus, vel nondum incœperat, vel incœptas non perfecerat) quâ potuit diligentia conſumare ſtudebat, ſumptus ad hoc præbente copioſos cive quodam Moguntino locupletiffimo nomine VVigando, qui magno fratrum amore plura conſulit huic loco in miniſterium pietatis.

Fuit autem Gebhardus Abbas vir perſpicacis ingenij, & talis, qui natus ad principatum, & majoris dignitatis videretur, in gubernatione rei familiaris multum idoneus, & in cunctis agendis pluſquam credebatur aſtutus; utpote qui in conſideratione utilitatis prudenter quod- que noverat occultare conſilium, nec paſſim revelare, ſicut plures faciunt, mentis conſuevit arcanum. Sciebat enim ſerpentis aſtutiam reſtori animarum penitus fore neceſſariam, ſed propterea minimè ſimplicitatem poſtpoſuit columbinam. Hinc factum eſt, quòd eum decipere, cum eſſet prudens, & aſtutus, nemo faciliter potuit, nec ipſe, quenquam ſimplex, & rectus coram DEO, & hominibus in aliquo circumvenit. Magna in ipſo tam ſpiritualis, quàm humana relucebat ſapientia

pientia, quæ cælestia simul noverat. & rector utilis animarum, & prudenter dispensabat res familiares, ut pastor, & medicus corporum. Auditum mirum in modum præcellerat, quod capitis bene purgati, & stomachi sani fuit indicium, quippe qui remotius aliquantulum, & submissius dicta, quasi propius aditans clarissime capiebat. Ejus nomen brevi tempore in omni terra famosum cum laude, & honore cunctis innotuit, & in ore universorum religio, & sapientia Hirsaugiensis Abbatibus collaudata admirabilis fuit. Ad publica Regum, & Principum consilia sæpius vocabatur, quoniam prudentia, & eloquentia fuit illustris, & morum integritate religiosissimus. Sub cujus regimine substantia Monasterij temporalis miro modo fuit augmentata, & multæ fidelium oblationes ad sustentationem servorum Domini provenerunt. Numerus etiam Fratrum quotidie Domino vocante auctus est, & plura Cœnobita nostri ordinis ex Hirsaugiano Conventu sub eo instaurata memorantur.

MXXII.

Anno Gebhardi Abb. hujus Monasterij Hirsaugiensis primo currente Rex Teucrorum nomine Belzeth Græciam mari transiisse cum maximo suorum exercitu ingressus omnia devastavit, urbes nonnullas cepit, incendit, & solotenus evertit. Imperatorem Constantinopolitanum abduxit captivum, ejus personam, tanquam mandipio vilissimo usum est, quamdiu vixit.

Tunc vastavit Græciam.

Eodem anno Gebhardus Abb. sicut diximus xxi. die mensis Martij, quam sanctus P. nostri Benedicti Natale fecit solemne munus benedictionis in Monasterio Petridomus in civitate Constantiensis à Gebhardo Episcopo nostri ordinis suscepit, mensis ab ejus electione octavo, die autem xxi.

Anno quoque prænotato Congregatio fratrum jussu Gebhardi Abb. feriâ secundâ post octavas Dominicæ Resurrectionis de Cœnobio S. Aurelij ad majus Monasterium SS. Petri, & Pauli trans pontem cum ingenti læticia transfugavit, cunctis omnipotentem Dominum collaudantibus, quod hunc diem diutius operatum videre meruissent, in quo voti compotes effecti, Beatus P. Wilhelmi præsentia munirentur. Reverendus tamen Abb. Gebhardus de mandato sanctiss. prædecessoris sui quondam Abb. Wilhelmi duodecim fratres, & Priorem apud S. Aurelium dimisit; ne videlicet primæ institutionis Hirsaugianæ locus congruis, privarentur officiis, & Ecclesia sine laudibus esset vacua, & otiosa divinis. Ex illi quidem xiiii. fratres diebus, ac noctibus cultum, prout regula distinguit, celebrabant divinum, quibus necessariæ vitæ præsentis providentiâ Pastor Gebhardi ministrabantur.

Monachos Monasterio S. Aurelij in novum translatis.

Anno prænotato fames in omni terra ingens fuit, quam secuta est pestilentia magna, quæ multa hominum millia brevi tempore absumpsit, nec homines solum è medio plures horrenda mortalitas abstulit, sed etiam pecudum infinita millia prostravit. Erant pavoribus omnia plena, ita ut dies novissima instare putaretur.

Ingens fames, & pestilentia.

Claruit his temporibus Conradus Monachus Cœnobij S. Nicolai in Bruvviler Colonienſis Diœcesis B. Wilhelmi Abb. quondam auditor, atque discipulus. Vir in omni genere scripturarum eruditus, & morum integritate clarus. Scripsit inter cætera ingenij sui opuscula vitam præ-

Conradi Bruvviler. lucubratiuncula.

nominis.

nominati ſanctiſſi. Abb. Wolff helmi ad Gebhardum Bruvvilerenſem; & Hermannum S. Pantaleonis Abbates libro uno. De miraculis ejuſdem ſancti alium compoſuit libellum. Homilias, & ſermones etiam plures, & alia lucubrâſſe dicitur, quæ ad notitiam noſtræ lectionis non venerunt.

MXCIII.

Mors Du-
cis Bohe-
miæ.

Anno Gebhardi Abb. ſecundo, Fratiſlaus Bohemiæ Dux in venatu repen- tẽ cadens de equo morte ſubitanẽ interiit. Eodem anno viſus eſt in aere ſplendor, tanquam ardens facula in nocte volans ab oriente in occidentem, & ibi ſtatim evanuit.

Eodem anno Gebhardus Monafterium Prioratũ in Schonrein; quod Antecellor ejus Beatiff. P. Wilhelmus conſtruere cepit, eleemo- ſynis adjutus fidelium perficere cupiens diligentiam ſuam adhibuit, & magnam Eccleſiæ partem per intervalla temporum erexit. Eſt autem locus ipſe Schonrein, ut ſupra diximus, in Dioceſi Herbipolenſi juxta Moganum fluvium in monte ſeu amœnus, aere ſalubris, & ſolitudine ſua ad Monaftericam inſtitutionem valdẽ idoneus, quem olim Ludovicus comes, & frater ejus Berengerus de Thuringia S. Abb. Wilhelmo ad conſtruendum Cœnobium pro remedio animarum ſuarum tradiderunt.

Stephani
Hirſen-
burg.
Epiſt. con-
tra Henric.
IV. Imp.

Claruit hiſ quoque temporibus Stephanus, qui & Herrandus ex Abb. Hirſenburgenſis Cœnobij noſtri ordinis Epifcopus Halberſtatenſis in Saxonia; Vir tam in divinis ſcripturis, quàm ſæcularibus litteris erudi- tiſſimus, morumque integritate reverendus. & Apoſtolice Eccleſiæ de- fenſor acerrimus. Scripſit ex perſona Comitis Ludovici fidelis Eccleſiæ Romanæ ad Walramum Cicenſem, ſive Noviburgenſem Epifcopũ, Hen- rici Regis IV. partes plus æquo ſequentem, epiftolã non minus elegan- tem, quàm prolixam: in qua ſcelera, & errores ipſius Henrici Regis con- ſtanter, & apertẽ redarguit, ipſumque defenſorem illius reum cunctorũ ſcelorum deſcribit. Qui in eadem epifto- la inter cætera Walramum hiſ verbis alloquitur. *Audi igitur, vera non ſucata, audi fortia, non ſaceta. Omnis, qui dignitates vendit ſpirituales, Hæreticus eſt. Dñs autem Henricus, quem Regem dicunt. Epifcopatus, & Abbatis vendit. Etenim Conſtantiẽſem, Babenbergẽſem, Moguntinenſẽ, & plures alias, pro pecunia; Ratisbonenſem, Auguſtenſem, & Stras- burgẽſem pro gladio; Abbatiam fuldẽſem pro adulterio, Monaftericẽſem verò E- piſcopatũ (quod dicere & audire nefas eſt) pro ſodomitica immunditia vendidit. Quæ ſi impudenter negare volueris, iſte caro, iſte terra, omnes & à furno redun- tes ſciſi concludent hoc: Dñs Henricus hæreticus eſt. Pro quibus nefandis malis ab Apoſtolica ſede excommunicatus, nec regnum, nec potestatem aliquam ſuper nos, qui ſumus Catholici, poterit exercere. Hæc viri Conſtantia divini timoris maniſeſtum fuit indicium, & fidem in ſcriptore ſanc- tam, integram, & rectam plurimũ ſine dubio commendavit. Scripſit memoratus præ- ſul Stephanus, & alias in cauſis fidei, & Eccleſiæ Catholice plures epi- ſtolas. quibus memoriam ſui nominis cum honore tranſmiſit ad poſte- ros. Ex quibus duæ ſunt ad Gregorium Papam VII. quarum ad Urba- num II. & aliæ ad alios, quarum incertus eſt numerus.*

Henric. IV.
perſequi-
tur Hirſau-
gicenſes.

Ex præſcriptis Henrici Regis IV. ſcleribus occaſio nobis donata videtur, ut quanto furore S. Hirſaugienſis Cœnobij Congregationem omni tempore, quoad vixit Eccleſiæ rebellis perſecutus fuerit, in me- dium proferamus. Audiens namque multorum relatione ſuorum quon-
tã n.

citassent non modicam, supremum illorum Cenobio iteratis vicibus comminabatur excidium. Nec latuerunt minæ schismatici Regis innocentem, sanctissimamque Hirsaugiani coetus Congregationem, quæ orationibus pugnavit contra ferrum, & spem suam habens in adiutorio Altissimi, hominis inflati comminationes forti animo contempsit. Deo namque protegente famulos suos, nemo illos audebat contingere.

Conradus
patri rebel-
lat.

Anno prænotato Conradus Regis Heinrici ex Bertha uxore prima filius, à patre deficiens, imperium ad se trahere conabatur. litteris Vrbanum Papæ, ac multorum Principum consilio inductus. Sed operæ pretium fuerit causas hujus rebellionis filij contra patrem nefandas, vel paucis facere notiores, ne temerè factum putetur.

Causa re-
bellionis.

Heinricus Rex pater Conradi uxorem suam secundam nomine Praxedem, quam ante septennium ferme Coloniae sibi fecerat copulari, ut supra dictum est, nimium cepit odire propterea, quod nefarijs reluctaretur ejus studijs, in tantum, quod majus fuit odium, quam dilectio illa maxima, quâ illam prius amaverat. Rancore nimium prævalente possuit illam in custodiam, & plerisque ex servitoribus suis præcepit, quatenus illi vim inferrent, eo altante, & vidente, inò sicut dicebatur, auxilium violatoribus præstante. Ad tantam quoque aversionem, & detestationem innocentis mulieris, homo reprobis circa fidem devenit, ut, quod dictu nefas est, etiam filium suum Conradum publicè ad ejus concubitu invitaret. Quo horrore percusso, & patris contaminare eorum constanter recusante, rex cum ad uxoris illicitos concubitus provocare cupiens inter cetera dixit: *Quid ignare cum femina coire metuis, qua nullè tibi est astricta conjuncta? Non enim filius es, quemadmodum in errore deceptus existimas, sed cujusdam de Suevia peregrini Principis, cujus & faciem manifestè representas impressam. Accede igitur confidenter, & cum hac muliere facio, si- cut ille fecit cum Matre tua meretrice.* His sermonibus ultra modum est indignatus Conradus in patrem, sed iram prudenter dissimulans, post dies paucos rebus suis dispositis, cum quibusdam sibi consentientibus de patris palatio discessit, & ad Papam Vrbanum in Italiam pervenit, à quo honorificè susceptus aliquamdiu quievit, & non post menses plures in Regem ab eo sublimatus, Machildem potentissimam Lombardie Principem, promovenre Papæ uxorem accepit, & in Italia favore omnium contra patrem regnare cepit. Erat autem vir optimus, omnique bonitate, & probitate conspicuus, humilis, modestus, & plenius charitate, summæque in Clerum, & Monachos clementia utens, ac pietate, & cujus præsentia mundus videbatur indignus, ideòque in brevi consummavit tempora multa, & quia placuit anima ejus Deo, raptus est, ne malicia hujus mundi mutaret intellectum ejus. Nam paucis supervixit annis, ut postea dicemus.

Conradus
regnat in
Italia.

Machildis
de custodia
evasit.

Regina verò Praxedis post multas injurias, & contumelias, inauditaque mala sibi per impium tyrannum innocenter irrogata, Deo miserante tandem de custodia evasit, & ad Machildem prænominatam Longobardorum Dominam potentissimam venit, quam illa cum magno honore suscipiens, post dies paucos ad Vrbanum Papam u. perduxit. Ad cujus pedes miserabilis Imperatrix provoluta, omnem infelicitatis suæ historiam Pontifici, lacrimis profluentibus, per ordinem manifestans aperuit.

Papa

Papa Reginae compariens, post verba necessarii consolationis, quam primum fieri potuit, Synodum Cardinalium, & Episcoporum congregat, quibus in unum adunatis inaudita Regis Henrici scelera manifestat, & quid ipsi de illo sentiant, per singulos interrogat. Quorum omnium hæc una fuit sententia: Henricum ut hæreticum pertinacem, atque rebellem ab omni potestate imperij jure censi depositum, & ab omni communione Sanctorum remotum. Urbanus itaque Romanæ Sedis Pontifex, de consilio omnium, qui residebant in Synodo, Henricum Regem Simoniacum, Hæreticum, Nicolaitarum hæreses Principem, S. Ecclesie Catholice inobedientem, atque rebellem denunciavit, denuo subscribentibus cunctis excommunicavit, anathematizavit, & maledixit propter inaudita, & nefanda scelera, quæ propriam commisit in uxorem, ipsumque maledictum, schismaticum, Ecclesie Catholice hostem, Dei, & SS. ejus adversarium proclamavit.

Rex Henricus
denud
excommu-
nicatur.

Prædix Imperatrix non diu commorata in Italia, post menses paucos ad Patriam suam, Regnum scilicet Rusciorum reversa, Cœnobium sanctimonialium, omnipotenti Deo sub regula monastica humiliter militantium devota ingreditur, in quo Domino servisse usque ad mortem devotissimè perhibetur. Quæ sanctitatis crescentibus meritis tandem Mater sororum suarum, & Abbatissa electa est, in quo dignitatis officio se honorum exemplar omnium præbuit, & tandem ad Christum, quem dilexit, migravit.

Imperatrix
fit Monia-
lis.

Anno etiam præsignato, xxiii. die mensis Septembris solis defectio facta est, quam eclipsin Græci vocant, manè horâ diei tertiâ. Draco etiam volans per aërem apparuit, cujus spectaculum plures in admirationem, & pavorem convertit; iterumque pestilentia magna subsecuta est, quæ & hominum infinita millia passim abstulit, & pecudum majorem partem consumpsit.

Defectio
solis.

Pestilentia
magna.

MXCIV.

Anno Gebhardi Abb. tertio, Urbanus Papa in multis Gallie locis habito Prædium concilio plura statuit, & tam per se, quam per alios Crucem, contra Saracenos Mahumetis spurcissimos cultores pro recuperatione Terræ sanctæ, regni Hierosolymorum, in omni Christianorum orbe prædicari mandavit. Quod quidem opus sanctissimum, & feliciter inchoatum est, & tandem feliciter consummatum, per continuum ferme triennium monendo prædicatum extitit, priusquam profectio sancta peregrinorum incepta fuisset.

Pælagium
ad terrâ S.
prædicatur.

Claruit his temporibus in Africa Rasis Philosophus, & Medicus suo tempore doctissimus, quem alij Babilonem, alij verò Mahumetum proprio nuncupatum nomine voluerunt. Hic in Arabica lingua peritus multa ex veterum lectione medicorum volumina composuit, quibus memoriam sui posteris commendavit. De correctione videlicet medicinarum scripsit librum unum. Antidotarium quoque librum unum. Ad Regem Almanforem de cura morborum volumen insignis composuit, in quo totius ratio medicinæ continetur. Item de morbis puerorum librum unum. De divisionibus librum unum. Aphorismorum librum unum. In Astronomia, & Alchymia plura scripsit, quæ ad manus nostras necdum pervenerunt. Alia similiter in medicinis, quæ non vi-

Rasis Medi-
cus in Arabi-
ca claret.

R r 2

dimus

Hilbertus
Epic. Ce.
nomenſis
opera.

dimus, edidit. Claruit & hâc ipſâ tempeſtate Hildebertus Cenomanenſis Epilcopus, & poſtea Turonenſis Archiepiſ. i. vir ſuo tempore, nulli ſecundus. ingenio profundus, & multum diſertus eloquio, Berengarij Turonenſis quondam auditor, atque diſcipulus, ſed errorum ejus contemptior, & hoſtis, qui pro Eccleſiaſtica libertate multas injurias, & perſecutiones ſuſtinuit uſque ad exilium, & carceres. Scripſit utroque ſtyli officio, metro ſcilicet, ac proſâ plura ingenij ſui præclara opuſcula, & non minus vitæ merito, quàm eruditione ſcripturarum clarus effulſit. De cujus lucubrationibus iſta invenimus. Opus metro compositum ſuper totius miſſæ officium librum unum. De ſuiſ ærumnis, calamitatibus, & exilio librum unum. De miſeria huius vitæ librum unum. De Sacramento Altaris librum unum. Epiſtolarum ad diverſos librum unum. Carminum, Hymnorum, & Epigrammatum librum unum. Berengarij quoque præceptoris ſui ab errore converſi, & maxime poenitentis poſtea mortui epiraphium in verſibus ſo. compoſuit, alia nonnulla edidit, quæ in manus noſtras minimè venerunt.

MCCF.

Prodigia
muta.

Anno Gebhardi iv. magna in plerūq; regionibus prodigia facta ſunt. Aves namque domeſticæ omnis generis, anſeres, pavones, gallinæ, & cætera id genus, quæ inter homines fuere nutritæ, ſubito confortia hominum contempſerunt fugientes ad nemora, & montes, & ſilveſtrium feritatem aſſumentes, non ampliùs redierunt ad homines. Terra motus crebri fuerunt, imbrium, & aquarum inundationes multæ, peſtilentiæ, mortes, & cunctarum inopia rerum mortales miſerabiliter afflixerunt. Acies in cælo pugnantium crebrò viſæ ſunt, & multos terruerunt. Viceſimâ quartâ die menſis Februarij anno præſcripto, ſtella in oriente viſa eſt, quæ locum ſuum longo interſtitio crebris ſaltibus in alium mutavit, & diu in una ſtatione ſtabilis non permanſit. Circa nonas quoque menſis Oſtobris cometes ad meridionalem plagam apparuit, qui ſplendorem ſuum in obliquum, quaſi in formam gladij protendit. Nubes etiam ſanguineas tam ab oriente, quàm occidente ſurgentes, & in medio cælo ſibi concurrentes, rurſumque medijs ferè noctibus à ſeptentrione igneos conſurgere ſplendores, plerumque & faculas ardentes volitare per æra multi ſcriptores illius temporis ſe vidiffe teſtati ſunt.

Equites in
aere.

In Diceceſi Colonienſi Presbyter quidâ probatæ fidei nomine Svvikerus, horâ cujuſdam diei ferme nonâ, duos equites vidit in aère concurrentes, quorum alter Crucem in manibus habebat non modicam, quâ alterum percutiens ſuperabat. Alius quidam Presbyter nomine Gerlacus quodam die circa horam meridianam cum duobus icineris ſui comitibus in nemore quodam ambulans, gladium miræ longitudinis quaſi raptum à vento in aère deferri maniſeſtiſſimè vidit, qui ſine miniſterio cujuſdam ferebatur in altum, & quouſque viſus poterat ſubſequi, gladius in cælum videbatur elevari. Audiebatur & fragor, quaſi aëris motus velocitate percuſſi, qui ſicut & viſus paulatim minuebatur, quanto ſublimius ferebatur enſis. Referebant complures civitatem ſe nocturnis temporibus in aère vidiffe ſuſpenſam, & quaſi hominum turmas illam obſediſſe in gyro, machinâque applicuiſſe varias, & ad capiendam urbem præparatas, omniâque illic apparuiſſe fieri ſecundum ordinem, quæ facere

morta-

mortales in obsidione urbium isthic consueverunt. Multi etiam Crucis signaculum sibi met non manu hominis. non ingenio, non arte, sed divinitus in fronte, indumento, vel qualibet alia parte corporis ostendebant impressum, cui simile quoque nostris diebus circa Spanheim; & in Leodiensium Diocesi simul, ac Moguntina circa Rhenum nos ipsi vidimus factum, quemadmodum suo inferius loco manifestius exprimemus. Hæc autem S. Crucis miraculosa impressio, multis fuit causa incitamenti, ut pro recuperatione Dominici sepulchri ad iter se Hierosolymitanum, de quo seque anno dicemus, præcingerent.

Crux in hominibus apparet.

Mulier quædā biennio prægnans continuè, cum ad partum putaret se urgeri, tandem post duos prægnationis suæ annos, rupto utero puerum effudit loquentem. Alia quædam infans per omnia peperit bimembrem. Natus est etiam puer biceps, reliquos tamen corpore unus. Et agnelli plures binis capitibus exorti sunt, & multa mirabilia visa sunt super terram. Globus namque ignis in modum fulguris coruscans subito ad longitudinem lanceæ se dilatans, sed latior clarissima die, & in ipso fervore solis di-currens, infantium oculos improvise terrore concussit, sed neminem læsit. Quædam verò die sole jam declinante ad occasum, nullaq; in aere nubecula penitus apparente, ecce globi ignei in diversis cæli partibus multi, quasi per totum aërem discurrerent visi sunt, tandemque altius elevati sese receperunt in cælum. Multi autem, qui eos viderant, non ignem, sed angelicas fuisse Potestates in præfagium futurorum divinæ providentiæ missas ad consolationem mortalium opinabantur.

Monstrum. Puer loquens. Agnelli nati.

Globi ignei in aère.

In Saxonia bos humana proculisse verba notatus est, trinæque vice dixisse, ad pastorem: Vade, Hierusalem capietur à Christianis. Multa, & alia miranda his temporibus in orbe Christianorum visa sunt, quæ causâ brevitatatis omittimus: quorum consideratione permoti fideles, multa millia hominū fecerunt se Cruce signari, & seque anno Hierosolymā profecti sunt.

Bos loquax.

MCCVI.

Anno Gebhardi Abbatis v. Indictione Romanorum iv. Welfo Dux quondam Baviaræ Heinrico Regi diu rebellis, & contrarius, & Ducatum prædictum compulsus dimittere, posteaquam multas instabiles peragraverat mansiones, ad gratiam ejus redijt, & amissum Ducatū recepit.

Welfo Dux Baviaræ redijt in gratiam cum Holatice.

Anno igitur Dominicæ Nativit. prænotato, visis tot prodigijs, & mirandis, quæ divina providencia mortalibus jam plusquam per triennium ostendit; communis, & magna expeditio Christianorum, quam Passagium plerique vocant, pro recuperatione Hierosolymitanæ civitatis, & Dominici sepulchri ultra mare facta est contra Saracenos, qui Terram sanctā per annos plures occupaverant. Ad militiam ex Hispania, Gallia, Aquitania, Burgundia, Flandria, Brabantia, Anglia, & ex omnibus regnis, & Provincijs Occidentalibus, tam Regum, Principum, Nobilium, quam vulgi utriusque sexus, innumerales turmæ armatæ manu, crucisque signati surgentes Hierosolymam tendere cœperunt. Duces diversos secuti. Primi namque Petrum quendam Presbyterum Eremitam natione Gallum ex Amiens oppido natum, virum quidem staturâ pusillum, sed corde, & animo magnum, qui rocius peregrinationis prima causâ fuit, sequentes ad quindecim millia æstimati, per Germaniam, Baviariam, & Hungariam non sine magna difficultate transiunt.

Petrus Eremita.

R r 3

tes,

tes, Constantinopolim, & inde ad regiones Terræ sanctæ proximas pervenerunt. Ex quotidiano concursu peregrinorum audi ficut arena maris, ut eorum jam penè infinitus esset numerus. Alij quendam Presbyterum nomine Folemarum sequentes Ducem, per Saxoniam, Bohemiam, & Austriam pedestri itinere profecti sunt, quorum numerus ultra duodecim millia fuit æstimatus, quemadmodum ab his, qui interfuerant, litteris invenimus commendatum. Plures etiam per Danubium navigio descenderunt, quorum non parvus fuit numerus, qui singulis ferme diebus maximè augebatur. Nonnulli Cistercienses, Mozellani, Colonienfes, Cynovoti, Weitraij, Wetteraufij, & Franci orientales Gotefchalcum Presbyterum quendam Moguntinum sequebantur Ducem, quorum multitudo fuit maxima. Porro Galli, Hispani, & Angli per mare mediterraneum ad Palestinam navigio similiter pervenerunt, quorum innumeralis multitudo navibus mare latissimum cooperuisse videbatur. Mirabilis, & perpetuò memorandus tot Christianorum in unam expeditionem concursus, quorum summa plusquam quater centum millia hominum fuit æstimata; quanquàm fuerint nonnulli authores, qui numerum peregrinorum in unum convenientium apud Antiochiam sexcentorum millium summam dixerint excessisse, quorum non pauca millia ab infidelibus interempta sunt.

Folmarus
Dux peregrinus.

Gotefchal-
cus alius
Dux peregrinorum.

Numerus
militiæ
Christianæ

Godfridus
comes de
Bullion Dux
exercitus.

Huic expeditioni tam sanctæ, tamque necessariae Monachi, & Moniales, senes & juvenes, virgines, & maritatae mulieres cum parvulis, & infantibus sine certo numero plures interfuerunt, & multæ multis fuerunt in scandalum, & ruinam. Quoniam verò totius Passagij hujus historia in duodecim libris digesta plenius habetur; hinc diutius in ejus narratione consumere tempus superfluum judicavimus. Præmissis igitur paucis de Godfrido comite de Bullion, quem nomine Ducatus Lotharingæ Principes hujus sanctæ peregrinationis honorarunt, Ducem propter fortiter gesta illum, cum non esset, pro reverentia nuncupantes; & exterminio Judæorum, quod peregrini minis consule fecisse notati sunt, reliqua omitemus. Godfridus igitur comes de Bullion in Provincia Lotharingæ vir magnanimus, fortis, & in fide Christiana devotissimus, audiens terram Palestinam, id est, Judæam, quam Dominus, ac Redemptor noster Jesus Christus Dei filius proprio sanguine consecravat; ipsamque templum Domini sepulchri tam indigne fœdari à Saracenis, & Christianos ab ipsidem tam miserabiliter oppressos, cum, Urbano Papa II. jubente, Crux in omni terra prædicaretur; animo compunctus est, & amore cælestis regni pro defensione fidelium arduam hanc peregrinationem humili devotione subivit, ac tandem non sine maximis periculis, laboribus feliciter complevit. Qui ut miliciam Christi sine præsumptione spei reverendi proficeretur expeditus, comitatum suum de Bullion cum omnibus ad eum pertinentibus Leodiensi Ecclesiæ in jus proprietatis perpetuum vendens tradidit pro mille trecentis marcis argenti purissimi; & quidquid habuit aliud in possessionibus, censibus, & annuis provētib. vel supellectili. quod secum ducere non potuit, fratre suo Balduino consentiente vendidit, & omnibus in pecuniâ redactis, cum eodem fratre, & omni familia sua in auxilium Christianorum cum ceteris peregrinis ad regnum Hierosolymitanum profectus est, & amplius in Europam, multo minus

in

in Lotharingiam reversus non fuit, sed mansit in militia Jesu Christi stabilis, & usque ad mortem perseveravit. Quem Christiani Principes Regem, Jerusalem urbe tandem captâ, fecerunt, sed coronam portare aulam in ea civitate noluit, in qua Rex cœlorum spinis coronatus fuit. Ejus verò Ducatum de Bullion Leodiensis Ecclesia sicuti totum pecuniâ liberum emerat, ita possidet quietè usque in præsentem diem. Unde propter reverentiam à Principibus Gotfrido comiti collatam, ut non comes de Bullion, sed Dux de Lotharingia diceretur: Episcopus Leodiensis Ducem se pariformiter scribere consuevit. Eodem anno, quo Petrus, & Gotscalcus Presbyteri de Bullion præcesserunt, ex diversis regnis, & Provinciis, Gallie scilicet, Anglie, Flandrie, Lotharingie, gens copiosa, & innumerabilis in multa suppellectili, ac substantia Hierosolymâ proficiscens, confessionibus, & luxurie dedita, spiritu crudelitatis adversus Judæorum insurrexit populum, per quasunque urbes iter faciebant, crudelissimam in eos exercentes necem, asserentes sic obsequium se præstare Deo in suæ expeditionis principio contra hostes fidei Christianæ. Idque factum est præcipuè in Regno Lothariensi.

Peregrinorum
luxus
perdidit
eos.

Hæc autem strages Judæorum primò in civitate Colonienſi à civibus facta dicitur: qui subito in eos irruentes, domus, & Synagogas eorum subverterunt, omnia illorum bona inter se dividentes. Quo viro circiter ducenti ex Judæis navigio per Rhenum ad oppidum Nyssienſe fugere cœperunt: quos peregrini, & cruce signati persequentes trucidarunt omnes, nec unum relinquentes vivum.

Colonienſes
interfecerunt
Judæos.

Hinc Moguntiam pervenientes comitem quemdam Emichonem nomine virum nobilem, & potentem illius regionis invenerunt, qui & peregrinorum præstolabatur adventum: Judæi vero, qui in Moguntia habitabant sibi cimentes, Episcopo Ruthardo spe salutis infinitos thesauros contribunt: qui pecuniâ cautè repositâ, illos in suæ domus solio à facie comitis in loco clausit tutissimo, verum comes Emicho, & cruce signati fractis feris, & januis septingentos utriusque sexûs Judæos in ore gladij peremerunt, reliqui viſo furore sævientium Christianorum mutuis se vulneribus confoderunt; Matres lactentibus guttura ferro secabant, alios transforabant, ne in manus horrendas inciderent Christianorum, quos incircumcisos, id est Gohim nuncupabant; sic & ipsi omnes crudeliter sunt interfecti.

Moguntie
peregrini
interfecerunt
Judæos.

Anno Dominicæ Nativitatis præscripto Monasterium ordinis nostri in Reinhausen Moguntinensis Diocesis in Saxonie partibus fundatur, paucis ab oppido distans milliariis: in quo multi deinceps Monachi religiosissimi claruerunt.

Monasterium
Reinhausen
fundatur.

Primus dicti Monasterij Abbas nomine Reinhardus, vir divinis scripturis studiosissimus, & multum eruditus, metrico genere scribendi non minus exercitatus, quam oratione soluta, ingenij sui non pauca lucubravimus opuscula, de quibus tandem vidimus subiecta. Commentarius in Iſaiam Prophetam, librum I. In Ezechielem quoque Prophetam librum I. In omnes Epistolas S. Pauli. libros XIV. In librum B. Job opus metricum non spernendæ authoritatis. Cætera, quæ scripsit, in manus nostras non devenerunt.

S. Reinhardus
t. Abb.
in Reinhausen &c.

Vir iste doctissimus Reinhardus non solum in omni genere scientiarum

Imperator
venit de
Italia.

tiarum eruditus exitit, ſed etiam vitæ merito religioſus, atque ſanctiſſimus fuit, utpote qui multis in vita, ſimul & poſt mortem ſignis, & miraculis coruſcavit. Unde & uſque in præſentem diem ad ſepulchrum ejus, quod eſt in Eccleſia memorati Monaſterij, morbo epileptiæ, quem caducum appellant, gravati homines miſericordiam Dei implorantes, ſanari perhibentur.

MXCVII.

Anno Gebhardi Abbatis vi. Henricus Imperator ab Italia rediens, in Bavariam ſeceſſit, & in civitate Ratiſbona ſuper Danubium aliquandiu moratus: Judæis qui priori anno per comitem Emichonem, & peregrinos Baptiſmum coacti ſuſceperunt, redire ad Judaïſmum conceſſit.

Eodem anno Imperator Henricus magnum cum Principibus colloquium de pace, & reformatione Imperij habuit, in capite videlicet menſis Septembris. Et licet, ſicut quidam dicebat, pax eſt interdum, pacis fiducia nunquam; multa ibidem pro pace ſapienter conſtituta fuerint; nullus tamen, aut parvus inde ſequabatur effectus: propterea quod Rex manifeſtus Eccleſiæ hoſtis pacem dare non potuit, quam contra Deum, & Eccleſiam multo jam tempore violavit. Natale Domini Argentiniæ cum ſibi adherentibus Principibus eodem anno Rex celebravit. Eo quoque anno æſtas fuit multum fertilis, hiems lenis, & peſtilens.

Anno quoque prænotato Gebhardus memorabilis Abbas fratrum labori compaſſus, qui aquam de flumine ad uſus neceſſarios hauriebant, habito cum expertis in ea facultate magiſtris conſilio, per occultos ſub terra meatus aquæ ductum de monte in Monaſterium fecit, & aquam ad omnes officinas neceſſariam non ſine magnis impenſis introduxit.

MXCVIII.

Ruthardus
Archiepiſc.
reſceſſit ab
Imperat.

Anno Gebhardi Abbatis ſeptimo, inquiſitione factâ Moguntiæ ab Imperatore de facultatibus Judæorum anno Gebhardi quinto, ſicut diximus, interfectorum, inter cæteros, qui eas rapuiſſe delati ſunt, quidam ex confanguineis Ruthardi Archiepiſcopi coram Imperatore fuerunt accuſati, quos cum Imperator perquireret, nec in præſentiam ejus venirent, Archiepiſcopus cauſam eorum defendere tentans, ſed minus valens indignatione permotus ex urbe diſceſſit, & in Thuringiam cum eis ſe contulit quaſi ſuis in hoc melius proſpecturus, & ex vicinitate Saxonum Imperatori rebellium, quemdam terrorem ciſſaturus, ſicque corhoſionis ſuæ vindictam exaſturus. Fuerunt autem, qui dicerent etiam ipſum Episcopum de pecunijs Judæorum ſuſtulſiſſe, quod ex eo confirmare videntur, quoniam omnem, ſicut diximus, eorum ſubſtantiam in depositum acceperat, quod neminem ſcire præter ipſum, & paucos familiares ejus veriſimile conſtat.

Ordinis C.
ſtercienſis
initium.

His quoque temporibus Ordo Ciſterciensis militans ſub regula Beatiſſimi Patris noſtri Benediſti ſumpſit initium in partibus Gallicanis, cujus fundator primus fuit Rupertus Abbas Molifmenſis in Dioceſi Lingonenſi Ordinis noſtri: quo tandem mandato ſuſſi Pontificis Urbani ad Molifmum reverſo, Albericus in Abbacia nova Ciſterciensis ſucceſſit, Monaſterium perfecit, & in brevi tempore multitudinem Monachorum in unum Sanctitatis propoſitum adunavit. In magna paupertate hic Ordo cœpit, & in paucis annis mirabiliter ſuccreſcens, & dilatatus reliquis omnibus locupletior evaſit.

Anno

Anno Gebhardi Abbatis prænoto in Diocesi Wormacensi non procul ab Oppido, quod Neolinigen ab incolis terræ nuncupatur, mirandum multis diebus apparuit spectaculum. Certis in hebdomada noctibus, & maximè in festis Sanctorum multitudo quidam armatorum maxima de monte quodam egressa in campi planiciem vicinam quasi ad prælium processura videbatur à multis. Erant inter eos pedites, equites, sine certo numero multi, qui nunc huc, nunc verò illuc quasi per turmas discurrentes sese mutuò percutere visi sunt, ita quod fragor ex collisione armorum eminens audiebatur. Consummato tandem, ut putabatur, conflictu circa horam nonam noctis, in montem unde processerant, se cum gemitu, & ejulatu quasi violenter impulsos festinantissimè receperunt. Hæc visio nimis horrenda per continuū fere triennium apparuit: non singulis quidem noctibus, sed sacrationibus, & interpolatis; & tam crebro, ut notum factum fuerit in omni circaregione cunctis habitantibus miserabile spectaculum. Erant autem turmæ, quæ videbantur, non hominum, sed animarum, sicut rei postea demonstravit eventus, quibus omnipotentis Dei misericordia indulget, ut suas in purgatorio poenas assumpto schemate visibili, significarent mortalibus, quorum suffragio charitatis intuitu liberari potuissent. Ex vicinis per hoc triennium, quo mortuorum apparere spiritus, multi homines docti, & indocti, seculares, & clerici, propè locum, ubi solebant videri convenerunt, visio nem hanc grandem videre cupientes: quorum tamen nullus ad illos ausus fuit accedere. Fuit eo tempore in Coenobio Limpurgensi non multum à loco huiusmodi apparitionis distante, Monachus quidam doctus, & religiosus, nomine Rupertus, qui postea fuit Abbas ejusdem Coenobij, ut suo loco dicemus. Qui cum esset homo prudens, & in Deum magnæ devotionis nocte quidam suo permittente Abbate cum quibusdam alijs Monachis Deo mente, & corpore dicatis ad montem, unde spiritus illi consueverunt exire, propius accessit, præmissisque orationibus sancto se crucis signaculo munivit, & donec egrederentur, expectavit. Et ecce circa sextam noctis horam spiritus illi de monte more suo turmatim procedentes in campum veniunt, & sicuti consueverant, in modum concertantium, huc, illucque discurrunt. Interea Rupertus diligenter considerato montis loco, unde videbantur exisse, constanter propius accessit, & se in orationem cum fratribus dedit. Cumque turma jam post conflictum redire videretur ad montem, Rupertus eam per nomen Jesu Christi adjurans præcepit, ut sicuti apparebat, immobilis perfleret, & sine fallitate ad interrogata responderet. Mox immobilis stare omnis illa videbatur spirituum turma, & quasi compos voti effecta libenter jubentis audire imperium. E quibus unus Ruperto, qui essent interroganti respondit. Non sumus phantasma, nec sumus vel hominum vel demonum turma, animæ sumus hominum vitæ Defunctorum, qui ante paucos annos in hoc loco campestri pro iusticia Principis bellantes fuimus in concertatione occisi. Arma, habitus, & equi, quæ nobis, dum viveremus, instrumenta fuere peccati, etiamnum post mortem in nobis videntur, vobis manifesta sunt quædam signa ejus in quo sumus tormenti. Omne autem, quod circa nos apparere cernitis, nihil aliud in nobis est, quàm intollerabilis ignis, quam-

Animarū
Defunctor.
exercitus
triennio
apparuit.

Rupertus
Monachus
Limpurg.

Rupertus
adjuravit
animas.

Si
quam

Animæ ad-
fuerunt pe-
nitentiaſuffra-
giâ.

Orationes
ſunt, &
pCCCC.
Miſſæ, uel
brevior.

Monafteri-
um Bursfel-
dianum
novum.

quam vos hoc minimè videatis. Et benedictus omniſ creator Deus, qui & nobis contulit poſſe apparere viſibiles, & tibi donavit, ut nos ad loquendum in Chriſti nomine adiurares. Magnum enim chaos eſt inter nos, & vos, ut ſicuti vos ſtatum noſtrum nullâ ratione poteſtis, quamdiu in carne mortali vivitis, ita nos vobis aux loqui, aut apparere viſibiles nequaquam poſſumus, niſi cùm id nobis divina pietas ſingulari privilegio donaverit. Cui Rupertus Monachus dixit, potèſtne fieri, ut orationibus viventium ab his poenis liberet vos Dominus? Spiritus reſpondit. Jejunijs, orationibus, eleemoſyniſque, & maximè celebratione miſſarum juvari, & poſſumus, & oramus. Cui Monachus. Et quomodo, inquit, ſcire poterimus vos liberatos à poenis, ſi vobis impenderimus poſtulata ſuffragia? reſpondit Spiritus. Cùm feceritis pro nobis ſtatuta ſuffragia, & amplius iſthic viſi non fuerimus, manifeſtum erit vobis ſignum, quia liberati ſumus. His dictis mox omnis illa Spirituum turba, quaſi uno ex ore clamabat dicens tertio: orate pro nobis, orate pro nobis, Et conſeſſim omnes in ignem reſoluti videbantur clamantes. Juſtus es Domine, & rectum judicium tuum, qui reddis unicuique quod meruit. Mons etiam ipſe totus apparuit igneus, tanquàm fragor audiebatur, & ſtrepitus arborum, ut cælum, & terram in unum concuti putarent. Rupertus cum ſuis nimium territi ad Monafterium Limpurgienſe reverſi ſunt, & fieri pro deſunctis poſtulata ſuffragia quantociùs ordinaverunt. Nam præter jejunia, eleemoſynas, diſciplinâs, & orationes in Monafterijs, & Eccleſijs diverſis factas, per triginta continuas dies Miſſæ pro illis legebantur quotidie triginta: quibus expletis ad montem Rupertus revertitur, & noctem ducens priori loco inſomnem, ſi revertatur Spirituum turba, præſolatur. Sed ubi advenit hora viſionis conſueſta, voces audivit in aëre cantantium Spirituum melodiâ concordi, ac ſuaviſſimâ dicentium. Te Deum laudamus, te Dominum confitemur &c. Spirituū verò turba neſcit, nec deinceps amplius apparuit, quam liberatam non dubitamus.

His etiam temporibus Hermannus comes de Northeim in Saxonia vir dives, potens, & Chriſtianæ fidei cultor devotiſſimus, Gertrude ſuâ legitimâ uxore conſentiente, & cooperante Monafterium Ordinis noſtri fundavit, quod à Villa tunc proxima, nunc autem funditus deſolata, & everſa Bursfeldia nuncupatur in honore ſanctorum Thomæ Apoſtoli, & Nicolai Myreorū quondâ Episcoporum; in quo Monachos, & Abbatē ſecundum Regulam D. P. N. Benedicti converſantes inſtituit, quibus præſentis vitæ neceſſaria procuravit. Ab hoc loco noviffima Ord. N. reformatio in Germania vocabulū accepit. *MXCIX.*

Anno Gebhardi Abbatis viii. Conradus Episcop⁹ Trajeſtenſis 24. die menſis Aprilis poſt Miſſarum celebrationem in domo ſua procumbens ad orationem, à quodâ Friſio interfectus eſt, cujus interfectionis hæc fuit occaſio. Cùm idem Præful in parte civitatis paludinoſa Eccleſiam Canonicorum ædificare diſponeret, & propter luſum, fluxilemque humum locare fundamentum ſtabile non poſſet, affuit inter cæteros quidam ex Friſia natus homo, non parùm in Architectura peritus nomine Pleberus, qui ſub poena capitis ſui pollicebatur ſe fundamentum ſolidum, & perpetuò ſtabile quâdam arte poſſe locare, ſuper quo conſtructa Eccleſia

Ecclesia nunquam esset ruitura, sed cum pro suo consilio dando nimis multam postulare pecuniam, Episcopus dissimulato proposito filium ipsius Pleberi æquè latomum conveniens largis donavit muneribus, & arcanum propositæ artis consilium ab eo revelatum lætus accepit, Plebero negotium Episcopi cum filio penitus ignorante. Episcopus itaque jam sufficienter à juvene informatus, secundum artem, quam didicerat, stabile fundamentum in aquis posuit, & desuper Ecclesiam ædificari fecit. Quamobrem Frisius nimis furore incensus contra Episcopum, à quo suo defraudatus lucro videbatur, totus in ejus necem conspirabat, & opportunitatem observans die præscriptâ domum ejus, ut nocens ingreditur iram complens, ut diximus. Cui in Pontificatu Ecclesiæ Trajectensis successit Burghardus, vir nobilis, prudens, pius, & mansuetus, qui non minus vicæ meritò, quàm sanctæ prædicationis verbo gregem commissum optime custodivit.

Conradus etiam Eichstadenſis in Bavaria eodem anno prænotato moritur, pro quo alius ejusdem nominis Pontifex ordinatur. Eodem quoque anno mortuus est Hermannus Archiepiscopus Colonienſis, cui Fridericus successit, & annis xxxii. præfuit. Vir prudentissimus, amator Dei, & Ecclesiæ strenuus advocatus, ad quem multi eruditissimi viri suas lucubrationes tanquam unicum Doctorem mercenatem inscripſas mittere conſueverunt; inter quos Rupertus Abbas Monasterij Tuitienſis prærogatâ familiaritatis obtinuit principatum, de cujus ingenio, & opulentiis locuti sumus.

Hermann.
Colonienſis
Archiepiſc.
obijt, Frideri-
cus suc-
cellit.

Iste Fridericus Reverendiſſ. Archiepiscopus Monasterium Virgini-
um Ordinis noſtri à fundamentis novum construxit in quadam Insula
Rheni, quæ Insula Rolandi nuncupatur, quinque ferme à Brunna Oppi-
do in accessu fluminis distans milliaribus, in quod multitudinem Monia-
lium posuit secundum Regulam sanctissimi P. N. Benedicti, omnipo-
tenti Deo in vera mentis, & corporis castitate famulantes, quibus & ne-
cessarios provenus, & redditus pro sustentatione ordinavit. Idem quoque
Religiosissimus Præſul Fridericus aliud noſtri Ordinis Cœnobium juxta
Rhenum construxit, in colle montis prope sylvam, quæ dicitur Rhin-
magen, in ascensu memorati fluminis non procul à prædicta Insula Ro-
landi: quod perfectum, & consummatum Abbati Monasterij S. Michaelis
in Segeberg perpetuo voluit esse subiectum. Ecclesiam consecrans in ho-
norem sancti Apollinaris Martyris, & proventibus ad usum Monasto-
riorum, & Propositi Deo famulantibus sufficienter dotavit.

Cœnobii
Monialium
Insula Ro-
landi fundat.
datur.

Oppidum etiam Andernach, quod juxta Rhenum in decursu ipsius
fluminis à confluentia tribus distat milliaribus, ampliavit, murisque ac
turribus in circuitu munivit: arcem in superiori parte construxit, & fos-
satum in gyro totius oppidi, ut hodie cernitur, fieri mandavit.

Andernach
oppidum
inflatur

Duo insuper castra in fundo Colonienſis Ecclesiæ, cui præſidebat,
nova construxit: quorum Rolandi alterum Art, vulgariter verò Rolan-
disch nuncupatur, situm in monte non procul à prædicto Cœnobio
Monialium Insulae Rolandi: alterum verò propter altitudinem montis,
in quo constructum est, Wolckenberg nominatur, parum distans à Dra-
ckenfels, seu Petra draconis, quod se videndū à remotissimis præstat locis.

Rolandisch
Wolcken-
berg.

Anno quoque prænotato Henricus Imperator Natalem Domini

ſi 2

Colonie

Colonie celebravit: in Epiphania verò Aquifgrani filium ſuum juniorẽ Heinrichum v. Regem fecit, reprobatò majore filio Conrado, quem prius coronari fecerat. Conradus autem rebellionis ſuæ cauſam, quam ſupra diximus, paucis tantum, ſibi que familiariffimis revelavit, juxta illud: turpitudinem Patris tui ne denudaveris: ſed cum alio ſui nominis Conrado forti admodum, & prudentiffimo viro ad Urbanum Papam II. proſectus eſt, & Rex Italiæ, ſicut dictum eſt ſupra, conſtitutus.

Erat enim vir per omnia Catholicus, & Apoſtolice Sedi ſubjectiſſimus, plus Religioni, quàm armis, aut faſcibus deditus: fortitudine tamen, & audaciâ fatiſ, & ſuperinſtructus: lectionibus, quàm luſibus vacare malebat, miſeris omnimodis, & præcipuè militibus inopiâ ſtriſtis compaſſione, & miſericordiæ fructu proximis fiebat. Neminem contempſit, nemini vim inſulit: nemini præjudiciũ intendit, ſed omni perſonæ, omni conditioni pius, manuens affabilis fuit, indeque non immerito, & ipſe Deo, & hominibus gratus, & amabilis exitit.

Urbanus
Papa 2. mo.
ſcribitur.

Anno etiam prænotato v. Calend. Auguſti Urbanus Papa II. vir ſanctus, & Deo dilectus, poſt multos labores, & varias perſecutiones, quas ab impijs pro juſticia ſuſtinuit, ad Dominum migravit. Romæ ſepultus eſt in Eccleſia S. Petri Principis Apoſtolorum. Iſte Beatiſſ. Papa Urbanus anno Pontificatus ſui VII. ad inſtantiam venerabilis Gebhardi Abbatis privilegium Gregorij Papæ VII. Beato Wilhelmo Abbati, & Monafterio Hirſaugienſi graciòſè indulgum cum pleniori gracia prærogativa confirmavit: deſuper novam tradens Bullam plumbo ſigillatam, cujus tenor ſequitur, & eſt talis.

Exemplar
privilegij
Urbanij.

URBANUS Episcopuſ Servuſ Servorum DEI

Dilecto filio Gebhardo Monafterij Hirſaugienſis Abbati, ejusque ſucceſſoribus regulariter ſubſtituendis in perpetuum. Cum univerſis ſanctæ Eccleſiæ filijs pro Apoſtolice Sedis auctoritate, ac benevolentia debitores exiſtamus: illis tamen locis, ac perſonis, quæ ſpecialiùs, & familiariuſ Romanæ adherent Eccleſiæ; quæque ampliori Religionis gratiâ eminent: propenſiori nos convenit charitatis ſtudio imminere. Unde nos b. m. prædeceſſor noster Gregorij formam ſequentes eadem tibi, tuiſque legitimis concedimus ſucceſſoribus, quæ ipſe prædeceſſor tuo Wilhelmo, & ejuſdem Monafterio precibus Adelberti comitis conceſſit, & confirmavit: qui æternæ retributionis amore ſuccenſus in prædio ſuo, quod dicitur Hirſaugia Monafterium à progenitoribus ſuis antiquis conſtructum, nuper amiſſa reſtituens veniſſet reparavit, & in uſus fratrum inibi Deo ſervientium pluribus poſſeſſionibus, & redditibus ampliavit. Quam ſuæ liberalitatis inſtitutionem ne ulla in poſterum perverſorum hominum audacia minuire, aut violare præſumat. Apoſtolice auctoritatis privilegio muniri, & S. R. E. tuitione roborari poſtulavit, quamobrem præſatum Monafterium ſub Apoſtolice Sedis protectione, ac tutela ſpecialiter amplectentes præſentis privilegij paginam ſtatuiſmus, ut quæ hodie idem Cœnobium juſtè poſſidet, ſive in futurum conceſſione Pontificum, liberalitate Principum, vel oblatione fidelium juſtè, & canonicè poterit adipiſci, firma tibi tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant, in quibus hæc nominatim designanda

gnanda duximus. Cellulas S. Gregorij, quæ dicitur Richenbach, & sancti Martini, quæ dicitur Vifchbachajo, & prædium quod dicitur Gilstein, quod datum est pro Cella S. Petri, constituentes ne vel tu fili charissime Gebharde, vel quilibet tuorum successorum, præfatas Cellulas destruere, vel ea, quæ illis jam concessa sunt, seu concedentur, temerè præsumatis imminuere. Præterea decernimus, ut nulli omnino hominum liceat idem Cœnobium temerè perturbare, vel ejus possessiones auferre, minuere, vel temerarijs vexationibus fatigare: sed omnia integra conserventur, eorum pro quorum sustentatione concessa sunt, usibus omnimodo profutura. constitutionis quoque immunitatis, & libertatis modos, quos præfatus comes illustri Adelbertus scripto suæ traditionis inseruit, & regio sigillo imprimi curavit, ac posteritatis cautelam, & arce-dos infestantium impetus diligenter statuimus, ut nec de promissis quilibet negligatur, ne de vetitis quilibet præsumatur. Obeunte verò te nunc ejus loci Abbate, vel tuorum quolibet successorum nullus ibi quilibet subreptionis astutiâ, vel violentiâ præponatur, nisi quem fratres comuni consensu, vel fratrum pars consilij sanioris secundum Deum, & Beati Benedicti Regulam elegerint. Consecrationes Alcarum sive Basilicarum, Ordinationes quoque Clericorum, Oleum sanctum, & cætera ad Episcopale officium pertinentia ab Episcopo Spirensi, in cujus estis Diocesi accipietis; si tamen Catholicus fuerit, & communionem Apostolicæ Sedis habuerit: & si ea gratis sine Simoniaca pravitate impendere voluerit. Aliàs verò liceat Catholicum, quem volueritis, Episcopum adire, & ab eo consecrationum Sacramenta accipere, qui Apostolicâ fultus auctoritate, quam postulat, indulgeat. Advocatum præterea, sive protectorem vobis Gotfridum præfati comitis Adelberti filium instituimus, si hujusmodi Deo præstante fuerit, ut Ecclesiæ, & servis Dei honorem debitum exhibeat, & prædicti Monasterij utilis, & studiosus defensor fuerit. Sin autem in vestra sit potestate eligere vestræ Ecclesiæ idoneum protectorem, qui sine lucri secularis exactione id divinæ servitutis obsequium strenuè ac reverenter exhibeat. Vos igitur fili in Christo charissimi oportet regularis disciplinæ institutionibus sollicitius, & devotius insudare, & quanto estis à secularibus tumultibus liberi, tanto studiosius placere Deo totius mentis, & animæ virtutibus anheletis: præcipuè studentes Romanæ Ecclesiæ decreta veneranda servare, cujus Patrocinio ab omni jugo viventium estis annuente Domino præmuniti. Ad indicium autem perceptæ hujus à Romana libertatis per annos singulos Bizantium aureum Lateranensi Palatio perfolvetis. Sanè si quis in craftinum Episcopus, & Archiepiscopus, Imperator, aut Rex, comes, aut Vicecomes, judex, aut persona quælibet magna, vel parva hujus privilegij nostri paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, & eorum, quæ concessa sunt, vel statuta, quicquid irritum fecerit: secundò, tertiove cõmonitus si non satisfactione congruâ emendaverit, æterno se innodatum anathemate, & à Corpore Christi, & Ecclesia, & auctoritate potestatis Apostolicæ segregatum cognoscat. Conservantibus autem hæc pax à Deo, & misericordia præsentibus, & futuris sæculis conserveatur Amen. Datum Placentiæ per manum Joannis S. R. E. Diaconi Cardinalis, & Idus Martij, indictione tertiâ. Anno Dom. Incarnat. MXXCV. Pontificatus autè Domini Domini Urbani Papæ II. anno VII.

Bona Monasterii cõfirmatur à Papa.

Abbat. ele. dicitur Mon. nathotum,

Exhortatio Papæ ad obsequiantiam.

Excommunicantur hujus paginæ violatores,

Hucusque Bulla Pontificis.

Sf }

Acta

Acta ſunt hæc anno Gebhardi Abbatis quarto, qui facilè quod voluit impetrare à Papa potuit, cujus ſanctitati antea & notus, & charus fuit. Nam ut ſupra diximus, cùm adhuc Prior eſſet, à Beato Wilhelmo ad illum pro ſanctorum Reliquijs miſſus, & ſingularis amicitie benevolentia donatus. Dedit autem memoratus Pontifex Urbanus, & aliud privilegium huic Monafterio, cujus tenor jam ſequitur.

Bulla Urbani Papæ alia nobis.

URBANUS Epiſcopus ſervus ſervorum DEI omnibus Teutonice regionis fidelibus. Hanc chartam, & hoc privilegium in Chriſti nomine donaturi; non eſt abs re, ſi primò innotefcimus, quæ ſit cauſa, vel quæ neceſſitas ejuſdem privilegij. Monasteria, & ſervorum Chriſti habitacula, quæ piâ voluntate, & optimo ſtudio ædificantur: ſi non minus à poſteris, quàm maioribus, & eorum fundatoribus amarentur, profeſſò eorum ſtatus non adeo eſt infirmus. Item qui appellantur Epiſcopi, ſi omnes de officio ſuo dignè curarent, & tam prodeſſe, quàm præeſſe operam darent. hoc quoque non parùm faceret ad ſtabilitatem Monasteriorum. Nunc autem quod ſæpius ſumus experti; quod majores conſtruunt, hoc ſi eorum poſteri non deſtruunt, omittunt magis pro humana verecundia, quàm pro Deo. De ipſa tamen Parentum eleemoſyna tantum ſervitij ſæcularis exigunt, ut nulla digna ſit ſollicitudo de illo ſervitio, quod Deo debetur. Hoc quoque viſum eſt non ſemel contigiffe, quòd qui Chriſti videbatur Antiſtes, per honeſtam occaſionem, quâ Abbas benedicendus erat ab eo. Congregationi fratrum Abbatis electionem ex toto præriperet, nec alium ordinaret, quàm quem ipſe præcipuè voluit, voluntate fratrum animo propoſitâ. Ordinato autè de cætero, & ipſe imperavit, quaſi tributario ſuo, & quaſi cum hoc ſolùm conſtituto, ut ſæculariter viveret. Nam & illa peſtis maligniſſima ſcilicet hæreſis ſimoniaca cum auctore ſuo diabolo ita cinxit terram, & perambulabat eam, ut nulla ſit Eccleſia, quæ ſecura eſſe queat de ejus violentia. & invaſione, propter quæ ſingula cùm Dominica diſpenſatio de mediocritate noſtra ita ordinaverit, ut ſervi ſervorum eſſe debeamus, non eſt dignum nos omittere, vel ſiquid ſolacij aut ſuffragij contra tot hoſtiles incurſus miſericordia Chriſti dederit, ut eiſdem Dominis noſtris conferre valeamus. Eſt quoddam Monasterium in pago Spirenſi, & in ſylva, quæ vocatur nigra, ipſiusque Monasterij vocabulũ eſt in lingua Teutonica Hirfauvve: quod cum deveniſſet jure hæreditario in poteſtatem, & poſſeſſionem nobiliſſimi comitis Adelberti, & conjugis ejuſdem Wiltrudis; non eis videbatur conſtare ſatis ad ſalutem animarum eorum, ſi ita in ipſorum manu retinerent, ut eis reliquũ erat à parentibus ſuis. Fuit ergo primitivus bonæ voluntatis eorum labor, & fructus, quod pro canonicis prius ibi degentibus introducta eſt, & ordinata vita Monachorum. Quo præmiſſo, noluerunt quoque ut de reliquo alius eſſet hæres ejuſdem Monasterij, quàm Beatus Petrus, & Eccleſia Romana, quod etiam B. Petro oblatum eſt, & delegatum, & in proprium confirmatum eorum devocione, & oblatione, filijs quoque ſuis annuentibus, & laudantibus, & ita ut annuatim unum aureum ad Sedem Apoſtolicam tribuat pro cenſu: nullique alij mortalium cujuſcunque rei terrenæ ſit obnoxium. Et nunc quoque ſupereſt, ut à nobis addatur, & finiatur, maxime de

notatur culpa maiorum Epiſcoporum.

Hirfaug. H. l. innotatio.

ximè de constituendo Abbate, & de Advocato, vel defensore loci. Quotiescunque igitur contigerit, ut Abbas sit ordinandus, ad ejusdem electionem nolumus, & omnino interdiciamus ullam personam interesse, præter Monachos, & eos solos, qui ad titulum Monasterij obedientiam sunt professi. Quem ipsi elegerint, accipiat virgam pastorem ab aliquo de Prioribus fratrum: nec ulla potestas ad hoc Ecclesiastica, vel secularis expectatur. Postquam habuerit investituram officij, mittatur ex parte congregationis ad quemcumque potissimum videatur Episcopum, ut pro charitate veniat, & ut moris est, Abbatem benedicat. De cæteris fratribus ordinandis ad quemlibet ordinem hujus generis, ut est Presbyterium, vel Diaconatus, fiat, quod magis fuerit opportunum, ut vel in ipso Monasterio ordinentur, vel ad Episcopum abentem, vel ordines alibi facientem dirigantur. Propter quod confratres nostros, & Coepiscopos, maximè quorquor sunt in Germania, omnes pariter appellamus, & enixius omnes obsecramus, ut huic nostro decreto favere, & annuere non dedignentur. Et sicut eis non erat indignum in ipso textu ordinationis sue Apostolicæ Sedi, & Ecclesiæ Romanæ obedientiam profiteri, ita moneamus, rogamus, aut si hoc magis volent, ex auctoritate Sedis Apostolicæ præcipimus: ut quidquid statimus, ad hoc quantum in ipsis est, aliquo modo inobedientes esse non præsumant. Si quis eorum rogatus fuerit, ut ad benedictionem Abbatis veniat, venire non omittat, si præ valetudine possit, vel aliâ quâlibet hujusmodi necessitate non impediatur. Item si quis rogatus fuerit pro alijs Ecclesiasticis ordinibus faciendis, in hoc quoque pro voto fratrum morem gerere non omittat. Non curet, si quis ausus fuerit præceptum nostrum calumniari, & contradicere, quasi novum sit, & illicitum, quenquam locorum ita esse absolutum ab Episcopali subjectione. Nam id ipsum de quantis locis factum est ab antecessoribus nostris, & in promptu est, si expediret, & non longum esset plerique hujusmodi nominare. Recolat, quid responderit ille Pater inclitus sanctus Epiphanius Cyprorum Episcopus Constantinopolitano Episcopo Joanni, qui cum eum calumniatus esset, quòd in Parochia sua absque sua licentia Ordines fecisset; futebatur, se non in Parochia, sed in Monasterio fecisse. Quo verbo innuerat, aliud jus esse Parochiarum, & aliud Monasteriorum, aliudque jus eorum, qui nubent, & nubentur, & aliud eorum, qui seipsos propter Regnum Cælorum castraverunt. De quibus adhuc manifestius testatur Apostolus, nequaquã esse sub lege eos, qui spiritu ducuntur. Quæ sententia, si de omnibus est universalis, quantò magis illis, quibus speciali quâdam devotionis prærogativâ Deo servire convenit? (Nam quos in præfato loco specialis gratia contraxit, ut mereantur veri filij esse promissionis, & ad promissionis terram verè peringere, liberos esse edocet.) Decreverant etiam in eodem loco fratres tali modo pro antiqua Patrum disciplina Christo militare, ita ut nullum patiantur habere commilitonem ætatis inferioris, quàm ut olim, & ipse quidem, qui est verbum Dei, cum Patribus loquebatur, vicesimo anno, & supra. Si qui sunt juniores, hi nimirum, ut in collegio suo videbantur admixti, pro nulla personarum acceptione, pro nulla æris æstimatione acquiescunt. Et hoc quantum faciat, quantumque valeat ad integritatem, & stabilitatem Religionis, animadvertere possumus, & ex contrario maximè colligere,

De ordina-
tione Abb-
Hilawa.

Vocatus E-
piscopus ic-
neat yano
16.

Monachos
deest esse
liberos.

*Commenda-
tur inſtitu-
tio doctri-
nae in Hirſa-
ug.*

*Ne quis an-
te alios so-
ſcipiat in Hirſa-
ug.*

*Archiepiſc.
Moguntin.
Comſſarius
Hirſaugiſſi.*

*Abbas pro
pallio Ar-
chiepiſcopi
Romae ire
ſuadetur.*

ligere, cum manifesta ſit huiusmodi habitudo illorum Monasteriorum, in quibus non alij Deo ſerviunt, quam ſoli à pueris Deo nutriti. Eſt adhuc & alia gratia, quæ locum jam ſæpè dictum commendat, quòd illuc nonnulli pro amore Chriſti convenerunt huius fervoris, huiusque humilitatis, ut eis non tam libeat haberi pro Monachis, quam pro ſervis Monachorum. & ultra ſe obtulerunt ad miniſterium coquinæ, piſtrini. & aliarum humanarum neceſſitatum. Quod planè tantò maioris eſt meriti, quanto expreſſius illum imitantur, qui cum ſit cœleſtium virtutum Imperator, tamen homo eſt factus, in hunc mundum venit, non tam miniſtrari quam miniſtrare. Hæc ſingula conſiderantes non indignum duximus, ut qui quandam vitæ novitatem pro Chriſti dilectione ſunt adorſi, eis etiam pro ipſius honore plus aliquantulum, quam alijs Eccleſijs deferatur. Ergo primùm conſtituimus, ut per omnia tempora ſuccedentia nullus ſit mortalium, qui mutare audeat illud bonum ſtudium, & exemplum bonum militaris diſciplinæ, ut ſicut in præſentiarum. de cætero quoque virorum Chriſti cunctis tam ætate infirmiore, quam infirmiore ſexu nunquam interrumpatur, nec in militiam ſpiritualem ante præſcriptum terminum, id eſt ante viginti annos quiſquam receſſeat. Eoque modo æterno Regi militantes, ut nullus Episcoporum ullà huius generis quæſtione aliquo modo inquietet, ex parte Dei omnipotentis, & ex parte Dei Genitricis, & intemeratæ Virginis Mariæ, & parte Apoſtolorum Principis S. Petri. & ex noſtra interdiciamus, contradiciamus, & anathematizamus. Quibus etiam, ſi tale quid contigerit, quia pro tanta viarum intercaſedine non eſt facile, ut ad præſentiam noſtram, & audientiam recurrant. Moguntinæ Archiepiſcopo Eccleſiæ, cui deceſſores noſtri vicem ſuam in partibus Germaniæ commendaverunt, nos etiam noſtram ſuper locum iſtum, & habitatores ejus comendamus, ut de omni querela, quæ eis acciderit, ad eum ſe reclamare poſſint. Ex quia ut Apoſtolus ait plures ſunt Sacerdotes, eò quòd morte prohibentur permanere; quoties Archiepiſcopus poſt deceſſum Prioris eſt ordinandus, ad ordinationem ſuademus Patri Monasterij, ut non ſuperſedeat intereſſe, oſtendat ei exemplar Decreti noſtri, ut probeat, qualem fiduciam de ejus ſuffragio in poſterum poſſit habere. Et quia Archiepiſcopus ad Sedem Apoſtolicam maximè pro pallio eſt miſſurus, ſi rogaverit Abbatem. ut ſit pro huiusmodi Legatarius ejus, & dederit omnia quæ ad viam ſunt neceſſaria, rogamus, ut ire non recuſet. Ad rem namque facit, ſi hoc officio in ejus amicitiam familiarius foederatur: cum & à nobis, non injuria, magis obſtineat filius, & domeſticus, quam alius, qui non fuerit ita privilegiatus. Item quotiens ordinandus eſt Spirenſis Episcopopus, expedit, ſi & ibi non neglexerit ad eſſe; & priuſquam ordinetur comoneat Archiepiſcopum, ut ejus quoque huic decreto noſtro quærat aſſenſum. Aut ſi aliud quid voluerit, videat Archiepiſcopus, quid faciat. pro comendatis ſuis; & ſi opus fuerit, ad noſciam noſtram, vel Succelloris noſtri res uſque perveniat. Aut ſi Deus eidem Episcopopo hunc ſpiritum donaverit, ut non invitatus faveat humilibus Chriſti, tunc & illum, ne hic diſſimulâſſe ſine honore videamur, præcipimus, ut in Conventu fratrum quolibet die privato dicatur pro eo Pfalmus decimus nonus in omni vita ſua. Poſt vitam verò, & pro ipſo, & pro ſuis ab hac die, & deinceps, antecelloribus, quotquot præſenti præcepto

cepto non sunt aduersari, agatur in omni secunda feria privata Missa Defunctorum, quod scire potest, ad compendium animæ suæ magis expedire, quàm si posset in Monasterio per omnia pro voto suo dominari.

Advocatum autem Imperatorem Romanorum, qui etiam noster Advocatus est, præficimus. Propter multiplices tamen ejus curas, & dispositiones Regni, liceat Abbati, & fratribus de familia Comicum de Caluua eligere, si idoneus inuenus fuerit, qui non lucri causâ, vel pro necessitate sua, sed pro remedio animæ suæ, & parentum suorum locum sæpè dictum velit defendere. Sin autem, aliâs undecunque libeat, liceat eis alium eligere, qui etiam vocatus in præsentiam Abbatis, & fratrum juret in Sacramento cum familiaribus suis, quod contra privilegia Ecclesiæ non veniat. Sicque adductus in præsentiam Domini Imperatoris simili modo confirmet. Non solum autem super Cellam majorem licet Abbati Subadvocatum constituere, sed per singula prædia, & cellulas suas, ubi etiam nihil sibi juris à prioribus illic constituti in beneficijs providendis, vel etiam in Ecclesijs vestiendis subtrahatur.

Imperator
est advoca-
tus Mona-
sterij hujus

Advocato autem sic constituto non liceat contra voluntatem Abbatis Subadvocatum, vel Causidicum per prædia Monasterij disponere, sed omnia illibata secundum privilegia custodire. Si autem non ut defensor, sed potius ut calumniator, & peruersor rerum sibi commissarum extiterit, nostro banno excommunicatum omnino habeat Abbas potestatem hunc reprobandi, & alium sibi utiliore, undecunque placuerit, auxilio etiam Imperatoris, si necesse fuerit, eidem Monasterio providere. Datum per manus Joan. Diac.

Subadvoca-
tus non
potest ali-
um constitui-
tuer.

Præscriptum privilegium Gebhardus Abbas hujus Monasterij Hirsaugienstertius decimus ab Urbano Papa II. impetravit, quod & Ruchardus Moguntinus Archiepiscopus cum legisset, libenter accepit, & in his quæ suam personam, & Successores concernunt, libenter consensit, multoque tempore sic extitit practicum. Quod verò in principio hujus re-scripti continetur pro Canonicis prius apud S. Aurelium Hirsaugiæ degentibus vitam introductam esse Monachorum, nonnulli malè intelligentes, historięque veritatis ignari putant Monachos ante instaurationem comitis Adelberti apud S. Aurelium non fuisse; sed à prima fundatione sub comite Erlafrido Canonicos institutos, & permansisse usque ad Monachos, quos Adelbertus introduxit. Nam quod Monachi à prima fundatione comitis Erlafridi, ut in præcedentibus sufficienter ostendimus, apud S. Aurelium fuerint instituti, multisque annis ibidem permanserint; sicut Meinfrido Monacho Fuldensi historiographo fidem dedimus; ita contradicentibus, ut ignaris rerum, necessariò denegam'. Heinricus etiam Rex IV. in confirmatione fundationis secundæ sub Adelberto comite, sicut dictum est supra, ita loquitur manifestè. Nunc autem idem comes Adelbertus instinctu Dei tactus nec non conjugis suæ Wiltrudis crebris precibus adhortatus Monasterium ipsum jam restauravit, & quæ aliquamdiu inibi defecit, vitam monasticā reparavit. Concedimus Monachis post obitū x. Abbatis Conradi de Coenobio S. Aurelij vel expulsi, vel mortui, introductos sive Canonicos, sive Presbyteros, qui sub nulla professi Regula more, ac consuetudine sibi similiū conversabantur. Monachos autem de Gundelfingen translatos in Hirsaugiam tempore S. Wil-

Ruchardus
Archiepif.
consensit.

Monachi
ante Ca-
nonicos in
Hirsaugia.

T t helmi

Monachi
transiit de
Gundelſin-
gen.

Nobiliſſi &
ignobiliſſi
una inſti-
tutio fuit.

Hirſaugia-
na obſer-
vantia pœ-
cellit aliis
omnibus.

helmi Abbatis. cum eſſent numero pauciſſimi. non abnuimus. Sed utrum Clerici apud S. Aurelium tempore Adelberti comitis inventi poſtea in Gundelſingen fuerint pro Monachis repoſiti. cum multis ignoramus. Illud quodque decretum cujus Papa meminit. quod videlicet nullus ante viceſimum ætatis annum ad Monachatum ſuſcipiatur. Sanctiſſi Abbas Wilhelmus inſtituit cum ſuorum conſilio fratrum. ſciens profeſſo regularis diſciplinæ obſervantiam non pueris. ſed fortibus viris eſſe portabilem. Nam ſicut videmus ad oculum. ubicunque ad Religionem infantes ſuſcipiuntur. & pueri. rara eſt integritas obſervantiæ regularis in omnibus perfeſta. Metuentes ergo prudentiſſimi viri hujus Cœnobij fratres. & Monachi. ne hoc ſtatutum à S. Wilhelmo introductum quolibet occasione temporis periret. Apoſtolicam confirmationem judicaverunt utile requirendam. unde & uſque in præſentem diem hæc laudabilis conſuetudo non ſolum in hoc Monaſterio Hirſaugiendi ubi primitus fuit inſtituta. ſed per omnia Ordinis noſtri Cœnobia in quibus viget regularis diſciplinæ obſervantia. diligentiffimè cuſtoditur. ne videlicet pueri ad Ordinem ſuſcipiantur. Maturo enim conſilio Hirſaugiensium Monachorum illo in tempore ſtatutum apud omnes bonos viros habebatur. ſicut divinum Oraculum. Erant ſiquidem in hoc ipſo Monaſterio temporibus Gebhardi Abbatis & numero. & merito viri præſtantes. & magni. qui Ordinem Monaſticum ſicut coelum aſtra decorantia illuſtrabant. Ex his nonnulli ante introitum Religionis magni & nominis. & amplæ dignitatis in ſeculo exiſterunt. Erant hic Monachi alto de ſanguine nati: erant & humili propagine ruſticorum. ac pauperum ſati. Summa tamen inter eos fraternæ charitatis dilectio ſemper exiſtit. unus vivendi modus omnibus fuit. non præponchatur ingenu^s ex ſervicio converſo; nec ſanguis poterat ſibi locum uſurpare honoris in medio Monachorū. ſed virtus. Nam ſicut Regula nos docet Monachorum; ſive ſervus. ſive liber. omnes in Chriſto unum ſumus. & ſub uno Domino æqualem ſervitutis militiam bajulamus; quia non eſt apud Deum perſonarum acceptio: ſolummodo in hac parte apud ipſum diſcernimur. ſi meliores ab alijs in operibus bonis. & ſanctis virtutibus. humiliffique inveniamur. Ad hujus integritatem Regula: Monachi Hirſaugiens ſes vixerunt omnes. tantæque in hoc loco regularis diſciplinæ obſervantia coram Deo. & hominibus florebat. ut omniū ſententia bonorum hominum confirmaret. majorem inſtitutionis monaſticæ puritatem in tota Germania prius nec viſam uſpiam fuiſſe. nec auditam. Unde non immerito nomen Hirſaugiensium Monachorum in omni Europa celebre fuit. & in ore omnium eorum fama laudabatur. Inter quos multi fuerunt in omni genere ſcientiarum doctiſſimi. & non minus vice merito. quàm eruditione ſcripturarum venerandi; & multi quidem in ſeculo magni. & glorioſi Ducum. Comitum. Nobiliūque filij ſeu cathedralium. aliarumque Canonici. vel Prælati Eccleſiarum. ac viri docti. ſive Magnifici. odore ſanctitatis Monachorum Hirſaugiensium excitati omnia contemnentes. quæ poſſederant. ad conſortium pauperum Chriſti venerunt. & pro Dei omnipotentis amore monaſticæ converſationis habitum ſuſcipientes tantâ ſe in pauperum Chriſti humilitate deſecerunt. ac ſi cunctis vitæ diebus idiotæ indoctiſſimi. aut mendicorum filij exiſſent.

Ex qui-

Ex quibus nonnulli, posteaquàm & multo tempore, & continuo labore regularis disciplinæ instituta servare ad unguem didicerunt, & in agone spiritali bene instructi fraterna ex acie ad singularem pugnam eremi procedentes, anachoretarum vivendi modum subierunt, æque de Abbatis indultu ad vicini nemoris solitudinem secedentes, veterumque sanctorum Patrum innovantes propositum, omnia istius mundi solatia pro Dei honore regni coelestis intuitu contempserunt. Hoc tamen arduum in solitudine vivendi propositum non passim quibuscumque subire licebat, sed illis duntaxat, quos conversationis transactæ per multos annos in medio fratrum consummata perfectio jam fecit securos solâ manu, vel brachio sine consolatione alterius contra omnia vitia mentis, & corporis Deo auxiliante hostem posse triumphare malignum. Denique plures inter Monachos Hirsaugienses tantæ sanctitatis fuisse legimus, quod multistima in vita, quàm post mortem miraculis claruerunt. Multi etiam visione Angelicâ digni futuræ felicitatis dulcedinem etiam in hac mortalitate prægustare meruerunt. Nullus eo tempore inter Monachos Hirsaugianos subsistere potuit, nisi quem fervor divini amoris illustrans ab omni carnis spurcia penitus segregavit. Qui corrigerent vitia, plures aderant, & ob id paucissimi necessariò delinquentes in tanta multitudine Monachorum occurrebant. Omnibus enim desiderium hoc fuit, & sumum, & maximum Deum in veritate querere; & illum cunctis transitorijs consolationibus, & rebus contemptis super omnia amare.

Monachi
Hirsaugia-
ni claruere
miraculis.

Anno Gebhardi Abbatis supra scripto, sicut diximus, Urbano Papa II. qui hoc privilegiavit Cœnobium, mortuo; Reinherus nostri Ordinis Monachus natione Italus ex Flaminia Provincia oriundus Patre Crescentio natus in Summum Pontificem electus nolens, & invitus confensit. Ordinatus autem Paschalis secundus vocatus est, & præfuit annis viii. mensibus quinque, diebus septem.

Eodem anno Jerusalem à Christianis capta est. Godefridus comes de Bullion qui alio nomine dignitatis Lotharingæ Dux fuerat appellatus, uno omnium Christianorum Principum consensu, etiam à militibus omnibus humeris præ gaudio in Regiam delatus, ipsius urbis Jerusalem Rex declaratus regnavit anno uno. Qui nomen regium rogatus humiliter suscepit; coronam tamen auream rejecit dicens: indignum esse hominem Christianum in ea civitate coronam gestare auream, in qua Rex regum, & Dominus dominantium pro salute humani generis coronam de spinis asperimam portavit.

Jerusalem
à Christianis
capitur

Godefridus
Rex in
Jerusalem.

MC.

Anno Gebhardi Abbatis ix. Wigbertus Ravennensis Archiepiscopus, quem Henricus Rex quartus contra Gregorium vii. ut suo loco diximus, in Antipapam, & idolum sub nomine Clementis erexerat, moritur, vir utique ingenio, facundiâ, nobilitate, personæque reverentiâ, fatis clarus, nec Româ tunc, nec Ravennâ bene usus; qui sætur in extremis potuisse, quod fecit, & fecisse, quod potuit poenitendo. Ad cujus sepulchrum fautores suæ partis divina micuisse luminaria in populo prædicabant, qua propter Paschalis Papa Dei zelo tactus corpus illius exhumatum in Tyberim jactare mandavit, exemplum fidelibus constituens, ne schismaticos in numerum sanctorum exultantem conferendos, aut illos credant

T 1 2

credant

credant poſſe miracula facere per juſtitiam publicam, qui non cuſtodiunt, ſed confundunt Eccleſiæ unitatem.

Godefridus
Rex Jeru-
ſalem mo-
ratur.

Anno prænotato die menſis Julij 18. Godefridus ex comite de Bul-
lion Rex in Jeruſalem obiit, & ante montem Calvarie in veſtibus Gol-
gothanæ Eccleſiæ ſepultus fuit, vir perpetuâ memoriâ dignus, Chriſtiani-
tatis Religionis cultor, & deſenſor præcipuus, & cunctis virtutibus plenus
qui tantâ ſe manuſuetudine conjunxerat tam cum indigenis, quàm pere-
grinis, ut vix adverteretur, an à Francis plus plangeretur jam mortuus
quàm Syris, Græcis, omnibûſque Chriſtianis. Poſt cujus obitum Balde-
uinus frater ejus vir ſtrenuus, fortis, & in Chriſtiana militia conſantiſſi-
mus electione omnium, & conſenſu tam militum, quàm principum in
Regem Jeruſalem ſublimatus eſt, & annis 18. regnavit in quibus Ægyptios
ter prælio ſuperans, Calypſam eorum Regem tandem interemit. Electus
autem non multo poſt inclinans caput ſuum ſupra Dominici ſepulchri
tombam ipſius ſervituti deinceps perpetuò ſe ſubjugavit. Poſt hæc, quò
major Paganis timor Chriſtianorum incuteretur, anno ſequenti die Pen-
tecotes per Hademarum Bodienſem Episcopum, Sedi que Apoſtolice
ſanctiſſiſ. ſapientiſſimûq; Legatum acceptâ regali benedictione coronatur.

Baldewinus
ſui Rex in
Jeruſalem.

Anno etiam prænotato civitates Inſulæ Siciliæ plures horribili ter-
ramotu concuſſæ, aliæ in parte, aliæ in toto penitus corruerunt, major
Eccleſia Syracuſana ſimili terramotu concuſſa cecidit, & multitudinem
hominum, quæ ad orationem conveniant, oppreſſit.

Claruit hiſ temporibus Guntherus Monachus noſtri Ordinis Cœ-
nobij S. Amandi Elvonenſis, quod à civitate Fornacenſi quatuor ferme
diſtat milliariis, vir in divinis ſcripturis longâ exercitatione peritus, &
ſecularis Philoſophiæ non ignarus, qui ſcripſit eleganti carmine vitam,
& paſſionem S. Cypriani Martyris, alia quòque multa compilâſſe dicitur,
quæ in noſtræ ſeſſionis non venerunt. Theodoricus etiam
Abbas Monaſterij S. Trudonis in Dioceſi Leodiienſi Ord. S. P. Benedicti,
vir in omni varietate ſcripturarum doctiſſimus hæc tempora ſcribendo,
& religioſiſſimè converſando non mediocriter illustravit. Qui cùm non
minus in carmine, quàm in oratione ſoluta longo ſcribendi uſu haberetur
exercitatus, metro non ineleganti multa conſcripſit: è quibus pauca,
quæ ſubjecimus, ad noſtræ ſeſſionis pervenerunt. Vitam S. Tru-
donis lib. 1. Vitam quòque S. Bavonis lib. 1. Vitam S. Remoldi librum ſi-
militer unum. Sermones inſuper non paucos ad Monachos, & varias
epiſtolas ad diverſos elucubrav.

Theodoricus
Abbas Tru-
donis.

MCI.

Anno Gebhardi Abbaris x. Conradus Rex filius Heinrici Regis iv.
nono, poſtquam à Parris diſceſſit palatio, anno, immaturo occaſu plenus
fide, atque operibus bonis in conſeſſione Dñi noſtri Jeſu Chriſti à regno
mortalium ad conſortium tranſijt Angelorum. Fuerunt, qui dicerent,
illum interijſſe veneno inſidiatorum. Sepultus eſt cum honore, & reve-
rentia tanto Principi convenientibus in Florentia, ubi & obiit, in cujus
exequijs miracula oſtenſa narrantur.

Concilium
Florentie
celebratum.

Eodem Anno Paſchalis Papa ſecundus concilium Episcoporum
completum in civitate Florentia celebravit, cujus urbis Episcopus ſpiri-
tu vanitatis, ſeſſelationis incitatus publicè prædicare ſolebat, verum Anti-
chriſtum

Christum jam tunc in mundo fuisse natum, & brevi manifestè regnaturum. Cujus vanitas cum S. Patrichi Papæ innotuisset, vocatum ad se corripuit, asserens in Episcopo talem levitatem esse valde reprehensibilem, ut verbis Christi neglectis officium sibi defumat garrulorum. Dixit enim ad Discipulos Dñs, non est vestrū nōsse tempora, & momenta, quæ Pater reposuit in sua potestate. Quod ergo latere voluit sanctissimos Apostolos suos Christus, quis revelabit miseris, & immundis peccatoribus intendere animum, ut se Prophetam exhibeat de occultis, & incertis rebus more vetularū. Non est hominis mortalis consilium Dei penetrare posse, quod ipse voluit esse occultum: stulti sunt, & fatui omnes quicūq; tempus Antichristi determinare præsumunt, & semper in sua fatuitate mendaces apparuerunt. Quemadmodum & nostris temporibus cuidam Theodorico Monacho Carthusiensi apud Ruremundā in Gertia contigit, qui circa Dominicæ Nativitatis annum mcccc.xxx. vaticinare incipiens, usque ad carcerem vanitates suas defendens, plura in brevi futura prædixit quorum tempus transijt, sed nil vaticiniorum apparuit: constantissimè ne dicam pertinacissimè assererat Antichristum ultimum anno mundi manifestò venturum, & cum potentia regnaturum in universo mundo. In tantam denique prolapsus est temeritatem, ut adjiceret, quoniam si præscripto non comparuerit anno, nunquam in æternum esse venturum. Anilia sunt ista, & quæ nec virum deceant gravem, nec verum nominis Christiani Professore.

Vanitas Episcopi Patrichi de Antichristo.

Anno Gebhardi Abbatis prænotato audientes in Europa fideles Regnum Jerosolimitanum à Christianis de manibus Saracenorum esse recuperatum, multi Spiritu divino compuncti, ex Teutonibus, Longobardis, Aquitanis, & alijs nationibus cruce signati ad terram S. in auxilium Christianorum pro Dei honore profecti sunt. Erat autem exercitus eorum non minus quinquaginta millium pugnatorum, inter quos fuerunt plures viri nobiles, & potentes, qui patriam, amicos, & omnia pro Christo, & ejus sancta militia contempserunt. Aderant cum his Archiepiscopi plures, Abbates multi, simul & Monachi, quorum mens omnium una, hostes fidei conterere, & gloriam Crucifixi Jesu Christi ubiq; terrarum pro viribus dilatare. Cūq; pervenissent in terram desiderabilem, quam Creator univerforum corporali præsentia sanctificavit: gesserunt bella Domini, & sanguine fuso pro fide Christiana Martyrio coronati transferunt ad cælum. Erat in eodem exercitu peregrinorum Christi S. Diemo Archiepiscopus Salisburgensis in Bavaria, de quo diximus anno Divi Abbatis Wilhelmi xv. ex Monacho hujus Cœnobij Hirsaugiensis Archiepiscopus factus, vitæ merito cū esset sanctissimus, pro Christi amore ad ejus se militiam præcinxit. Bellum igitur Christianis adversum Saracenos continuè gerentibus, sæpèque vincentibus, tandem cū venisset hora remunerandi laboris, ab infidelibus victi sunt, & plura quàm 40000. hominum de præscripto Christianorum exercitu ceciderunt. Sanctus autem Diemo prædictus Archiepiscopus quantà potuit alacritate nostros verbis, & nutibus confortare non destitit; donec ab infidelibus tandem captus fuit. Qui ductus ad principem urbis Ægyptiorum quæ Memphis olim dicta est, multis, & exquisitis tormentis diutius afflictus mortem demum turpillimam propter fidem, & confessionem Domini Jesu Christi sustinuit.

Peregrinatio multorum ad Jerusalem.

S. Diemo ab infidelibus occiditur.

T 3

Anno

MCII.

Anno Gebhardi Abbatis XI. Rex Henricus, habito cum Principibus colloquio, Romam se profecturum, ac generale Concilium ad principium mensis Februarii convocaturum promisit, quatenus tam suam quam Romani Pontificis causam canonicè ventilatam, Catholica inter Sacerdotium, & regnum confirmaretur unitas, quæ tot annis scissa permanisset. Constat tamen nec ipsum juxta propositum personaliter ivisse Romam, nec alium quemquam misisse, qui obedientiam ejus nomine, Summo Pontifici juxta conclusa præstisset, imò si potuisset, libenter Antipapam Paschali Summo Pontifici subordinasset, quamvis conatus suos, Deo prohibente, non potuit perficere.

Concil. Epi-
scoporum
Romæ ce-
lebratur.

Hæresis
Henrici-
na damna-
tur.

Transacta post hæc mediâ quadragesimâ, convenientibus universis Apuliæ, Campaniæ, Siciliæ, Thulciæ, totiusque simul Italiæ præfatis, Citramontanorum autem complurium Legatis Synodus magna Romæ est habita, ubi præantiqua Patrum instituta more solito reverenter confirmata, & jam sæpe dictum illius temporis schisma inter præcipuas hæreses computatur, ac perpetuò cum suis auctoribus, atque sequacibus anathemate, hujusmodi subscriptâ professione damnatur. *Anathematizo omnem hæresim, & præcipuè eam, qua statum præsentis Ecclesiæ perturbat, quæ docet, & adstruit anathema contemnendum, & Ecclesiæ legamenta spernenda esse. Promitto autem Apostolica Sedis obedientiam Pontifici Domino Paschali, ejusque successoribus sub testimonio Christi, & Ecclesiæ, affirmans, quæ affirmat, & damnans, quæ damnat sancta ac universali Ecclesiæ Sanctorum.* In eadem quoque Synodo Paschalis Papa judicio, & consensu omnium Episcoporum sententiam excommunicationis in Henricum Regem quartum promulgavit dicens: *Quia tunicam Christi scindere, id est, Ecclesiam rapinis, & intendis devastare, luxurys, perjury, atque homicidijs commaculare Henricus, quem sui Regem appellant, non cessavit, primò à Beata memoria Gregorio Papa, deinde à sanctissimo viro Urbano Prædecessore meo propter suam inobedientiam excommunicatus est, atque damnatus: nos quoque, in proxima Synodo nostra, judicio totius Ecclesiæ perpetuo cum anathemate tradidimus, idque omnibus notum esse volumus, & maxime ultramontanis, quatenus ab ipsius se contineant iniquitate.* Hæc Papa dixit in Cæna Domini publicè in Consistorio, Consilio præscripto jam soluto.

S. Otto fit
Episcopus
Bamberg.

Anno prænotato moritur Hartvvinus Ecclesiæ Magdenburgensis in Saxonia Primas, & Archiepiscopus, vir per multa laudabilis, maxime tamen popularis, & utilitibus Ecclesiæ, cui præfuit, multum insudans, qui se mediatorem inter Sacerdotium, & regnum sapius posuit, & pro communi pace, & concordia, quamvis sine effectu laboravit.

Eodem quoque anno Rupertus Episcopus Bambergensis mortuus est, cui S. Otto Cancellarius Henrici Regis quarti successit, & præfuit annis ferme octo & triginta, in quibus multa bona fecit ad honorem omnipotentis Dei, & multorum hominum salutem: nam Pomeranos gentem Saxonibus confinem ad Aquilonem juxta mare germanicum positam, eatenus idolorum cultui deditam suâ prædicatione salutare Christi convertit ad fidem. Unde usque in præsentem diem Apostolus Pomeranorum dicitur, & ab incolis terræ illius singularis devotionis memoriâ veneratur.

Anno

Anno etiam prænotato mortuus est Egilbertus Trevirorum nonus & septuagesimus Archiepiscopus. Ecclesiæ suæ Reparator magnificus, in pauperes pius, & misericors, qui gregem sibi commissum verbo, & exemplo erudiens ad observantiam mandatorum Dei, non sine opinione sanctitatis ex hac vita migravit ad Dominum. Erat siquidem doctus in lege Domini, & tam in divinis scripturis, quàm in secularibus literis haud mediocriter eruditus, & ob id non solum procuravit temporalia ut Principes, sed multo magis ut Episcopus spiritualia, celebrando sacrificium Dominici Corporis, ordinando, ministrando, consecrando, & prædicando Verbum Dei populo sibi commissio diligentissimè sollicitudinè impendit, quod hodie paucos admodum facere conspiciamus. Post hunc Bruno filius Arnoldi, & Adelhaidis comitum Franciæ orientalis in Archiepiscopatu Trevirorū successit, vir magnificus, & non minus vitæ merito, quàm generis nobilitate illustris, qui Monasterijs, & Ecclesijs vel reparandis, vel de novo construendis continuum impendit studium, & corda multorum in viam salutis eternæ direxit. Hujus frater erat Pops comes in Francia orientali, quo consentiente, & adjuvante postea construxit Ord. nostri Monasterium in comitatu de Bretheim, in pago qui dicitur Kreihgam Spirensis Diocesis nomine Odenheim, de quo anno Wolmari Abb. secundo latius dicemus. Bruno autem præfatus Archiepiscopus Trevirorum in Ordine octogesimus idibus Januarij apud Moguntiam ordinatus est. Circa hæc tempora Gebhardus Abbas cœpit paulatim in his, quæ respiciunt salutem animarum aliquantulum remissius agere, etiam præcipue negligendo pauperes plus æquo temporalibus inhiare. Fuit autem per sanctum Wilhelmum communi fratrum consilio statutum, ut aliqui ex fratribus laicis, quos Donatos sive Oblatos appellant, in domo pauperum sub habitu seculari ipsis pauperibus deservirent, victum suum non de annona pauperibus assignata, sed de communi fratrum cellerario, vestesque vestiario recipientes. Hoc statutum Gebhardus Abbas immutavit, jubens ut ministri, & servitores pauperum memorati vitæ suæ necessaria non aliunde, quàm de pauperum elemosyna reciperent, rei volens in hoc parcere fratribus. Hæc parcitate, & occasione pauperum stipendio imminuto, contigit res dolenda, ut peregrinis, & pauperibus consueta subtraheretur misericordia in tantum, ut per gelidas noctes hyemis exclusi hospitio pauperes Christi præ fame, & frigore miserabili clamore ante Monasterij valvas perstreperent, dormientesque in Cœnobio fratres sæpius inquietarent. Super his, & alijs nonnullis monasticæ integritati omnino contrarijs Abbas multis vicibus à senioribus cum reverentia, ut decebat, admonitus, cum nihil emendaret, fratres animo dejecti vindictam omnipotentis Dei meruebant. Erat in congregatione Monachus quidam senior nomine Bertholdus vir sanctiss. conversationis, qui dicebat se nocte quadam Dominicæ Ascensionis per visum gloriæ interessè Sanctorum, ubi inter cæteros Beatum conspexit Wilhelmum Abbatem niveo candore splendens, mediūque inter duos Pontifices rutilo decore stantem coruscantes, quorum alter fuit sanctus Udalricus quondam Episcopus Augustensis, alter verò Beatus Conradus Episcopus Constantiensis. Divus autem Wilhelmus ad Monachum ista videntem conversus dixit: *Ex parte summa Majestati Dei omnipotentis mando tibi frater* *ut di-*

Bruno fuit
Archiepiscopus
Trevir. 80.

Gebhardus
Abbas dene-
gigentia
notatus.

Pauperibus
subtraxit
annonam

Admonitio
S. Wilhelmi
ad
Abbatem per
visionem.

ut dicat Abbati, Priori, ceterisque confratribus suis, quatenus secundum quod à nobis acceperunt, egenis, & hospitibus cum omni charitatis affectu serviant, annonamque à nobis pauperibus constitutam ad integrum restituant, & vitam, morisque suos iuxta Regulam corrigant, & emendent, & ante omnia odium iram, indignationem, rancorem, & detractionem, quibus Deum assidue offendunt, cum omni malitia quantocius abiciant, fraternam inter se charitatem sollicitè custodientes, nisi fecerint, sciant pro certo, divinam se ultionem in brevi gravissimè experituros. Ex his dictis relicto Monacho, cum quo loqui videbatur, sanctissimus Pater Wilhelmus una cum sanctis Episcopis altiora quadam cœli secreta scandens penetravit.

Senior vifa
revelavit
Abbati.

Senior verò ille Bertholdus, cui hæc revelata fuerunt, cum non auderet per se ministerium exequi sibi divinitus commissum, per alium quendam seniore cuncta revelavit Abbati. Qui territus, ad horamque compunctus annonam pauperibus assignatam restituit, cœtera verò, quib' Monasterium turbaverat, nequaquam emendat. Quapropter secundum Patris Wilhelmi comminationem divina cum subsequuta est ultio, & nihil ei prosperè successit. Post annos etenim paucos Monasterij regimine Deo præordinante exutus locum dedit meliori, & infulâ Pontificali sublimatus in Ecclesia Spirensi, ut suo loco dicemus, omnium penè adversum se odia, & irrationes ineptis moribus suis, Deo vindicante, concitavit, nec diu postea miserabili tactus infirmitate vitam in brevi finivit præsentem.

Vindicta
Dni puni-
vit Abbatē.

His etiam temporibus erat juvenis quidam nobilis, & temerarius, qui possessiones Monasterij hujus in Villa, quæ nuncupatur Almendingen à quondam Winthero converſo sub magisterio S. Wilhelmi Abbatis legitimâ donatione traditas post utriusque mortem tanquam hæres proximior inſaſis, & contra omne jus æquitatis violenter occupavit. Cumq; die quadam duas inde carratas vini, & quædam alia tumidus, & elatus adduci faceret: subito pes unius bovis, qui prædam trahebant contractus est. Ipse quoque raptor de equo, cui infidebat, repente cecidit, & loquelâ, viribûsque amissis dementia incurrat: inde sublatus aliorum manibus ad suum domicilium reportatus est. Qui post dies aliquot reversus ad mentem, cum vindictam Dei metueret ampliorem, mutavit consilium; dispositisque rebus, ut potuit, deferri se fecit ad Hirfaugiam, exutusque hominem veterem cum operibus carnis novum induit, & Monachus factus in sancta vitam conversatione terminavit.

Burchardus
Monachus
fit Abbas
Erford.

Anno item prænotato Burchardus hujus Coenobij venerabilis Monachus sexto iduum Februarii factus est Abbas Monasterij S. Petri in Erfordia oppido Thuringiæ, de quo supra diximus anno sanctis. Abbatis Wilhelmi sexto decimo. Qui mox eodem ordinationis suæ anno fundare coepit novam Ecclesiam sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli à Beato Wilhelmo quondam pro parte inchoatam, quæ hodie conspicitur.

Eodem anno mortuus est Heinrichus comes de Northeim fundator Monasterij Northeimensis Monialium, & Bursfeldensis Monachorum, vir magnificus, & pauperum advocatus piissimus, in Bursfeldia sepultus.

MCIII.

Anno Gebhardi Abbatis duodecimo Indictione Romanâ xi. Heinrichus Imperator Conventum Principum apud Moguntiam habuit in capite

capite mensis Januarij, ubi Heinrico filio suo rerum summam dimissurum, seque sepulchrum Domini visitaturum per Emhardum Herbipolensem Episcopum publicè prædicari fecit, indeque favorem maximum tam vulgi, quàm Principum, & Clericorum, Regnique totius acquisivit, multoque è diversis regni partibus ad ejusdem itineris comitatum præparare voto ipso succendit; quamvis nihil eorum implevit.

Anno prænotato Chuno filius magni Saxonie Ducis Ottonis de magnis Principibus unus, & cui nihil in omni rerum humanarum dignitate supra, genere scilicet, litterarum etiam scientiâ, fortitudine, atque divitijs satis præpollens: elegantia, & facundia præclarus, & cunctis bonis viris amabilis, & affabilis, quorundam funestorum hominum conspiratione noctu, dum iter ageret, invaditur, & interimitur, ingentem reliquens nobilibus regni luctum, simul & suspicionem, dum ab infimis in fumos tam inaudita scelera perpetrantur. Hujus Chunonis frater Dux Heinricus cognomento Crassus natu senior, dum ante triennium in Frisiæ Marchiam, cui præerat, res acturus suas proficisceretur, à Frisonibus, quibus dominationis suæ jugum grave fuit, obsequium spectans insidijs circumcingitur, & ad necem expectatur. Qui conspiratione nimis tardè compertâ, veloci cursu fugiens ad mare vulneratur à nautis, & suffocatur. Hujus tanti viri, qui nimirum totius penè Saxonie principatum secundus à Rege gerebat, interitus ab uni versò regno Teuthonico graviter ferebatur; quem dolorem fratris ruina postea duplicavit.

Chuno dux
Saxonie
perimitur.

Eodem anno Heinricus Marchio de Neuburg, vir suo tempore in Saxonia dives, & præpotens, mortuus est. Comitatus autem de Neuburg hodie in manibus est Ducum Saxonie, & Marchionatus memorati titulus omnino extinctus. Est autem Neuburg oppidum parvum habens castrum in colle ad Rhenum, paucis distans ab Altburgio, leucis.

Heinricus
Marchio
de Neu-
burg obiit.

Anno etiam prænotato mortuus est Erbo grandævus nobilis de Carinthiâ Princeps, & quondam Palatinus in Bavaria comes, vir strenuus, & singulari prudentiâ, & magnanimitate nominatus. Hujus germanus Botto comes cognomento Fortis Monasteriû Tharisiense nostri Ordinis in Bavaria construi fecit, ac suis opibus, & prædijs largè ditavit; de quo latius supra diximus anno sancti Wilhelmi Abbatis sexto, ubi & sepultus est, ut anno sequenti dicitur.

Anno quoque prænotato plures Christi fideles ad scripta Principum Christianorum in terra sancta cum Rege Baldovino existentium divino spiritu compuncti, venditis possessionibus suis, vel certè Monasterijs, vel Ecclesijs sub titulo commissi legatis, cruce signati sunt, & ex diversis Europæ Provincijs, ad sepulchrum Domini transferunt.

Multî pro-
ficiscuntur
Hierusal.

MCIX.

Anno Gebhardi Abbatis XIII. Heinricus Imperator Natus Domini Ratisbonæ celebravit. Cumque ibidem aliquamdiu moraretur, orto quodam prius murmure inter Bavariæ Principes, eò quod Franci orientales, & Saxones familiarius illic, & honorabilius, quàm indigenæ ab ipso Imperatore tractarentur: Sigehardus comes Palatinus Bavariæ, qui hujusmodi suspensionem maximè notabat, cepit Imperatori paulatim invisus haberi; propter hoc autem maximè, quod ipse solus præ cunctis, qui tunc aderant, principibus abundantiori militum copiâ adductâ, ad

Imperator
Ratisbonæ
convulsit.

V u

resisten-

Sigehardus
comes Pa-
latinus fe-
ditioe pe-
nituit.

resistendum se, si forte de curia quicquam, secus ac ipse volebat, cedere; videbatur commisisse. Diebus post hæc aliquot exactis, cum jam secun-
dior factus idem comes suorum turmas defluere permisisset, excitatur in
illum, conspirantibus tam urbanis Ratisbonensibus, quam diversarum
partium ministerialis ordinis hominibus, metuenda seditio; quæ nullo
modo, nullâ ratione, nullâve interminatione sedari potuit, quamvis Hein-
ricus Imperatoris filius intervenire studiosissimè laboraret: donec ab ho-
ra diei tertia usque ad horam nonam in hospitio obfessus, tandemque
fractis foribus ipse prius confessione sacramentali factâ, sumpto etiam
Dominici Corporis viatico capite truncatus occubuit: quod multorum
postea malorum seminarium dedit.

Eodem anno Boro comes Palatinus de Witelsbach in Bavariâ cog-
nomento Fortis, Monasterij Tharisiensis fundator, & dotator magnifi-
cus, illius Erbonis, cujus precedenti anno mentionem fecimus, germa-
nus, jam plenus dierum non longè à Ratisbona defunctus est, & ad præ-
dictum Monasterium Tharisiense, quod ipse suis opibus, atque prædij
in Diocesi Frisingensi largè ditaverat, delatus est, atque ibidem, ut fun-
datorum decebat, cum summo honore umulatus.

Emhard.
Episc. Her-
bipolensis
moritur.

Anno etiam prænotato 3. Calend. Martij obiit Emhardus Episcopus
Herbipolensis, qui adhuc vivente Adelberone, ut supra diximus, fuerat
ordinatus, promotione Heinrici Regis quarti violentâ: propter quod
omnes, qui Romanæ partes sequebantur Ecclesiæ, non minùs se à com-
munione Meginhardi, & Embhardi Episcoporum, qui Adelberoni ex-
pulso suppositi fuerant per violentiam Imperatoris, quàm & ipsius ana-
thematisati Regis Heinrici subtrahebant.

Rupertus
ab omnib;
eligatur.

Mortuo tandem Emhardo, clerus, & populus S. Kiliani Rupertum
majoris Ecclesiæ præpositum in Antistitem Herbipolensis Ecclesiæ
unanimes consensu elegerunt, virum tam eruditione scripturarum, quàm
morum integritate venerabilem, & cum Romana Ecclesiâ benè sentien-
tem, & ob id repulsum ab Imperatore schismatico, & excommunicato, Pon-
tificem Romanum hostiliter persequente.

Heinricus itaque Rex quartus Ruperto electo viro optimò repu-
diato, quia Catholicæ unitatis fuit amator, Canonicum quendam nomi-
ne Erlungum ad Episcopatum promovit, & ordinari fecit. Quem anno
sequenti Heinricus Rex quintus veniens cum exercitu in Franciam de
Herbipoli expulit, & Rupertum, ut ibi dicemus, per ministerium Rue-
hardi Archiepiscopi Moguntini solenniter inthronizavit. Cujus vestigia
mox infecutus Pater cum exercitu ad Herbipolim venit, Rupertum expu-
lit, & Erlungum denuò introduxit. Nec diu postea Heinricus junior ite-
rum Erlungum expulit de Pontificatu Wirzburgensi, & Rupertum in lo-
cum suum restituit; Patre jam deficiente, nec suis potente amplius præ-
stare auxilium. Biennio tandem elapso Rupertus in Italiam iturus ad
Concilium, moritur; & Erlungus consensu omnium in Pontificatu con-
firmatur. Præfuit autem in dissensione annis duobus, & postea sedecim.

Joan. Epi-
scopus Spi-
rensis mo-
ritur.

Anno quoque prænotato Joannes Episcopus Spirensis tactus ulcere
quodam circa verenda post diuturnum in corpore suo cruciatum, quem
patientissimè sustinuit, plenus operibus bonis moritur, & in Sinsheim
nostræ tunc Ordinis Monasterio, quod ipse instituit, sicuti supra diximus
anno

anno sancti Wilhelmi Abbatis xvi. juxta Wolframum Patrem, & Zeil-
solium fratrem, comites in Creydgavv, Azelámque matrem Heinrici
Regis quarti sororem sepelitur: de quo aliqua notabilia dicebantur. Post
cujus mortem sedis vacatio duravit Spira in annum sequentem.

Anno etiam præscripto Conradus adolescens filius Beatricis Mar-
chionissæ, postquam spreis litterarum studijs, quibus apprimè imbutus
erat, armis operam dedit, juxtaq; Christi præfagiũ, quia gladium accepit,
gladio periit. Nec multò post etiam ipsa Beatrix obiit, & juxta Patrem
Ducem Ottonem in Castello Franciæ Syveinfurt sepulturam accepit.

Anno quoque memorato circa solstitium æstivale commutato in
tempestatem aere decidisse legimus inter grandinum lapides in pago Her-
bipolensi tantæ magnitudinis glaciem, quæ in quatuor divisa partes to-
tidem hominibus importabilis videretur. Sed mirum hoc eò minùs exi-
stimamus, quòd nostris quoque temporibus lapidem similis magnitudi-
nis solidum in ducatu Suevorum ex aere nuper audivimus decidisse. In
Episcopatu verò Spirensi hoc ipso anno sanguis è panibus fluere visus est,
nec non & in lenticularum edulio prodigiòse repertus.

M C F.

Anno Gebhardi Abbatis xiv. Heinrico Imperatore apud Mogun-
tiam in principio mensis Januarii cum suis existente, filius ejus Henricus
Rex v. rebellionem adversus patrem machinabatur in Bavaria, concilio,
& ductu Dietpoldi Marchionis Austriæ: Berengero comite de Scheüer,
Ottone quodam nobili viro sibi maternâ stirpe cognato, & pluribus alijs
adhærentibus, quorum persuasione ante paucos dies de latere patris re-
cessit, causam proponentes inobedientiam illius. Et primò quidem
Rex Henricus junior, quo se non cupidine regnandi, sed potius divini
timoris intuitu patri ostenderet rebellem, hæresim præscriptam anathe-
matizans Apostolicæ Sedis Pontifici debitam profitebatur obedientiam;
indèque fœderatis sibi Bavaris, Alemannis, & ex Franciâ non paucis no-
bilibus mox ad Saxones convertebatur. A quibus honorificè susceptus,
& in Quitlingeburg Palcha celebrans in brevi universis Saxonæ civita-
tibus potitus fuit, favore tam nobilium, quàm vulgarium maximo, ut-
pote quibus Imperator jam dudum fuerat odiosus. Consilio tamen, &
ministerio Ruthardi Archiepiscopi Moguntini, & Gebhardi Constan-
tensis ex Monacho hujus Cœnobij Hirsaugiensis Episcopi, responsalium
scilicet Domini Papæ Pæchalii II. totam Saxoniam cõmunioni Romanæ
Ecclesiæ reconciliavit: Episcopis verò, & clericis conventum generalem
in villam regiam, quæ Northulen dicitur ad iv. Calend. Junij, ubi super
Ecclesiasticæ institutionis tam depravata disciplina tractaretur, indixit.
In quo concilio cùm multa pro Ecclesiasticæ unitatis reformatione tra-
rentur, multæque de novo sancirentur, ad cõservationem necessària
pacis optatæ, spes ingens ex moribus novi Regis optimis cunctorum, qui
aderant, animos lætificabat, quanquàm postea fuerit immutatus. Post-
hæc Rex ipse cum suis Pentecosten celebravit in Merseburg, ubi Heinri-
cum Magdeburgensis Ecclesiæ post mortem Hartvvici dudum designa-
tum Archiepiscopum, sed ab his, qui favebant Imperatori, violenter re-
pulsũ, consecrari fecit, & ad sedem Pontificatus inthronizavit. Nec
multò post expeditionem contra Moguntiam movit, expulsũ inibi Pon-
tificem

Henricus
Rex Patri
fuit rebellis.

Rex Hein-
ricus venit
Moguntiam

Y u 2

tificem

Rupertus
Episcopus
Herbipollis

niscum restitutorus, patre intra muros rem expectante, cum non parva militum turba. Filius ergo ab alia Rheni parte in castello cum suis morabatur, quibus ad civitatem fluvius aditum denegabat, & plures, qui cum patre morantibus erant clausi, mente aliorum cogitabant, seniori praeferebant juvenem: cuius tamen declinare ad partes propter Sacramentorum interpositionem non audebant. Plura tamen hinc, & inde nuntia navigabant: multa consilia communes regni proceres inter se trutinabant, patre regni divisionem, & hereditariae successionis confirmationem pollicente; filio vero nil nisi Apostolicae subjectionis, & Ecclesiasticae unitatis efficientiam exoptulante. Sed illa vioc nihil factum est, nec Richardus ad sedem restitutus. Dimisso igitur patre in Moguntia Rex junior Henricus ad Herbipolim cum exercitu suorum ascendit: ubi Erlungum, quem Imperator anno priore mortuo Emhardo, sicut diximus, Episcopum instituerat, expulit, & Rupertum ejusdem Ecclesiae Praepositum, & tam prius, quam tunc à clero & populo electum, per praedictum Archiepiscopum Rudardum inthronizavit: sicque Ecclesia Herbipolensis Apostolicae communioni reconciliata est. Deinde securitate ab urbanis accepta, Rex Henricus dimissis Saxonibus ipse cum Bavaris, & Suevis ad obsidionem Nurembergensis oppidi proficiscitur; illudque post duos menses in dedicationem accepit, qui dimisso exercitu ad Ratisbonam secessit. Quem pater è vestigio subsequens de Moguntia venit in Herbipolim, & fugato Ruperto Episcopo, quem filius promoverat, Erlungum restituit: indeque omnia, quae fautorum erant, filij devastans, tandem faventibus sibi dolis Ratisbonensem de civitate filium fugavit, & sua in ea praesidia fortiora stabilivit: Episcopum constituens Ecclesiae Ratisbonensis quendam adolescentem nomine Udalricum suis iniquis machinationibus cum parentela pertinaciter adherentem.

Imp. Ratisbonae colligit exercitum.

Filius consilio principum interimitur

Eodem anno Imperator Henricus Ratisbonae residens validum suorum congregavit exercitum: & progressus Marchiam Austriae in odium, & exterminium Diopaldi Marchionis adherentis filio per maximam Bohemae gentis crudelitatem hostiliter devastavit. Quibus cognitis, hi, qui cum rege fuerant juniore Henrico, nil morati, collecto exercitu decem millium electae juventutis, nihil magis, quam congregari Caesarianis affectabant. Accedentes itaque animis comitibus castra interjacente fluvio Caesarianis regis proximè sua admoverunt: ubi spectaculo nimis horribili per triduum continuum ex una ripa Regin fluminis Imperatoris, ex altera regis volitabant signa, jamque frequentia grassabantur in ipso fluminis alveo duella: inter quae, & Hartvvinus comes quidam ex parte Imperatoris occubuit: & comes Sigehardus captus fuit, nec paucos fors Martis anceps ab utraque parte consumpsit. Verum die conflictus certissimi ad crastinum, ut putabatur, jam instante, Principes, qui capita utriusque partis esse videbantur, ad colloquia inter se pacifica convenientes, belli causam altiori consilio tractabant; atque post longos hinc inde, necessariisque tractatus in unam postremo omnes sententiam convenerunt, Christiano, & fraterno sanguini parcendum, imò patricidalis pugna cessandum pari voto judicabant. Res itaque in bonum ex malo statu mutata, Regi Henrico non parum complacuit, cujus mota erant viscera super patre suo: seniori vero displicuit. Vespere itaque jam

jam die, quo bellum in crastino fieri decuisset, cesserunt à loco regij milites, Imperatoris Majestati reverentiam exhibentes. Imperator autem dum in castris de crastino, ut putabat, certior, conflictu disponit, nec pugnam, nec pugnandi votum Principibus inesse per Bohemiarum Ducem, & Marchionem Lurpaldum contra spem audivit. Qui mox animo consternatus, supplex illorum adjutorium petit, nec imperat: instructum etiam secretis filij nuncijs, suorum conspirationem adversus se factam, cum se videret in malo positum, latenter è castris cum paucis admodum viris discessit, & salutem fugam quaesivit: sicque factum est dispositione divina, ut dum unus salvatur, multorum sanguini, qui fundendus venerat, consulitur. Mox enim ut Imperatorem fugisse per castra innotuit, unusquisque ad propria redire contendit. At rex dum sive in desolatos potuisset, parcere maluit, quam sanguinem fundere cujusquam fugientis.

Hic autem peractis Rex Henricus ad Ratisbonam victor cum suis revertitur, & civitatem ob dati prius foederis defectum, austeriore nimium pacto sibi confirmat. Hartvicum deinde virum probae conversationis Catholicum, & in divinis scripturis erudicum (abdicato Udalrico schismatico, quem pater instituerat) Ratisbonensis Ecclesiae promovit Episcopum: quem per Ruthardum Moguntinae sedis Archiepiscopum fecerat ordinari. Vacabat etenim sedes ibidem Episcopalis per mortem Gebhardi cujusdam, qui eam per annos xvi. schismaticus, & excommunicatus contra Rom. Pontificis obedientiam insufferabiliter occupaverat. Nam eodem anno à proprio milite, quem nimis intolerabili affecerat injuriâ, fuerat occisus: duplo plangendus incommodo, corporis videlicet, ac animae.

Rex Henricus obdormit Ratisbonam.

Rex verò Henricus v. interim, quod Ratisbonae commorabatur, quosdam Principes, & non paucos nobiles, qui à patre defecerant, sibi conciliabat, omnes favorabili clementia suam admittens ad gratiam. Itaque Ratisbonensibus ad suam obedientiam coactis, & capitibus factionum humiliatis, Rex junior Henricus cum exercitu, & multis Principibus venit in orientalem Franciam: moxque propinavit Herbipolensibus sibi perfidis de calice furoris, & indignationis suae, subdens suo imperio potenter colla rebellium, & dure corripientem meritatem superbiorum.

Inter haec videns Erlungus (quem Imperator Wirzburgensium promoverat Antistitem, ut supra diximus, suas partes nimium infirmas, ad gratiam Regis Henrici se contulit, & Pontificatum Ruperto cedens liberè dimisit, fidelisque deinceps Capellanus regius permansit. Rupertus ergo confirmatus in Sede Pontificatus Ecclesiae memoratae non diu supervixit, sed anno sequenti, sicut dicemus, in Domino quievit.

Rupertus confirmatur in Episcopatu.

Audiens interim Rex patrem suum apud Wigbertum quendam illustrem, prudentissimumque virum, qui partibus in illis, quas Sorabi inhabitant, principabatur, esse receptum, usque ad Rhenum illi Ducatum (hoc enim per legatos ipse postulabat) administrari permisit. Ne tamen aliquid infestationis illius molimine suboriri contingeret, quoniam senior animo semper instabilis citò mutabat consilium, junior Henricus maturè Wirzburg digressus properabat ad Rhenum; quo non sine periculo suorum transmissio civitatem Spirensis cum patris ibidem recopditis thesauris obtinuit, & cives ejusdem urbis omnes per fidelitatis jura-

Vu 3

mentum,

Abbas Geb-
hardus fit
Episc. Spi-
ritualis.

mentum, & cautelas necessarias sibi sociavit. Quibus ritè factis de consilio Episcoporum tunc præsentium, videlicet Ruthardi Archiepiscopi Moguntini, Heinrici Archiepiscopi Magdeburgensis, Ruperti Episcopi Herbipolensis, Gebhardi Constantiensis, Odonis Hildenheimensis, Heinrici Padelbronnensis, Friderici Halberstatis, Epponis Wormatiensis, Hartvvici Ratisbonensis, aliorumque complurium, & de consensu tam cleri, quàm populi, virum sapientem & nobilem cum sanctæ conversationis famam morumque dignitate omnibus sonum, sapientibus amabilem Gebhardum hujus Monasterij Hirsaug. sæpe dictum Abbatem Spiritibus præfecit Episcopum: quia sicut diximus anno præcedente, Joannes illorum Præsul abjerat, & sedes Episcopalis per aliquot menses vacaverat.

Noluerunt
fratres Ep-
habere pro
suo Abbate

Cùm primum in Monasterio fratribus innotuisset, quòd pater eorum spiritualis, quem filiali semper dilexerat affectu, in Pontificem esset sublimatus, contentio quædam inter eos suboriri cœpit. Nam alijs videbatur paci fratrum, & unitati congregationis non mediocriter posse conducere, si eundem haberent Abbatem, quem & Episcopum, utpote qui non solum eos in nullo videretur opprimere; sed ab aliorum molestatione quorumcunque, & voluntarius esset, & potens, omni tempore defensare. Sed reliqui seniores, quibus mens erat sanior, præscriptis affirmabant contrarium, dicentes, Episcopum Monasterio utiliter præsidere non posse, nec hoc fore defensionis remedium, sed potius regularis disciplinæ irrecuperabile detrimentum: propterea, quòd Episcopus multitudine circumsepeus milicum gratiâ visitationis sapientis venturus ad Coenobium, vel certè in prædijs Monasterij aliquoties mansionem habiturus in brevi tempore consumeret omnia, quæcunque sollicitudine fratrum per multa fuerint tempora conquesta. Hoc quoque non mediocriter esse timendum, ne fortè prædia Monasterij per potentiam ablata vel amicis suis conferret in donum, vel stipendiarijs militibus in beneficium: quemadmodum plerisque in Germaniâ Monasterijs contigisse satis est manifestum. Satiùs tandem igitur visum est omnibus: Gebhardum, à quo nullus eorum demeritis fuerant defecti, pari antipodis ut Episcopum deferere, & Abbatem, de cujus integritate securi essent, ordinare.

Gebhardus
Spiritu ordi-
natur, &
præsul an-
nus v.

Interea Gebhardus factus promotione regali Episcopus, animos fratrum per Gofridum comitem de Calba Monasterij Advocatum, & alios complures sollicitare non cessabat, sed & per semetipsum rogabat, contestans, & obsecrans, quatenus beneficiorum memores eum de Abbatia non propellerent, nec propterea, quòd Episcopus videretur, alium præter ipsum Abbatem ordinarent. Multa se facturum bona Monasterio pollicebatur, & singulis quibuscunque grandia promittebat. Hæc, & his similia non omnibus, sed quos sibi contentiferos sperabat, persuadere studiosius nitebatur. Sed erant inter Monachos Hirsaugianæ Congregationis viri plures ingenio, & experientiâ prudentissimi, quorum sagacitas dolos, & machinamenta sapientiæ consilio prævenit: mox enim ut Gebhardi perpenderunt insidias, talem acceleraverunt sibi Abbatem præfocere, qui consanguineorum suorum auxilio ejus studio posset obviare.

Gebhardus itaque Regis Heinrici promotione Præsul destinatus, per Ruthardum Archiepiscopum Moguntinū consecratur in ipsa principali Ecclesia

Ecclesia Spirensi cum debita solemnitate primâ videlicet die mensis Novembris, hoc est, in festivitate Omnium Sanctorum anno Dominicæ Nativitatis præscripto, astantibus sibi Catholicis viris Gebhardo Constantiense, & Udone Hildesheimense in Saxonia Episcopis, Rege Henrico præsentem, cum multis Principibus. Ordinatus autem Episcopus præfuit Ecclesiæ Spirensi annis iv. mensibus x. majori parte temporis corpore semper debilis, & infirmus. Et mira divinæ ordinationis dispensatio in eo notata est. Abbas cum esset hujus Monasterij Hirsaugiensis semper magni nominis, & famæ per totum regnum extitit, & vir bonus, prudens, religiosusque omnium judicio fuit. Ubicunque nominis ejus ratio proferrebat in medio, omnium in eo mox summa prædicabatur virtutum. Sed posteaquam relicto Monasterio Pontificatum assumpsit, magni mox nominis, & famæ gloriam æstimatione Principum amisit. Omnes illum nobiles, & ignobiles, amici, & inimici, domestici simul, & extranei contemnere, despiciere, & irridere coeperunt, tanquam hominem ineptum, superbum, & vanè gloriosum: utpote qui Monasterium insigni, celebrique famâ gloriosum, filiosque obedientissimos, devotos, & sanctos propter Episcopatum dimiserit. In majori siquidem reverentia fuit Abbas, quam Pontifex. Nam etsi genere nobilis, moribus compositus, sermone disertus, consilio cautus, prudens actione, & in omnibus sapientissimus habitus fuit Abbas: mox tamen ut Pontificatum assumpsit, hæc omnia simul, nescio, quo Dei permittente judicio, amisit in tantum, ut moribus rusticus, sermone imperitus, consilio inutilis, actione stolidus, & conversatione cunctis fieret onerosus. Nam in canticum vulgo jam factus mutatione mirabili, quem venerabantur Abbatem, Episcopum ludibrio habuerunt. Præterea die quadam Oppidani cum mulieribus, & pueris eo præsentem, & per fenestras domus audiente, & vidente in quodam loco ubi manebat, choros ducebant, & cantilenas de ipso irrisorie compositas, in ejus contumeliam publicè cantaverunt. Sed non cessit eis in bonum; nam milites, & amici his contumelijs in Episcopum prolatis auditis, concurrentes fustibus caecos illos subito in fugam converterunt, & ita tacuerunt.

Episcopus
verò de ipsa
cicatur ab
omnibus.

Timendum verò, quod hæc omnia propterea illi contigerint, permittente Deo, quod revelatione sancti Wilhelmi per visionem senioris Bertholdi admonitus non emendaverit errata, & orationes ejusdem sancti videbatur in pluribus contempsisse, ut supra diximus. Commendaverat illi Rex Henricus cum Episcopatu Spirensi etiam Abbatiam Monasterij tunc Ordinis nostri Laurisensis: sed nihil memoriæ dignum vel egisse, vel procurasse utrobique legitur: nec aliud de illo invenitur, nisi quod Episcopus fuerit Spirensis Ecclesiæ. xxxii.

De Bru.

De Brunone Monasterij Hirsaugiensis XIV.

Abbate, qui præfuit annis xiv. mensibus tribus, diebus xxii. & gestis illius temporis.

Bruno fit
Abbas Hir-
saugiensis.

Nno igitur Dominicæ Nativitatis prænotato millesimo, centesimo quinto. Indiēt. Rom. tertiā decimā, pridie calendas Decembris, hoc est, ultimā die mensis Novembris, quæ fuit sollemnitate S. Andreæ Apostoli venerabilis: Prior & fratres hujus sanctissimæ Congregationis in unum convenientes, de novi Abbatis electione cœperunt habere hinc inde consilium. Votis autem singulorum scrutatis major, & sanior pars Brunonem Monachum venerabilem senioreni unanimi voto sibi in pastorem elegit. Sed fuerunt nonnulli ex Monachis, qui sua vocaliorum dirigentes electionem Brunonis non satis laudarent: qui tamen majori fratrum numero sine pertinaciā illico præbuerunt consensum. Electus itaque in Abbatem hujus Monasterij xiv. Bruno venerabilis Pater anno, & die prædictis, onus tam periculosi regiminis subire totis viribus diu lacrimans recusavit, donec tandem precibus fratrum devictus humiliter consensit. Eodem igitur anno septimo calendas Januarij; hoc est, in festivitate sancti Protomartyris Stephani hic in Monasterio fuit ordinatus per ministerium Richardi Oltiensis Episcopi Sedis Apostolicæ Legati S. Theogero Abbate B. Georgij in nigra silva, & alijs multis Abbatibus ex more assistantibus. Præfuit à die electionis suæ annis xiv. mensibus tribus, diebus xxii.

Bruno fit
Monachus
Hirsaugie.

Fuit autem Bruno iste patriā Suevus, genere nobilis, claris, & honestissimis parentibus ortus. Qui post prima rudimenta litterarum paternum curā, & providentiā majoris Ecclesiæ Spirensis Canonicus factus, Maticularij tandem & nomen accipere meruit, & officium. Ubi cum per abrupta vitiorum ire in perditionem plures corneret, quibus honores cum devicijs causam præbuere delinquendi, de suo statu paulatim horre-re cœpit, & anxius quomodo evaderet omnes mundi laqueos cogitare. Et quantò frequentius hujus curæ memoriam habuit, tantò amplius compunctus metuere cœpit. Eo tempore Beatissimus Pater Wilhelmus Hirsaugiensi Monasterio in magnā sanctitate præfuit, ad quem magna hominum multitudo pro sua salute anxia confluit, inter quos multi, & magni erant viri secundum æstimationem sæculi nobiles, docti, & cathedralium diversarum Ecclesiarum Canonici. Quæ cum Brunonem minime laterent, Domino sic ordinante, venit ad Hirsaugiam, animo, & intentione Monachorum explorandi conversationem. Quid plura? Dum vitæ scrutator fervorem Dei adest, repente compungitur, & præventus divino spiritu, ut Monachorum adscribatur consortio provolutus ad pedes sancti Abbatis Wilhelmi humillimā supplicatione preccatur. Suscepit autem sanctis Monachis conjungitur, & disciplinis Monasticis diligentissimè imbuitur, & deinceps religiosissimè convertitur.

Brunonis
Dispositio
corporalis.

Corpore fuit pulchrā magnitudine dispositus, & in omnibus membris debitā distributione proportionatus. Staturā magnus erat, formatus viri schemate, formosus recalvafter, & caput venerandā quādam resper-sus canitie. Et quamvis corpore magnus esset, robustus tamen, & fortis non

non erat; neque ad magnos labores perferendos idoneus: sed fuit sui complexionem gracilis, & debilis, & ob id laborum impatiens.

Unde factus Abbas pauca per semetipsum expedire negotia consuevit: sed omnia penè Cellariis, & procuratoribus commisit. Quantum verò ad animi dispositionem pertinebat, homo fuit quietus, & mente tranquillus, pacificus, & sanctâ simplicitate venerandus, mitis, mansuetus, & nulli molestus: sed quâdam potius pusillanimitate timidus, cui nihil placuit, nisi tranquillum, nihil displicebat magis, quàm turbulentum. Vir tamen alioquin erat optimus, lectionibus divinarum scripturarum, & orationibus quasi semper intentus, & in his, quæ ad observantiam pertinebant regularem, studiosissimus. Sæcularia verò negotia Monachis, & conversis commisit idoneis: ipse autem cum reliquis in Congregatione sanctis interiorem gerens solitudinem, omnium se vitutum, bonorumque operum exemplar præbuit subiectis.

Anno etiam Dominicæ Nativit. prænotato Ruthardus venerabilis Archiepiscopus Moguntinus à Thuringia ubi tyrannidem fugiens Henrici Regis quarti per annos jam octo ferme exulaverat, ut dictum est anno Gebhardi Abbatis septimo, præsidio Catholicorum Principum deductus ad Moguntiam propriæ sedis cum maximo tripudio restituitur. Qui mox ut urbem intravit, convocatis omnibus, tam populum quàm clerum Romanæ Sedi reconciliavit, eosque ab excommunicatione, quam propter Henrici Regis quarti pertinacem adhesionem inciderant, Apostolicâ auctoritate sibi commissâ absolvit, & communioni Ecclesiæ restituit.

Eodem anno Rex junior Henricus rebus circa Rhenum dispositis cum exercitu proficisci statuit in Burgundiam, sed revocatus fidelium suorum nuntiis, machinamenta patris, quæ Sigfridi comitis auxilio moliebatur, mirâ velocitate prævenit. Nam patrem Moguntiam tendentem, & colloquium Principum, quod filius Rex junior ipse ad proximum Natale Domini pro confirmatione pacis indixerat, impedire volentem, oppido Bingen circa principium mensis Decembris invenit, ubi ore ad os patrem de sententia excommunicationis, & alijs per eum in rem publicam violenter commissis admonuit, obedientiæ illi debitum, si resipiscere vellet, spontaneæ repromisit: quod, ut faceret, rogavit. Senior verò & hæc, & alia multa ad audientiam Principum in proxima convocatione adunandorum apud Moguntiam se respondit velle differre, & quid quid ibi fuerit unanimi sententiâ conclusum, subiturum. His dictis committatus uterque pacificus ad invicem pariter capefcens viam ad Moguntiam properare coeperunt. Inter hæc fideles Regi per nuntios parefcere occultos, patrem quardam machinari, quæ paci non convenirent, unde visum est eis, ut pater separatim in castello quodam tutissimo Principum conventum expectaret: præsertim cum Præfules Moguntinus Ruthardus, atque Spirensis Gebhardus, cæterique, qui aderant, inter nuper reconciliatas Ecclesias suas communicationem illi præstare publicè reclamarent. His ita dispositis, custodibus quoque, qui, ne novi quicquam ab ipso, vel ad ipsum procederet, adhibitis: Rex Moguntiam publico conventui Principum festinus occurrit. Vulgaris autem stulticia caprum à filio Patrem hinc inde publicè famabat.

Eodem anno xxiii. die mensis Decembris visus est ab occidente

Xx

tancus

Ruthardus
Archiepiscopus
sedis sue restituitur.

Imperator
arceat à
Moguntia.

MCVL

Anno præfignato Conventu Principum apud Moguntiam adhuc durante memorati Apoftolice Sedis Legati confulerunt in comuni, ut mitterentur aliqui ad curiam Romani Pontificis viri fapientes, & in fcripturis eruditi divinis. qui cum ipfo Papa tractent ea, quæ reformationi tam imperii, quam Ecclefie Germanorum videbantur conducere. Placuit confilium Legatorum tam Regi, quam Principibus univerfis, & elegerunt in hoc minifterium viros genere, fimul & dignitate, & eruditione fcripturarum infignes, qui, & de objectis rationem reddere, & de incertis

certis sagaciter investigare, ac per omnia utilitatibus Ecclesiasticis sapienter consulere potuerunt. Horum præcipui fuerunt Bruno Archiepiscopus Trevirorum, Henricus Archiepiscopus Magdenburgensis, S. Otto Episcopus Bambergensis, Eberhardus Eychstetensis, Gebhardus Constantiensis Episcopus, & Rupertus Episcopus Herbipolensis, Dux Franciæ Orientalis. Erant cum eis in Comitatu plures viri nobiles laicæ professionis, sapientiâ, divitijs, & sanguine clari, omnes nominatim ad legationem deputati. Habebant in comitatu suo Eckardum Canonicum, & Magistrum scholarum Ecclesiæ Wormatiensis, virum eloquentem, atque in omni varietate scripturarum doctissimum; qui reverius postea sequenti anno factus est Monachus isthic in Cœnobio Hirsaugiensi, & postremo primus Abbas Vraugiensis in Francia Orientali, & scripsit ejusdem legationis historiam, ut suo loco inferius dicemus. Verùm mox Heinrico seniori abrogato Imperatori hæc legatio profectura innotuit; qui cum esset multâ, & longâ experientiâ peritus, euntibus in valle Tridentina per quendam Adelbertum comitem insidias posuit; qui super eos inermes, ut erant peregrini, cum civibus armatis irruit, & ipsos indigne custodiæ mancipavit, & quod sibi hoc per legatos Domini sui Henrici Imperatoris fuerit demandatum ostendit; Sanctum tamen Ottonem Episcopum Bambergensem vinculis mancipare noluit, cujus ipse miles & vassallus fuit. Quo etiam mediante Bruno Trevirorum Archiepiscopus, & Wigbertus comes eo pacto dimittuntur, quatenus Imperatorem cum illo pacem facturi conveniant, & quid de reliquis fieri ipse velit, nuntiaturi sub juramento redeant. Interea dum ista consulerent Principes, repente Domino id ordinante, Welfo Dux Bavarie cum suis manu valdè super eos irruit, & civitatem Tridentinam, ubi Pontifices tenebantur captivi, potenter intravit. Et in primis quidem Gebhardum virum probatum Ecclesiæ Tridentinæ constitutum à Rege Henrico juniore novum Episcopum, quem cives se nunquâ suscepturos conspiraverant, suscipi coegit, deinde ipsum Adelbertum, ejusque sceleris complices adeo perterruit, ut eductos, quos clauferant Principes, ipsumque castellum novo Episcopo redderent; ipsi denique nudipedes ab his quos affixerant, veniam postulare. Et sic liberati Principes omnipotenti DEO gratias egerunt.

Legati
apud
Tridentinam
capiuntur.

Dum hæc agerentur, Henricus senior Imperator Colonienfes, Leodienfes, Bonnenfes, & plerisque alios sibi confederans denuo contra filium persecutionem meditatur. Rex verò Henricus junior adunato exercitu contra patris copias ire contendit. Qua de re præmisit trecentos viros, qui pontem super Mosam fluvium, loco, qui dicitur Megefar, constructum observarent: nam omnes ejusdem fluminis transitus jam hostes interruperant, nec alibi, quàm isthic poterant transire Regales.

Interea dum Rex in palatio apud Aquas grani Cœnam Domini celebrat, Dux Lotharingiæ Henricus cum exercitu imperiali trecentos illos viros, quos præmiserat ad præoccupandum pontem, subito invadit, graviterque resistentes tandem multitudine vicit, opprimit, capit, & crudeliter occidit: reliquos Mosæ fluvius, dum fugam queritant, submergit. Hæc victoriola Cæsarianis gaudium, simul & audaciam præstitit, & sciniorem contra Dei Ecclesiam sicut prius non mediocriter animavit.

Dux Lotharingiæ
Regi rebel-
lat.

Xx 2

Dum

Abbas de
Farfa sit
Antipapa.

Dum hæc agerentur in Lotharingia, Wernherus quidam ministerialis Imperatoris, qui Marchiæ præerat Aquinatenſi, mandato Domini ſui collectis undecunque in Italia copiis, & corruptis multâ pecuniâ Romanis nonnullis, Paſchali ſummo Pontifice ſecundo in partibus Beneventanis commanente, quendam Abbatem Cœnobij de Farfa Cathedralis S. Petri cum magna pompa, & ſolemnitate impoſuit: quem Papam Sylveſtrum ejus nominis IV. nuncupari fecit. Qui tamen non diu poſtea ejus turpiter, temeritatis ſuæ meritis poenas luit.

Rex verò Heinricus junior inter ipſa Paſchalia feſta, quæ tunc Bonnæ oppido celebravit: Heinricum Ducem Lotharingiæ judicio Principum Majestatis læſe reum, & hoſtem Reipublicæ Ducatu privat, ac generalem expeditionem in Lotharingiam accepto à Principibus ſacramento per totum Regnum indicit, & parat. Quo dehinc ad Moguntiam, & alias Rheni partes ſuperiores ſe conferente, Pater ſe Colonienſibus reddidit, & Archiepiſcopo pulſo civitatem ipſam vallis, & propugnaculis, omniſque repugnandi genere permagnificè communi vit, & poſtea ſe iterum cum ſuis fideliffimis, qui illum ſequebantur, ad Leodium conſulit.

Anno igitur prænotato circa medium Junij menſis Heinricus Rex junior cum vintiſque millibus pugnatorum obſedit Coloniam. Sed cum urbs nimium eſſet munita, per unius ferme menſis ſpatium caſſo labore deſudans parùm profecit, excepto quòd juvenus, ut fieri ſolet, moræ impatiens, nonnunquam ad muros concurrens ludo crudeli fugat alterutrum, vel ſternit. Ibi Theodericus comes Regi fideliffimus infirmitate preſſus moritur, vir nobili Saxonum ſtirpe progenitus, Catholicæ Eccleſiæ, & Romano Pontifici ſemper devotiſſimus: morum honeſtate conſpicuus, & literarum ſcientiâ non mediocriter eruditus.

Monasterium S. Mathiæ reparatur.

His temporibus Bruno Trevirorum Archiepiſcopus Monaſterium S. Eucharii antiquiſſimæ fundationis extra muros dictæ civitatis nimia vetuſtate penè collapſum ex fundamentis novum reparans tabulatu lapideo Eccleſiam & magnam, & pulcherrimam conſtruxit. In ea reparatione templi corpus S. Mathiæ Apoſtoli fuit in muro Eccleſiæ repertum unâ cum parte corporis S. Philippi Apoſtoli: quomobrem locus ille, qui eatenus dicebatur ad S. Eucharium, qui primus olim à S. Petro miſſus Trevirorum fuit Epicoſopus; ad S. Mathiam deinceps vocari cœpit utque in præſens.

Anno etiam prænotato in menſe Octobri habitum eſt generale Concilium in Provincia Longobardorum ſuper ripam Padi fluminis in loco, qui Warſtallis nuncupatur; ubi præſidente Romano Pontifice Paſchali ſecundo coram multitudine maxima Clericorum, & Laicorum, qui de diverſorum Regnorum Eccleſijs convenerant, præſentibus etiam Legatis Heinrici Regis. plura fuerunt ad communem utilitatem ordinata. Multi quoque in eodem concilio Pſeudoepiſcopi fuerunt depoſiti, & Catholicæ fidei conſtantiſſimi Profeſſores in bono confirmati.

Anno quoque prænotato Rupertus Epicoſopus Herbipolenſis, dum tenderet ad præſatum concilium in Longobardiam, moritur, & peregrinus in terra aliena ſepelitur. Poſt cujus obitum Erlungus, quem antea diximus per Heinricum Imperatorem contra Rupertum Epicoſum factum, communi voto Cleri, ſimul ac populi, ut verus præſul Herbipolenſis

Iensis Ecclesie suscipitur, & consensiente tam Rege Henrico, quam summo Pontifice Romano cum maximo honore inthronizatur, præfuitque in Pontificatu deinceps annis xvi.

Eodem anno mortuus est Henricus Imperator apud Leodium civitatem Lotharingæ, anno Regni sui quinquagesimo, in excommunicatione trium Romanorum Pontificum; quem sui de consensu Episcopi Leodiensis nomine Oberti sepelierunt in Ecclesia contra fas, & æquitatem, cum scirent eum excommunicatum: qui omnes ipso facto eandem sententiam anathematis incidentes ad poenitentiam postea redierunt, & per certos Apostolicæ Sedis legatos absolvi meruerunt.

Igitur quia tandem cessante exactore conquievit & tributum; mox omnes, qui quæstus duntaxat gratia Henricum sequebantur excommunicatum, suâque animas exposuerant venales, nimio in calu Principis sui terrore concussi, Henrici Regis v. gratiam postulantes impetrarunt, & per ejus medium communioni Catholicæ sunt Ecclesie restituti. Leodiensis autem Præsul Obertus, ceterique coepiscopantes hæc inter cætera recipiuntur in communem poenitentiae conditione, quod cadaver excommunicati Henrici Imperatoris pridem apud Leodium in Monasterio sepultum sine alicujus alterius hominis adjutorio per se, ac manibus proprijs effoderent, & absque ulla sepultura vel exequiarum celebritate in loco non consecrato deponerent, insepultumque dimitterent: comprobantibus hanc poenitentiae satisfactionem à legatis Apostolicæ Sedis impositam Archiepiscopis, & Episcopis, qui aderant, universis: quoniam quisquis vivus Ecclesie communionem non vult accipere, indignus est etiam censendus, ut eam mortuus consequatur. Corpus itaque Imperatoris anathematizati secundum jussionem legatorum Apostolicæ Sedis manibus Episcoporum, qui sepulturae consenserant, de sepulchro extrahitur. Quo facto paulopost jubente Henrico Rege V. Spiram deportatum est: & lapideo impositum sacrophago in quadam Ecclesia deserta per quinque annos sepositum, donec ipse filius à Sede Apostolica tandem patri defuncto absolutionem cum sepultura Ecclesiastica obtinuit; & tunc in majori Ecclesia Spirensi cum suis progenitoribus multis astantibus Episcopis humatus fuit. Obijt autem Henricus Imperator I V. anno Dominicæ Nativitatis supra scripto m. cxi. Brunonis verò Abbatis hujus Monasterij Hirsaugiensis primo, Indictione Romanorum quartâ decimâ, die mensis Augusti septimo: de quo multi Auctores in humanis tunc agentes multa scripserunt mala, quæ nos recensere per singula de mortuo post tot annos indignum judicamus.

Fuerunt etiam qui plura de illo bona literis commendarunt: videlicet quod nemo illis temporibus naturâ, ingenio, fortitudine, audaciâ staturâ, & totâ elegantia corporis Imperialibus videretur facibus ipso aptior: inimicis terribilis, semperque mirabili successu victoriosus, utpote qui sexages, & eo amplius cum inimicis dimicans victor triumphavit. In offensores clementissimus fuit: ad remittendum facilis, & ad indulgendum precantibus veniam promptus. Cum aliquando federet ad requisita naturæ, duo sicarii subordinati ab æmulis ut eum interficerent, latere in angulo deprehensi sunt ab his, qui custodiæ fuerant deputati: quos coram eo ductos de intentione sceleris perpetrandi convictos, & confel-

Corpus Imperatoris in campum posuit.

Vir Imperator videbatur apertissimus.

Xx 3

confel-

confessos, nihilominus abire præcepit: multis etiam principibus, nobilibus, & alijs, qui graviter in eum deliquerant, veniam postulantibus statim omnia indulsit. Nam parcere prostratis noverat, & debellare superbos. In pauperes pius fuit, & singulari miseratione compatiens, multumque illis eleemosynam dedit.

Primus fuit
Imperator
deponitur.

Sed omnia hæc bona hoc unum in oculis omnium, qui Deum timuerunt, obfuscavit, quod Ecclesiam contempsit, & excommunicatus à tot Romanis Pontificibus usque ad mortem in sua pertinacia perduravit. Ob id primus fuit inter Romanos Imperatores, qui ab imperio legitur depositus; ante quem tamen nonnulli à Romanis Pontificibus ad tempus pro suis criminibus fuerunt excommunicati. Scholastici certant, & sicut quidam dixit: adhuc subijce lis est: an Romanus Pontifex jure possit deponere Imperatorem? cuius rei quæstio nostris discutienda viribus nec est commissa, nec omnino congruit.

Lotharius
comes fit
Dux Saxo-
nie.

Anno etiam prænotato mortuus est Dux Saxonum Magnus, diu senio gravatus, & morbo; cuius Ducatum Lotharius comes dictus de Supplingeburg accepit, qui post Heinricum V. factus est Imperator electione Principum, ut suo loco inferius dicemus.

Obijt etiam anno præscripto Marchio Saxonie. Udo nomine, vir ditissimus, cujus Marchiam prænominatus ex comite Dux Lotharius similiter obtinuit.

MCVII.

S. Paulina
multior
veneratur.

Anno Brunonis Abbatis secundo, quartâ decimâ die mensis Martij obiit sancta, & venerabilis Domina Paulina, quæ multis annis apud Thuringos in diocesi Moguntina pro Christi amore voluntariè inclusa juxta Monasterium nostri Ordinis, quod ipsa fundaverat, & ejus nomine usq; in præsentem diem cella Paulinæ vocatur, vitam in omni sanctitate duxit religiosissimam; & multis tam ante, quàm post mortem miraculis coruscavit, & multos suo exemplo ad emendationis vitæ semitas convertit: mortuo namque viro suo alium ducere contemnens, totam se divino mancavit amor, constructoque Monasterio in sua hereditate propria quidquid habuit, in sustentationem Monachorum Domino Deo ibidem servientium deputavit.

Wernher.
filius S. Pau-
linæ.

Filium habuit nomine Wernherum, qui posteaquam annos pueriles in studio defudans litterario excessit, hortatu sanctæ Matris in præsentem Cœnobio Hirsaugiensi Monachus factus, perfectum se regularis observantiæ custodem in omnibus semper exhibuit. Qui postea Cœnobio per Matrem in Thuringiam consummato, illuc de Congregatione Hirsaugiana cum alijs novem fratribus missus est, qui inter decem sub Gerungi Abbatis regimine, qui fuit vndecimus, locum illum tradente sanctâ Paulinâ, sicut diximus, anno Beati Abbatis Wilhelmi sexto decimo, primi regulariter inhabitare cœperunt.

Cum ergo moritura jam esset eadem Domina S. Paulina, vocati ad ejus transfmigrationem Abbas Gerungus, Wernherus Monachus ejusdem famulæ Dei filius, & reliqui fratres convenientes, ejusdem de corpore transitum precibus, & Dominici oblatione Sacramenti omnipotenti Deo, quantum poterant, devotius studuerunt commendare.

S. Paulina
replevit in
Ecclesia.

Postea verò quàm anima illa Christo dilecta transmigrans ad cœlos evolavit, in æternum lætabunda cum Angelis, tulerunt corpus ejus, & in

& in sarcophagum ligneum recludentes ad Ecclesiam Monasterij, quod ipsa fundaverat, sicut diximus, cum debito honore deportarunt, celebratique ex more solemni devotione mortuorum exequijs ante Altare S. Crucis honestissimè tradiderunt sepulturæ, ad cuius tumulum omnipotens Deus multa infirmis, & in necessitatibus constitutis beneficia pluribus annis præstare consuevit. Ejus vita luculento sermone conscripta in eodem Cœnobio habetur.

Quoniam verò Gerungi Abbatis primi cellæ Paulinæ, memoria nobis se offert, qui cum decem Monachis ex præsentī Monasterio Hirsaugiensi, ut diximus, illuc missus fuerat, liber parumper illius vitam, & mores styli officio ad noticiam posteritatis commendare. Qui patriâ Suevæ ex familia Buchaugiensium progenitus, puer ad litteras à parentibus, ut fieri solet, ponitur, & bonis Præceptoribus in civitate Augusta inuendus commendatur; à quibus non minus in compositione morû, ac vitæ honestate laudabili sollicitudine instauratur, quàm in scientia scripturarum eruditur.

Vita Gerungi Abbatis, cellæ Paulinæ.

Qui postquam evasit annos pueriles jam satis doctus in litteris mundanis, divino Spiritu illustratus venit Hirsaugiam, procidentis, & ad pedes Beati Wilhelmi Abbatis, ut susciperetur in Congregationem Monachorum, humiliter petijt, & impetravit. Monachus autem factus in omni sanctitate vitam, & mores suos instituit, & à mandatis Regulæ, ac Divi Patris nunquam vel in minimo declinavit; regularis namque disciplina tam studiosus observator fuit, & custos, ut paucis inferior, multis autem superior in Monasterio videretur.

Et quia in Musica singulari fuit modulatione peritus, quod sanctum Abbatem non latuit, ideoque cum consilio fratrum Cantorem illum principalem constituit, & inuendos in arte canendi fratres illi juniores simili providentiâ commisit. In quo quidem officio satis studiosum, & diligentem se omni tempore exhibuit, quoniam & vox artem ornavit, & ars commendavit vocem excellentem.

Ad Monasteriū Cluniacense in Burgundiam à S.P. Wilhelmo binā vice missus est pro discendis statutis, & consuetudinibus illius S. Congregationis, ad cuius imitationem & se, & suos omnes, quantum fieri potuit, instituere & formare formosè cogitabat. Fuit autem Gerungus iste staturâ corporis satis pulchrâ & convenienti dispositus, ut nec proceritate nimia fuerit turgidus; nec despicabili brevitate contemnendus: In moribus autem singulari gravitate maturus extitit, & censor contra vitia acerrimus fuit: virtute tamen discretionis non caruit, quippe qui morbos animi curaturus semper mediocritatem adhibuit, ut neque in corrigendo peccantes nimium esset rigidus, neque in parcendo plus quàm expedire negligens, & remissus: quidquid boni sermone docuit, semper suo prior exemplo demonstravit. Pacem habere cum omnibus didicit, quia pacis Auctorem Dominum Jesum super omnia dilexit. In scientia divinarum scripturarum nec profundè doctus, nec omnino turpiter fuit ignarus, sed mediocriter eruditus. Virtutem tamen scripturarum profundissimè didicit, qui exercitium divini amoris in suo pectore jugiter portavit; scientia enim divinarum scripturarum medicina animæ est; Charitas autem Dei bonis, & sanctis formata operibus, vera sanitas est mentis. Quid infirmus

ſirmus de medicina gloriatur, qui ad ſanitatē eā non utitur? Melius eſt ſanitatē habere. quā medicinam, & magis optandum, ut ſanus ſit homo, quā medicus. Ita ſanctus iſte Gerungus, quoniam mente fuit ſanus, & incolumis, opus non habuit medicinis. In divino amore ſemper ardebat ſuaviter, & ideo non fuit ſcripturis inveſtigandis deditus, vel occupatus inutiliter. Bonum eſt ſalubres habere medicinas. ſed melius eſt ſanctitate confirmatā non indigere medicinis: & bonum eſt divinas ſcripturas legendo, & ſciendo ſapienter revolvere, ſed habere veram charitatem radicatam in corde, eſt fructum ſcripturæ optimum poſſidere. Gerungus ergo fructum divinarum ſcripturarum hauſit optimum, qui pauca quidem didicit, ſed multa bona fecit; Scriptor tamen manualis, & bonus fuit, & ſtudioſiſſimus, qui multa volumina ſcripſit ſua manu ad utilitatem fratrum communem. Quando Congregatio de S. Aurelio tranſiit ad novum Monafterium poſt mortem S. Wilhelmi Abbatis, Gerungus cum duodecim fratribus in priori manſit Cœnobio, & de mandato Gebhardi Abbatis ſuper eos aliquamdiu Prioris geſſit officium. Poſt hæc Monafterio cellæ Paulinæ per ipſam Chriſto devotam famulam conſummato, & Abbati Hirſaugienſi ex more oblato, Gerungus Abbas à tota Congregatione Hirſaugiana illò deſtinandus eligitur, & cum fratribus decem, ut dictum eſt, S. Paulinæ deſtinatus. Quem illa cum ſumma devotione, ut verum Chriſti ſervum ſuſcipiens, ordinari à Ruſthardo Archiepiſcopo petijt, & mox ei Monafterium cum omnibus poſſeſſionibus ſuis regendum commendavit.

Gerungus
ſic Abbas
ſic Pau-
linæ.

Eckardus
ſic Mona-
chus Hir-
ſaugienſis.

Anno prænotato Magiſter Eckardus Wormatienſis Eccleſiæ Canonicus, & Scholaſticus divino Spiritu compunctus mundum cum ſuis pompis, & vanitatibus pro Chriſti amore deſeruit, venientſque ad Hirſaugiam ſanctæ converſationis habitum ſuſcepit. Erat autem vir in omni genere ſcientiarum eruditiffimus: ſub cujus magiſterio multi nobiles, & ignobiles in omni literatura magnificè profecerunt. Qui Monachus factus in omni puritate vitam ſuam inſtituit, & creſcentibus meritis tandem poſt annos undecim Abbas in Uraugia primus ordinatus fuit.

Concil.
gener.
apud
Trecasagi-
tur.

Anno item præſcripto Concilium Episcoporum non parvum celebratum eſt in civitate Trecaſina Galliæ circa Aſcenſionem Domini, cui præſedit Paſchalis Papa ſecundus, ubi inter multa, quæ pro tempore, & neceſſitate corrigenda videbantur, ſententiam de libera Prælatorum electione, & de coercenda laicorum in Eccleſiaſticas dignitates præſumptione juxta Prædeceſſorum ſuorum decreta de conſenſu omnium Episcoporum promulgavit.

Legatio
Heinrici
Regis ad
Concilium

Interea Heinricus Rex v. peragrata Saxoniâ venit ad Moguntiam cum quibuſdam Episcopis, atque Principibus, quorum conſilio perſuaſus honeſtam legationem miſit ad Romanum Pontificem Synodo apud Trecaſ præſidentem, per quam notam fecit tam Papæ, quā Synodo ſententiam privilegiorum Carolo quondam Magno, & alijs Imperatoribus ſuper inveſtitura, ſive inſtitutione Episcoporum à Sede Apoſtolica conſeſſorum, poſtulans eadem ſibi illaſſa, & inconcuſſa dimitti. Super qua re Papa Regem ad Audientiam futuri concilij, quod Romæ celebrandum indixit, per eoſdem legatos venire præcipiens, ut cauſa maturè ventilaretur, totius anni venientis inducias conceſſit.

Tunc

Tunc etiam nonnullos Germaniæ Præfules ad Concilium Trecentense vocatos qui non venerant, Papa suspensione officij multavit. Quos tamen non multo postea satisfaciētes clementer absolvit.

Eodem quoque anno Heinricus Rex apud Ratisbonam Baviariæ urbem colloquium indixit Principibus, cum quibus expeditionem ordinavit in Flandriam contra Rupertum comitem imperio tunc rebellantem. Quæ circa initium Octobris mota, terram rebellionis ingressus, Rex non sine gravi exercitus sui dispendio, per unum & amplius mensem vastat, donec per internuncios treugæ fuerunt impetratæ.

MCVIII.

Anno Brunonis Abbatis III. Fridericus Dux Suevorum pater Eri-
derici postea Imperatoris primi, vir potens, & amator Catholicæ unitatis præcipuus, cupiens divini cultus ampliare servitutem, Monasterium Ordinis nostri, quod Lorch dicitur, in diocesi Augustensi fundavit: in quo Monachos de Hirsaugiensi Congregatione numero XII. posuit, quibus omnia huius vitæ necessaria in annuis redditibus copiosissime providit. His Bruno Abbas Reverendissimus Hirsaugiensis, quendam venerabilem senem præfecit pastorem, cuius nomen non occurrit. Fundator autem priusquàm daretur Abbas, anno præcedente, sicut diximus, ab hac vita deficiens transiit ad superiores.

Monasterium in Lorch fundatur.

His etiam temporibus Ruthardus venerabilis Archiepiscopus Moguntinus defolationem antiquissimi Monasterij, quod S. Disibodi ex Hybernia quondam Episcopus, & pro Christo peregrinus in comitatu Spanheimensi tempore S. Gregorij Papæ primi juxta oppidum Sobernham construxerat, in confluentia duorum fluviolorum, quorum alter Nahus, alter verò Glanus nominatur, cupiens restaurare, impensas simul, & animum sancto negotio adaptavit. Fuit enim Cœnobium illud quondam ditissimum, & multis possessionibus dotatum, quod Archiepiscopus quidam Moguntinus ab Imperatore sui temporis obtinuit, & miserè dissipavit: prædia namque, & possessiones Monachorum suis militibus contulit in beneficium, & omnia quæ reperit, in usum convertit alienum. donec paulatim Cœnobium in toto penè fuit desolatum. Monachis tandem deficientibus præ inopia Clericos sæculares paucos imposuit, sub quorum occupatione locus per multos annos miserabiliter colapsus mansit.

Monasterij S. Disibodi reparatio.

Fuit hisdem temporibus Burchardus Abbas Cœnobij S. Jacobi prope Moguntiam ex plantatione Hirsaugiana cum Erkenbaldo quondam per S. Wilhelmum illo missus, vir prudens, & singulari devotione religiosissimus. Huic Ruthardus Archiepiscopus restaurandum præfactum S. Præfule Disibodi Monasterium commisit. impensas contulit, & omnia necessaria providit. Qui Burchardus anno prænotato ultimâ die mensis Junij primum fundamenti lapidem in monte pro Ecclesia, quæ hodie cernitur, posuit, & Monasterium de pede montis, ubi prius fuerat, in montem ubi nunc est, transferens brevi tempore construens magnificè consummavit: positis autem illic Monachis de S. Jacobo, utriusque Monasterij curam habuit, & boni pastoris officium utrobique adimplevit.

Burchardus Abbas S. Jacobi.

Circa hæc tempora idem Archiepiscopus Ruthardus novam Ord. nostri præposituram in Ringavio non procul à Vinicella, & Gisenheim viculis

Yy

viculis

viculis in monte construxit, qui Bischoffsberg dictus est, sub honore S. Baptistæ Joannis; quam jurisdictioni Abbatis Monasterij Divi Martyris Albani prope Moguntiam voluit omnino esse subjectam. Sed non diu pōit, ut dicemus suo loco, in Abbatiam est commutata.

Richolfus
Comes
Rhenensis.

Richolfus quidam comes Rheni unacum Danckmode conthorali sua, qui morabatur in castro haud procul à Stauronesio oppido, & multas possessiones habuit circa Rhenum ad memoratæ præposituræ consumptionem plura bona contulit, & impensas hilari devotione sufficientes ministravit. De hujus Richolfi comitis propagine descenderunt Rheni comites, qui hodie habentur: quorum mansio nostris temporibus in castello esse consuevit, quod Duna vocatur in Westrasia. Construxerunt etiam ad occidentalem plagam dicti Monasterij juxta Ecclesiam mansionem unam pro sanctis virginibus Christo in castitatis proposito servire volentibus, quarum non parvam multitudinem brevi tempore collegerunt. In quarum numero fuit Wertrudis memorati comitis Rheni filia, quæ usque ad mortem omnipotenti Deo in omni sanctitatis proposito fervivit. Erant autem tam Moniales, quàm Monachi sub unius cura Præpositi, qui vitæ illis necessaria ministrabat. Verùm successu temporis propter pacem utrorumque, Moniales ad Cœnobium pro eis in valle constructum translatae sunt, & habitare amplius in monte juxta mansiones virorum desierunt.

Ludovicus
Rheni co-
mes: fit Mo-
nachus.

Filium habuerunt memorati comites nomine Ludovicum, qui contemptis mundi vanitatibus universis ad sæpe dictum S. Joannis Cœnobium exemplo sororis se contulit, & Monachus factus, omnipotenti Deo usque ad vitæ suæ terminum in vera humilitate semper strenuè militavit. Ex quo non modicum paternæ hereditatis emolumentum tam ipse Ludovicus, quàm soror eidem Monasterio attulerunt.

In fine hujus anni Rex Henricus Natale Domini, apud Moguntiam celebrans Rupertum Flandriæ comitem in gratiam, & dedicationem intercessionem Principum accepit. & ad obedientiam imperij reduxit.

MCIX.

S. Anselmus
mortuus.

Anno Brunonis Abbatis quarto, Indictione Romanorum secundâ; mensis Aprilis die vicecimâ primâ obiit S. Anselmus Cantuariensis Archiepiscopus in Anglia, magnus Hirsaugiensium fratrum Patronus, amicus, & fautor; vir sanctissimæ conversationis: de cujus scriptis, & lucubrationibus eruditione, ac devotione plenis, suprà diximus anno S. Wilhelmi Abbatis xv.

Eodem quoque anno penultimâ die mensis Aprilis mortuus est etiam S. Hugo Cluniacensis Abbas, pater multorum Monachorum, qui & ipse Hirsaugianæ Congregationis fautor, & amicus præcipuus extitit; & beati viri Abbatis Wilhelmi singularis confrater, & familiaris fuit. Qui multis tam in vita, quàm post mortem claruit miraculis; quemadmodum in ejus gestis clariùs continetur. Cui Pontius in Abbatia successit, qui postea Romæ Cardinalis fuit.

Joann. ex
Monacho
Cassinenſi
Diaconus
Cardinal.

Claruit his quoque temporibus Joannes ex Monacho Cassinenſis Cœnobij sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconus Cardinalis à Beato Paschali Papa creatus: vir magnæ prudentiæ, ac singularis eruditionis, nec minus vitæ merito, quàm scientiâ doctrinæ venerabilis. In multis legationibus

tionibus Romanæ Sedis exercitatus semper fidelis Apostoli gessit officiū, & Romanæ honorem Ecclesiæ non neglexit.

Claruit etiam his temporibus in Italia Odorofius Cassinensis Monasterij Abbas vir sanctissimæ conversationis, qui Monasticum ordinem in multis Italiæ Coenobijs penè collapsum suâ industriâ ad regularis observantiæ tramitem reduxit. Denique in Monasterio suo Cassinensi plures egregios Monachos instituit, de quibus multi postea facti sunt, vel Romæ Cardinales, vel in diversis locis Episcopi.

S. Odorofius
Abbas Cles-
ianensis.

Anno præscripto mortuus est Richardus Moguntinæ Sedis Archiepiscopus, vir magnæ prudentiæ, & singularis clementiæ in pauperes, qui ovibus sibi commissis strenuè, utiliterque præfuit, & multas Ecclesias vel de novo construxit, vel antiquas nimia vetustate ruinosas, per totam ferè diocesim magnificè reparavit. Post quem Adalbertus Regis Heinrici Cancellarius in Archiepiscopatu succedens, præfuit annis ferè xxviii. vir & ipse magnificus, qui multa bona fecit, & plura præsentis vitæ adversa pertulit.

Adalbertus
fuit Archie-
piscopus
Mogunt.

Eodem anno Rex Henricus apud Franckenfurt conventum Principum habuit, ubi Sigefridum comitem Palatinum Rheni cepit, & apud Herbipolensem Episcopum Erlungum carceri mancipavit, eò quod prodente Henrico Duce Lotharingæ (prius abrogato, tunc autem in gratiam Regis recepto) in necem, & regnum ejus, ad quorundam perverforum persuasiones conspiraverit. Per triennium sic mansit carceri mancipatus, & postea intercessionem Principum, amicorum ad Regis gratiam meruit pervenire.

In eodem conventu Principum Rex Henricus Godfridum Abbatē Fuldensem conspirationis accusatum deposuit, cui Wolhelmus ejusdem Congregationis Monachus in Abbacia successit. Fuerunt qui dicerent, Godfridum ex subordinatione æmulorum contumeliam, & injuriam passum: cujus rei certitudinem non habentes, nihil de mortuis nos convenit temerè judicare.

Abbas Ful-
denfis à Re-
ge deposi-
tus.

Post hæc eodem anno Rex Henricus magno suorum adunato exercitu in Poloniam proficiscitur, & diutino, multoque labore deludans gentem cum Duce ad obedientiam redire compellit. & Romano solve-
re Imperio tributum, quod diutius negavit.

M C X.

Anno Brunonis Abbatis quinto Gebhardus Ecclesiæ Spirensis Episcopus, qui ante Brunonem Abbas fuerat Hirsaugiensis, diutinis vexatus doloribus ad disponendum negotia Pontificatus Ecclesiæ factus est omnino inutilis; unde præhabito amicorum consilio Pontificatum desere-
re statuit, & ad Monasterium, unde venerat, redire: ut cum quibus manere sanus ad tempus noluerat, infirmus nunc, & postea mortuus perpetuò remaneret. Cumque jam ordinatis omnibus, quæ ad viam necessaria videbantur, in curru sedens de Monte S. Michaelis Ebernspurg dicto, ubi manere consueverat, iter inchoasset versus Hirsaugiam, rumor civitatem Spirensis subito replevit, quod eorum Pontifex fugeret ad Coenobium, amplius non reversurus. Concurrentes igitur in multitudine copiosa, priusquàm medium perfecisset iter Episcopus, circumdan-
tes cum obnixè rogarent, ne curam ovium suarum desereret, nec se ab

Gebhardus
Episcopus
Spirensis
egrotat.

Y y 2

illis

illis elongaret. E contra multum rogat Episcopus, ne suum impediret propositum, neque semetipsum cum ejus infirmitate ulterius gravarent. *inutilis sum*, inquit, *& vobis: quippe qui & propriam salutem sapienter compellor negligere. & vestris commoditatibus, ut scemur, debitam sollicitudinem nequeo adhibere, precor ergo, fratres mei, permittite quatenus ad Monasterium redire mihi liceat, ut modicum id temporis, quod restat vite, divini me obsequijs qualitercumq; restituum.* Sed cum nulla ratione eis persuadere posset, ut suis petitionibus acquiescerent, post multos tandem sermones unus eorum omnibus dixit: *Nec justum mihi videtur, viri Spirenses, nec honestum, ut Episcopum nostrum, quem sanum accepimus, infirmum dimittamus, ad quid bonos illos fratres Hirsaugienſes? Monachos gravemus cum nostro Pontifice, contra legem fraternae charitatis: quod tibi non vis fieri alteri ne feceris? Eligamus igitur potius in Ecclesia nostra possessionibus locum aliquem ejus convenientem infirmitati, adhibitisque ministris, quosque volueris, idoneis, qui deserviant egrotanti cum diligentia, hujus vite necessaria de proventus Ecclesiae ministremus.* Placuit unius viri consiliū omnib*, & data Pontifici fide juramenti, quod mortuum in Hirsaugia sepelirent, quem illō pergere vivū prohibuissent, eorum voluntati praeiit & ipse consensum. Locus itaque manendi infirmitati ejus laus convenientis, & amoenus, inter paludes Rhemii Bruchlal dictus, eligitur, qui tribus à Spira, & quatuor milliariis ab Hirsaugia distans, nunc in oppidum commutatus est. Ibi Pontifex Gebhardus senio gravatus, & morbo, diem praetolabatur extremum: cui, quidquid ad vitae hujus sustentationem pertinebat, Fratres Ecclesiae Spirensis ministrari copiose fecerunt. Mansit igitur in praefato loco sibi deputato graviter infirmus, & mensibus dumtaxat in hoc mundo tribus supervixit; nam ingravescente paulatim aegritudine tandem anno praenotato, primā videlicet die mensis Martij ab hac vita transiens in Domino quievit. Cujus cadaver Spirenses, quemadmodum vivo promiserant, ad Monasterium illud, Hirsaugienſe duxerunt: quod Abbas Bruno & fratres cum honore debito suscipientes, ante majus altare tradiderunt sepulturae.

Bruno fuit
Episcopus
Spirensis. 33

Huic in Episcopatu Spirensi Bruno quidam succedens praefuit annis tredecim promotus auctoritate regia: qui ob receptum ab ipso Rege Heinrico beneficium, ne suo Creatori videretur ingratus, consensit, ut cives Spirenses eximerentur à quibusdam legibus, & statutis per imperiale privilegium. in quibus Episcopo antè fuerant de consuetudine juris obligari, non in parvum memoratae Ecclesiae detrimentum; cujus exemptionis litteras anno sequenti, quo datae fuerant, annotabimus.

Monasterium
Gottfridi
fundatur.

Anno etiam praenotato Bertholdus comes quidam de Hennenberg Lucā conthorali suā consentiente fundavit Monasterium Ordinis nostri sub honore B. Mariae semper Virginis in provincia, quae tunc, ut privilegium Heinrici Regis quinti confirmat, dicebatur Teutonica Francia, in Episcopatu Spirensi in terra vulgariter Albegavv, in comitatu Vorcheim, in silva, quae dicitur Lushart, circa ripam, quae vocatur Alba, & nomen Monasterij Augia Dei, teutonicè autem Gottfridavv, quod Coenobium hoc ipso anno consummatum, & magnificè decoratum, multisq; & singularibus privilegijs tam Papalibus, quam imperialibus subnixum, Hirsaugienſibus tradidit inhabitandum.

Bruno

Brūnō igitur venerabilis Hirfaugianæ Congregationis Abbas habito seniorum consilio fratres de Congregatione sua duodecim ad prædictum locum misit, qui Wolporonem valde religiosum, & venerabilem virum Abbatem & Rectorem Monasterij Gottisaugetis primum constituit, sicuti anno S. Wilhelmi xvi. diximus. Et notandum, quod memorati Cœnobij fundator comes fuit de Hettenberg, simul & comitatum possidens in Vorcheim, non procul à Gozave, ubi tunc morabatur, cujus hodie castelli nullum manet vestigium. Titulus etiam comitatus de Vorcheim postea extinctus perpetuè oblivioni traditus est, quemadmodum, & alij complures.

Anno prænotato Rex Henricus circa festum Epiphaniæ Domini colloquium apud Ratisbonam cum Principibus habuit, quibus animi sui propositum aperuit, & quod Romam proficisci vellet pro corona imperij cunctis manifestè referavit. Collaudaverunt omnes Regis propositum, & procerum, nobiliumque multitudo maxima se profecturam cum illo iuramenti confirmatione promisit. Dies pergendi ad finem mensis Augusti statuitur, ad quam se unusquisque præparare jubetur. Interea Rex Henricus descendit ad Locharingiam, & in civitate Leodiensi Mechilidem Henrici Anglorum Regis filiam sibi ante desponsatam celebratis nuptijs ex more solenniter duxit uxorem. De qua tamen liberos non suscepit, ut propheta viri Dei Bennonis dudum Henrico quarto Patri ejus prænuntiata impletur dicentis: *Quoniam Ecclesiam Christi persecutus es, & unitatis Catholicae Sacramentum confudisti, non perveniet semen tuum in quarta generatione.* Quis fuerit iste Benno superius anno Monasterij vacantis l.vi. diximus.

Anno igitur Brunonis prænotato in fine mensis Augusti Henricus Rex quintus cum magno suorum exercitu in Italiam profectus est, habens in comitatu suo plures Episcopos, Abbates, Duces, Comites & Nobiles, alijs secum per montem Jovis, alijs verò per vallem Tridentinam alpes transcendentibus. Providè autem disposuit Rex viros non solum armis peritos, sed etiam in omni varietate scripturarum doctissimos in suo comitatu habere plurimos, ut si quid Romæ forsitan oriretur questionis non Italorum fraudibus, sed suorum potiùs fidelium consilijs agnosceret veritatem. Inter quos fuit Magister scholarum Ecclesiæ Herbipolensis natione Scotus, nomine David, vir excellentè doctus, ingenio promptus, sermone Scholasticus, qui iussus à Rege totam hujus expeditionis historiam, rerumque in illa gestarum, stilo tam facili, qui parum à communi loquela differat in tribus libris digessit. Voluit enim Rex, quod faciliiori sermone latino series rerum ab eo gestarum scriberetur, quatenus legi à pluribus etiam minus doctis potuisset. Iste David postea Monachus factus est sub S. Machario primo Abbate Cœnobij S. Jacobi Apostoli Majoris in suburbano Herbipolensis urbis, cui auctore Deo ego Joannes Trithemius quondam Abbas Spanheimensis, hodie cum ista scripsi in quartum annum quamvis inutilis præfideo, de quo latius Christo miserante suo loco inferius mentio fiet.

Rex autem Henricus per universam Longobardiam discurrens cum suo exercitu pacem omnibus dedit, eum pacificè recipientibus, fidem servans amicis, & gratiam concedens eam humiliter postulantibus.

Y y 3

Fuerunt

Conventus
fuit principis
RatisbonæDavid Scotus
historiographus

Potrant etiam nonnulli ejus imperio contumaciter reluctantes, in quos statim movit exercitum. munitiones eorum cepit, oppida, & castra rebellantium evertit. Unde factum est, quod venire Romam hoc anno non potuit.

M C X I.

Rex Romam
ingreditur.

Anno Brunonis Abbatis VII. Henricus Rex dispositis in Longobardia prosperè negocijs Romam proficiscitur. & à Beatissimo Papa Paschali cum summo honore, applaudentibus cunctis, ad urbem introductus est. Alterà mox die relictis Privilegijs, quæ Papa per suos nuncios adhuc in Longobardia existenti Henrico Regi prius miserat, de recipiendo videlicet ab Ecclesijs imperij Ducatus, Marchias, Comitatus, Advocacias, Monetas, Telonia, cæterarumque regalijs, quæ possident summam, magnus fuit subortus contra Papam tumultus Principum, propter Ecclesiarum spoliacionem, quæ permissione Pontificis fuerat in foribus, de qua non solum gravarentur Episcopi, sed ipsi quoque suis beneficijs, quæ tenebant ab Ecclesijs, privarentur. Sic etenim convenerant inter se Papa, & Rex, ut Romana Ecclesia liberè haberet investituras Episcoporum, & imperium reciperet ab Ecclesijs omnia, quæ cõmemoravimus. Cui pollicitationi Papæ Rex dedidit consensum, ita tamen, quod hæc transmutatio firmâ, & authenticâ ratione, concilio quoque totius Ecclesiæ, ac Principum stabiliretur assensu, quod fieri posse vix, aut nullo modo credebatur.

Concessio
Papæ castra
Rex ab Epi-
scopis.

Hic igitur conventionem, sicut diximus, auditâ Germani Præfules, Duces, & Comites, quorum multitudo aderat non parva, unanimi voluntate contraxerunt, parati suarum privilegia Ecclesiarum defendere usque ad mortem. Unde consilio inter se habito, Romanum Pontificem ne diffugiens novissima faceret deteriora prioribus, apud se custodiæ manciparunt honestæ, usque ad pacificationem Ecclesiæ, & imperialem Regis benedictionem, quæ paulopost subsequeretur. Romani audientes Papam in manibus detineri Henrici Regis totâ nocte congregati, summo manè impetum fecerunt in exercitum Regis, adeo ut eomissis aliquandiu pugna Regem per se ipsum necesse fuerit exercitui succurrere, qui & impigre fecit, & usque ad inclinatam jam diem fortissimi militis, & optimi Ducis opus perficiens suis pro muro fuit. Audiens autem Fridericus Colonienfis Archiepiscopus Regem in periculo versari, mox cum valida manu occurrit, & Romanos magnâ cæde affectos in fugam convertit, & Regem cum suis fatigatum potenter liberavit. Post triduum, Rex cum suis Romam digrediens Pontif. Paschalem, & Cardinales, Episcoposque omnes secum abduxit, & eo, quo potuit, honore tractavit, donec rebus in circuitu compositis per regiones pacatisque omnibus adversarijs Pascha non longè ab urbe in castris celebravit. Erat autem Dominica Quadragesimæ prima, quando Romani tumultum in regium suscitaverunt exercitum. Tandem post octavas Paschæ sedatis, quæ fuerant inter Ecclesiam, & imperium utrumque, dissensionibus, Rex cum suis urbem denuo ingreditur, & à summo Pontifice in Basilica S. Petri cum summo honore, omniumque tripudio imperiali diademate coronatur, dato sibi in præsentem per manum ipsius Romani Pontificis Paschalis secundi sub testimonio astantis Ecclesiæ privilegio investituræ Ecclesiasticæ,

Henricus
Rex v. fit
Imper. IV.

fiatitæ, juxta quod utriusque Prædecessoribus placuerat, & permanere consueverat. Cujus privilegij inconcussibilem stabilitatem idem Papa mox sub anathematis banno coram omnibus publicè confirmavit. Sed post reditum Imperatoris in Germaniam Papa Romæ celebrato Episcoporum centum viginti quinque concilio privilegium investituræ Ecclesiasticæ Heinrico datum revocavit, & ipsum sibi adhaerentes excommunicavit, asserens se vi metus ad illicita fuisse compulsum. Habebat in hac sua expeditione Rex Henricus plusquam 30000. millia pugnatorum. Coronatus verò Imperator tam Cardinalibus, & Episcopis Romanis, quam summo Pontifici dona tot, tanta & talia dedit ut absentibus; qui non viderunt, penitus esset incredibile. Quibus factis, cum suis sanis, & incolomis ad Germanos redijt.

Anno Brunonis prænotato Imperator Henricus de Italia in Germaniam reversus in mense Augusto, quam plurimos Episcopos, Abbates, Duces, Comites, & nobiles ad civitatem Spirensē convocavit, quorum consensu, & cooperatione patris sui (cujus absolutionem impetra verat) anniversarium permagnificè celebravit. Nam toto quinquennio cadaver insculturum in sarcophago, sicut dictum est suprâ, jacuerat in quadam Capella S. Afræ deserta: filio autem Romæ coram Papa existente, testificantibusque, qui mortis patris interfuerant, Episcopis poenitentia illius veritatem, vinculum excommunicationis relaxans, ut sepulturam reciperet Ecclesiasticam, Præsul Apostolicus consensit. Corpore itaque Henrici senioris in Ecclesia Spirensi juxta patrem, avumque tandem sepulto, Henricus v. Imperator novus privilegium singulare dedit Spirensibus, quod litteris aureis in fronte valvarum introitus majoris Ecclesiæ, in modum arcus fecit conscribi, cum interpolatione imaginis regalis, cuius tenorem his placuit inferere:

Corp. Henrici Regis
iv. sc. c.
tar Spirens.

Omnes Christi, nostrique fidelibus, tam presentibus, quam futuris notum fieri volumus, qualiter Nos pro remedio anime chari patris nostri felici memoria Henrici Imperatoris, consilio, ac petitione Principum nostrorum, Frederici videlicet Colonienſis Archiepiscopi, Brunonis Trevirensis Archiepiscopi, Chrunonis Strasburgensis Episcopi, Burchardi Monasterienſis Episcopi, Hermannis Augustensis Episcopi, Frederici Ducis, Comitum quoque Gotfridi de Calvra, Frederici de Zolra, Hartmanni de Thielingen, Berengary de Sulzbach, Gebhardi de Galria, Heinrichi, Duttonis, Stephani, Gerungi & VValtheri in ipsa die sepultus est, omnes, qui in civitate Spirensi modo habitant, vel deinceps habitare voluerint, undecumque venerint, vel cuiuscumque conditionis fuerint, à lege nequissima, & nefanda, videlicet parte illâ, qua vulgò Buseil vocabatur, per quam tota civitas ob nimiam paupertatem annihilabatur, ipsos, eorumque heredes excusamus. Ne verò aliqua persona major, vel minor, non Advocatus, non naturalis illorum Dominus, ullâ morientibus de eorum suppellectili quidquam auferre præsumat, interdici-mus; & ut omnes liberam potestatem habeant suis heredibus relinquere bona sua, vel pro animabus suis dandi, vel cuiuscumque persone dare voluerint, ipſo Episcopo Spirensi Brunone in pulpito astante, & consentiente concessimus, & confirmamus, eâ tamen interpositâ conditione, ut in Anniversario patris nostri solemniter ad Vigiliis, & ad Missam animarum omnes conveniant, & candelas in manibus teneant. & de singulis domibus panem unum pro elemosyna dare pauperibus, & erogare studiant. Ut autem hac nostra concessio, & confirmatio rata, & incon-

Privilegiū
Henrici
civibus da-
tum aureis
scriptum
litteris.

vulsa

nulla omni ævo permaneat, & ne aliquis Imperator, aut Rex, vel Episcopus, aut Comes, vel aliqua potestas major, vel minor infringere audeat, in perpetuum ſpeciali privilegij noſtri memoriam, hoc inſigne ſtabili ex materia, ut maneat, compoſitam litteris aureis, ut decet, expoſitum noſtra imaginis interpoſitione, ut vigeat, corroboratum in ipſius templi fronte, ut pateat, annuſente noſtrorum opera Civium conſtas expoſitum, ſingularem erga ipſos continens noſtra dilectionis affectum. Datum 19. Calend. Septembr. Anno Dominice Incarnationis M.C.XI. regnante Heinrico V. Rege Romanorum, anno VI. imperante I. Actum eſt Spire in Chriſto feliciter ſub Brunone venerabili Episcopo Eccleſiæ præſedente. Quoniam ſuperna pietatis adminiculante gratiâ locum ob inſignem Patrum noſtrorum memoriam, & fidem civium erga nos ſemper conſantiſſimam præ cæteris ſublimare proponimus, jura ipſius imperiali auctoritate noſtrorum Principum conſilio corroborare decrevimus. Liberos ab omni telonio, quod habemus in civitate dandiſolebas, Crues noſtras ſtatuiſſimus. Nuntios, quos vulgo Banſpenning, cum illi, quos appellaverunt Schuzſpenning; piper quoque, quod de navibus exactum eſt, ei remiſimus. Volumus etiam, ut nullus civium noſtrorum extra urbis ambitum advocati ſui placitum cogatur requirere. Nullus Praefectus, aut aliquis Domini nuncius ſuo ſerviturus Domino à panſicis, vel à macellarijs, ſeu aliquo genere hominum in civitate ſuppelleſilem aliquam præſumat illis invitiſ accipere. Nullus Praefectus vinum, quod appellatur Barvvin, præſumat vendere, aut alicuius civis navim ad opus ſui Domini illo invito accipere. Volumus etiam ut nihil exigatur ab hijs, qui res proprias proprijs ſeu conductijs navibus tranſvehunt. Monetam quoque nulla potestas in levius, aut deterius minuat aliquâ ratione, niſi comuni civium conſilio permittet. Nullus ab eis telonium in toto Episcopatu, aut in locis ſſicalibus, ideſt ad utilitatem Imperatoris pertinentibus extorqueat. Si qui curtem, aut domum per annum, & diem ſine contradictione poſſederit, nulli hoc ſcienti ultra inde reſpondeat. Caſam in civitate jam incuſpiam, non Episcopus, aut alia potestas extra civitatem determinari compellat. Hucusque privilegium Heinrici Imperatoris v. civibus urbis Spirensis datum, & aureis litteris, ut diximus, ſupra valvam introitus majoris Eccleſiæ occidentalem exaratum, quod Fridericus primus, & plures alij poſtea confirmarunt.

Adelbertus
Archiepiscopus
laueſſetur.

Eodem anno Heinricus Imperator patre ſuo Spire ſepulto, deſcendit ad Moguntiam, & ibi ſuper negotijs regni cum Principibus conſilij ſui myſterium tractavit.

Eodem quoque tempore Adelbertum Cancellarium ſuum, quem antebiennum, ut ſupra diximus, Moguntinæ Sedis Archiepiſcopum deſtinaverat, ad eandem cathedram baculo, & annulo, ut erat moris inveſtivit.

Hoc etiam tempore Conradus Dux Carinthiæ, qui & de Zerin-gen, vir dives, & potens Friburgum Briſaugiæ oppidum fundare cepit, & brevi tempore magnifico opere conſummavit.

M.C.XII.

Anno Brunonis Abbatis VII. Heinricus Imperator Sigfridum Palatinum comitem diutina cuſtodia maceratum intervenu Principum emiſit, & ad gratiam recepit, reconciliatumque benigniſſimè tractare cepit, uſque adeo, ut filium ejus de baptiſmate ſuſciperet injuriarum oblitus.

Eodem-

Eo tempore Dñs Papa multas à Romana Ecclesia contumelias, & injurias passus est, objicientibus ei Cardinalibus. Episcopis & Clericis dictæ Sedis, quod contra instituta totius Ecclesiasticæ disciplinæ Regem Heinrichum reipubl. tyrannicum vastatorem, & Ecclesiarum destructorem benedictione imperiali sublimasset, insuper privilegio sacrilego donasset, nullam ei pacem dimittentem, ad convocandum generale concilium, in quo omnia perperam facta, & concessa revocarentur, compulerunt.

Anno igitur prænotato Paschalis Papa II. Clericorum suorum importunitate compulsus, Romæ apud S. Joannem Lateran. in medio mensis Martij Concilium centum & viginti quinque Episcoporum celebravit, in quo Episcopi omnes, qui fuerant præsentem uno ore, unaque sententiâ Privilegium illud, quod Papa compulsus Imperatori tradiderat super investitura Episcoporum, in hæc verba condemnâverunt. *Privilegium illud, quod non est privilegium, sed verè debet dici privilegium pro liberatione captivorum Ecclesiæ à Domino Paschali Papa per violentiam Heinrichi Regis extortum, nos omnes in hoc sancto Concilio congregati canonicè censurâ, & auctoritate Ecclesiasticâ, judicio S. Spiritus damnamus, & irritum esse judicamus, & omnino, ne quid auctoritatis, & efficacitatis habeat penitus excommunicamus.* Et hoc ideo damnatum est, quia in eo Privilegio continetur, quod electus canonicè à nemine consecratur, nisi prius à Rege investiat, quod est contra Spiritum sanctum, & omnem canonicam institutionem. Perlectâ chartâ per Organum Gerhardi Episc. Engolismensis legati in Aquitania, omnes adclamabant: *Amen Amen Amen*, Archiepiscopi, Episcopi, & Cardinales omnes & more subscripserunt.

Concilium
Romæ ce-
lebratur.

Moritur his temporibus quidam de Saxoniz Principibus nomine Udalricus, Ludovici comitis dudum gener, sed tunc propter ejusdem filiz repudium inivisus, & hostis. Cujus possessiones prædictus Sigefridus comes Palatinus hereditariâ sibi vendicabat successione. Sed Imperator eandem in jus regni conabatur attrahere: quæ causâ recidivæ discordiæ seminarium cœpit ministrare. Nam idem comes Palatinus priores miseriae suas sequentibus exaggerans totam penè Saxoniam suam videlicet patriam, tantis implevit querimonijs, ut Ducem Lotharium, Rudolphum quoque Marchionem, Fridericum comitem Palatinum, Wigbertum comitem, & Ludovicum comitem, aliôsque nonnullos ab obsequio Imperatoris retraheret. Sed & Episcopus Halberstattenfis, nec non & Gertrudis illa præpotens per Saxoniam Heinrichi comitis de Northeim fundatoris Monasterij Bursfeldensis vidua, se pati violentiam Imperatoris in direptione bonorum simili querimonia clamabant. Hæc & his similia scandalorum semina fuerunt, quæ regnum post diuturnos inquietudinum motus aliquantulum tunc pacatum, rursus novis, & perniciosius seditionum fluctibus turbârunt.

Saxoniz
Principes
contra Im-
peratorem
conspiciantur.

Anno quoque prænotato Rotenburg juxta Necari fluminis ripas in Suevia oppidum terræ motu concussum funditus, & in toto cecidit convulsus penitus, & destructum; sed non diu postea per incolas, qui ad nemora confugerant, instauratum est.

Rotenburg
terre mo-
tu costruit.

MCXIII.

Anno Brunonis Abbatis VIII. Indiçt. Rom. VI. Imperator Heinrichus in principio anni, postquam Natale Domini præcedentis anni apud Erfurdiam

Zz

furdiam

Sigfridus
comes Pa-
lavinus oc-
ciditur.

pfurdiā celebraverat, ubi Saxonum Principes ſe notaverat ſubtraxiſſe, irā commotus bona eorum diripi, poſſeſſiones incendijs devaſtari, & terras eorum ſpoliari præcepit. Nec multò poſt caſtellum ſatis munitum nomine Hornburg, longā obſidione oppugnatum tandem cœpit, ac funditus evertit. Deinde relictis per præſidia fidelibus ſuis, contemptores ſuos inſidijs, ac congreſſibus nimium afflixit: nam manibus tandem confectis multi ex parte Saxonum ceciderunt. Sigfridus etiam ſæpe dictus comes in ipſo prælio graviter ſauciatus occubuit, vir genere, potentiâ, & probitate nobiliſſimus. Vigbertus Marchio capitur, & Imperatori captus præſentatur. Comes verò Ludovicus venire in deditionem Imperatoris Heinrici compellitur. His peractis in Saxonia per Imperatorem, ad paucos menses terra quievit.

Post hæc quidam Reginoldus Provinciæ Burgundiæ Imperatoris, ut dicebatur, conſanguineus, inſolentia juvenili concitatus tyranni de re exercere in republ. cœpit. Qui tamen ſuperveniente ſibi cum manu valida Heinrico Imperatore, munitionem in qua maximè confidebat. Monzun appellatam, ipſe captus amiſit, & cuſtodia traditur.

Corpus S.
Auctoris
à Treviri
in Saxoniā
transfer-
tū.

Anno prænotato Gertrudis comitiſſa de Northeim relictâ Hei-rici comitis, qui Bursfeldiam, ut ſupra diximus, fundavit, vidua, mulier dives, potens, & Chriſto devotiſſima corpus S. Auctoris à Brunone Treverorum Archiepiſcopo ſuis precibus impetravit. Quod cum honore maximo tranſferens in Saxoniā extra muros oppidi Brunſchvicenſis in eo loco reſoluit, ubi poſtea Monafterium S. Ægidij conſtructum fuit. Cū enim perveniſſet memorata Chriſto devota mulier cum ſacris reliquijs in prædictum locum, repente immobiliter fixæ hæſerunt, ita ut nullâ arte, vel ingenio deportari ulterius ab aliquo potuiſſent. Comitiſſa igitur ſtupefaſta miraculo, & accepto prudentium virorum conſilio, Cœnobium Ordinis noſtri permagnificum in eodem loco, adjuvante Lothario Duce poſtea Imperatore, qui filiam ejus habuit uxorem, conſtruxit, in quo Monachos ſub Regula D. P. Benedic- ti militantes, & Abbatem collocans, multa eis bona pro ſuſtentatione hujus vitæ assignavit: Eccleſiæque ſub honore S. Ægidij conſecrari fecit, & corpus S. Auctoris in eadem collocari.

Adelung
ſic Abbas
S. Diſibodi.

Anno etiam prænotato quinta die menſis Martij obiit Burchardus Abbas Monafterij S. Jacobi propè Moguntiam vir prudens, & religioſiſſimus ſucceſſor Frickenbaldi Abbatis, quondam Monachi hujus Cœnobij Hirſaugienſis, & apud S. Jacobum in medio Eccleſiæ ſepelitur, anno ſexto poſteaquâ Monafterium D. Præſulis Diſibodi à Ruthardo Archiepiſcopo inſtauratum, & unicum ſuo proprio Cœnobio gubernandum ſuſceperat, ut ſuprà dictum eſt. Quo mortuo Abbas in Monafterio S. Diſibodi conſtitutus eſt Monachus quidam valdè venerabilis, nomine Adelungus, & præfuit annis xv. vir prudens, & in omni ſcientia ſcripturarum ſatis admodum eruditus. Et hic primus Abbas fuit poſt reſtauratorem præfati Monafterij, quem antea plures à prima fundatione præceſſerunt, quorum & nomina, & geſta in oblivionem deveniunt.

S. Bern. ſic
Monachus

Anno quoque prænotato S. Bernardus, poſtea Clarevalleſis Abbas, ut ſuo loco dicitur, annos natus circiter duos & viginti cum triginta ſocij Monafterium Ciſtercienciæ Domino vocante ingreſſus eſt ſub Stephanano.

phano Abbate, qui Alberico in regimine successerat. Qui beatissimus vir quantum postmodum in omni sanctitate, & doctrina profecerit, quantaque bona non solum in ordine suo, sed pro universali nihilominus Ecclesia fecerit, laboresque pertulerit, nemo est vel mediocriter historiarum peritus Ecclesiasticarum, qui ignoret. Factus autem postea primus Abbas in Claravalle. totum mundum sua eruditione, scriptis, praedicatione, sanctitate, & miraculis convertens in stuporem, ardore S. Spiritus accensus mirifice illustravit. Nam signis, & miraculis paene infinitis coruscavit, in tantum quod me non memini sancti alicujus actiones, & gesta pervidisse, quorum, & tanta fecerit miracula in praesenti vita, quot, & quanta Bernardus Abbas beatissimus in carne vivens, Domino cooperante perpetravit. Denique Ordinis sui Monasteria centum & quadraginta numero in diversis mundi provinciis suo instinctu, cohortatione, & laboribus, licet aliorum fidelium plerumque bonis, & impensis legitur contruxisse.

Librorum vero, quos ad multarum lucubrationum composuit numerum, ista sunt nomina. De consideratione ad Eugenium Papam scripsit libros quinque. Meditationum librum unum. De contemptu mundi lib. 1. De Gradibus humilitatis lib. 1. De Gratia & libero arbitrio lib. 1. Ad militem templi lib. 1. Speculum vitae religiose lib. 1. De Scala claustralium lib. 1. Ad Carthusienses lib. 1. De Domo conscientiae lib. 1. Formulam honestae vitae lib. 1. De Praecepto, & Dispensatione lib. 1. De miseria hujus vitae lib. 1. De Tentationibus, & Otio lib. 1. De Voluntate lib. 1. Apologeticum ad Cluniacenses lib. 1. Super Evangelium Missus est Angelus lib. 1. Super Magnificat lib. 1. Super Psalmum: Qui habitat lib. 1. De Diligendo Deum, lib. 1. In Cantica Canticorum homilias octoginta sex. Vitam S. Mathiae Archiepiscopi, lib. 1. De Ordine, vitae & morum institutione, lib. 1. Super Evangelium: Ecce nos reliquimus omnia, librum 1. Ad Clericos Sermones triginta unum, lib. 1. Sermones de tempore, & de SS. Sermones quoque de diversis, & utilibus materijs. Sermones alios breviores multos. Epistolarum complurium ad diversos lib. 1. Alia insuper edidit minora quaedam opuscula: quorum lectio cunctis Deum timentibus utilis judicatur.

Tituli operum
S. Beati
Abb.

Claruit his quoque temporibus Alphonfus quidam ex Judaeo conversus ad fidem Christianam homo competentis literaturae, Moyses antea vocatus: qui post conversionem ad Ecclesiam Christi in argumentum perfectae credulitatis scriptis valde pulchrum, & instructum volumen contra errores Judaeorum. De Philosophia, & scientia librum quoque 1. Reliqua ejus Synchemata in manus meas non venerunt.

Alphonfus
ex Judaeo
Christianus

Sigebertus etiam Monachus nostri Ordinis Coenobij Gemblacensis, quod situm est in diocesi Leodiensi, haec tempora scribendo, & docendo reddidit clariora. Qui cum viret in omni genere scripturarum doctissimus, metro exercitatus, & prosa, rutilantis ingenij sui non spernendae lectionis conscripsit opuscula, e quibus ipse commemorat in libello suo illustrium virorum, & ordine subiecta. Et in primis quidem Metris in Monasterij S. Vincentij constitutus loco, scripsit heroico metro vitam S. Theodorici Episcopi, librum unum. Passionem quoque, & translationem S. Lucia sub ejusdem genere metri, libros duos. Vitam, & gesta

Tituli operum
hujus
Monachi.

Z z 2

Sige-

Metens &
Leodizens
Imperator.
contra Pa-
pam adha-
erens.

Sigeberti Regis lib. 1. Passionem quoque Thebeorum MM. versu heroico lib. 1. Vitam S. Gvriberti fundatoris memorati Coenobij Gemblacensis lib. 1. Chronicon & gesta Abbatum ejusdem Monasterij sui composuit, quod opus usq; ad annum Dom. Nativit. MCL. perduxit. Scripsit etiam vitam S. Maclovij lib. 1. Vitam quoque S. Theodardi lib. 1. Opus metricum in Ecclesiasten lib. 1. De illust. viris lib. 1. De computo Ecclesiastico lib. 1. Epistolarum ad diversos lib. 1. Apologeticum ad Heinricum Imperatorem. Contra decretum Gregorij VII. Papæ, Sacerdotum concubinariorum Missas audiri prohibentis ad quorundam instantiam scripsit librum unum; Item contra Epistolâ Paschalis Papæ II. Scripsit similiter librum unum, ex quo convincitur sensisse cum Imperatoribus Henrico videlicet quarto, & quinto ab Ecclesia Romana excommunicatis, quod volens fecerit, an coactus judicare non possumus; hoc tamen unum lectione veterum cognovimus, ram Leodienſes, quàm Metens, quæ duæ civitates in Lotharingia sunt principales, contra decretum Romanorum Pontificum præfatis Imperatoribus adhæsisse omni tempore, quo vixerunt in humanis; unde prout assequi conjecturâ possumus, errores Patriæ securus est, qui apud externos forsitan melius sentire potuisset. Hic autem Sigebertus natione Lotharingus primo in suo Coenobio Gemblacensi, ac deinde apud S. Vincentium Metensem, & postremò iterum in Gemblaco usque ad viræ exitum Magister exiit scholarum, & multos habuit discipulos, quos in omni doctrina scripturarum erudit.

MCXIF.

Anno Brunonis Abbatis nono Indict. Romanorum VII. consummarum fuit Monasterium Ordinis nostri haud procul à Ratisbona in Bavaria Prueningen dictum, quod S. Otto Episcopus Bambergensis à fundamenti novum tali occasione construxit. Cum Henricus Rex V. apud Ratisbonam Convencum Principum adunasset suo more solennem, adfuit inter alios memoratus Præsul S. Otto, qui propter multitudinem eorum, qui convenerant, manere in civitate Ratisbonensi consiliodè non potuit, vel certè quietis amore noluit, & ideo manendi locum extra urbem in campo, ubi nunc est Monasterium, elegit; inter duas ergo arbores nucum Domino suo tentorium famuli statuerunt, de quibus nimirum arboribus etiam longè antequam id eveniret, quod nunc dicimus, timorus & quasi campanarum strepitus auditus est, multoties à plerisque sonuisse, quem in vicino commorantes non sine stupore frequentius audierunt.

Viso S. Ot-
tonis Episc.
Bamberg.

Quo in loco cum S. Præsul nocte quâdam membra dedisset sompori, talem in somnis visionem Domino revelante divinitus accepit. Videbar, & ecce scala stabat à lectuli sui capite sursum erecta, cujus summitas caelos tangebatur, descendentes, ascendentesque Angelos amicâ vicissitudine, qui gloriam Deo canebant in excelsis. Qui de somno evigilans, & jussu prudenter intelligens locum omnem, in quo tentoria sua fixerat, cum adjacente campi latitudine pretio comparans Monasterium ædificare cepit: quod in paucis annis feliciter perfecit.

Cosummato itaque Monasterio vir sanctus conversationem Monachorum religiosam Hirsaugiensium multorum relatione habens notissimam Nuntios ad Abbatem Brunonem solennes dirigit, & ut sibi Abbatem

batem, & Monachos mitteret pro inhabitando suo novo Monasterio, humili supplicatione postulavit. Abbas igitur Bruno communicato Seniorum consilio virum sanctum, & moribus integerrimum nomine Ermenoldum Abbatem primum præfati Monasterij Prueningensis eligendo constituit: cui Monachos bonæ conversationis, & in observantia regularis disciplinæ optimè institutos contocians ad divum Ottonem Episcopum cum benedictione in Bavariam misit.

Anno igitur prænotato Dominicæ Nativit. MXXIV. S. Ermenoldus ex Monacho hujus Cœnobij Hirsaugiensis electione fratrum seniorum, & sui Pastoris factus est primus Monasterij S. Georgij Abbas in Pruening prope Ratibonam, & præfuit annis septem, vir sanctissimæ conversationis, Romanæ Ecclesiæ defensor constantissimus: cujus vitam, & sanctimoniam ad honorem hujus præclari Monasterij Hirsaugiensis (cujus fuit Monachus, sicut diximus) liber aliis repetere, & sub brevi compendio ad notitiam posteritatis utcumque poterimus declarare.

Sanctus igitur Ermenoldus natione Teutonicus, patriâ Suevus, parentibus quidem secundum sæculi æstimationem claris exortus, qui pie considerationis intuitu pignus hoc à Deo consecuti, litteris imbuendum Præceptoribus tradiderunt; Deo procul dubio disponente consilium, quo via daretur Ermenoldo ad capessendum cum tempore divini amoris profectum: nemo enim repente fit summus, sed paulatim cum ætate carnis crescit intelligentia mentis. Ermenoldus ergo puer ingeniosus, & docilis, quotidie in melius proficere studuit, & brevi tempore satis doctus evasit.

Considerans tandem mundi honores esse breves, atque fallaces, omne desiderium suum ad Deum conculit, venientique in Spiritu fervoris, & humilitatis ad Hirsaugiam, sub Divo Patre Wilhelmo Abbate Monasticum habitum suscepit: qui mox ut regularis disciplinæ jugo colla subjecit, in alium virum mutatus est, & patris sui spiritualis B. Wilhelmi vitæ modum, ac formam ita moribus suis impressit, ita perfectionis illius studuit imitari vestigia, ut virtus discipuli exemplar fieret cunctis operum Magistri.

Talibus igitur institutis monasticæ tranquillitatis omnipotenti Deo sub Regula S. P. N. Benedicti multis annis deerviens B. Ermenoldus pro vitæ merito factus est in oculis omnium venerabilis, clarissimi famæ nominis per totam Alemanniam gloriosus. Contigit autem post annos plurimos Abbatiam imperialem S. Nazarij Martyris Laurissensem, quæ paucis à Wormatia distat milliaribus Abbate destitui, & Ermenoldum sanctissimum virum ad illam propter vitæ meritum tam electione fratrum communi, quàm Heinrichi Regis v. consensu solenniter vocari; qui onus regiminis sibi oblatum humiliter cupiens subterfugere, quantâ potuit instantiâ suam insufficientiam studuit allegare; sed Abbas sui Hirsaugiani Brunonis imperio victus curam suscepit oblatam, malens quietem interrumpere quàm obedientiam.

Ordinatus itaq; Abbas quantâ potuit sollicitudine studuit officium majoris, quod susceperat, factis adimplere salutiferis, quatenus etiam in semetipso divini amoris vacans exercitijs firmus, & stabilis potuisset consistere, & discipulis non minus exemplo, quàm verbo se utilem, & fructuosum

S. Ermenoldus fuit Abbas in Pruening.

Vita S. Ermenoldi Abbatis.

Ermenoldus fuit Abbas imperialis Monasterij Laurisse.

Z z 3 ctuosum

Abbatie
alioz impe-
riali, alioz
Regalia.

Quatuor
ad hoc sunt
Imperiales
Abbatie.

Quæ sunt
Ord nostri
Monaste-
ria regalia.

etiam exhibere. Unde quidquid boni persuadere subditis potuit, prius opere, quam sermone tentavit: nunquam de suscepta dignitate intumuit, nunquam singularibus neque in potu, neque in cibo, neque in vestitu usus fuit. Et licet magnus Princeps haberetur imperij, nil tamen se unquam exhibuit aliter, quam simplicis requirit humilitas Monachi. Nam ut noverit posteritas omnis, quantæ fuerit cæ tempestate dignitatis quilibet Abbas memorati Coenobij Laurissensis, paululum oportet extra seriem cœptæ narrationis egrediamur. Inter Monasteria Ordinis S. P. B. Benedicti præcis illis temporibus in regno Teutonicorum constituta, quedam verò ab his dignitatibus aliena; hoc est, neque imperij, neque regni Teutonicorum privilegia, vel titulis insignita, quamvis plura ex infimis ab Ordinariis jurisdictione viderentur exempta. Imperiales Abbatie sunt quatuor, quemadmodum & imperij Duces privilegiati quatuor, Marchiones quatuor, Comites quatuor, Milites quatuor, Civitates quatuor, Villæ quatuor, & rustica Communia quatuor. Nomina verò Monasteriorum Imperialium quatuor ista sunt. Primum est Fulda, quod sanctus Bonifacius Archiepiscopus & Martyr Moguntinus, impenis Pipini Regis construxit, in Buchonia silva Herbipolensis diocesis exemptum. Secundum est Hirsfeldia, quod S. Lullus Archiepiscopus Successor Divi Marcyri Bonifacij construxit in finibus Hassiæ diocesis Moguntinæ, sed exemptum, & distat à præfato Coenobio Fuldenfi fermè sex miliaribus. Tertium est Altbiburgium, vulgariter dictum Wilsenburg, cujus foundationem Dagoberto Magno Regi francorum adscribunt: & in signum veritatis litteras ejus auro sigillo confirmatas ostendunt, in diocesi Spitemburgensi exemptum. Quartum sunt Monasterium prædictum D. Nazarij Martyris Laurissense, vulgariter Lorch nuncupatum, quod olim comes quidam Rheni construxit, nomine Canker, temporibus fermè Pipini Regis Francorum in diocesi Moguntina exemptum, in quo nunc habitant Præmonstratenses, cujus Principatum, castra, oppida, valillos, & imperia, ita jura Fridericus Imperator secundus Archiepiscopo contulit Moguntino, quemadmodum inferius anno Crenesti Abbatis primo dicemus. Horum quatuor Monasteriorum Abbates quondam Principes regni Francorum in magno apud Imperatores habebantur honore: & quoties celebrabatur publicus Principum imperij conventus: quoties Imperator processit ad bellum, aut quoties Rex coronandus Romam pergebat: hi quatuor Abbates in propria persona, sicut & alij Principes, & Episcopi adesse tenebantur, & sequi cum suis militibus. In conventibus publicis Principum Imperatore cum Majestate in folio regni sedente, hi quatuor Abbates ad pedes illius proximi residebant, referendariis custodiens officium. Capellis quoque præerant imperialibus, & sacrorum Principum dicebantur. Eo verò tempore, quo unus Monarcha & Gallis, & Francis præfuit, Abbatie fuerunt etiam apud illos imperiales, sancti videlicet Medardi Sueffionensis; S. Vedasti Atrebatensis; S. Dionysij Parisiensis, & S. Richarij. Et quoties Imperator Curiam tenebat in Gallia, etiam Gallicani Abbates præfatis publicis præerant officiis, si apud Germanos ministerio Cæsar utebatur Romanorum.

Regalia verò Coenobia fuerunt, non quæcunque Regum foundatione constructa, sed illa duntaxat, quæ jura feudalia, sive regalia tenebant.

bant ab imperio Romanorum; & ad communia regni fuerunt obligata per vices obsequia: ex his quorum occurrit memoria fuerunt ista magis principalia. atque famosiora. Monasterium Prumiense Trevirensis diocesis. Monasterium Stabulense Leodiensis diocesis. Monasterium S. Galli Constantiensis diocesis. Monasterium S. Maximi prope Trevirim. Monasterium S. Albani Moguntienſe. Monasterium Campidonense Constantiensis diocesis, & Monasterium Corbejenſe in Saxonia Padelbornensis diocesis cum plerisque alijs. quorum recenſere nomina ſingulatim tædioſum eſt, & inutile iudicamus. Sed conſumit omnia tempus edax, & honorem, quem olim ſanctæ Religionis integritas Monasterijs contulit, neglecta rurfum obſervantia diſſipavit: nam uſque adeo Monasteria imperialia ſuis hodie deſtituta ſunt privilegijs. & libertatibus antiquis, ut quæ cunctis olim fuerunt notoria, his diebus noſtris nulli penè remanſerint manifeſta. Verim ne digrediamur longius, ad ſe nos hiſtoria vocat.

Monasteriorum privilegia abrogata.

Beatus igitur Ermenoldus imperialis Abbatie Princeps ordinatus, priſtinæ dignitatis nihil inſinuit, ſed qualis Monachus fuerat, talis & Abbas omni tempore parvus & humilis permaſit. Fratrè habebat Heinrico Regi v. militantem, ſicut ſanguine nobilem, ita & divitijs locupletem. Ad quem Imperator die quâdam converſus, atque ſubridens animo forſitan jocandi ſic dixit: *Fratrem tuum imperiali præſecimus Abbatia. facientes ſibi nomen grande, juxta nomen Magnorum, qui celebrantur in terra: tu verò quid Nobis in memoriam tanti beneficij faceris?* Ac ille: *vera ſunt, inquit, omnia, quæ ſacra Majeſtas veſtra loquitur, quibus eſſe condignæ gratiarum actiones referre nequeo: ne tamen penitus videar ingratus, quantum mihi fuerit poſſibile, ſemper memor ero.* Nec diu poſtea idem Germanus viri Dei volens ſe gratum Imperatori pro viribus oſtendere, ſatis pretioſis illum donis, atque muneribus ignorante ſuo fratre ſtudit honorare. Quæ res mox ut ad ejus noticiam pervenit, factum Germani graviter abhorruit, quaſi Abbatiam comparâſſet muneribus, ſpontaneâ eam voluntate reſignavit. Relicto itaque Monasterio Lauriſſenſi ad Hirſaugiam revertitur, ſequentibus eum diſcipulis non minus quadraginta, quos apud Lauriſſam ſub unius anni ſpatio, quo inibi præfuit, Domino collegerat, qui nullâ ab eo poterant ratione ſeparari. Reverſus autem cum ſuis ad Hirſaugiam à Brunone venerabili Abbate. & univerſa Congregatione ſummo cum honore ſuſcipitur, & unâ cum his, quos adduxerat, Monasterio incorporatur.

S. Ermenoldus Abbatiam ſuâ ſpontaneâ reſignavit.

Non diu poſt conſummato per S. Ottonem Episcopum Bambergensem Monasterio S. Georgij Martyris in Prueningen, ſicut eſt dictum anno prænotato, Sanctus ad Sanctum ex Hirſaugiana Congregatione dirigitur: Ermenoldus Ottoni conceditur, & Abbas Episcopò commendatur. Veniens itaque ad Prueningen beatus Ermenoldus primus ejus loci Abbas inſtituitur: & quia videbatur ſenio aliquantulum gravari, annis duntaxat ſeptem inibi præſuiſſe invenitur. Qui ſciens ſe ſpeculatorem in domo Domini conſtitutum curam ſuper gregem ſibi commiſſum ſemper diligentiffimam habuit, & viam ſalutis verbo, & exemplo ſuis diſcipulis omni tempore oſtendit. In jejunijs, & orationibus ſemper erat vigilantiffimus, & in prædicando Verbum Dei ſemper ſingulari devotione ſtudioſus.

Ermenoldus, ſecutus abbas in Pruening.

Quidam

S. Ermenoldus ex-
comuni-
catus Ca-
sarem con-
templat.

Imperator
irascitur
contra lan-
dum.

Quādam vice Henricus Rex v. qui fuit ejus nominis Imperator iv. Ratisbonæ exiitens cum S. Præsule Ottone animi recreandi gratiā paululum digressus, ibat novum videre, quod Episcopus construxerat, Pruen-
gingense Monasterium, habens in comitatu suo Principes, ac nobiles
quā pluri-mos. Nuntius ad virum Dei Ermenoldum præmittitur, ad-
vent⁹ Cæsaris, simul & sancti Fundatoris nuntiatur. Quod vir Dei audiens,
& sciens Imperatorem eo tempore pro suis demeritis à Romano Pontifi-
ce excommunicatum, nec pulsari campanas permisit, nec, ut moris erat,
cum solemnī processione fratrum illi obviam processit, sed omnia Mo-
nasterij ostia, & valvas oblerari præcepit; ne Imperatori anathematiza-
to ullus pateret ingressus; districtè prohibens, ne quis subditorum in-
occursum cujusquam procederet, nec verbum quantumcunque parvum ali-
cui diceret. Ipse tamen extra Monasterium Cæsaris præstolabatur adven-
tum, ne vel ex fastu, vel ex contemptu hæc agere putareretur. Venientem
propius Cæsarem his verbis vir sanctus alloquitur: *libenter*, inquit, &
officio salutandi satisfacere. & *congruum debitumq; honorem Cæsareæ Majestatis*
exhibere, si te communione Sedis Apostolicæ privatum nescirem. Ad hæc Im-
perator commotus non zelo justitiæ, sed ex felle amaritudinis eum talia
proferre existimans, & offensum propterea, quod munera quondam ab
ejus fratre acceperat, quorum indignatione Laurissensem resignaverat
Abbatiam, respondit: *Nimis inconsulte, & præcipitante honore vos tanto Do-*
mine Abba privastis; cujus suspitioni vir Dei obviare cupiens, simplici ani-
mo dixit: *Novi omnipotens Deus, qui nihil ignorat, non me hujus injuria (si*
tamen injuria dici queat) memorem, & ultorem, sed hæc facio intuitu justitiæ
Dei solius, & pro reverentia Sedis Apostolicæ, cujus mandato contradicere nullū
licet. Ad hæc S. Otto fundator loci adstans, quasi mediator inter dissiden-
tes: *neminem*, ait, *vitare tenemur, de ejus nobis excommunicatione non constet*.
Quo contrā vir Domini Spiritu fortitudinis roboratus, nec gratiæ dese-
rens fundatoris, nec terrori cedens Cæsareæ Majestatis, quin veritatem
liberè testaretur, sic respondit: *Quomodo possum sententiam ignorare, quam*
ore meo memini promulgatam? stupebant omnes Ermenoldi constantiam:
quam aliqui in bonam, plures verò, ut fieri solet, in malam partem in-
terpretati sunt. Discedunt, qui venerant omnes, & nec unus quidem ex
eis Monasterium ingredi potuit.

Cum die quādam vir sanctus foris ante januam Ecclesiæ staret, &
fores essent clausæ, custode Monasterij stante cum illo, cujusdam neces-
sitis eventu Ecclesiam ipsam Dei servus intrare volebat: cumq; custos
propero cursu per dormitorium circumiens Ecclesiam Abbati aperire pro-
peraret, invenit eum, mirabile dictu, quem foris reliquerat, introitus
ante altare S. Crucis intentè orantem, in ipso videlicet loco, ubi nunc
jacet sepultus, januis tamen Ecclesiæ non apertis; custodi autem insolitè
novitate stupefacto surgens ab oratione vir sanctus districtè præcepit, ne
cui hoc factum revelare præsumeret, quamdiu in carne ipse viveret.
Multa fecit, & alia in hac mortali peregrinatione miracula, quæ nos bre-
vitatis causâ omittimus, ne lectori tedium afferamus: quæ si quis scire
per singula desiderat, ejus vitam legat. Transiendam ex hoc mundo
ad patrem, posteaquā septē annis Monasterio præfuit in omni religione,
& sanctitate, ante altare S. Crucis sepultus est, & multis deinceps miraculis
claruit, quemadmodū in 2.do gestorū libro continetur. Anno

Anno Brunonis prænato Henricus Imperator obsedit Coloniā si-
bi unā cum Archiepiscopo Friderico rebellem: quibus consentientes in-
venit plures, inter quos præcipui fuerunt, Godfridus, & Henricus Duces
Lotharingæ, & Fridericus de Areburg cum universis comitibus in West-
phalia. Verū quia civitas Coloniensis ab omni parte nimis fortiter
munita erat, nihil potuit perficere; sed cum indignatione recedens omnia
quæ in circuitu fuerunt, vel ad Episcopum, vel ad cives pertinentia ho-
stiliter cepit devastare. Post hæc verò circa principium mensis Octobris
eiusdem anni magnorum dans causā tumultuum iterum ad Coloniē-
ses cum exercitu revertitur, & omnes possessiones Friderici Archiepisco-
pi, quotquot attingere potuit, crudeliter nimis faviens, devastantque
occupavit.

Imper. ob.
sicut Colo-
niam.

MCXV.

Anno Brunonis Abbatis x. considerans Imperator jam manifestè à
se Saxoniā deficere, contra eam armatus cum exercitu venit, & in o-
pium Ducis Lotharij oppidum, quod Brunonis vicum appellant, obsi-
dione vallavit. Contra quem idem Dux Lotharius animo se defendendi
in campum procellit, secum habens Fridericum Archiepiscopum Colo-
niensem, Fridericum quoque Westphaliæ comitem, & Henricum fra-
trem ejus: Hermannum comitem de Cavelage, Henricum Ducem de
Lymburg, & Reinhardum Episcopum Halberstattensem, & plerōque
alios comites, & nobiles plures. Cumque per aliquot dies minis se dan-
taxat provocarent, ut fieri solet, sic utriusque partis tandem congressus
in loco Wulpschoth nuncupato die videlicet mens. Febr. xi. anno præ-
nato, quo die his acriter pugnatum est, & tandem Imperator dorsa
vertit: Saxones autem gloriose triumpharunt. Ceciderunt in illa die
multi ex parte Imperatoris, inter quos fuit Hogerus comes de Mansfeld
vir fortis, & audacissimus, Imperatore vix evadente.

Huic bello interfuit, sicut diximus, imò ut dicebatur, præfuit Rein-
hardus Episcopus Halberstattenfis, qui dudum ab Imperatore non modicè
fuerat injuriatus, qui nimirum suis magnam justitiæ consolationem præ-
dicabat: cæsis autem de parte Imperatoris etiam sepulturæ Ecclesiasticæ
interdixit communionem. His Imperator sinistris amaricatus casibus
cum indignatione Saxoniā deferuit, & cum suis, qui remanserant, ad
Rhenum rediit, ac Dominicæ Resurrectionis festum apud Moguntiam
Francorum Metropolim celebravit.

Reinhardus
Episcopus
Dux belli
fuit.

His temporibus Adelbertus Moguntinæ Sedis Archiepiscopus man-
dato Imperatoris triennio tenebatur captivus, propterea quòd cum de-
sertoribus Dñi sui conspirasse convictus erat, de quo non inèrito mira-
bantur universi. Nam in tanta reverentia fuit apud Imperatorem, ut nihil
supra sine cujus consilio nihil facere consuevit. Imperator cum fecerat
Episcopum, suumque habuit Cancellarium, & suorum consilium fecerat
omnium arcanorū. Et hic tali honore sublimatus contra Dñm suum con-
spirare potuit, cui & juratus erat, tantæque ab eo beneficiorum munera
suscepit. Elapso tandem captivitatis illius triennio, liber abire permitti-
tur. Interea Saxones Imperatoris reditum metuentes suas munitiones
instruunt, cum vicinis nationibus amicitiam contrahunt, & quidquid ad
sui defensionem conducere videbatur, ordinant, & disponunt. Ad hæc
quendam Cardinalem Apostolicæ Sedis Legatum nomine Theodori-

Theodori-
cus Legatus
Apostolicus
venit in Sa-
xoniam.

A a a

cum ad-

cum advenire contigit: qui Heinricum Imperatorem à summo Pontifice Romano propter usurpatis Episcoporum investituras excommunicatum publicè denunciavit. Ad hunc Magdenburgensis Ecclesiæ Archiepiscopus, & reliqui Saxonum Præfules convenientes reconciliationem ab eo recipiunt, & omnes in Cæsaris excommunicationem consentientes unanimiter Papæ obedientiam promittunt; sicque scisso regno undique res novæ oriuntur, & multiplicata sunt mala super terram Imperatorem patris sui vestigijs pertinaciter inharrente.

Anno etiam prænotato Lotharius Dux Saxonum post gloriosum de Imperatore triumphum Ecclesiam Monasterij S. Agidij Confessoris, Ordinis nostri prope oppidum Brunsvic solenniter fecit consecrari per ministerium Theoderici Cardinalis memorati Sedis Apostolicæ Legati adstante Reinhardo Episcopo Halberstatis, in cujus parochia idem Cœnobium exstat constructum. Monachi sub norma D. P. N. Benedicti, & moderamine Abbatis omnipotenti Deo militantes illic positi sunt; inter quos multi postea illustres claruerunt.

Anno præscripto Henricus Imperator consilij amicorum indutus, nec minus totius regni Principum querelis compulsus, generalem optimatum Conventum ad principium mensis Novembris apud Moguntiam celebrandum indixit: ubi liberam omnibus audientiam, de sibi objectis, vel objiciendis rationabiliter satisfactionem, & de suis extraordinariis, vel juveniliter gestis correctionem ad Senatus-consultum remisit, cum hoc Principes omnes contestans, quatenus venire ad constitutum terminum singuli apud Moguntiam festinarent. Itaque statuto tempore, hoc est in capite mensis Novembris dum Imperator Moguntias præfens indictum frustra præstolaretur conventum: nam præter Erlongum Herbipolensem, Brunonem Spirensen, & alios Episcopos paucos nemo Principum adventabat, cives Moguntini aptum sibi arridere tempus perpendentes, subito palatium Cæsaris armati invasuri undique vallant. Atrium nonnulli furiosè irruentes in turmas, & cuneos se glomerant, omnia strepitu, & clamoribus implentes aulicis horribile spectaculum demonstrant. Multa postulant à Rege, multa comminantur, & nisi Adelbertum Archiepiscopum, quem tenebat jam triennio captivum Sedi Moguntinæ quantocius liberum restitueret, mortem Principi furens populus intencat. Quid plura? dubium non fuit, quod nisi daris ad præfens obsidibus, Imperator ea, quæ sibi imponebantur, se facturum citissimè confirmasset: ipsum fortasse palatium cum omnibus, qui erant in illo, succensum in favillam subito redegisset. Ita sedato vix tandem milium, plebique cruentissimo fervore furoris Imperator ab urbe secessit: & post paucos dies Adelbertum destinatum Ecclesiæ Moguntinæ Archiepiscopum, quem jam annos tres arctissimè custodiâ maceraverat, ita quod vix ossa sibi mutuo hærebant, sicut civibus datis obsidibus promiserat, sedi propriæ restituit. Qui dimissus libertati non post multos dies descendit ad Coloniam, ubi multos Præfules & Principes cum Saxonibus reperit congregatos circa finem Decembris, & ibi à Theoderico Rom. Sedis Legato suam consecrationem diu interceptam solenniter accepit, quod Henrico Imperatori non parum displicuit, quoniam de ipsius ordinatione propter conspirationis notam haud voluntarius exiit.

Eodem

Cives Moguntini Imperatorem oblatione circumvallaverunt furiose.

Eodem anno Imperator Naraem Domini Spire celebravit cum paucis Episcopis, & Principibus, ea, quæ interim Colonia in publico gerebantur conventu, graviter ferens. Audivit enim quàm plurimos ibi convenisse Archiepiscopos, Episcopos, & alios opimates regni: causa præcipua, verbum excommunicationis in se latè publicandi, & prædicandi ubique. Missus tamen ab eo illuc Erlongus Præful Herbipolensis audientiam, vel communionem Principum habere non potuit, donec more ecclesiastico reconciliatus fuit. Legatione tandem peractâ, ut potuit ei, qui se miserat, denuo communicare, renuit: sed vitæ piaculo compulsiſſus Missam coram Imperatore excommunicato celebravit. Inde usque ad mortem contristatus latenter discessit: sicque communioni Sanctorum multis cum lacrimis restitutus post reconciliationem ad Cæsaris conspectum deinceps venire contempsit. Et licet sæpius vocaretur ab Imperatore ad Curiam, nunquam tamen comparuit. Unde commotus Imperator cum aliter in eum servire non posset, Ducatum ei orientalis Franciæ, quem dudum Imperatores Ecclesiæ Herbipolensi pro Dei honore tradiderant, abstulit, & eum Conrado sororis suæ filio commisit, qui postea per se & suos multa mala per totum Episcopium suscitavit, ut suis locis dicemus. Posthæc Imperator scandala Principum declinans se in Italiam cum Regina, totaque familia sua contulit: ac circa Padum fluvium negotijs insistens regni Legatos ad Apostolicum pro componendis causis, quæ denuo regnum & Sacerdotium cœperunt, suppliciter destinavit. Cujus legationis Primum Pontius Abbas Cluniacensis tenuit, qui inter utramque partem pro componendis pacificis rebus magno labore, magno studio, ac summâ industriâ laboravit. Obierat eodem anno Mechthildis Conradi fratris Imperatoris Longobardorum quondam Regis uxor, mulier omni suo tempore potentissima, quæ divitijs abundans infinitis, ipsum Henricum Cæsarem omnium bonorum suorum heredem instituit. Cujus obitum cum referentibus nuntijs cognovisset, qui ad possidendum ea, quæ reliquerat, invitabant illum, major ut abiret, causa fuit.

MCXVI.

Anno Brunonis Abbatis xi. Theodericus S. R. Ecclesiæ Legatus moritur, & in Colonia sepelitur, vir magnæ sapientiæ, & in omni genere disciplinæ doctissimus, nec minus vitæ merito, quàm doctrinâ venerabilis: utpote qui non paucos pro honore S. Matris Ecclesiæ labores fecit.

Eodem anno circa medium Quadragesimæ magna Synodus Episcoporum, Abbatum, Clericorum in Romæ in Ecclesia Lateranensi celebrata est Paschali Papâ secundo præidente: in qua privilegium illud Henrico Imperatori super investituris Pontificum antea concessum à Papa iterum revocatur, damnatur, & anathematizatur. Scindebatur inter hæc regnum Teuthonicorum, & multis Imperatore absente incommotis afflictabatur Conradus Friderici, nepotiq; ipsius Imperatoris Henrici, cui Ducatum Francorum orientalium Erlongo Præfuli Wirzburgensium violenter ablatum commiserat, ut jam supra diximus, per totum Episcopium Herbipolensis Ecclesiæ discurrens cum suis latrunculis, omnia vastavit, omnia rapuit, omnia subvertit, nulli parcens gradui, nulli deferens arati, villas, oppida, urbisque, & quidquid uspiam locorum Imperatori contrarium obtinere potuit, funditus evertit. Adel-

Aaa 2

bertus

Imper. Du-
catum Fran-
corum ab-
stulit ab E-
pi-copo
Herbipol.

Synodus
Romæ ce-
lebratur.

bertus quoque Moguntinæ Ecclesiæ Archiepiscopus memor dierum afflictionis suæ, omne studium suum, omne robur, omnesque vires contra fideles imperatori tentavit, à quibus & ipse non pauciores reporta vit injurias, quas illis inferre potuit. O tempora! O mores Hominum! quantis malis, quantisque perturbationibus plena videbantur omnia! Hinc undique vastatis agris, villis depopulatis, oppidis, & Regionibus nonnullis in solitudinem penè redactis, deficiente quotidiana Clericis per Ecclesias præbendâ, cessabant in multis locis divina obsequia; Monasteria Ordinis nostri multa his calamitatibus afflicta, in ultimam paupertatem deveniunt. Inter quæ famosissimum illud Fuldense Coenobium, quod eatenus inter omnia Germaniæ Monasteria tam divitijs, quàm honoribus pollens obtinuit principatum, usque ad extremam rerum inopiam redactum fuit, in tantum, ut Monachi nec victui necessaria haberent.

MCCVII.

Anno Brunonis Abbatis duodecimo S. Theogerus ex Monacho hujus Coenobij Hirsaugiensis Abbas Monasterij D. Martyris Georgij in nigra silva discipulus B. Wilhelmi quondam Abbatis, de quo longè superius anno ejusdem Domini Wilhelmi xvij. fecimus mentionem, factus est Episcopus Ecclesiæ Metensis in Lotharinga. & supervixit annis duntaxat duobus, qui tamen ad Sedem Ecclesiæ non pervenit propter inobedientiam civium, qui cum Imperatore sentientes Papam contempserunt.

Terræ motus fuit maximus.

Anno prænotato in mense Januario terræ motus inter diem, & noctem pertotum penè orbem terrarum binâ vice factus est nimium terribilis, & horrendus, qui multa ædificia subvertit, & plures homines miserabiliter oppressit; maximè in Italia, ubi tam horribilis fuit, quòd multæ civitates, vici, & castella subito ceciderunt, absorbente terrâ tam homines, quàm ædificia. Montes etenim plerique in locis scissis ferebantur, & flumina degluciente terrâ subito fuerunt exsiccata: ita ut qui vellent siccis transire pedibus, potuissent. Circa Leodium in quodam monte, quo præter pluvialem nunquam videri aqua consuevit, subito ingens fluvius erupit; qui non modicam civitatis partem diluens cum maximo Leodientium damno Trajectensium se finibus infudit.

Mirabiles elationes fluminis.

Padus etiam unus è Quatuor majoribus Europæ fluminibus, qui Longobardiam præterfluit, à terra in altum se dicebatur erexisse, stante aquâ in modum fornici à fundo separata, & sursum in aère suspensa; sic quod inter terram, & aquam vsâ pateret transire volentibus: cumque diutius sic aqua elevata per modum arcus pendisset in aère, tandem in semetipsam collisa tanto cum strepitu ab alto demittitur, ut per multa miliaria audiretur. Apud Cremovam Longobardiæ civitatem puer infans, qui pannis oblitus jacebat in cunis, repente prorupit contra naturam in vocem, & seniore fratre suo panem à matre postulante, illaque cibum esurienti præparante, quasi compescens utrumque dixit: *cesate mortales essetis præparare, à mox perituri! Ecce sanctissima Dei genetrix virgo Maria stat ante Christi tribunal, usque avertat judicium precibus, quod mundo judex intemat pro peccatis.* & mox siluit, nec quicquam ante naturæ tempestus locutus est.

Tempestas apud Leodium terribilis.

Apud Leodium Lotharingiæ urbem dum in vigilia Dominicæ Ascensionis universus Clerus, decem videlicet congregationum pro vesperis

ſperis decantandis ad matricem conveniſſet Eccleſiam : jamque primum Pſalmum ex more compleſſent : ſubito ſereniſſimus ær in turbinem verſus, tanta ſimul tonitrua, & fulgura cum ſulphureis ignibus terribiliter excuſſit, ut omnes, qui aderant, extremum adeſſe diem putarent : duobus Clericis, & uno milite in templo ipſo ex eadem tempeſtate coram omnibus miſerabili morte conſumptis. Heu quàm eſt momentanea compunctio mortalium violenta ! & quàm citò devotionis fervor extinguitur ! qui non ex amore, ſed metu generatur. His ſignis nimium horrendis per totam penè Europam terribiliter crebreſcentibus, magno genus hominum pavore concutitur, nihil aliud, quàm inſtare jam jam diem noviſſimum arbitrat. In Italia, & plerique locis alijs orationum, & jejuniorum obſervantia cunctis indicitur : Litaniz, & proceſſiones publicæ peraguntur, & omnipotentis miſeratio multis precibus, & lacrimis pulſatur. Imperator quoque Heinricus viſis, & auditis tot miraculis ad horram compungitur : ſed nihilominus Romani Pontificis decretis adverſatur ; verbis humilis, operibus ſuperbus. Non ceſſat legationes ad Chriſti Vicarium Paſchalem mittere ; cum quibus, & ſatiſfacturum ſe in omnibus pollicetur, & mandatis Eccleſiæ deinceps velle humiliter ſubacere. Sed non obtinuit, quod petivit. Papa ſiquidem propter juſjurandum, quod licet coactus Imperatori fecerat capivus, diſſidebat illum ſe anathematis vinculo colligâſſe : ab Eccleſiæ tamen potioribus membris illum excommunicatum eſſe denunciâns ; ſine quorum conſilio eum nullatenus poſſet abſolvere : quod fieri aliter quàm in ſynodi præſentia nequeat. Conſitebatur nihilominus idem Pontifex Paſchalis ſe litteris Epiſcoporum Germaniæ ; & maxime Adelberti Archiepiſcopi Moguntini creberrimis impelli, ne abſolveretur à vinculo excommunicationis Imperator, niſi ſatisfecerit prius tam Epiſcopis, quàm alijs, quibus manifèſtam irrogavit injuriam. Multos enim cædens enormiter contriſtavit. Unde non ceſſabant ubique inchoatæ diſſenſiones, & perturbationes in regno : ſed quotidie in deterius proficiebant, maxime in partibus Ciſthenanijs, ubi conſpirationes multæ fiebant, & interfectiones ſine miſericordia, in tantum, ut in ipſa quoque civitate Moguntina cædes publicæ fierent, & rapinæ, nemoque vel in domo ſua eſſet tutus.

Servant u-
biq. cædes
atq. rapinæ

MCXVIII.

Anno Brunonis Abbatis XIII. Indiſtione Romanorum XI. Paſchalis Papa ſecundus ex Monacho noſtri Ordinis, ut ſupra diximus, diutina, infirmitate purgatus XVIII. die menſis Januarij moritur, & Romæ in Eccleſia Lateranenſi cum honore ſepelitur, qui univerſali Eccleſiæ annis plus quàm 18. itrenuè præfuit, & tam opere, quàm ſermone multa bona fecit.

Huic in Pontificatu ſummo Joannes Cajetanus, & ipſe quondam Ordinis noſtri Monachus, canonicè Patrum electione ſuccedens Gelafij ſecundi nomen aſſumpſit, & uno duntaxat anno præfuit. Hic primum fuit Monachus Caſſinenſis Cœnobij ſub venerabili Odrilo ejusdem loci Abb. Inde per Urbanum Papam ſecundum extractus propter admirabilem prudentiam, & omnimodam ſcientiam ſcripturarum, ac vitæ meritis primò Secretarius S. R. Sedis factus eſt : videns deinde Papa Paſchalis hominem ad ardua natum eum Diaconum fecit Cardinalem : in

Gelaſius ex
Monacho
ſit. Papa.

A a 3

qua

qua dignitate poſitus, multos pro Eccleſia Dei labores ſuſtinuit, & ante-
quam heret, in crebris legationibus probatus fuit.

Anno prænotato Heinricus Imperator dum Paduanis regionibus
inſideraretur, audi. à morte Paſchalis Papæ Romam properavit: & primò
quidem in electione Gelafij conſenſum præbuit. poſtea verò eodem ſe à
ſua communione ſubrahente conſilium mutavit. Conſentientibus igitur
quibuſdam Romanis alterum quendam Burdinum ex Hiſpania ſuperve-
nientem Apoſtolice Sedi impoſuit, quem Gregorium viii. falſò nuncu-
pavit, ſicque ſchiſma, quod jam putabatur extinctum, iterum revixit.
Nam adultero Burdino Romanæ cathedræ ſedem per violentiam Cæſa-
ris liberè occupante: Gelafius Papa cum his, qui ſecum abierant Cardi-
nalibus, cæteriſque Catholicis, quos congregare poterat, apud Capuam
ſynodum habuit, in qua Cæſarem cum ſuo idolo condemnans anathema-
tizavit. Hinc per Campaniam digrediens in Burgundiam venit, & in
anno ſequenti generale concilium apud Viennam celebrandum indixit.

Crux mi-
randa in
cælo appa-
ruit.

Anno etiam prænotato valde manè Dominicæ Reſurrectionis
die cælum à parte meridiana apertum, tantam lucis effudit abundan-
tiam, ut lunæ, quæ tunc nimirum clariffima videbatur, lumen inæſti-
mabili fulgore detegeret, & per unam, vel amplius horam omni ſolis
luce clarior permaneret; quod multorum, qui viderant, legimus te-
ſtimonio comprobatum. Durante hac luce coruſca Crux non modica per
idem foramen dependens tam manifeſtè apparuit, ut tam auri, quàm
gemmarum varietas evidenter diſcerni potuerit. Hac Abbas Eck-
bertus in ſua teſtaur. hiſtoria.

Anno quoque prænotato Berchtoldus Dux de Zeringen Frater
Conradi Ducis Carinthiorum oppidum Fryburg in Breyſgövv dudum
à germano inchoatum, ut dictum eſt anno Brunonis ſexto, conſtruendo,
ædificando, & circummurando magnificè conſumavit. Nec multò
poſt in oppido quodam Allâtæ, quod Molſheim nuncupatur, occiſus
eſt, cujus corpus Conſtantiam deportatum in Monafterio noſtri Ordiniſ
Petri domûſ vulgariter Petershaufen dicto ſepelitur.

Eodem anno, xiii. die menſis Junij Buggo Epicoſopus Wormatiendiſ,
qui Epponi ſucceſſit, vir Catholicus, & integerrimæ converſationis prin-
cipalem Eccleſiam ſuam Wormatiendiſ pulchro tabularu lapideo mag-
nificè reſtauratam ſolemniter dedicavit præſentibus ibidem multis Epi-
ſcopis Romanæ Sedis, obedientiam ſervantibus, Brunone Archiepiſco-
po Trevirenſi, Everhardo Eichſtatenſi, Albuino Merſpurgenſi, Hart-
vvico Miſnenſi, & alijs, quorum Deus nomina novit.

In Uraugia
Monafter.
fundatur.

Anno etiam præſcripto, S. Otto Epicoſopus Babenbergenſis, Chriſti
ſervus per omnia fideliffimus, inter multa pietatis ſuæ ſtudia Monaste-
rium Ordiniſ noſtri ſuis impenſis de novo fundavit Herbipolenſis Dico-
ceſis, juxta Salam Fluvium ſub honore S. Martyris Laurentij, quod U-
raugia nuncupatur, & diſtat à Wirzburg verſus Aquilonem ſex ſermè
milliaribus, quod tandem perficiens, ut poſuit pro ſuſtentatione ſervo-
rum DEI dotavit, & Abbatem cum Monachis de Hirſaugia impetravit.
Eckhardus itaque Monachus hujus Cœnobij Hirſaugienſis primus Abbas
in Uraugiam fuit miſſus à Reverendiſſimo Patre Brunone, vir in omni
varietate ſcripturarum doctiffimus, qui, ſicut anno Brunonis Abbatis ſe-
cundo

tenendo supra diximus, primum fuit Canonicus, & Scholasticus Ecclesie Wormariensis, deinde Monachus sub Abbate Gebhardo fieri voluit, sed voto peregrinationis ad terram sanctam adstrictus satisfacere illi vice desiderio suo non potuit. Reversus tandem de partibus transmarinis ad Hirsaugiam rediit, & habitum Monachi sub venerabili Abbate Brunone suscepit. Postremo factus Abbas in memorato Coenobio Vraugienli regularis disciplinae observantiam, quam in Hirsaugia didicit, in omni vita sua tam in se, quam in commissis sibi subditis diligentissime custodivit. Erat enim fundatus in timore Domini, & in ejus mandatis singulari devotione studiosus: quippe cui nihil dulcius fuit unquam in omni vita sua, quam divinis nocte, simul ac die vacare obsequijs. Qui cum esset in omni varietate scripturarum eruditus, nequaquam inerti vacabat otio, sed quoties sibi licebat à curis respirare temporalibus, aut legit aliquid boni, & sancti, in quo ipse proficeret, aut scripsit quidpiam utiliter, quod legentes edificaret. Rerum quippe temporalium inopiam magnam sustinuit, sed humilitate, patientia, ceterarumque virtutum plenitudine dives fuit. Scripsit autem non contemnenda auctoritatis opuscula, quibus & tunc presentibus se utilem reddidit, & memorabilem posteris commendavit: è quibus feruntur subiecta. Chronicon ab origine mundi usque ad annum Dominice Incarnationis mccciv. inclusivè volumen insigne composuit, in quo gesta Regum, & Imperatorum in Germania, & extra ordine satis congruo digessit. Ad imitationem quoque Mariani Capellæ ac Boetij Severini scripsit gemino stilo, hoc est, carmine, & soluta oratione satis instructum opus, quod in tres libros divisum laternam sive Mathiam prænotavit: in quo cujusdam Mathie ægroti planctum Paulus ejus in Domino adoptivus filius artificiali quadam consolatione delinivit. Scripsit etiam ad sanctam Hildegardem Abbatissam apud Bingios Epistolam unam: ad S. Ottonem Episcopum Bambergensem Epistolam plures: ad Volmarum Abbatem hujus Monasterij Hirsaugienlis Epistolam plures, ad alios quoque diversos Epistolam similiter plures. Sermones etiam ad Monachos suos, & homilias non spernendas edidit. Cetera, quæ composuit, ad nostræ lectionis noticiam minimè venerunt. Anno prænotato Chuno Prænesteinus Episcopus S. R. E. Cardinalis quem Paschalis II. in locum demortui Cardin. Theoderici ad Coloniā sepulti Germanis destinaverat Legatum, à Gelasio per Archiepiscopum Juvariensem sive Salzburgensem confirmatus, roboratus, & confortatus ad Coloniā venit, & in eadem urbe consilium Episcoporum, & Abbatum celebravit, & magnos pro pace tam imperij, quam Ecclesie labores suos adhibuit.

MCXIX

Anno Brunonis Abbatis xiv. Wernherus comes quidam dives, & Christo devotus Monasterium nostri Ordinis Breydenau, quod ante vi. annos in eo Hassiæ loco, ubi conflunt duo fluvij, quorum alter Fulda, alter Werra dicitur, pro Christi amore construere cepit, domino cooperante feliciter consumavit. Est autem Coenobium illud in honore Beatiss. ac semper Virg. DEI genitricis MARIÆ consecratum, in loco amoenissimo situm, in diocesi Moguntina constitutum; & à suo fundatore pro sustentatione Servorum Dei in omnibus necessarijs competenter provisum. Eodem

Eckhardus
ex Monach.
Hirsaug. fuit
primus Ab-
bas.

Monaster.
Breydenau
fundatur à
Wernero
comite de
Grünungen

Eodem anno, die xvii. mensis Novembris Drutvinus Monachus hujus Cenobij Hirsaugiensis in primum præfati Monasterij Breydenauensis Abbatem electus cum 12. Monachis à Domino Brunone Abbate sibi ad preces Wernheri comitis memorati associatis, venit ad Breydenau, quem comes idem cum magna læticia suscipiens Monasterium Ordini per illum tradidit perpetuam in possessionem. Qui ordinatus per Adelbertum Archiepiscopum Moguncinum, primus ejus loci Abbas præfuit annis xiii. vir moribus, & scientiâ scripturarû illustris, regularis observantiae amator, propagator studiosissimus, qui non opere minus, quàm sermone multos ad Christum convertit.

Gelasius
Papa II.
moritur,

Anno Brunonis prænotato, Gelasius Papa II. quondam Monachus Cassinensis nostri Ordinis synodum celebraturus, in Galliam proficiscitur, veniensque in Burgundiam in Monasterio Cluniacensi moritur, & sepelitur, vir per omnia sanctissimus. Huic in summo Pontificatu Episcoporum, & Cardinalium, qui dum fuerunt Cluniaci præfentes, concordia electione successit Guido Vienneſis Archiepiscopus, qui Calixtus II. nuncupatus est, & præfuit annis quinque, mensibus x. vir certe optimus, qui multa bona fecit in Ecclesia Dei, quemadmodum in historijs Pontificum Romanorum legimus. Contra hunc Antipapam Burdinus quidam Hispanus se gessit, quem Henricus Imperator V. superioribus diebus contra Gelasium creaverat; qui quorundam tyrannorum auxilio fretus apud Sutricum sese continuit, & in Romanos rapinas, & incurſiones quotidianas exercere non timuit. Qui tandem capſus Romam perducitur, & reclusus in Monasterium à Papa Calixto in amaritudine animi conſeſcit.

Eodem quoque anno, Cuno Prænesteſis Episcopus adhuc legatione Papæ Gelasij functus, sicuti anno transactio commemoravimus, synodum cum Teuthonicis Episcopis, & Principibus in Colonia celebravit, in qua Henricum Imperatorem V. auctoritate Sedis Apostolicæ coram omnibus excommunicatum denunciavit. Alteram quoque synodum in Fritislaria oppido Hassiæ tenuit; in qua eandem excommunicationis sententiam contra Henricum denuo confirmavit. Unde commoti Principes regni adversus Cæsarem unanimi consensu tandem concluserunt, communem apud Herbipolim Conventum in proximo celebrandum, in quo ipse Henricus Imperator aut personaliter præfens audiretur, aut absens deponeretur à regno. Quod ille audiens adhuc in Italia constitutus efferatus animo, Reginâ cum suis copijs in Italia relicta, in Germaniâ properat; agros æmulatorum, & bona hostiliter vastat, in tantumque furorem lapsus fertur, ut nec Deo dicatis parceret locis, neque hominibus. Verum non multos post dies tam necessitatis periculo, quàm precibus amicorum compulſus, generalem Principum fieri conventum apud Triburias petijt: in quo se omnia juxta consilium, & sententiam optimatum emendaturum promisit.

Rogerius
ſic Archiep.
Magdebur.

Anno etiam præſcripto, mortuus est Adelgiſus Magdeburgij Archiepiscopus, homo quidem ætate juvenis, sed moribus canus, in ſcripturis eruditus, & tam Deo, quàm hominibus dilectus, cui Rogerius ejuſdem Eccleſiæ Canonicus fratrum electione ſuccceſſit. Mortuus est etiam hoc anno ipſo Episcopus Leodiensis nomine Osbertus, cui Fridericus ſuccedens præfuit anno uno, & menſibus paucis.

MCXX.

MCCC.

Anno Brunonis Reverendissimi Abbatis xv. Heinricus Imperator v. post Dominicæ Nativitat. peractam celebrationem Wormatiæ, jam initio anni captato, ductu cujusdam Friderici de Arnesberg in Saxoniam profectus est. Verum Episcopis, & alijs Ecclesiæ Christi fidelibus ab ejus se communiōne subtrahentibus, in Franciam nostram Orientalem revertitur; cujus adventus alijs quidem gratus, alijs verò extitit odiosus, propterea, quod non omnes Romanæ sequebantur Ecclesiæ partes.

Anno prænotato Religio Præmonstratensis Ordinis in Gallia, & Laudunensi diocesi per S. Norbertum sumpsit exordium; qui cum 14, socijs contempto sæculo, & vanitatibus cunctis intravit eremum, & impensis Bartholomæi Laudunensis Episcopi adjutus construxit Monasterium, in quo Domino nostro Jesu Christo in magna humilitate omnes pariter servierunt. Qui ordo sub Regula S. Augustini à Papa Calixto II. fuit confirmatus, & in paucis annis mirabiliter proficiens valde multiplicatus fuit.

Ord. Præmonstrat. initium.

Anno etiam Brunonis Abbatis præscripto, mense Junio in diocesi Trevirorum tempestate fulcitata in aere, glacies miræ magnitudinis cecidisse ferebatur, quæ non solum agros, & vineta graviter læsit: sed ædificia pariter, & domos complures penitus evertit. Apud Saxones quoque, & maxime in diocesi Halberstatteni gravissima tempestas eodem tempore suborta in novem villarum finibus, quas Marchias vocant, non solum frumenta, sed et bestias agri cum volatilibus innumeris consumpsit, & multa genti damna intulit.

Eodem quoque anno Fridericus comes palatinus, qui se dudum Imperatori Heinrico conjunxerat, dissentiens à cæteris mortuus est: cujus animam servus quidam Dei vidit in pœnis post fata gravissime torqueri, propter adhesionem regi excommunicato. Claruit his ferme temporibus Rudolphus Abbas Monasterij S. Trudonis in Brabantia finibus nostri Ordinis, in diocesi Leodineni, homo in Scripturis suâ tempestate doctissimus, nec minus regularis vitæ sanctimoniâ, quàm litterarum eruditione venerabilis, qui scripsit inter cætera ingenij sui opuscula, insignis volumen contra Simoniacos in libros 7. divisum. Chronicon quoque transacti temporis librum composuit unum. Et quædam alia nobis incognita.

Anno memorato Dom. Nativit. MC. atque XX. Indictione Romanorum xiii. Bruno hujus Monasterij Abbas xiv. jam senio gravatus, post multos in sancta Religione labores infirmari cœpit, qui Dei cultor fidelis toto Christum desiderio concupiscens amplecti, Dominicique præmunitus Sacramentis, summa cum devotione mentis in Deum porrectæ xxii. die mensis Martij ex hac mortalitate miserabili ad vitam transiit æternam. Sepultus in Ecclesia Monasterij principalis ante Altare S. Laurentij Martyris non sine opinione sanctitatis; fuit enim vir magnæ Religionis, & virtutis, ob idque sempiternâ memoriâ celebrandus apud omnem posteritatem; quippe qui ex eo die, quo sanctæ conversationis habitum assumpsit, semper in anteriora proficiens, nunquam mentis suæ aciem retrorsum inflexit: Christum totis viribus semper amavit, in ejus lege die meditabatur, ac nocte, in lectione scripturarum continuus,

Laus Brunonis Abb.

Bbb

& in

in ſanctis orationibus devotus. Verus etenim contemptor ſeculi, & Chriſti amator fidelis totum ſe ad interiora contulit, tantæque animum ſuum deiecit humilitate, ut à neſcientibus prudentiam, & ſanctimoniam ejus omnium fratrum ultimus, ſimpliciſſimūſque puraretur. Et quia veram, certamque illam ſancti Proſperi ſectabatur ſententiam dicentis; tranquillam, & vacuum curis ſapientia mentem imbuat, & placidi peſtoris hoſpes erit: requievit ſuper eum ſpiritus ſcientiæ ſalutaris, quo ſuaviter illuſtratus, doctior etiam inter doctiſſimos apparuit, & nomen ſapientis meritò cum laude reportavit in his, quæ ad obſervantiam regularis diſciplinæ pertinebant, vigilantiffimus extitit; & commiſſos ſibi fratres verbo, ſimul & exemplo ad cuſtodiam mandatorum Dei valenter excitavit. Ad perſuadendum conducibilia ſaluti facilis habebatur, & efficax, ut nemo dubitaret in eo Chriſti habitare ſpiritum, cujus tam ſalubre cunctis fuit eloquium; nam plures viri nobiles, & Eccleſiaſtici potentes in iaculo, & divites, ejus ſanctis admonitionibus ad mundi contemptum perducti ſunt, qui ſub ejus magiſterio, ſanctæ converſationis habitum in hoc Monafterio Hirfaugienſi ſuſceperunt. Ejus venerabile corpus per annos cccx. in memorato jacuit loco ſepultum; ad cujus tumbam cæcus tali ordine divinitus tandem viſum recepit. Anno ſiquidem Dominicæ Nativitatis mccccl.x. Indictione Romanor. viii. die menſis Auguſti xx. cum mortuo Abbate Wolfram Meyſer, de quo ſuo tempore dicemus, in eo loco, ubi corpus memorati Brunonis jacebat humatum, fratres pararent ſepulchrum; conſtigat ejus tumulum à latere propter anguſtiam ex parte neceſſariò referari, & ecce factò foramine ſepulchri parvo odor mox ſuaviſſimus erupit, qui ſua omnes circumſtantes fragrantia ineffabili quidam dulcedine replevit: Fratres autem ſcire cupientes tanti odoris cauſam, ſimul & originem, habito inter ſe conſilio, tumulum Brunoniſcum reverentia, & tremore aperiunt, & integrum corpus ejus inveniunt, de quo tantum proceſſiſſe odorem omnes recognoſcunt. Verùm ad tactum aeris ſacrum corpus uſque ad oſſa (quæ ſola remanſerunt integra) in cinerum mox ſubtilitatem reſolvitur: ſed fragrantia odoris ſuaviſſimi aucta magis fuit. Interea dum hæc agerentur, divinâ ordinatione contigit hominem quendam pauperem cæcum, & claudum adeſſe in Eccleſia, qui ubi tanti ſuavitatem odoris naribus hauſit, quid hoc eſſet, vel unde proveniret, interrogavit. Audiens verò geſtæ rei hiſtoriam in lachrimas conſeſtim reſolutus eſt, flexiſque in terram genibus tali ad Dominum prece oravit. O Domine Deus, qui tibi ſervientes fideliter remuneras, rogo te ob honorem hujus famuli tui, cujus ſacrum corpus tam ſuavem fundit odorem, miſerere mei pauperrimi hominis, & aperi oculos meos, ut enarrem mirabilia tua. Hæc vota mentis devotione cum ad tumulum Divi Brunonis apertum orâſſet, mox viſum, ſimul & grefſum cunctis mirantibus, & Dei miſerationem laudantibus recepit. Dimittentes igitur fratres ſacra viri buſta in ſacrophago, ſicuti jacuerant, ſepulchrum cum ſumma reverentia, & honore clauſerunt, ſcientes, quòd ſine Romani conſenſu Pontificis non liceat quemquam honore venerari publicæ ſanctitatis. Hoc autem cæci miraculum non ſolùm fratres hujus Monafterij tunc præſentes, ſed etiam ſæculares multi, qui ad ſepulturam Wolfrani Abbatis conveniant, viderunt, & per totam provinciam Suevo-

Sepulchrū
ejus anno
Dom 1460
fuit aperitū.

Cæcus ad
ſepulchrū
ejus illum-
natus eſt.

Oſſa ejus
remanſe-
runt in ta-
mulo.

Suevorum divulgaverunt. Factum est hoc illuminationis divinæ signum ad corroborationem novellæ reformationis Bursfeldianæ, quam dictus Wolframus Abbas, divino inflammatus spiritu, paucis ante mortem suam annis introduxerat. ne possillanimitate deficeret. quoniâ impugnabatur à multis, qui secundum carnem sapiebant: sed Domino juvante prævaluit, & usque in præsentem diem laudabiliter consistit.

De Volmaro hujus Monasterij Abbate XV.
qui præfuit annis xxxvi. mensibus x. diebus xxvi.
sequitur.

Mortuo autem Rev.^{mo} viro Domino Brunone xiv. hujus Monasterij Abbate, atque sepulto, ne sine pastore oves moribus exponerentur luporum, conveniunt sancti fratres in unum, ut sibi juxta normam sanctissimi Patris nostri Benedicti providerent de Abbate. Anno igitur Dominica Nativitatis præscripto m.c. æq. xx. Indiæ. Roman. xiii. die verò mensis Martij xxiv. post invocationem divini Numinis consuetam, Volmarus Monachus ex electoribus unus omnium fratrum consensu in Abbatem hujus Monasterij electus est. Qui se tanto honore penitus indignum judicans, onus subire spiritualis regiminis diu renuit; quousque tandem lacrimis, & precibus totius congregationis victus humiliter consensit: ordinatus postea fuit Moguntiæ in Monasterio S. Martyris Albani pridie Nonarum Aprilis, per ministerium Adelberti Archiepiscopi Moguntini. & præfuit annis xxxvi. mensibus decem, diebus viginti sex, oriundus de gente Suevorum parentelam honestam habuit, quam suis virtutibus non mediocriter illustravit. Staturâ procerus extitit, & quâdam corporis elegantiâ metuendus, vocem sonoram emittens, maruritate, simul & eloquentiâ decoratam, quæ & retereret adversarios, & suâ prudentiâ delectaret amicos. Hic adhuc puerulus ad discendum litteras scholis à parentibus traditur: qui cum esset ingenio docilis, aptus ad omnia videbatur. Crevit in eo cum ætate corporis, notitia scripturarum: & brevi tandem proficiens multum, in adolescentem evasit doctissimum. Moribus & vitâ integer extitit, & ab infantia Deum timere cepit. Post annos ætatis suæ 24. cum esset Canonicus Constantiensis Ecclesiæ, cerneretque multos ire in præcipitium mortis per abrupta vitiorum de suo periculo timuit: & quomodo fugere posset de medio Babylonis, sedulo cogitavit. Audiens autem crebro multorum relatione, quàm religiosam, & sanctam conversationem fratres in Hirsauugia ducerent, eis conjungi statuit: quod non diu postea opere complevit sub venerabili Brunone Abbate. Factus autem Monachus, quàm purè & religiosè in medio fratrum suorum omni tempore conversatus fuerit, non est nostræ facultatis exprimere, cum ejus meritum pauperis viri sermonem longè consisteret superare. Ad Regulæ monasticæ puritatem vivere, totiusque viribus conversari, semper studuit: & constitutiones seniorum vigilantissimè custodivit. Inter humiles fuit humillimus, & nulli suâ conversatione unquam gravis, aut onerosus. In divinis scripturis & doctus extitit, & studiosus: utpote cui nihil in hoc mundo

Volmarus
fuit Abbas
hujus Mo-
nasterij xv.

Patria, &
institutio
Volmari.

Laus Vol-
mari post
conver-
sationem.

B b b 1

videba-

videbatur eſſe iucundius, quàm aut ſcripturas divinas revolvare; aut mentis cum tripidio continuè ad Dominum orare. Poſt annos deinde novem, quibus in ſancta Religione monaſtica inculpatè vixerat, divini providentià ſine dubio factus eſt Abbas, ut jam ſecurus ducatum ad ſtutem præberet ſubditis, qui pro Chriſti amore non ſolùm Prælatiſ, ſed etiam inferioribus ſubefſe humiliter nunquam recuſavit. Corde purus, conſcientià mundus, divini amoris incendio fervidus; animum habuit ab omni luxu procul remotum. Singularem quoque ſapientià præditus, ac morum honeſtate magnificè decoratus. Omnem ſemper, & ubique tam mentis, quàm geſtuum deſectabatur levitatem. Tantam in moribus ſuis maturitatem præferebat, quòd in ejus præſentia homines etiam diſſoluti, atque Jeviſſimi, pro tanti viri reverentia quandam honeſtatiſ ſpeciem cogerentur aſſumere. Ejus converſatio nulli unquam Deum timendi fuit oneroſa. Utpote qui iucundus interdum, diſſolutus nunquam eſſe ſolebat: in Domuiſ gaudens cum gaudentibus, & moerens cum flentibus. Naturali dono, ſimul & arte imbutus ſacundus, & eloquens extitit: & non minùſ latinè, quàm vulgariſter dicendi peritus. Enimverò quidquid dicere voluit, tam ornatè, propriè, ac diſertè in medium protulit; ut animoſ auditorum in ſua videretur habere poteſtate. Facile perſuaſit, quod voluit: cujuſ linguam humana non ſolum ſcientia diſertam fecerat, ſed etiam puræ mentis integritas divino illuſtrante Spiritu conſendebat. Qui mox ut ordinatus in Abbatem extitit, paſtorem ſe fratribus utilem exhibere pro viribus curavit, & non ſolum verbis exhortando (quod optime novit) ſed multò magis bono exemplo gregem ſibi commiſſum ſtudioſè informare. Vitiolorum hoſtiſ accerrimùſ fuit, qui delinquentes ſubditos mox ſine delectu perſonarum ſecundum Regulæ inſtitutionem corripuit: ſummo namque ſtudio vigilavit circa regulariſ diſciplinæ obſervantiã, & bonum, quod Monachiſ faciendum docuit, in ſuiſ operibus eſſe poſſibile demonſtravit. Videntes ergo fratres quorum corda Spirituſ S. illuminaverat, ejus ſanctiſſimam converſationem, magno illum venerabantur aſſectù dilectioniſ. cujuſ mandantiſ in omnibuſ documenta ſequentes ſanctæ cooperatores inſtitutioniſ eſſe gaudebant. Omneſ Religioſiſſimi Paſtoris exemplo quotidie ad meliora provocati ſanctæ traditioniſ monaſtica præcepta ſtudioſiſſimè obſervabant, & conſtitutioneſ ſanctiſſimaſ, quaſ eiſ S. Wilhelmuſ quondam dedit, inviolataſ omni tempore cum fervore ſpirituſ cuſtodierunt. Unde creſcente mirabiliter diſciplinâ regulari quotidie in Hirſaugiana congregatione ſanctiſſimâ fama ſanctitatiſ, & Religioniſ Volmari Abbatiſ per totam diſfundebatur Germaniam, & multi viri nobileſ, & eruditi eiſ ſe magiſterio ſubmiſerunt. Et ecce quàm piùſ eſt, cui ſerviebant in Monasterio fratres, Dominuſ, qui benedixit eiſ, & multiplicati ſunt; & quânto major in eiſ ſervebat devotio, tantò in rebus temporalibuſ, Domino providente, ampliùſ profecerunt. Opes etenim ingenteſ religio Monachorum ſancta peperit, ſed Matrem ſiſa poſtea miſerabiliter ſuffocavit, quod factum penè in toto ordine noſtro cernenteſ merito debemus ingemiſcere. Merebatur hoc ſancta fratrum Hirſaugienſium devotio, ut quânto magiſ quærebant cœleſtia, tantò creſcerent eiſ, Domino largiente, neceſſaria præſentis vitæ ſubſidia.

Nam

Verbo de-
cuiſ eacim-
pio præceſ-
ſit.

Multimal-
ta loco illi
conſule-
rent.

Nam multi Principes, & Potentes in sæculo famâ sanctitatis Volmarî Abbatis, & fratrum suorum excitati plura contulerunt. Temporalis etenim substantia, sine cujus adminiculo perit religio, valde crevit tempore Volmarî Abbatis, quemadmodum in donationum volumine continetur. Nec solum de vicinis Alemanniæ locis beneficia sua Hirsaugiensibus homines certatim impendere studuerunt, verum etiam remotâ commorantes, ut meritorum sanctæ Congregationis participes se facerent, multa diversis temporibus donâ, & beneficia dederunt. Ipse quoque Volmarus Abbas cum esset vir prudens, & non minus in rebus mundanis, quàm in claustralibus expertus, emendo & comparando prædia multa, census Monasterij valde ampliavit. Unde, sicut diximus, res Cœnobij sub ejus providentia facis auctæ sunt, & fratres Domino fervientes merito, & numero creverunt. Magna Volmarus utebatur indutriâ, tantâque vigilantia curabat universâ, ut qui ejus vidisset circa spiritualia studium, nullam illi curam inesse temporalium credidisset. Rursum si quis continuum ejus laborem, & sollicitudinem in disponendis negotijs exterioribus attendisset, omnem curam, & sollicitudinem spiritualium ab ejus mente putasset alienam. Tali se moderamine discretionis semper & ubique constantem exhibuit, ut veluti Ajoth ambidexter, alteri curæ sine detrimento alterius intensus omnia secundum Deum rectè disponeret.

M C X I I.

Anno Volmarî Abbatis primo mortuus est *Wernherus Comes de Griningem* fundator Monasterij Divæ Parthenices in Hassia, quod Breidenavve nuncupatur, & in dicto Cœnobio sepelitur. Hic natione Suevus cum Imperatore Henrico V. cujusdam negotij causâ profectus in Hassiam, cum vidisset amoenitatem loci campestris, ubi duo fluvii Werna, & Fulda conflunt in Breidenavve, Spirito sancto inspirante Monasterium nostri Ordinis consentiente, & fundum tradente Imperatore cœpit construere, & Monachos de Congregatione Hirsaugiensi tunc verè sanctissima evocare. Ad quod Cœnobium à venerabili Patre Brunone missus est Druvvinus Monachus, & Cantor primus Abbas cum fratribus 12, ut dictum est anno Brunonis 14. Comes autem Wernherus morte præventus struendas incepti Monasterij perficere non potuit, quas impensis ab eo præordinatis Druvvinus Abbas & S. Henricus ejus Successor, de quo suo dicemus loco, magnificè perfecerunt.

*Wernherus
Comes
mortuus.*

Anno prænotato 6. die Mensis Januarij, hoc est in festo Epiphaniæ obiit S. Ermenoldus ex Monacho hujus Monasterij Hirsaugiensis primus Abbas in Bruveningen prope Ratibonam in Bavaria, qui multis in vita, & post mortem coruscavit miraculis; cujus vitam, & sanctissimam conversationem anno Brunonis 19. consignavimus.

*S. Ermenoldus
mortuus.*

Eodem anno Henricus Imperator V. expeditionem contra rebelles sibi Moguntinos paravit, ac primò navium eis comœatum interclusit, deinde præsidij circumcirca munitis, nihil victualium civitati permittit inferri, & postremò ad obsidionem urbis exercitum adunare constituit. Quod audiens Adelbertus ejusdem Civitatis Archiepiscopus, qui in Thuringiam secesserat à facie regis persequentis, totam Saxoniam in auxilium civium suorum commovit. Igitur circa solsti-

Bbb 3

solsti-

Concordiæ
fundamen-
ta ponitur.

Causa Im-
peratoris
permittitur
ad Papam.

zium æstivale duo magni constantur exercitus, alter ab Alsatia per Im-
peratorem contra Moguntinos, alter à Saxonia per Archiepiscopum
pro civibus liberandis. Intercedentibus autem quibsdam, qui pacem
diffidij prætulere, Imperator causam principibus commisit terminan-
dam; pro cujus expeditione consilij, dies conveniendi apud Herbipolim
ad festum S. Michaelis statuitur. Evolutis post hæc tribus fere mensibus,
venit Henricus Imperator cum ingenti apparatu in civitatem Wirzburg
juxta conditum: Adelbertus verò Moguntinorum Archiepiscopus, &
Saxonum principes cum cæteris castra metati sunt juxta rivulum, qui
Werna dicitur, non multum distantes ab Herbipoli, quoniam Impera-
tori, & Poapolitanis cum eo sentientibus non satis confidebant. Verum-
tamen securitate per internuncios datâ, & acceptâ, post triduum & ipsi
Cæsarem adierunt de pace omnimoda tractaturi. Pacificè igitur ab Im-
peratore suscepti extra muros civitatis, propter utriusque partis multi-
tudinem per continuam septimanam ad curiam se contulerunt, quoti-
die de præsentis schismate inter regnum, & sacerdotium extinguendo
consultantes. Tandem auxiliante Domino pax confirmata est, & jure-
jurando sub vitæ periculo firmiter stabilita: regalia regno; & spiritualia
sunt Ecclesiæ adjudicata. Adhæc prædones fures imperialib' edictis cotr-
ahendos, puniendosque secundum leges antiquis constitutas consensu
omnium decretum est: & quidquid scandali, vel tribulationis in regno
fuit extortum, Dei miseratione extinctum est. De sententia verò excom-
municationis Henrici Imperatoris, unde omnia penè scandala fuerunt
extorta, nihil fuit in hac consultatione diffinitum: sed ejus rei negotium
ad examen Rom. Pontificis omnium consilio remissum fuit, Legatis qui-
busdam deputatis, qui hæc omnia ad noticiam Calixti Papæ II. deferen-
tes absolutionem Imperatoris nomine totius regni postularent.

His temporibus Godebaldus Trajectensis Ecclesiæ venerabilis Epi-
scopus Monasterium in Ochbruck dictum Ordinis nostri haud procul ab
ipsa civitate in palustri solitudine fundavit sub honore S. Martyris Lauren-
tij, in quo Abbatem, & Monachos posuit, quibus hujus vitæ necessaria
ad serviendum Domino providit. In quo Cœnobio tanta religionis di-
strictio multo tempore olim viguit, ut carcer Monachorum, & diceret-
ur, & esset. Nam qui emendari in alijs Cœnobijs non poterant, ad agen-
dam poenitentiam illuc mittebantur: Cœnobium quoque Monialium
Ordinis nostri præfato Monasterio contiguum simili devotione constru-
xit, in quo plures Deo servientes virgines collocavit.

MCXXII.

Erlungus
Herbipol.
Episcop.
moritur.

Anno Volmari Abbatis II. Erlungus Episcopus Herbipolensis
per quatuor annos elephantino vexatus incommodo, iv. calend. Janua-
rij obiit. & prohibente schismate inter regnum, & sacerdotium non in
civitate, sed in Monasterio Schvvarzach nostri Ordinis, quod tribus ab
Herbipoli distat miliaribus, sepulturam accepit: de cujus electione,
expulsionem, restitutionem, & tribulationibus dictum est anno Gebhardi
Abbatis XIII. & xiv. Dominicæ verò Nativitatis MCI. Post cujus mortem
Henricus Imperator V. consilio suorum usus quendam adolescentem
nomine Gebhardum Pontificali dignitate sublimavit, Clero simul re-
clamante, & populo; qui Rugerum ejusdem Ecclesiæ Diaconum una-
nimit

nimi consensu pastorem sibi delegerant. Hinc ortæ fuerunt gravissimæ dissensiones, & maculata sanguine pontificia Sedes. Nam qui Ruggeri partibus favebant, suis rebus spoliati de urbe à Cæsarianis fuerunt expulsi. Inter quos fuerunt Dux Fridericus, & frater ejus Conradus, Nepotes Imperatoris Heinrici, à quo & propterea cum cæteris discesserunt, qui tamen non multò post electum suum per Adelbertum Archiepiscopum Moguntinum cum nonnullis principibus Saxonie colloquium juxta Wirraham fluvium facientes præsentibus legatis Romani Pontificis obtinuerunt confirmari. Regis auctoritate contempta.

Ruggerus
pro Episc.
confirmatur.

Aderant in eodem colloquio Principum Episcopus Spirensis, & Abbas Fuldenis, qui legatione totius regni anno priori ab Herbipoli Romam missi peractâ redierant; secum habentes Lamperum Hostiensis Episcopum Apostolicæ Sedis Legatum cum alijs Cardinalibus duobus. Calixtus enim Papa secundus cupiens pacem inter Ecclesiam reformare, & imperium, rogatus per dictos Nuncios principum Germanie, misit præfatos Cardinales de latere ex more Legatos cum plena potestate absolvendi, & faciendi omnia, quæ ad hoc necessaria videbantur. Hac de causâ iterum colloquium curiale per provincias indictum est ad festum sanctorum Petri, & Pauli Apostolorum Herbipoli proximè celebrandum. Instante jam termino conveniendi præfinito, Episcopi, & principes in magna multitudine ad Poapolim convenientes, aliquamdiu Cæsaris præstolabantur adventum. Sed ubi nuncijs veracibus didicerunt illum nequaquam esse venturum, quisque in sua redire disposuit. Interea Gebhardus usurpator Pontificatus Herbipolensis confederatis sibi jam firmiter civibus intra muros copiosa cum multitudine residebat. Qui die quidam post meridiem assumptâ de his, qui secum erant, manu validâ quosdam, qui jam uno penè milliaro ab urbe castra posuerant, nihil mali suspicantes invadere tentavit, & quasi adversarios regni deputans aut turpiter pellere, aut incautos prosternere cogitabat.

At illi clamore venientium excitati mox arma corripuit, ac acie contra venientes directâ se fortiter defendunt. Cæsis, vulneratis, & captis ab utraq; parte nonnullis, die quoque jam advesperascente à pugna cessatum est; his ad civitatem, illis verò ad tentoria sua revertentibus. Hinc animis effrenati Principes ad Civitatem unanimiter converuntur, Rugerum inthronizare contendentes; verum id non sine sanguinis effusione fieri posse perpendentes ad Monasterium S. Felicitatis in Schvvarzach divertunt, & ibi eum coram omni consilio tam Archiepiscopus Moguntinus Adelbertus, quam Sedis Apostolicæ Legati Præfulem Ecclesiæ Herbipolensis consecrantes ad propria reversi sunt. Exinde idem Rugerus eam Episcopij Herbipolensis partem, quæ Necoaro fluvio circumjacet, in suos tenuit usus; Gebhardus verò urbem, & quæ illi contigua sunt, in sua securè detinuit violenta potestate. Interea Moguntinus Archiepiscopus Adelbertus ab indignatione Cæsaris fibimet undique necessariò prospiciens, castrum antiquum, & jam per multas generationes funditus penè dirutum, quod vel à rivo præterfluente Ascafa, sive ut quidam volunt, ab Ascanio conditore primo Ascafenburgium dicitur, magno conatu reedificare cœpit, & munire. Quod Imperator ad injuriam sui, & Reipublicæ detrimentum fieri di-

Rugerus
consecra-
tur Episcopus.

judicans obſidionem è contrario ordinare diſpoſuit. Sed Apoſtolice ſedis Legatorum interveni conſilium ejus Domino miſerante caſſatum eſt. Anno namque prænotato factum eſt generale conſilium Epiſcoporum, & Principum totius regni apud Wormatiam Henrico Imperatore. & Apoſtolice ſedis Legatis præſentibus; in quo poſt multos tractatus hinc inde habitos, tandem Deo largiente ſchiſma pernitioſum; quod inter Eccleſiam, & Regnum gravi cum periculo animarum pluribus annis duraverat, fuit ablutum. Ibi Henricus Imperator colla Romano Pontifici ad obediendum humiliter ſubmiſit, & à Legatis Calixti Papæ ſecundi abſolutus à vinculo anathematis in communionem Sanctæ Matris Eccleſiæ receptus eſt, populis latantibus univerſis. Et Cæſar quidem ipſe Henricus in ſignum perpetuæ pacis, ſubjectionis, & concordie, hujus tenoris litteras Romano Pontifici tradidit.

Ego Henricus DEI gratiâ Romanorum Imperator Auguſtus pro amore Dei, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, & Domini Papæ Calixti, & pro remedio animæ meæ dimitto Deo, & Sanctis ejus Apoſtoliſ Petri, & Paulo, ſanctaq; Catholica Eccleſiâ omnem inveſtituram per annulum, & baculum, & concedo in omnibus Eccleſiis fieri electionem, & liberam conſecrationem, poſſeſſiones, & Regalia B. Petri, quæ à principio hujus diſcordiæ uſque ad hodiernum diem, ſive tempore patriæ meæ, ſive etiam meo ablata ſunt, quæ habeo, eidem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ reſtituo, quæ non habeo, ut reddantur, fideliter juro. Et de veram pacem Calixto, ſanctaq; Romanæ Eccleſiæ, & omnibus qui in parte ipſius ſunt, vel fuerunt, & in quibus Sancta Romana Eccleſia auxilium poſtulerit, fideliter juro, poſſeſſiones, & omnium aliarum Eccleſiarum, & Principum, & aliorum, tam Clericorum, quàm Laicorum, conſilio Principum, & juſtitia, quæ habeo reddam, quæ non habeo, ut reddantur, fideliter juro. Data anno Domini MCXXII. Nono Calend. Octobris. Porro Legati Apoſtolice ſedis nomine, & vice tam Calixti Papæ, quàm totius Eccleſiæ hujusmodi litteras Imperatori tradiderunt.

Ego Calixtus Servus Servorum DEI dilecto filio ſuo Henrico DEI gratiâ Romanorum Auguſto. Concedo Electiones Epiſcoporum, & Abbatum Tenonici regni, qui ad regnum pertinent, in præſentia tua fieri abique ſimonia, & aliqua violentia, ut ſi quæ inter partes diſcordia emerſerit, Metropolitanis, & Compromiſſariorum conſilio, vel judicio ſaniori partis aſſenſum, & auxilium præbeas. Electiones autem Regalia per ſceptum à te recipiat, exceptis omnibus, quæ ad Romanam Eccleſiam pertinere noſcuntur, & quæ ex hi juri debet, tibi faciat. Ex alijs verò partibus imperij conſecratus intra ſex meſes Regalia per ſceptum à te recipiat. De quibus verò mihi querimoniam feceris, ſecundum officij mei debitum auxilium meum præſtabo. De tibi veram pacem, & omnibus qui in parte tua ſunt, vel fuerunt tempore hujus diſcordiæ. Data anno MCXXII. nono Cal. Octobris.

Hæc ſcripta Cæſaris, & Papæ reſcripta propter infinitæ multitudinis conventum extra civitatem in loco campeſtri juxta Rhenum lecta ſunt, data, & accepta. Poſtque multimodas laudes Creatori perſolutas, Lampertus Hoſtienſis Epiſcopus Calixti Papæ Legatus Miſſam cantavit, Imperatorem Corpore Dominico ſanctificavit, & in oſculum recepit. Quibus peractis unusquisque ad propria cum gaudio reverſus eſt.

Eodem anno in feſto S. Martini Henricus Imperator colloquium in Bambergæ habuit cum quibuſdam Principibus, qui apud Wormatiam in Con-

Concilium
habuit in
Wormatia

Concordia
fit regni &
Eccleſiæ.

Scriptum
Cæſaris ad
Papam.

Reſcriptum
Papæ ad
Cæſarem

in Concilio generali non fuerunt praesentes, ubi cunctis in eius vota consentientibus, proprios nuncios cum Romanis Legatis ad summum Pontificem misit, cui & pacem bonam, diutiusque optatam, & munera honorifica cum subiectione destinavit.

Udalricus
fit Abbas
Fuldensis.

Eodem quoque anno mortuus est Erlolfus Abbas Fuldensis vir sapiens, & in agendis prudentissimus, qui eandem Abbatiam post obitum Wilhelmi, qui Gotfrido per Regem deposito successerat (ut dictum est anno Brunonis Abbatis quinto) in vicus suscepit, & laudabiliter praefuit. Hic est Erlolfus, qui cum Neometensi Episcopo, sicut anno priore diximus, à Principibus Germaniae Romam pro reformanda pace inter Sacerdotium, & Imperium destinatus magnum prudentiae suae praeconium reportavit. Cui Udalricus Monachus in Abbatia successit.

Eodem anno Cuno Episcopus Argentinensis depositus est, cui Bruno successit. Item hoc ipso anno concordia inter Papam, & Imperatorem nondum reformatà, Fridericus Archiepiscopus Colonienfis quoddam imperiale castellum Carpena dictum cepit, ac destruxit.

Claruit hoc tempore etiam Hugo ex Abbate S. Germani Altiisodorenfis Episcopus, nepos D. Hugonis Abbatis Cluniacensis vir scientia, & moribus insignis, & apud omnem posteritatem sempiterna memoria dignus, qui Ordinem Cisterciensium illo tempore novellum, & pauperem & valde dilexit, & multum promovit.

MCXXIII.

Anno Volmari Abbatis tertio fundatum, & consummatum est Monasterium Ordinis nostri in Odenheim Spirensis Diocesis per Brunonem Archiepiscopum Trevirorum, & fratrem suum Popponem comitem in Breheim, sicut diximus anno Gebhardi Abbatis xi. Volmaro ipsi traditur, & suis fratribus inhabitandum.

Monasterium in Odenheim.

Habito igitur fratrum suorum consilio Volmarus Abbas xii. Monachos de sua congregatione ad instantiam fundatorum illuc misit; quibus Eberhardum venerabilem virum in primum Abbatem praefecit. Quod quidem Coenobium nostris temporibus Monachis, pro nefas! cum pastore apostatantibus in Ecclesiam saecularium deformatum est sub Ludovico Episcopo, & per Philippum ejus in Pontificatu successorem in oppidum Bruchsal translatum, quemadmodum suo tandem loco inferius, Domino volente, dicemus.

Anno praenotato mortuus est Bruno Episcopus Spirensis, vir magnificus, anno pontificatus sui xiv. nondum completo: de quo latius dictum Brunonis Abbatis v. Cujus corpus in Monasterio Lymburgensi antegravus Presbyterij fuit sepultum, quod nostris diebus exhumatum, & penè integrum vidimus annulo aureo cavato, & pontificalibus ornamentis circumamictum. De hoc Brunone Pontifice Rupertus ejusdem Coenobij Abbas, de quo postea dicemus, visiones quasdam conscripsit mirabiles, asserens illū in excommunicatione obiisse, seq; apud supernū judicem metuendam sustinuisse sententiam, vixque Sanctorum precibus veniam consecutum, propterea quod ejus corpori sepulturam concessit.

Bruno Spirensis Episcopus mortuus.

Huic Brunoni in Praefatu Ecclesiae Spirensis successit nomine quidam Arnoldus Ordinis nostri Monachus, & Abbas trium Monasteriorum, primò Corbejenfis, postea Laurissam ab Imperatore obtinuit, dimissa

Arnoldus ex Abbate fit Episcopus Spirensis.

Ccc

missa

Cœnobij
Lymburgi
ſpoliatio.

miſſa Corbejâ. Cumq̃ue Monafterium Lauriſſenſe aliquamdiu rexiffet; Imperatoris promotione conſecutus eſt & alias duas Ordinis noſtri Abbatias Wiſſenburgenſem. & Lympurgenſem. Brunone tandē mortuo, & in Lymburg, ut diximus, ſepulto (ubi Rupertus tunc Prioris agebat officium) factus eſt Epicoꝑ. Spirenſis non ſine detrimento Monafterioꝝ. Nam ut de reliquis tranſeamus, in Lymburg monimenta quondam vidimus, quibus accuſabatur aureas cruceſ, & argenteas, caliceſ quoque onychinoſ, & aureoſ unâ cum diverſis clenodijs, & ornamentis Eccleſiaſticis de Monafterio ſecum detuliſſe ad Spirenſem Eccleſiam.

Reliquiæ
ſſ. inventæ

Anno etiam prænotato ſervo Dei Norberto Præmonſtratenſis Ordinis primo fundatori, & Archimandritæ pro Sanctorum reliquijs venienti Coloniam, ob idq̃ue orationibus, & jejunijs vacanti quâdam nocte una de numero ſanctarum xi. millium Virginum in viſu apparuit, nomē ſuum dixit, locum ſepulturæ demonſtravit. Qui manē conſurgens humum in loco ſibi manifeſtato effodit, ſacrum Virginis corpus cum alijs reperit, gratias Domino retulit. & reliquias ejus, quæ ſibi apparuerat Præmonſtrato tranſmiſit. Qui Dei ſervus nocte ſequenti pernoctans in Eccleſia S. Gereonis in eadem civitate Colonienſi, orationi ſuo more intentus, divinâ meruit conſolatione recreari. Nam manē facto in medio Eccleſiæ, ubi nullum penitus ſepulturæ apparuit ſignum, terram juſſit effodi, & corpus ejusdem Martyr. S. Gereonis demptâ capitis parte integrum reperit, quod cum ingenti gaudio populi levans de terrâ particulam precibus obtinuit, quam Præmonſtrato dedit. In fine hujus anni Imperator Heinricus natale Domini apud Trajectum inferius celebravit; ubi ſuborâ in ipſius feſti diebus diſſenſione inter aulicoſ, & ſervitoreſ Epicoꝑi, civitas omnis in arma proſiliit, & multis ab utrâque parte cadentibus Epicoꝑus cum quibuſdam civibus capitur, quaſi reus conjurationis in Cæſarem, & vinculis mancipatus pro magna pecuniarum ſumma vix tandem rogatu Principum dimittitur.

Eodem quoque anno foror Lotharij Ducis Saxonum, quæ Hollandiæ mortuo viro Comitatu tenebat, res novas molichatur contra Imperatorem, fratris ſuffulta præſidio, quod ei maximè ſuccellit in bonum, quoniam brevi poſtea per vim ad obedientiam compulſa fuit.

M C X X I V.

Spanheim
Cœnobij
fundatur.

Anno Volmari Abbatis iv. Monafterium ſancti Martini Præfulis in Spanheim, cui annis olim præfui xxiii. Abbatis nomine, & miniſterio indignus, per Megenhardum, & Rudolphum comiteſ de Spanheim illuſtreſ conſumatum eſt, & pro ſuſtentatione Monachorum mediocriter proviſum. Cujus primus Abbas conſtitutus eſt Bernhelmus Monachus S. Albani prope Moguntiam, vir religione, & doctrinâ præcipuus, quem Volpertus Abbas ſuus cum octo Monachis, & quatuor Converſis ad iſtantiam fundatorum deſtinaverat, & præfuit annis xxvi.

Hiſ etiam temporibus Otto comes in Ballenſtat, Halberſtatenſis Dioceſis in Saxonia, vir dives, & illuſtris, DEUM. & ejus intemeratam Genetricem habere cupiens hæredes, Monafterium Ordinis noſtri, quod Ballenſtat nuncupatur, in ipſo Comitatu ſuo novum à fundamentis conſtruxit: quod pro ſuſtentatione ſervientium DEO Monachorum ſufficienter dotavit, & in honorem DEI-parentis conſecrari obtinuit.

Et quoq̃;

Ea quoque tempestate Theodoricus Noviburgij aliàs Cicenſis in Thuringia Epifcopus Monafterium Ordinis noſtri haud procul ab urbe memoratâ Cicenſi novum in monte conſtruxit, Poſavia dictû, in quo Monachos cum Abbate poſuit, quibus vitæ præſentis neceſſaria copioſè ordinavit, & continua Chriſto ibidem ſervitia inſtituit. Erat in eadem congregatione Monachorum Converſus quidam perversus, & reprobuſ non ſecundùm ſpiritum, ſed in carnis voluptatibus ambulans, qui cùm ſæpius corripereſſet ab Abbate, & fratribus, pravos emendare mores contempſit. Emendandus tandem deferretur venerabili Epifcopo præfato, cujus auctoritas, utpote fundatoris Monafterij, delinquentibus eſſet formidanda. Religioſus Antiſtes hominem pro ſuis delictis ut dignum erat, primùm leniter, & manſueſcè corripuit; poſteà non emendatum durius increpavit. Qui factus in ſenſum reprobuſ, & odio habens corripientem, die quidam procumbentem in oratione Præſulem coram principali Hagiaſterio latenter aggreſſus cultro perfodit, & mox de Sanctuario auſugit. Antiſtes vulnere crudeliter ſauciatuſ tertid poſt die ad Dominum migravit. Fuit autem vir in diviniſ ſcripturis haud mediocriter eruditus, vitâ, & converſatione Deo devotus, doctrinâ verè Catholicuſ, & Rom. Pontificum, & Eccleſiæ contra ſchiſmata propugnator egregiuſ.

Theodoricus
Epifcopuſ &
Converſuſ
interficiuſ

Anno prænotato mortuus eſt Bruno Trevirorum Archiepiſcopuſ fundator Monafterij Dei Genetricis intactæ Virginis MARIE in Odenheimi Spireniſis Dioceſis, de quo anno præcedente diximus, & in majori Eccleſia Trevirenſi ſepultuſ eſt. Cui Gotfriduſ Decanuſ ibidem ſucceſſit. Eodem anno magnæ molis grando ix. Calend. Auguſt. cecidit, & ix. Iduum Auguſti ſolis eclipſiſ fuit, quam ſapeſ ſecuta eſt.

Gotfriduſ
ſic Archiepiſ
Treviroruſ

Claruit hiſ temporibus Rupertuſ Abbas Monafterij Tuitienſiſ in oppoſito civitatis Colonienſiſ juxta Rhenum, quod S. Hierbertuſ Archiepiſcopuſ anno Conradi Abbatiſ Hirſaugienſiſ vii. conſtruxit, quemadmodum illud diximus in honorem Sſ. Dei parentiſ ſemper Virginis MARIE. Vir magnæ doctrinæ, & ſanctitatiſ. Qui cùm Monachuſ eſſet Cœnobij S. Laurentij Mart. in Oſbruck prope Trajectum, cujuſ anno Volmaruſ Abbatiſ primo fecimus mentionem, maximum diſcendiſ diviniſ ſcripturiſ ſtudiuſ continuè impendit, ſed ubi propter ingenij tarditatem ſe parùm proficere cerneret, vehementer doluit, & Matrem gratiæ Reginam colorum, ut ſui miſerta miſerationem ſibi, & ſcientiam impetraret à filio, continuiſ orationibuſ invocavit. Et ecce Mater pietatiſ & clementiæ ſanctiſſima Virgo Dei genitrix Maria nocte quâdam dormienti in viſione apparuit, gratiam Dei, & divinarum ſcientiarum ſcripſurarum omnimodam repromiſit. Ecce quid non poteſt ad Matrem Chriſti oratio humiliſ continuè ſupplicantiſ. Ex illo die gratiâ miniſtrante, quod negavit ingeniuſ, tantam in diviniſ ſcripturiſ conſecutuſ eſt ſcientiam, ut ſimilem temporibuſ ſuiſ habuerit neminem. Poſtea famâ eruditioniſ ejus, atque ſanctitatiſ longè latèque volante, Fridericuſ Archiepiſcopuſ Colonienſiſ de præfato Monafterio S. Laurentij in Oſbruck illum vocavit ad Coloniam, & in Tuitio Monachiſ præfecit in Abbatem. Qui moribuſ, & eruditione claruſ multa in ſcripturiſ ſanctiſ volumina edidit, & vitæ ſanctimoniam illuſtriſ miraculiſ coruſcavit. Tam

Rupertuſ
miraculoſè
acquiſivit
ſcientiam.

C c c 2

ſtudio.

Opuscula
huius Abb.
batia.

ſtudioſus in orationibus, & continuus in revolvendis ſcripturis eſt; ut etiam dormiens labia ejus quaſi orantis, vel legentis continuè moverentur: de cujus lucubrationibus ſubnotata invenimus. Ad Cunonem Si-gebergienſem Abbatem poſtea Ratiſponenſem Epiſcopum ſcripſit opus pulcherrimum de victoria Verbi Dei prænotatum lib. vii. In librum Job. lib. x. In libros Regum de S. David lib. xv. De Fide S. Trinitatis lib. xlii. In Apocalypſim Joannis lib. xii. De divinis officiis lib. xii. In duodecim Prophetas minores lib. xxx. In Evangel. Matthæi lib. viii. In Evang. Joan. lib. xiv. Medicationum ſuarum libros tres, materiam ſumens de incendio Monaſterij ſui Tuicienſis. In Regulam Legiſlatoris noſtri Benediſti librum unum. Apologeticum pro eodem libr. unum. De quatuor difficillimis quæſtionibus librum unū. Sermones varios, & plures conſcripſit episto-las, quibus memoriam ſui cum laude tranſmiſit ad notitiam poſteriorum.

Rupertus
Abb Lym-
burgienſis.

Rupertus quoque Abbas Monaſterij S. Crucis in Lymburg, Ordinis & ipſe noſtri Spirenſis Diœceſis, de quo ſupra diximus anno Gebhardi Abbatis vii, qui poſt Arnoldum Epiſcopum factum in Abbacia ſucceſſit, hæc tempora ſcriptis, & morum integritate reddidit clariora. Qui regularis vitæ obſervantiam cupiens reformare, ad quod ſe divinis compulſum revelationibus aſſerebat, tantâ diſtinctione, jejunio, & abſtinentiâ vitam traduxit, ut quibuſdam ex Monachis ſuis importabile jugum inſtitutionis illius videretur. Nam omni tempore oleribus, & pulmentiſ frumentarijs ad eſum contentus, non ſolum à carnibus, ſicut Regula præcipit penitus abſtinebat, ſed etiam ab ovibus, à lacticiis, piſcibuſque, & omni, quoad vixit, aut vivere potuiſſet, firmiſſimâ ſemper, & uſque ad mortem abſtinuit conſtantiâ.

Verba Epi-
ſcopi ad
Abbatem.

Hunc vivendi modum Arnoldus Spirenſis Eccleſiæ ſupradictus Epiſcopus ad inſtanciam quorundam Monachorum, quibus importabilis videbatur, ſuperſtitioſum arbitrans, Rupertum ad ſe citavit Abbatem. Quo in civitate Neomeſenſi cum fratribus ſibi in eâ novitate conſentientibus ad terminum comparente Præſul Arnoldus Prælatos, & complures viros doctos in unum convocans, atque ad examen Abbatis procedens talibus eum verbis alloquitur: *Cujus vel auctoritate, vel licentia conſenſus è Abba in noſtra Diœceſi, & ſub noſtra poteſtate conſtitutus monaſtica converſationis Regulam à SS. Patribus diſcretâ moderatione conſcriptam. & tam ab ipſis, quam ab eorū venerandis ſucceſſoribus per tot annos laudabiliter obſervatam novâ quâdam ſuperſtitione audeas immutare; earum verum uſum Monachis interdicens, quem & Regula permittit, & nullus unquam ſanctorum prohibuit. Neque enim te majorem, & ſanctiorem te exiſtimare debebis S. Legiſlatore Monachorum Benediſto; qui Monachis interdicto carniū eſu vinum, piſces, ova, & lacticiis minimè prohibuit.*

Ad hæc Rupertus Abbas tale fertur Epiſcopo dediſſe reſponſum:

Reſponſio
Abbatis ad
Epiſcopum
Arnoldū.

Auctoritate Omnipotentis, ac totius Curie cæleſtis hunc vivendi modum aſſumpſi. ſciens vini, & exquiſitorum comæſtibilium uſum Monachis eſſe pernicioſum; quos maxime convenit à cunctis abſtinere delitijs. Si tibi modus iſte meus aut novus, aut ſuperſtitioſus: quid dicturus es de SS. Monachis, quos in Eremitis, & Canobus quondam panem ſale, & aquâ contentos

mentis tantopere commendat, & veneratur Ecclesia? Abstinentiam nostram pro peccatis nostris divino imperio voluntariè assumptam temerè magis quam sapienter novam, & superstitionem appellas: qua & divini scripturae est consona, & SS. exemptis confirmata. Tu vero si Pontifex es fidelis, si bonus pastor animarum, si denique cultor fidei Christianae, & DEI verus amator, subditorum tuorum parsimoniam voluntariè, atque DEO imperante pro ejus amore susceptam nobis indigni Christi servulù prohibere, vel interdicare minimè debuisti, sed cohortari magis, ut in ea perpetuò maneamus. Videris mihi levore seductus carnalium Monachorum, qui cum nihil eorum sapiant, qua DEI sunt, in suis voluptatibus putruerunt. Quid enim refert, quo nutriatur cibo brevi moriturum corpus, modo ad servendum DEO necessarijs non destituatur viribus? Verum, ut Scholasticorum brevitate negotium omne absolvam, iste vivendi modus, quem Domino precipiente suscipimus continuendam, aut bonus est, aut malus: Si bonus, cerè non erit prohibendus, praescribi cum nullis praecipitur invito, nec sit importabilis, aut difficultas cum spontanea voluntate suscipientibus. Sin vero malus existimatur judicandus, cur in S. Joanne Bapt. commendatur, qui radicibus, & herbarum folijs victitabat, aut quare laudatur in Daniele captivo, & secijs ejus, qui streptu cibis regalibus leguminù esu vesciebantur? Si malus inquam, & reprehensibilis est modus iste vivendi, quare S. Mater Ecclesia districtiorem SS. Antonij, Pauli, Macharij, Arsenij, Moysi, Pamponis, Onuphrij, aliorumque penè innumerabilium abstinentiam Patrum & veneratur, & laudat? An vitam Sancti Martini Tironensis Archiepiscopi, & Monachorum sub ejus magisterio in Canobio sanctissimè conversantium superstitionem dicemus es, propterea quod maiorem, & districtiorem nobis abstinentiam tenerunt? Memento precor te praesulum à Monacho factum, & noli bonum in nobis reprehendere, in quo nos tuo exemplo ut bonus pastor oves debueras confirmare. Quid si nobis hunc vivendi modum omnino interdicare volueris, nos Deo totis viribus obedire magis curabimus, quam hominibus. His dictis siluit.

Episcopus autem prudenti hominis argumentatione paulisper confusus erubuit, & animi commotione dissimulatà Ruperto iterum dixit. Pro hac tua novitate divinum allegas imperium; sed ne scientibus nobis veritatis nullum exhibes documentum. Si Dominus Deus praecepit hunc vivendi ritum, necesse fuerit, ut ostendas nobis commissionis tuae mandatum. Mox Abbas de sinu extraxit libellum revelationum suarum ordinem, & feriem continentem in quo & multa, & varia susceptae abstinentiae praeconia habebantur. Lecto autem coram omnibus publice libello, viri Deum timentes fidem dictis adhibuerunt, qui vero secundum carnem sapiebant, tanquam insanæ mentis hominem despexerunt. Quorum consilio depravatus Episcopus dixit ad Abbatem. Contra voluntatem Dei nihil intendimus ordinare, sed tui fidei adhibere conscriptis revelationibus non probatis cerè nec possumus, nec debemus, dicente Apostolo: Noli te omni spiritui credere, sed probate spiritus si ex Deo sint. Tu ergo quales signum, ut revelationibus tuis credere debeamus? Cui Abbas respondit: Non sum propheta, ut in conspectu tuo resuscitem mortuos, aut ignem faciam descendere de caelo. Sed missus sum à Deo Patre, & Filio, & Spiritu Sancto, ut dicta juramento confirmem, si tibi hoc videtur assumendum. Sin autem juramento standum non censes, paratus sum, quale praeceperis, subire iudicium. Consilio igitur suorum habito Praesul Arnoldus Abbati confirmationem revelationem

Libellus revelationum
Abbatij legi-
gitur.

Verba Ruperti ad Episcopum.

Ccc 3

tionem

Rupertus
Abbas re-
legatur in
Haſſiam.

Opus Ru-
perti huius
Abbatia.

S. Otto Epi-
ſcopus mu-
nificus.

cionum ſuarum ſub iuramento, & Dominici Corporis, & Sanguinis per-
ceptione terribili comminatione indixit. Confirmatione peractâ Ru-
pertus Abbas ad Monasterium ſuum remittitur. & abſtinentiam cum ſi-
bi adhaerentibus Monachis, quam inchoaverat, continuavit. Verum
Arnoldus Epiſcopus revelationibus Ruperti non ſolum non credidit,
ſed etiam quomodo ſe vindicaret in eum, cogitavit. Nam etſi ex Mo-
nachis quidam ſenſerunt cum Ruperto. major tamen pars conſtitutio-
nibus ejus vixit contraria. Tandem Abbas Rupertus per Spirenſem Epi-
ſcopum de Lymburgenſi Monasterio expellitur, & in Haſſiam apud
Breitenayv relegatur. Præſuit eo tempore in Monasterio Breitenayv
Henricus ex Monacho Hirſaugienſi poſt Trutvvinum Abbas. vir do-
ctus, & ſanctus, cui ſcripſerat Neometenſis Epiſcopus rogans quatenus
Rupertum aliquamdiu ſecum detineret in ſuo Conventu, eumque à præ-
ſumpta novitate revocaret. Sed illo in ſua obſervantia perſeverante, &
nihil, quoad vixit, aut vivere potuiſſet, ut ſunt ova, nec quicquam aliud
præter legumina manducante; cum S. Henricus eum ad communia mi-
nimè revocare potuiſſet, litteras Epiſcopo ſcripſit de ſingulis cum eo
actis, petens eum ad Lymburg revocari, ne fratres in Breitenayv ejus
ſingularitate inficerentur. Quid verò deinceps cum eo factum ſit, nobis
minimè conſtat. Solum hoc ſcire potuimus quoniam per multos annos
perſecutiones plurimorum propter ſingularitatem ſuam perpeſſus eſt,
nec tamen à ſuo propoſito abſtinentiæ reſceſſit. Scripſit autem non ſper-
nendæ lectionis opuscula, de quibus nos invenimus ſubjecta. De Laudibus
S. MARIE DEI Genetricis in Cantica Caoticorum opus pulchrum
edidit, quod in lib. iv. diſtinxit. De contemptu mundi lib. ii. De S. Joanne
Bapt. libr. i. Varias revelationes ſuas librum unum compoſuit, qui
omnium perſecutionum ſuarum principalis cauſa fuit. Homilias etiam
nonnullas edidit, & varios ad fratres pro tempore ſermones.

Anno Volmari Abbatis ſupraſcripto Henricus Imperator movit
exercitum contra Comitiffam Hollandiæ ſororem Lotharij Ducis Saxo-
num, quæ fratris potentiâ, & viribus conſuſa, rebellare imperio tenta-
verat. At Hollandini poſteaquam ſe Imperatori non poſſe reſiſtere cer-
nerent, ad obedientiam ſe cum ſua principe ſubdiderunt animos geren-
tes inimicos, quamvis verba reſonarent amica.

Eodem anno circa medium Quadrageſimæ Henricus Imperator
cum quibuſdam Principibus in Wormatia colloquium habuit. Cæteris
verò qui non aderant, hoc eſt Saxonibus, Bavaris, atque Boemis ad Cu-
riam venire in Bambergam nonis Maij indicebat maximè propter Lo-
tharij Ducis inſolentiam, qui nova quadam moliebatur contra Rempubl.
ob ſororis ſuæ præſcriptæ illatam ab Imperatore injuriam. Factus eſt igitur
conventus non modicus, in quo penè omnes Teutonici Princi-
pes (præter unicum Lotharium Ducem prænominatum Saxonie) turba-
ti confluerunt. Quibus ſingulis neceſſarios ſuprus vel ex toto, velex par-
te miniſtrabat S. Otto ejuſdem urbis Epiſcopus, qui propter ſuam in
omnes munificentiam, & viræ ſanctitatem cunctorum favorem, & ami-
ciciam Procerum Regni obtinuit. Quamvis pietatis ſtudijs jugiter intentus,
& conſtruendis Monasterijs continuè occupatus inter aulicos, con-
ſiliarijſque Regni rariùs videretur. Quod etſi quidam invidi malæ ſu-
ſpicionis

spicionis notam interpretarentur. tamen servum suum custodiens Dominus coram omnibus fecit honorabilem.

Compositis rebus, & causis memorati Conventus, idem sanctus Præful Otto Cæsari, & cunctis insinuavit Principibus, se nuncijs, & litteris quàm pluribus à Duce Polonorum Bolislao vocatum, insuper etiam Domini Papæ Calixti permissione, atque benedictione directum ad gentem Pomeranorum, quam nuper idem Dux sibi finicimam bello subegerat, & ad suscipiendam Christi fidem compulerat. Cuius votis annuit tota, quæ convenerat, Ecclesia, annuit & Cæsaris aula, & omnes pijs conatibus salutem imprecabantur, & prosperitatem.

Eodem quoque anno Imperator cum magno suorum exercitu profectus est in Galliam circa medium mensis Augusti contra Ludovicum Regem Gallorum præbiturus auxilium socero suo Heinricho Regi Anglorum pro Ducatu Normanniæ adversum Gallos pugnaturus. Interea dum Cæsar jam congressurus cum exercitu moraretur in Gallia, nunciatur à tergo WORMATIENSIS auxilio FRIDERICI Ducis Suevorum contra voluntatem Imperatoris BUGGONEM suum Episcopum, qui Cæsaris mandato diu exulaverat, suæ restituisse Sedi, seque intra muros urbis paravisse cum omnibus necessarijs ad rebellandum. Quibus Imperator auditis, mox cum omni exercitu suo in Germaniam revertitur, WORMATIENSIS cum maxima feritate obsidione vallat hostili, nec prius soluit obsidionem, quàm multis hinc inde conatibus expensis, multis etiam ante murum capris, vel occisis, ad ultimum deficientibus alimentis in urbe quinque millibus talentorum multati cives Episcopo Buggone rursus ejecto Imperatori se subijciunt.

Buggo Ep.
à Worma-
tensibus
recipitur.

Anno prænotato Calixtus Papa secundus moritur anno Pontificatus sui sexto nondum completo. Hic vir Beatissimus vitæ sanctimoniam simul, & eruditione scripturarum illustris, cum ad S. Jacobum Apostolum, qui dictus est major, singulari ferveret amore devotionis, scripsit de miraculis ejus pulcherrimum librum, in quo laudes ejus mirabili narratione concelebrat. Denique ob reverentiam ejusdem S. Apostoli Ecclesiam Compustellanam in Archiepiscopatum sublimavit, cujus ditioni Emeritanam provinciam subiecit. Primus S. Jacobi Archiepiscopus per Calixtum ex Episcopo factus erat Petrus Compustellanus, vir doctrinâ, conversatione præclarus, qui nonnulla in laudem gloriæ Virginis Mariæ composuit.

Calixtus
Papa Sex-
cundus
obijt.

Post Calixti mortem Lamperus Hostiensis Episcopus, de quo supra diximus, in Rom. Sedis Pontificem electus præfuit annis v. & mensibus totidem: vir in divinis scripturis eruditus, & morum conversatione venerandus, quem Honorium II. appellârunt, qui ab ineunte, ut ferunt, ætate, in Romana Ecclesia nutritus, & in arduis legationibus sæpius comprobatus magnam agendorum experientiam habuit.

Honorius
fuit Papa Sex-
cundus.

Hic Papa Honorius Pontium Abbatem Cluniacensem nostri Ordinis, qui S. Hugoni amico Hirsaugiensium fratrum successerat propter omnimodam scientiam scripturarum, morumque integritatem, & prudentiam in agendis, ad se Romam evocans Apostolicæ Sedis constituivit Cardinalem. Qui Pontius hoc ipso anno per eundem Papam Honorium Apostolicæ Sedis Legatus Hierosolymam missus est, & Balduino rege Chri-

Chriftianorum à Saracenis capto multa per ſuam prudentiam in exercitu Chriftiano utiliter conſuluit, & fecit.

S. Norbertus
cæcam
illumina-
vit.

Ad hunc Pontificem Honorium Sanctus Pater Norbertus Præmonſtratenſis Inſtitutor Ordinis profectus eſt, & honorificè ſuſcepſus, ab eo novæ religionis ſuæ confirmationem cum privilegijs neceſſarijs obtinuit. Româ tandem digrediens venit in Orientalem Franciam, & in Herbipoli Civitate Francorum Miſſam die feſto Dominicæ Reſurrectionis in populi frequentia celebravit. Et ecce mulier quædam cæca manibus amicorum ad celebrantem adducitur, qui pro ejus illuminatione Servum Dei Norbertum deprecabantur. At homo Dei poſt ſumpta myſteria in faciem cæcæ mulieris ſufflavit; quæ mox viſum recepit. Quod miraculum cernentes quidam viri locupletes compuncti ſunt, qui & ſe, & ſua per manus ſervi Dei Chriſto tradiderunt. De quorum bonis Monafterium Cellenſe Præmonſtratenſis Ord. non procul à civitate Herbipolenſi per S. Norbertum conſtructum eſt, ſicut anno Volmari vii. dicemus.

M C X X V.

Schönauæ
Cœnobii
fundatus.

Anno Volmari Abbatis V. Comes quidam de Lurburg Monafterium noſtri Ord. conſtruxit in præfato comitatu ſuo Lurburgenſi Treviſenſis Dioceſis Schönauia dictum, quod à Moguntia quatuor, & ab oppido Bacherach juxta Rhenum uno diſtat milliaribus, in pago, qui Haſſijs, & Rhenenſibus intermedius Einrich vulgariter nuncupatur. Conſumato Monafterio tandem Comes memoratus nomine Hildelinus fundator cingulum ſecularis militiæ depoſuit, & Monachus factus pro Chriſto in Præpoſitura Lieporna primus Schönauigenſis Cœnobij Abbas ordinatus fuit; vir bonus, & in ſancta religione ſerventiſſimus. Ad jactum quoque lapidis ad Meridionalem plagam à dicto Monafterio Monachorum aliud Cœnobium Monialium idem Comes religioſiſſimus conſtituit; in quo multitudinem Chriſto in charitate ſervientium Virginum collocavit; & tam Monachis, quàm Monialibus vitæ præſentis neceſſaria procuravit. Notandum verò quod Monachorum Cœnobium Schönauigenſe præfatum quondam erat Ord. noſtri Præpoſitura, in eo loco, qui ab incolis terræ illius hodie Lieprona vocatur poſita, ubi nunc villula cum Parochiali Eccleſia ſita eſt, ad unius medijs milliaris diſtantiam à Schönauia. Et hæc Præpoſitura fuit antiquitus Abbatibus, & Monafterio S. Salvatoris in Schaff-hauſen pleno jure ſubjecta, ejus hodie nullum omnino comparet veſtigium.

Præpoſitu-
ram in Lie-
pronanſem
converſus.

S. Otto Po-
meranus
converſus.

Anno prænotato S. Otto Epicoſpus Babenbergienſis Apoſtolice Sedis benedictione ſuſſultus ad preces Boleslai Ducis Poloniæ, ſicuti anno præcedenti concluſerat, profectus eſt in terram Pomeranorum, & Luticianorum gentilium, quos divinâ ſuffragante gratiâ ſuis prædicationibus ad fidem Chriſti converſos baptizavit, vivendi normam Italicæ Eccleſiæ conſtruxit, & Romanæ fidem, & doctrinam Eccleſiæ illos obſervare docuit. Nomina verò principalium locorum ſive oppidorum Pomeraniæ, quorum gentes convertit, & baptizavit, iſta ſunt: Caminenſis Urbs, in qua nunc eſt Sedes Epicoſpalis. Stettinenſis, quæ poſtea Ducatus honore fuit ſublata, Piris, Volin, Kolberg, Belgrado, Lubin, & Greſch: reliquorum nobis vocabula non occurrunt. In Stettin Eccleſia eſt Parochialis ad S. Otonem. Alia quoque S. Jacobi Apoſtoli per ipſum

ipsum D. Ottonem constructa, estque Prioratus Ordinis nostri Abbati Montis Monachorum prope Bambergam subiectus.

M C X X V I.

Anno Volmari Abbatis vi. hiems fuit asperissima, quæ pecora simul, & homines sine numero consumpsit. In multis vivarijs pisces diurnâ glacie suffocati, & frigore perierunt, & magna pestis animalium cum intemperie aeris secuta fuit.

Anno Volmari Abbatis prænotato, Henricus Imperator v. Pentecosten celebraturus apud Traiectum inferius, ægitudine Dracunculi, quamdiu celaverat superatus absque liberis moritur xxiii. die mensis Maij, cujus corpus ad Ecclesiam Spirensensem relatum ibi cum suis progenitoribus in choro Regum tumulatur. Cujus uxorem nomine Mathildem Heinrici Anglorum Regis filiam Gislebertus Comes Andegaviæ postea sibi conjugem accepit, quæ peperit ei Henricum, primò Ducem Normanniæ, postea Regem Angliæ.

Henricus
Imp. obiit.

Idem Henricus Imperator ex sorore Agnetæ duos reliquit nepotes. Fridericum videlicet Suevorum Ducem, & fratrem ejus Conradum, qui administrabat Orientalium Francorum Ducatum, Ecclesiæ Herbipolensi per ipsum avunculum suum violenter ablatum, quemadmodum anno Brunonis Abbatis x. est dictum.

Eodem igitur anno penultimâ die mensis Augusti convenientes apud Moguntiam Principes Imperij de Regis electione tractarunt. Inter consulendum quatuor deliberantibus occurrunt, quorum unus rectissime videretur eligendus: Lotharius videlicet Dux Saxoniarum, Fridericus memoratus Dux Sueviæ, Lupoldus Marchio-Austriæ, & Carolus Comes Flandriæ. Ex his tandem Lotharius Saxonum Dux communi Principum voto in Regem Romanorum fuit electus, & ad regnandum invitatus compulsi præfente Sedis Apostolicæ Legato, ductusque ad Aquagrani juxta morem coronatus est. Iste Lotharius patre Gebhardo genitus primò Comes fuit in Suppelingeburg, sicut diximus anno Brunonis primo, qui Duce Saxonum Magnosine filijs defuncto, ejus Ducatum gentis consensu, simul & honorè accepit. Qui factus Rex progeniem Imperatoris Henrici valde humiliavit. Contra quem duo prænominati Duces Suevorum, Fridericus, & Conradus diu rebellaverunt: propter quod ab Honorio Papa II. tandem excommunicantur. Unde Conradus à fratre suo, & quibusdam alijs contra Lotharium in Regem erigitur, & cum exercitu profectus in Italiam coronâ ferreâ prope Mediolanum urbem apud Modetiam coronatur. Indèque profectus ad partes Romanorum nihil obtinere potuit, sed in brevi pecunijs exhaustis ad propria remeavit, & dimisso Regis nomine, ac pace factâ cum Lothario, deinceps quievit.

Rex Lotharius II. constituitur.

Conradus
Dux contra
Lotharium
erigitur.

Anno prænotato cum Rex Lotharius Ottonem, quem Boëmis ordinaverat Ducem, vellet introducere, contra Udalicum, qui Boëmiâ occupaverat; necesse fuit exercitum ejus transire per nemora: cumque milites sibi viam ferro pararent per silvam, hostes repente superveniunt, ipsumque Ottonem cum multis alijs viris fortissimis occidunt. Adelbertus Marchio captus est, & reliqui fugâ salutem quærentes projectis armis retrocedunt. His temporibus Fridericus Dux Alfaciæ nova quadam moliebatur contra Lotharium Regem, sed mox Principum judicio condemnatus est.

D d d

Hoc

Cuno Abb.
ſi Episcop.
Ratisbon.

Hoc ipſo anno Ratiſponenſis Eccleſiæ Pontifice mortuo, Cuno Abbas Monaſterij S. Michaelis in Segeberg Ordinis noſtri Colonienſis Diœceſis (ad quem Rupertus Tuicienſis Abbas, de quo ſupra diximus, plures lucubrationes ſcripſit) in Pontificatu ſucceſſit, & præfuit annis ſex, vir doctus, & ſanctus.

MCXXVII.

Anno Volmari Abbatis VII. Ruggerus Herbipolenſis moritur, cui quidam Hezelinus ſuccedens præfuit anno uno.

Carolus
Flandriæ
Comes oc-
ciditur.

Anno Volmari Abbatis prænotato, Carolus Flandriæ Comes, de quo antea diximus, Princeps magnus, dives, & potens, ac ſuper omnes ſui temporis Principes juſtiæ amator, & deſenſor, ac executor, cum juxta præceptum divinum non pateretur vivere maleficos, impijs, & ſceleratis hominibus quibuſdam ſuis odioſus factus, die quãdam in Eccleſia coram altari in oratione procumbens, ab ipſis juſtiæ perverſis o- foribus gladio perſoſſus miſerabili morte ſublatus eſt.

Eodem quôque anno Wilhelmus Burgundiæ Princeps ſimili temeritate, & crudelitate à ſuis domeſticis, & proprijs hominibus occiditur. Hoc etiam anno Lotharius Rex magno ſuorum adunato exercitu oppidum Noricorum, hoc eſt Nürenbergam obſidione vallavit, & durante obſidione duobus menſibus, tandem ſine effectu receſſit. Cauſa obſidionis civium rebellio fuit, qui contempto Lothario, cum Conrado Franco- rum, Suevorumque Duce, qui ſe Regem geſſit, ſenſerunt.

Godfridus
Archiepiſc.
Trevirenſ.
reſignat.

Anno etiam præſcripto Godfridus Archiepiſcopus Trevirorum morbo gravatus, & ſenio, poſteaquàm Eccleſiam ſibi commiſſam in an- num rexiffet tertium, conſiderans vires ſuas tanto regimini haud ſatis convenire, conſilio amicorum habito, Pontificatum Eccleſiæ reſignavit, ac anno deinceps uno, menſibuſque duntaxat quinque ſupervivens mor- tuus eſt. Huic Megenherus in Archipræſulatu Trevirorum ſucceſſit, qui apud Parmam non multo poſt in carcere, ut dicemus, obiit. Ele- ctus namque Romam proſectus eſt, & ab Honorio Papa benignè ſuſce- ptus, in Archiepiſcopum quôque conſecratus pallij, & legationis hono- re donatur. Reverſus autem in Germaniam Conradum prænomina- tum Ducem Suevorum, & Vice-Ducem Francorum ſe Regem, ut dixi- mus, contra Lotharium gerentem, ex mandato Papæ Honorij denuncia- vit excommunicatum. Deinde cum inthronizatus ad Eccleſiam ſuam Trevirenſem, Clericorum ſuorum incontinentiam, & reprobos mores vehementer redargueret, factus eſt eis odioſus, multasque contumelias eorum ſuſcepit. Qui tandem nimia ſuorum temeritate fatigatus Ro- mam ire ſtatuit, ut Summi Pontificis auxilio deſenſus, inſolentiam eo- rum compeſceret. Cumque ad Parmam Longobardiæ urbem perveniſ- ſet (Clericis ſuis ut ferunt prodentibus) à Duce Conrado, quem excom- municaverat, capus, & lumine oculorum privatus in carcerem retrudi- tur, ubi nimia cruciatus miſeria tandem primâ die menſis Octob. in vi- culis moritur, & in principali Eccleſia Parmenſi à fidelibus ſuis tumulatur.

Megenher.
Archiepiſc.
Trevirorū
in carcere
moritur.

Eodem quôque anno Godebaldus Eccleſiæ Trajeſtenſis Epico- pus fundator Monaſterij S. Laurentij Mart. in Oesbruch, de quo ſupra dixi- mus anno Volmari Abbatis primo, jam ſenio gravis, & laborum pon- dere fatigatus, cupiens reliquum vitæ ſuæ in divino ſervizio totum ex- pende-

pendere, Pontificatus sui anno xv. regimen Ecclesiæ deposuit, & præfatum ingressus Cœnobium sanctæ conversationis habitum suscepit. Qui Monachus factus biennio supervixit, & tandem in Festo S. Martini, anno Volmari Abbatis nono, moriens ibidem sepultus est. Cui Andreas in Pontificatu Trajectensis Ecclesiæ canonicâ electione successit.

Anno etiam præsignato mortuus est Rutgerus Archiepisc. Magdeburgensis, cujus Pontificatum Arnoldus quidam non electus, sed propriâ temeritate invasit. Qui cum armis crudeliter sevirer in omnes, qui tyrannidem ejus detestabantur, commoti cives postremò ad arma confugunt; & impetu facto unanimiter ipsum occidunt. Arnol'do sic interfecto, legatione ad Regem Lotharium missâ, dari Pontificem Magdeburgenses postulârunt. Venientes itaque ad civitatem Neometensem Legati, ubi tunc manebat Rex Lotharius cum Principibus suis, civium suorum mandata exponunt. Divinâ ordinatione contigit Norbertum Præmonstratensis Ordinis Ducem, & Principem in eadem convocatione Optimatum esse præsentem, virum sanctum, & divinæ legis facundissimum prædicatorem, qui multos verbo, & exemplo convertit ad studia pietatis. Hunc ergo Rex Lotharius de consilio Principum Magdeburgensibus destinavit Pontificem, qui honore suscepto cum onere, & labore, utiliter Ecclesiæ præfuit annis septem.

Norbertus
fuit Archie-
piscopus
Magdebur-
genſis.

Anno prænotato fuit Hæreticus quidam in Brabantia nomine Faucellinus homo perversus, & pestiferæ opinionis, qui etsi Laicus erat, multis tamen Clericis etiam doctissimis in disputando acutior videbatur. Is in oppido Antuerpiensi populum Christi à rectitudine immaculatæ fidei miserabiliter seducens sacri Ordinis Ministros sprexit, contempsit, & blasphemavit. Gradum Episcopalem, & Sacerdotalem nihil esse proposuit, Corpus quoque, & Sanguinem Domini nihil ad salutem animæ conferre sumentibus perditâ loquacitate palam confirmavit. Apparatu pretioso, deauratisque vestimentis opertus incedens, ac triplici funiculo capillis intortis, verbis deceptorij, ac lautis convivijs trium hominum armatorum millium turbam, qui defensionis causâ illum sequebantur, suis erroribus alliciendo implicavit, quorum potentia cædes in suos contradictores passim exercebat. Crediderunt illi Antuerpienses, & eorum in circuitu vicini quasi omnes, miserumque illum summo venerabantur honore, ut missum à Deo, & sanctum, in tantum, ut aquam, in qua corpus manuvè lavisset, aut pedes, pro maximis haberent reliquijs, cum tamen homo incontinentiæ esset tantæ, ut filias in præsentia matrum, sponsasque maritis intuentibus corrumpere, asserens hoc opus esse divinum, sanctum, & plenitudinem fraternæ Charitatis. Tandem post plures in populum disseminatos errores, & multas in Clerum perpetratas impiæ cædes, cum die quidam cum paucis in navicula (nescio quorsum navigaturus) resideret, ac suo more Gradus Ecclesiasticos blasphemaret, Presbyter quidam zelo catholicæ fidei, & pietatis succensus, tam fortiter sceleratum percussit in cerebro, quod illico expirans animum tradidit Diabolo, cujus minister fuit.

Hæreticus
apud Ant-
uerpiam.

Hæreticus
occiditur à
Presbytero

Mortuo, & apud inferos abique dubitatione sepulto impietatis Ministro, quoniam multos errore suo per plures annos docendo infece-
rat. pessimum Diaboli semen. quod cordibus deceptorum tenacissimè

D d d 2

inhæsit,

inhæſit, non facile potuit extirpari. Propterea conſilio & aſſenſu Clericorum Antuerpienſium, interveniente Pontifice Diocelſano. Eccleſia una ſancto donatur Archiepiſcopo Norberto Præmonſtratenſium Principi in oppido memorato, cum certis redditibus annuis ad conſtruendum Ordinis ſui Monaſterium, quatenus error inveteratus ejus prædicatione de cordibus hominum ſeducorum tandem poſſet extirpari. Sanctus itaque Dei Servus venit Antuerpiam, locum acceptavit ſibi oblatum, Monaſterium conſtruere cepit, prædicavit veritatis verbum quotidie, deceptos ab errore, Domino miſerante, revocavit. Quo ſanam prædicante doctrinam, viri, ac mulieres compuncti, Dominici Corporis Sacramentum, quod in ciſtulis, & foraminibus parietum, ſciſſurisq; murorum per decenium ex incredulitate, & contemptu abſconderant, ad Virum Dei referentes cum lacrimis poenitentiae remedia humiliter ſubjecerunt, & ad fidem ſanctam reverſi ſunt.

Durandus
ex Monach.
Epiſc.

Claruit hiſ temporibus in Gallia Durandus ex Monacho Ordinis noſtri Epiſcopus Tolofanus, vir magnæ Religionis, & prudentiæ, qui non minus exemplo ſanctæ converſationis, quàm verbo gregem ſibi commiſſum ad normam Chriſtianæ pietatis inſtituit. Hic primò in Cluniacenſi Cænobio Monachus fuit ſub S. Hugone Abbate, deinde creſcentibus meritis Abbas Moſiacenſis Cænobij ordinatus fuit, & poſtremò, ſicut diximus, vocatione Cleri canonicà Tolofanus ſublimatur Epiſcopus.

Godgannus
ex Monach.
Epiſc.

Eodem quoque tempore Godgannus ſub Abbate S. Hugone memorari Cluniacenſis Cænobij Monachus, Sanctonicensis Eccleſiæ Præſul factus eſt, vir tam in divinis ſcripturis eruditus, quàm in ſæculari litteratura doctiſſimus; nec minus converſationis puritate venerandus.

Claruit hiſ etiam temporibus S. Malachias ex Hibernia natus, primum Monachus Wintonienſis noſtri Ordinis in Anglia, & poſtea Epiſcopus in Leſmor Civitate Munmonia, vir multarum virtutum, qui plura Cænobia Ciſterciensis Ordinis fundavit, & poſtremò in Clara vallenſi Cænobio ad Dominum migravit ibidem ſepultus: cujus vitam miraculis plenam D. Abbas Bernardus conſcripſit.

MCXXVII.

Malachias
ex Monach.
Epiſcop.

Anno Volmari Abbatis VIII. Indictione Roman. VI. mortuus eſt Rupertus Abbas Monaſterij S. Petri in Erphordia, vir devotus, & in rebus Monaſticis exercitatiſſimus. Hic nos credimus in nomine factum errorem, & Burchardum eum fuiſſe nuncupatum, non Rupertum: nam uranno S. Wilhelmi Abbatis XIV. & Gebhardi XI. dictum eſt, Burchardus, non Rupertus cum XII. Monachis ad Erphodiam ex Hirſaugiana Congregatione fuit deſtinatus: qui Eccleſiam in monte S. Petri conſumavit à D. Patre Wilhelmo captam. Mortuo igitur hoc anno Abbate præfari Monaſterij (ſive Burchardus fuerit, ſive Rupertus poſt illum) Wernherus hujus Cænobij Hirſaugienſis Monachus Fratrum electione ſucceſſit, vir multæ religionis, prudentiæ, & honeſtatis, qui ſua induſtriâ aquæ ductum ad ipſum Monaſterium cunctis mirantibus introduxit, & Capellam retro principalem Eccleſiam ad Orientem ædificavit; in cujus pariete imaginem ejus cum inſcriptione nominis vidimus depictam.

Anno prænotato penè ſinito, Rex Lotharius Natale Domini in Herbipoli cum ſuis Principibus celebravit, ubi nuncio accepto, quòd

Cong-

Conradus Frater Ducis Suevorum (sicut per anticipationem supra diximus) nomen sibi Regium apud Alfatiam usurparet. congregato exercitu Neometensem civitatem obsidione vallavit, fugato Sigefrido Præfule, qui Anoldo supradicto successit. Conradus Dux in eadem urbe præsidia sua locaverat. Sed paucis in obsidione consumptis diebus, intervenit Principum concordia inter Regem, & Spirenses facta est, acceptisque obsidibus Lotharius recessit.

His temporibus sub Honorio Papa II. Presbyter quidam, & Eremita nomine Arnolphus Romam venit, dicens publicè Angelum Domini apparuisse in Eremitorio sibi vigilanti, ac præcepisse ut Romam prædicaturus adiens vitia Clericorum ex parte Dei confidenter argueret. Venit, prædicavit, fastum, superbiam, luxum & avaritiam Cleri, & maxime Cardinalium, acriter cepit redarguere. & eos ad imitationem conversationis Christi, & Apostolorum cohortari. Qui cum prohibitus prædicare non cessaret, nocte quadam occultè captus, in Tyberimque projectus suffocatur.

Arnoldus
Presbyter
Romæ præ-
dicat.

Anno quoque memorato Megenherus Archiepiscopus Trevirorum propter Clericorum suorum rebellionem coercendam ad Honorium Papam II. profecturus, ut supra diximus, à satellitibus Ducis Conradi, quem excommunicaverat, in itinere capitur, & oculis effossis Parmæ in custodiam mittitur, in qua miseriam suam hoc anno Calend. Oct. morte commutavit in Ecclesia Parmensi sepultus. Cui Adelbero in Archiepiscopatu Trevirorum succedens præfuit annis xxiv. homo secundum sæculi æstimationem prudens, & magnæ apud hujus mundi Optimates reputationis.

Adelbero
fuit Archiep.
Trevirorū.

Eodem anno Lotharius Rex magno suorum coadunato exercitu Ulmam Sueviæ oppidum obsidione vallavit. Cum introitum peteret, Ulmenfes, qui partes Conradi sequebantur, clausis portis Lothario tale dederunt responsum: Non te intromitemus, ô Princeps alienigena, quoniam hoc oppidum non Saxonibus nec Italis, sed Suevorum Ducibus, & Regibus Romanorum (qualem te non esse constat) parere consuevit. Quibus motus Rex Lotharius suburbana imprimis ignibus cremans subvertit. Deinde muros oppidi machinis concutiens ad solum dejecit, multisque Civium occisis, & captis, aliisque fugâ elapsis urbem obtinuit, evertit, & destruxit. civésque in sua verba jurare compulit.

Anno etiam prænotato, Hezelino Herbipolensis Ecclesiæ Pontifice apud Bambergam mortuo atque sepulto, Embricho mox electione fratrum canonicæ Episcopatum suscepit vir omni probitate conspicuus, qui multa bona fecit pro Dei honore in construendis, & renovandis Ecclesijs, & Monasterijs. Huic Pontifici Rex Lotharius Ducatum Francorum, quem Heinricus Imperator V. nepoti suo Conrado Suevorum Duci contulerat, sicut supradiximus, restituit; & Herbipolensi Ecclesiæ in perpetuum confirmavit.

Embricho
fuit Episcop.
Herbipol.

Eodem anno S. Norbertus Monasterij Cellensis propè Herbipolim in descensu Mogoni fluminis prima fundamenta jecit, tertiâ videlicet die mensis Martij; fundum offerentibus, & impensis his, qui anno Volmari Abbatis iv. in illuminatione mulieris cæcæ fuerant, in Domini timore compunctis, & ad Ordinem Præmonstratensium conversi. E quo-

D d 3 rum nu-

rum numero primus ejuſdem loci Præpoſitus fuit nomine Joannes, qui & ſe pridem, & ſua in manus S. P. Norberti reſignaverat. Cujus devotionem ejus germani Heinricus, & Libolfus ſecuti multa pro Dei-genitricis honore ad conſumationem dicti Monaſterij contulerunt.

MCXXIX.

Spira capi-
tur. Con-
radus recon-
ciliatur.

Anno Volmari Abbatis IX. Lotharius Rex civitatem Spirenſ. Con-
radi partes denno ſequentem ab Idibus Julij uſque ad Calend. Januarij
fortiſſimâ iterum obſidione vallavit, nec deſtitit, donec eam potentem
tandem obtinuit. Dux Conradus in eadem urbe tanquam tutiſſimo præ-
ſidio inventus, & ad Regem Lotharium perductus veniam commiſſorum
in eum humiliter petijt, & impetravit.

Eodem anno Halberſtattenſis Epicoſus Otto delatione Canoni-
corum ſuorum Romæ apud Honorium Papam accuſatus de Simoniâ, &
convictus, quod pro conſecratione cujuſdam Eccleſiæ xxx. ſolidos acce-
piſſet, tanquam Simoniacus per ſententiam Patrum à Pontificatu depo-
nitur. Cui ex Canonicis ejusdem Eccleſiæ quidam Rudolphus nomine
ſucceſſit. Heinricus etiam Virdunenſis Epicoſus per Mattheum Alba-
nenſem Epicoſum, & Apoſtolice Sedis Legatum pro ſimili transgreſ-
ſione deponitur.

Fridericus
Archiep.
Colon. re-
conciliatur

Anno prænotato Fridericus Colonienſis Archiepiſcopus, qui ea-
tenus Regi Lothario rebellis, & contrarius extitit, reconciliatus in gra-
tiam ejus ſuſcipitur. Bruno quoque Præful Argentinenſis ab Eccleſia ſua
jam per annos quatuor expulſus, interventu Reginæ, & Epicoſorum in
gratiam à Rege recipitur.

Anno etiam memorato, quintâ die menſis Octobris audita fuerunt
tonitrua nimis terribilia, conſuſcationes quoque, & fulgura ſubſecuta cum
tempeſtate ingenti, quæ tam in ædificijs, quàm in arboribus, & vineis
multa mortalibus intulerunt damna cum plurimum interitu pecorum.

Eodem anno in feſto Dominicæ Reſurrectionis Philippus Ludovi-
ci Regis partium Gallicanarum filius adhuc puer cum magna ſolemnitate
in Eccleſia Rhemorum, adhuc patre vivente, idque jubente coronatur in
Regem. & inungitur more Gallorum. Qui puer vix biennio poſtea,
cùm die quâdam in civitate Pariſiorum in equo per plateam regio vehere-
tur apparatu, porcellus à caſu diſcurrens, & fugâ, ut fieri ſolet, turba-
tus, pedibus caballi ſe ſubmiſit, & regulum cum equo præcipitem dedit;
qui fractâ cervice in eodem loco expiravit. Et ob hanc rem porci omnes
ab ipſâ civitate decreto Regio arcentur.

Anno prænotato Eckardus ex Monacho hujus Hirſaugiani Czno-
bij primus Abbas Monaſterij S. Laurentij Martyris in Vraugia Herbi-
polenſis Dioceſis, de quo ſupra diximus anno Brunonis XIII. ſequentem
epiſtolam ſcripſit Volmaro Abbati.

Exemplar
Epiſtolæ
Eckardi ad
Volmarum
Abbatem.

*Digniffimæ Reverentia, Reverendiſſimæq. dignitatis Viro, Domino
Volmaro Hirſaugienſum Abbati, eiſdemq. præcipuo nimirum membri capitis
ſummi frater Eckardus, cateraq. S. Laurentij perexigua familia: ſi quid valent
orationum, vel ſervitiis pauperum xenia. Spirituali plurimarum filiarum Ma-
tri Hirſaugiæ, nondum ad incrementum perducta gratias agit ingenus filia
caterâ jure diſpectior Vraugia: arbitru etiam internu ſemper implorat præmia pro
benefi-*

beneficijs sicut nobis à vestra clementia gratis impensis: per que tam erga nos, quam super cunctos necessitatem patientes materna viscera recludere soletis. Ad has iterum, iterumque pedibus vestris advoluti mente, & spiritu petitionem nostram continuam auribus clementia vestra suggerere non cessamus: quatenus novellam plantationem Vineæ Domini Sabaoth, quam apud nos institutus, neglectui non tradatis, sed servo Domini Ottoni Episcopo (cujus legatione fungimur) hanc sua charitativè vicissitudinem rependentes, aliquem nobis ad præfens seniolem destinatis, quem vos seniolem noveritis; ejus apud nos irrigetur solertia, quod benigne plantastis. Remissimus etiam fratrem præfentem Conradum, pauperiam nostram cado habentem, vestraque spiritualis divitias spiritu fervente suscitentem, testimonium illi perhibemus, quod fideliter nobiscum conversatus tam honori vestro, quam utilitatibus nostris non secus hactenus per omnia insudaverit. Nunc autem, ut omnimodis affirmat, obitu suo vicinitatem pertimescens, in vestro sanctissimo Collegio potissime, ac novissime inveniri desiderat. Valeat, & in æternum coram Christo vivat sanctitas vestra, inveniat etiam nunc, & semper in conspectu vestro gratiam humilitas nostra.

Seniolem
sibi petit
transmitti.

Conradum
remittit
Hildegardis.

MCXXX.

Anno Volmari Abbatis X. Præpositura Monasterij S. Joannis Baptistæ in Ringaugia Moguntinæ Diocesis propè Vinicellam Ordinis nostri, quam Rurhardus Archiepiscopus Moguntinus anno Brunonis tertio fundavit, & Monasterio S. Martyris Albani subjecit, per Adelbertum Archipræfulem Rurhardi successorum de consensu Wernheri Abbatis prædicti Cœnobij D. Albani Martyris in Abbatiam erigitur. & Eigilwardus Abbas ibidem primus ordinatur, vir tam in divinis scripturis eruditus, quam morum honestate præcipuus.

Præpositura
S. Joannis
Abbatia.

His etiam temporibus Comites de Lurburg Monasterium Ordinis nostri construxerunt in loco, qui dicitur Gronavve, in finibus Trevirensis Diocesis uno à Schönaugiensi supra dicto Cœnobio, & duobus à Rheino distans miliaribus, in quo Monachos sub imperio conversantes Abbatis posuerunt, quibus vitæ necessaria ad serviendum Domino secundum D. Patris nostri Regulam providerunt. In hoc Monasterio Caput S. Sebastiani Martyris ostenditur, quod fundatores dono Papæ Honorij II. Romæ transfuisse perhibentur.

Anno prænotato Honorius Papa II. moritur, cui mox in Pontificatu Patrū electione successit Innocentius II. patriâ Romanus, Gregorius antea dictus, & præfuit annis tredecim, vel, ut quidam scribunt, decem & octo; vir certè optimus, & qui multa sustinuit adversa, & tamen à bonis studiis non cessavit. Nam Romani quidam seditiosi muneribus, & promissionibus corrupti quendam Petrum Leonis contra Innocentium Antipapam erexerunt, qui Anacletus dictus est, & magnam Ecclesiæ turbationem suscitavit. Unde Papa Innocentius Romanorum perfidiam declinans per Pisas venit in Galliam, & duobus celebratis Concilijs, altero in Taramonte, altero Leodij omnium sententiâ Pontificum verus Christi Vicarius declaratus est, & Petrus Leonis condemnatus.

Innocentius
secundus
fit Papa.

His temporibus Fridericus Archiepiscopus Colonienfis Monasterium in Insula Rheni Fluminis inter Bunnam & Andernach, quæ dicitur Insula Rolandi, construxit, in quo multitudinem Virgineum Omnipotentem

centi Deo in Caſtitate mentis, & corporis famulantium collocavit, quibus & neceſſaria ſecundum Regulam noſtri Ordinis providit.

Eodem anno Nürenbergienſes ad obedientiam Regis Lotharij venientes Conrado, ſicut diximus, jam humiliato caſtrum cum oppido tradiderunt.

Circa hæc tempora Comes quidam Foburgenſis Deum bonorum ſuorum cupiens habere hæredem, nobile illud Ordinis noſtri Monaſterium Richenbach in Bavaria novum à fundamentis conſtruxit, in quo Monachos ſub Abbate ſecundum Regulam ſancti Benedicti Deo ſervientes poſuit, quibus vitæ hujus neceſſaria copioſè contulit.

His etiam ferme temporibus Otto Comes de Scheurin in Bavaria conſentientibus ſibi, & cooperantibus Conrado Comite, Ottone Comite Dogaviæ, Ottone altero Comite Palatino in Witelpach, & alijs octo Comitibus, qui partem, titulum, & inſignia de ipſo Caſtello & Comitatu Scheuren ferebant, deſtructo Caſtro, quod jam nimia vetuſtate minabatur ruinam, Monaſterium Servorum Dei Ordinis noſtri in eodem loco conſtruxit, & magnificè dotavit, quod conſecrari ſub honore beatiffimæ Dei-genitricis Mariæ obtinuit.

Comitis
inſupla
re-
m-
ritas.

Parceſſum
diſtolo
v-
dit.

Erat unus inter Comites homo rudis, & temerarius nomine Arnoldus, qui nec pretio, nec prece induci potuit, ut jus ſuum Beatiffimæ Virgini Mariæ pro conſtruendo Servorum Dei Conobio reſignaret. In illo autem die, quo cæteri ſuas portiones publicâ traditione Matri Miſericordiæ hilariter obtulerunt, temerarius ille furore ſuccenſus, propriam cum ira chirotecâ projecit in aera dicens: *Veni Domine Diabole, cape meam hujus Caſtelli portionem, quoniam omne jus meum ad illud tibi do, trado, & liberâ voluntate reſigno.* Mox Dæmones inviſibiles chirotecâ viſibilem rapienſes per aëra deportârunt cernentibus cunctis; quæ nuſquam poſtea comparuit. Nec dubium, qui chirotecâ abſtulit, etiam offerentis animam exſpectavit.

MCXXXI.

Anno Volmari Abbatis xi. Indiſtione Romanorum ix. Lotharius Rex cum Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, Prælatiſ, atque Principibus multis ad Concilium ſuper tunc præſenti ſchiſmate inter Innocentium & Anacleum apud Leodrum Urbem Lotharingiæ indiſtum profeſtus, advenientem illò ipſum Papam Innocentium ſumma cum Reverentia ſuſcepit, cui & contra Petrum Leonis inſaſorem Sedis Apoſtolicæ ſuffragium promiſit. In quo Conſilio Innocentius Papa verus Chriſti vicarius omnium conſenſu acclamatus eſt; inſaſor autem Sedis ſanctæ condemnatus.

Celebratur
Synodus
Moguntia.

Eodem anno Rex Lotharius Synodum aliam Epiſcoporum & Abbatum in Moguntia convocari fecit, cui & ipſe cum certis principibus interfuit; in qua Mattheus Albanenſis Epiſcopus Apoſtolicæ Sedis jam per triennium in Germania Legatus præſedit. In hac Synodo fuere præſentes inter multos, quorum nomina ignoramus, Adelbertus Archiepiſcopus Moguntinus; Adelbero Archiepiſcopus Trevirorum, S. Otto Epiſcopus Bambergienſis, Embricho Epiſcopus Herbipolenſis, Buggo Epiſcopus Wormatiensis, Sigefridus Epiſcopus Spirenſis, Bruno Epiſcopus Argentinenſis, Rudolphus Halberſtatenſis Epiſcopus, Bernhardus Epiſcopus

scopus Padelbornensis: Udalricus quoque Abbas Fuldensis, Volmarus Abbas hujus Monasterij Hirsaugiensis, & alij multi Abbates. Iterum Innocentius verus Papa declaratus est.

Anno prænotato mortuus est Fridericus Archiepiscopus Coloniensis fundator, ut supra diximus, Cænobij Sanctimonialium Ordinis nostri in Insula Rolandi, vir prudens, & in cunctis actionibus suis magnificus Regibus metuendus atq; Principibus. Obijt autem in Castello Wolckenberg dicto, quod ipse novum à Fundamentis in cacumine altissimi montis prope Drachenfels construxerat; illoque infirmus pro aetris salubritate portari se fecerat. Ad hunc Præfulem Rupertus Tuitiensis plura scripsit Volumina. Postquam judicio Regis ac Principum ac trium Cardinalium in Colonia tunc nomine Papæ Innocentij præsentium Bruno Præpositus S. Gereonis Adolphi Comitis de Altenae Filius contra Voluncatem plurimorum in Archiepiscopum Coloniensis Ecclesiæ ordinatus est.

Fridericus
Archiepi-
scopus Co-
lonienfis
mortuus

Eodem quoque anno Lotharius Romanorum Rex expeditionem movit in Danos, & Slavos Romano Imperio, & suis mandatis rebelles, & inobedientes, quos facto congressu compulsi obedire.

Hoc ipso etiam anno Egbertus Monasteriensis Ecclesiæ Præfule quondam Decanus principalis Ecclesiæ Coloniensis, in ordinatione Brunonis Archiepiscopi Coloniæ ex istens ibidem moritur: cuius cadaver ad propriam relatum in suâ Ecclesiâ sepelitur; cui Wernherus successit.

Egbertus,
Episcopus
Monaste-
riensis
mortuus

His quoque temporibus Comes quidem dives, & potens de Monte Belgradi, Monasterium Ordinis nostri fundavit sanctæ Walpurgis in Diocesi Argentinenfi, quod tribus à Wissenburgio, & uno ab Hageriæ vvo oppido milliariis distat: in quo Monachos sub norma Sancti Benedicti, & imperio Abbatis Domino militantes continuè collocavit: quibus, & hujus viæ necessaria pro sustentatione copiose ordinavit. Aliud quoque Cænobium Sanctimonialium, quod Bibelis nuncupatur, haud procul à dicto Sanctæ Walpurgis Monasterio idem Comes in eodem nemore constituit, in quo multitudinem Virginum Omnipotenti Domino in puritate mentis, & corporis die ac nocte famulantes posuit, quibus etiam prædia, & redditus annuos competentes dedit.

Prima hujus Cænobij Abbacissa memorati Comitis, & Fundatoris unica filia fuit, quæ desiderio celestis patriæ succensa, mundum pro Christi amore sprexit, & sanctum Monasticæ conversationis habitum suscepit: Nomen ejus Gunthildis erat, quum Incolæ sumpuato Voculo Sanctum Guntum consueverunt appellare. Hæc Virgo sanctæ conversationis Verbo, & exemplo gregem sibi commissum ad pietatem instituit, & miraculis clara tandem sexto Calendas Decembris in Domino quievit, sepulta in medio Ecclesiæ ante altare Sanctæ Crucis.

Claruit his quoque temporibus in hoc Hirsaugiensi Cænobio Conradus Monachus, qui nomen suum ex humilitate occultans peregrinum se in suis lucubrationibus nuncupat. Beati Wilhelmi quondam auditor atque discipulus, vir in omni scientiâ scripturarum doctissimus, & non minus Religionis observantiâ venerandus: qui sub nomine peregrini scripsit multa præclara opuscula, de quibus extant subiecta: Ad Theodoram Sanctimonialiæ opus insignis, quod prænotavit Speculum Virginum

Opuscula
Monachi
Conradi
Hirsaug.

Ecc
libri

libri VIII. in Evangelium per circulum anni Volumen magnum. De Vita Spiritus & Fructu Mortis liber 1. Et alius quidam prænotatur Matricularius lib. 1. Didascalon liber 1. De Musica & differentia Tonorum lib. 1. De laudibus S. Benedicti carmine heroico lib. 1. Sermones quoque varios. Homilias simul & Epistolas plures eleganter composuit, quarum mentionem facere singularem nimis prolixum foret. & tædioſum.

Multis annis monachorum ſcholis in hoc Coenobio præfuit. & plures diſcipulos inſignes, atque doctiſſimos educavit. Obijt tandem Octogenerius cum Patribus ſuis in majori Coenobio ut ſervus Chriſti ſepulchus;

MCXXXII.

Druſwini
ex Mo-
nacho Hir-
ſaugienſi.
Abbas pri-
mus moni-
ſterii.

Sanctus
Henricus
ſic ſecun-
dus Abbas
in Breyte-
nauw.

Anno Volmari Abbatis duodecimo, indiſtione Romanorum decima: moritur Druſwini ex Monacho Hirſaugienſi Congregationis primus Abbas in Breytenauwve homo ſanctæ ac religioſiſſimæ converſationis: anno regiminis ſui tertio decimo: & in Eccleſia Monaſterij ſui cum debito ſepelitur honore: de quo laus eſt dictum anno Brunonis Abbatis quarto decimo. Multa fecit bona pro Dei honore & plures ad conſummandum ſtruſturas Monaſterij à Wernhero Comite inceperat, labores hilari devotione impendit. Quo mortuo fratres curâ paſtoris deſtituti legationem miſerunt ad Volmarum hujus Coenobij Venerabilem principem poſtulantem ſibi Abbatem in locum demortui quem judicaret idoneum deſtinari. Qui Seniorum ſuorum præhabito ex more conſilio miſit eis ſanctum & Venerabilem monachum nomine Henricum in divinis ſcripturis egregie doctum, & morum integritate ſine dubio ſanctiſſimum. Qui veniens ad Breytenauwve cum magna exaltatione à fratribus ſuſceptus: & per Adelbertum Archiepiſcopum Moguntinum in Abbatem ordinatus præfuit regi dominico ſibi commiſſo in ſollicitudine Charitatis.

Qui cum eſſet in omni varietate ſcripturarum eruditus ſcripſit non parvæ utilitatis opuscula, è quibus nos vidimus ſubnotata. Dialogum in perſona divitis epulonis & Lazari pauperis in ſinu Abrahæ quieſcentis, quem prænotavit de Contemptu ſæculi. Et ſic incipit: *Inſtabilis regni vir amator*. Volumem quoque multarum orationum ſupplicatarum ad Deum & ſanctos, quod ſic incipit: *O Arummoſa mea anima*. Librum de Conſpectu virtutum, & vitiis: qui ſic incipit. *Cum varijs viſijs virtutum diſcere ſcriptis*. De duodecim abuſionibus librum unum, qui ſic incipit: *Conſtat abuſiva his ſex mundi fore dicta*. De lapſu primi hominis & rædio exilij præſentis librum unum, qui ſic incipit: *Adapeccare ſerpens*. De Cavitate cujus nomen Dominus ibidem librum 1, qui ſic incipit: *Qua non fruſtus libeat cum ſcribere munus*. De habitu Virginum lib. 1, qui ſic incipit: *Chriſte ſalve cuncta*. De memoria mortis lib. 1, qui ſic incipit: *Quid genus humanum*. De Domino noſtro JESU Chriſto lib. 1. Qui ſic incipit: *Pauperior cunctis ego*. De Myſtico Corpore Chriſti lib. 1. Qui ſic incipit: *Urbem Catholicam*. De fide Catholica lib. 1, qui ſic incipit: *Filius Eccleſiæ verus qui percipis eſſe*. Floſculorum lib. 1, qui ſic incipit: *Mare meo campo Scriptura*. Hymnorum vario genere metri lib. 1, qui ſic incipit: *Laus tritici ſit mortuo grano*. Epistoſularum ad diverſos lib. 1, qui ſic incipit: *Venerabili Carpotenſium Praſuli Henrico pro poſſibilitate*. Hujus viri ſanctiſſimam vitam virtutibus, & miraculis plenam in ſæpe dicto Monaſterio Breytenauwve vidimus ſermone luculento deſcriptam.

Multi

Multi quoque viri nobiles, & docti famā sanctitatis ejus excitati sub ejus magisterio militaturi Domino, sanctæ Conuersationis habitum suscepunt. Inter quos non ultimo loco videtur æstimandus Comes de Schönberg Adelbertus dives, & potens in sæculo: qui contemptis mundi honoribus, diuitijs, & voluptatibus cunctis, pro Christi amore in eodem Cænobio Monachus factus est, & in tanta vitæ sanctimonia vixit ut mortuus miraculis coruscâret. Ad hunc Henricum Rupertus Abbas Lynzburger per Sigefridum Spirensen Episcopum ut supra diximus volmari Abbatis anno quarto propter novam vitæ singularitatem corrigendus, fuit relegatus.

Anno prænotato S. Hugo Granapolitanus Episcopus primâ die mensis Aprilis quæ fuit sextâ feriâ ante Dominicam Palmarum moriens ad Dominum migravit. Anno ætatis suæ octuagesimo Pontificatus autem quinquagesimo secundo: cujus vitam virtutibus, & miraculis plenam Gvvingo quintus Carthusiæ Prior descripsit.

Eodem quoque anno mortuus Cuno ex Abbate Monasterij sancti Michaelis in Segeberg Ordinis nostri Colonienſis Diœcesis, Episcopus Ratisponensis Ecclesiæ in Bavaria, de quo diximus anno Volmari Abbatis 6. & in Ecclesiâ sua Principali, cum honore sepelitur debito: vir certè doctrinâ & morum integritate venerabilis, qui non minus exemplo bonæ actionis, quàm verbo dignum sepalatorem præbuit.

Hoc ipso quoque anno mortuus est Bertholdus Hildesheimensis Episcopus in Saxonia cui Bernardus ejusdem Ecclesiæ Præpositus Fratrum Electione successit, qui Corpus S. Gothardi quondam ex Monacho N. Ord. Hildesheimensis Episcopi de terra levavit cum ingenti honore, & exultatione populi Civitatis, quod annis nonaginta quinque in tumulto jacuerat sepultum; de cujus ordinatione diximus anno vacante Monasterio xxi.

Circa hæc tempora contigit res nova, & satis miranda in prænotata Hildesheimensi Diœcesi. Nam spiritus quidam corpore ficticio assumpto quotiens voluit multis hominibus in habitu rustico apparuit, visibilis pileum gestans in capite unde & pileatus, in vulgari verò Saxonico Hudekin ab incolis terræ salam dicebatur; loquens & ridens delectabatur esse cum hominibus; ad interrogatâ respondit & plura miranda fecit. Burchardo Comitē de Luca per Hermannum Comitem de Wynsenburg interfecto cum in ultionem hujus necis multi Principes & nobiles non injuriâ persequerentur homicidam, fugere tandem & exire Patriam miser compulsi sunt. Quâdam nocte cum Nobiles certi condixissent inter se ut Castellum Wynsenburg per scalas appositas invaderent, & suis uſibus manciparent; præfatus spiritus Hudekin dormientem in stratu suo: Berthardum Hildesheimensem Episcopum (cujus feudum erat Comitatus occisoris) accedens suscitavit eum dicens: surge Papa, quoniam nisi properes cito, castrum Wynsenburg per tales sic & sic nocte istâ capietur; Qui confurgens milites ad præoccupandum castellum misit, quibus occultè ingressis, & munitionibus præoccupatis statim etiam veniunt conjurati, qui omnes à prioribus quos adesse nescierant, sunt interfecti. Et tali modo castellum cum ipso Comitatu Hildesheimensi accessit Ecclesiæ. Imperatorum postea interveniente consensu, denique spiritus ille memoratum Pontificem & plures alios de multis sæpe vel agendis vel cavendis

Comes de Schönberg sic Monachus.

S. Hugo Episcopus Granapolitanus.

Cuno Apiscopus Ratisponensis obiit.

Bertholdus Hildesheimensis.

Hudekin spiritus in Saxonia plura fecit miranda.

Comes de Wynsenburg occiditur.

Spiritus dormientem Episcopum.

Ecc 1 dis

Spiritus co-
quinam
frequenter
Episcopi

Spiritus in-
terfecit &
currit pue-
rum.

Spiritus as-
saturā bu-
fonibus
stillat.

Cocus spi-
ritum cum
veru verbe-
rat.

Historia e-
piscopi spi-
ritus ridi-
culosa.

dis opportunè satis pramonebat. In Curia quoque ipsius Episcopi spiri-
tus morabatur frequentius, & in coquina sæpius apparebat loquens, & mi-
nistrans cocis aliquando visibiliter, aliquando verò invisibiliter. Nemi-
nem læsit, neminem offendit, nisi prior ipse læsus. Injuriarum tamen
memor contumelias & irrisiones graviter ferebat, vicem inferentibus re-
pendens. Unde cum tandem ex consuetudine familiarior factus in co-
quina jam à nemine timeretur, puerulus quidam ministris subserviens il-
lum cepit contemnere: contumelijs afficere & subannare, ac quotiens
potuisset immunditias coquinæ in eum projicere. Qui cum seniore culi-
næ sæpius rogaret quatenus puerum ab insolentia compelleret; ille re-
spondit tu spiritus es, & puerum times? Cui dæmonium: nisi puerum citò
retraxeris ab insolentia sua, brevi quantum illum timeam, experiëris.
Non post multos dies cum nocte quadam puer in Coquina solus dormiret,
venit spiritus & suffocatum illum in frustra conscidit, ollæque imposi-
tum, aqua; superinfusa, ut moris est ad ignem coquere cepit. Quo factò,
magnis vocibus cocum inclamitans dixit, veni coce descende velociter,
& vide pulmentarium, quod tibi ad ignem composui. Territus cocus ad
crepitum ignis & vocem spiritus, surrexit, descendit, puerum sectum in
olla reperit. Qui stupore concussus & furore commotus spiritui maledi-
cere cepit. Cui ille cessā inquit à maledictis ne tibi simile contingat, quo-
niam sæpius te rogavi, ut ab injurijs meis compelleres illum & nolui-
sti: Ecce nunc vindicavi contumelias meas necessitate compulsus.
Paucis exinde diebus elapsis cum assatura carniū verteretur ad ignem
intra vit spiritus, & coquo in suo ministerio, ut fieri solet, mente aliorum
distractum, Spiritus è pera, quam ad lacus portare videbatur, magnos,
pingues, & horribiles nimium bufones extraxit: & manibus fortiter com-
pressos putredinem eorum cum veneno assaturis instillavit dicens: Pro
maledictionibus tuis coce, do tibi hanc pinguedinem venationis meæ.
Ad cuius vocem cum ille conversus vidisset, quod agebatur per spiritum
animo turbatus veru cum assaturis arripuit, & in spiritum fortiter cum
impetu vibravit. Ille se fingens iratum dixit ad cocum: sciens scito, quod
hanc irrogatam mihi per te mihi contumeliam non transibo inultam,
sed opportunè vindicabo. Consueverat autem spiritus noctu in turribus
& muris castelli Pontificis more vigilum consistere & clamare, ipsosque
dormientes in guardia custodes excitare: & suis clamoribus ad vigilan-
dum compellere. Quādam igitur nocte more suo clamitans cocum juxta
dormientem ad se vocat: pulchrum se quidpiam pollicens ostensurum;
surgit cocus pontem illuforium spiritus arte fabricatum putans esse ve-
rum, nihil metuens ascendit, in fossatum cecidit, tibiam fregit. Ex do-
loris vehementia cocus flevit; spiritus risit, & impropertans jacenti dixit:
Iterumne veru me in tua culina percuties coce? Jam ut pollicitus fueram,
irrogatas mihi contumelias lacus vindicavi. De cætero negotijs tuis pro-
spiciens me non injuriabis. Vir erat in quodam oppido Saxonie pro
suis negotijs nescio quorsum profecturus, cumque jam esset præcinctus
ad iter, quasi per contumeliam dixit ad eū uxor ejus mulier videlicet im-
pudica, & adultera. Tu proficisceris in terras remotiores, & pro me quis
jam erit sollicitus? Cui per jocum respondit maritus: spiritus ille Hudekin
audivi, quod bonus sit socius, ipse te curæ, ac sollicitudini fovendam

com-

committo. His dictis abiit homo in viam suam. Quo abeunte posuit mulier cum adulteris portionem suam, & cum successivè plures advocaret amatores suos, cum nullo tamen, spiritu se interponente, mœcham potuit vel committere. Mox enim ut aliquis mulierem contingere manibus tentavit, arreptum invisibiliter spiritus de lecto projecit in terram. Cumque hoc ipsi singulis noctibus, & cum singulis amatoribus fieret; mulier incantata se maleficio existimans multis & varijs squillæ remedijs utebatur incassum, & frustra. Etenim spiritu eam, cui erat commissa, invisibiliter custodiens, nemo ad ejus commixtionem accedere potuit. Viro tandem revertenti spiritus extra oppidum consueti indutus habitu rustici pileatus occurrens dixit: gratus atque jucundus est mihi tuus adventus, utpote qui magno labore me relevabit. Ad quem ille quis inquit es tu, vel in quo te meus poterit relevare adventus? Cui spiritus: ego sum inquit Hudekin bonus ille focus cui nuper abiturus tuendam commendasti uxorem. Ecce reddo illam sicut accepi corpore quidem castam, mente ut erat lascivam. Sed rogo, & obtestor te per caput tuum obone vir, ne abiturus deinceps tuam mihi committas uxorem. Nam juro per caelum, & terram quoniam si alterum oporteret, ex duobus, & mihi optio daretur, mallem omnes totius patriæ custodire porcos à lupis quam solam uxorem tuam à lascivis, & turpibus amatoribus suis. Multa quoque, & alia tam seriosa quam ridiculosa spiritus ille patravit, quorum isthic recensere historiam nimis videretur tædiolum. Qui tandem à memorato Hildeheimensi Pontifice per censuras Ecclesiasticas eliminatus de patria recedere compulsus fuit. Posthæc visus in medio turbarum Aquisgranii à quodam, de Saxonia viro & agnitus rogabat, ut pro suo apud Episcopum rectum supplicaret. homo verba spiritus ad Pontificem retulit, sed reditus non est concessus.

Non per-
misit spi-
ritus adu-
terium fieri

Malefic spi-
ritus custo-
dit percos
quam mu-
lierem.

A patriâ
spiritus per
censuras
pellitur.

MCXXXIII.

Anno Volmari Abbatis XIII. Lotharius Rex ad preces Innocentij Papæ II. magno suorum Principum, Episcoporum, Abbatum atque Nobilium congregato exercitu Romam profectus est, Antipapa Petri Leonis fugiente ad inthronizandum ipsum Pontificem in Sedem Apostolicam, iter agens per Italiam munitiones quasdam sibi obstitentes corripit, ac tandem penultimâ die mensis Aprilis urbem ingressus magno honore à Romanis susceptus est, & quia schisma Deo permittente cum morte Petri Leonis nondum finem habebat: Innocentium faventibus Romanis in Sedem Petri Apostoli Christi locavit, & omnes in ejus obedientiam jurare compulit, donec deinceps maledicti schismatis turbatio cessavit, lacerantibus cunctis, qui pacis diligebant largitorem.

Lotharius
Rex Româ
profectus
est.

Innocentius
Sedi sue re-
stituitur.

Posthæc quartâ die mensis Junij anno prænotato Innocentius Papa II. defensores suos Lotharium Regem in Ecclesia S. Joannis Lateranensi astantibus Clericis & populo civitatis pene innumerebili, cum magna pompa imperiali diademate coronavit: ne tantis laboribus & impensis viri pro se factis videretur ingratus, nec enim parva erant, quæ pro ejus honore fecerat. Rebus posthæc in Italia compatis Imperator ad Germaniam revertitur, habens in comitatu suo S. Bernardum Abbatem.

Lotharius
Rex Impera-
toris cor-
onatur.

Anno prænotato IV. Nonas Augusti Lppæ xxvii. horâ dici sextâ defecit solis, quam Ecclesia Græci nominant facta est magna, ita, quod

Solis defe-
ctio Aqua-
rum inun-
datio.

Ecc 3

stellæ

ſtellæ clarè viderentur apparere in coelo. Aeris deinde magna inæqualitas, & pluviarum inundatio multa ſubſecuta eſt.

Eodem anno filius ſororis Lotharij Imperatoris Hollandiæ videlicet Comes à Godfrido, & Hermannò fratribus de Cuch. Trajecti occiſus fuit, in quos vindicta gravis poſtea ut merebantur capitum ablatione proceſſit.

Cenobiū
Eberbach
fundatur.

His temporibus Monafterium Eberbach Cifterciensis Ordinis Sancto Bernardo iſtante per Adelbertum ſeniores Archiepiſcopum Moguntinum in Ringaigia conſtruitur in loco, qui ab incolis terræ Eberbach dicitur, & diſtat à Moguntia duobus ferme milliaribus in Rheni deſcenſu, in quo idem venerandus Pontifex poſt ultima fata ſepulturam accepit.

Guigo Car-
thufiæ Pri-
or quintus.

Circa hæc tempora claruit Guigo quintus Prior Carthufiæ majoris, vir tam in divinis ſcripturis, quàm in ſæcularibus litteris egregiè doctus, ingenio ſolers, memoriæ tenax ſacundiâ admirabilis, exhortatione efficaciſſimus, qui antecellentes ſuos ſam, & auctoritate longè præceſſit, ſub cuius Prioratu Ordo Carthufienſis in ſex domibus de novo conſtructis incrementa ſumpſit. Hic ad mandatum Innocentij Papæ II. vitam S. Hugonis Gratopolitani Pontificis eleganti ſermone conſcripſit, Epistoſas D. Hieronymi correxit, & emendavit. Denique ſcripſit, etiam multas, & devotiſſimas Epistoſas ad diverſos, ſed & alios complures tractatus devotionis compoſuiſſe dicitur, qui ad noſtram noſtræ lectionis non venerunt. Moritur tandem virtutum plenus meritis xxvii. die menſis Julij Anno ætatis ſuæ l. iv. converſionis xxx. Prioratus verò ſui xxvii. Anno ſcilicet Volmari Abbatis Hirſaug: xvii. Hugo etiam de S. Viſtore Pariſienſis hæc tempora tam vitæ merito quam eruditione ſcripturarum omnimoda reddidit clariora: qui quanta ſcripſerit, quàm pulchra, quàm utilia & ſancta, in libro de ſcriptoris Eccleſiaſticis ſufficienter oſtendimus. Magna inter ipſum, & D. Bernardum Abbatem Clarevalleſem amicitia in Chriſto coaluit: quod ex utriusque libris & Epistoſis facillimè conſicitur. Sunt, qui dicant eum patriâ fuiſſe Theutonicum & in Saxonia natum, quod nos verum comprobare cerò non poſſumus.

Lucas S.
Cornelij
Abbas Do-
ctor.

Claruit his etiam temporibus Lucas Monafterij S. Cornelij noſtri Ordinis Abbas in ſcripturis ſanctis continua exercitatione peritus, & ſæcularis Philoſophiæ non ignarus, in exponendis ſæris voluminibus nobile ingenium conſecutus, qui memoriæ ſui varia ſcribendo ad noſtiam poſteritatis cum laude tranſmiſit. De cuius tamen lucubrationibus pauca in manus pervenerunt. Extat ejus in Cantica Canticorum lib. i. In Evangelium Matthæi liber. i. In Evangelium Joannis liber i. Sermones multi ad Fratres: & alia.

Odo Abbas
S. Remigij
Doctur.

His quoque temporibus claruit in Gallia Odo Monafterij S. Remigij noſtri Ordinis Abbas in diœceſi Remorum vir in omni varietate ſcripturarum doctus, & in obſervantia Regularis diſciplinæ vigilantiffimus Guigonis ſupradicti Carthufiæ Prioris amicus, & fautor ſingularis, qui ſcripſit inter cætera de vita, & miraculis Divi Remigij lib. i. De Operibus Charitatis lib. i. De Inſtitutione Monachorum lib. i. Cætera quæ compoſuit ad noſtiam noſtræ lectionis adhuc minimè venerunt. Ejus conſilio & auxilio domus nova Monus Dei Carthufienſis Ordinis fundata eſt.

Gra-

Gratianus Monachus Classensis Cœnobij in Italia nostri ordinis his temporibus magno apud doctos in pretio fuit. Qui cum esset vir tam in divinis scripturis quàm in secularibus litteris doctissimus ut multis proficeret ejus eruditio in salutem, scripsit non sine magno labore quatuor libros Decretorum, opus profectò maximis laudibus celebrandum; quod concordiam discordantium Canonum prænotavit; Et ab Eugenio Papa tertio fuit approbatum. Alia verò siqua composuit, nostram fu-
giunt lectionem.

Gratianus
Monachus
Doctor.

Claruit his quoque temporibus Hugo de Folieto Monachus Corbejenfis Cœnobij nostri Ordinis in Gallia, vir in divinis scripturis multum eruditus, ingenio subtilis, eloquio dulcis, vitæ & conversatione devotissimus, qui scripsit de clauſtro materiali librum unum, de clauſtro spiritali lib. 1. de clauſtro animæ lib. 1. de clauſtro Paradisi lib. 1. de Carcere inferni. lib. 11. Sermones quoque & Epistolas plures ad diversos. Reliquorum ejus operum noticiam non habemus.

Hugo Fo-
liet Monach-
us Doct.

MCXXXIV.

Anno Volmari Abbatis quarto decimo Lotharius Imperator Paſcha Domini cum multis Episcopis atque Principibus celebravit in Saxonia Urbe videlicet Halberſtatenſi, ubi Danorum Rex magnus & ſe, & ſua in poteſtatem Lotharij tradidit, fidelitatis juramentum denuo fecit, obſides dedit, & quod nec ipſe nec ſui ſucceſſores ſine Imperatoris conſenſu deinceps regnare debeant in Dacia litteris voluntarij ſpontaneæ confirmavit. His ritè peractis in Daciam reverſus eſt, & in die ſancto Pentecoſtes cum Patre ſuo Nicolao Episcopis quinque, præſbyteris ſex à Danis occiditur.

Dacia Ro-
mano ſu-
bet Imper-
io.

Eodem Anno Lotharius Imperator diem Pentecoſtes celebravit in Mersburg ubi Filiam ſuam Gertrudem Henrico Duci Bavarie cognomento ſuperbo, dedit uxorem, tradens ſibi ducatum Saxonie in perpetuam hereditatem. Et ex eo tempore Henricus dux Saxonum fuit ſimul & Bavarorum. Qui cum eſſet vir dives, potens, fortis & audax multa ſocero deſuncto prælia movit, & maximis conatibus licet fruſtra ad imperium anhelavit. Iſte dux Henricus ſuperbus ex memorata filia Imperatoris Lotharij genuit Henricum cognomento Leonem Saxonie ducem virum bellicoſum, audacem & ſtrenuum; de quo veteres Germani Poetæ miranda finxerunt, vulgari canentes in Carmine atque in tapetis Principum, ac parietibus aularum pingentes ejus conſictæ & fabuloſæ peregrinationis hiftoriam. Quomodo videlicet corio inſutus equino & à griffionibus raptus periculum evaſerit maris, pereuntibus ſocijs cunctis cum avibus pugnaverit, draconem occiderit, per mare cum leone tranſierit, & tandem uxore ſua Mechilde (quæ filia Regis fuit Anglorum) nuptias cum novo celebrante marito, miniſterio daemoneſis una cum leone ſuo ad Caſtellum ſuum reductus fuerit; annulumque uxori per janitorem miſerit, & agnitus nuptias diſſipaverit, ſimiliæque hiſ alia multa, quæ magis conſicta quam vera geſtorum ejus ſeriem myſticè ſignificant. Conſueverunt enim veteres Germani ſtudia geſtûſque imitantes Græcorum, à quibus duxerunt originem, fortia Principum ſuorum acta in Carmen & Cantilenas reducere: & mortalium facta, Deorum immortalium geſtis ſub figurarum & ænigmatum reſtringendo ſymbolis comparare.

Henricus
Dux Bavar-
iæ & Saxon-
iæ.

Hiftoria
Ducis Br-
ſiliculi.

Fabuloſa
Ducis Hen-
rici. Hilt-
ria.

Mos Vete-
rum Ger-
manorum.

Quod

Quod factum in hoc duce Henrico non dubitaverim, cui propter fortunam, audaciam & res gestas cognomen attribuere Leonis: & veritatem historiae sub mysterio reponentes supra mortalium efferre metas hominem studuere mortalem. Ab isto duce Henrico nobilissimo qui hodie sunt Duces Brunſuicenſes, Luneburgenſes & de Caſtro Leonis omnes deſcenderunt ſicut patebit legenti hiftoriam.

S. Norbertus
Archiepiſcopus
obiit.

Anno prænotato mortuus eſt S. Norbertus Archiepiſcopus Magdeburgenſis in Saxonia: inſtitutor primus Ordinis Præmonſtratenſis vir magni apud Deum meriti: cujus ſacrum corpus majoris Eccleſiæ ſancti Mauritiij Canonici ad ſe pertinere cum dicerent quorum fuit Archiepiſcopus: fratres S. Mariæ contradicentes ſibi deberi potius quorum inſtitutor fuit Ordinis affirmarunt. Sed piâ eorum contentione ad Imperatorem deſerâ corpus datur fratribus Ordinis in Eccleſia ipſorum ſepeliendum. Obijt autem S. iſte Norbertus octavo die Menſis Julij poſt quem Conradus cuiuſdam comitis filius Archipræful ordinatur.

Cornobii
S. Jacobi
Herbipoliſ
enſtratus.

Eodem quoque Anno rediens à Moguntia Eubricho Herbipolenſis Eccleſiæ præful Monafterium S. Jacobi Majoris Apoſtoli cui Domino miſerante præſedeo indignus ego Joannes Trichemius Abbas, in ſub Urbano prænominate Civitatis conſtruere cœpit quod temporis ſucceſſu perficiens, Monachos ſub Abbate & Regula Sanctiſſimi Patris noſtri Domini Benediſti Chriſto ſervientes in eo collocavit, quibus hujus vitæ neceſſaria tam ipſe quàm fideles mediocriter providerunt.

S. Macharius
us primus
Abbas mi-
raculis cla-
rus.

Primus autem ejuſdem Cornobij Abbas fuit Macharius Natione Scoticus vir magnæ ſanctitatis, qui multis & in vita miraculis claruit, & mortuus. In orationibus ad Dominum ſemper fuit pervigil, & devotus mente ſimul & corpore Chriſto deditus, & in ejus amore ſuſpenſus. Duram pro Salvatoris honore vivendi Regulam ſubivit, & magna corpus ſuum abſtinentiâ caſtigavit. Vinum non bibit & omnes ciborum delicias ut venenum & animæ peſtem declinavit. Vinum coram multis Eccleſiæ Prælatiſ in aquam oratione mutavit: Romæ poſitus ſedensque ad menſam Eugenij Papæ tertij caſum turris in Herbipoli mente raptus in ſpiritu vidit, & alia complura miracula fecit. Moritur tandem plenus ſanctitate anno Volmari Abbatis. xxxiii.

M C X X X F.

Corpus S.
Matthiæ
reperitur
Treviriſ.

Anno Volmari Abbatis xv. Indictione Romanorum xiii. inventum eſt corpus S. Matthiæ Apoſtoli Treviriſ in Monafterio D. Eucharij Trevirorum primi Archiepiſcopi, quod ex eo tempore S. Matthiæ vocabulo nuncupatur.

Bruno Ar-
chiepiſco-
pus, Frid-
ricus Dux.

Eodem anno Colonienſium Archiepiſcopus Bruno, & Fridericus Alſatiæ Dux aliquamdiu non bene cum Imperatore Lothario ſentientes interveni Episcoporum, & Principum; in ejus gratiam recepti ſunt.

Conventus
ſix Principum
in Saxonia.

Anno etiam prænotato in feſto Pentecoſtes Imperator Lotharius Conventum Principum in Magdenburg habuit magnum. In quo Rex Danorum. & Dux Polonorum, Dux quoque Bohemorum, Dux Suevorum, Dux Bavarorum, & Saxonum cum multis alijs Principibus comparuerunt, qui omnes Imperatore jubente firmiſſimam pacem in toto Regno Germanorum ſervandam decennio juraverunt.

Hoc ipſo Anno Lotharius Imperator Moniales, quæ erant in Cornobio

nobis Lutterensi Halberstattenſis Dioceſis alibi transferens, locum inſtaurans ædificijs, & redditibus magnificè ampliavit, & Monachos noſtri Ordinis de Monasterio Bergenſi prope Magdeburg introducens, Everhardum venerabilem virum eiſin Abbatem primum conſtituit: Ex quo tempore idem Monasterium Luttera regaliſ vulgariter Königsuttern ab inſtauratore Lothario Rege dictum eſt uſque in præſentem diem. Quod quidem Cœnobium pro monialibus noſtri Ordinis Comes quidam in Oldeslebō Elſeven ante plures annos conſtruxerat: in quo filiam ſuam Mechtildem ſanctis virginibus Chriſti præfecit Abbatiffam. Verū poſt annos plures Monialibus ab obſervantia Regulari temerè declinantibus, à Lothario ſicut diximus expulſæ ſunt, qui maluit Monachos habere Sacerdotes, quàm moniales inutiles.

His quoque temporibus Cœnobium in Frankenthal haud procul à Wormatia fundatum eſt per quendam civem Wormatiensem nomine Erkenbertum virum magnarum virtutum, & operationum in quo Canonicos ſub Regula S. Auguſtini Domino militantes collocavit. Quorum primus vitæ dux atq; Præpoſitus fuit Bertolfus Canonicus de Monasterio Trevirenſis Dioceſis, quod nominatur Sprengersbach aſſumptus, qui poſtea officium reliquit. Poſt reſignationem Bertolfi ipſe loci fundator Erkenbertus adhuc Laicus in præpoſitum à fratribus fuit electus, quem Buggo Wormatiensis Epicoſpus Presbyterum ordinavit. Vir autem Domini Præpoſitum Fratrum ſe cernens vocante Domino conſtitutum, magnâ vigilantia curavit ſe Paſtorem Chriſti ovibus utilem non minus opere demonſtrare, quàm ſermone, ſanctè vixit, Deo placuit, fratres in omni vitæ præceſſit, vivens & mortuus miraculis claruit. Ad Orientalem Monasterij præfici partem, vix ad jactum lapidis aliud Cœnobium quod Frankenthal minus appellant pro monialibus, ejusdem Ordinis idem vir DEI conſtituit, & Richilindem uxorem quondam ſuam, devotam, religioſam, & ſanctam mulierem Chriſti virginibus matrem & ducem præfecit. Quæ ſancta mulier Domino valde placere ſtudit, & miraculis ſimiliter coruſcavit.

His etiam temporibus memoratus Buggo Wormatiensium Reverendiſſimus Præful Domino cooperante Bernardo Monasterium Schönauſenſe Cisterciensis Ordinis uno ab Heidelberg milliaris diſtans in nemore conſtruxit, quod multis prædijs dotavit, & primum Abbatem cum Monachis de Clarevalleſi Cœnobio impretravit. Quod quidem Monasterium ſucceſſu temporis in utroque ſtatu valde crevit.

Cœnobium quoque Sanctimonialium noſtri Ordinis Lobenfeld, id eſt Campus laudis nominatum, in pago qui dicitur Creichgauve duobus ab Heidelberg milliaribus idem Præful Buggo his temporibus pari devotione conſtruxit: in quo multitudinem Domino ſervientium virginum collocans, vitæ neceſſaria, illis copioſè providit.

Eunucho etiam quidem Comes de Lyningen divino ſpiritu afflatus his temporibus Monasterium Dumetenſe vulgariter Hegene ſive Henningendictum non procul à caſtro ſuo in Dioceſi Wormatiensi conſtruere cœpit, quod conſummatum poſtea, & magnificè dotatum anno Volmari Abbatis xxi. Buggo ſæpeditus Pontifex in honorem S. Petri Apoſtolorum Principis ſolemniter confecravit. Ubi primum Canonicorum Præpoſitum Hartungum nomine inſtituit. Fff MCXXXVII.

Monasterij
Königsuttern
fundatio.

Comes in
Oldesle-
bon fundato.

Monasterij
Frankenthal
fundatio.

Erkenbertus
vir fundator.

Cœnobij
Frankenthal
minoris
fundatio.

Monasterij
Schönau-
we Cister-
ciensis Or-
dinis fundatio.

Cœnobij
fundatur
Lobenfeld.

Cœnobij
fundatur
Henning.

MCXXXVI.

Volmarus
Abbas Ca-
ſarem im-
plicit con-
tra Spoſia-
torum.

S. Iutta
Monialis
de Span-
heim mo-
ritur.

In Monte
S. Disibodi
vixit.

S. Hilde-
gardis in
Prioratu
ſucceſſit.

Ventus æ-
dificia ſub-
vertit.

Imperator
ſecundo
intravit I-
taliam.

Anno Volmari Abbatis xvi. homines quidam ſeculares maligno ſpiritu perſuadente res Monafterij rapere, ac Fratrum turbare quietem non verentes gravem ipſi Volmaro ſollicitudinem excitârunt. Qui neceſſitate compulſus, ut res ac libertates Monafterij pro poſſe defenderet. Lotharium Imperatorem Spiræ tunc exiſtente cum certis Principibus accedens querelam depoſuit, auxilium & deſenſionem imploravit. Imperator Volmari querelas, juſtitia conſiderans habere ſulcimentum reos, & juſtè accuſatos extra patriam fecit proſcribi. Quod factum uſque adeo terruit in circuitu omnes, ut Volmaro vitam in humanis agente Hirſaugienſes moleſtare nemo præſumeret. Eodem anno xxii. die Menſis Decembris obiit Sanctæ memoriæ Jutta ſanctimonialis noſtri Ordinis virgo, ſoror Megenhardi Comitis in Spanheim. in Monafterio S. Disibodi Præſulis ſecus altare majus ad meridionalem partē in abſide ſepulta. Hæc virgo beatiſſima Stephani Comitis in Spanheim filia, cum eſſet annorum duorum & viginti pro Chriſti amore omnia hujus mundi oblectamenta contemnens jugum Monafterii inſtitutionis patre annuente ſubiit. Cui pater cellulam conſtruxit in monte S. Disibodi juxta Coenobium Monachorum tunc Ordinis noſtri quod uxo vix diſtat milliario à Monafterio quondam meo Spanheimenſi, & eam cum tribus alijs ejuſdem propoſiti virginibus curæ Abbatis loci commendavit. Harum prima fuit S. Hildegardis ex proxima villa Bikellenheim oriunda, quæ poſtea Monafterium conſtruxit in monte S. Ruperti apud Bingios filia cujuſdam militis, de qua ſuo loco dicemus. Secunda ſimiliter, & tertia prioris S. Virginis nomē habebant. Jutta verò Stephani Comitis nobiliſſimi filia Domino in monte prænominato recluſa in magna deuotione ſerviens multis crepſcit clarere virtutibus ad cujuſ famam ſanctitatis plures in circuitu nobilium filia in Chriſti amore ſuccenſæ ejus ſe magiſterio ſubdiderunt: quarum numerus in brevi tempore non parum fuit augmentatus. Quæ omnes ſub Regula S. Patris noſtri Benedicth. & Abbate ſine proprio in vera caſtitate Domino ſervierunt. Multis hæc virgo beata tam in vita quàm poſt mortem fertur clariſſe miraculis, quæ non paucas Chriſto animas bonæ converſationis acquiſivit. Poſt cujuſ mortem S. Hildegardis Magiſtra ſororum conſtituta eſt ſub regimine Cunonis Abbatis Montis S. Disibodi Pontificis, qui Adelhuno de quo ſupra diximus (de quo diximus anno Brunonis octavo) immediate ſucceſſit. Ex hæc annis paucis poſtea tranſactis cum tota Congregatione ſororum permiſſione Cunonis ad Montem S. Ruperti tranſiit.

Anno prænotato in Feſto Sanctorum Simonis & Judæ ventorum vis maxima turres, & ædificia multa ſubvertit; Mare quoque conſuetos terminos egrediens magnam Flandriæ partem domos & ædificia cum habitatoribus eorum in profundum ſubmerſit.

Eodem quoq; aſſo circa feſtum Aſſumptionis Beatæ Mariæ Imperator virginis Lotharius Imperator evocatus denuo per Innocentium Papam contra quendam Rogerium Apuliæ Ducem Romanam Eccleſiam, & ejus memoratum Pontificem inſequentem exercitum movit in Italiam habens inter alios Principes multos ſecum duos bellicoſiſſimos Duces Henricum Baviariæ generum ſuum; & Conradum Sueviæ poſtea Imperatorem.

rem ejus nominis III. Romanorum. Quorum prior Dux videlicet Bavarorū cognomento superbus exercitum duxit per Tusciam, & Romano Pontifici Innocentio conductum præbuit securum ad Lotharium Imperatorem. Deinde Beneventum obfisione cingens impugnat & cepit, Papæque restituit. Alter verò Dux Conradus vir audacissimus captis Oppidis & munitissimis Castellis pluribus atque destructis, cum Imperatore Padum transgreditur bellum inducens rebellibus & destruens resistentes. Cremonenses & Papienses pecuniarū interpositione recipiuntur ad veniam pacis. Post hæc Apuliam in deditionem accipiens Tyrannū de Italia fugavit: & Ducatum cuidam Reinaldo commisit.

Anno præscripto tertiâ die mensis Septembris Marquardus de Nusbaumen vir nobilis dives & potens filio suo ejusdem consentiente, & cooperante dictum castrum suum Nusbaum destruxit, & basilicam ex eo in honorem S. Abbatis Ægidij construxit: ipsamque Monasterio S. Nicolai in Camberg tunc nostri Ordinis pleno dominio subjecit. Rebus deinde suis pro necessitate compositis, ambo cum omnibus rebus memorato se Monasterio tradentes Monachi facti sunt, & suave Domini jugum hilari devotione susceperunt.

MCXXXVII.

Anno Volmari Abbatis XVII. Indiâ. Rom. xv. die verò mensis Junij XXXI. mortuus est Adelbertus Archiepiscopus Moguntinus, & in Monasterio Eberbach, quod ipse fundaverat, quemadmodum supra diximus anno Volmari Abbatis XIII. sepultus fuit; cuius anno sequenti successor, ut dicemus, primum ordinatus est.

Eodem año Imperatore Lothario festū Pentecostes apud Barū in Italia cum suis Principibus celebrante, Bruno Archiepiscopus Colonien- sis mortuus est, & ibidem in Ecclesia S. Nicolai sepultus. Cui Hugo Decanus majoris Ecclesiæ tunc præfens Imperatoris jussione successit, & ab Innocentio Papa II. in Archiepiscopum consecratus fuit. Qui paucis diebus super vivens prius in peregrinatione mortuus est, quàm ejus ordinatio civibus suis, & Ecclesiæ innotuisset. Post hunc Arnoldus D. Andree in Colonia Præpositus, Comitis de Wyd filius in Archiepiscopatu successit: quem Eugenius Papa III. Anno Volmari Abbatis XXX. ut ibi dicemus, in Concilio Rhemenfi ab executione Officij aliquanto tempore suspendit. Anno prænotato Imperator diebus Pentecostes evoluit castrum, quod Rogerius juxta Barū construxerat fortissimum. obfisione cinxit, impugnavit, & cepit, funditusque per incendium evertit. Latrunculos in eo reperit ultra quingentos, qui prædas in provincia graves facere solebant: quos omnes circa turrim quandam exultam fecit suspendi. Quo facto cæteri omnes nimio terrore perculsi, & se, & munitiones suas Imperatori submiserunt.

Año prænotato David natione Scot* plurib* aîis Herbipoli Scholârū Magister, de quo diximus año Brunonis V. sanctitate cōpatriotæ sui D. D. Macharij primi Abbatis Cœnobij mei S. Jacobi majoris in sub Urbano memoratæ civitatis provocatus mundū pro Dei amore deseruit, & Monachicū habitum sub ejus Magisterio suscepit. Qui cum esset vir tam in divinis scripturis quàm in secularibus libris haud mediocriter eruditus scripsit quædam non spernendæ lectionis opuscula: quibus memoriam

F ff 2

fui

Duo Comi-
tes fuerit
Monachi.

Adelbert.
Archiepisc.
Mogunti-
nus obiit.

Bruno Ar-
chiepiscop.
Colonien-
sis moritur.

Arnold. sic
Archiepisc.
Colonie.

Prædones
quingenti
suspendi

David Mo-
nachus S.
Jacobi Her-
bipolensis.

fui postea commendavit. Equibus nos ista invenimus. De gestis Henrici Regis quinti per Italiam libros tres. De Purgatorio Patricij lib. 1. In Cantica Canticorum l. 1. De Grammatica l. 1. In Perihermenias Aristotelis l. 2. Epistolas etiam nonnullas dedit ad diversas personas doctrinam ejus ostendentes.

Moguntinum Spirense incendium.

Hoc ipso Anno major Ecclesia Moguntina cum parte non modica civitatis incendio periit. Et eodem die oppidum Gollariense crematum est. Ecclesia quoque Spirensis major cum magna parte civitatis igne consumpta fuit.

Lotharius Imperator obiit.

Anno etiam prenotato cum Imperator Lotharius rebus in Italia compositis reverteretur in Germaniam senio gravatus, & morbo apud Veronam moritur quartâ videlicet die mensis Decembris, vir certe imperio dignus, & apud omnem posteritatem sempiternâ memoriâ celebrandus: cujus corpus in Saxoniam relatum per suos in Monasterio Luterensii nostri Ordinis, quod ipse construxerat sepultum est. Henricus Bavarie Dux, qui socero morienti astabat insignia imperialia, hoc est coronam, sceptrum, gladium & Crucem, quæ Caroli Imperatoris Magni fuisse traduntur, sibi cum Imperio usurpare nitebatur.

MCXXVII.

Trecentissimus Hirsaugiensis.

Anno Volmari Abbatis xviii. qui fuit à prima fundatione Hirsaugiensis Monasterij apud S. Aurelium transpontem trecentissimus annus. Adelbero Trevirorum Archiepiscopus metuens, ne Henricus Bavarie Dux gener Lotharii defuncti Imperatoris, penes quem Regalia diximus fuisse reposita, in generali conventu Principum prævaleret: qui usque adeo de Imperio consequendo sibi certus esse videbatur, ut nulli Principum de Regno facere verbum dignaretur, per suam industriam egit occultè, quod Fridericus Dux Sueviæ Conradus frater ejus, Buggo Episcopus Wormatiensis, Embricho Episcopus Herbipolensis, cum certis alijs Principibus in medio quadragessimâ apud Confluentiam pro novi Regis electione conveniunt: quibus Arnoldus Colonienfium Archiepiscopus occurrit, Moguntinâ Ecclesiâ vacante post mortem, ut supra diximus Adelberti Senioris. Consultantes igitur inter se prænominati Principes super dispositione Imperij Conradum supra dictum Sueviæ Ducem unanimiter in Regem elegerunt, quem mox ad Aquagrani ducentes juxta morem fecerunt coronari.

Conradus III. fr. Rex Romanorum.

Dux Bavarie contra Conradum erigitur.

Audientes postea Saxones, & Bavari electionem Conradi molestissimè tulerunt se non fuisse vocatos, in unum conveniunt, & Henricum superbum Bavarie Ducem, Lotharii quondam Imperatoris generum super se Regem statuerunt, & multiplicata sunt mala in terra. Habebat Henricus, ut est dictum, penes se Regalia sibi à mortuo socero commissâ, quæ tamen Conrado tradere postea fuit compulsus. Verùm ut Rex Conradus intellexit Henricum à suis electum in Regem, & sibi jam manifestè contrarium atque rebellem, per sententiam sibi adherentium Principum Saxonie ab eo Ducatum abstulit: & eum Adelberto Marchioni de Soltvvedel possidendum assignavit.

Henricus Ducatus privati Saxonie.

Henricus Dux intra vitissimâ.

Quibus auditis Henricus Dux magno suorum adunato exercitu in Saxoniam contra Adelbertum Marchionem profectus est: & commissio prælio Victor evasit, Adelbertumque fugere compulit. Qui veniens ad Regem

Regem Conradum calamitatem suam exposuit, ejusque auxilium contra Ducem Henricum pro Patria recuperanda invocavit. Ducatum interim Bavariæ frater Henrici Dux Welfo sibi ab illo commissum gubernans ab æmulorum incurſu deſenſabat.

Anno prænotato Rex Conradus Dominicæ Reſurrexionis feſtum Coloniz celebravit: indeque hebdomadâ tertiâ per alveum Rheni aſcendens Moguntiam veniens cum magno honore à civibus ſuſceptus eſt: & Rex legitime ab omnibus de more ſalutatus. Et quia paſtore Moguntina carebat Eccleſia: Regis præcepto Adelbertus junior Præpoſitus Erpfordenſis nepos ſenioris Archiepiſcopus eligitur.

Adelbertus
junior fit
Archiepiſcopus
Mogunt.

Eodem anno Rex Conradus Pentecoſten celebravit in Badenberg, ubi conventum Principum Regni magnum convocavit: qui pene omnes præter Henricum Ducem Bavariæ ſupradictum comparuerunt. Ibi Adelbertus Moguntinus jam dictus Præſul electus in Sabbato quatuor temporum per Miniſterium S. Otonis Epifcopi Bambergensis Presbyter ordinatus eſt: & alterâ die Dominicâ in Archiepiſcopum conſecratus.

Conventus
Principum
in Badenberg.

Anno etiam præſcripto in nocte ſancta Paraſceves manè poſt Laudes Matutinas corpus S. Diſibodi quondam Præſulis in Hibernia, & pro Chriſto in Germania peregrini per Canonem Abbatem de veteri Monafterio, ubi quondam per Willegiſum Archiepiſcopum Moguntinum fuerat repositum, ad novum Cœnobium à Ruthardo, & Seniore Adelberto in monte conſtructum aſtantiſſimis Bernhelmo primo Abbate Spanheimenſi, & Gerardo S. Maximini cum reverentia & honore tranſlatum eſt: & in tumba marmorea nova retro majus Altare ſuſpenſa in ære ubi adhuc manet collocatum.

Corpus
S. Diſibodi
levatur.

Ille vir Sanctus clauit circa tempora Mauricii Imperatoris in Hibernia Inſula, & pro vitæ merito Epifcopatus mitrâ decoratus fuit. Qui contumelijs ſuorum provocatus natale ſolum deſeruit: & pro Chriſti amore peregrinationis arduum laborem aſſumpſit. Tandem ordinante Domino venit in Germaniam ad Dioceſim videlicet Moguntinam, & in Comitatu Spanheimenſi vicam duxit eremiticam haud procul ab oppido Sobernheim in eo loco ubi Nahus, & Glanus duo parva flumina confluunt duobus à Scauraneſio milliariis. Qui tandem inter fruteta repositus à paſtoribus paulatim cœpit frequentari: quorum adjutorio Cœnobium in pede montis conſtituit, in quo Monachos de Regula S. Benedicti, qui paulo ante obierat collocavit: in quo & poſtea moriens ſepultus fuit.

De Patria
S. Diſibodi
Præſulis.

Anno quoque prænotato duo Comites videlicet alter Lyningen alter verò de Lamersheim pari devotione ad prædicationem, & miracula S. Bernardi Abbatis compuncti. Monafterium Maulbronn Spirenſis Dioceſis conſtruere cœperunt: fundo ipſius loci ad Hirſaugiensē hoc Monafterium pertinente pro pecunia empto à Volmaro Abbate quem admodum in litteris emptoris deſuper conſectis continetur. Conſuſcripto autem Cœnobio Monachos Ciſtertiens ſis Ordinis introduxerunt, qui locus temporum ſucceſſu valde crevit perſonis ampliatus & rebus.

Cœnobij
Maulbronn
fundatus.

MCXXXIX.

Anno Volmari Abbatis XIX. Indiſtione Romanorū II. Conradus Rex Romanorum circa feſtum S. Jacobi expeditionem movit in Saxoniam cum Adelberto Marchione de Soltvvedel contra Henricum ſuperbum Bavariæ, Saxoniarq; Ducem.

Rev. pug-
nat cū Du-
ce ſaxonicis.

¶¶¶ 3

Qui

Vita rīa
Duci cel-
lit Henric.

Qui audiens Regem sibi cum exercitu imminere collectis viribus juxta Cruzeberg Oppidum illi confidenter occurrit, & prælio commisso Rex terga dedit: & sine effectu retrocedere compellus fuit. Erant autem cum Henrico sentientes Conradus Archiepiscopus Magdeburg. Comites quoque Palatini Bavari, & Saxones pene omnes: quorum auxilio fretus Regis monita spreuit, & contempsit.

Cœnobij
Ebrach Ci-
stercienf.
fundatio.

His temporibus Monasterium Ebrach in Francia Orientali Cisterciensis Ordinis, Diœcesis Herbipolensis construitur, Rege Conrado sumptus & impensas largiter præbente, cujus primus Abbas fuit institutus Adam vir magnæ Religionis ad quem Ducis Bernardi Clarevallensis nonnullæ recitantur epistolæ.

Hoc Monasterium cum tempore in rebus temporalibus mirabiliter crevit: & cuncta in Orientali Francia cujusvis Ordinis Cœnobia divitijs longè superavit.

Schonrein
confirma-
tur ab Epi-
scopo.

Anno prænotato Embrico Herbipolensis Episcopus ad instantiam Volmari Abbatis Monasterium in Schonrein suæ Diœcesis, quod sanctus Wilhelmus olim constituere cepit: & ejus successor Gebhardus sicut anno ejus secundo diximus perfecit: auctoritate ordinariâ cum omnibus rebus & possessionibus suis confirmavit: quemadmodum patet in litteris de super confectis: quarum exemplar hîc sequitur.

Exemplar
litterarum
Embricon.
Episc. Her-
bipoli super
Schonrein.

In nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Embrico Wirceburgensis Episcopus. Notum sit omnibus Christi fidelibus tam futuris, quàm presentibus quod in nostra Diœcesi quidam situs est locus Schonrein vocatus ac Monastica Religioni dicatus, qui temporibus Henrici Regis IV. pieq. memoria Adalbroni nostri prædecessoris Hirsaugiensi Cœnobio iraditus est hoc modo: Luidovicus Comes ac frater ejus Beringerus de Thuringia pro remedio animarum suarum, pro redemptione majorum: pro felicitate posterorum: præfatum locum duobus molendinis, hortis, pratiis, memoribus cultis & incultis simul cum pradio quod habebant in VVilsenfeld. Deo & Beatis Apostolis Petro & Paulo, Sancta memoria VVilhelmo Abbati liberâ devotione tradiderunt, ac cœnobiacalem vitam inibi institui rogaverunt. Quod quidem à Venerabili Patre VVilhelmo feliciter est inchoatum, sed ab ejus successoribus feliciter consummatum: construlitque Monasterio capiti locus florere sub Beata Dei Genitricis, Sanctique Joannis Evangelistæ patrocinio. Terminus autem loci sub monte qui Sumerberg dicitur in Rotendinga pertingit. Et inde sursum versus usque ad viam, qua Chirvvech sive Pfaffenvvech appellatur, ascendit: & per eandem viam in Scutibach descendit.

Quod fan-
ctus Wil-
helmus
Schoatrin

Concambium cum
Spurcania.

Sed quia Fratres ejusdem loci juxta Mogum fluvium nihil proprietatis habebant: & ab hoc ab incolis villa qua Spurca dicitur, crebras molestias sustinebant annuente Venerabili Erlango Episcopo, mediantique loci Priore & Gerardo Cœmize: Bertholdo Comiti qui tunc temporis præfata villam beneficii jure tenebat, tradita sunt duodecim jugera terra arabilis in loco, qui Eigalmensforvert dicitur: cā nimirum conditione, ut illud pradiolum in jus Sancti Kiliani concederet: Fratres autem viam ad Mogum ducentem duarum hinc & inde perticarum, cum duabus partibus agri & prato perpetualiter obtinerent. Hujus concambij pactum multis testibus adscriptum est actum. Bertholdi hominibus fideliter affirmantibus amplius & utilius accepisse, minus & minus dedisse.

Igitur cum sæpe dictus locus usque ad nostra tempora prosperè procederet, ex fide.

ex fidelium donationibus in dies augetur, homines multisque invidiâ diaboli per-
moti ejus loca temerare, sine invadere, fratres ibidem Deo militantes pertur-
bare conati sunt. Quibus nos, Deo animati, zeloque justitia inflammatis satî im-
pigrè obviamus, ac tempestatem diabolico spiritu concitatum Deo favente sedita-
vimus. Quapropter ne deinceps patiantur similia à similibus perversis scilicet ho-
minibus, ad pericunem fratrum ibi degentium tutelâ hanc charitatem fieri, Sigillisque
nostri impressione insigniri iussimus; per Dei terribilem majestatem, & Beati Patri
Apostolorum Principis auctoritate prohibentes, & modò omnibus interdicens,
ut nullus mortalium prædicto loco calumniam, seu violentiam presumat inferre,
sed fratres inibi positi sub Abbate Hirsaugiensis degentes, ejusque præceptis obedien-
tes, ab omnium de castro dominatione liberi sint & absolvi, quatinus in pace,
quieteque viventes, pro statu Regni, pro pace nostra, imò totius Ecclesiæ libertum
valant Deo supplicare; Advocatum sanè vel consilio, parique consensu d. legem.
Prædicti illuc collati, & adhuc conferendis, mancipijs, famulis, & omnibus om-
nino pertinentijs ea sit imunitas, ut nisi Monasterij populi utilitas, nullus ex his
aliquid distrahendi, concambiendi, precariandi potestatem habeat. Quod si quis
hoc infringere, vel convellere tentaverit, anathemate perpetuo se tenendum ac-
verit, & nisi resipiscat vindictam S. Dei Gentivici, & B. Joannis excipiat, &
cum maledictis & reprobis omnibus fiat perditionis filius. Testes hujus rei sunt
Adam Abbas de Eberaha, VVignandus Abbas de Tharissa, Hariman Abbas de
Suarza. De Clerico Otto Præpositus majoris Ecclesiæ, Sigefridus Præpositus;
VVorvinius Detanus; Gebhart. Burchart. Emicho. Heinrich. De Libero Got-
boldus Urbis Præfictus. Rupertus de Castelle & filij ejus. Rupertus & Herman. Gi-
so de Hildenburc. Berincher, Berincher. De Clamburg & frater ejus. Trageboto,
De Ministerialibus. Cunrad de Bleichfeld & filius ejus Adalbertus. Cunrat de Bo-
zenheim. Harmut. Cunrat. Folcman. Folcher. Otto de VVindheim & filius
ejus Otto Richalm. Bilhang Ratzevach. Heinrich. Herolt VVolftram gurlei. Si-
geboto. Acta sunt hac anno Incarnationis Domini MCXXXVIII. Indictione se-
cunda. Regnante Conrado anno primo Regni ejus. Data VVirzeburg per manum
Gelhardi IV. Calend. Martij in nomine Domini.

M C X L.

Año Volmari Abbatis xx. mortuus est Diemo hujus Cenobij Hir-
saugiensis Monachus & aliquantotempore Prior. Vir in observantia Re-
gularis disciplinæ ferventissimus: qui tantâ puritate mentis coram Deo
ambulare studuit: quod Prophetiæ spiritu illustratus fuit. Multa enim
futura prædixit fratribus: quorum veritatem rei probavit eventus. Se-
pultus est in Capella Beatæ Mariæ semper Virginis, quam singulari sem-
per devotione amavit.

Hoc ipso Anno S. Otto Bambergensis Episcopus mortuus est an-
no Pontificatus sui octavo atque tricesimo, & in Ecclesiâ S. Michaelis
Archangeli, quam multum amavit coluit, & vivus sublimavit in mon-
te Monachorum, ante summum altare sepultus est. Qui mox infinitis
corruicare miraculis cœpit, ob quorum testimonium catalogo sancto-
rum meruit inscribi. Vir certè sempiternâ memoriâ dignus: qui multa
pro Dei honore bona fecit: Monasteria nova construxit, antiqua pul-
chra simul & Ecclesias magnificè reparavit. Et quod majus est omnibus,
Pomeranos & Stetineses idololatrias cum multitudine paganorum ad
agnitionem veritatis convertit.

Anno

Episcopus
contra mo-
lestias res
fratrum.Episcopus
in alium
e natibus
obviat.Schoorich
soli Abbas
subiacet.Advocat
dabit Abb.Testes qui-
que fuerint
Abbas.Diemo hic
Monachus
Sedua.S. Otto Ep.
morieur.S. Otto fi-
delis Dei
Servus.

Archiepiſc.
Moguntin.
Romam
vadiit.

Anno etiam prænotato Adelbertus junior Moguntinorum Archiepiſcopus ad Romanorum Curiam ab Innocentio Papa II. citatus (cauſam ſcriptor Hiſtoriæ non expreſſit) ut obedientiæ filius illò profectus eſt. Quem ſummus ipſe Pontifex honorificè inſciſciens paternè tractavit: & cum legationis titulo ſecundum antiquum privilegium ad propria remiſit.

Rogerus
debellat
Apuliam.

His temporibus Rogerius Siculus, de quo ſupra dictum eſt, Apuliam denuo ingreſſus cum Duce Reinaldo, quem Lotharius quondam Imperator præfecerat terris, gravem habuit conflictum: victuſque diſceſſit. Interea Petrus Leonis, qui eſt Anacletus Romæ Antipapa moritur: & pernicioſum ſchiſma terminatur. Nec diu poſtea mortuus eſt, & ipſe Dux Reinaldus. Quo vitâ defuncto Rogerius in Apuliam regrediens terram Duce orbatum nec rebellantem occupat: Rupertum Capuanum Principem fugat: & reliquos varijs tormentis affligit, & cruciat: & tandem Siciliæ & Apuliæ Regem ſe nominat. Rupertus autem Capuanus Princeps cum ſuis Comitibus ad Conradum Regem venit in Germaniam: à quo benignè ſuſceptus, multo cum eo tempore fuit: expeditionem ejus in Italiam petens & expectans.

Dux Welfo
Conrado
Regem
trahit.

Interea Papa Innocentius cum populo Romano contra Rogerium bellaturus Apuliam ingreditur: & à Rogerio captus coronare illum in Regem Siciliæ Apuliæque compellitur. Qui ex tunc auctoritate Apoſtolica ſublimatus in Regem, nullum jam præter Conradum Regem Germanorum habebat, quem vereretur. Unde Welfonem Baviaræ Ducem Henrici Ducis ſuperbi fratrem pecuniâ conductum ſibi præſidium conſtituit: qui Regi Conrado expeditionem in Italiam paranti multo tempore tranſitum negavit. Venitur tandem ad bellum exercitiſ ab utraque parte non parvis apud Neresheim in Auguſtenti Diœceſi manus atrociter conferentibus: ubi caſis multiſ hinc & inde, victoria ceſſit Regi Conrado: Duce Welfone & ſuis ad præſidium fugientibus.

Heinricus
Dux Baviaræ
mori-
tur.

Heinricus interea ſuperbus Baviaræ Saxoniæque Dux morbo gravatus, & ſenio, nec minus ærumnarum ſuarum melancholiâ depreſſus moritur: & in Monafterio Lotharij quondam Imperatoris, quod Konigslutern Saxones appellant, juxta ſocerum ſepelitur. Saxoniæ Ducatum Adelbertus Marchio de Soltvvedel, ſicut dictum eſt, Rege donante obtinuit: quod Saxonum voluntati valde contrarium fuit. Poſt mortem Ducis Heinrici frater ejus Welfo Dux in Bavaria graviter ferens felices ſucceſſus Regis Conradi ſimul & damnorum memor, quæ bello ſuſtinuit nuper commiſſo: novum denuo exercitum congregat: alterumque Regi conflictum minaciter parat. Commiſſum eſt itaque prælium juxta villam, quæ Ellenhoven dicitur, non procul ab oppido Wynſberg in quo multi ceciderunt: iterumque victoria Regi ceſſit Conrado.

Bellum inter
Regem
Conradum
& Welfonem.

Ducatus
Baviaræ
datur Au-
ſtralibus.

Veruntamen Dux Welfo quamdiu vixit, rebellis Conrado Regi extitit, & Rogerij partes omni tempore pro viribus deſenſavit. Sunt qui ſcribant Welfonem in eo bello fuiſſe occiſum, & Baviaræ Ducatum Lupo Marchioni Auſtriæ donatum à Rege Conrado: quem Fridericus Imperator poſtea primus legitimis hæredibus reſtituit. Prælio autem juxta Ellenhoven ſicut diximus, conſumato, & Duce Welfone divini præordinante providentiâ devicto, Rex Conradus caſtrum ipſius Ducis & Oppi-

& oppidum Wynſperg obſidione vallavit: & tandem ſub ea cōditione in dedicationem accepit: ſub qua Reges conſueverunt inimicis capitalibus, quos potenter ſuo ſubdiderint Imperio, vitam eum rebus auferre. Nam præter infantes & pueros, quidquid ſexus erat in hominibus virilis aut morti, aut captivitati fuit obnoxium. Mulieribus duntaxat, & pueris liber permittebatur egreſſus: ita tamen quod nihil ſecum deferrent.

Oppidum
Wynſperg
capitur.

Quæ conſilio inter ſe habito Regis clementiam proſtraxe in terram rogabant ne vacuæ pellerentur ab oppido: ſed liceret unicuique de ſuis proprijs ſecum deferre, quantum humeris deportare potuerint. Et annuit Rex. At illæ contemptæ ſuppelleſtili, rebusque univerſis animo virili contemptis, maritum ſuum unaquæque dorſo imponens ſuo extra oppidum per medium caſtrorum deportabat. Fratre autem Regis Duce Suevorum Friderico ſuadente ne talia permitterentur, Caſar reſpondit: Non decet Regis immutare ſermonem. Delectatus indiſtriâ mulierum Conradus, ſingulis res ſuas cum viris indiſtit.

Mulierem
vires puer-
tant.

In prænominato prælio, quod fuit inter Conradum Regem pro Regno & Guelfionem Ducem pro Papa Innocentio, & Rogerio Siculo, duo illa partialitatum pernicioſarum vocabula, quæ apud Italos permagent uſque in præſentem diem *Guelfi*, & *Giblini* ſumſerunt initium. Nam inter præliandum, qui erant ex parte Ducis Guelfionis, ut fieri ſolet, clamabant: Hic *Guelfi*, hic *Guelfi*. Illi verò qui erant ex parte Conradi Regis vociferantes *Giblini* iugeminiabant. Ex illo tempore in Italia cum Papa ſentientes *Guelfi* nominati ſunt: qui autem partes ſequuntur Imperiales, *Giblini* vocantur. Sunt alij huius vanitatis aliâ assignantes cauſâ, & ſcribunt, duos extitiſſe moriones in exercitu Regis Conradi quorū alter *Guelfi*, alter verò *Giblini* fuerit nuncupatus. Qui coram multitudine ludentes in modum duelli pugnabant: *Guelfi* Romani Pontificis, & *Giblini* partes Conradi Regis jocosa fictione tuentes, & ex hac levitate ſerioſam partialitatem nuncupationem ortam confirmant.

Guelforum
& Giblini-
norum ori-
go.

His ferme temporibus quidam homo Henrico Regi V. ſimillimus apud Solodorum aliquanto tempore vitam inclufus duxit eremiticam: indeque tandem egrediens vagabatur per Regnum, & ſe Regem eſſe Henricum multis perſuaſit incautis. in tantum, quod graves propter eum pugnae fiebant, & cædes: alijs illum pro Henrico Imperatore fulcipientibus: alijs verò ſeductorem eſſe palam dicentibus. Tandem falſitate probatâ Monachus Cluniaci efficitur.

Quidam ſe
Henricum
mentiebatur
Regem.

MCXL I.

Anno Volmari Abbatis xxi. Conradus Rex Conventum Principum Ratiſponæ ad Feſtum Pentecoſtes celebravit, in quo multa tractabantur conſilia pro diſpoſitione negotiorum Regni. Saxones non ſatis bene cum Regis ſentientes Adelbertum de Solvvedel, quem eis conſtituerat Ducem gravi odio inſequabantur. Adelbertus quoque junior Moguntinus cum Saxonibus adverſum Regis Imperium conjuraſſe notatus eſt, ingratum ſe creatori demonſtrans ſuo: quippe qui ejus duntaxat juſſu Archiepiſcopus fuerat ordinatus.

Conventus
Principum
Ratiſponæ.

Eodem quoque anno mortua eſt Imperatrix Richiza uxor quondam Lotharij Imperatoris, & in Luterenſi Ordinis noſtri Monafterio in Saxonia cum marito & genere Duce Henrico honorificè ſepelitur.

Ggg

Anno

Adelbertus
ſit Marchio
Brandenb.
Anno etiā prænotato morte fuit ſublatus è medio mortaliſſi Henricus
Marchio Brandenburgienſis ſine liberis, cujus Principatum Conradus Rex
de Optimum ſuorum conſilio Marchioni Adelberto de Soltvedel Du-
ci Saxoniz in feudum imperiale conceſſit.

Fridericus
ſit Archiep.
Magdeb.
Hoc ipſo quoque anno mortuus eſt Conradus Archiepiſcopus in
Magdeburg propter Henricum Ducem Bavaria, & Saxoniz cognomento
ſuperbum, Regi Conrado rebellem aliquamdiu & contumacem. Cui Fri-
dericus major Præpoſitus in Pontificatu ſucceſſit.

Marcolphus
ſit Archiep.
Moguntin.
Eodem anno xvi. Calend. Auguſti obiit Adelbertus junior Mo-
guntinorum Archiepiſcopus non diu poſt initum cum Saxonibus contra
Regem Conradum fœderis ingratitudinem pactum: poſt quem Marcol-
phus Aſchaffenburgienſis Eccleſiæ Præpoſitus Archiepiſcopus eſt ordinatus.

Henricus
Dux Au-
ſtriæ primus.
Anno quoque memorato Conradus Rex viduam relictam Henri-
ci quondam Ducis Bavariæ, Saxonizque cognomento ſuperbi, filiam
ſcil. Imperatoris Lotharij uxorem dedit Henrico de Soltvedel Comiti,
qui frater erat Ducis Saxoniz ac Marchionis Brandenburgienſis Adelber-
ti, de quo ſupra diximus, & creavit eum Ducem Aſtriæ, quoniam Lu-
poldum Ducem Bavariæ conſtituerat.

Petrus A-
belardus ſit
Monachus.
Claruit hiſ temporibus Petrus Abelardus homo ſubtilis ingenio, Phi-
loſophus Rhetor, & Dialecticus omnium ſui temporis in Gallia celebra-
riſſimus: & in divinis ſcripturis multum eruditus. Verum quædam curio-
ſa novitate verborum & ſenſuum ſcandalizavit Eccleſiam, & ſæpe admo-
nitus per S. Bernardum, & alios emendare contempſit. Synodus contra
eum in civitate Senonenſi Episcoporum habita eſt, Ludovico Rege Gal-
lorum præſente. Ad quam cum citaretur, iudices habens ſibi ſuſpectos
in cauſa, ad Apoſtolicam Sedem appellavit. Denique virorum pruden-
tum conſilio tandem acquieſcens omnes revocavit errores: pœnitentiam
egit, vitam in melius commutavit: & Monachus apud Cluniacum
factus uſque ad finem in Dei ſervitio permaſit.

M C X L I I.

S. Henric.
Abbas in
Breitenau-
we.
Anno Volmari Abbatis xxii. S. Henricus ex Monacho huius Cœ-
nobij Hirſaugienſis ſecundus Abbas Monaſterij in Breitenauwe, de quo
ſupra diximus, quatuor corpora de collegio ſanctarum undecim mil-
lium Virginum & Martyrum ab Arnolſto Colonienſium Archiepiſcopo
impetravit, quæ in ſolemnitate Viſitationis B. Mariæ ſemper Virginis,
hoc eſt vi. Nonarum Julij ad Monaſterium ſuum cum reverentia intro-
duxit.

Nuptiæ
Ducis Au-
ſtriæ primus.
Hoc ipſo anno Rex Conradus Pentecoſten in oppido Francken-
furt juxta Mogunum celebravit: ubi totius penè Regni Principes con-
venientes de communi pace Imperij longum habuerunt tractatum. Ibi ce-
lebratæ ſunt nuptiæ diebus xiv. Rege omnes præbente impenſas Henrici
ſupradicti Comitis de Soltvedel, & Gertrudis filiz Lotharij quondam
Imperatoris, quam relictam diximus viduam Henrici Ducis ſuperbi. Et
nota, quod hic inter ſcriptores de Henrico filiam ducente Lotharij diſ-
ſenſio eſt. Nam alij dicunt illum Comitem de Soltvedel fuiſſe, & fratrem
Adelberti Marchionis Brandenburgenſis: alij fratrem, atque alij filium
Conradi Regis. Cui, nuptijs apud Franckenfurt celebratis, Rex dedit
Marchiam Aſtralem Ducemque creavit, quem filium extitiſſe, non fra-
trem

item constat. Primus enim Austriae Dux Regis Conradi extitisse filius dicitur.

His quoque temporibus B. Bernardus Abbas Clarevallensis Cisterciensis Ordinis à Sede Apostolica mittitur in Germaniam ad reformatam pacem & concordiam inter Conradum Regem, & Innocentium Romanum Pontificem. Enim verò putabat se non mediocriter laesum à Romana Ecclesia Rex Conradus, primum quod ab eo tempore Lotharii fuerat excommunicatus, deinde quod Rogerium Siculum Apuliae sublimavit in Regem; ac tertio quod Guelphonem Bavariae Ducem pecunia conduxerit ad inquietandum & oppugnandum ipsum simul & Imperium.

S. Bernardus à Papa mittitur in Germaniam.

Veniente igitur S. Virò in Germaniam negotium sibi commissum à Sede Apostolica Regi Conrado in civitate Spirensi cum certis Principibus commoranti exposuit: & post necessarios hinc inde habitos ex more tractatus, pacem inter Sacerdotium & Regnum Domino largiente reformat. Hac autem reconciliatio Spira quidem facta est; sed in oppido Franckenfurt Sigillis Principum extitit confirmata, mox litera desuper scripta sunt ad Romanum Pontificem.

Inter Regē & Papam, facit concordiam.

Anno praenotato mortuus est Marcolfus Archiepiscopus Moguntinus; cui Henricus major Praepositus successit, qui duobus Cardinalibus, & sanctissimo Abbate Bernardo Legatis Apostolicæ Sedis astantibus in supradicto Conventu Principum Franckfurtiae Moguntinae Sedis Regalia de manu Regis Conradi suscepit.

Henric. sic Archiepiscopus Moguntinae.

MCCXLIII.

Anno Volmarum xxiii. Adelbero Trevirorum Archiepiscopus Gerardum Abbatem, & Monachos Cœnobij S. Maximini extra muros civitatis propter inordinatam eorum conversationem omnes de Cœnobio expulit; & alios qui secundum Regulam SS. Patris nostri Benedicti viverent, introducens Monachos, quendam virum doctum Segerum eis Abbatem ordinavit. Fuerunt qui scriberent hujus reformationis causam non zelum extitisse Regularis disciplinae; sed magis fulcimentum avaritiæ. Quorum narratione constat prædictum Pontificem de Cœnobio sancti Mathiae multa proprio usurpasse usui; & præfatum S. Maximini Monasterium, quod Regale est simul & valde abundans, de manu Imperatoris accepisse in beneficium: quatenus sibi provenirent Regalia Deo quondam & Sanctis ejus ab Imperatoribus pro honore ordinis assignata.

Abbas sancti Maximini cum Monachis expellitur.

Abbas verò Gerardus aliquanto tempore mansit cum Abbate Montis Sancti Disibodi: interdum etiam cum Bernhelmo primo Spanheimensis Cœnobij Abbate, suam haud dubiè graviter ferens miseriam. Interea Monachi de Cœnobio memorato expulsi, venditis clenodijs & ornamentis Ecclesiæ, quæ prius deportaverant, Comitum Namercensium, nunc verò Luzenburgensem mercede conductum adversus Archiepiscopum defensorem sibi advocarunt.

Monachi Comitum Namercensium defensorem vocant.

Qui hostem se mox Archiepiscopo Adelberoni denunciavit, & prædas incendiique in homines Ecclesiæ facere cepit. Archiepiscopus autem suorum collecto exercitu, terras Comitum intravit, ejusque munitionem Rudolfsberg ipso ibidem existente obsidione vallavit. Qui videns se tantæ multitudini non posse resistere, castrum in manibus relicto

Comites hostem se faciunt Archiepiscopo.

Ggg 2

Ponti-

Episc. xxx.
munitiones
Comitis
destruit.

Opus boni
reformare
Monachos.

Celestinus
fuit Papa II.

Filia Lo-
tharii Im-
peratoris
moriatur.

Caput Sa-
cti Felicis
Pape & M.
reperitur
in Breiten-
auwe.

Conventus
Principum
in Spira.

Pontificis occultè fugiens recessit. Capto autem Castello Præful cum multis captivis revertens reliqua Comitum Manderfchijt, Colobrium, Barlandiam, & alias triginta munitiones ejus obcinuit, atque destruxit, ipsumque veni- re ad veniam coëgit. Monachi autem omni auxilio penitus destituti; alij ad parentes & cognatos suos reverfi sunt: alij sicut poterant, in alijs sibi Monasterijs providerunt. Nos bono zelo motum Archiepiscopum non dubitantes; ejus constantiam laudamus: quid enim sunt Cœnobia in quibus non observatur disciplina Regularis; nisi quoddam ergaste- rium omnium vitiatorum. Rectè igitur & Deo rem gratam faciunt; qui Claustrales ad observantiam sui Ordinis compellunt. Utinam Pontifices nostri omnes imitarentur istum.

Anno prænotato Innocentius Papa II. moritur, & in Lateranensi Ecclesiâ sepelitur. Cui Fratrum electione communi successit Guido na- tione Tuscus, ex quodam Sanctæ Felicis Castello natus, qui dictus est Celestinus secundus, & præfuit mensibus quinque duntaxat, & tandem peste sublati in Ecclesiâ prænominata Lateranensi sepelitur. Quo mor- tuo successit Lucius Papa ejus nominis tertius natione Bononiensis; & præfuit mensibus undecim, diebus novem. Hic antea Presbyter fuit Cardinalis sanctæ Crucis in Hierusalem qui eandem Ecclesiam nimîâ vetustate penè collapsam de suis proprijs renovavit. Qui inito Pontificatu nihil prætermisit, quod ad expeditionem Hierosolymi- tanam necessarium putabat; sed morte præventus non complevit.

Anno etiam præscripto Gertrudis filia quondam Imperatoris Lo- tharii: quæ primò nupsit Henrico Duci Bavarie cognomento superbo, ac deinde alteri Henrico quem Conradus Regis filium diximus, difficul- tate partus interijt; cujus corpus in Luterensi Monasterio cum Parenti- bus suis & priore marito sepulturam accepit.

MCXLIV.

Anno Volmari Abbatis xxv. Indictione Romanorum septimâ. Die mensis Augusti vicesimâ Beatus Felix quondam Papa & Martyr ap- paruit S. Henrico ex Monacho hujus Cœnobij Hirsaugiensis, secundo Abbati in Breitenauwe, de quo plura diximus ostendens sibi caput suum, quod in abside templi pluribus annis jacuerat absconditum. At vir Do- mini Henricus locum accedens, sibi per Martyrem sibi in visione osten- sum caput sacrum reperit: quod cum summa devotione levans inter Sanctorum Reliquias collocavit.

Claruit histemporibus Dudechinus Præbyter Ecclesiæ Parochialis in Rogenstein Trevirensis Diocesis haud procul à Confluentia vir studio- sus & eruditus qui pro Christi amore cum alijs multis profectus ad ter- ram Sanctam in subsidium Christianorum contra inimicos Crucis Christi Saracenos navali prælio pluries dimicavit. Reverfus tandem cum salute in Patriam Cunone Monasterij S. Disibodi Abbate peregrinationis sue historiam in uno volumine digessit. Epistolas etiam plures scripsit ad diversos.

MCXLV.

Anno Volmari Abbatis xxv. Conradus Rex Conventum Princi- pum celebravit magnum in civitate Spirensi, ubi multa fuerant pro pace Regni consultata simul atque disposita, in quo quidem Conventu Nun- cije om-

etij comparuerunt Apostolicæ Sedis literas præsentantes Lucij Papæ quibus Conradum Regem humili supplicatione rogavit, quatenus ad comprimendam Romanorum insolentiam, venire in Italiam dignaretur: Sed arduis Regni negotijs tunc occupatus Rex simul & peste deterritus, quærotam Italiam & Romanos maxime premebat. Nuncios sine effectu abire permisit.

Interim dum Nuncij commorantur in Germania Lucius Papa moritur peste sublatu, & in Basilica S. Joannis Lateranenſi ſepelitur. Poſt Lucij Papæ mortem, Cardinales unanimiter elegerunt Abbatem S. Anaſtaſij de urbe Roma, natione Piſanum Ordinis Cifterciensis Monachum quondam in Claravalle, ſub magiſterio S. Bernardi Abbatis, qui dictus Eugenius tertius præſuit annis octo, menſibus ſeptem, diebus viginti. Vir optimus & ſanctiſſimæ converſationis: qui crucem prædicari fecit in omni terra Chriſtianorum & multa millia hominum ad ſubſidium terræ Sanctæ provocavit. Qui Romanorum insolentiam habens ſuſpectam vocatis ad ſe Cardinalibus, in Monasterium noſtri Ordinis de Forſa ibidem munus conſecrationis accepit. Inde Romam redijt, ſed non multos poſt dies in Galliam declinavit, ubi Ludovicum Regem Crucis ſignans cum alijs pluribus contra Turcas & Saracenos deſtinavit.

Hiſ temporibus Rex Conradus Genuenſibus auctoritate Imperiali conceſſit monetandi ſignandique pecuniam, in auro ſimul & argento cum ipſius Cæſaris Imperijque nota, quod eatenus non habebant ſed monetâ utebantur Papienſi, & quibuſdam denarijs qui *Bruneti* dicebantur. Notam vero Imperij quis aquilam neſciat?

MCLVI.

Anno Volmari Abbatis xxvi. Magnus terræ motus quindecies in die & nocte factus eſt: cujus impulſu non pauca ædificia corruerunt. Cometa ſimiliter eodem anno terribilis apparuit, & anno ſequenti magna peſtilentia fuit.

Eodem Anno Nonis Decembris mortuus eſt Buggo Wormatiienſium Epicoſopus anno Pontificatûs ſui triceſimo ſexto: vir multarum virtutum, & per multas tranſiens adverſitates, qui plura fecit bona, ſeciſſeque majora, niſi pravorum perſecutio hominum impediſſet opus & ſanctum propoſitum ejus. Sepultus eſt per manus Guntheri ex Comitibus de Lyningen Spirenſis Epicoſpi in Monasterio Schonaugienſi Ciftertiensis Ordinis, quod ipſe ut ſupra dictum eſt, in honore S. MARIE conſtruxit. Cui mox in Pontificatu memoratæ Eccleſiæ ſucceſſit Conradus ejus nominis primus, qui multas à multis ſuſtinuit perſecutiones. Vir bonus & Deum timens quem Tyrannorum impietas ab executione bonæ voluntatis multipliciter impedit. Extat ejus epiſtola una ad ſanctam Hildegardem Virginem Chriſti apud Bingios in Monasterio commorantem, in qua ſuarum deplorat incommoda miſeriarum, & cum orationum instantia petit ſuffragium. Hoc ipſo anno Conradus Rex pro quibuſdam negotijs Regni Legatos ſuos miſit ad Conſtantinopolim, inter quos primus & principalis fuit Embrico Epicoſopus Herbipolenſis Monasterij mei fundator, quod in honore S. Jacobi conſecraverat in ſuburbio civitatis, cauſa Legationis una fuit, quod Rex ire ad terram Sanctam pro ferendo Chriſtianis auxilio propoſuit, & iter ſecurum per terras

Ggg 3

Im-

Lucius Pa-
pa III. mo-
ritur Euge-
nius III. ſuo-
ceſſit.

Rex Mone-
tam conce-
dit Genuen-
ſibus.

Terræ mo-
tus fit, co-
meta appa-
ruit.

Buggo
Wormati-
enſis Epicoſ-
pi obiit
cui ſucce-
dit Caoro-
dus.

Rex Lega-
tos miſit
Conſtanti-
nopolim.

Ludovicus
Rex Gallo-
rum Crucē
ſuſcepit.

Imperatoris Græcorum ſibi præparare cautionibus utile judicaviſſe.
Anno prænotato Ludovicus Rex Gallorum divino Spiritu com-
punctus memor etiam ſui reatūs, quo priori anno Vitricum Comitiſ-
Theobaldi oppidum incendio deſtruens mille trecentos homines in Ec-
cleſia peremerat, Cruce ſignatur ab Eugenio Papa, & cum innumerabili
multitudine peregrinorum in auxilium terre Sanctæ proficiſcitur.

Anſelmus
Epifcopus
& Abbat.

His etiam temporibus Eccleſia Tornacenſis quæ per annos ferè ſex-
centos à tempore videlicet S. Medardi proprio Pontificè carens ſub cura
Novionenſis Epifcopi ſervivit: proprium Epifcopum accepit. Eugenius
etenim Papa III. cum fugatus à Romanis veniſſet in Galliam, Eccleſiæ me-
moratæ compaſſus eſt: & de conſilio virorum timentium Deum Abba-
tem S. Vincentij Martyris Lugdunenſem nomine Anſelmum Tornacenſi-
bus Pontificem ordinavit, virum in ſcripturis ſanctis eruditum, & morum
integritate venerabilem, conſilio cautum & ſingulari ſapientiâ præditum.

MCXLVII.

Eclipſis
ſolis & pe-
ſtilentia.

Anno Volmari Abbatis xxvii. Eclipſis ſolis facta eſt ſexta, & vi-
ceſimâ die menſis Octobris circa horam diei quartam, & fuit ipſo anno
peſtilentia magna per univerſam penè Europam quæ multa millia ho-
minum proſtravit, imò etiam brutis non pepercit. Anno verò ſequenti
fames incredibilis ſubſecuta multos afflixit.

Embrico
Epif. Her-
bipolenſis
moritur,
cui ſucce-
dit Siegfri-
dus.

Eodem anno Embrico Epifcopus Herbipolenſis rediens de Lega-
tione ſua ex Conſtantinopoli, quò priori anno miſſus à Rege Conrado
fueraſt, apud Aquileiam moritur, & in majori Eccleſia ſepelitur. Alij
ſcribunt corpus ejus aromatibus conditum & in Franciam à ſuis relatum
atque in Eccleſia Wirzburgenſi cum honore ſepultum. Hic eſt Embrico Re-
verendiſſimus Præſul, qui Monasterium meum titulo S. Jacobi conſtru-
xit, & multos pro Dei honore labores impigrè toleravit, de quo anno
Volmari octavo diximus. Huic in Pontificatu Wirzburgenſis Eccleſiæ
fratrum electione ſuccceſſit Segefridus vir bonus & pacificus, & præfuit
annis x. Mortuus eſt etiam hoc ipſo anno Egebertus Epifcopus Bam-
bergenſis ſucceſſor D. Ottonis pro quo Eberhardus conſtituitur.

S. Bernar-
dus mira-
cula fecit.

Anno prænotato Eugenius Papa S. Bernardum Abbatem Claras-
vallis denuo miſit in Germaniam prædicare Crucem contra Turcas, Sa-
racenôſq; infideles & exhortari populum Dei ad ſubveniendum terræ San-
ctæ ubi Chriſtianorum exercitus graviter à ſpurciſſima gente Mahumetica
premebatur, venit ergo miſſus vir Dei ad noſtros Germanos, & verbo ſimul
efficaciſſimo non minùſ quàm miraculis multa millia in Chriſti militiam
excitavit nam ubicunque Verbum Dei ſeminavit, multa miracula fecit,
in Territorio namq; Conſtantienſi unâ die undecim numero cæcos ſuis
meritis & precibus illuminavit, mancos aridôſque ſanavit decem, &
claudis decem & octo greſſum reſtituit. Cum prædicaret negotium Cru-
cis in ipſa civitate Conſtantienſi miſit ad eum Abbas Monafterij Augien-
ſis hominem cæcum, quem pro Dei nutritiſ honore poſtulans, ut illum
ſuis orationibus illuminare dignaretur, at vir DEI precibus ad
Deum ſuo more ſuis cæcum pauperem mox videntem remiſit Abbati.
In eadem Dioceſi alium à nativitate cæcum illuminavit, mutum fecit
loqui & ſurdum audire; ſed & alia plura ibidem, gratia Dei per eum fuit
operata. Cum in civitate Baſilienſi ſermonem faceret pro Crucis hono-
re ad

re ad populū : corda multorum in verbo ejus compuncta sunt. & plures Christi militiam assumpserunt. Sermonem quodam die in eadem civitate finito, præsentata ei femina quædam mura, super quam orationem sanctus audiit. & mox femina locuta fuit, cæcum quoque hominem sibi oblatum illuminavit : & maximā multitudine hominum inspectante claudogressum restituit. In civitate Spirensi, Rege Conrado præsentem simul & Gunthero Episcopo cernente, oblatum sibi puerum claudum sanum perfectè reddidit. In Capella memorati Pontificis Rege similiter vidente mulieri cuidam cæcæ visum præstitit : & gressum claudogressum restituit.

His miraculis & sermonibus D. Patris Volmarus Abbas cum duobus Monachis Burckhardo & Conrado senioribus interfuit, cum eo manducavit & bibit, se & Congregationem suam totam orationibus illius commendavit. E Spira vir Sanctus descendit ad Franckenfurt comitantibus cum Rege Conrado & certis personis spiritualibus atque Principibus, ubi Verbum Dei prædicavit cum fiducia pluresque diversis languoribus oppressos Deo miserante sanavit : & multos in auxilium terræ Sanctæ provocans Crucem iturus imposuit. Inde navigio descendens pervenit ad Bingios, ubi Hildegardis Monialis Virgo Christi devotissima, de qua postea dicemus, in monte Sancti Ruperi construxit Coenobium, cum qua dulces fertur, de futura felicitate miscuisse sermones. Erat namque Divo Bernardo Sancta Christi famula, & scriptis nota, & relatione multorum in Domino comprobata, ad quam cum pervenisset post orationes consuvas, & salutationis obsequia præcepit sibi volumina exhiberi, quæ illa divinitus inspirata conscripsit, quibus diligenter ex parte revisis ultra quàm dici potest admirans dixisse fertur ad socios : *Hæc scripta non sunt humanitus adinventæ, nec potest ea mortalis homo capere, nisi ad Dei similitudinem intus & in anima fuerit reformatus per amorem.* Ad hæc Præpositus virginum Monachus devotus & sanctus nomine Heribertus viro Domini respondit : *Reverende Pater, vera quidem sunt quæ dixisti, sed multi homines docti & indocti, Religiosi & mundani, animam famula Christi quotidianis oblationibus cruciant, dum cerebri phantasmata, aut fallaciter per demones indocta femina garrulantur immissa.* Cui Vir Dei : *Non miramur, inquit, frater charissime, si dormientes in peccatis divinas revelationes existiment somnia, cum sciamus verum dixisse Sanctum Apostolum : animalis homo non percipit ea, quæ sunt spiritus Dei, stultitia enim est illi & non potest intelligere quia spiritualiter exanimatur, omnibus enim in peccatis superbiæ, luxuriæ, avaritiæ seu alijs vitijis quasi dormiendo jacentibus, divinae admonitiones consueverunt somnia videri, quoniam si vigilarent in timore Domini signa divina operationis vera cognoscerent. Qui autem hæc imiti à demonibus existimant, ostendunt se divina contemplationis nullam penitus habere scientiam, similes illis iudicandi sunt, qui Dominum & Salvatorem nostrum Jesum Christum in Beelzebub potestate Daemonia ejicere dixerunt.* Ad S. quoque Hildegarden per interpretem : *& in filia, inquit, non timeas locutiones hominum cum Deum habeas protectorem, quoniam illorum sermones peribunt ut stipula, & verbum autem Domini manet in æternum.* Post hæc vir Dei navigio descendit ad Bopardium, Confluentiam, Treverim, Coloniam, atq; Leodium civitatem magna quondam Lotharingæ crucem ubique prædicans, & Domino sermonem cooperante sequentibus signis : & in-

S. Bernardus
visitavit S.
Hildegardem
Bingia.

Scripta
Virginia
Commenda-
dantur.

Verbum S.
Bernardi
notabile.

Bernardus
confortat
Hildegarden.

Miraculis
ubique Ber-
nardus cla-
ruit.

num-

Cœnobii
S. Ruperti
fundatur.

numerabilem multitudinem hominum ad militiam Dei excitavit.

His temporibus ut dictum eſt B. Hildegardis patriâ Spanheimenſis ex villa Bikelheim oriunda Sanctarum Virginum Deo in monte D. Præfulis Diſibodi famulantium poſt dormitionem b. m. Domine Gutte Magiſtra crebris viſionibus admonita divinitus ut Monaſterium conſtrueret apud Bingios cum xviii. virginibus ſacris de Abbatis ſui Cunonis licentiâ illò tranſmeavit, & Cœnobium in monte juxta Nahum fluvium in oppoſito Bingienſis oppidi, ubi quondam Sanctus feruar habitaffe Rupertus Dux & Princeps Bingionum, tempore Pipini ultimi Regis Magni Francorum. Hunc igitur montem cum ſepulchro S. Ducis Ruperti, ac neceſſarijs loci pro capacitate Monaſterij S. Virgo partim ex oblatione fidelium precibus obtinuit, partim à quodam Comite de Hellesheim pretio comparavit. Sed & partem non modicam ex donatione Meginhardi Comitis de Spanheim obtinuit, cujus ſoror extiterat Jutta Virgo ſancta, & Inſtitutrix Beatæ Hildegardis cujus hic mentionem facimus, conſtructio autem Cœnobio devota Chriſti famula cum ſacris ſibi conſiſtis virginibus in omni Sanctitate vivere ſtudit, & converſationis inſtitutū ſecundum D. P. N. Benedicti Regulam in omnibus direxit mul- tiſque miraculis claruit. Hæc Sanctiſſima Virgo Hildegardis revelatio- nibus divinis à pueritia relevari meruit: in quibus miranda vidit, & au- divit, quæ cum latini ſermonis eſſet ignara penitus, multa nihilominus quæ in revelationibus divinitus didicit, latino & congruo ſermone ſcrip- ſit de cujus mirandis opusculis nos vidimus, & legimus ſubjecta in Regu- lam S. P. N. B. brevem explanationem lib. i. Ad Wigbertum Monachum Gemblacenſem ſuper triginta quaſtiones reſponſalem lib. i. vitam S. Ru- perti Ducis Bingionum lib. i. de vita S. Diſibodi Hibernienſis Episcopi lib. i. Oſio, & quinquaginta homilias ſuper Evangelia Dominicalia per anni circulum lib. unum. De Sacramento Altaris contra quosdam Hæ- reticos librum i. Volumem quoque magnum quod *ſciſmas* prænotavit, in quo de via Domini atque Sanctorum ejus valde ſubtiliter diſputat. Aliud etiam volumem quod *vita meritorum* prænotavit, & in tres libros divi- ſit. Volumem ſimplicis Medicinæ, opus naturale multumque mirabile lib. i. Aliud compoſitæ Medicinæ librum unum. Volumem magnum, cujus titulus eſt: *Divinarum operum*. Epistolarum ad diverſos magnum volumem compoſuit, inter quas plures vidimus Epistolas ad eam Eugē- nij Papæ III. Anaſtaſij IV. Alexandri quoque tertij, Conradi Regis tertij. Friderici Imperatoris primi, Archiepiſcoporum, & Pontificum etiam. Hieroſolymitani, Moguntinenſis, Trevirenſis, Colonienſis, Bremenſis, Salzbürgenſis, Bambergienſis, Spirenſis, Conſtantienſis, Wormatienſis aliorumque multorum, qui ex diverſis mundi partibus famâ Sanctitatis ejus divinarumque revelationum provocati, per nuncios, & epistolas il- lius ſe orationibus commendantes, literas ab ea reſponſales devotiſſimè poſtularunt, ſed de his alibi &c.

Opuscula
S. Hilde-
gardis.

Romani
Pontifices
& Impe-
ratores ad e-
am ſcripſe-
runt.

Inter Mo-
guntinam
& Bamber-
genſem E-
piſcopos
diſcordia.

Hoc anno prænotato gravis diſſenſio fuit ſuborta, inter Henricum Archiepiſcopum Moguntinum, & Eberhardum Bambergienſem. Nam S. olim Henricus Imperator prædictum Episcopatum de novo inſti- tuens à Jurisdictione Moguntini Archipræſulis ſtatuit exemptionem, ſu- bijiciens eum Romanæ Sedis ſine medio protegendum; Cujus vigore Pri- vilegij

vilegij memoratus Præful Eberhardus consecrationem suam, à quodam Apostolicæ sedis Legato suscipiens, Archipræfulus Moguntini confensum, requirere non curavit. Hinc motus Archiepiscopus se nimis iuste putabat contemptum, & propterea contra Eberhardum Bambergensem Pontificem animum induravit. Extat super his ad Eugenium Papam tertium, Eberhardi talis Epistola: *Reverendissimo Domino Patri & Creatori suo Eugenio summo Pontifici Sanctæ Catholice Ecclesiæ: Eberhardus Bambergensis, humile opus manuum suarum, divinâ & Apostolicâ gratiâ, si quid est, cum universis consensibus suis & confratribus debitam in Christo obedientiam, & omnem suâ possibilitatâ devotionem. Benedicte Deus qui universa Ecclesiâ suâ benedixit ad introitum vestrû, & post magna luminaria firmamenti quæ quasi nocti præerant extincta luminare majus, ut præfuit dei, accendit in persona vestra. Verè etenim vestri, & temporibus, & meritis exortum est in tenebris lumen recti corde, lumen utique ad illuminationem gentium, & gloriam plebis Israël; quæ luce illuminati fideles in fide per dilectionem operantur, & infideles ad fidei unitatem in brachio divinæ virtutis aggregantur. Quod commune gaudium universa terra tantò nos specialius attingere credimus, quanto vobis artiori vinculo servituti, & obedientiæ subjacemus. De cetero misericordia vestra Clementissime Pater, & Domine ante oculos nostros semper est, quia verò meritum nostrum prævenisti in benedictionibus dulcedinis, unde non quantas debemus, sed quantas possumus in conspectu divinæ Majestatis sanctitati vestræ humiliter gratias referimus: quidquid boni nobis est post Deum vestra Paternitati ascribimus. Ut autem inter prospera, simul homines, adversa nobis non deesse divina providentia disposuit: Domino Archiepiscopo Moguntino non iudicialiter agente nobiscum, sed extitit nos persequente cō quid vestram obedientiam suâ proponimus. & quod in Episcopali benedictione percipienda de plenitudine gratiæ vestræ participare præsumpsimus, & fonte potius quàm de vivo potare maluimus, cuius rei immanitas usque ad id excrevit, ut Moguntini nobis servus vestri & filijs (si dicere audeamus) mortis periculum, & Ecclesiæ vestræ minitari præsumant excidium. In his autem omnibus unicum in vobis scilicet vestra refugium habentes à vestra auctoritatis sententia ita pendemus, ut neque mors neque vita à vestra nos separare possint obedientiâ. Omnipotens Deus deus vestros in sua pace disponat, & ad consolationem omnium fidelium temporum vobis tranquillitatem concedat, &c.*

M C X L V I I I.

Anno Volmari Abbatis xxviii. Conradus anno priore signatus Cruce per Hungariam, & Græciam cum exercitu magno è tota Germania conflente ad terram Sanctam in auxilium Christianorum profectus est. Qui veniens in Syriam Christianos valde suo latificavit advenit: fertur enim homines loricos secum adduxisse plusquàm septuaginta millia, demptis illis qui minus exercitati ad arma, pedites nuncupantur. Sed omnis illa Christianorum potentia, quæ invincibilis poterat æstimari, à Saracenis, & Turcis in solitudine vallata, telorumque & sagittarum impulsiu nimium fauciata, & contrita est, ut vix pars decima remaneret, reliquis novem partibus aut captis ab infidelibus, aut occisis.

His quoque temporibus Eugenius Papa III. Nicolaum ex Monacho nostri Ordinis Albanensem Episcopum natione Anglicum, qui postea summus Pontifex creatus, Adrianus IV. est dictus: virum in divinis scripturis eruditum, & declaratorem egregium cum quibusdam Monachis,

Hhh

atque

Exemplar
Epistolæ
Bamber-
genſis Epi-
ſcopi ad
Eugenium
Papam.

Fadum
narrat At-
chiepiſc.

Conradus
Rex cum
exercitu
venit Je-
ruſalem.

Norvegia
converſa-
tur.

arque Præbyteris viris doctis miſit in Norvegiam ad barbaram gentem eâ tempeſtate adhuc idolorum culturæ deditam, & à cognitione Chriſtianæ Philoſophiæ penitus alienam. Qui Sanctiſſimus Præful verbo ſimul, & exemplo religioſiſſimæ converſationis populum illum, Domino miſerante, Chriſti converſit ad fidem.

S. Henricus
Imperator
canoniſa-
tur.

Anno prænotato Eugenius Papa III. ad infantiam ſupradicti Eberhardi Epifcopi Bambergienſis S. Henricum ejus nominis II. Regem, ſed primum Imperatorem Romanorum, qui memoratum fundavit Epifcopatum, & in eadem Eccleſia jacet ſepultus, ob crebra ejus miracula Sanctorum catalogo juſſit inſcribi, anno poſt tranſitum ejus quinto decimo, atque centefimo, de quo longè diximus ſupra, anno videlicet Monafterio iſto vacante, primo.

Gotfrid. ex
Comite Pa-
lat. Mona-
chus.

Hoc anno mortuus eſt Gotfridus ex Comite Palatino, ex Tubingen Monachus Cœnobij Hirſaugienſis, & in Eccleſia ejusdem Monafterij ſepultus. Hic filius erat Adelberti Comitis de Galba reparatoris Monafterij ſancti Aurelij de quo plura ſupra diximus, qui uxorem habuit filiam Welſſonis, cujuſdam Ducis Bavariz: quâ tandem mortuâ comam capitis pro Chriſti amore depoſuit, & habitum Monaftericum in hoc Monafterio ſuſcepit. Qui Monachus factus omnia contempſit mundana, & ſe totum ad inquiſitionem æternorum conferens, cum eſſet ſenio gravatus vitam in brevi terminavit.

Poſt cujuſ mortem Conradus V Vormatienſis Epifcopus qui Bugoni ſucceſſerat, in ſomnis quâdam nocte viſionem vidit memorandam: Videbat ſcæpud villam Heilebron, quæ nunc oppidum eſt Sueviz conſtitutum, ubi Henricum Regem quintum cum alijs nonnullis Regni Principibus jam vitâ deſunctis, quos dum viverent optimè noverat, putabar residentes. E quorum medio Gotfridus, de quo loquimur, conſurgens ad Epifcopum acceſſit & ſalutavit, erat autem facie pallidus, & quaſi longâ inedia conſumpſus, tanquam ſi ſqualido in carcere diutius fuiſſet inclufus: ad quem Epifcopus dixit: Quar. dic mihi, eſt cauſa quod facie tam pallidus nunc appareſ & lividus, qui mundum pro Dei amore contemnens, Monachum in ſancta illa congregatione Hirſaugiana vixiſti, quod ſaluti maximè debuerat proſuiſſe tuæ? cui deſunctus: adhuc inquit, detineor in pœnis propterea quod Monachis & Fratribus meis Hirſaugienſibus in neceſſitatibus eorum tam fideliter non ſtudiui ſubvenire, quantum debui, & potuiſſem cum eſſem deſenſor Monafterij conſtitutus atque protector, ſed avaritiâ mentem obſcæante meam, contra Jus advocatiæ munera & ſervitiâ pro deſenſione ab illis violenter exigebam. Et vix omnibus qui aut munera extorquent ab Eccleſijs aut Monafterijs, quibus deſenſores & advocati ſunt conſtituti ad ſervitiâ, quia non pro Dei amore, ſed pro terreno lucro ſerviunt, & juſtitiam vendunt, & quia mercedem in præſenti vita contra Jus æquitatis accipiunt, propterea poſt mortem juſtè damnabuntur: uade per omnipotentem Deum te obteſtor, quatenus Fratres meo nomine rogare non negligas, ut orare pro me dignentur attentius; quoniam ſi mihi precibus ſuis ſubvenire voluerint, à pœnis citò liberabor. His dictis ſignum dedit Pontifici, quod fides monenti præſtaretur. MCXLIX.

Notent ad-
vocati Mo-
naſteriorū.

Anno Volmari Abbatis xxix. in dictione Romanorum XII. Eugenius

atus Papa III. convocatis ex omni Germania & Gallia Episcopis Generale Concilium in civitate Remorum celebravit, in quo convenientibus multis multa pro communitate, & utilitate Christianorum ordinavit. In hoc generali Concilio Arnoldus Colonienſium Archiepiſcopus, de quo ſupra diximus anno Volmari Abbatis XVII. per auctoritatem Eugenij Papæ ab Episcopali officio ſuſpenditur, propterea, quod vocatus ad Synodum, pro ut tenebatur, venire aut neglexit aut diſſimulavit.

Anno quoque præſcripto Conradus Rex de Tranſmarina peregrinatione in Germaniam reverſus eſt maximæ eorum multitudine, qui priori anno cum ipſo mare tranſierant ab infidelium Saracenorum manibus crudeliter in captivitate detentis vel occiſis, cujus peregrinationis prolixa hiſtoria cum alibi habeatur diſcuſſe conſcripta, ſuperfluum judicamus illiſc ſuper ea longius evagari.

Hoc ipſo anno reverſus ab Hieroſolymis Rex Conradus Principes Imperij convocavit in civitatem Spirenſem, cum quibus habuit varios de Regni ordinatione tractatus, ac poſtremo filium ſuum Henricū, cui Marchiam Auſtriæ donaverat, creans eum in Ducem, ut ſupra dictum eſt Anno Volmari Abb. XXII. in Regem ſublimari obtinuit, quem inungi & coronari, ut moris eſt, Aquigrani fecit. Qui Henricus non diu poſtea ſupervixit, quoniam ante Patrem moriens, neuter eorum Imperij coronam habuit.

Anno prænotato ſecundâ die Menſis Novembris obiit in Clarevalenſi Monaſterio S. Malachias ex Monacho Wintonienſi in Anglia noſtri Ordinis, primò Episcopos in civitate Hiberniæ Leſmor dicta, poſtea vero in Connereth, & poſtremo in Ardinacha Archiepiſcopus; Vir Apoſtolice viæ totius perfectionis exemplar, qui multis in vita ſimul & poſt mortem coruſcavit miraculis, de quo mentionem fecimus Anno Volmari Abbatis VII. cujus vitam S. Bernardus deſcripſit.

His temporibus magna inter Clerum & cives Wormatiennes diſſenſio fuit exorta, in multarum periculum animarum. Nam bona Eccleſiæ in direptionem fuerunt expoſita, & non erat qui Miniſtrorum Chriſti vindicaret injurias. Conradus quoque Rheni Palatinus Comes Frater Friderici poſtea Imperatoris I. qui morabatur circa Neccari fluenta in montibus, multas Cleri poſſeſſiones in circuitu, ac Regionis violenter diripuit, ſuiſque uſibus injuſte mancipavit. Wormatiensium Antilles Conradus per ejus tyrannidem multa ſuſtinuit.

Anno prænotato filius Megenhardi Comitis & Fundatoris Monaſterij quondam mei in Spanheim nomine Craſſio in eodem Cœnobio pro Chriſti amore Monachus factus, mundum cum ſuis vanitatibus tranſitorijs deſpexit. Qui eum eſſet vir nobilis, & ſapiens profeſſioni ſuæ omni tempore pro viribus ſuis ſatiſfacere ſtudit: & in cunctis ad puritatem Regulæ ambulavit; unde mortuo primo Abbate Bernhelmo, dignè ſuccedere meruit, ut ſuo loco dicemus. Cauſa conversionis ejus iſta fuit. Deſponſaverat ſibi Pater Megenhardus Clementiam Comitis Adolphi de Hohenberg filiam Virginem corpore pulchram, prudentiâ ſimul, ac moribus pulchriorem; hæc ſuam virginem Chriſto perpetuo ſervare cupiens inviolatam, conſenſum ſponſi petijt & obtinuit: ac Monaſterium Sanctæ Irminæ, quod Horreum nuncupatur, in civitate

Concilium celebratur. Remis Episcoporum

Archiepiſcopus Colonienſis ab officio ſuſpenditur.

Conradus Rex de Hieroſolymis reverſus.

Conradus Regis filius in Regem Romanorum deligitur.

S. Malachi, Archiepiſcopus moritur.

Conradus Comes Rheni Palatinus.

Comes ſic Monachus in Spanheim.

Hh h 2

Tre-

Trevirorum ingressa monialis facta est: ubi usque ad mortem in sancta conversatione annis non paucis perseveravit: Craffio autem sponsus ejus devotione compunctus, sicut dictum est, Spanheimense Cœnobium intravit.

M C L.

Anno Volmari Abbatis Hiersaugiensis xxx. hiems dura & ni-
miū prolongata fuit, acies igneæ in cælo visæ fuerunt, & totus annus
calamitosus, & plenus miserationum subsequenti præfagium futurorum de-
dit, ignis & aqua per diversas mundi partes, multas clades, damna, & in-
commoda mortalibus intulerunt.

Anno ca-
l. m. itatib.
plenus.

Miraculū
crucifixi
non con-
busti.

Hoc ipso anno Trajectensis civitas in Hollandia cum Ecclesijs,
Monasterijs & ædificijs penè cunctis incendio conflagravit & periit. Erat
in Ecclesia quadam Crux una lignea imaginem Salvatoris nostri conti-
nens sibi ferreis clavis annexam, quæ templo jam ardente, de alto in pa-
vimmentum decidit: & recto cum trabibus ardentibus desuper cadenti-
bus integra permansit. Nam etsi diutissimè in medio jacuerit incendij,
sana tamen & illæsa inter cineres reperta est: lignis reliquis in toto con-
sumptis, clavis etiam ferreis quibus imago Dominica ad crucem fuit
compacta liquefactis & resolutis. Mira res. Durat lignum ubi consu-
mitur ferrum, & imago Crucifixi parva sine læsione integra permanet;
ubi trabes maximæ transeunt in favillam. Hæc crux ad memoriam fa-
cti in templo sancti Bonifacij Martyris arque Pontificis reposita est, &
servatur cum honore usque in præsens.

Eugenius
Papa venit
Trevirim.

Anno prænotato Eugenius Papa III. venit ad Treverim cum de-
cem & octo Cardinalibus Episcopis quoque & Abbatibus multis, invitatus
ab Adelberone Trevirorum Archiepiscopo, quibus ipse per menses tres
ibidem commorantibus in cibo, & potu copiosissimè providit. Euge-
nius autem Papa convocatis Episcopis, Abbatibus, & Clericis multis ex tota
Germania, & parte Galliarum synodum celebravit, & multa constituit ad Ec-
clesiæ Dei honorem simul & utilitatem, Ecclesiam quoque Monasterij S.
Matthiæ Apostoli novam ultimâ die Mensis Januarij, idem Papa Euge-
nius cunctis Cardinalibus & Episcopis præsentibus & cooperantibus con-
secravit.

Scripta Hil-
degardis
præsentan-
tius Papæ

In memorato Concilio Treveris celebrato miracula, visiones, &
scripta, quæ omnipotens Deus per famulam suam Hildegardem opera-
batur apud Bingios, ad aures summi Pontificis Eugenij plurimorum nar-
ratione pervenerunt, quibus auditis Pontifex, & volens rem novam, &
arduam investigare diligentius, misit ad virginem Christi Adelbertum
Virdunensem Episcopum cum quibusdam alijs viris doctis, & Doctrinæ
mentibus, dans eis in commissis, quatenus dictorum omnium inquire-
rent veritatem, qui cum pervenisent ad famulam Dei, & ea quæ à sum-
mo Pontifice habebant in commissis, cum reverentia exequerentur, non
solum revelationum seriem, & famam, sed modum quoque & causas ab ea
diligentissimè inquirebant. Quibus illa simpliciter respondebat ad om-
nia, & quid circa eam operata fuisset divinitas, cum summa humilitate
aperuit. Informatione sufficienti acceptâ Nuncij Apostolici, libris visio-
num virginis illâ petente secum assumptis, ad Papam Treverim redierunt,
& quod omnia invenerint vera, quæ dicebantur de famula Christi, &
solida

solida renuntiârunt; deinde volumina quæ illa divinitus illuminata scripserat una cum epistola, quam dederat, Eugenio Papæ cum reverentia tradiderunt. Pontifex scripta virginis coram multis fecit publicè recitari, & per se lectoris quandòque functus officio partem non modicam legens recitavit. Omnes qui audiebant verbum lectionis in admirationem ducti, omnipotentis misericordiam, qui talia operabatur in fragili sexu collaudabant. Aderat his D. Abbas Bernardus, aderat & Ludovicus Abbas S. Mathiæ Trevirensis amicus S. Virginis, quibus mediantibus omnium dubitationum nebulæ à cogitationibus auditorum pellebantur. Omnibus ergo rogantibus, qui aderant, simul & hortantibus Romanum Pontificem, ne lucernam tam insignem divinæque illustratione succensam pravorum hominum machinatione pateretur extingui, libenter consensit, & literas virgini Hildegardi tenoris sequentis transmisit: *Eugenius Episcopus Servus Servorum Dei dilecta in Domine filia Hildegardi Præposita in monte S. Ruperti salutem & Apostolicam benedictionem. Miramur ô Filia & supra quàm dici potest miramur, quia Deus nostris temporibus jam nova miracula ostendit: cum te spiritu suo ita perfudit, quòd dicere multa secreta videre intelligere & proferre. Hoc à quibusdam veridicis personis audivimus; & ab his maxime quos pridem misimus ad te, qui fatentur se vidisse te & audivisse loquentem mirabilia. sicut & nos comperimus in libris tuis. Sed quid nos ad ista dicere valeamus, qui clavam scientiæ habentes ita quod claudere, & aperire possumus, & hoc prudenter facere per stultitiam negligimus. Congratulamur autem gratia Dei, congratulamur & dilectioni tuæ, & hoc te admonemus, ut scias quoniam Deus superbi resistit, humilibus verò dat gratiam. Gratiam ergo, quæ in te est, per humilitatem serva & custodi, ita ut ea quæ in spiritu proferenda senseris prudenter proferas: quatenus illud à Domino audias: Dilata os, & ego implebo illud, quod nobis de loco illo quem previdisti tibi in spiritu significasti hæc permissione & benedictione nostra, & Episcopi tui fiat, ita quòd ibi regulariter cum sororibus tuis vivas secundum Regulam S. Benedicti sub ejusdem loci debita, & necessaria clausura. Literis Apostolicis, cum benedictione, gratiarum actione, suscepcis, Christi famula Hildegardis summo Pontifici responsalem remisit divinitus in revelatione compositam: in qua illum de quibusdam arcanis quæ ipsius verfabantur in corde admonuit, & divinam circa hæc voluntatem, & beneplacitum veraciter indicavit, fuit autè hæc sanctissima Virgo, ut supra diximus, oriunda ex Comitatu Spanhemensi de Villa Bickelheim dicta, Patre Hildeberto milite, matre verò Mechilde progenita, temporibus Henrici Imperatoris IV. nata in mundum, anno videlicet Gebhardi Abbatis Hirsaugiensis VII. Cujus Pater in curia Comitum de Spanheim cum alijs nobilibus militans verfabatur, homo rectus, & Deo devotus. Hildegardis autem cum quinque annorum esset ætatis in Monasterium à parentibus Deo dicanda est oblata, & sub memoratæ superius B. Juxte magisterio in monte S. Disibodi Monachicæ conversationis habitum assumpsit. A qua diligentissimè in timore Domini instituta, nihil aliud quàm cælestia didicic amare. In quo Cænobio, cum certis alijs Virginibus inclusa Omnipotenti Deo multis annis secundum Regulam S. Benedicti humiliter servivit, & plures suo exemplo ad timorem Domini convertit.*

Post mortem S. Virginis Juxta Beata Hildegardis sororum electio-

Hhh 3

ne

S. Bernardus
Abbas Ludovicus
Abbas.

Exemplar
literarum
Eugenii Pa-
pæ ad S.
Hildegardem.

Locum habitationis
eius confirmat.

Hildegardis
Papæ
rescriptum.

Genes & origo
Hildegardis.

Scripta S.
Hildegardis
Myllicæ.

ne magisterium suscepit, quæ divinitus admonita, tandem ad montem S. Ruperti transmigravit. Inter ceteras Domino sub ejus magisterio fervientes Virgines Hiltrudis filia Comitis Meginhardi de Spanheim una extitit, quæ multis in Christo virtutibus clara fuit; ob cujus preces genitor ejus, Comes memoratus plura bona novo Cœnobio construendo in monte dedit. Porro S. Hildegardis, sicut in vita ejus legimus, ab infantia divinis revelationibus crebrius visitata, cum præter Psalterium & simplicem melodiam psallendi nullam haberet Latini sermonis scientiam, mirabiliter tamen Spiritu sancto mentem ejus illustrante, in occultis revelationibus suis magna, & ardua didicit, & multa secreta cælestia, partim Latino, partim verò Teuthonico sermone scripsit: quorum titulos librorum per ordinem superius explicavimus. Et revera in quantum nos judicare possumus, ejus scripta non humano sensu vel intellectu sunt edita, sed divino potius spiritu mirabiliter infusa, & ideo non passim intelliguntur ab omnibus, sed ab illis duntaxat, utrinque possunt intelligi, quorum pura mens Deo per amorem meruit uniri; scripserunt ad eam literas, seu epistolas multi se orationibus illius commendantes, & monita ex ore ipsius divina præstolantes, inter quos nunc memorie occurrentes isti fuerunt: Conradus Rex III. Fridericus Imperator I. Eugenius Papa III. Anastasius Papa IV. Adrianus quoque Papa IV. Adriani quoque successor Alexander Papa III. Patriarcha Jerosolymitanus. Patriarcha quoque Aquilegensis Henricus. Arnoldus & Christianus Moguntini Archiepiscopi & Trevirenses. Archiepiscopi Colonienſes, Archiepiscopi Bremenses. Archiepiscopus Salzburchensis. Archiepiscopus Magdenburchensis. Archiepiscopus Ravennensis. & multi de Italia. Cardinales quoque & Prælati Ecclesiarum. Eberhardus Episcopus Bambergensis. Episcopus Spirensis. Episcopus Wormatiensis: Episcopus Constantiensis. Episc. Virdunensis. Episcopus Leodiensis. Episc. Trajectensis. Episcopus Pragensis in Bohemia. Episcopus Hildensheimensis in Saxonia. Episcopus Augustensis in Suevia. Episcopus Ratisbonensis in Bavaria. Episcopus Verdenſis. Episcopus Pataviensis. Episcopus Metensis, & plures alij. S. Bernardus Abbas Clarevallensis. Adam I. Abbas in Ebrach. Abb. Eberbachensis. Abb. S. Anastasij Romæ. Abb. S. Emmeranni Ratisbonæ. Abb. de Reisheim, Abb. in Mochenſenburi. Manegoldus Abb. hujus Monasterij Hirsaugiens. de quo suo loco dicemus. Abb. S. Mariæ ad Martires apud Trevirim. Abb. Ludovicus S. Mathiæ apud Trevirim. Abb. S. Disibodi, Abbas Campidunensis in Suevia. Abbas in Elvvangen. Abbas in Maulbronna. Abbas Montis Monachorum juxta Bambergam. Abb. in Zvvifaltem; Abbas de Salfeld. Abbas in Salheim. Abbas in Bosen-dorf. Abbas S. Martini in Colonia. Abb. in Bruvviler, Abbas Wetellenſis. Abbas in Heilsbronn, Abbas quoque Bellevallis, Abbas Cariloccensis Abbas Clarefontensis. Abbas Charitatis in Gallia. Abbas Bedaniæ. Abb. in Sprengerbach Regularium. Abbas in Rodenkirchen. Abbas in Elversdorff nunc Mariæ Cellæ in Saxonia. Abbas in Wadegas. Abb. Utraugiæ Eckardus. Præpositus in Flanheim tunc Regularium. Præpositus in Heyna Regularium. Præpositus in Westora Regularium. Præpositus in Herad Regularium. Præpositus in Coppenberg. Præpositus S. Victoris prope Moguntiam. Præpositus S. Castoris in Confluentia. Præpositus S.

Andreas

Andree in Colonia. Præpositus in Erfordia. Præpositus Majoris Ecclesiæ in Moguntia. Præpositus S. Simeonis apud Treviros. Præpositus in Kuesede. Præpositus majoris Ecclesiæ Trevirensis. Præpositus majoris Ecclesiæ Colonienfis. Præpositus Franckenfurtenfis. Præpositus Bonnenfis & alij plures Abbates, Præpositi & Priores, &c. Sancta Elisabeth nostri Ordinis Abbatissa in Schönauve Trevirensis Diocesis, de qua post hæc suo loco dicemus. Abbatissa de Hemelavv. Abbatissa de Widerdorff. Abbatissa in Valle Dei. Abbatissa in Gandersheim. Abbatissa in Wekersvvinckel. Abbatissa nostri Ordinis prope Alzen jam defuncta. Abbatissa in Altvick, Trajeftenfis Diocesis. Abbatissa in Krumchem. Abbatissa in Knoßdal. Abbatissa S. Mariæ Ratisbonæ. Abbatissa in superiori Monasterio Ratisbonæ. Abbatissa in Kegnungen. Abbatissa in Gerßtede. Abbatissa S. Cyriaci prope Erfurdiam. Abbatissa in Lubbelsberg. Abbatissa S. Theodori in Bamberg. Abbatissa in Widergoldesdorff. Abbatissa in Veteri Monasterio in Moguntia. Abbatissa in Oldenstat. Abbatissa in Nuffa tunc Ordinis nostri. Abbatissa in Horreo Trevirensi. Abbatissa apud S. Virginis in Colonia tunc nostri Ordinis. Abbatissa in Didenkirchen. Abbatissa prope Andernach. Abbatissa S. Glodofindis Merensis. Abbatissa in Erdendal, & plures alias, &c.

Abbatissa
ad eam li-
teras feri-
bentes.

Scripterunt & alij plures varias ad eam epistolas Presbyteri seculares, Monachi quoque & Conventus, Philosophi, & Magistri Doctissimi non solum de vicinis, sed etiam de remotissimis locis, ex Italia & Gallia, quibus omnibus Christi famula literas ad interrogata misit responsales, quemadmodum per divinam revelationem didicit singulis esse referendum. Nos verò cuncta ejus scripta non solum legimus in virginalibus libris qui sunt in ejus Monasterio apud Bingios repositi, sed fecimus etiam pro nobis rescribi, cum adhuc Monasterio præfederemus D. Martini in Spanheim.

Multis hæc Virgo miraculis claruit tam in vita, quam post mortem, & fama sanctitatis & revelationum ejus totum orbem Christianum suo replevit odore. Moritur tempore Imperatoris Friderici I. anno Dominicæ nativitatis M.C.C.C. in die sancti Lamberti, & in Ecclesia Monasterij sui quod ipsa construxerat in monte S. Ruperti coram summo altari fuit sepulta; cujus vita in libris descripta est.

His temporibus Fundalus miles quidam in Hibernia strenuus in armis, sed propriæ salutis animæ negligens atque contemptor, sedens quâdam die cum amico suo ad mensam percussus repente divinitus in terram ut mortuus cecidit: & per 4. dies propter calorem, qui sinistro notabatur in latere sic jacens insepultus amicorum consilio permansit, quartâ verò die reversus ad semetipsum miranda, quæ viderat apud inferos, narrauit mortalibus, quæ cum sunt vulgatissima his inferenda non putamus.

M.C.C.II.

Anno Volmari Abbatis XXXI. fames magna in omni Germania fuit, quam ingens hominum mortalitas subsequuta est, & multa millia consumpsit. Eodem anno mortuus est Arnoldus ejus nominis I. Archiepiscopus Colonienfis, cui Arnoldus II. majoris Ecclesiæ Præpositus Conradi Regis Cellarius in Pontificatu succedens præfuit annis VI. vir acutus ingenio, qui Regem in Italiam & Hierosolymam semper est secutus.

lſte

Conradus
Rex tertius
quare non
fuit Imper-
rator.

Iſte Conradus Rex Romanorum quamvis fuerit in Italia, coronam tamen Imperij non accepit, ſed Regio nomine Contentus Imperialem titulum non curavit, exemplo nimirum Henrici Regis I. qui conſenſu omnium Principum electus & coronatus in Regem, apud Aquasgrani, nunquam induci potuit ab aliquo ut coronam Imperij ſuſciperet; dicebat enim ſibi ſufficere quod Rex eſſet nec minus vellet aut poſſet Rei prodeſſe publicas, quàm ſi coronâ videretur ſublatus Imperij, operibus indigere Regnum, non titulo.

His temporibus Arnoldus memoratus Eccleſiæ Colonienſis Archiepiſcopus Cœnobium Monialium, Ordinis noſtri Ryndorff dictum, haud procul ab oppido Bonnenſi ſub honore S. Clementis Papæ & Mart. de novo conſtruxit, in quo mortuus poſtea ſepultus fuit.

Craſſio Comes fit Abbas Spanheimenſis.

Anno prænotato xxvii. die menſis Martij obiit Bernhelmus I. Abbas in Spanheim anno Regiminis ſuis xxvii. nondum completo, ætatis verò lxxiv. ſepultus in medio Chori: vir æternâ memoriâ dignus, Deo & hominibus dilectus, Regularis diſciplinæ cultor, & obſervator præcipuus, cunctiſque virtutibus adornatus: qui modicum gregem ſibi à Domino conſiſſum in omni Religione, & ſanctitate, non minus exemplo quàm verbo ſtrenuè gubernavit. Huic ſecundus in Abbatia Spanheimenſi ex Comitæ Monachus dudum factus ſucceſſit Craſſio vir in Chriſto multarum virtutum, & præfuit annis xxiv. menſibus ii. & v. diebus, de quo jam ſupra diximus. Hic Monasterio in utroque ſtatu ſatis utiliter præfuit, & tam res temporales quàm numerum perſonarum auxit, de quo in Hiſtoria Spanheimenſis Monasterij dudum plenius diximus. Ejus Pater fuit Meginhardus, Comes in Spanheim & fundator præfati Monasterij. Soror autem Beata Hildegardis Sanctimonialis in Cœnobio D. Ruperti, apud Bingios vitam duxit Monaſticam.

Wigmann. fit Archiepiſcopus Magdenb.

Eodem anno mortuus eſt Fridericus Magdenburgenſis Eccleſiæ in Saxonia Archiepiſcopus, cui Wigmannus filius Comitæ de Tegenburg, natione Bavarus, promotione Regali ſuccedens præfuit annis xlii. vir in agendis negotijs tam ſecularibus quàm Eccleſiaſticis, prudens & agilis, cujus diligentia haud parum Eccleſiæ profuit. Hoc ipſo quoque anno mortuus eſt Conradus Landgravius Thuringiæ.

Cœnobium Sancti Affræ Herbipoli fundatur.

Anno etiam prænotato conſtitutus eſt ſanctus Roſſoldus ex Monacho hujus Cœnobij Hirſaugienſis quintus Abbas Monasterij S. Protomartyris Seephani apud Herbipolim civitatem Francorum orientalium, de quo longè ſupradictum eſt anno S. Wilhelmi Abbatis xvi. erat autem multarum virtutum & magnæ ſanctitatis, inſtaurator Monaſticæ diſciplinæ vigilantiffimus, in oratione ſancta continuus, divinarum ſcripſurarum amator & lector ſtudioſiſſimus, qui verbo & exemplo ſubditos ſibi Monachos in omni ſanctitate præceſſit, & ſe in opere divini amoris omni tempore ſtudioſiſſimè exercitavit. Iſte Sanctus Abbas Roſſoldus ex mandato & permiſſione Sigefridi Herbipolenſis Epicoſcopi, hoſpitale, quod erat retrò Monasterium ſuum in ſuburbano memoratæ civitatis in alium locum transferens, Cœnobium ex eo Monialium Ordinis noſtri conſtituit: quod conſummam felicitè in honorem S. Affræ Martyris dedicari ſolemniſter obtinuit: Quod quidem Cœnobium in ſuburbio civitatis permanet uſque in præſentem diem, & ante annos ferme ſex ad obſervantiam

ziam regularem reduci est, per Laurentium de Hibera Reverendissimum Ducem atque Episcopum. Literas vidimus Henrici Herbipolensis Episcopi sigillo confirmatas in quibus hunc Roffodum virum Religiosum & sanctum protestatur.

MCLII.

Anno Volmari Abbatis xxxii. mortuus est Adelbero Trevirorum Archiepiscopus, vir magnanimus & singularis censuræ, iustitiæ & æquitatis: ac Jurium Ecclesiæ tam Romanæ quàm suæ defensor acerrimus. Hic in die Paschatis cum Lothario quodam Imperatore constitutus in palatio Aquensi posteaquam Regalia Ecclesiæ Trevirensis ab eodem Imperatore, ut moris est, suscepisset; alterâ mox die Simonem illius fratrem in Ecclesia existentem pro quibusdam commissis excommunicatum publicè denunciavit exire de templo sub lectione S. Evangelij coegit. Post Adelberonem, Trevirorum Archiepiscopus ordinatus fuit majoris Ecclesiæ Decanus nomine Hillinus: & præfuit annis xviii. vir morum integritate, ac Scripturarum eruditione, multum illustris & valde reverendus. Hic plura Monasterijs Sanctorum Mathiæ, Martini, Maximini & alijs restituit, quæ prædecessor ejus sibi contra Jus æquitatis rapiendo violenter, ut supra diximus, usurpaverat. Eodem anno Arnoldus, quem priori anno electum ad Ecclesiam Coloniensem diximus Romam profectus ab Eugenio Papa III. in Archiepiscopum solemniter cum apparatu ordinatus est: & cum honore magno ab eo dimissus, sed & pallij decore ornatus ad sua revertitur. Anno Volmari Abbatis prænotato Conradus Rex apud Bamberg urbem Francorum Orientalium infirmari cœpit ad mortem, qui vocans ad se Fridericum Ducem Suevorum fratris sui filium, tradidit ei Regalia, confessusque peccata sua Sacerdoti & Sacramentis Dominicis præmunitus, xix. die mensis Februarij, hoc est xi. Calendas Martij vitam cum morte commutavit, anno Regni sui xiv. in Monasterio Ebracenfi, quod ipse fundaverat, sepultus.

Adelbero
Trevirorū
Archiepisc.
mortuus.

Hillinus fuit
Trevirorū
Archiepisc.

Arnoldus
Colonienf.
ordinatur.

Conradus
Rex III.
mortuus.

Post ejus mortem convenerunt Regni Principes in oppido Regali Frankfurt juxta Mogunum pro celebranda electione novi Regis: ubi collatis singulorum votis, Fridericus Dux Suevorum, de quo diximus, Conradi Regis defuncti ex fratre nepos, omnium electione atque consensu in Regem Germanorum, Imperatoremque Romanorum sublimatus est: mox ductus ad Aquasgrani cum magna solemnitate coronatus inungitur, & regnavit annis xxxvii. vir dignus imperio & multa gloriøsè pertravit.

Fridericus
Imperator
eligatur.

MCLIII.

Anno Volmari Abbatis xxxiii. mortuus est sanctus Macharius primus Abbas Monasterij mei S. Apostoli Jacobi majoris in Suburbano Herbipolensis civitatis, in cujus transitu voces audiebantur Sanctorum Angelorum dulce melos cantantium. Sepultus est in Capella S. Jacobi, primo sub lapide, juxta murum elevato, cum tali inscriptione: *Hic jacet Macharius primus Abbas hujus loci per quem omnipotens Deus vinum in aquam convertit.* Cui successit in Abbacia Monachus quidam nomine, & conversatione veraciter Christianus, & præfuit annis xxvi. vir magnæ religionis qui à prædecessoris sui sanctitate minimè declinavit.

S. Macharius
Abbas mon.
vixit.

Anno etiam præsignato Henricus Moguntinens. Archiepiscopus

Henricus
Archiepisc.
Moguntinens.
deponitur.

Arnoldus
fuit Archie-
piscopus
Moguntin.

ex mandato Romani Pontificis Eugenij III. per duos Cardinales Sedi Apostolicæ Legatos Gregorium & Bernardum à Pontificatu suo, quem annos undecim gubernaverat. deponitur: qui melancholiâ & gravi mœrore animi consumptus eodem anno primâ die mensis Septembris moritur, finem miseriarum hujus vitæ accipiens. Cui mox in Archiepiscopatum Moguntinorum Regis Friderici promotione successit, Aquisgranensis Ecclesiæ præpositus, Cancellariusque Regius nomine Arnoldus, & præfuit Annis xv. vir sapiens & in agendis quibuslibet multâ exercitatione peritus. Hunc Moguntini cives Anno Pontificatus sui xv. conspiratione factâ in processione solemnî crudeliter occiderunt in Ecclesia Monasterij S. Jacobi extra muros civitatis, ut suo loco dicemus.

Causam depositionis Henrici Historiarum scriptor tacuit: nos tamen in quadam epistola S. Hildegardis ad eum scripta, negligentem in cura pastoralis officij fuisse consideravimus, ad quem ita dicit: *Sed & ille qui & ille est homo dicit tibi: Audi quod in multis scrutinijs me negligis. Cælum de ultione Domini apertum est & nunc inimicis funes dimissi sunt. Tu autem serge quia dies tui breves sunt: & reminiscere, quia Nabuchodonosor cecidit, & quod corona ipsius perijt, & alij multi ceciderunt, qui se temerè in cælum exaltaverunt. Ah tu cinis quare non erubescis in altum te spargere? cum debeas in putredinem converti?* Ex his verbis S. Virginis clarè patet, eum ipsius Henrici depositionem illius meritis debitam ex divina factam ordinatione.

Ad Arnoldum verò Archiepiscopum successorem Henrici scribens in quadam epistola S. Hildegardis famula Christi sic inter cætera dicit: *O Pater, vivens lumen hac verba mihi ad te dedit. Cur non es fortis in timore meo, & quem zelum habes quasi triticum extribres ita ut separando decicias, quod tibi contrarium? sed hoc nolo. De oculo autem cordis tui inquietam mentem absterge, & de te ipso & de populo tuo injustitiam absconde quia tempus bellorum in moribus hominum nunc instat, ita quod nec in disciplina nec in districtione timoris Domini sunt, tu tamen ne formides eos ad bonum coercere, quoniam si propter hoc tribulationem & angustiam sustinueris, ne paveas: quia Filius DEI eadem passus est: surge itaque ad Deum, quoniam tempus tuum cito veniet. Quis hæc de Martyrio ejus dicta non intelligat?*

Henricus
Mindensis
Episcopus
deponitur.

Anno prænotato Henricus Mindensis Ecclesiæ Præful per jam dictos Apostolicæ Sedis Nuncios & Cardinales deponitur: accusatus enim quod sui familiares ipso sciente & consentiente Clericum quendam erutus oculis cæcaverint, cum se non posset expurgare legitimè in vitis sententiam depositionis subivit. Cui Wernherus ejusdem Ecclesiæ præpositus, communi Fratrum electione fuit substitutus.

Anastasio
fuit Papa IV.

Item anno prænotato Eugenius Papa III. moritur, & Romæ in Ecclesia S. Joannis Lateranensis non sine opinione sanctitatis magnæ sepelitur. Post quem Conradus Abbas Monasterij S. Rufi Ordinis nostri Diocesis Viletrinae, patriâ Romanus, electione Patrum in summum Pontificem sublimatur, & Anastasius IV. nuncupatur; præfuit annis duobus, mensibus quatuor & viginti 4. diebus, vir in omni virtute probatus, amator bonorum, protector pauperum, Cleri promotor atque defensor, & elemosynarius omnium pietissimus. Hic Papa Anastasius literas amabiles misit ad Christi famulam Hildegardem apud Bingios commorantem anno Pontificatus sui primo, in quibus eam salutavit, & orationibus illius

lius commendat. Virgo sancta rescribens, & Schisma, quod post Adriani mortem subsecutum est, pronuncians inter cætera se illuminata divinitus dicit: *Estis Roma velut in extremis jacens conturbaberis, ita quod fortitudo pedum tuorum, super quos hactenus stetisti, languescet, quoniam filiam Regis videris iustitiam non ardenti amore sed quasi in torpore dormitionis amas, ita ut eam à te expellas. Unde & ipsa à te fugere cogitur, si non revocaveris eam per opera pietatis.*

Anno prænato in civitate Colonienſi fuit homo quidam Patre Judæo, sed converso natus, qui dum Corpus Dominicum in ſolemnitate, Paſchali de manu Sacerdotis in Eccleſia oretenus ſuſcepiſſet, continuo exivit. Retraçto autem ex ore nefandiſſimo venerabili Sacramento domui importare ſuæ ſtatuit: neſcio quid maleficij ex eo facturus. Ecce ſubito irruit ſuper eum anguſtia, metus, & tremor, ita quod tremens & mente nimium turbatus neſciret quid faceret, factaque in cœmiterio ſoliſſimâ Sacroſanctum Chriſti corpus in eam depoſuit, & aperiens terram ſepelivit, ſuperveniens verò Sacerdos quidam & diſcens rem geſtam à perſido ſolſam rejeçtâ humo reverenter aperuit & mox in ea non Hoſtiam, ſed puerum parvulum atque pulcherrimum invenit, quem ſummo cum honore manibus elevans portare in Eccleſiam voluit: & ecce miraculum cœleſti perſuſus lumine divinitus infans de manu tenentis clabens ſuperos aſcendit.

Corporis
Dominici
miraculū
Colonie.

MC L IV.

Anno Volmari Abbatis Hirſaugienſis xxxiv. Fridericus Rex cupiens expeditionem movere in Italiam: pacem in Regno prius ſtudit reformare inter diſſidentes: erant enim diſcordiæ, & diſſenſiones non modicæ his temporibus inter Henricum Saxonie Ducem, & Lupoldi Marchionis Auftriæ filium, qui Baviariæ Ducatum ex donatione Regis quondam Conradi, genitori ſuo collatum occupavit. Verum cum ambæ partes Regi ſanguine jungerentur, maxime cupiebat eos reddere concordēs. Conſilio itaque uſus Principum, Ducatum Saxonie legitimis hæredibus reſtituit, hoc eſt Henrico qui eſt Leo Henrici ſuperbi Ducis Baviariæ filio, de quo plura ſupra diximus, vulgò nuncupatus, & filijs ejus, quibus etiam Baviariæ Ducatum avo quondam abbatum reſignavit. Porro Henricum Lupoldi Marchionis filium, qui Baviariam poſt Guelfonem Henrici ſuperbi Ducis fratrem per annos aliquos tenuit: in Ducem Auftriæ, ut ſupra dictum eſt, ſublimavit. His factis Rex Fridericus magno noſtrorū congregato exercitu in Italiam pro adipiſcenda corona Imperij profectus eſt: Et primo quidem impetu Placentiam Æmilie urbem expugnans obtinuit: & cives antea rebelles & contumaces vellent nolent ad obedientiam revocavit. Caſtella etiam nonnulla propter inſolentiam Longobardorū, Mediolanenſium & Cremonenſium præcipue incendio vaſtans funditus evertit. Deinde Spoletum opulentiffimum Umbriæ opidum incendio concremavit, ſicque verſis mare cum exercitu tranſiens nullo reſiſtente Romam anno ſequenti pervenit.

Rex Fridericus
in Italiam
profectus.

MC L V.

Anno Volmari Abbatis xxxv. Indiçtione Romanorum III. ultimâ die menſis Februarij mortuus eſt Meginhærdus Comes de Spanheim fundator Monaſterij S. Martini ibidem filius Stephani Comitæ, qui Monaſterium

Meginhærdus
Comes
mortuus.

ſterium primus conſtruere cœpit, quemadmodum in principio hiſtoriarum, ejuſdem Cœnobij dudum ſcribentes oſtendimus. Reliquit autem filios tres, Craſſonem qui fuit Abbas in Spanheim, Gotfridum & Meginhardum Comitarum præſidentes, Hiltrudem Monialem apud S. Rupertum, & Sophiam, quam Fridericus Comes Valentia habuit uxorem.

Adrianus ſic Papa IV.
Eodem anno Anaſtaſius Papa IV. moritur, & in Baſilica Lateranenſi ſepelitur, Rege Friderico cum exercitu in Italia exiſtente ſicut anno priore diximus, & munitiones ſubvertente rebellium. Poſt Anaſtaſium Nicolaus ex Monacho noſtri Ordinis, natione Anglicus, Episcopus Albanenſis, qui Noruegiam Chriſti converterat (ut ſupra diximus) ad fidem, Patrum electione Papa factus & nuncupatus Adrianus IV. præfuit annis XV. ætatis ſubſequentibus X. vir non minus ſanctitate quàm prudentiâ reverendus.

Fridericus Rex ſic Imperator primus.
Seditio Romanorum in Caſariâ nos.
Fridericus Rex devictis adverſarijs in via cunctis, tandem ut ſupra dictum eſt, Romam pervenit, & à ſenatu populôque Romano cum honore maximo ſalutatus: coronam Imperij de manu Papæ ſuſcepit. Coronatus cum ſolemnitate conſuetâ Imperator Fridericus diebus paucis in urbe Roma ſtatuerat quieſcendum, & ecce quâdam die circa meridiem Romani nonnulli ſacilioſi ſeditionem in Caſariâ ſubitò moventes, uno cunctos impetu ſe neci daturus moliebantur.

Quod audientes Imperiales armis conſeſſim ſe induunt, Romanos retrocedere vel in Tyberim cadere compellunt: tantâque in eos cæde ſerviêrunt, ut alveus ipſe fluminis totus in ſanguinem verſus putaretur, factâ tam cruentâ victoriâ die videlicet octavâ decimâ menſis Junij non ſatis bene confidens Romanis Imperator, ſequenti mox die non moratus reditum inſtituit: & exercitum ſanum in patriam reduxit.

Episcopus* Lubecenſis inſtituitur.
His quoque temporibus Episcopus Lubecenſis in finibus Saxoniae cum licentia, & permiſſione Romani Pontificis de Oldenburg in oppidum Lubec tranſlatus eſt; & Geroldus primus Lubecenſis Episcopus eſt ordinatus, vir in omni genere ſcientiarum doctiſſimus.

Bellum inter Moguntinum Episcopum & Comitē Palatinum.
Anno prænotato Imperatore adhuc in Italia conſiſtente Arnoldus Moguntinenſium Archiepiſcopus Hermannum Palatinum Rheni Comitem propter injurias contumelias, & rapinas Wormatiënſi tam Eccleſiæ quàm Pontifici & Clero irrogatas cum ſuis auxiliarijs excommunicavit. Qui commotus in iram cum magno ſuorum exercitu terras Archiepiſcopi hoſtili animo ingreditur, & devaſtans omnia in pauperes crudeliter debachatur. Contra quem Archiepiſcopus, ſuorum quoque miſit exercitum; fuiſque inter eos nimis atrociter pugnatum. In parte Palatini Comitis fuerunt, Gotfridus Comes de Spanheim. Emicho Comes de Lyningen. Henricus Comes de Kazenhelenbogen, Conradus Comes de Kirchenberg. Henricus Comes de Didesheim & complures alij, qui omnes unâ ſententiâ in Archiepiſcopum conſpiraverunt. Verùm audito Imperatoris adventu ſubitò territi omnes quieverunt.

Bruno ſic Episcopus Hildesheimenſis.
Anno etiam præſcripto Bernardus Episcopus Hildesheimenſis in Saxonia in annum jam decimum cæcus, & ob id ad Regimen Eccleſiæ minus utilis Pontificatum ſpontaneâ voluntate reſignavit: Cui ſucceſſit Bruno Majoris Eccleſiæ Decanus, vir multum Religioſus, & B. Mariæ ſemper Virgini devotiſſimus, qui Eccleſiæ memoratæ utiliter præfuit, &

& populum Dei Verbo & exemplo semper erudit. Hic Bruno Reverendissimus Præful, cum in amore Dei Parentis Gloriosissimæ Virginis MARIE ferventissimâ devotione arderet: & quidquid posset pro ejus reverentia hilariter faceret: inter alia Octavas Nativitatis ejus celebrandas per suam Dioccesim primus omnium instituit: quas & Sancta Mater Ecclesia postea suscepit. Cui Sanctissima Dei Genitrix Virgo MARIA Octavas ipsas quâdam vice devotissimè celebranti sub maruinis visibilibus apparuit, & gratias ei referens æternæ vitæ præmia sibi in cælestibus repromisit.

Octava Nativitatis
B. Mariæ
instituitur.

In fine prænotati anni Fridericus Imperator de Italia reversus, Nativitatem Domini in Wormatia cum magno apparatu in præsentia multorum Principum celebravit. Aderant inter cæteros supra dicti pacis transgressores Hermannus Comes Palatinus Rheni, Gotfridus Comes in Spanheim, Emicho Comes in Lyningen, Henricus Comes de Katzenelenbogen, Conradus Comes in Kirchberg, & Henricus Comes de Didesheim, quos Imperator propter conjuratæ pacis violentiam durè arguit, & de consilio Principum canes pro satisfactione portare iussit. Quo facto Archiepiscopus illos ab excommunicationis vinculo absolvit. Porro ex parte ipsius Archiepiscopi canes portare coeperunt Ludovicus de Lohun, & Wilhelmus Comes de Glizberg; sed ob reverentiam Archiepiscopalis dignitatis mox abstantibus rogatus Imperator, eos iussit cessare.

Imperator
Violatores
paci corripuit.

Canes portare
Comites coadi
jussit.

MCLVI.

Anno Volmari Abbatis xxxvi. Arnoldus Moguntinæ Ecclesie Reverendissimus Archiepiscopus pro quibusdam causis, honorem, & utilitatem, Ecclesiæque suam concernentibus Romam profectus est; & cum benevolentia charitatis ab Adriano Pontifice susceptus, Apostolicæ Sedis Legatus ab eo constitutus est, ad propriæque reversus.

Archiepiscopus
Moguntinæ
Romam
proficiscitur.

Anno prænotato Fridericus Imperator, uxore suâ apud Constantiam Sueviæ repudiata, aliam super induxit Agnetem Burgundiæ Principis filiam, nuptijs publicè ac solemniter celebratis. Unde in populo Dei scandalum gravissimum sequitur, & variæ locutiones.

Imperator
uxorem
suam repudiavit.

Anno item præscripto mortuus est Hermannus Comes Palatinus Rheni, de quo jam proximè diximus, qui filios non reliquit, cujus Principatum Conradus frater Imperatoris Friderici Primi ex parte Patris donatione Imperij possidendum accepit: qui Conrado Wormatiensis Ecclesiæ Episcopo non paucas irrogavit injurias, bona diripiendo Sanctorum, & in ulius convertendo suos & suorum.

Eodem anno circa Festum Omnium Sanctorum Imperator Fridericus descendit ad Coloniam, ubi tam à Clero quàm à populo civitatis magno cum honore susceptus est, conventumque Principum solemnem celebravit. In qua Curia miles quidam nomine Bernardus coram Imperatore accusatus, quod in necem Hermannii Comitis de Winzenberg conspirasset, qui nuper fuit occisus, capite plexus est.

Conventus
Principum
in Colonia.

His temporibus Imperator Fridericus Ducem Bohemiæ sublimavit in Regem, Ducatum in Regnum commutans, quod manet usque in præsentem diem. Coronatus autem fuit in Ecclesia Pragensi per ministerium Arnoldi Moguntinensium Archiepiscopi, sub cujus Provincia Pragensis Episcopatus adhuc fuerat constitutus. Unde coronatio Regum Bohemiæ

Bohemiæ
Ducatus
sublimatur
in Regnum

Bohemiz de conſuetudine antiqua ad Moguntinam pertinebat Eccleſiam, donec tandem per quendam Archiepiſcopum Moguntinum, pecuniâ interveniente, Pragenſi Eccleſiæ conceſſum fuit.

Imperator
debellat
Ducem Po-
loniz.

Anno prænotato Fridericus Imperator exercitum movit in Poloniam contra Ducem gentis, qui per annos aliquot Imperio rebellis extitit, & annuum tributum ſolvere contempſit. Congreſſione itaque factâ, exercitus Cæſarianus contra Ducem prævaluit, & rebelles ad obedientiam coëgit. Denique cenſum prioribus annis neglectum Imperator Ducem ex integro ſolvere compulſit, à quo & novas cautiones ſufficientes accepit. Quibus paſtis, ad interiora Imperij reverſus eſt.

MCLVII.

Decanus
Pfortzenſis
ſit hic Mo-
nachus.

Anno Volmari Abbatis xxxvii. Indiſtione Romanorum quintâ, Sigefridus Decanus Eccleſiæ in Pfortzheim Monachus in præſenti Cœnobio Hirſaugienſi pro Chriſti amore factus eſt, vir prudens & ſingulari devotione charitatis in Deum ferventiſſimus atque in divinis Scripturis haud mediocriter eruditus; qui multa in uſus fratrum bona contulit, ſicut liber Donationum oſtendit. Simili devotione complures alij viri nobiles docti & honorati, ac divites in ſæculo, ſpretis atque contemptis mundi vanitatibus cunctis, tempore Volmari Abbatis & ſc & ſua Monaſterio tradentes, ſanctæ converſationis habitum pro Chriſti amore ſuſceperunt, in obſervantia Regulari uſque ad mortem perſeverantes; inter quos fuit non ultimus poſtea Volmari ſucceſſor, nomine Hartvvigus, qui primò in majori Eccleſia Spirenſi Decanus extitit, & poſtea in Præpoſitum à Confratribus ſuis electus fuit. Cùmque honore dignitatis atque divitijs magnus haberetur in ſæculo, cuncta pro Chriſti amore deſeruit, & in hoc Monaſterio ſub Volmaro Abbate ſanctæ converſationis habitum aſſumpſit. Cujus ſecuti exemplum multi ſæculum ſimiliter contempſerant.

Præpoſitus
Spirenſis ſit
hic Mona-
chus.

Volmarus
Abb. Cœ-
nobij xv.
moriatur.

Anno prænotato Volmarus Abbas hujus Monaſterij Hirſaugienſis xv. ſenio gravatus, & multis laboribus nimum fatigatus inſirmari coepit, & morbo paulatin creſcente tandem deficiens xxv. die menſis Februarij, ad Dominum emigravit, aſſo Regiminis ſui xxxvii. demptis quatuor diebus, completo, in majori Monaſterio ante Altare S. Michaelis cum devotione ſepultus. Vir certè apud omnem poſteritatem æternâ memoriâ dignus utpote qui non ſolum regularis diſciplinæ obſervantiam inviolabiliter tenuit, verum etiam in temporalibus providus, res Monaſterij, cenſus, redditus atque ſtructuras tempore ſui Regiminis valde ampliavit.

De Hartvvigo hujus Monaſterij Hirſaugienſis XVI. Abbate; qui præfuit menſibus duntaxat duobus; Et vita ejus.

Hartwigus
Abb. xv.
eligitur.

Holmaro Abbate Reverendiſſimo viâ defuncto, atque ſepulto non ſine gemitu & lachrymis filiorum, qui illum ut patrem ſanctum & pientiffimum veraciter in Chriſto diligebant; eodem mox die propter cauſam urgentem ad novi Paſtoris electionem conſultò fuit proceſſum. Invocatâ igitur, ut moris, gratiâ Spiritûs Sancti, Fratres in Domino congregati Hartvvigum venerabilem Patrem tam

nam unanimi consensu in Abbatem elegerunt, ut ne unus quidem ex omnibus discreparet, anno Domini supra scripto MCLXVII. indictione Romanorum quintâ, Mensis autem Februarij quintâ atque vicesimâ, manehorâ diei primâ. Qui videns se vocari ad Regimen animarum, valde contremuit, & procidens in terram coram omnibus, cum multis lachrymis dixit: Quid facitis ô fratres mei, quid facitis? senem me penitusque inutilem vobis praelatum constituere pergitis? alium quærite obsecro pro tanti Regiminis moderamine idoneum, quem doctrina sanctæ prædicationis nobis reddat utilem, & propriæ vitæ meritum efficacem, ego me scio insufficientem ad ministerium operis, & novi vires non sufficere meas ad sollicitudinem curæ pastoralis. Quin potius si voluissim imò valuissim alienas regere animas, in eo quo fueram statu permanissem. Sed cum scirem me indignum ad præsidendum hominibus, curam animarum deferui, & ad serviendum omnipotenti Domino in cordis mei simplicitate hanc vivendi formam secutus fui. Unde Fratres parcite mihi quæso quem scitis inutilem, & ex vobis talem eligite, qui portare onus tanti Regiminis sit idoneus. Sed cum Fratrum Congregatio tota instantissimè rogaret, quatenus impositum sibi munus propter Deum dignaretur assumere, victus tandem eorum lachrymosis precibus, humiliter consensit dicens: contemnere tantas preces & lachrymas omnium vestrum amantissimi Fratres, nec possum nec debeo; & propterea omnem voluntatem meam divine ordinationi & vestris desideriis humiliter submitto. Quicquid omnipotens DEUS de mea parvitate ordinaverit, nec possum nec volo sanctissimæ rectissimæque voluntati ejus reluctari; confido tamen in ejus misericordiam, pro cuius amore factus sum Monachus, quoniam diu me in hac mortalitate non permittet vivere, si hoc onus prælationis salutis animæ meæ debuerit obesse. Quod verbum ejus operato effectu non caruit, quoniam 2. duntaxat mensibus in pastoralis dignitate supervixit. Novit omnipotens DEUS qui sunt ejus, & quorum placitam sibi conversationem in hac mortalitate præparat, eorum ad se animas, ne aliquo maculentur pulvere vanitatis in meliori statu vocat. Ad nimiam itaque instantiam Fratrum electioni consentiens, gravem sarcinam Regiminis animarum subijit, utpote qui se totum divine providentiæ submitit. Munus autem Benedictionis à Neomatenſi Pontifice propter certas causas non voluit accipere, sed navigio descendit ad Confluentiam & ibi juxta tenorem privilegij Monasterio dati antiquitus, ab Hillino Trevirorum venerabili Archiepiscopo in secunda quadragesimæ Dominica Benedictionis ministerium magna cum devotione mentis suscepit. Cum autem benedictione perceptâ, sicut diximus, per fluentem Rheni fluminis navigio cum suis ascenderet, ad Bingios applicuit, & sanctam Christi sponſam Hildegardem in Monasterio D. Ruperti visitavit, ex multo enim tempore eam videre simul & alloqui cupiebat. Nactus itaque oportunitatem cum ea loquendi, omnem cordis sui statum & maiorem coram illa humili confessione aperuit, & in quantis verſaretur angustijs propter assumpti onus Regiminis, simplici devotione referavit. Denique rogavit, quatenus divinam pro ejus statu consulere voluntatem; quæ præmissis orationibus ex revelatione Domini ita respondit: *Lux vivens dicit tibi, O Homo, mens tua sit tibi in voluntate mea subjecta, & non abiciam te, homo enim*

Devotus
Fratrum
precibus
consensit.

Voluit dis-
solvi & ef-
fici cum
Christo.

Ab Archie-
piscopo
Trevirorū
benedicti-
tur.

S. Hilde-
gardem al-
loquitur.

Verba Hil-
degardis ad
Hartwigū.

qui

qui mihi paratus eſt ſervire pro honore Nominis mei, in paſcendo animas meas: Et aliud non quarit, in me manet. Ego autem ſcio quis ex me ſit in Prælatione, & illum non deſeram, & qui ſine me regnat, hunc ego non adverſo. Tu autem eſto paratus quoniam citò veniam reddere tibi ſecundum fidem inam. Poſthæc valedicens Hartvigus Abbas famulæ Domini, & commendans ſe orationibus ejus ad Hirſaugiam reverſus eſt, gaudens ſe per illam conſolarum à Domino.

Hartvigus
ex Francia
Orientali
oriundus
erat.

In Eccleſia
Spirenſi ſit
Canonicus.

Hartvigus
bonæ Con-
ſcientiæ
homo.

Erat autem Hartvigus Abbas patriâ Francus Orientalis ex Herbi-
polenſi Territorio natus, qui adoleſcens traditus ſcholis ad ſtudium li-
terarum, ſatis doctus in omni varietate ſcripturarum, tam divinarum
quàm ſecularium evaſit, nam per aliquot annos in civitate Francorum
Babenberg operam literis dedit, ubi tanta fuit Magiſtrorum copia, ut
amore diſcendi maximæ ſcholarum multitudines non ſolùm ex Germa-
nia, ſed etiam ex Italia & Gallia certatim illò confluerent. Nulli Cleri-
corum licebat alio quàm latino ſermone uti, quoties inter ſe quippiam
uiſſet dicendum. Creſcentibus cum tempore meritis, ſcholas jam viri-
lis deſeruit, & veniens ad Eccleſiam Spirenſem principalem, factus in
ea Canonicus fuit, in qua ſe tam ſapienter & religioſè habuit, quòd ſem-
per ad altiora quaſi quibuſdam gradibus aſcenderit. Nam primò poſt
Canonicatum Eccleſiæ memoratæ Camerarius exiit: poſtea in Deca-
num electus fuit, & poſtremò communi electione fratrum major, eſt
Præpoſitus, non ſine multorum favore conſtitutus. Erat ſanè vir bonæ
conſcientiæ, vitæ honeſtæ ac ſpiritualis, amator ſtudij, ſine querela
morum integritate pacificus, qui licet abundantia rerum temporalium
ſimul & honoribus terrenis afflueret, minimè tamen propterea in ſu-
perbiam ſe extulit, humiles & pauperes minimè deſpexit, memor ſem-
per admonitionis Davidicæ in Pſalmo dicentis: *Divitiæ ſi affluant, nolite
cor apponere;* mortalem ſe curavit agnoſcere, & quaſi pauper & citò tran-
ſurus divitias poſſidere. Manum ſuam aperuit inopi, & largus ſemper
in pauperes exiit: inter cætera pietatis ſuæ ſtudia Congregationem
Hirſaugienſium ſingulari devotionis affectu ſemper coluit, & multa eis
beneficia impendit, nam quoties potuit, pro conſolatione ſpirituali ad
eos venit in Hirſaugiam, & quorum viſa converſatione ſanctiſſimâ, ſem-
per ſe melior ad propria remeabat. Quoties verò ad civitatem Neo-
metenſem fratres veniſſent de Hirſaugia, non alibi, quàm ad ejus de-
clinabant hoſpitiū. Erat domus ejus inſtar Monaſterij, honeſtiſſimis
ornata ſervitoribus, in qua nec mulieribus patebat ingreſſus, nec animo
levibus, inhoneſtæve hominibus; ſummo etenim ſtudio vitam honeſtiſ-
ſimam ducere conſuevit. Unde maturus ſemper inceſſit, bonis & rectis
corde propter vitæ omnimodam integritatem venerabilis, malis autem
& reprobis tanquam judex metuendus. Nam ejus in præſentia loqui vel
agere turpe ſeu inhoneſtum, nullus præſumebat. Internâ quoque mentis
devotione ſemper Deo compunctus humiliter ſerviebat, nullum tempus
otioſum tranſire permittens, in quo non aliquid boni operis exerceret.

Frequens in ſanctis orationibus exiit: ſtudium divinis lectioni-
bus continuè impendit, & proficere in melius quotidie pro viribus cu-
ravit. Cum verò pleròſque ex Canonicis ſuis ire per abrupta vitiſſimum
in perditionem cerneret, vehementer indoluit, & medicamenta ſan-
ctæ correptionis apponere delinquentibus non ceſſavit. Sed cum ad
monitio

monitiones suas parum in plerisque videret proficere, cepit praelationis ministerium paulatim abhorre, metuensque propter aliena delicta, quæ non posset corrigere, animæ suæ periculum incurre, curam pastoralis sollicitudinis deliberat resignare. Interea contigit S. Abbatem Clarevallis Bernardum in causis Ecclesiæ Romanæ Legatum venire ad Neometensem civitatem, & in domo ejus habere manendi hospitium cum Monachis suis, cum quo salus intravit, & magna compunctio mentis. Videns enim vir sanctus & prudens, & Religionis amator, tot fieri miracula per hominem DEI, mox in sermonibus ejus compungitur, & fugere de medio Babylonis quantocius meditatur. Dispositus ergo, cum tempore suis rebus atque negotijs, propositum mentis occultum tenuit; metuens non irrationabiliter, ne si fieret publicum, satan impedire, tentaret.

Armatus
fuit & Zelo
restitutio-
nis.

S. Bernardus
predicante
converti-
tus.

Ordinatis tandem secretè omnibus, rebusque suis partim venditis & in monetam redactis, partim verò ad Hirsaugiam præmissis vel etiam in usus pauperum distributis, mundum cum universis vanitatibus suis pro Christi amore deferuit, & veniens ad Monasterium Hirsaugienſe sub magisterio Volmari Abbatis sanctæ conversationis habitum assumpsit, plura hujus mundi pretiosa in auro & argento vasisque & ornamentis ac varia suppellectili secum attulit, quæ omnia secundum Regulam Abbati Volmari consignat.

Dona Mo-
nasterio
plura con-
tulit.

Factus autem Monachus Claustralis ex præposito seculari venerabilis Hartwigus, omnem hujus mundi curam & sollicitudinem cum habitu deposuit, & quæ totum sanctis virtutum exercitijs maceravit. Ex illo namque die, quo se ad Monasterium conversionis gratiā contulit, semper aut mente aut corpore in divino servitio intensissimè occupatus fuit. Horis interesse Canonicis tam in die quàm in nocte semper illi fuit dulcissimum; usque adeo ut tempus omne perdidisse diceret, quod aliter quàm DEI servitio videretur impensum. Corpus suum per abstinentiam & vigilas multas in servitutem spiritui curavit subicere, & mundanæ consuetudinis motus jejunijs & orationibus castigare. Inter fratres conversando semper tranquillus fuit & summè pacificus tantæque affluens charitate ut quasi mater omnium videretur. Turbatum eum nemo vidit unquam; murmurantem nemo audiuit, sed fundatus in timore Domini & in vera humilitate ambulans, neminem contristavit. Et hæc sunt quæ ad nos, fidelium scriptorum testimonio de vita & moribus venerabilis viri Abbatis memorati Hartvvigi pervenerunt.

Hartwigus
Religiosis
sumè vixit.

Anno Dominicæ Nativitatis supra scripto MCLVII. Fridericus Imperator Dominicum pascha in civitate Wormatiensi cum magna solemnitate celebravit: ubi omnes Regni Principes convenientes, se in annum sequentem cum ipso Cæsare in Longobardiam contra inobedientes & rebelles profecturos unanimi consensu promiserunt & jurarunt. A Wormatia Cæsar descendit ad Moguntiam, ubi convocatis Abbatibus Præpositis, Decanis & potioribus de Clero simul & populo civitatis, magnâ illos prævenit industria, ut sibi jurejurando promitterent, nullum se post mortem Arnoldi Præfult electuros Pontificem, nisi quem Imperator ipse duxerit promovendum; quod multorum malorum seminarium fuit. Eodem anno mortuus est Arnoldus Colonienſis Ecclesiæ Archiepiscopus.

Convenerunt
Principum
in Worma-
tia.

Imperator
descendit
ad Mogun-
tiam.

K k

pus

Fridericus
ſiſ Archie-
piſcopus
Coloniſenſis.

Inter Papā
& Impera-
torem diſ-
ſenſio.

Cauſe diſ-
ſenſionis.

Verba Im-
peratoris
contra Pa-
pam.

S. Wihel-
ex Comite
Eremita.

pus ejus nominis ſecundus, magni apud Imperatorem pretij ſimul & au-
thoritatatis, cujus corpus in Coenobio Ryndorff monialium noſtri Ordiniſ,
quod ipſe haud procul à Bonna, ut ſupra diximus: fundaverat, ſepul-
tum eſt. Poſt quem duo fuerunt per diſſenſionem electi Fridericus ſcilicet
Præpoſitus S. Gereonis in Colonia, & Gerardus Præpoſitus in Bonna;
inter quos gravis pro Archiepiſcopatu fuit ſuborta diſcordia. Jure
tandem Fridericus ejus nominis æquè ſecundus prævaluit; cui Gerhar-
dus cedere Judicio Cæſaris & Principum in Conventu Ratiſbonæ com-
pulſus fuit. His temporibus inter Adrianum ſummum Pontificem &
Fridericum Imperatorem graviffimæ diſſenſiones fuerunt ſubortæ, quæ
magnum in Eccleſia ſcandalum protulerunt, in tantum, quod Cæſar tan-
dem Adriano Papâ mortuo, contra ejus legitimum ſucceſſorem, Alexan-
dram videlicet tertium, quatuor falſos Pontifices ſibi mutuò ſuccedentes
ſubrogavit. Hujus graviffimæ diſſenſionis primas cauſas nimirum
pueriles tales comperimus: Innocentius quondam Papa ſecundus Romæ
in pariete cujuſdam Eccleſiæ ſuam fecit depingi imaginem, ornamentis
Pontificalibus circumamictam & in Cathedra Papali ſedentem; ante cujus
pedes imago Lotharij Regis ſecundi quaſi geniculantis erat formata ut
qui manibus comploſis coronam de manu Pontificis Imperialem ſuo
capiti præſtolaretur imponendam ſive impoſitam ſuſcipientis. Hanc
picturam Romæ conſiſtens Imperator cum vidiffet, non parum ei diſpli-
cuit, aſſerens ſe imperium non à Papa ſed à Domino DEO eſſe conſecu-
tum. Adérant etiam nonnulli ad mala conſilia nimis audaces & prom-
pti, quorum interpretatione picturæ animus Cæſaris non ſolum iri-
gatus non fuit ſed magis ſuccenſus in iram. Huic opinioni ſiniſtræ ac-
cepta pridem à Romanis in coronatione Regis contumelia non parvas
addidit vires; quando multorum ſententiâ Pontifex habebatur ſuſpectus
de Romanorum facta ſeditione, quando in Cæſarianos impetum fece-
runt armati, ſicut in ejus coronatione jam ſupra diximus. Ab illo nam-
que die Imperator & Papæ mentem & Romanorum deſetabatur perfidiam.
Accreſcit prædictis & illud: Imperatore cum optimatibus Regni
pro negotijs Imperij apud Biſuntinam urbem in Burgundia celebrante,
Curiam, duo à Roma venerant Cardinales Adriani Papæ literas Impera-
tori perferentes, in quibus Cæſarem Pontifex his verbis alloquitur: *Bene-
ficius corona tibi contulimus, neque penitentiâ moveremur, ſi Excel-
lentia tua etiam majora à nobis beneficia ſuſcepiffet*: Hoc verbum *Bene-
ficius*, hi qui circa Imperatorem erant, uſualiter interpretantes, & in
contumeliam ipſius poſitum aſſerentes, commotum prius animum ejus
adverſum Pontificem concitatiorem fecerunt. Itaque in iram converſus
Cardinales, qui literas Papæ attulerant, cum injuria & minis à facie ſua
juſſit diſcedere: Quibus & dixit: *Hoc quod à ſolo DEO habemus* (co-
ronam videlicet cum Imperio denotans) *non Romano Pontifici, ſed
DEO attribuimus. Primam vocem Regia Electiſſimi Archiepiſcopi Mo-
guntini recognoviſſimus: Regalem Conſecrationem Archiepiſcopo Coloniſenſi per-
mittimus: Imperialem Conſecrationem Romano Pontifici aſſignamus. Deleban-
tur ergo pictura, ſcriptura corrigantur alioquin inter Regnum & Sacerdotium
non erit pax & concordia.*

Claruit circa hæc tempora S. Wihelmus Eremita, Ordinis ſui
Nomi-

Nominis Institutor, quondam Comes Piclavienſis in Gallia, vir multarum virtutum & eximie ſanctitatis, qui loricā indux ad nudam carnem, vitam ſuam in maxima diſtinctione conſummavit. Hunc S. Bernardus olim cum Schiſmaticis contra Innocentium Papam contumaciter ſentientem, per Sacroſanctum Corpus Domini patenæ ſuperpoſitum, conteſtans adeo perterritus, ut non ſolum omnem pertinaciam deponeret, ſed etiam principatu cum ampliffimis divitijs atque honoribus pro DEI amore contempsit, eremum intraret. Floruit quoque his temporibus Petrus cognomento Longobardus Pariſienſis Eccleſiæ præful, vir doctus, & continuā lectione ſtudioſiſſimus, qui ex ſcriptis Sanctorum quatuor ſententiarum libros non ſine magno labore comportavit, qui tantæ ſunt authoritatis in ſcholis Theologorum publicis, ut nemo ſine ipſorum perfectæ & conſuſata ſcientia Theologi nomen hiſtemporibus noſtris rectè mereatur. Commentarios quoque in Pfalterium, & quædam alia compoſuit, quorum alibi fecimus mentionem.

Libri quatuor ſententiarum eduntur.

Claruit hiſ etiam temporibus in Burgundia Richardus Monachus Cluniacenſis, noſtri Ordinis tam in divinis ſcripturis quàm in ſecularibus literis haud mediocriter eruditus, qui ſcripſit inter cæteras ingenij ſui lucubrationes Opus non parvæ utilitatis, tranſacti temporis hiſtoriam ſuccinctè continens. De alijs nihil vidimus.

Richardus Monachus Hiſtoricus

Claruit hiſ quoque temporibus Petrus cognomento Comeſtor, præbyter in Eccleſia Irecenſi, vir tam in divinis ſcripturis eruditus, quàm in ſecularibus literis egregiè doctus, qui ſcripſit ad Wilhelmum Archiepiſcopum Senonenſem Opus inſigne ſuper hiſtoriales Bibliæ libros, quod Scholaſticam prænotavit hiſtoriam, in libris numero xx. De laudibus quoque B. MARIE ſemper Virginis lib. i. Sermones inſuper de Tempore & de Sanctis compoſuit plures. & quædam alia, quibus memoriam ſui Nominis tranſmiſit ad poſteros.

Petrus Comeſtor. Scholaſtica Hiſtoria

Richardus etiam Monachus apud S. Viſtorem Pariſ. vir undecunque doctiſſimus hæc tempora moribus ſanctis & lucubrationibus multis reddidit clariora. Inter cujus ſynthemata nos legimus ſubjecta. De SS. Trinitate libros 6. De contemplatione lib. 5. In Cantica Cantorum lib. i. De exterminatione mali lib. i. De promotione, boni lib. i. Contra Judaizantes lib. i. De Tabernaculo fœderis lib. i. De xi. manſionibus filiorum Iſrael in deſerto, lib. i. De Sacerdotio Melchisedech lib. i. De profectu Monachorū lib. i. De xii. apparitoribus lib. i. De ſtudio ſapientiæ lib. i. De Triplici holocauſto lib. i. De oratione mentali lib. i. De Authoritate S. Petri Apoſtolorum principis lib. i. De poteſtate Judiciaria lib. i. De ſpiritu Blaſphemiæ lib. i. De Officijs Eccleſiæ lib. i. De diverſis affectionibus lib. i. Epitome, hoc eſt Breviariū totius Bibliæ lib. i. In Apocalypſin Joannis lib. i. In Daniele Prophetam lib. i. Chronicon breve ab origine mundi uſque ad tempora ſua lib. i. De gemino patchare lib. i. Diviſionum ſive Exceptionum opus magnum lib. xxiv. De viſione Nabuchodonofor Regis Babylonis lib. i. De Sacrificio Abrahæ lib. i. De quatuor ventis lib. i. De verbis Eliæ lib. i. De verbis Apoſtoli Pauli lib. i. De Actibus Apoſtolorum lib. i. De Charitate violenta lib. i. De Novitate vitæ lib. i. Epistolarum ad diverſos lib. i. alia inſuper multa compoſuit, quæ ad nos minimè pervenerunt.

Richardus S. Viſtoris Doctior.

Kkk 3

circa

Gilbertus
Pictaviensis
Doctus.

Circa hæc tempora invenitur clariſſe Gilbertus cognomento Porreta Pictaviensis in Gallia Episcopus, homo in omni genere ſcientiarum doctiſſimus qui & ipſe nonnulla ſcripſit opuscula, in quibus novitate quâdam terminorum uſus, lucubrationes ſuas multis fecit in parte non modica ſuſpectas. Verum in Remenſi Concilio per S. Bernardum Clarevallis Abbatem ſingulari diſputatione ſuperatus, Patrum ſe determinationi ſubjecit; è cujus opusculis iſta feruntur: in totum Pfalterium Commentariorum Opus magnum. In omneſe piſtolas Apoſtoli Pauli lib. xiv. In Evangelium S. Joannis lib. i. ſuper Boëtium de S. Trinitate lib. v. Cætera ejus ſcripta necdum videre potui.

Wilhelmus
Abbas in
Gallia Do-
ctor.

Wilhelmus quoque Abbas S. Theodorici Abbatis Ordinis noſtri; ſed poſtea Monachus ut dicitur, Ciſtertiensis in Cœnobio Clarevallis ſub magiſterio D. Bernardi factus: hæc tempora ſuis lucubrationibus ac vitæ meritis illuſtravit. Qui ſcripſit inter cætera ejuſdem S. Abbatis Bernardi, anno Volmari xxiii. pridem defuncti inſigne volumen. Speculum quoque fidei lib. i. Ænigma fidei lib. i. Sententiarum fidei lib. i. Ad quendam amicum, quem Theophilum nuncupat. De Natura animæ lib. i. De contemplando Deo lib. i. De Natura & dignitate amoris lib. i. De Sacramento Altaris lib. i. Meditationes pro Novitijs lib. i. Contra Petrum Abelardum lib. i. In Cantica Canticorum opus imperfectum. In Epistolam Pauli ad Romanos lib. i. Et alia quædam.

Hartwig⁹
Abbas xvi.
mortuus.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato, videlicet. mclvii. die xxii. Aprilis circa primâ noctis vigiliam mortuus eſt Dominus Abbas Hartwigus hujus Cœnobij Hirſaugienſis xvi. Abbas in die prælationis ſuæ i. vii. & in abſide majoris Eccleſiæ meridionali ante altare Omnium Sanctorum non ſine multis fratrum lachrimis ſepelitur. Exaudierat, preces ejus Altiffimus quoniam ſic in electione ſua oraverat. ut ſi regimè animarum ſuarum ſaluti ſuæ foret contrarium, brevitolleretur è medio. Nam frequenter honores mutant ſtatum mentis, & qui ſubjectus eſt humilis. ſæpe in ſuperbiam erigitur prælatus. Bonum ergo eſt mori quando in meliori ſtatu eſt homo.

De Manegoldo hujus Monaſterij Hirſaugienſ.

xvii. Abbate, qui præfuit annis viii. menſibus iii. diebus viii.

Et geſtis illius temporis.

Manegold⁹
Abb. xvii.
eligitur.

Poſt mortem, & ſepulturam Venerabilis viri Domini Hart-
vigi xvi. Abbatis, convenientes ad locum Capitularem fra-
tres manè circa horam diei tertiam. hoc eſt xxiii. die menſis
Aprilis, anno prænotato Dominicæ Nativitatis mclvii. Ma-
negoldum Priorem Conventus in Abbatem unanimiter elegerunt, virum
moribus & eruditione ſcripturarum inſignem, annos ætatis non minùs
quam ſexaginta complementem: qui precibus filiorum poſt longam tan-
dem excuſationem conſentens onus paſtoralis curæ humiliter aſſumpſit,
in qua ſtrenuè præfuit annis viii. menſibus iii. diebus viii. Qui munus be-
nedictionis in quintum menſem diſtulit, propterea quod ſe fratribus
bene probandum offerre ſtatuiffet. Quorum precibus tandem importu-
nis nimium devictus, ad civitatem Spirenſem cum quinque & viginti
Monachis

Monachis suis ordinandis circa Exaltationem S. Crucis descendit: ubi ordinatis fratribus in Sabatho Quatuor Temporum, ut moris est, à Gunthero de Lyningen, Episcopo ejusdem civitatis; ipse altera mox die Dominica munus ab eodem benedictionis cum magna solemnitate accepit sex Abbatibus suis ornamentis indutis adstantibus. Asta sunt hæc Spiræ in majori Ecclesia die xxii. mensis Septembris, quæ fuit S. Mauritij festo celebris. Vir iste venerabilis, gente Francus fuit orientalis honestis parentibus ortus, & ut fertur de cognatione Hartvigi natus Abbat, de quo supra diximus, qui ad scholas in juventute positus, satis cum tempore profecit. Timere Deum à parentibus suis didicit, & ideo literis applicatus, puorum lusus facile declinavit. Naturæ quippe consecutus ingenium bonum, haud parum discendo temporis successu profecit. Operam dedit literis in civitate Babenbergensi ubi & copiosum studendi invenit exemplum, simul & multitudinem magistrorum; Nec dum erant apud nostrates Gymnasia graduata. Cumque ad ætatem pervenisset virilem, considerans hujus vitæ brevitatem, quidquid in mundo habuit, pro Christi amore deseruit. & veniens ad Hirtfaugiam sub regimine Brunonis Abbatis, sanctæ conversationis habitum suscepit: Monachus autem factus, in omni Religione vivere studuit, & in semitis disciplinæ Regularis innocenter, & humiliter ambulans, nunquam à præceptis seniorum declinavit. Corporis quidem staturâ brevis erat, sed mentis integritate magnus atque longanimis, quem nec elevabant prospera, nec deprimebant adverfa. In semetipso novit consistere, qui Deum scit amare. Post annos primæ institutionis in Monachatu laudabiliter exactos per Volmarum Abbatem, qui Brunoni successerat, Manegoldus adjutor Cantoris constituitur, qui hodie Succentor apud nostros appellatur. In eo denique officio positus, cum esset divinarum scripturarum cultor & amator studiosissimus ac sacræ Bibliothecæ Monasterij Custos, numerum librorum sibi commissorum non solum non minuit sed per suam industriad & labores valde augmentavit; Nam per illud tempus quo Bibliothecæ præfuit, non minus quam sexaginta volumina pretiosa in pergameno pro fratrurn utilitate scribi fecit. Ad quod sanctum opus & propria devotio ipsum impulit, & amicorum suorum pia subventio impensarum adjuvit. Verum utilem se communitati exhibere curans, pro viribus magnâ illi benevolentia fratres profecti sunt, & ut verum Dei servum omni tempore honorabant; mortuo namque Dietone, qui Prior fuit Claustralis, Volmarus Abbas de consilio Seniorum Manegoldum Priorem constituit, quem utilem & satis idoneum ad tale Officium novit. Quo humiliter suscepto ministerio, in cunctis ad puritatem Regularis disciplinæ conversari studuit, & se fratribus non minus exemplo, quàm sermone imitabilem ostendit. In monendo dulcis fuit & efficax, in persuadendo facilis, in corrigendo necessariâ discretione pius simul & austerus. Bonis & humilibus corde per mansuetudinem locum se præbuit, duris verò & negligentioribus ut metuendum Judicem ostendere curavit. Unde factum est ut omnes Deum timentes maximo illum complecterentur affectu amoris. desidiofi verò & qui salutis propriæ videbantur obbliti, non aliter quàm sævum correctorem vitiorm metuerent. In omnibus actionibus suis semper fuit providus, in consilijs facilis & promptus, in Judicijs & correctionibus fratrum discretus. Et quia vir

Manegoldus
Spiræ he-
re dicitur.

Vita & pa-
tris Mane-
goldi Abba.

Manegoldus
Subcentor.
Fuit in Cu-
ventu ha-
bet Officiu.

Ad Priora-
tus Officiu
fuit utilis.

Kkk 3 erat

Manegoldus
ſic Cellarius.

erat ad omnia clauſtralium officia naturâ ſimul & ingenio diſpoſitus, ut probatus per ſingula inveniretur fidelis. Volmarus Abbas fratrum uſus conſilio, eum Cellarium Monafterij maiorem conſtituit, & Adelhelmum Priorem in ejus locum ordinavit. Factus autem Cellarius, magnam curam & ſollicitudinem rebus ſibi commiſſis adhibuit, & prælati ſui mandatis humiliter in omnibus ſemper obediens, juxta puritatem Regularis obſervantiæ ambulavit. Et quamvis in diſponendis rebus mundialibus multipliciter eſſet occupatus, ſtudiû tamen internæ compunctionis propterea non deſeruit; ſed quali Ayoth ambidexter, ſic erat intentus temporalibus curis, ut ſpiritalia non negligeret; ſic intendebat iſtis, ut illa providè gubernaret. Poſt annos deinde aliquot Adelhelmus Prior ad Monafterium in oppido Amorbach Herbipolenſis Diœceſis Abbas eligitur, & Gerlacus in Priorem hujus Monafterij per Volmarum Abbatè ordinatur. Quo intra paucos annos mortuo, rurſum Prior fit Manegoldus, & ſuo more intendens obſervantiæ Regulari, gratum Deo & hominibus bonis impendit obſequium, primus chorû ſemper intravit, ultimus exivit, quippe qui divinæ ſervitutis obſequium cunctis negotijs præpoſuit. Volumina divinarum ſcripturarum pene ſemper in manibus habuit; quibus conſcribendis & coëmendis pro fratrum ædificatione, ſicut antea diximus, omnem diligentiam impendit. Ordinatus autem hujus Monafterij Abbas, anno & die præſcriptis, converſationem ſuam ardentiore ſervore ſanctis exornare moribus ſtudit; & quicquid boni prædicabat ſubditis, factis & operibus in ſemetipſo imitabile oſtendit. Fuit enim homo converſatione integer atque devotus, benignus placidus, & manſuetus; ſub cujus magiſterio diſciplina Regularis obſervantiæ integra ſemper viguit, & rei familiaris ſubſtantia non mediocriter aucta, ſicut in libro Donationum patet. Eodem anno quo Manegoldus in Abbatem fuit ordinatus, terræ motus in Aſia maximus extitit qui ſubverſis ædificijs, & domibus multa millia hominum interfecit. Multæ civitates & oppida funditus corruerunt, in quorum numero Tripolis & Damafcus Syriæ cecidiſſe memorantur. Civitas verò Catanenſium totaliter ex terræ motu ſubverſa corruit, & pluſquam viginti millia hominum miſerabiliter oppreſſit.

Manegoldus
iterum ſic
Prior.

Manegoldus
Abbas or-
dinatur.

Viginti
millia ho-
minum ter-
ram motu
perierunt
in Aſia.

MCLVIII.

Sigefridus
Episcopus
Herbipolenſis obijt.

Anno Manegoldi Abbatis primo nondum completo mortuus eſt Sigefridus Episcopus Herbipolenſis, & Franciæ Orientalis Dux, vir multâ pietate inſignis, cujus juſſu & permiſſione S. Raſſoldus ex Monacho Hirſaugianæ Congregationis v. Abbas D. Protomartyris Stephani Würzburgenſe pauperum Hoſpitale tranſtulit, & ex eo Coenobium Ordinis noſtri pro monialibus in ſuburbano apud S. Aftram fundavit; quemadmodum ſupra diximus anno Volmari Abbatis trigefimo primo.

Gebhardus
ſic Episcopus
capo-
litanus.

Poſt Sigefridum Eccleſiæ Peapolitanæ præſul electus eſt Gebhardus, qui Romam profeſtus, ab Adriano Papa iv. in Episcopum ſolemniter ordinatus miniſterio, cum benediſtione & honore ad Sedem ſuam remittitur, qui præſuit annis tribus & menſibus vi. diebus xv.

Santa
Sophia
Comitiſſa
Hollan-
diæ de-
votiſſima.

His temporibus claruit in Hollandia Sophia Theodoricæ Comitæ Hollandiæ quondam uxor, tunc verò relicta vidua, mulier ſancta, & in Chriſti amore devotiſſima; orationibus jejunijs, eleemoſynis & ſanctis vigilijs

vigilijs semper intenta, quæ multis & in vita & post mortem miraculis coruscavit. Quâdam vice cum ad S. Jacobum in Galiciam cum quibusdam familiaribus suis proficisceretur, fævillimos latrones incidit, qui non solum rebus sed etiam vitâ eam privare intendebant. Quos ut illa vidit mox ad orationum præsidia se convertit; confestim verò ut orationum suarum precamina ad Dominum protulit, omnis virtus latronum annihilata fuit; stabant miseri ac si fuissent, catenis ligati, nimium stupefacti admirantes quod se movere de loco nullâ ratione, vel conatu potuissent. Veniam postremò rogantes, iterum oratione soluti sunt. Tandem post multa pietatis opera, cum jam tertio ad terram Sanctam ultra mare Hierosolymam esset profecta, omnia Dominicæ passionis loca cum summa devotione visitavit, & præ nimio desiderio intimi amoris quo mente ferebatur in Christum, oravit dissolvi & esse cum ipso quem toto semper corde coluit & amavit. Exaudivit eam Dominus & per infirmitatem vocata, septimâ acque vicecimâ die mensis Septembris obiit, & in Hospitali Fratrum Sanctæ MARIE Theutonicorum cum lachrymis suorum sepulta fuit.

Tertio ad terram sanctam profecta, ibidem moritur.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato Fridericus Imperator circa Festum Pentecostes, cum multis Regni Principibus & magno exercitu pugnatorum rursus intravit Italiam ad coercedendam, & debellandam Longobardorum rebellem contumacemque superbiam. Et in primis Brixiam civitatem Episcopalem in Mediolanensi Provincia constitutam obsidione cingens expugnavit, & cepit, simul & in circuitu oppida, castellâque multa & munitiones Longobardorum plures in deditionem accipiens, compulsi obedire. Postea movens exercitum quinquaginta millium pugnatorum ad Mediolanensem civitatem, obsidionem ejus ordinavit, & eam per multos dies fortiter impugnavit. verum posteaquam se Mediolanenses arcem se circumquaque vallatos obsidione cernerent, & auxilium à nemine sperarent, consilio habito urbem Cæsari tradiderunt. Urbe captâ Imperator Mediolanensibus annum censum sive tributum sibi solvendum imposuit: & majorem partem exercitus in patriam remisit. Ipse autem cum sufficienti militia, positis in urbibus prædijs, ne quid novi tumultus consurgeret, ibi remansit.

Imperator Lombardiam devastavit.

Mediolanum ab Imperatore capitur.

Anno etiam Domini prænotato Gotfridus Abbas Monasterij sancti Jacobi prope Moguntiam, Burchardus S. Petri extra muros Præpositus, & major, sed non sanior, pars civium, unâ cum universo ferme Clero Moguntinæ civitatis, Arnoldum Archiepiscopum suum nimis exosum habentes, gravissimam in illum persecutionem suscitârunt, multas contra eum querelas Imperatori deferentes. Soli creopolæ homines, id est macellarii carnificidæ partes Archiepiscopi sequentesuebantur cum quibusdam civibus, qui sanum & rectum sapiebant. Qui postea pro eorum in Pontificem benevolentia non paucis ab Imperatore privilegijs donati sunt.

Conspiratio contra Archiepiscopum Moguntinum.

MCLIX.

Anno Manegoldi Abbatis II. Fridericus Imperator adhuc in Lombardia cum exercitu positus Cremam urbem munitissimam per menses septem continuâ obsidione vallavit, tandemque in deditionem accepit pro vita civium intervenientibus Rege Bohemorum, Lupoldo quoque Austriae

Crema Lombardicæ urbis capitur.

Auſtriae Duce . Einhardo Epifcopo Bambergenſe, Ottone Palatino in Witelbach , & Reinaldo Cancellario , poſtea ut dicemus, Colonienſium Archiepiſcopo.

Conſpiran-
tes Archie-
piſcopum
Moganti-
num inva-
dunt.

Eodem anno Moguntinenſium Archiepiſcopus Arnoldus in eadem civitate poſt Feſtum S. Remigij Epifcopi , Synodum ex more cum ſuis Clericis celebravit. Et ecce , conſpirantes in unum adverſarii ejus , manu armatâ Synodum ingrediuntur , animo & intentione ipſum interficiendi Pontificem. Comites autem & familiares , qui cum eo fuerunt præſentes , fortiter pro ſuo Domino ſtantes , arma conſeſtim arripiunt , & latrones illos nequiſſimos turpiter fugere compellunt. Qua de cauſa ipſe Arnoldus Archiepiſcopus circa Feſtum Omnium Sanctorum Lombardiam petiit , Imperatori querimoniam facturus ; quem & ipſi adverſarii ejus non ſegniter mox ſequebantur gratiâ non minùs inculpandi Pontificem quàm ab ipſo accuſandi. Imperator auditis ambarum partium querelis , pacem habere præcipit , donec in patriam reverſus , omnem cauſam quæ inter eos vertebatur judicio Principum debite queat inquire-
re.

Fridericus
Archiepiſc.
Colonienſ.
moritur.

Anno prænotato Fridericus ejus nominis 11. Colonienſis Eccleſiæ Archiepiſcopus , de cujus ordinatione diximus tempore Hart-
vigi Abbatis , anno ſeptimo & quinquageſimo ſupra centeſimum atque milleſimum ; qui Imperatorem fuerat ſecutus in Longobardiam , ibidem mortuus eſt. Cujus corpus in patriam relatum à ſuis in quodam Alden-
burgenſi Monafterio ſepulcrum eſt.

Reynaldus
ſic Archie-
piſcopus
Colonienſ.

Post mortem Archiepiſcopi Friderici memorati Clerus populùſque Colonienſis in unum convenientes Reynaldum Imperatoris Cancellarium virum inſignem ſibi Pontificem unanimi conſenſu delegerunt miſſâque legatione in Lombardiam ad Imperatorem electum ſibi deſtinari Archiepiſcopum poſtulabant. Gavifus Imperator quod locum honoris ei deferendi reperiffet , grato poſtulantibus animo conceſſit. Nec multo poſt Reynaldus acceptâ Imperatoris licentiâ , fines Lombardorum egreditur : veniẽsque ad Coloniam ut Archiepiſcopus ſuſceptus eſt : negotiisſque Archiepiſcopatus breviter diſcuſſis , cum 300. equitibus ad Imperatorem redijt.

Monaste-
riũ in Reb-
dorff fun-
datur.

Anno etiam prænotato Conradus Epifcopus Eichſtatenſis in Ba-
varia locum quendam ſub Caſtello ſuo propè memoratam civitatem quam Dryopolim græcitanes moderni nuncupant , ab Imperatore primo Friderico precibus obtinuit : in quo Præpoſituram Canonicorum ſecundum Regulam S. Auguſtini viventium conſtituit , in qua & mortuus poſtea ſepultus fuit. Deinde Gebhardus quidam Comes de Hiſberg ipſum Monafterium à Conrado Pontifice inceptum perficiens magnifice dotavit & ſimiliter in eo ſepultus fuit. In quo Cœnobio fratres hodie vi-
vunt Regulares de obſervantia nuncupati Windeshemenſi Omnipotenti Deo ſine intermiſſione famulantes. Hujus nomen Monafterij Rebdorff ab incolis terræ vocatum eſt.

Eodem anno cum Adrianus Papa 1v. Fridericum Imperatorem propter legitimæ uxoris repudium ſæpiùs monuiſſet , ut eam reciperet , & illicite ſuper inductam Burgundiæ Principis filiam , quam nuper acceperat , ſicut diximus ſupra , dimitteret : ſed monentis ſcripta contem-
neret :

meret: statuit eum in proximo Pontificum Concilio Patrum dorfuni sententia anathematis vinculo alligare. Quod Imperatorem minimè lauit: quamvis dissimulaverit. Verùm priusquam tempus adveniret præfiniti Concilij Adrianus Papa moritur in menſe Octobri: & Romæ in Eccleſia S. Petri ſepelitur. Poſt cujus mortem, magna in Eccleſia Dei turbatio ſecuta fuit. Cardinales inter ſe parum conſentientes magnum ſcandalum populo Dei fuſcitârunt. E quibus duo & viginti Rolandum Cancellarium Romanæ Sedis elegerunt: qui Alexander tertius in ſua obedientia dictus, præfuit annis ferme duobus & viginti, & ab omnibus verè Catholicis viris pro indubitato Pontifice habitus eſt, vir certè laudabilis conversationis, & in agendis rebus prudentiſſimus. Contra quem tres profani Cardinales Octavianum quendam in Romanum Pontificem eligentes victorem quatum nuncupârunt. Qui confugit ad Imperatorem Fridericum, & ab eo ſulceptus honorificè pro vero Chriſti Vicario pernicioſum ſchiſma peperit, & nutrit. Quo mortuo, primò Paſchalem, poſt Calixtum, ac deinde Innocentium in ſummos Pontifices imò in idola creavit, qui omnes in ſua pertinacia & execratione unus poſt alium turpiter perierunt è medio ſublati.

Alexander
ſiſt Papa ter-
tius.

Contra Pa-
pam alius
eligitur.

MCLX.

Anno Manegoldi Abbatis tertio, indiſtione Romanorum octavâ Imperatori Friderico Alexander Papa per literas & nuntios electionem ſuam probavit canonicè fuiſſe celebratam, rogans & conſtans cum per diſtictum Dei judicium, imò per illud quod in coronatione ſua Romanæ Eccleſiæ fecerat juramentum, ne Schiſmaticis manum porrigeret, nec Victori favorem impenderet. Concilio itaque ſuorum habito Imperator diem conveniendi apud Ticinum Lombardiæ oppidum, quod nunc Papiam appellant, in octavas Epiphaniæ Domini ſtatuit, ad quam Alexandrum Papam ſimiliter, & ejus Ancilogum victorem pro diſcepcionis inter eos cauſa examinanda, per literas & nuntios vocavit. Adveniente autem die menſis Januarij terciâ decimâ, quam Cæſar pro Concilio ſtatuert, Victor cum ſuis Episcopis & Cardinalibus aſſuit: ſed Alexander ſubitum inimicis credere non judicans, comparere cum ſuis recuſavit. Unde Cæſar Victori in Concilio præſenti honorem ſummi Pontificatus detulit, Alexandrum verò non auditum ſed abſentem condemnavit. Miſſis denique per totum ſerè Germaniam Imperialibus litteris cunctis mandavit Victorem ſuum ut verum Papam ſuſcipere: Alexandrum verò tanquam Schiſmaticum & condemnatum à ſancta Eccleſia reſuſciperet. Arnoldus autem Eccleſiæ Moguntinæ Archiepiſcopus memorato Concilio apud Ticinum peracto de licentia Imperatoris ad Moguntiam reverſus eſt. Nec diu poſtea cum in die Nativitatis B. Joannis Bapt: cum paucis ſervitoribus cauſâ orationis ad Monaſterium S. Jacobi Apoſtoli, quod juxta muros civitatis in colle ſitum eſt, nihil mali ſuſpicatus exiviſſet, Godfridus ejusdem loci Abbas & Burchardus Præpoſitus S. Petri unâ cum reliquis conſpirationis eorum ſocijs latentes ſicarios atque latrones, quos conduxerant, de inſidijs emiſerunt: in mortem Pontificis jam antea præparatos. Qui factò in eum impetu crudeliter occiderunt in Eccleſia ejusdem Monaſterij orantem. Carde præſtiti ſceleris authores mox ſe præcipiti curſu in civitatem receperunt: exſpectantibus illos principibus con-

Imperator
Papa, vo-
cat ad au-
dientiam.

Cæſar Vi-
ctorem ut
Papam ſu-
ſcipit.

Arnoldus
Moguntinæ
Archiepiſc.
à civibus
occiditur.

LII

jura-

Conobis
S. Jacobi
combusti
destruitur.

jurationis ad valvas civitatis. Et hunc finem Archipræſul bonus accepit. Comites verò & miniſteriales interempti Pontificis adjuvantibus ſe creopolis Monaſterium S. Jacobi, fugatis Monachis, ingreſſi ſpoliaverunt diripientes quidquid poterant invenire. Ac poſtremò immitentes ignem in Eccleſiam cum omnibus habitationibus Monachorum in favillam illam redegerunt. Abbas verò Godfridus cum reliquis impietatis ſuæ complicibus in civitate manebat, ſceleris immaniſſimi conſcientiam habens ſau-
ciatam. Monaſterium itaq; S. Jacobi funditus deſtructum eſt, & per aſios quatuordecim ſine Monachis ſine habitatore & ſine laudibus divinis deſolarum permanſit. Verùm quemadmodum authores hujus ſceleris ab Imperatore puniti fuerint poſtea dicemus.

Antea crux
hæc librari
pondere in
Moguntia
fuit.

Post Arnoldi Præſulis crudeliſſimam mortem Clerus populique Moguntinus Rudolphum filium Conradi Ducis de Zeringen in Archiepiſcopum Moguntinæ Metropolis elegerunt, immemores juramentorum quibus ſe Imperatori ante triennium obligaverant, quòd mortuo Arnoldo, nullum ſine Cæſaris conſenſu Pontificem deberent eligere. Rudolphus igitur à conventu malignantium electus, conſilio ſuorum perſuaſus cogitabat ſibi Imperatorem placare muneribus, ſed minus habens, unde ſuo Eccleſiam ſpoliavit ornatu. Erat in Eccleſia majori Moguntina aurea Crux pretioſiſſima, quam olim temporibus Imperatoris Ottonis tertij Willegiſius æternâ memoriâ celebrandus Archipræſul ad Dei honorem & Eccleſiæ ſuæ ornatum mandaverat fabricari: cujus patibulum erat cypreſſinum laminis aureis, & pretioſis lapidibus deſuper operum & circumductum. Imago autem Crucifixi magna erat de auro puriſſimo habens libras auri pondo ſexcentas quemadmodum demonſtrabat verſiculus in ea ſculptus hujus tenoris:

Auri ſexcentas tenet hæc crux aurea libras.

Hujus pretioſiſſimæ imaginis alterum pedem olim abſtulerat Marolphus Archiepiſcopus, & cum eo Romani Pontificis favorem ſibi comparaverat ſimul & pallium Archipræſulatus: alterum verò diripuerat Arnoldus memoratus præſul, & cum eo apparatus conduxit exercitus contra Hermannum Comitem Palatinum. Totum quod reliquum fuit Rudolphus iſte de Moguntinenſium conſenſu abſtulit, cum eo placaturus Imperatorem Fridericum adhuc in Lombardia conſtitutum accedens, negotium pro ut potuit melius propoſuit. Verùm ſperitus ab Imperatore atque contemptus triſtis quidem abiit, ſed aurum in ſuos uſus expendens Eccleſiæ non reſtituit. Interea verò quo Rudolphus in Lombardiam proficiſcitur, Conradus ex Ducibus Suevorum Comes Palatinus Rheni frater Imperatoris in Archiepiſcopum Moguntinum, quendam nobilem virum nomine Chriſtianum conſtituit: & reverentem ab Italia Rudolphum de patria fugavit. Imperator autem reſutatis ambobus Rudolpho ſcilicet, atque Chriſtiano III. in Archiepiſcopum ſubſtituit Conradum fratrem Ottonis Palatini Comitis de Witelinsbach, ut ſuo poſt hæc ordine plenius dicetur.

Hæreſis
pauperum
de Lugdu-
no incipit.

His temporibus fuit quidam civis Lugdunenſis in Gallia dives, qui venditis omnibus, & in uſus pauperum diſtributis Evangelicam profitebatur inopiam. Libros tamen ſacræ Scripturæ maxime novi Teſtamenti, priùs ſibi in linguam Gallicam fecit transferri: quos malè intel-
ligens,

ligens, & perniciosè in angulis prædicans, hæresim novam & detestandam suscitavit. Nam propriâ sibi auctoritate officium usurpans Apostolorum tam per se quàm per suos in errore complices multos sibi humilitate suis erroribus implicavit. Romanum Pontificem, Episcopos, ceterosque Ecclesiarum Prælatos tanquam Phariseos contemnebat: eorumque constitutiones ac mandata spernenda prædicabat. In brevi tempore plurimos seduxit, quos pauperes de Lugduno vulgus nuncupavit. Quoties admonebantur, ut ab errore pernicioso resipiscerent, dicebant: Deo magis obedire nos oportet, quàm hominibus. Contumaciter tandem in suis erroribus persistentes ab Ecclesia sancta iustâ severitate condemnati sunt: & vinculo perpetuæ excommunicationis innodati. Postremò cum nec sic ad poenitentiam ab errore suo vellent emolliri, ut pertinaces, & damnorum vasâ ignibus cremati sunt: Et licet multi eorum ignibus incensi perierint: error tamen eorum tot millia hominum infecit, ut vix magno labore, & per multum tempus vix tandem potuerint extirpari: verumtamen huius erroris reliquæ, necdum ex toto sunt extinctæ, sed in Boëmiâ translatae videntur.

Hæc hæresis condemnata.

Anno Manegoldi prænotato S. Hildegardis Monialium nostri Ordinis Præposita in monte D. Ruperti juxta Bingios divini spiritûs impulsu iussionibus Cœnobium suum cum bono testimonio egreditur, & percerta loca sibi divinitus ostensa discurrens verbum Domini pluribus ad quos missa fuerat, prædicavit. Annuntiabat enim mortalibus citò ventura pericula, nisi à peccatorum suorum contagione cessarent. Fuit in civitate Trevirorum personaliter, in Colonia quoque & Moguntia, & in alijs locis permultis futuræ quædam annuncians, sibi ostensa. Missâ denique à Spiritu Sancto in Sueviam, cum plura audisset bona de sanctâ Congregatione huius Monasterij Hirsaugiensis præterire non voluit: sed locum hunc & in eo famulantes Domino personaliter visitavit. Quam Manegoldus Abbas cum universo fratrum Conventu summa cum devotione suscipiens, ultra quàm dici potuit lætatur, quod illam videre in Cœnobio suo præsentem meruit, quam Dei Spiritus tot charismatum benedictionibus adimplevit. At illa post confectas ad Dominum orationes factas, in mediocriter sedens adventus sui causam luculenter aperuit, & quòd non venerit auctoritate propriâ, sed imperio iustâ divino referavit. Loquente in ea Spiritu S. sermonem ignitum, facta sunt corda fratrum subito in divino amore flammantia: quoniam qui verbum dicenti foris contrulit, auditorum mentes incus fortiter inflammavit. Inter cætera sermonis sui alloquia spiritu procul dubio illustrata divino, tribulationem fratribus prænunciavit in proximo futuram, nisi cautè ambularent, dicens: *Lux divina negligentia filiorum suorum valde odit, & detestatur, quia nemo rectè servit Deo, qui spiritum torporis & negligentia non penitus à corde suo repellit. Et ideo dicit vobis lux illa quæ omnia potest. Considerate semitas vestras, & nolite declinare à via rectâ, quoniam expectavit vos Satanas ad seducendum: & nisi cautè ambula-veritis in timore Domini citò & velociter suscitabit vobis gravem in medio vestri perturbationem.* Dixit & salutatis fratribus ixit, quo Dei vocabatur spiritu. Et ecce anno sequenti suscitavit malicia diaboli tribulationem quam prædixerat fratribus. Ab Hirsaugia digrediens sponsa Christi religiosissima Hildegardis ad Cœnobium Zvisfaltense nostri Ordinis

S. Hildegardis verbum Dei prædicat.

S. Hildegardis venit in Hirsaugiam.

Dilectio, nem futuram prædixit.

proficiſcitur, & tam Monachis quàm Virginibus Chriſti tunc ibidem commorantibus verbum à Domino ſibi commiſſum fideliter annuncia- vit. In multis quoque Sueviæ Monaſterijs & locis viam Domini ſub bre- vitate ſermonis in veritate docuit: integritatem prædicationis ſuæ mira- culorum oſtentione comprobavit, & multos ad melioris vitæ ſemitas revocavit.

Imperator cum ſuo Antipapa excommuni- catur.

Item anno prænotato Fridericus Imperator adhuc in Italia con- ſtitutus pro Victore ſuo Antipapa verum Pontificem Alexandrum III. perſequitur, & omnem Eccleſiæ ditionem occupavit. Papa verò Alexander metuens à facie ejus declinavit in Galliam: convocatoque in Claro-monte Concilio, Fridericum Imperatorem cum ſuo Pontifice & cunctis eorum fautoribus anathematis & excommunicationis vinculo innodavit.

MCLXII.

Henricus
ſic Epico-
pus Herbi-
poleſis.

Inter Ab-
batem &
Conventu
diſcordia.

Monetur
Abbas à ſe-
nioribus.

Ex parva
cauſa tur-
bationes
magne.

Anno Manegoldi Abbatis IV. mortuus eſt Gebhardus Herbipo- lenſis Epico-
pus: cui electione Canonicorum ſucceſſit Henricus ejus no-
minis II. & præſuit annis ſex, menſe uno, diebus quatuordecim: qui
mox ab Imperatore Friderico vocatus in Lombardiam cum certis mili-
tibus in auxilium proficiſcitur. Eodem anno gravis diſſenſio inter Ma-
negoldum Abbatem & Conventum hujus Monaſterij diabolo inſtigante
fuit exorta: quam anno præcedente S. Hildegardis, cum eſſet iſthic,
prænuſciavit, ſicut jam ante diximus non ſine turbatione & ſcandalo
multorum. Cujus quidem diſſenſionis, & diſcordiæ materia iſta fuit:
Videbatur tam homini quàm fratribus penè cunctis quòd Manegoldus
nimis liberè & amplè uteretur in omnibus poteſtate, quòdque eorum
conſilia contra normam Monaſtica institutionis parvi penderet: & fami-
liaribus ſuis pluſquam oportuerat condeſcendens, pacem confunderet.
Unde cum ſuper his & alijs quibus fratres gravabantur, crebrius mone-
retur à Senioribus cum debita humilitate ſe nihil aut parum emmendare
videretur, major quotidie ſeipsà turbatio coaluit. Contigit autem die
quodam in abſentia Manegoldi Abbatis unum è familiaribus ſuis quid-
piam agere perperam contra communem Monaſterij proteſtum & utili-
tatem. Quod videns quidam è fratribus, malè operantem verbis cor-
ripuit, qui ſurore ſuccenſus pugno monentem percuciens in terram eli-
ſit. Motus hinc Prior ſimul & Conventus percufforem retruſerunt in
carcerem, quod uſque adeo Abbat, cum didiciſſet factum, diſplicuit, ut
reverſus ad Monaſterium, mox ſervum de carcere liberaverit, reponens
in locum fratrem, quem ille percuffit. Factum eſt igitur ut parva ſcintilla
incendium grande produceret, & inchoata ſemel diſſenſio, quotidie fu-
meret augmentum. Nam quidquid Abbas vel dixit vel egit fratribus di-
ſplicuit, & ſibi in contumeliam fieri exiſtimabant. Pari ſuſpicionem Paſtor
cum ovibus laborabat, eratque inter eos nuſquam tuta fides, ſed etiam in
pace, nulla pacis fiducia. Cernens autem Abbas Manegoldus quòd Fra-
tres nullà poſſet ratione ad concordiam reducere: ut propriam non im-
pediret ſalutem, deliberavit Abbatiam reſignare. Verùm ne oculos di-
vinæ majeſtatis inconſultè cedendo offenderet, per literas & nuntium de-
ſuper conſilium S. Hildegardis ſtatuit requirendū. Scripſit ergo epiſto-
lam ei, hunc tenorem ſermonis continentem.

Sanctiſſ.

Sanctissima Domine ac Matri veneranda sue Hildegardi, Manegoldus Abbas indignus de Hirsangia orationem cum obsequio. Audivi quidem & apud Cynem quandam aquarum venam vino effluere. Et usio, & expertus sum apud Alemannos bona Mater ingredientium & egredientium venam virtutem atque finem specierum rebus sicut pupillam visui esse. Hauris enim o Domina mea, & effundis, informas & specificas: praticisq; in iberiorum vii & mosue existis. Ea propter mihi impetus fuit, & diu est diligere te, honorare te, mirari te, servare tibi tuisq; & in omnibus verbo & opere tuus esse atq; tuarum orationibus in quantum mihi fieri potest, & obsequi. Rogo te mea Mater & Domina memento mei in tuis sanctissimis orationibus, dilige humilem te diligentem, recognosce te in Christo reverentem, & literis mihi ad interrogata rescribere, in Deo rogata. Vale cum tuis omnibus. His Manegoldi literis D. Sponsa Christi susceptis, atque commissis ab eo nuncijs latiori auditis, more suo ad secretas orationes se contulit, & divini susurri gratiam cum summa devotione imploravit. Et ecce in visione Domini sancto docetur a Spiritu, quid respondere ad interrogata debeat: & ecce omnia quae fuerunt in corde Manegoldi Abbatis nubila turbationis sponsae suae Dominus clare manifestat. Divinitus itaque dulciter informata huiusmodi epistolam rescripsit.

Divinum
ab ea re-
sponsum
petit.

O Dulcissime Pater. & in amore Christi frater. Ollam video circumdata tam magnâ claritate, ut vix videre possim siolla sit. Sed & ibi video aliquantulum amari gustus contritum tamen magnâ contentione, & postea turbem, qui tamen ad premium Dei destinatur. Vigila ergo strenue, quia causa populi in moribus hoc tempore talia postulat. O misissime Pater ego pauperula fumina in vera luce non video, ut omnino de officio tuo morcaris. Memorare autem quia homo es in terrâ, & ne valde timeas: quoniam Deus in te diversa non requirit. Tu enim in praesentia Dei es sicut fumus myrrha & thuris. Unde mons Sion querit, ut sis esca in domo Jacob. Sed signis columnam, quae istam domum sustentat absiderit, domum deiecit. Quapropter septem fenestras prospice considerans ubi accipiter veniat, & cave ne ille te decipiat. Pasce ergo oves tuas in mansuetudine correptionis, quia dices saluti à te non fugit, & nondum cinis eris. Respice in eum, qui mori pro ovibus suis non dubitavit, & tuis quoque vitis speculum esto in speculo vitae. Vale.

Exemplar
epistolae
S. Hildegardis
ad
Manegoldum.

Has Manegoldus Abbas de sancta Virgine literas cum recepisset animo confortatus est, & ejus consilio humiliter acquiescens, quantâ potuit mansuetudine ac lenitate mentes fratrum sauciatas lenire simul & revocare in concordiam sollicitè curavit. Nec fefellit cum ad Christi Sponsam semel mente concepta fiducia: cujus orationibus sanctis pax fuit constituta dissentientibus. Denique Prior & Conventus magnam in orationibus & consilijs D. Sponsae Christi Hildegardis spem habentes & confidentiam, epistolam ad eam simili devotione destinaverè subjectam.

Domina Hildegardi ad edificationem divinitus electa.

Monachorum grex pauper & pusillus in Hirsangia, sic divina pietate adornari, ut noverit humiles Christi in tribulatione consolari. Benedicte gloria Domini, quae de excelsis solio suo mirabili & inusitato ordine prospexit, dum tantum lumen gratia sua mundo per vos illucere voluit. Inde omnes Ecclesiae filij jucundantur, sed præcipue nos qui spirituales novae exultationis luce perfundimur, dum in mare, quem pro defectu nostri Ordinis toleramus, divinâ consolatione per vos laetificari speramus. Quae igitur sunt, quae suam nobis sollicitudinem

Exemplar
epistolae
fratrum ad
S. Hildegardem.

Exemplar
epistolae
S. Hilde-
garde ad
Hirſau-
gienſes.

*dinem pariant. maximeq; mentes noſtras reuocent, pauciſ animaduertite. Deo iſſe, Domino noſtro Abbati in nullo detrahimus, quem ſancis paterna leni-
tatis per multa nobis immemorem, & quibuſdam familiaribus ſuis laxius indul-
gentem, libera quoque poteſtate in omnibus immoderatus uentem ingemiſcimus. Siquidem maximis calamitatibus & infamibus opinionem noſtram ſuper hoc lacerari
perpendimus. Et precipue pro lacrymabili diſcordia, pridem inter nos orta, &
nihilominus inter ipſum Abbatem noſtrum & Priorem nuper commota Religio-
nem noſtram quam maximè contemptui à ſecularibus haberi diſcimus. Quapro-
pter incerti, quid agamus, ut veſtri orationibus diuina uoluntas nobis aliqua-
tenus ſuper his eluceſcat, humiliter imploramus. Quod ſi literis conſolatorijs, quid
poſſimus Deo in his ſui placitum, per uos certificari meruerimus, id quod ſola poſſu-
mus, ueſtraq; charitati grauiſſimum fore ſcimus, precum noſtrarum remuneratione
huius beneficii reſpondere ſemper ſtudebimus. Valete ſcilicet. Ad has Fratrum Hir-
ſaugienſium literas venerabilis Chriſti Sponſa, quid eſſet diuinæ volun-
tatis præceptum informata per reuelationem diuinitus, epiſtolam eis
hanc formam continentem remiſit: Serena lux dicit! O plangens ouile. &
ornatum in ſigno ligatura obedientia. Eſto ſtabile in tuiſ cogitationibus. & deſi-
deria tua anhelant ad amorem Dei. Tu ergo conſidera ubi ſit proſperitas vel ad-
uerſitas. Audi meſſuram vallium; valles interdum vident, & florent de rore
celi & calore ſolis, & interdum aſcendunt & deſcendunt in viciffitudine tempeſta-
tium. Sed tamen valles iſtas, quæ propter diuerſitatem tempeſtatium aliquando
pulchritudinem ſuam perdunt, non habeo omnino in tali obliuione quaſi à modo
in pulchritudinem ſuam non reſurgant. Sic etiam non obliuiſcar loci huius, eo
quod tu ſtas, quia ſapientia non carbis in eo materia ſanctitatis, ut ipſe primùm in
rectitudine progreſſit. Tu autem eſto lucidum ouile. in victoriâ conſultans uitiâ,
quæ in iniquo tempore conſultant te, & non erubeſce, quod te propter mala
opera tua accuſet, quoniam Deus omnia vulnera in penitentiâ ungit & tergit. Sed
tamen uiuens oculus notauit præteritam cauſam in dolore illo, quo tu commo-
tus es in contumacia Superiorum Prelatorum tuorum, quia dulcedo argenti
matris ſcilicet miſericordiæ ſubtrahita fuit à quibuſdam ouibus tuis in culpa jacen-
tibus, quæ non rectè diſtributa ſunt, in pena quam habuerunt in penitentiâ
ſua. Incongrua pluuia facit terram aridam, ſic homo qui peccauit, ſi non ha-
buerit illum, qui eum ungit, protinus in deſperationem fugit, & aſceſcit; quo-
niam nulla medicina exhibetur ei: ſecundum quod ipſe ſuſtinere poteſt à Medico.
Nunc autem autem chari filij audite uocem uirtutis lucis. Apprehendite miſeri-
cordiam, quæ non ex uobis orta, ſed quæ ex Deo uenit. Et ideo non abſtrahite
eam ab illis, quibus impendenda eſt. Retrahte ergo illos in ſanctam anima-
rum ſuarum, & nolite uenenum dare infirmantibus, quod eſt peccantem con-
fortare in concepta malitia ſua.*

Ad pacem
cum Abba-
te redeunt.

Postea uero quàm fratres has à B. Hildegardē literas ſuſcepif-
ſent, non parum in Domino gauiſi ſunt, & mentibus compuncti de
pace inter ſe tractare unanimiter cœperunt. Manegoldus quoque Abbas
monita uirginis ſecutus, omnem de corde amaritudinem expulſit, &
ſe Patrem filijs juxta Regulam deinceps piſentiſſimum pro uiribus exhi-
biturum in omnibus reſpromiſit. Unde fratres dulcedine uerborum
eius compuncti ſe ut humiles, & obediētes Patri ſubjectos perſtare in
cunctis pollicentur. Per miſericordiam itaque Omnipotentis Dei, &
orationes S. Hildegardis pax inter diſſidentes reſformata eſt, & finis
optatus turbationi impoſitus.

His

His temporibus Imperatore adhuc in Lombardia constituto, Mediolanenses juramentorum immetuores, fidēque simul, & conditionibus fractis, denuo rebellare præsument. Nam oratores quos Imperator Mediolanum pro tributo annuo, quod promiserant, exigendo destinaverat, contumelijs affectos de civitate satis injuriose projecerunt, omnem Imperatori & censum, & obedientiam, vel subjectionem temerē, & contumaciter negantes. Quibus Imperator auditis graviter commotus est, & nihil aliud quam interitum Mediolanensium cogitabat. Ad consilium tamen Principum uxorem suam Agnetem filiam Principis Burgundiae, ut bene notam, simul & gratam civibus Mediolanum pro pace firmanda, cum literis, quibus moncbat illos juramentorum esse debere memores, destinavit. Quae ad Mediolanum ut pervenit, sine honore à civibus fuit suscepta, & multis afflictis injurijs. Convenientes enim majores natu, & maximum quod contra Imperatorem habebant odium palam volentes ostendere Imperatricem mule transversa sessione imposuerunt, faciem ejus ad posteriora bestiae retorquentes, darāq; in manibus sedentis caudā bruti pro fræno per medium civitatis eam flentem & lacrymantem irridentes & subannantes cum maxima confusione & ignominia circumducebant, & postea sic in mula sedentem de civitate ejecerunt: familiares quoque ejus pari contumeliā affectos, flagellis ceciderunt. Reversa tandem ad Cæsarem Imperatrix coram multitudine Principum in caltris eventum rei præstolantium injuriarum suarum historiam lacrymando exposuit, & quantas à Mediolanensibus fuerit contumelias perpessa, declaravit. Unde nimium irati sunt Principes Regni, qui aderant omnes, & unanimi consensu belli perseverantiam statuerunt in hostes. Cæsar enim uxoris suae contumeliam graviter ferens per Dei potentiam coram optimatibus iurejurando firmavit ad Germaniam se nunquam reverfurum, nisi prius Mediolanum funditus evertisset, quod etiam postea factum est.

Mediola-
nenses com-
tra Impe-
ratorem re-
calcitrant.

Imperatrix
quomodo
illusa.

Imperatrix
conqueri-
tur contra
melas.

MCLXII.

Anno Manegoldi Abbatis V. Indictione Roman. X. Fridericus Imperator cum exercitu in Lombardia constitutus quosdam Moguntiae Francorum Metropolis optimates atque Prælatos ad se vocari fecit: cum quibus consilium habuit, atque tractatum super ordinatione statūs ejusdem Ecclesiae simul & Præsulis. Abrogato igitur Rudolpho & spreto Christiano, quos supra diximus; alterum à Clero & populo Moguntino, alterum verò per Conradum Rheni Palatinum Comitem promotus, Imperator Moguntinensibus Archiepiscopum designavit fratrem Ottonis Comitis Palatini de Witelinsbach virum strenuum, qui annis præfuit quinque tantum.

Eodem anno Mediolanum Longobardorum Metropolis à Friderico Imperatore primo expugnata & capta est, atque sicut prius juraverat funditus destructa, muros namque ipsius civitatis per circuitum in gyro cum turribus omnes dejecit, aedes domos & cuncta ædificia, præter Sanctorum Ecclesias, igne succendit, destruxit & in pulverem redegit, ac solo æquavit, & ad perpetuam hujus victoriæ memoriam aratrum per medium urbis in modum Crucis circumduci diutius præcepit, & sal de super in modum seminis spargi mandavit. Omnem civium substantiam mili-

Mediolanē
funditus e-
vertitur.

militibus in prædam concessit. Optimates verò civitatis, Principesque factionum, & qui contumeliarum in Reginam fuerunt authores primò fides ex posterioribus asinorum compulsi fugendo comedere, ac deinde omnes laqueo fecit suspendi. Reliquum populum extra urbem decimo milliario partim habitare compulsi, partim exules in Germaniæ diversa loca destinavit.

Corpora
triū B. Ma-
gorū trans-
feruntur
Coloniam.

Sanctorum Reliquias repertas inter Principes distribuit, & quasi pro stipendio militiæ singulis postulantibus singulas concessit. Inter quos Reinoldus Colonienſium Archiepiſcopus corpora Sanctorum trium Magorum, qui olim primi ex genibus Filium Dei hominem factum in cuius adoraverunt, suis precibus ab Imperatore obtinuit, & Coloniam transferens in majori sua Ecclesia cum summa reverentia collocavit.

Pisani &
Brixienſes
Imperatori
jurant ob-
sequium.

Eodem quoque anno deſtructo Mediolano Imperator cum uxore & Principibus suis Papæ Dominicum Paſcha celebravit. Secundâ feriâ poſt Dominicam Reſurrectionis Piſanorum Legati venerunt ad Imperatorem cum literis, & mandatis ſe. & ſua omnia, civitatem Piſanam cives & dominia ſua cuncta ejus ditioni humillimè ſubijcientes: Insuper cum juramento Cæſari promiſerunt, auxilia ſelatos in Apuliam, Calabriam, Siciliam, Sardiniam & Corſicam ac deinde contra Græcos & Conſtaninopolim. Idem Brixienſes Imperatori tertîâ feriâ ſpontaneâ ſimiliter voluntate ſe facturos juraverunt.

Conventus
ſi Impera-
toris &
Galli.

Anno etiam prænotato Ludovicus Gallorum Rex oratores ſuos cum literis miſit ad Imperatorem qui rogarent illum. quatenus diem conveniendi, & locum ſtatueret negotio aptum: ſimul & ambobus acceſſu congruum ad conſultandum pro pace totius Eccleſiæ, quæ haud parum ex ſchiſmate duorum Pontificum videbatur conturbari. Annuit Cæſar, diem & locum conveniendi ſtatuit ad feſtum Decollationis S. Joannis Baptiſtæ in municipio quodam Leona dictum. juxta Saonam fluvium in Diceceſi Biſuntina Burgundiæ. Conveniunt ergo Imperator Fridericus cum Victore ſuo: & Rex Ludovicus cum Papa Alexandro III. in die S. Joannis decollati ad locum præſinitum tentoria figentes, alter ab iſta parte Saonæ fluminis, alter verò ab altera: & ſibi per internuntios mutuò loquebantur. Verùm Papa metuens Cæſaris inſidias in proximo quodam Caſtello Regis Ludovici Gallorum permiſſione manebat. Aderant ex Germania Lombardia & Gallia plures Epiſcopi, & multa fuerunt inter diſſidentes pro pace tractata: quamvis concordia nullus ſequebatur effectus. Rex etenim Gallorum cum ſuis Alexandrum ut verum Romanæ Sedis Pontificem venerabatur. Fridericus autem Imperator cum Epiſcoporum, Abbatum, & Principum copia frequentia Victorem ſuum Papam univerſalem nominabat. Unde rebus in turbatione poſitis ſine concordia pacis ab invicem diſcedunt.

Rex Daniæ
Regni co-
ronam ab
Imperio
ſuſcepit.

Eodem quoque anno Waldemarꝯ Rex Danorum ſe Romano-
rum Imperio jure ſciens ſubjectum, ad Imperatorem Fridericum venit in
Lombardiam & flexis in terram genibus coronam Regni Daniæ de ma-
nibus illius ſuſcepit. Tributum ſolvit, & feudalem ſubjectionem, & fi-
delitatem Imperio ex more antiquo juravit: exemplo magni Regis
quondam Danorum qui Lothario Imperatori ſecundo in Conventu
Princi-

Principum apud Halberstāt in Saxonia celebrato subiectum se recognovit, sicut anno Volmari XIV. diximus.

M C L X I I I.

Anno Manegoldi Abbatis sexto Imperator tandem aliquando rebus in Longobardia compositis ad Germaniam nostram cum certis Principibus revertitur: reliquis ad praesidium & defensionem suorum dimissis in Italia. Veniensque in patriam festum Resurrectionis Dominicae in Wormatia celebravit. Unde ad Moguntiam descendens ad Octavas videlicet Paschae Curiam solemnem habuit, & causam simul & auctores necis Arnoldi Archipraefuli Moguntinensium, de quo supra diximus, diligentissime inquisivit. Cives autem Moguntini audientes reditum Caesaris de Longobardia, quotquot contra Episcopum conspiraverunt, magno terrore perculsi sunt: & penè omnes (paucis de inferioribus exceptis) ne comprehenderentur de civitate clam & publice fugiendo recesserunt. Unusquidem solus de tanta multitudine sceleratorum inventus & captus nomine Beringerus coram Imperatore adducitur, & accepta sententiâ capite truncatur, ceteris omnibus, ut dictum est, effugientibus. Porro Godefridus Abbas sancti Jacobi unus ex principibus conjurae necis in Archiepiscopum captus & Imperatori praesentatus, iussus est se purgare de objecto scelere si posset, aut crederet se innocentem. Qui conscientiae remorsu pavidus inducias octo dierum petijt ad deliberandum & impetravit. Quibus evolutis de custodia rursus ad Imperatorem ducitur, & respondere ad sibi objecta testimonia jubetur. Qui cum se nequaquam posset purgare de conjurata nece saepe didi Archiepiscopi decreto Imperatoris & Principum de Abbatia pulsus patriam abjurare, & extra Moguntinam recedere provinciam jubetur, sed quò abierit, in hunc diem nescitur. Monachi autem memorati Coenobij S. Jacobi jussu Imperatoris omnes in una domo per ministeriales inclusi, videntes se in malo positos, & jam de vita omnino desperantes, alij per fenestras, alij quocunque poterant ingenio fugam captabant. Reliqui autem senes infirmi & debiles qui fugere non poterant jussu Imperatoris abire permitti sunt, in omnem terram quocunque unusquisque eorum voluisset. Et memoratus locus montis & Coenobij S. Jacobi Monachis cum Abbate, sicut diximus, expulsus per annos 14. mansit sine habitatore desolatus & destructus, ita ut nulla in eo fierent divina obsequia. Annis tandem in desolatione 14. transactis, à Christiano Archiepiscopo Moguntino permissione Imperatoris restauratum est.

Anno praenotato Fridericus Imperator adhuc Moguntiae constitutus de consilio Principum muros civitatis per gyrum in toto mandavit destrui ac funditus everti ad comprimendam insolentiam civium, & impetum reproborum, ne similia in Episcopum aliquem perpetrare de cetero praesumerent. Ac deinceps Moguntia sine muro stetit annis 37. & tunc primò iterum munitio fuit restituta. Anno etiam praenotato 4. Calendarum Junij die mortuus est S. Raßfoldus ex Monacho Hirsaugianae Congregationis v. Abbas Monasterij S. Protomartyris Stephani in civitate Herbipolensi, fundator Coenobij Monialium S. Aegidii Martyris in suburbano ejusdem civitatis Orientali. Vir certè multarum in Christo virtutum de cujus institutione diximus anno Volmari XI.

M m m

Hii

Imperator ad Germaniam de Italia revertitur.

Cives Moguntini à conspectu Imperatoris fugiunt.

Abbas S. Jacobi de patria proscriptus.

Coenobij S. Jacobi desolatus.

Muri Moguntiae urbis destruantur.

S. Raßfold, Abbas monasterij.

Corpora
11000. Vir-
ginum Co-
loniæ repe-
riuntur.

Egbertus
Abbas
Schonaug-
ienſis.

His temporibus Gerlacus Abbas Monasterij S. Archipræſulis Heriberti Tuiciensis prope Coloniam divinâ revelatione admonitus multa corpora SS. Martyrum de collegio undecim millium Virginum temporibus Hunnorum, ut fertur, apud Coloniam pro fide Christi interemptarum, in suburbano, quod nunc est intra urbem, fodiendo reperit: & cooperantibus incolis cum magna reverentia & devotione de terra elevavit. Quorum corporum multa in sarcophagis reposita cum nominibus, & titulis suarum dignitatum fuerunt inventa, plura etiam sine aliqua inscriptione reperta sunt. Ex quorum numero complurium nomina, S. Elisabeth Monialis nostri Ordinis in Schonaugia, revelatione divinâ didicit, & per epistolas memorato Abbati Gerlaco Tuiciensi ad interrogationes uniuscujusque ostendit. Clauit his temporibus in diœcesi Trevirorum Egbertus Abbas Monasterij S. Florini Martyris in Schonaugia, de cujus fundatione diximus anno Volmari Abbatis v. vir in divinis scripturis studiosus & eruditus, & sæcularis literaturæ non ignarus, frater S. Elisabeth Monialium Christi apud Schonaugiam Magistræ & Abbatissæ. Qui cum Bunnensis Ecclesiæ esset Canonicus epistolis sanctæ Sororis crebro pulsatus mundum pro Christi amore dereliquit, & sub Hillino dicti Cœnobij primo Abbate sanctæ conversationis habitum suscepit, ipsique Hillino postea mortuo, in eum locum fratrum electione succedere promeruit. Qui cum vir esset undecunque doctissimus, scripsit nonnulla præclara opuscula de quibus nos vidimus subiecta. *Adversum hæreses lib. 1. In principium Evangelij Joan. lib. 1. Super Misus est Angelus. lib. 1. Super Magnificat lib. 1. De vita & morte S. Sororis suæ lib. 1. Meditationes de JESU & MARIA, lib. 1. De laudibus nostri Salvatoris lib. 1. Sermonem quoque more antiquorum sine cicatricibus allegationum lib. 1. Epistolarum ad diversos lib. 1. Cætera quæ scripsit ad nos minimè venerunt.*

Cathari
hæretici
peſsimi.

Cathari
venientes
ex Flan-
dria.

Anno prænotato memoratus Abbas Egbertus per Clerum vocatus ad Coloniam ad disputandum contra quosdam novos hæreticos ibidem repertos, qui se græco vocabulo Catharos, id est mundos muncupabant, magnam eruditionis suæ gloriam reportavit, & hæreticos confutavit. Fuerunt autem Catharorum hæretici perniciosissimis erroribus pleni apud Coloniam inventi mares octo & fœminæ tres, qui de Flandriæ partibus in quodam horreo prope civitatem habitabant. Qui cum latitarent in abditis, & neque Dominicis, neque festis Sanctorum diebus intrarent Ecclesiam, à circumstantibus Christianis notati, quod essent infideles, mox comprehensi, & in civitatem perducti sunt. Inter quos ad disputandum acutiores fuerunt Arnoldus Marsilius & Theodoricus: qui etsi essent laici, latini tamen sermonis facis fuerunt periti, & divinæ scripturæ voluminibus plurimum legendo intenti, nisi quod sanum scripturarum pervertentes sensum ad sui erroris propositum retorquebant, quorum isti fuerunt articuli:

Primus eorum fuit error, quod se Catharos, solique mundos & puros ab omni peccato & iniquitate profitebantur, seque solos Christianos & verè Catholicos arbitantes cæteros omnes qui non essent in sectâ eorum hæreticos, schismaticos & infideles Deoque odibiles prædicabant.

Romanum Pontificem, Episcopos, Ecclesiarumque Prælatos & omnem

omnem penitus Clerum deceptores animarum & laqueos diaboli nominabant, eorumque Jurisdictionem, censuras, doctrinam, constitutiones, ritus & mores ut fatuitatem stultorum irridentes & blasphemantes contemnebant.

Omnia Sacramenta Ecclesie spernentes subfannabant, se solos fidem habere veram & rectam, se esse Dei Ecclesiam, & Spiritu Sancto plenos dogmatizabant: ceteros autem omnes mundi homines, & in aeternum damnandos.

Sacramentum Dominici Corporis & Sanguinis nihil esse dicentes, Missarum celebrationem irridebant, & execrandis nominibus appellabant; & ideo nunquam intrabant Ecclesiam, nec sermones audiebant.

Confessionem peccatorum pari temeritate ridebant, dicentes soli Deo secreta cordis vel actionis esse revelanda, & nequaquam hominibus. Unde & Indulgentias simul & poenitentiam contemnebant, allegantes illud Propheta: *in quacunque hora peccator ingemuerit, saluus erit, nec recordabor amplius peccatorum ejus, dicit Dominus.*

Luxuriam inter se quocunque modo vel cum quacunque persona commissam hoc est, cum matre, cum sorore, aut cum filia, dicebant non esse peccatum, allegantes illud Apostoli: *Omnia munda mundum.* Ob id quoque se mundos, & Spiritu Sancto plenos, quidquid facerent, non peccare dicebant.

Alios quoque multos ad destructionem Christianae fidei plenos profitebantur errores: quorum detestanda haeresis originem habuit ex fecibus nefandi hominis illius Tauchelini, qui olim Antuerpiae, & omnem in circuitu regionem suo intoxicaverat veneno erroris, quem admodum anno Volmari v. supra dictum est. Quamvis enim per S. Norbertum & Fratres ejus Praemonstratensis Ordinis eadem haeresis in illa fuerit provincia pro majori parte, ut plurimum extincta, toties tamen postea diabolo seminante in diversis regionibus repullulavit, maximè in Bohemia, Thuringia, & Alsatia, ut usque in praesentem diem ejus professores minime desint.

Plures alios habuerunt errores.

Itaque veniens ad Coloniam Egbertus Monachus praefatus postea Schonaugensis Abbas, ut suo loco dicemus, disputationis publicum certamen cum praedictis haereticis habuit anno praenotato, secundo videlicet die mensis Augusti Coloniae in conspectu totius Cleri & multorum de populo civitatis. Et licet memorati tres haesiarchae diabolo pleni essent in disputando acutissimi: tamen adjuvante gratia Christi, auctoritate, ratione & exemplo per Egbertum fuerunt confusi, victi tamen superati & vi argumentorum usque adeo constricti & conclusi; quod nihil amplius poterant respondere: magno conatu omnes viri docti pro eorum conversione ad rectam fidem studiosissime rogando, monendo, & exhortando diutius laborabant, sed frustra. Nullis enim auctoritatibus, nullis rationibus, vel admonitionibus poterant induci, quatenus suo renuntiarent errori, sed in concepta semel haeresi pertinacissime omnes permanserunt. Unde cum persuadere eis nemo posset ut perniciosum revocarent errorem, de Ecclesia tanquam haeretici contumaces projecti sunt: & à iudicibus ad hoc deputatis ad ignem per se sententiam condemnati. Qui ducti foras extra civitatem ista die mensis

Egbertus confutavit haereticos tamè in sua pertinacia duravit.

Omnes in ignem positi concremati sunt.

Mmm 2

lis

Puella hœ-
retica ſal-
tat in igne.

ſis Auguſti anno præſcripto ignibus traditi ſunt, & in cinerem redacti; viri, ut diximus, octo, & feminæ tres mortem cum exultatione ſuſcepi-
erunt. Erat inter eos juvenula una fatiſ pulchra & morigerata, ſuper
qui iudices, & qui adſtabant incendio miſericordiâ moti ſunt: & cupien-
tes eam ſalvare, ſi forſan aliorum viſo interitu, ac terriâ conſilio vellet
acquieſcere ſeniori, commiſerunt eam quibuſdam propè aſtantibus te-
nendam in manibus atque ſervandam. Ardentibus jam alijs, & multis
exhortantibus atque rogantibus puellam, ut ab errore malo diſcedens
vitæ ſibi ſervatæ conceſſam, illa tacens & nulli quidquam reſpondens,
tandem ſubiſſe de manibus tenentium elapſa, in medium ſe flammarum
præcipitem dedit & periit.

MCLXIX.

Imperator
Italiam de-
nuo ingre-
ditur.

Anno Manegoldi VII. Fridericus Imperator I. negotijs & rebus in
Germania compoſitis, in Italiam reverſus eſt: & Longobardiam totam
ſuo ſubijciens imperio, exercitum contra fautores Papæ Alexandri tra-
duxit in Apuliam. Multa commiſit prælia, munitiones rebellium plu-
rimas cepit, funditiſque deſtruxit: & omnes in Italia gentes ſuo adven-
tu nimium perterruit.

Archiepiſc.
Saleburgenſis oc-
ciditur.

Hoc ipſo anno Eccleſiæ Saleburgenſis Archiepiſcopus à miniſte-
rialibus Abbatis Monafterij S. Ruperti ibidem crudeliter occiſus eſt, pro-
pter cujus necem multæ turbationes fuerunt ſubſecutæ.

Mare ſuſ-
fecit mul-
ta millia
hominum.

Hoc etiam anno mare Oceanum in finibus Holandiæ xvi. die men-
ſis Februarij terminos ſuos per millia ferme xii. egrediens multa mil-
lia hominum utriuſque ſexus & ætatis conſumpſit, & maximè circa flu-
vium Weſeram, qui Bremenſes Saxones præterfluit, & ab Hollandia,
milliaribus ferme 40. ad Orientem haud procul à Ducatu Holſteinenſi in
Oceanum labitur. Anno prænotato cum Alexander Papa III. in vi. feria

Tonitruum
horribiliſ
conſuſcato.

Paraſceves, quæ fuit x. die menſis Aprilis, ejuſdem diei celebraret offi-
cium in Eccleſia Senonenſi apud Gallos, ſubito factæ ſunt tenebræ ni-
mium horribiles dum Paſſio Domini per quendam Diaconum Cardina-
lem, ut moris eſt, legeretur. Cùmque adeum locum perveniſſet legendo
ubi Salvator dixerat pendens in Cruce: *Conſummatum eſt*. Subito fulgur
tam horrendum decidit, ac tantus motus fragor inſonuit, quod Papa di-
miſſo altari, & Diaconus leſione Paſſionis ſimiliter intermiſſa cum cæ-
teris omnibus qui aderant, ſe fugâ ſalvandos judicarent, & nimium per-
turbati diſcurrerent.

Victor An-
tipapa in
Italia mo-
ritur.

Anno etiam prænotato non diu poſt eam, quam diximus, toni-
trui Senonenſis mirabilem conſuſcationem, Victor Antipapa in Longo-
bardia apud Lucenſem urbem moritur, & ibidem ſepelitur, Friderico
Imperatore cum multis copijs præſente atque Principibus.

Guido fit
Antipapa
Paſchalis.

Mortuo autem Octaviano, qui & Victor, convenientes, hi quos
Cardinales creaverat, mandato Imperatoris xxii. die menſis Aprilis,
Guidonem Episcopum Cremonenſem in Antipapam elegerunt, qui xxvii.
die ejuſdem menſis ab Henrico Leodiienſium Episcopopo conſecratus
Paſchalis III. in ſua obedientia eſt nuncupatus. Eodem anno Alexander
Papa III. qui à facie Imperatoris & ejus Antipapæ fugiens in Galliam de-
clinaverat, ut dictum eſt ſupra, ad multorum preces & iſtantiâ D.
Bernardum quondam Abbatem Clarevalleſem Cisterciienſis Ordinis,
qui

qui ab hac vita decesserat anno Volmari Abbatis xxxiii. Sanctorum Catalogo mandavit inscribi, & ejus festum solemniter jussit venerari quemadmodum in Bulla Canonisationis ejus patet Anagninae oppido data.

Año etiam prænotato Conradus Comes Palatinus Rheni frater Imperatoris Friderici i. gravem adversum Colonienſes discordiam habuit. Unde per suos prædas & incendia multa commisit in Diocesi contra Colonienſes. bellum eis indicens ad secundam feriam in Rogationibus in campo Andernacensi. Sed Colonienſibus die constituta in memorato campo prope Andernach cum centum viginti quinque millibus (ut eorum sonat historia) ad certamen præparatis convenientibus, milit exploratores suos Comes ipſe qui bellum indixit & recognoscens tantam eorum multitudinem venire contempsit, quamquam ab eis per xii. dies fuerit expectatus.

Eodem anno Calend. Octobris Fridericus Imperator iterum de Italia reversus in Germaniam, ad octavas B. Martini conventum Principum in Babenberg convocavit, ubi inter Conradum Comitem Palatinum Rheni fratrem suum & Reinoldum Archiepiscopum & cives Colonienſes pacem & concordiam reformans, banno suo stabilivit.

MC LXXV.

Anno Manegoldi Abbatis viii. Indictione Romanorum xiii. Hugo Comes Palatinus de Thuvvingen Brigantia & Rhesia Curienſis Princeps & Dominus, quosdam milites Guelfonſis Bavariae Ducis pro malefactis capit, suspendique laqueo fecit, & eorum Castellum Moringen dictum, funditus evertit. Quod factum Dux Guelfo graviter ferens, sibi que ad contumeliam ascribens vindicare pro viribus cogitabat. Itaque Guelfonem filium suum cum Imperatore Friderico existentem de Italia revocavit. cui vindicandi munus committens & Ducatum: ipſe in locum ejus ad Imperatorem profectus est. Guelfo igitur Dux Bavariae junior contractis auxiliis quorundam Principum & amicorum ad numerum pugnatorum duorum ferè millium castrum Comitis Hugonis Thuvvingen sexto die mensis Septemb. obsidione vallavit. Cumque diem solemnizare festum Guelfo Dux cum suis Papilionibus decrevisset, ac pro concordia & pace facienda tractarent: quidam suorum quietis impatientes & ad muros oppidi propius accedentes: ad exeundum inclusos verbis ut fieri solet contumeliosis, & cachinno provocare coeperunt. At isti concitatiores facti & pervocati contumelias de oppido erumpunt, insultantibus Bavaris occurrunt, & atrociter mutuo confligunt. Subito in castris Bavarorum tumultus exoritur, ad pugnam omnes sine ordine armanantur. Comes etenim de Veringen Guelfonis ex parte Dux belli, cum Episcopis Augustensi, Spirensi & Wormatiensi & Bertholdo Duce Zaringensi contra occurrentes Thuvvingenſes mox suis in periculo constitutis subvenire properant, & eos, ut resistent fortiter, magnis vocibus inclamant, ordinatque aciebus & in unum confluentibus cunctis bellum ex inopinato constituitur. Supervenerant nocte tranſacta Fridericus Dux de Rottenburgo super Neccorum filius Conradi quondam Regis Romanorum & Comes de Zolere cum mille quingentis equitibus qui nescientibus Bavaris à retro in castrum Thuvvingen

Mmm ;

fuerant

Diffensio
inter Pala-
tinum &
Colonien-
ſes orta.

Inter Pala-
tinum de
Thuvvingen &
Bava-
ros con-
tentia.

Dux Bava-
riae obſedit
Thuvwin-
ga.

Dux Bava-
riae à Suevis
vincitur.

fuert intromissi. Qui cum impetu de oppido etumpentes facto con-
gressu Bavaros in fugam convertunt ex quibus non pauciores nongentis
tenuere captivos. Ipse vero Dux Guelfo fugā lapsus ad castrum Achelm
duobus eum comitantibus duntaxat pervenit. At senior Guelfo cum
Imperatore in Italia constitutus audiens filium succubuisse in bello, &
negotium ejus malè prosperatum, literas mittit ad Fridericum Impera-
torem qui jam pridem de Lombardia in Germaniam redierat petens, ut
dimittere captivos Hugoni præciperet. Imperator itaque treugis fa-
ctis pacem inter eos reformavit & jussit dimitti captivos. Verum
pace inter dissidentes constitutā Guelfo Bavarix Dux junior injuriarum
memor & damni, quod susceperat, spretis conditionibus pacis per Impe-
ratorem conclusis vindicare se de Hugone penitus cogitabat. Restaurato
itaque suorum exercitu terram Comitis Hugonis in manu valida rursus
ingreditur, prædæque & incendia faciens hostili animo grassatur: ac duo
illius castella Kilminz & Wilar obtinuit & funditus destruxit. Quibus
gestis cum præda in propria revertitur.

Anno quoque prænotato Fridericus Imperator conventum Princi-
pum celebravit in oppido Geslariensi habens secum Antipapam suum
Paschalem cui & solitam Romano Pontifici ac debitam præstitit obe-
dientiam cujus imperio pariter & exemplo Pontifices Trevirensis, Co-
loniensis, Magdeburgensis, Bremensis & Bambergensis, cum alijs multis
Paschalem ut verum Christi vicarium cum summa reverentia suscipien-
tes obedientiam cum subjectione illi ex more præstiterunt. Idem fecer-
ant Henricus Dux Bavarix & Saxonix nepos Lotharij quondam Impe-
ratoris. Conradus quoque Comes Palatinus Rheni Frater Imperatoris
Friderici: Lantgravius Thuringix & penè Teutonici Principes & Epi-
scopi omnes.

Eodem anno S. Thomas Archiepiscopus Cantuariensis cum pro
libertate & viribus Ecclesiæ suæ fortiter staret, per tyrannidem Regis fuge-
re de Anglia compellitur: qui veniens in Regnum Gallorum primò in
Monasterio Pontiniaco aliquanto tempore commoratus est: ac deinde
in Monasterio S. Columbæ Senonensi regis impensis sustentatus, mansit
Domino serviens in medio Monachorum ut Monachus.

Hoc ipso anno natus est Imperatori filius nomine Henricus in op-
pido Gelrix Novomagum, sive Græco nomine Neomagum appellato,
ex Agnete filia Principis Burgundiæ, qui patri postea in regno successit.
Eodem quoque anno Fridericus Imperator Pentecosten celebravit in
Herbipoli civitate Francorum Orientalium, & Curiam solemnem te-
nuit in quam ipse Imperator quàm Principes ceteri omnes cum jura-
mento confirmarunt, quod Papam suum Paschalem nunquam defere-
rent, nec ab eo recedentes ad Alexandri partes declinarent: ibi Reinol-
dus electus Colonienfis Sabbatho quatuor temporum cum alijs multis
noviter electis in Præbyterum ordinatus est. Qui Postea in Ecclesia sua
Colonienfis 2. die mensis Octobris per manus Philippi Osnaburgensis
Episcopi in præsentia Imperatoris Archiepiscopus ordinatus est. Anno
etiam prænotato xviii die mensis Junij mortua est S. Elisabeth Abbatis-
sa sanctimonianilium in Schonaugia nostri Ordinis Trevirensis Diocesis,
soror Egberti Schonaugiensis Abbatis viri doctissimi de quo paulò antè
dixi.

Imperator
pacem in-
ter eos con-
stitutur.

Guelfo ite-
rum deva-
stavit Sueviam.

Conventus
Principum
in Geslaria.

S. Thomas
Archiepisc.
Cantua-
rie fugere
compellitur.

Henricus
Rex VI. na-
scitur.

Conventus
fit Principum
Herbipoli.

S. Elisabeth
in Schona-
ugia obiit.

diximus. Hæc sanctissima Christi sponsa Elisabeth cum esset annorum ætatis trium atque viginti Angelicâ visitatione atque allocutione crebrius meruit consolari & exinde revelationes & visiones multas cœpit habere divinitus, quas partim latino partim sermone patrio conscripsit ad ædificationem plurimorum. Verùm Egbertus frater ejus tunc quidam Monachus postea verò Abbas sororis suæ scripta & revelationes ornatiore stylo in eam formam, quâ hodie leguntur redegit: de quibus nos vidimus subiecta. Opus pulchrum & non inutile quod prænotavit librum viarum Dei in quo triplicem viam Sanctorum describit ad regnum cœlorum tendentium videlicet, Martyrum, Confessorum, & Virginum. Ad Gerlacum Abbatem Tuitiensem scripsit de nominibus titulis & meritis quorundam Sanctorum ex collegio undecim millium Virginum, quarum ipse corpora reperit in Colonia, ut anno priore diximus, librum unum. Revelationum suarum omnium lib. 2. Ad S. Hildegardem apud Bingen prophetantem epistolam unam. Ad diversos quoque alios scripsit epistolas plures lib. 1. Moritur anno prænotato xiv. Kalend. Julij ætatis suæ anno xxxvi. conversionis suæ ad religionem quarto & vicesimo, cujus venerabile corpus in abside Aquilonari Ecclesiæ Monachorum cum honore sepelitur. Claruerunt enim hæc duo luminaria magna uno eodémque tempore in Ecclesia Dei, Hildegardis videlicet præposita Monialium in monte S. Ruperti juxta Bingen ad Rheni litus in Diœcesi Moguntina, de qua supradiximus, & Elisabeth memorata Sanctarum Virginum Christi Magistra in Schœnaugia Trevirensis Diœcesis, ambæ Ordinis nostri, ambæ Deo dilectæ, ambæque divinis revelationibus mirabiliter illustratæ: quæ sibi mutuò in amoris Christi vinculo vinctæ literis & orationibus amicitia & consolationis ministraverunt exempla. Quarum Cœnobita vix tribus ab invicem milliaribus distant Teutonicilibus. S. verò Hildegardis post dormitionem Elisabeth annis supervixit xv. de cujus morte suo tempore commemoratio fiet. Anno Dominicæ Nativitatis prænotato primâ die mensis Augusti horâ circiter quartâ post meridiem mortuus est Manegoldus Abbas hujus Monasterij Hirsaugiensis xvii. anno ætatis suæ nono & sexagesimo completo. Abbatia verò nono incompleto & ante altare S. Michaelis Archangeli cum devotione sepultus, vir quidem bonus, & tam in spiritalibus exercitijs quàm in disponendis secularibus negotijs singulari prudentiâ venerandus.

Revelationes multas habuit.

Opuscula hujus S. Virginit.

Hildegardis contemporanea.

Manegoldus Abbas monasterij.

De Ruperto hujus Monasterij Hirsaugiensis Abbate XVIII. qui successit Manegoldo, & præfuit annis x. & mensibus xi.

Nno ingitur Dominicæ Nativitatis supra scripto mclxv. Indictione Romanorum xiii. die mensis Augusti iv. manè circa horam diei secundam, convenientes in unum fratres hujus Monasterij Hirsaugiensis, ut sibi de novo providerent Abbate, necessarium habuere inter se tractatum. Consultatione igitur ex more præhabita & orationibus consuetis ad Deum præmissis, Rupertus Prior in Schœnrein hujus Cœnobij Monachus professus in Abbatem xviii. eligitur,

eligitur, cujus non facile poterant impetrare conſenſum propterea; quod dum in Abbacia Goztaugienſi fuerit expertus plus periculi regimini Monachorum ineſſe quàm honoris. Timuit ergo hujus inſignis Monaſterij & magni Præſaturam ſuſcipere, qui minorem in Goztaugia cum ſalutis proſpectu ſe meminit non potuiſſe gubernare. Viſtus tamen precibus fratrum poſt diutinam excuſationem conſenſum tandem præbuit, & onus curæ paſtoralis impoſitum humeris ſuis humiliter ſuſcepit: ſub quo fideliter pro Chriſti amore annis x. præfuit, & menſibus xi. quibus tranſactis Abbaciam ſpontaneus reſignavit. Hic patriâ Francus Orientalis extitit, & de honeſtis parentibus natus fuit. Qui puer ad literas poſitus tam in bonis moribus, quàm in ſcientia ſcripturarum, cum tempore non ſegniter proficiendo ſtudit, & multos ex coætaneis ſuis ingenij vivacitate ſuperavit. Creſcentibus cum ætate ſtudijs diſciplinæ divino tandem munere inſpiratus venit ad Hirſaugiam quorſdam inviſere compatriotas, quorum ſermone pariter & exemplo provocatus pro Chriſti amore mundum deſeruit, & ſub Volmaro Abbate ſanctæ converſationis habitum ſuſcepit, cum annorum eſſet unius & viginti. Monachus autem factus in omnibus laudabiliter ſe habuit, & vitam ſuam ad integritatem Regulæ ſtudioſius ordinavit. Quantum ad diſpoſitionem pertinet corporalem ſaturâ procerus admodum fuit, & pulchrâ longitudine decorus, vultu ſpecioſâ quâdam temperantiâ jucundus, in ceſſu gravis atque maturus, vocem habens ſonoram atque tubalem. ſermone ſuccinctus, & quidam auctoritate reverendus. In moribus ſingulari fuit maturitate compoſitus, eloquio diſertus, conſilio providus, & in cunctis actionibus ſuis prudens & circumſpectus. Converſatione ſua fuit mitis, tranquilluſ atque pacificus, quippe qui plenus charitate fraternâ pacem in Chriſto tenebat cum omnibus.

Ad ſerviendum omnipotenti Deo ſemper diligens fuit, ac ſtudioſus, cujus obſequio nihil omnino præpoſuit, ſed in vera humilitate ſpiritus quantâ potuit promptitudine in choro primus & ultimus fuit. Denique poſt annos aliquot cum ſe virtutum ejus fama circumquaq; diſfunderet Goztaugienſis Cœnobij fratres, quod ferme quatuor ab Hirſaugia diſtat milliaribus, de cujus fundatione anno Brunonis quinto dictum eſt, ejus nomine provocati cum eſſent paſtoris auxilio deſtituti, eum ſibi in Abbatem unanimi conſenſu elegerunt. Qui per Episcopum Spirenſem ordinatus curam dicti Monaſterij ſuſcepit, & diligenciam ſuam ſtudioſè adhibuit, quatenus Monachos ſibi conſiſſos verbo & exemplo ad Regularis diſciplinæ obſervantiam erudiret. In diſponendis rebus Monaſterij, multum fuit ſollicitus, & in coercendis delinquentibus juſtâ ſeveritate zelofus. Poſt annos enim aliquot cum in proſpectu ſpiritalis converſationis Monachos ſuos nimium videret deficere ſerioſius cepit eos corripere & verbis ſanctæ prædicationis pœnas & regularias neceſſarias adhibere. Cùmque, proterviâ eorum creſcente, ſuis medicamentis aut nihil aut parum proficeret, metuens peccatis involui alienis dignitatem Abbaciæ ſteriliſ humiliter depoſuit, & in manus eorum, qui eam per electionem dederant, reſignavit, malens cum ſuis in Hirſaugia humilis & abjectus in pace conſiſtere, quam inter alios imò extraneos jam inutiliter perturbari. Dimiſſâ igitur Abbaciâ Goztaugienſis

Monachus.

Rupertus
Abbas an-
nus præfuit
x.

Rupertus
fit Mona-
chus in Hir-
ſaugia.

Rupertus
fit Abbas in
Goztaugienſi
etiam etiam
reſignat.

Monasterij quam per aliquot annos rexerat libens ad Hirsaugiam reuertitur, & charitative susceptus, atque in locum suum, quem prius habuerat restitutus, humiliter atque pacifice in medio Fratrum, sicut antea, fecerat, conversatur. Nec multo post consilio seniorum ad Prioratum hujus Monasterij in Schönrein Herbipolensis Diocesis per Volmarum Abbatem missus est, & ejusdem loci Prior localis constituitur. Ubi per annos ferme decem satis utiliter praefuit, & ipsum Prioratum non minus in temporalibus sub obedientia Manegoldi Abbatis ampliavit. Unde memorato Abbate viam universae carnis ingressio, Pastor, sicut diximus, in ejus locum Hirsaugiani gregis Fratrum unanimi voto substituitur, & annis undecim minus uno mense curā animarum oneratur. Erat sane vir in observantia regulari satis admodum zelosus & fervidus; sed quia dies erant mali, fuisseque necessarium dissimulare in multis, non sicut voluit, sed ut potuit, mores subditorum sibi Monachorum instituit. Coeperant enim jam tunc à primævæ institutionis fervore haud modicum recessere, nec facile nimium labentes erat subito ad observantiae puritatem revocare. Multos ergo labores pro instauratione regularis disciplinae tam hic quam in alijs locis adhibuit; nec paucas propterea carnalium Monachorum injurias saepe toleravit. Unde compulsus necessitate temporum quatenus ex infirmis non fierent deteriores, prudenter aliquando tacuit, & quod emendare non potuit, cum amaritudine mentis quantum licuit, pro pace dissimulavit. Quantum enim pertinet ad statum rerum temporalium, satis providè in Abbacia praefuit, & proventus Monasterij non minuit sed augmentavit. Plures etenim donationes fidelium suo tempore pro Fratrum sustentatione obtinuit; sed & ipse redditus & praedia non pauca per suam industriam pro pecunia prompta diversis in locis comparavit. Nam singulari quodam naturae influxu ad regimen & ordinationem rerum temporalium fuit idoneus, nec tamen ob id ad spirituales otiosus. Inter alia plura sollicitudinis suae constructa aedificia, Capellam novam in majori Monasterio Hirsaugienfi ad septentrionalem plagam satis pulchro tabulato construxit, quam sub honore S. Nicolai Archiepiscopi quondam Myreorum consecrari fecit: in qua missarum sacrificium frequentius celebrare consuevit. Quam quidem Capellam Wolfranus Abbas post annos tandem ducentos septuaginta octo de concessu Reinhardi ex Helmstatt Spirensis Episcopi nimia vetustate penè collapsam omnino deposuit: & ipsum altare in Ecclesiam Monasterij ad sinistrum latus aë S. Crucis transferens, in honore S. Petri Apostoli, Nicolai quoque Udalrici & Aurelij Pontificum, Sanctique Galli Abbatibus consecrari fecit. Anno Praenotato hyems fuit asperissima, quam anno sequenti fames & pestilentia gravis subsequitur, & mala in terris multiplicantur.

Rupertus ad Hirsaugiam re-vertitur & fit Prior.

Regularis disciplina hic tepuit.

Bona Monasterij Re-ventus ampliavit.

Capellam S. Nicolai construxit.

Hiems fuit dura.

MCLXXI.

Anno Ruperti Abbatis Hirsaugienfis primo Hugo Palarinus de Thubingen, violatae pacis & damni priore anno accepti, sicut ibidem retulimus, non immemor, ad ulciscendum se de Guelonis Bavariae Ducis perfidia, Fridericum Ducem de Rotenburgo Bavaris infestissimum hostem in auxilium vocavit. Qui ad preces Comitum Hugonis Bohemorum Regis filium cum ejus ferocissima gente per Bavariam & Sueviam omnia

Bohemi devastant Bavariam.

N n n

deso-

Hugo Pa-
latinus de
Thubingen
captivus.

Ganfredus
Monachus
Doctus.

Joannes
Meſue me-
dicus.

deſolantem & fœdantem conduxit. Unde commotus ad iſta Fridericus Imperator generalem conventum Principum apud Ulmam oppidum Sueviæ indixit, ubi Comitem Hugonem, ut ſe Guelfonis poteſtati traderet, perſuadendo induxit. Quod cum feciſſet, à Guelfone ad Caſtrum Nuenburg Rhetiæ Curienſis deſtinatur captivus ubi aliquanto tempore durum toleravit exilium. Claruit hiſ temporibus Arnoldus Abbas Bonæ Vallis in Gallia Ordinis Ciſtaciienſis ac D. Patris Bernardi quondam familiaris amicus, vir tam in divinis ſcripturis quàm in ſæcularibus literis haud mediocriter eruditus, ingenio promptus, & clarus eloquio, nec minus vitæ merito quàm eruditione ſcripturarum venerandus, qui vitam ejuſdem S. Abbatis Bernardi in libris quatuor digeſſit. Alia etiam nonnulla compoſuit, quæ in manus noſtras non venerunt. Ganfredus etiam ejuſdem Ordinis Monachus Aluſiodorenſis Petri Abelardi quondam auditor acque diſcipulus, vir in omni genere ſcientiarum doctiſſimus hæc tempora ſcriptis & lucubrationibus ſuis reddidit clariora. Hic præceptori ſuo memorato in Concilio Remenſi argumentatione ſancti Bernardi Abbatis ſuperato, ne fieret imitator erroris malè ſapientis ad Clarevallenf. ſe philoſophiam contulit, & Monachus factus Domino in humilitate militavit. Scripſit contra errores Magiſtri ſui Petri Abelardi ſatis inſtructum volumem librum unum. In Apocalypſin quoque Joannis lib. 1. Epistoſtarum ad diverſos lib. 1. Cætera quæ conſcripſit ad notitiam noſtræ lectionis minimè venerunt. Joannes quoque Meſue medicus & philoſophus ſui temporis doctiſſimus, filius Meſue, qui fuit alterius Meſue nepos, qui Hanech, qui Hali, qui Abdele Regis Damafcenorum filius, & ipſe hæc tempeſtate in medendis corporibus clariſſimus effuſit. Qui ſcriptis inter cætera ingenij ſui opuscula de medicinis ſolutivis lib. 1. Antidotarium quem Gradatin prænotavit lib. 1. De curis morborum corporis humani grande opus inchoavit, quod morte præventus non complevit. De reliquis lucubrationibus ejus nihil vidimus.

MCLXVII.

Henricus
Epiſc. Her-
bipolenſis
obiit.

Heroldus
ſit Epiſc.
Herbipo-
lenſis.

Año Rupertii Abbatis ſecundo mortuus eſt Henricus ejus nominis II. Herbipolenſis Eccleſiæ Præful & Dux Francorum Orientalium, vir quietus & vita tranquillus. Poſt quem Heroldus electione communi fratrum Epiſcopus ordinatus, præfuit annis ſeptem, menſibus quinque, diebus tribus, vir ſtrenuus & jurium Eccleſiæ ſuæ dilatator, conſervator & defenſor accerrimus. Cui Fridericus Imperator I. Ducatum Franciæ orientalis cum omni jurisdictione & juſtitia confirmavit, ut poſtea dicemus.

Eodè año Conradus Archiepiſcopus Moguntinus Paſchalem ut Antipapam & ſchiſmaticū arbitrans, quod erat juramento ſe Alexandro Papæ III. conſederavit, & ab obedientia Paſchalis memorati receſſit. Quod poſteaquam Imperatori Friderico innotuit, mox illum de Archiepiſcopatu ſimul & provincia expulit, & fugere ad Alexandrum, qui tunc Romæ fuit neceſſariò coarctavit. Cui ſic expulſo Romanus Pontifex in beneficium Sabienſem Epiſcopatum contulit, in quo ſe gratum amico exulanti meritò oſtendit. Unde Conradus deinceps utriuſque titulo uſus Eccleſiæ & Moguntinum Archiepiſcopum ſcripſit, & Sabienſem Epiſcopum, tandèmq. revertitur. Con-

Conrado itaque per Imperatorē expulso, Christianus qui antea illum fuerat electus, ut supradiximus anno Manegoldi Abbatis quinto, in Archiepiscopum Ecclesie Moguntinæ substituitur, & præfuit annis sedecim. Quo mortuo Conradus ad Moguntiam reversus est, ut suo loco inferius dicitur. Qui quidem Christianus, quum esset homo in omni genere doctrinæ multum eruditus & ob id Imperatoris Friderici Archicancellarius, scripsit quædam præclara opuscula, quibus memoriam sui nominis ad notitiam succedentium transmisit. E quibus nos legimus de gestis Friderici Imperatoris I. non spernendæ autoritatis volumen, epistolas etiam & pulchras & varias ad diversos. Hujus Christiani Præfultis Leo Tuscus, Emanuelis Constantinopolitani Imperatoris Notarius, de quo postea dicemus, mentionem facit in libro de prævaricationibus Græcorum.

Christianus
fuit Archie-
piscopus
Moguntinus.

Opuscula
huius Archie-
piscopi.

Anno prænotato quinto die mensis Decembris Hillinus Schönaugienfis Monasterij Trevirensis Diocesis, nostri Ordinis primus Abbas, de quo supra diximus anno Volmari Abbatis v. moritur, & in medio fratrum choro sepelitur. Post quem unanimi consensu fratrum electus est in Abbatem ejus Monasterij secundum Egbertus Monachus frater S. Elisabeth Monialis tunc quidem defunctæ, & præfuit annis decem & octo: de cujus ingenio & scriptis dictum est anno Manegoldi Abbatis sexto, similiter & octavo ubi soror ejus moritur.

Egbertus
fuit secundus
Abbas
Schönaugienfis.

Fuit his diebus quidam hæreticus patriâ Mosellanus ex villa quæ Cardona dicitur oriundus, perniciosus & nimium astutus, quippe subtilitate ingenij & linguæ volubilitate cunctis etiam doctissimis viris erat formidabilis. Hic de venerabili Sacramento Corporis & Sanguinis Domini malè sentiens & peius dogmatizans, omnes sibi congregantes virtute argumentorum facile superabat. Vocatus tandem Egbertus prænominatus Abbas Schönaugienfis in publico doctorum conventu apud Confluentiam hæreticum disputationibus paucis aggreditur, & in primo certamine victum ab errore ad professionem veritatis revocavit.

Cardonen-
se hæresi-
cum super-
avit Eg-
bertus.

MCLXVIII.

Anno Ruperti Abbatis III. Indictione Romanorum I. in mense Julio Fridericus Imperator I. conventum Principum solemnem in civitate Francorum Wirzburg celebravit, in quo isti Principes proprijs compaeruerunt personis cum ipso Imperatore sentientes. Christianus Archiepiscopus Moguntinus, Udo Cienfis Episcopus, Gerangus Mylnensis Episcopus, Hugo Verdenfis Episcopus, Rudolphus Leodienfis Episcopus, Albertus Laudensis Episcopus, Therenius Placentinus Episcopus, Reymundus Ipporienfis Episcopus, Thiemo Ratiponenfis Episcopus, Burchardus Abbas Fuldenfis, Hildebaldus Abbas Hirsfeldensis, Nicolaus Abbas Segebergensis, Engelhardus Abbas S. Burchardi, Christianus Abbas S. Jacobi Herbipolenfis, Conradus Palatinus Comes Rheni frater Imperatoris, Otto Marchio Mylnensis, Theodoricus Marchio frater ejus, Henricus comes de Wittin & fratres ejus Otto & Fridericus, Otto Comes Palatinus de Wittolinspach, Bertholdus Marchio de Voheburg, Bertholphus Comes de Andelle, Rudolphus Comes de Philendorff, Ludovicus Comes de Lone, Rabotho Comes de Auensperg, & Fridericus filius ejus, Boppo Wirzburgensis Burgravius, Burchardus

Conventus
Principum
in Herbi-
poli.

Nnn 2

du

duſ Magdeburgenſium Burggravius. Udalricus filius Ducis Bohemiæ, Albertus filius Ducis Poloniæ. Albertus Comes de Dilingen, Otto Comes de Kirchberg, Manegoldus Comes de Veringen, Bertholphus Comes de Berga, Gerardus & Hermannus Comites Wertheim. Conradus Burggravius de Nurenberg, Rupertus Comes de Caſtele, alij quoque multi convenerant quorum omnium iſthic recenſere nomina foret tædiolum.

Inter hos
Duces Sa-
xonie fit
concordia.

In hoc Principum conventu Fridericus Imperator conſilio eorundem diſcordantes Saxonie Principes ad plenum reconciliavit, de quorum diſſenſione ſimul & reconciliatione antea per Imperatorem in parte facta etiam ſupradictum eſt anno Volmari Abbatis xxxiv. cauſa verò diſſenſionis fuit originalis ex rebellionẽ Henrici Ducis Bavarie cogno-mento ſuperbi quondam orta, ut patet in ſuperioribus.

Orientalis
Francie
Ducatus
Eccleſie
Herbipo-
lenſi con-
firmatur.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato x. die menſis Julij in præſcripto conventu Principum apud Herbipolim celebrato Fridericus Imperator I. Heroldo Epifcopo ejusque ſucceſſoribus & Eccleſiæ Wirzburgenſi Ducatum Orientalis Francie, quem Conradus quondam imperator Magnus contulerat Eccleſiæ memoratæ, confirmavit firmiterque ſtabilem & incorporatum perpetuò ſub aurea bulla ſancivit cum omni juridiſdictione & potestate faciendi juſticiam per dictum Epifcopatum totum & Ducatum, & per omnes Comecias in eodem ſitas, de rapinis & incendijs, de allodijs & beneficijs, de hominibus & vindicta ſanguinis, quemadmodum in literis Imperialibus plenius continetur.

Bramberg
Caſtellum
& Frankenberg
deſtruitur.

Eodem quoque anno caſtrum Bramberg dictum, de quo per latrones quies pacis totius provincie ſæpe turbabatur, ipſius præcepto Imperatoris deſtructum eſt funditus; & mons ipſe in quo fuerat ſitum Herbipolenſi Eccleſiæ in juſ proprietatis perpetuò traditur, ſub ea videlicet conditione, quod nec munitio nec caſtrum in eo deinceps erigatur. Aliud in ſuper caſtrum Frankenberg dictum, quod Abbatie Amorbach noſtri Ordinis adiacebat, ſimili eſt imperio deſtructum, & mons in quo ſteterat, S. Kyliano ab Imperatore datus eſt in perpetuam poſſeſſionem, ne latrones deinceps Wirzburgenſem perturbarent Eccleſiam.

M C L X I X.

Soles viſi
tres.

Anno Ruperti Abbatis iv. tres ſoles ſimul viſi ſunt in Occidente, quinta die menſis Septembris, & poſt duas horas deficientibus cæteris, qui medius videbatur ſolus in occaſum tendebat. Simili modo quoque tres lunæ annis proximis apparuerunt.

Hugo Ethe-
rianus Tu-
ſcus Doctus

Claruit hiſ temporibus apud Conſtantinopolim in Græcia Hugo Etherianus patriâ Tuſcus, græcè ſimul & latinè peritiſſimus & tam in ſæcularibus literis quàm in divinis ſcripturis egregiè doctus, Emanuelis Imperatoris Græcorum Protonotarius, quem tota Græcia mirabatur ſcribentem, cujus paulò priùs breviter in Archiepiſcopo Moguntinenſium Chriſtiano fecimus mentionem. Qui ſcripſit ad Arduvvinum Romanæ Eccleſiæ Cardinalem de hæreſibus & articulis, quos in latinos Græci devolvunt lib. iv. De Deo quoque immortalis lib. i. Epifto- larum ad diverſos lib. iv. Reliqua ejus opera ad noſtram lectionem non venerunt.

Leo Tuſcus
Doctus
Conſtanti-
nopolitanus.

Leo quoque patriâ Tuſcus Imperatoris præſati Græcorum interpres Epifto- larum, vir multæ lectionis & excellentis doctrinæ tam græcè quàm

quam latine peritissimus hæc ipsa tempestate in pretio habebatur. Scripsit le prævaricationibus, & erroribus Græcorum libros 2. In quib' Christiani Archiepiscopi Moguntinorum cum laude memiait. Contra hæreses quoque Græcorum libellum composuit. Alia denique nonnulla scripsisse ferunt, quæ ad manus nostras necdum pervenerunt.

Anno quoque prænotato maximi terræ motus cum horrendis coruscationibus fuerunt in Syria & in Insula Sicilia, & multa millia hominum terræ hiatus devorati, miserabiliter perierunt. Nam ad terribiles coruscationes terra subito & crebrius aperta homines viros deglutiens traxit in profundum. In Ecclesia S. Petri Apostolorum Principis in Antiochia homines cxi. se aperiens terra rapuit in abyssum. Unus autem solus civis Viennensis Hermannus nomine cum post coruscationes & tonitrua terram in Ecclesia videret apertam miseros clamantes deglutiisse, sibi que simile jam imminere periculum, ut pote, qui medius iam cerneretur immeritus, auxilium Dei parentis semper Virginis MARIE imploravit & salvatus est. Abbas etiam de Mileto in Sicilia cum xli. Monachis, & omnis populus circiter quindecim millia subito terræ motu absorpti miserè perierunt. Plura denique castella & oppida per Siciliam eadem horâ corruerunt: & multa hominum millia vel ab ædificijs obruta, vel à terra sunt absorpta.

Terræ motus horrendus nimis.

Hiatus suo terra homines devoravit.

MCLXX.

Anno, Rupertus Abbatis quinto. Gualagnus Comes Angliæ Mediolanensem Princeps, quem Fridericus Imperator captivum tenebat in Germania, ruptis, nescitur cujus suffragio, compedibus, clam de carcere fugit: & sub rustici habitu veniens in Lombardiam cives suos hinc inde dispersos in unum convocavit, ipsam civitatem Mediolanensem, adjuvantibus vicinis civitatibus simul & Emanuele Græcorum Imperatore, mœnibus firmatis ad integrum restituit, fortiorémque fossatis, muris & turribus quàm ante fuerat communivit. Qui mox pristinam renovantes perfidiam cum reliquis Lombardis conspirationem denuo contra Imperium suscitârunt, omnésque Cæsaris iudices, & locum in Lombardia tenentes uno die cum Imperialibus cunctis aut expulerunt aut laqueo fecerunt suspendi. Alios autem spoliatos omnibus nudos ad Germaniam remiserunt. Imperator his cognitis furore succensus magno suorum Principum congregato exercitu, quintâ jam vice in Italiam proficiscitur: & auxilio Marchionis Montis-ferrati ut adventum acceleret suum invitatur. Veniensque in Lombardiam quædam oppida Mediolanensibus confederata capit, funditusque subvertit. Deinde Alexandrinam arcem, quam Mediolanenses in honorem Alexandri Papæ tertij noviter erexerant, obsidione vallavit. Sed amissis nonnullis suorum cum illam obtinere non posset, infecto negotio ad Papiam tristis declinavit. Cujus infortunij causam fuisse non modicam constat Henricum Saxonie Ducem, qui cum esset in exercitu Friderici Imperatoris fumens occasionem recedendi ab amico in necessitate constituto, dixit se illi militare non posse, imò nec velle nec debere: qui ut schismaticus à vero Pontifice Romano excommunicatus esset simul & maledictus. Unde non sine perfidiæ nota cum exercitûs partem haberet majorem in tanta necessitate constitutum Imperatorem deseruit: & in

Mediolanensem edificavit.

Imperator in Lombardiam proficiscitur.

Henricus Dux Saxonie Imperatorem deseruit.

Humilitas Cæsaris, Pertinacia Ducis.

N n n ; Saxo-

Imperator
occulte u-
gen. com-
pellitur.

Saxoniam revertitur. Quem aliquantulum ſecutus Imperator cum magna humilitate, ut ſe in tam periculoſo non defereret articulo, inſtantiffimè rogavit, in tantùmque ſe humilitatem dejecit, ut Ducis ſe pedibus provolueret, & ut manere dignaretur vel parvo tempore cum lacrymis obſecraret. Quod cum facere Dux pertinaciſſimè recuſaret, quidam ex familia ejus adulator dixit: Sinite Domine ut corona Imperialis ad pedes veſtros jam veniat, quoniam quod citò perveniat etiam ad caput veſtrum, denotans eum futurum Regem, ſed ſefellit illum opinio. Imperator itaque deſertus à Duce perfido in anguſtiam mentis non parvam decedit: qui propter exercitus ſui notabilem diminutionem, nec pugnare contra Lombardos jam potuit, nec redire in Germaniā cum paucis per medium perfidorum ſibi tutum fore judicavit. Dimiſſo igitur exercitu ſub poteſtate capitanei, per montem Jovis tranſiit in Burgundiam: ſed in plerique locis uſque adeò fuit anguſtiatus, ut acceptā famuli tunicā ſervum ſe eſſe, & curam facere equorum in hoſpitij cogeretur. Inſperatus tandem venit in Germaniam.

M C L X X I.

Beringerus
Comes in
Sulzbach
moritur.

Anno Ruperti Abbatis ſexto mortuus eſt Beringerus nobiliſſimus Comes de Sulzbach in Bavaria Princeps Dives & potens, cujus filiam Græcorum Imperator Emanuel habuit uxorem, poſt quem filius ejus gener Ducis Poloniæ comitatum paternum ſuſcepit.

Udalricus
ſic Epico-
pus Spiren-
ſis.

His temporibus poſt Guntherum ex comitibus de Lyningen Neometenſis Eccleſiæ Pontificem Udalricus ejuſdem Eccleſiæ ordinatur Epico-
pus: cujus ſcientiā & conſenſu, ut dicit Fridericus Imperator Romanorum I. cives Spirenſes à capitali jure, quod Epico-
po exiſtenti pro tempore ſolvere tenebantur, in perpetuum deinceps exemi.

Bernwart-
ſtein Eccle-
ſiæ Spirenſis
donatur.

Idem Fridericus Imperator pro ſalute & remedio animarum tam ſuæ quàm parentum ſuorum caſtrum Bernvartſtein Eccleſiæ memora-
tæ Spirenſi liberā donatione contradidit ſub Gunthero Epico-
po. ut ad uſuſ ejus ſucceſſorūque ſuorum cum omnibus proventibus deſerviat.

Calixtus
Antipapa
ex Mona-
cho.

Guidone quoque mortuo, qui & Paſchalis in ſua obedientia di-
ctus eſt, de quo plura in præcedentibus per occaſionem dicta ſunt; par-
tis ſuæ Cardinales Principes Imperatore favente quendam Joannem Sari-
menſem Ordinis noſtri Abbatem & Cardinalem in Romanum Pontifi-
cem contra Alexandrum III. imò in Antipapam elegerunt, qui ſe in
ſua obedientia Calixtum tertium juſſit appellari, quem & Fridericus
Imperator manu tenuit, & contra Alexandrum deſenſavit.

M C L X X I I.

Henricus
Dux Saxo-
niæ con-
demnatur.

Anno Ruperti Abbatis VII. Fridericus Imperator memor contem-
ptus & perfidiæ Henrici Saxonum Ducis, quæ ei pridem in Lombar-
dia exhibuerat, ab eo recedens, ſicut Anno Ruperti Abbatis quinto dixi-
mus, Conventum Principum tenuit, in quo illum læſæ Majestatis re-
um publicè declaravit. Quo Dux Henricus audito, quoſcūque potuit
ſibi conciliavit amicos, cum quibus contra Imperatorem Frideri-
cum conſpirationem faciens ad rebellandum ſe totis viribus præpara-
vit, qui habuit ſecum in ſua parte conſpirantes Comitem de Zolre, &
Comitem de Veringen.

Ducatus
Bavariæ
datur Pal-
tino de Wi-
telsbach.

Verùm Imperator videns Ducem Henricum in tantam pertina-
ciam elevatum, quod ſe ad reſiſtendum præpararet, nec veniam com-
miſſo.

missorum dignaretur expetere. decreto Principum ab eo Ducatum Bavariæ abstulit. quem Ottoni Palatino Comiti de Witelispach possidendum assignavit. Qui fretus auxilio fratrum suorum Conradi Archiepiscopi Salzburgerensis, & Ottonis Palatini Comitis Ducatum Bavariæ armorum virtute obtinuit, & omnes, qui fuerant ex parte Ducis, inde fugavit. Porro Ducatum Saxoniam Imperator Comiti ex Anhalt contulit, quem Henrico Duce violenter expulso, sibi vendicaret quantocius mandavit. Qui vocans in adiutorium sibi Christianum Archiepiscopum Moguntinum, Archiepiscopum etiam Coloniensem, Landgravium Thuringiæ, & plerisque alios, exercitum in Saxoniam contra Henricum duxit, ipsumque in unius mensis spatio de sedecim firmissimis castellis & munitioibus expulit, & fugere in oppidum Brunonis-vicum appellatum, potenter inimicum coegit. Libet isthic parumper huius Henrici Ducis dicti Leonis. historiam altius repetere, & mirandorum causâ, quæ de ipso conscripsit antiquitas vel paucis referare. Cujus pater fuit Henricus Dux, cognomento superbus. Bavariæ simul atque Saxoniam, mater verò Gerrudis filia Imperatoris Lotharii II. quemadmodum diximus anno Volmari Abbatis XIV. superius. Hic Patri tandem in solo Ducatu Saxonum judicio Principum succedens, Bavarico, propter Patris rebellionem, privatus, non facis recto in Regnum oculo mentem deinceps vibrare potuit, ob id, quod paterno spoliatus Ducatu Bavariæ, materno duntaxat Saxoniam cogeretur esse contentus, cum nihil ipse commiserit.

Historia
Ducis Hen-
rici Brun-
swicensis.

Anno igitur memorato Ruperti Abbatis V. cum Imperatore Friderico primo in Longobardia constitutus, sicut diximus, illum deseruit existimans in dubie ab hostibus interceptum, quo sibi postea licenter vendicaret Imperium, cum majore parte exercitus in Saxoniam reveritus est. Deinde transacto ferme biennio superatur ab Imperatore, sententiâ quoque Principum depositus à Ducatu, extra Imperium proscibitur, & Saxoniam Ducatus Bernardo Comiti de Anhalt in perpetuum donatur. Henricus igitur per Imperatorem Fridericum à Ducatu Saxoniam, ut dictum est, depositus, & extra Regnum proscritus, cum in Provincia nusquam tuto posset consistere, peregrinationem in remotiores Insulas navalem proponit animo & corpore subire. Navibus itaque dispositis, & omnibus necessariis importatis, quæ ad longæ navigationis continuationem videbantur sufficere, uxorem cum liberis in oppido Brunonis-vico valedicens reposuit, & ipse navigaturus, quò fors duceret ignorantem, cum socijs sibi amantissimis, atque fidelissimis navem intrans mari se commisit.

Causa de-
positi
& proscriti
patriæ.

Henricus
Dux pro-
scriptus
patriam
desertit.

Ratibus itaque Saxonico litore solutis per mare Germanicum citò in Oceanum rapitur, & per mille pericula navigans in incertum pluribus annis, mari terræque expositus instabilis vagatur. Grandia & stupenda toto septennio in hac sua peregrinatione fuit experius pericula. multa vidit miranda, & magnam partem orbis in sua desolatione perlustravit. Socijs tandem omnibus in peregrinatione amissis, septennio exacto solus & incognitus in Saxoniam revertitur, Friderico Imperatore jam mortuo, & Henrico ejus filio regnante; à quo in gratiam susceptus Ducatum Brunswicensem recepit, & uxorem quam dimisit. Hac Ducis miranda peregrinatio materiam carminibus dedit. Ex ab hoc tem-

Mare se-
ptennio
exul pene-
trat.

Septennio
exacto in
patriam
revertitur.

pore

pore Ducatus Brunſuicenſis de expulſis à Saxonia Ducibus ſumpſit exordium, Comite uno de Anhalt Bernardo ſibi & hæredibus ſuis Ducatum Saxoniz Imperatoris conceſſione uſurpantibus. Et ſic protervia Ducis Henrici nimis durâ animadverſione fuit punita.

Henricus
ſextus co-
ronatur
Rex.

Hemino
Comes
Flandriz
nota.

Anno prænotato Imperator Fridericus Pentecoſten cum uxore & multis Principibus Moguntiz ſolemniſter celebravit. Ibi Henricus Imperatoris Filius puer ſeptem annorum in Monafterio S. Albani, tunc noſtri Ordinis, à Chriſtiano Moguntino Archiepiſcopo ipſo die ſancto in Regem Francorū Orientalium ſedium juxta conſuetudinem coronatus eſt. Manſit ibi Cæſar cum Principibus diebus octo, multa diſponens & ordinans pro Regni pace communi. Ibi inter multa Imperij negotia Hemino Comes Flandriz & ſeipſum & comitatum ſuum Imperatori Friderico ſubiecit, obedientiam ex more præſtitit, eique fidelitatem mediante juramento promiſit. Conſtituit ex matura quoque deliberatione idem Comes ſpontaneâ voluntate, & non aliquâ inductus neceſſitate, ut ſi ipſe ſine liberis vitâ decederet, ejus comitatum cum omnibus appendicibus ſuis Henricus Rex Filius Imperatoris memoratus jure teſtamentario poſſideret.

Ludovicus
Marchio II.
Thuringiz
obiit.

Eodem quoque anno moritur Ludovicus II. Thuringorum Marchio, vir magnificus Dives & inclitus, magnarum operationum, in bello ſtrenuus, in pace providus, conſilio cautus, cujus corpus in Monafterio Fontis Reinhardi fuit ſepultum.

M C L X X I I I.

S. Thomas
Archiepiſc.
Cantu-
arienſis mar-
tyrizatur.

Anno Rupertii Abbatis VIII. S. Thomas in Anglia Cantuarienſis Eccleſiæ reverendiſſimus Archiepiſcopus interventu Romani Pontificis Alexandri III. & Ludovici Regis Gallorum, ad ſuam Eccleſiam revocatus eſt: & ſimulacâ pace, iterum à Rege Anglorum ſuſceptus, quod rei probavit eventus. Nam triceſimâ die poſt reditum ejus in Angliam Rex impius ſuis conſiſit militibus ut illum occiderent. Qui ad Eccleſiam venientes armati ſanctum Pontificem coram ſuſmo Altari ſtantem crudeliter occiderunt, cerebrum cum ſanguine & oſſibus in pavimento hinc inde ſpargentes. Cujus ſacrum corpus per Monachos & Clericos traditum ſepulturæ mox infinitis cœpit coruſcare miraculis.

Anſelmus
Epico-
pus
Bleſienſis
ex Mona-
chio.

Claruit his temporibus S. Anſelmus ex Priore ſeptimo Carthuziæ Bleſienſis Epico-
pus, vir tam in divinis ſcripturis quàm in ſæcularibus literis egregiè doctus: qui magnâ ſanctitate clarus & multis virtutibus inſignis, non minùs exemplo quàm ſermone Paſtorem ſe utilem ſemper exhibuit. Unde fama nominis & ſanctitatis ejus longè latèque diſfuſa multos boni odoris fragrantia reſperſit in vitam æternam. Conſumato tandem ſexto Calendas Julij migravit ad Chriſtum, anno ætatis ſuz plus ſeptuageſimo, Pontificatus verò quinto decimo, cujus geſta habentur.

Baſilius
Carthuziæ
Prior octo.
vix obiit.

Baſilius quoque Prior Carthuziæ octavus anno prænotato poſt multa virtutum ſtudia plenus operibus ſanctitatis ad Dominum cœli tranſivit in ſenectute bona. Vir tam eruditione ſcripturarum quàm integritate morum valde reverendus, qui verbo ſimul & exemplo multos ad melioris vitæ ſemitas revocavit. Inter quoſejuſ hortatu converſus ad Ordinem fuit ſanctiſſimus ille Pater Hugo Prior de Wichai in Anglia, & po-

& postea Lincolnienſis Eccleſiæ Præſul, de quo latiùs ſuo loco dicemus. Præſuit autem Carthufiæ majori Beatus hic Baſilius annis tribus & viginti, in qua ſepultus poſtea multis coruſcavit miraculis & virtutibus.

MCLXXIV.

Anno Ruperti Abbatis IX. mortuus eſt Heroldus Eccleſiæ Wirzburgenſis Epicoſus, vir magnificus & jurium ſedis ſuæ propagator & defenſor vigilantiffimus: poſt quem electione Fratrum ſucceſſit Reinhardus & præſuit annis quatuor, menſibus x. diebus xv.

Eodem anno Romanns Pontifex Alexander III. Sanctum Thomam Cantuarienſem Archiepiſcopum anno præcedente, ſicut diximus, crudeliter occiſum propter infinita ejus miracula Sanctorum catalogo fecit inſcribi. Hujus rei gratiâ idem Pontifex duos Cardinales miſerat in Angliam, qui & miraculorum ſancti Martyris veritatem inquirerent, & ſanctam Sedem Apoſtolicam de ſingulis plenius informarent. Qui cùm perveniſſent in Angliam non ſolum facta S. Thomæ infinita audierunt ab alijs, ſed ipſi proprijs quòque oculis multa quoridie fieri ad ejus tumbam ſtupendâ nimis cernere meruerunt. Sancto autem Thomâ in Eccleſia Cantuarienſi occiſo & tot miraculis coruſcante, Rex Angliæ ſenior de morte illius ſe cupiens probare innocentem, pro eadem cauſâ Nuncios ſuos & Oratores miſit ad Papam. Quibus cùm Pontifex minùs duceret eſſe credendum, memoratis Cardinalibus negotium commiſit diligentius examinandum. Cauſam illis diſcutientibus Rex ſe juramento probavit innocentem, cùm aliter minime potuiſſet. Promiſit tamen aliquam poenitentiam agere propterea, quòd necis Sancti cauſam dediſſe videretur nonnullam, quia illum viventem non honorâſſet. Injungitur ergo illi ut ducentos milites Jeruſolymam mitteret, qui ſuis impenſis ibi per annum Domino militarent, arque ipſe bellum triennio contra Barbaros gereret, & Eccleſiæ omnimodam libertatem reſtitueret, nec appellantiſ ad curiam obſiſteret, ab hoc tempore Angliæ Regnum Romanæ Eccleſiæ feudum eſſe cœpit.

MCLXXV.

Anno Ruperti Abbatis Hirſaugienſis hujus Monaſterij X. Indiſione Romanorum viii. menſis Maij die xxviii. mortuus eſt Dominus Craſſico ex Comitibus in Spanheim. Abbas Cœnobij D. Præſulis Martini Spanheimenſis Ordinis noſtri, in medio chori Fratrum cum prædeceſſore ſuo in uno tumulo ſepultus, anno ætatis ſuæ lxxiii. Præſitura autem quarto & viceſimo, ſuper cujus ſepulchrum nominibus amborum ad caput præmiſſis in pede hoc diſtichon Prior Anſelmus inſculpiſit. Abbates clari quibus accidit huctumulari. Ambo Deo chari ſunt modò pace pari. Hoc eſt Bernhelmus ipſi Cœſſtoni conſepultus ibidem. Poſt hunc Adelgerus patriâ Moguntinus præfati Cœnobij Monachus à Fratribus in Abbatem electus, & Moguntiæ in Eccleſia S. Albani ordinatus, præſuit annis vi. menſe uno, & iii. diebus, & Monaſterium in utroque ſtatu gubernavit. His temporibus per totum Regnum Teuthonicorum turbatio fuit exorta propter excommunicationem Friderici I. Imperatoris, qui Alexandro Papæ rebellis Romanam perſequebatur Eccleſiam, & omnes cùm illa ſentientes nimium habebat exoſos, quibus tam per ſe, quàm per ſuos miſteriales multa intulit damna ſimul & incommoda. Nec minùs ipſe

Reinhardus
ſit Epicoſus
Herbipolenſis.

S. Thomas
Cantuarienſis cauſa
narratur.

Poenitentia
Regis Angliæ pro
pter necem
S. Thomæ.

Craſſico Ab-
bas in
Spanheim
mortuus.

Regni Teu-
thonici per-
turbatio.

O o o

multis

multis paulatim fieri cœpit exofus propter ſuam contra Deum & Eccleſiam nimis præſumptuoſam & protervam contumaciam, atque ob id quotidie ſe minor factus infortunatus evaſit.

Interea verò Rupertus Abbas cum ſancta Congregatione ſua Hirſaugiana ſecundùm antiquam & laudabilem hujus Monafterij à S. Wilhelmo introductam conſuetudinem partes ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, illuſq; Pontificis Alexandri obedientiam fideliter ſequabatur, & multa propterea in rebus & perſonis à ſchiſmaticis ſuſtinerunt incommoda. Omnes enim qui Deum timebant, & Romani Pontificis obedientiam ſequabantur, varijs ab æmulorum importunitatibus tribulabantur incommodis. Atque boni viri ob id, cùm dies abundarent malitiæ, aut ſe fugâ ſaluabant, aut latitabant in Monafterijs.

Anno igitur prænotato Fridericus Imperator jam ſexto cum exercitu in Italiam profectus eſt. Nam Mediolanenſes cum Romano Pontifice Alexandro fideliter contra ſchiſmaticos ſentientes, reſumptis viribus & jam Urbe in integrum reſtituta, agros Papienſium & Comenſium, qui partes Cæſaris ſequabantur hoſtili depopulabantur incurſu. Ad quorum deſenſionem Imperator exercitum duxit in Lombardiam, bellum moturus contra quorſdam rebelles. Verùm Mediolanenſes, qui ſe jam ad id præparaverant ad rebellandum, unâ cum cæteris in Lombardia populis exercitus Imperatoris occurrunt, ubi commiſſo prælio plures eorum in primo congreſſu vulnerati ceciderunt. Verùm poſtea mutante inſtabilem fortunâ vultum Imperator à Mediolanenſibus ſuperatus eſt, & clam fugere compulſus. Namque cùm in principio totum exercitum miſiſſet hoſtem, ſignifer ejus qui aquilam Imperialem ex more ferebat, ardore pugnandi ſeſtinans in adverſarios, ab eis conſoſſus eſt ſtatim, & vexillum quod manu geſtabat, in hoſtium poteſtatem devenit. Unde mox clamor exortus Mediolanenſibus audaciam dedit, Cæſarianis verò metum, & in perturbatione diſſidentiam. Ipſe quoque Imperator Fridericus impetu in hoſtes facto cùm multos ſua manu interfeciſſet, equo tandem ſuſſoſſo in terram prolapſus mortuus credebatur: cujus caſus Germanis dum poſt fugam in hoſtes proſiliunt, exitij materia fuit. Nam in amne Ticino multis ſubmerſis, plurimis & cæcis, & reliquis in captivitatem abductis, pudor Imperio, hoſtibus victoria ceſſit, in dedecus non parvum Germanorum. Quintâ dehinc die poſt actum prælium Fridericus Imperator, qui putabatur occiſus in bello per urbem Papienſem habitu ſimul & comitatu inceſſit Cæſareo, mirantibus ac ſtupentibus oppidanis, quoniam ambulanti prius Imperatorem viderent, quam ſcirent viventem. Cùm ſucepta incommoda coram illis deplangeret Imperator, Eccleſiaſtici viri quos in oppido reliquerat Romano iturus ad prælium, ſumptâ ex neceſſitate fiducia in faciem ei dicebant, perſecutionem Eccleſiæ, quam tot annis jam miſerabiliter afflixerat eſſe in cauſâ, quod tantus Germanorum periſſet exercitus. Ad quorum verba Principes cæteri penè omnes facti audentiores publicè Imperatori proteſtati ſunt ſeſe, niſi brevi Romæ Pontifici & Eccleſiæ pacem daret, eum omnino deſerturos, imò ſe nec velle deinceps ſchiſma fouere, nec poſſe. Quod Imperator audiens territus eſt, pacemque dare promiſit.

MCLXXI.

MCLXXVI.

Anno Ruperti Abbatis XI. die mensis Martij xxi. obiit B. Virgo Clemencia sanctimonialis in Horreo Trevirensi, filia nobilissimi Comitis de Hoemberg in Alsatia, sponsa quondam Domini Crafftonis de Spanheim Comitis. & postea, ut supra dictum est, Abbatis Cœnobij Spanheimensis. Hæc devotissima Christi famula singularis vitæ merito veneranda in amore Christi fervens extitit, quæ diebus ac noctibus lectioni, meditationi seu contemplationi divinarum intenta, omnia hujus mundi solatia simul & honores fortissimâ perseverantiâ contempsit, & in omnibus placere soli Domino Deo studiosissimè curavit. Ad ejus tumbam lampades per custodem extinctæ, divino lumine reaccensæ fuisse memorantur. Transijt anno ætatis suæ LVIII. conversionis autem XXVII. in Ecclesiæ S. Hirminæ apud Treviros tumulata.

S. Clemencia
triviridis
moritur.

Eodem Anno Rupertus Abbas hujus Monasterij Hirsaugiensis XVIII. jam senio gravatus, & laboribus multorum annorum exhaustus, considerans se ad regimen animarum & curam rerum temporalium deinceps non posse sufficere, deliberavit Abbatiam Conventui amore quietis regularis & pacis voluntate spontaneâ resignare. Convocatis itaque Fratribus ad locum Capitularem animi sui consilium aperuit, & suam insufficientiam humiliter proclamavit. Qui auditis causis animarum suum justè moventibus postulanti præbuerunt consensum, licet maluissent illum suum tenere officium. Cessit igitur officio curæ Pastoralis Dominus Rupertus anno Dominicæ Nativitatis prænotato MCLXXVI. Indiæ. Rom. ix. die verò mensis Julij ix. posteaquàm præfuerat huic Monasterio annis x. & mensibus xi. Cui fratres unanimi consilio ad vicam quod reliquum erat, sustentationem & mansionem quietis Præposituram Rothensem assignarunt, in qua paucis supervivens annis in magnâ devotione cordis & tranquillitate mentis tandem ad Deum migravit. Corpus verò suum jam morituro ad introitum Ecclesiæ in limine sepeliri mandavit, ut pedibus omnium ingredientium & egredientium pro Christi amore calcaretur.

Rupertus
Abbas Hir-
saugiens.
resignat
Abbatiam.

Rupertus
Exabbas
Præpositus
Rothem.

De Conrado secundo hujus Monasterij Hirsaugiensis Abbate XI X. qui præfuit annis xii. mensibus iii. diebus viii.

Est resignationem Domini Ruperti Abbatis liberam, spontaneam, & ex propria voluntate diutius operantem, altero mot die, hoc est, tertio Nonarum Julij, anno supra scripto, convenientes ad locum Capitularum Fratres unanimi consensu tandem in Abbatem hujus Monasterij XIX. elegerunt venerabilem Monachum quendam ejusdem Congregationis nomine Conradum ejus vocabuli secundum, Hermannij Comitis de Kihberg fratrem, virum genere nobilem, sed virtutibus nobiliorem: qui ab eo die Monasterio in Abbatia præfuit annis xii. menses tres, & die octo, providè gubernans utriusque statûs familiam. Et quia sicut antepaulò diximus, Hirsaugiana Congregatio Fratrum nunquam fuit schismaticorum polluta consortio, sed cum Ecclesia Romana & ejus Pontificibus legitimis consentiens, pura

Conradus
Abbas

O o o

semper

Ordinatur
ab Epifcop.
Bamber-
genſe.

ſemper & incontaminata permanſit: noluit Conradus memoratus Abbas electus ordinari ab Udalrico Epifcopo Neometenſi, vel alio quocunque Apoſtolice Sedis Communionem & gratiam non habente. Conſilio igitur ſuorum habito ad Epifcopum Bambergensem, qui cum Papa ſenſit Alexandro proſectus eſt, & ordinationem ſui ab eo ſuſcepit.

Conradi
patria edu-
catio &
converſa-
tio, &c.

Conradus iſte venerabilis Abbas patriâ Suevus erat de nobili Comitum ex Kilberg proſapia ortus, frater ſicut diximus, Hermannii Comitum & nobiliſſimi principis, qui multa huic Monasterio beneficia contulit, effectu ſimul & affectu Hirſaugienſium ſe Monachorum ſemper fidelem oſtendens amicum, qui ab infantia penè ad ſtudio litterarum poſſus, cum tempore crevit tam ætate annorum, quàm ſcientiâ ſcripturarum. Et quâvis ſummitatem doctrinæ univerſalis non attingit, pro ſuo tamen ſtatu in ſcripturis ſatis profecit. Evadens tandem cum tempore invirum, qui novit verum à falſo, & bonum à malo diſcernere, corpit de ſalute animæ crebrius cogitare. Fuerunt eâ tempeſtate, ſicut etiam ab exordio in congregatione huius Monasterij plures viri nobiles genere & doctrina inſignes. Comitum, Baronum, Militum nobilium ſimul & ignobilium filij ſub Monastica Regula omnipotenti Deo in vera humilitate famulantes, quorum famâ Sanctitatis excitatus Conradus noſter, cum eſſet Eccleſiæ Argentinenſis Canonicus, mundum cum ſuis divitijs & honoribus vanis pro Chriſti amore deſeruit, & eorum ſe collegio devotè fociavit, Monachus ita factus in hoc Hirſaugienſi Cœnobio ſub Margoldo venerabili Abbate, converſationem ſuam ad Regulæ tramitem ſemper inſtituit, & quânto genere fuit altior, tantò ſe in medio Conſratrum majore obedientiâ & humilitate omnium imperio ſubjecit. Neminem ex eis verbo contriſtavic aut factio: neminem læſit, neminem offendiſt. Ingenio mitis erat & promptus ad obediendum, non ſolùm Prælatiſ atque majoribus, ſed æqualibus ſimul & infimis. Sæpe namque fecit ex humilitatis amore opus abjectum, quod ruſtici filius dedignabatur contingere. Quântum verò ad corporis diſpoſitionem pertinebat, ſtaturâ fuit mediocris, ut nec longa eſſet nimium proceritas, nec hominibus curioſis contemptibilis brevitæ. Facie niger apparuit, ad complexionem cholera tendens adultæ, unde febribus frequenter ſuccubuit. Macilentia ſatis extitit temperatus: inceſſu gravis, nec multâ levitate diſpoſitus ad ambulandum. In habitu ſuo nunquam fuit curioſus, ſed veſtitu ſimpliciſſimo utens mentis pulchritudinem amavit, non corporis. Non fuit garrulitatis pernicioſe amator, ſed communitate fratrum ſuorum contentus, nil amplius quaſivit. Ordinatus verò in Abbatem formam ſe gregi ſuo præbuit exemplo ſimul & verbo, & humilitatis modum quem Monachus habuit, etiam Abbas omni tempore cuſtodivit: Nam & bonis manſuetiſque ſemper humilitatem præbuit ſocium, diſcolis autem & duris corde, ſicut Regula præcipit, ſe durum præbebat Magiſtrum. Sermone fuit dulcis & mixtâ maturitate affabilis: convictu placidus, & ſerioſâ quâdam temperantiâ reverendus. In conſilio promptus, & cautâ providentiâ circumſpiciens, omnia prudenter diſpoſuit, & nihil ſibi commiſſorum unquam temerè neglexit. Hoſpitiſ & peregriniſ juxta Regulam D. P. N. Benedicthi ſemper charitatem exhibuit, & omnes in Chriſto venientes humaniſſimè tractavit. Coram quibus in

Exempla
ſimul do-
cuit & ver-
bo.

menſa

mensa facis longus & dapilis extitit, & quidquid poterat charitatis omnibus hilariter impendit. Monasterij jura & libertates observare diligentissimè studuit, substantiamque temporalem prudenter disponens, Fratribus suis omnia præsens vitæ necessaria secundum instituta Regularia copiosè providit. Honestissimæ conversationis tam in Monasterio, quàm foris extitit, & in eo bonæ vitæ tramite, quem semel ire didicerat, usque ad mortem perseveravit.

MCLXXVII.

Anno Conradi Abbatis I. Cenobium S. Jacobi Apostoli in monte specioso prope Moguntiam, anno Manegoldi sexto, propter necem Arnoldi Archiepiscopi destructum, sicut ibidem diximus, permissione Friderici Imperatoris & cooperatione Christiani Archiepiscopi Moguntini edificari coepit, & in paucis annis consummatum fuit. Ad quod Monachi antea metu Caesaris dispersi revocati sunt, quibus memoratus Archiepiscopus novum constituit Abbatem, quia Godfrido quondam Abbati proscripto non licebat redire in patriam. Hujus Monasterij primus fundator Luthboldus olim Moguntinus Archiepiscopus extitit, qui anno Dominicæ Nativitatis M.LI. Sancto Bardoni Archiepiscopo in Pontificatu successit, quemadmodum dictum est anno Monasterij vacantis quinquagesimo, & Scoticæ nationis Monachos primos introduxisse ferebatur.

Monasterium S. Jacobi Moguntinense de novo constructum.

Anno prænotato xv. Calendarum Decembrium obiit S. Christi famula Hiltrudis apud S. Rupertum prope Bingionem Monialis nostri Ordinis, filia Meginhardi Comitis de Spanheim, & soror secundi Abbatis Spanheimensis Domini Craffonis, de quo diximus anno Volmari Abbatis xxix. Cujus sanctitati B. Hildegardis ejus Magistra atque Præposita coram multis perhibuit testimonium.

S. Hiltrudis Monialis obiit.

Anno etiam prænotato Fridericus Imperator I. amicorum consilio importuno simul & continuo impulsus de pace & concordia cum Alexandro Papa III. per internuntios & oratores suos plures habuit tractatus, & toto penè anno pro eodem negotio multipliciter fuit laboratum. Verùm quia Imperator Antipapam suam Innocentium, qui Calixto successerat, non potuit ad cedendum inducere, optata inter Regnum & Ecclesiam concordia in annum differtur sequentem.

Concordia tractatur inter Papam & Imperatorem.

His quoque temporibus Bertholdus Dux de Zähringen Friburgum in minori Burgundia, quam vulgariter Nüchtland appellamus, à fundamentis construxit. Sunt autem qui eam Provinciam ob id Burgundiam minorem vocatam existiment, quod Trevirensibus olim contra Romanos & auxilium miserint indigenæ terræ, simul & præsidio fuerint, qui per Burgos, id est Castella, manentes rectè Burgundiones sint nominati. Dicunt enim magnam in ea regione Comitum, Baronum, atque Nobilium præfatis diebus habitasse multitudinem.

Friburgum in minori Burgundia.

MCLXXVIII.

Anno Abbatis Conradi II. mortuus est Richardus Episcopus Wirzburgensis Dux Franciæ Orientalis, & in sua majori Ecclesia ex more sepeliuit. Post quem Godfridus de Pfiltenberg in Pontificem ejusdem Ecclesiæ consecratus præfuit annis octo, mensibus totidem, diebus quatuor & viginti, vir magnificus, prudens, & in Christiana.

Godfridus fuit Episcopus Wirzburgensis.

O o o j

itia.

stianam Religionem devotissimus: qui tandem pro Christi amore profectus in terram Sanctam in auxilium Christianorum contra Saracenos in Syria moritur, & in Ecclesia majori S. Petri Antiochiæ, ut suo loco dicemus, cum honore sepelitur.

Eodem anno reformata est concordia inter Alexandrum III. & Fridericum Imperatorem I. post multas placitationes, quam tali contigit occasione firmari. Cum Imperator esset in Italia constitutus & per internuntios, ut supra diximus, cum Papa super pacis negotio tractaret, veritus Pontifex, ne sibi ab eo ponerentur insidiæ ad Venetos clam fugiens declinavit. Quod Imperatori nuntiatum cum fuisset, oratores suos destinavit ad Venetos; jubens, sibi transmitti Pontificem: quod cum facere omnino contemnerent, bellum indixit. Classem igitur contra Venetos armavit, cui Ottonem filium suum præfecit, & ad repolcendum Pontificem in adversarios misit. Congressione autem navali commissâ Otto filius Imperatoris capitur & Venetis captivus introducit, & vinculus Pontifici Romano præsentatur. Volens Imperator liberare filium suum pacem dare compellitur. Unde ferocitate in mansuetudinem necessario commutata, Imperator Venetias pacificus ingreditur, & condiciones pacis & concordie sibi propositas, quas eatenus contempnerat, jam libenter admittit. rogat, petit, acceptat, litterarumque suarum testimonio confirmat. Iste autem fuerunt pacis & concordie Principales condiciones.

Imprimis abjuravit Cæsar Fridericus omnem hæresim, & schismaticam factionem, in qua fuerat eatenus pollutus, reus, diffamatus, & ob id excommunicatus, & reversus est ad Ecclesiæ sacrosanctam unitatem.

Deinde promisit obedientiam & subjectionem Rom. Ecclesiæ. & ejus Pontifici Alexandro III. successoribus suis regulariter intrantibus, & quod nihil deinceps velit attentare juravit.

Tertiò restituit Romanæ Ecclesiæ & ejus Pontifici Romam, & omnia ad ejus jurisdictionem pertinentia, simul & universa, quæ Imperij sui tempore in Italia vel extra per violentiam abstulerat.

Quartò consensit & promisit omnem se poenitentiam impleturum, quam sibi Pontifex pro male commissis & transgressionibus suis imposuisset, & quod omnia vellet patienter ferre, injuriæque cunctis hominibus ex corde remittere, & nihil de aliquo vindicare.

Alterâ dehinc die Romanus Pontifex ad Ecclesiam sancti Marci procedens, & stans in eminentiori gradu ascensus Imperatorem se jussit in terram prosternere, & denuò veniam postulare. Quo in crucis signum prostrato, collum ejus dextro pede calcans Pontifex dixit. scriptum est: *Super aspidem & basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem & draconem.* Cui Imperator dixit: *Non tibi, sed Petro.* Ad quem Pontifex: *Et mihi,* inquit, *& Petro.* Jussus deinde surgere à vinculo excommunicationis absolvitur, & quia tamdiu fuit Ecclesiam Christi persecutus, iter sibi Jerosolymitanum pro poenitentia injungitur, ut exercitum quem contra Ecclesiam tanto tempore duxerat, nunc in subsidium fidei Christianæ destinaret.

MCLXXIX.

Anno Conradi Abbatis III. mortuus est Christianus Monasterij mei S. Jacobi Herbipolenfis Abbas secundus, Beati Macharii quondam discipulus,

Papa Romanus fugit ad venetos.

Imperator pacem petiit a papa & accepit ceteris conditionibus.

Imperator prostravit se ad pedes Papæ.

Christianus Abbas Heribipolensis mortuus.

discipulus, & in Abbacia successor: homo certè moribus, & eruditione scripturarum insignis, cuius vitæ meritum varijs documentis virtutum enituit. & plures ad normam iustitiæ convertit: transijt autem die Martij 14. anno ætatis suæ 66. Regiminis autem Monasterij 16. Postquam Eugenius constituitur Abbas. & præfuit annis 18.

Claruit his temporibus Joannes Episcopus Carnotensis, Patria quidem Salisberienfis B. Thomæ Cantuariensis Archiepiscopi quondam minister atque discipulus. Vir in divinis scripturis eruditus, & in sæcularibus literis suo tempore omnium penè iudicio doctissimus, qui scripsit insignè opus de nugis curialium & philosophorum, quod Polycraticon prænotavit. lib. viii. De poenitentia opus confessionale lib. i. Vitam & passionem sancti Thomæ jam dicti Archiepiscopi lib. i. Epistolarum ad diversos lib. i. Ad Richardum Regem Angliæ de veneratione Sanctorum lib. i. Alia quoque multa composuit, quæ ad nostræ lectionis noticiam non venerunt.

Petrus etiam Blefensis Archidiaconus Ecclesiæ Bathonenfis in Gallia his temporibus claruit memorati Carnotensis Episcopi familiaris amicus, ad quem multas conscripsit epistolas; cum esset in omni genere doctrinæ doctissimus, multa lucubravat opuscula, quibus memoriam sui posteris commendavit. Equibus nos legimus subiecta. De amicitia Christiana lib. i. De poenitentia saluari lib. i. De accelerando passagio ad terram Sanctam lib. i. De qualitate poenitentiae lib. i. De studio sapientiæ lib. i. Contra quendam depravatorem lib. i. De periculo Prædicatorum lib. i. Exhortatorium ad quendam Abbatem lib. i. De officio Episcopi lib. i. De vita Clericorum Curialium lib. i. De præstigijs fortunæ lib. 2. Epistolarum cxxxiii. librum. i. De cæteris nihil vidi.

Petrus Blefensis Gallus Doctor.

MCLXXX.

Anno Conradi Abbatis IV. Indictione Romanorum XIII. in die S. Lamperti, hoc est, xv. Kalend. Octobris moritur sanctissima Christi famula beata Hildegardis Præposita & Magistra Sanctimonialium in monte Divi Ruperti prope oppidum Bingen. quod in descensu Rheni fluminis quatuor distat à Moguntia milliariis, anno ætatis suæ octogesimo secundo: cujus corpus in eadem Ecclesia, quam ipsa dudum à fundamentis construxerat, ante majus altare fuit cum reverentia populi magna sepultum. Cuius vitam miraculis & virtutibus plenam Theodoricus quidam Abbas nostri Ordinis in quatuor libris descripsit: de quo inferius loco suo & tempore dicemus.

S. Hildegardis monita.

Anno prænotato Patriarcha Hierosolymitanus, & magni hospitalis Theuronicorum Ordinis Minister, capti jam prius Hierusalem ab infidelibus Saracenis, rebus consuluri transmarinis Romam venerunt ad Papam Alexandrum III. postulantes consilium pariter & auxilium propterea quod Pagani & sanctam obtinissent civitatem & multas in circuitu mansiones, quibus nisi citò fieret resistentia, brevi Christianos omnes de terra sancta exterminaturi essent, quos Pontifex apud Veronam audiens de causis fidei perorantes consilio habito ad Philippum Regem Gallorum direxit, scribens multis in Europa Regibus atque Principibus ut negotio subveniant.

Patriarcha de Hierusalem venit ad Papam.

MCLXXXI.

MCLXXI.

Anno Conradi Abbatis V. Fridericus Imperator I. convocatis Regni Principibus, Episcopis, Abbatibus, Civitatibus, Marchionibus atque Comitibus multis, curiam apud Moguntiam solemnem celebravit; ubi plura pro pace reipublicæ Regni constituit. In eo conventu Principum Guelpho Bavarie Monasterio nostri Ordinis quod Wingarten appellatur, Constantiensis Diocesis, quod progenitores sui fundaverant, Imperatore consentiente tradidit duas curtes, Berg & Wilar, cum omnibus attinentijs suis in perpetuam possessionem pro salute & remedio animarum omnium parentum suorum.

Baldemar*
fuit Abbas in
Spanheim.

Eodem anno secundâ die mensis Julij mortuus est Adelgerus III. Abbas Monasterij quondam mei Spanheimensis, & in choro Fratrum ante gradus Presbyterij sepultus, cui Baldemarus ex oppido Stauroneſio natus vicino in Abbacia succedens præfuit annis xvii. mensibus undecimis diebus xvii. Vir bonus & regularis disciplinæ amator, qui reclusorium sanctimonialium ampliavit.

Lucius fuit
Papa ejus
nominis
tertius.

Anno prænotato Alexander Papa III. Romæ moritur, anno Pontificatus sui primo atque vicésimo, cui Lucius ejus nominis III. succedens præfuit annis quatuor & mensibus duobus. Hic Lucius suis unde fuerat oriundus à Friderico Imperatore signandi pecuniam licentiam impetravit. Suis etiam Epistolis multos Principes in subsidium terræ sanctæ provocavit; & plures à Romanis contumelias tulit.

MCLXXII.

Imperator
exercitum
ducit in I-
taliâ.

Anno Conradi Abbatis VI. Fridericus Imperator expeditionem fecit in Italiâ cum exercitu valido, rogatus per Lucium Papam contra Romanorum insolentiam, qui Pontificem cum multis injurijs fugere ex urbe compulerant, propterea quod Consulatum nomen & dignitatem concedere nollet postulanti. Quo fugato & apud Veronam existente Romani fautoribus Papæ quotquot invenire poterant, oculos eruerunt. Unde Pontifex Veronæ Præfatum celebrato Concilio, Romanos Anathematis vinculo innodavit. Imperator autem Papam in Lombardia conveniens, rebusque ibidem pro tempore dispositis in Germaniam revertitur.

MCLXXIII.

Christianus*
Archiepiscopus
Moguntinus*
obiit.

Conradus
revocatur.

Conradus
Archiepiscopus
Moguntinus
notus.

Anno Conradi Abbatis VII. Christianus Archiepiscopus Moguntinus obiit, post cujus mortem Conradus (quem Imperator Fridericus de Pontificatu Moguntino dudum expulerat, propterea quod schismaticis consentire nollet, quemadmodum anno Ruperti Abbatis II. diximus) & ab Alexandro Papa III. Sabinensis Episcopus fuerat constitutus, permissione ipsius Cæsaris ad Sedem suam Moguntinam revocatus est, & præfuit ibidem aſſus adhuc deinceps xvii. quicquid suum in literis talem præposuit: Conradus Dei gratiæ Sabinensis Episcopus, & S. Sedis Moguntinæ Archiepiscopus. Retinuit autem hunc titulum cum Sabinensi Pontificatu quamdiu vixit in humanis. Erat sanè vir magnanimus & Romanæ Ecclesiæ semper fidelis, pro cujus defensione multa sustinuit adversa toto tempore, quo schismaticis pernicioſa tempeſtas contra Papam Alexandrum duravit.

His temporibus duo Canonici Ecclesiæ Collegiæ in Oppido Aſſchaften.

ſchaffenburg Moguntinæ Diœceſis, de cuius fundatione longè ſupra diximus, anno Sigeri Abbatis xxiii. qui fuit Dom. Nativit. dccccxxiv. devotionis cauſa deſcenderunt ad Coloniam, loca & Eccleſias in viſere Sanctorum. Qui multis precibus obtinuerunt duo capita duarum Chriſti Martyrum ex collegio undecim millium Virginum, quæ tempore Hunnorum ibidem pro Catholica fide martyrizatæ leguntur, & cum ſumma devotione ad memoratam Aſſchaffenburgenſem detulerunt Eccleſiam. Quorum adventum cum ſanctis reliquijs mox ut Clerus & populus Aſſchaffenburgenſis oppidi recognoverunt, omnes pariter congregati obviam venientibus proceſſerunt laudes Domino in iubilo concinentes: & ſancta Sanctorum capita in Eccleſiam ſupradictam cum reverentia locaverunt, earum ſe patrocinio ſubmiſſâ devotione commendantes. Communi deinde voto ſtatuerunt eum diem, quo Capita Sanctorum Eccleſiæ fuerunt illata, inter præcipuas feſtivities quot annis venerandum, atque pro honore tantarum hoſpitiſum laudes Omnipotenti devotiſſimas celebrandas. Huius conſuetudo laudabilis inſtituti per annos aliquot ſumma cum devotione fervata eſt, & feſtum ſingulis annis in honorem memoratarum Chriſti Martyrum ſolemne cunctis lætantiſſimis devotiſſimè celebratum. Verùm charitate multorum repeſcente, tandem cepit in filijs devotio ſancta progenitorum paulatim minui atque deficere, in tantum quod feſtum illud ſolemne à ſenioribus inſtitutum, nomen & cultum ſimplicis duntaxat obtinuit: quoniam præſentium fidelium ad Sanctas devotio in junioribus extincta fuit. Rurſumque feſtum ſimplex novem lectionum, tribus honorari cepit: ac deinde magis deficiens hominum repeſcente ſtudio, in commemorationem unius tantùm antiphonæ ſimplicis tranſiit. Poſtremò fervore devotionis tam Cleri quàm populi ad ſanctas reliquias totaliter extincto, nullam jam memoria earum habebatur, ſed omnia in oblivionem hominum tranſierunt. Annis dchinc haud pluribus elapſis, dies illuxit in oblivionem omnium deducta, quæ reliquiæ dudum advenerant ſæpius memoratæ, quarum tunc memoriam nemo curavit. Et ecce dum Clerus in Choro ex more conſtitutus *Invitatorium* ad Matutinas laudes feriale cantaret, & nulla penitus, ut olim de ſanctis Virginibus memoria haberetur, duæ Virgines ſupra omnem æſtimationem ſpecioſiſſimæ de retro altare procedentes per medium Chorum canentium tranſierunt, quarum altera verſus dexterum, altera verò ad ſiniſtrum quaſi ſtantibus valedicens inclinavit caput, & ſic ambæ cœpto itinere per Chori januam exeuntes ſubito diſparuerunt. Mirantibus qui aderant cunctis & diſquirentibus diu quænam eſſent Virgines illæ, nec ſcire nec intelligere potentibus, tandem ex ſenioribus quidam præſentis conſuetudinis feſti Sanctorum Virginum eum eſſe diem reminiſcentes, rei myſterium, cæteris, ut erat, aperiunt: ſimulque omnes ad capſulam, in qua ſancta ſervari capita conſueverant, accedentes referant, & vacuum intuentes reſceſſiſſe reliquias earum & mirantur & ingemiſcunt. Hoc ingratiſtudinis vitium promeruit ut amitteret. quod honore ſuo ſpoliavit. Miſſi fuerunt poſtea de eodem Collegio duo Canonici ad Coloniam cauſâ ſubtiliter inquirendi. ſi aliquod poſſent reperire indicium de reverſione duorum capitorum. Et factâ in quaſitione à Cuſtode reliquiarum in Eccleſia S. Uſulæ audiverunt duo capita ſuper altare

Miraculum
Sanctorum
in Eccleſia
factum Aſſchaffenburgenſi.

Festum
Sanctorum
Virginum
instituitur.

Sancti in
oblivionem
hominum
deveni-
runt.

Capita Vir-
ginum re-
veniunt Co-
loniam.

P p p

altare

altare majus fuiſſe inventa eà nocte, quã duæ Virgines per medium Chorũ Aſſchaffenburgenſem, ſicut diximus, videbantur egreſſæ. Cũque duo illi miſſi Canonici rem geſtam dixiſſent Cuſtodi, & illã retuliſſet Abbatiffæ, tota congregatio Sandimonialium jubetur ad eſſe audire mirabilia Domini. Inſtabant Canonici multis precibus, ut eiſeadeſſe redderentur capita, promittentes illis debitum numquam deſuturum honorem: ſed non impetrãrunt.

MCLXXXIV.

Imperator
Curiam
magnam
habet in
Conſtantia

Anno Conradi Abbatis VIII. Indiët: Roman: ſecundã, promulgata fuit pax Conſtantiæ nuncupata, quam Imperator Fridericus anno proxime præcedente in magna convocatione Principum Regni conſtituerat in civitate Conſtantiënſi, unde & nomen accepit, per totum Imperium, quod noſtris temporibus ignoratur à multis, ſervatur à paucis, quanquam nemo ſit qui dignetur, & poſſit malis, quæ hodie fiunt in Regno contra pacem occurrere. Eam pacis conſtitutionem Baldus Doct̃or utriuſque Juris inſignis excellenti quondam commentario clariorem fecit. Inſitum verò hujusmodi conſtitutionis de pace Conſtantiæ tale eſt: *Imperialis Clementia ſervitus, &c.* In qua nomina etiam ponuntur civitatum, quæ pacem conſtitutam ſub juramenti confirmatione ſuſceperunt: cujus forma ſequitur:

Juramen-
tum Facit
Conſtan-
tia.

In nomine Domini juro ego. N. quod à modo ero fidelis Domino Friderico Imperatori, & ejus filio Regi Henrico. Non ero in conſilio vel factio, quod ipſorum vitam perdat aut membrum ſeu coronam Imperij ſui vel Regni, aut capiamur. Et ſi ſiſſero aliquem feciſſe, aut facere volentem per me vel per alium Domino Imperatori vel Regi, vel nuntio ejus ſine fraude maniſeſtabo & eum adiuvabo. Insuper pacem Domini Friderici Imperatoris & filij ejus Regis Henrici, & ſue partiſ, faciã cum ſocietate Lombardiæ, ſicut ſcriptum eſt: & inde ſine fraude infra quindeſim dies poſtea jurata bono intellectu & ſigillo Domini Imperatoris ſigillata obſervabo bonã fide & ſine fraude. Et hoc jurare faciã omnes maſculos mecum habitantes à ſedecim annis & ſupra uſque ad ſeptuageſimum aetatis, infra XV. dies poſtquam juratum habuerò exceptum. Et qui per me jurare noluerint infra tertium diem Imperatori vel Regi, vel ſuis perbreve maniſeſtabo. Sic me, &c.

Omnes cõ-
pelluntur
ad pacem.

In hanc pacem Conſtantiæ omnes totius Imperij Romani Principes, Duces, Marchiones, Comites, Barones, Milites, Nobiles, Communitates, Cives, Caſtellani, Oppidani, Ruſtici & Villani jurare ſunt compulſi coram deputatis ab Imperatore ipſique juratis. Si verò quiſpiam hanc pacem jurare contempſiſſet, vel juratam violãſſet, erant conſtituti executores juſtitie, qui ſtatim armatis aut bellum, aut capieis vindictam in rebelles omnes exercerent. Quã quidem occasione multæ latronum munitiones fuerunt deſtructæ.

MCLXXXV.

Egbertus
Abbas in
Schonaw
obiit.

Anno Conradi Abbatis IX. die menſis Martij octavã atque viceſimã obiit Egbertus Schonawienſis Monafterij noſtri Ordinis ſecundus Abbas in Diœceſi Trevirenſi, vir doctus & vitæ merito valde reverendus, qui plura ſcripſit non parvæ authoritatis opuscula, de quibus dictum eſt anno Manegoldi Abbatis VI. & de inſtitutione ejus ad Abbatiam anno Ruperti ſecundo. Cujus corpus in Eccleſia S. Florini, cui præfuerat, eſt ſepulchrum.

Eodem

Eodem anno Godfridus de Piftenberg Episcopus Herbipolensis, de quo diximus anno Conradi Abbatis II. Christi amore compunctus cum alijs multis in auxilium Christianorum ad terram Sanctam profectus est; & pro fide Catholica ut verus Dei famulus atque fidelis in mortem semetipsum dare non dubitavit. Exercitus namque fidelium eo tempore in Syria Christo militans valde fuerat imminutus, & Saraceni multa Christianis damna intulerant. Unde Rom: Pontifex Lucius ejus nominis tertius Veronæ confistens suis literis & nuntijs totam Ecclesiam contra infideles excitabat.

Episcopus
Herbipol.
Jerusalem
profectus
est.

Anno prænotato Fridericus Imperator Convenum quorundam Principum in Augusta civitate Vindelicorum habuit; ubi inter multa Regni negotia Henrico filio suo Regi Constantiam Regis Siciliæ filiam, in uxorem desponsavit, cum qua totum Regnum Apuliæ postea obtinuit fugatis vel extinctis omnibus qui illud occupabant. Hoc ipso quoque anno Rex Henricus pro certis Regni negotijs venit in Erfurdiam Thuringiæ oppidum non ultimum. Comitibus Baronibus & Nobilibus multis ex more stipatus: ubi quodam die cum staret inter plures super crabs cujusdam cloacæ, subito ædificium illud corruit, & omnes in cloacam ceciderunt. e quibus octo lutulentia stercoreum suffocati & mortui perierunt. Ipse verò Henricus Rex cum reliquis vix mortis periculum evasit.

Henrico
Regi uxore
desponsa-
tur.

Henricus
Rex cum
alijs cecidit
in cloacam.

Anno etiam prænotato Lucius Papa III. dum pro mittendo Christianis auxilio in Syriam esset sollicitus, Veronæ moritur. & ibidem cum honore sepelitur. Cui Urbanus Papa III. succedens præfuit anno uno, & mensibus ferme undecim. Qui Principes Christianitatis magno enisui conatus est revocare ad pacis concordiam, & exercitum ordinare in terram Sanctam contra spurcissimos Saracenos. Cujus reigratiâ primo Pontificatus sui anno Venetias venit ad præparandas naves pro his, qui essent ituri. Sed audita Hierosolymorum captivitate ac Christianorum miseria ex dolore animi apud Ferrariam in itinere deficiens mortuus est.

Urbanus
Papa III.

M C L XXXVI.

Anno Conradi Abbatis X. Februarij die sextâ obiit Godfridus ex Comite Palatino hujus Cœnobij Hirsaugiani Monachus. Vir quondam in sæculo potens & strenuus in Religione monastica humilis & devotus: nunc autem quod minimè dubicamus in cœlesti patria gloriosus. Ex illo enim tempore quo semel Monachum professus est, semper ad Regulæ puritatem ambulavit, tantæque humilitatis & charitatis in Deum & in fratres exiit, quod ejus sancta conversatio inuentibus cunctis perfectionis exemplum dedit.

Godfridus
ex Comite
Monachus
Hirsaugi-
ensis mori-
tur.

Anno præscripto hyems temperatissima fuit. & adeo calida, quod in Januario & Februario in plerisque locis arbores floruerunt, sed & corvi cateræque aviculæ ipsis his mensibus fetus suos procreârunt. Eodem quoque anno Henricus Rex Castrum Brisach construi cepit.

Hyems
temperatissi-
ma.

Anno præscripto Godfridus de Piftenberg Episcopus Herbipolensis vir morum integritate venerandus, quem anno præcedente cum alijs multis in auxilium Christianorum ad terram Sanctam profectum diximus, apud Antiochiam moritur. & in Patriarchali Basilica S. Petri Apostolorum Principis cum honore debito sepelitur. Pro cujus memoria lapis nomine ejus inscripuit, etiam Herbipoli ponitur. Cui successit in

Godfridus
Episcopus
Herbipol.
moritur.

P p p 2

Ponti-

Pontificatu Wirzburgenſi Henricus ejus nominis III. & præfuit annis XI. vir & ipſe in Chriſto devotus.

Henricus
ſci Epicoꝝ
Herbipol.

Anno etiam prænotato xxvii. die menſis Januarij Henricus Rex Francorum Orientalium ſextus filius Friderici Imperatoris primi, cum deſponſata ſibi priori anno Conſtantia Rogerij Siciliæ Regis filia, nuptias Mediolani ſolemniter celebravit. anno ætatis ſuæ xxi. Regni autem xiv. quem pater toti Lombardiæ præfecit.

MCLXXXVII.

Chriſtia-
norum.
joſooo. oc-
ciſa ſunt in
Syria.

Anno Conradi Abbatis xi. Saladinus Saracenorum Rex cum Tyberiadem urbem obſidione vallare cogitaret, intelligeretque Chriſtianos cum magna multitudine armatorum in arido quodam loco fixiſſe tentoria, nocte ſuper eos ſiti laborantes irruit, & eadẽ in eos grandem perpetravit; nam triginta Chriſtianorum millia miſerabiliter occidit, & reliquos in fugam convertit, vel captivavit. Eodem anno in menſe Martio magna æris inclementia fuit, & algoris horrenda aſperitas, quæ uſque ad Calendas ferme Junij duravit. Ita quod in ſancto Pentecoſte nix magna cecidit: quod illo anno ad Maij menſis medium occurrit, unde vineta frigore perierunt.

Hyems
aſperima.

Hirufalem
capitur ab
infidelibus.

Anno etiam prænotato Saladinus ſupra jam dictus Saracenorum Princeps per Chriſtianorum diſcordias vires adeptus, poſt maximam noſtrorum, ut dictum eſt, ſtragem Hieroſolymam tandem cepit, quam urbem Chriſtiani à temporibus Godfridi Regis de Bulion per annos poſſederant lxxxviii. non abſque ſanguine multorum. Saladinus autem victor civitatem ingreſſus campanas primùm ex turribus deſecit, dehinc Baſilicas omnes, præter templum Salomonis profanavit, quod priuſquam ingrederetur aquâ lavari præcepit. Eodem anno Urbanus Papa III. audiens ſtragem Chriſtianorum, quam Saladinus in Syria fecerat ſimul Hieroſolymam ab eo captam, animi dolore caſus apud Ferrariam obiit, ibique ſepultus fuit. Poſt quem Gregorius VIII. ſuccedens communi Patrum electione præfuit menſibus duntaxat duobus. vir optimus, qui mox ut creatus Pontifex extitit pro Hieroſolymæ recuperatione cogitare cœpit. Mortuo itaque Gregorio Pontifice optimo, & in Civitate Piſana non ſine magno luctu ſepulto, Clemens Papa III. concordia Patrum electione ſucceſſit, & præfuit annis duobus, diebus ſexdecim. qui & ipſe ſtatim ut creatus eſt de claſſe in Saracenos mittenda laboravit.

Urbanus
Papa obiit.

Gregorius
ſucceſſit.

Clemens
P. P. III.

MCLXXXVIII.

Beata Hil-
degundis
Virgo mi-
rabilis no-
vida mori-
tur.

Anno Conradi Abbatis XII. Indiſtione Romanorum ſextâ, menſis Martij die viceſimâ mortua eſt Hildegundis Virgo quadam vitæ mirabilis in Monaſterio Schonaugienſi Ciſtertienſis Ordinis in Dioceſi Wormatienſi haud procul ab Heidelberg quæ cum patre ſuo ex Colonia ſub virili habitu profeſſa Hieroſolymam, & illo ibidem mortuo ad Spiram reverſa, in forma Scholaris operam literis dedit, & præ inopia panem cum pauperibus mendicavit. Inde veniens ad Schonaugiam inter novitios ſuſcepta: ignorantibus cunctis quod eſſet femina, & pro ſuſceptione Ordinis probatur. Sexum igitur occultans muliebrem ſe Joſephum nuncupavit, & maſculus ab omnibus æſtimata fuit. Verim Omnipotens Deus volens & Monachorum prævenire periculum, & inopis femellæ durum remunerare laborem, eam in ipſo probationis anno de

de medio vocavit: cujus historiam Cæfarius in primadialogorum diffinitione conscripsit.

Eodem anno Fridericus Romnaorum Imperator, Philippus Rex Gallorum, Richardus Rex Anglorum, atque Romanus Pontifex Clemens magnum Christianorum exercitum præmiserunt in terram Sanctam pro recuperatione Regni & urbis Hierosolymitanæ, simul & in eorum subsidium qui ex nostris in tribulatione fuerant positi. In quo exercitu fuerunt Fridericus Dux Suevorum, Otto Dux Burgundie, cum multis Archiepiscopis atque Episcopis, Veneti quoque & Pisani cum Januensibus, Frisones etiam Dani & Flandrenses, quorum numerus omnium fertur equitum fuisse octoginta millium, pedum verò centum & quadraginta millium: quos Imperator anno sequenti profequitur. Anno præscripto Conradus Abbas hujus Monasterij nonus decimus quædam expediturus negotia; ad cellam sancti Gregorij in Richenbach profectus est, ubi rebus navans operam pro quibus venerat, crebris febrium cepit doloribus urgeri: & lecto decumbens protractâ ægitudine laborabat. Infirmirate autem crescente quotidie totum se in manus Domini humili devotione resignavit, præmissâque confessione peccatorum suorum ac sumptis more Christiano Sacramentis vivificis, quartâ decimâ die mensis Octobris, anno ætatis suæ l.vii. beato sine iu Domino quievit. Cujus corpus relatum in Hirsaugiam ad introitum Ecclesiæ coram altari omnium Sanctorum debita cum reverentia Fratrum & honore sepultum fuit. Eodem quoque anno mortuus est Udalricus ejus nominis II. Ecclesiæ Spirensis primus & quadragimus Episcopus, anno Pontificatus sui octavo. Hinc in Episcopatu fratrum electione successit Otto quidam nomine quietæ conversationis & præfuit annis xi.

Exercitus
in Syriam
mittitur.

Fridericus
Dux Suevo-
rum incli-
tus.

Conradus
Abbas
xv. mo-
ritur.

Otto fit
Episcopus
Spirensis
xii.

De Henrico hujus Monasterij Hirsaugiensis

Abbate XX. qui præfuit annis viii. mensib. diebus xv.
& gestis illius temporis.

Conrado Abbate xxi. in Coenobio Sancti Gregorij de Richenbach mortuo, sicut diximus, & in Ecclesia Hirsaugiensi sepulto, celebratisque ex ritu Christiano pro ejus salute Missarum & Vigiliarum obsequijs, vacavit interim Abbatia diebus v. Anno igitur Dominicæ Nativitatis præscripto mensis Octobris die xx. convenientes ad locum Capitularem Fratres curâ pastoralis moderaminis destituti; invocataque gratiâ Spiritus Sancti Henricum quemdam Seniores, qui Cantoris gerebat officium in Abbatem hujus Monasterij vicefimam unanimi voto elegerunt, qui deinceps præfuit annis viii. mensib. i. diebus verò xv. Qui natus ex Orientali Francia parentes habuit ad præsentis sæculi conditionem honestos; quorum curâ & sollicitudine ad studium est positus literarum, cum incremento annorum scientiæ quoque fuit affectus profectum. Ingenium docile natura illi contrulit, quo cum tempore ætatis fumente vires exercitij, paulatim seipso doctior evasit. Nec solum ad scientiam scripturarum capescendam sollicitum semper impendit studium, sed etiam ad virtutes & bonos mo-

Henricus
Abbas hic
xx.

Henricus
patriâ Fran-
cus erat.

Henricus
fuit Monachus
hic.

res accepit continuum à suis præceptoribus documentum. Unde in utroque adhuc puer satis proficiens, bonæ conversationis futuræ spem dedit. Divinâ posthac inspiratione commotus vanitatem instabilis vitæ præsentis in animo suo frequentius cepit revolvere, & de mortis vicinæ periculo crebrius cogitare. Cupiens ergo animam salvare suam, mundum cum suis vanitatibus pro Christi amore tandem deferuit, & veniens ad Hirsaugiam schema Monasticum suscepit. Erat enim illis temporibus nomen Hirsaugienfium Fratrum pro Regularis institutionis observantia per totum Regnum Teutonicum apud omnes Deum timentes celebre, & gloriosum, quia consuetudines B. Patris Wilhelmi Abbatis adhuc laudabiliter servabantur. Hæc ille factus famâ disciplinæ Henricus Domino cupiens famulari non alibi quàm in Hirsaugiana congregatione voluit proficere. Factus autem Monachus in medio fratrum sine querela conversabatur, vitamque suam ad mores reformans meliorum, qui ad puritatem Regulæ sanctissimi Patris nostri Benedicti videbantur ambulare, cæteris brevi totius norma & exemplar virtutis esse promeruit. Semper otium fugit, sciens illud animæ pestem esse perniciosissimam, memor scripturæ dicentis : *quoniam in desiderijs est omnis stultus*. Ad obsequium divini cultus fuit studiosus acque sollicitus in laboribus manuum diligens & fervidus : corpore mobilis, mente quietus. Unde cum circa divinum officium non solum esset diligens & sollicitus : verùm etiam quidam naturali dispositione aptus & idoneus : quippe qui musicus erat ante peritus ac sonoritate vocis bonæ adornatus : Cantor in Choro principalis constitutus est. Quod quidem concinatoris officium per aliquot annos non minùs alacriter quàm studiosè adimplevit, ac sine reprehensione continuavit. Bonis etiam studiis à pueritia plenè imbutus & probè satis in musica doctus, Cantoris ministerium optimè perficere potuit. Laboribus quoque manuum non segniter fuit pro temporum ratione intentus, sciens legislatorem nostrum S. Benedictum præmonuisse in Regula : quoniam Claustrales tunc veri sunt Monachi, cum de laboribus manuum suarum vivunt : propter quod studiosè laborans pro Fratrum utilitate communi, hortulos, arborètique & olera coluit & vineas de novo similiter plantavit. Suâ quoque industriâ & studio singula Ecclesiæ altaria lampadibus cum oleo illuminans decoravit. Enim verò quidquid ad honorem Dei potuit conducere, quidquid domum ejus videlicet Ecclesiam valuit per amplius & decentius exornare, & quidquid ad communem utilitatem fratrum novit posse proficere : hoc totus tenè per viribus & summo studio curavit promovere. Cùmque in omni virtute Religionis Monasticæ de die in diem proficeret, omnibus chartis atque dilectus fratribus, cepit se paulatim fama sanctæ conversationis ejus longè latèque diffundere, & cum laude nominis ampliare. In diebus illis mortuus est Abbas Monasterij sancti Nicolai in Bruvviler Coloniensis Diocesis & fratres pastore viduati Henricum Cantorem hujus Cœnobij, de quo loquimur, in Abbatem suum unanimi consensu elegerunt. Est autem Bruvviler Monasterium insigne à Palatino Rheni Comite Hezelino fundatum, ut longè suprâ diximus anno Christianorum m. xiv. & postea ex Hirsaugiana congregatione reformatum : atque ob id conjunctio quædam antiqua familiarique amicitia ductius continuata,

Hit.

Henricus
fuit Abbas
Bruvviler.

Hirsaugienſes notos fecerat Bruvvilerenſibus. Ordinatus verò Abbas memorati Cœnobij Henricus omni ſtudio curavit monachos ad obſervantiam Regularis diſciplinæ reducere, & cuncta eorum vicia ſecundùm Regulæ diſtinctionem emendare. Sed cum ſit nimium difficile in mente veteri nova cogitare, quantum voluit vir bonus proficere cum eis non potuit, propterea quod laxioribus aſſueti, conſuetudo, quam introduxit primæva corruptio morum, in quandam ſimilitudinem videbatur commutata naturæ. Proinde cum eſſent aliquantulum animis indurati cœperunt odiſſe corripientem, & cujus mores imitari debuerant, ejus doctrinam quamvis neceſſariam deſpiciebant. Cùmque ſuis improbis moribus animum ejus cruciarent quotidie, nollentque ad ſalutaria ſequi monentem: decrevit tandem vir Domini Abbatiam deſerere, in qua ſe videbat inutiliter & ſine fructu boni operis eatenus laboraſſe. Maluit enim in humilitate ſuam operari ſalutem, quàm in dignitate paſtoralis curæ vitam ſine utilitate agere inquietam. Maturâ itaque deliberatione præhabita onus curæ paſtoralis ſpontaneâ voluntate depoſuit, & ad Hirſaugiam reverſus eſt unde venit. Rediens cum charitate Fratrum magna recipitur, & in priorem locum ſuum reſtitutus, denuo cantor chori principalis ordinatur. Qui prioris vitæ humilitatem & manſuetudinem ſemper cultodiens, quotidie in melius proficere ſtudit: & dilectus pro vitæ merito à cunctis fratribus fuit. Unde poſt mortem Conradi Abbatis communi voto omnium in Paſtorem hujus Monaſterij Hirſaugienſis eligitur, & cum ſingulari benevolentia honoris veneratur. Qui ordinatus ex more Abbas præfuit annis octo, menſe uno & quindecim diebus, vir bonus, mitis, & nihilominus regulari diſtinctione memendus: licet cum tempore fervor diſciplinæ paulatim defecere. In principio namque promotionis ſuæ per aliquot annos ſatis modeſtè & regulariter vitam & ſuorum inſtituit, atque in utroque ſtatu paſtorem ſe exhibere utilem curavit. Sed pro dolor: nihil eſt ſtabile in humanis, & nimium facilis ad inferiora deſcenſus. Cœpit homo cum tempore ſollicitis rerum ſecularium curis animo depreſſus, rigorem mentis remittere, & monaſtici fervorem propoſiti nimium relaxare. Unde annis tandem octo in Abbatia exactis ad memoriam reduxit vitæ peractæ negligentias, meruèſque divinæ ultionis vindictam, & per poenitentiam remedium cupiens invenire miſericordiam, Abbatialis dignitatis officium, ut ſuo loco dicemus, reſignavit. Fuit autem homo quantum ad corporis diſpoſitionem pertinet, mediocris ſtaturæ, corpore tenuis, viribus gracilis & non multum fortis, rarus habens in corpore pilos, inceſſu gravis, ſermone aliquantulum diſſuſus. In converſatione ſua multum fuit humanus; & ſingulari quâdam inclinatione morum cunctis ſocialis ſimul & affabilis, qui & citò movebatur ad iram, & citò placabatur. Ejus tempore obſervantia regularis diſciplinæ haud parum in Hirſaugiana Congregatione repuit, & paulatim in deterius profecit. Nec ſolum apud Hirſaugienſes Monaſtici puritatis fervor hiſ diebus deficere cœpit, ſed in toto quòque Ordine jacebat extinctus.

MCLXXXIX.

Anno Henrici Abbatis I. Fridericus Imperator I. magno ſtipatus exercitu, per Ungariam & Græciam in auxilium Chriſtianorum

Henricus
corripit de
linquentes.Henricus
Abbatiam
reſignat.Henricus
fit Abbas in
Hirſaugie.Fervor ex-
piit, ſed ce-
pi-
deſinit.Henrici
Abbatis di-
ſpoſitio
corporis.Fridericus
Imperator
Jeruſalem
proficiſci-
tur.

Ducenta
millia Sa-
racenorum
occidit.

rum ad terram Sanctam profectus est; habens in comitatu suo istos Prin-
cipes: Henricum Ducem Saxoniz, Fridericum Ducem Sueviz, Berthol-
dum Marchionem Moraviz, Hermannum Marchionem de Baden, Fri-
dericum de Berg item Baronem, Conradum de Dornch Baronem,
Henricum Episcopum Würzburgensem Orientalis Franciz Ducem.
Item Episcopum Tharentasensem, Episcopum Monasteriensem, Epi-
scopum Patavienſem, Episcopum Osnaburgensem, Episcopum Miſnen-
ſem, cum multis alijs Episcopis, Principibus, Comitibus atque Nobili-
bus. Hi omnes cateruatim progredientes cum perveniſſent in Ciliciam
circa Philomenam urbem atque Iconijagrum in campis patentibus, du-
centa millia Saracenorum occiderunt in bello, urbem etiam prædictam
Philomenam ceperunt occiſis habitatoribus cunctis, & agros Iconij de-
populati ſunt, Chriſto præſtante auxilium.

Fridericus
Imperator
primus
mortuus.

Anno item prænotato cum Fridericus Imperator multos in Ar-
menia minore Civitates, munitiones, Villas & Caſtella obtinuifſet, & Sy-
riam totam pene teneret in ſua ditione pacatam, multaque Saraceno-
rum millia interemiſſet, reverſus eſt in Ciliciam. Ubi dum otio vaca-
ret, die quadam recreationis animi cauſa venaturus in campum egredi-
tur, & nimio æſtuans calore ſolis lavandi gratiâ ad quendam fluvium ra-
pidum ſibiſque inexploratum deſcendit, ubi aquarum impetu raptus &
ſubmerſus interiit anno Regni ſui xxxvii.

Henricus
Rex Mo-
narchia ſit.

Quo mortuo, Henricus Rex dudum creatus filius ejus Monarchiam
Imperij ſolus tenuit annis x. qui cum patre annis fere xxx. regnaverat.
Uxorem habuit Conſtantiam Rogerij Siciliz Regis filiam, ut ſupra dixi-
mus anno Conradi Abbatis x. Hæc autem Conſtantia Monialis fuit Or-
dinis noſtri, & unica memorati Regis filia: cum qua per diſpenſationem
Romani Pontificis Regnum Apuliz ſimul & Siciliz obtinuit: quæ eſt
annorum eſſet quinquaginta, uxortamen facta etiam mater evaſit, pepe-
ritque filium nomine Fridericum, qui poſt Ottonem iv. Imperium ob-
tinuit.

Guntherus
Ligurinus
Poeta.

Claruit hiſtemporibus Guntherus Ligurinus inter Curiales Fride-
rici Imperatoris l. non ultimus, vir in omni genere ſcientiarum doctiſ-
ſimus, metro exercitatus & proſa: qui ſcripſit inter cæteras ingenij ſui
lucubrationes opus pulchrum & arduum heroico carmine de vita, mori-
bus, geſtis & bellis ipſius Friderici Imperatoris l. Item ad Conradum
Ducem Suevorum Rhenique Comitem Palatinum fratrem Imperatoris
Friderici ſcripſit opus *Salmarium* prænotatum. Alia denique plura
ſcripſiſſe dicitur, quæ ad manus noſtras minimè pervenerunt.

MCXC.

Henricus
ſit Impera-
tor ſcatur.

Anno Henrici Abbatis ll. Indictione Romanorum octavâ, Rex
Henricus deſuncti, & apud Tyrum ſepulti Imperatoris Friderici filius
Italiam cum multis Nobilibus ingreditur & Romam profectus à Clemen-
te ſummo Pontifice, civibuſque cunctis cum magna reverentia & hono-
re ſuſcipitur. Qui Pontifex aſſenſu omnium tam ipſum Regem Henri-
cum quam ejus uxorem Conſtantiam imperiali benedictione ſimul &
coronâ ſolemni miniſterio decoravit.

Santa Ida
ex Comit
Monialis.

Eodem anno Comitiffa de Spanheim nomine Ida, marito ſuo Co-
mite Eberhardo vitâ deſuncto, cum eſſet mulier Chriſto devotiſſima,
elemo-

elemosynis & sanctis operibus à puerilibus annis semper intenta considerans instabilem hujus vite brevitatem jam à lege viri soluta, omnem hujus mundi vanitatem pro DEI amore deseruit, & ingressa Monasterium Divi Ruperti apud Bingios sanctæ conversationis habitum accepit. Quæ vivens deinde in magno rigore, mentis orationibus, jejunijs, vigilijs & lectionibus divinarum Scripturarum penè semper intenta: cæteris exemplar totius Sanctitatis & virtutis evasit.

Claruit in eodem Cœnobio tunc temporis Margaretha soror ejus, virgo sanctissima, quæ sub Divæ Hildegardis magisterio diu Priorissæ gessit officium eratque in omni puritate mentis Deo castissimè conjuncta per desiderium amoris, & multis coruscavit miraculis: ob cujus dilectionem & mutuam charitatem memorata Comitissa intravit idem Cœnobium, secum inferens illi pro sustentatione monialium non parvam hujus mundi substantiam. Ambæ istæ Domino dilectæ sorores filiæ fuerunt Theodoricæ Comitissæ de Hohenfels, ambæ Christo fideliter in summa vite sanctimonia servierunt usque ad mortem, ambæ tam in vita quam post obitum miraculis claruerunt. Quarum Ida senior ætate plena bonis operibus tandem ab hac luce transivit vi. Calendas Martij, Margaretha verò junior iv. Calendas Novembris in Domino quievit: cujus Sacrum Caput in Monasterio quondam meo Spanheimensi continetur, quod ego precibus multis olim à Guda Magistra obtinui.

S. Margaretha Mg-nialis.

Comitissæ Hohenfels.

MCXCII.

Anno Henrici Abbatis tertio in Vigilia Festi Nativitatis Sancti Joannis Baptiste magna fuit obscuratio solis, quam Eclypsin Græci appellant: & secuta est fames ingens in omni terra.

Eodem anno cum Imperator Henricus ejus nominis vi. pro disponendis Regni Apuliæ rebus moram faceret in Italia, Philippus Colonien-sium Archiepiscopus ibidem una constitutus infirmari cepit; qui morbo tandem ingravescente ad Dominum migravit. Postquam Bruno III. majoris Ecclesiæ præpositus succedens præfuit annis tribus: vir bonus & Deum timens, pro cujus amore tandem Archiepiscopatu resignato Monachus Cisterciensis Ordinis factus est, ut suo inferius loco dicemus.

Bruno fit Archiepiscopus Colonien-sium.

Anno prænotato Fridericus Dux Suevorum in terrâ Sanctâ moritur, & in Civitate Acon ibidem sepelitur. Mortuus autem fuit in obsequio memoratæ urbis Acon: quam Christiani mox postea potenter obinentes ejus cadaver in eadem Ecclesiasticæ sepulture tradiderunt. Porro Ducatum Sueviæ frater ejus accepit nomine Conradus, Henrico Imperatore consentiente, cujus & consanguineus erat.

Fridericus Dux Suevorum.

Qui Conradus homo fuit naturæ ferocis & agrestis, sed juxta magnificentiam Ducalem animo constans simul & liberalis, qui multa in vita sua peregit notatu digna.

Anno etiam prænotato in mense Maio Bertholdus Dux junior de Zeringen Princeps magnificus & potens oppidum Bernense à fundamentis novum construxit contra insolentiam quorundam nobilium in territorio, quod Vulgari vocabulo Nochlend nuncupamus: cujus cum perfecisset ædificium muris fossatis & turribus munitum annis septem & viginti tam illi quam suo Ducatui præfuit: & multa facis utiliter gessit. Annis viginti septem exactis memoratum oppidum Romano Imperio tradidit.

Oppidum Berna co-struitur novum.

Q99

tradi-

tradidit: & non diu postea in Domino quievit. Eodem anno Philippus Rex Gallorum & Richardus Rex Anglorum conjunctis in unum exercitibus suis multa in Syria contra Saladinum bella prosperè gesserunt. unde Christianis eorum præsentia in gaudium facta est, Saracenis verò in luctum. Quod cognoscens omnis boni adversarius diabolus invidit. & perniciosam inter eos discordiam suscitavit. Quà nimium crescente Rex Philippus cum suorum exercitu in Galliam reversus est: Richardus verò inceptum contra impios bellum hoc ipso quidem anno strenuè proseguit: qui & ipse anno sequenti non sine luctu Christianorum in Angliam reversus est cum difficultate & periculo maximo, ut ibi dicemus. Anno etiam præscripto Clemens Papa III. moritur, & in Lateranensi Basilica sepelitur. Post quem Cælestinus Papa III. succedens præfuit annis vi. mensibus vii. diebus xi. vir optimus, & ad regimen Universalis Ecclesiæ satis idoneus. Sunt qui scribant Henricum Regem vi. ab isto Pontifice imperiali Coronâ coronatum, & non à Clemente, quemadmodum paulò ante jam commemoravimus.

MCXCII.

Anno Henrici Abbatis IV. gravis inter ipsum & Conventum fuit exorta dissensio. quæ multorum animos non mediocriter perturbavit. Cujus turbationis causa fuit quorundam insolentia famulorum ipsius Abbatis qui nimiam importunitate, nedicam improbitate pacem Fratrum crebrius perturbabant; cùmque Prior & Seniores Abbatem sæpius fuissent cum debita reverentia, & humilitate obnixius deprecati, quatenus pravos & inquietos familiares suos, aut de Monasterio expelleret, aut certè in melius reducendo coerceret, & nullus emendationis sequeretur effectus, indignati postremò graviter ferre omnes ejus negligentiam coeperunt. Unde factum est. ut die quodam nonnulli ex junioribus Monachi simul & Conversi ferociore animis effecti, suffragium secularium amicorum implorantes quosdam de Abbatis familia extra Monasterium violenter & cum injuria ejecerunt. In quo tumultu unus famulorum Albertus nomine, gravi accepto vulnere, post dies octo obiit, hinc major facta est inter Pastorem & oves turbatio, non sine periculo animarum, quousque tandem Otto Spirensis Episcopus vices suas interposuit, eosque amicorum consilio ad pacem, & concordiam revocavit.

Albertus famulus Abbatis occiditur.

Ordinis Teutonici initium esse ostendit.

Histemporibus Ordo Fratrum B. Mariæ Teutonicorum in terra Sancta per quosdam Cives Bremenses. & Lubicenses sumptis exordium, qui cum Adolpho Comite de Holstein sub Friderico Imperatore I. ut dictum est, in exercitu, per Ungariam & Græciam in Syriam fuerant profecti. Hi cum viderent plures in exercitu Christianorum infirmos pauperes præ inopia fame & siti perire. misericordiâ moti sunt, & se juramento simul pro Christi amore constrinxerunt vocaliter obligantes quod pauperibus deinceps pro viribus perpetuò servirent. Et primò quidem hujus sancti propositi votum exequentes infirmos & pauperes peregrinos in curam suscipientes, prout poterant, sub papilionibus ministrando eis necessaria ponebant: postea parvam Ecclesiam in Accaron construentes eam in honorem Beatæ Mariæ semper Virginis dedicârunt: à qua Fratres Beatæ Mariæ Virginis Teutonici originaliter sunt nuncupati. Nam juxta eandem Ecclesiam domos pro infirmis necessarias in modum Hospitalis

spitalis

spitalis ædificârunt : in quibus magnam multitudinem ægrotantium pauperum dietam fulcipiebant. Quorum devotionem & sanctum in pauperes Christi ministerium nobiles cernentes & divites multa eis beneficia elemosynarum in sustentationem ægrotantium contulerunt, & quotquot se morituros quâlibet occasione cernebant, res suas vel omnes vel magnam illarum partem huic sancto ministerio legaverunt. Quo factum est ut brevi tempore fierent divites : & tam numero servientium infirmis personarum plures, quàm rerum temporalium subsidio locupletes. Unde plures in diversis Syriæ locis ejusdem sancti ministerij sive Ordinis domus & Congregationes brevi tempore in relevamen & sustentationem infirmantium pauperum constructæ sunt. Elapsis post hæc annis plurimis terra Sancta peccatis hominum id promerentibus rursus totaliter in potestatem infidelium Saracenorum devenit, & multis Christianorum millibus interfectis reliqui omnes fugerunt. Inter quos Magister Ordinis Teutonicorum cum Fratribus suis in Germaniam, unde venerant, reversi sunt : & Ordinis sui domus in diversis locis auctoritate Apostolica suffulci construere incipientes, brevi tempore numero & rebus valde profecerunt.

Quomodo
venit in
Germaniâ.

In diebus illis Sarmatæ Gentes ferocissimæ cum ingenti multitudine fines suos egressæ credibus & rapinis primò Græciæ provincias invasere : mox inde per Pannoniam deprædantes : postremò in Germanos imbrium procella feruntur & multis & maximis cladibus Saxonum & Polonorum cum adiacentibus provinciis affecerunt. Contra quorum incursum Fratres Ordinis memorati Teutonicorum milites viri armis & zelo Religionis Christianæ potentes pugnaturi fortiter occurrebant : qui sicut diximus, illis temporibus ex Syria pulsi noviter advenerant. Unde ut illorum insultibus facilius possent resistere, Prussiam provinciam, quæ sita est ad Aquilonem media inter fines Christianorum atque Gentilium prædictorum in perpetuam possessionem ab Imperio suscepit. His quoque temporibus Ordo Sanctæ Trinitatis nuncupatus de redemptione captivorum exordium sumpsit, cujus potiora Monasteria habentur in Regno Gallorum : qui omnes sub unius Generalis Ministri obedientia Christo militant. Hujus Ordinis officium est pro Christianorum redemptione, qui apud infideles detinebantur captivi substantiam suam hilariter impendere : eiisque ministrare.

Ordo Sanctæ Trinitatis initium sumpsit.

Anno prænotato Archiepiscopus Colonienfis Bruno & quidam alij Principes Imperij contra Henricum Regem se contumaciter erigunt : & propterea quod sine eorum consensu Imperium sibi usurpâset, ei obedire contemnunt. Hujus occasione rebellionis Episcopus Leodiensis à facie Henrici Regis fugiens, dum in quadam munitione lateret ab Henrici complicibus dolo captus, & occisus est. Cujus interitu perterriti ceteri Principes ne similia paterentur in concordiam cum Rege redierunt. Anno item præscripto Richardus Rex Anglorum factis treguis cum Saracenis deterrâ Sanctâ cum valido suorum exercitu per Graciam & Ungariam in Europam reversus est. Cumque pervenisset in Austriam Lupoldus Dux injuriarum memor quas ab eo suscepit in terra Sancta, vicem illi modò posset reddere semper cogitabat. Quod ille præsentens ac metuens futurum, vestem mutavit : & in habitu rusticano, ut non cognosceretur, incessit.

Episcopus Leodiensis interfecit.

Richardus Rex Angliæ deterrâ Sanctâ revertitur.

Qqq 2

cessit.

ceſſit. Qui cum die quodam apud Viennam Aultriæ carnem feru ver-
tendo federet: à quodam Lupoldi ſervo agnitus eſt. Quod mox ſuo
Domino ſecretiſſimè ſtudit intimare: qui ſuorum armata multitudine
ſtipatus Villam in qua Richardus latitabat potenter occupat. eumque ca-
ptum archiſſimæ cuſtodie mancipavit. Quod factum multis non abſque
ratione de Lupoldo diſplicuit: quod eum Regem vinculis alligaverit cru-
deliter, qui omnem cum corporis fortuna in Saracenos pro Chriſti no-
mine ſubſtantiam conſumpſiſſet. Unde Romanus Pontifex factum ne-
farium audiens Ducem Lupoldum excommunicavit, Imperator autem
Henricus Regem ſibi præſentari captivum mandavit. Itaque Richardus
Rex de carcere ſqualidus extrahitur, & Imperatori Henrico Curiam Wor-
marie tenenti vincſus præſentatur. Tandem verò pro magna pecunia-
rum ſummâ taxatus Rex memoratus liber abire permittitur: cujus pars
altera Lupoldo, altera verò Imperatori Henrico contra juſtitiam aſſigna-
tur; quod quidem aurum de Calicibus & Clenodijs Eccleſiæ Anglicanæ
rapeum eſſe aſſeritur.

MCXCIII.

Anno Henrici Abbatis V. Henricus Cæſar contraſto exercitu in
Italiam proficiſcitur, ingreſſuſque Capuam Richardum de Sterra Co-
mitem diſciſſimum cepit, & in patibulo capite deortum ſuſpendit: pro-
pterea quod Imperatricem in Apulia jam pridem captivaverat. Poſt
hæc Imperator Henricus omnes Apuliæ Campaniæque civitates aut de-
ſtruxit aut in deditionem accepit: nec aliqua fuit munitio vel civitas tam
fortis, quæ impetum ejus ſuſtinuerit, non ſtatim contraſta. Totam
quippe Apuliam & Campaniam in Provinciam redegit: & ſuis obedire
nubus compulſit, ſicut leo concitatus in iram rugiens, & devaſtans omnia
inceſſit: cujus Imperio nullus omnino reſiſtere potuit. Caſtra poſthæc
novit in Siciliam, & brevi tempore totam Inſulam cum univerſis habi-
tatoribus ejus in ſuam poteſtatem & uxoris revocavit. Eâ tempeſtate
Conſtancia Imperatrix gravida filium ante civitatem Panormitanam pe-
perit in tentorijs publicè crectis cernentibus multis, cui Friderici nomen
impoſuit: qui poſtea ſecundus imperavit. Hoc ipſo quoque anno in vi-
co Sueviæ, qui Lavingen dicitur, natus eſt Albertus poſtea magnus
appellatus, de quo ſuo tempore dicemus.

Eodem anno ſolis defeſtio, quàm Ecclypſin nuncupant Græci, fa-
cta eſt. Item eodem anno Rupertus Prior Monaſterij quondam mei de
Spanheim vir timens Deum viſionem mirabilem vidit de gaudijs Regni
cælorum & poenis inferni: quam cum minùs conſultè revelâſſet in pu-
blicum, mox paralyſi tactus, quaſi ad anni ſpatium integri poenâs dedit.

MCXCIV.

Anno Henrici Abbatis VI. Henricus Imperator Salernum Sici-
liæ urbem atque Archiſolium ærariumque theſaurorum Regni obſidio-
ne vallavit, effraſuſque tandem regalis horti muris cives animoſitatem
Cæſaris & impetum Teutonicorum militum ferre metuentes ſine pu-
gna deditionem offerunt; quibus Imperator conſentens, urbem cum
ſuis ingreditur, & cum ſumma reverentia exceptus multis in auro & ar-
gento muneribus & varijs donis à civibus honoratur. In ærario denique
regio theſaurum reperit inæſtimabilem, tam in auro quàm in argento
&

Rex An-
glie in Au-
ſtria capi-
tur.

Henricus
Imperator
Italiam in-
greditur.

Fridericus
Imperator
II. naſcitur.

Albertus
magnus in
Suevia na-
ſcitur.

Imperator
debellat Si-
ciliam In-
ſulam.

& lapidibus pretiosis: quem per fideles suos misit in Germaniam: & in aerario Regni Teutonici, publico quod tunc erat in castello munitissimo Trifels nuncupato in finibus Alfatiae collocavit. Et sic divitiae Regnorum Apuliae, Siciliae & Calabriae Germanis sunt traditae Regibus, & Regna locupletissima in Provinciam redacta sunt.

Eodem anno Colonienfis Ecclesiae Archiepiscopus Bruno ejus nominis III. divino spiritu inflammatus, & soli Deo servire cupiens Pontificatum suum in manus Henrici Imperatoris vi. spontanea voluntate resignavit, dispositisque rebus suis mundo valedixit, & ad Cœnobium Cisterciensis Ordinis, quod Mons antiquus vulgariter *ju dem Altenberg* nuncupatum est, famulaturus Domino profectus est; ibi monasticum suscipiens habitum reliquum vitae suae servitio Christi applicuit, & in medio Monachorum ulque ad obitum Monachus permansit. Post cuius resignationem frater ejus nomine Adolphus de Altenae majoris Ecclesiae Canonicus imperiali promotione Archiepiscopus factus est, & praefuit annis ferme duodecim, vir consilio cautus & providus, actione strenuus, & singulari prudentia in agendis circumspectus.

Archiepisc.
Colonienf.
fr. Monach.
chus.

Adolphus
fr. Archiepiscopus
Colonienf.

Anno praenotato Saladinus Rex Saracenorum post longam perfectionem ac nostrorum caedes apud Damascum infirmari coepit ad mortem. Qui ubi se moriturum conspexit, vexilliferum suum ad se vocavit, cui tradi iussit lineum pannum vilem, in quo debebat sepeliri dicens: *Sicut ferre consueveras vexillum meum in praelio, ita nunc feras hunc pannum super lanceam expansum per totam Damascum ita vociferari: ecce magnus Rex Orientis moritur, & praeter hunc pannum nihil secum potest asferre.* Mortuus est ergo & ejus filij inter se Regnum dividerunt. Quapropter Saphadinus Saladini frater graviter ferens nimium, quod nullam Regni partem sibi frater assignasset, ejusdem filios nepotes videlicet suos de Regno expulit, & ipse sibi Regnum usurpans totum, solus deinceps regnavit.

Saladini
factum me
moriam di
gnum.

Saladinus
nuitur.

MCXCV.

Anno Henrici Abbatis VII. Henricus Imperator VI. totam Siciliam suae ditioni potenter subiecit, & omnes sibi contradicentes aut fugavit, aut crudeliter interfecit. Rebus igitur pro suo arbitrio dispositis in Germaniamque reversus Tancredi filium adhuc puerum cum ceteris Apuliae Siciliaeque Nobilibus praemisit captivos. E quibus Tancredi filium apud Ratiā Curientem cum pervenisset, exoculari fecit, ac deinde perpetuae custodiae in castello Amfo vulgariter Emps dicto, mancipavit. Cujus pueri sponsam Imperatoris Constantinopolitani filiam fratri suo Philippo matrimonialiter uxorem copulavit. Reginam verò Apuliae Tancredi, quem interfecerat uxorem nomine Sibyllam ejusque unicam filiam ad Monasterium sanctae Othiliae nostri Ordinis in Homburg Alfatiae moniales fieri coegit, quae tandem inspirata divinitus ex necessitate fecere virtutem, & reliquum vitae Domino cum bona voluntate immolantes in omni Religionis observantia consummarunt. Vades autem sive obfides, quos Siculi prius Imperatori tradiderant, quoniam promissam fidem non servaverant male tractavit, ob Siculorum perfidiam. Nam Comitibus duobus lumen oculorum extinxit: Episcopum verò Salernitanum propter Ecclesiastici Ordinis reverentiam non ex-

Henricus
Imperator
totam ob
tinuit Siciliam.

Regina cu
sua filia Mo
nialis Chris
ti.

Qq q 3

carcavit,

cæcavit, ſed unâ cum alijs in Germaniam perducens carceribus incluſit.

Anno prænotato Conradus Rex, Comes Palatinus Rheni, frater quondam Imperatoris Friderici I. de quo plura in præcedentibus dicta ſunt, Heidelbergæ ſuum tenens domicilium jam ſeneſcens & proximum expaveſcens moriendi tempus & horam: tranſgreſſiones ſuas in amaritudine mentis ſuæ revocavit ad memoriam, mutatusque in virum alterum interni judicis faciem condignis poenitentiaæ fructibus ſtudiit prævenire. Enim verò ſicut olim deſtator fuit bonorum Eccleſiæ, pauperumque ſine miſeratione oppreſſor, ita jam cœpit in ſenio cunctis ablata quondam reſtituere, & pauperes in omni manuſuetudine miſerationis deinceps gubernavit. Inter cætera verò pietatis ſuæ ſtudia Conſorali ſua Irmengard cooperante Præpoſituram Sancti Bartholomæi in Noviburgo vulgariter Nüvvenburg juxta Neccari fluentia propè Heidelberg Monachorum noſtri Ordinis Lauriſheimenſi Abbatiaſ ſubjectam de conſenſu Abbatis Sigehardi, in Cœnobium Sancti monialium, ut eſt hodie, conſtitavit. Primam verò ejus Monaſterij Abbatiaſſam inſtituit filiam ſuam nomine Cunegundem Chriſto devotam valde ſanctam Virginem, cujus non pauca eidem Cœnobio bona pro ſuſtentatione famulancium Chriſto famularum contulit: & loci patronus pientiffimus fuit.

Conradus
Comes Pa-
latinus
Rheni vi-
tam mutat.

Cœnobii
Monialia
in Novo-
burgo.

MCXCVI.

Anno Henrici Abbatis octavo. Conradus Suevorum Dux bellum movit contra Bertholdum Ducem de Zeringen propter eundem Ducatum Sueviæ, quem ſibi uſurpare idem Bertholdus conabatur juxta factam ſibi deſuper provisionem ab Imperatore Henrico. Verum priuſquam finem acciperet Ducum iſta pernicioſa diſſenſio: Conradus ipſe Dux Suevorum in oppido Durlach conſtitutus diem ſubitò clauſit extremum, cujus corpus in Monaſterio noſtri Ordinis, quod Lorch nuncupant in Auguſtenſi Diœceſi fuit ſepultum. Fuerunt, qui dicerent illum à quodam ſatellite interemptum, cujus uxori ſuo more intulerat violentiam. Erat revera homo luxurijs, ſupris & immundis actionibus nimio nimium deditus: quippe qui parum aut nihil de ſalute videbatur curare animæ ſuæ, ob idque vitam citius amiſit. Poſt cujus interitum Henricus Imperator Philippum fratrem ſuum, quem in Sicilia Gubernatorem & Vice-Regem dimiſerat per nuntios & literas evocans Ducem Suevorum inſtituit, quod Bertholdum Ducem de Zeringen ad indignationem non modicam provocavit. nam ſicut diximus, Conrado adhuc vivente promiſſionem Ducatus Suevorum ab ipſo Imperatore ſuſceperat: quem illo mortuo donatum alteri moleſtum nimis ferebat. Sed ordinationem Imperatoris nequaquam potuit infringere, cujus tyrannidem & vim potentiaæ cogebatur potiùs formidare. Frater itaque Imperatoris Henrici Philippus ad poſſidendum Sueviæ Ducatum relicta Sicilia cum deſponſata ſibi Herena venit in Germaniam, qui convocatis per fratrem Principibus multis ad Auguſtam civitatem Vindelicorum in campo magno, qui vocatur Contiolegis nuptias cum memorata Imperatoris Conſtantinopolitani filia ſolemnes, ſed inſaultas celebravit, fuerat enim, ut dictum eſt, eadem Herena filio Tancredi prius deſponſata, quam habere Philippus quo jure potuerit, noſtrâ non intereſt.

In Lorch
ſepelitur
idem Con-
radus.

Philippus
frater Im-
peratoris
fit Dux Sue-
vorum.

Philippus
Dux nu-
ptias cele-
brat.

Anno

Anno etiam prænotato Henricus Abbas hujus Monasterij Hirsaugensis XX. vitæ tranfactæ negligentias ad memoriam sedulo revocans ad poenitudinis lamenta compungitur: metuensque vindictam sibi divinæ ultionis in proximo venturam non parùm anxietur. Unde cupiens misericordiam invenire, in tempore opportuno vitam suam ad privatæ actionis institutionem cogitavit reducere: & sarcinâ pastoralis curæ depositâ sibi metipsum deinceps in vitæ simplicitate soli militare. Cùmque super his quorundam amicorum requisivisset consilia, omnes unâ sententiâ Abbatiam dimitteret suam ei persuadere laborabant. Sed non admittente eorum consilia, quæ salutis suæ contraria reputabat. Duabus enim causis movebatur ad resignandum, quarum prima fuit: quod se multis in ea dignitate negligentias, sicut diximus, occasione rerum temporalium commisisse meminerat, unde consultum esse statuit Abbatiam potius resignare. Alia fuit causâ, quoniam vivere cum pace in medio Fratrum deinceps non facis commodè potuit, quorum animos tam graviter suis moribus offendit; senio denique gravatus ad regimen animarum non satis jam videbatur idoneus, cui requies necessaria omnem laborandi exclusit facultatem. Itaque corde compunctus dolensque ac poenitens de culpis suis ac negligentijs præteritis, ut vitam in pace ac tranquillitate deinceps posset emendare suam, post longam maturâque deliberationem anno Dominicæ Nativitatis præscripto mxcvii. indictione Romanorum quartâ decimâ, die verò Decembris quartâ, Abbatiam suam in manus Conventus spontancâ voluntate resignavit, posteaquam illam gubernaverat annis viii. mense uno, diebus xv. Resignatione autem factâ ut præmittitur, ne vel inopiâ vel tædio vitæ laboraret, Fratres ei Præpositurâ in Roche pro sustentatione sua, quoad viveret, assignârunt, in qua per vi. menses in mœnore spiritûs & amaritudine mentis lachrymisque ferme continuis supervixit; memoriam agens omnium iniquitatum suarû. Unde brevi mœnore tandem consumptus, anno sequenti moritur quarto videlicet nonarum Junij, ad introitum Ecclesiæ Rothenfis juxta Rupertii Abbatis tumbam, sepultus.

Henricus
Abbatiam
suam cogi-
tat dimit-
tere.

Duabus
causis mo-
vebatur ad
cedendum.

Henricus
resignavit
Abbatiam.

Henricus
præpositu-
ram ac-
cepit Ro-
thenfis.

Joachim
Abbas Flo-
rentis de-
dit.

Opuscula
eius quæ
composuit.

Claruit his temporibus Joachim Abbas Monasterij Florentis in Calabria Ordinis nostri, vir in divinis scripturis continuâ lectione studiosus & eruditus, qui ut propheta suo tempore habitus etiam futura prædicere conatus est. Sed mihi videtur (ut cum venia loquar omnium) quod magis locutus fuerit ex conjecturis scripturarum, si quid futurum dixit, quam ex spiritu Prophetiæ. Multa enim futura dixit quæ nec tunc quidem nec postea evenerunt, nam ut vel unum in medium proferamus è multis Fridericum Imperatorem III. hostem Ecclesiæ futurum somniavit, quem omnes usque ad mortem suam semper novimus Romanis Pontificibus obedientem fuisse & voluntarium defensorem Ecclesiæ. Scripsit autem plura inventionis suæ opuscula in quibus penè omnibus tamquam conficius futurorum intermiscuit prognostica. In Hieremiam Prophetam lib. i. In Daniele opus magnum. In Evang. Christi secundum Joannem lib. i. In Apocalypsin Joannis lib. vii. Ad Henricum Imperatorem VI. plura conscripsit opuscula. De septem sigillis in Apocalypsi, lib. i. Psalterium decem chordarum lib. iii. Opus quod prænotavit *Concordia temporum* lib. v. De quindecim Pontificibus lib. i. De futuris

temporibus.

temporibus lib. 1. Epistolarum ad diversos lib. 2. Alia insuper multa composuit maxime contra Judæos & alios Catholicæ fidei adversarios, quæ ad noticiam nostræ lectionis adhuc minimè venerunt. Opusculum verò quod scripsit contra Petrum Lombardum Parisiensem Episcopum in Concilio generali damnavit Ecclesia sine tamen injuria maculæ ipsius Abbatis.

His temporibus claruit in humanis Godfridus Witerbiensis Præbyter, vir in scripturis lectione continuâ exercitatus. Friderici quondam Imperatoris I. Capellanus, qui scripsit inter cætera ingenij sui opuscula ad Gregorium ejus nominis Papam VIII. carmine simul & soluta oratione, mixtum opus historiæ ingens ab origine mundi usque ad memoratum Cæsarem Fridericum, quod in particulas xxxii. divisum *Pantheon Godfridi* prænotavit: dereliquis lucubrationibus ejus nihil vidimus.

Anno etiam prænotato moritur venerabilis ille Mauritius Parisiensis Episcopus pater pauperum & patientissimus Advocatus orphanorum, qui inter plurima pietatis suæ studia quatuor Cisterciensis Ordinis Abbatis de novo suis impensis construxit & dotavit. Fuit enim vir Sanctissimæ conversationis & in divinis scripturis multum eruditus, qui verbo & exemplo multorum corda hominum convertit ad Christum. Scripsit pro informatione simplicium sacerdotum de animarum cura librum unum. Sermones quoque multos & ante & in Pontificatu suo valde utiles scripsit, & declamavit ad populum.

Albertus quoque Hierosolymitanus Patriarcha vir doctus & sanctus hæc tempora suis moribus & eruditione reddidit clariora. Hic fratribus *B. Mariæ semper Virginis de monte Carmeli* suo tempore adhuc in monte Carmeli & in partibus transmarinis conmanentibus institutionis Regulam præscripsit, secundum quam ipse nunc in Europa constituti per Sedem Apostolicam declarati convertantur. Scripsit etiam de statu terræ Sanctæ longam & plenam eruditione epistolam ad Romanum Pontificem, & alia nobis incognita.

Claruit etiam circa hæc tempora Helmandus Monachus Cœnobij Frigidi-montis nostri Ordinis, vir in omni genere doctrinæ longo studio exercitatus habens ingenium, nec minus vitæ merito, quam eruditione scripturarum venerandus. Qui multa præclara lucubravimus opuscula, de quibus feruntur subjecta: Historiarum ab Origine mundi usque ad suam ætatem opus magnum, in libros octo & quadraginta divisum, comportavit, quod tamen nusquam integrum reperitur. Commodaverat enim quosdam sexterniones ejusdem operis cuidam Episcopo & alijs amicis, qui hominum injuriâ fuerunt amissi: & sic opus illud insigne manum & imperfectum, Authore tandem vitâ defuncto, relictum est. De reparatione quoque lapsi edidit librum unum. Sermones & epistolas plures ad diversos conscripsit, & alia quæ ad noticiam meam non venerunt.

His etiam diebus floruit in Gallia Gilbertus Abbas de Hollandiâ in Anglia Cisterciensis, vir tam in divinis scripturis, quam in secularibus literis egregie doctus: ingenio subtilis & multum discretus eloquio, moribus integer & conversatione devotus: qui scripsit post mortem sancti Bernardi Abbatis de Clarevalle super Cantica Can-

Godfridus
Witerbuen-
sis
Historiographus

Mauritius
Episcopus
Parisiensis
mortuus.

Albertus
Patriarcha
Hierosolymitanus.

Helmandus
Monachus.

Gilbertus
Abbas
Cisterciensis
Ordinis.

Canticorum Salomonis ab eo loco, ubi ille morte præventus, dimiserat, homilias vel sermones octo & quadraginta, Stylum & Spiritum ejusdem Sancti de vicino secutus. Alia quoque nonnulla scripsisse dicitur, quæ ad manus nostras minimè venerunt. Sed nunc ad Ordinationem Abbatis primi & vicissimi oportet properemus.

**De Marquardo hujus Monasterij Hirsaugien-
sis Abbate XXI. Qui præfuit annis VIII. Mensibusque II.
minùs diebus XVII.**

Post resignationem Domini Henrici Abbatis hujus Monasterij Hirsaugienfis in Ordine Prælatorum xx. quemadmodum supra diximus, quæ facta est quartâ die Decembris anno Domini Nativitatis MXXVI. alterâ mox die fratres in unum convenientes præmissâ invocatione Spiritûs Sancti ad novi Pastoris electionem processerunt. Habitis itaque tractatu & consilio necessarijs unanimi tandem consensu Marquardum Monachum hujus Cenobij, tunc Conventualem & Professum, sibi in Abbatem eligentes præficiunt: cui mox obedientiam juxta constitutiones Monasticas promittunt. Qui præfuit in Abbatia Hirsaugienfi facis strenuè annis viii. mensè uno, & diebus numero sedecim: vir certè multarum virtutum & magnarum actionum, qui multa bona fecit, & mala plura propter justitiam sustinuit, utpote qui jura Monasterij contra tyrannorum incursum fortiter defendit.

Marquardus
fuit Abbas
XXVI.

Huic patria fuit Alemannia, quam usitato vocabulo Sueviam nuncupamus, qui natus ex parentela notabili atque honestissima, de prosapia Comitum Sonebergenfium vitæ originem duxit. In Pueritia more nobilium ad studium literarum ponitur & non minùs disciplina morum honestatis quàm eruditio scientiæ salutaris in eo cum tempore ampliatur. Nam ab adolescentia sua in timore Domini laudabiliter institutus, cum ad annos discretionis pervenisset, mundi vanitates jam in animo suo, ut Philosophus cœpit contemnere.

Patria Mar-
quardi Sue-
via.

Unde præventus gratiâ Sancti Spiritûs, qui ubi vult spirat, omnia hujus sæculi blandimenta, parentes, fratres, cognatos, amplamque mundi substantiam, & clari generis nobilitatem pro Christi tandem amore deferuit: & sub Conrado hujus Monasterij venerando Abbate, avunculo suo sanctæ conversationis habitum suscepit. Qui Monachus factus vitam suam ad Regulæ puritatem instituit, & in medio fratrum humilium ipse humilissimus jam existens sine querela conversatus fuit. Ab initio siquidem foundationis Hirsaugianæ semper nobiles & ignobiles propter Deum in hoc Monasterio, sicut & in cæteris omnibus ad Monachatum secundum Regulam suscepti sunt & humiliter conversati.

Marquardus
fuit hic Mo-
nachus.

Fuit autem Marquardus iste vir prudentissimus, & quâdam prærogativâ naturæ ad ardua natus: corpore quidem robustus, sed animo multùm fortior atque constantior. Cujus statura corporis pulchra fuit proportionè moderatâ, ut mediocritatem longitudo parumper excedens, aspectu & incessu maturitas ingenium prudens ostenderet. Caput erat sanum nec parvum nimis, medium tenens inter extrema,

Marquardus
homo pru-
dentissimus.

Marquardi
statura
corporis.

R r r

multique

multiſque in circuitu capillis ad nigredinem tendentibus circumſuſum: Vox illi fuit ſonora & tubalis, quâ vel ſolâ repercutere improbas & intimorem aliquoties mittere potuit cum rei neceſſitas expoſtularet.

Marquardi
mores &
vita.

In dicendo ſatis fuit promptus atque diſertus, ſive latinè ſive Teutonice ſermo proferendus occurreret. Ingenio mitis erat, & qui non facile movebatur ad iram, ratione verò commotus non citò poterat obliſci. In omnes munificus & largus exiit, tantæque benevolentiae ac manuſerudinis fuit in ſubditos, ut quoties iubendum quippiam occurreret, obſcraſet crebrius quàm juberet. Plenus etenim charitate, nihil aliud quàm verba proferre manuſerudinis & fraternae dilectionis conſuevit. Circa diſciplinæ regularis obſervantiam in principio ſui regiminis ſatis diligens exiit, ſed curis temporalium negotiorum diſtensus nimium, ſucceſſive aliquantulum tepere coepit, multas enim continuas in re familiari ſolicitudines toto praelationis tempore habuit: perſecutiones quoque injurias & adverſitates pro libertate Monafterij ſui plurimas toleravit. Adelbertus etenim Comes qui Advocatus Monafterij eſſe debuerat in tyrannum converſus: divini timoris officij rationem obliſci ſui ſervos & familiam Abbatis contra libertatis privilegia per Romanos Imperatores atque Pontifices Hirfaugienſi Monafterio in perpetuum conceſſa, gravare tentans, multas inquietudines Marquardo & Monachis ſuſcitavit. Nam, ut longè ſupra dictum eſt, conſtitutio Advocati pertinet ad voluntatem Abbatis & pro tempore exiſtentium Monachorum: qui ad hoc officium eligere poterunt liberrimè & deſtituere quemcuque voluerint: qui conſtitutus familiam Monafterij non habebit in ſua poſteſtate.

Advocatus
inſtituitur
Monafterio.

Advocatus
factum re-
merarium.

Comes autem prædictus per Abbatem & Conventum inſtitutus Monafterij Advocatus familiam eorum ſuæ volebat ſubjicere poteſtati, cupiens in quolibet pro ſuo arbitrio correptionis imò tyrannidis exercere vindictam. Qui libertates Monafterij uſque adeò contempſit ac violare præſumpſit, ut Camerarium Marquardi Abbatis die quidam ante portam Cœnobij ſtarent caperet, ligatiſque manibus poſt tergum ipſo Domino Abbate vidente ſimul & reclamante captivum contra jus abducceret.

Abbas Mar-
quardus
Romam
pergit con-
tra Comi-
tem.

Cauſam
obliſci
contra Co-
mitem.

His contumelijs & injurijs ſimul & innumeris alijs provocatus ipſe Abbas Marquardus pro deſenſione jurium Eccleſiae ſuae, Romam in propria perſona proſectus cauſam ſuam Apoſtolico examini propoſuit, & contra tyranni violentiam juſtitiæ ſuffragium humiliter & conſtanter invocavit. Marquardo autem Romam proſecto Comes nimium commotus eſt, & cum vindicare in paſtorem ſe non poſſet procul abſentem, ſuorem ſuum in oves domi remanentes exercuit: & quosdam è Fratribus de Monafterio contra omnem aequitatem juris tyrannicè fugavit. Verùm Abbas Marquardus cauſam ſuam in Romana curia juſtè proſecutus victoriam tandem contra inſaſorem libertatis obtinuit, cum ut excommunicatum, jubente Apoſtolico, ſententiâ judicis condemnavit. Comes verò excommunicatum ſe non ferens pacem & concordiam poſtulat, ſe pro injurijs & damnis Abbati & Monafterio ſatiſfacturum poſtremo repromittens. Duravit hæc tribulatio ferme ad quinquennium, & Deo miſerante finem poſtea conſequitur optatum.

MCXCII.

MCXCVII.

Anno Marquardi Abbatis primo, Indictione Romanorum decima Henricus Imperator VI. maximum apud civitatem Sueviae Vindelicorum Augustam conventum Principum Regni celebravit. In quo quidem conventu Imperator magnam usum induit Principum voca simul & literas obtinuit, quibus promiserunt quod filium ejus parvulum annos habentem ætatis quatuor Fridericum nomine in Regem assumerent eique fidelitatem jurarent. Verumtamen mortuo Imperatore tandem Henrico, secus quam ipse ordinaverat, cum filio actum est.

Principum
conventus
in Augusta.

Eodem anno mortuus est Henricus ejus nominis II. oriundus de castello Bibelrich haud procul à Kizingen oppido Franciæ Orientalis Episcopus Herbipolensis, vir magnificus & Christo devotus, pro cujus amore in terra Sancta, ut supra dictum est, contra Saracenos aliquamdiu militavit. Post cujus obitum Godfridus ex Comitibus de Hoenloe communi electione & assensu Canonicorum dictæ Ecclesiæ omnium Episcopus Wirzburgensis ordinatus est, vir morum integritate, sapientiâ, scripturarumque divinarum simul & humanarum eruditione venerabilis: morte satis immaturâ præventus, Deo sic volente, præfuit mensibus tantum quatuor, diebus novem.

Godfridus
fit Episcopus
Herbipol.

Anno prænotato quarto Non. Junij obiit Henricus quondam Abbas hujus Monasterij vicissimus, Marquardi Abbatis immediatus prædecessor, de quo præcedenti anno diximus, in introitu Ecclesiæ Præposituræ in Roth, cum Ruperto similiter hic olim Abbate, humiliter sepultus. mense post resignationem sexto. Acceperat enim pro sustentatione sua memoratam Præposituram à Conventu simul & Marquardo electo, quæ jurisdictioni & ordinationi Hirsaugiensium immediatè subijcitur.

MCXCVIII.

Anno Abbatis Marquardi II. mortuus est Godfridus ex Comitibus de Hoenloe Wirzburgensis Episcopus & Dux Franciæ Orientalis, patriæ pater & unicum decus Pontificum: quem Omnipotens Deus idcirco mori tam citò voluisse creditur. Hæc anima jam illi dudum placita, hujus mundi curis & solitudinibus forsan inquinaretur. Cui mox in Pontificatu Francorum successit Conradus imperialis aulæ Cancellarius, & præfuit annis IV. mensibus II. Vir prudens & justitiæ cultor insignis pro cujus etiam defensione postea occubuit.

Henricus
olim hic
Abbas mon-
stratus.

Eodem anno Henricus Imperator ad instantiam Cælestini Papæ III. subsidarium exercitum Christianis misit in terram Sanctam pro recuperatione Jerusalem. In quo isti Principes fuerunt quorum nomina tenemus potiores: Conradus videlicet Archiepiscopus Moguntius, Otto Saxonie Dux, Henricus Saxonie Dux, Conradus Episcopus Wirzburgensis imperialis Cancellarius, Hermannus Langravio Thuringiæ, Conradus Marchio Badensis, Gerlacus Comes in Spanheim, Patavienfis Episcopus, Halberstadenfis Episcopus, Ratibonensis Episcopus, cum alijs multis, &c.

Conradus
fit Episcopus
Herbipol.

Qui venientes in Syriam Treugas ab Richardo Anglorum Rege pridem firmatas & à Saracenis violatas armis de medio sustulerunt, pro fide Christi fortiter dimicantes. De quorum adventu magnum

Exercitus
misit in
terram
sanctam.

R r r 2

Chri-

Christianis in terra Sancta constitutis gaudium fuit exortum, quod non diu duravit. Nam anno sequenti cum Henricum audivissent vicā defunctum, omnes in Germaniam reversi sunt. Quapropter Christiani, qui remanserant in Syria omni auxilio destituti, reliquum id Domini, quod in ea Provincia possidebant, superati & contriti à Saracenis totum penitus amiserunt.

Anno prænotato Cælestinus Papa III. moritur, & Romæ in Ecclesia S. Petri sepelitur: postquam Innocentius Papa III. patriā Campanus ex infima plebe natus, Patrum cōmuni electione succedens præfuit annis XVIII. mensibus IV. diebus XXIV. qui ante Pontificatum Lotharius fuerat nuncupatus. Vir certè bonus & in omni genere vitæ probatissimus atque doctissimus: qui ab infanzia penè bonis literis institutus & multo tempore in Gymnasio Parisiorum conversatus, plura ingenij sui præclara conscripsit opuscula, de quibus extant subiecta. De vilitate & miseria conditionis humanæ lib. 2. In septem Psalmos penitenciales lib. 1. Super officio missæ lib. 2. De Sacramento Baptismi lib. 1. De claustris animæ lib. 1. Decretales antiquæ lib. 1. Sermones plures edidit & varias ad diversos epistolas, in quibus omnibus se doctissimum demonstrat.

M C X C I X.

Anno Marquardi Abbatis III. Henricus Imperator Romanorum VI. in Sicilia Insula constitutus apud Messanensem urbem graviter fuit infirmatus. Qui cum mortem sibi adesse conspiceret, uxorem suam Constantiam unā cum parvulo filio suo Friderico misit ad Innocentium Papam, eisdem sibi cōmendans & obsequiū postulans per literas quatenus suā illos miseratione ab injurijs defenderet. Fratri verò suo Duci Suevorum Philippo gubernationem Romani Imperij simul & Regni Siciliæ, donec parvulus adolefceret filius cōmisit, licet Principes ordinationem ejus, quantum ad Imperium pertinebat, non attenderent. Mortuus est post hæc anno prænotato XXII. die mensis Aprilis in Ecclesia Pa-normitana Siciliæ cum honore sepultus.

Fuit autem Henricus Imperator iste VI. vir prudens, ingenio subtilis, ore facundus, animo varius, staturà mediocris, facie satis decora, corpore tenuis, promptus & acer nimis ad iram, multum audax, & plus quam deceret Imperatoriam Majestatem crudelis interdum, unde non facile ad miserationem animus ejus flectebatur. Cujus morte nuntiata in partibus transmarinis, exercitus, quem anno miserat præterito illuc in auxilium Christianorum, ad propria rediit.

Anno prænotato gravis inter Principes Electores dissensio fuit de Imperatoris ordinatione suborta, quæ magnæ turbationis Regni Seminarium fuit. Adolphus namque Archiepiscopus Colonienfis, Theodoricus quoque Archiepiscopus Trevirorum, & quidam alij Principes atque Pontifices inferioris Germaniæ apud Andernacum convenientes Ottonem Saxonie Ducem, Henrici Ducis filium, in Regem sublimarunt: quem Papa Innocentius fovebat contra Philippum, ut suo loco plenius dicitur. Porro Conradus Archiepiscopus Moguntinus, & sibi consentientes Episcopi & Principes Germaniæ superioris apud Erfurdiam convenientes. Philippum Ducem Sueviæ in Regem Romanorum unanimiter elegerunt, qui frater fuerat Henrici defuncti Imperatoris VI.

qui

qui Moguntia se ungi & coronari fecit per Episcopum Tarentasensem. Nullus enim Teutonice nationis Episcopus id facere præsumpsit, sed nec ipsi qui fuere præfentes Pontificalibus erant induti, præter solum Episcopum Sutrinum, qui ad aliud fuerat nuntius in Germaniam à Papa destinatus cum Abbate Sancti Athanasij. Scripserat enim Papa Innocentius Philippo Duci Suevorum præcipiens & mandans, quatenus Sarnitanum Episcopum & duos comites dimitteret liberos: quos frater ejus Imperator defunctus de Sicilia captivos educens, ut supra dictum est, vinculis mancipaverat. Quod facere dissimulans ab eo fuit excommunicatus. Veniens ergo memoratus Præsul Sutrinus in Germaniam missus pro liberatione captivorum Legatus, Philippum denunciavit à Romano Pontifice anathematis vinculo publicè innodatum, Philippus verò, ut erat homo mansuetus, cum se audivisset excommunicatum territus est, & petivit humiliter ab eodem Legato absolutionis beneficium, promittens se mox captivos Papæ Romanæ destinaturum. At Legatus precibus Ducis, presentium Episcoporum instantiâ persuasus illum à sententia excommunicationis absolvit, coronationi ejus interfuit, & postea cum Episcopo & Comitibus, qui fuerant captivi, ad Romanam curiam reversus est. Verùm Innocentius Papa contra Sutrinum Episcopum iratus, quod fines mandati transgressus absolvisset Philippum, eum privat Episcopatu, & in exilium relegavit, quo ceteris obedientiæ daret exemplum. Non enim favebat Philippo Innocentius Papa propterea, quod & Henricus frater, & Fridericus pater ejus Imperatores multa prius per tyrannidem contra Ecclesiam Romanam & Apostolicam Sedem commisissent mala. Ob id quantum in eo fuit totis viribus illi obviavit ne Romanum conquireretur Imperium. Qui ut omnem illorum progeniem cunctis redderet exosam, captivos illos Comites, quos Henricus Imperator, ut dictum, & prius exoculari fecerat, multis in Romana curia existentibus & undecunque advenientibus demonstravit. Causas verò propter quas Innocentius Papa repudiavit Philippum ne consequeretur Imperium, si quis scire plenius desiderat epistolam ejus quam scripsit ad Bertholdum Ducem de Zeringen, monens quatenus ab illo recedens Ottoni adhæreat quem recognovit Imperatorem Ecclesiæ, legat: cujus exemplar in primo decretalium libro, licet truncatum titulo: De Electione habetur rescriptum: Capit. *venerabilem*. Hujus autem diffensionis materia tali sumpsit occasione initium. Morte Imperatoris Henrici denunciata Regni Principes, Adolphus Colonienfis Archiepiscopus, Theodoricus quoque Trevirensis Archiepiscopus, & quidam alij Principes apud Andernacum oppidum cisrhenanum, ut supra diximus, convenientes habito inter se consilio generalem conventum Principibus indicunt apud Coloniam ad Dominicam *Oculi mei*, pro novi Regis electione proximè celebrandam, quam literis & nuntiis suis publicantes omnibus Regni Principibus denuntiant. Verùm instante jam termino memorati conventus, Dux Philippus missis ad Coloniam Oratoribus suis Principes commonebat rogans simul & seriōsius contestans, quatenus memores juramentorum & promissionum, quibus se ante paucos annos obligaverant Henrico Imperatori, neminem electuros in Regem nisi filium ejus Fridericum nihil innovarent: sed exequerentur quod literis

Philippus
excommuni-
catus à Pa-
pa.

Legatus
absolvit
Philippum
electum.

Legatus
Pontifica-
tu suo pri-
vatur.

Innocentius
Papa non
faveat Phi-
lippo.

Causa vi-
de de ele-
ctione cap.
venerabile.

Part Prin-
cipum una
prevenit
aliam.

Philippus
monet ser-
vare pro-
missa.

Rrr 3

simul

ſimul & jurejurando firmaverant. Adjecit inſuper tam Regnicuram, quàm Friderici tutelam ſibi commiſſam à fratre : quare ſi aliter pergant facere quàm liceris & juramento apud Auguſtam Imperatori fuerant polliciti : ſeboni Principis acturum officium & jus debinum conſervare, nepoti. At illi precibus ejus non attentis, indicto comparentes termino apud Coloniam Bertholdum ſuprà dictum Ducem de Zeringen abſentem in Regem unanimi conſenſu elegerunt, cui mox per Oratores ſolemnes mandârunt rogantes ut ſine mora veniret ad Coloniam Imperij coronam apud regium oppidum ex more ſuſcepturus. Sed Bertholdus Duci Friderico dudum confederatus, ejus tutori Philippo communicavit arcanum : monens ut ſanum non tardaret in periculo capere conſilium. Nuntijs autem reſpondit ſe brevi venturum, quò vocabatur, Coloniam, quamvis aliud mente tractaret. Itaque Philippus audiens ſe à Principibus Alemanniæ inferioris contemptum & Bertholdum in Regem electum, ſibi convocavit faventes : quibus locum conveniendi quantocius Thuringiæ oppidum Erfurt, ſive, ut quibuſdam placuit ſcriptoribus, Mülhauſen aſſignavit. Ubi convenerunt Conradus Archiepiſcopus Moguntinus, Conradus quoque Palatinus Rheni, Bernardus Dux Saxonie, Archiepiſcopus Magdenburgenſis & plures alij Epifcopi & Principes : qui habito inter ſe tractatu, ipſum Ducem Sueviæ Philippum in Regem elegerunt. Bertholdus autem Dux de Zeringen, quem in Colonia electum ab alia parte diximus, acceptis à Philippo duodecim millibus marciſ argenti cum Ducatu Suevorum, juſ illi ſuum quod habuit ad Regnum voluntariâ ceſſione reſignavit. Itaque Philippus jam electus magnum congregavit exercitum & Regnum in ſuperioribus terris potenter occupavit : nihil minus quàm quod ſecutum fuerat malum ſuſpicans. Quæ res poſteaquam innoxuit Principibus, qui Bertholdi apud Coloniam præſtolabantur adventum, nimium indignantes Ottonem Piſtaviens. Comitem, Filium quondam Henrici Ducis Saxonum, contra Philippum elegerunt in Regem ; qui illo tempore apud Richardum Regem avunculum ſuum in Anglia morabatur. Mittentes itaque ſolemnes ad illum nuntios, & Oratores ſuos, Adelbertum videlicet Comitem & Emichonem de Lyningen, cum quibuſdam alijs ut venire quantocius & coronam Regni ſuſcipere feſtinet. Otto autem conſentiens electioni de ſe factæ venit in Coloniam ubi Principes Electores ſuos reperit exſpectantes : quem ſuſcipientes cum honore magno ſuorum adunato exercitu pro coronationis officio adimplens verſus Aquilaſgrani oppidum Imperiale omnes pariter profeſti ſunt. Sed Philippus audiens electionem contra ſe factam Ottonis, ne coronaretur Aquilaſgrani prior oppidum præoccupavit mittens in illud Waltramum filium Ducis de Lymburg & Henricum Dapiſerum de Walburg cum trecentis militibus ad pugnandum exercitatiſſimis, qui oppidum cuſtodirent. Verùm ſubveniens Otto cum Adolpho Colonienſium Archiepiſcopo aliſque Principibus multis & exercitu magno ſtatim oppidum obſidione vallavit, quorum multitudini reſiſtere non valentes qui erant in præſidio, corporum ſecuritate ſimul & rerum acceptâ, reſeratis oppidi portis abierunt. Intrantes itaque palatium adverſarij memoratus Archiepiſcopus Colonienſium Ottonem inungens & coronans in Regni Sedem collocavit, quem & Romanus Pontifex Imperatorem

Bertholdus
Dux de Ze-
ringen eli-
gitur.

Philippus
ab alia par-
te eligitur.

Conradus
Archiepiſc.
Moguntini-
cus.

Bertholdus
Dux ceſſit
Philippo
Duci.

Otto ex Du-
cibus Saxo-
niæ eligi-
tus.

Philippus
Aquilaſgra-
ni præoc-
cupat.

Otto coro-
natus & ex
apud A-
quilaſgrani.

rem postea coronavit. Coronationis autem officio ritè peracto committens oppidum Aquisgrani sibi fidelibus. Rex Otto recessit ad alia Regni negotia. Erat autem messis tempus. Interea Philippus quem legatus Apostolicus Sutrinus, sicut dictum est absolvit & coronari confecerat apud Moguntiam commissionis suæ mandatum excedere, adunato exercitu Alsaciam intravit & contradicentium sibi agros & vicos potenter devastans omnes ditioni suæ compulsi obedire. Et quia messis in proximo erat ventura, omne frumentum quod fuit in agris, equorum multitudo penè consumpsit.

Philippus
peragravit
Alsaciam.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato, x. Kalendarum Julij obiit Baldemar Abbas Monasterij quondam mei Spanheimensis, cui Rupertus Prior conventualis Fratrum electione succedens, præfuit annis xiv. & mensib. duobus; Vir in omni genere scripturarum doctissimus, & non minus integritate morum, quàm scientiâ reverendus.

Rupertus
fuit Abbas
Spanheimensis.

Eodem anno inter Episcopum & cives Wormatienses exorta fuerant gravissimæ dissensiones propter multas & varias causas, illo Ecclesiasticam libertatem prout iure potuit & debuit allegante, his verò insolentiam Clericorum accusantibus. Ex qua turbatione multa secuta fuerunt mala. Comites namque de Lyningen Enicho, Wernherus de Bolandia, Gerhacus junior de Spahem, Henricus de Höenfels & alij plures, his se turbationibus immiscuentes discordiam inter dissidentes auxerunt.

Dissensio
inter Episc.
& Wormatienses.

Bellum inter
Ottonem
& Philippum.

Eodem quoque anno commissum est prælium inter Ottonem Regem & Philippum Ducem Sueviæ similiter Regem haud procul à Confluentia juxta Mosellam fluvium, in quo tamen nihil memoriæ dignum effectum præter incendia & rapinas pauperum: & desolationem in circuitu villarum.

Anno etiam prænotato mortuus est Otto Ecclesiæ Neometensis sive Spirensis Episcopus, cui Conradus de Scharffenegg Regis Philippi memorati Cancellarius succedens præfuit annis quinque & viginti: homo expertus in multis & magnæ prudentiæ, qui Ecclesiæ memoratæ satis utiliter præfuit; cujus & redditus ac censum auxit, & structuras ædificiorum reparavit. Sunt qui scribant illum Ecclesiæ Metensis in Lotharingia prius fuisse Episcopum.

Item anno præscripto Rex Philippus Argentinam cum Ottonem sentientem obsedit. Rubiacum & multa præsidia Episcopi Argentinensis & Adelberti Comitis de Daxburg in manu capiendi valida subvertit, & solo coarctavit. Tandem Dux Bertoldus de Zeringen vires suas amicè interposuit, & concordiam inter partes tali conditione reformavit, quod Episcopus & Cives Argentinenses unâ cum Adelberto de Daxburg & omnes illis adherentes, vel in hac rebellione consentientes, relictis mox partibus Ottonis, Philippo ad retinenda gubernacula Regni favorem pro suo posse simul & auxilium deberent impendere. Quam quidem pacis conditionem suscipientes fidem & obedientiam Regi Philippo promiserunt.

Argentina
obsidetur
à Philippo.

Hoc ipso anno Rex Philippus conventum suorum Principum magnum celebravit apud Moguntiam in die Assumptionis Beatissimæ DEI Genitricis intactæ Virginis Mariæ, Conrado ejus loci Archiepiscopo tunc quidem absente, & ut nonnulli scribunt, Hierosolymis existente. Cujus loco

Philippus
Coronatur
Moguntia.

loco Tharentaſienſis Præful, ut prius eſt dictum, ipſum Philippum in Regem unxit & coronavit aſtante Legato Apoſtolice Sedis Sutrino videlicet Epifcopo, qui illum in malum proprium abſolvit, ut diximus.

Ottocar*
Rex Bohe-
morum.
Aderat in eodem conventu Principum Ottocharus Dux Bohe-
morum unâ cum uxore ſua: quem Philippus ut ſibi conciliaret obſequio,
pariformiter in Regem Bohemiæ fecit coronari per eundem Pontifi-
cem à quo fuerat & ipſe coronatus. Quibus ſolemniter peractis, omnes
qui aderant Epifcopi, Principes, Comites & nobiles fidem, obedientiam
& adhæſionem novo Regi ſuo Philippo, ſe in omni tempore ſervaturos,
juraverunt.

Philippus
devaſtat
Colonienſ.
Poſt hæc initio menſis Octobris Rex Philippus unâ cum prædicto
Bohemorum Principe coronato, magnò ſuorum convocato exercitu,
flumem Moſellæ trajiciens in manu valida contra fautores Ottonis fines
Colonienſium ingreditur, & hoſtibus ubique incurſu debachatur. Ryxma-
gen Buxam & multas in circuitu villas incendio conſumpſit, & Archie-
piſcopo Colonienſium in omni regione damna fecit.

MCC.

Conſtantia
Imperatoris
moriatur.
Anno Marquardi Abbatis IV. Conſtantia Henrici Imperatoris
quondam vi. relicta vidua in Sicilia moritur, & juxta maritum in Eccle-
ſia Panormitana cum honore ſepelitur. Cuius filius Fridericus annos
habens ætatis ſeptem poſt multos ſuorum labores, anxietates & pericula
Regnum maternum, Apuliam videlicet & Siciliam, vix tandem retine-
re potuit: incolis magno illum odio perfequentibus propter tyranni-
dem Patris, quam in nobiles Regni offenderat.

Lotharingi
ab Ottone
deficiunt.
Eo tempore Otto Rex Lotharienſes in auxilium contra Philip-
pum vocavit ad partes Rheni bellum ſtatuens indicere adverſus illum.
Qui cum ad Rheni ſtuenta cum exercitu ſuorum veniſſent: circa opi-
dum Andernach nuncupatum, conſederunt, fixiſque in campo ten-
torijs adventum adverſariorum præſtolabantur. Audientes verò Phi-
lippum Regem cum exercitu magno venturum & pedibus metuentes
ſuis, nuncios ad eum miſerunt occultos, & ab Ottone recedentes Phi-
lippum conſederati ſunt: occultè tamen propter Colonienſes in quorum
proximo erant. Hinc priuſquam voluiſſent eam ab Ottone defectione
in publicum fieri. adeſſe Philippum cupiebant, qui ſe venturum
in proximo nuntiaverat.

Nefandum
ſcelus Lau-
tharienſiū.
Interim itaque circa Andernach concordantes in papilionibus ſub
nomine quidem Ottonis, ſed revera jam ab eo deficientes Philippi præ-
ſtolabantur adventum, & multa circa perpetrabant nefaria. E quibus
unum poſuiſſe fatiſ ſit per quod cætera queant penſiculari. Monialem
quandam de vicino Monafterio S. Thomæ propè Andernacum, quidam
de exercitu rapientes omnibuſque indumentis ſpoliatam melle toto cor-
pore perungunt, & in plumis de lecto excuſſis volutant ſicque mon-
ſtruoſè hircutâ caballo impoſuerunt faciem illius ad beſtiæ poſteriora
vertentes: ac miſeram nimis plorantem riſum movendi gratiâ per exer-
citurum circumduxerunt. Cùmque ridiculoſum hoc, imò inauditum
apud Chriſtianos & miſerabile ſpectaculum per aliquot dies circumdu-
xiſſent, res tandem Regi Philippo innotuit, qui zelo Chriſtiane hone-
ſtatis ſuccenſus omnes illius nefandi ſceleris reos aquæ bullienti juſſit tra-
di ut

di ut poenas tanti criminis morte caperent dignas. Rex itaque Philippus quemadmodum pollicitus fuerat cum venisset, Lothariensibus sibi cunctis memoratum oppidum Andernach imprimis obsidione vallavit, & caput ac submissio igne funditus subvertit: Nam oppidani partes Ottonis sequebantur. Est enim oppidum illud in Diocesi Archiepiscopi Trevirorum: sed dominium ad jurisdictionem respicit Archiepiscopi Colonienfis usque in praesentem diem. Interea cum hæc agerentur circa Rhenum Otto Rex coadunato suorum exercitu de Saxonia oppidum Archiepiscopi Moguntini in finibus Thuringiæ situm, quod Goslaria nominatur & nunc spectat ad Imperium, expugnare cepit: & in cæteris pariformiter oppidis quæ partes sequebantur Philippi furorem suum ostendit. Sed Philippo mox cum exercitu suo appropinquante in auxilium obsessorum Otto recedere compulsus fuit.

Andernach
oppidum
incenditur.

Otto par-
tes Philippi
persequi-
tur.

Anno prænotato Conradus Archiepiscopus Moguntinus, Henricus Comes Palatinus Magdenburgensis frater Ottonis Regis, de Syria in Europam reversi sunt, rebus Christianorum, ut dictum supra, in malo statu relictis. Verum præfatus Archiepiscopus audiens inter Philippum & Ottonem pro Regno discordiam apud Sabinensem Ecclesiam suam in Italia statitaliquamdiu moram trahere; ne præsens alteri favore partium cum detrimento vel sui vel Ecclesiæ Moguntinæ cogereetur: maxime propterea quod Philippum ab Innocentio Papa cognoverat excommunicatum. Cui si adhaereret suam contaminaret conscientiam: si contradiceret Moguntinam cui præerat desolationi videretur exposuisse Ecclesiam. Unde Papa Innocentius fidem & devotionem illius erga Romanam Ecclesiam collaudans quo modo absentandi se à Regno causam videretur habere legitimam Legatum Apostolicæ Sedis eum in Ungariam destinavit, ut pacem inter dissidentes fratres Hemmeradum & Andream, qui pro Regno contendebant suâ industriâ reformaret. Qui veniens in Ungariam dissidentes reduxit ad concordiam, & largiente Domino pacem toti Regno, quod videbatur prope interitum, restituit. Eodem igitur anno Conradus præfatus Moguntinæ Sedis Archiepiscopus, facta inter fratres duos pace de Regno Ungariæ dissidentes, cum ad Ecclesiam suam rediret Domino vocante in itinere graviter infirmari cepit, & morbo crescente in quodam oppido Lataviensis Diocesis in Ducatu Austriæ moriens ad caeleste Regnum transmigrauit. Cujus corpus Wolfherus Pataviensis Episcopus, celebratis religiosissimè defunctorum officijs, ad Ecclesiam Moguntinam destinavit. Quo honorificè sepulto non parva de successore substituendo fuit exorta turbatio. Denique Rex Philippus audiens mortuum Archiepiscopum festinanter descendit ad Moguntiam, metuens ne fortè Ottoni consentaneus eligeretur successor. Cum igitur dies statuta advenisset eligendi, vota sua Canonici bifariam diviserunt: Nam una pars eorum Diepoldum Wormatiensem Antistitem in Archiepiscopum elegit, Philippo Regi consentientem. Quod factum improbens pars altera Sedem Apostolicam compellavit dicens: electionem non posse fieri liberam in præsentia Regis Philippi, propterea quod eligentes illi personam non placentem exponerentur periculo. Unde mox de civitate Moguntina hi qui Diepoldo contradicebant cum sibi adherentibus, clam exeuntes navi descenderunt ad oppidum quod

Conradus
Archiepisc.
Moguntinus.

Conradus
Archiepisc.
in ungariam
mittitur.

Conradus
Archiepisc.
Moguntinus
obijt.

Duo in di-
scordia
succunt e-
lecti.

Sifridus a-
pud Bingen
eligitur.

S s s

Bin-

- Diepoldus**
fugavit
Sifridum.
- Bingen dicitur, per alveum Rheni ubi ſine metu Regis congregati Sifridum majoris Eccleſiæ Præpoſitum contra Diepoldum in Archiepiſcopum Moguntinum unanimiter elegerunt. Quod audiens Diepoldus cum magno exercitu Philippi Regis deſcendit ad Bingen Sifridum cum ſuis inde fugavit & oppidum cepit. Mox Sifridus ad Ottonem confugiens clementer ab eo ſuſcepſus eſt, & Regalibus ex more donatus, accepto poſt hæc Ottonis exercitu, memoratum oppidum Bingen obſidione cinxit, & tandem in ſuam poteſtatem recepit ex parte Diepoldi captis plurimis, ipſo etiam vix per fugam elapſo cum paucis. Cujus diſſenſionis turbatio multa Eccleſiæ Moguntinæ mala intulit, eamque graviter læſit. His diebus Papa Innocentius Guidonem Prænepſitum Episcopum pro diverſis Eccleſiæ negotijs Legatum miſit in Germaniam: qui de ſingulari mandato Sedis Apoſtolice, reprobatæ Diepoldo & ejus electione caſſatâ, Sifridum confirmans Moguntinæ Sedi ordinavit Archiepiſcopum: qui ordinatus Archipræſul præfuit annis xxv. ſed quamdium Philippus Rex fuit in humanis nec Moguntiam intrare potuit, nec adminiſtrationem Pontificatus obtinuit. Item his temporibus Adolphus Coloniſium Archiepiſcopus, Otone quem elegerat in Regem & manibus ſuis coronaverat, ut ſuprà diximus, deſerto, ad Philippum ſe contulit & in gratiam ab eo ſuſcepſus partes ejus ſecutus eſt, & contra Ottonem conſtantiffimè quoad vixit deſenſavit, quæ mentis ejus mutatio, quantum Innocentio Papæ diſplicuerit, non diu poſtea in ſua deſiſtione expertus fuit: de quibus omnibus ſuo loco per ordinem inferius mentionem faciemus.
- Sifridus**
confirmatur à Papa.
- Anno Dominicæ Nativitatis prænotato Conradus Comes de Zolre Burgravius in Nuremberg in præſentia Regis Ottonis conſtitutus, caſtrum Rietburg quod ab Eccleſia Spirenſi tenuit in feudali beneficio, in manus Conradi Spirenſis Episcopii liberum reſtituit: & ejus Eccleſiæ totum reſinagavit.
- Rietburg**
Caſtrum
Eccleſiæ
Spir. datur.
- Hoc ipſo anno muri civitatis Moguntinæ, quos Fridericus Imperator l. propter necem Conradi Archiepiſcopi quondam deſecerat, ſicut dictum eſt anno Maſegoldi Abbatis vi. jubente Philippo reformantur.
- Muri Mo-**
guntinæ.
reſtaurati.
- Anno prænotato multi Principes, Episcopii, Duces, Comites, Nobiles & ignobiles in magna multitudine ad terram Sanctam ultra mare profeſſi ſunt in ſubſidium Chriſtianorum, qui anno priore illò tranſierant ad recuperandum ſepulchrum Domini, quod Saraceni, ut ſuprà diximus, occupaverant; per totum quippe orbem Chriſtianorum Innocentius⁴ Papa III. crucem eodem tempore contra infideles prædicari mandaverat. Unde innumerabilis hominum multitudo utriuſque ſexus, divites & pauperes, clauſtrales quoque Abbates, Monachi & Moniales divino ſpiritu compuncti, in remiſſionem peccatorum ſuorum arduum & durum peregrinationis laborem ad Hieroſolymitanum iter pro Chriſto ſubiierunt. Inter quos fuit zelo devotionis non ultimus Bertholdus de Novocaſtro vulgariter Neuenburg in Briſgavio Argentinæ Diocæſis, qui acceptâ pecuniâ comitarum ſuorum cum omnibus attendantibus ejus Eccleſiæ Argentinæ vendidit & tradidit in perpetuam poſſeſſionem: ipſe autem cum unico filio ſuo & familia multa Hieroſolymam profeſſus eſt, & ibidem in militia Domini noſtri Jeſu Chriſti uſque ad mortem devotiſſimè perfeveravit: coronam ſine dubio felicitatis æternæ in cælo conſecutus.
- Bertholdus**
Comes no-
viCaſtrum.

tus. Cujus exemplo & alij complures provocati nobiles & ignobiles prædia sua pro pecunia commutantes ad terram Sanctam cum uxoribus & liberis transierunt, in obsequio Salvatoris fidelium usque ad mortem permanentes.

Eodem anno moritur Otto Comes de Höenburg Alfatius in civitate Burgundiæ Bisuntina cum honore sepultus. Hic Gubernator citioris Burgundiæ constitutus ab Imperatore quondam Friderico I. justitiam maximè coluit, pacem tenuit, & pauperes ab omni violentia & oppressione potentium cuncto tempore defendit: unde ab incolis terræ maximo honore, & non sine multorum lachrymis in terram sepultus, ut pater patriæ, quamvis alienigena, deploratus fuit.

Otto Comes de Höenburg Rector Burgundiæ obiit.

Hoc ipso anno prænotato Lutholdus Episcopus Basiliensis, Raldevinus Comes Flandriæ, Adelbertus Comes de Spanheim & plures alij Principes Germaniæ, una cum Gallicanis Comitibus multis profecturi ad terram Sanctam in subsidium Christianorum per Græciam iter facere instituerunt. Eo tempore quidam tyrannus Imperium Constantinopolitanum legitimis Imperatoribus aut occisis aut in carcerem reclusis, tenebat: cum ergo nostri pervenissent ad Constantinopolim, filium capivi & ex oculis Imperatoris, qui ad Philippum Regem Germanorū & sororem suam fugerat, habentes in comitatu, urbem capiunt & fugato tyranno captivum Imperatorem educunt de carcere: qui cum cæcus esset, filium ejus, quem abduxerant Imperatorem faciunt, qui non diu postea in bello fuit occisus. Quo mortuo Raldevinus Flandriæ Comes omnium Principum consensu Imperator Constantinopolitanus factus est, & imperavit vii. annis. Quo procurante Græcorum Ecclesia Romanæ se authoritati subdidit, & primatum universalis convocationis Christianorum Papæ Innocentio & ejus Sedi debitum recognovit. Raldevinus verò Imperator Græcorum factus cupiens Germanicæ nationis homines plures habere secum, quorum fide & constantia levitas coerceretur Græcorum: propolis muneribus per nuncios & literas multos in brevi congregavit.

Constantinopolis capta à nostris.

Raldevinus fit Imperator Græcorum.

Anno item prænotato sancta Cunegundis Virgo, D. Henrici Imperatoris quondam ejus nominis II. æstimata conjux, Sifridi Comitis Palatini Cifthenani filia, per Innocentium Papam III. canonizata catalogo inscribitur Sanctorum, anno ab ejus transitu ferme CLXX. cujus festum v. Nonas Martij colitur.

S. Cunegundis canonizatur.

Anno quoque præscripto xv. Calend. Decembris obiit Hugo ex Priore de Witlaq in Anglia Carthusianæ Religionis, Episcopus Lincolnienfis; vir in divinis scripturis doctissimus, Minister Christi fidelis devotus & Sanctus, qui virtutum decoratus ornatu magnus coram Deo & hominibus effulgit; Episcopi officium operibus & bonis & sanctis juxta adimplevit, pro quibus æternæ felicitatis gaudia recepit: Christi Matrem semper intactam Virginem MARIAM, ejusque Genitricem sanctissimam Annam summo devotionis fervore in omni vita sua coluit. Quorum suffragium sibi affuisse in cunctis necessitatibus expertus fuit.

Hugo Episcopus Lincolnienfis obiit.

MCCII.

Anno Marquardi Abbatis V. Philippus Rex magno suorum coadunato exercitu rursus terras Archiepiscopi Coloniensis invadit omnēque sibi

Rex Philippus obedit Coloniam.

sibi contradicentes potenter subiecit, & cuncta devastans, usque ad Coloniā pervenit. Urbem obsidione cingens victor tandem intravit, Archiepiscopum cepit, & tam ipsum quam cives in sua jurare verba coegit. Deinde subactā sibi Provinciā illā totā, cum multa prosperitate ad superiores Regni partes revertitur & crescens de die in diem contra suos adversarios valde roboratur. Quo ad partes Altiarū reverso, Rex Otto cum magno exercitu infectus pervenit usque ad imperiale oppidum Wisenburg, sed audiens Philippum sibi cum valida manu suorum velle occurrere ulterius progredi timuit, sed retracto pede in Saxoniā reverius est.

Rex Otto
venit ad
Wisenburg

Rex Philip.
p^r exco-
municatus de-
nuntiatur.

Anno prænotato circa festum SS. Apostolorum Petri & Pauli venit ad Coloniā Guido Cardinalis Prænstinus Apostolicæ Sedis Legatus, qui de mandato Romani Pontificis Innocentij III. Regem Philippum publicè denunciavit excommunicatum, & omnes cum illo sentientes. Omnibus denique ad quos vel præsentia ejus pervenire potuit vel Epistolæ deferri, auctoritate Apostolicā, & sub excommunicationis poena mandavit, quatenus Otonem pro indubitato Rege suscipere, & Philippum ut rebellem Ecclesiæ & hostem publicum refugerent. Universos etiam imprimis ipsos Colonienſes à fidelitate, subjectione & juramentis, quibus Philippo fuerant obnoxii, confestim absolvit. Ibi tunc primū Sifridus Moguntinus electus in Sabbato Quatuor Temporum mensis Septembris ab eodem Legato Presbyter fuit ordinatus, ac Dominicā sequenti in Archiepiscopum consecratus, ac deinde cum litteris commendatitijs tam ipsius Cardinalis, quam Regis Otonis ad Papam Innocentium Romam directus pallij honore donatus est. Verumtamen quamdiu vixit Rex Philippus ad quietam possessionem Moguntinæ Ecclesiæ, ut suprà diximus, pervenire non potuit.

Sifridus
Moguntinus
ordinatur
Archiepisc.

Rex Philip-
pus curiam
habuit in
Bamberg.

Eodem anno Rex Philippus magnum Principum & Episcoporum atque Nobilium sibi faventium conventum habuit in Babenbergensi civitate Francorum Orientalium, ad cujus Imperium multi Pontifices, Abates, Duces, Marchiones, Comites & Nobiles convenerunt. Quibus cum Rege Philippo in eadem urbe perseverantibus & negotia Regni ex more tractantibus, ossa Sanctorum Henrici Imperatoris & Cunegundis Imperatricis de terra levata sunt, infinitis stupendisque miraculis coruscant. Ubi innumerabilis multitudo fidelium utriusque sexus hominum etiam de remotioribus locis convenit, quæ Dominum Jesum in Sanctis suis noviter canonizatis collaudavit.

Ordinis
Prædicatorum
institutum.

His temporibus sanctus Dominicus Hispanus ex oppido seu pago, qui dicitur Calaroga, oriundus, vir multarum virtutum Ordinem fratrum Prædicatorum instituit, quem Innocentius Papa confirmavit.

Cyriillus
Prior Ge-
neralis Or-
dinis Car-
melitarū.

Clauit his quoque temporibus Cyrillus Presbyter & Monachus Montis Carmeli in partibus transmarinis, natione Græcus, ejusdemque Ordinis in terra Sancta priusquam venisset in Europam tertius Prior Generalis. Vir magnæ sanctitatis & prophetico spiritu illustris: cui Omnipotens per Angeli ministerium plura secreta revelasse dicitur, dum argenteis tabulis divinitus scriptis honoratur. Scripsit ergo ex Angelica revelatione informatus de futuris prognosticon lib. i. qui sic incipit: *Tempore Annorum Chrysi.* Epistola verò, quam ad Abbatem Joachim de Calabria

bria præmiſit ſic incipit: *Domui totius divina ſapientia Abbati Joachims, &c.* Scripſit etiam de origine & progreſſu Ordinis ſui lib. unum. Epiſtolas quoque plures & varios tractatus compoſuit, quos necdum vidimus. Adeſtredus quoque Abbas Cisterciensis Ordinis (cujus nomen Monasterij invenire non potui) hæc tempora tum eruditione ſcripturarum, tum integritate morum illuſtrans nimium reddidit clariora. Qui ſcripſit ad utilitatem fratrum ſuorum non ſpernendæ lectionis plura opuscula, quibus & illis mirificè profuit: & nominis ſui memoriam poſteris commendavit. E quibus nos vidimus opusculum viris clauſtralibus multum conducibile, quod *Speculum charitatis* prænotavit lib. 1. Homilias & ſermones ad fratres plures compoſuit: & alia multa, quorum exempla ad noſtræ lectionis memoria. 1. minimè venerunt. Claruit etiam his temporibus Papias natione Lombardus homo ſecularis literaturæ non ineptus doctor græcè ſimul & latinè peritus. Grammaticus inſignis & Rhetor: qui ſcripſit de ordine dicendi, lib. 1. Dictionarium quoque lingue latinæ, quod ejus nomine Papiam vocant Grammatici, opus ætæo judicio non inutile. Alia inſuper nonnulla ſcripſiſſe dicitur quæ ad noſtræ lectionis notitiam hæcenus non venerunt. Floruit his quoque temporibus Petrus Cantor Eccleſiæ Pariſienſis in Gallia vir in divinis ſcripturis eruditiffimus & in ſeculari Philoſophia non infimè doctus, qui ſcholæ Theologorum apud Pariſios glorioſè docendo multis annis præfuit: & bonæ converſationis exemplum non minus opere quàm ſermone cunctis demonſtravit. Scripſit ingenij ſubilis plura opuscula: è quibus nos vidimus ſubjecta. Volumen unum quod prænotavit: *Verbum abbreviatum*. Aliud quoque prætitulavit: *Diſtinctionem*. De Sacramento quoque Altaris lib. 111. De varijs miraculis ſui temporis lib. 1. Sermones & epiſtolas varias. De cæteris verò, quæ multa feruntur, nil vidimus.

Adelredus
Abbas &
Doctor.

Papias
Grammaticus
& Doctor.

Petrus Cantor
Pariſienſis
Doctor.

Theodorici
Abbas
noſtri
Ordinis.

His etiam diebus adhuc claruit in humanis Theodoricus Abbas Monasterij S. Disibodi Præſulis in Comitatu Spanheimenſi Moguntinæ Dioceſis, quod eo tempore adhuc fuit Ordinis noſtri, ſed poſtea Cisterciensibus donatum fuit, ut ſup̄ tempore dicemus: Vir doctus & multa Religione præclarus, qui ſcripſit ad ædificationem fidelium nonnulla opuscula: de quibus pauca ad noſtræ lectionis noticiam pervenerunt. Vidimus enim duntaxat opusculum ejus de vita & miraculis S. Hildegardis Monialis & Præpoſitæ Monasterij D. Ruperti Ducis juxta Bingen oppidum Eccleſiæ Moguntinæ, quod in libros quatuor partiens diſtinxit. Petrus Abbas Cluniacenſis in Burgundia Ordinis noſtri Beato Bernardo Clarevalleni contemporaneus, vir doctus & morum integritate ac vitæ ſanctimoniâ præclariffimus, ingenio placidus, ſermone luculentus, regulariſque diſciplinæ zelator præcipuus, ſcripſit de vita & converſatione eremitica ad petitionem cujuſdam amici lib. 1. Item revelaciones in miracula ſuo tempore facta lib. 11. Epiſtolarum ad S. Bernardum & alios diverſos lib. 1. Sermones & Homilias plures habuit ad fratres & varia compoſuit adhuc nobis incognita.

Petrus Abbas
Cluniacenſis.

Opuscula
eius.

Claruit his etiam temporibus Stephanus Anglicus Gymnaſij Pariſienſis quondam moderator & decus, in ſcripturis divinis exercitatum habens ingenium, qui ſcripſit ſuper quinque libros Moysi totidem præclara volumina. In librum Joſue commentariorum volumen inſigne.

Stephanus
Anglicus
Doctor.

In Iudicum lib. i. In quatuor libros Regum volumina totidem. In duodecim Prophetas minores totidem libros ſive volumina. Multa denique & alia lucubrallè dicitur, quæ ad noſtræ lectionis notitiam necdum pervenerunt. Wernherus S. Blaſij Martyris Abbas in Nigra ſilva Conſtantiſſis Diœceſis noſtri Ordinis, vir in divinis ſcripturis longo & continuo ſtudio eruditus, & ſecularis literaturæ non ignarus, ingenio promptus, & clarus eloquio: ſcripſit ad ædificationem legentium opus præclarum, ex dictis SS. Patrum ſuper Evangelia per circulum anni quod prænotavit: *Diſſertationum ſive Deceptionum SS. Patrum*. Sermones etiam ad plures ad inſtructionem Monachorum & pleræque alia compoſuit, quibus nomen ſuum immortalitati dedit.

MCCII.

Anno Marquardi Abbatis VI. Indiſtione Romanorum quintâ, Otto Rex colloquium ſuorum Principum atque Nobilium habuit apud S. Servatium in ſuperiori Traiecto ſuper Moſam, ubi multos & varios contra Philippum & ſibi adhærentes habuere tractatus. Ubi pro confirmatione ſuæ partis Rex Otto pacem inter Ducē Brabantie & Comitem Gelrie reformavit: qui undecunque contractis copiis non ſine partis utriuſq; damno & incommodo jam ſe mutuò ad bellum paraverant. Eodem

anno xii, die menſis Maij, quæ fuit dies ante Domini Aſcenſionem iii. terræ motus factus eſt in Syria magnus, vocellæque in aëre nimis terribiles audiatæ ſunt, & timuit omnis homo magnæque pars Urbis Archonenſis cum Palatio Regis corruit; & populus interijt multus, Tyrus etiam penè omnino ſubvertitur. Archas oppidum munitiſſimum ad ſolum cum muris, turribus, & cunctis ædificijs diruitur. Tripolis quoque eodem terræ motu corruit; & multa millia hominum perierunt. De hinc ſterilitas terræ ſecuta eſt, & maxima hominum mortalitas.

Anno prænotato moritur Conradus Epiſcopus Argentinenſis; cui Henricus ex Comitibus de Veringen ſucceſſit: vir bonus, religioſus & multum devotus, amator pacis, Cleri deſenſor & pauperum Advocatus pientiffimus; qui tandem anno poſt electionem ſuam quarto vix potuit obtinere conſenſum ab Innocentio Papa, ut munus conſecrationis à Senonenſi Archiepiſcopo ſuſciperet. Cujus retardationis cauſa Rex Philippus erat, cujus ſequi partes omnino cogebatur invitus, niſi Eccleſiam ſuam & totam Alſatiam deſolationi voluiſſet exponere. Quod Innocentio Papæ non parùm diſplicuit, qui Ottoni conſentienti Philippum totis viribus tam per ſe quàm per alios quantum potuit perſecutus fuit.

Hoc ipſo anno Tartari cum uxoribus & filijs ab Indiæ montibus egreſſi per vicinas provincias ingentes prædas egerunt; quibus cum tempore afflucti, Parthos deinde petunt, & pari terrore Mediam, Aſſyriam, Perſiam, Armeniamque & Sarmatiam longo tempore pervagantes, demum circa litora Mæotidis paludis manſiones acceperunt. Hæc gens ferociſſima in maximam multitudinem brevi tempore creſcens, fuit ante hæc ſub ditione unius Regis conſtituta, cui nomen erat Priamus. Qui cum eſſet potens & dives vidit eos multiplicari & in paſcuſ commorari; unde fiebant divites valde: cum inter eos eſſet alienigena timuit quòd vel ſibi vel filijs aliquando fierent rebelles, conſilio igitur inito mandavit eos dividi & diſpergi per Regnum, ut conſpirandi nullam omnino invenirent

rent opportunitatem. At illi mandatum Priami graviter ferentes indignati sunt exeuntesque de Regno ejus in loca montuosa, ubi essent tutiores in unum omnes convenerunt, sibi que de suis Regem eligentes proprium, nomine Cingnis virum sapientem, probum, justumque, & in armis strenuum solemniter coronarunt; qui congregans infinitam multitudinem Tartarorum super eos potenter imperavit, & multa cum alijs nationibus praelia gessit. Post coronationis peracta solemnia nuncios misit ad Priamum Regem postulans sibi unam ex filiabus suis dari uxorem. At ille nimium indignatus preces ejus arroganter contempsit, vocans eum servum fugitivum; minabatur se gravem de illius temeritate sumptuum ultionem, nuntiosque injurijs & contumelijs affectos adeum remisit. Quibus Cingnis Rex novus Tartarorum auditis iratus est valde, & cogitans in animo suo magnam contra Priamum exercere vindictam, maximum suorum congregavit exercitum: & paravit se contra illum potenter ad bellum. Convocatis vero Magis & Astrologis suis, sciscitabatur ab eis quem finem esset in bello habiturus & quis victor evaderet. Qui arundinem per medium scindentes in duas partes aequales dividerunt; in quarum altera nomen Priami, in altera vero Cingnis describerent dicentes ad Regem: considera has partes, & illa, quæ nobis conjurantibus super aliam nullo contingente ascenderit; illius Rex victoriam obtinebit. In cantatione itaque Magorum peractâ, particula, quæ nomen Cingnis continebat inscriptum, nullo movente super aliam quæ Priami dicebatur, ascendit: & victoriam Tartaris futuram ostendit. Factum est anno Conradi II. Abbatis undecimo, Dominicæ vero Nativitatis MCLXXXVII. indictione quintâ.

Cingnis
primus
Rex Tar-
tarorum.

Cingnis
Rex filiam
petit Priami.

Priamus
noluit pe-
ssulata co-
cedere.

Victoriam
Regi Magi
promit-
tunt.

Cingnis itaque Rex I. Tartarorum jam de victoria certus bellum contra Priamum adortur, ipsum superans interfecit & omne illius Regnum suo dominio in paucis annis totaliter subiecit. Vixit autem Rex Cingnis postquam Priamum devicerat annis vii. & multa praelia gercens cum victoria, in magna gratia & amore Tartarorum propter probitatem & justitiam, quam tenebat, & postea mortuus est, & in quodam monte altissimo sepultus est: cum hominibus empticijs & servis, quos Tartari ejus amore occiderunt, æstimantes quod ei obsequium exhiberi sint mortuo in vita futura.

Cingnis
Rex Tar-
tarorum
superat
Priamum.

Post hunc regnavit Mangu Chaa sub quo Tartari primum fines suos egressi sunt Assyriam, & alias Regiones, quas diximus pervagantes. Quo mortuo regnavit Chyri Chaa; post quem Cachim Chaa; post quem secundus Mangu Chaa; & post illum tertius Mangu Chaa; post quem Cabhay Chaa Rex Magnus, qui Imperium Tartarorum valde ampliavit dilatans illud in longitudine ab oriente in occidentem à montibus Indiæ usque ad fines Germaniæ per millia M. & CCC. Qui mortuus cum primo Rege Cingnis & alijs in eadem monte, qui dicitur Alcayn, sepultus est: cui Ergovil Chaa in Imperio successit.

Successio
Regum
Tartarorum.

MCCIII.

Anno Marquardi Abbatis VII. in die S. Nicolai Pontificis Conradus Episcopus Herbipolensis justitiæ cultor & executor infatigabilis, & ob hoc impijs & sceleratis hominibus odiosus, à Bodone & Henrico militibus, altero de Ravensburg altero vero de castro Reinltain, in platea publica

Conradus
Episc. Her-
bipol. occi-
ditur.

Henricus
ſit Episc.
Herbipol.

Quare di-
ctus fuerit
caſus.

Interfectio-
res Episc.
pro pœni-
tentia Ro-
mam, va-
duat.

Exemplar
Epistolæ
Innocentij
Papæ de il-
lorum pœ-
nitentia.

Hugo Car-
dinalis eos
audivit.

blica memoratæ civitatis crudeliter occiſus eſt. Conrado venerabili Pontifice mortuo atque ſepulto, Magiſter Henricus Doctör Pariſienſis natione Francus Orientalis in Pontificatu Herbipolenſi Eccleſiæ ſucceſſit; & præfuit annis iv. menſibus vii. diebus ix. Hic de humili profapia ortus, in pueritia ſua ad literas à parentibus poſitus fuit: qui totum deſiderium ſuum ad ſcientiam ſcripturarum applicuit, & cum tempore in omni genere eruditionis doctiſſimus evaſit. Doctör tandem ſacræ Scripturæ promocus, in Gymnaſio Pariſiorum apud Gallos Theologorum ſcholæ multo tempore præfuit: & plures in ea facultate diſcipulos egregios informavit. Poſt hæc reverſus in patriam memoratæ Eccleſiæ Canonicus & Scholaſticus factus eſt, & poſtremo Epicoſopus. Fuit autem vir undecunq̃ue doctiſſimus, & non minùs vitæ merito quàm eruditione ſcripturarum reverendus. Hunc homines elatione & ſuperbiâ pleni, qui mundana ſapiunt, & carnis ſpurca ſequi caſei agnomine per deſpectum notantes: Biſchoff Kilſ vnd Brodt vulgariter nuncupabant, propterea quod vel caſcum habebat in delicijs, vel de humili ac paupere mendico ſcholari creverat in Principem. Porro crudeliſſimi paricidæ memorati, peractò ſcelere, mox, quos habebant ad manum, aſienſis caſballis de civitate fugerunt. Qui tandem pœnitentiâ ducti, Bodo videlicet & Ravensburg miles & Henricus de Reinſtain ejus Vaſallus, cum ſervitoribus ſiſis Heroldo & Conrado Romam proſecti biennio poſt factum elapſo: gravem ab Innocentio Papa III. ſed neceſſariam & pro demeritis dignam pœnitentiam ſuſceperunt, cujus modus & forma in literis ejuſdem Pontificis plenius exprimuntur: quarum exemplar his libuit annexere.

Innocentius Epicoſopus ſervus ſervorum DEI univerſis Chriſti fidelibus has literas inſpecturis ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Quàm execrabile facinus & piaculare ſlagitium perpetraverint, qui auſu temerario atque ſacrilego manus impias in Chriſtum Domini nequiter iniecerunt, bona memoria Conradum Herbipolenſem Epicoſopum imperialis aulæ Cancellarium crudeliter occidentes ſcire potius libet quàm referre. Verùm cum divina pietas humanam impietatem excedat, & miſerationibus Domini miſeria hominum comparari non poſſint: cum noliſ Dominum mortem peccatoris, ſed magis ut convertatur & vivat, utpote qui paſiens & multum inferiors eſt & præſtabiliſ ſuper malitia: Nos qui licet indigni vices ejus exercemus in terris, ſcientes quod majus gaudium eſt Angelis ſuper uno peccatore pœnitentiam agente quàm ſuper nonaginta novem juſtos, qui non indigent pœnitentiâ, quantumcumque deliquerint hujusmodi homicide, non potuimus, nec debuimus pœnitentibus aditam veniam denegare, cum noverimus dixiſſe Dominum per Prophetam: in quacunq̃ hora peccator converſus fuerit & in genuerit omnium iniquitatum ejus non recordabor amplius. Bedonem igitur, Henricum quoq̃ue Vaſallum ejus milites, cum Heroldo & Conrado ſervicentibus ſiſis ad noſtram preſentiam venientes & confitentes ſe prædictum Epicoſopum occidiſſe; cum de ſuis excoſibus lachrymabiliter pœniterent, & humiliter poſtularent pœnitentiâ à nobis pro tanti ſcleris immanitate injungi; quia pœnitentibus non eſt indulgentia jam præcludenda, de fratrum noſtrorum conſilio, dilecto filio Hugoni, tituli S. Martini Preſbytero Cardinali, commiſimus audiendos, &c.

Quiſ conſecione illorum auditâ, fecit eos nudos coram nobis in bracciis, tortas habentes in collo diebus aliquos in frequentia populorum aſtare, de mandato noſtro taliter

talem penitentiam illis injunxit: ut nunquam de cetero nisi contra Saracenos vel ad defensionem vite armis utantur. Varium, griseum, ermelinum & pannos coloratos non portent. Ad publica spectacula non accedant, & conjugati non contrahant matrimonium post mortem uxorum, eisque quam eidem possint in Hierosolymitanam provinciam per quatuor annos ibi contra Saracenos Domino servare. Bodo vero, qui major existisset, tres vel duos vel unum saltem in suis expensis adducat, & donec ipsi quatuor execrabiles homicida sicut Hierosolymitanorum arripiant, sicut publice penitentes, discalciati & laniis indati vestimentis, incedant. Secundam, quartam, & sextam feriam, quatuor tempora, vigiliisque Sanctorum solemnes in pane & aqua jejunabunt. Tres in anno Quadragesimas videlicet ante Resurrectionem, Pentecosten, & Nativitatem Domini faciant. Carnibus nisi tantum in eisdem sabbatibus tribus non reficiantur. Eaque die quâ predictus Episcopus fuit occisus, carnes non comedant in aeternum. Orationem Dominicam dicant tenebris inter diem & noctem & genuflectiones faciant quinquaginta. Corpus & Sanguinem Domini nisi in ultimo articulo mortis non sumant. Cum fuerint ultra mare quartam & sextam feriam, Sanctorum vigiliis & quatuor tempora, sicut dictum est, in cibo quadragesimali jejunent. Carnes comedant die Dominicâ & quintâ feriâ tantum. Orationem Dominicam dicant & genuflectiones faciant prelatas. Quandoque aliquam civitatem Alemannicam poterunt securi intrare, ad majorem Ecclesiam nudi procedant tantum in bracciis cum torta in collo & virga in manu, & à Canonici ejusdem Ecclesie recipiant disciplinam. Si vero quassum fuerit cur hoc faciant, dicant se hoc facere pro fidelium perpetratione jam dicti satisfactione. Si quando forte in civitate Herbipolensi poterint esse sciri, in Resurrectione, Pentecoste, Nativitate Domini ac in solemnitate majoris Ecclesie videlicet sancti Kiliani, exeant civitatem & nudi inde cum bracciis tantum, tortam in collo & virgas deferentes in manu: & sub missa celebratione majoris, ad Ecclesiam Cathedralē accedant, & ante Episcopum & Canonicos se prosternebant in terram, petant humiliter & recipiant ab eis disciplinam. Cum autem de partibus redierint transmarinis ad Apostolicam Sedem accedant, recepturi consilium & mandatum. Datum Laterani XIV. Kalendas Martij Pontificatus nostri anno VI. Domini vero 1204. Amen fiat. Hugo denique Presbyter Cardinalis Tituli sancti Martini supradictus, cui Papa Innocentius Penitentiarij supra homicidas illos commiserat officium, literas absolutionis eorundem scripsit ad memoratum Magistrum Henricum Ecclesie Herbipolensis Electum Antistitem quarum tenor iste est:

Hierosolymam ire jubetur.

Tres quadragesimas faciant.

Quomodo inter Sabbata jejunant.

Quomodo in Herbipoli penitent.

Hugo Cardinalis.

Exemplar Epistole Cardinalis ad Episcopum Henricum.

Mulieres absolvat ipse Episcopus.

Venerabili Fratri & speciali amico Magistro Henrico DEI gratiâ Würzburgensi Electro: Hugo miseratione divinâ tituli sancti Martini Presbyter Cardinalis cum sincera dilectione salutem. Latere presentium Bodonem & Henricum milites, Heroldum & Conradum servientes ad Sedem Apostolicam accedentes de mandato Domini Papa à vinculo, quo tenebantur, excommunicationis absolvimus: eoque ad vos remittimus absolatos. Quibus de mandato summi Pontificis penitentiam injunximus, quam ipse Dominus Papa literis Apostolicis per totam Tenoniam scribit. Quapropter Apostolicâ autoritate mandamus quatenus omnes illos de eorum familiis, quos consilium, auxilium, aut favorem ad maleficium perpetrandum ipsi prestasse inveneritis, ad Romanam Curiam absolvendos remittatis. Mulieres autem de illorum familiis, quæ ad scilicet jam dictum consilium & favorem ipsi dederunt absolvas, eisdem penitentiam secundum qualitatem delicti & personarum imponentes quam videritis expedire, & postea illas ad Ecclesiasticam

Tit

siglica

ſufficit Sacramenta & non prius admittat. Valere in Domino ſemper. Datum Roma duodecimo Kalendarum Maij.

Anno prænotato Philippus Rex in manuſuorum valida intravit Thuringiam contra Hermannum provincialem Comitem, quem ſermone patrio Landgravium appellamus. ejus Imperio eatenus inobedientem atque rebellem: in eo vel maxime quòd Sifrido Moguntino Archiepiſcopo adhereret ſimul & Romano Pontifici Innocentio, recedens ab ejus fide, quam prius juraverat. Propterea quoque redditus & proventus memoratæ Eccleſiæ Moguntinæ in Thuringia cedendes in uſus ſui hoſtis, hoc eſt, Regis Ottonis ſimul & iplius Archiepiſcopi convertiſſet. Conſiderans autem quòd Rex Odocharus cum Bohemis & Palatinus Comes cum ſuis in magna multitudinæ armatorum Hermannò veniſſet in adiutorium, congregi cum eiſtimuit: ſed ferro & incendio conſumens omnia in circuitu ſe cum ſuis in Erpfurdiam recluſit. Quo Comes Provincialis comperto, exercitum tam ſuum quàm auxiliariorum propius juſſit accedere, & Philippum Regem in oppido fortiter obſidere. Obſeſſa eſt igitur Urbs illa novem diebus.

Philippus igitur in oppido clauſus mediâ nocte cum paucis exiens ad Marchionem Miſnenſem ſe conſulit, & ejus auxilium pro liberandis de obſidione milicibus imploravit. Quibus oppidum fortiter defendentibus, nihil obſidentium machinamenta nocuerunt; audientes tamen Principes adverſarij Philippum non eſſe cum milicibus in oppido, ſed illum ad Marchionem reſuſciſſe, obſidionem, quæ diebus novem duraverat, ſolverunt, ſicque milites Philippi abierunt. Interea ſupervenit Rex Otto cum ſuo exercitu & convocatis Principibus ſibi faventibus Conventum Generalem in Urbe Mersburg in menſe Auguſto celebra- vit. Ibi Hermannus Landgravius & Odocharus Rex Bohemorum qui à Philippo jam pridem deſecerant propter excommunicationem & maledatum Innocentij Papæ, Regi conſederati ſunt, & in ejus fidem juraverunt. Aderat & Guido Præneſtinus Epifcopus Apoſtolice Sedis Legatus, qui Ottonem vice & nomine Innocentij Papæ in feſto ſancti Bartholomæi Apoſtoli denuo in Regem coronavit.

Anno etiam prænotato mortuus eſt Theodoricus Hollandiæ Comes, qui filium Principatus ſui non habuit: ſed filiam duntaxat unicam reliquit, quam, patre mortuo, Comes quidam de Lo mox ſibi uxorem rapuit, & Comitatum Hollandiæ ſuæ ditioni ſubjugavit. Quod moleſtè ferens Wilhelmus frater Comitis deſuncti, magnum amicorum congregavit exercitum & conſertis manibus Lohenſem Comitem de Hollandia potenter expulit, & fratris ſui filiam reduxit.

Hiſtemporibus Innocentius Papa III. quinque libros Decretalium compoſuit, quos legi publicè in ſcholis & Gymnaſijs omnibus mandavit: ex illo tempore facultas juridica multùm ampliata eſt, & coeperunt viri in utroque jure multiplicari doctiſſimi & varia ſcribere. E quorum numero fuere præcipui Henricus vir illuſtris & ſpectabilis, qui primùm Romæ poſtea Bononiæ leges docuit & multa in jure ſcripſit. Pileus quoque Modocenſis, qui ſcripſit de ordine judiciorum. Item Bargorotus qui & ipſe plura ſcripſit. Placentinus, ſimiliter Roſfredus Beneventanus. Azo Bononiienſis, Egidius de Fucarijs. Bonaginda Aretinus, & plu- res.

Philippus
devallat
Thuringiã.

Erpfurt
obſidione
vallatur.

Philippus
exivit de
oppido no-
ſte.

Otto coro-
natur in
Mersburg.

Theodori-
cus Comes
Hollandiæ
obiit.

Libri De-
cretalium
publican-
tur.

res alij cum eis, & post eos, elimata conscripserunt opuscula. Ab isto tempore & deinceps Capitulum triennale, sive generale, quod provinciale vocamus, Abbatum Ordinis nostri cœptum est celebrari, quemadmodum in 30. libro memorati opusculi Decretalium continetur sub Titulo de statu Monachorum C. quod incipit, *in singulis*.

Capitulum
Ordinis
nostri pro-
vinciale.

MCCIV.

Anno Marquardi Abbatis VIII. cum Lupoldus, sive ut alij volunt Diepoldus, Ecclesiæ Wormatiensis Episcopus, qui se, ut suprà diximus, contra Sifridum pro Archiepiscopo Moguntino gessit, Philippo Regi excommunicato pertinaciter adherens, omnibus bellis interesset personaliter, manu suâ pugnaret ut miles, spoliaret Monasteria & Ecclesias, opprimeretque sine miseratione pauperes, & plura in Deum & homines committeret mala, per literas monebatur Papæ Innocentij à tam nefandis sceleribus desistere, & mandatis Apostolicis, ut decebat Episcopum, humiliter obedire, quem monita salutis spernentem Papa tandem excommunicavit, & postremo per sententiam deposuit. Hic nimis contumeliosus & datus in reprobum sensum plura Monasteria, & Ecclesias suo spolavit ornatu, & familiares suos semper ad nefanda provocavit. Cui cum dicerent: Domine, non licet nobis spoliare Ecclesias, ille responderebat: cum ossa mortuorum tollitis, tunc Ecclesias, & cœmeteria spoliatis. Temeraria hominis locutio, de meritis suis condignam ultionem non evasit. Depositus & excommunicatus nihil curavit, in sua pertinacia, ut antea permanfit. Nihilominus mortuo Rege Philippo, in diplomatiâ Ottonis ad Episcopatum restitutus est.

Episcopus
Wormatiensis de-
positus.

Temerariâ
dictam hu-
jus Episc.

Anno prænotato in mensē Julio Philippus Rex magno suorum congregato exercitu Thuringiam denuo contra Hermannum Landgravium ingreditur, & in primis oppidum Wizenfê obfidione vallavit, & in deditionem accepit. Deinde Regem Bohemiæ Odocharum cum magna multitudine in auxilium Hermannum cum Comitibus Palatino propterantem primo aspectu fugavit: omniâque per circuitum oppida & præsidia capit, spoliavit, incendit ac funditus destruens subvertit. Videns Provinciæ Comes sui desolationem Principatus, & quod Regis Philippi animositatem & impetum ferre nullatenus posset, maximè quia Bohemi, quos in auxilium sui vocaverat relictis castris nocte aufugerant, animo fractus est: acceptoque suorum consilio, pedibus Philippi Regis provolvitur, gratiam petit, & impetravit: sed & sua omnia illius Imperio humili voto submitit. Post hæc Adolphum Coloniensem Archiepiscopum ad se vocatum in oppidum Andernach juxta Rhenû cum multa industria sibi reconciliat, & ut Ducem Brabantiæ ac reliquos Lotharingæ Nobiles sibi efficiat fideles, decem millia Marcharum ei donat, & Salveld dudum ab Ecclesia Colonienfi alienatum ei restituit: ac plurima se daturû repromittit. His promissionibus ac muneribus allectus præfatus Archiepiscopus Adolphus Sacramentum, quod dudum fecerat Ottoni parvipendens, perjurium non metuens, nec sententiam excommunicationis magnificiens, circa Festum S. Martini cum Duce memorato Brabantiæ ad eum secundo venit in oppido Confluentino: ubi ambo in ejus arma iurantes fidem promiserunt. Quibus ut optaverat ritè per actis, Rex Philippus cum toto suorum & noviter sibi confœderatorum exercitu descendit.

Rex Philip-
pus devicit
Hassones.

Hermannus
à Regi sub-
mittit.

Adolphus
Colonien-
sis Archiepiscopus
Philippo
côfœderatur.

Philippus
coronatur
Aquiſgrani.

ſcendit ad Aquiſgrani & in Eccleſia B. MARIE ſemper Virginis à præſcripto Archiepiſcopo magna cum ſolemnitate denuo coronatur in Regem ſub frequentia populorum.

MCCF.

Philippus
denuo eli-
gitur & co-
ronatur.

Anno Abbatis Marquardi XI. inchoato Philippus Rex magnum conventum Principum Aquiſgrani celebravit: ubi conſilio ſuorum accepro ut libera Principibus permaneret electio ſecundum conſuetudinem antiquitus laudabiliter obſervatam. nomen Regium, & Coronam depoſuit: & quatenus concorditer denuo eligeretur ab omnibus qui aderant petijt, & impetravit. Quem ſecundò electum Archiepiſcopus Colonienſium Adolphus, ut antea diximus, in magna ſolemnitatis pompa, unà cum uxore ſua nomine Maria Conſtantinopolitani Regis filia, congaudentibus qui aderant cunctis, denuo coronando ſublimavit. Dum hæc agerentur in Palatio Aqueſi circa Regem Philippum, Otto Rex apud Saxoniam gravi detinebatur infirmitate, & quod morbo intolerabilius videbatur omnium penè auxilio Principum fuit deſtitutus. Guido autem Præſtinius Epicoſopus qui legatione Sedis Apoſtolice fungebatur pro Rege Ottone cum audiſſet factum in Aquiſgrani per Adolphum Colonienſium Archiepiſcopum, ad Innocentium Papam literas mittens & nuntios de perfidia illius plenam direxit informationem. Cui Papa reſcribens Adolphum juſſit ab Archipræſulatu ſuo deponi.

Rex Otto
infirmatur
& deſicitur

Marquardus
Abbas mori-
tuitur.

Anno prænotato Marquardus hujus Monaſterij Reverendiſſimus Abbas quarantæ februm graviffimo cœpit dolore vexari. Quibus diutim creſcentibus tandem ad mortis extrema deveniens ſuſcepit SS. Eccleſiæ Sacramentis, vicesimâ die menſis Januarij in Domino quievit, ante altare S. Nicolai Epicoſpi non ſine lacrymis Fratrum ſuorum debito cum honore ſepultus: multis, ut ſupra dictum eſt, tribulationibus omni tempore ſui regiminis fuit afflictuſ: & magnos ab Advocato ſuo Comite Adelberto ſuſtinuit Perſecutiones. Philippo namque Rege per Innocentium Papam, ut ſæpe diximus, excommunicato, Marquardus Abbas & Hirſaugiana Congregatio tota Romanæ partes Eccleſiæ in omnibus ſequiebantur præceſſorum ſuorum confirmati inſtituto pariter & exemplo: qui Romanis Pontificibus ſemper obediens, nulla ſchiſmaticorum vel excommunicatorum confortia admiferunt. Hac de cauſa memoratus Comes Adelbertus, qui Philippo Regi excommunicato pertinaciter adhæſit, eò magis perſequabatur Marquardum, quod neminem noverat ejus protectorem, quòdque ſcierat illum Romano Pontifici conſentientem, unde factum eſt, ut Romam in propria perſona ſemel cogeretur adire crebrius autem per nuntios & literas Dominum Apoſtolicum pulſare: quatenus paternâ miſeratione ſubveniret filijs, pro honore & obedientia Romanæ Sedis miſerabiliter afflictiſ.

Multa vi-
vens ſuſti-
nuit adver-
ſa.

Monachi
pelluntur
de Mona-
ſterio per
Comitem
Adelbertum.

Comes etenim memoratus maligni ſpirituſ inſtinctu ſeducuſ plurimam partem fratrum probris, & contumelijs affectam exulare à Monaſterio tempore aliquanto compulſit, & loco multa damna in ſubſtantia rerum temporalium fecit. In hac miſeria fratres pane arcto & aquâ brevi alijsque pluribus incommodis afflicti ſunt, præter Deum neminem habentes conſolantem. Tandem divina miſeratio pauperes ſuos non deſeruit, ſed auctore malorum è medio ſublato, pacem oran-
tibus

tibus dedit. Marquardus autem pacem bonam consecutus duo ambicūs claustralislatera vetustate nimia penē collapsa cum alijs ædificijs pluribus in Monasterio magnificē reparavit. Murum quoque ante fores Monasterij præclaro & insigni opere inchoavit: quem morte præventus consummare non potuit.

Ambicūs
duo latera
inflauran-
tur.

Fuit etenim vir sanguine, moribus, ingenio, & sapientiā clarus, Regibus & Principibus notus, qui tempore confusi & perturbati Imperij Philippo & Otone diffidentibus Romanæ partes Ecclesiæ, ut verus obedientia: filius semper secutus, impiorum tyrannidem sustinuit, pro quibus multimoda sibi præmia in cælo comparavit.

De Lutfrido hujus Monasterij Hirsaugiensis Abbate XXII. qui præfuit annis XI. diebus XV. & varijs gestis illius temporis.

Oratio Reverendissimo hujus Monasterij Hirsaugiensis Abbate Marquardo. anno & die præscriptis, cuiusque cadavere debito cum honore ac reverentia tradi Ecclesiasticæ sepulture; Prior & Conventus, ne tanquam oves sine Pastore dentibus paterent lupi rapacis, tertium de hinc diem, hoc est tertium & vicesimam mensis Januarij pro novi electione Abbatis de communi consilio statuerunt. Quo adveniente, vocatisque interea jure vocandis, manē omnes ad locum Capitularem conveniunt, & invocata ex more gratia Spiritūs Sancti necessariisque tractatibus præmissis, Lutfridum suæ Congregationis Monachum tandem unanimiter in secundum & vicesimum hujus Monasterij Abbatem elegerunt; virum ingenio mitem, Religiosum & profectæ ætatis, qui ab eo die huic insigni Cœnobio præfuit annis XI. & XV. diebus.

Lutfridus
hujus Mo-
nasterij
Abbas XXII

Verum quia Conradus Ecclesiæ Spirensis Antistes Regi Philippo, necessitate compellente, fuit consensensus, & ob id gratiam Sedis Apostolicæ illa tempestate non habuit, noluit ab eo munus benedictionis accipere, quem noverat favorem summi Pontificis Innocentij non habere. Volens ergo Prædecessorum suorum inhaerere vestigijs, qui munus benedictionis à nullo unquam receperunt schismatico, vel extra Sedis Apostolicæ gratiam constituto; præsertim cum Privilegium ad hoc sufficiens habeant Hirsaugienses, ad Guidonem Prænestinum Episcopum supra dictum, Apostolicæ Sedis Legatum se contulit. & donum ab eo consueta benedictionis apud Saxoniam in Lutherensi Monasterio suscepit.

Fuit autem Lutfridus iste homo, sicut diximus, ingenio mitis, tranquillius, atque pacificus, qui curans interna quantum potuit, se à curis mundi superfluis prudenti ratione subtraxit. Noverat enim dixisse in S. Evangelio Dominum: *Primum querite Regnum DEI, & omnia, quæ necessaria sunt ad præsentis vitæ sustentationem, adjicientur vobis.* Hanc Domini pollicitationem continuè gerens in memoria studiosius æterna temporalibus præposuit, & vanas mundi occupationes libenter declinavit. Quæ per alios expedire potuit, non sibi sed alijs commisit.

Lutfridus
Legato
benedic-
tur.

Oriondus fuit ex Francia Orientali, honestis liberisq; parentibus pro-

T t t ; creatus;

- creatus; qui puer ad literas poſitus cum ætatis incremento ſcientiâ quoq; hauſit ſcripturarum. Factus deinde profeſſor ætate, cum ſe moriturum aliquando minimè dubitaret, iudicium Dei cœpit ſalubri timore in mundo ſæpius cogitare. Divinâ igitur miſeratione præventus, mundum cum ſuis oblectamentis pro Chriſti amore tandem deſeruit, & in hoc Hirſaugienſi Cœnobio habitum Monaſticum ſuſcepit, ſub Conrado ejus nominis II. Abbate. Qui Monachus factus in medio fratrum ſine querela converſatus eſt, probanſque in omnibus & per diverſa officia Monachorum fidelis inventus, onus curæ Paſtoralis poſtremò, ſicut diximus, omnium conſenſu obtinuit: utiliterque miniſtravit.
- Anno prænotato Dominicæ Nativitatis, MCCV. qui fuit primus LARFRIDI Abbatis, venerunt ad Coloniam Sifridus Archiepiſcopus Moguntinus & alius quidam Epicoſopus Cameracenſis ab Innocentio Papa III. Commiſſarij & Judices conſtituti, qui in majori Eccleſia S. Petri coram omni Clero & magna Populi multitudine Adolphum memoratæ Eccleſiæ Archiepiſcopum, à prædicto Romano Pontifice excommunicatum publicè denunciaverunt; propterea, quod Regem Ottonem deſeruit; & Philippo contra Sedis Apoſtolice decretum, & juramentum fidelitatis, quod Ottoni prius fecerat, ad hæſit.
- Denuntiatione hujusmodi ſententiæ per eos factâ, omnibus & ſingulis Eccleſiarum Rectoribus in dicta civitate per obedientiæ virtutem mandaverunt, quatenus ipſum Adolphum per omnes tam Conventuales, quàm Parochiales Eccleſias, ſingulis diebus Dominicis, & ſeſtis publicè denunciarent anathematis vinculo innodatum.
- Hoc etiam ſententia ſumma continebat. ut ſi Adolphus Archiepiſcopus intra unius menſis ſpatium poſt denuntiationem hujusmodi factam, ad ſatiſfaciendum ſummo Pontifici, ſe ad iter verſus curiam Romanam non diſponeret: officio mox Pontificali deſtitueretur per diſſiniſtam Comiſſariorum ſententiam: & alius in locum ejus ordinaretur Archiepiſcopus per liberam electionem Canonicorum ipſius Eccleſiæ.
- Verùm Adolpho in ſua ſententia, nè dicam pertinaciâ perſeverante, & comminationem ſimul & cenſuras Romani Pontificis contemnente, memorati Comiſſarij denuo in majori Eccleſia S. Petri Apoſtoli apud Coloniam convenientes, coram Clero & populo in præſentia quoq; Regis Ottonis anno prænotato in feſtivate Sanctorum Martyrum Gervafij & Prothaſij, quæ fuit XIX. dies menſis Junij. Adolphum per ſententiam diſſiniſtam, authoritate Domini Papæ Innocentij III. ab omni officio & dignitate Pontificali depoſuerunt, Canonicis, ut alium eligant, Pontificem, ſerioſius mandantes.
- Qui mandatis Apoſtolicis obedientes, Brunonem ex Comitibus de Seyna Bonnenſis Eccleſiæ Præpoſitum in Archiepiſcopum unanimi concordique voluntate elegerunt: qui tamen ad plenam adminiſtrationem Epicoſpatûs quamdiu Rex Philippus fuit in humanis non pervenit. A quo etiam poſtea captus & diræ mancipatus cuſtodiz fuit, ut ſuo loco inferius & tempore, largiente Domino, plenius dicemus. Adolphus verò tantam injuriam vindicare ſatagens ad Regem Philippum tunc Spiræ commorantem cum ſuis ſe contulit: conſilium pariter & auxilium contra Brunonem & cives Colonienſes imploravit.

Com-

Communi ergo Principum decreto Rex Philippus magnum congregavit exercitum : & post festum Nativitatis Beatæ Mariæ semper Virginis Mosellæ fluenti transivit : atque in festo sancti Archangeli Michaelis Coloniam arctissimâ obfidiōne vallavit. Cernens autem quod eam capere non posset, obfidiōnem post dies aliquot solvit : & circumducens per regionem exercitum : non sine contritione pauperum. Nulliæ oppidū quod in descensu Rheni fluminis sex ferme à Colonia distat milliaribus, obsedit, cepit & Adolpho resignavit. Quibus peractis, omnem provinciam incendio, ferro & prædâ vastavit, & multas in circuitu munitiones vel cepit vel destruxit : castrum quoque illud amœnissimum Provincie Corona dictum, quod in nostro idiomate Landskron appellamus, propter ejus pulchritudinem ad domandum Colonienfēs suo tempore fortissimum Rex ipse construxit.

Rex Philippus devastat Coloniam.

Landskron à Philippo constructum.

MCCVI.

Anno Lutfridi Abbatis II. moritur Henricus Episcopus Herbipolensis anno Pontificatus sui v. nondum completo : cujus corpus in Ecclesia principali debita cum solemnitate fuit sepultum. Hic fuit Magister sacre scripturæ doctissimus, qui multo tempore cathedram Theologicæ facultatis apud Parisienfēs legendo & docendo magnificè illustravit : & illuminati ingenij sui famam celebrem acquisivit. Cui in Pontificatu memoratæ Peapolitanæ Ecclesiæ successit Otto de Ladenburg, & præfuit annis xvi. & mensibus v. vir certè nobilis atque magnificus : qui singulari sapientiâ præditus Ecclesiæ satis utiliter præfuit.

Otto fuit Episcopus Herbipolensis.

Eodem anno mortuus est in Græcia Balduinus ex Comitibus Flandriæ Constantinopolitanus Imperator, Princeps per omnia Christianissimus, qui multa pro fidei Catholicæ defensione prælia contra infideles commisit : huic in Imperio Græcorum successit Henricus frater ejus, Comes de Flandria & annis xi. strenuè imperavit.

Henricus fuit Imperator Græcorum.

Año prænotato Philippus Rex fines Colonienfium denuo ingrediens occurrente sibi Adolpho, priore quidem anno, sicut diximus, deposto, sed Archiepiscopum se nihilominus gerente, cum Comitibus & magno exercitu totum Episcopatum percurrendo suo pro libitu, Imperio suo subjugavit.

Rex Philippus iterum devastat Coloniam.

Rex autem Otto & Bruno Colonienfium Archiepiscopus in locum deposti Adolphi, priori anno electus & istic per Sifridum Moguntinum consecratus duobus Episcopis per Angliæ Regem de Britannia missis astantibus, cum id nemo Teutonicorum præsumeret metu Regis Philippi : intra muros Colonienfēs cum suis se continebant. Qui accepto consilio tandem cum quadringentis equitibus & duobus peditum millibus de Colonia exeuntes, cum Rege Philippo pugnare statuerunt, quod eis non cessit in prosperum.

Otto Rex in Colonia moratur.

Congredientes igitur hi duo Reges Otto & Philippus cum exercitibus suis apud Wassenburg, Rex Otto & sui terga verterunt : & Philippus Rex obtinuit campum : qui inter multos nobiles de parte Ottonis etiam Brunonem memoratum Archiepiscopum cepit : quem mancis ferreis constrictum, captivum abduxit : & plufquam ad anni spatium in arcta custodia vinculum detinuit. Donec tandem interventu Principum absoluitur. Interea cives Colonienfēs deteriora sibi futura metuentes cum vide-

Bruno Archiepiscopus, in bella capitur.

Rex Otto
ſceſſit in
Angliam.

viderint res ſuas in malo poſitas & ſibi totum penè aduerſari Teutonicum Regnum, accepto conſilio Ducis Brabantiae Regem Philippum Bopardiae commorantem accedunt: commiſſorum in illum veniam humiliter poſtulant: & quam optaverant gratiam cum indulgentia conſequuntur. Rex autem Philippus Conradum Spirenfem Episcopum poſtea deſtinavit ad Coloniã: qui Regis nomine juramentum fidelitatis à civibus cum alijs & quidem neceſſarijs cautionibus acciperet: quod totum factum eſt. Per idem tempus Otto Rex qui de bello fugiens intra muros ſe Colonienses cum ſuis receperat, inde diſcedens intravit Saxoniam, & in oppido Brunonis vico, rebus ſuis utcumque ordinatis navigavit in Angliam: ubi ab avunculo ſuo Rege Albionis honorificè ſuſceptus, aliquanto tempore cum eo manſit. Videbat enim ſe defluxiſſe Principes, & æmulum ſuam proſperare in omnibus: ſe autem præter nomen nihil habere in Regno. Unde latere ad tempus apud ſuos in Anglia maluit, quàm res ſimul & corpus tot periculis & diſcriminibus vitæ ſubjicere.

Anno etiam prænotato Philippus Rex Coloniensibus iterum in arma ſua compulſis, ut ſibi Regnum cognatione amicorum firmaret filiam ſuam natu majorem Regi Bohemorum dedit uxorem. Aliam verò atate minorem filio Ducis Brabantiae matrimoniali fœdere copulavit.

Hinc viribus non parùm auctus fortis in Regno factus eſt: in tantum ut etiam Romano Pontifici Innocentio jam eſſet ſuſpectus. Eodem quoque anno, ultimâ die menſis Februarij facta eſt circa horam ſermè dici tertiam ſolis defectio, quam Ecclypſin Græci nuncupant, & multi quidem humanum ſe caput in ſole viſiſſe teſtabantur.

MCCFII.

Prioratus
Ordinis S.
ſepulchri
inſpirati
erigitur.

Anno Luitfridi Abbatis tertio, indictione Romanorum decimâ Conradus Episcopus Spirenfis Eccleſiam Dominici ſepulchri in ſuburbano ejusdem civitatis, in qua Moniales antea fuerant, cum omnibus, attinentijs & proventus ejus Præpoſito de Denckendorff in perpetuam tradidit proprietatem & poſſeſſionem, ut monialibus, quæ tunc erant in ipſa, vitâ deſunctis, aut alicubi proviſis, conventum virorum ſuæ poſſeſſionis inſtitueret; qui tamen jurisdictioni Pontificis pro tempore exiſtentis in Neometenſi Eccleſia ſubjaceret. Igitur Præpoſitus in Denckendorff locum acceptans ſui Ordinis viros in eo reſoluit, quibus Priorem ſecundùm Religionis ſuæ conſuetudinem præfecit.

Legati
Principum
Romanorum
miſſi.

Eodem anno Principes Imperij longâ Regum diſcordiâ fagitati communi inter ſe conſilio, Rege Philippo annuente, habito, miſerunt Legatos ad Romanum Pontificem Innocentium, qui pro pace laborarent duorum Regum diſſidentium. Fuerunt autem Legati Wolfgerus Aquitaniensis Patriarcha, Gebhardus quoque Magduburgienſium Burgravius, & Miniſteriales nonnulli de curia Regis Philippi. Qui aſſumptis ſecum de Crêmonea viris in jure peritis Romam veniunt, & Papam ut Regni jura Philippo adminiſtranda permittat multis rationibus inducunt. Verùm Papa conſtitutionem ſatis peregrinam interponit negotio, totis laborantibus, ut filia una Regis Philippi in uxorem nepoti ſuo deſponſaretur; futurum indubitanter exiſtimans, Tuſciam, Spoletum, atque Marchiam Anconitanam propter hujusmodi nuptias in poteſtatem ejusdem, ſui nepotis oportere cedere. Reſpondere legati hujus ſe rei nullam

Conditio-
nem Papa
interponit.

iam habere commissionem, consulere tamen Pontifici, ut aliquos mittere de suis in Germaniam Legatos ad Regem non judicaret indignum; se quoque pro viribus daturus operam, ut res consequatur effectum, quorum consilij Papa facilem præbens consensum, Legatos suos eis consociat, se posse consequi matrimonium nepoti confidens, quod quærebat. Mittuntur itaque cum oratoribus Principum Apostolicæ Sedis Legati ad Germanos, Hugolinus videlicet Episcopus Hostiensis, Episcopus quoque Veltrensis, & Leo tituli sanctæ Crucis in Hierusalem Presbyter Cardinalis.

Legati Pa-
permittun-
tur ad Prin-
cipes.

Anno igitur prænotato circa festum S. Andreae Apostoli Philippus Rex cum quibusdam Regni Principibus apud Augustam Sueviæ Urbem colloquium habuit ubi memoratus Aquileiensis Patriarcha comparuit, & Regem super conditionibus à Papa propositis avisavit, atque Legatorum illius adventum, quos ipse prævenerat, in proximo fore præfentem dixit. Risere Principes unà cum Rege Pontificis Romani perulanti-
am, quod homo Christi Vicarius legem Domini sui temerare audeat.

Legati Re-
gem acce-
derunt in Au-
gusta,

Venerunt
Legati ad
Augustam.

Interea venerunt Sedis Apostolicæ Legati ad Augustam; quibus honorificè susceptis, Rex cum eis Spiram descendit: & per literas suas publicas Conventum Principibus apud Northusen Saxonie oppidum in proximo Dominicæ Nativitatis festo celebrandum, solemniter indicit. Quibus interim Neometi confiantibus multa proponuntur mediis pacis; sed nil erat ex omni parte conveniens eorum quæ tunc ibidem fuere proposita.

Anno igitur prænotato circa festum Dominicæ Nativitatis Rex Philippus unà cum prænotatis Apostolicæ Sedis Nuncijs atque Legatis, juxta conductum Principibus apud Northusen occurrit; & solempne colloquium celebravit. Multa ibi pro consueti pace & concordia inter duos Reges instauranda Principum ac Legatorum consilio tractata sunt; & in eam sententiam postremo convenerunt: ut Regis Philippi filiam unam (habebat enim plures.) Otto in uxorem duceret: cedensque interea Regno, quam diu focer viveret: post ejus mortem si haberetur superstes, licet regnaret. Verum ne matrimonium contrahendum impediret gradus consanguinitatis, Apostolicæ Sedis pro communi pace subveniret auctoritas.

In hac solempni convocatione Principum sæpe dicti Apostolicæ Sedis Legati ad instantiam Regis Philippi, Adolphum depositum Colonienfis Ecclesiæ Archiepiscopum à vinculo excommunicationis, quo tenebatur ligatus, absolverunt, quem tamen pro satisfactione commissorum ad Apostolicæ Sedis examen remiserunt. Ecce quid meruit! qui Regi excommunicato pertinaciter adherens, contra mandatum Apostolicæ Sedis in propriam perniciem recalcitravit. Ad instantiam pariformiter Legatorum & Principum Rex Philippus Brunonem Archiepiscopum Coloniensem, quem anno priore, sicut diximus, captum vinculis mancipaverat è custodia liberum dimisit; qui solutus cum dictis Legatis Romanam profectus Pallium & gratiam à Papa obtinuit.

Adolphus
de excom-
municat-
ione ab-
solvitur.

MCCVII.

Anno Lutfridi Abbatis quarto Philippus Rex cum suorum exercitu de Saxonia reversurus in Sueviam in itinere ad civitatem Babenberg aliquan-

V v v

aliquan-

Rex Philippi
post à Palati-
no Comite interfi-
citur.

Philippus
Rex occi-
ditur.

Ecclesia in
Eßlingen
datur Spi-
renſi.

Otto Rex
re. Rex con-
ſtituitur.

Sifridus
Archiepiſc.
Moguntia
venit.

culum quierurus divertit. Qui die quadam ibidem conſiſtens ſanguinem de vena per incisionem emiſit; & ob id jucundior factus inter nobiles hilari vultu incedens, peracto prandio pauſaturus cameram cum paucis intravit. Quod animadvertens Otto Comes Palatinus de Wittelipach, qui odium contra Regem occultum portabat in corde, aſſumptis ſecum Egberti Bambergensis Episcopum militibus ad ostium Camerae Philippi Regis propius accedens pulſavit; qui mox Rege nihil mali ſuſpicante, intro- miſus eſt. Intergreſſus homo perditionis cum præter Regem & Conradum Spirensen Episcopum, qui Cancellarius erat, Henricumque Dapiferum de Walpurg, neminem adeſſe videret: gladium, quo erat accinctus, latenter extraxit; & irruens in Regem parvum vulnus in ejus col- lum dedit. venam illi organicam, clamore Dapiferi perterritus, abſcin- dens. Dapifer etenim crudele facinus intuitus cum nimio clamore, cucurrit ad januam, cupiens eam occludere, ne truculentus homicida poſſet auſugere. Concuffus pavore latro, ut Dapiferum audivit claman- tem, retroſum convertitur, vibratoque in maxillam obſtantis gladio, fores camerae illo cadente aperit: & priuſquam ſciretur, equis de civitate cum ſuis auſugit. Quo extra Palatium proſiliente oritur ſubitò clamor, ſicque ad Cameram Regiam plenus perturbatione concurſus; Rex jacet in pavimento ſanguine reſperſus: & ſpiritum jam vitæ ultimum trahit. O miſerabile ſpectaculum! ſic perit Rex Philippus, qui pacem conſecutus vitam amiſit, quam ſemper in bello ſervavit. Corpus occiſi Prin- cipis, non ſine lachrimis multorum primò in majori Eccleſia Bam- bergenſi fuit ſepulcrum; cujus oſſa poſt aliquot annos, per Fridericum Imperatorem II. ejus de fratre nepotem Spiram translata ſunt; & in majori Eccleſia cum funerali ſolemnitate inter alios Reges tumulata.

In quorum illatione prædicta Fridericus memoratus Rex Siciliae Apuliaeque Dux Suevorum & hæres Regni Jeruſalem, Eccleſiam Paro- chialem in oppido Sueviae imperiali Eßlingen cum omnibus juſtitijs & proventibus ſuis ac jure patronatus Eccleſiae Spirenſi liberè donavit. Quam donationem poſtea factus Imperator II. innatam banno imper- iali confirmavit. Occiſus eſt autem Rex Philippus anno Dominicae Nati- vitatis præſignato, XXI. die menſis Junij. Otto verò Comes nefarius per- acto ſcelere fugit ad Episcopum Egbertum & fratrem ejus Henricum Mar- chionem de Anderſee conſpirationis ſuae conſcios & ſocios. Qui poſt- modum Ottone IV. imperante criminis ſui vindictam accepit. Nam, Henricus de Kalidin Philippi Regis quondam Marſcalcus ob necem domini ſui non inſidioſè, ſed glorioſè illum non procul à Ratiſbona in quadam curte ſive grangia repertum interfecit.

Anno igitur prænotato poſt mortem Regis Philippi miſerabilem, Conventus Principum apud Franckenfurt factus eſt magnus, ubi Otto Saxoniae Dux, qui diu pro Regno contra Philippum bellaverat omnium conſenſu denuo in Regem fuit electus: & annis paucis regnavit in pace: quia per Romanum Pontificem, ut ſuo dicemus loco, fuit depoſitus: & Fridericus Dux Suevorum, Henrici Imperatoris VI. quondam filius, Apu- liae ac Siciliae Rex in locum ejus à Principibus ordinatus. Eodem anno Philippo Rege occiſo, Sifridus Moguntinae Sedis Archiepiſcopus, qui metu illius biennio exul à patria Romæ in Eccleſia S. Sabinæ titulum Car-

Cardinalatus tenuerat, iubente Papâ Innocentio ad propriam Sedem reuertitur: eiectione Diepoldo sive Lupoldo Wormatiensium Episcopo, qui Archiepiscopatum, ut suprà diximus, inuaserat, civitatem cum honore magno ingreditur: & tam à populo quàm à Clero cum læticia suscipitur. Lupoldus etenim Philippi Regis potentia freus Ecclesiam Moguntinam, expulso Sifrido, violenter occupans multa commisit mala, contemnens Romani Pontificis mandata omnia, & sententiam excommunicationis irridens.

Anno etiam prænotato Bruno Colonienſium Archiepiſcopus, quem Romani iuisse cum Apostolicis Legatis jam antea diximus, mortuo Rege Philippo, qui Adolphum manutenerat, in Germaniam cum Sifrido Archiepiſcopo reuertitur Moguntino: qui Coloniam ingressus in die Sanctorum Martyrum Prothi & Hyacinthi cum honore ac tripudio totius Cleri & populi suscipitur. In cuius adventu pax est reddita provincie & latronum prædonumque insatiabilis multitudo procul exagatur: cui omnes Ecclesie Vassalli, Comites & nobiles terre obedientiam consueto subiectionis homagio iuraverunt. Adolphus etiam quondam Archiepiſcopus, sicut Romæ promiserat in manus Papæ, adveniens obedientiam & subiectionem, ut Papa voluit, iuravit. Item anno præscripto circa festum sancti Martini, conventu Principum apud Frankensfurt durante, Conradus de Scharffeneck Spirensis & Metensis Ecclesiarum Episcopus & Philippi Regis olim Cancellarius in castrum munitissimum Trifels se contulerat, metuens nimirum à facie Regis Ottonis: & nec venire ad ejus conspectum voluit, nec Regalia præferre insignia quæ secum habuit, nisi Cancellarium se facturum Otto suum promitteret: quemadmodum Regis Philippi prius extiterat. Quod cum Rex Ottoni libenter admitteret, Regalia illi restituit insignia: & Cancellarius officium, quod ambierat homo superbiâ plenus, acceptavit.

MCCIX.

Anno Lutfridi Abbatis V. Innocentius Papa III. audiens, quod Principes Imperij electores Ottonem concorditer sublimassent in Regem, factum laudavit; mittensque denuo Hugonem Hostiensis & Leonem Sanctæ Crucis Cardinales prædictos in Germaniam Legatos. Regem ad Coronam Imperij Romani amicebilitate vocavit. Venientes autem in partes Teutoniæ memorati Cardinales, matrimonium inter ipsum Regem Ottonem & filiam quondam Regis Philippi Apostolicâ sanctione confirmarunt, pacis intuitu communis super consanguinitatis impedimento dispensantes, iustitiam ministrarunt postulantiibus.

Eodem anno Rex Otto conventum Principum apud Herbipolim urbem Francorum Orientalium solemnem celebravit, ubi venientes ad se memoratos Apostolicæ Sedis Legatos cum debito honore suscepit. Ibi quæ diximus facta sunt: nec erit inuile denuo si dicantur. Sedebat in medio Principum Rex Otto throno sublimi Cardinalium alterum à dextris alterum verò à sinistris habens confedentem. Deinde silentibus cunctis aperiens os suum alter Legatorum Hugo Episcopus Hostiensis, injunctum sibi Legationis declaravit officium: contractumque Regis cum nepte matrimonium, autoritate Romani Pontificis ratificando confirmavit. Peractis autem pro pace Regni necessarijs, missi revertun-

VVV 2

tur

Bruno Ar.
chiepiſcop.
Coloniam
ingreditur.

Conradus
Episcopus
Spirensis
& Metensis
Cancellarius.

Castellum
Trifels for-
tissimum.

Papa Lega-
tos misit
ad Regem.

Conventus
Principum
Herbipoli.

Rex Otto prædonum perſecutor.
tur ad urbem. Poſt hæc Otto Rex Franciã diſcedens Orientali, Sueviam, peragratis tamen priuſ Rhēni partibus, ingreditur: ubi magnum prædonibus ac ſceleratis inculſit timorem; quoniam ſententiam in eos juſtitiæ quam demeruerant ſine perſonarum deſectu promulgavit: omnes etenim latrones vias infidijs obſidentes, atque prædones, quotquot invenire potuit, ſive nobiles ſive ignobiles ſine aliqua remiſſione laqueo fecit ſuſpendi.

Conventus Principum Auguſtæ.
Anno quoque prænotato circa feſtum Epiphaniæ Domini factus eſt conventus Principum in civitate Auguſtana, in quo Rex Otto interfectorem quondam Regis Philippi, Ottonem videlicet Comitem Palatinum de Wittelſpach & Henricum Marchionem de Audeſſe fratrem Epiſcopi Bambergēſis Egberti cum eorum complicitibus & conjurationum focijs juxta legem Bavaricam de patria proſcripſit, eoſque omni beneficio dignitate & bonis cunctis per imperiale decretum privavit, & in alios tranſfudit.

Colloquiū in Hagenaw fuit.
In menſe poſt hæc Martio generale colloquium in oppido Hagenaw cum certis Principibus habuit: ubi futuram in Italos expeditionem intimavit. Inde progreſſus in Saxoniam revertitur: ubi filiam Regis Philippi ſibi deſponſatam in oppido Brunſvich, donec reverteretur ab Italia, manſuram collocavit. Interea Principes tam Eccleſiaſtici quàm mundani ad imperium Regis & ſe diſponunt, & ſuos ad iter Italicum.

Rex Otto Romam proſectus.
Anno igitur prænotato in principio menſis Julij, Rex Otto & Principes Regni convenerunt apud Auguſtam Sueviæ civitatem, & cum valido exercitu iter conceptum inſtituunt in Italiam. Conſilio igitur habito, Rex per vallem Tridenticam Triumphator in pace glorioſus intravit; omnes enim totius Lombardiæ Comites, Nobiles & civitates cum ingenti apparatu illum ſuſcipientes oppida, civitates, & munitiones Provinciæ omnes ejus Imperio ſubdiderunt: infinitam quoque pecuniã veſtigialium & tributorum à tempore Henrici Imperatoris apud illos repositam ei ad manus voluntariè tradiderunt. Quàm diu enim diſſenſio duravit in Regno, cenſus & annuæ ſubventiones Imperij per Italiam ubique reponerantur.

Rex Otto Romam cum ſuis ingreditur.
Poſt hæc ultra cum exercitu valido progrediens tandem pervenit Romam occurrente ſibi Papâ cum univerſo Clero & populo civitatis, qui magno cum honore ad Eccleſiam illum ſancti Petri duxerunt. Valde namque deſideratus Pontifici ejus videbatur adventus, & multo illum tempore præſentem videre cupiebat, cujus partes contra Philippum tanto tempore tamque ſtudioſè libens fuerat proſecutus: licet magnus hic amor in odium fuerit majus poſtea commutatus.

Otto Coronam Imperij ſuſcepit.
Anno igitur Domini prænotato, die menſis Octobris quartâ, quæ tunc erat Dominica poſt feſtum S Michaelis prima, Rex Otto quartus Imperij coronâ de manibus Innocentij Papæ III. Romæ in Baſilica ſancti Petri cum benediſtione ſuſcepit: licet multi ex parte Regis Gallorum Philippi hoc impedire molirentur, propter odium ipſius Ottonis. Rex etenim Gallorum memoratus partes demortui Regis Philippi contra Ottonem dum viveret ille fovebat, ſperantali occasione Comitem Flandriæ ſuo Imperio fore ſubjugandum. Rege autem Ottone imperiali diademate, ſicut diximus, Romæ per Innocentium Papam ſolemniſter coronato,

ronato,

ronato, factus est inter Romanos & Teutones mox alterâ die tumultus propter debitam coronationis. Concurrent utrinque ad arma: fit bellum atrox in quo multi fuerunt occisi, plures quoque ad mortem vulnerati: cuius indignitate facti permotus Imperator cum in ea congregatione, quam postera die fecerat, Romanorum de refarciendis damnis rationem exegisset (nam centum & mille suorum in illo tumultu se amisisse dicebat) in solentia dans locum urbe discessit.

Claruit his temporibus in Italia S. Franciscus vir Evangelicæ perfectionis prædicator & factor omnium ferventissimus, qui Ordinem fratrum Minorum instituit: quibus brevissimam quidem, sed consummatæ perfectionis Regulam vivendi constituit, quam Honorius Papa II. postea confirmavit. Hic sacer Ordo Minorum plures deinceps viros doctos atque sanctissimos protulit: & cum tempore per totum orbem Christianum valde crescens & proficiens multiplicatus est. *Ætas ista hoc anno fuit torrens, fluminibus & imbribus valde impetuosâ: hyems quoque nimis dura & asperissima, quæ diutius solito duravit: unde in multis Germaniæ locis alimenta defecerunt jumentis: & inopia diu prefficit mortales: & eos maximè quibus copia defecit auri.*

S. Franciscus
Ordinem
Minorum
instituit.

Ætas ista
torrens
& hyems
dura.

MCCX.

Anno Lutfridi Abbatis VI. cum Otto Imperator offensus Romanorum insolentia, sicut diximus, Papam Innocentium de subordinatione peracti tumultus vehementer haberet suspectum, cupiens irrogatam sibi vindicare contumeliam: terras Ecclesiæ Romanæ hostili peragrabat incursum, nam exiens de Roma aliquandiu Mediolani remansit: ubi dimissis imperialibus insignijs cum maximo favore Mediolanensium per Tusciam & Marchiam Anconitanam circumduxit exercitum terrarumque Pontificis hostiliter invasit. In primis quidem Romandiolam penè totam occupavit: deinde ad Neapolitani Regni Provincias conversus eandem suo subjugavit Imperio. Hinc motus Papa Innocentius Ottonem, quem prius dilexit, odisse cepit. Fuerunt, qui scriberent causam dissolutionis inter Papam & Imperatorem propter Apuliæ Regnum hanc extitisse principalem: quod Mechthildis filia quondam Rogerij Siciliæ Regis, uxor videlicet Henrici Imperatoris VI. & mater Friderici postea II. mortuura Provinciam cum filio Romano Pontifici, & per eum Ecclesiæ donavit in feudum perpetuum. Quam foeminae donationem Papa memoratus acceptans confirmavit, in quam tamen Principum nullus consenserit: ideoque invalida censeretur. Imperator metuens dissimulationem Imperio nocituram, Papæ constanter restitit: Capuam & alias munitiones plurimas in Regno saepe dicto per potentiam suo Imperio subiecit. Quamobrem à Pontifice primò quidem per literas & nuncios ad restitutionem ablaturum monitus est, deinde non advertens scripta momentis excommunicatus: & postremò in Concilio Præfulum Romæ habito ab Imperio per sententiam depositus: & Fridericus, ut suo dicamus ordine, contra eum electus.

Otto Imperator
deus
vultus
Apuliam.

Inter
Papam & Im-
peratorem
dissensio.

Otto Im-
perator ex-
communicatus
& depo-
nitur.

MCCXI.

Anno Lutfridi Abbatis VII. Indictione Romanorum XIV. Otto Imperator prosperis utens successibus totam Apuliam & Calabriam suo imperio subiecit, oppida & civitates in dedicationem accepit, castella & mu-

Y v v 3

nitiones

nitiones ſuis militibus conſiſte: & Fridericum Apuliæ Siciliaque Regem Henrici Imperatoris VI. filium exterminare penitus cogitavit. Unde Papa Innocentius per literas Archiepiſcopo Moguntinienſium Sifrido mandavit: quatenus Ottonem excommunicatum & ab Imperio depoſitum per totum Regnum Teutonicum publicè & in omnibus civitatibus denunciaret: quod & factum eſt. Quibus auditis Henricus Comes Palatinus Rheni, Dux quoque Brabantie & alij Principes, Comites, Barones, Nobiles, cum civitatibus, qui partes tuebantur Ottonis, magno ſuorum coadunato exercitu circa feſtum S. Michaelis Archangeli contra Sifridum Archiepiſcopum procedentes ejus Epiſcopatum hoſtiliter invadunt: totamque Eccleſiæ Moguntinæ ditionem incendio & rapinâ crudeliter vaſtantes: nihilque præter civitates & caſtella munita intactum relinquentes, villas incendio deſtruxerunt, Monaſteria, Eccleſias, & quælibet loca Diœceſis rapinis expoſita ſine miſericordia ſpoliarunt, nulli omnino loco parentes. Archiepiſcopus autem Sifridus, qui omnia hæc mala propter Apoſtolice Sedis reverentiam, honorem, & obedientiam fideli conſtantia ſufferebat, cum incurſantibus ex æquo non poſſet reſiſtere: coactus eſt cum patientia tolerare. Et quia nuſquam cura fides, nemini ſuorum audebat confidere: utile ſibi viſum eſt ad tempus iram furentium declinare. Seceſſit ergo in partes Thuringiæ: & apud Hermannum Provinciæ Comitum cum Romana Eccleſia fideliter ſentientem manſit.

Archiepiſcopus fugit in Thuringiam.

Anno etiam prænotato Imperator Otto intelligens Romani Pontificis ſententiam tam excommunicationis quàm depoſitionis ab Imperio contra ſe per totam Germaniam eſſe publicè denunciatam, & veritus ne quis novus in Regno tumultus contra ſe oriretur in abſentia, relictâ Italiâ, in Teutoniâ reverſus eſt. Qui Regnum invenit perturbationibus plenum, & multos ab ejus fidelitate receſſiſſe. Papa namque Innocentius, qui illum publicum Eccleſiæ hoſtem declaraverat, & ob id depoſitum ab Imperio pronunciavit, Prælaſ omnes Eccleſiæ Regni que proceres & Imperio ſubjectos à juramento fidelitatis & obedientiæ, quo illi tenebantur obſtricti, abſolvit, mandans omnibus & ſingulis ſub horribilibus poenis cenſuram, ne quis Imperatorem illum deinceps nominare præſumeret.

Omnes à fidelitate ejus abſolvuntur.

MCCXII.

Anno Luitfridi Abbatis VIII. Imperator Otto, licet abrogatus per Papam, nihilominus ſe gerens Imperatorem, circa Feſtum Pentecoſtes conventum Principum partes ejus ſequentium in oppido Nürnberg celebravit: in quo multiplices contra Romanum Pontificem querelas depoſuit, & quàm injuſtè ab illo infeſtaretur, expoſuit: Ad vos, inquit, pertinet o Principes Teutonici diſpoſitio regni: veſtrum eſt Regem ex vobis, quem voveritis, eligere: veſtrique juris eſſe fateamur, non Romani Pontificis Imperatorem creare ſimul & deſtituere. Juſigitur veſtre deſcende: & unâ nobiſcum deſtructorem Imperij deferite, aut ſi diſſimulando Imperatoris depoſitionem permiferitis: brevi de veſtra poteſtate actû ſcietis. Hiſ atque ſimilibus Otto Imperator ſermonibus animos quorundam Principum ſibi conciliavit, quamvis in finem non perfeveraverit. Congregato poſt hæc magno ſuorum exercitu Imperator memoratus Otto expeditionem movit in Thuringiam adverſus Hermannum Land-

Conventus Regis & Principum apud Nürnberg.

Imperator devaſtat Thuringiam.

Landgravium, qui cum Ecclesia Romana fideliter sentiens ab ejus se fide subtraxerat, & in primis quidem duas illius munitiones fortissimas Rotenburg & Salzungem cepit, ac funditus destruxit. Inde progrediens oppidum Wizenf obfidione vallavit: quod etiam præter arcem capiens, simili furore subvertit: ibi tunc primum cepit haberi usus instrumenti bellici quod vulgariter triboch nuncupatur, quoniam bombardarum usus illo in tempore necdum erat inventus. Devastavit ergo Thuringiam Imperator vastatione crudeli: & multa contra Deum & homines in propriam perniciem mala commisit.

Anno prænotato civitas Leodiensis ab Henrico Duce Brabantiorum in die Ascensionis Dominicæ capta est, Episcopo Huaro per fugam lapso, in qua maxima præda & inestimabiles divitiarum thesauri à militibus & Scariantis cum damno multorum diripiuntur. Sed nulli pepercere tali loco raptores, non Ecclesiæ, non Monasterio, sed omnia quæ invenire poterant sine misericordia rapientes violenter auferebant.

Leodium
capitur &
spoliatur
miserè.

Eodem anno maxima utriusque sexus multitudo hominum ex omni Germania, Burgundia, Gallia in unum convenientes, juvenes & senes, conjugata simul & virgines, Monachi & Moniales crucemque auctoritate propria sibi assumentes, multis contradicentibus Presbyteris & prudentibus viris, ad iter se Hierosolymitanum sine ordine, sine Romani Pontificis vel cujusdam alterius Principis auctoritate, sed propria præsumptione ducti ad mare veniunt, atque transire contra Saracenos & recuperare terram Sanctam se velle magnâ voce dicebant. Cumque venissent ad mare & neminem, qui eos navigio traduceret, haberent, serò imprudenter se fecisse intelligunt, atque divisi ab invicem alij fame & inopia perierunt, alij rapti à pyratibus venditi sunt aut in mari submersi: cæteri cum damno rerum & confusione redierunt.

Concurfus
fit populi
ad mare.

Anno etiam prænotato magna Christianorum expeditio facta est, ex mandato Innocentij Papæ cum prædicatione crucis contra Hæreticos Albigenfes, qui Ruptarij sive Correlli dicebantur, in terra sancti Agidij. Ad quod negotium Lupoldus Dux Austriae cum quibusdam Baronibus atque Comitibus magnam hominum multitudinem ex Austria, Saxonia, Francia Orientali & omni Germania sub se habens collectam audacter processit. Audientes Hæretici tantam contra se hominum venire multitudinem, alij relictis civitatibus & castris inierunt fugam: ad unitatem alij Catholicæ convocationis reversi, obedientiam Apostolicæ Sedis Legato ad hoc negotium missò jurantes præstiterunt.

Multitudo
miserabilis
ter perie-
runt.

Expeditio
Christia-
norū con-
tra Albigen-
fes.

Quibus Domino largiente peractis idem Dux Lupoldus, Comes quoque de Montfort, cujus principalis causa fuit contra Albigenfes, & reliqui Comites cum toto exercitu fidelium contra Saracenos à Massanuto Rege Marroth in Hispaniam per mare missos processerunt, ubi prælio cum perfidis commisso, Christiani obtinuerunt victoriam, infinitam Saracenorum multitudinem occidentes, reliquos in mari submersis.

Victoria
fidelium
contra Sa-
racenos.

Eodem anno Otto Imperator IV. in oppido Saxonie Imperiali Northausen desponsatam sibi dudum neptem, Philippi Regis filiam duxit uxorem, nuptias ibidem Regio apparatu celebrans solemnes. Quartâ dehinc die nova uxor subito infirmata rebus excessit humanis: variam interius sui opinionem, ne dicam suspicionem posteris relinquens: Vin-

Otto Im-
perator nu-
ptias cele-
brat.

dictam

dictam omnipotentis DEI ratione duplici æſtimantibus prævaluiſſe, quòd & neptem duceret ſuam, & Eccleſiam contemneret.

Fridericus
contra Ot-
tonem eli-
gitur.

Anno prænotato Sifridus Archiepiſcopus Moguntinus, Rex quo-
que Bohemiæ, Archiepiſcopus Trevirenſis, Hermannus Landgravius
Thuringiæ, & plerique alij Principes cum Romano Pontifice ſentientes
in unum convenientes & ad memoriam reducentes juramentum, quod
olim fecerunt Friderico Henrici Imperatoris vi. filio, cum eſſet adhuc
puer infantulus, quemadmodum anno Marquardi Abbatis I. diximus,
decreverunt illum, in Regem loco abrogati Ottonis aſſumere. Conſul-
tatione itaque ex more præhabita Ottone abjurato; Fridericum in Re-
gem unanimiter elegerunt; mittentes ad illum cum electionis decreto
nuncios ſolemnes Henricum de Nyſen & Anſelmum de Juſtingen viros
Nobiles, ſtrenuos atque prudentes cum quibuſdam alijs; quorum nuncio
informatus & infantia perſuaſus ad capeſcendum Imperij jura quanto-
cius veniret in Germaniam.

MCCXIII.

Fridericus
II. Regnum
ſumit, Ele-
ctus à Papa
commenda-
datur.

Anno Luſtridi Abbatis IX. Fridericus Rex Sicilia, & Apuliæ
Henrici Imperatoris vi. ut dictum eſt, filius ex Ducibus Suevorum annos
agens ætatis xx. miſſos ad ſe oratores Principum Germaniæ cum Decre-
to electionis ad Imperium cum audiviſſet, diu conſentire negavit uxore
ſimul & multis Sicilia optimatibus animum ejus in aliud mutantibus. Po-
ſtremò tamen perſuaſus dedit conſenſum, & uxore cum filio parvulo in
Sicilia relictâ ſeſe ad iter cum honeſta comitiva & apparatu neceſſario in
Germaniam properavit. Et primò quidem venit Romam ad Innocen-
tium Papam, qui cum eo unum ex Cardinalibus deſtinavit Legatum ſcri-
bens per illum, & mandans univerſis Principibus & Imperio ſubjectis,
quatenus Ottone depoſito ſimul & excommunicato, ſicut diximus, reli-
cto Fridericum ab optimatibus Regni electum ſuſcipiant, eiſque obediant,
& in omnibus fideliter aſſiſtant. Itaque Fridericus Italiam cum Legato
& exercitu ſuorum exiens venit per alpium loca aſperriſſima in Sueviam &
Rhetiam Curienſem: ubi honorificè ab Epifcopo & nobilibus terræ ſuſce-
ptus ad Conſtantiam uſque perducitur: cui Principes Regni exercitus co-
piam miſerunt. Comperiens Otto Friderici de Apulia exitum & futu-
rum animòque deſtinatum in Germanos adventum, ſtatuit illi tempe-
ſtivè occurrere: & introitum ad Regnum prohibere. Coadunato igitur
ſuorum exercitu venit in Sueviam & in occurſum Friderici properans, vi-
dit exercitum ſuum quotidie deſluere, & ſe fieri paulatim infirmiores.
Unde conſiliens in oppido Überlingen non audebat in occurſum Fride-
rici procedere: propterea, quod ſe vidit deſolatam. Adhuc tamen fida-
ciam habens in ſolo Duce de Zeringen Bertholdo deſcendit cum paucis
ad imperiale oppidum Briſach eventum rei præſtolaturus ibidem:
quaerens ſi quovis modo copiam poſſet habere militum auxiliorum ad
reſiſtendum. Ubi dum moras ageret in præſidio, & milites ſui oppidanos
rapinis & injurijs multis diebus irritarent, vinumque ac pabula, & quid-
quid ad victum requirebatur quotidianum violenter diriperent, con-
gregati turmatim incolæ ipſum cum ſuis omnibus extra oppidum poten-
ter ejecerunt. Unde videns ſe deſolatam ab omnibus, in Saxoniam re-
verſus eſt, Fridericus autem de Conſtantia deſcendens auxilio multorum
Prin-

Otto in oc-
cuſum Fri-
derici prop-
eravit.

Otto cum
ſuis de Bri-
ſach expel-
litur.

Principum fretus civitates & oppida Imperij circa Rheni fluentia quotidie progrediens in suam potestatem accepit. Ad imperiale oppidum Hagenav cum pervenisset, oppidani, qui partes Ottonis adhuc sequebantur, portas clauferunt, intrmittere illum recusantes. Qui mox vicum obfisione vallavit, & tam diu impugnavit, donec tandem expugnaret, rebellésque oppidanos in deditionem compelleret. Inde progrediens de civitate in civitatem, ac de oppido in oppidum ab omnibus cum honore suscipitur, & Rex Teutonicorum atque Romanorum à cunctis salutatur, & in breve quidem tempore totum penè Regnum obtinuit: paucis cum Ottone manentibus, vindictam ultione divinà in eum procul dubio exercente, qui censuras contempsit Ecclesiæ; qui Clerum atque claustrales injustis exactionibus gravare non metuit: & suos milites de bonis Ecclesiæ remuneravit.

Hagenaw
capitum à
Friderico

Anno etiam prænotato Fridericus Rex cum descendendo per partes Rheni de Constantia pervenisset ad Monguntiam, ibi aliquamdiu confedit, magnūque conventum Principum in festivitate S. Andreæ Apostoli celebravit. Ubi inter alios conveniunt Archiepiscopi Moguntinensium Sifridus, Trevirorum quoque simul & Argentinenfis, Basilienfis, Constantienfis, Spirensis & Herbipolensis Episcopi, sed & Rex Boemiar, Landgravius Thuringiæ, Comesque Palatinus Rheni: qui omnes Regi Friderico juramento fidelitatem promiserunt.

Friderico
juramentum
Principes Mo-
guntiar.

Hoc ipso anno Lupoldus, quem nonnulli Diepoldum malè scribunt, quondam Episcopus Wormaticensis in odium Philippi Regis depositus, excommunicatus, & postea ab Ottone proscriptus, ut supra dictum est, anno Marquardi Abbatis VIII. Sifrido Archiepiscopo Moguntino Ecclesiam ejus procurante, interventu Regis Friderici, Papæ Innocentio permittente, ad Sedem suam cunctis mirantibus restituitur: quod factum in odium Ottonis, qui illum proscripterat, multis eo tempore visum est.

Lupoldus
Wormaticen-
sis re-
stituitur.

Anno prænotato Fridericus Rex cum Principibus descendit à Monguntia in Coloniam & deinde ad Palatium Imperiale Aqualgrani cum eisdem profectus in Regem Francorum Theutonum juxta morem antiquum per Brunonem, sive ut alibi scribitur, Sifridum Archiepiscopum Moguntinum unctus & coronatus est: regnavitque annis jam deinceps non minùs triginta. Ejus prima uxor fuit Maria Regis Arragonum filia, de qua genuit Henricum Regem Sicilia, qui ante patrem mortuus est. At porro memoratus Arragoniæ Rex hoc ipso anno prænotato Albigenfibus hæreticis & Comiti Tholosano eorum defensori ferendo auxilium in bello fuit occisus à fidelibus Christianis, qui cum Lupoldo Duce Austriæ contra illos pugnaverant. Deinde præfata uxor Friderici Maria peperit Conradum postea Regem Teutonum & Romanorum, de quo suo loco dicemus, & mortua est. Post cujus obitum secundam duxit uxorem filiam Joannis Regis Hierusalem, de qua genuit filium nomine Jordanum. Quæ etiam vitâ defunctâ duxit tertiam nomine Mechthildem Regis Angliæ sororem, nuptijs in Wormatia solemniter celebratis: quæ peperit ei filios duos & totidem filias, Fridericum scilicet Regem Tusciæ, & Henricum Regem Lombardiæ. Agnetem quoque uxorem Landgravij Thuringiæ & Constantiam uxorem Ludovici Land-

Rex Fridericus II. A.
qualgrani
coronatur

Tres uxores
Friderici
II.

Xxx gravij

gravij Haſſiæ: de quibus alio loco dicemus, ex concubina verò genuit Manfredum, qui Regnum Siciliæ occupavit.

His temporibus mortuo Brunone Colonienſium Archiepiſcopo Theodoricus Præpoſitus Eccleſiæ Apoſtolorum ſucceſſit conſilio & auxilio Regis Ottonis promotus, & præfuit annis ſex: qui ut gratum ſe promotori ſuo exhiberet, partes ipſius Ottonis contra Fridericum tenuit, in grave diſpendium Colonienſis Eccleſiæ: nec Apoſtolicis obedire mandatis voluit, nec ſententias Cenſurarum timuit, ut Ottone deſerto Fridericum ſuſciperet, pro qua contumacia tandem excommunicatus, & depoſitus à Papa fuit.

Otto Epifc.
Monafte-
ricus ca-
pitur.

Anno quoque prænotato contigit Ottonem Epifcopum Monafterienſem Regi Friderico ſecundùm præceptum Papæ conſentientem pro quibuſdam negotijs venire ad Coloniam: qui à fautoribus Ottonis Imperatoris depoſiti capitur, & Werdenam miſſus, jubente Ottone abrogato, vinculis mancipatur. Quod mox ut Sifridus Moguntienſium Archiepiſcopus cognovit, qui legatione Apoſtolica ſungebatur Colonienſes excommunicavit, & interdicto ſupponens civitatem, divina celebrari in ea prohibuit.

Jvanus
Abbas in
Spanhem.

Eodem anno xvi. die menſis Auguſti obiit Rupertus Abbas Monafterij quondam mei Spanheimenſis ante gradus præbyterij in choro ſepultus: cui ſextus in Ordine Abbatum ſucceſſit Jvanus Prior Conventus ex villa Spanheim oriundus, filius Gotfridi militis: qui ordinatus à Sifrido Moguntienſium Archiepiſcopo præfuit annis xxxix. menſibus iii. vir bonus & virtute prudentiæ ſingularis. Hoc ipſo anno moritur Lutoldus Epifcopus Baſilienſis, cui Walcerus ſucceſſit.

Rex Gallo-
rum deva-
ſtat Flan-
driam.

Anno etiam præſcripto Philippus Rex Gallorum cum magno exercitu intravit Flandriam bellaturus cum Ferdinando Comite, ſibiſque illius comitatum, ut ſperabat, uſurpaturus, ſed aliter quàm putabat, accidit. Nam plurimis ſuorum captis, vulneratis & occiſis cum magno detrimento jacturæque rerum ſuarum, & confuſione in Galliam revertitur. Fridericus autem Rex favorem memorati Regis Gallorum Philippi in multis ſibi proſuturum conſiderans, ſœdus amicitie cum eo perpetuum iniit, & pacem ad invicem literis & cautionibus neceſſarijs firmarunt.

MCCXIV.

Otto ſupe-
ratur à Re-
ge Gallorū.

Anno Lutfridi Abbatis X. Indictione Romanorum II. Otto Imperator abrogatus atque depoſitus coadunatis viribus terras Comitum Gelrenſis hoſtili animo ingreditur: quas ipſe ſimul etiam ferro devaſtans multa pauperibus incommoda intulit ac diſpendia rerum. Poſt hæc in menſe Julio idem Rex Otto cum Rege Angliæ avinculo ſuo, Ducæque Brabantinorum Henrico, Ferrando Comite Flandriæ & plerique alijs contra Philippum Regem Gallorum juxta Tornacum proceſſit ad bellum: ubi facta congreſſione manibusque conſertis Rex prænominatus Gallorum victoriam obtinuit, & multos adverſariorum occidit. Ibi Comes Flandriæ Ferrandus cum multis nobilibus tam Lotharingiæ quàm Flandriæ captus eſt: & in Galliam miſſus apud Pariſienſem civitatem vinculis & compedibus mancipatus.

Eodem anno Fridericus Rex cum valido ſuorum exercitu de Suc-
via

via descendit ad Mosellanos: & in primis Trevirenses deinde nobiles incircuit omnes in dedicationem accepit. Post hæc, Lotharingâ in dedicationem similiter coactâ, Metenses & Leodienses cum reliquis penè cunctis civibus & oppidanis in sua verba jurare potenter cōegit. Mosam deinde fluvium transiens contra Henricum Brabantie Ducem direxit exercitum: qui adhuc partes abrogati sequebatur Ottonis. Verum audiens Regis inopinatum adventum Dux Henricus territus est, & cum tantæ multitudini posse resistere imparatus diffideret: consilio suorum præhabito, in pace venienti cum paucis decrevit occurrere, & veniam ab eo postulare. Qui veniens gratiâ supplex ab eo petijt: & sine mora impetravit. Fidelitate itaque, ut est moris, juratâ, Dux Henricus Regi Friderico filium suum & quosdam nobiles terræ dedit obfides, & Ottonem abrogatum deferens penitus deferuit.

Reverendissimus
Friedericus
Mosellanos
subdit.

Dux
Brabantie
Henricus
Regi
Friderico
se subdit.

Anno prænotato sextâ die mensis Martij stella, cometes dicta, visa est. Et eodem anno frater Conradus de Marpurg Ordinis Fratrum Prædicatorum sancti Dominici missus à Papa Innocentio prædicare & hæreticos inquirere ex Albigenis facibus pullulantes apud Teutones primum cepit, & per annos ferme viginti continuavit. Mutos interea loqui, ut ita dixerim, necessitas fecit: qui per omne tempus illud plures de infimis rusticis hominibus objecto hæreseos crimine (vero an falso novit Deus omnipotens solus) comburi fecit. Verum cum postea manus extenderet etiam in nobiles, eorum subordinatione occisus est, ut suo inferius loco, Christo largiente, dicemus.

Frater
Conradus
de
Marpurg
prædicat.

Eodem anno Sifridus Archiepiscopus Monguntinus Apostolicæ Sedis Legatus Theodericum Coloniensem Archiepiscopum ex mandato Innocentij Papæ creberrimis literis & nuntiis monuit, quatenus Ottonem abrogatum & excommunicatum defereret, ac Friderico Regi electo & coronato canonicè adhereret: alioquin sciret se procul dubio poenas & Censuras Ecclesiæ gravissimas incursum. Qui monita contemnens ab eodem Archiepiscopo auctoritate Apostolicâ primò excommunicatus est: & cum sententiam anathematis in se lectam parvipenderet, postea mandato Innocentij Papæ tertij etiam ab Archiepiscopali dignitate deponitur. Tandem serò nimis ad mentem revertis factum suū doluit: cum omnes à se deficere paulatim & recedere vidit, quibus crediderat. Consilio igitur accepto Romam pro impetranda gratia restitutionis proficiscitur & diu multumque laborans exaudiri non meretur.

Sifridus
Archiepiscopus
monet
excommunicat.

MCCV.

Anno Lutfridi Abbatis XI. Adolphus Comes de Monte cum Friderico Rege fideliter sentiens adunatum exercitum duxit ad fluenta Rheni & castellum Werden, quod vulgari vocabulo Kaisersverden appellamus, obsidione vallans tandem cepit: & Ottonem Episcopum Monasteriensis, quem in Colonia captum & ibi vinculis mancipatum diximus, in manu valida liberans abire fecit.

Episcopus
Monasteriensis
liberatur.

Eodem anno Innocentius Papa III. Romæ in Ecclesia sancti Joannis Lateranensi Concilium centum triginta Pontificum celebravit in mense Novembri gratiâ recuperandi terram Sanctam de infidelium manibus. Maxima in ea Synodo Prælatorum multitudo convenit. In qua comparuit Patriarcha Constantinopolitanus, similiter & Hierosolymitanus.

Concilium
Lateranense
celebratur.

XXXI

canus

Crux prædicta contra Saracenos.
Multi Principes cruce signantur.

manus, Antiochenus autem gravi corporis valitudine infirmatus Vicarium misit, Alexandrinus verò Saracenorum dominio subiectus Germanum quendam Diaconum suum destinavit Vicarium. Primates insuper & Metropolitani Archiepiscopi unus & septuaginta interfuere memorato Concilio, Abbatum quoque & Præpositorum copiosa multitudo. Legati Regis Friderici Teutonum, Francorum, Philippi quoque Gallorum, Henrici Imperatoris Græcorum, & aliorum complurium. Multa in hac Synodo pro recuperatione Hierosolymæ tractata fuerunt: unde Papa Innocentius missis in omnes fines Christianorum literis & nuntiis suis quoslibet viros doctos & idoneos crucem prædicare mandavit. Unde per diversas provincias innumerabilis multitudo pro Christi amore ad liberationem terræ Sanctæ Cruce signabantur: inter quos fuerunt nominatim memoria posteritati commendandi Principes isti: Fridericus Rex Teutonum & Romanorum II. Henricus Brabantinorum Dux, item Dux Moraviæ, Dux de Lemburg, Dux de Ancei, Palatinus Comes de Thubingen, Marchio de Baden, Comes Loffensis, Comes Juliensis, Comes Montensis, Comes Spanheimensis, Comes Veldensis, Comes Hirficus, Comes Silvestris, Comes Seinenſis, Comes de Naſſavve, Sifridus Archiepiscopus Moguntinus, Episcopus Leodiensis, Episcopus Herbipolensis, Episcopus Babenbergenſis, Episcopus Argentinensis, Episcopus Paraviensis, Episcopus Eichſtatenſis, & alij plures quorum Deus nomina novit, qui omnes prædicante crucem Magistro Joanne Scholastico Xantenſis Ecclesiæ mandato Innocentij Papæ iſe ad Christi militiam devoverunt.

Coloniens. Friderici Regem ſuſcipiunt.
Coloniens. ab excommunicatione ſolvantur.

Anno prænotato venit ad Coloniam Theodericus Archiepiscopus Trevirorum, qui cooperante Henrico Brabantinorum Duce juxta mandatum Apostolicum sibi transmissum cives ad subjectionem Friderici Regis induxit, eoque pace reformatâ ab excommunicatione & interdicto, quibus per annum & menses quinque fuerant innodati propter suam rebellionem & captivitatem Ottonis Episcopi Monasteriensis, ut supra diximus, absolvit. Concordiâ verò reformatâ idem Archiepiscopus Trevirorum quartâ die mensis Augulti prænotato anno Missam in principali Ecclesia sancti Petri Apostolorum Principis in præsentia tam Cleri quàm populi cantavit. Eodem die Rex Fridericus urbem Colonienſem ingreditur, quem cives summo honore ſuſcipientes homagium ei subjectionis & fidelitatis juxta consuetudinem jurantes præstiterunt, qui diebus septem ibi mansit.

Abbas Lutfridus privilegia revocat.

Anno etiam prænotato Lutfridus, hujus Canobij Hirsaugienſis Abbas sæpe dictus Fridericum Regem in oppido Hagenavve consistentem accessit, & confirmationem omnium privilegiorum per Reges & Imperatores, suo Monasterio prænominato eatenus confuſorum cum ulterioribus indultis & gratijs impetravit; quemadmodum in literis patet deſuper confectis, quæ donatæ fuerunt in memorato oppido Hagenavve Anno Dominicæ Incarnationis millesimo ducentesimo quinto decimo, octavo iduum Julij, Indictione Romanorum tertiâ, ſicuti patet in eisdem.

Theodericus Colonienſis depoſitus.

Eodem anno poſteaquam Theodericus Colonienſium Episcopus abrogatus diu multumque apud Romanum Pontificem pro ſui reſtitutione

tione frustra laborasset nihil impetravit, sed honore vacuus & omnino contemptus in patriam redire coactus est: Papa Colonienſibus per Apoſtolicas literas mandante, quatenus alium ſine mora deberent eligere. Clerus itaque mandatum Papæ ſuſcipiens mox ſine mora obedivit & Engelbertum, filium Comitis Monteniſis majoris Eccleſiæ Præpoſitum ſibi in Archiepiſcopum concorditer delegit, virum optimum, amatorem Cleri, pauperumque defendorem, & juſtitiae cultorem inſanſabilem; qui ordinatus præfuit annis ferme decē: quem Fridericus Comes de Yſenberg nepos ejus poſtea, ſicut dicemus, crudeliter interemit.

Engelbertus
ſit Archie-
piſcopus
Colonienſis

Item anno præſcripto Walcerus electus Eccleſiæ Baſilenſis Epico-
pus coram Papa Innocentio accuſatus, quod non canonicè ſive regula-
riter intrāſſet in ovile Domini. Romam ab eodem ſummo Pontifice ci-
tatus fuit. Qui veniens ad examen Apoſtolicæ diſcuſſionis cum ſe de Si-
monia & alijs objectis criminibus expurgare legitimè non poſſet, à Pon-
tificatu ſuo, quem perperam uſurpaverat, depoſitus eſt; & Henricus
ſubrogatus.

Walterus
Epico-
pus
Baſilenſis
depoſitus.

His temporibus multi fuerunt in occulto hæretici, qui varios contra Eccleſiaſticam authoritatem profitebantur errores; qui Albigenſium ſequaces facti, Germaniam, Italiam, & Galliam in locis pluribus ſeda-
verunt. Contra quos Apoſtolica Sedes inquiſitores varios deputavit, è quibus apud Germanos frater Conradus de Marburg Ordinis ſancti Do-
minici, de quo ſuprà diximus anno proximo præcedente, plures fecit igne cremari. Nam in civitate Argentinenſi hoc anno non minùs quàm octoginta numero comprehenſi ſunt, quos memoratus frater judicio fer-
ri candentis examinare contra prohibitionem Canonis publicè conſue-
vit; & in quos ferrum aduſſit, mox ignibus tradidit. Unde pauciſſimis exceptis, omnes qui coram eo ſemel accuſati fuiſſent, & per judicium ferri candentis examinati, videbantur illum plures damnaſſe inno-
centes, dum candens ferrum à peccatis nullum reperiret alienum, quem exercere non poſſet, etiamſi hæreſis crimine careret.

Multorum
in diverſis
locis hære-
ticorum co-
buſtio.

Varia de Fr.
Conrado
opinio.

MCCLVII.

Hoc anno Lutfridus Abbas hujus Monaſterij Hirſaugienſis XXII ſenio gravatus & morbo dyſenteriae correptus, poſt multos labores, qui-
bus Congregationi ſuæ utiliter præfuit annis xi. & xv. diebus, tandem cum Domino in æternum quieturus ab hac mortalium peregrinatione deceſ-
ſit, xv. die menſis Februarij, anno ætatis LXX. plenè exacto. indictione
iv. vir bonus & manſuetus, quippe qui tam in Monachatu ſuo quàm in Prælatu-
ra cum ſubditis ſibi Monachis in omni pace & tranquillitate am-
bulavit; cujus corpus non ſine lachrymis filiorum in medio prædeceſ-
ſorum ſuorum ſepulturam in Eccleſia Monaſterij Apo-
ſtolorum principali honeſtam accepit.

Lutfridus
Abbas me-
rita.

Xxx 3

De

De Eberhardo hujus Monasterij Hirſaugienſis Abbate XXIII. qui præfuit annis xv. menſibus viii. diebus xx. & varijs geſtis.

Eberhardus fit Abbas hujus Monasterij
XXIII.

Enerabili Abbate Luitfrido viam univerſæ carnis Domino vocante ingreſſo atque ſepulto, dies ad electionem novi Paſtoris, xxiii. menſis Februarij ſtatuitur: ad quam fratres à Monasterio abſentes per litteras & nuntios ſecundùm conſuetudinem vocabantur. Quà jam inſtante comparuerunt etiam, qui ad electionem erant evocati, & præmiſſâ invocatione Spiritûs Sancti de ordinatione Abbatis negotium incipitur. Ubi ſingulorum ex more ſcrutatis votis, qui dictæ electioni intereſſe debuerunt, unanimi conſenſu electus eſt Eberhardus (vel, ut alij, Everhardus) Monachus ejuſdem Congregationis, vir integerrimus, ſcientiâ & moribus clarus; qui confirmatus & ordinatus per Conradum Eccleſiæ Spirenſis Antifitem, præfuit annis xv. menſibus viii. diebus xx. & jura libertatēſq; Monasterij ſtrenuè deſenſavit.

Eberhardus
patriâ Suevius erat.

Qui Patriâ Suevus de honeſta parentela procreatus in puericia ſua ad ſtudioſum literarum ponitur: & quantum ætate crevit ex tempore, tantum ſucceſſivè in ſcripturis profecit intellectu ſcientiæ & eruditione. Cumque ad legitimam perveniret ætatem vanas mundi curas pro Chriſti amore deſeruit, & Monasticum ſchema in præſenti Cœnobio ſuſcepit, in quo ſine reprehensione multis annis laudabiliter converſatus eſt: in tantum quodd omnium in ſe dilectionem provocavit. Fuit enim vir optimus & magno dignus honore, ingenio excellens, conſilio profundus, promptus & circumſpectus, ſermone tam latino quam patrio diſertus. Ordinatus autem Abbas ſe Monachis Paſtorem in omnibus exhibere utilem pro viribus ſemper curavit: ea, quæ ad morum institutionem pertinent, ſecundùm Regulam S. Patris noſtri Benedicti non minus exemplo demonſtrans quàm verbo prædicans. Et quamvis Regularis obſervantiæ priſtinus fervor à Beatiſſimo Patre Wilhelmo in hoc Monasterio plantatus iſto tempore nimium, prò pudor, in Monachis tepeſcebat, curabat tamen Abbas Eberhardus ſubjectos ſibi fratres ad puritatem Monastiæ institutionis reducere: & compellebat eos tria principalia Religionis vota maxime cuſtodire. Tam enim diligens & ſtudioſus fuit circa ſalutem animarum & interioris vitæ cuſtodiam, ut ut ab his qui dexteritatem ejus non noviffent, ſpiritualibus totus ſemper videretur intentus, & temporalium rerum, ſine quibus interiora nequeunt ſubſiſtere, aut nullam aut omnino parvam habere ſolicitudinem. Tam

Eberhardus
Paſtor utilis.

verò diligens & circumſpectus fuit in ordinatione rei familiaris, ut nemo putaret illum ſpiritualibus aliquando ſtudijs poſſe intendere. Totus namque fuit intentus obſervantiæ Regularis diſciplinæ, totus integer atque devotus: & circa Monachorum converſationes tam ſolicitus & vigilans, ut Pater omnium veraciter & diceretur & eſſet. In cura quoque rerum temporalium diligens & multum providus exitit: & ſubſtantiam Monasterij temporalem non minuit ſed magnificè dilavit. Sciebat enim vir prudentiſſimus Monachos ſine proviſione victus & veſtitus

Eberhardus
diſciplinæ
reſtaurator.

Eberhardus
in omnibus
providus.

Eberhardus
in cura animarum
ſolicitus.

ia

in observantia Monastica tranquillitatis diu non posse sustinere, & ideo curavit eis omnia necessaria secundum Regulam providere.

Magni nominis fuit & non parvæ authoritatis apud Fridericum Regem II. & alios Principes Teutonici Regni, qui sapientiam in eo & Monasticæ Religionis integritatem plurimum venerabantur. Nam anno regiminis sui octavo, quemadmodum illic dicemus, confirmationem privilegiorum Monasterij sui cum ampliori gratia & libertate à Friderico memorato Rege obtinuit, & favorem apud illum singularem propter sapientiam suam, & vitæ Religiosæ meritum invenit. Magnam suo tempore cum Episcopo Augustensæ pro defensione libertatum & privilegiorum Præposituræ suæ Rothenfis litem habuit: contra quem jure tandem triumphavit. Præpositus namque Rothenfis à primæ foundationis tempore semper Abbati hujus Monasterij Hirsaugiensis sine medio consuevit esse subiectus: & alium superiorem habuit neminem. Verum ille quoniam & officium Præpositi memorati Cœnobij gessit temporibus Eberhardi Abbatis, nescio quo spiritu seductus, ab ejus se obedientia conabatur subtrahere: & prædictum Augustensem Episcopum pro superiore invocare. Cujus temeritatem Præpositi Abbas Eberhardus iniquo ferens animo se constanter opposuit, & coram eodem Pontifice, ac toto Augustensis Ecclesiæ Capitulo per juris & justitiæ sententiam gloriosè triumphavit. Nam visis & auditis juribus & privilegijs Monasterij Hirsaugiensis ad Præposituram memoratam, quæ Abbas produxit in medium: quod præpositus Rothenfis non Episcopo, sed Abbati sine medio debeat esse subiectus, fuit ab omnibus declaratum. Ita videtur quod institutio illius Abbatis Hirsaugiensem secundum Regulam solum respiciat: & de ordinatione ejus nullus se alius intromittat. Fuit autem Abbas Eberhardus jurium, libertatum, privilegiorum, & rerum Monasterij sui defensor acerimus: quippe qui nunquam ferre vel modicam læsionem eorundem ab aliquo æquanimiter potuit. Constans erat animo: nec facile poterat ab injuriaribus superari: quem utpote in agendis & prudentia reddidit providum, & innata quædam religiosissimæ conversationis auctoritas metiendum.

Anno prænotato, qui primus Eberhardi Abbatis extitit, mortuus est Innocentius Papa III. qui & Lotharius quondam Levita, qui libros quinque Decretalium edidit: quos Romæ in Lateranensi Concilio publicavit. Scripserat & ante Pontificatum non spernendæ lætionis quedam opuscula: quorum mentionem fecimus anno II. Marquardi Abbatis.

Ille Innocentius Papa III. ordinem fratrum Eremitarum S. Augustini confirmavit, & sub Apostolicæ Sedis tutelam suscepit: quem illo tempore penè extinctum & labefactum Joannes quidam Mantuanus cognomine Bonus vir sanctissimæ conversationis verbo & exemplo mirifice instauravit, reformavit, & auxit: qui multis annis in Flaminea & Umbria Italiæ Provincijs vitam religiosissimam atque sanctissimam in in eremo ducens, multa suæ Religionis Cœnobia fundavit, plurimisque virtutibus miraculis & signis coruscavit. Idem quoque Papa Innocentius ordinem Cruciferorum à B. Cyriaco Episcopo & Martyre olim temporibus Constantini Magni Imperatoris institutum: sed postea per Julianum Apostatam extinctum, quippe qui eundem sanctum virum diversis pœnarum

Eberhardus
fuit notus
Principibus.

Præpositura
Rothen-
fis impo-
gnatur.

Abbas Præ-
positum
côpescuit.

Eberhardus
jurium de-
fensor ac-
cerimus.

Innocentius
Papa III.
mortuus.

Ordo Fra-
trum S. Au-
gustini.

Ordo Cru-
ciferorum
instauratus.

Honorius ſit Papa III. narum ſupplicij affectum Chriſti Martyrem fecit, ſuis temporibus reſuſcitavit, & in memorato Lateranenſi Concilio pro S. Crucis honore confirmavit & hoc intentione præcipuâ contra hæreſim Albigenſium, qui varijs erroribus ſanctam conturbaverunt Eccleſiam. Innocentio Papæ mortuo ſucceſſit Honorius ejus nominis III. patriâ Romanus, & præſuit annis x. menſibus vii. diebus xiii. vir certè doctus & morum integritate ſanctiſſimus: qui Regem Fridericum II. Imperatorem coronavit, ſed poſtea excommunicatum depoſuit. Hic Papa Honorius duos novos Ordines Prædicatorum videlicet ad infantiam S. Dominici, & Minorum D. poſtulan- te Franciſco confirmavit: & ſub tutela proteccionis Apoſtolice Sedis perpetuò ſuſcepit.

Conventus ſit Principum. Eodem Anno Rex Fridericus ſub initium menſis Maij conventum Principum in oppido Nürnberg celebravit, & multa pro comuni pace reipublicæ ibidem conſtituit. Aderat in ea convocacione Principum Apoſtolice Sedis Legatus nomine Petrus Cardinalis S. Potentianæ, qui Engelbertum Colonienſium electum in Archiepiſcopum ordinavit.

Otto Imperator moritur. Anno etiam prænotato Otto quondam Imperator ſuorum omniū deſtitutus auxilio, deſertuſque penè à cunctis hominibus nimia mentis amaritudine anxius, & anxietate tabeſcens infirmari cœpit: & melancholiâ cum morbo quotidie creſcente, poſt multas tandem angustias mortuus eſt.

MCCXVII.

Henricus ſit Epico- pus Worma- tienſis. Anno Eberhardi Abbatis II. moritur Lupoldus Epico- pus Worma- tienſis, de quo Cæſarius Monachus Heiſterbacenſis in ſecunda Dialogo- rum ſuorum diſtinctione, capite ix. facit mentionem: improbæ con- verſationi illius manuſcriptum perhibens teſtimonium. Poſt quem Hen- ricus Præpoſitus S. Cyriaci in Nuhufen prope Wormatiam filius Comitis de Saraponte ſuccedens præſuit annis xvii.

Conventus Principum ad Syriam. Eodem anno Rex Andreas Ungariæ, Lupoldus quoque Dux Au- ſtriæ, Joannes Comes de Spanheim, Poppo Comes de Henneberg, Wil- helmus Hollandiæ Comes potentiſſimus, Georgius Comes de Wyede, Ludovicus Comes de Oetingen, & multi alij Comites, Principes, Epi- ſcopi, Abbates, & Nobiles cum innumerabili multitudine Cruce signa- torum pro Hieroſolymitanæ urbis recuperacione ad Chriſti honorem tranſierunt.

Petrus ſit Imperator Græcorum. Anno prænotato Henricus ex Comitibus Flandriæ Conſtantino- politanus Imperator ſine liberis moritur: poſt quem Petrus Altifiodo- renſis Comes Græcorum ſumpſit imperium, qui Romæ in Eccleſia S. Lau- rentij extra muros coronam Imperij de manibus Honorij Papæ III. ſuſce- pit. Nonâ de hinc die poſt coronacionis ſuæ peracta ſolemnia ab Urbe cum uxore & quatuor filiabus diſcedens iter verſus Conſtantinopolim inſtituit, habens in comitatu ſuo Joannem quendam de Columna Presbyterum Cardinalem Apoſtolice Sedis Legatum, & multos ex Gallia Nobiles. Imperavit autem annis novem, & poſtremò cum ab obſidione oppidi Dyarchi à Theodoro Epyrotarum Duce antea dolo capto diſcederet, ab eodem in montibus teterrimis pedeſter incedens capus eſt, ac per bien- nium carceri mancipatus, uxore interea Imperium gubernante.

MCCXVIII.

MCCXVIII.

Anno Eberhardi Abbatis III. circa Dominicam Palmarum, Lupoldus Dux Austriae una cum Legato Apostolico, Templarijs quoque & Hospitalarijs, maximaque multitudine Christianorum Salvatori nostro in terra Sancta militantium ad fines Aegypti accedentes Damiatam, quae olim dicebatur Heliopolis, urbem opulentissimam obsidione cinxerunt, & aliquanto tempore fortiter oppugnarunt. Et in primis quidem turrim, quae dicebatur clavis terrae prope litus Nili fluminis munitissimam in Vigilia sancti Bartholomaei Apostoli post longam obsidionem ceperunt. Nec diu post etiam urbem ipsam obtinuerunt: quam tamen rursus postea perdiderunt.

Damiatam
capitur à
Christianis

Eodem anno moritur Bertholdus Dux de Zeringen vir fortis & bellicosus, qui multa cum adversarijs bella multoties gloriosè consummavit. Hic est Dux ille potentissimus, qui Philippo Regi quondam fortiter adhaerens, ipsum in Regno contra omnes aemulos potenter servavit, ad quem propterea Innocentius Papa III. Decretalem monitoriam scripsit, quae habetur libro Decretalium l. caput. *Venerabilem*:

Bertholdus
Dux de Ze-
ringen.

Anno praenotato mare terminos transgrediens antiquos in partibus Frisiae, & procul effusum in longum & latum terram circumquaque subito praecipitavit, villas integras, domos, Ecclesias, oppida & castella subvertit: & plus quam centum hominum millia horrendo incurfu submergit. Casarius Monachus in Heisterbach Colonienfis Diocesis in opere suo miraculorum, causam hujus diluvij quandam irreverentiam venerabili Sacramento Dominici Corporis exhibitam fuisse commemorat, per hominem quendam ebrium, qui pixidem cum hostijs de manu Sacerdotis in terram excussit.

Centum
millia ho-
minum
submersa.

MCCXIX.

Anno Eberhardi Abbatis III. Fridericus Rex cum magno apparatu exercitus ac Principum comitantium in Italiam profectus est: veniensque Romam circa festum S. Ceciliae Martyris ab Honorio Papa III. coronam Imperij cum magna solemnitate accepit. Qui statim Romam movens exercitum Apuliam & Siciliam Regna paterna perlustrando visitavit: & quidquid sibi adversari posse suspicabatur, de medio sustulit: & plura cum finitimis gentibus bella strenuè commisit: verum quia terras Romanae Ecclesiae subiectas ense suo tetigit: mox inter ipsum & Papam Honorium gravissima dissensio suborta fuit, quae cum dispendio utriusque partis multo tempore durans non paucis mortalibus causa periculi fuit. Unde postremo Imperatorem Papa excommunicavit: & suam illum auctoritatem ab Imperio deposuit.

Fridericus
coronam
suscepit
Imperij Ro-
mae.

Dissensio
fit inter Pa-
pam & Im-
peratorem.

Eodem anno Conradus Saladini Aegyptiorum filius post captam à Christianis Damiatam Hierosolymam retinendam spem penitus abiciens, muros & turres in circuitu destruxit, domos & Ecclesias penitus desolavit: ut venientes Christiani Urbem vacuum & desertam invenirent. Turrim verò David, templumque Dominici sepulchri & Salamonis, sive precibus fidelium inibi conuantium flexus, sive civium potentia deteritus, sive alia qualibet ex causa non destruxit.

Hierusale
destruitur.

Sepulchra
manet Do-
minicum.

Anno praenotato Dux Lotharingiae, vel consentiente vel dissimulante Argentinenfium Episcopo, cum valido exercitu intravit Alsatiam.

Dux Lo-
tharingiae
vastat Alsa-
tiam.

Y y

tiam:

tiam: & fuorum injuriam, de quibusdam oppidanis atque nobilibus vindicare ſummo deſiderio cogitabat. Diſcurrens itaque cum ſuis per regionem ſpoliavit pauperes, villasque incendit, ac poſtea in ſua reverſus eſt.

Cœnobium
S. Cathari-
næ funda-
turi.

His quoque temporibus Cœnobium Monialium Ciftertienſis Ordinis in valle S. Catharinæ Virginis & Martyris haud procul à Spanheim de novo fundatur atque conſtruitur per munificentiam Udonis paſtoris in villa Mandale Archipreſbyteri ruralis, ſociorumque ſuorum Gotfridi Præpoſiti de Grutzenach, & Friderici Decani de Hilversheim: qui pro remedio animarum ſuarum locum ad ſuſtentationem Domino ſervantium, collatis in unum rebus ſuis, ſufficienter dotaverunt. Quam fundationem Sifridus Archiepiſcopus Moguntinus confirmavit.

M C C X X.

Imperator
deſcendit
Saracenos.

Anno Eberhardi Abbatis V. Fridericus Imperator II. in Apulia conſtitutus multa cum finitimis Saracenis bella gerens Chriſto auxiliante glorioſè triumphavit, eoſque ſibi tributarios fecit, multos etiam ex eis diverſis locis atque temporibus occidit: interea verò quò Imperator Fridericus moram pertraxit in Apulia. Henricus Puer decem annorum ſub cuſtodia & inſtitutione Ottonis Epifcopi Herbipolenſis apud Francos Orientales commiſſus à patre debebat, ſub cujus nomine idem Præful Otto, Sifridus quoque Archiepiſcopus Moguntinus, Engelbertus Archiepiſcopus Coloniensis, cum alijs quibusdam Principibus ex mandato Imperatoris Friderici Regnum ſapienter gubernant.

Conradus
Comes Sil-
veſtris.

Anno prænotato Conradus Comes Silveſtris de Duna, quem vulgari vocabulo Wildgraſſ nuncupamus, per Sifridum Archiepiſcopum Moguntinum excommunicatur, & terra illius interdicto ſupponitur propter Advocatiam in Heimbach, quam violenter invaſerat reclamantibus Præpoſito & Capitulo majoris Eccleſiæ Moguntinæ, qui illam ſui juris eſſe dicebant. Tandem Conradi amici ſe interponentibus, concordia tali conditione facta eſt, quòd Comes acceptis ab Eccleſia centum marcis argenti, Advocatiam iſtis liberè dimiſit: & ſic à cenſuris excommunicationis & interdicti ſolvitur.

Sanctus
Dominicus
moriatur.

Anno etiam præſcripto Nonis Auguſti ſanctus Dominicus Ordinis fratrum Prædicatorum inſtitutor & Princeps novæ & neceſſariæ religionis ſuæ omnimodà confirmatione ab Honorio Papa impetratâ, poſt multa virtutum opera, poſt inſinica quoque perpetrata miracula apud Bononiam Italiæ urbem migravit ad Dominum, quem poſtea Gregorius IX. Papa miraculis auditis catalogo Sanctorum adſcripſit.

Cæſarius
Monachus
Heiſterbach-
cenſus ſcri-
ptor.

Clauit hiſtemporibus in Cœnobio Heiſterbach Ciftertienſis Ordinis in Dioceſi Coloniensi Cæſarius Monachus in ſancta religione devotus & in ſcripturis divinis ſtudioſiſſimus, qui ad ædificationem Novitiorum, quorum inſtitutor ſive magiſter à ſuis ſuperioribus fuerat ordinatus, plura non contemnenda lectionis opuscula, quibus ſe & tunc præſentibus utilem reddidit, & memorabilem poſteris lucubavit. E quorum numero nos invenimus iſta ſecundum annotationem ipſiusmet Cæſarij quam in quadam epiſtola fecit ad Petrum Priorem de loco ſanctæ Mariæ. In primis dum adhuc eſſet junior ſcripſit de muliere quæ apparuit in ſole, ſicut Joannes dicit in Apocalypſi, expoſitionis libros duos. De obſervatione ſolis Dominica in paſſione Dialogorum edidit lib. I. De muliere forti ad lau-
dem

dem Dominæ nostræ sanctæ Mariæ composuit viginti duos sermones lib. i. Dialogum diversarum visionum & miraculorum lib. xii. Super Dominicalia Evangelia homilias quatuor & sexaginta lib. i. Vitam & Passionem Engelberti Archiepiscopi Colonienfis lib. i. Vitam quoque sanctæ Elisabeth Landgraviæ Thuringiæ & Hassiæ lib. i. In festivitibus Sanctorum scripsit super Evangelicas Lectiones Homilias xxxiii. In Laudes Dominæ nostræ sanctæ Mariæ lib. i. De Transfiguratione Domini lib. ii. Super Dominicam Passionem Homilias octo. Contra hæreses sui temporis lib. i. Item scripsit aliud volumen diversarum visionum & miraculorum lib. viii. Ad Canonem Monachum lib. i. Homilias feriales in quadragesima numero xxxvi. In psalmum *Beati immaculati* sermones xxii. In psalmos quindecim graduum lib. i. Super Ecclesiasticum lib. viii. Sermonum ad Novitios lib. i. Alia quoque multa composuit, quorum recordatio non occurrit.

Claruit etiam his temporibus Jacobus de Vitriaco Leodiensis Diocesis. Primò crucis prædicator ex mandato Papæ Innocentij egregius, deinde Achonenfis Episcopus, ac postremò sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Tuiculanus, vulgari nuncupatus, vir in divinis scripturis eruditus & sæcularium literarum non ignarus: qui scripsit vitam sanctæ Mariæ de Oegnes lib. iii. Passagion quoque terræ Sanctæ & Bullam Christianorum cum Saracenis habitam, quibus ut Legatus Apostolicus inter fuit. Contra errores quoque Saracenorum lib. i. De vita & miraculis quarundam Sanctarum mulierum, quæ suo tempore apud Leodium claruerunt, plures lucubrationes edidit. Fuit enim vir non solum eruditione clarus: sed etiam vitæ merito reverendus qui multos ad bonum convertit.

Jacobus de
Vitriaco
Episcopus
Cardinalis
Tuiculanus &
sanctus.

MCCXXI.

Anno Eberhardi Abbatis VI. Indictione Romanorum nonâ. Damiatâ Civitas Aegypti circa Nilum, quam Christiani priore anno cum magno labore ceperant, interfectis habitatoribus ejus multis pro liberatione captivorum fidelium, qui apud Saracenos detinebantur, Saladino Babylonîæ à Christianis restituta est: quod factum peccatis nostris demerentibus, quis dubitet? Nam Saladinus paulò ante pacem Christianorum postulans, civitatem Hierusalem & Regnum totum se restitutum, Urbem quoque sanctam reedificatam, Damiatam cum adjacente Regione ad spatium viginti milliaris quietè possidendam se voluntariè concessurum, modò ulterius in terram ejus non procederent, remisit: & nunc ejus gratiam postulant Christiani.

Damiatâ
restituam.
Saladino.

Eodem anno civitas Wormatiensis in die sanctæ Margarethæ Virginis & Martyris igne fuit succensa & multæ domus, maximè juxta forum & plateas stratas loco contiguas flamma incendij vorax consumpsit.

Wormatia
crematur.

Eodem quoque anno fratres Minores, sancto Francisco adhuc vivente, intraverunt Wormatiam, & Henrico de Sarbrucken Episcopo loci simul & quibusdam Urbanis adjuvantibus Cœnobium construxerunt.

Conventus
Minorum
Wormatiæ

Anno prænotato Theodoricus Archiepiscopus Trevirorum, Archiepiscopus quoque Mediolanensis, Episcopus Faventinus, Episcopus Regij, cum Legatis Friderici Imperatoris II. mare navigantes in auxilium Christianis, Domino Salvatori militantibus contra Saracenos, in Syriam

Iter Principum
ad terram
sanctam.

Y y z

per-

perrexerunt, nuntiantes ipſum quoque Imperatorem cum ingenti exercitu Germanorum & Latinorum propediem eſſe venturum. Epiſcopus denique Brixienſis cum magna claſſe navium & copia Longobardorum & Italorum eodem tempore ad Syriam auxilio futurus Chriſtianis, profectus eſt.

MCCXXII.

Cænobia
monialia
Huſen in-
corporatur
Lymburg.

Anno Eberhardi Abbatis VII. Conradus Epiſcopus Spirenſis audiens Moniales noſtri Ordinis in Cænobio Huſen dicto in ſua Diœceſi prope Monaſterium Lymburg, haud procul à Durckheim oppido Comitum de Lynigen, nimium à tramite regularis diſciplinæ receſſiſſe vitamque vivere turpem & inordinatam. nec minus in temporalibus bonis huic vitæ neceſſarijs, quàm in ſpiritali converſatione deſeciſſe. uſq; adeo quòd inopiam ſuam turpi commercio relevare cogerentur: de conſenſu Sifridi Archiepiſcopi Moguntini ſtatuit, ut nulla deinceps in eodem loco ſuſciperetur ad ordinem, ſed permitterentur omnes per mortem extingui cum tempore. Quibus vitâ deſunctis Cænobium illud memoratæ Abbatiæ Lymburgenſis eſſet perpetuò unitum & incorporatum cum univerſis proventibus ſuis: ita videlicet, quòd Abbas curare ſtudeat, ut divina per Monachos ibidem celebrentur.

Henricus
filius Im-
peratoris
ſic. Rex.

Eodem anno Henricus filius Imperatoris Frederici III. qui, ut ante diximus, apud Ottonem Herbipolenſem Epiſcopum nutriebatur, cum eſſet annorum ferme XII. patre poſtulate in Regem Francorum Teutonum à Principibus Imperij eligitur: & octavâ die menſis Maij, quæ fuit proxima Dominica ante Feſtum Aſcenſionis Domini per Engelbertum Archiepiſcopum Colonienſem apud Aquaſgrani ſolemni pompâ unctus coronatur: qui tamen ante patrem moritur.

Rex Dacia
capitur.

Anno quoque prædicto Baldemarus Rex Daciæ cum filio ſuo captus à Comite quodam Henrico de Senirin, & cuſtodiat per biennium in caſtro fortiſſimo, quod nominant Dannenberg, mancipatus detinetur.

Terræ mo-
tus horren-
di multa
millia ho-
minum
pereme-
runt.

Anno etiam præſcripto in fine Decembris in Colonia Agrippina & circa regionem magnus terræ motus fuit, qui domos & turres plures ſubvertit. In Cypro Inſula duæ civitates eodem anno & terræ motu corruentes plurima hominum millia horrendo & inquinato mortis genere perierunt. In Italia quoque & in Longobardia præcipuè maximi & horrendi terræ motus per plures dies hoc ipſo anno fuerunt: in tantum quòd homines relictis domibus ſuis in campo ſub nudo cælo in tentorijs habitabant. Ipſo namque die Dominicæ Nativitatis, & per duas hebdomadas ſequentes quaſi omni die bis in Longobardia terræ motus fuit nimium horribilis: cujus impulſu domus, Eccleſiæ, muri, turres & caſtella fortiſſima ſubito ceciderunt: ſacerdotes cum populo, homines & jumenta perierunt. Brixia quoque Longobardiæ civitas terræ motu eodem tempore penè tota corruit: rupes de montibus evulſæ ſunt, caſtra dejecta, & in diverſis locis tam Europæ quàm Aſiæ multa millia hominum miſerabili morte interierunt. In plerique locis Italiæ, & in ipſa urbe Roma, terra pluie de cælo ſanguine permixta: & multa ſtupenda hominibus viſa ſunt.

Sanguis
pluit ex
oculis.

Abbas E-
berhardus
privilegiū
impetrat.

MCCXXIII.

Anno Eberhardi Abbatis VIII. Indiçt. Roman. XI. in menſe Januario

rio Fridericus Imperator II. ad instantiam ipsius memorati Abbatis omnia hujus Monasterij privilegia bona & libertates imperiali auctoritate confirmavit : gratiaque ampliores addidit ; & literas de super concessas suo imperiali sigillo, ut est moris, roboravit.

Eodem anno Rex Hierosolymitanus nomine Joannes super amissione Damiatæ nimium dolens, quippe quæ sine suo consensu Saracenis à nostris fuerat restituta, compositis, ut poterat, in Syriaribus, cum parva satis armatorum comitiva venit in kaliam auxilium à Romano Pontifice caterisque Principibus Europæ petiturus. Venit ergo Romam, & imprimis Fridericum Imperatorem, ad pacem & concordiam cum Honorio Papæ bonis medijs, multis rationibus, multisque modis induxit; ut videlicet ablata Ecclesiæ restitueret, apparatusque bellicum in Saracenos ducendum præpararet. In tantum verò Regis admonitio apud Imperatorem valuit, ut non solum rogata promitteret: sed etiam denuo crucem contra impios pugnaturus de manibus Papæ susciperet.

Mortuâ eo tempore primâ uxore Imperatoris Friderici Mariâ Regis Arragonum filiâ, Joannes memoratus Rex Hierosolymitanus ut sibi animum eo fortius devinceret Imperatoris, filiam suam unicam illi desponsavit uxorem; condonans eis dotis nomine, Honorio Papæ consentiente, quidquid filiæ hæreditario jure in Regno Hierosolymitano competebar. Vocata igitur ex longinquis & transmarinis partibus filia Regis Imperatori Romæ conjungitur, & à Pontifice solemni benedictione coronatur: ubi celebratis nuptijs magnifico facis apparatu, Fridericus cum nova Imperatrice in Apuliam lætus revertitur.

Imperator
Joham. ic-
cundam
ducit uxorem.

Anno prænotato Philippus Rex Gallorum moritur; qui cL. marcarum millia legavit in subsidium terræ Sanctæ, memorato Regi Hierosolymorum. Nuptijs igitur filiæ, sicut diximus, Romæ celebratis, idem Rex in Galliam proficiscitur: & accepto prædicto pondere argenti secessit in Hispaniam Limina D. Jacobi visitaturus Apostoli; ubi posteaquam apud Rerengarium illius Provinciae Regem aliquamdiu confortaretur, ejus sororem postremò duxit uxorem, & non post multos menses per mare navigans cum ea in Syriam revertitur.

Ludovicus
fr. Rex Gal-
lorum.

Anno etiam prænotato mortuus est Henricus Episcopus Argentinensis, cui successit Bertholdus vir magnæ prudentiæ, opere & sermone strenuus: qui populo sibi commissio facis utiliter præfuit.

Bertholdus
fr. Episcopus
pro Argenti-
nensis.

Eodem anno Henricus Rex filius Imperatoris Friderici conventum Germaniæ Principum celebravit in oppido Saxonie Northufen: ubi Engelbertus Colonienſium Religioſus Antistes multum laboravit pro liberatione Baldemari Danorum Regis, quem Henricus Comes de Squirin, ut supra diximus, cum filio tenuit captivum.

His quoque temporibus Papa Honorius III. ad instantiam Joannis Regis Hierosolymitani missis nuntijs & Legatis circumquaque crucem prædicari fidelibus jubet, denuntiatis omnibus manifestè quatenus post biennium circa festum Nativitatis sancti Joannis Baptiste sint parati cum Imperatore mare transire in Syriam.

Crux præ-
dicatur
contra Sa-
racenos.

Anno quoque prænotato penultima die mensis Novembris Honorius Papa III. de consilio & assensu fratrum suorum Cardinalium regulam & Ordinem Fratrum Minorum sancti Francisci confirmavit, biennio

Regula
Fratrum
Minorum
confirmata.

Yyy 3

ante-

ante mortem ejuſdem Confefſoris Sanctiſſimi : dans Bullam huiusmodi confirmationis , cui eadem regula eſt inſerta.

Theodori-
cus ſit Epi-
ſcopus Her-
bipol.

Item anno prænotato Nonis Decembris, hoc eſt, in profeſſo ſancti Nicolai Confefſoris atque Pontificis circa meridiem mortuus eſt Otto de Lodenberg Epiſcopus Herbipolenſis & Dux Francorum Orientalium vir prudentiſſimus, qui Henricum Regem filium Imperatoris Friderici multo tempore inſtituit & educavit. Huic in Pontificatu Beapolitano Theodericus ſuccedens præfuit anno duntaxat 1. menſibus 11. diebus verò 22.

MCCXXVI.

Berengerus
ſit Epiſc.
Spiciſia.

Anno Eberhardi Abbatis IX. Conradus Epiſcopus Spirenſis obiit duorum Regum Philippi & Ottonis Cancellarius, qui Eccleſiam quoque Metenſem à plerique ſcribitur annis pluribuſtenuiſſe, niſi forſitan ſimilitudo nominum eos deceperit, ut Metenſem putaverint dici, quæ à veteribus Neometenſis ſive Nemetenſis per ſyncopen, id eſt nova Metis, quæ nunc Spira dicitur, fuit nuncupata. Huic autem Conrado in Pontificatu Spirenſis Eccleſiæ ſucceſſit Berengerus de Entringen, qui prænotato anno die menſis Martij viceſimâ ſeptimâ per Canonicos memoratæ Eccleſiæ electus præfuit annis novem.

Conventus
Principum
Francken-
furti.

Eodem anno circa medium menſis Maij Henricus Rex conventum Principum in oppido Franckenfurt celebravit, in quo miſſi ab Imperatore nuntij cum literis prænunciabant ipſum de Apulia in Germaniam quantocius eſſe venturum, atque pro recuperatione civitatis Hieroſolymæ, ac totius terræ Sanctæ habiturum conſilium.

Legatus
venit in
Hirſaugia.

Anno etiam prænotato Papa Honorius Conradum Portuenſem Epiſcopum Cardinalem S. Rufinæ Legatum pro Cruciatu in Germaniam deſtinavit, qui per Sueviam deſcenſurus ad Coloniam præſens Monaſterium Hirſaugienſe in propria perſona viſitavit, quem Abbas Eberhardus honorificè ſuſcipiens humaniſſimè per biduum curare ſtudit, & poſtea uſque Spiram comitatus fuit. Item anno memorato Henricus Rex,

Profeſſio
Regis in
Saxoniam.

Conradus Epiſcopus Portuenſis prædictus Cardinalis, Engelbertus Archiepiſcopus Colonienſis, Hermannus Magiſter Hoſpitalis Hieroſolymitani Ordinis Teutonicorum, & quidam alij Principes de Colonia ſimul in Saxoniam pro quibuſdam negotijs Eccleſiæ & Regni profeſti ſunt, intentionem habentes liberandi Regem Danorum de captivitate. Comitibus Henrici de Scurin, à quo detinebatur, ut diximus. Cùmque proceſſiſſent uſque ad Albin fluvium Saxonie Hermanum præfatum Hoſpitalis B. Mariæ Teutonicorum Magiſtrum ad Comitem ſæpe dictum præmiſerunt: qui animum Regis captivi tentaret ſuper concordia, ipſique præcedentem poſtea ſubſecuti ſunt. Conſultationibus igitur multis atque tractatibus præhabitis concordandi modum hunc tandem invenerunt. Quòd Baldemarus videlicet Danorum Rex omnem terram quam poſſederat Imperio ablatam in primis deberet reſtituere: Regnumque Dacie & Coronam de manu Imperatoris ſuſcipere, ſicut antecellores ſui Reges Danorum plerique feciſſe conſtat: inſuper & centum marcarum millia pro liberatione ſui ac filij de prompto rependeret. Placuit hæc pacis conditio Regi captivo, & omnia ſe fideliter ſervaturum omni tempore annuente filio promiſit. Verùm Albertus Comes de Urelemonda filius ſororis ipſius Baldemari Regis, & cæteri Danorum Principes qui

Hermannus
Magiſter
Hoſpitalis.

Pro Rege
Danorum
conſultatio.

Rex Danorum
liber
dimittitur
ſu becondi-
tione.

con-

convenerant propositam conditionem pacis recusantes, & promissa Regis cassantes, navibus conscensis, ad sua cum indignatione redierunt: pecuniam ingentem quam pro liberatione Regis Baldemari attulerant secum iterum reportantes. Unde & memorati Principes infecto negotio ad sua redierunt.

Non placet
conditio
Danis.

Anno præscripto Theodoricus Herbipolensis Ecclesiæ Pontifex, Francorumque Orientalium Dux moritur: post quem in Pontificatu successit Hermannus de Lodenburg nepos Ottonis quondam Episcopi: & præfuit annis ferme xxvi. qui à civibus Neapolitanis multas insolentias tum propter Fridericum Imperatorem excommunicatum, tum etiam quod iugum obedientiæ debitum conabantur excutere, sustinuit: contra quos tamen semper & jure & bello triumphavit.

Hermannus
hic Episcopus
Herbipol.

MC CXXV.

Anno Eberhardi Abbatis X. in mensē Januario Albertus Comes Urlemund. cuius jam fecimus mentionem. congregato magno Danorum exercitu contra Henricum Comitem de Schvirin processit ad bellum. sed Comes idem Henricus venienti non segniter occurrit: confutiturque pugna inter eos animositate magnā à prima hora diei usque ad vesperam, & ceciderunt multi ab utraque parte, sed victoriam Comes Henricus obtinuit. In eo prælio Comes de Urlemunda prædictus cum nobilibus Danorum pluribus captus est ab Henrico de Scuirin, & ductus in Dannenburg castellum munitissimum, ubi & Baldemarus Rex cum filio tenebatur captivus, custodiæ mancipatur. Ita factum est ut conditionis propositæ articulos, quos prius. ut diximus, tumida mente contemplerat, humillimè jam captivus subire postularet. Post hæc interventu Principum concordia facta est sub conditionibus pacis de Rege Baldemaro susceptis, firmissimæque pace jurata, sed & literis necessarijs confirmata atque pecuniâ redemptionis in promptu numerata, Rex cum filio & Comite dimittitur: quamvis in malum sibi postea fidem non servaverit, ut dicitur.

Bellum Danorum cum
Comite
Henrico.

Albertus
Comes capitur
in bello.

Conditio
pacis cum
Danis.

Hyems fuit hoc anno dura simul ac longissima: quam fames biennio durans gravissima est subsecuta. quā multi miserè perierunt. Henricus Rex iterum apud Franckenfurt conventum Principum habuit, in quo multa & varia pro communi pace tractata fuerunt.

Hyems dura & fames magna.

Anno prænotato idibus Septembris obiit Archiepiscopus Moguntinus: cui ejusdem nominis Sifridus III. succedens præfuit annis xxiv. homo magnarum actionum, qui jura, libertates & proventus Ecclesiæ Moguntinæ non mediocriter ampliavit. Hic principatum insignitum Monasterij Lorch nostri Ordinis de consensu tam Imperatoris quam Romani Pontificis, sed contra voluntatem Ordinis, Moguntinæ Ecclesiæ usurpavit cum oppidis, villis atque castellis in valore centum millium ducatorum: ipsumque Monasterium, quod nostræ institutionis semper fuerat, ut suo loco dicemus, ab Ordine alienavit.

Sifridus
Archiepiscopus
Moguntinus
obiit.

Anno etiam prænotato Engelbertus ex Comitibus de Monte Archiepiscopus Colonienfis, à Friderico Comite de Ylenberg sororis suæ filio, qui tenacem ejus pro justitia zelum ferre non poterat, octo & triginta vulneribus confossus in quodam itinere crudeliter & innocenter occisus est: cujus venerabile corpus ad Coloniam relatum in majori Ecclesia

Henricus
fit Archie-
piscopus
Colonienf.

cella cum debito honore sepultum est in Capella propria versu aquilonem: cuius vitam, passionem & miracula Caesarius Monachus, ut supra dictum descripsit: postquam & alia miracula circa tumbam ejus multa contigerunt. Post quem in Archiepiscopatu successit Henricus de Mulenarck Bunnensis Praepositus, & praefuit annis x. qui mox ut ordinatus fuit in vindictam Antecessoris sui occisi, castellum Ysenberg Comitibus Friderici praenominati parricidae funditus evertit & destruxit. Claruit sane praenominatus Engelbertus post mortem suam, multis & stupendis miraculis: sed posteaquam ejus interfector Comes Fridericus extra muros Colonienfes non diu postea fuit iustitia dictante rotatus, miracula cessaverunt usque in praesentem diem.

Henricus
Rex ducit
uxorem.

Anno quoque memorato Henricus Rex, filius Imperatoris Friderici, uxorem duxit filiam Lupoldi Ducis Austriae, nuptialique in Nürinberga cum pompa & solemnitate Regia celebravit, in praesentia multorum Principum atque Nobilium. In quo conventu procerum sententia data fuit contra Fridericum Comitem de Ysenberg interfectorem B. Engelberti Archiepiscopi Colonienfis, qui jam profugus latuit ut ubicunque inveniretur, tamquam homicida crudelissimus rota subiret judicium. Quod & factum est, nam inventus postea, & Coloniam perductus, extra urbem vivus rotatus est, matre inspectante, & sub rota vociferante: heu me, haec sunt viscera mea à corvis devoranda, sicut per somnium vidi, cum te fili mi adhuc portarem in utero. Quare autem illo rotato miracula ad sepulchrum B. Praefuli Engelberti cessaverint, si quis scire desiderat: historiam facti diligentius attendat. Nam Comes Fridericus homicida impius peracto scelere, mox cum satellitibus suis numero xxv. se ad castrum Ysenberg recepit, verum castello non confidens, inde fugiens recessit, & anno toto profugus & excommunicatus à Conrado Portuensi Episcopo Sedisque Apostolicae Legato, nusquam tutus latuit, anno postea revoluta, à quodam milite inventus & captus, pro marci centum & duobus millibus Henrico Archiepiscopo, quem Engelberto successisse diximus, venditur. & victus Coloniam perductus xviii. Calend. Decembr. rotatur, Beatus vero Engelbertus vii. Iduum Nov. anno praescripto patitur.

Comes de
Ysenberg
rotatur.

MCCCXVI.

Longobardorum
conspiratio
contra Fri-
dericum.

Anno Eberhardi Abbatis XI. Longobardi ad suggestionem Honorij Papae III. contra Fridericum Imperatorem conspirantes ligam inter se & inimicos suos, adversus Imperium Romanum statuerunt, quae multis annis sub nomine confederationis Longobardorum dicta permansit, in grave dispendium memorati Imperij & impedimentum Hierosolymitanæ expeditionis manifestum, quoniam iter, quod in Syriam facere promiserat, tali, ut ferebatur occasione, diutius fuit retardatum.

S. Franciscus
mori
tur.

Eodem anno S. Franciscus de Assisio Fundator Ordinis Minorum Christi amator ferventissimus vi. die mensis Octob. de praesenti miseria transivit ad Dominum, quem totis semper viribus amavit; & mox infinitis coruscare miraculis coepit, unde post biennio elapso, per Gregorium Papam ix. Catalogo SS. ascriptus est, in augmentum devotionis multorum.

His temporibus Henricus Wormatiensis Episcopus Coenobium Hortus-

nus-Ceraforum, vulgariter Kirschgart nuncupatum extra mœnia civitatis de novo constructi fecit; in quo Moniales Cisterciensis Ordinis posuit: quibus ad serviendū omnipotenti Deo hujus vitæ necessaria providit, quæ locum ipsum per annos ferme CC. sub eadem Religione inhabitârunt, usq; ad tempora Friderici Episcopi ejusdem civitatis, qui anno Christianorum MCCCXLIII. Monialibus propter vitæ deformitatē ejectis, Canonicos Regulæ S. Augustini Episcopi de observantia Windishaimenli vocata introduxit. Memoratus Henricus dignissimus Præsul, gravem cum civibus suis pro defensione libertatis Ecclesiasticæ diffensionē habuit: qui cum mandato ejus obedire contemnerent, civitatem interdicto supposuit: celebrari divina in urbe penitus prohibuit, deinde cum nec sic quidem proficeret, omnem Clerum de Civitate præcepit egredi: & solos parochialium Ecclesiarum paucos Curatores in ea dimitti. Qui nihilominus poenitentes absolvere aut communicare infirmos non poterant, nisi prius se mandatis obedire velle Pontificis promitterent. Nullus interea sepultus in loco sacro fuit. Cūque ad unius anni spatium hæc mala durassent, tandem concordia facta est.

Conobis
Kirschgart
fundatur.

Diffensio
Worma-
tensium
contra E-
piscopum.

Anno prænotato Honorius Papa III. moritur, & Romæ apud S. Mariam Majorem sepelitur. Cui Gregorius ejus nominis IX. præfuit annis XIV. mensibus III. qui mox ut ordinatus fuit sententiam Honorij prædecessoris sui contra Fridericum confirmavit.

Gregorius
fuit Papa IX.

MCCCXLVII.

Anno Eberhardi Abbatis XII. Henricus Rex filius Imperatoris Friderici II. circa Dominicam Passionis in Quadragesima conventum Principum apud Aquisgranum magnum celebravit, iussione patris pro icinere Hierosolymitano instituendo. Ibi comparuerunt totius penè Regni Principes: Sifridus Archiepiscopus Moguntinus, Theodoricus Archiepiscopus Trevirorum, Henricus Archiepiscopus Colonienſium, Archiepiscopus quoque Salzburchensis, Archiepiscopus Madburchensis, Archiepiscopus Bremenſis, cum pluribus Suffraganeis eorum Episcopis, quorum omnium recensere nomina superfluum judicamus. Affuerunt etiam inter plures isti Principes seculares. Lupoldus Dux Austriæ, qui de terra Sancta ante biennium redierat: Item Dux Baviaræ Ludovicus, Dux Carinthiæ, Dux Brabantiae Henricus, Dux Lotharingiæ, Henricus Comes Palatinus Rheni, Ludovicus Landgravius Thuringus maritus S. Elisabeth. Comes quoque Flandriæ qui per annos XII. Parisijs à Rege Gallorum fuerat captivus, & anno priore solutus tandem evaserat. Aderant & alij plures. In eo conventu Principum uxor Henrici Regis, quæ filia fuit Lupoldi Ducis Austriæ, ut supra diximus, per ministerium Henrici Archiepiscopi Colonienſis in Reginam unctâ & coronata fuit, atque in sede Regali, juxta maritum cum magna pompa collocata.

Uxor Hen-
rici Regis
coronatur.

Eodem aſio Baldemarus Rex Danorum obligationis & juramentorum oblitus factusq; transgressor atque perjurus, congregato magno suorum exercitu contra Henricum Comitem de Scuirin procedit ad bellum. Cui ille ex adverso non segniter occurrit: & pugna in die S. Mariæ Magdalene commissa, Rex ipse superatus est: & vix per fugam evasit, quatuor suorum millibus interfectis & captis quàm pluribus, habebat in suo exercitu Comes Henricus suffragia Archiepiscopi Bremenſis, & aliorum Comitum plurium.

Rex Da-
norum in
bello fu-
peratur.

Z z z

Anno

Fridericus
Imperator
anathematizatur.

Vadunt
Principes
ad terram
Saxoniæ.

Ludovicus
maritus S.
Elisabeth
obijt.

Ordo Teu-
tonicorum
plantatur
in Germa-
nia.

Otto, Dux
Bavariæ
uxorem
ducit filia
Palatini.

Imperator
navigat in
Syriam.

Anno prænotato expeditio transmarina contra Saracenos apud Aquasgrani pridem indicta, per totum Regnum caſſatur & diſſipatur: propterea quòd Fridericus Imperator, ſicut promiferat tudum & pluries ire, omnino recuſabat. Unde commotus Papa Gregorius anathematis in illum ſententiam promulgavit: quam Sifridus Moguntinenſium Archiepiſcopus per totum Regnum publicavit. Iverunt nihilominus multi Principes Cruce ſignati pro amore Crucifixi: contumaciâ Imperatoris non obſtante. Inter quos fuerunt Epifcopus Auguſtenſis, qui obiit in itinere. Ludovicus Comes Caſtellenſis. Ludovicus Comes ſenior de Stolberg. Ludovicus etiam Landgravius V. Thuringorum, ſed & Miſnenſium primus Marchio maritus S. Eliſabeth, Princeps in Chriſti Religionem devotiſſimus. cum quo multi Comites & nobiles terræ ſimul profecti ſunt. Qui pientiſſimus Princeps, cum perveniſſet in Siciliam Inſulam, graviter infirmari cœpit: ubi cum mortem ſibiadeſſe ſentiret, Sacramentis communiri Dominiciſ petijt, nec diu poſtea xi. die menſis Septembris in quodam Siciliæ oppido, quod vocatur Ortrand, cum ſumma devotione ad Dominum migravit. Cujus oſſa in Thuringiam relata in Monafterio Reinhardſbronni noſtri Ordinis ad ſiniſtram chori partem honorificè ſepulta ſunt.

His temporibus Ordo militum B. Mariæ Hoſpitalis Teutonicorum, de cujus prima fundatione ſuprà diximus Anno Henrici Abbatis IV. in Germaniæ provincijs, domos Conventuales in diverſis locis plures conſtruire cœpit: & brevi tempore multum in rebus & bonis temporalibus protecit per indulſtiam Hermannii ſupremi Magiſtri Hoſpitalis Hieroſolymitani; qui anno priore ad contrahendum auxilia in Saracenos de partibus transmarinis venerat in Germaniâ cum literis commendatitijs tam Romani Pontificis Honorij, quàm Imperatoris Friderici II. Verebatur etenim vir prudens, quod poſtea contigit. ne ſi Regnum Hieroſolymitanum Saracenorum Dominio in toto ſubjiceretur Ordinis ſui nomen ſimul & inſtitutio penitus interirent. Unde cum favore ſummi Pontificis Imperatoris quoque & Principum domus in Teutonia plures fundatæ ſunt militum Ordinis Teutonicorum, multisque prædijs & poſſeſſionibus in ſubſidium militantium Chriſto magnificè dotatæ. Denique S. Eliſabeth Andree Regis Ungariæ filia & uxor Ludovici Thuringorum & Haſſorum Landgravij memorati Religioſiſſimi Principis, mulier devotiſſima, in oppido Haſſiæ Marpurgo domum præfati Ordinis Teutonicorum fundavit.

Anno etiâ prænotato Henricus Comes Palatinus Rheni, qui in oppido Haidelberg morabatur, filiam ſuam nomine Gertrudem, Ottoni filio Ludovici Ducis Bavariæ dedit uxorem: cum qua comitatus Palatij Rheni, ſicut poſtea dicemus, poſt mortem ipſius Comitis Henrici ad Duces Bavariæ devolutus eſt uſque in præſens.

MCCXXVIII.

Anno Eberhardi Abbatis XIII. Indiâ: Roman. I. Fridericus Imperator II. à pluribus annis cruce ſignatus, propter voti nimiam dilationem, ſæpius à Romano Pontifice monitus, ac tandem excommunicatus, conſilio ſuorum vix poſtremo inductus iter ad terram Sanctam cum magno exercitu fidelium arripuit: quem Gregorius Papa nihilominus interea

interea pro excommunicato denunciari & publicari fecit in toto Imperio cunctisque locis Christiani orbis maximè per fratres Predicatores. Scripsit denique Templarijs & Hospitalarijs Teutonicis ac reliquis Christianis pro fide in Syria militantibus idem Papa Gregorius, mandans & præcipiens districte, ut se communione Imperatoris Friderici tuncquam publici Ecclesiæ hostis nullatenus macularent. Ipse autem Fridericus postquam pervenit in Syriam per literas & nuntios Papam pro sui absolutione instantissimè rogavit: se in illius voluntate perpetuò deinceps mansurum, repromittens: sed Pontifice in sua perdurante sententia, impetrare absolutionem non potuit: quod rei Christianæ non parum nocuit.

Papa persequitur Im-
peratorem.

Eodem anno Odocharus & Wenceslaus fratres Boemorum Reges, tale privilegium dederunt Ecclesiæ Moguntinæ, quod Archiepiscopus Moguntinus pro tempore existens Reges Boemiæ ungere & coronare debeat omni tempore, aut cui ille commiserit, & non alius juxta contentiam literarum quas Sifrido Archiepiscopo dederunt sequentes.

Archiepisc.
Moguntin^{us}
coronat
Reges Boe-
miæ.

In nomine Domini amen. Odocharus & Wenceslaus Boemorum Reges, universis Christi fidelibus presens scriptum intuentibus salutem in perpetuum. Constatum est & publicè protestamur, quod tam nos quàm omnes Successores nostri consecrationem Regalem & diadematis impositionem de Sacrosancta Moguntina Sedis Archiepiscopo terra nostra Metropolitano in perpetuum tenemus suscipere. Si vero idem Archiepiscopus requisitus, se pro animi sui more subtraxerit, alteri Episcopo, quem nos vel Successores nostri postulaverint, vicem suam ad id exequendum committet. Ut autem hoc ratum & inconvulsum permaneat, hanc paginam, de consensu venerabilium Pragensis & Olmucensis Episcoporum & Sigillorum nostrorum appensione roboravimus. Data Praga Anno Dominice Incarnationis MCCCXVII. Indictione I.

Exemplar
literarum
sub coro-
natione
huiusce-
modi.

Anno prænotato gravis inter Bertholdum Episcopum Argentinensem, & Comites de Pfirt, suborta est discordia: quæ cum paulatim indeterius ctesceret; tota penè Allatia per triennium, ferro, incendio, & depredatione raptorum miserabiliter devastata fuit. Post multa tandem suorum incommoda memoratus Pontifex, vocato in auxilium Alberto Nobilissimo Comite de Habsburg, qui & ipse læsus à prædictis Comitibus fuit, ad vindicandum se de inimicis suis paravit. & contra illos cum exercitu processit. Comites autem à Pfirt in suo exercitu habuerunt auxiliatorem Comitem Egonem de Fryburg, & civitates quasdam Imperiales. Congressionem igitur factâ, inter Bladosheim & Hirzfeld, exercitus Bertholdi Pontificis memorati victor exiit: & multi ex parte Comitum de Pfirt in illa die ceciderunt occisi: alij vulnerati sunt, alij capti: cæteri se per fugam salutarunt.

Bellum in-
ter Episco-
pum Ar-
gentinensē
& Comitē
de Pfirt.

Eodem año Fridericus Imperator in terra Sancta cum exercitu constitutus, pacta cum Saladino Saracenorū Rege fecit. Christianis non solum damnosa in multis, sed etiam in plerisque parum honesta, sub hac videlicet conditione, quod Civitas Hierosolyma cum toto Regno, paucis castellis duntaxat exceptis, sub ditione redderetur Christianorum templo tamen Domini Saracenis relicto: insuper treugas cum Saracenis decimales Christiani firmas haberent. Hæc igitur ignominiosa compositione treugarum factâ, Fridericus Imperator Hierosolymam coronatus intravit: ræque jam

Imperator
pacta facit
cum Sara-
cenis.

Z z z

deinceps

Hieruſalē
reſtituitur
Chriſtianis

deinceps Regem Hieruſalem & geſſit & ſcripſit. Poſthæc Oratores ſuos miſit ad Romanum Pontificem. & reliquos Imperij Principes, victoriam ſe magnam obtinuiffe reputans, quam omnibus cuperet manifeſtam. Verū Romanus Pontifex non ſatis pacta laudare potuit, quæ cum Saracenis Imperator ſtatueraſſet, ſed magis amaricatus animo per epiſtolam publicam hunc ex deſenſore Chriſti Eccleſiæ commutatum in hoſtem querebatur. Reſcripſit denique Imperatori Pontifex ſerioſius monens, ut Rheynhardo, cui Marchiam Anconitanam commiſerat, & Conrado, quem Spoletanis præfecerat, mandaret, quatenus urbes Eccleſiæ, quas ceperant, reſtituerent, & pro illatis damnis componerent; quæ omnia Cæſar ſurdâ pertransiens aure, parvi pendensque contempſit. Unde commotus animo Pontifex, cum duræ cervicis intelligeret hominem, contractis undecunque copijs, magnum exercitum miſit in Apuliam, pluresque civitates & oppida Imperatoris præoccupans cepit: & homines in ſua verba jurare, contraque Imperatorem conſpirare coegit: civitates quoque ablatas Eccleſiæ plures in brevi recuperavit & quidquid Imperatorij Juris erat uſpam pro viribus devaſtavit. Quæ cum Fridericus Imperator didiciſſet reliſſo Hieroſolymis Senecalco, dimiſſisque in Syria rebus ut erant, celerius cum copijs multis, adjunctis ſibi duabus galeis, cum Hermann Magiſtro militum Teutonicorum, & Epiſcopo Meſſano Sicilia, in Apuliam trajecit, in auxilium advocans non parvam multitudinem exercitus Alemannorum. Itaque imprimis Apuliam Papæ inductionibus ſibi penè totam rebellem, ad ſubjectionem reduxit, deinde Patrimonium etiam S. Petri, Ducatum videlicet Spoletanum cum Marchia Anconitana, ſuo Imperio ſubjecit, & ſui terrorem omnibus in circuitu hominibus incoſſit. Nec diu poſtea Legatos miſit ad Romanum Pontificem Gregorium Meſſanum ſcilicet Epiſcopum & Magiſtrum Teutonicorum, per quos gratiam Sedis Apoſtolicæ poſtulavit. Quam prius obtinere non potuit, quam reſtitutis Eccleſiæ urbibus ablatis, centum quinquaginta ducatorum millia pro damnis, quæ multipliciter intulerat, Pontifici rependeret.

Papa devaſtat Apuliam.

Imperator de Syria reſcit in Apuliam.

Imperator Apuliam & Siciliam recuperat.

Ordo Carmelitarum venit in Italiam.

His temporibus Ordo Fratrum Beatæ Mariæ Virginis de Monte Carmeli, primò in Europa tranſplantari cœpit, qui ante plurimos annos ab Helia & filijs Prophetarum in Regno Hieroſolymitano exordium ſumpſit: quemadmodum in primo libello noſtro de laudibus ejusdem Ordinis Carmelitarum ſufficienti narratione oftendimus. Cœperunt igitur Fratres Carmelitz ab iſto tempore multiplicari, & numero & merito per totam ferè Europam, quorum ſacram Religionem Sedes Apoſtolica multis privilegijs communiuit.

MCCXXIX.

Imperator partes Romanæ Pontificis perſequitur.

Anno Eberhardi Abbatis XIV. Indiſt. Roman: 2. Imperat. Fridericus, quod per anticipationem priore anno diximus, inito ſedere cum Saracenis, civitatem Hieroſolymitanam, in Dominica 14. Quadrageſimæ, quam ab Introitu Miſſalis officij *Letare* nuncupant, coronatus intra- vit, & alterâ mox die navibus conſenſis in Apuliam & Siciliam remeavit, & omnes ſibi rebellantes, & qui ad partes Papæ in ejus abſentia declinaverant, armorum ſuorum potentia ad obedientiam coëgit.

His temporibus claruit Petrus de Vincis natione Teutonicus patriâ Suevus

Suevus, Friderici II. Imperatoris Cancellarius, homo callidus, & sæcularis literaturæ non ignarus, qui scripsit ex persona memorati Cæsaris Epistolarum volumen in vi. libros divisum, cujus prima epistola sic incipit: *Collegerunt Pontifices & Pharisei concilium.* Scripsit & de potestate Imperiali lib. I. Si quid amplius edidit ad noticiam meam non pervenit, fertur enim & alia quædam scripsisse. Hic Petrus Friderici partes etiam injustas contra Ecclesiam Romanam & ejus Pontifices temerè & contumaciter defendens, tam in Concilio quàm alibi etiam coram Papa summis eloquentiæ viribus, sæpius excusare conatus est illius adversus Ecclesiam rebellionem, ut omnes, qui loquentem audierant, verteret in admirationem. Unde ferunt ad eum dixisse quædam vice dum perorasset in causâ Cæsaris Romanum Pontificem Gregorium IX. *O Quantum esset fili, si te, ut Imperium, bene volentem haberet S. Ecclesia?* Postea verò indignationem Cæsaris nescio cujus facti ratione incurrit: à quo erutis oculis in Monasterium reclusus est: ubi cæcus & miser vitam agens in amaritudine cordis: quidquid in Ecclesiam peccavit vel Deum; longâ satis afflictione compensavit. Hoc opus eorum & præmium, qui aut Regibus deserviunt seu blandiuntur contra S. Ecclesiam, aut Principibus, qui pauperes contra Justiciam opprimunt: & veritatem Evangelicam contemnunt. Contigit autem post annos paucos, Imperatorem Fridericum de novo excommunicari à Papa, deserti à Principibus & contemni ab externis, qui desolatus atque desertus à pluribus, cum sumptus ad bellandum non haberet, insuper excommunicatus à Papa etiam deponendum se ab Imperio propediem non dubitaret: ad consilium Petri quondam Cancellarij sui, de quo diximus, decrevit recurrere, quem in magnis & arduis negotijs sibi noverat pluries quàm oporteret consuluisse. Venit igitur ad Monasterium ubi ex oculatis ille manebat, & præmissis quæ animum lenire poterant exulceratum, veniam commissi furoris precatur in primis: deinde sic affatur Magistrum: *Nulla sit tibi memoria injuriarum preter amice, sed concede mihi, quam non mereor, veniam male commissi: quoniam beneficiorum in te meorum pluralitate compensatio deinceps perpetuo imposita tibi notam cecitatis.* Scio te mihi utiliter posse consulere, quo evadam celerius ex hac, quâ premor, necessitate. At verò Petrus, qui mentem suam vultus alacritate celabat: cum nihil magis quàm vindictam animo revolveret: consilium dedit Imperatori postulanti, ut de Monasterijs & Ecclesijs vasâ tolleretur aurea simul & argentea, quæ maxima & numero & pondere haberentur in Regno, conflarique in monetam stipendio conduceret exercitus: atque suos omnes potenter invaderet adversarios, humiliaretque rebellantes. Postea verò quando fortuna arriserit melior, omnia redderet. Placuit Imperatori consilium, & spoliatis per Regnum Ecclesijs, thesaurum incredibilem brevi tempore comportavit, & factâ monetâ, undequaque conduxit exercitum. Ecclesias Regni omnes spoliavit calicibus, & quidquid in auro vel argento habebant, abstulit: promittens singulis omnia se meliora redditurum, qui nihil penitus cuiquam restituit. Ab eo autem tempore, quo de bonis Ecclesiæ conduxit exercitum odiosus Deo & hominibus factus est, cepitque in omnibus subito infortunari atque deficere, donec in Lugdunensi Consilio per Innocentium Papam ab Imperio fuit depositus: & alius pro eo

Petrus de
vincis Do.
ctor.

Petrus Pa.
pam cum
Imperato-
re, peti-
quitur.

Petrus in
Monaste-
rium tradi-
tum.

Imperator
consilium
postulat ex
necessitate
amici.

Petrus con-
suluit ex
calicibus
Ecclesiæ
monetam
facere.

Imperator
Ecclesias
auro & ar-
gento spo-
liat omnes,

per Principes electus: ipſe verò confuſus, deſolatus & contemptus. Verum Abbas Monaſterij cum quo Petrus manebat ut illum audivit Imperatori tale dediſſe conſilium, obſtupuit: & dixit ad eum. Cum ſis vir prudens & Doctor Juris omnium judicio præſtantiffimus Petre: miror quòd Imperatori tam iniquum, & contra Deum & juſticiam dediſti conſilium: cum ſcias ſpoliare Dei Eccleſias graviffimum eſſe peccatum. Cui Petrus de Vineis reſpondit: *omniaque dicis Pater ſcio eſſe veriffima: ſed alia quàm tu putas eſt dati conſilij cauſa. Imperator ſuore concitatus innocenti mihi oculos eruit. & nunc in extrema neceſſitate conſtitutus à me conſilium requiſivit. Conſilium dedi: per quod oculos meos plenè vindicavi. Nam ſi conſilium meum ſecutus fuerit, ſi Eccleſias Dei ſpoliaverit: certus ſum quod vindicante Deo, nunquam deinceps proſperabitur, in cunctis viſa ſua diebus ſimal & operibus: ſed erit odioſus Deo & hominibus, infelix, miſer, infortunatiſſimus: & ſic vindicaverim oculos meos de tyranno cum meo conſilio in extremam deveneriſſe egeſtatem.*

M C C X X X.

Anno Eberhardi Abbatis XV. concordia pacis reformata fuit, inter Bertholdum Argentinenſem Episcopum & Comites de Pfirt, mediante Henrico Friderici Imperatoris filio. & ſiluit terra tempore modico à tumultu bellorum. Verumtamen purgari citò provincia non potuit ab incurſu latronum, qui horis & temporibus nocturnis, non ſolum domos ſuffodiebant villanorum, ſed etiam Monaſteriorum & Eccleſiarum januis ac parietibus fractis, cum aſſueti eſſent de furto vivere atque rapinis, quicquid poterant invenire clandestinè auferentes furabantur. Exitus quoque viarum obſidentes nulli parcebant ætati aut ſexui, ſed omnes tranſeuntes, quos poterant ſuperare, omnibus ſpoliabant.

Eodem anno Rex Legionis, cum filio ſuo Rege Caſtiliæ in Hiſpania, magno ſuorum adunato exercitu contra Saracenos, qui erant in ea parte Hiſpaniæ, quæ Regnum Granatæ nuncupatur, proceſſerunt ad bellum, è quibus multos occidentes, & captivos abducentes, magnam terræ partem occuparunt: civitatem quoque Emeritanam, cum multis oppidis atque caſtellis de illorum manibus recuperaverunt.

Anno prænotato Rex Arragonum Regnum ſive Inſulam Majoricarum, annis multis à Saracenis poſſeſſam, in manu valida præoccupans, cepit, & Chriſtianis legibus potenter reſtituit: Regem quoque ipſius Inſulæ, cum tota familia captivum abduxit, & Inſulam Chriſtianis militibus cultodiendam tuendamque commiſit.

Eodem quoque anno, inter Archiepiſcopum Colonienſem Henricum & Ducem de Lymburg, diſcordia gravis ſuborta fuit, propter advocatiam Monaſterij noſtri Ordinis in monte Segeberg, à Sancto Anno Archiepiſcopo haud procul à Bunna oppido quondam conſtructo, quam uterque ad juſ ſuum pertinere volebat. Unde rapinæ & incendia ſubſequentia ſunt, & pauperum deprædationes ruſticorum: donec Henricus Rex, vices ſuas interpoluit, & pacem reformavit.

Anno item prænotato Imperator Fridericus, mediante Lupoldo Auſtriæ Duce, in concordiam cum Papa Gregorio reverſus, per eum à vinculo Excommunicationis abſolvitur: & pax inter Eccleſiam & Imperium diutiùs interrupta reformatur. Quam ob cauſam Pontifex Imperatori jam reconciliatus, Regem illum Siciliæ & Hieruſalem ſalutæ: ad menſam.

mensamque illum & omnimodam communionem admittens summa inter eos benevolentia contrahitur, quæ non diupermanens rursus postea per Imperatorē violatur. Lupoldus autem Dux Austriæ pace & concordia inter Papam & Imperatorem reformatâ in Campania apud S. Germanum moritur: cuius intestina cum carnibus in domo Capitulari Monasterij Cassinensis sepulta sunt: ossa verò in Austriam per familiares ejus reportata sepulturam paternam receperunt. His temporibus magna Hæreticorum multitudo, quæ diu latuerat in diversis Europæ provincijs, apud Lombardos, Germanos, Gallos, & Italos inquisitione magistrorum detecta fuit: quæ multos & varios proficebatur errores, multi per eos decepti sunt: plurique in perfidia sua pertinaces, ad ignem condemnati. I. & perniciosissimus erroris eorum articulus fuit, quod S. Ecclesiam fidelium universalem contemnebant, nuncupantes eam Synagogam Satanz, & conventum malignantium asserentes sectam suam fidelium esse solam Ecclesiam, & neminem extra eam omnino posse salvari: seque solos Christianos, Spiritu Sancto plenos, Apostolorum imitatores, ceteros verò omnes esse hæreticos atque Schismaticos, & cum Diabolo in æternum damnandos. Romanum Pontificem, Cardinales, Episcopos & reliquos Ecclesiæ Ministros irridebant & parvi pendebant dicentes eos esse ministros Sathanæ, & populi deceptores ac propterea vitâ privandos. Monachos omnes cujuscunque religionis, unâ temeritatis sententiâ contemnebant, dicentes eos malitiâ & superstitione plenos, & ob id nullum eorum salvandum, sed omnes damnandos. *Jejunia & ritus Ecclesiæ parvi pendebant, malè interpretantes illud Pauli: omnia munda munda.* Et illud nostri Salvatoris: *omne quod intrat per os, non inquinat hominem:* Unde in sensum datum reprobum, carnes etiam in Quadragesima manducabant. Confessionem & Pœnitentiam contemnebant dicentes se mundos atque sanctissimos, cum tamen omni spurcitiâ & impuritate pleni essent, maximè & abominandis sceleribus maculati. Dicentes se Apostolorum discipulos, imitatores execrabilium hæreticorum facti sunt, volentes etenim omnia inter se habere communia, etiam uxores, matres & filias indifferenter polluerunt, nec licebat coitum postulanti alicui inter eos denegare, sive cum matre, sive cum uxore aut filia propria vel aliena, & in hoc summe charitatis fraternæ prædicatione complementum. Unum Mediolani erroris sui Patriarcham habebant, inter consimiles latitantem, cujus mandatis obtemperabant in omnibus, cum Christi vicarium esse dicentes, cui singulis annis ex omnibus locis atque Provincijs, in quibus habebant sua conventicula, censum destinabant annuum, symbola errorum ab eo recipientes. Capi apud Argentinam Alsatiz urbem nonnulli præscriptorum Professores errorum, & ignibus combusti, memoratos articulos cum alijs multis quos brevitatis causâ omittimus, in tortura confessi sunt, & abominanda se commississe scelera publicè dixerunt. Magnus eorum numerus iplis revelantibus in omni penè orbe Christianorum demonstratus est: ut si verbi gratiâ quispiam ab Antuerpia seu Anglia Romam profecturus iter peregrinus assumeret, hospitem hujus sectæ non unum, sed plures in omni loco, singulis noctibus inveniret, in cujus domo communia omnia haberet, signa quædam ante fores domorum vel in tectis habebant suspensa, qualia

Lupoldus
Dux Au-
striæ mori-
tur.

Hæretico-
rum fit in-
quisitio.

Hæretico-
rum
articuli
quinque.

Capi contem-
nuntur.

Signis mu-
tuo ſe co-
gnoſcebāt.

qualia per ſingulos annos variando nova Magiſter eorum Mediolani reſidens dediſſet: per quæ manſiones ſuo deputatas errori facile cognoſcebant; quæ tamen fideles ignorabant. Sermones etiã habebant ſymbolicos, induſtriã præceptorum datos atque compoſitos, quorum prolotione & intelligentiã in medio multorum ſcire poterant, qui de ſectã ſua eſſent aut non eſſent, contra hos nefandiſſimos hæreticos, Sedes Apoſtolica per totam Italiã, Germaniã, Galliã, & Angliã, plures deputavit inquiſitores, quorum ſtudio multi fuerunt converſi ad fidem orthodoxam; multi pertinaces in errore combuſti, cæteri latentes evanuerūt.

MCCXXXI.

Anno Eberhardi Abbatis XVI. Indiçt. Rom: iv. Ludovicus Dux Bavarie, qui anno priore cum exercitu Chriſtianorum magno tranſierat mare in ſubſidium terræ Sanctæ, in reditu conſtitutus machinatione Fri-
Ludovicus Dux Bavarie mori-
tur.

derici (ut ferebatur.) Imperatoris, à quodam Saraceno Veruli de Montanis nuntio ad hoc miſſo, præſente familiã ſuã totã, cultro perſoſus interiit & mortuus eſt: cujus cadaver in Monasterio Scheurin Bavarie ſepultum fuit. Porro Saracenus ipſe gladijs familiarium Ducis in mille fruſta conciſus, præſumpti ſceleris ſui poenã mox dedit in eodem loco.

Huic in Ducatu Bavarie Otto filius ſucceſſit, qui Gertrudem filiã Henrici Comitis Palatini Rheni, qui apud Heidelberg, ut ſuprà diximus, morabatur, habebat uxorem; cum qua, mortuo Henrico, totum dominium illud obtinuit, & jure hæreditario deinceps poſſedit. Ab hoc itaque tempore Ducatus Bavarie & Comitatus Palatij Rheni conjuncti ſunt, uſque in præſentem diem, & utriuſque titulos in unam progeniem præmiſſã cognatio copulat. Genuit autem mortuus Dux duos filios de præſata conjuge ſua, quorum primogenitus vocabatur Ludovicus, qui poſt obitum Patris Palatinatum cum certis oppidis & caſtris in Bavaria Superiori pro ſua portione, poſt longam contentionem obtinuit. Secundo-
Otto Dux ſci Comitis Palatinus.

genitus vocabatur Henricus, qui oppidum Landshuettam cum inferiori Bavaria, ut ſuo loco dicemus, poſſedit. Memoratus Dux Otto oppidum Brubach ad Rheni litora poſitum cum adjacente caſtello, cunctiſque proventibus ſuis in feudale beneficium contulit Comiti de Kazenelenbogen, quod modò poſſeſſionis & provincialis Comitatus Haſſie; quia ultimus Comes de Kazenelenbogen, qui tempore adoleſcentiæ noſtræ obijt, nomine Philippus, unicam reliquit filiã, quam Haſſonum Landgravius duxit uxorem: & cum ea Comitatum ejus obtinuit.
Ludovicus & Henricus filii ejus.
Brubach fuit feudũ Comiti.

Anno prænotato, moritur D. Antonius de Padua nuncupatus, Ordinis fratrum Minorum B. Franciſci Diſcipulus, vir magnæ Religionis & eximiæ ſanctitatis, qui multis & in vita, & poſt mortem coruſcavit miraculis: propter quorum infinitam multitudinem SS. catalogo mox à Gregorio Papa ix. fuit aſcriptus. Doctrinæ cœleſtis tantã dulcedine redundabat, ut Romanus eum Pontifex Arcam conſueverit appellare teſtamenti. Tantæ autem ſapientiæ fuit, quod S. eum Franciſcus Episcopum ſuum coram fratribus ſuis conſueverit dicere. Ante Religionis ingreſſum Theologiam multo tempore Toſolæ, Bononiæ ac Patavij docuit: & diſcipulos poſt ſe plurimos reliquit. Prædicator excellentiſſimus fuit, & in audientia Romani Pontificis, ac Patrum Cardinalium ſæpius prædicavit. Scripſit inter cætera ingenij ſui opuscula ſermones de tempo-
D. Antonius de Padua moritur Patavij.

empore luculentissimos & valde utiles, quos in duobus lib. compræ-
tendit. Sermones quoque de Sanctis in uno volumine plures composuit.
Ejus vita miraculis plena diligenter conscripta est.

Opuscula
S. Antonij
de Padua.

Anno etiam prænotato xiii. Cal. mensis Decembris obiit Elisabeth
filia Regis Ungariæ, uxor quondam Ludovici Landgravij Thuringo-
rum & Hassionum, mulier sanctissimæ conversationis: cujus venerabile
corpus in Ecclesia militiæ Teutonicorum, quam ipsa à fundamentis no-
ram erexerat in oppido Hassiæ Marburg cum summa reverentia & ho-
nore sepultum est, quam Gregorius Papa ix. SS. catalogo inscripsit. Ejus
vitam Cæsarius Monachus Heisterbacensis Ord. Cisterciensis, ut supra
liximus, aperto sermone descripsit.

S. Elisabeth
morsit.

Anno præscripto Eberhardus XXIII. hujus Monasterij Hir-
saugensis Reverendissimus Abbas post multos labores, sextâ decimâ
lie Octobris in Domino quievit, anno ætatis suæ quinto & sexagesimo:
Regiminis verò curæ pastoralis sexto decimo non completo, homo cer-
è sempiternâ memoriâ dignus, qui Monasterio in utroque statu lauda-
biliter præfuit, & jura libertatis cum rebus constantissimè semper defen-
davit. Ornavit Ecclesiam: plura construxit ædificia, auxit redditus: &
ib alijs parta diligentissimè conservavit. Et quamvis Monasticus Ordo,
nimium per totum orbem Christianum suo tempore, à primævæ institu-
tionis fervore tepuerat: Eberhardus tamen Abbas, tam in se quàm in sibi
conmissis, Regulam pro viribus observare studuit; & formam se Mona-
chis vivendi statuit, ac tramitem honestatis custodivit.

Eberhardus
Abbas hujus
loei
morsit.

De Ernesto hujus Monasterij Hirsaugensis Abbate XXIV. qui præfuit annis xiii. mensibus duobus, diebus quoque vii.

Est mortem Reverendissimi ac Deo dilecti Abbatis Eber-
hardi vacavit Abbatia diebus x. propter illorum absentiam,
qui ad electionem novi Pastoris fuerant de consuetudine
hactenus observata laudabiliter evocandi. Cùmque tran-
sissent dies expectationis necessariæ, convenerunt ad locum Capi-
tulum fratres, qui vocem in electione habebant, Anno Dominicæ
Nativitatis prænotato mcccxxi. Indiçt. Rom. iv. die verò sextâ & vi-
cessimâ mensis Octobris propter novi electionem Abbatis. Præmissis
atque orationibus confectis, & tractatibus necessarijs, in Abbatem
hujus Monasterij x xiv. tandem unanimiter elegerunt Ernestum,
Monachum Conventualem, qui majoris Cellarij aliquamdiu gesserat
officium: virum bonæ & honestæ conversationis, præfuitque annis xiii.
mensibus duobus, diebus vii. qui ordinationem sui à Berengero Spiren-
si Episcopo, cum debita solemnitate hic in Monasterio suscepit, in
præsentia plurimorum, quos invitaverat. Abbatum. Patria illi Suevia fuit,
qui natus de honestis parentibus, & secundum hujus sæculi ætimationem
non ultimo loco habilis ad Regionem juvenis, sub Marquardo Abbate
hujus Monasterij intravit. Qui cum tempore sapientiâ simul & intelle-
ctu proficiens in pluribus Monasticæ palestræ officijs, à juventute usque

Vacat Ab-
batia x. die-
bus.

Ernestus
hic Abbas
hujus loci,
xxiv.

Ernesti
patria
mores.

Aaaa

ia

in ſentum probatus eſt, & in omnibus ſemper fidelis inventus. Erat ſane vir manuſectus, mitis ingenio, qui neminem prior, aut ſine cauſa rationabili novit offendere ſeu perturbare, in hiſ quæ ad monaſticam pertinere videbantur integritatem, converſationis fuit honeſta, plùs tamen ad curam temporalium aptus, quàm ad inſtaurationem Regularis obſervantiæ diſpoſitus, ſuo etenim tempore priſtinus ſervor Monaſtica puritatis, & in hoc loco & in cæteris Monaſterijs penè omnibus noſtri Ordinis nimium tepuerat: & rarus erat Monachus qui ad puritatem, regularis inſtitutionis ſanctiſſimi P. Benediſti ambulare. Monachi namque iſtius temporis, neglectâ ſpiritali converſatione, ſectabantur carnalia, & ſpectis, ad quæ vocati fuerant, bonis æternis, temporales nimis anxie quærebant honores, & corruptibiles ſequebantur voluptates. Viri ab hoc tempore defecerunt in Ordine noſtro docti, defecerunt ſancti, defecerunt Regularis obſervantiæ zeloſi cultores: & jacuit per annos ferme ducentos S. Benediſti Religio in deformatione continua, donec tandem per magnos labores Mellicenſium, Caſtellenſium, ac poſtremo Burſeldenſium in parte fuit per Germaniam, ut ſuo tempore dicemus, non in toto reſuſcitata.

MCCXXXII.

Imperator
in Italia
conſtituitur.

Germani
contra Lom-
bardos.

Tentorium
mirabilis
compoſi-
tionis in-
venitur
datum.

Diffenſio
inter Ar-
chiepiſco-
pum Mo-
guntium &
Lantgra-
vium.

Anno Erneſti Abbatis I. Fridericus Imperator II. apud Ravennam conſiſtens, exercitum Germanorum magnum vocavit in Italiam: volens humiliare Longobardorum ſuperbiam: qui ad ſuggeſtionem Romani Pontificis, ut ſuprà dictum eſt, contra Imperium unanimem fecerant conſpirationem, quam ipſi confederationis nomine velabant.

Ad Imperium iſique Principis Rex Henricus de Francia Orientali, Suevia, Saxonia, Bavaria, & cæteris nationibus Imperij magnum bellatorum adunavit exercitum, cui ſe Ducem præbens, verſus Lombardiam profectus eſt. Sed Lombardi futurorum cauti exploratores, præoccupaverunt omnes itinerum portus, quos nominaverunt Cluſas, in tantum quòd nullus exercitui Germanorum in Lombardiam patebat introitus. Unde Henricus cum procedere non poſſet, retrocedere coactus eſt.

Eodem Anno Saladinus Aegyptiorum Friderico Imperatori dono miſit per ſuos Oratores tentorium pretioſum, mirabili arte compoſitum, cujus pretij æſtimatio quinque ducatorum millium procul valorem exceſſit. Nam ad ſimilitudinem ſphærarum cœleſtium intrinſecus videbatur conſtruſtum, in quo imagines Solis, Lunæ, ac reliquorum planetarum artiſicioſiſſimè compoſitæ movebantur ponderibus & rotis incitatæ: ita videlicet, quòd curſum ſuum, certis ac debitis ſpatiis peragentes horas tam noctis quàm diei infallibili demonstratione designabant, imagines quoque xii. ſignorum Zodiaci certis diſtinctionibus ſuis motæ cum firmamento curſum in ſe planetarum continebant.

Anno prænotato magnæ inter Sifridum Archiepiſcopum Moguntinum, & Conradum S. Eliſabeth filium Thuringiæ & Hailiæ Lantgravium diſcordiæ fuerunt ſubortæ, propter fines & terminos quorundam terrarum, quos uterque voluit ſuo dominio eſſe ſubjectos. Conradus etiam memoratus Comes, contracto ſuorum exercitu terras Archiepiſcopi hoſtili prior incurſione vaſtavit: oppidum Fridislarieſe, cum multis in circuitu villis, incendio & ferro invadens everſit, ac funditis penè

penè defolavit, & tam per se, quàm per suos fautores damna Ecclesiæ plurima intulit. His contumelijs & injurijs tandem provocatus Archiepiscopus, magnum suorum congregavit exercitum: & contra prædictum Lantravium processit ad bellum. Congredientes itaque & atrociter dimicantes multi ex utraque parte ceciderunt vulnerati, sed postremo exercitus victoriam obtinuit ipsius Landtravij. In quo bello Henricus Ecclesiæ Wormatiensis Episcopus, qui fuit in parte Archiepiscopi, cum multis Ecclesiæ suæ Canonicis à Lantravio captus est. Tandem inter eos concordia facta est, hanc formam continens.

Bellū atrox
inter eos
comititur.

In nomine sanctæ & individue Trinitatis, super destructione Frislarie, & Wizenhausen oppidorum, & alijs damnis, quæ Dominus Sifridus Archiepiscopus Moguntinus, & Dominus Conradus junior Lantravius hinc inde inferunt, cum querram haberent ad invicem, talis compositio intervenit. Antiqua compositio sicut ordinata est à Domino Sifrido quondam Archiepiscopo: & Domino Ludovico piæ memoriæ, quondam Lantravio, modis omnibus in perpetuum inconversa servetur. Item oppidum in Wolfhan concessit Archiepiscopus in feudum Conrado Lantravio memorato, & concedet heredibus suis legitimis etiam filiabus, non existentibus filiis, post mortem sibi jure hereditario successuris: & si idem Conradus rogaverit in vita sua, ut concedat fratri suo aut filio fratris, idem oppidum, hoc ei nullatenus denegabit. Huic memoratæ compositioni, cum alijs multis interfuit, Frater Conradus de Marburg, Ordinis Fratrum Prædicatorum S. Dominici, vir in Scripturis sacris magnæ eruditionis & auctoritatis, qui ut supra dictum est, generalis Inquisitor hæreticæ pravitatis, à S. Sede Apostolica deputatus, hoc ipso anno 1171. Nonarum die mensis Maij quatuor hæreticos in Erphurdienfi oppido condemnavit ad ignem, qui & fuerunt combusti. Multos denique & penè innumerabiles per totum Regnum Teutonum, qui olim latuerant, hæreticos in lucem inquirendo produxit: examinavit & per sententiam damnavit convictos, quos manibus secularium Judicum tradidit ignibus voracibus comburendos. His temporibus Monasterium Laurissenſe nostri tunc Ordinis, unum ex quatuor Imperij Coenobijs principalibus Mogunt. Dioc: quod olim fuerat opulentissimum, miserandæ defolationis suæ experiebatur initia. Subortâ namque dissensione gravissimâ inter Conradum ejus loci Abbatem ex una parte, & Conventum suum ex alia: malis mala superaddita sunt, quæ Monasterium illud ab Ordine tandem violenter transfulerunt. Cujus pernicioſæ translationis historiæ, etſi diversis annis facta sit: sub prænotato tamen, quo principaliora gesta cognovimus, enarrandam desumpsimus, quatenus Monachi omnes discant, simul & Abbates pacem custodire mutuam: & Principum abstineré consulationibus.

Concordia
inter dissi-
dentes.

Wolfhan
oppidum.

Quatuor
Hæretici
comburi-
tur in Er-
phordia.

Laurissen-
ſis Mona-
sterij defo-
lationis hi-
storia.

Verùm ut causâ destructionis hujus insignis Monasterij aliud re-
petamus, notandum Lectori proponimus, quod Comes quidam Rheni
Kanker dictus Monasterium prædictum Laurissenſe olim circa tempora
Pippini Regis Francorum, seu paulò ante construxit: & multis possessio-
nibus magnificè dotavit: in quo & Monachus postea factus, usque ad
mortem secundum Regulam sanctissimi P. N. Benedicti conversando
sub directione & obedientia Abbatis, cum Deo famulantibus Monachis

Kanker
Rheni Co-
mes funda-
vit Lauris-
ſenſam.

A a a 2

per-

Multi Prin-
cipes in eo
Monachi
facti ſunt.

Lauriffa
Imperialis
Abbatia u-
na ex qua-
tuor.

Hirſaugi-
enſes Lau-
riffam re-
formave-
runt ſecundo.

Monachi
Lauriffen-
ſes diſſolu-
ti.

Monachi
redierunt
ad Lauriffa.

S. Ermenol-
dus refor-
mavit Lau-
riffam.

permanſit. In eodem Monasterio deinceps per ſucceſſum temporis, multi viri nobiles, potentes, divites atque doctiſſimi Monachi facti ſunt: qui locum ipſum divitijs & potentiâ in immenſum auxerunt. Inter quos Thaffilo Bavarorum Dux fuit non ultimus: qui cum apud Imperialem vicum Ingelheim, in Conſilio Principum propter læſe Majeſtatis culpam damnaretur ad exilium, in memorato Cœnobio, unâ cum Theodone filio ſuo monaſticum ſchema voluntariè induit, & uſque ad mortem in eodem perduravit. Crevit autem præſatus locus largitione Regum & Principum ſucceſſu temporis divitijs & honore ultra modum, & una de Abbatijs quatuor Imperij Principaliſſimis eſſe meruit: quemadmodum longè ſuprà diximus. anno Brunonis Abbatis ix. Abbas enim de Lauriffa, ſicut & Fuldenſis, Herſfeldenſis & Wiſſenburgenſis pro tempore exiſtens, Princeps erat Imperij. habebatque ſub ſua ditione totam Regionem, inter Dietpurg oppidum, & Haidelberg, quæ ſtrata montana, vulgariſſe die Bergſtras nuncupatur, oppida plura, caſtella, villas, nemora, & dominia multa, pro quorum institutione ac viciffitudine Curiam Imperatoris, ut alij Principes, ſequebatur, & referendarij implebat officium. Maxima viguit in hoc ipſo Monasterio per annos plures diſciplina regularis, & multi in eo viri doctriâ & ſanctitate inſignes claruerunt. Feruore tandem ſanctæ Religionis nimium tepelcente in hoc ipſo Cœnobio, quemadmodum & in cæteris, primò per Monachos hujus Cœnobij Hirſaugienſis, jubente S. Patre Wilhelmo, reformatum. miſſis illie decem & octo Monachis cum Abbate ad inſtantiam Henrici Imperatoris iv. fuit, Monachis loci reclamantibus & invitis. Qui Regularis diſciplinæ tramitem habentes odio, de Cœnobio receſſerunt, & diſſeuerentes ſine iugo per Regnum, verbis & ſcriptis Monachos Hirſaugienſes, propter vitæ integritatem, quaſi nimium aucteros & inhumanos præſumptuoſos loquacitate infamabant. Vidimus de his plura & metro conſcripta, & proſa, quæ Henrico Imperatori iv. ab Italia in Germaniam reverſo, Monachi Lauriffenſes, propter improbitatem ſuam expulſi, contra mores & inſtituta Hirſaugienſium legenda obaulerunt. Quæ cum frivole, & doſe mendaciterque conſtet eſſe conſicta, indignum ſanè duximus nebulonum mendacijs obſcure hiſtoriæ veritatem, prævaluerunt tamen poſtremò filij perditionis, Monachi vitâ & moribus deformati, & per amicos ſuos obtinuerunt ab Imperatore, ut reſtituerentur ad Monasterium, promittentes ſe colla Regulari obſervantiæ cum Hirſaugienſibus ſubmiſſuros. Quod factum in dolo, rei probavit eventus, nam mox ut recepti ad Monasterium fuiſſent, priſtinis moribus improbis, Regulæ Monachorum contrarijs, vivere cœperunt. quorum impuritates cum fratres optimi deſtarentur, & ſuas lædi conſcientias. convictu impiorum metuerent, ad Hirſaugiam redierunt.

Poſthæc S. Ermenoldus reformavit Lauriffam Hirſaugienſis Cœnobij Monachus, & poſtea I. Abbas in Brunſeningen, de quo plura diximus anno Brunonis Abbatis ix. munificentia Imperiali, memoratam Abbatiam Lauriffenſem invitus gubernandam ſuſcepit, & reformare pro viribus ſtudit, ſed cum audiviſſet, quæ Germanus cum Imperatore contulerat, quemadmodum in geſtis ejus longè ſuprà diximus. Abbatiam dimiſit, & cum Monachis quadraginta, quos Domino ibidem ac-

qui-

quiserat anno ferme uno ad Hirsaugiam reversus est: & sic remanentibus in Laurissa Monachis deformatis, cassata est etiam secunda reformatio. Postremo temporibus Volmari Abbatis, Lotharius Rex Romanorum compatiens tam insigni loco & improbam conversationem Monachorum habens exosam, ab eodem Volmaro precibus suis obtinuit: quod Laurissam per Hirsaugienfes suos jam tertio reformavit. Misit enim de sua Congregatione Monachos xli. optimè institutos, quorum industria disciplina regularis paulatim apud Laurissenses restituitur; & per annos plurimos laudabiliter *refloruit* duravit: donec postremo iterum defecit. Deinde circa tempora praescripta gravis inter Abbatem & Conventum fuit suborta discordia, regularisque disciplinae penitus annihilata custodia: & conditio tam insignis Coenobij miserabiliter in utroque statu decurbata, Conradus etenim ultimus Monasterij Laurissensis Abbas, ut dilapidator substantiae temporalis, & criminofus in multis accusatur à subditis: causa inter eos per iudices in Provincia plures discutitur, & tandem ad examen Sedis Apostolicae deferitur. Papa visitationem Monasterij certis mandavit Commissarijs, Abbati videlicet de Winviler Cisterciensis Ordinis, cum alijs sibi condeputatis, qui venientes ad locum post maturam inquisitionem, Abbatem per sententiam deponunt: per quod initium desolationis Monasterij tradiderunt.

Hirsaugien-
ensis reformatio
Laurissam.

Laurissen-
sum dis-
cordia

Laurissa
visitatur &
Conradus
deponitur.

Interea Sifridus Archiepiscopus Moguntinus, in cujus Diocesi Laurissense constabat Coenobium, summis laborabat viribus, ut imperialis Monasterij oppida, castra, villas, & totum Abbatiae Principatum Ecclesiae suae conjungeret: & Ordinem D. P. N. Benedicti à loco penitus elongaret. In quo quidem desolationis negotio per annos ferme sedecim, fuit laboratum. Enimvero cum Abbas propter inopiam rerum temporalium Imperio consueta non posset exhibere obsequia, memoratus Archiepiscopus occasione sumpta, pro dicto Principatu, qui centum ducatorum millium excessit valorem, sicut diximus, apud Imperatorem Fridericum II. instantius laboravit.

Archiepisc.
Principatū
Monasterij
ambiebat.

Anno itaque praenotato Dominicae Nativitatis, mcccxxxiii. Ernesti verò Abbatis i. Indict. Roman. v. Fridericus Imperator saepe dictus ad instantiam praenominati Archiepiscopi Principatum memorati Coenobij Laurissensis, cum omni honore, Vassallis, Ministerialibus, castris, oppidis, nemoribus, teloneis, proventus, dominijs, iuribus & pertinentijs suis, quem Abbas ejusdem Monasterij, à multis retro annis huc usque tenuerat, abstulit atque Moguntinae, sicut diximus, Ecclesiae perpetuo annexum univit & incorporavit, juxta tenorem litterarum qui sequitur, & est talis:

Imperator
Fridericus
Principatū
Laurissen-
sem contru-
it Archie-
piscopo.

In nomine Sanctae & individuae Trinitatis. Fridericus II. divina favente clementia Romanorum Imperator semper Augustus, Hierusalem, & Sicilia Rex, Romani Principis decem extollitur, & augusta Sedes Imperij decoratur: cum Principatus, in quibus consistit & viget Imperium, in sua dignitate, congrua provisione reparat & conservat: & illas ad eorum reparationem & conservandam personas eligit & praeposuit, quae cum prerogativa commissarum sibi Ecclesiarum cum sua merito dignitate sufficiens ad id, & accepta fore censetur. Univerfis igitur Imperij fidelibus, tam modernis quam posteris volumus esse notum, quod nos considerantes tenorem statum Laurissense ab honore & nomine Principatus

Exemplar
litterarum
Imperatoris.

Laurissensis
allegat
inopiam.

Aaaa 3

Pre-

Conſilium introducitur principum.	proceſſu temporis collabentem: ut non minus Imperio, quàm ſibi deficere videtur. Accedentes inſuper quòd per dilectum Principem noſtrum Sifridum venerabilem Archiepiſcopum Moguntinum, cujus grata ſervitia quotidie Imperio præſtita, noſtro conſpectui multà gratitudine ſe præſentat: necnon per eandem Moguntinam Sedem, velut obſequioſam ſemper Imperio & noſtris honoribus eſſicacem: ſervitium ejuſdem Principatus imperio debitum, quod propter ejuſdem Eccleſie Impotentiam nobis hactenus eſt ſubtrahitum, integrè poterit exhiberi. Aſſente igitur nobis & approbante dilecto filio noſtro Henrico illuſtri Rege Romanorum ſemper Auguſto, ſuper hiſ providere volentes: unà cum deliberatione & conſilio Principum de innata providentia & noſtra gratia Maieſtati, eundem Principatum Eccleſie Lauriſſenſis cum omni honore, vaſallis, miniſterialibus, caſtru, oppidu, preventibus, iuribus & pertinentijs ſuis, ſicut ad nos & Imperium noſcitur pertinere, eundem Moguntina Eccleſia, dicto Moguntino Archiepiſcopo, & ſuis Succeſſoribus imperiali auctoritate in perpetuum donavimus & conceſimus: & nominatum Principem noſtrum venerabilem Archiepiſcopum Moguntinum præſentibus Principibus ſolemniter invecimus: ut eadem Eccleſia Moguntina, idem Moguntinus Archiepiſcopus & Succeſſores ejus amodo principatum ipſum teneant & poſideant, & ad honorem noſtrum & Imperij illum foveant & conſervent, ſalvo jure quod inde debetur imperio, præſentis privilegij auctoritate mandantes, quatenus nullus Princeps, Dux, Marchio, Comes, Scultetus, Advocatus, miniſterialis, nulla perſona ſublimis vel humilis, Eccleſiaſtica, vel mundana contra præſentis donationis & conceſſionis noſtra paginam auſu temerario venire præſumat. Quod qui præſumpſerit, ſciat ſe (propter indignationem noſtram) cui ſe noverit ſubiacere) in ſua temeritate vindictam, centum libras puri auri compoſiturum: quarum medietas Curia noſtra: & reliqua parti paſſe injuriarum, perſolvatur. Ad hujus itaque donationis & conceſſionis noſtra memoriam & ſtabilem firmitatem, præſentis privilegij fieri fecimus. & Bulla aurea typario noſtra Maieſt. impreſſa juſſimus communiri: Hujus rei teſtes ſunt B. Patriarcha Aquilejenſis, &c. Signum Domini Friderici II. Dei gratiâ invictiſſimi Romanorum Imperatoris ſemper Auguſti. Hieruſalem & Sicilia Regis. Ego Sifridus Ratiſponenſis Epicoſopus, imperiali aula Cancellarius, vice prædicti Domini Sifridi venerabilis Archiepiſcopi Moguntini in Germania Archi-Cancellarij recognovi. Acta ſunt hac anno Dominica Incarnationis milleſe: ducenteſe: XXXII. menſe Aprilis, Indiæ. V. Imperante Domino noſtro Friderico II. Dei gratiâ invictiſſimo Romanorum ſemper Auguſto, Hieruſalem & Sicilia Rege glorioliſſimo, anno Imperij ejus XII. Regni Hieruſalem ſeptimo, Regni verò Sicilia triceſimo quarto, feliciter amen. Datum Aquileia per manum. N.
Bulla con- firmat dona- tionem.	Hujus memoratæ donationis privilegio Sifridus Mogunt Archiepiſcopus de mandato Imperatoris Friderici ſuſcepto, quoniam Regem Henricum Patri non dubitabat in Imperio ſucceſſurum: quò ſibi donatum Eccleſiæ Lauriſſenſis Principatum firmius perveniret, etiam ab ipſo Rege proprium deſuper Confirmationis privilegium hujus tenoris impetravit:
Rex Henricus Donationem Patri conſe- crat.	Henricus Roman: Rex Dei gratiâ ſemper Auguſtus, univerſis Imperij fidelibus, paginam hanc viſuris, gratiam ſuam & omne bonum. Regali munificentiâ cedit ad gloriam ſi dignis extollis honoribus. ſique rerum amplifiatis incrementis, ſui cultores lateris & ſuorum concilios ſecretorum. Hinc enim devoto pulſat in ſubjectis, & augetur numerus in devotis, multiplicante munificentiâ per exemplum quicquid poterit, commiſſe per gratiam. Inde eſt quòd noſtam eſſe volumus uni-
Exemplar Henrici Re- gis ad id.	
Principatus Lauriſſen- ſem dicit Archiepiſc. donatum.	

versis nostris fidelibus tam presentibus quam futuris, quod constituit in presentia nostra dilectus Princeps noster Sifridus Archiepiscopus Mogunt. celsitudini nostra supplicavit attente donationem & concessionem Principatus Laurissensis Ecclesie cum omni honore, Vasallus, Ministerialibus, castris, oppidis, proventus, Juriis & pertinentiis suis, à Domino & Patre nostro Friderico invictissimo Imperatore Romanorum semper Augusto, Hierusalem & Sicilia Rege, nobis presentibus & consentientibus liberaliter sibi factam & Ecclesie Moguntinae denno gratiam habere & conservare inviolabiliter deberemus. Nos igitur attendentes gratia obsequia, qua dicta Ecclesia Mogunt. nobis & progenitoribus nostris noscitur impendisse: considerantes etiam servitia debita Imperio, qua per impotentiam Monachorum memorati ei hactenus sunt subtrahita, per dictum Archiepiscopum, & Successores eius, posse congruè exhiberi: concessionem predictam, tamquam de assensu nostro factam gratiam habentes, presentis Regali pagina sancimus edito, quatenus nulla persona alia vel humilis, Ecclesiastica vel mundana, ei ausu temerario contraire presumat. Quod si quis attentaverit, prater indignationem nostram, quam ex hoc incidet, quinquaginta libras auri se noverit composurum; quatum medietatem Curia nostra: alteram vero parvi parte injuriam volumus applicari. Testes hujus confirmationis nostra sunt B. Patriarcha Aquilensis, &c. Datum apud Chindacum, anno Domini MCCXXXII. quinto Kalend. Maji, Indict. V. Donatione igitur tam Regali quam Imperiali memorati Principatus ad votum impetrata, saepe dictus Archiepiscopus, ut eum & sibi & successoribus suis perpetuo redderet stabilem, Monachos ipsius Cenobii Laurissensis callida persuasione induxit, multa eis promittens & magna, quatenus Romano Pontifici super negotio transactionis Principatus scriberent, & ejus confirmationem instantius ab eo postulerent. Monachi autem de sua expulsiione suspicionem non habentes, existimantesque se magnos illico futuros, si Ecclesie Mogunt. forent confederati simul & uniti, Archiepiscopo, super ablatione Principatus, per omnia conlenserunt; & Papa literas hujus tenoris direxerunt:

Sacrosanctissimo in Christo Patri ac Domino, Domino Gregorio Sacrosancti a Rom. Ecclesia summo Pontifici: Decanus cum devoto Fratrum Collegio, quamvis paucis, & Ministerialium Ecclesie Laurissensis continuas orationes ad Christum, cum subiectione filiali. Ad Apostolatus vestri gratiam referendum duximus, quod cum ad mandatum & examen Judicum à Sede Apostolica delegatorum Dominus Conradus quondam Abbas noster sententialiter fuisset depositus, pro dilapidatione ac alijs enormitatibus suis, quas commiserat, nos sentientes jam dicta Ecclesia nostra reformationem, in alio non posse consistere, sicut nec revera potuit, nec potest, memoratos Judices vestros, de benignitate vestra consili, de consilio & consensu Principum, qui tunc Imperium gubernabant petivimus. Ecclesia Moguntina eandem Ecclesiam nostram uniri: praesertim cum Ecclesia nostra, sine auxilio Ecclesie Moguntinae, quae hactenus nos fovit, non posset aliquatenus resurgere: cum etiam dictam Ecclesiam nostram in multis reformaverit, redimendo Castrum ipsius Ecclesiae proinde de manu fortiorum: in quo quidem castro, multa pars Ecclesiae nostrae consistit. Praterca multas alias possessiones ejusdem Ecclesiae nostrae, per potentiam suam recuperavit, & adhuc per Dei gratiam & vestram Patris Sancte recuperabit.

Cum igitur Pater Clemens & sic hoc deliberatione & providentia prudentiam & irrorum factum esset, su manifestum sanctitatis vestrae pedibus provoluit, humiliter

Donationem
hanc Rex
ipse constituit.

Archiepiscopus
Monachos
ut Papa
scribant,
inducit.

Monachi
postulant
se uniri Ec-
clesiae Mo-
guntinae.

militer & attentè ſupplicantes, quatenus noſtram neceſſitatem utiliſter reſpicien-
tes, factum noſtrum & unionem ipſam circa ſape dictam Eccleſiam Moguntinam,
ratam habentes, auctoritate & miſericordia Sedis Apoſtolice, dignemini confir-
mare, Omnipotens Deus ſanctitatem veſtram conſeruet incolumem. Romanus
autem Pontifex Gregorius IX. Monachorum de Lauriſſa episto-
lis receptis atque relectis, eorum mox precibus annuit, & Sifrido Archiepi-
ſcopo Moguntino, tali formâ reſcripſit:

Gregorius Episcopum Servum Servorum Dei, venerabili fratri Archiepi-
ſcopo Moguntino, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Inſinuantibus nobis de-
lectis filiis Decano & Conventu Lauriſſenſis Monaſterij innotuit, quod Abbas de
Wierzler, acceſſu Collegæ, eidem Monaſterio de mandato Apoſtolico viſitationis
officium impendentes, Abbatem ipſum, ab eius regimine amoviſſent: procura-
tionem, deſenſionem & reformationem ipſius, cum adeo in ſpiritualibus & tem-
poralibus lapſum eſſet, quod vix poſſet reſurgere, niſi per tuum auxilium, credere-
tur, tibi, in cuius conſilio Duceſſi, commiſerunt.

Cum verò tam circa reformationem ipſius ſollicitudinem impendiſſi, quòd
preter alia grata commoda, quatuor diligentiâ jam ſuſcepſi, caput quoddam ipſius
alienatum omnino ad ſus & proprietatem eius datâ propter hoc de tua non modicâ
ſummâ pecunie recuperaviſſi. Nos ergo prudentiam tuam ſuper hoc in Domino plu-
rimùm commendantes, Fraternitati tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, qua-
tenus circa commiſſam tibi procuracionem, deſenſionem & reformationem ipſius,
ſicut laudabiliter incepiſti invigilans, ſit illud foreas, manuteneas, & defendas,
per tuum ſtudium ad ſtatum debitum reducat, & exinde recipere à Domino re-
tributionem, & à nobis debeas commendari. Datum Peruſij, quarto nonas Maij
Pontificatus noſtri anno ſexto.

His literis Apoſtolicis Sifridus ſæpe factus Archiepiſcopus Mogun-
tinus ſuſcepſis, non ſolùm de Lauriſſenſis Principatu Eccleſiæ, tam-
quam verus Dominus, ſe per omnia intromiſit: ſed etiam quomodo
Monachorum Ordinis noſtri locum ipſum incolentium reformaret vi-
tam ſedulò excogitavit. Verùm poſteaquam reformationis negotium
inchoavit, legem illis dans in obſervantia vivendi, ſecundùm Regulam
Sanctiſſimi P. Benediſti, & Monachi cernerent omnem ſibi libertatem,
quam prius habuerant, penitus ablatam, ipſumque jam Monaſterium,
non ſibi, ſed Eccleſiæ Moguntinæ cum omni honore & dominio eſſe reli-
ctum: ſerò myſterium intelligentes, & ſe non parùm circumventos, ne
dixerim ſeducos, nimium doluerunt: ſequè, licet tardè, machinamenti
Archiepiſcopi dolofiſ Nobilibus terræ quibuſdam auxilium ferentibus
ceperunt opponere.

Quod ubi ad noticiam Archiepiſcopi delatum fuerat, mox Romæ
Pontificem per literas præmonendo rogavit, quatenus viſitationis offi-
cium, ſæpediti Monaſterij Hildensheimenſis Eccleſiæ Pontifici de no-
vo committeret: per quem de Monachorum converſatione improba
plenam poſſet habere informationem. Cuius precibus Papa conſentien-
s, Hildensheimenſi Epifcopo per Apoſtolica ſcripta mandavit: quatenus
Monaſterium Lauriſſenſe perſonaliter accederet, inquisitionis & viſi-
tationis officium quantocius exerceret: ac de ſingulis relationem faceret.

Qui viſitatione tandem peractâ, relationem per literas ad Sedem
Apoſtolicam miſit: in quibus Romanum Pontificem, de ſingulis plenius
infor-

Exemplar
literarum
Papæ ad
Archiepiſc.

Conſenda-
tur diligen-
tia eius ſa-
cra priuſ.

Archiepiſc.
tunc re-
formare
Monaſte-
rium.

Scrò ſaſci-
pimus
Monachos.

Epifc. Hil-
denſheim-
enſis viſi-
tator Lau-
riſſenſis.

Viſitator
Epifc. rela-
tionem ſcri-
bit ad Papam.

informavit, afferens Monasterium ipsum in utroque statu miserabiliter deformatum: & Monachos in eo degentes, nimium à tramite Regularis observantiæ deviâsse: nullamque in ipsis spem emendationis esse ponendam. nec posse reformari locum, nisi omnes expellantur. Consuluit denique idem Hildensheimensis Episcopus, ut nostris propter vitæ deformitatem eliminatis Monasterium daretur Cisterciensibus, quod cujus institutu fecerit, nihil mea interest. Fuerunt tamen qui dicerent, ipsum Archiepiscopum Moguntinum Sifridum, nostri Ordinis Monachos de Laurissa plurimum habuisse suspectos, ne quando in futurum per eos, vel eorum successores, super ablacione Principatus, caltrorum, oppidorum & proveniunt illius aliqua suscitaretur contentio: pro eo quod hæc omnia sine Ordinis consensu sibi uiurpaverat, & ob id totis laborasse conatibus, ut Monachis nostris, quolibet occasione, quasi sub reformationis typo expulsi, alterius Ordinis introducerentur viri, qui simplicitate proveniunt necessariorum contenti, Principatum & dominia ministerialium tanquam suæ professioni contraria non curarent. Egit, manifestum est, igitur apud S. Sedem Apostolicam omnibus modis & studiis quibus potuit, quatenus Monachi Ord. S. Benedicti sub reformationis prætextu de suo Cænobio Laurissensi pellerentur, veluti penitus incorrigibiles, & Cistercienses, quibus Principatum & dominia temporalia habere primæva eorum institutio non permitteret, in locum quantocius reponerentur: de quibus omnino fieret securus, quod Cæsaris donatione ablata, nunquam repeterent. Unde post biennium tales à Papa Gregorio IX. litteras impetravit:

Gregorius Episcopus, servus servorum Dei, venerabili Fratri Archiepiscopo Mogunt. salutem & Apostolicam benedictionem. Laurissensis Monasterij vinea diutius expectata ut vnas faceret: ecce in medium productisse dicitur labruscas: dum Monasterium ipsum, in quo Maria officium per contemplationis speculum florere consueverat, & in verum affluentiam temporalium Maribus officiosa solitudo vigebat, malitia inhabitantium faciente, adeo in utroq. venerabili Fratri nostro Hildensheimensi Episcopo, cuius providentia super hoc inquisitionem commissimus referente) didicimus esse collapsum, quod loco Maria Jezabel, ac loco Maribus prodigalitate succedentibus, nulla spes est ulterius, ut in suo positum ordine reformari. Monachi enim eiusdem Monasterij exteriori & interiori nigredine demerati, adeo se mundi delicijs involuerunt, substantiam Monasterij cum filio prodigo dissipantes, quod eorum sicut in immixtis stercoribus diutius expectata, non solum fructibus, sed etiam folijs dicitur aruisse: quod nihil aliud expectat & expectat, nisi ut radices sicco siccæ, qua terram inutiliter occupant, abscindantur. Sanè sicut Medici peritis solertiâ vulnera, qua fomentum non sentiunt medicinam, abscindenda censentur, ut exulsa putredine, vinum & oleum infundatur vulneribus, & tandem sanctorum egrotus. Ne verò, fideles qui bona sua eidem Monasterio contulerunt, orationum sperantes suffragijs imbi habitatuum relevari, spe præconceptâ frustrantur, iuxta Episcopi præfati consilium, quod suis nobis literis innotuit, te, qui loci Diocesanus existis, decet & expedit, maxime cum tempus missus adveniat, xazania Monachorum existentium in eo sæculo correctionis & purgationis evellere, ac triticum in horrea congregare. Compatiatur igitur fraternitas tua, quia & nos compatiemur Monasterio sic collapsu, & ad ipsum personaliter accedens omnino virtutibus destitutum, Cisterciensem Ordinem plantans in ipso, ut Ordo de nigro conversus in album, purgetur vitis & virtutibus augeatur, & sic in Archiepiscopi

Archiepisc.
sua quævis
multorum
opinio est.

Indulgentiam
petit capel-
lendi ipsius
Monachos.

Epistola ad
Archiepisc.

Reprobam
Monachorum
vitam
taxat.

Mentis ni-
gredinem
imprope-
tat.

Ferro ab-
scissionis
utendum
monet.

Ue celsis
Monachis
Cisterciensi
introducatur.

¶¶¶¶

nupijs,

*nuptijs, aqua in vinum ſummi artiſcis operatione converſa, ſtorem bonarū & ho-
neſtatis educet, & fructum boni operis non relinquet: ex quo ſpes fidelium
revivificet, irrigando tanti nominis & religionis de novo plantata, plantalem
ſui voris dulcedine devotius & libentius conſervebunt. Si quos autem de Monachis
invenies, quos amor Ciſtertienſis religionis accendat, illos ibidem retinere poteris,
dum tamen de ipſis ſiniſtra opinio nulla apud bonos & graves facile oriatur. Alios
verò per diverſa loca ſuis Ord. in tua Diaceſi ad eò cauſe diſponas, ne una ovis mor-
bida gregem commaculet totum, ſed deperdita potius reducat ad caules: provi-
ſurus attentius, ne poſſiſſiones & bona, quae idem Monasterium quondam habuiſſe
noſcitur, à plantatione novella aliquatenus excludantur.*

His ergo literis Apoſtolicis acceptis Archiepiſcopus pluries me-
moratus, & voti per omnia compos factus, omnes Monachos Ordinis
D. P. Benediſti. quotquot in præfato Cœnobio erant, contra voluntatem
eorum potenter eiecit, & Abbatem cum Conventu Ciſtertienſis Ordinis
juxta indulgentium Apoſtolicum introduxit, quibus certos redditus, & pro-
ventus annuos unde viverent de bonis ipſius Monasterij, & non de ſuis
aſſignavit. Caſtra verò cum oppidis, villis, Miniſterialibus, Vaſallis
& Monasterij Principatu, ſibi & Eccleſiæ Mogunt. reſtituit, quorum æſti-
matio valoris, ut ſuprà diximus, centum florenorum millia exceſſit: &
emolumentum quotannis, non parvum rependit. Quod factum nobi-
libus & vaſallis Monasterij valde quidem diſplicuit quamvis contradice-
re tantæ poteſtati non auderent. Introduſtra autem Ciſtertienſes, Mona-
ſterium Lauriſſenſe ſuo more inhabitare cœperunt, provisionem reddi-
tuum ab Archiepiſcopo, quam illis pro ſuo placito, ad vitæ ſuſtentatio-
nem contulit, accipientes. Nec diu in accepta poſſeſſione aliena quieti
permaſerunt. Monachi namque priores graviter dolentes, ſe de ſuo
Monasterio expulſos, & in ſuo Cœnobio alterius poſſeſſionis homines
locatos, in unum convenientes, unanimi conſenſu ſtatuerunt injuriam
ſibi ab Archiepiſcopo & Ciſtertienſibus factam, nullatenus diſſimulan-
dam. Convocato igitur fautorum auxilio nocte quâdam Monasterium
ſilenter ingreſſi ſunt, & Monachos Ciſtertienſes invaſores loci non ſine
contumelia & verberibus omnes expulerunt, quosdam verò capientes
abjurare locum in perpetuum compulerunt. Quibus violenter expulſis,
Monasterium ſuum ſe recuperâſſe putantes, priſco more ſuo habitare
cœperunt, quamvis Archiepiſcopi furorem ſibi de proximo imminen-
tem haud parum metuerent. Expulſi autem Ciſtertienſes querelam ad
Archiepiſcopum deferunt, vindictam in præſumptores non ſine magna
iſtanza poſtulant. Interea Monachi priores non ſatis in tuto poſitos
eſſe conſiderantes, quid pro ſua conducat utilitate inter amicos conſulta-
bant, cum ecce ſubito nunciatur advenire Archiepiſcopus, copioſa mi-
litem ſtipatus multitudine. Quod cum audiſſent Lauriſſenſes pavore
concuſſi, Monasterium deferunt: & ablatis, quæ ſibi placebant, ad loca
ſeſe tutiora receperunt, ordinationem Epicoſpi circa Monasterium ex-
pectare denuo ſub ſilentio decernentes. Igitur Sifridus Archiepiſcopus
manu ſuorum auxiliante veniens ad Monasterium Lauriſſenſe habitato-
ribus jam vacuum, ſuos Ciſtertienſes in eo repoſuit, & quosdam è ſuis
milibus pro illorum custodia, contra inſidias noſtrorum deputavit.
Interea noſtri latuerunt cum amicis tempus opportunum tacitè præſtolan-
tes.

Monachos
dividi ju-
bet.

Ciſtertienſ.
Lauriſſam
introduci
ſunt.

Redditus
ſibi ab Ar-
chiepiſc. de
bonis loci
capit.

Ciſtertien-
ſes expel-
lantur à
Monachis
noſtris.

Expulſi Ci-
ſtertienſes
ad Archie-
piſcopum
conſugiunt

Ciſtertienſes
denuo re-
ponuntur
in Lauriſſam.

tes, quo rursus invasores alieni juris exturbarent. Exceperunt non multum temporis, cum se Monachi Cistercienses in Laurissa positi securos existimantes, praedia nimis sumptuosa laxassent: denuo Monachi nostri cum suis amicis quadam nocte veniunt, Monasterium per oculos aditus, quos noverant, ingressi sunt, & Cistercienses in matutinis laudibus constitutos hostili impetu aggressi cadunt, percutiunt, & rursus de Monasterio, cum maximo tumultu expellunt, protestantes se omnes perempturos, si ad Monasterium Laurissense denuo fuerint reversi. Unus autem e Monachis Cisterciensibus cum lumine stabat ad analogium legens matutinalem lectionem in ipso tumultu fuit occisus, ab his qui cum nostris irruerant: quod factum usque adeo terruit ceteros quod ex Cisterciensibus nullus deinceps redire ad memoratum Coenobium audebat praesumere. Certe peracta nostri ad munitiones amicorum se denuo recipiunt: in quibus nullas Archiepiscopi comminationes timuerunt. Fuerunt enim complures in ordine Nobilium & Comicum, quibus valde displicuit, quod Archiepiscopatus sibi Principatum Monasterij usurpavit. Vacabat ergo aliquamdiu sine Monachis Laurissanum Coenobium, dum & nostri metu Archiepiscopi redire non possent & Cistercienses furorem nostrorum formidantes nullam possent ratione persuaderi, ut illuc amplius reverti consentirent. Archiepiscopus autem, qui bonis Monasterij cum Principatu inhiabat, factum Innocentio Papae IV. qui Gregorio IX. successerat, per literas & nuntios intimavit, petens ab eo quid fieri deinceps jubcret: cui Papa memoratus ad interrogata ita scribens respondebat:

Innocentius Episcopus, servus servorum Dei: venerabili Fratri Sifrido Archiepiscopo salutem & Apostolicam benedictionem. Cum (sic nobis exponere curavisti) felicis record. Gregorius Papa praedecessor noster, intellecto, quod Monasterium Laurissense Ord. S. Benedicti tua Moguntina Diocesis in spiritualibus & temporalibus non modicum diminutum propter malitiam inhabitantium in eodem, tibi dedisset suis literis in mandatis, ut Monachis ab eo prorsus amotum illud de Cisterciensi Ordine reformares, tu mandatorum ipsius diligens executor, in eo Conventum Cisterciensem induxisti. Sed nonnulli perditionis filij, qui in reprobum sensum dati Dei filios exferociore persequuntur, quod magis habentur dissimiles alibi eorundem, praedictos Cistercienses à praefato Monasterio simul & secundo per violentiam eiecerunt, ex quo Monasterio ipso, non sine injuria JESU Christi, dato penè in vastitatem, penitus in eo laudis non resonat jam vox divina. Quia vero nostra sollicitudinis dignoscitur interesse, ut Ecclesiae, quarum vastitatem perverforum inhumanitas procuravit, festinato remedio, ne pereant totaliter succurramus, instituendi in eodem Monasterio Conventum Regularium, seu etiam Canonicos seculares, prout tua providentia magis loco & patria noverit expedire, tu prioris Conventus redditibus assignatis, libera tibi, auctoritate praesentium, concedimus facultate, Contradictores per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita, compescendo. Datum Lugduni III. nonas Maij Pontificatus nostri anno II. Anno videlicet Domini nostri JESU Christi MCCCLIV. nam sicut diximus annis sedecim, per Sifridum Archiepiscopum Moguntinum in hoc negotio Laurissensis Ecclesiae laboratum fuit.

Posthac sapeditus Archiepiscopus Mogunt: Apostolica sussultus auctoritate, praefatum Laurissense Monasterium Praemonstratensibus perpetuo possidendum obtulit, & ex eorum Ordine Conventum illum

Iterum Cistercienses expelluntur abanti-quis.

Monachi unum ex Cisterciensibus perimunt.

Monasterium Laurissense aliquamdiu vacat.

Innocentij Papae ad Sifridum Archiepiscopum, epistola.

Mandatum Episcopo ut introducat quos voluerit.

Laurissa dicitur Praemonstratensibus.

Bbb b 2

sub

Archiepiſc.
inſtitutio-
nem quam
fecit, con-
firmat.

Archiepiſc.
in Princi-
patum di-
gitit ocu-
los.

Præmon-
ſtratenſis
in Lauriſſa
Moguntia
ſubſtituit
Eccleſiam.

Lauriſſenſ.
Principa-
tū renun-
tiant.

Omnijuri,
ſi quod eis
competet,
re, renun-
tiant.

Ordinatio in-
ſtituta al-
legant.

Actum Mo-
guntia anno
1148.

ſub magiſterio Præpoſiti militantes Domino, tandem collocavit. Et hanc introductionem Præmonſtratenſium ad ſæpe dictum Monasterium Lauriſſenſe, idem Sifridus Archiepiſcopus Mogunt ſuiſſeris tanquam loci Ordinarius confirmavit, dans Præpoſito & Conventui novo literas deſuper conſcriptas, & ſuo roboratas ſigillo, quarum datum eſt, anno Domini MCCLVIII. VI. Idus Januarij Pontificatûs ſui anno XVIII. quæ cum nimis ſint prolixæ ac noſtro parum conducant propoſito: earum exemplar conſultò pertranſivimus. Verùm Archiepiſcopus ſæpemenoratus, ut Eccleſiæ Moguntinæ Principatum præfati Monasterij Lauriſſenſis, pro cuius adeptione toto ſtudio laborabat, perpetuâ firmitate ſtabiliret, literas renuntiatorias à Præpoſito & Conventu Præmonſtratenſi, quos noviter introduxerat, non ſine magna injuria Ordinis S. Benedicthi exegit & impetravit, quas dare Præmonſtratenſes non erant difficiles: utpote qui non ſuis renuntiabant ſed alienis. Sequitur ergo literarum exemplar, quas Archiepiſcopo renuntiantes tradiderunt.

Univerſis Chriſti fidelibus, tam præſentibus quàm futuris Præpoſitus & Conventus Monasterij Lauriſſenſis Præmonſtratenſis Ordinis Mogunt: Dicit: devotas orationes in Chriſto. Quoniam venerabilis Pater Dominus Sifridus S. Mogunt: Sedes Archiepiſcopus, de conſilio & conſenſu capituli Moguntini auctoritate Apoſtolica nos inſtituit in Monasterio Lauriſſenſi, aſſignatâ nobis proventibus competentibus & honeſtis, quibus & contenti ſumus, videlicet prioris Conventûs redditibus univerſis & officiis ejusdem. Ratione autem inſtitutionis hujusmodi, ac ideo quia locus noſter in Diœceſi Moguntina conſiſtit, nos & ipſum locum noſtrum ſubjicimus, & ſubjectas recognoviſcimus Eccleſiæ Moguntina, dicto Domino Archiepiſcopo, & ſuis Succeſſoribus univerſis, juxta quod inſtitutionis noſtræ privilegio continetur. Porro cum Imperiali auctoritas pariter & regalî, de conſilio & aſſenſu Principum, Lauriſſenſis Eccleſiæ Principatum, cum omni honore, Vaſallâ, Miniſterialibus, caſtris, oppidis, proventibus, juribus & pertinentiis ſuis Eccleſiæ Moguntinæ ex certis & legitimis cauſis duxerunt unien- dum, ſecundum quod in Imperiali & Regali privilegio, perſeximus contineri. Nos in Principatu ipſo ac cunctis pertinentiis ejus recognoviſcimus Eccleſiam Moguntinam Dominum Sifridum Archiepiſcopum & Succeſſores ejusdem jura firmam & ſtabile obtinere: & ſuper his nos nunquam movebimus, vel alij Succeſſores noſtri movebunt quaſtionem. Si autem ex inſtitutione noſtra, ratione Monasterij Lauriſſenſis nobis vel Succeſſoribus noſtris in principatu ipſo, vel præſcriptis bonis & juribus attinentibus Abbatia eſſet juris aliquid acquiſitum, illi renunciamus & damus & concedimus id eidem Eccleſiæ Moguntina ac ejus Archiepiſcopis, qui pro tempore fuerint obtinendum, cum ad reformandum & manutenendum Principatum ejusdem in ſuis juribus & honore ſimus penitus impotentes: noſſa talia poſſidere Ordinis noſtri prohibeant inſtituta. In cuius facti memoriam, & perpetuam firmitatem, præſentes literas conſcribiſcimus: & Eccleſiarum S. Petri & S. Stephani Moguntinenſium, noſtroq, & de omnibus Sanctis Argentinienſis Diœceſis ſigillorum munimine roborari. Actum Moguntia anno Dominica Nativitatis MCCLVIII. Indiſt: Rom: VI. in menſe Januario.

Ex præſcriptis literis facilè poſſumus colligere, quæ fuerit cauſa movens ſæpe ſarum Archiepiſcopum, quod Monasterium Lauriſſenſe, non per Monachos noſtri Ordinis, ſed per alienos voluit reformare. Verebatur enim ſi prioris Ordinis Monachos de quolibet Cœnobio re-
forma-

formatos introduceret: quod eorum iustis questionibus & instantiâ Principatum Monasterij, quem sibi contra iusticiam usurpaverat compelleretur amittere. Propterea tales Monachos curavit introducere, de quibus posset esse securus, quod iniuste ablata nunquam repeterent. Manifestum est enim quod Monachos priores cupidine Principatus de Coenobio expulit magis, quam intuitu reformationis. Nam si voluisset purâ intentione reformasse Monasterium, Monachos introduxisset ejusdem Ordinis bonæ conversationis, non alienos, neque sibi usurpasset Principatum. Dubium etenim non est, plures eo tempore Monachos extitisse Ordinis S. P. Benedicti, quorum conversatio Præmonstratensibus non esset inferior. Aut si omnes Monachi nostri Ordinis vitam agebant moribus deformatam, ut invenire potuerit nullos, qui essent ad reformationem idonei, quare non fecit eodem zelo fervoris in alijs Monasterijs deformatis, quod præsumpsit in isto. Forsitan nullum erat in Diocesi Moguntina, castris, oppidis & Principatu notabile, sed transeat in errore necesse est, quæ revocare ad semitam rectitudinis non possumus: & nos tandem post longam evagationem ad historiam revertamur.

MCCXXXIII.

Anno Ernesti Abbatis Hirsaugiensis II. Indict. Roman. VI. Fridericus Imperator II. Messanam Siciliae urbem sibi rebellem obsidione vallavit, & post duram impugnationem tandem cepit, ingressus itaque civitatem, omnes natu majores, qui suo rebellaverant imperio, ignibus tradidit puniendos, & vindictam crudelem nimis de adversarijs suis accepit, cujus atrocitate facti utque adeo ceteri sunt perterriti cives & incolæ Siciliae: ut omnes ultro se illi subicerent.

Eodem anno tertio Calend. Martij facta est concordia in oppido Franckenfurt, inter Henricum Episcopum, & cives Wormatienses per Sifridum Archiepiscopum Moguntinum, per Conradum quoque Episcopum Spirensen & Marchionem Badensem, cujus quidem pacis sive concordiae pactum in literis desuper scriptis continetur. Hoc ipso anno multa per diversa Germaniæ loca incendia fuerunt.

Anno prænotato Henricus Rex, filius Imperatoris Friderici II. Conventum Principum in Moguntia solemnem celebravit, cum quibus de communi utilitate reipublice multa consilia habuit. Conventu Principum apud Moguntiam durante, F. Conradus de Marburg Ordinis Prædicatorum Beatæ quondam Elisabeth Thuringorum Landgraviæ Capellanus, qui per decem & octo annos jam inquisitoris officium in Regno Teutonicorum magna cum severitate peregit: tale factum in perniciem propriam commisit. Postea enim quàm per omnes Teutoniarum Provincias annis, sicut diximus, decem & octo discurrens autoritate Romani Pontificis sibi commissâ, multos nobiles & ignobiles, Clericos & sæculares, Monachos & Moniales, Begittas & inclusas, cives & rusticos sub hærescos titulo ignibus præcipiti sententiâ tradidisset, manus etiam in Principes extendere ductus gloriolâ voluit. Comitem itaque Seynensem inter alios sibi delatum, pro hæretico ad suum judicium autoritate Sedis Apostolicæ apud Moguntiam examinandum citavit, Conventu Principum, sicut diximus, ibidem existente. Comes itaque citatus, quoniam præfens erat cum Rege, mox sine mora comparuit: objectum sibi crimen hæ-

Quæ fuerit
causa defo-
lationis ha-
bit.

Confirma-
tur argu-
mentis præ-
scripta
narratio.

Imperator
vallat Si-
ciam.

Inter Episc.
& Worma-
tientes fa-
cta est con-
cordia.

Conventus
Principum
Moguntia.

Comes
Seynensis
accusatur
super hæresi
Moguntia.

Bbb 3

refcos

Rex Comi-
tem defeſ-
ſit contra
F. Conra-
dum.

refeſoſtantiſſimè reſutavit: ſe Chriſtianum fidelem ſemper & fuiſſe & eſſe clamitans atque in fide ac obedientia Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ perpetuò manſurum, neminè que poſſe de ipſo contrarium probare, atque ob id Principum teſtimonia omnium imploravit. Sed F. Conradus, qui ſe multitudine combuſtorum, quaſi ab hæreſi ſanctam purgaſſet Eccleſiam, reputabat non immeritò glorioſum, verba Comitis non admittiſit: quin potiùs illum conſtanter pronuncians ut convictum & pertinacem ad incendium judicavit. Pervenit ſermo iſte ad aures Henrici Regis & Principum, quorum animi indignitate facti vehemèter ſunt moti: vocatùmque ad ſe fratrem Conradum ejus temerariam præſumptionem & impiam crudelitatem duris increpationibus redarguerunt, aſſerentes uno ore atque ſententiâ maniſeſtè ſibi conſtare Comitem accuſati criminis innocentem, bonùmque ac fidelem eſſe Chriſtianum, quare ſibi conſuleret monere potius, atque tam præceps, crudelis, & promptulus in hominum ſimplicium & innocentium eſſe necem deſinar: edicto regiſi, prò nefas hominis, publicè coram omnibus perperam judicata recententes. Neque mirum quod crudele vetatù facere ſuo more judicium, qui etſi Dei zelum habuerit: non tamen ubique ſecundùm ſcientiam, ut legimus judicavit, nam ſicut ſcriptor quidam dicit hiftoriarum, præceps nimium fuit ad condemnandum quolibet, à quolibet accuſatos, & nec merita diſcrevit, nec vitæ rationem. Mox etenim ut accuſatus coram eo quiſpiam, per quemcunque aut qualemcunque fuiſſet, eodem die, ſive juſtè, ſive injuſtè, nullius appellationis ſeu deſenſionis refugio ſibi proficiente, damnatus ſine mora, ſine deliberatione ad incendium crudelibus flammis tradebatur. Ob quam cauſam veluti publicus Teutonicorum perſecutor & hoſtis in odium multorum, tam nobilium quàm ignobilium, Sacerdotum & Monachorum, ac penè cunctorum Principum devenit, utpote, qui plures minùs juſtè condemnâſſe illorum judicio videbatur. Monitus itaque imperio Regis & Principum, ab inſiſtentiſſe crudele officio deſiſtere, confuſionem hanc graviter ferens, maximè quod prævalere contra memoratum Comitem de Seyna minimè poſſet, ad Marburg natale ſolum redire in Haſſiam ſtatuit, & vitam deinceps in ſilentio agere quietam. A Moguntia igitur diſcedens, iter verſus Marburg oppidum Haſſiæ inſtituit: & tam Regis Henrici, quàm Sifridi Archiepiſcopi Moguntini literas commendatitias ſecum accepit. Cùmque perveniſſet in Haſſiam haud procul à Marburg, à quibuſdam nobilibus, ſeu Miniſterialibus de Dornbach in itinere latentibus, ſubito invaditur, & crudeli percuffione occiditur. Cùmque multis cum lachrimis vitam ſibi concedi poſtularet, exauditus non eſt, dicentibus ad illum impijs homicidis: Occidite crudelem, interficite malefactorem, ut qui parcere nulli didicit, poenas luat mortis, quas meruit. Ejus corpus delatum in Marburg juxta tumulum S. Elifabeth in Eccleſia Teutonicorum ſepultum eſt.

F. Conrad*
nimium
præcepsu-
ſiſte argui-
tur.

F. Conrad*
odio hære-
tur ab om-
nibus.

Tubetur
ab inſiſti-
tione deli-
ſſe.

F. Conrad*
in itinere
perimitur.

Henricus
Rex vaſſat
Bavariam.

Anno prænotato Rex Henricus Conventu Principum apud Moguntiam, de quo diximus, ritè peracto atque ſoluto, cum exercitu ſex mille pugnatorum, contra Ducem Ottonem intravit Bavariam: & prælio in campis juxta Licum fluvium haud procul ab Auguſta Rhetorum atrociter commiſſo, victor exiit, & Ducem memoratum eatenus rebellem ad obedientiam revocavit.

Hoc

Hoc ipso anno interea quo Rex in bello defudabat Bavarico: Theodericus Comes de Montbelgard, magno suorum adunato exercitu, fines Allatiæ contra Abbatem de Murbach Ordinis nostri ingreditur, & omnia rapinis devastat simul & incendio. Abbas enim prædictus de Murbach præcedenti anno Comitum ipsum in bello ceperat, & aliquantibus diebus captivum detinuit, quem tamen postea sub certis pactis & conditionibus liberum dimisit. Qui juramentorum oblitus hoc anno se vindicare studuit, & subiectas Abbatæ Murbacensi terras hostiliter spoliavit. Unde quibusdam jam captis, & prædā non modicā comportatā, cum retrocedere & abire Comes ipse cum suis inciperet, facti rumor in omnem provinciam Allatiæ diffunditur; confurgensque terræ populus, abeuntes insequitur, per quem non solum prædā reducit, sed etiam Comes ipse Theodericus denuo captus est, & custodiæ Argentinensis Episcopi mancipatus. Quem Pontifex de Bavarica expeditione rediens acceptis cautionibus dimisit.

Comes
Theoderi-
cus de
Montbel-
gard vastat
Allatiam.

Comes de
Montbel-
gard capi-
tus.

Eodem anno mortuus est Berengerus de Entringen Episcopus Spirensis quadragesimus quartus, & in Ecclesia sua sepelitur: cui Conradus de Than, communi fratrum electione succedens, præfuit annis quatuor: qui Ecclesiam parochialem in oppido suo Didesheim cum jure patronatus & decimis Capitulo suo contulit majoris Ecclesiæ Spirensis, in augmentum præbendarum Canonicalium. Hoc ipso anno Curienfis Episcopus à quibusdam nefarijs hominibus occiditur.

Conradus
fit Episcopus
Spirensis.

His temporibus Cruciatæ, Gregorio Papâ IX. mandante, per totam Germaniam prædicatur contra Ruthenos Idolorum spurcissimos cultores, Polonis & Pomeranis Scetinesibusque contemnis, qui suis atrocissimis incursionibus, jam à multis annis fines Christianorum molestant & inquietare non cessabant. Contra quos tam Romani Pontifices, quàm Imperatores & Reges, unâ cum Principibus Magistrum & milites Hospitalis Beatæ Mariæ semper Virginis Ordinis Teutonicorum, ut supra diximus Henrici Abbatis Hirsaugiensis anno quarto, providâ consultatione ordinârunt. Et ex illo tempore Ruscia memorati Ordinis Magistro atque militibus, in possessionem est tradita sempiterna, totius consensu Imperij.

Crux præ-
dicatur
contra Ru-
thénos.

Anno igitur prænotato cum prædicaretur Cruciatæ contra Sarmatas & Ruthenos, multi gregatim nobiles & ignobiles, religiosi & seculares ad honorem Christianæ fidei, dictis fratribus Teutonicorum Ordinis in auxilium venerunt. Inter quos ducatum obtinuerunt Henricus Marchio Mysnensis, qui cum quingentis militibus contra Sarmatas processit ad bellum. Dux quoque Moraviæ, qui cum mille sexcentis viris armatis ad præliandum contra infideles terram suam egressus est. Dux item Cracoviæ sive Poloniæ, qui cum octo millibus contra gentes Sarmatas, Ruthenâsque pro Christi fide pugnavit. Qui Principes cum alijs multis Ducibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, atque fortissimis pugnatoribus, in unum convenientes, aciem contra Ruthenos in Christi nomine direxerunt, & penè totam Rusciam igne ferrôque vastantes, castra, oppida, ac omnes eorum munitiones brevi tempore cum potentia magna obtinuerunt, Ruthenis minimè resistere valentibus. Deinde memorati Principes in eam Ruthenos articulum necessitatis impulerunt,

Exercitus
fidelium
contra Ru-
thénos ve-
nit.

Rutheni
infideles
superantur
à Christianis.

ut

Rutheni
ſunt Chri-
ſtiani, &
ſubiiciun-
tur Magi-
ſtro Teuto-
nicorum.
ut abjectis armis pacem quærereat, & ſeſdem ſucepturos Chriſtianam,
cum omni gente ſua promitterent, hâc igitur promiſſione ultroneâ no-
ſtri ſuſceptâ pacem orantibus dederunt, ſubijcientes totam Ruſciam Ma-
giſtro Teutonicorum Ordinis in perpetuam poſſeſſionem. Qui Magi-
ſter tam per ſuos Sacerdotes, quàm per alios, fidem mox Chriſtianam in
tota Ruſcia fecit prædicari, baptiſmate renovari homines, Eccleſias
conſtrui, lucos & idola ignibus cremari.

MCCXXXIV.

Crux præ-
dicatur co-
tra Stadingenſes.
Anno Erenſii Abbatis III. Papa Gregorius IX. Crucem prædicari
mandavit contra Stadingenſes populos in confinibus Saxoniz & Friſiz
ſitos, paludibus & fluminibus circumſuſos, qui pro ſuis exceſſibus & ſub-
tractione decimarum excommunicati per multos annos contemptores
Clavium & Pontificum Eccleſiæ Catholicæ fuerunt, & pluries cum Catho-
licis acriter confligentes frequenter victores exiterunt, & raro victi.
Unde proſperis elati Romanam Eccleſiam, & omnes Chriſtianos unâ
remeritis ſententiâ contemnebant.

Stadingen-
ſes Schiſ-
matici à
noſtris ſu-
perantur.
Anno igitur prænotato magnus Chriſtianorum convenit exerci-
tus, eorum videlicet qui crucem pro Dei honore ſulceperant, qui ſub Du-
cibus contra Schiſmaticos illos proceſſerunt ad prælium. Et factâ con-
greſſione victoriam obtinere fideles, & pluſquam duo millia Stadingen-
ſium Schiſmaticorum, à noſtris in eo bello fuerunt occiſi, reliqui ad
vicinos Friſones fugientes, amplius Catholicis congredi non ſunt auſi,
& ſic eorum ceſſavit impietas.

Comes
Hollandiæ
in torne-
amento per-
imitur.
Hoc ipſo Anno, Comes Hollandiæ, vanitatis ſtudio, cum quibus-
dam alijs nobilibus incitatus ad torneamentum, apud Corbiam oppidum
Ambianenſis in Galliæ Diœceſis profectus eſt, & in eodem occiſus, de
quo poſt ejus mortem ſervus quidam Dei mirabilem vidit in ſpiritu vi-
ſionem, per quam quilibet amator veritatis poceſt intelligere, quantum
omnipotenti Deo vanitas illa diſpliceat torneamentorum, quæ nihil eſt
aliud, quàm ſolemnitas Dæmonum.

Incendium
Wormatiæ.
Eodem anno xxii. die menſis Junij civitas Wormatienſis caſuali
igne, fuit in nocte ſuccenſa, cujus pars magna, non ſine multorum in-
genti diſpendio civium, miſerabiliter conſumpta eſt.

Landolphus
ſit Episcopus
Wormati-
enſis.
Item eodem anno moritur Henricus de Saraponte, memoratæ
civitatis Wormatienſis Episcopus, vir magnificus, & ſempiternâ memo-
riæ dignus: Cui Landolphus quidam in Pontificatu ſuccedens, præfuit pluſ
minus annis xiii. homo multarum actionum: iſte Landolphus Episcopus
de conſenſu Siſtridi Archiepiſcopi Moguntini Moniales noſtri Ordinis
de Cœnobio, quod Nonnenmünſter vulgari vocabulo nuncupatur, in
Suburbio Wormatienſis civitatis, propter inordinatam earum converſa-
tionem expulſit: & Monachas Ciſtertienſis Ordinis introduxit: quæ qui-
dem Moniales Ciſtertienſes locum ipſum inhabitare cœperunt, & inha-
bitant uſque in præſentem diem.

Henricus
Rex contra
patrem
ſuum con-
ſpirat.
Anno etiam prænotato Henricus Rex Conventum quorundam
Principum celebravit in Bopardia oppido imperiali Trevirenſis Diœceſ.
ubi quorundam nefario deceptus conſilio, Imperium ſibi vendicare niſus,
contra patrem ſuum conſpirare non timuit, quod ei tandem cauſa interi-
tus fuit. Ex illo etenim die ſolicitare cœpit quoſcunque potuit, donis,
promiſ.

promissis, & minis, ut deserto patre sibi adhererent: & non paucos impietatis suæ confectaneos reperit ac fautores. Sed non diu duravit stultorum Imperium, quod malè fuerat inchoatum. Cives autem Wormatienses & plerisque alios, qui propter iuramentum nolebant à fidelitate patris deficere, multis afflixit injurijs, ac per totius anni spatium continuis irruptionibus tribulavit. Marchio autem Badensis, qui fidelis erat Imperatori Friderico, & non parum dilectus, videns præsumptuosam temeritatem Regis Henrici, vehementer indoluit, & proficiens cum paucis secretò in Siciliam, Imperatorem de singulis quæ filius egerat, diligentius informavit. Quà novitate Imperator audita vehementer obstupuit, præmittens in Germaniam Marchionem honoratum muneribus, se quantocius subsecuturum occultè repromisit, sicut & postea implevit. Marchione autem ad sua reverso, posteaquam factum ejus Regi Henrico innoverat, agrètulit; & se patri delatum per Marchionem vindicare graviter cogitavit. Magno igitur suorum adunato exercitu, terras Marchionis ingreditur, & mala in eum grandia machinatur. Sed Marchio, qui de adventu Imperatoris erat securus, contractis undique copijs civitatem & aliorum qui partes Imperatoris tuebantur, viriliter resistit, & Regem cum suis in fugam convertit.

Cives Wormatienses.

Marchio Badensis Imperatorem informavit de filio.

Rex persequitur Marchionem.

Marchio fugat Henricum Regem.

Comes Plicca filio perimitur.

Item anno prænotato Comes Fridericus de Pfyrt, qui multis annis in carcere detinebatur, à suis tandem post multas tribulationes in ipso carcere, pro nefas, à proprio filio suo strangulatur, & occiditur: cujus miserabilem necem divina justitia satis severè postea vindicavit, quoniam & parricidam crudelissimum in manus persecutorum tradidit, & Comitatum in possessionem alienorum transferens, totam progeniem impijssimi hominis penitus extinxit.

MCCXXXV.

Anno Ernesti Abbatis IV. Indict. Romani. VIII. Cuno Abbas imperialis Monasterij SS. Apostolorum Petri & Pauli in oppido Wylenburg ad petitionem Conradi Episcopi Spirensis de consensu fratrum suorum, jus patronatus & Ecclesiam cum decimationibus in villa Bulliken prope Landaugiam oppidum Canonicis majoris Ecclesiæ Spirensis in augmentum præbendarum suarum contulit.

Cuno Abbas Wylenburgensis.

Eodem anno Abbas Monasterij Clingenensis nostri tunc Ordinis (quod impietas apostatantium Monachorum nostris temporibus in Ecclesiam facularem sub Ludovico Episcopo Neometensi commutavit) ad instantiam Conradi memorati Præfatis jus patronatus, Ecclesiam & decimationes in Offenbach simili devotione Capitulo Spirensi tradidit in proprietatem.

Abbas Monasterij Clingen.

Anno prænotato Fridericus Imperator II. propter factam in se conspirationem filij, rebus in Apulia dispositis, iter maturavit in Germaniam: & transiens per Aultriam, nuncios ad Principes Imperij præmisit eos certificans de suo adventu, & mandans omnibus & singulis, quatenus ad Festum Assumptionis B. Mariæ semper Virginis apud Moguntiam ei festinarent occurrere ad tractandum de negotijs Regni: & de causis, quæ inter ipsum vertebantur & filium. Circa Festum itaque S. Joannis Baptistæ Imperator venit ad Wormatiam: & ibi diem celebrandi conventus statuit expectandum. Interea Henricus Rex & filius Imperatoris

Imperator ab Apulia rediit in Germaniam.

Rex Henricus fugiens in Trifels latuit.

Cccc

toris

toris audiens patris aduentum, & metuens à facie illius, in castello Imperiali munitissimo Trifels nuncupato ſeſe recepit. donec rei videret eventum, omnes enim, qui priùs in verba illius iuraverant, audito Imperatoris adventu, magno timore percuſſi ſunt, & ab ejuſ fide defecerunt. Mira & ſtupenda mortalium cogitationum mutatio. Henricus Rex, qui anno priore contra patrem conſilio quorundam Principum à Baſilea incipiens, per omnes civitates & oppida Rheni fluminis uſque ad Coloniã cunctos pene, demptis Wormatiensibus & Marchione de Baden, jurare in ſua verba ſine minis, ſine promiſſis compulſit: hoc anno ſolus ab univerſis Regni fidelibus deſeritur: & qui patrem abſentem ſuperbus deſpicit, turpiter à facie præſentis fugit. Denique conſilio Principum Regni forduſ cum Lombardis contra patrem jam ante contraxerat: quorum auxilio genitorem ſuum Imperio privare ſe poſſe confidebat. Et ob hanc cauſam Imperator de Apulia rediturus in Germaniam iter ſuum non per Italiam, ſed longo uſius circuitu per Ungariam direxit, infidelitatem Longobardorum habens non minùs notam quàm ſuſpectam. Nihil quippe horum quæ filius perperam cogitabat, eum latere potuit, ſed omnia revelantibus amicis atque fidelibus cognovit: & machinantis conſilia facile deſtruxit. Nam mox ut conſpirationem filij & Principum contra ſe factam audivit, ut erat vir prudens cauè diſſimulavit, & præmiſſo in Germaniam Marchione de Baden, ſicut diximus, mentis ſuæ conſilium nulli mortalium communicavit. Per nuncios igitur Romanum Pontificem Gregorium ix. rogavit, ut contra filium rebellem literas pro ſe daret ad omnes Principes Regni. Papa autem oculci foederis Principum facti cum Longobardis adhuc ignarus, literas poſtulas concedit, quarum virtute Principes moti deſeruerunt filium, patri verò adhaeſerunt. Qui patris aſtutiã circumventum ſe filius intelligens, factum doluit: & metuens iram patris, ad memoratum caſtellum Trifels, naturã ſimul & arte munitiſſimum cum paucis ſe recepit. Conſilio tamen Hermanni Magiſtri Hoſpitalis Teutonicorum S. Mariæ, quem Imperator ad filium milerat, Henricus Rex idem perſuaſus, ad patrem venit in Wormatia, cum quibuſdam Principibus commorantem, veniam commiſſorum & indulgentiam ab eo petiturus, ſecundã videlicet die menſis Julij anno prænotato, quæ feſto Viſitationis B. Mariæ ſemper Virginis nunc in Eccleſia Chriſtianorum Catholica habetur venerabilis. Imperator verò mox ut venientem ad ſe filium audivit, repletus ira & indignatione, utpoſt à quo læſus enormiter fuerat, cuſtodia illum mancipari præcepit: nec ullis molliri precibus, ut miſericordiam poſtulantem impenderet, potuit, ſic inquit: commiſſa luat, oportet, ut ejus poenã filij mortalium diſcant omnes ſuis genitoribus conſtitutum lege naturali honorem impendere, & in eorum perniciem nullatenus conſpirare. Captus itaque Rex Henricus imperio Patris primo in domo lapidea quadam fortiffima prope S. Andreæ Baſilicam in Wormatia cuſtodiendus ponitur: poſthoc in caſtello Heidelbergenſi, ſub cuſtodia Ottonis Palatini Comitſ mancipatur: deinde apud villam Alzen carcerali vinculo includitur. poſtremò in Siciliam deportatus, uſque ad mortem captivus in vinculis præcepto patris detinetur. Supervixit autem annis quinque, & in carcere mortuus eſt, Deo meritis ejus reddente mercedem: quippe

Regem omnes con-
jurati de-
ſerunt.

Forduſ
Longobar-
dorum cu
Rege.

Imperator
per Ungar-
iam redijt.

Papa pro
Imperato-
re ſcribit
Principib.

Imperato-
ris aſtutiã
contra fi-
lium.

Rex Henri-
cus venit
ad patrem.

Henricus
Rex à patre
captus.

Rex capti-
vus in rei-
lum miſi-
tatur.

qui Teutonicum nobile Regnum iustitiæ prædonibus fecerat esse consu-
ne, qui viros divino servitio mancipatos, tam Clericos sæculares, quàm
Monachos live claustrales servitijs & exactionibus indebitis, iniustis & in-
consectis nimium gravans oppressit, qui Regnum pacis usque ad eò di-
reptioni exposuit raptorum, ut nulla jam esset viatoribus transeundi
relicta securitas, sed omnia raptoribus manerent exposita. Instante autem
festivitate magnâ Assumptionis B. semper Virginis Mariæ Fridericus
Imperator de Wormatia descendit ad Moguntiam, & convenerunt ad
eum penè totius Regni Principes, Abbates, Duces, Comites, & Nobiles
multi, quorum magnus erat numerus. juxta quod eis per literas, tam
ipsius Cæsaris quàm Papæ Gregorij IX. prius fuerat imperatum, ibi Cæsar
ipse Fridericus in Octavis festi Assumptionis intemeratæ Virginis Mariæ,
Imperiali diademate coronatus incescit, & suam magnificentiam coram
Regni Principibus in multa munificentia ostendit. Coquinas in campis ex-
tra civitatē plures construi fecerat, & omnibus adventantibus victum im-
pendebat. Nam ut ex illorum scripturis invenimus, qui huic Principum
interfuerunt conventui, plus quàm duodecim millia hominum ad eam
convenire Curiam Cæsaris, qui omnes cibum & potum de Imperato-
ris munificentia largâ distributione acceperunt. Unde præ nimia
multitudine homines non in civitate, sed in tentorijs manere campe-
stribus cogebantur. Nec fuit in memoria hominum tantus Principum
ac nobilium Regni Francorum Teutonici Orientalium conventus, in quo
magnificentia Imperialis Celsitudinis major ostensa fuerit. In eo con-
ventu Principum discordia, quæ inter ipsum Fridericum Imperatorem II.
& Ottonem Saxonie Ducem per annos ferme octo, non sine multo-
rum incommodo duraverat, optimatum consilio sedata est anno præ-
notato XXI. die mensis Augusti. Et alterâ die, quæ fuit octava festi As-
sumptionis, Imperator Principes universos Missarum solemnitate peractâ
ad epulas mensæ Imperialis invitavit, quæ propter nimiam populi multi-
tudinem, sicut dictum est, extra Moguntiam in campis magnis fuerunt
sumptibus præparatæ. Causam dissensionis inter Fridericum Cæsarem &
Ottonem Saxonie Ducem memoriæ volentes commendare posteritatis
historiæ seriem necesse est, ut paulò aliud repetamus. Unde notandum
quod Henricus olim Dux Bavarie & Saxonie cognomento Superbus, qui
filium Lotharij Imperatoris II. Gertrudem nomine habebat uxorem, de
quo diximus anno Volmari Abbatis XIV. genuit Henricum cognomento
Leonem Brunsvicensium bellicosissimum Ducem, de quo fabulosa illa
mirandæ navigationis recitatur historia, de qua breviter dictum est anno
Volmari Abbatis allegato. Henricus autem dictus Leo, uxorem ha-
buit Mechthildem filiam Regis Anglorum, de qua genuit tres filios
Ottonem scilicet Imperatorem IV. qui comes fuerat Pictaviensis, de quo
supra diximus, Wilhelmum quoque Ducem Saxonie, & Henricum Comi-
tem Palatinum Rheni. Wilhelmus verò genuit Ottonem prænominatum
Saxonie Ducem, quem diximus Imperatori Friderico in conventu Prin-
cipum apud Moguntiam reconciliatum. Porro Henricus uxorem duxit
Agnetem filiam Conradi Comitis Palatini Rheni, qui genus suum duxe-
rat ex Ducibus Suevorum. Erat enim frater Imperatoris Friderici primi,
quemadmodum supra dictum est anno Volmari Abbatis XXXVI. Henricus

Conventus
Principum
Moguntie
magnus.

Otto Saxo-
num Dux
Imperato-
ri recon-
ciliatur.

Causa
dissensionis
inter eos
quæ fuit.

Genealo-
gia Ducum
Saxonie.

Cccc a ergo

ergo Saxonum Dux memoratus, Palatinatum Rheni post mortem ipsius Conradi sine filijs cum Agnete unica relicta filia hereditario jure possedit, de qua genuit duas filias Gertrudé videlicet, quam Otto Dux Bavarie, ut supra diximus, habuit uxorem, & cum ea mortuo Henrico socero Palatinatum Rheni obtinuit, & Adelhaidem, quam Henricus Marchio Badensis duxit uxorem. Mortuá posthæc Agnete filiâ Conradi Comitis Palatini Rheni, matre prædictarum duarum filiarum, Henricus Palatinus Rheni & Saxonum Dux maritus quondam ejus, secundam duxit uxorem Agnetem filiam filicet Comitis de Lantspurg, de qua tamen nec filios genuit nec filias, quoniam sterilis esse dicebatur. Novissimè quoque anno circiter xiii. Eberhardi Abbatis mortuus est & Henricus ipse, non relinquens alios liberos quàm duas filias memoratas. Unde Otto Bavarie Dux præfatus, ratione uxoris suæ Gertrudis, quæ fuit primogenita defuncti, Comitatum Palatinum Rheni, oppidum Heydelberg hereditario jure possedit, cum omnibus proventibus, qui ad Principatum illius pertinebant. Henricus autem Marchio de Baden, qui Adelhaidem secundogenitam, sicut dictum est, habebat uxorem, Ducatum Brunsvicensem, quem socer jure paternæ successione vivens possederat, nomine conjugis suæ accepit in divisione Principatûs. Contra quem Otto Saxonum Dux, qui nepos fuerat Henrici Ducis Palatini se potenter opposuit, asserens filias in Principatu nō posse genitori succedere, & ob id Brunsvicensi sibi Ducatum jure propinquitatis attingere. Cujus potentie, cum Henricus Marchio sæpè dictus non posset resistere, sapiente usus consilio, jus omne quod cum uxore suâ habuit ad memoratum Ducatum Brunsvicensem, Friderico Imperatori II. pro notabili pecuniarum summa vendidit, quam in alias sui Principatûs utilitates non ultimas expendit. Exita factum est, ut hereditatem uxori debitam contra voluntatem Ottonis reciperet, & potentiorum contra potentem adversarium suscitaret. Imperator autem Gubernatorem suum in Saxoniam misit cum exercitu, quatenus noviter emptum Ducatum in possessionem nomine comparantis acciperet, & redditus ac census inde provenientes ex more colligeret. Verum Otto Saxonum & Luneburgensium Dux graviter ferens Principatum progenitorum suorum in manus devenisse alienigenarum, se venientibus potenter opposuit, & missos ab Imperatore, non sine contumelia retrocedere coegit. Dum hæc agerentur in Saxonia, Imperator in Sicilia commoratur. Qui anno prænotato, sicut diximus, in Germaniam reversurus, per Ungariamque iter faciens exercitum direxit contra Saxoniam. Duci Ottoni, amicorum consilio præscripto bellum pro contumelijs, quas fecerat, illaturus. Quod ubi innotuit Ottoni, amicorum consilio persuasus gratiam Imperatoris per nuntios expostulat, seque ipsum & omnia sua illius Imperio submittens humiliter commendat: promittens se ratum & gratum habiturum per omnia quidquid statuendum judicaret. Ac Imperator Principes in testimonium volens adesse Regni Ducem ad futurum conventum remisit in Moguntiam, ubi communi Optimatum sententiâ concordia fieret.

Conventu igitur Principum supradicto apud Moguntiam durante, imprimis concordiam facere cum Saxonibus Imperator statuit, quam de consensu tali moderamine confirmavit. Ducem namque Ottonem,

tonem, quoniam læsæ Majestatis reum sententia procerum judicavit, Principatu electionis Imperij cum Ducatu Saxonie privans, Ducem Brunsvicensē constituit, Principatum illi, quem pecuniā emerat ab Henrico Marchione de Baden, sicut diximus, donavit: cui & Lunenburgium conjunxit. Porro Ducatum Saxonie quem Otto prius habuerat, Imperator contulit Alberto Henrici Comitis de Anhalt filio, creans illum in Ducem Saxonum, & Principem Electorem, qui fuerat in Comitatu Louenburghensi: propterea quod esset vir prudens & strenuus; & multos diuturnosque tolerasset labores pro honore Imperij. Et sic potestas eligendi Imperij per Fridericum Imperatorem II. cum Ducatu Saxonie propter Ottonis contumaciā in Comites de Anhalt consensu Principum anno præscripto translata est. In eodem conventu Principum apud Moguntiam post factam cum Saxonibus concordiam, mortuus est Archiepiscopus Bifuntinus in Burgundia, vir sapiens & strenuus Imperij Consiliarius non ultimus: cujus corpus in Ecclesiam propriam reportatum sepultum est. Posthæc Imperator soluto conventu Principum de Moguntia reversus est in WORMATIAM: ubi celebratis nuptijs, tertiam duxit uxorem Regis Angliæ sororem, quoniam uxor secunda nomine Jola Joannis Hierosolymitani Regis filia jam pridem mortua fuit. Sunt qui dicant, hanc Regis Angliæ sororem non II. sed III. Friderici Imperatoris fuisse uxorem, & recte sentire videtur. Nuptijs autem solemnibus apparatu celebratis novam Imperator conjugem misit ad Hagenavve Imperiale oppidum Alfaciæ, ubi quasi per totam hyemem cundo & redeundo sæpius cum ea permansit.

Otto Ducatum Brunsvicensē suscipere co-
pellitur.

Ducatus
Saxonie
transfertur
in Comites
de Anhalt.

Imperator
tertiam
duxit uxorem.

Anno prænotato circa festum Omnium Sanctorum Imperator conventum Principum denuo celebravit apud Augustam urbem Sueviæ, in quo multa pro pace Regni cū optimatibus tractavit. In eo conventu Rex Boemorum comparuit, qui filiam Ducis Suevorum habebat uxorem: cui Imperator Fridericus decem millia marcarum argenti pro jure suo, quod illi competebat in Suevia, persoluit. Ab Augusta post solutionem Curie Principum Imperator ab Hagenavve reversus, ibidem cum uxore nova hyemavit. Ad quem Comes venit Tolosanus, & magnis oblati muneribus Marchiam Anthonitanam ab eo in feudum suscepit. Comes quoque Provincie asium ætatis agens quinquagesimum ad Imperatorem veniens in Hagenavve miles ab eo creatus est; licet aliquantulum renitens, propterea quod more progenitorum suorum opinione vulgari deceptus credebatur, se non diu posse vivere, posteaquam militie gradum & insignia suscepisset. Duos etiam potentissimos Reges habebat generos, Anglorum videlicet ac Gallorum, quorum auctoritate compulsus militie Ordinem accepit. Indignum quippe reputabant fœderum suum non esse militem. Ex quo manifestè possumus intelligere, quam fuerit olim gloriosa dignitas, quæ etiam potentissimi Principes adepti, se fieri putabant meliores. Eodem quoque anno venerunt ad Imperatorem in oppido Hagenavve cum certis Principibus existentem, Oratores Regis Hispaniarum qui dextrarios ei pulcherrimos & munera pretiosissima multa simul & varia cum amicicie literis attulerunt.

Conventus
Principum
in Augusta.

Comes
Provincie
creatur miles.

Rex Hispanie Imperatori literas mittit.

MCCCXXVI.

Anno Ernesti Abbatis V. Gregorius Papa IX. ad instantiam Principum

S. Elisabeth canonizatur.

Cccc 3

pum

putum Imperij nomen S. Elifabeth Lantgraviz Thuringorum in Marburg oppido Haſſiæ ſepultæ, de cujus feliciffimo tranſitu ſuprà jam diximus anno Eberhardi Abbatis ultimo. SS. catalogo juſſit inferibi, præmiſſâ in-
quiſitione, ut moris eſt, de vita & miraculis ejus per Sifridum Archiepi-
ſcopum Moguntinum, Theodericum Archiepiſcopum Trevirorum, &
Epifcopum Hildeſheimenſem in Saxonia: quos hujus ſancti negotij Com-
miſſarios conſtituerat. Quorum relatione Pontifex ſuper infinitis mira-
culis ad rumbam ejus factis, & ſanctimoniâ vitæ certificatus, ut jure debuit,
poſtulantibus acquievit.

Corpus S.
Elifabeth
levatur.

Anno igitur prænotato, qui erat à tranſitu Beatiffimæ mulieris de
hoc mundo ad patrem quintus, in prima die menſis Maij, convenerunt in
prænominato Haſſiorum oppido Marburg præfati Sedis Apoſtolicæ
Commiſſarii, cum multis alijs Epifcopis, Abbatibus, Prælatiſ, atque Prin-
cipibus, præſente Friderico Imperatore II. & ſacrum ejusdem Dominiæ
corpus cum magna ſolemnitate levârunt: pronuntiantes eam coram
omni multitudine Apoſtolico juſſu, catalogo Sanctorum eſſe inferam,
& ob id quocunq; memoria feſti ejus tertio decimo Calendarum Decemb.
in Eccleſia Dei ſolemniter venerandam. Imperator verò primum de ſep-
ulchro ejus lapidem proprijs manibus devotiſſimè removit, & produ-
ctam de theſauris ſuis auream coronam, ſanctiſſimo ejus capiti humili-
ter impoſuit: & multa loco beneficia contulit. Sanctum verò corpus in
ſarcophagum aureum ad hoc antea pretioſiſſimè præparatum, Epifco-
porum manibus repositum eſt. Maxima hominum multitudo tam ex
vicinis, quàm ex remotiſſimis terrarum provincijs illuc ad S. Mulieris
convenit ſolemnia, quorum numerus ſuprà duodecies centena millia æ-
ſtimatus memoratur, multa ibidem & penè infinita ad invocationem
Sanctiſſimæ Mulieris contingere miracula: quæ felicem & Sanctam
comprobârunt.

Judæi pue-
rorum oc-
ciſores a-
pud Fuldâ
cremantur.

Anno etiam prænotato, Judæi in oppido Fuldenſi conſorantes in-
natâ ſibi crudelitate favientes quosdam pueros Chriſtianorum in molen-
dino quodam punſtionibus multis cruciantes, miſerabili tormentorum
genere occiderunt: ſanguinem eorum in uſum, ut dicitur, profanum refer-
vantes. Quorum detecto ſcelere capti ſunt omnes, & qui rei ſceleris in-
venti fuerant, ignibus traduntur. Verùm gens impia & Crucis Chriſti
ſemper inimica ſuo more crimen exultorum negans apud vulgares inju-
riam paſſos clamitare non timuit: uſque adeo ut etiam Imperatorem
ipſum Fridericum contra Fuldenſis Cœnobij Abbatem, tanquam iniquum
judicem provocare varijs modis præſumeret, quo comperto Abbas,
ut mendaces & impioſillos convinceret, cadavera puerorum, quos inter-
fecerant, Imperatori conſpicienda in Hagenavve tranſmiſit, & juſtum
in ſcleratos factum fuiſſe judicium evidenti teſtimonio docuit. Corpo-
ra verò ipſa puerorum in Eccleſia parochiali oppidi memorati Hage-
navve tanquam Chriſti Martyrum, Imperatore mandante, honorificè ſep-
ulta ſunt, & magna Judæorum perfecutio per totum penè Regnum
Francorum Orientalium ſubſecuta fuit.

Imperator
cum exer-
citu vadit
in Lombar-
diam.

Año etiam præſignato Fridericus Imperator magno exercitu Germa-
norû adunato contra Lombardos in Italiam profectus eſt, quorum reme-
ritas mandatis ejus à pluribus jam annis fuerat inobediens & rebel-
lis.

Et

Et primò quidem Vinceniam potenter obtinuit, quam incensam igni penè totam funditus evertit, malens habitare sine muro subditos, quàm fortalio munitos & moenibus, novas denuo quotidie suspicari fieri posse inimicos. Mantua etiam & Padua, post multos labores & expugnationis pericula, tandem fortitudine milicum victæ, in ejus ditionem pervenerunt. Et progrediens ulterius, omnem provinciam Lombardiæ obtinuit, ac sui terrorem in cunctas nationes Italianas transfudit. Interea dum hæc per Imperatorem gererentur in Lombardia, Rex Boemorum & Bavarie Dux cum quibusdam alijs Episcopis atque Principibus, magno adunato exercitu terram Ducis Austriæ jussu Imperatoris hostili pervadunt incursum, propter excessus multiplices & enormia facta, quibus Dux Cæsarem offenderat. Qui cum venissent in Austriam conjunxerunt se illis plures terræ nobiles, quos Dux vel injustè oppræsserat, vel de terra fecerat exulare. Audiens verò Dux tanti adventum exercitus, cum non se confideret posse resistere, venientibus occurrere detrectavit, sed recludens se in præsidio munitissimo rei præstolabatur eventum.

Austria
Imperator
ri contra
Ducem su-
bigitur.

Imperialis autem præfatus exercitus, totam ferro & incendio devastans Austriam nullo resistente, Cæsaris Imperio subjugavit. Quod cum Imperatori per nuntios & literas Principum innotuisset, res suas in Lombardia secundum quod licuit ad pacem ordinando, tranquillè disposuit, & cum una exercitus parte in Austriam descendit; venientique in oppidum Viennense ibidem per hyemem mansit, & fugato Duce Austriam suis militibus gubernandam & custodiendam committens singula providit.

Imperator
venit in
Austriam.

MCXXXVII.

Anno Ernesti Abbatis VI. Imperator Fridericus in Vienna oppido, sicut diximus, Austriæ constitutus, in præsentia multorum Principum Ducem Austriæ Fridericum propter enormia facta, per sententiam imperialem publicam de patria proscriptis, & ejus Ducatum Imperio restituit; Viennam quoque oppidum postulantibus incolis Imperiale proprium esse perpetuò decrevit: firmamento prohibens literarum ne deinceps quovis modo ab Imperio semoveretur. Sic etenim protestatur in literis Cæsar, quas ubi contulit, memoraris. Volamus, inquit, ut nunquam per concessionem alicujus beneficii urbs Vienna de nostra & Imperij potestate futuris perpetuis temporibus transeat. Et quia forsitan, erunt olim futuri, qui hanc nostram compilationem historiarum legentes mirabuntur Austriæ Ducem potentissimum, Imperatoris sententiâ proscriptum, & scire causam volent propter quam, tantâ in illum severitate animaverit, opere pretium judicamus rationes hujus facti nobis veterum annotatione signatas in medium producere. Prima omnium displicentiarum causa fuisse memoratur, quod memoratus Dux Austriæ Fridericus, cum Henrico Rege & Mediolanensibus contra Imperatorem conspiraverat; & Rege, sicut diximus, à patre jam capto, ad audientiam Principum Regni vocatus & citatus Moguntiam venire contempsit.

Fridericus
Dux Au-
striæ ab Im-
peratore
proscribi-
tur.

Vienna
pertinet ad
Imperium.

Quæ fue-
runt sceleris
Ducis &
causæ pro-
scriptionis.

Item pauperes terræ per totam Austriam simili austeritate ultra modum gravans de singulis terræ mansis sexaginta denarios à possessoribus exegit, & subditos nimium afflixit. Item Monasteria, Ecclesias, claustrales & templorum Christi Ministros, inauditis, inconfuetis, & inportabilibus exactionibus nimium opprimens in extremam paupertatem

tem

tem deduxit, decimas Dei ſervis deputatas, violenter rapuit. Eccleſias pecunijs & ornatu ſuo ſpoliavit: Episcopos, Abbates, & reliquos ſacri Ordinis viros, tanquam viliffimos homines ſpreuit: ſtatuta quoque ſanctæ Matris Eccleſiæ mente tumidâ contempſit.

Item adulterium in oppido Vienna cum uxore cujuſdam civis notorium & publicum commiſit; & multos graves exceſſus alios ſine verecundia perpetravit, factus publicus virtutum hoſtis, & amicus viti-
rum. Pro his & alijs enormitatibus ſuis ab Imperatore ſæpe per nuntios & literas paternè admonitus, & poſtremò ad curiam Principum citatus Moguntiam, cum omnia ſpernens contemneret, de Regno proſcriptus eſt: & Domino vindicante ſanguinem pauperum, exul mori compelli-
tur. Et nota, quòd Aultria olim fuit Marchionatus, quemadmodum diximus anno Volmari Abbatis xxxiv. quem Fridericus Imperator ejus nominis primus in Ducatum ſublimavit, & Henricum Lupoldi filium, Ducem Aultriæ primum inſtituit. Qui quidem Dux Henricus Monaſte-
rium S. Jacobi Scotorum noſtri Ordinis Viennæ fundavit: in quo & mortuus poſtea ſepulturam accepit. Friderico autem ſepediçto Aultriæ Duce propter ſuam rebellionem fugato atque proſcripto, ſicuti eſt di-
ctum, Imperator Aultriam ſuis fidelibus tuendam & gubernandam conſui-
ſit, Viennam verò oppidum Odacharo Wenceslai Boemorum Regis filio cõſecundavit, qui per annos plures poſtea dominabatur in Aultria, quem admodum in ſequentibus, Domino largiente plenius dicturi ſumus.

Monaſte-
rium Sco-
torum fun-
datur
Viennæ.

Conradus
filius Im-
peratoris
ſit Rex Ro-
manorum.

Imperator
cum exer-
citu rediit
in Lom-
bardiam.

Anno prænotato Imperator negotijs & rebus in Aultria diſpoſitis Ratiſponam aſcendit, ſecum habens Conradum ex Jola Hieroſolymitani Regis filia quondam uxore, filium adhuc puerum, quem præcepto pa-
tris in locum Henrici Regis captivi Principes Imperij, videlicet Sifridus Archiepiſcopus Moguntinus, Theodericus quoque Archiepiſcopus Tre-
virorum, Wencellaus Rex Bohemiæ, & Otto primus ex Ducibus Ba-
variæ Comes, ut ſupra dictum eſt, Palatinus Rheni Heidelbergenſis in Regem elegerunt. Imperator verò apud Ratiſponam urbem Baviariæ conſtitutus, conventum ſolemennem apud Spiram, proximè celebrandum per literas & nuntios Principibus iudixit. Die autem præfixo jam inſtante Principes juxta mandatum ejus apud Spiram convenerunt, ubi inter alia rei publicæ negotia denuo Cæſar filium ſuum Conradum Romanorum Regem per Principes deſignavit. Poſt ſolutionem memorati conventus, Imperator Fridericus, promiſſa principum auxilia, contra Lom-
bardos in oppido Hagenave parvo tempore apud uxorem exſpectavit. Quibus tandem ad votum præſentibus Eberhardum Comitem de Eber-
ſtein cum ducentis equitibus miſit in Aultriam, ad cuſtodiam Viennæ oppidi: cui & Regis Boemorum ſuffragia juſſit conjungi. Collecto deinde magno pugnatorum exercitu Cæſar Fridericus in Longobardiam revertitur, & congregienſum Mediolanenſibus victor extitit: & multa eorum millia interfecit, denique plures cepit: ac reliquos in fugam nimis turpem convertit. Acta ſunt hæc in Longobardia circa Feſtum S. Andreæ Apoſtoli anno prænotato. Cùmque Imperator totam ſuo exercitu devaſtaret Longobardiam, & omnes penè munitiones, civitates, oppida & caſtella, ſuo potenter ſubjugâſſet imperio: Mediolanenſes Romani Pontificis Gregori ix. deſenſionem contra Fridericum Cæſarem invo-

invocarunt. Quorum precibus Pontifex inclinatus, precibus Imperatorem & literis monuit, quatenus à devastatione Longobardorum desisteret: alioquin sciret se anathematis vinculo innodandum, sed Imperator non attendens monita Papæ, Longobardos ut cæperat, omnino persequitur.

Anno prænotato Fridericus Imperator II. Advocatiam villæ Bischoffshaim, cum omnibus proventibus & utilitatibus suis in Francia Orientali quatuor ab Herbipoli milliariibus sitæ, quam ut Sueviæ Dux in beneficio feudali tenuerat ab Ecclesia Moguntina Sifrido Archiepiscopo liberam restituit: & donatione perpetuâ spontaneè resignavit in mense Aprili.

Advocacia
in Bischoffshaim
fuit
Suevorum.

Eodem quoque anno in fine Quadragesimæ mortuus est Henricus Archiepiscopus Colonienfis, cui successit Conradus de Hoensteden vir strenuus & rerum Ecclesiæ suæ defensor acerrimus, & præfuit annis quatuor & viginti, qui multas contentiones & dissensiones suo tempore habuit cum civibus Colonienfis.

Conradus
fuit Archiepiscopus
Colonienfis.

Multa his temporibus latrocinia, bella & devastationes fuerunt in diversis provinciis, Moguntina videlicet, Colonienfi, Trevirensi, & maxime per Dioccesim Leodiensem, & plura mortalibus ob id proveniunt incommoda nec sine sanguinis profusione. Vini paucitas fuit, quæ pretium ejus nimium augmentavit, intantum, quòd sedecim denarii pro una mensura vini apud Allatios hoc anno dabantur, ubi anno præcedente tanta copia fuit, ut mensura una pro denario uno venderetur, & ob nimiam vini abundantiam, & vala deficerent & emptores.

Omnis hebdomada
& incommo-
dis plena.

Circa finem hujus anni prænotati hoc est in vigilia Nativitatis, mortuus est Conradus de Than Episcopus Spirensis, & in majori Ecclesia Nemetensi præfata cum honore sepultus, vacavitque sedes Episcopalis diebus xxvii. usque in annum sequentem, cujus initium à Calend. Januarij ponimus.

MCCCXXVII.

Anno Ernesti Abbatis VII. Indiæ. Roman. xi. qui fuit à prima fundatione Hirsaugiensis Monasterij transpontem apud S. Aurelium Præfulem Christi, cccc. annus in festività S. Agnetis Virg. Mart. Conradus frater Eberhardi Comitis de Eberstein Spirensis Ecclesiæ Præful constituitur, & præfuit annis ferme septem, vir bonus & strenuus.

Quadragesimus
Hirsaugiensis
annus.

Eodem quoque anno mortuus est Henricus ultimus Comes Provincialis seu Lantgravius Alsatie sine liberis, qui multa feuda seu beneficia ministerialia possederat vivens, tam ab Argentinensi Ecclesia, quam ab Imperio Romano, & alijs Monasterijs atque Principibus, quæ illo mortuo, ad suos Dominos cum libertate sunt reversa, & manent usque in præsentem diem.

Henricus
ultimus
Lantgravius
Alsatie
mortuus.

Anno prænotato Sifridus Archiepiscopus Moguntinus, Conradus Archiepiscopus Colonienfis, Conradus de Eberstein Episcopus Spirensis, & plures alij Principes, cum valido suorum exercitu adjuvatores in Longobardiam ad Imperatorem profecti sunt: quorum auxilio Cæsar Patavinus primum, ac deinde Tarvisinos, Vincentinos, Veronenses, Brixianosq; suo Imperio subegit. Quod cum Romanus Pontifex Gregorius IX. recognovisset, Protonotarium suum ad Imperatorem misit, orans, ut si pacem Ecclesiæ

Imperator
totum de-
vastat Lon-
gobardiam

D d d

clésiæ

clésiæ diligeret, si Deum timeret, si Apostoliæ Sedis benevolentiam, quam paucis retro diebus in favorem suum adversus filium suum Henricum tantum faceret, quanti merito deberet constituam cum Longobardis à Friderico avo suo pacem, quam Henricus pater suus servasset, etiam ipse inviolabiliter conservare dignaretur. Pro eadem causa tres ad eum Cardinales postea misit, qui ad Pontificem resimiliter infectâ, Viterbium sunt reversi. Imperator itaque Fridericus, animum graviter offensum gerens adversum Longobardos, preces Romani Pontificis non curavit, sed progrediens, ut cœperat, majora eis inferre mala quotidie cogitavit. Urbem Brixianorum funditus evertit, & plures Longobardorum oppugnavit munitiones ac destruxit. Exercitum posthac Mediolano admove re statuit, & urbem, sicut avus olim fecerat, denuo subvertere. Verum Mediolanenses cum socijs civitatibus, & totius Lombardiæ colligatione viribus resumptis ad Nonam Curtem, (sic enim locus appellatur) cum Friderico bellum iniere, in quo superati, & ingenti clade percussi plures eorum trucidati sunt, alij vulnerati aut capti, reliqui urgentibus Cæsareanis in fugam neclariâ conversi insuper & caragma suum amiserunt. In eo conflictu filius Ducis Venetorum, qui potestatis Mediolanensis civitatis eo tempore gessit officium, cum multis Longobardiæ Nobilibus captus est, qui iussu Imperatoris in Apuliam ductus, postea super eminentem ad litora maris turrim, fuit laqueo suspensus, cæteris concaptivis ejus diversis cruciatibus interemptis, ut nec unus quidem evaderet. Romanus autem Pontifex cœti Mediolanensium cladem satis moleste ferret, ac totis in Fridericum, ut hostem Ecclesiæ, animo commotus videretur, meliore tamen spe fretus, Ducem Venetorum filij necem contra Imperatorem ulturum exultimabat, atque ob id, fœdera cum Venetis contra illum iniit, & classes quinque ac viginti trirremium communi impensa ordinavit. Imperator autem Crémonæ aliquamdiu consistens exercitûs augendi gratiâ, ubi magnam Quadragesimæ partem exegit. Interea Sifridus Archiepiscopus Moguntinus, cum esset homo prudens & astutus, metuens indignationem Sedis Apostolicæ per coniunctionem Cæsaris, ut multis contigit, incurrere, quibus potuit modis Imperatorem, quatenus sibi ad suam Ecclesiâ redire liceret, induxit. Unde persuasus Cæsar filium Conradum Regem ejus fidei committens, eum cum illo remisit in Germaniam, & totius Regni gubernationem ei commendavit. Posthac Imperator Dominicæ Resurrectionis sôlemniam celebraturus, Paduam profectus est, quæ civitas Imperio ejus eo tempore parebat. Die autem Paschatistertiâ, cum jam Ecclesiâ Cæsar ipse voluisset ingredi, & Sacrosanctis interesse Mysterijs, accelerans Papæ quidam tabellio, promulgatæ in eum ex communicationis sententiæ reddidit coram omnibus certio rem. Consequenter Pontifex Romanus excommunicatum Cæsarem per fratres minores denunciari fecit in universa terra Imperij. Diebus autem paschalibus apud Paduam exactis, Imperator iussit convocari exercitum, movitque castra in Venetos, qui partes Romani Pontificis tuebantur, quos veluti ranas paludibus conclusos (absistâ prædâ non modicâ) vehementer oppressit, maximisque calamitatibus afflixit. Sed cum ultra ire non posset, aquâ impediende & stagnis, Paduam revertitur, & obfides pro confirmatione fidei servandæ à Paduanis accepit. Deinde

Vero.

Brixia urbs destruitur.

Filius Ducis Venetorum captus ab Imperatore suspensur.

Fœdus Pacis cum Venetis contra Cæsarem.

Archiepiscopus gubernator Imperij.

Imperator Fridericus III. excommunicatur à Papa.

Imperator bellum intulit Venetis & vincit.

Veronam & Mantuam se velle obsidere simulans, eductis copijs, Parmam petit, atque inde Lucam, & ad ultimum Pisas.

Anno prænotato mortuus est Henricus Basiliensis Episcopus, & in majori Ecclesia, cui præfuerat, sepultus, cui Lutholdus quidam de Rotelnheim oriundus communi fratrum electione successit.

His temporibus Tartari, gentes idololatrarumque spurcissimæ de locis suis cum infinita multitudine more suo exeuntes, Moraviam, Ungariam, Poloniam, Lituoniam, omnemque adjacentes Provincias Christianorum ferro, incendio, ac rapinâ crudeliter devastantes, neces horrendas, & plura mala fidelibus intulerunt. Contra quos multi Principes, Comites, Nobiles & ignobiles, cruce fuerunt signati, & apud Morspurg urbem Saxonie convenientes, cum magno fidelium exercitu adversum illos feliciter pugnaverunt.

Cruce prædicatur in Tartarorum.

MCCXXXIX.

Anno Ernesti Abbatis VIII. Indict. Rom: xii. major Ecclesia S. Martini Moguntini in quibusdam structuris de novo reparata, & in parte sui ampliata per Sifridum Archiepiscopum ejus cum solemnitate magna consecrata fuit in frequentia Prælatorum, & copiosa plebis multitudinæ.

Ecclesia Moguntina consecretur.

Eodem Anno solis defectio, quam Ecclipsin Græci nominant, facta est, & magna pestilentie tabes in plerisque locis Europæ subsequitur. His quoque temporibus ferunt miraculum contigisse in Hispania, magnum & omnino insolitum, quod historiæ intromittere nostræ præcedentium exemplo non judicamus inutile, propterea quod fidem Christianam haud mediocriter confirmare videatur. Judæus quidam in Hispaniæ partibus vinearum ampliare suum disponens, dum quoddam ingens saxum continuisset in partes, reperit quandam in ipso lapide solido concavitatem, & in ea librum ligneum, Hebraicis, Græcis atque Latinis characteribus scriptum. Primus autem scripturæ ordo mundi proprietates ab Adam usque ad Legis tempora continebat. Secundus autem proprietates mundi quasque à tempore scripturæ Legis, usque ad Nativitatem Christi luculenter & breviter exprimebat. Tertius verò Filij Dei ex Maria Virg: stirpis Davidicæ Nativitatem, Passionem & mortem pro salute hominum exponebat. Et in fine scriptum erat, quod liber ipse in diebus Ferdinandi Regis Hispaniarum debebat inveniri à Zachariæ Judæi filio Nathan. Quæ cum Nathan Judæus legisset, cum tota domo sua conversus est.

Libri mirandus reperitur in saxo concavo.

Anno prænotato Fridericus Imperator II. inceptum cum Longobardis bellum continuabat, in amicos munificus existens & pius, in adversarios verò severus & crudelissimus. Multa Longobardis mala intulit, contra quos nunquam victus, sed victor gloriosus semper evasit. Urbes & munitiones eorum multas potenter subegit, incendit & destruxit, & quoscunque adversariorum Nobiles, sive potentes cepisset: non redimendos pecuniâ voluit, sed omnes mox laqueo suspendit.

Imperator devastat Longobardiam.

MCCXL.

Anno Ernesti Abbatis IX. conspirantibus omnibus Transpadanis civitatibus, Duce Gregorio quodam Montelongo Bononiensi & Apostolicæ Sedis Legato, Ferrariensem civitatem, cum Imperatore Friderico sentientem, invadere simul omnes Venetiarum classe admotâ, statuerunt. Verum ubi aliquamdiu obsidione vallâssent urbem, cernentes,

Urbs Ferraria obsidetur à Venetis.

Dddd a

se ni-

Veneruñ
dolum &
fraus inata

Imperator
devallat
Italiam.

Adverſa
ſi rum op-
pida ſub-
vertit.

Imperator
obſedit Ro-
mam.

Papa in Ur-
be obſeſſus
facit Lira-
niam ad De-
um.

Cruce ad-
verſus Im-
peratorem
predicatur.

Romani
contra Im-
peratorem
portas e-
rumpunt.

ſe nihil contra eam poſſe proficere: ad conſuetas fraudum & inſidiarum ſuarum artes converſi, dolo terminandam ſuo more aggrediuntur. Ad colloquium ſub confirmatione pacis jure jurando interpoſita Capitaneum Caſaris, nomine Salinguerram, qui Ferarriæ præerat defendendæ per Legatum Apoſtolicum evocant, quem egreſſum de civitate mox dolosè interceptiunt, & captivum Venetias tranſmittunt, ubi non diu poſt mori compulſus eſt. Capitaneo capto, urbs deſtituta ſuffragio deſenſionis à Duce Veneto capitur: Et Azoni Eſtenſium Marchioni per Legatum Papæ gubernanda Eccleſiæ nomine commendatur. Interea cum hæc agerentur Fridericus Imperator Piſis conſiſtens omnem Hetruriam ſeditionibus & diſcordijs replevit. Poſthæc in Samnites movit: Beneventum vi cepit, diripuitque ac moenia circumquaque ſimul & turres funditus everſit. Alia denique Samnitium oppida & caſtella numero non pauca in manu valida expugnans cepit, ſpoliavit, incendit, ac ſubvertit. Ravennam civitatem populofam arque ditiffimam ſuo Imperio diu rebellem potenter ſubegit, & glorioſè triumphavit. Picenum exinde percurrens in Flaminiam uſque Faventiam & Bononiam aliquantulum reſiſtentem vi occupat, ſcholâ eorum in Patavium, quæ urbs olim à flumine præterfluente Ticinum dicebatur, tranſlatâ, & cuncta in circuitu potenter devaſtat. Omnium denique oppida & munitiones Imperator Fridericus violentè deſtruxit, qui cum adverſarijs ſenſiſſent, ſimul & illorum, qui dicebantur Neutrales, propterea quod nec Imperij ſequerentur partes, nec Romani Pontificis vel Eccleſiæ, præter Fulginates & Viterbienſes, quos cum ſubvertere potuiſſet, incolumes tamen ſervavit. Hos mox fuerunt ſecuti ortum Tuſcanenſem, Cornetam ac montem Falifcum inhiantes, ad quos Ericum filium deſtinaverat cum copijs.

Defeciſſent tum quoque Romani, & procul dubio ad partes Imperatoris declinâſſent: ſi celerius Urbi copias admoviſſet. Romam itaq; tardius obſidione vallavit: quo factum eſt, ut infirmis mora contulerit vires: & qui fuiſſent in turbatione ſubitanea pavidi: facti ſunt cum conſilio præſumptuoſi. Cernens namque Romanus Pontifex Gregorius ix. in Urbe jam fortiter obſeſſa Romanorum animos pavidos, ſeq̃e in extremam difficultatem perductum, omni auxilio deficiente humano, ad implorandam Dei miſericordiam ſe contulit; convocatiſque cum plebe Clericis Litaniæ ordinavit. Tollens itaque manibus ſiſis Pontifex capita ſſ. Apoſtolorum Petri & Pauli, turbâ Clericorum præcedente, ac populo ſequente ab Eccleſia Lateranenſi, ubi tum erat Sedes Pontificalis, per medium Urbis, ad Baſilicam Principis Apoſtolorum iter precibus & lachrymis plenum continuavit: ubi poſt habitam comiſerationibus orationem inſtructam; decretum contra Imperatorem Fridericum promulgavit: æternæ felicitatis præmia illis indubitanter pollicitus: qui adverſus ſceleſtiſſimum Dei & Eccleſiæ hoſtem Fridericum pugnaturi, crucis ſignaculum accepiſſent. Moes itaque lachrymoſa oratione Pontificis populus Romanus, adunatis cruce ſignatorum copijs cum jam jam Caſar urbis portas muroſque fortiffimo cum exercitu ſuorum decreviſſet irrumperè, cominus in prælium pugnaturi, contra Fridericum Imperatorem de urbe turmatim egrediuntur. Quos videns Imperator contra ſe venientes cum nihil tale ſuſpicaretur, primo quidem territus eſt: ſed mox ani-

mo

mo in furorem concitatus, & factus audentior, suos cohortatur in pugnam: & ipse manu propria venientes veluti locustas Romanos interficiendo calcavit. Multus ibi sanguis funditur, omnes etenim cruce signatos Imperator ad se vivos iussit produci: quos partim per capita in crucis modum quadrifariam scindi: partim frontibus crucis formam ferro inuri: Clericorum verò coronas in modum Crucis vulnerari mandavit.

Cruce signati puniuntur.

Tertiâ posthac die constantiam Romanorum admiratus oblationem urbis continuo solvit: exercitumque in Campanos movit: & quidquid juris erat Ecclesiæ hostili animo devastavit. Beneventum violenter capiens militibus spoliandam diripiendamque concessit. Inde movens in Picentes Ficulum obsedit. In Romandiolos inde ducens Ericum filium Sardinæ Regem agitandis subigendisque sibi Picenis adversantibus destinavit. Qui quidem Ericus animo ferox, & bellicosus, omnia ferro & igne devastavit, ac metum sui tunc quidem in omnes diffudit. Quiquidem enim resistere tentavit, in calamitatem maximam subito deduxit. In his expeditionibus Italia didicit; quid manus Teutonicorum irritata possit, non enim dolo, non fraude, non insidijs, sed aperto decertare Marte Teutones consueverunt: hoc est, ferro, non veneno seu circumventionem.

Ericus filius Imperatoris Rex.

Eo tempore Pontifex Romanæ Sedis Gregorius in tot angustijs animi positus cum omne auxilium humanæ virtutis ad resistendum Imperatori prorsus videret deficere. Divinum studuit propensius subsidium invocare. Unde constituit imprimis, ut illa Hermannii Contracti Monachi præcellens & dulcis Antiphona SALVE REGINA MISERICORDIÆ, certis in Ecclesia Dei horis ad reverentiam gloriosissimæ Virg. Mariæ decantaretur, campanas quoque pulsari dum Sacrosanctum Christi Corpus levatur in Altari præcepit, laudisque intactæ Virginis Mariæ sub matutinis ordinavit.

Salve Regina cantari à Papa Gregorio præcipitur.

Anno dcinde prænotato Gregorius Papa IX. sæpèdictus per literas & nuntios convocans omnes Christiani orbis Pontifices generale Concilium Romæ apud S. Joannem Lateranensem celebrandum indixit: in quo de abrogando Imperatore, suadentibus Gallorum & Angliæ Regibus, causa, ratio & sententia tractaretur, quod animatus tunc Fredericus Imperator, omnes vias, terrâ marique diligentissimè præcludere curavit, quò nulli Episcoporum ex Germania neque ex Gallia, neque ex alijs nationibus veniendi Romam contra se ad Concilium, facultas permissa videretur. Ericum verò Sardinæ Regem filium suum Imperator cum magna classe navium, de Apulia misit Pisas qui alto adnavigantes mare, duos Romanæ Ecclesiæ Cardinales & multos Episcopos Januensium navigio quadraginta galeas habentes inter portum Pisani & Corsicam Insulam bello devicit, subactisque sibi Januensium navibus, multos eorum interfecit. Plurimos etiam captivos in Apuliam cum duobus Cardinalibus ad Imperatorem duxit, quos artæ custodiæ tradidit. Ubi tunc Archiepiscopus Bisuntinus cum reliquis multis in mari submersus morte facis miserabili simul interijt.

Concilium à Papa indicitur.

Cardinales capti & navis.

Cujus rei nuntio Gregorius Papa IX. accepto, multisque malis circumseptus, ut animo quotidie deficiens, tandem in aegritudinem gravissimam incidit, quâ ingravescente nimium, vitam cum morte commutavit.

Cælestinus fit Papa xv.

Dddd 3

mutavit.

mutavit, anno Pontificatus ſui xiv. poſtquam Ganſfredus Sabinenſis Epiſcopus natione Lombardus in Papam electus, præſuit diebus decem & octo, Cœleſtinus ejus nominis rv. in ſua coronatione ex more nuncupatus. Erat enim vir undecunque doctiſſimus, & magnæ eloquentiæ, qui pacem inter Eccleſiam & Imperium reformâſſet, ſi vivere diutius licuiſſet. Qui mox ut ordinatus eſt. Legatos ad Fridericum Imperatorem Faventiam obſidentem miſit. eumque multis de futura pace pollicitationibus delinire conatus eſt. Sed priuſquam Fridericus Cæſar potuerit dare Legatis reſponſum, Cœleſtinus Papa octavo decimo Pontificatus ſui die mortuus eſt. Poſt cujus mortem Sedes Apoſtolica vacavit menſibus uno & viginti: propter multorum Cardinalium abſentiam, qui ab Imperatore Friderico in diverſis locis detinebantur captivi.

Cœleſtinus
obiit. Sedes
vacat men-
ſibus xxi.

Eodem anno Fridericus Imperator Faventiam fame tandem & longâ obſeſſione preſſam cepit. Inde Bononiam ducens exercitum, cum eâ potiri non poſſet, agro circumquaque vaſtato in Mutinenſes ac Regios movit, agrique vaſtatis Parmenſes vi oppreſſit.

Moneta ſit
de corio in
exercitu
Imperatoris.

Deficiente autem poſt jocalium & Vaſorū impignorationem Imperatori pecuniâ; nequaquam animum remittebat à captis, qui novo reſpecto conſilio, ut militibus promiſſa ſtipendia ſolueret; monetam de corio, quæ florenum ſolueret aureum, imaginem ſimul & inſcriptionem ſui nominis continentem fieri mandavit, ſtatuens in exercitu edictum, ut quicumque præſentaret talem ſuo theſaurario monetam; acciperet pro ea monetam auream, nummum videlicet aureum, qui tunc dicebatur Auguſtanus, ſicut hodie in Italia Ducatus, cujus quidem ſculptura ex uno latere faciès erat Imperatoris, & ex alio ſpecies Aquilæ formata, cum nominis inſcriptione Friderici II. Imperatoris. Et de moneta coriaria militibus in obſeſſione Faventina quoque ſtipendia ſoluebantur, pro qua tamen auream poſtea, juxta promiſſum receperunt, ut ſigna eſſe viderentur obligatoria potius quàm pecunia. Hoc ipſo anno Henricus Rex miſerabilis Friderici Imperatoris filius captivus in Sicilia, de quo ſuprà diximus anno Erneſti Abbatis IV. vitam in carcere poſtius terminavit.

Auguſtanus
moneta
fuit.

Henricus
Rex capti-
vus mori-
tur.

MCCXL I.

Oppidum
Crüzenach
in Comitatu
Spanheim.

Anno Erneſti Abbatis X. Conradus Epiſcopus Spirenſis, de conſenſu & voluntate fratrum ſuorum, de capitulo memoratæ Eccleſiæ, omnia bona ſua quæ habebat in villa Crüzenach prope Spanheim in Nagavio ſita, cum omnibus proventibus, juſtitia & juſdictione temporali vendidit Comiti Seynenſi, pro centum & mille marcis argenti puri. Hæc quidem villa Crüzenach, quæ nunc eſt oppidum, aliquando pertinebat ad Imperium, poſtea Comes Hirſutus accepit eam in feudale beneficium, deinde Monaſterio S. Matthiæ Apoſtoli extra muros Trevirorum noſtri Ordinis collata fuit: exinde vendita eſt Eccleſiæ Spirenſi: poſtea, ſicut diximus, comparavit eam Comes quidem de Seyn: à Comitatu verò Seynenſi tandem venit ad Comitem de Spanheim, cum una filia in uxorem illi data. Poſtremo Eliſabeth uxor Joannis ultimi Comitis de Spanheim Comitatum ſubmiſit Comiti Palatino Rheni, poſt cujus mortem triſariam diviſus manet uſque in præſentem diem. Et ſic oppidum Crüzenach, & Comitatus de Spanheim hodie tribus Dominis ſubjiciuntur, videlicet Ludovico Rheni, Palatino Comiti, Bavariæque Duci ac Prin-

Comitatus
preſentis
dividitur.

Principi Flectori. Christophero Marchioni de Baden, & Joanni Bavarie Duci, qui moratur in oppido Sommeren dicto apud Cynosos.

Eodem anno David Pastor Ecclesie Parochialis in Roxheim Moguntinae Diocesis, haud procul à memorato oppido Crutzenach à rusticis villae Sommerloch prope Waldenhausen curae suae commissis Parochianis crudeliter occisus est; propter quod à Sifrido Archiepiscopo Moguntino fuerunt excommunicati, anathematizati ac maledicti: gravissimaeque impietatis suae poenas acceperunt. Omnes enim qui conscientias suas contagione tanti sceleris polluerunt, malà morte in brevi sublati sunt; quorum alij comprehensi & rotati; alij per fugam lapsi malè interierunt.

Anno etiam praenotato, ut Palmerius est author, mons debiscens à Monte, valléeque coarctans in Burgundia, multa agrorum hominum millia in circuitu comorantium subito oppressit.

MCCXII.

Anno Ernesti XI. Fridericus Imperator Romanorum secundus ad preces & instantiam Baldevini Graecorum Imperatoris Cardinales, quos decinebat captivos, quò vellent liberos abire permittit. Qui statim Anagninae convenientes Symbaldum Cardinalem, patrià Januensem, in Romanum Pontificem elegerunt; qui sua in coronatione, Innocentius ejus nominis quartus nuncupatus, praefuit annis ix. mensibus sex, diebus totidem, vir in utroque jure doctissimus & animi constantia infatigabilis; qui adhuc Cardinalis Imperatori fuit amicus charissimus: sed Papa factus mox in hostem est acerrimum constitutus: unde cum diceretur Imperatori à nuntiatis: Gaudeat serenitas tua invictissime Caesar, quoniam tibi ex voto succedente, cum Symbaldum Cardinalem nunc Pontificem habeas amicum: tale ferretur dedisse responsum. Gaudendum mihi censerem, si bonum esset Cardinalem amicum in acerrimum hostem Romanae Ecclesiae Pontificem permutasse. Qui quàm dixerit verum in sequentibus patuit: cum illum in Concilio Lugdunensi penitus ab Imperio deposuit. Innocentius autem Papa memoratus, cum esset in utroque jure doctissimus multa scripsit &, ante & in Pontificatu praeclara Synthemata: quibus ingenij sui dexteritatem ostendit. Imprimis quidem apparatus super Decretalibus edidit: quem secundum partes materiae in libr. quinque divisit. Alium quoque apparatus minorem composuit, quem Authenticas praenotavit. Contra Petrum de Vineis tractatum insignem edidit de potestate Imperij & Ecclesiae, quem Apologietum nominavit. Sororibus quoque S. Clarae vivendi Regulam composuit, & Mendicantium Ordines multum ampliavit.

Anno praenotato xiii. die mensis Aprilis hora vespertina casuale incendium Wormaciae ortum majorem urbis partem consumpsit: & damnum civibus ingens attulit. In quo quidem incendio plus quam trecenti homines perierunt.

Eodem año xxviii. die mensis Martij obiit Theodericus Archiepiscopus Trevirorum anno Pontificatus sui xxx. aetatis vero 72. in majori Ecclesia S. Petri sepultus: vir per omnia magnificus & aeternae memoriae dignus, qui utilitatibus plebis sibi commissae diligenter intendit. Huic in Archiepiscopatu successit Arnoldus majoris Ecclesiae Praepositus filius Comitum de Ysenberg ex sorore nepos, sui praedecessoris memorati Friderici, & pra-

David pastor
Roxheim à rusticis
occisus.

Mons debiscens
oppressit.

Innocentius
Papa iv.

Cardinalis
amicus sic
Papa Caesaris
adversarius.

Opuscula
Pape Innocentij.

Wormacia
flagrat.

Rudolphus
in diffidio
ne contra
Arnoldum
eligitur.

& præfuit annis xvi. contra hunc Arnoldum à majori parte Capituli canonice electum, Rudolphus de Saraponte Præpositus S. Paulini à paucis eligitur: & auxilio Ducis Lotharingæ, Comitum quoque de Luzelpurg, & de Seyna confusus aliquamdiu memorato Pontifici reluctatur, tandem Innocentius Papa in Concilio Lugdunenſi, concordiam interponens, confirmavit Arnoldum, ut electum canonicè, Rudolphum verò repudiavit, Arnoldo nihilominus indulſit, ut omnia Eccleſiæ beneficia, quæ prius habuit, ad menſæ uſum propriæ retineret.

Imperator
bellum Ita-
licis con-
tinuat.

Anno prænotato Fridericus Imperator bellum, quod in Italia contra Lombardos & reliquos Imperio rebelles inchoaverat, ſine intermiſſione continuat, & glorioſus ubique contra æmuſoſ triumphavit. Ad ſolicitationem verò Imperatoris Conſtantinopolitani tractatus pro concordia pacis inter Eccleſiam & Imperium hoc ipſo anno plures habiti ſunt: qui tamen ad neceſſarium effectum impediende hominum malitiâ non venerunt.

MCCXLI.

Hoc anno
Monaste-
ria Lorich
datur Pre-
monſtra-
tenſibus.

Anno Erneſti Abbatis xli. Indiſt. Roman. i. famoſiſſimum illud Ord. noſtri Monaſterium Laurillienſe, cujus infelicitatis hiftoriam paulò ante plenius ac ſufficienter digeſimus, Ordini Præmonſtratenſium donatum eſt, machinatione Siſtridi Archiepiſcopi Moguntini, quemadmodum in ſuperioribus per anticipationem conſultè duximus: ut ſeriem totius hiftoriæ tranſlati imò deſolati Monaſterij uno loco diſtribueremus.

Simon Mo-
nachus in
Baſſignio
noſtri Or-
dinis.

Claruit hiſ temporibus in Brabantia Simon Monachus Cœnobij Haſſigenſis noſtri Ordinis, homo tam in divinis quàm in ſecularibus ſcripturis ſtudioſiſſimus, & ſedulè exercitatione peritus, qui ſcripſit non parvæ utilitatis multa volumina, quibus nomen ſuum memoriæ poſteriorum laudibiliter commendavit. E quibus reperiuntur ſubjecta. Sermones in Cantica Canticorum lib. i. In Regulam Sanctiſſimi P. N. Benedicti lib. i. Viſio cujuſdam Converſi admirabilis lib. i. Sermones etiam plures pro Monachorum ædificatione compoſuit. Moralia quoque R. Gregorij Papæ Magni ſuper hiftoriam S. Job in libros decem abbreviando comportavit, meliora quæque & ſuo propoſito magis convenientia excerptens.

Joan: Teu-
tonicus Do-
ctor & Epi-
ſcopus Præ-
dicator.

Joannes etiam Teutonicus patriâ Friburgienſis in Alſatia, Ordinis fratrum prædicatorum S. Dominici Conventus Argentinenſis, & poſtea, ut ſerunt, Epiſcopus Boſſinenſis in Ungaria, vir undecunque doctiſſimus, hæc tempora & vitæ ſanctimoniâ & eruditione ſua reddidit clariora. Qui cum eſſet juris utriuſque Doctor celeberrimus, ſcripſit ad eruditionem ſimplicium Sacerdotum inſigne opus Caſuum, quod cõmuni vocabulo Summam Confellorum nuncupamus. lib. v. Super Decretis quoque Gratiani, Apparatum notabilem compoſuit. Corpus verò illius in Conventu Argentinenſi habetur ſepultum, ibi quondam plura ſeruntur offenſa miracula.

MCCXLII.

Innocentius
Papa ſu-
plicitis Im-
peratorem
exivit Ita-
liam.

Anno Erneſti Abbatis XIII. cum Fridericus Imperator totam ſuo exercitu devaſtaret Italiam: metuens Papa Innocentius aliquando poſſe manus illius incidere: ſtatuit iram ejus, ſimul & periculum longiùs proficiſcendo, ſaltem ad tempus declinare. Cernebat enim quod Conciliū Romæ

Romæ celebrare Pontificum generale non posset, propter adversantem sibi potentiam Cæsaris Friderici, quem omnino deponere ab Imperio dispo-
 spoliuit, & ideo Italiam exivit. Jam etenim Romani cum Imperatore sentire coeperant, & partes Innocentij deferere, propterea incautum sibi
 judicavit cum eis diutius permanere. Januensium igitur navigio fretus,
 quod apud Centum-cellas in portu confederat, in Galliam profectus est.
 Quem Ludovicus Rex Gallorum, summa cum veneratione suscipiens
 Lugdunum conduxit, ubi ab omnibus reverenter exceptus, ibidem ali-
 quamdiu subsistendo quievit, mittensque literas & nuncios in omnem
 terram Concilium Episcopis indixit.

Innocentius
 Papa venit
 in Galliam.

Lugduni
 Concilium
 convocat.

Anno prænotato Innocentius Papa IV. Lugduni consistens Decano
 majoris Ecclesiæ Moguntinæ mitræ Pontificalis usum in præcipuis festivi-
 tatibus, pro Dei domus reverentia, & honore frequentantiū, sicut patet in
 literis, quæ sequuntur, indulsit: *Innocentius Episcopus servus servorum DEI.*
Dilecto filio Decano Moguntino, Capellano nostro, salutem & Apostolicam Bene-
ditionem. Nostram & Apostolicæ Sedis gratiam obsequiosa puritate fidei du-
 dum multipliciter meruisti, ad hoc semper invigilans omnem de te propellendo for-
 midinem, quod sub experientiâ laborum gravium ejusdem Sedis ampliare posses
 honorem. Ut autem ex hujusmodi meritis cordi tuo gaudium, & alijs devotionis
 producat exemplum tibi, & successoribus tuis, quod in Ecclesiâ Moguntina in præ-
 cipuis solemnitatibus in celebratione divinarum uti perpetuò mitrâ positis, quâ
 Præpositus & Cantor ejusdem Ecclesiæ uti dicuntur, auctoritate presentium indul-
 gemus. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere,
 vel ei ausu temerario contraire. Datum Lugduni IV. Non. Aug.

Uti mi-
 træ Decano
 Mogunti-
 no conce-
 ditur.

Anno prænotato Fridericus Imperator II. Imperium suum non
 refrænans, quo semel animo concitatus ferebatur in Longobardos, multa
 in Italia constituit bella, omnia pro posse devastans, quæ vel ad Ponti-
 ficis jurisdictionem pertinebant Romani, vel Longobardorum partibus
 favebant. Sed Pontifex Lugduni consistens totius orbis Christiani Præ-
 fulibus Concilium generale post triennium ibidem fore celebrandum
 pronunciavit, cunctis ut adesse curent præcipiens. Interea Conradus Rex
 Francorum Orientalium, filius Imperatoris Friderici, adolescens ingenio
 maturus & acer, mandato patris obtemperans, Regnum auxilio Sifridi
 Archiepiscopi Moguntini strenuâ provisione in Teutoniæ partibus gu-
 bernavit, Sueviæque Ducatum administravit.

Imperator
 Pape par-
 tem præbe-
 quitur.

Rex Con-
 radus gu-
 bernat.

MCCXLV.

Anno Ernesti Abbas XIV. sive & ultimo currente hoc est XII. die
 mensis Januarij circa horam vespæ audita sunt apud Francos Ori-
 entales horrenda tonitrua cum ventis multis & adeò impetuosius, quòd
 multa subverterunt ædificia, homines subito complures miserabiliter op-
 primentes. Tantus cum Peapplanos cum vicinis eorum terror invasit,
 ut diem putarent instare novissimum. Nam & terræ motus cum fulgure
 & coruscationibus horrendis pluries insonuerunt.

Eodem anno III. die mens. Februarij Ernestus sæpe memoratus Ab-
 bas hujus insignis Monasterij Hirsaugiensis quartus atque vicimus, anno
 ætatis suæ LXII. post multos labores & diuturnas infirmitates exutus cor-
 pore ad Dominum migravit, in Ecclesiâ Monasterij principali, cum suis
 antecessoribus, ut moris est, sepultus, vir bonus, & pacificus in se, sed
 Monachorum vitæ neglector.

Ernestus
 Abbas hu-
 jus Corno-
 bilis mo-
 ritus.

Eccc

De

De Volpoldo hujus Monaſterij Hirfaugienſis
Abbate XXV. qui præfuit annis xx. menſibus iv.
diebus xxiii. & geſtiſejuſ.

Volpoldus
ſic Abbas
Hirfaugi-
enſis.

Proſt mortem venerabilis Erneſti Abbatis nonâ die, quæ fuit
xii. menſis Februarij anno Dominicæ Nativitatæ prænotato
mccxlv. Indiçt. Rom: iiii. convenientes in unum fratres con-
gregationis hujus Monaſterij Paſtoris ſolatio deſtituti, poſt ne-
ceſſarios ex more tractatus, orationibûſque ad Deum ritè præmiſſis,
Volpoldum Conventûs ſui Monachum in Abbatem concorditer elege-
runt, qui confirmatus per Conradum Episcopum Spirenſem, & ordina-
tus benediçtione ſolemni coram magna frequentia plebis in majori Ec-
cleſia Spirenſi, præfuit huic Monaſterio Hirfaugienſi, annis xx. menſibus
iv. diebus verò tribus atque viginti, vir mediocris ſtaturæ, plus tamen ad
pinguedinem tendens quàm tenuitatem, pilis capite rarus. Volpoldus
iſte, natione Teutonicus, patriâ Francus Orientalis fuit, qui annorum
fermè xvi. ſub Domino Eberhardo Abbate ad Monaſterium venit, & ſe-
cundû vivendi modum, quem reperit in medio fratrum deinceps lauda-
biliter vixit. Nam ut in ſuperioribus ſæpe diximus, obſervantia regula-
ris diſciplinæ & in iſto Monaſterio, ſicut & in cæteris noſtri Ordinis mul-
tis à primæva inſtitutione ſua his temporibus nimium defecerat: & Mo-
naſteriorum priſtinus in utrôque ſtatu proſectus quotidie in deterius fe-
rebat. Ex juſto quidem Dei judicio præſentis vitæ neceſſarios ſimul &
honores pulchritudinis Monachi Clauſtrales merentur amittere, quorū
mundi vanitatibus dediti regularis vitæ ſemitas contemnunt obſervare.
Quid enim eſt Monachus aliud quàm apoſtata, & mendaciorum opifex,
qui non vivit ſecundum Regulam ſuam? Volpoldus autem ordinatus in
Abbatem, vivendi modum quem reperit in Monaſterio tenuit, & Mona-
chos in torpore mentis nimium oberrantes, à puritate Regulæ minimè
revocavit. Parum eruditus fuit, quia ſicut in Monachis ſeruor ſanctæ con-
verſationis illo in tempore omnino tepuerat, ita illis nullum divinarum
ſcripturarum ſtudioſum ſapiebat. Unde propter nimiam Monachorum il-
lius temporis ignaviam, nihil, aut parum literis invenitur commenda-
tum, quod nobis ad perfectionem hiſtorię noſtræ queat conducere, ſed
compellimur neceſſariò Hirfaugianum opus, geſtis alienis, per ſeriem
complurium annorum, donec reformatio veniat, ornare. Anno igitur
Volpoldi Abbatis primo in menſe Novembri mortuus eſt Conradus ex
Comitibus de Eberſtein Episcopus Spirenſis, & in majori Ecceſia ſepeli-
tur. Poſt cujus mortem Henricus ex Comitibus de Lyingen Pontifi-
catû memoratæ Ecceſiæ promotione Imperatoris Friderici, conſecutus,
præfuit annis xxv. Henricus iſte in Episcopû, ſicut diximus electus, & nec-
dum confirmatus caſtellum quoddam in Strata montenſi Starchenberg
nuncupatum, quod in Principatu Monaſterij Loriſch Moguntina polli-
debat Ecceſia fratris ſui Comitis de Lyingen auxilio ſuorum coaduna-
to exercitu obſidione cingens obtinuit, ejeçtûſque illis, quos Archiepiſco-
pus ibi locaverat, caſtrum ſuis militibus commendavit. Hac de cauſa
inter ipſum & Siſridum Archiepiſcopum Moguntinum, magna diſſenſio
fuit ſuborta, quæ tandem per Commiſſarios Innocentij Papæ IV. ad concor-
diam revocata eſt.

Anno

Monacho-
rum con-
verſatio
mala.

Henricus
ſic Episcop⁹
Spirenſis.

Caſtellum
Starchen-
berg capi-
tur ab Epi-
ſcopo Spi-
renſi.

Anno etiam prænotato, ultimâ die mensis Novemb. mortuus est Otto Comes Palatinus Rheni primus ex Ducibus Bavariz, de quo supra diximus, qui fuit in principio sui Regiminis pius, mansuetus, & humanissimus Princeps. sed tandem propter Fridericum Imperatorem & ejus filium ab Innocentio Papa fuit excommunicatus, & cepit Ecclesiam persequi & devastare Clerum in odium Romani Pontificis, quo se injustè querebatur excommunicatum. Postremò igitur anno præscripto, cum in Vigilia S. Andrea Apostoli lætus cum uxore, & familia fuisset, sanum se ad dormiendum reposuit, & in nocte majore apoplexia tactus, mortuus fuit. Reliquit autem duos filios Ludovicum natu majorem, & Henricum fratrem ejus natu minorem, qui per annos x. Principatum patris, tam in Bavaria quàm circa Neccarum & Rhenum fraternâ comunitate possederunt. Verùm postea anno Volpoldi Abbatis xii. suborta inter eos discordia Principatum & terras Dominij paterni tali inter se partitione diviserunt. Ludovico primogenito in divisione accessit Comitatus Palatinus Rheni cum electione Imperij cum ceteris terris alijs in Bavaria superiori, videlicet Amburg, & his quæ hodie in Bavaria juris sunt Comitatus Palatini cum titulo Ducatus. Henricus autem Lanshutam, Monacum, & reliqua in superiori & inferiori Bavaria pro sua portione legitima possedit. Ludovicus primogenitus Ottonis Palatini Comitatus, de quo nobis est sermo, primam duxit uxorem Mariam filiam Ducis Brabantie mulierem speciosissimam, de qua tamen liberos non suscepit. Hanc postea, sicut anno Volpoldi III. dicemus, propter suspicionem adulterij fecit occidi. jure sive injuriâ Deus scire potest solus qui omnia novit. Secundam postea duxit Annam nomine uxorem, quæ filia erat Ducis Poloniz, de qua suo dicemus loco inferiâs. Henricus autem Frater Ludovici, qui Bavariam inferiorem, sicut dictum est, jure paternæ successionis possidebat, uxorem duxerat Elisabeth Belæ Regis Ungarorum filiam, de qua genuit filios tres, Ottonem videlicet postea Regem Ungariæ, Ludovicum, Stephanum Duces Bavariz, de quibus suo ordine postea dicemus. Et notandum quod eorum Mater prænominata uxor Ducis Henrici ex fratre neptus fuit S. Elisabeth Langraviæ Hassiæ.

Ludovicus
& Henricus
filij Ottonis
Palatini
ei.

Maria uxor
Ludovici
Comitis
Palatini.

Elisabeth
uxor Hen-
rici Comi-
tis Palatini.

MCCXLVI.

Anno Volpoldi Abbatis II. Innocentius Papa IV. generale Concilium Lugduni ante biennium indictum in præsentia multorum Cardinallium, Episcoporum, Abbatum, & Doctorum virorum celebravit: in quo plura ad utilitatem Ecclesiæ communem constituit laudabili providentiâ: quæ partim literis commendata leguntur: in quo Ludovicus Rex Gallorum personaliter constitutus, operam suam Innocentio Papæ contra Fridericum Imperatorem, & quoscuque Romanæ adversarios Ecclesiæ indefessam pollicitus est: obtinuitque suis admonitionibus à memorato Pontifice, ut crucem contra Saracenos in Asiam pro sepulchro Domini mandaret prædicari, quò & ipse postea cum exercitu profectus est. Ad Concilium verò memoratum Fridericus Imperator citatus fuit per Innocentium Papam, ut in propria persona comparens super obijciendis sibi criminibus coram Patribus responderet. Qui quidem pro excusatione sui misit Episcopum Argentinensem, & Hermannum Magistrum Hospitalis Ordinis Teutonicorum, atque Magistrum Petrum de

Concilium
Lugduni
celebratur
à Papa.

Imperator
Fridericus
citatur ad
Concilium.

¶ ¶ ¶ ¶

Vincis,

Imperator
à Papa in
Concilio
ab Imperio
deponitur.

Cauſe de-
poſitionis
ſc.

Imperator
Papales per
ſequitur.

Vineis, virum in utrôque jure doctiſſimum, & eloquentiæ ſingularis, de quo ſuprà diximus anno Eberhardi Abbatis Hirſaugienſis xtv. venientes autem prænominati Cæſaris nuncij Oratores & Comiſſarii Lugdunum ad memoratum generale Concilium, cauſam ſuæ comiſſionis ſimul & adventûs Romano Pontifici, ſuſta cum maturitate propoſuerunt, ad omniâque objecta contra Cæſarem, prout inſtructi fuerant ab ipſo, reſpondentes. Ibi Petrus de Vineis tantis eloquentiæ viribus cauſam Imperatoris tutando proſecutus eſt, ut omnes verteret in ſtuporem. Unde Roman. Pontifex ejus admirans ſacundiam, taliter ad eum dixiſſe legitur: *magnus profecto eſſet fili: ſi tantum pro Eccleſia labores defendenda: quantum contra illam laboraſſis*. Sed nihil omnino profecerunt, qui miſſi fuerant, quoniam Papa excuſationem Imperatoris nullam voluit admittere, ſed contra illum procedere per Concilium ſummis conatibus laboravit. Nam cauſa adunati Concilij non ultima fuit abrogandi Imperatoris, quemadmodum rei demoſtravit eventus. Repulſis igitur atque contemptis omnibus, qui pro parte Imperatoris in medium fuere producta, Innocentius ſapediſtus Papa de conſilio & aſſenſu generalis Concilij Lugdunenſis, Fridericum ab Imperio Romano, & à Regno Sicilia per ſententiam depoſuit, & ne quis ei de cætero tanquam Regi vel Imperatori obediret, ſub poena excommunicationis latæ ſententiæ inhibuit, omnes qui aſtriſti ei juramento fidelitatis fuerant, ab ipſo juramento perpetuò abſolvens, ut habetur *de ſententiâ & re judicata ad Apoſtolica dignitatē*, libro ſexto, ubi & cauſæ ponuntur. Prima cauſa depoſitionis ejus, quam Papa memoratus aſſignavit, iſta fuit: quod deſeravit multoties pacem quondam inter Eccleſiam & Imperium reformaram temerè violando. Item perpetravit ſacrilegium, capi faciens Cardinales S. R. E. ac aliarum Eccleſiarum Prælatos ac Clericos, Religioſos & ſæculares venientes ad Concilium, quod Gregorius Papa ix. Romæ apud S. Joannem Lateranenſem, ut ſuprà diximus, celebrandum fecerat convocari. Item de hæreſi in dubijs & levibus, ſed difficilibus & evidencibus argumentis, ut Papa recitat, in prænotato Capitulo *ad Apoſtolica dignitatē* habebatur ſuſpectus, utpotè, qui ultra annum in excommunicatione ſtans omnia ſalutis monita riſit. Item Regnum Sicilia, quod eſt ſpeciale patrimonium S. Petri, quoniam feudale in tantam deſolationem, exinanitionem, & ſervitutem redeſerat, quod Clerici & laici quaſi jam nihil habentibus, & omnibus exinde probis ejeſtis, non remanſerat unde viverent: ipſos etiam qui remanſerant, contra Romanam Eccleſiam hoſtiliter agere multipliciter compellebat. Item quod cenſum annuum mille ſartorum in quo pro eodem Regno Sicilia ipſi Romanæ annuæ eſt penſione, ut vaſallus, obligatus, per novem aſos non ſolvit. Item quod per Papam ſuper præmiſſis & quàm pluribus alijs nefandis exceſſibus ſuis monitus, requiſitus & ſæpe rogatus, ut ſuos emendaret errores, ſemper contempſit. Propter memoratas cauſas & exceſſus Papa Innocentius ſententiam depoſitionis in Fridericum, ut diximus, promulgavit: & Principibus Imperij, ut ſucceſſorem eligerent, præcepit, unde multorum cauſa malorum orta fuit. Poſtea verò quàm Friderico Imperatori ſententiâ depoſitionis ſuæ nuntiata, fuit vehementer comotus neceſſariorum Papæ ac familiarum & amicorum ædes Parmæ, ac villas ſpecioſiſſimas in circuitu ſolotenus

genus evertit. Inito posthoc fœdere cum Burgundionum Duce, Lugdunum proficisci statuit: & abrogationis promulgatæ sententiam humiliter submissione revocare, movitque à Parma comitatum ducens non armatorum magis quàm togatorum: qualem, quantumque post stantis Romani Imperij tempora nullus aut domi habuerat aut in itinere duxerat Imperator. Sed res non potuit optatum habere progressum, ob causam quam dicemus. Censurâ namque Italicarum rerum administratione filio Regi Sardinia, sub ea conditione, ut sese apud Parmam continens nihil eorum quæ longius agerentur, nisi per suffectam legationem administraret, Imperator cum suis profectus est.

Cumque Taurinum jam pervenisset ei nunciatum est, Ericum filium exercitum in Brixianos movisse: Parmensium quoque extorres, superato Henrico quem Parmæ præfecerat, ope & auxilio Placentinorum Parmam ingressos urbemque jam esse potitos plurimis occisis Imperio studiosis. His malis Imperator permotus simul timens cæterarum urbium rebellionem, iter, quod versùs Lugdunum inchoaverat, intermisit: reversusque in Longobardiam cum exercitu Parmam obsedit. Vocatisque ex Marchia Tarvisana copiis, ex Apulia quoque & Sicilia non minùs sexaginta millibus armatorum obsidionem urbis cum potentia firmavit. Antea quidem Papa Innocentius Parmam auxilio Bononiensium, Ferrariensium, Mutinensium & Regiensium satis firmiter munierat, præmittens illuc Gregorium quendam Apostolicæ Sedis Legatum & Cardinalem, qui nomen Vicariatus gereret simul & officium. Continuum est ferè biennio bellum atrox variumque & Longobardiæ omnique Italiæ perniciosissimum: & urbs Parma sine intermissione gravissimâ obsidione premebatur. Nam Fridericus Imperator castra in urbis modum vallo fossaque munierat: eo quidem animo, ut devictâ fundicique subversâ Parmâ, eo loco ubi stativa posuerat, Victoriâ urbem conderet. Inditum est castris nomen Victoriæ & S. Victor Martyr Tutelaris de more Christianorum in Cathedrali Ecclesiâ nuncupatus est. Continuans autem obsidionem Imperator plures ex hostibus captos majoribus balistis impositos quasi lapides in urbem projecit. Quam crudelitatem non solum in viros sed etiam in fœminas exercuit, multoque ante portas Parmenses lanari fecit.

Ericus Imperatoris filius.

Fridericus Parmam obsedit.

MCC XLVII.

Anno Volpoldi Abbatis III. Indiçt. verò Roman. v. Innocentius Papa iv. post depositionem Imperatoris Friderici scripsit Principibus Germaniæ mandans, ut quem vellent eligere Imperatorem, convenientes igitur apud Franckenfurt Principes Henricum Raspe dictum Hassiæ Landgravium in Regem unanimi voto constituunt: quem coronari mox apud Aquasgrani magna cum solemnitate juxta morem fecerunt. Conradus autem Friderici filius, quem pater dudum, ut supra diximus, Germaniæ Regem designaverat, pro sibi usurpando Imperio contra Henricum suis conatibus decertabat. Verùm Rom. Pontifex Innocentius non solum favore prosequatur partes Henrici, sed etiam Crucem & omniū peccatorum indulgentiam contra Fridericum & Conradum ejus filium per totum Regnum Francorum Orientalium mandaverat prædicari: nihil enim ferventius videbatur optare, quàm ut Friderici progeniem aut

Henricus in Regem Romanorum eligatur.

Crux contra Fridericum & Conradum prædicatur.

Eccc 3

humi-

- humiliaret penitus aut funditus extirparet, per quam tot clades Romana Ecclesia dudum ſuſceperat. Henricus itaq; in Regem Francorum Orientalium contra Fridericum & ejus filium comuni voto Principum electus caſtra ſecundum antiquam Francorum conſuetudinem in campeſtribus oppidi Franckenfurt locavit: ad quem Principum atque Nobilium Regni magna multitudo confluit, qui propter excommunicationis ſententiam à Friderico & ejus filio defecerunt, & propterea vel maximè quòd mandante Romano Pontifice Crucia in illos, ut hæreticos, ubique prædicaretur.
- Audiens verò Conradus Rex Friderici abrogati Imperatoris filius Henricum Landgraviū contra ſe ac patrem in Regem à Principibus designatum, magno ſuorum adunato exercitu contra illum apud Franckenfurt cum ſuis ex more præſtolantem proceſſit ad bellum. Congregatione autem factà Henricus Rex novus victor exitit, Conradum Regem abrogatum fugere in Italiam ad patrem compulſit. Poſt hæc Henricus Rex novus progrediens à Franckenfurt deſcendit ad Coloniam, & inde ad Aquigrani proſectus Coronam Regni Francorum Orientalium de manibus Conradi Archiepiſcopi Colonienſis ex more ſolemniſter ſuſcepit. Inde procedens Regni Provincias auxilio Principum perſonali præſentia luſtravit, & civitates Imperij plures ut verus Rex ſuo dominio, alios precibus, alios potentiâ & armis ſubjugavit: erant enim nonnullæ Friderico conſentientes. Eodem quoque anno Imperiale oppidum Sueviæ Rutlingen Friderico Imperatori quondam jurejurando fideliter, ne dicam pertinaciter obſtrictum, graviffimâ obſidione vallavit, contra cujus inſultus oppidani & diu & fortiffimè pugnarunt, cumque poſtremo viderent ſe tantæ multitudini adverſantium amplius non poſſe reſiſtere, eſſentque omni auxilio deſtituti humano: ad implorandum Chriſtiſeræ Mariæ SS. Virginis patrocinium ſeſe unanimi humilitate contulerunt. Votum namque ipſi Regiſſæ colorum ſtatuentes decreverunt: quatenus illius meritis à preſſura liberati obſidionis Capellam novam à fundamento in ejus honorem conſtruerent atque dotarent. Et ecce mira divinæ pietatis clementia. Mox etenim, ut voto ſe Virgini Mariæ fecerunt obnoxios: inſiſſit Deus ſpiritum formidinis & pavoris in cor Regis, qui oppidum jam jam capiendum inſuperabile reputans obſidionem cunctis mirantibus ſoluit, nec promiſſionis inſemores ſuæ, Capellam ſub honore nominis B. ſemper Virginis Mariæ novam atque pulcherrimam, ut hodie cernitur, conſtruxerunt. Rex verò Henricus ab oppido Rutlingen, ſicut dictum eſt, ſine effectu diſcedens cum exercitu Ulmam Sueviæ Imperiale oppidum ad ripas Danubij ſuum obſidione cinxit. Erant enim conſentientes Friderico quondam Imperatori Ulmenſes, & propterea Henrico ipſi neceſſariò rebelles. Ubi cum ageret Rex Henricus in oppugnatione urbis, ut fieri ſolet, propter animi fervorem incautus, ſagittâ in incertum miſſâ vulneratus eſt ac poſtea dyſſenteria morbo correptus graviter infirmari cœpit.
- Anno quoque prænotato mortuus eſt Ludolphus Eccleſiæ Wormatiensis venerabilis Antifites, & in Cœnobio Monialium Nonnenmünſter dicto, quod Ordinis Cifterciensis ex noſtro fecerat, ut ſuprà diximus, anno Erneſti Abbatis III. ſepultus eſt. Poſt quem Cuno Decanus Eccleſiæ Mo-
- Henricus occupat Franckenfurt.
- Henricus ſuperavit Conradum.
- Henricus Rex coronatus Aquigrani.
- Rutlingen à Rege obſidetur.
- Capella S. Mariæ in Rutlingen fundatur.
- Ulma obſidetur ab Henrico.
- Cuno & R. chardus Ep. ſpik. Wormatienses,

Moguntinæ Canonicorum electione succedens mensem in Pontificatu non complevit. Quo intra tres hebdomadas mortuo Richardus de Treveri subrogatus est, & præfuit annis ferme undecim.

Anno etiam prænotato Ludovicus Comes Palatinus Rheni Romani Princeps & Elector Imperij, Bavarizque Dux, de quo paulo ante dictum est, pro defensione Ducatus Bavariz castrum Fridburg nuncupatum contra incursum Augustensis Episcopi de novo construxit, ac firmiter munivit.

Castrum
Fridburg
in Bavariz.

Ibidem Princeps Ludovicus uxorem suam nomine Mariam Ducis Brabantiz filiam, mulierem omnium suo tempore speciosissimam ob adulterij suspicionem apud Werdeam Sueviz oppidum severè crudelitate occidit: de qua liberos non suscepit. Quod ejus factum nulli bonorum virorum placuit, quoniam ex sola suspitione motus exitit, & iudex in propria causa temerarius, imò & crudelissimus fuit. Ea de causa maxime inter eum & Brabantiz Duces subortæ fuerunt dissensiones, ad quarum instantiam Romanus Pontifex Innocentius IV. Ludovicum excommunicavit. Postea tamen in concordiam per amicos revocati sunt, & Dux Ludovicus ab anathematis vinculo Papæ jubente absolvitur, qui pro expiatione commissi sceleris Monasterium Fürstenfeld nuncupatum in Bavariz novum à fundamento construxit, quod multis bonis atque proveniuntibus in salutem necatæ uxoris magnificè dotavit.

Ludovicus
Palatinus
uxorem
propiam
interfecit.

Fürstenfeld
Conobij
fundatio.

His quoque temporibus Odogerus filius Wenceslai Regis Boemiz in manu valida subjugavit sibi totam Austriam, & pluribus annis eam nemine resistente obtinuit.

MCCKLVIIII

Anno Volpoldi Abbatis Hirsaugiensis IV. Conradus Archiepiscopus Colonienfis homo dives, potens atque magnificus insignem simul & sumptuosissimam structuram illam majoris Ecclesiæ Colonienfis inchoavit, primum lapidem ponens in Vigilia Assumptionis Beatissimæ Virg. Dei Genitricis Mariæ, quod quidem opus magnificum, & si quotidie summat artificum labore continuo incrementum, sitque per annos nunc ferme duos & sexaginta supra ducentos sine intermissione continuatum, adhuc tamen magna ex parte cernitur imperfectum, quod cum tempore creditur imperfectum. Idem Conradus Archiepiscopus Ecclesiam S. Clementis Papæ & Martyris, quam S. Cuniberus quondam Archiepiscopus in civitate Colonienfi fundaverat, & in ea sepulturam acceperat, nimia vetustate collapsam à fundamentis novam reparavit, præbendas Canonicorum suâ munificentia non parum adauxit. Quæ quidem Ecclesia primi fundatoris D. Cuniberti Archiepiscopi nomine hodie vocatur, propter quod sacrum ejus corpus in ea continetur.

Majoris Ecclesiæ
Colonienfis
novæ in-
choatio.

Ecclesiæ S.
Cuniberti
restructura.

Magna fames & inopia victualium anno prænotato Germaniam penè totam satis miserabiliter diutius afflixit, & plures antea mediocriter divites opprimens de patria proscrispsit.

Fames Ger-
maniâ ni-
mis affligit.

Eodem tempore Fridericus Imperator, posteaquam Parmâ per biennium ferme obsidione gravissimâ oppugnasset, eamque cerneret invincibilè armis, fame illam in deditionem cogere annisus est. Quod Gregorius Montelongus Apostolicæ Sedis Legatus, quem Urbi à Papâ præfectum diximus, considerans, secundo obsidionis anno jam penè exacto præsidio Philippi Longobardorum vice Domini & sociarum Civitatum eruptione subitò

Fridericus
à pormen-
sibus fuga-
tus.

subito factâ Fridericum nil tale metuentem fudit atque fugavit, castris-
que exiit & multos de exercitu illius crudeliter interfecit. Hostes itaque
urbem Victoriâ, hoc est imperialibus castris cum omnibus opibus & Regiâ
coronâ, vasis quoque multis ac pretiosissimis maximi pretij & valoris
sublatis, potiti, Parmam summa cum exultatione victores intra verunt, ur-
bemque Victoriâ gloriose devictam everterunt.

Post hæc Fridericus anno prænotato exercitum brevi recuperans
in Hetruriam movit, Erico filio cum patre copiarum Faventiæ relicto, ut
Ravennam & urbes circumfritas in patris obedientia ne deficerent suo
more ad Lombardos, retineret. Nam Lorbienteses, Ariminenses, Urbi-
nates cum Picens omnibus Friderico Cæsari parebant. In Umbria
quoque defecerant omnes à Pontifice, præter Tudertinos, Perusinos, As-
sifinatôsq; qui sequebantur Ecclesiam: Hetruria pariter tota partes
tuebatur Imperatoris; præter solos Florentinos, qui Pontificem obser-
vabant. Veniens autem Fridericus ad Florentiam ac petens ingressum
non fuit intromissus, sed hoc unum postulanti duntaxat concessum ut
Guelis de civitate propulsis & ejectis quorum per se in urbe major fuit
Gibilo rerum potirentur summâ Florentinarum. Quibus ejectis pars in
manus Friderici incidit, quorum nonnulli trucidati & occisi, reliqui
oculis extractis in Apuliam relegati sunt, & vitam in miseria ducentes
ibidem obierunt.

MCCXLIX.

Anno Volpoldj Abbatis v. Ericus Rex Sardinie filius Imperatoris
Friderici secundi rerum potestate in Lombardia potitus, cōtractis undiq;
copijs in manu forti contra Bononiam, ubi cum Legatus erat Apostolicus
processit. Bononienſes autem ejus adventum audientes coadunatis viribus
armati contra illum manu de civitate proceſſerunt; & cōmisſo prælio
Rex Ericus captus est, multisque de suis cadentibus ac pluribus similiter
captis ipse in caveam ferream mittitur, in qua parvo vivens tempore
mortem subire coactus est.

Sifridus An-
chiepiſc.
Mogunt.

Eodem anno unâ die mensis Martij obiit Sifridus Archiepiſcopus
Moguntinus in ordine Archipræſulum quintus atque tricesimus, vir per
omnia magnificus qui jura & proventus Ecclesiæ suæ non parum amphi-
vit; & inter tot reipublicæ mala, tot pericula, tot bella, quibus nutabat
Imperium sapientissimè cuncta sua moderans sine aliquo detrimento
semper evasit. Cui mox in Archiepiſcopatu Christianus ejus nominis
secundus electione Canonorum succedens præfuit annis duobus.

Henricus
Rex Roma-
norū obiit.

Anno etiam prænotato mortuus est Henricus Landgravius Thu-
ringorum & Hassiæ, qui ante paucos annos, ut supra diximus, mandante
Innocentio Papâ in Regem Romanorum fuerat electus, licet non omnes
Principes in eum consenserint, neque ad coronam Imperij obſtente ſibi
Friderico potuerit venire. Henrico Rege mortuo convenientes apud
Franckenfurt Principes Wilhelmum Hollandiæ Comitem in Regem ele-
gerunt, virum divitem & animi constantiâ Imperio dignum, qui regna-
vit annis ſeptem, & tandem, ut ſuo dicemus ordine, à Friſionibus occiſus in
bello ad coronam Imperij minimè pervenit. Sicut qui ſcribant eum apud
Villam Wornich in præſentia Petri Caputij ſub velum aureum Diaconi
Cardinalis atque Legati à quibusdam Principibus electum cum juvenis
eſſet.

esset annorum viginti, in quem tamen & alij Principes multi postmodum consenserunt.

Anno igitur prædicto, ultimâ verò die mensis Octobris Rëgium oppidum Aqualgrani cum magna procerum multitudine intravit, & sequenti die, hoc est in festivitate omnium Sanctorum, per duos Episcopos Myndensem & Monasteriensem Pontificalibus indutos Conrado Archiepiscopo Colonienfi ante majus altare Beatæ Mariæ semper Virginis resedenti præsentatur coronandus. Quem alij mox duo Episcopi Leodiensis & Trajectensis Salmatica induerunt: statimque memoratus Archiepiscopus decantavit solemnis festi officium, & præsentatum sibi Regem unguens coronavit secundum consuetudinem in talibus eatenus observatam:

Consecratione verò ex more peractâ, locavit eum consecrator memoratus in sedem Regni Teutonicorum Francorum dicens: *Super thronum Sedis gloriose Regni Francorum & Romanorum sedes, & judicium & justitiam in terra facias.* Responderunt: *Amen.*

Postea accedens Christianus Archiepiscopus Moguntinus Pontificalibus similiter indutus cum oleo sanctificato, dextram ejus foris perunxit dicens: *consecrare te dignetur Omnipotens Deus in Regem Romanorum, qui David per manum Samuelis Propheta inungi jussit super populum Hebræorum. Amen.*

Accedens dein Arnoldus Archiepiscopus Trevirorum manus super caput ejus in modum crucis posuit, & clarâ voce dixit: *descendas in te Spiritus Sapientie, intelligentie, scientie, pietatis, fortitudinis, & consilij: replearisq; Spiritu Timoris Domini.*

Ludovicus verò Comes Palatinus Rheni Archidapifer Imperij globum aureum in manus ejus posuit dicens: *Accipe globum sphericum: ut omnes terræ nationes Romano Imperio subicias, & Augustus gloriosus appellari valeas.* Et respondebatur: *Amen.*

Marchio autem Brandenburgensis Archicamerarius Regni anulum in manum ejus tradidit aureum cum sceptro Regali dicens: *Accipe signaculum Monarchie, ut Romanum Imperium in suo vigore conserves, & invictâ virtute ab omni Barbarorum incursione liberum defendas.* Respondebatur: *Amen.*

Saxonum verò Dux Ensis Imperij propius accedens gladium ei porrexit aureum sive Angelicum Caroli magni dicens: *Accipe gladium Regium, ut rebelles severâ correptione potenter affligas: omnesq; benevolos in pace tranquilla gubernes.* Rex autem Boemiæ Pincerna de Imperij consensu Archiepiscopi Colonienfis coronam Caroli Magni auream capiti Regis imposuit dicens: *Accipe diadema splendidum, ut sis virtuosus actibus adeo cunctis in terris, quatenus meraris coronam æternâ felicitatâ habere in cælis. Amen, Amen.*

Quibus omnibus ritibus ac solemniter peractis, octo Rex Wilhelmus ibidem permanfit diebus, consilium tractans cum Principibus arcanum, quemadmodum Regni jura disponderet, atque Fridericum sequentes abrogatum humiliaret. Omnes autem inferiorum partium Principes, Nobiles & civitates obedientiâ Wilhelmo Regi præstiterunt præ castellanos quosdam, inter quos erat præcipuus unus, qui insulam Cæsarianam Keiservverde nuncupatam vulgariter in Dioecesi Colonienfi haud procul à Novefio nomine Imperatoris gubernabat. Sed Friderico fidelis nullâ potuit ratione induci, ut Regem Wilhelmum admitteret.

Fff

Unde

Wilhelmus
Cæsar Hol-
landiæ fuit
Rex Romanorum.

Ceremoniæ in coronatione habitæ.

Keiſerwer-
de obſide-
tur.

Unde commotus Rex Wilhelmus de conſilijs Principum contra-
tis copijs arcem Keiſerwerde obſidione vallavit, & magnâ virtute ſe
credidit illam poſſe ſubvertere. Caſtellanus autem providentiâ uſum ca-
ſtrum fortiſſimè antea munierat, & omnibus neceſſarijs abundanter im-
pleverat. Unde poſteaquam Rex Wilhelmus obſidionem aliquandiu
continuaverat videns ſe nihil proficere poſſe, illam ſolvit, & ad ſuperio-
res Regni partes aſcendit.

Rex Gallo-
rum in Sy-
ria capitur.

Anno prænotato Ludovicus Rex Gallorum, qui anno Volpoldi
Abbatis III. cum uxore & magno ſuorum exercitu contra Saracenos in
Syriam navigaverat, Dominatam urbem locupletiffimam in litore Nili
fluminis ſitam cœpit, & varijs inde prælijs cum Saracenis habitandem
ſuperatur, & capitur, pro cujus liberatione Dominata redditur. Marga-
retha verò Regina capta Ludovico viro ſuo filium apud Dominatam
perperit, quem ab eventu Triſtanum nominavit.

M C C L.

Eringus fit
Episcopus
Herbipol.

Anno Volpoldi Abbatis VI. mortuus eſt Hermannus de Londe-
purg Episcopus Herbipolenſis, & Orientalis Franciæ Dux, Princeps per
omnia magnificus, qui multas injurias & tribulationes à civibus ſuis
contra juſtitiam ſuſtinuit, ſed victor tamen ſemper triumphavit.
Poſt quem Eringus de Reinſtein Canonicorum electione ſuccceſſit,
& annis XVI. præfuit, qui & ipſe graves civium fraudes inſolentiâque
ſuſtinuit: cives etenim Herbipolenſes jugum Pontificum & Eccleſiæ
ſemper contra æquitatem cupientes excutere, à multis retro annis plura
cum Episcopis bella in proprium detrimentum & urbis deſtructionem
geſſerunt: id maximè quærentes, ut more quarundam civitatum Imperi-
rij libertate donarentur. Quod cum jure aſſequi non poſſent, ſæpius inju-
riâ tentaverunt: conſtat enim manifeſtè, quòd Pipinus & Carolus ejus filius
cognomento magnus, Francorum quondam incliti Reges Beato Burghar-
do Herbipolenſium I. Episcopo ipſam civitatem cum Ducatu Franciæ
Orientalis, in jus proprium & perpetuam Eccleſiæ poſſeſſionem, tradi-
derunt, quod literis & monumentis ſufficientibus novimus probatum.
Nullo igitur jure, nullâ juſtitia, nullâ ratione Herbipolenſibus poſtea
licere ponit Dominium Eccleſiæ ſubterfugere, Episcopum & Ducem
ſibi ab Imperio datum repellere, aut ſibi libertatem uſurpare.

Anno etiam prænotato hyems æſperrima, & nimis diuturna, gla-
cie nivibuſque abundans nimium, quibus tamen reſolutis in aquam, in-
undatio maxima fuit ſubſecuta, cujus impetu prævalente plura in diver-
ſis locis ædificia ſubvertebantur.

Fridericus
Imperator
II. obiit.

Eodem anno Fridericus Imperator abrogatus tendens in Apuliam
Florentinorum urbem præterijt, quanquam factionis ſuæ multos in ea
haberet conſentaneos. Noluit enim intrare, neſcio propter cujus vaticini-
um, qui dixerat eum in illa moriturum. Cumque ad Tarentinam per-
veniſſet urbem, vel ut alij volunt Fiarentiolanam, graviter infirmari cœ-
pit, ſive ut dicebatur ex veneno, quod botro immiſſum comederat, ſive
itinere ſimul & animo fatigatus in dignitate ſuſſistere ibidem cogebatur.
Qui videns ſibi mortis adeſſe tempus, accitum ad ſe Capellanium ſuum
rogat Sanctorum Eccleſiæ ſacram communionem; cernens autem Capella-
nus Imperatorem extremo jam ſpiritu laborantem interrogat, ſi mori
velit.

velit in unitate fidei Catholicæ, & mala in Ecclesiâ commissa Romanam retractare consentiat. Annuit cum lacrymis Princeps prope moriturus, & præmunitis Sacramentis Dominicis, idibus Decembribus ab hac vita migravit anno ætatis suæ lviij. completo. Hic Astrologorum vanitatem nimium credulus & vitam sibi promittebat ænosam. & certam de cunctis inimicis victoriam. Unde in præsumptionem elatus hoc de se tetraſtichon composuit, quo animi levitatem sui palam sapienſibus declaravit.

Vanitas
Augurum
& Astrolo-
gorum a-
perta.

*Fata movent, stelleque docent, aviumque volatus,
Quod Fridericus ego Mallens orbis ero.
Roma diu tiubans varijs erroribus æta
Concidit: & mundi desines esse caput.*

Cujus vanitatis verſiculi postquam ad manus Innocentij Papæ IV. perveniſſent videns hominis levitatem animi, quod aliorum curſus aviumque volatus atque garricus aliquid magni rebus ſuis præſignare credebatur futurum: hos ſequentes in eum propterea verſiculos luſit cupiens illum à vana ſpe ſua recedere, & ad ſolidæ veritatis obſervantiam reducere

Papæ re-
darguit
vanitatem.

*Fata ſilenti, ſtellæque tacent, nil prædicat ales:
Solius eſt proprium ſcire futura Dei.
Niteris in caſum nare: emſubmergere Petri,
Fluctuat, at nunquam mergitur illa ratee.
Quid divina manus poſit, ſenſit Julianus.
Tu ſuccedâ ei, te tenet ira Dei.
Fata volunt, ſcriptura docet, peccata loquuntur:
Quod tibi vita brevis, pena perennis erit.*

Verſiculi
Papæ con-
tra Frideri-
cum.

Sepultus eſt autem in Regno Siciliæ in Eccleſiâ montis Regalis cum annis jam regnaſſet octo & triginta, vir non ſolum animi vigore, ſed etiam corporis viribus excellens. Qui ſi arma in Chriſti hoſtes, & non in Chriſtianos ipſos vibrâſſet, ſicque ab Eccleſiaſticis rebus, & Pontificum perſecutione abſtinuiſſet, Maximi nomen Imperatoris cum immortalitate haberet. In cujus tumulo Clericus quidam Arebinus hoc Epitaphium Manfredo ejus filio annuente dictavit. & inſculpi fecit.

Fridericus
ſecundus
in Sicilia
ſepultus.

*Si probitas ſenſus, virtutum gratia cenſum
Nobilitas orti poſſent reſiſtere morti;
Non foret extinctus Fridericus, qui jacet intus.*

Epitaphii
ejus.

Igitur mortuo Friderico Conradus filius ejus ex Jola Joannis Hieroſolymorum Regis filia legitime natus, quem Pater dudum Regem, & ſucceſſorem Imperij designavit, contraſtis undique copijs magno cum apparatu in Siciliam, & Apuliam navigio per Marchiam Tarviſinam Venetorum auxilio ſubſtipulatus venit. Quem Manfredus Friderici ex concubina filius diſſimulatâ triftitiâ (quippe qui regnandi cupidiffimus erat) cum ingenti gaudio apparenter ſulcepit, ſæpe & omnia ſue ditioris propria illius Imperio cum univerſo regno ſubjecit. Secretum mentis conſilium in tempus aliud callidè diſſimulans. Conradus iraque Regno potius avito læſæ Majeltatis reos in primis Neapolitanos condemnavit, quos per ſuos oratores ad ſatiſfactionem compellabat. Verum cum ſe nihil proficere conſpexiſſet, urbem ipſam Neapolim furens obſidione vallavit, quam octavo de poſt menſe ad deditionem compellens

Conradus
filius ſuc-
cedit Patri.

Conradus
Neapolim
capit.

Fiff 2

mu-

murisq; per circuitum dejectis inermem & immunitam penitus reddidit, melioribus civitatis adibus omnino subversis. Posthæc in Capuam conversus, quæ Neapolitanis ante ipsius in Italiâ adventum faverat, eam quoque muro spoliavit, & omnibus in prædam militibus concessis inopem fecit. Aquinum etiam nobile oppidum vi captum & spoliatum incendit, ac deinceps ferme biennio in Sicilia, & Apulia tyrannizavit.

MCCLII.

Idem Capuam & Aquinum capit.

Gerhardus fit Archiepiscopus Moguntinus.

Anno Volpoldi Abbatis vii. Christianus Archiepiscopus Moguntinus ejus nominis secundus moritur: cui Gerhardus electione Canoniorum succedens præfuit annis ferme novem, vir in agendis prudens & magnificus.

Hugo Cardinalis in Germaniâ mittitur.

Anno prænotato Innocentius Papa IV. Legatum de Latere misit ad Principes in Germaniam F. Hugonem Barchionensem ex Ordine S. Dominici Rom. Ecclesiæ Tituli S. Sabinae Presbyterum Cardinalem, virum in divinis scripturis illo tempore doctissimum, utpote qui totum novum, & antiquum Testamentum suis commentariis multiplici explanatione dilucidavit, & varia scripsit. Hic posteaquam venisset in Germaniam Regni Principes in diversis locis sæpius convocavit, Innocentij Papæ literas & monita proposuit, & ut abjurato Conrado Friderici Imperatoris demortui filio tanquam tyranno excommunicato, & Christi adversario Wilhelmum Regem novum atque legitimum sequerentur sub vinculo anathematis præcepit.

David Ord. Minorum.

Claruit his ferme temporibus David Ordinis S. Francisci natione Teutonius, doctus, devotus, & sanctus, qui multis, & in vita, & post mortem fertur coruscasse miraculis, & scripsit pro institutione Novitiorum claustralium opus pulchrum & utile, quod rectè Profectus incutitur Religiosorum in duobus libellis distinctum; quorum primus compositionem docet exterioris hominis, & secundus interioris. Et quia sermone popularium declamator fuit egregius, de tempore simul, & de Sanctis devotioni congruos sermones composuit, sepultus est in conventu Augustensi.

Conradus in Bavariâ venit.

Eodem anno Conradus Rex supra dictus ad Imperium aspirans Papæ Innocentij fautores crudeli vastatione persequitur, & Wilhelmum Regem cum omnibus sibi adhaerentibus in Regno Principibus licet frustra debellare meditatur. Unde rebus suis in Sicilia, & Apulia compositis, Papæ Innocentio adhuc in Gallia existente, cum exercitu in Germaniam revertitur, veniensque in Bavariam Henricum Ducem, cujus sororem habebat sibi matrimonio copulatam, ejus postulavit auxilium. Contractis itaque copiis hi duo Principes vastatisque omnibus, quæ in Episcopio erant Ratisponensi, rapinis & incendijs Provinciam omnem in odium Papæ ac Regis Wilhelmi desolârunt.

Ratispona depredatur.

Postea civitatem ipsam Ratisponensem ingredienti Dux Henricus Monasterium S. Emerami sibi deputavit hospitium, Rex verò Conradus majorem Ecclesiam in diversorium commutavit, ambæ turpiter violantur Ecclesiæ, & sola innocentia pro crimine reputata vexabatur. Conveniunt Monachi S. Emerami super bonis cujusdam Judæi nuper apud eos baptizati, quæ nec receperant, & nec habuerant, & ad restitutionem impossibilem urgebantur. Dux igitur extorsit clavibus Monasterij, & Ecclesiæ

Ecclesie S. Emerami omnem domus & templi suppellectilem rapuit. & quidquid invenire potuit rapiens deportavit. Deinde iv. Cal. Januarii in tempeste noctis silentio nobilis quidam de Hohenfels Vassallus Ratispontensis Episcopi dolens contra Deum fieri quae fiebant, & vindicare volens injuriam Sanctorum, & Domini sui, velut alter Phinees Conradum impium Regem imò hostem Ecclesie atque tyrannum occultè statuit interficere, & Dei populum à tanto persecutore liberare, itaque conclave dormientis cum gladio armatus ingreditur, sed Conradus auspicio Friderici militis de Euvvisheim cubicularij suscitatus absconditur, & fugâ lapsus paratæ internecioni subtrahitur illâ horâ, & salvatur. Manè Conradus pro ultione faciendâ injuriarum nimium commotus S. Emerami rursus cum Duce Henrico ingreditur & plura illius ædificia subvertens funditus demolitur gravissimas dein Monachis, & Clero exactiones solvendas indixit, si velint Ecclesias ab incendio illasas permanere, unde Monachi sæpè dicti Cœnobij obligatis bibliothecæ voluminibus, & quidquid habere poterant, vexam redemerunt inviti, ad quam redimendam altare quoddam portatile aureum pondo marcarum septem & sexaginta, quod à temporibus Henrici Imperatoris iv. exstructum usq; ad ea tempora duraverat, distraxerunt. Interea Rex Wilhelmus audiens crudelitatem, quam in Clerum, & Monachos Conradus apud Ratispontam exercuerat, in contrahis undique copijs cum valido exercitu cœpit procedere, quod posteaquam illi veridicâ relatione amicorum innouit, terga dedit, & cum suis in Apuliam reversus est. Porro Henricus Bavarie Dux, qui malorum in Clerum commissorum author & cooperator exiit, poenas non diu post dedit.

Conradus
internecio-
ni subtra-
hitur.

MCCCLII.

Anno Volpoldi Abbatis viii. Indiçt. Rom: xii. Conradus Rex de Germania reversus in Apuliam fratris Manfredi subdolâ machinatione veneno clystero immisso (ut ferunt) de medio sublatus est. & in Apulia sepultus. De quo legitur quod in odium Romani Pontificis multos cum Ecclesia fideliter sentientes de Sicilia pariter, & Apulia crudeliter exterminaverit, non solum laicos, sed Monachos quoque, Clericos, & alias quilibet personas Ecclesiasticas. Unde etiam in excommunicatione Papali decessisse illi historiarum perhibent, quod ex eo maximè verum elucet: quoniam post depositionem patris Innocentium Pontificem iv. usq; ad mortem semper fuit persecutus, nec audebat in Italiam venire Pontifex, quandiu Conradus vixit in humanis. Qui ubi mortem sibi propinquantem conspexit animæ curâ premisâ testamentum instituit, & Conradinum ex filia Ottonis Bavarie Ducis filium legitimum ac unicum Regem, heredemque bonorum omnium designavit, qui cum adhuc esset puerulus quosdam ex Germania Nobiles ei tutores deputavit. & tam ipsum quam Regna tutelæ Sedis Apostolicæ commisit. Verùm ista commissio parum, imò nihil Conradino profuit, propterea quod Innocentius Papa totam Friderici II. progeniem ut hostem, & inimicam Ecclesie delere cogitavit.

Conradus
in excom-
municati-
one em-
ritus.

Conradus
Conradi
filius.

Papa Con-
radinum
persequi-
tur.

Anno igitur prænotato Innocentius Papa IV. auditiâ morte Regis Conradi. nono posteaquam Galliam intraverat anno, in Italiam redire disposuit, mentisque suæ institutum ministrantibus classem Januensibus opere quantocius adimplevit. Romam tamen intrare noluit, nisi Ro-

Ffff 3 mani

Manfredus
Papa con-
stitit.

mani binos Senatores, quos ex more quasi Regiam potestatem exercent, res quotannis constituerebant, aut deponerent, aut se presente moderarent. Quod facere Romanis omnino recusantibus Pontifex Perusium concessit, ubi comparato exercitu Apuliam primum contra tutores Conradini deinde Neapolim instaurando sibi subegit. Manfredus autem hæc videns, cum post Tarentini Principatum jam diu ad Sicilia Regni fastigia callide aspirasset, Pontificis partes contra tutores Conradini nepotis fovere constituit. Unde Papa Manfredi servitio delectatus Principatum illi Salernitanum confirmat, dejectis Conradini tutoribus cuncta Manfredi favoribus & auxilio in potestatem redegit.

S. Guta Vir-
go moritur

Eodem quoque anno nona decima die mensis Martij obiit Christo devotissima Virgo sancta Guta divæ matronæ sanctæ Elisabeth Lantgravie Thuringorum olim pedisequa & secretorum ejus conficia, quæ post mortem Dominæ suæ per annos unum & viginti supervivens in hoc mortalitatis exilio vitam suam in omni sanctitate perficiens feliciter consumavit, & multis miraculis viva & mortua coruscavit.

Joannes fit
Abbas
Spanheim-
ensis.

Anno autem prædicto iv. Calendarum Decembrium Ivanus Monasterij quondam mei Spanheimensis Abbas VII. senio & diurnâ infirmitate gravatus diem clausit extremum vite præsentis. Huic in eadem Abbacia Fratrum electione successit Joannes ejus nominis primus, qui præfuit annis duodecim, mensibus quatuor, diebus uno & viginti vir quidem bonus & religioni temporis conveniens.

MCCLIII.

Innocentius
Papa mori-
tur.

Anno Volpoldi Abbatis nono Manfredus Friderici quondam Imperatoris II. ex concubina filius, cernens opportunum sibi aridere tempus, Regnum Sicilia contra voluntatem Innocentij Papæ occupavit, & omnes regnicolas in sua verba jurare coegit. Quod mox ut Papæ innouit contractus undique milicibus exercitum contra illum movit in Apuliam, sed prius quam animi sui conceptum posset deducere in effectum, in civitate Neapolitana constitutus ex infirmitate gravissima ab hac vita migravit, & vacavit Sedes Pontificalis duobus annis, propterea quod Cardinales convenire non poterant, & multa inter se impedimenta interponebant, sed interea vacante Sede Manfredus vires suas & imperium non mediocriter augere potuit, & auxit & pene totius Regni Sicilia rebelles sibi socios confederavit. Gibelinos quoque per Italiam discurrens sub nomine tutelæ Conradini Nepotis sui, de quo diximus, in suas partes traxit.

Vacat Se-
des annis
duobus.

His temporibus Margaretha Ducis Bavarie Ottonis filia, Conradi Regis defuncti relicta vidua cum parvulo suo filio Conradino, vitam agebat apud Suevos in Germania. Susceperat etiam Ducatum Suevorum à Conrado Rege dotis nomine, quem & possedit quamdiu fuit in humanis. Manfredus autem Castardus qui mortuo Papa Innocentio Regna Sicilia & Apulia nepotis nomine jam libere possidebat, existimans se tempus opportunum invenisse quo sibi & liberis suis Monarchiam Apulia perpetuo stabiliret, post patricidium fratricidiumque, etiam nepoticiidium machinatur, pessimam tyrannorum nequitiam secutus. Consilium igitur prave mentis opere cupiens adimplere, nuncios ad Matrem Nepotis Conradini cum varijs donis atque muneribus solemnes destinavit, qui dicerent omnia in Regno esse pacifica; nihilque restare aliud,

Manfredus
quærit ne-
potem ve-
neno peri-
mere.

nisi

Legatos
mittit in
Germania.

niſi ut filium mitteret quantocius tanquam hæredem legitimum ad Regni ſolum ſolemniter inſtituendum, ſe quoque tutorem nepoti fore in cunctis fideliffimum omni tempore promittebat. Verùm Conradini Mater ut fatina ſagax doli & fraudis Manfredi non petens ignara; quoniam ejus ad filium delata mæſtera ſuſpecta habuit, alium quendam Conradino filio Coſtaneum puerum veſtibus admodum pretioſis indutum Legatis quæſi filium proprium videndam exhibuit, cui cùm inter cætera dona miſſa, quaſdam venenatas confectiones obtuliſſent, ille more infantum partem confectionis toxicæ rapiens avidiore hiatu abſumpſit, ac paululum poſtea mortuus eſt. Quod Oratores miſſi videntes, triſtitiâ gaudentes ſimulatâ in Italiam reverſi nepotem Manfredi nunciarunt extinctum. At ille poſt ſimulatam de morte nepotis triſticiam, jam ut proximus hæres Regnorum potentiâ ſecurus potitur.

Mater Cō-
radini Le-
gatos illu-
ſit.

Anno prænotato maximi per Germaniam venti cum nimis impetuna tempeſtate flaverunt, quorum impetus multa ædificia, & fortiſſimas turres in diverſis locis ſubvertit, arbores cum radicibus de terra magnas evulſit, & cum infinitis damnis etiam homines in domibus plures oppreſſit.

MCCLII.

Anno Volpoldi Abbatis x. in menſe Februario cives Moguntinenſes, & Wormatieneſes poſteaquam pluribus annis in diſſenſione mutua ſteriliſſent, ad pacis, & concordie unitatem reverſi ſunt, & foedus inter ſe perpetuæ unionis amicitiæque conſtituentes literarum robore firmarunt.

Inter Mo-
guntioneſes
& Worma-
tioneſes con-
federatio.

His etiam temporibus inter Episcopum Wormatiensem Richardum, & cives suos non parva diſſenſio fulminans perdurabat. Emicho quoque Comes de Lyningen, frater Henrici Spireniſis Episcopi hoſtiles contra Richardum Episcopum dictum gerens animos, totis laborabat viribus, ut eum per inſidias quovis modo caprum potuiſſet abducere. Qui ſecreto per amicos de perfidia Comitis certior factus ad cives ſuos Wormatieneſes non obſtante diſſenſione priſtinâ ſe contulit, à quibus honorificè intromiſſus, & deſenſus eorum auxilio minas Comitis evaſit. Cuius Beneficij memoriam animo figens idem Richardus Antifiteſ, ne civibus tam munificè videretur ingratus, in concordiam pacis mox rediit, & ſe gratum oſtendens Benefactoribus reciproca illis beneficia impendit.

Hiſ temporibus, & multi & varij in Regno Teutonum Francorum fuere tumultus, cùm Sede Apoſtolicâ biennio, ſicut diximus vacante, pauci rectitudinem, omnes cordium ſuorum ſequerentur in imperio toto voluntatem. Nam etſi major pars Teutonicorum Wilhelmum ſequeretur ut Regem, plures tamen ex militarium ordine prædam malentes, quàm pacem, imperij civitatibus erant inſenſi.

Unde Wilhelmo Rege dicto in Hollandia, & Brabantia diutius aliquantò morante; civitates Imperij circa Rheni partes ſuperiores, quæ in verba ejus conſenſerant, multas à raptoribus injurias diutim acceperunt. Convenientes igitur apud Moguntiam potiores civitatum, & oppidorum Wormatiæ, Bopardiæ, Weſſeliæ, Bingiæ, Oppenheim, Fridbergiæ, Franckenſurdæ, Geilenhaufen, Friſlaræ, Erfurdiæ aliarumque urbium multarum in die S. Margariethæ Virginis, & Martyris pro communi pace viventium, & deſenſione civitatum neceſſaria

Latronum
& raptorum
pœna.

Reichen-
ſtein à civi-
bus capitur

Kiſlau da-
tur Eccle-
ſiæ Spiren-
ſi.

Abbatẽs
auſtrepro-
ventus Ec-
cleſiæ Mo-
guntinæ.

Joannes
Beck hifto-
riographus.

Fabuloſa
narratio de
Alberto
magno no-
tabilis.

ſaria longum habuere tractatum. Conſilio autem diutius habito pro
communi bono totius patriæ omnia telonia circa Rhenum depofue-
runt. Diſplicuit hæc neceſſaria civitatum confœderatio raptoribus,
qui de alieno damno ex ſpolijs, & rapina ſuam inopiam relevare con-
ſueverunt. Nec inſeritò ſuis pellibus timuerunt; quoniam multi ex eis
latrocinio deprehenſi per conſtitutos à civitatibus exploratores capiti-
bus truncabantur. Poſthæc exercitus civitatum in magna multitudine
diſcurrens per partes Regni circa Rhenum raptoribus purgavit impe-
rium. Erat caſtrum quoddam latronum Reichſſtein dictum juxta Rheni
fluenta poſitum hand procul ab oppido Bingen, quodq; nunc juris eſt Ec-
cleſiæ Moguntinæ, in quo raptorum turba ſeſe recipere conſuevit. Ad
cujus expugnationem confœderati cives miſerunt exercitum, & velociter
captum latrones, qui fuerant in eo reperti, omnes laqueo ſuſpenderunt.
Alias quoque plures munitiones & latibula deſtruxerunt raptorum. Qui-
bus Rex Wilhelmus auditis res ſuas in terris inferioribus diſpoſuit pru-
denter, & cum parvo exercitu per Rheni fluenta navigio ad Moguntiam
aſcendere feſtinavit, ubi convocatis quibuſdam principibus & civitatum
Reſtoribus colloquium regale cum eis habuit, & multa quæ ad conſunem
pacem, & reipublicæ utilitatem videbantur neceſſaria ſtatuens literis de-
mandavit. Maxima illius ſolicitudo fuit, quatenus latronibus, & rapto-
ribus è medio ſublatis cunctis hominibus ambulandi, & negotiandi præ-
ſtaretur ſecuritas. Pro cujus executione mandati plura contulit civitati-
bus privilegia, & dedit quibuſdam Principibus caſtella & munera non-
nulla haud ſine Regni injuria. Nam Henrico ex Comitibus de Lynin-
gen Epifcopo Spirenſi, qui fuit regalis aulae Cancellarius, quaſi pro mer-
cede laborum ſuorum in perpetuam poſſeſſionem Eccleſiæ caſtrum Kiſl-
lau dictum cum omnibus attinentijs & proveutibus ſuis contulit, & mul-
tis alijs multa de bonis Imperij donavit.

Cum his temporibus Canonicorum præbendæ in Eccleſia Mogun-
tina tenues viderentur, & minus ad eorum ſuſtentationem honeſtam ſuf-
ficientes egit cum Abbatibus Diœceſis Archiepiſcopus Gerhardus, quate-
nus unusquiſque Eccleſiam aliquam parochialem cum proveutibus & de-
cimationibus in augmentum præbendarum eorundem capitulo assigna-
ret. Equibus Godſcalcus Abbas Montis divi Jacobi prope Moguntiam
noſtri Ordinis de conſenſu ſui Conventus Eccleſiam cum decimationi-
bus eis contulit in villa Schorheim. Otto Abbas montis ſancti Diſibodi
tunc noſtri Ordinis Eccleſiam in Oſternach cum decimationibus contulit
in augmentum, ut diximus.

Anno prænotato contigit quoddam in Colonia factum Alberti Ma-
gni Ordinis S. Dominici quondam Ratſiponenſis Epifcopi, viri certè in
omni genere ſcientiarum doctiſſimi, quod recitat Joannes de Becka in
chronica ſua de geſtis Epifcoporum Trajeſtenſium, & Comitum Hollan-
diæ, quem nos Auſtorem ſequentes ſive fabula ſit ſive res geſta, ejus nar-
rationem non aliter quam ſcripſit referimus. Appropinquante inquit
Epiphaniâ Domini Rex Wilhelmus migravit ad Coloniam, ut ibidem in
honore trium Magorum vota ſua Omnipotenti Deo ſoleni devotione
perſolveret. Fuit autem illis diebus regens & legens ibidem Dominus
Albertus Ratſiponenſis poſtea Epifcopus de Ordine Prædicatorum.

Magnus

Magnus in magia naturali, major in Philosophia, maximus verò in Theologia, qui primum invitatus à Rege cum eo discubuit. Abicurus autem de loco convivij prandio sumpto ipse Regem instantius rogabat, quatenus in die festo Epiphaniarum secum in suo Coenobio S. Dominici prandere dignaretur. Rex mirandum aliquod videre cupiens facile petenti concessit. In die igitur festo post peracta missarum solennia Rex ad Coenobium Prædicatorum juxta conditum intravit, quem Albertus cum honore suscipiens extra domum duxit in hortum Monasterio contiguum, in quo ministros vidit pulcherrimos, qui decentissimè incidentes omnia quæ necessaria videbantur ad convivium, hoc est meniam & sedulia, nihil omnino loquentes in silentio summa cum festinatione, ac maturitate præparabant. Fuit autem eo tempore hyems dura, gravis & asperissima & tota superficies terræ nivibus operata, quapropter omnes qui Regem sequebantur prima fronte murmurare contra Magistrum coeperunt, quod convivas suos in tam horrendo frigore sine foco in hortu prandere juberet.

Wilhelmus
Rex invitatus
ab Alberto.

Verum posteaquam Albertus unà cum Rege resedisset ad tabulam locatis singulis secundum conditionis suæ dignitatem expectarent, que non sine indignatione mentis eas inferri. Ecce subito nivium omnium illa congeries in momento disparuit, & calor æstivalis maximis radijs solis super discumbentes emicantibus ferventiùs invaluit, produxitque subito virens terra gramen, & mirâ venustate pulcherrimi flores, una cum fructibus tam in arboribus quam gramine apparuerunt.

Nives subito
disparuerunt.

Mira res, si rumen author depinxit historiam veram. Unaquæque mox arbor ejusdem hortuli in quo sedebant, fronduit, floruit, fructumque subito maturum in suo genere produxit. Vineæ florens odorem suavitatis dedit, & recentes uvas in ubertate magna in instanti cunctis mirantibus procreavit. Multitudo quoque avium diversi generis illic visa est convolasse, quarum unaquæque juxta proprietatem apparentis conditionis concussis alacriter, pennis, dulci cantilenâ garrisons, convivantes lætificabat, convertitque non parvam in admirationem, ut non Januarii, sed Maij aut Junij tempus potius esse putaretur, quo vernalis finis æstati solet præbere initium.

Mox etenim longus alior hyemalis frigoris prorsus evanuit, & fervor caloris æstivalis in tantum effervuit, ut nonnulli discumbentium propter nimium calorem soderatas vestes cogèrentur exuere, & ob eandem causam plerique sibi umbram arte simul, & ingenio, sicut æstatis, paraverunt.

Vestes propter
calorem
deponunt.

Ministri verò ministrantes discumbentibus juvenes erant pulcherrimi alacres & incogniti omnibus, quos nemo confedentium esse supra homines aliquid poterat dubitare.

Hi cibum in multa varietate, similiter & potum abundanter inferebant morum incredibilem honestatem cum summa reverentia, & maturitate in omnibus semper conservantes.

Mirabantur omnes cum pavore, nihilominus lætantes pro eo quod Ministrorum species in solita simul, & cibariorum, & poculorum multimoda varietas, cum nemo sciret unde essent allata, cunctos merito verteret in stuporem.

Gggg

Duran-

Stupor omnes com-
prehendit.

Durante convivio in longam horam varios inter se protulerunt sermones. Expleo tandem mirando convivio, mensique ex more levatis turba ministrorum omnis subito disparuit, avium cantus omnino desijt, arborum & graminum viror confestim aruit, & omnis jucundæ mentis, vel oculorum delectatio cessavit. Nivis copia, quæ prius videbatur, iterum apparuit, tantumque subito frigus aërem simul, & illos qui discubuerant rursus occupavit, ut omnes qui vestes suas præ calore ante deposuerant, nunc frigore nimio algentes resumptis quantocius indumentis ad ignem, & focos properarent.

His visis Rex Wilhelmus nimium obstupuit, & quod Albertus mortalium omnium esset doctissimus, apertè recognovit. Unde pollicitus ei se daturum quicquid postulasset. Qui locum pro Fratribus suis ad construendum Monasterium sui Ordinis in civitate Trajectensi ab eo petijt, impetravitque cum libertate & multis muneribus. Hæc dictus author in præfata Trajectensium historia scripsit, quæ vera sint an falsa, haud nostri fore credimus officij velle in hoc loco disquirere, quibus in proposito est historias ab alijs digestas ad nostrum opus convenientes rescribere, quas tamen propterea non intendimus Commentis declarare.

Veruntamen hoc unum nos fateri amor veritatis compellit, quod Albertum de quo postea sumus dicturi latius, virum credimus fuisse optimum, & sanctum, qui nec diabolicis, nec prohibitis ab Ecclesia superstitionibus impenderit stultiosum exercitium, quippe qui magis talia improbavit, quod autoritate scriptorum ejus lucidè comprobatur.

M C C L V.

Rex Con-
ventum
Principum
in Worma-
tia cele-
brat.

Anno Volpoldi Abbaris xi. Indict. Rom. xiii. Wilhelmus Rex Convenum Principum sibi consensientium celebravit in Wormatia, & multa ibi cum eis pro confirmatione Regni sui tractavit, convenerunt ad eum omnes, qui partes illius sequebantur & mandatis Regijs in omnibus hilariter obtemperabant. Habebat nihilominus non paucos sibi contrarios, & maxime de Ordine militarium hominum inquietorum, quibus rapinæ & latrocinia magis placebant, quam Regnum.

Regina ca-
pitur, ac
spoliatur.

Rege autem diutius apud Wormatiam commorante die quadam mense Decembri uxor ejus Regina solatij causa urbem cum honesta comitiva exiens ad Imperiale castrum Drifels nuncupatum, profectura iter assumpsit. Quod ubi militaris quidam homo Hermannus de Riberg dictus intellexisset, qui animos contra Wilhelmum gerebat infensos, iter illius cum suis obedit, Regnam & Comitem de Waldeck cum universa eorum comitiva cepit, spoliataque omnibus clemendijs & rebus captivam ad castellum Riberg ipsam Regnam & comitem duxit: quos tamen dimittere non diu post compulsus fuit.

Eodem quoque anno Henricus Abbas Fuldenfis Ecclesiam Parochialem in Berstæ dedit Canonicis majoris Ecclesiæ Moguntinæ cum omnibus proventus suis in augmentum præbendarum. Hartmannus Abbas in Blidenstæ contulit eis Ecclesiam cum decimationibus suis in villa Kemludæ propè oppidum Bingionum, Sarchardus Abbas in Selgenstæ Ecclesiam contulit in Nühcim.

Alexander
fit Papa iv.

Anno prænotato posteaquam Sedes Apostolica biennio vacavit, non sine reipublicæ pariter & Ecclesiæ gravi dispendio, convenientes in

ia unum Cardinales Alexandrum ejus nominis IV. Patriâ Campanum in Papam elegerunt, qui præfuit annis sex, & mensibus totidem, vir doctus & magnanimitus, qui Manfredum, & alios tyrannos hostes Ecclesiæ usque ad mortem humiliare, & persequi non cessavit. Mox enim ut Papa constitutus est Manfredum disturbatorem verum Ecclesiæ per literas, ut à malè cæptis desisteret, paternè monuit, quem salutis verba contemnente[m] mox publicè anathematis vinculo innodavit.

Manfredus
excommuni-
catur.

Nam sicut antea diximus, nepotem putabat extinctum, & idcirco se ut proximum heredem Regnorum Apuliæ ac Siciliæ Regem in omnibus pro sua voluntate potentem & unicum gerebat, qui ubi se intellexit Papæ decreto excommunicatum, irâ simul & indignatione nimium commotus omne robur exercitûs sui cogitabat in subversionem Sanctorum dirigere, & Romanæ statum Ecclesiæ, si posset omnino extirpare. nam accessit ex Africa multis Saracenorum millibus contra Ecclesiam Romanam crudelē duxit exercitum, omniâque devastans, homines sine cōsideratione alios crudeliter occidit, alios captivos ingenti cum præda & multis spolijs abduxit. Coacervatis itaque sibi nervis belli, hoc est pecunijs multis Florentinorum ac sociarum Longobardiæ urbium exortres sibi cum Saracenis copulans maximum conflavit exercitum.

Hinc cœteritus Alexandræ Papa diffusisque viribus suis cum omni se curia sua Anagninam contulit, Gallis malens confidere quàm Romanis. Misit nihilominus Octavianum Ubaldinum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem cum exercitu Neapolim contra Manfredum, ut fideles in fide servaret constanter pollicitus ac promittens se brevi Campanis omnibus & Neapolitanis auxilium allaturum.

Papa fili-
git à facie
Manfredi.

Veniens autem Neapolim Octavianus cum prævalidis copijs nihil dignum memoria fecit, sed clausus in urbe usque adeo bellum dissimulavit, ut magnam de se apud multos suspicionem relinqueret, ne studio partium Manfredi faveret potius, quàm Domini sui Papæ, qui miserat illum. Nam Ubaldina gens non nisi imperio favere familiaritatis amicitiam videbatur à quo multipliciter fuit honorata. Manfredus etiam sub eodem Legato pleraque Regni partes occupavit: Regioque paludamento superindutus Regem se appellari mandavit, & more paterno solemniter coronari fecit.

His temporibus Othocarus Rex Boemiæ, potenter dominebatur in Austria, ut suprà diximus, anno Volpoldi Abbatis secundo: cum enim Fridericus Dux Austriæ in bello, quod cum Rege Ungarorum habuit, anno Volpoldi Abbatis jam dicto fuisset occisus, & heredem non haberet virilem. Ladislaus Moraviæ Marchio Ducatum Austriæ præoccupavit, eò quod uxorem haberet Ducis Austriæ cujusdam vitæ defuncti filiam, & ob id jure propinquitatis competere Ducatum existimabat. Quò & brevi mortuo Hermannus Marchio de Baden, qui & ipsi Domus Austriæ uxorem habuit Agnetem Henrici quondam Ducis filiam, Ducatum occupavit. Contra quem filius sororis Friderici ultimi Ducis occisi, & viduæ Henrici Ducis Suevorum, & fratris Imperatoris Friderici secundi, movens exercitum omnes conatus illius potenter impedit.

Austriam
Boëmi occu-
pant.

His ergo duobus pro Ducatu mutuo contendentibus Othocarus filius Wenceslai Regis Boemorum, à quibusdam Australibus vocatus, sibi

Gggg 2

Duca-

Ottocarus
uxorem ſe
pudavit.

Ducatum violenter uſurpavit. Qui ne contumeliam pro injuria patere-
tur Margaretham reliſtam quondam Henrici Regis & Ducis ſibi matri-
monio copulavit, cum qua jure Ducatum aſſecutus videretur. Auxilio
igitur Wencelſlai genitoris & Auftriae nobilium fretus, totam ſibi terram
potenter ſubjugavit, multisque annis tenuit.

Verum poſtquam ſecurum ſe in poſſeſſione Ducatus, & ex omni
parte quietum fore jam credidit Margaretham turpiter repudians, notam
ſterilitatis in culpam vocavit. & quam vetulam ſterilemque prius ignora-
re non potuit conſecutus quod optaverat per illam, cum injuria rejecit,
& neptem quondam Betæ Regis Ungarorum pro ea ſuperinduxit.

MCCLVI.

Heidel-
heim deci-
ma vendi-
tur.

Anno Volpoldi Abbatis XII. Bertholdus miles & Conradus Frater de
Remchingen univerſam decimam majorē, & minorem in Marchia villæ
Heydelſheim, ad eos jure patronatus ab olim pertinentem Decano, &
Capitulo majoris Eccleſiæ Spireniſis pro certa pecuniarum ſumma vendi-
derunt. Quam emptionem Henricus Epicoſopus confirmavit.

Eodem anno facta eſt diviſio Ducatus Bavariae inter Ludovicum,
& Henricum filios Ottonis quondam primi ex domo Ducatus memorati
Comitis Palatini Rheni, de quo ſuprà dictum eſt anno Volpoldi Abbatis
Hirfaugienſis primo.

Magnus Sal-
vatoreſe
mentioſus.

His temporibus fuit homo quidam in partibus tranſmarinis, qui
magicis artibus mirabiliter imbutus, & necromanticis execrationibus
multipliciter exercitatus ſe Jeſum Salvatorem mundi appellans, multa
prodigioſa per magicam artem miranda coram non intelligentibus
operabatur; quorum offenſione multos decepit, & Regna in Aſia non
paucis ſuis erroribus inficiens, tandem cunctis nequam apparuit.

Claruit his quoque temporibus apud Bavaros Otto Epicoſopus Fri-
ſingenſis ſub Archiepiſcopatu Salzburgenſi, nepos Friderici quondam
Imperatoris ſecundi, vel ut alij volunt primi; Vir in divinis ſcripturis
eruditus, & ſecularis Philoſophiae non ignarus, ingenio ſubtilis, &
claro diſertus eloquio; ſcripſit quondam Chronicorum actuum inſignem
hiſtoriam, quam in libros octo partiales quidem diſtinctione, ordina-
tione diſtribuit. Cætera quæ lucubravit, necdum vidimus.

Friſones
devaſtant
Hollandiam.

Anno prænotato Rex Wilhelmus Conventum Principum ad fe-
ſtum S. Joannis Baptiſtæ celebravit in Colonia, ubi ſe pro corona Imperij
anno ſequenti prænuſciavit iturum in Italiam, monuitque omnes ad ca-
put Jejunij Quadageſimalis proximi eſſe paratos, & ſibi apud Anguſtam
debere occurrere. Interea verò temporis quo Rex cum Principibus col-
loquium ſuum celebravit in Colonia, Friſones gentes inquietæ, ac fero-
ces eruptione factâ intraverunt Hollandiam, & igne ferroque Regionem
depopulantes, cum ingenti præda ad ſua reverſi ſunt. Verius itaque
Rex Wilhelmus ne in ſui abſentia graviora contra Hollandiam auren-
tarent, ſtatuit eos, priuſquam proficiſceretur in Italiam bello domandos
ab infolentia. Unde magno ſuorum coadunato exercitu, XXVIII. die
menſis Decembris, hoc eſt in ſolemnitate SS. Innocentium anno prænotato
movit in eos ad præliandum. Erat autem frigus intenſum, & glacies pa-
ludes aquarum operuit omnes. Eſt enim Friſia paludibus circumdata
multis, & propterea extra hyemem non ſatis tuto acceſſibilis. Rex
verò

verò manè præcedens exercitum, solus ad explorandum introitum, quo copias introducere potuisset, suo ferebatur caballo. Cùmque nullo suorum sciente de castris exiens super glaciem explorationis gratiâ hinc, & illinc solus equitaret; ecce subito contractâ glacie caballus, cuius infidebat dorso, in vado paludinoso mergitur, & nec procedere valens, nec regredi, unâ cum seffore nimium periculose in cæno luctabatur. Viderunt hoc rustici Frisones, qui propè in arundinetis latitabant, ad explorandum hostium adventum per ceteros deputati, & putantes quempiam esse de militibus festinanter occurrunt, & hærentem cum equo in paludibus Regem interficiunt anno ætatis suæ xxvii. Regni verò vii. Comitatus autem Hollandiæ xxi. Ex sic exercitus ejus fuit subito dissipatus: quia per multos nemo, quò venisset Rex, scire potuit, rusticis illis exceptis qui eum latenter occiderunt. Exercitu enim Ducis auxilio destituto, & ob id mox disperso, occisores Regis noctu prædæ gratiâ reversi, cadaver ejus de palude subtrahunt, & exuium vestimentis Regem se peremisse per indicia manifesta intelligunt. Unde animis confusi nimium, & territi, corpus ejus sub silentio, in quadam domo rusticana sepeliunt, & ibi per multos menses jacuit incognitum cæteris omnibus. Verùm ejus interfectione postea publicatâ, ad Mittenburg translatus est; & in quadam Monasterio honorificè tumulatus; cujus interitus multis interitum fecit. Post ejus namque mortem Florentius ejus filius infans sex mensium Hollandiæ Comes hereditario jure declaratus est, qui Comitatum paternum annis ferme xl. gubernavit; multa cum Frisonibus bella gessit, plures eorum interfecit, & mortem patris sui gravissimâ ultione vindicavit.

MCCLVII.

Anno Volpoldi Abbatis xiii. Indiçt. Roman. v. post mortem Regis Wilhelmi facta est inter Principes Electores de Rege substituendo gravis, & periculosa dissensio. Nam Gerhardus Archiepiscopus Moguntinus, Conradus Archiepiscopus Colonienfis, & Ludovicus Comes Palatinus Rheni, convenientes in unum Richardum Cornubiæ Comitem, fratrem Regis Anglorum cõsuni decreto in Regem Teutonum ad Romanorum Imperium elegerunt, & per nuncios evocarunt; Arnoldus verò ex Comitibus de Ysenburg Archiepiscopus Trevirorum cum reliquis sibi consentaneis Principibus, Regem Castellæ Alphonsum Astronomum illum famolum in Regem Roman: & Teutonum ad Imperium, eligendo vocavit. Unde missis ad illum in Hispaniam Legatis solemnibus, electionem illi ad Imperium Romanum insinuat; & ut quantocius veniat in Germaniam, & possessionem capiat Imperij, cum debitis sollempnitatibus, instantissimè rogat, promittens se consilio, & suffragio assuturum in omnibus, quo cunctos facillè superet, vincatq; universos contradicentes sup Imperio. Venientes ad Alphonsum Regem Castellæ, qui missi fuerant, Oratores, & nuncij Principum, fideliter sibi commissa coram illo exposuerunt. Sed ille aut contemnens, aut non curans Romanorum Imperium, nuncios tamen remuneratos muneribus honorificè remisit ad Archiepiscopum; promittens se cum exercitu convenienti tempore quod non gerebat animo, subsecuturum. Erat enim vir doctus & sapiens propterea suo Regno contentus Romani latitudinem Imperij, ut verus Philosophus, non curavit.

Gggg 3

pro

Rex Wil-
helmus à
Frisijs occi-
ditur.

Corpus Re-
gis sepel-
itur.

Dissensio
Principum
in electio-
ne Impera-
toris.

Alphonsus
Rex Castell-
æ ab una
parte eligi-
tur.

Alphonsus
contemnit
Roman:
Imperium

pro Electorum ſuorum reverentia, ad tempus aſſumens tenuit, ac in li-
 teris ſcripſit, ne deferentes ſibi hanc ſupremam Imperij dignitatem veluti
 arrogans contempſiſſe putaretur. In alio verò nullo ſe de Imperio peni-
 tus intromiſit, nec toties vocatus in Germaniam venit, nec competi-
 rem ſuum in aliquo moleſtavit, ſed Electorum diſcordiam deriſit. Porro
 Comes Cornubiæ Richardus quem ab alia parte diximus electum, per
 ſuos Electores ab Angliâ pari ſolemnitate vocatus libenter annuit, nomen
 & titulum Regis Romanorum hilari vultu ſuſcipiens ad Coloniam venit.
 Quem ſuprà dicti Principes cum magno honore ſuſcipientes ad Aquas
 grani perducunt, & per manus Conradi Colonienſis Archiepiſcopi ungi,
 & coronari ſolemniter faciunt. Coronatione autem peractâ cum Principi-
 bus ſuis ad Coloniam revertitur, & à civibus, ut Rex Romanorum ve-
 rus ſalutatur. Inde aſcendens per fluenta Rheni ſuſfragio eorundem
 Principum à Bopardenſibus, Weſalienſibus, Wormatiensibus, Spirenſi-
 bus, Argentinenſibus, & alijs Imperij civibus, ut verus Imperator ſuſceptus
 eſt. Erat illis diebus Comes quidam de Falckenſtein nomine Philippus
 qui ſororem habebat, omnium mulierum, ut dicebatur ſpecioſiſſimam;
 cujus pulchritudo uſque adeò Regi complacuit Richardo, ut eam in uxore
 peteret à memorato Comite, & acciperet. Unde nuprijs apud Wor-
 matiam, cum magna ſolemnitate, & pompa celebratis, multis Principi-
 bus multa contulit, & pro confirmando ſibi Regno infinitas penè pe-
 cunias expendit; conſtaverat enim ſibi magnum theſaurum in Angliâ,
 quem profecturus in Germaniam, ſecum detulit, & paulatim diſtribuit,
 volens nimium ubique videri largus, & glorioſus. Cumque de civitate
 tranſiens ad civitatem, perveniſſet uſque ad Baſileam, & multis mulieribus
 Principes, & Nobiles multos, ſicut diximus, ſibi tanquam mercena-
 rios quosdam comparâſſet, jamque pecuniæ nimis prodigaliter expenſæ,
 coeperunt deficere, & abundantiam veterem novâ inopiâ ſuperare. Mox
 igitur Principes ut Regem pecunijs viderunt exhaustum, nec ſtipendia
 poſſe conſucta ſitientibus aurum perſolvere, paulatim omnes ab eo de-
 ſciunt, & revertentes ad ſua Regem inopem & pauperem ſolum cum
 ſuis Curialibus derelinquunt, innuentes tacitè, prædam eatenus ſe non
 hominem ſecutos, & qui honoraverunt divitem, egentem contempſerunt.
 Emerat enim Richardus pecunijs Regnum, quibus deficientibus, defece-
 runt & amici, & propterea amplius regnare non potuit. Quod quo-
 modo ſit factum, ad poſteritatis noticiam libet altius referare.

Infante ſiquidem Electionis tempore poſt mortem Regis Wilhel-
 mi, Gerhardus Archiepiſcopus Moguntinus à Duce Brunſuicenſe detine-
 batur captivus, quem ipſe Richardus Comes Cornubiæ aſpirans ad Im-
 perium pro argenti Marcis octo millibus, ab eodem Duce redemit, eâ
 videlicet interpoſitâ conditione, vocem ejus in electione ut habere me-
 reretur ad Regnum, quod & factum eſt ut diximus. Archiepiſcopus itaque
 Gerhardus de custodia per Comitem Richardum liberatus atque dimiſ-
 ſus quod promiſerat captivus, explere ſtuduit abſolutus. Diem Electio-
 nis ad Marburg in Haſſia per Principes conſtitutam ad Franckfurt oppi-
 dum Imperiale tranſtulit, & ibi Richardum ut compulſus promiſerat,
 cum alijs in Regem elegit. Unde mirum fuit minimè ſi deficientibus
 pecunijs poſtea deferitur à Principibus, quia pecuniâ Regnum compara-
 vit.

Richardus
Comes ab
alia parte
eligitur.

Richardus
Rex ſuſci-
picur.

Ducit uxore
rem Worma-
tiam.

A Principi-
bus detri-
tur.

vit. Itaque Rex Richardus in Basilea constitutus, posteaquam se Principum auxilio destitutum vidit, nec amplius commorari posset in paupere Regno, ad Comitatum suum in Angliam redire statuit, malens Comes esse dives, quam Rex pauper, atque contemptus.

In Angliā
reversus.

Commisit ergo Wernhero Moguntino Archiepiscopo, qui Gerardo successerat, sicut dicemus, Alsatiam, Philippo de Falckenstein uxoris suæ germano Wederaugiam, & Philippo de Hohenfels partes Rhenanas atque Bopardiam; & negotiis Imperij, ut potuit, dispositis, cum uxore, & familia sua in Angliam reversus est, promittens se rediturum quantocius ad Regnum gubernandum Romanum; qui tamen deinceps in Germaniam non venit.

Hæc siquidem de Rege Richardo, per anticipationem diximus, quæ tamen non omnia uno eodemque anno, sed in quatuor ferme annis gesta fuerunt, sicut inferius suo loco, anno Volpoldi Abbatis xvii. dicitur.

Anno præscripto die mensis Novemb. viii. mortuus est Richardus Wormatiensis Episcopus, qui multas injurias à Comite de Lyningen Emichone, toto Pontificatus sui tempore sustinuerat. Cujus quidem persecutionis causa fuit alter quidam Eberhardus de Badenberg Præpositus S. Cyriaci Mart. in Nuhusen prope Wormatiam, ut dicemus.

Richardus
Episcopus
Worma-
tensis obiit.

In Electione namque memorati Præfatis Richardi, quidam ex Canonicis præfatum Eberhardum de Badenberg in Episcopum elegerunt, qui à majori Capituli parte repulsi, atque contempti, contra verum Pontificem animos gessit inimicos, quem supradictus Comes de Lyningen manebat, & contra Episcopum multipliciter armavit. Omnes denique redditus & proventus extra Wormatiam cedentes, pro suo Antipontifice violenter detinuit, & Episcopum injustè nimium afflixit, ita quod exire Wormatiam quoquam non præsumpsit. Richardo autem Episcopo vita defuncto, & in Ecclesia Wormatiensi sepulto, Canonici unanimi consensu in Pontificem suum elegerunt Conradum de Durekheim majoris Ecclesiæ Moguntinæ Decanum, virum probum & prudentem, qui xxii. die post electionem suam obiit, & Moguntia in Principali Basilica ante altare S. Petri sepelitur. Quo etiam mortuo, volentes communi utilitati, & paci consulere Fratres Canonici præfatum Eberhardum de Badenberg communi voto in suum Pontificem elegerunt, qui assumpto Pontificatu, præfuit annis xx. & multa bona fecit Ecclesiæ in Nuhusen, habuitque cum Wormatiensibus lites continuas.

Conradus
Episcopus
Worma-
tensis.

Eberhardus
Episcopus
Worma-
tensis.

MCCLVIII.

Anno Volpoldi Abbatis xiv. Indiç: Roman: i. Gerhardus Archiepiscopus Moguntinus Ecclesiam S. Catharinæ in oppido Imperiali Oppenheim in Parochialem erexit, Diocesimque suam Moguntinam Wormatiensi, quæ in eodem oppido conterminant, ex mandato Richardi Regis Romanorum distinxit; sicut patet ex literis ejusdem Pontificis, quarum tenor sequitur talis.

Nova in
Oppen-
heim Paro-
chia.

Gerhardus Dei gratia sanctæ Moguntinæ Sedis Archiepiscopus Sacri Imperij ver Germaniam Archicancellarius. Cum ad mandatum Serenissimi Domini vestri Romanorum Regis illustris per antiquiores, & meliores incolas loci revelati antiqui & veris limitibus, qui Moguntinam Diocesim à Wormatiensi distinxerunt (quamquam per ignaviam fuissent in parte corrupti) extiterit liquido

declara-

declaratum, quod nova civitas in Oppenheim in noſtra ſu Diaceſi conſtituta, ac populus civitatis ejuſdem numero & auctoritate in tantum exereverit, Domino adaugente, quod ipſum deceat, imò expediat ob animarum ſalutem, ſingularis ac proprij Rectoris regimine gubernari. Nos de conſilio & aſſenſu Capituli noſtri, & Prapoſiti S. Viſtoris loci Archidiaconi, Eccleſiam S. Catharine in ipſa civitate fundatam in Parochialem Eccleſiam erigimus, ſacimus, & creamus, ipſamque iure & honore Parochialis Eccleſia inſignimus; concedentes eidem, ut proprij Baptiſterij uſum habeat pro ſuis parvulis baptizandis; nec non cimiterium ſpeciale, ad commodum ſepultura. Juratos & habeant, & ordinent ſpeciales, quæ quæ ſunt Juris ſpiritualiſ promoveant, & diſponant. In cuius facti teſtimonium, & debitam firmitatem præſens ſcriptum noſtro & Capituli noſtri ac Prapoſiti præſati ſigillis ſcimus comuniſ. Datum Moguntia V. nonas Julij, anno Domini MCCLVIII.

Otterheim
Oppidum
Imperiale
parvum.

Anno etiam prænotato Canonici majoris Eccleſiæ Metenſis in Lotharingia, omnia bona ſua quæ habebant in Gaviodoro, ubi S. Ruſus Metenſis quondam Episcopus corporaliter quieſcit, pro mille & quadraginta libris monetæ Metenſis Capitulo majoris Eccleſiæ Moguntinæ vendiderunt, ſicut in originali legitur. Eſt autem Gaviodorum, vulgariſ Garvodenheim oppidum Imperiale Moguntineuſis Diaceſis haud procul ab Oppenheim ſitum Comiti Palatino Rheni ab Imperio, cum quibuſdam alijs, à multis annis, ut ſuo dicemus loco, impignoratum, modicum, parvum, & rurale de patrimonio S. Ruſi quondam Episcopi Metenſis, cujus vita multis miraculis olim coruſcavit.

Manfredus
perſecutus
Eccleſiam.

Eodem quoque tempore Manfredus occupator Regnorum Sicilia, & Apuliz partes Alexandri Romani Pontificis, ut cœperat, viribus totis perſequitur, & multa contra Eccleſiam prava, & iniqua machinatur. Ecelinus autem quidam bellicoſus Friderico quondam Imperatori familiaris, Manfredi partium in Tranſpadanis tirannidem exercens copioſiſſimas contra Guelfos, hoc eſt Eccleſiæ partes ſequentes inſtruxit acies, quibus cum Alexander Papa, Venetos habens in auxilium, opem ferre ſtauiſſet. Philippum Fontanenſem Ravenne Archiepiſcopum in Legatum Sedis Apoſtolicæ creavit. Conveniens cum poteſtate Legataria Venetias Cruciatam in Ecelinum prædicavit; cruceque tunc ſignatis, eternæ præmia vitæ repromittens. Occupabat tunc Ecelinus Mantuam habens in exercitu præter Germanos milites, & multarum ſuffragia urbium Paduanorum non minus duodecim millia, quos non tam militum, quàm obſidum loco ſecum abduxerat. Verùm non diu poſt obſidionem Mantuæ ſoluens Ecelinus Veronam cum exercitu occupavit. Audiens interea Paduanos defeciſſe à fide, & ad Guelfos declinaſſe, vehementer iratus eſt, & in vindictam perfidiæ Paduanos omnes, quos ſecum in exercitu abduxerat, duodecim videlicet millia virorum, diverſis cruciatibus miſerabiliter peremit.

Crudele
factum Comitis
Ecelini.

Richardus
in Regem
conſecratus.

Anno prænotato Richardus Cornubiæ Comes in Regem Roman: ut ſuprà per anticipationem diximus, anno præterito electus per Colonienſem Archiepiſcopum Conradum in Eccleſia Beatiffimæ Genitricis DEI MARIE Aquigrani conſecratus eſt in Principum quorundam præſentia, Gerhardi videlicet Archiepiſcopi Moguntini, & Ludovici Comitis Palatini Rhenenſis, & aliorum qui electioni ejus conſenſerant. A quibus poſt Coronationem ſuam, quemadmodum ſuprà jam diximus per

per multas civitates & urbes Regni circumducitur, & Rex Romanorum in singulis eum honore salutatur.

MCCLIX.

Anno Volpoldi Abbatis xv. Indictio: Roman: secundâ in Dom: tertia post festum Dominicæ Resurrectæ qua pro Missæ Introitu cantatur in Dei Ecclesia, Jubilate, celebratum fuit Ordinis nostri Capitulum Provinciale in Monasterio S. Petri apud Erpfurdiam. In quo præfiderunt Ludovicus de Reinharzbronna, Gerhardus in Nuenburg, & Wernherus in Gerone Monasteriorum ejusdem Ordinis nostri venerandi Abbates, qui ex multitudine Abbatum qui tunc convenerant, undecim numero in Dispositores elegerunt; cum quorû consilio multa pro reformatione Ordinis utilia & necessaria statuerunt; quorum exemplum literis commendatum in Archivis continetur. In eodem Capitulo Visitatores auctoritate Apostolica, singulorum Monasteriorum per Dioceses, more Ordinis deputarunt, quibus per literas Præfidentium sigillis confirmatas, modum visitandi & formam tradiderunt; contumaces & absentes à Capitulo poena dupli taxarunt. Solutionem verò dupli negligentibus, jejunium in pane, & aqua singulis feriis sextis continuandum imposuerunt, donec satisfacerent in orationibus. Contemnentibus verò jejunium, & nihilominus solutionem præmissam differentibus poenam suspensionis ab officio simul, & divinis imposuerunt: mandantes nihilominus per ipsos Visitatores etiam graviolem in contumaces ferri sententiam. Et notandum quod triennale sive generale Ord. Capitulum, quod Provinciale nuncupant, coepit celebrari à temporibus Innocentij Papæ tertij, ut supra diximus anno Marquardi Abbatis septimo; quod tandem in plerisque Provinciis cum tempore deficiens, per Benedictum Papam duodecimum, & postremo per generale Concilium Constantiense, ut suo loco dicemus, fuit innovatum.

Capitulum Provinciale celebratum est Erpfurdia.

Capituli Provincialis reformatio.

Anno Volpoldi prænotato mortuo Ottone Abbate Monasterij S. Præfatis Disibodi Ord: nostri, quod situm est in Comitatu Spanheimensi haud procul ab oppido Sobenheim, Monachi Cisterciensis Ord: pro eodem Coenobio suis conatibus laborarunt, tantumque, & precibus & promissis apud Gerhardum Archiepiscopum Moguntinum, & Canonicos majoris Ecclesiæ, tanquam loci fundatores obtinuerunt, ut Monachi nostri cum injuria non parva eliminarentur, & ipsi Monasterium acciperent. Monachis enim nostris contra justitiam expulsis missi fuerunt de Ottenburg Monasterio Cisterciensis Ord: Monachi, & Conversi ad Coenobium memoratum; qui Joannem ex suis super se primum constituerunt Abbatem: hominem bonum, & regularis quidem obsequii cultorem præcipuum, qui præfuit annis tredecim. Veteris itaque Monasterij nostri, novi habitatores, alieni gaudentes se Monasterium consecutos tam insigne, tam se quam Successores suos, quasi pro gratitudine accepti beneficii Ecclesiæ Moguntinæ in centum malis bonæ filiginis quotannis ad Moguntiam præstandis perpetuo literis obligarunt, sicut patet in exemplari, quod sequitur.

Joannes primus Abbas Monasterij S. Disibodi.

Reverendu & Dilecti in Christo Wernbero Præposito, Joanni Decano, totiq: Capitulo Moguntino Fr. Joannes dictus Abbas, & Conventus monis S. Disibodi Ord: Cisterciensis orationes in Domino sempiternas. Cum vos una cum venerabilis

Exemplar obligatio: nisi centum malis, filiginis

lili Dominio & Patre nostro Gerardo Archiepiscopo Moguntino, Monasterium S. Disibodi sunt Ord. S. Benedicti ab Ecclesia Moguntina fundatum ex certis causis nobis & per nos Ordini nostro donandum duxeritis, ne ingrati videamur tanta gratia nostra, per gratiam vestram nobis facta restitamus immensi muneris quendam memoriam sempiternam, universitati vestre promittimus liberaliter, & constanter, & nos successoresque nostros obligatos esse volumus, quod ad opus duarum Vicariarum, de novo in vestra Ecclesia coronatarum, dabimus de redditibus Monasterij nostri singulis annis perpetuo singula quinquaginta maltra siliginis Bingenensis mensura Moguntiam in omnem eventum, nostris expensis, & periculo presentanda, sit quod ad unam vicariam in instanti mense proxima, & deinceps, ad utramque vicariam singulis annis dabimus siliginis sicca, & absq. palea centum maltra predicta mensura Moguntiam, sicut dictum est, presentanda sub nostro periculo & expensis, inter duo festa videlicet Assumpt. B. MARIE Virg. & Nativitatis ejusdem, adjucentes quod cum primum habebimus aratra aliqua jumentis instructa absq. omni dolo & fraude teneri nos volumus perpetuo ad deducendum vinum vestrum, quod vobis creverit in Monzegen, singulis annis tempore vindemiarum cum requisiti fuerimus ante Cellarium vestrum Moguntiam in nostris curribus & expensis, ita tamen, ut si aliquis infortunij eveniat acciderit, nos sumus penitus excusati. Et ad hoc debita firmitatem concedimus presens scriptum Dominorum in Eberbach, & in Ottenburg Abbatum, de consensu, & sententia Conventuum eorundem ac nostri Monasterij sigillorum munimine roboramus. *Actum Moguntia anno Domini MCCLIX. pridie nonarum Marij.*

Vides nunc, Lector, quemadmodum Ord. nostri Cœnobium à prima fundatione sua semper liberrimum Cisterciensibus pro centum maltris frumenti puri in servitum venditum, cujus fundator non Ecclesia Moguntina, sed D. Præsul Disibodus in Hibernia quondam Episcopus, & pro Christo exul fuit, & peregrinus, temporibus S. Pirminij Episcopi Meldensis, qui discipulus B. Mauri plura per Germaniam, & Galliam fundavit Cœnobia. Ad quod Monasterium Disibodi Præsul multi Reges Francorum, & Principes multo cum tempore, pro sustentatione Monachorum Deo famulantium tradiderunt, sed & Comites & Nobiles terræ Comitatus Spanheimensis plura conferentes, proventusq. & redditus illius multipliciter auxerunt. Post multum verò temporis quidam Archiepiscopus Moguntinus, avaritiâ non minus, quàm impietate plenus illud ab Imperatore sui temporis obtinuit, & miserè dissipavit. Prædia namque Monachorum suis, militibusque contulit in beneficium, & omnia quæ reperit Deo dicata in usum convertit vel suum, vel suorum. Postea verò Willegisus Moguntie Sedis Archiepiscopus dolens tam insigne Monasterium ab Hatone suo prædecessore desolatam atque destructam multa illi ablata restituit, & Cœnobium vetus de inferioribus transferebat in montem, ubi nunc est, novum construxit. Veruntamen ad primam sui magnificentiam divitiis & honore convaluisse, novimus. Deinde post annos plures cum egestate, & inopiâ premeretur Richardus Archiepiscopus Moguntinus per industriam Burghardi Abbatis S. Jacobi Ecclesiam dicti Monasterij S. Disibodi in monte, quæ hodie manet, novam construxit, & Monachis Abbatem dedit, quemadmodum anno Brunonis Abbatis u. longe supra nos dixisse meminimus. Unde si per hoc fundatio Monasterij S. Disibodi Ecclesie Moguntine fuerit ascribenda

Hatto fecit
duos spolia-
vit Cœno-
bium S. Di-
sibodi.

Quod Rich-
ardus re-
formavit.

adscribenda, adscribitur illi etiam destructio eius oportet, quæ per Hattonem ejus nominis secundum Archiepiscopum est facta.

Anno prænotato Albertus cognomento & scientiâ magnus Ord: S. Dominici, Conventus Colonienfis, & inferioris Germaniæ Prior, Ord: memorati Provincialis anno ætatis suæ ferme sexagesimo sexto, provisione Alexandri Papæ quarti, factus est Episcopus Ratipondenfis in Bavaria. Qui posteaquam Episcopatum annis tenuisset paucis, curas negotiorum secularium odio habens, utpote qui ab infantia studio divinorum scripturarum, & sanctæ contemplationis exercitio intentus, omnes mundi vanitates pro Christi amore contemnere didicerat, sanctamque dolens se amisisse quietem, Pontificatum liberè resignans, deseruit, & ad Conventum suum, unde venerat regrediens annis xiv. supervixit.

Albertus
magnus fuit
Episcopus
Ratiponden-
sis.

Eodem anno Arnoldus ex Comitibus de Yfenburg Archiepiscopus Trevirorum cum esset in oppido Monsthabor dicto vulgariter Montebuer. haud procul à Confluentia anno Pontificatus sui xvii. graviter infirmari cepit, & morbo crescente post dies paucos ad Dominum migravit. Cujus corpus relatum ad Treverim in majori Ecclesia coram altari Sanctæ Trinitatis cum honore debito sepultum est.

Arnoldus
Archiepiscopus
Trevirorum
moritur.

Fuit autem vir per omnia magnificus, qui multa pace, belloque strenuè gessit, castrum fortissimum Comitibus Hirsuci, quod Thron nuncupatur, biennio obsidens cepit, & funditus everit. Muri partem Treverinæ magnam à fundamentis construi fecit similiter Monasterium, & Confluentiam, oppida Ecclesiæ muris novis, & turribus communiri fecit.

C. stellam
Throni ca-
pitur & e-
vertitur.

Post ejus mortem duo per Canonicos in dissensione fuerunt ad Archiepiscopatum electi, Arnoldus videlicet de Sleyda, & Henricus de Bolandia; qui posteaquam coram summo Pontifice Romano Alexandro quarto aliquandiu contendissent, & neuter alteri cedere vellet, Papa de consilio Cardinalium utriusque electionem cassans, neutrum eorum confirmare volens, ambos abrogat.

Ambobus itaque per sententiam abrogatis Papa Henricum Vinstingen Decanum Ecclesiæ Metensis in Archiepiscopum Trevirorum ordinavit, qui cum pallio & litteris Apostolicis destinatus ad Treverim, & se Pontificem ordinatum insinuans ab omni Clero & Populo civitatis honorificè susceptus est, & ad Sedem Archiepiscopalem pacificè admisus præfuit annis septem & viginti, vir magnanimus & constans animo, qui satis utiliter præfuit.

Henricus
Archiepiscopus
Trevirorum.

Anno etiam prænotato ultimâ die mensis Aprilis civitas Wormatiensis casuali igne succensa per totam noctem ardebat, & cum gravi damno multorum penè media pars esumpsa fuit. Eodem quoque anno Ezelinus & Albricus fratres partium Gibelinarum primipili cum Manfredi sentientes Romanam, ut ceperant, dudum persequerantur Ecclesiam qui magnis contractis militum copiis contra Papam & Guefos crudelitatem faciebant. Albricus Cremonam se recipiens; creberrimas incurfiones faciebat, qui unâ cum Ezelino fratre suo copiis adunatis Legatum Apostolicum Ravennatensem ultimum Archiepiscopum copias Brixianorum secum ducentem ad Gambaram invasit, arque sic prostravit, ut paucissimi fugâ lapsi vitam saluarent. Capto tum Legato cum Episcopo Brixiano, & reliquis Guefpharum partium præcipuis civibus, quos

Inter Guef-
fos & Gi-
belinos
contentio.

H h h h 2 omnes

omnes ad portam Brixensem Ezelinus ducens captivos, ac eorum in-
tuitu mox urbe potius omnibus veniam dedit. Albricus autem cum
parte ſpoliorum & Mantuanis captivis Cremonam ſe contulit.

Anno etiam prænotato Michael Paleologus Græcorum Imperator
fretus auxilio Genuenſium Conſtantinopolim, quam novem & quin-
quaginta annis occupaverant Comites Flandriæ, recepit.

M C C L X.

Wernherus
ſit Archie-
piſcopus
Moguntin-
nus.

Anno Volpoldi Abbatis xvi. Indictione Romanorum xl. Gebhardus
Archiepiſcopus Moguntinus obiit, & in Eccleſia majori S. Martini ſe-
pultus fuit. Cui Wernherus de Falckenſtein ejuſdem Eccleſiæ Præpoſitus
ſuccedens, præfuit annis viginſi quatuor, & menſibus vi. vir prudens &
ſtrenuus, qui redditus, & proventus Eccleſiæ non mediocriter auxit. Huius
Wernheri ac Philippi de Falckenſtein fratrum, ut ſuprà dictum eſt, ſoro-
rem Richardus Rex Romanorū ſibi in uxorem accepit, quoniam ſpecioſa.

Ludovicus
Palatinus
duxit ux-
orem.

Eodem anno Ludovicus Comes, Baviaræ Dux, qui Mariam ux-
orem ſuam Ducis Brabantie de adulterio malitioſè infamatam,
ſed nec conſeſſam nec convictam, truculenter cum nonnullis alijs, ut pu-
tabat criminis conſcijs apud Werdeam Sueviæ interfecerat, uci jam ſuprà
diximus anno Volpoldi Abbatis iii. poſteaquam diu in ſtatu viduali
malè ſibi conſcius ſteterat conſilio amicorum perſuaſus ſecundam copu-
laviti ſibi uxorem Annam ultimi Conradi Poloniæ Ducis filiam, ex qua
genuit filiam unam nomine Agnetem, & filium nomine Ludovicum, de
quo inferius ſuo loco dicemus.

Anno prænotato Alexander Papa IV. Manfredi, & Ezelini Tyra-
norum perverſitate motus, ut eorum temeritatem ingenioſè conprime-
ret, Legatos miſit in Germaniam ad matrem & tutores Conradini de-
functi Regis Conradi filij, qui tunc apud Suevos in Ducatu paterno cum
Genitrice, ut ſuprà diximus, ſub tutela puerulus morabatur, & hæc erat
ſumma Legationis Papæ Puerulum Conradinum inveſtire ſub certis con-
ditionibus ad Regnum Siciliæ, & comuniſ ſubſidijs armis contra Man-
fredum inſtituere prælium.

Gibellini
Conradinū
invocant.

Interea Lucenſium & Florentinorum extorres, qui Gibelinorum
partium erant Principes, Symonem Donatum, & Bonacurſum Adima-
rem, equites auratos ad Conradinum Oratores mittunt, qui ejus contra
Manfredum in Italiam & peterent & ſolicitarent maturius adventum
promitterentq; omnia, quæ ad belli apparatus neceſſaria forent, per eos
liberaliter miniſtranda. Qui cum veniſſent in Sueviam, Conradinum
adhuc ætate tenellum, & necdum ad res gerendas aptum incurrentes ſine
effectu operis ad ſuos redierunt.

Manfredus
Eccleſiam
perſequi-
tur.

Verum cum hæc agerentur, Manfredus Ezelinum ad proſequen-
dum victoriam adhortatus, per nuntios & litteras Urcios circumdari
obſidione præcepit; ſed à Mediolanenſibus proditoriè circumventus
relictâ obſidione cum quinque millibus equitum ad Pontem Caſſianum
pervenit. Martinus autem copiarum Mediolanenſium & belli Dux con-
junctis ſibi cum Azonis & Aſtenſis Cremonenſium alijs, & certior factus
de tranſitu Ezelini, copias & prodicionem trans pontem Caſſianum du-
xit, ejuſque veſtigia inſecutus eſt, cupiens illum in arcto concludere.
Ezelinus autem Inſubriam vaſtans omnem ad Ticinum movit, ſuburba-
næque

naque violenter capiens diripuit & incendit. Et cum arcis custodes jaculis fortius resisterent, vicum accessit mercatu populi frequentissimum, nulli molestus; equitatus praestitutus annonam, sed cum videret se ab hostibus subito interceptum, iter aperiendum vi cogitavit. Unde praelio congregiendi ad Pontem Cassianum pugnantes cum nimium urgeret sagittis in incertum missa percussus, atque infirmi jam hominis octogenarius fauciatus lassari coepit; sicque levi praelio commisso captus atque Sontium perductus interijt. Is tyranno vitae finis fuit, qui quatuor annis atque triginta Tridentum, Feltrum, Tarvisium, Paduam, Vincetiam, Veronam, & demum Brixiam occupavit.

Ezelinus
moveret con-
tra Guel-
fos.

Ezelinus
captus pe-
trinitus.

Albericus vero Ezelini frater cum uxore & liberis in manus hostium traditus, crudelissimè excarnificatus est, & mortuus, crudelium actio- num suarum crudelem cum fratre mercedem, ut meruerat consecutus est. Alexander vero Papa tum Viterbij agens nihil felicius audire poruit quam tyrannorum excidium, qui Romanam Ecclesiam multis annis fuerant persecuti. Quibus proditoriè capsis, & crudelissimè trucidatis Cispalini libertatem sunt assecuti, quam tamen agrè vix retinere, Gibelinis factionem Guelforum ubique opprimentibus.

Albericus
frater Eze-
lini occidi-
tus.

Cispalini
libertas
restitutus.

Anno praenotato Richardus Rex Romanus apud Wormatiam cum Principibus Imperij constitutus nuptias celebravit uxorem du- cens, ut supra dictum est, anno Volpoldi Abbatis XIII. sororem Wernhe- ri Archiepiscopi Moguntini, & Philippi Comitis de Falckenstein senioris.

Item anno supra scripto bellum atrox & nimis cruentum factum est inter Odocharum Regem Boemiae, Austriae Ducis occupatorem, & Bela- lam Regem Ungariae; quorum primus centum millia pugnatorum in suo habens exercitu, Regem Ungariae cum quadraginta millibus sibi oc- currentem primo congressu vulneravit, ac statim in fugam convertit. Verum Ungari fugientes quatuordecim eorum millia in flumine submersi perierunt. Rex igitur Boemiae potius victoriâ Ungariam intrare prope- ravit, omnia in illa penitus suo subjugare Imperio. Sed Rex Bela videns se Boemia non posse resistere, missis Legatis ea quae pacis fuerant, rogavit, & obtinuit datis conditionibus certis. & terris Domo Austriae restituit.

Bellum a-
trox inter
Ungaros &
Boemos.

His temporibus duo Armigeri Jacobus de Lapide, & Simon de Gonthheim contra cives Wormatienses incursus hostiles perneciter exer- centes, multa eis damna intulerunt; nam civium plures capientes, aut mutilarunt, aut pro pecunijs remisferunt. Nihilominus sub praetextu & nomine hostilitatis Wormatiensium praedas & crudelitates multas etiam contra innocentes peregerunt. Postremo tamen interventu Ludovici Comitis Palatini concordia inter eos facta est, & captivi abire permissi.

Anno etiam praenotato magnae & nimium periculosa inundationes aquarum multis multa damna intulerunt, & circa Rhenum maxime, ubi domos & aedificia plura impetus aquarum subvertit. tam subito & repen- tinè irruens, ut negata plerisque fuga tam jumentis quam hominibus vi- vendi terminum violenter induceret. Multi etiam relictis domibus in montes cum jumentis & parvulis suis fugiebant.

Aquarum
inundatio-
nes.

MCCLXI.

Anno Volpoldi Abbatis XVIII. Indiç: Rom: IV. mortuus est Conradus de Hohensteden Archiepiscopus Colonienfis, vir magnificus prudens
Hhh 3 & in-

Conradus
Colonienf.
Archiepisc.
moritur.

& induſtriæ ſingularis, qui ſtructuram Eccleſiæ majoris, ut ſupra diximus inchoavit, & multa pro DEI honore ſimul & Eccleſiæ fecit. Cujus corpus in majori Eccleſiâ ante ſacriſtiam honorificè ſepultum eſt. Plures in vita ſua contentiones pro libertate jurium Eccleſiæ cum civibus habuit, ſed in omnibus triumphavit. Poſt mortem Conradi Engelbertus ejus nominis ſecundus ex Comitibus de Falckenburg Præpoſitus Eccleſiæ S. Gereonis per electionem Canonicorum Archiepiſcopus ordinatus, præfuit annis fermè quatuordecim, qui & ipſe multas & varias contentiones cum civibus pro juribus Episcopalis omni tempore habuit.

Rex à Prin-
cip. deſerit-
tur.

Eodem anno poſteaquam Richardus Rex Roman: cum certis Principibus, & familia multa civitates Imperij perluſtrando, & ad obedientiæ ſubjectionem ſuſcipiendo uſque ad Baſileam, ut ſuprà diximus, perveniſſet, ac multa largiter expoſuiſſet, deficientibus tandem pecunijs à Principibus paulatim deſeritur, ſingulis ad ſua revertentibus. Qui deſolatum ſe videns & inopiâ preſſum ulterius procedere non potuit, ſed Regno qualitercunque diſpoſito in Angliam cum uxore revertitur. Commiſit autem Wernhero Moguntienſium Archiepiſcopo, cujus ſororem habebat uxore, eam Regni partem, quæ continet Alſatiam cum adjacentibus oppidis & civitatibus, conſtituens illum ſuum & Regni vicarium, ut poteſtativè ageret in omnibus. Philippo de Falckenſtein fratri memorati Archiepiſcopi commiſit Wetteraviam, Frankenfurt, Friedeberg, Gielenhauſen, & reliqua illius Provinciæ oppida. Porro Philippo de Hohenfels commenda- vit Wormatiam, Oppenheim, Moguntiam, Boppardiam, & cætera circa Rhenum oppida cuncta. His ira cum alijs in Regno perperam magis quàm utiliter ordinatis, Richardus Rex, ſicut dictum eſt cum uxore ſua de Falckenſtein in Angliam reverſus eſt, & ſolum portans nomen Regis nihil amplius de Imperij negotijs curabat. Itaque poſt ejus in Angliam regreſſum Regem habebat Imperium Romanorum, & vacabat; cum ille ſolo nomine contentus nullis poſſet rationibus induci, ut redire in Germaniam conſentiret. Duravit hæc Regni deſolatio ab hinc annis xxi. uſque ad inſtitutionem Ruodolphi de Habſburg, de quo ſuo loco dicemus.

Rex Ri-
chardus
uxor in Re-
gno Vic-
arius con-
ſtituit.

Anno prænotato Rex Boëmæ Odocharus, qui Auſtriam, ſicut diximus, occupaverat, Margaretham Friderici, ſive ut alij ſcribunt Lupoldi ultimi Ducis Auſtriæ, filiam Henrici Regis ac Ducis Suevorum relictam quondam uxorem, quam pro adipiſcendo ipſo Auſtriæ Ducatu ſibi conjugem fecerat, repudiavit ignominioſè magis quàm juſtè; & neptem Belæ Regis Ungariæ, cum quo priori anno bellum geſſit, ſuperinducere non timuit in offenſionem & ſcandalum multorum.

Alexander
Papa iv.
moritur.

Eodem quoque anno Alexander Papa IV. adverſa fortunâ per Manfredi Tyrannidem diu preſſus, infirmitatem mortalem incidit, quâ ingreſcente, nimium deficiens, tandem Viterbij moritur, & ibidem in Eccleſiâ S. Laurentij ſepelitur, poſt cujus diſceſſum Sedes Apoſtolica vacavit menſibus quatuor & diebus tribus. Hic fuit vir multum eruditus, qui Decretales epistolâs varias, & quædam alia compoſuit, & non niſi viros doctiores ad Eccleſiaſticas dignitates promovere conſuevit: inter quos fuerunt plures Religioſi mendicantes. Hic etiam Pontifex ordinem FF. Heremitarum S. Auguſtini relicta eremo habitare in urbibus ad multo- rum ſalutem conſtituit, ac multis privilegijs honoravit: cæteriſque men-

Ordo Here-
mitarum S.
Auguſtini.

Mendicantium ordinibus conjunxit. Post Alexandri mortem tandem Cardinales in unum convenientes Urbanum ejus nominis quartum in Pontificem elegerunt. qui mox coronatus præfuit annis tribus mense uno diebus vi. Hic natione Gallus fuit, humillimâ parentelâ procreatus, sed virtutibus, & eruditione nobilissimus evasit, patrem quippe sarcinatorum habuisse memoratur. Unde laceffitus à quodam quod vili parentelâ natus esset: Respondit. Nobilem virum non nasci. sed fieri virtutis est. atque nobilitatis. Ordinatus autem Pontifex Legatum mox misit, qui Venetos & Genuenses revocaret ad pacem. Quod audiens Manfredus, qui suo commodo lites semper consultò prætulit paci, comparatis novis Saracenorum copiis, agrum Picenum jam prius nutantem occupavit. & quidquid fuit ex parte Ecclesiæ vastavit. Verùm Papa cum aliter subvenire oppressis fidelibus Ecclesiæ non posset, & maximè cuperet. Legatum misit in Galliam, qui crucem contra Saracenos & Manfredum Picenum occupantes multis pollicitationibus cruce signatos, ut quamprimum venire maturarent impelleret. Qui Duce Guidone Alstiodorensi Episcopo in Italiam descendentes Papam Urbanum Viterbij agentem inveniunt. Inde benedictione acceptâ digredientes per Umbros & Marfos, Saracenos bello in die Domini fortiter aggressi vincunt & superant, ac retrorsum fugere compellunt, multis ex eis vel capitis vel occisis. Romani quoque cives antiquâ instabilitate moti Urbano se Pontifici temerè opposcentes magistratus in urbe suo nutu creaverunt Barcionem Bononiensem, magis animi & consilij virum instituentes. Hunc tamen brevi postea in vincula conjecerunt, ob quod Bononienses graviter indignantes contra Romanos insurgunt, & plures eorum capiunt, nonnullos etiam occidunt. Hanc motuum insolentiam Papa idcirco dissimulavit, quoniam Romanos nihil facere Manfredo noverat, à quo se tribulari graviter dolebat. Interea dum hæc agerentur in Italia anno Volpoldi Abbatis prænotato gravis inter Henricum Argentinensem, & cives dissensio super quibusdam juribus Episcopalibus suborta fuit. Cujus rei indignitate Præful permotus omni Clero sub privatione omnium beneficiorum civitatem exire mandavit, quibus egressis civitatem interdicto supposuit, omnemque administrationem cujuscunque Sacramenti prohibuit.

Anno igitur præscripto memoratus Episcopus contractis copiis Argentinam obsidione vallavit, & post multas vastationes in circuitu factas tandem cives mutuò sese cohortantes civitatem cum armatorum multitudine exeunt, & in exercitum Episcopi subito irruunt cum nihil tale præsumpturos existimarent. Seragem cives in Pontificales non modicam facientes de exercitu Episcopi sexaginta viros militaris ordinis & complures inferioris conditionis occiderunt. Inter quos etiam fuit peremptus Hermannus Comes de Gerolzeck frater ipsius Episcopi. Porro sex & septuaginta viri nobiles capti ad civitatem ducti sunt, qui se magnâ pecuniarum summâ interpositâ redemerunt, Episcopus autem vix fugâ lapsus vitam salvavit, exercitu ejus totaliter aut capto sive occiso, aut miserabili fugâ dissipato. Quandiu postea Henricus Episcopus ille vixit in humanis, concordia pacis reformari cum civibus non potuit: nec in urbem Clerus redire permittebatur, sed illo mortuo utrumque factum est.

Anno prænotato Urbanus Papa IV. ad instantiam Generalis Magistris

Urbanus fuit
Papa IV.

Manfredus
conducit
Saracenos.

Romani
Papa: ad
versantur.

Argenti-
nenes in
bello supe-
raverunt
Episcopu.

Carmelitis
datur Pri-
vilegium.

Ordi-

Ordinis FF. B. MARIAE ſemper Virginis de monte Carmeli, eidem Ordini & fratribus favorabiliter conceſſit pariter & indulſit, ut ſi qui Chriſti fideles aliqua eis loca pro DEI honore contulerint, quæ nec feudalia ſint nec alienis cenſualia, poſſint in eis de conſenſu ordinarij Pontificis oratorium conſtruere, & coemiterium pro ſepultura liberum habere, Canonici tamen juſtitia & jure parochialium Eccleſiarum ſemper ſalvis. Darum Viterbijs xvi Cal. Junij anno primo.

MCCLXII.

Philippus
Comes de
Hohenfels
devaſtat
Provincia.

Theodo
Præſtigia-
tor mira-
bilis occi-
dit.

Anno Volpoldi Abbatis xviii. Philippus de Hohenfels Comes quem Richardus Rex priore anno ſicut diximus Capitanum, & Vicarium Regni conſtituerat in partibus ciſrhenanis poteſtate ſibi conceſſa liberius quàm decebat abutens, bona & curtes Monachorum ſimul & Clericorum Moguntinensium in ſua ditione poſita, inconfectis & injuſtis cepit exactionibus & ſervitijs gravare. Propter quod monitus à Wernhero de Falchenſtein Moguntinensium Archiepiſcopo à malè ceptis deſiſtere, cum nollet monenti præſtare conſenſum, ab eo excommunicatus eſt, qui more talium animum captans induratum contra Pontificem & Eccleſiam Moguntinam, hoſtem ſe manifeſtum exhibuit, & per annum integrum multis plura damna fecit. Eodem anno venit quidam homo Friſius natione ex oppido Gronynge ad partes Rheni ſuperiores nomine Theodo magus & præſtigiator admirabilis, qui per civitates tranſmigrans, & oppida, ignaros ſubtilitatum ejus vertit in ſtuporem, in oppido ná-Cruzenach Spanheimenſi Comitatus ſubjecto in foro publico coram omni populo caput ſui famuli ut putabatur, amputavit, quod poſt horam trunco ſanum reſtituit, in aere cum canibus ambulare quaſi venator, & de altiffimis clamare, & vociferare deluſis hominum ſenſibus apparebat, armatumque hominem integrum devorabat, curruſ verò ſceno ſeu lignis onuſto aperto deglucivit ore, Gallum trabem maximam, ſive molarem lapidem magnum poſt ſe leviter trahere faciebat. Alia quoque multa mortalibus ut plurimum incognita fecit, quibus magnam ſui admirationem ſimul & æſtimationem in populo acquiſivit. Verùm quia nos fieri præſcriptis etiam noſtris temporibus quædam ſimilia vidimus, quæ cum naturali quidam ludificatione ſiant, plus mirandi ſunt taliâ admirantes quæ facientes.

S. Richardus
Eremita &
Presbyter
obiit.

Anno etiam prænotato primâ die menſis Novembris, hoc eſt in feſtività omnium SS. obiit S. Richardus monachus Presbyter & Eremita, qui vitam ſolitariam pro Chriſti amore in eremitorio ſuo juxta Pfaffenbron in Alſatia multis duxerat annis, vivens in omni ſanctitate & puritate conſcientiæ, multoſque tam vitæ merito, quàm ſermone Evangelico revocans ad ſemitas vitæ ſanctioris, unde & ſpiritum habere prophetiæ meruit, & miraculis multis coruſcavit.

Eodem quoque anno cum Manfredus auxilio Saracenorum perſequi non ceſſaret Eccleſiam Romanam: Urbanus Papa convocatis ad ſe Cardinalibus, & alijs Prælatiſ qui erant in Curia expoſuit eis calamitatem Eccleſiæ, & Manfredi gravem diuturnamque perſecutionem, qui non attentis collatis in eum beneficijs ipſam Eccleſiam ſuo Imperio ſubjugare & ad nihilum deducere conatus ſit, propterea videri neceſſarium, vel ſero tandem aliquando de oportuno cogitetur remedio, ne reliquiæ fidelium per

per tanti favicium tyranni penitus exterminentur. Illud proinde menti inidere suæ cunctis aperuit, ut Carolum Andegaviæ & Provinciæ Comitem, qui frater erat Regis Gallorum, in Regem Apuliæ, & Siciliæ investiret, coronaret, ejus consilio & auxilio Manfredi superbia humiliaretur. Placuit Papæ consilium omnibus, ejusque sententiam magno cuncti favore collaudabant. Misit ergo Papa Simonem quendam S. Rom. Ecclesiæ Cardinalem, qui hujus rei nuncium perferret ad Comitem, illiusque reportaret responsum, qui veniens ad Comitem Pontificis vocationem exposuit, & ut in tantæ necessitatis articulo non deesset Ecclesiæ, instantius rogavit. Quibus auditis Carolus de consilio suorum vocationem de se factam & oblatum nomen Regium grater suscipit, & remuneratos donis Legatos multiplicibus ad Pontificem remittit, pollicitus se cum exercitu secuturum. Conradinus autem Regis Conradi quondam filius, cum matre, ut supra diximus, adhuc puer manebat in Suevia, quem ob atatis ceteritudinem Papa Regnis privavit paternis, quod multorum majorum postea fomitem dedit: satis enim manifestum cunctis Papæ institutum fuit, quod Conradino Suevorum Duci, & unico heredi Regnorum Apuliæ, Siciliæque non satis confidendū putabat, cujus progenitores tanto jam tempore Romanam conturbaverunt Ecclesiam. Histempore etiam claruit apud Suevos admirabilis ille Comes Wirtenbergensis Vdalricus animo & viribus etiam Rom. Imperio formidabilis, qui cum civitatibus & Principibus multis plura fortiter prælia gessit, & semper triumphavit. Uxorem habuit filiam Ducis Poloniæ, de qua filios genuit duos, & filias quatuor, qui quidem Comes Vdalricus Duci Conradino, & ejus tutoribus sicut & antea patri, quamvis essent Suevi, satis contrarius fuit, nec aliquando se illis humiliare vel subdere voluit.

MCCLXIII.

Anno Volpoldi Abbatis XIX. Indiēt: Rom: sextâ, die mensis Januarij VII. Moguntia in Cœnobio montis S. Jacobi Ordinis nostri facta est reformatio pacis, & concordia inter Archiepiscopum & Prælatos Ecclesiæ Moguntinæ, ac Philippum Comitem de Hohenfels Capitanum Regni, & sub poena proscriptiois, & alijs censuris gravissimis, ac terribilibus confirmata, quemadmodum in litteris desuper confectis plenius continetur, quas brevitate causâ non duximus rescribendas. Quibus ira peractis, & confirmatis Wernherus Archiepiscopus communicationem à vinculo excommunicationis injunctâ poenitentia absolvit.

Eodem anno cives Colonienfes post longas contentiones & lites cum Engelberto Archiepiscopo suo habitas, inito tandem pravo consilio die quadam in ipsâ urbe existente Archiepiscopo cum Theodorico fratre suo Comite de Falckenburg, domum, in qua erant, nihil tale metuentes armatâ manu cingunt, & Archiepiscopum conditiones pacis, quales ipsi voluerunt, suscipere compellunt. Verum pax illa temeritate præsumptâ stare non potuit, sed majoris displicentiæ causâ fuit.

Anno prænotato bellum fuit inter Engelbertum præfatum Archiepiscopum Coloniensem, & Comitem de Juliac, in quo ipse Archiepiscopus auxilio Henrici Trajectensis Episcopi, & Hollandinorum victor extitit, & adversariorum multos prostravit, ipsumque Comitem ad pacem compulit. Hoc ipso quoque anno Urbanus Papa IV. Festum Corporis Christi Domini nostri

Carolus
Andegaviæ
Comes
Siciliæ
Regis
Apuliæ.

Concordia
inter Cle-
mensem
& Comitem
de
Hohenfels.

Festum
Corporis
Christi
Domini
nostri.

liii

noſtri

Albertus
Magnus
claruit.

Albertus
Episcopus
Ratiſpo-
nſis.

S. Thomas
de Aquino
claret.

Plures in
Ordine Mi-
norum Do-
ctores cla-
rent.

noſtri JESU Chriſti quottannis feriâ v. poſt octavas Pentecoſtes proximâ,
per univerſum orbem Chriſtianum ſolemniter cum octavis celebrandum
inſtituit, & devotos illius pro Chriſti honore cultores, multis indulgentiis
cumulavit. cujus feſti hiftoriam ferunt S. Thomam Ordinis FF. B. Domi-
nici Magni Alberti diſcipulum eodem Papâ Urbano mandante compo-
ſuiſſe. Ambo enim his iſſis claruere temporibus, & multa pro comuni
utilitate Eccleſiæ ſcripſerunt. Albertus etenim, qui propter inſuperabi-
lem ſcietiam omnium ſcripturarum merito cognominatus eſt Magnus
ex Laugingen vico Sueviæ oriundus fuit, qui juvenis Ordinem S. Domini-
ci memoratum apud Coloniam intravit, & omne deinceps vitæ ſuæ tem-
pus ſtudio ſcripturarum diligentiffimè impendit. Factus poſtea in Theo-
logia Magiſter omnium ſui temporis excellentiſſimus, primùm Coloniz,
ac deinde Pariſijs publicæ ſcholæ Theologorum pluribus annis glorioſe
præſuit, & diſcipulos in omni varietate ſcripturarum doctiſſimos com-
plices educavit. Factus eſt poſtea Ordinis ſui Prior Provincialis, in quo
quidem officio multas Chriſto animas benedocendo ſimul & rectè vivendo
conquiliavit. poſtremò, ſicuti ſupra diximus, promotione Alexandri Papæ
IV. Ratiſponenſis Eccleſiæ in Bavaria circa Danubium ordinatur Episco-
pus. Verùm cum eſſet jam ætate profectior, & magis ſtudio ſcripturarum
& diſputationibus quaſtionum, quàm diſſipationibus cauſarum aſſuetus,
poſt annos paucos Episcopatum ſpontaneâ voluntate pro quietis ac Reli-
gionis amore deſeruit, reverſuſque in Conventum ſuum ad Coloniam
uſque ad mortem in omni ſanctitate vitam conſuevit. Scripſit penè in-
finita opuscula, è quibus ea quæ manus noſtras hæcenus inciderunt, in li-
bro noſtro de Scriptoris Eccleſiaſticis titulo tenus dudum designavimus.
Moritur autem ſub Rudolpho Imperatore anno Chriſtianorum. MCC. LXXX.
Indiſt. Romæ VIII. ætatis verò ſuæ anno LXXXVII. ſepultus in medio chori
Eccleſiæ Conventus ſui Colonienſis, non ſine miraculis & opinione cer-
tiſſimæ ſanctitatis. Sanctus verò Thomas de Aquino ejuſdem Ordinis
celeberrimus Doctör, memorati Alberti auditor atque diſcipulus fuit.
Vir in ſcripturis erudiſſimus, qui meritò Princeps Theologorum
venerit cum ſumma reverentia nominandus; ſcripſit & ipſe ſermè in-
finita volumina, quorum majorem numerum in memorato libello no-
ſtro conſignavimus. Mortuus eſt ante ſuum Præceptorem anno Chriſtia-
norum MCC. XXIV. & per Joannem Papam XXII. catalogo Sanctorum in-
ſcribitur. Claruerunt etiam hiſce temporibus in Ordine S. Franciſci Mi-
norum Alexander de Ales, Natione Anglicus, divinarum ſcripturarum
ſolidus Doctör Pariſienſis. Joannes quoque de Rupella Magiſter in Theo-
logia. Gakherus Episcopus Pictaviensis ejuſdem Ordinis Magiſter in
Theologia. Euſtachius, qui & Bonaventura de balneo natæ Regio Episco-
pus Albanenſis, & S. Eccleſiæ Romanæ Cardinalis Alexandri memorati
diſcipulus. Joannes quoque de Eſcholo poſt Bonaventuram miniſter
Generalis. Rupertus de Rhufia Hayno Anglicus. Joannes Walenſis An-
glicus. Wilhelmus Warro ſimiliter Anglicus Præceptor Scoti. Richar-
dus Archiepiſcopus Remenſis in Gallia. Wilhelmus Lamarenſis, & plures
alii viri divinarum ſcripturarum profundiffimi Doctores, & Religionis ſuæ
cultores integerrimi, qui multa & varia ſcripſerunt opuscula, quorum
particularem memoriam in libro Scriptorum fecimus. Hiſce etiam tem-
poribus

poribus inter Iryngum Episcopum & cives suos Herbipolenses multæ graves, & diuturnæ discordiæ fuerunt, quæ in primo anno promotionis suæ ad Pontificatum inceptæ non sine multorum hominum sanguine & periculo animarum per annos xvi. quibus præfuit, continuatæ sunt. Clerus etenim omnis civium improbitate pulsus ab urbe rerum suarum damna & multa & gravia sensit. Denique Henricus Rex de Lyringen Episcopus Spirensis, cum esset Wilhelmi Cancellarius, ut supra dictum est, non contentus Ecclesiâ, quam habebat, etiam Wirzburgensem ambiebat Pontificatum. Vocatus etenim per cives, & non parum spei confectus, occultè apud Sedem Apostolicam laborabat per pecuniam & amicos, ut Iryngus in favorem civium & pacis ab Episcopatu removeretur, & ipse in locum ejus subrogatus, & Spiræ Præful esset, & Herbipolis, sed non potuit obtinere quod voluit: ideoque confusus retocressit.

*Dissensio
inter Episcopum
& cives
Herbipoli.*

MCCLXIX.

Anno Volpoldi Abbatis xx. Indiçt. Rom. vii. Coenobium FF. Heremitarum S. Augustini Præfatus in Wormatiâ constructum est, Eberhardo Episcopo consentiente, & cooperante. civibus etiam non parvum elemosinarum suffragium conferentibus.

*Augustini-
ci in-
stant Worma-
tiam.*

Eodem anno vicessimâ primâ die mensis Aprilis, obiit Joannes ejus nominis primus, septimus Abbas Monasterij quondam mei Spanheimensis, ante gradus presbyterij in choro sepultus. Huic Petrus major cellerarius in numero Abbatum octavus successit, & præfuit annis xxv. & mensibus quatuor, qui Ecclesiâ Parochialem in villa Genzingen cum decimationibus, & cunctis proventibus ejus contulit majori Capitulo Moguntino in perpetuum.

*Petrus fit
Abbas ord.
in Span-
heim.*

Anno prænotato, stella, quam Cometem Græci nuncupant, pertres menses apparuit, cum ingenti coma surgens ab oriente ad medium usque cœli versus occidentem radios suos profundens, quam Papæ Urbani mortem præsignasse multi volebant. Nam eâ nocte, quâ Pontifex ipse Viterbij obiit, etiam Cometes ipsa stella subito extincta nusquam comparuit.

Eodem itaque anno Urbanus Papa IV. Viterbij mortuus est, & ibidem in principali Ecclesiâ honorificè sepultus, qui multas animi molestias propter tyrannidem Principum in suo Pontificatu sustinuit. Post cujus mortem vacavit Sedes Apostolica usque in annum sequentem, menses quinq.

*Urbanus
Papa obiit.*

Eodem quoque anno mortuus est Comes Udalricus de Wirtemberg dictus cum Pollice, Princeps non minus animo ferox, & constans, quàm rebus locuples, & potentiâ formidandus etiam magnis Principibus, qui ostes bello triumphavit, semper victor existens, nunquam victus. Conrado Regi & ejus similiter filio Conradino Suevorum Ducibus, ut plurimum contrarius fuit, quem armis, nunquam beneficijs & muneribus sibi aliquando contentaneum quidem fecerunt, subiectum verò nunquam.

*Udalricus
Comes de
Wirtem-
berg cum po-
lice obiit.*

Anno item prænotato factum est in civitate Spirensi, & in finibus ejus magnus disturbium per quosdam homines impios & sceleratos latrones Wolzonem, Hartmannum, & Conradum fratres cum quibusdam alijs impietatis eorum complicitibus, qui non solum in civitate, sed etiam extra in finibus ejus multa latrocinia & mala perpetrabant. Domus namque Clericorum nocturno tempore, aliquando clam, aliquando verò manifestè, sed violenter suffodientes bona illorum sine justitia diripiebant, servos percusserunt,

*Seditio in
civitate
Spirensi.*

liii a

& nec

& nec quidem Dominis pepercerunt, ſed plures Clericorum vulneraverunt. Eccleſias etiam & loca illis contermina, quibus conceſſa immunitas merito vendicaſſet libertatem, polluentes violaverunt, & quidquid invenire poterant etiam Deo conſecratum, ut ſunt calices & ornamenta ſacerdotalia, totum deportaverunt per urbem armati quotidie incedentes Monachos ſimul & Clericos in bonis & corporibus laſerunt: meliores quoque civium de domibus eorum violenter extraxerunt; falſo eis imponentes crimen traditionis, quaſi civitatem in manus tradere voluiſſent exterorum. Incitaverunt enim inferioris conditionis populum contra Clerum omnem, atque Senatum; & armatâ manu diſcurrentes per urbem graviffimam, & periculis plenam ſeditionem ſuſcitarunt. Nam primò ſicut diximus occultè, poſtea verò manifeſtè domos Clericorum, & civium, qui erant de ſenatu ſubvertebant, rapientes omnia quæcunque inveniffent. Nemo in his omnibus audebat contradicere: nemo furentes poterat frenare. Poſtremò Henricus ſupradictus Epiſcopus auxilio fratris ſui Comitis de Lyningen contractis copijs civitatem præoccupavit, ſeditionis truculentos principes fugavit, & omnia illorum bona ſuo ſiſco de conſenſu civium adſcripſit, ſententiam quoque proſcriptionis extra Diœceſin perpetuè in authores memoratæ ſeditionis, omneſque eorum complices protulit: & eos qui remanſerant ex conſpiratoribus illis mox univerſos de civitate ſpoliatos omnibus bonis nunquam iterum reverſuros eiecic, & hujus proſcriptionis ſententiam per Epiſcopum latam omnes Prælati & cives in violatam ſe perpetuo ſervaturos juraverunt. Hæc occaſione meliores quoque civium auxilio populi vulgaris mobilique turbæ capientes extra urbem cum ignominia turpiter ejecerunt, uſurpantes ſibi Dominium tantæ civitatis, qui nec modicum gregem porcorum regere, nec cuſtodire aliquando fuiſſent idonei. Guido Bonatus hiſcæ temporibus claruit de Forlivo de Provincia Romandiolæ Italiæ, homo in Aſtronomia doctiſſimus, & magni nominis ſimul & æſtimationis, qui multa ſcripſit ad ejus rationem ſcientiæ pertinentia; è quibus merito præcellit opus illud magnificum decem tractatum, quod Introductorium ad Judicia ſtellarum prænotavit, in quo plurima veterum Philoſophorum dicta comportavit. De cæteris lucubrationibus illius nihil ad noticiam noſtræ lectionis pervenit. Henricus etiam Archiepiſcopus Ebredunenſis, & Sacræ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis Hoſtienſis vulgariter nuncupatus Doctior magnificus, & in utroque Jure omnium ſui temporis facile peritiſſimus hæc tempora docendo ſimul, & ſcribendo reddidit clariora, ſcripſit enim ſuper v. libros Decretalium inſignem apparatus, cujus additioni nomen ſuum immortalitati conſecravit. Bernardus quoque preſbyter Compoſtellanus in utroque Jure doctiſſimus circa hæc tempora in Hiſpania clarus habebatur, qui & ipſe poſteritati multa utilia compoſuit, quibus ſe non fruſtra hominem in mundo fuiſſe aliquando memoriæ ſuccedentium commendavit, ſcripſit imprimis Conſentariorum ſuper Decretum inſigne volumen. Item ſupra Decretalibus, libros quinque. Summarium quoque Decretalium, ſimul & Decretorum duplum, quod opus Caſus Bernardi longos appellant & breves. Alia inſuper nonnulla ſcripſiſſe dicitur, quæ nondum ad noticiam noſtræ lectionis pervenerunt. Hunc propter multimodam eruditionis ſuæ plenitudinem Innocentius Papa IV Romanæ Cardinalem Eccleſiæ fecit.

Anno

Anno Volpoldi Abbatis prænotato. mortuus est Vincentius Bel-
luacenſis, natione Gallus, Ordinis S. Dominici. Vir in omni varietate
ſcripturarum ſtudioſiſſimus ſimul & doctiſſimus, hystoriographus præ-
cellens & Theologus inſignis, qui Rege Gallorum petente, ſumptuſque
largiter miniſtrante, arduum illud & magnificum opus hystorialis. na-
tionalis, doctrinalis, & moralis Speculi prænotatum in libris octoginta ex
diverſis authoribus, non ſine maximo labore comportavit; ſcripſit præte-
rea & de gratia Dei lib. iv. De Laudibus Beatæ ſemper Virg. Mariæ intactæ
genictricis DEI lib. i. De institutione filiorum. lib. i. De Laudibus S. Joan.
Apoſtoli & Evang. lib. i. Conſolatorium ad amicū ſuper mortuo lib. i.
Sermones de tempore & de Sanctis per circulum anni lib. ii. Epiſtola-
rum lib. i. Et alia quam plurima. Claruit hiſ quoque temporibus Hum-
bertus Vienneniſis Ordinis memorati quintus Prior Generalis, auditor
quondam Hugonis Barchioneniſis, vir doctus, nec minus vitæ merito,
quàm eruditione venerabilis, Declamator ſermonum egregius, doctri-
nâ Evangelicus, conſcientiâ purus, actione ſolidus, ingenio promptus,
eloquio dulcis, atque ad perſuadendum, quæ ſancta ſunt valde idoneus; hic
Hugonem Præceptorem ſuum in ſaculo Doctorem verbo & exemplo tra-
xit ad Ordinem. Scripſit inter cætera ingenij ſui opuscula ſuper Regulam
S. Auguſtini, quam Prædicatorum Ordo profiteur lib. i. Summam quo-
que unam Prædicantium lib. iii. De initio ſui Ordinis atque profectu, ge-
ſtiſque fratrum libros v. De conſuetudinibus & officiis ſui Ordinis lib. i.
De tribus ſubſtancialibus Vocis monaſticæ Religionis lib. i. Sermones tam
de tempore, quàm de ſanctis per anni circulum plures. Claruerunt eodem
tempore in Ordine Prædicatorum, & alij plures viri doctrinâ & morum
integritate præcellentes, qui & multa & varia in diverſo genere doctri-
næ, maximè tamen in Theologica ſacultate ad conſuetudinem Eccleſiæ utilita-
tem volumina compoſuerunt, quibus nomina ſua poſteriati commen-
darunt.

MCCXXV.

Anno Volpoldi Abbatis xxi. qui & ultimus fuit, poſteaquam Sedes
Apoſtolica, mortuo Pontifice Urbano ſicut dictum eſt, menſibus ſcricè
quinque vacaſſet, convenientes tandè Patres apud Viterbium, Clementem
ejuſ nominis IV. Patriâ Narbonenſem, qui Guido Sulcaſius antea vocaba-
tur, in Papam concorditer etiam abſentem elegerunt, qui ordinatus ex
more ſummus Pontifex præfuit annis tribus, menſibus novem, diebus
uno & viginti. Vir in Jure doctiſſimus, qui primo in Gallia fuit advocatus
cauſarum, deinde mortuâ uxore factus eſt Epiſcopus Bodienſis, & poſtea
Narbonenſis, exinde Cardinalis, & poſtremò Romæ Pontifex. Qui mox
ut ſummus Pontifex creatus eſt incredibili amore & favore in Carolum
Andegaviæ Provinciæque Comitem raptus; ejus in Italiam adventum
contractis undique copiis accelerare contendit, haud minore odio quàm
Urbanus, ſed juſto in Manfredum ſuccenſus. Quis enim vir bonus non
adverſaretur tyranno Deum ſimul & Eccleſiam tanto tempore, tamque
crudeliter perſequenti? Curavit igitur Pontifex juſtiſſimus, ut Carolus
memoratus Comes frater S. Ludovici Regis Gallorum, quem Urbanus
Papa, ut antehac diximus, Regem contra Manfredum Apuliæ Siciliaque
deſignaverat, Eccleſiæ quantocius adveniret deſenſor. Vocatus itaque
Carolus à Pontifice per litteras & nuntios ſolemnes præmiſſis copiis per

Clement
ſic Papa 29.

liii j

Alpes

Carolus
Romæ co-
ronatur
Rex Hieru-
ſalem.

Bellum in-
ter Manfre-
dum & Ca-
rolu acco.

Manfredus
in bello pe-
rimitur.

Carolus
Regnum
Siciliæ ob-
tinuit.

Alpes & citeriorem Galliam, ipſe cum triginta longis navibus Maſſilia ſolvens, per varias hoſtium infidias ſubſecutus, ad Oſtia Tyberina ſaluus & incolumis pervenit, quem S. P. Q. R. ſummo cum honore ſuſcepit. Quod ubi Pontifici cum apud Viterbium agenti fuiſſet nunciatum, quod-
dam à Cardinalibus Romano miſit, qui illum in Eccleſia S. Joannis Latera-
nenſis ſolemni pompâ in Regem Hieruſalem, Siciliæ, Apuliæque coro-
narunt. Hâc itaque conditione gubernacula Regnorum memoratorum
Carolus de Pontificis largitione ſuſcepit in beneficium feudale, ut Man-
fredum tyrannum expugnet, deinde ut quottannis feudi nomine qua-
draginta millia nummum aureorum Romæ Eccleſiæ perſolveret. Jurare
etiam compulſus, quod Romæ Imperium etiam ſi à Principibus Germaniæ
illi ſponte offerretur, illud tamen non ſuſciperet. Quibus ritè peractis Caro-
lus exercitum contra Manfredum ducturus, iter per Flamineam ſecit, quem
omnes milites Guelficæ factionis ex pede ſequuntur, maximè Florentino-
rum extorres. Manfredus autem cum ſuis Beneventum proſectus hoſtem
in planis patentibusq; locis exſpectare conſtituit. Carolus ergo imprimis
oppidum S. Germani obſidione circumdans tandem violenter expugna-
vit. Quo capto cum Tuſcorum virtus apparuiſſet, plures finitimæ urbes
terrore perculſæ à Manfredo defecerunt, ſe ultro in poteſtatem Caroli
tradentes. Manfredus tamen contractis undique copijs in Samnio (nam
illuc Rex Carolus dimicandi cupidus deſcenderat) occurrere ſtatuit.
Carolus quidem cum Tuſcis & Gallis, Manfredus autem cum Germanis
et Siculis ad prælium ſeſe cruentum uterque animo ferociſſimo arma-
verat. Primus igitur pugnam aggreſſus aciem duxit Manfredus, qui poſt
luſtram Florentinorum & Tuſcorum militiam, converſus ad ſuos :
Noſtra, inquit, *ſalus in manibus noſtris hodie DEO donante eſt. O commili-
tones, quoniam illa, quam cornitis acies Gallorum, niſi vultrix hodie eſſe non
poſſit.* Deinde ſignum prælio tubâ dare juſſit. Concuſſum eſt acriter
diuque anceps Marte pugnatum, Germanis pro Manfredo, & Gallis
pro Carolo æque fortiter pugnantibus Reges etiam ipſi cominus prælian-
tes plurima ſubiere diſcrimina fortunæ. Tandem poſt longum certamen
Carolus fortunæ, militumque & numero & virtute fortior, ſuperatis
Germanis victor exitit, & Manfredus extra ordinem incautus pug-
nans interfectus occubuit, cum quo & alij plures ceciderunt. Dux
etiam Calabriæ Jordanus, cum multis Nobilibus, & ignobilibus cap-
tus eſt, qui ſimul omnes in Provinciam miſſi à Carolo carceris ſqua-
lore vitam in miſeria brevi conſummarunt. Carolus itaque victo-
riâ poritus Beneventum movit ultro deditibus urbem civibus, quam
ingreſſus Ducem copiarum cum quingentis equitibus & quibuſdam
peditibus in Hætruriam miſit, qui extorres partes Guelforum ſingulas
in civitates reduceret, Gibellinis, hoc eſt Imperialibus cunctis inde ex-
pulſis. Inde progrediens novus Rex Carolus totam Apuliam Siciliamq;
nullo reſiſtente ſibi ſubjecit, & utriuſque Regni ſæptigia conſecutus Regem
ſe Jeruſalem & Siciliæ vocari ſolum voluit & præcepit. Verum quia Man-
fredus Apuliam & Siciliam Germanis & Saracenis multis repleverat, quos
Carolus quemadmodum optabat deſtere omnino non potuit, ne illi ſibi
reſiſtentibus ut offendiſſet impediretur à cupiditate regnandi. Germanis in-
dultis cum ſuis redire in patriam, aut ſi mallet, ibidem remanere; Sara-
cenis

ænis verò suis legibus in Regno vivere concessit. Confirmatus itaque in Regno Carolus Viterbium ad Papam Clementem cum exercitu retrocessit, cum eo consultationem habiturus, quatenus iter præcluderetur Conradino Duci Suevorum, qui erat verus & legitimus hæres Regnorum Hierusalem, Sicilia simul, & Apulie. Audierat enim, quòd Italia moliretur introitum, idcirco vias illi præcludere omnes simul cogitabat. Manfredus igitur mortuo Gibellini Duce carentes, quoniam multi erant per totam Italiam, Conradinum qui tum Sueviam, ut Dux adolescens inhabitabat, ad repetendum Regnum paternum in Italiam per solennes nuncios revocabant, promittentes se illi fideliter in omnibus & ubique semper affuturos corpore & rebus. Quod ubi Clemens Papa rescisset, Carolum Regem per totam Hæturiam Vicarium Imperij constituit, mandans & præcipientis universis Christi fidelibus sub excommunicationis maledicto ne Conradino ut Regi Siciliae scriberent, nec illi contra Carolum, quem Urbanus suus prædecessor Regem Siciliae nuper instituerat, consilium, auxilium, seu favorem præstarent, Romani quoque Electoribus Imperij (ambitionem & confidentiam Conradini dejicere cupiens) ne vocem illi in electione Romæ Imperatoris darent, sub poena excommunicationis lætæ sententiæ per epistolam interdixit. Quibus auditis Conradinus epistolam lamentationibus plenam scripsit ad omnes Principes, Ecclesiæque Prælatos, in qua illatas sibi injurias affatim querulando enumerat, inter alia ita vociferans. Innocentius Papa nobis innocenti plurimum nocuit, non considerans quod pater noster condito testamento nos in manus S. Matris Ecclesiæ nutriendum præfatus Innocentio tanquam tutelatori commendaverit, ipse autem sub prætextu tutelæ totum Regnum nostrum occupavit, nomen & gentem nostram extirpare, Dominia nostra, & paterna hereditatis bona, terrasque in suos nepotes & necessarios distribuere conabatur, denique idem Pontifex, quando Manfredus Regnum ipsum, falsò mortem vestram mentitus, recuperare satagebat motus perfidiæ patienter sustinuit & occupanti aliena minime contradixit. *Secundo* Innocentij successor Alexander cum ad nos Legatum pacis misisset, nos per alias literas suas ad suscipiendum Regnum invitavit. *Tertio* Urbanus IV. Pontifex factus, nobis quomodo inurbanus extiterit liquide claret: nam nobis neglectis pactum cum Manfredi statuit, eique & successoribus suis hæredibus Regnum stabilire in perpetuum cogitavit. Verùm re infecta idem Pontifex in excidium nostri Caroli advenam Andegaviæ ac Provinciae Comitem in Regnum nostrum vocans investivit, Ejus etiam successor Clemens inclementer contra nos agens, prædictum Carolum Antiregem in Regnum Siciliae erexit. Nec his quidem contentus, nisi & processus contra nos fulminasset, haudquaquam satis fore existimans, quòd contra aliquem esset, contra Deum, contra justitiam Regnum nobis abstulerit, nisi Regni etiam titulum tollat. Insuper sæpe dictum Carolum per universam Italiam Imperij Vicarium statuit, quo commodius vires nostras comprimere, nomenque nostrum & gentem penitus extinguere posset. Nos tamen & nominis & Regni aviti atque paterni memores, pro patria contra Carolum, & suæ partis factiosos pugnam agere, ac propulsa injuria quam justissime institimus.

Anno Volpoloi Abbatis prænotato, hoc est ultimo, FF.B. MARIA fem-

Clemens
Papa ad-
versus Con-
radinum
fulminat.

Conradini
querelæ.

ſemper Virg. de monte Carmeli ex favore & conſenſu Iryngi Epifcopi locum in civitate Herbipolenſi pro conſtruendo ſibi Monaſterio primitus ſibi acceperunt. Verùm priuſquam Eccleſiam & manſiones pro fratribus neceſſarias conſtruxiſſent, iudicantes primum locum non ſatis convenientem ſuis Inſtitutis, cum pro quodam alio commutarunt, qui & ipſe propter quaſdam rationabiles cauſas mox animis fratrum coepit vileſcere. Unde & ipſum vendentes tertium pro pecunia ſua in quo nunc, ut videtur, conſtructum eſt Ordinis ipſorum Monaſterium, ſatis carè coemerunt. Eodem anno facta compoſitio pacis & concordia inter Epifcopum Herbipolenſem Iryngum de Rheinſtein cum ſuis Clericis, & cives memoratae urbis, & quia cives Monaſteria, & domus Clericorum omnibus frumentis & bonis ſpoliaverunt, multa eis reſtituere, contraſta reformare, & ſatisfacere pro damnis coacti ſunt, & ſic tandem ab excommunicationis ſententia per Epifcopum fuerunt abſoluti. Epifcopo verò pro damnis multipliciter illatis, in ducentis & duobus millibus argenti marciſ condemnati fuerunt. Quibus ſolutis denuò in ejus obedientiam perpetuam iuraverunt. Anno prædicto Volpoldus Abbas huius Monaſterij Hirſaugienſis quintus atque viceſimus, anno regiminis ſui viceſimo completo, ſimul & menſibus quatuor cum diebus tribus atque viginti, morbo diuturno conſumptus, & ſenio, octavo die menſis Junij diem clauſit extremum, bonâ confeſſione ſimul & Sacramentis ſalutaribus ritè præmunitus. Vir modeſtæ converſationis, & multùm circa ſtatum rei familiaris ſolicitus; licet Monaſterium in utròque ſtatu viribus priſtinis haud mediocriter deſtitutum poſt ſe reliquerit, cujus non ipſe ſed negligentia Priorum cauſa fuit.

Volpoldus
huius Mo-
naſterij Ab-
bas XXV.
moritur.

Joannes
Trithemius
Compila-
tor huius
Chronici.

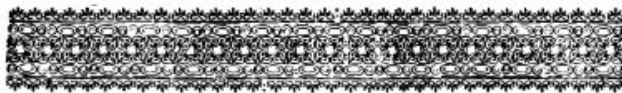
Hic ego Joannes Trithemius Abbas Monaſterij S. Jacobi Apoſtoli Herbipolenſis, quondam verò Spanheimenſis Ordinis D. P. Benedicteſ ſemel parumper pauſare, & pedem ſedere ſtatui, primâque huius operis partem cum viceſimo quinto Hirſaugienſis Monaſterij Abbate claudere, & qua poſt ipſum ſcribenda reſtant, uſque ad ſe Joannes fauor, amice, qui hodie Monachis ducatum præbeſ in Hirſaugia, poſt alio volumine, id eſt ſecundâ hiftoriarum parte, quemadmodum Dominus donaverit, imboando continuare, & continuando ſimiliter inchoare. Non enim videbatur conveniens, omnia uno volumine debere comprehendi, ne hiftoriam conſingeres detruncare.

Me ſola Hirſaugia gaudet.

Finis primæ partis Chronicorum Inſtitutionis Monaſterij, ſucceſſionis-
niſque, & geſtorum Abbatum Hirſaugienſium, manu meâ quæ compila-
lavi Joannes Trithemius Abbas S. Jacobi Herbipolenſis, decimâ die
menſis Januarij anno Chriſtianorum Millefimo quia-
gentefimo undecimo.

INDEX

INDEX

RERUM NOTABILIVM,

QVÆ IN PRIMA VOLVMINIS

PARTE CONTINENTVR.

A	Aron Abbas S. Martini Coloniae sanctissimus. fol. 196	Adelboldus Episcopus Wintonienfis ex Abate Abendonienfi. 119
	Abbat̃es ex Hirsaugia aliorum poltulari. 267	S. Adelgerus ex Monacho Corbeienfi Archiepiscopus Bremenfis. 41
	Abbat̃ie Hirsaugienfis fundatio. 1	Adelhardus Mon. S. Galli Scholasticus. 63
	Abbat̃ie quæ sint Imperiales, & quæ Regales. 358	Adelhardus Monachus Hirsaugienf. cæcus. 65
	Abbat̃ie vel institutæ, vel reformatæ per Hirsaugiam. 294	Adelhardus Monachus Eptemacenfis Hiltoriographus. 135
	Abbo Abbas Floriacenfis Martyr. 112	Adelheidis Regina Italiæ à Berengario captur. 85
	Abbo ex Mon. Ep. Alciſiodorenfis Doctor. 25	Nubit Ottoni Imperatori. 86
	Adelbero Monachus Hirsaugienfis Doctor & scripta ejus. 56	Adelheidis filia Ottonis II, Abbatiſſa in Quedlenburg. 115
	Fit Abbas S. Ferrucij in Blidenstatt. 63	Adelmannus Monachus Stabulenſis. 116
	Adelbero de Rheinfelden ex Monacho S. Galli Episcopus Wormatiensis, 209, moritur 231	Adelredus Abbas Cisterciensis Doctor & scripta ejus. 501
	Adelbertus Abbas Gemblacenſis & scripta ejus. 121.	Adolphus Archiepiscopus Colonienſis Philippo Imperatori federatur. 507
	Adelbertus Archiepiscopus Moguntinus capitivus. 361	Deponitur ab Archiepiscopatu. 510
	Adelbertus Comes Babenbergensis dolo Hattom̃is capitur. 54	Ab Excommunicatione absoluitur. 517
	Eccepiſe troncatur. 54	Adrianus III, Vindex libertæ electionis Pontificis. 37.
	Adelbertus Comes de Calwa, Leonem IX. hospitem haber. 187	Adrianus IV. ex Monacho Episcopus Albanenſis & postea Papa. 417
	A Leone IX. Hirsaugia reparare jubetur. 188	Adulteræ mulieris mira custodia. 397
	Adelbertus Episcopus Pragenſis Ungaros & Polonos convertit. 119	Advocati Monasteriorum lex & officium. 241
	S. Adelbertus ex Monacho Corbeie Rufforum Apollolus. 102	Notabilis monitio proijdem. 418
	Adelbertus ex Monacho Hirsaugienſi Abbas Clingenſis. 128	Adzo, qui & Henricus Abbas Luxovienſis scriptor. 59
	Adelbertus Monachus S. Matthie Doctor. 98	S. Egidij Monasterium fundatur in Brunschwig. 354
	Scripta ejus. 121	Afliginienſe Monasterium fundatur. 211
	S. Adelbertus Monachus Mediolacenſis. 116	S. Affræ Monasterium fundatur Auguſtæ. 117
	Adelbertus ex Monacho S. Maximini Archiepiscopus Magdeburgi. 112	S. Affræ Monasterium fundatur Herbipol. 424
	Adelbertus Monachus S. Vincenſij, & scripta ejus. 100	Agnes Friderici Imperatoris uxor à Mediolanenſibus illuſa. 447
	Adelbertus Prior: Hirsaugienſ. virſandus. 188	Agnes Henrici IV. Imp. Mater fit Monialis. 217
	Adelboldus ex Monacho Lobienſi Episcopus Trajecti, & scripta ejus. 150	Aimoinus Monachus Floriacenſis Doctor & scripta ejus. 112
		Alberticus Eralini frater, Gibellinorum Princeps. 603
		Occiditur. 605
		K k k k Alberto

Index Rerum Notabilium.

Alberto Magno affingitur fabulosa historia.	592	S. Anselmus ex Abbate Beatenſi Archiepiſc.	
Mirabile convivium.	593	Canuarie.	257
Monafterium obcinet à Wilhelmo Imp.	594	Scripta ejus.	258
Fit Epifcopus Ratisbonenſis.	603. 610	Inter Anſelmum & Wilhelmum Hirſaug.	258
Brevis vitæ ejus ſeries.	610	amicitia.	259
Albertus Patriarcha Jerofolymitanus Carmelitæ ſcribit Regulam.	488	Epiftola ejus ad Wilhelmum.	259
Adelbertus Adrewaldus Monachus Floriacenſis Doctör.	50	Conſilium ejus de publicè concubinarijs, &c.	260
Alexander PP. III. pacem init cum Friderico I. Imperatore.	470	Anſelmus Lucenſis Epifcopus Doctör & ſcripta ejus.	253
Alexander PP. IV. creatur.	594	S. Antonius de Padua moritur Patavij.	544
Manfredum excommunicat.	595	Scripta ejus.	545
Fugit Manfredum.	595	Aquarum inundatio circa Rhenum.	539. 605
Ezelinum tyrannum perſequitur.	600	Argentina obfidetur à Philippo Imp.	495
Duorum electorum Trevirenfium electionem caſſat.	603	Argentinenſes Epifc. ſuum prælio vincunt.	607
Privilegijs donat Ord. Eremitarum S. Auguſtini.	606	Argentinenſis Epifcopus pacem init cum Comite de Pfirrh.	543
Moritur.	606	Aribo Archiep. Moguntinus & ſcripta ejus.	163
Alfonſus Rex Caſtellæ eligitur Rom. Imp.	597	Arigandus Abbas S. Petri Senonenſis.	94
Electionem de ſe factam contemnit.	597	Arno Epifcopus Herbipolenſis occiditur.	38
Algerus Monachus Corbeienſis Doctör, & ſcripta ejus.	125	Arnoldus Abbas Bonæ Vallis in Gallia, & ſcripta ejus.	458
Almannus Monachus Altvillarienſis Doctör, & ſcripta ejus.	35	Arnoldus Archiepiſcopus Moguntinus à civibus occiditur.	426. 441
Alpharabius Arabs aſtronomus doctiſſimus.	127	Arnoldus Archiepiſcopus Trevirenfis Caſtellum Throni evertit.	603
Alfridus Epifc. Hildeſheimenſis ſanctus.	20	Arnoldus Bavariz Dux Henrico Imp. rebelis vincitur.	64
Amalricus ex Monacho Wiſſenburgenſi Epifcopus Spirenſis.	43	Perſequitur Eccleſiam.	64
S. Amandus fundator plurium cœnobiorũ.	16	Secundo prælio vincitur.	72. 75
Ambroſius, qui & Anſbertus Monachus Lobienſis Doctör.	50	Arnoldus ex Monacho Hirſaugienſi Scholaſticus S. Burkhardi.	117
S. Ambroſius viſione terret Conradum Imp. Mediolano inhiantem.	171	Arnoldus Monachus Corbeienſis plurium Monafteriorum Abbas.	378
S. Amichadus Scotus Monachus Fuldenſis inclufus.	180	Arnolphus Dux eligitur Imperator.	38
Andernach oppidum incenditur à Philippo Imperatore.	497	Zwentiboldũ Moraviz Ducem vincit.	39
S. Andree Monafterium Herbipolenſe reformatur.	123	Ejus uxor filique.	39
Propter corpus S. Burkhardi mutat nomen.	123	Italiam intrat.	48
Angelomus Mon. Luxovienſis Doctör.	15	Coronatur à Formoſo Pontifice Romano.	49
Anglia Romanæ Eccleſiæ fit tributaria.	20	Veneno intoxicatur à Guidonis uxore.	50
Angliæ Regis poenitentia ob cœdem S. Thomæ Cant.	465	Arnulphus Archiepiſcopus Bituricenſis ſanctitate clarus.	23
S. Anno Archiep. Coloniienſis ſancti obijt.	238	Arnaldus Remorum Archiep. ex Monacho.	61
S. Anno ex Monacho S. Maximini Abbas Bergenſis.	47	Ejus controverſia contra Hugonem competitorum.	92
Anſbaldus Abbas Prumiienſis, Doctör.	23. 37	Augurum vanitas offenditur.	587
S. Anſcarius Corbeiam Saxoniz coſtruxit.	11	Auguſtiniani Eremitæ privilegijs donantur ab Alexandro IV.	606
Anſchatillus Dux Normannorum poſt baptiſma occiditur.	40	Wormatiam intrant.	611
Anſegius Abbas Fontanellenſis Doctör.	15	Aurea Ordinis S. Benediſti ſecula.	71
Anſegius Archiepiſc. Senonenſis Doctör.	15	S. Aurelij Armeni corpus transfertur Hirſaugiam.	8
		Cæcum illuminat.	2
		Tyrannum corrigit.	36
		Ejuſdem vitæ & obitus.	7. 10
		Ejus corpus metu Normannorum celatur.	43
		Ejus corpus iterum reperitur.	189
		Auſtria	

Index Rerum Notabilium.

Austria Imperio subijcitur.	567	Inter Henricum Comitem & Danos.	555
Depopulatur.	605	Inter Episcopum Argentinensem & Comitem de Phirt.	539
Ayradus ex Monacho Episc. Noviomensis.	61	Inter Archiepiscopum Moguntinum, & Landgravam Thuringiae.	547
B			
Badenfis Marchio Hermannus fit fabulcos Cluniaci.	254	Inter Guelfos & Gibellinos.	603. 605
Bajanus Rex Bulgarorum Magus Famulus.	112. 120	Inter Bohemos & Ungaros.	605
Baldewinus Comes Flandriae jubet interfici S. Fulconem.	52	Inter Argentinensem Episcop. & Cives.	607
Baldewinus fit Imperator Graecorum.	499	Inter Engelbertum Archiepiscopum Coloniaensem & Comitem Juliacensem.	609
Baldewinus fit Rex in Jerusalem.	324	Inter Carolum Andegavensem & Manfredum.	614
Ballenstattenfe Cœnobium fundatur.	378	S. Benedicti Ordinem quæ olim commendaverint.	14. 16
Bambergenfis Episcopatus erigitur.	151	Benedictini Ordinis aurea sæcula.	71
Bruno frater S. Henrici destruere conatur.	165	Benedictus PP. VIII. Pascha celebrat in Bamberg.	160
Exemptione donatur.	192	Mortuus nigro Caballo vectus apparet.	162
Debitum ejus Ecclesiae erga Sedem Apostolicam.	192	S. Benigni Monasterium fundatur Taurini.	131
Episcopus cum Virdunensi capitur.	247	S. Benno ex Monacho Corbeienfi primus Abbas Goseckenfis.	199
Bambergense Cœnobium Montis Monachorum fundatur.	151	A Monachis falsò accusatus fit Eremita.	199
Bardo ex Abbate Fuldenfi Archiepiscopus Moguntinus.	168. 191	Fit Episcopus Misnenfis.	199
Basilica ab Ungaris destruitur.	60	Alapam Marchioni Misnenfi post mortem rependit.	199
Basilienfis Episcopatus instauratur à S. Henrico Imperatore.	151	Ejus Maledictio in Henrico IV. Imperatore impleta.	342
Bavariae Ducatus Austriae Marchioni donatur.	408	Benzo Episcopus Albenfis Henrici IV. Imperatoris fautor.	215
Dividitur inter Ottonis Bavari filios.	596	Berengarius tyrannus Italiae occiditur.	67
Beckius Joannes Historiographus Trajectensis.	592	Berengarius se Ottoni Imperatori subijcit.	86
Begavienfe Monasterium fundatur in Saxonia.	247	Capitur.	96
Bellum inter Carolum Galliae & Pipinum Aquitaniae Reges.	19	Bergense Monasterium fundatur.	77
Inter Ludovicum & Carolum Calvum.	32	Berna oppidum construitur à Bertoldo Zeringio.	481
Inter Reginherum, & Wernherum Comites Montenses.	118	Bernardus Mon. Corbeienfis & opera ejus.	191
Inter Carolum Ducem, & Hugonem Galliae Regem.	130	Bernardus ex Monacho Weissenburgensi Episcopus Spirensis.	43
Inter Baldericum Leodiensem Episcopum, & Lampertum Comitem Lovaniensem.	154	Bernardus Thuringus erroneus propheta.	103
Inter S. Henricum Imperatorem & Theodoricum Episcopum Metensem.	173	S. Bernardus Abbas Claravallensis & scripta ejus.	314
Inter Gottfridum Lotharingiae, & Lampertum Lovaniae Comitem.	155	Mittitur à Papa Legatus in Germaniam.	411
Inter Misichonem & Ottonem Poloniae Ducas.	166	Constantiae & alibi per Germaniam miracula patrat.	414
Inter Henricum IV. & Rudolphum de Rheinfelden.	250	Visitat S. Hildegardem Virginem.	415
Inter Archiepiscopum Moguntinum & Comitem Palatinum.	428	Canonizatur.	452
Inter Duces Bavariae & Sueviae.	453	Bernardus Presbyter Compöstellanus & scripta ejus.	614
Inter Ottonem & Philippum electos Imperatores.	495	Berno Abbas Augiensis, & scripta ejus.	160
		Berno Abbas & fundator Gigniacensis.	47
		Bernolfus ex Monacho Hirsaugiensi Abbas Blidenstattenfis.	109
		Bernardus ex Monacho Hirsaugiensi Episcopus Herbitolensis.	134. 139
		Berwardus ex Monacho Episcopus Hildesheimensis.	136
		Berwardus Monachus Fuldenfis Doctor.	31
		Kkkk 2	Bertoldus

Index Rerum Notabilium.

Bertoldus Dux Bavarie Imperio fidelis.	79	Bruno ex Monacho & Episcopo Tullensi Leo IX. Papa.	185
Bertoldus Dux Carinthie Suevie Ducatum amittit.	200	Germaniam perultrat.	187
Spe frustratus Imperio rebellat.	201	Venit in Hirsaugiam.	188
Bertoldus Zeringius ob promissam sed non datam Sueviam rebellat.	486	Corpus S. Aurelij quærit jubet.	189
Eligitur Rex Romanorum.	494	Comitem Adalbertum de Calwa increpat.	189
Cedit Philippo Suevie Duci.	494	Mandat Comiti reparare Monasterium.	190
Berolfus ex Monacho Mediolacensi Archiepiscopus Trevirensis.	30. 35	Synodo Moguntinae præfides.	190
Bertramms Monachus S. Dionysij Doctor.	18	Natalem Domini Wormatiæ celebrat.	193
Betro ex Monacho S. Columbæ Episcopus Altfiodorensis.	58	In lite cedit Archiepiscopo Moguntino.	193
Bibelis Monasterium Virginum fundatur.	393	Devastat Apuliam.	193
Bingen civitas destruitur à Nortmannis.	43	Berengarium damnat.	194
Blidenstattenfæ Cœnobium reformatur.	294	Scripta ejus & miracula.	185
Bobienfis Episcopatus Ordinis S. Benedicti fundatur.	151	Ecclesiam Bambergæ exemptam facit.	192
Monachi sunt Electores Episcopi.	151	Moritur.	194
Bohemia convertitur ad fidem.	70	Brundeshausen Cœnobium Virginum fundatur.	15
Imperio subijcitur.	180	Bruwilerense Monasterium fundatur ab Eze- lino Palatino.	156
Antea Ducatus sublimatur in Regnum.	419	Buggo Episcopus Halberstatti occiditur.	288
Borathus ex Monacho Corbeienfi Primus Episcopus Schleisvicensis.	94	Bulgarorum Rex cum regno convertitur ad fidem.	30
Branto ex Abbate Fuldensi Episcopus Halberstattenfis.	145. 163	Monachus factus filium recidivum persequitur.	30
Breisach castellum Alsatie obsidetur.	78	Burdinus Antipapa ab Henrico V. Imperatore creatur.	368
Breitenaugienfæ Monasteriū fundatur.	367. 373	Burgundia Imperio acquiritur.	171
Brixia Urbs destruitur.	570	Burgundiones ducente Wernhero Argentinenfi Episcopo à Suevis vincuntur.	161
Brixienfis Conventus contra Gregorium VII.	252	Burkhardus Comes de Rorenbrug Monasterium Cambergenfæ fundat.	251. 287
Mendacia contra eum deposita.	252	Burkhardus Dux Suevorum rebellis Imperio.	64
Brumia destruitur à Nortmannis.	46	Occiditur.	68
Bruno Abbas Hirsfeldensis.	5	Burkhardus ex Abbate Hirsfeldensi Episcopus Herbipolenfis.	69. 71
Bruno Augustensis Episcopus.	152	Moritur.	80
Odit fratrem suum S. Henricum Imp.	152	Burkhardus ex Monacho S. Joannis Magdeburgensis Episcopus Misnenfis.	65
Bambergensem Episcopatum suppressere conatur.	165	In Italia occiditur.	68
Bruno Archiepiscopus Colonienfis contra Adolphum eligitur.	510	S. Burkhardus ex Monacho Lobienfi Episcopus Wormatiensis.	150
In prælio capitur.	511	Decreti compilator.	150
Ad Coloniam revertitur.	515	Burkhardus ex Monacho Hirsaugienfi Abbas Erpfordienfis.	328
Bruno ex Archiepiscopo Colonienfi Monachus Altenbergensis.	485	Burkhardus ex Monacho Hirsaugienfi Abbas S. Jacobi Moguntia.	345
Bruno institutor Ordinis Carthusienfis.	281	S. Burkhardi Monasterium reformatur ab Episcopo Herbipolenfi.	123
S. Bruno Ottonis Imp. frater, Archiepiscopus Colonienfis.	97	Bursfeldense Monasterium fundatur.	314
Nortmannos convertit ad fidem.	101	C	
Lotharingiam gubernat.	101	Cœnobio tria eodem anno combusta Fuldenfæ, S. Galli, & Schutterenfæ.	74
Moritur.	110	Cæsarius Monachus Heilgerbacensis scriptor.	530
Bruno Episcopus Verdenfis ex Monacho Corbeienfi.	126	Calwenfis Comes fundat Hirsaugiam.	1. 3
Fit Papa Gregorius V.	118	Calwenfis	
Bruno Episc. Herbipolenfis Doctor.	169. 183		
Bruno Moa. S. Viti in Gladbach, Doctor.	128		
Bruno ex Monacho Episcopus Ruthenorum Martyr.	153		

Index Rerum Notabilium.

Calwensis Comes alius expellit Hirsaugien- ses. 146. 147	Colonienſes ſemper contentioſi cum Archie- piſcopo ſuo. 606. 609
Cambergenſe Monaſterium fundatur. 251. 287	Commemoratio omnium Animarum inſti- tuitur. 146
Campanus Italus aſtronomus peritiſſimus. 169	Concilium Lateranenſe ſub Innocentio III. 523
Canum portatio ignominioſa Germanis. 429	Moguntinum Provinciale. 20
Capitulum Provinciale Benedictinum refor- matur. 601	Ingelheimenſe Generale. 89
Carmelitarum ordo Europæ inferitur. 540	Acta ejuſdem Concilij. 90
Herbipolim intrant. 616	Colonienſe Provinciale. 209
Carolus Andegavenſis fit Rex Apuliæ. 609	Rhemenſe in Gallia. 135
In Italiam tendit. 613	Selgenſtattenſe Provinciale. 164
Romæ coronatur Rex Hieruſalem. 614	Moguntinum ſub Leone IX. 190
Manfredum prælio vincit. 614	Triburienſe. 48
Regnum Siciliae obtinet. 614	Trecenſe. 33
Carolus Craſſus abdicat Imperium. 38	Vuſunenſe. 88
Ad incitas redigitur. 38	Molonienſe. 88
Carolus Magnus Imperator Linguam Ger- manicam in regulas redigere cupit. 29	Lugdunenſe. 93
Carolus puer fit Rex Galliae. 44	Romanum contra Joannem XII. PP. 104
Præſtigij Haganonis dementatur. 45	Moguntinū pro reformatione Eccleſiae. 108
In carcere obit. 61	Moguntinum pro Pontifice vero. 393
Carthufenſis Ordinis initium. 281	Concordia fit Regni & Eccleſiae. 376. 418
Cathari Haeretici peſſimi. 450	Conradus Dux Lotharingiae occiditur. 53
Eorum errores. 450	Conradus Dux fit Romanorum Imperator. 57
Ab Egberto Schönaugienſi Abbate conſu- tantur. 451	Principes ei adhaerentes. 58
Ignem cremantur. 451	Henricum Saxoniae olim hoſtem ſibi ſuc- ceſſorem deſignat. 61
S. Catharinae Spanheimenſe Monialium Cœ- nobium fundatur. 530	Conradus Dux Lotharingiae. 82
Carenæ S. Petri Romæ miraculum. 111	Fugit ad Ungaros. 97
Theodoricus Merenſis Episcopopus partem obtinet. 111	Conradus II. fit Rom. Imperator. 164
Candeboldus Sparius Arnulphi Imp. crude- lis in Archiepiſcopum Colonienſem. 40	Romæ coronatur. 165
Chorizantium toto anno Tragodia. 117	Bambergenſem Episcopatum ſupprimere nititur. 165
Chriſtianus Archiepiſcopus Moguntinus, & opera ejus. 459	Contra Polonos movet. 166
Chriſtianus ex Monacho Altiſtodenſis Episcopopus. 31	Ungariam devaſtat. 168
Chriſtianus ex Monacho Corbeienſi Abbas S. Pantaleonis. 104	Limburgenſe Monaſterium fundat. 170
Opera ejus. 104	Burgundiam occupat. 171
Chriſtianus Monachus Corbeienſis Doctör. 18	A. S. Ambroſio abſteſſetur ab obſidione Mediolani. 171
Chriſtophorus inſaſor Papatus. 55	Moritur. 174
Cingnis Primus Rex Tartarorum. 503	Conradus Dux Sueviae fit Rex Romanorū. 289
Ciſtertienſis Ordinis initium. 312	Henrico IV. Partis rebellat. 306
S. Clarus Monachus Selgenſtattenſis 30. annis incluſus. 181	Regnat in Italia. 306
Clauſtra veterum Monachorum tenebroſa. 4	Moritur. 314
Clemens IV. Papa, Caroli Andegavenſis fau- tor. 613	Conradus III. Dux Sueviae fit Romanorum Imperator. 404
Carolus Regem Apuliæ Siciliae & Jeruſa- lem creat. 614	Henricum Duem Bavariae rebellem ſentit. 404
Adverſus Conradinum fulminat. 615	Vincitur ab Henrico. 406
S. Clementia Monialis Horrei Trevirenſis. 467	Welfonē Ducē Bavariae prælio vincit. 408
Clericorum præſentia Episcopopo honeſta. 31	Winſpergenſibus civibus ignoſcit. 409
Cluniacenſis Monaſterij fundatio. 47	Nuptias filio ſuo celebrat. 410
	Concordiam init cum Papa. 418
	A. Lucio III. imploratur ad coercendos Ro- manos. 413
	Legatos Conſtantinopolim mittit. 413
	Hieruſalem pergit cum exercitu. 417
	Henricum filium Rom. Regem facit. 419
	Quare

K k k 3

1

A Rupertto

Index Rerum Notabilium.

S. Elizabeth

Index Rerum Notabilium.

S. Elisabeth Schönauensis revelationibus illustris.	455	Sex filias habuit Abbatissas.	156
Revelatur ei nomina 11000. Virginum.	459	Ezelini tyranni Veronenfis crudelitas in Paduanos.	600
Ejusdem opuscula quæ scripsit.	455	Legarum Ravenatensem prælio vincit.	603
S. Elphegus ex Monacho Balnearum Archiepiscopus Cautuariensis & Martyr.	158	Caprus perimitur.	605
S. Emmerammi Monasterium ab Henrico Duce Bavarie spoliatur.	588	F	
S. Engelbertus Archiepiscopus Colonienfis 38. vulneribus confoditur.	535	F Amis exemplum miserabile. 21. 50. 126. 131	
Homicidâ toto cessat miracula operari.	536	Faucellinus Hæreticus Antwerpiensis occiditur à Presbytero.	387
Engelbertus Admontensis Doctor & scriptor ejus.	130	Ferri candentis judicium in Comitiâ Mutinensi.	139
Engelbertus Monachus S. Matthie Trevirensis Doctor, & scriptor ejus.	130	Filij Patrem de Imperio Græcorum deturbant.	82
Epitaphium Ruthardi Doctoris Monachi Hirsaugienfis.	29	Pena talionis ipsi illata.	83
Theodoric Monachi S. Matthie Trevirensis.	154	Fiscanensis Monasterium fundatur.	159
Friderici II. Imperatoria.	587	Flodoardus Presbyter Rhemenfis Doctor.	111
Episcopi ex Hirsaugia postulati.	263	Florbertus Monachus S. Matthie Doctor & opera ejus.	37
Equus 100. annorum adhuc vegetus.	61	Florentius Hollandie Comes mortem Patris ulciscitur.	397
Erhardus Monachus Corbeie, Doctor & scriptor ejus.	174	Florentini Episcopi vana prædiciò de Antichristo.	315
Erhardus Monachus S. Michaelis in Lunenburg Doctor & scriptor ejus.	125	Formosus PP. male tractatur post sepulturâ.	49
Ericus seu Enrius Friderici II. Imperatoris filius infestat Italian.	581	Frankenthalense Cœnobium majus fundatur.	
A Bononiensibus captus occiditur.	584	Cœnobium minus fundatur.	49
Ericus Monachus Alsfiodorensis Doctor.	31	S. Franciscus Ordinem Minorum instituit.	517
Eringus Episcopus Heribipolensis civibus invisus.	586	Moritur.	536
Erlasfridus Comes de Calwa fundator Hirsaugienfis.	1	Ordinis Doctores clarissimi.	610
Fit Monachus.	19. 21	Franco Abbas Hasslingienfis Doctor, & opera ejus.	291
Fundatoris filius Ermenfridus.	1	Francorum Ducatus aufertur Heribipolensi Episcopo.	363
S. Ermenoldus ex Monacho Hirsaugienfi Abbas Laurissenfis.	357. 359	Redditur Heribipolenti Episcopo.	389. 460
Postea primus Abbas Pruveningenfis.	359	Freculphus Episcopus Lexoviensis Doctor.	15
Excommunicatum Henricum V. Imperatorem contemnit.	360	Friburgum in minori Burgundia constructum.	469
Fores Ecclesiæ clausas intrat.	360	Fridericus Archiepiscopus Moguntinus.	76
Ernestus Dux Suevie infidiosè occiditur.	160	Ottonis Imperatoris hostis occultus.	76
Erpfordienfis synodus contra incontinentiam Sacerdotum.	73	Monachorum ofor.	77
Eßlingenfis Ecclesia traditur Ecclesiæ Spirensi.	514	Ecclesiam S. Petri Moguntie fundat.	77
Eugenius ex Abbate S. Anastasij PP. III.	413	Episcopus ab Ottone subdole avertit.	78
Crucem prædicari jubet.	413	Capitur à Civibus Moguntinis.	80
S. Hildegardi Virgini scribit.	411	Fuldam captivus ducitur.	94
Eutrandus diaconus Ticinensis Historiographus.	46	Moritur.	98
Excommunicatio Lotharij Imperatoris ob repudiatam Waldradam.	29	Fridericus Austrie Dux ab Imperatore proscriptus.	567
Expediit Christianorum in terram sanctâ.	309	Proscriptionis causæ.	567
Ezelinus Comes Palatinus rebellis Imperatori Henrico.	156	Fridericus Comes de Isenburg S. Engelbertum Coloniensem Archiepiscopum trucidat.	536
		Rotæ supplicio vivus plectitur.	536
		Fridericus Episcopus Trajectensis alteram experitur Herodiadem.	20
		Fridericus ex Monacho Einsidlenfi Abbas Hirsaugie datur.	212
		Fridericus I. Dux Suevie eligitur Romanorum Imperator.	415
		In Italian proficiscitur.	417
		Romæ	

Index Rerum Notabilium.

L111

Index Rerum Notabilium.

Gerbertus à Monacho Floriacensi PP. Syl-
vester II. 136. 141. 145
Gerlacus Abbas Tuiciensis XL. millium Vir-
gum corpora invenit. 450
Gerlandus ex Monacho S. Germani Altdi-
dorensis Episcopus Senonensis. 94
Germanorum veterum mos in scribendis gen-
tibus Veterum Heroum. 399
Gignacense Monasterium fundatur à Bemo-
ne Comite. 47
Gilbertus Abbas Cisterciensis Doctor & scri-
pta ejus. 488
Gilbertus Porretanus Episcopus Pictaviensis
& scripta ejus. 436
Gisla Imperatrix Conradi II. uxor. 165
Gisla Henrici Imp. III. filia Monialis. 184
Gislibertus Lotharingæ Dux Regi Ottoni
rebellis. 76
Fugiens in Rheno perit. 79
Girberga uxor ejus castrò suo excludit
fratrem. 81
Nubit Ludovico Regi Gallorum. 81
Glabbad Monasterium fundatur. 115
Golfcherus Monachus S. Matthiæ Treviris
Scholasticus. 154
Opuscula ejus. 155
Golegense Monasterium fundatur in Thu-
ringia. 198
Gotfridus Bullionius Dux Christianorum in
terram sanctam. 310
Fit Rex in Jerusalem. 323
Mortuus. 324
Gotfridus ex Monacho Weissenburgensi Ep-
iscopus Spirensis. 101
Gotfridus ex Palatino Comite Monachus
Hirsaugiensis. 448
Post mortem apparuit Buggoni Episcopo
Wormatiensi. 418
Gotfridus Abbas S. Jacobi ob necem Archie-
piscopi Moguntini proscriptus. 449
Gotfridi Viterbiensis fabula circa fundationem
Monasterij Hirsaugiensis refutatur. 175. 488
S. Gotthardus ex Abbate Althahensi & Hirs-
feldensi Episcopus Hildesheimensis. 165
Sub ejus nomine Cœnobium fundatur. 163
Gozaugense Monasterium fundatur. 348
Graffbachense Monasterium fundatur. 210
Grandmontensis ordinis initium. 248
Gratianus Claffenus Auditor Decretorum. 399
S. Gregorius Anglorum Regis filius Eremita
in Einsfelden. 99
S. Gregorius filius Nicephori Imp. Constanti-
nop. fundator Monasterij in Portico. 117
Gregorius V. ex Mon. Corbeiensi Papa. 138
Imperij dignitatem Germanis in perpetuum
altruit. 138
Gregorius VII. à Papa. 187. 233

Concilium celebrat contra Simoniacos &
concurabunt. 236
Ejus depositio tentatur à conciliabulo
Wormatiensi. 246
Henricus IV. ab excommunicatione ab-
solvitur. 247
Prædicit falsum Regem moriturus. 252
Moritur. 264
Gronaugense Monasterium fundatur. 409
Guelforum & Gibellinorum origo. 398
Eorundem contentio. 603. 605
Guelhi Florentiæ ejiciuntur. 684
Guido Abbas Pomposiensis Ravennæ abbat. 182
Guido Aretinus Monachus Crucis S. Leufredi
Mulfici peritissimus. 162
Guido Bonatus Foroliviensis Aëronomus &
scripta ejus. 612
Guido Carthusiæ Prior quintus, & scripta
ejus. 398
Guillelmus instigator Ordinis Guillelma-
rum. 418
Gundelinsgen Monasterium fundatur. 265
Gundulidus uxor Henrici III. Imp. monacha
pualeri contra gigantem fœ adulteri-
crimine purgat. 172
Fit Monialis. 173
Guncherus Monachus Elvonenfis S. Amandi
& scripta ejus. 210
Gunnerus Poëta Ligurinus & scripta ejus. 480
Gurra filius Ottonis II. vii à Cœnobio extracta,
& Bohemiam ad uxor facta. 115
S. Gurra Virgo S. Elisabeth pedissequa sanctæ
obit. 590
Gwimundus ex Monacho Crucis S. Leufredi
Archiepiscopus Averlanus Doctor. 180
Gymnasia olim Monachorum Monasteria. 12
Quæ Monasteria. 13. 16

H

Hademarus Abbas Fuldenfis Regi Ottoni
charus. 77. 83. 100
Exofus Archiepiscopo Moguntino. 77
S. Hademarus II. Abbas Cluniacensis. 77
Hagano Aulicus Caroli Regis Galliæ malef-
fici Regem dementat. 45
Hagenaw à Frederico II. Imp. occupatur. 521
Haimo ex Monacho Hirsfeldensi Episcopus
Halberstadiensis. 15. 32
Haimo Prior Hirsaugiensis & scripta ejus. 30
Hamburgenses Episcopi olim Bremenfes. 23
Harmondus Monachus S. Galli, Doctor &
opera ejus. 30. 68
Hafungen Monasterium fundatur. 235
Hatto Abbas Fuldenfis per Ludovicum Im-
peratorum deponitur. 28
Hatto Archiepiscopo Moguntinus ex Mo-
nacho Fuldenfi. 44

Pollitici

Index Rerum Notabilium.

Pellitur ab Episcopatu.	49	Canonizatur.	418
Hartonis Archiepiscopi Moguntini perfidia in		Corpus ejus de terra levatur.	500
Comitem Adalbertum Babenbergensem.	54	Henricorum numerus dubius & contentio-	
Hatto II. ex Abbate Fuldenfi Archiepiscopus		sus.	179
Moguntinus.	110	Henricus III. fit Rex Romanorū. 166, 179. 184.	
Fertur à muribus devoratus.	116	Gunthilde sepuliat à Agnerem Pictaviem-	
Hedericus Monachus Weissenburgensis Do-		fem ducit.	181
ctor & scripta ejus.	110	Bohemiam Imperio subijcit.	180
Hegenense Cœnobium fundatur.	401	Hilfrionum & jocularum osor.	181
S. Helenæ corpus Rhemos transfertur.	21	Ungariam subjugat.	182
Helfridus Monachus Hirsaugensis Doctor &		Romanos electione Pontificiâ excludit.	184
opera ejus.	33	Galliam vastat.	186
Helmandus Monachus Frigidi montis Do-		Italiam vîstat.	196
ctor & opera ejus.	488	Moritur piè à Victore II. Papa provîsus.	197
Helpericus Monachus S. Galli Doctor & ope-		Henricus IV. fit Romanorum Imperator.	198
ra ejus.	80	Contemnit Principes.	216
Henricus Comes Flandriæ Comitatum suum		Episcopatus & Abbacias pretio vendit.	231
Friderico Imperatori donat.	464	Ottone Bavariæ Ducatu privat.	230
S. Henricus Abbas in Breitenaw Doctor &		Saxones rebelles experitur.	232
scripta ejus.	394	Et Episcopos Germaniæ.	233. 234
Henricus Archiepiscopus Ebrodunensis Car-		Gregorium VII. Papam persequitur.	233
dinalis Ostiensis Doctor.	612	Devastat Saxoniam.	237
Scripta ejus.	612	Hirsugiam exemptione donat.	239
Henricus Episcopus Spirensis ambit Episco-		Instituit Wormatiæ Concilium contra	
patum Heibipoliensem.	611	Gregorium VII.	245
Vincit rebelles Spirenses.		Excommunicatur à Gregorio VII.	246
Henrici Leonis Ducis Saxoniz fabulosa hi-		Romam profectus absolvitur à Papa.	247
storia.	399	Rursus Papam persequitur.	248
Imperatorem Fridericum deferit.	461	A Principibus deponitur.	249
Bavariæ Ducatu privat.	462	Præliatur contra Rudolphum de Rhein-	
Ejus miranda vitæ historia.	463	felden.	250. 251
Henricus Superbus Dux Bavariz rebellis		Devastat Sueviam.	252
Conrado III. Imperatori.	404	Romam capit.	256
Ducatu Saxoniz privat.	404	Synodum Moguntiz habet contra Grego-	
Conradum prælio vincit.	406	rium VII.	263
Henricus I. Dux Saxoniz fit Imperator Ro-		A Wezilone Archiepiscopo Moguntino	
manorum.	61	defenditur.	264
Ungi renuit, & quare.	61	Herbipolim recuperat.	281
Ejus uxor & liberi.	63	Secundas contrahit nuptias.	289
Daniam subjugat.	49	Italiam intrat.	290
Misnensem Episcopatum fundat.	65	Persequitur Hirsugienses.	304
Latrones facit milites.	65	Conradum filium rebellem sentit.	306
Comparat sibi lanceâ Christi cum clavis.	70	Uxorem Praxedem custodiæ mandat.	306
Henricus frater Ottonis Imperatoris profu-		Denuo excommunicatur.	307. 306
gus ad gratiam revertitur.	81. 85	Henricum filium habet rebellem.	331. 338
Ducatum Bavariz recipit à Fratre.	81. 85	Imperium abdicat.	338
S. Henricus II. Rex Romanorum eligitur.	147	Moritur.	341
Cum Cunegunde conjuge sua castissimè		Spiræ corpus ejus sepelitur.	351
vivit.	147	Henricus V. Imperator filius Henrici IV.	338
Omnia sibi subjugat.	148	Conventum Principum celebrat Ratis-	
Romæ coronatur Rom. Imperator.	154	bonæ.	349
Saracenos & Græcos in Apulia debellat.	163	Italiam ingreditur.	349
Conradum Salicum hostem succellorem		Rex concedit Papæ investituram, & Papa	
sibi destinat.	164	Regi Ecclesiarum regalia.	350
Moritur.	164	Concessio Papæ ab Episcopis cassatur.	350
Post mortem apparet Brunoni fratri suo		Papa datque custodiæ,	350
Episcopo Augustano, eumque corripit.	165	Rursus	

L III 2

Index Rerum Notabilium.

Rufus obtinet privilegium investitura- rum. 350	Herbordus Mon. Hirsaugienſis Scholaſticus. 76
Privilegium hoc iterum revocat Papa. 351	Herdericus Mon. Hirſaugienſis Doctör. 47
Privilegium Spirenſibus concedit aureis litteris ſcriptum. 351	Heribaldus ex Monacho S. Germani Archie- piſcopus Altiſiodorenſis. 95
Sifridum Comitem Palatinum ad gratiam recipit. 352	Opuscula ejus. 112
Saxoniz Principes rebelles patitur. 353	S. Heribertus Colonienſis Archiep. moritur. 162
Coloniam obſidet. 361	Heribertus Mon. Hirſaugienſis Scholaſticus. 95
Cum Saxonibus bellat, ſed vincitur. 361	Herigerus Abbas Lobienſis Doctör & opera ejus. 121
A Civibus Moguntinis obſidetur. 362	Heriſolus Rex Daniæ per Corbeienſes con- vertitur. 18
Ducatum Francorum aufert Epifcopo Her- bipolenſi. 363	Baptiſmum ſuſcipit. 18
Doloſe pacem petit à Papa. 365	Hermannus Dux Suevorum. 86
Antipapam Gregorium VIII. creat. 366	Lutolum generum ſibi deligit. 86
Moguntiam obſidet. 373	Moritur. 87
Pacem firmat cum Principibus & Epifc. 374	Hermannus Contraſtus Monachus S. Galli Doctör. 148
Concordia fit inter Regnũ & Eccleſiam. 376	A Beata Virgine ſibi apparente ſcientiam petit. 149
Scriptum Cæſaris ad Papam, & Papæ ad Cæſarem. 376	Ejus opera. 149
Wormatiam ſubigit. 383	Salve Regina, & Alma redemptoris com- poſuit. 149
Obit, & Spiraſ ſepelitur. 385	Piæ moritur. 181
Henricum V. ſe quidam mentitur. 409	Hermannus de Riberg Imp. Wilhelmi ux- orem capit, & ſpoliat. 594
Henriciana Hæreſis damnatur à Synodo Ro- mana. 426	Hermannus Dux Lotharingiæ eligitur Ro- manorum Rex. 254
Henricus VI. uxorem ducit Conſtantiam. 475	Nomen Regis rurfus abdicat. 282
In cloacam cadit. 475	Hermannus Haſſiæ Landgravius rebellis Impcrio. 507
Fit Imperator Romanorum. 480	Philippo Imperatori ſe ſubmittit. 507
Principes rebelles domat. 483	Hermannus Marchio Badenſis Auſtriam oc- cupat. 595
Italiam ingreditur. 484	Hervæus Archiepiſcopus Rhemenſis Caro- lum Regem Galliæ captivum liberat. 48
Siciliam ſibi ſubjicit. 484. 485	Hatho Abbas Fuldenſis ruinas Cænobij re- ſtaurat. 73
Philippũ fratrem Ducem Sueviæ creat. 486	Hetti ex Mon. Archiepiſcopus Trevirenſis. 14
Moritur. 492	Herwidus vexat Monaſteriu Hirſaugienſe. 36
Henricus filius Friderici II. Imperatoris. 532	Per S. Aurelium corripitur. 36
In Regem Romanorum eligitur. 532	Hiedmannus ex Monacho S. Dionyſij Archie- piſcopus Senonenſis. 94
Conventum Principum in Franckfort ce- lebrat. 534	Opera ejus. 94
Uxorem ducit. 536	Hildeberti Epifcopi Cenomanenſis opera. 308
Uxor ejus coronatur. 537	Hildebertus Monachus & Abbas Fuldenſis. 69
Contra Patrem ſuum conſpirat. 560	Fit Archiepiſcopus Moguntinus. 69
Prælio vincitur à Marchione Badenſi. 561	Diethmaro Abbati Hirſaug. familiaris. 69
Deſeritur ab omnibus ſuis conjuratis. 562	Moritur. 76
A Patre capitur. 562	Hildebrandus ex Monacho Cluniacenſi Car- dinalis. 187
In carcere moritur. 574	Deponit Epifcopos Simoniacos. 215
Henricus Haſſiæ Landgravius Rex Romano- rum eligitur. 581	Fit Papa Gregorius VII. 233
Franckofurtum occupat. 582	S. Hildegardis Virgo ſanctiſſima. 415
Prælium committit cum Conrado, & vincit. 583	Colloquium ejus cum S. Bernardo. 415
Aquisgranũ coronatur. 582	Opuscula ab eadem ſcripta. 416
Ulmam obſidet. 582	Scripta ejus Eugenio PP. præſentantur. 420
Moritur. 584	Eugenius PP. reſcribit eidem. 421
Herbipolis obſidetur à Suevis. 581	Scripta
Herbipolenſes ſemper Duci ſuo rebelles. 586	
Herbipolenſe ſchisma inter Adelberonem & Meginhardum. 588	
Inter Gebhardum & Ruggerum. 374	

Index Rerum Notabilium.

Scripta ejus mystica.	422	Conradus ad Cœnobium redit.	136
Quis scripserint ad eandem.	422	Conradus moritur.	145
Quæ Abbatissæ eidem scripserint.	423	Hirsaugienſis Abbatia vacat, & defolatur.	145
Hirſaugiam inviſit.	443	Hirſaugiæ reſtaurandæ præſidia.	205
Ad Abbatem & Conventum Hirſaugienſem ſcribit.	445	Hirſaugia rursus inhabitatur.	212
Piæ in Domino moritur.	471	Abbas XI. S. Fridericus ex Einſiedlen poſtulatus.	213
Hildegundis Virgo Monialis mirabilis moritur.	476	Incurrit odium Monachorum.	217
Hildeslevenſe Cœnobium fundatur.	101	Injuſte deponitur.	218
Hildoinus Abbas S. Dionyſij & vitæ ejusdem ſancti ſcriptor.	14	Obit miraculis clarus.	219, 221
Hildovinus ex Abbate Lobienſi Episcopos Leodienſis.	62	Abbas XII. S. Wilhelmus ex Priore S. Emmerammi.	220
Per Papam deponitur.	62	Ordinari Friderico vivente recuſat.	221
Fit Episcopos Veronenſis.	62	Varijs virtutibus decoratus.	222
Fit Archiepiscopos Mediolanenſis.	62	Miſericors erga pauperes.	224
Hildolphus Monachus Fuldenſis doctiſſimus.	12, 22, 26	Monasteria pluſquam centum reformavit.	225
Hirſaugienſis Cœnobij fundatio.	1	Monasteria octo nova conſtruxit.	225
Ejusdem Cœnobij conſummatio.	3	Conſtitutiones fratribus converſis ſcripſit.	228
Dedicatio.	5	Regales litteras exemptionis obtinet ab Henrico IV. Imperatore.	229
Dotatio.	6	Exemptio confirmatur à Gregorio VII. Papa.	243
Advocatiæ libertas.	7	Hirſaugiam majorem ædificat.	254
Hirſaugia Virorum doctorum nutritrix.	48	Familiaris S. Anſelmo.	288
Hirſaugienſis Monachi pelte conſumuntur.	121	Priorem Adelbertum virum ſanctum conſtituit.	288
Hirſaugienſis fundatio fabuloſa exploditur.	175	Reliquias dono accipit à S. Hugone Cluniacenſi.	292
Hirſaugienſ. Monasterij Abbas I. Lutzbertus.	10	Mortis ſuæ præſcias.	292
Ejus ſcripta.	11, 23	Ejus exhortatio ultima.	293
Abbas II. Gerungus eligitur.	24	Sanctè moritur.	293
Moritur.	36	Monasteria vel nova inſtituta, vel reformata ab ipſo.	294
Abbas III. Regenbodo, eligitur.	36	Monasteria confraternitatem habentia cum Monasterio Hirſaugienſi.	296
Sponte reſignat.	41	Abbas XIII. Gebhardus Comes ab Urach.	298
Abbas IV. Harderodus eligitur.	43	Prius Canonicus Argentinenſis.	299
Moritur.	60	Mirabilis ejus conventio.	299
Abbas V. Rudolphus Comes ab Helffenſtein eligitur.	60	Brachium ei à S. Wilhelmo bis curatur.	300
Sub eo teſeſcit regularis diſciplina.	60	Ad Urbanum II. PP. mittitur.	301
Moritur.	67	Fit Abbas Hirſaugienſis.	301
Abbas VI. Diehmarus è Monasterio S. Galli poſtulat.	67	Ejus encomium.	302
Ejus encomion.	86	Monachos de Veteri Monasterio in Novum tranſfert.	303
S. Hildeberto Archiepiſcopo Moguntino ſummè familiaris.	69	Abſ Urbano II. obtinet cõfirmationem privilegiorum Monasterij.	316, 318
Obijt reformato Monasterio.	95	A S. Wilhelmo per viſionem corripitur.	328
Abbas VII. Sigerus promovetur.	96	Fit Episcopos Spirenſis.	334
Moritur.	124	Abbatiam reſignare invitatus conſenſit.	334
Abbas VIII. Lupoldus eligitur.	124	Moritur.	335, 348
Moritur.	129	Abbas XIV. Bruno Comes de Wirtenberg fit Abbas.	336
Abbas IX. Hartfridus eligitur.	129	Moritur piſſimè.	369
Moritur.	132	Cæcus ad ſepulchrũ ejus illuminatur.	370
Abbas X. Conradus, & Eberhardus ambo in diſſenſione electi.	132	Abbas XV. Volmarus eligitur.	371
Eberhardus ſpoliat Monasterium.	134	Hirſaugia ſub eo donationibus ditata.	373
Eberhardus moritur.	136		Cæſarem
L 111	3		

Index Rerum Notabilium.

Cafaremiimplorat contra foliatores.	401	Anglos Regis libertate urgentes fpernit.	82
Moritur.	430	Verba ejus ad Regem captivum.	84
Abbas XVI. Hartwigus eligitur.	430	Regem liberum dimittit.	84.
S. Hildegardi Virgini familiaris.	431	Arnolphum Comitem persequitur.	86
Moritur.	436	Rhemus obfidet.	87
Abbas XVII. Manegoldus promovetur.	436	Divina temere invadit.	87
Magna inter eum & Convenum difcordia.	444	Dammatur à Synodo Ingelheimenfi.	88. 91
Scribit S. Hildegardi Virgini.	445	Epifcopos contemnit.	89
Refponfum obinet ab eadem.	445	Excommunicatur à Papa.	94
Pacem init cum Conventu.	446	In gratiam redit.	94
Moritur.	446	Humbaldus Monachus Elvonenfis Doctör.	93
Abbas XVIII. Rupertus eligitur.	455	Opera ejus.	93
Bona Monafterij auge.	457	Humbertus ex Mon. Tullenfi Cardinalis.	137
Cum Ecclefia Romana fentit.	466	Conflantinopolim miffus Græcos conquerit.	107
Refnat Abbatiarum.	467	Humbertus Viennenfis Prior Generalis S. Domini.	612
Fit Præpoſitus in Roth.	467	Scripta ejus.	613
Abbas XIX. Conradus II. eligitur.	467	Hufenfe Cœnobium Monialium Limpurgienfi Monafterio incorporatur.	932
Ejus vita.	468		
Moritur.	477		
Abbas XX. Henricus eligitur.	477		
Trepidus in Regimine.	479		
Dilectit cum Conventu.	482		
Abbatiarum reſignat.	487		
Abbas XXI. Marquardus Comes de Sonnenberg.	489		
Gravatur ab Adelberto Advocato fuo.	490		
Cauſam obrinet Romæ contra Adelbertum.	490		
Moritur.	508		
Monachi à Monafterio pelluntur.	508		
Abbas XXII. Luftridus eligitur.	509		
Privilegia Monaſterij renovari curat.	514		
Moritur.	525		
Abbas XXIII. Eberhardus eligitur.	526		
Præpoſitum Rothenfem propugnat.	527		
Moritur.	545		
Abbas XXIV. Erneſtus eligitur.	545		
Moritur.	577		
Abbas XXV. Volpoldus.	578		
Moritur.	616		
Hucbaldu Monachus Elvonenſis Doctör.	33		
Opera ejus.	33		
Hudeckin ſpiritus in Saxonia plura facit miranda.	395		
Hugbertus ex Duce Monachus & Abbas S. Richarii.	26		
Hugo Blancus Schifmaticorum fautor.	243		
Hugo Comes in Italia tyrannidem afficit.	69		
Hugo Comes Palatinus de Tubingen capitur.	458		
Hugo Etherianus Thufcus Doctör & opera ejus.	460		
Hugo de Folieto Mon. Corbeienſis Doctör.	399		
Opuscula ejus.	399		
Hugo Du Neutrafie Ludovicum Regem Gallie capit.	83		
		Angloſ Regis libertate urgentes fpernit.	82
		Verba ejus ad Regem captivum.	84
		Regem liberum dimittit.	84.
		Arnolphum Comitem persequitur.	86
		Rhemus obfidet.	87
		Divina temere invadit.	87
		Dammatur à Synodo Ingelheimenſi.	88. 91
		Epifcopos contemnit.	89
		Excommunicatur à Papa.	94
		In gratiam redit.	94
		Humbaldus Monachus Elvonenſis Doctör.	93
		Opera ejus.	93
		Humbertus ex Mon. Tullenſi Cardinalis.	137
		Conſtantinopolim miſſus Græcos conquerit.	107
		Humbertus Viennenfis Prior Generalis S. Domini.	612
		Scripta ejus.	613
		Hufenſe Cœnobium Monialium Limpurgienſi Monafterio incorporatur.	932
		I	
		Jacobus de Vitriaco Cardinalis Tuſculan.	930
		Opera ejus.	931
		S. Jacobi Heribolenſe Cœnobium fundatur.	400
		S. Jacobi Moguntinum Cœnobium in monte ſpectioſo fundatur.	197
		Incendio deſtruitur.	442
		Rufus reſtauratur.	469
		S. Januarij in Monte Fetrato Monafterium fundatur.	127
		Ida ex Comitibus Spanheimenſi Monialis.	480
		Jeruſalem occupatur ab Infidelibus.	160. 476
		Jeruſalem deſtruitur à Saracenis.	529
		Reſtituitur Chriſtianis.	540
		Jeroluſymitana peregrinationi à multis inſtituitur.	325
		Jeroluſymitanum templum reedificatur.	182
		Imperator Romanorum per Electionem, non per ſanguinis ſucceſſionem inſtituendus.	147
		Imperij Romani Occidentalis diviſio.	14. 17.
			25. 33.
		Imperij Romani dignitas Germanis perpetuo aſſerta à Gregorio V. PP.	138
		Incendio conflagrant ſimul tria Monafteria Fuldenſe, S. Galli, & Schutterſe.	74
		Infans biceps in Suevia naſcitur.	208
		Infans in cunis Cremonæ loquitur.	264
		Infantis pueruli duellum cum viro pro innocentia Imperatricis aſſerenda.	166. 172
		Ingo Ducem Nortmannorum inter baptizandum interficit.	40
		Caprus ob eadem cauſam agit.	40
		Ab Ottrone veniam confequitur.	40
		Innocentius III. PP. & opuscula, quæ ſcripſit.	402
			402
			No

Index Rerum Notabilium.

Non faveo Philippo Imperatori. 493
Moriatur. 537
Innocentius IV. Cardinalis Amicus, Papa factus inimicus Cæſaris. 575
Opufcula ejus. 575
Fugit ex Italia ob metum Friderici Imp. 576
In Gallia Concilium convocat. 577-579
Fridericum Imperatorem citat. 579
Fridericum ab Imperio deponit. 580
Conradinum persequitur. 589
Manfredum Salernitanum Principatum donat. 590
Moriatur. 590
Iniquitudo fit Hæreticorum. 543
Hæreticorum articuli. 543
Signis certis e interoscunt. 544
Infula Rolandi Cœnobium Monialium fundatur. 375-391
Invettivarum privilegium Henrico V. Imp. conceditur a Papa. 350
Id privilegium caſſatur in ſynodo Romana. 353-363
Joachim Abbas Florentis & opera ejus. 487
Joannes S. Albanus Mon. Doctior eruditus. 66
Joannes Ergena Abbas Vercellensis Doctior. 68
Joannes Monachus S. Matthei Doctior & opera ejus. 184
Joannes Epifcopus Carnotensis, Doctior & opera ejus. 471
Joannes Imperator Græcorum Patrem ſuum occidit. 112
Ejus filiam Theophaniam Otto II. uxorem ducit. 112
Joannes Theutonicus ex Ord. S. Dominici Epifcopus Boſinenſis. 576
Opufcula ejus. 576
Joannes PP. X. in carcere moritur. 69
Joannes PP. XII. in ſynodo Romana ſecula- tur. 104
Deponitur à Concilio. 106
Depoſitus ſollicitat Romanos. 106
Moriatur. 107
Joannes PP. XIII. à Romanis capitur. 108
Ab Otone Magno Imp. liberatur. 110
Moriatur. 114
Joannes PP. XIV. in carcere moritur. 115-126
Judæus medicus Ludovici Imperatoris. 34
Præſtigiator & Magus. 34
Judæi cujuſdam maleficium contra Archiepiſcopum Trevirenfem. 203
Judæi puerosque occiſores Fulde flammis cremantur. 566
Judicii Divini appellatio facta ab Abbate Hirsfeldenſi contra Burckhardum Epifcopum Halberſtatenſem. 204
Judith Imperatrix fit Monialis ob injuſtam eadem Friderici Epifcopi Trajeſtenſis. 20

S. Jutta de Spanheim Monialis fanctiſſima. 402
S. Juſti Monafterium apud Seconciam fundatur. 531
Juvens per maleficium in alinum mutatus. 155

K

K Eiferwerda fruſtra obſedit à Wilhelm Imperatore. 186
Kursgarten Cœnobium Monialium fundatur. 527
Königslauterens Cœnobium fundatur. 401

L

L Acenſe Monafterium fundatur à Palatino Rheni. 290
Lampertus Monachus Hirsfeldenſis hiftoriographus. 202
Lampertus Monachus S. Laurentij Leodienſis, Doctior, & opufcula ejus. 182
Lampertus Monachus S. Matthei Trevisi Doctior. 174
Opufcula ejus. 174
Moriatur. 184
Lancea Chriſti per S. Henricum Imperatorem comparatur. 70
Lanfrancus ex Abbate Cadoniſi Archiepiſcopus Cantuarienſis. 203
Opera ejus. 203
Lateranenſe Concilium celebratur pro terra ſancta. 533
Laurisheimenſe Monafterium fundatur. 345
Lauriſſenſe Monafterium à ordine alienatur. 557
Monafterii deſolati hiftoria. 547
Fundatum à Cankore Comite Rheni. 547
Una ex quatuor Abbatis Imperialibus. 548
Sæpius reformatum fuit. 548
Principatus Monasterii ambitur ab Archiepiſcopo Moguntino. 549
Eidem conſecratur & unitur à Friderico II. Imperatore. 549
Exemplar litterarum Imperatoris. 549
Ab Henrico Imp. confirmatur. 550
Monachi Lauriſſenſes à Gregorio Papa uni- untur Eccleſiæ Moguntina. 552
Monachos facti fui ſero periret. 553
Epifcopus Hildeſheimenſis viſitat Lauriſſam. 553
Gregorius Papa Monachos Lauriſſæ pelli jubet. 553
Ciliterienſes introducuntur. 554
Rurfus expelluntur. 555
Lauriſſa præmonſtratenſibus claret. 555-576
Leo IV. ex Mon. Papa miracula clarus. 19-23
Leo V. ex Mon. Brandaliſſi Pape V. 55
A Chriſtophoro cardinali fui deſicitur. 55
Leo VIII. ex Mon. Cardinalis, poſtea Papa. 106
Romanorum infidus fugit. 107
Moriatur.

Index Rerum Notabilium.

Moritur Romæ.	108	Moritur.	34
Leo IX. ex Monacho Episcopus Tullenfis.	185	Ludovicus III. Imperator Adelbertum Comitem rebellem debellat.	53
Opuscula ejus.	185, 194	Moritur.	57
Germaniam visitat.	187	Ludovicus fit Rex Gallie sed infelix.	69
Hirsaugiam restaurari jubet.	189	Capitur à Principibus suis.	83
Apuliam devastat.	193	Ab Hugone duce dimittitur sub certis pactis.	84
Moritur.	194	Bellum inflrat contra Hugonem.	84
Leodium capitur & spoliatur.	519	Equi casu concussus mori cogitur.	97
Liber mirandus reperitur in Saxo concavo.	571	Ludovicus Boso Berengarium evincit.	56
Limpurgense Monasterium fundatur.	170	Ludovicus Comes Rheni fit Monachus.	346
Incendio destruitur per Comites Leiningeres.	170	Ludovicus Haliæ Landgravius, S. Elisabethæ maritus moritur.	538
Lingua Teutonica à Carolo Magno in regulas digesta.	49	Ludovicus Palatinus Mariam uxorem interficit.	513
Lintici pagani à Conrado II. Imp. superati.	170	Ad secundas transit nuptias.	604
Litterarum ingeniosa permutatio.	176	S. Ludovicus Rex Gallorū in Syria capitur.	586
Lobenfeldense Conobium fundatur.	401	Filius tunc temporis natus Tristanus ob eventum nominatur.	586
Locustæ Galliam infestant & vicinas regiones.	31, 192	Ludovicus ex Monacho Cassinensi Cardinalis, & Episcopus Marianensis.	164
Longobardi conspirant adversus Fridericum II. Imperatorem.	536	Lunæburgense Monasterium S. Michaelis fundatur.	114
Lotharingia Imperio Romano recuperatur & unitur.	66, 121	Lupus Servatus Godelfchalum Hæreticum convincit.	21
Ejusdem termini antiqui.	155	Lubertus I. Abbas Hirsaugiæ Fuldâ postulat.	5
Lotharingiæ Ducis Goetfridi bellum contra Comitem Montensem.	155	Lutgerus Mon. Lunæburgensis Doctor.	167
Lotharingorum militum nefandum scelus prope Andernach.	496	Luthelmus Monachus Hirsaugiensis Scholasticus.	42, 63
Lotharius Imperator Romæ coronatur.	19	Lutolphus contra Patrem Ottonem Imperatorem conspirat.	97
Fit Monachus Prumiensis.	25	Patri reconciliatur.	97
Lotharius Imperator ob repudiatam Waldradam excommunicatur.	29, 31	Adelbertum tyrannum Italiæ bello superat.	100
Lotharius Dux Saxonie Henricum V. Imperatorem prælio vincit.	361	Lutolphus Dux Magnus Saxonie.	55
Rex II. constituitur.	385	Progenies ejus.	55
S. Norbertum Archiepiscopum Magdeburgensem creat.	387	Luxoviensis Schola à S. Columbano instituta.	15
Ulmam rebellem domat.	389	S. Lybaci S. Adelberti socius Russorum Episcopus ex Monacho S. Alban. 102.	115
Spitam occupat.	390		
Synodum Moguntie celebrat pro Innocentio.	392	M	
Innocentium Sedi sue restituit.	397	M acarius Scotus Primus Abbas S. Jacobi Herbipolenfis.	400
Daniam Imperio subijcit.	399	Moritur.	415
Rogierum Apulie Ducem vincit.	402	S. Maiolus Abbas Cluniacensis.	102
Moritur.	404	Majorica capitur à Christianis.	542
Lubecensis Episcopatus instituitur.	423	S. Malachias Hibernus ex Monacho Wintoniensi Episcopus Liffmorensis.	388
Lubentius ex Monacho Hirsfeldensi Archiepiscopus Bremensis.	116	Moritur.	419
Lucas Abbas S. Cornelij Doctor & scripta ejus.	398	Manfredus Friderici Imperatoris neohus Conradinum persequitur.	590
Ludericus ex Monacho S. Pantaleonis I. Abbas Lunæburgensis.	114	Eundem veneno perimere tentat.	591
Ludovicus I. Imperator moritur.	14	Excommunicatur.	595
Ludovicus II. Imperator Principes suos capitibus truncari jubet.	28	Papam Romæ fugere compellit.	595
Mortem ejus cometa præcedit.	32	Papam	
Regnum inter filios dividit.	33		

Index Rerum Notabilium.

Papam Romæ fugere compellit.	595	Meginradus Monachus Hirsaug. Doctor.	109
Occupat regna Siciliae & Apuliae.	600	Opera ejus.	95. 98. 109
Papam persequitur.	604	Mendicorum turba à Comite Rothenburgensi	
Conducit Saracenos contra Papam.	607	in horreo crematur.	140
In prælio contra Carolum Andegavensem		Mesue Joannes Medicus & opera ejus.	458
perimitur.	614	Metense schisma inter Alberonem & S. Thoo-	
Matheus amputata post annum restituitur		gerum.	286
dormienti.	73	S. Michaelis Monasterium Bambergæ fun-	
Marie Imperatricis nefandæ tragœdia.	138	datur.	151
Marianus Scotus Monachus S. Martini Colo-		S. Michaelis Monasterium in Hildensheim	
niae.	207	fundatur.	136
Scripta ejus.	207	S. Michaelis de stella Monasterium juxta Ani-	
Marinus Monachus S. Maximini Doctor.	143	lianum fundatur.	131
Scripta ejus.	143	Micho Monachus S. Richarij Doctor, & scripta	
Marquardus Monachus S. Burkhardi Her-		ejus.	28
bipol. Doctor & opuscula ejus.	186	Milo Monachus Elvonenfis Doctor & opera	
Marquardus Mon. Epternacenfis Doctor.	71	ejus.	33
Opera ejus.	71	Minorum Fratrum Regula confirmatur.	133
S. Martini Scotorum Cœnobium Coloniae		Miraculum Catenæ S. Petri Romæ.	111
fundatur.	115	Misnenfis Episcopus fundatur à S. Henrico	
Mathildis filia Ottonis M. Abbatis in Que-		Imperatore.	65
delburg.	99	Mittræ usus Decano Moguntino conceditur.	177
Mathildis Henrici I. Imp. filia, Prima Abba-		Modus coronandi Reges Romanorum.	73. 185
trix Quedlenburgensis.	70	Moguntia à dæmonio seu spectro vexatur.	27
Mathildis Mater Ottonis I. moritur meritis		Cives Henricum V. Imperatorem oblidunt.	362
plena.	111	Archiepiscopum Arnoldum occidunt.	441
S. Mathis corpus reperitur Treviris.	400	Ab Imperatore Friderico puniuntur.	449
Maulbrunnense Cœnobium fundatur.	405	Muri urbis destruitur.	449
S. Mauri corpus transfertur Fossarum.	30	Mœnia urbis reedificantur.	498
S. Maurini Abbatiss & Martyris corpus inve-		Moguntinus Archiepiscopus coronat Reges	
nitur.	103	Bohemiae.	539
Mauricius Episcopus Parisiensis vir pius &		Moguntinae Ecclesiæ proventus augentur per	
dodus.	488	Abbatess.	592
S. Maximini Abbas cum Monachis expelli-		Moguntino Decano mittræ usus concedi-	
tur.	411	tur.	577
Comitè Namurcensem in auxilium vocat.	412	Moneta ex corio distributa à Friderico II.	
Sed sine successu.	412	Imperatore.	574
Mediolanum obfidetur à Conrado II. Impera-		Monsardens in Quedlenburg.	73
tore.	171	Montisferratū Marchionatus initium.	131
Ab obfidiōne liberatur per S. Ambrosiū.	171	Marchiones fundant plura Monasteria.	131
Ab Imperatore Friderico destruitur.	439	Montis Monachorum Bambergæ Ecclesia	
Rursus ab eodem vastatur in ultionem illu-		consecratur.	162
sæ Agnetis Imperatricis.	447	Mulieris de extremo die falsa prædictio.	21
Restauratur invito Friderico Imperatore.	461	Mulieris maleficæ sub torrens præstigiis.	45
Mediolanenses Fridericum prælio vin-		Mulier venefica juvenem in asinum mutat.	155
cunt.	466	Münch-Neuenburgense Monasterium funda-	
S. Medericus Abbas Eduensis miraculis cla-		tur.	114
rus.	127	S. Mymbotinus I. Abbas S. Martini Colo-	
S. Meginfridus Mon. Fuldenfis Doctor.	118. 153	niae.	115
Opuscula ejus.	128		
Meginfridus ex Monacho S. Burkhardi Her-			
bipolenfis Archiepiscopus Magdeburgen-			
sis.	159		
Meginherus Archiepiscopus Trevirensis in			
carcere moritur.	386. 389		
S. Meginradus Eremita interficitur à latroni-			
buss.	27		

M m m

Cæcam

N

Nonnenmünster Monasterium monia-
lium reformatur. 560
Norbertus Ordinis Præmonstratensium in-
stitutor. 369
Reliquias Sanctorum Coloniae reperit. 378
Ad Honocium Papam proficiscitur. 384

Index Rerum Notabilium.

Cæcum illuminat.	384	Osbertus Monachus Glasconienſis Doctör.	127
Fit Archiepiſcopus Magdeburgenſis.	387	Scripta ejus.	127
Anrwerpienſes ab hæreſi liberat.	388	Othacus ex Monacho Augienſi Epicoꝑus	127
Cellenſe Monaſterium fundat.	389	Hilderheimenſis.	127
Moritur.	400	Oſterburg caſtrū deſtruitur per Nortmannos.	43
Nortmanni devaſtant Galliam & Hollan-		Oswaldus ex Monacho Flodiacenſi Archiepi-	
diam.	25. 30	pus Eboracenſis.	120
Belgium.	34	Otfriſus Mon. Weiſſenburgenſis Doctör.	19
Monaſteria plurima.	35	Scripta ejus.	28
Bingenſe oppidum.	43	Otgarius Archiepiſcopus Moguntinus.	19
Moguntiam & Wormariam.	44	Otgerus ex Monacho Hornbacenſi Epicoꝑus	
Norwagia convertitur ad fidem, per Nicolaum		Spirenſis.	109
Epicoꝑum Albanenſem.	418	Otto fit Rex Gallorum & victor Nortmanno-	
Notingus ex Monacho S. Galli Epicoꝑus		rum.	38. 44
Conſtantienſis.	72	Inſaniens moritur.	44
Opuscula ejus.	72	Otto I. Rex Francorum & Imperator Roma-	
S. Notkerus Monachus S. Galli Doctör, & au-		norum.	73
thor Sequentiarum.	22	Bohemos fundit.	74
Notungus Epicoꝑus Vercellenſis fundator		Herburg oppidum expugnat.	74
Hirtaugiæ.	1	Danckmarum patrum debellat.	75
Novum Monaſterium Herbipoli fundatur.	137	Bellè reſpondet Comiti Abbatiam poſu-	
Neuenburgenſe Monaſterium in Saxonia fun-		lanti.	78
datur à Gerone Archiepiſc. Colonienſi.	114	Caſtellum Briſacenſe obſidet.	78
Neuenburgenſe Monaſterium fundatur in Pa-		Gallos Lotharingiã excedere cogit.	81
latinatu.	185	Adelheiden è vinculis liberat.	85
O		Eandem ſibi nuptijs copulat.	86
Cræva Nativitatis B. V. Mariæ inſtitui-		Lutolfo filio Hermanni Suevorum Ducis	
tur.	429	filiam deſpondit.	86
Oſenheim Monaſterium fundatur.	377	Berengarium tyrannum captivum in Ger-	
Odenheim oppidum Canonici Eccleſiæ Mo-		maniam ducit.	96
guntinæ venditur.	600	Ungaros cum Conrado Lotharingo debel-	
Odericus ex Monacho Corbeienſi Archiepiſc.		lat.	100
Magdenburgenſis.	112	Romæ coronatur.	100
S. Odilo ex Clerico Brivatenſi Abbas Clunia-		Romam capit, ac Leonem PP. reſtituit.	107
cenſis.	137. 186	Joannem XIII. PP. ab injurijs Romanorum	
S. Odo ex Monacho Cigniacenſi Abbas Clu-		tuetur.	110
niacenſis.	47	Ottonem II. filiu in Regē coronari curat.	114
Ejus opera.	47	Otto II. Rex Germanorum.	102
Odo ex Abbate Corbeie antiquæ Epicoꝑus		Romæ coronatur.	110
Beluacenſis.	126	Ducit uxore Theophanam Græcam.	113
Odo S. Rhemigij Abbas Doctör ſcripta ejus.	398	Imperium Romanum ſuſcipit.	114
Oesbrück Monaſterium diſtinctum carcer Mona-		Nobilibus rapinas interdicit.	119
chorum fundatur.	374	Lotharium Gallorum regem vincit.	120
Offo filius Regis Angliæ fit Monachus in		Lotharingiam Imperio vendicat.	121
Schutteren.	172	Apuliam & Calabriam capit.	122
Oppenheimenſis Eccleſiæ Parochialis nova		A Græcis victus natando evadit.	123
crectio.	599	Romæ tædio animi moritur.	124
Ordinum Monaſticorum multiplicatio quan-		Otto III. Imperium Romanum capere.	124
do ceperit.	232	Coronatur Rex Romanorum.	128. 138
Ordo Cruciferorum reſuſcitur contra Albi-		Marchionē Mutinenſem injuſtè damnat.	138
genſes.	527	Marchioniſſam perorantem audit.	138
Ordo fratrum Eremitarum S. Auguſtini in-		Mariam Conjugem ignibus juſtè cremari	
ſtauratur.	527	juber.	138
Ordo Grandimontenſium inſtituitur.	248	Creſcentium Italiæ tyrannum ſubigit.	143
Ordo Guillelmitarum exoritur.	435	Ac membrarum truncatum ſuſpendit.	144
Ordo Minorum S. Franciſci initium ſumit.	517	Creſcentij uxorem adamat.	144
Ordinis Predicatorum exordia.	500	Ab eadē philtro venenolo intoxicatur.	144
		Moritur	

Index Rerum Notabilium.

Moritur dissimulata aliquandiu morte.	144	Sed invita.	583
Otto IV. Dux Saxonie à parte Electorum eligitur Romanorum Imperator.	492. 494	Paschasius Ratbertus Abbas Corbeienfis Doctor.	35
Coronatur apud Aquasgrani.	494	Operaejus.	35
A Lotharingis deferitur.	496	Paternus Monachus Abdinghossensis, in cella sua volens combutitur.	203
Denuo in Regem coronatur.	506	S. Paulina nobilis vidua inclusa.	342
Infirmus à Principibus deferitur.	508	Monasterium Cellae Papiinae fundat.	342
Prælio vincitur à Philippo Suevo.	511	Gerungum Abbatem primum accipit.	343
Secedit in Angliam.	512	Pauperum de Lugduno hæresis oritur.	442
Denuo in Regem eligitur.	514	Damnatur.	443
A Pontifice Romano approbatur.	515	S. Petri Apostolorum Principis capilli Hirsaugium Cluniaco tranalati.	294
Prædones persequitur.	516	Ejus catena Energumenum liberat.	111
Eidem tributa solvunt Itali.	516	Petrusdomus Monasterium Constantiae fundatur.	267
Coronam Imperij Romæ fuscipit.	517	S. Petri Monasterium Eporediae fundatur.	131
Apuliam vassat.	517	Petrus Abeldardus Monachus doctissimus Cluniaci.	410
Innocentij Papæ odium incurrit.	517	Petrus Blesensis Doctor & opera ejus.	471
Excommunicatur & deponitur.	517	Petrus Cantor Ecclesiae Parisiensis Doctor.	503
Conventum Principum convocat.	518	Opera ejus.	503
Nuptias celebrat.	519	Petrus Cluniacensis Doctor & opera ejus.	503
Imperio abdicatur.	520	Petrus Comes Altrisdorensis fit Imperator Graecorum.	528
De Brifaco profligatur.	520	Capitur.	528
A Rege Gallorum superatur.	522	Petrus Comellor Author historiae Scholasticæ.	425
Moritur.	523	Petrus Damiani ex Monacho Cardinalis & scripser ejus.	202
Otto Dux Bavariae conspirat contra Henricum IV. Imperatorem.	523	Mittitur Legatus in Germaniam.	231
Otto Comes Palatinus de Wittelsbach Philippum Imperatorem occidit.	514	Petrus de Vineis Doctor Cancellarius FridERICI Imperatoris.	542
Otto Comes Palatinus Rheni moritur.	579	Scripta ejus.	542
Ejus filij & progenies.	579	Papam scriptis persequitur.	542
Otto Saxonum Dux Friderico Imp. reconciliatur.	563	Ab Imperatore in Monasterium exaceratus cruduitur.	542
S. Otto Episcopus Bambergensis fundator Monasterij Pruvvingensis.	356	Consilium dat Imperatori perniciosum.	542
Quâ occasione id fundaverit.	376	Petrus Lombardus composuit quatuor libros sententiarum.	415
In Poloniam vocatur.	383	Petrus Rex Bulgarorum filius Simeonis olim Monachi.	112
Pomeranus ad fidem convertit.	384	Pestis in Hirsburg rtibus mensibus absumit sexaginta Monachos.	132
Sandissimè moritur.	407	Philippus Galliae Regis Ludovici filius à porticello præcipitatus ex equo moritur.	390
Otto Episcopus Monasteriensis à Colonienfibus capitur.	522	Philippus Gallorum Rex Flandriam devastat.	522
Liberatur per Adolphum de Monte.	523	Friderico II. Imp. confederatur.	522
Otto Episc. Frisingensis historiographus.	596	Philippus de Falckenstein Vicarius Imperij constituitur à Richardo Anglo Imp.	599
Ottocarus Bohemiae Rex Austria occupat.	597	Philippus de Hohenfels Ejusdem Richardi Vicarius Imperij.	599
Lixorem Margaretham Austriacam repudiât.	596. 606	SS. Philippi & Jacobi Monasterium Leodij fundatur.	154
Ottwinus ex Monacho S. Joannis Magdeburgensis Episcopus Hildesheimensis.	116	Philippus Saeviae Dux Rex Romanorum eligitur.	492
P		Innocentio III. Papa non favente.	493
Adelbronnenfis civitas tota ignibus crematur.	201	M m m m 4	Aquasgrani
Padi Fluminis in altu elevatio prodigiola.	364		
Palatinorum Comitum Genealogia.	206		
S. Pantaleonis Monasterium Coloniae fundatur.	103		
Papae tres simul Romae deponuntur.	183		
Papias Grammaticus, & opera quæ scripsit.	501		
Parma obsidetur à Friderico II. Imp.	581		

Index Rerum Notabilium.

Aqua grani preoccupat.	494	R	
Allacian peragrat.	495	Abanus ex Monacho Fuldenſi Archiepi-	
Argentiam obſidet.	495	ſcopus Moguntina.	19
Coronatur Moguntia.	495	Pater Pauperum.	21
Ottocarum Bohemie Regem coronat.	496	Rabbi Moſes nefandus maleficus.	203
Deſtat agrum Colonienſem.	496	Rainhardus Epifcopus Halberſtatenſis Dux	
Lotharingos in partes ſuas trahit.	496	belli contra Henricum V. Imp.	361
Excommunicatus denuntiat.	500	Rafis Medicus in Africa clarus.	307
Thuringiam deſtat.	506	Ratbodo Mon. S. Maximini doctiſſimus.	143
Haſſiam ſubjugat.	507	Hæreticum convincit.	143
Colonienſem Archiepiſc. ſibi conciliat.	507	S. Ratbodus ex Monacho Epifcopus Traje-	
Denuo eligitur & coronatur.	508	ctenſis.	39
Iterum inſtat Colonienſes.	511	Ratherus ex Monacho Lobienſi Veronenſis	
Ortonem æmulum prælio vincit.	511	Epifcopus.	62
Pax cum Innocentio Papa tentatur.	512	Sede ſua pellicitur.	62, 72
Ab Ottone Comite Palatino interſcitur.	514	Fit Leodienſis Epifcopus.	63, 97
Phylaſterij cum Reliquiis mira operatio.	155	Leodio pulſus redit ad Monafterium.	63, 99
Pilgrinus ex Monacho S. Burkhardi Herbipo-		Ejus libri & opuscula.	63, 111
lenſis Archiepiſcopus Colonienſis.	162	Ratiſponenſes Eccleſiæ ſpoliantur à Duce Ba-	
Odio proſequitur Scotos Monafterij S.		varie Henrico.	588
Martini Colonie.	172	Rebdorſenſe Monafterium fundatur.	440
Pirminius fundator pluriſſi Monafteriorũ.	152	Rebello Principum Germaniæ contra Regem	
Poppo Monachus Fuldenſis Doctõr.	113	Ottõnem.	75
Scripta ejus.	113, 128	Regenboldus ex Monacho Hirſaugienſi Epi-	
Porticuum Aquisgranenſe Monafterium fun-		ſcopus Spirenſis.	82
datur.	117	Reginhardus Monachus Hirſaugienſis Sche-	
Polavienſe Cœnobium fundatur in Thuri-		laſticus.	120
gia.	379	Reginherus Comitatum Montenfem armis	
Polavienſis fundator Theodoricus Epifcopus		obtinere.	118
Ciceniſis à Converſo occiditur.	379	Regino Abbas Brumienſis Doctõr.	44
Prædicatorum Ordinis initium.	500	Opera ejus.	44
Prædones quingenti à Lothario Imp. ſuſpen-		Deponitur.	50
duuntur.	403	Regum trium expeditio contra Hugonem	
Prædonũ multitudo ob vacans Imperium.	591	Neuſtriæ Ducem.	84
Prælium cruentum inter Romanos & Græcos		Regum trium corpora Mediolano Colonia	
in Calabria.	123	tranſeuntur.	448
Præmonſtratenſis Ordinis initium.	369	Reichenbacenſe Monafterium fundatur.	392
Prædes Henrici IV. uxor inceſſus periculo		Reichenſtein caſtrũ prædonum deſtruitur.	592
exponitur.	308	Reinhardus Mon. S. Burkhardi Doctõr.	72
Magnis injurijs vexatur.	306	Scripta ejus.	72
Fugiens fit Monialis.	307	Reliquiæ Sanctorum Colonie à Brunone Ar-	
Priamus Rex à Tartarorum Rege Cingni		chiepiſcopo illatæ.	103
vincitur.	503	Reliquiarum collo appenſarum mira opera-	
S. Probus Monachus S. Albani obit.	27	tio.	155
Prodigia ſequentium malorum ſigna.	41, 73, 80, 82, 120, 308	S. Rembertus ex Monacho Corbeienſi Archi-	
Propheta erroneus Bernardus Thuringius.	103	epifcopus Bremenſis.	37
Preueningen Monafterium fundatur in Bava-		Remigius ex Mon. Epifcopus Altiſiodorenſis.	35
ria.	356	Opera ejus.	35
Pſalterium Græcum antiquis Græcorum lit-		Remigius Abbas Mediolacenſis Doctõr &c	
teris ſcriptum Thologie ſervatur.	173	ſcripta ejus.	122
Puerulicum grandi viro monomachia.	166, 172	Rhemorum civitas obſeſſa capitur.	85
Puella hæretica ſponte in ignem proſilit.	452	Rhemenſis Hiſtoriæ ſcriptores Flodoardus &c	
		Richerus.	46
		Rhemenſe ſchiſma inter Hugonem & Arnol-	
		dum.	87, 89
		Componitur in Concilio Ingelheimenſi.	90
		Richardus Caroli Craſſi uxor fit Monialis.	57
		Richardus	

Index Rerum Notabilium.

Akhardus ex Monacho S. Germani Aleisiodorensis Episcopus.	413
Richardus de S. Victoris Mon. Parisiensis.	437
Scripta ejus.	438
Richardus Rex Anglie de Syria revertitur.	483
Capitulum in Austria.	484
Richardus Anglus Comes Cornubie eligitur Rom. Imperator.	598
Coronatur.	598. 600
Largus dici ambivia.	598
Deleritur à Principibus.	598. 606
Gerhardum Archiepiscopum Moguntinum è vinculis liberat.	598
In Angliam revertitur.	599
Tres Imperij Vicarios constituit.	606
S. Richardus Eremita claudit in Alcatia.	608
Richarius, alias Richerus ex Abbate Bruniensis Episcopus Leodienfis.	50. 63
Richbodo Monachus Hirsaugienfis Doctor.	19
Richerus Monachus Rhenenfis Doctor.	136
Opera ejus.	136. 137
Ringelheim Monasterium fundatur à Theodorico Comite.	63
Ripensis Episcopatus ab Ortone Imperatore fundatur.	94
S. Rosoldus ex Monacho Hirsaugienfis Abbas S. Stephani Heribolenfis.	414
Rogierus Apuliam armis occupat.	408
Rogerius Monachus & Scholasticus Corbeienfis, & scripta ejus.	157
Rogierus Mon. S. Crucis Leufredi Doctor.	180
Scripta ejus.	180
Romana Synodus contra Henricum V. Imp.	363
Romani Alexandro IV. PP. adversantur.	607
Roufitha Monialis Gandersheimenfis doctissima.	113
Scripta ejus.	113
Rotam quare Moguntia in Insignibus ferat.	119
Rottenburgii Comites Cambergenfe Monasterium fundant.	137
Rottenburgius Comes mendicos in horreo committit.	140
Rudgerus Mon. Epternacenfis Scholasticus.	112
Scripta ejus.	112. 135
Rudgerus Trevirenfis Archiepiscopus volumen Decretorum comparat.	64
Rudigerus Monachus S. Pantaleonis scriptor vitæ S. Brunonis Archiep. Colonienfis.	97
Rudgerus alius Monachus S. Pantaleonis Doctor.	158
Opuscula ejus.	158
Rudolphus Mon. Hirsaugienfis Doctor.	46
Opera ejus.	46
Rudolphus Episcopus Heribopol. Sede sua pellicur ab Adalberto Comite Babenbergensi.	13
Rudolphus Dux Burgundionum Berengarium bello devincit.	66
Rudolphus Monachus Flaviacensis Doctor.	66
Scripta ejus.	66
Rudolphus Rex Burgundionum ultimus.	169
Rudolphus de Rheinfelden Dux Suevie eligitur Imperator.	249
Heribopolim obfidet.	249
Praelio conficitur Henrico IV.	150. 251
Dexterâ in praelio mutilatus moritur.	252
Rudolphus Abbas S. Trudonis Doctor.	369
Scripta ejus.	369
Rupertus Monachus S. Albani Doctor.	46
Opera ejus.	46
Rupertus Gallorum Rex doctissimus, & piissimus.	141. 143
Rupertus Abbas Augiensis ut Simoniacus deponebitur.	250
Rupertus Abbas Limpurgensis carnisbus femper abstinebat.	350
Reprehenditur ab Arnaldo Episcopo Spirenfi.	380
Sed apertè respondet Episcopo.	381
Relegatur in Hasnam.	382
Opuscula ejus.	382
Rupertus Abbas Tuicenfis miraculose acquirit scientiam.	379
Opuscula ejus.	380
Rupertus ex Monacho Weissenburgensi Episcopus Spirenfis.	142. 152
S. Rupertus Cenobium fundatur in Ringen.	416
Ruthardus Mon. Hirsaugienfis Doctor.	26
Opuscula ejus.	26
Responsum ejus super oblatione Episcopatu Halberstatensis.	26
Pis moritur.	29
Epitaphium ejus.	29
Ruthardus ex Monacho Cytzeienfis Abbas Hirsfeldensis.	204
Scripta ejus.	204
Rutheni seu Russi gentiles superantur à Christianis.	559
Fidem Christianam suscipiunt.	102. 150
Rüthingen oppidum obsidebatur abs Henrico Hassiae Landgravo.	582
Libertur ex voto ad B.V. Mariam factò.	582

S

S Aladinus mizi operis tentorium Friderico II. Imperatori donavit.	146
Saladinus Rex Saracenorum fundit Christianos.	476
Ejus factum memorabile.	485
Moritur.	485
Salzfledense Monasterium fundatur.	210
Salomon ex Monacho S. Galli Episcopus Constantiensis.	32
Salve Regina componitur à S. Hermanno Monacho S. Galli.	149

PUBLIER

Index Rerum Notabilium.

Publicè in Ecclesia cantari Papa Gregorius IX. jubet.	573	Simoniacus quidam non potest recitare te- tum: <i>Gloria Patri.</i>	215
Sanguis pluit, & cruces in cælo videntur.	30	Smaragdus ex Monacho S. Maximini Abbas	68
Saraceni devastant Italiam.	29, 51	S. Michaelis Doctor.	39
Caduntur à fidelibus in Syria.	519	S. Sonderoldus ex Monacho Fuldenſi Archi- epiſcopus Moguntinus.	44
Vincuntur in Hiſpania.	542	A Normannis occiditur.	438
Sanderatus I. Abbas Gladbacenſis.	117	S. Sophia Comitiſſa Hollandiæ devotiſſi- ma.	115
Saxones per S. Anſcharium ad fidem Chriſti convertuntur.	22	Sophia Filia Ottonis II, Abbaſſiſſa in Ganders- heim.	378
Saxoniarum Ducum Genealogia.	563	Spanheimenſe Cœnobium fundatur.	390
Saxoni cuidam manus amputata poſt annum dormienti reſtituitur.	73	Spira capitur à Lothario Imperatore.	611
Schaffhaufenſe Cœnobium fundatur.	205	Spirenſium civium ſeditio adverſus Epiſco- pum.	612
Scheurenſe Monafterium fundatur.	392	Viſtþœnas luunt.	32
Scheurenſis Comitibus ſua diabolo donantis temeritas.	392	Spirenſes Canonici olim erant Regulares.	170
Schlavi & Daniab Imp. Henrico vincuntur.	67	Spirenſis Eccleſia Cathedralis nova funda- tur.	51
Schleſwicensis Epiſcopatus abſ Ottonæ Im- peratore fundatur.	93	Stephanus Epiſcopus Leodiensis Doctor.	153
Schönaugienſe Cœnobium in Diœceſi Trevi- renſi fundatur.	384	Opera ejus.	304
Schönaugienſe Cœnobium prope Heidelberg fundatur.	401	S. Stephanus Rex Ungariæ ad fidem conver- titur.	49
Schönaugienſis Cœnobij bona confirman- tur.	406	Stephanus ex Abbate Ilſenburgenſi Epiſcopus Habertſtattenſis.	51
Schuttcœrenſis Abbatia fundatur.	151	Scribit contra Henricum IV, Imp.	140
Epiſcopo Bambergienſi feudalibus conſtitui- tur.	152	Stephani VI. PP. contra Formoſum Papam deſunctum indignatio.	501
Schwarzachſenſe Monafterium renovatur.	238	Stephanus Clericus Eccleſiæ Metenſis Do- ctor.	31
Scoti Monachi in Colonia fundantur.	172	S. Stephani Monafterium in Herbipoli fun- datur.	184
S. Sebaſtiani corpus Rotæ in Galliam trans- fertur.	14	Stephanus Anglicus Doctor.	33
Caput in Gromaugienſi Cœnobio oſten- ditur.	14	Strabus Monachus Fuldenſis Doctor.	48, 169
Sebulo Abbas S. Dionyſij Regibus Galliæ charus.	46	Opera ejus.	73
ſcitu lapidis interijt.	46	Suidegerus ex Epiſcopo Bambergienſi creatus Papa Clemens II. diſtus.	88
Sedechias Judæus Ludovici Imperatoris Me- dicus magus.	34	Synodus Trecentis.	104
Segebergienſe Monafterium Coloniae funda- tur.	197	Triburienſis.	108
Selgenſtattenſe Monafterium fundatur.	12	Erpfordienſis.	393
Selgenſtattenſe Concilium Provinciale.	164	Virdunenſis.	477
Sergius II. Pontifex primus nomen mutat.	13	Molonienſis.	
Siebdæus ex Monacho Fuldenſi I. Epiſcopus Ripenſis in Dania.	94	Ingelheimenſis contra Hugonem Ducem cum actis ejus.	
Sifridus Archiepiſcopus Moguntinus ob tur- bas regni Cluniacum intrat.	234	Synodalis epiſtola ad Hugonem Ducem.	
Sigebertus Monachus Corbeienſis Doctor.	56	Lugdunenſis Hugonem excommunicat.	
Opuscula ejus.	56	Romana contra Joannem XII.	
Sigebertus Mon. Gemblacenſis Doctor.	355	Moguntina pro reformatione Eccleſiæ.	
Scripta ejus.	355	Moguntina à Leone IX. celebratur.	
Sigifmundus ex Monacho Hirſaugienſi Epi- ſcopus Halberſtattenſis.	47	Moguntina pro vero Pontifice.	
S. Simeon Mon. in turri Trevirenſi inclufus.	178	Syriaca expeditio adornatur.	
Simeon Monachus Affliginienſis Doctor.	576		
Scripta ejus.	576		

T

Tancredus Rex Apuliæ & Siciliæ occidi- tur.	485
Ejus uxor & filia fiunt Moniales.	485
Filius excecatur.	485
Tartarici	

Index Rerum Notabilium.

Tartarici imperij initium,	502	Udalricus Dux Wittenbergie Conradini	609
Tartarorum Regum fuceffio,	502	hollis,	609
Terræmorus per totum orbem,	364, 532	Venetorum Ducis filius caprus ab Imperat.	570
Homines abforber,	461, 502	Friderico II. in furem agitur,	570
Teutonica lingua per Carolam Magnum in regulas redigitur,	29	Vercellenfe Concilii contra Berengarium, 154	154
Teutonicæ Ordinis initium, ejufque officium,	482	Viñor ex Epifcopo Eichfaltenfi PP. II.	195
Germanie immigrat,	482, 518	Florentie fynodum celebrat.	195
Contra Ruthenos militat.	519	Vennemei in calice propinatur.	195
Thariffa cultum à Ludovico Rom. Rege deftruitur,	53	Germaniam vifitat,	198
Fit Monafterium,	55, 239	Moritur,	200
Theobaldus Monachus & Scholafticus Hirfaugiensis,	120	Viñor III. ex Abbate Caffinenfi fit Papa.	264
Theodo Frifius præftigator mirabilis.	608	Victoria Urbis ædificatur à Friderico II. Imp.	581
Theodoricus Comes de Montbelgard vaitat Alfatium in odium Abbatis Murbacenfis,	559	contra Parmenfa,	581
Capitur, & paulo poft dimittitur.	559	S. Viñoris Monafterium in Monte Ferrato fundatur,	131
Theodorius Monachus S. Albani Doctor & fcripta ejus.	117	S. Viñoris Monafterium prope Moguntiam fundatur,	131
Theodoricus Mon. Florianicus Doctor,	134	Vienna olim ad Imperium fpectabat.	567
Theodoricus Mon. S. Martini Doctor.	121, 145	Viennæ Monafterium Scotorum fundatur.	567
Theodolphus Epifcopus Aurelianenfis.	14	S. Vincentii Merenfe Canobium fundatur.	111
S. Theogorus ex Monacho Hirfaugiensii tertius Abbas S. Georgij in Nigra fylva.	282, 283	Vincencius Belucenfis Ord. S. Dom. fcriptis clarus.	613
Luckefheim Monafterium conftruit.	284	SS. Virginum XI. millium corpora reperiuntur,	450
Cenobii pro 100. Monialibus fundat.	284	Miraculum ab illis factum ob neglectum feftum in Afchaffenburg.	473
Seipgentis Monachis & Monialibus providet.	285	Ulma obfidetur à Lothario Imperatore.	389
Merenfis Epifcopus ordinatur.	286	Ab Henrico Haffo electo Imperatore.	582
Moritur piflimè.	287, 364	Ungarorum gens Germanie aditus occupat.	59
Theophauf Imperatrix contemnit Germanos à Gracia viños.	112, 122, 133	Devaftant totam Germaniam.	58
Theofari mirabilis inventio per umbram.	173	Funduntur ab Alemannis.	58
Theologiens Monafterij fundatio.	161	Cæduntur ab Henrico Imperatore.	72
S. Thomas de Aquino doctiffimus.	610	Sternuntur ab Ottone I. Imperatore.	100
S. Thomas Archiepifc. Cantuariæ pellitur.	454	Uraugiense Monafterium fundatur à S. Ottone.	366
Canonizatur.	465	S. Urfus ex Duce Venetorum Monachus S. Felicis.	59
Tonitru horribilis exemplum Senonis in Gallia.	452		
Tornaceni Ecclefie proprius datur Epifcopus.	414		
Torneamentum folemnnitas dæmonum.	560		
Trevirenfis canonici Regularem vitam abiciunt.	216		
Treviris multa Martyrum corpora inveniuntur.	232		
S. Trinitatis Ordo de redemptione captivorum exoritur.	483		
Tuifcienfe Monafterium fundatur Colonia.	440		

U

Vallis Umbrofe ordo inftituitur.

S. Udalricus fit Epifcopus Auguftinus.

Eidem apparet Arnolfus Bavarus ut gladius fine capulo.

W

Albertus ex Abbate Corbeienfi Epifcopus Wormatienfis.

S. Waldpurgis Monafterium fundatur.

Waldemarum Danie Rex coronam ab Imperio fufcipit.

In captivitate ducitur.

Prælio fuperatur.

Walo ex Mon. Epifcopus Altfiodorenfis.

Clericorum tantum præfentia ubi.

Walramus ex Monacho Fuldenfi Abbas Merfurgienfis & fcripta ejus.

Wandelbertus Mon. Brumenfis Doctor.

Wandelbertus Monachus S. Galli Doctor.

Weingartense Monafterium à Welfone ditatur.

Welfo fit Dux Bavarie.

Welfo Dux Bavarie rebellis Imperatori Conrado III.

Wenzlafius

Index Rerum Notabilium.

Wenzeslaus Rex Bohemiae occiditur à fratre suo.	74	A Frisji interficitur.	597
Werenbaldus Monachus Hirsaugienfis recusat Episcopatum Spirensē.	118	Corpus ejus bis sepelitur.	597
Wernbertus Mon. S. Galli & opera ejus.	28	Willa Regina Italiae Berengarii uxor fit Monialis.	101
Wernherus ex Monacho Hirsaugienfi Abbas S. Albani.	109	Willigifus fit Archiepiscopus Moguntinus.	119
Wernherus Episcopus Argentinensis Schismaticus subitaneā morte punitur.	305	Wiltrudis prudens consiliū de reparanda Hirsaugia.	211
Wernherus Abbas S. Blasij & opera ejus.	502	Wimarus interfectus S. Fulconis miserè perit.	53
Wernherus de Falckenstein Vicarius Imperij Archiepiscopus Moguntinus.	599	Wimo ex Monacho Corbeienfi Archiepiscopus Bremensis.	56
Wibertus ex Comite Monachus & fundator Gemblacensis.	58	Windekindus Monachus Corbeienfis & scripta ejus.	98
S. Wiborada Monialis ad S. Gallum prophetissa.	59	Winpergensē oppidum capitur à Conrado III. Imp.	409
Wigbertus Episcopus Ravennas in Antipapam Clementem II. erigitur.	257	Winpergensium Mulierum amor erga maritos.	409
Wilhelmus Aquitaniae Dux fundator Cluniaci.	47	S. Wolfgangus ex Monacho Einfdienfi Episcopus Ratisbonensis.	113
Wilhelmus ex Comite Monachus Gallonenfis furnum scapulari everit.	57	Wolfhelmus Abbas Bruwilerensis & scripta ejus.	296
Wilhelmus filius Ottonis Magni fit Archiepiscopus Moguntinus.	98	Wormatiensis Ecclesiae Schisma.	599
Wilhelmus Abbas S. Theodorici & scripta ejus.	436	Y	
Wilhelmus Hollandiae Comes eligitur Rex Romanorum.	584	Yvo Episcopus Carnotensis Justitia doctissimus.	263
Ceremoniae coronationis ejus.	585	Z	
Conradum Imp. à Germania profligat.	589	Z Wenseboldus Moraviae Dux ab Arnulfo Imp. praelio vincitur.	39
Hospitatur apud S. Albertum magnum.	592	Zwifaltense Monasterium fundatur.	165
Uxor ejus capitur & spoliatur.	594		

FINIS.

JOANNIS
TRITHEMII,
SPANHEIMENSIS,

E T

Postea Divi Jacobi apud Herbipolim Abbatis,
Viri suo ævo doctissimi.

TOMUS II.

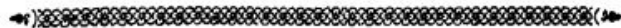
ANNALIVM HIRSAVGIENSIVM,
Opus nunquam hactenus editum, & ab Eruditis
semper desideratum.

COMPLECTENS
HISTORIAM FRANCIE ET GERMANIE,
GESTA IMPERATORUM, REGUM, PRINCIPUM,
EPISCOPORUM, ABBATUM, ET ILLUSTRIVM
VIRORUM.

*Nunc primum in gratiam, & utilitatem Eruditorum è Manuscriptis
Bibliothecæ Monasterij S. Galli publicè luci datum.*

Cum licentia Superiorum.

Typis ejusdem Monasterij S. GALLI, Anno MD C X C.
Excudebat Joannes Georgius Schlegel.

55/Franc.1957, 2

© 2026 Universitätsbibliothek Würzburg

EPISTOLA JOANNIS TRITHEMII ABBATIS

Quædam in suis Annalibus retractantis, ad
 Nicolaum Baseliæ ex Durckheim Monachum Hir-
 saugianum cruditum.

Iohannes Trithemius Abbas, sacre Aedis Divi Iacobi
 Apostoli Maioris Würzburgensis Ord. S. Benedicti:
 Optimo Confratri suo Nicolao Baselio ex Durckheim
 Monacho Hirsaugiano memorati Ordinis Salutem,
 & sinceram in Domino charitatem. Magno &
 diuturno labore duo Volumina historiarum, sive Annalium insignis Mo-
 nasterij tui Hirsaugiensis auxilium Deo praestante (sine quo nihil possu-
 mus omnes) ad finem optatum vix tandem perduximus. In quibus non solum,
 quæ Monasterium ipsum & res Abbatum gestas concernebant, inserui,
 verum etiam quidquid in tota Germania nostra factum, & memoriâ
 dignum reperire potui, quod supputationi temporum conveniebat, per
 omnia coniunxi: quatenus Hirsaugiana venerabilis & sancta Con-
 gregatio habeat sui non tantum acta Cœnobij: sed totius quoque histo-
 riam Regni Germanici. In huius autem secundi Voluminis principio
 Rudolphus de Habsburg quondam Rex Germanorum occasionem dedit,
 quod originem gentis Francorum aliis quàm volui repetere, sum com-
 pulsus. Cuius rei gratiâ primos duos quaterniones, quos scripseram,
 necessariò abieci; propterea, quod communem secutus opinionem cum
 pluribus erraveram, qui Francos temporibus Valentiniani Cesaris (nescio
 unde) primum in Germaniam venisse somniârunt: cum ex multis con-
 stet auctoribus, illos diu antè Sicambros dictos circa Rheni fluminis ostia
 A 2 (ubi

(ubi nunc sunt Hollandij, Frisij, & Geldrij) sedes habuisse. Quod autem prius dicti fuerint Sicambri quam Franci, S. Remigius innuit: qui baptizando Regi Francorum Clodoveo dixit: Mitis depone colla Sicamber. Adora quod incendis: incende quod adorasti. Alios ergo in locum priorum quaterniones duos reposui: in quibus Hunibaldum secutus, veram originem Francorum breviter descripsi. Hinc factum est, quod mihi apud plures iuste videbor contrarius: qui & in primo Volumine, & in secundo (per infcitiam meam, fateor) saepius Regem Germanie (satis imperitè) nominavi Romanorum, ac Regni Vrbes dixi prater debitum imperiales: quod tamen non debere fieri manifestum est omnibus intelligentibus & Regni, & Imperij originem ac rationem. Item cum sit usus Curia Romana, nullam sine Cathedra Pontificali scribere Civitatem, errasse me fateor, quoties Nürenberg, Franckefort, Ulmam, vel quodcunque aliud oppidum (ubi non est Sedes Episcopalis) civitatem nuncupavi; quanquam eorundem incolas non loci, sed Regni ciues dicere poterim. His te propterea monuerim, ut si olim rescribenda fuerint hæc ipsa volumina, errorem corrigas: Regem Germanie liberas, non Imperiales, sed Regales potius nuncupandas fore intelligas. Hæc si volueris errata, citius emendabis. Scias etiam volo, quod annum incipio novum à prima die mensis Ianuarij: & non à die Nativitatis seu Annuntiationis Domini. Vale sanus & felix, tibi liber unitus, Deo placens, utilis posteritati, & ora pro meis ad Deum peccatis. Ex Peapoli xii. die mensis Aprilis, Anno Christi Domini MDXIII. ætatis meæ LII. completo. Abbatis verò tam isthic, quam prius in Spanheim XXXI. Indictione Romanorum secundâ. Regis Maximiliani, Anno XXVIII.

JOAN-

JOANNIS TRITHEMIJ ABBATIS

Monasterij S. Iacobi Würzburgensis Ordinis
Divi Patris Benedicti epistola Proœmialis ad Joannem Ab-
 batem Hirsaugiensem ejusdem Ordinis. in secundum Volumen
 Chronicorum seu Annalium memorati Cœnobij Hirsaugiani Spirensis Diœcesis.

SI gregis Hirsaugiani Vigilantissime Pastor Abba
 Joannes in hujus editione secundi Voluminis Chronicorum
 seu Annalium insignis Monasterij tui iam dicti Hirsaugien-
 sis, limace tardior visus sum, equanimiter feram oportet.
 Scio enim, nec me fugere potest, quanto mentis desiderio hanc
 ipsam novissima partis consummationem per biennium ex-
 pectaveris: & sicne vehementer amanti omnis absintie

Joannis
Trithemij
epistola ad
Joannem
Abbatem
Hirsaugiensem.

mora semper longa videtur, quantumlibet sit brevis aut parva: illa reor & animo
 contingere tuo: cui nihil esse videatur primum desiderati Volumen operis, nisi
 consummatum habeas & secundum. Nam ut scriptura dicit: Spes, quæ differtur,
 affligit animam: Et sicut est in proverbio: Eo crescunt desideria vehementius,
 quod diutius protelatur: & mens amore tabescit, quando nimium differtur,
 quod amans concupiscit. Verumtamen in hac dilatione mea non est, quo iusse vel
 moram incises: vel negligentiam in me aliquam redarguas. Mora enim mihi
 fuit necessaria, negligentiam vero nullam admisi. Quis etenim brevis tempore,
 vel mensibus paucis opus historiæ tam ingens magnum & arduum (& quod
 magis est difficile, de solis rebus Germanicis) in unum comportare corpus vel con-
 scribere possit?

Moram
editionis
necessariâ
& tempus
exulat
Trithemi.

Quis denique (edendorum Annalium vel ignarus, vel nullam consuetus
 experientiam) mihi crediturus est, quanto labore, quanto sudore, quantisque
 vigilijs & studijs usque ad iadium & abominationem penè continujs, hæc duo
 volumina, imò ingentes Codices historiæ seu annalium insignis cœnobij tui
 ad calcem Domino Deo juvante perduxerim? Mensibus quinquaginta quatuor
 continuè in hoc opere defudavi adeo constanter atque tenaciter, ut metempus qui-
 dem refocillationi corporis mei necessarium, & à Regula permixtum liberum habere
 ab hac editione potuerim. Continuè semper & sine intermissione diu ac nocte vigi-
 lans & dormiens, aut mente aut corpore Hirsaugianis occupatus fui Annalibus.
 Etenim vigilans diem comportando, discernendo, ordinando & scribendo totum
 in laboribus consummavi: noctem dormiens interruptam earum occupationum
 imagines nimium sustinui molestas & importunas, quarum archetypo distentus
 fueram occupatus. Labor is magnus & sine utilitate molestissimus plus me læsa
 nocturna fuliginis umbrâ somniantem, quàm omnis labor diuturnus scribentem.

Mensib. 54:
Trithemi
laboravit
in Chron
Hirsaug.

Sed aliter fieri non potuit, ubi & nimia & continua in me propositi operis diligentia fuit, qua rebus umbram copulavi. Quod si pergas sadam in me suscepti operis negligentiam arguere, cum nulla fueris, ego me ipsis defendam, & jure innocentiam declarabo. Testis est Peapolis tota in his, qui Trubemium noverunt: testes sunt fratres mei, qui viderunt. Testes multi Religiosi, & erues, quos brevitate causae pertransco, quod inter tot occurfus hominum, quos aliquando pati necesse fuerit, nemo repererit me otiosum: sed in opere Hirsaugiano semper occupatum. Solitarius à multis diebus cibum sumpsi & potum, ne diutius manus ab opere vacaret, si cum fratribus corpus ipsa ministrando cibum reficeret. Jure igitur in me nullam reprehendere negligentiam poteris, imò nec suspicari quidem debebis, quippe qui tam indefinenter, tam continuè, tamque studiose operi corpore semper insum, ut non solum visui meo prius optimo valde nocuerim: sed omne quoque corpus meum & vires continuè nimium debilitaverim solitione, multoque importunitate scribendi morborum contraxerim nodos.

Germanorum reges in consilio manent.

Auxit mihi non mediocriter, sed excessivè laborem, quod pauci ab annis multis Germanorum res gestas, scitatum & sufficiens sine ordine corrupto & debita cum gravitate (quos tu imitari possem) conscripserunt.

Nam mei, ut nosti, propositi fuerat inter successiones, & res gestas Abbatum insignis Monasterij sui Hirsaugensis per digressum inferere, quacunque memorata digna occurrissent, non in qualibet natione, sed in Germanicatum, & de his, quae vel regno nostro sunt subiecta, vel intermixta.

Germanos exteri scriptores transiit.

Germani sumus, in Regno Germania vivimus: nostra imprimis merito curamus: & ideo quod Nobis exteri faciunt, in eos refundere non timemus. Quis alterius nationis scriptor unquam laudavit Germanos? Quis hodie Italos? quis Gallus? quisque Hispanis auctor ab oris, dum scribit historias, Germanos non transiit? aut si recusat, non fabulam inde sumit? Non ergo Pater venerande mireris, si pauca scripti de Gallis, de Italis verò pauciora, quoniam & nostra consilio ipsi transiunt: & in rebus suis praclaris sunt adornati scriptoribus. Unde nec nostra curant, nec sua neglexerunt. Germanorum verò in obscura haecenus late tenebrositate historia: nihil aut parum, quid majores gesserint nostri, ante mille annos simul & interea per multos, litteris, quibus tuus fides adhiberi possit, invenitur expressum. Cujus mali cum plures sint causa, duas tamen ex omnibus in medium produco potiores.

Itali, Galli, & Hispani amatores sunt suarum historiarum.

Germani Principes non curant Historiarum scriptores.

Prima est, quod Germanis innata semper fuerit barbaries quadam Sybilla feritate permixta, quae suo more impulsu bellis dilandis, vel tuendis patria terminis, ulciscendis iniurijs & contumelijs, inquietandis vicinis, ampliandis divitijs, exercendis venationibus, hisque similibus operam navare magis consuevit quam litteris. Unde factum est, ut quia nihil curabant, nisi praesentia, nemo scribere historias eorum vel didicit, vel curavit, qui omnem contempserunt eruditionem atque historiam. Ex hac fatuagine tenebrarum cunctis pend Germania Principibus, & nostris, & qui retro vixere temporibus, quasi ex laetè morbus quidam (si dici fas esset) ignavia adhaesi, ut voluptatibus dediti, non scripturis, avaritiis & vanum potius sceleretur honorem, quam sui nominis immortalitatem. Hinc fit, ut cum Principes ipsi pend omnia historiaram hodie scriptores vel negligant vel contemnant: nemo inter Germanos velit esse historiographus. Et quis pauperi consuleret, Principi scribere doceri, magna contemnit?

Quem hodie mihi dabis ex Germania Principibus cunctis (excipio duos tantum, quos novi) qui historia scriptores fovendi? qui Canes, & sibilatores historiis

feris non praeferas? qui futuris praesentia non praeponas? Propterea peris memoria eorum cum sonitu Campanarum: & nullam apud posteros laudis vel immortalitatis consequentur memoriam, qui conscribendis historiis operam contempserunt. Sed dicere forsitan aliqui. Vanum est & reprehensum procul dubio iusta obnoxium: si homo Christianus vel suis actibus memoriam queras apud posteritatem, vel scriptis alienis. Quid enim hodie conducit Socrati, Platoni, Pythagora, Plotino, Porphyrio, ceterisque innumeris Gentilium Philosophis, quod apud nos in memoria habentur eorum nomina, ubi non sunt: & mentes sine anima eorum torquentur apud inferos, ubi manere perpetuo compelluntur? Simile de Regibus atque tyrannis gentium, qui scriptis alienis notis sunt, intelligatur. Paucis atque brevissimis Obiectores concludere possem; sed longiusculi placuit evagari.

Dicant mihi, quid conducas sanctis Apostolis, Martyribus & Confessoribus, quod litteris commendata tot saeculis apud posteritatem eorum tenetur & manet inviolata memoria? Si nihil conducit, vanus est labor illorum, qui gesta per eos litteris commendaverunt. Si autem conducit, vel prodest aliquid, siue illis ad honorem, siue legentibus Nobis ad adificationem, non eris historiaram aspernanda conscriptio, in quibus & recte bonorum facta nobis proponuntur cum laudis merito, ad imitationem, & pravorum male ac perperam gesta cum digno vituperio producuntur in medium, quibus admonemur, ut similia caveamus. Neque solum historia lectorem suum bonis moribus instruit ad virtutem, sed in agendis magnam quoque industriam confert, atque prudentiam: quippe dum sine experientia hominem facit expertum, reddit eum sine detrimento ad quaque futura pericula cautum. Siue enim de bonis historia loquatur, siue de malis, nunquam sine utilitate legitur, quoniam aut instruit lectorem ad virtutis laudat cultum, aut retrahit, ne pravorum imitando gesta, bonis incidas periculum. Historia enim conservatrix memoria, vinculum natura, baculusque & speculum est vita humana; cuius officio manifestantur nobis longe repositis temporibus praeterita: pacis bonum, & humana societatis commodum, quasi digiti ministerio cunctis ostenditur, & ad primum virtutis animus legentis invitatur. Historia Doctrinx est ignorantium, & bona informatrix parvulorum. Historia laudes virtutis praeclat, & bonorum virorum bene gesta memoria commendat. Historia taxat & punit impiorum scelera, & ut caveantur, cunctis facit manifesta. Quisquis ergo detestatur historias, aut malus est, aut eius boni penitus expertus & ignarus. Nam si bonus esset, virtutumque decoratus ornatus, gauderet utique bonitatis suae participio & alios fieri per officium historia meliores. Malus autem vir, & qui nihil aut parum habet in se virtutis, ut posteritatem lateat, ignavus historiaram detestatur. Boni autem viri, principes virtutum & laudabilium operum patriarchae, (inter quos te veneranda Pater non immerito iudicavi ponendum) semper dilexerunt historias, & scriptores gestarum rerum magno in pretio habuerunt.

Felix igitur Hirsaugiana sancta Congregatio tua, quae sub tua moderamine historiaram hanc, fundationem & profectum sui Monasterij, nomina quoque, successiones, tempora & gesta memorabilia Dominorum Abbatum à primo usque ad Te, qui hodie praesides, continentem, per annos DCLXXV. meis laboribus, tuis autem desiderijs, ordinatione, & impensis, meritis obtinere. Unde Tibi gratias habebit omnis Hirsaugiana posteritas, & nomen tuum apud eos memoriam indubie consequetur aeternam: siquae Tibi à posteris, quod Tu Majoribus tuis impendisti, ut qui illos quasi de sepulchris extractos immortales fecisti, Ipsi apud Hirsaugianam familiam etiam post fata nunquam moriantur. Sed cum laudis praecentio, quod meruisti, vivas in aeternum.

Nunc

Historiam
amator eū
Iohannes iūte
Hirsaug.
Abbas.

*Nunc ergo prelor Tuam Humanitatem Reverendissime Pater, Vos quoque rogo
Charissimi Fratres Hirsaugiani Monasterij Cultores. quatenus hoc præfens Volumen
Annalium Vestrorum secundum, eâ benevolentia suscipiatis, quâ dudum acceperitis
& primum. Deinde si fieri post funera potest, vivas oro Trithemius in ævum apud
Hirsaugienſes, quorum Annales tanto studio & labore rogatus conscripsi. Salvos
Vos faciat DEUS, qui sine fine ubique vivit & regnat, Amen. Ex Cænobio meo
S. Jacobi, Wirzburgensi. Ultimâ die mensis Decembris, Anno Domini MDXII
& meâ manu.*

Joannes Trithemius Abbas.

Sequuntur Nomina Abbatum Hirsaugien- sium, qui in hoc Volumine continentur.

Nomina
XVII. Ab-
batum
Hirſau-
gienſium
in hoc Vo-
lumine. **J**oannes Abbas hujus Monasterij XXVI. Instituitur Anno Domini
MCCLXV. & præfuit annis XI. mensibus III. diebus XV.
Volandus Abbas XXVII. ordinatur Anno Domini MCCLXXVI. &
præfuit annis tribus, mensibus quatuor, diebus novem.
Crafftio Abbas XXVIII. præfuit Anno Domini MCCLXXX. præfuit
annis XIII. diebus XX.
Gotfridus Abbas XXIX. eligitur Anno Domini MCCXCIII. & præfuit
annis VII. mense uno, diebus XXIV.
Henricus II. Abbas XXX. institutus est Anno Domini MCCC. & præfuit
annis XVI. mensibus X. diebus XX.
Sigisfrondus Abbas XXXI. ordinatus est Anno Domini MCCCXVII. &
præfuit annis XXIV.
Wighardus Abbas XXXII. præfectus est Anno Domini MCCCXLI. &
præfuit annis XII.
Wighardus II. Abbas XXXIII. electus est Anno Domini MCCCLIV. &
præfuit annis V. mensibus VIII. diebus XXI.
Wignandus Abbas XXXIV. instituitur Anno Domini MCCCLIX. &
præfuit annis XX. mensibus X. diebus XX.
Godfridus II. Abbas XXXV. ordinatur Anno Domini MCCCLXXX.
& præfuit annis IX. mense uno, diebus XV.
Wighardus III. Abbas XXXVI. præfuit Anno Domini MCCCLXXXIX.
& præfuit annis XI.
Fridericus II. Abbas XXXVII. electus est Anno Domini MCCCC. & præ-
fuit annis XXVIII.
Wolframus Abbas XXXVIII. ordinatur Anno Domini MCCCCXXVIII.
& præfuit annis XXXI. mensibus IX. diebus VIII.
Bernardus Abbas XXXIX. instituitur Anno Domini MCCCCLX. & præ-
fuit annis XXII.
Georgius Abbas XL. ordinatur Anno Domini MCCCCLXXXII. & præ-
fuit annis non plenè duobus.
Blasius Abbas XLI. electus est Anno Domini MCCCCLXXXIV. & præ-
fuit annis XVIII. mensibus IX. diebus XVII.
Joannes Abbas XLII. ejusque nominis secundus, ordinatur Anno Domini
MDIII. & præfuit hæctenus annis IX.

In

In Nomine Domini & Salvatoris Nostri
JESU Christi, Exordium capit secundum Volumen
Chronicorum, Historiarum, sive Annalium insignis
Monasterij Hirsaugienfis,

A JOANNE TRITHEMIO ABBATE

S. Jacobi Apostoli apud Wirzburg Urbem Ostrofrancorum
summa cum diligentia editum.

Ost mortem Volboldi Abbatis hujus Monasterij Hirsaugienfis
quinti atque vicefimi, in cujus obitu primum Volumen An-
nialium tuorum, Ochara nobis Hirsaugia, complevimus.
Abbatia, si rectè sentimus, in diem sextum vacavit.

De Joanne hujus Monasterij Hirsaugienfis
Abbate XXVI. qui prae fuit annis XI. mensibus III. diebus
XV. & gestis quibusdam illius temporis.

Nno igitur Dominicæ Nativitatis millesimo ducentesimo sexa-
gesimo quinto, Indictione Romanorum octavâ, die mensis
Junij quartâ decimâ, post mortem Volboldi Abbatis sextâ die
(sub quo primum Volumen Annalium terminavimus) Prior
& Fratres hujus Coenobij Pastoris solatio destituti, ne viduitatis diuturnæ
solita cogerentur deplorare incommoda: pro electione Pastoris novi
atque necessarij die præstituta ad locum Capitularem convenerunt: præ-
missisq; Jejunijs, Missis & Orationibus confectis ad Electionem proces-
serunt. Vocis itaque singulorum ex more per ordinem scrutatis, Joan-
nem Priorem suum Conventualem sanior pars merito & major numero
in Abbatem eligit. Huic Electioni sese Fratres nonnulli opposuerunt
vota sua in Volandum majorem Cellerarium dirigentes: qui tamen
à senioribus informati communicati cesserunt, in electionem Joannis
spontaneâ voluntate consentientes.

Electus itaque in Abbatem hujus Monasterij sextum atque vicefi-
mum Prior iste Joannes, & per Henricum Ecclesiæ Spirensis Epi-
scopum confirmatus ex more, ac benedictus, prae fuit annis XI. mensibus
tribus, diebus XVI. sollicitudine multâ & labore continuo: propterea
quod & dies erant mali, & mores Claustralium deformati & pessimi,
claudicabat in utroque statu Monastica Religio, & periculosum fuit esse
Monachum: Abbatem verò longè periculosissimum. Ruerat enim

Joannes
Prior in
Abbatem
Hirsaug.
XXVI. eligi-
tur.

B

cum

cum diſciplina Regulari temporalis ſubſtantia : & ſubrahentibus Monachis Deo piæ, ac debite devotionis cultum, juſtè ſubtrahum eſt neceſſarium eis præſens vice ſubſidium. Nam ſicut Divina providentia cuncta diſponens facit, ut nihil deſit Deum verè timentibus: ita & permittit, ut neceſſaria deſint Monachis diſſolutis.

Duplici igitur inopiâ preſſus Abbas iſte Joannes, & neceſſarijs ad Fratrum ſuſtentionem caſuit: & mores ſubditorum præiunctæ Regulæ contrarios graviter portavit. Qui cùm vireſſet honeſtæ converſationis, libenter ſuos reduxiſſet ad tramitem vitæ melioris: ſed non potuit; quia conſuetudine depravatos nimium invenit: Monaſtica ſiquidem pulchritudo, quam Divus Wilhelmus olim Hirſaugianis contulerat Monachis, his temporibus niſiquam comparuit: ſed ignavia neptis cùm luxu voluptatis omnes penè Clauſtrales deturpavit. Omnia conſumit volubile tempus, nihil eſt ſtabile in humanis. Patria huic Abbati Suevia fuit, qui petitione parentum (cùm annorum eſſet quatuordecim) in Monaſterio ſuſcepſus fuit ſub Eberhardo Hirſaugienſium venerabili Abbate Anno Dominicæ Nativitatis vigeſimo ſexto ſupra ducentiſimum atque milleſimum. Ex cā ſupputatione temporis conſtat, eum Abbatis officium ſuſcepſiſſe, cùm annorum eſſet quinquaginta trium, converſionis ſuæ anno triceſimo nono. Et ſic omne tempus, quo natus vixit in mundo, facit annos ſexaginta quatuor & menſes aliquot. Qui cum tempore paulatim in minoribus Monaſterij officijs exercitatus & fidelis in ventus, ad altiora ſucceſſive aſcendit. Nam primò fuit Cellerarius, deinde Cantor, poſtea Prior Clauſtralıs, & noviſſimè Abbas, qui ſtatim Cœnobij meliorem præcul dubio feciſſet, ſi integrum reperiſſet.

Joannes Abbas patriæ Suevia fuit.

Joannes Abbas vixit aſia LXXV.

Conradus ſive Conradinus Dux Suevorum exercitum movet in Italiam.

Anno prænotato, quo Joannes ordinatus Abbas fuerat Hirſaugienſis, Conradus (quem Itali Conradinum nuncupabant) Dux Suevorum Conradi Regis Apuliæ ac Siciliæ filius, & nepos Friderici Imperatoris II. de quo multa diximus in I. Annalium volumine, magno Germanorum contracto exercitu, in Italiam profectus eſt contra Carolum Andegaviæ Comitem, quem Clemens Papa IV. evocaſum de Gallia in Regem Apuliæ, Siciliæ & Jeruſalem ſublimans fecerat conſecrari.

MCCCLXII.

Carolus Andegaviensis occupavit Italiam contra Conradum.

Anno Joannis Hirſaugiani Abbatis I. Indictione Romanorum nona, Carolus Andegaviæ Provinciæque Comes, qui Regnum Apuliæ Siciliæque jūſſu Papæ Clementis V. anno præterito invaſerat, in Etruria moratus, omnes Civitates & Urbes, quæ prius Friderico Imperatori II. & Manfredo ejus filio ad hæſerant, ſuo dominio partim armis, partim blanditijs & promiſſionibus ſubjugavit, præter ſolos Senenſes & Piſanos, quos dum expugnare animo ſtauiſſet, non potuit propter adventum Conradi Ducis Suevorum, qui jam cum magno Exercitu Tridentum uſque pervenerat: ſimul & propter civilis in Urbe Romana diſſidij ſemina, quæ jam prius cœperant pullulare, variòſque in Regno Siciliæ tumultus, quorum cauſa negotium intermiſit.

Inter fratres de Regno Hispanie contentio gra-via.

Mortuo præcedente anno Hiſpaniarum Rege, tres filij ejus contendebant ad invicem pro Regno, nati major fratres ſuos Fridericum & Henricum de Hiſpanijs expulit, & ſolus regnare cœpit. Qui duo fratres per diverſa Regna vagantes coram multis Regibus atque Principibus ſuas

ſuas

suas conquerebantur injurias. Ut aliquos ad commiserationem sui, & in adjutorium contra Germanum, precibus invitarent. Fridericus in Affricam se tandem conferens auxilia Saracenorum invocavit.

Henricus autem primò declinavit ad Regem Gallorum, postea ad Regem Angliæ, deinde venit ad Conradum supradictum Ducem Sueviæ, qui pronepos ejus fuit ex Sorore quondam Reginae Hispaniæ, eo videlicet anno, quo dux ipse paravit Exercitum Germanorum adversus Carolum in Italiam. Hunc magno cum honore Conradus suscepit Nepotem: qui cum audisset injurias & damna sibi à Carolo Andegavensi Comite illata, congemuit, & se comitem expeditionis in hostem libenter exhibuit. Assumptis itaque secum nonnullis ex Germania milicibus, Conradum præcessit in Italiam, veniensque primò ad Genuenses infensos eo tempore Carolo Andegaviæ Comiti, eos facili persuasione in partes Conradi attraxit. Inde profectus ad Viterbium venit, ubi cum Pontifex erat Romanus, ad cujus pedes fratris dolo se profugum exulémque ornatâ oratione conqueritur. Denique acceptâ mutui nomine à Pontifice pecuniâ, Romanam benedictione ejus profectus est. Eo tempore Cives Romani Papæ aliquantulum rebelles fuerunt & inobedientes, quos Henricus iste facili- ter sibi attraxit, fecitque amicos in tantum, quòd etiam dignitate Senatoriâ cum honorabant, quam ille tamen plenus simulatione recusabat accipere, satis fore existimans, si Romanos adversus Carolum pro Conrado haberet faventes.

Henricus
Hispanus
pro Con-
rado Duce
vadit in
Italiam.

Clement
IV. contra-
rius Duce

His Romæ peractis, Henricus Viterbium revertitur, & dissimulans fraudem consilio, Romanorum erga se benevolentiam Pontifici aperuit, & quòd sibi Urbis Magistratum obtulerint, revelavit. At Pontifex sperans industriâ Henrici animos Romanorum sibi facilius posse reconciliari, monebat, ut oblatum sibi Magistratum susciperet, Romanosque ad obedientiam Apostolicæ Sedis prudentiâ suâ revocaret. Verum aliud Henricus mente gerebat. Interea nihilominus secretos ad Conradum nuntios misit, per quos illum studiosè monebat, ut suum quantocius maturaret adventum. Cives quoque Pisani partes Conradi favorabiliter prosequentes, triremium Classẽ triginta mittunt in Affricam ad evehendum Saracenos adversus Carolum in Siciliam. Huic verò Classi præfecerunt Civem quendam Neapolitanum Caputium nomine, Siculis jam pridem & bene notum, & singulariter gratum.

Pisani Clas-
sem xxx.
naviũ pro
Saracenis
instruunt in
Affricam.

Classẽ paratâ Caputius in Affricam navigavit, & Fridericum Germanum Henrici, quem illò secessisse jam diximus, cum magna Saracenorum multitudine in Regnum Siciliae adversus Carolum introduxit. Postea verò quàm Fridericus cum Barbaris intrasset Siciliam, brevi multa fortiter parravit, & Civitates plures cum majori parte Regni Conrado Nepoti subjugavit.

Saraceni
pro Con-
rado vene-
runt in Si-
ciliam ad-
versus Ca-
rolum.

His temporibus quidam Frater Ordinis Minorum nomine Bertholdus in Suevia claruit, qui in declamandis ad populum sermonibus omnium suâ ætate fuit opinione celeberrimus. Magnus eo prædicante hominum concursus fiebat, & sæpius ducenta millia plebis ad audiendum loquentem etiam de remotioribus locis confluebant. Unde & in campis potius quàm in templis maluit prædicare. Et primò quidem prædicavit in Suevia, deinde Bavaria, postremò in Austria, & multos incitavit ad meliora.

Bertholdus
F. Ord. Mi-
norum
Prædicator
egregius.

B 2

Anno

Anno prænotato Decanus & Canonici Majoris Eccleſiæ Moguntinæ quartam Decimarum partem in pago Bingianorum à Philippo de Falchenſtein (qui frater erat Wernerii Archiepiſcopi Eccleſiæ memoratæ) de conſenſu filiorum ejus Philippi & Wernerii, datâ pecuniâ comparârunt. Erat autem hæc pars Decimarum feudalispredictæ Eccleſiæ Moguntinæ, ut patet in litteris Venditionis, quæ datæ fuerunt Anno Domini præſignato, XI. die menſis Februarij.

MCC LXXII.

Anno Abbatis Joannis Hirfaugiani II. Indiſtione Romanorum decimâ, Monaſterium Ord. Fratrum Prædicatorum in Neometenſi Civitate (quæ nunc Spira dicitur) de conſenſu Henrici Pontificis ejusdem Urbis fundatum eſt, impenſis Civium & eleemoſynis populorum.

Inter Senatum & Cives Agrippinæ Civitatis (quæ nunc vocantur Coloniam) ſeditio magna & periculofa fuit oborta. Murmurabat enim plebs inferior contra Magiſtrum, & gravari ſe ultra ſoluitum, & vires, novis importabilibusque taxarum impoſitionibus conquirebatur. Unde poſtremò tandem poſt multa injurioſa & contumelioſa verba, quæ ſibi mutuò communicaverant, pervenitur ad verbera, ſumpſiſque armis cruentum ab utraque parte incipitur bellum, diſcurrunt Cives per Urbem enſibus nudatis, ac ſeſe mutuâ cæde immaniter collidunt. Multi fuerunt in eo tumultu graviter quidem vulnerati, & non minus etiam aliqui interfecti.

Eodem Anno inter Senatum & Cives Agrippinæ Civitatis (quæ nunc vocantur Coloniam) ſeditio magna & periculofa fuit oborta. Murmurabat enim plebs inferior contra Magiſtrum, & gravari ſe ultra ſoluitum, & vires, novis importabilibusque taxarum impoſitionibus conquirebatur. Unde poſtremò tandem poſt multa injurioſa & contumelioſa verba, quæ ſibi mutuò communicaverant, pervenitur ad verbera, ſumpſiſque armis cruentum ab utraque parte incipitur bellum, diſcurrunt Cives per Urbem enſibus nudatis, ac ſeſe mutuâ cæde immaniter collidunt. Multi fuerunt in eo tumultu graviter quidem vulnerati, & non minus etiam aliqui interfecti.

Conradus Piſanorum auxilio multis pertrahit in Italia.

Anno prænotato, Conradus Dux Suevorum, poſteaquam Veronæ aliquamdiu cum decem millibus Equitum & magna Peditum multitudine conſediſſet, ſelectis ad partem tribus duntaxat millibus (reliquo exercitu ſub manibus Comitum Tyrolani dimiſſo) Piſanorum ac Genuenſium ad mare Liguriæ pervenit. Interea Fridericus cum Saracenis totam Siciliæ inſulam (Panormo, Meſſana, & Siraculis duntaxat exceptis) jurare compulſit in verba Conradi.

Conradus verò Piſanorum auxilio magnas in agro Lucenſium ſtragēs peregit, & Caroli Marſcalcum apud Aretium bello ſuperans interfecit cum alijs multis, cæteròſque in fugam converſit. Eodem tempore Guido Florentinus magnas ex Romandiola & Lombardia Gibellinorum copias collectas duxit ad Conradum.

Henricus autem Hiſpanus Romæ conſtitutus crebris epistoſis & nuntijs Conradum ſollicitabat, rogans ut ſine mora properaret ad Urbem. Qui primò venit ad Senenſes, qui & ipſi partes ejus ſequébantur. Deinde movit in agrum Viterbienſem, quem intuitus Clemens Papa IV. ad circumſtantes fertur dixiſſe: *Hic adoleſcens tanquam Ovis ad Vitiſtam neſcius ducitur.*

Tandem nullo reſiſtente pervenit ad Urbem, quem Romani Summo cum honore ſuſceperunt: introductuſque juxta morem in Capitolium, ut Romanorum verus Imperator ſalutatus eſt. Rectè fideliterque ſenſerunt cum eo Romani, Genuenſes, Piſani, Senenſes, & alij plures, quorum auxilio Carolum indubitanter viciffet, ſi nimium ferventes animi ſui motus aliquantulum temperaſſet, nec fuiſſet tam ardens & præceps ad præliandum cum illo. Nam quietis & morarum impatiens, magnòque in Carolum æſtuans odio, nihil magis quàm dimicare cum eo cupiebat.

Conradus Romæ movens, exercitum diſſit in Apuliam.

piebat. Movens igitur à Roma per Tyberinos in Marforum Campes tria duxit Exercitum, & Carolum provocavit ad proelium. At ille cujusdam Adelhardi Neapolitani (qui cum Germanis aliquando militaverat) usus consilio, se Ordini primo non ingessit, sed diviso in duas partes Exercitu, Marfalcum suum Regià veste indutum primo agmini præfecit, & ad pugnam contra Ducem Conradum destinavit.

Conradus itaque pugnae cupidus, & insidiarum, quas Carolus posuerat, ignarus, prorumpit in bellum, hostemque fortiter aggressus est. Tribus horis durans bellum atrox committitur, in quo multi ex parte Caroli ceciderunt; novissimè verò etiam Marfalcus ille regio apparatu indutus occubuit, quem Germani Carolum esse Regem putantes enormiter fuerunt decepti. Mox etenim clamor in altum extollitur, Carolum Regem interemptum per totum exercitum Germanorum publicè prædicatur. Quod audientes qui remanserant in prasidio, ne tam insigni viderentur deuisse victoriæ, relicto mox prasidio in malum suum prosiliunt, & se commiscientes pugnantibus etiam ipsi, fugam simulantes Gallos spoliis cupidi persequuntur.

Cùmque jam vagus, & sine ordine miles Germanus insequeretur fugientes, subito ex insidijs Carolus erupit, & primus Agmen pugnantium intravit, atque hinc inde dispersos Germanos invadens miserabili clade affecit, alijs occisis, alijsque in fugam conversis. Conradum verò & Fridericum Ducem Austriæ vivos cepit, & captivos in Neapolim perduxit, ubi post multas inanis pompæ ostentationes, post multa in eos prolata verborum ludibria, in publico tandem foro coram omni populo, ambos fortunâ pares, ambos ex Regali progenie Duces, ætate ambos juvenes capitibus truncari præcepit. Et sic Conradus Suevorum Nobilissimus Dux, Regnum dum pergit avitum repetere, vitam miserabili conditione amisit, in quo Suevorum Genealogia Ducum fuit extincta, cùm nec liberos dimiserit, nec fratres. Regnum Germaniæ, quod cum Imperio Romanorum annis notè minus cccxv. (non continuè, sed interruptis vicibus) Suevorum Principes & Duces strenuè gubernaverant, in aliam necessariò transfertur familiam.

MCCXXVIII.

Anno Joannis Abbatis III. Indictione Romanorum xi. pridie Nonas Junij obiit Henricus, Ecclesiæ Trajectensis Episcopus, Anno Pontificatus sui quinto atque vicesimo, qui multis diebus in contentione steterat cum Hollandinis Comitibus propter Ecclesiasticam libertatem, post quem Joannes ex Comitibus de Nassau in Pontificem ordinatus est.

Histemporibus in Hollandia milites nocturno tempore visi sunt pugnare ad invicem, ita ut etiam strepitus & collisio armorum ab hominibus audiretur, quæ visio genti prælagium fuit calamitatis postea sequentis. Non enim diu posthæc infima gens civium & rusticorum Hollandiæ conspiratione factâ contra Principes terræ Urbiumque Rectores, maxime contra nobiles provinciæ surrexerunt, Jugum subjectionis omnino volentes abjicere: & sese penitus in libertatem vindicare. In unum itaque simul convenientes ex diversis urbibus & villis ingentem armatorum contra nobiles terræ produxerunt exercitum: & in Regionem diffusum omnia vastare coeperunt, quæ ad nobiles pertinebant; fuit namque eo-

Conradus
& Frideri-
cus capti-
vum præ-
dicantur.

Hollandi
conspirant
contra no-
biles & om-
nem Potestatem.

B 3

rum

rum intentio nobiles exterminare cunctos: aſſerentes, nullā eos miſeratio-
ne dignos fore, propterea quod vivant de rapinis & ſanguine pauperum:
ſintque homines ſine Juſticia, ſine miſericordia, ſine pietate, Impij,
elati, contentioſi, avari, luxurioſi, tyranni, iniqui, oppreſſores & contem-
ptores pauperum, deſectores Chriſtianæ fidei, honeſtatis inimici. In-
primis ergo cum magno numero ſine ordine, ſine Duce venerunt Civita-
tem Trajeſtenſem: præmiſeruntque nuntios ad Cives, qui dicerent ad-
ventum eorum eſſe pacificum: & pro communi totius patriæ libertate
ordinatum, petiveruntque intromitti in urbem Trajeſtenſem, & cives
loci ſocios fieri optatæ libertatis. Nec erat difficile civium in id deſectere
mentes, quod ſua ſemper opeaverant ſponte. Sunt enim & ipſi Trajeſtenſes
(teſtante Hunibaldo) Sicambri. Intromiſſi Hollandi furentes Trajeſtenſem
in urbem, nobiles ſtatim omnes, quotquot poterant invenire, primo
furore vel occiderunt: vel ſpoliatos omnibus mundi rebus cum ignomi-
nia de Civitate protinus ejecerunt. Spolia verò & quidquid ex nobilium
ſubſtantia rapuerunt, ut non livore, non odio, ſed juſtitiæ amore, fidei-
que Zelo moti viderentur, pauperibus dederunt.

Conſpira-
tores Hol-
landij, no-
biles Tra-
jeſtenſes, re-
petitos in-
terficiunt.

Hollandij
conſpira-
tores ſub
ſpecie juſti-
tiæ alicui
rapuerunt.

A Trajeſto moventes, & in omnem circa Regionem diſcurrentes,
multa nobilium Caſtella, munitiones & vicos invaſerunt, ceperunt, &
funditus deſtruxerunt. Quidquid autem divitiarum ulpiam apud no-
biles invenirent, duas dividebant in partes, quarum alteram dederunt
pauperibus: alteram verò exercitui reſervabant, pro impenſis com-
munibus. Poſt hæc autem ſpes ſublatas ſequabantur in altum, promitten-
tes, ſe novis legibus mundum reformaturos. Ut primò nobiles, deinde
Principes, poſtea templorum Pontifices cum omni Clero & Monachis
penitus interirent. Solos verò mendicantium Ordinum Profeſſores (qui
violenter nihil à pauperibus exigunt, ut Monachi faciunt, & omnes Cle-
rici) ſe permiſſuros vivere cum plebanis Preſbyteris paucis, qui populo
Sacramenta miniſtrarent Chriſtiano, ſua legiſlatione novā promittebant.

Hollandij
conſpira-
tores, om-
nia conſu-
dunt.

Cūque per Hollandiam aliquandiu perſequendo nobiles, conjurati
raptores diſcurrerent, fines Geldrenſium devaſtare ceperunt, & oppida-
nos quoſque ſimul & ruſticos in ſocietatem ſuam compellere. Commenta
fingebant mendaciter excogitata, dicentes: ſibi divinitus revelatum imò
præceptum, quod omnem majoritatem Principum, Prælatorum, Magi-
ſtratum atque nobilium penitus annihilare deberent atque deſtrueret:
& Chriſtianis omnibus libertatem amantibus eam reformare. Inferrebant
enim dixiſſe Deum, Chriſti ſanguine fideles omnes redemptos debere in
omni libertate vivere, nulli ſervituti ſubjacere. Unde nec decimas, nec
cenſum, nec tributum, nec tributo ſimile quicquam alicui tribuendum
prædicabant.

Exercitus
Conſpira-
torum ex-
ſus, perem-
ptus & diſ-
ſipatus eſt.

Intrantes itaque Geldrenſium fines in magna multitudine Harlem
oppidum adoriuntur, firmatāque obſidione fortiter impugnare cepe-
runt. At Harlemenſes non minus fortiter, & ſe deſenſerunt, & ita, qui-
bus & Joannes Epiſcopus Trajeſtenſis auxilia miſit, & Geldriæ Comes:
quibus intra oppidum receptis, militem quendam in arte bellandi longā
conſuetudine peritum ſibi Ducem, quem ſequerentur, conſtituerunt,
exeuntesque in ſilencio per unam portam de oppido in hoſtes, nihil tale
metuentes, ſubitò irruerunt, quos magnā clade procerentes majorem par-
tem

tem

tem occiderunt, & reliquos turpem verterunt in fugam. Ab illa die Hollandiana conspiratio illa dissipata, ut nec parvum illius vestigium deinceps remanserit.

MCCCLXX.

Anno Joannis Abbatis quarto, Indictione Romanorum XII, Clemens Papa IV. Viterbij moritur. Quo sepulto Sedes Apostolica biennio vacavit propter nimiam Cardinalium discordiam, qui sua querebant, & non ea, quæ sunt Jesu Christi. Hic Papa Clemens pluralitatem beneficiorum valde detestabatur, non minus in suis, quàm alienis, usque adeò, ut nepoti cuidam suo tres habenti præbendas diceret coram multis: *Unam ex his tribus retinendam tibi, quam volueris, eligito: reliquas duas resignes oportet.* Amicis, qui astabant, rogantibus, ne auferret quippiam nepoti, sed tribus præbendis etiam adderet quartam. Papa respondit: *Non carni & sanguini, sed Deo nos convenit obedire; nam unus Clericus sufficit una præbenda Canonica: unde nisi superfluas dimiseris, omnibus carebit.*

Clemens
Papa IV,
Viterbij
moritur.

Eodem anno inter Episcopum & Cives Herbipolenses magna fuit suborta dissensio. Senferunt cum civibus contra Episcopum Comites de Henneberg, Comites de Castello, & Comites de Hohenloe, cum quibusdam alijs oppidanis atque nobilibus. Tandem cum nimium cresceret dissensio, venit ad bellum. Episcopus hinc inde contractis copijs Comites de Wynsperg belli Duces constituit. Adversariorum exercitui præfuit Hermannus Comes de Henneberg, junior ætate.

Inter Episc.
Herbipol.
& Comites
quondam
Contestatio.

Convenientes igitur ambarum Partium exercitus Comites haud longè ab oppido Kizingen, quod tribus à Würzburgo distat miliaribus, bellum atroce committitur: quo durante horis quinque, hoc est à prima post meridiem usque ad sextam, plures in ore gladij ceciderunt. Cessit Victoria tandem Ecclesiæ, & ex parte adversariorum quingenti fuerunt occisi: capti plures: & reliqui fugâ salutem quærentes vix evadere potuerunt, nimio terrore percussi.

Eodem quoque tempore inter Engelbertum Archiepiscopum, & cives Colonienfes similis fuit exorta dissensio: cujus occasione omnes cum Archiepiscopo sentientes, & qui vel modica in parte habebantur suspecti, per senatum de Civitate fuerunt expulsi. Verùm convenientes in unum proscripti, consilium inter sese habere cœperunt, quemadmodum expulsiõis suæ contumeliam vindicarent. Complacuit autem eis, ut simul ad Archiepiscopum pergerent (qui tum Bunnæ fuit) & contra cives in illius verba jurarent. Venerunt ergo Bunnam, & coram Archiepiscopo, quid animis concepissent, ore testantur: quos ille cum gaudio suscipiens benignèque tractans fidem eorum laudavit.

Inter Archiepisc.
& Cives Colonienfes
dissensio.

Consilio posthæc multiplici habito, varijsque intermixtis secretò tractatibus, in unam postremò conveniẽt sententiam, quali arte caperent Civitatem. Hominem quendam astutum ingenio, & Colonienfis ignotum, magnis conducere promissis, in suamque conspirationem traxerunt; quem vilibus opertum indumentis in speciem mendici Coloniam submiserunt. Qui Coloniam veniens, cum alijs pauperibus ostiatum per dies mendicabat. Paucis verò diebus elapsis tugurium quoddam parvulum sub muro Civitatis arcuato non procul à Cœnobio D. Pantaleonis mercede conduxit, in quo ut mendicus pauper cœpi habere

Archiepisc.
cum expul-
sis consul-
tat quomo-
do capias
Coloniam.

man-

Foramen
occultis ſub
muro Civi-
tatis faciūt
ſicri hoſtes.

manſionem ſuam. Caſulam verò conduſſiciam ingreſſus, murum Civitatis intrinſecus, & ſub terra ſuffodere cœpit. ſicut à conſpiratoribus Bunnæ fuerat edoſtus, fecitque brevi tempore ſubterraneum, & ſatis amplum foramen, per quod miles ab Archiepiſcopo mittendus levem haberet ingreſſum. In die homo ille mendicabat cum mendicis, noſtibus verò cœptum perficiebat opus, non minus cautè quàm diligenter, humumque magna cum induſtria abſcondens.

Foramine tandem, nullo præter Artiſicem ſciente, conſummato, Bunnam redijt homo mendicus; ad Pontificem intromittitur, opus perfectum conteſtatur. Ne verò de rei veritate aliqua Præſulem intraret ſuſpicio, petijt ſibi, quos libuiſſet, viros adjungi, ut operis facti cœtum ſumerent experimentum. Quibus acceptis, noctu per foramen, quod ſecerat, cum iſtis intravit Coloniam. At ubi exploratores foramen pro introducendo milite ſatis idoneum comprobãſſent, Artiſice laudato, ad Archiepiſcopum revertuntur.

Miſiſ litteris & nuntijs in omnem Regionem Archiepiſcopus, ſecretiùs militem convocat, & locum conveniendi ſingulis determinat, dies ſecreto in conſilio urbis capiendæ ſtatuitur, hora noctis ad introeundum per foramen idonea designatur, atque ſilentium ſub Iurejurando cunctis indicitur: nulli dubium fuit, quin Urbs Coloniz in manus ventura eſſet Archiepiſcopi, & certiffimè perveniſſet, niſi Divina providentia humana præveniſſet conſilia.

Colonienſ.
avilantur
per unum
proſcripto-
rum de Tra-
dicat.

Erat unus inter proſcriptos in conſilio, qui cùm audiret, quorſum reſtenderet, animo compunctus eſt, & in ſe reverſus patriæ cladem abhorruit. Unde ſecretiùs de Bunnâ recedens, abſentiam ejus nullo advertente venit ad Coloniam, novo ſe nuntio ſperans gratiam recuperaturum amiſſam. Intromiſſus ad Senatum, myſterium traditionis aperuit, ſub muro civitatis foramen oſtendit, & quâ horâ eſſent venturi hoſtes, per ordinem narravit.

Colonienſ.
hoſtium
præſolan-
tur adven-
tum.

Quod ubi Senatus audiſſet, & relatori gratiam, & ſilentium omnibus edixerunt. Inſtante jam horâ noctis, quâ foramen hoſtis intrare debebat, Colonienſes præparati magno in numero propiùs occultati cum ſilentio lauerunt in armis. Veniunt interea ſilenter ad murum Copiæ Pontificis Engelberti, daroque, ut moris, ſymbolo per foramen Civitatis ingredi cœperunt. Latitabant in ſilentio cives: hoſtes autem, quorſum ingrediebantur, juxta murum intrinſecus expectabant aliorum introitum. Summum fuit ex omni parte ſilentium, quanquam cives hoſtium muſſitationes & ſtrepitum bene perciperent. Cùmque jam tempus adeſſe civibus videretur (non enim ſibi tutum rati ſunt intromittere omnes) cum tubis & ingenti clamore de inſidijs prorumpentes, ſubito in hoſtes ſine ordine turbatos irruunt, & omnes uſque ad unum occidunt. Præoccupato etiam foramine, ignem injiciunt, & non potentes retrocedere præ tumultu, qui fuerunt ingreſſi, flammis ſuffocati ſunt. Ferunt non minus ſexcentis viris de parte Archiepiſcopi eo conſictu peremptis, reliquos qui foris remanſerant fugâ ſalvatos, civibùque victoria ceſſit.

MCCXXX.

Inter Archi-
epiſ. & Co-
lonienſes
ſit hoc año
concordia.

Anno Joannis Abbaris Hirſaugienſis quinto, Indiſt. Rom. XIII.
facta eſt pax, & reformata Concordia inter Engelbertum Archiepiſcopum

pum & cives Colonienſes, cohortante & mediante ſancto atque Doctiſſimo viro Domino Alberto, cognomento Magno Ratſponenſium quondam Epiſcopo de Ordine Fratrum Prædicatorum, de quo in præcedenti Volumine mentionem fuiſ in locis fecimus pleniorẽ, qui magnæ tunc auctoritatis erat.

Eodem anno die XIV. menſis Septemb. Joannes Abbas & Conventus Monaſterij S. Cornelij Nidenſis, in Diœceſi Colonienſi Ord. D. P. N. Benediſti propter nimiam locorum diſtantiã vendiderunt Decanis & Canonicis Eccleſiarum majoris & Beatæ Virginis ad gradus Moguntinẽſium ſubnotatas Villas. Drechnigeshuſen, Wiler, Sceinbach ſuperius & inferius, partem Caſtelli Richenſtein, quæ omnia juxta Rhenum vel propè ſita ſunt, haud procul à Bingia & Bacheraco Palatini oppido, cum omnibus eorum pertinentijs, Jurisdictionibus, Judicijs, terminis, hominibus, Juribus, Dominijs, Proprietatibus, fundis, ædificijs, vinetis, poſſeſſionibus, ſylvis, nemoribus, terris cultis & incultis, emolumentis, proventibus, utilitatibus inquitſis, & inquirendis, inventis & invenendis, & actionibus quibuscunque, pro mille quadringentis & viginti tribus Marcis denariorum Colonienſis monetæ ac ponderis, prout patet in litteris venditionis, quas vidimus.

Anno etiam prænotato Gotfridus ſenior in Epſtein Dominus, Gotfrido juniore filio ſuo præbente conſenſum, vicum qui Flersheim vocatur, cum omnibus ad eum pertinentibus vendidit Decano & Canonicis majoris Eccleſiæ Moguntinæ pro quingentis & mille marcis argenti. A qua venditione milites, filiõſque & pueros milium excepit. Actum feriâ terciâ ante Palmas Moguntinæ.

Claruit hiſ temporibus apud Alemannos Rudolphus Comes in Habſpurg, filius Alberti Comitis, cujus origo generis de antiqua Regum Francorum proſapia deſcendit. Qui Rudolphus in ipſo Caſtello Habſpurg reſidentia ſuæ locum tenebat, non longè à vico, qui Brugg nuncupatur, in pago Ergaviorum, de quo memorabile factum litteris commendatum poſteritati ſignificamus.

Cùm die quãdam opõmo per campos equo veheretur, animi forſan recreandi gratiã, cum alio quodam viro nobili, Presbyterum Venerabile Corpus Dominicum ferentem ad infirmum cum unico Miniſtro conſpexit obviantem. Cui propius factõ Comes dixit: *Hone Sacerdos, cum via ſit luſa, & lubricum iter, quare Dominum ferens Corpus pedibus ambulat, & non potius equo veheris more cæterorum?* Cui Sacerdos: *Domine, inquit, pauperulam habeo Eccleſiam, nec omnia mihi neceſſaria valeo comparare.* Cui Rudolphus Comes dixit: *Equus ecce meus tuus ſit amodo. Uttere illo pro miſterio Chriſti & honore, ut libet, ſacri Corporis Domini ad reverentiam: & ora pro peccatis meis ad Dominum.* Et mox deſcendens de equo, Sacerdotem cum magna reverentia deſuper federe fecit. Quod cernens alijs ille nobilis, animo compunctus, equum ſuum miniſtro Sacerdotis tradidit. Et ſic ambo viri nobiles pro DEI honore cœptum iter pedibus continuãrunt.

Erat non procul à loco, ubi iſta contigerant, Eremita quidam ſanctus, in petra cavata habitans cellulam, quem Comes Rudolphus pro informatione & conſolatione ſæpius cum paucis viſitare conſueverat.

C

Huic

Moguntini
Canonici
Bona cert
emerunt à
Monaſte-
rio S. Cor-
nellij.

Rudolphus
Comes de
Habſpurg.

Rudolphus
pro dei lu-
nore Sacer-
doti equũ
ſuum com-
modavit.

S. Eremita
Rudolphus
gradit
Regale ſa-
ligium.

Huic Eremitæ ſanctus Domini Angelus adventum Comitis præſuntiavit ſimul & factum. Ad quem ubi perveniſſet, poſt datam acceptamque ſalutem Eremita dixit ad eum: *Hodie Comes honorem Deo gratum exhibuiſti: Unde prædictum ſu tibi per miniſterium meum, quoniam in brevi exaltabitur nomen tuum ſuper omnes progenitores tuos, etiam Reges Principes & Duces. Quam fuerit vera huius ſervi DEI promiſſio, poſt biennium patuit, quando Rudolphus in Regem electus fuit.*

MCCLXXI.

Gregorius
ſic Papa X.
& præſuit
annis qua-
tuor.

Anno Joannis Abbatis VI. Indictione Romanorum XIV. poſteaquam Cardinales biennio ſerè toto tantâ pertinaciâ & bello interſino diſſenſiſſent ab invicem, quod eos neque timor Dei, neque hominum reverentia preceſſit metus, ſed neque Principum terror emollire potuerit, ut Eccleſiæ providerent de Papa, tandem neceſſitate compulſi ad Electionem proceſſerunt inviti. Et quia nullus alteri Pontificatûs honorem inter Cardinales favebat, convenerunt mutuò, quod Electio extra Collegium dirigeretur. Apud Viterbium itaque conſtituti Theobaldum Archidiaconum Leodiienſem, natione Italum, patriâ Placentinum, in exercitu Chriſtianorum in Aſia contra Saracenos longe abſentem, in Papam elegerunt. De quo ſic quiſpiam luſit.

Papatus munus tulit Archidiaconus unus.

Hunc Patrem Patrum ſecit diſcordia fratrum.

Evocatus poſt Electionem de Aſia, Viterbium venit, Papatum aſſumpſit, dictuſque Gregorius X. annis quatuor præſedit.

ſ Bonaventura Mini-
ſter Gene-
ralis, ſit
Cardinalis.

Iſte Papa Gregorius anno Pontificatûs ſui primo ſanctum atque Doctiſſimum in Theologicis Euſtachium, qui & Bonaventuram de balneo Regio natione Italum Ord. Fratrum Minorum Generalem Miniſtrum in Cardinalem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſublimavit, & Albanenſem Episcopum ordinavit. Qui cùm eſſet in Divinis Scripturis doctiſſimus, multa ad eruditionem ſtudioſorum Fratrum utiliter conſcripſit: de quibus in Catalogo de ſcriptoribus Eccleſiaſticis jam dudum fecimus mentionem. Moritur in Concilio Lugdunenſi, anno Cardinalatûs ſui tertio, Dominicæ verò Nativitatis MCCLXXXIII.

MCCLXXII.

Rudolphus
Comes in
Habsburg
obſedit ur-
bem Baſi-
leienſem.

Anno Joannis Abbatis Hirſaugiani VII. Indictione Romanorum XV. facta eſt diſſenſio gravis inter Episcopum & Cives Baſileenſes ex una parte: & Rudolphum Comitem de Habsburg, cum ei adherentibus ex altera parte. Convenerant ex Baſilea quidam profugi ad Comitem Rudolphum ejus auxilium contra injuriatores ſuos iſtantiùs poſtulant: quorum petitione motus, cùm & alias cauſas haberet legitimas, bellum indixit Baſileenſibus. Contractis itaque copiis, magnum adunavit exercitum, ingreſſuſque terram Episcopum, ſimul & agrum Baſileenſium, & omnia n^{on} ſiſtente igne & ferro hoſtili devaſtavit, multamque prædam abduxit. Poſt depopulationem totius Regionis, cùm nec Baſileani cives, nec quiſquam alius ad bellandum illi occurrerent, Civitatem obſidione vallavit, quam ſex hebdomadibus continuis (civibus fortiter ſe defendentibus) impugnavit. Interea dum hæc per Comitem Rudolphum agerentur contra Baſileanos, convenerunt apud Franckenfurt ad ripas Moeni Principes, Germanici Regni Electores, & longum neceſſariumque

rumque inter se de novi Regis institutione habuere *Treatatum*. Nam sicut in præcedente Annalium Volumine diximus Anno Nativitatis Domini-
cæ *mcclvii*. post mortem Regis Wilhelmi, Principes bifariam divisi, duos in dissensione Reges elegerunt, quorum neuter Administrationem Regni debito fuit ordine vel modo profecutus. Alphonſus namque Rex Castellæ & Legionis ab una parte Principum Germaniæ vocatus ad Regnum, suâ sorte fuit contentus, & in Germaniam venire desepit. Ob petitionem tamen & honorem eorum, à quibus fuerat electus, titulum Regni assumpsit: & imperitè (ut mihi videtur) Regem se Romanorum nuncupavit. Romani enim Imperatorem habent, non Regem. Germani autem Regem habent ex antiquo Francorum instituto, non Imperatorem; quamquam Imperium postea Germaniæ Regno sit incorporatum, sicuti & hodie manet subiectum. Unde ad Regnum electus, apud Aquagrani unctus ex more antiquo, quamdiu coronam Imperij de manu Summi Pontificis non suscepit. Rex Germaniæ seu Ostrofrancorum, id est, Orientalium dicendus est, non Imperator, multò verò minùs, imò nunquam Rex Romanorum. Ad cujus evidentiam nominis sciendum, quòd Regnum Francorum cepit apud Sicambros, ubi nunc morantur Hollandij circa Ostia Rheni anno ante Christi Nativitatem *cccxxxvi*. & primi dicti fuerunt Sicambri, multis annis postea Franci à Rege ipsorum, qui regnavit anno ante Christi Nativitatem quadragelimo, & erat nomen Franc. Regnavit autem, (ut Hunibaldus dicit) libro *xiv. de Origine Francorum annis xxviii.* & obiit Anno nono, ante Natum Christum.

Alphonſus
Regem Ro-
manorum
se nuncu-
pat.

Romani
non Regem
sed Impera-
torem ha-
bent.

Crevit postea cum tempore multoque labore Regnum Francorum & ampliatum, totam Germaniam, Galliam, & magnam Italiæ Hispaniæque partem sibi subiecit, mansitque una Monarchia nunquam Romanis subiecta per annos ferme *mcclxxvi*. usque post mortem Ludovici Pij, cujus filij ex uno Regno Francorum fecerunt duo, & utrumque nomen obtinuit Francorum annis multis. Nam alterum dicebatur Regnum Ostrofrancorum, id est Orientalium Francorum sub cujus ditione maner Austriasia, hoc est, Metis, Leodium, Treveris, Colonia, Atrebatum, Cameracum, Brabantia, Flandria, Hollandia, Frisia, Saxonia tota, Holsatia, Dania, Marchia, Pomerania, Prussia, Polonia, Boemia, Silesia, Thuringia, Westphalia, Hassia, Buconia, Moravia, Bavaria, Austria, Carinthia, Stiria, Athesis, Rhetia, Suevia, Alemannia interior & exterior, Helvetia, Alsatia, Burgundia, Lotharingia, & Cis-Rhenana Regio tota ab ortu Rheni fluminis usque ad mare. Omnia hæc, & quidquid eis vel interjaceret, vel adiaceret, ad Regnum Ostrofrancorum pertinent usque in præsentem diem, & Regi Germaniæ sunt Jure subiecta.

Monarchia
Regni Fran-
corum du-
ravit annis
mcclxxvi.

Quæ Pro-
vinciæ per-
tinent ad
Regnum
Ostrofran-
corum.

Alterum verò Regnum dicebatur Westfrancorum, hoc est, Occidentalium Francorum. Sub cujus ditione consistit Gallia Celtica simul & Aquitania, Normandia quoque, Britannia Minor, quosdam Armorica nuncupata, Wasponia, & quidquid his interjaceret, cum multis Civitatibus & Provinciis. Hoc Regnum Francorum nomen retinet usque in præsentem diem, quamvis etiam à multis & non improprie Gallorum nominetur. Manifestum est enim tam ex Hunibaldo, quam ex pluribus alijs historiæ scriptoribus, quòd omnes Gallorum, qui post Faramundum Reges fuerunt, cum omni nobilitate à majori gentis parte originem ducunt, à Francis Theutonici.

Quæ Pro-
vinciæ per-
tinent ad
Regnum
Gallicanum.

C a Sed

Richardus
Anglicus
Germano-
rum Re-
gnum ac-
cepit.

Sed jam nunc revertamur ad ordinem, unde occasionaliter digreſſi ſumus. Richardus Cornubiæ Comes, Frater Regis Angliæ, quem alia pars Electorum Germaniæ vocavit ad Regnum, exiens de Inſula venit Aquasgrani, ubi honorificè ſuſceptus à ſuis in Regem coronatus eſt. Verum poſtquam peragrando Regnum conſumpſit, quas ſecum attulerat pecunijs, egere coepiſſet, ab omnibus fuit deſertus: unde motus indignatione, Regni Adminiſtrationem, ut ſupra dictum eſt, certis commiſit Principibus, & in Angliam reverſus præter inane nomen Regium nihil deinceps penitus de Regno curabat.

Rudolphus
Habsburgi
Comes hoc
anno eligi-
tur Rex
Germaniæ.

Quo tandem mortuo, Principes Regni Germanici Electores, ut paulo ante hæc diximus, ad feſtum S. Archangeli Michaelis apud Frankenfurt convenientes, Rudolphum Comitem de Habsburg abſentem, & in obſidione Baſileanorum occupatum, in Regem Germanorum & Imperatorem Romanorum unanimi conſenſu elegerunt, & verificata eſt Prophetia ſervi Dei, quam Deus illi oſtenderat.

Mittuntur ſine mora ſolemnes ad eum nuntij Oratores, qui nomine Principum & totius Regni decretum Electionis illi quantocius intimerent: & ut Frankenfurt dignaretur citius deſcendere, peterent. At ille mox ſoluta obſidione, rebusque feſtinanter domi compoſitis, cum uxore & honeſta comitiva deſcendit ad Frankenfurtiam, ubi Principes ſe reperit expectantes. Qui honorificè ſuſceptus à Principibus, & cunctis qui aderant, ut impoſitum onus Regni ſubire dignaretur, humili omnium inſtantiâ rogatus eſt. Conſenſit orantibus, & Regium munus accepit oblatum, deſcendensque cum Principibus ad Grani Aquas in Regem Germaniæ unicum uxore ſua coronatus eſt. Regnavit annis decem & novem, Princeps magnificus, & in cunctis victorioſus.

Regnavit
annus XIII.

Sifridus fit
Archiepiſcopus
Coloniæ.

Anno prænotato mortuus eſt Engelbertus Archiepiſcopus Coloniæ, & in Eccleſia S. Caſſij Martyris Bunnæ ſepultus: vir ſtrenuus, liberatum, Jurium, & privilegiorum Eccleſiæ ſuæ deſenſor & propugnator ſemper acerrimus. Huic in Archiepiſcopatu ſucceſſit Sigefridus ex Comitibus de Weſterburg, vir & ipſe ſtrenuus, ſed plus ad arma, quàm ad munus Pontificum idoneus: quem Gregorius Papa ſequenti anno in Concilio Lugdunenſi confirmatum proprijs manibus conſecravit, & Pallij decoravit ornatu.

Eodem anno mortuus eſt Henricus ex Comitibus de Lyningen Spirenſis Eccleſiæ Præſul, & ſub marmore albo in medio Eccleſiæ Neomeſenſis ſepelitur. Cui ſucceſſit in Pontificatu Fridericus de Bolandia, ex ſore nepos deſuncti, præfuit annoſtriginta. Bolandia breve territorium eſt in Diœceſi Wormaliæ.

MCCLXXII.

Concilium
Generale
Lugduni
celebratur
à Papa Gre-
gorio.

Anno Joannis Hirſaugiani Abbatis octavo, Indictione Romanorum primâ, Gregorius Papa X. vir ſanctæ memoriæ Concilium Generale apud Lugdunum, antiquam Burgundiæ urbem (quæ nunc eſt in Gallijs) biennio celebravit. In quo proprijs comparuerunt in perſonis Archiepiſcopi & Pontifices numero quingenti, Abbates verò ſexcenti, & alij Prælati dignitate inferiores, ut ſunt Præpoſiti, Decani, Priores, Cuſtodes, Scholaſtici & Cantores, mille & ſupra. Multa in ea Synodo tractata fuerunt pro recuperatione Terræ ſanctæ, & ad variam utilitatem generalis ſtatus Eccleſiaſtici.

Com-

Comparuit in eo concilio Palaeologus Imperator Græcorum Constantinopolitanus cum magna & honestissima suorum comitiva : qui ad instantiam Patriarchæ sui etiam præsentis, & Genuensium amicorum, se suisque obedientia Romanæ subiecit Ecclesiæ, postquam tredecies Græci ab ejus fide defecerant. Ad communionem itaque Romanæ Ecclesiæ Græci per Concilium admissi, paucis in unione permanserunt annis, sed Græci levitate atque superbiâ seducti in pristinos citius sunt relapsi errores, donec postremò iusto Dei permittente iudicio, à Saracenis superati, penitus à fide Christiana defecerunt. In eodem Concilio Lugdunensi Gregorius Papa X. in subsidium eorum, qui contra Saracenos pro fide Christi militabant in Asia, Collectam sive Contributionem decimæ partis omnium bonorum, utilitatum, sive proventuum non annuam, sed capitalis summa, possessionis, universis & singulis Christi fidelibus imposuit. laicis & Clericis, secularibus & monasticis, Pauperibus ac divitibus, Principibus & Episcopis, in sex annos continuos solvendam. Collectores ejusdem Decimæ plures per omnia Regna, provincias, & urbes constituit. Verum quia nimis dura multis videbatur ista contributio, à paucis fuit soluta, quanquam deputati Collectores, Censuras in non solventes fulminarent.

Græcorum
Ecclesiæ se
Romanæ
subiecit.

Contributio
Decimæ
omnium
possessionū
Christianis
à Papa indi-
citur, con-
tra Sarace-
nos.

Pro eadem causa Idem Pontifex Crucem per universum orbem Christianum prædicari mandavit. Plenamque delictorum omnium veniam & remissionem cunctis pollicebatur, qui vel Cruce suscepti in Siriam contra Saracenos pugnaturi pergerent: vel impediti legitime suis pecunijs & elemosynis pergentibus subvenirent. Multam eo modo pecuniam collegit. Comparuit in eodem concilio Lugdunensi Rudolphus Germanorum Rex, noviter, sicut diximus, Electus, & apud Aquasgrani juxta morem coronatus. Qui ad persuasionem Gregorij Papæ crucem suscepit, & protectionem contra Saracenos in Asiam promisit. Constituit ei Pontifex, quod anno sequenti proximo cum pace veniret in Italiam, suscepturam Romanæ Coronam Imperij, ulterius cum exercitu procederet in Judæam ad Jerosolymæ Civitatis recuperationem.

Rudolphus
Rex in Co-
ncilio Lug-
dunensi
Crucem
assumpsit.

Verum posthæc subortis in Germania dissensionibus (quindecim Comitibus in Rudolphum conspirantibus) quod Pontifici promiserat, fervare non potuit. Unde cum aliquandiu apud Mediolanum expectatus non veniret, à Papa excommunicatus est. Postea tamen informatus de impedimento legitimo, Pontifex à Censuris illum absolvit, & fidelium Communioni restituit. Veruntamen, quoniam ire ad recuperationem Terræ sanctæ ut promiserat, non potuit, Comitatum Romandiolæ in satisfactionem sancto Petro & Ecclesiæ donavit.

Rudolphus
ex multis
causis nec
transmarini-
um non
implevit.

Et quia diximus, Rudolphum ex antiquissima Regum Francorum stirpe procreatum, operæ precium fore judicamus, ut quo id factum, sit ordine vel tempore, breviter replicemus. Quod ut eo facilius, quod certiores imitamur auctores, dignum videretur imprimis, ut originem, gentis & successiones Regum Francorum huic loco inferamus, propterea maxime, vel quod recentiores Historiographi, & quotquot de his rebus in mille annis scripserunt, penè omnes confictam & erroneam composuerunt historiam; quorum aliqui Francos tempore Valentiniani Cæsaris asserunt venisse in Germaniam, alij verò negantes eos Trojanorum sacros propagine, varijs contentis terræ Germanicæ semper indigenas extitisse

Rudolphus
Rex de an-
tiqua Regū
Francorum
stirpe de-
scendit.

C 3

demon-

demonstrare conati sunt. Nos autem Hunibaldum sequentes, qui tempore Clodovæi Magni Regis Francorum anno Domini quingentesimo vivens in humanis, ex Wastaldo & alijs Francorum antiquissimis Auctoribus sive historiographis decem & octo libros conscripsit, Francos genere Trojanos esse breviter ostendimus.

Francorum origo.

Nam primi sex libri memorati Auctoris Hunibaldi continent historiam annorum DCCL. hoc est originem gentis Francorum, Principes, Duces, Reges, Sedes, Evagationes, Bella & gesta. In his autem septingentis quinquaginta annis nec Franci dicebantur, nec Sicambri. Sed varijs nominibus appellati sunt secundum diversas mutationes sedum & mansionum.

In alijs sex Hunibaldi libris historia continetur annorum cccc. ab eo videlicet tempore, quo sub Marcomero Rege de Sarmatia & Danubij ostijs egressi venerunt in fines Germaniæ ad ostia Rheni, ubi nunc est Hollandia, usque ad Faramundum Regem Francorum, & eo tempore non Franci, sed Sicambri sunt dicti per annos ferme cccc. sicuti & prius dicebantur, cum adhuc residerent apud Danubium. Et in his sex libris continentur xvi. Regum Sicambrorum nomina, bella & gesta usque ad Francum Regem, à quo Sicambri deinceps Franci sunt nuncupati, anno scilicet ante Christi Nativitatem xxxvii. deinceps numerando Reges Francorum cum ipso Franco, usque ad Regem Faramundum Reges fuerunt xxiii. & post illos duo inter Reges sive Duces Dagobertus & Genebaldus: & sic à primo Sicambrorum ingressu ad Germaniam Reges Francorum usque ad Faramundum exclusivè numerantur xlii. quorum nomina & gesta in his sex libris continentur.

Quid ultimus libri Hunibaldi Historiographiconineat.

Porrò in ultimis Hunibaldi sex libris historia continetur annorum cix. à Faramundo Rege inclusivè, qui regnare coepit Anno Domini cccc. usque ad mortem Clodovæi Regis Francorum Magni à S. Remigio baptizati, qui obiit Anno Domini DXIV. Indictione Romanorum XII. Et in his centum & novem annis numerantur Francorum Reges Quinque, & sic in morte Clodovæi Hunibaldus librum xviii. Historiæ Francorum finivit, post quem multi fuerunt Auctores.

A morte Clodovæi anni cxxxviii. usque ad Pipinum.

A morte autem Clodovæi usque ad Pipinum Regem, Patrem Caroli Magni, qui cum esset Dux Brabantiæ, Namurij Comes, & major Domus, Hilderico, iussu Zachariæ Papæ abrogato, in ejus locum successit, exclusivè Reges Francorum numerantur lineâ rectâ sibi invicem succedentes xiv. per annos cxxxviii. A Pipino autem usque ad Rudolphum de Habsburg per annos dxxxix. inclusivè, Reges numerantur Ostrofrancorum xxxi. Et nota, quod hic & deinceps Reges accipimus eorum Francorum, qui regnaverunt in Germania, sive Coronam habuerint Imperij, sine non habuerint, reclusis omnibus, qui post Ludovicum Pium Magni Caroli filium post Regni divisionem in Gallia regnaverunt.

Reges Francorum cxi. per annos mcccc. xlii. fuc-

A morte Regis Rudolphi ad xxvii. annum Regis Maximiliani, quo hæc scripsimus, anno Domini M. DXIV. Reges numerantur Germaniæ Francorum, sive coronam Imperij habuerint, sive non, XI. per annos cxxxi. Et sic per annos mccccxlii. à Marcomero Rege Sicambrorum, qui gentem hanc primus de Sarmatia duxit in Germaniam, inclusivè usque ad xxvii. Regis Maximiliani annum, omnes Sicambrorum, Francorum,

eorum, Germanorum Reges namerantur ordine recto sibi mutuo succedentes citi. Porro quot hujus gentis fuerint Reges à primo Duce, cum quo exierunt à Troja, primis Hunibaldi sex libris à Walthaldo confcriptis habetur, de quibus nos hâc vice non intronmittimus, quia Codicem in Sphanheim dimissum ad manum non habemus. Ex alijs duodecim Hunibaldi libris, quæ ante sedecim annos nos excepimus, breviter & compendiosè his Annalibus inferenda censemus. sola Regum nomina, tempora & annos quibus regnarunt, gesta eorum prætereunt.

Anno igitur ante Christi Nativitatem cccxxxix. ut Hunibaldus dicit in septimo, temporibus Cyri Regis Persarum, Esdræ quoque & Neemiæ Principum Judæorum, anno post excidium Troianum dccc. egressa ab Insulis Scanzianis Gothorum gens, Sicambros, qui ex Troianis Reliquiæ in Sarmatia ad Danubij ostia morabantur, bello aggressi sunt, & Arithenorem Regem eorum cum alijs pluribus occiderunt. Post quem Marcomer filius patri succedens regnavit annis xxviii. Qui anno Regni sui quarto insulæ Gothorum graviter ferens, consilio cum Proceribus habito, ædes murare decrevit. Dicebantur eo tempore neque Sicambri, neque Franci, sed Scythæ.

Misâ ergo ad Saxones legatione, eò quod & ipsi ex Troianis descenderint, sedes ab eis in finibus Saxoniar ad ostia Rheni (ubi nunc sunt Hollandij, Frisij, Geldrenses, & pars Westphaliæ inferioris) facili supplicatione impetrarunt. Egressus itaque Rex Marcomer cum universo populo suo de Sarmatia, venit ad ostia Rheni fluminis in Germaniam, anno Regni sui VII. qui fuit ante Nativitatem Domini cccxxxv. in mense Aprilis. Erant autem viri ad bellandum idonei, præter senes, parvulos, filios & uxores, centum septuaginta quinque millia, sexcenti, quinquaginta octo. Post Marcomerum regnavit Anthenor filius ejus annis xxx. post Anthenorem filius ejus Priamus annis xxv. post Priamum filius ejus Helenus, regnavit annis xix. post Helenum regnavit Diocles filius ejus annis xxxix. Post Dioclem regnavit Helenus filius ejus annis xiv. Post Helenum secundum regnavit frater ejus Dioclis junior filius nomine Basanus annis xxxvi. qui terminos Sicambrorum valde ampliavit, post quem Clodomer filius regnavit annis xviii. Deinde Nicanor filius regnavit annis xxvi. post quem Marcomer ejus filius regnavit annis xxxviii. Quo mortuo patri successit Clodius, & regnavit annis xi. Post hunc Anthenor Clodij filius regnavit annis xvi. post quem Clodomer filius regnavit annis xx. Quo defuncto filius ejus Merodac regnavit annis xxviii. qui multa cum Romanis & Gallis prælia commisit, obijque anno ante Christi Nativitatem xciii. Cui filius suus Cassander succedens regnavit annis xxi. qui cum Saxonibus bellum gessit adversus Borbistam Regem Gothorum, & vicit. Post quem Antharius filius ejus regnavit annis xxxv. Quo in bello à Gallis perempto successit ei filius nomine Franc, & regnavit annis xxviii. à quo Sicambri deinceps dicti sunt Franci: quod quomodo & quare sit factum, Hunibaldi compilatio refert. Franco autem mortuo ante Christi Nativitatem anno nono, Clogio ejus filius succedens regnavit annis xxx. cujus anno decimo *JESUS CHRISTUS DEI filius homo factus in Bethleem Juda de Virgine MARIA nascitur*. Clogione mortuo Herimer filius regnavit annis xu. quo perempto in bello Gallicano, Marcomer

De Francorum origine ex Troia. nis auctore Hunibaldo.

Quo tempore & unde de Sicambri, qui & Franci intrant Germaniâ.

Genealogia omnium Regum Francorum.

Basanus Rex Francorum Magni militis iurandici.

Francus Rex, à quo Sicambri deinceps Franci sunt dicti.

merus

merus frater regnavit annis xviii. cujus anno ſecundo Chriſtus paſſus eſt. Poſt hunc regnavit Clodomer filius annis xii. Deinde Anthe-
 nor filius Patri ſuccedens regnavit annis vi. quo in Moſa flumine cum
 ix. Ducibus, & lxxiii. nobilibus ſubmerſo, Ratherius filius ejus regna-
 vit annis xxi. cujus anno ſecundo Nero Caſar primam Chriſtianis per-
 ſecutionem indixit. Ratherio ſucceſſit Richimer filius, & regnavit
 annis xxiv. qui cum Gothis, Romanis & Gallis multa praelia geſſit.
 Odemar Patri ſuccedens, regnavit annis xiv. poſt quem Marcomer ejus
 filius regnavit annis xxi. quo etiam mortuo Clodomer filius regnavit
 annis xvii. Et illo defuncto Farabertus ejus filius regnavit annis xx. poſt
 quem Sunno filius regnavit annis xxviii. Poſt Sunnonem Hildericus
 filius regnavit annis xl. qui obiit Anno Domini ccliiii. Cui Bertherius
 filius ejus ſuccedens regnavit annis xviii. poſt quem Clodius filius regna-
 vit annis xxvii. Deinde filius ejus Walther regnavit annis viii. Cui Da-
 gobertus filius ſuccedens regnavit annis xi. poſt quem Clogio filius regna-
 vit annis tantum duobus, quo Anno Chriſti CCCIX. mortuo, Clodome-
 rus frater ſuccedens regnavit annis xviii. Cujus tempore Francorum tri-
 ginta duo millia ſub Duce Genebaldo, qui frater ejus erat, rogati à Tho-
 ringis amicis de inferiore Francia ſive Sicambria cum liberis & uxoribus
 exeuntes venerunt in eam provinciam, quæ nunc Francia dicitur Orien-
 talis, in qua Wirzburg eſt, & Babenberg urbes conſtitutæ, & habitaverunt
 ibi primo ſub Ducibus, uno & viginti ſibi mutuò ſuccedentibus per
 annos cccxxxvi. poſtea ſub Episcopis Wirzburgenſis Eccleſiæ numero
 LXI. ſibi invicem ſuccedentibus, quibus Ducatus Oſtrofrancorum à Pi-
 pino incorporatus eſt, per annos DCCLXI. uſque ad annum xviii. Lau-
 rentij de Bibera, Episcopi Herbipolenſis hodie Ducantis. Poſt Clodome-
 rum Richimer filius ejus regnavit annis xiii. Quo in Gallia cum alijs
 pluribus Francorum à Conſtantino Caſare perempto, filius ejus The-
 domer poſt eum regnavit annis x. qui & ipſe à Romanis in Gallia captus
 unà cum Aſtila matre capite truncatus eſt. Poſt quem Clogio filius ejus
 regnavit annis xviii. Clogioni defuncto Marcomer filius ſuccedens ei,
 regnavit annis quatuor, & in bello peremptus eſt à Romanis. Poſt cujus
 interitum Franci Romanis facti ſunt Tributarij annis xx. redactique in
 Provinciam Regno Duces pro Regibus inſtituti fuerunt: quorum pri-
 mus fuit Dagobertus frater Marcomeri Regis Francorum occiſi, qui per-
 miſſione Romanorum Ducatum ſub tributo tenuit annis xiii. Cujus anno
 V. Valentinianus rexit & imperavit annis tredecim. Quo tempore
 apud Oſtrofrancos Wirzburgi Ducatum tenuit Clodius annis xx. qui
 nunquam ceſſit Romanis. Poſt Ducem Francorum Dagobertum, qui
 obiit Anno Dominicæ Nativitatis CCCLXXXV. Indiſtione XIII. Gene-
 baldus filius Ducatum ſuſcepit annis xix. Quo mortuo Francorum pro-
 ceres, Imperio Romanorum contempto in libertatem ſe vendicant, ab-
 rogatiſque Ducibus Regem ſibi conſtituunt Faramundum Ducem Franciæ
 Orientalis, & filium Marcomeri Ducis, qui fuit Clodij Ducis, qui fuit
 Dagoberti Ducis, qui fuit Genebaldi primi Ducis Francorum Orien-
 talium, qui fuit Dagoberti Regis filius, & frater Clogionis ſimul, &
 Clodomeri poſt Patrem ſucceſſivè regnantium. Regnavit autem Fara-
 mundus annis xxvi. vir magnanimus & bellicoſus, qui Romanos nun-
 quam

Antenor
Francorum
Rex cum
ix. Ducibus
in Moſa
ſubmerſus
eſt.

Francorum
Occident-
alium xxxvi.
millia ve-
perunt ad
Wirzburg
anno Dñi
cccxvi.

Franci Ro-
manis tri-
butarij fa-
cti ſunt an-
nis xx.

Faramun-
dus ex Duce
Francorum
regnavit an-
nis xxvi.

quam timuit. Et ex illo tempore Francorum Reges coeperunt esse potentes, atque paulatim totam Galliam, universamque Germaniam, & magnam Italiam partem suo regno subjecerunt, ipsumque Romanorum Imperium in nihilum redegerunt.

Anno Faramundi Regis secundo Valentinianus cum Theodosio imperavit annis vii. qui cum tributum à Francis exigeret, ante xx. annos ut diximus post necem Marcomeri promissum, bellum obtulerunt: sed Valentinianus congregati Francis non ausus, paulò post apud Lugdunum Arbogasti dolo interijt. Plures fuerunt eo tempore Francorum Duces de Regum prosapia descendentes, qui diversis in locis sub Regum ditione Praefecturae gerebant officium; nam in electione Regis Francorum quatuordecim Duces leguntur fuisse praesentes excepto Faramundo, scilicet: Dux Marcomerus frater Faramundi, qui post eum Franciam Orientalem rexit annis xviii. Dux Sanno. Dux Clodius, Dux Dagobertus, Dux Nicanor, Dux Farabertus, Dux Richimerus. Dux Anthenor. Dux Priamus, Dux Dagobertus, Dux Bethari, Dux Heribert, Dux Sunno, & Dux Richer fratres & filij Ducis Genebaldi Interregis secundi. Faramundo Rege defuncto anno Christi CCCXXXI. Clodius crinitus ejus filius post eum regnavit annis xx. qui magnam Galliae partem armis obtinuit, & Romanos in Gallia dominantes aut occidit, aut fugavit. Posthunc Merovaeus Rex Patri succedens regnavit annis x. Quo mortuo Hildericus filius ejus regnavit annis vi. Deinde Regno pulsus à Francis in Thuringiam fugit, & ibi exulavit annis vii. Interea Franci Regem sibi constituerunt in Gallia morantes Aegidius Romanum à sanguine Regio penitus alienum. Quo post annos octo de Francia pulso Hildericus revocatus deinceps iterum regnavit annis ix. Post quem Clodoveus filius ejus regnavit annis xxx. qui primus ex Regibus Francorum fidem cum gente penè tota, Anno Domini CCCXCIV. suscepit. Hic jam Baptisterium regenerandus cum intraret, ad eum S. Remigius Praeful Remorum dixit: *Mitis depone colla Sicamber. Adora quod incendisti. Incende quod adorasti.* Hoc est: *Adora Christum, cujus Ecclesias incendisti paganus. Incende idola, qua adorasti.* Clodoveus iste Regnum Francorum valde auxit: Alemannos & Bavaros. Thuringos & Saxones cum alijs pluribus regno subjecit. Moritur Anno Domini DXIV. Post mortem Clodovæi Lotharius filius ejus regnavit pro eo annis LI. per quem Genealogia Regum Francorum directa continuatur usque ad Hildericum Regem ultimum. Porro fratres Lotharii regnaverunt in locis sibi deputatis à Patre. Theodoricus apud Metenses in Austrasia annis xxxiii. Clodovæus Aurelianus. Hildebertus apud Parisianos in Neustria. Quibus omnibustandem cum filijs & nepotibus defunctis, Monarchia ad Lotharium revertitur. Qui & ipse Lotharius moritur Anno Domini DLXIV. filios relinquens quatuor. Quorum junior Helpericus Suefionis regnavit annis xxiv. per quem linea Regum continuatur. Heribertus natus major Parisijs regnavit annis paucis. Sigebertus tertio genitus regnavit in Austrasia super Metenses, Leodienses, Treverenses, Coloniaenses, Moguntinenses & Germanos annis xiv. quem Helpericus frater postea occidit. Secundo genitus Lotharii Gunthramus regnavit in Burgundia. Alemannia, Alsatia, & apud Helvetios annis xxxiii. & obiit anno Domini DXCVII. duos reliquens filios, Theodebertum & Theodericum.

Valentinianus Caesar junior Francos non audebat impugnare.

Francorum Duces sty. una die conveniunt simul.

Clodoveus Rex primus Christianus regnavit annis xxx.

Lotharius Clodovæi filius regnavit annis LI.

Lotharii quatuor filij Reges Francorum uno tempore.

D

Thea.

Comites
Alemanniā
totam poſ-
ſident, præ-
ter Urbem
Epiſcopa-
lem.

Genealogia
Comitū in
Habſburg
de Regibus
Franco-
rum.
Habſburg.
Kyburg.
Homburg.
Pfirt.
Bithſch.
Montfort.
Züringen.
Zolra. &
alii.

Ducatus
Carinthiæ
Ducatus Au-
ſtriæ, quo-
modo fue-
rit unitus.

Genealo-
gia Comi-
tū de Hab-
ſburg, per
Maximilia-
num con-
tinuatio.

Theodebertus natus major genuit Sigebertum. Sigebertus autem genuit Odebertum. Odebertus autem genuit Odebertum juniorem. Odebertus autem junior genuit Luftridum & Udalicum, Luftridus autem genuit Guntramum, Guntramus autem genuit Hunfridum. Hunfridus autem genuit Rudevolffum, Rudevolff autem genuit Adelbertum, Adelbertus autem genuit Luftridum, Berengerum, Adefridum & Heribertum. Omnes præſcripti de recta linea Regis Gunthrami deſcenderunt cum multis alijs, qui collateraliter ex eo ſimili proſapia venerunt: quorum aliqui ad tempus fuerunt Reges, aliqui Duces. Poſtremo Comites facti ſunt penè omnes, & cum nimium eſſent multiplicati, nec Reges deinceps eſſe potuerunt, nec Duces præ multitudinem eorum. Unde Poſtremo permiſſione Regum Francorum, ſub quibus militabant, omnes facti ſunt Comites: ex quibus cum tempore rurfus multiplicati, & ob id minus locupletes, nonnulli ex neceſſitate in ſimplicem nobilitatem deſcenderunt inopiā compulſi. Nam ut Flodoardus & Richerus hiſtorie ſcriptores Francorum poſt Hunibaldum ſunt teſtes, permiſſione Regum, qui Monarchiæ apud Francos tenebant principatum, præſcripti Comites cum alijs ex Gunthrami Regis proſapia deſcendentes, Burgundiæ magnam partem, Alemanniā totam cum Helvetia, Waſgaviā, Suntgaviā, Alſaciam, & quidquid his vel interjacet, vel adjacet, inter ſe olim diſerunt, & poſſederunt cum eorum nepotibus uſque in præſentem diem. Inter cæteros prædictus Preſbyter Flodoardus meminit Comitum de Habſburg, Kyburg, Homburg, Pfirt, Bithſch, Montfort, Züringen, Zolra, aliorum complurium, quos omnes de ſtirpe Regis Gunthrami connumerat. Porro Luftridus major natus Adelberti, de quo eſt dictum, Comes fuit in Habſburg, & genuit Odebertum, Odebertus autem genuit Ruthbertum, de cujus ſtirpe Rudevolffus, aliàs Rudolphus Rex Germanorum deſcendit. Ab obitu autem Regis Gunthrami uſque ad electionem Rudolphi fluxerunt anni DCCV. A die autem electionis ipſius Rudolphi uſque ad electionem Regis Maximiliani, qui ab eo lineā rectā deſcendit, anni fluxerunt CCXIV. Cujus generationis ordo ſic continuatur. Albertus Comes in Habſburg, qui de Ruthberti Comitum ſupradicti rectā lineā (quibuſdam interpoſitis, quorum nomina ad manum jam non habemus) originem duxit, genuit Rudolphum Regem. Rudolphus autem Rex genuit Albertum, qui primò factus eſt Dux Aſtriæ Patris auctoritate, Principumque conſenſu, & poſt Adolphum, ut infra dicemus, Rex Germanorum. Albertus autem genuit alium Albertum Aſtriæ Ducem ex Eliſbeta filia Meginhardi Carinthiæ Ducis, per quam Carinthia domui conjuncta eſt Aſtriæ uſque in præſentem diem. Porro Albertus Dux genuit Lupoldum Aſtriæ & Locharingæ Ducem ex Joanna filia Comitum de Pfirt, Lupoldus autem genuit Erneſtum, Erneſtus autem Dux genuit Fridericum Imperatorem Tertium ex Symburge filia Alexij Ducis Mazoviæ in Polonia. Fridericus autem Cæſar genuit Maximilianum Regem Germaniæ, Bohemiæ, Ungariæ, Dalmatiæ, Croaciæque, & Imperatorem Romanorum ex Eleonora Regis Portugalliæ & Luſitaniæ filia. Maximilianus autem Cæſar genuit Philippum Regem Caſtiliæ, ex Maria filia Caroli Ducis Burgundiæ. Philippus autem genuit Ferdinandum Regem Hiſpaniæ, & Carolum Archiducem Aſtriæ, Ducemque Burgundiæ, ac

Bra.

Brabantie ex Anna filia Ferdinandi & Elisabeth Regum Hispanie. Fuerunt & alij Duces Austrie collaterales multi, quos isthic ratione præterimus, inter quos fuit etiam Albertus, qui apud Germanos post Sigismundum Imperatorem biennio regnavit: sed brevi tempore deficientibus cunctis hodie Maximilianus cum unico nepote Carolo solus Monarcha possidet omnia. Nunc ergo ad successiones Regum Francorum intermissas revertamur.

Lothario filio Clodovæi Regis Francorum Anno Domini DLXIV. mortuo, Helericus junior filius ejus Sueffionis regnavit annis XXX. Post quem Lotharius ex Fridegunde filius regnavit annis XLIV. Quo mortuo filius ejus Dagobertus regnavit annis XXXIV. Post quem Clodovæus filius ejus regnavit annis XVI. Illo mortuo successit Patri Lotharius, & regnavit annis quatuor. Post quem Theodoricus frater ejus regnavit primò annis VII, & à Francis propter inertiam deponitur. Quo deposito Hildericus amborum frater medius natu regnavit parvo tempore, qui cum esset moribus asper, in venatione cum Ulcida uxore prægnante à suis occiditur. Post quem Theodoricus frater ad Regnum restitutus regnavit denuò annis III, & obiit Anno Domini DCXCII. Post quem filius ejus Clodovæus major natu regnavit annis tribus. Cui Hildebertus frater succedens regnavit annis XIV. Post quem filius ejus Dagobertus junior regnavit annis quinque. Quo defuncto Franci Danielem quendam Presbyterum in Regem erigentes, Helericum nuncuparunt, qui regnavit annis novem. Contra quem Carolus Martellus à principatu paterno (qui major Domus fuerat) pulsus, Lotharium Dagoberti Regis filium constituit Regem, & multa pro eo adversus Danielem prælia gessit. Tandem Anno Domini DCCXXIV. ambobus virà defunctis Theodoricus minor Dagoberti filius Lotharii frater auxilio Caroli Martelli jam in principatum restituti ad regnum Francorum suscipitur, regnavitque annis tredecim. Post quem Hildericus filius ejus regnavit annis XIV. qui Anno Domini DCCCLI. Indictione Romanorum IV. consilio Zacharie Papæ ut inutilis à Regno Francorum depositus est, & in Monasterium detrusus.

Post quem anno sequenti Pipinus Major Domus Comes Namurci, & Brabantie Dux (à quo Palatini Comites descendunt) electione Procerum Sueffionis à S. Bonifacio Moguntinensium Archiepiscopo in Regem Francorum unctus & coronatus est: regnavitque annis XVI. qui & ipse duxit originem ex antiqua Regum Francorum profapia, ut sequitur.

Nam Clogio Rex Francorum Theodomeri Regis filius, qui regnare coepit Anno Domini CCCL. genuit Marcomerum Regem, Marcomerus autem Rex genuit Dagobertum Ducem, Dagobertus autem genuit Sunnonem. Sunno autem genuit Dioclem, Diocles autem genuit Meroveum, Meroveus autem genuit Leonicum, Leonicus autem genuit Heribertum, Heribertus autem genuit Priamum, Priamus autem genuit Siebertum, Siebertus autem genuit Nicanorem, Nicanor autem genuit Enchisen, quem alij nominant Ansegisum, Ansegisus verò genuit S. Arnulphum, postea Episcopum Metensem, & ultimò Monachum Eremitam. Arnulphus genuit Ansegisum majorem Domus Francorum, Ansegisus verò genuit Pipinum seniore domus Magistrum, Pipinus autem genuit Carolum majorem Domus, bellicosum & Victoriosissimum Principem.

D

Omnes

Generalis
gia Fran-
corum per
Lotharium
continua-
tio.

Daniel
Presbyter
fit Rex
Francorum

Pipinus
Major Do-
mus Ren-
brantie Dux
fit Rex
Francorum
annis XVI.

Profapia
Pipini Re-
gis Fran-
corum.

Carolus M.
primus ex
Francorum
Imperator.

Quæ gentes
fuerint ſub
Regno
Francorum
non diſſo.

Omnes præſcripti Principes fuerunt vel Comites Namurci, vel Duces Francorum in eo pago, qui nunc Brabantia dicitur. Porro Carolus Martellus genuit Pipinum juniorem, qui Hilderico, ſicut diximus, abrogato, ſuper Francos regnavit annis xvi. Pipinus genuit Magnum Carolum Regem, primum ex Francorum Regibus Imperatorem Romanorum, in quo completum eſt vaticinium, quod Hildegast ſapiens Francorum ſub rege Hilderico die Natalis ejus in templo Jovis apud Neopagum furens & ſaltans prædixerat Anno Domini CCXXIII. inter alia multa ſic eruſtans: *Magnus ecce Divus Franco Lupanaria caſtra dabit, & volucrem franget ſerpente colliſam.* Carolus autem magnus regnavit ſuper Francorum gentes, hoc eſt. Germanos, Saxones, Thuringos, Sorabos, id eſt Bohemos, Sclavos, Bagarenos, Bavaros, Suevos, Alemannos, Cifrenanos, Waſgavios, Burgundos, Celtiberos, Allobroges, Gallos omnes, Aquitanos, Normannos, Britannos, Auſtraſios, Neuſtraſios, Weſtraſios, Waſtones, Belgas, Moſellanos, Treverenſes, Alliaſios, Helvetios, Neometes, Wangiones, Francos Orientales, Haſſos, Weſtphalos, Moguntiacos, Colonienſes, Friſios, Hollandios, Brabantinos, Flandros, Morinos, qui ſunt Picardi. & quidquid his vel adjacet, vel interjacet, cum Italia parte ſimul & Hiſpaniæ maximâ, quadraginta tribus annis, & imperavit ſuper Romanos per Italiam annis xiv.

Regnum
Francorum
in duas Mo-
narchias
dividitur
Alterum
Regnum
Germani-
cum, alte-
rum Galli-
canum.

Carolus autem genuit Ludovicum, qui ſimul & regnum tenuit, & Imperium annis xxv. Ludovicus autem genuit Lotharium, qui imperavit in Italia, Pipinum, qui regnavit in Aquitania, Carolum, qui regnavit in Gallia, & Ludovicum, qui regnavit in Germania. Ab hinc Regnum Francorum in duas Monarchias diſiſum eſt, & manet uſque in præſentem diem. Quorum alterum nominatur Francorum Orientium, ſive Regnum Germanicum, & habet ſibi Romanorum Imperium perpetuo annexum: Alterum verò dicitur Francorum Occidentium, Francigenarum, ſeu etiam Gallicanum.

Hæc Diviſio Regni Francorum facta eſt Anno Domini DCCXXII. Indiſtione Romanorum IV. anno adventûs Sicambroſum ſive Francorum, ut poſtea ſunt dicti, in Germaniæ fines, ubi nunc eſt Hollandia, MCLXXX. anno verò ab excidio Troiano MXXX. Unde jam ſatis dictum eſt de origine, progreſſu, & Regibus Gentis Francorum, cum ſit facile deinceps eorum invenire nomina, ſucceſſiones, & geſta, qui poſt Ludovicum Caroli Magni filium ſive ex genere, ſive Principum electione cum Imperio in Germania regnaverunt, propterea ratio expoſtulat, ut ſeriem Annalium hujus Voluminis proſequamur.

M C C L X X I F.

Conventus
ſit Regis &
Principum.

Anno Joannis Abbatis Hirſaugiani nono, Indiſtione Romanorum II. Rudolphus Germaniæ Rex Conventum Generalem Principum in opido Regni Nürenberg ſolemni pompâ celebravit: in quo penè totius Regni Principes, Epilcopi, Abbates, Duces, Marchiones, Comites & Barones convenerunt: qui omnes denuò Regi Rudolpho ſub jurejurando, fidelitatem, obedientiam, & ſubjectionem promiſerunt, auxiliumque contra inobedientes & rebelles quoſcunque fideliter ſe lauros pro viribus omni tempore polliciti ſunt. Fuerunt eo tempore nonnulli Germaniæ Principes Regi Rudolpho adverſantes, inter quos erat non ultimus Odoacer

Odoacer Bohemiae Rex, qui Aultriam Germanorum Regno antiquo Jure subiectam, deficientibus jam tunc heredibus legitimis lege feudali ad ipsius Rudolphi dispositionem devolutam temerè occupavit, & auctoritate propria invasit. Unde per edictum Regis Rudolphi citatus ad iudicium Principum, qui Nürenberg fuerant congregati, venire contempsit: contra quem Rudolphus postea exercitum produxit. Henricus quoque Dux Bavariae filius Ottonis Ducis, & primi ex Bavariae Domo Comitis Palatini Rheni, simili temeritate contrarius erat Rudolpho, & quoscunque potuit, in ejus odium & rebellionem concitavit.

Cum eodem Henrico adversus Rudolphum Regem conspiraverant simul, & semel Comites Regni numero quindecim, cum quibus & Marchio fensit de Baden, Comes quoque Eberhardus de Wirtemberg, Comes de Montfort, Comes de Helfenstein, Comes de Dokenburg; aliorum nomina memoriae non occurrunt. Hujus major & principalior causa conspirationis fuit, quod Rudolphus Rex Amator justitiae & pacis latrocinia & depredationes interdixit nobilibus Regni sub poenis & censuris magnis. Ex eo namque tempore, quo Fridericus II. fuit ab Imperio depositus per annos ferme xxviii. Regno Germanorum ubique nimium turbato nullquam fides erat tota, nullquam pax, nullquam securitas iter agentibus, sed fuerunt latrocinij & depredationibus omnia plena. His volens obviare Rudolphus, animos contra se raptorum provocavit, quorum postremo rebellem proterviam humiliavit. Erat namque magnus Justitiae Cultor, qui Regnum Germaniae penè collapsum Deo ferente auxilium magnificè reformavit. Uxorem habuit Elisabeth filiam Burckardi Comitis de Haigerloch, de qua genuit tres filios, & quatuor filias. Albertum videlicet Aultriae Ducem, qui post Adolphum de Nassau bello peremptum (ut infra dicemus) Rex Germaniae fuit. Hartmannum, qui sine liberis obiit, in Rheno submersus. Rudolphum Sueviae Ducem, qui filiam Odocari Bohemiae Ducis habuit uxorem. Filiarum prima nupsit Wenceslao Regi Bohemiae. Secunda nomine Mechtildis, nupsit Ludovico Palatino Comiti. Tertia nupsit Alberto Duci Saxoniae. Quartam Carolus ex Andegaviensi Comite Rex Apuliae atque Siciliae duxit uxorem. Ex his sex Rudolphi liberis cum tempore multi Reges & Principes nati sunt, qui totam Europam ornaverunt.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato Ludovicus Comes Palatinus Rheni Bavariae Dux, de quo diximus, Ottonis Palatini filius, qui Heidelbergæ morabatur, secundâ uxore mortuâ, tertiam duxit, Mechildem scilicet filiam Rudolphi Regis Germanorum, de qua genuit Rudolphum Palatinum Rheni Comitem, & Ludovicum Ducem Bavariae, qui postea Imperator fuit ejus nominis quartus.

MCCLXXX

Anno Joannis Hirsburgiani Abbatis decimo, Indictione Romanorum tertiâ, Gregorius Papa decimus apud Aretium moritur, & sepelitur, cui successit in Summo Pontificatu Petrus de Tharantasia Doctor Theologus Ordinis Fratrum S. Dominici, qui assumens nomen Innocentij quinti, præfuit mensibus quinque, diebus septem. Scripsit in Minoribus constitutus super sententias Petri Episcopi Parisiensis libros quatuor: In omnes Epistolas Pauli commentariorum libros 14. In Psalmos volumen

D 3

grande :

Odoacer
Bohemiae
Rex Rudol-
pho rebel-
lis propter
Aultriam.

Henricus
Bavarus
cum xv.
C. milib.
in-bediens
Regi.

Infinitis Re-
gibus Malt-
tatores
Regno se-
cit rebelles.

Rudolphi
Regis, qui
uxor, & qui
filij & filiae.

Ludovicus
Comes Pa-
latinus sic
genet Ru-
dolphi Re-
gis Germa-
norum.

Innocentius
sic Papa V.
de Tharan-
tasia.

grande: In cantica Canticorum librum unum, & alia multa ſuper Biblia, quæ non vidimus. Eodem anno Rudolphus Germaniæ Rex contractis undique copiis Ludovico Palatino Comite genero ſuppeditas miniſtrante contra Marehionem de Baden movit exercitum, & tam ipſum, quàm Comites illos quindecim rebelles, de quibus paulò ſuperius dictum eſt, ad ſubjectionem coarctavit.

Rudolphus Rex Mat-
chionem
Badenſem
ad obedi-
tiam com-
puli.

Odoacar
Bohemus
Rex Au-
ſtriam oc-
cupavit an-
no xxiv.

Rudolphus
Rex Au-
ſtriam ab
Odoacaro
Bohemo
repoſuit.

Rudolphus
movit in
Bohemiam
facitq; ſibi
Regem
ſubjectum.

Vinū acer-
biſſimum
& ſanct.

Adrianus
Papa V. Jo-
hannes Pa-
pa 888.

Anno prænotato circa feſtum Aſſumptionis Beate Mariæ ſemper Virginis Rex Rudolphus expeditionem movit in Bohemiam adverſus Odoacarem Regem, qui Auſtriam per annos jam aliquot ad regnum Germaniæ feudali jure devolutam rebellis occupabat, quam præter hoc Fridericus Dux ultimus ſine liberis, antequam moreretur, vigore teſtamenti Regno Germaniæ legavit, eo videlicet tempore, quo Fridericus Imperator depoſitus à Papa Innocentio quarto in Concilio Lugdunenſi, ut ſuprà diximus, anno Domini MCCXLIV. multis in Italia bellis agiturus eſt, & Regni communis negotia nemo curabat. Cernens igitur Odoacus, quòd eum tempus juvaret, Auſtriam inſeſit, quam nullo jure, ſed violentiâ ſolâ, cum nullis adeſſet defenſor, obtinuit, & per annos xxiv. quibus regnaverunt Wilhelmus, Alphoſus, & Richardus, nullo reſiſtente occupavit. Mox autem Rudolphus, ut in Regem fuit Germaniæ coronatus, animum ſuum ad recuperandum alienata, viribus totis appoſuit, miſiſſeque litteris & nuntiis Auſtriam reſtitui mandavit. Suſcipiens Odoacar epistoſas Regis, & in ſuperbiam elatus coram omnibus, qui aderant, exclamavit: *Audite rem novam, o Proceres Bohemi, Comes de Habsburg. Maſſilatis noſtra ſervus. & Capitaneus copiarum olim mercede conductus, nobis mandata dirigit, & niſi Auſtriam ei doneamus, bellum nobis indixit: qua novitas iſta! ut Regibus imperent ſervi? Juramus per omnia numina celi, quia nunquam ſubjiciemur Comiti Rudolpho.* Quæ verba ſuperbi cum renuntiata fuiſſent Regi Rudolpho: *Confido* (inquit cum manſuetudine magna) *ſi in Deum meum, qui me nec meritum, nec optantem ungere voluit in Regem, quia ſuperbiam ejus humiliabo.* Metuens autem Rex Odoacar, quòd Rudolphus Rex in Auſtriam moveret exercitum, Viennam, & quædam alia terræ illius oppida muris, turribus & ſolſacis valdè munivit. Sed Rudolphus Auſtriæ parcere volens, quam ſibi ceſſuram non dubitabat, copias, ut diximus in Bohemiam movit, omnia ferro, igne & rapinâ devaſtavit, Odoacarem in bello multis Bohemorum occiſis, vicit, ſuperavit, & ad ſubjectionem venire ſupplicem coegit. Juravit obedientiam Regi Rudolpho, Auſtriam dimiſit liberam Regno, de cæteris ſtaturum ſe judicio Principum Regni promiſit, ſed nihil eorum ſervavit.

Anno item prænotato tanta pluviarum continuata inundatio fuit, à principio menſis Maij per totam ſerè æſtatem uſque in autumnum, qualis in memoria hominum nulla tunc extitit. Unde omnis penè anno-na defecit, & putrefacta in campis remanſit. Vinum acerbiffimum crevit, quod vix potabile fuit. Hinc fames magna ſecuta eſt, & non ſolum homines, ſed etiam jumenta peremit. Eodem Anno Innocentius Papa V. obiit, Pontificatus ſui menſe ſexto nondum completo, & in Laterano ſepelitur, poſt quem Ottobonus Patria Januenſis in Pontificem electus eſt, qui Adriani V. nomen aſſumens, poſtquam præſuiſſet diebus quadraginta, mortuus eſt, vacavitque Sedes Apoſtolica diebus triginta.

Poſt

Post hunc Petrus Hispanus Portugalliae natus, ex medico Episcopus Tusculanus & Cardinalis fit Papa, nomine Joannes vicessimus primus, & praefuit mensibus octo. homo doctus & eruditionis multae, prudentior Medicus, quam Papa; quippe qui nihil operibus Pontificatu Summo dignum ostendisse perhibetur in aliquo. Caevo Astrologorum judicio deceptus vitam sibi pollicebatur in plurimos annos, de quo saepe jactabundus cum apud suos gloriaretur familiares, quam esset futurorum ignarus, evidenter ostendit. Nam octavo Pontificatus sui mense, cum Viterbi sederet in aula magnifica ludens ad tabulam, essetque jucundus, & promissione longioris vitae superbus, subito ipsa domus corruit, & Pontificem miserabiliter oppressit, qui tandem plus quam semimortuus inventus & extrahus, sexta post die futura nesciens decessit. Scripsit adhuc medicus, thesaurum pauperum, librum unum. Canones medicinae comportavit in unum volumen. De Problematis medicorum, librum unum. In Philosophia & Logica multa elegantissime fertur scripsisse.

Domo cadente Papa Joannes obruitur,

MCC LXXVI.

Anno Joannis Abbatis XI. Indictione Romanorum quarta. Odoacar Rex juramentorum, & omnium quae Rudolpho Regi promiserat, fœdus transgressor, Austriam, Suriam, Carinthiam, & Portum Naonis denuo sibi subjugare, tentavit. Quod posteaquam Regi Rudolpho innotuit, iterum contractis undique copiis Bohemiam intravit, bellum fœdistrago indixit. At ille ad resistendum se totis viribus paravit, Henricum habens secum Bavariae Ducem cum magno pugnatorum exercitu. Rex autem Rudolphus in sua parte habuit Ungaros, Scythos, Carinthios, Francos, Suevos, Alemanos & alios plures, fortissimos viros.

Odoacar Bohemiae Rex contempto juramento rebellat Rudolpho.

Anno igitur praesignato, vicesima sexta die mensis Augusti bellum inter Reges atrox committitur, & Marte ancipiti per horas aliquot pugnatur. Cessit postremo victoria Rudolpho, & multis Bohemorum peremptis. & in flumine submersis, Odoacar cum reliquis in fugam convertitur, qui dum fugeretur, à quodam Bertholdo de Ermenverek equo dejectus & gladio transfossus interijt, & qui sepulturam negaverat multis, sine honore asini sepulchro fuit injectus, & quod fecit, retribuente Deo recepit. Filium reliquit parvulum nomine Wenceslaum, cui anno praeterito, cum pax inter Rudolphum & Odoacaram statueretur, filia ipsius Rudolphi iuxta nuncupata fuerat pro uxore futura desponsata. Hunc ergo puerum Wenceslaum Rudolphus Rex Marchioni Brandenburgensi commendavit educandum. Regnum verò Bohemiae simul & Austriam, per suos vicarios administravit. Post annos verò sex Wenceslaus Regnum paternum cum filia dedit, Austriam retinuit, quam filio suo postea commisit. His peractis eodem anno Rex Rudolphus exercitum duxit in Baviariam contra Ducem Henricum, quem potenter aggrediens valde humiliavit, & ad subjectionem omnimodo coarctavit. Nec solum Bohemos & Bavaros sibi fecit obedientes, sed etiam reliquos omnes, qui ad Germaniae Regnum pertinebant ex antiquo, compulsi esse subiectos, & quidquid à Regno injustè fuerat ablatum, per quemcunque detentorem, ad restitutionem compellebat.

Rudolphus Odoacaram occidit, Bohemiam & Austriam capit.

Wenceslaus filius Odoacari filium Rudolphi Regis accipit uxorem,

Rudolphus Rex Ducem Bavarie superavit,

Anno

Anno etiam prænotato bello Bohemico jam peracto, ultimâ die mensis Septembris moritur Joannes hujus Monasterij Hirfaugienſis Abbas, in numero & ordine Prælatorum sextus atque vicimus, daturâ febrium ægritudine solutus, anno Regiminis sui XI. mense tertio, & die sexto decimo, ætatis autem Sexagesimo, & supra. Vacavitque Abbacia diebus octo.

Joannes
Abbas hu-
jus Mona-
sterij XVII.
hoc anno
mortuus
est.

De Volando hujus Monasterij Hirfaugienſis Abbate XXVII. qui præfuit annis tribus, menſibus quatuor, diebus novem, & geſtis illius temporis.

Post mortem Joannis vicimi sexti hujus Monasterij Abbatis convenerunt fratres pro electione novi pastoris ad locum Capitularem, nonâ die mensis sequentis obitum sepulti, hoc est, Octobris, in festo videlicet sancti Dionysij Martyris. anno prænotato, præmissisque de consuetudine præmittendis, ad electionem solito more processerunt. Vorisigitur singulorum scrutatis, major pars Congregationis in Volandum Monachum consensit, eumque in Abbatem elegit, quem & reliqui majoribus cedentes in pastorem animarum suarum unanimiter assumpserunt. Volandus itaque per Conventum electus, & per Fridericum de Bolanden Episcopum Spirensem confirmatus ac benedictus præfuit huic Monasterio non satis providè annis III. mensibus IV. & novem diebus. Fuit enim homo laborum impatiens, plus otio & convivij deditus, quam Juri Pastoralis & Monasterij necessitatibus: quare triennio in Abbacia peracto, curam cum dignitate ad arbitrium Conventus resignavit. Alemannus patriâ fuit, honestus ac liberis parentibus natus; qui adolescens in præfenti Cœnobio Monachus factus, moribus vixit inventis. His enim temporibus Monachi nostri Ordinis longè recesserant à puritate regulari, crâque miserie tempus, in religione sancta non religiosè vivere: & habitum perfectionis absque sanctimonia portare. Unde postquam Regularis observantiæ fervor in Monachis cœpit deficere, nunquam inopia rerum temporalium cessavit deformitatem vitæ Claustralem comitari usque in præsentem diem.

Volandus
fuit Abbas
hujus Mo-
nasterij
XVII.

Patria Vo-
landi, Ale-
mannia.

MCCLXXVII.

Anno Volandi Abbatis primo Indiçt. Romanorum V. Hartmannus Rudolphi Regis Germaniæ secundo genitus filius, adolescens corporali dispositione pulcherrimus: nec minus animi dotibus cumulatifsimus, ingenio subtilis, & prudentiâ singularis, de quo magnam sibi Respublica promittebat utilitatem: cum equo se minus caute Rheni fluctibus non procul à Basilea committeret, aquarum impetu rapitur: & cum enatare non posset armatus, in profundum demersus interijt. Cujus miserabile corpus in majori Ecclesia urbis Basileensis (non sine lacrimis multorum) sepultum est.

Joannes
Papa domo
cadente
moritur.

Eodem anno Joannes Papa XXI. qui sibi (ut paulò superius dictum est) longos vitæ promiserat annos, dum ludens Viterbij magnifica resideret in aula, domicilium subito cecidit, & eum cum familiaribus oppressit.

Post

Post cuius interitum Apostolica Sedes aliquandiu vacavit, dissensione Patrum. Tandem in Pontificatu Romano successit electione Cardinalium, Nicolaus, ejus nominis tertius. & præfuit Ecclesie annis tribus, mensibus ix diebus xx. quo postea defuncto, vacavit Apostolica Sedes mensibus ferme quinque.

Nicolaus
fuit papa, hujus
nominis Tertius.

Anno prænotato Volandus Abbas hujus Monasterij de consensu Fratrum suorum non parvæ utilitatis bona vendidit & alienavit: decimarum partem mediam apud Elmendingen, & circa oppidum Wyl, Abbati & Conventui Albenfis Conobij Ord. Cisterciensis in perpetuam vendidit possessionem, & pecuniam partim Creditoribus dedit, partim consumpsit.

Eodem anno Henricus de Finstingen Archiepiscopus Trevirorum arcem Berncastel ad Mosellæ ripas novam à fundamentis construxit, & villam propè adjacentem muris circumdans in oppidum commutavit, fortissimumque reddidit, & invincibile hominum æstimatione constituit. Est enim & oppidum, & Castellum utrumque situ firmissimum, ab oriente, meridie, & septentrione montibus altissimis circumseptum: ab Occidente Mosella præterfluit, quam eo loco nemo sine navigio transire potest. Distat autem Berncastel à Truttenhaim patriâ meâ milliariis III.

Arx Bern-
castel con-
struitur.

Anno præsignato Eberhardus Ecclesie Wormatiensis Episcopus Romam profectus in Italia moritur, cuius Corpus in Germaniam relatum à familiaribus, in Monasterio Cisterciensis Ordinis Otterburg dictum sepelitur. Cui Fridericus in Pontificatu Wormatiensi succedens præfuit annis vi.

Fridericus
fuit Episcopus
Ecclesie
Wormatiensis.

Eodem anno in die S. Heriberti Archiepiscopi Colonienfis, Wilhelmus Comes Juliensis, cum tribus filiis suis & octo. lxxviii. armatis. Regale oppidum ad Aqualfrani de sero circa horam nonam occultè intravit, animo & intentione ut oppidum caperet, & noctu sibi subiceret in odium Regis Rudolphi. Cujus introitum ubi Cives perceperunt, & ejus metu non auderent armati procedere in publicum, secretè parietes domorum suffoderunt ad invicem coherentium, & per foramina quæ fecerant, de multis domibus in unum plures eorum occultè convenerunt armati. Cùmque numero se crederent hostibus majores, in publicum turmatim exeunt, reliquos Cives convocant, simulque irruentes in Adversarios, ipsium Comitem Wilhelmum cum tribus filiis ejus, & tota militia interficiunt usque ad unum.

Comes Ju-
liensis
Aqualfrani
occupat.

His peractis Sigefridus Colonienfium Archiepiscopus (qui dudum graves cum Wilhelmo Comite inimicitias & dissensiones habuerat) confederatus Aquisgranensis, magnum contraxit exercitum, ingressuque Comitatum Juliensem, omnia rapinis & ignibus devastavit, castella, munitiones, villas, & oppida cepit, quotquot potuit, & suæ potestati subjugavit, nec quidquam in toto illo Comitatu dimisit intactum, quod armis non tentaret.

Contra quem Brabantie Dux collecto suorum exercitu processit ad bellum, quanquam nihil memoriâ dignum commiserit, considerans enim virium suarum non parem esse cum adversarij mensuram, & quod ante multitudinem tanti exercitus, quem Archiepiscopus produxerat, sine periculo suorum stare nullatenus posset, mutatâ sententiâ simul atque consilio retrocessit: prudenter agens, quippe qui maluit populum suum esse saluum, quam perire.

Dux Bra-
bantie
contra Ar-
chiepisc.
Colon. du-
xit exerci-
tum.

E

Dura-

Concordia
per Legatos
Martini
Papæ con-
firmata
fuit.

Duravit ista Concertatio in quartum annum, quousque tandem Romanus Pontifex, Martinus IV. qui Nicolao Papæ tertio immediate succefferat, vices suas interposuit rogatus, & missis nuncijs diffidentes ad pacem & concordiam revocavit, Anno Dominicæ Nativitatis, MCCLXXXI. sub ea scilicet conditione, quod Archiepiscopus Comitarum hæredibus Wilhelmi Comitis occisi totum dimitteret, cum omnibus & singulis ad eum Jure pertinentibus.

Papa Obla-
tionum rti.
in Aquil-
grani Co-
mitibus da-
tus Juliaci.

Inter Cives verò Aquentes & eorum amicos, quos occiderant, gravissima dissensio fuit: quæ & ipsa per Apostolicæ Sedis Commissarios tali fuit moderamine sopita. Jus præsentandi seu instituendi Præpositum Ecclesiæ Collegiæ B. MARIE semper Virginis in Aquilgrano, quod eatenus pertinuit ad ejusdem Urbis Senatū, Comitibus de Juliaco dare in perpetuum compulsi sunt. Tertiam quoque partem oblationum, ad eandem Ecclesiā cedentium, quæ juris fuit Senatūs, Comites Juliaci similiter assecuti sunt. Aliarum verò partium altera cedit Præposito, altera in usum Ecclesiæ convertitur.

Udalricus
de Argen-
tina, Ord.
Prædicato-
rum multa
scripsit.

Clauit his temporibus apud Germanos Udalricus de Argentina Ord. Fratrum Prædicatorum S. Dominici, Alberti Magni quondam auditor atque Discipulus, vir in divinis scripturis eruditus, & ejus Philosophiæ, quam Peripateticam vocant, non ignarus; qui memoriam sui varijs lucubrationibus reddidit immortalitati semper obnoxiam. Exant ejus super sententias libri iv. Opus quod prænotavit, Summam Theologiæ, volumen unum. De Anima, liber unus, & varij sermones ad Clerum & populum. De cæteris, quæ scripsit, nostras nihil incidit manus.

Thomas
Brabantinus
Ord. Præd.
plura scri-
psit.

Thomas etiam Brabantinus ejusdem Ordinis FF. Prædicatorum, magnique Alberti olim discipulus, vir doctus & eruditus, hæc ipsa tempora docendo & scribendo apud nostros Germanos haud mediocriter illustravit. Scripsit inter multa de natura & Proprietatibus Apum, opus Mysticum, & miraculis suâ tempestate in Germania factis refertum, quod Bonum Universale prænotavit, libros duos. De Rerum natura librum unum. Vitam cujusdam S. Christinæ, lib. i. & alia plura, quæ ad me non venerunt. Ferunt eum Græcæ sermonis habuisse notitiam, & plura fecisse latina.

MCCLXXVIII.

Castellum
Bickeln-
heim Eccle-
siæ Mogun-
tinae ven-
ditur.

Anno Volandi Abbatis secundo, Indiæ. Roman. sexta, Henricus Comes à Spanheim Castellum suum Bickelnheim cum omnibus ad ipsum pertinentibus, Wernhero Archiepiscopo Moguntino vendidit in perpetuum Jus Ecclesiæ memoratæ, pro mille & quadringentis Marcis denariorum Aquentium. Quæ venditio Joanni Spanheimensi Comiti, Henrici germano usque adeo displicuit, quod non diu postea (licet cum damno suo non modico) bellum Archiepiscopo indixit.

Nicolaus
Papa hoc
anno eligitur,
& sedis
annis xii.

Eodem anno, quod suprà per occasionem anticipanter præmisi-mus, posteaquam Joanne XXI. vitâ defuncto, Sedes Apostolica vacasset aliquot mensibus, tandem Cardinales necessitate compulsi pro Electione novi Pontificis in unum convenerunt; & post multas variâque disceptationes Joannem Cajetanum patriâ Romanum ex nobili Ursinorum familia natum, in Pontificem elegerunt: qui Nicolausejus nominis Tertius est nuncupatus, & præfuit annis tribus, mensibus ix. dieb. xx.

Fuit

Fuit autem Nicolaus iste vir magnæ prudentiæ, ingenio subtilis, eloquio dulcis, facundus, & ad persuadendum, quidquid voluisset, satis idoneus, consilio cautus, & in omni actione constans, atque præcipuus, moribus integer, & in omni conversatione sua singulari virtute syncerus; in conferendis Dignitatibus & beneficiis Ecclesiasticis viros doctos & eruditos semper prætulit imperitis, quantumlibet nobiles essent, vel potentes. Brevi tempore sui Pontificatûs plura magnificè gessit, nihilque præterijt, quod animi magnitudinem cunctis facere potuit manifestam. De sua familia Urfinorum Reges duos creare statuerat, alterum in Etruria, alterum verò in Longobardia, sed morte præventus neutrum creavit.

Anno prænotato divini honoris contempti miserabile factum contigit, quod & literis commendatum accepimus. & posteritatis memoriæ in his Annalibus commendamus. Trajectum superius est oppidum ad litus Mosæ fluminis constructum, quod *Wastrich* vulgariter nuncupamus, in quo & Corpus S. Servatii primi Tungrorum Episcopi venerabile habetur. Ibi homines levioris animi, quàm deceat Christianos, numero ferè ducenti hoc anno, die mensis Junij XVII. super pontem Mosæ fluminis memorati choream ducebant, inceptis motibus & saltationibus animorum levitatem declarantes. Contigit interea Sacerdotem Corpus Dominicum etiam sanctis Angelis venerabile manibus deferentem ad infirmum necessariò transire per pontem. At vanissimi homines illi cernentes per medium sui (ut ita dicam) transeuntem Presbyterum, & sacrosanctum Corpus Domini manibus portantem, neque intermiserunt Choras: neque Salyatori nostro ullam exhibuerunt reverentiam. Sed contemptum sui non diu dissimulavit altissimus. Mox enim ut Presbyter cum sequentibus venerabile Sacramentum transierat, contractus in flumen pons decidit, & chorizantes simul cum intuentibus, omnes usque ad unum impetus aquarum suffocavit.

Chorizantes super Pontem Mosæ non venerantur Corpus Domini.

Pons cecidit, & Chorizantes submergantur.

His quoque temporibus præfente Wormatiensi Ecclesiæ Friderico Pontifice, Dirolphus miles quidam Deo sincerè devotus, cum liberos non haberet, de consensu Agnetis devotæ Conjugis suæ, Christum & ejus Castissimam genitricem capiens omnium bonorum facere hæredes, novum in villa Hocheim extra muros Wormatienses construxit Cœnobium; in quo moniales posuit Ord. Fratrum Prædicatorum. Opere tandem consummato, Ecclesiam in memoriam & honorem Domine nostræ semper immaculatæ Virginis Mariæ per dictum Præfulem fecit consecrari: Monialibusque introductis, & de omnibus vitæ necessariis copiosè provisus, unicam quam habebat filiam Domino Deo in eodem loco perpetuò in Virginitate servitutam solemniter obtulit.

Cœnobium in Hocheim propriè Wormatiæ à Dirolpho constructum.

Claruit his ferè temporibus Gerhardus Monachus sancti Quintini de Insulis, oppido Flandriæ oriundus: homo tam in divinis scripturis, quàm in seculari literatura egregiè doctus, ingenio promptus & clarus eloquio, qui multa scripsit, non contemnendæ lectionis, quibus nominis sui memoriam cum laude transmisit ad posteros. E quorum numero feruntur subjecta. Historiæ translationis Spineæ Coronæ Domini, & partis sanctæ Crucis de Constantinopoli ad Galliam, liber unus. De miraculis divini miseratione factis ad sepulchrum Divæ Elisabeth in Margurg Hassorum lib. I. Officium de eadem sancta Matrona & Cantus ad

Gerhardus Monachus s. Quintini vir clarissimus.

Opuscula Gerhardi, & Lucæ, brationes ejusdem.

E 2

omnes

omnes Horas composuit. Epistolarum ad diverſos librum ſimiliter unum edidit. Sermones quoque non paucos & conſcripſit & dixit ad populum. Sed & alia plura lucubrâſſe dicitur: quæ hæcenus ad noſtræ ſeſſionis noſtiam non venerunt.

MCCCLXXIX.

Anno Volandi Abbatis III. Indiſt. Roman. ſeptimâ. Inter Nicolaum Papam III. & Carolum ex Comite Andegavenſi & Provinciæ Regem Apuliæ Siciliæque graves diſcordiæ fuerunt ſubortæ, quarum duæ potiores cauſæ ferebantur. Altera quòd Carolus ipſe poſt Conradi junioris interitum (de quo ſupradictum eſt) confirmatus in Regno paulatim Romanam cepit devaſtare Eccleſiam, ejusque Pontifices perſequi, & ſuo Dominio ſubjicere terras & Jura S. Petri. Altera verò diſplicitiarum cauſa fuit, quòd tempore Eleſtionis Papæ Nicolai, Carolus ipſe Rex conclavi præſidens maniſeſtè impudentèrque Cardinales precibus & minis ſolicitave- rat, ut ex Gallicanis, non ex Italicis Pontificem eligerent.

Quæ res Nicolao Pontifici uſque adeò diſplicuit, quòd ejus, quam- diu poſtèa vixit, nunquam poterat obliſci. Unde Vicariatum Etruriæ, quem illi Romani Pontifices (non ſine injuria præminentiæ Imperialiſ) commiſerant, ab eo ruriſus abſtulit: impulſum ſeſſerens per Rudolphum Germaniæ Regem, cujus epistolam Carolo legendam exhibuit: in qua Rudolphus Rex inter alia ſic Papæ ſcripſerat: Quòd exercitui Chriſti- anorum in Siria poſito auxilium ferre nec poſſet, nec deberet, quandiu Carolus occuparet Etruriam. Ferunt tamen hanc Rudolphi ſententiam Nicolai Pontificis induſtriâ precibusque fuiſſe ſubornatam: ut juſtam videretur habere cauſam.

Nihilominus verum conſtat, Rudolphum ægrè ſatis tuliſſe, quòd Carolus adminiſtraret Etruriam in præjudiciuſ Imperij, maniſeſtamque injuriam, fuiſſeque animo placatum erga Pontificem, quòd illum Vica- riatu deſeciſſet. Unde poſthæc quaſi delinitus mente, Pontifici & ſancto Petro Romandiolam & Exarchatum Ravennæ in perpetuam contulit poſſeſſionem, quæ prius ad Imperium pertinebant. Quo Pontifex bene- ficio lætus Rudolphum à voto Cruciata, quod Papæ Gregorio in Concilio Lugdunenſi dudum fecerat, abſolvit.

Eodem anno, poſtquam diſſenſiones & lites, quæ verſabantur inter Wernherum Archiepiſcopum Moguntinum: & Joannem Comitem in Spanheim, nemo exſtinguere poſſet: contractis undique copiis ambæ ſe partes paraverunt ad bellum. Cauſam belli paulò ante dictam ex parte, reſtat ut priuſ totam explicemus. Mortuo ante biennium Simone Comite in Spanheim, duo filij ejus Johannes & Henricus in diſiſione paterni Comitatûs aliquantulum diſcordare cœperunt: quorum natu major Joannes (cui & Pater moriturus Comitatum regendum comiſerat) homo ferox, inquietus & nimis promptuſ ad arma (licet uno pede claudicaret) cum Henrico fratri condeſcendere in parvo deſpiceret, ex Germano ſibi ad- verſarium fecit. Henricus autem ſciens, quòd cum fratre viribus æquis certare non poſſet, ad Wernherum Archiepiſcopum Moguntinum con- fugiens, ejus patrocinium adverſus Germanum invocavit & obtinuit. Subjecit enim & ſe, & omnia ſua deſenſioni dictæ Eccleſiæ Moguntinæ: acceptisque in beneficium ſingulis annis pro ſtipendio militari ab Archi-
epiſcopo

Diſſenſio
fit inter Ni-
colauſ Pa-
pam & Ca-
rolum Apo-
licæ.

Papa Ru-
dolphum
Regem à
voto pere-
grinationis
abſolvit.

Inter Archi-
epiſcopum
Mogunti-
num & Co-
mitem in
Spanheim
diſſenſio.

Henricus
Comes ſe
ſubmiſit
Archiepi-
ſcopo.

episcopo viginti Marcis denariorum Aquensium ministerialis illius factus est. Castellum in super Bichelenheim, quod parum distat à Spanheim, cum omnibus ad ipsum pertinentibus (ut anno diximus transacto) sepe dictæ Ecclesiæ Moguntinæ vendidit, & à Comitatu penitus abalienavit.

Quod factum Comiti Joanni Germano ejus nimium displicuit, & quemadmodum hanc venditionem impedire posset, varia mente cogitavit. Inprimis ergo precibus animum Pontificis emollire studuit, & ut receptâ pecuniâ emptionis, quam offerebat, sibi Castellum fratris, ut legitimo hæredi restitueret, instantius rogat. Verùm ubi preces contemnisisset, minas addidit: sed cùm nihil proficeret his omnibus, tandem se hostem Archiepiscopi designavit, factâque incurfione crebrius terras Ecclesiæ rapinâ, ferro, & igne vastare cœpit.

Joannes Comes de Spanheim, hostem se scribit Archiepiscopo.

Anno igitur prædicto Wernherus Archiepiscopus memoratus non ferens diutius incommoda plebis suæ, copias contraxit, & magnum exercitum contra Joannem comitem destinavit. At verò Comes jam antea paratus exercitui Pontificis cum suis viriliter occurrit, secum habens Fridericum Comitem Rhæni de lapide, Emichonem Comitem de Liningen, Hartmannum Comitem de Feihingen, Philippum Comitem de Kazenelenbogen, & plures alios.

Joannes Comes de Spanheim bello suo periturus, & fugit.

Conveniunt itaque hi duo Exercitus in pugnam, in campo latissimo haud procul à villa Sprenlingen, quæ uno à Cruciniaco miliario distat, & mox bellum committitur, in quo diu accipiti Marte fuit pugnatum, & plures ab utraque parte ceciderunt, postremò tamen exercitus Episcopi victoriam obtinuit. Cæpi fuerunt in eo prælio Comes Rhæni, Comes de Liningen, Comes de Feihingen, & Comes de Kazenelenbogen prius nominati, Comes verò de Spanheim equi velocitate salvis evasit multis suorum peremptis. Duravit ista contentio non minus biennio, donec tandem Rudolpho Rege vices interponente suas concordia inter eos reformata est, ut infra dicemus.

His quoque temporibus magna contentio fuit inter Episcopum Wirzburgensem Orientalis Franciæ Ducem, & Cives Regalis oppidi Rotenburg cis Thuberam ratione Judicij, quod Provinciale vocant, Germanicè Landgricht. Nam Pipinus quondam Rex Francorum Anno Dominicæ Nativitatis DCCLII. Indict. Roman. quintâ per S. Bonifacium Archiepiscopum Moguntinum in Regem unctus & consecratus in urbe Sueffionum coram tota Congregatione Principum Regni Francorum de omnium consensu Beato Burchardo Wirzburgensium Primo Episcopo, ejusque Ecclesiæ & successoribus in perpetuum donavit urbem Wirzburg unacum Ducatu Franciæ Orientalis simul, & potestatem exercendi Judicium provinciale per totam Diocesim suam sine cujuscumque impedimento vel contradictione.

Inter Episcopum Wirzburgensem & Rotenburgenses contentio.

Verùm successu temporis nonnulli Cives Regni Germanici hoc Judicium subterfugere tentantes, varijs medijs exemptionem clandestinam à Regibus Germanis impetrarunt in detrimentum & præjudicium Ecclesiæ memoratæ. Inter quos Rotenburgenses proprium sibi Judicium Provinciale à Rudolpho Rege impetrarunt. Quod tamen deponere coacti sunt per Episcopum Berchtoldum de Sternberg, litteris Regales desuper exponere.

Judicium Provinciale Wirzburgensi Episcopo Pipino datum.

Rhinberg,
Caſtellum
prædonum
deſtruitur.

Anno etiam prænotato Wernherus Archiepiſcopus Moguntinus ſæ-
pediſtus Caſtellum Rhinberg haud longè à Rheno propè Lorch, de quo
latrones paſſim exeuntes prædas & ſpolia ſine mileratione pauperum
exercebant, in terram miſſis exercitibus ſuis obſidione vallavit. expu-
gnatimque tandem cepit, & ſubmiſſo igne funditus evertit.

Anno eodem prænotato tanta frumentorum copia in Sueviæ parti-
bus crevit, ut modius ſiliginis unus pro duobus ſolidis Hallenſium eme-
retur: modius verò ſpeltæ pro viginti Hallenſibus: modius autem avenæ
pro Hallenſibus ſedecim. Vini etiam maxima copia fuit, ita ut menſura
pro uno ſolido venderetur.

Henricus
Comes de
Veldentia
ſe Miſiſtrū
ſtatutur Ec-
cleſiæ.

Eodem anno Henricus Comes de Veldentia Trevereniſis Diœceſis
ſe & ſuos hæredes cum Wernhero Archiepiſcopo Moguntino in perpe-
tuum cōföderavit per litteras manifeſtas atque patentes, in quibus ſe
Moguntinæ Eccleſiæ dapiferum recognoviſcit atque vaſallum: quare ſe
merito ejuſdem Eccleſiæ fidelem atque devotum perpetuò pollicebatur
fore manſurum. Auxilium quoque tam ſuum, quàm ſuorum eidem
promiſit Archiepiſcopo, contra quoscuſque injuriatores præſtaturum,
& nullis propereà laboribus parcendum. Hoc ipſum Comiti ſimiliter
promiſit memoratus Archiepiſcopus.

M C C L X X X.

Volandus
Abbas
X X V I I.
huius Cœ-
nobij reſi-
gnat Offi-
cium.

Hoc anno Dominicæ Nativitatis, qui fuit IV. Volandi Abbatis
Hirſaugienſis inchoatus. Indiſtione Romanorum octavā, conſiderans ipſe
Volandus, quod Monaſterio ſibi commiſſo propter malitiam temporum
utiliter præſidere non poſſet, gravi mentis dolore concutitur, & non pa-
rum in ſecreto cordis anxiatur. Magna etenim fratres rerum preſſit
inopia, & parva cenſuum annalium reſtabat ſubſtantia: alieni denique
aeris preſſura non mediocriter ejus animum affligebat, quia non habebat,
unde vexationem hanc omnium peſſimam redimeret. Concilio igitur
amicorum habito Abbatiam reſignare ſtatuit, propterea quod ſe pau-
pertatem non poſſe relevare Monaſterij certiliſimè recognovit. Unde ut
pacem haberet à laboribus, quos tolerare non potuit, Abbatiam ad volun-
tatem Conventus anno prænotato die menſis Januarij quartā decimā li-
berè reſignavit, & non diu ſupervixit.

De Craffthone huius Monaſterij Hirſaugienſis

Abbate X X V I I I. qui præfuit annis tredecim, die-
bus x x. & geſtis in illo tempore.

Crafftio fit
Abbas Hir-
ſaugienſis
X X V I I I.

Anno igitur Dominicæ Nativitatis prænotato milleſimo du-
centeſimo octogefimo, Indiſtione Romanorum octavā
menſis Januarij die quintā decimā, Monaſterij huius Abbatia
poſt Volandi reſignationem vacante, Prior & Fratres, qui
Electiōni debuerant intereſſe, convenerunt ad locum Capitularem, ac
longum de ordinatione Paſtoris habuere conſilium; tandem poſt multos
& varios tractatus Crafftio Monachus ejuſdem Congregationis, & major
eotempore Cellerarius à principali parte Conventus in Abbatem eligi-
tur.

tur, in quem cæterorum mox omnium vota similiter diriguntur. Qui non diu postea ordinatus per Neomensis Ecclesiæ Pontificem in Abbatem, ut moris est, præfuit annis XIII. & viginti diebus in multa sollicitudine, sed non sine utilitate. Patria fuit Suevus, de honesta parentela natus, qui ad ordinem venit sub Ernesto Abbate, à quo Monachus factus inculpate vixit secundum illius consuetudinem temporis.

Deinde crescentibus cum ætate meritis vitæ Presbyter factus est mandato Volpoldi Abbatis, à quo non multo post subcellerarius constituitur, & paucis annis in illo officio peractis, etiam major Cellerarius Fratrum consensu ordinatur. Qui Marthæ officium studiosè adimplere curavit, quamvis propter malitiam dierum parum profecerit. Enimverò sicut præcedentibus pluries jam diximus, conditio hujus Monasterij illo in tempore magnà premebatur inopia, & defecerant non minus Fratribus temporalis rei subsidia, quàm in eis fuerat extincta regularis discipline observantia. Cecidit, Cecidit nobilis Hiriaugia, & quæ olim cunctis bonis opulentissima viros in omni sanctitate ac eruditione scripturarum produxit plurimos, jam nuda & inops omni decore suo perditò contemnitur spoliata.

Crafftio itaque in Abbatem ordinatus, ad restitutionem rerum ac statûs substantiæ temporalis mentem satis studiosè apposuit, atque in conservatione bonorum adhuc habitorum diligentissimus fuit. Multa etiam Monasterio vel inconsultè alienata, vel injurè distracta per suam industriam restituit, & propterea etiam Sedis Apostolicæ suffragium, imploravit. Veruntamen omnia ad plenum reducere non potuit, quoniam loci contritio nimis magna fuit. Collapsam verò regularis Discipline observantiam quomodo ad integritatem reduceret, qui vivere secundum Regulæ puritatem non didicerat? Mansit ergo in sua tepiditate semel Monachorum præsumpta deformatio per annos plurimos, donec novissimè tandem, ut suo loco dicemus, Bursfeldina Reformatio per Wolframnum Abbatem anno Domini MCCCLVII. introduceretur.

Eodem anno quo Dominus Crafftio huic monasterio Abbas constituitur, Albertus cognome suo magnus ex Ordine S. Dominici quondam Episcopus Ratisbonensis in Bavaria anno ætatis suæ octogesimo septimo Colonia mortuus est, & in medio Choro Ecclesiæ sui Conventus cum honore sepultus, non sine testimonio evidenti magnæ sanctitatis. Fuit autem vir in omni scientia scripturarum tam divinarum, quàm secularium omnium suo tempore doctissimus: & non minus vitæ merito, quàm eruditione venerabilis, ut rectè magni acceperit nomen. Scripsit autem penè infinita opuscula, quibus nomen suum immortalitati commendavit. De quibus nos invenimus, quæ sequuntur. Super sententias Petri Lombardi Episcopi Parisiensis scripsit libros IV. Summam Theologiæ lib. IV. de quatuor Coævis lib. I. De Homine lib. I. De Bono lib. I. De vita spirituali quòque lib. I. super officio Missæ lib. I. De Corpore Domini lib. I. Item de Corpore Christi sermones duos & triginta lib. I. De muliere forti. lib. I. In opera & Epistolas Beatissimi Martyris Dionysij Arcopagitæ lib. V. De laudibus S. Mariæ semper Virginis lib. I. De multiplici timore lib. I. Defensorium Mendicantium lib. I. De formatione hominis lib. I. De partu hominis lib. I. De Origine animæ lib. I. Super oratione Dominica lib. I. De modo

Crafftio
Abbas Dis-
ciplinam
reformatæ
non potuit.

Albertus
M. apud
Coloniensem
mortuus.

Opuscula
Beati Al-
berti M.

Præ-

Prædicandi lib. 1. De Reparatione lapsi lib. 1. de adhærendo Deo lib. 1. In Exodum lib. 1. In Leviticum lib. 1. In Numeros lib. 1. In Deuteronomium lib. 1. In Josue lib. 1. In historiam Judicum lib. 1. In historiam Ruth lib. 1. In historiam Regum libb. 14. In Paralipomena libb. 2. In Esdras & Nehemiam libb. 3. In historiam Tobie lib. 1. In historiam Judith lib. 1. In historiam Hester lib. 1. In proverbia Salomonis lib. 1. In Ecclesiasten lib. 1. In Cantica canticorum lib. 1. In librum qui prænotatur sapientiæ lib. 1. In Ecclesiasticum lib. 1. In historiam Machabæorum libb. 2. In historiam Job lib. 1. In Esaiam Prophetam lib. 1. In Jeremiam Prophetam lib. 1. In Ezechielem Prophetam lib. 1. In Daniele Prophetam lib. 1. In duodecim Prophetas minores libb. 12. In Evangelium Matthæi lib. 1. In Evangelium Marci lib. 1. In Evangelium Lucæ lib. 1. In Evangelium Joannis lib. 1. In omnes Epistolas Pauli libb. 14. In Apocalypsin Joannis lib. 1. In Actus Apostolorum lib. 1. In Epistolas Canonicas libb. 7. Sermones de tempore & sanctis per anni circulum lib. 2. De natura animalium libb. 20. Paradysum animæ lib. 1. Orationes super Evangelicas lectiones. Orationes super sententias. De differentia spiritûs & animæ lib. 1. De Divinatione & Prophæcia lib. 1. Diverfarum quæstionum lib. 1. De natura loci lib. 1. De Causis Elementorum lib. 1. De motibus animalium lib. 1. De Juventute & senectute lib. 1. De vita & morte lib. 1. De plantis & vegetabilibus lib. 1. Summam Philosophiæ lib. 1. Contra positionem Averrois de unitate intellectûs libb. 3. De Intellectu & Intelligibili lib. 1. Quæstiones contra Averroistas lib. 1. De Formæ unitate lib. 1. De Morali Philosophia libb. 16. De Monastica Philosophia libb. 5. De Oeconomica libb. 4. De Politica libb. 7. De Arithmetica lib. 1. De Geometria lib. 1. De Musica lib. 1. De Astronomia & Astris libb. 11. De sphaera lib. 1. Speculum Astronomiæ lib. 1. De antiquis Astronomiæ auctoribus lib. 1. De Mineralibus lib. 1. De natura Deorum lib. 1. De secretis naturæ libb. 14. De duodecim Alphabetis lib. 1. De Magistrorum electione lib. 1. De universalibus lib. 1. De somnijs lib. 1. De Prædicamentis lib. 1. De sex principijs lib. 1. De definitionibus lib. 1. De Grammatica lib. 1. De Rhetorica lib. 1. De Medica arte lib. 1. De Lanificio lib. 1. De Agricultura lib. unum. De Aratura lib. 1. De Navigatione lib. 1. De Metaphysica libb. 13. De spiratione & respiratione lib. unum. De voce lib. 1. De perspectiva lib. 1. De Astrolabio & quadrantel libb. 11. In omnes libros Aristotelis commentarios edidit. Alia insuper multa scripsisse dicitur, quæ ad nostræ lectionis noticiam hætenus non venerunt.

Opuscula
B. Alberti
Magi.

Albertus
non fuit
Necromanticus
nec Magus
supersticiosus.

Quod verò de Necromantia, & perniciosis artibus ab Ecclesia sancta merito prohibitis accusatur à nonnullis imperfectissimis Nebulonibus, injuriam & contumeliam patitur: quippe qui homo doctissimus, moribus integerrimus, fide Catholicus, meritoque vitæ sanctus, & semper in Christi amore devotissimus existens, Necromantiam Magiæque supersticiosam, & omnes artes Diabolicas damnavit, contempsit, & summam ratione confutavit, sicuti manifesto in libello, quem prænotavit, *Astronomia speculum*, ostendit: ubi satis exactâ diligentia libros Magiæ naturalis à supersticiosi & prohibitis discernit: unde si qua miranda fecisse invenitur, non maleficio, sed occultis naturæ, vel rebus, vel modis procul dubio sibi notis inculpate perpetravit. Multa enim stupenda ignorantibus causas occultas naturaliter fieri possunt, quorum visio intuentes parvi sensus homines vertat in stuporem.

Libri

Libri autem & volumina Magicarum & Necromanticarum superstitioſarumque artium, quæ circumferuntur ſub nomine Alberti Magni, conficta & e mentita ſunt omnia: & ob id ignibus committenda. Vir etenim ille ſanctus atque doctiſſimus talia non ſcripſit: nec illicitis & profanis unquam ſe ſtudijs occupavit. Libros illum Necromantiæ ac Magiæ legiſſe curſim quandoque ipſius inducti teſtimonio concedimus: ſed uſum eis fuiſſe, aut fidem adhibuiſſe penitus negamus. Legit illos, ut ſciret ex ratione ad confutandum: & nullatenus ad imitandum. Quemadmodum ſanctiſſimus Præſul Auguſtinus contra Fauſtum Manichæum tres & triginta tomos ſcripturus ſive libellos, omnes illius errores legendo prius ſine culpa offenſionis diligenter percurrerat: ita ſanctus iſte Doctor Albertus cum libris Necromanticis & Magicis, quos falſos errores & damnatos noverat ab Eccleſia, faciebat. Non enim ut ſciret, vel operaretur, neque ut delectaretur eorum lectione, momentaneam eis diſcuſſionem examinis ſui adhibuit: ſed ut ſtultam perfidiam imperitorum hominum, qui talia ſectantur, poſſet redarguere ex fundamento, eorum confictiones ſine conſcientiæ ſuæ macula legendo percurrit. Nemo ſtultorum errores valentiùs poteſt redarguere quàm ille, qui cauſas & arcana errantium ex principijs cujuſlibet artis aut facultatis proprijs novit in publicum rationabiliter declarare. Alioquin inſcitè facilius eſt reprehendere, quàm emendare. Sic Aſtrogiam imperiti contemnere poſſunt multi: ſcitè autem demonſtrare ſtulticiam pauci: illique ſoli, qui artis principia noverunt.

Albertus
aſſe com-
poſuit quic-
quam in
Necroman-
tia.

Magorum
libros lege-
re ad ar-
guendum
bonum eſt.

De libris autem Necromanticorum B. Doctori Alberto mendaciter adſcriptis, hoc dicimus, quod ſentimus. Quemadmodum natura præſumptuoſi & nimium avari præſtigiatores alchimiaſtæ grandia promittentes, & nihil veritatis exhibentes, vel à ſemetipſis decepti multos & varios circumferunt vanitatis ſuæ libellos, Platonis, Ariſtotelis aliorumque præſantiſſimorum virorum nominibus prænotatos: vel circumventi ab alijs cùm non habeant unde vivant, ſub titulis falſis decipiunt curioſos: ita nebulones & tenebriones illi necromantiæ profeſſores, ut ſuæ perverſitatis inſtituta curioſis perſuadeant, librorum quos confinxerunt falſos titulos mentiuntur. Sed de his alibi diximus.

Necroman-
ticis & Al-
chimiaſtæ
libros uſe-
que circu-
ferunt men-
daces.

Anno etiam prænotato Nicolaus Papa tertius ad inſtantiam Domini Crafftionis Abbatis hujus Coenobij Hirſaugienſis, omnia bona, jura, privilegia ejuſdem auctoritate Apoſtolica confirmavit, ſicut patet in bulla deſuper data in Avinione octavo Calend. Decemb.

Item anno præſcripto Rudolphus Rex Comitum de Zolra ſororium ſuum in locum demortui ſine heredibus Burggravij Nürenbergenſis a regali auctoritate Burggravium inſtituit: & omnia quæ ad eandem pertinebant dignitatem, illi conſenſu principum condonavit. Ab hoc etenim Comite de Zolra Burggravio facti omnes Burggravij Nürenbergenſes poſtea deſcenderunt uſque ad Fridericum, qui in Concilio Conſtantienſi, ut ſuo tempore dicemus, per Sigismundum Regem Romanorum in Marchionem Brandenburgienſem, & ſacri Imperij Archicamerarium ac Principem Electorem creatus fuit.

Comes
unus de
Zolra Burg-
gravius eſt
Nürenber-
genſis.

Eodem anno tertio Calendas Octobris mortuus eſt in vinculis Hartmannus Comes de Griningen, diutino carceris ſqualore in Aſperg præſus.

Hartmannus
Comes de
Witten-
berg in car-
cere mori-
tus.

F

ſus. Hic frater fuit Comitis de Wirtemberg, amborumque progenies una, titulus quoque unus, ſed comitatus diviſus; unus etenim Curiam ſuam habuit in Sturgardia, alius in Griningen.

Papa Re-
gum transfert
Siciliam.

Anno quoque prænotato Nicolaus Papa tertius ad Concilium quorundam Carolum Gallum de Regnis Apuliæ ac Siciliæ omni modo tentavit expellere, & Regem Arragoniæ in locum ejus ſublimare. Unde ſecretò per litteras & nuncios neſciente Carolo Regem inveſtivit ad Regnum Siciliæ, quem animo deſtinaverat ſuo; quæ res & magni diſſidij cauſa fuit, & multorum poſtea malorum occaſio.

Rotenburg
terre motu
collapſum
reſtituitur.

Item anno prænotato oppidum Rotenburg ad litus Neckari fluminis Suevoiæ ſitum, quod nuper terræ motu funditus corruerat, conſilio & impenſis Alberti Comitis de Hohenberg, jactis fundamentis atque re-poſitis ad priſtinum ſtatum eſt reſtitutum. Hujus oppidi ſimilem ex terræ motu ruinam & reſtitutionem longè ſuprà recitavimus in primo volumine, anno Brunonis Abbatis ſeptimo, Dominicæ verò Nativitatis duodecimo ſuprà centeſimum atque milleſimum. Quod quidem oppidum Franci olim temporibus Faramundi Regis conſtruxerunt, & Landeskron, vel ut Codices habent veruſtiores, Landskorn nominaverunt, aut loci amœnitate provocati, aut quardiæ opportunitate.

MCC LXXXI.

Nicolaus
Papa ter-
tius obiit &
vacat ſedes
apoſt. v.

Anno Craſſihonis Hirfaugienſis Abbatis ſecundo, Nicolaus Papa tertius, homo quamvis cibi & potûs continentiſſimus, apoplexiâ tactus apud Surinum interiit: cujus corpus Romam deportatum in Eccleſia S. Petri ſepultum fuit. Et iterum vacavit Sedes Apoſtolica quaſi menſibus quinque.

Eodem anno Rudolphus Rex Romanorum morabatur in Aulſtria: & prudenti conſilio tam ipſum Ducatum, quàm Bohemiæ Regnum pro ſuo arbitrio diſponebat. Poſtea nuptijs ſolemni apparatu Pragæ celebra-tis, Wenceslao filio Regis Odocari in bello, ſicut diximus, occiſi, Gudam filiam ſuam priùs illi deſponſatam dedit uxorem, cum qua ei & Regnum Bohemiæ paternum aſſignavit, & facta eſt læticia magna in populo.

Rudolphus
Rex de a-
ulſia & ob-
iit Bur-
gundiam.

Rebus verò tandem in Aulſtria & Bohemia pro voto diſpoſitis ad Nürenbergam revertitur: indeque progreſſus ad Franckenfurt conven-tum principibus indixit. Quibus ad terminum indiſtum convenientibus, multa pro communi bono ibidem tractata ſunt, & maxime contra prædones & latrones, qui multa in Regno mala committebant. Contra quorum inſolentiam Rex Rudolphus de conſenſu principum & auxilio, miſit exercitum, & multa eorum latibula brevi tempore funditus deſtruxit. Poſt hæc eodem anno expeditionem movit in Burgundiam contra Comitem illius provinciæ gubernatorem, qui jugum imperij conabatur excutere, & ſuo dominio Burgundiam ſubjugare. Unde jam priùs ſe ad rebellandum præparaverat, & exercitum haud parvum Gallorum contra Imperium in promptu habebat. Qui audiens Regem contra ſe cum exercitu venientem, in introitu Burgundiæ ſtatuit ei occurrere, & pro libertate, quam præſumpſerat, viriliter pugnare. Sed congreſſione factâ Comes à Rege vincitur, & armorum violentiâ compulſus ad obedientiam revocatur. A Burgundia tandem reverſus in Alſatiam, civis quarundam muſicionum in diſſidium conſpirâſſe reperit, contra quo-rum

reperit, ſicut meruerant. omnes laqueo ſuſpendi mandavit, ſive nobiles eſſent ſive ignobiles. Comes autem quidam de Waldek Regi perſuadere conabatur, ut ſervos & ruſticos laqueo ſuſpenderet, nobiles verò pecuniâ taxaret, indecorum exiſtimans homines militaris Ordinis laqueo interire. Cùmque adjunctis ſibi pluribus Regem inſtantiffimè rogaret, quatenus nobilibus parceret, ille cum furore imò Zelo juſtitiæ plenius ſupplican-
 tibus dedit reſponſum: *Sinite latrones in ſupplicium trahi ultimum, quod meruerunt; non enim ſunt nobiles, ſed fures ſceleratiſſimi atque raptores, qui pauperes opprimunt per violentiam, pacem violenter rumpunt, regniſque jura confundunt. Vera nobilitas fidem ſervat, virtutes colit, juſtitiam diligit, neminem offendit, nulli penitus injuriam facit. Qui nobilis eſt, uſque ad mortem defendit juſtitiam, furtum non committit, nec perpetrat rapinam. Ceſſate nunc iſte vos, ſi nobiles eſtis, fundere preces proſuribus, qui etiamſi Comes viderentur aut Duces, mortis non evaderent panam, me Judice, quæ digni ſunt. Non eſt viri nobilis officium, pauperes violenter opprimere, ſed ab omni potius injuria defendere.*

Anno item prænotato ſeriâ ſecundâ poſt feſtum Dominicæ Reſurrexionis, facta eſt in civitate Moguntina Judæorum graviffima perſecutio. Cives namque Moguntini Judæis nescio quod genus ſceleris (juſtè an injuſtè Deus novit) imponentes, ſeditione commotâ in illos irruunt, omnes comprehendunt, tormentis exponunt, plures occidunt, reliquos cunctis bonis ſpoliatis, de civitate cum ignominia expellunt. Hinc generalis perſecutio Judæorum, quaſi per totam Germaniam ſecuta eſt, & maxima tribulatio calamitoſum genus illud hominum oppreſſit.

Anno etiam præſcripto gens Tartarorum feriffima, conjunctis ſibi Armenis, Perſidem in manu valida ingreditur, & commiſſo contra Babylonios atrociffimo prælio, centum eorum millia ſuperavit, quorum occidit plures, alios in fugam convertit. Ex eo tempore gens illa nimium invaluit, & ſupra omnes mundi nationes multiplicata fuit, ac multa deinceps cum diverſis nationibus cruentiffima prælia geſſit & vicit.

Item anno prænotato Joannes Comes de Spanheim, qui ſuperiore anno ſicut diximus contra Wernherum Archiepiſcopum Moguntinum apud Genzingen dimicaverat, (concordiâ inter eos factâ per Rudolphum Regem) perpetuum cum eo fœdus inivit, eique aſſiſtentiam contra quos-
 cunque adverſarios perpetuò fideliter promiſit, exceptis Godfrido Comite de Seyna, Henrico Comite de Starkenberg, Eberhardo Comite de Kazenelenbogen, qui erat frater uxoris ſuæ, Emichone & Friderico Comitibus de Lyningen, Comite quoque de Zvveybrucken, & Landgravio Haſſiæ, cum quibus amicitia fœdus contraxerat.

MCCLXXXII.

Anno Craſſithonis Abbatis IV. Indictione Romanorum undecimâ, nonâdecimâ die menſis Maij, quæ fuit Beatæ Potentianæ virginis feſtivity-
 tate ſolemnis, Comites de Hennenberg vaſalli Pontificis & Eccleſiæ Her-
 bipolenſis, & Comes de Caſtello ſimiliter & ipſe vaſallus Epifcopi Bertholdi, cum magno exercitu tam ſuorum, quam precio conductorum, venerunt contra memoratum Pontificem Bertholdum veteris odij & in-
 fidelitatis veneno incitati, terras Eccleſiæ miſerabiliter devaſtantes. Inter alia Monafterium ſanctæ Felicitatis in Syvarzach noſtri Ordinis hoſtiliter

Neq; nobi-
 les ſunt ra-
 ptores, neq;
 raptores
 ſunt Nobi-
 les.

Juſtorum
 perſecutio
 Moguntia.

Comes
 Spanhei-
 menſis
 confunde-
 ratur Ar-
 chiepifc.

Comites de
 Hennenberg
 Dominum
 ſuum perſe-
 quantur.

rum temeritatem statim copias movit. Erant autem conspirationis capita, Hagenaue, Colmaria, Turegum, atque Berona, quam vulgari nomine Bernam appellamus. Admotis igitur ad memorata regni oppida Rex Rudolphus copijs, in brevi ab eo capta sunt, & mox cives compulsi ad obedientiam, unde exciderant, redierunt. Rex autem misericorditer egit cum innocentibus, principes verò conspirationis aut laqueos fecit suspendi, aut gladio percuti. Anno prænotato posteaquam Sedes Apostolica propter dissensionem Patrum vacasset mensibus quinque, convenerunt tandem pro electione novi Pontificis, & diu concertantes non poterant in unam concordare sententiam. Nam una Cardinalium pars Pontificem volebat habere nationis Italianæ, alia verò urgente Carolo Rege Apuliæ Papam Gallicum præferebat; verum post multas dissensiones tandem compulsi præfentiâ & comminationibus Caroli Regis, Simonem patriâ Turonensem Gallum natione, presbyterum S. Cæciliæ Cardinalem virum optimum in Pontificem elegerunt, qui Martinum se quartum voluit appellari, & præfuit annis iv. mense uno, qui Carolo Regi fuit in omnibus contentiens. Eodem anno cives Imperialis oppidi Eslingen in Suevia, castellum Kaltental nuncupatum obfidi-
Hagenaue, Colmaria, Turegum & Berona oppida.
Martinus fuit Papa 17.
Rex Vicarium misit in Etruriâ.
Infans Monstruosus natus est.
Albertus filius Regis ex Comite fuit Dux Austriae.
Castella rursus innotuerunt, fuit illis Regis.

one vallarunt, contra quos in bellum Eberhardus Comes de Wirtenberg exiens, obfidi-
 onem solvit. Hoc anno factum nonnulli commemorant, quod nos anno Volandi Abbatis primo diximus, Hartmannum filium Rudolphi Regis cum quibuldam alijs in Rheno vicesimâ die mensis Decembris, hoc est in vigilia sancti Thomæ Apostoli fuisse submersum, & in Basilea sepultum. Rudolphus Rex auditâ morte Nicolai Papæ, Vicarium misit in Etruriam, qui parvo Germanorum equitatu stipatus Florentinos & Lucenses, Imperio tunc rebelles, gravissimis incursionibus spretis Pontificis interdictis afflixit. Demum factâ cum Florentinis compositione Vicarius ad Regem in Germaniam reversus est. Anno præscripto in oppido Eslingen memorato, septima decimâ die mensis Martij, hoc est, in solemnitate sanctæ Gertrudis virginis, mulier quædam parum edidit monstruosum. Erat namque fœtus ab umbilico usque ad pectus continuatus, quatuor habens brachia se invicem complectentia, duo similiter capita se invicem respicientia, & membra verecundiora duplicata, sed tamen diu non vixit.

MCC LXXXII.

Anno Crafftionis Abbatis tertio, indiotione Romanorum decimâ Rudolphus Rex Curiam apud Augustam Sueviæ civitatem celebravit solemnem, in qua filium suum Albertum Comitem de Habsburg, in Ducem Austriæ, de consensu Principum sublimavit, conferens ei auctoritate regali totam Austriam, Stiriam, Carinthiam, Carniolam & portum Naonis in perpetuam possessionem. Ab hoc Alberto ex Comite de Habsburg Duce factò descenderunt omnes Duces Austriæ usque ad Maximilianum Cæsarem, qui Romanum hodie in quartum & vicesimum annum regit imperium.

Eodem anno Rudolphus Rex duo latronum castella, haud procul à Rheno sita, Richenstein videlicet, & Schöpek, ex quibus rapinas & prædas exercere in pauperes ac viatores impietatis & nequitie ministri consueverant, cepit, & funditus destruxit. Ipsos verò latrones quos
 F 2 reperit,

hostiliter ingressi spoliarunt. rapientes & deportantes, quidquid poterant invenire. In odium denique præfati Præfultis. etiam Deum contemnentes & sanctos, Ecclesiam incendere tentabant. quam & in favillam redegerunt, nisi militis cujusdam Udalrici de Havvno sagacitas potenter obstidisset. Oppidum verò Svarzach incendio subverterunt.

Svarzach
oppidum
comburi-
tur.

Anno prænotato Martinus Papa quartus totis viribus usus pro Carolo Rege Apuliæ Petrum Arragonensem Regem, quem prædecessor Papa Nicolaus tertius, ut antea diximus, per litteras & Nuntios ad Regna Siciliæ & Apuliæ contra Carolum investiri fecerat ac vocari, excommunicavit, & gravissimis innodavit Censuris & execrationibus. Petrus enim Rex non solum consilio Nicolai Papæ inductus, sed etiam præcepto compul-
sus, postea quam ad ipsa regna fuerat investitus, magnis cum expensis, & sub multis periculis per mare mediterraneum navigavit in Siciliam, & non sine maximis laboribus plurimam insulæ partem obtinuit.

Eodem anno Rudolphus Rex Conventum Principum apud Moguntiam circa festum S. Michaelis habuit, ubi post multa consilia pacis habita, etiam Judæorum causam diligentissimè, quare fuissent combusti, fecit examinari. Contra quos multa dicebantur abominanda scelera, quod videlicet veneno fontes infecerint aquarum, quod pueros occiderint captos aut furtivè sublatos ex ædibus Christianorum, & quod Sacramen-
tis Dominicis nefandas intulissent contumelias.

Conventus
fuit Princi-
pum apud
Moguntiam.

Rex autem Christianissimus examinata necis Judæorum causâ lau-
davit sententiam, & sub poena capitis ac læsæ Majestatis reatu mandavit omnibus & singulis, ut omnia quæcunque de bonis Judæorum direpta fuissent. ad manus Procuratoris fisci Regalis sine mora comportarentur. Quo facto cuncta iussit dari pauperibus, & nec sibi quidquam retinuit, nec aliquid Ecclesijs donavit. Super quæ interrogatus, cur non partem aliquam dedisset Ecclesiæ, respondit: *Nescitis, quod bona Judæorum de usu-
ra acquisita sunt. & propterea injusta: Dei autem Ecclesia sancta est. & non nisi de iustè acquisitis honoranda. Scriptum est enim: Donum tuum Domine dicit
sanctitudo.*

Bona Ja-
dæorum
dantur
pauperibus.

MCCCLXXXIV.

Anno Cratthonis quinto mortuus est Fridericus Episcopus Worma-
tensis vir per omnia venerabilis, cujus corpus in majori fuit Ecclesia ie-
pultum. Huic in Pontificatu ejusdem Ecclesiæ successit Simon Canoni-
cus majoris Ecclesiæ dictus de Schöneke, vir bonus, & ad Pontificatum
factus idoneus, ac miræ probitatis & honestatis, qui præfuit annis octo,
mensibus tribus, diebus xiv.

Eodem anno secundâ die mensis Aprilis, obiit Wernherus de Falken-
stein Archiepiscopus Moguntinus, anno Pontificatus sui quarto atque vi-
cesimo, & in majori Ecclesia sepultus est, vir per omnia strenuus & magni-
ficus, qui tempore suo, redditus, proventus & Dominium Ecclesiæ Mo-
guntinæ haud parum auxit, omnes in circuitu adversarios suos potenter
compefecit, & plura Larorum raptorumque latibula capiens funditus
evertit. Post cujus obitum duo in disensione fuerunt electi, Petrus vi-
delicet Canonicus Bafilensis & majoris Ecclesiæ Moguntinæ Præpositus.
Doctus Medicinæ, qui fuerat Physicus Rudolphi Regis Romanorum: &
Gerardus de Epstein Moguntinæ Sedis Canonicus & Ecclesiæ Trevirensis
similis.

Wernherus
Archiepiscopus
Moguntinus
obiit.

Duo in dis-
ensione
Canonicorum
facti
electi.

ſimiliter Canonicus & Archidiaconus, qui non illâ vice, ſed poſt fratrem Henricum Archiepiſcopus factus eſt.

His autem duobus in diſſenſione per Canonicos Eccleſiæ Moguntinæ, ut præmittitur, electis, & apud Sedem Apoſtolicam pro Archipræſulatu contententibus, primò ſub Martino Papa quarto, & poſtea ſub Honorio Papa ſimiliter quarto duravit ipſa calamitas ferme ad biennium: ex qua Moguntina Eccleſia non parvum accepit detrimentum. Tandem Papa Honorius electione caſſatâ utriuſque, Henricum Episcopum Baſilienſem fratrem Ordinis minorum in Archiepiſcopum Moguntinum conſtituit: & ſic amborum contentio ceſſavit. Petrum autem memoratum Medicum in locum Henrici Baſilienſem Episcopum ordinavit.

Bertholdus
Episc. Her-
bipolobit.
Manegoldus
ſit Episc.

Anno prænotato mortuus eſt Bertholdus de Sternenberg Herbipolenſis Episcopus Dux Francorum anno principatûs ſui octavo decimo, in majori Baſilica ſancti Martyris Kiliani ſepultus. Vir certè optimus & ſempiternâ memoriâ dignus, qui Deum purè coluit: Clerum & Clauſtrales Deo mancipatos dilexit, & multa bona fecit.

Poſt quem Manegoldus de Novo Caſtro majoris Eccleſiæ Præpoſitus Episcopus electus eſt: & præſuit annis ferme duodecim, vir & ipſe magnificus, bonorum & libertatum Eccleſiæ ſuæ deſenſor acerrimus: contra quem cives Herbipolenſes veteri more ſuo conſpirabant in detrimentum proprium: quos ipſe prudentiâ ſimul & viribus ſuperans, ad obedientiæ ſubjectionem revocavit.

Carolus
Rex Apulizæ
motitur.

Anno etiam prænotato Carolus Rex Apulizæ & Siciliæ mortuus eſt anno regni ſui decimo octavo. Hic fuit Carolus Provinciæ & Andegaviæ Comes, Frater Ludovici Regis Gallorum, qui Regnum paternum Conradino Suevorum Duci contra ſas & æquitatem, ut per multas conquerebatur epistolâs, præripuit. ipſumque Ducem pro hereditate legitima pugnantem bello cepit, & crudeli morte interemit, quemadmodum in prima hujus voluminis parte ſupra jam diximus. Carolo autem in Regno Carolus ejus filius ſucceſſit, & regnavit annis xxv.

M C C L X X V.

Clerus Her-
bipolenſis
ſpoliatur.

Anno Craſſithonis Hirſaugiani Abbatis ſexto Indictione Romano, tertiiâ decimâ, octavâ die menſis Januarij, cives Herbipolenſes juramentorum & promiſſionum ſuarum Iringo quondam Episcopo ſimul & Bertholdo ſuccellori ejus factarum immemores, Domos Canonicorum irrumpunt, omnibûſque bonis ſuo more iterum ſpoliantes de urbe cum omni Clero violenter expellunt: quod factum ſatis poſtea expiârunt.

Eodem anno Eccleſia Beatæ Mariæ ſemper Virginis in Moguntia, quam ad Gradus vulgò nuncupant, cum una turri majoris Eccleſiæ ſibi proximore, atque novis Apothechis igne caſuali ſuccenſa miſerabiliter cremata eſt, non ſine damno vicinorum. Quæ poſtea cum majore apparatu reedificata, ſicuti hodie cernitur, nullum veteris ſtructuræ viſentibus præbet veſtigium.

Ludovicus
Comes Pa-
latinaſis mo-
ritur.

Anno prænotato Ludovicus Comes Palarinus Rhæni Bavarizque Dux, filius Ottonis, qui primus ex Bavaris Palatinatum obtinuit cum electione imperij, & frater Ducis Henrici, moritur: & in Monafterio Fürſtenfeldæ, quod ipſe pro expiatione ſceleris necatæ primæ uxoris in Bavaria conſtruxerat, à filiis ſepelitur.

Reliquæ

Reliquit autem filios duos, quorum natu major Rudolphus patri successit in Palatinatu, & genuit filios postea tres, Rudolphum, Rupertum, & Adolphum, per quem linea generis continuabitur. Secundus autem fuit Ludovicus, postea Imperator Romanorum, qui Ducatum Bavarie mortuo Patruo sicuti dicemus totum obtinuit.

Qui Ludovicus uxorem habuit Margaretham Philippi Regis Gallorum ex filia Neptem, cujus pater Comes fuit Hollandie, de qua Margaretha genuit filios sex, quorum primogenitus fuit Ludovicus Marchio in Brandenburg, secundo genitus Stephanus Bavarie Dux, qui morabatur in Landsbuta, tertius fuit Albertus Dux Bavarie, qui morabatur in Straubingen, quartus fuit Wilhelmus Comes Hollandie, Selandie, & Hannoverie. Fratrique Dominus, quintus Otto Dux Bavarie, sextus item Ludovicus Dux. De quibus suo loco dicemus.

Quorum mater filia Comitis Hollandie Wilhelmi & Neptis Gallorum Regis Philippi, mortuo patre sine filiis, totum ejus Principatum obtinuit, quem Wilhelmo quartogenito filio, una cum consensu Mariti, qui tunc Imperator jam fuit, donavit.

Anno etiam preloato Martinus Papa IV. curis & sollicitudinibus multis graviter occupatus pro communi bono plurimorum Perusium proficiscitur; ubi lenta febris correptus non sine opinione sanitatis tandem feliciter ad Dominum emigravit, Perusij in Ecclesia principali sepultus, ad cujus rumbam plura divinitus facta miracula, & sanitates agrotantium date feruntur.

Martinus
Papa IV.
obiit.

Hinc in Summo Pontificatu successit Jacobus Diaconus Cardinalis patriâ Romanus, gente Sabellicâ ortus, qui se Honorium ejus nominis IV. appellari præcepit, & præfuit annis duobus, mense uno. Pontifex certe tam vitæ merito, quam sapientiâ, consilio & eruditione scripturarum omnium præstantissimus. Christianæ quoque Religionis cultor, amator, & pro viribus omni tempore defensor studiosus. Corpore quidem debilis, & impotentia fuit tanta, ut quibusdam instrumentis ad hoc arte fabricatis uti cogeretur, quoties ad Altare Sacrosanctum Dominici Corporis & sanguinis voluisset offerre mysterium. Consilio tamen & prudentia plurimum valuit, & suo mandato brevi tempore multa gloriose & magnifice peregit.

Honorius
fuit Papa IV.

Hic memorabilis Præful Ordinem Fratrum B. Mariæ semper Virginis de monte Carmeli in Lateranensi Concilio, ut quibusdam videbatur, non satis approbatum, & ob id à multis suo tempore graviter impugnatum, rursus de consilio & assensu omnium Cardinalium, & totius Ecclesiæ Rom. sufficientissime approbavit, confirmavit, & perpetuâ firmitate stabilivit, multisque Privilegijs & liberatibus contra omnes Blatteratores communivit.

Ordo Car-
melitarum
sublimatus.

Fuerunt memorati Ordinis iniqui & malitiosi detractores, qui dicebant illum nequaquam titulo B. Virginis Mariæ Deique Parentis insignitum, sed ex nomine cujusdam Mariæ hæreticæ inhabitantis montem Carmeli per Angelum conversæ fore nuncupatum; qui & alia plura contra S. Ordinem & ejus Professores mendacia confingebant, nullâ ratione, sed solâ malicia concitati, quorum temeritatem confusio subsecuta est.

Carmelitas,
Fratres S.
Genitricis
Dei nuncupantur.

Unde prædictus Papa Honorius divino procul dubio spiritu iustissime inflam-

inflam-

inflammatus, non ſolum Ordinem ipſum copioſis Indulgentijs & Privilegijs ſufficientiſſimè confirmavit, ſed etiam ejusdem Profeſſores omnes deinceps Fratres B. Mariæ ſemper Virginis intactæ Genitricis Dei fore nominandos declaravit. Quam ejus laudabilem & ſanctam declarationem omnes deinceps Rom. Pontifices concedunt, laudant, & approbant uſque in præſentem diem, Carmelitas in ſuis litteris Fratres Dei Parentis ſemper intactæ Virginis Mariæ nominantes. Equibus Urbanus Papa VI. anno Pontificatus ſui ſecundo, hoc eſt. Dominicæ Nativitatis MCCCXXX. Indictione Romanorum tertiâ, omnibus Chriſti fidelibus, qui Ordinem ipſum aut Fratres ejusdem, Ordinem ſeu Fratres Beatiffimæ Mariæ Dei Genitricis de Monte Carmeli vocaverint, nominaverint, ſeu appellaverint, Indulgentiam trium annorum, & tot quadragenarum gratioſè conceſſit, perpetuis temporibus duraturam.

Ad titulum
Oratorum
Carmelia-
rum Indul-
gentiæ.

Bertholdus etiam Herbipolenſis Eccleſiæ quondam Reverendiſſimus Præſul, de quo paulò ante fecimus mentionem, ſicut in litteris Originalibus perſpeximus contineri, omnibus Chriſti fidelibus contritis & confeſſis, eorundem Fratrum Carmelitarum fautoribus, ac ipſos ſuo titulo prædicto devotè nominantibus in ſua Diceceſi decem Indulgentiarum dies miſericorditer conceſſit. Quod & alios complures Episcopos feciſſe non ignoramus.

MCCLXXXVI.

Anno Craſſihonis Abbatis ſeptimo, Honorius Papa IV. Electionem Canoniorum Moguntinenſis Eccleſiæ, quam per diſſenſionem anno priore fecerant in Petrum & Gerardum, ſicut ibidem locuti fuimus, omnino caſſavit, & ambos jure Pontificatus, ſi quod habuiſſent, privatos eſſe voluit. Quibus per ſententiam abrogatis Fratrem Henricum Ord. minorum Episcopum Baſilienſem ad Eccleſiam Moguntinam tranſtulit, & in Archiepiscopum ſublimavit. Reliqua verò quæ ſupra diximus, repetere ſuperfluum judicavimus.

Eodem anno memoratus Papa Honorius IV. Episcopum quendam Tuſculanum S. R. E. Legatum ſuum de latere miſit in Germaniam ad Regem Rudolphum & Principes Imperij, pro quibuſdam negotijs & Eccleſiarum utilitate communi. Qui veniens in Franciam Orientalem Synodum generalem in civitate Wirzburg inſtituit: ad quam non ſolum Pontifices & Abbates vocavit, ſed etiam quosdam Principes ſeculares, Aderat etiam Rex ipſe Rudolphus cum alijs multis comitibus atque nobilibus Regni, & varia pro communi utilitate tractabantur. Hoc tamen concilium anno ſequenti primò fuit celebratum, quemadmodum ibi dicemus, ubi & cauſam exponemus.

Anno prænotato Rudolphus Rex ad instantiam Romani Pontificis Vicarium ſuum nomine tam ſuo quàm imperij miſit in Italiam, ut in omnibus locis juridiſctionem & juſtitiam faceret imperialem. Qui veniens in Tuſciam, ab his qui Guelpharum partium erant, civibus Florentinis, Lucenſibus & nonnullis alijs, fidelitatis & obedientiæ juramentum Romano imperio debitum exigebat. Quod illi cum nullo pacto facere conſentirent. Vicarius in furorem ſuccenſus Florentinos in ſexaginta millibus argenti Marcis, Lucenſes verò in duodecim florenorum millibus pro inobedientiâ demerito condemnavit: pecuniâ acceptâ in Germaniam reverſus eſt.

Rex Vicarium miſit in Italiam.

Fuerunt qui scriberent, Rudolphum Regem auri cupidum Cancellarium suum pro Vicario misisse in Italiam, qui accepta pecunia populis libertatem venderet. Ea de causa Florentinos exposuisse tot argenti marcas, Lucenses quoque & alios contulisse pecuniam, ut libertate coempta, imperij non subderentur deinceps iussionibus. Qui hoc factum contendunt, in argumentum assertæ veritatis consequentia producant: quod Florentini mox post impetratam pro pecunia libertatem, magistratum instituerint, quem Priores artium vocaverint, addito & alio, quem velut Majestatis & libertatis præconem vexilliferum Justitiæ nuncupabant. In quem modum & alias pleraque urbes libertatem sibi comparasse referebant.

Anno prænotato, Comite Wirtenbergenfi Regijs mandatis jam diutius reluctantem, nec hoc solum, sed etiam alios Imperij defensante Rebellis, Rudolphus Rex magno fuorum contracto exercitu Comitatum Wirtenbergensem in manu valida ingreditur: & omnia quæ potuit hostili vastatione demolitur. Comes etenim Eberhardus cum se tantæ multitudini cerneret non posse resistere, se & quidquid servare voluisset illasum, non in villis, sed in oppidis & castris collocavit.

Unde Rex hoc ipso anno post devastacionem terræ comitatûs binâ vice Sturgardiam oppidum memorati Comitûs obsidione vallavit, fortiter muros arctibus impulit, & constantissimè impugnavit, majore suo ut ferunt damno atque fuorum, quàm commodo. Nam muris etiam in plerisque locis tormentis machinarum quassatis atque dejectis, nullus hosti patebat introitus, his qui intus erant resistentibus.

Postremò Archiepiscopus Moguntinus vices suas amicè interposuit: & post concussum oppidi murum, post incendia villarum multa, post desolationem terrarum & spolia, ad Regis gratiam reduxit Comitem, & reformavit inter illos concordiam simul & pacem. Quibus peractis Comes Eberhardus Rudolphum juramento fidelitatis recognovit ut Regem: quem ille deinceps gratiosè prosequatur ut Comitem. Deinde vicesimâ secundâ die mensis Februarij Rudolphus Rex pacem inter eundem Comitem & Senatum Eslingensem testificuit.

MCC LXXXVII.

Anno Domini Crafftionis Abbatis octavo Indictione Romanorum quintâ decimâ in media quadragesima, hoc est, in Dominica quarta, quando *Letare in Hierusalem* pro Missæ introitu cantabatur in Ecclesia Dei, Cardinalis Tusculanus Apostolicæ Sedis Legatus, quem præcedenti anno Legatum ab Honorio missum in Germaniam diximus, in Civitate Francorum Wirzburg in præsentia Rudolphi Regis & multorum Principum concilium Episcoporum & Abbatum penè totius Theutonici Regni generale magnum Papæ nomine celebravit. In hoc verò generali Episcoporum concilio præfatus Cardinalis atque Legatus Clero & Religiosis omnibus per totum regnum contributionem quartæ partis omnium proventuum quatuor annis continuis Romanæ solvendum Ecclesiæ de consensu Regis ac Principum quorundam secularium imposuit, & sub maximis dandam pœnis censurarum districtius mandavit. Quæ res si- cut nova & inaudita prius exitit, ita contra Ecclesiam Romanam animos complurium provocavit. Cùmque ad hanc Romani Pontificis legationem indiscrètam nimis atque crudelem, Archiepiscopi, Episcopi, Ab-

Comes dñ
Wirten-
berg Eber-
hardus Re-
gi contra-
stus.

Comes E-
berhardus
ad gratiam
Regis re-
vertitur.

Concilium
in Herby-
li celebra-
tur Episco-
porum.

Papa ni-
mum vo-
lebat exa-
ctione
Clerum.

G

bates

bates, & reliqui viri Eccleſiaſtici omnes, qui erant in concilio, mentibus confuſi obſtupeſcerent vehementer, nemo tamen quidquam manifeſtè præſumeret contradicere, murmur confuſum inter eos fuit exortum, & nullum (ut fieri ſolet) in perturbatione conſilium. Nec mirum, nunquam enim prius exactio huic ſimilis fuit audita, ut in quatuor annis omnes Cleri & Religioſorum totius Regni Germanici proventus, faucibus Romanorum infatiabilibus deberent ingurgitari. Unde cùm exactio hæc nulli eſſet portabilis, à nullo fuit approbata. At verò cùm Archiepiſcopi atque reliqui Pontifices, quorum ingens convenerat numerus, ad eam Papæ legationem contremiſcerent, & ſuis dignitatibus metuentes, nullos contradicere de cunctis manifeſtè præſumeret, omnibus amarum ſilentium tenentibus, ſurrexit tandem ex omnibus Præſul unus nomine ſimul & actione Probus de ordine Fratrum minorum Tullenſis Epifcopus, patriæ Suevus, ex oppido Tubingen, ut legitur, oriundus, qui Zelo juſtitiz armatus, non juſſus à quoquam, ſed virtute Spiritus Dei conceptâ loquebatur pro omnibus. Habebatur autem concilium illud in majori Eccleſia Herbipolenſi. Probus igitur memorabilis Præſul, quo intelligi facilius poſſet ab omnibus, in locum eminentiorem, cùm aliàs non poſſet, ſuper Baptiſterium, quod tunc erat in medio templi, conſeſtim aſcendit, multa rationabiliter contra legationem propoſuit, ac tandem de tanto gravamine coram omnibus appellavit. Videns & audiens Legatus Apoſtolicus, quid fecerit, dixeritque Probus Epifcopus, iratus eſt, & auctoritate Apoſtolicâ illum velut inobedientem & Schiſmaticum, à ſuo Pontificatu depoſuit. Probus autem ab Epifcopatu deſectus ad Ordinem ſuum eſt reverſus. Denique videntes Probi conſtantiam, Archiepiſcopi Trevirorum Henricus, & Colonienſis Siſtridus, cum quibuſdam alijs Cardinalem concilio præſidentem multis rationibus informare curabant, eam, contributionem Clero non eſſe poſſibilem; quam ſi Romanus Pontifex per ſulmina cenſurarum omnino pergit exigere, metuendum vehementer, ne diſſidium periculolum & Schiſma peſtiferum in Eccleſia ſancta contingeret. Informandum ſuper his Papam conſulebant, ut mente conceptam temperaret ſententiam, ne furor Germanorum excitatus, vel à Romana Eccleſia ſubiret diſſidium, vel Clerus in necem conſpiraret Epifcoporum. Legatus autem cùm hoc auდიſſet, ſibi que non facis tutum arbitraretur, apud Germaniam diutius commorari, quorum in ſe jam ſuſcitaverat iram, in Italiam reverſus eſt, fructum Legationis ſuæ non parvam reportans conſuſionem. Qui ubi Romam rediit, Honorium Papam adverſa laborantem valetudine reperit, de qua non diu poſtea mortuus, in Eccleſia ſancti Petri ſepultus fuit. Honorio mortuo Sedes Apoſtolica vacavit menſibus decem.

Anno prænotato nonâ decimâ die menſis Aprilis, Judæi puerum quendam nomine Wernherum ex Wanrad villa comitatûs Spanheimenſis oriundum occultè rapientes, ad oppidum, quod Weſaliam vocant ſuperiorem, juxta Rheni fluentem ſecum blanditijs lenitum abducunt, cultris pungunt, lacerant, & poſtremo crudeliter occidunt, ejusque ſanguinem ſuo more ſibi (neſcio in quem prophanum uſum procul dubio) ſervantes. Scelere autem paraſto impudentiſſimi canes Judæi, corpus ipſius Wernheri innocentis pueri cum ſumma cautela nitebantur abſcondere, ſed provi-

Legationem
Papæ nul-
lus Epifc-
opus audebat
contradi-
cere.

Probus Epif-
copus con-
tradiens
fuit depo-
ſitus.

Legatus in
Italiam re-
verſus eſt.

Wernherus
puer à Ju-
dæis Weſa-
liæ perimi-
tus.

providente Deo non potuit latere. Inventum namque miraculose à Christianis, & ad Bacherach oppidum Comitum Palatini, quod vix uno ab Wefalia milliari distat, portatum, in quadam nova Capella ponitur, quæ hodie nomine illius insignita ad sanctum Wernherum in monte nuncupatur, ubi usque in præsentem diem integrum & incorruptum ostenditur: ad ejus tumbam in principio facta quædam miracula dicebantur.

Anno item prænotato Senatus Argentinae Civitatis in Alsatia, constitutiones quasdam contra libertatem Ecclesiasticam, in urbe ipsa edidit. Unde non parva Cleri turbatio subsecuta fuit. Inter plures alios de Clero, qui propter easdem constitutiones de Civitate recesserunt, Fratres etiam Prædicatores urbem deferentes exeunt, & cum toto suo Conventu per triennium foris continuè remanserunt. His temporibus in Italia cepit Ordo Fratrum Servorum Beatæ Mariæ nuncupatus, per quendam Philippum natione Florentinum, virum certè doctum & religiosissimum, qui ex medico ad vitam conversus Eremitarum, servitutis suæ pensum Domino Deo semper devotissimè studuit impendere, & se totis animi viribus ad coelestia elevare. Divino post hæc oraculo præmonitus, hanc Servorum Mariæ sanctam Religionem instituit, quam sub Regula Divi Augustini ordinavit. Quam quidem Religionem in principio suæ institutionis, multi satis temere carpentes perturbantesque, occasionem Romanis Pontificibus Benedicto undecimo, Bonifacio octavo, & Urbano sexto præbuerunt, quâ illam suis litteris & privilegijs eò firmiter & amplius raborarent.

Ordinis
Servorum
Mariæ ins-
titutum.

MCCLXXXVIII.

Anno Crafftionis Hirsburgiani Abbatis nono, Indictione Romano-
rum primâ, posteaquam Sedes Apostolica post mortem Honorij vacasset
item mensibus decem, Hieronymus ex Ordine Fratrum minorum Presby-
ter Cardinalis in Papam eligitur, & Nicolaus ejus nominis quartus appel-
latur, qui præfuit annis quatuor, mense uno diebus octo. Hic natione
Lombardus, Patriâ Esculanus, qui à pueritia se sacris litteris impendit, &
cum tempore Theologus doctissimus evasit. Postea ex Ordine minorum
factus est Presbyter Cardinalis tituli sanctæ Sabinae, ac novissimè Pontifex
summus. Scripsit cum adhuc esset in Ordine suo, super libros quatuor
sententiarum, egregios commentariorum libros totidem, in quibus Theo-
logum se doctissimum demonstravit. In veteri quoque ac novo testa-
mento tractatus composuit multos, & alia diversa, quæ necdum ad
notitiam nostræ lectionis pervenerunt. Eodem anno, octavâ decimâ die
mensis Martij obiit Frater Henricus ex Ordine minorum Archiepiscopus
Moguntinus in Cathedrali Ecclesia apud Moguntiam sepultus. Quo mor-
tuo iterum duo per dissensionem à Canonicis fuerunt electi. Gerardus
videlicet de Epstein Canonicus Moguntinus & Archidiaconus Treveren-
sis, quem prius etiam cum Petro post Wernherum diximus electum, &
Emericus de Schöneck Ecclesiæ Moguntinæ Scholasticus. Dum hæc fie-
rent apud Moguntiam, adhuc Sedes Apostolica vacabat, propterea ne-
cesse fuit electionem Moguntinensium haud examinari posse à quoquam,
sed causam differri, usque dum Papa esset ordinatus. Interea verò Hen-
ricus de Vinstingen Archiepiscopus Trevirorum moritur, & in majori
Ecclesia S. Petri Apostoli tumulatur. Quo sepulto Canonici statim
diversâ

Nicolaus
Papa IV.
Ord. mino-
rum.

Henricus
Archiepiscopus
Moguntinus
moritur.

Henricus
Archiepiscopus
Trevirorum
moritur.

G 1

diversâ

Gerhardus
fit Archie-
piscopus
Mogunti-
nus.

diversa sentientes duos elegerunt. Gerhardum, qui prius jam bis à Moguntinensibus fuit electus. Qui posteaquam Romanæ Ecclesiæ cognovisset de Pontifice provisum, Romam cum duplici electione proficiscitur, & à Nicolao Papa quarto in Archiepiscopum Moguntinum confirmatur. Qui Præful ordinatus annis ferme sedecim præfuit, & Ecclesiæ sibi commissæ diligenter intendens multa utiliter peregit. Boemundus autem per Papam Nicolaum ad Ecclesiâ Trevirorum confirmatus, & in Archiepiscopum ordinatus præfuit annis undecim, vir prudens atque magnificus, qui bonæ Ecclesiæ suæ non minuit sed auxit, & spiritualia non omisit. Qui inter alia providentiæ suæ studia Castellum à fundamentis novum construi fecit, in Novimagio vico cisMosellano, qui ab incolis terræ vulgariter Neumagen nuncupatur, & distat à vico natalitatis mæ Tritenheim in descensu Mosellæ vix lapides sesqui altero: Clerum dilexit, & Religiosis optimè favit.

Brabantie
Dux & Geld-
rie comes
conten-
dunt pro
terra Lim-
burgensi.

Anno prænotato mortuus est Dux Limburgensis sine liberis, & magna pro ejus Ducatu inter Joannem Brabantie Ducem, & Reinhardum, sive ut more nostro dicamus, Reinhardum Geldrie Comitem fuit suborta dissensio. Utérque enim se jure proximum clamabat heredem, & multiplici quisque jus suum ratione conabatur assequere. Dies placandi fervabantur plures, & semper causa fiebat seipsâ deterior. Cùmque dissidentes ad concordiam pacis nemo posset reducere, necessitas tandem partes impulit, litem armis bellicis terminare. Dies ad prælium determinata statuitur, copiæ ab utràque parte contrahuntur.

Brabantie Dux Joannes pro sua parte secum habuit Godfridum fratrem suum, Adolphum Montensem Comitem, Henricum Comitem de Windeck, Walramum Comitem Juliensem, & Gerardum fratrem ejus, Eberhardum Comitem de Marcha, quam nunc possidet Dux Clivensis, & fratrem ejus, Episcopum quoque Leodiensem; Comitem Lofensem, Cives Colonienſes, & complures alios, quorum memoria non occurrit.

Reinhardus autem Geldrie Comes in suo exercitu habuit auxiliares istos: Sifridum Archiepiscopum Colonienſem, Henricum Comitem Luxelburgensem, & Valramnum fratrem ejus, Joannem Dominum in Lymburg, Henricum Comitem de Westerburch, Comitem quoque de Falckenburg: & quosdam alios ex nobilibus.

Comes
Geldrie in
bello vinci-
tur & capi-
tur.

Die statuto jam relucente bellum inter eos cruentum satis committitur: Comes Geldrie cum suis ab adversariis vincitur & superatur. Dux Brabantie triumphans victoriâ potitur. Et multi ab utraque parte ceciderunt vulnerati. Denique Comes ipse Reinhardus à Duce Brabantiorum capitur: & in vinculis aliquandiu detinetur. Qui tandem ut libertatem consequeretur amissam, non solum Ducatui Limburgensi renuntiare coactus est, sed multa etiam de suo superaddere.

Sifridus quoque Archiepiscopus Colonienſis in eodem captus est bello, quem Adolphus Comes de Monte pro suo interesse abducens, septennio ferme captivum tenuit: quoniam dare pecuniam pro liberatione sui postulatam recusavit. Auxit etiam tyrannidem Comitis in Archiepiscopum furor & contentio Civium Colonienſium, qui Comiti jam prius confederati animos in Pontificem suum gerebant hostiles. Tempus ergo se nactus

se factos opportunum & horam convenientem arbitantes; quo non solum omnem de Praefule vindicarent injuriam: sed profuociam arbitrio deinceps optatā diutius abuterentur potestate, multas illi condiciones imponere tentabant, non satis honestas: sine quibus omnem spem ei liberationis denegabant. At ille constans animo, cum turpem honori suo conditionem nullam penitus consentiret admittere; captivitatem suam in septennium usque compulsus est tolerare. Postremo tamen si à carcere dimitti voluit, magnam dare pecuniae summam coactus fuit.

Sunt qui scribant, in memorato praelio plus quam centum hominum pugnatorum convenisse millia, & plures ab utraque parte occubuisse. De parte autem Comitis Geldriae multi ceciderunt. Capti sunt multi Comites ac nobiles, reliqui se fugiendo salvaverunt. Ex illo tempore Ducatus Limburgensis Brabantinorum Ducatui conjunctus est usque in praesentem diem, Dominio saepe tamen translato.

Ducatus
Limburgensis
Brabantij
obtinens.

MCC LXXXIX.

Anno Crafftionis Abbatis Hirsaugiensis decimo, Indictione Romanorum secundā, Rudolphus Rex contractis copiis denuo in Burgundiam movit exercitum, contra inobedientem Comitem atque perjurum. Ex in primis quidem Paterniacum oppidum post obsidionem brevem expugnavit & cepit. Deinde ipsum Comitem Burgundiae iterum cepit. Quem sibi & Romano Imperio cum multis ac necessarijs cautelis in perpetuum servitutum subjecit. De prioribus autem transgressionibus & perjurio poenas illum dare compulit, & graviter punivit.

Burgundiones iterum superantur per Regem.

In eadem expeditione Burgundiana cepit etiam memoratus Rex Rudolphus Comitem Sabaudiae: Comitem quoque montis Bellicardi, & plures alios: qui venerant in auxilium Burgundionibus: quos omnes fortissimā congressione superatos imperio subdidit, & fidelitatis jurare homagium singulos coegit. Rebus in Burgundia prosperè gestis ad interiora Rex Rudolphus victor tandem reversus est: & suum contra praedones studium continuat.

Eodem anno Emicho Comes de Liningen: Dietherus filius Eberhardi Comitis de Kazenelenbogen: Waltherus Comes de Geroldseck: Gerlachus Dominus in Limpurg senior: Comes quoque de Veyhingen: Comes de Reneck cum pluribus alijs in conflictu quodam apud Nigram silvam habito miserè perierunt.

Anno praenotato cum Sifridus Colonienfium Archiepiscopus apud Comitem Adolphum de Monte sicut diximus in arcta custodia teneretur captivus, Comes de Juliaco Walramus cum suorum armata multitudine per terras Ecclesiae Colonienfis discurrens, praedas & incendia perpetrabat, & multa pauperibus atque villanis damna intulit. Castellum Ecclesiae fortissimum Zulpf inter alia traditione cepit, ac funditus destruxit.

Comes Juliacensis de viisre Colonienfis Diocesis.

Consimili vesania Eberhardus Comes de Marcha furens cum suorum valido exercitu intravit Westphalam, & Angariae Ducatum Ecclesiae Colonienfis pertinentem incendio & rapinā devastans multas terrarum munitiones cepit, & sibi subjugavit.

MCCXC.

Anno Crafftionis Hirsaugiani Abbatis undecimo Indictione Romanorum tertiā, inter Joannem Comitem de Spanheim, & Henricum

Dignordia inter duos Comites de Spanheim & de Velentia.

G 3

Comi-

Comitem de Veldentia magna pro levi causa fuit suborta dissensio. Comes etenim Joannes hominem quendam pauperem ex comitatu Henrici oriundum pro quibusdam forensibus sceleribus laqueo fecerat suspendi, qui fuerat in tortura confessus, quadringentos se auri nummos in oppido Creitzenach furatum de domo cujusdam civis ac Ministerialis memorati Comitis Spanheimensis, ipsamque pecuniam in domo sua sub lecto foderat in terram, quæ fuit in villula quadam dicti comitatus Henrici Veldensis.

Archiepiscopus
Moguntinus
reformatam
concordiam.

Hinc pro pecunia illa contentio inter Comites oritur: quia Comes de Spanheim adjudicabat, eam illi, qui perdidit, cum esset verus Dominus, debere ad integrum restitui: sed Comes alter illam in suo repertam, dominio sibi putabat deberi. Crevit paulatim hæc dissensio in tantum, ut prope fuerit, ut non aliter, quam bello videretur terminanda. Quod audiens Gerardus Archiepiscopus Moguntinus, cui ambo fœdere amicitiae fuerant conjuncti, vices suas interposuit, & reformatâ pace, pecuniam, civi Creitzenacensi, à quo fuerat sublata, donavit.

Joannes fit
Abbas in
Spanheim
monas.

Eodem anno mensis Maij die secundâ, mortuus est Petrus Abbas mei quondam Spanheimensis Cœnobij octavus, cui successit Joannes ejus nominis secundus, qui præfuit annis fere octo. Hic oriundus ex oppido Sobernheim, quod uno duntaxat milliario distat à Spanheim, qui Ecclesiam de novo fecit consecrari.

Miraculum
Domini
corporis in
Gallia fa-
ctum.

Anno prænotato magnum apud Parisienses in Gallia miraculum accidit. Mulier quædam ab uno perfido Judæo pecuniam mutuò (ut solet fieri frequenter) acceperat, cui vestem suam meliorem propignore locavit. Instante postea Resurrectionis Dominicæ festo, tunicâ suâ festivâ non exornari verecundum ducens, cum ob tantæ solemnitatis reverentiam, tum ne vicinorum suspitione aliquod incurreret bonæ opinionis suæ detrimentum, Judæum accessit; ut vestem sibi concederet locatam pro fœnore per solum diem solemnem petijt, seque mox illam postea relaturam promisit. Ad quam Judæus: Si, inquit, Corpus Christi vestri, quod in Hostia contineri dicitur, mihi secretò apportaveris, faciam quod petis. At mulier vestis cupidine ducta promisit facturam se, quod Judæus postulabat. O miseranda generis humani defectio! Accedens jam perfida mulier ad Altare, posteaquam Sacrosanctum Corpus Domini nostri Jesu Christi de manu Sacerdotis suscepisset, illud mox retrocedens secretò ab ore manibus retraxit: & Judæo sicut promiserat impia impio, desperata perfido dedit. Judæus Sacro Sanctissimum Sacramentum pollutis manibus acceptum in patellam aquâ repletam super ignem posuit, & fortiter bullire fecit. Verum posteaquam diutius Hostia sacra super ignem bullierat, semper tamen mansit integra, & sine aliqua sui corruptione sana.

Sacramen-
tum emit-
tit sangui-
nem.

Quod impietatis minister cernens Judæus, gladium furens arripuit, & sacram Hostiam feriendo vulneravit. Ecce miraculum evidens, & magnum fidei nostræ firmamentum. Mox etenim sanguis de vulnere Hostiæ copiosius cepit profluere, & aquam caldarii, in quo bulliebat, totam in rubedinem mutare. Contingere Deus voluit, ut hæc in domo sua sceleratissimus faceret Judæus, dum supervenirent quidam Christiani, mutuò pecuniam pro fœnore postulantes. Qui cum aquam sanguine tinctam intuerentur super ignem prius bullitam, nihil de factis scientes, ecce subito Hostia Sacrosancta nullo contingente super tabulam de caldario saltavit,

salutavit, & irrogatam sibi à Judæo injuriam omnibus ostendit. Rem Christianis mox ad Judicem deferentibus, perfidus ille Judæus capitur, qui prodito negotio, palam ignibus concrematur: Sacro-verò-Sanctum Dominici Corporis Sacramentum solemniter cum Processione à Clero deferretur in Ecclesiam, & laudes Omnipotenti Deo pro tanto miraculo decantantur. Domus verò Judæi, in qua tantum piaculum contigit, in Ecclesiam sub Salvatoris nostri honore commutata fuit. Mulier etiam illa pœnas dedit, quas meruit.

Judæus pro
scelere
commisso
datur in-
cendio.

Anno præscripto Rudolphus Rex in manu suorum valida per Sueviam & Franciam Orientalem quasi visitator Provinciarum diligentissimus, & inquisitor latronum atque castigato prædonum ferventissimus circumeundo transivit, & transendo raptorum latibula & munitiones ubique terrarum studiosissime quaesivit, reperit, obsedit, cepit, & plusquam lxx. numero funditus evertit, principibus regni & civitatibus Imperij latenter auxilia ferentibus. Ubique raptorum & prædonum receptacula invenire potuit, omnia mox sine defectu personarum solotenus evertit. Videbant hæc latrones terræ, qui vias obsidere consueverant & spoliare, & capere viatores, & dissecabantur cordibus suis; qui cum stare non possent ante faciem persequentis, fugere compulsi sunt in exteras nationes. Nam, sicut diximus, in brevi tempore postquam à Burgundia redierat, plusquam septuaginta castra latronum live Prædonum, fortissima cepit, ac funditus evertit. Sed plura cum tempore postea in detrimentum Reipublicæ maximum restaurata cernimus, de quibus fieri multa quotidie latrocinia dolemus. Rudolphus Rex sempiternæ memoria dignus hominum Regni depredationes sustinere non voluit, sed latrones sceleratissimos omnes aut capitibus truncavit, aut extra patriam proscripsit. Et quia liberavit pauperem & humilem de violentia potentiar, magnam à Deo benedictionem promeruit, cujus semen supra omnes Germaniæ Principes multiplicatum, dilatatum, exaltatum fuit; multi namque Reges ex eo descenderunt.

Prædonum
castra lxx.
destruunt
per Regem
Rudolphum.

Anno etiam prænotato mortuus est Henricus Dux Baviaræ frater Ludovici Comitis Palatini Rheni de Heidelberg, & filius Ottonis Ducis, qui primus ex Bavaris Palatinatus cum uxore obtinuit, de quo diximus in prima parte hujus operis, anno Eberhardi Abbatis sextodecimo. Reliquit autem Henricus Dux memoratus filios quatuor ex Elitabeth filia Belæ Regis Ungariæ uxore sua, videlicet, Ottonem qui postea Rex Ungariæ factus est, Ludovicum, Stephanum & Joannem. Qui fratres paternum inter se divisere Ducatum utriusque Baviaræ.

Henricus
Dux Bava-
riæ mori-
tur.

MCCCX.

Anno Crafftionis Abbatis duodecimo, Indictione Romanorum iv, Rudolphus Rex Conventum principum celebravit in oppido imperiali Franckfurt: ubi inter alia Regni negotia principes Electores & precibus rogabat multis, & magnis allicere promissionibus tentabat, quatenus Albertum Ducem Austriæ filium suum Regem designare Romanorum, contentirent. Quod illi facere omnino recusabant, dicentes, cum se Regem habere viventem, super quem alium inducere non liceret; & enim iatisfacere uni pro Majestatis honore cum vix possint, multo minus duobus sufficerent. Veruntamen ne Regem senem & properantem ad exitum

Conventus
hic Principi
in Franck-
furt.

Rex cum
ſiliabus &
amicis Ar-
gentinam
aſcendit.

exitum vitæ optimè de Imperio meritum improvidè contriſtaſſe vide-
rentur, cùm perſtaret in precibus orans, rem in aliam conſultationem
deliberationis maturæ gratiâ tandem concluſerunt. His factis diſcedunt,
& faciẽ Regis non vident amplius. Diſcedens enim à Franckenfurt
Rex conſeſſim aſcendit ad Argentinam Allatiæ civitatem amœniſſimam,
ubi recreationis gratiâ convocavit ad ſe filios ſuos & amicos, cupiens
ſatigatum multiplicibus curis animum eorum aliquanculum præſentiâ
relevare. Aderat ibi Guda nomine filia, uxor Wenceslai Regis Boemo-
rum, aderant & alij filij ac filiæ, lætam cum Patre jam ſenio & labore
gravaro quietem celebrantes.

Rex infir-
mus Spiram
deſcendit,
& moritur.

Cùm verò pauciſſimè apud Argentinam demorarentur diebus, Rex Ru-
dolphus ægri tudinem mortalem incidit, per quam non diu poſtea con-
ſumpſus fuit. Unde ſentiens ægri tudinem angere quotidie, & crefcere,
navigio cum ſua familia deſcendit ad Spiram, ubi Regum fuit ſepultura
communis. Morbo autem ingreſſente, cùm ſe jam intelligeret mori-
turum, teſtamentum cum bono rationis uſu condidit, præmuniſſiſque
Sacramentis ex more Dominicis, xxii. die menſis Julij, hoc eſt, in ſolem-
nitate S. Mariæ Magdalene moritur, & in Choro Regum majoris Eccleſiæ
Spirenſis cum honore ſepelitur. Poſt cujus mortem Regnum vacavit
anno quaſi uno.

Nicolaus
Papa mori-
tus & vacat
Sedes aſſumit
a.

Eodem anno menſe Decembri, mortuus eſt etiam Papa Nicolaus
ejuſ nominis iv. de Ordine FF. Minorum, cujuſ Corpus Romæ in Eccleſia
S. Mariæ Majoris cum debita fuit religionis obſervantia ſepulchrum.

Quo mortuo Cardinales per biennium diſſidentes in electione con-
cordare non potuerunt. Et propterea Sedes Apoſtolica vacavit annis
duobus, menſibus tribus, diebuſque decem & octo. Inſuper, quod ra-
rum extitit, uno eodẽque tempore & Apoſtolica Sedes Romæ, &
Regnum Theutonicorum cum Imperio vacavit.

Reſponſo
ejuſ, cur
non profici-
ſciteretur
in Italiam,

Rudolphus autem Rex ſempiternâ memoriâ dignus, annis decem &
octo ſine Imperij corona regnavit, multa laudabiliter geſſit, purgavit
Regnum prædonibus, & qualibet incurſione latronum, ad Imperij ſub-
jectionem rebelles compulſit, pacem per totum Francorum Orientalium
imperium reformavit: Hæredibus ſuis copioſè providit, quibus Auſtriam,
Carinthiam, Stiriam, Carniolam, Portum Naonis, & magnam partem
Sueviæ cum alijs tertiſ multis comparavit. In Regno Germanorum
optimè præſuit, ſed de Italia parum curavit. Unde quotiens interro-
garetur à ſuis, quare pro corona Imperij ſuſcipienda non peteret Italiam,
reſpondere cum Aſopo fabulatore ſolebat: *Cum olim bruta animalia di-
verſi generis invaſarentur à Leone in ſpeluncam, ubi ſenio gravatus jacebat eſu-
riens, nec valens præ corporis debilitate quodquam ire venatum, venerunt ſuccoſe
plura quidem, qua ubi caveam intrâſſent, mox à Leone capta & dilacerata,
ventrem ejus implebant. Vulpes autem veniens ad os ſpeluncæ introſpexit quidem,
ſed introire conſepſit. Quam leo ſentiens adeſſe, fraude plenus inclemaſcit:
Cur non ingrederis ad me viſitandum vicina mea dulciſſima? Reſpondit illa:
Quoniam, inquiens, ingredientium veſtigia cerno plurimorum, ſed nullum è ca-
vernæ redire tua conſidero. His dictis præpeti curſu vulpes retroceſſit. Ita legimus,
inquit Rudolphus, Regum Theutonicorum plures pro corona Imperij, vel qui-
buslibet alijs regni negotijs profecto in Italiam, ſed rediſſe abſque detrimento ſuis*
pantos

paucos invenimus. Italia enim sicut leonis est caverna, & substantiam Germanorum semper anxie querit, & sanguinem sinit. Quem Germanorum Principum non vel extinctis, vel exhaustis Italia si potuit, aut persequuta non fuit illis, si vivere nequiverit, vadit in Italiam, qui & se & sua odit, nos istius nostramur abimus.

Italia spe-
lunca Leo-
nis aurum
Germania
litica.

MCCXCI.

Crafftionis Hirsaugiani Abbatis tertio decimo. Indictione Romanorum quinta, hyems fuit asperissima, & nimis diuturna, ratione cujus defecerunt jumentis pabula, & magna pauperes egenisque pressit inopia. Vineta etiam in multis locis præ nimio frigore læsa parum fructificaverunt.

Hyems du-
ra.

Eodem anno Gerhardus Archiepiscopus Moguntinus provinciale Concilium cum Suffraganeis suis Episcopis celebravit in Ecclesia Sanctorum Petri & Alexandri Pontificum in oppido Alschaffenburg juxta litus Mogoni fluminis. In qua comparuerunt Manegoldus Episcopus Herbipolensis, Fridericus Episcopus Spirensis, Simon Episcopus Wormatiensis, Episcopus quoque Augustensis, Episcopus Eichstattenfis, Episcopus Hildesheimensis: reliqui verò Moguntinae provinciae Episcopi Constantiensis, Curienfis, Argentinenfis, Halberstattenfis, Padelbronnenfis, & Verdenfis oratores suos atque Vicarios, ut moris est, cum potestate mandata sufficiente miserunt.

Concilium
celebratur
provincia-
le in Al-
schaffen-
burg.

Comparuerunt & Abbates nostri Ordinis in eodem Concilio plures: quorum coenobiorum nomina conscripta invenimus ita: Abbas Hirsfeldensis, Abbas sancti Albani prope Moguntiam, Abbas sancti Jacobi ibidem, Abbas in Selgenstlar, Abbas sancti Petri de Erfurt, Abbas in Homburg, Abbas de fonte Reinhardi, Abbas de Salveld, Abbas de Blidenstact, & alij plures tam nostri Ordinis, quam aliorum, quorum nomina non tenemus. Multa in eo Concilio statuta sunt, quæ litteris commendata servabantur.

Abbates in
eodem
Concilio
presentes.

Soluta tandem concilio, dum unusquisque ad sua regreditur, Fridericus Ecclesie Spirensis Episcopus in itinere juxta Mogoniam apud villam Kelterispach nuncupatam, à Gerharo filio Eberhardi Comitis de Katzenelenbogen captus est: & ad Castellum quoddam municissimum deductus, custodiæ mancipatur. Causam verò captivitatis hujusmodi non invenimus. Verum non diu postea compositione inter eos facta Episcopus liberè abire permittitur.

Anno prænotato circa initium mensis Maij, hoc est, ad festum Sanctorum Philippi & Jacobi convenerunt principes Imperij Electores in oppido Franckenfurt pro novi Regis electione, cum jam Regnum in mensem decimum vacasset. Post plura consilia inter se habita variisque tractatis, tandem consensu decreto Adolphum Comitem de Nassau in Regem elegerunt, virum strenuum, & imperio ab antea semper fidelem, quippe qui filios suos & proximos in nullo de rebus imperij ditare voluit: sed omnia regno integra conservavit. Electus autem à Principibus ad Aquisgranum perducitur, & secundum morem antiquum in Regem Theutonicorum cum solemnitate maxima coronatur. Sex annis tantum regnavit, & ad Imperij coronam non pervenit. Tandem per Principes ad Moguntiam convenientes fuit à regno depositus, & postremo sicut dicemus in bello occisus.

Convenerunt
Principum
in Francke-
furt.

Adolphus
fuit Rex, qui
fuit Comes
in Nassau.

H

Corona

Adolphus,
Rex Coro-
natus à cun-
ctis ſuſcipi-
tur.

Coronatus autem Rex apud Aquifgranum ad Coloniam revertitur, & civibus ex more in ejus verba jurantibus, ut verus Theutonici Regni Monarcha ſalutatur. Inde progrediens fidem dedit & accepit per quæque Regni oppida, & fecit omnia, quæ fieri per novos Reges fuerant à confuetudine introducta. De Colonia per fluenta Rheni aſcendit ad Moguntiam, luſtratiſque per circuitum oppidis & Urbibus Imperij cunctis, tandem pervenit ad Argentinam. In omnibus locis ut Rex verus Theutonorum ſuſcipitur, & à cunctis futurus Imperator ſalutatur.

Adolphus
Rex obſe-
dat & cepit
Colmariam.

Comites autem nonnulli per Sueviam & Alſatiam conſpiratione factâ nobiles quosdam & Oppidulorum Cives ſibi contra Regem Adolphum conciliaverunt ſocios, quorum auxilio rebellionem parabant. Quo circa Rex Adolphus Colmariam Alſatiæ vicum obſidione cingens potenter expugnavit & cepit, oppidanôſque jurare in ſuam fidem coëgit ac prævaluit. Cujus quidem oppidi Capitaneum (vel ut ab incolis dicebatur) Advocatum Rex Adolphus in curru ligatum ſecum abduxit captivum. Baronem quoque unum de Rappolſtein capiens non prius dimiſit, quàm filios ſuos pro ſe obſides dedit.

Miſnenſis
terra Impe-
rij eſt.

Idem Rex Adolphus totum Principatum Miſnenſem pro magna pecuniarum ſumma coemans incorporavit Imperio, quem cùm filiorum ſuorum alicui dare potuiſſet, quemadmodum Rudolphus fecerat cum Ducatu Auftriæ, nequaquam voluit, ſed cum Imperio cunctis regni ſui diebus reſervavit.

MCCXCIII.

Anno Craſſonis Hirſaugienſis Abbatis Reverendiſſimi quarto decimo inchoato, qui & ultimus fuit, Indiſtione Romanorum ſextâ in fine menſis Januarij, Adolphus Rex Conventum Principum celebravit in Moguntia. In quo multa pro comuni utilitate Regni conſtituit, & pacem inter diſcordantes reformavit. Et quoniam erant nonnulli Comites & Nobiles Regni, qui rebellionem medicabantur contra eum, ſtauit in illos copias movere exercitus, & contumaciam armis humiliare ſuperbam. Ad proximum igitur vernale tempus conveniendij terminum Principibus ſtauit, & ut parati ad feſtum S. Mart. Georgij eſſent, mandavit.

Adolphus
Rex feliciter
cepit, male fini-
vit.

Rex iſte Adolphus in principio promotionis ſuæ ad Regnum cunctis in rebus atque negotijs & metuendus fuit hoſtibus, & omnium judicio fortunatiſſimus, atque feliciter regnare cepit. Verùm non diu poſtea vultus mutavit fortuna ſerenos, & eum quem ſublimaverat, repente deſervit, ſuamque in eo cæcitatem improbè oſtendit. Nam conſeſſum omnibus coepit fieri odioſus, maxime Principibus Imperij, à quibus Rex antea fuerat designatus. Hujus odij cauſam ipſe non ultimam in eo præſtitit, quòd Regi Anglorum promiſſam fidem contra Gallos maximi pecuniarum ſummâ prius ab eo receptâ non ſervavit. Quod quo ſit modo geſtum, ſuo inferius ordine dicemus. Unde paulatim deficiens tandem à Principibus deſeritur, & Regnum Duci Auftriæ Alberto condonatur.

Craſſus
hujus Mo-
naſterij
Abbas
ſextu. ob-

Eodem anno Dominus Craſſo hujus Monaſterij Hirſaugienſis octavus & viceſimus Abbas, jam ſenio gravatus, & multis laboribus exhaustus, poſt februm quartanarum longam decoctionem quartâ die menſis Februarij moritur, & cum Antecelloribus ſuis in majori Eccleſiâ ſepelitur.

anno

anno Regiminis sui tertio decimo jam completo, simul adjunctis viginti diebus. Vir quidem in sua generatione bonus & diligens in ministerio. sed p̄scis hujus Cœnobij Patribus tam Zelo regularis disciplinæ, quàm observantiâ inferior.

De Godfrido hujus Monasterij Hirsaugiensis

Abbate X XIX. qui præfuit annis vii. mense uno,
diebus xxiv. & Gestis varijs.

Nono Dominicæ Nativitatis MCCXCIII. Indictione Romano-
rum sextâ. die mensis Februarij decimâ, convenerunt Fratres
hujus Monasterij Pastoris regimine destituti ad locum capi-
tulare pro novi electione Abbatis. Qui præmissis ex more
ad Deum precibus, consilijs quoque & tractatibus pro negotio tunc ne-
cessarijs & opportunis. tandem unanimi consensu Godfridum Monachum
venerabilem. qui Custodis eo tempore curabat officium, in Abbatem
super se constituerunt.

Godfridus
fit Abbas
XXIX.

Qui confirmatus à Friderico de Bollandia Ecclesiæ Neometensis
Episcopo. & juxta consuetudinem antiquam solemniter benedictus, præ-
fuit annis vii. mense uno, diebus verò quatuor & viginti. Vir quidem
bonus in se, & nulli sine rationabili causa molestus, qui temporalium
rerum reparator & pro viribus confector diligentissimus extitit, quam-
vis non omnia, quæ prius fuerant alienata. reparavit.

Patriâ Suevius erat, de honesta familia natus, quem cura parentum
Cœnobio tradidit, cum esset adhuc invenis, provisionem magis intendens
corporalem, quàm animæ salutem. Veteris etenim constitutionis à
Sanctissimo Abbate Wilhelmo editæ, ac per Sedem Apostolicam appro-
batæ, quæ omnino cavebatur, ne quis ante vicessimum ætatis annum in
hoc sacro Cœnobio susciperetur ad Monachatum, subintraverat oblivio;
quoniam tepesciente paulatim regularis observantiæ studio, transivit in
abusum etiam hæc laudabilis institutio. Non est puerorum Regularis
observantiæ integritatem posse custodire, quæ res & moribus, & ætate
requirit perfectos. Godfridus igitur ad Monasterium puer susceptus, ad
exemplum eorum, quos reperit, instituitur, & moribus cum ætate pro-
ficiens tandem Sacerdos ordinatur. Non diu post Subcantoris ei mini-
sterium committitur, in quo multis annis Domino fideliter servivit. Ma-
gnæ literaturæ non extitit, non tamen penitus Idiota vel indoctus fuit.
Mediocriter potuit scripturas intelligere, & in his, quæ suum concerne-
bant officium, competenter se juvare. Nam illo tempore ordo noster
tam in eruditione scripturarum, quàm in sanctimonia vitæ meritum
nimium defecerat: in quo Monachus vel sanctus vel eruditus rarus oc-
currebat. Quæ quidem calamitas Ordinem sanctum penitetum operuit:
à qua deformitate nunquam postea totus surrexit. Verùm ut in semita
capti permaneamus propositi, oportet nos querelas intermittere cōsue.

Godfridus
fit Monas-
chus.

Godfridus ergo Monachus posteaquam Succentoris officium multis
annis strenuè impleverat. Custos tandem Ecclesiæ principalis consti-
tuitur, & suorum jussione Abbatum sæpius etiam in rebus externis arduis

H a

ad

ad conſilium ſeniorum convocatur, fuit enim prudentiâ ſingulari prædictus: qui ſi fuiſſet tempore priſco, quando Monaſtica diſciplinâ in hoc Monaſterio vigeat integritas, homo certè magnæ Religionis præcæteris evaſiſſet. Ex Cuſtode tandem vaſorum Eccleſiæ materialium factus eſt ſicut diximus Cuſtos & Reſtor immortalium animarum.

Godfridi
Abbatis di-
ſpoſitio
corporis.

Quantum ad corporis diſpoſitionem pertinet, homo erat ſtaturâ magnus & ſatis longâ, plus ad pinguedinem tendens, quàm in contrarium: perſona elegans & majeſtate quadam naturali reverendus; ut etiam ipſa in eo natura diligens operatrix nihil videretur omiſiſſe eorum, quæ virum cæteris præficiendum vel ornare poſſunt, vel perficere. Caput pro magnitudine corporis habebat pulchrè diſpoſitum, nigris capillis decen-ter ornatum, ab anteriore parte aliquantisper calvum. Barbam & mul- tam in eo natura produxit, & canitie venerandâ reſperſam. Inceſſu gravis & lentuſerat, ut etiam inter eundem quandam præ ſe ferret matu-ritatem. Vox illi virilis erat & ſonora, & quæ maximè ornabat perorantem: cujus eloquium omne præmeditatum eſſe à neſcientibus videretur propter dicendi proprietatem.

Godfridi
Abbatis di-
ſpoſitio
animi.

Conſilio fuit promptus, & ad quæque difficilia ſufficiens, ita ut in rebus arduis nemo facilius illo & citius conſuluerit unquam. Contulerat ei na- trua ingenium docile, profundum, ſubtile & promptum, quo tam acutè plerumque uti conſuevit, ut ſcire cogitationes Fratrum ſuorum crede- retur. In agendis negocijs temporalibus magnâ utebatur providentiâ, & juridiſtiones Monaſterij ſui non permiſit in aliquo violari. Collapſam tamen Regularis diſciplinæ obſervantiam reformare non potuit, qui moribus inventis rectè ſe vivere putavit. Converſatione ſua publicâ præſeſerebat honeſtatem, ſed quantum ad internæ puritatis integritatem pertinet, ſicut nemo ſcit cogitationes hominum, ita judicare conſcien- tiam, re latentem, alienam temerarium eſt, & nimis periculofum. De manifeſtis ergo loquimur, quoniam Godfridus Abbas quidem in ſua generatione fuit bonus, veruntamen peculium Monachis non abſtulit: ſed cum vivendi modum quem reperit, quamvis Regulæ contrarium, permiſit.

Wormatia
crematur
ignibus.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato nonageſimo tertio ſupra ducenteſimum atque milleſimum, qui fuit primus Godfridi Abbatis hujus Monaſterij Hirſaugienſis, Urbs Wormatienſis igne caſuali nocturno tempore incenſa magna ex parte cremata fuit, & multa civibus incom- moda provenerunt.

Adolphus
Rex in Miſ-
ſenſes du-
xit exerci-
tum.

Eodem quoque anno Rex Adolphus contractis undique copijs in- gentem contra Miſſenſes duxit exercitum, quorum Princeps, quem Marchionem vocabant, Romano diu rebellis Imperio exiſterat. Rex verò Adolphus Marchionatum ipſum potenter ingreſſus, Marchionem ſuperavit, & procul extra patriam proſcripſit. Magnam deinde auri ſummam ex pia conſideratione legitimis donavit hæredibus, compara- tumque pecuniâ ſimul & armis principatum illum Romano imperio totaliter ſubjecit & ipſum pacificè poſſedit deinceps, quam diu regnum obtinuit.

Anno prænotato inter duos Reges Anglorum ſcilicet & Gallorum diuturnum illud bellum, & utrique parti longè pernicioſiſſimum pro qui- buſdam

busdam Regni terminis sumpsit initium, cujus occasione successu temporis multa hominum millia perierunt. Quae quidem Regum dissensio tunc incepta, pluribus annis durans, ac multis plerumque bellis agitata nec hodie finem accepit.

Histemporibus Albertus ex Comite de Habsburg Dux Austriae Rudolphi quondam Regis nati major filius, Regi Adolpho maxime contrarius extitit, & æmulos contra illum plurimos excitavit. Cujus rebellionis causa principalis causa fuit ambitio, quâ alter alteri non parum invadebat pro regno. Mortuo siquidem Rege Rudolpho Albertus ejus filius ad se regnum pertinere totis viribus contendebat, asserens non alium quempiam ad regnum vocandum, quamdiu idoneus inveniri posset de regali prosapia ad regnandum. Verum Principes hanc ejus contentionem libertati electionis scientes esse contrariam, Adolphum Comitem de Nassau sicut diximus in Regem unanimiter elegerunt.

Hinc motus in iram Albertus, quoniam à Principibus se putabat contemptum, Regi Adolpho cunctis diebus adversabatur, donec desertum à Principibus tandem in campo Wormatiensi occidit. Inter alios verò, qui cum Duce Alberto contra Adolphum conspiraverant Regem, non ultimus fuit Eberhardus Comes de Wirtemberg, homo bellicosus, fortis, audax & quietus impatiens, qui semper vixit in armis, & multa cum vicinis praelia gessit. Nulli regum suo tempore imperantium voluntate spontaneâ unquam fuit subiectus, sed cum singulis contentionibus habuit, & cunctis semper fuit infestus: Rudolpho imprimis, ut supra diximus, rebellis fuit atque contrarius, & in cum cum quindecim comitibus conspiravit. Deinde Duci Alberto contra Regem Adolphum usque ad mortem pertinacissimè adhæsit. Quo tandem occiso non minus Alberto Regi extitit contrarius, quàm reliquos ante illum fuerat persecutus.

Anno item prænotato Rex Adolphus in oppido imperiali Eslingen apud Suevos conventum Principum habuit: ad quem omnes Sueviae Comites, Barones, ac nobiles convocavit, qui mandatis Regalibus obtemperantes ire curabant, solus Comes Eberhardus de Wirtemberg venire contempsit. Regina tamen, quæ interea morabatur in castro Achalm in monte propè Rüelingen, invitata per Comitissam de Wirtemberg uxorem Eberhardi Comititis ad Sturgardiam venit, & baptismo filiae illius interfuit.

Anno etiam prænotato in die Apostolorum Petri & Pauli moritur Henricus de Gandavo Canonicus & Archidiaconus Ecclesiae Tornacensis, ibidem in Templo Beatæ semper Virginis Mariæ sepultus, Doctor Parisiensis omnium sui temporis facile doctissimus: qui inter multa ingenij sui opuscula scripsit opus insigne, quod Summam Theologiæ prænotavit. Super sententias quoque libros quatuor. Quodlibetorum etiam lib. II. De sancta Virginitate lib. I. De Poenitentia salutari lib. I. Sermones quoque multos & varios composuit. Et plures in Aristotelis volumina commentarios scripsit elegantes.

Item anno præscripto sextâ decimâ die mensis Novembris obiit Simon de Schöneck Episcopus Wormatiensis, & in Monasterio Schönaugienfi Cisterciensis Ordinis in sua Diocesi sepelitur. Post quem Canonici majoris Ecclesiae Gerardum filium Comititis Hirfuti vulgari vocabulo Rung-

Albertus
Dux Austriae
Regi
Adolpho
contrarius.

Eberhardus
Comes de
Wirtemberg.

Conventus
Principum
in Eslingen.

Henricus
de Gandavo
Doctor
Parisien-
sis obiit.

Gerardus
fuit Episcopus
Wormatiensis.

graſſi in Antiſtitem unanimiter elegerunt. Sed quia vacavit Sedes Apoſtolica, & illo in tempore non habebat Pontificem, electus iſte mortuus fuit ante confirmationem.

MCCCXIV.

Coeleſtinus
ſic Papa V.
ex Eremita.

Anno Godfridi Abbatis Hirſaugienſis ſecundo, Indiſtione Romanorum ſeptimâ, poſt longam & diuturnam Papatûs vacationem in hoc tandem conveniſſe Cardinales, ut quia nullus alteri Pontificatum favebat, nullum de Collegio vel catu ſuo hâc vice, ſed extraneum aliquem in Papam eligerent. Quæ res cûm placeret omnibus, elegerunt Petrum de Murrone Eremitam, cujus fama ſanctitatis totam tunc reſperſerat Italiam, qui ſtatim de Eremo per ſolennes nuntios evocatus Pontificatum aſſumpſit invitus. Electus verò Aquilam profeſſus eſt, & convocatis ad ſe Cardinalibus cum maxima ibidem ſolemnitate coronatur, cujus ordinationi ducenta millia hominum interfuiſſe referuntur. Qui Coeleſtinus ejus nominis quintus nuncupatus præfuit menſibus v. & die unâ, vir quidem literarum ignarus, ſed vitæ merito & prærogativâ ſanctitatis nulli ſuo tempore ſecundus.

Eberhardus
ſic Epiſcopus
Wormatienſis.

Eodem anno mortuus eſt Gerhardus Comes Hirſuxus electus Epiſcopus Wormatienſis, priuſquam Confirmationem ſuam à Rom. Pontifice impetrare potuerit, ſicut antehac diximus. Quo nimis citò viâ deſuncto Electus in Pontificem memoratæ Eccleſiæ fuit Eberhardus de Stralenberg, & præfuit menſibus decem.

Adolphus
Rex Angliæ
promittit
auxilium
contra Gallos.

His temporibus inter Philippum Regem Gallorum, & dictum Regem Anglorum Eduardum concepta prius diſſenſio plura mala protulit, & eos in prælium atrox nimium concitavit. Multa ſibi invicem damna & mala intulerunt, incendio, prædâ, ferro & nece plurimorum, injurias ſuas totis viribus mutuò vindicantes. Nec diu poſtea cûm Rex Anglorum Gallum viribus metueret fortiorem, Adolphum Regem Theutonico-rum tam contra Flandriæ Comitem, quàm adverſus Regem Galliæ in auxilium vocavit. Cui Rex Adolphus voluntarium promittit auxilium, ita tamen, ſi pecuniam prius mitteret ſufficientem ad conducendum, exercitum. Rex ergo memoratus Anglorum, quem bellandi neceſſitas magna urgebat, ſine cunctatione aliqua centum millia marcarum argenti miſit Adolpho Regi ad Coloniam, rogans ut promiſſum auxiliorum exercitum ad ſtatutum diem deſtinaret in Flandriam. Nam ſic ambo Reges inter ſe apud Coloniam prius concluſerant, quòd Eduardus Rex Angliæ memoratum pondus argenti mitteret ad manus Regis Adolphi, quanto citius poſſet; Rex verò Adolphus Principes Imperij cum eadem pecunia conduceret, & Angliſ contra Gallos & Flandrenſes in auxilium deſtinaret. Rex Angliæ promiſit pecuniam, Adolphus Rex aſſiſtentiam, Principes quoque ſubventionem ſalvo ſtipendio promiſſo. Rex verò Adolphus poſteaquam in comuni diſtribuendam principibus pecuniam accepiſſet, centum millia videlicet marcarum argenti, totum pondus illud æri ſibi retinuit, & nihil omnino Principibus dedit: propterea eos ad maximam contra ſe indignationem provocavit. Unde cûm dies jam iſtaret congregandi exercitum, nullus Principum Regi curavit occurrere, propterea quòd pecuniam eis promiſſam ſingulis juxta conditum minime tranſmiſiſſet. Unde nimium conſuſus Rex Adolphus cûm pecu-

pecuniam ea conditione accepisset memoratam, ut Principes conducere-
cum ea contra Comitem Flandriæ ad pugnandum, & eam sibi retinisset
totam, exercitum congregare non potuit, nec in auxilium Anglorum
venit; solus enim cum paucis, quos secum habebat, militibus proficisci
erubuit, & comitum Principum propter suam avaritiam & infidelita-
tem minimè impetravit. Hæc ejus infidelitas magnum Regi Anglo-
rum periculum & incommodum attulit, & Imperio non parum contemptis
& scandali fomitem dedit. Et magnum reverà scandalum, & maximè
fuit ipsi Regi Adolpho, tam ingentem summam accepisse pecuniarum, &
auxilium non attulisse promissum. Ex eo tempore Principes à Regis
obedientia carperunt deficere, & cum de die in diem amplius con-
temptui habere, causam habentes duplicem; alteram quòd auxilium
Regi Anglorum promissum sub jurejurando non præstitit; alteram verò,
quòd tam notabile pondus argenti Principibus distribuendum sibi ex
avaritia soli reservavit. Crevit exinde paulatim contra illum indignatio
Principum, quousque tandem vitam amisit & Regnum.

Rex Adol-
phus fidem
Regi An-
gloru non
servavit.

Principes
Imperij à
Rege Adol-
pho deseca-
runt.

Anno prænotato Cœlestinus Papa V. vir sanctissimæ conversationis,
eum ob causas multiplices Ecclesiæ, tum propter animi simplicitatem, factâ
prius constitutione, quòd Papa renuntiare posset summæ dignitati, ad con-
siliū Benedicti Cæterani Cardinalis, qui maximè ad Pontificatum vide-
batur anhelare, Papatum spontaneâ voluntate in manus Cardinalium
resignavit. Qui cum postea ad Ereum redire, unde venerat, dispo-
neret, à Bonifacio VIII. Successore suo captus est, & usque ad mortem in
custodia firmissima detentus, coactus non diu, ut ferunt, postea mori,
statim infinitis miraculis coruscavit. Quem Clemens V. sub nomine
Petri postea canonizavit.

Cœlestinus
Papa Papa-
tum reli-
gnavit.

Hic sanctissimus vir ante Papatum vitam in Ereum ducens religio-
sissimam, pluribus annis eum ordinem Monachorum, quem Cœlestino-
rum vocant, sub Regula S. P. N. Benedicti omnipotenti Domino mili-
tantem primus instituit, & plura ejusdem sanctæ Religionis Monasteria
per Ereum fundavit.

Ordinis
Cœlestino-
rum instit.

Eodem igitur anno tertiâ decimâ die mensis Decemb. hoc est, in fe-
stivitate S. Lucæ, Benedictus Cardinalis apud Neapolim in Papam
assumitur, & Bonifacius VIII. nuncupatur, qui præfuit annis octo, mensi-
bus novem diebus XVII. vir in utroque jure doctissimus, cujus gesta copio-
sius scripta habentur.

Bonifacius
fuit Papa
VIII.

MCCCX.

Anno Godfridi Abbatis tertio, mortuus est Eberhardus de Seralen-
berg Episcopus Wormatiensis, decimo Pontificatus sui mense vixdum
completo. Cui successit in Episcopatu electione Fratrum Emicho de
Badenberg majoris Ecclesiæ Præpositus anno præterito in crastino S. Tho-
mæ electus, sed anno prænotato consecratus, & præfuit annis quatuor.
Iste venerabilis vir cum adhuc esset memoratæ Ecclesiæ Vangionum Præ-
positus, Capellam in Suburbano Civitatis novam construxit in honorem
Beatæ Mariæ semper Virginis, in qua præbendas Canonicales 12. in-
stituit, quas totidem Sacerdotibus, qui Domino fervirent altissimo, con-
cessit. Deinde Pontifex ordinatus opus bonum, quod intentione sanctâ
cepit, abundantiore studio pietatis consumavit. Nam & proventus
ejusdem

Emicho fuit
Episcopus
Wormatiensis.

Ecclesia B.
Virg. fun-
datae Vang-
ionum.

ejusdem Eccleſiæ haud mediocriter auxit, & numerum perſonarum Domino ſervientium ampliavit. Sciendum verò, quòd priuſquam Eccleſia memorata ſumpſiſſet initium, erat in eodem loco poſita Imago B. Virginis Mariæ, ad quam plura divinitus fiebant miracula, quibus provocatus Dei populus locum ſolemni concurſu quotidianiſque honorabat obſequiis. Crevit cum tempore fidelis devotio populi, & jam etiam de remotioribus provinciæ locis ad Wormatiam ſolemniſ fiebat concurſus orantium, & pia vota deferentium Chriſtianorum. Alios (ut in ſimilibus fieri ſolet) ſinceræ mentis devotio, alios ad concurſum induxit curioſa ſignorum admiratio. Duravit concurſus iſte pluribus annis, miraculis quoque roboratus creberrimis inſignem conſtruxit Eccleſiam.

Anno prænotato Albertus Dux Auriæ Rudolphi quondam Regis Romanorum filius contra Regem Adolphum manifeſtam rebellionem exercuit, & quoſcunque potuit Duces, Comites, Principes, Episcopos, Nobiles & Urbanos ab ejus fide revocavit. Quem Adolphus Rex conſulenticibus amicis à Ducatu deponere voluit, ſed metuens furorem Principum cum eo ſentientium, diſſimulare coactus fuit. Nam multi cum Alberto jam ſentientes, contra Regem conſpiraverant apertè, quorum fortitudini cum nullâ poſſet ratione reſiſtere, non audebat eos contra ſe quavis occaſione in bellum provocare.

Anno etiam prænotato, poſteaquam Siffrius Archiepiſcopus Colonienſis in annum jam ſeptimum captivus à Comite Montenſi Adolpho detentus, quemadmodum ſuperius diximus anno Craſſihonis Abbatibus nono, liberari aliter non poſſet, quàm ad voluntatem ipſius decidentis, poſtulatam dedit pecuniam, & liberationis amore coactus eſt facere omnia, quæ Comes ille ſacrilegus voluiſſet, non ſine graviffimo Eccleſiæ ſuæ diſpendio. Conditionibus à Comite propoſitis, cum ſatiſfecieſſet Archiepiſcopus per omnia, tandem de cuſtodia ſolvitur, & redire ad Eccleſiam ſuam liber permiſſus eſt. Sed memor injuriarum, quemadmodum illatam ſibi contumeliam poſſet vindicare, anxius cogitat, & varios modos, omnèſque vias, ſi Comitem poſſet capere, ſedulo explorat. Poſtremò non diu poſt ſui diſmiſſionem, arte uſus & induſtriâ, ſicut optaverat, ipſum Comitem Adolphum cepit, & in carcerem horrendum conjecit, in quo & uſque ad mortem in afflictione mentis & corporis maxima ſedere compulſus eſt. Cui miſerabiliter vinculo memoratus Archiepiſcopus improperando, quod ab eo ſuſtinuerat ipſe, pluries dixit: *Diſce nunc, quoniam ego te docebo, quemadmodum Archiepiſcopum debeas tenere captivum.* Verùm dum Comes omnia ſe Archiepiſcopo illico ad integrum promitteret reſtituturum, quæcunque ab eo extorſiſſet, imò & alia multa polliceretur ſuperadditurum de proprio, ille reſpondit: *S. Petrus, cujus me ſervum non ſolam captivum detinere tanto tempore non timuiſti, ſed etiam indignè tractare non erubiſti, ſine his, quæ tu polliceris, ſuos poſſeſt emovere miniſtros, idcirco tuas pollicitationes tanti facio, quanti honorem Archiepiſcopi Colonienſis tu antehac apud te detenti, injuſtiſ feciſti. Unde ſi totum aurum Arabiæ mihi dare poſſes, nihil tibi proficeret: quoniam non quero tua, ſed te: nec pecuniam à te habere deſidero: ſed juſtitiam in te, quam meruiſti, juſti exercere volo. Tu pecuniam S. Petri contra juſtitiam ſuſcepiſti, captam quoque per violentiam extorſiſti: & per hoc in Deum & ſanctos ejus graviter peccaſti.*

Ego

Reo Dei minister & Servus Beatissimi Apostolorum Principis Petri pecunias suas non cupio, sed injurias Domini ac Patroni mei vindicabo. Captum meum Sacrilegum & impium Ecclesia Dei hostem usque ad mortem hac vincula indubitanter amodo continebunt. Quod ore dixit, opere complevit. Nullā etenim ratione induci potuit, ut captivitatem ejus unquam relaxasset, sed manere usque ad mortem Comes infelix vinculus compulsum est.

Adolphus
Comes
Montensis
obiit in car-
cere.

Eodem anno Joannes Dux Brabantiae, qui Ducatum Limburgensem sicuti anno Craethonis nono diximus, Comiti Reinhardo de Geldria praecepit, & captivitatis memoratam Archiepiscopi Colonienfis, quam Comitis de Monte principalis causa fuit, volens agilitatem suam in armis ostendere, in quodam Hastiludio lanceā secum congregientis transfixus miserabili morte interijt.

Joannes
Dux Bra-
bantiae in
Hastiludio
occiditur.

Claruit his temporibus Nicolaus de Bibera patriā Francus Orientalis, vir tam in divinis scripturis, quam in saecularibus studiosus & eruditus: ingenio promptus & clarus eloquio, nec minus in carmine exercitatus, quam prosa: qui suā eruditione & scriptis Erpfurdianum insigne Gymnasium mirifice illustravit. Scripsit gemino Stylo quoddam opusculum, quod de malo cavendo sive occultum praenotavit, lib. unum. Epistolarum quoque familiarium ad diversos lib. i. Diverforum Carminum & Epigrammatum lib. i. Alia etiam nonnulla scripsisse dicitur, quibus nomen suum posteritati commendavit, quae ad manus nostras non venerunt.

Nicolaus
de Bibera
Francus
Doctus
script.

Conradus etiam Saxo dictus de Media civitate vulgariter de Halberstade Ordinis Fratrum Praedicatorum, vir undecunque doctissimus, haec ipsa tempora eruditione simul & lucubrationibus suis plurimum illustravit. Qui cum esset in Divinis scripturis egregie doctus, scripsit super sententias libb. iv. Volumen quoque insigne, quod summam Studentium, praenotavit libb. iii. De Trivio lib. i. Commentarium in lib. S. Job, opus notabile composuit: quod legendo suis discipulis publice recitavit. Sermones quoque tam de Tempore, quam de sanctis libb. ii. Concordantias Bibliae novi & veteris testamenti, quas Repertorium haud improprè nuncupamus, ipse primus juxta ordinem Alphabeti excogitasse dicitur. ad modum non modicum quidem eorum, qui vel in Cathedra docent, vel in Ecclesia fermocinando praedicant. Post plures annos hoc ipsum Bibliae Repertorium per multos viros eruditos fuit ampliatum, & maxime tempore Concilij Basileensis per Joannem de Ragusio, deinde per Gualterum Socum, ac postremo per Joannem de Secubia sacrae Theologiae doctorem studiosissimum consummatum est, & in ea forma, quā nunc impressum cernitur perfectum. In multis denique sacrae Scripturae libros idem Conradus elegantes commentarios scripsit: edidit simul & alia plura nobis ut ferunt incognita.

Conradus
de Media
Civitate
Ordinis
Praedicatorum.

Concordantiarum
Bibliae
compositio.

MCCXCVI.

Anno Godfridi Abbatis quarto, Indict. Romanorum nona, mortuus est Manegoldus Episcopus Herbipolensis Duxque Francorum Orientalium, vir bonus & prudens, amator Cleri & singularis fautor atque promotor Claustralium. Hic in primo anno Pontificatus sui gravissimas cum civibus dissensiones habuit, in tantum, quod Clerus omnis propterea de Civitate expulsus fuit. Postremo tamen Adolphus Rex vices suas amice interposuit, & concordiam inter dissidentes reformavit, & ita Clerus in urbem redijt.

Manegoldus
Episcopus
Herbipol.
obiit.

Andreas fit
Epifcopus
Heripol.

Huic in Præſulatu Peapolitano & Ducatu, Canonicorum Eleſtione ſucceſſit Andreas de Gundelfingen, & præfuit annis ferme duobus atque viginſi: vir ſtrenuus & Jurium Eccleſiæ defenſor acerrimus, qui & ipſe aliquandiu ſtetit in diſſenſione cum civibus: qui tamen ſua prudentiâ & virtute ſuperbiam eorum valde humiliavit.

Comes
Hollandiæ
ſilius Regis
Wilhelmi
occiditur.

Eodem anno Florencius Comes Hollandiæ filius Wilhelmi quondam Regis Romanorum à Friſonibus occiſi, quemadmodum longè ſupradiximus anno Volboldi Abbatis duodecimo, homo nimium bellicoſus, qui mortem Patris ſatis graviter & plus æquo de Friſonibus multo tempore vindicavit, anno ætatis ſuæ quadrageſimo primo, tandem ſuorum traditione ſuperatus ab ipſis Friſonibus inimicis ſuis occiſus eſt in bello viceſimâ ſeptimâ die menſis Junij.

Cui Joannes filius ejus in Regimine comitatûs Hollandiæ ſucceſſit, vir & ipſe bellicoſus neceſſitate magis quàm voluntate compulſus, urpote, qui Eliabeth ſiliam Eduardi Regis Anglorum habebat uxorem, de qua tamen liberos non ſuſcepit; unde ad bellandum duplici urgebatur cauſa, altera quòd auxilium ferre Socero contra Gallos fuit neceſſarium: altera, quâ necem vindicare Genitoris videbatur honeſtum: ſed annis non pleniſ tribus ſupervixit.

Wilhelmus
fit Epifc.
Trajectenſis.

Eodem quoque anno Bonifacius oſtavus Joannem Epifcopum Trajectenſis Eccleſiæ per Tyrannidem & occaſione bellorum de ſede ſua pulſum, Tullenſis Eccleſiæ Pontificem conſtituit: & per hæc ejus paci & tranquillitati maximè providit. Porro in ejus locum ad Eccleſiam Trajectenſem Wilhelmum de Mechlinia in Romana curia eo tempore Auditoſum cauſarum, ordinavit Epifcopum: qui præfuit annis quinque in tribulationibus multis, & tandem in bello quodam crudeliter fuit occiſus, ut ſuo loco inferius dicemus.

Cauſa bel-
locum in-
ter Reges
Galliæ &
Angliæ.

Anno prænotato bellum inter Philippum Regem Galliæ, & Eduardum Regem Angliæ parabatur maximum, propter Guidonem Flandriæ Comitem, cujus talem poſſiſſe auctores occaſionem. Guido Comes Flandriæ, & Bari, ſiliam ſuam filio Regis Anglorum deſponſavit uxorem, quod Regi Gallorum nimis ferunt diſpicuiſſe. Unde paſſim per diſſimulatâ indignatione animi Comitem ipſum cum uxore & filia invitavit in Galliam, cauſam lætitiæ quandam ſimulans honeſtatis publicæ atque comuniſ. Cùm ergo Pater nihil ſuſpicatus mali cum uxore & filia veniſſet ad Regem Philippum, ille metuens, ne tali connubio Flandria quolibet caſu in deditionem veniret Anglorum, totis impedire viribus negotium ſatagebat. Unde quàm primùm filia Comitûs applicuit Pariſienſem ad urbem, quò eam præceſſerant Genitores, fecit eam Rex detineri in carcere honeſto, ne poſſet effugere, præcavere cupiens, ne inimico ſuo, hoc eſt, filio Regis Anglorum fieret uxor. Non diu poſt memoratâ puella in carcere moritur, veneno ſublata, ut tunc palam ab omnibus dicebatur. Comitem quoque genitorem puellæ, Rex ſimili furia, ſub leviore tamen cuſtodia detineri fecerat: qui uſus induſtriâ, citò evaſit, & in ſua reverſus eſt. Audiens poſt hæc filiam in carcere mortuam, valde nimis doluit, & omnes amicos ſuos contra Gallum in vindictam concitavit, & in primis ſecum omnibus comitatûs ſui hominibus Regi Gallorum inimicum exhibuit, & ſe contra illum totis viribus

armavit.

Filia Comitûs
in Car-
cere poſita
veneno im-
muſa.

armavit. Rupertum primogenitum suum oppido Insulensi & omni circa regioni custodem & defensorem constituit, in Duaco Wilhelmum secundogenitum locavit. & Contracum Joanni minori filio commisit. Ipse autem Comes remansit in custodiam Brugenfium, & Ducem Brabantiae nepotem suum designavit Capitaneum pro defensione Gandensium.

Rex autem Gallorum audita rebellionem Flandrenfium, maximum suorum contraxit exercitum, & profectus est contra illos ad praelium. Veniensque cum magna bellatorum multitudine in Flandriam castra metatus est juxta oppidum Insulense, ubi Rupertus à Patre fuerat custos depuratus, habens secum Comitem quendam de Falkenberg, quem Adolphus Rex Theutonicorum cum multis alijs militibus in auxilium Comiti Flandrenfium jam prius transierat. Contra Gallos Rupertus cum suis exivit ad praelium, ignorans quod Rex Philippus tantam hominum multitudinem adduxisset. Conflictu tandem inito Comes Artensis, qui exercitibus Gallorum praeerat in multitudine gravi, pugnans victoriam obtinuit. & Flandrenses cum Theutonicis in fugam citius convertit, qui retrò fugientes unde venerant, sese in oppidum Insulis receperunt. Confestim Rex oppidum praecepit obsidione vallari, quod cum esset debile, & non satis munitum, citò sub conditione traditum fuit manibus Gallorum. Rupertus autem Comes, & qui cum ipso erant, salvis omnibus tam rebus quam personis abire juxta conductum permitti sunt. Rex autem Gallorum praefidio ad tutelam sufficienti locato in Insulis, exercitum ad reliqua oppida Flandriae capienda emittit. Qui ad imperium Regis velociter egressi Bregonam & plures alias Flandriae villas ceperunt nullo penitus resistente. Post hæc Gallorum exercitus hostiliter discurrens per terras Comitis Barenfis incendio cuncta devastavit. His factis Rex Philippus custodiam militum copiosam posuit in locis singulis, ubi necesse videbatur, & postea in Galliam reversus est.

Rex Gallorum cum exercitu intrat Flandriam.

Comites Flandriae superantur à Gallis.

MCCXCVII.

Anno Godfridi Abbatis quinto, Rex Gallorum Philippus iterum in Flandrentes statuit movere exercitum: Rex verò Angliae Eduardus una cum Comitibus Flandriae & Barij in unam sententiam convenientes Adolphum Regem Theutonicum, sicut jam prius dictum est, in auxilium vocaverunt. Milit enim pecuniam superius memoratam Rex Eduardus Regi Adolpho centum millium marcarum argenti, rogans ut juxta conductum, quod juramento firmaverat, veniret cum exercitu magno Comiti Flandriae in auxilium contra Gallos. Rex quoque memoratus Angliae cum magno suorum exercitu se personaliter venturum promissit in Flandriam, Comiti adversum Gallos in auxilium. Rex tamen Adolphus non venit in Flandriam sicut promiserat, sive quia corruptus pecuniâ à Rege Gallorum fuerat, ut multi opinabantur, sive ut alij voluerunt, rem in melius exponentes, quia Dux Austriae Albertus per Gallos munere conductus illum aggressus est bello, & propterea necessitate preoccupatus venire non potuit. Quam ob causam Eduardus Rex Angliae cernens se ab Adolpho deceptum, sive ex voluntate factum sit, sive ex necessitate, non determinamus, & quoniam aequis viribus Gallo congredi non posset, cum festinatione magna reversus est in Angliam, relinquens Comitem Flandriae malè provisum, & in multa necessitate malè positum. Dux autem

Adolphus Angliæ & Flandrensis auxilium promissit, sed non locutus.

autem Gallorum, quia hyems appropinquabat, & non erat aptum tempus ad prælium, & quia literis jam fuerat certificatus, quod Carolus Rex Apuliæ miſſus à Papa Bonifacio jam prope veniret in Galliam. facturus inter eum & Regem Angliæ concordiam & pacem, ſine bello re- verſus eſt in Galliam. Dimiſit tamen oppida jam prius acquiſita, & ter- ras ſub bona cuſtodia militum, quibus & Capitaneos plures præpoſuit, per quos omnia muniri fortiter præcepit. Rex verò Carolus cùm veniſſet in Galliam, nomine Romani Pontificis, concordiam & pacem inter duos Reges prænominatos compoſuit, omnemque diſſenſionem, quæ fuit inter Gallos & Flandrenſes, penitus extinxit. Pro confirmatione autem pacis Rex junior Angliæ Sororem Philippi Regis Gallorum duxit uxorem, Bonifacio Papa diſpenſante cùm eis, cum lineâ conſanguinitatis jungerentur. Ex illo tempore auctoritas Regis Adolphi nimium apud omnes pene Principes ac nobiles cepit vileſcere, & multi cum Alberto ſentientes ab ejus fide reſceſſerunt. Ipſe verò cùm ſe contemptui habitum intelligeret, omni manſuetudine regali depoſita in tyrannum crudeliſſimum permutatus eſt, & multas in Regno turbationes excitavit. Unde cùm paucis juſta conſervare curaret, multorum odia incurrit.

Pax inter
Anglos &
Gallos
componi
turbantem.

Præſecti
Regis gra-
viter op-
preſſerunt
Alſatiam.

Conſpira-
tio in Regē
plurimo-
rum.

Anno ſiquidem prænotato Comitem de Geroldſeck & quendam alium Comitem, quos Præſectos Provinciales in Alſatia conſtituerat, qui Con- rado de Liechtenberg Epifcopo Argentinenſi, ejus Eccleſiæ civibus & in- colis terræ nimium moleſti, plures moleſtationes crebrius intulerunt. Qui contumelijs & injurijs graviter læſi, querelam contra dictos Comites Hermannum de Geroldſeck & alium ſæpius deculerunt ad Regem, po- ſtulantem inſtanter, ut eorum temeritatem Regali auctoritate compeſce- ret; ſed omnia fruſtra, quoniam Rex in tyrannidem converſus, aut eos audire contempſit, aut verbis mendacibus decepit. Unde poſtremo non valentes injurias ſibi quotidie illatas diutius æquanimiter tolerare, ſepo- tenter contra Regem Adolphum oppoſuerunt. In unum igitur conſen- tientes Conradus præſatus Epifcopus, cives Argentinenſes, cives de Ha- genavve, cives de Colmaria, Comites de Liechtenberg, Comites de Ochſenſtain, Comites de gemino Ponte, vulgariter de Zvveibrucken nuncupati, Comites de Hohenloe, & alij multi præſules, Comites, Ba- rones, nobiles & cives, contra Regem Adolphum unanimiter conſpira- runt, & factâ cum Alberto confederatione firmiſſimâ, quidquid partes ſequeretur Regis in circuiu, pro viribus hoſtili animo perſecuti ſunt. Nam inpetu factò, ſupradictos duos Comites Alſatiæ intruſos violenter præſectos, uſque adeò perſequentes afflixere, ut Alſatiâ dimiſſâ fugere ad Regem ſuum fuerint compulſi.

Frifones vi-
di ſunt ab
Hollandia.

Anno etiam prænotato Joannes Hollandiæ Comes Florentij Comi- tis, ut antehac dictum eſt, filius, congregato magno ſuorum exercitu Fri- ſiam hoſtili manu ingreditur, & viceſimâ ſeptimâ die menſis Martij con- ſictu cum Friſonibus habito, victoriâ potitur. Conſuiſſo etenim prælio juxta oppidum Alekmariam, campum victor obtinuit, & ex Friſonibus pluſquam quatuor hominum millia trucidavit.

MCCXC VII.

Anno Godfridi Abbatis Hirſaugienſis ſexto, Indiſtione Romano- rum undecimâ, mortuus eſt Siſridus Coloniienſis Archiepiſcopus, in Eccleſia

Ecclesia Bunnensi ut ferunt sepultus. Iste Archipræsul Sifridus contentiones cum suis civibus multas habuit, & toto Pontificatus sui tempore, sine adversariis raro fuit. Post cuius obitum Wigbaldus majoris Ecclesie Decanus in Archiepiscopum eligitur, qui confirmatus per Bonifacium, Papam octavum, & ordinatus in Archiepiscopum Ecclesie memoratæ Colonienfis, præfuit annis quatuor. Hunc Wigbaldum, statim ut in Archiepiscopum fuerat sublimatus, quoniam vir erat prudens, magni consilij & multum expertus in actionibus mundi, Boemundus Trevirorum Archiepiscopus jam senio gravatus in Coadjutorem assumpsit, & uno tantum anno supervixit.

Wigbaldus
fit Archie-
piscopus
Colonienf.

Eodem anno convenientes apud Moguntiam Principes Regni Theutonici Electores, post multa consilia & varios tractatus Adolphum ex Comitibus de Nassau Regem, anno regni sui sexto jam ferme completo, unanimi voto ex pari consensu per sententiam, ab omni jure, quod eatenus ad Regnum habuerat & imperium, deposuerunt, privantes illum & titulo Regni, & dignitate per omnia; cuius rei occasione multæ per Regnum turbationes fuerunt subsequutæ, quibusdam hanc ejus abrogationem iustam confirmantibus, alijs verò contradicentibus. & cum Adolpho sententibus. Causæ, propter quas à regno fuit depositus, istæ fuere potiores. Primam depositionis ejus causam Principes eo in tempore assignabant, quod Imperio esset non solum inutilis, sed etiam infidelis, propterea quod Imperij coronam sperneret, & Italiam, Lombardiam, & alias nationes sive Provincias Imperij non curaret, sed Regnum mancum & infirmum per suam negligentiam redderetur. Item pacem & concordiam in regno turbaret, quam maximè fovere debuisset, dissensiones ubique lites atque discordias, & quod ejus instigata bella sevirerent ubique in Regno per circuitum, per quod perisset jam publica fides atque justitia, ipso bonos deprimente violenter. Tertiam verò assignare causam, quod regnum nimis extenuaret dietis & expensis inutilibus, & propter suam avariciam populum inconsumetis & importabilibus exactionibus gravaret, omnemque vires & nervos Imperij, nutriendo lites, non in externos, malè consumeret. Quartam assumpsere causam, quod Principes Regni per superbiam suam contemneret, nobiles sperneret, Clerum despiceret, omnia Regni negotia, & maximè ardua, non juxta consilia Principum, sed secundum proprii capitis judicium omnia disponderet, contemptoque Principum consilio, vilius consultationes hominum sequeretur. Quinta verò depositionis causa fuit non ultima, de qua jam supra fecimus mentionem, quod videlicet pecuniam ab Eduardo Rege Anglorum accepit, magnum promissit auxilium atque juravit, sed fidem non servavit, pecuniam tamen retinuit. Sextam adduxere causam, quod latrocinis impleisset Regnum, permitteretque prædones spoliare viatores, & opprimere pauperes, eorumque castella & latibula, quæ Rudolphus Rex destruxerat, ejus vel consensu, vel dissimulatione in perniciem reipublicæ jam ut plurimum essent restituta, & quotidie mala fierent graviora. His causis & quibusdam alijs quas brevitas intuitu pertransimus, Adolphus Rex per Gerardum Archiepiscopum Moguntinum, & alios Principes, qui ad hoc convocati apud Moguntiam convenerant, à regno per sententiam deponitur: & Albertus Dux Austriae filius Rudolphi quondam regis

Adolphus
Rex per
Principes
à Regno
deponitur.

Causæ de-
positionis
Adolphi
ex peti-
tionibus.

Albertus
Dux Aus-
triæ con-
tra Adol-
phum eligitur.

tunc quidem absens in regem eligitur. Missi igitur nuntii cum litteris Principum in Aultriam, Albertus vocatur ad regnum: contra Adolphum quem ipsi pronuntiaverant abrogatum, sicut diximus, pollicentur auxilium. Hoc nuntio Albertus accepto latus efficitur, & contractis undique copiis magnum coadunavit exercitum, & veniens ad Franckenturtum moris est, se contra Adolphum paravit ad bellum. Interea dum Principes convenissent apud Moguntiam, Rex Adolphus cum exercitu morabatur in Alfatia, bellum gerens cum indigenis terræ. Obfedit autem in primis oppidum Rubiacense, quod vulgari vocabulo Rufach nuncupant: sed infecto negotio; cum audisset Principes convenisse apud Moguntiam, discessit, & venit Spiram præstolaturus exitum convennis. Verum posteaquam regno se intellexit privatum, Albertum infestissimum contra se hostem à Principibus electum, fractus est animo: & præhabito suorum consilio rem dubio statui Marti commendandam. Erant in ejus parte fideles adhuc nonnullæ civitates Imperij, de quarum consilio confidebat.

Albertus
cuius inda-
gno exerci-
tu venit ad
Rhenum.

Albertus verò cum suorum exercitu profectus de Aultria, commea-
tum direxit per Alfatiam, propterea quod Argentineses cum Alfatij
Adolpho novissè infestos, cui Argentinesis Episcopus octingentos pu-
gnatores in auxilium, Cives verò Argentineses cum Alfatij quatuor ei
millia tam equitum, quam pedum virorum fortium miserunt, qui eum
apud Friburgum venientem cum magno susceperunt honore. Habebat
autem in suo exercitu plusquam viginti quatuor millia pugnatorum,
quos secum adduxerat ex Aultria, Bohemia, Ungaria, Carinthia, Car-
niola & alijs diversis Provinciis in auxilium contra Adolphum.

Nomina
Principum
cum Alber-
to sentien-
tium.

De Alfatia profectus cum toto exercitu venit ad Franckenfurt, &
inde ad Moguntiam, ubi auxilia reperit Principum. Gerardi videlicet
Archiepiscopi Moguntini, Boemundi Archiepiscopi Trevirorum, Wig-
baldi Archiepiscopi Colonienfis, Conradi Argentinesis, Friderici Con-
stantienfis quoque Episcopi, Comitum etiam de Lichtenberg, Comitum
de Ochsenstein, Comitum de Freybach, Comitum de Gernone Ponte, Comi-
tis de Liningen & aliorum plurimum, quorum omnium auxilio fretus con-
tra Adolphum se fortissimè armavit.

Rex Adol-
phus con-
tra Albertu
se parat
cum suis.

Rex verò Adolphus cum audisset Ducis Alberti contra se cum tanta
multitudine adventum, congregavit & ipse quantum potuit suorum
exercitum, & paravit se contra Ducem Albertum totis viribus ad bellan-
dum. Habebat autem in sua parte generum suum, videlicet, Rudolphum
Comitem Palatinum Rheni de Heidelberg: Ludovicum quoque Ducem
Bavariæ, Cives etiam Wormatienses, Spirenses, Frankofurtenses, Gei-
lenhusenses, Oppenheimenses Provinciales Hassiæ Comitem, Comitem
quoque de Hsenburg, & plures alios Comites, Barones, Nobiles, Cives,
Oppidanosque, quorum auxilio, si omnes debito convenissent in tem-
pore, adversarios fortè vicisset.

Intante autem belli tempore circa finem mensis Septemb. Rex
Adolphus cum suis in Oppenheim constitutus, amicorum expectabat
suffragia. Interea Dux Albertus cum exercitu in Moguntia, & circa
regionem morabatur, & omnia, quæ fautorum erant Regis Adolphi,
devastabat. Verum Adolphus posteaquam amicorum quibus scripserat
auxilia per decem dies apud Oppenheim expectasset, & aliqui tardius
adveni-

advenienti, morè impatiens, & bellandi cupidus, nimis incautè ac precipitanter de Oppenheim contra Ducem Albertum cum suis egressus est, viribus impar, & tantæ multitudini resistere nequaquam sufficiens.

Campus erat magnus haud procul ab Oppenheim inter villam, quæ vocatur Gillenheim, & Cœnobium quoddam Monialium Rosenthal, id est, vallem rosarum appellatum: in quo Dux Albertus Regem Adolphum statuit expectare ad pugnam. Itaque Dux Albertus cum magno suorum exercitu de Moguntia exiens latitudinem terræ Ganiensum suâ multitudine operuit, & omnia in circuitu desolavit. Oppidum Ganij, quod Altzen dicitur, à Wormatia tribus distans milliariis, sub ditione Rudolphi Comitis Palatini Rheni constitutum, qui partes sequebatur Adolphi, Dux Albertus postea in circuitu papilionibus obsedit, ac præter arcem cepit ac desolavit.

Locus bel-
landi haud
procul à
Wormatia.

Et notandum, quod memoratum oppidum Altzen olim ad jus pertinebat Comitis de Rabengirspurg cum villis & terris adjacentibus. Anno autem Dominicæ Nativitatis millesimo vel circa, quidam Comes de Rabengirspurg ipsum castrum suum Omnipotenti Deo Creatori omnium obtulit: & in Monasterium Canonicorum sancti Augustini Præfatus commutavit. Hoc autem Cœnobium Regularium in Moguntina Diocesi constitutum à Monasterio quondam meo Spanheimensi tribus ferme cubat milliariis. Cujus fundator totum Comitatum suum Fratribus pro sustentatione sui, donatione perpetuâ contulit: addens & prædictum oppidum Altzen cum omnibus proventibus suis, in augmentum præbendarum Dei famulorum.

Albertus
cepit Al-
zen oppidū
& desolavit.

Deinde post annos plurimos Comes quidam Hirsutus, qui vulgariter dicebatur der Ruchgraff pro dicto oppidulo per viam commutationis quædam bona & proventus in Ducatu Mosellano sive memorati Cœnobij Præposito & Fratribus dedit, & arcem in eo construxit. Et sic Altzen à Monasterio Rabengirspurg alienatum fuit usque in præsentem diem. Postremo Comitibus Hirsutus onibus virâ defunctis, & omnino deficientibus, hodie quoque memoria penè in oblivionem devenit. Oppidum verò Altzen Palatini obtinuerunt.

Unde oppi-
dū Altzen
venerit ad
Palatinos.

Rex igitur Adolphus cum audivisset omnia, quæ Dux Albertus in Altzen oppido fecerat, morè impatiens non expectatis amicis, qui erant venturi, de oppido Oppenheim exiit, & versus Altzen contra illum ad pugnam cum suo exercitu processit. Dux verò Albertus cum Adolphum Regem intellexit contra se venientem, contractis mox copiis in memorato loco prope Cœnobium Rosenthal illi occurrit. Ubi congressione factâ diu acriter pugnatum est, & multi ab utraque parte ceciderunt. Adolphus autem Rex manu propriâ diu fortiter pugnavit, & sicut Leo rugiens pro Regno mori seipsum exposuit, eligens magis fortiter mori, quam alio regnante turpiter vivere.

Adolphus
contra Al-
bertum
procedit.

Atrox bellum diu continuatum fuit, & cum victoriâ jam Adolpho videretur accessisse in manibus, clamore adversariorum exorto sui fugere ceperunt. Qui derelictus in medio hostium, & desertus miserabiliter à suis, tandem occubuit, & in eodem loco interemptus fuit. Cujus corpus in præfato Cœnobio Monialium Rosenthal sepultum, per annos ferme duodecim jacuit: sed postea per mandatum Henrici Regis septimi ex

Adolphus
Rex in bel-
lo memo-
rato cum
multis oc-
ciditur.

Comi-

Comitibus de Lutzenburg exhumatum, & ad Spiram delatum in Sepultura Regum honorifice tumulatum fuit. Hic finis & vita Adolphi Regis & regni miserabilis exitus: qui vocatos si exspectasset amicos, nec tan præceps irruisset in hostem viribus impar, victor certe vixisset.

Filius Adolphi capitur & multi occiduntur.

In eodem bello filius Adolphi Regis Comes de Nassau captus est, & pro magna tandem summa pecuniarum redemptus. Sed & alij plures de exercitu Regis Adolphi, Comites & Nobiles capti sunt. Occisi autem fuerunt in memorato bello Comes de Ilsenburg supremus in exercitu Regis Adolphi capitaneus, vir strenuus & miles fortissimus, & cum eo plus quam sexaginta Comites ac Nobiles præcipui fortes ac strenui, præter alios minoris Ordinis plures.

Otto Comes de Ochsenstein in bello perivit.

Ex parte verò Ducis Alberti, cecidit Otto Comes de Ochsenstein vir & ipse strenuus ac bellicosus, supremus in exercitu ejus Capitaneus cum alijs pluribus viris inferioris Ordinis.

Post cruentissimum hoc bellum Dux Albertus Oppenheim prædictum oppidum obsidione vallavit: ubi cum se nihil videret proficere soluta obsidione cum exercitu ad Moguntiam reversus est.

Varia de Regis abrogatione inferunt opinio.

Fuerunt qui scriberent, Adolphum Regem non jure, sed contra iustitiam à Regno depositum abrogatum & desertum: omnemque articulum præscriptum in eum falsò & malitiosè compositos, cum Princeps esset optimus, Regno utilis. Unde ferunt, Gerhardum Archiepiscopum Moguntinum omnium malorum in eum extitisse causam propter invidiam quippe qui ceteros in amulationem contra Dominum suum Regem multis & varijs modis concitaverit.

Omnes Adolphi Regis contra-dictores male perierunt.

Scribunt enim, qui pro Rege Adolpho senserunt, quòd ultio Divina satisacriter in omnes fuerit subsecuta, qui contra Regem Adolphum arma capessere præsumpserunt. Nam Gerardus de Epstein Archiepiscopus Moguntinus, sicut legimus, non diu postea super sellam residens, corpore sanus & mente, subito cadens expiravit. Albertus verò Dux usurpator Imperij, qui Dominum suum Regem fuerat persecutus, postea fertur à fratris sui filio peremptus: Otto Comes de Ochsenstein in bello sicut diximus occubuit: Comes de Hohenloe à proprio servo fuit occisus: Comes de Gemino Ponte in aqua Glies dicta submersus est: Conradus Episcopus Argentinensis ante Friburgum à quodam rustico perfoſſus gladio interijt: Comes verò de Liningen infans & phreneticus factus, usque ad mortem permansit. Et ut breviter multa concludamus, omnes ferunt & citò, & malè perijſſe, qui contra memoratum Regem Adolphum conspirarunt.

Albertus Rex coronatur apud Aquasgranas.

Post mortem Regis Adolphi, quem in bello diximus occisum, Albertus Dux Austriæ victor evadens cum sibi adherentibus Principibus cunctis, à Moguntiaci solvens descendit per Rhenum ad Coloniam, & ulterius ad Aquasgranum oppidum imperiale profectus est. Ubi per ministerium Wigbaldi Colonienſis Archiepiscopi, cum magna pompa & solemnitate in Regem unctus & coronatus fuit. Coronatione autem peractâ fidem & subjectionem ei Principes juraverunt. Regnavit autem jam deinceps post Adolphi mortem annis decem.

Alberti Regis uxor & filij sex numero.

Uxorem habuit Elisabeth filiam Meinhardi Ducis Magni Carinthiæ, de qua genuit sex filios, & quinque filias: quorum ista sunt nomina. Primogenitus

mogenitus fuit Rudolphus postea Rex Bohemiae, qui obiit anno Domini millesimo trecentesimo septimo. Pragae sepultus: Secundo genitus Fridericus Dux Austriae, qui postea contra Ludovicum Bavarum in Regem fuerat electus, ut suo loco dicemus. Tertius Lupoldus Dux Carinthiae, qui obiit Anno Domini millesimo trecentesimo vigesimo sexto, sepultus est in Monasterio Königsfelde: Quartus fuit Henricus Dux Austriae, qui uxorem habuit Elisabeth filiam Comitis de Virneburg, & obiit anno Domini MCCCXLIV. Quintus fuit Albertus Dux, qui fundavit Monasterium in Gemines, à quo linea Maximiliani Caesaris continuatur: Sextus fuit Otto Dux Austriae, qui obiit anno Domini MCCCXLIV. Uxor vero Ducis Bavariae mortua est anno Domini MCCCXXX.

Filiarum prima nomine Agnes, nupsit Andreae Regi Ungariae, quo sine liberis mortuo, nupsit Duci Uratislaviae: Secunda fuit Elisabeth, quae nupsit Friderico Duci Lotharingiae, quae peperit Rudolphum Patri in Ducatu successorem: Tertia fuit Anna, quae nupsit Hermannio Marchioni Brandenburgensi: Quarta fuit Catharina Regi Henrico septimo ex Lutzenburg desponsata: quo ante nuptias mortuo data fuit uxor Ruperio Regi Apuliae atque Siciliae, quae obiit anno Domini MCCCXXIV. Quinta nomine Guda nupsit Ludovico Comiti de Oetingen in Bavaria, & obiit anno Domini MCCCXXIV.

His temporibus Cives urbis Colonienfis propter lites & dissensiones, quas cum Sifrido habuerant Archiepiscopo, per annos septem ac menses totidem in excommunicatione permanerant interdicti, ita quod toto tempore illo divinorum apud eos Celebratio fuerit intermissa. Coronato Rege Alberto apud Aquasgran, & cum Principibus ad Coloniam reverso, cives unanimi supplicatione ejus interventu absolvi à censuris postularunt. Egit Rex cum Archiepiscopo Wigboldo, qui Sifrido successerat in Pontificatu, & precibus suis obtinuit, inter eos concordiam fieri, & Cives ab anathemate relaxari. His peractis Rex ad superiores Rheni partes regreditur.

Colonienf.
septennio
fuertat ca-
communi-
cati.

Anno Godfridi Abbatis praenotato. quinto Calend. Aprilis, mortuus est Joannes ejus nominis secundus Abbas Monasterij quondam mei Spanheimensis Nonus, & ante gradus Presbyterij sepultus. Cui mox decimus in Abbatia successit Diethlbus nomine. & praefuit annis decem, mensibus sex. Patria Mosellanus ex urbe antiquissima Trevirorum oriundus, qui aliquanto tempore Cancellarius extitit Joannis Comitis de Spanheim, ut alibi scriptum.

Diethlbus
fit Abbas in
Spanheim.

Anno etiam praescripto in vigilia S. Jacobi Apostoli, hoc est, vicesima quarta die mensis Julij, obiit Emicho Wormaciensis Episcopus in habitu ut ferunt monachorum, sepultus in Ecclesia cathedrali. Cui Eberwinus de Cronenberg in Pontificatu successit, & praefuit annis tribus, mensibus novem, qui ad instantiam civium suorum consensit, quod sedecim viri de civitate ad Senatus consilium fuerunt admissi, quod antea fieri in ea civitate non consuevit. Hujus Pontificis tempore fundatum est Coenobium Monialium in Liebenav, Ordinis Prædicatorum extra muros civitatis Wormatiensis, per quendam civem nomine Jacobum Engelman dictum; qui cum esset dives, & non haberet filios, Deum bonorum suorum heredem constituit, & omnia quae habuit, fundato à se

Eberwinus
fit Episcopus
Worma-
tensis.

Liebenaw
Cuius Coen-
obium
Monialium
prope Wor-
matiam.

K

Mona-

Monaſterio & Chriſto in eo ſervituris virginibus donavit. Hanc autem fundacionem ſimul & donacionem præſatus Epicoſopus auctoritate ordinariâ confirmavit, & auxilium impendit.

Eodem anno nonâ die menſis Novembris, obiit Boëmundus Archiepiſcopus Trevirorum, de quo ſupra diximus anno Craſſithonis Abbatis Hirſaugienſis nono, & in Monaſterio Hemmerad Ciftertienſis Ordinis tumulatur. Hic quemadmodum ſupra dictum, Caſtellum in Neumagen juxta litus Moſellæ fundavit, quod à villa nativitatſis meæ Tritheim non multum diſtat. Poſt mortem Boëmundi, Dietherus ex Comitibus de Naſſavv frater interempti Regis Adolphi Ordinis ut ferunt Fratrum Prædicatorum, non electus, neque poſtularus, ſed quorundum conſilio & proviſione Bonifacij Papæ octavi in odium Alberti Regis, Archiepiſcopus Trevirenſibus ordinatur & miſſus eſt, qui veniens Trevirim cum honore ſuſcipitur, & ut verus Archipræſul ab omnibus ſalutatur. Præſuit annis ferme octo, Alberto Regi ſemper quidem contrarius, ſed parum nocivus.

MCCXCIX.

Anno Godfridi Abbatis Hirſaugienſis ſeptimo, Indictione Romanorum duodecimâ, Rex Albertus Conventum Principum in oppido Frankenſurt, ubi Rudolphum Comitem Palatinum Rheni, & quorſdam alios, qui cum Adolpho Rege, dum viveret, ſenſerunt, utque ad mortem, ſibi reconcilians ad gratiam recepit. Multa etiam pro confirmatione & ſtabilitate regni ſui conſtituit, & jurare omnes in ſua verba Principes fecit.

Erat autem homo groſſus, moribûſque ſubrutiſcanus, monoculus, aſpectu ferox, & pecuniarum nimis cupidus, cujus uxor Eliſabetha filia Meinhardi Comitis Tirolis fuit, ut ſupra jam diximus, viri potentis atque ditiffimi, mulier honeſtæ converſacionis. Confirmationem ſive ut propriè dicamus, coronam Imperij pluricâ à Papa Bonifacio per nuntios & litteras Rex ipſe Albertus petivit, ſed Pontifex hoc ei munus ſemper denegans reſpondebat: *Imperio non eſſe dignum, qui Dominum ſuum Regem in bello proprium occidiſſet.* Quæ reſponſio Papæ cùm ei renuntiata fuiſſet, impoſitâ ſibi regni coronâ, & gladium tenens in manibus dicebat: *Quid ergo ſi Papa mihi coronam denegat? Electione Principum & Rex ſum, & Imperator.* Verùm non diu poſteâ in odium Regis Gallorum Albertus quod petivit, obtinuit.

Eodem anno Bonifacius Papa octavus Sectam & hæreſim Circumcellionum, qui ſe Fratricellos nominabant, damnavit, qui ſuos errores occultè diſſeminaverant in populo, auctoritatem contemnentes Eccleſiæ, & Prælatorum minifteria deſpicientes. Verùm quamvis pernicioſa hæreſis à Bonifacio Papa octavo damnata fuerit, poſteâ nihilominus per Joannem viceſimum ſecundum ſimiliter conſutata fuit; quia tamen impietatis ſuæ radices tam altè fixit, ut uſque in præſentem diem extincta penitus non fuerit, operæ pretium duximus, ſi cauſam & errorum ejus articulos altiùs explicemus. Originem hujus pernicioſiſſimæ hæreſis licet alijs erroribus cum tempore varijs intermixtæ, de illa proceſſiſſe credimus, de qua longam ſupra fecimus mentionem, anno videlicet Volmari Abbatis ſeptimo, quam homo ille peſtiſer Tancellinus apud Antuerpiam in Brabantia diſſeminavit, & multos ſuâ perfidiâ decepit. Surrexerunt poſteâ temporibus Manegoldi Abbatis, quemadmodum anno ejus ſexto ſupra diximus,

Dietherus
de Naſſavv
ſit Archie-
piſcop. Tre-
virorum.

Conventus
ſit Principi-
um.

Alberti Re-
gis diſpoſi-
tio corpo-
ris.

Hæreſis
Fratricel-
lorum.

De ejus
Origine.

diximus. Cathari nuncupati hæresim Tanchellini per sanctum Norbertum destructam instaurantes, qui novis quibusdam erroribus superadditis, omnes illius articulos in damnationem propriam susceperunt. Ex hæcibus præscriptorum postea surrexerunt memorati pestilentes hæretici, qui se Fratricellos nuncupabant, magnam sanctitatem coram nescientibus dolos eorum simulantes, & multos in profundum erroris, non solum laicos, sed etiam Clericos & Monachos traxerunt; quamvis tamen quosdam inter se spurcissimos occultavere articulos, quos non omnibus passim communicabant, non enim confidebant omnibus omnia, sed unicuique ministrabant venenum sui erroris, secundum quod posse illum bibere videbant. Primus autem erroris eorum fuit articulus, quod omnia Sacramenta Ecclesie præter baptismum irridebant. Corpus & Sanguinem Christi spernebant, poenitentiam nullam omnino faciebant; dicebant enim se plenos Spiritu Sancto, nullum habere peccatum, & pollicebantur omnibus ad sectam eorum initiatis remissionem omnium peccatorum, & quod deinceps peccare non possint quicquid fecerint. Item dicebant nullum Pontificem Romanum super eos auctoritatem habere, & maxime Bonifacium octavum, & Joannem Papam vicissimum secundum, à quibus damnati fuerant, blasphemam garrulitate carpebant, afferentes nec eos, nec aliquem eorum successorem legitime vel electum vel ordinatum Pontificem, sed omnes Romanos Pontifices post suam damnationem sectæ esse damnatos. Item omnes homines, qui sectam eorum non essent professi, dicebant in æternum damnandos, propterea quod aliter vivant, & credant, quam sancti Apostoli & Christiani in primitiva Ecclesia crediderunt, docuerunt & vixerunt. Sectam namque suam à sanctis Apostolis institutam & observatam perinaciter affirmabant. Item luxuriam, adulterium, & stuprum dicebant in eorum secta non esse peccatum, assertantes Apostolos & alios Christi Discipulos in Ecclesia primitiva nunquam fuisse continentis, sed vel cum propriis uxoribus, si habebant, vel cum alienis indifferenter coibant, & hanc magnam inter se charitatem prædicabant. Item pro confirmatione sui erroris adducebant, Nicolaum Antiochenum Diaconum propterea hæreticum ab Apostolis declaratum in Actibus, & damnatum ab Ecclesia primitiva, quoniam uxorem haberet pulchram, & nollet eam Apostolis & alijs discipulis esse communem ad cocendum, sicut ceteri omnes suas fecissent communes. Item non contenti homines isti perniciosissimi Fratricelli, quod cum uxoribus & filiabus luxuriabantur alienis, quin etiam in cavernis montium, in speluncis & lacubus noctu convenire solebant, coitum indifferenter cum nepte, forore, filia & matre, quod turpissimum est, in tenebris exercentes, & hoc nullum dicebant esse peccatum, perversè interpretantes illud Apostoli: *Omnia munda mundi*. Item convenientes in antris nocturno tempore de industria seductas virgines aut viduas pulchriores, sub multis & varijs pollicitationibus intro secum ducebant, quibus introductis larabant ejusdem sectæ Sacerdotes & Clerici in eodem antro, qui divinas quidem laudes ad comparandam fidem imprimis decantabant, quibus circa noctem mediam finitis, Sacerdotes eorum alii admonebant voce, binos debere masculum & feminam, sancto Spiritu invocato in complexum & coitum committere. His dictis, & luminibus extinctis, quisque

De articulis ejus.

Articulus 1.

Articulus 2.

Articulus 3.

Articulus 4.

Articulus 5.

Articulus 6.

Articulus 7.

K 2

VIRO-

virorum proximam mulierem sibi prosternebat ad coitum. nullâ sanguinis consideratione habitâ. Item si ex huiusmodi complexu seu coitu aliqui mulier concepisset, infans genitus mox ad conventiculum illud in speluncam deferrebat, & ibi per singulas eorum manus trahebatur, tam diu rotânsque bajulandus, quousque animam exhalaret; is verò, in cuius manibus exspirasset infans, summo honore dignus inter eos habebatur. Item quoties semel inter eos corrupta secundum aut tertium peperisset infantem, Sacerdotes ipsi congregati in unum. statim super prunis assabant eum, & in pulverem minutissimum redigebant. Collegitum verò exinde pulverem ipsum ad prophanum relervabant usum. Nam quoties Novitium aliquem vel Novitiam ad suam accipiebant sectam, mittebant de prædicto pulvere in vasculum, vinum desuper infundentes cum execrabili imprecatione, ipsique Novitijs, qui per eos initiandi fuerant, pro Sacramento dabant in poculum.

Alios quoque articulos multiplices proficebantur erroris, quorum recensere capita brevitas simul & honestatis causâ non curamus. Bonifacius igitur Papa VIII. diligentissimâ inquisitione per Italiam factâ, ubi prænominata hæresis maxime vigeat, quantis potuit conatibus, eam studuit extirpare. Unde & Hermannum quendam ejusdem Sectæ auctorem apud Ferrariam Urbem ante viginti annos. ut ferebatur, sepultum, qui à multis colebatur pro sancto. exhumari & exuri fecit, habita prius de huiusmodi re diligentissimâ inquisitione.

Nec tamen propterea huiusmodi hæresis terminari potuit, sed in dies excrefcens, multos etiam professione religiosos viros, Sacerdotes & Clericos doctissimos, si non in toto, in parte tamen fautores habuit, & contra Ecclesiam Dei acerrimos defensores. Quod malum postea usque ad tempora Joannis Papæ XXII. multipliciter fuit diffusum, & non solum Italiam, sed etiam alias Nationes infecit.

Libet jam nunc isthic paulisper immorari. & historiam retexere mirabilem, quâ hæresis prænominata, quæ multis latuerat annis, apud Mediolanum detecta & manifestata his ipsis fuit temporibus. Fuit in Civitate Mediolano mulier quædam dives, & iniquissima huius Sectæ Fratricellorum propagatrix callidissima, nomine Wilhelma, virum habens ejusdem Sectæ nomine Andream. Hæc permaximam in omni vita sua præ se tulit sanctitatem, & simulavit Religionem. Unde & mortua anno prænotato apud Claramvallem, atque ibidem sepulta pro sancta habebatur ab omnibus. Hæc itaque impijssima femina una cum viro suo Andrea sub specie sanctitatis conventiculum in antro domus suæ construxerat, in quo sacrilegi Fratricellorum ritus exercebantur. Ad quem locum multi viri nocturno tempore, & certis in hebdomada conveniebant diebus, & plures mulieres, viduas, maritatas & virgines in errorem inductas adduxerunt, quibus de mandato Wilhelmae coronas radebant in capitibus in modum Clericorum occultas, benedicentes & consecrantes. imò maledicentes execrantes eos in Clericos. Deinde postquam horrendis execrationibus suis ad imitationem ritus Christianorum eas initiassent, dabant eis potum de supra scripto pulvere infantum cum vino dicentes, eas esse sanctas & omnino impeccabiles, ita tamen, quod non coirent cum alijs viris, quàm illius Sectæ, quam proficebantur. Omnia enim

Historia in-
cunda, quo-
modo hæc
hæresis fuit
publicata.

Multi ad
antrum
Wilhelmae
convenie-
bant hære-
tici.

enim

enim quæcunque voluissent sibi licere dicebant in ea Secta permanentibus.

At ipsa maledicta Wilhelma, cum omnes in antro congregatos inspicere, mox se vestimentis ornabat sacerdotalibus more Presbyteri, astantibus cunctis ante altare, fundensque preces Deo execrabiles, officium sibi Sacerdotis usurpabat. Precibus autem finitis dicebat: *Adurâmini, adurâmini, & ignem sub sextario ponite, & quæ Deus ordinavit, facite.* Mox igitur lumine sub modio posito vel extincto, in mutuos ruebant amplexus, turpitudinem suam in alterutrum exercentes. Et hoc scelus statutis per hebdomadam diebus exequabantur, occultè noctibus convenientes.

Wilhelma
Sacerdotis
agebat offi-
cium.

Post annos verò plures hæc eorum mater atque sacerdos moritur, & apud Claramvallem pro sancta sepelitur. Post cuius obitum Andreas vir ejus per sex annos in tali pernicioso & Diabolico scelere perseverans, innumerabiles seduxit populos, quousque tandem Mercator quidam Mediolanensis nomine Conradus hoc manifestissimum scelus mirabili modo & industriâ fecit manifestum.

Habebat namque idem Conradus uxorem seductam, & in memoratam Fratricellorum hæresin occultè juratam, quam dum frequenter in noctis medio surgere animadverteret, sed quorsum pergeret, scire non posset, mali alicujus de ipsa iudicis suspicionem. Demum die quâdam cupiens omnino scire, quò pergeret, noctem dormitione simulatâ duxit insomnem. Circa medium verò noctis uxor putans dormire maritum, suo more surgit, & consuetum pergit ad antrum, quam occultè maritus subsequens post eam, incognitus antrum illud peridolum intravit, & omnia quæ ibidem audiebantur, aut fiebant, diligentissimè conspexit.

Conradus
uxorem se-
ductam om-
nia quæ fac-
tâ con-
spexit.

Audivit prophana concionantem Sacerdotem: vidit mulieres in modum raras Clericorum omnes, & horrendæ institutionis documenta impiorum à Prædicatore percepit. Lumine verò tandem sub sextario ex more posito, uxorem suam de industria cepit, & cum ea rem incognitus peregit. Deinde anulum cum Sapphro de manu uxoris suæ abstulit, & cum alijs de antro velociter exivit, studiosè curans, ut uxorem præveniens prior lectum ascenderet.

Conradus
uxori suæ
anulum
abstulit.

Post dies paucos uxorem interrogavit Conradus, ubi haberet anulum cum Sapphro; quæ respondit, se illum tempore opportuno quaesitum, jam autem ad præfens, ubi eum deposuerit, nescire. Sed cum maritus vehementer infaret pro annulo, simulans illa, se multum quaesivisse, nec invenisse, eum perditum viro respondit.

At verò Conradus re dissimulatâ post dies paucos in domo sua lautum parari fecit convivium, ad quod Consanguineos & vicinos, maxime tamen illos, quorum in antro noverat fuisse uxores, invitavit, viros videlicet ipsos cum mulieribus suis. Qui omnes ad ejus Convivium vocati, cum suis uxoribus venerunt, causam tamen invitationis hujusce nemo cognovit.

Conradus
parat Con-
vivium
amicis in
domo sua.

Quibus in Convivio lautè refectis, & singulis juxta uxorem propriam sicut ex industria per Conradum fuerant collocati, residentibus, hospes invicator ait: *Amici & fratres, rogo, unusquisque vestrum cum uxore sua ludat, prout me cum uxore mea facere consueveritis, & postea causam invitationis à me vestra audietis.* Qui postquam ludos multos exercuissent, postremo

K 3

ligatu-

ligaturas uxoris ſuæ de capite manibus traxit, & clericatam ſive tonſam in modum clerici, hoc eſt, habentem coronam omnibus oſtendit.

Conradus
reings: illam
eorum ami-
cis expo-
ſuit.

Quod factum ceteri omnes imitantes detractis à capitibus uxorum, peplis ac ligaturis omnes ſimiliter raſas ut Sacerdotes in coronæ modum invenerunt. Unde nimium admirantes viri, quid ſibi vellet hoc monſtrum quod cernerent, conclamârunt. Stans autem Conradus omnem rei hiftoriam ſicut viderat & audierat, cunctis nimium ſtupentibus enarravit. Fæminas autem ne diffugerent, aut negotium propalarent, diligentia cuſtodia intra domum Conradi manere compulerunt.

Conſuſi
ſunt hære-
ſici ſimul &
oſſa Wil-
helmæ.

Conſilio autem inter ſe habito viri protinus rem omnem Inquiſitori hæreticæ pravitatis denuntiaverunt; qui diligentiffimâ inquiſitione factâ didicit hoc execrabile & diabolicum ſcelus, induſtriâ & malignitatē Wilhelmæ & Andree mariti ejus per undecim annos in eorum perfeverâſſe domo. Quamobrem & Andreas & complices ejus ſimul, & oſſa Wilhelmæ cremata ſunt. Et quæ prius venerabatur ut ſancta, poſtea upeſtilentiſſima hæretica contempta fuit, & blaſphemata ab omnibus. Similiter & mulieres, quæ in huiusmodi ſceleribus fuerunt comprehenſæ, non ſine magna punitione à maritis ſuis dimiſſæ ſunt.

Anno Godfridi Abbatis ſupra ſcripto, vicelivâ nonâ die menſis Octobris, mortuus eſt Joannes Comes Hollandiæ apud Harlam ſine liberis. Vitâ ſuncto Joannes Comes Hannoniæ filius Adelheidis ſororis Wilhelmi quondam Regis Romanorum jure propinquior Hollandiæ Comitatum aſſumpſit, ac ſuo dominio copulavit. Uxorem habuit Philippam Comitæ de Lutzelburg filiam, de qua genuit Joannem Comitæ Lutzelburgi, Patrem Henrici Regis Romanorum ſeptimi, Wilhelmum Comitæ Hollandiæ, Joannem Dominum Bellimontis, Henricum Canonicum Eccleſiæ Cameracenſis, Margaretham Comitiffam Atrebatenſem, Adelheidem Comitiffam Claromontenſem, Mariam Comitiffam de Burbon, & Mechildem Comitiffam de Neyde natu minorem.

Verùm Albertus Rex Romanorum & Francorum Theutonum, Hollandiæ Comitatum mortuo Joanne ad Imperium pertinere volebat, & propterea memoratam Hannoniæ Comitæ litteris, præceptis, & comminationibus inquietare graviter tentabat. Sed poſtea in cõmunem Principum Conventum Comes ipſe Joannes conſilio amicorum inductus perſonaliter comparuit, & interceſſione Principum Hollandiæ Comitatum à Rege in feudale beneficium Imperij accepit. Ex illo tempore Hollandiæ & Hannoniæ Comitatus in unum conveniẽre dominium uſque in præſentem diem.

Item anno prænotato Caſſanus Tartarorum Imperator magno ſuorum advocato Exercitu Bellum Saracenis, qui morabantur in Syria & Ægypto, indixit, cum quibus pugnans Triumphator evaſit, & Syriam cum ſepulchro Domini pro Imperio ſubjugavit.

MCCC.

Jubilæus
Romæ pri-
mus à Po-
nificio in-
ſtitutus.

Anno Godfridi Abbatis Hirſaugienſis octavo, Indictione Rom. xiii. Bonifacius Papa VIII. ad exemplum veteris Inſtrumenti Annum Jubilæi primus omnium Pontificum ad ſalutem humani generis providâ diſpoſitione inſtituit, & per totum Orbem Chriſtianum prædicari ſolemniter mandavit. Remiſſionem & indulgentiam omnium repromittens ſcele-
rum

rum, his qui Contriti & Confessi limina sancta Romæ visitassent Apostolica, facturi juxta ejus ordinationem preces & elemosinas, prout cujusque facultas permiserit.

Res nova & eatenus non visa, sed verè populo Christiano ad salutem valde proficua. Nam pro consequendis hujusmodi Indulgentijs Jubilæi anno præcedente per universum Orbem Christianum pronuntiati, tanta hominum utriusque sexus multitudo in isto anno præscripto ex omni Europa Romam proficiscitur, ut eorum numerus incredibilis esse videatur. Unde homines præ nimia multitudine compressi vix per stratas urbis potuerunt incedere. Constituit autem idem Præsul Bonifacius eundem plenariæ Remissionis Jubilæum de centesimo deinceps anno in centesimum perpetuis futuris temporibus Romæ celebrandum.

Anno prænotato Rex Albertus contractis undique copijs magnum adunavit exercitum, contra Joannem Comitem Hannoniæ, propter Hollandiæ Comitatum, ut supra diximus, processurus ad bellum. Cumque ad Novimagium Geldriæ oppidum pervenisset, litteras hujusmodi tenoris per omnem fecit Regionem publicari. *Noverint universi, quod serenissimus Dominus Rex Albertus Romanorum semper invictus, vacantem Hollandiæ Principatum, quem Carolus Imperator olim magnus Theodorico Comiti concessit in Beneficium feudale, tam Jure, quam gladio ad sacrum Romanum intendit revocare Imperium.*

Rex Albertus pro Hollandiæ comitatu edocuit.

Audiens Comes Hollandiæ Joannes Regem Albertum cum exercitu suorum contra se venire ad prælium, congregavit & ipse maximam multitudinem pugnatorum, confortatusque & viribus, & animo, Regis Alberti intrepidus præstolabatur adventum. Rex autem cum didicisset Comitis & vires, & constantiam animi, contra eum venire ad bellum non audebat, sed mediante Archiepiscopo Colonicensium Treugas interposuit, & pro confirmatione pacis Comitem ad Principem sententiam vocavit: quo veniente, Hollandiam in feudum accepit.

Hannoniæ Comes Hollandiam suscepit ab Imperio.

Anno præscripto, septimo die mensis Aprilis, obiit Dominus Godfridus hujus Monasterij Hirsaug. Abbas nonus atque vicissimus, anno Regiminis sui septimo cum uno mense & viginti quatuor diebus exaeto: in majori Ecclesiâ cum honore sepultus.

Godfridus Abbas hujus Monasterij obiit.

De Henrico secundo hujus Monasterij Hirsaugienfis Abbate X X X. qui præfuit annis xvi. mensibus x. diebus xx.

Ortuo Abbate Godfrido, & in medio Ecclesiæ juxta morem Ordinis sepulto, convenientes in unum Fratres cum Priore, qui poterant interesse novi Pastoris Electioni, anno prænotato undecimâ die mensis Aprilis, præmissisque ad Dominum orationibus consuetis, & præhabitis inter se tractatibus necessarijs, Henricum Congregationis Hirsaugianæ Monachum in Abbatem hujus Monasterij tricesimum elegerunt, qui confirmatus & benedictus per ministerium Friderici de Bolandia Episcopi Spirensis Ecclesiæ præfuit annis xvi. mensibus x. & diebus viginti, non satis utiliter pro Monasterio: sed

Henricus fit Abbas Hirsaug. XXX.

ſed potius in grave utriuſque ſtātus tam ſpiritualis, quā temporalis detrimentum ſempiternum.

Henrici Ab-
batis patria
fuit Suevia.

Patria illi fuit Suevia: parentes ſecundum mundi huius conſideratio- nem humiles, & nullā praeſogativā nobilitatis inſignes. Qui cū eſſet annorum aetatis decem & octo, venit ad Monafterium, ſuſceptuſque ad Congregationem per Volandum Abbatem, factus eſt Monachus, vitam- que inſtituit ſuam ad aliorum exemplar, quod reperit. Illo autem in tempore, quod ſaepe diximus, Regularis diſciplinæ obſervantia non ſolum apud Hirfaugienſes Monachos, ſed in omnibus penē Coenobijs noſtri Ordinis per totum mundum uſque adeo defecit & tepuit, quod ſer- voris priſtini veſtigium omnino nullum dereliquit. Unde & Henricus iſte Monachus factus eſt, mores quos juvenis à ſenioribus didicit, uſque ad obitum ſervavit. Tandem verò in Abbatem promotus, ſicut dictum eſt, parum utilis exiit, imò plus detrimenti quā comodi ſuo regimine Monafterio fecit; mox enim licentioſe vivere incipiens, otio & inertia, torporēque ignavus tepuit; & rem familiarem ſimul & monaſticam ur- piter neglexit. Enimverò ſtatim rerum temporalium, quem in bona conditione reperit, valde malum fecit. Multa etenim bona Monafterij tempore ſui regiminis impignoravit: multa penitus vendidit: & multa ſine Conſenſu Fratrum ſuorum in perpetuum alienavit, quorum pecu- niam malè expoſuit. Moribus fuit nimium diſſolutus & incompoſitus; ſaeculariter vivens potius quā monaſticè; quippe qui convivij & di- ſcurſibus vagis diebus & noctibus frequenter intentus, nihil minus quā ſpiritalia curabat. Converſatione ſua puerili non ſolū Fratres ſuos Monachos contriſtavit: ſed etiam ſaeculares homines multipliciter offen- dit. Sermone fuit praeceps & multum inconfideratè locutionis; quo factum eſt, quod ejus dictis modica fides conſueverit adhiberi. Conſilio varius, inſtabilis & inconfideratus exiit: verbis promptulus, ſed actione nimium tardus fuit.

Henricus
Abbas pla-
ra bona
Monafterij
alienavit.

Quantum verò ad diſpoſitionem pertinet corporalem, homo fuit ſtatū mediocri, nec procerus corpore, nec brevitate nimia paſillus. Capite parvus & ventrealiquantum craſſus: ſubruſos tam in capite, quā in barba copioſos habebat capillos: inceſſu velox & titubans in modum gradiebatur parumper claudicantis, & qui nullā decorabatur gravitate. Poſtremo jubente Ludovico Imperatore propter culpas ſuas, ut ſuo loco dicitur, deponitur.

Henricus
Abbas ul-
timò deponi-
tur.

Anno praeſentato MCCC. Dominicae Nativitatis, quo Henricus ordi- natus eſt Abbas, moritur Joannes Dux Bavariae filius Henrici Ducis, & Comitis Palatini Rheni ſine liberis. Huic pro futura uxore ſerunt di- ſponſatam fuiſſe Apoſtolica diſpenſatione mediante filiam parvulam necdum triennem Ludovici Comitis Palatini Rheni, Bavariaeque Ducis poſtea Imperatoris Romanorum: qui mortuo ſine liberis deſtinatū genero Ducatum illius totum obtinuit.

Eodem anno Fridericus de Bolanden Episcopus urbis Spirensis ma- gnam illam Crucem in arcu ambonis Eccleſiae memoratè nimia vetu- ſtate ruinoſam piā devotione inſtaurans fecit renovari. Alia inſuper multa pro decore Domus Domini & fecit, & conſtituit, quibus nominis ſui memoriam cum laude poſteris commendavit.

Claruit

Claruit his ferme temporibus Alanus ex Insulis oppido Flandriæ oriundus Magister Parisiensis. in Divinis scripturis omnium suâ tempestate facile doctissimus, Theologus insignis. Philosophus clarus. & Poëta celeberrimus; qui scholæ Theologorum apud Parisientes docendo & scribendo multo tempore gloriosè præfuit, ubi in omni scientia tam divina, quàm humana clarissimus effulsit. Unde & meritò nomen Universalis obtinuit: qui Doctor in omni scibili fuit profundissimus. Scriptis autem & metro & prosâ multa præclara synthemata. de quibus nos hætenus exceptis quæ sequuntur, vidimus pauca.

Alanus de
Insulis Do-
Gormagnus.

Super quatuor libros sententiarum scripsit volumina quatuor. Ad quendam Abbatem S. Dyonisij, aliàs S. Ægidij de sacræ Scripturæ vocabulis opus non inutile, quod prænotavit oculum sacræ Scripturæ. librum unum non parvæ quantitatis. De doctrina quoque lib. 1. In quinque libros Moysis volumina totidem. In Cantica Cant. lib. 1. Ad Archiepiscopum Bicuricensem de Pœnitentia libb. iv. De Mysticis arquivocis lib. 1. Parabolarum lib. 1. De modo sive arte prædicandi lib. 1. Opus metricum quod Anteclaudianum prænotavit lib. 1. De sex alis Cherubia. lib. 1. De planctu naturæ lib. 1. Summam virtutum & viciiorum. lib. 1. De maximis Theologiæ documentis. lib. 1. De natura quorundam animalium lib. 1. sermones varios & epistolas plures scripsit ad diversos, quorum omnium invenire numerum difficile judicamus. Denique in multos Bibliæ libros insignes Commentarios lucubrâsse dicitur, quorum nos invenire titulos omnium non potuimus. Sunt qui scribant, eum in sua senectute pro Christi amore sprevisse mundum, & Monachum Cisterciensis Ordinis factum religiosissimè conversatum usque ad mortem.

Opuscula
hujus Do-
ctoris Ala-
ni.

Wilhelmum etiam Hasslinginij Monasterij nostri Ordinis in Brabantia Monachum suam ætatem scriptis & moribus hand mediocriter illustrasse ferunt. Qui cum esset vir tam in divinis scripturis. quàm in secularibus litteris egregiè doctus, multa gemino stylo comportavit opuscula; quibus nominis sui memoriam posteris commendavit. Ex his nos vidimus pauca, quæ subnotavimus. Vitam sanctæ Lucgardis lib. 1. Visionem cujusdam Monialis Ordinis nostri lib. 1. Sermones etiam plures tam ad Fratres, quàm ad populum Dei composuit.

Wilhelmus
Monachus
in Hasslingi-
nio Brabantia.

Henricus de Bruxellis. Brabantinus patriâ, præfati Monasterij de Hasslingen nostri ordinis Monachus prædicto Wilhelmo contemporaneus. vir & ipse in omni genere doctrinæ peritus, hæc tempora scriptis & lucubrationibus suis reddidit clariora. Qui cum esset maximè in Mathematica peritus, plura in ea facultate composuit, quibus ingenij sui viracitatem declaravit. Extat de ratione computi Ecclesiastici liber talis elegans, quem ad quendam amicum composuit. Calendarium quoque novæ ac pulchræ inventionis lucubravit pro inscriptionibus Lunæ ad punctum investigandis. De compositione Astrolabij scripsit lib. 1. De usu & utilitate Astrolabij lib. 1. De cæteris quæ composuit nihil ad notitiam nostræ lectionis pervenit.

Henricus
Monachus
Hasslinginij.

MCCC.

Anno Henrici Abbatis secundo Indictione Romanorum quartadecimâ Cometes in cælo per dies aliquot magnus apparuit, qui suo aspectu intelligentes terruit, qui noverunt his novitatibus frequenter aut bella præ-

Cometes
apparuit
vates ma-
jorum,

L.

signari,

signari, aut pestilentiam, aut quaslibet alias clades mortalium, quod & factum est. Nempe secuta fuere plura mala inter mortales, bella, fames, pestesque tam hominum, quam jumentorum, ut pateret non frustra fuisse Cometem.

Wilhelmus
Episcopus
Traiectenf.
in bello pe-
rimitus.

Eodem quippe anno quarto die mensis Julij bellum atrox factum, est inter Wilhelmum Episcopum Traiectensem, & quosdam Comites ac Nobiles Jura memoratæ Traiectensis Ecclesiæ tenere violantes. Congressionem autem factâ diutrociter & ambigüe pugnatum est, & multi ab utraque parte ceciderunt. Extremò ipse Præsul Wilhelmus in prælio superatus ab inimicis, miserabiliter occubuit anno Pontificatus sui quinto in multis tribulationibus & adversitatibus infelicitè exacto. A die namque introitus sui Pontificatus semper æmulos habuit & hostes, non solum inter Laicos, sed etiam inter Canonicos. ob id maximè, quod provisione Bonifacij VIII. & non eorum Electione intrasse videretur, sicut diximus quarto anno Godfridi Abbatis. Post ejus verò interitum Præsul Ecclesiæ Traiectensis fuit ordinatus Guido ibidem Canonicus & Thesaurarius, vir nobilis, prudens atque magnificus, qui præfuit annis ferme sedecim. Alibi legimus, quod fuerit ante Pontificatum Canonicus & Thesaurarius Ecclesiæ Leodiensis, quod verius dictum credimus. Hujus viri fratres Germani fuerunt Botzardus Episcopus Metensis, Joannes Episcopus Cameracensis, Joannes Hollandiæ, Hannoniæque Comes. & Florentius Princeps Morinensis.

Civitas
Sanctorum
meritis li-
berata est.

Anno prænotato in die S. Mariæ Magdalene Joannes Comes cum Henrico fratre suo Comite de Lurzelburg contractis undique copiis magni exercitus Imperialem urbem Trevirorum obsidione vallavit, castrametatus retrò Civitatem ad plagam Orientalem, in eo loco ubi Ecclesia S. Crucis constructa usque in præsens conspicitur. Omnia in circuitu devastavit hostiliter, domos, torcularia & cuncta ædificia extra munitionem posita funditus incendio combussit, & quidquid frugum erat in agro cum vineis omnino defolavit. Cives autem Trevirenses, qui paribus armis adversariis congregari non poterant, clausis foris portis, Loranis & precibus quâ poterant devotione insistentes, Divinum auxilium invocabant. Et ecce nocte undecimâ urbis obsesse Dominus Deus meritis Sanctorum suorum, quorum Treveris multa millia corporaliter requiescunt, orationes civium clementer exaudiens, spiritum vertiginis & pavoris immisit in hostes, qui suborto clamore ac nimium perterriti arma, quæ contra cives Trevirenses attulerant, in semetipsos verterunt, percutientes se mutuò & occidentes, cum hostes se ferire putarent. Unde pavor eos subito tantus invalit, quod omnes relictis tentorijs & rebus suis quas attulerant fugere quantocius nudi festinarent. Et sic urbs Trevirorum antiquissima divinâ miseratione, meritisque Sanctorum ab hostium formidine mirabiliter & sine armis liberata est.

Anno prænotato mortuus est Andreas Rex Ungariæ sine liberis, qui uxorem habuit Agnetem filiam Regis Theuronicorum Alberti sicut dictum est supra. Post cujus mortem Ungari Ottonem inferioris Baviaræ Ducem pro Rege assumpserunt, quem tamen capientes postea in vincula conjecerunt, custodiæ illum Comitis Transilvani committentes. Verum non diu postea per industriam uxoris memorati Comitis Consanguineæ
sue

suæ liberatus, ad Ducatum suum in Bavariam reversus est. nec amplius se de Regno Ungariæ intromisit. Auspicio autem Bonifacij Papæ VIII. & Alberti Carolus quidam Martellus Regnum Ungarorum obtinuit. & eorum perfidiam humiliavit.

His temporibus postquam Rex Gallorum Philippus obtinuit dominium Comitatus Flandriæ totum, in carcere detinens ipsius Principatus Comitem cum duobus filiis, populus terræ humillimæ conditionis, ut fuerunt artifices diversi, textores pannorum, lanifices, cerdones, macellarij, factores vestium, pellifices, & reliquum id genus hominum gravissimam contra rectores terræ à Rege positos persequutionem suscitârunt. Cujus rei causâ fuit grave jugum Gallorum, quod Flandrensis imposuerant supra consuetudinem antiquitus introductam. & à Comitibus observatam, in præstatione talliarum & contributionum. Unde nimium, gravati, primò rectores terræ, deinde & ipsum Regem Philippum per certos nuntios suos rogabant, ut alleviaretur eis jugum nimis durum & importabile servitutis, & provideretur eis de mercede solvenda pro laboribus suis competente ab his, qui conducerent eos ad operandum. Verùm cum rectores terræ ad instantiam eorum civium, qui Senatores, Consules ac Principales videbantur urbis, populum humilem & egenum non solum contemnerent, sed & duos ac triginta ex eis in vincula conjecissent in oppido Brugenli, facta est in oppido ipso seditio gravissima; surrexit enim populus vulgaris & confederatus sibi mutuo, armatus per urbem hostiliter cepit discurrere, & ad castellum, in quo manebant rectores urbis constituti per Gallos, turmatim propereare. Inprimis autem factò impetu castellum obtinuerunt, & tam ex Rectoribus ipsis, quàm ex Brugenlibus non paucos crudeliter occiderunt. Deinde fractis carceribus violenter captivos omnes extraxerunt. His tumultuosè peractis inter partes factæ sunt treugæ, & causâ ad examen Regis Gallorum Philippi discutienda quàm primum missa est. Duravit hæc dissensio quasi per annum, & semper à Rege differebatur sententia; quam si nunquam tulisset, prudenter sanè fecisset. Brugenfes autem multâ instantiâ, precibus, & pretio contra plebem tandem extorserunt nocivam sententiam in malum sibi perniciosum. Nam mox ut in Brugis fuit auditum, quòd sententia esset lata contra populum, plebs omnis in unum conspirans, quoniam se majoribus non posse resistere timebat, oppidum armata exivit. Et primò venerunt ad oppidum quoddam Damum nuncupatum, quod ferme tribus à Brugis distabat milliariis, per illudque discurrentes cum furore nimio ejus Rectorem à Gallis positum interfecerunt, omniâque deprædati sunt, plures etiam ex Brugenlibus ibi repertos crudeliter occiderunt. Exinde furore simul & desperatione ducti transierunt ad terram Dandenburgeusiem, & fecerunt similiter. Postea venerunt ad alium locum haud procul à Brugis oppido, ubi Balivus sive Rector Brugenfium residebat cum lxx. ferme militibus, quos omnes simul peremerunt.

Quibus auditis cives Brugenfes, ac metuentes, ne similia paterentur, nuntios ad Regem miserunt Gallorum, contra insolentiam plebis furentis auxilia postulantes. Quibus ille misit Comitem S. Pauli Jacobum, supremum Flandriæ Gubernatorem cum mille quingentis Equitibus, &

Flandren-
ses populi
conspirant
contra re-
ctores ter-
ræ.

Rex Gallo-
rum sen-
tentiam de-
dit contra
plebem op-
pidi.

L. 2

magna

Plebs infe-
rior con-
ſpirationē
facit.

magna peditum multitudine. Qui cū perveniſſent ad oppidum Brugenſium, mox ſibi Regis nomine urbis dominium potenter uſurpārunt. Claves portarum, turres & munitiones loci omnes in ſuam poteſtatem recipientes, quod multis incolarum non parum diſplicuit. Unde cives inferioris conditionis, qui in oppido remaſerunt, timore ac ſuſpicionē fluctuantes ſimul & ex proſperè geſtis audaciam ſumentes (Deo nimirum permittente in ultionem avaritiæ majorum urbis, & ad humiliandam Gallorum ſuperbiam) conjuratione ſecretiſſimè factā in unum conſpiraverunt, majores oppidi & Gallos omnes morti, quā primum poſſent, animo ſimul & propoſito deſtinantes.

Plebei cur-
rentes per
urbem Gal-
los & con-
ſules occi-
dunt.

Cujus rei gratiā ut viribus auctis intentum ſuū facilius perducere in effectum, nuntios miſerunt oculos pro illis de plebe, qui ſeditionis erant principes, & oppidum jam pridem exiverant, & Duacum ſimul & Dandenburg præoccupaverant. Qui nuntio lætatur accepto viri ſimul & mulieres ad oppidum Brugis nocte omnes redierunt, & ſilenter cū bona facilitate intrantes, cū & foſſata eſſent humo repleta, & portæ deſtructæ omnes, conſeſtim in foro convenerunt. Stantes autem conjurati in medio fori clamare cœperunt: *Vivat communitas: Gallum magnis capitibus omnes moriantur.* Galli ab his clamoribus excitati, cū illi theutonicā uterentur linguā, quid ſignificaret clamor ipſe, non intelligebant. Convenientes ergo plebei cū illis, qui de foris adveniant, plateas urbis magnis trabibus obſtruxerunt, diſcurrentēſque per oppidum, omnes partis adverſæ, quos invenire poterant, occiderunt de mini parcentes. Quicunque verò Gallum ſuſcepiffet in domum fugientem, aut ſi prius in hoſpitiū admiſiſſet, illum aut ſubito perimebant, aut ductum ad principes ſuos in forum clamantes minutatim in fruſta conſcindebant. Galli autem furentium clamoribus excitati, & arma corripientes ſine ordine ad pugnam diſcurrebant, qui omnes à plebe fuerunt interempti. Equites verò armati cū equos vellent aſcendere ſuos, neque ſellas invenire poterant, neque frena: quæ plebis induſtriâ per mulieres & pueros callidè prius fuerant deportata. Cūque ſugi ſalutem quærerent, vias urbis trabibus clauſas invenerunt, & dum pertranſire non poterant lapidibus per fenestras in eos fortiter jaſtatis à mulieribus omnes mori compulſi fuerunt. Duravit illa cruenta Gallorum occiſio per totum diem, in qua ex Gallis equitibus fuerunt interempti à populo 1400, ex peditibus verò 2000, interierunt. Unde ſtrata urbis omnes ſanguine & cadaveribus mortuorum fuerunt repleta, ita quòd per tres continuos dies plebs in evectione illorum, & ſepultura extra oppidum multipliciter fuerit occupata. Jacobus autem S. Pauli Comes quoniam juxta portam morabatur oppidi cū paucis auſugit. Facta ſunt hæc anno Dominicæ Nativitatis prænotato MCCC.

Inter Pa-
pam & Re-
gem Gallo-
rum orta
diſſenſio.

Anno præſcripto magna inter Papam Bonifacium octavum, & Philippum Regem Gallorum diſſenſio fuit exorta. Cujus cauſam Auctores hiſtoriarum commemorantes dixerunt, quòd Pontifex ipſe Carolum Valeſianum Regis Gallorum cognatum pro quibuſdam negotijs ſuis de Gallia evocaverit in Italiam, promittens ei multa, quæ tamen non præſtavit. Inter quæ ferunt Carolum ipſum ex verbis & pollicitationibus Pontificis ſpem concepiffē non modicam Romanum conſequendi Imperium.

rium. Quæ omnia impedita & nulla manserunt, imò promissis fecit omnia contraria. Nam eodem anno Regem Albertum Rudolphi, ut supra diximus, filium, prius Electum ad Imperium confirmavit. Ex quo Gallorum Rex nimium offensus, & reputans se à Papa delusum, quidquid mali potuit in eum excogitare, totis viribus in effectum perducere studiofissimè conabatur. Unde Stephanum de Columna Pontifici hostem acerrimum in magno apud se honore detinuit, & omnes Bonifacio contrarios & adversantes, sive Columnenses fuerint, sive alij, summo favore honoravit. In odium denique ipsius Pontificis Rex Philippus complures Episcopos per Galliam à suis fugavit Ecclesijs, omnibùsque bonis spoliavit, propterea quòd cum Romana viderentur consentire Ecclesia. Vacantes etiam Pontificatus pro suo arbitrio disposuit, & bona Ecclesiarum sibi & suis usurpavit. Quamobrem Papa Bonifacius ut magnanimus & audax, neminem timens, cepit contra ipsum agere quidquid potuit, quem hostem Ecclesiæ Christianorum publicum declaravit. Verùm ut commodius in eum, id quod cogitavit, efficeret, tali adinventione usus est. Vocari fecit per litteras Apostolicas omnes Episcopos & Prælatos totius Regni Gallorum, mandans sub gravibus censuris, ut Romam venirent ad celebrandum Concilium. Quod mox ut Regi Philippo innotuit, nequis ire posset, omnes vias præcludit; hunc Papa Bonifacius nimium contra Regem iratus, alium modum excogitare cepit, per quem se acriter posse vindicare non dubitavit. Revolutis enim antiquis statutis & privilegijs sacrae Romanae Ecclesiæ, reperisse se gloriabatur tumidus, quòd Reges Gallorum omnes Regnum ipsum, tam in temporalibus, quàm in spiritualibus à Sede Apostolica sibi beneficaliter indultum, debeant recognoscere, & propterea Romanum Pontificem ut feudalem Dominum suum honorare. Misit ergo in Galliam Clericum quendam Romanum Narbonensem Archidiaconum, oratorem suum atque Legatum cum litteris suis Apostolicis, in quibus Regi mandavit, ut recognitionem faceret Regni Apostolicæ Sedi: quod nisi faceret quantocius, fideliter sciret se fore excommunicatum, & regnum alteri Auctoritate Apostolicâ conferendum. Veniens autem ad urbem Parisiensem, ubi tum Rex morabatur, præfatus Papæ Legatus malè fuit exceptus, & citò per Gallos de Regno haud sine injuria repulsus. Comes namque Artensis litteras Papæ de manibus Nuntij violenter rapuit, & pro contemptu Pontificis Legato ipso conspiciente in ignem projecit. Unde postea iusto Dei judicio malè periit, quando per Flandrenses in bello peremptus fuit. Exinde Rex Gallorum omnes vias diligentissimè fecit observari & custodiri per suos, ne quis cum litteris Apostolicis ad regnum haberet introitum. Convocavit autem Rex in urbem Parisiorum, Episcoporum, Abbatum, Prælatorum, Baronum ac Nobilium copiosam multitudinem, & factò Concilio pro sui justificatione appellavit ab illa sententia se excusando, & contra Bonifacium invehendo plura in illum scelera produxit in medium, videlicet hæresis, Simonia, perjurij, homicidij & aliorum, concludens eum pro his meritis esse deponendum. Abbas verò Cisterciensis, coram quo appellavit, non accepit appellacionem. Orta est ergo dissensio inter Papam Bonifacium & Regem Philippum gravissima; & alter alterum fortiter impugnabat, quærens eum à sua dignitate potenter deicere.

Papa recognoscere
Regni exi-
git à Rege

Rex contra
Papam Pa-
risius eccle-
siæ appellavit
concilium.

L 3

Bon-

Bonifacius autem Papa utrôque gladio pro viribus utebatur in Regem, quem in primis excommunicavit, atque cenſuris alijs terribilibus ſubjiciens innodavit; nec minus gladio materiali quantum potuit perſequi non ceſſavit. Quoſcunque potuit verbis, ſcriptis, muneribus atque promiſſis in ejus odium provocare, diligentiffimè ſtudiit, & multos Principes, Duces, Comites & Barones ab ejus fide in magnam diſplicitiam revocavit, quamvis totum quod voluit, efficere minimè quidem potuit.

Denique in tantum furor Pontificis crevit contra Philippum Regem, ut eum penitus à regno cogitaverit deponere, multùmque ſecum deliberavit, qualiter deſiſtionis modum potuiſſet convenientem invenire.

Papa Regē
Albertum
invitat ad
Imperium.

Post multam igitur deliberationem Regi tandem Theuonicorum ſcripſit Alberto, inſtantiffimè hortans, eum quatenus ad ſumendam coronam Imperij Romanam properaret ad urbem, ſe operam promittens daturum, ut amplioribus titulis decoraretur honoris, qualibus à tempore Caroli magni nullus Germaniæ Regum decoratus eſſet. Intellexit conſeſſim Rex Albertus myſterium, & nuntio regalibus cumſulato muneribus Pontifici reſcripſit, eà ſe vice propter ardua regni negotia, & corporis valetudinem venire haud poſſe, rogans nihilominus intuitu neceſſitatis ſe haberi excuſatum. Rurſus Papa Legatum miſit alterum cum litteris Apoſtolicis, quibus ſignificabat ſe Regem Philippum propter contemp-
tum Apoſtolicæ Sedis & multa nefanda ſcœdera per ſententiam à Regno depoſuiſſe Gallorum, & nunc Regnum iplum vacans ad Eccleſiam Romanam eſſe devolutum, tanquam ad verum Dominum ratione juriſ feudalii. Unde ne regnum pollueretur ab invaſione hæreticorum, illud Regi Alberto ut *fideli Romanæ Sedi conceſſit*, & ut non contradicere per Apoſtolica ſcripta mandavit. Pollicebatur ad hæc pecunias, viros armatos, & quidquid eſſet neceſſarium, ſe promptè daturum. Rex verò Albertus conſilio ſuorum habito, Pontifici reſcripſit, antiquà Regum proviſione cautum, ne poſt diſiſſionem Regni Francorum, quæ facta eſt poſt mortem Caroli Imperatoris magni Regis Francorum Orientalium, id eſt, Theuonicorum, ſibi violenter regnum uſurpet vel inquiet Gallorum, nec quòquam Regum Galliæ, id eſt, Franciæ Occidentaliſ aut Regnum invadat Theuonicorum, aut Imperium ſibi quomodolibet uſurpet Romanum. Unde cum ea Principum conſuetudo catenus perma-
niſſet inviolata, ſibi non videretur honeſtum, ſi primus ipſe eam temeraverit. Regnum itaque Gallorum ſibi à Pontifice oblatum Albertus reſpuit, & ut non videretur Eccleſiæ inobediens, multa pro ſui executione ſcripſit. Rex autem Gallorum Philippus, cui omnia Pontifici conſilia per eos, quos pecuniâ corrumperat, fuerunt manifeſta, quotidiano ſtudio & maximà utebatur induſtriâ, ut non ſolùm Pontificis præventus inſultus, ſed ad hæc maximè laborabat, quatenus illum capere potuiſſet, quod etiam poſtremo factum eſt, ut ſuo loco dicemus.

Quare Al-
bertus re-
cuſavit
Regnum
Gallorum.

MCCCII.

Anno Henrici Abbatis tertio, Indictione Romanorum quinquade-
cimâ die menſis Januarij viceſimâ octavâ, mortuus eſt Fridericus de Bo-
landia Epicoſopus Spirenſis, cujus Corpus in Monafterio Uſerſal Cister-
tienſis Ordinis, cum debito honore ſepelitur, ad cujus ſepulchrum tale
ſculptum in marmore legitur Epitaphium: *Continet hæc ſiſſa Friderici Pro-*
ſolus

Fridericus
Epicoſopus
Spirenſis
obijt.

fulis ossa quondam Spirensis: Deus illum pascere mensis calis digneris, epulis quoque jungere veris. Anno MCCCII. Aquis Calend. quinto Februari datur is pius anstro. Moritur Anno Pontificatus sui tricesimo minus quinque & triginta diebus duntaxat exacto. Memoratus Præful in multa pietatis suæ studia posteaquam inquisitionem fecisset diligentissimam, nec posset invenire neque in sculpturis parietum, neque in scripturis Annalium, neque etiam ex testimonijs hominum, quis aut quando major Ecclesia Spirensis esset consecrata, accepto suorum consilio eam nonâ die mensis Septembris de novo consecravit, anno Pontificatus sui nono, qui fuit Dominicæ Nativitatis MCCLXXXI. Post cujus mortem Siegbodo de Lichtenberg Electione Canonorum Episcopus Spirensis Ecclesiæ institutus præfuit annis fere XII. Vir bonus & Jurium Ecclesiæ suæ defensor studiosus, qui ad honorem Omnipotentis Dei, caput S. Stephani Papæ & Martyris argento vestiri præcepit, sicut hodie cernitur; sanctus namque idem Stephanus Papa & Martyr memoratæ Spirensis Ecclesiæ Primarius post Dei Genitricem Patronus est.

Siegbodo R.
Episcopus
Spirensis
annis duodecim.

His temporibus mortuo Wigboldo Colonienfis Ecclesiæ Archiepiscopo, Henricus de Ilenburg ejus nominis secundus in Pontificatu succedens præfuit annis sex & viginti: homo stemmate generis avici satis æmulator. & qui ad militiam magis, quàm ad Clericatum natus videretur. Toro Pontificatus sui tempore cum Civibus urbis Colonienfis dissensiones gravissimas habuit, sed & contributiones Clero non minus inconfutatas quàm duras sæpius imposuit. Cum vicinis etiam Comitibus & Nobilibus plures discordias tenuit, sed tamen victor semper evasit.

Henricus
Comes de
Ilenburg fit
Archiepisc.
Colonienfis.

Anno etiam prænotato Gerhardus Archiepiscopus Mogontinus, Dietherus Archiepiscopus Trevirensis, Henricus Archiepiscopus Colonienfis & Rudolphus Comes Palatinus Rheni, Bavarizque Dux, cum Comitibus quibudam & Baronibus quandam confederationis mutue inter se concordiam juraverunt, quam litteris necessarijs confirmarunt atque sigillis. Causa ejus confederationis Principum alia fuit in aperto, atque alia in occulto; quæ dicebatur in aperto, reverà non erat causa; quæ autem latebat in occulto, non dicebatur, propter metum Regis & infidelitatem Aulicorum. Fuerant enim qui scriberent, Regem Albertum suo arbitrio, & sæpius quidem præter causam & rationem agere multa, quæ jure cum Principum consilio & consensu fieri debuissent. Denique scribarum & humilium personarum, non dico vilium, quæ in aula versabantur regali, quotidianæ consulationes animum Regis falsis delationibus à via rectitudinis & veritatis multum fecere deviantem, in tantumque malè proficere malos judex æquitatis permisit, ut Rex aliquoties diceret inter pocula Bacchi: *Nihil se Principibus boni confidere, propterea quid Adolphum Regem, cui tunc fuerant jurati, sicut nunc sibi, perfidia moti decessissent à Regno; ne mibi faciant simile, curabo eorum superbiam humiliare.* Alia quoque multa in Principes Electores fulminavit opprobria, quibus animum suum non parum satis illis declaravit aversum. Fuerunt & aliæ in cognitionibus Principum causæ: hujus confederationis occultæ, quas in publicum ratio vetat edicere. Unde Principes non sine causa mutuum hoc fœdus inierunt, meventes futurum, cui simile multis in regnis contigit malum. Et quidem talis provida eorum confederatio extitit, sed in periculo jam constituto

Confederatio
Principum
Imperij.

Rex contempsit
Principes.

alter

alter alteri juxta compactata non occurrit. Audiens enim Rex ſcederis continentiam, quod Principes ſine ejus conſiventia inter ſe compoſuerant, haud parum obſtupuit; & metuens ſibi, quod Antecellori ſuo Regi noverat factum Adolpho, conſilium eorum deſtruere totis viribus cogitavit.

Rex movit
exercitum
contra Ra-
dolphi Pa-
latinum.

Morarum itaque impatiens magnum ſuorum conduxit exercitum, & de Baſilea inopinatè deſcendens in terram Rudolphi Comitis Palatini Rheni, qui morabatur in Heidelberg, cum eà vice nihil mali ille ſuſpicaretur venturum, eſſetque omnino & penitus imparatus ad bellum, omnem ejus Principatum devaſtando nemine reſiſtente pertranſivit. Quid moramur cum res acta ſit breviter? Ad omnimodam Regis deditionem Comes venire Palatinus Rheni compulſus eſt, fidem Alberto iterum dedit atque juravit, obſides præſtitit, conditiones ut ſincerus à Domino ſuſcipiens, foedus Comprincipum abjuravit.

Et contra
Archiepiſc.
Mogun-
tium.

Rex autem Albertus Rudolpho Comite Palatino in ſua verba compulſo, ne cæteris copia daretur Principibus congregandi Exercitum, copias movit conſeſtim contra Gerhardum Archiepiſcopum Moguntinum, omnia in circuitu hoſtiliter devaſtans. Quid animo cogitavit, innotuit, & plures Eccleſiæ munitiones funditus deſtruxit. Tum verò inopinatè ſuper gentem Archiepiſcopalis irruit, quòd nullum Exercitus congregandi tempus Archiepiſcopo fuit.

Rex oppidū
Bingienſe
obſedit &
obtinuit.

Anno igitur Domini cæ Nativitatis prænotato Rex Albertus venit cum magno ſuorum exercitu per Gavium Wormatiensẽ in terras Archiepiſcopi Moguntini, per quam devaſtator hoſtilis proſiſcens oppidum Bingienſe ad Rheni litus poſitum, ubi Nabus fluvius Rhenum influit, quatuor in deſcenſu fluminis à Moguntia milliaribus diſtans, obſidione vallavit; pertinet enim memoratæ Eccleſiæ Moguntinæ. Eſt in oppoſito Bingiorum ab alia parte Nahi fluminis Cœnobium Monialium noſtri Ordinis in colle poſitum, quod S. Hildegardis Monialis quondam conſtruxit, quemadmodum in prima hujus operis parte longè ſupra diximus, anno videlicet Volmari Abbatis XXVII. quod cum ſit ad expugnationem urbis conveniens ſtatio, Rex Albertus in eo partem exercitus locavit. Moniales autem prius metu ad loca ſe tutiora cum rebus ſuis contulerant.

Archiepiſc.
recipitur
ad gratiam
Regis Al-
berti.

Poſt dies obſidionis paucos cum cives tantæ ſe multitudini armatorum reſiſtere haud poſſe perpenderent, Regi oppidum tradiderunt; qui mox urbem cum ſuis intravit, & juramentum fidelitatis, ut conſuendū eſſe ſerunt, à Civibus accepit. Intereà Gerhardus Archiepiſcopus conſiderans ſe Regi viribus imparem, ad eum in memorato conſiſtente oppido venit, gratiam petijt, indulgentiãque commiſſorum, & facilè quidem totam impetravit.

Verùm pro confirmatione pacis atque concordie inter Archiepiſcopum & Regem datæ & acceptæ fuerunt multæ conditiones. Nam Archiepiſcopus denuo fidem Regi Alberto juravit, ipſumque oppidum Bingiorum, cum adjacente caſtello Klopp dicto, Erenfels quoque caſtellum ab alia Rheni parte ſitum cum telonio, Scharpfenſtein quoque caſtrum, & Loimſtein oppidum haud procul à Conſuentia poſitum cum quibuſdam alijs ad manus Regis dare quaſi obſidum vice Archiepiſcopus ipſe compulſus fuit; quæ tamen omnia ſucceſſu temporis ad Jus Eccleſiæ Moguntinæ Regali munificentia reſtituta fuerunt. Oppidum verò

Binga

Bingen cum adjacentē castro Klopp: Erenfels quoque & telonium, quæ olim ad Archiepiscopum respiciebant; hodie ad Jus Canonicorum majoris Ecclesiæ pertinere noscuntur.

Anno prænotato, posteaquam Rex Albertus oppidum Bingen obtinuit; præsidium militare, quod in Cœnobio Monialium sancti Ruperti locaverat, ejus jussione discedens ad alia se loca recepit, & Monasterium sine habitatore omnino vacuum remansit. Erant autem duo nebulones nihil omnino habentes, qui propter suam inopiam (ut fieri solet) exercitum sequebantur furandi gratiâ, non pugnandi. Qui Monasterium. Divi Ruperti post militum recessum intrantes, dum Rex cum Archiepiscopo pro concordia pacis tractatum haberet in oppido, diligenter omnia perlustrabant loca, si quippiam invenire potuissent, quod in relevamen suæ inopiæ rapuissent. Scrutatis autem quàm diligentissimè cunctis Monasterij angulis, nihil penitus invenerunt, quoniam prius omnia per Moniales seu alios fuerunt ablata.

Exeuntes ergo claustrum, perstrutabantur Ecclesiâ, si quid in ea relictum invenirent: chorus eo tempore Monialium non erat elevatus in altum, sed in terra positus instar Ecclesiæ Monachorum. quem nostris temporibus Gerlacus Abbas Tuiciensis ex mandato Bertholdi de Henneberg Archiepiscopi Moguntini reformator & visitator ejusdem Monasterij, ut nunc est, in altum construendo crexit. Erat ante chorum in exteriori Ecclesiâ in angulo ad meridionalem plagam altare sub honore S. Catharinæ Virginis & Martyris consecratum, super quod in muro arcualiter excavato Imago B. Mariæ semper Virginis in plano manu artificis admodum pulchrè, atque decenter depicta. Coronam habens in capite, in qua lapides quatuor erant cristallini per gyrum intexti atque infixi, quintus verò cæteris major in pectore fuit sacræ imaginis collocatus.

Cùm ergo fures illi perlustrato choro simul & Ecclesiâ nihil invenissent rapiendum, alter eorum ne vacuum abiret, prædictum altare pollutus & immundus ascendit; extradòque pugione suo lapides de corona sacræ imaginis effodere cœpit. Cui alter focus ejus per increpationem dixit: *Quid facis, ô miser, quid facis? Desine Matrem spoliare misericordia, per quam solam post Deum (si nobis salus unquam contingere debuit) & non aliter poteris obvenire.* Cujus monita sacrilegus ille contemnens, ut cœperat, de corona lapides evulsi. Postquam verò lapides quatuor de corona effodisset, etiam quintum de sacro virginis pectore impiè temeritate subfodere cœpit.

Mira res contigit. Mox enim ut sacrum pectus pugione contingere, ac violare præsumpsit, sudare per totum imago cœpit. Quo viso miraculo sacrilegus aliquantulum horruit. Sed obcæcatus animo à cepto crimine non cessavit. Evulsi ergo de sacro Imaginis pectore lapidem, & sceleris reatum sui grandem non attendit.

Extracto autem lapide mox sanguis lacte mixtus de vulnere imaginis in magna quantitate erupit. Quod videns infelicitissimus ille, totus inhorruit, prostratusque de altari pulverem in Ecclesiâ collegit, & vulnus Imaginis obstruere cœpit. Quanto autem magis vulnus Imaginis obstruere studuit, tantò plus liquor sanguinis & lactis de sacro pectore emanavit. Quod ubi miserabilis ille vidit, non ad pœnitentiam, ad quam

Miraculum
B. Virginis
factum
apud Bin-
gen.

Duo fores
Cœnobium
S. Ruperti
perlustra-
bant.

For lapides
de corona
Imaginis
Mariæ
avulsi.

Imago Vir-
ginis suda-
vit per to-
tum.

Lac & san-
guis ex vul-
nere imagi-
nis profudit.

M per

per lactis invitabatur liquorem, conversus est, sed obstinatus in malitia & datus in reprobum sensum, consensum de Ecclesia exijt, & præcipitans se in vicinum flumen submersus fuit.

Superveniens autem Sacerdos quidam, qui Missam in eodem altari celebrare consuevit, & videns miraculum quod contigerat, corporale supposuit, & sanguinem cum lacte de vulnere Imaginis profluentem in eo collegit: quem ad perpetuam rei memoriam devocio populi vitro impositum, cum Sanctorum reliquijs in eodem Monasterio venerandum collocavit. Et nos jam longo ex tempore siccatum hunc liquorem lactis & sanguinis, qui de vulnerato imaginis pectore miraculosè fluxit, & vidimus oculis, & contrectavimus manibus nostris, & ad preces Magistræ de veteri confracto vase in novum transposuimus vitrum anno Abbatiae nostræ Spanheimensis quinto decimo, quando ossa etiam S. Hildegardis elevavimus.

Publicato autem per Sacerdotem, qui liquorem de vulnere imaginis manantem collegerat miraculo, factus est magnus fidelium concursus non solum ex oppido Bingiorum proximo, sed etiam ex Stauro-nese & ex Moguntino ceterisque in circum viculis multis: Albertus etiam Rex, qui cum magna parte Principum sui exercitus, dum hæc fierent, adhuc morabatur apud Bingios in tractatibus concordiae cum Archiepiscopo sicut dictum est, occupatus, audiens miraculum tam grande factum, una cum memorato Pontifice atque Principibus ad monasterium S. Ruperi venit; sanguinem lacte mixtum de pectore imaginis perforato fluxisse vidit & obtupuit; & valde confortatus in fide Dominum collaudavit.

Capella in
eodem lo-
co ad rei
memoriam
constructa
est.

In memoriam vero hujus Miraculi Capella ibidem in honorem Beatissimæ Dei Genitricis semper Virginis Mariæ constructa est permissione Gerhardi memorati Archiepiscopi Moguntini, in qua etiam altare nunc est positum: & in honore Dei parentis consecratum. Imago autem sanctissimæ Virginis Mariæ, de qua lactis & sanguinis emanaverat liquor, in arcu parietis super altare deposita manet cum vulnere usque in præsentem diem.

Anno item prænotato Rex Alberus, posteaquam Moguntinum in deditonem compulisset Archiepiscopum, contra Trevirensē quoque Archiepiscopum movit exercitum; ducens in auxilium copias & Rudolphi Comitis Palatini, & Archipræfules Moguntinensium, quos sibi potenter, ut diximus, fecerat subiectos. Archiepiscopus autem Trevirorum, quem aris magna premebat inopia, cum regis percepisset adventum, cui se nullatenus posse obviare viribus non ignorabat, mox in ejus properavit occursum, humiliatōque supercilio gratiam & veniam obtinuit commissorum.

Uterius autem progrediens cum exercitu, provinciam terræ Henrici Archiepiscopi Colonienfis nostri vastavit incursum: nec à devastatione cessare voluit, donec & ipsum ad subjectionem omnimodam armorum potentia revocavit. Acceptisque ab eo sicut & à cæteris multis cautionibus, eorum confederationem ut aranearum rete dissolvit, & suis obedire præceptis coegit.

Wilhelmus
fr. Capitaneus
Flandrensis
construxit
capellam.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato perpendens illa Colligatio Flandrensiū populorum, de qua præcedente anno diximus, quod sola & sine

& sine duce non esset sufficiens Philippo Regi Gallorum resistere, anxie cepit de suis negocijs consultare. Erat illo in tempore Wilhelmus filius Comitis vallis Rheni, & mater ejus fuit filia Guidonis quondam senioris Comitis Flandriæ, qui mortuus fuit in carcere Regis Gallorum, & ipse in Brabantia Clericus debebat. Hunc evocatum Flandrenses sibi Ducem exercitus constituerunt, quoniam & juvenis erat audacissimus, & propter fratrem suum in carcere Comitis Ardensis mortuum acerrimus Gallorum inimicus. Qui relicto Clericatu Flandriæ dominium accepit. Mox ergo contractis Copijs Gandenses, qui cum Rege Gallorum eo tempore sentiebant, obsidione vallavit; quos cum expugnare non posset propter loci firmitatem, solutâ obsidione inde recessit, & per Comitatum ubique discurrrens, villagia & loca minus communita sine difficultate omnia celeriter in suam potestatem accepit, ex quorum acquisitione, & numero & opibus valde auctus est. Hæc audiens Guido filius Comitis Flandriæ profugus & exul à terra, nepos memorati Comitis Wilhelmi, reversus est in Flandriam, susceptusque honorificè ab incolis auxiliator illis factus est. Imprimis igitur Guido Comes memoratus de consensu nepotis cum quindecim millibus Flandrensiū Cortracum obsedit, expugnavit & cepit præter castellū oppido adiacens fortiter munitum, in quo firma locata fuerant præsidia Gallorum. Comes autem Wilhelmus cum reliqua parte exercitus oppidum Casellæ obsedit expugnavit & cepit Civium deditione voluntariâ, ex quo iterum exercitus Flandrensiū magnum habuit incrementum. Interea Galli milites, qui erant in arce Contraci, de victualibus ad continuandam defensionem non satis provisi, nuntios miserunt ad Regem, auxilium contra Flandrensiū obsidionem postulantes. Qui misit ad eos Comitem Ardensē avunculum suum cum magno pugnatorum exercitu, peditum videlicet quadraginta millium, & equitum septem millium, in quorum numero magna pars nobilitatis, Ducum, Comitum, Baronum ac militarium Galliarū fuisse memoratur.

Guido filius
Comitis
Flandriæ
associatur
nepoti.

Venientes autem in Flandriam Galli castrametati sunt propè oppidum Cortrich ad spatium dimidij militaris. Rex autem Gallorum Philippus avaritiâ contristatus, ad supplementum expensarum hujus inchoati maximi belli, monetam alterari (ne dicamus falsificari) mandavit, unde lucrum sibi maximum, mercatoribus autem & populo inæstimabile oriebatur detrimentum. Duas etenim partes valoris de moneta retraxit, & novam, quæ tertiam prioris monetæ partem valebat duntaxat, fabricavit; quam tamen tantundem ut priorem solvere mandavit. Ex hac mutatione monetæ Rex omni populo detestabilis & odiosus factus est, & mercatores Italiæ multi in extremam sunt acti paupertatem.

Moneta
inflatione
Regis mu-
tatur in de-
tortum.

Comites ergo Flandrensiū Guido & Wilhelmus cum tantam multitudinem exercitus Gallorum contra se intellexissent advenisse, & quod eorum congressum subterfugere cum honore non possent, decreverunt magis cum decore inire conflictum, & mori pro populo, quàm memoriam sui per turpem fugam aut servitutis cujuscunque opprobrium perpetuis maculare temporibus. Igitur Guido & Wilhelmus strenui milites simul adunati cum viginti millibus ex plebeis Brugensibus & vicinis eorum pedestribus cunctis (præter paucos nobilitares) de Cortraco exierunt, contra exercitum Gallorum, & castrametati sunt in quadam

Flandrenf.
ad bellum
contra Gal-
los se pa-
rant.

M 1

planicie.

planicie, per quam via dirigitur ad Gandavum, acies ſuas ex adverſo Gallorum ordinantes. Erat autem in fine illius campi quoddam foſſatum aquarum in modum novilunij arcuatum, quod propter elevationem terræ non poterat videri niſi à propè conſtitutis. Super uno igitur latere cornu huius ſaci Flandrenſes ſe pedites locaverunt; Equites etiam quos habebant deſcendentes ex equis juxta reliquos in pedibus ſtererunt, tenentes lanceas in manibus ſuis, quemadmodum ſi contra apros in venatione eſſent proceſſuri. Baculos quoque ferratos atque nodoſos in promptu habebant, ferro in extremitate acutos. Arma eis aut nulla erant, aut pauca, qui pauperes ac neceſſitate commoti bellandi conſuetudinem non habebant. Deſperatio illos fecit audaces, utpote qui mori, quam fugere aut in manus devenire hoſtium ſuorum conſtanter ſtatu-
runt. Duces verò populi Guido & Wilhelmus jam proceſſuri ad pugnam, juſſerunt adeſſe Sacerdotem, qui Corpus Dominicum in convenienti loco poſitus cunctis palam oſtenderet: verum quia propter multitudinem communicare non omnes poterant, ſigna devotionis ſuæ in Deum cuncti oſtendebant. Nam unusquiſque modicum quid in memoriam Domini-
communicationis de terra in os ſuum poſuit. Comites etiam memorati diſcur-
rendo hinc inde per acies populum admonebant ad viriliter pugnan-
dum, revocantes eis ad memoriam tyrannidem, ſuperbiam, impietatem, dolos & fraudes Gallorum, & quantam contumeliam, injuriam, & in-
juſticiam fecerint Comitibus Flandrenſium ſimul & omni populo, ſimul monentes, ut illorum crudelitatem ante oculos ponerent, quam eſſent ſubituri, ſi Gallos in eo tantum prælio contingeret eſſe victores. Verba dicta multa, rationi convenientia & negotio, quibus animos multitudinis Dux belli Guido ad fortitudinem provocavit. Comes verò Arrenſis ex-
ercitus Gallorum Capitaneus, ubi vidit, quòd Flandrenſis in planicie in-
conveniente ad pugnandum, ſuos contra illos in decem acies ordinavit, proceſſitque ad locum, ubi illi ſtabant prælium exſpectantes. Habebat autem in ſuo exercitu non minus quinquaginta millia pugnatorum, qui omnes ad bella fuerunt doctiſſimi. Flandrorum verò ſicut diximus, vi-
erant viginti millia, è quibus pauciſſimi fuerunt in rebus bellicis exerci-
tati. Accedentes itaque Galli ſatis armati contra Flandrenſes fortiter ceperunt, & inchoatum eſt bellum. Acies ergo prima impetum faciens contra ſtantes turmatim cecidit in foveam, quæ aquis plena fuerat inter utrumque exercitum, & à Flandrenſibus, qui ſtabant ex adverſo clavis & baculis ferreis percuſſa interijt. Comes quoque Arrenſis qui erat Dux belli cum ſua acie impetum faciens cum ſuis equeſtribus urgebat præ-
cedentes in tantum, quòd procedere cogeantur. Venientes autem ad foſſatum quod ignorabant, omnes in ipſum ceciderunt, ab aquis ſuffo-
cati vel interempti. Et quia pulvis etiam magnus repleverat ærem ex curſu equorum, quòd non poterant prævidere quid ageretur in ore Galli, nec voces intelligere periclitantium propter rumores & ſonitus percuffionum, & poſteriores fortiter impellebant præcedentes, nulli retro cedere fuit poſſibile. Unde Comes Arrenſis & Conſtabulus cum alijs multis cadentes in foſſatum vel ſuffocabantur in aquis, vel à Flan-
drenſibus occidebantur. Superatus eſt igitur Gallorum exercitus à Flan-
drenſibus & ita exterminatus, ut ſex millibus equitum occiſis & pedibus
ſine

Bellum fit
inter Gal-
los & Flan-
drenſes
atrox.

Galli ſupe-
rantur à
Flandrenſi-
bus.

suæ numero interfectis pauci ex tanta multitudine Gallorum evaserunt. Post hanc Brugenſium victoriam contra Gallos apud Cortracum habitam, Guido & Wilhelmus Comites omnem Flandriam cum exercitu peragrantes Gandavum, Inſulas, Duacum & reliqua oppida cuncta in deditio- nem ſinealicujus reſiſtentia acceperunt. Nec remanſit villula vel oppi- dum in tota Flandria ſive locus, qui ab eis diſſentiret. Ejecerunt autem Brugenſes & Gandavenſes ſimul & reliqui cives omnes majores nam ex- tra patriam, qui favere Gallis putabantur. Rex autem Gallorum Philip- pus auditâ ſtrage ſuorum diſſimulans mentis ſuæ dolorem, qui non erat modicus, ad vindictam ſe totum contra Flandrenſes præparavit, & ma- gno ſuorum adunato exercitu perſonaliter egreſſus eſt in manu forti de civitate Pariſiorum, venique ad civitatem Atrebatenſem cum decem millibus equitum & peditum ſexaginta millibus. Inſuper litteras miſerat Carolo Valeſiano Fratri ſuo, qui tunc erat in Italia, ut omni occasione poſtpoſitâ cum ſuis veniret in Galliam, cum eo proceſſurus in Flandriam. Qui veniens Regi conjunctus eſt, & exercitum octoginta millium pu- gnatorem contra Flandrenſes produxerunt ad pugnam.

Flandria
Guidoni
ſubjicitur.

Anno igitur Henrici Abbatis prænotato Rex Gallorum Philippus cum ſuo exercitu de Atrebato egreſſus contra Flandriam venit in villam Flandriæ vicinam, quæ nominatur Vitriacum, non procul à Duaco diſtantem, & eſt magna, habens in circumferentia ſpatium fermè decem miliarium Gallicorum, in qua caſtra poſuit. Flandrenſes qui ſe ad de- ſenſionem jam antea præparaverant, dâces belli habentes Johannem, filium Comitis Flandriæ, & Guidonem ſupra dictum, nihil cunctari, ne- que paventes ad multitudinem Gallorum, non ſe continuerunt in Duaco, ſed exeuntes cum exercitu contra hoſtes proceſſerunt, vociferantes die nocturne, & provocantes adverſarios ſuos Gallos, ut exirent ad pugnam. Facta ſunt hæc in menſe Octobri. & fuit tempus pluviolum, nec ſatis aptum ad bellum. Et quia terra illa plena eſt paludibus & foveis in tan- tum, quòd periculolum videbatur, tempore hyemali, in ea committere bellum, quando nec victualia exercitui poterant adduci, nec milites cum equis ſuis ad quæque loca procedere. Quamobrem Rex congreſſum bellandi compulſus fuit intermittere, & aliud tempus exſpectare. Unde treugis datis & acceptis per annum cum Flandrenſibus, ſine pugna cum ſuis copiis in Galliam reverſus eſt. Erant qui aliam reſeſſus illius cauſam aſſignarent. Anglorum Rex Eduardus, qui Flandrenſium oculus fuit amicus, cum eos liberare apertè non auderet, tali conſilio liberavit. Hic nocte quadam jacens in lecto cum uxore (quæ ſoror fuit Philippi memo- rati Regis Gallorum) prudenti fictione dixit ad illam: *Eſt ſecreſtum, quod tibi volo dicere, & conjunx mihi chariſſima, ſi mihi fidem dederis tuam, quod illud nomen ſiſt dictura.* Juravit illa ſilentium, & excogitatum detexit maritus arcanum: *Timeo, inquit, vehementer, ne frater tuus Rex Gallia Philippus grande malum ſubiturus ſit cum iſtis Flandrenſibus pugnaturus; nam ſecreſtè percepi, quòd aliqui ex Comitibus & Baronibus ſuis in eum facturi ſint proditio- nem. Sed cave, ne cui revelaveris.* At mulier alterâ mox die omnia per nuntium Regi Gallorum fratri ſuo intimari curavit, quæ à marito in ſe- creto audivit. Territus his novitiis Rex Gallorum, ac ſuſpectos habens ſuos omnes, cum neſciret, à quibus foret ſibi cavendum, Flandrenſibus

Rex Gallor-
um trita-
gat facit
cum Flan-
drenſibus.

Regis An-
glorum
ſubtilis in-
ventio.

M 3

congreſſu

congregdi non audebat, ſed factis ad anni ſpatium treugis, ſine profectu belli in Galliam reverſus eſt.

MCCCIII.

Bonifacius
Papa VIII.
Anagninæ
captus.

Henrici Abbatis quarto, Indiſtione Romanorum primâ, in menſe Septembri, Rex Gallorum Philippus miſit hominem quendam ſeroꝝ animi de familia Columenſium nomine Sciarra cum quadringenti equitibus & magna multitudine peditum ad civitatem Anagninæ, ubi Papæ Bonifacius tunc morabatur octavus, ad capiendum eum. Traditione igitur factâ urbem cum ſuis Sciarra nullo reſiſtente intravit, & cum nihi tale ſuſpicaretur Pontifex, ad ejus palatium manè armatus pervenit. Bonifacius autem Papa cernens ſe proditoriè circumventum & captum. (Cardinales enim auſugerant omnes, & abſconderant ſe timore ducti, & forſitan aliqui hujus conſpirationis non ignari) inſuperterritus dixit a inviſores: *Ex quo proditoriè ſicut JESUS Chriſtus captus ſum, & datus in manibus impiorum ad occidendum, mori volo ut Papa.* Et his dictis fecit ſe indui ornamentis Papalibus, ac mitrâ ſeu coronâ aureâ redimitus in throno ſedebat. Ad quem accedentes inimici ejus, Sciarra & reliqui plures verbis contumelioſis aggreſſi ſunt Pontificem & irriterunt eum circumſtantes multiplici ſubiunctione. Inter alios quidam Wilhelmus de Lunguereto vehementius Papæ inſultabat, qui pro Rege Gallorum tractatum capturæ illius adduxerat, & minatus eſt ei, quod ligatum ipſum duceret Lugdunum, quatenus in generali Concilio ſolemniter deponeretur. Cui Papa non deficiens animo reſpondit: *Patienter feram me condemnari & deponi per Patarenos.* Fuerunt autem Patareni Hæretici atque Schiſmatici, ab Eccleſia condemnati & combuſti, cujus ſectæ progenitores Wilhelmi extiterant, & ignibus cremati, de quibus ſupra diximus Anno Goetfridi Abbatis VII. qui alio nomine dicebantur Fratricelli. Quibus verbis Papæ conſuſus Wilhelmus, cum rubore obmutuit. Domino autem diſponente obdignitatem Sedis Apoſtolice nemo ex inimicis ejus auſus fuit mittere in eum manus, ſed indutus ſacris veſtibus ſub honeſta detinebatur cuſtodia. Ipſi autem inſullebant prædæ diripientes theſaurus Eccleſiæ, & quidquid in palatio poterant invenire. Permaſit Pontifex in cuſtodia ſic tribus diebus. Tertiâ autem die Cives Anagninæ ſuum ad memoriam revocantes errorem, & de ſua erga Pontificem ingratitude haud immeritò poenitentes arma corripunt, & vociferantes: *Vivat Papa & moriantur traditores,* per urbem diſcurrunt. Mox itaque Sciarram cum ſuis militibus de Civitate violenter ejicientes, quosdam ceperunt, & non paucos ex ijs occiderunt, Pontificem de cuſtodia impiorum liberantes.

Papa liberatus
eſt cuſtodia
tertio die.

Papa animi
morore
conſumitur.

Liberatus igitur Pontifex cum familia ſua nimio animi dolore propter ſuſceptum dedecus abſorptus, & contriſtatus inde diſceſſit, ac Romam cum ſuis remeavit. Diſpoſuerat autem in animo ſuo Romæ apud S. Petrum convocare Concilium ad vindicandam injuriam ſibi & Eccleſiæ factam ſubordinatione Philippi Regis Gallorum, quemadmodum legimus & ſanctum feciſſe Papam Sylverium contra ſuos detractores impios, qui illum proſcripſerant in exilium. Injuria enim Romano Pontifici facta nulli Chriſtianorum eſt diſſimulanda, cum fideles concernat omnes, qui Eccleſiæ ſunt ſubjecti.

Verum

Verùm Pontificem ista cogitantem moeror animi quotidie gravior afflxit, coñsuetum usq; adeò, quòd melancholia morbum induxit gravem, quo nimium crescente quod cogitaverat implere non potuit. Post paucos etenim dies moerore ac infirmitate consumptus obiit, & in Ecclesia sancti Petri post introitum honorificè sepultus fuit. De cujus introitu ad Pontificatum vica, & moribus multi multa perperam facis scripserunt; sed quia nobis iudicium usurpare non debemus, nam prava de mortuis scribere nisi aut utilitas requirat publica, aut necessitas persuaserit manifesta, non est boni viri atque prudentis, multò ergo minus Christi Vicarium licebit alicui deturpare. Post cujus obitum de mense Octobri Canonice in Papam fuit Electus Nicolaus Tarvisinus ex ordine Fratrum S. Dominici Cardinalis, homo doctus & magnæ probitatis, qui Benedictus eius nominis XI. nuncupatus præfuit duntaxat mensibus novem. Cui si diutius vivere licuisset, profectò Pontificem se non inutilem Ecclesiæ præstitisset. Hic quondam in sæculo humilis conditionis extitit, natus ex Tarvisio, qui paupertate compulsus, apud Venetos aliquanto tempore pueros in Grammaticis docuit, & eorum se stipendio tenuiter enutrivit. Ordinem postea S. Dominici ingressus non segniter conversatus est, sed virtutibus operam navans & studio scripturarum, in modico tempore doctissimus evasit: & in Ordine per omnia officia gradatim ascendens ex subpriori Prior effectus, deinde ex priore Conventuali Provincialis, postea Magister Ordinis Generalis, exinde Cardinalis, & postremo Papa esse meruit. Factus autem Papa subito ad componendam pacem in omnibus Ecclesiis finibus animum suum apposuit, & imprimis quidem Philippum Regem Gallorum reconciliavit Ecclesiæ, absolvens eum ab Excommunicationis sententia, quam Papa in eum Bonifacius fulminavit: Censuras etiam Bonifacij contra Columnenses prolatas revocavit.

Bonifacius
Papa VIII.
Romæ mor-
tuitur.

Benedictus
fit Papa XI.
Ordinis
Prædicato-
rum.

Rex Gallo-
rum ab Ex-
communicatione
absolvitur.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato Suteses contra Comitum de Habsburg moventes, castrum Vallis obsidione cinxerunt, quod tandem capientes, castellanum crudeliter interfecerunt, & ipsum castellum destruens supposito igne funditus subverterunt. Deinde Conventionu factâ perpetuum adinvicem foedus perficiunt, iuribus & juramentis illud fortissimis confirmantes, videlicet Incolæ de villa Seviz, Ure, & Undervalden contra præfectos terræ; quorum exactioes ultra debitum gravissimas ferre amplius recusabant. Crevit hæc eorum colligatio cum tempore multum, in tantum, quòd etiam magnis hodie Principibus & metuenda videatur non immerito.

Switeses
bellum
agunt con-
tra Comi-
tem de Hab-
sburg.

Anno etiam præscripto Flandrenses adunatis Copijs suis hostili incurfu Comitatum intraverunt Artesem, & omnia per circuitum ferro & incendio gravissimè devastarunt. Suburbana etiam Artesis oppidi flammâ destruxerunt, & multam prædam ex toto Comitatu abegerunt. Exinde castrametati sunt in nemore ultra fluvium Liscium. Galli autem qui erant in oppido numero plures, Equitum videlicet tria millia, pedum verò sex millia, posuerunt insidias Flandrensibus. Nam pars exercitus Gallorum nocte quadam de oppido secretè exiens, in loco se quodam nemoris occultavit, residui verò equites simul & pedites de oppido Artesi manifestè procedentes ad bellum contra Flandrenses insulsum fecerant, Quibus Flandrenses congressi ad pugnam viriliter resistebant.

Bellum
Flandren-
sum cum
Gallis.

Et

Et ecce bello jam ingreſcente, Galli de latibulis inſidiarum ſubito erumpentes, à tergo Flandrenſes cadere fortiter incipiunt, & ex utraque parte bellum atrox quamvis forte inæquali committitur. Flandrenſes autem cum ſe in medio Gallorum viderent concluſos, fugæ ſubſidium, quærebant, interfectis ex eis non minus tribus millibus.

Eodem anno Comes Flandriæ Guido contraſtis Copijs occupavit Seelandiam, quam jure hæreditario ex parte Matris ad ſe pertinere confirmabat unâ cum Hollandiæ Comitatu. Et inprimis quidem principale oppidum Seelandiæ Middelburgum potenter obtinuit, ac poſtremo totam ſibi Inſulam Seelandiæ ſubjugavit.

Philippus
Flandriæ
Comes bel-
li Capita-
neus inſi-
gnitur.

Anno etiam prænotato Philippus memorati Guidonis de Flandria filius, qui lata in Apulia poſſidebat Dominia (habebat enim duos Comitatus in feudum à Rege Siciliæ) cum audiſſet patriam ſuam in periculis conſtitutam, eiſque compateretur ex animo, reſignavit feudum quod habebat, Regi Siculorum Carolo, & in Flandriam reverſus eſt, maleſ Patriæ ſuæ ſubvenire pauper & modicus, quàm pereunte in provincia aliena dives eſſe & magnus Dominus. Qui veniens in Flandriam ſummâ Incolarum gratulatione ſuſcepſus eſt, & belli Capitaneus ac Dominus communi voto omnium conſtitutus. Mox igitur cum valido ſuorum exercitu Comitatum Arthenſem ingreditur, & per omnem diſcourſans regionem oppida incendio deſtruxit & ferro, ac villas terræ omnes ſolotenus evertit uſque ad mare. Cuſtodiam verò Gallorum per oppida Comitatus Arthenſis poſitam partim interfecit, partim fugere compulſit. Poſt hæc urbem Tornacenſem obſidione cingens fortiter impugnavit, his qui intus erant non minus fortiter repugnantiſ. Erat autem Civitas bene munita, & omnibus neceſſarijs ad reſiſtendum copioſè proviſa.

Rex Gallo-
rum treu-
gas dedit &
accipit an-
nualis.

Interim obſidione durante Rex Gallorum Philippus non minus fatigatus multitudine negotiorum, quàm magnitudine impenſarum attædatus, Treugas à Flandrenſibus per annum duraturas petijt & impetravit. Quibus compoſitis etiam ſublata fuit obſidio. Et Comes Guido de Flandria, qui captivus tenebatur in Gallia, ſub conditione in Flandriam redire permiſſus eſt, ut poſt certum tempus reverteretur ad carcerem; Qui dimiſſus venit in Flandriam, & cum magno ſuſcepſus gaudio, dixit: *Jam letus morior viſ à liberatione Patriæ meæ de manibus & tyrannide Gallorum.* Reverſus autem ad carcerem, ſicut juraverat, tempore conſtituto, non diu poſt moritur captivus, annos ætatis habens non minus octoginta. Vir bonus & prudens, cujus corpus in Flandriam relatum cum honore ſepelitur.

MCCCIII.

Anno Henrici Abbatis quinto, Indiſtione Roman. ſecundâ, Comes de monte Rucilo, quem vulgari titulo nuncupant Landgraſſium de Leuchtenberg, magno Francorum adunato exercitu imperiale oppidum Schvveinfurt obſidione vallavit & cepit.

Gerhardus
Archiepiſc.
Moguntin.
obiit.

Anno prænotato quinto Calend. Martij obiit Gerhardus de Epſlein Archiepiſcopus Moguntinus, & in principali Eccleſia ſancti Martini cum debita ſolemnitate ſepelitur. Poſt cujus mortem Eccleſia Moguntina vacavit in annum ſequentem menſibus ſermè decem. Fuit autem Gerhardus iſte Præſul magnificus, vir magnæ prudentiæ, amator Cleri & Clauſtralium tutor atque patronus ſingularis. Eodem

Eodem anno circa principium Junij mensis mortuus est Benedictus Papa XI. Perusij in Ecclesia sui Ordinis, Fratrum scilicet Prædicatorum, cum magna pompa sepultus non sine opinione Sanctitatis. Fuit enim vir optimus & religiosissimæ conversationis; in Divinis scripturis valde peritus, & sæcularis literaturæ non ignarus: qui nonnulla fertur locubrâsse opuscula, quorum tamen nihil ad nostræ meminimus pervenisse lectionis noticiam. Hic Pontifex tantæ fertur excelsæ humilitatis, ut exemplar merito dici queat omni posteritati ad imitationem virtutis. Nam ut insonuit Nicolaum summum adeptum Pontificatum apud Tarvifios, Mater ejus gaudio repleta venire ad eum salutandum quantocius festinavit. Quæ cum paupercula esset mulier & humillimæ conditionis, ne vilitate indumentorum suorum filio Pontificatu jam sublimato verecundiam generaret, sericis ac pretiosis vestimentis, quæ commodato acceperat, se induit, & comitantibus matronis honestissimis ad Papam filium intravit. Quam ut vidit ingredientem, circumstantibus dixit: *Non est hæc mater mea, quam video, nec quæ sit novi. Mater etenim mea sericum nunquam portavit ornatum.* Quod mater intelligens retrocessit, ornatum pretiosum deposuit, & resumptis vestimentis suis vilibus ad Papam denuo intravit. Quam videns Pontifex dixit: *Hæc est Mater, qua me genuit: hanc esse novi, qua me suis uberibus lactavit.* Et surgens eam ut parentem reverenter suscepit. Fama est hunc venerabilem Pontificem veneno perisse quorundam æmulorum, qui toxicum in ficibus recentibus sibi per Abbatissam S. Petronellæ missis occultârunt. Mortuo autem memorato Pontifice Sedes vacavit mensibus undecim.

Benedictus
Papa XI.
obiit, & va-
cat sedes
mensibus
11.

Materem
pauper-
cam in veste
pretiosa
non admis-
sit.

Anno prænotato finitius treugis Rex Gallorum magnum exercitum adunavit, vid. Equitum 12. millia, peditum 60. millia ad pugnandum contra Flandrenses. Divisit autem exercitum in duas partes. Nam unam partem in sedecim Galais bene armatis per mare destinavit in Seelandiam contra Guidonem Seelandiæ Comitem, qui illam & vicinas insulas bello navali, ut supra diximus, sibi nuper subjugaverat. Et huic expeditioni suæ navali Rex præfecit quendam Reynherum de Grimaldis Januensem virum strenuum, & in præliis navalibus expertum. Hic ergo Reynherus cum xvi. Galais prænominatis stipendio Regis Gallorum venit ad Seelandiam, ut removeret obsidionem à Salisicæ oppido Seelandiæ, quam Guido Comes memoratus firmaverat. Audiens autem Guido Comes adventum Gallorum in multitudine pugnatorum contra se, non est animo dejectus, sed confortans admonitione suos, dimissâque obsidione Salisicæ cum decem millibus armatis & octoginta navibus contra adventantes properavit ad pugnam navalem. Congressione factâ superati & victi fuerunt Flandrenses; Comes Guido cum multis alijs capcus in Galliam mittitur, plures occiduntur, reliqui fugerunt. Alij autem Flandrenses, qui remanserant in obsidione Salisicæ mox à Gallis circumdati omnes, qui fugere non potuerunt, aut fuerunt occisi, aut capti. Comes Guido Parisijs fuit carceri mancipatus. Aliam verò exercitus partem Equitum & peditum magnam Rex Gallorum Philippus propria in persona per terram duxit in Flandriam, & castra locavit in valle quadam inter Lillam & Duacum. Wilhelmus autem & Philippus Comites & Capitanei exercitus Flandrensiū castrametati sunt haud procul à statione

Navale bel-
lum Gallo-
rum, in quo
fuit victi
Flandrenses.

Guido Co-
mes Flan-
driæ capi-
tur.

N

tionē

Inter Gal-
los & Flan-
drenſes bel-
lum com-
mittitur.

Prælium
dubium.

tione Gallorum. Non tamen extenderunt ſua tentoria, quia propoſitum habebant citius pugnandi cum Gallis; proptereaſque, quod Guidonem audierant captum, & ejus omnem proſtigatum exercitum. Deſcendentes autem de equis caſtrum fecerunt de curribus, in quibus ſibi neceſſaria attulerant, & in eo per circulum reſidebant, dimittentes aliquos aditus per quos ad hoſtem exitum haberent.

Galli verò diſtincti & ordinati in 14. acies, quarum quælibet unum ex majoribus Galliarum principibus Capitaneum habebat, leves quoſdam & extraordinarios conſtituit cum Flandrenſibus habere cœperunt; propriuſque accedentes ad eorum caſtra lapides & ſagittas in eos projecerunt. Unde provocati Flandrenſes ab alia parte caſtrorum exiverunt, & impetu facto in Gallos irruerunt nil tale ſuſpicantes. Tantus eorum fuit impetus & furor cum clamore ſubitaneus, quod Carolus Dux Valeſianus Frater Regis, & Comes S. Pauli qui erant principaliores, cum ſuis aciebus terga verterunt cum multis alijs Copijs Gallorum.

Wilhelmus autem Comes Flandriæ cum Bruſenſibus eodem impetu proceſſit uſque ad papilionem Regis Gallorum, trucidantes omnes, qui eis obviabant. Ingreſſi autem papilionem Regis, epulas jam ipſi, coeteriſque Principibus ejus paratas ad cœnam invenientes, comederunt, & videntes Regem non cognoverunt, qui ſine armis erat, nec veſte regali indutus, quem ſi cognoviſſent, viventem non dimiſiſſent. Rex autem quamvis incognitus hoſtibus, quia tamen homo fuit proceræ ſtaturæ, in tam præcipiti occuſu cum labore vix tandem potuit aſcendere caballum. Nam quoties aliquis Flandrenſium impetum facere in illum tentabat, ab his, qui miniſterio ejus fuerant deputati, tuebatur, & ob id plures eorum fuerunt occiſi.

Poſtea verò quàm Rex equum aſcendiſſet armatus, cœpit obſurgere ſuos, & cohortari ad fortiter repugnandum, & mox inſtauratum eſt bellum; modico autem intervallo temporis tranſacto campum Rex Gallorum obtinuit, & cum ſuis contra Flandrenſes triumphavit: Carolus etiam Dux de Valois frater Regis, qui cum multis auſugerat, reverſus eſt, & ingravatum eſt prælium. Denum Flandrenſes à Gallis ſuperati ſunt, & eorum ad minus ſex millia ceciderunt. Comes etiam Wilhelmus cum multis alijs nobilibus terræ occubuit, reliqui ſalutem fugâ quaſierunt. Eyaſerunt autem de prælio Philippus Comes Flandriæ, Joannes de Namurco Comes, & Emericus frater ejus, cum pleriſque alijs in Lillam fugientes. Ex parte verò Gallorum in eodem prælio 1500. ceciderunt.

Poſt hanc victoriam Rex Gallorum Lillam oppidum Flandriæ, in quod confugerant Flandrenſes, obſidione fortiſſimâ cinxit, ita quod introitus nulli patebat vel exitus; cujus exercitus terram in circuitu per ſex millia occupavit. Multis autem machinis utebatur, & totis viribus intendebat, ut urbe captâ reliquias Comitum Flandriæ penitus exſtingueret, & Flandriam omnem ſuo imperio ſubjiceret.

Interea Comes Joannes de Namurco, qui ante obſidionem Lillæ reſceſſerat, audiens ſocios in tribulatione conſtitutos, congregatis Bruſenſibus & alijs terræ populis multis in ſuccurſum Lillæ properârunt. Unde omnes Flandriæ artifices, ruſtici quoque & quicunque ad pugnam judicabantur idonei, proceſſerunt ad bellum, numero ſexaginta millia virorum

virorum Flandrenſium contra Gallos verſus Lillam, ſimul omnes iuramento confirmandos, ſe nunquam reverſuros in domos ſuas, niſi obtinerent vel pacem ſibi convenientem, vel emptam gladio victoriam & omnimodam libertatem. His inter ſe firmiter conſuſis, animis concitati & veluti penitus deſperati acceſſerunt propius ad copias Gallorum, provocantes illos ad bellum, eligentes mori potiùs, quàm imperio ſubeſſe tyrannorum.

Rex autem conſiderans eorum audaciam, & deſperatam animoſitatem, conſilium ſuorum habuit, quid utilius videretur agendum. Qui communi voto conſuluerunt omnes, nullo modo cum eis pugnandum, propterea quòd eſſent in deſperatione audaces, ſed potius de pace tractandum: *Quoniam*, inquiunt, *ſi victi fuerimus ab illis, damnum irrecuperabile ſuſtinere cogemur: ſi autem vicerimus illos, cum ſine homines deſperati, neceſſe erit, ut plures noſtram moriantur.* Melius ergo pacem tractare voto videbatur communi.

Rex Gallorum
Flandrenſibus
congreſſu
necuit.

Annuit Rex ſententiæ communi procerum, & cepit per Mediatoreſ de pace cum Flandrenſibus habere tractatum. Itaque reformata eſt pax tali ſub conditione. Quòd Flandrenſes ſua deinceps omnimodà gaudeant libertate ab impetitione Gallorum perpetuò abſoluti: & quòd Rex, Comites & Nobiles Flandriæ, quos tenebat captivos, omnes dimitteret liberos, nec Flandriam de cætero amplius inquietaret. Item quòd Flandrenſes Regi Gallorum ſub certi ſpatio temporis darent in reſuſionem expenſarum ducenta millia Pariſienſium, eamque Flandriæ partem que eſt ultra flumen Liſiciæ verſus Galliam, & utitur lingua Gallica ſive Picarda, Regi cederet in poſſeſſionem ſempiternam. Firmatis itaque pactis Rex in Galliam eſt reverſus, pecunia cum tempore ſoluta, & captivi omnes mox liberati donati, & in Flandriam remiſſi, videlicet Rupertus, Wilhelmus, Guido, & alij, ſicque finis bello datur, quod Flandriam quatuor annis oppreſſerat.

Pax firma
inter Gallos
& Flandrenſes
conſtituta.

Anno Henrici Abbatis prænotato, die nonà viceſimâ Aprilis, obiit Ebervvinus Epicoſopus Wormatiensis, cui ſucceſſit Emmericus de Cronenberg & præfuit annis decem, homo pacificus, Eccleſiaſticaque institutionis devotus cultor atque deſenſor, qui non minus populo gratus & acceptus fuit, quàm Clero propter morum probitatem.

Emmericus
ſit Epicoſopus
Wormatiensis.

Eodem anno nonà die menſis Septembris obiit Joannes Hollandiæ Hannoniæque Comes & Seelandiæ, vir ſtrenuus & bellicoſus, cui Wilhelmus ejus filius in principatu ſucceſſit, qui uxorem habuit Joannam, filiam Caroli Ducis de Vallois fratris Philippi Regis Gallorum, de qua genuit tres filios & quatuor filias, Joannem, Wilhelmum & Ludovicum. Filiarum prima nomine Margareta Ludovico Duci Baviariæ nupſit, Imperatori poſtea Romanorum, Joanna Comitri nupſit de Juliaco, Philippa nupſit Regi Anglorum, Eliſabeth Virgo juvencula obiit. Porro Wilhelmus patri in Comitatu ſuccedens, ſine liberis obiit, & ſoror ejus Imperatrix omnem principatum Wilhelmo filio ſuo impetravit, quemadmodum loco inferius congruo dicemus. Ludovicus etiam tertius Wilhelmi filius in pueritia, ſicut & Joannes ſine liberis moritur.

MCCC.

Anno Henrici Abbatis Hirſaugiæ ſexto, Indictione Roman. tertîa, poſtquam Sedes Apoſtolica menſibus undecim vacavit, Benedicto mortuo,

N 2

tuo,

Clemens
fuit Papa
quintus ex
Archiepisc.

no, ut supra diximus, propter discordiam Cardinalium, tandem in Papam fuit electus. Raimundus Burdegalenſis Archiepiſcopus, & dictus Clemens quintus, præfuit annis octo, menſibus decem, diebus quindecim, qui Ordinem Templariorum extinxit. Concilium generale Vienneſe celebravit. libros Clementinarum edidit, quos Joannes Papa vicimus ſecundus publicavit. De cujus Electione inconſueta narrationem veram afferamus.

Hiſtoria
Electioſis
huius Papæ
deſcribitur.

Cardinales apud Peruſium in Conclavi pro Electione novi Pontificis, anno prænotato conſtituti, duas in partes diviſi vehementer ab invicem diſcordabant. Nam Cardinales Italiennes, & maxime qui Bonifacii Papæ VIII. tenebantur amore, Pontificem habere cupiebant Italum, & Regi Gallorum adverſum. Alia verò pars Papam requirebat ex natione Gallicana, & Regi Gallorum faventem. Tandem induſtriâ Nicolai Cardinalis Pratenſis, qui erat principalis eorum, qui partes tuebantur Regis Gallie, parſ Italica fraudis ignara, tres nominavit extra Collegium Cardinalium in Gallia conſtitutos idoneos viros, qui ſtabant in diſcordia cum Rege in illo tempore, ex quibus pars Italica, cujus caput erat ipſe Pratenſis Cardinalis, unum teneretur eligere infra dies quadraginta. Placuit iſta conditio Cardinalibus Gallicanis, talique nominare curaverunt, qui olim Bonifacio fuiſſent amici, & Regi Gallorum Philippo ſemper adverſarii. Factâ igitur hæc ſolempni conventionem inter ſe Cardinales, & fidem mutuò jurantes litteris firmaverunt, & ſecreti ſilentium. Mox ergo pars Cardinalium Italiae tres Archiepiſcopos nominaverunt Gallicanos, fautores Bonifacii, ſibiſque amicos, & Regi Gallorum contrarios, inter quos unus erat memoratus Archiepiſcopus Burdegalenſis, qui Regi Gallorum illo in tempore multum erat inſenſus, atque contrarius, propter injurias ſuis amicis factas à Carolo Valeſiano.

Nominatione trium Archiepiſcoporum factâ, Cardinalis Pratenſis ſuæ parti perſuaſit ſecretò, quòd Raimundum Burdegalenſem ſibi promittebant eligendum in tempore præfixo, nulli tamen interim quidquam dicerent de præmiſſis, ne pars altera poſſet intelligere, quæ ſecreta iſtorum eſſet intentio: & ante publicationem Electionis Nicolaus Pratenſis per litteras Regi Gallorum inſinavit negotium, & ſuaſit quatenus ſibi Raimundum Archiepiſcopum reconciliando faceret amicum, quem Cardinales, modo Regi placeret, in Pontificem eligerent. Mittuntur in hoc negotio ad Regem ſecretiſſimè nuntij veloces, qui in undecim diebus à Peruſio iter facientes ad ipſum Pariſios venerunt. Rex verò cùm litteras Cardinalium accepiſſet, gaviſus eſt gaudio magno, & mittens pro Archiepiſcopo litteras amicabiles, rogabat quatenus pro bono pacis ad locum, quem determinaverat, venire dignaretur. Qui cùm veniſſet infra ſex dies ad quandam Ordinis noſtri Abbatiam, Rex cum parva Comitiva ſuorum adſeſſe curavit. Convenientibus ergo in unum, Rex Archiepiſcopum blandis ſermonibus alloquitur, & dato hinc inde jura-mento de ſecretando penitus negotio tali eum benevolentia affatur: *Domine Archiepiſcope, ſcias in mea fore poteſtate, ſi velim, te ſummum Ecclēſiæ Romanæ ſacere Pontificem. Quod ut verum intelligas, miſſas ad me Cardinales has litteras per ordinem legas* (& tradidit ei non omnes, ſed quosdam Cardinales epistolae pro negotio compoſitas ad legendum.) *ſi igitur deinceps*

est

vis mihi esse amicus & favorabilis, faciam te fieri summum Antistitem; sed volo mihi certas gratias te daturum promittas.

At verò stupefactus Archiepiscopus ad novitatem rei, cum litteras Cardinalium legisset, dixit ad Regem: *Domine mi Rex video, quòd me supra omnes mundi homines amas & diligis, bonum reddens pro malo; propterea præcipe quidquid volueris, & ego si Papa factus fuero, libenter omnia concedam.* Tunc Rex manum ejus excolans dixit: *Iste sunt petitiones meae, & gratias quas mihi concedes sub juramento, cum Papa fueris.*

Rex à futuro Pontifice suo lex petitiones postulat.

Prima petitio mea est, ut posteaquam Romanus Pontifex evaseris, me protegente, ut me perfèctè reconcilies Catholica Matri Ecclesia, relaxando & veniam concedendo plenariam omnium eorum, quae vel ego, vel amici mei & servitores commisimus in Bonifacium Pontificem octavum, sive in ejus captione, sive in alijs quibuscumque injurijs.

Secunda mea postulatio est, ut omnes censuras & sententias Excommunicationis & maledictionis, quas idem Papa Bonifacius in me & in generationem meam fulminavit, omnino tollas, auferas & annullas perfèctè, tam à me, quàm à genere meo, meisque amicis & servitoribus universis in Consistorio publico plena sub auctoritate.

Tertia petitio mea est, quòd mihi promittas sub jurjurando, quatenus memoriam Bonifacii Papae de Catalogo Romanorum Pontificum penitus & omnino deleas, & omnia per eum facta, constituta & ordinata, revoces, annullabis & casses, extrahamque de tumultu corpus ut heretici & nunquam veri Pontificis comburendum des ignibus.

Quarta petitio mea est, quòd honorem Cardinalatus, quem Bonifacius injussu abulsi Jacobi & Petro de Columna, eis maxè favorabiliter restituit, & eos in pristinum statum, & locum suae dignitatis recipias cum restitutione omnium Beneficiorum, & bonorum ablatorum. Et quòd aliquot Cardinales novos instituas ex meis amicis & fautoribus, quorum tibi nomina pro tempore nota fecero, promovendo.

Quinta petitio mea est, ut concedas mihi per quinque annos continuos omnes decimas totius Regni Gallorum, & terrarum mearum, sive quas Clerus & Monachi possident, sive quicumque saeculares, in relevamen expensarum multiplicium, quas feci in bello cum Flandrensis.

Sextam petitionem meam hanc vice non volo exprimere, sed in aliud eam tempus pro necessaria cautela reservare, ut qualibet occasione mihi occurrente, unum à te habeam petere, quòd mihi ex vi juramenti præstiti ac firmiter roborati non possis denegare.

At Raimundus sæpe dictus Archiepiscopus omnia servare promissit, & super Corpus Dominicum insuper juravit, se facturum omnia, quae Regis ambitio postulavit. Ad confirmationem quoque omnium obfides Regi dedit, fratrem suum unum & alterum nepotem. Rex etiam juravit Archiepiscopo, quòd eum in Romanum Pontificem promoveret. Et sic ab invicem cum magno gaudio recessum, negotium secretissimè occultantes, hoc solum divulgantes apud suos, quòd essent amici.

Reversus ergo Parisios Rex confestim rescripsit Pratenfi Cardinali gestae rei conditionem, & ut Burdegalensem Archiepiscopum jam sibi reconciliatum in Papam eligerent, rogavit. Nuntij itaque ante quintum & trigessimum diem Perusium reversi litteras Regis Pratenfi tradiderunt.

Cardinalium verò pars altera nationis Italice nihil istarum rerum sciebat. sed putabat Archiepiscopum Burdegalem Regi adhuc esse inimicum.

Convocatis igitur Cardinalibus omnibus, & pactis prioribus renovatis & confirmatis. Pratenfis Cardinalis oratione congruente negotio proposita, vice omnium in Romanum Pontificem elegit Raimundum sæpe dictum Burdegalem Archiepiscopum. Cujus electio cæteris quoque omnibustam populo, quàm Cardinalibus placuit, & magnis lætitiæ vocibus acclamata & comprobata fuit, ignorantibus, quòd esset Regi Gallorum reconciliatus, sed putantibus illum perpetuum esse adversarium.

Electio in-
timatur
Electo, qui
statim ac-
cepitavit.

Exeuntes igitur Conclave Domini Cardinales, decretum Electionis cum solemnibus nuntiis miserunt Burdegalem ad ipsum electum, quam ille statim acceptans Clementem le V. nominavit. Deinde per litteras Cardinalibus mandavit, quatenus Lugdunum sine mora accederent, & ejus Coronationi simul interessent. Vocari autem etiam fecit ad eandem Coronationis suæ pompam, Regem Galliarum, Regem Angliarum, Regem Aragoniarum, & multos Galliarum & Vasconiarum Principes, quoniam Patria Vasco fuit. Electio ejus quintà die mensis Junij apud Perusium facta est Anno Domini prænotato; Coronatio autem undecimà die Novembris.

Anno prænotato hyems fuit asperissima & nimis diuturna, frigus magnum & valde intensum, quo nimium argente omnia Germaniarum flumina glacies operuit, & viam transeuntibus fecit. Unde & alimenta multis in locis defecerunt hominibus simul atque pecoribus, & in urbibus multis penuria lignorum mortales graviter afflixit.

Eodem quoque anno primà die mensis Maij, quæ festivitate Sanctorum Apostolorum Philippi & Jacobi annuà revolutione consuevit esse solemnis, tanta nivium copia cecidit, quòd terram operuit, & ventorum impetus multas arbores subvertit, & vineta graviter læsit.

Rex Bohemiarum moritur, cuius exequia in Spira petuntur.

Item anno prænotato mortuus est Rex Bohemorum, cujus exequias Rex Theutonum Albertus ultimà die Junij, Spira in majori Ecclesia convocatis multis Episcopis solemniter celebravit, inter quos & Henricus hujus Monasterij Hirsaugiensis supradictus per Regem vocatus adfuisse invenitur. Ubi inter pulsandum diutius, ut in talibus fieri solet, major campana nimio tractu violentata desuper cecidit, & jacta per duas Ecclesiarum testudines in pavementum, fracta in tres partes fuit.

Anno prænotato Ecclesià Moguntinà post obitum Gerhardi Archiepiscopi jam diutius vacante, propterea quòd etiam Sedes vacaret Apostolica, tandem Canonici cùm Papam Electum audivissent Clementem quintum, etiam ipsi ad Electionem Archiepiscopi novi processerunt. Sed in Electione duos elegerunt, Baldevinum videlicet Moguntinensis & Trevirensis Ecclesiarum Canonicum, Fratrem Henrici Comitis Luzenburgerensis, postea Imperatoris, & quendam alium, cujus nomen ad præsens non occurrit. Verùm nullus Electorum ad Archiepiscopatum Moguntinum illà vice pervenit, ut dicemus.

Confluentia oblidetur ab Archiepiscopo Trevirensi.

His temporibus inter Dietherum Comitem de Nassau Trevirorum Archiepiscopum & Cives Confluentinos maxima fuit exorta discordia propter multas causas & varias displicentias. Tandem Archiepiscopus exercitum stipendio conducens peregrinum, vocatūque in auxilium Prin-

Principibus amicis. Confluentiam obsidione vallavit, quam aliquandiu impugnans, tandem violenter obtinuit, & oppidanos rebelles ad obedientiam reducens suo imperio subjugavit.

Ferebatur autem illo in tempore, quemadmodum ex veterum monumentis accepimus, quod memoratus Archiepiscopus Trevirorum, Dietherus multam pecuniam pro stipendio conductij exercitus principum contra suos rebelles Confluentinos exposuit; pro quorum compensatione penè omnia bona Ecclesiae in pignus dedit. Fuit enim Praeful inquietus, & Rege Alberto mente & voluntate semper contrarius. Et quamvis in hoc nihil omnino profecerit, rigorem tamen animi sui propter necem fratris sui Regis Adolphi usque ad mortem continuavit, & multos æmulos habuit.

Anno prænato Henrici Abbatis, undecimâ die mensis Novembris Clemens Papa V. ut supra diximus, in Ecclesia Lugdunensi solemniter coronatus est: cujus coronationi Rex Galliae Philippus personaliter interfuit, similiter & frater Regis Dux Valesianus, Joannes quoque Dux Britanniae cum alijs multis Episcopis & Praelatis atque Principibus Galliarum. Maxima etiam multitudo populi ad eam Coronationis pompam confluit, quod præ nimia compressione multitudinis paries unus corruerit, & memoratus Ducem Britanniae cum multis alijs oppresserit. Pontifex etiam ad cõturbâ premente agitatus est, quod mitra ejus de capite cecidit, & procul excussa Jaspidem ætimationis magnæ lapidem amisit.

Clemens
Papa V.
Lugdunum
coronatur.

Ab eo tempore Sedes Apostolica de Roma per Clementem hunc Pontificem V. in Galliam translata per annos ferme 74. ibidem permansit, non in parvum detrimentum tam urbis, quàm Ecclesiae Romanae simul & totius Italiae, cujus occasione urbs Romana & pulcherrimæ in ea Ecclesiae multæ penè in ultimam defolationis solitudinem venerunt. Verùm ne Romani ejus perpetuam ægrè ferrent absentiā, tres illis Cardinales destinavit, quibus Senatoriam contulit potestatem. Tam multos verò ex Gallis & Vasconibus creavit Cardinales, ut Itali cum reliquis nationibus cunctis penè viderentur exclusi. Omnia verò, quæ Papa futurus Regi Gallorum promiserat, factis adimplevit, præter unam petitionem, quam facere non potuit, ut postea dicemus.

Anno. xxiv.
Sedes Apo-
stolica
mansit in
Gallia.

Anno Henrici Abbatis prænato in Comitatu Novariensi Provincia Longobardorum hæresis Fratricellorum per Bonifacium Papam VIII. olim condemnata, sicut diximus Anno Godfridi Abbatis VII. iterum, resuscitata fuit per quendam hypocritam nomine Dulcinum, qui non erat alicuius Ordinis seu Religionis approbatus, sed propria temeritate sibi officium defumens prædicandi, multos suo infecit errore, sanctitatem fingens, quam nec opere habebat, nec mente.

Dulcius
influator
hæresis
Fratricello-
rum.

Primus & principalis error hujus perniciosissimæ hæresis ex radice Fratricellorum pullulavit. Dicebant enim, quod Christianis omnia deberent esse communia, non solum res, sed etiam mulieres, non tantum ad ministerium, verum etiam ad commixtionem carnis. Coitum etenim indifferenter cum matre, sorore, filia & uxore sua, vel alterius exercentes nullum dicebant esse peccatum, sed opus charitatis.

Huius erro-
res.

Secundus error fuit, quia dicebant Papam, Cardinales ac Episcopos Ecclesiae non veros esse pastores, sed potius lupos rapaces, æternoque supplicio

cio

cio dignos, propterea quod vitam Apostolicam non fervarent. Se autem Dulcinus verum Christi dicebat Apostolum & Papam dignum.

Item omnes Ordines & Religiones Claustralium veluti quasdam superfusiones contemnebant, dicentes Sanctissimos Christi famulos Basilium, Augustinum, Benedictum, Franciscum, Dominicum & alios quoslibet institutores ordinum, corruptores extitisse sacrosancti Evangelij, & propterea torqueri animas eorum jaculo diaboli.

Omnes denique articulos erroris, quos de Fratricellis Anno Godfredi Abbatis VII. consignavimus, etiam iste profitebatur Hæresiarcha Dulcinus. Ecclesiæ ministros irridebat, Sacramenta sprevit, Pœnitentiam & omnes ritus Christianæ Religionis contempsit.

Quatuor
millium
hæreticorum
numerus.

Multos secum populares utriusque sexus, vilis tamen conditionis, in hæresin illam perniciosam attraxit, quorum numerus quatuor millibus constabat, qui omnes simul in montibus & locis nemorosis habitabant more bestiarum, ad libitum se mutuò polluentes. Cùm autem defecissent illis victualia, prædabantur undecumque potuissent occurrentes, asserentes omnia esse communia, & ratione Sanctitatis licere sibi universa. Per duos annos talis Congregatio duravit impiorum. Biennio tandem elapso plures victi tedio incommodorum & paupertatis, hæresiarcham deserentes ad fidem Ecclesiæ regressi sunt. Postremò Dulcinus auctor malorum per Novarienses captus est, cum quadam Margaretha erroris sui complice, ac alijs multis in perfidia præduratis, qui omnes utriusque sexus ignibus cremati sunt.

Dulcinus
cum multis
igne crematur.

MCCCVI.

Anno Domini Henrici Abbatis septimo, Indictione Romanorum quartâ Henricus Comes Luzeburgensis Imperator postea Romanorum frater Baldevvini, quem anno præcedente ad Archiepiscopatum Ecclesiæ Moguntinæ diximus postulatam, audiens Clementem Papam V. jam coronatum Pictavis commorantem, misit ad eum Magistrum Petrum de Achupale Medicinæ Doctorem in urbe Trevirorum eo tempore præstantem, ut confirmationem fratris ad Archiepiscopatum memoratæ Ecclesiæ precibus impetraret. Qui cùm venisset ad Papam, negotium sibi commissum fideliter exposuit, & pro Baldevvino diligentissimè rogavit. Erat autem Baldevvinus ætatis annorum vix duorum & viginti. Unde Papa sciens negotium & statum Ecclesiæ Moguntinæ melius quàm putabatur, electionem Canonicorum anno præterito factam omnino cassavit, & neutrum electorum per eos confirmare voluit, producent plures causas in medium, propter quas provisio Ecclesiæ Moguntinæ de jure ad Romani Pontificis devoluta videretur arbitrium. Dicebat ergo, se illi mox provisurum secundum sententiam Cardinalium. Cùm hæc Petrus audisset Baldevvini orator, & nuntius, quod preces fudisset incassum, doluit, & se ad reditum præparavit. Cùm ecce Papa subito gravissimè cepit infirmari usque adeo, quod se omnino timuit in instanti moriturum. Revocatur Petrus jam jam abiturus ad Pontificem, & rogatur, si possit, infirmanti conferat sanitatem. Qui cùm esset in prædicta Medicæ artis expertissimus, infirmanti Papæ medicinam convenientem adhibuit, eumque in triduo curavit. Pontifex cernens & gaudens se jam subito sanatum, obdormivit, & ad Medicum suum gratulandus ait:

Electio
Moguntinæ
papæ Clementis
cassata.

¶

Quia tam bonus medicus es corporum, ne tuis beneficiis videamur ingrati, magnum reficimus medicum animarum; Archiepiscopatum Ecclesie Moguntina nobis vacantem tibi conferimus, & Archiepiscopum ejus pleno jure ordinamus. Quibus auditis Petrus ad vestigia Pontificis procidit, & ut Archiepiscopatum illi conferre dignaretur, pro quo missus fuerat, instanter rogavit. Pontifex autem non consensit oranti, sed dixit: *Ecclesiam Moguntinam tibi contulimus, quam alteri te vivente non dabimus; Baldevinum pro quo venisti orator, suo tempore providebimus.* Itaque Petrus medicus patriam Trevirensis Clemente Papa V. jubente apud urbem Trevirorum in mense Julio anno prænato Archiepiscopus Moguntinus solemnī pompā ordinatus est, ac deinceps cum pallio & litteris Apostolicis ad Moguntiam mittitur, & tam à Clero, quàm à populo civitatis ut verus Archiepiscopus susceptus, cum favore & reverentiā omnium inthronizatur, & præfuit annis fere quindecim. Fuit enim vir doctus & morum integritate præcipuus, ingenio subtilis, eloquio disertus, & in omni actione magnificus.

Henricus autem Comes de Luzenburgo, qui miserat illum pro fratre ad Papam, cum audivisset rem gestam, malè fuit contentus, existimans, quòd Baldevino infideliter neglecto, semetipsum apud Papam promovisset potius, quàm illum. At Petrus Comiti litteras misit cum suis Apostolicas, in quibus omnem rei gestæ ordinem plenius edocuit, & concitatum Henrici Comitis animum placavit. Nam postea totum ordinatione divinā factum didicit, cum hujus promotione Petri & se Imperatorem, & fratrem Trevirorum Archiepiscopum vidit.

Anno Henrici Abbatis prænato in principio mensis Februarii, hoc est, in solemnitate Purificationis Beatæ Mariæ semper Virginis, nivibus & glacie simul in aquam resolutis, tam magna, & vehemens inundatio facta est, ut suo impetu circa Rhenum & Moganum hominibus damna intulerit penè infinita; domos namque plures & ædificia subvertit, hortos, agros & vinea sine numero destruxit, homines & jumenta plura suffocavit, Pontem supra Moganum apud Franckenfurt subvertit, partemque murorum urbis Moguntinæ dejecit, & duas turres cum muro Colonienfis civitatis penitus prostravit.

His quoque temporibus Magister & Fratres nuncupati Hospitalarii Sancti Joannis Hierosolymitani per totum orbem Christianum missis nuntiis Indulgentias Cruciatæ pro fide Catholica permissione Apostolicâ prædicari fecerunt, & infinitam pecuniam exinde colligentes, magno Fidelium adunato exercitu insulam Rhodiensem in mari Mediterraneo haud procul à terris Turcarum distantem occupantes, per annos quatuor navali prælio fortiter impugnaverunt. Quam tandem potenter expugnantes, interfectis aut fugatis inde Saracenis & Turcis inhabitare coeperunt, & inhabitant usque in præsentem diem per annos CC.

Anno etiam prænato Judæi omnes per totum Regnum Gallorum ubilibet constituti mandato Regis Philippi fuerunt expulsi vel occisi, bonis eorum omnibus in fiscum repositis regium. Hujus persecutionis causam in Judæos variam apud scriptores Historiarum invenimus esse digestam. Nam alij scripserunt, fontes Christianorum per Judæos veneno esse intoxicatos, & propterea illos justè occisos. Aliqui verò insatiabilem Regis avariciam notaverunt ut causam, quippe qui omnes bonis cunctis

Papa Moguntinum Archiepiscopus, Petrus dat medico.

Henrico Comiti dicitur, promissio Petri.

Aquatam inundatio multæ intulit damna.

Rhodia insula per Jo. hannis expugnata possidetur.

Judæi omnes in regno Gallorum fuerunt occisi.

spoliaverit, cum omnes non fuerint nocentes. Et hanc illius crudelem avaritiam, sive ut ipsi loquuntur, crudelem impietatem nece & extinctione Templariorum confirmant, quos penas dedisse non reatū proprii, sed alienae cupiditatis existimant. Constat ex Veterum lectione satis, quā avarus & crudelis fuerit Rex iste Philippus, quamvis pater ejus fuerit sanctissimus.

MCCCXII.

Archiepiscopus
Trevirorum
accusatur
coram Pa-
pa.

Anno Henrici Abbatis Hirsaugiensis octavo indictione Roman. quintā, Canonici majoris Ecclesiae S. Petri Trevirorum dolentes bona & res Archiepiscopatus per malum regimen Dietheri ex Nassavi Archiepiscopi sui distrahi & multipliciter alienari, posteaquam saepius illum admonuissent, atque rogassent humiliter, sicut filij patrem, ut vel ipse regimini sui emendaret errores, vel si non posset aut vellet, coadjutorem ex capitulo unum assumeret, ejus auxilio Ecclesiam utiliter gubernaret, & ille cuncta surda contemneret aure, necessitate compulsi rem ad examen Apostolicae Sedis deferentes auxilium Papae postulaverunt. Romanus igitur Pontifex Clemens Papa V. de statu periclitantis Ecclesiae Trevirorum, sufficienter informatus, Dietherum memoratum Archiepiscopum ad audientiam Sedis Apostolicae in Galliam ad civitatem Pictaviensem, ubi tunc erat Curia Papae, citavit, & super quibus esset responsurus objicendis innotuit.

Dietherus
Archiepiscopus
Trevirorum
moritur,
Baldevino
succedente.

Dietherus verò Archiepiscopus Trevirorum cum se accusatum à suis & citatum ad examen Romani Pontificis audivisset, animo dejectus infirmitatem gravissimam incidit & crescente diuturno languore, priusquam terminus citationis adesset. Anno praenotato vicesima tertia die Novembris vitam cum morte commutavit; Treviris in Ecclesia Fratrum Praedicatorum sepultus, cujus & Ordinis fuit. Quo mortuo Petrus supra dictus Medicus Archiepiscopus Moguntinus apud Canonicos Trevirenses suā exhortatione obtinuit, quod Baldevinum Fratrem Henrici Comitis de Iuzenburgo tertium atque vigesimum aetatis annum tunc agentem, in Archiepiscopum Trevirorum postularunt. Cum quo Clemens Papa V. ad instantiam ipsius Petri, quondam, ut diximus, Medici sui super minorennitate favorabiliter dispensavit, Electionem confirmavit, Pallium misit, & Archiepiscopum Trevirorum instituit. Baldevinus igitur Archiepiscopus Trevirorum auctoritate Apostolica institutus, annis quadraginta sex, mense uno, decemque & octo diebus utiliter praefuit, & Ecclesiam ex omnibus debitis relevavit. Fuit enim vir prudens, strenuus, & in cunctis operibus suis valde magnificus, amator Cleri, Monachorum Pater, advocatus pauperum, defensor & protector fidelissimus subditorum.

Regis Gal-
lorum im-
pia & cru-
della peti-
tio ad Pa-
pam.

Anno praenotato Philippus Rex Gallorum cum tribus filiis, duobus fratribus & multis Baronibus Clementem Papam Pictavis in Gallia cum sua Curia residentem accessit: & ut memoriam Bonifacii Papae VIII. de Catalogo Romanorum Pontificum deleteret: omnia ejus facta & Constitutiones sive ordinationes penitus revocaret: Corpus & ossa ejus exhumata comburi faceret, quemadmodum ante Papatum juramento promississet, nimis importune & praeter rationem instabat; asserens se per suos Clericos posse probare, illum fuisse haeticum & multis sceleribus itreticum, & ob id corpus ejus incendio dignum. Aetoni.

Attonitus Pontifex ad petitionem Regis impietate plenam, de consilio Cardinalis Pratenfis viri astutissimi respondit: *Rem hanc arduam fieri sine determinatione Generalis Concilij non posse.* Unde ut animum Regis aut deliniret, aut deluderet, potius Generale Concilium in Delphinatu post triennium indixit celebrandum, in quo firmum Regis petitiō consequeretur effectum; rem namque tam arduam nullius fore momenti confirmabat, nisi totius auctoritate Concilij solido fulciretur fundamento. Hæc responsio Pontificis haud parum contristavit Regis animum, iniqua postulantis: qui nimis furore sæviens in mortuum, nihil magis quam de Bonifacio Papa sepulto quærebat vindictam. Cogebatur tamen expectare Concilium, in quo sperabat suam petitionem sine dubio fortituram effectum. Mens autem Pontificis malè postulatorum quærebat diffugium, & propterea causam remisit ad Concilium, quam certò sciebat ab omnibus fore merito reprobandam: evasionem de laqueo impietatis & angustia Pontifex quærere voluit, qui petitionem Regis iniqui ad futurum Concilium remisit. Propterea ut manus impietatis posset evadere, urbem Viennensem, quæ fuerat extra ditionem tyranni, pro Concilio voluit deputare.

Eâ tempestate Ordo Templariorum, qui quondam temporibus sancti Bernardi Abbatis Clarevallensis in terra sancta Hierosolymis sumpsit exordium, & per annos duraverat fermè ducentos, cui & ipse Divus Pater Bernardus vivendi normam præscripsit, ad instantiam sæpe dicti Regis Gallorum Philippi, ac permissione Clementis Papæ V. miserabiliter uno die fuit extinctus. Erat autem Ordo ipse postmissionem terræ sanctæ cum certis alijs Ordinibus Carmelitarum videlicet, Cruciferorum, Theutonicorum, Johannitarum & Dominici Sepulchri de partibus transmarinis in Europam translatus, & brevi tempore valde multiplicatus.

Nam Professores ejus dicebantur milites Templi, habentes sub se plures ejusdem Professionis Presbyteros, qui Divina coram eis celebrare solebant: quemadmodum in Ordine Theutonicorum hodie cernimus observari, quorum cura fuit præcipua in subventionem terræ sanctæ, quamdiu fuit in manibus Christianorum, nec non & illorum, qui templo Hierosolymis ministrabant, pro viribus impendere tributum: & pro recuperatione ejusdem terræ sanctæ bellum gerere & pugnare contra gentem infidelium. Unum Generalem totius Ordinis Magistrum habebant, cui reliqui priores, milites & fratres erant omnes subiecti; qui eâ tempestate quando eorum tribulatio sumpsit exordium, Parisijs in Gallia residebat, natione Burgundus, genere nobilis & nomine Jacobus. Fuit autem Ordo ipsorum potens atque diutissimus inter omnes Religiones, multa habens Coenobia. Possessiones, proventusque, & lata Dominia, oppida simul atque Castella non solum in Gallia, sed etiam in cæteris Europæ nationibus multis, in Hispania, in Normandia, in Burgundia, in Alfàtia, in Suevia, in Orientali Francia, in Bavaria, in Thuringia, in Saxonia, in provincia cis-Rhenana & pertocam ferè Germaniam. Lombardiam, atque Italiam. Nec erat eâ tempestate Religio aliqua votivorum inter omnes Religiones claustrales ditior in auro & argento Templariorum Ordine, cujus magnitudo divitiarum interitus eorundem, causa fuisse memoratur. Scribit Hugbertus Monachus extinctioni Templariorum

Ordinis
Templa-
riorum
qualis fue-
rit insti-
tutio,

Ordo Tem-
plariorum
inter om-
nes fuit di-
tissimus.

plariorm contemporaneus, quòd Magiſtro eorum cum alijs ſexaginta ejusdem Ordinis militibus Pariſijs capto, & diutius incarcerato, merentes reliqui futurum, quod poſtea contigit, ne hoſtes eorum prædam invenirent quam querebant, omnem pecuniam, quam habebant in auro & argento per totum Ordinem pondere innumerabilem, & numero infinitam, per diverſa loca, diverſiſque modis abſcondere ſub ſilencio ac ſecretiſſimè curaverunt, partim intra Monaſteria ſua, atque Caſtella, partim verò extra in campis atque nemoribus. Maximè tamen ſicut poſtea ex quorundam eorum confeſſione in tortura fuit compertum, pecunias ſuas in cloacas projicere vetuſtas, & in puteos aquarum profundos terrâ ſimul & lapidibus foramina diligentiffimè obſtruentes, ne ab aliquo inveniri potuiſſent. Multi tamen poſt extinctionem Ordinis, cum hæc theſaurorum occupatio fuiſſet publicata, pretio loca eorundem comparantes à Principibus cum tempore plura de abſconditis invenerunt.

Hiſtoriam
extincti Ord.

Sed nunc ratio expoſtulat, ut modum & originem extinctionis Templariorum, ſicuti ab alijs digeſtum accepimus, huic etiam noſtræ compilationi quanto compendioſius poterimus, ad noticiam poſteritatis fideliter inferamus: proteſtantes, quòd nullum per hoc ſacroſanctæ Romanæ Sedis ſive Pontifici contumeliæ genus ſive injuriæ crimen irrogare intendimus, dum Clementis papæ conſenſu factum declaramus. Hiſtoriam etenim quam conſcriptam prius ab alijs accepimus, poſteritati fideliter enarramus. An verò juſtè vel injuſtè fuerint exterminari ſerpè dicti Templarii, non eſt noſtrum proferre ſententiam, ſed Divino judicio, quod falli non poteſt, committimus cauſam. Hujus mali principium tale fuiſſe narratur. Quidam Prior dicti Ordinis Templariorum de monte Falcone apud Tholoſam pro ſuis ſceleribus captus per Magiſtrum Generalem Pariſijs ad perpetuum fuerat carcerem condemnatus, quicquid perſecutionis in totum Ordinem præſtitit cauſam; in eodem namque carcere detinebatur & alius quidam Florentinus, vocabulo Noſtus homo ſceleribus plenus, qui & ipſe ad carcerem perpetuò fuerat condemnatus.

Ordinis
duo incar-
cerati cri-
mina pu-
bliçarunt.

Hi duo ſpiritu maligno pleni, ut cum emolumento aliquo ex vinculis potuiſſent eripi, horrenda in Ordinem crimina falſò (uti multi exiſtimant) inter ſe mutuò conſinxerunt; ſciebant enim multas Ordinis Templariorum eſſe divitias, & Regem Galliæ Philippum nimis avarum, & propterea ad perſecutionem Ordinis facilè inducendum. Nec dubitabant, ſe mox poſſe libertatem conſequi, modò per eorum revelationem, quæ vera crederetur, Ordinem contingeret extingui. Cum ergo ſic ambo detinerentur in carcere, per ſuum cuſtodem atque miniſtrum Officibus Regis avari denuntiari fecerunt, ut ſi ad eos venire prope carcerem dignarentur, ſecretè revelaturi eſſent eis aliqua, per quorum ſcientiam Regi commodum naſceretur infinitum. Quibus ad carcerem venientibus ſceleratiſſimi traditores illi dixerunt: *Si Dominus Rex vitam nobis ſimul & libertatem perpetuam vobis intermediantibus dignaretur concedere, poſſemus & vellemus vobis revelare aliqua ſecretiſſima, per quorum notiſſimam & veſtra ſubſtantia ſimul, & Regis in immenſum ſine dubio quantocius augetur.* Bona Deus quid mali non facit aurum, & quem non perdit avaricia juſtum! Mox ut ſibi divitias polliceri audierunt ingentes, negotium celeriter detulerunt.

tulerunt ad Regem, & vitam cum liberatione carceris impetrant sceleratis, parum advertentes, quo illi moverentur Zelo ad tam horrenda, & prius inaudita dicere contra proprium Ordinem suum; quippe qui minus odio & vindictâ laborabant contra Magistrum Ordinis Generalem, cujus imperio detrufi fuerant in carcerem, quàm desiderio liberationis à vinculis ad libertatem. Revertentes igitur ad carcerem Officiales Philippi Regis Gallorum liberationem captivis promittunt omnimodam, si & ipsi suam Regi exhibeant pollicitationem. Tunc illi duo sceleratissimi traditores ad invicem prius quàm optimè deliberati in malum Officialibus dixerunt: *Dicatis Domino Regi, Ordinem Templariorum hæresibus & infinitis sceleribus esse plenum, & propterea merito penitus extinguendum. Unde si favore Pontificis Romani processeris ad inquisitionem per tormenta, invenies sine dubio quacunq; dicimus, esse verissimam. Deinde auctoritate Papa Ordinem ipsam funditus destruat, quoniam hæresibus & inauditis sceleribus plenus est. & habebit omnia bona eorum per totum regnum suum nullo prohibente. Verum ut noveritis, super quibus fieri debeat inquisitio, notate singula per ordinem, quæ dicemus.* Et introductus scriba publicus ex relatione illorum duorum subiecit articulos contra Templarios adnotavit.

Rex capiti-
vis liberta-
tem pro-
mittit, ut
Ordinem
prodeant.

Primus articulus, quem duo illi contra Ordinem Templariorum coram Notario & testibus proposuerunt, iste fuit: *Quod omnes recipiendi ad ipsam Ordinem in sua professione jurare cogentur, quod ipsam religionem suam omnibus vitæ suæ diebus usque ad mortem defendere, honorare, juvare & ampliare pro viribus velint in personis, in rebus, & in substantia indifferenter, sive iuste, sive iniuste, sine exceptione aliqua, etiam cum injuria & detrimento aliorum.*

Articuli
contra Or-
dinem
Templa-
riorum.

Secundus Articulus fuit: *Quod cum Saracenis occultum superiores eorum haberent contractum, & plus de perfidia Mahumeti sentirent, quàm de fide Christiana. Quod ut fortius comprobarent, dicebant, quod in professione sua, quam semper omnes facerent in oculo, imaginem Crucifixi Salvatoris nostri conspuerent, & pedibus conculcarent, & fidem Christi multipliciter blasphemarent.*

Tertius Articulus fuit: *Quod superiores eorum omnes essent homicidæ, sacrilegi, crudeliter & heretici, quoniam Novitios ad Ordinem conversos, qui scitâ corum postea compertam destituerunt, & vellent redire ad saculum, vel ad alios Ordines, secretissimè occiderent, & nocturnis temporibus in oculis sepe- tirent. Similiter quoties mulieres & Virgines per eos corruptæ fuissent imprægnatæ, docebant eos procurare abortum, & natos infantes oculis trucidabant.*

Quartò dicebant: *Templarios omnibus erroribus Fratricellorum esse infectos, Papam & auctoritatem Ecclesiasticam spernere, Sacramenta contemnere, Penitentiam & Confessionem peccatorum penitus irridere. Ea verò, quæ secundum Ecclesiæ ritum facere viderentur, omnia fieri mendaciter & fide, ut scitâ eorum per hoc non appareat.*

Quintò dicebant: *Superiores eorum milites, priorèque non esse contentos, quod die, noctèque cum mulieribus in oculo suas voluptates implerent, sed etiam (quod merito Christiani auditus horrebit) sodomitarum exemplo in alterum turpitudinem exercentes, naturæ leges confunderent, & Deum sermone simul & opere blasphemarent, sique propterea carceri perpetuò mancipati à Magistro, quod his erroribus atque spurcijs fuissent omnino contrarij.*

Sextò dicebant: *Eorum templa & habitacula omnia sordibus plena, im-
munda violata & meretricum latibula, in quibus omnia fierent Luxuria genera
sine*

O 3

sine

sine reverentia Dei, temporum vel locorum. Qua illorum delatio postea in omnem terram publicata & pro vera habita usque in hodiernum diem plerisque Germania gentibus proverbium dederit, ut occulta meretricum prostibula, in quibus licenter omnia fiant, vulgariter Tempel haus consueverint appellare.

Septimò dicebant: *Majores & antecessores in ordine suos causam fuisse, quòd Terra Sancta in manus deventis Sarracenorum, per prodicionem occultam, & quòd illis plus fecerint, quàm Christianis.*

Octavò dicebant: *Quòd benedictio seu institutio Generalis Magistri eorum semper fiebat in occulto presentibus paucis ex junioribus Ordinis, essetque vehemens eorum suspicio, quòd fidem abnegaret Christianam, vel aliquid aliud promitteret vel ageret bonitati contrarium.*

Nonò dicebant: *Multas in Ordine Templariorum esse constitutiones illicitas, phanas & Christiana Religioni omnino contrarias, & propterea cunctis ejusdem Religionis Professoribus, sub pena incarcerationis perpetua fore interdictionem, ne revelent eas alicui.*

Decimò dicebant: *Eis luxuriam quocunque modo in eorum secula commissam, dolum, fraudem, mendacium, deceptionem, perjurium, homicidium, seu quidquam aliud pro commodo vel honore Ordinis eorum quomodolibet factum seu commissum, nullum esse peccatum.* Hæc quæ præmissus cum alijs multis, illi duo Parisijs captivi, quatenus optatam assequerentur libertatem, contra Ordinem suum produxerunt, quæ vera fuerint, an falsa, solus ille novit hodie, qui nihil ignorat.

Rex autem Gallorum Philippus his delationibus contra Ordinem Templariorum secretò acceptis, cum nonnullis inductionibus, quæ videbantur probare negotium, cum Ordini & Magistro prius haud parum esset infensus, propterea quòd multa possiderent in Regno, & decimas sibi à Papa quinquennio indultas permittere omnino recusassent, essetque multum avarus, & omnia eorum bona perciperet, gaudebat sibi oblatam pro extinctione totius Ordinis qualemcunque occasionem.

Accessit igitur Pontificem Romanum Clementem vid. quintum Piclavis cum sua curia residentem, articulos præscriptos cum alijs multis contra Magistrum & Ordinem Templariorum proposuit, & sibi concedi contra eos inquisitionem petiit, totamque deleri eorum Religionem ut pestiferam & hæresibus plenam instantissimè postulavit. Creditur autem, quòd Rex magis inductus odio Magistri & avaritiâ successus bonorum, Ordinis ista petierit, quàm amore justitiæ.

Pontifex autem etsi talia in vitis audivit, tamen ut infestationem Regis importunè nimis postulantis à se removere potuisset, & ut venundans sub necessitate promissionum impossibilium animum leniret commoti, absque alia discussione materiæ eorum, quæ Templarijs obijciebantur à Rege, nimium credulus tandem consensit, concedens per litteras Apostolicas, ut omnes Templarij per orbem caperentur, torquerentur, & omnia bona eorum sequestrarentur, qui sicut diximus ubique habebant maximas possessiones & multa bona.

Rex verò Gallorum posteaquam Pontificis consensum extorsit, supremum Templariorum Magistrum, qui tunc erat Parisijs nomine Giach, natione Burgundum, genere nobilem cum alijs ejusdem Ordinis sexaginta militibus genere nobilibus, æquè capi fecit, & durissimis manci-

Rex Papam
cum artio-
culis pro
consensu
accessit.

Magister
Ordinis
cum alijs
multis Pa-
risijs capi-
tur.

puri

pari carceribus. Deinde omnes Templarios per totum regnum Gallorum ubilibet constitutos cepit, carceribus durissimis mancipavit. Post hæc Apostolicas litteras & mandata per totam Europam direxit, quibus Papa multis Principibus distinctè mandavit, quatenus Templarios in suis terris constitutos omnes caperent, eosque super præmissis articulis per torturam examinarent, pertinaces in errore, criminâque negantes, ut hæreticos ignibus, poenitentes verò & reatum confitentes ~~viam~~ *reservarent*. Bona verò eorum sequestrata secundum *Dioecesium* dispositionem in usus Ecclesiæ necessarios converterent. Ordinem verò Templariorum ad nimis importunam Regis Gallorum instantiam ~~poenitus~~ cum titulo idem Clemens Papa V. in perpetuum extinxit.

Super articulis autem præmissis Rex Gallorum captivos suos infelices & miserabiles per tormenta crudelissimè fecit examinari, nihil plus audire cupiens, nihilque magis affectans, nisi ut objecta sibi scelera confiterentur esse vera, quatenus causam extinguendi Ordinem eorum, & sibi usurpandi bona Ordinis sicut & fecit, iustam habuisse videretur. Verum cum illi constanter in tormentis omnia negarent, quæ eis fuerunt objecta, dicentes cuncta esse conficta, falsâ & e mentita, Rex mandavit augeri torturam, ut dicere, quod volebat audire, saltem panarum magnitudine cogerentur.

Postremò Rex, qui ad eorum festinabat interitum, ut conclusionem faceret negotij, præcipit eos extra urbem Parisiorum duci *vinclos in Campum*, ubi alto solario quasi theatro ex lignis facto ascendere fere compulsi, & inspectante omni populo fecit eos *ligari ad palos*, & nudatos ignem iussit pedibus eorum supponi, deinde ad tibias, sicque paulatim, ad membra superiora, unum post aliud miserabiliter exurendo, denuntiatis eis manifestè, quoniam si reatum suum, hoc est articulos fateantur objectos, mox liberarentur à poenis, & vitam assequerentur liberam poenitentes.

Interea cum talia præterentur, eorum amici propius accedentes, & consanguinei hortabantur, & cum lachrymis eos rogabant, quatenus confiterentur objecta potius & viverent, quam in obstinatione perdurantes poenas & mortem sustinerent acerbam. Sed illi precibus amicorum nequaquam præbuere consentium, nec induci quâlibet ratione potuerunt, ut scelera confiterentur objecta. Constanter in tormentis negando perseverabant, clamantes injuriam se pati coram Deo & hominibus, sed esse innocentes & innoxios omnium & singulorum, pro quibus torquerentur. Deum omnipotentem, ejusque intactam Genitricem Virginem Mariam, & omnes Dei sanctos testes suæ innocentie lugentes præ dolore poenarum invocabant, atque inter clamandum miserabiliter obierunt. Reservati verò ad tempus Regis jussu fuerunt Ordinis Magister Generalis F. Delphinus, F. Hugo Paraldi, frater quidam alius ex principioribus Ordinis, qui fuerunt aliquando ipsius Regis Gallorum Thesaurarii. Hos duci ad Papam Pictavis commorantem Rex vinclos præcepit, quorum vestigia secutus & ipse Pontifici assidere curavit, se judicem faciens, qui persecutor simul & accusator judicandorum acerrimus exitit. Constitutis autem in audientia Papæ fuit promissum, quoniam si palam confiterentur objecta, veniam consequerentur & vitam. Verum posteaquam sibi objecta

*Templarij
Parisiam
Confectio.
ne fuerunt
combusti.*

*Templarij
Deum in-
nocentie
sue relictam
invoca-
bant.*

Magister
Ordinis
coram Papa
constituit
aliqua.

objecta diutius constanter negassent, tam Regis quam Pontificis, Cardinalium, amicorumque blanditijs & persuasionebus tandem inducti, ut vitam redimerent, fatebantur, se quibusdam objectarum hæresum sceleribus fuisse infectos, pro quibus à Papa veniam postulabant. Quorum confessio per Notarium publicum iussu Regis confestim excipitur, & processus ut consuetudinis est litigantium desuper declaratorius formatur. Quibus peractis vincti Parisios reducti sunt, & in carcerem repositi; Pontifex autem duos Cardinales misit Parisios ad executionem negotij, qui sententiam ferrent contra Ordinem, confessata Piclavis coram Papa facerent manifesta, & penitentiam aliquam inponerent confessis penitentibus. Qui cum venissent in urbem Parisiorum, eductos de carcere Templarios in eminentiori loco posuerunt, ut videri & audiri ab omni populo possent. Relecto autem processu confessionis coram Papa habito in urbe Piclaveni per Notarium publicum coram omnibus, Magister Templariorum surrexit in loco stans eminentiori, & cum magno clamore silentio postulato dixit: *Viri fratres audite precor cum patientia, qua dicturus sum vobis, & veritatem huius negotij sine dubio plenam intelligetis; vera enim dicturus sum, & à veritate non recedam in aliquo.* Existimantes autem ministri poenarum, quod confessurus esset objecta, indixerunt plebi silentium.

Magister
Ordinis se
morti adju-
dicat, quod
falsa con-
fessus esset.

Stans ergo Magister Ordinis in pulpito, magnâ & clarâ voce clamabat: *Hæreses & crimina, super quibus ego & confratres mei accusamur, penitus in nobis, & in Ordine nostro nec esse, nec fuisse unquam, publice & veraciter dico, scio & protestor, & duo nunc publice coram Deo & omnibus sanctis ejus, qui iudicaturi est vivos & mortuos, quod injuriam patimur, & contumeliam iniuste manifestam. Omnia enim, qua nobis obijciuntur, falsa sunt, & conficta ac ementita, sic me Deus salvet extremis in periculis. Religio enim mea, cuius fui minister, sancta est, & fuit omni tempore, & innocens ab omni scelere hæresu præcavata. Hæc est mea confessio vera, in qua sto, maneo, & mori paratus sum.* Hoc sic vociferante, quidam astantium dixit: *Non concordant hæc verba sermonibus tuis, quos coram Summo Pontifice & Domino meo Rege nuper Piclavis spontanea voluntate dixisti.* Cui ille respondit: *Propterea me morte dignum fateor, & eam subire patienter sum pro mea levitate paratus, pro eo, quod timori perterritus, & blanditijs Papa ac Regis seductus, de me & sancto ordine nuper aliqua confessus sum, qua servi & scio esse falsa, conficta & ementita. Ob id innocentiam mei Ordinis testaturus, & mendacium ulturus, in nomine Christi libenter moriar.*

Magister
Ordinis
cum uno
suorum
comburi-
tur.

Cum hæc dixisset, sermo ejus tumultu ministrorum interruptus est, & amplius loqui non fuit permissus. Cardinales autem & reliqui Ecclesiæ Prælati, qui aderant, datâ sententiâ in eos Romani Pontificis nomine, prout Rex Gallorum extorserat, inde recesserunt. Concilio autem cum Rege habito, dictus Magister Templariorum Generalis cum Delphino socio suo ante Regis aulam ligatus ad palum igne supposito primum ad pedes, deinde ad tibias, & ita paulatim consequenter ad membra superiora longo supplicio deficiens exultus est. Qui tunc inter supplicia tam crudelia, & se & religionem suam de objectis sceleribus constantissimè excusavit. Deum in testem suæ innocentie invocans, & intemperatam ejus Genitricem in auxilium, Frater autem Hugo de Paraldo cum alio milite

milite socio suo, timore mortis perterritus, ne pati similia cogeretur, ea quæ Piclavus coram Papa confessus fuerat, iterum Parisijs coram omni multitudine confitebatur, & sic mortem ambo evaserunt. Scribit tamen Archiepiscopus Florentinus, quod miserabiliter postea interierint. Similiter & illi duo, quos Magister Ordinis Parisijs incarcerationat, qui omnium malorum fuere principium, & incentores, dimissi per Regem ex carceribus, malâ morte tandem perierunt, uno eorum suspenso in patibulo, & alio morte violentâ interempto. Per totam denique Europam in Gallia, Hispania, Normandia, Burgundia, Alsatia, Suevia, Francia, Bavaria, Thuringia, Saxonia, & reliquis Nationibus Templarij ubilibet constituti & inventi, mandato Apostolico capri fuerunt, & examinati per tormenta; quorum plures fuerunt combusti, aliqui vel extra Patriam proscripti, vel ad Cœnobîa aliarum Religionum ingressi. Totum hoc factum est ad instantiam Regis Gallorum, qui cum Papam in sua haberet potestate, litteras ab eo quales voluit, de facili impetravit, quas per totam Europam principibus destinavit.

Ordo Templariorum in toto mundo fuit extinctus.

Bona verò Templariorum, possessiones, dominia atque castella, quæ per Galliam habebant latissima, Rex supra dictus Gallorum Philippus, sibi omnia usurpavit. Similiter & in alijs nationibus factum est, dum quilibet Princeps eorum, quæ in suo dominio reperit, si non cuncta, tamen multa suis applicavit. Nonnulli etiam, quorum Deus corda tetigerat, bona Templariorum suis inferre usus veluti malè acquisita recusantes, alijs ea Religiosis sive pauperibus distribuerunt. Ecclesiarum verò sive Monasteriorum, in quibus habitaverant, quædam hodie penitus sunt destructa, quædam verò ab alijs Religiosis habitata.

Ordinis bona Princeps unusquisque sibi usurpavit.

A multis verò, quemadmodum memoratus Archiepiscopus refert Antoninus, opinantibus dicebatur, illos innocentes & sine iusta causa fuisse damnatos, ut per hoc sibi eorum bona usurparent, qui tam anxie Ordinis interitum querebant. Verum ut prius contestati sumus, non est nostrum, huius facti promulgare sententiam, qui non iudicis, sed scriptoris historiarum profitemur officium.

Fuerunt qui scriberent, Philippum Regem Gallorum post extinctionem Templariorum præscriptam, cuius incentor ipse principalis fuit, sicut dictum est, multa deinceps mala passum tam in se, quam in filijs suis, fuissetque infortunatus in cunctis operibus suis usque ad mortem; omnes etenim filij vitæ brevis malè regnaverunt multis subacti calamitatibus. Nam Rex ipse Philippus non diu supervivens moriebatur invitatus. Cui Ludovicus filius succedens annis regnavit duntaxat duobus. Quo mortuo successit ei Joannes filius adhuc puer, & supervixit tantum viginti diebus. Post quem Philippus frater Ludovici regnavit annis ferme quinque, illo mortuo Carolus frater succedens regnavit annis tantum sex. Hi omnes brevioris vitæ multas incommoditates passi sunt, quarum causam peccata Regis Philippi fuisse opinantur. Multi verò Templarios injustè passos existimantes eorum corpora & ossa colligentes, & sepelientes honorificè, ut Martyres venerati sunt.

Regem Gallorum fecerunt multa passum contraria.

MCCCXIII.

Anno Henrici Abbatis Hirsaugiæ nono, Indictione Rom. sextâ in die SS. Philippi & Jacobi Apostolorum, quæ fuit prima dies mensis Maij.

P

Cum

Albertus
Rom. Rex
à nepotem
ſuo in-
ſecutus.

Cùm Rex Theutonicorum Albertus . Romanorum electus Imperator , non procul à Schaffhufen Rhenum navigio cum paucis tranſiſſet , & reliquam Comitatus ſui partem ab alia parte littoris conſiſtentem , donec tranſiſſet & ipſa , præſtolaretur , atque per ſata cum equo more ludentis diſcurreret , acceſſit ad eum Joannes Rudolphi fratris ſui filius . & nil tale metuentem gladio perfodit & occidit ; moxque cum ſuis , qui aderant fugam arripuit & evaſit . Corpus autem regis occiſi poſtea Spiram relatum fuit , & vacavit Imperium poſt interitum Alberti menſibus ſeptem . Cauſam huius commiſſi ſceleris in patruum nepotis competit ut dicamus . Rex Albertus Comitatum , caſtra & terras domini de Kyburg occupabat , quæ memoratus Joannes , filius Rudolphi Ducis Suevorum , fratris Alberti hæreditario jure ad ſe matris nomine voluit & aſſeruit pertinere . Cùmque Regem multis precibus tam per ſe quàm per amicos sæpius pulſaret , ut ſibi maternam hæreditatem reſtitueret , & præter verba nihil omnino reportaret , pravorum tandem conſilio uſus , patruum interficere & injuriam vindicare cogitavit . Metuens tamen ſolus committere facinus tam arduum & ingens , ſocios ſibi conjurationis pernicioſæ quoddam Barones aſſumpſit , quorum aſſentiæ regem nihil mali ſuſpicantem occidit , ſicut diximus , è quorum numero tres iſtos nominatim ſcriptorum induſtria literis commendavit , qui & conjurationis in Regem fuerunt ſocij , & cooperatores memoratæ illius interfectionis : videlicet Rudolphus de Wart , Baro , principalis unus ex conjuratoribus fuit . Waltherus quoque de Eſchelbach ſecundus , & Udalricus de Palma tertius : horum trium conſilio pariter & auxilio fretus Joannes Dux , Patruum interemit .

Socij con-
ſpirationis
in Regem
Albertum ,
qui fuerint .

Sociorum
ſceleris in-
felice exitus .

Rege Alberto per nepotem crudeliter occiſo , mox ſceleris conſocij cum auctore fugientes aliquanto tempore latuerunt . Sed quidam ex hiſ poſtea deprehenſi meritis impietatis ſuæ poenas ſuſtinere compulſi ſunt . Nam Udalricum de Palma Lupoldus Dux Auftriæ filius Alberti Regis occiſi , cum quinquaginta viris in caſtro , Alpurenæ dicto , conſtitutum obſedit , cepit & interfecit , mortemque patris crudeliter vindicavit . Deinde idem Dux Lupoldus caſtrum Waltheri de Eſchelbach obſidione vallavit , cepit & ſuo dominio ſubjugavit . Porro Waltherus occultè fugiens , & aſſumpto ruſtici pauperis viliffimo habitu , incognitus venit in Territorium Comitatus de Wirtenberg , & ibi per annos triginta quinque cultodiens porcos ruſticorum latuit , & vitam in miſeria consummavit . Moriturus autem poſt annos exulationis ſuæ quinque & triginta exadus , nomen ſuum & genus cum ſcelere prodidit : cujus corpus mandato Comitatus honorifice ſepultum fuit .

Rudolphus autem de Wart captus fuit , & ad rotam adjudicatus , ligatusque ad caudam equi nudus tanquam larro ad locum patibuli ductus . & quaſtacus miſerabiliter , ſicut promeruit , rotatur , finem accipiens vitæ calamitoſum & miſerabilem , qui non timuit conſpirare in Chriſtus Domini , & perjuris morte ſcælus ſuum expiavit .

Joannes
Dux ut Reg-
hæreſis exu-
lat .

Joannes verò , qui Dominum & Patruum ſuum dolosè & crudeliter interfecerat , & cùm nuſquam in Germania tutò poſſet latere , per Italiam habitu Beghardi vagus hinc inde diſcurrebat , ſemper pavidus & metuens cunctorum hominum expaveſcebat conſpectum . Tandem poſt multas latebras cùm errabundus & vagus perveniſſet Piſas , cognitus à quodam fuit .

fuit, & captus, atque Henrico Imperatori septimo, qui Alberto (sicut dice-
mus) immediatè successit, præsentatus, ejus sententiâ & Principum de-
creto adagendam poenitentiam in Monasterium quoddam Eremitarum
S. Augustini positus est, in quo lugens & poenitens continuè usque ad
mortem permansit. Et hic finis Alberti Regis calamitosus exitus, cujus
interitus judicio multorum fuit obnoxius, qui divinam in eum servisse
ultionem dicebant iustissimâ ratione, ut qui Dominum suum Regem,
Adolphum minùs iustè occiderat, etiam ipse non ab alio, quàm à nepote
suo interiret.

Anno prænotato in mense Junio, Papâ in Gallia residente, Ecclesia
S. Joannis Lateranensis Romæ cum Palatio & universis Canonico-
mansionibus igne consumpta fuit, & in cinerem redacta, præter Capel-
lam solam, quæ sancta nuncupatur Sanctorum, quæ comburi non potuit,
quia testudinata quàm optimè fuit, in qua & corpora SS. Apostolorum
Petri & Pauli, cum pluribus reliquijs aliorum Sanctorum quiescebant.
Quidquid in eadem Capella fuit, salvum permansit. Ecclesiâ principali,
domibusque in circuitu omnibus, & cunctis, quæ in eis fuerunt, igne
consumptis. Clemens autem Papa corpore quidem abiens in Gallia,
multas pecunias Romam misit, & Ecclesiam pulchrius, quàm prius fue-
rat, cum palatij reparavit.

Ecclesia
Lateranensis
igne
combusti-
ta.

His temporibus Petrus Archiepiscopus Moguntinus Omnipotenti Deo
gratum se exhibere cupiens pro multiplicibus beneficijs ab eo susceptis,
inter cætera pueris suæ studia Monasterium Fratrum Monachorum
Carthusiensis Ord. extra muros Civitatis Moguntinæ juxta Rheni fluentem
construere cepit, quod brevi tempore studiosius intendens feliciter
consummavit: quo ritè per omnia completo Monachos Carthusianos
ad serviendum Omnipotenti Deo introduxit, quibus hujus vitæ necessaria
providâ consideratione disposuit.

Eodem anno post mortem Alberti Regis Rom. Imperio vacante
propter discordiam Principum Electorum, Philippus Rex Gallorum
supradictus ambitione & avaritiâ plenus, cupiens illud dominio subjugare
suo, sextam pro eo petitionem Summo Pontifici censuit offerendam,
quam in ejus promotione, congruo & tempore & negotio dixerat con-
servandam. Hujus rei gratiâ consilium habuit secretum cum Carolo
fratre Duce Valesiano & reliquis amicis suis, dicens sibi Papam adhuc esse
obligatum in una petitione, quamcumque illi proponeret: sibi autem
videri, quòd nihil posset ab eo postulare utilius, quàm Romanum Impe-
rium, quod sine capite vacaret.

Rex Gallo-
rum Fratri
suo Rom.
ambiebat
Imperium.

Placuit Baronibus cunctis Philippi Regis consilium, & hortabantur
studiosè, ut nec laboribus parceret nec impensis, quò Gallia tanto posset
munere latari decoris imperij. Rex autem non sibi sed fratri suo memo-
rato Carolo Duci de Valesijs imperium promittebat, quod illi Bonifacius
olim Papa octavus etiam ferebatur pollicitus. Conclusio igitur in con-
silio facta est talis; quòd Carolus Dux cum exercitu sex millium pugna-
torum, Pontificem in Avenione residentem accederet, & vigore sextæ
petitionis Regi promissæ, vacans Romanum Imperium ab eo postularer,
quod concedere Pontifici ne forsan durum videretur, delectionem
memoriæ Bonifacij Papæ relaxaret.

P 1

Sed

Eccleſia
Romana
Galliſ non
favet impe-
rij potētia-
tate.

Conſilium
Papæ ſecū
Cardinalis
Præſentis.

Henricus
Comes Lu-
acnburgen-
ſis Rex Ro-
manorum
eligitur.

Sed Omnipotens Deus (qui conſilia diſſipat Principum, & reprobat cogitationes populorum, quoniam vanæ ſunt) non permittit concluſa Regis pervenire in eſeclum; ne ſancta Romana Eccleſia ſubjiceretur dominio Gallorum. Nam etſi conſilium hoc ſecretiſſimè habitum, mandato Regis cunctorum poſtulabat ſilentium, per unum tamen de ſecrerarijs Romano Pontifici fideliter & ſecretiſſimè citius fuit revelatum. Quod ubi Papæ innotuit, mox Cardinalem Hoſtienſem Nicolaum Prætenſem videlicet Episcopum vocavit, & quid agendum in tam arduo negotio conſularet, ſecretius requiſivit: erat enim memoratus Cardinalis, vir non ſolum in utrôq; jure peritiſſimus, ſed etiam in agendis quibuſlibet Eccleſiæ negotijs valde expertus. Et notandum, quòd eo tempore Rex Gallorum Philippus non ſolum Romano Pontifici, ſed penè cunctis etiam Cardinalibus & maxime promotis à Bonifacio Papæ octavo, multum in ſecreto erat odibilis, deſpectus & contemptus, propter malas inordinatas & tyrannicas petitiones ſuas, quibus totum Eccleſiæ Romanæ ſtatum ſubvertere laborabat. Memoriam etenim Bonifacij Papæ octavi exſtinguere penitus & delere: omnia per illum facta revocare: conſtitutiones & ordinationes ejus univerſas annihilare: corpus & oſſa ejus exhumi & comburi Pontificem cum tanta furia nitebatur compellere, ut Antichriſtus potius dicendus fuiſſet, & hoſtis Eccleſiæ, quàm Rex Chriſtianus. Enimverò ſi Papa ſecundum petitionem ejus frivolam ſtultam & impiam, Ordinationes & facta Bonifacij revocâſſet, non ſolum ſcandalum in Eccleſia Catholica maximum fuiſſet exortum, ſed etiam ipſe Papa Clemens, & Archiepiſcopus Burdegalenſis à Bonifacio promotus, Prætenſis quoque Cardinalis & plures alij Cardinales atque Pontifices per eum conſtituti fuiſſent deponendi. Summâ igitur diligentia curandum eis non immerito ſtabat, ne Romana Eccleſia lupo ſubderetur rapaci, Gallorum ſcilicet Regi. Dixit ergo memoratus Cardinalis ad Pontificem: *Pater ſancte, hic non eſt aliud remedium ad obviandum, ne Eccleſia Regi ſubjiciatur Gallorum, niſi hoc unum, quòd quantocius Electoribus Imperij ſignificetur ſecrete, ut procedant ad Electionem novi Imperatoris ſine mora. Quod niſi quantocius fecerint, Imperium devolveretur ad Gallos. Et hoc totum expediatur per ſecretum nuntium, priuſquam Rex veniat ad petendum.* Placuit Pontifici conſilium; & ambo tenuere ſecretum. Scripſerunt igitur ambo Papa & Cardinalis proprijs manibus, ne quovis modo publicarentur negotium, Electoribus Imperij litteras ſecretas, in quibus illos de intentione Regis Gallorum aviſandos monebant, quatenus ſine mora Imperatorem eligerent; & hanc eorum aviſationem nulli penitus revelarent, ſed omnia conſervarent in ſecreto, ne ad noticiam Regis Gallorum devenirent. Erant autem inter Cardinales nonnulli precibus Regis promori, & propterea illi faventes, à quibus oportebat celari conſilium, ne Gallo per ipſos fieret manifeſtum. Cardinalis ergo Prætenſis unum ex familiaribus ſuis, qui erat natione Theutonicus, cum litteris Papæ ſuiſque miſit ad Principes, de cujus fide non dubitabat.

Anno igitur Henrici Abbatis Hirſaugienſis prænotato, in menſe Novembri, litteris Apoſtolicis ſecreto præmoniti Principes Imperij Electores, apud Villam quæ Renſe nuncupatur, haud procul à Conſtuentia juxta Rhenum convenientes, Henricum Comitem de Luxemburg fratrem

tres

treem Baldevvini Archiepiscopi Trevirorum unanimi consensu in Regem ad Imperium elegerunt, virum bonum, strenuum & honore imperiali dignissimum. Electione autem secretius inter se facta Principes in memorato oppido Rensensi ulterius per fluenta Rheni ascenderunt ad imperiale oppidum Franckenfurt. & ibi viceſimā septimā die mensis Novembris eandem electionem solemniter coram omni populo publicaverunt. Deinde anno sequenti in festo Epiphaniæ Domini, ut suo loco dicemus, in Regem Francorum orientalium Aquisgrani Coronatus est.

Audienti verò Gallorum Rex, quod Principes imperij ad scripta Papæ Clementis tam subito novum elegerint Imperatorem; valde consternatus est, & multum iratus, quod ejus intentio non potuit habere progressum; & nunquam deinceps amicus Papæ fuit. Præparaverat etiam jam se cum magna bellatorum comitiva, ut iret ad Papam, qui tunc in Avenione morabatur, petiturus ab eo fratri suo Romanum Imperium, sicut in secreto consilio Parisijs antea fuerat conclusum. Et cum jam in procinctu esset eundi, venit nuntius cum litteris certus, qui diceret Comitem Luxemburgensem à Principibus ad Imperium solemniter electum. Unde ipse suā frustratus, ad effectum sextæ petitionis arrogantis non pervenit.

Anno prænotato sexto iduum Novembris, obiit in Colonia Joannes Duns, cognomento scotus Ordinis minorum, Alexandri de Hales ejusdem Ordinis quondam auditor atque discipulus, Doctor magnus atque subtilis, & in choro fratrum suorum memorati *Conveneris Colonienſis* ante sacrificium cum honore sepultus est. *Quicumque esset vir tam in divinis scripturis quàm in Philosophia peripatetica omnium ferme suo tempore doctissimus, scripsit quædam profundi sensus volumina, quibus memoriam suam posteris commendavit. Eorum numero subiecta feruntur: super Magistrum sententiarum libb. iv. Quodlibetorum quoque lib. i. De Cognitione Dei lib. i. In Metaphysicam variarum questionum lib. i. Sermones etiam scripsit & varias questiones. De reliquis, quæ lucubravit, nihil vidimus.*

Joannes
Scotus Do-
ctor subtilis,
in Colonia
mortuus.

MCCCIX.

Anno Henrici Abbatis decimo, in mense Januario, Principes Imperij Electores cum suo electo de Franckenfurt per fluenta Rheni navigio descenderunt ad Coloniam. & ulterius ad Aquisgrani terrestri comitatu processerunt. Ubi in festo Epiphaniæ Domini memoratus Comes Henricus Luxemburgensis, nuper, sicut diximus, electus, per ministerium Henrici Archiepiscopi Colonienſis in Regem solemniter inunctus est, & coronatus, cæteris Archiepiscopis cooperantibus. Coronatus autem deinceps regnavit annis quatuor & mensibus novem. Uxorem verò habuit idem Rex Henricus septimus Margaretham filiam Joannis Ducis Brabantie, de qua genuit Joannem postea Regem Bohemie, de quo etiam paulo post latius dicemus. De cæteris hujus Henrici Regis septimi liberis, nihil hac vice comperimus.

Henricus
Rex in A-
quisgrani
coronatus
fuit.

Henrici Re-
gis uxor
Margare-
tha.

Eodem anno Henricus memoratus Rex Germanorum confestim ut Regni coronam suscepit, de Aquisgrani ad Coloniam rediit, & inde per Rhenum navigio Spiram cum Principibus ascendit. Quem omnes sine contradictione susceperunt cum reverentia & honore, homagium illi præstantes fidelitatis. Spiræ autem constitutus duorum corpora Regum

P 3

Adol-

Adolphus
& Albertus
Spireſe
ſepul-
ti.

Corpus Re-
ginae invec-
tum eſt.

Altare pre-
ſentium por-
tatile in
Eccleſia
Spirenſi.

Adolphi & Alberti ſecis adduci. & cum honore debito in majori Eccleſia ſepeliri. Quorum alter, videlicet Adolphus haud procul ab Alzen occiſus per Albertum in bello peremptuſque, ut ſupra diximus, anno Godfridi Abbatis ſexto, in quodam Coenobio Rolenthal dicto, per annos ferme undecim jacuerat ſepultus. Alter verò Albertus à fratruſque gladio perfoſſus uno tantum anno haud procul à Schaffhufen in quodam Eccleſia fuit tumulatus. Ambo itaq; in uno ſepulchro fuerunt tandem reconditi, qui nunquam dum viverent fuerunt amici. Facta eſt hæc Regum ſepultura Spire anno prænotato quarto Calendas Septembris. In apertione verò ſepulchri, cum Reges jam eſſent ſepeliendi, inventa fuit corona cuprea inaurata per totum, cum pallio purpureo & oſſibus Beatricis quondam Imperatricis, de qua ſic legebatur in plumbea tabella ſcriptum: *Anno Jeſu Chriſti milieſimo centieſimo octogefimo quarto XVII. Calend. Decembris obiit Beatrix Imperatrix Romanorum.* Omnia reperta in ſepulchro manſerunt. Memorata verò Beatrix, dum viveret in humanis, altare portatile ſive captam illam magnam, quæ capiti ſancti Papæ Stephani in majoribus feſtis ex more ſupponitur, fieri fecit, & Eccleſiæ Spirenſi devotè mente donavit. In cujus quidem circumſcripta capite ita ſcriptum legimus: *Hæc altare ſacrum gemmis atq; decorum, fecit peccatrix, non re, ſed voce Beatrix. Diſperat proſus anathematis igne percuffus, quiſquis id abſtulerit ſacro cuiusq; dicat.* In medio verò ipſius capite marmor album videmus incluſum ad modum altaris, & reliquias ſanctorum ſubtus impoſitas, ut miſſa deſuper valeat celebrari, in cujus circumſcripta ſic legimus: *Immolat hic alium rediret ſanguinis æquum, Dextra Sacerdotis potumq; cibumq; ſalutis, quo facta fortis anima per bella per hoſtes, Dulcia perpetua redeunt ad gaudia vite.* Alia inſuper multa Eccleſiæ Spirenſi bona contulit.

Ex nota, quòd memoratus Rex Germanorum Albertus anno regni ſui quinto, hoc eſt Dominicæ Nativitatis milieſimo trecentieſimo tertio, Indictione Romanorum primâ, dotavit altare ſanctæ Annæ genitricis Dei Parentis in gradibus majoris Eccleſiæ Spirenſis, duas inſtituendo ad illud Vicarias perpetuas, quæ nuncupantur Regales; propterea quòd earum collatio ad Regem Romanum pertinet pro tempore exiſtentiæ, ſicut ipſe primus inſtitutor ordinavit.

Item eodem anno, quo Rex Albertus prædictas præbendas inſtituit, Siegetho Pontifex Eccleſiæ Spirenſis nonâ decimâ die menſis Novemb. hoc eſt, in feſto S. Eliſabeth cum conſilio & auxilio communis civium urbis memoratæ coram omni populo ad hoc per campanæ pulum convocato, depoſuit ſenatores ſive conſules civitatis omnes propter demerita eorum, & alios de communione civium electos ad conſulatum ordinavit.

Anno Henrici Abbatis prænotato in feſto ſancti Michaelis Archangeli mortuus eſt Dieclibus decimus Abbas Monaſterij quondam mei Spanheimenſis, & in choro fratrum ante gradus preſbyterij ut pœterea ſepelitur. Cui undecimus in Abbatia ſucceſſit Wilicho ejuſdem Coenobij Monachus filius Comitæ de Weſterburg & frater Comitiſſæ de Spanheim vir valde notabilis, & præfuit annis xxvii. menſibus quinque, diebus quatuordecim.

Anno etiam præſcripto, Rex Ungariæ ſine liberis mortuus eſt: poſt
cujus

Wilicho
ſuit Abbat
in Span-
heim.

cujus obitum Ungari Ottonem Bavarie Ducem filium Henrici fratris Ludovici quondam Comitis Palatini Rheni Bavarieque Ducis, in Regem Ungarie concorditer elegerunt, veluti proximum heredem regni memorati; erat enim nepos Belæ Regis defuncti ex parte matris, quæ filia Belæ fuit. Electum igitur Ottonem de Bavaria in Ungariam evocantes cum magno honore suscepērunt, sibi in Regem solemni conventu unxerunt, gaudentes quod relictum in eo sanguinem Ungarie Regalem ex matre invenissent. Sed ferocitas innata Ungaris non diu regali permansit in fide, cum Regem Ottonem plus odire cepit & detestari, quam prius amaverat unquam; mutatâ nūmq̃ sententiâ manus temerarias misērunt in eum, ipsumque sub custodia vinculis etiam manciparunt. Qui tandem fugâ lapsus in Bavariam rediit, & Ungarie Regnum amplius non vidit. Non supervixit diu, sed mœrore consumptus oîdō mortuus est, filium relinquens unicum infantem dierum quatuordecim, quem illi Uxor pepererat, filia Ducis Polonie, & morabatur in Notterberg.

Otto Bavarie Dux filius Rex in Ungaria electus.

Otto Rex rogatus de Ungaria in Bavaria obiit.

Anno prænotato circa festum S. Michaelis Archangeli Rex Henricus conventum Principum solemnem habuit, in quo personaliter comparuerunt Baldevinus Archiepiscopus Trevirorum frater Regis, Petrus Archiepiscopus Moguntinus, Henricus Archiepiscopus Coloniensis, Andreas Episcopus Herbipolensis, Dux Francie Orientalis, Siegbodo Episcopus Spirensis, Emericus Episcopus Wormatiensis, Episcopus quoque Argentinensis, Episcopus Constantiensis, Episcopus Augustensis, Episcopus Curienensis, Episcopus Eichstadiensis, Episcopus Bambergensis, Archiepiscopus Salzburger, Episcopus Passaviensis, Episcopus Ratisbonensis, Episcopus Frisingensis, Episcopus Metensis, Episcopus Leodiensis, Episcopus Traiectensis, Episcopus Monasteriensis, Episcopus Hildesheimensis, Archiepiscopus Magdaburgensis, Archiepiscopus Bremensis, cum reliquis Episcopis Saxonie, ac totius regni penè cunctis. Aderant & Principes Imperij seculares. Rudolphus Comes Palatinus Rheni, Duces quoque Saxonie, Bavarie, Brabantie & Lotharingie cum multis alijs Principibus. Comparuit in eodem Conventu Principum Elisabeth filia Wenceslai defuncti Regis Bohemie, annos habens ætatis ferme decem & octo, postulans se ad regnum investire Paternum, contra duos tyrannos Henricum & Joannem, qui pro regno jam diu concertantes totam Bohemiam incendio & rapinis impleverant. Bohemi quoque inter se divisi, partes in dissensione confortabant, quorum aliqui Henrico, cæteri Joanni adhaerebant.

Conventus in Spira sit Principum magnus.

Rex igitur deliberatione per paucos dies acceptâ, filium suum Joannem Comitem de consensu Principum creavit in Ducem, & Comitatum Namurcensem olim nuncupatum, id est, Luzenburgensem in Ducatum sublimavit, quemadmodum & Fridericus Imperator tertius, ut suo loco dicemus, Agitrie Ducatum, unde procreatus fuit, in Archiducatum erexit, qui titulus nescio si ab origine Imperij Romani unquam fuerit auditus: Henricus autem Rex filium propterea sublimavit in Ducem, ut illum eo convenientius, sicut animo disposuerat, promoveret in Regem.

Comitatus Luzenburgenis fit Ducatus.

Posthæc de consilio Principum & consensu procerum Regni Bohemie, qui aderant, inter filium suum Joannem ex Comite Ducem novum, & memoratam Elisabeth Bohemie Regis filiam matrimonium contrahitur,

Henricus
Dux Carin-
thiae Bohemiam in-
vafit.

hitur, & nuptiae cum laticia multorum ſolemni apparatu in eadem Spi-
renſi Urbe in praefentia multorum Principum celebrantur. Nuptijs
autem ſolemniſter & regio apparatu celebratis, Rex Henricus filium ſuum
Joannem Imperiali auctoritate de conſenſu Principum ad Regnum Bo-
hemiae inveſtitur, & feudum eſſe Romani Imperij Bohemiam juxta
veterem & antiquam conſuetudinem non ſolum ſcriptis docuit, ſed etiam
opere demonſtravit. Reliquerat autem Rex Wenceslaus Bohemorum,
praeter memoratam Eliſabetham & aliam filiam unam, quam Henricus
Princeps Carinthiae duxit uxorem, cum qua ſibi Regnum nitebatur uſur-
pare Bohemorum. Qui audiens Joannem filium Regis Henrici Roma-
norum, alteram filiam Wenceslai duxiſſe uxorem, & ad regnum Bohe-
miae à Patre Imperiali auctoritate inveſtitum, nihil cunctatus Bohemiam
cum exercitu magno ingreditur, & regnum praecipitaturus, Joannem
ne intrare poſſet coërcere meditatur. Senſit cum eo Miſneſium Marchio,
& exercitum illi non parvum perſonaliter adduxit. Unde Henricus Im-
perator cum intellexiſſet memorati Principis ad Bohemiam introitum,
ſine mora exercitum convocavit, ex Francis maxime Orientalibus, &
Thuringis, & Bavaris, quem Duce Petro Moguntinenſium Archiepi-
ſcopo cum Joanne filio & uxore ſeſtinanter in Bohemiam deſtinavit.
Bohemi autem ſicut diximus, inter ſe diſcordes fuerunt, quorum altera
pars Henricum Carinthiae Principem ſupradictum ſequebatur ut regem,
altera vero Joannem Imperatoris filium ſibi regem aſſumpſit. Veniens
ergo in Bohemiam cum exercitu Joannes à fautoribus quidem ſuis late
ſuſcipitur, ab adverſantibus vero reſuſatur. Bellum itaque grave com-
mittitur, & Marte accipiti diutius pugnatur. Tandem Joannes cum ſuis
Pragam obſidione vallavit, in qua ſibi occultè conſentientes multos eſſe
cognovit. Henricus autem Carinthiae Princeps, & Marchio Miſneſium
cum ſuis copijs in ipſa erant civitate, muros & arces, quantà poterant
diligentià, cuſtodientes, & civium non pauci cum ipſis aperte ſentiebant.
Obſidione paucis continuatà diebus proditio per eos facta eſt, qui Joanni
Luzenburgenſi favebant, quorum & numerus inter cives erat major, &
virtus armorum potentior. Pragam igitur Joannes victor ingreſſus,
cives jam antea voluntarios in fidem clementer accepit, & eos qui prius
inimici fuerant, ſibi amicos faciens, fidem jurare firmiter coegit.

Joannes
Pragam &
totum Re-
gnum ob-
tinet.

Joannes
conſecra-
tur Pragae
in Regem
Bohemiae.

Henricus autem Carinthiae Princeps fugà lapſus in terram ſuam
reverſus eſt, & de Bohemorum regno ſe non amplius intromiſit. Reliqui
vero Proceres in arcem ſancti Wenceslai, ubi & major eſt Eccleſia ſeſe
recepunt, qui tamen & ipſi poſtea dexteras Joanni dederunt. Qui civi-
tate obtentà brevi etiam totum Bohemiae regnum obtinuit, & annis ſex
ſex atque triginta non minus potenter, quam pacificè regnavit. Mox
autem ut Pragam traditione civium obtinuit, ſe coronari fecit, & inungi
in Regem Bohemorum una cum uxore ſua per miniſterium Domini
Petri Archiepiſcopi Moguntini, ad quem de jure ſimul & conſuetudine
antiqua pertinet conſecratio Regum Bohemiae, ſicuti continetur in privi-
legio, quod anno Eberhardi Abbatis Hirſaugienſis tercio decimo reſcri-
pſimus. Verum Episcopatu Pragenſi poſtea in Archiepiſcopatum ſubli-
mato, privilegium hoc ab Eccleſia Moguntina, pecunià non modicà
interveniente penitus fuit ablatum, & Archiepiſcopo Pragenſium liberè
conceſſum;

concessum; nam eatenustam Pragensis Episcopus, quàm Olmucensis sub provincia Moguntina fuerunt.

Huic autem Coronationi Regis Bohemorum Joannis, plus quàm trecenta millia hominum interfuisse memorantur. Coronatione solemniter peractâ Joannes Rex inter alia dona, quæ Petro donavit Archiepiscopo Moguntino, sedem quoque auream contulit gemmis & pretiosis lapidibus pulchrè decoratam: quæ habetur in principali Ecclesiâ Moguntina usque in præsentem diem, poniturque in magnis solemnitatibus cum reliquis Sanctorum super altare majus ad decorem Domus Domini, hanc sedem vulgus sancti Martini appellat: non quòd Beatus Martinus eam aliquando habuerit, sed quia ejus Ecclesiæ Moguntinæ data fuerit.

Aurea Sedes sancti Martini Moguntinæ.

Henrico Rege cum Principibus Imperij adhuc in civitate Spirensi moras faciente, Eberhardus Comes de Wirtemberg imperiali citatus edicto, cum ducentis armatis equitibus cum magna superbia venit ad Spiram. Qui cum de tyrannide in homines Imperij commissa, & multiplici rebellionem, quâ jam diu regno existerat inobediens, graviter fuisset accusatus, nihil curavit, sed in sua pertinacia perseverans, non solum veniam non petijt, sed etiam cum suis infatigato hospite temerarius recessit; cunctis enim vitæ suæ diebus tanquam natus ad rebellionem imperio & Regibus Germaniæ semper fuit contrarius. Primò videlicet Rudolpho, deinde Adolpho, consequenter Alberto, nunc Henrico, & postea similiter imperatori Ludovico quarto.

Eberhardus Comes de Wirtemberg rebellis imperio.

Rex igitur Henricus præfati Comitis Eberhardi superbiam humiliare statuens, maximam pugnantium congregavit multitudinem: ex qua tres magnos exercitus uno tempore constituit. Quorum primum cum Joanne filio suo rege, sicut diximus, sub Ducatu Petri Moguntini Archiepiscopi destinavit in Bohemiam: secundum verò contra memoratum Comitem misit in Sueviam: cum tertio ipse pro corona Imperij profectus est in Italiam. Egredius itaque contra præfatum Comitem Eberhardum imperialis ductor exercitus, omnia quæ ad illius spectabant dominium, potenter ubique vastavit. & brevi tempore ex octoginta castellis & oppidis benè munitis ad Comitatum Wirtembergensem pertinentibus duo & septuaginta violenter obtinuit, de quibus non pauca funditus destruxit. In quorum numero nobile illud Castrum Wirtemberg primum extitit: quod tunc penitus eversum, nunquam postea ad primæ foundationis elegantiam, fortitudinem & pulchritudinem restitutum fuit. Comes autem Eberhardus videns se tantæ multitudini armatorum nequaquam posse resistere, recusavit cum hostibus in paulo dimicare; nam subditorum aliqui jam prius ab eo defecerant, plures etiam ab hostibus aut capti fuerunt aut interfecti. Reliqui verò scilicet oppidani in Urach, in Nyßen, in Herburg & in Widingen pro Comite suo domino fortiter steterunt.

Castella Comitis Eberhardi LXXII. capta sunt.

Continebat se Comes in Castello suo Asperg juxta Neccharum, quod natura montibus & flumine fortiter communivit. Quod ubi capitaneo imperiali exercitus innotuit, Castellum cum oppidulo in manu suorum gravissima obsedit. Eberhardus autem Comes loco non ducens confidendum propter murorum oppiduli infirmitatem, quamvis alioquin situ fuerit munitissimum, noctu cum paucis aufugit, & veniens occultè ad Rudolphum Badensem Marchionem Sororium suum ab eo receptus est

Asperg obsidione erigitur diu.

Q

apud

apud Boefeken oppidum, ubi & latuit, quamdiu Rex Henricus in humanis fuit. Verum Henrico mortuo amiſſa omnia recuperavit, partim armis, partim benevolentia quorundam ſubditorum.

Sepultura
Comitum
frangitur
in Butel-
ſpach.

Eodem tempore urbium & oppidorum imperialium cives, qui omnes partes ſequebantur regales, cum odio Comitum Wirtenbergenſium incredibili æſtuarent, propterea quod plura dudum ſuſcepiſſent incommoda, ſuas cupientes vindicare injurias, factum nimis execrabile ac penitus crudele in mortuos perpetrarunt; ſepulchra namque in quibus vita defuncti Comites de Wirtenberg cum armis & inſcriptionibus ſuis in memoriam poſteritatis quieſcebant in Eccleſia Collegiata in Butelſpach, ubi ſepulturam habere ſolebant, perſequerunt, ad invidiam nominis & ſtirpis, arma delentes cum inſcriptionibus cunctis. Capitaneus autem regalis victoriâ contra Eberhardum Comitem de Wirtenberg obtentâ, juſſu regis contra Comitem de Oettingen traduxit exercitum; qui jam ante Principum decreto fuerat proſcriptus de terra propter rebellionem ſuam, & ſcœlera quæ commiſerat contra Imperium. Veniens ergo cum exercitu Capitaneus Regalis in terram memorati Comitis, omnia ſine alicujus reſiſtentia obtinuit, & homines Imperio ſubjugavit. Contradus autem Comes prædictus in Oettingen, quoniam reſiſtere tantæ multitudini non potuit; relictis omnibus miſer exul, & de terra proſcriptus aufugit. Qui veniens ad Monafterium Raiſheim Ordinis Ciſtertienſis, in eo latuit: & panem tribulationis vivens in amaritudine maxima uſque ad mortem comedit.

Comes Oet-
tingenſis
fugit pro-
ſcriptus in
exilium.

Duces Au-
ſtriæ citati
ad Regem
Spiram ve-
niunt.

Anno prænotato Rege Henrico apud Spiram cum Principibus comitante, venerunt ad eum Fridericus, Lupoldus, Albertus & Otto filij Regis quondam Alberti, poſtulantes ſe inveſtiri ad Ducatum Auſtriæ, & reliqua Paternæ ſucceſſionis dominia, quæ Rudolphus olim Rex Germaniæ Patri eorum conculiſſet Alberto. Venerant autem vocati per edictum à Rege Henrico, qui illis mandavit, quatenus ſe abdicarent Auſtriæ Ducatu, propterea quod pertineret ad Imperium, pro quo etiam Reges quinque fuiſſent occiſi. At illi magis inſtantes paternam ſibi poſtulabant confirmari hæreditatem, quam Principum conſenſu Avus Patri tradiſſet.

Henricus
Rex cum
exercitu in
Italiam
proſiciſci-
tur.

Cumque Rex concepta permaneret in ſententia, Fridericus Dux illi per internuntium jam abiturus ita fertur miſiſſe reſpondendum: *Quia quo Reges propter Auſtriæ Ducatum Rex iſte proſeſtatur occiſus; qui niſi ab eodem ſe Ducatu abſtinerit, inter occiſos poterit ſeri ſocius.* Quod audiens Rex Henricus, eos de Ducatu Auſtriæ, conſilio & aſſenſu Principum revocavit inveſtivit. In cujus recognitionem beneficii Lupoldus Dux cum ducentis equitibus cum ipſo Rege Henrico ſe in Italiam iturum promiſit, quod & fecit.

His Spiræ peractis Henricus Rex cum tertio exercitu, diſpoſitis rebus Germaniæ, proſectus verſus Italiam pro ſuſceptione diadematis imperij, habens ſecum fratrem ſuum Baldevinum Trevirorum Archiepiſcopum cum quadringentis equitibus, Rudolphum quoque Comitem Rhæni Palatinum Baviariæque Ducem, Lupoldum Ducem Auſtriæ cum ducentis equitibus, & plures alios Principes, Episcopos, Duces, Comites, Barones, milites & nobiles, multa prælia & bella per Italiam conſtituit, ut ſuo loco dicemus.

MCCL.

MCCCX.

Anno Henrici Abbatis Hirsaugiensis undecimo, Indictione Romanorum octavā, Henricus Rex in Italia consistens, ad urbem Eltensem cum exercitu suo applicuit. & à civibus cum summo honore, ut verus Imperator susceptus fuit. Inde progressus Mediolanum proficiscitur, ubi tyrannus quidam nomine Guidotus de Turre per violentiam tunc dominabatur. Qui audiens Regis adventum, fugam arripuit. & comparere in ejus conspectu etiam citatus nullatenus acquievit; nam Vicecomites & Archiepiscopum cum reliquis Gibellinis de Mediolano per tyrannidem expulerat, propterea venire ad Cæsarem non audebat.

Henricus autem Rex, posteaquam intravit Mediolanum, mox Vicecomites cum Archiepiscopo & cunctis exulibus revocavit in Urbem, pacemque reformavit inter Guelphos, qui certabant pro solo nomine Pontificis, & Gibellinos, qui partes sequuntur Imperatoris. Quibus utcumque compositis, in Vigilia Epiphaniæ Domini Rex Henricus ab Archiepiscopo Mediolanensi coronatus est ferrea coronâ, sicut moris est, una cum uxore sua in Ecclesia S. Ambrosij, præsentibus Nuntijs & Oratoribus penè omnium civitatum Italiæ.

Henricus
Rex G. r. n.
nā ferrea
Mediolani
coronatur.

Rex verò Henricus posteaquam coronatus fuit, de Mediolano profectus, totam Lombardiam in deditionem accepit, his qui ultroneos se offerebant, plura conferens beneficia; illis verò qui resistere tentabant, indicens iuste severitatis prælia, omnes tamen civitates penè totius Lombardiæ cum rectoribus suis ad ejus obedientiam promptissimā voluntate accesserunt, offerentes ei magnam pecuniarum quantitatem, ratione tribui consueti juris Imperialis, quod in multis annis non solverant.

Henricus
Rex Lombardiam
obtinere.

Soli autem Florentini cum adherentibus sibi Paduanis, Bononiensibus & Cremonensibus, conspiratione factâ rebellare tentarunt, iter ejus ad Romam omnino prohibere cupientes. Quos Imperator in multis propter eorum temeritatem graviter satis afflixit, & sæpe congregiens in bello contra eos gloriōse triumphavit: denique privavit eos cunctis honoribus & privilegijs, auferens eis Monetaro simul & omnem judicariam potestatem, qui nili morte immaturâ fuisset sublati, eos penitus humiliasset. Movens igitur exercitum Rex contra rebelles, inprimis Cremonam obsidione vallavit, ac obtinuit, & in sua verba jurare coegit. Deinde Vincentiam & Paduam simili fortitudine capiens ad obedientiam revocavit. Veneti quoque magnam ei pecuniarum summam in adjutorium præstantes, ut Imperatorem susceperunt. Postea etiam Brixianos recuperavit, quibus tamen in solutione census annui pepercit, murostamen civitatis omnes dejecit.

Henricus
Rex urbes
expugnat
rebelles.

Anno prænotato Arnoldus de Villa nova natione Provincialis, magnus Philosophus & Medicus excellentissimus apud Parisienses in Gallia constitutus dogmatizabat, & ex Prophetiæ libro Danielis ac Sybillæ Erythræ probare nitebatur adventum Antichristi cum persecutione Ecclesiæ futurum esse inter annos Dominicæ Nativitatis mille trecentos, & mille quadringentos, terminum apparitionis ejus indubiatum constituens ad annum Christianorum millesimum ccc. lxxvi. vel quasi circa illud tempus. Super quâ materiâ librum unum composuit, quem de speculatione adventus Antichristi prænotavit: quem quidem libel-

Arnoldus
de Villa nova
Philosophus, sed
vanus Prophetæ.

Q 2

lum

lum Doctores Gymnaſij memorati ut frivolum & falſum reprobarunt; ipſiſque auctorem, niſi revocaret errorem ſuum, hæreticum declarantes. Unde quia Magiſtri Pariſienſes tenebant illi contrarium, timens ne aliquando in manus deveniret Inquiſitoris, Gallia dimiſſa fugit in Siciliam; qui cùm non diu poſtea Orator mitteretur à Friderico Rege Siculorum ad Papam, in mari mortuus eſt. Vani ſunt omnes & fatuis procul dubio ſtultiores, quantumlibet ſibi videantur eruditi, qui adventus Antichriſti, aut finis mundi tempus determinatum aſſignare præſumpſerunt. Veritate ſuos dicente ad diſcipulos: *Non eſt veſtrum noſſe tempora vel momenta, quæ Pater poſuit in ſua poteſtate.* Non eſt hominis mortalis ſcire conſilium Dei, quod Majeſtas incircumſcripta voluit eſſe in ſua poteſtate ſecretum. Erravit ergo tam Arnoldus iſte, quàm reliqui omnes, qui ſeſe interomittunt de fine mundi vel Antichriſti adventu determinare vel exprimere tempus ſive momentum.

Fuit autem Arnoldus iſte vir alioquin undecunque doctiſſimus, Philoſophus acutus, Medicus experientiæ ſingularis, Theologus, Mathematicus, & multarum linguarum peritus. Cujus in medicinis & in Alchimia plura ſeruntur opuscula, de quibus nos legimus ſubjecta: Iſpeculum Introductio-
 Arnoldi de nova Villa opera.
 tionum Medicinalium lib. i. De diverſis intentionibus Medicorum libb. ii. De humido radicali. libb. ii. Commentariorum ſuper libello Galeni de mala complexionem diverſa lib. i. Quæſtionum xviii. ſuper eodem libello. lib. i. De Regimine ſanitatis opus utile atque pulcherrimum. lib. i. Aliud volumen de conſervatione ſanitatis ad Regem Arragoniæ lib. i. De conſervanda Juventute diutius, & ſenectute retardandâ lib. i. De conſiderationibus operis Medicinæ lib. i. De Phlebotomia lib. i. Tabula Medicum informantes, quando morbi cauſam ignorat. lib. i. Aphorismorum particularium lib. i. Doctrinam de parte operativa Medicinæ lib. i. De regimine ſanitatis eorum, qui caſtra ſequuntur lib. i. Commentum ſuper Salernitanum regimen ſanitatis lib. i. Breviarium praxiæ Medicinæ à capite uſque ad pedes volumen optimum libb. vi. Praxicam Medicinæ ſummariam ad Clementem Papam V. lib. i. De modo præparandi cibos & potus infirmorum in ægritudine acuta lib. i. Compendium Regiminis acutorum lib. i. Conſilium ſive regimen Quartanarum febrium lib. i. Cura febris hæctica. lib. i. Conſilium ſive regimen Podagrarum lib. i. De cura ſterilitatis humanæ libb. ii. De Procuratione Conceptionis lib. i. De ſignis lepræ lib. i. De bonitate memoriæ conſervanda lib. i. De amore heroico & cura ejus lib. i. Remedium contra Maleficia lib. i. De Cautelis Medicorum. lib. i. De graduationibus Medicinarum lib. iv. De ſimplicibus Medicinis. lib. i. Antidotaſarium. lib. i. De vinis lib. i. De Aquis medicinalibus. lib. i. De ornatu mulierum. lib. i. De decoraſione faciei lib. i. Commentum parabolarum medicinal. lib. i. De coitu lib. i. De conferentibus & nocentibus principalibus membris humani corporis lib. i. Repetitionem ſuper Canone vitæ brevis lib. i. Fabulam ſuper eodem Canone lib. i. Expoſitionem Hypocratis Aphoriſmi: In morbis minus periclitantur ægrotantes lib. i. Regulas generales de febribus lib. i. Expoſitiones viſionum quæ fiunt in ſomnis libb. iii. De Judicijs Aſtronomiæ lib. i. De incantatione & phyſicis ligaturis opusculum Lucae Colleben è græco fecit latinum. Item ſcripſit in Alchimia ſubtile opus, quod Roſarium

Rosarium prænotavit sive Thesaurum Thesaurorum. libb. 11. Item in eadem facultate composuit aliud volumen, quod prænotavit Lumen novum. lib. 1. Ad Regem quoque Arragonum scripsit de Alchimia opus, quod inticulatur flos florum, sive Perfectum Magisterium lib. 1. De eadem materia ad Regem Neapolitanum lib. 1. De sigillis duodecim signorum Zodiaci. lib. 1. De præservatione ab epidimia lib. 1. contra calculum lib. 1. contra Catharrum lib. 1. De tremore cordis lib. 1. De morbo & cura Epilepsie seu morbi caduci lib. 1. De abstinencia Carnium pro Carthusiensibus contra Jacobitas lib. 1. Hæc sunt quæ nos de scriptis memorati viri legimus, quem & alia multa in Medicinis & Alchimia lucubrâsse minimè dubitamus.

MCCCXI.

Anno Henrici Abbatis Hirsaugiæ XII. Indiæ. Rom. nonâ. Henricus Germanorum Rex cum exercitu suorum in Italia confistens prælia multa constituit, & rebelles ad subjectionem per potentiam reduxit. Compositis autem rebus in Lombardiâ, Pisas revertitur, & inde profectus in Liguriam summa cum reverentia susceptus à Januensibus honoratur. Comitabantur illum iussu Summi Pontificis, Cardinales quinque, quorum hæc nomina fuerunt; Nicolaus Præfatus Cardinalis Episcopus Hostiensis, Arnoldus Sabiniensis, Leonardus Albanensis, Franciscus S. Lucie, & Lucas Genuens Diaconus Cardinalis. Comes quoque Sabaudie ac Pisanorum legati, cum alijs multis Comitibus Italie & Lombardie Regis castra continuè sequebantur.

Eodem anno Rege Henrico apud Januenses aliquandiu moram protrahentem, Margaretha uxor ejus Regina imprægnata, ex acris mutatione febre corripitur, & prævalente morbo post dies paucos ab hac miserabili vita transmigrauit, cujus corpus in Ecclesia Fratrum minorum sepelitur. Rex autem etsi morte uxoris non parum turbaretur, nihil tamen eorum prætermisit, quæ in animo conceperat; nec cum conjugis dilectissimæ repentinus interitus à cepto itinere potuit revocare. Verùm ad Pisanos reversus, & cum magno honore ut Pater Patriæ susceptus aliquandiu ibidem subsistit.

Henrici
Regis uxor
in Liguria
moriatur.

Anno prænotato primâ die mensis Novemb. hæc est in solemnitate omnium Sanctorum, Clemens Papa V. Concilium Viennense inchoavit, quod biennio durans celebratum fuit, in quo plusquam trecenti compa-
ruerunt Episcopi, præter Abbates & alios Prælatos penè innumerabiles, qui de diversis Europæ Regionibus convenerant, à Papa per nuntios dum evocati. Multa salubriter in eodem Concilio generali fuerunt à Patribus constituta, & maxime Religiosos & Clerum concernentia.

Concilium
Viennense
à clemente
celebratur.

In eodem Concilio Viennensi Clemens Papa V. ad instantiam quorundam Episcoporum & Cardinalium, Guidonem Episcopum Ecclesiæ Trajectensis in Cardinalem Ecclesiæ Romanæ sublimavit semirenitentem. Qui tamen præter solum titulum nihil sibi de nova dignitate usurpavit, sed suâ Ecclesiâ contentus fuit.

In eodem quoque Concilio Clemens Papa V. Petitionem Philippi Regis Gallorum iniquam & malitiosam, quâ memoriam Bonifacii Papæ VIII. de Catalogo Pontificum deleri, & ossa ejus postulavit ignibus cremari, Patribus jam adunatis proposuit, & quid ipsi de Bonifacio sentirent, per singulos

Regis Gal-
lorum pe-
titionem in
Concilio
refutatur.

Q 3

singulos

singulos requisivit. At verò Pontifices audita Regis temeritate, non sine magna indignatione animorum omnes contra illum iustissimâ ratione commoti sunt. ejus iniquis postulationibus consentire noluerunt. dicentes, Bonifacium Papam semper fuisse Catholicum, & nullâ hæresi unquam fuisse maculatum, quod & veritas declaravit. Veruntamen ad complacendum Pontifici Romanorum Concilio præfidenti, quatenus ab impetitione Principis iniqui liberaretur, hoc unum consentientes Episcopi decreverunt, quòd Rex memoratus Gallorum cum suis omnibus absolveretur de commissis in Ecclesiam Romanam, vel in ejus olim Pontificem Bonifacium VIII. qui maluissent omnes (nisi tempus opportunitatem denegaret & locus) novis illum innodare censuris. Itaque Rex impius non potuit impetrare, quod invidia motus in defunctum impiè voluit, sed meritò contemptus à Concilio fuit.

Item in eodem Viennensi Concilio damnata fuit hæresis quondam Beghardorum & Beghinarum, quæ de focibus Fratricellorum ex Lombardia & Galia fumens exordium, plures etiam utriusque sexus homines idiotas per Germaniam infecit. Cujus sectæ homines sub Religionis habitu, sine tamen obedientiæ jugo incedentes, & varios ac perniciosos dogmatizabant errores, atque sub prætextu simulatæ Sanctitatis, plures deceperunt incautos.

Hæresis
Beghardia-
na in Con-
cilio dam-
nata.

Articulus
I.

Primus eorum error manifestus sive articulus fuit, dicebant enim, quòd homo viator suis virtutibus & exercitationibus usque adeò possit proficere, & talem in hac vita gradum perfectionis obtinere, quòd penitus fieret impeccabilis, ita videlicet, quòd nec amplius in gratia possit proficere, nec deinceps peccare. Unde falsò concluderunt dicentes, si homo semper in altiora posset proficere, posset aliquando ad Christi mensuram pervenire.

Articulus
II.

Secundus error fuit, quia dicebant, quòd illum hominem, qui prædictum gradum perfectionis attigisset, nec orare deinceps oporteat, nec jejunare, propterea quòd omnis in eo sensualitas jam orationi & spiritui tam sit perfectè subjecta, & absorpta, quòd homo corpori suo liberè omnia posset concedere, quæcunque placerent. Unde coitum & alijs legibus negata sibi mutuo indulgebant, nullum conscientiae scrupulum admittentes, quasi omnia licerent.

Articulus
III.

Tertius, quòd omnes, qui prædictum gradum perfectionis ascendissent, libertatem spiritus omnimodam consequerentur, & propterea nec præceptis Ecclesiæ, nec majorum quorumcunque obedientiæ haberentur subiecti: sed liberrimè deinceps viverent ab omni humana præceptione penitus absoluti; quoniam scriptura diceret Apostolica: *ubi spiritus Domini, ibi libertas*. Unde præcepta Prælatorum & Ecclesiæ simul omnia contemnebant.

Articulus
IV.

Quartus Circumcellionum error fuit, quòd homo in præfenti mortalitate constitutus finalem beatitudinem secundum omnem gradum perfectionis assequi possit: sicuti eam in gloria obtinebit futura. Unde cum essent miserissimi, se tamen beatos prædicabant.

Articulus
V.

Quintus verò error Beghardianæ hæresis fuit, quoniam dicebant quòd quælibet intellectualis natura seipsa naturaliter esset beata; & quòd anima non indigeat lumine gloriæ ipsam elevante ad Deum videndum, & adeò beatè fruendum in Patria.

Sextus

Sextus error, quòd se in actibus exercere virtutum, seu in quibuslibet operibus pietatis, sit hominis imperfecti, & adhuc in stadio militantis inferiore: propterea quòd secundum eorum stultam opinionem, anima, quæ ad statum mensurate perfectionis jam pervenisset, omnino esset beata. & ob id licentiaret à se virtutes tanquam suæ beatitudinis quedam impedimenta.

Septimus, quòd mulieris osculum, quando natura ad hoc non inclinaret, semper sit peccatum mortale. Coitus autem sive actus carnalis cum quacunque muliere indifferenter, si natura inclinaret, non sit peccatum; maximè cum tentatur exercens.

Octavus error, quòd omnes, qui ad præscriptum gradum imaginatæ perfectionis pervenerint, non solum Prælati Ecclesiæ nullum debeant exhibere honorem: sed nec in Elevatione Corporis Domini & Salvatoris nostri JESU Christi assurgere: aut ullam venerabili Sacramento reverentiam exhibere: quòd esset imperfectionis eisdem, si à puritate & altitudine contemplationis suæ tantundem descenderent, ut circa mysterium Dominici Sacramenti scilicet Eucharistiæ seu Passionem Christi quippiam cogitarent.

Alia insuper quedam abominanda divinisque institutionibus omnino contraria & dicebant & faciebant in occulto memorati pestilentes hæretici: quæ omnia sacri auctoritate Concilij per Clementem Papam quintum in præfato Concilio damnata fuerunt. In sæpe dicto etiam Viennensi Concilio generali Clemens Papa quintus Codicem novarum constitutionum suarum, quas vulgo Clementinas nuncupant ab auctore, Patribus exhibuit: quem de consensu omnium Corpori Juris adiciens perpetuam sanctionem confirmavit. Quem quidem Codicem Clementinarum Joannes quoque Papa vicissim secundo postea similiter confirmavit.

MCCCXL.

Anno Henrici Abbatis Hirsaugiensis tertio decimo, Henricus Rex Germanorum pro Imperij Corona Romam profecturus, in singulis ferme urbibus Lombardiæ ac Liguriæ cæterisque suo imperio faventibus contra Guelphos præsidia & milites sine damno vel injuria civium collocavit. Exercitum deinde movens à Pisis Viterbium venit, ac deinde Romanam potenter ingressus est, licet pars Romanorum, qui Urfinis factionibus adhererent, frustra ei conarentur introitum urbis prohibere. Intraivit autem Romam Columnensibus & magnâ Romanorum parte faventibus, & auxilia præstantibus in mense Aprili anno prænotato. Urfini verò cum reliquis Italiæ Guelphis adjutorio Roberti Regis Apuliæ montem Vaticanum præoccupaverunt, cupientes Regi Henrico viam non solum præcludere in urbem; sed etiam coronationem ejus, quæ apud sanctum Petrum in Vaticano fieri debuisset, penitus impedire. Rex autem parcens multitudini, cum potuisset eos debellare, noluit: sed urbem per aliam partem intrans, castra & papiliones in Aventino Cœlioque monte per gyrum collocavit. Duravit ista castrorum adversa locatio partium mensibus ferme tribus: & incursiones multæ ab Imperialibus crebrò fiebant in hostes: quamvis ad bellum publicum non pervenerit exercitus. Tandem Rex consilio suorum usus, licet hostium temeritatem cum tempore simul & ratione humiliare potuisset, Basilicam sancti Joannis

Articulus
VI.

Articulus
VII.

Articulus
VIII.

Liber Clementinas
editas.

Henricus
Rex intra-
vit Romam.

Eccleſia Laterana Mater omniū Eccleſiarū.

Henricus Rex VII. ſic Romanorū Imperator VI.

Joannis in Laterano pro ſui coronatione deputavit: quæ hoc privilegium antiquitus præ cunctis mundi Eccleſijs habuit.

Anno igitur Dominicæ Nativitatis prænotato milleſimo trecentefimo duodecimo, Indiſtione Romanorum decimâ, Henricus Rex Germanorum ejus nominis ſeptimus, Romæ in Eccleſia Lateranenſi primâ die menſis Auguſti, coronam imperij Romanorum ſuſcepit cum ſolemnitate magna, per miniſterium Nicolai Pratenſis, Cardinalis videlicet Hoſtienſis; cui Papa Clemens quintus eo tempore Concilium apud Viennam, ſicut dictum eſt, celebrans, vices ſuas ad conſecrandum Imperatorem commiſerat. Erant autem albi coloris quæque indumenta ipſius Imperatoris in ſignum pietatis & clementiæ, quippe qui omnino pacificus veniſſet Italiæ, ſi Guelphorum impia factio non obſtituiſſet.

Eodem die Coronatione ſolemniter factâ, novus Imperator magnum convivium ſuis præparaverat amicis: ad cujus lautitias omnes urbis nobiles & Proceres fecerat invitari: qui etiam præter ſolos Urſinos contumaces, ad prandium omnes venerunt. Romani autem concitato ſubdolè per Urſinos tumultu, in Palatium Imperatoris ſuper convivantes ſubito irruentes omnia clamoribus impleverunt. Quos Imperator fecit interrogari, quid vellent. At illi reſponderunt dicentes: *Iſtos voratores, id eſt, Romanorum nobiles volumus occidere.* Sed Imperatoris juſſu repulſi, non ſine detrimento ſui retroceſſerunt.

Completis omnibus Romæ, quæ ad Coronationem Imperatoris fieri antiquâ introductione Principum conſueverunt: Imperator Henricus more veterum, *Legem de ſumma Trinitate edidit, quam Romæ ſolemniter publicavit.* Poſt hæc ad Piſanos cum exercitu ſuo reverſus eſt, habens ſecum in comitatu ſupra dictos quinque Cardinales, quos ei Papa Clemens adjunxerat. Conſtitutus verò apud Piſanos, duas adhuc leges condidit: quas cum ſuis rubricis inferendas Codici mandavit. Quarum altera fuit de hiſ, qui rei ſunt criminis læſæ Majestatis: altera verò, qui debeant reputari rebelles, & quâ ſint poenâ poſtendi.

Henricus Imperator Florentinâ obſedit.

Anno prænotato Henricus Imperator novus movens à Piſis exercitum in fine menſis Octobris, civitatem Florentinorum imperio tunc rebellium fortiffimâ obſidione vallavit; habens ſecum omnes Gibellinos de civitate per Guelphos, qui dominabantur in ea, expulſos violentè & que proſcriptos: qui ſitum Urbis optimè noſcentes, in qua parte tunc eſſent infirmiores palam oſtendebant. Quorum ſi conſilium Imperator fuiſſet ſecutus, Urbemque mox in principio nutantem fortiter aggreſſus nec præſtituiſſet hoſti tempus vires augendi, procul dubio civitatem obtinuiffet.

Bopardia & Weſalia dantur Eccleſiæ Treverienſi.

Eodem anno ſexto Iduum Decembris, Florentinâ obſidione prænotatâ durante, Baldevinus Archiepiſcopus Trevirorum frater Imperatoris Henrici, qui magnum ſuorum Comitatum in propria perſona pro ipſo Imperatore adduxerat, metuens quod poſteâ contingit, ne ſi ſunt Imperator qualibet occasione moreretur in Italia, impenſas omnes, quæ nomine Trevirienſis Eccleſiæ fecit Imperio, nunquam deinceps recuperare poſſet, cupiens ergo de reſtitutione impenſarum eſſe ſecurus, Bopardiam & Weſaliam oppida Imperij cis-Rhenana, cum quibudam alijs circa Moſellam oppidis, in pignus expenſarum, quas cum exercitu fecerat.

rat. ab Imperatore obtinuit, & Trevirorum Ecclesiæ sub redemptionis titulo adscripsit. Ab illo tempore memorata Imperij oppida cum omnibus appenditijs & proventus eorum in possessionem Ecclesiæ Trevirensis devoluta sunt. & manent-manebuntque, donec redimantur pecuniâ multâ usque in præsentem diem.

Anno prænotato mortuus est Otto Baviaræ Dux & Ungariæ Rex, fugatus à Regno in Bavariam: de quo supra diximus. anno Henrici undecimo, filium relinquens unicum quatuordecim dies habentem ætatis, quem unâ cum fratre sui defuncti prius, duobus filijs, Henrico videlicet annorum octo, & Ottone sex annorum, nutriendum & educandum jam moriturus civibus in Lanshuza & Straubingen sub tutelari munimine commendavit.

Verùm Ottone mortuo Ludovicus Dux Baviaræ superioris postea Imperator Romanorum cum nobilibus utriusque Baviaræ tam inferioris, quam superioris, huic se puerorum tutelæ civibus factæ potenter (ne dicam violenter) opposuit: & commissos à tutoribus donari suæ fidei importunè postulavit. At illi cultm ejus potentia non possent resistere, pueros illi Principes tradiderunt.

Hujus occasione tutelæ Dux Ludovicus penè totam suis nutibus Bavariam obtinuit, & potentior ad Imperij jura factus fuit. Item anno præscripto mortuus est Joannes Dux Brabantia, cui filius ejusdem nominis tertius in Ducatu Brabantinorum Joannes successit. Iste Joannes Dux tertius Margaretham filiam Ludovici Regis Gallorum habuit uxorem, de qua genuit tres filios, Joannem, Godfridum, & Henricum, qui omnes ante Patrem sine liberis obierunt. Filias etiam genuit totidem, quarum prima nomine Joanna nupsit Wilhelmo Hollandiæ Comiti; quo in bello Frisonico interempto, desponsatur Wenceslao Duci Lutemburgensium filio Joannis Regis Bohemorum. Secunda filia nomine Margaretha Ludovico nupsit Flandrensi Comiti; tertiam verò nomine Mariam, Meinhardus Geldriæ Comes duxit uxorem, quem Ludovicus postea Imperator quartus creavit in Ducem.

MCCCXIII.

Anno Henrici Abbatis Hirsburgiensis quarto decimo, Henricus Imperator Romanorum solutâ obfidiōne Florentinorum ad Pisanos revertitur, & quomodo injurias & sibi & Imperio Romæ factas à Roberto Rege Apuliæ vindicaret, anxius meditatur. Inprimis igitur de Principum consilio sedens coronatus in throno Majestatis, Rupertum Apuliæ regulum læsæ Majestatis reum, citatum solemniter & non comparentem, neque procuratorem, sive litteras excusatorias mittentem, Imperij hostem ac proditorem per sententiam publicè denuntiat, ipsūque regali dignitate & cunctis dominijs privat, capitūque supplicio damnat. Deinde federe contracto amicitia cum Friderico Rege Sicilia novum & magnum pugnatorum adunavit exercitum, profecturus in Apuliam contra memoratum regem, quem deposuerat Rupertum. Jam enim præfatus Rex Sicilia Fridericus per mare cum magno suorum exercitu pro Imperatore contra Rupertum ad Apuliæ regnum applicuit, jam regionem crebris incurfionibus devastare cepit. Unde Imperator exercitus partem non modicam cum classe navium septuaginta præmisit in Apuliam, ut

R

cum

Otto ex Bavariorum Dux Rex Ungariæ mortuus.

Joannes Dux Brabantia successit mortuus.

Imperator Henricus Regem Apuliæ privat regno.

cum Friderici copijs contra Regem Apuliæ jungerentur. Et reverà nisi morte immaturâ fuisset præventus, totam Apuliam simul & Etruriam cum universalia non minus prudentiâ quàm virtute armorum, ad Imperij subjectionem reduxisset, ipsūque imperium gloriâ simul decorâisset & rebus.

Imperator
laborat
morbo dy-
sentericæ.

Anno igitur Dominicæ Nativitatis prænotato in mense Augusto, Henricus Imperator movens à Pisani exercitum, iter suum per terram in Apuliam contra Rupertum instituit. veniensque ad oppidum Bonconventum, quod paucis à Senensi distat civitate milliaribus, in Vigilia festi Assumptionis Beatissimæ Virginis Mariæ, diem ibidem quiescens celebravit Solemnem. Laborabat autem dysentericæ morbo graviter toto itineris sui tempore à Pisani, & omnis in eo medicina defecit. tum propter mutationem aëris, tum quod impatiens moræ fluxum agitatione corporis nimium resoluti per amplius provocabat. Unde cum se graviter sentiret infirmum, animæ suæ salutem ante omnia procurare studuit, & quia ulterius progredi non fuit possibile, finem ægritudinis expectare necessariò decrevit. Confessione igitur Sacramentali quàm humillimè secundum Ecclesiæ consuetudinem præmissâ, Corpus Domini nostri JESU Christi de manu Capellani sui, Fratris Bernardi Ordinis Prædicatorum, in ipsâ solemnitate coram eo celebrantis, cum magna devotione mentis in Deum suscepit. & postea ingravescente morbo, etiam sacri perunctione olei communitus fuit. Morbo dysentericæ singulis diebus magis ac magis crescente, tandem optimus Imperator viribus corporis defecit, & post dies paucos, hoc est, in solemnitate sancti Bartholomæi Apostoli, in lecto ægritudinis suæ apud Bonconventum vocante Domino expiravit. Cujus corpus magno suorum luctu Pisas relatum est, & in tumba (ut ferunt) argentea sepultum cum honore magno, sicut mos est Imperatores sepelire.

Imperator
in oppido
Boncon-
ventum mori-
tur.

Opinio eo-
rum, qui
scribunt
eum vene-
no interissi
se Capella-
ni sui.

Fuerunt inter historiographos ejus temporis nonnulli, qui scriberent, Imperatorem ipsū Henricum, veneno Florentinorum, qui Roberti partes sequebantur, ut prius est dictum, interjisse, non dysentericâ vel morte naturali. Dicunt enim hujus injuriæ opinionis temerarij assertores, quod Florentini (quos constat Imperatori fuisse rebelles) Fratrem Bernardum præfatum ejus Capellanum & Confessorem, pecuniâ & pollicitationibus magnis corruerint, venenum secretè ministraverint, medumque docuerint, qualiter cum in administratione Dominici Corporis debuerit intoxicare. Deinde scribunt (memorati homines de incerti judicantes) quod prædictus Frater Bernardus Imperatori Sacramentum Corporis Christi veneno porrexerit infectum, quando ipsum communicebat, sicut diximus, in solemnitate Assumptionis Beatæ Mariæ tempore Virginis apud Bonconventum.

Imperator verò (sicut memorati scribunt auctores) mox ut veneni sensit operationem, dixit ad Magistrum Bernardum: *O Domine quid facis? parcas vobis omnipotens Deus, quia male mecum egistis. Recedite quoniam quoniam si hoc scelus vestrum nostri perceperim fideles, malè morie sine dolo peribitis.* Quibus dictis ferunt Imperatorem dissimulasse factum, donec frater declinavit & fugit.

Al

Alij verò quidam scriptores adiciunt, quòd Imperatori mox ut sensisset venenum, suaserint medici, quatenus per vomitum illud rejiceret, priusquam se virus in membra diffunderet. Quibus illum ferunt hujusmodi dedisse responsum: *Abstine procul, ut Dominum & Salvatorem meum, quem hodie in Sacramento sumpsi altaris, per vomitum rejiciam à me. Fias voluntas ejus mecum in omnibus.* Unde hujus opinionis assertores, qui scribunt Imperatorem veneficio perijsse prius dicti Fratris Bernardi, consequenter nimis temere, & (ut nobis videtur) sine ratione confirmant, quòd Romanus Pontifex (nescio quis) pro expiatione tanti sceleris, Ordinem Fratrum Prædicatorum eamultaverit notâ infamiae, quòd omnes eorum Sacerdotes dum celebrant, perpetuò sese manu sinistra, Dominico debeant Sacramento communicare, sicut & communicant. Sed nos, qui perquirendis historijs pro cognitione veritatis exactam fecimus diligentiam, à quam pluribus historiarum gravissimis scriptoribus memoriae commendatum invenimus, saepe dictum Fratrem Bernardum superimposito sibi ab aemulis crimine penitus fuisse innocentem, quippe qui fuerit vir bonus, Magister in Theologia doctissimus, & semper innocentis ac religiosissimae conversationis. Et nos Deum solum, & veritatem habentes prae oculis, indubitanter credimus, tam ipsum Fratrem Bernardum, quam totum Ordinem Prædicatorum objecti sceleris omnino & semper fuisse innocentes, & Henricum Imperatorem non veneno, sed morbo naturali defunctum.

Quòd Imperator noluerit rejicere venenum.

Historia venenicontra Prædicatorum fides.

Hujus assertionis nostrae prima ratio est, quoniam dysenteriae morbo prius quam moveret à Pisani, graviter laborabat, in tantum, quòd restringi fluxus eo in loco, sicut diximus, nullâ potuit medicinâ. Prius ergo quam Dominici Corporis Sacramentum de manu Fratris Bernardi apud Bonconventum in die Assumptionis Mariae suscepisset, infirmus extitit, quâetiam aegritudine morbi & non veneno, paulò post, sicut diximus, mortuus fuit.

Prima exculcationis ratio.

Verùm ne contrarium opinantibus ratio præmissa videatur infirma, altiore testimonio innocentiae viri fuerit comprobanda. Imperator namque jam moriturus interrogatus utrum aliquam veneni suspicionem de memorato Fratre Bernardo haberet, clarâ voce respondit: *Se pro certissimo certum habere, quòd Frater Bernardus esset innocens. Et nihil in eum Commisisset mali.* Jam enim suspicio quædam veneni de ipso Capellano inter Aulicos fuit suborta. Sed Imperator excusavit eum, in præsentia multorum principum, quibus nos conveniat adhibere fidem.

Secunda exculcationis ratio.

Et ne contradictor Innocentiae viri contendat, quasi nos eam confinxerimus excusationem, testes qui personaliter interfuerunt, pro dictorum confirmatione citamus: Joannem videlicet Bohemiae regem ipsius filium Imperatoris, Baldevinum Trevirorum Archiepiscopum fratrem Imperatoris; si verò isti duo non sufficiunt, adjiciemus & alios, qui morienti & excusanti astiterunt; Archiepiscopum Mediolanensem, Archiepiscopum Argentinensem, Episcopum Perusinum, Episcopum Pisenum, Episcopum Lucensem, Episcopum Tridentinum, & plures alios, quorum nomina brevitatis gratiâ omitimus. Cui testimonia tantorum virorum non sufficiunt, veritatem non requirit, sed calumniam astruit.

Tertia exculcationis ratio.

R 2

Rursum

Litteras illi
Principes
Innocentii
dederant.

Rursum si pergant accusatores innocentie testibus etiam contradicere introductis, quasi nostram inventionem fallaciter allegatis, litteras excusationis munimine sigillorum eorundem Principum roboratas offerimus, quibus præfatum Fratrem Bernardum de obiecto crimine innocentem & sufficienter excusatum non dubitamus. His causis informatum copiose animum nostrum agnoscimus, & propterea frivolum accusationem viri refusamus. Et quamvis hæc ita se in veritate habuerint, nihilominus tamen mortuo Imperatore Henrico, gravem Ordo Prædicatorum à plebique detractionem sustinuit, qui propter suspensionem ab æmulis Fratri Bernardo contumeliose suscitaram in populo, ipsam religionem totam minus iuste fuerunt persecuti. Cujus infamationis primordiale causam multà sinceritate inquisitionem, & cum veritate inventam breviter his deprecavimus inferere.

Frater Ber-
nardus ex
invidia cu-
rialium dis-
famabatur.

Frater Bernardus Sacre Theologiæ doctus Magister, sicut diximus, Imperatoris Capellanus fuit, atque Confessor propter eruditionem & vicem mericum, charus multum atque dilectus, & ob id optimo loco habitus & magnæ reputationis. Videbant hoc Aulici venatores, & sicut fieri solet in Curijs Principum, inidebant, quod Frater apud Imperatorem videretur acceptus. Enimverò sicut nos experientia docuit, invidiam præ cæteris magnam in Principum Curijs patiuntur claustrales, quoties favorem aut gratiam Dominorum specialem fuerint affecti. Unde quamvis sæpe dictus Frater Bernardus de obiecto scelere tam per Cæsarem ipsum, quam per Principes memoratos ut verè innocens sufficienter & superabundè fuisset excusatus, tamen quorundam invidorum turba quiescere à concepto livore non potuit, sed Ordinem Prædicatorum totum unacum Fratre Bernardo quantum valuit persecuta fuit.

Inter quos Henricus Flandriæ Comes cum certis curialibus principalis omnium persecutor & hostis Prædicatorum excipit: & Fratrem sæpe dictum Imperatoris mortis reum constanter affirmans, ipsum cum omni religione sua crudeliter ubique diffamavit. Mihi autem non est dubium de innocentia fratris: quem nisi Principes supradicti & maxime filius & frater Imperatoris manifestè cognovissent innoxium, procul dubio non dimisissent impunitum. Qui sentit aliter, videat quo spiritu moveatur, cum opinionis temerariæ certum non habeat firmamentum. Nos vias libenter allumimus tutiorem.

Prædicato-
res à Papa
notatos
frivole ni-
mis credi-
tur.

Quod verò plerique opinantur, Ordinem Prædicatorum ob sæpe memoratum veneficium esse cā poenā notatum per Pontificem Romanum, quā Corpus Dominicum sinistra celebrantes fumere omnes deinceps fuerint compulsi: frivolum est & humanā levitate, ne dicam, temerariæ excogitatum, quod multiplici ratione facile possumus comprobare. Nec enim vel commodo ad hoc movemur aliquo temporali, nec amoris, aut privatae necessitudinis vinculo sub debito colligamur, ut pro innocentia fratrum compugnemus: sed quia veritatem contra falsitatem tenetur defendere; oportebat nos opinionem invidorum fallam demonstrare. Dicant igitur nobis opinionis temerariæ defensores, quis Papa injunxit Ordini Prædicatorum, ut sinistra se manu presbyteri communicent celebrantes. Certè non Clemens Papa quintus, sub cuius Pontificatu sæpe dictus Imperator Henricus mortuus est: qui etsi per litteras suas ad Prin-

cipem

scilicet Germaniæ datas illum promoverit eligendum, non tamen in finem amavit electum; mox etenim ut cum tanta multitudine armatorum intravit Italiam, constituens prælia multa, ejus potentia cepit memorato Pontifici vehementer esse suspecta: & murato consilio, quem dilexit absentem, præsentem nimium formidabat. Unde postea quam coronandus Romam intravit Rex cum quinque Cardinalibus supradictis, Pontifex de Vienna, ubi tum celebrabat Concilium, per occultum Cardinales admonuit: ut coronationem ejus, si commodè possent, intermitterent, aut saltem longius differrent. Unde constat Papam tunc mortem Imperatoris libentius audivisse quàm vitam. Quemadmodum ergo illius mortem vindicare potuit, cujus vitam sibi metuendam semper cum fortuna suspectam habuit? Non igitur verisimile est, quòd memoratus Pontifex Romanus Ordini Prædicatorum hanc notam imposuerit sese communicandi. Sed neque aliorum succedentium Romanorum Pontificum quisquam hoc ordini præcepisse credendus est: cum de nullo quidquam tale sive in historijs, sive in aliqua Extravagante constitutionum usquam legatur. Vana igitur & frivola eorum cavillatio est: qui memoratum communicandi modum Ordini Prædicatorum pro poena saepe dicti beneficii à Romanis Pontificibus somniaverunt imposicum. Nam si etiam frater Bernardus veneno Cæsarem interemisset, quòd nullatenus factum credimus, quid unius crimen hominis ad Ordinem totum? ut hominum tot millia non solum tunc præsentem in carne, verùm etiam perpetuis futuris temporibus propterea peccatitèr debuerint notam infamiae subire innocentem? Nimis enim videtur & prorsus iniquum, totum condemnare Ordinem, & præsertim Ecclesiæ tam utilem propter delictum unius. Unde necessariò repetimus, quòd amore veritatis saepe est dictum; quoniam nec Ordinem Prædicatorum, nec fratrem Bernardum Cæsarianæ mortis causam præstitisse aliquam, nec ob id sive poenam sive magnam contraxisse culpam, neque luere poenam concedimus.

Quòd verò sinistra se manu celebrantes communicant, nullius est poena criminis; sed antiqua consuetudine introducta devotio: quatenus eò decentius pectus dextrâ possint concudere, quo minus eam porrectione Sacramenti coguntur occupare. Multorum etenim consuetudo laudabilis est celebrantium, ut sumpturi vivificum Corpus Domini, tertio pectus tundant dicentes: *Deus propitius esto mihi peccatori*. Et hæc tuncio pectoris, quoniam sinistra fieri manu decenter non potuit, primos Institutores Prædicatorum Ordinis, quo dextram haberent exoccupatam, ut communicaturi Sacramentum sinistra teneant induxit. Dicant mihi homines opinionem veritati contrariam temerè nimium asserentes, quid illi commiserint sceleris, qui manibus remotis Dominicum Corpus lingua duntaxat attrahentes de patena suscipiunt? si propterea sinistra se communicant Prædicatores, quòd beneficio unum hominem (sicut falsò accusantur) interfecerunt? Certè si propterea isti manu se communicare sinistra compellerentur, quòd unus eorum frater veneno necasset Cæsarem, illi & Papam & Cæsarem occidisse judicandi sunt, qui nullam manum, sed quasi canes lambentes solam linguam apponunt.

Sed utrumque communicandi modum Sacramenti reverentia & devotio Patrum instituit; quam nec beneficium, nec sceleris cuiusquam.

Vana & frivola est opinio Ordinem de venenoculanti.

Etiamsi unus peccasset, quid est Ordinem totum?

Vera causa quare sinistra se communicant Prædicatores, totum.

Bonus Christi filius non est, qui sceleris le judicet alius.

R 3

per-

perpetratio cauſauit. Noſtræ autem mortalitatis infirmitas eſt. quando tam citò malè de proximo loquentibus fidem apponimus, & cauſas innocentie minimè iudicamus. Quiſquis verò commiſſorum incertus Conchriſtianum ſuum ex ſola famæ lubricitate, malum aut ſceleris reum temere iudicat, ipſe quòd bonus Chriſtianus non ſit, ſuo iudicio manifeſtat.

Fuit autem Henricus Imperator ſupra dictus vir prudens, pius & per omnia magnificus, cui vivere ſilicuiſſet diutius, & regnum Germaniæ ad priſtinum reduxiſſet ſplendorem ſimul & imperium. Chriſtianæ Religionis cultor integerrimus extitit, & iudex in cunctis ſemper cauſis æquus acque juſtiſſimus fuit: Dominos Episcopos & omnem clerum in magna reuerentia habuit, & omnes Monachos atque clauſtrales ut veros Dei famulos ſemper devotè colens ac venerans honoravit. Pauperum defenſor fuit inſanſibilis, & oppreſſores egenorum diſtrictè iudicavit. Superbiam in ſe nullam habuit, quam in cunctis ſemper hominibus maximè deteſtatus fuit. Quod ut verum demonſtremus exemplo, unum illius factum memoriâ dignum in medium proferamus.

Cùm anno regni ſui primo mox poſt coronationem in Aquisgrani factam ad ſuperiores Rheni partes aſcenderet, atque fidelitatis iuramentum (quod Huldani poſtrates vocant) in ſingulis Civitatibus & oppidis Imperij de more ſuſciperet, inter alias regni Germaniæ urbes ad Argentinam pervenit. Ubi fidelitatis Homagio à civibus ex more ſuſcepto illico receſſit. Argentinus autem ſenatus confirmationem ſuarum libertatum, ſicut in promotione novi regis fieri conſuevit, habere cupiens, miſit ex ſe duos ad Regem, qui nomine totius conſularis peterent iurum confirmationem. Qui intro-miſſi ad regem, ut parum curiales ſua ſimplicitate catenus conſuetà dixerunt: *Domini noſtri Argentinæſes miſerunt nos ad ſacram Maieſtatem veſtram, confirmationem Privilegiorum ſuorum poſtulantes.* Et non reſpondit eis verbum. Rege autem ab Argentina diſcedente ad Colmariam ſecuti ſunt memorati Oratores, quocies poterant habere acceſſum, ſemper eadem poſtulabant, Dominos ſuos honorificè nominantes: & nec tunc quidem reſponſum vel unius verbi à Rege meruerunt. A Colmaria quoque Regem ſecuti ad Spiram, eadem quæ prius ſedulo poſtulabant. Verùm cùm eis Rex nihil omnino reſponderet, vehementer admirati ſunt, & cauſam neſcientes conſilium à quodam Aulico ſecreè tandem acceperunt, ne in ſua petitione dominos nuncuparent Argentinæſes, quoniam mos talis loquendi ad Regem de ſubditis imperio civibus quandam, ſuperbiam prætenderet. Reverſi mox Oratores ad Regem dixerunt:

Sereniſſime Domine Rex, Senatus & populus civitatis Argentinæſis humiles & devoti ſervitores, & ſubditi Maieſtatis veſtre, miſerunt nos humiliter ſupplicantes, quatenus eadem Serenitas veſtra eis eorum privilegia & libertates auctoritate regali confirmare pòtè dignetur. Quibus Rex illico reſpondit: *Hactenus non poteramus intelligere, qui eſſent domini illi, de quibus loquebamini. Nunc autem primò intelligimus, vos nuntios eſſe civium noſtrorum Argentinæſium, quibus gratiam noſtram & omne bonum favemus; libenter dabimus, quod petitis.* Et mox litteras dari mandavit poſtulas.

Post mortem verò Imperatoris Henrici, quæ contigit anno prænotato Dominicæ Nativitatis tertiodécimo ſupra trecentefimum atque milleſimum, in feſto ſancti Bartholomæi Apoſtoli, quæ fuit vigefima quarta

Henricus
Imperator
fuit opti-
mus Prin-
ceps.

Argent.
nensis do-
minos se
nuncupan-
tes deſe-
git.

Non me-
rentur re-
ſponſum
Regis.

Imperator
exaudivit
cives Ar-
gentinen-
ſes, domi-
nos neſci-
vit.

Vacat Im-
perium
cum Regno
quæ men-
ſibus 27,

quarta dies mensis Augusti, vacavit regnum Germanorum simul & Romanorum Imperium anno uno, mense quoque uno, diebus quinque & viginti, usque ad nonum decimum mensis Octobris anni sequentis, quando Ludovicus Dux fuit electus.

Eodem anno quo mortuus est Imperator Henricus sextus, qui huius nominis Rex erat Germanorum septimus, pestilentia per totam Germaniam crudelissima & nimium crudelis faciens multa millia hominum in brevi tempore consumpsit. Vix etenim partem hominum tertiam superstitem clades illa miseranda reliquit, reliquos innumerabiles crudeliter absumpsit. Miserandum erat spectaculum homines subito, cum sani loquerentur, videre infirmari, & eosdem in tanta multitudine mori, ut sani vix sufficerent mortuos sepelire. Semel infectus peste illa, die altera moriebatur. Nulla hominum aestimatio capit, quanta fuerit multitudo mortalium in illa calamitate miserabili absorpta. Nam sicut scribit Hugbertus Monachus S. Ferrucij, obierunt in illa tempestate horribili in civitate Colonienfi plusquam triginta millia hominum. In Treveri 12. millia. In Moguntia plusquam sedecim millia. In Wormacia sex millia. In Spira novem millia. In Argentina tredecim millia. In Basilea quatuordecim millia. In Herbipoli quatuor millia, in alijs quoque civitatibus, oppidis, villis & castellis Germaniae penè omnibus tantam multitudinem hominum pestis illa consumpsit, quae literis commendata posteris esse incredibile. Hanc saevissimam mortalitatem hominum tanta fames & inopia victualium subsecuta fuit, ut his qui viventes relicti fuerant, in tanto defectu vivere omnino videretur gravius quam illis, quos pestis abtulerat, mori. Tantam enim multitudinem hominum mortalitas illa consumpsit, quod innumerabiles villae habitatoribus defunctis remanserunt desertae, terra cultoribus suis caruit, arator cum seminante pariter defecit. Tanta etiam aquarum inundatio per Germaniam eodem anno extitit, quod sementem terrae commissam penitus suffocavit. Unde tam ex inundatione aquarum, quam ex defectu cultorum terra multis annis sterilis facta permanfit. Fames tam valida & diuturna fuit, quod mercatores lucri causa frumentum de Sicilia in Germaniam per mare navigio laboriose adduxerunt.

Claruit his temporibus Hugbertus Monachus Caenobij S. Ferrucij Martyris, in villa Blidenstade, quod duobus à Moguntia distat miliaribus, Ordinis Divi Patris nostri Benedicti. Vir tam in divinis scripturis eruditus, quam in secularibus litteris suo tempore indubitanter doctissimus, nec minus vitae merito, quam eruditione insignis, qui gemino stylo multa lucubravit praeclara opuscula, quibus memoriam sui posteris commendavit. Imprimis chronicon opus scripsit succinctum à tempore Foundationis Monasterij sui memorati, in quo multa per digressum in Germania & exteris nationibus facta commemorat usque ad annum Dominae Nativitatis millesimum trecentessimum vigesimum. Item de inclinatione Ordinis nostri quatuor libros gemino stylo composuit ad imitationem Marciani atque Boethij: de Praeeminencia Ecclesiae Moguntinae libros duos, ad Petrum Archiepiscopum ejusdem, Epistolarum ad diversos librum unum. Alia insuper nonnulla scripsisse dicitur, quae ad notitiam nostrae lectionis minime venerunt.

Pestilentia
crudelissi-
ma occupa-
vit Germa-
niam.

Fames dia-
urna pestē
hanc locuta
fuit.

Frumenta
Germanis
ex Sicilia
navigio ad-
ducta.

Hugbertus
Monachus
in Bliden-
stade Chrono-
graphus.

MCCCXV.

MCCXXIV.

Anno Henrici Abbatis Hirsaugiensis quintodecimo, indictione Romanorum duodecimâ pridie Iduum Januarij, mortuus est Sigeboto de Lichtenberg Episcopus Spirensis quadragimus nonus, anno Pontificatus sui duodecimo, sepultus in choro Regum ad laus sinistram in memorata Ecclesia Spirensi. Post quem Emicho ex Comitibus de Lyningen ordinatus antistes, præfuit annis quatuordecim, vir magnificus, & Jurium Ecclesiæ suæ, ac libertatum defensor acerrimus.

Eodem anno mortuus est Clemens Papa V. qui Ordinem Templariorum ad nimis importunam Regis Gallorum instantiam, ut supra diximus, destruxerat, de cuius vita moribus & obitu si quis plura scire desiderat, ultimam chronicæ Antonini partem legat. Post cuius mortem Sedes Apostolica vacavit annis duobus, mensibus tribus, diebus decem & septem propter discordiam Cardinalium.

Anno etiam prænotato Cometes in parte Aquilonari coruscans per duos ferme menses apparuit, simulque tres lunæ in Cælo tempore uno visæ sunt, quarum interpretationem unusquisque sibi uirpabat.

Eodem anno mox posteaquam Cometes disparuit, mortuus est Rex Gallorum Philippus, homo ferox, cupidus nimium & avarus, qui lucri causâ multa perperam gessit, in quibus nec Dentem timuit, nec homines curavit: Judæos in toto regno suo avaritiâ ductus, cunctis bonis eorum spoliavit, sub prætextu religionis: Flandriam contra iustitiam miserabiliter vastavit: Ecclesiâ Romanam tyrannicè persecutus fuit: decimas Ecclesiarum & Monasteriorum suis uilibus temerè usurpavit: quid cum Templarijs excogitaverit, dictum est. Post cuius mortem Ludovicus filius ejus regnavit annis duobus.

Anno præscripto decimâ die mensis Februarij, quæ festo S. Scholasticæ fuit solemnis, obiit Emericus de Cronenberg Episcopus Wormatiensis Anno Pontificatus sui decimo. Huic electione Canonica in Pontificatu Wangionum successit Henricus filius Hermani Comitis Sylvestris de Duna, castello tribus à Spanheim Cœnobio distante milliariis, qui Comites vulgariter dicebantur Wildgraffen | quorum propago dudum defecit. Erat autem Henricus iste præpositus majoris Ecclesiæ Wormatiensis, & præfuit in Pontificatu annis quinque.

Anno prænotato decimo nono die mensis Octobris, post longam Imperij simul & regni vacantiam, tandem Principes Imperij Electores apud Franckenfurt in unum convenerunt. Petrus videlicet Archiepiscopus Moguntinus, Baldevinus Archiepiscopus Trevirorum, Henricus Archiepiscopus Colonienfis, Rudolphus Comes Palatinus Rheni, Rudolphus Dux Saxoniz, Volmarus Marchio Brandenburgensis, & Joannes Rex Bohemiæ, animo & intentione constituendi super se Regem & Imperij Rom. gubernatorem. Affuerunt etiam Fridericus, Albertus, & Lupoldus fratres Austriæ Duces, non vocati, spem sibi regni magnam promittentes, & per hoc non parvæ dissensionis causam præstiterunt. Unde quatuor memorati Principes: Petrus Archiepiscopus Moguntinus, Baldevinus Archiepiscopus Trevirorum, Volmarus Marchio Brandenburgensis, & Joannes Rex Bohemiæ, Ducum Austriæ ambitionem habentes exolam, Ludovicum Baviaræ Ducem in Regem Germanorum & Imperatorem

Ludovicus Baviaræ Dux ab una parte in Regem Germanorum & Imperatorem

Emicho fit
Episcopus
Spirensis
Ecclesiæ
annis xiv.

Clemens
PP. V. obiit.
Sedes Petri
biennio vacavit.

Rex Gallorum
Philippus obiit.
Ludovicus
successit.

Henricus
Comes Sylvestris
fit
Episcopus
Wormatiensis.

Conventus
fit Principum
pro electione
Regis.

Ludovicus
Baviaræ
Dux ab una
parte in Re-
gem eligi-
tur.

ratorem Romanorum unanimiter elegerunt, qui fuit Rudolphi Comitis Palatini senioris frater; quorum Pater Ludovicus Comes Palatinus Rheni Bavariaeque Dux magnus extitit, avus verò paternus Otto, qui primus ex Bavariae Ducibus Comitatum Palatinum Rheni cum uxore obtinuit, sicuti anno Crafftonis Abbatis sexto, & superius anno Eberhardi Abbatis xvi. similiter diximus. Henricus verò Colonienfium Archiepiscopus, Rudolphus Comes Palatinus Rheni, & Rudolphus Dux Saxoniae Schisma in electione facientes, Fridericum Austriae Ducem contra Ludovicum sibi suisque sequacibus regem elegerunt, & multiplicata sunt mala super terram; per annos etenim octo continuos, hi duo pro regno contendentes, & crebras inter se congressiones facientes, maximam regno inducere cladem. Postremò tamen Ludovicus contra Fridericum obtinuit, & sibi regnum per potentiam vendicavit, Fridericum cepit, & in deditionem coartavit, ut suo inferius loco dicemus. Rudolphus autem Bavariae & Comes Palatinus Rheni, qui morabatur in oppido Heidelberg prope Neccarum à Ludovico fratre jam dicto rege, propterea quòd Fridericum Austriae Ducem illi praeulerat in electione ad regnum, de patria simul & Principatu expulsus est, & in Angliam, unde habuerat uxorem, fugere & exulare usque ad diem mortis suae in miseria magna atque continua compulsus est. Quo de patria violenter expulso, Ludovicus frater novus Rex omnem Principatum ejus suo mancipavit imperio, quem tamen filijs Germani postea restituit.

Fridericus Austriae Dux ab illa parte in regem electus.

Rudolphus Comes Palatinus à fratre de patria pellitur.

Electio bifariam celebrata in memorato Franckfortienfi oppido, Ludovicus Rex novus cum sibi adunatis principibus in proximum oppidum Rheni Oppenheim secessit, cui oppidani ad persuasionem Petri Archiepiscopi Moguntini subjectionem & obedientiam praestiterunt. Cum verò aliquandiu moraretur ibidem, Rudolphus frater ejus Palatinus, qui necdum iugerat, cum alijs Friderico adherentibus in ejus mortem dolos & fraudes insidiosè machinati sunt. Unde miles quidam Henricus de Alzein nuncupatus, de Heidelberg in Oppenheim sub forma servitoris mittitur, qui cum balista sub pallio subtiliter abscondita interfectorum se Regem pollicebatur. Rex autem praemonitus à quodam fideli, cepit Scicarium, à quo per torturam omne pravorum intellexit arcanum. Ex Oppenheim ergo discedens ad Moguntiam super bigam latronem circumduxit ligatum, cunctis in terrorem, *ne similia* quisquam praesumeret, atque spectaculum. Qui tandem equo colligatus ad caudam per civitatem trahitur: postea rotatus est, & ultimò in quatuor partes secundum antiquam legem Francorum nostrorum dividitur.

Henricus miles de Alzein Regem volens occidere.

Huic verò conspirationi Rudolphus Comes Palatinus Rheni assensum & consilium dederat; quod Ludovicus Rex cum intellexisset ex confectis capti latronis, nimium iratus est, & fratrem capere ad necem festinabat. Sed avisatus ille, noctu pedibus aufugit, & sicut disposuerat animo, pauper in Angliam descendit; tanto etenim pavore fuit perterritus, ut publicè transire non praesumeret; Frater enim nimio furore repletus, omnes viarum exitus fecerat praemuniri custodibus, ut fugere manifestus non posset, & neque familiam, neque vecturam secum ducere aliquam. Fugit igitur sicut diximus noctu, uno duntaxat comitante

Causa propter quam Ludovicus Rex fratrem expulit de patria.

S

famulo

famulo, pedibus ambulare contentus in habitu peregrinorum, quem uxor poſtea relictis apud Heidelberg liberis ſuis etiam ſubſecuta fuit.

Margaretha uxor Regis Ludovici perit ei ſex filios.

Ludovicus autem Rex quotidie magis magisque convaluic, & feliciter pluries contra Fridericum triumphavit. Uxorem habuit Margaretham Wilhelmi Comitis de Henegau Hollandique filiam, de qua genuit ſex filios. Ludovicum videlicet Ducem Bavarie: Stephanum quoque Bavarie Ducem in Landeshut commorantem: Albertum Ducem in Strubingen: Wilhelmum Ducem Hollandie, Selandie, Friſie & in Breda, Henegauque Comitem: Ludovicum Romanum, quia Romæ natum; poſt Volmarum Marchionem in Brandenburg & Ottonem.

MCCCX.

Fames Germaniam graviter afflictiſſimam & Italianam.

Anno Henrici Abbatis XVI. magna per univerſam Germaniam ſimul & Italianam fames graviffimè afflictiſſimè mortales, in qua multa hominum millia propter inopiam, in diverſis mundi regionibus perierunt. Duravit autem ferme biennio, quâ tandem ceſſante ſecuta eſt mortalitas maxima.

Ludovicus apud Aquigrani cum uxore coronatur Rex.

Anno Henrici Abbatis prænotato Ludovicus Rex in feſto Epiphaniæ Domini à Petro Moguntino & Baldevino Trevirorum Archiepiſcopis, in Baſilica ſanctæ Mariæ Dei ſemper immaculatæ genitricis, in Aquigrani ſolemni pompâ in Germanorum Regem unctus & coronatus eſt, & uxor ejus ſimiliter in Reginam ſublimata. Coronatione ſolemni peractâ ad Coloniam redijt, & cives in dedicationem accepit. Inde per Rheni fluenta confcendens, Treviros, Moſellanos, Rhenanos, & reliquas Civitates cum oppidis ferme cunctis uſque ad Argentinam ſibi ſubjecit. Suevi etiam penè omnes præter Ulmenſes Ludovicum ut Regem ſuſceperunt.

Fridericus etiam per manus Henrici Archiepiſcopi Colonienſis, non apud Aquagrani, quò venire turò non potuit, ſed alibi regni coronam & inſignia ſuſcepit, illius autem partes Alſatij cum Baſilienſibus & Conſtantienſibus ſequébantur.

Bellum inter Ludovicum & Fridericum committitur.

Eodem anno prælium factum eſt magnum in agro Spirenſi, inter Ludovicum Regem quartum, & Fridericum Auftriæ memoratum Ducem ejus adverſarium, in quo multi ex utraque parte ceciderunt.

Lupoldus verò Dux Auftriæ Friderici Germanus, in odium tam Spirenſium, qui Ludovicum ſuſceperant, quàm Regis Ludovici, priuſquam bellum inciperetur, omnes penè in circuitu villas combuſſerat igni, & multa pauperibus intulit damna. Veruntamen campum & victoriam Rex Ludovicus obtinuit, & Fridericum cum ſuis fugere coëgit.

Erat autem fames magna, ſicut diximus, in omni terra, & Baldevinus Trevirorum Archiepiſcopus vir prudens, qui tempore pacis & abundantie ſibi de neceſſarijs providerat, victualia regis exercitibus copioſiſſimè miniſtravit.

Eſlingen obſidetur.

Anno item præſcripto Fridericus Auftriæ Dux, poſteaquam victus & fugatus eſſet à Rege Ludovico, ſicut dictum eſt, in agro Nemetenſi, ſuorum reſcolleto exercitu movit in Sueviam, & imperiale oppidum Eſlingen gravi obſidione vallavit. Quod ubi Regi Ludovico innotuit, contractis undique copijs contra Fridericum in Sueviam pro liberandis civibus aſcendit. Bellum denuò committitur, plures ab utraque parte trucidantur, ac multi capiuntur, & ob id neceſſariò cepta obſidio ſolvitur.

Interea

Interea dum hæc geruntur in Suevia, Lupoldus Friderici frater Dux Austriæ contractis copijs vallem Suitensium confederatorum intrare disposuit; quod cum propter meatuum angustiam haud facile posset efficere, suorum in arcano cepit consilium habere. Complacuit autem postremo consultantibus, ut secretò ab una parte montium intrantes nocturno tempore super illos, qui nihil tale suspicabantur, irruerent, & nullo resistente omnia quæ reperissent, liberè devastarent.

Lupoldus
Dux contra
Suitenses
movet.

Erat in exercitu Lupoldi nobilis quidam de Henneberg, qui tot subito perire Innocentes doluit; & ideò præmonere Suitenses de imminente periculo cogitavit. Sagittam ergo cavatam superius artificiosè operuit, litteras continentes præmonitionem inclusit, & jactu balistæ in vallem destinavit. Suitenses relectis litteris sibi projectis, sub introitu vallis occultè posuerunt insidias, & omnes quotquot ingredi præsumpissent ex adversarijs vel occiderunt, vel converterunt in fugam. Unde Lupoldus suorum strage accepta non parvâ, confusus redit ad propria.

Per sagittam
cavatam
superius
operuit
litteras
continentes
præmonitionem
inclusit,
& jactu
balistæ
in vallem
destinavit.

Eodem anno in oppido quodam Austriæ Cremenfi Pataviensis Diocesis, hæretici plures nefandissimi per Fratres Prædicatores inquisiti fuerunt atque detecti; quorum errores perniciosissimi ex pravis Fratriculorum dogmatibus sumplerunt originem, quos dudum sancta Romana damnavit Ecclesia in Concilio Viennensi, de quo paulò jam ante diximus, anno Henrici Abbatis istius duodecimo. Detecti autem & comprehensi, quoniam omnes in erroribus suis fuere contumaces, ad ignem adjudicati sunt, & extra memoratum oppidum Cremenfem in cinerem combusti.

Multitudo
hæreticorum
in Austria
combustorum.

Vesaniam autem illorum principales articuli fuerunt. Sacerdotium & sacrificia Ecclesie cuncta, Missam & Sacramenta omnia deridebant, & nec reverentiam Sacramentis, nec obedientiam vel honorem voluntariè ulli præstabant Sacerdotibus. Luciferum & reliquos Demones colo injuriâ pullos affirmabant; ideòque & ipsos omnes regno felicitatis aliquando, ut injuriâ passos, fore restituendos, Michaeli verò & ceteros Angelos bonos omnes, tanquam injuriatores, cum omnibus, extra eorum sectam, hominibus in æternum damnandos. Unde mutuo sese invicem saluantes in favorem Sathanæ dicebant: *Salvet te imperiam passus*. Quod Luciferò adscribunt.

Errorum
periculosorum
principales
articuli
notantur.

Si Maria, inquit, *Virgo permansit post partum*, non hominem sed Angelum peperit: *si autem verum hominem peperit, Virgo post partum non fuit*. Duodecim viros ex tota eorum multitudine segregatos habebant, quos & Apostolos nuncupabant, qui totam Germaniam quotannis

Duodecim
sibi præce-
pitos
sunt Apo-
stolos.

perlustrantes, simpliciores quòsque in suis erroribus confirmabant. Ex illis duodecim rursum secernebant duos seniores, quos sectæ vocabant ministros, qui singulis annis Paradysum se intrare fingeant, ubi ab Enoch & Elia potestatem acciperent suos absolvendi ab omnibus delictis atque peccatis; quam auctoritatem pluribus in singulis civitatibus & oppidis communicabant. Sacramentum Baptismatis contemnēbant dicentes, si Baptismus est Sacramentum, ergo quodlibet balneum est Sacramentum, & balneator omnis est Deus. Sacramentum etiam Pœnitentiæ vitabant, confitentes non Sacerdotibus, sed Laicis peccata sua tantum in genere, & nihil penitus in specie, ac per hanc sperantes confessionem omnium se delictorum à poena & à culpa remissionem suscepturos. Sacramentum quoque Salutariferum Dominici Corporis & Sanguinis non credebant,

Omnia Ec-
clesiæ Sa-
cramenta
contemne-
bant.

conſecratam in Altari hoſtiam, Deum fictitium temerè nuncupantes. Sacramentum verò matrimonij, Juratum meretricium vulgariter appellabant; quia brutorum inter ſe more turpitudinem ſine matrimonij lege exercebant. Extremam unctionem irridebant; de qua interrogati quid ſentirent, publicè omnes reſpondebant: *Nos firmiter credimus, olea quanto plus fuerint oleo condita, tanto eſſe indubitanter meliora.* Conſecrationes Eccleſiarum, cœmeteriorumque, ordinationes Episcoporum, Sacerdotum, & quarumlibet rerum benedictiones, pro nihilo reputabant. Deum nec ſcire nec punire peccata, quæ ſunt ſub terra, iniquà loquacitate dicebant. Unde convenientes in ſpeluncis & cavernis ſubterraneis, nullà conſanguinitatis obſervatâ conſideratione, pater cum filia, frater cum ſore, filiùſque cum matre turpitudinem ſuam indifferenter exercebant. Romanam Eccleſiam non Chriſti, ſed infidelium eſſe dicebant: cenſuras Eccleſiæ, auctoritatem Prælatorum, & omnes Chriſtianorum ritus irridebant, jejunium nullum ſervabant; carnibus omni tempore, etiam, in die Paſceves utebantur. Nullum feſtum obſervabant, ſed etiam die Paſchatis laborabant. Perjurium dicebant non eſſe peccatum. Merita, preces vel Interceſſiones Sanctorum nihil poſſe mortalibus conferre, & ob id neque honorandos, neque invocandos dogmatizabant. Alios denique complures profitebantur errores, quorum multitudo lectoribus, & horrorem generaret, ſi ſcriberentur omnes, & mentis fatidium. Magnus eorum fuit numerus, & multa inter ſe abominanda commiſerunt. Nam ut unus eorum ex Apoſtoliſ Viennæ crematus ferebatur eo tempore in tortura conſeſſus, plus quam octo millia hominum utriùſque ſexus per Bohemiam, Auſtriam, Thuringiam eorumque conſinia, horum profectoſores extiterunt errorum: præter illos, qui Germaniam & Italiam ſimili pravitate inſecerant. Plures eorum in prænomiſtis regionibus eodem tempore in quaſitione Fratrum Prædicatorum fuerunt detecti & judicati ad ignem: qui ſumma cum hilaritate omnes in ſua pertinacia perierunt, & ne unus quidem ex eis poenituit. Erat una inter eos puella nomine Giſla corpore ſpecioliſſima, cujus pulchritudo Judicem traxit ad commiſerationem: & cupiens illam ſervare, multis nitebatur ei perſuadere ſermonibus, ut abrenuntiato errore ad Eccleſiæ reverteretur ſanctiſſimam unitatem. Quæ interrogata ſi adhuc eſſet Virgo? reſpondit: *Super terram Virgo ſum: ſub terra vero minimè.* Putabat enim fatua Virginitatem ſub terra non poſſe aufferri, etiamſi multis contigſſet viris commiſceri. Cùm autem nullis poſſet inductionibus perſuaderi, ut renuntiaret erroribus, læta & gaudens in ignem ſe dedit præcipitem, animam mittens in gehennam. Horum facibus errorum tunc infecta Bohemia, uſque in præſentem polluta diem nunquam potuit in tora ſui conſunitate à talibus ſpurciſijs emundari. Sunt enim in ea hodie multa hominum millia præſcriptis erroribus vel in toto, vel in parte turpiter maculati, quemadmodum ſuo loco inferius dicemus.

Anno quoque prænotato diſcordia inter Henricum Abbatem Hirſaugienſem & Conventum ſuum ante plures quidem annos exorta, occaſione diſviſionis Regni, & Regum Principumque diſſenſione ſuccreſcens, nimium fuit ampliata. Abbas namque (ut in ejus promotione ſupra jam diximus) homo erat pro regimine & utilitate Monaſterij non ſatis

Matrimo-
nium Bla-
ſphema-
bant.

Eccleſiam
& Pontifi-
ces irride-
bant.

Hæretico-
rum ingens
fuit nume-
rus.

Puelle per-
tinacis fa-
tua & ai-
mis erro-
nea reſpon-
ſio.

Inter Abba-
tem & Con-
ventum
Hirſaug.
diſcordia.

facis idoneus. Corpori & ocio plus deditus, quàm illius temporis necessitas requirebat. Per ejus negligentiam & culpam status rei familiaris enormiter periit: Regularis observantia omnino contempta exulabat. Plura mobilia simul & immobilia bona sine voluntate Conventus alienavit à Monasterio: & ære congregationem nimium gravavit alieno. Super his & alijs enormitatibus suis multis, sæpè admonitus per seniores, non solum in nullo se corrigere vel emendare voluit: sed etiam Fratres suos & maximè seniores, quibus onerosa fuit ejus dilapidatio, in faciem maledixit atque contempsit, cujus indignatione facti tandem depositus fuit.

Eo tempore, sicut paulò ante diximus, Ludovicus Dux Baviaræ & Fridericus Dux Austriæ pro Regno contententes, non modicam ejus depositionis causam præstitit; nam uterque non secundum Deum, ubique Ecclesiarum Præfules & Monasteriorum Abbates instituere vel amovere, pro commodo & favore propriæ utilitatis gestiebat. Ludovicus etenim Sigibodone Spirensium Episcopo virâ defuncto, Georgium filium Comitæ de Veldentia Mosellanum in ejus locum substituit, cui mansionis residentiam in oppido Germersheim assignavit. Fridericus autem sibi faventem Arnoldum de Ochsenstein sublimavit in Episcopum Spirensis Ecclesiæ, & Landaugiam oppidum illi pro residentia sua deputavit. Verùm Georgio Veldentiano Comite brevi mortuo, Emicho Comes de Liningen, de quo præcedente anno diximus, per Ludovicum Regem Episcopus substituitur, & præfuit annis quatuordecim: Arnoldus etiam non diu supervixit.

His tribulationibus Ecclesiam Nemetensem per triennium ferme comprimentibus Hirsaugia quoque lugens sua deplorabat incommoda; quoniam in se gravissimè turbata, neque Pontificis ordinarij, neque alterius cujuscumque meruit auxilio consolari. Abbas tamen Henricus, qui post multorum alienationem honorum sine Fratrum suorum consensu à Monasterio malè sibi conficius erat, amicorum sequebatur auxilio: & quandiu potuit, subditorum animos irritavit. Cæpit hoc malum discordiæ, neque cessavit, donec Abbas tandem deponitur.

MCCLXVI.

Anno Henrici Abbatis Hirsaugiensis decimo septimo currente, Ludovicus Rex convocatis Principibus cunctisque sibi fideliter adherentibus, pacem in omni regno Germanorum servandam constituit: Latrocinia prohibuit, & animos fidelium suorum contra Fridericum Austriæ Ducem confirmavit. Henricus autem Colonienſium Archiepiscopus, & qui partes Friderici sequebantur, multa contra Ludovici Regis consilia machinati, nihil aut parùm in his rebus fortunati, proficere quotidie in melius æmulum frustra doluerunt.

Eodem anno Rex Ludovicus & Baldevinus Archiepiscopus Trevirorum ad instantiam Petri Archiepiscopi Moguntini oppidum Wisbaden, ubi sunt thermæ, & Castellum Scharpfenstein, quæ erant ex parte Friderici Ducis, obsidione circumdederunt. Verùm obsidione per aliquot dies firmatâ cum se viderent propter locorum fortitudinem nihil posse proficere, ad alia se transtulerunt.

Anno prænotato posteaquam Sedes Apostolica mortuo Clemente Papa quinto jam ultra biennium vacasset, convenientes tandem Cardinales

Duo super Ecclesiam Spirensis constituntur Pontifices.

Abbas Henricus malè sibi conficius.

Wisbaden & Scharpfenstein obsidione circumdantur.

Joannes fit Papa XXII. annis xlii.

S 3

nales

nales Lugduni in Cœnobio Fratrum Prædicatorum, quintâ die menſis Septembris Jacobum Portuenſem Episcopum in Romanæ Eccleſiæ Pontificem elegerunt: quem ſolemni pompâ ordinantes, Joannem ejus nominis viceſimum ſecundum nuncupârunt, qui præfuit annis xviii. menſibus quatuor. Vir utique doctus & ſingulari prudentiâ circumſpectus, qui nonnulla ſcripſit opuscula, ſermones maximè & varias in Theologia Scholaſtica quæſtiones & concluſiones. Hic Thomam de Aquino Prædicatorum Ordinis Theologum catalogo Sanctorum inferuit, Tholoſanam & Cæſarauguſtanam Eccleſiam in Archiepiſcopatum erexit.

Inter Ludovicum & Fridericum bellum coſtituitur.

Eodem anno in Agro Argentinenſi denuo bellum factum eſt pro regno, inter Ludovicum Baviaræ Ducem & Fridericum Ducem Auftriæ, cujus iſta fuit occaſio. Argentinenſes eatenus ad hæſerant Friderico, & ejus partes ſequébantur: quem ubi Ludovicotandem reſciſſent infirmior, eo repudiato, iſtum ut fortiorem & à majore ſaniorque parte Principum electum, ut verum & legitimum Germaniæ Regem ſuſceperunt. Hinc animo concitatus in iram Fridericus, contractis copiis Argentinam obſedit, cives minis atque terroribus in ſuam revocare ſententiam laboravit. Cujus rei nuntium ut accepiſſet Ludovicus, convocato ſuorum exercitu ad Argentinam properat, & commiſſo prælio Fridericum inde fugere coarctat. In quo certamine multi ex parte Friderici ceciderunt, & plures capti ſunt.

Philippus Rex in Gallia conſtituitur.

Anno præſcripto Ludovicus Rex Gallorum moritur, poſt quem Joannes filius ejus adhuc puer gubernacula regni ſuſcipiens regnavit vixitque duntaxat diebus. Quo mortuo Philippus Ludovici frater in regnum ſublimatus eſt, & annis quinque ſupervivens in Gallia regnavit.

Eodem anno Lupoldus Dux Auftriæ Friderici frater in odium Ludovici Regis cepit deſtare Baviaræ: ſed pulſus à præſidio Ludovici fortiffimo, cum ſe nihil poſſe proficere conſpiceret, inde digreſſus iterum deſcendit ad partes Rhenanas, & Spirenſem Agrum ut prius denuo vaſtavit.

Concurſus populi ad ſanctam Mariam in Villa Dymbach.

His ſerme temporibus magnus concurſus populi cepit, & annis pluribus duravit ad imaginem quandam Beatæ Mariæ ſemper Virginis in villa quadam Dymbach nomine, quæ pertinet Monafterio ſanctæ Felicitatis noſtri Ordinis in Schvartzach Franciæ Orientalis Peapolitanæ Diœceſis, ubi multa & ſtupenda miracula facta ſunt, & plura ſanitarum beneficia mortalibus ad invocationem Divini nominis exhibita. In cujus rei memoriam Eccleſia ſatis pulchra & præioſa in eadem villa, ſicut hodie cernitur ex fidelium oblatione conſtructa, & non ſine magnis ſumptibus perfectæ eſt, miraculis uſque in præſens coruſcantibus.

MCCCXVII.

Pro Canonizatione Divæ Hildegardis inſtitutio facta eſt.

Anno Henrici Abbatſis ultimo, Joannes Papa viceſimus ſecundus ad infantiam Petri Archiepiſcopi Moguntini Willichino Abbati Spanheimenſi & quibuſdam Canonicis Eccleſiæ Moguntinæ per Apoſtolica ſcripta mandavit, quatenus ad montem ſancti Ruperti prope oppidum Bingen, ubi Nahus Rhenum influit, accedentes, de vita moribus, ſignis atque miraculis Divæ Hildegardis primæ fundatricis & Abbatiffæ dicti Monafterij (quæ longè ſupra, anno Conradi Abbatſis Hirſaugienſis quarto, vitam exceſſit humanam) inſpectionem facerent diligentem: & quidquid inveniffent

invenissent veritate probatum, ad Apostolicæ Sedis examen fidei narratione transmitterent. Inquisitionis peracto scrutinio memorati commissarii vitam præfatæ Monialis religiosam atque sanctissimam, ac multis miraculis tam post mortem ejus, quam prius sufficienter comprobata invenirent, eamque dignam Canonizatione censentes, necessaria profectu negotij, ad Romanum Pontificem memoratum destinaverunt. Pontifex autem testimonijs sibi destinatis diligenter relectis, ad Canonizandam Virginem non fuit difficilis, quemadmodum Apostolico scripto factum sum certior; quamvis optatum à multis negotium non perduxit ad effectum. Ejus quoque prædecessor Clemens Papa quintus in eadem re commissarios ante dederat.

Eodem anno Baldevinus Archiepiscopus Trevirorum Castellum Imperij Sternberg nuncupatum quibusdam nobilibus datum in pignus, consentiente Rege Ludovico, pecuniâ datâ redemit, & Trevirorum Ecclesiæ proprium fecit: Comitum quoque de Henneberg pro una & quadraginta Marcis argenti eodem anno, sicut in monumentis legi Authenticis, Ecclesiæ Trevirensi feudalem constituit. Alia insuper multa per industriam suam ab ipso Rege Ludovico precibus obtinuit, & dominia proveniunt ac redditus Ecclesiæ suæ mirabiliter auxit.

Anno prænotato vicesimâ nonâ die mensis Maij, obiit Guido Episcopus Traiectensis, vir per omnia magnificus, cui mox in Pontificatu successit Fridericus de Syrek, Patriâ Mosellanus, majoris Ecclesiæ præpositus, & annis quinque præfuit, qui multas à civibus suis persecutiones sustinuit, & sæpè triumphavit.

Claruit his temporibus apud Moguniam in Cœnobio S. Martyris Albani, quod tunc Ordinis fuit Divi Patris nostri Benedicti, Arnoldus Presbyter & Monachus, vir suâ ætate magnæ opinionis atque doctrinæ, qui scriptis & moribus quasi rosa inter spinas deformatam conversationem Monachorum redarguit. Scripsit enim inter alia de calamitatibus suorum temporum non spernendum opusculum, in quo non solum Regni Germanici, sed Ecclesiæ quoque universalis, & maxime sui Ordinis miserabilem deplorat inclinationem. Gesta Regis Ludovici quarti scribere cepit, sed præventus morte non complevit; de cæteris lucubrationibus ejus nihil hac me vidisse tempestate amplius memini.

Anno quoque memorato Henricus Abbas Hirsaugiensis, ut dilapidator substantiæ Monasterij apud Regem Ludovicum non immerito accusatus, cum reatum suum nullâ posset tergiversatione occultare, manifestum censuræ depositionis accepit judicium: & qui toties moventes audire seniores suos noluit, ab officio pastoralis curæ tanquam inutilis & perniciosus Monasterio, Regali præcepto depositus fuit. Ad privatum itaque vivendi modum revocatus, in amaritudine cordis sui consensuit, & propter damna rerum temporalium irrecuperabilia, quæ Monasterio tempore sui regiminis intulerat, cunctis fratribus odiosus fuit. Et quia multa sine Fratrum suorum consensu aliena verat contra formam juris, & consuetudinem Ordinis, quod nec debuit, nec jure potuit, Rex Ludovicus postea Imperator factus, litteras Hirsaugiensibus Imperiales tradidit, in quibus restitutionem omnium taliter alienatorum, sub poena læsæ Majestatis detentoribus mandavit.

Sternberg
Castellum
Ecclesiæ
Trevirorum
conceditur.

Fridericus
hic Episcopus
Traiectensis
Ecclesiæ
præpositus.

Arnoldus
Monachus
S. Albani
vir doctissimus.

Henricus
Abbas Hirsaugiensis
xxx. depositus.

De

De Sigifmundo hujus Monaſterij Hirfaugienſis Abbate XXXI. qui præfuit annis xxv. & de varijs geſtis illius temporis in Germania.

Sigifmundus Abbas Hirfaugienſis in ordi. ne XXXI.

Oſt depoſitionem Henrici ejus nominis ſecundi Abbatis, de novi Paſtoris electione magna inter fratres difficultas ſubſe- cuta fuit; metuebant enim, nec ſine cauſa, ne ſi aliquem præcipitato conſilio minus idoneum Abbatem ſuper ſe conſtituerent, gravioribus quàm eatenus periculis & incommoditatibus ſubjacerent; nam per malum Henrici Abbatis regimen, & multis & gravibus erant oneribus debitorum involuti, à quibus non aliter, quàm boni paſtoris ſollicitudine poterant liberari. Denique bona Monaſterij quæque meliora in pignus creditoribus locata fuerant, & fratres jam unde vivere potuiſſent, vix habebant. Miſeria fuit tunc videre Hirfaugiam, quando & ſpiritalis converſationis veneranda cunctis olim integritas, habitatores omnino deſeruit, & rerum temporalium quondam opulencia copioſa penitus deſecit. Horum omnium cauſa malorum ex triplici fundamento non bono ſumit exordium; dum aut mali Conobitæ ſuis convenientem pravis moribus, & non ſecundum Deum paſtorem eligunt, aut boni etiam non ſatis providè ad conſtitutionem Abbatis procedunt. Nonnunquàm paſtorem etiam non bonum merentur accipere, qui ſine obſervantia viventes in Monaſterio, Deum ſuis peccatis non metuunt irritare.

Cauſa in- ſtitutionis Abbatum malorum triplex da- tur.

Duo in diſ- ſenſione eliguntur Abbates, Sigifmundus & Ger- hardus.

Itaque fratres maturà, ut ipſis videbatur, conſultatione præhabita, diem electionis quintum decimum Octobris conſtituunt, quo inſtante ſatis tumultuariè ad rem tam arduam procedunt. Bifariam quippe diviſi, duos in diſſenſione Abbates eligunt, & niſi Omnipotens Deus mediante bonorum virorum conſilio, ſuam interpoſuiſſet miſericordiam, de Hir- faugia nulla ſpes relevaminis aut ſubſiſtentia penitus remanſiſſet. Miſeri- cordiâ Domini plena eſt terra, qui propter ſervorum ſuorum Wilhelmi, Brunonis, Theogeri & aliorum complurium ſanctitatis merita & reve- rentiam, hunc locum, in quo ei religioſiſſimè quondam ſervierunt, non voluit diſperdere, ſed in melius aliquando reformandum potius refer- vare, quod rei poſteà probavit eventus. In diſſenſione igitur memorata ſeniores, & qui Zelo rectitudinis & numero perſonarum videbantur ſenioribus cæteris potiores, Sigifmundum Priorem Conventualem ſibi præfecerunt Abbatem, contra quem alij fratres ætate juniores ac pau- ciores numero perſonarum, Gerardum Eccleſiæ cultodem præficere contendebant. Erant ambo quidem viri admodum boni, & pro illius merito temporis, negotijs & rebus ſatis convenientes. Ceſſiſſet illico in electione tunc Sigifmundo ut vocum numero majori Gerardus, niſi co- gnatorum ſuorum impulſu, & eligentium ſe inuito, obniti & reſiſtere aliquandiu fuiſſet coactus. Ex primò quidem ambo electi cum amicis ſuis ad judicium Pontificis Neometenſium fuerunt evocati, qui cum eos con- cordare non poſſet, omne negotium ad Petrum Archiepiſcopum Mo- guntinum, tanquam Provinciæ Metropolitanum, & Apoſtolica Sedis delegatum devolvit, qui & cauſam juſtitia mediante ſolvit.

Anno

Anno igitur prenotato Dominice Nativitatis millesimo trecentesimo septimo, Indictione Romanorum quintâ decimâ, vicesimâ sextâ die mensis Novembris Petrus jam dictus Archiepiscopus in præsentia Ludovici Regis & multorum Principum apud Moguntiam inter dissentientes, audito prius electionis modo atque processu, de consilio peritorum sententiam dixit, abrogatâque Gerardo, Sigismundum electum Canonicè pronuntiavit, eumque auctoritate Apostolicâ simul & Metropolitana in Abbatem confirmavit, quem etiam in Cathedrali Ecclesia Moguntina, multis præsentibus in festivitate sancti Andreæ solemniter benedixit.

Sigismundus
ab Archie-
piscopo
Mogunti-
no Abbas
declaratus
est.

Sigismundus ergo confirmatus & ordinatus Abbas, de Moguntia mox ad Hirsaugiam revertitur, & susceptus ab omnibus cum gaudio, ut verus pastor animarum honoratur. Prius enim quàm electi duo ad Moguntiam pergerent, unanimi fratres consensu juraverant in manus Spiritus Episcopi, quod sine contradictione aliquam illum in Abbatem suscipere, pro quo sententiam Archiepiscopus dixisset. Ordinatus itaque Sigismundus Abbas, Monasterio præfuit annis quatuor & viginti, certis- que mensibus & diebus, quorum numerum Antiquitas litteris minimè commendavit; quo fit ut etiam nos in tenebris palpemus. Patria fuit Suevus, ingenuis parentibus ortus, moribus honestus, vulgari eloquio satis promptus atque disertus. In scripturis verò Divinis parum sapuit, quoniam illud tempus apud Monachos sine studio litterarum fuit. In curandis autem & disponendis negotiis secularibus, satis fuit idoneus, & in consilio non parum circumspexit. Omni tempore sui regiminis, quoad temporalia utiliter præfuit, & res Monasterij admodum prudenter dispensavit. Plura etiam bona recuperavit, quæ prædecessor ejus nimis inconsultè distraxerat, & quidquid potuit eorum, quæ ille alienaverat, ad jus Monasterij possessionum Ludovico Rege favente revocavit.

Sigismundus
pro Abbate
suscipitur.

MCCCXVIII.

Anno Sigismundi Abbatis primo, Andreas de Gundelfingen Episcopus Herbipolensis & Dux Franciæ Orientalis moritur. Vir per omnia Pontificio munere dignus; qui multas cum civibus suis Peapolitanis dissensiones habuit, quos tamen ad veram obedientiæ subjectionem potuit revocare; à multis liquidem annis cornua contra Pontificis & Ecclesiæ Wirzburgensis auctoritatem cives crexerant contumaces, qui cum sint proprii ac dediticii sancto Kiliano, & memoratæ Ecclesiæ, semper tamen vestigijs paternis temerè inhaerentes, Regno potius quàm Ecclesiæ subesse maluerunt.

Andreas
Herbipo-
lensis Episcopus
moritur.

Post Andream Godfridus de Hohenloe Præful Ecclesiæ Wirzburgensi præficitur, & annis ferme novem strenuè præfuit, qui & ipsè rebellionem civium suorum sensit & habuit, quos tamen favore & auxilio Regis Ludovici ad obedientiam coëgit; anno quippe Pontificatus sui secundo ad obsequium sui apparatu bellico quoties esset opus, per Regis sententiam eos compulit, & suis militare stipendijs coarctavit.

Godfridus
Episcopus
Wirzburgen-
sis.

Anno quoque prenotato cives Colonienfès vocatis in auxilium, Joanne Bohemorum Rege, Wilhelmo Comite Hollandiæ, Joanne fratre ejus Comite in Henegavv, Gerardo Comite Juliensi, Adolpho Comite Montano, Joanne Comite Seynensi, & quibusdam alijs, contra Henricum Archiepiscopum suum, Friderici partes sequentem, & pacis Ludovici Regis decreta violantem, processerunt ad prælium. Quem in castrò

Inter Colo-
nienses &
eorum Ar-
chiepiscopo-
rum dissen-
sio & bellum.

T

Brüel

Briſel nuncupato per quatuor meſes continuâ obſidione vallantes, ad pacis & ſubjectionis Ludovici Regis poſtulationem compulerunt. Quæ res Friderico nunciata mentem ejus haud parum deterruit, & in ultimam penè deſperationem duxit.

Auſtriae
Duces Fri-
dericus &
Lupoldus
devaſtant
Bavariam.

Eodem quoque anno Fridericus & Lupoldus in odium Ludovici Re-
gis iterum cœperunt hoſtili incurſu devaſtare Bavariam. quod cùm inno-
tuiſſet Ludovico, contractis copiis aſcendit illis obviâ, à cujus adventu
fugientes in Auſtriam conſuſi, nec ſine detrimento redierunt. Creſce-
bat enim quotidie Ludovicus, & contra Fridericum prævaluit, quem
deſerentes multi ipſi Ludovico adhæſerunt.

Rudolphus
Palatinus
Comes Ba-
variaque
Dux frater
Regis.

Rudolphus autem frater Regis Ludovici, qui non ſolùm partes ſe-
quebatur Ducis Friderici, ut ſupra dictum eſt, ſed etiam in fratris conſpi-
raverat mortem, fugatus de Heidelberg ad Auſtrales declinaverat miſer
ſibi fautores, ubi in annum jam tertium exulavit. Qui cùm anno memo-
rato fratris in Bavariam cognoviſſet aduentum, ejus timens inſidias pro-
pter viciniam locorum inde ruſſus abiit, & navigio per mare Saxonicum
in Angliam pauper deſcendit. Mortuo tandem in exilio Rudolpho, uxore
ejus cum parvulis ſuis ad Regem Ludovicum tunc apud Heidelberg com-
morantem redijt, miſericordiam filijs petijt, & gratiam impetravit. Rex
etenim Ludovicus quoniam adhuc parvuli erant nepotes, eorum ſegeſſit
tutorem, & patris delictum in filios non retortit.

Rudolphi
Uxor poſt
mariti obitum
ad pa-
triam re-
vertitur.

MCC CXIX.

Anno Sigifmundi Abbatſis Hirſaugiani ſecundo, mortuus eſt Hen-
ricus filius Comitiſ Silveſtris ex Dona Wormatiensis Episcopuſ in majori
Eccleſia ſepultus. Vacavit Sedes Pontificatus duobus meſibus & octo
diebus, quibueſevoluit in Episcopum fuiſt electuſ Cuno de Schönck filius
fratris Emerici quondam ejuſdem Eccleſiæ Pontificis, & præfuit annis
decem in adverſitatibus multis tam cum civibus ſuis in diſſenſione malè
faventibus Eccleſiæ contendendo jugiter: quam propter eam, quæ inter
Ludovicum & Fridericum tunc erat, controverſiam.

Cuno de
Schönck fuit
Episcopuſ
Worma-
tiensis.

Anno prænotato in meſe Julio mortuus eſt ſine liberis Wolmarus,
quem nonnulli Woldemarum nuncupabant, Marchio Brandenburgienſis,
cujus Principatus ad Regnum ſine medio devolutuſ Germanorum, ſine
Principe rectore aliquandiu vacabat. Ludovicuſ igitur Rex de con-
ſenſu procerum regni, filium ſuum primogenitum nomine Ludovicum
Brandenburgij Marchionem inſtituit, ac Principem regni Germanici
Electorem fecit. Hiſ quoque temporibus cives Moguntini, Argentinenſes,
Spirenſes & Wormatiennes cum cæteris oppidanis regni cis-Rhenanis, qui
mercaturis erant ut plurimum intenti, de conſenſu regis Ludovici mu-
tuam inter ſe fœderis & pacis conſtituere ſocietatem, pro turandis vijs &
itineribus publicis contra multitudinem latronum, qui propter diſcor-
diam regni abundabant ubique in nemoribus lacerantes, in tantum, quòd
nulluſ poterat ſecurè tranſire viator. Quicunq; manuſ eorum incidiffet
ſive Clericuſ, ſive Monachuſ, ſive Laicuſ, & rebus ſuis ſpoliabatur cun-
ctis: & plerumque etiam maſtubatur verberibus: nulli parcebatur ſexui:
nulli deſerebatur honori: nec ætas conſiderabatur, nec dignitas. Cives
igitur prænominati conductis militibus ſtipendiarijs, omnes viarum,
introituſ ſimul & exituſ diligentiffimè fecerunt obſervari: & brevi tem-
pore

Wolmaruſ
Marchio
Branden-
burgienſis
mortuſ.

Confede-
ratio civi-
tatum Re-
gni contra
latrones
ſapienterq;.

pore stratas regni à Moguntia usque Argentinam circumquaque fecere tutores. In ea civium solitudine latrones multi successivè per memoratos stipendiarios fuerunt comprehensi, & ultimo supplicio regis Ludovici mandato generali capitis detractione puniti. Inter quos plures ex eorum genere, qui se nobiles & ingenuos esse parentelâ gloriabantur antiquâ, deprehensi, nec pretio nec precibus quorumcunque redimi poterant: sed meritis dare poenas mortis sine differentia personarum cogebantur. Hinc metu necis perculsi ceteri, à similibus temperabant. Rex namque Ludovicus in latrones erat severus, neminique ducebat parcendum, qui vel occidisset hominem innoxium, vel quempiam suis spoliasset rebus viatorem, ac per hoc omnium regni civium animos in suum provocavit amorem; qui ad ejus obsequium non rei familiaris substantiam modò, sed & semetipsos libenter exponebant.

MCCCXX.

Anno Sigismundi Abbatis tertio, quarto die mensis Junij obiit Petrus de Achspalt ex medico quondam Comitis de Luzelburgo Moguntinensium Archiepiscopus, vir sempiternâ memoriâ dignus, quippe qui Ecclesiæ suæ laudabiliter præfuit, & in utroque statu magnificè dilatavit, duas Synodos magnas personaliter præficiens in Aschaffenburg celebrans tenuit, in quibus ad reformationem Cleri simul ac populi Christiani multa facis fructuosè & utiliter ordinavit. Multa etiam pro Germaniæ regno simul & regum honore peregit ardua, & in cunctis operibus suis ita se gessit Principem, ut officium tamen Pontificis nunquam negligere, talisque fuit præful, qui publica regni negotia diligentissimè curaret. Cœnobium quoque Monachorum Carthusiensium prope Moguntiam in honorem S. Archangeli Michaelis fundavit, & proventibus necessarijs copiosè dotavit, quemadmodum anno Henrici Abbatis nono supra jam diximus. Collegium quoque Canonorum cum insigni Ecclesiâ sub honore S. Catharinæ Virg. & Mart. in Oppenheim regali oppido simili in Deum pietate fundavit.

Post cujus mortem fratres de Domo, quibus jus competeat eligendi Pontificem, Baldevinum Trevirorum Archiepiscopum in Ecclesiâ Moguntinâ antistitem postulârunt. Joannes autem Papa XXII eorum postulationibus consentire noluit, sed Baldevinum in sua Ecclesiâ manere Trevirensi, decreto Apostolico præcepit. Verùm ne Moguntina Ecclesiâ viduitatis suæ diutius deploraret incommoda, memorans Pontifex Rom. de consilio Cardinalium Matthiam de Basseck Monachum Ord. S. Benedicti cum litteris Apostolicis destinavit ad Moguntiam, præcipiens tam Clero quàm populo, quatenus illum in Archiepiscopum susciperent. Denique Baldevino Trevirorum Præsuli per Apostolica scripta mandavit, ut Matthiam ad Ecclesiâ Moguntinam introduceret, solemniterque in Archiepiscopum consecraret. Ordinatus autem per Baldevinum in Archiepiscopum Moguntinæ, sicut Papa mandaverat, præfuit annis octo, & populum suum in bona pace omni tempore gubernavit.

Eodem mox anno præfatus Matthias Archiepiscopus Moguntinus contractis copijs & auxilium ferente prædicto Archiepiscopo Baldevino quoddam Wetteraviæ oppidum Gießen nuncupatum obsidione vallavit, expugnâvitque tandem & cepit; erat enim in eo diverticulum latro-

Raptores
& latrones
sine delectu
personarum
necantur.

Petrus Ar-
chiepisc.
Mogunti-
nus moni-
tus vit
opimus.

Matthias
Monachus
nostri Ord.
fit Archie-
piscopus
Ecclesiæ
Moguntinæ.

Gießen op-
pidum
Wettera-
viæ capitur.

T 2

num,

rum, qui multa in circuitu mortalibus damna intulerant, nec obedire constitutionibus regijs de pace factis curabat.

Anno quoque prænotato Henricus Colonienſium Archiepiſcopus iterum Ludovici partibus inſeſtus atque contrarius fœdera rupit, & pacem regni communem temerè violavit. Contra quem dives Ludovico Rege mandante, denuo cum exercitu procedentes quoddam illius caſtrum Urechem nuncupatum, in quo latronibus conſueverat præbere latibulum, obſidentes ceperunt, funditiſque destruxerunt.

Hæreſis
Fratricel-
lorum ite-
rum pullu-
lar in Italia
ut prius.

Hiſ etiam temporibus pernicioſiſſima illa Hæreſis Fratricellorum nuncupata, quam Bonifacius olim Papa VIII. damnaverat, rurfus nimium & uſque adeo pullulare cæpit, ut etiam ex Clericis & viris doctis haud paucos infeſciſſe diceretur. Sed ego fidem illis, qui ſcribunt viros quodam Religioſos ſive doctiſſimos in fœtorem huius hæreſeos prolapſos, adhibere nequeo, cum propter ſpurciſſimam ejus ſectæ turpitudinem, quam neminem eruditorum hominum æquanimiter poſſe audire crediderim, & multo minus profiteri vel agere; cum verò quòd ſuſpicio hæc de quibuſdam Religioſis magis invidioſa eſſe videatur quàm vera; non enim me latet diſcordiarum fomes, qui inter Johannem Papam xxii. & quoddam ex Ordine minorum FF. multis non ſine ſcandalo, ne dicam, injuriâ plurimorum, malè occaſionem præbuit ſuſpicandi. Nam præter articulos memoratæ hæreſis, quos anno Henrici Abbatis xvi. breviter conſignavimus, in eam quæ ſequitur crudelitatem Religioſorum vel doctorum neminem unquam conſentire potuiſſe conſidimus. Nam præter ſupra, fornicationes, & adulteria, quibus prænominati ſeſe contaminabant hæretici, cum matre, ſore, filia & indiſcerneret paſſim, cum omnibus luxuriam exercentes hoc etiam non ultimum ſuis adijciebant ſceleribus, quòd in Religione clauſtrali aliquando inſtitutus aut divinarum ſcripturarum vel mediocriter doctus, ut puto, nullus admitteret: qualem illud ſcelus, quàmque horrendum piaculum, ſummum decerni Sacerdotium illi, cujus in manibus anni principio natus ex tam ſædo commercio primus infans per omnium tractus & retractus brachia mortuus extiſſet? Reliquos verò natos vel qualibet tempeſtate infantes neque vivere permitti, neque quod peſſimum eſt, in ſanctæ Trinitatis nomine baptizari, ſed necatos crudeliter potius manibus impiorum rogo comburi, & eorum pulvere poculo commixto ejusdem ſectæ novitios quolibet initiari? Quis Religioſorum ſive doctorum virorum quempiam hiſ tam horrendis actionibus vel conſentire crederet?

MCCCXXI.

Duces Au-
ſtriæ rurfus
vaſtant Ba-
variam.

Anno Sigifmundi Abbatis quarto, Fridericus & Lupoldus Duces Auſtriæ congregato magno ſuorum exercitu rurfus cœperunt devaſtare Bavariam, quam ferro & igne crudeliter nimium destruxerunt. Ludovicus autem Rex ſe in munitione continebat recluſum, nec egredi ququam in occurſum adverſariorum præſumebat, propterea quòd ſuum in promptu non habebat exercitum. Auſtrales autem per totam regionem hoſtili furore diſcurrentes omnia depopulati ſunt, & in villis præter munitiones nihil integrum reliquerunt; nam illo in tempore per continuos x. annos magna Bavariam calamitas oppreſſerat propter eam, quæ fuit inter Ludovicum & Fridericum pro regno, contentionem. Unde cum

cum pluries in Bavariam Australes sibi conterminam fecissent incursum, nihil in agris & villulis tutum esse potuit, quin eorum esset depopulationi expositum, sed quidquid saluum pauperes habere voluissent, necessarium fuerat urbibus castellis seu oppidis munitissimis conservandum importari.

Anno prænotato Sigismundi Abbatis IV. magna inter cives oppidi Bingionum cis-Rhenanos levissima ex occasione suborta fuit seditio, quæ multis & exilij, & miseriæ causa extitit. Macellarius quidam nomine Henricus concivis sui canem juxta macellum liberius efculenta quærentem posteaquam semel ac iterum probris & maledictis abegisset, semperque revertentem tandem fuisse percussit. Quod ubi Domino canis innotuisset, qui nauta fuit, homo ferox & impatientiâ plenus, Macellarium percussurus aggreditur, à quo superatus in eodem loco mox peremptus est. Homicida in carcerem ponitur, seditio in oppido nimis perniciose suscitatur, concurrentibusque cæteris in unum Macellariis & amicis captivi, carcer per violentiam frangitur, captivus liberatur. Concursum in oppido fit confusæ multitudinis: Consulatus quasi qui Macellario fecisset injuriam, cum aliter vitam non potuerit defendere suam, nisi occideret nautam, ad poenam quæritur, & domus eorum publicantur. Unde senatus furem populum metuens in prætorium se recipit, & januas claudit.

Concurrentes autem sævientium turba januas prætorij violenter securus aperit, quatuor è senatoribus potiores viros ætate venerandâ per fenestras super pavementum strata præcipites dedit, reliquos de oppido cum ignominia ejecit. In eo tumultu civium XXIV. perierunt, vulnerati sunt multi, & plurimi senatoribus consentientes de oppido expulsi. Facta sunt hæc anno prænotato in festivitate S. Confessoris Alexij, hoc est, XVII. die Julij. Eo tempore dum hæc agerentur apud Bingiones, Rex Ludovicus erat in Bavaria, qui postea reversus ad Moguntiam, judicium ratione facti furoris proposuit, & tam oppidanos Bingionum potiores, quam expulsum senatum ad se Moguntiam citavit. Sed principes factionum ad conspectum Regis venire timentes (quippe qui eos se noverant) auxilio suorum emissi noctu fugam inierunt. Verum Rex non ignarus futuri, viros nocte milite complures armatos, qui viarum exitus omnes haberent in oculis, ne fugitivis ulla permitteretur abeundi facultas. Exeuntes igitur noctu de oppido, manus custodum non potuerunt evadere, sed capti penè omnes ad Moguntiam ducti sunt, & mortis tristem sententiam acceperunt. Plures sententiâ Regis & Principum extra regnum proscripti gravius morte vindictæ genus perpetuum subierunt exilium. Res planè miseraunda, propter unum villissimum nautæ canem plures quam 140. homines aut mori crudeliter, aut in exilium perpetuo relegari.

Eodem quoque anno, factum est miraculum, quod sumus dicturi. Homo fuit in oppido Bruchfall Spirensis Dicecesis nomine Godfridus, artificio tinctor, annorum 33. conversatione mundanus, verbis levis atque scurrilis, cujus gestulationibus & rhythmis carnalibus homines in tabernis vini poculis ac ludis dediti quàm plurimum consueverant oblectari. Vanitatum hic cufor atque sedator nullam aut parvam habere salutis propriæ rationem videbatur. Contigit eum per Dei providentiam, graviter infirmari, ita ut nulli circumstantium esset dubium, quin ægri-

In oppido
Bingen ex-
orta civis
gravissima
seditio.

Quatuor è
senatu Bin-
gonum
præcipi-
tantes a po-
pulo ibidè.

Ludovicus
dux venit
ad Mogun-
tiam.

Principes
Bingionum
seditionis
punitur
à Rege.

In oppido
Bruchfall
homo de
morte reviv-
it mirabili-
liter.

Infirmus
pollicetur
emendatio-
nem si deus
concedat
vitam.

Confessio-
nem facit
infirmus &
veniam
precatur.

Mortuus
surgit &
orat, viven-
tes in fugā
convertit.

In Ecclesia
perrexit,
populumq;
abire præ-
cepit.

tudine illā brevi moretur. Quod ille ut ex muscantium susurris intellexit, ingemiscens, & pectore tunso pugno cum lacrymis & voce intelligibili cunctis audientibus dixit: *Va mihi miserrimo peccatori, qui tempus vite mea totum in carnis iam moritura voluptatibus turpiter expendens, nullam animam meam curam habui, sed monita salutis omnia contempsit. Ecce nunc morior. Et rapitur anima mea per demones ad eterna tormenta inferni, nunquam exitura inde usque in sempiternum.* Cumque lacrymantem altantes consolarentur, de magna Dei misericordia, protestantes, non esse deiperandum, ille respondit: *De misericordia Dei non despero, sed indignum me Dei miseratione pertimesco.* Veruntamen, oro, vocetur Sacerdos, secum afferat Dominici Sacramentum Corporis, audiat sermō penitentis scelera, divina communice nimis indigno Sacramenta, si forte misericordiam precanti Dei præstet clementia, ut qui meritis meis inferno sum proximus, per ignem purgatorij sim saluus. Sacerdos mox adfuit vocatus, confitentem audivit, penitentem adjuvit, moriturum Sacramentis Dominicis cum devotione maxima communicavit, deinde coram ipso Sacerdote simul ac altantibus dixit: *Omnipotens Deus qui non vis mortem peccatorum, nec latus in perditione morientium; sed misericorditer penitentiam exspectas animo contritorum; si misertus mei tempus rogaveris vivendi, talem agere penitentiam curabo, ut frustra à gratiam non praesiteris peccatori.* His dictis siluit, & ingravescente morbo, post unius horæ spatium ut videbatur cunctis, qui astabant, spiritum emittens mortuus fuit. Erat autem hora ferme septima post meridiem, dies mensis Maii quinta acque vicesima, & imminente jam nocte sepulturam ejus, qui aderant, in crastinum differre necessario judicabant. Corpus ad feretrum in medio tabernaculi ponitur: vicini & proximi per totam noctem, ut fieri solet, juxta cadaver vigilantes, uxorem defuncti consolabantur: sermo inter eos de salute animæ illius varius in medium ducitur.

Horā post medium noctis ferme secundā, dormientibus cunctis vivens surrexit, qui mortuus fuerat, qui complois manibus, sonorā voce clamabat: *O DEUS quā in ista & occulta sunt judicia tua, benedictum sit nomen tuum, qui misericordiam tuam non subtrahis penitentiam agere cupientibus.* His dictis omnes, qui erant in domo, præ nimio terrore fugerunt, aliqui per fenestram, aliqui per januam, unusquisque ut potuit: Godfridus autem aliunde mentem habens intentam, & quid agerent illi, parum attendens, sanus & incolumis surrexit, & in vicinum hortulū secedens per noctis reliquum in orationibus perduravit.

Postera die multitudo populi convenit, & novitate miraculi omnes percussit, videre illum & alloqui summo desiderio cupiebant. Ille autem in loco suo genibus flexis permanebat, orationibus, ut videbatur, intentus, neminem aspiciens, sed immobilis omnino perseverans. Tandem adveniens Sacerdos, qui confessionem ejus audierat, interrogavit eum dicens: *Godfride quomodo habes, quid est, quid tecum agitur?* At ille digito signum crucis ori suo imprimens nihil aliud dicebat, nisi voce maternā: *O mēse! o mēse!* eamque dolentis interjectionem sæpè ingeminans surrexit, & intravit Ecclesiam. Quem Presbyter cum populi multitudine secutus, ut rei videret exitum, juxta majus altare stupidus residebat. Nam Godfridus mox ut intraverat Ecclesiam, ante ipsum altare se primum deiecit in terram, expansisque in modum crucis manibus, per duas ferme horas

horas ita permansit. Deinde surgens à terra Sacerdotem interrogavit dicens: Domine quid sibi vult populus iste? Cui Sacerdos: *audire cupimus abs te. an fueris mortuus, ubi fueris, quid videris, & quæ tecum sint alia. vel quomodo revixeris?* Cui Godfridus: *Est tempus sacendi, & est tempus loquendi: vadant in domos suas, quoniam hodie nihil ex me audituri sunt; maturiore consilio opus est.* His dictis iterum projecit se in terram. Igitur Sacerdotum imperio populus exiens de templo in sua perrexit.

Remanserunt in Ecclesia cum tribus presbyteris cives de pœioribus quatuor disponentes in animo secretius interrogare Godfridum, de his quæ illi acciderant. Postea igitur quàm populi multitudo exierat, surrexit de pavimento Godfridus, & mandante per obedientiam presbytero ut loqueretur ita exoratus est.

O boni viri Domini mei, si fieri posset, quod mihi darentur oia sensum & lingua totidem, millefamam partem eorum quæ vidi apud inferos, & audituri non possem effari, deficiunt mihi verba, & præ horrore magnitudinis, quid vel quomodo loquar nescio. Mortuus fui, & pro penitentia Dei mihi datus est vobis redire permisus; quod quomodo sit altum, quæ possum brevitate dicam. Postquam anima mea cum incredibili pressura & dolore cordis mei de corpore fuit egressa, mox divino iudicio, nescio quo modo, aus quibus deducens, extitit præsentata iam tristis, & tanto more dejectionis repleta, ut illam tristitia magnitudinem totus mundus capere vel intelligere non posset: omnia peccata mea etiam minutissimarum cogitationum, non solum mihi cunctis etiam præsentibus, quorum infinitus erat numerus, adeo manifesta fuerunt & patula, ut loqui & semetipsa quasi tumultuariè in medium offerre viderentur. Bone Deus quanta confusio me tunc operuit? quanta tristitia & meroris immensi calamitas miserum me circumdedit? nec dicere possum, nec sine immenso cordis mei horrore ullatenus cogitare. Quæ mihi dicta fuerunt tam à Iudice, quàm à circumstantibus Angelis simul & demonibus, quoniam penitus ineffabilia sunt, nullâ possum verborum proprietate cuiquam facere manifesta. Divinâ mox dictante iustitiâ in momento citius ad loca penarum fui perductus, tam inferni, quàm purgatorij, ubi tot animas in diversis locis ac varijs modis vidi torqueri, ut tantum in mundo numerum hominum neque hactenus extitisse putarem, neque ullo unquam tempore futurum. Mira res, & quam ego ipse satis admirari non sufficio. Cum nullus esset numerus, quorum multitudo ut mihi videbatur, omnem numerum præcelsis excessit, ego tamen nullo revelante, omnium nationes, scēlas, merita, & nomina simul & personas tam propriè novi & intellexi, ac si per omnem vitam meam cum singulis singulariter in hac mortalitate fuisset conversatus vel nutritus.

Multorum animas in inferno vidi torqueri, de quorum salvatione in hac vita mortalium nullus dubitasset, propter eam vitæ institutionem apparenter isthuc bonam, cuius occultas in secreto defecationes solus Deus cognovit. Rursus in purgatorio vidi plures reservari ad salutem, quos propter eorum in aperto vitæ mores, temeraria mortalium iudicia panis inferni deputandos existimassent. Et cognovi, magnum esse peccatum, de mortuis in fide Christi quippiam temerè iudicare; quoniam homo videt in facie, Deus autem in corde, cuius iudicia cum sint abyssus multa, minimè veniunt per hominem temeranda. Dispositio autem, qualitas, & modus penarum purgatorij & inferni, multo sunt aliter, quàm à nostris prædictatoribus allimantur, qui non satim congruè spiritalia supra sensum nostrum omnem existentia, corporalia & visibilia comparatione discutunt; nam ego

Resultat
visio. m.
suum per
obedien-
tiam com-
pulsus pre-
bytera.

Anima di-
stante Dei
iustitiâ ad
loca pena-
rum duci-
tur.

Cæca sunt
& frivola
de mortuis
humana
iudicia.

Quis ani-
marum fie-
stus hu-
mo morta-
lis non in-
telligit.

qui

qui earum ſolatus ſecundum animam intellectualem penas iſtas vidi, & expertus ſum, plenèque comprehendì ſpiritu, & intellectu cognitionis, ut mihi clariffimè tunc viſum eſt, nunc ad corporis ſenſibilia revocatus nihil vobis propriè de iſtis, ſicuti ſunt & quales ſunt, veraciter in ſemetipſis aut dicere poſſum. aut ullà penitus ratione ſimilitudinis perſuadere, ut plenam & propriam earum exiſtentiam capiatis. Quidquid enim dixerò minus eſt, & aliud eſt, & ad futurarum verum proprietatem, de quibus mihi ſermo eſt, minimè accedit. Alia ſunt illa, maiora ſunt, & multum aliud ſe habent, quàm ut intelligi queant ab homine, vel eſſari; quæ homo intelligi, miſterio ſenſum neceſſario ſunt ſubjecta, qualia verò illa ſunt, quaſunt, & quemadmodum ſunt, procul manent à ſenſibus remota. Somnium eſt, quidquid vulgus opinatur de futuris, quoniam pauciſſimi ſunt in hac mortalitate verentes, quibus Dei ſpiritus illuminaverit interiores oculos mentis, ut vel parum capere queant, quomodo ſi anima ſolus carne diſpoſita. Per nota verba loqui de rebus incognitis, quàm ſi aſſimatio procul à proprietate verum eſſentia remota, omnibus vobis credo conſtare manifeſtum.

Interrompens verba loquentis Sacerdos, interrogavit eum dicens: Ex quo tam remoti & alieni ſumus à cognitione ſtatus animarum ſeparatarum, & vita futura, nihilque aut parum de illarum verum proprietate intelligimus, cupio ſcire ab ſe, utrum rei veritas majora in ſe vel minora continet, quàm eos communiter ſecundum doctorum noſtrorum opinionem credimus & docemus?

Ad hæc Godfridus reſpondit: Credit mihi Domine, quoniam veritatem loquar expertus, meliora ſunt bona, quæ bonis promittuntur in cælis, & graviora mala, quæ malis præparantur in tormentis incomparabiliter amplius, quàm aliquis in mundo capere, intelligere, vel credere poſſit, & omnia quæ prædicatis in Eccleſia de gaudijs regni colorum, vel etiam de penis inferni, comparata veritati, puerilia ſunt, & ludo puerorum ſimilia: quod ignis in pariete depictus eſſe ad verum ignem cernitur, tale eſt, imò minus, quod aſſimatio humana de bonorum in cælo beatitudine, & malorum in tormentis afflictione cogitare poſſit, ſi veritati comparatur. Nonne & ſcriptura hac tanta expreſſit, oculus non videt, nec auris audit, nec in cor hominis aſcendit, quæ præparavit Deus his, qui diligunt illum. Præcepit deinde Presbyter, ut hiſtoriam continuaret inchoatam.

Niſi me compelleret obediendi neceſſitas, ſimul & divini metus iudicij, perpenſo ſepelirem ſilentio reliqua mihi divinitus oſtenſa. In tormentis vidi apud inferos tantam multitudinem Chriſtianorum, non ſolum Laicorum, ſed etiam Sacerdotum, Monachorum, Monialium, Virginum, Viduarum, mulierum, quarum tunc omnium perſonas, nomina, conditiones, ſtatus & merita novi, inter quos ex cognatis & concubinis noſtris plures denotaui, unde mihi ſtendum potius fuerit, quàm loquendum. Horum omnium pena, ſed & diſpoſitiones tormentorum ſecundum differentiam meritorum malum erant diſſimiles: ſed tamen perturbata conſuetudine reatu, & obſtinatione in malis voluntaria cuncti fuerunt æquales.

O miſeria omnium miſeriarum longè miſerrima? quàm horrenda & ineffabiliter metuenda ſunt infelicitatis perpetua cruciamenta! omnia huius mundi tormenta, quæ ſunt, & quæ fuerunt, & quæ vel aſſimari vel excogitari poſſunt, ſi reducerentur in unam penam quomodocunque ſummariam, minimo inferni cruciatui nullà poſſent ſimilitudine comparari; manet enim ſine fine perturbata in perpetuum anima inferni tormentis ignium deputata, ſemper inſſabili quodam furore agitata, ſemper in ſemetipſa terribili morte deſolata, ſemper triſtiſſima, ſemper

Præſentis ætuturum nulla eſt comparatio.

Pauciſſimi mortalium ſuave viæ qualitatem capiunt.

Omnia que nos de futuro ſtatu opinamur, aliter ſe habent.

Damnationum præſentium in inferis multitudo maxima.

Nullus mortalium damnatorum capere inchoata poſſet.

semper demonibus inquietissimis socii, sine spe, sine consolatione, sine ulla requie in aeternum mestissima. O miseria super omnia miserrima! Varia sunt loca purgatorij, & purgandorum poena multum diversa, de quibus alij citius & tardius liberantur secundum duritiam peccata in vita poenitentia ac sceleris commissi qualitatem. Innumeram ibi multitudinem affligi & purgari animarum conspexi: quarum nonnullas per multa secula ibi extitisse cognovi. Quotidie liberantur purgata, & quotidie adveniunt alia purganda, liberationis suae spem certam in purgatorio habent omnes, quamvis terminum poenarum omnes non aequè intelligant. O gravis animarum purgandarum afflictio, & omne tempus quantumlibet breve longissimum! in quo & pro demeritis animae ipsa proprijs incendio ignis uritur, & pro dilatione fruitionis summi & incommutabilis boni ex desiderio cruciatur. Multum profunt defunctis in charitate Dei facta suffragia: maxime de iuste acquisitis bonis Eleemosyna, & pura in Christi amore jejunia. Super omnia tamen purgandis animabus ad liberationem stimulat Dominici Corporis & sanguinis per Sacerdotem in altari facta proficit, & longam poenam frequentius iterata brevi compendio absolvit. Ut autem noveritis, quid animabus defunctorum amplius ad meliorationem status sui proficiat, factum dico arcanum, quod in visione aspectu spiritualis intelligentia mirabili. In ipso quidem momento terribilis presentationis meae ad Dei iudicium, tanta multitudo animarum de mundo expulsa per mortem carnis advolavit sententialiter iudicanda, ut uno eodemque momento cuncti totius orbis homines mortem subivisse à nescientibus estimari potuissent: qui omnes prater duodecim tristem aeterna damnationis acceptèresentationem. Inter illos duodecim duo duntaxat sine dilatione purgatorij celestes mansiones acceperunt, quorum alter in hac mortalitate Monachus fuit continentissime vitae de Regula S. Francisci: alter autem leprosus quidam pauper mendicus, sed in amore Dei ferventissimus. Reliqui autem decem ad purgatorium pro suis negligentijs deputati fuerunt, inter quos erat unus in hac vita quondam Carpentarius, qui pro suis demeritis centum annorum fuerat puniendus purgatione. Et ecce presbyter quidam claustralis in civitate Moquintina, ubi ille vitam morte commutaverat, mox ut illum defunctum audivit, de superioris sui licentia non ex debito, neque ex necessitate, neque pro re aliqua temporalis, sed compassione & intuitu fraternae charitatis Vigiliis pro eo mortuorum, & missam pia devotione legi. Mira Dei Clementia! confestim anima de purgatorio eripitur, & lumine celestis gloriae decoratur. Et respondens Godfrido Sacerdos dixit: Quà die & quâ horâ Carpentarius ille obierat? Cui ille: Eri, inquit, mane circa quartam. Diem notavit Sacerdos & horam; & in ea Carpentarium defunctum postea inquisitione factâ reperit: pro cuius anima missam se celebrasse etiam Monachus dixit. Interrogante consequenter Sacerdote, utrum gaudijs interfuerit Sanctorum, ille respondit: Domine multa vidi; sed omnia sunt mihi ineffabilia: quoniam sicut non vidi ea carnalibus oculis, sed mirabili & incomprehensibili cognitionis modo interna, idè nequeo convenientibus illa explicare sermonibus. Et narrationem continuans plura dixit de gaudijs beatorum, & non pauca de tormentis impiorum, quae nos prolixitatem timentes lectoribus onerosam. consultò praeiterimus. Interrogatus iterum à Sacerdote, si defunctorum animae apud inferos vel etiam in purgatorio eo punirentur modo, ut nonnulli passi similia referunt, quemadmodum Tandalus, & plerique alij, qui alias equuleo suspensas, alias super incudes malleo contritas, alias lanceis ac palis humo

Varia sunt
in purgato-
rio anima-
rum poenae
& latibula.

Missarum
celebratio
multum
animabus
prodest
purgandis.

Res me-
tuerenda.

Multi sunt
vocati pou-
civeto ele-
di.

Aliter sunt
poenae
animarum
quam nos
opinamur.

U infixas,

infixas, alias autem super elixatoria positas, atque aliàs di versis modis humano more punitas, laceratas, & extenuatas se vidisse constanter dixerunt. Ad hæc respondit Godfridus: *Bone Domine, vos monstis me hominem rudem & indoctum, & a juventute mea nihil spiritualis intelligentia consecutum. Unde suspicari non poteritis, neque debebitis, quasi ex me sint, quæ dico vobis de futuris rebus occultis, & verè arcanis. Deus qui solè misericordiâ suâ mihi videre dedit, quæ nesciebam, simul etiam contulit intelligentiam. Modum tamen visionis & intelligentiâ spiritualis, nec ipse jam capio, nec vobis dicere possum. Simile contigisse Tandalo & cæteris, qui visiones suas re versi post excessum ad corpus aut literis commendarent, aut alijs commendandas retulerunt, nulli sit dubium, quoniam sicut prius est dictum, loqui per verba nota sensibus defutura rebus vix cognitis procul à veritate sit oratio remota; nam & ego vobis loquor de horribili Dei judicio per similitudines, ut possum, ministerio sensuum notas & verba confecta: cum tamen nihil eorum viderem oculis istis carnalibus, nec vocem, aut clamorem, vel iumulum auribus ibi audierim aliquem carnis: sed remota sensibus omnia sine voce, sine strepitu, & sine aliqua similitudine in momento spiritualiter & vidi, & audivi: & si vultis dicam melius quo possum: quia neque vidi, neque audivi, sed intellexi. Spiritualia spiritualibus comparanda sunt, & carnalia carnalibus. Nihil est ibi carnale, nihil imaginarium, nihil sensus humano cognoscibile vel subiectum. Cùmque Sacerdos cum de multis vellet interrogare, respondit: Domine jam officium meum loquendi implevi: partecite & mihi & vobis: quoniam hæc vix nec vobis, nec alicui alteri de ista materia dicturus sum; vos autem populum Dei vobis commissum ad penitentiam, quantum potestis, inducite, & quod utile fore creditis horum, quæ audivistis ex me, cum sobrietate prædicato. Non enim omnibus omnia sunt dicenda.*

Ex eo tempore Godfridus ille in tanta vitæ austeritate super vixit annis ferme duodecim, ut nemo dubitare potuerit, illum vidisse maiora quàm dixerat. & expertum malorum, quæ impijs reposita fore prædicabat. Nemo illum postea unquam vidit ridentem, nemo lætum, nemo iucundum, nemo dormientem, nemo otiosum: verbum de ore illius nullum inipile vel otiosum processit unquam: nec aliquis illum audivit quippiam loqui mundanum, scurrile, carnale vel impertinens ad rationem. Iratum nemo vidit, neque impatientem aut de aliquo homine murmurantem, vel malè loquentem, cùm tamen sæpe injuriatus fuerit à multis. Nudishyeme simul & æstate pedibus incescit: unicâ veste griseâ semper indutus, nec barbam rase unquam, nec balneum intravit, imò nec pedibus aquam indulsit. Præter Dominicam quotidie jejunavit: & nec piscem manducavit, nec carnem: & vinum extra calicem sacræ communionis deinceps nunquam potavit, neminem offendit, neminem læsi, neminem contristavit: injuriatus aut derisus, illusus vel contemptus semper tacuit, & ad omnes contumelias semper patientissimus fuit, & nec vultum mutavit: laboribus manuum suarum uxorem nutrit & filios: & nec ad momentum otio torpuit unquam. In orationibus fuit continuus, in vigilijs & jejunijs multus, & quasi assiduus: & verò dormivit ad horas noctis quatuor. Singulis diebus ante imaginem Salvatoris nostri crucifixi septies genua flexit, disciplinam ipse sibi dedit: Dominicam orationem septies dixit, septiesq; in modum crucis terram osculans. Salvatoris passioni & morti cùm lacrymis humiliter gratias egit. Septē

Anima re-
vocata ad
corpus quæ
viderit,
nos potest
exprimere.

Sine voce
sine strepi-
tu aliquo
sunt ani-
marum
judicia.

Ad omnia
respondere
Godfridus
Sacerdos
non voluit.

In magna
penitentiâ
vitam suâ
complevit.

confite-

confitebatur peccata sua Sacerdoti, & divinis officiis quotidie à principio interfuit orans in pavimento usque ad finem. Diebus festis aut solus orabat clauso cubiculo: aut in proximum nemo sedens solus vacabat soli Deo. Super nudam terram dormiebat: saxo utens repleto straminibus pro pulvinari sub capite: & lectum ab illa die nunquam ascendit: neque uxoris commercium aliquod carnale deinceps usque ad mortem habuit. Cunctis vitæ suæ diebus poenitentiam egit durissimam, & mortuus tandem non sine opinione sanctitatis, in Ecclesia Parochiali ante altare sancti Georgij sepultus est.

Non sine opinione sanctitatis mortuus in Parochiali Ecclesia sepelitur.

MCCCXXII.

Anno Sigismundi Abbatis V. Indictione Romanorum similiter quintâ, Joannes Papa secundus & vicissim Fridericum Austriae Ducem, qui se contra Ludovicum Regem crexerat Germanorum adversum Lombardos & quosdam alios Ecclesiæ rebelles in auxilium evocavit: pollicitatione mercedis hæc promissâ, ut si contractis copiis in subsidium Ecclesiæ concurreret, mox ipsum sublimaret ad imperium, & fratrem ejus Henricum in Moguntinum promoveret Archiepiscopum.

Papa Duce Austriae contra Lombardos in Italiam vocat.

His Dux Fridericus pollicitationibus intellectis, contractis undique militibus exercitum trium millium quingentorum cruce signatorum, misit in Lombardiam: quibus Henricum fratrem suum Clericum praefecit Ducem. Audiens ista Maffæus Mediolanensium Vice Comes, duodecim oratores misit ad Fridericum, qui animum ejus à proposito revocarent, propter manifestum imperij dispendium, quod tunc fuisset secutum, si Lombardia in Pontificis devenisset potestatem. Unde persuasus Dux Fridericus, fratrem cum exercitu revocat, qui Brixiam mox Veronam rediit, inde salvus in Patriam reversus fuit, quæ res quantum Pontifici displicuit, tantum Romano Imperio necessaria extitit.

Anno Sigismundi Abbatis prænotato, hæreticus quidam Walterus nomine Fratricellorum Princeps & hæresiarcha pessimus, qui multis lacuerat annis, & plures suis erroribus pessimis innodaverat simplices, apud Coloniam deprehensus est, & per sententiam justitiæ ignibus traditus atque consumptus. Vir diabolo plenus, & omnium versutissimus, in errore pertinacissimus, in responsione callidus, in doctrina perversus, qui nec promissis, nec minis, imò nec sævissimis potuit induci tormentis, ut errorum suorum complices, qui tamen erant plures, indicaret. Capita hæreseos Fratricellorum anno Godfridi Abbatis septimo scripsimus, quos occasione acceptâ etiam anno Henrici Abbatis secundi sexto decimo replicavimus. Lohareus autem iste Walterus natione Hollandinus latini sermonis parvam habebat noticiam, & quia Romano non potuit, sermone sibi Theutonico plures sui erroris libellos conscripsit, quos deceptis per se occultissimè communicavit: & cum errores suos emendare & revocare contemneret, sed constantissimè, quin potius pertinacissimè dico, defendere, in ignem projectus favillam sui reliquit.

Walterus hæreticus Fratricellus apud Coloniam combustus.

Eodem anno Isabella uxor Eduardi Regis Anglorum, filia quondam Philippi regis IV. Gallorum, quem Templarios suâ petitione delevisse supra jam diximus, ipsum regem maritum suum coniecit in vincula, & cunctis vitæ suæ diebus tenuit captivum; ut in aperto dicebatur, quod pravorum sequens consilium, magnam in regno fecisset desolationem:

Rex Angliæ Eduardus à propria uxore detinetur.

U 2

quamvis

quamvis cauſa veri alia fuit. Hinc autem mali proceſſit origo, quòd Angli provocati ad Bellum à Scotis, elati ſuperbià Scotiam temerè ingreſſi, eorum plures quàm viginti millia perierunt, Rege cum cæteris vix per fugam evadentibus. Poſt hæc Scoti Angliam ingreſſi, denuo regis copias ſuperârunt, cujus indignatione facti mora Regina virum detinuit.

MCCCXXIII.

Bellum in-
ter Ludov-
icum & Fri-
dericum
propè Oe-
tingen ge-
ritur.

Anno Sigifmundi Abbatis ſexto, Fridericus & Henricus Fratres ute-
rini, Duces Auftriæ, comparato iterum exercitu duorum millium & du-
centorum equitum, peditum verò pluſquam quatuor millium ex Auftria,
Ungaria, & gentilitate Rhutenorum, contra Ludovicum pugnaturi
venerunt in Bavariam. Lupoldus autem Dux Frater eorum, Sueviam
pro exercitu conducendo intraverat, ubi dum contrahendis copiis inten-
tus moraretur diutius, Fridericus & Henricus fratres ejus morarum im-
patientes, bellum contra Ludovicum moverunt, (non expectato Lupol-
do) in loco campeſtri latiffimo Bavaria: inter Oetingen videlicet & Mul-
dorf. Habebat autem Ludovicus in ſua parte cum exercitu magno
præſentes in auxilium, Baldevinum Archiepiſcopum Trevirorum,
Matthiam Moguntinum, Joannem Bohemia: Regem, Ludovicum filium
ſuum Marchionem Brandenburgienſem Burgravium de Nürenberg,
Comitem de Oetingen, aliòſque Comites, Barones & de militari ordine
complures, quorum omnium ſumma expeditorum ad pugnam virorum
æſtimata fuit equitum mille quingentorum, peditum verò non minus
quàm triginta millium.

Fridericus
& Henricus
Duces Au-
ſtriæ à Lu-
dovico ca-
pi fuerunt.

Congreſſione igitur factâ in loco memorato, ab ortu ſolis uſque ad
occaſum diu ancipiti fuit Marte pugnatum, multi ab utrâque parte ceci-
derunt vulnerati; poſtremò tamen victoria ceſſit Ludovico, Fridericus
& Henricus Auftriæ Duces cum multis proceribus capti ſunt, exercitus
eorum ſuſus, & quatuor equitum ac peditum millia ex eorum parte in die
illa ceciderunt in ore gladij favientis, quod minimè forſitan contigſſet,
ſi Lupoldus cum ſuis copiis expectaſſent.

Rex autem Ludovicus obtentâ victoriâ gratias egit Deo, captivos in-
ter ſocios fortunæ distribuens, Henricum Ducem Regi assignavit Bohemia:
pecuniâ taxandum, Fridericum verò ſuo reſervans puniendum arbitrio,
in caſtro Triunſhek haud procul à Nopurg in Bavaria per triennium
cuſtodiz mancipavit.

Lupoldus audiens, quæ Fratribus accidiſſent contraria, dolens di-
vertit in Auftriam, & quidquid potuit in Ludovicum excogitare mali,
ſummo elaborabat ſtudio pro fratris efficere libertate. Verum cum nil
proficeret, accepto conſilio ſuorum in Galliam proficiſcitur, & accedens
Romanum Pontificem, qui tunc in Avenione reſidebat, per ſe & per
Gallorum Regem ejus ſolicitabat animum, ut Ludovicum excommuni-
cationis fulmine percuteret, quod poſt factum eſt.

Thomas de
Aquino
Ord. Prædi-
cator, à Jo-
hanne Papa
Canoniza-
tur.

Eodem anno menſe Julio Joannes Papa viceſimus ſecundus præmiſſâ
inquiſitione de vita, moribus & miraculis Thomæ de Aquino Fratris
quondam Ordinis Prædicatorum, in Theologia doctiſſimi, qui obiit anno
Domini milleſimo ducentefimo ſeptuageſimo quarto, ætatis ſuæ quin-
quageſimo inchoato, qui fuit annus Joannis Abbatis Hirſaugiani nonus,
de conſilio Fratrum ſuorum Cardinalium, in publico multorum conſi-
ſtorio

torio Avenione Sanctorum Confessorum Christi catalogo dignanter adscriptis, cuius restum septimā die Martij celebrari permittit.

Anno item prænato memoratus Pontifex in mense Octobri ad instantiam Lupoldi Ducis Austriæ, & Caroli Regis Gallorum, Ludovicum Bavarum Germaniæ Regem in Consistorio publico excommunicavit, & nisi personaliter compareat coram se Avenione infra trium mensium spatium ab insinuatione, noverit se omni jure ad imperium, & dignitate Regiā deponendum, pro causa talia commemorans.

Principio contra Ludovicum Regem Joannes Papa istum articulum proponebat, quod cum nullus Romanorum debeat censi vel dici Patrius Imperator, quam diu per Pontificem Romanum non fuerit confirmatus & coronatus, liquidò constat neminem se de administrando Romanorum Imperio debere aut posse intromittere, nisi prius Romani Pontificis obtinuerit consensum. Verum cum Ludovicus in dissensione ad Imperium non legitime vocatus sine Pontificis consensu, & nomen & administrationem illius temerè usurpasset, merito ab omni jure, si quod ei competisset ad imperium simul & regnum, esset repellendus.

Ad hujus objectionem articuli Rex Ludovicus ita per Oratores duxit respondendum: Ego, inquit, *secundum antiquam consuetudinem Francorum* *thronum à majore & saniori parte principum Electorum, Rex Germaniæ apud* *Frankensurt fuisse, & more veterum apud Aquasgran natus & coronatus, unde jure mihi competere regnum, ad quod Romani Pontificis confirmatione nullè penitus indigeo; nam regnum Germanorum neque Romani Pontificis est, neque Romanorum imperio subiectum, sed liberum usque in hunc diem à* *Fararundo primo in Germania instituto rege Francorum, qui una cum suis in* *regno successoribus, Italos, Gallos, Burgundiones, Alsatios, Rhenanos, Suevos, Bavaros, Bohemos, Austros, Thuringos, Saxones, Danos, Frisios, Bataros, Colonenses, Treverenses, Moguntinos, Brabantinos, Lallandinos, & totam ferme* *Europam Franci subieci, permansit.*

Post annos verò plurimos Carolo Rege Francorum magno, atque Romanorum Imperatore patris vitā defuncto, facta est inter filios ejus Regni Francorum divisio, in qua Ludovicus primogenitus Caroli Germaniæ Regnum cum imperio suscepit, Galliam verò cum Aquitania inter fratres suos reges distribuit. Mortuo autem Ludovico tres filij ejus Lotharius, Carolus & Ludovicus post praelia multa inter se habita, sic tandem diviserunt Regnum. Lotharius Romanum obtinuit Imperium, Carolus verò Galliam, Ludovicus Germaniam. Ex uno itaque Francorum regno facta sunt duo, alterum in Gallia, & alterum in Germania, & exitum nomen utrumque per plures annos retinuit, ut illud Francorum occidentalium, istud verò regnum Orientalium Francorum diceretur. & alterum ab alio manens perpetuo separatim suis terminis contentum. Nihil ergo ad Romanum Pontificem, quisquis reges apud Germanos, quibus Roma nec dedit regnum, nec jure auferre potest, sed Regni Principes regem habent instituere. Verum, quia in Carolo Rege Germanorum magno, nomen imperiale cum dignitate Patria Romanorum Germanis Regibus auctoritate Apostolica dignoscitur perpetuā collatione donatum, ideo coronam Imperij & nomen ab Ecclesia Romana non contemno suscipere, quamprimum oportuni Romam potero venire.

Quod verò mihi obijcit de Imperio, me non debuisse intromittere administrando sine Romani Pontificis consensu, responsione censo penitus indignum, attento,

U 3

Rex Ludovicus à Papa Joanne XXII. abiens excommunicatur.

Articulus Pape contra Ludovicum Regem primus.

Confutatio hujus primæ objectionis per Oratorem Regis.

Regnum Francorum bipartitum sub Lothario primo divisum.

Regnum Germaniæ nec Papæ, nec Romanis est subiectum.

attento, quòd Henricus primus, & multi poſtea Germanorum ante me Reges gubernarunt Imperium, quos tamen nullus Romanorum Pontificum coronavit. Sed hanc Ludovici excuſationem de facili Papa confutavit.

Articulus
Papæ con-
tra Ludovi-
cum ſecun-
dus.

Secundus in Ludovicum Papæ articulus fuit, quòd fautor & defenſor eſſet hæreticorum, quoniam Vice-Comites Mediolani, contra quos Papa crucem fecerat prædicari, conſilio & auxilio in rebellionem Eccleſiæ defenſabat, Michaëlem quoque de Cæſena Fratrum minorum ſeptimum decimum Miniſtrum Generalem, quem Papa Joannes à ſuo magiſtratu propter inobedientiam & rebellionem ſuam depoſuerat, ſimul & Wilhelmum de Okam Anglicum, eorūque ſequaces à Pontifice excommunicatos, Rex Ludovicus ad ſe fugientes ſuſcepit, & contra Papam temere defenſavit. Auxit hæc Fratrum minorum defenſio contra Ludovicum ſuſpicionem hæreſeos in eo maxime, quòd cum excommunicatis ſcienter & temere communicabat, dans eis contra unitatem Eccleſiæ favorem, conſilium pariter & auxilium; nam Papa Joannes Maſſeum & Galeatium Vice-Comites Mediolani propter invaſionem terræ & civitatum Eccleſiæ ut rebelles judicans excommunicaverat, & crucem in eos fecerat prædicari, quibus Rex Ludovicus copias miſit contra Papam, Eccleſiam Romanam, & cruce ſignatos, ſuâ intereſſe haud parum exiſtimans, ſi camera Imperij Mediolanum per Papæ fuiſſet exercitum aut capta aut deſtructa. Commonitus igitur Ludovicus à Papa cum in pertinacia ſua perſiſteret, de conſilio & aſſenſu omnium Cardinalium in Avenione tunc præſentium fuit excommunicatus. Cauſa verò diſſenſionis inter Papam & Michaëlem Ordinis minorum Generalem miniſtrum iſta fuit. Damnaverat Pontifex, ut paulo ante diximus, hæreſin Fratricellorum, quæ fuit Pauperum de Lugduno, in qua unus notabatur articulus: *Quòd Chriſtus cum ſuis Apoſtoliſ extremâ paupertate vivens, nihil omnino ſubſtantia mundana habuerit proprium, vel commune, mobile, vel immobile, in privato vel genere.* Hunc articulum Pontifex Evangelio manifeſtè contrarium de conſilio complurium in ſcripturis divinis & Eccleſiaſtico jure doctiſſimorum virorum ut falſum & erroneum & hæreticum damnaverat.

Michaël
Cæſenas
cum ſibi ad
hærentibus
damnatur
à Papa.

Erant autem in ordine Fratrum minorum viri quidam doctiſſimi, quos paupertatis amor vehemens poſſederat, inter quos Michael Cæſenas miniſter Generalis & Wilhelmus de Okam reperiuntur adſcripti, dogmatizantes publicè, Chriſtum nihil penitus in hoc mundo poſſediſſe cum diſcipulis ſuis, neque in privato, neque communi, cum tamen Evangelium manifeſtè dicat contrarium; ubi Domino ad puteum cum Samaritana loquente, diſcipuli eſcas empturi proximam in urbem ſeceſſerant: qui emere unde potuiſſent, ſi pecunias non habuiſſent? & Judas oculos habebat, S. Aug. teſtante, portans ea, quæ mittebantur. Papa igitur omnes cum illis ſentientes ut hæreticos excommunicavit: à Generalatu Michaëlem depoſuit, & ad Ludovicum fugere compulſit in Bavariam: Wilhelmus autem de Okam vir doctus & ſubtilis ingenio, Michaeli ſocius & comes itineris apud Monachium Baviaræ oppidum uſque ad mortem exulavit, & contra Joannem Papam multa ſcripſit, & eum hæreticum eſſe proclamavit. Hæc malè cum eo ſentièntium temeritas magnum in Eccleſia ſcandalum peperit, & pernicioſum ſchiſma in plurium animarum periculum ſuſcitavit. Verùm quia poſterius iſta ſunt geſta, Ludovici regis hiſtoriam, ut cœpimus, proſequamur. Rex

Rex itaque Ludovicus habito suorum consilio ad malè informatum Pontificem melius informandū, & ad generale concilium, quando Romæ celebraretur, appellavit, misitq; ad Papam in Avenione residentem oratoribus suis in iure peritis, causam suam ut potuit excusavit. Sed Pontifex non revocavit sententiam, nec aliquam satisfactionem admisit; imò Ludovicum excommunicatum denunciari publicè coram ipsis oratoribus denuo mandavit. Vix tandem oratores precibus obtinuerunt alios tres menses post insinuationem, infra quos Ludovicus Rex se coram Summo Pontifice personaliter haberet præsentare, dicturus ipse causam suam in consistorio Cardinalium publico, ut melius potuisset. Reversi Oratores in Bavariam. cum litteras & gesta Romani Pontificis Ludovico regi exposuissent, respondit: *In Avenionem mihi transitum nemo persuadebit unquam; sedes etenim Petri non in Avenione, sed Roma est, ubi coronanda est dignitas imperialis.* Denuo igitur nuntios misit ad Papam, cui sic inter cetera scripsit: *Romam venire opportuno tempore parati sumus juxta consuetudinem antecessorum nostrorum, regni & imperij coronam de manu Romani Pontificis suscipere, & falsis accusationibus amulorum nostrorum veris defensionibus obviare. Nam Petri Sedes non Avenione, sed Roma est: & ideo extra Romam nullam Petri successorem agnoscit Imperium.* His Papa litteris susceptis iratus est, & in Ludovicum excommunicationis confirmavit sententiam, deponens eum ab omni dignitate regali simul & imperiali, & processus contra eum in universum regnum declinavit.

Rex autem Ludovicus convocatis ad se multis in Theologia & utròque iure peritis, omnes Papæ processus contra se fulmiatos eorum propoluit examini, scire cupiens, metuendi essent, an contemnendi. Multa tunc in medium producta fuerunt contra Pontificem testimonia, & plures in denigrationem famæ illiustemerè consentientes, hæreticum esse ore impio blasphemarunt. Unde & processus ejus omnes in Ludovicum nulli & invalidi fuerunt judicati. Quæ virorum adlatio & regi pertinaciam præstitit, & materiam futuro schismati dedit.

Intercè dum ista fierent, Dux Fridericus ut prius est dictum, à Ludovico Rege sub archa custodia tenebatur captivus. Unde multi, qui partes illius antea sequebantur, ad Ludovicum defecerunt, non obstante, quòd in eum cenluras Papæ fulminatas, & ob id plures Clericorum & procerum, ab ejus se communione cernerent suberaxisse. Friderico autem sic in turri quadam memorati castelli Trinsneck captivo, res facta narratur miranda, quam ego fabellam potius existimem, quàm historiam, Fratrìs tamen Nicolai Baselijex Turckheim Monachi Hirsaugiensis impulsu litteris commendare consensì. Venit ad Lupoldum Austriæ Ducem homo quidam pravis dæmonum artibus imbutus, qui principi jam dicto pollicebatur, si juberetur, quòd ministerio spiritus Ducem Fridericum ejus fratrem posset non solum de custodia eripere, sed incolumem & saluum in Austriam reportare. Placuit pollicitatio Duci, & mercede promissa Necromantico dies constituitur, in qua spiritus ad circulum vocetur. Instante horâ, quam artista præfixerat, Dux cum eo circulum in secreto factum loco solus ingreditur, dæmon carminibus & fufurris à Mago invocatur. Qui ubi coram visibilis apparuit, ab artista mandatum accepit, ut castrum Trinsneck in Bavaria quantocius accederet, & Fridericum

Germaniæ

Ludovicus à Papa de-
nunciatur
excommu-
nicatus, &
à regno de-
positus.

Rex Ludov-
icus ad
Papam in
Avenione
venire con-
templis.

Magus
pollicetur
Lupoldo,
quòd Fride-
ricum libe-
rare possit
& velit.

Matheus Dæ-
monem ad
circum vo-
catum uni-
fuit ad fride-
ricum Du-
cam.

Dux terri-
tus Dæmo-
nem crucis
fugavit.

Germaniæ Regem inde liberatum sine aliqua sui læsione saluum & incolumentem ante circumulum præsentaret. Cui Dæmon respondit: *Ei si meis nolueris acquiescere consilijs, aut si contra me signum crucis vibraveris?* Artista respondit: *Quid tuum est facio, & scietum venire ille contempseris, tibi nemo imputabit.* Erat autem mox dum ista fierent hora post meridiem undecima. Mox avolat spiritus, & humano circumamictus schemate quiescenti Friderico Regi in sua captivitate astitit, quo suscitato dixit: *Surge princeps velociter, & me sine hesitatione timoris sequere, quoniam missus sum à fratre tuo Duce Lupoldo, te liberare, & ad eum incolumentem perducere.* Ecce ante portam paratus expectas caballus, & nihil timeas, sed conjurgens me sequere, & saluum te ducam ad fratrem tuum in Austriam. Dux autem insolitâ phantasmatis apparitione perterritus resistit dicens: *Quis es tu, & quomodo hæc horâ intrasti ad me?* Respondit spiritus: *Tuam non occupet mentem, quis ego sim, sed velociter somnolentiam excutens me sequere, & ducam te ad fratrem tuum saluum & incolumentem.* Territus phantasmate princeps crucis Christi salutiferum signum astanti opposuit, & mox dæmonium recessit. Interea Dux Lupoldus cum artista sedebat in circulo finem rei expectans, sed frustra. Reversus ad circumulum spiritus, quid contigerit suo mittenti aperuit, quod Fridericus Dux postea liberatus verum suo testimonio confirmavit.

MCCCXXIV.

Mensis ab
Archiepisc.
Trevirorū
obsideatur.

Anno Sigismundi Abbatis Hirsaugiensium septimo, Baldevinus Archiepiscopus Trevirorum, Joannes Bohemiæ Rex, quatum Lutzenburgi morabatur. Dux quoque Lotharingæ & Comes Barenfis confederatione inter se factâ, magnum contraxerunt exercitum, & Mediomatricum, urbem videlicet Metensem obsidione cinxerunt, omnia quæ ad jus civitatis pertinebant in circuitu devastantes. Cives autem considerantes se tantæ multitudini pugnatorum in finem non posse resistere, tandem consilio inter se habito pacem postulantes humiliter consecuti sunt.

Ludovici
Regis factū
necarium
pro Comi-
tatu Tyro-
lia.

De Rege Ludovico improba narratur historia, quam his contigisse temporibus accepimus. Erat homopotens, ac dives, qui uxorem habuit pulchram & nobilem, filiam scilicet unicam Comitis Carinthiæ & Tyrolis, cum qua memoratos duos comitatus in possessionem acceperat. Rex autem Ludovicus eosdem comitatus suo cupiens adicere dominio, cum aliter non posset, se dolis ac fraudibus armavit. Uxorem viri rapuit, & eam Otoni filio suo matrimonio solemniter copulavit, asserens, inter eam & priorem virum, cum quo annis undecim in conjugio legitime vixerat, consanguinitatis gradum omnem matrimonij cassare & impedire contractum. Sed ut litteris mandatum accepimus, impedimentum inter eos matrimonij nullum extitit, quoniam sola cupiditas habendi comitatum Tyrolis & Carinthiæ sicut diximus, in causa fuit. Hæc injuriâ vir ille bonus non immerito provocatus, cum lachrymis Romano Pontifici eo tempore in Avenione residenti exposuit, & ejus auxilium contra Ludovici tyrannidem imploravit. Cujus indignitate facti commotus Pontifex multis Ludovico vicibus scripsit monendo, rogando, præcipiendo simul & communicando, ut quantocius uxorem viro suo restitueret, & pro satisfactione commissorum in Avenionem ad Apostolicam audientiam quantocius veniret. Ludovicus autem suo more despexit monentem, per quod maculam gloriæ suæ imposuit sempiternam.

MCCCXXV

MCCCXXV.

Anno Sigismundi Abbatis VIII. cives Colonienſes cum Rege Ludovico ſentientes contractis undique copijs magnum pugnatorum congregaverunt exercitum, cum quo in Weſtphaliā contra Henricum Archiepiſcopū Colonienſem, qui adverſabatur Ludovico, proceſſerunt ad prælium. Devaſtatā crudeliter Patriā, Ducatu videlicet Angariæ, qui antiquo jure Colonienſi pertinet Eccleſiæ, caſtellum ipſius Archiepiſcopi fortiffimum Volmerſtein nuncupatum, longā obſidione expugnantē tandem ceperunt, & igne ſubmiſſo deſtruentes ſolo æquarunt.

Colonienſes contra Archiepiſcopū devaſtant Weſtphaliā.

Eodem tempore Baldevinus Trevirorum Archiepiſcopus Fichtenberg ob firmitatem ut putabatur, inexpugnabile caſtrum ſuorum copijs obſidione duriffimā vallavit, quod tandem appoſitis machinis ſuo dominio potenter ſubegit. Idem Archiepiſcopus caſtrum Stierberg pro pecunia Eccleſiæ Trevirenſis comparatū Provinciali Comiti de monte Rutilo, hoc eſt, dem Landgrafen von Rothenberg, qui morabatur in orientali Francia quatuor Herbipoli milliaribus, in feudum tradidit.

Caſtrum etiam Richenberg à fundamentis novum conſtruxit, quod ſimili munificentia Comiti de Carzenelenbogen in beneficium feudale perpetuum contulit. His quoque temporibus memoratus Trevirorum Archiepiſcopus in loco, qui dicitur Birckenfeld, in ſua Dioceſi, ſed in fundo Comitibus Moſellani de Starckenberg, novum coepit ædificare caſtellum, in non parvum prædicti Comitibus præjudicium, quicquid tempore ad Sanctum Domini ſepulchrum mare tranſiens profectus, domi non fuerat. Cūque uxor ejus animo immutata virili conductis militibus Archiepiſcopi conatibus varijs modis obſiſteret, iratus præful congregavit exercitum, & devaſtare Comitatum de Starckenberg, qui videlicet eſt Spanheimenſi conjunctus, animo diſpoſuit. Quod ubi comitiſſæ innotuit, conſiderans vires ſuas Archiepiſcopi exercitibus impares, coepit æſtuare conſilio, quemadmodum illius conatum deſtrueret. Miſit Oratores ſuos ad Archiepiſcopum, Henricum videlicet ex comitibus de Spanheim, Aqueſis Eccleſiæ Præpoſitum, & Emericum de Lapide ſuperiore, ambos Colonienſis Eccleſiæ Canonicos, quorum induſtriā treugæ acceptæ ſunt, & ſuſpenſum in aliud tempus negotium. Contigit eodem anno, quod Archiepiſcopus cum paucis navigio tranſcenderet per Moſellæ rivulum verſus Confluentiam in menſe Septembri, ſacros ex conſuetudine datus Ordinandis Characteres, quod minimè latuit Comitiffam. Quæ nemor injuriarum, cuſtodiam circa Moſellæ litus ſub caſtello Starckenberg, ubi morabatur, diſpoſuit. & nihil tale ſuſpicantem Archiepiſcopum Baldevinum cepit, quem ſub honeſta ſecuritate aliquandiu captivum, in ipſo caſtro ſuo Starckenberg cuſtodivit. Mira femellæ audacia! Nullis verò precibus vel minis induci potuit, ut Pontificem captivum dimitteret, niſi & pecuniā ſe more captivorum redimeret, & caſtrum Birckenfeld abjureret. Conſenſit neceſſitati præful captivus, & poſtulatam feminæ pecuniā tradidit, & quod de caſtro Birckenfeld ſe amplius non intromitteret, litteras & cautiones neceſſarias dedit, ſicque reformatā pace inter ſe, liber diſceſſit. Mulier acceptam pecuniā à ſuo capivo in perpetuam ſui nominis laudem atque memoriam cupiens exponere, caſtellum, quod in nemore ſano pervecutum & penè collapium antiquitus erat

Caſtellum Birckenfeld ab Archiepiſcopo Trevirorum fundatur.

Archiepiſcopus Trevirorū à femina capitur in navigio.

Captivus Archiepiſcopus datur pecuniā & abjuro Birckenfeld liberatur.

X

conſtru-

Fraumburg
castrum
per comi-
tissam de
illa pecu-
nia con-
struitur.

constructum; in melius mutato nomine statuit ædificare. Quod ubi magnifico perfecit apparatu. **Fraumburg** id est, feminæ castrum illi nomen indidit, propterea, quod ex feminæ fuit constructum triumpho. Est autem his temporibus **Scarckenberg** & **Spanheim** unus comitatus, quem **Joannes Dux** in oppido **Symerea** apud **Cynobothos** habitans possidet, qui ex comitibus **Palatinis** **Bavariæ**que ducibus antiquâ propagine, ut infra dicemus, trahit originem. **Archiepiscopus** verò dimissis pacta servavit, & **Comitissam**, quod à principe Imperij tunc quidem ditissimo, non plus extorsisset pecuniarum, jocosè derisit.

Festum
Corporis
Christi pi-
mam in
Worma-
tienli **Dio-**
cesi admi-
tatur.

Anno etiam prænotato **Wormatiensium** **Episcopus** **Cuno** de **Schöneck** per civitatem & **Dioccesin** suam festum **Corporis Christi**, quod **Urbanus Papa IV.** sicut diximus in prima hujus operis parte, anno **Volpoldi** **Abbatis XIX.** instituit, celebrari solemniter tam in foro quàm in choro mandavit. Nam et si **Papa** memoratus ipsum festum multis indulgentijs cumulatim celebrari præcepit, per annos tamen plus **IX.** usque in hoc tempus, quantum ad forum pertinet, à pluribus neglectum à plerisque etiam contempnum fuit, quemadmodum & nunc fieri cognovimus tam de festo **Transfigurationis Domini**, quàm de festo præsentationis ejus **Castilimæ** **Genitricis**; quare solemnitates alijs sunt celebres, ab alijs verò negliguntur. Nulla sine tempore multo roboratur consuetudo.

Lupoldus
in signia
Regni mi-
sit Ludovi-
co.

Eodem anno **Lupoldus Dux** **Austriæ** mediante & cooperante **Carolo Rege Gallorum** magnis apud **Romanum Pontificem** **Joannem XXII.** viribus instabat, ut fratrem in manibus **Ludovici Regis**, ut supra diximus, captivum liberare potuisset, sed **Papa** nil efficere potuit, cujus monita **Rex Ludovicus** omnia ut hostis & adversarii publici contempsit. Unde **Lupoldus** cernens, quod cum **Rom. Pontifice** non proficeret, amicorum, non minus impulsu, quàm consilio alium modum excogitavit. Habebat penes se **Dux Lupoldus** insignia **Regis**, lanceam, orbem atque coronam, quibus olim usus memoratus **Carolus Magnus**, & nunc in oppido **Nürenberg** reposita servantur. Videbatur consultum amicis, & quotidianis **Ducem** clamoribus impellebant, ut datis **Ludovico** insignijs **Regni**, fratrem liberaret captivum. Quibus ille respondit: *Etiam insignia regni Ludovici resignavero, scio quod fratrem non dimittet, ne tamen videar consilijs reluctari vestris, qui nihil magis cupio, quam fratrem mihi charissimum de captivitate liberare, si possum, esse libens adversario insignia Regni transmittam.* Misit itaque **Dux Lupoldus** insignia **Ludovico**, & multis pollicitationibus ac promissis pro fratris liberatione intercessit. **Rex** autem **Ludovicus** insignijs **Regni** acceptis **Fridericum Ducem** ut dimitteret, nullâ potuit ratione persuaderi.

Ad Impe-
rium Ro-
manum
Gallus aspi-
rat super-
bue.

His temporibus **Carolus Rex Gallorum** desiderio magno ad **Romanum** aspirans **Imperium**, summis conatibus **Papam** ad **Ludovici** persecutionem, & à regno depositionem invitabat: cum **Lupoldo** etiam **Duce** memorato, plura in secreto tractabat consilia, & multa promisit, si ejus cooperatione potuisset assequi, quod voluit. Sperabat enim **Rex** arrogantissimus, quia si ad **Gallos** esset translatum **Imperium**, quod de facili etiam **Lotharingiam**, **Treverim**, **Metim**, **Leodium**, **Attrebatum**, **Trajectum**, **Coloniam**, **Moguntiam**, **Wormatiam**, **Neomeim**, & **Argentinaam**, quæ ab alia **Rheni** parte civitates **Regni** sunt **Germanici** & non **Gallici**,

Gallici, neque Romani Imperij, suæ possit ditioni subicere. à multis enim retrò annis Galli quidquid ab illa parte est Rheni, ad suum traducere Dominium contra jus & æquitatem sunt machinati. Nam in divisione Regni Francorum, quod sub Faramundo Rege primùm in Germania cis Mogonum apud Wirtzburg sumpsit initium, clarissimè patet, quòd prænominate civitates omnes simul, & Lotharingia tota, quondam magna, nunc autem parva, Burgundia, cum regno Arebatenfi, Brabantia, Hollandia, Frisia, Flandria cum Mosellanis, Alsacia, Vofagus & Sabaudia, Germanico regno fuerunt in distributione terminorum sub Lothario & Fratribus adscriptæ una cum Romanorum imperio, quod in gestis Otonum & complurium Germaniæ Regum similiter invenimus. Unde si hodie quolibet occasione Romanum Imperium à Germanis Regibus in Galliam posset transferri, non cessaret propterea neque interiret regnum Germanorum: neque civitates memoratæ, neque Provincie ipsum sequerentur Imperium, cum non pertineant ad jus Imperij, neque Gallorum, sed ad Sceptrum duntaxat Germaniæ. Propterea si qui civitates ipsas vocant imperiales, malè & improprie loquuntur, cum regales dicendæ sint potius, quoniam ad Regnum pertinent Germanorum.

Civitates
Germaniæ
Regni non
Imperij
sunt, nec
Gallorum.

Regnum
Germaniæ
non ex
etiam Im-
perio trans-
latum Roma-
novum.

MCCCXXVI.

Anno Sigismundi Abbatis IX. Lupoldus Dux Austriæ multis & varijs modis cum per te, cum per quosdam Principes Regni uique ad cō Ludovicum Regem molestavit, quòd tandem consensit Fridericum ex captivitate liberum dimittere, sub certis tamen & necessarijs conditionibus, litteris & juramento confirmandis.

Fridericus
Dux à Lu-
dovico sub
conditione
dimittitur.

Prima conditio, quam Dux Fridericus juramento, ac litteris confirmare jubebatur, ista fuit: Quòd omni aetioni & juri tam ad Regnum quàm ad Imperium, si quod haberet, simpliciter, totaliter, & spontaneè voluntate renuntiaret, & se de illo amplius non intromitteret, etiam si à principibus vocatus, vel à Romano Pontifice jussus fuerit.

1. Conditio.

Secunda conditio: Quòd tam ipse quàm fratres ejus, Prælati, Comites, Barones nobiles & subditi eorum omnes Regi Ludovico, ejus successoribus, Regno & Imperio debeant perpetuò esse fideles, subiecti & obediens sine dolo & sine fraude in omnibus.

2. Conditio.

Tercia: Quòd jurent & promittant, se omnia in eos quomodolibet facta non vindicatos, nec deinceps quidquam mali vel incommodi acturos contra personam ipsius regis Ludovici, aut aliquem suorum fidelium verbo, facto, nutu vel consilio.

3. Conditio.

Quarta fuit pecuniaria, sub qua Ludovicus Fridericum in summa notabili taxavit & compulit ad solvendum. Promisit omnia Fridericus una cum Fratribus suis, & quidquid jubebatur, servaturum se fideliter juravit ac litteris confirmavit. Similiter & Fratres ejus Ludovico jurantes fidelitatem promiserunt.

4. Conditio.

His & multis alijs cautionibus datis & acceptis Fridericus à Ludovico dimittitur, qui reversus in Austriam, & citò eorum, quæ juraverat oblitus, Ludovicum ut antea persequi cepit, & usque ad mortem suam illi semper adversarius fuit, licet non semper in persona propria, tamen per fratrem quidquid malè potuit, contra Ludovicum fecit; nam Lupoldus Friderici frater in memoriam juramentorum dissimulante germano, Regem

X 2

Ludo-

Lupoldus
Dux Regem
Ludovicum
perſequitur
in malum
proprium.

Comes Gel-
drie Rein-
hardus in
Ducem
creatur à
Ludovico.

Romani
Papam ut
rediret in
urbem
quantocius
rogant.

Eccleſia
Trajeſten-
ſis pauſe
viduata in
tribulatione
venit.

Ludovicum ſummis conatibus perſequitur, quod nec ipſi quidem, nec Auſtriæ Domui in bonum ceſſit: Spirenſes Ludovico in Italia exiſtente ferro & igne devaſtat, Wormatienſes varijs moleſtat incurſionibus, Mo-
guntinos ſimili vafania inquietat, poſtremo in Argentinenſes raptorum
movens exercitum finem accepit vivendi.

His temporibus Comes Geldria Reinhardus ſenior, propterea, quòd cum Henrico Archiepiſcopo Eccleſiæ Colonienſis contra Ludovicum, ſentiret pro Friderico, à proprio filio detinebatur captivus per annos octo continuos impoſito ſibi morbo dementiae. Quo anno prænotato in carcere mortuo Rex Ludovicus filium ejus Reinhardum Juniores volens pro ſua fidelitate remunerare, in Ducem creavit apud Coloniam in publico principum conſeſſu. Ab illo tempore Geldriae Comites Duces eſſe coeperunt, adjuncto eiſtitulo Comitatus Zurphaniae uſque in præſentem diem. Obijt autem in carcere Comes ſenior Reinhardus nono die menſis Octobris anno prænotato.

Anno etiam præſcripto ſenatus populique Romanus Oratores ad Avenionem cum litteris miſere ſolemnes, Joannem Papam xxii. rogantes, ut exemplo ſanctiſſimorum Pontificum antecellorum ſuorum quantocius ab Avenione cum cætu Cardinalium diſcederet, & Romam veniens Curiam Apoſtolicam ibidem, ubi primùm inſtituta fuerat à Principe Apoſtolorum Petro teneret: quod facere ſi aut diſſerret, aut contemneret, ſciret, quòd ſibi ipſi pro viribus de alio Pontifice providerent. Pontifex iratus reſpondit: *Se Romanum eſſe Pontificem, & in Eccleſia proprietate, ſicut antecellorum ſuorum nonnulli, apud Avenionem & poſſe, & velle pro ſuo arbitrio reſidere, nec eorum eſſe juris vel poſſeſſatis, Chriſti coarctare Vicarium, ubi ipſi velint, capere manſionem.* Et adiecit: *Ubi Papa, ibi Roma.* Quod dictum ejus poſtea in proverbium vulgaſſimum verſum eſt. Romani autem, poſteaquam Pontificis intellexere verba, graviter nimis acceperunt, dicentes: *Si ubi Papa. Roma; dabimus operam, ut ubi Roma, ſit etiam Papa.* Conſilio igitur habito, ad Regem Ludovicum Oratores miſerunt in Germaniam rogantes, & multa promittentes, ut Romam venire quantocius dignaretur. Quibus auditis Ludovicus gaviſus eſt, deditque certum Romanis ſui adventus reſponſum, & oratores eorum remuneratos cum honore dimiſit; Romanos litteris commonefaciens, ut cæpto perſtarent in propoſito, nec Pontificis fulmina timerent.

Mortuo his temporibus Friderico Trajeſtenſium Epicoſcopo, duo in diſſenſione fuerunt electi, Jacobus videlicet principalis Eccleſiæ Decanus, à majore & ſaniore Congregationis parte in Pontificem electus eſt: contra quem minor fratrum numerus Jacobum quendam Sudenſem Epicoſcopum ad inſtantiam Wilhelmi Comitis Hollandiæ poſtulavit. Prævaluit jure potior Decanus, & in Epicoſcopum Trajeſtenſem Canonicè ſuſceptus eſt. Quo in brevi mortuo in Pontificem unanimi voto Canonicorum fuit electus Joannes de Bruchſorſt præpoſitus S. Salvatoris vir optimus, cui omnes voluntariè obedientiam præſtitere ſubjecti, non ſolum Clerici, ſed etiam Laici omnes.

Duobus vix menſibus evolutis poſtquam idem electus omnem Eccleſiæ ſuæ terram ſuſcepiffet in poſſeſſionem quietam, nihilque ſuſpicaretur adverſi, ſuper venit ex Avenione Joannes ex Dyſt præpoſitus Cameracenſis

fit in Episcopum Traiectensem à Joanne Papa xxii. provifus, & ordinatus ad petitiones Joannis Ducis Brabantiae, Reinhardi novi Ducis Geldriae, & Wilhelmi Comitis Hollandiae, qui Traiectum armatâ manu ingreffus, Joannem ex Bruchgerst verum & legitimum Pontificem violenter expulfit, & per annos ferme quatuordecim Episcopatum occupavit.

Anno quoque praenotato fuit Judæus quidam in Hannonia, qui animo ficto se petijt fieri Christianum, quem Wilhelmus praefatus Comes Hollandiae & Hannoniae de sacro baptifmate levavit. Verum pofteaquam baptizatus fuit, inter Chriftianos aliquandiu converfatus in hypocrifi & simulatione multos decepit, quoniam corde fuit Judæus, & nunquam in veritate Chriftianus. Contigit itaque anno Sigismundi Abbatis praenotato die quadam, ut per Ecclefiam tranfitum faceret folus, in qua imago stabat B. Mariae femper Virginis pulcherrima, quam intuitus homo diabolo plenus, extracto pugione, vefano fimilior, in eam irruit, & in verba prorumpens blafphemiae, contra Sanctiffimam Dei Genitricem, nictidam imaginis faciem multis ictibus pungendo vulneravit, quod eo facere liberius potuit, quo nullum elfe praefentem fcivit. Mira Dei patientia, quae perfidum & blafphemum hominem non folum perdere fubito non voluit, fed etiam miraculo ad poenitentiam invitavit. Nam confectum Sanguis de vulnerata imagine fluere cepit, & pavimentum altaris copiofe replevit. Quod cernens ille perfidiffimus latro, pavore nimio concutitur, & fugiens oculiffimè de Ecclefia, priftinis moribus latens in hypocrifi & simulatione veteri converfatur. Intrans poftcâ Ecclefiam fideles, & videntes imaginem fanguine madentem, pro tanta injuria femper caftiffimae Dei Genitricis, non mediocriter gementes, ipfum cruorem, ut poterant, collegerunt; & refervantes illum, inter Sanctorum reliquias pro honore Dei venerati funt; qui deinceps multis aggritudinibus medellam praeflitit falutarem. Poftea verò quàm tanti auctor fceleris cunctos aliquandiu latuiffet mortales, nec aliqua de perduto illo haberetur fufpicio, nec ipfe criminis peteret à Deo veniam, neque poeniteret, iufto tandem judicio Dei & miraculoſè deprehensus, poenam mortis, quam meruit, folvit.

Erat faber quidam in villa, ubi res contigerat, ferrarius, homo simplex & rectus, atque pro modulo fuo Beatiffimae Dei genitrici valde finceriter devotus. Huic Beatiffima Virgo Maria quadam nocte apparens in fomnis dormienti, quaſi vulneribus in facie multis confossa & fanguine circumfuſa, patratorem fceleris oftendit dicens: *Has mihi plagas fcleratiffimus ille Judæus animo nuper falſo baptizatus intulit, qui meam in Ecclefia imaginem fuo pugione ſeciens & blafphemans tam crudeliter vulneravit.* Cui faber: *Vis, inquit, Domina mea, ut his manibus meis interficiam perfidiſſimum blafphemum?* Non, inquit, ſed confidenter defer illum Judici, qui fidem tibi cum denegare caperit, duellum cum Hebreo poſtula, & conſentiet tam Judex, quàm perfidus ipſe. Nihil timeas, neque formides, ego tibi faulrix adſtabo, & ſine dubitatione impetrabo victoriam. Venit ad judicium faber, fcleris commiſſi falſum accuſat Chriftianum; ſed cum teſtimonia criminis obſecti deefſent ſufficientia, duellum poſtulat, quod decernente judice, perfidus canis acceptat, ſpem habens in ſuis viribus, quia fortior illo fuit; congreſſione igitur factâ vicit perfidum fidelis, Judæum Chriftianus, impium

Judæus
baptizatus
nequam
peſſimus
quid taceat
nil.

Imaginem
B. V. Mariae
vulnerat.

Sanguis de
vulnerata
immagine
copioſas
fluere viſus
eſt.

Multas fa-
nitates hic
ſanguis mi-
raculoſus
pluribus
contulit.

Domina
noſtra in
ſomnis fa-
bro revela-
vit impiū.

Judeus à
fabro vi-
dus lateris
factum &
laqueo ſu-
ſpeditur.

pium juſtus, & proſtratus in terram, ut conſiteretur publicè reatum, coram omnibus inſtabat. At ille videns ſe Dei virtute convictum, & magnum à parvo ſuperatum, urgente cum intus conſcientiâ palam & coram omnibus conſiteretur reatum ſuum, & quòd corde nunquam fuerit Chriſtianus, publicè dixit. Alia quoque multa in Chriſtianam pietatem comiſiſſe ſcelera, pro quibus diſtante Jdice & Comite jubente, ſuſpenſus eſt.

MCCCXXVII.

Rex Medio-
lani coronâ
ferreâ coro-
natur.

Anno Sigifmundi Abbatis decimo in principio menſis Martij Conventus Principum Rege Ludovico mandante in Civitate Spirenſi habitus eſt, in quo pax regni per ipſum Regem ſtatuta & confirmata fuit. Principibus, Prælatiſ & Oratoribus Civitatum, & oppidorum Germanici Regni ſpontaneâ voluntate conſentientibus. Principum diſſoluto Conventu, Rex Ludovicus cum uxore & filiis in manu valida cum magno exercitu Germanorum intravit Longobardiam, animo & intentione proficiſcendi Romam, pro Corona Imperij ſuſcipienda, quod tamen fieri illo anno non potuit, propter multas in Longobardia Imperij cauſas, & arduas occupationes. Veniens autem Mediolanum, à Vice-Comitibus Galeazio & Maſſeo, & omni populo ſimul & Clero ſummo cum honore ſuſcepſus eſt, & in die ſancto Pentecoſtes ab Archiepiſcopo Mediolani cum Margaretha uxore ſua coronâ ferreâ juxta morem antiquum ſolemniter coronatus.

Multa poſt hæc bella cum vicinis atque rebellibus habuit, quos Imperio ſuo potenter ſubjecit. Erant in ejus exercitu Wilhelmus Hollandiæ Hannoniæque Comes Pater Regina, Reinardus Dux Geldriæ, Theodoricus Comes de Clevelen, Wilhelmus Comes de Juliaco, Theodoricus Comes Montanus, & plures alij viri fortes & bellicoſi, qui magnam copiam adduxerunt armatorum, quibus auxilia ferentibus multa in Longobardia brevi tempore patravit magnificè.

Wolframus
ſit Epiſ-
copus Her-
bipolenſis
annis vi.
præſedit.

Anno quoque prænotato mortuus eſt Gotfridus Epiſcopus Herbipolenſis & Franciæ Dux orientalis: cui ſucceſſit Wolframus de Grumbach, & præſuit annis ferme ſex, vir magnanimus, in pauperes humanus, & durus in adverſarios. Contra hunc Pontificem cives Wirzburgenſes exemplo progenitorum ſuorum erexerunt cornua, & ſervitutem, quam ad apparatus bellicum prædeceſſoribus illius exhibuerant, ſubtrahere protervè laborabant. Vicit jure tamen Epiſcopus, & eos imperio ſuo potenter ſubjiciens, in omnibus obedire & ſervire coëgit.

Eodem anno Matthias Archiepiſcopus Moguntinus Generalem Synodum Abbatum, Prælatorum, & Sacerdotum ſuorum celebravit, in qua plura pro reformatione ſtatus Clericalis ſatis providè conſtituit. Sed nullus aut modicus profectus ſecutus eſt, propterea quòd & ipſe brevi poſtea obiit, & Clerum per totam Diœceſim graviffima tribulatio propter à Papâ datum ſucceſſorem præoccupavit.

Philippus
Rex Gall.
annis an-
niæxiu.

Hoc ipſo quoque anno mortuus eſt Carolus Rex Gallorum, & qui ſummis conatibus ad Romanum aſpirabat Imperium, & vitam & Regnum proprium amiſit. Poſt quem regnavit annis tribus & viginti Philippus trium præcedentium Regum frater patruelis, qui Vienneniſem principatum mediante pecuniâ comparavit, & alterâ vice pugnans cum Angliſ, multis ſuorum interemptis, ſuperatus fuit.

MCCCXXVIII.

MCCCXXVII.

Anno Sigismundi Abbatis undecimo, Ludovicus Rex in principio mensis Januarij Romam cum suorum magno exercitu intravit, qui à Romanis cunctis tam Laicis, quàm Clericis magno cum honore susceptus est, & singulari pompâ solemniter introductus. Scripserat antea Papa Joanni xxii. in Avenione commoranti, rogans, quatenus auxilium Romam veniret personaliter, aut mitteret ex cætu Cardinalium duos, qui coronationis ejus juxta morem implerent officium. Sed Papa nec Romam venire personaliter voluit, nec aliquem ex Cardinalibus misit.

Rex Ludovicus Romam ingreditur.

Rex igitur Ludovicus jussu Cleri & petitione totius populi septimâ decimâ die mensis Januarij Romæ apud S. Joannem Lateranensem, ministerio Stephani de Columna Episcopi sine voluntate Papæ, unâ cum uxore Imperator coronatus fuit, anno videlicet Regni sui Germanici terriedecimo, & facta est læticia magna in populo.

Rex Ludovicus ab uno Episcopo coronam Imperij suscepit.

Coronatus Imperator concilium Romanum solemne habuit, cum quibus de abrogando Joanne Pontifice tractavit. *Si Roma est*, inquit, *ubi Papa, nostri jam erit officij providere, ut ubi est Roma, sit & Papa.* Consensu itaque omnium Romanorum tam Cleri quàm populi coadunato in unam perniciosi schismatis sententiam, Joannem Papam xxii. hæreticum, atque schismaticum pronuntiantes, temeritate propriâ ab omni Pontificatus honore dejectum.

Deinde Ordinis minorum fratrem quendam nomine Petrum de Corbaria cæcus ille malignantium in Antipapam constituit, quem Nicolaum v. appellavit, hominem satis doctum, & ad gerendas res arduas multum idoneum, & forsan Ecclesiæ non inutilem, si per ostium intrare potuisset, qui vix unius anni spatio Summi Pontificis nomine inaniter gloriatus, à Pisani Joanni Papæ traditur, & abjuratâ hæresi perpetuis carceribus ab eodem deputatur. Creatus autem in Antipapam Petrus, à Ludovico Rege cunctisque Romanis ut verus Christi Vicarius, & S. Petri successor cum summo honore suscipitur, & fidelis obedientium subjectio ab omnibus juratur. Rex autem Ludovicus, qui prius inunctus & coronatus ad Imperium fuit ab Episcopo, rursus coronatur ab idolo, & qui à legitimo Christi Vicario in Avenione sublimari noluit, Antipapæ, quem in scandalum Ecclesiæ perniciosum creaverat, Romæ se submittit. Rege Ludovico diutius Romæ existente, uxor ejus filium peperit, quem genitor propterea quod Romæ natus esset, Ludovicum Romanum, appellavit.

Rex Ludovicus contra verum Pontificem Antipapam creavit.

Regi Ludovico filius Romæ nascitur Ludovicus.

Anno prænotato Collegium Clericorum, quod eatenus fuit in Büttelsbach, per Eberardum Comitem de Wittenberg ad Seurgardiam translatum Joanne Papa xxii. annuente & consentiente, cujus translationis causa fuit; Anno namque Henrici Abbatis decimo, Nativitatis verò Dominicæ mcccix. ut supra diximus, Rege mandante Henrico nobiles & cives regni per universam Sueviam in unum coacti magnum pugnatorum exercitum contra memoratum Comitem Eberardum Regno & Imperio à multis annis rebellem, produxerunt, & multis eum incommodis affligerunt, qui cum tantæ multitudini finaliter non posset resistere, ad Marchionem de Baden, qui tunc morabatur in Besekeim, fugam coactus est inire. Eo autem latente post fugam, regni exercitus omnem terram ejus pervagando

Eberardi Comitis de Wittenberg intermorantur bella.

pervagando vaſtavit, & multa ejus oppida, caſtella & villas funditus deſtruens in magna crudelitate furoris ſolo coæquavit. Venientes autem ad Büttelpach, ubi tunc erat Sacerdotale Collegium, & inſignis Eccleſia, in qua Comitum de Wittenberg antiqua conſuetudine fuit ſepultura, Dei reverentia & honoris immemores caſtrum cum oppido & templo profanantes deſtruxerunt; & in contemptum memorati Comitum Eberardi ſepulchra mortuorum effringentes Comitum oſſa foris projecerunt, lapides omnes confringentes: ab illo tempore per annos ferme decem & octo manſit Eccleſia in deſolatione illa.

Anno autem Sigifmundi prænotato ſupradictus Comes Eberardus jam pacem conſecutus, Joannem Papam xxii. in Avenione commorantem perſonaliter acceſſit, & transferendi collegium à Büttelpach in Sturgardiam ab eo conſenſum impetravit; conſenſu verò Apoſtolico imperato Collegium Sacerdotale ad Sturgardiam anno præſcripto tranſtulit cum omnibus bonis, privilegijs, & Juribus ſuis in Eccleſiam novam, quam antea magnis ſumptibus ibidem præparavit.

Eodem anno ſupradictus Comes Eberardus, poſteaquam Collegium de Büttelpach tranſtuleraſt in Sturgardiam, Domino vocante in die S. Bonifacii Archiepiſcopi & ſociorum ejus Martyrum, viſa deſunctus eſt, & in Eccleſia quam conſtruxerat ſepultus, filium relinquens nomine Udalricum, qui Patri ſtatim ſuccedens in Principatu annis decem Comitatum ſuum gubernavit, vel ut alij ſcribunt, annis ſedecim.

Anno Sigifmundi prænotato decimâ die menſis Septembris, obiit *Matthias ex Monacho Ordinis S. Benedicti Archiepiſcopus Moguntinus*, in majore Eccleſia ſepultus. Quo mortuo Baldevinus Archiepiſcopus Trevirorum ad infantiam Canonicorum Eccleſiam Moguntinam, adminiſtratorio nomine per triennium gubernavit de voluntate & conſenſu Joannis Papæ xxii. eo tempore in Avenione reſidentis.

Magna fuit his temporibus inter Clerum & cives Moguntinos pro libertate diſſenſio, illis jura & privilegia ſua defendentibus, iſtis autem cuncta violare volentibus. Quæ quidem diſſenſio Canonicorum animos movit, ut Baldevinum Adminiſtratorem aſſumerent, quem cum vicum prudentem, magnanimum, & amicum Regum ac Principum ſcirent, per induſtriam ejus civium poſſe humiliari ſuperbiam non fruſtra ſperabant. Qui mox adminiſtratione ſuſceptâ, contra Moguntinos plura tentavit, & valde in brevi eorum humiliavit ſuperbiam. Eo tempore Clerus per civium tyrannidem de Moguntia pulſus, in Rhenaugia & alibi exulabat. Baldevinus ergo ad reprimendum incurſum Moguntinorum, ne ſe diſſunderent in Rhenaugiam Eccleſia ab antiquo ſemper fidelem, ubi Clerus, ſicut dictum eſt, in ſuis poſſeſſionibus degebat, villam, quæ nuncupatur alta, vulgariter Altuill, juxta Rheni litus à ſuperiore ad Rhenaugiam introitum, muro in circuiſu præmunivit, & caſtellum in ea pulchrum cum fortiſſima turri ad Rheni fluentia conſtruere cepit, quæ omnia Henricus ex Comitibus de Virneburg Archiepiſcopus Moguntinus poſtea conſummayit, cujus inſignia lapidi inſculpta in memoratæ turris pariete vidimus expreſſa, ſed ante annos ferme undecim, ſi bene memini, Bertholdus Archiepiſcopus cum eandem faceret dealbari turrim, inſignia Henrici fundatoris memorati depoſuit, & ſua repoſuit in locum, quod factum

Collegium
Sacerdota-
le à Büttel-
ſpach ad
Sturgardiam
transferatur
anno 1228.

Eberhardus
Comes
de Witten-
berg obiit
Udalricus
ſilius ſuc-
ceſſit.

Caſtrum
Altuill
juxta Rheni
litum à Bal-
devino
conſtrui-
tur.

factum sicut jure multis displicuit, ita non satis pij animi in mortuum indicium fuit. Nec multò postea cives Moguntini obsidionem urbis à Baldevino metuentes, consilio inter se malè habito, armati civitatem egressi, primò Coenobium S. Albani, tunc Ordinis S. Benedicti, cum insigni Ecclesia funditus destruxerunt, paucis domibus duntaxat pro Monachorum habitatione dimissis: Ecclesiam deinde Coenobij S. Jacobi Apostoli in monte specioso juxta Pyramidem Drusi præ civitate, simili furore destruxerunt, cum omnibus pene domibus paucis exceptis: postea Collegiatam S. Victoris Ecclesiam, unà cum domibus Canonicorum fortissimis funditus everterunt: castellum quoque in suburbanis Wisenach à fundamentis subverterunt in odium Cleri, & custodiam sui, timentes, quòd Baldevinus, qui pro Clero stabat Ecclesie, præsidia sua in eisdem Monasterijs locaret. Pro qua temeritate pessima dictorum Monasteriorum Abbates atque Prælati cives Moguntinos postea citari fecerunt ad Judicium cameræ Imperialis, quæ tunc servabatur apud Franckenfurt oppidum regalis electionis, in qua dictante justitiâ cives, ut impij temeratores Jurium, libertatum, & privilegiorum Ecclesie læsis ad satisfactionem in magna pecuniarum summa fuerunt condemnati.

Ab illo tempore usque ad excidium urbis Moguntinæ, quod anno nativitatæ meæ primo accidit, ut suo dicitur loco, suas divinâ Justitiâ vindicantem injurias, bona semper fortuna Moguntinis civibus exitit contraria, qui quotidie in deterius proficientes, tandem usque adeo æri alieni gravaminibus sunt oppressi, & in nihilum redacti, quòd omnium in circuitu civitatum & subsidium & amicitiam perdidierunt, & feditione suborâ postremo civitatem, Dominium & Magistratum amittentes aut morti, aut exulare coacti sunt.

Cujus rei hodie simile videmus in Erpfordianis, qui nostris diebus ex Monasterio Monialium S. Cyriaci Martyris extra muros oppidi Erpfordiani in monte positi castrum de consensu Rom. Pontificis fecerunt, & novo in suburbanis Monasterio constructo Moniales in ipsum cum omnibus censibus, privilegijs ac libertatibus, quas prius habuerant, sine earum damnis etiam ipsi consentientibus transfulerunt, & nihilominus quantum displicuerit Deo locum sibi dedicatum semel in usum transferre humanum, poena ultionis, quam ab illo tempore usque in diem præsentem experiuntur, ostendit; nam in ultimam desolationem acti, simile Moguntinis quotidie timent excidium, de quibus suo loco dicemus reliqua.

Anno prænotato mortuus est Emicho Spirensis Episcopus, cui promotione Joannis Papæ xxii. in Pontificatu successit Bertholdus de Buehek, Ordinis Hospitalis B. Mariæ semper Virginis Teutonicorum, qui uno duntaxat præfuit anno: postea per eundem Papam transfertur ad Argentinam.

Et notandum pro declaratione dictorum simul & dicendorum ratione Ecclesie Moguntinæ, quòd Matthiâ Archiepiscopo mortuo Clerus elegerat sibi Pontificem quendam Canonicum nomine Gerlacum, contra quem Joannes Papa xxii. Henrico de Virneburg, ac què Canonico de Archiepiscopatu Moguntino providit, qui veniens ad Moguntiam à Clero refutatus est, & ad Sedem Apostolicam appellatum. Continuum itaque per triennium contentio Cleri coram Papa fuit contra Henricum, Clericis multis

Moguntinæ
cives quod-
dam Eccle-
sias de-
struxerunt.

Deo San-
cturum
vindictam
impium
Moguntini
extirpata-
ti sunt.

Erpfordia.
nos primi-
noque culpa
sivile op-
primis ca-
lamitas.

Bertholdus
sic Episcopus
Spirensis
contra
Bertholdum.

Contentio
durum
pro Archie-
piscopus
Mogunt.

multis in eum ſcelera jaculantibus. Verùm ne interim Eccleſia Moguntina paſtoris deſtituta ſolatio, dentibus pateſceret impiorum, Papa memoratus ad inſtanciam Canonicoꝝ Baldevvini Trevirorum adminiſtratoꝝ Archiepiſcopatũ Moguntini conſtituit, quouſque finem contentio ſuſciperet, quod anno Sigifmundi xiv. contigit.

Bellum
ſedecim
Comitum
contra Du-
cem Bra-
bantie.

Anno item Domini præſcripto, ſedecim Comites cum nobilibus ſuis contra Joannem Brabantie Ducem in unum conſpirantes exercitum inter duo villagia Vexhe videlicet, ac Landen ad prælium convenerunt. In eo certamine diu pugnatum eſt ambiguo Marte, & plures ab utraque parte ceciderunt. Poſtremò tamen Rex Gallorum Philippus vires ſuas interpoſuit, & pacem reformavit: fuerunt in eo bello ex noſtris terris ſuperioribus præſentes, Joannes Comes de Spanheim cum ducentis equitibus, Comes de Kazenelenbogen cum totidem equitibus, Comes de Falckenburg cum centum equitibus, Comes quoque de Hoenfels cum centum viginti equitibus, & Henricus de Bolandia cum ſexaginta equitibus, alioꝝ nomina Comitum ſcribere cauſam non habemus.

MCCCXXIX.

Anno Sigifmundi Abbatis xii. Ludovicus Rex ab urbe Roma diſceſſurus, juramento mediante Romanis promiſit, quòd in anno ſequente denuò vellet in Italiam cum exercitu redire, ad cujus rei ſollicitandum effectum, Romani duos ex ſenatoribus venerabiles viros lateri Regis adjunxerunt, qui cum eo in Germaniam venientes à ſuo propoſito abierunt.

Antipapa
Nicolai à
Ludovico
Cæſare Pi-
ſani con-
mendatur.

Ludovicus Imperator novus à Roma digreſſus Nicolaum Antipapam ſuum Romanis non audebat conſidere, ſed veniens cum eo Piſas ibidem juſſit manere, donec ipſe rediret in Italiam. Piſani ad inſtanciam Cæſaris obedientiam & fidelitatem Nicolao contra Joannem promiſerunt, & quòd cum fideliter tuerentur ab omni moleſtatione adverſariorum juramento confirmarunt. Ludovico autem in Germaniam reverſo Piſani commendatum ſibi Nicolaum ad Joannem Papam in Avenionem miſerunt, qui ſuum compulſus fateri reatum, veniam petijt, & ad perpetuum carcerem poſitus yix triennio ſupervixit.

Galcazius
Vice-Com-
ites Medio-
lani à Lu-
dovico in-
ſtituitur.

A Piſis Imperator Mediolanum veniens, rebus ſalubriter ordinandis per Longobardiam animum intendit, obierat enim paulò ante Matheus Vice-Comes Mediolanenſis, in cujus locum Rex Ludovicus Galeazium ejus filium Joanni Papæ inimiciſſimum Vice-Comitem conſtituit. Quod factum Pontifici memorato ultra modum diſplicuit, & propterea novos in Ludovicum proceſſus fulminavit: priùs illum ut diximus tanquam fautorem & defenſorem hæreticorum & ſchiſmaticorum excommunicaverat, quoniam & Fratres quòdam Ordinis Minorum damnatos à Papa ſuſcepit, & Vice-Comitibus ab illo excommunicatis auxilium impendit. Nunc autem graviores in eum cenſuras fulminat, quem exceſſiſſe triplaciter conſtat. Primò quia coronam Imperij, contempto Romano Pontifice, à ſimplici ſuſceperat Epifcopo, quod non licuit. Secundò quia verum Chriſti Vicarium totis viribus perſecutus, Idolum pernicioſi ſchiſmatis erexit. Tertiò quòd Jura & Adminiſtrationem Romani Imperij ſine Conſenſu Pontificis ſibi uſurpavit.

Iterum Jo-
hannes xxii.
cenſuras in
Ludovicu
fulminat.

Cenſuras igitur Papa in Regem Ludovicum de novo multiplices aggravat, & cas publicari per totam Germaniam ſub poenis terribilibus mandat.

mandat. Sed cum severitatem Ludovici omnes metuerent, & nemo Papæ censuras contra illum denunciare præsumeret, soli Fratres quidam Ordinis S. Dominici Spirenses maximè & Francofurtenses fortiter se murum pro domo domini statuerunt, & processus Papæ omnes contra Ludovicum Regem intrepidè constantià in diversis locis iterum atque iterum publicarunt, non sine periculo & multis contumelijs.

Fratres S. Dominici fortiter biterunt pro domo Domini.

Anno prænotato mortuus est Cuno de Schöneck Ecclesiæ Wormatiensis Episcopus in Cathedrali Basilica sepultus. Post cujus obitum fuit in electione dissensio gravis subsecuta, propter quam duo in Avenione coram Papa de Pontificatu contendebant, Gerlacus videlicet Schenk de Erpach, & quidam, cujus nomen non occurrit. Unde Papa Joannes contentione istà durante Baldevinum Archiepiscopum Trevirorum Administratorem Ecclesiæ Wormatiensis constituit, & omnem ei totius Diocesis curam & dispositionem tam in spiritualibus, quàm in temporalibus commisit. Eodem anno Bercholdus de Buchek ex ordine Teutonicorum Spirensis Episcopus mandato Joannis Papæ xxii. ad Ecclesiæ Argentiniæ tunc vacantis Pontificatum translatus est, vacante Spirâ in annum sequentem.

Interea Baldevinus Trevirorum Archiepiscopus duarum jam antea Ecclesiarum Episcopatum Moguntinæ ac Wormatiensis Administrator, etiam hujus Ecclesiæ Spirensis administrationem Fratrum pollutione, & mandato Papæ suscepit. Res admodum stupenda, ut unus homo simul & semel apud Germanos quatuor Episcopatus gubernare aut deberet, aut posset. Sed erat iste homo singularis, qui non minus arte, quàm naturâ ad magna fuit dispositus.

Baldevinus quatuor Episcopatus gubernator.

Anno etiam prænotato Joannes Papa xxii. in Avenione consistens, Petrum de Murrone Coelestinum quondam Papam v. quem Bonifacius Papa viii. post resignationem Pontificatus custodiæ mancipaverat usque ad mortem, propter crebra ejus miracula Sanctorum Catalogo inscripsit.

Petrus de Murrone qui & Coelestinus Papa v. committatur.

Eodem anno Pisani cives, qui post mortem Castrutij in subjectionem Imperatoris Ludovici juraverant, veteri more gentis Italiæ. Germanis neicentes fervare fidem, ipso Cæsare in Germaniam reverso, mox Bonifacium quendam in Capitaneum erexerunt, & libertatem sibi rebellionem vendicant, qui ut Papæ Joannis xxii. consequerentur gratiam & favorem, Antipapam Nicolaum suæ fidei commissum in Avenione Pontifici memorato destinârunt, ut paulò antè diximus.

MCCCXXX.

Anno Sigismundi Abbatis xiiii. Walramus filius comitis Mosellani de Veldenz promotione Baldevini Archiepiscopi Trevirorum factus est Episcopus Spirensis Ecclesiæ, & præfuit in ea ferme sex annis, vir bonus & honestus.

Walramus filius Comitis de Veldenz fuit Episcopus Spirensis.

Eodem anno Baldevino administrationem Ecclesiæ Wormatiensis resignante, Gerlacus Schenk de Erpach Pontificatum obtinuit, & duobus annis præfuit. Fuerunt qui scriberent, illum neque per electionem vocatum, neque à Papa provisum, neque confirmatum præfatam biennio occupasse Ecclesiam, & inuoliter præfuisse. Sed de his firmam dare sententiam sicuti certè non possumus, ita temere non debemus; ab eo siquidem tempore, quo scribere gesta & successiones Pontificum Germaniæ Monachi & claustrales deserunt, mancâ necessàriò canonici pene omnium

Y 2

omnium

omnium Eccleſiarum Cathedralium ſuarum rerum, aut nullam legēne hitoriam.

Anno prænotato poſt longam contentionem inter Henricum de Virneburg cognomento Buſman. & Clerum Moguntinum coram Papa Joanne prænominato apud Avenionem ut ſupra diximus habitam, Henricuſ tandem per ſententiam obtinuit, & mandato ipſius Papæ in Archiepiſcopum conſecratus fuit. Deinde comitantibus duobus Legatis Apoſtolicis, venit ad Moguntiam, & ut verus ac legitimus Eccleſiæ Moguntinæ Præful poſtulat introritti; ſcripſerat enim Papa Baldevvino Trevirorum Archiepiſcopo, mandans, ut adminiſtrationi cederet. & omnia Episcopalia Henrico reſignaret: Clero etiam & populo præcipit, quatenus deſtinatum ſibi Archiepiſcopum reverenter & cum honore ſuſciperent, & in cunctis illi fideliter obedirent. Qui ubi mandatis Apoſtolicis non poſſent reſiſtere, coacti ſunt obedire. Veruntamen civitatem Henricuſ ſub conditione citius exeundi propter diſcordiam intrare permiſiſus, aliquandiu in Rhenigavia commoratus eſt.

Henricuſ verò in Archiepiſcopum ſublatus præfuit annis ſedecim, & poſtea per Rom. Pontificem Clementem ſextum deponitur, quoniam & Apoſtolice Sedi rebellis extitit; & Ludovico Imperatori excommunicato, pertinaciter adhaſit. Iſte Henricuſ caſtrum in Alta villa juxta Rhenum, quod Baldevvinuſ inchoaverat, ad plenum conſummavit, & cum civibus Moguntiniſ tandem concors extitit.

His temporibus Ludovicuſ Imperator vocans ad ſe filioſ ſiſtriſ ſui Rudolphi, quem cum Friderico Duce Auſtriæ ſentientem de Patria in Angliam fugere, ut ſupra diximus, compulerat, in præſentia quorundam principum Regni paternam inter eoſ diſtribuit hæreditatem; fuerunt autem eorum tres. Rudolphuſ primogenituſ homo parum aſſutus, uxorem habuit ſororem Regiſ Ungariæ Ludovici, de qua genuit unicam filiam nomine Margaretam, quæ nupſit Carolo Regi Bohemiæ poſtea Imperatori. Huic Rudolphuſ Ducatuſ Patris ſui ceſſit in Bavaria, cum omnibus ad eum pertinentibus, quæ genitor ibi habuit. Rupertuſ ſecundo genituſ quædam paterni principatuſ in partibus Rheni accepit, oppidum videlicet Neapolitanum, vulgariſter Neuſtatt appellamus in Dioceſi Spirenſi, cum pertinentibus ad illud. Iſte Rupertuſ Eccleſiam in eodem oppido pulchram rubro tabulato lapide, novamque à fundamentis conſtruxit. & duodecim in ea præbendaſ erigens magnificè dotavit, & multa bona fecit. Gymnaſium quoque Univerſale in oppido Heidelberg Wormatienſiſ Dioceſiſ auctoritate Apoſtolicâ inſtituit; quod multis privilegijs & proventibus cumulavit. Qui tandem ſine liberis morientuſ ante chorum in Eccleſia Neapolitana, quam ipſe, ut diximus, fundaverat, cum honore ſepultuſ eſt, quemadmodum ſuo inferius loco pleniuſ dicetur. Omniſ autem poſſeſſio ejuſ ad juniorem fratrem comitem Palatinuſ Rheni, de quo jam ſine medio dicemus, reverſa eſt.

Adolphuſ ultimò genituſ Rudolphi Comitiſ ſupradicti, oppidum Heidelberg & Palatiij Rheni Comitatuſ cum Electorali dignitate in poſſeſſionem accepit, Ludovico patruo ſic diſponente, propterea, quòd in agendiſ rebus, atque negotijs Principatuſ ceteriſ fratribuſ magiſ eſſet idoneuſ. Uxorem habuit filiam Comitiſ de Oettingen Bavari, de qua genuit

Henricuſ
Buſman de
Virneburg
ſic Archie-
piſcopuſ
Mogunti-
nuſ.

Comituſ
Palatinuſ
Rheni inter
filioſ Ru-
dolphi di-
vidit.

Univerſitaſ
Heidelber-
genſiſ fun-
datur.

genuit Rupertum comitem Palatinum, per quem continuatur genealogia eorundem Principum, ut in sequentibus per Ordinem dicemus.

MCCCXXXI.

Anno Sigismundi Abbatis xiv. Baldevinus Archiepiscopus Trevirorum, vir sempiternâ memoriâ dignus, divino Spiritu inspiratus, Capellam Divi Martyris Albani cum orto pulcherrimo adiacente extra muros Trevirorum urbis, precibus & pretio ab Abbate & Monasterio S. Apostoli Matthiæ comparavit, & Carthusianæ Religionis Cœnobium in eo construere cepit; quod in novem annis perficiens magnificè dotavit: & anno Sigismundi Abbatis Hirsaugiensis ultimò Ecclesiam ejusdem Monasterij consecravit. His etiam temporibus sæpe memoratus Pontifex Baldevinus, apud Confluentiam pontem lapideum facis fortem & pretiosum super Mosellam fluvium à fundamentis novum construxit, multis & gravibus impensis, ut hodie videtur. Consummato tandem opere sanctione perpetuâ constituit, omnes Trevirensis Dioceseos indigenas, transitum habere debere per pontem liberum; alienigena verò quilibet per eum transiurus, Religiosis, Clericis, & mendicantibus duntaxat exceptis, unius oboli, quorum duodecim faciunt nummum, donatione transirent.

Carthusia apud Trevirum fundatur per Baldevinum Archiepiscopum,

Pons lapideus apud Confluentiam ab Archiepiscopo constructus.

Anno prænotato Joannes ex Duce Luzenburgenſi Bohemiæ Rex magno suorum adunato exercitu, iussione Imperatoris Ludovici Longobardiam ingreditur, Galeatio Vice-Comiti laurus auxilium, contra rebellionem quarundam civitatum, quæ post Imperatoris ad Germaniam regressum sese in libertatem vindicare meditabantur, occiso vel expulso præsidio Imperiali. Rex autem Bohemiæ pro Imperatore bellum acturus, in brevi rebelles graviter afflixit. Brixiam, Bergomum, Lucam, Parmam, Regium, Mutinam, & plures alias civitates, oppida & castella capiens rebellionem, suæ ditioni nomine Cæsaris potenter subjugavit, auctores verò & capita rebellionis quorquos invenire potuit, laqueo suspendit.

Joannes Bohemiæ Rex Ludovicus Longobardus rebelles domuit.

Eodem quoque anno facta est dissensio gravis inter Henricum, Bavarie Ducem cognomen Probum, & Ottonem ejus fratrem, cum Henrico juniore filio Ottonis quondam Ungariæ Regis, de quo dictum est anno Henrici Abbatis ii. pro quibusdam terminis & oppidis Ducatus Bavarie inferioris. Ludovicus verò Imperator pro Ducibus Otrone & Henrico juniore pugnaturus, contra Henricum Probum, vocatis in auxilium Ungaris magnum parabat exercitum, delevissetque illum penitus, nisi bono fuisset consilio præventus. Joannes namque Rex Bohemiæ cum audisset Imperatorem expeditionem præparare in Henricum Bavarie Ducem, cujus ipse focer erat, vices suas interposuit, & concordiam inter dissidentes reformari ut sequitur impetravit.

Ludovicus ergo Imperator ad instantiam Joannis Bohemiæ Regis memoratos Duces Bavarie circa festum S. Bartholomæi ad Ratisbonam convocavit, ubi in præsentia quorundam Principum regni talem inter eos divisionem fecit. Henricus Dux senior cognomen Probus, in ea divisione sequentia oppida & castella cum suis pertinentijs in portionem hereditatis legitimam accepit, videlicet, Landshutam, Straubingen, Scherdingen, cum alijs ad ea pertinentibus. Ejus fratri Duci Ottoni distributio

Divisio fit Ducatus Bavarie inter Duces,

distributio contulit Burghauſen, Oettingen, Draunſtein, Halle cum reliquis uſque ad Salzburgenſium alpes ad ea jure ſpectantibus.

Henricus autem junior in ſuam portionem accepit, Dingelfingen, Landavve, Vilshofen, Dekendorff, Cambur, Kelheim, cum alijs ſibi deputatis. Verum hæc diviſio non ſatis placuit ſeniori Henrico, unde non diu poſtea terminos memoratæ diviſionis temerè tranſgrediens, cum Imperatoris monita contemneret, ejus in ſe animum graviter oſtendit iratum; contractis igitur copijs Ducatum Henrici Ludovicus ut hoſtis ingreditur, & per duos menſes Straubingen durâ ſatis obſidione vallatur; iterum Bohemiæ Rex Joannes vices ſuas interpoſuit, & Ducem ad obedientiam Cæſaris revocavit.

Claruit his temporibus inter Germaniæ Doctores non ultimus Petrus de Lauria Præmonſtratenſis Ordinis, qui ſcripſit inter cætera ingenij ſui opuscula ſuper ſententias libb. iv. In Evangelium Joannis lib. i. Ad Baldevinum Archiepiſcopum de prærogativa Trevirenſis Eccleſiæ lib. i. De Romani Pontificis eminentia inſigne opus, quod Candelabrum ſeptenarium prænotavit libb. iii. Contra Michaelē de Caſena & ejus ſequaces, Romanum Pontificem contemnentes lib. i. De forma & modo nuptiarum lib. i. De Columnis myſticis ad Cardinalem de Columna lib. i. De Sacramento Altaris lib. i. Epistoſas quoque plures ad diverſos, ſermoneſque & varia ſynthemata lucubravir. Lupoldus de Babenberg Bambergienſis Eccleſiæ Canonicus, Joannis Andreæ in utrôque Jure quondam auditor his etiam temporibus magno in præſio fuit. Qui ſcripſit inter alia commendabile opus de Zelo & fervore Chriſtianæ fidei, antiquorum Germaniæ Principum lib. i. De juribus & translatione Romani Imperij ad Baldevinum Trevirorum Archiepiſcopum lib. i. De cæteris ejus lucubrationibus nihil vidimus. Claruerunt & alij complures viri doctiſſimi his temporibus in Germania noſtra excellentes ingenio & doctrinâ, qui multa & varia ſynthemata ſcripſerunt. Petrus videlicet de Saxonia Ordinis minorum. Conradus Saxo ejusdem Ordinis. Alanus de Infulis Flandriæ, Joannes Danck Saxo aſtronomus. Sibertus de Beka Carmelitanus Joannes de Blumendall, Simon de Spira ejusdem Ordinis, Ludolphus in Argentina Carthuſienſis. Joannes de Gandersleben Francus aſtronomus & mathematicus ſubtilis valde, & alij multi de quibus alibi ſcripſimus.

MCCCXXXII.

Anno Sigifmundi Abbatis quintodecimo in civitate Argentinēſi graviffima inter Senatores & plebeios ſeditio magnam regiminis alterationem intulit, & reipublicæ mutationem. Ab annis namque multis Domini & rectores civitatis memoratæ ſoli admittebantur nobiles, humilium verò nullus quicquam auctoritatis habebat. Infirmiores autem nobilium poteſtate nimîa oppreſſi tandem in rebellionem conſpirant, & collectis indignatione viribus, tota ſe communitas Urbanorum contra rectorum tyrannidem oppoſuit. Magnus in civitate furencium atque ſevientium populorum tumultus oritur, ad pœnam nobiles confuſis vocibus poſtulantur. Senatores urbis ad pacis tranquillitatem cupientes revocare furentes, cum non poſſent, dimiſſâ civitate conſilio in proxima ſele caſtella receperunt. Exiſtimaverant enim, quod poteſtatis ab urbe abſentia,

Argentinæ
inter Sena-
tam & ci-
ves magna
ſeditio.

absentia, tumultuantis populi animos facilius & citius sedare debuisset; sed aliter quam speraverant res progressum accepit, ut enim de urbe nobiles recesserunt, cives audaci consilio usi, portas civitatis omnes clauferunt, publico flauentes edicto, quod illorum nulli de cetero, qui temere urbem exierant, in aeternum pateret regressus: itaque factum est, ut senatus nobilium, qui humiles urbanos propria temeritate deseruit, redire in civitatem amplius non permixtus, iusta ratione perpetuum cogere-
 tur portare exilium, & qui noluit humilibus in parvo condescendere propria se sciens priuaret potestate. Cives in libertatem conspirantes, novum ex se consularum instituerunt, vetere penitus abrogato, & pro-
 fus in exilium acto, lege decernentes firmissima, quod supremus Rector urbis, quem vocant Magistrum, quotannis perpetuo creandus nullâ in-
 genuitate sanguinis, aut genere notabilis, sed plebeus ignobilis institueretur. Quae constitutio in consuetudinem versa continuatur apud eos usque in
 praesentem diem.

Plebs At-
 gentina
 contra &
 notum præ-
 valuit.

Anno Sigismundi Abbatis prænotato octavâ decimâ die mensis De-
 cembri obiit Gerlacus Schenck de Erpach Wormaciensis Ecclesiae Prae-
 cui Salmannus de Moguntia oriundus provisione Joannis Papæ xxi.
 succedens præfuit annis ferme tribus & viginti, qui à Benedicto Papa xii.
 in Episcopum consecratus fuit. Verum Clerus cum civibus se fortiter op-
 posuerunt, & cum pro Pontifice noluerunt admittere: propter quod
 Papa commotus civitatem Interdicto suppedit, & plures ex Canonicis
 maximè de Neuhaufen Salmanno rebelles præ cæteris excommunicavit.
 Salmannus tamen Papæ sibi assistente prævaluit, & in Episcopum à Clero
 & populo susceptus fuit.

Salmannus
 de Worma-
 ciensis Ec-
 clesiae Prae-
 fectus con-
 stitutus volun-
 tatem Cle-
 ricorum.

His temporibus Regnum Turcorum in Asia minore sumpsit exor-
 dium, quod interea per annos centum octoginta maximum sui accepit
 incrementum. Est autem Turcia in Asia minore parvum ab origine
 Regnum, habens ab oriente Armeniam, à meridie Pamphiliam, ab Aquilone
 Bythiniam, ab occidente mare Aegæum, & Græciam, illam videlicet
 Provinciam, ubi magna quondam Troja constituta fuerat. Cujus qui-
 dem Regni Turcorum tale memoratur principium. Fuit his temporibus
 in Turcia homo quidam parvi census, & non magnæ reputationis, nomi-
 ne Ottomannus, religione Saracenus, vir astutus & facilius, qui duobus
 de Principatu Turciae contendentibus, accitis undique viris raptoribus,
 prædonibus, quibus illa terra multum abundat, sibi totius Turciae princi-
 patum usurpavit, & expulsi vel occisi principibus terræ cunctis, brevi
 tempore & nomine magnum, & auctoritatem obtinuit regalem. Itaque
 primus Turcorum iste Rex Ottomannus in Asia minore Principum di-
 scordia factus regni terminos usurpati multum dilatavit. Post Ottoman-
 num regnavit filius ejus Orchanes super Turcas, qui constituit prælia
 multa cum finitimis gentibus, & regnum suo tempore multum ampliavit.
 Quo mortuo Amurates filius ejus regnum Turcorum suscipiens multa
 sibi violenter attraxit, erat enim vir callidus & infidus. Qui, cum duo
 Christiani fratres de Imperio contenderent, ab altero, qui superari time-
 bat, in auxilium vocatus, ex Asia venit in Græciam, vidensque ambos viri-
 bus fractos, atque defatigatos, arma in eos convertit, & magnam Græciæ
 partem suo dominio per tyrannidem subiecit. Hic moriens duos filios
 reliquit

Regni Tur-
 corum in
 Asia princi-
 pium.

Ottoman-
 nus Rex
 Turcorum
 primus.

Orchanes
 Rex II.

Amurates
 Rex III.

reliquit Solomannum & Paëtietem, Solomanno brevi extincto, Regnum Turcorum univerſum ad Paëtietem pervenit. Qui priuſquam à Tamerlano caperetur, in Græcia res geſſit magnas, poſtea nihil memoriâ dignum: qui mortuus plures filios reliquit, quorum primus Calapinus regnum obtinuit, & poſteaquam aliquandiu regnaſſet, à Moyſe Patruo ſuo extinctus fuit. Moyſes autem Calapino nequiter perempto regnum Turcarum ſibi uſurpavit, & multo tempore cum tyrannide regnans etiam ipſe ſine liberis mortuus eſt, poſt mortem verò Moyſi Mahumetes tertius ex Paëtiete filius regnum obtinuit, qui Conſtantinopolim & univerſam penè Græciam, cum Thracia, & regno Boſniæ extinctis multis Chriſtianorum millibus, ſuo imperio violenter ſubjecit. Ante hunc fuerunt & alij duo reges Mahumetes & Amurates, de quibus ſeruntur multa mala Chriſtianis facta tam in Aſia, quàm in Græcia penè tota. Amuratis filius fuit ultimus Mahumetes, cujus filius Paëtietes tertius, qui hodie regna ſuper Turcas, Modonam urbem in Morea noſtris temporibus cepit.

M C C C X X I I I.

Anno Sigifmundi Abbatis xvi. Joannes Papa xxii. Ludovico Rege Portugalliæ rogante Legatum miſit ad regnum ejus quendam Cardinalem pro ſedandis certis diſſenſionibus inter ipſum regem & quosdam Principes regni, qui veniens in regnum pacem & concordiam reformavit, & ex varijs diſpenſationibus & gratijs pecuniam non modicam acquiſivit; quod cognoscentes quidam latrones, in unum coadunati, ejus tranſitum in quodam laetiſſimo nemore obſervârunt, venientem cum gladijs & ſuſtibus iavaſerunt, & tam ipſum, quàm omnes, qui cum eo erant, crudeliter peremerunt, diripientes omnia, ita ut veſtibus ablatis nuda relinquerent cadavera.

Eodem anno ultimâ die menſis Junijobiſe Wolframus de Grumbach Epifcopus Herbipolenſis & Dux Franciæ Orientalis, & in majori Eccleſia ſepelitur, quo mortuo gravis inter Canonicos in electione diſcordia ſubſecuta eſt; nam una pars cum Ludovico Imperatore ſentens, ejus Cancellarium Hermannum de Liechtenberg, Spirenſis Eccleſiæ canonicum ſibi Pontificem elegit, alia verò pars & major & conſilio ſanior, quæ Papæ Joannis tuebatur ſententiam, Ottonem Wolfſkele memoratæ Herbipolenſis Eccleſiæ Canonicum, & Archidiaconum ſibi delegit Epifcopum. Cauſa mox ad examen Joannis Papæ xxii. devolvitur, qui tunc ut ſupra dictum eſt, in Avenione oppido Galliæ Curiam Papalem tenebat. Papa itaque modo & formâ electionis ſimul & Zelo eligentium, atque meritis electorum diligenter examinatis, Hermannus de Liechtenberg abrogato per ſententiam Ottonem legitimum Herbipolenſis Eccleſiæ Pontificem pronuntiat, & auctoritate Apoſtolicâ confirmat, anno videlicet prænotato die menſis Decembris ſecundâ, qui tamen anno ſequenti viceſimâ die menſis Julij apud Leodium urbem Lotharingiæ vetuſtiſſimam ſolemni pompâ fuit conſecratus, ſed anno electionis ſuæ tertio ad poſſeſſionem Epifcopatus primùm pervenit. Hermannus de Liechtenberg cum Imperatore Ludovico promotioni ejus obnitentibus.

Claruit his diebus Udalricus de Auguſta Imperatoris Ludovici ſcriba ſecretus, homo in utrôque jure peritus, ſed plus æquo Pontifici Romano injurioſus, qui diſcordiarum inter Eccleſiam & Imperium non ultimum

mum fomentum extitisse ferebatur; in litteris namque Imperialibus ad Papam scriptis modestiæ normam graviter excedens, bellum illum de mare ascendente sæpius nuncupavit, & varijs Christi Vicarium injurijs nominibus nomine Imperatoris appellavit, quanquam hoc ipsum latere Imperatorem plures fuerint, qui dicerent. Hoc autem constat manifestè, quòd Papam injuriosus scriba plurimum irritavit.

Maxima hoc anno in partibus Mosellanis cis-Rhenanis & Franciæ orientalis vini abundantia crevit, ita quòd tempore vindemiarum multis defecerint vasa. Vas alterum vino plenum cum magnis precibus dabatur pro altero vacuo etiam minoris quantitatis, duæ quoque vini mensuræ pro uno vendebantur obulo, quorum duodecim solidum faciunt unum Herbipolensem.

Vini multa copia.

Anno prænotato mortuus est Henricus Dux Bavarie junior filius Ottonis quondam Regis Ungariæ sine liberis, anno ætatis suæ primo atque vicefimo, cujus Principatus Henrico Duci probo, & Ottoni fratri ejus in portionem cecidit.

Anno item præscripto Ludovicus Imperator Convenit Principum regni apud Spiram ad festum S. Bartholomæi magnum induxit, quibus ad diem præfixum convenientibus multa ibi pro comuni hominum pace tractata sunt, & in raptos atque latrones, qui viatoribus infidiabantur, acies ordinate. Plura etiam pro sui justificatione contra Joannem Papam Cæsar produxit in medium, quibus auditis & examinatis multi viri doctissimi conferunt, Papæ sententiam minus iustam arbitantes, propterea quòd Papa Petri Sedem mutavit.

Conventus Principum in Spira factus est cum Imperatore.

Inter Senatum & cives Wormatienses hoc anno gravis fuit suborta seditio, propter Episcopalia jura & privilegia Canonorum; Senatum enim contra Clerum multa temere dicebatur præsumpsisse, quæ non debuerat, unde gravati Sacerdotes atque Canonici communis præsidium invocârunt. Cives autem pauperes de manuum suarum labore viventes haud parum enitebantur pro Clero, maxime propterea, quòd ab illo pro suis artificijs quotidiana susceperent stipendia, unde si urbe Clerus pelleretur, manifestum erat pauperum augeri penuriam, & revera parum absuit, senatum Argentinenfibus similem subire poenam, nisi quidam maturius negotium pensicantes interpositione amicorum pacem reformassent.

Wormatiensium civium seditio gravis.

MCCCXXXII.

Anno Sigismundi Abbatis xvii. mortuus est Henricus Archiepiscopus Colonienfis, non sine multorum gratulatione, quippe qui toto fere Pontificatus sui tempore civibus suis graviter fuit infensus, & Imperatori Ludovico à principio & pluribus annis contrarius, ut in præcedentibus patet. Huic in Archiepiscopatu successit Walramus filius Gerhardi Comitis Juliacensis, memoratæ Colonienfis Ecclesiæ Canonicus & Thesaurarius, Leodienfisque Præpositus, vir in utroque jure suo tempore doctissimus, & præfuit annis sedecim, mensibus sex, diebus decem & novem, qui ut bonus pastor utiliter rexit Ecclesiam sibi commissam, in utroque statu, & pacem terræ diligentissimè custodivit.

Walramus sic Archiepiscopus Colonienfis annis xvi.

Inter alia pietatis studia Monasterium Ordinis Carthusiensium Monachorum in Colonia construxit, in quo Fratribus Deo servituri perpetua stipendia

Carthusia in Colonia fundatur per Walramum.

Z

stipendia

stipendia providit, ejus loci fundum à Monasterio S. Pantaleonis nostri Ordinis ibidem pecuniâ comparavit, alijs similiter Ecclesijs multa bona contribuit.

Adolphus
Palatinus
cum fili
adhærenti-
bus contra
Baldevvi-
num.

Anno Sigismundi Abbatis prænotato, Adolphus Comes Palatinus Ba-
variarum Dux, qui morabatur in Heidelberg, Joannes Simon & Junior Si-
mon Comites de Spanheim, Comes item de Nassau, Comes Silvestris de
Duna, Comes Rheni cum quibusdam alijs Comitibus arque nobilibus se
mutuò confederantes contra Baldevvinum Archiepiscopum Treviro-
rum & Comitem de Veldenz bellum parabant. Quod mox ut Baldevvi-
no innotuit, contractis copijs terram Comitis de Spanheim sibi vicino-
rem ingreditur, & omnia devastans, nemine resistente, magnâ populum
clade percussit, castrum Sprendlingen obsedit, cepit, & destruxit, villas
incendit, spolia diripuit, populum non peremit, sed fugere compulit,
castrum Spanheim postremo fortissimâ obsidione vallavit, in quo tunc
erat filia comitis de Falckenburg uxor Simonis Comitis de Spanheim se-
nioris, neptis ipsius Archiepiscopi Baldevvini. Hæc videns imminere
periculum, foras cum suis puellis egreditur, & provoluta pedibus Archi-
episcopi pacem & misericordiam precatur: ad preces ejus pacem dedit
Archiepiscopus Comitibus de Spanheim, & datis cum securitate litteris
concordia facta est, & reconciliati ad invicem abierunt. Comes autem
Silvestris de Duna, Comitibus de Spanheim conterminis se in quodam-
castello Velsperg nuncupato continebat, non enim poterat exercitui
Pontificis congregari, & socij ad succurrendum ei necdum fuerant præparati.
Postea enim quàm audierant, ad Comitum Spanheimensium tantam
Trevirorum convenisse multitudinem, animis dejecti sunt, & omnes
retro abierunt. Baldevvinus audiens Silvestrem comitem, hoc est, dñm
Bithgrafen in petra monte latere, castellum obsedit, cepit, ac funditus
destruxit. Comitem suis obedire mandatis coegit, Velsperg autem usque
in hanc diem jacet destructum.

Joannes
Papa xxii.
obiit.

Anno etiam præscripto in die S. Barbaræ Virginis & Martyris obiit
Joannes Papa xxii. in Avenione sepultus. Sunt qui scribant, eum post
mortem in thesauris suis tantam reliquisse pecuniam, quantam nullus
ante illum inter Romanos Pontifices habuerit unquam. Ut enim totam
auri & argenti congeriem unâ comprehendam summâ, quinque &
vicies centum millia Ducatorum in prompta pecunia post se reliquisse
scribitur, quæ summa usitatâ supputatione calculata facit aureorum,
Rhenensium vasa, sive thonnas xxxiii. centum millia florenorum auri
pro uno vase computando.

Benedictus
fr. Papaxii.
ex Mona-
cho.

Joanni huic Papæ xxii. in Pontificatu successit Benedictus ejus nomi-
nis xii. patriâ Tholosanus Professione Monachus Cisterciensis Ordinis sub
Regula sanctissimi P. N. Benedicti, cujus in memoriam se Benedictum
voluit nuncupari, qui Jacobus antea dicebatur, & præfuit annis septem,
mensibus tribus, diebus xvii. vir doctus & rectus in cunctis operibus suis.

Eodem quoque anno xxi. die mensis Julij, Otto Wolskele anno
præterito confirmatus à Joanne Papa xxii. ut supra diximus, Leodij in
Ecclesia S. Bartholomæi consecratus fuit in Episcopum Herbipolensem;
illo tamen anno ad possessionem impediende Cæsare non pervenit.

MCCCXXXI.

MCCCXXXI.

Anno Sigismundi Abbatis xviii. mortuus est Otto Bavarie Dux, filius quondam Stephani Ducis, & frater Henrici senioris cognomento Probi sine liberis, de quo supra fecimus mentionem, cujus Ducatus ad fratrem devolutus unam Bavarie Monarchiam constituit.

Eodem anno Ludovicus Imperator solemnes nuntios misit in Avenionem ad Benedictum Papam xii. postulans restitui Ecclesie unitati, contra quam si quidpiam deliquisset, ejus pollicebatur judicio satisfacere & emendare. Papa nuntios Caesaris honorifice suscepit, benignè audiuit, & libenter eum absolvisset à censuris, nisi Regem Gallorum & quoddam Cardinalium timuisset; Gallus enim faventibus sibi quibuldam Cardinalibus ad Imperium Romanorum aspirabat, & ideo Ludovico Caesari quantum potuit, adversabatur.

Ludovicus Imperator Orationes pacis misit ad Benedictum Papam.

Anno prænotato novus Ecclesie Herbipolensis Præful Otto Wolfshel apud Leodium, ut jam supra dictum est, ordinatus, cum propter metum Ludovici Caesaris & insidias Hermannii de Liechtenberg iter tuum ad Herbipolim non haberet, per Coloniam ad Metam. & inde per Westphaliam venit cum paucis in Franciam Orientalem, in castro Rosberg Herbipoli proximo cum suis ad breve tempus recipiens mansionem, deinde trigesima die mensis Augusti Herbipolim ingressus à Civibus, ut est consuetudo, suscipitur, & à Capitulo similiter admissus omnia jura & possessiones totius Episcopatus eidem consignantur; qui ab illo die præfuit Ecclesie Herbipolensi annis decem, minus septem diebus.

Otto Episcopus Herbipoli à Capitulo suscipitur & præfuit annis decem.

Anno præscripto in die Apostolorum Simonis & Judæ ventus magnus & horrendus in partibus Cis-Rhenanis cum turbine subito insonuit, qui domos plures & arbores sine numero subvertit, & infinita mortalibus damna intulit.

Ventus horribilis.

Eodem quoque anno per multas Sueviæ villas prope Weil oppidum & circumcirca lupi, quos rabidos seu rabiosos vulgariter *Weyhrödt* appellant, gravissima damna pauperibus intulerunt, non enim pecora solum, sed etiam homines devorabant, & neque capi quolibet ingenio poterant humano, neque canum vel latratu, vel immisione terreri. Aliquando unus gradiebatur solus, aliquando duos simul, raro tres, nunquam quatuor aut plures. Tantæ vero agilitatis ferebantur, ut vento incurfando putarentur velociores. Erat res omnium judicio monstro aut præstigio simillima, quoniam & visibiles erant, & subito quasi spiritus aut phantasmata à conspectibus hominum evanuerunt. Vulgi sententia est, eos lupos de quibus loquimur, transmutatione metamorphoseos ex hominibus fieri *Weyhrödt*; & sunt qui dicant, se observatione curiosè expertos, quod homini jam propè transformando in lupum, caro prius à spina dorso excrescens in modum caudæ, futura metamorphoseos certum præstet indicium: quæ quidem opinio veritatis in se continet nihil aut parum, nisi fiat deceptio sensuum præstigio demonum, quorum operatione hæc fieri, quoties fiunt, nulli sit dubium; quemadmodum & in his maleficiatis experientia nos fecit certiores, ubi sensus decepti præsentia judicant ablata. Et ego pauperem vidi mendicum quondam in terra Mosellana, cujus spina dorso caudam in extremitate circa postiora habebat in longitudinem unius ferme digiti excrescentem, cujus

Luporum rabies horrenda multos homines devoravit.

Opinio vulgi de rabidis lapideis quæ appellantur *Weyhrödt*.

Z 2

novitatis

novitatis ſpectaculum & multi mirabantur, & nemo tunc fortassis intellexit. Metuebat homo ſe tum futurum lupum, ſicut ex ejus ore audivi, opinione vulgari, ut credo, perterritus. Poſt meſes autem quatuor vel quinque ejuſdem inquisitionem cum facerem apud notos, dicebant illum nuſquam comparere, & ſe neſcire penitus, quid de illo ſit actum.

Memini me legiſſe in libro Wilhelmi Pariſienſis de demonibus prænotato, quòd maligni ſpiritus nonnunquam lupos ingreſſi poſſideant, quemadmodum in hominibus id fieri ſæpius videmus, quorum furore agitati vertuntur in rabiem, & cooperantis inſtinſtu demonis mirabilia faciunt, non ſuæ naturæ potentiâ, ſed illius, ut dictum eſt, agilitate malitiæ, à cujus occupatione detinentur. Si qui verò interea homines in lupos ſe putaverint eſſe mutatos, non veritate contingit metamorphoſeos, ſed imaginatione patientis; neque enim difficile eſt demonibus, materiâ diſpoſitâ, inducere falſam imaginationem homini malè qualificato, ut vel lupum ſe putet eſſe; vel opera demonis per lupum facta ſibi aſcribat. Frequenter etiam noſtris ſcimus compertum temporibus, verſos in rabiem lupos & pueros devorâſſe, & talia patrâſſe, quæ ſine cooperatione demonis fieri poſſe nemo vir doctus facilè crediderit. Magis eſt agilitas demonum, & plurima poſſunt.

MCCCXXXVI.

Anno Sigifmundi Abbatſ Hirſaugienſis xix. Fratres de Ordine S. Dominici, magnâ & ſingulari conſtantiâ contra Ludovicum Imperatorem animati proceſſus Romani Pontificis in eum publicè ac privatim denuntiare & proclamare non ceſſabant, dicentes, cum non ſolum à Romano Pontifice excommunicatum eſſe, ſed hæreticum quoque, ſchiſmaticum, & ab omni Dignitate tam regali, quam Imperiali depoſitum. Unde Ludovico Imperatore irato præcipiente, tertio ex civitate Spirenſi fuerunt expulſi, & de Franckenfurt oppido ſemel. Illi autem nihil territi, quantò pluſtribulabantur ab Imperatore, tantò contra eum fortius & amplius prædicabant.

Anno prænotato Benedictus Papa xii. Ordinis noſtri compaſſus ruinæ ac deſolationi, novam pro ejus reformatione conſtitutionem edidit, quam ex ejus nomine Benedictinam appellamus, & incipit: *Summæ Ma-giſtri dignatio, &c.* In qua quidem conſtitutione Provincialis Capituli celebrationem in primis ordinat: deinde Provincias totius Chriſtiani-tatis diſtinguit, pro ejuſdem Capituli continuatione notanter confirman-da: poſtea de viſitationibus Monaſteriorum ſuam introduxit ſententiam, & poſtremo multa per varias rubricas loquitur ad ipſus ordinis deco-rem & reformationem.

Eodem anno ignis de coelo ut ferebatur decidens in Mechliniam Bra-bantiæ oppidum, ipſum pene totum cum Eccleſijs & locis ſacris abſumpſit, paucis valde domibus exceptis: multa hinc damna fuerunt illata mor-talibus, & magno homines numero in ultimam ſunt perducti paupertatem & inopiam.

Hoc ipſo quoque anno in die feſto S. Auguſtini Episcopii mortuus eſt Walramus ex comitibus de Veldenſia Spirenſis Episcopus, vir bonus, & optimæ converſationis, in Eccleſia Fratrum S. Dominici cum honore ſepultus. Poſt cujus mortem Sedes Episcopalis vacavit menſibus ferme

tribus,

Opinio
Wilhelmi
Pariſienſis
de lupis ra-
biolis
ſequeſſiſſ.

Fratres S.
Dominici
per Impera-
torem rei-
tus de Spira
ſunt expul-
ſi.

Benedicti-
ni conſti-
tutio ad
reforma-
tionem no-
ſtri Ordinis
editur.

Mechlinia
Brabantie
nobile op-
pidum igne
caeleſti
comburi-
tus.

tribus, propter mandatum Imperatoris Ludovici, qui tempus Electionis faciendæ prolongavit.

Duobus post obitum Walrami Episcopi mensibus & xxvii. diebus evolutis, in festo S. Catharinæ Virginis & Martyris electus fuit Episcopus in Ecclesia Spirensi Gerardus de Ehrenberg, vir prudens in agendis, & in utroque jure non mediocriter doctus atque peritus, qui præfuit annis septem atque viginti, mense uno, diebus sex, & in utroque statu laudabiliter rexit Ecclesiam.

Anno præscripto fundata & erecta est nova Præpositura nostri Ordinis in villa Rezbach Herbipolensis Diocesis de consensu Ottonis Episcopi in honore B. Mariæ semper Virginis, & manet sub ditione Abbatis de Neustar cum Ecclesia ejusdem villæ parochiali; à pluribus siquidem annis fidelium concursus ad memoriam Intemeratæ Virginis Mariæ in eodem loco factus est, de quorum elemosynis & Ecclesia fuit constructa, & necessarijs cum tempore provisâ rediitibus.

MCCCXXXVII.

Anno Sigismundi Abbatis xx. magna per totam Europam tam peccatorum quam hominum mortalitas fuit; quam famēs ingens per Germaniam præcipuè & Galliam subsecuta est, & multa millia hominum in ea calamitate miserabiliter perierunt, quorum alios pestilentia devoravit, alios fames & inopia consumpsit; erat enim frumentorum magna ubique carissima.

Eodem anno decimo septimo die mensis Martij, obiit Wilhelmus Abbas quondam Monasterij mei Spanhelmentis, & in choro Fratrum, ante gradus presbyterij se poluit: post quem Henricus ex Scharonelo, id est, Creizenach oppido natus fratrum electione succedens præfuit annis duobus mense uno & sex quoque diebus.

Anno etiam prænotato Cometes miræ magnitudinis apparuit, & per menses quatuor duravit, cujus apparicio multos terruit, quibus timor de futuris malis atque periculis in animo fuit, & mira res accidit, quoniam prius quam iste Cometes esset extinctus, alius in alia coeli parte apparuit, & duobus mensibus duravit, secutæ sunt in Italia factiones & bella, plurisque dominiorum mutationes.

His temporibus cives Herbipolenses more suo inquieti contra Clerum multa iniquè per tyrannidem egerunt, & primò quidem instante undecimâ circa festum videlicet S. Matthæi Apostoli, omnibus Clericis & Religiosis interdixerunt sub maximis comminationibus prohibentes, ne vinum, quod eis creverat vel ex cultura propria, vel ex præbenda Ecclesiæ, ad civitatem introducerent. Hujus rei causâ inter Clerum & cives magnæ contentiones subsecutæ sunt, & pluribus annis duraverunt, donec tandem permittente Deo meritis penas sumpserunt rebelles; nam sicut hodie videmus, in populum Clerus & jure & merito dominatur civibus, à quibus olim per tyrannidem multas suscepit injurias.

Anno præscripto Ludovicus Imperator apud Monachium in Bavaria consistens. Edictum pacis quendam ex militari genere violentem cum famulis quatuor capitum truncatione damnavit. Nomen erat viri Theodericus Schvvinburg, qui poenam accepturus jam positus interram genibus Judicem rogavit, quatenus famuli per ordinem ante faciem ejus starentur,

Z 3

Rezbach
Ordinis nostri
Præpositura in
Diocesi
Herbipol.
erigitur.

Henricus
sic Abbas in
Spanheim
Ordine
duodecim.

Cometes
uno anno
visi sunt
duo.

Herbipolenses per-
secutores
Clericorum.

Cujusdam
militaris
decapitati
mirabilis
historia

Germania
Regnum
Interdicto
ſuſpenſatur
à Papa.

Imperator
Papae obe-
diens per-
ſequitur.

Quingen-
teſimus
Hirſau-
gienſium
annus hic
eſt.

merentur, & ipſe poſt omnes fieret in ordine ultimus, eſſetque inter ſingulos una diſtancia pedum octo: deinde ei caput in ultimo conſiſtenti ordine amputaretur, & quotquot ſine capite currenſi ordine ſervorum faceret poſteriores, Imperiali clementiâ vitâ donarentur. Rurſus hominem Judex & reſpondit: *Eſſi mea non ſi poteſtatis damno concedere vitam, promitto tamen apud Caſarem impetrare quod petis, quas capite amputato tuo currens vel ambulans prætereſſus fueris.* Quibus auditis Theodoricus lætus efficitur & dixit: *Ita fiat precor, ô Judex, ſicuti locutus es, & ſpero quòd nullus hodie ſervorum meorum morietur.* Dixit, & conſtans animo ſpiritum fortificans in ſemetipſo mucronis ictum ſuſcepit, amputato mox capite, in terram non cecidit tremens, ſed in inſtanti ſurgens cum impetu præter ſingulos cucurrit ſervorum, & ante noviſſimum cecidit. Res ad Caſarem delata & ipſum & plures vertit in ſtuporem, ſervis truncati latronis vita conceditur, fides amorque Domini pro ſuis commendatur.

Hiſ etiam temporibus Benedictus Papa XII. ad inſtanciam Regis Gallorum & quorundam Cardinalium, nec non & aliorum complurium amulorum Imperatoris cenſuras in eum priſtinas aggravavit, & Germanici regni terras, maxime per quas ille tranſitum faciebat, & in quibus moram faciebat, Interdicto Eccleſiaſtico ſuſpoſuit, & hoc publicari per univerſum regnum præcepit. Miſeriarum tempus & dies tribulationis, in quibus nec boni pacem habere poterant optatam, nec mali correctionem.

Quicunque Romano Pontifici obediens Interdictum ſervare voluiſſent, à Imperatore Ludovico cuiusque fautoribus perſecutionem gravifſimam patiebantur. Nulli erant ſecuri, nulli tui, ſed in omni loco periculis tam vitæ, quàm rerum expoſiti: de urbibus & oppidis regni cogeantur exire: domos & poſſeſſiones laici dimittere: Præbyteri verò Eccleſias reſignare: in ſolis Monafterijs quibuſdam præter ab hominum habitatione remotis, vel in nemore conſtitutis pax erat: interdum, ſed pacis fiducia nunquam: unde multi tam ex Clero, quàm ex populo viri Deum timentes, & Eccleſiæ fideles, relictis urbibus & oppidis ad Coenobia ſecretiora cum rebus ſecontulerunt, quorum alij ad tempus, alij verò uſque ad mortem in ordine permanſerunt; nam quicunque partes Imperatoris Ludovici ſequentes, Pontificis Rom. contempniſſent cenſuras quorum & major & maximus erat numerus, horrendis à Papa fulminibus maledicebantur, & publicè denunciabantur Hæretici, ſchismatici, excommunicati, à Deo maledicti, & cum dæmonibus damnati, ne dicam poſt mortem cruciandi, & erat miſeria tantis non poſſe obviare malis.

MCCCXXXVII.

Iſte primus atque viceſimus annus Sigifmundi Abbatis, ab introitu fratrum primo de Fulda in Hirſaugiam quingentefimus fuit, ſacro perſectionis numero completus, ut clare patet ſeriem temporum calculanti; in his quidem temporibus quingentorum annorum tranſactis, multa per Abbates, & plura per FF. Hirſaugienſes digna memoratu facta credimus, quorum in hoc opere chronicorum nullam fecimus mentionem, propterea quòd litteris commendata non fuerant, & apud nos penitus manent ſepulta.

Eodè anno Reinhardus primus ex Comite Dux Geldriæ contractis copijs magnum pugnatortum exercitum produxit contra Leodienſes, habens ſecum Adolphum

Adolphum Episcopum Leodienſis Eccleſiæ, quem cives ignominioſè dudum expulerant. Confugerat autem Pontifex memoratus ad ipſum Ducem cognatum ſuum, ipſius & conſilium imploraturus & auxilium. Interea Duce cum Ludovico Imperatore pro cauſa Pontificis exiſtente, Leodienſes comparato ſuorum exercitu terram ejus hoſtili devaſtant incurſu, villas incendunt, pecora abigunt, & omnia deprædantur.

Reverſus in propria Dux, bellum Leodienſibus intentat, ad congregandum eos provocat, & vindicare ſuſceptam contumeliam ſummis conatibus affectat. At Leodienſes exercitum & numero majorem & fortioſiorem, ut putabatur, viribus contrahentes Duci venerunt obviam in campum: ſed congreſſione facta, plures à paucioribus victi ſunt, & qui erant ex parte Ducis Reinhardi, ſuos adverſarios ſuperârunt, de quorum præda Geldrenſes locupletati ſunt, & magnum de captivorum redemptione commodum acceperunt. Ex illo tempore Geldria crevit, & Dux ejus in omni terra nominatiſſimus eſſe capit, ſuumque Ducatum caſtellis pluribus conſtructis haud parum ampliavit. In eo prælio pluſquam novem millia ex parte Leodienſium cecidiſſe memorantur non longè à Trajecto ſuper Moſam.

Bellum inter Ducem Geldria & Leodienſes prope Maſtricht agitur.

Anno etiam prænotato Ludovicus Imperator conventum principum celebravit apud Conſluentiam oppidum Archiepiſcopi Trevirorum. Ad quem venit propria in perſona Eduardus Rex Angliæ multam pecuniam offerens, & majorem ut fieri ſolet, illi promittens, ſi venire aut mittere exercitum Angliſ in auxilium contra Regem Gallorum dignaretur. Imperator acceptavit pecuniam ſibi oblatam, & promiſit Angli� optatum ſubſidium, quod tamen non impendit. Rex igitur Eduardus, & pecuniam perdidit, & promiſſum ſubſidium non accepit.

Eodem anno graviffima fuit diſſenſio veteri odio confirmata inter Episcopum Herbipolenſem cum ſuo Clero ex una parte, & cives Peapoli- canos ex alia. Concigie autem die quâdam circa meridiem Trengis confirmatis atque durantibus, quod dicturus ſum. Capitaneus civium Lupoldus Kuchenmeiſter de Nortenbergæ aſſociatis ſibi pro ſtipendio quibuſdam Suevis & Bavaris, ſed & Francis nonnullis, oppidum Eccleſiæ memoratæ Oxenfurt nuncupatum, quod tribus ferme ab Herbipoli diſtat milliariis, prius intravit cum paucis, nemine quicquam mali ſuſpicante, poſtea ſequentiſ multis obtinuit, & præter arcem violenter occupavit. Præerat arci ex parte Eccleſiæ miles quidam Erkengerus de Savvenſheim vir audax, & ſuo Domino fidelis, qui caſtrum in manu valida deſenſavit; die igitur menſis Julij, anno prænotato præſatus miles cum paucis Eccleſiæ ſtipendiariis arcem egreſſus, oppidanis auxilia ferentibus, hoſtes de oppido violenter expulit, & ad campeſtre bellum provocavit, convenerunt & alij miniſteriales Eccleſiæ ſub vexillo S. Kiliani militantes, & ſimul cum adverſariis inierunt conflictum. Superati ſunt hoſtes, Eccleſia vici, & multi ex Suevis Bavarique abducuntur captivi, & in ſervitium Herbipolenſis Eccleſiæ perpetuum jurare compulſi, & ſe & ſuis eidem ſubjecerunt.

Oxenfurt oppidum Eccleſiæ Herbipol. inſiſſus capum eſt.

Bellum inter Eccleſiam Herbipolenſem, & ſoldatos civium.

Anno etiam præſcripto Ludovicus Imperator edictum ſtatuit, & per totum Germaniæ regnum publicari mandavit in cunctis urbibus, oppidis, caſtellis & villis, ut omnes & ſinguli cuiuſcunque ſtatus vel conditionis, qui

Edictum Ludovici Caſaris impium contra obediendi Eccleſiæ.

qui pro reverentia & honore Rom. Pontificis interdictum ſervarent. de locis & beneficijs ſuis expellerentur, conſiſcatique eorum bonis in Galliam ire cogerentur. Hoc autem crudele Chriſtianæque fidei penitus contrarium edictum, in multis locis publicè fuit denuntiandum, non ſine injuria Dei, & animarum periculo graviffimo. Udalricus etiam Comes de Wirtenberg hoc ipſum Cæſaris impium decretum anno prænotato in oppido Reutlingen & quibuſdam alijs ſuæ ditioni ſubjectis, Imperatore præcipiente, voce præconis publicè fecit denuntiari.

Dantes
Poeta, Philoſophus de
Monarchia
ſcripſit con-
tra Eccle-
ſiam.

Claruit hiſ temporibus in Italia Dantes Florentinus Poeta & Philoſophus magnus, qui multa conſcripſit opuscula, inter quæ eſt opus laborioſa inſcriptione compoſitum, & de Monarchia mundi prænotatum. In quo totius mundi & orbis Monarchiam ad Rom. duntaxat refert imperium, aſſerens illam à Rom. Pontifice nullam penitus habere dependentiam, ſed à ſolo Deo, ſine medio Papæ, vel cujuſquam alterius. Hanc ejus opinionem Wilhelmus de Okam Anglicus multis argumentationibus proſecutus Papæ auctoritatem in temporalibus quaſi ad nihilum deducens, ſolam ei poteſtatem ſpiritualium permittit. Et multi hanc opinionem ſequentes Imperium dicunt Eccleſiæ nullatenus eſſe ſubjectum; nec Papam Rom. in eo quidquam habere poteſtatis. Ego autem, qui hiſtoriarum ſum ſcriptor, non judex opinionum, hiſ prætermiſſis, ad ea quæ ſcribenda reſtant, potius feſtinare decrevi; quid in hac re ſit, verius illius eſt judicare, qui poteſtatem accepit à Deo, non quicunque voluntate movetur.

Hiſ quoque temporibus mandato Benedicte XII. conſtitutio illa Papæ Clementis V. de uſuris, quæ incipit: *Ex gravi*, per totum penè Chriſtianum orbem in ſcholis & Gymnaſijs fuit publicata; quæ magnam Judæis perſecutionem in diverſis mundi partibus ſuſcitavit. Conveniebantur in judicio ſuper reſtitutione uſurarum, & maximis penis afficiebantur, quicumque illas reſtituere noluiſſent. Inter Magnates quoque non parva fuit ſuborta diſſenſio, alijs Judæos defendentibus, alijs verò uſuram repetentibus, & multa per tyrannidem fiebant.

MCCCXXXIX.

Corona
Regis Angliæ prope-
cunia Tre-
viro-
rum
Archiepiſc.
impignora-
tur.

Anno Sigifmundi ſecundo atque viceſimo, Baldevinus Archiepiſcopus Trevirorum magnam pecuniam dedit mutuò Regi Anglorum Eduardo, pro pignore coronam recipiens ipſius Regalem, quam incomparabilis pretij ferebant excedere & ſuperare æſtimationem; pugnaturus enim contra Gallum Eduardus contrahebat undique ſtipendio milites, & præter eam, quam dederat fruſtra Cæſari ſummam, plura quotidie neceſſariò expendebar. Deinde contractis ex Germania tam ſuperiore quàm inferiore copijs, Galliam in manu valida ingreditur, & omnia circa Normandiam igne & ferro demolitur. Erat autem contentionis in eo cauſa Normandiæ Comitatus, quem utrèque ſui eſſe juris contendebar. Itaque Rex Galliarum clade non parum conſternatus animo, quantum potuit armatarum contraxit exercitum, & veniens contra Regem Angliæ bellum inchoavit. Ancipiti Marte diutius pugnatum eſt: poſtremò tamen victoriam obtinuerunt Angli, & ex Gallis, ut dicebatur, decem millia in ore gladij ceciderunt. Nobiles quoque Gallorum in eodem bello aut mortui fuerunt, aut in captivitatem abducti. Rex verò Eduardus

Bellum in-
ter Angliæ
Regem, &
Gallorum
geritur
atrociſſi-
mum.

Eduardus ex pretio redemptionis captivorum dives effectus, & stipendia militibus promissa distribuit, & soluto mutuo, coronam Regni de manibus Archiepiscopi redemit. Fuerunt in eo praelio multi ex Suevia & Francia Comites cum Anglis, ac plurimi nobiles.

Anno prænotato Ludovicus Imperator Conventum Principum solemnem circa medium quadragesimæ apud Franckenfurt oppidum Regale Moguntinæ Diocesis celebravit, in quo multa contra Rom. querulabatur Pontificem, & omnes in sui partem, adhesionem, & defensionem, obnixè rogabat. In eodem conventu Principum Reinardus Comes Geldriæ undecimus, & Dux primus cum magna pompa comparuit; & multorum amicitiam acquisivit. Wilhelmus Comes Juliacensis per Ludovicum Imperatorem de consensu principum in eodem conventu præfentium in Marchionem sublimatus fuit, propter merita & fidem, quibus & Imperatori gratus, & cunctis Principibus habebatur honore dignus; erat enim vir prudens justus & pius, domi consilio circumspectus, & in rebus bellicis longo exercitio expertus.

Comes Juliacensis in Marchionem sublimatur per Ludovicum.

Eodem anno mensè Junio, & per duos menses integros sequentes tanta locustarum multitudo per totam Franciam Orientalem, Sueviam quoque & circumjacentes regiones apparuit, quantam nullius memoria hominis comprehendit; maximo enim numero instar densissimæ nubis circumvolantes, totam penè superficiem terræ quasi nix operuerunt, rostra habentes contra morem durissima, quibus segetes, graminia, vites, botros & omnia terræ nascencia simul & arborum fructus consumentes miserabiliter destruxerunt: & quamquam homines multis modis & varijs medijs eas delere satagerent, nihil tamen profecerunt, quoniam ex earum stercorebus aliæ nascebantur, elapsis tandem mensibus aliquot turmatim avolantes nusquam comparuerunt.

Anno item præscripto, die mensis Julij octavâ, quæ fuit S. Kiliani Martyris festivitate solemnis, circa meridiem solis defectio fuit, quam Græci Eclipsin vocant, & duravit ad spacium ferme duarum horarum; & eodem anno in autumno Svvitenses in oppido Bern plures civium peremerunt.

Anno etiam prænotato, Comites, Barones, & Nobiles terræ Lothariensis conventum ad civitatem Metensem solatij causâ indixerunt, & vocaverunt multos; aderat ibi Comes Wirtenbergensis Udalricus, non absque singulari magnificentia honorificè ab omnibus susceptus & habitus: qui hastiludio cum triumpho sæpe petitus, cum jam ad sua redire disponderet, à quodam milite de Vinlingen prope oppidum Benfeld in itinere positus insidiosè capitur, cum nihil talium suspicaretur, capus in custodiam abducitur, & pro magna pecuniarum summa taxatur; sunt enim, qui scribant, eum pro liberatione sui detentoribus exposuisse centies mille marcas argenti.

Udalricus Comes de Wirtenberg capitur ab uno de Vinlingen.

Fuit eodem anno inter Christianos Hispaniæ, & Saracenos Mauritanæ, & illos, qui Granatæ regnum occupabant, bellum atrox & maximum. in quo Dei filio pro suis pugnante fidelibus, plusquam 100000. Saracenorum fuerunt occisi, & eisdem à Christianis in captivitatem ire compulsi. Nec tamen poterant Christiani Saracenos ejicere de Hispania propter eorum multitudinem, & auxilia Maurorum, qui ultra mare habitabant,

A a

bitabant,

Reſtaurandū
ſic aut
Reſtaurandū
ſic aut
Reſtaurandū
ſic aut

bicabant. uſque ad noſtram ætatem, in qua Deo miſerante Ferdinandus Rex Hiſpaniæ poſt ſeptennem urbem & regni Granatæ obſidionem. victor tandem exiſtens, & urbem cepit cum univerſo regno, & Saracenos omnes de Hiſpania quos non interfecerat in bello fugavit, & de Hiſpania eiecit, quemadmodum ſuo loco clariuſ dicemus.

MCCCXL.

Anno Sigifmundi Abbatis viceſimo tercio per totam Germaniam peſtilentia fuit. & multa millia hominum proſtravit, quam opinione plurimorum monſtruoſa illa multitudo locuſtarum anno proximo præſignavit. Fames denique magna fuit in omni terra & penuria omnium rerum multa, quòd, ſicut diximus. locuſtæ omnia terræ naſcentia priore anno corruperant: eræque vivere in diebus illis miſeria, & mori timor, ac propter Papæ cenſuras periculum.

Eodem anno circa Nativitatem S. Joann. Baptiſtæ Rex Anglorum Eduardus audiens Philippum Gallorum Regem magnam contra te parare expeditionem, reſenſit locos, & mare tranſiens denuo, conductique ex Germania copiis proceſſit in Galliam; & omnia igne ac ferro devaſtans maximâ Gallos clade affecit; factâque ruriuſ congreſſione multi ex utrâque parte perempti ſunt.

Anno prænotato Baldevinus Trevirorum Archiepiſcopus contra militem, caſtrum quoddam Comitum Silveſtris, quod appellatur Duna, & vix à Spanheim diſtat duobus milliaribus, durâ obſidione vallavit, cepit, & Comitum obedire coegit. Qui quidem Epicoſcopus ad domandam memorati Comitum inſolentiam novum caſtellum haud procul à Duna conſtruxit, quod montem S. Joannis appellavit. Walramus etiam Comes de Spanheim non ſatis tenax juramenti, quod dudum Archiepiſcopo fecerat, ſua inquietudine illius animum irritavit. Qui ruriuſ contraſſis copiis, contra eum pugnantium miſit exercitum, & non audentem congreſſi graviter in ſubditis afflixit; venerunt uſque ad oppidum Crützenach, & omnia in circuitu demoliti ſunt. Ludovicus Imperator cum audiret hanc inter eos diſſenſionem, vires ſuas ut mediator interpoſuit, & ad pacis concordiam revocavit.

Anno etiam præfato viceſimâ ſextâ die menſis Aprilis moritur Henricus Abbas Spanheimenſis, in corpore Eccleſiæ ante altare S. Crucis ſepultus; cui in Abbacia fratrum electione ſucceſſit Willico ejus nominis ſecundus, & præſuit anno duntaxat uno, menſibus 3. & 4. diebus, filius Joannis militis de Spanheim cognomento Bruder, qui propter viæ brevitatem, nihil in Abbacia memoriâ dignum egit.

Eodem quoque anno contigit, quod ſcribimus. Eſt oppidum in Orientali Francia ſub ditione Herbipolenſis Eccleſiæ, Meiningen dictum; cujus incolæ dum in Dominica die Palmarum extra oppidum, proceſſionaliter irent ad proximam S. Martini Capellam, & nihil ſuſpicarentur adverſi, Henricus quidam miles de Schlize, qui Marſcalcus erat Abbatis Monaſterij Fuldenſis, ſuo nomine & propriâ temeritate cum ſuis armatus latitans in inſidijs erumpit: valvas oppidi clauſas machinis & ferramentis aggreditur: capere oppidum ſummis viribus conatur; verum quia portæ, ſicut diximus, erant clauſæ, & in turribus cuſtodia, non potuerunt habere introitum, ſed abire ſine effectu compulſi ſunt, Domino,

per

Archiepiſcop.
Trevirorū
Comitem
de Span-
heim præſe-
quitur.

Conſtituta
Francorum
Orientaliū
prope Mei-
ningen
oppidum.

per S. Kilianum custodiēte locum. Et ecce dum sine fructu abirent, occurrerunt ei Ebervvinus & Carolus milites de Buches cum socijs armati sub Ducatu Thezzelonis de Thungen Ottoni Episcopo, & Wirzburgensi Ecclesiae militantes, qui facto in adversarios impetu, alios ceciderunt, alios duxerunt captivos; cæteris per fugam salutem sibi quaerentibus. Henricus itaque miles de Schlize & reliqui captivi pecuniā se redimere compulsi sunt, & submissis castellis in fidem Ecclesiae, perpetuam Episcopo servitutem pro hæredibus juraverunt.

Anno etiam prænotato, memoratus Wirzburgensium Episcopus Otto cupiens iter in suo ducatu viantibus parare tutum, contractis copijs in manu valida obsedit castellum raptoribus apertum Godfridi militis de Ekesdorff, nomine Welkershausen, quod situm fuerat prope Meiningen sub castro Landisvver, obsedit inquam, cepit, funditusque destruxit. Ad cujus destructionis intentionem perfidia militis præfati animum Pontificis incitavit, qui latronibus & raptoribus in eo præstiterat hospitium, & admonitus pluries, ut à malo desisteret, noluit, sed Episcopum contempnit.

Anno Sigismundi Abbatis prænotato moritur Colonia in Conventu Fratrum B. Mariae semper Virginis de monte Carmelo Simon de Spira, ejusdem Ordinis Prior, Provincialis per inferiorem Germaniam, Divinarum scripturarum Doctor Parisiensis, qui sacras litteras in Colonienfi Gymnasio multo tempore docuit, & magnam eruditionis suae laudem acquisivit. Scripsit inter alia super sententias libb. iv. Contra Judæos quoque librum unum. In diversos Biblicae Postillas edidit sive Lectiones, sermones quoque varios dixit, & alia nonnulla, quæ non vidimus, lucubravisse.

Simon de
Spirā in
Colonia mor-
tuo est.

Claruit his etiam temporibus Conradus de monte Puellarum Canonicus Ecclesiae Ratisbonensis in Bavaria, vir suo tempore magnæ doctrinæ & eruditionis, qui scripsit apud Parisios docens super sententias, libb. iv. opus Oeconomicon, libb. iiii. Ad Ducem Austriæ aliud, quod prænotavit Monasticum, lib. i. & alia quæ non vidi.

Conradus
de monte
Puellarum
Ratisbonen-
sis.

Henricus quoque de Firmaria Ord. FF. Eremitarum S. Augustini vir doctus & sanctus, eruditione suâ his temporibus Germaniam non parum illustravit, qui scripsit super sententias libb. iv. super Cantica canticor. lib. i. De x. præceptis lib. i. Epitomen seu brevium operis collationum SS. Patrum, Jo. Cassiani libb. xxiv. De incarnatione verbi lib. i. De perfectione hominis lib. i. Super Oratione Dominica & Ang. salutatione libb. ii. De iv. modis intelligendi sacram Scripturam lib. i. De quadruplici instinctu lib. i. De vii. vitij principalibus lib. i. Sermones de tempore & sanctis libb. ii. Et quædam alia, quæ necdum vidimus.

Eisdem quoque temporibus vixit in humanis vir multæ sapientiæ & eruditionis Hermannus de Schildis memorati ordinis, qui multis annis fuit Generalis & supremus Pœnitentiarius Ecclesiae Wirzburgensis in Francia nostra Orientali, & jacet in conventu sui Ord. ibidem sepultus, de cujus lucubrationibus ista feruntur. Ad Michaelē de Leone Canonicum novi Monasterij Herbipolis. De subjecto & divisione Philosophiæ naturalis metricum opus prosâ commendatum, quod incipit: *A Domino calis tibi mittitur hoc Michaeli*, De vera & falsa religione lib. i. De horis Canonicis.

Hermannus
de Schildis
Augusti-
nienſis
apud Her-
bipolim se-
pultus.

A a 2

lib. i.

lib. i. De v. sensibus lib. i. De sanctis, insigne opus. De confessione peccatoris Sacramentali lib. i. Super Genesin Commentarium lib. i. Contra hæresin & errores Flagellatorum. lib. i. De mansionibus lib. i. Sermones quique tam de sanctis, quam de tempore multos composuit, & alia plura, quæ ad me non pervenerunt. Joannes de Beka Clericus Ecclesiæ Trajectensis, vir studiosus & eruditus, Patriam suam his temporibus doctrinâ simul & scriptis illustravit, scripsit enim ad Joannem Episcopum Trajectensem & Wilhelmum Comitem Hollandiæ à tempore S. Willebrordi primum Episcopi memoratæ urbis usque ad annum Dominicæ Nativitatis 1346. sed quid aliud scripserit, nescio.

Anno quoque Sigismundi Abbatis prænotato iterum Cometes, præcedentibus tamen multum dissimilis apparuit, quem per Italiam præcipuè & Germaniam similiter grandis pestilentia, ut paulò antea diximus, subsecuta fuit; nam in sola civitate Florentina sedecim millia hominum urbanæ multitudinis sava illa pestis absumpsit, demptis his, qui extra Civitatem per agros & castella ex civibus similiter perierunt.

Constitutionis Benedictinæ sit declaratio.

Eodem anno quintâ die mensis Decembris, Benedictus Papa XII. in Avenione residens ad instantiam Præfidentium & Abbatum quorundam Capitulum Provincialium Ordinis nostri, Constitutionem suam de reformatione Monachorum, factam ante quatuor annos, ut supra dictum est, in plerisque locis ambiguum, & quibusdam perplexitatibus involutam, novâ editione declaravit.

Eodem quidem tempore mandato Rom. Pontificis capitula in ordine nostro Provincialia seu Generalia per totam Europam studiosè celebrabantur, quæ tamen successu temporis intermissa, usque ad Constantinense Concilium in multis defecerunt.

MCCCXLI.

Rupertus Comes Palatinus.

Anno Sigismundi Abbatis vicesimo quarto indictione Romanorum nonâ, die verò mensis Februarii XII. moritur Rupertus Comes Palatinus Rheni Bavaricæque Dux, filius fratris Ludovici Imperatoris Rudolphi, & in Ecclesia novæ Civitatis, quam ipse fundaverat, antechorum sepelitur; liberos non habuit: Principatus ejus portio ad fratrem Adolphum devoluta est.

Magna per Sueviam tribulatio propter Excommunicationem Imperatoris.

Eodem tempore per Ducatum Wirtenbergensem grandis fuit subortu turbatio, propter Ludovicum Imperatorem quartum à Rom. Pontifice, ut sæpe diximus, excommunicatum, quem Udalricus Comes cum Suevia tota sequebatur. Unde Papa commotus, omnes Ludovico consentientes vel participantes censuris gravissimis notabat. Clericos tamen & Claustrales, qui divina contra prohibitionem ejus, in locis interdicto suppositis, celebrabant, omnibus beneficijs privatos denunciavit, irregularitatis quoque maculam perpetuam contraxisse illos prædicavit. Erat sanè tribulatio hæc pessima, & nimis periculosa, quoniam & salutis animarum maximum intulit dispendium, & Ordinem Sacerdotalem contemptui exposuit Laicorum.

Coloniæ milita à Comite de Hienburg in hæc ludo peruntur.

Anno prænotato circa principium mensis Octobris in Civitate Coloniensi res contigit, quam dicturus sum. Convenerant ad diem festum sancti Remigij Nobiles terræ plures, curiam vanitatis suo more habiturum ludo & equorum cursibus exercentes, inter quos duo quidam hostili

cod.

concertatione ludentes, Comes videlicet de Isenburg, & Stephanus de Oerbeck miles oculos in se spectantis populi converterunt. Postremo congregientes, memoratus Comes dictum militem Stephanum impulsu hastæ fortissimo feriens in equo sedentem occidit, qui fractâ cervice subito expiravit: tam verò tenax equo infederat suo, ut etiam mortuus non solum non caderet, sed etiam penitus sederet erectus, quousque tandem familiarium suorum manibus fuit depositus, & in feretrum ex more locatus.

Eodem quoque anno sextâ die mensis Augusti, quæ fuit memoriæ S. Papæ & Martyris Sixti sollemnis, obiit Wilicho ejus nominis secundus Abbas in Spanheim tertius decimus, cui mox in Abbacia successit Wilhelmus de Bischofheim, & præfuit annis novem: vir bonus & honestæ conversationis, de Profapia illa natus, de qua S. Hildegardi olim fundatrix & magistra Bingenensis procreata fuit. Bernardus Cassinensis in Italia Monasterij nostri Ordinis Abbas, vir in scripturis tam divinis, quam humanis studiosus & eruditus, his ferme dicitur claruisse temporibus, & plura ad utilitatem scripsisse Monachorum. E quibus extat Commentariorum in regulam sanctissimi Patris nostri Benedicti liber unus. De præceptis regularibus liber unus, scripsit etiam sermones varios ad fratres, & multas epistolas ad diversos, & alia quæ ad noticiam nostræ lectionis minime venerunt. Collapsus suo tempore Ordinem nostrum, pro suo virili quantum potuit, in sibi subiectis Monasterijs reformare studuit, & plures Monachorum à devio ad semitam justitiæ revocavit.

His quoque temporibus Otto Wolfisch Episcopus Wirzburgensis, pace aliquantulum cum suis civibus reformatâ, in ampliationem proventuum Ecclesiæ animum haud mediocriter inclinavit; multa enim pro pecunia comparavit, & suum Pontificatum in utroque statu gloriosum reddere summopere studuit. Castellum cum oppido & Dominio in Rotenfels juxta fluentem Mogani haud procul à Monasterio nostri Ordinis Neustatt/ Gamundiam quoque oppidum similiter ad ripas Mogani suum, Wpshoffen villam. Weimbachheim oppidum. partem oppidi Künzingen/ ac residuam partem Comitum de Hohenloe in Andungastid/ tunc villa, nunc oppido, cum alijs multis dato emptionis pretio comparavit.

Ab Ecclesia Herbipolenſi dudum alienata redemit plura, inter quæ nobis tantum occurrunt posteris commendanda: castrum Waltenburg pro octingentis Hallensium denariorum libris impignorum redemit, Burgheim quodque cum tredecim villis olim Burggravijs de Nürnberg/ per Bertholdum de Stenker/ Episcopum impignorum, pro sexcentis Hallensium denariis millibus simili providentiâ redemit, & ad Jus Ecclesiæ revocavit.

Anno etiam prænotato xxiv. die mensis Octobris mortuus est Georgius senior Comes Mosellanus de Veldentia, vir bonæ vitæ & honestæ conversationis, filium relinquens sui nominis Georgium, qui uxorem habuit Margaretham filiam Comitissæ Runkeli, de qua genuit Georgium in Comitatu successorem, Henricum Colonienſem Decanum, Walramum Trevirensē Præpositum, & duas filias Ottiliam & Catharinam.

Eodem quoque anno Sigismundus Hirsaugiensium xxxi. Abbas, senio gravatus, & morbo quartanarum febrium diu correptus, posteaquam Monasterio suo præfuiſſet utiliter annis xiv. & diebus totidem, Sacramen-

Wilhelmus
fit Abbas in
Spanheim
xiv. præfuit
annis, &c.

Otto Episc.
Herbipolenſis
dux
Franciæ,
utilis Eccle-
siæ suæ.

Sigismundus
Abbas Hir-
saugienſis
xxxi. mori-
tus.

A a 3

- tis

tis præmunitus Eccleſiaſticis, quintâ die menſis Novembris in Domino quievit. poſteris beneficiendi relinquens exemplum; erat enim vir ſuo tempore convenienter diſpoſitus ad omnia. quanquam non potuerit ſicut voluit recuperare & diſponere dudum ablata.

Multas tempore ſui regiminis adverſitates & tribulationes ſuſtinuit, & propterea quod per antecellores ſuos quædam bona minus juſtè alienata recuperare ſtudit, plurimorum in ſe contumaciam provocavit; quorum invidia non obſtante fecit, quod potuit, & per bonos amicos impetrato favore & auxilio Imperatoris Ludovici, pecunijs redemit.

De Wichardo hujus Monaſterij Hirſaugienſis

XXXII. Abbate, qui præfuit annis XII. & varijs actis illius temporis.

Wichardus
Abbas Hir-
ſaugienſis
XXXII.

Anno igitur prænotato Dominicæ Nativitatis MCCCXII. regnante Ludovico Imperatore quarto. residente in cathedra Petri apud Avenionem Benedicte Papa XII. Spirenſem verò gubernante Pontificatum Gerardo de Crenſurg Epifcopo. Indictione Rom. nonâ in menſe Novembri duodecimâ die vacante Abbatia hujus inſignis Monaſterij Hirſaugienſis convenientes in locum capitularem fratres ſolario Paſtoris deſtituti, præmiſſis orationibus ex more conſuetis, in Abbatem unanimi conſenſu elegerunt unum ex ſe Monaſchum nomine Wichardum, virum probatæ ætatis, & in Sacerdotio conſtitutum, qui ſub Sigifmundo Abbate majoris Cellerarij aliquandiu cum profeſſu Cœnobij geſſit officium.

Electus autem per fratres Canonicè poſt dies paucos ad Gerardum Epifcopum Spirenſem proſciſcitur; à quo confirmatus auctoritate ordinariâ, deinde Abbas in feſtivitate S. Andree Apoſtoli ab eodem ordinatur Spiræ in Eccleſia cathedrali, cum ſolemnitate conſueta, in frequentia multorum hominum. Ordinatus autem cum ſuis ad Monaſterium revertitur, & à die computando electionis ſuæ uſque ad diem mortis præfuit annis XIV. & menſibus IV. in ſollicitudine magna, & laboribus continuis. Erat autem Wichardus iſte patriâ Suevus (vel ut alibi comperimus) Alſatus, honeſtis parentibus oriſus, qui Monachus factus ſub Henrico Abbate, ſecundum mores clauſtralium illius temporis inter alios ſine querela converſabatur, & primò quidem in Eccleſia Cuſtodis geſſit officium, poſtea verò ſub Sigifmundo Abbate Cellerarius major factus, miniſterium ſuum fideliter implevit, & Coadjutor Abbati ſtudioſius in omnibus extitit.

Alienata
Wichardus
Abbas bona
plura
pecuniâ redemit.

Factus deinde Abbas, prædeceſſoris ſui quantum potuit inherſit veſtigijs, & per ſuam induſtriâ bona quædam alienata dudum à Monaſterio ad ejus poſſeſſionem. datâ pecuniâ revocavit. Fuit enim homo laborioſus, & ſingulari prudentiâ circumſpectus, maximè quantum ad rerum temporalium pertinet adminiſtrationem. Verùm Prædeceſſorum ſuorum negligentia factum eſt, quod nimium gravatus ære alieno bonæ voluntatis ſuæ non potuit conſequi effectum, quo Monaſterium ad priſtinum reduceret ſtatum; fecit autem, quod potuit, & regiminis ſui tempus utiliter expendit.

Qua-

Quantum verò ad integritatem spiritualis vite & monasticæ institutionis pertinet, omnis penè Monachus nostri Ordinis à puritate regularis conversationis eo tempore per totam Germaniam nimium claudicabat, & vix erat Cœnobium, in quo monasticæ leges vel mediocriter servarentur. Peculium enim, quod Monachis omnibus non minus Canonicum Jus, quam regula monastica interdicit, passim singulis perittebatur; in multis quoque periclitabatur Castitatis vera synceritas, & obedienciæ humilitas in Monachis rara fuit. Sic omnia quantumlibet bona cujuslibet vite studia, semper cum tempore ut ita dicamus fenescunt arque deficiunt, & cuncta vanitati esse obnoxia ostendunt.

Abbas igitur Wichardus, eum vivendi modum, quem in Monasterio reperit, cum emendare non posse videretur, inconvulsam suis Monachis permisit. Gaudebant ex antiqua corruptione peculo: carnibus etiam quadrupedum omnes per totam Germaniam sine aliquo conscientie scrupulo vescabantur, & de interna conversatione spiritus ac puritate mentis cura paucis inesse videbatur.

Pontifices nonnulli Ecclesiarum cupientes Monasteria Ordinis in suis constituta Diocesibus meliora pro viribus revocare, cum nec personas haberent pro reformatione idoneas, nec modum & formam reformandi, ut magnum aliquid purarentur fecisse, proventuum & bonorum inter Abbates & Monachos divisionem contra monasticam puritatem introduxerunt, quasi per hoc desolatis Monasterijs maximopere videretur consulum. Quorum imitatione Herbipolenſium Antistes Otto inter Hermannum de Chuname Abbatem & Conventum Monasterij S. Protomartyris Stephani proventuum divisionem admittit; & idem fieri per suam Diocesim & in alijs Cœnobijs præcepit. Sed non fuit iste verus reformandi modus, qui multa Ordinis nostri Monasteria in ultimam sicut hodie cernimus, paupertatis inopiam præcipitavit.

MCCCXII.

Anno Wichardi Abbatis primo currente. xxiii. die mensis Januarij primâ horâ noctis, nubium horrendâ tempestate subortâ, maxima & terribilia in aëre tonitrua fuerunt audita: coruscationes quoque apparuerunt & fulgura, quibus in æstatis medio similia non fuerunt, cum grandine ac pluvia tanta, quod homines territi vimium, diem putabant adesse novissimum, propterea, quod in his terris hyeme non consueverunt audiri tonitrua, neque fieri coruscationes, sicut in Italia & æquinoctiali vicinantibus.

Eodem anno Benedictus ex Monacho Cisterciensis Ordinis Papa xii. moritur, & in Avenione sepelitur, cui mox in Pontificatu successit Petrus Rogerius Archiepiscopus Rotomagensis Cardinalis Ordinis S. P. N. Benedicti, Clemens Papa vi. nuncupatus, sedit annis decem, mensibus sex & diebus octo: vir tam in divinis scripturis, quam in Jure doctissimus, & sermonum Declamator egregius. Patriâ fuit Lemovicensis, & primo ex Monacho Abbas Fiscanensis, postea Episcopus Atrebatensis, deinde Rotomagensis in Normandia Archiepiscopus & Cardinalis, ac postremo Papa, Qui cum esset omnifariam eruditissimus, scripsit adhuc in Abbacia constitutus nonnulla ingenij sui præclara opuscula. è quibus nominantur subiecta. Sermones ad fratres & alios plures lib. i. In laudem Caroli Regis

Divisiones reddituum inter Abbates & Conventus de Bau.

Clemens fuit Papa vi. ex Monacho nostri Ordinis.

Regis Gallorum. In Canonizationem S. Ivo[n]is, tract. i. Epistolarum ad diversos lib. i. Orationes quoque & Collationes plures, & alia quæ hæcenus videre non potui.

Wilhelmus
Abbas Maf-
filiensis
Ord.

Claruit histemporibus Wilhelmus Abbas Monasterij S. Victoris prope Maffiliam Ordinis D. P. N. Benedicti, patriâ Lemovicensis. Doctor Canonum insignis, quem propter magnam ingenij sui vivacitatem, & in agendis prudentiam, Clemens Papa sextus. cum alijs novem viris æquè doctissimis in Cardinalem S. Rom. Ecclesiæ ordinavit. Cujus viri tantæ fuere in Domino virtutes, ut post mortem Innocentij Papæ vi. Romanus fieri Pontifex, ut inferius dicemus, loco suo mereretur.

Dronek
Castellum
Comitis
Silvestris.

Anno prænotato Comes Silvestris de Duna, qui pluribus annis contra Baldevinum Archiepiscopum Trevirorum inimicitias gesserat, pecunijs simul & viribus jam omnino exhaustus, accepto suorum consilio ad ipsum Pontificem in Palatio non coactus, sed propria sponte venit, indulgentiam petijt, & gratiam impetravit, ac deinceps usque ad mortem pacificus permansit, nec amplius contra Ecclesiam quicquam præsumpsit. Castellum suum Droneken nuncupatum, quod duobus à Mosella distat miliaribus, cum villa Dalfangen, & cæteris ad illud pertinentibus Feudum esse Trevirensis Ecclesiæ, quod prius negaverat, recognovit. Et sic inter eos pace denuo reformati Comes Archiepiscopo fidelis permansit.

Maxima
inundatio
aquarum,
qua multa
mortalium
aedi-
ficia.

Eodem anno xxi. die mensis Julij, mane inter solis ortum & meridiem aquarum inundatio maxima fuit apud Francos orientales. Moganus namque fluvius, qui Herbiopolim civitatem Francorum præterfluit, subito in tantam excrevit magnitudinem, prius & earum inauditam, quod eodem die usque ad gradus majoris Ecclesiæ memoratæ urbis ascendens primas ex lapide columnas, quæ sunt ante porticum templi, suâ inundatione apprehendit. Multa fecit in circuitu mortalibus damna; pontem namque pretiosum lapideum inter civitatem & suburbanum Ducale antiquitus super Moganum, satis ut putabatur firmiter constructum, hæc ipsa inundatio aquarum cum muris, & turribus cunctis destruxit, muros quoque urbis ab occidente subvertit, & plures in civitate domos, non sine gravissimo damno atque periculo funditus evertit. In agris quoque, pratis, hortis atque vineis hæc inundatio aquarum ab utraque parte Mogani, supra, circa, & infra Herbiopolim infinita mortalibus damna fecit, multas pauperum casas in villis cum omnibus Mogani pontibus evertit.

Præcesserat hanc cladem pluvia dierum multorum, donec tandem stagnis ruptis, atque piscinis, quarum in orientali Francia copiosus est numerus, aquæ nimium adauctæ sunt usque adeo, ut imminere alterum Noe diluvium crederetur. Nec fuit in sola Francia Orientali hæc nimis periculosa inundatio aquarum, sed in Allemannia quoque similiter, quam nunc Sueviam nuncupamus, apud Alfaras & Rhenanos maxima hominibus intulit damna, domos & villas plurimas subvertit.

In die festo S. Mariæ Magdalene pontem super Moganum juxta oppidum Frankfurt hæc ipsa inundatio subvertens confregit, muros oppidi à parte fluminis dejecit, vicinâque muro domos funditus evertit. Hinc nimium territi Cives ad Ecclesiam S. Mariæ semper virginis confluerunt, votis & orationibus divinum invocare præsidium, merum ejus Castissimæ

flissima Virginis, nec destiterunt à precibus, donec aq̃ DEO miserante fuerunt imminuta. In cujus beneficij memoriam Frankofurtenſes. quotannis in feſto B. Mariæ Magdalena cum pompa & ſolemnitate Clero præcunte per oppidum feſtivè incedunt.

MCCCXLIII.

Anno Wichardi Abbatis ſecundo. moritur Reinhardus primus ex Comite Dux Geldria, magnanimus & bellicoſus, duos relinquens filios, Reinhardum ſui nominis primogenitum, & Eduardum ſecundogenitum, quorum primus Patri ſucceſſit in Ducatu, uxorem habens Joannis Brabantia Ducis filiam, de qua liberos non ſuſcepit. Poſt annos x. quibus præfuit Reinhardus, frater ejus Eduardus principandi cupidine ductus illum carceri mancipavit, & per decennium in arcta cuſtodia captivum detinuit, ſibiſque Ducatum Fratris per tyrannidem uſurpavit, quod mali occaſionem tribuit.

Reinhardus Dux Geldriae primus obiit.

Eodem anno Clemens Papa vi. iterum confirmavit & publicari mandavit instantiam Regis Gallorum cenſuras & proceſſus Joannis quondam Papæ xxi. contra Ludovicum Imperatorem quartum. Unde commotus Imperator ſcripſit & mandavit Gallo dicens: *Tu Reſtor es Papa, & omnia tuo ſaciſ arbitrio; quocirca tibi præcipimus. Et mandamus, ut cures quantocius, quo per eum ab injuſtis ſolvamur cenſuris, in quas tua machinatione iniqua ab inuſum devuſi; alioquin regibus, & principibus, & amicis in auxilium vocatis bellum tibi atrociffimum inferemus, humiliaturi cum Deo ſultam ſuperbiam tuam.*

Imperator bellum minatur Gallorum Regi propter cenſuras.

Territus hiſ Ludovici mandatis Gallorum Rex, quem Anglorum fortitudo non parum eo tempore debellando contriverat, ac metuens exterminium Gallici regni, Pontificem apud Avenionem cum ſua Curia reſidentem acceſſit, & plura cum eo pro Ludovico Imperatore invitatus tractavit. Poſtreſo conſultationibus multis Papa cum Gallo præhabitis, formam quandam, indecentes & ſordas Imperio ſimul & Regno continentes articulos per Notarium concepit, quam per nuntios Imperatori deſtinavit, ſcribens illi: *Quod cum à cenſuris non abſolveret, niſi articulos omnes ſibi propoſitos ſe obſervaturum firmiter ac perpetuo juraret.*

Imperator autem Papæ per Ambaſſatores ſuos reſcripſit: *Se quidem & amare & bello præferre pacem, nihilque optare amplius, quam in unitate S. Matris Eccleſia Catholica ſemper & vivere & mori, proptereaſque promptum atque paratum omnem conditionem ſuſcipere honeſtam: articulos vero nunc ſibi propoſitos ab eo, nec ſua perſona honeſtos eſſe, nec decentes Imperio: & ob id nullatenus fore admittendos, velle ſe tamen quamprimum poſſet, illos exhibere in publica convocatione regni Germanici Principibus: & quidquid illorum fuerit ſtatuo decretum, ſine mutatione aliqua firmiter obſervare.* Cum hiſ nuntios dimiſit, & Principes in ſequentem annum, ut dicemus, convocavit.

Anno quoſque Wichardi Abbatis prænotato facta eſt diſſenſio magna inter Auſtria Duces, & Comitem de Wirtenberg propter quadam oppida & dominia, quæ Comes quidam de Schriſtlingen Auſtralibus pro pecunia vendiderat, in quibus memoratus Comes de Wirtenberg ſe non nihil juris habere contendebat. Contraſtis itaque copiis idem Comes oppidum Mengen obſidione cinxit, & deſtavit inprimis, deinde verò ſuum præcedens exercitum, etiam aliud oppidum Eiſlingen graviffimè

Comes de Wirtenberg contra Duces Auſtriae bellum agit.

B b &

& diuturnâ obſidione vallavit. Famis deinde ingens calamitas graviter iactus affixit obſeſſos: quibus niſi tandem Auſtrales veniſſent in auxilium, propè fuit, ut oppidum tradere adverſario cogerentur.

MCCCXLIV.

Anno Wichardi Abbatis tertio Reinherus Comes quidam de Weſterburg homo ſævus & contemptor bonorum, in odium Baldevini Archiepiſcopi Trevirorum, conjunctis ſibi latronibus multis, rapinas, & incendia per terras Eccleſiæ publicâ incurſione patravit: quibus motus Archiepiſcopus contraxit exercitum, & Caſtella ejus Schadeck & Creizenavv cum pertinentiſſeorum obſedit, cepit, & ditioni Eccleſiæ ſuæ Trevirenſis in manu valida potenter ſubjecit.

Eodem anno II. die menſis Julij mortuus eſt Udalricus Comes de Wirttemberg, duos relinquens filios Udalricum & Eberhardum, quorum primus poſt annos xxvi. ut ſuo loco dicemus, abſque liberis mortuus eſt. Eberhardus verò per plures annos ſupervivens, cum civitatibus regni conſtituit prælia multa; de quo ſimiliter, quod nobis innotuit, ſuo loco dicemus.

Conventus
Principum
apud Fran-
kenfurt
factus eſt,
Anno etiam prænotato xvii. die menſis Septembris, conveniunt apud Frankenfurt oppidum Regni Principes, Ludovico Imperatore mandante; ubi lectis, & examinatis Papæ articulis, quos priori anno ſicut diximus, jurandos Cæſari propoſuerat, unanimiter omnes conſeſerunt, nullum eorum penitus ab eo ſuſcipiendum, vel jurandum, propter eâ quòd, penè omnes in periculum regni, & in dedecus acque ruinam totius Imperij excogitati viderentur. Unde conſilio inter ſe habito nuntios cum litteris miſerunt in Avenionem ad Papam, rogantes, quatenus ab intentione hujusmodi deſiſteret, & Imperatorem ad ſuæ perſonæ turpia, & regno ſimul acque Imperio nociva minimè obligaret, quorum potentiam Papa reveritus, male decretum revocavit.

His temporibus Papa Clemens vi. miſſis in Germaniam Legatis & oratoribus ſuis Crucem contra impiſſimos Turcas ubique prædicari mandavit, qui Chriſtianis magnam in Aſia concertationem & pugnam ſuſcitaverant. In omnibus itaque Germaniæ civitatibus, in oppidis quòque & villis multis ſigna crucis eriguntur; generale contra hoſtes Chriſtianorum paſſagium prædicatur: indulgentiæ multæ, & multa vel mare tranſeuntibus proprijs in perſonis, vel juxta Commiſſariorum institutionem ſua conferentibus promittuntur. In templis publicè trunci locantur ſeris obſignati multis, in quos pecunia reponeretur pro ſubſidio fidelium conferenda, & multa ubique colligitur.

Inter multas donationes ſpiritualium ſtipendiorum, quæ promittuntur ſua in truncum piâ devotione offerentibus, etiam hoc, eatenus apud Germanos non auditum, in litteris continebatur Apoſtolicis, & publicè in Cancellis fuit promulgatum: *Quòd omnes & ſinguli, qui certam pecuniarum ſaxam juxta determinationem Commiſſariorum trunci ſive ciſtula impoſuiſſent, eo perpetuo gauderent privilegio, quo liceret eis, exceptâ quadageſimâ, ovis & lactibus uti ſextis ferijs, in vigilijs quoque Apoſtolorum, Feſtis B. Mariæ ſemper Virginis, Nativitatis Domini, omnium Sanctorum: diebus etiam quatuor temporum, & alijs jejuniorum diebus quibuſcunque per totius anni circulum, in quibus ſaltem eſus vel ab Eccleſia de Jure, vel conſuetudine prohibetur.*

Crux atque
Paſſagium
contra Tur-
cas prædi-
cantur ubi-
que.

hibetur. Baldevinus Trevirorum & Walramus Colonienſium Archiepiſcopi conſilio ſuorum ſuffraganeorum præhabito, pecuniam non modicam ex ſubditis ſibi fidelibus colligentes veterem obſervantiam jejuniorum novo commutantes privilegio, & tam pro ſe, ſuiſque, quàm pro omnibus per ipſas duas Provincias Trevirenſem & Colonienſem cum præſentibus & futuris in perpetuum hoc memoratum privilegium impetrantes, amici Sedis Apoſtolice reputati ſunt. Unde uſque in præſentem diem omnes Chriſti fideles per Dioceſes dictarum Provinciarum omnes lacticiis & ovis veſcuntur licet in omnibus jejuniorum Eccleſiæ diebus, ſolâ quadrageſimâ, ut paulò jam ante diximus, exceptâ. Henricus autem de Virneburg Moguntienſium Archiepiſcopus Imperatori Ludovico excommunicato pertinaciter adhærens, nec gratiam Apoſtolice Sedis habuit, nec Papæ indulgentiâ curavit; & propterea neque in Dioceſi Moguntina, neque in alijs Dioceſibus illi ut Metropoli ſubjectis lacticiis eiſus alicui permittitur ſano & fideli Chriſtiano, nili de ſpeciali gratia, uſque in præſentem diem.

Trevirenſes & Colonienſes in diebus Jejuniorum Eccleſiæ, & quare veſcantur lacticiis.

Quare Moguntienſes non veſcantur lacticiis in diebus Jejuniorum Eccleſiæ.

Magna per totam Europam multitudo fidelium ad piam Rom. Pontificis admonitionem cruce ſignatur, & convenientes undique populi, cum maxima devotione pro fide Chriſti mare tranſeunt, bellum contra infideles ſpurciſſimos alacriter aſſumunt. Inprimis Smirnam oppidum Aſiæ minoris capiunt, in quo ſua locantes præſidia, plura demps cum infidelibus bella gellerunt; nunc victores, rûne victi, quia non cultodierunt veri mandata Dei.

Anno præſcripto facta eſt diſſenſio magna inter Ottonem Episcopum & Cives Heripolenſes, ob eam, quæ inter Papam & Imperatorem tunc vertebatur, diſcordiam; Episcopuſ namque benè ſenſit cum Rom. Pontifice, cives autem Imperatorem Ludovicum ſequébantur. In tantum hæc mox crevit diſſenſio, quòd ſe ambæ parte, parabant ad bellum. Erat autem Paſchale tempus, quando hæc diſcordia maximè eſſebuit. In parte verò Episcopuſ Ottonis fuerunt Henricus Archiepiſcopuſ Moguntinus, Henricus quoque junior Comes de Hennenberg vir dives & potens, Joannes Burgravius de Nürnberg, cum alijs terræ nobilibus multis, qui omnes in ſubſidium venire Heripolenſi Eccleſiæ proprijs ſub ſtipendijs erant voluntarij. Cum civibus autem rebellibus Eccleſiæ contra memoratum Antifiſitem conſpiraverant Nürenbergenſes, Rotenbùrgenſes, Windeshemenſes, Wiſſenbùrgenſes, & quidam alij, qui partes Imperatoris Ludovici ſequébantur. Circa tempus autem *meſſis*, cum ab utraque parte jam omnia pararentur ad bellum, quorundam interventu Principum regni, negotium fuit interceptum, ut non veniretur ad prælium.

Inter Ottonem Episcopum & cives Heripolenſes gravis diſſenſio.

Eodem anno circa feſtum S. Martini bellum inter Henricum Archiepiſcopum Moguntinum, & Rupertum Comitem Palatinum Rheni Bavarieq; Ducem pro quibuſdam controverſijs indicitur, dies congregiendi & locus apud Frankenfurt oppidum Mogani determinatur. Adveniente autem termino memoratus Otto Heripolenſis Episcopuſ in auxilium ab Archiepiſcopo ſuo vocatus cum equitibus quadringentis & octingentis peditibus ad bellum electiſſimis deſcendit ad Frankenfurt, locatiſque haud procul ab oppido caſtris turmas hoſtiũ imperterritus exſpectavit; aderant & reliqui Moguntinorum auxiliarij, nihil aliud quàm ad verſariorum cupientes pro

Inter Henricum Archiepiſcopum Moguntinum & Rupertum Comitem Palatinum diſſenſio.

B b 3

Eccleſiæ

Eccleſiæ deſenſione congreſſum. Sed Palacinus audiens tantam pugna-
torum conveniſſe multitudinem, contremuit; nec procedere in occur-
ſum expeſtantium auſus fuit; in ſuis enim continens ſe munitionibus,
neque nuntios miſit, qui voluntatem ejus præſtolantibus indicarent. ne-
que ipſe accedere præſumpſit; quamvis in diem ſextum fuerit expeſta-
tus. Unde poſteaquam domi remanere potius, quam ad certamen venire
velle notatus eſt, qui convenerant ſinguli ad propria redierunt.

Anno etiam prænotato feriâ ſextâ poſt diem S. Galli Abbatis, facta
eſt concordia & reconciliatio inter Ottonem Episcopum Herbipolenſem,
& cives ſuper omnibus & ſingulis differentiis cauſis atque negotiis, ratione
quorum eatenus fuerant diſcordes, per Burkhardum de Sekendorff mi-
litem, & Conradum oppidi Nürnberg ſupremum Scultetum, in quos per
partes fuerat concorditer arbitratum, cujus reconciliacionis litteræ ſigillis
eorundem duorum tunc fuerunt confirmatæ.

MCCCXLV.

Otto Wirz-
burgenſis
Episcopus
moritur.

Anno Wichardi Abbatis quarto, Indictione Rom. tertiâ decimâ,
die menſis Auguſti xxiii. circa horam velperarum mortuus eſt in caſtro
montis ſanctæ Mariæ Otto Wolfſkel Episcopus Wirzburgenſis, & in
Cathedrali Eccleſia juxta morem ſepultus: vir certè magnificus & æternâ
memoriâ dignus, qui ſe in rebus Eccleſiaſticis verum ſemper habuit Pon-
tificem, & non minus in temporalibus Francorum ſtrenuum ducem &
Principem. Leges perutiles ac neceſſarias civibus ſuis condidit: majus
conſilium ſenatus inſtituit, & multa bona tempore ſui Pontificatus Her-
bipolenſi Eccleſiæ comparavit.

Albertus de
Hohenloe
à Canoniciſ
in Pontifi-
cem eligitur,
ſed à
Papa Alberto
de Hohen-
berg.

Eodem igitur anno poſt mortem Ottonis Episcopi, tertiâ die menſis
Septembris, Canonici majoris Eccleſiæ Wirzburgenſis convenientes in
unum, pro novi electione Pontificis, Albertum ex comitibus de Hohen-
loe majoris Eccleſiæ præpoſitum, ac Friderici Bambergenſis Episcopi
Germanum, virum prudentiſſimum unanimi conſenſu in ſuum Pontifi-
cem elegerunt. Qui auctoritate mox confirmatus Archiepiſcopali omnes
Eccleſiæ munitiones ſimul atque Ducatum Francorum in ſuam ditionem
accepit, cui & cives Herbipolenſes, & cæteri omnes fidelitatem, ut mor-
is eſt, jurârunt. Contra hunc Albertum legitime & canonicè electum
Clemens Papa ſextus in Avenione reſidens, alteri cuidam Alberto ex
Comitibus de Hohenberg Alſatiæ Canonico Eccleſiæ Conſtantienſis Do-
ctori Decretorum, Ruſſum nuncupato, de Pontificatu Eccleſiæ memo-
ratæ Wirzburgenſis malè informatus providit: cujus facti poſtea illum
pœnituit, ſicut rei probavit eventus, dum emendavit errorem. Veniens
itaque Herbipolim Albertus de Hohenbreg in Episcopum Peapolitanum
per Papam, ſicut dictum eſt, proviſus & ordinatus, canonicè inſtitutum
alterum cedere compulſit Albertum; & in ejus locum ſuccedens Pontifi-
catum geſſit in Eccleſia Herbipolenſi annis ferme quatuor: quibus evo-
lutis ad Friſingenſem in Bavaria Episcopatum translatus eſt, Romani
juſſione Pontificis, & prior electus de Hohenloe Albertus ejuſdem Papæ
mandato ſuæ Eccleſiæ reſtitutus, quemadmodum anno Wichardi Abbatis
octavo latius infra dicemus.

Wilhelmus
Hollandiæ
cum Friſiis
belli geſſit
ſuſcitatus.

Anno item prænotato circa Nativitatem B. Mariæ ſemper Virginis
Wilhelmus Comes, Hannoniæ Hollandiæ, Selandiæ, Friſiæque Dominus
contraſſ

contracto magno pugnatorum exercitu, contra Frisios sibi rebelles processit ad praelium, in auxilio habens Comitem de Hore, aliisque multos Comites, Barones & Nobiles. Contra quem Frisij ad bellum processuri clausas aquarum continuerunt ad tempus, quò liber pateret hostibus introitus, ut quia viribus hostem vincere non poterant, ingenio saltem (ne dicam infidijs) superarent. Postea verò quàm Frisiam totus intravit exercitus Hannoniae Comitis, Frisij dato custodibus signo clausas aquarum subito omnes aperuerunt, & paucas intra horas fossata & exitus viarum omnes impleti sunt aquis, quòd nulli hostium pateret locus fugiendi. Tunc Frisij ex latibulis suis, quæ satis opportunè in arundinetis locaverant, erumpentes, fortiter aggressi sunt hostes, & quos impetus aquarum non suffocavit, gladio peremerunt. Sed multò plures absorbuerunt aquæ, inter quos etiam Comes Hannoniae Wilhelmus principalis auctor belli submersus occubuit, nec filium relinquens, nec filiam. Maximam in ea concertatione cladem à Frisijis tunc acceperunt Hollandij, quæ odiorum inter eos immortalium præstitit occasionem; nam ex maximo illo Hollandiorum exercitu paucissimi evaserunt, sed penè omnes aut Frisiorum perire sagittis, aut præfocati aquis mori coacti sunt. Wilhelmo Comite sine liberis mortuo, Dux Brabantiae Joannes Comitatum illius ad jus suum trahere, licet frustra, contendebat. Erat autem soror memorati Comitis Margaretha uxor Ludovici Imperatoris quarti, ut in præcedentibus, anno Henrici Abbatis quinto decimo dictum est, quæ pepererat ei sex filios. Hæc proximior hæres terrarum fratris, ab Imperatore Principum decreto judicata, cum magno exercitu descendit in Hollandiam, & omnia quæ Germani fuerant, suæ ditioni potenter subjugavit. Ducemque Brabantiae cum omnibus inquietantibus populum terre in sua redire compulit. Post hæc Imperatrix Margaretha peractis omnibus, & ricè pacatis, terras prædictorum comitatum filio suo Wilhelmo committens, in Bavariam reversa est; qui tunc titulum epistolis suis præposuit: *Wilhelmus Dei gratiâ, Comes Palatinus Rheni, Dux Bavariae, Comes Hannoniae, Hollandiae, Selandiae, & Dominus Frisiae*. Rexit planè memoratos Comitatus deinceps annis quatuordecim.

Fuit autem Wilhelmus iste homo temerarius, superbus, Cleri persecutor, & devastator Ecclesiarum, qui multa mala intulit Episcopo Trajectensi, ut suo tempore & loco plenius dicemus. Matrem quoque propriam post obitum Patris, à qua & per quam omnem principatum suum fuerat assecutus, in multis sæpe contristavit, eam ad se venientem recipere noluit, sed persecutus miserabiliter fuit; unde post annos quatuordecim in principatu exactos, Deo vindicante Sanctorum injurias, ut dicitur inferius, morbum incidit, & vesanus deliriusque factus, sine liberis gaudentibus cunctis miserabiliter decessit. Post quem frater ejus Albertus, sicut infra dicemus, terram obtinuit.

Ab isto tempore Palatini Comites Bavariaeque Duces per annos octoginta, Hollandiae, Hannoniae, & Selandiae Comitatus cum parte Frisiae, successione hæreditaria obtinuerunt, usque ad annum Dominicæ Nativitatis mcccxxv. Tunc enim Joannes Dux Burgundiae, cujus mater filia fuit domus Bavariae, Comitatus jam dictos sibi armis potenter usurpavit.

Bb 3

Anno

Imperatrix
soror & occisi
Comitis
potenter
intravit
Hollandiam

Wilhelmus
filius Imperatoris
fuit
Comes in
Hollandia
annis xiv.

Henricus
Archiepiſc.
Mogunti-
nus à Papa
citatus ex-
communi-
catur.

Anno Wichardi Abbatis memorato. Clemens Papa ſextus in Avenione reſidens, Henricum de Virneburg Archiepiſcopum Moguntinum ad ſe in propria perſona citavit, ad inſtantiam quorundam delatorum, propterea, quòd Ludovico Imperatori excommunicato jam diu nimis adhærere pertinaciter, & de auctoritate Rom. Pontificis minus Catholicè ſentire videretur; citatus autem contempſit: unde Papa commotus, eum in publico multorum conſiſtorio excommunicavit, & denunciari per ejus Provinciam præcepit.

MCCCXLVI.

Gerlacus à
Naſſaw
Archiepiſc.
Mogunti-
nus à Papa
inſtituitur.

Anno Wichardi Abbatis quinto, die verò menſis Aprilis ſeptimo, Clemens Papa ſextus apud Avenionem in Conſiſtorio publico de conſilio & aſſenſu Cardinalium Henricum ex Comitibus de Virneburg Archiepiſcopum Moguntinum citatum, & non comparentem, ut jam diximus, per ſententiam ab omni dignitate Pontificali depoſuit, & privatum omni jure, quod habuerat ad Moguntinam Eccleſiam, in perpetuum pronuntiavit. Verùm ne poſt Henrici depoſitionem Moguntina videretur diutius vacare inſignis Eccleſia, idem Papa Clemens Archiepiſcopatum contulit Decano ejusdem Eccleſiæ majoris Gerlaco, filio Gerlaci Comitis de Naſſaw vici divitis atque potentis, per cujus aſſiſtentiam partes Henrici ſperabat infirmandas, ac penitus conterendas. Gerlacus itaque aſſumpto Pontificatu, Henricum quā potuit perſequitur, & Eccleſia Moguntina illis inter ſe per annos ferme octo pro Archiepiſcopatu decertantibus, penè tota deſolatur; Henricus enim Papæ contempſit ſententiam, & ſe ut prius Archiepiſcopum geſſit in omnibus. Canonem quoque de Falkenſtein Canonicum Eccleſiæ memoratæ, virum doctum atque prudentem, qui poſt Baldevinum factus eſt Archiepiſcopus Treviſorum, in coadjutorem ſibi conſtituit, per cujus induſtriam ſimul & ſuſſagia cognatorum partes ſuas non parum contra Gerlacum tuebatur. Per annos tamen octo continuos, quibus Henricus poſt ſui depoſitionem ſuperſixit, ad quietam poſſeſſionem Gerlacus non pervenit. utrūque tamen ſe geſſit Archiepiſcopum, & tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus Pontificis utrūque in locis ſibi commodis exercebat officium. Durante hoc Schiſmate, per annos ſicuti diximus octo, miſerabili deſolatione in utrūque ſtatu Moguntina premebatur Eccleſia, tantæque damna per illud tempus in re familiari ſuſtinuit, quanta in centum annis poſtea non potuit recuperare. Ambo namque contententes pro ſua, nullus ſe verum aut voluit, aut potuit exhibere paſtorem, ſed ut ſuam quiſque partem rebus & viribus meliorem redderet, proventus Eccleſiæ annuos & cenſus ambo miſerabiliter alienando diſtraxerunt. Pauperum Ruſticorum in tota poſſeſſione Principatûs incendia, ſpolia, & ultimam deſolationem conſultò pertranſeo, Monaſteriorum & Eccleſiarum calamitatem non aduerto, unum fuit malorum omnium maximum, tot periculum (ne dicam damnatio) animarum, dum cuiſque partis caput in alteram excommunicationis fulminaret ſententiam, & præſumptam quiſque ſuam defenderet exiſtimationem.

Anno etiam prænotato inter Reinhardum Geldriæ Ducem, & Eduardum fratrem ejus graviffima fuit ſuborta diſſenſio, quæ in magnum totius Principatûs detrimentum ſuccreſcens, infinitam pauperibus terræ incolis deſola-

deſola-

desolationem; sæpius namque inter se pugnantes multi ceciderunt in ore gladij perempti: villæ manserunt absque habitationibus desertæ: destructa igne castella, & terra Colonis aut interfectis aut fugâ lapsis, suam inculta sterilitatem deplorabat.

Eodem anno Clemens Papa sextus in Avenione scripsit Principibus Regni Germanici, serius mandans, ut infra certum terminum, quem eis in litteris tunc præfixerat, alium eligerent Regem, in Romanum, postea Imperatorem à se coronandum in Ludovici dudum abrogati locum; quod nisi quantocius facere curaverint, se de Imperio dispositurum, quod sibi & Ecclesiæ utilius videretur.

Clemens
Papa man-
dat Princi-
pibus, ut
Regem
contra Lu-
dovicum
eligant.

Anno igitur memorato Principes Regni litteris Papæ susceptis, ad oppidum juxta Rheni fluentia constitutum, quod Rense nuncupatur, haud procul à Confluentia convenerunt, Ludovici abrogationem & Papæ sententiam collaudantes; nam ad oppidum Frankensurt, ubi locus ab antiquo est regis eligendi, tantum non poterant habere accessum propter insidias Henrici abrogati quondam Archiepiscopi Moguntini, & oppidanos Frankensurtenses, qui partes Ludovici pertinacissimè sequentes viribus tuebantur. Erant autem nomina Principum, qui conveniant illa: Baldevinus Archiepiscopus Trevirorum, Gerlacus Archiepiscopus Colonienfis, Joannes Rex Bohemiæ, & Saxorum Dux Rudolphus.

Igitur anno prænotato undecimâ die mensis Julij, memorati principes consilio inter se cum multa, ut ferebatur, maturitate habito, in eo loco extra prædictum oppidum, ubi inter nucum arbores Regia sedes hodie constructa lapidibus cernitur, confidentes, Carolum Marchionem Moraviæ, Joannis Bohemiæ Regis primogenitum, in Regem Germaniæ, & Rom. Imperatorem concorditer elegerunt, virum doctum & Imperio dignum, qui uxorem habuit Philippi regis Gallorum sororem, quæ peperit ei inter alios liberos Wenceslaum Bohemiæ Regem, qui Patri successit in Imperio.

Carolus
quartus in
Regem
Germani-
æ eligi-
tur.

Electione autem celebratâ supradicti Principes Carolum electum suum cum genitore præsentem, ad oppidum Colonienfis Ecclesiæ Bannam festivè duxerunt, quem Walramus Colonienfis Archiepiscopus in Regem Germaniæ solemniter consecravit; non enim tutò poterant Aquagrani, ubi Capella est Regni, cum electo procedere, propter metum Aqueusium, qui partes Ludovici sequebantur: & ab eo tempore Carolus iste quartus regnavit annis duobus & triginta, quamquam Ludovico vivente ad regni plenam possessionem non pervenit, licet Papa electionem in eum factam mox collaudaverit. Adolphus namque sive ut alij volunt, Rupertus Comes Palatinus Rheni, Ludovicus Brandenburgensi Marchio filius Imperatoris Ludovici, Duces Baviaræ, cum omnibus penè civitatibus & oppidis regni partes Imperatoris Ludovici senioris, in cujus verba semel juraverant, fidelissimè sequebantur. Henricus etiam Moguntinus quondam Archiepiscopus cum Ludovico sentiebat, qui tamen Ludovicus non diu supervixit, ut sequenti anno dicemus.

Carolus in
Regem
Bannæ
consecra-
tur die 16.
Novemb.

Anno Wichardi Abbatis præscripto, die mensis Augusti vigesima sexta, quæ fuit sabbatum post festum S. Bartholomæi proxima, factum est bellum atrox inter Eduardum Regem Angliæ, & Philippum Regem Gallorum, pro Ducatu Normaniæ in Picardia, tribus à Monasterio sancti

Bellum in-
ter Reges
Gallorum
Philippum,
& Angliæ
Eduardum,
Judoci

Judoci milliaribus, inter duo villagia Crecy videlicet & Albam. Erat autem circa tempus vespertarum, & ingravatam eſt bellum, acitèrque diu ab utrâque parte pugnatum. Ceciderunt illâ die de exercitu Regis Gallorum non minus viginti millia hominum: inter quos ſagittâ percuſus cujuſdam Anglici mortuus cecidit Joannes nobiliſſimus ille Rex Bohemiæ, Dux Luſenburgi, filius quondam Henrici Imperatoris ſeptimi, Pater Caroli memorati jam Imperatoris quarti. Similiter cum eo tunc perierunt in parte Regis Gallorum, Dux Lotharingiæ, Comes Flandriæ, Comes de Salm, Comes unus de Manſfeld Saxo, & multi ex Teutonicis Comites, Barones, Nobiles & milites. Rexigitur Angliæ iterum de Gallis glorioſè triumphavit.

Carolo Germanorum Rex quartus in bello ſicut diximus occiſo filius ejus Carolus Germanorum Rex quartus in regno Bohemorum ſucceſſit, & anno prænotato tertîâ die menſis Septembris, quæ feſtîvitate ſancti Emerici Ungariæ quondam Regis fuit ſolemnis, Prægæ in Eccleſia Cathedrali per Archiepiſcopum in Regem Bohemiæ ſolemniter fuit denuo coronatus, in præſentia multorum Principum.

Anno quoque prænotato quintadecimâ die menſis Septembris, & diebus quinque immediatè præcedentibus magna ſubitò tempeſtas aeris cum gelu & glacie contra temporis conſuetudinem irruit, quantum eâ tempeſtate viventium nullus ante vidit, neque audivit. Ex qua mortalibus damna infinita provenerunt & incommoda, pauperibus nullo tempore unquam deteriora; nam omnia penè vineta per Franciam Orientalem, Sueviam, Auſtriam, Belgium, & circa Rhenum, atque per totam Germaniam graviter laſa, fructum quem matureſcentem jam portabant, ad vindemiam non poterant producere, & in ſequentem ſimiliter annum ſterilitatem continuârunt: unde maxima vini penuria ſubſecuta fuit, & inopia grandis vinetorum.

MCCCLVII.

Anno Wichardi Abbatis quinto Carolus Rex Germanorum quartus Conventum Principum ſibi adhaerentium apud Confluentiam circa feſtum Purificationis B. Mariæ ſemper Virginis celebravit, in quo compa-
ruerunt perſonaliter Baldevinus Archiepiſcopus Trevirorum, Walramus Archiepiſcopus Colonienſis, Gerlacus Archiepiſcopus Moguntinus, Rudolphus Dux Saxoniar, & Epicoſopus quoque Metenſis, Epicoſopus Verdunenſis, Epicoſopus Monaſterienſis, Epicoſopus Leodiſenſis, & plures alii, qui omnes Regalibus, ut moris eſt, Rex Carolus infeudavit; finito Concilio Rex Carolus in Bohemiam reverſus eſt, validum congregaturus exercitum, ad pugnandum contra Ludovicum.

Interea Ludovicus Imperator jam abrogatus, apud Monachium in Bavaria ſe continebat, ad quem veniens Henricus quondam Archiepiſcopus Moguntinus, ſuas deplorabat miſerias, & auxilium ejus cum graciâ invocavit. Qui deſolato compaſſus amico, ſolemnes Nuntios cum eo deſtinavit ad oppidum Frankenfurt; ubi & Canonicos Moguntinos præcipitadeſſe cum ſuis amicis, ad tractandum pro aliquali concordia inter diſſidentes. Qui convenientes ad Frankenfurt dies multos inutiliter tractando conſumunt, alijs pro Henrico, alijs verò pro Gerlaco interſe concertantibus. Tandem verò adminiſtratio Eccleſiæ Moguntinæ tribus
fuit

Henricus
Moguntinus
Imperatoris
auxilium.

Conventus
Principum
ad Caroli
ſit in Con-
fluentia.

fuit assignata Canonici sub tali conditione; quòd Henrico singulis annis ministrarentur de proventibus Ecclesiæ certa millia marcarum argenti pro sustentatione suorum. Pars Judicum Gerlaci Moguntia, pars autem Henrici ad litus Rheni apud Altam villam in castello, quod ipse construxerat, mansionem suam habebat. Postremò tamen administratio totius Ecclesiæ Moguntinæ uni commissa est, Cunoni videlicet de Falkenstein Canonico viro prudentissimo, quem Henricus sibi ante in Coadjutorem assumperat, ut paulò ante jam diximus. Hunc omnes Ecclesiæ Moguntinæ subiecti tanquam verum & legitimum administratorem, unanimiter suscipientes, in ejus fidem, ut est consuetudo, juraverunt: qui terram circueiens in manu valida, omnes Ecclesiæ munitiones in suam accepit potestatem, sicque administrator annis septem, potens in opere, & sermone usque ad mortem Henrici, quemadmodum suo loco plenius dicemus, permansit.

Cunoni de
Falkenstein admi-
nistratio
Ecclesiæ
soli com-
mittitur.

Verum quandiu vixit Henricus, iste Cuno magis pro eo fuit, quam pro adversario ejus Gerlaco, quod ex eo fuit manifestum; quoniam redditus, proventus, & decimas Prælatorum Henrico non obedientium in omnibus penè locis suæ administrationi subiectis præoccupavit, & violententer detinuit. Fuerunt enim dies illi tribulationis & dies miseriæ, in quibus illa nobilis Ecclesiæ Moguntina in desolatione posita, & duos Pontifices habere videbatur, & nullum.

Eo tempore Joannes de Columna S. R. E. Cardinalis præposituram majoris Ecclesiæ Moguntinæ Apostolicâ provisione commendatam habuit, cujus fructus omnes per procuratores, ut fieri solet, in usum proprium convertit. Cuno itaque de Falkenstein præfatus, postquam in administratorem Ecclesiæ Moguntinæ constitutus fuerat, avaritiam Romanorum detestatus, simul & Dominum suum Henricum de Virneburg per Papam agrè ferens depositum, contra dictum Cardinalem se potenter opposuit: Procuratores illius omnes de Moguntia similiter expulsi: proventus, & redditus præposituræ sibi usurpavit: in toto administrationis suæ tempore in omnibus prudenter se habuit, & per industriam suam à multis periculis & damnis Moguntinam Ecclesiam relevavit.

Cunoni de
Falkenstein audax
factus.

Anno Wichardi Abbatis præsignato, x. die mensis Octobris, quæ fuit solemnitas B. Gereonis & sociorum ejus Martyrum festiva, Ludovicus Bavarus ejus nominis iv. Germanicum Rex, & Imperator Romanorum, per Joannem xxii. Benedictum xii. & Clementem vi. Pontifices Romanos dudum abrogatus, in venatione haud procul à Monasterio Furstenfeld in Bavaria, de equo concidit, & fractâ cervice inter famulorum accurrentium manus expiravit. Cujus corpus ad oppidum residentie suæ Monachium relatum in Ecclesiâ B. Mariæ semper Virginis juxta Beatrix uxoris suæ prioris tumulum debito cum honore sepultum est.

Ludovicus
Imperator
iv. cadens
de equo suo
mortuus.

Fuerunt, qui constanter & dicerent, & scriberent, illum veneno perijisse, cujusdam Austriæ Ducissæ, quam ob foedam retrâmque oris dispositionem omnes vulgò Maultasch, id est, oris peram nuncupaverunt; manè namque in venatione constitutus, circa prandij horam ad domum reversus est: & sumpto cum ea cibo in eadem mensa, ut ipsa paraverat, mox in interioribus malè sentire cepit, quod nausæa stomachi factum existimans, rursus equum conscendens ad venationem regreditur, sperans quòd

C c

quòd

quòd agitatione corporis melius eſſet habiturus. Verùm ſecus accidit. Incaleſcente nãmque agitato corpore nimium debilitatus eſt, diſſimulânſque internum cordis defectum, poſtremò de equo cecidit, & inter famulorum manus, ſicut diximus, expiravit. Vir alioquin humaniſſimus, pius, & pacificus, qui contumelias & injurias ſibi multipliciter irrogatas æquo ſemper animo toleravit, & magis benignitate atque clementiâ, quàm ſeveritate vincere quòſcunque adverſarios ſtudiit.

Quæ fuerit
cauſa depo-
ſitionis Lu-
dovici ab
Imperio,
notantur
articuli.

Contra hunc Ludovicum Imperatorem Clemens Papa vi. anno priore in Coena Domini apud Avenionem, ſermonem in publico Conſiſtorio habuit mordaciſſimum, omnẽſque cenſuras & proceſſus Joannis Papæ xxi. in eum fulminatos dudum, innovans, ſequentes illi articulos impoſuit.

Articulus.

Primus articulus, quem Papa Ludovico Imperatori objecit, iſte fuit. Dicebat, illum eſſe hæreticum, atque Schiſmaticum, & non ſolum de Romana Eccleſia, ſed etiam de fide Catholica malè ſentientem, quod multis per eum geſtis, dictis, & factis probare conabatur, quæ nos brevitatis cauſa ſcienter omittimus.

Articulus
ii.

Secundus articulus, quòd Romanæ determinationes Eccleſiæ pertinaciter contemneret, & ſuas opiniones falſas & temerarias veritati ſemper prætuliffet. Determinationem nãmque Joannis xxi. de paupertate Chriſti, quam contra Fratricellos ediderat hæreticos, ut anno Sigifmundi Abbatis ſexto eſt dictum, Ludovicus Imperator contempſit; càmque perſuaſione quorundam ex Ordine minorum, qui Michaelem de Cefena, & Wilhelmum de Okam ſequebantur, deceptus dixit fore hæreticam; & in poſitionem ſe credere contrariam juramento firmavit.

Articulus
iii.

Tertius articulus, qui depoſitionis ejus cauſam dedit non ultimam, fuit: quòd ſenſit, credidit, dixit, ſcripſit & pertinaciter etiam defendit; Imperatorem Romanorum Jus habere plenum inſtituendi ſimul & deponendi Papam. Cojus erroris documentum exiit, quòd Petrum de Corbaria in Antipapam exaltavit.

Articulus
iv.

Quartus articulus depoſitionis ab Imperio fuit, quòd citatus ſuper hæreſi reſponſurus non comparuit; & excommunicatus pro contumacia non advertit, ſed per decennium in excommunicatione contumaciter perſeveravit.

Articulus
v.

Quintus articulus, quòd Joannem de Landavv hæreſiarcham, Michaelem quoque de Cefena quondam Ordinis Minorum Generalem cum ſibi adherentibus, qui Joannem Papam xxi. blaſphemaverunt eſſe hæreticum, ſicut patet in quodam libello Wilhelmi de Okam, quem de erroribus memorati Pontificis prænotavit, ſecum tenuit, fovit, & contra Eccleſiam pertinaciter defendavit.

Articulus
vi.

Sextus articulus: quòd Episcopatus & Abbatis, quibus voluit, non canonicè, neque electis, ſed pro muneribus irruptentibus contulit: interdiktum Apoſtolicum contempſit; ſervantibus illud civitates interdixit: Presbyteros Papæ obediẽtes, beneficijs & præbendis ſuis privavit, & multis contumelijs affecit.

Articulus
vii.

Septimus articulus, quòd matrimonia in facie Eccleſiæ ritè ſolemnizata diremit, ſimiliter & in gradu prohibito conjunxit: quod manifeſtum ex eo conſtat: quia filium Regis Bohemiæ de Comitatu Carinthiæ, quem ei cum

ei cum

ei cum filia ultimi Comitis hærede legitimâ contulerat, violenter eiecit: raptamque uxorem ejus, cum qua undecim annis in matrimonio legali habitaverat, eam filio suo absque Judicio Ecclesiæ temerariè copulavit in scandalum plurimorum.

Pro his memoratis articulis, sive ut verius dicatur, transgressionibus Ludovici Imperatoris IV. motus Clemens Papa VI. eum ab Imperio Auctoritate Apostolicâ deposuit, & Principibus, ut alium eligerent, mandavit.

Eodem anno post mortem Imperatoris Ludovici conveniunt in unum Rupertus Comes Palatinus Rheni, Ludovicus Marchio Brandenburgensis filius mortui Cæsaris, Henricus quondam Archiepiscopus Moguntinus, qui se Pontificem etiam abrogatus gessit in omnibus, cum Bavarie Ducibus, in oppido ipsius Palatini Oppenheim, animo & intentione novum eligendi Germaniæ Regem; dicebant enim Caroli electionem non fuisse Canonicam: & propterea Baldevinum Archiepiscopum, Trevirorum, Walramum Archiepiscopum Coloniensem, & Rudolphum Saxonie Ducem ad terminum electionis per litteras vocaverunt. Henricus autem de Virneburg Archiepiscopum se gerens Moguntinum, ne vocaretur Gerlacus, effecit. Regem quoque adesse Bohemiæ, cum esset electus, ratio non permisit.

Die verò electionis instante citatorum nullus comparuit, utpote qui se Regē elegisse canonicè non dubitarent. Unde ceteri, quos convenisse jam diximus, comitio inter se habito, Eduardum Regem Anglorum, de cujus victoria in Gallijs plura diximus, in Germanorum Regem, & consequenter in Romanorum Imperatorem coronandum unanimi consensu elegerunt; ordinatisque ad eum nuntiis magnæ auctoritatis, ut venire quantocius non tardaret, instantissimè rogabant, pollicentes arma, viros, impensas, & quicquid pro Imperio consequendo contra Carolum videretur necessarium.

*Eduardus
Rex Anglorum
ad Imperiū
contra Ca-
rolum eli-
gitur.*

Venientes in Angliam oratores jam dictorum Principum, ab Eduardo Rege summo cum honore fuerunt excepti: quibus summam legationis suæ coram eo dicentibus. Rex tale fertur dedisse responsum: *Benevolentia Principum vestrorum, & in me charitati gratias ago, & quod me Romano dignum censuerunt Imperio, non mediocriter exulto. Verumtamen tanta mihi cura est & sollicitudo continua in gubernandis regnis meis paternis Angliæ, videlicet, Francia, atque Hibernia, quod Romano Imperio non possum intendere. Unde ius meum omne: si quod mihi competit ad Imperium, in manus Electorum meorum, cum gratiarum actione, liberè & spontaneâ voluntate resigno.* His Oratores auditis, ac bene remunerati, ad suos in Germaniam redierunt.

Postea verò quàm Principes memorati Regis Angliæ audivissent responsum, quod Regnum Germaniæ cum Imperio Romanorum non vellent assumere, sed electioni de se factæ renuntiâssent, iterum apud Frankenfurt conveniunt, & Misnensium Marchionem Ludovici quondam Imperatoris generum in Regem Germaniæ, & Imperatorem eligunt Romanorum. Qui per oratores prædictorum Principum rogatus, ut regnum suscipere, libenter consensit, & se venturum quantocius cum exercitu armorum ad partes Rheni promisit. Carolus autem Rex, ubi contra se Marchionem intellexit electum, suos ad eum oratores destinavit solennes, & multis ei rationibus persuadere conatus est, ut invalidæ

*Marchio
Misnensis
contra Ca-
rolum Rex
eligitur.*

C c 2

renun-

renuntiaret electioni: post multos tandem variisque tractatus, Marchio considerans potentiam Caroli, eò quòd ex æquo non posset cum eo certare; maxime verò, quòd ejus electio jam esset à Sede Apostolica confirmata, prudenti suorum usus consilio, x. argenti marcarum millia, quæ offerebantur à Carolo, accepit, & omne jus suum ad regnum illi resignavit.

Quod postquam Principibus memoratis innotuit, irati sunt, & præ electione Regis jam tertij, tertio apud Franckenfurt oppidum conveniunt, habitique inter se consilij multis Guntherum tandem Comitem de Schwarzenburg Thuringum in Regem concorditer elegerunt, qui & ipso consensit electioni, & exercitum pugnatorum contra Carolum statim congregavit. Verùm cum ista non statim post mortem Ludovici, sed successivè posterius facta sint, singulis annis gesta sua referantes scribenda, omissa repetamus.

Guntherus
Comes de
Schwarzenburg in
Regem electus est.

Anno igitur prænotato, cum adhuc mors Ludovici lateret Carolum Regem in Bohemia constitutum, quid ageret, aut quomodo vinceret illum, quem viventem æstimavit, sedulo cogitavit; magno igitur Bohemorum, Sclavorum & Moravianorum congregato exercitu contra Ludovicum pugnaturus versus Bavariam proficiscitur: quem ubi mortuum cognovisset in itinere constitutus, ne faveret in pauperes terras, ad pacem animo mitigatur. Die itaque mensis Octobris xxii. venit ad Ratisbonam, & à civibus ut Rex Germaniæ verus cum honore suscipitur, consuetis juramentis veneratur.

Carolus
Rex Norinbergensis
petenti in
deditione
accepit.

Inde profectus cum exercitu ad Norinberg oppidum Regni, ultimâ die mensis Octobris à civibus incromittitur, susceptoque fidelitatis juramento, ut moris est, Rex ab omnibus salatur. Sunt tamen qui feribunt, eam Norinbergensium fidem seu obedientiam non parvis muneribus à Carolo fuisse comparatam; Burggravium quoque Norinbergensium magnis pecunijs, & pollicitationibus sibi fecit obnoxium. Horum exemplo provocati & alij plures Regni cives, tam in Francia Orientali, quam alibi Regem Carolum placidè susceperunt.

Exinde Rex Carolus per Alsatiam ducens exercitum, suæ illam ditioni sine pugna subiecit. Veniens autem Basileam petivit ingressum, sed cives illum nolabant intrinittere; nisi prius à censuris absolventur omnibus, quas propter Ludovici adhesionem incurrissent. Habebat secum Apostolicæ Sedis Legatum quendam Rex Carolus, qui Basileenses ad ejus instantiam absolvit. Quo facto civitatem ingredi permissus est; cui omnes juramentum fidelitatis solitum præstiterunt.

Rex Evangelium
Basileæ legit
ad missam.

In nocte quoque Dominicæ Nativitatis Rex Carolus in principali Ecclesia Basileensi, sacris indutus ornamentis Diaconi, gladium tenens aureum in dextra manu, & coronam portans in capite regalem, Evangelium legit ad missam: *Ecce editum à Cesare Augusto*: Et Sacramentum Dominici Corporis accepit.

Anno etiam præsignato vindemia perexigua fuit, & parvum emolumentum ex vinetis mortalibus provenit; nam vix pars vini decima crevit, ex eo, quòd vineta sicut anno præcedente simul & isto dictum est, perierunt.

Eodem quoque anno ingens vapor magnitudine horribili à Boreali motus regione magno aspicientium terrore per aërem medium in terram dilabatur.

dilabitur. Fuerunt etiam, qui scripserunt, hoc ipso quoque anno quoddam minutas bestiolas multiplicato numero, imò innumerabiles penitus in Oriente decidisse de cœlo in terram. quarum corruptio mortalibus induxit pestem anno sequente maximam.

Prædixerat hanc mortalium cladem ante triennium Astronomus quidam, in sua arte peritus; cujus verba, quoniam brevia sunt, ex ordine ponamus. *Unus erit mundi Dominus solus. Imperium Romanum exaltabitur. Contentiones multe & magna erunt in terra. Tyrannus Gallorum Rex cadet cum Baranibus suis. Tonitrua fiet insolitum & horribile. Magna sanguinis erunt effusiones. Papa cum Cardinalibus suis dissipabitur. Erit famas magna in terris. Pestilentia quoque & mortalitas hominum per universum orbem horrenda & inastimabilis. Calor erit magnus in æstate: & frigus nimium in hyeme. Semina corrumpentur in terra. Vindicabitur injuria Regis: & regina veneris fuga transigrabit ad externos. Pulices, locustæ, & animalia venenosa multa erunt super terram: & plura in aère signa apparebunt atque mirabilia.* Ex his quæ futura prædixerat, in anno Dominicæ Nativitatis millesimo trecentesimo quadragesimo octavo plura contigerunt, non omnia; quæ utrum reverâ præviderit ex altris, an ex conjectura præsumperit aliqua eorum, quæ præcesserunt, mihi non satis apparet hæc vice manifestum.

MCCCXLVIII.

Anno Wichardi Abbatis septimo fuit quidam homo Ribaldus, qui Lucii causâ Volmarum se Marchionem Brandenburgensem finxit, simulavit. & publicè dixit, quem ante annos sexaginta mortuum diximus superius anno videlicet Sigismundi Abbatis secundo. Videbatur autem Marchionem Volmarum Ribaldus iste facie repræsentare per omnia, his, qui verum prius noverant tunc mortuum; & signa multa dedit, per quæ plures etiam potentes decepit, in scandalum Regni & periculum; dixit enim, se reverâ Marchionem esse Volmarum, & numquam mortuum, fuisse vel sepultum: sed corpus cujusdam histrionis tunc mortui, secretissimè sublatum, & suo nomine cum honore tumulatum; propterea ut cunctis lateret, quod mente gerebat propositum pœnitendi, se autem, histrione sepulto, cum uno famulo dicebat in habitu pægrino secretè mediâ nocte recessisse de Patria, & per continuos novem & viginti annos hinc inde pro Dei amore limina visicasse Sanctorum, & interea à nullo fuisse recognitum. Nunc autem pœnitentiâ peractâ revelatione Divinâ præmonitum redire in Patriam, ut Regno Romanorum succurrat labenti atque confuso multiplici machinatione pravorum. Causam verò tam arduam pœnitentiâ assumendam finxit talem: quod Patru sui quondam Marchionis Brandenburgensis filiam contra Ecclesiasticas leges duxisset uxorem, cum qua pluribus annis in matrimonio ficto atque prohibito ab Ecclesia habitasset. Unde postremò sibi asseruit revelatum divinitus, quod animam salvare suam aliter non posset, nisi dimissis omnibus pauper & peregrinus amore pœnitentiæ usque ad revocationem Angeli Domini exularet. Qui cum animæ suæ maximè, ut asseruit, salutem amaret, se mortuum finxit, ac tali commento jam securus noctu fugiens tanto tempore exularet.

Multos viros nobiles atque potentes in terra Saxonum & Marchionum hæc simulatione decepit, plurisque in suam partem etiam Principes

Astronomus multa
his temporibus præ-
dixit esse
futura.

Ribaldus
quidam
Volmarum
finxit se
Marchionem
in Brand-
enburg.

Cc 3

pes

pes attraxit. Nam & Carolus Germaniæ Rex ejus machinatione deceptus Volmarum Brandenburgienſium eſſe Marchionem credidit, & multa pro eo contra Ludovicum Imperatoris filium, qui tunc Marchiam tenebat, conſilia & auxilia impendit. Erant & alij plures viri potentes in Marchia & Saxonia Epifcopi, Abbates, Comites, & nobiles, qui eum Volmarum eſſe reverà credebant, quorum auxilio non parvam Marchiæ partem obtinuit, & juratos Ludovico Marchioni complures in perjurium traxit. Verùm non diſſulavit falſi Marchionis ſimulatio, ſed manifeſtata per unum ex familiaribus quondam Volmari per quædam ſecretiora corporis ſigna. Cùm ſe comprehendi timeret & occidi, ſecretè auſugit.

Anno prænotato in menſe Januario, Carolus Rex ſecum habens Bambergienſem Epifcopum, cui Papa vices ſuas per Regnum commiſerat abſolvendi poenitentes, qui propter Ludovicum fuerant excommunicati, vel interdicti, & quendam alium Apoſtolici Sedis Nuntium, à Baſilea deſcendit ad Wormatiam, ubi reperit populum ſedicioſè tumultuantem, unde neceſſitate compulſus fecit eos ſine juramenti interpoſitione abſolvi.

Peſtilentia
fuit maxi-
ma, quæ
mediam
hominum
partem
conſum-
pſit.

Anno prænotato Wichardi Abbatis ſepimo, lugubris & miſeranda peſtis per univerſum penè orbem deſcendens, infinita millia hominum proſtravit; nam in Aſia apud Indos, ubi anno proximè præterito vaporem decidiffe horribilem diximus, incipiens, paſſimque per omnes Aſiæ, & Europæ regiones irrepens, trium annorum ſpatio ulque ad Inſulas Britanniciæ in omnes gentes deſcendit. Tanta hujus miſerandæ cladis immanitas fuit, quòd penè mediam humani generis partem ſua crudelitate conſumpſit. In nulla tamen natione crudelius deſcendit, quàm in Italia, quando in ſola Florentia hoc anno pluſquàm ſexaginta hominum millia peremit, & plura oppida, villas & caſtella ſine habitatoribus deſolavit. Multi quoque in hac miſeranda clade peſte percuffi ſine Sacramentis Eccleſiaſticis deceſſerunt propter morientium multitudinem, & Sacerdotum paucitatem; quippe cùm arva & urbes mortuorum replerentur cadaveribus, & præ nimia cadentium multitudine nec patrem filius, nec matrem filia, nec ſocius ſocium, nec amicus amicum, nec Dominum ſervus curare poterit, vel ſepelire. Nam ſicut diximus, hæc peſtis multas civitates, caſtra, villas, domos, & agros hominibus penitus evacuvit, ita quòd nec unus in eis remanſerit. In Germania tamen non uſque adeò crudeliter ſæviebat, ſicut in cæteris nationibus, quamvis nihilominus quartam hominum partem ad minus indubitanter abſumpſerit.

Eduardus
Angliæ
Rex hoc
anno voca-
tur ad Im-
perium.

Hoc ipſo anno Henricus Moguntinenſium abrogatus Archiepiſcopus, Ludovicus Brandenburgienſium Marchio, Rupertus, & Adolphus Comites Palatini Rhenenſes, quod præcedente anno per neceſſariam anticipationem, ut continuaretur hiſtoria diximus, primò Eduardum Regem Angliæ vocaverunt ad Imperium, poſt Marchionis ceſſionem: quo contemnente illud accipere, à deſiderio ſuo fraudati ſunt, & ſequente anno ad Guntherum Comitem vota direxerunt. Hiſ temporibus Judæi magnam per totam Europam in omnibus locis perſecutionem ſuſtulerunt; infamabantur etenim, quòd omnes totius penè orbis fontes & puteos veneno infeceſſent, in odium & perniciem Chriſtianorum, & ex illiſ fontium intoxicatione tot millia hominum peſte ubique morentur. Paſcuſ etiam jumentorum eorum veneficio dicebantur infecta, quoniam

209

non minus pecora moriebantur peste, quàm homines. Alia quoque multa vulgabantur in eos nefanda, quæ Christianis Principibus minimè dissimulanda viderentur. Quà occasione moti Principes & iudices Christianorum, per totam penè Europam à mari Mediterraneo usque ad mare Germanicum, per Italiam, Hispaniam, Galliam, Ungariam, Poloniam & cæteras nationes, in quibus erant Judæi, penè omnes miserandum illud ac peritidum genus hominum capientes, torturis horribilibus submisserunt, & multa eorum millia flammis, aquis, præcipitio, ferro, & diversis tormentorum generibus occiderunt. Solus Papa Clemens sextus Judæos in Avenione habitantes ab hac internecione contra multorum sententiam potenter servavit, non sine suspitione pecuniarum. Jure, vel injuriâ sustinuerint hanc persecutionem Judæi, non dixero, sed miror, quo inventore talis in eos fuerit orta suspicio, cum & ipsi ipsidem quibus Christiani aquis trerentur, & multi eodem tempore à peste fuerint consumpti. Judæi autem qui habitabant in civitate Francorum Orientalium Wirtzburg, videntes in malo se positos, & quod furentium populorum fævitiam non possent effugere, quin foret necessarium interire, subfossis in terram, atque projectis in cloacas thesauris suis, januque firmiter obfirmatis domorum, habitationes suas omnes igne supposito incendunt, & semetipsos cum uxoribus, liberis & cunctis rebus manè quodam ante solis ortum combusserunt. His enim pressis malis Judæi, hæc ipsi tempestate valdè humiliati sunt, & in parvum numerum redacti, quod eorum perfidia meruit, quæ Dominum & salvatorem nostrum Unigenitum Dei Filium usque in præsentem diem blasphemavit.

Judæorum
persecutio.

Judæi Hier-
bipolensis
fœderis
cum suis
domibus
incendunt.

Circa hæc tempora surrexit nova quædam secta Flagellatorum, nuncupata, cujus auctores de Ungaria venientes in Germaniam & Italiam multos novitate suâ infecerunt, incedebant medio corpore undi. caput operientes caputio, pileoque, à lumbis autem deorsum lineâ camisiâ pudibundis operimentum præstabant. Cum incederent alio tempore, quo se flagellare non solebant, nigro utebantur habitu, crucem antè & retrò portantes albi coloris assutam. In sinistra manu crucem gestabant ligneam, & in dextera flagellum, quod nodos in extremitate ternos habebat, quibus aculei de ferro erant infixi. His sese flagellis publicè in Ecclesijs & extra cunctis inspectantibus usque ad effusionem sanguinis sub prætextu poenitentiaræ sæpius flagellabant, deinde in modum crucis prostrati super terram orationem Dominicam orabant, & maximam coram omni populo devotionem mentis in Deum ostendebant. Multa & magna devotionis exercitia falsâ sub specie faciebant poenitentiaræ, quam ipsi non ex judicio Sacerdotum, sed propriâ sibi assumptione imponebant, carmina in lingua materna canentes, quæ puritati Ecclesiasticæ traditionis ut plurimum erant contraria. Circumierant per civitates, oppida, & villas, Principem unum cum vexillo crucis, & duos præceptores sequentes, quorum jussis obtemperabant in omnibus. Neminem in suum recipiebant consortium, nisi prius jurasset, omnia se statuta eorum sectæ firmiter observaturum, haberetque tantundem substantiæ temporalis, quod quatuor denarios Wirtenbergenfes pro suis expensis quotidie potuisset exponere, quia non mendicabant publicè vel ostiatim. Divites tamen pauperibus hilariter subvenire curabant. Erant in ea secta multi claustrales Ordinum

Flagellato-
rum secta
his tempo-
ribus famo-
sissime exor-
ditum.

Flagellato-
res ex Sue-
via ducenti
faciunt in-
victi.

diſum mendicantium, ſacerdotes quoque ſeculares, nobiles, cives, viri, & mulieres, qui omnes ſimul turmatim incedentes, mundum in ſtuporem verterunt, & brevi tempore valdè multiplicati creverunt, multos paulatim ſecum in errorem pravum ducentes. In Suevia cumprimis hanc ſectam acceperunt quidam clauſtrales mendicantes, Sacerdotes, Laici, viri & mulieres numero ducenti, unum inter ſe Principem, & duos habentes magiſtros, quorum præceptis obtemperabant.

Ad Spiram
venerant.

Venerunt de Suevia proceſſionaliter ad Spiram, & majus templum ingreſſi, caeremonias, & flagellationes cum orationibus cunctis mirantibus ſuo more perfecerunt. Spirenſes autem cum novitate rei, tum religionis intuitu, eò quòd plures etiam nobiles ex eis noviſſent, miſericordiam in eos exercere volentes in domos ſuas hoſpitalitatis gratiâ invitârunt, & tam ſubito à civibus omnes rapti fuerunt de plateis, ut extemplet qui invitare pergeret, nullum inveniret, eſſentque receptores quàm qui recipere multò plures. Spiram ex euntibus ſupra centum è civibus ſe illis conjungunt, quos tamen in ſocietatem eorum noluerunt recipere niſi præſtito prius de articulis, & caeremonijs eorum firmiter ſervandis juramento, haberetque de propria ſubſtantia ſua quilibet ſingulis diebus in ſumptus communes quatuor denarios exponere.

Ad Argentinam.

Cùm veniſſent ad Argentinam, ubi tunc erat Carolus Germanorum Rex, tantus eorum fuit numerus, ut certò minimè poſſet æſtimari. Carolus autem Rex videns quemadmodum omnes ſicut pecora tranſirent in unum, religioſos mendicantes & Sacerdotes ex eis ſeparavit, interdicens illis, ne promiſcuſ turbis immiſcerentur. ſciens fortalliſ, ſectam non bonis principijs ſubnixam.

Ad Herbipolim.

Anno etiam Wichardi Abbatis prænotato, ſecundâ die menſis Maij magna flagellatorum multitudo ex Polonia, Miſſia, & Thuringia, cum crucibus & vexillis proceſſionaliter intravit Herbipolim, & ibidem triduo permanſerunt. Verùm quia nimium quotidie multiplicabantur, nec poterant eos capere urbes, ut ſimul incederent, in plures ſe turmas diſerunt, quorum alij Saxoniam, alij Marchiam, alij Bohemiam, alij Auſtriam, atque alij Ungariam, nonnulli ad partes Rheni Moguntiam, Coloniâ, Teverim & partes Galliarum cum ducibus ſingulis atque magiſtris intraverunt.

Flagellato-
res in A-
venione
coram Papa
ſuiſſe me-
morantur.

Anno etiam præſcripto venerunt in Avenionem, ubi Clemens tunc Papa ſexus cum Cardinalibus ſuis morabatur. Flagellatores ſtudioſè immiſi ad explorandum, quid de illa ſecta, Apoſtolica ſentiret Eccleſia. Intrantes autem turmatim Eccleſias, ſuo ſe more flagellabant publicè, orabant in modum crucis proſtrati ſuper terram, & magna poenitentia ſigna multipliciter oftendebant, in tantum, quòd non ſolùm cives, ſed etiam Cardinales in ſtuporem verterunt. Et multis quidem notabilibus viris placuit eorum converſatio. Papa verò cùm eſſet vir undecunque doctiſſimus, rem altius conſiderare cepit, & maturâ deliberatione in ſecretario cordis ſui præhabita, ſub excommunicationis ſententia prohibuit, ne deinceps ſeſe publicè flagellarent. Non placuit Cardinalibus iſta prohibitio, qui ſectam illam putabant ſanctiſſimam, & idcò ſe Pontifici fortiter nonnulli ex eis oppoſuerunt. Verùm Papa in ſua perſtans ſententia, ſectam illam ſub anathematis vinculo damnavit. Quod videntes Prin-

Prin-

Principes sectæ, magno timore perculsi sunt, & in paucis diebus penitus evanuerunt. Tandem Papa in suam sententiam revocatis Cardinalibus, omnibus Archiepiscopis, & Episcopis scribens per Apostolica scripta mandavit, quatenus sæpeditam Flagellatorum sectam in suis Diocesisbus extinguere, Sacerdotes, & Claustrales, qui hæc hæresim fuissent infecti, carceribus manciparent, tenerentque captivos, donec aliud ab eo reciperent in mandatis, sicut patet in ipsis litteris, quas misit ad Gerlacum Archiepiscopum Moguntinum. & ad alios Archiepiscopos Germaniæ, quarum tenorem his inferere utile iudicamus.

Clemens Episcopus servus servorum Dei, Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis eorumque suffraganeis salutem & Apostolicam benedictionem. Inter sollicitudines innumeras, & immensas, quibus ultra vires Apostolica servitutis debito peturgetur, illud cordi nostro pauperrimum insidet, & ad hoc attentius studia nostra convertimus & conatus, ut apud omnes Christiani nominis proficere fides orthodoxa fulgeat, sanctorum Patrum doctrina splendat, & sic Catholica & Apostolica Ecclesia Romana Religio sine cuiusquam simulationis, fictionis seu velaminis pallio, puri & inviolabiliter observetur, quod à vinca Domini Sabaoth, cuius cura & custodia nobis licet immeritis est commissa, repes & urtica tam periculose quàm damnabiliter succrescentes evellantur; & vulpecula qua ipsam demoliri nituntur, per Apostolica Sedis curam & providentiam abigantur.

Exemplar
litterarum
Pape ad
omnes Epi-
scopos con-
tra Flagel-
latores.

Sane molesta nobis, licet fide digna magnorum relatio & multorum assertio, nostrum & Fratrum nostrorum non mediocriter turbavit auditum; quod in partibus Regni Germania & ei convicinis quadam sub pretexto devotionis & agenda penitentia vana religio & superstitiosa adinventio procurante latore malorum operum surrexit; per quam prophana multitudo simplicium hominum, qui se flagellantes appellant, decepta verbis fictis atque mendacibus malignorum, asserentium, Salvatorem nostrum Hierosolymis Patriarchæ Hierosolymitano apparuisse; (cùm tamen à longis citra temporibus nullus ibidem præsentialiter fuerit Patriarcha) & sibi aliqua dixisse, que colorem veritatis non habentia nec saporem, quibusdam sacra scriptura auctoritatibus obviare noscuntur, in illam cordis vesaniam esse deducta, & in anima præcipitationem acta; atque de die in diem suggestionibus hostis antiqui se, ut dominicum gregem devoret, transferentis in angelum lucis, nimium succrescendo deduci (cortinâ trahente cortinam) periculosius formidatur, quod se per societates, & conventicula (licet caudas invicem colligatas habeant) dividentes, diversas circumcunt Patrias; ceterorum hominum vitam & statum condemnando se iustificanti. Claves Ecclesiæ respiciunt, ac in contemptum disciplina Ecclesiastica, habitum certum, nigrum videlicet, ante & retrò ipsius vivificæ crucis impressum habentes signaculum, sine superiori licentia deferentes sub nomine penitentia gerunt; & alias in causa insolita Congregationes, conventicula, & coadunationes, que à iure sunt prohibita, faciunt, & ad alios actus profiliunt, à vita & moribus observantiisque fidei Christianorum penitus alienos. Ordinationes etiam & statuta, quibus utuntur (imò verius abutuntur) propriâ temeritate fecerunt, erroris suspitione non vacua, & iudicio rationis carentia. Sed ex eorum pro Deo quàm hominibus odiöse per amplius turbamur, acerbiusque & durius anxiamur, quod quidam religiosi præsertim de Ordinibus mendicantium, qui alios revocare debuerant, & ad viam reducere veritatis, & ab utero matris Ecclesiæ veluti maledictionis filij nequiter aberrantes, linguas suas, ut alios pertrahant in errorem, acutum, quibus corda debilia vulnerant, & igno-

Falsa reve-
latio à Fla-
gellatori-
bus ficta.

Flagellato-
rum erro-
res multi,
& vitia.

D d

ranies

antes Dei Juſtitiam ſua propria innitentes prudentia, dum legi Domini nolunt eſſe ſubjecti, alijs in perſuaſibilibus humana ſapientia verbis predicando & dogmatizando contra Eccleſia libertatem & fidei Catholica puritatem, ab ipſa veritate ſubducere moluntur. Quod eo facilius efficiunt, quo conceptum virus latentius effundunt: blandis prius ſermonibus auditores, quaſi bonum vinum prius potendo, ſatiagunt irretire, & cum inebriati fuerint, illud quod eſt deterius, cum ipſis in perditionis laqueum incidunt; & in profundam malorum pariter demerguntur.

Error Flagellatorum multa inſulta Reipublice ſcandaluſa.

Nos igitur tam pernicioſo & periculoſo principio, per quod ultra divina majeſtatis offenſam, magnum etiam Reipub. periculum, & apud fideles ſcandalum generatur, ne deteriores proceſſus pariat & ſuccellus, obſtare volentes, & confidentes, quod cum plerique ex ipſis, ſeu adhaerentes eiſdem, ſub pietatis colore ad impietatis opera laxantes crudeliter manus ſuas, Judaeorum, quos pietas Chriſtiana retinet & ſuſtinet, offendi eos aliquatenus non permittens; & frequenter etiam Chriſtianorum ſanguinem effundere, & opportunitate captatâ bona Clericorum & Laxorum diripere, & ſuis uſibus applicare, ac ſuperiorum Jurisdictionem uſurpare, & ad multa alia illiſta erumpere minime verentur.

Timendum eſt, quod tam præſumptuoſa temeritas, & temeraria præſumptio, niſi ſei perſalubri antidoto occurratur, paritura ſit non levem perniciem: nec ſine aliquorum morborum lethali contagio properans in plurimos, ſed recipiat medicinam. Attendentes inſuper, quod error, cui non reſiſtunt, quodammodo approbati videntur, & quod ex officio nobis injuncto compellimur, ut quos per iter devium errando currere, & plures in præcipitationem ſecum trahere percipimus, ac in diſperſionem multarum gentium ambulare, revocando à devio, ut in viam veritatis & juſtitie dirigant præſeſ ſuos, eiſque providere per opportuna remedia ſtudeamus. Fraternitati vœſtræ, de Fratrum noſtrorum conſilio per Apoſtolica ſcripta committimus, & diſcretè præcipiendo mandamus, quatenus vos & ſinguli veſtrum in ſingulis civitatibus vœſtris & Dioceſibus, per vos, ſeu alium vel alios, adirruptiones huiusmodi ſeu ritus prophanos (quos una cum ſocietatibus, congregationibus, ſtatutis, & ordinationibus ſupradictis, qui ſe ut præmittitur Flagellatores appellant, temerariè attenuatis, de eorundem Fratrum noſtrorum conſilio perpetuo prohibitioni ſubjiciamus, & tanquam illiſiſi reprobavimus) auctoritatem noſtrâ reprobetis, in vœſtris civitatibus, & Dioceſibus, reprobos & illicitos publice denuntietis: ac omnes tam Clericos, ſæculares, quàm Regulares, & Laicos de prædicta ſuperſtitioſa ſcâla, vel ſocietate quocumque appelletur nomine exiſtentes, vel eam ſciltantes, auctoritate prædictâ movere & inducere ſtudatis, ut ab huiusmodi obſervantiâ, ſcâla & nova religione totaliter deſiſtere, & reſiſtere procurent. Quodque nullus deinceps prædictam ſcâlam ſeu conventiculum præſumat intrare, aut ritus & ſtatuta ſocietatum huiusmodi obſervare; contrarium facientes poſt Cenſuram Eccleſiaſticam ſaerendo: nec non eos, in quos temporalem Jurisdictionem habetis, per panas temporales, de quibus expedire videritis, appellatione poſtpoſitâ, compellatis.

Sanè ut Religioſi & alij errorum Magiſtri, qui predicando & dogmatizando ſimplices decipiunt, & caſi ducatum cæcis præbentes, ipſos ſecum in forcam trahunt, & ſi non divino amore, ſaltem humanâ conſuſione à tam iniquo propoſito revocentur: omnes & ſingulos cuiuscuſque ſini Ordinis, Religionis, præeminentia vel ſtatûs, quos in præmiſſis vobis conſiſterit deliquiſſe, capiſciatis; non obſtante quocumque privilegio vel indulto (quod eis in nullo ſuffragari volumus) tam de

capite

captivos detineatis, donec aliud à nobis acceptum in mandatis: invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij secularis.

Per prædicta tamen nequaquam intendimus prohibere, quin Christi fideles impositam sibi penitentiam, vel etiam non impositam, dummodo rectâ intentione, & purâ devotione ad illam peragendam procedant, in suis hospitij, vel alijs, absque superstitiosis congregationibus, societatibus & conventibus supra dictis, possint facere, & se in bonis exercendo virtutum actibus Domino, prout ipsi iussu taveris, in humilitatis spiritu deservire.

Ceterum quia præfentes litteræ nequeunt singulis vestrum propter locorum discrimina commode præsentari, volumus, quod per te Frater Archiepiscopo, earum transumptum publicâ manu scriptum, & tuo communium sigillo vestris Suffraganeis transmittatur: cui adhiberi volumus plenam fidem. Datum Avinionæ .XIII. Calend. Novembris Pontificatus nostri anno octavo.

His litteris Romani Pontificis, Archiepiscopi & præfules Germaniæ susceptis memoratum Flagellatorum sectam in suis Diocesisibus damnatam, supersticiosam, impiam, & reprobatam à Romana Ecclesia publicè denuntiari fecerunt, & sub censuris prohibuerunt gravissimis: spontaneâ voluntate poenitentes de commisso errore cum pietate receperunt ad gratiam, contemnentes verò mandatum Ecclesiæ, & in sua temeritate perdurantes, varijs cruciatibus addictos, aut mori compulerunt, aut ad S. Matris Ecclesiæ Catholicæ redire utilitatem. Plures eâ tempestate Clerici, sacerdotes, atque Claustrales de mendicantium Ordinibus, qui Flagellatorum aut socij fuerunt, aut magistri, juxta mandatum Papæ carceribus mancipati sunt, & quibus etiam nonnulli in vinculis obierunt. Duravit tamen Flagellatorum discursus in annum sequentem, & omnes deinceps evanuerunt.

Flagellatores enim brevi tempore evanuerunt.

Anno Wichardi Abbatis prænotato Comes Palatinus Rheni, Bavarique Dux & Comes Hannoniæ, Hollandiæ, Seelandiæque ac Frisiæ Dominus, Ludovici quondam Imperatoris filius, homo quietis impatiens, magno pugnatorum coadunato exercitu Trajectensis Ecclesiæ terram furibundus intravit; spoliavit Ecclesias, nec Monasterijs pepercit, villas incendit, pauperes interfecit, & plura memorata damna Ecclesiæ intulit, non habens rationabilem causam.

Eodem quoque anno Bernenses in Confederatione Suicentium contractis copijs castellum Comitiss de Kyburg, Hurvil nuncupatum, obfidiōne fortissimâ cingentes gravissimè impugnaverunt; immissoque tandem igne oppidum simul & castrum in cinerem redegerunt. Oppidani, paucis exceptis, penè omnes aut igne perierunt, aut gladio Bernensium, fuerunt occisi.

Interiit oppidum Comitiss de Kyburg à Bernensibus destruitur.

Anno item prænotato Conradus Dux in Teck Ludovici quondam Imperatoris IV. magnus consiliarius, cum illo mortuo adhuc resideret in oppido Monacensi, & pro filijs Domini sui consuleret, mirabili morte fuit occisus. Nam die quâdam Svikerus de Gundelstingen ad eum intravit, claro meridie in æstuario sedentem solum, quasi ad salutandum illum, extractoque latenter gladio crudeliter interfecit, & confectum exiens aufugit.

MCCCXLIX.

Anno Wichardi Abbatis octavo Indict. Romanorum II. Guntherus D d 2 Comes

Guntheri
cum Caro-
lo Bohemo
certamen
pro Impe-
rio.

Comes de Schvvarzenburg, quem Principum pars adverſa Carolo, quem admodum ſupra dictum eſt, in Germaniæ Regem conſtituerat, cum magno exercitu venit ad oppidum Frankenfurt, juxta Moganum, & in campis extra oppidum fixit tentoria ſecundum antiquam conſuetudinem Germanorum; diebus ſcilicet tribus, & ſex hebdomadibus, ibidem congreſſum expectans Caroli, quo aut victor aut victus abire cupiebat. Erat autem Guntherus vir jam grandævus, fortis & bellicoſus, qui plura non minus fortiter quàm feliciter cum hoſtibus diverſis geſſerat bella. Hunc oppidani Frankenfurtenſes in Gelinhufen & Fridberg cum vicis, urbibus, oppidis & populis, ut verum Germaniæ Regem jurati ſuſceperunt.

Audiens Rex Carolus Guntherum veniſſe ad Frankenfurt, & ſuum expectare congreſſum, paravit exercitum, & ſtatuit cum eo inire certamen. Verùm ubi venit ad ſtationes, conſideravit ſe Gunthero inferiore, & deficientibus pugnatorum viribus, indiſtriâ ſuperavit fortiore. Conſilio namque Baldevvini Archiepiſcopi Trevirorum, Baviaræ Ducem cum multis milicibus in exercitu Guntheri ſuam traxit in partem: cui pro confirmatione fœderis, filiam ſuam dedit uxorem, licet ſanguine proximam. Non enim præſumpſit Carolus approximare Gunthero, quamvis illum tribus hebdomadibus expectaſſet in agro Frankenfurtiano; ſed profeſtus ad Spiram, ibi cum Principibus ſuis Baldevvino Trevirorum, & Gerlaco Moguntinenſium Archiepiſcopis, Comite quoque de Wirtenberg, qui tum potens erat, & dives, aliique nonnullis, quid agere conveniret, ſedulo tractaverunt.

Guntherus igitur advertens, ſe fruſtra expectare illum, qui non erat venturus, exercitum duxit in Alſatiam, ac oppidum Friburg obſedit & expugnavit. Interea Carolus deſcendit ad Moguntiam, quem cives in odium Henrici abrogati Archiepiſcopi, cum favore maximo ſuſceperunt jurantes. Quòd cum innotuiſſet Gunthero, dimiſſa in pace Alſatiam, cum exercitu ad Frankenfurt conſeſſum revertitur: quo priuſquam perveniret, in itinere graviter cepit infirmari, & tamen nihil plus, quàm congreſſum Caroli optabat.

Verùm ubi morbus quotidie plus invalereſceret, dimiſſo apud Frankenfurt exercitu, ipſe quietis gratiâ conſilio Principum ad caſtellum Archiepiſcopi Moguntini Altravilla, quod Henricus tum obtinuit abrogatus, perducitur, & ibidem jacens diutius infirmatur. Carolus autem conſiſtebat in Moguntia. Quem ſic infirmantem Ludovicus Marchio Brandenburgienſium accedens de concordia incunda cum Carolo multis capit rationibus adhortari: Guntherus autem videns, ſe à ſuis Principibus deceptum, & corpore graviter infirmatum, tandem perſuadenti conſenſu & propoſitis ſibi conditiones pacis & concordie acceperat. Duo in Thuringia oppida Regni, quoad viveret, à Carolo petijt; & obtinuit, accepiſque ab eo in promptu duabus millibus atque ducentis argenti puri marciſ, juſ omne, quod ei competere videbatur ad Regnum, illi ſpontanea voluntate reſignavit, & ſic pax tandem fit Regno.

Concordia
fit inter
Carolam &
Guntherum
Comitem.

His autem peractis, Guntherus in dies magis ac magis cepit infirmari, & in tantum brevi morbus prævaluit, quòd vitam cum morte commutavit. Cujus corpus præſente Carolo Rege in Eccleſia parochiali

D. Bar-

D. Bartholomæi Apostoli apud Franckenfurt regale oppidum cum pompa magna fuit sepultum. Fuerunt qui dicerent, cum interijisset veneno sui Medici, qui potionem medicam cum porrexisset ægroto, illum dixisse ferunt: *Magister, ut potionem comprobem bonam, mihi convenientem, te prius ex illa, me posterius bibere oportet.* Medicus autem necessitate compulsus & confidens in arte prior bibit, deinde nihil cunctatus poculum infirmanti porrexit. Biberunt ambo, & mortui sunt ambo; Medicus post triduum, & Comes ægroto intra unicum mensis spacium. Hæc litteris commendata priorum accepimus, quæ vera sint, an falsa, nequaquam possumus discernere, qui scriptoris officium non Judicis nos recognoscimus obtinere. Et iste finis Guntheri Comitis.

Anno præscripto Clemens Papa vi. attendens viæ humanæ brevitatem, & quod paucissimis contingere possit annum vivere aut videre Jubilæum, si de centesimo in centesimum fervaretur annum, quemadmodum à Bonifacio Papa viii. fuerat institutum, sicuti anno Godfridi Abbatis octavo in superioribus hujus voluminis dictum est, habito de super Cardinalium consilio, infirmitati arque saluti mortalium consuluit, & Jubilæum de anno centesimo in quinquagesimum revocavit, missisque per universam Europam litteris Jubilæum cunctis fidelibus proximo sequente anno Romæ intimavit fore celebrandum; cujus initium diem Nativitatis Domini & Salvatoris nostri JESU Christi in fine præsentis, & reliquum per sequentem annum continuaret.

Jubilæum de centesimo in quinquagesimum revocatum.

Fuit hic annus multis calamitatibus plenus, de quibus partim jam ante scriptum, partim scribendum, quod restat, mente ordinamus. Meretur hominum peccata vindictam, ut qui Deum timere, vitamque corrigere pravam in tempore pacis negligunt, ætati varijs calamitatibus justitiam providentis omnia discant agnoscere. & metu peccatorum compulsi vitam in melius emendare. Fuerunt inquam hæc tempora nimium calamitosa, & plagâ triplici divinius miserabiliter afflicta.

Annus calamitosus.

Prima calamitas fuit maxima illa tabes pestilentie, quæ ut anno præterito duximus, triennio durans per totam Europam tot millia hominum absumpsit; quod nemo in historijs veterum aut scripsit unquam, aut legit. Diximus in civitate Italiæ Florentia plusquam sexaginta millia hominum eâ peste consumpta. In oppido Stauronelo, quod parvum est, & Spanheimensi Monasterio proximum, eadem pestis plusquam mille sexcentos homines utriusque sexûs interemit. Eadem clade fuerunt consumpti in Moguntia prima Metropoli Germaniæ plusquam sex millia hominum. In Erfordia similiter multa millia eadem peste obierunt: tantæque fuit immanitas pestis, ut in multis civitatibus aliquando uno die & nocte ducenti vel trecenti homines mortui una in fovea sepelirentur. Fuit miserabile tempus, nam ubique metus & timor, ubique lamentum & sævæ mortis imago: cum transirent homines tanquam demones pavore simul & mæore graviter percussi, quibus & vivere tedium & mori periculum. Quemcunque pestis illa invasit, non erat ei remedium, non tempus, non mora condendi testamentum, sed mox tabes prævaluit, & infectum quasi subito ad inferos traxit: quoniam ut dicit Poeta: *Læstifias nulli tres exorare puellas conigit: observant quem statueret diem, suntque inexorabilia fata.*

D d 3

Secunda

Secunda clades, quā genus hoc tempore afflictabatur humanum, hæmorrhoidis, id est, sanguinis profluvium, exiit; quod æstivo tempore multa per Germaniam hominum millia consumpsit. Erucæ namque & aliæ venenosa bestiola; quarum inaudita multitudo his temporibus opplevit terram, fructus arborum infecerat omnes, quorum esu sine certo numero multi periēre mortales. Eādem peste infecta gramina & pascua, jumentorum interitum causabant.

Tertia verò clades fuit ignis, quem sacrum vocant, adustio: cujus morbitanta fuit immanitas, ut corpora hominum, non solum viventium, sed quod mirabile est, etiam mortuorum, usque ad ossa rodendo consumeret. Horrenda nimis & prius inaudita calamitas; ut ex una parva sive minuta pustula, crus, vel brachium successivè intra paucos dies totum incenderetur, carnibus quoque frustatim quasi assatis cum fetore decidentibus ossa nudarentur: & nisi à principio membrum amputaretur infectum, brevi totum corpus consumeret.

Duravit anno præterito inchoata etiam isto in Judæos persecutio nimium crudelis, & per totam Europam (præter illos, qui erant sub ditione Romani Pontificis) mactabantur ut pecudes. Nam sicut prius diximus, posteaquam per universum orbem fuissent diffamati, quod fontes & pascua simul, & ipsum aërem intoxicassent: & inde pestilentia suscepisset exordium, sævientibus in eos Christianis, alij fuerunt ignibus cremati, alij submersi & suffocati in aquis, alij gladijs cæsi; aut ex alio præcipitanti, atque alij diversis supplicijs interempti: plures etiam illorum cernentes se in malo positos, & quod sævientium manus nequaquam possent evadere, necatis primum liberis & uxoribus, ne Christianorum manibus traderentur occidendi, domibus suis igne supposito incensis, & se & omnia sua voluntariè concremârunt. Duravit autem hæc persecutio Judæorum biennio; quæ jure an injuriâ sit facta, non est meum discernere: quamvis noverim eam Romano Pontifici viro Christianissimo haud mediocriter displicuisse; multis etenim eo tempore videbatur impossibile, quod Judæorum paucitas, etiam si voluisset, omnes mundi potius, sicut fecisse accusabantur, potuerit inficere, aut veneni tantam copiam invenire. Arbitrabantur itaque multi; Christianos, qui hanc persecutionem Judæis moverunt, avaritiâ motos potius, quam pietate religionis, vel zelo Justitiæ. Verum nos illius græci proverbij memores: *Διὸς πείσους πᾶς ἀνὴρ ἐυλόηται*, sententiam Domino Deo ferendam cum timore concedimus: quem omnia scire etiam secretissima non dubitamus.

Anno quoque prænotato in Vigilia S. Bartholomæi Apostoli potiores & ditiores Judæorum, qui habitabant in Colonia, cum audissent, quā crudeliter Judæi in Frankfurt, Moguntia, Wormatia, Spira, T revirij, & multis locis alijs, à Christianis fuissent occisi: consilio inter se habito, ignem domibus suis imposuerunt; & se unâ cum uxoribus & liberis concremârunt. Reliqui verò Judæi, qui remanserant in Colonia, omnes decreto senatus cum rebus fuerunt expulsi.

Anno item præscripto post sepulturam Guntheri Comitis de Schvvarzenburg apud Frankensfurt in Ecclesia S. Bartholomæi Apostoli quemadmodum paulò antè dictum est, Carolus Bohemiæ Rex in Regem Germaniæ

Judæorum
plures me-
tu Christiani-
simum se-
ipſos con-
cremârunt.

Carolus IV.
Germano-
rum Rex re-
gnavit an-
no MCCC.

Germanorum confirmatus. solus jam & sine contradicatore cepit regnare pacificè, regnavitque in toto annis duobus & triginta, vir bonus, magnificus, prudens, & doctus, quinque linguarum peritissimus. latinæ videlicet, Germanicæ, Bohemicæ, Ungaricæ, & Italicæ.

Quatuor legitimas habuit successivè uxores exemplo Caroli Caesaris magni. Prima fuit Rudolphi Comitis Palatini Rhenensis Bavaricæque Ducis filia, quæ sine liberis decessit. Secunda fuit soror Philippi Regis Gallorum, quæ & ipsa obiit sine liberis. Tertia filia fuit Principis Suedorum, de qua genuit filiam unam, quam dedit Ludovico Marchioni Brandenburgensi uxorem, mediante Archiepiscopo Trevirorum, ficuti paulò ante jam diximus, ut Guntherum defereret. Post cujus mortem sine liberis in vefaniam versa est. Filium quoque genuit ex eadem uxore tertia nomine Wenceslaum Bohemiarum Regem, qui post patrem obtinuit Imperium. Quarta & ultima uxor ejus fuit Elilabecha filia Ducis Pomeranorum, & Stetinensium, de qua genuit Sigismundum Ungariæ Regem, & Joannem Ducem: de quibus suo tempore & loco plenius dicemus.

Eodem anno Carolus Rex celebratis Guntheri funeralibus, nundinas & privilegia Frankensurtensum confirmavit. acceptis à senatu viginti millibus florenorum, quos ex Judæorum thesauris anno præterito peremptorum hauserant; eadem enim nundinæ Frankensurtensum noviter præsumptæ non facis confirmatæ videbantur: quæ bis celebrantur in anno, ad dies quatuor & viginti, videlicet in quadragesima primò, & in mensis Septembris secundo, cum privilegijs conclusis.

Item anno Wichardi Abbas prænotato Pontificatu Frisingensis Ecclesiæ in Bavaria per mortem ultimi Præsulis vacante, Clemens Papa vi. Albertum de Hochberg, quem ante quadriennium contra Albertum de Hohenloe canonicè tunc electum Ecclesiæ Wirzburgensi destinaverat Episcopum, cognita veritate negotij ad Frisingensem Ecclesiam transiit: & ipsum Albertum de Hohenloe ad suam Ecclesiam revocatum in Antistitem confirmavit. Penituit eum namque erosio, propter canonice fratrum electionem, quæ in personam ipsius Alberti satis idonei, & utilis viri præcellerat.

Eodem anno in die Conversionis S. Pauli Apostoli circa horam Vesperarum, magnus & quasi generalis terræ motus factus est per universam Germaniam, & Italiam, præcipuè tamen in Ducatu Saxoniarum, Carinthiæ, & Sclavoniæ, terrisque maritimis, cujus impulsu multa ædificia in diversis locis forissima corruerunt.

Anno item præscripto in vigilia Assumptionis Beatæ Mariæ semper Virginis obiit Walramus Episcopus Colonienfis, qui propter bella cum adversarijs & multa & fermè continua, rebus penè omnibus exhaustis, atque consumptis, Ecclesiam suam ære multipliciter gravatam alieno, pauperrimam dereliquit. Huic in Archiepiscopatu successit Wilhelmus de Genep, Canonicus Colonienfis, & Sufati Præpositus, & præfuit annis duodecim mensibusque novem, vir sagax, industrius & prudens in disponendis rebus atque negotijs, qui per suam providentiam in brevi tempore commissam sibi Ecclesiam omnibus debitis exoneravit. Inde non caruit suspitione cupiditatis, & avaritiæ, propterea, quòd religiosos, & Clerum inconfuctis subventionibus præstandis nimium gravavit.

Anno

Uxores
quatuor &
liberi Ca-
roli Regis
Germaniarum
24.

Albertus
de Hohen-
loe fuit Epi-
scopus Her-
bipolenfis.

Walramus
Archiepiscopus
Colonien-
sis mortuus
succedit
Wilhelmus.

Anno etiam præscripto facta est divisio Ducatus Bavarie inter filios Ludovici quondam Imperatoris quarti, ut sequitur. Ludovicus primogenitus inter fratres suos hereditatem non accepit: propterea, quod Marchio esset Brandenburgensis, Dominusque Lusatie, & Romani Elector Imperij: Otto & junior Ludovicus, qui dicebatur Romanus, quia Romæ natus, Baviaræ superiorem forte in possessionem acceperunt; Stephanus & Albertus Inferiorem Baviaræ inter se partiti sunt. Wilhelmus autem jam prius ut supra diximus Hollandiam, Hannoniam, Seelandiam, & partem Frisiæ à matre suscepit.

Anno Richardi Abbatis nono Jubilæus Romæ celebratus est, Papæ Clemente sexto cum sua Curia in Avenione permanente. Verùm cum sæva pestis Italiam pliusquàm ceteras nationes gravissimè opprimeret, parvus fuit ad Apostolorum limina populorum concursus: Italis more suo urbes & oppida claudentibus, ne pertransirent ituri Romam peregrini, meruentes peste ab exteris infici: qui jam prius, ut supradiximus, erant infectissimi.

Eodem anno in mense Augusto Wilhelmus Abbas Spanheimensis jam senio gravatus, & amans quietis Abbatiam in manus sui Conventus spontaneè voluntate resignavit, & annis quatuor postea duntaxat supervixit. Post cujus resignationem Philippus cognomento Meijfvein prior Monasterij in Abbatem quintum decimum à Fratribus eligitur: qui confirmatus & ordinatus à Gerlaco Archiepiscopo Moguntino præfuit annis quatuor & viginti.

Anno etiam prænotato moritur Philippus Rex Gallorum hostis & persecutor Ludovici quondam Imperatoris quarti maximus: qui plura cum Eduardo Anglorum Rege prælia gessit, fed nonquam victor. Semper autem victus retrò cessit. Hic Principatum Viennensium anno priusquam moreretur, pecuniâ comparavit, & regno Gallorum adiunxit: post quem Ioannes filius eius successit.

Claruit his temporibus Henricus de Dolendorff Ordinis Fratrum B. Marie semper Virginis de monte Carmeli: prior five Magister Provincialis per Germaniam inferiorem: viri in divinis litteris & scripturis haud mediocriter eruditus, qui scripsit inter plura ingenij sui exercitia super cententiarum opus Petri Lombardi Parisiensis quondam Episcopi libros quatuor, sermones etiam de tempore & defunctis multos scripsit & dixit ad populum. Alia quoque nonnulla scripsisse dicitur, quae ad notitiam nostrae lectionis minime pervenerunt.

Michael de Leone Patria Herbipolenſis, Presbyter & Canonicus novi Monasterij, ac protonotarius Eccleſiæ memoratæ Wirzburgenſis, vir ſtudioſus, & tam in ſecularibus quàm in divinis ſcripturis magnæ ſuo tempore doctrinæ ſimul & æſtimationis, Franciam Orientalem (quæ paucos ab olim viros habuit doctos) ſua eruditione his temporibus fecit clariorem. Metro namque excellens & proſa quædam præclara ſcripſit opuscula, de quibus legimus ſubjecta : Geſta Octonis de Wolſkel Episcopii Wirzburgenſis librum unum. Chronicon eorum, quæ ſuo tempore notatu digna contigerunt in Germania librum unum. Commentarium quoque ſuper metricum opus Hermanni Eremiæ de diviſione Philoſophiæ

phæ librum unum. Carmina ejus plura vidimus diverso metrorum genere composita. Cætera ingenij hujus viri opuscula in manus nostras non venerunt.

Eodem tempore claruit apud Thuringos Henricus de Erfordia, vir magnæ eruditionis tam in divinis scripturis, quàm in litteris secularibus. Philosophus, Jurista, Theologus & historicus insignis, qui scripsit non contemnendæ utilitatis opuscula, quorum editione sui memoriam posteris commendavit: è quibus feruntur subiecta. Opus insigne historiarum, quod prænotavit, de factis memorabilibus. Summa quoque de calibus prænotata, volumen tunc utile. In libros sententiarum lectiones composuit libris iv. Sermones etiam varios ad populum & orationes.

Henricus
de Erfordia
Doctor, qui
varia lucubra-
vit.

Joannes quoque de Erfordia oppido Thuringiæ oriundus Ordinis Fratrum minorum Doctor magnæ eruditionis & facundiæ suo tempore habitus, multa his temporibus lucubravere opuscula, quibus sui vivacitatem ingenij posteritati commendavit. E quibus tamen pauca hæcenus ad nostræ lectionis notitiam pervenerunt. Vidimus sub ejus nomine Repertorium quoddam juris, quod ipse tabulam prænotavit, opus non abiiciendum. Sufiam quoque casuum conscientiæ auditoribus confessionum non inutilem libb. ii. Sermonum popularium libb. ii. De cæteris, quæ scripsisse fertur, nihil hæcenus nostram lectionem meminimus incidisse.

Joannes de
Erfordia
Ductus
Ord. Fra-
trum mino-
rum.

Floruit etiam his temporibus Jacobus de Alta villa, Patria Kinkaugiensis, Abbas Monasterij Eberbach quintus decimus Ordinis Cisterciensis (quod in descensu Rheni duobus ferme à Moguntia distat miliaribus) vir in divinis scripturis studiosus & eruditus, & secularium litterarum non ignarus: qui adhuc Monachus cum esset, ad Parisiensem Gymnasium mititur, & brevi tempore multum proficiens tandem in sacra Theologiæ Doctorem meruit sublimari; scripsit super sententias notabile opus libb. iv. Quæstiones in Theologia varias. Sermones quoque ad Fratres: & plures non inelegantes ad diversos epistolas.

Jacobus de
Alta villa,
Abbas in
Eberbach.

Anno etiam Wichardi Abbatis prænotato, sextâ die mensis Junij Albertus de Hohenloe Herbipolensis Episcopus & Dux Francorum contractis copiis processit ad prælium contra Bertholdum Comitem de Henneberg, qui sub Ludovico Imperatore quarto in tribulatione Ecclesiæ, abusus licentiæ castellum quoddam novum in fundo Episcopij memorato construxit in præjudicium dictæ Ecclesiæ non modicum, quod Utenhausen fuerat nuncupatum, in Diocesi videlicet ejusdem Ecclesiæ Wirzburgensis, & Ducatu Francorum prope Romholt. Congressione igitur factâ sub vexillio sanctissimi Martyris Kiliani. Domino Deo, qui omnia providet atque disponit, largiente, victoriam exercitus Ecclesiæ felicem obtinuit: & contra satis fortem Comitis militiam triumphavit. Deinde milites Ecclesiæ fortissimi non in multitudine pugnatorum, sed in auxilio Dei altissimi & Divi meritis Kiliani spem collocantes omnem castellum ipsum Utenhausen novellum, pro quo fuit contentio, aggressi fortiter impugnant, & postremo sancti meritis Patroni suffragantibus expugnant, capiunt, atque igne submissio funditus subvertunt ad Dei gloriam, & Ecclesiæ sanctæ utilitatem.

Bellum in-
tra Episcopum
H. r. b. b.
polentem
& Comitem
de Henne-
berg.

MCCCLI.

Anno Wichardi Abbatis decimo, Indictione Romanorum quartâ;

E e

Carolus

Carolus
Germaniæ
Rex.

Rex Caro-
lus nova
procuratibus
intulit
telonia
Rheni.

Argenti-
nienſes
ca-
renis &
trabibus
Rhenum
clauſerunt.

Principes
novis te-
lonijs
compulſi
ſuerunt.

Carolus Germaniæ Rex, ac futurus Romanorum deſtinatus Imperator, circa initium quadageſimæ Principibus Regni Conventum apud Frankenfurt ſolemne induxit. Inter plures comparuerunt proprijs in perſonis Baldevinus Trevirorum Archiepiſcopus, Gerlacus Moguntiniſium, Archiepiſcopus, Wilhelmus Coloniſium Archiepiſcopus, Rupertus Comes Palatinus Rheni Baviaræque Dux, Rudolphus Dux Saxoniar, Ludovicus Marchio Brandeburgiſium, Duces quoque Baviaræ quatuor Ludovicus, Otto, Stephanus, & Albertus.

Carolus autem Rex hilarior factus, & gaudens, quod ſolus pacifice Germanorum obtineret regnum, volensque ſuis gratum ſe exhibere promotoribus, multis diverſa contulit beneficia gratiarum. Nulli Principum Electorum, præſertim poſtulant, quidquam negavit, quod honore ſalvo concedere potuiſſet. Unde Principes animati, unusquisque ſuis commodum utilitatibus aliquid petere ab eo properabat. Multa tunc poſtulantibus fuere conceſſa, quæ eſſi honori non derogabant Regio; communem tamen regni utilitatem non auxerunt. Principibus autem cis-rhenanis multa circa Rhenum nova telonia contulit, per quæ mercatores, imò & regni cives nimium gravavit. Factum eſt ergo, ut mercatores rebus ſuis utiliter conſulentes, Rheni commercium devitarent; & quæ prius navigio civitatibus adducere vel abducere per alveum Rheni conſueverant, jam tunc teloniorum gravamina declinantes, in curribus per terras deducebant. Contigit itaque avaritiæ poenam fieri avaritiæ, ut principes, qui nova impetraverant telonia, juſtè amitterent veterum, fructum ſimul & utilitatem. Juſtè amittit ſua, qui perperam rapit aliena. Argentinienſes, qui eo tempore inter omnes Regni mercatores tenebant principatum, poſteaquam Legationibus multis & precibus apud Regem non poterant obtinere, ut revocaret malè conceſſa Principibus, Rhenum circa Argentinam carenis & trabibus ligneis fortiter occluſerunt, ut nullus pateret navibus deſcenſus vel aſcenſus. Quæ mercatorum averſio in triennio (tanto enim duravit tempore iſta tribulatio) quatuor cis Rhenanis Principibus Electoribus diſpendium & damnum intulit multorum milium florenorum. Poſtremo videntes memorati Principes, quod prævalere civitatibus non poſſent, ſpoliarenturque tam veterum teloniorum proventibus, quàm novorum, ſerò periclitati eos præſumptionis: & conſilio tandem accepto cum civitatibus fecere concordiam, contentique veteribus, novis telonijs renuntiârunt. Simile quoque noſtris factum eſt temporibus, quod Principes Rhenum clauſerunt annis ferme tribus, quouſque Coloniſes telonium, quod à Friderico Imperatore tertio ſine conſenſu eorum impetraverant novum, deponerent.

Anno prænotato cum lucris memorati Principes teloniorum non poſſent gaudere optatis, monetam auri & argenti veterem mutaverunt ſtatuentes, ut nummus aureus, qui eatenus viginti ſolidis argenti, quos albos vocant, commutari ſolebat, deinceps per quatuor & viginti redimeretur: aureus denique florenus, qui ad gradus puri habebat viginti, ad decem & novem deſcendit: factum eſt in paucis annis, quod omnes penè veteris monetæ nummi auri floreniſſe conſumpti ſunt & in deterius commutati.

Eodem

Eodem anno posteaquam Wilhelmus Hannonia, Hollandia, Scelandiaque Comes filius Imperatoris quondam Ludovici quarti, populum sibi subiectum diu multumque per tyrannidem afflixisset, & graviora veteribus quotidie subjungeret onera, plurisque crudeliter interemisset sine causa, nulli parcens aetati, sexui, vel conditioni, tandem necessitate compulsi pauperes & incolae terrarum, secretè mittunt Legatos ad ejus Matrem Dominam Margaretham, tunc in Monachio Bavarie oppido existentem, suas calamitates, quas patiebantur à filio, exponunt, consilium pariter & auxilium ejus contra illius tyrannidem implorantes. Compassa Mater pauperibus, sæpius scripsit ad filium, monendo, increpando, & rogando, quatenus se principem & Dominum subiectis exhiberet clementem atque benignum, & non, ut accusabatur, tyrannum. Ille autem datus in reprobum sensum genitricis monita sprexit, convitia matri remandavit, & tyrannidem semel incepamisque ad insaniam continuavit, omnia sibi promittens prospera, & nulla metuens adversa. Videns itaque Mater se contemni à filio, & nihil monendo proficere, magnum ex Bavaris Francisque & Suevis pugnatorum contraxit exercitum, & descendens in Hollandiam bellum instituit contra filium. Axille præmonitus antea sibi de auxilio multorum providerat, & ideo matris congressum non timebat. Itaque in die Translationis S. Martini, quæ est quarta mensis Julij, hi duo exercitus juxta Mosam anno præscripto convenientes, acriter pugnaverunt, multisque ab utraque parte cadentibus, Mater à filio tandem vincitur, & fugiens cum paucis in Angliam à furore persequentis aliquandiu ibidem exulat.

Wilhelmus
Hollandia
Comes in
suas ex-
cet tyran-
nidem.

Bellum fit
inter Ma-
trem & fi-
lium in
Comitatu
Hannonia.

Eodem anno Cometes in parte cæli septentrionali apparuit in mense Decembri, post cujus extinctionem graves ventorum æstus secuti sunt: nec multò post visà est per medium aërem volasse trabs, unà parte anteriore vehementer ardente.

Anno prænotato Ludovicus Marchio Brandenburgensis Ludovici quondam Imperatoris quarti filius sororem suam nomine Elisabeth Virginem speciosissimam Cæsarini Scaligeri Veronæ Principis filio in Italia copulavit in uxorem, quæ multis cum illo vivens annis plures peperit liberos, & Principatum suum valde decoravit. Ludovicus autem frater ejus Marchio Brandenburgensis jam dictus uxorem habuit sterilem, de qua liberos non suscepit. Cujus rei indignitate motus Marchiam Brandenburgensem omnem, novam videlicet, antiquam, & mediam, cum universis & singulis earum proventibus Carolo Regi Germanorum, pro pecunia vendidit. Carolus eam postea Sigismundo filio dedit; Sigismundus autem post Wenceslai fratris sui depositionem Imperator factus, Marchiam ipsam dedit Friderico Nürenbergenfium Burgravio, uti suo dicemus loco largiente Domino.

Marchia
Branden-
gensis ven-
ditur Regi
Carolo
quarto.

MCCC LIII.

Anno Wichardi Abbatis undecimo Reinhardus ex comitibus de Spanheim, & Ernestus de Molenarck Canonici majoris Ecclesiæ Colonienfis feriâ sextâ ante Dominicam Palmarum Colonia in domo Officialis pro villi causa jussione senatus & furore civium crudeliter fuerunt occisi; cujus ratione sceleris Walramus Comes de Spanheim, Henricus Molenarck & plures alij Comites, Barones, milites, & nobiles contra cives Colonienfes

Duo Cano-
nici Colo-
nienses à
civibus per-
empti crue-
deliter.

E c z arma

arma ſumpſerunt, & tam per ſe, quàm per alios multa illis per triennium damna intulerunt. Eodem anno die quâdem poſt ſolis occaſum flamma cœleſtis inter Zephyrum & Auſtrum latiffimè excreſcens, & terribiliter oftentans incendium, magno cum murmure, & non ſine terrore inſpectantium per aërem delapſa evanuit.

Innocentius
ſit Papa VI.
poſt Cle-
mentem.

Anno prænotato in fine menſis Octobris mortuus eſt Clemens Papa ſextus, Avenione ſepultus, adhibita à Cardinalibus, qui tum aderant, honeſtâ funeris pompâ. Eodem anno ſextâ decimâ die menſis Novembris Cardinalibus in Avenione convenientibus, in Romanum Pontificem fuit electus Stephanus, Lemovicenſis natione, procurator canſarum primò, deinde Epifcopus Claromontenſis, poſtea Cardinalis & Papa factus Innocentius ejus nominis ſextus, præfuit annis decem minus quatuor menſibus: vir integerrimæ vitæ, magnæ conſtantia ac ſeveritatis; quippe qui beneficia Eccleſiaſtica non niſi probatiſſimis vitâ & doctrinâ Sacerdotibus dedit.

Anno item præſcripto Carolus Rex Germanorum futurus Imperator circa feſtum S. Michaelis Archangeli Conventum Principum Regni celebravit in Wormatia, ubi nuntius aderat ſolemnis Archiepiſcopus quidam Imperatoris Græcorum, qui Carolo munera pretioſa ex parte Domini ſui obtulit, & pacem optavit.

Suitemſium
jurata Con-
federatio
incipit hoc
tempore.

His quoque temporibus confœderatio Suitemſium tali occasione ſumpſit initium. Ex oppido, Turegum dicto, fuerant quidam cives Ordinis primarij pro ſuis demeritis in Rempublicam proſcripi perpetuò, qui contumeliam hanc in eos qui remanſerant cives referre cupientes, in unum conveniunt, & conſilio inter ſe habito. Joannem Comitem de Habſburg, Turegienſibus haud mediocriter inſenſum, accedentes, ipſum in Capitanum ſibi conſtituunt, contraſque ſocijs conſpirationis ſuæ plurimis, oppidum capere, cives interficere, & eorum ſubſtantiam inter ſe dividere, unanimi ſententiâ ſecrètè concluſerunt. Erant duo in oppido cives proſcriptorum amici, quibus arcanum conſpirationis, & concluſæ traditionis fuit commiſſum. Conſilio igitur uſi myſtico exules Comitæ memorati, quoniam oppidum neque manifeſtè neque cum multitudine armorum intrare poterant, paulatim & ſucceſſivè jam duo, nunc tres in habitu peregrinantium, de ſubtus armati, à feſto Nativitatis Dominicæ uſque ad carnis privium intraverunt, non pauciores octingentis. Poſtremò intravit & ipſe Comes habitu peregrino tranſformatus & omnino incognitus: qui omnes in domibus illorum civium fuerunt ſuſcepti, & ſecreſſimè tenti uſque ad tempus præſinitum, quo erumpere ſtatuerant, & oppidum ſibi armis vendicare. Itaque in nocte S. Mattheæ Apoſtoli poſteaquam omnes jam conveniſſent in oppidum, videre tunc illis jam tempus aſſeſſe optatum, potiores inter ſe ſeorſim habuere colloquium, & quòd omnes à maximo uſque ad minimum interficerentur cives, ab eis fuit concluſum. Latuit in æſtuario poſt fornacem adoleſcens dormienti perſimilis famulus piſtoris, qui panes intulerat pro malis hoſpitibus traditoris. Is cum conſpiratorum audiviſſet conſilium, & aliter non poſſet, domum per cloacam exivit, ædèſque Domini ſui pulſans intravit, quæ & qualia viderit audieritque, præceptori ſuo renſit, & quòd illâ nocte circa galli cantum omnes eſſent morituri gladio.

inima.

Joannes
Comes in
Habſburg
volebat ca-
pere oppi-
dum Zü-
rich.

intimavit. Quibus auditis pistor contremuit, & currens ad habitationem Burgimagistri omnia per ordinem dixit. Oppidi verò Magister loricae mox induit, & currens quò potuit, cives ad arma convocavit. Quibus cognitis qui latebant conspirati eruperunt in medium oppidi, & clamore facto cum civibus iniere conflictum. Qui caelo praesidet alto, victoriam innocentibus dedit, & hostes terga dare compulsi pro maiore parte à civibus fuerunt occisi, reliqui autem ad latebras fessi cedentes, extradique rotarum poenas sumpserunt.

Joannes autem Comes de Habsburg evadere cupiens, de muro se misit in urbis fossatum, inde non valens ascendere captus est, & per triennium à Turegiensibus, quos perdere venerat, in carcere detentus. Comite autem, ut diximus per triennium capto, ejus cognati & amici non minus animo vindicandi eum, quàm liberandi, multa Turegiensibus damna intulerunt. Quà necessitate compulsi, quia soli resistere potentia Comitum non potuerunt, confederationem inierunt perpetuam cum civibus IV. oppidorum, quae sunt, Lucerna, Uri, Schwyz, Undervalden Germanicè dicta. Nec multo post praescriptis accesserunt & alia oppida duo, Zug, videlicet & Glaris, factaque est Sutenium colligatio fortis, & magnis etiam principibus metuenda simul atque terribilis, crescens cum tempore usque in praesentem diem.

Anno igitur Wichardi Abbatis Hirsaugiensis decimo, venit Albertus Dux Austriae cum magno exercitu in auxilium Comitibus de Habsburg, in auxilium captivi & condemnati simul, & Zürich oppidum in mense Septembri obsidione fortissimè circumdedit, duarum ratione causarum motus, quae fuerunt istae. Prima obsidionis causa Ducem movebat Albertum, quòd Turegienses Comitem de Habsburg habebant captivum, & eum dimittere recusabant. Secunda verò, quòd confederatis objiciebat, erat, quoniam subditos tam ipsius Austriae Ducis, quàm Comitum de Habsburg meliores rusticos, & cives ad oppida memorata confederatorum in suam partem traxerunt, eosque in rebellionem contra Dominos suos temere concitantes armistuebantur. Tertia, quae Ducem commoverat ad urbis obsidionem causa fuit crudelis & nimia rapacitas, utpote qui jam pridem & Comitem unum de Habsburg occiderant, & tam ex ipso Comitatu, quàm ex Ducatus Austriae Dominio villagia plura, atque castella non jure, sed temere usurparunt. Verùm posteaquam oppidum Turegum paucis obsidisset diebus, necessitate compulsi cives, quoniam supervenerat imparatis, postulavere concordiam, quae concessa per Ducem, & sub certis firmatà conditionibus, obsidio solvitur, & singulis ad sua cum festinatione revertentibus exercitus dissipatur. Turegienses metu Ducis atque periculo liberati, citò promissorum fuerunt obliti, & eorum, quae Duci fuerant polliciti, nullum penitus observarunt, sed auxilio sociorum confirmatis & auditis viribus magis ac magis rebellârunt. Unde commotus Dux Albertus denuò contractis copiis Zürich oppidum obsedit, volens omnino compellere cives, ut Comitem dimitterent captivum. Interea Carolus Rex Germanorum vices suas interposuit, & Ducem ab obsidione urbis iterum revocavit. & diem partibus coram se concordandi Moguntiae constituit.

Septem urbium jurata confederatio, ex qua causâ

Albertus Dux Austriae obsedit oppidum Turegum.

Oppidum Zurich iterum obseditur ab Austriae Duce Alberto.

E e 3

Comparuit

Comparuit itaque Dux Albertus coram Rege in Argentina, & multa confederatis objecit, quorum oratores miſſi ad ſingula reſpondentes inutilibus diem ſermonibus conſumpſerunt. Tanta enim pertinacia & præſumptione hæc Suiſenſis jurata confederatio cepit, quod nec precibus nec minis, imò nec bellis Principum aut Cæſaris potuit revocari, ſed ab illo tempore uſque in præſentem diem per annos jam centum & ſexaginta ſemper & numero & viribus incrementa ſumpſit, non ſine injuria Germanorum.

MCCCLIII.

Henricus
de Virne-
burg Archi-
epiſcopus
olim Mo-
guntinus
obiit.

Anno Wichardi Abbatis XII. Indiſtione Rom. ſexta, mortuus eſt Henricus de Virneburg quondam Archiepiſcopus Moguntinus, quem Clemens Papa VI. ut ſupra diximus, propterea quod Ludovico Imperatori IV. excommunicato pertinaciter ad hæſit, depoſuerat. Quo mortuo Gerlacus de Naſſau dudum ab eodem Papa Clemente ſubſtitutus & ordinatus Archiepiſcopus, quietam obtinuit poſſeſſionem, & præſuit annis XVII.

Bavaria
Ducatus
inter fra-
tres Rati-
bonæ iterū
diviſio.

Eodem anno quinta die menſis Auguſti, quæ fuit ſolemnitas S. Regis Oſtyvaldi feſtiva, facta eſt in civitate Ratiſbonenſi ſecunda Ducatus Bavarie diviſio, inter Stephanum, Wilhelmum & Albertum fratres, & filios quondam Ludovici Imperatoris IV. præſentibus Ludovico Marchione Brandenburgienſi, Adolpho Comite Palatino Rheni, & Joanne Burggravio Norimbergenſi: quibus mediante & diviſio facta eſt inter fratres, & concordia pacis reformata.

Anno prænotato iterum apparuit in caelo æreo trabs mira ſimul & horrendæ magnitudinis, ab una parte flammam emittens terribilem, ab alia poſt ſe limitem trahens extinctum magnæ longitudinis, inter Septentrionem & ſolis occaſum.

Inter Du-
cem Au-
ſtriæ Alber-
tum & Sui-
venſes bel-
lum geri-
tur.

Eodem quoque anno iterum Dux Aſtriæ Albertus magnum ſuorum congregavit exercitum contra Suiſenſes conjuratos; cui militem quen-
dam de Ellerſpach capitaneum præfecit. Is itaque multorum auxilio fretus contra Suiſenſes audacter proceſſit, & inito certamine diu fortiter pugnavit, quoſque nox tandem prælium diremit. Plures ab utraque parte ceciderunt, ſed victoria in dubio fuit.

Oppidum
Zürich
tertiò fuit
obſeſſum.

Poſthæc eodem anno in menſe Auguſto, Dux Aſtriæ memoratus oppidum Rappenchvil olim à confederatis deſolatum, reſtituere cepit, & capto fortiter perſeverans in opere, fortiffimum reddidit, & ſuorum in illo præſidium collocavit. Deinde in menſis Octobris principio Carolus Rex Germanorum, idemque Dux Aſtriæ Albertus, Comes de Wirttemberg, Comes de Hohenburg, Epicoſopus Argentinenſis, Epicoſopus Baſileenſis, & cives regni Germanici convenientes in unum magna cum potentia Zürich oppidum ſupradictum jam tertià vice obſidione cinxerunt, & per dies ferme XIV. acriter oppugnârunt. Erant in oppido ex confederatis aliarum urbium quam plures viri fortes & bellicoſi, Turegienſibus in auxilium miſſi, qui oppugnantibus viriliter reſtiterunt. Poſtremò tamen cum viderent ſetante multitudini nullatenus poſſe reſiſtere, pacem ſunt coacti poſtulare. Rex autem Carolus ſub certis conditionibus pacem orantibus conceſſit, & captivum Comitem de Haſpurg Joannem in vitis omnibus confederatis potenter ex carcere liberavit.

Anno

Anno etiam prænotato circa principium Februarij priusquam oppidum Türich obsideretur à Rege, miles quidam nomine Waltherus de Stadion dictus cum paucis armatis intravit confederationis oppidum, quod Glaris nuncupatur, ex parte Ducis Auftriæ, cujus Vicarius erat, volens illud secretius capere, & suo Principi Alberto subjugare; sed præmoniti cives arma corripuerunt, & militem ipsum Waltherum cum pluribus peremerunt, & reliquos retrocedere & fugere compellunt.

Waltherus de Stadion miles à confederatis occisus.

Eodem anno confederati Suicenses, quo viribus & numero evaderent fortiores, oppidum Lucern cum habitatoribus ejus in suam conjurationem traxerunt, & hæc ipsa confederatio in ipso Lucernensium oppido jurata ac litteris confirmata fuit vi. die mensis Martij, anno Christianorum jam præscripto, duratque hodie.

Lucerna oppidum confederatis junctum.

MCCCLIV.

Anno Wichardi Abbatis XIII. in principio mensis Januarij Rex Carolus conventum Principum solemnem habuit in Moguntia, ad quem confluentibus Principibus multis Rex pacem omnes jurare compulsi firmiter servandam per universum Germaniæ Regnum, maximè in Francia Orientali, in Bavaria, in Austria, in Suevia, in Alsatia, in Thuringia, in Saxonia, in Marchia, in Polonia & circa Rhenum: in Weteraugia quoque, in Hassia, & in omnibus provinciis alijs regno subiectis. Omnes namque Principes, Episcopi, Duces, Marchiones, Comites, Burgravij, Landgravij & Barones totius Regni pacem firmam in manus Regis Caroli juraverunt, promittentes sub iuramento, quod subditos sibi, omnes & singulos, milites, nobiles, & ministeriales, ad pacis observantiam velint compellere, & contemptores mandatorum juxta meritum punire. Hæc provida Regis constitutione pax confirmata per totum regnum optimè viguit, & unusquisque, quò, & quando sibi placuit, securus ambulavit, non fiebant in lstratis, ut prius, raptorum latrocinia, non rapinæ, non depredationes, neque domorum incendia, in tuto fuere omnia, & tempora sine discretione aliquandiu tranquilla. In Bohemia quoque similem pacis custodiam fecerat.

Rex pacem statuit jurantem Principibus per totum Regnum.

In eodem Conventu Principum Rex Carolus arcanum sui cordis aperuit, & quòd in sequentem annum petere Italiam pro corona suscipienda Imperij ad reformandas Italiæ res simul, & pro defensione Rom. Ecclesiæ (quæ multipliciter impugnabatur à tyrannis) omnibus indicavit: mandans Principibus regni, quatenus ad diem professionis futuræ, singuli curarent esse parati ad commeatum, alij proprijs in personis, alij verò pecunijs, atque alijs ministerialibus.

Rex professionem indicit Italianam.

Eodem anno duodecimâ die mensis Mart. circa mediam noctem, maxima subito ventorum tempestas per Franciam Orientalem, Bavariam, Sueviam, & in partibus cis Rhenanis fuit suborta, quantam eo tempore viventium præcessisse nullus habuit in memoria; nam tantâ vi tantòque impetu simul atque fragore illa tempestas commovit ærem, quòd non solum ligneas domos, sed etiam lapidea atque fortissima ædificia nutare videbantur, & complura penitus corruerunt: arbores quoque magnæ atque fortissimæ nucum in agris, & quercus annosæ in nemoribus, sine numero radicitus eadem tempestate fuerunt evulsæ; diutius durante hæc ipsa tempestate ventorum, fuerunt, qui etiam terræmotum tunc factum,

factum dixerunt. Noſte autem primâ ſequentē paulò poſt medium, iterum ſupervenit ventorum grandis commotio, quæ eſſi præcedenti par non fuerit, tamen ſine damno mortalium non quievit, arbores namque plures cum radicibus ex terra dejecit, & multa ædificia ex priorē tempeſtate nutantia, novâ commotione ſubvertit.

Baldevin*
Archiepiſc.
Trevirenſis
hoc anno
moritur.

Anno prænotato primâ die menſis Februarii mortuus eſt Baldevinus Trevirorum Archiepiſcopus anno Pontificatûs ſui xi. vii. cujus corpus in Occidentali parte majoris Eccleſiæ cum honore fuit ſepultum. Multa bona fecit in viſa ſua principe digna, quorum patratiōe meritò apud Treviros memoriā obtinet ſempiternam; quippe qui non ſolum Eccleſiam ſuam redditibus, proventibus, caſtris, dominijs, privilegijs atque honoribus magnificè ac multipliciter fecit inſignem, ſed etiam Clerum & populum ſibi commiſſum in moribus & diſciplina Chriſtiana laudabiliter ſtatutorum editione reformavit. Orandi modum, & formam, crucis præſcripſit, quem Sacerdotes per totam Diœceſim obſervant uſque in præſentem diem. Huic Baldevino in Archiepiſcopatum Trevirorum immediatè ſucceſſit Boëmundus de Edersdorff majoris Eccleſiæ Decanus electiōne fratrum canonicâ, & præſuit annis xiii. Vir quidem & ipſe prudens, bonus atque modeſtus, qui tali honore dignus haberetur; ſed ad menſuram Baldevini nec ipſe, nec poſt eum alius pervenit.

Boëmund*
de Eders-
dorff ſit
Archiepiſc.
Treviror.

**Theodori-
cus Beyer
ſit Epico-
pus Wor-
marienſis.**

Anno etiam prænotato moritur Salomannus Wormarienſis Epico-
pus anno Pontificatûs ſui ſecundo atque viceſimo, cujus promotionem,
per Joannem Papam xxii. factam contra voluntatem Cleri diximus anno
Sigifmundi Abbatis xv. Huic mox in Pontif. ſucceſſit Theodoricus Beyer
de Boppardia, & præſuit annis ix.

**Albertus
Epico-
pus
Hirſpino-
lenſis obſi-
det civita-
tem ſuam.**

Eodem anno ſubortâ inter Albertum de Hohenloe Epico-
pum Her-
bipolenſem & cives ejusdem urbis diſſenſione graviſſimâ res paulatim
vires ab utraque parte in deterius accepit; unde cùm Epico-
pus rebellium
proterviam aliter comprimere non poſſet, contractis undique copijs au-
xiliarijs in die S. Kiliani Mart. Eccleſiæ memoratæ civitatem Wirzburg
obſedit, habens Exercitum magnam pugnatorum tam ex ſuis miniſteria-
libus & ſubditis, quàm ſtipendiarijs & auxiliarijs amicorum, videlicet
Gerlaci Moguntini Archiepiſcopi, Ruperti Comitis Palatini Rheni Bava-
riæque Ducis, Gerardi Epico-
pi Spirenſis, Henrici Abbatis Fuldenſis, &
aliorum Comitum Baronum atque Nobilium. Caſtra locavit Epico-
pus in eo loco ad Orientem civitatis, quo itur ad Rinzingen circa molendi-
num, quod vulgò nuncupatur *Schlupferſins Mühle*; reliqua verò pars
exercitus urbem in circuitu obſidebat; pepercit autem præſul ſtru-
cturis ac ædificijs civitatis, & neque ignem intromittere voluit, nec bom-
bardis concutere munos; magis enim præſolabatur, ut urbem cives ad
congreſſum exirent, ſpem habens in Deo & meritis S. Kiliani, quòd
juſticia Eccleſiæ temeritatem ſuperborum atque rebellium civium, ſi
congreſſi fuiſſent, ſuperâſſet. Verùm cives, quòd contra tantam multi-
tudinem hoſtium exire ad pugnam nimis foret periculolum, per totum
obſidionis tempus xviii. videlicet dierum ſe intra civitatis mania con-
tinuerunt. Quod videns Epico-
pus tandem conſilio amicorum decre-
vit expugnare civitatem, & machinis applicatis confringere muros,
interea priuſquam opus produceretur in ciſtium, ſupervenit Rex Ger-
maniæ

mania Carolus iv. & interpositis confidentiæ pactionibus, quas Treugus vulgariter nuncupant, super pace cepit habere tractatum.

Rex itaque vocatis ad se civibus, & auditis eorum gravaminibus simul & causis rebellionis, facile cognovit animos eorum à tramite veritatis procul deviâsse, utpote qui subditi sint Ecclesiæ Wirzburgensi & ejus Antistiti, nec alium in terris Dominum, aut habeant, aut jure querere possint; manifestum est enim, quod Pipinus & Carolus magnus filius ejus, olim, utriusque Franciæ Reges civitatem Herbipolensem cum titulo Ducatus Franciæ Orientalis S. Burchardo primo Episcopo, & per ipsum Ecclesiæ Wirzburgensi episcopo præfultibus perpetuâ donatione tradiderunt. Unde civibus non licebit vel alium Dominum querere, vel præsumptâ temeritate sese in libertatem à Jurisdictione vel obedientia Episcopi vendicare.

Erat Rex Carolus in scripturis doctus & multum facundus, qui optimè novit, quod civitas Wirzburg non habeat alium Dominum, quàm Episcopum solum, & neque regnum respiciat Germaniæ, neque Imperium Romanorum. Carolus itaque Rex pacificus qui pro pace reformanda venerat inter disidentes, postquam audivisset omnes differentiarum causas; monuit cives, ut à capta rebellionē desisterent, & Episcopo, ut vero & unico Domino suo fideliter obedirent. Pontificem similiter admonuit, quatenus cives suos in omni mansuetudine regeret, & in eorum privilegijs, consuetudinibus, ac libertatibus antiquis violentiam non inferret. Consentit Episcopus pijs exhortationibus Regis, consenserunt & cives, atque pace reformata civitas ab obsidione liberata est; in ea tamen obsidione urbis, qui erant in exercitu Episcopi, damnum in vicetis, quæ erant in circuitu ubique, non parvum tam Clero, quàm civibus intulerunt.

Vixit his temporibus in humanis Joannes de Rupeßciiffa Frater Ord. Minorum, qui multo tempore Alchimie deditus, tempus cum labore non satis utiliter consumpsit. Est autem Alchimia (ut more loquamur humano) casta meretrix, quæ amatores plures habet, sed delulis omnibus nullius unquam pervenit amplexus. Ex stultis facit infanos, ex divitibus pauperes, ex Philosophis fatuos, ex deceptis loquacissimos deceptores, qui cum nihil sciant, omnia se scire proficuntur, cum sint pauperissimi, Cræsi divitias suis se daturos sequacibus pollicentur, quorum finis confusione plenusest. Joannes igitur bonus frater iste, per nimium Alchimie studium in tantum fuit dementatus, quod nec precibus nec minis suorum Prælatorum ab ea vanitate potuit revocari; unde postremo propter suam inobedientiam fuit incarcerationatus, & violenter à sua temeritate retractus. In carcere positus priori vanitati novam superaddidit, & imaginem Crucifixi, quam in domo carceris affixam habebat, secum loqui (fano vel infano capite nescio) confinxit. Multa dixit, multa scripsit, nescio quo spiritu inductus, ne dicam seductus: de proxima defolatione totius Christianorum Ecclesiæ, de persecutione Cleri, & de Adventu Antichristi, quem suo jam natum tempore somniavit. Sed omnes prædictiones ejus fuerunt mendaces, falsæ, & sine radice veritatis. Scripsit in carcere positus ad quendam sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem, Revelationum, ne dicam forniorum suorum, librum unum. De quinta Essentia l. ii. & alia plura in medicinis & Alchimia, vana potius, quàm utilia.

F f

Anno

Rex Carolus venit ad Herbipoliam.

Rex inter Episcopum & cives Herbipolenses facit concordiam.

Joannes de Rupeßciiffa Ord. minorum.

Varia conscripta.

Wichardus
Abbas Hir-
faugienſis
triceſimus
ſecundus
obiit.

Anno prænotato xii. die menſis Martij, quæ ſolemnitate ſanctiſſimi Gregorij Papæ magni fuit inſignis. Indictione Rom. vii. circa horam Veſperarum, Wichardus ejus nominis primus hujus Cœnobij Hirfaugienſis Abbas ſecundus atque triceſimus, ſenio gravatus & morbo, feliciter, uti confiſimus, in Domino moriens conquievit: cujus corpus in majori Eccleſia Monafterij cum antecelloribus ſuis religioſâ Fratrum devotione ſepulcrum fuit. De cujus vita, moribus, & geſtis mentionem facere ſingulatim nequimus, propterea. quod Monachorum ignavia non literis, ut olim, ſed vanitatibus dedita, nihil memoriâ dignum poſteritati conſignaverit. Apud omnes namque Ordinis Noſtri Monachos per totam penè Germaniam his temporibus Regularis diſciplinæ obſervantia penitus deſecerat: ſtudio litterarum Monachorum rariſſimus curabat: venationibus, otio, & comellationibus erant dediti, & nihil minus quàm internæ converſationis exercitium aut lectionem curabant ſcripturarum. O tempora! ô mores Clauſtralium! quàm longè diſtamus, imò jacemus, à fervore Spiritûs & diſciplinæ Religioſæ converſationis PP. Antiquorum? Et tu Hirfaugia Mater quondam inſignis plurimum, Ordinis noſtri Monafteriorum, quæ ſtudio divinarum ſcripturarum ſimul & integritate morum olim, ut paradifus Dei fulgebis, his, in quibus calamum nunc exercemus temporibus, quantum deſeceris ingemiſcimus; quandoquidem à tempore Eberhardi Abbatis uſque ad Fridericum ejus nominis alterum, nullus fuit in te Monachus, qui memoratu digna in te geſta litteris commendaret. vel ad noticiam poſteriorum transmitteret.

Hirfaugia
hac tempe-
ſtate ſteri-
lis, viros
non habuit
doctos.

De Wichardo ſecundo, hujus Monafterij Hir- faugienſis XXXIII. Abbate, qui præfuit annis quinque, menſibus vii. diebus xxi. & varijs geſtis illius temporis.

Wichardus
Abbas Hir-
faugienſis
xxxiii.

Mortuo autem Domino Wichardo hujus Monafterij Abbate xxxii. ejusque corpufculo juxta morem Ordinis tradito Eccleſiaſtica ſepultura; ne ſine paſtore oves incurrerent aliquod periculum, aut qualecunque in re familiari paterentur detrimentum, dies ad eligendum novum Abbatem xxi. menſis Martij per conventum ſtatuitur. Adveniente autem termino, quem ſibi præfixerant, convenerunt in locum Capitularem, in profeſto SS. Legislatoris noſtri Benedicti, quatenus ſibi Paſtorem idoneum eligerent, ne ſine duce quaſi oves diutius errarent. Fuit autem Feria vi. dies menſis Martij xxi. Igitur juxta morem Ordinis noſtri, in vocatâ gratiâ Spiritûs Sancti, & præmiſſis jure vel conſuetudine præmittendis, fratres unanimi conſenſu in Abbatem hujus Monafterij xxxiii. elegerunt Wichardum ejus nominis ſecundum, præcedentis Wichardi ex ſore, ut ſerunt nepotem, majorem eo tempore Cellarium; qui confirmatus & ordinatus per Dominum Gerardum de Erenberg Spirenſis Eccleſiæ Antiſtitem præfuit in multa ſollicitudine & labore annis quinque, menſibus vii. diebus autem xxi. Patriâ erat Alfarius Wichardi ſenioris, ut dictum eſt, ex ſore nepos, honeſtis

Wichardus
ſecundus
præfuit an-
nis v. men-
ſibus vii. die-
bus xxi.

honestis parentibus ortus; qui veniens ad Religionem huius Cœnobij, sub Sigiswundo Abbate Monachus factus est, & secundum illius temporis vivendi consuetudinem in medio fratrum pacifice & sine reprehensione vicam duxit. Electus autem in profecto sanctissimi Patris Benedicti de consensu omnium fratrum, per supradictum Episcopum fuit confirmatus, & postea hic in Monasterio solemniter benedictus, primâ videlicet die mensis Maij, quæ fuit SS. Apostolorum Philippi & Jacobi celebritate solemnitas. Ordinatus verò in Abbatem, avunculi sui vestigijs inherere pro viribus studuit, & distracta vel alienata bona Monasterij diligentissimè recuperare in animo decrevit. Caterùm plura fecisset, si vivere diutius potuisset, & bonæ voluntatis propositum, utilem pro communi bono fratrum perduxisset in effectum; fuit enim vir bonus, prudens & circumspexus, qui habebat in consilio scientiam, in agendis experientiam, in disponendis providentiam, & in iudicio discretionem; in scientia verò scripturarum, juxta calamitatem illius temporis communem, modicus erat, & nullius æstimationis, latini sermonis quoque parum expertus, utpote qui neglectus à parentibus in sæculo nihil aut parum didicit, & in Monasterio præter quotidianum legendi & cantandi officium parum apprehendit, quam literas Monachi nostri eâ tempestate sicut nescierant, ita contemnebant penitus. Ingenio tamen naturali Wichardus hic noster multum valuit, & in sermone patrio satis eloquens fuit, sermone dulcis, voce tubalis, quippe qui placidus & affabilis in tranquillitate mentis, cum loqueretur amicis, extitit, severus atque terribilis, quotiens animum indignatio commovit. Sæturâ erat mediocriter dispositus, nec brevitate nimis despectus, nec proceritate longiore tortuosus; facies ei fuit oblonga, caput parvum, sed longum potius quam rotundum, oculi magni, & supercilia nigra, corpus macilentum, debile satis & infirmum.

Wichardi
Abbas
morem &
industria
comu-
dantur.

Anno prænotato Nativitatis Dominicæ MCCCCLIV. quem primum Wichardi Abbas constituimus, propterea, quod novem mensium, id est tres anni partes contineant, xxiv. die mensis Decembris Innocentius Papa vi. ad instantiam Abbatis Wichardi omnia bona & privilegia huius Monasterij Hirsaugiensis auctoritate Apostolica ratificans confirmavit.

Innocentius
Papa vi.
confirmat
bona Hir-
saugienſia.

Eodem anno mortuus est Walramus Comes de Spanheim senior xxi. die mensis Decemb. hoc est, in festivitate S. Thomæ Apostoli, anno ætatis suæ 79. cujus cadaver in Ecclesia Spanheimensi sepultum est. Post cujus mortem Sacerdos quidam nomine Godfridus Capellanus in castro de Spanheim, quâdam nocte ambulans per planitiem camporum, quæ est inter oppidum Winterberg & villam Pferdſeld nuncupatam, audivit vocem in nemore proximo clamantis quasi Venatoris, canes post feram incitantis. Qui pavore nimis correptus, quid vox illa significaret in hoc loco tenebrarum, aut unde proveniret, anxîâ cogitatione nec sine mentis conturbatione mirabatur, cum ecce subito circumstetit eum multitudo canum, quasi venantium nigrorum ac terribilium, & in medio eorum vir igne vestitus, sedens super equum nigrum atque terribilem. Qui dixit ad Sacerdotem jam semimortuum: *Domine Godfride non timeatis, nihil vobis hæc vice mali contiget, quoniam hodie fuistis confusus, & cum emendationis proposito missam celebrastis pro defunctis. Ego sum anima Walrami*

Walramus
Comes de
Spanheim
obit, anima
post mor-
tem, villa
presbytera.

Venandi
studium
quom. sit
animæ gra-
ve detri-
mentum.

F f 2 Comitis

Comitis nuper defuncti, & hanc panam patior, quandiu voluerit aliſſimus, pro
vana & nimia delectatione, quam in venationibus quondam habui: per quas
& pauperibus ſubditis meis, multa in agris atque vineis & damna intuli, &
propriam ſalutem turpiter intermiſi: ſed rogo te, loquere ad filium meum ex parte
mei, ut per continuos dies triginta quotidie legi faciat miſſas triginta, pro mea
liberatione, ac totidem pauperes nutriat ſingulis diebus, & de novo panno ſemel
veſtiat; & ducentos auri nummos, quos pro pana parvi realis à Petro macellario,
& civis in Creutzenach injuſſe, me conſentiente acquiſitos, reſtituat, & ſpero, quòd
miſericordià Domini liberabor. His dictis omnis illa viſio ſpirituum vento
rapta evanuit, & preſbyter præ nimio terrore cum difficultate ad ſuum
domicilium pervenit. Qui vultus immutatione ſimul & capillis in ca-
nitiem ſubito converſis, docuit, quàm fuerit vera terribilis illa apparitio,
quam conſpexit. Ab illa hora poſtea nunquam ridere viſus, nunquam
latus, nunquam jucundus, ſed triſtis ſemper & animo deſectus.

MCCCLV.

Rex Caro-
lus Romæ
Coronam
ſuſcepit
Imperia-
lem.

Anno Wichardi Abbatis ſecundo, Carolus Rex iv. cum magno Ger-
manorum exercitu multiſque Principibus atque Nobilibus in Italiam
proſicicitur, & primò Mediolani Coronà ferreà, ut moris eſt, cum ſua
conjugè ab Archiepiſcopo in Eccleſia principali coronatur. Deinde
Romam proſectus cum magno honore à ſenatu & populo Romano extra
urbem ſibi occurrente ſuſcipitur, & in die Reſurrectionis Dominicæ per
Cardinalem Oſtienſem à Papa Innocentio ex Avenione propterea miſſum
imperatorià Coronà cum uxore in Eccleſia S. Joannis Lateranenſi ſolemn
pompa feſtivè ſublimatur. Ad vespèram ſolemnitatis memoratæ Paſcha-
tis novus Imperator Carolus principibus ſuis, ſenatoribus quoque urbis &
populo Rom. fecit grande convivium: quo ritè conſummato mox ab
urbe cum ſuis digreditur, & ne ſuorum multitudine ſi manſiſſet diutius,
gravarentur Romani, habito cum ſenatoribus ſecreto colloquio ad civita-
tem Tiburtinam proſectus eſt: inde movens ad civitatem Piſanā, ubi
die quādam adveſperſcente, gravis inter cives & aulicos exorta fuit
ſeditio, quæ in tantum prævaluit, quòd Imperator cum paucis ſecreto
fugiens receſſit; Imperatrix etiam terrore perculla nimio cum ſuis pe-
diſſequis noctu auſugit, quarum aliæ præ feſtinatione nimia veſtimenta-
rum oblitæ, ſeminudæ, aliæ dimiſſis omnibus abierunt. Poſterā die
ſeditionis auctores capti & puniti ſunt; & ea, quæ Imperatricis pediſſeque
ad ſe pertinentia in urbe reliquerant, integra receperunt. Simile
contigit eis in civitate Senenſi, ubi ſubortā inter Germanos & Italos
contentione, cives arma corripiunt, ſed per Cæſarianos percuſſi plures
eorum ceciderunt. A Piſis Imperator Mediolanum redijt, & Vice-
Comites, catenus in diſplicentia Rom. Pontificum diu rebelles, Innocen-
tio Papæ, & per illum, Eccleſiæ reconciliavit. Rebus ergo in Lombardia
diſpoſitis, in Germaniam cum ſuis novus Imperator reverſus, imperavit
deinceps annis xxiii. Hoc ipſo anno Veneti Ducem ſuum Martinum
ante palatium capite truncaverunt.

Imperator
Mediola-
num rever-
ſitur.

Joannes
Dux Bra-
bantie
mortuus.

Anno Wichardi Abbatis prænotato, ſextā die menſis Decembris
mortuus eſt Joannes hujus nominis iii. Brabantie Dux, ſine liberis, cujus
corpus in Monaſterio noſtri Ordinis Veleer nuncupato in habitu Mona-
ſtico ſepultum eſt. Erat enim Princeps magnæ & ſingularis pietatis &
devotionis

devotionis in Deum, qui positis in lecto ægritudinis suæ habitum nostri Ordinis monasticum ab Abbate memorati Cœnobij petijt, & obtinuit, in quo devotissimè ab hac vita decessit. Post ejus mortem magna inter Wenceslaum Ducem Luzenburgensem, fratrem Carolum Imperatorem IV. & Ludovicum Flandriæ Comitem fuit suborta contentio, quorum uterque Ducatum Brabantiae sibi ut jure proximo deberi contendebat. Postremò tandem Wilhelmus Comes Hollandiae filius Ludovici quondam imperatoris IV. ut mediator, vices suas interposuit, & dissidentes ad concordiam revocavit. Ducatus autem Brabantiae Wenceslao cessit in possessionem.

Wenceslaus Comes Luzenburgensis fit Comes Brabantiae.

Eodem quoque anno in mense Septembri maxima fuit tonitrua, coruscationes, fulgura, & grandines ad magnitudinem nucis mulsatae, per totam Franciam Orientalem Sueviam Alsatiam & partes cis Rhodanas. Ex ea grandinum tempestate, in multis prædictarum Regionum, locis, vinum, quod jam maturaverat in vitibus, periit, & ejusdem liquoris penuria & caritas subsecuta fuit.

MCCC LVI.

Anno Wichardi Abbatis tertio, Carolus Imperator Rom. imperiali benedictione suscepta, reversus in Germaniam, Principes Regni ad curiam generalem, apud Mediomatricum civitatem videlicet Metensem convocavit, ubi pene omnes Germanici regni principes, feuda regalia suorum principatuum ab Imperatore susceperunt. Aderat ibi Archiepiscopus quidam Italiae, missus à Papa Innocentio VI. ex Avenione Legatus, aderant & quidam ex Gallia praefules, rogantes tam regni principes Germaniae, quam Imperatorem, quatenus aut Joanni Gallorum Regi ferrent auxilium, aut literis arcerent Anglos à finibus Galliae, qui cum maxima pugnatorum multitudine jam mare transire dicebantur.

Conventus Principum Regni fit in civitate Metensi.

In eodem conventu Principum Wilhelmus Marchio Juliensis consensus omnium Principum in Ducem de Juliaco, per Carolum Imperatorem creatus est; erat enim vir tali honore dignus, prudentia, fortitudine, magnanimitate nulli, qui tunc vivebant, inferior; quippe qui multa pro regno simul & patria, contra irruentes adversarios præliis gessit; unde pro meritis suis, ut supra dictum est, anno Sigismundi Abbatis MCCCXI. in conventu Principum apud Frankensfurt celebrato de numero Comitum inter Marchiones, per Ludovicum Imperatorem quartum fuit sublimatus, nunc intra Ducum Ordinem receptus est.

Comitatus siue Marchionatus Juliensis fit Ducatus.

In prænotato etiam conventu principum Metis habito Carolus Imperator memoratus, de consensu procerum regni Germanici Luzenburgensem Comitatum, qui olim dicebatur *Namurcensis*, in Ducatum erexit, quem fratri suo Wenceslao Duci Brabantinorum donavit. Est autem terra Luzenburgensis inter Treviros & Metenses posita, habens ab Occidente Galliam, ab Oriente Lotharingiam, ab Aquilone Trevirim, & Metim à meridie, frugifera valde, inter duo flumina Mosam & Moëlam constans.

Comitatus Luzenburgensis in Ducatum sublimatur.

Item in præmemorato principum conventu prædictus Imperator Carolus Comitatum Barensem Ducatui Luzenburgensi conterminum in Marchionatum sublimavit, qui hodie in ditione est Ducis Lotharingiae.

Comitatus Barensis in Marchionatum sublimatur.

Wenceslaus frater Imperatoris Caroli, qui filiam Joannis ultimi Ducis Brabantiae nomine Joannam habuit uxorem, nepos quondam Henrici

F f 3

Impera-

Imperatoris ſeptimi ut filius Joannis Regis Bohemiæ longâ progenie de Comitibus Luzenburgi duxit originem. Erat autem princeps nobilis prudens atque magnificus, eruditione litterarum omnifariam peritus, in re militari ſtrenuus, moribus & vitâ integerrimus, juſticiâ, pietate ac manſuetudine ſingulariter decoratus, & bonis operibus frequenter intentus, ſæpe tamen vocis ſuis contrarium ſenſit effectum, quod reor divino judicio factum, ut meritorum ſuorum remunerationem non in præſenti, ſed in futuro reciperet. Ducatum Brabantiae poſt mortem ſoceri confeſtus, & ex Comite Luzenburgerſſi ſublimatus in Ducem, annis ſupervixit xxviii. poſt cujus mortem, uxor ejus multis annis ſupervivens obtinuit & rexit principatum. Carolus autem Imperator quartus in ſapedito conventu principum Meiſ celebrato de rege Germanorum eligendo futuris temporibus ad Imperium, conſtitutionem & novam, atque notabilem fecit, de conſenſu omnium Regni procerum; pro cuius confirmatione perpetua ſigillum juſſit inſigillare: unde & aurea bulla eſt nuncupata ulque in præſentem diem. Alia quoque multa in eadem Congregatione Principum pro pace populorum communi, ad utilitatem regni conſtituit, quæ litteris mandata cuſtodiri præcepit.

Aurea bulla de Imperatoris Electione per Carolum ſtatuitur.

Conventu autem Merenſi conſummato, ac Principibus ad propria reverſis, Imperator cum uxore deſcendit ad Treviros, & tam à Monaſterijs quàm & alijs Eccleſijs Collegiatis, multas & pretioſas reliquias Sanctorum præciſus obtinuit, quas omnes in Bohemiam tranſmiſit. *A Treveri de civitate in civitatem, & Monaſterio tranſiens in Monaſterium, præcipuo mentis ſtudio, in ſingulis locis, mendicabat SS. Reliquias, & quotquot habere potuit, Progeniti omnes Eccleſiae inſexit.*

Joannes Rex Gallorum cum filio ſuo Philippo ab Angliſ capitus.

Anno prænotato in menſe Septemb. Eduardus Rex Anglorum in manu ſuorum valida, Galliam, ſicut paulo antedictum eſt, ingreſſus, omnia ferro & rapinâ devaſtavit, & ulque ad civitatem Pariſiorum hoſtiliter ſæviendo pervenit. Contra quem Joannes Rex Gallorum & filius ejus Philippus contraſtis copiis, ad pugnam inſauſto ſidere progreſſi ſunt, & bellum atrox mutuò commiſerunt. In eo prælio Rex Gallorum Joannes cum Philippo filio capus eſt, & ambo in Angliam ducti ſunt.

Baſilea ci- vitas per terræmotum penitus deſtruitur.

Eodem anno in menſe Octobri circa feſtum S. Galli Abbatis mane die quâdam, poſt nonam horam, ſubitò factus in Baſilica & in multis locis alijs, maxime cis Rhenanis, maximus & terribilis terræmotus, qui damna mortalibus plura inculit, & multos homines miſerabiliter afflixit. Complurium namque urbium turres & muros ſubitò impulſu ſuo deſecit, domos lapideas, & fortiffima in diverſis locis ædificia ſubvertit. Caſtella etiam in montibus plura & firmiſſima eodem impulſu corruerunt. Civitas Baſilienſis in eodem terræmotu grandia ſuſcepit incommoda; nam murus in circuitu ejus penè totus corruit, turres quoque tam Eccleſiæ, quàm urbis cum multis domibus & ædificijs eodem impulſu cadentes multos habitatores miſerabiliter oppreſſerunt. Et hoc non ſolum in Baſilea tunc accidit, ſed in omnibus quoque locis oppidis atque Caſtellis, quæ in circuitu ejus prope fuerunt atque remotius. Nec ſolum circa Baſileam terræmotus factus eſt, ſed in multis etiam regionibus Germaniæ ſicut dictum eſt, ſimilia mala contigerunt. Die primâ decies fuit terra- motus, & deinceps per totum annum ſæpius, ut nulla fuerit ſecuritas.

Unde

Unde multi homines nimio terrore concussi, relictis urbibus & castellis ad campestria sese contulerunt, in tabernaculis habitantes. In eodem terræmotu, quem primâ die decies factum diximus, multæ in Basilea domus etiam fortissimæ corruentes, ab igne fuerunt incensæ, quem incolæ pro consueto usu in focis structum habebant. Quod quidem incendium brevi usque adeo crevit, quod maiorem urbem totam occupavit. Nemo in civitate fuit securus, nemo tutus, nemo non pavore correptus; in tantum quippe prævaluit incendium, quod intra murorum ambitum nullus poterat permanere. Diem adesse novissimum, tot calamitatibus subito irruentibus quis mortalium tunc non timuisset?

Anno item prænotato quidam hæresiarcha ex eorum secta, quos Germani Beggardos appellant, nomine Bertholdus, in civitate Spirenfi occultè circueiit, & in secretis simplices docens, varios & abominabiles seminavit errores: qui postremo detectus & captus, per Inquisitores hæreticæ pravitatis, & complures alios viros doctos examini publicè fuit expositus, & multis erroribus infectus, plurisque seduxisse simplices, miserabiliter inventus. Cujus errores per ordinem destinavimus exprimere, ut liqueat omnibus, quàm sit periculosum idiotis indoctis, & rusticis, magisterium sine præceptoribus legitimis usurpare docendi, & sine obedientia Religionem habitu præferre mendacem.

Bertholdus
Hæresi-
cha thili-
sinus, Spi-
ren capitur.

Primus error sive articulus ejus, quem sensit & prædicavit iste fuit. Dixit enim, quod Christus JESUS Dominus & Salvator noster in sua passione usque adeo derelictum se senserit à Patre, quod dubitaverit vehementer, utrum anima ejus salvanda esset, vel dampnanda.

Primus Error.

Secundus error, quod idem Dominus JESUS Christus in passione sua præ nimio dolore maledixerit castissimæ Genitrici suæ semper intactæ Virgini Mariæ. Quis majorem audivit infaniam ab aliquo unquam, atque blasphemiam?

Tertius error, quod Christus in passione sua maledixerit terræ, quæ solum illius susceperat pretiosum sanguinem. O fatuum, delirum & insanum! quando malediceret terræ innocenti, qui pro suis Crucifixoribus pendens in Cruce Patrem suum tam placidè rogavit, ut non perirent?

Quartus error, quod homo vitæ mortali adhuc passibilis & corruptibilis ad tantam spiritualis vitæ perfectionem possit pervenire, quod ei postea neque orare, neque jejunare sit amplius necessarium, & nihil deinceps sit ei peccatum.

Quintus error, quod oratio vocalis non sit homini utilis vel necessaria; & nihil conferat ad salutem, sed mente orare sufficiat, sine voce vel motu labiorum, qui manifestus error per consuetudinem totius Ecclesiæ confutatur.

Sextus error, quod Laicus indoctus & idiota, sine noticia scripturarum, sed illuminatus Divino instinctu (qualem se esse putabat) plus alijs & sibi docendo queat proficere, quàm Sacerdos, quicumque etiam Doctissimus per quamlibet scientiam scripturarum, licet Doctor esset omnium scientiarum.

Septimus error, quod tali somniato Laico, vel ut ipse dicebat, illuminato, in suis prædicationibus atque doctrinis sit plus credendum atque obediendum, quàm sancto Evangelio, & quibuscunque scripturis vel dictis omnium Doctorum.

Octavus

Oſtavi error, quòd homo devotus in ſumendo cibo & potu pro ſuſtentione corporis, tantam poſſit acquirere gratiam, quòd æquivaleret ei, ac ſi Corporis & Sanguinis Domini noſtri JESU Chriſti Sacramenta ſumpſiſſet.

Idem Lolhardus Heripoli coadjuvatus vocavit et roboravit.

Bernhardus Hæreticus Spire com-
buitur.

Præſcriptos & plures alios errores, memoratus Lolhardus ante in civitate Francorum Orientalium Wirzburg in occulto dogmatizando ſeminaverat, qui tandem publicatus, & ad rationem poſitus, ut incendium hæreticis debitum poſſet evadere, ſimulato corde conſenſit revocare. Quinon ferens conſuſionem, quam ex tali revocatione ſe incurriſſe putabat, Franciam noſtram occultè fugiens deſeruit, & ad Spiram veniens fallam doctrinam & errores, quos prius abnegaverat, iterum prædicavit. Comprehenſus igitur in memorata civitate Spirenſi atque de præſcriptis erroribus convictus, & publicè conſeſſus, cùm interrogaretur, ſi vellet tam pernicioſæ hæreſi abrenuntiare, & in fide S. Matris Eccleſiæ fideliter permanere uſque ad mortem, reſpondit: *Fides mea Donum Dei eſt, & ab id gratiam ejus mihi donatam abnegaviſſet non debet, ita nec poſſum, nec volo.* Unde in ſuis erroribus pertinaciter obſtinatus judicio traditus eſt, & per ſententiam in ignem miſſus & combuſtus.

MCCCLVII.

Wilhelmus Comes Hollandiæ veſanus cuſtodie mancipatus.

Albertus frater ejus Dux ſus Comes Hollandiæ.

Anno Wichardi Abbatis quarto Indictione Rom. decimâ, Wilhelmus Comes Hannoniæ, Hollandiæ, Seelandiæ ac Franciæ Dominus Ludovici quondam Imperatoris filius, qui primus ex Baviaræ Ducibus principabatur in illis regionibus, poſt multa per tyrannidem malè geſta, in veſaniam & furorem verſus continuum & inſanabilem, catenis ligatus in cuſtodiam ponitur, in qua furens & inſaniens per annos ſermè xx. Deo vindicante uſque ad mortem detinetur.

Fuerunt, qui dicerent, eum veneno ſumpto in furorem converſum. Poſt eum, quoniam liberos non habuit, frater ejus Dux Baviaræ Albertus præſcriptos Hollandiæ, Hannoniæ, Seelandiæque Comitatus, matris promotione obtinuit, quos per annos xlvi. ſtrenuè gubernavit in omni manſuetudine, juſticia, & æquitate, non in tyrannide, ſicut frater ejus fecerat Wilhelmus furens & inſaniens.

Fuit autem Albertus iſte primus atque viceſimus Hollandiæ Comes Ordine ſuccedens, ex eo tempore, quo primum in ea terra Comites ſumplerunt initium; uxorem habuit nomine Margaretham Ducis Brigenſis filiam, de qua genuit Wilhelmum, qui poſt eum ſucceſſit in Comitibus memoratis: Joannem quoque, qui fuit Epifcopus Leodiſis, de quo ſuo tempore latius dicemus: Catharinam etiam, quæ primò deſponſata fuit Eduardo Geldriæ Duci, quo priuſquam nuptiæ celebratæ fuiſſent, in bello quodam occiſo, ſicut infra dicemus, virgo permanſit, & vidua, nulum volens habere maritum, niſi qui de ſanguine Geldrenſum duxiſſet originem, ſponſi amore capta. Unde cùm Reinoldus frater Ducis Eduardi teneretur in vinculis, eorum mater quondam uxor Reinhardi Ducis primi nupſerat Florentio Comiti Mechliniæ, de quo concepit & peperit filiam Sophiam nomine, quæ uxor facta Wilhelmi primi Ducis Juliacenſis filium peperit paterno vocabulo Wilhelmum. Hunc tandem Catharina, Eduardi ſponſa, ſuſcepit maritum.

Anno

Anno prenotato Thurienses, Bernenses, Svytenses, Lucernenses, Zugenses, Undervaldenses, Glarenenses & Urienses iterum iuramento sese colligantes in unum conspirarunt, priorem confederationem innovando confirmantes contra Duces Austriae & Comites de Habsburg. Quae nova colligatio memoratos Duces haud mediocriter provocavit in iram, licet eam revocare vel impedire non possent; timebant enim, quod cum tempore accideret, ne videlicet illa Rusticorum colligatio gravem quandoque iacturam afferret principibus. Ad instantiam itaque Ducum Austriae Carolus Imperator, qui tum erat in Alsacia, Thuregum profectus est, volens conjunctionem memoratam, regali simul & imperiali auctoritate dissolvere, & in nihilum revocare, pro illo maxime, quod oppidum Zurich sub ditione sit regni Germanici, & ob id non liceret civibus aliquam iniire confederationem sine Regis licentia cum exteris. Verum Thuregenses in sua pertinacia contumaciter perseverantes, Imperatori tale dedere responsum: *Serenissime Domine Caesar, subiectos nos regno facimus fideles, sed iniurias propulsare tyrannorum soli non sumus sufficiens, nostra autem defensio non semper adesse potest, quoties impugnatur, propter varias Regni occupationes: unde ne penitus obruamur tyrannorum incursum, qui toties perdere nos tendunt suae causa, modis varijs, & per multas insidias, pacem, confederationem & amicitiam iuratae atque perpetuae contraximus, quam violare nec possumus unquam, nec volumus, nec debemus.*

Nova Switendium colligatio cum suis denovo confirmata.

Carolus Imperator venit Thuregam revocare conjunctionem.

His Caesar auditis, cum nihil monendo proficeret, discessit ad tempus. contractoque magno pugnatorum exercitu, post dies paucos rediit, & oppidum Thuregense fortissimam obsidione vallavit. Fuit in exercitu Eberhardus Comes de Wirtemberg, vir magnanimus, potens atque robustus, cum multis Suevorum nobilibus atque ministerialibus ad bella doctissimis, quorum fortitudo non parum auxilium militiam. Aderat etiam cum suis Episcopus Constantiensis, qui suggestit Imperatori, quatenus iuxta morem & antiquam Alemannorum consuetudinem Suevi pugnantium in ordine ponerentur primi. Quod cum Dux Austriae reclamaret Albertus, nimium indignati sunt Suevi, & in unum consultantes, ad sua omnes redierunt. Caesar autem videns abivisse Alemannos, & valde imminutum exercitum, necessitate compulsus cum Thuregenses treugas iniit, & soluta obsidione, sine cordis sui effectu operato, recessit.

Imperator exercitum ducit contra Switendium conjunctos.

Eodem quoque anno XIV. die mensis Maii, factus est iterum terrae-motus magnus & horrendus in pluribus Europae locis, in Germania videlicet, Basilea, Argentina, in Suevia & circa Rhenum, cujus impulsu turres Ecclesiarum, & civitatum multae, plurique excelsa aedificia concussa ceciderunt oppressis hominibus. Et quia major, & vehementior erat iste motus terrae, quam ille, qui anno praeterito, sicut diximus, accidit, etiam graviora mortalibus incommoda reliquit. Cives Argentinenses multi pavore nimio perterriti, urbe relicta fugiebant in campos, & ibi fixis pallionibus habitabant, ne contingeret eis, quod anno praeterito diximus Basileensibus accidisse. In Hispania quoque & praecipue Sibilis, quae Hispalis olim dicebatur, & civitate Corduba, plurima aedificia eodem terrae motu corruerunt. Simile in alijs locis contigisse novimus.

Terrae-motus iterum magnus totam penitus concussit Europam.

MCCCLVIII.

Anno Wichardi Abbatis quinto mortuus est Albertus Dux Austriae. G g

Albertus Austriae Dux senior obiit, filius

Germani
filii Ducis
Alberti.

ſilius Alberti quondam Imperatoris & nepos Rudolphi Regis ex Con-
tribus de Habſburg, de quo longè ſuprà dictum eſt. Reliqui autem filios
iv. & ii. filias. quorum primogenitus fuit Lupoldus, qui patri ſucceſſit in
Ducatu, à quo & Maximilianus Cæſar hodie regnans Germanis imperant-
que Romanis legitimâ ſucceſſione deſcendit. Secundus fuit Albertus,
qui Univerſitatem Viennenſem fundavit in Auſtria. Tertius fuit Rudol-
phus Dux, qui fundavit Eccleſiam S. Stephani Protomartyris ibidem,
quam Fridericus Imperator poſtea tertius Maximiliani pater, in Eccle-
ſiam Cathedralē ſublimavit. Ille Rudolphus uxorem habuit Cathari-
nam, filiam Caroli Imperatoris iv. per quam Comitatum Tyrolis, Auſtriæ
Ducatus (ut ſerunt) conjunxit. Quartus autem filius dicebatur Fridericus,
qui juvenis ſine liberis obiit. Filiarum prima vocabatur Margaretha, quæ
nubens Ludovico Marchioni Brandenburgienſium ſine liberis permanſit
ſterilis & obiit, viro prius mortuo. Secunda dicebatur Catharina, quæ va-
nos mundi contemnens honores, pro Chriſti amore in Conubio S. Clare
Viennæ Monialis, deinde Abbatiffa facta eſt.

Dux filius
ſilius.

Eodem anno peſtis ſæva totam penè Germaniam occupavit, quæ ab
initio durans menſis Auguſti uſque ad finem Decembris, per Franciam
Orientalem, Bavariam, Sueviam, Saxoniam & Thuringiam plura homi-
num millia conſumpſit.

Inter Ludo-
vicum Un-
garie Re-
gem & Ve-
netos con-
tentio.

Anno item prænotato magna contentio inter Ludovicum Ungariæ
Regem & Venetos fuit ſuborta propter Dalmatiæ regnum, quod Veneti
plurimis annis per vim occupaverant contra jus & voluntatem omnium
Regum Ungariæ. Unde contraſto ſuorum, & Theutonicorum magno
exercitu Dalmatiam potens ingreditur, & primo civitatem Jadrenſem
obtinuit, deinde maritimas civitates omnes, ac poſtremo totam ſibi Dal-
matiam ſubjugavit. Poſt hæc Venetorum fines potenter ingreſſus
eorum caſtella munitiones & oppida in circuitu plura cepit, ſuxque di-
tioni per omnia ſubjecit. Cernentes autem Veneti, quòd potentie Regis
tantæ non poſſent reſiſtere, miſſis ad eum legatis pacem poſtulant, & ſe
in omnibus regio mandato pollicentur obſecuturos. Rex humiliatis
non ſolum pacem indulſit, quam poſtulaverant, ſed etiam ablata reſtituit,
accepto prius juramento ab eis, quòd ſe deinceps de regno Dalmatiæ nul-
latenus intromitterent, & neminem in locis ſibi ab eo reſtitutis, qui ab eis
declinâſſet ad Regem tempore guerrarum, laderent vel punirent. Ju-
rata eſt pax, & litteris confirmata. Veneti autem poſt Regis diſceſſum
omnes, quotquot ex ſuis invenire poterant, qui belli tempore illum intro-
miſerunt, capitis decrucatione puniverunt.

Veneti pa-
cem à Rege
perunt &
accipiunt.

Innocentius
Papa Lega-
tū miſit in
Germaniā
pro ſubſi-
dio.

Eodem anno Innocentius Papa vi. Philippum Episcopum Cavalli-
cenſem Legatum & Nuntium miſit in Germaniam, ut pro ſubſidio Ca-
meræ Apoſtolice decimum omnium proventuum à Clero exigeret dena-
rium. Contra hanc graviffimam & inſolitam exactionem Papæ, in unum
convenerunt omnes præpoſuitocius Cleri trium provinciarum Treviren-
ſis videlicet Moguntienſis, & Colonienſis una cum Abbatibus noſtri Ord.
& alijs multis, atque unanimi voto concluſerunt, quòd Romano nihil
velint contribuere Pontifici, & hoc ipſum Nuntio ejus memorato tunc
apud Moguntiam, pro poſtulatione quam fecerat, reddidè reſpon-
ſum; & quia funiculus triplex difficile rumpitur, ut eò fierent contra
Ponti-

Pontificis importunam exactionem fortiores; postquam inter se de nihil dando convenerant, litteras etiam ad alias Germaniae provincias, & Dioceses, repente mittentes, omnem Clerum & Monachos in suum traxere sententiam; & ne forte contumaces judicarentur potius, quam defensores antiquae libertatis. etiam Romano scripserunt Pontifici causas, ob quas nihil essent daturi, & plures & rationabiles tam per litteras, quam per solemnes Nuntios assignantes. His Papa cognitis & metuens fieri dissolutionem, silentio rem perpetuo sepelivit.

MCCCLIX.

Anno Wichardi Abbatis sexto, Carolus Imperator convocavit omnes Principes Regni ad colloquium in Moguntiam propter novam & inauditam Romani Pontificis exactionem pecuniarum, quam omni Clero per totam Germaniam in grave Regni detrimentum imponere contenderat: convenire plures, & in publico magnatum consensu Philippum Episcopum Cavallensem, Apostolicæque Sedis Legatum & Nuntium audiverunt. At ille commissum sibi legationis officium fideliter exequi desiderans, multa produxit in medium, quibus speculatione suâ per suasurum se Principibus æstimabat. Relatione præfatis auditiâ, negotium concilio tractandum committitur, & super dando responso per viros undecunque doctissimos articuli scribuntur. Erat in eo Conventu Principum Conradus de Alzeia Cancellarius Ruperti Comitis Palatini vir ingeniosissimus, & omnifariam eruditus, cui Principes respondendi pro Cleri defensione commiserunt officium; qui multis rationibus dixit, scripsit atque persuasit, in ea postulatione Papæ nihil fore dandum. Cujus articulos, quoniam memoriâ digni sunt, litteris breviter commendamus.

Conventus Principum in Moguntia pro Clero contra Papam.

Conradus de Alzeia Cancellarius Palatini, pro Clero loquitur.

Adveniente statuto die, in quo dare Cæsar cum Principibus Legato decrevisse responsum, prædictus Conradus in medio stans & iussus loqui, sic inchoavit. *Aurisdinam, Romani, Germaniam semper habere & exhaurire cupientes, multos & varios ab olim excogitare modos, quibus omnia sua subdidissent imperio. Cum autem ad nos divina providentia Romanum transfu- lerit Imperium, reor, nobis invigilandum, ne viribus & nervis Sacerdotium evacuet regnum. Quid Romanus Pontifex præter litteras & verba Regno conferat Germanico? nihil certe. Sit Dominus beneficiorum omnium, quantum ad eorum dignam provisionem pertinet: sed eorum proventus ministrantibus permittat. Stulta est meâ sententiâ Germanorum devotio: quæ Romanis vulturibus, qui sunt insatiabiles, cibum parat, filijs proprijs magna inediâ laborantibus. Vistrum est igitur, ô Cæsar & Principes, vestrum est cogitare, quid multis & varijs modis, causis simul & commendationibus Germaniam vestram pecunijs suis exhauris, spoliat & denudas Italia: cujus avaritia nihil est satis; quamquam singulis annis multis florenorum millia nostris de sudoribus, ne dicam sanguinibus, in os sum, quod nunquam dicit, sufficit, traiciat. Ex Italia namque species aromaticas, medicinales quoque, oleum olivarum, vinum malvasicum, pannos sericos, & pleraque similia quotannis comparamus pecuniâ, pro quibus incredibiles aurissummas Germani exponimus. Quid obsecro nobiscum aut nascitur, aut habetur, pro cuius commutatione nobis Italia vel unum denarium restituat? Denique filios nostros Romam non sine multis pecunijs, ut mores curia (ne dicam abusiones, dolos, & fraudes) vel ibi discant, vel in Avenione: seu ut litteris dent operam,*

Dicit Germaniam pecunijs ex- hauriri per Romanos & Italos.

Germaniâ varijs modis Italia pecunijs denudare solet.

Gg 2

operam,

aperam, & Eccleſiaſtica beneficia, qua Patres noſtri ſuis inſtitutis pecunijs, novis ſemper obtineant (non diueniunt) commercijs. Nemo eſt veſtræ, o Principes, qui non intelligat multam curiaſe papali pecuniam ex Germania ſingulis annis inferri pro Confirmatione Prelatorum, pro impetratione beneficiorum, pro cauſis litum & contentionum, quibus provocatur ad examen Sedis Apoſtolice: pro diſpenſationibus quoque, pro conſequendis indulgentijs, & gratis ac varijs privilegijs abſolutionibusq. Neque hoc lateſ ſeruitutis caſtras, quod ab initio Chriſtiane religionis omnes Archiepiſcopi per totum orbem ſubjectos ſibi confirmabant Epicoſ, & quod iuxta conſtitutionem beati Papa Gregorij primi Archiepiſcopis dabatur gratis. & pro eorundem confirmatione nihil penitus exigebatur, ſecundum quod Dominus & Salvator noſter in Evangelio ſuis præcepit Apoſtoliſ dicens: gratis accepistis, gratis date. Sed omnia nunc videmus inverſa, omnia in deterius commutata. Confirmationes hodie gratis non dantur, nec pallium ſine pecunia conferunt Archiepiſcopo, ſed maximam aurum ſummam compelluntur exponere. & nihilominus priſtinum Epicoſ ſuos confirmandi privilegium his noſtris temporibus per Joannem Papam XXII. eis violenter ablatum eſt, in gravem totius regni Germanici damnum, incommodum, & detrimentum, quod omnibus manifeſtum eſt. Et ecce poſt hæc & alia tanta gravamina, quibus non ſolum Clerus, ſed univerſam Germaniam regnum exhauriunt, & ledunt. novum & hactenus nunquam auditum Rom. Pontifex à Clero petit ſubſidium, quod antea nullus Papa præſumptiſſe cogitandum. Cenſuras minatur, & penas non dantibus vel contradicentibus infligendas. Quapropter cum iſta nova ſint, & prius inaudita, nulla ſunt ratione admittenda. Principijs ergo malorum obſiſte, & non permittatis hæreſerutem turpem prævalere. Memento Principes, quantam calamitatem, miſeriam, deſtructionem, & in utroque ſtatu diſpendium præviſſis Apoſtolice plerique Eccleſijs Germania intulerim, dum Pontifex Romani canonice per capitula electos repudiant: & non electos præſules intraducunt. Hinc lites & contentiones graviffima inter partes ſuſcitate, quantam deſolationem Eccleſijs induxerint, nemo noſtrum ignorat: per talem nempe occaſionem nobis hæc Moguntina Eccleſia, quod vobis conſtat omnibus, in ultimam paupertatem devenit. Simile contigit Eccleſijs Herbipolenſi, Vormatienſi, Argentinenſi, Friſingenſi, Metenſi. & multis alijs, quarum redditus atque proventus per diſſiſſiones electorum canonice & præviſſis à Papa miſerabiliter fuerunt diſtratti. Unde concludendo breviter, etiamſi omnino deberet Clerus, aut vellet Papa poſtulatam contribuere ſubſidium, ſicut nec vult, nec omnino tenetur, tamen non poſſet, cum propter cauſas nunc dictas, ſum propter multiplices rationes, ſi opus fuerit, allegandas, & maxime propterea, quod Principibus Germania non ſolum eſſet turpe, ſed etiam diſpendioſum, ſi hæc ſuper Clerum ſuum induci permitterent Italia ſervitutem. Dixit & alia multa, quæ principibus ad perſuadendum pro Clero ſibi videbantur accommoda, quorum cum nonnulla derogare auctoritati Rom. Pont. ſit manifeſtum, ſilentio potius ſepelienda iudicamus, quàm ſcriptis noſtris in noticiam tranſferre poſteritatis; conſitemur enim publicè, nos cum Rom. ſentire ſacroſancta Eccleſia, & Auctoritatem Summi Pontificis velle pro viribus deſenſare.

Postera die Imperator & Principes advocantes Legatum S. Sedis Apoſtolice, reſponſum illi ſuper his, quæ nomine Rom. Pontif. Innocentij de ſubſidio, ne dicam exactione Clericorum propoſuerat, cum hoſpitate & modestia reddiderunt dicentes: Clerum tam inſolita dare nullatenus

Olim Confirmabant
Archiepiſc.
ſua Epicoſ.

Eccleſias
per provi-
ſiones
dicuntur
paupertas.

Clerum di-
citur de-
bere nec
velle poſſe
Papa con-
tribuere.

Conſultatio
huius viti
nimis mor-
dax & acer-
ba contra
Papam.

Caſus cum
principibus
legato de-
dit reſpon-
ſum pro
Clero.

nus

nus posse, multaque pro ejus defensione rationabiliter in medium protulerunt, maximè tamen Cæsar iniquo tulit animo, quod præcunctis nationibus Europæ solos, Papa Germanos hamo piscationis inconsumetæ, atque illicitæ penitus in servitutem volebat deducere. Unde commotus aliquantulum animo præsentē Legato in medio principum dixit: *Quid est Domine Episcopo, quod Papa pecuniam à Clero multam exigit, & mores reformare Clericorum non intendit? videtis quomodo vivant, in quantâ superbia & elatione, arari, cupidi, luxuriosi, & supra modum delictis affluentes. Quo incedant habitu, pudet dicere: utpote qui militibus hujus mundi similes sunt, quàm servis omnipotentis Dei. Sine ordine vivunt ubique, sine honestate, sine timore Dei, in omni libertate peccantes, & nemo est, qui corrigat, nemo qui prohibeat, nemo qui emendet. Vos autem Rom. pastores & Pontifices lanam rapientes nihil de salute ovium estis solliciti. Cùm Cæsar ista loqueretur in consensu Principum, & vicia Clericorum simul & avaritiam Episcoporum publicè & modestè carperet, aderat Canonicus quidam principalis Ecclesiæ Moguntinæ nomine Cuno de Falckenstein, quem coadjutorem Henrici quondam Archiepiscopi fuisse supra anno Wichardi Abbatis primi quinto diximus, qui etiam Trevirorum postea factus est Archiepiscopus. Is Caputium habebat in capite auro gemmisque nimis pretiosum, quod Imperator capiti suo imposuit, & quod suum erat, de panno simplici super caput Canonis relocavit. Deinde ad principes conversus dixit: *Quid vobis videtur? nonne militi videor in caputio Canonis similior, quàm canonico?* Restituo autem caputio Canonis, suoque recepto ab eo, dixit ad Gerlacum Moguntinum Archiepiscopum: *Præcipimus vobis Domine Archiepiscopo, sub ea fidelitate, quâ nobis & regno estis iuramento affricus, quatenus Clerum vestrum juxta Canones sanctorum Patrum reformare studatis, eumque in moribus, vestibus calcamentis, capillis, & cæteris voluptuosis, nimiumque sumptuosos delictis atque abusionibus refractis, & omnes ad debitè, honestè, religiose vivendum compellatis. Eorum verò qui rebelles & inobedientes reperti fuerint, bona & fructus beneficiorum occupetis, & filio vestro regali inferatis, vel etiam si necesse fuerit, ipsos contraditores carceribus mancipetis.* Hoc ipsum cæteris regni Pontificibus Imperator præcepit.*

Philippus autem Cavallicensis Episcopus supradictus Apostolicæ Sedis orator ac nuntius, posteaquam negativum Cæsaris audivisset responsum, & cognovisset, quod Clerus contra Papam sese mutuo colligasset, Cæsare simul & Principibus defensoribus, post diem octavum nave consensâ cum suis familiaribus descendit ad Coloniam, & inde Galliam in Avenionem ad Papam reversus est. Legato tandem reverso ad Pontificem sine fructu legationis sæpe dictæ, Papa concepto astuans desiderio, cùm subsidium à Clero Germaniæ, sicuti speraverat, non posset assequi, ne frustra conatus suos impendisse videretur, ex alia parte navigij retē suum in capturam piscium laxavit. Emisiss namque nuntiis suis per universam penè Germaniam, præcepit medietates omnium beneficiorum tunc vacantium & vacantiorum biennio colligi, & in usus Cameræ Apostolicæ reservari.

Anno etiam prænotato inter senatum & cives oppidi Nürenbergensis facta est sedicio magna. Dederat Imperator in mandatis nonnulla senatui, quæ communi populo haud parum displicuerunt. Unde convenientes

Cuno de Falckenstein Canonicus de caputio suo factis septem hennus à Cæsare,

Legatus sine fructu operato in Avenione ad Papam reversus est.

Cives Nürenbergenses contra Imp. & senatum conspirant.

G g 3

turmatim

Imperator
quæ indu-
sitâ con-
spiratione
hanc sedâ
verit.

turmatim in conventiculis & symposijs suis *günfften* vulgariter nuncupa-
tis multis & varijs se cohortationibus contra Imperatorem Carolum &
senatum armaverunt. *Insensum* brevi convaluist ista plebeja conspiratio,
quod nonnulli ex eis omnino concluderant, Imperatorem si possent, quo-
cunque modo . tempore & occasione interficere. Imperatori . quitum
Nürenberge fuit, res conspirata innouit, qui nihil moratus auctorem
seditionis factæ in populo fecit adesse, quem blandis sermonibus, & obla-
tione 1000. florenorum auctorum in secreto sibi concilians maximum
fecit esse fautorem; nam *in* ut ab Imperatore tam gloriosè muneratus
discessit, mutavit consilium factis, & eos quos prius ut princeps factionis in
odium Cæsaris potenter concitaverat, jam nunc ad obedientiam & subje-
ctionem humiles totis viribus revocabat. Verùm dum à complicitibus non-
nullis argueretur levitatis respondit: *In turpi voto honeste mutandum con-*

Artificum
conventi-
cula id est
günfften
Nürenber-
ge depo-
nunt ex-
cepis Ma-
cellarijs.

silium. Eo liberatus periculo Cæsar, ut omnem plebi occasionem dein-
ceps conspirandi auferret, magnâ usui industriâ, omnia conventicula,
collegia sive monopolia vulgariter, ut diximus, *günfften* appellata, in
quibus artifices diebus festis in unum convenire solebant, ad confabulan-
dum, bibendum, consiliandum (non dico ad detrahendum & conspi-
randum) singuli secundum artificia sua, imperiali auctoritate deposuit,
interdixit perpetuò & damnavit. propterea, quod eatenus cives omnia
consilia sua contra senatum & omnem majoritatem in eisdem habere
conventiculis turò consueverunt.

Sarcopolæ verò, quos macellarios, sive carniū paratores nuncu-
pamus, quoniam pro parte Imperatoris Caroli atque suorum fidelium
fortiter steterunt in hac ipsa conspiratione adversum fedifragos conju-
ratos, magnis à Cæsare honoribus collaudati sunt, & pristinum inter
se conveniendi monopolium ab eo permissum & confirmatum (cæteris
extinctis omnibus) acceperunt. Insuper in perpetuam hujus fidelitatis
memoriam Cæsar macellarijs quædam privilegia, & ludos circa carnis-
privium exercendos indulxit.

Joannes
Gallie Rex
ex captivi-
tate dimi-
tuitur.

Eodem anno Eduardus Rex Angliæ multâ interveniente pecuniâ &
precibus amicorum non paucis Joannem Gallorum regem, & Philippum
ejus filium, quos in alterum nunc annum tenuerat captivos, sub certis
conditionibus liberos dimisit. Qui reversi tandem in Galliam, nihil
eorum quæ promiserant Eduardo Regi, servârunt. Quapropter indi-
gnatus ille contractis undique copijs pugnatorum, cum 150. navibus
maximum sequenti anno exercitum duxit in Galliam: Parisios iterum
obsidione vallavit, devastatque omnibus magnâ Galliam calamitate
afflixit.

Wichardus
ii. Abbas
Hirsaug.
moritur.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato, vicesimâ septimâ die mensis
Novembris obiit Wichardus ejus nominis secundus Abbas hujus Cœnobij
Hirsaugiensis xxxiii. anno sui regiminis vi. nondum completo. Vir bo-
nus, mansuetus, & quantum ad curam pertinet temporalem, pro illo
tempore satis idoneus, qui diutius si vivere potuisset, res Monasterij di-
stractas plures sine dubio revocasset ad jus suum, quod negligentia turpī
priorum amiserat.

Eodem anno xx. die mensis Decembris Philippus Episcopus Cavalli-
censis Apostolicæ Sedis Legatus, de quo diximus antea, convocavit
plures

plures Ordinis nostri Abbates ad se Moguntiam, & pro Monasteriorum reformatione multa cum eis tractavit: inter quos fuere praesentes Hermannus Abbas S. Albani, Wiricus Abbas S. Jacobi Moguntinensis, Philippus Abbas Spanheimensis, Abbates quoque Limpurgensis, Blidenstattenensis, montis S. Joannis Vingavienfis & alij plures; veruntamen nullus tunc proposuere reformationis subsequeretur effectus.

De Wignando hujus Monasterij Hirsaugienfis Abbate XXXIV. qui praefuit annis xx. mensibus x. diebus xx. & de varijs, &c.

Anno Dominicae Nativitatis praenotato MCCCCLIX. Indictione Rom. xii. hujus Monasterij Abbacia post mortem Wichardi Abbatis secundi, ut diximus, vacante, prior & fratres, quibus compete-*batur* jus eligendi rectorem, ne destitutionis curae pastoralis aliquod experirentur incommodum, vii. die mensis Decembris pro novi pastoris electione ad locum capitularem in unum conveniunt, & praemissis orationibus consuetis, ad electionis negotium in Dei nomine processerunt. Scrutinio itaque per singulorum vota ex ordine praemisso, pars major eligentium, & senior Wignandum ex Collegio Conventus Monachum in Abbatem elegit, cui & reliqui omnes sine contradictione unanimiter consenserunt. Qui a Gerardo de Erenberg Spirensium Episcopo confirmatus, & solemni pompa benedictus praefuit huic Monasterio xxxiv. Abbas in multa sollicitudine annis xx. mensibus x. diebus xx. Natione fuit Germanus, patri Suevus, militari genere ortus. probis ac honestis parentibus procreatus, qui a puericia Monasterio traditus, moribus & consuetudine urebatur inventis. De cujus vita & conversatione pauca scribere possum, propterea. quod Monachorum ignava pigrities res memoratu dignas & gesta Praelatorum litteris mandare. aut non potuit, aut certe contempsit. His namque temporibus miseranda Ordinem nostrum oppressit calamitas, quando non solum in isto insigni Monasterio Hirsaugienfi, sed & in ceteris penè omnibus, cuncta spiritualis disciplina, & sancta exercitia defecerunt. Unde mirandum non est, nos historiam continuare de gestis Abbatum Hirsaugiensium minimè potuisse, cum & negligentia Claustralium bene gesta Rectorum litteris non commendaverit, & Praelati forsitan nihil aut parum memoria peregerint dignum. Magna enim fuit circa haec tempora Monachorum & damnabilis ignavia, qui cum sancto religionis proposito, & fervore observantiae regularis, etiam divinorum amorem, & studium abiecerunt scripturarum, nihil minus quam constitutiones Regulæ vel SS. PP. animo cogitantes.

MCCCCLX.

Anno Wignandi Abbatis primo, Carolus Imperator Convenum principum celebravit, in oppido Regni Eßlingen partium Sueviae, & multa cum eis de communi utilitate omnium Germanorum tractavit. Factum est autem in die quadam Imperatore cum principibus suis in Refectorio Fratrum minorum habente colloquium, cives in seditionem versi contra familiam Caesaris, movere arma non timuerunt, quod malum haud

Wignandus fuit Abbas.

Monachorum his temporibus fuit ignavia magna.

Cives oppidi Eßlingen contra Imperatorem rebellant.

haud parvam oppido turbationem concitavit. Nam in tantum concepta ſeditio convaluit, quòd cives furentibus perſimiles Cæſarem invadere, & contumelijs afficere tentarunt; qui elapſus eorum infaniam ad tempus declinavit. Poſt menſes paucos, cùm Eſlingenſes non ſolum commiſſorum in Cæſarem nullam peterent veniam, ſed magis in ſuperbiam elati, mandata imperialia contemnerent: iratus ille magnum Principum & civitatum, oppidorumque regni exercitum contraxit, & veniens oppidum Eſlingen obſidione fortiſſimà vallavit: Ducem verò exercitus Eberhardum Comitem de Wirttemberg fratrem Udalrici conſtituit, & ſub ejus directione militiam commendavit.

Comes igitur Eberhardus juſſu Imperatoris Eſlingen fortiſſimà obſidione cingens, oppidanos quotidiano impulſu haud mediocriter fatigavit. Qui ſerò conſiderantes in malo ſe poſitos, eò quòd tantæ multitudini pugnatorum nequaquam poſſent reſiſtere, de ſua cæperunt præſumptione in Cæſarem commiſſa dolere. Igitur neceſſitate extremà compulſi, pacem quam multorum judicio non merebantur petunt, & accipiunt, datis pro expiatione commiſſi ſceleris Imperatori Carolo ſexaginta millibus florenorum, ac Comiti Eberhardo triginta millibus pro reſuſione expenſarum, quas belli hujus occaſione fecerat, vel ut quidam ſcripſerunt, quadraginta millibus in prompta pecunia ſolutis: ſicque pacem plebs furioſa, quam violaverat, pretio centum millium florenorum emere compulſa eſt, & ſolutà obſidione quilibet eorum, qui convenerant, in ſua redierunt, oppidanis de Eſlingen multum conſulis, & per omnia valdè humiliatis. Hæc victoriâ nimium elatus Comes Eberhardus, quem Carolus Imperator iv. Capitaneum ſuper xxiv. civitates & oppida regni Germanici conſtituerat, in ſubditos regni tyrannidem exercebat, illicitis & inconfuetis illos exactionibus gravando, ut multi cives & oppidani ejus crudelitatem non ferentes mutare domicilia cogitaverint. Poſtremo tamen conſilio accepto ſe omnes Comiti unanimiter oppoſuentes contra illum ad Cæſarem provocaverunt. Imperator his intellectis Comitem Eberhardum piè monuit, quatenus à gravaminibus illicitis & inconfuetis deſiſteret, & civibus regni ſibi ad tempus, non perpetuò commiſſis nihil moleſtiæ inferret. Sed ille ipſam Imperatoris admonitionem contemnens, & in ſua cupiens tyrannide permanere, confederationem ſeu potius conjunctionem cum Ducibus Aultriæ in odium ipſius Cæſaris iniit, & quoſcunque potuit, contra illum provocavit. Quibus Cæſar auditis, ut rebellem & inobedientem amovit ab officio Vicariatus regni, & juſſit in ſuo illum privatum degere dominio. Qui fretus amicorum potentiâ juſſa Imperatoris ſui ſprevit atque contempſit, & ſe ad rebellandum totis viribus comparavit.

His motibus in regno malè ſubortis Imperator Carolus in Bohemia regno ſuo nativo atque paterno degebat, ſententias atque cenſuras in Eberhardum Comitem de Wirttemberg fulminans & emittens auditu terribiles, quas ille omnes contempſit. Unde inter ipſum Comitem & regni cives magni oriebantur tumultus, & omnia bellandi monſtrum & faciem futuræ deſolationis præ ſe ferebant. Quorum conſideratione motus Imperator, nec minus à regni civibus exoratus, Rupertum Palatinum Comitem ac Baviaræ Ducem electorem regni principem belli imperialis Ducem

300. floren-
norum mil-
libus pa-
cem emunt
Eſlingen-
ſes.

Ducem pro civitatibus regni & oppidis, aque Capitaneum esse voluit, cui & bellum contra Eberhardum Comitem prænominatum gerere mandavit. Comes autem Eberhardus nihili pendens mandata Cæsaris, viriliter se parat ad resistendum, habens in adiutorium Duces Austriae Carolo facis infestos, Ducem quoque de Teck, Barones illos de Lymburg, quos vocant vulgò, die Schenken/ nòque pincernas imperij nuncupamus: aliòque Sueviae Comites Barones ac nobiles multos, qui Cæsari & regno unanimi consensu pertinaciter contradixerunt. Horum omnium suffragijs Comes Eberhardus magnum pugnatorum congregavit exercitum, quorum potentia fretus Cæsaris & regni praestolabatur adventum. Imperator verò postquam intellexisset Comitem se parare ad rebellandum, exercitum congregavit & ipse praevallidum ex Bohemia, Ungaria, Lituania, & universo Germaniae regno, veniens contra illum in Sueviam. Comes autem animosè cum suis occurrit Cæsari, non satis providè bellaturus, cum Cæsar ad minus haberet exercitum duplo majorem. Congessione igitur praesumpta, Comes Eberhardus, postquam consideravit se potentiam imperialium militum ferre non posse, retraxit pedem, & in oppidum Stutgardiam se recepit. Carolus autem Imperator, qui à Nurembergae per Rhænam interiorem contra Eberhardum duxerat exercitum, oppidum quoddam Alen nomine, quod olim Comites de Oettingen pro viginti millibus florenorum Comitibus de Wittenberg impignoraverant, obsedit, & violenter imperio suo captum subiecit. Quo potenter obtento praesidium posuit, & postea etiam Schonenendorff obsedit. Rupertus autem Comes Palatinus Rheni Bavarique Dux, quem Cæsar amoto Eberhardo Vicarium suum in regno constituerat, sicut dictum est, ex civitatibus & oppidis regno subjectis fortem adunavit exercitum, quem per pagum, qui vocabatur Zaberger, ducens contra Comitem Eberhardum nonnulla ejus oppida & castra expugnando obtinuit. Deinde Gremingen cepit: Augustenses verò Constantiensis & alij cives regni Beppingen obsidione cinxerant, & discurrerent per villas multa pauperibus intulerunt damna. Comes autem Eberhardus depopulationem suorum graviter ferens cum exercitu exivit Stutgardiam, & veniens contra Imperatorem haud procul ab oppido Schonenendorff animosè committit praelium. Congessione unita pugnatum est acriter, & diu anceps pugna consumpsit ab utraque parte plurimos. Tandem victoria cessit Imperatori, Comes Eberhardus victus est, & ejus exercitus à Regno superatus, diffusus atque dispersus. Multi ex parte Comitis in eo praelio ceciderunt gladio intercepti, & multi fuerunt capti. Comes igitur necessitate compulsi, cum se multitudini tantae cerneret non posse resistere, pacem à Cæsare per medium Episcoporum Augustensis, Constantiensis, & Spirensis capit postulare. Quorum petitionibus, Imperator consentiens pacem dedit Comiti Eberhardo postulanti sub his videlicet conditionibus. In primis fuit per electos partium arbitros conclusum, quod Comes Eberhardus fœdus, quod cum Austria Ducibus contraxerat, revocando cassaret, & nullam deinceps ligam seu confederationem contra Imperatorem, aut regnum cum illis omnino haberet. Deinde judicium fuit decreto sancitum, quod Comes Eberhardus Advocatiam Aregni sive Vicariatum, quem à Carolo Imperatore super XXI v. urbes & oppida regni susceperat, resignare

Eberhardus
Comes ad
bellum se
parat con-
tra Impera-
torem.

Bellum in-
ter Imp. &
Witten-
bergenſes,

Concordia
facta inter
Cæsarem
& Comi-
tem.

Pacis Con-
ditiones.

H h

resignare

reſignare deberet, & ſe nullatenus de illo amplius intromittere. Tertiò fuit per arbitros partium decretum & iudicatum, quòd Comes Eberhardus civibus regni omnibus & ſingulis coram Imperatore, aut ejus judice delegato ſuper injurijs per tyrannidem irrogatis de juſtitia debeat, & velit reſpondere. Quartò fuit ſententialiter pronuntiatum, & concluſum, quòd Comes Eberhardus imperio, regno & Cæſari Carolo fidelis, ſubjectus & obediens perpetuò debeat perſiſtere, & neminem deinceps in ejus odium ſeu rebellionem quomodolibet provocare. Quintò fuit per arbitros decretum, quòd Imperator tam ipſum Comitem Eberhardum, quàm Ducem de Teck, & cunctos alios confederatos ſive auxilia- rios milites nobiles & ignobiles præmiſſo bello implicitos (Auſtriæ Ducibus duntaxat exceptis) ad reconciliationem, & gratiam debeat reci- pere, & commiſſa omnia plenè indulgere. Sextò ſtatuerunt, quòd omnes captivi ab utraq; parte quomodolibet ſine aliquo ſui detrimento, vel dam- no liberè dimittantur, & quatenus firma ſit conſtitutio pacis, quòd Imperator Comites ipſos principales de hoc faciat ſecuros. Septimò Judices decreverunt, quòd Carolus Imperator omnia oppida, caſtella, & muni- tiones per ſe vel per alios bello durante captas excepto Alen oppido ſo- o, Comiti Eberhardo debeat reſtituere, & pacem litteris imperialibus con- firmare. Hæc ſummatim pro pace fuerunt per Commiſſarios decreta, & ab utriq; parte laudata, & confirmata. Sic ergo pace inter regnum & Comitem de Wirttemberg Eberhardum reformatà, Alen oppidum Fiſco regio pro multa fuit adjudicatum.

His etiam temporibus inter Comitem Moſellanum de Starckenburg, & Walramum Comitem de Spanheim ex una parte, & Bohemundum Archiepiſcopum Trevirenſem alia ex parte graves oriuntur diſcordiæ propter quædam caſtella & dominia, quæ ad juſ Comitis de Starcken- burg pertinebant ab olim, ſed per Archiepiſcopum violentà inſaſione detinebantur. Unde Comes in auxilium rogatis Walramo prædicto Comite de Spanheim, Henrico Comite de Veldentia, & quibuſdam alijs, bellum indixit Archiepiſcopo, & prædas in illius pauperes exercebat. Archiepiſcopus autem contractis copijs terram Comitis de Starcken- burg ingreditur, & hoſtili incurſione cuncta demolitur, villam Enckirch imprimis occupavit, deinde caſtrum Starckenburg in monte ſitum Mo- ſellæ obſidione vallavit. Quà quidem obſidione durante munitionem in pede montis juxta Moſellæ fluvium, quam Comes pro novo telonio contra voluntatem omnium Moſellanorum erexerat, memoratus Archie- piſcopus cepit, & igne ſubmiſſo funditus deſtruxit; major enim diſſen- ſionis cauſa inter eos fuit, præſumpta novitas telonij, quod ſine conſenſu principum Comes ab Carolo Imperatore clandestinè impetraverat; ſed victus ab Archiepiſcopo pacem petijt, & omni juri telonij novi perpetuò renuntiavit. Superato Comite de Starckenburg, & in deditionem coactò, Boemundus Archiepiſcopus terram Comitem præſcriptorum de Span- heim, & de Veldenz cum exercitu intrare ſtatuit, quos ſibi auxiliares ille de Starckenburg aſſociaverat. quod mox ubi illi cognoverunt, miſſâ legatione pacem poſtulaverunt, & impetraverunt.

His quoque temporibus Carolus Imperator iv. ex Rege Bohemiæ; ut ſupra diximus, factus, cùm eſſet vir in ſcripturis mundanis haud me- diocriter

*Univerſi-
tas Pragenſis
in Bohemia
ab Imper.
fundatur.*

diocretico doctus, utpote qui non solum apud nostros Germanos, verum etiam apud Parisienses Gallos in juventute litteris operam dedit, volens & regnum honorare paternum, & suum in viros doctos pientissimum declarare affectum, Gymnasium, quod nostri studium vocant generale, sive propter copiam scientiarum universale, Pragæ instituit, quod tam Papæ, quam suis privilegijs simul, & stipendijs ultra Gymnasia totius Germaniæ omnia mirum in modum decoravit. Confluxit illic magna multitudo studentium, cum propter ubertatem victualium, tum, propter singularem & multifariam gratiam privilegiorum simul, & doctorum copiam, quos ex diversis nationibus adduxerat. Duravit hoc ipsum Pragense Gymnasium per annos ferme quinquaginta in magna celebritate, & gloria, tam numero personarum, quam ubertate scientiarum & copiâ præceptorum sive doctorum in omni facultate peritorum. Verum postea ut suo loco inferius dicitur, multis erroribus & hæresibus deturpatum viluit, & usque in præsentem diem Schismaticorum synagoga permansit.

Memoratus etiam Imperator Carolus pro majore regni gloria Bohemorum Ecclesiam Pragensem Episcopalem, quæ Archiepiscopo Moguntino eatenus fuit subiecta, in Archiepiscopalem erexit, subiciens ei duos Episcopatus, Olomucensem videlicet, & alium, cujus nomen hæc vice non occurrit. Multis quoque eandem novam metropolim Pragensem, redditibus donationibus & privilegijs decoravit. Quæ quidem Ecclesia Pragensis post annos ferè 50. varijs hæreticorum erroribus polluta caput Schismaticorum facta est, & manet SS. Rom. Ecclesiæ rebellis in præsentem diem. Pontificem habet non alium, quam Schismaticum, & ab Unitate S. Matris Ecclesiæ pro suis scelerebus aut fugientem, aut depositum, & à Summo Pontifice jure excommunicatum. Canonicorum tamen sacer Conventus, qui in monte S. Wenceslai habitat, ubi & Ecclesia cathedralis adhuc sine Pontifice manet, Deo sub obedientia Sedis Apostolicæ similiter militat. Plures etiam Bohemorum Schismatici sunt, non omnes, quemadmodum opportuno tempore plenius infra dicemus. Apud Ingelenheim regiam villam, Moguntinensis Diocesis, inter Moguntiam civitatem & Bingen oppidum medio itinere sitam, Aulam eatenus regalem atque imperialem, Cœnobium fecit Canonicorum Regularium S. Augustini Episcopi quondam Hipponensis in Africa, constituens illis ejusdem vitæ præpositum. Quod quidem Cœnobium pleno jure subjecit Abbati S. Caroli in Praga ejusdem religionis, cujus hodie est fratres, & præpositum, quoties fuerit necessarium, instituere, & locum, ut superioris, visitare.

Constituit etiam prædictus Imperator, neminem ad canonicatum in eo Cœnobio debere admitti, qui natus de Bohemia non esset, quod ita servatur in hunc diem. Distat verò itinere à Moguntia rectè versus Bingen oppidum per terram Ingelenheim villa imperialis memorata miliaribus Germanicis duobus, in cujus aula, quæ modo est Cœnobium, sicut diximus, Carolus Imperator magnus creditur fuisse natus, qui non minus Rex fuit Francorum Orientalium ac totius penè Germaniæ, imò primordialius, quam omnium Gallorum, qui nomen Franconicum ab Orientalibus & non aliunde suscepit. In memorato Canonicorum Cœnobio locus est bibliothecæ tenuis, in qua nunc altare constructum

Episcopus Pragensis Archiepiscopi subiectus.

Carolus magnus non in Gallia, sed in Germania natus.

H h 2

cernitur,

Feflum
Lanceæ,
Clavorum
& Coronæ
Domini
inſtituitur.

cernitur, ubi lectus olim natiuitatis Caroli Cæſaris magni habebatur. In eadem quoque regali camera, quæ nunc & bibliotheca eſt Canonicorum & Capella, Carolus ipſe magnus gladium cælium fertur ab Angelo ſuſcepſiſſe, in quo devicit Hiſpaniam, & iter ad S. Jacobum Chriſtianis tutum paravit in Galiciam. Qui gladius non multæ longitudinis hodie apud Nîrenbergenſes oſtenditur, & inter Sanctorum reliquias Imperiales habetur. Denique Carolus Imperator iv. Dominicæ Paſſionis & mortis cultor & venerator devotiſſimus à Rom. Pontifice precibus impetravit inſtitutionem & celebrationem feſti Lanceæ, clavorumque Domini cum indulgentijs multis, quod feſtum quotannis feriâ vi. poſt octavas paſchæ Papa conceſſit per univerſum orbem Chriſtianum ſolemniter celebrandum.

Rex Anglo-
rum Eduar-
dus iterum
inveſit
Galliam.

Anno etiam prænotato Eduardus Anglorum rex bellicoſus, & bello fortunatiſſimus, poſteaquam Joannem Gallorum regem pactorum contemptorena. & violatorem litteris monuiſſet & nuncijs, quatenus promiſſa ſervaret, ſed nihil monendo proficeret, arma corripuit, & claſſem 150. navium per litus maris in Galliam reduxit, & Pariſium obſedit. Erat autem exercitus ejus magnus valde, & maximas per totam Galliam ſtragis fecit. Ex hac facie profanæ multitudinis turba illa ſurrexit latronum, qui Alſatiam ſub Duce Archipreſbytero, ſicut dicemus. poſt biennium crudeliter devaſtarunt.

Eodem anno in feſto S. Gertrudis Virginis cives urbis Herbipolenſis à multis retrò annis gens inquietiſſima & ſubjectionis nimium impatiens contra ſuperiores ſuos in ſeditionem verſa, periculoliſis urbem tumultibus implevit. Unde in furorem concitati, & per civitatem ſine ordine diſcurrentes, nobiliores & ditiores quoſque civium, quibus Antiſtes ſuas in Republica diſtribuerat vices, hoſtiliter invadunt, alios vulnerantes, alios crudeliter occidentes, & reliquos in fugam agentes, extra civitatem ejecerunt. Claves portarum urbis & turres prohibitu ſuo diſponentes, omne dominium in ſe transferre ſategerunt. Sed non diu manſit impunita eorum temeritas, venit enim armatus multitudine præful, & vindictam ſuſciavit in eos jure, quam temere meruerunt.

MCCLXXI.

Wilhelmus
Dux de Ju-
liaco pri-
mus mori-
tur.

Anno Wignandi Abbatis Hirfaugienſis ſecundo in menſe Februario, nocte quâdam cælum in occidentali parte ardere viſum eſt: & eâdem nocte Wilhelmus ex Marchione primus Dux Juliacenſis ab hac vita migravit ad patres, quem Carolus Imperator iv. in Conventu Principum Metenſi Collegio Ducum adſcripſerat, ut diximus anno Wichardi tertio, vir certè memoriâ dignus, cultor juſtiæ, amator Cleri, & defenſor pauperum fidelis.

Eodem anno duo Comites Gerardus videlicet de Monte Colonienſis Dioceſis, & Arnoldus de Blanckenheim Trevirenſis Dioceſis, ambo illo in tempore divites atque potentes in quodam haſtario ludo apud Coloniâ Agrippinam acutis ſe lanceis impetentes mutuò de equis deſecerunt, & ambo mortui ſunt. Erant enim ex multo jam tempore animoſiſſimi, gerentes ad invicem hoſtiles, idcirco datâ occasione alter alterum doſoſè impetere cogitavit & fecit.

Anno

Anno item prænotato posteaquam Reinhardus & Eduardus fratres Geldrie Duces per annos jam aliquot gravissimas inter se contentiones & lites pro paterno principatu continuassent, cessit victoria tandem Eduardo, qui natu minor erat, & dolo circumventum fratrem cepit, custodiæque mancipavit, quemadmodum anno Wichardi Abbas secundo vel quinto prænotavimus.

Dux Gel.
dixit frater
alter ab al.
tero captus
annis
decem.

Anno quoque præscripto Eberhardus Comes de Wirtenberg filiam suam nomine Sophiam Duci Lotharingæ dedit uxorem. nuptiis in oppido suo Sturgard magna cum pompa celebratis. Convenerat illuc ad nuptias Principum, Comitum, atque nobilium invitata multitudo maxima, & varia spectaculorum genera juvenus audacior exercebat. Nuptiis interfuit Albertus Dux Austriæ, qui Comiti semper contra Imperatorem Carolum pertinaciter adhaeserat. Unde Carolus Imperator, quanquam invitatus à Comite suo promississet venturum, tamen non venit. metuens forsitan finitrum aliquod in tanta multitudine hominum posse oriri, aut propterea certè, quod Comiti non facis confideret.

Claruit his temporibus apud Colonienfes Joannes de Hildesheim Saxo Ordinis Fratrum B. Mariæ semper Virginis de Monte Carmeli, sacre Theologiæ lector, & multo tempore Prior Conventualis in Cassell oppido Hassiæ, vir studiosus, & suo tempore doctus. qui scripsit super sententiarum Petri Lombardi libros iv. totidem volumina. Ad Florentium quoque Monasterienfem Episcopum de translatione trium Magorum ad Coloniam librum unum, & chronicon etiam historiale suorum temporum lib. i. Contra Richardum Archiepiscopum Armachanum in Hybernia defensorium iv. Ordinum mendicantium lib. i. Opus metricum de monstris in Ecclesia lib. i. Opus quod prænotatur Fons vitæ lib. i. De Antichristo lib. i. Contra Judæos lib. i. In quendam turpia pingentem, lib. i. Sermones de tempore & de sanctis libb. ii. Epistolarum ad diversos lib. i. In astronomia etiam nonnulla composuit, aliæque plura, quæ ad notitiam nostræ lectionis minimè viderunt. Hic beati Patris Thomæ Generalis totius Ordinis in Avenione residentis postea Patriarchæ Constantinopolitani viri sanctissimi atque doctissimi quondam auditor atque discipulus fuisse memoratur.

Joannes de
Hildes.
heicu Car.
mella vir
d. v. etas
multa scri.
psit.

Joannes quoque de Thambach patriâ Francus Orientalis Ord. S. Dominici doctor divinarum scripturarum egregius, hæc tempora scripsit & lucubrationibus suis clariora fecit. Inter multa enim scripsit opus pulchrum & utile contra sævientiæ fortunæ jacula, quod consolatorium Theologicum prænotavit libb. xv. De sensibilibus quoque delicijs paradisi contra Saracenos lib. sermones & alia plura, quæ necdum vidimus. Joannes item de Emenhusen natione Germanus Doctor sacre Scripturæ profundus his temporibus scribendo & docendo apud Gallos Parisienses magno in pretio fuit. Qui inter multa, quæ scripsit, in iv. sententiarum libros totidem non parvæ æstimationis volumina composuit. In plures etiam sacre Bibliothecæ libros valdè utiles commentarios lucubrassè perhibetur. Alia plura scripsit Synthemata, quæ ad nostræ lectionis notitiam non viderunt.

Joannes de
Emenhus.
sen doctor
profundus
plura scri.
psit.

Joannes etiam Denock patriâ Saxonicus Ord. Eremitarum S. Augustini primus doctor in Gymnasio Pragenfi promotus, vir ingenio & do-

H h 3 Crinā

ſcrinâ clariffimus. ſcripſit ſuper iv. libros ſententiarum inſigne opus, quod in memorato Gymnaſio publicè legi & recitavit: variarum item quaſtionum, quas quodlibeta nuncupavit lib. i. Et quædam alia, quæ non vidimus.

MCCCLXII.

Anno Wignandi Abbatis tertio Udalricus Comes de Wirtemberg, filius Eberhardi uxorem duxit Elifabeth filiam Ludovici Ducis Baviaræ, reliſtam viduam Scaligeri Veronenſium Principis, de qua genuit filium nomine Eberhardum, cognomento pium, principem memoriâ dignum.

Anglicana
perniciôſa
ſocietas
plura deva-
ſtat domi-
nia.

Eodem anno reliquiæ maximi illius exercitus, quem Eduardus Rex Anglorum contra Joannem Regem priore anno duxerat in Galliam, ut ſupra dictum conſtat, pace inter diſſidentes reges confirmatâ in turmam latronum commutatæ ſunt; in unum namque conjurantes, ut cunctis viderentur metuendi atque terribiles, Ducem ſibi præficiunt, quem Archipreſbyterum nuncuparunt. Qui brevi tempore concurrentibus undique hominibus desperatis latronibus & peſſimis in magnum crevère numerum, ita ut etiam Regibus æſtimarentur timendi; Eduardo namque in Angliam reverſo (quoniam ex diverſis nationibus erant conſtituti) cum prædis eſſent aſſueti, nec aliud haberent, unde viverent, rapinis, injurijs & deſolationibus quorumcunq; vitam agere decreverunt. De Gallia igitur profeſſi magna cum multitudine in Hiſpaniam, villas, urbes, caſtella & oppida improviſe quotquot potuerunt capientes, interfectis habitatoribus funditus deſtruxerunt, nulli fidem ſervantes & pollicita, & prædam inter ſe captam dividentes. Domine Deus quanta mala fecerunt ſervis tuis Monachis, Clericis, Monialibus & reliquis Chriſti tui fidelibus iſti latrones per Hiſpaniam, Galliam, vicinâſque regiones, incendijs, gladijs, ſtupris, rapinis, devaſtationibus, inauditiſque crudelitatibus! Ex Hiſpanijs tandem pulſi per Galliam redierunt, ubique latrocinia exercentes, villas caſtella & oppidula non ſatis munita ſeu per negligentiam cuſtodum deſerta capientes, interfectis omnibus habitatoribus, ignibus conſumpſerunt. De Gallia igitur moventes ad fines Trevirorum copias duxerunt; quod cum Boemundo Archiepiſcopo innotuiſſet, bellum latronibus inferre cogitavit; convocatis erenim tempeltivè in auxilium vicinis principibus Wenceslao Luzenburgenſium Duce, Walramo Comite in Spanheim, Henrico Comite in Veldentia, Comite quoque de Starckenburg, Comite de Virneburg, Comite de Blankenheim, Comite de Bare, Comite de Hildeſheim, Comite de Saraponte, Comite de Salm, & multis alijs, exercitum pugnatorum non parvum comparavit. Cui Proviſorem & principem conſtituit coadjutorem ſuum Cunonem de Falckenſtein, virum in negotijs ſæcularibus & bellicis longâ experienciâ peritiſſimum, de quo nonnulla etiam in præcedentibus juxta ſeriem hiſtoriæ diximus.

Ex Hiſpa-
nia pulſi
venerunt
ad fines
Trevirorû.

Verùm poſteaquam audiſſet Archidux latronum, tantam contra ſe paratam pugnatorum multitudinem, retraxit pedem, & deſlexo itinere exercitum ſuum duxit in Alſatiam, nec fuit auſus appropinquare Trevereniſibus: & quoniam ruſtici & villani Alſatæ, auditum illorum longè prius, quàm venirent, habuerant, & quàm impij eſſent & crudeles, ne invenirentur in villis occidendi, diſmiſſo rure cum omnibus ſuis ſe in proximas munitiones receperunt; nam etſi eſſet magna multitudo illa latronum,

latronum, civitatibus tamen & locis munitis vim inferre non poterant, quia machinas ad murorum defectionem necessarias non habebant, sed villas non munitas destruebant. Venit itque fabulosus ille Archipresbyter cum suo exercitu latronum usque ad Argentinam, & in tenebris noctis castra non longè ab urbe statuerunt, incendio cremantes omnes in circuitu villas, & quidquid uspiam invenissent relictum à fugientibus rapuerunt. Argentinenses metu latronum inopinatè percussi clausas tenuere portas civitatis, nec aliquem egredi permittebant. Per dies autem plures manserunt in Alfatia, & multa pauperibus damna intulerunt. Scripserunt Imperatori Alfatæ, ut veniens cum exercitu latrones illos profigaret, qui remoratus, suspicionem de se nonnullis præstitit malam. Interea societas ipsa Anglicana (sic enim vulgò latronum ille dicebatur exercitus) in magna ferocitate totam percurrentes Alfatiam, omnia extra munitiones desolavit, ruricolos omnes, quos reperit, inauditis affectibus supplicij, & qui se pecuniâ redimere non poterant, ab eis crudelissimè necabantur. Mulieres simul & virgines, tam Christo dicatas, quam sæculares quascunque invenissent, horrendo libidinis modo polluentes occiderunt, nulli parcentes ætati, ordini, vel sexui, femellas interfecerunt, masculis in servitutem reservatis. Nulli tunc licebat sine viâ conductu locum quempiam transire vel ambulare, in omni provincia, seu regione, quam occupassent. Cui autem cùmque saluum dedissent conductum, inviolatum servabant. Captivos, qui se pecuniâ non poterant redimere, sine misericordia interficiebant. Multi tamen beneficio noctis de manibus eorum lapsi evaserunt salvi, oppida & castella plura obsidione cinxerunt, pauca tamen obtinuerunt, quia machinas, sicut diximus, non habebant necessarias. Quotquot verò sive minis, sive terroribus obtinuisent, non servatâ fide promissâ necatis habitatoribus funditus destruxerunt. Tandem posteaquam multis in Alfatia diebus latrocinantes & sævientes, tam in agris, quam in villis plura pauperibus intulissent damna, misit Imperator Carolus IV. pugnatorum fortem exercitum in Alfatiam, quibus Argentinenses, & alij cives regni maxima in multitudine conjuncti, aciem contra latrones illos dirigere statuerunt. Quod illi audientes in fugam omnes conversi sunt, ac tantâ velocitate disparuerunt, ut iter, quod uno die confecerant, in IV. diebus imperiales non fecissent.

Argentina
venientia
castra in
circuitu
locarunt,

Anglici la-
trones de
Alfatia su-
gati sunt.

Latronibus Anglicanis in Galliam procul fugatis, quoniam circa messem tempus fuit æstivum, damna exercitus regni pauperibus inculc non minora in frumento, quam illi forsitan, quos fugarunt; nam omnia quæ in agris erant frumenta jam penè matura, aut consumpta sunt ab equis, aut conculcata. Unde fames per Alfatiam magna fuit subsecuta, quæ sextum duravit in annum.

Anno prænotato paulò ante ingressum Archipresbyteri in Alfatiam Boemundus de Saraponte Archiepiscopus Trevirorum podagrâ laborans, & senio gravatus, cùm se ad regimen principatûs minus idoneum quotidie fieri conspiceret, Cunonem de Falckenstein Ecclesiæ Moguntinæ Canonicum, & ante Gerardum sub Henrico de Virneburg Archiepiscopum sicut diximus administratorem ad se vocans, de consensu Fratrum suorum Treverensem fecit Canonicum, ac postea in Coadjutorem suum assumpsit, committens ei curam omnium negotiorum temporalium totius Archie-

piscopatus,

piſcopatûs. Qui mox Anglicanos ſatrones ex Gallia irruptentes fugavit ex finibus Trevirorum, ut dictum eſt.

Videns Boemundus Archiepiſcopus Cononis prudentiam, & in agendis rebus quantumlibet arduis facilem diſpoſitionem, gaviſus eſt, & conſilio ſuorum præhabito, ſtatuit illi reſignare Archipontificatum. Mittens ergo nuntios in Avenionem ſolemnes ad Innocentium Papam, reſignandi Archiepiſcopatum Cononi licentiam petivit & impetravit. Conſenſu autem Rom. Pontificis impetrato Cononi Pontificatum reſignat, & pro ſuſtentione ſui oppidum Sarburg cum arce atque preſentibus in provisionem ſuſcipiens annuam quinque denarios ferme annis ſupervixit.

Eodem quoque anno mortuus eſt Wilhelmus Archiepiſcopus Coloniienſis, relinquens in theſauris multa millia florenorum, & omnia promptuaria plena, quæ tamen minimè in utilitates Eccleſiæ ſunt verſa, ut dicemus. Nam eo mortuo regulares capituli Joannem ex Comitibus de Virneburg Decanum in Archiepiſcopum elegerunt. Qui pro confirmatione ſui ad Urbanum Papam v. Suceſſorem Innocentij perſonaliter acceſſit, ſed non ſolum confirmationem non impetravit, verùm ejus electio per Pontificem in toto caſſata fuit, ut dicemus anno ſequenti, & alius contra voluntatem Capituli ab eo inſtitutus.

Anno item præſcripto mortuus eſt in Avenione Innocentius Papa ſextus vir doctus, & permagnificus, qui ut ſupra diximus, Eccleſiaſtica beneficia non niſi religioſiſſimis & doctis voluit concedere viris. Ejus cadaver in Monafterio S. Andreæ Apoſtoli Cartuſienſium Ordinis, quod extra Avenionem ipſe proprijs fundaverat, dotaveratque impenſis, cum honore debito ſepultum eſt.

Innocentio mortuo atque ſepulco convenientes in Avenione Cardinales Wilhelmum Maſſilienſem S. Victoris Abbatem Ordinis Divi Patris noſtri Benedicti, tum quidem in legatione abſentem unanimiter in Rom. Pontificem elegerunt, qui Urbanus v. vocatus fuit. Præſuit Eccleſiæ annis octo, menſibus v. vir doctus & morum ſanctitate integerrimus. Iſte Papa Urbanus ex Abbate S. Victoris Maſſilienſis, ſicut dictum eſt, factus patriâ Lemoicenſis, Curiam Papalem ab Avenione reduxit in urbem Romam, multis revelationibus Divæ Brigittæ ſæpius admonitus, quæ curia in Avenione ſteterat, à tempore Clementis Papæ v. per annos ferme l.v. non ſine magno detrimento Romæ, & totius Italiæ.

MCCCLXIII.

Anno Wignandi Abbatis iv. poſteaquam Eccleſia Coloniienſis aliquandiu vacaret poſt mortem Wilhelmi de Genep Archiepiſcopi, convenientes in unum canonici, Joannem ex Comitibus de Virneburg Decanum majoris Eccleſiæ, in Archiepiſcopum unanimiter elegerunt. cujus electionem ut prius dictum eſt, Urbanus Papa v. cauſam neſcio, non ſolum confirmare non voluit, ſed penitus caſſavit. Præſuit eo tempore Monafterienſi Eccleſiæ in Weſphalia Adolphus ex Comitibus de Marca deſtinatus Epicoſopus juvenis, & necdum ſacerdotio idoneus. Hunc neſcio ad cujus instantiam memoratus Pontifex Rom. ad Archiepiſcopatum Coloniienſem, invidis & reclamantibus canonicis promovit. Qui Archipreſulatu ſuſcepto malè præſuit in menſem undecimum, poſtea Romam citatus, ut dilapidator Eccleſiaſticarum rerum ab Urbano Papa, ne re-

Cuno ſic
Archiepiſc.
Trevirorū
reſignante
Boemundus.

Wilhelmus
Archiepiſc.
Coloniien-
ſis mortuus
& ſequitur
turbatio.

Innocentius
Papa vi. in
Avenione
obiit.

Urbanus ſic
Papav. Ord.
noſtri.

Adolphus
de Marca
Epicoſopus
ſic Archie-
piſcopus
Coloniienſis.

ne, respondere compelleretur super delatis articulis, potius Pontificatum resignavit, quemadmodum sequente anno dicemus.

Claruit his temporibus devotissima Christi famula S. Brigitta Regina quondam Sueciæ, quæ multis illustrata revelationibus Dei, toti Europæ admirabilis fuit; mortuo namque viro suo regnum mundi & ornatum ejus pro Christi amore contempsit, & egrediens cum Abraham de terra & cognatione sua, ne quid animum ejus à timore Domini, & spiritali conversatione posset retrahere, cunctis penè diebus vitæ suæ peregrinata est Romam, ad S. Jacobum, & alia diversa limina SS. jejunij, vigilijs, elemosynis, & orationibus sanctis vacans omni tempore. Verùm cetera sanctitatis illius opera cum omnibus sint manifesta, breviter nos absolventes, ad continuationem intentionis propositiæ stylum dirigamus.

S. Brigitta
vidua prin-
ceps Sueciæ
miraculis
claruit.

Anno prænotato mortuus est Theodoricus Beyer de Boppardia Episcopus Wormatiensis, cujus cadaver in principali Ecclesia cum honore sepelitur. Huic promotione Urbani Papæ v. successit Joannes cognomento Landfischad de Steinach Ordinis Fratrum Prædicatorum, & sacre scripturæ Doctor, vir optimus, & præfuit annis fermè tredecim non sine persecutione magna, quam non minus à Clero secretò, quàm à civibus manifestè sustinuit. Legi, quòd iste Joannes ante Pontificatum sæpè nuntius fuerit Apostolicus, inquisitor quoque hæreticæ pravitatis, administrator quoque diversarum Ecclesiarum cathedralium, videlicet, Hildesheimensis in Saxonia, Augustensis in Rhetia, Constantiensis in Suevia, ac Culmenfis in Prussia, sed credo Scriptorem opinionem deceptum, cum aliud quid esse potuerit, quàm Administrator. In fine anni præscripti, hoc est in die SS. Innocentium Mart. obiit Gerhardus de Erenberg Episcopus Spirensis, & in Cathedrali Ecclesia coram altari sanctæ Mariæ Annæ cum debito sepelitur honore. Huic electione canonicè in Episcopatu successit Lampertus de Büren Abbas Monasterij nostri Ordinis in Gengenbach Argentinenfis Diocesis, & præfuit annis decem & octo, quibus in Pontificatu Spirensi exactis ad Ecclesiam Bambergensem fuit translatus, auctoritate & mandato Urbani Papæ sexti, ut suo loco dicemus.

Joannes
Landfischad
fuit Episco-
pus Worma-
tiensis.

Lampertus
Abbas in
Gengen-
bach fuit Episcopus
Spirensis.

Ad instantiam hujus Episcopi Carolus Imperator quartus omnia privilegia per Germaniæ Reges & Rom. Imperatores Ecclesiæ Spirensi ante eum concessa renovavit, ampliavit, ac confirmavit, ac simul in unum conscripta corpus aureo sigillo roboravit, memoratque Pontifici coram multitudine Principum tradidit. Hanc verò bullam ejus nomine, qui dedit, Carolinam vocant.

Bulla Caro-
linæ Spiren-
fis Ecclesiæ
concessa.

MCCCLXII.

Anno Wignandi Abbatis v. Indict. Romanorum secundâ, Adolphus Colonienfis Archiepiscopus accusatus coram Rom. Pontifice Urbano v. quòd res Ecclesiasticas malè dispensaret, ac turpiter consumeret, ad ejus audientiam citatus est. Erat autem juvenis petulans atque lascivus, cui nec atas, nec mores ad Pontificatum aliquod ministrabant suffragium. Citatus igitur ad Curiam Summi Pontificis poluit defensionis aliquam subire laborem, & idè Pontificatum (non vi, neque metu, sed amore uniùs puellæ, ut dicebatur, Sororis Comitris de Monte, cum qua se Comitatum Clivensem accepturum sperabat) in manus Papæ liberè ac spontaneè voluntate resignavit. Resignatione Pontificatus solemniter factâ,

Adolphus
Colonienfis
Romam
citatus re-
signat
Archiepiscopatu
& ducit
uxorem.

puellam

Engelbertus Episcopus Leodienſis Archiepiſcopus Coloniensis

puellam memoratam duxit uxorem, & cum ea Comitatum de Clivis, quemadmodum ſperaverat, obtinuit; erat enim ſine ordinibus ſacris, & laico ſimilior, quàm Pontifici; quamvis Monaſterienſem Eccleſiam annis ſermè v. & Coloniensem x. menſibus, & diebus xviii. inutilis paſtor, imò non paſtor occupaverit. Poſt reſignationem Adolphi Capitulum Eccleſiæ Coloniensis in Archiepiſcopum ſuum elegerunt Engelbertum de Marca Episcopum Leodienſem patrum memorati reſignantis Adolphi, hominem jam ſenio gravatum. Cujus electionem Urbanus Papa v. libenter admittit, & gratoſè confirmavit. Confirmatus autem præfuit annis iv. ſine magno Eccleſiæ profeſſu, qui hodie in temporalibus magis computatur, quàm in ſpiritualibus; quoniam Adolphus omnes Wilhelmi provisiones diſſipaverat, & non minus plura contraxerat gravamina debitorum, & æris alieni pondera multa, in quibus & obiit, ut inferius ſuo tempore dicemus.

Anno præſignato in menſe Auguſto maxima & incredibilis per totam Sueviam & Alſatiam multitudo apparuit locuſtarum, quæ in modum nubis latiffimè denſiffimæque aerem implevit, & viridia quæque devoravit. Unde territi homines inſolito ſpectaculo, cùm nihil aliud potuiſſent, pulſu eas fugare campanarum conabantur. Tandem vento rapte ab invicem diſſipantur, & putrefactæ circa litus Rheni magnam infecto aere peſtilentiam cauſaverunt.

Inter Archiepiſcopum & cives Moguntinos

Eodem anno facta eſt diſſenſio gravis inter Gerlacum Archiepiſcopum Moguntinum, & cives Moguntinenses propter deſenſionem privilegiorum, & libertatem Cleri, civibus conceſſa infringere, Clero autem cum Archiepiſcopo indulta manuteneſſe & deſenſare conantibus. Crevit cum tempore livor, & in odium cauſa mutatur in tantum, quòd Clerus majore ex parte relictâ civitate ad alia ſe loca tranſtulit. Citantur ad Rom. Pontificem cives, monenturque, ut ſine mora compareant, & cauſâ longum excuſſâ tandem excommunicantur. Poſtremò Lambertus Episcopus Wormaticenſis, Rupertus Palatinus Comes Rheni Bavarie Dux, & Walramus Comes in Spanheim, ut vicini & partium amici rogati nihilominus à Moguntinis ſuas interpoſuere vices, & pacem inter Archiepiſcopum & cives reformârunt; concordia reformatâ, cives ab excommunicatione abſolvuntur.

MCCCLXV.

Hyems aſperſima, fames & peſtilentia.

Anno Wignandi Abb. vi. hyems fuit longa ſimul & aſperſima in tantum, quòd Rhenus tribus menſibus fortiter oongelatus ſe calcabilem præbuit hominibus & jumentis cum vecturis & curribus. Annus iſte calamitatibus multis infelix & malè fortunatus exitit, quoniam ex frigore nimio perire multi, fame quoque plures, & peſte non pauciores; magna enim penuria frumentorum genus oppreſſit humanum per Alſatiam maximè, & provincias ſive terras viciniores; cui malo principium dedit & cauſam, ut prius dictum eſt, exercitus ille latronum, qui ex ſocietate Anglicana de Gallia veniens univerſam devaſtavit Alſatiam, & fruges contrivit.

Albertus ſic Episcopum Halberſtatenſis

Anno etiam prænotato Albertus de Rickmerdorff in Saxonia factus eſt Episcopum Halberſtatenſis in ordine Pontificum illius Eccleſiæ primus & viciffimus, ac præfuit annis xxiv. Erat autem vir tam in divinis ſcripturis, quàm ſæcularibus litteris doctus, & multum eruditus, quippe qui multo

multo tempore apud Parisios scripturis discendis impenderat studium, & in tantum profecerat, quod insignia ibidem doctoratus meruit accipere. Scripsit etiam nonnulla ingenij sui præclara synthemata, quibus nomen suum immortalitati commendavit. Ex quibus extant in sententias Petri Lombardi Commentariorum libb. iv. non spernendæ utilitatis. In Epistolas Canonicas libb. vii. In multos quoque libros Aristotelis lucubravimus commentarios pulchros & non abiiciendos. Cætera quæ composuit, ad nostræ lectionis notitiam non venerunt.

Eodem anno Lupoldus Austriæ Dux ex Comitibus de Habsburg uxorem duxit Viridem nomine, filiam Barnabovis Mediolani Vicecomitis; cum qua in dotem accepisse fertur centum millia florenorum Rhenensium. Quæ peperit eijs. filios, quorum primogenitus fuit Ernestus, qui patri successit in Ducatu, & genuit Fridericum postea Imperatorem Rom. tertium. Lupoldus autem uxore suscepta vixit cum ea annis fere xvii. & postea in bello à Hussitis occisus fuit, cum multis alijs, ut suo loco dicemus.

Lupoldus
Dux Au-
striæ ducit
uxorem.

Anno præscripto Carolus Imperator iv. rogatus à Pontifice Rom. exercitum duxit in Italiam contra Vice Comitem Mediolani, quorum molestatione & incursione Papa gravabatur. Veniens in Longobardiam Cæsar cum pace & honore ut verus Dominus à Barnabovo Vice-Comite Mediolani fuit susceptus, cum quo de pace reformanda cum Pontifice Rom. multos & varios fertur habuisse tractatus. Urbanus aurem Papa, qui vices injuriarum bello imperiali Vice-comitibus reddi penitus optaret, graviter Cæsari indignatus est, cum audisset illum pro concordia & pace cum hoste contulisse sermonem; maluerat enim Vice-Comites Mediolani omnino deleri, quàm ad pacem non duraturam recipere. Imperator verò, qui ut princeps Christianissimus semper bello prætulit pacem, habitis cum Barnabovis partibus necessarijs consilijs, à Mediolano Romanam profectus est, cupiens cum Pontifice pacem reformare plenam atque perfectam. Verùm posteaquam intellexisset, mentem Pontificis non ad pacem Mediolani, sed magis ad subversionem fore inclinatam, cum indignatione ab urbe discessit, & salvo exercitu suo in Germaniam reversus fuit.

Imperator
chores vo-
luntatem
Pape bello
prætulit
pacem.

MCCCLXVI.

Anno Wignandi Abbatis vii. Inter Episcopum & Wormatienses cives magna fuit suborta dissensio propter institutionem & destitutionem Consularis, & quasdam jurisdictiones alias, quæ ad jus Episcopi pertinebant ab olim, civibus tamen reclamantibus, ideo maxime, quod Wormatia civitas sit regni Germanici, & non Ecclesiæ; unde merito iuribus & privilegijs regni gaudere debeat, ut reliquæ civitates. Post longam contentionem tandem Rupertus Palatinus Comes Rheni & Baviaræ Dux vices suas interposuit, & dissidentes ad pacis concordiam revocavit.

Eodem anno Egeno de Zeringen oppidum Friburg ordinatis traditoribus insidiosè capere conatus est, propterea, quod sine consensu ejus ligam & confederationem cum alijs Urbanis & civibus contraxerunt, contra ipsum, qui verus fuit eorum Dominus; nam ut longè superius diximus, memoratum oppidum Friburg per Duces de Zeringen, de quorum stirpe Comes iste descenderat, à fundamentis constructum extitit.

Egeno Co-
mes de Ze-
ringen Fri-
burgum
capere nititur.

atque fundatum. Friburgenſes autem de infidijs Comitis Egenonis in tempore aviſati, auxilio ſociorum Baſileenſium, Briſacenſium, Neuburgenſium & aliorum ſibi confederatorum, contraxerunt exercitum, & praevenientes Comitem omnes conatus illius deſtruxerunt; exeuntes namque turmatim ex oppido caſtrum ejus haud procul ſitum in monte capiunt, & igne ſubmiſſo funditus evertunt: poſt Eendingen oppidum, ipſius Comitis obſidione cingentes machinis & armis oppugnant, omnia in circuitu hoſtiliter invadentes. Comes verò contractis copijs armatorum obſeſſis in auxilium venire parabat. Quo audito Friburgenſes obſidione ſoluta contra eum ad pugnam properabant, habentes pugnatorem equitum trecentos, & peditum quinque millia.

Friburgenſes victi ab Egenone Comite in bello ceci-
derunt.

Civium Regni ma-
gna confæ-
deratio fit
contra nobi-
les præ-
dones.

Conſiſſa pugnâ Comes Egeno, qui habebat equitum lanceatorum quin- gentos, victoriam obtinuit, & exercitum Friburgenſem fortiter diſſipavit. Ceciderunt in bello ex parte Friburgenſium occiſi mille & quadringenti viri, plures in Rheno fuerunt ſubmerſi, nec minus trecenti captivi abducti, reliqui per fugam ſibi conſuluerunt. His temporibus magna & prius non viſa, neque audita confederatio ſeu liga inter cives urbium & oppi- dorum regni Germaniæ facta eſt contra raptiores atque latrones, qui militiam ſimul & genus nobilitatis ſuæ pravis moribus deturpantes, mercatores & alios incinerantes ſpoliare, capere, & ad latibula prædonum abducere conſueverunt, exigentes ab eis cum tortura pecuniam, quam non debebant. Horum multi poſt memoratam confederationem à civibus regni fuerunt capti, capicibus truncati, alij extra provinciam Im- peratoris ſententiâ proſcripti, plura etiam prædonum caſtella per cives regni his temporibus deſtructa fuerunt, Carolo Imperatore non ſolum conſentiente, ſed etiam præcipiente & ordinante. Diſplicuit hæc ipſa civium colligatio Principibus multis, qui multitudinem indomitæ plebis de facili cauſa in furorem poſſe converteri ſcientes, ſibi non immerito me- tuebant; unde ſummis conatibus laborabant, ut diſſolveretur quanto- cius, neſi vires tempore ſuſciperet, inſuperabilis redderetur: maxime tamen illis odioſa fuit, qui rapinis vivebant, quorum generi mores ad- verſabantur, quippe cum dicerentur nobiles, ſed eſſent latrones. Dura- vit nihilominus hæc nefaria confederatio civium, & prævaluit, quandiu Carolus Imperator iv. vixit in humanis: quo mortuo paulatim defecit. Non ſolum regni cives, ſed alij, qui proprios habebant principes, contra voluntatem Dominorum ſuorum in ſocietatem hujus confederationis, & ligæ paſſim admittebantur, & propterea citius fuit diſſipata.

Henricus de Dolendorff
Ordinis Fratrum B. Mariæ ſemper Virginis de monte
Carmeli, Prior Provincialis per Germaniam inferiorem, egregius ſacræ
Theologiæ Doctör, de cujus lucubrationibus jam antehac fecimus men-
tionem. Poſt hunc in Priorem Provincialelem electus eſt ejuſdem Ordinis
Thilmannus de Aquilgrani oppido regali, ex honeſta familia oriundus,
doctör & ipſe divinarum ſcripturarum haud mediocriter eruditus, qui
primò Pariſijs, deinde Coloniæ legendo, docendo & ſcribendo nominis
ſui memoriam cum gloria tranſmiſit ad poſteros. Scripſit ſuper ſententias
Petri Lombardi libros commentariorum quatuor non vilipendendos,
quos in Gymnaſio Pariſiano publicè legiſſe coram multis. In Evangelium
quoque

Thilmannus
Carmelita
Doctör &
Provincia-
lis præſi-
pſit.

quoque secundum Mattheum commentariorum librum unum, quem in Conventu suo Colonienſi fratribus legit. Cætera quæ ſcripſit, in notitiam meam non venerunt.

MCCCLXVII.

Anno Wignandi Abbatis VII. in die S. Scholaſtica Virginis obiit Boemundus de Saraponte quondam Archiepiſcopus Trevirorum, cujus cada-ver in principali Eccleſia ut Archipreſbiter ſepelitur. Cuno autem ex patre Comes in Falkenſtein, ac Dominus in Menzenberg, cujus mater filia fuit Comitis de Sarverde, priuſquam Boemundus moreretur, ut ſupradictum eſt, Archiepiſcopus Trevirorum fuerat ordinatus, qui erat vir prudens & magnificus, Eccleſiæ Trevirorum rector non inutilis, utpote qui redditus auxit atque proventus, & multa de novo conſtruxit; inter multa enim, quæ pro bono Eccleſiæ memoratæ patravit, Boppardiam & Weſſeliam oppida regni Cis-Rhenana cum medietate caſtelli Seernenberg, quæ Baldevinus quondam Archiepiſcopus Trevirorum à Fratre Henrico Imperatore VII. in pignus expenſarum acceperat, iſte pro ſervitijs Carolo IV. multipliciter exhibitis in ſumma pecuniarum majori Eccleſiæ Trevirorum fecit obnoxia, & arctius propterea ſunt impignorata.

Boemundus Archiepiſcopus moritur.

Anno prænotato poſteaquam cives oppidi Friburgenſis in Briſgövv cum Egenone Domino ſuo Comite de Zaringen infeliciter pugnantes victi fuiſſent, & pacem petere ab eo compulſi, conſilio inter ſe habito, quia Dominatum ejus maximè habuerunt exolum, ipſum rogaverunt, quatenus pecuniâ ab eis competente acceptâ liberos dimitteret, & omni juri ſuo, quod eatenus habuiſſet ad Friburgum, penitus renuntiaret.

Friburg oppidum in Briſgövv per Comitē Egenonem Aulricæ Ducibus venditur.

Comes autem inobedienciâ & rebellionē eorum penſatis, ac maturâ deliberatione præhabita, Friburgum cum omnibus ad ipſum pertinentibus Lupoldo Aulricæ Duci pro magna pecuniarum ſumma vendidit, & ſuo juri penitus renuntiavit. Et ex illo tempore oppidum Friburgenſe ad Aulricæ Domum translatum eſt, manetque cum ea uſq; in præſentem diem.

Eodem anno graves inter Comites de Wirtenberg & Eberſtein diſſenſiones exorta multorum malorum cauſam mortalibus præſtiterunt. Unde inſidias ſibi mutuò prætendentes omnia dolis & fraudibus impleverunt. Contigit autem die quâdam, anno memorato, Eberhardum Comitem de Wirtenberg cum paucis eſſe in thermis, quas balneum nominant ferinum, vulgariter, das Uuldbad | lavandi corporis gratiâ: quod ubi Comiti de Eberſtein innotuiſſet, contractis copijs familiarium per inſidias illum capere & abducere quærebat, ordinatis ad hoc inſidijs opportunis. Verùm patefactis inſidijs Comes Eberhardus conſilio bubulci cujuſdam per invia denſiſſimi nemoris abducitur, & incolumis ad ſua remeavit. Sic deſuſa fraus Comitis de Eberſtein majoris diſſenſionis formitem miniſtravit. Qui videns intentionem ſuam in nihilum redactam, omnes nobiles totius Sueviæ, quoscuſque potuit, in odium Comitis Eberhardi concitavit. Comes autem Eberhardus poſteaquam fugâ elapſus in ſua rediit, nihil ſtudioſius, quàm vindictam ſumere de inſidiatore ſuo Comite memorato cogitavit. Inde contracto ſuorum exercitu non parvo, contra Comitem de Eberſtein bellum aſſumere decrevit. Nobiles autem penè omnes in Comitatu Wirtenbergenſi exiſtentes ipſum Comitem Dominum ſuum deferentes, Comiti de Eberſtein, à quo fuerant

Inter Comites de Wirtenberg & Eberſtein diſſenſio graviffima oritur.

Comes de
Eberſtein
exercitum
producit
contra
Wirten-
berg.

Comes
Eberhar-
dus obſedit
Heims-
heim, & ce-
pit.

Ad verbū:
Hoc quoque
bellum juſtū
Wichardus
III. Abbas
Hirſaugienſis
audire pro-
ſequitur fol.
133.

Hoc bellū
quare dica-
tur vulga-
riter: *der
Schlegel-
Krieg*.

muneribus ac pollicitationibus antea multis ſolliciti, ne dicam ſeduſti, tenaciſſimā animoſitate adhæſerunt. In unum igitur cum memorato Comite de Eberſtein convenientes magnum adunaverunt exercitum, tres ſibi Capitaneos conſtituentes, quos & Reges nominabant. Hinc metus & timor omnes, qui erant in parte Comitis de Wirtemberg, vehementer oppreſſit, maximè propter Nobilium defectionem, qui multas in dominio Comitis Eberhardi munitiones & caſtra poſſidebant, ex quibus gentem ſuam ledere haud modicum potuiſſet. Erant autem in exercitu Comitis de Eberſtein Duces Equitum potiores atque potentes illi de Höſſingen, apparatus belli fortiffimum ducentes. Cumq; in oppido Heimsheim eſſent congregati in pago Wirngoe dicto haud procul ab oppido Regali Wila, & in Comitum Eberhardum craftino exercitum ducere ſtatuiffent, tum Comes ipſe conſilio cautus, noctu contractis ex multitudine ruſticorum Copijs, cum auxilio civium oppidi Regalis Eſſingen, quod ejus ſequebatur partes, primā luce memoratum oppidum Heimsheim obſidione cinxit, & ne cui pateret egreſſus, diligenter obſervavit. Comes autem de Eberſtein, Nobiles & viri pugnatores, qui intus erant omnes, cum viderent ſe ab Eberhardo præventos, ejus mirabantur audaciam, & conſilio inter ſe habito, rem aggredi fortiter omnes ſtatuērunt, lapides & tela per murum in exercitum Wirtembergienſium continuè jacentes. Comes verò præcepit ruſticis ſuis (quorum ingens multitudo aderat) ut ligna de proximo nemore multa comportarent, & muris oppidi per girum apponerent, immiſſiſque naphrā & pice ſuccenderent. Quod obſeſſi de intus cernentes, pacem à Comite petunt, quā certis ſub conditionibus conceſſā ab impugnatione oppidi ceſſarunt, per unam portam incluſi exeuntibus. Cumque de oppido per ordinem Nobiles exirent, captivi, & imprimis illi tres Capitanei exercitus, qui ſe nuncupaverant Reges, quidam ruſticus de parte Comitis Eberhardi homo ſacerus cum alijs juxta portam dixit: *Ha quā benefactum eſt, ecce tres veniunt Reges, ſi quartus adeſſet, integrum charta haberemus ludum.* Riſere hominis ſaceriam audientes. Inde movens exercitum Comes Eberhardus, munitionem illorum de Höſſingen prope Leonberg obſidione vallavit, impugnavit fortiter, & cepit, funditiſque deſtruxit. Captis poſthac multis tam de Nobilibus, quā de vulgaribus ſuæ ditioni ſubjectis, qui ab eo ad Comitum de Eberſtein in tempore belli defeceant, capitibuique eorum truncatis, caſtella ſubvertit. Poſtremo tamen Nobiles in concordiam redeuntibus cum Eberhardo Comite pacem inter ſe firmiſſimam ſtatuērunt, juramento & litteris neceſſarijs roboratam.

Notandum verò, quòd præſcriptum bellum inter Comitum de Wirtemberg Eberhardum, & Comitum de Eberſtein habitum, apud Suevos nominatur in lingua noſtra theutonica: *der Schlegel-Krieg*; uſque in præſentem diem, propterea, ut reor, quòd Ruſtici ſive Rurales, qui nec lanceis utebantur, nec gladijs, ſed clavis & fuſtibus ſive instrumentis ligneis, quæ apud Suevos *Schlegel* nuncupantur, victoriam contra Nobiles obtinuerunt. Eſt autem malleus de ligno duro factus baculum habens longum, & in capite ipſius mallei quatuor ſunt clavi ferrei ab omni parte infixi, atque in ſummitate acuti, ſicque ordinati, ut in qualibet parte vi- brentur, vulnus infligant, ac ferrum penetrent. Et dicuntur: *Schlegel* à percu-

à percutiendo. Hæc olim, ut ipse puer vidi, Rusticorum fuere defensoria, quæ in plerisque locis adhuc habentur.

Anno prænotato Engelbertus de Marca Colonienſium Archiepiſcopus ſenio gravatus, ac paralyſi diſſolutus, & multis debitorum oneribus implicatus, conſiderans ſe ad regimen tanti Principatus nequaquam ſufficientem, de conſilio & aſſenſu Canonicoꝝ ſuorum Cunoem Archiepiſcopum Trevirorum ſupradictum, in Adminiſtratore Eccleſiæ Colonienſis aſſumpſit, quam aſſumpcionem Urbanus Papa v. libens approbavit. Engelbertus autem pro ſuſtentatione vitæ portionem ſibi deputatam ſuſcipiens ad privatam ſe converſationem tranſtulit: ſed non diu ſupervixit; Cuno autem triennio Trevirenſem Eccleſiam ſimul & Colonienſem gubernavit.

Cuno Tre-
virensis
Archiepiſ-
copi, ſic Colo-
niensis Ad-
miniſtrator.

MCCCLXVIII.

Anno Wignandi Abbatis nono, mortuus eſt Eberhardus Illuſtris Comes ille Wirtenbergenſis, vir audax, fortis, & bellicoſus, qui multa prælia geſſit, & raro victus, pluries autem victor glorioſus evaſit: cuius geſta memoratu quidem digniſſima, & malicia temporum, & ignavia nepotum perpetuâ oblivione ſepelivit. Tales hodie ſunt Principes multi, quales & illo tempore plures fuerunt: qui nihil minus quàm æternitatem nominis ſui, quæ maximè decet Principes, æque memoriam rerum à ſe geſtarum commendare litteris pro notitia poſteritatis cogitabant. Mortui ſunt, & periit memoria eorum cum ſonitu campanarum: & quia Hiſtoriarum in vita neglexere ſcriptores, meritò jam mortui à ſcriptoribus negliguntur & ipſi. Reliquit autem filios duos Comes Wirtenbergenſis Eberhardus, Udalricum videlicet, & ſui nominis Eberhardum, de quibus oportuno loco memoriâ dignum ſiquid occurrerit, dicemus. Eodem anno in quadageſima Comes aliquandiu apparuit.

Eberhardus
Comes Wirten-
bergenſis mori-
tus hoc an-
no.

Anno prænotato vigefimâ primâ die menſis Auguſti obiit Engelbertus de Marca Colonienſium Archiepiſcopus, & in Eccleſia ſua principali ſepelitur. Poſt cuius mortem Archiepiſcopatus vacavit annis ſerme duobus. Canonici autem Eccleſiæ Colonienſis Cunoem Archiepiſcopum poſtularunt: ſed Eccleſiam ſuam ille Trevirenſem antiquitate venerabilem deferere noluit, & ideo factæ poſtulationi renuntiavit. Per biennium tamen juſſu Urbani Papæ v. Adminiſtrator Colonienſis Eccleſiæ ſicut prius fuerat inſtitutus, vivente Engelberto permanſit.

Engelber-
tus Archiepi-
ſcopus
Colonien-
ſis obiit.

His temporibus Cuno memoratus Trevirorum Archiepiſcopus in finibus ſerme Diœceſis ad litus Rheni uno ſub Confluentia milliari oppidum Engers nuncupatum conſtituit ex villa, muros & ſoſſatâ circumpoſuit, & arcem ſive caſtellum ex fundamento novum, quod hodie cernitur, in eo confluxit. Voluit autem, ut pro nominis ſui memoria ſempiterna oppidum illud prius Engers dictum, cum eſſet villa, deinceps Cunenengers nominaretur, quod tamen fieri noſtris temporibus conſtat à paucis.

Memoratus quoque Trevirorum Archiepiſcopus Schönek caſtellum cum ſuis præventibus omnibus Eccleſiæ Trevirenſi pro ſumma pecuniarum non parva comparavit. Telonium etiam quod in Confluentia habuit ad caſtrum, quod Capella nuncupatur, juxta Rheni litus in oppoſito Lanſtein oppidi Archiepiſcopi Moguntini, de conſenſu Imperatoris Caroli tranſtulit.

Anno

Capita SS.
Apoſtolorum
Petri
& Pauli re-
periantur.

Ordo S. Bri-
gitte con-
firmator ab
Urbanò
Papà v.

De Conce-
ptione B.
Mariæ Vir-
ginis Rev.
ſcripſio Divæ
Brigitte.

Anno etiam prænotato Capita SS. Apoſtolorum Petri & Pauli poſt longam inquisitionem juſſu Urbani Papæ v. Romæ apud S. Joannem. Lateranenſem in loco, qui ſancta ſanctorum nuncupatur, inventa ſunt. Quæ reperta idem Pontifex cum magna ſolemnitate de muro levavit, æque locellis argenteis decenter incluſa ad majus Altare S. Joannis collocavit.

Per idem tempus Brigitta Sueciæ Principis reliſta vidua novam intentionis ſuæ Religionem, in qua mulieres dominantur viris, excogitans Romam venit, Urbanum Papam v. acceſſit, ut novam Inſtitutionis confirmaret Normulam rogavit. Pontifex neſcio quibus perſuaſionibus inductus petitionibus devotæ Mulieris annuit, & Ordinem ejus auctoritate Apoſtolica confirmavit, ita videlicet, ut omnes eam Religionem ingreſſuri Regulam S. proficeantur Auguſtini, inventis autem Brigitte utantur, ut conſtitutionibus ad manutendam ipſam Religionem noviter inventis.

Interrogata hæc S. Mulier à quodam viro docto, quid eſſet de Conceptione Beatæ ſemper Virginis catholicè ſentiendum: alijs dicentibus, eam more cæterorum naſcentium in originali conceptam, alijs verò ab omni eam aſſerentibus macula ſemper fuiſſe præſervatam, reſpondit: *Si Matri placuerit Miſericordia, interrogabo eam ſuper hac re in proxima viſione: & quidquid mihi reſponderit, indicabo tibi.* Quædam igitur vice in extaſi poſita, memorque propoſitæ ab amico quaſtionis interrogavit Dominam, & tale reſponſum accepit: *Crede filiæ, quoniam rectè ſentiunt omnes, qui me præſervatam ab originali macula, & credunt, & conſtitunt: male autem, qui contrarium ſentiunt, præſertim cum temeritate. Gratia enim Dei Omnipotentis concepta ſum pura, innocens, munda, & ſine aliquo novo peccati originalis: nec voluit Dominus Deus, quem paritura fueram, minuiſſe me eſſe puritatis, quàm Eva mater exitiit omnium; qua ſine macula cuiuſcunque peccati creata fuiſt. Hæc pium ſit mendium de Conceptione Dei Genitricis pura & ſancta conſeſſio; quoniam Dei Matrem quicunque veraciter credit omni honore digniſſimam, non dubitabit eam ab originali duplicentia præſervatam.*

Nec pium devotumque Intemeratæ Virginis Cultorem moveat in contrarium ſenſum, ſi dicatur, quòd ſancta Monialis illa Catharina de Senis viſionem Dei Parentis habuerit memoratæ adverſam, in qua ipſa mundi Domina inferatur dixiſſe, conceptam ſe in originali peccato more cæterorum: cum timentes Deum in veritate, vera videant & non falſa, ſuas autem ingeſtiones ex temeritate præferentes veritati, non immerito decipiantur. Pertranſeo, ne Theologiam videar immiſcuïſſe hiſtorijs.

M C C C L X I X.

Urbanus
Papæ v.
contra Cæ-
ſarem ira-
ſcitur.

Anno Wignandi Abbatis decimo. Indiſtione Romanorum ſepimâ poſt Feſtum Dominicæ Reſurrectionis Carolus Imperator iv. de novo ad petitionem Urbani Papæ v. exercitum movit in Longobardiam contra Barnabovem Mediolani Vice-Comitem. non minus Imperio tunc, quàm Eccleſiæ inobedientem Catholicæ, atque rebellem. Ingreſſus autem Longobardiam in manu valida, omnia extra munitiones inventa demolitus eſt. Vaſtavit agros, villas incendit, ruſticos tribulavit, & quia machinas ad belli apparatus neceſſarias non habuit, oppida, civitates, & urbes unaſtas dimiſit. Poſtea cum invaluiſſet peſtis, exercitum acceptæ pecunie

pecuniâ non parvâ jure Domini Imperialis à Vice Comite, sine belli confirmatione cum suis in Germaniam reversus est.

Iterum Urbanus V. nimium contra Cæsarem irâ commotus, quod denuo sine belli confirmatione rediisset in Germaniam, deliberavit illum ab Imperio deponere, perturbâissetque sine dubio Regnum fluminibus favis, nisi morte fuisset non præmeditatâ interceptus. Nimiâ enim contra Vice Comites Mediolani laborabat indignatione, propter contumeliam ab eis susceptam, quam totis vindicare conatibus semper optavit. Nam adhuc in minoribus olim constitutus, jubente Innocentio Pontifice Romanorum vi. litteras quasdam Apostolicas Vicecomitibus Orator & Nuntius non placentes attulit, quas edere consensas ab eis violenter coactus fuit. Quæ litterarum comestio illi tantum displicuit, quod se vindicare denique semper cogitavit. Sed illo mortuo successor pacem cum eis reformavit.

Urbanus
Papa V.
contra Cæsarem
irâ
licitur.

Anno prænotato Cives Colonienſes in tyrannidem converſi Privilegia & libertates Cleri pro libitu ſuo conabantur infringere, & immunem à ſervitio ſtatum Eccleſiaſticum temerè violare. Unde Cuno Adminiſtrator eos monita ſpernentes gladio anathematis percuciens excommunicavit, & Clerum ex urbe ſecedere præcepit. Biennio itaque in pertinacia Cives obſtinati cenſuris ſubjacerunt Eccleſiaſticis, & Clerus decem & octo menſibus urbem deferens in diverſis manſionibus Diœceſis hinc inde habitare compulſus fuit.

Colonienſes
ſub
ciuitatis
la-
titudinis
vicinali.

Eodem Anno Archiepiſcopus Trevirorum Cuno caſtellum Hartſtein receptaculum prædonum & ſpeluncam latronum obſidione cinxit fortiter, impugnavit & cepit. expulſiſque latronibus Eccleſiæ ſuæ Treverenſi obnoxium fecit. & jus in eo manendi, intrandi & exeundi perpetuum reſervavit.

Anno etiam præſcripto Godfridus Comes in Arnsburg acceptâ pecuniâ Comitatum ſuum, cum omnibus ad eum pertinentibus vendidit Eccleſiæ Colonienſi, & ejus Archiepiſcopo per Canonem Adminiſtratorem in perpetuum poſſeſſionem.

MCCCLXX.

Anno Wignandî Abbatis undecimo, moritur Gerlacus de Naſſauve Archiepiſcopus Moguntinus anno Pontificatûs ſui quarto ſermè atque viceſimo, & in principali Eccleſia S. Martini Moguntiæ ſepelitur, cum lapide nomen & diem obitûs ſui juxta ſepulchrum continente. muro infixio, Erat enim vir bonus, manſuetus atque pacificus, Amator Cleri, Promotor & Pater Monachorum Pientiffimus, ſuſtentator pauperum, Defenſor egenorum. Poſt cujus obitum Canonici, ad quos de jure ſpectabat Electio, Canonem de Falckenſtein Archiepiſcopum Trevirorum, qui olim ſub Henrico de Virneburg Archiepiſcopo Adminiſtrator Eccleſiæ fuerat Moguntinæ, ut ſupra diximus, in Archiepiſcopum ſuum poſtulârunt. Sed Cuno Eccleſiam Trevirenſem, à qua primo fuerat exaltatus, deferere noluit. & ideo eorum poſtulationem non admixit. Miranda unius viri, & non minus laudabilis, quàm perpetuò commemoranda prudentia, quem habere Pontificem tres Germanorum Eccleſiæ majores optaverunt.

Gerlacus
Archiepiſ-
copus Mo-
guntinus
obiit.

Canone autem recuſante poſtulationem acceptare oblata, Canonici denuo ad Electionem venientes in unum, quendam Adolphum ex Co-

K k

mitibus

Joannes
Filius Ducis
Luzenbur-
gij ſit Archi-
epiſcopus
Mogunti-
qu

Fridericus
de Sara-
werd ſit
Archiepiſc.
Colonien-
ſis.

Bellum in-
ter Ducem
Luzenbur-
gij &
Juliaci-
qu.

Imperator
cuiq. Prin-
cipum cen-
tum millia
florenorū
pellicetur,
ut Wences-
laum filiū
eligat.

micibus de Naſſaſſe. Concanonicum ſuum in Archiepiſcopum elegerunt, virum moribus & eruditione ſcripturarum ſatis idoneum, Filium Fratris Gerlaci defuncti Archiepiſcopi. Contra quem Carolus Imperator queſtus, ſe potenter oppoſuit, & eum pervenire ad Archiepiſcopatum illā vice non permittit; auxilio namque & favore quorundam Canonicorum Joannem Fratris ſui Wenceslai Ducis Luzenburgij atque Brabantiae Filium in Archiepiſcopum Moguntinum. repulſo ſicut dictum eſt Adolpho, promovit, qui confirmatus & ordinatus in fine hujus anni à Gregorio Papa Undecimo. qui Urbano quinto immediatè ſucceſſit, uti dicemus, præfuit annis duobus, vir bonus & nulli moleſtus, quem vulgus Gallicum nuncupabat, propterea, quòd utrāque noverat linguam, & partem Galliae Ducatus Luzenburgij tenebat.

Anno prænotato Cuno Trevirorum Archiepiſcopus, qui Colonienſem Eccleſiam Adminiſtratorio nomine gubernabat, multitudine laborum attradatus, & cupiens cum ſua Eccleſia habere quietem, Canonicos Colonienſes rogavit, quatenus ſibi proprium Archiepiſcopum eligerent, de cujus probitate & ſapientia non dubitarent. Qui ejus conſilio acquieſcentes Fridericum ex Comitibus de Saravverda Concanonicum ſuum, qui Filius erat Avunculi Cunois, in Archiepiſcopum unanimiter elegerunt, in Caſtello haud procul à Confluentia ſito juxta litus Rheni, quod Capella nuncupatur, juvenem quidem in annis, ſed moribus & prudentiā ſpem de ſe præbentem bonam. Hic Romam profeſtus in propria perſona cum honore ab Urbano Papa quinto ſuſcipitur, ejus ab illo Electio confirmatur, & in præſentia Cardinalium ordinatus à Summo Pontifice Pallij decore inſignitur, anno videlicet prænotato tertiā decimā die menſis Novembris. Reverſus in Germaniam à ſuis cum reverentia ſuſceptus eſt, & præfuit Eccleſiae Colonienſi memorata: valde utiliter annis quadraginta quatuor, in honore magno & utilitate.

Eodem Anno ia Vigilia S. Bartholomæi, factum eſt bellum inter Wenceslaum Luzenburgij Brabantiaeque Ducem, Fratrem Imperatoris Caroli, & Wilhelmum Ducem Juliaci haud procul à villa Baſſviler, in quo ab utrāque parte plusquā octo millia hominum in ore gladij ceciderunt, & capti ſunt multi. Victoria tamen ceſſit Wilhelmo Duci memorato Juliacenſi, qui Wenceslaum Ducem cum alijs multis Comitibus, Baronibus, atque Nobilibus cepit, menſibus undecim tenuit captivum, ſed metu Imperatoris poſtea liberum dimiſit.

Anno etiam prænotato Carolus Imperator quartus ætate jam gravis, & propriæ quietis amator, cupiens Wenceslaum Filium ſuum, qui tum dominabatur Boëmis, Regem inſtituere Germaniae, atque Succellorem Imperij Romanorum, cum animos ſuper hoc Principum ſæpius pulſaret Electorum, ſine quorum conſenſu id fieri non potuit, & minus voluntarios inveniret, ut eos ſibi conſentaneos efficeret, unicuique eorum centum millia florenorum ſe daturum promiſit. Conſenſerunt mox Principes tantā pecuniarum numeroſitate placati, & convenientes in unum apud Frankenfurt Oppidum Regni. Wenceslaum Regem Boemiae Caroli memorati Caſaris Filium in Regem Germanorum elegerunt. Quem ad Aquasgrani ducentes in ſedem Regni Germanici locaverunt, facientes omnia, quæ ſecundum antiquam Francorum orientalium conſuetudi-

nem

nem circa Regum institutionem fieri solent. Qui coronatus octo cum Patre annis in Germania regnavit. & post Patrem ad Imperium, ut dicemus ascendit.

Wenceslao autem pollicitationibus ad Regnum promotus, cum Pater pecuniam non haberet, quam promissit. & Principes ut pollicita solveret urgerent, metuens ille rem in diffidium verti, obligavit illis quàm plurima telonia, vectigalia, oppida, castra, proprietates & Jura Regni Germanici, quæ sic alienata permanent usque in præsentem diem per annos jam centum quadraginta duos, in damnum Regni manifestum. & magnam desolationem. Verùm si quæretur, jure sit factum, an temerè, illi respondeant, qui Leges & Jura noverunt, quoniam ego me scripserim facti exhibere deo, non Judicem. In hac meratione verò, quæ Principum quique obtinuerit oppida, partim scio, partim nescio. Nam Oppenheim cum telonio, Lutzerum, Ingelheim. & Gaviendorum tali commutatione memoratà in ditionem Comitis venere Palatini. Juxta patrium Mosellæ rivum Kochem Monasterium Megenfeld cum alijs nescio quibus. Trevirorum Archiepiscopus in possessionem pro consensu accepit. Andernach Colonienfi, Lanstein Moguntinenfi Archiepiscopis donantur à Regno.

MCCCLXXI.

Anno Wignandi Abbatis duodecimo. Indictione Romanorum nonā, mortuus est Urbanus Papa quintus. Rebus namque in Italia utrinque dispositis, Crucem in Turcas prædicari mandavit, deinde profectus in Galliam apud Massiliæ Conobium sancti Victoris, in quo Monachus olim fuit, & Abbas, ægroare cepit, & in Domino quievit.

Urbanus
Papa quin-
tus mori-
tur.

Posthunc in unum convenientibus apud Avenionem Cardinalibus, in Romanorum Pontificem unanimiter fuit electus Petrus Belfortis, patriā Lemovicensis, Diaconus sanctæ Mariæ novæ Cardinalis, vir bonus, doctus, & mansuetus, qui Gregorij nomen sumens undecimi, annis præfuit octo. Hic Nepos fuit ex Fratre Clementis Papæ sexti, Cardinalis ab eo creatus, cum annorum vix esset ætatis, ut dicebatur, octodecim.

Gregorius
fuit Papa un-
decimus.

His quoque temporibus Eduardus Dux Geldriæ in quodam tumultu à proprio servo, cujus uxore contra legem abutebatur, sagittâ percussus occisus est. Nomen servus habuit: Hermannus Lers. Eduardo autem vicâ crudeliter sine liberis defuncto, utpote qui sponsam habuit, non uxorem. Filiam Ducis Baviaræ Alberti Hollandiæ Hannoniæque Comitissæ, de quo supra diximus, eductus est de custodia decennali ejus Frater Reinhardus, & in Ducem ab omni populo concorditer denuo assumptus. Qui cum ex detentione longissima & corpore nimium esset pinguis, & aëris permixtione inconfectus omnino videretur, citò defecit, & vix tribus supervivens mensibus obiit, in quo Genealogia Ducum Geldriæ primordialis defecit. Defuncto autem Reinhardo Wilhelmus Dux Juliensis de Ducatu jam vacante Regno se nescio quo jure sanguinis intrinsevit.

Dux Gel-
driæ pro-
pter Adul-
terium à
proprio ser-
vo occidi-
tur.

Hoc ipso Anno Carolus Imperator quartus cum uxore sua Imperatrice, Episcopis undecim, Comitibus decem, Nobilibus ministris octoginta tribus, Equitibus mille ducentis, peditibus sex millibus descendit ad Aquasgrani contra Wilhelmum Ducem Juliaci, qui & fratrem ut supra dictum est, Imperatoris adhuc detinebat captivum, & Geldriæ Ducatum

Carolus
Imperator
cum Exer-
citu venit
ad Aquas-
grani.

K k 2

finc

ſine iudicio Principum violenter occupabat. Cùmque in Palatio Regali apud Aquasgrani cum exercitu reſideret Imperator, Wilhelmo Juliacenſium Duci per edictum mandavit, ut ſipacem amplecti mallet quàm bellum, veniret ad Iudicium ſenatus, & quod eſſet juſtum acciperet. Dux autem videns ſe potentiz Imperatoris non poſſe reſiſtere, ſalvo itinere comineatu ſulcepto, venit ad Caſarem, & de pace habuere conſilium. Poſt multos de pace tractatus, tandem Principes in eam ſententiam conveniunt, quòd Juliacenſis captivum Imperatoris Fratrem Ducem Luſenburgij atque Brabantiz Wenceslaum abſque ullo redemptionis pretio liberum dimitteret, & Geldriz Ducatum à Regno in recompenſam obtineret. Et ſic Ducem captivum Wilhelmus dimiſit liberum, quem prius pro centum milibus florenorum rhenenſium dare libertati recuſaverat. De alijs autem captivis maximè Comitiſque Nobilibus multam extorſit pecuniam, de quorum redemptione dives & potens eſt factus in omnibus.

Dux juliacenſis Wilhelmus, Geldriz Ducatum obtinet.

Rottenburg iuxta Neckarum, Auſtriaz Ducibus venditur.

His temporibus Rudolphus Comes de Hohenberg ipſum Comitatum cum Rottenburg Oppido ſuo, ad ripam Neckari ſitum, Ducibus Auſtriaz vendidit, duplici motus indignatione, tum videlicet, quòd filiam non habebat, qui jure ſuccederet: tum etiam, quòd maximam injuriam ſibi à Coniuge propria illatam, & Filiam, tali venditione optabat vindicare. Nec minus illum movebat, quòd ex Patruo Nepotes Rudolphus & Henricus Comites item à Hohenberg Fratres Partem & jus ſuum antea contra voluntatem ejus temere alienaverant. Hæc etenim venditione facta, ſtirps Comitum de Hohenberg ceſſavit, & ceſſavit Comitatus ille uſque in præſentem diem, quod in multis contigit ſimilibus. Sic ars malæ deludicæ arte, qui dum in odium unius duo ſine cauſa ſæviunt, rectè jus ſuum & nomen generis præclarum ſimul omnes amiſerunt.

MCCCLXXII.

Anno Wignandi Abbatis tertio decimo, Indictione Romanorum decimâ, Udalricus Comes de Helffenſtein in Caſtro Nyberg, per inſidias occiſus eſt. Unde Cives Regni quidam nimium indignati, & volentes mortem ejus vindicare, in unum conveniunt, & expugnare prædictum Caſtellum Nyberg unanimiter contendunt. Quod ubi Eberhardus Comes de Wirtenberg intellexiſſet, miſit contra illos ſuorum exercitum, & bello inopinatè commiſſo Cives Regni penè omnes corruerunt.

Udalricus Comes de Helffenſtein occiſus.

Eodem Anno Carolus Imperator IV. auxilio ipſius Eberhardi memorati Comitis de Wirtenberg Oppidum Ulmenſe propter inobedientiam & rebellionem Civium obſidione vallavit, & fortiffimâ impugnatione fatigavit. Verùm quia Oppidum foſſatis, muris & turribus optimè fuerat munitum, nihil profecerunt, ſed reformatâ pace in ſua redierunt.

Joannes Archiepiſcopus Moguntinus moritur.

Anno prænotato mortuus eſt Joannes ex Ducibus Luſenburgij atque Brabantiz Archiepiſcopus Moguntinus, in Caſtello Alra villa nuncupato, quod in deſcenſu Rheni ad dexteram uno milliari diſtat à Moguntia; cuius corpus in Eccleſia ſua Metropolitana Moguntiz ſepelitur. Multorum tunc fuit opinio, veneno illum interiſſe; quòd verum ſit an falſum, ſcire non poſſum. Quo vitâ deſuncto, Canonicorum Congregatio in Archiepiſcopum Moguntinum iterum elegit Adolphum ex Comitibus de Naſſauve Concanonicum ſuum. Gerlaci quondam Archiepiſcopi Nepotem, quem ante Joannem, ut ſupra diximus, elegerat. Qui non exſpectatâ confirmatione

firmatione Romani Pontificis. omnia Castella, Oppida, & munitiones Ecclesie in possessionem accepit, suis tuenda commisit. & postea pro Confirmatione institit. Gregorius autem Papa undecimus Ludovico Filio Marchionis Misnenfis, qui tunc erat Bambergensis Ecclesie Antistes, quia nescio promissione obnoxius, summis eum conatibus promovere ad Archiepiscopatum Ecclesie Moguntinae satagebat. Unde & multis occasionibus quaesitis Adolphi confirmare Electionem recusabat, iudicantibus multis injuriam pati non panam Adolphum. Annis octo duravit ista contentio inter Adolphum & Ludovicum, quibus Romae continuè pro Archiepiscopatu Moguntino litigabant. Adolphus autem licet non confirmatus adjuvantibus illum amicis, Castella, munitiones, & Oppida Ecclesie Moguntinae omnia, sicut diximus, in suam acceperat potestatem, Annis sub lite fermè octo exactis Ludovicus tandem igne interceptus perijt, & Adolphus per Pontificem Romanum confirmatus, & ordinatus fuit. Qui cum esset vir ingenio mundanus & promptus consilio, multa in rebus temporalibus Ecclesie Moguntinae providè acquisivit bona. Praefuit autem sedecim annis à tempore Electionis suae usque ad mortem, quorum octo in contentione cum Ludovico, & reliquos octo in bona pace supervivxit.

Contentio
duorum
electorum
Adolphi &
Ludovici,

Histtemporibus claruit Joannes Fust, Ordinis Fratrum B. Mariae semper Virginis de Monte Carmelo, primum Lector Conventus in Cretzenachoppido Comitatus Spanheimensis. & postea Prior Argentinenfis, vir in divinis scripturis eruditus, & declamator sermonum egregius: qui scripsit inter cetera ingenij sui monumenta super sententias Quaestionum libros quatuor. De Schismate lib. 1. Sermones quoque de Tempore, & sanctis libros duos. De Pace & Christiana Concordia lib. 1. Super Evangelium Joannis lib. 1. Et alia quae non vidimus.

Joannes
Fustinus
Carmelita
vir doctus
plura scripsit,

Gerardus Gros, five Magnus, patriâ Daventriensis eorum Religio- nis Pater, quos de communi vita nuncupant, his etiam temporibus varia scribendo nominis sui memoriam posteris commendavit. De cujus lucubrationibus ista comperimus: De Contractibus & usuris lib. 1. De Institutione Novitiorum lib. 1. De Locatione Curae Pastoralis five Animarum lib. 1. De Conversatione interna lib. 1. De Incommoditatibus Matrimonij lib. 1. De Regimine Monialium atque Sororum lib. 1. Sermones quoque varios & Epistolas edidit ad diversos. Hujus est de Monialibus illa vulgata sententia:

Gerardus
cognomen
to Gros,
plura com-
posuit,

*Gratia nulla peris quàm gratia sola Sororum:
Sic fuit: est, & eris Unband in fine laborum.*

Alia quae scripsit, notitiam nostram fugiunt.

Conradus etiam de Alzeia oppido Comitatus Palatini, quod tribus ferè Wormatiâ, & totidem à Cretzenach distat milliariis oriundus, vir in omni Scriptura doctissimus, & suo tempore facundiâ & eloquentiâ nulli secundus; de quo diximus Anno Wichardi secundi Abbatis sexto, hac tempestate apud Rupertum Comitem Palatinum Rheni Bavariaeque Ducem Cancellarius, magno in pretio fuit. Scripsit in laudem Beatæ Mariæ semper Virginis, Carmine & Rythmis Opusculum non spernendæ lectio- nis, quod librum Figurarum praenotavit. De Praeeminencia quoque Ro- mani Imperij lib. 1. Epistolarum ad diversos lib. 1. Et alia quae non vidi.

Conradus
de Alzeia
Palatinus
Cancellarius
dictus,

K k 3

MCCCLXXIII.

MCCCLXXIII.

Papa m-
nuit Cæſa-
rem ad re-
cueratio-
nem Jeru-
ſalem.

Anno Wignandi Abbatis quarto decimo, Gregorius Papa XI. qui Terram ſanctam ad manus Chriſtianorum revocare ſummo deſiderio affectabat, Carolum Imperatorem IV. multiplicatis litteris ac nuntijs ad-monebat, quatenus pro Dei amore congregaret quàm magnum poſſet exercitum contra Saracenos in Aſiam, qui ſanctam Civitatem Jeruſalem & ſepulchrũ Dominicum occuparunt. Nimis autem importunè Papa inſtante, poſtremò Imperator ei reſcripſit: *Exercitum quidem & magnum & validum adanare poſſumus: ſed mare tranſire, & Saracenos debellare non ſatis cautum judicamus, propterea, quòd & Sanguis Chriſtianorum multus effunden-
dus foret, & Terram ſanctam etiamſi obtinere poſſent, diu tamen retinere non poſ-
ſent. Unde hanc Romani Pontificis intentionem eſſi piam in Chriſto, magis tamen
periculoſam Chriſtianis, quàm utilem fore minimè dubitamus.*

Imperator
taxam pe-
cuniarum
magnum
impoluit
Civitati-
bus.

Anno etiam præſcripto Carolus Imperator IV. magnam pecuniarum ſumam à Civibus Regni poſtulando exegit. Cujus quidem exactionis Prin-
cipem & pecuniarum collectorem conſtituit per Sueviam Eberhardum Comi-
tem Wirtenbergenſem; qui cum pecuniam ſingulis urbibus nomine Cæſaris
impoſitam juſtus potenter exigeret, omnes unanimiter contradixerunt.
Iraſus igitur Comes magnum ſuorum congregavit exercitum, & diſcur-
rens per regionem de oppido ad oppidum, Cives Regni multis contu-
melijs & injurijs affecit. Poſtremò tamen concordia facta Ulmenſes quin-
quaginta duo millia florenorum, Eſlingenſes quindecim millia, Roſvii-
lani decem millia, Rüttlingen quindecim millia, Lindavvix millia. Con-
ſtancia quadraginta millia florenorum Cæſari ſolverunt. Hæc pecunia-
rum ſumma pro majori parte Comitibus ceſſit de Wirtenberg, in reſuſio-
nem expenſarum, quas ratione Advocatiæ Regni, per Sueviam, ut ſu-
pra diximus, habuerunt. quarum ſummam quottannis ad xxx. millia taxa-
runt. His quoque temporibus Comites de Wirtenberg Advocatiam
Monafterij Mulbronnenſis Ordinis S. Bernardi Spirenſis Dioceſis, quam
eatenus tenebant, juſſu Imperatoris reſignare coacti ſunt. Quam Ruper-
tus Comes Palatinus Rheni, Bavarizque Dux obtinuit, & poſt eum Hære-
des ejus per annos ferme centum atque triginta: quibus exolutis anno
videlicet Chriſti milleſimo quingentefimo tertio, Udalricus Dux Wirten-
bergenſium tertius, eandem gladio ſuo recuperavit.

Albertus
Wirzbur-
genſium
Episcopus
moritur,
Gerardo
de Schwarz-
zenburg
ſuccedente.

Eodem anno moritur Albertus ex Comitibus de Hohenloe Herbi-
polenſium Episcopus, & in Cathedrali Eccleſia debito cum honore ſepe-
litur. Poſt cujus obitum Canonici de Capitulo unanimiter elegerunt Al-
bertum de Heſſberg Concanonicum ſuum, virum prudentiã & honeſtate
præcipuum, & tam Civium favore, quàm Cleri æſtimatione tali honore
per omnia dignum. Contra quem Carolus Imperator quartus Gerhar-
dum ex Comitibus de Schvvarzenburg apud Sedem Apoſtolicam comen-
davit. & ſummis conatibus ad Eccleſiam memoratam promovit. Papa
igitur ad inſtantiam Imperatoris Electionem Alberti caſſavit, & Gerhar-
dum Episcopum confirmavit: qui præfuit annis octo & viginti, in tribu-
lationibus multis, & adverſitatibus continuis; toto namque tempore ſui
regiminis cum civibus ſuis contentiones habuit, ſed poſtremò tamen
contra eos glorioſè triumphavit.

Anno

Anno prænotato Baviaræ Duces Marchionatus Brandenburgensem Carolo Imperatori. & per eum Regno Boëmiae pro ducentis florenorum millibus vendiderunt; quorum centum millia in promptu fuerunt soluta. Pro reliquis verò centum millibus Imperator Bavaris Principibus quædam in Bavaria oppida, Castella & Dominia sub Titulo Redemptionis assignavit: videlicet Lauff, Harlspurck, Reichenfeld, Sulzbach, Rothenberg, & Hirslau. Reliqua verò Castella, quæ Regi Boëmiae in Bavaria fuerant vendita, per Rupertum ex Comitibus Palatinis, postea per Regem Germaniæ redempta fuerunt, & Baviaræ Ducibus restituta. Quando autem & quomodo Marchionatus Brandenburgensis post mortem Godelmari Marchionis sine liberis, ad manus Ducum Baviaræ pervenerit, supra diximus Anno Sigismundi secundo.

Marchia
Branden-
burgensis
venditur
Regno Bo-
hemie.

MCCCLXXIX.

Anno Wignandi Abbatis quinto decimo. Indictione Romanorum duodecimâ, in Mensè Februario, maxima subito irrupit inundatio aquarum, quæ juxta Rhenum & Moganum commorantibus maxima intulit damna; homines enim multos simul & jumenta nocte superveniens inopinatè submersit: domos & ædificia plura subvertit; villas, hortos, vineas, fepes & vias destruxit. Rhenus tantâ inundatione aquarum excrevit, quod muros Civitatis Colonienfis sibi oppositos transcendens prostravit. Oppidum Bingenium aquis tam Nahi fluminis, quàm Rheni pro majore parte fuit repletum; & omnes portæ versus memorata flumina clausæ manserunt, aquis Oppidi muris eminentibus: quod & in cæteris urbibus Rheni similiter contigit.

Aquarum
inundatio
maxima
fuit.

Hoc ipso Anno quædam passio, quam chorizationem S. Joannis nuncupant, hominum genus miserabiliter afflixit, atque à Brabantia incipiens, atque per omnes Europæ Regiones paulatim serpens annis pluribus duravit. Mirabile & miserabile spectaculum! quocunque invalisset pestis illa, viros & mulieres, juvenes & virgines, insanire fecit. qui primum in terram cadebant ore spumantes, post paulum verò surgentes usque ad defectionem chorizando saltabant, nisi violenter tenti fuissent, aut funibus contricti. Et multos quidem in furorem actos de cognatione sua & patria exules fecit & prodigos. Multæ denique sub prætextu memoratæ passionis fraudes & deceptiones fiebant, dum alij ut pecunias otiosè mendicando perciperent, alij ut liberius voluptati carnis indulgere possent, se fingerent infanos.

Passio nova
quæ
Chorizatio
S. Joannis
dicitur, ho-
mines affli-
xit.

Anno item prænotato fuit homo quidam nomine Hipschmann equestris, qui cum Civium Oppidi Friburgensis in Brigavia inimicus esset & hostis, multa eis intulit damna. Hunc militares quidam de Ehingen in castro suo manutinentes, hospitio receperant in odium Friburgensium, promittentes ei introitum liberum cum rapinis quoties venisset, simul & exitum. Unde Friburgenses datâ pecuniâ Nobilibus de Ehingen pacem & concordiam cum eis iniierunt, sub ea videlicet conditione: ut memoratum Hipschmann hostem aut vivum aut mortuum eorum traderent potestati. Quædam igitur nocte ministeriales illi de Ehingen hominem ipsum nihil tale metuentem clam occiderunt, cadaver Friburgensibus tradiderunt.

Nobiles de
Ehingen
hominem
pro pecunia
occiderunt.

Qui mortuum accipientes cum magno gaudio, non satis putaverunt esse se vindictos, quod illum insidiosè fecissent occidi, nisi etiam publicum

ds

de illo ſumpſiſſent iudicio ceſſante ſupplicium. Corpore itaque noctu accepto, ſequenti illud die ante portas oppidi ſuper rotam poni publice fecerunt. Occiſus autem erat perfidiâ Caſtrenſium de Ehingen. noctu ſicut diximus circa villam, quæ Duſlingen vocatur, ubi Cadauer Adverſarij acceperunt.

Traditores
prohibentur
tui de Re-
gno & Ca-
ſtrum de-
ſtruitur.

Iniquitatis factum brevi quidem innotuit multis, & tandem ad Caſa-
ris noticiam pervenit. quomodo illi de Ehingen dicti Nobiles hominem
in fidem ſuam receptum ſubdolè, fraudulentè, & impiè pro pecunia
Freiburgenſibus contra fidem occiſum tradiſſent. Qui juſtè commo-
tus Rudolpho Comiti de Hohenberg in Rottenburgo juxta Neccarum Au-
ſtriæ Ducibus ut diximus antea vendito, ſed ad dies vitæ commoranti,
mandavit, quatenus vindictam ſumeret de homicidis illis. Comes itaque
contractis milicibus Caſtrum illorum obſedit, cepit ac funditus deſtruxit,
& eos de terra & cognatione ſua perpetuò fugere, & exulare fecit, & occi-
ſum vindicavit.

Graſſo ſe-
cundus ejus
nominis fit
Abbas in
Spanheim.

Anno etiam præſcripto xix. die Menſis Septembr. moritur Philippus
Abbas Monaſterij Spanheimenſis in ordine Abbatum xv. anno regiminis
ſui xxiv. & uno menſe cum diebus xii. completis ante Analogium in me-
dio Chori ſepultus. Huic in Abbacia xvi. ſucceſſit Graſſo ejus nominis
ſecundus.

Eodem quoque anno iterum venit Alſatiam crudelis & centum mil-
lium Pugnatorum Exercitus de Britannia, Normania, Anglia, & alijs
nationibus in unum collectus per Comitum ſive Dominum de Kuſſino,
qui animos contra Duces Auſtriæ, & quosdam alios gerebat hoſtiles. Cau-
ſam tantæ commotionis iſtam fuiſſe commemorant ſcriptores rerum
tranſacti temporis: Mater Comitum præſati de Kuſſin filia fuit Domus
Auſtriæ, cui Pater pro Dotalitiâ assignaverat Dominium illud totum, quod
Ergau teutonice nominatur, aut ſummam pro eo notabilem pecunia-
rum, ne vacua ad Nuptias data videretur. Verùm cum Auſtriæ Duces
nihil promiſſorum ſervarent. & neque Dominium Ergoviae, neque pec-
uniam pro eo pollicitam ſolvere conſentirent, licet ſæpius à Marito Filiae
interpellati fuiſſent: res cum indignatione per annos plures in ſuſpenſo
manſit, uſque ad mortem Filiae ſimul & generi Comitum ſenioris.

Comes de
Cuſſin do-
ctum Matris
perit ab Au-
ſtriæ Duci-
bus.

Patre autem ſimul & Matre vicâ defunctis Comes de Cuſſin Junior
eorum Filius à Ducibus Auſtriæ poſtulavit Matrem dudum promiſſa: qui-
bus negatis, in hoſtem illorum converſus eſt. & Legatione miſſâ in Gal-
liam, Angliam, Britanniam & alias Nationes ebullire fecit ex eis maxi-
mam Pugnatorum multitudinem, quanta prius in Alſatia non fuit audita
vel viſa. Nam ut illo tempore dicebatur, Equitum fuerunt xviii. millia,
peditum verò plus quam lxxx. millia, præter inutilium hominum per-
ditorum, latronum, raptorum & nebulonum catervam haud parvam,
quos inopia & egeſtas caſtra ſequi compellebat.

Exercitus
centum
millium
peregrinus
occupat
Alſatiam.

Venientes igitur in Alſatiam à Feſto S. Michaelis uſque ad ſolemnia
S. Præſulis Martini, omnia in circuitu videntes penitentiæ conſumentes
ibidem permanſerunt. Oppida & Caſtella plurima ceperunt, quæ omnia
igne ſubmiſſo funditus deſtruxerunt, una cum Eccleſijs, Monaſterijs, &
locis Deo conſecratis. Nulli pepercerunt homini, nulli ſexui, nulli arati,
ſed omnes quotquot cepiſſent. qui ſeſe pecuniâ redimere nequiſſent,
inauditis

inauditis torquentes supplicijs, crudelissimè occidebant: mulieres & virgines, Monialéque & Deo nuptas inaudita temeritate libidinis stuprantes crudeliter vexabant, aut captivas abducebant.

Post Festum S. Martini castra moventes per Alfatiam ad Bernam versus iter fecerunt, qui cum juxta Brisacum transirent, portis oppidi clausis Lupoldus Dux Austriæ, Eberhardus Comes de Wirtenberg, qui cum multis Comitibus & Nobilibus erant in ipso oppido, grandem satis exercitum habentes, visâ demuris tantâ hominum multitudine egredi non audebant in occursum, sed permittere transitum cgebantur. Lupoldus autem Dux Austriæ vir prudens & bellicosus, cum tantæ multitudinis audi visset adventum, omnes Ergaviæ villanos cum rebus suis ad loca munita (villis & vicis igne succensis) confugere præcepit, providè considerans, hostes non diu in regione posse consistere, in qua rerum comestibulum nihil aut parum possent invenire.

Hujus exemplo facti homines rusticolæ incensis villulis & vicis per totam Alfatiam Helvetiamque, ad Civitates & oppida præmunita cum rebus suis oportune successerunt; ad Argentinam videlicet, Basileam, Colmariam, Schleiffstadt, Bernam, & alia quæque viciniora loca munita. Omnes autem tempestivè fugere negligentes, qui ab hostibus fuissent inventi, aut pecuniâ se redimere coacti sunt, aut crudeliter perierunt; tantus namque timor invaserat omnes, Alfatia & Helvetiæ Principes simul & populos, ut urbibus inclusi, egredi nemo eorum præsumeret. Hostes itaque in multitudine maxima per Alfatiam nemine resistente venerunt ad Basileam, & inde ad eum locum, quem Teuthonicè den Hœnlein Helvetij nuncupant. Ibi facilius ne progredierentur fuissent cohibiti, si Comites de Nidovve & Kyburg incolis terræ dictæ Ergovve benè voluissent. Adhaerant enim Comiti memorato de Cuslin, contra Duces Austriæ, & omnem populum terræ Helvetiorum, idèque introitum hostibus in Dominium eorum libenter permisissent.

Venientes autem Ergovvi in terram hostes supra dicti, omnia pro viribus devastaverunt, & in nihilum redegerunt: circa fluvium Ararim nonnulla per insidias Castella capientes funditus destruxerunt, & venientes tandem usque ad Bernam oppidum tunc Austriæ Ducum, omnem regionem desolârunt. Bernenses autem multitudine hostium perterriti portas egredi non audebant. Hostes in unum coadunati munitionem quandam, quæ Buren theutonicè nuncupatur, obsidione circumdantes, fortiter impugnarunt. Ibi Comes de Nidovve sagittâ percussus interijt, mercedem suâ recipiens infidelitatis, quia cum posset repellere hostes, ne terras ingrederentur illas, resistere noluit, ut jam priùs diximus.

Hostes igitur diffusi per omnem regionem circa flumen Ararim in diversis locis castra posuerunt, videl. in Altruvv, Iriduvv, Arvvangen & circum vicinis, omnia depopulantes. Hinc quidam viri animis & viribus robusti ex Lucerna oppido ex *Entsbuch* ex *Underwalden* & alijs locis diversis in unum convenientes aggressi sunt hostes seorsim in extremitate phalangis otiantes, qui nihil tale suspicabantur, & ducentos ex eis inopinatè occiderunt, & salvi ad sua reversi sunt. Nihilominus hostes fortiter agentes quasdam munitiones, Waldenburg videl. Klufee, Altruvv, Wil-luovv & omnem regionem penè capientes, funditus destruxerunt, mul-

Lupoldus
Austriæ
Dux omnes
villas & vi-
cos combus-
ti fecit.

Comites de
Nidovve
& Kyburg
admittunt
hostes.

Hostium
ducenti à
juvenibus
Bernensibus
occiduntur.

L 1

tis

Hostium
multi Cœ-
nobium
Frauen-
brunn oc-
cupant.

Bernenfes
Monaste-
rium in-
trant, &
bellum
committunt.

In ambitu
Cœnobij
bellum
committi-
tur, Hostes
superantur.

Inter Archi-
episcopum
& Cives
Colonien-
fes magna dis-
sensio.

tis crudeliter occisis hominibus. Post hæc in unum denno convenientes Incolæ Regionis, rustici videl. cum civibus & oppidanis terræ memoratæ similiter ex Comitibus Louppen. Arberg, Nydovve, cum Bernensibus, fecerunt Exercitum. & progressi versus Ins. in die Nativitatis Domini super hostes noctu repente irruerunt magnis vocibus clamantes: *Hic Berona, hic Berona.* Qui nimio pavore clamantium exterriti, quò diverterent, minimè cogitabant. Ibi ex hostibus 300. cecidisse memorantur. Victores autem cum spolijs, armis & equis hostium multis, sine detrimento suorum reverfi sunt.

Anno prænotato in die S. Stephani (sed nota, quòd nos annum à prima die mensis Januarij incipimus, & non à Nativitate Domini) nunciatum est Bernensibus, quòd hostium non modicæ multitudines sedes accepissent in Monasterio, quod Fons Mariæ nuncupatur, theutonice autem Fravenbrunn, & Cœnobio uterentur pro Castris; consilio igitur habito alijs placuit expectare socios, ut numero vires darentur majores; alij verò qui animis fuerant concitati, neminem decernunt expectandum, ne forsitan hostes interea novi quid molirentur, aut fugerent. Prævaluit eorum sententia, quibus animi ad bellum fuere parati, & contractis in unum copijs Bernam oppidum circa noctis initium apparatu bellico exeuntes, in medio noctis ad Monasterium memoratum sub silentio, in magno frigore pervenerunt.

Mane igitur circa horam quintam, cum adhuc tenebræ essent, Bernenses cum magno & valido clamore ingrediuntur Monasterium, ferro simul & ignibus armati. Ad quorum clamorem Ivo Princeps de Alcaibus, qui habitationem suam in ambitu Monasterij locaverat, cum multis alijs Comitibus atque Nobilibus excitatus velociter arma corripuit, & viriliter pugnavit. In ambitu Claustrij bellum atrox committitur, gladius contra gladium extenditur, & pugio contra pugionem vibratur. Tandem Bernenses igne submisso illos, qui latebant in Monasterio, necaverunt incendio, & quos in ambitu inveniunt, gladio peremerunt. Ceciderunt in eo conflictu ex parte hostium plusquam octingenti viri, Comites, Barones, milites, Nobiles & Ignobiles, qui vel incendio, vel Bernensium gladio perierunt. Strage peractâ Bernenses cum præda redierunt in sua, metuentes, quòd reliqui hostium in circuitu Regionis diffusi supervenire possent cum multitudine, vindicaturi necem sociorum, posteaquam gesta rei nuntium percepissent, sicuti factum fuisset, si mansissent.

Comes autem de Cullin cum magno Exercitu jacebat in Monasterio S. Urbani, & erat diffusa multitudo Exercitus hostilis in Langenthal, & in omnibus finibus ejus. Cum audissent Anglicani sociorum apud Fravenbrunn, lamentabilem interitum, irâ simul & timore commoti sunt, & Nuncijs missis ad socios, omnes in unum conveniunt, habitoque communi consilio discedere à finibus illis, & in sua redire statuerunt. Per Sabaudiam igitur & Burgundiam dilapsi multa mala fecerunt Incolis terrarum ubique, & anno tandem sequente discedentes ad nihilum sunt redacti, quoniam plusquam sexaginta eorum millia successivè fuerunt occisa.

MCCCLXXV.

Anno Wignandi Abbatis decimo sexto. Indictione Romanorum XIII. magna dissensio inter Fridericum Archiepiscopum & Cives Colonienfes fuit.

fuit exorta, quæ & diu cum utriusque partis incommodò duravit, & raptoribus malefaciendi magnam occasionem dedit. Multi Principes cum Friderico Archiepiscopo sentientes, ubi Colonienſes extra Civitatem nihil habentes lacerare non poterant, eis confederatos & amicos rapinis, incendijs & multis incommodis sæpius afficiebant. Nusquam Civibus tutus patebat egressus, Adversarij omnes exitus viarum per terram simul & Rhenum ex omni parte die noctuque observantibus.

Eodem anno in quarta Feria Pentecostes, Civibus cum Clero oppidi Thuricenis apud Helvetios cum Reliquijs Sanctorum Processionem per oppidum agentibus, cecidit pons, & homines octo confestim oppressit in mortem, præter multos alios, quos graviter quassando læsit, & enormiter vulneravit.

Anno prænotato societas Anglicana, de qua præterito anno plura diximus, quæ pro Comite de Cuslin Allatiam simul & Helvetiam contra Ducem Austriæ per menses ferme tres miserabiliter devastaverat, postquam focij in diversis locis pluribus amissis paulatim cepisset deficere, & villis penè omnibus incensis atque destructis, unde viveret non haberet, ex memoratis Regionibus subito discessit, incommodis patriæ sine numero illatis. Magnus fuit iste, & plurimum quàm centum millium pugnatorum Exercitus, præter alios penè infinitos nebulones, qui multitudinem inermes sequebantur. Et primò quidem Helvetiam deferentes Burgundiam intraverunt, ac deinde Galliam, ubique crudelitatis suæ facta relinquentes. Per decennium namque Burgundiam Galliam, & circumjacentia loca pervagantes, villas, & vicos penè omnes incendio consumpserunt, & spoliantes homines vitâ simul & bonis, multa mortalium millia crudeliter occiderunt, Deo Burgundionibus reddente vindictam, qui Latrones illos de Britannia venientes transire permiserunt.

Claruit his temporibus apud Treviros Joannes de Livania, patria Mosellanus, ex villa hand procul à Tritemio, quæ Liven theutonice nuncupatur, Canonicus Ecclesiæ S. Simeonis, vir in scripturis tam divinis quàm sæcularibus eruditionis magnæ, Rhetor suo tempore facundus, Poeta & Astronomus nulli suæ tempestate secundus, ingenio promptus & disertus eloquio, qui scripsit inter alia contra somnias Prophetias Joannis de Rupeſciffa, Ord. Minorum libros 5, metro simul & prosâ; contra vanitatem quòque Alchimistarum libros tres, pulchrâ venustate decoratos; contra indoctos Astronomos libb. 2. Pro defensione Facultatis Astronomicæ libb. 4. Introducatorium Astronomicæ pro eam discere volentibus lib. unum. De Nativitatibus quòque judicandis lib. 1. Cætera quæ composuit, ad notationem lectionis nostræ non venerunt.

Petrus quòque de Novimagio villa Mosellana Trevirensis Diocesis, quæ tribus fermè à Treveri Civitate in descensu Mosellæ fluminis ad dextram distat milliaribus, Ord. FF. Beatissimæ Mariæ semper Virginis de Monte Carmeli Conventus Trevirensis, vir in divinis scripturis doctissimus, qui multo tempore Colonie legendo, scribendo, & docendo suis utiliter præfuit, his temporibus apud Mosellanos meos magno in pretio fuit. Scripsit super libris sent. libb. 4. In Epistolas Pauli ad Roman. lib. 1. De Censibus & Decimis Laicorum lib. 1. De Contractibus & usuris libb. 2.

L 1 2

Sermone

Pons apud
Thuricum
subito cecidit.

Lacronum
Anglicanum
societatis
facta ab in-
vicem di-
scissio.

Joannes
Livenſis
Mosellanus
plura scrip-
ſit.

Petrus Mo-
sellanus
Ord. Minorum
multa composuit.

Sermones multos de Tempore, & sanctis. Alia insuper plura lucubrâsse dicitur, quæ ad noticiam meam non venerunt.

MCCCLXXVI.

Eckardus
de Ders, fuit
Wormatien-
tium
Episcopus.

Anno Wignandi Abbatis xviii. mortuus est Joannes Episcopus Wormatiensis Ord. FF. sancti Dominici, apud Confluentias in suo Conventu, ubi Ordinem primò intraverat, cum honore sepultus. Postquam Eckardus de Ders Majoris Ecclesiæ Canonicus in Episcopatum sublimatus præfuit annis xxix. Vir in omni varietate scripturarum non minus doctus, quàm sine intermissione studiosus, vitæ & conversatione Christo devotus; quippe qui celestis Regni amore temporalia suis commisit Vicarijs, spiritualia verò per semetipsum, ut verus Pastor omnium studiosissimè dispensavit. Unde contra morem plurium Episcoporum sui temporis, ut omnis macula simoniacæ pravitatis vitaretur, Ordines & Consecrationes per se omnes in propria persona gratis & purè propter Deum celebrare consuevit. Extra Templum rarò videbatur in publico, sed quantum causæ permittebant Ecclesiæ, in suo residebat Palatio apud Laudenburgum Oppidum, orationibus & lectionibus semper intendens scripturarum.

Tuitien-
se
oppidum à
Colonien-
sibus de-
struitur.

Eodem anno Cives Oppidi Tuitiensis cum Friderico Archiepiscopo sentientes Colonienfium se hostes declaraverunt. Unde Cives Colonienfes animis commoti, die quodam Rheno transmissi in multitudine armatorum Tuitium incendunt, & pariter Monasterium S. Hereberti, quod nostri est Odinis, funditus destruxerunt, muris & fossatis in circuitu omnibus dejectis: Ecclesiam tamen Parochialem illà vice intactam reliquerunt. Archiepiscopus ergo Fridericus Amicorum calamitate permotus, & magno suorum adunato exercitu, nec minus militari manu stipendio conductâ, Civitatem Colonienfem xxvii die mensis Julij anno præscripto expugnaturus obsedit. Verùm posteaquam videret eam viribus esse suis inexpugnabilem, solutâ post dies paucos obsidione ad Bunnam oppidum reversus est. Deinde circa Vestum S. Laurentij Martyris, Colonienfès denovo armati urbem egressi, Rhenoque iterum transmissi Monasterium Tuitienfem una cum Ecclesia Parochiali submissio igne incenderunt, ac funditus destruxerunt, metuentes, quòd Archiepiscopus sua in eis præsidia collocaret ad expugnandam Civitatem. Nihil penitus integrum reliquerunt, sed omnia funditus demoliti sunt, quamvis non sine magnis impensis Monasterium postea reedificare coacti fuerint. Abbas cum Monachis in partem Archiepiscopi consentientes cum rebus suis ad loca securiora tempestivè contulerant, urbanorum innatam sævitiam metuentes. Hæc temeritate Colonienfium, multi Principes Regni commoti, & ad indignationem provocati, Dei & Sanctorum ejus injuriam vindicare unanimiter statuentes arma in eos movere decreverunt. Inter quos isti fuerunt potiores: Carolus Imperator IV. Cuno Archiepiscopus Trevirorum, item Paderbornensis, Albertus Dux Austriæ, Wenceslaus Dux Luzeburgi, & Brabantie, Comes de Zegenheim, Comes de Regali oppido Aquensi cum octingentis ferme Comitibus, Baronibus, Nobilibusque, & alijs multis, quorum nomina consulo transimus. Et nihilominus in vindictam commissæ temeritatis Fridericus memoratus Archiepiscopus Civitatem Ecclesiastico supposuit interdicto: ipsiisque incendiarios Monasterij Tuitiensis

Multi Prin-
ces ad
versus Co-
lonienfem
conspiciant.

tienſis omnes Anathematis vinculo innodavit. Per annos igitur octo continuos Colonienſes Interdicto & Excommunicatione puniti ſunt.

Anno etiam prænotato Gregorius Papa XI. Curiam ſuam Pontificalem Avinione Romam tali occaſione revocare maturavit. Erat cum eo in Avinione quidam Epicoſopus, diutius forſitan abſens ab Eccleſia ſua, Curiam ſecutus, neſcio quam ob cauſam, ad quem Papa die quidam inſer alia quaſi jocando dixit: *Domine Epicoſpe, quare vos tam diu ab Eccleſia veſtra ſubtrahitis, Oves ſine Paſtore periculo exponentes?* Cui ille reſpondit: *Beatiſſime Pater, cur ſanctitas veſtra, qua cunctis Paſtoribus cum ſis prælata, teneaturque nobis omnibus dare ſollicitudinis exemplum, Eccleſiam ſuam tanto tempore deſerit Romanam?* In cujus reſponſione Papa conſuſus obicuit, & Romam tranſferre curiam ſollicitus cogitavit. A tempore namque Clementis Papæ V. ut ſupra diximus, per annos ferme 70. Sedes Apoſtolica in Avinione tranſlata permanſit. Unde Italia cladibus & inteſtiniſ belliſ penè fuiſſe interea conſumpta, & Roma infinitis malis oppreſſa jacuit deſolata.

Papa itaque Gregorius animi ſui occultans conſilium, ne forſan à Gallis remoretur invitatus, ordinatis per Rhodanum navibus quaſi ſpaciaturus in mare deſcendit, & paucis quò tenderet ſcientibus Genuam pervenit. Unde ſolvens ad Cornetum cum perveniſſet, mari dimiſſo iter aſſumpſit per terram: tertio decimâ menſis Januarij die ſequenti Romam intravit, quem Romani Cives & Clerus cum ingenti ſulcepere lætitiâ, cunctis Patriæ Patrem, iuſtauratoremq; urbiſ collapſæ adventuſſe conclamantibus.

MCCCLXXVII.

Anno Wignandi Abbatis XVII. Indictione Romanorum XV. Gregorius Papa XI. miſſis à Roma in Germaniam Legatis & Nuntijs gravibus, decimam partem omnium fruſtuum & Proventuum à Monachis & Clero duriffimâ exactione poſtulavit, mandans & præcipiens omnibus & ſingulis Eccleſiarum Pontificibus ſub magnis pænis atque Cenſuris, ut impoſitam Contributionem in ſuis Dioceſibus exigerent à Monachis & à Clero, eamq; deputatis ſive deputandis Collectoribus aſſignarent. Ad cujus mandatum Epicoſopus Conſtantienſis graves mox in Clerum Cenſuras pro huiusmodi Contributione fulminavit, & ut ſolverentur, quantocius præcepit. Contra cujus fulmina Clerus in Dominio Comitum Wirtenbergenſium exiſtens in unum convenit, conſilium habuit, & Appellatione ad melius informandum Romanum Pontificem interpoſita, quòd ſolvere poſtulatam fruſtuum Eccleſiaſticorum decimam nec poſſet, nec deberet, rationabiliter allegavit. Quorum exemplo cæteri per totam Germaniam animati, omnes ſe unanimiter Papæ coꝑus oppoſuerunt, paucis forſitan demptis, quos cauſa movebat in contrarium, qui magnam in ſuis locis turbationem pluribus ſuſcitârunt. Videns autem Legatus Apoſtolicus tantam in Clero turbationem, & metuens deteriora, cum plerique jam excommunicati divina nihilominus celebrarent, mandata Pontificum contemnentes, mitigavit Cenſuram: & accepto quod à voluntarijs offerebatur ſponte, tandem in Italiam reverſus eſt.

Eodem anno mortuus eſt Wilhelmus Comes Hannoniæ, Hollandiæ, Seelandiæ, Friſiæque Dominus, Comes quoque Palatinus Rheni, & Bavaræ Dux, Filius quondam Ludovici Imperatoris quarti, demens, & in

L. I. 3

carcere

Gregorius
Papa XI
Romam ab
Avinione
revertitur.

Papa decimam fruſtuum Eccleſiaſticorum habere vult.

Wilhelmus
Hollandiæ
Comes moritur in
Bavariâ.

carcere captivus. quemadmodum ſupradictum eſt, anno Wichardi Abbatſ quarto, ſine liberis, anno veſaniæ & captivitatis ſuæ quaſi viceſimo. Duplex calamitatis & veſaniæ hujus Principis eo tempore jaſtabatur opinio: aliqui nempe dicebant, eum veneno hauſto incurſiſſe veſaniam: alij verò quòd Matri fuiſſet injurioſus, & populo tyrannus, divinà ſufurrabant ultione punitum. Et forſitan utrumque potuit eſſe verum; mani- feſtum eſt enim, quia Matrem malè tractavit, & populo ſe tyrannum nimis crudelem exhibuit: ſicuti anno Wichardi primi Abbatſ decimo jam dudum in præcedentibus nos per plura conſignäſſe meminimus. Wilhelmo in vinculis mortuo ſine liberis, Albertus Frater ejus in dominio ejus Jure hæreditario ſucceſſit de conſenſu Fratrum ſuorum, & annis ferme ſeptem & quadraginta in omni manſuetudine gentem ſuam gubernavit: quorum eo tempore viginti præterierant, quibus Fratre veſano in vinculis detento præſuerat Comitibus ejus; reliquos verò 27. poſt mortem Germani ſolus & liber ejus obtinuit Principatum, ſuique ex ordine primus & viceſimus Hollandiæ Comes: & habuit uxorem Margaretham nomine, Filiam Ducis Brigenſis: de qua genuit Wilhelum ſibi poſtea in Principatu ſucceſſorem: Joannem quoque Leodienſem Epiſcopum: & Catharinam Wilhelmi ſecundi Ducis Juliacenſis poſtea uxorem: de quibus & anno Chriſtianorum MCCC. VII. plura diximus, & alia poſtea dicemus.

Albertus
Bavariæ
Dux fit Comes poſt
Fraternum in
Hollandia.

InterComi-
tes de Wir-
tenberg &
Cives de
Rutlingen
fit atrox
bellum.

Comitum,
Baronum,
& Nobiliu
nomina oc-
ciderunt in
prelio.

Anno etiam præſcripto factum eſt prælium magnum & atrox in Suevia juxta Ruitlingen oppidum, inter Comites de Wirtenberg, & Cives oppidi jam memorati, & ſocios Partium plurimos. Imprimis igitur Comites magno ſuorum exercitu congregato, memoratum oppidum obſidione cinxerunt. Cives contractâ manu ſociorum ſatis in oppido videbantur eſſe muniti, nec hoſtium ferocitatem magni faciebant. Quâdam igitur nocte pedites 500. oppidum clanculò exeuntes Urach & Tettingen verſus iter direxerunt, pecora & omnia quæ poterant invenire ſibi in prædam abducentes, cuncta in circuitu igne & ferro ſine commiſeratione crudeliter devaſtantes, onuſque mox prædâ per aliam viam ſecretius ad oppidum revertebantur. Quod ubi Comes Junior de Wirtenberg intellexiſſet, aſſumptis ſecum de Exercitu pedibus & equitibus multis obviam venire hoſtibus tentavit, ſperans ſe indubitanter & illos poſſe occidere, & prædam omnino liberare. Sed aliter ſe res obtulit; Cives namque per oppoſitam urbis portam, quæ ſemper etiam paciſtempore conſuevit eſſe clauſa, ſilenter exeuntes, Comitem cum ſuis nihil tale ſuſpicantem ab omni parte in modum coronæ ſubito circumdant, & ſtupidos veluti pecora muta invadunt, percutiunt, vulnerant, & occidunt, nulli omnino parcentes, niſi fugientibus. Ceciderunt in eo conſictu ex parte Comitum de Wirtenberg, quorum nomina tenemus Nobilium ordine ſubſcripti: Fridericus de Zolra Comes, Udalricus de Tubingen Comes, Joannes de Schvvarzenburg Comes, Godfridus Schederer Eques Auratus Magiſter militum belli vir ſtrenuus. Schvviğerus de Gundelfingen Baro. Reinhardus de Nyperg miles, Bernardus de Sachſenheim miles, Fridericus quoque filius ejus, Bendo miles Francus, Wolſgangus de Stambem Magiſter Curia Comitum Wirtenbergenſium. Burchardus, & alius Burchardus Sturmſeder miles. Benzo de Hochenſtein, Joannes de Rodenberg, Georgius

Georgius de Lufchnovve, Sifridus Waller, Henricus Waller, Cuno Truckfals de Büschisheiffen, Albertus de Killer, Eberhardus de Stöffel, Bolandus de Stöffel, Eberhardus de Sternenfels Advocatus in Zabergaue, Henricus de Liechtneck, Joannes de Sperberfeck, Andreas de Gyslingen, Udalricus de Liechtneck, Diepoldus de Nydlingen, Conradus de Stammen, Wolfgangus de Pfaffenhoffen, Conradus de Schloßberg, Wolfgangus de Jungen, Waltherus Spät, Henricus Mager, Sifridus de Saxenheim, Mutacus de Hirsfad, Sifridus de Erbach Francus, Cuno de Heidickheim Francus, Rabanus de Liechtenstein Francus, Wolfgangus de Wernhoffen, Wilikinus de Krucken, Joannes alter de Grumbach Francus, Joannes de Wijsenheim Francus, Wilhelmus de Kreilsheim Francus, Conradus de Lymphach Francus, Henricus de Bonstein, Nicolaus de Rinfeld, Andreas Zobel Francus, Rupertus de Gebfate, Joannes Riedesfel, Thomas Wolfskel, & alij ex Nobilibus multi in eodem cruento prælio ceciderunt, quorum nomina invenire nequivimus.

Verum ut monumentis edocemur veterum, summa Comitum, Baronum, atque Nobilium, qui ferebantur in eo bello ex parte Comitum Wirtenbergenfium à Civibus Regni occisi, fuit quinque & octoginta virorum. Aliorum verò tam Equitum, quàm peditum similiter occisorum, incertum & ingens fuit numerus, quorum nomina soli Deo sunt manifesta. Hos omnes interemptos armis suis Cives Regni spoliaverunt, & vix tandem precibus evicti permiferunt, ut eorum corpora eminus deportata sepelirent in uno quodam loco.

Nobilium
occisorum
numerus,
LXXXV.

Comes autem de Wirtenberg memoratus Junior Dux belli graviter vulneratus quibusdam cum alijs cadentium vix manus effugit, & se ad Castrum Achalm nuncuparum, ad cujus pedem montis oppidum Rütlingen est situm, recepit. Sicque obsidione soluta necessariò reliqui non sine jactura in sua redierunt, quos Regni Cives infecuti omnia igne, ferroque demoliri pro viribus conati sunt.

Comes igitur ex adverso furorem Civium reprimere cupiens, denno instruxit acies juxta villam, quæ Tossingen appellatur, non longè ab oppido Weil, exultimans hostes, ut erant, jam labore simul & furore defatigatos se facile superaturum. Aciebus itaque ordinatis, Comes cum suis in hostes (nihil tale metuentes) repente irruit, & plures eorum numero crudeliter occidens viriliter triumphavit. Veruntamen Udalricum Filium suum telo percussum in eo confictu Comes Eberhardus senior amisit, ut infra anno Godfridi viii. dicitur.

Bellum in-
flauratum.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato insignis structura Ecclesia illa Parochialis in oppido Sueviæ Regali Ulmenfi, præjactis ex more fundamentis, cum turri mirabilis artificij capite edificari, & cum tempore in eam, quæ hodie cernitur, formam deducta est. Fundamentum verò turris Artificum negligentia malè prælocatum, nostris temporibus edificij totius minabatur ruinam; quod unius hominis industria mirabili cognovimus confirmatum.

Ulmenfis
Ecclesia
Parochialis
construitur.

MCCCLXXVII.

Wignandi Abbatis anno nonodecimo, Indictione Romanorum prima, hyems fuit asperissima, & facis prolixa, unde frigore læsæ vites in sequentem

Gregorius
Papa undecimus
obiit.

ſequentem annum vini penuriam cauſauerunt, ubique terrarum. Hinc famēs quoque ſecuta Mortales magnā incommoditate graviter afflixit.

Eodem anno viceſimo octavo die Menſis Martij, Romæ Gregorius Papa undecimus veſicæ dolore moritur, & in Eccleſia ſanctæ Mariæ Novæ tumulatur. Poſt ejus mortem Cardinales inter ſe graviffimè diſſidentes pernicioſiſſimum in Eccleſia Dei ſchiſma ſuſcitaverunt. Nam Itali Patres Pontificem habere volebant Italicum, & Galli ſimiliter Gallicum. Clerus denique & populus Romanum cum nobilibus inſtabant pretibus armatis, poſtulantes, quatenus Italiâ natum patres Pontificem eligerent; timebant enim, ſi Gallum eſſent habituri Pontificem, quod Curia denovo in Galliam revocaretur in grave urbis Romæ ac Italiz totius diſpendium, ſicut per annos jam plures fuerat factum. Erat inter Cardinales Italicos Bartholomæus Barenſis Epicoſopus, vir callidus & aſtutus, quem utriuſque partis Cardinales tandem in Pontificem elegerunt, vel ut ſcribunt nonnulli, propter vim Romanorum ſimulaverunt electum, ut eâ ſimulatione de conclavi & Romanorum importunitate liberati pro electione veri Pontificis ad locum ſe poſtea transferrent tutiorem. Barenſis autem mox ſeu nominatus, ſive electus Pontificem ſe geſſit, & Urbani nomen ſexti aſſumpſit, cui Cardinales Itali, ut vero & legitimo Pontifici ſuo adheſerunt, cunctis per orbem ſcribentes Pontificibus atque Principibus, Urbanum Papam inſtitutum. Quod videntes Gallici Cardinales, & ſerò intelligentes, ſe conſilio iplius Barenſis eſſe deceptos, ad urbem Anagninam poſt menſes aliquot ſcedere ſtatuerunt. Quos Urbanus multis verbis & promiſſis à propoſito revocare conatus perſuadere non potuit. Verum Cardinales, qui prius pro ejus voluntate omnia fecerant, urbem exeuntes, Fundis civitate conveniunt, ubi à Joanna Neapolitana Regina turò & favorabiliter ſuſcepti, multa in Urbanum Pontificem fulminavere contraria; dicentes eum non eſſe Canonicè electum vel inſtitutum. Erant autem eorum Cardinales octo numero, qui memoratâ favente Regina Gebenſem Epicoſopum Cardinalem contra Urbanum in Antipapam elegerunt, quem Clementem VII. nominantes magna cum pompa coronarunt. Seditque deinceps in ſua obedientia annis ferme quindecim, quem Gallia, Hiſpania, Catalonia & Britannia cum interjacentibus locis, pro vero Chriſti Vicario habuerunt. Porro Germani, Ungari & Itali cum Urbano ut vero Pontifice fideliter ſenſerunt. Duravit hoc maximum & pernicioſiſſimum ſchiſma in Eccleſia Dei annis novem atque triginta uſque ad Conſtantienſe magnum & univerſale Concilium. in quo tribus, qui ſe pro Romanis Pontificibus gerebant abrogatis, Martinus V. fuit electus, ut inferius ſuo loco adjuvante Domino noſtro JESU Chriſto plenius dicetur. Urbanus Romæ, Clementis autem in Gallia cum ſuis ut Pontifex reſidebat.

Urbanus ſixtus
Papa VI.
annis XII.

Clementis
ſeptimus
Antipapa
contra titulum
electus.

Henricus
Comes in
Spanheim
peregrinatus.

Anno quoque prenotato turris Eccleſiæ Monafterij S. Martini in Colonia noſtri ordinis incendio periit, & multe in circuitu domus igne fuerunt conſumptæ: remanſerunt autem muri turris ſine tecto per annos ferme centum & ſedecim inopiâ loci reſtaurationem ejus non permitten- te, quoſque tandem Eyvaldus de Bacherach inſtitor, & civis Colonienſis jam moriturus in ſuo teſtamento tria florenorum millia ipſi Monafterio legaret, quibus & reformatum eſt tectum, & proventus quidam vinarij

pro

pro fratrum usu in pago cismosellano comparati. In cuius beneficij memoriam quotidie missa de nostra Domina solemniter per Monachos cantatur.

Eodem anno Henricus in Spanheim Comes, filius Walrammi senioris Comitis ad visitandum sepulchrum Domini ultra mare profectus est, habens in suo comitatu fratrem Craffonis Abbatis Spanheimensis nomine Wolfgangum militem. & VVernherum de Dilla Monachum memorati Cœnobij pro Capellano, qui reversus plures lapidum & petrarum petias de locis à Domino sanctificatis comportavit. In reversione cum navigando vix medium iter maris peregrissent, inciderunt piratas, quorum impetum armis refringentes, & plures occiderunt, & reliquos timore percussos in fugam converterunt, Christo suos juvante peregrinos.

Henricus
Comes in
Spanheim
peregrina-
tur.

Anno etiam præscripto in vigilia S. Andreae Apostoli mortuus est Carolus Imperator Romanorum quartus, Pragæ in Ecclesia sancti VVenceslai sepultus, qui anno VVignandi Abbatis undecimo, ut supra diximus, promissis & donationibus multis Principum animos comparaverat, ut VVenceslaus filium Regem Bohemiæ quintum decimum ætatis annum tunc agentem, in Germaniæ Regem futurumque Imperatorem Romanorum assumerent. Regnavit autem VVenceslaus cum patre annis 8, post mortem verò patris regnavit solus annis duobus & viginti, homo inceptus ad regnum, voluptatibus nimium deditus, & frequenter plus temulentus, quàm sobrius. Unde factum est, quòd ad coronam imperij pervenire non potuit, & tandem per principes à Regno Germaniæ depositus fuit.

Carolus
Imperator
IV. mortuus
Pragæ se-
pultus.

Item anno præsignato varij tumultus fuerunt in quibusdam civitatibus Regni VVormatiæ, Spira, Argentina, & Colonia. minoribus plebis contra rectores se temere in rebellionem erigentibus, non sine clade multorum, & in republica grave dispendium. Quibus similia plures Regni civitates aliæ passæ sunt.

MCCCLXXIX.

Anno Abbatis VVignandi vicesimo, Indictione Romanorum secundâ, VVenceslaus Romanorum Rex filius Caroli Imperatoris IV. cum Principibus Regni & Apostolica Sedis Legato venit ad Coloniam, & à civibus quanquam interdictis cum honore magno susceptus fuit. Multa consuluit, multa in medium proposuit, summòque studio, ut reformaretur inter ipsos & Archiepiscopum concordia, inaniter diu laboravit. Concordiam Archiepiscopus admittere nullam voluit, nisi prius Colonienfes Monasterium Tuitiense Deo & S. Heriberto, quod impiâ crudelitatem, ut paulo antea diximus, succenderant, in integrum restituerent. Quod licet tunc quidem facere omnino recusarent, postea tamen subire coacti sunt, priusquam à censuris & interdicto penitus absolverentur.

Rex VVenceslaus venit
ad Coloniam.

Histemporibus Venetiarum gens non minus iniqua, quàm superba, quæ nobilitatis parum, temeritatis verò plurimum semper habuisse dignoscitur, ab origine vendipiscatores, teste Gordonio scriptore, postea mercatores, sibi temere Platonis imperium usurpantes, novum & aureum instituere sigillum, in quo se dominos maris scribere præsumpserunt, ipsumque mare ab illo tempore deinceps usque in præsentem diem quotannis annulo desponsare aureo in undas projecto minimè verecundantes, ut nostro ævo inferius latius edicemus.

Venetorum
superbia in sigil-
lo novo se
dominos
maris scrip-
tentium.

M m

Contra

Ludovicus
Rex Un-
garie ſuper-
bos Vene-
tos humi-
liavit.

Contra hanc infulſorum hominum temeritatem multi Principes Regni ſimul & imperij civitatum auxilio adjuti ſurrexerunt, quorum capitaneus Rex Ungariæ Ludovicus, Papæ mandante Urbano VI. bellum præſumptioſis novorum Venetis indixit. validum contra illos induxit Germanorum, & Ungarorum exercitum, multaque illos clade affecit, & ſigilli vanitatem depoſuit. Facta ſunt hæc imperio Papæ Urbani ſimul & Wenceslai Regis anno prænotato.

Eodem anno mortuus eſt ſine liberis Otto Brandenburgienſium Marchio filius Ludovici quondam Imperatoris IV. per quem Marchia ipſa Brandenburgienſis in juſ pervenit Ducum Baviaræ, quam Bohemiæ Rex poſtea Imperator Sigifmundus Wenceslai Regis frater comparavit à Bavaris pro ducentis florenorum millibus, & poſtea Friderico Nürenbergenſi Burgravio aſſignavit; quemadmodum anno Wignandi Abbatis quarto dictum eſt, ubi Carolum patrem Sigifmundi emptorem ejus veraciter exiſtiſſe diximus; Sigifmundus autem non emptor, ſed venditor potius Marchionatus exitit.

MCCCLXXX.

Cives Re-
gni contra
Principes
quondam ſe
ligarunt.

Anno Wignandi Abbatis primo atque viceſimo inchoato ſive curren-
te. Indictione Romanorum tertiâ, cives Regni Germanici penè omnes circa Rhenum, in Suevia quoque, & in Francia orientali caput ſequentes Pilgrinum Salzburgenſium Archiepiſcopum, & quosdam alios Pontifices, contracto inter ſe fœdere, quod noſtrates hodie Ligam ſive Bunt, nuncupant. validum de conſenſu Regis Wenceslai conduxerunt exercitum contra Baviaræ Duces, & quosdam alios Regni Principes, quos ſibi moleſtos ſenſerant atque contrarios; octo namque millium pugnatorum manum validam brevi adunantes igne & ferro hoſtibus ſuis multa intulere diſpendia, Regnumque à latronibus, & violentis raptoribus aliquandiu purgatum reddiderunt.

Canes affe-
ctum ſubie-
runt Lupo-
rum.

Deinde poſt annos ferme quinque cùm naturam luporum capſiſſent induere canes, & qui latrones deberant perſequi, didiciſſent imitari, in unum conſpirantes multi Principes magnum armorum produxerunt exercitum, & confœderatis civibus bellum indixerunt. Quibus multa intulere damna, ipſamque Ligam penitus in nihilum redegerunt. Archiepiſcopus quoque Salzburgenſium Pilgrinus Treugarum tempore captus fuit: Caſtrum Hohenſolms à civibus captum & igne ſubmiſſo funditus deſtructum; multæ quoque munitiones nobilium, latronum, raptorum atque prædonum per cives regni tunc funditus deſtructæ ſunt. Felix quidem & ſæcis fortunatum confœderationis ſuæ habuerunt exordium, & omnibus in circulo raptoribus magnum incuſſerunt timorem; verum poſtquam & eorum milites conductitij legem æquitatis violare capſiſſent, occultaque primùm, & exinde manifeſtas etiam de pauperibus exercere rapinas, & ipſi Principum cives atque ſubjectos in rebellionem ſolicitare dominorum. confœderatio eorum diutius permanere non potuit, ſed potentia Principum citius diſſipata fuit. Sunt qui ſcribant, Wenceslaum Regem occultum hujus Ligæ civium fuiſſe auctorem, utpote qui poteſtatem Theutonicorum Principum ſemper habuerit ſuſpectam, quam tali modo ſperaverit infirmam. Hanc opinionem de Rege memorato haud mediocriter confirmavit civium Herbipolenſium inveterata rebellio; quibus

22

quibus ipse Wenceslaus contra Episcopum verum & immediatum eorum dominum auxilia promisit, ut suo plenius loco prosequemur.

Eodem anno Joannes quidam Montefanus Ordinis Fratrum S. Domini, Theologus Parisiensis verbum de Immaculata Dei Genitrice Maria faciens ad populum, ubi sermo de ejus incidisset purissima Conceptione, more suorum inter alia dixit: *Eam in originali peccato fuisse conceptam, quemadmodum nos ceteri concipimur omnes.* Verum postquam hic sermo Parisiorum scholæ innotuit, Prædicator ad pulpitem, ubi concionatus fuerat, redire compellitur, & quod malè contra Immaculatam Dei Genitricis conceptionem prædicaverat, revocare.

Prædicator
Conceptionis
Mariæ
puritatem
impugnans
compellitur
revocare.

Anno quoque prænotato Ludovicus Comes Flandriæ ultimus, postquam exactionem pecuniarum Flandrensis indixisset gravissimam, non relicto virili femine moritur. Post ejus mortem Philippus Dux Burgundiæ, qui unicam filiam ejus habebat uxorem, in comitatu Flandrensi successit. Post Philippum filius ejus Carolus, quem Suteses occiderunt in bello Nansiensi: post Carolum gener ejus Maximilianus postea Rex Germanorum Comitatum Flandriæ cum Maria filia obtinuit: post Maximilianum filius ejus Philippus Archidux Austriæ, postea Rex Castellæ: post Philippum filius ejus Carolus Dux Brabantie hodie & Comes Flandriæ. His ferme temporibus Carolus Rex Gallorum quintus cum Duce Britannorum Joanne prælia multa constituit, qui inter plures ex Germania conductos habuit Ducem de Brunsvich nomine Ottonem, virum strenuum & bellicosum. Hic plusquam triennio in Britannia fuerat captivus, anno tandem prænotato, in Avenionem ducitur, inde liber emissus venit in Apuliam, & Carolo Rege Apulorum absente adjutus Neapolitanis amicis Neapolim violenter obtinuit, sed non diu supervixit.

Comitatus
Flandriæ
ad Duce
Burgundiæ
pervenit.

Otto Brun-
swicensis
Dux
in Britan-
nia triennio
captus
est.

Anno item memorato Carolus Gallorum Rex V. moritur, & apud S. Dionysium sepelitur, filios relinquens duos, Carolum & Ludovicum ad huc in minore ætate constitutos, quos tutelæ Philippi Ducis Burgundiæ, & Ludovici Borboniensis educandos committit: Regni autem generalem moderatorem constituit Andegaviæ Ducem Ludovicum, quousque Carolus, cui Regnum, ut Primogenito debebatur, annum ætatis XIV. altissimo inspirante attingeret.

Carolus
Gallorum
Rex V. obiit
& Carolus
Britus succe-
dit.

Iste Carolus Rex Gallorum VI. postea cum adolevisset, uxorem duxit Isabellam Ducis Baviaræ filiam, quæ peperit ei Carolum Regem VII. Post mortem verò mariti mansit vidua, per quam Ludovicus Baviaræ Dux ejus frater postea in auro & XII. Apostolorum cum Salvatoris argenteis imaginibus dives & ceteris Progenitoribus magis abundans & notior factus est. Iste duodecim Apostolorum simul & Salvatoris imagines per Ducem Ludovicum ex Gallia cum divitijs alijs multis in Bavariam allatas ipse quam diu vixit, in humanis thesauri loco possedit, & rebus deinceps melius consulens domesticis, nomen Divitis brevi, qui pauper erat prius, acquisivit. Huic Ludovicus in Ducatu Baviaræ filius jure successit, qui & cum divitijs & imaginibus patris, nomen simul Divitis habuit. Post quem Georgius nomine filius ejus Ducatum Baviaræ cum divitijs memoratis obtinuit, qui nostris diebus sine virili femine decessit; reliquit autem filiam unicam, quam Rupertus ex forore Nepos (indulgentia Roma-

Rupertus
Palatinus
Rheni Co-
march.

M m 2 no Pont.)

no Pont.) filius videlicet Philippi Comitis Palatini, qui ſororem Georgij habuit, duxerat illo vivente uxorem. Mortuo autem Duce Georgio, cum inter generum ejus Ducem Rupertum jam dictum & Albertum Bavarie Ducem, qui morabatur in oppido Monacenſi, pro vacante Principatu bellum ageretur atrociffimum, omnis illa theſaurorum immenſa congeries cum Apoſtolorum imaginibus, brevi diſſipata fuit, ut in nonum hodie annum quò pervenerint, nemo ſic qui noverit.

Wignand⁹
hujus Mo-
naſterij
Abbas
xxxiv.
moritur.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato xxvii. die menſis Octobris Wignandus hujus Monaſterij xxxiv. Abbas ſenio pariter & morbo gravatus moritur, anno regiminis ſui xx. menſe x. die ſimiliter xx. cum devotione Fratrum in majore Conobio ſepultus. Reliquit Monaſterium in debitis multis tam per eum quàm per alios præcedentes Abbates contrahitis, & diſciplinam ſine regulari obſervantia, qualem & reperit.

Godfridus
ſui Abbas
annis ix.

De Godfrido ejus nominis ſecundo, hujus Monaſterij Hirſaugienſis Abbate XXXV. qui præfuit annis ix. menſe i. diebus xv.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato MCCCCLXXX. Indictione Rom. tertiâ Wignando Abbate hujus Monaſterij Hirſaugienſis, xxvi. die menſis Octobris Catholicè mortuo atque ſepulto, ne grex Paſtoris ſolatio deſtitutus aliqua viduitatis Eccleſia deploraret incommoda. de novi mox electione Abbatis capitiſuorum, & non exterorum habere concilium. Circa principium igitur menſis Novembris vocatis abſentibus de præpoſitis & prioratibus Monachis, qui futuræ debuerant atque potuerant electioni de Jure vel conſuetudine intereſſe, & excluſis ſæcularibus cunctis, præmiſſis quoque Orationibus cum invocatione S. Spiritus, per viam ſcrutinij ad novi Paſtoris inſtitutionem proceſſerunt. Vocis autem ſingularum auditis, & in ſchedulam juxta morem conſignatis, major & ſenior pars Monachorum eligentium Godfridum ejus nominis ſecundum Abbatem hujus Monaſterij xxxv. elegit, cæteris in eum conſentientibus.

Godfridus itaque per Conventum electus, atque per Lambertum Spirenſem Episcopum in Abbatem confirmatus ex more, ſolemniterque benedictus, præfuit huic Monaſterio in magna ſollicitudine & malicia temporum, annis ix. menſe i. diebus xv. homo manſuetus pacificus, & amator quietis & pacis, qui Monaſterium in utròque ſtatu graviter callapſum reperit, quoniam nec regularis obſervantia in eo tunc viguit, nec illi rerum abundantia fuit.

Schiſma
multiplex
cavit vul-
tutes in Ec-
cleſia inſta-
biles.

Eo tempore ſchiſma Catholicam graviter perturbabat Eccleſiam, cum Urbanus VI. ut ſupra diximus, Germanis, Italiis & Ungaris Romæ ſedem habens ſummum ſe præſtaret Pontificem: Clemens, quem ſui nuncupavere VII. in Avenione reſidens Gallos & Hiſpanos ſibi ut Papæ haberet obediētes. Hæc de Rom. Pontificatu altercatio majus Gallis, quàm alijs nationibus incommodum attulit, propterea quòd Clemens ſuis partibus cupiens adungere viros, præter quinque priores, à quibus fuerat electus, viginti quinque de novo Cardinales aſſumpſiſſet, quorum nemo poterat ſatiare cupidinem.

Nam

Nam Cardinales xxx. Clementis causam secuti, cum essent more vulturnum antiquorum infatigabiles, quosdam per Galliam exploratores constituerunt, qui Ecclesiarum praevidendas ubique locorum inquirerent, quas possessorum morte vacantes mox sibi à Clemente dari, ut proximi postulabant. Unde & sententiam tulit idem Clemens ad instantiam suorum vulturnum de beneficiis vacaturis, quam pro lege habitam gratiam, nominaverunt expectativam, per quam ad Ecclesias vacantes soli Pontifici dare introitum liceret. Unde lege seu constitutione soli Cardinales & potentes ad Ecclesias pinguiore promotebantur: decimæ quoque à Clero exigebantur per Clementem, & quoties majori alicui Ecclesiae instituebatur Antistes, primi fructus anni, quos Romani vocant annatos, Pontifex suis usibus reservabat.

Annato-
rum super
Episcopatu-
bus princi-
pium.

Avaritia
Cardina-
lium con-
trahit Gal-
liam.

MCCCLXXXI.

Anno Godfridi Abbatis primo Lampertus de Baren ex Abbate Monasterij nostri Ord. in Gengenbach Argentinenfis Diocesis Episcopus Spirensis, vir doctus prudens, & in multis expertus, auctoritate Urbani VI. Papae simul & postulatione quorundam Canonicorum eligentium ad emptam Ecclesiam Bambergensem translatus est, & ibi Pontifex institutus. Hic multa bona fecit Ecclesiae Spirensi, & inter alia Confirmationem omnium Privilegiorum à Carolo Imperatore IV. precibus obtinuit sub bulla videlicet nova, quam à nomine concedentis vulgariter Carolinam Clerus nuncupat. Post Lamberti huius translationem Adolphus de Nassau nobili & antiquo Comitum genere ortus, Spirensium Episcopus ordinatus praefuit annis xv. vir & ipse ingenij perspicacis & acuti, qui pro libertate Ecclesiastica nonnullas cum civibus suis contentiones habuit, quae tamen non diu permanferunt, sed interpositione amicorum dissensio ad concordiam pacis revocata fuit.

Lambertus
Episcopus
Spirensis
transfertur
ad Bam-
bergam.

Adolphus
ex Comitibus
de Nassau
fit Episcopus
Spirensis.

Eodem anno pestilentia magna Bohemiam graviter afflixit, cujus occasione Wenceslaus Rex de Regno Bohemorum cum Pileo Cardinali Urbani Papae Legato venit Moguntiam: inde navigio per Rhenum descendit rursus ad Coloniam, & exinde ad Aquasgrani palatium Regni Teutoniarum principale & antiquissimum, sedem suam ibidem posuit, diutiusque remansit. Tanta enim vis pestilentiae hac anno consumpsit Bohemiam, Austriam simul & Ungariam, ut media pars hominum vix in eis locis viva remanserit. In Pragensium namque Civitate mille centumque & sedecim uno die moriebantur.

Wences-
laus Rex A-
quisgrani
moratur.

Anno etiam praenotato gravissima inter Adolphum Archiepiscopum Moguntium & Rupertum Comitem Palatinum Bavariaeque Ducem, apud Heidelberg morantem fuit exorta dissensio, quae paulatim excrescens publicas inter eos inimicitias fecit. Unde in alterutrum ferro & igne grassantes, subiectis sibi pauperibus incommoda & damna plurima inferentes, durus in durum certabat; Principum tandem vicinorum consilio res fuit composita, & pax reformata.

Hoc ipso anno Urbanus Papa VI. post fulmicatas in Carolum Regem Apuliae Censuras, cum parva comitiva Nuceriam pro quibusdam causis Ecclesiae tractandis venit, quem Carolus obsidere in animo statuit. Quod Pontifex ubi rescisset, hominem quendam patriam Suevum, qui multo tempore in Italia fuerat bellantum Dux sive Capitaneus, rogat, quatenus

Urbanus
Papa à facie
Regis Apu-
liae fugit ad
Genuam.

M m 3

armatâ

armatâ manu Genuam ab eo duceretur. Conſenſit Alemannus, & copijs contractis ad Genuam Pontificem ſalvum incolumemque perduxit; fuerunt enim Genuenſes in parte Urbani contra Gallos; cùmque ad litus haud procul à Genua perveniſſet Pontifex, Cardinales ſex, quos apud Nuceriam (eo quòd partibus faveret Clementis) habuerat captivos, ſacris inſeros ſingulos in mare jactari præcepit: qui conſeſtim miſerabiliter ſunt ſubmerſi; quod factum multorum in eum odia concitans, ejus famam obſcuratione perpetuâ maculavit. Genuam itaque cum ſalute perductus Pontifex, cùm aliud non haberet, quâſdam auri pecias Capitaneo dedit pro mercede.

His temporibus Urbanus Papa Carolum quendam Regio genere Gallorum procreatum, in Ungaria tunc agentem, contra Regem Apuliæ in Italiam vocavit. Qui Pontificis acquieſcens imperio, Ludovicique Regis Ungariæ copijs adjutus in Italiam venit: Regnum Apuliæ obtinuit: Joannam Reginam partes Clementis defendentem interfecit: & injurias Urbani Papæ ſatis crudeliter vindicavit. Interea verò temporis, quo Carolus memoratus contra Carolum Regem pro Papa Urbano bellum geſſit in Apulia, Rex Ungariæ Ludovicus ſine filio moritur, & gubernatio totius Regni penes uxorem ejus remanſit. Quæ cùm per triennium poſt viri mortem regnaſſet, aegrè ferentes tandem Ungari dominium fæminæ, de Rege inſtituendo ceperunt habere conſilium. Miſſis igitur in Apuliam, nuncijs Carolum ſupradictum Regem Neapolitanum evocarunt. Qui reverſus in Ungariam anno Godfridi Abbatis quinto, communi Procerum & plebis aſſenſu Regni coronam accepit: ſed dolo Regiæ non diu poſtea fuit occiſus.

Ludovicus
Ungaro-
rum Rex
moriſus.

MCCCLXXXII.

Anno Godfridi Abbatis ſecundo indiſtione Romanorum quinquâ, Ludovicus Andegaviæ Dux, Caroli Gallorum Regis frater, cum quinquaginta quinque pugnatorum millibus in Italiam profectus ſcribitur, & biennio Regnum Apuliæ contra Carolum debellat, quod tamen obtinere non potuit. Ex hoc ipſo anno Ludovicus Ungariæ Rex, uti jam ſupra dictum eſt, moritur, cujus uxor Regina, ut diximus, Regnum Ungarorum per triennium gubernavit. His ferme temporibus inter Andream Sabaudie Comitem & Cives Walleſios contentiones & prælia facta ſunt multa, non ſine interitu plurimorum. Cujus diſcordiæ cauſâ memoratus exercitus Comitſ in terram Walleſiorum diſſuſus igne ſimul & ferro devaſtat omnia, & poſtremò urbem Pontificiam Sedunenſem auxilio Bernenſium conjuratorum obſidione cinxit, & valenter obtinuit. In Flandria etiam his temporibus Rex Gallorum Carolus incurſiones feciſſe graviſſimas memoratur, in perniciem certè non modicam plurimorum. Gandavum imprimis obſedit, cujus oppidani bis excuſſione factâ in pugna à Gallis victi ſunt: tertio autem denuo egreſſi cum impetu Gallos ſuperant, & fugere in Brugas oppidum compellunt: in conſictu Gallorum plus quàm ſeptuaginta quinque millia ferebantur occiſa. Facta ſunt hæc in Sabbatho, quo Gandenſes ſanguinem illum proceſſionaliter circumferre ſolent, quem ſe habere de præputio Domini circumciſi (neſcio unde) gloriantur.

Andreas
Comes Sa-
baudie de-
vaſtat Wal-
leſiorum
Provincia-
ciam.

MCCCLXXXIII.

MCCCLXXXIII.

Anno Godfridi Abbatis tertio. Indictione Romanorum sextâ, die mensis Julij vicesimâ sextâ moritur Joannes Comes de Spanheim sine liberis, qui frater erat Comitum Henrici. quem ante quinquennium superius ad terram sanctam fuisse profectum diximus. Nec diu postea etiam ipse Comes Henricus mortuus fuit, filios relinquens duos Simonem & Joannem, quibus etiam post aliquot annos vita defunctis, cum liberos non haberent superstites, Comitatus Spanheimensis partim ad Comites Palatinos, partim ad Marchiones Badenses devolutus est: sub quibus & permanet in præsentem diem.

Joannes
Comes in
Spanheim
moritur.

Eodem quoque anno septimâ die mensis Decembris obiit Wenceslaus Brabantiae & Luxemburgi Dux inclitus, frater quondam Caroli Imperatoris IV. cujus cadaver cum ingenti pompa in Cœnobio Abbatiali S. Mariae semper Virginis nostri Ordinis prope oppidum ipsum Luxemburg in Trevirorum Diœcesi fuit sepultum, ubi quondam Comitum, & postea Ducum residentia frequens esse consuevit. Post cujus obitum Joanna uxor ejus vidua Joannis Brabantiae Ducis quondam filia consilio & auxilio Arnoldi de Horn Leodiensis Episcopi (quem ipsa de sacro fonte levaverat) utriusque Ducatum Brabantiae videlicet & Luxemburgi per annos ferme 22. satis viriliter & strenuè in omni parte gubernavit. Post quam Joannes Ducatum assumpsit, qui Lovanienſe Gymnasium instituit.

Wences-
laus Dux
Brabantiae
& Luxem-
burgi mori-
tur.

Anno item prænotato contigit apud Moguntiam, quod scribo execrabile factum. Erat ibi homo vilissimis haud dubio natalibus orsus, inter lusores impios scelestior, impiissimus pietatis osor, & hostis, nomine Henricus Schelkopff, id est, vesani capitis; is die quâdam cum suis complicibus ludens ad tabulam in taberna, quæ nominabatur vulgari sermone *ju der Blumen* / in suburbanis Sulzbach juxta Rhenum, pecuniam quam habuerat certè modicam, citius perdidit totam. Ridentibus socijs irâ commotus est, & horrendas coepit in Deum & sanctos efferre blasphemias, cujus vesaniam magis, ac magis risu provocantibus socijs totus in furorem conversus est. surgensque mox de suburbano iter deflexit in Campum, quorsum nescitur, iturus, cumque viam intrasset mediam, quæ à Monasterio S. Albani præbet iter ad Ecclesiam S. Virginis Mariae in campis euntibus, quæ nunc propter rem gestam S. Crucis appellatione nuncupatur. Imagines Crucifixi Jesu Christi & Castissimæ Matris ejus Divique Joannis Evangelistæ offendit, quas pro memoria Passionis Domini inculcanda transeuntibus Christiana devotio ante plures forsitan annos, ut moris, illic posuerat. Has Divorum imagines homo perditionis intuitus in verba mox blasphemiarum horrenda prorumpere non metuit, extraq; pugione, quo ad latus fuerat præcinctus, in imaginem Crucifixi totis nitibus vibravit, & unico ictu cervicem ejus dissecuit. Moxque B. Virginis Mariæ, & aliorum Sanctorum circumpositis juxta crucem imaginibus castrum & punctum pleraque vulnera infixit, infortuniorum suorum cupiens de Deo & sanctis ejus impiissimus omnium hominum captare vindictam. Impietatis cade peractâ læse confestim imagines ac si homines fuissent, in carne humana viventes, copiosum è puncturis emisere cruorem, cujus hodie in ipsis manifesta cernuntur vestigia. Quo viso sceleratissimus hominum obstupuit, nimioque pavore conturbatus, ut lapis obrigit, & neque

Vesanus
Lusor con-
tra Deum
audet ini-
quas.

Imagines
Crucifixi &
Sanctorum
imperiis
gladio.

Emittunt
subito cru-
orem ima-
gines vul-
neratis.

neque fugere quoquam potuit, neque pedem ullatenus à loco movere; Unde ſic immobiliter neceſſario perſiſtente crudeli, ex Moguntia plures ſupervenere fideles, qui viſo cruoris inuſitati miraculo ſcleratorum red-
xerunt in urbem, qui diſtante juſtitia vivus in ignem projectus poenas ſu-
ſtinuit mortis horrendæ, quam meruerat. Imagines verò cruore & vul-
neribus inſignes ab ædícula veteri ad memoratam Eccleſiam Collegiatam
in Campis S. Mariæ ab olim nuncupatam, quæ paululum diſtat à Mogun-
tia. ſummâ veneratione Sacerdotum manibus deportatæ fuerunt, ubi uf-
que in præſentem diem terrificus ille cruor cernitur, & miraculis quam
plurimis decoratur. Ab illo tempore frequentius ad S. Crucem Eccleſia
nuncupatur, quam S. Maria in Campis, ob memoriam rei geſtæ, in qua
fuerunt imagines collocatæ.

MCCC LXXXIV.

Gallorum
de bello in
Anglos
movendo
conſulta-
tio.

Joannes
Viennenſis
Comes ſo-
lus movit
in Angliam.

Anno Godfridi Abbatis IV. Indictione Rom. VII. Carolus Rex Gallo-
rum VI. conſilium habuit cum ſuis proceribus de bello Anglis indicendo;
ægrè ferebat enim complures è Gallia nobiles Anglos tam frequentibus
bellis inquietare Galliarum regnum ſanè ampliffimum, reducens in medium,
quoddam Dani olim & Saxones Gallis pauciores Angliam toriens occupaviſ-
ſent: ſe autem magnos, ſe Danis & Saxonibus fortiores gentem Angli-
canam facile arbitrabantur domaturos, quæ intra ſuos fines bellum diu
ferre non poſſit; uno aut ad plurimum ſecundo prælio aut vinci aut
vincere ſolicam: nec unius hominis principatum ferre multo tempore
poſſe, ſed reges ſuos aut pellere regno, aut interficere conſueviſſe. His
rationibus Carolus Rex bellum Anglis indixit. Navibus itaque contractis
ingentem Claſſem parat. Verùm tam grandibus copiis cum deſſent pecu-
niæ, tributum Rex inauditum vix ferendum ſuis Gallis impoſuit, quod
ſolvere multi cum non poſſent. Galliâ relictâ in alias diſceſſere provin-
cias. Claſſe autem viris, armis commeatûque affacim inſtructâ, maximus
ille navalis apparatus omnis non ſecus ac in arente ſtipula crepitans, &
æſtuans ignis evanuit, quod principum culpâ contigiſſe, qui exactam
pecuniam inter ſe corripuerant, non famâ dubiâ plures æſtimârunt, non
ſine Gallorum Regis injuria. Unus tantum Joannes Viennenſium Comes
navibus LX. inſtructis navigavit in Scotiam, ut inde bellum inferret An-
glicis; erant tunc inter Anglos & Scotos graves diſcordiæ. Commeatu igitur
Scotorum Joannes Angliam cum ſuis intravit, & quaſdam munitio-
nes oppugnavit. Quo cognitio Rex maximum pugnatorum adunavit
exercitum contra Gallum pugnaturus; Joannes verò conſiderans ſe viribus
& numero Anglis procul eſſe minorem, cum ſuis in Scotiam reverſus eſt.
Ubi cum aliquandiu moram ageret, in amorem nobilis cujuſdam fami-
næ prolapſus, otioſè tempus omne in carnis voluptate pernicioſa expen-
dit. Poſtremò tandem ab ea, quam amabat muliercula præmonitus, quoddam
Regi Scotorum haberetur ſuſpectus, relictâ Scotiâ in Galliam reverſus eſt.
Hic utar teſtimonio Galli Roberti Gaguini dicentis: *Perrarum eſſe Gallos
in aliena gente gloriam comparare. quam arrogantia vel libido non obſiſcere vit.*
Quàm ſic verum hoc viri teſtimonium de Gallis, in eo bello, quod Galli
cum Cæſare Maximiliano commune duxerunt nuper in Venetos, pro pu-
dor! ſatis fecere manifeſtum, cum per totam Longobardiam tantâ libidine
in mulieres honeſtiſſimas, & virgines etiam Deo conſecratas debacchari
ſunt

sunt, tantâ avaritiâ, & arrogantia tumentes, ut propter verecundiam satius mihi videatur tacendum, quàm plura scribere. Unde non immerito, iustitiâ Dei vindicante profanos, brevi Mediolanum & Longobardiam totam amisérunt.

MCCCLXXXV.

Anno Godfridi Abbatis quinto, Indictione Romanorum viii. Wilhelmus Comes Hollandiæ, Hannoniæ, Seelandiæque, filius Alberti filij Ludovici quondam Imperatoris IV. uxorem duxit filiam Ducis Burgundiæ Philippi, Nuptijs in Brabantia cum magna & inusitata solemnitate celebratis. Hujus Wilhelmi frater erat Joannes postea electus & confirmatus Episcopus Leodiensis, qui post mortem Wilhelmi dimissâ Ecclesiâ duxit uxorem dispensante cum eo Constantienfi Concilio, & Germani filiam principibus abdicavit.

Eodem anno Confederati, quos vulgò Suteses nuncupamus, in superbiam elati viciniore in circuitu oppidanos, & rusticos in suam conjunctionem allicere cupientes proprijs Dominis fecerunt esse rebelles. Inter quos rustici & villani Domino de Thorberg tam jure, quàm antiquissimâ consuetudine subiecti Lucernensium periuasione seducti, & animati, se contra Dominum suum contumaciter erexerunt, consueta servitia, census & ministeria cuncta denegantes: & quò ad rebellionem fierent liberiore, non requisiti, neque consentiente Domino facti sunt & adscripti Lucernensium cives. Comes autem Thorbergensis, posteaquam suorum perfidiam intellexisset, non sine ratione iratus est, & quotquot eorum comprehendere potuit, laqueo ad arbores sine ulla commiseratione suspendit. Quo facto Lucernenses irati totam Conjuratorum scaturiginem vocaverunt in arma, convenientique in turmam contra memoratum Comitem, processerunt ad bellandum. Regionis igitur devastatione instituta oppidum imprimis Rotenburg, quod erat Comitis de Grunenberg, cum arcella in die SS Innocentium factâ incurfione obtinuerunt. Hermannus autem de Grunenberg, & Comes de Thorberg, qui erant in arce, fugâ lapsi mortis peticulum evaserunt. Inde progressi, Wolhusen, Sempach, Entlibuch, Meienberg, Baldeck, Liel & Rinach in suam potestatem, acceperunt, amicos inter concives, inimicos verò inter mortuos conscribentes. Mira hujus gentis breviter ampliata felicitas, quam Principum inclementia erga subditos permittente Deo causavit. Nec diu post descriptam conjuratorum victoriam venit ad Meyenberg Lupoldi Ducis Austriæ Capiteanus, & positus in circuitu papilionibus, oppidum obsedit. Egredi die quidam conjurati, qui erant in præsidio, prælium cum Australibus incesperunt, in quo victor exercitus Australium non paucos conjuratum occidit. Post dies autem paucos conjurati Meyenberg funditus everterunt.

Anno prænotato Ungari tyrannidem Reginæ diutius ferre contemnentes, & ignominiosum exultantes suæ nobilitati, mulieris imperio subjacere, consilio inter se habito nuntios solemnes miserunt in Apuliam, & Carolum Regem ad Ungariæ Regnum inde revocârunt. Qui Legatorum commissione audita gavisus est, & Ladislaum filium suum Regem, constituens Apuliam, profectus est in Ungariam. Quem procures Regni, & Jacolæ summo cum honore suscipientes in Albaque Regali solemniter coronantes

Armati
Suteses
contra No-
biles terræ
conveniunt

Conjurati
capient &
destruunt
nobilium
Castra.

Carolus
Apuliam
Rev. Rex
Ungariæ.

N a

coronantes

coronantes in Regem Ungariæ ſublimârunt. Poſt Coronationem ſuam in oppidum Regale Budam proficiſcitur, ubi poſt meſes aliquot in camera ſua exiſtens, die quâdam ſubordinatione Reginæ abrogatæ, quæ remanſerat vidua quondam Regis Ludovici, graviffimè vulneratus occiditur.

Regis Angliæ filius expeditionem pro Regno facit in Hiſpaniam.

Eodem quoque anno Dux Lancaſtri filius Regis Angliæ navium, claſſe comparatâ non modicâ, in manu forti navigavit in Hiſpaniam. Regnum ſibi comparaturus violentiâ hereditarium, quod ad ſe jure pertinere putabat. Cœpit vaſtare provinciam, & lacerare, quos ſubjicere cupiebat, & ideo pro hoſte eſt habitus.

Anno item præſcripto Lupolguſ Dux Auſtriæ ad infantiam comitum de Kyburg, Grünenburg quoque & Thorberg, atque multorum nobilium, conjuratis Suitenſibus bellum indixit: quod iſto anno incipiens in ſequentem uſque cum multorum incommodo continuavit. conjuratorum ubique in circuitu hoſtiliter devaſtans provinciam.

Galeatius Vicecomes occidit patrui.

Eodem quoque anno Galeatius Vicecomes Mediolanenſis dominandi cupidine Barnabovem Vicecomitem patrum & ſocerum ſuum inſidiôſè (ut ferunt) occidit, ejus principatum ſibi uſurpavit, quem Wenceslaus Rex poſtea in ducem creavit.

MCCCLXXXVI

Cives Wormatienses jam ſecundo Nühufen deſtruxerunt.

Anno Godfridi Abbatis ſexto, Indiſtione Rom. ix. primâ die menſis Martij, quæ fuit quinta feria poſt Dominicam ſexageſimæ, Cives Wormatienses cum furore & armis de civitate prorumpentes villam Sacerdotalem Nühufen urbi proximam igne ſuppoſito funditus deſtruxerunt: ades Sacerdotum cunctis rebus evacuantibus in cinerem redegerunt: Sacerdotes verò & Clericos omnes, quocumque inveniſſent, cuſtodie tradiderunt; & hæc ſecunda fuit ejusdem loci Nühufen per cives Wormatienses temeraria & præſumptuoſa deſtructio; prima namque deſolatio Novæ domus memoratæ ſive deſtructio facta eſt per Cives Wormatienses temporibus Landulſi ejusdem urbis Pontificis, de cujus electione mentionem fecimus in primi hujus Chronici parte anno Domini 1234. Veruntamen ipſam loci deſtructionem, ut ſcriberemus eo tempore haud ſcire ponimus. Poſtea igitur quam furioſi Cives memoratam clero Nühufenſi intuliſſent contumeliam, Urbano Pontifici Summo delati ſunt, & excommunicationis ferro à communionem fidelium juſtiſſimâ ratione abſciſſi. At verò poſtquam Cives ipſi Wormatienses miſocleri à principio multo aliquandiu in excommunicatione forduiſſent, ad eorum instantiam Rupertus Comes Palatinus Rheni Baviaræque Dux Regni Princeps Elector, Henricus Comes de Spanheim, & plerique alij ſuas interpoſuere vices, & in concordiam diſſidentes revocârunt. Exinde Nühufen cœpit jam terciò conſtrui, Wormatiensibus non parvam dare pecuniam pro injuria coactis.

Sigismundus filius Regis Hungariæ.

Eodem anno Sigismundus frater Wenceslai Regis Germanorum & filius Caroli Imperatoris olim quarti, poſtea & ipſe Imperator Romanorum vir optimus interempto Carolo Rege per inſidias Eliſabethæ Reginæ apud Budam, ut anno priore ſcripſimus, conſenſu procerum in Regem Ungariæ electus & coronatus eſt: nec diu poſtea Ungari mutato conſilio multas & varias ipſi poſuerunt inſidias, atque in fugam & captivitatem cujuſdam comitis (licet brevi) compulerunt. Cauſam hujusurbationis talem ſcriptor quidam aſſignat. Cùm Rex Sigismundus Concilium

Rex Sigismundus Hungariæ proceres trucidavit.

eilium procerum apud Budam Ungariæ convocasset, Regina quorundam Ungariæ perfidiam principum coram Rege graviter accusavit. Dedit Rex protinus ad cognoscendum in causâ Judices. Pro Regina contra delatos per depuratos fertur sententia. Unde Rex volens in reos decernere justitiam, duos & triginta proceres regni capitibus truncavit. Erat Stephani Comitis puer aetans, & videns tot eadem nobilium virorum, qui ubi & Dominum suum cerneret capite truncatum, in lachrymas erupit amaras; ad quem Rex Sigismundus: *Noli flere, inquit, ego sum Dominus tuus, qui tibi, & plura & majora donare possum, quàm Stephanus dederit unquam.* Cui puer intrepidâ voce respondit: *Ego tibi pro Domino meo, quem innocentem occidisti, Ungarus Bohemo serviturus sum nunquam.* Quem Rex confestim decollari mandavit, ne videlicet invitus cogeretur servire Bohemo. Verum tantorum mors procerum causam multis discriminibus & incommoditatibus dedit. Nam ipse Rex Sigismundus postea, ut diximus, à suis captus, & carceri mancipatus vix mortem evasit. Quæ omnia in gestis Ungarorum plenius continentur digesta.

Puer propter Dominum suum perimitur.

Anno prænotato rustici & oppidani sub domihio Abbatis S. Galli in Suevia constituti exemplo conjuratorum in superbiam elati, consuetâ præstare servitia ipsi Monasterio penitus recusarunt. Unde necessitate compulsus Abbas, sedus & Ligam civium Regni subijt, quorum exercitum validum contra inobedientes rusticos suos, qui vulgò Abbacellenfes nominantur, produxit. Rustici autem cum essent inermes, nullam præliandi consuetudinem habentes, mox ut hostes adventare censerunt, juga montium conscendunt, & ab altissimis atque præruptis cacuminibus lapides in adversarios emittunt. Cives ergo considerantes, quòd latitantes in montibus rusticos expugnare tutò non possent, retrò pedem traxerunt, amissis suorum quinquaginta atque ducentis, quos lapides demissi de montibus per rusticos memoratos miserabiliter opprefferunt.

Rustici S. Galli contra Abbatem Dominum suum rebellarunt.

Postea igitur quam cives Regni à persecutione rusticorum S. Galli cessarent, metuentes illi, ne forsitan eis deteriora impofterum contingerent, ad conjuratorum sese Suitensium ligam & societatem receperunt; à quibus gratulanter suscepti, jam deinceps nullum pati jugum dominij didicerunt. Conglomerati ergo in unum contra Nobiles terræ vicinos, non minus crudeliter, quàm hostiliter processerunt, eorumque rusticos atque subiectos, ne præstarent Dominis suis consuetâ servitia, cenius & reditus, exemplo sui in rebellionem omnimodam induxerunt.

Abbacellenfes rustici S. Galli conjurant cum Suitensibus.

Nobiles itaque tantam conjuratorum injuriam diutius ferre non valentes, Lupoldi Ducis Austriæ, sub cujus militabant signis, auxilium implorabant; qui tandem victus eorum precibus (etsi admodum invitatus) bellum, quod anno præcedente Suitensibus indictum aliquot mensibus ex pacto intermiserat, denovo fortius instaurat. Contractis igitur copiis, oppidum Sempach imprimis obsidione vallavit; contra quem adventantes conjurati Suitenses commissum est bellum, & per utriusque partis homines in multam horam acriter pugnatum. Campum tamen postremò pugnatore obtinere Suitenses, & Ducis Lupoldi exercitus fufus est. Ceciderunt in eo bello ex parte Ducis memorati plures quam Nobilium quadringenti, vulgarium tria millia, sed & Dux ipse Lupoldus in acie prima fuit occisus. Nomina Comitum, Baronum, Militum atque

Lupoldus Dux à conjuratis victus occiditur cum multis.

N n 2

Nobilium.

Nomina
Principum
atque nobi-
lium in hoc
bello per-
conjuratos
occisorum.

Lupoldus
junior pa-
ter perein-
pto in Du-
catu succel-
lit.

Vini abun-
dantia ubi-
que terra-
rum.

Nobilium, qui in eodem prælio ceciderunt, quotquot invenire potuimus principalium, hæc fuerunt. Lupoldus sæpe dictus Austriæ Dux, Otto de Hochberg Marchio, Joannes Comes de Fürstenberg, duo Comites de Tierstein, Joannes Comes de Hasenburg, Fridericus Comes de Montral, Walterus Comes de Gerolseck, Comes dictus Niger de Zolra, Walterus de Dek miles auratus, unus de Landeck, Martinus Maltener miles auratus, Otto de Waldburg eques auratus, duo de Griffenstein, duo de Stauffen, duo de Signovve, Albertus de Rechberg eques auratus, Udalricus de Tierberg miles, duo quoque de Klingen, duo de Andlovv, tres de Razenhausen, tres de Berenfels, tres de Rotberg, Wernerus de Flachland miles, duo de Hantstadr, duo de Friburg, duo dicti Waldner, Hugo de Schönauv miles, Rudolphus de Landspurg, Werenterus de Lichtenfels miles, duo de Wisvivil, Joannes vom Hüf miles, Henricus de Lapide miles, Henricus Schellenberg miles, Bercholdus Grat de Graez, duo de Hallvivil, Sigismundus de Tegerfeld, duo de Emps, quatuor de Epringen, quatuor de Morpurg, quatuor de Rinach, duo dicti Gullender de Rechberge, unus dictus flör, item unus dictus zum Wiger, duo qui dicebantur Kletten, unus de Milheim, Burchardus de Malminiter miles, duo de Mülinen, Morandus de Durmenstein, aliorum æquè nobilium virorum nomina, qui in bello memorato ceciderunt, invenire certò nequivimus, quorum numerum fuisse quater centum, supra jam diximus. Corpus autem Ducis Lupoldi cum alijs ferme quadraginta ad Monasterium Königsfeld cum honore delatum sepultum est. Post mortem verò ducis memorati, Lupoldus filius ejus in Ducatu Austriæ, & in reliquo principatu successit, qui mortem patris vindicare cupiens, se hostem conjuratorum litteris declaravit apertis. Cœperunt ad eum undique convenire nobiles armati, alius patrem, alius filium, alius fratrem in Suitenses optans vindicare. Quod ubi conjuratis innotuit, amicorum medio facta est unius anni spatio treugarum concessio instantibus ipsis, & sic feruor animi refriguit commoti. Cauta prudentia, quoniam multa, quæ ratione sanari nequeunt, tempore curantur. Factum est autem bellum atrox prænotatum anno prænotato, in mense Septembri, juxta oppidum Sempach, amplius in campis, ubi & Suitensium plures ceciderunt.

Anno item prænotato maxima crevit abundantia vini, maximè in partibus Mosellanis, cis Rhenanis in Suevia, & Francia orientali, atque in alijs multis regionibus. Unde præ ubertate vini defecerunt vasa tempore vindemiandi. Mira commutatio, tempore succedens in varium, Anno namque præterito plaustrum vini unum vendebatur pro florenis quatuor & viginti circa Rhenum, & isto anno prout floreno vendi vix potuit, cum vas carratae unius pro tribus florenis emeretur.

MCCC LXXVII.

Anno Godfridi Abbatis septimo Indictione Roman. decimâ, factum est bellum inter Joannam relictam Wenceslai Ducis Brabantiae & Luxemburgi, de qua supra diximus anno Godfridi Abbatis tertio, & Wilhelmum, comitem Hollandiae, qui filiam Philippi Ducis Burgundiae habuerat uxorem, una cum Wilhelmo Duce Geldriae. Verum interponente vices suas Archiepiscopo Colonienfium, tandem ipsa contentio inter eos ad amicabilem concordiam reformata fuit.

Hic

His temporibus Monasterium S. Hereberti Tuitiense nostri Ordinis, quod Colonienfes in vicinia urbis suæ pofitum ante decennium funditus destruxerunt, reedificatum, & per Fridericum Archiepiscopum denuo consecratum est, una cum Ecclesia parochiali Monasterio proxima.

Monaste-
rium Tui-
tense re-
flauratum.

Anno prænotato Urbanus Papa VI. Crucem prædicari mandavit contra Ottonem Ducem Brunsvicensem Germanum, quem olim triennio apud Britannos diximus fuisse captivum, anno ut supra xxxi. Wignandi Abbatis, & Thomam Comitem de S. Severino, qui Neapolim occupaverat contra Ladislaum Caroli Regis Ungariæ filium, promittens contra illos euntibus pares indulgentias his, qui pro recuperatione terræ sanctæ contra Saracenos pergunt Hierosolimam. Parum tamen per hoc, imò nihil profecit, cum nullus omnino inveniretur, qui arma in illos vellet sumere. Ludovicus autem Andegaviæ Dux, frater Caroli vii. Regis Gallorum, qui post pugnam de Apulia redierat in Galliam, denuo se parat in prelium, cupiens omnino sibi Regnum Neapolitanum subijcere acque Siciliæ, jus suum allegans hereditarium. Misit ergo quinque Galeas armatas Neapolim in subsidium Ottonis Ducis, & Thomæ Comitis prædictorum, qui urbem ejus nomine occupabant contra Ladislaum filium Caroli quondam Regis Apuliæ & Ungariæ, qui eo tempore cum Matre Margaretha regina pro Regno patrio, favente Papa Urbano VI. bella gessit multa in Apulia. Mox autem ut naves jam dictæ in portum applicaverunt, reginæ memoratæ tres in litore naves offenderunt armatas, ad impugnamdam civitatem adductas, quarum duas ceperunt interfecit omnibus, tertia salutem fugiens obtinuit. Ludovicus verò Dux Andegaviæ cum Neapolitanis contra Urbanum Papam cum Antipapa senit Clemente, pro cuius amplianda auctoritate omnia, quæ poterat, libenter faciebat.

Ludovicus
Dux Ande-
gaviæ con-
tra Urbanum
mili-
tat.

Clemens igitur in favorem ipsius Ludovici licentiam dedit Ottoni Brunsvicensium Duci & Comiti S. Severini memoratis, qui Neapolim pro parte ejus occupabant, ut de cunctis Ecclesijs & Monasterijs in Neapoli & alijs urbibus, quotquot haberentur calices, vasa & Glenodia, tam aurea quam argentea, licitè acciperent venderentque, aut conflarent in monetam, & stipendia militibus inde exsolverent. Qui mox concessâ potestate sibi à falso Pontifice omnes ornatibus suis & valis spoliaverunt Ecclesias, & res Deo dicatas in usus militantium sæculo converterunt.

Clemens
Antipapa
concedit
vasa Eccle-
siarum pu-
gnantibus

Multa histemporibus, & per plures quidem annos, in Regno Apuliæ bella gesta sunt inter Civitates, & oppida, quæ Margarethæ Reginæ uxoris quondam Caroli Ladislaique filij ejus partes tuebantur, & eas quæ Ducem Andegaviæ Ludovicum, ut dominum sequebantur. Quorum ratione penuria victualium in omni Regno subsequuta est maxima, & multa milia Hominum ac jumentorum fame perierunt.

Pontifices verò inter se Papatus pro dignitate contententes, Urbanus videlicet sextus & Clemens nomine septimus, alter alterum in diebus festis, atque solemnibus cum sequacibus suis, ut schismaticum nominabat, atque pronuntiabat excommunicatum. Hac eorum de Summo Pontificatu contentione perniciosissima, & licentia delinquendi dabatur improbis, & scandalum ingens offendiculi bonis & innocentibus.

Pontifices
duo se mu-
tuo excom-
municant.

MCCCXXXVII.

Anno Godfridi Abbatis octavo, indictione Romanorum undecimâ,
N a 3 moritur

Conradus
fuit archie-
piscopus
Treviro-
rum.

Wernherus
fuit archie-
piscopus
Treviro-
rum.

Cuno mo-
riens in-
gentem
thesaurum
relinquit.

moritur Adolphus ex Comitibus de Nassauv Archiepiscopus Moguntinus, & in majori Ecclesia Metropolitana Moguntia sepelitur. Post quem Conradus ex Comitibus de Winisberg ejusdem Ecclesie Canonicus in Archiepiscopum eligitur, & confirmatur ab Urbano Papa sexto. Praefuit annis ferme septem, vir senex & bonus.

Eodem anno Cuno de Falchenstein Archiepiscopus Trevirorum senio gravatus, & ad regimen tanti Pontificatus deinceps minus idoneus, de consensu Canonorum suorum pastoralis curae sollicitudinem, regimenque deposuit, & ad vitae privatae tranquillitatem se dedit. Erat vir strenuus Jurium libertatumque sui Pontificatus defensor acerrimus, qui non solum adepta conservare, prudenter singulis singula sicut oportebat distribuit, sed etiam plura de novo congregavit. Post Cunonem ipso curante & promovente Wernherus ex Comitibus de Falckenstein Nepos ejus, per Canonicos in Archiepiscopum Trevirorum unanimi consensu eligitur, & per Urbanum Papam sextum ex more confirmatus est, atque in mense Majorii Capitulo & Civibus Treverim intrans gloriose susceptus. Praefuit autem in Archiepiscopatu annis ferme 30. in omni sollicitudine, providentia, mansuetudine & pietate, Regibus & Principibus gratus. Cuno autem post resignationem Archiepiscopatus ad quietem vitae privatae reversus thesaurum quem habuerat in auro & argento, de Consensu nepotis, & Canonorum, penes se occultum retinuit, & Castellum Ecclesiae, quod nominatur Wolmick, in mansionem accepit. Ubi non diu supervivens, anno sequente in mense Junio ab hac vita migravit, sepultus apud Confluentiam in Collegiata Ecclesia S. Castoris. Cui Wernherus nepos exequias ordinavit solennes, Friderico Archiepiscopo Colonienfium, & Ruperto Comite Palatino personaliter assistantibus una cum Oratoribus omnium fere Germaniae Principum. Post cujus mortem Wernherus nepos atque successor incredibilem penes eum reperit thesaurum in pecunia prompta, in auro, in argento, & in Glenodijs pretiosis. Omnia quoque promptuaria Ecclesiae Treverensis victualibus erant plena, & Ecclesia ipsa nullis penitus debitis involuta. Ex eo tempore usque in praesentem diem per annos quatuor & viginti supra centum ad tantas omnium rerum divitias Ecclesia memorata Trevirorum nunquam pervenire potuit.

Wernherus enim quamvis ad Pontificatum indubitanter per omnia videretur dignus, utpote qui multa fecerit Ecclesiae bona, tamen moriens tantum post se thesaurum successori non dimisit, quantum penes antecessorem suum ipse legitur invenisse. Hujus rei causam fama incolarum Trevirensium Diocesis nobis talem assignat. Wernherus enim Archiepiscopus magnitudine thesaurorum insatiabilis factus simul & curiositate, vanâ seductus, multis in Pontificatu annis Alchimiae dedit operam, quod ut verum demonstremus, duobus citò fiet manifestum: altero, quia notorium est usque in praesentem diem apud Confluentinos, quòd in Castello suo juxta litus Rheni dictum Capella, in opposito oppidi Lanstein Alchimiae vanitatis Professores annis plurimis secretò tenuit operantes: altero manifestum erit hujus in eo vanitatis testimonium, quia libri exstant hodie plures de Alchimia nomine ejus inscripti, quorum vidimus nonnullos. Et praeter hos nobis constat manifestè ab annis plus minus quadraginta informatam famam omnium Trevirensium ferme publicam, quòd Wern-

herus

nerus Archiepiscopus in dicto suo Castello pluribus annis inani operam dedit Alchimiae: communis denique opinio est, magnum in eodem Castello auri & argenti sub terra latere thesaurum ab ipso Wernero quondam Archiepiscopo ibidem secretè absconditum. Unde Joannes ex Marchionibus de Baden quartus post illum Trevirorum Archiepiscopus ante annos ferme viginti, famam latentis thesauri concitatus, & per Jalonem Poëtam quandam ex Apulia profugum presbyterum inductus, cum sub terra mandasset inquirere, nihil aliud, quàm ridiculum meruit invenire. Vanæ sunt multorum opiniones multæ, non solum Alchimistarum, sed eorum etiam penè omnium, qui thesauris sub terra defossis operam navant inquirendis; nam & ipse memoratus jam Archipræsul Joannes Princeps alioquin pientissimus contra suorum omnium consilia per annos 12. in Castello suo Cunnenengen Georgium ex Croatia oriundum, & à Turcis, ut asserunt, fugatum continuè in Alchimia tenuit operantem. Quæ tertio decimo deinceps anno, ubi spem artis consummare perdidisset, clam aufugit: & quàm sit vana promissio artis, deceptos manifesto docuit argumento, non amplius reversurus. Ferebant mihi notissimi Pontificis à secretis, ex hac euni vanitate damnum haud minus triginta millium incurrisse florenorum, quanquam Præsul hoc ipsum coram me & alijs multis sæpe negaverit, erubescens forte pro mercede consecutus. Dux quoque Wirtenbergensium Eberhardus ejus nominis secundus in mille florenorum stipendio, quid Georgius ille posset in Alchimia Croatus, scire voluit. Henricus memorati Archiepiscopi Camerarius vir certè optimus & civis Confluentinus omnem substantiam suam Alchimie philocaptis credidit, & adeo pauper evasit nudusque, quod liberis cum uxore dimissis exilium sempiternum & hæcenus omnibus nobis incognitum fugiendo subire compulsus fuerit. Quid si adiciam plures quidem, mihi notissimos, qui temporibus nostris cupidine artis, ne dicam intactæ meretricis Alchimie seducti, miseriam inciderunt extremam. Bernardus Abbas in Northheim Saxonie oppido nostri Ordinis simul, & observantiae regularis, moriens ante sex ferè annos abhinc retrò, Monasterium suum in decem nec minus florenorum millibus obligatum ære alieno dimisit; cujus gravaminis causa principalis & major, sicuti certò cognovimus, Alchimia fuit: quanquam non defuerint, qui debitum ab eo contractum ad florenorum 1000. omne taxaverint. Pluribus namque annis nec paucos in Alchimia operantes in suo Monasterio primo secretè, postea manifestè habuit, quibus non modica impendit.

Andreas Montis Monachorum prope Bamberg Abbas Ordinis & ipse memorati, à profanis Alchimie inquisitoribus in officinam vanitatis introductus, per annos quinque aut sex pro amore virginæ meretricis Alchimie (quam ab origine orbis conditi plures habere cupientes semper intactam reliquerunt) non sine spe magna laboravit: verum expositis tribus aut quatuor florenorum millibus, posteaquam domina Alchimia suum non consentiret communicare amorem, præferens nuptijs novis suam antiquissimam, imò perpetuam virginitatem, pedem Andreas retraxit, & comitante verecundi pudicum lupanar exivit.

Carthusiensium Prior apud Nürenbergam oppidum insigne, amore æstuans nimio, complexibus sefruiturum sperabat ejus, quæ ab origine mundi

Joannes
Archiepiscopus,
à Professoribus Alchi-
mie decipitur.

Bernardus
Abbas in
Northheim
Alchimie
suarum Me-
conas.

Andreas
Bambergæ
Abbas
amorem
pulsat Al-
chimie.

Alchimia
semper in-
tacta mere-
trix.

Nürenber-
ge Carthu-
sianus Prior
Alchimiam
prosequitur.

mundi admixit nullum incomprehenſibilis Alchimie; officinam inoperabilis ſcientie onuſtus pecuniarum intravit, pluribus in ea latuit annis, miranda tentavit; Dominam tamen Alchimiam in abditis ſe continenter nec vidit, nec audivit. Quidam tamen ancillulas in ergaſterio vanitatis paulatim cepit ex conſuetudine habere familiares (quarum iſta ſunt nomina: ſophiſtication, deceptio, ſimulatio, falſitas, impoſſibile præſumptio, ſpes vana, & plures quædam alias, quarum mos eſt intrantibus in officinam illudere) quas ſequutus pulcherrimam atque caſſiſſimam ſe habere Dominam Alchimiam putavit, dum frædiſſimis atque loco ejus ſuppoſitis abuteretur meretriculis, quæ nullis parcunt officinam vanitatis ingredientibus.

Bonus autem ille Prior poſteaquam annis in ergaſterio latuerat multis memoratæ vanitatis, ſuſtopere cavens, ne ſtudio amoris quo urebatur, in Fratrum ſuorum noticiam deveniret, conſumptis, quas introduxerat, pecunijs, tandem cepit egere. Ejecſtus ergo foras cum ignominia pater ſerò vix tandem ſuum agnovit errorem. Redeuntem de officina ſtulti amoris, quædam ſequebantur non ſuperandæ ſorores, videlicet, inopia, triſtitia, conſuſio, & deſperatio. In publicum res deducta eſt: à Prioratu homo depoſitus, & carceri mancipatus, brevi melancholiâ vitam cum morte commutavit. Domum ſibi commiſſam Carthuſiæ gravatam ære dimiſit alieno pondere xii. millium florenorum. Nota ſunt hæc & omnibus Nirenbergæ habitantibus hodie maniſeſta. ubi ſola in culpam vocatur Alchimia.

Melchior
de Moka
Episc. Brixin-
penſis, Al-
chimie
cultor.

Melchior de Moka Germanus & Præpoſitus Miſnenſis in Saxonia, Eccleſiæ Brixinenſis in Bavaria Episcopus ac poſtea à Julio Papa II. S. R. F. Cardinalis creatus homo prudentiâ in mortalibus, & iſtâ parcitate dives, quippe Præſyl unum propinarum, tercio vendidit lepuleſcolum; cùm ante annos ferme ſex Romæ moreretur, in pecunia prompta vaſiſque aureis & argenteis Pontifici memorato dimiſit plus quam centum octaginta ſex millia florenorum; non Alchimie beneficio, ut vociferantur non exiſtendis ſcientie profeſſores, hæc tanta Melchior cumulavit, ſed minore potius & nimia tenacitatis obſervantiâ ſempiternâ. Conſtat tamen Alchimiarum contubernio haud mediocriter fuiſſe delectatum, à quibus damnum reportavit non modicum. Unum novi hujus vanitatis miniſtrum, à quo in ergaſterio artis trium millium florenorum ſubivit diſpendium: per alios quoque plures eum frequenter novimus fuiſſe deceptum. Indulgeat tibi Deus, ô mendacij confictor Boville, qui una in epiftola tua ad Germanum Ganoy congallum tuum, & me Trithemium Abbatem tunc in Spanheim mentitus es magum ſeu necromanticum, & è fratribus meis nonnullos Alchimie vanitatibus intentos, in caput tuum, iterum dico, mentitus es Bove rudior Boville, quòd pravis concedis artibus, quòd non intelligens ars per naturam operatur. In animam juro meam, quòd magiæ ſuperſtitioſæ operam dedi nunquam, neque theatrum Alchimie intravi, neque fratrum meorum aliquis intendit hiſce vanitatibus. Si tempus mihi datum fuerit otij tanti, mendacia tua, in te Boville, ſcripſis refundam: ſi quo minus, ad Dei tribunal ſuo tempore citatum eſſe volo injurijs reſponſurum.

Anno

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato. Lupoldus Junior Dux Austriæ senioris à conjuratis occisi filius, confederatus cum Joanne de Werdenberg comite. Donato de Dokenburg, & pluribus alijs tria fere millia Pugnatorum coadunavit, ingressusque vallem Glarensium in vindictam paternæ necis omnia devastavit. Glarenses in auxilium convocatis socijs exercitum penè mille virorum in hostes ex tempore produxerunt, factoque in modum furentium bestiarum impetu, statim ex Ducalibus viros mille atque ducentos occiderunt, ex suis ferme centum occisis. Victores elati omnia quæ Ducis fuerant in circuitu, igne & ferro penitus defoliarunt.

Lupoldus Junior Dux Austriæ bellum indicit Sultensibus.

Eodem anno Cives & oppidani Regni facti inter se confederatione Comitibus de Wirtenberg denuo bellum indixerunt. Cujus quidem expeditionis hic ordo qui sequitur. Ex oppido Sueviæ Ulma lanceati pugnatores missi sunt 83. ex civitate Constantiensis 54. ex oppido Wilæ 120. ex oppido Nörtingen 54. ex oppido Heilbrunn 54. ex Gamündia oppido 22. Ex oppido Rotzwill 31. ex oppido Eßlingen 32. ex Wissenburgo Sueviæ 10. Ex oppido S. Galli 8. ex Memminga oppido 27. ex oppido Reutlingen 60. ex oppido Rottenburg 36. ex Buchorn 3. ex Dinkelspfil 12. ex Bibrach 15. ex Pfullendorf 9. Ex Überlingen 30. ex Ravenspurg 18. ex oppido Nürnberg 73. ex oppido Winheim 7. ex civitate Argentinenfium 20. ex civitate Basileenfium 70. ex oppido Wallerburg prope Lindavv 2. ex Hagenvveile, 4. ex Spira civitate 13. ex civitate Wormatia similiter 13. ex Moguntia 25. ex oppido quoque Francfurtensium 25. ex diversis etiam locis mercede conductos ad bellum complures in sua parte habuerunt non solum pedites, sed Equites quoque multos, per omnia viros ad bellandum peritissimos.

Cives Regni bellum indicunt Wirtenbergensibus.

Convenierunt itaque ex parte memoratarum Civitatum Regni viri pugnatores cum longis hastis 1000. sagittarij quoque 1000. levis armaturæ equites & pedites 1000. atque nudorum sine armatura hominum similiter 1000. prædam sequentium. Cum multitudine terram Comitum Wirtenbergensium ingressi, omnia ferro & incendio per circuitum devastare ceperunt. plura pauperibus damna inferentes. Inter alia verò Coemeterium villæ prædicti Comitum Töfingen nuncupatum haud procul ab oppido Wila 23. die mensis Augusti obfisione cinxerunt.

Exercitus fuit 4000. virorum.

Quod mox ut Comitibus innotuit, bellum in eos movere statuerunt. Erant in parte Comitum missi à Ruperto Comite Palatino Rheno de Heidelberg quingenti viri, qui ab hastis, quas ferebant, lancearij dicebantur. Marchio quoque Badensis Junior, Episcopus Constantiensis, & alij quidam Principes in auxilium eorundem plures miserunt armatos, etæque summa exercitus Comitum de Wirtenberg Lanceariorum Equitum sexcenti. pedicem verò non minus quàm duo millia ducenti.

Exercitus Comitum de Wirtenberg 2600.

Congressione igitur facta in die Dominica ante festum S. Bartholomæi Apostoli anno Christianorum prænotato non longè ab oppido Wila pugnatum est acriter, sed Comitibus de Wirtenberg postremò cessit victoria. Ceciderunt in eo prælio ex parte Civitatum 1500. viri: Equites quoque eorum omnes simul & Capitanei, aut caesi sunt, aut in captivitatem abducti. Ex omni eorum numero pauci eorum per fugam salvati sunt, reliqui omnes captivi.

Cives sunt vidi & majorem exercitus partem amiserunt.

O o

Ex

Udalricus
Junior Co-
mes de
Wirtten-
berg cum
paucis cecidit.

Ex parte verò Comitis Eberhardi Wirttenbergensis in acie prima ceciderunt filius ejus Udalricus Comes Junior, & alius Comes de Levvenſtein, cum 20. Equitibus, & Miniſterialibus. Ex parte verò Palatini Stephanus de Henſchuſheim cum alijs Miniſterialibus tribus occubuit: & ſic iſta Civium confederatio periit.

His quoque temporibus Gymnaſium univerſale in Civitate Colonienſi per Senatum & majores Urbis erigitur, & poſtea per Bonifacium Papam IX. qui Urbano VI. immediatè ſucceſſit, cum privilegijs & libertatibus conſuetis confirmatur, cujus primi Doctores ex ſchola Pariſiorum mercede conducti advenſiſſe memorantur. Sed nota, quòd à multis retrò annis ſtudium Divinarum ſcripturarum vixit apud Carmelitas, & Prædicatores in Colonia, & Lectiones publicè per eoſdem legebantur: quia tamen Confirmatio Sedis defuit Apoſtolice, Generale ſtudium nuncupari non potuit, quo uſque tandem & illa favorabiliter acceſſit.

Cives Re-
gni contra
Rupertum
Palatinum
arma con-
ſtipiant.

Anno prænotato poſt bellum inter Cives Regni, & Eberhardum Comitem de Wirttenberg apud Toffingen habitum, de quo jam plura diximus, aliud contra Comitem Palatinum Rupertum per eoſdem Regni Cives prope Wormatiam ſimili eorum calamitate factum eſt. Cives namque Moguntinenſes, Wormatienſes, Spirenſes cum 600. viris armatis terram Palatini Comitis ingreſſi, omnia igne & ferro crudeliter devaſtare ceperunt. Palatinus ergo contractis mox copijs aciem in illos ordinavit, & congreſſione factà haud procul à Wormacia ducentos eorum, interfecit, trecentos abduxit captivos, centum fugi lapſi ſunt. Inter Captivos fuere 60. Viri latrones, qui multo tempore in territorio vagantes in occulto, veſetiam nocturno tempore ſpoliaverunt itinerantes, & multam pauperibus ruricolis preſſuram incendio, & rapinà crebrius intulerunt.

Hos 60. Raptores ſegregatos ab alijs Princeps in fornacem calcis fortiter ardentem præcipitari mandavit, dicens: *Vos pauperes meos rapinà & incendio nocturno tempore in tenebris devaſtare non timuiſtis: & ego vos clara die, multo inſpectante populo faciem concremari.* Acta ſunt hæc anno Godfridi prænotato, ferià vi. ante Feſtum S. Martini prope Wormatiam: reliqui verò in captivitate acti, multis ſe redimere pecunijs compulſi ſunt.

Nobilium
plurimum
conju-
ratio con-
tra Civi-
tes Regni.

Bis jam turpiter victi Cives Regni à Principibus, jam deinceps bellum eis indicere publicum non audebant, ſed humiliati & confuſi temeritatis ſuæ penas ſerò tandem intellexerunt. Ex eo namque tempore, non dubium diſſimulatione Principum, tot Cives ex Militarium ordine hoſtes vel adverſarios habuerunt, ut portas Civitatum & oppidorum egredi tutò nulli penitus liceret. Unde liga ſeu confederatio eorum fuit iterum diſſipata, nec pacem invenire potuerunt, quouſque animos Principum multis pecunijs datis ſibi conciliaſſent.

Cives Fran-
kenfurt. ab
illis de Cro-
nenberg
ſuperantur.

Anno etiam prænotato magna inter Cives oppidi Regalis Frankenfurt, & armigeros ſeu nobiles de Cronenberg fuit ſuborta diſſenſio, quæ brevi crevit in tantum, quòd Cives memorati recentis octingentis viris armatis dominum illorum de Cronenberg eis vicinum hoſtili apparatu intraverunt. Contra quos Adverſarij licet numero pauciores, viriliter proceſſerunt in pugnam, commiſſoque atrociter bello ceciderunt ex parte Frankofurtenſium centum viri, 600. fuere captivi, reliqui 200. ſalutem fugà quaſierunt.

Poſt

Posthæc Frankofurtenſes neceſſitate compulſi, conditiones pacis, quas illis impoſuere victores, acceptantes, pro liberatione captivorum Lxx. millia florenorum inſpecunia numerata dare coacti ſunt. Et ex illo tempore Cronenbergenſes, qui prius erant pauperes, magni & divites facti ſunt.

Eodem anno in oppido Regni Bopart juxta flumen Rheni Trevirorum Dioceſis natus eſt puer monſtruoſus de ſamina, qui ab umbilico ſuſum ventre diviſus erat. homo per omnia duplex, brachia habens quatuor. & capita duo: ab umbilico verò deorſum homo exiit in omnibus unus. Conſultus Archiepiſcopus Trevirorum Wernherus, utrum ſub unius, an duorum deberet nomine baptizari; factâ inquisitione duos homines eſſe reperit, duosque baptizari remandavit, qui tamen ambo ſucceſſive illo anno vitam cum morte mutarunt.

Hoc ipſo anno Gerardus ex Comitibus de Schvvarzenburg Epicoſopus Herbipolenſis Eccleſiæ, & Orientalium Dux Francorum, auxilio Lamber- ti Babenbergienſis Epicoſpi, & Joannis Burggravij Norinbergenſis oppi- dum Regni Winſheim obſidione cinxit. quod tandem expugnans in ſuam poteſtatem accepit. Verum quia ad jus Regni pertinet, nec alium habet Dominum, quam ſolum Regem Germanorum, coactus fuit poſtea cedere, & oppidum ipſum reſignare.

Posthæc memoratus Epicoſopus obſedit etiam Schvveinfurt oppidum Regni. & oppidanos in abnegationem Ligæ cum Civitatibus contractæ ju- rare compulſit; ſimili de cauſa, & plures alij Principes viciniore ſibi oppida Regni obſidione cinxerunt, multis & varijs Civis calamitatibus & incom- modis afflictiſſimis. Omnium iſtorum cauſa malorum fuit Wenceslaus Rex, qui cum inordinatiſſimæ eſſet vitæ, & plura in Regnum committeret mala, timens ne deponeretur à Regno, Ligam & confederationem & bel- la Civibus contra Principes perſuaſit & indixit. Multis promiſit multa, ſed omnes in tribulatione dimiſit.

MCCCLXXXIX.

Anno Godfridi Abbatis nono, Indictione Romanorum duodecimâ Wenceslaus Rex Germanorum convocationem Principum apud Franko- furt Regni oppidum indixit, in qua Wilhelmum Montenfem Comitem, ſive Marchionem cum ſolemnitate & pompa magna in Ducem ſublimavit.

Eodem anno Urbanus Papa ſextus ordinatis uno die novem & viginti Cardinalibus Romæ moritur: & in Eccleſia S. Petri Apoſtolorum Princi- piſtumulatur; ſentibus paucis mortem ejus, propter duriciam & ruſti- citatem, quibus gravis, & inexorabilis, & auſterus nimium videbatur eſſe mortalibus. Poſt cujus obitum Petrus Tomacellus patriâ Neapolitanus annuum ætatis agens quartum atque triceſimum conſenſu oranium Cardi- nalium Romæ tunc exiſtentium in Papam electus fuit. & Bonifacius in ſua obedientia nuncupatus. Præfuit autem Romæ annis ſedecim, Clemente ſeptimo, ut ſupra diximus, apud Avenionem in Gallia ſe gerente pro Pon- tifice. Bonifacius ergo Pontifex creatus eſt junior ætate, ita tamen dein- cept vixit in tam florida ætate, ut nulla ei libido, nulla voluptas impingi vel obijci poſſet: quippe qui juventutem cum ipſa ſenectute commutâſſe videbatur. In eruditione ſcripſurarum modicus fuit, ſed tamen pruden- tiâ & animi magnitudine nulli ſecundus, utpote qui primus Pontificum omnium populi Romani vim & auctoritatem omnem in Pontificem

Monſtrum
natiſſum in
Bopart op-
pido.

Winſheim
Regale op-
pidum ca-
pitur ab E-
piſcopo
Herbipo-
lenſi.

Et oppidâ
Schvvein-
furt.

Wences-
laus Rex
cauſa ma-
lorum.

Urbanus
Papa ſextus
Romæ
moritur.

Bonifacius
Papa ſic
Romæ no-
minat.

O o 1

trans-

Sanda Reigita videtur canonizata.

transfulerit creatis ſuo nutu magiſtratibus omnibus, quod antea fecerat nullus. Iſte memoratus Papa Bonifacius nonus ad infantiam Regis, & Principum Regni Sueciæ atque Norvvegiæ Brigittam viduam, & peregrinam pro Chriſto admirabilem anno Pontificatus ſui ſecundo, die menſis Octobris ſeptimâ, Sanctorum Catalogo dignanter adſcripſit: quam Canonizationem ejus etiam Martinus poſtea quintus Papa Florentiæ conſiſtens anno ſui Pontificatus ſecundo confirmavit. Dies autem Feſtus ſive Natalis ejus viceſimâ tertiâ die menſis Julij celebratur, de qua latius ſupra diximus anno Wignandi Abbatis Hirſaugienſis nono.

Hiſtemporibus confederati, quos vulgò Suiſenſes appellamus, gens ferox, & libertatis nimium amatrix multa contra Ducem Auſtriæ Lupoldum Juniorem, Comites quoque de Habſburg, Kyburg, VVerdenberg, & alios nobiles vicinos commiſit mala. Summo namque ſtudio, ac totis viribus omnes ſubditos oppidanos, & ruſticos longè latèque per circumum in ſuam ſocietatem laborabant allicere, & contra principes eorum, & proprios Dominos in rebellionem concitare: accedentes ſuâ ſponte liberaliter in ſocietatem admittabant: contradicentes verò minis & armis violentè compellebant. Reſiſtentium oppida, caſtra, munitiones, & forralicia penè incredibilia numero, brevi tempore ceperunt, & plura funditus everterunt, ditionem ſuam quotidie nimis ampliātes.

Suiſenſes oppidum Nydovv obſident & capiunt.

Caſtellum erat, vocabulo Nydovv, antiquâ Comitum generatione quondam inſigne, ſed jam tunc receptaculum, & ſpelunca Raptorum. Bernenſes igitur cum Soloturnenſibus contractis ſuorum copijs Caſtellum Nydovv obſidione fortiffimâ cinxerunt; & non minus in nocte, quàm in die machinarum inſtructione fortiter impugnârunt. Hi verò, qui Caſtrum inhabitabant illo tempore, omnes erant Latrones & Raptores, qui viatoribus cunctis inſidiabantur, nemini parcentes: neque inter amicos aut inimicos ullam diſcretionem habentes, ſed omnes unâ ſententiâ quocunque obviantes deprædabantur, aut in vincula conjecerunt. Et in primis quidem annexum caſtello oppidum per vim ceperunt ingentem: ſubmiſſoque igne funditus deſtruxerunt, habitatoribus in Caſtellum ſeſe recipientibus. Poſtremò etiam Caſtellum ipſum per deditionem obtinuerunt, in quo tam ſuorum, quàm aliorum plures invenère captivos, ſecretiffimèque detentos. Inter quos fuit Epiſcopus unus ex Portugallia Uliſſiponenſis, & Abbas quidam cum eo ex Regno Portugalliæ, ambo captivi, & cunctis bonis ſpoliati, quos Romanus Pontifex pro certis Eccleſiæ negotijs ad Principes miſerat in Germaniam. Qui per latrones capti & ſpoliati ad memoratum Caſtellum Nydovv ſecretiffimè fuerunt abducti, & vinculis mancipati, nullo Principum ſcire potente, quorum perveniſſent. Liberati autem & veſtiti à Bernenſibus per Longobardiam reverſi ſunt ad Pontificem: Deo gratias agentes, & ipſis liberatoribus ſuis; trecentos enim Ducatos Bernenſibus renſerunt, quos tam pro viatico, quàm veſtimentiſ mutuos ab eis acceperant: & ultra hos mille ducatos in reſuſionem expenſarum pro Caſtro erogatarum eis ſimiliter miſerunt.

Captivus Præſul à Bernenſibus liberatur.

Goſſidus Abbas hujus loci moritur triceſimus quintus.

Anno prænotato mortuus eſt Godfridus ejus nominis ſecundus hujus Monaſterij Hirſaugienſis in ordine Abbatum quintus, atque triceſimus, anno regiminis ſui nono completo, cum diebus quadraginta quatuor, in Eccleſia Monaſterij majoris cum Patribus ſuis honorificè ſepultus. Reliquit

Reliquit

quit Monasterium in utrôque statu sicut invenerat, satis desolatum, ære videlicet gravatum alieno, Monachos pravâ libertate contra normam Regulæ conversantes.

De Wichardo ejus nominis tertio hujus Monasterij Hirsaugiensis Abbate XXXVI. qui præfuit annis XI. & de gestis illius temporis.

Wichardus
tertius sic
Abbas hic
tricesimus
sextus.

Anno prænotato Dominicæ Nativitatis MCCCLXXXIX. Indictione Roman. XII. post mortem & sepulturam Domini Godfridi Abbatis hujus Monasterij Hirsaugiensis xxxv. convenientes in unum Prior, & FF. Conventuales simul, & de Prioratibus Abbatia huic subiectis, quibus Jus in Electione competebar, secluis omnibus, ac præmissis orationibus consuetis ad Electionem novi Pastoris unanimiter processerunt; scrutatis igitur ex more votis eligentium singulorum V Wichardus Monachus ejus nominis jam tertius in Abbatem eligitur, qui confirmatus & benedictus ab Adolpho Spirensium Episcopo, præfuit añis XI. De cujus vita, moribus & gestis nihil specialiter scribere potuimus, utpote qui monumenta literarum aut nulla, aut certè paucissima habemus de ejus conversatione.

MCCCLXC.

Anno primo V Wichardi Abbatis, Romanorum Indictione XIII. Diethardus Comes de Katzenelenbogen contra Cives Colonienſes animum gerebat hostilem multa in eos commisit mala Friderico Archiepiscopo respiciente per digitos. Hujus Diethardi filius fuit Philippus ultimus Comes de Katzenelenbogen, qui nostris temporibus moriens sine virili semine unicam reliquit filiam, quam Hassia Comes V Vilhelmus accepit uxorem, & cum ea Comitum Philippi obcinuit cum multis divitijs.

Diethardus
de Katzen-
elenbogen
decessit
Colonien-
ses.

Eodem anno Joannes Palatinus Comes Rheni, Bavarie, Brabantie, que Dux, Hannonie, Hollandie & Seelandie Comes filius Alberti Ducis, & nepos quondam Ludovici Imperatoris IV. annum ætatis agens nonum decimum, in Episcopum Leodiensis Ecclesie postulatur, & in Civitatem pomposè inducitur. Fratrem habuit nomine V Vilhelmum natu majorem, qui Patri mortuo in Principatu successit. Quo etiam sine virili semine vita defuncto, cum ejus unica filia viro accepto patris sibi Ducatum usurparet, Joannes patruus se opposuit, dimissoque Episcopatu uxorem duxit, & terram Fratris occupavit.

Anno prænotato, primo die Septembris mortuus est Crafftus Abbas Monasterij quondam mei Spanheimensis anno ætatis suæ LIX. Cui successit Philippus ejus nominis secundus, qui præfuit mensibus duntaxat 6. & 18. diebus. Quo etiam mortuo Bernardus Monachus ex oppido Spanheim oriundus, præfuit annis 41. mensibus 3. & 9. diebus, vir prudens & satis idoneus. Veruntamen desolationem Monasterij in utrôque statu nimiam reformare non potuit propter malitiam temporum, & inveteratam socordiam Monachorum.

Anno item prænotato Stephanus Dux Bavarie magnis precibus atque muneribus à Florentinis conductus, in manu suorum valida intravit Italiam

O o 3

liam

liam contra Galeatium Mediolanenſem, quem VVenceslaus Rex paulò ante ſine conſenſu Principum ex Vicecomite ſublimavit in Ducem, obtentiſque nonnullis Caſtellis & munitionibus Adverſarij cum pace reverſus eſt.

Ladislauſ
à Papa in
Regem
Neapolita-
num coro-
natur.
Nota.

Eodem anno Bonifaciuſ Papa IX. miſit Angelum Cardinalem Florentinum cum honeſta Comitiva Legatum in Neapolim ad coronandum in Regem Ladislaum filium Caroli Regis Ungariæ, qui uxorem duxerat filiam Manfredi Comitis de Claromonte in Sicilia, cum qua ab ipſo patre ingentem ſuſcepit theſaurum in pecunijs auro & argento, & lapidibus pretioſis.

Ludovicuſ
Andegaviæ
Dux contra
Ladislaum
ab Antipa-
pa erigitur.

Contra hunc Ladislaum Clemens Papa VII. qui contra Bonifacium in Avenione reſidebat, Ludovicum Andegaviæ Ducem Caroli VI. Regis Gallorum fratrem anno præterito in Regem Apuliæ, Sicilia & Jeruſalem coronavit, qui & Neapolim eo tempore, ſicut diximus, prius occupabat. Per multos igitur annos hi duo Reges Ladislaus & Ludovicus inter ſe pro Regno Apuliæ, Sicilia & Jeruſalem graviffima geſſerunt bella, plurimum effundentes humani ſanguinis in terra, & multiplicantes contentiones. Bonifaciuſ iſte Papa IX. tres habuit fratres, quos multum in honoribus & divitijs huius mundi ſublimavit: unum namque Marchionem conſtituit in Marchia Anconitana: & alios duos in ſingulis locis alijs Principes fecit, & nimium exaltavit. Eorum tamen filij juſto Dei judicio ad extremam poſtea devenerunt inopiam, ut eorum exemplo moverentur omnes, non eſſe duraturas apud Laicum divitias, quæ ſurripiuntur de Eccleſia.

Bona Ec-
cleſiarum
Laiciſ data
poſterita-
tem finali-
ter indu-
cunt.

MCCCXCI.

Anno Wichardi Abbatis ſecundo, Indiſtione Romanorum XIV. Gerharduſ de Schvvarzenburg Epiſcopuſ Herbitolenſis novum in civitate Caſtellum ædificare cepit, in eo loco, quem porcorum foveam, vulgari-ter Schvveingrube nuncupant Incolæ. Verum quia in maxima fuit eo tempore diſſenſione cum Civibus, ut conſequenter patebit, inchoatum ædificium, obſtante, non dubium, rebellionem Civium, conſummare non potuit.

Jacobuſ
Armignia-
ci Comes à
Gallia ve-
nit in Lon-
gobardiam.

Hoc ipſo anno Florentini Cives bellum adverſuſ Galeatium Mediolani novum Ducem concinuant. Armigniaci Comitem in auxilium ex ulteriori Gallia propoſito magno pecuniarum ſtipendio in Longobardiam vocârunt. Qui quidem Comes nomine Jacobuſ, tamenſi poſtulata primum recuſaret, ſuorum tamen non minus conſilio, quàm auri fame ſeducuſ tandem conſenſit, & collectâ pugnatorum manu validâ in Longobardiam properavit. Superatiſ verò non ſine labore alpiſbus Alexandriam Mediolani Ducis oppidum in primis obſidione vallavit, in quo Dux præſidium antea poſuerat validum ſimul & occultum. In infidijs quoque alteram exercituſ turmam ſecretam locaverat non modicam, omnia Comite non ſuſpicante. Itaque obſidente urbem Armigniaco, & illis qui circum ſidebantur ſimulantibus formidinem, Dux infidiantes quofdam ex ſuis latentibus jubet emitti, quales levis armaturæ appellant, qui ad conflictum provocarent obſidentes: in quos proruentes Armigniaci milites aliquot, dum eos longius perſequuntur, fugam ſimulantes hoſtiſ ex infidijs procedit. Quod ubi animadvertit Comes, laborantibus ſuis ſubve-

nire

nire mox festinat; & accepto signo confestim Alexandrini eruptione factâ Comitum Armigniacum cum suo exercitu inter se, & eos, qui latuerant in insidijs, ex omni parte concluderunt. Atrox pugna committitur, & multis crudeliter occisis etiam ipse Comes octo vulneribus acceptis non multo post clamans: *In manus tuas Domine commendo Spiritum meum*; vitam commutavit cum morte crudeli.

Comes Armigniaci vulneratus moritur.

His quoque temporibus Leprosi per Galliam in multis locis fontes inodii sanorum hominum, simul atque perniciem veneno intoxicarunt; quorum impietas detecta ultimo supplicio punita est. Hoc ipsum calamitosum genus hominum ante paucos annos in Gallia simili malignitate contaminare puteos veneno præsumens, ignis incendio penas dedit.

Anno prænotato Cives oppidi Bernensis in liga Confoederatorum annumerati dominium Symmeneck nuncupatum pro duobus florenorum millibus à Rudolpho de Arburg in perpetuam sibi possessionem compararunt.

Dominium Symmeneck à Bernensibus emitur.

MCCCXCII.

Anno Wichardi Abbatis tertio, Indictione Romanorum xv. Feria tertia ante Festum S. Catharinæ Virg. & Mart. facta est divisio Ducatus Bavarie inter filios tres Stephani Ducis, qui paulò ante rebus excesserat humanis: in qua divisione Joannes Monacum oppidum in superiori Bavaria cum suis attinentijs obtinuit. Stephanus autem Ingolstadt, & Rattenberg, cum ijs, quæ illis adhærebant, in sortem accepit. Fridericus verò Lantshutæ cum alijs in Bavaria inferiore confecturus est. Porro filij Alberti Patris eorum principabantur in Hollandia. Horum avus omnium Ludovicus fuit Imperator quartus, cujus tres filij, ut supra dictum, Ludovicus Brandenburgensis, Ludovicus quoque Romanus, & Wilhelmus Hollandiæ Comes jam dudum sine liberis mortem obierunt. Stephanus Junior memoratus uxorem duxit filiam Galeatii Vicecomitis Mediolani, quem Rex Wenceslaus contra voluntatem Principum Regni acceptâ pecuniâ creaverat in Ducem: de qua genuit Ludovicum Ducem cognomento divitem; & Elisabeth Reginam postea Gallorum: Joannem quoque Juniorem filium, qui fuit Ratisbonensis Ecclesiæ Pontifex.

Bavarie Ducatus inter fratres divisus.

Stephanus Bavarie Dux cum uxore & liberis.

Fridericus filiam alteram Galeatii memorati Vicecomitis duxit uxorem: de qua genuit Henricum Ducem in oppido Lantshutæ commorantem: Elisabeth filiam, & aliam similiter Magdalenam. Porro Elisabeth nupsit Friderico Nürenbergensi Burgravio, quem Sigismundus Imperator postea in Brandenburgensium sublimavit Marchionem: cui filium paterni nominis peperit Fridericum, qui genuit Albertum; ille verò genuit Joannem, & Fridericum. Joannes genuit Joachim, de quo suo tempore, quoniam hodie vivit, largiente Domino scribemus. Joannes verò duxit uxorem filiam Comitis Gurcensis, de qua duos genuit filios suo in Monaco, & filiam unam nomine Sophiam, quam Wenceslaus filius Caroli IV. & Frater Sigismundi Regis duxit in uxorem.

Fridericus Dux cum uxore & liberis.

His temporibus Gymnasium universale, quod noviter ante paucos annos in Civitate Francorum Orientalium Herbipoli fuerat institutum, propter dissensiones continuas, quæ inter Cives & Episcopum vertebantur, valde cepit debilitari: unde consilio inter se habito magistri atque

Gymnasium Herbipolense duravit annis xvj.

Doctores

Cauſe de-
ſolationis
Gymnaſij
Herbipo-
lenſis no-
tantur.

Doctores de translatione eius ad Erpfordiam Moguntinæ Dioceſis oppi-
dum Romani Pontificis impetravere conſenſum. Unde mox ab eo tem-
pore Bonifacio Papa IX. annuente domus in Erpfurd pro ſuſceptione
Scholaſticorum comparari, & ædificari cæperunt: manere tamen apud
Herbipolim Gymnaſio cum privilegijs, & conſervatorijs ſuis (quorum
unus fuit Decanus S. Joannis in Haagis) uſque ad ſecundum annum Fri-
derici Abbatis, ut loco inferius conveniente plenius dicemus. De cauſis
verò deſolationis memorati Herbipolenſis Gymnaſij, ſic quidam eo tem-
pore dixit:

Balnea, Cenſus, amor, liſ, alea, crapula, clamor:
Impediunt multum Herbipolenſe ſtudium.

Qui mores novit gentis Francorum, & conſuetudines Peapolitano-
rum, viſu & auditu didicit præſcriptorum expoſitionem verſum.

Anno prænotato memorati Baviaræ Duces Joannes, Stephanus &
Fridericus impetraverunt à Bonifacio Papa IX. quòd plenariam pecca-
torum indulgentiam, quam Hebræorum imitatione Jubilæum noſtrates
appellant, in oppidum Monacum à Dominica Latere uſque ad Feſtum
S. Jacobi Apoſtoli duraturam collocavit, ſicut ipſam Romæ prius cele-
braverat.

Mons Gi-
gantium
obſidetur à
Gerhardo
Wirzbur-
genſi Epilco.

Eodem quoque anno Gerhardus Episcopus Herbipolenſis, & Dux
Francorum Orientalium contractis copijs & auxilijs Civium Regni, Ca-
ſtrum, quod der Reiſenberg nuncupatur, obſidione vallavit, in quo Ra-
ptores, latronesque icinerum, & deprædatores viatorum tutum ſolebant
habere confugium. Verùm quia Caſtellum arte ſimul & natura in mou-
te altifſimo ſituum ſatis munitum exiſtit, Præſul tandem ſoluta obſidio-
ne ſine effectu inde receſſit.

Combu-
runtur Hæ-
retici in
pieriſque
Germaniæ
locis.

Hoc ipſo anno Magiſter Martinus Inquiſitor hæreticæ pravitatis à Se-
de Apoſtolica depuratus venit per Sueviam in Herbipolim: ubi facta in-
quiſitione Hæreticos nonnullos ex ſimplicioribus, & ruſticis invenit de
feſta Flagellantium & Fratricellorum, quibus ad unitatem fidei Catholicæ
reverſis pro ſalutari poenitentia crucem contra Inſidos Turcas impoſuit,
quæ illo tempore prædicabatur. Ex Herbipoli profeſtus Erpfordiam
ſimili pravitare infectos plures invenit, Beghardos, Beguttas, & alios;
quorum aliqui cremati ſunt ignibus, aliqui verò poenitentiam egerunt
ſuper erroribus ſuis, reliqui fugam inierunt.

Eodem anno circa Feſtum S. Matthæi Apoſtoli & Evangeliftæ, cùm
in vitibus botri necdum eſſent maturi, ſubito frigus intenſum oritur cum
pruina & nive haud modica; deſtruxitque omne vinum, quod in vitibus
erat per totam Franciam Orientalem, Sueviam, Alſatiam, Thuringiam,
partesque Rheni ſimul acque Moſellæ, quarum Incolæ aliud nihil colunt,
quàm vinum.

Feſtum Vi-
ſitationis
Beatæ Vir-
ginis inſti-
tuitur.

Hiſteriam temporibus Feſtum Viſitationis Beatæ ſemper Virginis in-
taſtæ Dei Genitricis à Bonifacio Papa IX. inſtituitur, & multis gratijs in-
dulgentiarum ad inſtar Feſti Corporis Chriſti ab eodem cumulat cum
ſolemni Octava; quod cunctis celebrandū Chriſticolis per orbem quot-
tannis die menſis Julij ſecundo litteris Apoſtolicis parentibus ubique præ-
cipitur.

MCCCXCIII.

MCCCXCIII.

Anno Wichardi Abbatis quarto, Indictione Romanorum primâ, post longam diffensionem & concertationem inter Fridericum de Saravverd Archiepiscopum, & Cives Colonienſes concordia facta eſt per medium Comitſ de Moers & interpoſitionem aliorum Principum.

Eodem anno Monſtrum nimis horrendum naſcitur ex femina ruſtica in Villa Berg Treverenſis Dioceſis, quæ à Trittenheim Nativitatis meæ vico per unum diſtat milliare tantum. Cujus monſtri inferior pars corporis hominem præferebat cum ventre, umbilico, pudendis, cruribus & pedibus. Superior verò pars, manus, brachia, collum, oculi, os, & caput bufonis erant horribilis, & tam formidabilis, ut nemo ſine pavore hoc monſtrum potuerit intueri. Vixit ferè triduo, & quia genitrix illud laſtare non potuit, neceſſariò defecit. Fuerunt qui dicerent, genitricem eſſe maleficam, demoniſque carnali maculatam commercio, & inde partum naturâ diviſum.

Monſtrum
nimis hor-
rendum na-
ſcitur.

Anno prænotato Gerhardus de Schvvarzenburg Episcopuſ Herbipolenſis auxilio quorundam Civium Regni, & aliorum amicorum Caſtrum quoddam nomine Poppenhauſen, ſpeluncam eo tempore latronum obſedit, & varijs machinis fortiter oppugnavit. Quod cum expugnare non poſſet, ſine effectu poſtremò reſceſſit. Continuaverat obſidionem nihilominus à Feſto Pentecoſtes ſine intermiſſione uſque ad ſolemnitatem S. Michaelis Archangeli, his qui intus erant, omnibus neceſſarijs proviſis, & ſe fortiter defendentibus.

Poppenhau-
ſen Caſtrū
ab Epico-
po Wirz-
burgenſi
obſidetur.

Anno item memorato viceſimâ quartâ die menſis Novembris, tanta nivium abundantia ſubito in orientali Francia cecidit, quantam nulla memoria hominum tunc viderat unquam: quarum denſitas nimium ventis agitata fortiffimas arbores & quercus annofas ſine numero fregit, aut penitus evertit.

Claruit hiſtemporibus Henricus ex Clivenſi oppido Calcar nomine Monachus & Prior ad tempus domus S. Barbaræ in Colonia Cartuſiani Ordinis, vir Chriſto devotus, & divinarum ſcripturarum admodum ſtudioſus, qui ſcripſit inter alia Exercitatorium quoddam Monachale lib. i. Alium quoque librum, quem loquagion de Rethorica prænotavit: aliud opuſculum, cui titulum dedit Cantuagium de Muſica. De ortu quoque & progreſſu Ordinis ſui lib. i. Si quid amplius edidit, ad noticiam noſtræ lectio- nis adhuc minimè pervenit.

Henricus
Calcar pul-
ſa conſcri-
pſit.

Joannes Ruſbroch natione Brabantinus Ordinis Canonicorum S. Auguſtini hiſ iſtis in Brabantia claruit temporibus, qui ſcripſit de pro- feſtu Religioſorum librum unum. De ornatu ſpiritualium nuptiarum libb. iii. Sermones & Epiſtolas varias ad diverſos: & alia quæ necdum vidimus: cujus librum tertium de ornatu ſpiritualium nuptiarum Joannes Gerſon Theologus, & Scholæ Parificenſium Cancellarius monet ſobriè & cautè legendum.

Joannes
Ruſbroch
multa com-
poſuit.

Joannes Schönhoven Prior Conventus Mechlinienſis in Brabantia Ordinis Fratrum Beate Mariæ ſemper Virginis de monte Carmeli per hæc tempora prædicator ſermonum popularium egregius, inter ingenij ſui Opuſcula non ſine magno labore comportavit opus inſigne de vitijs atque virtutibus, omnibus ſermocinatoribus utile: quod in duobus volumini-

Joannes de
Schönho-
ven plura
ſcripſit.

P p

bus

bus diſtinxit, & græco vocabulo Polypodion prænotavit, ordinem in proceſſu cultodiens Alphabeti.

MCCCXCIF.

Expediſio
Chriſtiano-
rum in Tur-
cas ſub Re-
ge Un-
garie.

Anno Wichardi Abbatis quinto, Indiſtione Romanorum ſecundâ Expediſio magna Chriſtianorum facta eſt in Turcas, jubente & ordinante Sigifmundo Rege Ungarie, qui poſtea Imperator factus eſt Romanorum, Crucem faciente prædicari Bonifacio Papa IX. in locis obedientiæ ſuæ: annis enim tranſactis quàm plurimis gens illa Turcarum perfidiſſima crebris incurſionibus multa Chriſtianiſ tam in Græcia, quàm in finibus Ungarorum inferre mala non ceſſavit, quouſque tandem Græciam ſibi totam ſubjecit. Sigifmundus igitur Chriſtianiſſimus Ungariæ Rex auxilium Bonifacii Papæ IX. & omnium Chriſtianorum Principum imploravit litteris ſcriptis & nuntiis, & magnum in Turcas exercitum brevi adunavit. In quo non ultimi fuerunt Rupertus dictus Pipan Comes Palatinus Rheni, Bavariæque Dux, filius Ruperti ſenioris, poſtea Regis Germaniæ, & Joannes Dux Burgundionum, cujus mater erat ſoror Ducis Bavariæ Alberti morantis in Straubingen. Hi duo cum magno pugnatorum exercitu venerunt in Ungariam, quos Rex cum ingenti læritia ſuſcepit. Ex alijs quoque terris & alijs complures pugnaturi conveniunt.

Chriſtiani
obſident
Nicolopolim,
contra
quos Turci
veniunt.

Rex ergo Sigifmundus contractis undecunque copijs terram inimicorum cum ſupradictis, & alijs Principibus pugnaturus intravit. & in primis Nicolopolim Urbem pulchram, divitem atque potentem obſedit. Quod ubi Rex ſive Capiraneus Adverſariorum intellexit, cum ducentis millibus armatorum Nicolopolitanis in auxilium venire feſtinavit. Contra quem Exercitus Chriſtianorum obviam procedens, ad unius milliarij ab eo ſpatium caſtra collocavit. Cumque inter Principes oriretur contentio, quis eorum belli cæteris præberet ducatum, Sigifmundi ſententia fuit, præficiendum aliquem ex illis, qui & mores conſuetudinẽque noviffent hoſtium, & antea cum ijs dimicaffent. Ex propterea conſtituit belli Ducem Walachiæ Principem, virum bellicolum, induſtrium & fortem, qui ſæpius cum Turcis dimicans glorioſè triumpharat.

Joannes
Burgundiæ
Dux ſua
elatione
Chriſtianos
perdidit.

Joannes igitur Burgundiæ Princeps nimium indignatus, quòd ſibi hunc honorem videret præreptum, quem ſe multitudine Exercitus ſui, & longo itinere ſimul & multis impenſis Jure promeruiſſe putabat, contra voluntatem Regis Sigifmundi, & omnium, qui aderant Principum, cupiens ſibi uſurpare honorem, cum ſex millibus armatorum, quos adduxerat, ante omnes in bellum contra Turcas prorupit, & nimis infelicitè dimicavit; ipſe namque cum ſuorum pluribus in Turciam captivus abducitur, cæteri penè omnes quos adduxerat, ab hoſtibus trucidantur. Reliqui etiam Chriſtianorum exercitus à Turcis invaditur, & pluribus occiſis pauci fugâ ſalvantur. Sigifmundus Rex per mare navigio vix incognitus ad Conſtantinopolim pervenit, & interitum evaſit. Rupertus verò Palatinus in habitu pauperis mendici ad Heidelberg reverſus eſt. Burgundiæ tamen Dux Joannes totius mali cauſa tandem multâ pecuniâ liberatus eſt.

Joannes
Dux capi-
tur, Chri-
ſtiani ne-
cantur: alijs
fugâ ſal-
vantur.

Wences-
laus Rex à
Bohemijs
capitur.

Anno etiam prænotato Wenceslaus Rex Germaniæ, Bohemiæque propter infolentias & facuitates ſuas multas omnibus penè odioſus factus, à ſuis in Civitate Pragenſi capitur, & aliquandiu honeſtè cuſtodiri mancipatur.

sur. Interuenientetandem Sigismundo fratre, qui tum Rex erat Ungariæ, liberatur à custodia, sed pristinae conuersationis mores non emendauit.

Eodem anno in mense Septembri mortuus est, & in Auenione sepultus Clemens in sua dictus obedientia septimus Antipapa, anno sui Pontificatus sexto decimo; vir callidus, superbus & astutus, qui cum suis Cardinalibus, quos in Auenione plures creauerat, inopiâ compellente, nec minus inflammante avaritiâ, sibi adhærentem per Galliam & Hispaniam Clerum, multis exactionibus valde gravans oppressit, & Annatas prior excogitauit. Mortuo Clemente atque sepulto, Cardinales, qui partes ejus fuerant secuti, Petrum quendam de Luna consanguineum Regis, ut dicebant, Aragonum, in Antipapam concorditer elegerunt, quem in Auenione solempni pompâ coronantes Benedictum tertium decimum nuncuparunt; qui sedit apud Gallos in Antipapatu per annos ferme tres & viginti usque ad concilium Constantiense, in quo abrogatis omnibus Martinus fuit electus.

Clemens
Antipapa
septimus
moritur.

Benedictus
Antipapa
fit decimus
tertius.

Æstas anno memorato fuit calore continuo feruencissima, & plurius aut nulla, aut valde rara. Unde vinum illius anni, quod nihilominus in abundantia competenter crevit, optimum fuit. Frumentum similiter in bona copia prorexit, quamvis in multis Germaniæ locis interfectionis & mellionis diuitiam, vel tempus, pluvia nulla ceciderit super terram.

Anno prænotato miles quidam nomine Wernherus Schnovvlin in quadam simulacra capitur, & in castro Rappembach custodiæ mancipatur. Lupoldus igitur Dux Austriæ congregato suorum exercitu non modico, & ferentibus auxilium Civibus Regni Argentincnsibus, Castrum Rappembach obsedit, cepit, funditusque destruxit, & captivum militem liberavit.

MCCCXCV

Anno Wichardi Abbatis sexto, Indictione Romanorum tertiâ, nobiles & potentiores Comitatus terræ Wirtenbergenfis nescio quâ causâ vel occasione adversus Dominum suum Comitem conpirationem satis periculofam, & temerariam suscitârunt: nam eo usque prævaluit infânia, ut convocatis undecunque socijs oppidum quoddam Haimsheim dictum, haud procul à Regali oppido Wila in Wiemgövv situm obsidione cinxerint: quatuor super omnem exercitum Capitaneos ex potioribus constituerunt, quos in contumeliam Comitis per Ironiam Reges nominari præceperunt. Oppidani verò cum essent inermes, turmam perfidorum citius intromittere coacti sunt. Nuntiatâ sunt hæc Comiti, qui confestim ex oppidis & viculis suis congregavit, quantum potuit Rusticorum multitudinem, & veniens cum exercitu mane primâ luce oppidum Haimsheim obsedit, & fortiter oppugnare cepit. Rogum per circuitum oppidi fecerat magnum, quo igne submissio jam incipiente vehementer ardere, qui intus erant, valde timuerunt, & non habentes quo fugerent à facie tam ignis, quam inimici, dexterâs necessariò dederunt, gratiam à Comite, & commissorum veniam humiliter postulantes. Comes verò malens servare populum, quàm perire, veniam petentibus sub certis conditionibus dedit, & unum post alium per angustum portæ aditum exire de oppido projectis armis omnibus, mandavit. Inter exeuntes vero de urbe captivos, de quatuor illis primis Capitaneis, qui se Reges nominari præceperant.

Conjunctio nobilium terræ Wirtenbergenfis contra Dominum suum.

Haimsheim oppidum his capitur.

P p a

rant.

rant, tres Comiti fuerunt oblati, quartus autem vel interierat occiſus, vel fugâ lapſus evaſit. Cernenſhos tres fidiſcios Reges quidam Ruſticus promptulus ad jocos, cachinnans dixit aſtantiſbus: *Bene Deus, ſi quaviſum habereamus Regem, integrum charte ludum nobis Dominus hodie præparâſſet.* Comes itaque victoriâ potius inſigni, latus & incolumis ad Scutgardiam cum ſuis omnibus reverſus eſt.

Anno prænotato infra Octavam Feſti Sacraſſimi Corporis & Sanguinis Domini noſtri Jeſu Chriſti circa medium ſerme noctis terræ motus factus eſt in partibus Moſellanis Cis-Rhenanis, & in Francia Orientali. Poſt quem ingens ventorum ſubiecta tempeſtas, arbores, quercus & ædificia multa ſubvertit.

Albertus
Dux Au-
ſtriæ mori-
tur.

Univerſi-
tas Vien-
nenſis ſum-
matur.

Eodem anno octavo decimo die menſis Auguſti, moritur Albertus Dux Auſtriæ pius atque magnificus, frater Lupoldi Ducis à Suirenfibus, ut dictum eſt anno Godfridi Abbatis ſexto, in bello juxta Sempach occiſus, filius autem Alberti Ducis filij Regis Alberti, ſicut diximus in ſupra notatis anno Domini milleſimo trecentefimo quinquageſimo octavo Indiſtione Romanorum XI. Ille magnificus Princeps, inclituiſque Dux Auſtriæ Albertus poſt mortem patris, parte ſuſceptâ hereditariæ poſſeſſionis, Rempubliſcam Auſtriæ maximè optabat reddere glorioſam. Unde inter multa, quæ perpetuò conſtituit bona, univerſale Gymnaſium in oppido Vienneniſi ſuis impenſis primus ipſe fundavit. quod Apoſtolicis municum privilegijs Innocentius Papa ſextus dudum confirmavit. Fridericus autem ex Auſtriæ Ducibus Imperator poſtea tertius majora pro eodem Gymnaſio privilegia, & dedic & impetravit, & Episcopali dignitate inſtitutâ ex Vienneniſi oppido civitatem fecit.

Anno præſcripto in menſe Aprili die quintâ poſt meridiem horâ tertiâ ſol nube ſubvolutus tenebroſus factus eſt in civitate Leodiſenſi, & per unius milliariſ ſpatium, aut amplius in circuiſu eorum, apparuiſque mirabile ſignum in nube quali gladius ſanguinem fundens, & cum igne diſcurrens: mirabantur omnes, nec erat, qui portentum illud interpretari poſſet.

Mater Ca-
roli Ducis
Burgundiæ
nâſcitur.

Eodem die poſt medium noctis horâ ſeptimâ minuto octavo decimo naſcitur in Portugallia Eliſabeth Regis Portugalliæ filia, quæ poſtea nupſit Philippo Duci Burgundiæ, cui & peperit Carolum Ducem ultimum, qui Leodium diruit, & in circuiſu omnia deſtruxit, & multa virorum millia in ore gladij occidit, mulieres, virgines & parvulos in Moſâ flumine ſubmerſit.

Conradus
Archiepiſ-
copus Mogun-
tiniſ obijt.

Anno prænotato in menſe Octobri, moritur Conradus de Wynſperg Archiepiſcopus Moguntinus anno Pontificatus ſui ſeptimo, vir bonus & pius, cujus cadaver in majori Eccleſia Moguntina cum honore debito fuit Eccleſiaſtica traditum ſepultura. Poſt cujus mortem Eccleſia Moguntina priſtinis iterum calamitatibus expoſita ſub ſchiſmate gravi tribulata eſt: Capitulum enim unanimi conſenſu, in Archiepiſcopum ſuum elegit Godfridum ex Comitibus de Lyningen majoris Eccleſiæ Canonicum, virum prudentiâ, conſilio & actione cautum, ſcripturarum quoque ſcientiâ ſatis eruditum, & ut cunctis videbatur, talis Eccleſiæ per omnia valde idoneum Pontificem. Contra quem Joannes ex Comitibus de Naſſavv ſimiliter Canonicus, homo aſtutus & callidus, nimium aſpirans ad altiora, per medium ſuorum egit cum Bonifacio Papa nono, quod electio-

ncm

nem de eo canonicè factam cassavit, & sibi de Moguntino Archiepiscopatu providit. Quod factum multis displicuit, de quo plures diversâ & varia senserunt. Erant enim qui dicerent, eum nescio quibus florenorum septuaginta millia expoluisse, ut Godfrido Pontificatum præriperet. Joannes igitur ad Archiepiscopatum Ecclesiæ Moguntinæ provifus, & confirmatus per Papam, satis utiliter præfuit annis quatuor acque viginti, homo sicut diximus, prudens & astutus, qui paucissimis innoxescere solebat, quæcunque mente concepisset.

Joannes fuit
Archiepiscopus
Moguntinus.

MCCCXCVI.

Anno Wichardi Abbatis septimo, Indictione Romanorum quartâ, moritur Nicolaus ex Comitibus de Nassavv, qui eo tempore morabatur in Wisbaden haud procul à Moguntia Spirensum Episcopus. Post quem Rabanus de Helmstadt in Pontificem ejusdem Ecclesiæ per Canonicos regulariter electus & ordinatus præfuit annis ferme triginta quinque, & postea, ut suo loco dicitur, Archiepiscopus Trevirorum factus est.

Rabanus
fuit Episcopus
Spirensis
annis
XXXV.

His temporibus Comes quidam de Solms multa contra Trevirensē mala commisit Ecclesiæ, igne & ferro devastans patriam. Unde commotus Archiepiscopus Trevirorum Wernherus validum suorum adunavit exercitum, & contra hostem processit ad bellum. Confertis itaque manibus Archiepiscopus victoriam obtinuit, interfecitque Adversariorum plurimis, Comitē cepit, & vinculis alligavit, donec imperata polliceretur omnia. Idem Archiepiscopus navale, quod Antecessor ejus Cuno de oppido Confluentino ad castellum nomine Capella olim transfulerat telonium, abundantioris causâ lucri ad oppidum Cuneneugen eodem tempore revocavit.

Comes de
Solms in
bello captus
ab Archiepiscopo
Trevirorum.

Anno prænotato tricesimâ die mensis Januarij horâ decimâ ante meridiem natus Philippus Dux Burgundiæ, pater Caroli Ducis ultimi, & Davidis, qui postea fuit Episcopus Trajectensis, quamvis non de legitimo thoro natus. Eodem anno multæ contentiones & lites inter Episcopum Herbipolensem Gerardum de Schvvarzenburg, Clerum quoque & Cives dudum inchoatæ sumplerunt augmentum, & multiplicata sunt mala per totam terram Francorum. Et quia Episcopus ratione bellorum pecunijs in toto fuit exhaustus, nec habebat, unde stipendia solverentur militibus, Clerum inconfuctis & gravissimis contributionibus & exactionibus sibi plurimum reddidit infensum. Unde fuit eo tempore Clerum in Herbipoli videre in miseria, dum hinc à Civibus infans atque crudelibus, ablati rebus, mortis intentaretur periculum: hinc verò Pontifex Censuras minaretur & carceres, nisi quod petijt solverent tributum. Verum Clerus non minus exhaustus pecunijs quàm Pontifex, injustis exactionibus unanimi voce contradixit. Propter quod Nicolaus de Malchos majoris Ecclesiæ Decanus mandato Episcopi non contentiens de civitate fuit ejectus. Otto de Miltz Herbipolensis Canonicus, & Bambergensis Decanus, cum fratre suo Joanne de Miltz æquè Canonico in habitu Religionis turpiter fuit capus, & ad castrum, quod Nova domus nominatur, captivus abductus. Hâc injuriâ Clerus non mediocriter commotus, interdictum mox per omnes Civitatis Ecclesias decrevit & servavit. Constat enim confederationem ante plures annos inter Abbates, Præpositos, Decanos, & omnem Clerum Herbipolensis Ecclesiæ simul & urbis factam, consecrari.

Inter Episcopum,
Clerum, &
Cives Herbipolenses
magna
discordia.

P p j

pram,

ptam, & Prælatorum omnium ſigillis confirmatam: in qua ſic exiit. ordinatum, ut quotiens Peapolitanæ Civitatis atque Dioceſis Clericus in urbe ipſa per quocunque caperetur, injuriaretur, vel injuſtè læderetur, mox ceſſantibus Divinis Interdictum fervaretur.

Vicecomes
Mediolani
Dux efficitur.

Mediolanum
eſt Camera
facti Imperij.

Anno memorato Joannes Galeatus Vicecomes Mediolani, datis Wenceslao Regi centum millibus, ut ferebatur, ducatorum, & amplius, ex Vicecomite, ut ſæpe ante meminimus, in Ducem eſt ſublatus. Quam dignitatem conſecutus eſt per manus Oratorum dicti Regis, in menſe Septembri cum magna ſolemnitate & gaudio Mediolanenſium. Et quia Mediolanum Camera Romani eſt Imperij, quam avaritiâ ductus Rex Wenceslaus contra voluntatem Principum nec debuit, nec potuit alienare, hæc novi Ducis creatio cauſam præſtitit non modicam Electoribus Imperij depoſitionis ejus à Regno.

MCCCXCVII.

Bellum fit
inter Duce
Montenſem
& Comitum
Cliventem.

Dux Montenſis
in bello cum
multis alijs
captus eſt.

Civium
Herbipolenſium
contra Do
minum ſu
um durat
rebellio.

Canonici
Herbipolenſes
à perfidis capi
untur civi
bus.

Anno Richardi Abbatis VIII. Indiſtione Romanorum v. Wilhelmus Dux Montenſis cum exercitu valido terras Comitum Cliventium intravit, & omnia igne, ferroque hoſtiliter devaſtavit. Quod cum Comes animadvertit, contractis undequaque copijs obviam Duci proceſſit in bellum. In primo congreſſu Dux de Monte victoriam obtinuit, & exercitus Comitum fuga diſperſus fuit. Comes verò ubi vidit ſuos in fugam præcipites, magnâ voce clamavit: *Quid facitis ô viri, cur fugitis, cùm adhuc integri ſimur viribus? State precor viriliter pugnantes, quoniam Deo miſerante conſequemur victoriam.* Animati puſillanimes admonitione Comitum ſteterunt; bellum denuo incipitur, Dux à Comite ſuperatur.

Ceciderunt in eo prælio multi, Dux ipſe Wilhelmus de Monte captus eſt, & cum eo Dux Juliacenſis, Comes quoque Solinus, Comes de Iſenbourg, Comes de Sayna, Comes de Weiſterburg, Comes de Riſſerſcheydt, & ex militari ordine complures, qui magnam Comiti pro ſui liberatione pecuniam dederunt. Hujus victoriæ fuerunt Auctores, ut dicebatur, Cives de Weſalia, qui fortiter pro Domino ſuo Comite pugnantes etiam alios corroborarunt.

Anno prænotato diſſenſionibus & bellis inter Episcopum Gerardum & Cives Herbipolenſes durantiſſimis, imò quotidie magis ac magis increſcentibus, Clerus in tribulatione maxima fuerat conſtitutus; opprimebatur etenim non ſolum in ipſa urbe à Civibus, ſed etiam extra pertotam Dioceſin à laicis perverſis; Cives namque Peapolitani ſuo Domino rebelles, conjurationem & fœdus cum adjacentibus in circuitu oppidanis, non minus quàm & ipſi perjuris facientes, quicquid in contumeliam, damnum & læſionem Cleri atque Clauſtralium excogitare poterant, præſumere & facere non timebant.

Craſſionem ex Comitibus Hobenloe majoris Eccleſiæ Herbipolenſis Canonicum, virum nobilem, bonum & quietum, nemini adharrentem, adeoque manſuetum, ut nec læſus quemquam offenderet, illo tempore apud Carthufianos extra urbem commorantem Monachos amore quietis, in ipſo Monaſterio ceperunt, introductumque in civitatem carcerali cuſtodie manciparunt. Alios etiam plures Canonicos, Vicarios & Clericos, non ſolum majoris, ſed etiam aliarum Eccleſiarum in civitate & extra captos conjecerunt in vincula.

Post

Post Festum Pentecostes anno præsignato Cives memorati Herbipolenses armati, & furiosis per omnia similes, omnia Monasteria, Conventus, & domos Canoniorum & Clericorum in Civitate & suburbanis perlustrantes spoliaverunt, rapientes quicquid in eis potuerant invenire. Nemini pepercerunt ex Clero, nec Deo sacratis honorem impendere locis statuerunt. Propter quod in ultionem tanti sceleris divinâ providente Justitiâ tandem à Clero victi & superati sunt, & in omnimodam eorum servitutem redacti, & compulsi usque in præsentem diem.

Clerus Herbipolensis bonis suis spoliatur à Civibus.

Denique vanissimi, & furia pleni Cives cum armis & fustibus pontem Mogosi transeuntes Monasterium S. Burchardi trans flumen insigne, quod eo tempore fuit Ordinis S. Benedicti, spoliantes incenderunt, & domos quasque meliores igne submissio funditus everterunt.

Cænobiū S. Burchardi comburitur à Civibus.

Simili furore Monasterium S. Jacobi Apostoli (cui Deo permittente ego inuitis Joannes Trithemius Abbas post Spanheim defervio) invadentes spoliaverunt, & igne submissio quasque meliora habitacula Monachorum penitus destruxerunt, cujus everisionis vestigia cernimus usque in præsentem diem. Inde progressi ad Haugis Collegiatam in Suburbanis orientem versus Ecclesiam, domos Canoniorum pretiosas atque pulcherrimas everterunt, sicuti usque in præsens manifesta cernuntur vestigia.

Et Cænobiū S. Jacobi.

Conglomerati postea turmatim in armis, & civitatem exeuntes villam Ecclesiæ non ultimam, quæ Brothelsheim nuncupatur, una cum parochiali Ecclesia combusserunt in odium Cleri & Episcopi, solo remanente castello; plures in circuitu & alias Ecclesiæ villas incendio furiosi Cives destruxerunt, omnia Cænobia Claustralium in urbe & circa frumento & vino spoliârunt.

Interea dum hæc agerentur per Cives, Episcopus plura suorum rebellium per intervalla obsidione cinxerat oppida, quamvis paucissima potuerit obtinere. Nam præter Iphoven penè omnes incolæ suæ oppidorum Ecclesiæ Cives cum Herbipolensibus contra Dominum eorum proprium conjuraverant Episcopum. Oppidorum ista sunt nomina: Cherolshoven, Neustatt, Hafsûrth, Eberen, Hertzlach, Meiningen, Königshoven, Melrichstatt, Fladingen, Carolstatt; quorum omnium habitatores cum Herbipolensibus fuerunt conjurati, atque bellantes contra Episcopum & Clerum omni pietate Religionis contemptâ. Plures pro concordia datæ iterum servatæ sunt, sed nihil omnino profuerunt.

Conjurati oppidani cum interbi-policulis contra Episcopum.

His temporibus Rex Wenceslaus morabatur in Bohemia in urbe Pragensi, ad quem Cives Herbipolenses miserunt legatum ex suis unum nomine Fridericum Schade, per quem oblatis Regi quatuor florenorum millibus supplicabant, ut civitatem Peapolitanam ab omni Jurisdictione Sacerdotum dignaretur eximere, & inter alias Regni urbes perpetuò incorporare. Muneribus susceptis latus est Rex omniâque postulata Civium se promittit facturum. Mittit ergo cum Friderico memorato ad Cives Herbipolenses Bohemum quendam Comitem, & consolatorias litteras, in quibus ipsos jussit animis esse constantes, & se personaliter brevi pollicebatur Herbipolim esse venturum.

Cives Regem Wenceslaum vocant de Bohemia in auxilium.

Quo nuntio suscepto Cives jam se Dominio Sacerdotum Christi putabant exemptos, & consilio stultorum accepto, nuntios ad cæteras Regni urbes cum litteris mittebant, in quibus jam se Regni Cives, non Ecclesiæ pronuntia-

Wenceslaus Rex pro Civibus venit Herbipolim, &c.

pronuntiabant. Supervenit non diu poſtea, ſicut promiſerat Rex Wenceslaus, qui magno cum honore ſuſceptus à Civibus, Aquilam Regni pro ſigno libertatis per muros & mœnia urbis erexit. Erat in civitate gaudium magnum de præſentia Regis, & uno omnes animo in libertatem conſpirabant.

Episcopus
contra
Wences-
laum que-
relam de-
fert Princi-
pibus.

Episcopus, dum hæc agerentur, in monte S. Mariæ ex urbis oppoſito manebat, qui Regis & civium temeritate recognitâ, litteras miſit ad Principes Regni, in quibus de violentia Regis Wenceslai propoſuit querelam, & poſtulavit auxilium. Noverant enim Principes Regni omnes, quòd Pipinus, & Carolus filius ejus cognomento magnus olim Reges Francorum, civitatem Herbipolenſem, cum Ducatu Franciæ orientalis S. Burkardo ejusdem urbis primo Episcopo, & per eum cunctis ſucceſſoribus ejus in proprium Jus, atque poſſeſſionem perpetuam tradiderunt, non ut Imperatores, neque de proprietate Imperij, ſed ut Reges, & de Regni proprietate ſibi acquiſiti.

Unde commoti contra Wenceslaum Regem juſtiſſimi Principes Regni, diu ius in eum ſcripſerant, monentes, ut à malè capſis deſiſteret, nec ſubditos contra Dominum eorum in rebellionem concitaret, alioquin neceſſitate perurgente ſe fore de negotijs Regni aliter proviſuros. His litteris Rex à Principibus Regni ſuſceptis terrius eſt, & cepit in ſecreto habere conſilium, quomodo in Boëmiam ſecurum & honeſtum poſſet habere regreſſum.

Wences-
laus callidè
ab Herbi-
poli rece-
dit.

Convocatis igitur Civibus cauſas abeundi neceſſarias & honeſtas, ſed confictas in medium propoſuit, & ne frangerentur animis, rediturum ſe quantocius promittit. Qui expectatus diu non eſt reverſus uſque in præſentem diem. Duravit autem iſta ſimultas à ſextâ feriâ ante Feſtum Pentecoſtes anno prænotato inchoata per Cives contra Episcopum & Clerum veros eorum Dominos in annum tertium, quo tandem in bello juxta villam, quæ nuncupatur Berchteim, fuerunt ab Eccleſia victi, ſuperati & conſuſi; quemadmodum in ultimo Wichardi Abbatis anno infra dicemus.

Decem &
ſeptem vi-
cibus Epi-
ſcopo Cives
fuerunt
perjuri &
rebelles.

Et nota quòd, Cives Herbipolenſes ex eo tempore, quo Pipinus & Carolus magnus Reges olim Francorum Ducatum cum urbe S. Burchardo primo Wirtzburgenſium Episcopo, anno videlicet Dominicæ Nativitatis dcc.lvi. de conſenſu Principum Regni omnium donaverunt, decem & ſeptem jam vicibus, ſicut in hitorijs reperi, contra Eccleſiam & Pontifices in rebellionem ſeſe crexerunt; non attentis, quæ Dominis ipſi ſuis antea ſemper fecerant, Juramentis; donec poſtremo viribus exhauſtis obedienter ſubeſſe ſunt compulſi.

MCCCXCVIII.

Guntherus
Frater Epi-
ſcopi Her-
bipolenſis
obiit.

Anno Wichardi Abbatis nono, Indictione Romanorum ſextâ, mortuus eſt Guntherus Comes de Schvvarzenburg Thüringus, Frater Gerardi Herbipolenſis Episcopi, vir ſtrenuus & bellicofus, qui amore Fratris Eccleſiaſtici Dux fuerat exercitus contra Cives rebelles atque perjuros, & ſapius adjuvante Domino victoriam reportavit.

Herbipo-
lenſes Epi-
ſcopum
ſuum in
monte S.
Mariæ ob-
ſederunt.

Eodem anno durante Civium Herbipolenſium inſano furore contra Clerum, cum Episcopus Gerardus in caſtro montis S. Mariæ moraretur, quod trans flumen eſt ſitum ex oppoſito Civitatis, corripientes arma rebelles montem ſimul & Burgum obſidione cinxerunt, Pontificem diebus

xi. in

xii. in eo cum suis impugnantes; conjuraverant enim simul ad invicem, ut si eum comprehendere possent, sine miseratione occiderent.

Verum his, qui fuerant in arce, viriliter se defendentibus, & lapides in turmam ferventium Rusticorum ex machinis crebrò jacentibus, die tandem xii. compulsi sunt obsidionem deferere, cum se viderent nihil posse obtinere. Muris denique ac fossatis munièrunt civitatem, & Monasterium S. Jacobi fossâ cinxerunt, retrò cuncta penitus destruentes. Maximo Cleri & Monachorum odio laborabant, & quicquid in eos mali poterant excogitare, faciebant.

Anno prænotato Florentini Cives Imperij, captas contra Joannem Galeatium Mediolani Ducem dissensiones continuabant. Proposito igitur non parvo militibus stipendio, Lupoldum Austriæ Ducem in auxilium vocaverunt. Veneti quoque cum Florentinis in Ducem confederati non parvum ei timorem incusserunt. Interea verò dum Lupoldus Dux Austriæ ad bellum pararet exercitum, Mediolano postulante, decernales factæ sunt Treugæ, & belli ratio interim fuit postposita.

MCCCXCIX.

Anno Wichardi Abbatis X. Indiç. Rom. viii. Wilhelmus Dux Montensis, quem ante biennium à Comite Clivenfi captum in bello cum quibusdam alijs Comitibus diximus, pacta, quorum medio fuerat à captivitate liberatus, violavit. Unde Comes de Clivis contractis undique copijs terram Ducis ingreditur, & omnia per circuitum igne devolvit & ferro; villas enim plures cunctis bonis spoliatas incendio concremavit: Mühlheim insignem vicum obtinuit, & multa pauperibus terræ damna intulit.

Eodem anno, XV. die mensis Augusti ea pars oppidi Crutzenach in Comitatu Spouheimensi, quæ nova Civitas vulgò nominatur, incendio quasi tota periit, quod incolæ haud mediocriter afflixit. Spartheim etiam villula eodem anno incendio casuali fuit consumpta.

Anno prænotato Cives Herbipolenses, posteaquam pro suis nefandis sceleribus in Episcopum, Clerum & Monachos enormiter commissis excommunicari, & Interdicti aliquandiu sorduisse, ad cor ferò tandem, reversi promissâ poenitentia & emendatione, absolutionis beneficium ab Episcopo postularunt. Qui misericordiâ motus per litteras suas patentes penultimâ die mensis Februarij ex Kizingen oppido scripsit, atque commisit omnibus & singulis per civitatem & Diocesim Abbatibus, Præpositis, Decanis, & Ecclesiarum parochialium Rectoribus, quatenus relaxato jam Interdicto poenitentes à Censuris absolverent, & Missarum coram eis solemniam deinceps jam licitè celebrarent. Veruntamen Incendiarios Monasteriorum, invalores, percussores, captivatores Clericorum ab hac gratia indultæ absolutionis excipiens, ad Sedem Apostolicam remisit. Et quia potiores Civitates majores simul cum minoribus incendio Monasteriorum & captioni Sacerdotum omnes confenserant, cum à nemine possent absolvi, quam à Papa, malum adjucentes malo, & indurati cum Pharaone, iterum de novo conspiraverunt in unum contra Episcopum & Clerum ejus, abijcere omnino cogitantes jugum obedientiæ. Anno tamen sequenti poenas, ut dicemus, præsumptæ temeritatis dederunt.

Dux Austriæ contra Mediolanum à Florentinis vocatur in Italiam.

Comite Clivenfi hostiliter devastat Montensem Ducatum.

Stauroneum id est Crutzenach in Comitatu Spouheimensi duo extrematur.

Episcopus Herbipolensis Cives permittit absolvi.

Cives Herbipolenses Incendiarios & Captivatores Sacerdotum.

MCCCC.

Annus Ja-
bilatus Ro-
mæ cele-
bratus à
Bonifacio
Papa IX.

Annata-
rum de be-
neficiis Ec-
clesiaſticis
prima ex-
cogitatio.

Bellum in-
ter Epilco-
pum & Ci-
ves Herbi-
polenſes
prope
Bercheim.

Victoria
eſſis Ecce-
ſiæ: hoſti
occidi mille
trecenti:
capti duo
millia.

Ex parte
Pontificis
ſex tantum
viri in hoc
bello ceci-
derunt.

Deus Vin-
dex malo-
rum retri-
buit facien-
tiſus inju-
riam.

Anno Wighardi Abbatis XI. Indictione Romanorum VIII. Jubilæus annus Remiſſionis & Indulgentiarum Romæ ſub Bonifacio Papa IX. celebratus eſt: ad quem de omni natione obedientiam ejus ſequente, maxima utriuſque ſexus populi multitudo anno toto convenit. Eo tempore Bonifacius memoratus ſive adverſariorum potentiam verius, ſive augendæ ditionis Eccleſiaſticæ cupidus Annatam dari de Beneficiis Eccleſiaſticis primus mandavit, quam Clemens Antipapa, ut ſupra diximus, prior in Gallia reſidens excogitavit. hæc videlicet conditione, ut quicumque Beneficium aliquod conſequeretur Eccleſiaſticum, dimidium omnium proventuum primi anni teneatur ad Apoſtolicum ſiccum perſolvere. Hujus novitatis exemplo in avaritiam prolapſi plures Germaniæ Præſules, non dimidius primi anni, ſed integros biennij fructus & proventus omnium Eccleſiarum parochialium ſuis deinceps uſibus adſcribere præſumpſerunt.

Eodem anno, XI. die menſis Januarij prælium factum eſt juxta villam nomine Bercheim inter Eccleſiam & Cives Herbiſpolenſes. & fuit dies Dominica poſt Feſtum Epiphaniæ. Ex parte autem Eccleſiæ minor erat exercitus, ita ut unus contra ſe hoſtium ſex habere videretur. Conduxerant enim Cives mercede omnem penè militiam Wetteraviæ, Buochoniæ, & Haſſiæ, cum alijs multis, & ſatis validum habere videbantur exercitum. Numero erant plures, ſed major pars fuerant vitiores, agricolæ atque ſutores. Epilcopus non fuit in bello perſonaliter præſens, ſed Joannes de Egloſſſtein majoris Eccleſiæ Præpoſitus & Coadiutor ejus Pontificis tenebat vices: is bellandi horâ jam inſtante milites quosdam ex more Principis nomine creavit, quorum illa extitere nomina: Wilhelmus de Grumbach, Joannes de Grumbach, Wichpertus Wolfſkelle, & complures alij milites facti ſunt, quorum nomina non tenemus. Poſthæc exercitus Eccleſiæ puſillus in Deum & meritis Sanctorum ſpem & confidentiam erigens, omnipotens invocato auxilio in hoſtes irruit, cædit, proſternit viriliter, & occidit. Deo itaque victoriam largiente Eccleſiæ, ceciderunt ex parte civium in illa die perempti pugnatorum mille atque trecenti viri: capti fuerunt duo millia virorum, reliqui turpiter fugerunt. Inter occiſos ſimul & captos plures fuerunt pretio conſulti Nobiles Wetteraviæ, Haſſiæ & Buchoniæ, qui vitam pecuniâ non modicâ redemerunt, datiſque litteris ſe ſuôſque in perpetuum Eccleſiæ Herbiſpolenſi obligârunt, quod videlicet nec ipſi, nec hæredes eorum per ſe vel per alios Eccleſiam Herbiſpolenſem, & ſubditos illi debeant diſſipare, impugnare, vel in aliquo lædere, & quod inimicos, & læſores memoratæ Eccleſiæ non debeant recipere hoſpicio, non paſcere, non fovere verbo, ſucto, vel conſilio in omnes generationes. De parte ſive Exercitu Eccleſiæ nullus in bello memorato fuit capſus: ceciderunt tantum pro juſtitia occiſi ſex viri Joannes dictus Pfaff de Seokendorff, Laurentius Truckleſſ, Henricus de Welzhüſen, Conradus de Setenberg, Joannes Saks, & Theodoricus quidam Monaſterialis Eccleſiæ. Fuit autem Exercitus in parte Civium 4000. ferè virorum, cum Eccleſia nec mille quidem habuiſſe dicatur. Plures enim à paucioribus victi ſunt, qui non pro Juſtitia Reipublicæ, ſed odio Clericorum armati pugnaverunt. Injuriam vindicavit Omnipotens, quam Cives irrogaverant Clero, qui ſine cauſa, ſine ratione vel ordine

Juris,

Juris, ne dicam charicatis, Canonicos tam Principales, quàm aliarum Ecclesiarum simul & Monachos, reliquosque omnes enormiter lasere Clausuales, alios expellentes de Civitate, alios in carcerem trufos diu tenere captivos; alios percutientes & vulnerantes usque ad mortem infinitis penè contumelijs affecerunt. Denique spoliatis Clericorum habitationes frumentis, vino, & suppellectili cuncta ignibus tradentes plurimas destruxerunt: Monasteria quoque Ordinis nostri duo in suburbanis, alterum S. Burckardi, alterum S. Jacobi Apostoli, ut supra diximus; similiter & domus Teuthonicorum ignis incendio magna ex parte subverterunt. Pro his & alijs in Deum & sanctos ejus commissis sceleribus suis, impij Cives pramium, quod meruerant, confusi acceperunt.

Captivi de parte Rebellium primò ad Kizingen, ubi Pontifex erat, demum ad Oxenfurt ducti sunt, è quibus quicquid erat Civium seu Rusticorum juramento Ecclesie, & Pontifici subjeutorum, plures fuerunt interfecti. Nam propter Juramentum fidelitatis temerè violatum alij caudis equorum colligati per plateas ad paribulum tracti sunt, alij capitibus truncati, alij rotati, alij suspensi ad furcam, alij submersi, arque ut propriorum Dominorum traditores in quatuor partes divisi, & ante portas oppidi suspensi: Nobiles & innoxij criminis pecunià se redemerunt: principales verò de Consulatu Herbipolensi, Sifridus videlicet vom Reblstock, Jacobus de Leone, Joannes de Krfurdia, Jacobus Webler cum alijs complicitibus eorum, qui seductis civibus rebellionem contra Episcopum & Clerum incaperunt, ad Herbipolim reducti sunt, & equis alligati post caudas, arquetracti per plateas, & in quatuor divisi partes ante portas Civitatis superpositi rotis metum postleris incusserunt. Omnes, qui Principales fuerunt in consilio, talem exitum susceperunt, præter illos, qui fugi lapsi vitam redimere potuissent: nec erat in civitate Wirtzburgensi porta, ante quam forinsecus non jacerent rotati, & divisi per quadrum aliqui de Consulatu more sceleratorum traditorum.

Post hæc Gerardus Episcopus 14. die mensis Januarij, hoc est, feriâ iv. post Octavas Epiphaniæ Domini, venit ad Herbipolim cum suis nobilibus, & reliquos Cives humi stratos accepit ad gratiam, quos maximis & horrendis Juramentis, ne similia tentare præsumerent in futurum, obligavit: deinde per alia Ecclesie oppida equitans similiter fecit: consulatum instituit novum sibi specialiter juratum: leges dedit Civibus, & omnes rebellizandi suspiciones, & modos amputavit.

Humiliatis jam Civibus, & pace reformatâ, Clerus qui in annum tertium exulaverat, in urbem regrediur, Interdictum tamen usque ad Ascensionem Domini proximè tunc futuram jussu Episcopi continuatur. Magna rerum & subita permutatio. Cives Herbipolenses, qui nimia elati superbiâ Episcopum in Thuringiam fugare, Canonicos nobiles, Monachos & moniales de Civitate omnes juraverant expellere. ipsi aut miserabiliter fuerunt occisi, aut de patria proscripti, reliqui verò humiliati, confusi, & in perpetuam Ecclesie servitutem, sicut meruerant, redacti.

Anno prænotato in mense Majo convenerunt apud Franckenfurt Principes Regni, Joannes Archiepiscopus Moguntinus, Wernherus Archiepiscopus Trevirorum, Fridericus Archiepiscopus Colonienfis, Rupertus Comes Palatinus, Rudolphus Dux Saxonie, Fridericus Dux de Brunonis

Captivorum plures vario mortis genere puniuntur.

Consules ante portas civitatis super rotas positi fuerunt.

Gerardus Episcopus Herbipolim videtur cum suis ingreditur.

Clerus gaudens Herbipolim triennis exul ingreditur.

Conventus Principum in Franckenfurt contra Wenceslaum.

Fridericus
Brunſui-
cenſium
Dux à Mo-
guntia occiditur.

Moguntia
nequam.

Wences-
laus per
Principes à
Regno Ger-
maniae de-
ponitur.

Articulus 1.

Articulus 2.

Articulus 3.

Articulus 4.

Articulus 5.

Articulus 6.

Articulus 7.

vico, & quidam alij, quorum cauſa fuit Conventus, diem modum & formam ſtatuerunt, quibus Wenceslaus Regem per ſententiam à regno deponerent. Conſultatione igitur habita, viceſimum diem menſis Septembris tunc proximè futurum ſtatuerunt, in quo apud Lanſtein oppidum Cis-Rhenanum denuò convenire deberent ad proſecutionem inchoati negotij. Soluta Conventu Principum jam dicto cùm uſuſque in ſua redire diſponeret, Moguntini Cives, qui pro parte Wenceslai Regis fuerunt pertinaces, nec minus veteri odio laborantes, poſitis in itinere apud Fridislarium inſidijs, Rudolphum Saxoniae nihil mali ſuſpicantem capiunt. Fridericum verò Ducem Brunſuicenſem tumultuariè occidunt, ad cujus tumulum aureis litteris ſic ſcriptum legimus:

*Regula non ſiſta nequam Moguntia dicta,
Germen Pilati nunc denuò vivificati,
Nimque Ducem ſtravit Fridericum, qui quaſi David
Clerum protexit, gentemque ſuam bene rexit.*

Verum auctores ſceleris male perierunt.

Anno igitur præſcripto 20. menſis Septembris convenerunt denuò in oppido Lanſtein haud procul à Confluentia ſupradicti Principes, & mane circa horam decimam Wenceslaus Regem Bohemiae citatum, exſpectatum, ſed non comparentem, neque per ſe, neque per legitimum procuratorem, ab omni jure dignitate & adminiſtratione Regni Germanici propter ſubſcriptas cauſas per ſententiam depoſuerunt.

Prima cauſa, ſive articulus fuit, quòd Civitatem Genuenſem juxta mare in Liguria ſitam, quae ſemper ad Romanum Imperium pertinebat, accepta pecuniâ, Regi donavit Gallorum ſine Conſenſu Principum Regni, in grave detrimentum totius Regni Germanici, ſimul & Imperij Romani.

Secundus articulus ſive cauſa depoſitionis ejus fuit, quòd Joannem Galeatium, Mediolani creavit in ducem, aſſignando ei totam Longobardiam in titulum, & perpetuam poſſeſſionem, ſine ſcitu, & voluntate Principum, pro centum milibus ducatorum, quod ei non licuit.

Articulus tertius ſive cauſa fuit, quòd plura Dominia ſive territoria feudalia Imperij per mortem poſſeſſorum, quae ad Jus tam Regni quam Imperij devoluta erant, ſine Conſenſu Principum alienavit, & accepta hinc inde pecuniâ in proprietatem, & perpetuam poſſeſſionem alienis tradidit.

Articulus quartus, fuit ejus in innocentes nimia crudelitas; plurimorum conſtat relatione, quòd Magiſtrum quendam in Theologia, viſita ejus inter prædicandum Prage arguentem occidit, & plures alios tam Clericos quam laicos, ſine cauſa rationabili necari mandavit.

Articulus quintus, ſive cauſa depoſitionis eſt, quòd non ſolum foris raptores Latrones, & ſpoliatores mercatorum, & quorumlibet itinerantium, ſed impunitatem malefactoribus omnimodam indulſit, opprimens, & puniens ſolum innocentes, unde plenum fuit ſub eo Latronibus Regnum.

Articulus ſextus fuit, quòd membranas dedit perſonis levibus nequiſſiſ & viliſ: hoc eſt, chartas non ſcriptas, appendente ſigillo Regia Majſtatis, & hoc ex avaritia, pecuniarum duntaxat amore, per quas membranas homines nequiſſi multos dolos, & fraudes commiſerunt.

Articulus ſeptimus, ſive depoſitionis ejus cauſa fuit, quòd cum Rege Polonia Tartaros & Paganos contra milites Ordinis Teutonicorum in Pruſſia vocante, ſe uni-

se univit, & confederavit in contemptum fidei Catholica & detrimentum totius Regni, quod Regiam minimè decuit Majestatem, quapropter quid Paganus scem-
batur expugnare. Christianos autem defendere.

Articulus octavus, quid avaritiâ, & nimia cupiditate pecuniarum seductus multos diversa conditionis homines ad Curiam suam fecit citari, sine rationabili causa, vel ut metu vel iniuriis accusationibus fatigati sese pecuniâ redimerent, alioquin militum vexationibus subacerent.

Articulus 8.

Articulus nonus, quia osor & persecutor Cleri fuit & omnium Ecclesiasticarum personarum, Laicos omnes, Rusticos, Cives simul & Nobiles quantum potuit contra ministrantes Ecclesia concitans, & fovens & defendens, quemadmodum Herbipolensibus factum jam diximus.

Articulus 9.

Articulus decimus, inigne illud Gymnasium Literarium Generale, seu Universitatem Pragensem, quam Pater Imperator Carolus IV. paulo ante fundaverat, sua Tyrannide annihilavit, atque destruxit, Doctores atque Magistros inde capiens, expellens, pluresque interficiens, quorum hostis inimicus, & persecutor fuit omnium, maxime bonorum virorum, atque Doctorem.

Articulus 10.

Articulus undecimus fuit sive depositionis causa non ultima, quod subditos Principum, Episcoporum, Abbatum, Ducum Comitum, atque Nobilium oculis literis, nuntiis, promissis, & suggestionibus contra Superiores suos in rebellionem concitavit, fovit, & animavit, ut patuit in Herbipolensibus.

Articulus 11.

Articulus duodecimus, quod osor pacis Regnum litibus contentionibus latracinji, & infiniis turbationibus implevit, Cives contra Principes animavit, metuens propter scelera commissa deponi à Regno, si pax in terra permessa Principes Electores inter se faceret omnino concordet.

Articulus 12.

Articulus decimus tertius fuit, quod Ecclesiasticorum immunitatem con-
temnens omnia temerè pro sua voluntate præsumpsit, bona Ecclesiarum, aut militibus distribuit, aut sibi usurpavit, moliebatur enim Regalia, & Jurisdictiones temporales Episcopis auferre, & suis nebulonibus distribuere.

Articulus 13.

Articulus decimus quartus fuit, quod otio commensationibus, potationibus ebrietatibus, & luxuria die nocteque intentus negotia Regni omnia penitus neglexit, seditiones Civium, & bella fovit, in Bohemia cum suis mercenariis se contulit, ad Regni causas non venit, libidini & avaritiæ datus.

Articulus 14.

Articulus decimus quintus fuit, quod admonitus Capiti à Rom. Pontifice, atque crebrius à Principibus requisitus, & rogatus, ut pro suscipienda Imperij corona expeditionem faceret in Italiam, renuit, prævit, atque contempsit, & de negotijs tam Regni quam Imperij nihil omnino curavit.

Articulus 15.

Articulus decimus sextus, quod super his, & alijs multis negligentij, atque sceleribus suis admonitus, aversatus sapientique rogatus, ut emendatioris vitæ propositum dignaretur assumere, & Regni negotia curare, non solum nihil advertit, sed momentes, si potuit persecutus fuit. Multos enim venerabiles, Doctos & boniflos viros, Prælatos, Monachos Presbyteros, Magistros atque studentes, vel occidit vel submergi præcepit, aut ignibus concremavit, sine causa, sine iustitia, sine ordine agnatis.

Articulus 16.

Unde postremò indignati Principes Pauperumque excitati clamoribus auctoritate sua electoriâ, ipsum ab omni dignitate Germanici Regni & de Consensu Bonifacij IX. ab omni Jure Imperij anno, die, loco prænotatis citatum, & non comparentem sicut diximus, deposuerunt.

Articuli fuerunt alij compluri.

Qq 3

Anno

Rupertus
Comes Pa-
latus in
Regem eli-
gitur.

Anno itaque prænotato, poſt depoſitionem Regis Wenceslai, Prin-
cipes, qui apud Lanſtein oppidum Cis-Rhenanum convenerant, Joannes
videlicet Archiepiſcopus Moguntinus, Wernherus Archiepiſcopus Tre-
viroꝝ, & Fridericus Archiepiſcopus Colonienſis non obſtante abſentia
Ducis Saxonum, & Marchionis Brandenburgienſium, Rupertum Comi-
tem Palatinum, Bavariæque Ducem Coeleſtorem ſuum in conſilio præ-
ſentem unanimi conſenſu in Regem Germaniæ & Imperatorem Roma-
norum concorditer elegerunt. Quem Rheno tranſmiſſo in ſedem Regni
ſub nunciis ex more collocarunt.

A Lanſtein oppido Principes poſt hæc navigio deſcendunt ad Colo-
niam, ubi in majori Baſilica ſancti Apoſtoli Fridericus Archiepiſcopus
ipſum electum in Regem Germaniæ ſolemniter benedixit, unxit, & co-
ronavit; cui mox cives juramentum fidelitatis juxta antiquam Germano-
rum conſuetudinem conſtituunt, Aqueſes autem & Franckfurtenſes, una
cum alijs civibus Regni partibus adhuc favebant Wenceslai, propterea &
electio extra Franckfurt, & coronatio in Colonia celebrata eſt.

Rupertus itaque coronatus in Regem regnavit annis ix. & ad Imperij
coronam non pervenit, homo certè Chriſtianiſſimus, juſtus & pius &
amator Cleri.

Rupertus
ſine corona
Imperij re-
gnavit an-
nis 10.

Rupertus Rex iſte cùm poſtea contractis copijs Romam pro coro-
na Imperij ſuſcipienda proficiſci diſponeret, Joannes Galearius Medio-
lani Dux, qui partes Wenceslai, à quo in Ducem creatus fuerat, ſequē-
batur, omnes intercluſit vias, & cunctis tranſitum interdixit. Unde
progredi minimè valens, ſine Imperij corona in Germaniam reverſus eſt.
Cùmque pueri & juvenculæ apud Heidelberg in oppido proprio cantile-
nas quaſdam in eum canerent, atque curiæ Major canentes verberibus &
minis prohiberet, Rex manuſuaviſſimus dixit: *Noli verberare canentes, nos
Dominum Deum laudemus, quòd ſani & incolæ à periculis liberati potuiſmus
evadere.*

Rupertus
uxor filij
ſex facit
& filia tres
numero.

Uxorem habuit Rupertus Rex Eliſabetham Burggravij Nürenber-
genſis filiam, de qua genuit 6. filios & 3. filias, quorum iſta ſunt nomina:
Rupertus cognomento Pipan, qui ſub Sigifmundo Rege Ungariæ pugna-
vit cum Turcis, ut dictum eſt anno Wichardi Abbatis tercij quinto. Fri-
dericus natus in Amberg, unde & locus nomen contraxit. Ludovicus
qui poſtea dicebatur barbarus, & in ſenio cæcus, à quo Genealogia
Palatinorum continuatur. Joannes dictus Nienburg, Stephanus Comes
poſtea in Gemino ponte, cujus Filius Comitatum Spanheimenſem, & Vel-
dentia cum Zveybrucken obtinuit, patris vocabulo nominatur. Otto
Mosbach dictus à reſidentia loco. Filiarum nomina fuerunt iſta. Agnes,
Margaretha, Eliſabeth. Porro Rupertus & Fridericus ante Patrem ſine
liberis obierunt in Amberg ſepulti, de reliquis autem per ordinem, quan-
tum ratio expoſtulabit, ſuo loco dicemus.

Abbaſcel-
lenſis Do-
mino ſuo
perjuri co-
que rebel-
les.

Anno etiam prænotato Ruſticorum apud Helverios turba, quam Ab-
bacellenſes vulgariter nuncupant, conjunctis Suitenſibus, ut ſupra dixi-
mus, dudum Confederati, & Abbati S. Galli Domino ſuo proprio inobe-
dientes, atque rebelles contractis copijs ſociorum multa Ducibus Auftriæ
mala intulerunt, terras eorum per circuitum igne ferroque nimium cru-
deliter devaſtantes.

Hoc

Hoc ipso anno in medio quadragesimæ Cometes magnus in occidentali parte cæli apparuit, per plures menses & serò dies cunctis manifestè visibilis, cum longa cauda in metum & terrorem plurimorum, cuius notatio sequeretur.

Cometes apparuit.

Eodem anno in die S. Martini Præfatus Argentinenſium Episcopus contraſtis pugnatoribus multis auxilio nobilium de Liechtenberg, Vinstingen, Ochſenſtein, & aliorum, obſedit Gemer prope Colmariam, expugnauit, & cepit, & quidquid ſubſtantiæ temporalis inventum fuerat, in prædā diuiſit: Vice Dominum de Hochſtein cum alijs ſpoliatos abire permittit.

Gemer ab Episcopo Argentinenſi capitur.

His quoque temporibus morbi & ægitudines variæ genus humanum per totam Europam miſerabiliter afflixerunt, quam calamitatem nonnulli præſignatam fuiſſe per Cometem, qui in medio quadragesimæ apparuerat, exiſtimabant. Oriebantur ſubito in corporibus humanis puſtulæ turgentes, & ulcera nimis horrenda, quibus infecti homines & iumenta paſſiones præſerebant incredibiles. Nam quicumque homines hæc ægitudine fuiſſent infecti, doloribus torquebantur aſſiduis, & neque die requiem habere poterant neque nocte. Erat autem iſte morbus nimium contagioſus, & in tantum formidabilis omnibus, ut leproſi quoque illo infectos homines deſertarentur, & fugerent; multos contagione ſua infecti conſumpſit, debilitauit & occidit, Principes, Nobiles & Ignobiles, Ruſticos & Cives, Religioſos & ſeculares. Huius mali cauſa ſimul & cura medicos latebat omnes, nec quicquam deſuper in libris ſuis poterant inuenire, imò neque nomen illius conſtabat alicui medicorum. Durauit annis 12. & à Calabria incipiens totam Europam ſerpens occupauit. Noſtris etiam temporibus hic morbus à Gallia & Neapoli ortus, atque propterea malum Gallicum nuncupatus, totam Germaniam ſimul & Europam omnem in vicetiſimum jam durans annum miſerabiliter ſæuens affligit.

Anno prænotato, Wichardus ejus nominis tertius hujus Monaſterij Hirſaugienſis Abbas, in numero præcedentium, ſextus atque triceſimus, jam ſenſo gravatus, & noxiâ ægitudine memoratâ per plures dies miſerabiliter cruciatus anno Regiminis ſui undecimo ad Dominum migravit.

Wichardus tertius Abbas Hirſaugienſis XXXVI. mortuus.

De Friderico ejus nominis ſecundo. hujus Monaſterij Hirſaugienſis XXXVII. Abbate: qui præfuit annis xxviii.

Fridericus ſecundus fuit Abbas Hirſaugienſis XXXVII.

Anno Dominicæ Natiuitatis prænotato videlicet MCCCC. Indictione Romanorum octaua, vacante Monaſterio Hirſaugienſi per mortem Domini Wichardi quondam Abbatis, ne viduitatis suæ diutius deploraret incommoda, Prior & Fratres de Conuentu certum diem pro electione novi Pastoris absentes statuerunt, quo adueniente, orationibus de consuetudine præmitti solitis, cum deuotione ritè completis, Fratres, qui electioni tunc interfuerunt, Fridericum cognomento Wisflinger Monachum de gremio capituli unanimi consensu in Abbatem elegerunt: virum bonum providum & circumspexitum,

peſtum, qui confirmatus per Rabanum Helmiſtat Episcopum Spirenſem, & ex more ſolemniter ordinatus, præfuit certis diebus & annis viginti octo: Patria fuit Allemannus ſeu Suevus honeſtis Parentibus ortus, qui puer ad ordinem veniens, ut illo tempore conſuetudo fuit, monaſtica diſciplinâ, & moribus utebatur inventis. Factus autem Abbas conſeſtim in alium virum mutatus eſt, & non ſolum temporalia prudenter, ſed etiam ſpiritualia religioſius ordinariâ poteſtate correxit. Quantum potuit opere, & ſermone, utilem curavit exhibere paſtorem, & inordinatam ſubditorum vitam libenter ad regularis obſervantiâ tramitem reduxiſſet; ejus namque diebus reformatio illa Caſtellenſis in Bavaria ſumpſit exordium, quam ipſe charam habens Monachis ſuis perſuadere non potuit; Ordo etenim totus ubique jacebat deformatus. Staturâ corporis fuit mediocris, & pinguis, ventre ſimul & capite magnus, conſilio cautus, prudentiâ inſignis, Principibus & nobilibus gratus. Tota corporis viri diſpoſitio fuit pulchra, & quandam præſeſerebat animi gravitatem. Eloquio ſatis fuit diſſertus, non tamen multi ſermonis, ſed tardus ad loquendum, niſi quoties juſta ratio expoſtularet ſermonem. Vitam in ſe duxit religioſam, ſperans, quod ſubditos exemplo ſuo poſſet inducere ad meliora, quamquam nihil aut parum profecerit; corruperant etenim vias ſuas illo in tempore Monachi noſtri ordinis penè omnes, & pauciſſimi reperiebantur in rota Germania, qui ad puritatem Regulæ ſancti Legislatoris noſtri Benedicthi ambularent. Unde Abbas Fridericus neceſſariò deſerens tempori, mores ſuorum patienter tollerabat.

M C C C C I.

Friderici
Abbas
mores & in
genium.

Anno Friderici Abbatis primo indiſtione Romanorum nonâ, in feſto Epiphaniæ Domini, Rupertus Comes Palatinus Rhæni Bavariæque Dux, anno priore, ſicut diximus, apud Landſtein juxta Rhenum ſub nunciis electus in majori Eccleſia Colonienſi ab Archiepiſcopo Fridorico in Regem unctus, & ordinatus eſt. Qui mox in oppidanis Aqueſes Wenceslai partes ratione jurisjurandi, quo illi fuerant adſtricti ſequentes, animadvertit, & eos banno regali ſubmiſit. Cujus occasione ſpoliationes & multa damna per annos quinque continuos ſuſtulerunt, quouſque tandem neceſſitate compulſi deſerto Wenceslao in verba Ruperti Regis anno tribulationis eorum ſexto juraverunt.

Rupertus
Comes Pa-
latus in
Regem Co-
loniæ co-
ronatur.

Eodem anno Joannes de Egloffſtein Herbipolenſis Eccleſiæ majoris Præpoſitus, & Coadjutor Domini Gerhardi Pontificis, auctoritate, & commiſſione Bonifacii Papæ noni, perſecutores, ſpoliatores & captivatores Cleri, Cives videlicet Herbipolenſis urbis à cenſuris Eccleſiaſticis, quas inciderant, abſolvit. Deinde ſublato interdicto Clerus divina cæpit denuo celebrare in Dominica proxima ante Aſcenſionem Domini, quæ jam per triennium fuerant intermiſſa.

Cives Her-
bipolenſes
excommu-
nicati à Pa-
pâ abſol-
vuntur.

Anno prænotato Sigifmundus Ungariæ Rex à ſuis capitur, & cuſtodiz mancipatur; conſpiraverant enim contra eum nobiles terræ, quorum vel Patres occiderat, vel amicos, & captum interficere cogitabant. Captus à duobus Adoleſcentibus, Comitibus Stephani, quem occiderat, filiis cuſtodendus traditur, quorum Mater alleſta promiſſionibus multis, eum abire liberè permittit: liberatus à carcere Rex, omnia quæ mulieri promiſit, implevit, filios ejus ſuper cunctos Regni proceres exaltavit, Bar-
baram

baram Cilie Comitis filiam uxorem duxit, & in hos, à quibus fuerat captus, durè vindicavit.

Eodem quoque anno Judæus quidam nomine Michael apud Helvetios in Dieffenhoffen residens cuidam Christiano tres obtulit florenos rogans eam, ut sibi alicuius pueruli Christiani sanguinem procuraret, qui accepta pecuniâ quatuor annorum puerulum furtivè parentibus subtrahit in locum secretiorem abduxit, occidit, & sanguinem ejus collegit. Verum divinâ permittente justitiâ in ipso crudelitatis opere prehensus, & in partes quatuor divisus mercedem impietatis suæ, quam meruerat, accepit. Judæus etiam ex Confessione Christiani detectus & captus, posteaquam horrenda, quæ commiserat scelera, patefecisset, igne crematus est; ex cujus confectis crimina Judæorum multa venerunt in lucem. Hâc occasione in oppido Schaffhaussen triginta, in Winterthur septem atque viginti, & in multis alijs locis Sueviæ plures Judæi capti fuerunt, & ignibus combusti.

Judæorum
profulis
sceleribus
persequitur.

Claruit his ferme temporibus Gerhardus de Zurflania Patriâ Geldrensis Canonicus Regulæ sancti Augustini Præsulis in Cornobio Windesheim. Trajectensis Diocesis, vir multæ lectionis, & devotæ conversationis, qui inter alia eruditionis suæ opuscula scripsit viris Monasticis, valde necessarium, & utilem tractatum, quem de spiritualibus Ascensionibus prænotavit. Alium non spernendæ lectionis edidit libellum de reformatione interioris hominis. De cæteris quæ scripsit nihil in manus nostras pervenisse.

Gerhardus
Zurflania
Regularis
scriptor in-
fignis.

Joannes de Witlich oppido Trevirensis Diocesis Compatriota meus vir in omni varietate scripturarum eruditus, qui Parisijs & Colonia Theologiam pluribus annis docuit gloriosè, hæc tempora cum eruditione tum scriptis, & lucubrationibus reddidit clariora; multa enim fertur scripsisse, quorum ad manus nostras paucissima pervenerunt; vidi enim duntaxat lectionem ejus, quam Parisijs legit, super quatuor sententiarum libros opus profectò multæ eruditionis & utilitatis: enucleationem quoque super omnes Epistolas Pauli, quam Colonia discipulis publicè recitavit excipientibus.

Joannes de
Witlich
Doctus
Theologus.

Henricus de Hassia ex quodam vico Langenstein nuncupato oriundus Ecclesiæ Wormatiensis Canonicus, vir suâ tempestate in Theologia Doctissimus, qui multo tempore in scribendo Parisiorum docendi Cathedralis possedit, plura his etiam temporibus lucubravisse opuscula, è quibus numerantur subscripta. In sententias Petri Lombardi libros quatuor, in Prologum Bibliæ librum scripsit unum. In Genesim libros quatuor. Ad Frisingensem Episcopum, de Antichristo, & Schismate librum unum. De contemplatione librum unum. De anima contemplativa librum unum. Speculum animæ peccatricis librum unum. De horis septem Canonicis librum unum. Contra Astrologos librum unum. Contra Prognostica Thelephori Presbyteri librum unum: super oratione Dominica, Ave Maria, & Symbolo Apostolorum, libros tres. De contemptu mundi notabile opus, librum unum. Contra Joannem Wickleff, & errores ejus librum. Ad Canonicos Regulares librum unum. Contra proprietatem claustralium librum unum. Super Cantica Canticorum Salomonis

Henricus
de Hassia
Doctus, qui
multa vo-
lumina
scripsit.

R r

librum

librum unum. Sermones etiam varios ſcripſit, & Epiſtolas plures addideros, & alia adhuc nobis incognita.

MCCCCII.

Ludovicus
Comes Pa-
latus Fi-
lius Regis
ducis uxore-
tem.

Anno Friderici Abbatis ſecundo, Indiſtione Romanorum decimâ, in menſe Majo, Rupertus Germanorum Rex nuptias filio ſuo ſolemnes, & ſplendidas in Colonia celebravit, conjungens illi uxorem Blancam, Mariam Henrici Anglorum Regis filiam, de qua genuit filium nomine Rupertum, qui vigefimo ætatis ſuæ anno ſine liberis obiit. Poſt mortem verò Blancæ Mariæ uxoris, Ludovicus aliam duxit uxorem Mechtil- den videlicet, Magni Ducis Sabaudia: Amedei, poſtea Papæ Felicis filiam, de cujus liberis congruo loco & tempore latius dicemus.

Rupertus
Rex cum
exercitu
profici-
tur in Ita-
liam.

Eodem anno Rupertus Rex pro magna pecuniarum ſumma à Florentinis vocatus in auxilium contra Joannem Galeatium Mediolani Ducem, contracto pugnatorum copioſo exercitu, in Italiam profectus eſt, duplicem profectiois ſuæ habens occaſionem, alteram, ut conductus mercede amicis ferret ſubſidium; alteram ut victor urbem ingreſſus Romanorum, Imperij ſuſciperet dignitatem: ſed aliter quàm animo deſtinaverat, res accidit. Non enim ſolum Galeatium vincere non potuit, ſed etiam progredi ulterius ab eo prohibitus fuit. Reverſus eſt ergo in Germaniam ſine benediſtione Imperiali, & Florentinos nihil aut parum relevavit.

Rupertus
Rex ſuper-
avit Mar-
chionem
Badenſem.

Anno prænotato Rupertus Rex de Italia in Germaniam reverſus contra Marchionem Badenſem ſibi inobedientem, atque rebellem, produxit exercitum, & in primis Mulberg Caſtellum ejus obſidione vallavit. Cernens Marchio, quòd tantæ multitudini nullatenus poſſet reſiſtere, humiliatus petivit veniam, & præſtitit Regi omnimodam ſubjectionem. Fuerunt & alij Principes nonnulli ſimul, & cives, quibus Wenceslai deſtitutio non placuit, quorum aliquos armis Rupertus Rex ſibi ſubjecit, cum alijs verò ad tempus diſſimulans tandem omnes patientiâ ſuperavit.

Univerſi-
tas Herbi-
polenſis
transfer-
tur in Er-
ptordiam.

Anno etiam præſcripto univerſitas literaria ſive Gymnaſium univerſale ſtudentium, quod fuit in Civitate Herbiſpolenſi apud Francos Orientales ad Thuringos in Civitatem Erford auctoritate Apoſtolicâ tranſlatum eſt. Quæ fuerit hujus cauſa tranſlationis, & ante annos decem ſupra diximus, & in hoc diſtico iterum explicamus:

Balnea . cenſus . amor . lit . alca . crapula . clamor .

Impediunt multum Herbiſpolenſe ſtudium.

Per annos duraverat hoc univerſale Gymnaſium apud Francos ſermè quatuordecim, & propter contentiones, ac lites inter Epiſcopum & Cives continuas, neceſſariò inde fuit tranſlatum. Aliam verò tranſlationis cauſam dedit Hæreſis Bohemorum, quæ illo tempore, ſicut dicemus, Prægenſe nobile Gymnaſium diſſipavit.

Tamburla-
nus Tarta-
rorum ma-
gnus Prin-
ceps mori-
tur.

Eodem anno moritur Tamburlanus Imperator Tartarorum homo nimium formidabilis potentia: qui gentis ſuæ Imperium valde dilatavit. Humili quidem loco natus apud Tartaros, ingenio & viribus tantum crevit ſupra omnes, ut plures quàm duodecies centena hominum millia haberet in caſtris. Quâ multitudine ſuperatis Turcis eorum Regem carenis victum aureis, curru, quo vgebatur, quali triumphans adjuvit. Armenos præterea proſtravit, Perſas deſtruxit, Ægyptios vicit, Damascum everſit.

everit. & omnes in circuitu nationes superavit. Cum Christianis pugnans uno die quadraginta millia occidit, & non paucos numero captivos abduxit. Joannes Galeatus Mediolani Dux contra Florentinos ducens hoc anno moritur.

Anno prænotato, Wenceslao, sicut diximus à Regno Germaniæ simul, & jure Imperij deposito, atque in Regno Bohemorum residente paterno. Hussitarum perfida hæresis tali occasione sumpsit exordium. Cum Doctores atque Magistri nationis Theutonicæ, scholam suo nutu regerent Pragensē, idque Bohemis haud mediocriter displiceret, Regem accedunt, rogant, & exorant, ut Theutonicis Magistrum scholarum privatis, hunc solis Bohemis permittat honorem. Annuit Rex, Theutonicis propter sui ab Imperio depositionem alioquin infensus, & concessit, quem postulaverant Magistrum Bohemis.

Erat inter Bohemos homo quidam obscurè natus, ingenioramen, & dicacitate non ultimus, nomine Joannes Hús, qui novis & peregrinis questionibus assidue intentus, dogmata cujusdam Joannis Wicleff erronea primò secretè, postea manifestè docebat. Hunc Bohemi Magistrum, scholarum constituunt, quem Theutonicis inimicissimum esse noverant. Quà indignitate Magistri & studentes Theutonicæ nationis commoti simul in unum conveniunt, & de relinquenda Bohemia & schola Bohemis invicem mutuo cohortantur, & omnes jurejurando constringunt.

Deinde post dies paucos omnes Magistri, atque studentes Theutonicæ nationis plures numero quam duo millia, rebus suis ordinatis, atque dispositis, uno die simul & semel, Pragæ exeuntes venerunt in Lipsig Opipidum Missenium, & ibi auctoritate Apostolicâ universale & novum erexere Gymnasium. De quorum numero Erfurdiana schola noviter, ut paulò ante diximus à Wirzburg translata non modicum sumpsit incrementum.

Joannes autem Magister, & rector scholæ factus, vitam in magna simulatione humilitatis fictæ continuans brevi tempore fidem in populo non minus quam inter sæculares non modicam sibi comparavit. Fuit enim versutus ingenio, sermone facundus, & in logicis disputator acutus. Eo tempore fuit in Praga studiosus quidam de domo & familia putridipiscis nuncupatus, qui apud Anglos in Oxoniensi Gymnasio litteris navans operam pleraque volumina sibi comparaverat cujusdam Joannis Wicleff novitatis & erroribus plena, qui Pragam cum attigisset, Joanni Hús memorato communicavit.

Qui cum novitatum esset amator, & veluti sepulchrum foris dealbatum, intus verò putredine, & omni spurcitiâ plenum, oblatum sibi gaudens hausit venenum, suum mox fecit errorem alienum, quem non solum in scholis propinavit suis discipulis, sed etiam publicè in Ambone populis. In Ecclesia siquidem, quæ Bethleemica Pragæ nuncupatur, constitutus Prædicator publicus, cum sibi favorem simplicis populi comparasset, ac placide ab eis audiretur, paulatim errores auditoribus multis persuasit, & venenum, quod ex libris perversi dogmatis secretò hauserat, publicè jam cunctis infundebat. Concionator pulpitem quories ascenderet, Joannem Wicleff, ut virum sanctissimum, & veritatis Doctorem magnis laudibus æternæque felicitate dignissimum hæreticum hæreticum prædicabat;

R r 2

fuerunt

Universi-
tas Pragen-
sis macula-
ri cepit
Hæresibus.

Joannes
Hús scho-
la Pragensi
prædicatur
Hæresis-
cha pesti-
mus.

Universi-
tas Lipsi-
ensis iam
placit exor-
ditum à Pra-
gâ.

Joannes
Hús erro-
rum Wicleffianarum
prædicatur.

Hæresis-
cha Joan-
nis om-
nium pesti-
mus.

fuerunt enim libri memorati Joannis Wicleff Anglici multis & varijs erroribus pleni, quibus gens Bohemica, & maxime Pragensis, per Joannem Hus Hæresiarcham imbuita, ab Ecclesia Romana se dividens pro magna parte Schismaticam sese constituit, & manet obstinata usque in præsentem diem. Sed libet jam nunc errores Bohemorum, qui tam ex libris ipsius Joannis Wicleff Anglici, quam ex damnatis ab Ecclesia dudum sectis Hæreticorum sumpsit initium, per articulos singulatim secundum ordinem exprimere.

- Articulus 1. *Primus error Bohemorum seu articulus erroneus est, quia Romanam Ecclesiam despiciunt, ejus Pontificem, & Cardinales contemnunt, statuta, Constitutiones, & ejus decreta spernunt, auctoritatem Papa vilipendunt, & nec Romane Ecclesie nec ejus Pontifici aliquam majoritatem concedunt, sed Episcopos omnes unius atque ejusdem auctoritatis & potestatis.*
- Articulus 2. *Articulus secundus erroris est, quod Sacramentum confirmationis, & extrema unctionis nihil pendunt irridere & contemnunt, similiter aquam, candelas, cineres, palmas, panes, herbas, sed & quidquid aliud in facie Ecclesie benedicitur, per Sacerdotes, & Diaconos, ut vanum spernunt irridentes.*
- Articulus 3. *Articulus tertius erroris est, quod structuras Ecclesiarum Monasteriorum quoque & Altarium, consecrationes eorumdem & cimiteriorum, benedictiones Calicum & vestimentorum sacerdotalium, credunt sentiri, & dicunt, esse superstitiones vanas & inutiles, eo quod SS. Apostoli usi non fuerint.*
- Articulus 4. *Articulus quartus erroris est, ex præcedente nascentis, quod dicunt corpora mortuorum in quolibet loco sepelienda, cimiteria & alia consecrata loca nil plus esse, quam non consecrata. & propterea nihil prodesse animabus, si corpora eorum sepeliuntur in Ecclesia, nihilve obesse si extra tumulentur.*
- Articulus 5. *Articulus quintus erroris est, ex tertio similiter descendens, quod consecrationes Altarium & Ecclesiarum irridentes, dicunt quolibet Sacerdotem in quolibet loco & quolibet hora sine aliquo ornatu in vestibus suis, & non jejunium Missam posse celebrare, & Corpus Christi conficere, ac sumere, vel etiam alijs ministrare, sicut JESUS fecit in cana, & post eum Apostoli, nec opus esse, ut præter verba Consecrationis premittat, vel dicat aliquid aliud.*
- Articulus 6. *Articulus sextus est, quod horas Canonicas ab Ecclesia institutas dicunt inutiles, & Sacerdotum occupationes, per quas tempus studio scripturarum, contemplationi Doctrina, vel prædicationi deputandum instructuose expendatur, cum Apostolorum more fuerit potius oratio Dominica peroranda.*
- Articulus 7. *Articulus septimus Hæresis & erroris est, quod more Judæorum confessionem delictorum ad minimum semel in anno juxta constitutionem Ecclesie Sacerdoti verbaliter faciendam negant, despiciunt, recusant & contemnunt, dicentes cuilibet sufficere ad salutem, si peccata sua in corde tantum confitatur Deo.*
- Articulus 8. *Articulus octavus erroris est, quia purgatorium animarum post hanc vitam penitus negant, dicentes, inter Regnum Dei & infernum nullum esse medium, sed quamlibet animam mox, ut egressa fuerit de corpore, pro meritis vite transacta, aut beatitudinem consequi bonam, aut infernum malum.*
- Articulus 9. *Articulus nonus erroris ex præcedente ortus est, quod dicunt orationes, & Eleemosynas, jejunia, Missarum celebrationes & alia quacunq; opera bona viventium, animabus nihil prodesse mortuorum, cum sublato purgatorio his, qui damnati sunt, non conveniam, Beati vero suffragijs non egeant.*
- Articulus 10. *Articulus decimus erroris est, quod dicunt Litaniae & orationes quas faci-*
mus

mus ad sanctos Dei, cum Christo in Regno Caelorum felices, Missas quoque & invocationes, preces, & peregrinationes, omnino inutilis esse & vanas, nec illos quantumlibet beatos nobis quidquam boni conferre, & impetrare posse, aut mali avertere, & sic error similis est Judaeorum communis.

Articulus undecimus erroris est, quod omnes Imagines Sanctorum dicunt esse destruendas, & praeter solam Imaginem Crucifixi, reliquas omnes ab Ecclesia pellendas & exterminandas. Hunc antiquum errorem Graecorum simul & Judaeorum, dudum S. Romana condemnavit Ecclesia. Articulus 11.

Articulus duodecimus erroris est, quod dicunt, nullo unquam die à mane ab operatione cessandum, & propterea omnes totius anni dies festos & celebratos Sanctorum, praeter solum Dominicum diem penitus rejiciendas, nullum omnino festum neque Domini neque Matris ejus S. Mariae relinquentes. Articulus 12.

Articulus decimus tertius erroris est, quod omnia ieiunia ab Ecclesia dudum instituta, dicunt nullius esse meriti, quod non solum sancto contrariatur Evangelio, sed etiam institutis Judaeorum & Saracenorum adversatur. Articulus 13.

Articulus decimus quartus erroris est, quod ritum & consuetudinem Baptismi Ecclesia contemnent, dicunt infantes & quoslibet homines in sola aqua fluviali esse baptizandos. Benedictionem Baptismi, sacri unctionem olei, & catechumenorum introductionem, esse vanitatem & superstitionem. Articulus 14.

Articulus decimus quintus est, quia dicunt unicuique sive presbyter sive Laicus, liberi in omni loco & tempore licere Verbum Dei praedicare, & a nullo posse prohiberi, insuper dignitatem Episcopalem nihil conferre, sed merum: & ob id omnes Pontifices esse pares & nullum altero superiorem vel inferiorem. Articulus 15.

Articulus decimus sextus erroris est, quod EE. mendicantium omnes damnant, & persequuntur, dicentes non à Deo, sed à malo demone institutos, eorumque primos inceptores esse in inferno damnatos, & eorum animas in caelo Luciferi sine fine torqueri, propterea, quod suam novitatem Christianam vitam, & institutionem depravarint. Articulus 16.

Articulus decimus septimus erroris, ex primo procedens, est, quod vilipendunt omnem auctoritatem Ecclesiae, claves simul, & Jurisdictionem, & neque censuras Pontificum curant, neque indulgentias, neque statuta aliqua. Articulus 17.

Articulus decimus octavus est, quod dicunt Ecclesias beneficij non esse dotandas, atque ministros & Sacerdotes ejus debere omnino esse pauperes, & nihil habere penitus, neque in proprio neque in Communi, sed imitari discipulos Christi & vivere de Eleemosynis, & sponte oblati de commiseratione Laicorum. Articulus 18.

Articulus decimus nonus erroris est, quod praedicant Laici de necessitate salutis convenire, ut communicent corpus & Sanguinem Domini, sub utraque specie, quemadmodum communicant Sacerdotes, quod Ecclesia non sine causa prohibuit ante multos annos ob reverentiam Sacramenti, & periculum effusionis. Articulus 19.

Articulus vigesimus erroris est, quod non solum homines legitima aetatis, sed & pueros & infantes suos non tantum semel in anno, sed quotiens parentes eorum voluerint, sub utraque specie communicant, Corpore & Sanguine Domini, in vilipensionem & irreverentiam tantum venerabilis Sacramenti. Articulus 20.

Hos errorum articulos cum alijs multis quos causa brevitatis omittimus, Joannes ille cognomento Huls Hærefiarcha scelestissimus ex libris, ut supra diximus. Joannis Wicleff Anglici seductus, in populum & Clerum prædicando paulatim effudit. Sequebatur eum magna multitudo Joannes Huls Hærefiarcha Bohemos in multis seduxit.

Cleri simul atque studentium ære gravata alieno, variisque immerfa sceleribus, verbis atque verberibus parata dimicare pro magistro.

Invidia
Clerico-
rum, quid
non præ-
mit.

Concitante namque invidia contra potentiores, & ditiores de Clero, pauperes ignobilesque confurgentes eos beneficijs Ecclesiasticis clamabant indignos, dicentes, quod scripturarum essent ignari, nec beneficia conferenda nobilibus, nisi essent docti. Et quia ipsi cum essent pauperes, nec possent nobilibus & divitibus paria obtinere beneficia, publicè prædicabant, Sacerdotes, & ministros Ecclesiæ omnes debere esse pauperes, & imitatione Apostolorum nihil omnino possidere, neque in privato neque in communi, sed contentos esse oportere in elemosynis, quæ darentur eis à Laicis. Decimas, census & redditus undecunque provenientes dicebant non esse Clericorum, sed Regum Principum atque nobilium. Et per hunc articulum solum Joannes Hufs nobiles sibi conciliavit Bohemiæ, qui ut bona & divitias Ecclesiæ ac Sacerdotum sibi usurparent licenter, etiam reliquos libenter admisit errores, unde Clerus bonis omnibus fuit spoliatus. Hos & plures alios errores cum Joannes Hufs paulatim, & successivè in vulgus disseminaret, & multis sibi ex Clero faventibus, quos inopia pressit, res tandem ad notitiam Pragensis Archiepiscopi devenit, qui cum esset vir optimis natalibus ortus, moribus & eruditione clarus, semurum pro Domo Dei contra Impiorum traditiones opposuit. Convocatis itaque ex Clero viris prudentibus, & in scripturis non mediocriter doctis & eruditis, Joannem Hufs fecit adesse, quem super novitatibus erroribus diligenter examinavit. Cumque intellexisset errores præscriptos ex libris Joannis Wicleff Anglici sumpsisse principium, ut quantocius apporarentur omnes præcepit. Allatis igitur voluminibus errorum non minus ducentis, auro & argento curiosè ornatis, consilio DD. omnes in ignem projecti sunt, & in cinerem concremati, adstante Hæresiarcha Joanne Hufs, & inspectante, qui majorem partem propriâ manu conscripserat, & quosdam ex ingenio suo conspulerat; deinde Joannes Hufs, seminator errorum per Archiepiscopum fuit prohibitus, ne amplius in Civitate Pragensi prædicaret, neque in publico, neque in privato, & in scholis deinceps nec legeret nec doceret. Quâ humiliatione confusus Pragam exivit cum paucis discipulis, & in vicum nativitatis suæ discedens, ibidem permittente Domino loci per multum tempus prædicando, indoctum vulgus decipit, loquens rusticis placencia, similiter & avaris nobilibus. Dicebatur enim decimas nihil aliud esse, quàm elemosynas, & in donandis stare arbitrio, si dare eas velit, aut in usus proprios reservare. Hæc rusticis placuerunt omnibus, & seducem libenter satis auscultabant: pro nobilibus autem fuit, quod odio Episcoporum & Cleri prædicabat, Pontifices Sacerdotes, & Monachos omnes debere esse omnino pauperes, & de elemosynis tantum vivere Laicorum, & ut in paupertate Apostolica permaneant, omnes divitias, possessiones, census, Dominia & proventus ab eis penitus debere auferri, & in usus Principum ac nobilium terræ, unde provenerant, converti. Omnia hæc invidia pauperum Clericorum in divites excogitavit; hujus occasione perverſi dogmatis magna Bohemiæ pars in avariciam præcipitata, ut bona & possessiones Clericorum posset acquirere, consentire in hæreses multas, & sese ab unitate sacrosanctæ Ecclesiæ Catholicæ non timuit dimembrare. Mox

etiam

Archiepiscopus
Pragensis
inquisitionem
facit
contra Joh.
Hufs.

Ducento-
rum Hære-
ticorum
volumina
traduntur
Pragensibus.

Joannes
Hufs con-
tra Clerum
incitat no-
biles Regni
Bohemici.

Clerus
Bohemie
bonis
Ecclesiæ
spoliatur.

enim, ut vox ista per Bohemiæ regnum insonuit, quod ministri Ecclesiæ deberent esse pauperes, & nihil omnino possidere, nobiles terræ, unusquisque in loco suo bona Clericorum diripientes, suis usurpavit usibus, decimationes, census, proventus ac dominia violenter auferentes, & decimantes usque in præsentem diem: unde ab illo die omnes Hæreticorum Bohemiæ Sacerdotes, in Praga maximè, ut mendici sunt pauperes, & vivunt de elemosyna.

Cum tempore autem Bohemica gens in diversis locis, & alios multos atque diversos admisit errores, ut juxta scripturam, quæ in fordibus erat, fordesceret adhuc, & cortinâ trahente cortinam, ex prima errorum scaturigine infiniti sequerentur errores; nam ut breviter & summatim concludam, Bohemia tot est erroribus maculata, ut credi possit cunctas ab origine nascentis Ecclesiæ Christianorum hæreses esse in eam transfusas. Nec hæresis fuit aliquando, cujus Bohemia venenum non potaverit, sunt tamen adhuc hodie plures in ea Christi fideles, qui Romanæ Ecclesiæ sequuntur Doctrinam. Est miranda in hominibus animorum confusio, ut non solum in una domo, sed etiam in uno matrimonij thoro tanta religionis inventiatur diversitas, quâ corpore juncti in uno, fidei tamen opinione dividantur: Patris opinionem mares sequuntur, & fidem genitricis femellæ.

Est aliud in Regno Bohemiæ genus Hæreticorum spurcissimum, qui nuncupantur fossarii, propterea quod in fossis, atque speluncis conveniunt nocturno tempore, in simul sine discretione conditionis vel gradus coeuntes, luxuriantes alter in uxorem alterius, in matrem quoque propriam, in filiam & sororem, secundum quod fortuito casu verbum prædicantis audituri confederint. Et si vera sunt, quæ nuper à quodam fidei milite Bohemico audivimus, horum nefandorum hominum maxima est multitudo in Bohemia; dixerat enim, & juramento firmavit, fossariorum plus quam decem & octo milia posse in Bohemia reperiri. Sunt & alij diversarum opinionum hæretici, quorum errores in medium reponere omnes, nimium videretur fastidiosum.

Horum occasione dogmatum infinita mala fuerunt subsequuta, spoliaciones & incendia, destructiones Monasteriorum, & plurium Ecclesiarum in Praga, & extra per totum Regnum, multorum quoque Sacerdotum ac Monachorum neces, trucidationes vel exilia, bella, seditiones, depredationes, desolationes urbium simul atque villarum. Omnium malorum causa Joannes Huis fuit memoratus hæresiaracha, qui tandem in Concilio Constantinensi temeritatis suæ poenas sustinuit, quas meruit, ut anno Friderici Abbatis quinto decimo dicemus.

MCCCCIII.

Anno Friderici Abbatis tertio, Indictione Romanorum undecimâ, Rudolphus Wilhelmus Ducis Montensis filius dominandi libidine inflammatus Patrem cepit, & in Castello Neuenburg, custodiæ mancipavit. Detestabile filij crimen in Patrem, & non minus humanis quam divinis legibus contrarium. Precabatur filium captivus Pater, & continuis lachrymis rogabat, ut licenter omnino liberèque retineret Ducatum, tantum ne carceris perire inedia pateretur: sed durior adamante filius, & lachrymas Genitoris & preces contempsit, ejusque Dominium usurpavit.

Eodem

Non uno sed multis erroribus gens maculatur Bohemia.

Fossarii genus est spurcissimum, quo multitudo maxima.

Hæresis Bohemica multorum causa malorum exiti.

Wilhelmus Dux Montensis à pro-prio filio in-carceratur.

Eodem tamen anno Henricus quidam de Spir miles Friderico Archiepiſcopo Colonienſium favente, atque conſilium præſtante, cum adiutorio captivum Ducem cum magna cautela & aſtutia, celerrimè de cuſtodia eripuit, ac liberatum jam liberum abduxit; verumtamen redire ad Ducatum Pater illo anno meum filium non potuit. Inſuper verſus in Tyrannidem filius, poſtquam Patrem audivit de captivitate abductum, etiam expulit matrem à Ducatu, quæ foror fuit Ruperti Regis, de qua anno ſequenti latius dicemus.

Bingen oppidum Cisterciensium crementum.

Anno prænotato, tertio decimo die menſis Auguſti, maximum incendium ex caſu in oppido Bingen fuit exortum, ex quo multa Civibus damna provenerunt; vix enim quarta pars oppidi permanſit illæſa, omnia vorax incendium apprehendit, omnia vaſtavit, Eccleſiamque parochialem & Capellas S. Spiritus, Divorumque Chriſtophori, Nicolai & Ægidij, penitus conſumpſit, atque in hora ex divitiis cives multos repente fecit pauperriſimos.

Gerhardus Episcopus Herbipolensis obiit.

Eodem anno circa principium menſis Novembris, obiit Gerhardus de Schvvarzenburg Episcopus Herbipolensis, & Dux Orientalium Francorum, qui Cives Wirzburgenſes à pluribus annis rebelles & inobedientes primus per arma potenter ad ſubjectionem perpetuam compulſit, & revocavit, rebus & pecuniâ Eccleſiam tenuem, & propter bella continua exhaustam reliquit.

Joannes de Egloffstein Episcopus Hieripolensis.

Post mortem Gerhardi memorati Pontificis concorditer in Episcopum fuit electus per capitulum Joannes de Egloffstein majoris Eccleſiæ Præpoſitus, qui per annos ferme quinque prædeceſſoris ſui Coadjutor extiterat, vir prudens, expertus & magnificus, mitis & benignus ad Cives, Cleri amator, atque deſenſor præcipuus, præfuit utiliter annis novem.

Abbas Abbatum S. Galli rebellant.

Anno etiam præſignato Abbatenſes apud Helvetios inſuper Suitenſium exemplum non minus quam auxilio ſeduſti, denuo contra Cunoem Abbatem Monaſterij S. Galli ordinis noſtri rebelles & inobedientes conſurgunt, cenſus & proventus annuos debitòſque dare Domino ſuo memorato contumaciter recuſantes; Abbas etenim memoratus Cœnobij S. Galli Abbatenſium verus & proprius eſt Dominus, à cujus ſubjectione ipſi ſe ruſtici ſubtrahere & in libertatem vindicare Suitenſium conſilio tentaverunt. Neceſſitate igitur compulſus prædictus Abbas Cuno cum Civibus Regni urbis Conſtantiæ ac ſocijs eorum ſœdus amicitia contractit, quorum conſilio bellum rebellibus indicit. Conſtantiens ſes itaque adjunctis ſibi ſocijs & nobilibus multis, exercitum ferme quinque millium contra multitudinem rebellium Ruſticorum pro Abbate duxerunt. Commiſſum eſt prælium, & ab utraque parte multi ceciderunt, manſit incerta pugnantibus victoria, unde fatigati ab utraque parte pugnatoreſ, poſtremo ſinguli redierunt in ſua.

Abbas Abbatum S. Galli contraſuſcitant.

Post hæc Abbatenſes jam bellis aſſueti, ut ea, quæ mente conceperant, tutò perducerent in effectum, copias contrahunt, & auxilio conjuratorum fines Conſtantiensium ingreſſi ad certamen provocant quieſcentes, & ne Conſtantiensibus iterum ad Abbatenſes pateret acceſſus, conjurati ſœdifiſragis dederunt conſilium, ut oppidanos S. Galli ſuam, perſuaderent in partem, quod eo facilius fieri poſſe videbatur, quo non

minora

minora Galliani ab amicis, quibus incedendi comitum indulserant, damna tulerant, quam ab adversariis.

Galliani ergo periculorum memores simul & damnorum, quæ sustinuerant ab amicis, facile tum fuere persuasi conjurare cum perjuris, maximè cum totam confederatorum ad manum societatem haberent. Recesserunt ergo & ipsi à Domino suo Abbate S. Galli, & fœdus cum Abbatellensibus inierunt, quibus & Suintenses præbuerunt auxilia, & multiplicata sunt mala super terram.

Anno prænotato Ungari denuo in Sigismundum Regem suum, filium Caroli quondam Imperatoris IV. Fratrem Wenceslai Regis Bohemæ, ab Imperio depositi, conspirantes. Legatos miserunt ad Ladislaum Apuliæ Regem, cujus pater olim fuit Rex Ungariæ, rogantes, ut veniret quanrocius, & Regnum expulso Sigismundo succiperet paternum; qui Dominationis nimium cupidus, quia Regnum Neapolitanum cum Sicilia jam solus possidebat, & quietus, libenter postulantis quidquid obtulissent, acquiescens, iter versùs Ungariam cum magna Comitum direxit. Venienti ad fines Regni, Ungariæ multi proceres, Episcopi, Comites atque Prælati apud quandam urbem occurrentes, ei coronam Regni Ungariæ per manus Archiepiscopi Strigoniensis imposuerunt. Deinde Rex Ladislaus jam coronatus missi in Ungariam Comitem de S. Severino, cum trecentis lanceatis, & magnam Comitum Ungarorum, ad capiendam suo nomine possessionem Regni. Interea proceres plures mutato proposito Ladislaum, quem evocaverant, recusarunt. Sigismundum Regem suum postulantes. Cum ergo intrasset Ungariam Comes S. Severini, reperit majores Regni omnes sibi contrarios, illos quoque, qui cum eo redierant, similiter mutasse propositum, & timuit, reversusque suo Domino cuncta renunciavit; Ladislaus videns se deceptum in Apuliam revertitur.

Comes S. Gallienus contra Sigismundum vocatus ab Ungaris.

Ladislaus Rex Apuliæ contra Sigismundum vocatus ab Ungaris.

Ladislaus deceptus ab Ungariis in Apuliam revertitur.

MCCCCI.

Anno Friderici Abbatis IV. coepit est reformatio nostri Ordinis in Bavaria, quæ à loco sui exordij, sive principij, Monasterio videlicet Castellensi nomen obtinuit. Est autem Castellense memoratum ordinis nostri Monasterium Eichstetten in Diocesi in Bavaria constitutum, cujus eo tempore Abbas nomine Otto, vir insignis prudens, & religiosus divino succensus amore, se imprimis, deinde Monachos suos ad Regulæ puritatem instituit, & Monasterium suum in utroque statu successivè magnificè reformavit. Super venit post decennium Constantiensis auctoritas Concilij, per quam ipsa jam dicta reformatio Castellensis etiam in alia Bavariæ Sueviæque Monasteria fuit diffusa; nam ut suo loco favente Altissimo dicemus, ex institutione memorati Concilij Constantiensis tres Ordinis nostri observationes seu reformationes in Germania sumptuerunt initium, Castellensis videlicet, Melicensis, & Bursfeldensis.

Castellensis reformationis Ordinis nostri principium.

Eodem anno Bonifacius Papa IX. ex pleuritide moritur, & in Basilica S. Petri Apostolorum Principis sub lapide marmoreo honorificè sepelitur: quo mortuo primâ die mensis Octobris populus Romanus arma capiens, & tumultum per urbem, rixas, seditiones, & homicidia commisit, cooperante familiâ de Columna, Urfinique obviare civium furori dissimulantibus.

Bonifacius Papa IX. ex pleuritide Romæ moritur.

S s

Anno

Innocen-
tius P. 3
vixit & obiit
anno 11.

Anno prænotato xvi. die menſis Octobris Cardinales, qui Romæ fuerant ſub obedientia Bonifacii, conclave intrantes, ſe mutuò conſtrinxerunt, ut quicumque ex iſtis in Pontificem fuerit electus, operam dare velit omnem, etiam cum renuntiatione Papatus, in quantum neceſſitas poſtulaverit, quatenus ſublato ſchiſmate unio Eccleſiæ reformaretur. Poſt hæc ad novi Pontificis creationem procedentes, Coſmam Patriâ Salmo-
nenſem Cardinalem S. Crucis Bononienſem vulgariter nuncupatum, in Papam concorditer elegerunt, qui Innocentius ſeptimus in ſua obedientia dictus, præſuit annis ferme duobus, vir ſenex & multum expertus.

Joan. Ma-
ria Galeſti
ſilius ſit
Dux Me-
diolani.

Hiſtemporibus Italia ferè tota ſeditionibus plena fuit, mortuo namque Joanne Galeſti Duce Mediolani primo, duo filij ejus Adoleſcentes rerum non ſatis experti, parum proſperè Dominium Patris diſiſerunt. Joannes etenim Maria, qui major erat natus, Mediolani Ducatum obtinuit. Philippus verò Maria ſecundo genitus frater ejus Papiæ Comitatum accepit; reliquæ verò Civitates & oppida xxv. quæ cum Patre ſenſerant, à filiis deſecerunt, ex quibus quidem urbibus potiores ſibi ſingulæ Principes ſingulos ſuſceperunt, Florentinis deſectionem augentibus.

M C C C X.

Anna Soror
Rupert
Rexis uxore
Montenſis.

Anno Friderici Abbatis v. Indictione Romanorum xiii. venit ad Rupertum Regem Germaniæ, Romanorumque Imperatorem electum, & confirmatum, Heidelbergæ commorantem, ſoror ejus Anna uxor Wilhelmi Ducis Montenſis, gravem deferens querelam contra ſilium ſuum Adolphum, qui Patrem & Matrem expellens de terra, in Ducatu tyrannidem, ut anno proximè tranſacto diximus, exercebat; nam Patrem in vincula conjecerat: quo per amicos induſtriòſè liberato, totus in furorem converſus etiam Genitricem ſuam fugavit.

Adolphus
Dux Mon-
tenſis Pa-
trem co-
gnoſcere
compelli-
tur.

Rupertus autem Rex calamitati ſororis compariens, cum eſſet Princeps alioquin juſtus atque rectiſſimus, Adolphum ſilium ſororis, ut ſe de objectis iniquitatibus purgaret, ad Judicium Camere citavit regalis, quo non comparente, ſed ſpernente mandatum, Cenſuras in eum fulminavit imperiales, & contractis copiis bellum contumaci indixit. Adolphus autem cum ſibi regale bellum immineret, videretque vires Regni ſe non poſſe ſuſſerre, veniam petijt, Genitori ceſſit.

Clerus
Worma-
tienſis Ci-
vitatem de-
ſertit.

Anno item prænotato x. die menſis Februarij, Clerus Wormatiensis propter diſſenſiones, quas pro Eccleſiaſtica libertate habuit cum Civibus, urbem exivit, & menſibus 3. foris in locis ab antiquo unicuique Collegio deputatis remanſit; Civitas autem propter violata Clericorum privilegia interdicto Eccleſiaſtico fuit ſuppoſita. Poſtremò tandem Ruperto Rege & Ludovico filio ejus, Comite Palatino Rheni, vices ſuas interponentibus, facta eſt concordia, ut ſuo loco diximus.

Eghardus
D. 18 Epi-
ſcopus
Worma-
tienſis mo-
tiatur.

Eodem anno xiii. die menſis Maij, obiit Eghardus de Ders anno Pontificatus ſui xxx. nondum completo in Episcopatu Wormatiensi, cujus corpus in medio chori majoris Eccleſiæ fuit ſepultum. Ipſe præſul Eghardus, multas cum civibus habuit contentiones pro libertate Eccleſiaſtica, & Juribus Episcopalibus, unde & Clerus ipſo jubente Civitatem, ſicut diximus, exivit, & biennio ferme ob duritiam Civium foris remanſit, à multis etenim annis inter Clerum & Cives fuit diſcordia.

Post

Post mortem verò Echardi Pontificis Matthæus de Cracovia Patria Polonus, Apostolicâ provisione Innocentij Papæ VII. Episcopus Wormatiensium factus, præfuit annis quinque, vir in omni scripturarum varietate doctissimus, & non minus prudentiâ & moribus, quàm eruditione Pontificio munere dignus. Ille præful primo sui Sacerdotij anno Cives Wormatienses interdictio suppedit, quod relaxare ante concordiam non consensit.

Anno prænotato in mense Junio, Abbacellenfes cum Helvetijs conjuratis confederati, ut sæpè diximus, contra Dominum suum Abbatem Monasterij S. Galli, posteaquam oppidanos memorati oppidi S. Galli suas traxerunt in partes, hinc inde per terras Ducum Austria, Civitatum quoque Regni, eorum maximè Nobilium, & Civium, qui fuerunt ex parte Abbatis, pradas, incendia, & homicidia sine causâ, sine justitia, & sine misericordia faciebant.

Contra quos Abbas auxilio & præsentia Friderici Ducis Austriae Fratris Lupoldi, Constantiensium quoque, & aliorum civium Regni, justam belli habens causam, satis magnum & fortem produxit exercitum. In primis igitur oppidum S. Galli, quod eo tempore Abbacellenfes occupabant, Dux Fridericus obsedit, quod indubitanter obtinisset, si paucos multi non sprevisset; vastantes enim in circuitu agrum Ducalem, dum sine ordine hinc inde vagaretur exercitus, erumpentes ex oppido Abbacellenfes multos occiderunt.

Cecidit in eo tumultu Hermannus Comes de Thierstein, Joannes quoque de Landenberg miles, Hermanus de Clingenber miles, Joannes de Thuldingen miles, Christophorus Hufnegg, Abraham de Grifenfee, Henricus de Landegg, Hippolitus de ruerri, plurèque alij, quorum nomina ignoramus. His infeliciter gestis graviores de die in diem contentiones & lites inter utraq; partes fuerunt subsecutæ in effusione sanguinis multorum.

Post hæc Abbacellenfes conjuratorum auxilio freti contractis copijs fociorum in Brigantinos moverunt exercitum, animo statuentes, per universam Sueviam nobiles seu militares interficere & disperdere omnes. Igitur à primo ingressu Brigantium oppidum circumdederunt obsidione. Comes autem Brigantij Wilhelmus tumultuario suorum adunato exercitu, auxilio quoque Constantiensis Episcopi contra inimicos processit ad prælium, & factâ congressione Abbacellenfes in fugam convertit multis eorum occisis, machinis quoque bellicis, armis, cum rebus in prædam actis; tantâ enim fuerant angustia circumdati, ut abjectis omnibus quærerent fugam.

Anno etiam memorato circa finem mensis Decembris, obiit Albertus Bavariæ Dux, & Comes Hollandiæ, Hannoniæ, Seelandiæ, Friisiæque Dominus, Ludovici quondam Imperatoris IV. filius, Comes quoque Palatinus Rheni, Princeps Christianissimus, pius bonus & justus, in Hollandia cum honore debito sepultus, Amator Cleri, Defensor Pauperum, Pater Subditorum, qui Wilhelmo fratre vesano, & ob id sine liberis in carcere mortuo, ut supra diximus, anno Dominicæ Nativitatis primo supra trecentessimum atque millesimū Principatum jure propinquitatis acceperat.

Uxorem habuit idem Albertus Margaretam Ducis Poloniæ filiam, de qua genuit filios tres & unam filiam, quorum natu major Wilhelmus

Matthæus de Cracovia, Doctor sit Episcopus Wormatiensis Ecclesiæ.

Abbacellenfes cum Helvetijs contra Dominum suum Abbatem conjurant.

Oppidum S. Galli à Friderico Duce Austriae obsidione circumdatur.

Bellum non tantum multitudinem quantum industria fortunatur.

Wilhelmus Comes Brigantius fugavit Abbacellenfes.

Albertus Hollandiæ Hannoniæque mortuus.

adhuc Patre vivente, anno Godfridi Abbatis quinto, ut supra dictum est, uxorem duxerat filiam Philippi Ducis Burgundiae, sed ambo sine virili femine obierunt. Iste Wilhelmus Alberto Patri successit in Principatu Hollandiae, & supervixit annis duntaxat quatuor. Secundus Alberti filius nomine Patris dicebatur Albertus, qui Straubingen in Bavaria possedit, & sine uxore, vel liberis obiit ante Patrem. Tercius autem Alberti filius Joannes fuit, qui annis x. exstitit Episcopus Leodiensis electus & confirmatus, & in ordine Subdiaconatus; mortuo autem fratre dimisit Episcopatum, & duxit uxorem, ut postea dicemus.

MCCCCVI.

Solis Ecclypsis.

Anno Friderici Abbatis VI. in die SS. Viti & Modesti Martyrum, mane circa horam septimam, solis magna fuit Ecclypsis five defectio, quam in annis sequentibus praelia, & incommoda plura in Regno subsecuta sunt.

Aquensis in verba Ruperti Regis jurant.

Eodem anno Cives Regalis oppidi Aquensis, posteaquam per annos jam quinque Ruperto Romanorum Regi contumaces, inobedientes atque rebelles exstitissent, & multa propterea sustinuisissent incommoda, videntes quod in concepta rebellionem sua diutius non possent subsistere, maxime cum Wenceslaus apud Bohemos otio torpens deseruisset omnes, qui ejus sequebantur partes, paenitentia ducti sunt, & veniam postulantes per medium Friderici Archiepiscopi Colonienfis in gratiam suscipiuntur.

In Moguntinensium Comitum, Baronum & Nobilium conspiratio.

Anno praenotato, Comites, Barones, Milites ac Nobiles multi Rhenenses, Franci Orientales, Buchones, Wetteravij, Hassij, Thuringi & Saxones cum alijs propter necem Friderici Ducis Brunsvicensis apud Friedslariam ante quinquennium, ut supra diximus, infidiosè perempti, & quasdam alias causas, ut ipsis videbatur, rationabiles, in unum conspirantes post Dominicæ Resurrectionis Festâ, Moguntinensium se hostes Civium & inimicos publicos pronuntiârunt, multaque illis mala fecerunt, vias & aquarum commercium ex omni parte observantes, ne quis ex eis exire vel intrare posset, nec unde viverent, alimenta inferri. Necessitate igitur coacti Cives Moguntini, stipendiarios mercede plures conducere foldatos: quorum lustratione & metu hostium incurfiones, & machinamenta destruerent infidiarum; & quia diutius ista duravit adversitas, pecuniam cives non modicam stipendiario exposuere conductui, aliâque impensas facere necessarias oportebat, ad extremam paupertatem & inopiam cum tempore paulatim devenerunt, quousque tandem Regni libertate amisâ, servi sunt facti Ecclesiae. Nocte quâdam hostes in unum adunati cum silentio in manu valida ad portam Civitatis venerunt, quam gravi portam nuncupant, simulantes se Urbis foldatos; praemiserant enim pauciores ceteris in insidijs latrantibus. Cumque decepti narratione custodes aperuissent portas, mox ab hostibus interfecti sunt, atque dato signo his, qui latuerant, omnes convenerunt in unum, positoque in portis & turribus praesidio cum potentia, nullo resistente, intraverunt Civitatem. Deinde currentes ad aedes divitum, & eorum qui fuerunt de Senatu, fractis januis intraverunt, plures namque majorum in ipsa nocte, truncatis capitibus occidentes, timor autem irruit in cives propter horrorem tenebrarum tantum, quod egredi domum nullus audebat. Hostes verò turmatim incedentes per Urbem illorum domos & aedes duntaxat infrangebant, quos aut divites effe-

Audax nobilium facinus in Moguntinos.

Cives Moguntini potiores necantur in domibus nocte.

tes esse noverant, aut in consulatu potentes. Cæde peractâ, & multis in civitate secretè peremptis, à nullo prohibiti, hostes cum præda multa per ejusdem portas civitatis, per quas intraverant, exierunt sani & incolomes.

Eodem anno Innocentius septimus, qui propter seditiones Romanorum jam pridem urbe digressus Viterbij refederat, precibus senatorum, & populi victus, Romam revertitur, & plures de novo creat Cardinales. Inter quos fuit Angelus Carrarius Patriâ Venetus, quem fecit ad titulum S. Marci presbyterum Cardinalem, habuitque in Pontificatu immediatum Successorem Gregorium XII. nuncupatum. Petrus quoque Philardi natione Cretensis Basilicæ XII. Apostolorum presbyter Cardinalis, qui postea Pontifex Alexander V. Otto etiam de Columna, ad velum aureum Diaconus Cardinalis, qui postea in consilio Constantienfi factus Papa Martinus V. nuncupatus est.

Innocentius Papa VII. mortitur.

His factis eodem anno Innocentius Papa non diu post moritur. Quo mortuo atque in Ecclesiâ S. Petri cum honore sepulto, Cardinales ingreffi conclave iterum se juramenti obligarunt, ut quicumque in Pontificem fuisset electus, ad tollendum schisma & unionem Ecclesiæ procurandam, omnem velut possibilem adhibere laborem. Confirmatis iurejurando decretis Angelus Carrarius patriâ Venetus tituli sancti Marci Presbyter Cardinalis, in Papam eligitur, & Gregorius XII. in sua obedientia nominatur, & præfuit annis duobus, mensibus septem: vir bonus, sapiens, doctus, moribus & conversatione sincerus. Ordinatus autem Pontifex, quod prius juraverat cum alijs, denuo spontaneâ voluntate, juramento, & propriæ manus subscriptione confirmavit. Deinde suis benignè scripsit Benedicto Antipapæ, qui tum apud Gallos in Avenione Pontificem gerebat, exhortans eum ad Papatus abdicationem, offerens se idipsum indubitanter esse facturum. Benedictus in dolo tantisdem ferè syllabis quasi consentiens Gregorio rescripsit: pro conveniendi loco urbs Saona decernitur, tempus nominatur. Gregorius ut agnus in simplicitate sua venit ad locum determinatum: cui Benedictus, ut dolosa vulpes paravit insidias, volens eum capere, si potuisset. Quibus cognitis retrocessit Gregorius, & deinceps perverso homini non confidit. Irati sunt Principes Galliæ contra Benedictum, videntes manifestè, quòd unionem non quæreret, nec pacem Ecclesiæ optaret, sed potius divisionem: quorum ille potentiam verius palatium armis & comæatu munivit, in quo per aliquot menses obsessus, tandem paratis ad fugam navibus in Cataloniam, unde fuerat oriundus, adnavigavit, habitòque in Perpiniano consilio suorum, quo tutior esset, ad castellum Pamichole locum munitissimum confugit: ubi diutius immoratus est, & novos Cardinales creavit, quia priores pro majori parte recesserant ab eo ad Pisânus Concilium, ut in sequentibus post triennium dicemus, eo quòd noluit obedire Principibus.

Gregorius Romanus fit Papa XII. contra Benedictum XIII.

Benedictus insidiatur Gregorio, unde Galli recesserunt ab eo.

MCCCCVII.

Anno Friderici Abbatis septimo, Indictione Romanorum xv. Cives in Colonia ædificare & construere coeperunt novum illud magnūque & sumptuosum in illa urbe Prætorium, quod vulgariter civium nuncupant domum, & in septem annis consummaverunt. Hujus impensæ Prætorij, ut ferunt, quinquaginta florenorum millia constant, dum singula exposita in id ædificij per septennium computantur.

S s 3

Eodem

Clericorum
matienſis
cum Civi-
bus inivit
concor-
diam.

Eodem anno in menſe Julio circa feſtum ſancti Jacobi Apoſtoli concordia inter Clerum & Cives Wormatiens ſacta eſt per medium Rupertum Regis Heidelbergæ commorantis, & Ludovici filij ejus, Comitum Palatini Bavarizque Ducis, & ſic intraverunt Civitatem Canonici, poſteaquam biennio ferè exulaverant, multaque litigando & placitando cum Civibus conſumpſerant.

Dux Au-
ſtriæ con-
tra Abba-
cellenſes
procedens
ad bellum
fugatus.

Anno prænotato Abbatellenſes adjutorio Suitenſium, quibus erant conjurati, reſumptis viribus in Marcham Ducis Auſtriæ ducunt exercitum, quam obſidione preſſam diutius tandem capiunt, ac Suitenſibus dono concedunt. Ab eo tempore Marcha omnino ab Auſtriæ Domo defecit; quamvis antè multis annis ſe viriliter ab incurſione conjuratorum omnium defenderit. Dux igitur Domus Auſtriæ contractis mille ducentis viris Abbatellam obſidione vallavit, quod cum vidiffent Abbatellenſes, de monte præcipiti, quem prius conſcenderant, curſum deſcendentes contra aſcendentes hoſtes ex alpium præcipitio lapides mittunt ingentes, quorum occurſione Auſtrales perterriti fugiunt, quinquaginta eorum atque trecentis faxorum volubilitate peremptis, & ſic obſidione ſoluta receſſerunt.

MCCCXIII.

Abbatel-
lenſis à
Comite
Brigantij
ſuperſtit
occidantur.

Anno Friderici Abbatis octavo, Indictione Romanorum primâ, idibus Januarij, conjurati Abbatellenſes una cum Suitenſibus iterum tentârunt obſidere Brigantium. Unde Comes Wilhelmus auxilio ſociorum armatus venit conſtanter liberare obſeſſos: congreſſione factâ cum Abbatellenſibus victor exiit, & penè omnes occidit. Erat in exercitu Comitum Brigantij nobilis quidam de Landenberg, nomine Berengerus, qui voce magnâ clamavit: *Sic ſocij ſi: interficite omnes viros & mulieres, lactentes & parvulos ſimul; ne forte viventes in perniciem nobilium conſpirent, quemadmodum fecerunt patres eorum.* Ceteri tamen qui aderant nobiles interficere parvulos, aut mulieres minimè conſenſerunt; quamvis per continuos ſeptem annos à conjuratis Abbatellenſibus damna ſuſcepiſſent graviffima: multorum etiam caſtra deſtruxerunt.

Leodi-
enſium con-
tra Episcopum
ſuum ſuum
atrox belli
principium.

Eodem anno facta eſt Leodiienſium ſtrages magna tali occaſione. Admiſtrabat per id tempus Leodiienſem Eccleſiam, ut ſupra diximus, Joannes filius Alberti & frater Wilhelmi Ducum Bavariz Comitumque Palatinorum Rheni, Hannoniz, Hollandiz, Seelandizque, & cum annis ſerme ſedecim fuiſſet Episcopus, electus, confirmatus, & Subdiaconus, ad ulteriora tamen procedere contempſit, nulloque die rem divinam fecerat, ſuæ nobilitati detractum iri forſitan ratus, ſi Presbyterum ſe gereret. Recuſantem igitur ſatiſfacere juramento, & Pontificum ſubire munus, cujus occupabat locum, & nomen portabat otioſè, Leodiienſes in oppido Trajecti ſuperioris, quod ab adfluente flumine vulgariter Maſtrich nuncupamus, commorantem obſederunt, magnum fortem & copioſum habentes exercitum. Erant eis & aliæ cauſarum diverſarum rationes contra Pontificem, quæ juſtæ fuerint ſive injuſtæ, noſtrum non eſt judicare. Notum eſt penè omnibus, qui nomen Leodij audiverunt, quàm ſic populus in turbatione furioſus, & ſuper conſilio inops, qui nihil ratione agat, ſed omnia tumultu in perniciem ſui, & frequentem ſubverſionem.

Leodiienſes
Episcopum
in Trajecto
obſident.

Wilhelmus igitur ut fratri ſubſidio eſſet, contractis ex ſua gente copiis, Burgundiz

Burgundiæ Ducem per nuntios oras, ut in auxilium venire festinet, Wilhelmi namque uxor filia Burgundi fuit. Non aspernatus orantem Joannes Dux, copijs abundè contractis, Wilhelmo se pugnaturus contra Leodienſes confociat. Præmittuntur in agrum Leodienſem levis armaturæ milites, qui fata vicôſque incendunt. ut hoc damno permoti Leodienſes (cõmunibus Patriæ incommodis) obſidione ſolutâ ſuccurrere cogerentur.

Flagrantibus paſſim vicis Leodienſes intermiſſâ obſidione acies moverunt in hoſtes, quibus congreſſi vincuntur, ſuperantur, & eorum plus quàm 16000. in uno die occiduntur, Deo vindictam illis, quam meruerant, retribuente. Cũ enim obſiderent memoratum Eccleſiæ oppidum Maſtrich, nimiam exercebant crudelitatem in mulieres & virgines, quæ propter inopiam ab ipſo fuerunt oppido expulſæ, abutentes eis, & poſtea præcindentes eorum ubera, & veſtes uſque ad pudibunda. Sunt qui ſcribunt, Leodienſium in eo conſictu 3000. occubuiſſe; ex parte verò Ducum Hollandiæ & Burgundiæ, qui exercitum adduxerant centum millium pignatorum, decem dumtaxat occiderunt. Facta ſunt hæc viceliſimâ die menſis Septembris anno memorato, & ſic Joannes victis Leodienſibus, ut prius ſine ordinatione permanſit.

Leodienſium in bello ſedecim millia perempti eſſe ſeruantur.

Anno item prænotato Cardinales tam Gregorij, quàm Benediſti videntes periculum Eccleſiæ pertinaciâ & contentione Pontificum quotidie augeri, & ambos in executione juramentorum negligentes, miſſis remiſſiſque inter ſoliteris, quemadmodum videretur ſuccurrendum negotijs, ceperunt habere conſilium. Placuit igitur poſtremò, ut in annum proximè (unc futurum) Generale apud Pils indiceret Concilium. ad cuius citati examen ambo Pontifices, quicquid ratione vel auctoritate Concilij juberentur, ſubirent. Mittuntur ab utraq; obedientia ſolemnes Nuntij oratorèſque ad Pontifices, per quos cuiuſque partis rogavère Cardinales, ut venire ad indiſtum Concilium ambo dignarentur. Benediſtus ad te miſſis reſpondit: *Controverſiam non de fide, ſed de Pontificatu inter eum verſari & Gregorium, nihilque ad Cardinales pertinere negotium, ipſe cum adverſario temporis eſſe acturus.* Irridens ergo & contemnens nuntios Benediſtus, inanes abire permifit. Gregorius verò: *Non ad Cardinales, dixit, congregationem pertinere Concilij, ſe Romanum eſſe indubitatum Pontificem, ſuæq; ſolius fore auctoritatis, Generale inducere Concilium, vel revocare, membræque caput, non caput membra debere ſequi.* Ad Forum igitur Julij ſceſſit metu Cardinalium Gregorius & Principum, qui jam in utriuſque conſpiraverant depolitionem Pontificis, inde ad Ariminum, ubi poſitis inſidijs habitu tranſmutato vix manus capientium evaſit. Cardinales cum eo remanſerant pauci, quibus novos creando ſuperaddidit plures. Intot verò adverſis ſemper animo fixus erat & immobilis, ut nunquam à ſua potuerit opinione revocari.

Concilium Pilaſum ad annum futurum à Cardinalibus indiſtur.

Gregorij Conſtantia,

Anno præſcripto Rupertus Germaniæ Rex Conventum Principum Regni magnum apud Conſtantiam indiſit, quibus ad nunc Regis convenientibus multa pro utilitate Reipublicæ in communi fuerunt tradita. Inter alia Rex juſſit adeſſe Canonem Abbatem Monafterij S. Galli, ſimul & rebelles ſubditos Abbatellenſes, qui paulò ante ut ſupra diximus, in bello juxta Brigantium per Wilhelnum Comitem de Werdenberg, de Montfort, & de Monte ſancto parum conſuſi ad aliqualem videbantur humilitatem

Conventus ſic Principum in Conſtantia,

Concordia
fit inter
Abbatem
S. Galli, &
ſuos Abba-
celſenſes.

humilitatem eſſe compulſi. Rex igitur & Principes auditis propoſitioni-
bus & querelis memorati Abbatis, & nobilium totius Sueviæ, quos conju-
rati penitus delere, ſi potuiſſent, & extirpare cogitaverant, ſimul & Abba-
celſenſium reſponſis, ſuas ſtudioſè interpoſuere vices, & concordia inter
eos reformatâ Abbaſcelſenſes Domino ſuo Abbati Monaſterij S. Galli
fecerunt obediētes.

Hiems anno memorato fuit & longa & frigidiffima; incipiens enim
frigus intenſum cum nivibus & glacie multa in Feſto S. Martini duravit
uſque ad ſolemnitatem Purificationis Beatæ Mariæ ſemper Virginis.
Poſthæc pluviâ ſuperveniente & multâ & aliquantulum calidâ glaciem,
ſimul & nivem diſſolvit, & inundatio aquarum ſecuta eſt maxima, quæ
pontes Rheni & aliorum fluminum fregit multos, domos & ædificia ſub-
vertit.

MCCCCIX.

Concilium
Piſanum
per Cardi-
nales & E-
piſcopos
celebratur.

Anno Friderici Abbatis nono, Indictione Romanorum ſecundâ,
Concilium Generale magnum in Civitate Piſana, præterito anno per
Cardinales Regis & Principes indictum, ſub ingenti ſolemnitate fuit cele-
bratum. Ad quod utriuſque Pontificis Gregorij videlicet & Benedicti
Cardinales penè omnes cum multis Archiepiſcopis, Episcopis, Abbatibus,
Prælatiſ, Principibus, abſentiūque oratoribus convenerunt, animo &
intentione ſuccurrendi Eccleſiæ, ut ſchiſmate ſublato unitas reformaretur
Chriſtiana.

In primis igitur Pontifices ambo de Papatu contendentes Gregorius &
Benedictus à Concilio citati, vocati, & expectati non comparentes, neque
per ſe, neque per legitimos quoscuſque procuratores, ut contumaces, re-
belles, & Spiritui Sancto inobediētes reputati ſunt, & propterea per defini-
tivam Concilij ſententiam à Pontificatu, & ab omni, ſi quod habuiſſent,
jure depoſiti, & conſequenter, ut Hæretici & Schiſmatici declarati, con-
demnati, & publicati ſunt. Omnibus quoque per orbem Chriſtianis
interdictum eſt ſub pænis & cenſuris Eccleſiaſticis, ne quempiam eo-
rum Pontificem credant, teneant, aut dicant Romanum, neque manda-
tis ipſorum obediant, nec timeant cenſuras. Poſt abrogationem duorum
Pontificum utriuſque Cardinales, quotquot erant in Concilio præſentes,
in unum conveniunt, & intrantes ex more Recluforium, Petrum Philardi-
natione Cretenſem Ordinis FF. Minorum dictum de Candia, Tituli Baſi-
licæ duodecim Apoſtolorum Presbyterum Cardinalem unanimiter in
Romanum Pontificem elegerunt, qui vocatus Alexander V. præfuit men-
ſibus duntaxat xi. vir certè in Theologicis doctiſſimus, qui multa ſcripſit
volumina ante Papatum.

Alexander
fit Papa v.
Ordinis FF.
Minorum.

Schiſma
continua-
tur.

His autem non obſtantibus, quæ in Concilio fuerant concluſa, me-
morati duo Pontifices abrogati ſua in ſententia perſiſterunt, & uterque
verum ſe & indubitatum Chriſti Vicarium, & legitimum Petri ſucceſſo-
rem credidit, geſſit, & pronuntiavit, novos ſibi conſtituentes Cardinales.
Chronographi tamen omnes Pontificatum utriuſque hoc anno finitum,
denuntiant, licet non ceſſerint, ſed permanſerint utque ad Conſtantiēſe
Concilium.

Anno prænotato vigefimâ primâ diemēſis Maij, obiit Blanca Maria
Henrici Anglorum Regis filia, & uxor Ludovici Comitſ Palatini, de
quorum

quorum nuptijs dictum est anno Friderici Abbatis secundo, unicum relinquentem filium nomine Rupertum, sextum annum ætatis agentem, qui & ipse vigesimo ætatis suæ anno matrem secutus sine liberis obiit. Ludovicus autem secundam duxit uxorem nomine Mechildem filiam, ut supra diximus, Amedei Ducis Sabaudie, formam magnæ pietatis & Religionis, de quâ genuit Ludovicum Patrem Philippi, qui successit in principatu; Fridericum, qui postea tutor Philippi fuit: Rupertum Archiepiscopum Coloniensem, & duas filias, quarum altera Monialis fuit in Gandavo cum sanctâ Coletâ; altera in alio quodam Cœnobio, tertia autem filia nupsit Alberto Duci Austriæ, qui frater erat Friderici Imperatoris III. prius verò nupsit Comiti Wirtenbergenfium, postea Alberto. Iste Ludovicus Comes Palatinus Rheni Baviaræque Dux Ruperti Regis filius piæ devotionis instinctu sepulchrum Domini Hierosolymis visitavit. Reversus in Patriam, barbam, quam peregrinantium consuetudine nutritur, nunquam postea permisit abradi, & propterea suo tempore Dux vulgo dicebatur Barbarus. In senio visus deficiens, Dux cæcus nominatus est, & postremò depositus à regimine, ut infra.

Eodem anno mortuus est Wilhelmus Dux Baviaræ, Comes Palatinus Rheni, Hollandiæ, Hannoniæ & Scelandiæ, unicum relinquens filium, nomine Jacobum, quæ Patrem cupiens in memoratis sequi Comitibus Hollandiæ, Hannoniæ & Scelandiæ, contendensque principatum omnem ad se jure devolutum ad ejus venire possessionem, non potuit Joanne patruo Leodiensium supra dicto Episcopo prohibente, qui mox fratre mortuo potenter omnia ejus Domina obtinuit, & usque ad mortem, violenter occupavit, non obstante, quod filia fratris contradixit. Denique idem Joannes, cum esset Subdiaconus & Leodiensem Ecclesiam electus & confirmatus in annum jam ut Episcopus sextumdecimum, ut supra diximus, tenuisset, amore Posteritatis Pontificatum ipsum resignavit, & dispensante cum eo Constantiensis Concilio, uxorem duxit, de quâ tamen, sicut speraverat, neque filiam, neque filium suscepit.

Jacoba verò defuncti Comitissæ filia, cum se à patruo cerneret paterno privatam dominio, speransque maritali subsidio posse consequi, quod imbecillitas denegabat foemineæ, primò nupsit cuidam ex Delphinatu, Galliæ Principi. Quo sine liberis mortuo Duci Brabantæ nupsit; & illo sine prole vitâ defuncto fratrem Regis Angliæ maritum accepit. Illo etiam absque liberis viam universæ carnis ingressa, quartum duxit nomine Franconem cujusdam Comitissæ filium, qui & sterilis sterilem invitatus deferens, etiam ipse obiit brevi sine liberis. Post hæc mulier jam viris nobilibus propter quatuor conjugum velociorem interitum aliquantulum suspecta & contempnibilis, compellitur vidua permanere, cum nullus eam postularer uxorem. Vitam deinceps egit vidua, dives admodum ex dotibus maritorum, & in oppido Lutzenburgi Treverensis Diocesis mansionem usque ad mortem continuavit. Ex illo tempore Ducatus Lutzenburgi ad Brabantios pervenit.

Anno item præsignato circa Festum S. Archangeli Michaelis Joannes Comes de Lupfen, & Hermanus Comes de Sulza, qui erat Vicarius seu vicem tenebat Friderici Ducis Austriæ, in Suevia, in Prigsavio, in Suntgavio, & in Ergavio, contractis copiis in manu validâ fines Basileensium ingressi

Wilhelmus
Dux Baviaræ
Hollandiæque
Comes mori-
tuit.

Joannes di-
misit Epi-
scopatum,
duxit uxorem,
occupat Comi-
tatum.

Vicarius
Austriæ
Ducis de-
vastare com-
pit Civis
Basileenses.

T

ingressi

Ludovicus
Comes Pa-
latinus ten-
et pro con-
cordando.

Baſilienſes
armati ob-
ſidione cin-
giſt Ya-
ſſia & ca-
piunt.

Ludovicus
Comes Pa-
latinus in-
rum agit
pro con-
cordia.

Alexander
Papa v.
moritur.

Joannes fit
Papa vi.
ſinus ter-
tius annis
ſere quin-
que.

ingreſſi ſunt, & venientes uſque ad civitatem omnia in circuitu deſta-
runt, incendia & depredationes hoſtiliter exercentes, & munitiones qual-
dam capientes, igne ſuppoſito funditus deſtruxerunt. Joannes quoque
Dux Burgundiae Friderico Auſtriae Duci affinitate junctus multa Baſilien-
ſibus intulit damna, parumque abſuit, quin res bello videretur terminan-
da. Rebus autem ſic in turbatione male diſpoſitis, Ludovicus Comes Pa-
latinus Rheni Bavariaeque Dux amator pacis & quietis cupiens inter diſsi-
dentes reformare concordiam, diem ad ſe conveniendi feſtum omnium
Sanctorum in oppido Mülhauſen conſtituit: in quo & ipſe venturum ſe
ſore promiſit. Fetiſ igitur ſecundâ poſt omnium Sanctorum ſolemnia
convenerunt ad locum determinatum vocati: ubi Princeps memoratus
cauſas & querelas diſſenſionum cûm auდიſſet, ſtudioſe laboravit pro
pace: ſed illâ vice diverſos in unam non potuit revocare ſententiam.
Igitur ſine concordia diſceſſerunt ab invicem: gravioribus malis & turba-
tionibus cauſam relinquentes. Baſileenſes autem in ſua reverſi, conſeſſim
auxilio Bernenſium in manu validâ civitatem exeuntes cum Machinis
& Bombardis oppidum Rheinfelden nuncupatum obſidione cinxerunt.
Verum his qui erant in oppido fortiter agentibus, ſine effectu, obſidione
ſolutâ, receſſerunt. In die verò S. Martini oppidum aliud Yſſtein nomi-
natum obſederunt, expugnaverunt, & ceperunt. Iterum poſtea Ludovi-
cus ſapè dictus Comes Palatinus Bavariaeque Dux, in die S. Nicolai Epi-
ſcopi vocatis ad ſe partibus in oppido Keiſersberg pacem & concordiam
inter diſſidentes tandem reformavit. Interea Baſilienſes non expectato
ſine tractatus in Keiſersberg contraſtis iterum copiis dominium Baden-
viller nuncupatum hoſtili incurſione deſtillant, ferro & igne magnam
villanis atque pauperibus inferentes deſolationem. Hujus facti occasione
violatur concordia per Ludovicum in Keiſersberg, ut diximus, conſeſſa:
licet Rudolphus Marchio de Hochberg Dominus in Rôden ſummâ dili-
gentiâ cum Palatino Comite pro concordia laboraſſet. Unde necdum
pace reformatâ, diſſenſiones, deſtationes, & incurſiones ab utraq-
parte duraverunt uſque in ſequentem annum, ut dicemus.

MCCCC.

Anno Friderici Abbatis decimo, Indictione Romanorum tertiâ, Ale-
xander Papa quintus Bononiae moritur, & ibidem in Eccleſia Ordinis ſui,
Fratrum Minorum S. Franciſci, cum honore debito ſepelitur. Qui, cûm
moriturus ageret in extremis, omnia in Piſano facta Concilio, ut bona &
ſancta collaudavit: aſſerens conſcientiam ab omni ſcrupulo eſſe inconta-
minatam. Ultima ejus verba cum difficultate ad Cardinales, qui circum-
ſtabant, lachrymantes, prolata ita fuerunt: *Pacem meam do vobis, pa-
cem meam relinquo vobis*: Quibus dictis expiravit. Quo mortuo atque
ſepulto Patres conclave apud Bononiam intrantes Baltaſarum de Coſſa
Neapolitanum tituli S. Euthachij Diaconum Cardinalem in Pontificem ele-
gerunt: qui Joannes viceſimus tertius in ſua obedientia dictus præſuit
annis quatuor menſibus decem uſque ad Concilium Conſtantienſe, in quo
ſe Pontificatu abdicavit, ut ſuo inferius loco dicemus. Eo gerente Ponti-
ficatum adhuc Gregorius & Benedictus in ſua obedientia perdurabant Ro-
manos ſe Pontifices nominantes. Et hi tres Eccleſiam Dei confundebant,
de Papatu contendentes uſque ad memoratum Concilium.

Eodem

Eodem anno viceſimā primā die menſis Maij, obiit Rupertus Germaniæ Rex, & Imperator deſtinatus Romanorum, in oppido Regali Oppenheim, anno Regni ſui decimo: cuius corpus Heidelbergam relatum, in Eccleſia Sancti Spiritus medio in choro ſepelitur. Super cuius tumulum hoc epitaphium cernitur eſſe ſcriptum: Rupertus Baviaræ Dux, Comes Rheni Palatinus, Romanorum Rex, juſtus, pacis & religionis amator, dignus Deo viſus, qui pro juſtitia pateretur, hujus ſacræ ædis & collegij inſtitutor, hic cum caſtiſſimā conjuge Eliſabetha, Norici Montis Burggravia quieſcit. Iſte Rupertus Comes Palatinus, ſicut ex epitaphio patet, inſignem illam Sancti Spiritus Eccleſiam in oppido ſuo Heidelberg juxta Neccarum flumen Wormatiensis Diœceſis à fundamentis novam erexit, fundavit, & conſtruxit: ad cuius miniſterium Canonicos poſuit, quibus de hujus vitæ neceſſarijs copioſè providit. Filium reliquit Principatus ſui hæredem nomine Ludovicum, de quo plura diximus; qui genuit alium nominis ſui Ludovicum. Ille autem genuit Philippum: Philippus autem genuit Ludovicum, qui hodie annos habens ætatis quinque & triginta principatur. Idem Rex memoratus Rupertus, antequam ſublimeretur in Regnum, anno Godfridi Abbatis Hirſaugiæ ſexto, qui fuit Dominicæ Nativitatis milleſimus, trecenteſimus, octogelimus ſextus, Gymnaſium univerſale in oppido præſcripto Heidelberg inſtituit, fundavit, & copioſè providit, quod Urbanus Papa ſextus conceſſis privilegijs conſuetis approbavit. Cuius Gymnaſij Rector primus, & literariorum certaminis inſtitutor fuit à ſcholarum Paritiſſorum rogatu principis evocatus, *Martilius de Ingen*, Doctor in divinis ſuo tempore multum eruditus, de cuius lucubrationibus mentionem fecimus in eo volumine, quod de Eccleſiaſticis ſcriptoriſus compoſuimus.

Rupertus
Rex Ger-
manorum,
& Impera-
tor Roma-
norum
obiit.

Univerſi-
tas Heidel-
bergenſis à
quo, &
quando ſit
inſtituta.

Joannes Papa viceſimus tertius audita morte memorati Regis Ruperti ſtatim oratores miſit ſolemnes cum literis ad principes Regni electores, magnis viribus exhortans, monens, & orans, ut Sigismundum Ungariæ Regem filium Caroli quondam Imperatoris quarti, & fratrem Wenceslai Regis Bohemiæ, originem ex Comitibus ſive Ducibus Lutzenburgij Theutoniciſ habentem, in Germaniæ Regem dignarentur eligere, per cuius aſſiſtentiam ſe non dubitabat ſubſidium contra Gregorium & Benedictum habiturum. Principes verò electores Papæ literis receptis, oratoribufque auditis ad regale oppidum Frankfurt juxta Moganum conveniunt, & cum inter ſe multa conſultaſſent & varia, non inveniētes illā vice meliorem, Sigismundum Ungariæ Regem prædictum ad preces Romani Pontificis in Regem Germaniæ concorditer elegerunt, virum ſtrenuum, & ad omnia peragenda promptiſſimum. Fuit enim princeps ſingulari prudentiā inſignis, conſtantiā, magnanimitate, pietate, religione, beneficiā, & liberalitate nulli ſuo tempore ſecundus. Corporis quoque diſpoſitione Maieſtatem præſerebat imperialem, doctriā & eruditione ſcripturarum, cum notiā multarum linguarum idoneus ad omnia videbatur. Sæpius cum Turcis infidelibus pugnavit, quorum regulos captos in prælio duos & triginta ſecuri percuffit. Ejus induſtriā, labore, impenſiſque magnum illud Conſtantienſe Concilium indictum & celebratum fuit, ſchiſma quoque pernicioſiſſimum, quod annis duraverat non minus ſex & triginta, ejus fuit induſtriā & cooperatione ſublatum. Miſſis etenim

Sigismun-
dus ungari-
æ Rex ad
imperium
eligitur.

T t 2 nuntij

nuntijs per totam Italiam, Galliam, Hispaniam, Angliam, Daciam, & Poloniam omni conſenſu nationum, diſiſam in unum revocavit Eccleſiam, quemadmodum inferius loco ſuo plenius per ordinem dicemus. Regnavit igitur Sigifmundus ab hinc annis ſeptem & viginti, coronamque Imperij accepit.

Inter Duces
Aultriae &
Baſileenſes
eſt iſta
concordia.

Anno præſcripto mediante Rudolpho Marchione de Hohenberg facta eſt concordia inter Duces Aultriae, & Cives Baſileenſes in oppido Enſen, de quorum diſſenſionibus guerris & bellis anno tranſacto breviter diximus. In ea reformatione pacis Caſtellum Yſtein, quod Baſileenſes anno præterito ceperant, eorum fuit poteſtati conſeſſum, quod mox cauti futurorum ſpeculatores, nequid ex eo paterentur mali, ut ante, funditus deſtruxerunt.

MCCCCXI.

Diſſenſio
inter Ludovicum
Palatinum &
Comitem
in Spanheim.

Anno Friderici Abbatis undecimo, Indictione Romanorum quarta, diſſenſiones graviffimæ inter Ludovicum Comitem Rheni Palatinum Rupertiquondam Regis filium, & Joannem Comitem in Spanheim ultimum, exorta fuerunt ſuper diſiſione Comitatus; mortuo enim ſine liberis Comite Simone, qui frater Joannis fuerat, Eliſabetha reliſta uxor ejus jam vidua, contentiones pro dote ſua cum Joanne fratre Simonis incurrit: cujus potentiam habens ſuſpectam, prædicti Comitis Palatini ſe ſuaque tuitioni commiſit. Joannes rem non armis, ſed judicium cognitione dirimendam committens, victoriam obtinuit. Interveniente tamen concordia mulier ſuum omne Palatino Comiti reſignat, atque per talem occaſionem pars una Comitatus memorati Spanheimenſis ad ſe ceſſit Palatinatus ab illo tempore uſque ad præſentem diem. Et notandum, quod Comites Spanheimenſes ab olim duos habuere Comitatus, quorum primus dicebatur anterior, & hic titulo de Spanheim propriè inſignitur, habens oppida & vicos Crüzenach, Sprendlingen, Kirchberg, Gamundiam, Spanheim cum alijs multis. Alter verò Comitatus dicebatur vulgò poſterior, titulum habens de Starckenburg, caſtello videlicet Cis-Motellano, in quo ſunt oppida Thranerbach, Caſtellum, cum villagijs multis ſimul atque caſtellis. In diſiſione autem præſcriptorum Comitatum, poſt mortem Joannis ultimi Comitis, multæ factæ ſunt variationes, & unius termini alterius interpoſitione conſuſi, ut patet reperiuntur hodiè, qui fines noverint ſingulorum. Quatuor ſunt enim, qui noſtris diebus Comitatum poſſident memoratum. Ludovicus Comes Palatinus Bavaricæ Dux, & Princeps elector in anteriori Comitatu de Spanheim habet partem. Alexander Comes Palatinus Bavaricæ Dux, & Comes Veldentiae ſimiliter in anteriori partem habet. Joannes, qui moratur in Sirſien Comes Palatinus Rheni Bavaricæ Dux & Comes in Spanheim partem habet in utròque Comitatu. Chriſtophorus Marchio in Baden & Hohenberg Dominus in Rötlen partem habet in Comitatu Starckenburg & in Winterburg cum proximè adjacentibus.

Ludovicus
Palatinus
partem
Comitatus
Spanheimenſis
obtinuit.

Comitatus
Spanheimenſis
in
partes
quatuor
diviſus.

Marchio
Badenſis
quomodo
ad Comitatum
Spanheim per-
venit.

Quod ſi placet ſcire, quomodo ad ipſum Marchionem ſit devoluta iſta Comitatus portio, notandum, quod Joannes ultimus Comes ſupra dictus in diſſenſione, quam olim habuit cum Henrico patruo, & Simone fratre Comitibus, poſt obitum patris metu amborum ad tempus apud Marchionem Rudolphum exulavit, cujus ope & vitæ neceſſaria habuit, & patruo vitâ

vitâ defuncto ad paterni Comitatus portionem pervenit: Simone autem fratre postea mortuo sine liberis, cum & ipse filios non haberet, nec se habiturum speraret, hospiti suo volens esse gratus, Marchionem ad partem Comitatus admisit, & contra Palatini vim socium fecit.

Anno prænotato in principio mensis Maij, Thuricenses, Lucernenses, Suitenses, & ceteri Helvetiorum conjurati copijs sociorum contractis in Longobardiam traduxerunt exercitum, & Cumam oppidum Domini Mediolanensis obsidione vallantes expugnant & capiunt, postusque in eo præsidij, circumcirca vagantur, omnia hostiliter devastantes. Turrim in valle, quam Eschental nuncupant, subfodientes, dejiciunt, in qua non pauciores, quam homines quinquaginta ipso casu perierunt.

Regressis posthæc ad propria Helvetijs, Cumani ab eorum fide promissâ resiliunt, & necato præsidio rursus Mediolanenses intromittunt. Quod ubi ad conjuratorum pervenit noticiam, resumptis iterum armis in Longobardiam revertuntur, & quicquid demoliri poterant, igne ferroque hostili incurfione devastant. Bellenzona oppidum capiunt, cujus incolæ in sua verba jurare compellunt. Contra quos Mediolanenses ad pugnam veniunt, recuperatque oppido Bellenzona simul & arce, Helvetios cædunt, fundunt, & confusos in propria redire compellunt.

Eodem anno Sigismundus Germaniæ Rex noviter, ut dictum est, paulo ante institutus, Romam iturus pro suscipiendâ Imperij coronâ, cum Veneti gens impatiens Domini, iter transire conarentur interdiceret, iratus duodecim in eos peditum millia, equitum octo millia præmisit, & capto primo inpetu Foro Julio, Tarvisium obsidione vallavit. Huic verò tanto exercitui Carolus Malatesta quidam à Venetis objicitur, qui cunctando magis, quàm dimicando imperiales milites remoraretur.

MCCCXII.

Anno Friderici Abbatis duodecimo, Indictione Romanorum quintâ, nonâ die mensis Januarij, mortuus est Joannes de Egloffstein Episcopus Herbipolensis, Francorumque Dux Orientalium, anno Principatus sui nono, vir per omnia modestus, amator Cleri, & subditorum suorum propugnator acerrimus. Obijt autem in oppido Vorchheim Bambergenfis Diocesis, veneno, ut fertur, nescio cujus peremptus. Quo mortuo atque sepulto, mox in Episcopum & Ducem Ecclesiæ memoratæ fuit electus Joannes de Brunn Canonicus, unanimi consensu Canonicorum, & præfuit annis octo atque viginti, mense uno, & sex diebus, vir sumptuosus nimium, qui pauperem Ecclesiam suo tempore fecit, & reliquit pauperiorem: cujus inopiæ materiam simul & causam dedit non ultimam, quod Concilio interesset Constantiensi diutius, & multa consumere oportuit: nec minus quia pauperrimam Ecclesiam omnino invenit.

Eodem anno conjurati Suitenses contracto suorum non parvo exercitu superatis montibus iterum Bellenzona oppidum Mediolani obsidione vallarunt. Erat in oppido ipso Capiteanus quidam cum nonnullis armatis & incolis, tanto silentio res quasque agentes, ut conjurati oppidanostimore percussos oppidum deferuisse putarent. Cum igitur securos se existimarent Suitenses, & sine ordine hinc inde licenter discurrentes, hoc ipsumque latentibus innotuisset, mox erumpens Capiteanus super eos irruit, centumque & mille conjuratorum cædens interfecit, ceteri salu-

Conjurati
Suitenses
devastant
Lombardiam.

Joannes de
Egloffstein
Herbipo-
lensis Epi-
scopus mor-
tuitur.

Joannes de
Brunn fit
Episcopus
Herbipo-
lensis, præ-
fuit annis
XXVIIII.

Suitenses
Lombardiam
obsident, su-
perantur
confusi.

T t 3

tem

Thomas de
Hafelbach
Doctor
Viennensis

tem fugâ quærentes, non ſine confuſione ad ſua redierunt. Claruit hiſ temporibus in Gymnaſio Vienneniſi Auſtriæ juxta Danubium Thomas de Hafelbach natione Theutonicus Theologiæ in eâdem ſcholâ Lectôr Ordinarîus. vir quidem doctus, ſed nimîâ prolixitate ſpernendus. Nam ut ferunt uno & viginti annis commentarios legit, quos comportaverat in Iſaiam Prophetam, & ad finem primi capituli non pervenit. Scripſit etiam in ſententias Petri Lombardi commentariorum libros quatuor, de præceptis decalogi librum unum. De quinque ſenſibus hominis librum unum. Orationes quoque ſermones, & varias Epiſtolas ad diverſos cum quibusdam alijs, quæ non vidi. Thomas de Kempis Regulæ S. Auguſtini Canonici in Cœnobio montis Divæ Agnetis prope oppidum Svvollenſe Trajectenſis Dioceſis. homo devotus, & multæ lectionis multa ſcripſit hæc ipſâ tempeſtate, de quibus vidi ſubjecta. De Contemptu mundi libros iv. Sermone ad Novitios libros iii. Dialogum ad Novitios lib. i. Sermone ad fratres lib. i. De vitâ ſolitaria lib. i. De tribus Tabernaculis lib. i. De verâ conjunctione lib. i. Hortulum Roſarum ſpiritualium lib. i. Alium, quem prenotavit vallem liliorum lib. i. Alphabetum Monachi lib. i. Conſolatorium Pauperum lib. i. De qualitate Monachorum lib. i. Manuale parvulum ſive parvulorum lib. i. Doctrinale juvenum lib. i. De vanitate mundi lib. i. Cætera, quæ ſcripſit, ad notiiciam meam non venerunt.

Claruerunt
alijs multi
ſcriptores
Germaniæ
ſuis tempo-
ribus.

Joannes quoque Brammart Carmelita Conventus Aqueſis, & multo tempore inferioris Germaniæ Prior Provincialis. Michael Herbrand ex Duren Prior Conventus Crüzenacenſis in Comitatu Spanheimenſi ejuſdem Ordinis. Petrus de Spina Ordinis S. Auguſtini Eremitarum. Jordanus ejuſdem Ordinis. Rheinhardus de Fronthoffen Ordinis S. Dominici. Henricus de Hachenberg ejuſdem Ordinis cum quibuſdam alijs natione Germanis hæc ipſa tempora, docendo & ſcribendo varia, illuſtrarunt: de quorum lucubrationibus jam dudum in Catalogo illuſtrium virorum Germaniæ fecimus relationem.

MCCCCXIII.

Sigifmundus
Imperator
ſcriptores
Papa
ſollicitus
pro
Concilio
celebrando.

Anno Friderici Abbatis Hirfaugiani xiii. Indictione Romanorum vi. Sigifmundus Imperator tædio nimio ferens atque graviffimè, quòd ſancta Mater Eccleſia ſub tribus de Papatu contendentibus tam diu miſerabiliter in periculum animarum ſcinderetur, ductuſque Zelo Religionis Chriſtianæ communis, nec ſc̃ potens ulterius continere, quin tentaret ſerioſius, quod animo conceperat, Joanni Papæ XXIII. iterum atque iterum ſæpius atque importunè ſcripſit, monens, rogans, & conteſtans eum per diſtictum Dei futurum examen. ut juramento ſatiſſiciat: locum & tempus celebrandi Concilij generalis ſine dilatione ulteriori ſtatuat: & naufraganti Eccleſiæ ſuccurrat.

Pontifex ergo, qui maluiſſet Concilium in Italiâ celebrari, quàm extra, nimîâ Cæſaris importunitate victus, duos ad eum miſit Cardinales, cum plena atque irrevocabili poteſtate nominandi locum, & determinandi tempus Concilij celebrandi, jurans, promittens & ſubſcribens, ſe rata & grata habiturum omnia, quæ Imperator cum duobus illis Cardinalibus pro Concilio indicendo convocando & habendo concluſiſſet. Igitur Cardinales illi duo miſſi conſideratis cauſis, rationibus, & circumſtantijs multis, poſt diurnam conſultationem de loco & tempore celebrandi

brandi universalis Concilij, tandem Spiritu Sancto inspirante cum Sigifmundo Cæsare in unam convenere sententiam, pro loco nominantes Constantiam urbem Sueviæ, tempus verò annum proximè futurum cum sequentibus deputantes, quæ deputatio Imperatori multum complacuit. Quod ubi Pontifex intellexisset, quantum doluerit, nemo facile dixerit. Maluisset enim habere Concilium, sicut diximus, in civitate aliquâ Italiæ potius, quàm Germaniæ, & in eâ potissimum, ubi plus juris habebat Imperator, quàm ipse vel Romana Ecclesiâ. Sed non est mihi dubium, quin omnipotens Deus ita omnia fieri ordinaverit, quo divisa & periculosissimè scissa Mater Ecclesiâ post longam calamitatem suam aliquando sibi metipsum unita coalesceret: habuerat enim Pontifex in voluntate, sicut prius dixerat apertè, quasdam in Italia sibi placentes duntaxat nominare Civitates; ex quibus unam Imperator cum Legatis mittendis pro celebrando Concilio, & non aliam teneretur eligere. Mutavit postea sententiam, & fortè non suâ voluntate, sed nunc potius divino: contulitque mittendis Cardinalibus ad Cæsarem, priorum obitus, de nominando Concilij loco plenam omnimodò & liberam potestatem. Quâ necessitate compellus, quod per missos Cardinales cum Imperatore fuit conclusum, ulterius revocare non potuit. His auctoritatè non minus Joannis Papæ XXIII. quam Imperatoris Sigismundi, omniumque pene Cardinalium tractatis, conclusis, & munimentis necessarijs abundè roboratis, Nuntij & Oratores cum litteris auctoritatè memoratâ per universum orbem mittuntur ad Reges & Principes, ad Archiepiscopos & Præsules, ad Abbates & Prælatos, ad Gymnasia & liberas Civitates: quibus futurum anno tunc proximo celebrandum intimatur Concilium, ad quod omnes & singuli vocantur, invitantur, & citantur, qui Comitibus interesse generalibus de jure, vel ex introductâ consuetudine tenentur.

Anno prænotato Stephanus Comes Rheni Palatinus Baviaræque Dux filius Ruperti quondam Regis Germanorum, & frater Ludovici Comitibus Barbatî uxorem duxit filiam ultimi Comitum in Veldenz unicam, cum quâ ipsum Veldentis Comitatum sibi & suis obtinuit hæredibus. Et notandum, quòd Veldenz Castellum vetustissimum, à quo Comitum nomen & titulum habuerunt, in Diocesi est Trevirorum haud procul à Mosella flumine situatum, quatuor aut quinque à Spanheim Castello vel Monasterio versus Treverim directè pene distans miliaribus. Ex hac muliere Stephanus memoratus Comes hos genuit filios: Fridericum Ducem Baviaræ & Comitem in Spanheim patrem Joannis, qui morabatur in oppidulo Simmeren tribus à Coenobio Spanheim miliaribus: Ludovicum Ducem cognomento nigrum, Patrem Alexandri, qui in Meysenheim oppido manere consuevit: quod duobus à Spanheim distat miliaribus. Rupertum, qui postea factus est Episcopus Argentinenfis: Stephanum qui fuit Canonicus, & multo tempore Decanus Ecclesiæ Colonienfis: Joannem, qui primò fuit Episcopus Monasterienfis, postea Primas & Archiepiscopus Ecclesiæ Magdeburgensis in Saxoniâ, virum omni sanctitate conspicuum. Porro Fridericus & Ludovicus patre mortuo principatum ejus sæcis inæquali, ut multis videbatur, partitione diviserunt. Fridericus enim præter Simmeren oppidum & Castellum unâ cum dominio in Bolanden Wormatiensis Diocesis, cum pertinentiis ad ea, nihil consecutus est proprii, sed

Constantia
Sueviæ Ci-
vitas nomi-
natur pro
Concilio
celebran-
do.

Quod se-
mel pla-
cuisse, dispi-
cere non
debet am-
plius. Ita
fiat.

Stephanus
Dux in
Simmeren
apud Cyro-
nos uxorem
duxit.

Quinque
filij Step-
hani Palatini
Ducis Baviaræ,
Comitis in
Spanheim.

ſed in anteriore Comitatu Spanheim coheredes & participes habet in diſiſibiles, Palatinum videlicet, & Marchionem de Baden. In poſteriori verò Comitatu Starckenburg omnia cum eodem Marchione habet in communi. Ludovicus autem duos obtinuit integros Comitatus, Gemini pontis, id eſt, Zveybrucken, & Veldentia, de quo dictum eſt, in quibus nemo, præter filium ejus Alexandrum & fratres ejus hodie quidquam habet commune.

MCCCCXIV.

Concilij
Conſtan-
tienſis in-
itium.

Jordanus
Cardinalis
Episcopus
Hoſtienſis
primus in-
tra vit Con-
ſtantiam.

Anno Friderici Abbatis xiv. Indictione Romanorum vii. poſt octavas Dominicæ Reſurrectionis Concilium generale magnum anno præterito, ſicut diximus, indiſtum auctoritate Joannis Papæ XXIII. per induſtriam & cooperationem Imperatoris Sigismundi inchoatum eſt in Civitate Conſtantiæ, & triennio duravit. Principium habuit lentum & tardum: progreſſum verò meliorem, & multorum Principum, Epiſcoporum, & Prælatorum frequentia celeberrimum, finem quoque in executione negotiorum omnium felicem & optatum. Primus omnium ex Cardinalibus Conſtantiam intravit Jordanus Epiſcopus Hoſtienſis vir doctus & magnæ auctoritatis, die videlicet xii. menſis Auguſti anno prænotato, præmiſſus à Papa Joanne XXIII. ut præpararet, diſponeretque omnia, quæ ad vitam neceſſaria videbantur.

Præmiſſe
indicti
Concilij
Joannem,
ejuſdicac-
tate proba-
tur.

Eodem anno in menſe Octobri Joannes Papa XXIII. cum ſua comiti- va movens à Bononiâ per agrum Veronenſem & Vallem Tridentinam, alpiſiſque tranſmiſſis iter verſus Conſtantiam direxit. Cùmque veniſſet ad Montem Arlesberg nuncupatum, curruſ quo vehebatur, nivis & glaciæ lubricitate motus cecidit, & Papa collapſus in terram cum furore murmuravit. Accurrentes ſubito familiares, & metuentes, ne læſus Pontifex eſſet à caſu, ad jacentem in curru dicebant: *Quomodo res agitur, Beatiſſime Pater? ſanè ſunt omnia?* Quibus irâ commotus ille reſpondet: *Hic jaceo in nomine diaboli: quare Bononia non manſi?* Conſurgens à terrâ familiarium manibus cum curru levatus capſum iter continuavit irâ plenus atque furore. Cùmque veniſſent ad ſummitatem montis, unde Conſtantiam videre jam potuit, ingemifcens ad familiam dixit: *Sic vulpes capiuntur.* Audientibus dare volens intelligere paucis, quantum capſi operis eum parituerit, quòd videlicet Concilium indiſſet. Igitur xxvii. die menſis Octobris anno memorato appropinquans Conſtantiæ Papa Joannes, illo die non intravit: ſed manſit in Cœnobio, Crüzlingen dicto, extra portas Civitatis, donec paratis omnibus à Clero & populo die poſterâ cum ſolemnitate debita introduceretur.

Joannes
Papa xxiii.
cum ſuis
intra vit Con-
ſtantiam.

Anno igitur Dominicæ Nativitatis præſignato xxviii. die menſis Octobris, quæ fuit feſtività Sanctorum Simonis & Judæ Apoſtolorum ſolemnis, Joannes Papa XXIII. cum proceſſione à Clero & populo honorificè, ut verus Chriſti Vicarius ante portam ſuſceptus intravit Conſtantiam, & Orationibus in Eccleſia Cathedrali præmiſſis datâque ſolemni benedictione aulam Epiſcopalem pro manſione accepit, novem Cardinalibus cum comitantibus, & alijs multis prælatis.

Eodem quoque anno vii. die menſis Novembris, venerunt & alijs ſex Cardinales de Obedientia Papæ Joannis ſæpè dicti, qui & ipſi cum honore debito fuerunt ſuſcepti, & per ſingula hoſpitia diſpoſiti. Poſt hæc xiv. die

die Novembris iterum de obedientia ejus venerunt & alij Cardinales quinque, & auctus est brevi numerus eorum.

Anno prænotato xii. die mensis Novembris, priusquam prænominati quinque advenissent Cardinales Pontifex sæpe dictus curiam fieri mandavit, in qua conveniunt Cardinales quatuor & viginti, Patriarchæ duo, Archiepiscopi & Episcopi plures: quibus simul adunatis Pontifex in certum diem mandavit fieri solemnem in urbe processionem, ordinavitque preces communes, & alia, quæ ad promerendum Spiritus Sancti gratias ex more necessaria esse videbantur. His ritè peractis nihil restare putabatur, nisi exordiri Concilium, & causam tractare seriofius, propter quam fuerat indictum; sed omnium consensu Imperator Sigismundus videbatur expectandus, qui primus & maximus post Deum auctor Concilij fuit.

Processio
fit per Civitatem
solemnis.

Igitur xxiv. die mensis Decembris anno prænotato, hoc est, in vigiliâ Dominicæ Nativitatis Imperator Sigismundus unâ cum Ludovico Saxo-
num Duce oppidum Regale Uberlingam (quod uno duntaxat à Constantia milliario distat) ingreditur, quem Barbara ex Comitibus Ciliæ uxor ejus, Elisabeth quoque Regina Bosniæ, & Anna ex Burggravijs Norici Montis Comitis de Wirtenberg coniux cum honesta & splendida suorum comitiva sequebantur.

Misit ex Uberlinga Imperator confestim nuntios ad Pontificem, suum denuntians adventum, & rogans, ut sui præsentiam ad medium noctis Missale Officium prætolari dignaretur. Erat autem frigus sæcis intenseum. Ad secundam itaque noctis vigiliam Cæsar intrat Constantiam, sine pompâ solemnitatis diurnæ, armisque in hospicio exutus, vestimentis culcioribus reinduitur, moxque ad Curiam Episcopi Constantiensis Papam salutaturus properat, cum quo intravit Ecclesiam.

Rex Sigismundus
noctē Nativitatis
Domini intrat
Constantiam.

Ad medium verò noctis Papa Joannes indux ex more Pontificalibus ad majus Altare in principali Basilicâ, divina, hoc est, primam celebraturus Missam, processit; ad quam Sigismundus Rex ornatus habitu Diaconatus, cappâque choralis & coronâ Regali gladium tenens in manu dextera, Evangelium legit: *Exijt edictum à Cæsare Augusto, ut describeretur universus orbis*. Alias quoque duas missas, in aurora videlicet simul atque in die, idem Papa Joannes cum solemnitate magnâ cantavit, in quarum fine populum benedixit.

Anno prænotato xix. die mensis Novembris, post medium noctis horâ septimâ, minuto xxxi. in Onolzbach natus est Pater Friderico tunc Burggravo Norico, brevi postea Brandeburgensium Marchione Albertus, pater Joannis, & avus paternus Domini Joachim, qui hodie Marchiam sapientissimè regit memoratam; vixit autem Albertus iste annis lxxii. de quo postea.

MCCCCXV.

Anno Friderici Abbatis Hirsaugiani XV. Indictione Romanorum viii. primâ die mensis Januarij, in quo nos annum in progressu hujus operis exordimur, inceptum est Concilium Constantiensè, & deinceps per triennium duravit. Duo etenim anni, qui hunc immediatè præcesserunt, ad Concilij quidem rationem, non autem ad ejus celebrationem pertinent: quorum primus fuit intimationis; secundus convocationis; tres verò duntaxat celebrationis, sessionis, & executionis negotium extiterunt.

Concilium
Universale
in Constantia
hoc anno
cepit celebrari.

U u

Eodem

S. Brigitta
in Concilio
cano ica-
tur a joan-
ne Papa.

Eodem anno secundâ die mensis Februarij, quæ fuit Beatæ Mariæ semper Virginis Purificatione solemnis, Joannes Papa XXIII. in principio Concilij generalis apud Constantiam ad preces multorum tam procul tunc absentium, quàm etiam in Concilio præsentium, B. Brigittam Suediæ Principis olim filiam viduam Sanctorum catalogo adscripsit. Huic S. Brigittæ Canonizationi præfentes interfuerunt Cardinales novem, & viginti, Patriarchæ IV. Archiepiscopi XLVII. Episcopi CLX. Sæcularium verò Principum, Ducum, Comitum, Abbatum, Doctorum, atque Nobilium ingens erat numerus.

Eodem anno, v. die mensis Februarij, venerunt ad Constantiam VII. Cardinales de obedientia Gregorij Papæ XII. inter quos fuit Joannes Archiepiscopus Ragusinus, vir græcè & latinè, ac in varietate scripturarum doctissimus. quem Gregorius Legatum unum de Latere creaverat; unde post dies paucos idem Cardinalis Ragusinus Concilium auctoritate mitentis se Gregorij Papæ ratificans confirmavit. Miserat idem Gregorius ad Concilium Carolum Malatestam virum prudentem & insignem, quem Procuratorem constituerat irrevocabilem ad resignandum Papatum, si tamen & reliquos duos cedere contingeret.

Petrus de
Lunâ, Be-
nedictus
XVII. nemi-
nem misit
ad Conci-
lium.

Petrus autem de Lunâ, qui Benedictus XIII. in sua obedientia dicebatur, neque per se ad Concilium venit, neque Procuratorem aut Nuntium aliquem misit, sed perseverans in pertinacia, contemnensque admonitiones, preces & citationes Concilij, finem rei expectavit, & confidens in Castello Paniscolæ municillimo, neminem se timere confirmavit.

Sigismundi autem Cæsaris frater Wenceslaus Bohemiæ Rex, quem etiam administratione Imperij, propter ignaviam suam depositum iupra jam diximus, rogatus, monitus, atque citatus ad Concilium venire contempsit, indignitate animi laborans forsitan, quod à Germaniæ Regno fuerit dejectus. Certum & manifestum est, eum schismatis & hæresis Bohemorum causam præstitisse non ultimam, qui & hæreticis favit, & veros Christianæ fidei cultores persecutus fuit. Intuitu Fratræ dissimulatum est. Metu tamen, ut opinio fuit, censuratum misit ad Concilium nomine suo & Regni Bohemiæ Joannem Huls virum quidem ingenio & eruditione scripturarum insignem, sed multis erroribus plenum, & pessimum, de cujus hæresibus multa diximus anno Friderici Abbatis secundo. Qui cum animadverteret, quod Patres in Concilio verba simul & opera ceperunt aliquantulum habere suspecta in ipsius moribus & conversacione, timuit, & metuens suam non posse latere hæresim, occultè fugit ex urbe.

Joannes
Huls Hære-
sarcha
mittitur ad
Concilium
à Bohemiis.

Notum erat omnibus, quod ipse Joannes Hæresarcha esset, qui Bohemiam Wiclefistarum maculasset errore, & propterea Patres de Concilio, verborum ejus simul & operum inquisitores occultos posuerunt. At posteaquam Hæresarchæ fuga senatui urbis Constantiensis innotuit, miserunt post eum milites, qui repertum secundo fermè à Constantiâ milliario in quâdam tabernâ blasphemantem Concilium rusticorum prodicione ceperunt, & in Civitatem reduxerunt invitum. Reductus verò in urbem Joanni Papæ primò traditur, deinde apud Prædicatores carceri mancipatur.

Joannes
Papa jurat,
se renunti-
aturum Pa-
patus.

Anno prænotato primâ die mensis Martij, Joannes Papa XXIII. ad instantiam

infantiam Regis Sigismundi & Patrum de Concilio, promisit, iuravit & scripsit in hunc modum, qui sequitur: *Joannes Episcopus servus servorum Dei universis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem & Apostolicam Benedictionem. Universitati & vestrum singulis innotescat, quod propter quietem totius Populi Christiani proficere, promitto, spondeo, voveo & iuro Deo & Ecclesie, & huic sacro Concilio, sponte & libere dare Pacem Ecclesie per viam meam simplicis Cessionis Papatus, & etiam facere & implere cum effectu iuxta deliberationem presentis Concilij, si & quando Petrus de Luna, Benedictus XIII. & Angelus Corvarius Gregorius XII. in suis obedientijs nuncupati, Papatus quem pretendunt, per se vel Procuratores suos legitimos similiter cedant. Et etiam in quocunque casu cessionis aut alio, in quo per meam cessionem poterit dari unio Ecclesie ad extirpationem presentis schismatis. Acta sunt hac in Constantia anno Domini 1415. prima die Martij, Pontificatus nostri anno quinto.*

Anno præscripto in Dominica Palmarum Joannes Papa memoratus Officium Missæ in Ecclesia Cathedrali solemniter decantans, Rosam ex more benedixit, quam Sigismundo Regi donavit. Missarum verò solemnitatem peractâ, Pontifex Regem, Cardinales, Patriarchas, Archiepiscopos, Pontifices, & Principes, qui aderant omnes, suam invitavit ad mensam, quibus epularum diversâ genera copiose fecit ministrari.

Alterâ verò die post Palmas convenit universa multitudo Prælatorum, Cardinales 34. Patriarchæ 4. Archiepiscopi 47. Episcopi 160. & Principes omnes ad Ecclesiam Cathedrali, in cujus choro prima sessio Concilij habita est. Tres in superiore chori loco erant positæ sedes cæteris eminentiores & magis ornatae, in quarum una sedebat Joannes Papa XXIII. in alia Carolus Malatesta vice ac nomine Domini sui Gregorij Papæ XII. tertia Benedicti Papæ XIII. absentis & contumacis vacabat.

Sedentibus in ordine suo Prælati atque Principibus inchoata est sessio, in cujus principio visum est omnibus utile fore atque necessarium, ut Ecclesiæ SS. de uno imprimis provideretur Capite, quatenus unus Christus unum haberet Vicarium, unum Ovile, unum Pastorem, atque unum totius populi Christiani fidelis Concilium unum inrueretur Præsidentem. Data est posthæc omnibus potestas libera. quâ unusquisque circumfessionem licet posset in medium proferre, quidquid putaret conducibile ad universalis Ecclesiæ utilitatem. Auditi sunt per ordinem singuli, & unusquisque, Notarijs dicta excipientibus, quod sibi videbatur bonum, proferebat.

Itaque datâ libertate loquendi, multa crimina, scelera, & mala in ipsum Pontificem Joannem XXIII. Concilio Præsidentem dicta sunt à multis, qui se probaturos omnia sub pena talionis ipso audiente publicè obligarunt. Quadraginta, nec minus, facinorum capitula in eum dicta sunt, quorum aliqua Christianæ fidei erant contraria, reliqua si non damnarentur, grave Christianis omnibus videbantur scandalum paritura. Cupit deliberandi tempus Pontifex graviter accusatus, & liberâ voce pollicetur, omnia sibi objecta scelera & posse, & velle se cum veritate revellere.

Scissione illâ tandem solutâ Pontifex malè sibi conscius de suo in Concilium adventu doluit, & ne Papatus cedere in vitis cogeretur, fugam si posset subire cogitavit. Consilio igitur & auxilio Joannis Archiepiscopi Moguntini & Friderici Ducis Austriae, mutato habitu cum paucis & familia

Uu 2

griseo

Joannes
Papa in die
Palmarum
Rosam be-
nedixit
dat Regi.

Sessio in
Concilio
Constantiensi
prima
habita
est in
Palmarum.

In Joannem
Papam
XXIII. præ-
sidentem
plura dicta
sunt crimi-
na.

Joannes
Papa XXIII.
de Constanz
fugit in
Schaffhaus-
en.

grifeo indutus veſtimento, equum conſecutus parvulum auſugit, & clanculò de Conſtancia, neſciente Concilio, receſſit. Conſenſa deinde naviculâ Friderici Ducis præparatâ miniſterio, per fluentem Rheni ad oppidum ipſius Ducis Schaffhaufen incognitus omnibus deſcendit: inde ad Neukirchen, ulterius ad Friburg iturus, & exinde in Burgundiam. Fugit autem de Conſtancia xx. die menſis Martij anno prænotato.

Fridericus
Aulricus
Dux priva-
tur à Rege
bonis.

Cognito Rex Sigismundus, quòd Pontifex Joannes Friderici Aulrici Ducis fuſſet auxilio, cunctis eum bonis, feudis, caſtris, urbibus, oppidis, villis, agris & poſſeſſionibus per ſententiam privat, proſcribit, & omnes ei ſubjectos à juramento & fidelitate ipſius abſolvit, & quidquid in Regno habuerat, aliorum poteſtati & manibus diripiendum conceſſit.

Quibus Duci Friderico renuntiatis extimuit, & ſalvo conductu per Nuntium impetrato, ad Regem mox perſonaliter venit, gratiam petijt, & veniam ſub conditione. Die igitur 27. menſis Martij, anno præſignato, Dux Fridericus & ſe & ſua omnia Majeſtati Regiæ ſubjecit, & reduſturum ſe Pontificem publicè juravit. Joannes verò Moguntinus Archiepiſcopus, qui Conſtantiam intraverat cum Equitibus quadringentis, eo quòd in fugam Joannis Papæ conſenſerat, à Patribus de Concilio poenitentiam ſuſcipiens, veniam impetravit.

Joannes
Papa xxiii.
à Concilio
capitur &
carceri
mancipatur.

Die autem poſterâ Dux Fridericus Aulrici ſatiffactus juramento, quod Regi Sigismundo præſtiterat, Joannem Pontificem inlequitur, captumque ac multum renitentem ad Conſtantiam reduxit. Concilio itaque decernente Pontifex in proximam Rheni inſulam ducitur, & in Monaſterio S. Marci Evangeliſtæ noſtri Ordinis Augiæ majoris, quod Richenau dicitur, cuſtodiz mancipatur.

Interea Patres de Concilio viros quosdam graviffimos atque doctiffimos in Judices delegerunt, qui crimina Joanni Papæ jam memorato objecta diligentiffimo examine diſcuerent: accuſationum capita ſimul & confirmationes teſtium audirent, & quidquid conſtaret certiffimè probatum, ad Concilij noticiam referrent. Quid opus rem diſſerre cirent? pluſquam quadraginta ſcelerum capita fidelium teſtimonio audita & probata iunt contra Joannem Pontificem, quæ nec ipſe quidem reus potuit revellere.

Relatis verò ad Concilium Papæ Joannis erroribus atque ſceleribus, ſufficiètimò & ſuperfluo teſtimonio fide dignorum probatis, omnes qui audierunt, mirabantur ingemiſcentes, quòd homo tantus, & in tali dignitate poſitus Eccleſiaſtica, tot in fide Chriſtiana errores admittere potuit, tot crimina, tot ſcelera, & enormitates contra bonos mores fidelium commiſſit. Probatum namque fuit contra eum coram deputatis à Concilio iudicibus, quòd in fide multipliciter eſſet erroneus, & in moribus ultra modum vitioſus. Miſa deinde ad eum relatione compertorum per viros ſolemnes, ubi in Augia majore detinebatur in carcere, non ſolùm non negavit objecta, ſed ultro conſeſſans indignum ſe omni Pontificatus honore proclamavit. Unde omnibus, qui erant in Concilio præſentes, in eandem ſententiam concordantibus. Joannes ipſe Pontifex viceſimustertius à Papatu ſolemni proceſſu deponitur, & ſecuriore cautelâ & pace fidelium ad carcerem damnatur. Aderat Proteſtor electus Concilij Ludovicus Comes Rheni Palatinus, Bavariaque Dux vir magnanimus & fidelis Eccleſiæ, qui Conſtantiam cum quadringentis equitibus pridem intrave-

Joannes
Papa xxiii.
per Con-
cilium on-
ſtantiènſe à
Papatu de-
ponitur.

rat, &

rat, & in his, quæ pertinebant ad arma, promissimus Patrum advolabat defensor. Lecta & pronuntiata coram omnibus Joannis à Papatu depositionis sententia, jam non Joannes, non Papa, non Pontifex, sed Balthasar Cossâ, ut prius, vocabatur. Depositionis quoque ad eum sententia per Notarios in carcerem mittitur; quam ut legit, confirmans & lachrymans dixit: *Iussit hæc patior, iussit mecum agitur, qui nomine solo Pontifex, moribus suis semper iniquus.*

Concilij autem decreto Balthasar Cossâ jam à Pontificatu depositus, Ludovico Comiti Palatino committitur: à quo ductus ad oppidum Heidelberg usque ad ulteriorem Concilij deliberationem in Castello juxta Rheni fluentia Mannheim nuncupato custodiæ per triennium honestæ, sed tamen firmissimæ mancipatur. Fuit autem ejus à Papatu facta depositio in Vigiliâ seu profesto Corporis Christi. Misérabilis jam homo ex supremo factus omnium infimus incarcerationis & captivus, unum id modicum nullis precibus obtinere à Concilio potuit, ut linguae Italicæ vel unicum haberet ministrum. Ad eum nullus mittebatur ingredi, præter ministros linguae Theutonicæ pauculos, quorum nec ipse intellexit sermones, nec loquens intelligebatur ab illis, sed nutibus loquebatur ad nuntios.

Nec diu postea eodem anno quartâ die mensis Julij, Carolus Malatesta vir cerè ut supra diximus, eruditione simul & experientiâ rerum insignis, quem Gregorius Papa XII. Vicarium suum miserat ad Concilium cum plena potestate resignandi ejus nomine Papatum, si reliqui animo vel alter eorum suo similiter Pontificatui renunciaret, sedens in sede Domini mittentis, cum videret omnium Patrum unam eandemque esse sententiam, ut se Pontificatu etiam abdicaret Gregorius, dixit: *RR. PP. pro unienda sancta Matre Ecclesiâ, prò dolor! pluribus jam annis miserabiliter scissa atque divisa, paratus sum facere, quod à Domino meo Gregorio XII. ut scitis, accepi in mandatis. Video enim, quòd unitas Ecclesiæ fieri non possit, nisi tres isti Pontifices de Papatu contendentes jus suum, si quod habeant, omnes simul resignent.* His dictis mandatum suum coram omnibus legi publicè fecit, ac deinde nomine Gregorij Papæ XII. ut procurator, Pontificatum resignavit. Hanc renuntiationem Papatus Gregorij, qui deinceps Angelus Corrarius, sicut ante Papatum dictus est, per Carolum Malatestam procuratorio nomine factam sponte, voluntariè, liberè ac sine omni metu vel coactione, Patres de Concilio summis præconijs extollentes grætanter acceperunt, & ne cederenti tantis honoribus viderentur ingrati, ipsum Angelum Corrarium renuntiantem, auctoritate Spiritus Sancti Cardinalem, & Agri Piceni Legatam designavere perpetuum. Sed non diu supervixit, animi, ut opinamur, languore consumptus, quòd ex Domino factus fuerit servus.

Interea dum hæc agerentur Constantiæ, audientes Bohemi hæretici, quòd Joannes Hufs eorum Princeps erroris detineretur captivus, ejus compatriotam, atque discipulum Hieronymum de Praga virum cerè doctum & latino sermone promptissimum occultè miserunt ad Constantiam, ut si quovis possset ingenio, captum liberaret magistrum. Venit ergo Constantiam Hieronymus paucis cognitus, vel nullis, nisi forsitan suæ gentis hominibus. Multa secretius ingeniosè tentavit, pecunijs plura industriosè præsumpsit, sed neque ad magistri colloquium venire, neque liberare captivum potuit.

Uu 3

Verùm

Balthasar
olim Papa
H. id est
Ber-
gam
ducis
fuit.

Gregorius
Papa XII.
renuntiat
per Procura-
torem.

Hieronymus
est Bohemus
hæreticus intra-
vit Con-
stantiam.

Hieronymus
occul-
tè fugit de
Constanti-
a.

Hieronymus
de Pra-
ga in ne-
muse cap-
tus Con-
stantiam
reducitur.

Joannes &
Hieronymus
reperi-
unt in hæ-
resi perti-
naces.

Verùm ubi conatus suos videret inanes, ne nihil omnino egisse puta-
retur, schedulas conscripsit plurimas, in quibus præceptoris sui Joannis
Huis capivi vanis argumentis innocentiam declaravit, asserens cum virum
sanctum, doctum, & Catholicæ fidei integritate singulariter præcipuum,
parem quoque Apostolis, & propterea innocenter esse captivum. Deinde
conscriptas hoc modo singulas papyri schedulas valvis Ecclesiarum singu-
larum nocturno tempore cum cera infixit, & factò manè recessit. Die
verò jam adveniente visæ, ac lectæ sunt schedulæ ab intrantibus Ecclesias
multis, quæ cum ad noticiam Patrum de Concilio fuissent perlatæ, non
parva de auctore secuta fuit disquisitio, non enim subscripserat nomen
suum Hieronymus. Igitur factâ inquisitione per civitatem diligenti, civis
quidam pauperculus, cum quo fuerat in hospitio, secretò inventus est,
qui dicebat, se Bohemum quendam habuisse in domo, qui obliis gladij
sui manè primo diluculo recessisset. Missi sunt illico post eum milites, qui
magna cum festinatione insequentes eum in nemore Bohemico repe-
runt sedentem in taberna, & Concilium præsumptuosè loquacitate,
damnantem. Captus itaque in taberna Hieronymus ad Constantiam re-
ducitur, & mox præsentatur. Repertæ sunt penes eum literæ Bohemo-
rum sigillis roboratæ, cum suæ, cum Joannis Huis ad Concilij sessores
perseverantiæ præcepta continentes. In carcerem verò positus examini
Patrum reservabatur. Captum ferunt clamitasse: *Regis Sigismundi salutem se
habere conductū.* Quem si ve habuerit, si ve non habuerit neicio, quòd captus
fuerit scio. Ad audientiam Concilij posterà die ambo sunt ducti Hullen-
ses, Joannes videlicet, & Hieronymus. & super causâ eorum adventus simul
& clandestini ab urbe recessus diligenter examinati. Joannes autem Hie-
ronymo ætate quidem præstantior, doctrinâ tamen & facundiâ inferior
primus est auditus, deinde Hieronymus. & quòd paucis multa concludam,
post examen articulorum de fide inventi sunt ambo in heresi pertinaces,
ac multis perniciosisque infecti erroribus. Moniti ergo & rogati multipli-
citer à multis, ut resipiscerent ad Ecclesiasticam redirent unitatem, con-
temnentes ad carcerem remissi sunt, usque ad pleniorum Concilij delibe-
rationem.

Interea Patres super fidei rationem à Concilio generaliter ordinati,
cupientes captivos revocare ab errore, si possent, quotidie submiserunt
ad eos in carcerem viros quosdam in omni scientiâ scripturarum periti-
simos, ut disputarent, & loquerentur cum eis. Si forte resipiscerent, ac
reverterentur ad sanctæ Matris Ecclesiæ unitatem. Sed cum multi ad eos
intromissi fuissent præstantissimi, & magnæ auctoritatis viri, nihil co-
hortando profecerunt, illis in opinione reprobâ manentibus. Erant enim
immobiliore trunci. & nullâ poterant vel auctoritate vel ratione persua-
deri, sed in suo steterunt errore pertinaces; nam sæpius victi argumen-
tationibus, ratione quoque & testimonijs conclusi scripturarum, se nun-
quam facebantur superatos: se in doctrinâ veraces, se in conversatione
sancti Evangelij veros esse imitatores dicebant, sincerósque Christi disci-
pulos & Apostolorum sequaces. Romanam verò Ecclesiam carnî & san-
guini esse deditam, & cæteras per orbem dispersas multum à traditioni-
bus aberrare Apostolorum inferebant, propterea quòd opes, divitiæ,
honores, & voluptates sectarentur. Multis, ut supra, dictum est,
erroribus

erroribus ambo infecti totam ferè Bohemiam suis hæresibus macularunt, in quibus perstiterunt usque ad mortem pertinaces, nec persuaderi ab aliquo poterant, ut malè dicta revocarent.

Relatione ad Concilium factâ, quòd Hussiones ambo Joannes & Hieronymus in hæresi sua perstarent fixi & pertinaces, decreverunt Patres concordî sententiâ, membra Ecclesiæ putrida & insanabilia, quæ à senectis prudenter submissis recusassent recipere medicinam, ne reliquum corpus inficerent, rescindenda. Igitur publico in consensu omnium decretum, igne cremandos Hæresiarchas esse, qui doctrinam Ecclesiæ spernerent, fidem contumaciter flocci penderent, & salutis monita irriderent. Unicum hoc fore cunctis remedium visum est, per quod Wiclefistarum perniciosâ hæresis de medio Bohemorum auferri posset, & extinguî, quam secus accidit, incinerationem eorum infinitis malis sequentibus.

Anno igitur Dominicæ Nativitatis prænotato, sexto die mensis Julij, quæ fuit Octava Petri & Pauli Apostolorum solemnitate memorabilis, decreto Concilij Joannes Hus Bohemus Hæresiarcha pertinax impænitens, extra Constantiam ligatus ducitur, & maximâ hominum inspiciente catervâ ignibus crematur, formidabilem cunctis vivendi, cum alacritate magna ut videbatur, suscipiens finem. Nam sicut litteris eorum, qui dum uretetur, astiterunt, comperimus adnotatum, animo constanti suscepit mortem, & quasi ad epulas invitatus properavit ad ignem, nullum præferens tristitiæ signum, quale miseris familiariter solet adesse cremandis. Tantum confidentiæ dedit opinio non æstimari perfidiæ erroris, ut lætus moreretur. Martyrem se credens veritatis, cum pro impietate pateretur. Cineres exusti ne à Bohemis raperentur hæreticis, in lacum sunt projecti aquarum. Hieronymus autem de Praga, ætate quidem junior, sed facundia & eruditione, sicut antea diximus, longè præstantior, Joanne combusto, adhuc detinebatur in carcere, hæresi plenus & pertinax, quem Patres summis conatibus reducere ad saniora laborabant varijs modis, & documentis, sed non potuerunt. Videntes tandem, quòd post vincula, carceres, & torpentiissimas admonitiones in sua pertinacia persisteret obstinatus, mortis in eum sententiam dari permiserunt, qualem præceptor, imò seductor ejus Joannes accepisset. Anno itaque memorato 17. die mensis Septembris Hieronymus de Praga Bohemus in hæresi Wiclefistarum pertinax obstinatus, & ad ignem sententialiter condemnatus extra urbem Constantiensem in eum locum, in quo Joannes fuerat exustus, ducitur, & lætus intrepidusque, ac cantans Salve Regina, concrematur, homo certè doctus facundus & eloquens, cui similem eruditione non habuit Bohemia, si fidem non temerâssè Sacrosanctam atque Catholicam. Cineres ejus lictores in lacum vicinum projecerunt.

Hic Hussitarum amborum finis exitit, hanc mercedem impietatis suæ uterque accepit. Accesserunt posthæc amborum discipuli, quo secretius potuerant, incinerationis locum, & subfodientes terram, pro reliquijs in Bohemiam deportaverunt, quam & ostendunt, & venerantur usque in præsentem diem. Bohemi verò schismatici, doctrinam Joannis & Hieronymi sequentes, Martyrij palmam eis concesserunt non minorem, quam Romani Petro & Paulo Apostolis tribuunt Jesu Christi, quotannis eorum cum suis laudibus memoriam religiosâ uti existimant festivitatem in templis venerantes.

Verùm

Joannes & Hieronymus ut hæretici ad ignem sunt judicati.

Joannes Hus Bohemus Hæresiarcha Constantiæ combussus.

Hieronymus à Praga in hæresi pertinax Constantiæ combussus.

Multa Chri-
ſtiana om-
nia per-
muerunt à
Bohemis
hereticis.

Huffitarum
triginta
millia com-
munican-
tes ſub u-
traque ſpe-
cie conve-
niunt.

Theodori-
cus de
Moers fit
Archiepiſc-
opus
annis 48.

Tuicium à
Montenſi-
bus incen-
ditur in
odium Ar-
chiepiſc.

Monaste-
rium Eyſa-
lie fracta
nube to-
tum fere
deſolatur.

Verum poſteaquam Bohemi Huſſitarum ſactionis peritiſſimi homi-
nes audiverunt ſuorum Hæreſiarcharum apud Conſtantiam interitum,
irati & commoti ſunt, & in Eccleſiaſticos ac ſanæ doctrinæ viros nimis
crudeliter ſevientes, multos gladijs, igne, præcipitio, & fuſſibus necave-
runt. Monasteria & Eccleſias in Praga & extra ſpecioſiſſimas igne ſub-
miſſo funditus deſtruxerunt; Monachos Sacerdotes & Clericos ſine ju-
dicio innumeros perimentes. Wenceslao quoque mortuo, Huſſitarum
multitudo nimis invaluit, & veros in Regno Chriſtianos graviſſimè per-
fecuta fuit; nam Monasterium illud famoſiſſimum, Aula Regia dictum,
eorum rabies in fundamentis delevit; in cujus quidem Cœnobij Ambitu
verus & novum Teſtamentum literis majuſculis in tabellis parietibus
affixis ſumptuoſiſſimo opere integrum fuerat ſcriptum; convenerunt
namque Huſſitarum plus quam triginta millia. Eccleſiam Dei perſequen-
tes, Tempia omni ornatu ſpoliantes & deſtruentes: Sacerdotes Mona-
chos & Laicos ſine commiſeratione occidentes. Patentibus in campis or-
natas poſuere menſas, ſuper quibus à Sacerdotibus ſuis in contemptum
Sacramenti ſacrum Corpus & Domini ſumentes Sanguinem ſuſceperunt.
Quanta malorum ſecurigo facta ſit populo Chriſtiano hæc Huſſitarum
impietas, nemo ſcribere ſufficit, nemo forſitan non expertus credit.
Verum ad præſens de his ſatis diximus, jam nunc ad alia properemus.

Anno præſignato viceſimâ primâ die menſis Septembris horâ ſepti-
mâ minuto tricelimo nono poſt meridiem, naſcitur Fridericus poſtea Im-
perator, ejus nominis tertius, patre genitus Erneſto Auſtriæ Duce. Vixit
annis novem & ſepuaginta, de quo inferius ordine ſuo plura dicemus.

Eodem anno mortuus eſt Fridericus ex Comitibus de Sarverda,
Colonienſium Archiepiſcopus anno Pontificatus ſui quadreſimo quin-
to, & in majori Eccleſia Colonia ſepeliqur. Poſt quem Theodoricus ex
Comitibus de Moers in Archiepiſcopum eligitur, & per Concilium Con-
ſtantienſe confirmatur, Sede Apoſtolica vacante per biennium à Renun-
tiatione Joannis atque Gregorij, ut paulò ante diximus. Ordinatus in Ar-
chiepiſcopum Theodoricus præfuit annis ferme octo & quadraginta, &
Eccleſiam valde locupletavit.

M C C C C X V I.

Anno Friderici Abbatis ſexto decimo, Indictione Romanorum nona
durante Concilio Generali apud Conſtantiam, facta eſt inter Theodori-
cum Archiepiſcopum & Cives Colonienſes gravis diſſenſio. Colonien-
ſium verò defenſor & auxiliator contra Archiepiſcopum fuit annuo con-
ductus ſtipendio Dux Montenſis, qui miſſis equitibus villam Tuicienſem,
quæ ad Rheni fluentia in oppoſito urbis Colonia ſita eſt, incendio fecit
cremari, ne præſidium in eam locaret Archiepiſcopus ad expugnationem
Civitatis.

Eodem anno nubes quidam nocte in aëre diviſa, ſive reſoluta ſubito
cecidit ſuper oppidum Monasterij Eyſalie dictum in Territorio Eccleſiæ
Trevereniſis cum impetu, dormientibusque cunctis aquarum incurſus por-
tas cum muro & ædificijs pluribus dejecit, domos cum hominibus multis
ſubvertit, majorémque oppidi partem cum inhabitantibus delevit.

Anno prænotato Sigismundus Rex in Concilio generali apud Con-
ſtantiam perſonaliter exiſtens, crematis jam igne Hæreſiarcharum Joanne
Huſſ

Mus & Hieronymo; metuensque ne Hussitarum error, quem per Bohemiam contra divitias & honores Cleri simul & Ecclesiasticam dignitatem prædicaverant, in omne tandem Germaniæ serperet Regnum, summis conatibus laborabat, ut novam Cleri quandam introduceret reformationem. Sunt qui scribant, eum non satis in hac reformatione sinceram pro Sacerdotibus mentem habuisse ad finem, quod ex eo patet libello, quem Fridericus quidam ejus minister Hussita potius quam Christianus, Cleri hostis & adversarius in lingua theutonica nomine ipsius Sigismundi Regis composuit, & reformatorium Cleri prænotavit, in quo modum destruendi Ecclesiam & Clerum omnem potius quam reformandi commendavit. Verum Patres & Domini Cardinales, Episcopi & ceteri fidelium Rectores, qui aderant, considerantes, quod propositus reformandi modus, omni Clero & maxime Prælati utramque Jurisdictionem habentibus esset in omnimodam destructionem citò & indubitanter futurus, unanimi consilio Regis contradixere proposito, qui ex abundantibus sub reformationis prætextu intenderet facere mendicantes, quasi non fuerint olim in Ecclesia sancta Dei plures & sine numero Pontifices, Episcopi, Abbates, Prælati, sacerdotes & Clerici, quorum sanctissima vita & conversatio in medio, ut ita dicam, divitiarum relucens, Evangelicam populo fidei ostenderit perfectionem. Ut verò importunitatem Regis vincerent ratione, dixerunt reformationem Cleri non posse fieri, nisi prius & Presbyteri Papam, & caput haberet Ecclesia. Fuerunt multi sæculares & laici, quorum corda incenderat avaritia, qui ut bona Clericorum, Hussitarum exemplo, suis applicare usibus potuissent, magnis apud Regem precibus instabant, consulentes, ne inchoatum opus Reformationis intermitteretur. Mallent enim hi petrones iniqui ministros Ecclesiæ mendicos esse, quam divites, non Deum sed bona Clericorum avidè sitientes. Unde sicuti ex memorato reformationis clarè patet libello, Regis intentio fuit, S. Pontifici, Cardinalibus, Episcopis, Abbatibus, Monachis & Clericis legem ad necessaria hujus vitæ possidenda restrictam constituere, & unicuique pro conditione sui statum certam pecuniarum summam in annuos sumptus assignare. Quicquid autem superesset Ecclesiæ reddituum, fisco importaretur communi, & in usum servaretur bellicos contra Turcas Christi adversarios pugnandi.

Modus re-
formandi à
Rege pro-
positus non
placuit
Concilio.

Clericorum
Avaritia
Clerico-
rum bona
rapere con-
cupivit.

Anno igitur prænotato videns Rex Sigismundus, quòd Concilium in ejus subdolum Reformationem non vellet præbere consensum, donec novus crearetur Pontifex, cujus auctoritate fierent omnia, necessàriò duxit negotium differendum. Sublatis autem duobus de Papatu contendentibus, Joanne & Gregorio, tertius in quo major apparebat in abrogando difficultas, restabat Petrus de Luna, Benedictus tertius decimus in sua obedientia nuncupatus. Sigismundus igitur tollendi schismatis, atque uniendæ pacis Ecclesiæ ardentissimus sollicitator, assumptis aliquot Oratoribus Concilij ad Reges Hispaniæ, Arragoniæ, Galliæ, & Angliæ Benedictum sequentes in propria persona vadit, singulos per Ordinem rogat, ut abdicent Benedictum, Concilium sequentes.

Rex Sigis-
mundus
pro schis-
mate aucto-
rendo pla-
rima pera-
gravit Re-
gna.

Reges Regi consentientes rogati, cum audissent Benedictum in sua opinione pertinacem, qui nullà poterat ratione moveri ad cedendum, licet prius juraverit, quòd alijs duobus renuntiantibus, & ipse sine mora

X x

cedere

cedere vellet, adhærent Concilio, & illum ut ſchiſmaticum abjurant. Huius Rei nuntius cùm ad Concilium à Rege miſſus Sigifmundo perveniſſet, mirum in modum Patres lætificavit, qui Deo gratias magnificè retulerunt. Ipſe autem Rex aliquandiu poſt hæc in Gallia & Anglia remoratus eſt, cupiens ad concordiam revocare, quamvis non potuit, Reges diſſidentes. Interea nihilominus continuabatur Concilium non obſtante Regis abſentiâ, ſeſſionéſque publicæ in Eccleſia celebrabantur, & fiebant omnia, quæ neceſſaria negotiorum expeditio requirere videbatur in nomine & virtute Spiritus Sancti.

MCCCCXVII.

Anno Friderici Abbatis Hirſaugiani ſeptimo decimo. Indiſtione Romanorum decima, Conſtantiæ adhuc durante Concilio triceſima die menſis Januarij, Sigifmundus Rex, peragratis pro unione faciendâ Eccleſiæ, Regnis Gallia, Hiſpaniæ, Arragoniæ, Angliæ, aliſque provinciis mul-
tiſperactis feliciter negotio Conſtantiam reverſus ingreditur, & à Concilio magnâ ſuſceptus reverentiâ ſimul & ingenti lætitiâ collaudatur. Et merito quidem omni laudandus eſt tempore, qui tantos itinerandi labores, totque impenſas, quales ante eum nullus fecit, pro Eccleſiæ bono Catholice ac reformanda unitate communi, ſubire minimè unquam recuſavit.

Negotium Petri de Luna olim Papæ, tractatur in Concilio.
Poſterâ die Rex ingreſſus Concilium, legationis ſe proſperum habuiſſe iter, litteras adhæſionis Regum firmiſſimæ in medium reſpuit, oratoréſque eorum brevi ad Concilium venturos prænuntiavit. Omne Concilium in quinque fuit nationes diviſum, quarum auctoritate cuncta gerebantur. Poſtquam igitur Benediſtus antea in Concilio Piſano depoſitus, pertinax in ſua rebellionem permanere compertus eſt, gerens ſe Papam, cùm non eſſet, perdurantiſque in ſua ſententia immobilis, cæperunt Patres de Concilio negotium ejus maturius diſcutere, & de abrogatione iterum tractare.

Anno igitur Dominicæ Nativitatis prænotato, decimo octavo die menſis Martij, in quadageſima, poſteaquam Patres in Concilio materiam & negotium Petri de Luna quandam Benediſti tertij decimi Papæ, dudum ut diximus, in ſynodo Piſana Generali abrogati, cum ſumma diligentia examinando diſcuſſerunt, nationum omnium conſenſu ſententiam in eum protulerunt. Accenſis ergo & extinctis in majori & ſingulis Conſtantiæ templis ex more candelis pulſatiſque campanis, rejeſtis rationibus omnium, qui cum eo ſentire videbantur (erant autem pauci) Petrus de Luna iterum privatur Pontificatu, auctoritate totius Concilij, & veluti ſchiſmaticus & hæreticus condemnatur, anathematizatur & publicè denuntiatur. Nihilominus Apoſtolica Sedes, ab illo die adhuc vacavit menſibus ſeptem, atque diebus viginti, uſque ad feſtum S. Martini, ut præ ordinem dicemus.

Omnes inſtri Ordinis Abbates Provinciarum Magni nati à Concilio ciantur.
Eodem anno Patres de Concilio Conſtantiæſi memorato, conſiderantes ſacroſanctum Ordinem noſtrum ſub norma Divi Legislatoris Monachorum Benediſti (de quo ſancta Mater Eccleſia tot olim habuit Romanos Pontifices, tot Cardinales, Archiepiſcopos, Epiſcopos Prælatos & Monachos doctrina & ſanctitate inſignes) nimia vivendi licentiâ collapſum, & totum penè miſerabiliter in utrôque ſtatu deſolatam, ex eo maxime

ne quod à multis retro annis Capitula provincialia jure præcepta celebrari de triennio in triennium fuerint intermissa, neglectæ Visitationes, & nonnulla in Monasterijs Observantiæ Regularis servata integritas. Confulescentes igitur Ordini Patres, & cupientes monasticam reformare Observantiam diu nimis collapsam, diem celebrandi Capituli in Cœnobio Petri domus Constantiæ determinarunt ultimam Februarij, ad quod omnes & singulos Abbates memorati Ordinis Provinciæ Moguntinæ citarunt sub pœna privationis Abbatialis & cujuslibet alterius dignitatis, ni comparerent.

Hæc autem sunt nomina Dioecesium Provinciæ Moguntinæ simul & Monasteriorum Ordinis, quæ sub eis constructa noscuntur, quorum Abbates ad Capitulum auctoritate Concilij fuerant citati. In Dioecesi Moguntina illo tempore ista fuerunt Cœnobia: *Hirsfeldia*, *Selgenstatt*, *S. Jacobi prope Moguntiam*, *Spanheim*, *S. Joannis Baptiste in Ringavia*, *Reinhausen*, *Bursfeldia*, *Northeim*, *Breitenavve*, *Steina*, *Hafungen*, *S. Petri in Erfordia*, *Salfeldia*, *Reinharzpronna*, *Homburg*, *Gerode*, *S. Jacobi Scotorum in Erfordia*, *Cella Paulina*, *Oldesleben*, *S. Albani prope Moguntiam*, in quo modo sunt Canonici, *Blidenstatt*, quam nunc etiam inhabitant Canonici.

Nomina
Dioecesium
& Monaste-
riorum con-
sistit Ordinis
Provinciæ
Mogunti-
næ.

Moguntina
Dioecesis.

In Dioecesi Spirensi sunt *Hirfaugia*, *Wissenburg*, *Limpurg* nunc ex-
ustum, *Gozave*, *Odenheim*, in quo Monachi apostatarunt ab Ordine
nostro ætate, & postea in oppidum *Bruchfal* translati sunt, *Hunshheim*
jam sunt Canonici, *Clingenmünster*, cujus Monachi abjecto habitu simi-
liter apostatarunt ab ordine.

Spirensis.

In Dioecesi Herbipolensi Monasteria sunt ista. Sancti Stephani in Ci-
vitate, Sancti Jacobi in Suburbanis, cui hodie præfatum inutiles, *Schvvar-
zach*, *Theris*, *Murhart*, *Uraugia*, *Schluchtern*, *Amerbach*, *Fulda*, *Neustatt*,
Pantz, *Veiofthorff*, *Steinach*, *Monichaurach*, *Monichroten*, *S. Burchardi*,
jam sunt Canonici, *Camberg* similiter abjecto habitu recesserunt ab
Ordine.

Herbipo-
lensis.

In Dioecesi Augustensi. Sancti Udalrici in Civitate, *S. Crucis in Wer-
dea*, *Elchingen*, *Lorch*, *Dekingen*, in *Faucibus*, *Ottenbeuren*, *Neres-
heim*, *Dierhaupten*, *Yrse*, *Fultenbach*, *Prenzahausen*, *Benediktenbeuren*,
Bezelpronna, *Elvvangen*, quod apostataribus Monachis hodie Canonici
occupant.

Augusten-
sis.

In Dioecesi Constantiensi Monasteria sunt Ordinis, *S. Galli*, *S. Gregorij* in *Muré*, *Campidonense*, *S. Blasij*, *Alperspach*, *Sanctæ Mariæ* ad
Eremitas, *Duplicis aquæ*, id est *Zvvifalten*, *Sanctorum Petri & Pauli* in
nigra sylva, *Rinaugia*, *Isne*, *Steina*, *S. Ruperti*, *S. Marci* in *Augia* majore,
Petri domus in *Constantia*, *Bregantium*, *Schaffhausen*, *Ochsenhausen*, *Wib-
lingen*, *S. Joannis* in *Turtal*, in *Truba*, in *Fischingen*, *Blaubeuren*, *Weingar-
ten*, *Monis Angelorum*, in *Walfeinhausen*, Cœnobia sunt Ordinis nostri
numero sex atque viginti.

Constanti-
ensis.

In Dioecesi Argentinensi. *Schutera*, *Schvvarzach*, *Gengenbach*, *Sanctæ
Walpurgis*, *Mauri Monasterium*, *Ebersheim Monster*, *Ettenheim Monster*,
Alcorff, *Hugshoffen*, *Selz* apostatæ nunc, *Neuvviler* similiter apostatæ.

Argenti-
nensis.

In Dioecesi Eichstadenensi quinque sunt Ordinis nostri Monasteria, *Ca-
stellense*, *Wilzburg*, *Blankenstetten*, *Heidenheim*, *Wernizhausen* similiter.

Eichsteden-
sis.

X x

In

- Curienſis Diœceſis. In Diœceſi Curienſi, Monafterium Diſſertinenſe, Monafterium Fabanenſe vulgariter Pfeffers, ſanctæ Mariæ in Vinſtgayve, S. Joannis.
- Halberſtat- tenſis. In Diœceſi Halberſtattenſi Saxoniz. S. Egidij in Brunſchvvig, in Luthera Regali, Huſburg, Hénburg, Hildensleben, Eltersdorff, nunc Cella Mariæ; Ryndorff, Wirmelburg, Göſeck, Ballenſtetten, Conradis- berg, quod nunc inhabitant Carthufienſes, illo tempore adhuc Ordinis noſtri ſunt.
- Verdenſis. In Diœceſi Verdenſi juxta Verderam fluvium in Saxonia duo ſunt Or- dinis noſtri Monafteria tantum S. Michaelis in Lünenburg & in Oldenſtatt.
- Hildehei- menſis. In Hildesheimenſi quatuor ſunt. S. Michaelis in Civitate, & Gerardi, Ringelheim & Cluſenſe.
- Paderborn- nenſis. In Diœceſi Paderbornenſi Abrinhoffen in Civitate, Corbeia, Hul- mershaufen, Mariæ Monafterium, Flechtorff, numero Cœnobiaz ſunt quinque.
- Bamb- ergenſis. In Diœceſi Bambergenſi exempta, Monafteria ſunt quatuor tantum, quæ Provinciæ noſtræ per Benedictum Papam XII. in Extravagante, quæ incipit, ſummi Magiſtri dignatio, dudum ſunt adjuncta; Mons Mona- chorum, Michelsfeld, S. Egidij Norinbergæ, Wiſſenau.
- Worma- rienſis. In Diœceſi verò Wormatiænſi, Moguntino ſimiliter Archiepiſcopo, ut Metropolitano ſubjecta; nullum habemus Monafterium, præter duo Monialium.
- Capitulum Ordinis in Conſtantia celebratum eſt. Igitur per Concilium Generale citati ad Conſtantiam omnes præſcri- ptorum Monafteriorum Ordinis noſtri Abbates pro celebrando Capitulo Provinciali, quod multis annis in Moguntina provincia, ſicut & in alijs Germaniz omnibus neglectum fuerat & intermiſſum, Abbates qui potue- rant, proprijs conveniunt in perſonis; qui autem legitimo detinebantur impedimento, procuratores ſua vice miſerunt ſufficientes.
- Abbatibus S. Georgij & in Elvange- nenſibus præſi- dentes. Anno itaque prænotato, ultima die menſis Februarij Sede Apoſtoli- ca vacante, Conſtantienſi durante Concilio, in unum convenientes Mo- gutinæ Provinciæ Abbates in Monafterio Petri domus in Civitate ipſa Conſtantienſi, diu intermiſſum celebrare Capitulum. Pro cujus initio præſidentes quatuor à Concilio fuerunt Abbates depurati, Ludovicus vi- delicet Trenorchienſis Cœnobij Abbas Cabillonienſis in Gallia Diœceſis, & Thomas Eboracenſis Monafterij Abbas, cujus & Diœceſis erat. Hos duos alienigenas Concilium præpoſuit noſtracibus propterea, quòd ex longa conſuetudine in celebrandis Capitulis fuerunt experti, ut formam noſtris darent & modum, quemadmodum & Innocentius olim Papa III. in Con- cilio ſtauerat generali, ut lib. III. *De ſtatu Monachorum. capitulo*: In ſingulis mandans, ut Ordinis noſtri Abbates, in principio hujus Novitatis, duos advocarent de Ordine Ciſtertiienſium, à quibus modum & formam diſcerent celebrandi Capitulum. His à Concilio fuerunt adjuncti è no- ſtris Siſridus Abbas in Elvangen Auguſtenſis Diœceſis, & Joannes Abbas Monafterij S. Georgij Conſtantienſis Diœceſis. His quatuor præſidenti- bus inchoatum celebratum & conſummatum fuit Capitulum Ordinis noſtri primum in Conſtantia.
- In hoc Provinciali Ordinis noſtri Capitulo Abbates multi fuerunt præ- ſentes, inter quos nonnulli Zelum Dei habentes, ſummo ſtudio & maxi- mæ diligentia, pro inſtitutione Regularis obſervantiæ laborantes deſu- darunt,

darunt, quibus Patres de Concilio assistentiam ad omnia necessariam præstiterunt. Per modum igitur Constitutionum imprimis multa providè satis & utiliter decreverunt, quæ non minus ad Reformationem statûs Monasteriorum temporalis, quam spiritualis accommodata videbantur; Regulam namque S. P. N. Benedicti per singula Capitula inspicientes ubique Abbatum & Monachorum vitam, & mores invenerunt esse contrarios, novis Constitutionibus necessaria apposuerunt remedia. Quas quidem Constitutiones dudum jussu Præsidentium à tempore memorati Capituli usque ad annum Dominicæ Nativitatis 1493. per Capitula Ordinis Provincialia xxviii. annis septuaginta sex celebrata in diversis locis abbreviantes, in unum volumen comportavimus; conjungentes ei & visitandi formam, & modum celebrandi Capitula, quæ sunt impressa.

Forma Reformationis datur omnibus per modum Constitutionis.

Joannes Trithemius Abbas abbreviavit.

Edictis autem in memorato Capitulo statutis pro reformatione Ordinis necessariis, & Concilij auctoritate confirmatis, omnes tunc præsentibus in eo Abbates jurare in animas suas, Procuratores verò abentium in eorum animas, quorum erant substituti, similiter Concilij auctoritate jurare & promittere compulsi sunt, quod propositam, conclusam & litteris commendatam in eodem Concilio simul & Capitulo, Regularis observantiae Reformationem in se & Monachis suis infra annum admittere, & fideliter deinceps custodire & praticare, nec ab ea remere in perpetuum recedere velint & debeant, sub poena depositionis ab omni Jure & dignitate Abbatiali.

His & cæteris omnibus de consuetudine agendis in Capitulo memorato rite præmissis apud Constantiam in Monasterio Petri domus nuncupato trans pontem in suburbio Civitatis, post editionem statutorum, præscriptamque datam & juratam ab omnibus reformationis formam intra annum suscipiendam, & cum effectu prædicandam in singulis Monasterijs sæpe nominatis, per omnes memoratæ Provinciæ Dioceses, certi sunt deputati Visitatores ex Abbatibus Zelum Dei & observantiae habentes, qui commissi sibi perlustrantes Cœnobita, status singulorum Capitulo referant futuro. Deinde Præsidentes mandato Concilij Generalis decreverunt, celebrationem futuri Capituli non differendam in triennium, sed proximo anno immediatè tunc sequente, apud Moguntiam in Monasterio S. Albani Mart. fore anticipandam, ad videndum, qui Abbates juramento non satisfecerint de suscipienda reformatione infra annum, & ut negligentes ad eam per Censuram compellerentur Ecclesiasticam. Nominati sunt etiam in ipso Capitulo Abbates, qui debeant in futuro præsidere videlicet Abbas Fuldenis Herbipolensis Diocesis, Campidonensis Constantiensis Diocesis, S. Udalrici in Augusta, ejusdem Diocesis, & Abbas in Reichartsbronna Moguntinæ Diocesis, nec minus & alij Officiales in Capitulo deputati, ut sunt Missæ cantator solemnis, Concionaror sermonis, Promotor Ordinis, & quis abentium debeat recipere ac justificare procuraciones, quem nunc Thesaurarium Capituli usitato vocabulo nuncupamus. Posthæc in promulgatione culparum eorum, qui comparuerunt, Charitatis Ordine servato, injunctisque pro modo culpæ satisfactionibus cum absolute Jurisdictionis Ordini concessa, Benedictio data est, à Præsidente vocali pro inmerantibus consueta, & in sua singuli redierunt.

Visitatores per singula Monasteria Provinciarum deputantur.

Moguntia pro loco futuri Capituli deputatur à Concilio.

Fridericus
Abbas Hir-
ſaugie fuiſt
in Concilio
Conſtan-
tienſi.

Fridericus Abbas huius Monaſterij Hirſaugienſis à præfato Concilio Conſtantiam vocatus, ut antiquæ & famoſiſſimæ Abbatie Princeps multo tempore interfuit non ſine impenſis magnis; qui cùm intereſſet celebra-
tioni Provincialis Capituli, audiretque novas Concilij ſimul & antiquas Patrum Conſtitutiones, nec non ſermones exhortatorios plures doctiſſi-
morum virorum, qui præcepto Concilij verbum Reformationis in me-
dio loquebantur Abbatum, non mediocriter corde compunctus, ſupra
aſſumenda infra annum Reformatione concluſa non invitus, ſed ſpon-
taneâ voluntate, atque libenter cum alijs iuravit.

Caſtellen-
ſium Reſo-
lutio ſum-
ptum
à Concilio

Erat enim homo convenientiæ bonæ, Deum timens, & cupidè au-
diens monita ſalutis. Duabus igitur movebatur cauſis ſive rationibus,
quòd concluſam in Capitulo, atque iuram ab omnibus Reformationem
animo ſuſcipere delectabatur volente atque promptiſſimo: quarum pri-
ma fuit; conſideratio periculi animæ propriæ: ſecunda verò memoria
Hirſaugianæ reformationis antiquæ. Sed reverſus ad Hirſaugiam poſt
finem Concilij Reformationem concluſam & iuram, ſuis Monachis ſæ-
pius cum lachrymis ingemiſcendo propoſuit; qui unâ ſententiâ omnes
pertinaciter reſtiterunt, unde nihil potens proficere cum ſubditis, ſe re-
formans Deo negotium commiſit; veruntamen non fuit ex toto infru-
ctuofus pro Reformatione Ordinis noſtri labor iſte Concilij, quamvis
non reduxerit ad obſervantiam Monachos omnes. In tribus etenim Mo-
naſterijs obſervantia diſciplinæ Regularis ab illo tempore multum con-
valuit: & plura per ſucceſſum Monaſteria reformavit. Nam ut ſupra
diximus, anno Friderici Abbatis quarto, Reformatio Caſtellenſis incæ-
pta per Abbatem Otonem, vires & robur magnum ſuſcepit à Conſtan-
tienſi Concilio, & in multa per ſucceſſum temporis Monaſteria ſucceſſit,
licet & in Caſtello, & in alijs iterum pene tota defecerit.

Et Mel-
licenſium.

Notandum verò, quòd Concilium Conſtantienſe non ſolum Abba-
tibus Moguntinæ Provinciæ celebrationem triennalis indixit Capituli,
ſed mandavit id ipſum cunctis alijs etiam Abbatibus omnium provincia-
rum Germanici Regni. Cœperunt & illo tempore in omnibus Germaniæ
provincijs intermiſſa diu iterum celebrari Capitula, viſitationes Mona-
ſteriorum frequentari, & plura in diverſis Diœceſibus reformari Cœno-
bia. Eſt Monaſterium noſtri Ordinis Mellicenſe juxta Danubium in Au-
ſtriæ Ducatu, non ultimæ reputationis & formæ, cujus inſtauratio diſci-
plinæ multa per Auſtriam & Bavariam Monaſteria laudabiliter reforma-
vit, licet poſtea cum tempore plura eorum ut hodie cernimus, in priſti-
nam ſint relapſa deformationem. Reformatio autem quæ nomen ex loco
primordij ſumpſit, Bursfeldenſis omnium celeberrima, quale his tem-
poribus habuerit initium, quàm breviter & veraciter poterimus ad no-
titiâ poſteriorum, ſcripturæ teſtimonio referemus. Cùm anno præno-
tato ſicut diximus, omnes Provinciæ Moguntinæ Abbates à Concilio fuiſ-
ſent citati ad Conſtantiam, aſſuit inter procuratores abſentium, Mona-
chus quidam nomine Joannes de Monaſterio Rheinhaufen Moguntinæ
Diœceſis à ſuo Abbate miſſus ad Concilium. Iſcùm vidiffet Zelum & di-
ligentiam non minus quorundam Abbatum præſentium in Concilio
quàm Patrum ipſius ſynodi generalis, atque labores, quos pro reforma-
tione Ordinis noſtri faciebant, audiffetque ſermonibus multis à doctiſſi-
mis

Et Bursfel-
denſium.

mis Viris, quam periculosum sit Monachos contra Regulam Claustralem usque ad mortem in deformitate vivere, & jurasset in animam sui Abbatis Rheingausensis, à quo fuerat missus, de suscipienda infra annum, contremuit, & mente compunctus illustratione divinâ, nihil magis quam satisfacere promissis cogitavit. Reversus post celebrationem Capituli ad Monasterium suum, quæ & qualia fuissent apud Constantiam dicta, ordinata, & conclusa simul atque jurata, per ordinem Abbati & Confratribus suis cuncta singillatim aperuit, & viribus totis ut Reformationem assumerent, intensius rogavit. At illi hominem in primis coeperunt irridere; postea verò perseverantem in proposito etiam contumelijs & opprobrijs afficere: *Quid inquit, ad nos tua pertinent iuramenta? si multa promissisti aut iurasti, nihil ad nos; tu videris quomodo satisfeceris.* Cumque hæc multis continuarentur diebus, cerneretque Monachus ille devotus, quod nihil omnino posset efficere, pro sua sollicitus anima, remedium aliud coepit mente cogitare.

Dux erat illo in tempore Brunsvicensis, nomine Otto, cujus uxor fuit soror Landgravi Thuringiæ, mulier Christo multum fidelis atque devota, non procul à Rheingausen in oppido Gamundie suo cum Duce. Hanc Monachus ille præfatus accedens, omnia quæ habebat in corde suo, coram ea exposuit, & ut cooperari dignaretur ad juratam in Concilio Reformationem propter Deum, quam humillimè rogavit. Cujus desiderio sancta mulier congratulans, omnia se pro viribus acturam promisit, quæcumque postulavit. Contigit interea Monasterij Abbatem in Clusa mori, quod mox ut mulier devota cognovit, egit apud maritum suum Ducem Ottonem, quod sæpe dictum Joannem Monachum de Rheingausen Abbatem præficeret Monasterio Clusensi. Hildesheimensis Diocesis. Ordinatus Abbas Joannes pauper Monasterij penè desolati, omne studium adhibuit, quo & Fratres, & locum in utroque statim ad Regulæ puritatem informare potuisset. Sed grave nimis est, in mente consuetæ vitij, femina plantare virtutis sine gratia Dei speciali: non ferentes austeritatem Rectoris Monachi perverli, omnes paulatim ab eo recesserunt. At ille collectis Novitijs paucis (plures enim nutrire non potuit) & se & illos ad Regulæ puritatem instituit, & in magna paupertate conversatus. Deo in omni sanctitudine ministravit. Vacabat interea Monasterium S. Thomæ Apostoli, prope villam, quæ Bursfeld ab olim fuerat nuncupata (sed hodie non comparat) Moguntina: Diocesis, extremâ inopiâ & pauperie desolatam, in quo unicus tantum erat Monachus, cui ut ferunt, vacca unica ministrabat victum, censibus cunctis ab antea per Monachos turpiter distractis. Ecclesia straminibus male contecta, stabulum fuit adventantium pecorum, quæ anno Dominicæ Nativitatis millesimo nonagesimo octavo ab Henrico Northeimensi Comite erat fundata, Deo canentium lucidus in ipso Chorus Monachorum. Verum quia locus est in solitudine, aquis & nemoribus dives, placuit Joanni memorato Abbati de Clusa, quietis amore transire ad Bursfeldiam, & inchoatam deinceps ibidem continuare sanctam Ordinis Reformationem. Accedente igitur consensu Ducis Ottonis, Monasterio Clusensi relicto, ad Bursfeldiam Joannes Abbas cum paucis Monachis suis se contulit, & ibi sanctam, quam apud Clusam inchoaverat, Reformationem in maximâ paupertate usque ad mortem laudabili perseverantia

Joannes Monachus de Rheingausen pro Reformatione, Ducis impetravit auxilium.

Monasterium Bursfeldense illo tempore pauperissimum.

Joannes Abbas Clusam dimittit, & venit ad Bursfeldiam cum suis.

†

Joannes
Rode Ab-
bas S. Mat-
thie Tre-
verensis re-
formator.

rantiâ continuavit; erant enim ambo Cluſa videlicet ſimul & Bursfeldia in extrema paupertate conſtituta, in tantum, quòd nemo ſpem Reſtitutionis eorum habere videretur. Sed ubi Regnum Dei primum in veritate quaeritur, omnia hujus vitæ neceſſaria divinâ ordinante Providentiâ copioſè adijciuntur. Fuit in diebus illis Abbas Monaſterij S. Matthiae apud Treviros, Joannes Rode, vir doctus & magnæ Religionis, quem Otto Trevirorum Archiepiſcopus de Carthufia extractum, noſtri Ordinis induerat habitu, in eum ſcilicet finem, ut præſatum utròque in ſtatu reformaret Cœnobium. Hic inprimis Monaſterium ſuum præſatum S. Matthiae, non ſine maximis laboribus, periculis & inſidijs eorum Monachorum, quos deformatos in eo reperit, ad Regularis vitæ obſervantiam reformare ſtudit, conſtitutiones non minus laudabiles, quam neceſſarias edidit, & receptis ad Ordinem Novitijs, Conventum optimè reformatum brevi adunavit.

Quatuor
Monachi à
S. Matthiae
ad Bursfel-
diam miſſi.

Hujus præſtantiffimi viri reformationem vitam & famam audiens Joannes ſupradictus Abbas Bursfeldenſis, ad eum pedibus Trevirim venit cum literis ſupplicatorijs Ducis Brunſchvicenſis Ottonis; à quo eſt magno ſulcepsus gaudio, & quicquid voluit impetravit; veniens enim vir ſanctus ad Treverim, laudabilem Joannis Rode Abbatis inſtitutionem palam vidit; vitam quoque tam paſtoris quam ſubditorum Regulæ conformem atque ſanctiſſimam experimento didicit: conſtitutiones & ceremonias ab eo conſcriptas pro conſervatione Regularis Obſervantiæ legiſſe & collaudavit. Rogavit itaque Abbas Abbatem, Joannes Joannem pauper divitem, Bursfeldenſis Trevirenſem, litterarum Ducis auxilio ſuſtutus, ut ſibi pro novæ Reformationis complemento fratres quatuor bonæ conſtitutionis adjungeret, & eas quas prudenter fecerat conſtitutiones reſcriptas communicaret. Cujus ſancto deſiderio venerabilis Abbas Joannes Rode favorabiliter conſentiens, ſuas ei conſtitutiones libentiſſimè contulit, & fratres quatuor adjunxit. Ex eo tempore paulatim obſervantiæ Regularis diſciplina in Bursfeldiam à S. Matthiae Trevirorum tranſufa, mirabiliter creſcere & augmentari cœpit, atque in paucis annis multa Ordinis noſtri Monaſteria, per Saxoniam, Franciam Orientalem, Turingiam, Sueviam, Treverenſes, Argentinenſes, Rhenenſes, Colonienſes, Friſiam, Weſtſalliam, & alias Germaniæ Provinciis reformavit. Audientes enim tam ſeculares quam ſpirituales per Germaniam totam Principes, devotam atque ſanctiſſimam Bursfeldenſium Monachorum converſationem, & inprimis maximè per Saxoniam, omnes ſubjecta ſibi Monaſteria noſtri Ordinis ad imitationem eorum ſanctam fecerunt reformari. Crevit in brevi numerus Monaſteriorum ex Bursfeldia reformatorum, & in cunctis Germaniæ finibus eorum ſancta converſatio laudibus erat celebrata, nec quiſquam de eis malè poterat loqui, niſi reprobus eſſet, quippiam mali. Primum ex Bursfeldia Monaſterium eſt reformatum Cluſa, deinde Rheinhausen, poſtea Northeim & quædam alia; quorum ordinem vel tempus reformationis enarrare per ſingula, nihil conducit hiſtoriae, quorum ſiquis vel nomina & ſeriem ſcire voluerit, acta Capitulorum annuum revolvat, in quibus omnium denotantur Monaſteriorum Capitulo Incorporationes.

Ex Bursf. l.
dia refor-
mantur
paulatim
multi Mo-
naſteria.

Reformatione

Reformatione autem de Bursfeldia per certa Ordinis nostri Monasteria paulatim diffusa Patres illorum Abbates, viri sanctissimi, timentes, ne cum tempore in pristinas Monachi successores relaberentur difformitates, de remedio maturâ deliberatione habuerunt consilium. Placuit ergo in communi omnibus, ut unam inter se confederationem seu unionem facerent fraternæ ac mutæ charitatis, cui se Abbates reformati simul & in futurum reformandi subijcerent, & sub juramento fidelitatis perpetuò unirent. Hujus unionis sanctæ institutionem Pius confirmavit Papæ & multis eam privilegijs ac libertatibus, Apostolicâ auctoritate, cumulat. Constitutione quoque perpetuâ sanxerunt primi Ordinis nostri sub unionem memoratam Bursfeldensium ferventissimi Reformatores, quod singulis annis in unum debeant convenire locum ipsius unionis cuncti Abbates, ad celebrandum annale Capitulum pro conservatione sanctæ Reformationis memoratæ. Hujus quoque annalis Capituli necessariam celebrationem Pius Papa prædictus, simili auctoritate confirmavit. Ab eo tempore celebratio Capitulorum annuam capir, & continuatur usque in præsentem diem.

Itaque Joannes memoratus ex Rheinhausen Monachus Abbas in Bursfeldia, divinâ sine dubio Providentiâ factus vir magnæ Religionis & sanctæ conversationis, primus sub hac unionem reformatam, collapsam in Saxonia Ordinem nostrum mirifice instaurans sublevavit. *Eo tandem feliciter mortuo, successit in Abbacia Bursfeldensi Joannes de Hagen, vir & ipse non minus Religiosus, quam doctus, qui Reformationem inchoatam laudabiliter continuavit, & plura Cœnobia reformavit.* Moritur autem undecimo die mensis Augusti anno Domini MCCCCLXIX. Post quem Theodoricus in Abbacia succedens præfuit annis XVI. Cui successit Joannes, & præfuit annis similiter sedecim, homo senex, Zelosus pro regulari disciplina, & Christo multum devotus. Post hunc in Abbacia Bursfeldensi successit Henricus, qui hodie præest in annum duodecimum, Zelator prudens Ordinis, pius & integerrimæ conversationis.

Nomina Monasteriorum Ordinis nostri, quæ per annos jam ferè nonaginta ex fonte Religionis Bursfeldianæ sunt reformata, huic operi nobis placuit inferere, propterea quod posteritati eorum cognitio aliquid posse conducere videatur. Tempus & Ordinem, quibus unumquodque reformationi colla submisit, annotare non potui. Sed in genere ut occurrerant memoriæ quæque assignavi, principium sumens à Diocesi Moguntinensi. Primum igitur omnium in Moguntina Diocesi Monasterium reformatum Bursfeldia fuit, ex cujus institutione sequentia observantiam susceperunt. Monasterium Rheinhausen, Monasterium in Clusa, Monasterium in Northeim. Monasterium S. Petri in Erford, Monasterium in Homburg, Monasterium S. Jacobi prope Moguntiam, Monasterium S. Joannis in Ringavia, Monasterium S. Martini in Spanheim, Monasterium B. Mariæ in Gerode, Monasterium in Oldesleben, Monasterium in Selgenstatt, Monasterium in Reinharzpronna, Monasterium in Straina. Monasterium in Breydenavve. Monasteria reformata Moguntinæ Diocesis sunt XIV.

In Diocesi verò Spirensi tempore primum est reformatum hoc præfatus Monasterium Hirsauense, de cujus institutione suo tempore dicemus.

Y y

cemus.

Unio Bursfeldianæ Reformationis confirmatur a Papa.

Abbas Bursfeldicus, nunc quoque ab initio Reformationis.

Nomina Monasteriorum ex Bursfeldia reformatorum.

In Diocesi Moguntina sunt quatuordecim.

In Spirensi quatuor.

cemus. Monafterium S. Mariæ in Golzavve, Monafterium in Wiſſenburgo, Monafterium S. Crucis in Lypurg, quod Comes de Liningen ante hoc ſeptennium incendio ſubverit, & ideo in Wachenheim reſident Monachi.

In Dioceſi
Herbipolenſi
ſeptem.

In Dioceſi Herbipolenſi reformata ſunt iſta. Monafterium S. Proto-Martyris Stephani in Civitate. Monafterium S. Jacobi transpontem in ſuburbanis, Monafterium Schvvarzach, Monafterium Uraugienſe, Monafterium in Monichaurach, Monafterium S. Michaelis prope Veioſdorf. Monafterium Monichroten, ſunt reformata numero ſeptem.

In Bamber-
genſi
unum.

In Dioceſi Babenbergienſi exemplâ, reformatum eſt ſub unione Bursfeldenſi, unicum duntaxat Monafterium S. Michaelis Archangeli in Monte Monachorum extra mœnia Civitatis, in quo S. Otto Epifcopus jacet.

In Conſtan-
tienſi
unum.

In Dioceſi Conſtantienſi reformatum eſt unicum tantum Monafterium S. Benediſti Abbatis in Alperſpach, in quo Caput ejuldem Sanctiſſimi Legislatoris noſtri habetur, & facit multa miracula ſuper dæmoniacis hominibus.

In Argenti-
nenſi tria.

In Dioceſi Argentinienſi reformata ſunt inſtitutione Bursfeldenſium Monafterium B. Mariæ ſemper Virginis in Schuttera, Monafterium in Hugshofen, & Monafterium in Eberſtein. Hæc duo Cœnobia reformavit anno præterito Joannes Wedel ex Monacho hujus Monafterij Hirfaugienſis primus in obſervantia Bursfeldenſi Abbas in Schuttera.

In Halber-
ſtatenſi
novem.

In Dioceſi Halberſtatenſi reformata ſunt, Monafterium in Huſburg, Monafterium in Luthera regali. Monafterium in Uſſenburg, Monafterium in Hildeſleben, Monafterium Cellæ Mariæ prope Elſersdorf. Monafterium Reinsdorf. Monafterium in Wimmelburg, Monafterium in Ballenſtatt, & Monafterium in Göſeck, numero Cœnobia ix.

In Werden-
ſianum.

In Dioceſi autem Werdenſi provinciæ Moguntinæ unicum eſt reformatum Ordinis noſtri Monafterium Aldenſtatt, ſeu Verus Uſſen nuncupatum ſub unione, Capitulo & obſervantia memorata Bursfeldenſium.

In Hildes-
heimenſi
quatuor.

In Dioceſi Hildesheimenſi reformata ſunt iſta. Monafterium S. Michaelis in Civitate, Monafterium S. Godhardi prope Civitatem, Monafterium in Ringelsheim, & Monafterium in Cluſa, ſunt numero iv.

In Padel-
bronnenſi
quatuor.

In Dioceſi Padelbronnenſi reformata ſunt, Monafterium Abdingkenhoffen in ipſa Civitate. Monafterium B. Mariæ, dictum Mariæ Monſter. S. Viti Martyris in nova Corbeia, Monafterium in Ilchdorf, numero ſunt quatuor.

In Treviro-
rum no-
vem.

In Dioceſi Trevirorum ſub Capitulo & unione Bursfeldenſium ſunt reformata. Monafterium S. Marthiæ extra muros Urbis Trevirorum, quod olim S. Eucharij dicebatur, à quo Bursfeldenſis reformatio robur, & conſtitutiones ut ſupra diximus, neceſſarias accepit. Monafterium S. Mariæ ad Martyres extra Civitatem, Monafterium S. Martini, contiguum Civitati, Monafterium S. Luttvini in Mediolacu, Monafterium S. Mauritiij in Tholeia, Monafterium S. Mariæ in Lacu, Monafterium S. Florini Martyris in Schönave, Monafterium S. Mariæ prope Ducale oppidum Luzenburg, Monafterium S. Mariæ in Gronavve, ubi caput S. Sebastiani Martyris oftenditur.

In Colo-
nienſi qua-
tuordecim.

In Provincia ſimul & Dioceſi Colonienſi reformata ſunt, Monafterium S. Martini Colonia, Monafterium S. Pantaleonis in Colonia, Monafterium

rium S. Heriberti in Tuicio, Monasterium S. Nicolai in Bruvviler, Monasterium S. Ludgeri in Werthina, Monasterium in Graßchaffi, Monasterium S. Pauli in Civitate Trajeſtenſi, Monasterium S. Laurentij in Oesbruck prope Trajeſtum, Monasterium S. Adelberti in Eckmunda, Monasterium in Stauria, Monasterium Lisbornenſe, Monasterium in Iburg, Monasterium in Civitate Myndenſi, quæ ſita eſt juxta fluvium qui Weiſſera dicitur. In alijs diverſis provincijs atque Dioceſibus Magdenburgenſi & Bremenſi reformata ſunt ſub unione Borsfeldenſium plura Cœnobia, videlicet: Monasterium S. Joannis prope Civitatem Magdenburgenſem, Monasterium in Gladbach Colonienſis Dioceſis. Monasterium in Hulmershausen, Padelbronnenſis. Monasterium in Civitate Bremenſi, Monasterium in Ameslehen, Monasterium in Cifmaria, Monasterium SS. Petri & Pauli prope Civitatem Mersburgenſem, Monasterium S. Jacobi Apoſtoli in oppido Pegavienſi. Monasterium in Monichen Nuenburg, Monasterium S. Georgij prope Nuyvenburg Civitatem. Monasterium Boſavienſe haud procul ab urbe Cizicenſi. Monasterium Oratorij S. Nicolai in Dacia, Monasterium in Siloe. Monasterium Schynna. Monasterium in Raſſerten prope Marc. Monasterium in Burgele. Monasterium in Haſungen Moguntinæ Dioceſis. Monasterium in Herzfeld ejusdem Bremenſis Dioceſis. Monasterium Gemblacenſe. Monasterium Præpoſituræ in Clara Aqua: Hæc ſunt nomina Monasteriorum obſervantiæ & reformationis de Borsfeldia, cujus inſtitutio ianctæ ex Concilio Conſtantiienſi, ut ſupra diximus, ſumpſit exordium, & adhuc ſingulis annis incrementa capit. Numerus itaque Monasteriorum Abbatum habentium, quæ cum Borsfeldia hodie ſunt reformata, ſummam complectitur 88. Prælatos, & unum in Clara aqua. Monialium etiam ex hac unionem plura ſunt reformata Cœnobia, quorum recensere nomina ſuperfluum judicavimus.

In diverſis provincijs

Nonaginta ſunt Abbatibus Reformata.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato, hoc eſt, Friderici Abbatis Hirſaugienſis xvii. in urbe Conſtantiienſi adhuc generali durante Concilio, Sigifmundus Rex Germanorum, & tunc futurus Imperator, qui Marchiam Brandeburgenſem per Carolum iv. patrem ejus emptam à Ducibus Bavariz, ut ſupra diximus, anno primi Wichardi Abbatis x. poſſidebat, cum gentem illius potius indomitam cerneret, quàm voluntariè ſubjectam, conſilio Principum habito, Fridericum Burgravium, qui morabatur in Onolsbach, virum bellicoſum in Marchionem Brandenburgienſem ſublimavit, conferens ei cum principatu Electorio, quidquid ad Marchiam pertinebat, in ſuam & filiorum ejus perpetuam poſſeſſionem. Fridericus autem in Marchionem Brandenburgienſem ſolemniter creatus, propter ferocitatem gentis non potuit habere pacificum ingreſſum; Nobiles enim terræ, potentioresque in oppidis Cives, Villas, Caſtella, oppida, proventus meliores ad principatum pertinentes impignorata poſſidebant, & ideo totis viribus obſiſtebant, ne principi novello ad Marchiam pateret introitus. Conſpirantes ergo in unum Cives & Ruſtici cum Nobilibus, conductisque, undecunque poterant, militibus ad reſiſtendum venienti ſe præpararunt. Fridericus autem novellus Marchio contractis copijs per Turingiam, & Myſnenſem Marchionatum, contra inobedientes atque rebelles intrat: cujus adventum incolæ terræ audientes, armati contra eum proceſſerunt ad bellum. Congredientes igitur, &

Fridericus Burgravius Noricius in Marchio Brandenburgienſi.

Marchionem Fridericum reſculabant admiſſerunt.

Y y 2

tur, &

tur, & diu ancipiti certamine pugnantes, ab utraque parte plures in ore gladij ceciderunt: poſtremò tamen Exercitus Friderici Marchionis fuſus eſt, dâſque terga ſalutem fugâ quaſiuit. Verùm quia ut vulgo dicitur, pecunia nervos præſtat in prælio, Marchioni fuit neceſſaria commutatio rerum, quâ mediante pecuniâ Exercitum repararet fortiorem, cujus tandem viribus populum ſubjugaret recalcitrantem. Cùm ergo domi tantum pecuniarum quod ſufficeret, non haberet in promptu, coactus fuit hinc inde mutuare, maximè à Nürenbergenſibus vicinis ſuis. quibus propterea quorſdam proventus annuos & Jurisdictiones in ipſo Nürenbergenſium oppido ſimul & nemora haud parvi pretij aut impignoravit, aut venditione perpetuâ contradidit. Contraçto autem denuo Exercitu pugnatorum magno atque prævalido, rursus Marchiam pugnaturus ingreditur, & jam vel acquirere omnia ſimul, vel perdere etiam acquiſita meditatur.

Fridericus
Burggra-
vius potes-
ter obti-
nuit Mar-
chiam om-
nem.

Videntes Marchionitæ potentiam principis, & quòd viribus jam inferiores congregi tutò minimè poſſent, arma deponunt, ſe Friderico ſubjiciunt, & ut Domino unico & proprio in perpetuum ſubmittunt, licet poſtea filio ejus Alberto ſimiliter, & Joanni, aliquoties inobedientes exiſterint atque rebelles.

Diviſio in-
ter fratres
Joannem
& Frideri-
cum facta
eſt.

Iſte Marchio Fridericus ex Norici Montis Burggravius primus genuit Albertum Marchionem, Albertus autem genuit Joannem, & Fridericum. Hi duo fratres paternum inter ſe principatum diviſerunt. Joannes obtinuit Marchiam Brandenburgienſem totam ſolus cum titulo & principatu electorio; Fridericus autem Burggraviatum Norici Montis totum & quidquid ad eum pertinet, conſecutus eſt ſolus, in quo Joannes præter titulum nihil juris habuit, ſicuti & frater ejus, titulo excepto, nihil in Marchia poſſidet Brandenburgienſi, ſed diviſi ſunt principatus. Joannes Marchio genuit Joachim, Albertum, Annam & Uriulam. Joachim duxit uxorem Eliſabeth, filiam Joannis Daciz Regis. quæ ſterilis in annum ferè quintum poſtea concepit & peperit filium nomine Patris ejus Joachim, & duas filias, qui omnes hodie ſuperiunt. Albertus Canonicus & præbyter vivit cum fratre Moguntinæ & Trevereniſis Eccleſiarum. Anna nupſit Friderico Duci Holſtæ, hoc eſt, Holſtein, fratri Joannis Danorum Regis. Uriula verò Duci de Mergelnburg, & ante biennium obiit.

Adolphus
Comes
Clivenſis à
Rege crea-
tus in Du-
cem.

Anno item prænotato viceſimâ octavâ die menſis Aprilis Sigimundus Rex apud Conſtantiam exiſtens tempore Concilij univerſalis Adolphum Comitẽ Clivenſem de conſenſu principum, qui tunc erant præſentes, in Ducem creavit, adiciens ei titulum Comitatus de Marca. Ex illo tempore Comitatus Clivenſis in Ducatum ſublimatus perſeverat uſque in præſentem diem.

Eodem anno in menſe Auguſto Adolphus Dux Monteniſis. in contentione perſeverans cum Duce Lotharingiæ pro terra Barenſi. quam iterque ſui Juris eſſe dicebat, Lotharingiæ tamen Dux erat in poſſeſſione, ſicut & hodie eſt, contraçto non parvo ſuorum exercitu, venit in ipſum Comitatum Barenſem. qui Ducatui Lutzenburgenſi contiguus eſt. Verùm nihil memoriâ dignum fecit, ſed conſumptis victualibus in ſua conſuſus eſt reverſus. Quid verò poſtea ſit geſtum pro eodem Comitatu, dicemus inferius, anno Friderici Abbatis Hirſaugienſis viceſimo quarto hiſtoriam continuantes.

Anno

Anno item præscripto, Joanes ex Comitibus Palatinis Rheni, Dux Hollandiæ, Hannoniæ, Seelandiæ, Bavaricique, filius Alberti, & frater Wilhelmi, de cujus morte dictum est anno Friderici Abbatis nono, posteaquam annis pluribus Leodiensis Ecclesiæ Pontifex electus & confirmatus extitisset, simul & Subdiaconus, impetratâ dispensatione à Constantiensi Concilio, dimisit Episcopatum, & duxit uxorem sperans se liberos habiturum, per quorum successionem Comitatus Hollandiæ maneret in potestate Bavarorum. Sed fellit eum spes, quia octo annis supervixit, & sine liberis mortuus fuit.

Joannes
Leodiensis
Episcopus
dimissa Ec-
clesia ducit
uxorem.

Eodem anno Constantiensi durante Concilio, fuerant in ipsâ Civitate præfentes inter multos alios duo principes Bavarici Duces, Ludovicus & Henricus diuturno sese odio persequentes. Die quâdam Henricus insidijs paratis irruens super Ludovicum gravissimo eum vulnere sauciavit & fugit. Confestim Rex Sigismundus ad capiendum illum equites misit, qui celeri cursu rapti post eum, fugientem comprehendere aut noluerunt, aut nequiverunt. Dux iste Henricus postea in anno Jubilæo per terram suâ edicto prohibuit publico sibi omnes subiectos, ne pro indulgentiis pergerent Romam, veritus, quod Provincia evacuetur pecunijs. Sed eodem anno moriens nullum deinceps vel usum pecuniarum habere potuit, vel curam. Filium reliquit nomine Ludovicum, cognomento divitem, qui duxit uxorem Saxonici Ducis filiam, de qua genuit Georgium Ducem, qui ante hoc ferme decennium obiit, & Margaretham uxorem Philippi Comitum Palatinum.

Henricus
Dux patet
Ludovici
cognomen
to divitis.

Anno memorato cum in Concilio Constantiensi de restituenda unitate Ecclesiastica, emendandisque moribus Clericorum frequens haberetur Tractatus, visum est omnibus id fieri non posse Apostolicâ Sede vacante. Unde de novo Pontifice eligendo habitus est sermo, quo decreta Concilij majorem deinceps auctoritatem haberent. Cum igitur hac de re verbum haberetur, placuit ex unaquaque Natione viros sex deputare doctos, qui unâ cum Cardinalibus Conclave ingressi, Romanum & summum deligerent Pontificem. Erant autem deputatæ in Concilio quinque Nationes, quarum suffragijs negotia gerebantur universa, videlicet Italica Germanica, Gallica, Hispanica & Anglicana. In his comprehendebatur omne Concilium.

Anno igitur Dominicæ Nativitatis prænotato millesimo quadringentesimo septimo decimo, die verò Novembris octavâ, quæ fuit quatuor Coronatorum Martyrum festivitatis sollemnis, conclave deputati ex Nationibus cum Cardinalibus duobus & triginta ingressi, præter omnium spem & opinionem, cum jam quadriennio vero Pontifice caruisset Ecclesiâ, multique schismatici eam graviter turbassent, undecimâ die mensis memorati, hoc est in festo S. Martini Episcopi horâ diei tertiâ. Otto de Columna, patriâ Romanus, sancti Georgij ad Velum aureum Diaconus Cardinalis, Pontifex creatus est, qui propterea quod in die S. Martini fuit electus, nomen Martini quinti accepit, & præfuit annis tredecim, mensibus tribus, vir bonus & iustus. Nec diu postea sacro approbante, Concilio Ademarum patriâ Florentinum, virum doctissimum, sancti Eusebij Presbyterum Cardinalem Legatum à latere suo in Arragoniam, mittit, qui sub poenis & Censuris Ecclesiasticis Petrum de Luna, qui se

Martinus
S. Papa
quintus &
præfuit an-
nis XIII. &
mensibus
III.

Y y 3

Benedi-

Petrus de
Luna in sua
obstinatio-
ne pertinax
esse pet-
manit.

Benedictum nominabat tertium decimum, admoneret ut se Pontificatu abdicaret. Cardinales autem qui cum Petro sentiebant, intelligentes ultimam Concilij & Pontificis sententiam, Petrum ipsum adeunt, rogantque, ut exemplo & Gregorij & Joannis ob salutem & sui & Ecclesiæ, cedere velit, quo tandem schisma tollatur è medio, quod tot annis duravit. Respondit Petrus cavillationibus quibusdam, id sibi nequaquam integrum esse, ut Pontificatum abdicet, se tamen cum Martino conventurum, si vera sint, quæ de hominis integritate & humanitate dicerentur, sinerent sibi id negotij, nec ea de re amplius solliciti essent. Ex quatuor Cardinalibus, qui cum eo remanserant, duo videntes pertinaciam ejus ad Martinum defecerunt. Duorum verò qui cum eo manserant alter fuit Carthusiensis, alter Julianus doctus vocabatur. Martinum secuti sunt omnes deserto & contempto Petro de Luna, præter eos solos, qui cum ipso erant in Panichala munitione ejus.

MCCCCXVIII.

Monachus
Apostata
Hobocia-
rum tota
predicatione
auxilium
petnam.

Anno Friderici Abbatis octavo decimo. Indictione Romanorum undecima, surrexit quidam pseudo Monachus Præmonstratensis Ordinis nomine Joannes in Civitate Pragensi, plenus errorum & hæresum Joannis Husi & Hieronymi de Praga, apud Constantiam incineratorum. Qui in memorata Civitate sermones faciens ad populum, sanctam fidem Catholicam multiplici pravitate foedavit, hæreses docens manifestas, & Wiclefistarum perversa dogmata populi auribus inculcans. Quæ res cum ad Archiepiscopum fuisset delata, prædicationis ei officium interdixit. At ille munitus Hæreticorum auxilio, Ecclesiam Carmelitarum amplissimam simul & altitudinis mirandæ invalit (Frates enim prius à schismaticis fuerant expulsi) & in ea speluncam sequacium suorum constituit, ibi publicè prædicavit Hæreticis, & Romanam Ecclesiam, Pontificem ejus, Cardinales quoque, Episcopos, Abbates & Claustrales omnes impiâ loquacitate taxavit. Ad ejus persuasionem hæretici singulis fere diebus in contemptum Christianorum, Dominicæ Corporis Sacramentum per plateas in patulo fecerunt portare, & quotidie sub utraque specie non confelsis publicè communicabant.

Erat autem Nicolaus quidam Imperij Schismaticorum Princeps, quo ductore hæretici Wenceslaus Regem accedunt, postulantes sibi & Ecclesiis quasdam concedi Christianorum. Tunc Wenceslaus in amaritudine constitutus, & quid faceret ignarus, seculis vulgi turbis & ad Nicolaum conversus dixit: *Tu, quæ me Regno eieceris, orditus es solum; ego laqueum ex ea faciam, quo te brevi continges strangulari.* Quod audiens malorum inventor abiit, & populares tumultus contra Regem & fideles magis ac magis concitavit.

Rex inter-
dixit hære-
ticis Domi-
nicum Cor-
pus esse
comerere
in urbe.

Continuò Rex inter mortis & vitæ periculum constitutus, resumpto utrumque animo, ne ulterius Corpus Dominicum ab hæreticis publicè portari sinerent per plateas, Consulibus novæ Civitatis Pragensis imperavit. Sed hæretici ad Ecclesiam Carmelitarum concurrentes, Eucharistiam per multas in Civitate plateas armati publicè circumtulere. Erat quidam Catholicus Presbyter in urbe, ante cujus domum cum transirent Sacramentum portantes armati, de fenestra illa clamabat: *Quid facitis ÷ viri? cui sanctum Domini Corpus in despectum circumfertis quotidie? cessate precor, cessate*

essate, non est res bona, quam facitis. At illi mox impetu facto domum ejus infringunt, ingredientique omnia diripiunt, & furentes insânè domum subvertunt.

Deinde concurrentes cum ingenti clamore prætorium obsidione val-
larunt; Confules verò timore perculsi fugâ sibi quæivere salutem.
Septem autem qui remanserunt in prætorio, & cum eis Judex raptim in-
tercepti, ex altissimis in forum fenestris projecti sunt, quos inferius stan-
tes lanceis & verubus infaniens & furiosus populus excepit, dirum cer-
nentibus spectaculum præbentes. Quidam verò à secretis Wenceslai Re-
gis, ubi ad sedandum cum trecentis Equitibus tumultum occurrisset, fu-
rentemque populum inspiceret, non ausus appropinquare favientibus, in
fugam conversus est, & vix manus eorum aufugit. Hæc ubi ad Regem
fuissent relata, hæreticorum detestabatur insaniam, & non mediocriter
rebus etiam metuebat suis. Tum astans Pincerna Regis coram omnibus
dicit: *Ego hæc omnia præserveram esse futura.* Iratus Rex surrexit cum impetu,
& apprehensum manibus Pincernam, suis eum pedibus subiecit, extracto-
que pugione conabatur eum occidere. Sed retractus ab his, qui pro-
pius stabant, agrè vitam concessit jacenti. Nimio autem pavore,
correptus Pincerna, dissolutione paralys obtriguit, & infra xviii. dies è vi-
ta discessit. Joannes verò apostata miniltrare populo Sacramentum
sub utraq; specie non cessavit.

Confules
septem &
Judex in
Praga ru-
cidantur ab
hæreticis.

Pincerna
Regis cum
hæreticis
Prægnan-
tibus compl-
tate vitæ.

Joannes
Monachus.

Eodem anno postquam Concilium Generale non sine gravissimis im-
pensis & damnis Prælatorum in quintum jam annum durasset, nihilque
amplius in eo tractandum restaret, nisi Reformatio morum Cleri simul
& Laicorum, essetque tempus adhuc breve nimis & inconueniens, placuit
Martino Pontifici, sacro comprobante Concilio, Reformationem ipsam
in aliud differre tempus. Unde concordî sententiâ statuerunt proximè
futurum Generale Concilium in Papia celebrandum post annos quinque,
in quo Reformatio hujusmodi tunc ageretur.

His in Concilio factis, ordinatis & conclusis, licetisque Apostolicis
rite confirmatis, posteaquam triennio duraverat sessionibus xlii. in eo per
ordinem celebratis dissolvitur, hæc verba mandante Pontifice ab Ibaldo
S. Viti in Matello Diacono Cardinali, audientibus cunctis in Ecclesia dictis:
Demini sit in pace. Abeundi potestate omnibus concessâ, singuli redierunt
in sua, anno prænotato videlicet circa finem mensis Aprilis.

Concilium
generale in
C. ulana
finit acco-
pit.

Anno præscripto in principio mensis septembris, hoc est, primâ die,
celebratum est Provinciale Capitulum Ordinis nostri secundum, cum
continuatione dierum sequentium, ut moris est, Moguntæ, in Cænobio
Fratrum Eremitarum S. Augustini; in quo præfuerant Fuldenfis, Cam-
pidonenfis, Udalrici Augustenfis, & Reinbartsbronnenfis Monasterio-
rum Abbates, in præcedente Capitulo apud Constantiam celebrato, anno
proximè transacto, ut supra diximus, deputati. Et quia Generale Con-
cilium in Constantia celebratum ante menses quatuor, ut diximus, fuit
dissolutum, plures nostræ provinciæ Abbates jam metu liberati, & jura-
mentorum suorum obliti, Reformationem conclusam & juratam con-
temperunt.

Capitulum
Ordinis
Provincia-
le secun-
dum, cele-
bratur Mo-
guntæ.

Primus omnium contemptor Dei, Ordinis & Juramenti solemnique
voci Regularis impius transgressor fuit Abbas Monasterij S. Albani propè
Mogunciam.

Monste-
rium S. Al-
bani trans-
ferrunt in Ec-
clesiâ Col-
legiatam.

Moguntiam, qui ſpiritus Apoſtaticos atque malignos ſecutus, ne reformationem, quam in Concilio juraverat, cogeretur aſſumere, maluit cum ſuis reprobis Monachis ab Ordine apoſtatare; miſſis enim ad Romanum Pontificem nuntijs ac litteris falſitate plenjs, ab ordine ſancto quærit recedere. & falſis Papam narrationibus non metuit circumvenire. Credidit Pontifex pro veris falſa narrantis, & indulſit poſtulantibus, narratione deceptus, quod negaſſet indubiè, ſi cognoviſſet veritatem. Omnium itaque primi apoſtatarum ab Ordine ſacro Monachorum poſt Conſtantiæ Concilium Abbas & Monachi fuerunt S. Albani, ex malis Clauſtralibus facti Canonici pejores. Quorum peritiam & alij plures poſtea fuerunt ſubſecuti.

Et hæc fuit cauſa, quod Provinciale Capitulum apud S. Albanum non poterat celebrari, quemadmodum in Conſtancia ultimò fuerat conſtitutum, quia jam tunc Monachi cum Abbate ſuo in translationem conſpiraverant, & negotium publicè agebatur. Ideoque Patres neceſſitate compulſi, præter conſuetudinem Capitulum extra locum Ordinis apud Auguſtinienſes, ut diximus, celebrârunt. Præfuit eo tempore Monaſterio S. Jacobi prope Moguntiam Anſelmus de Dirmſtein Abbas in ordine xxiii. qui & ipſe cum Monachis ſuis apoſtataſſet, niſi eum prohibuiſſet inopia.

Monafte-
rium S. Ja-
cobi pro-
pe Mogun-
tiam man-
ſit in ordi-
ne.

Anno item memorato inter Carolum Galliarum Regem ejus nominis vi. & Henricum Regem Angliæ, graviffimæ diſſenſiones ortæ ſunt, quæ per annos quatuor cum maximo Gallorum incommodo uſque ad mortem utriuſque duraverunt. His nonnulli Gallorum Principes in unum vel etiam in diverſa contra Regem Carolum conſpirantes malum auxerunt.

Joannes
Burgun-
diæ Dux
Galliam
devaſtat
hoſtiliter.

Joannes quoque Dux Burgundiæ contra hæc copijs in manu valida Galliam ingreditur, igne ſimul & ferro cuncta per circuitum hoſtili ſurore demolitur. Parienſem deinde Civitatem obſidione circumdans poſtremò violenter obtinuit, cujus ſpolia militibus in prædam conceſſit. In eorum ſpectu per milites Ducis plures in Civitate fuerunt occiſi, forſitat propterea, quod ritè jam viſi ſe conarentur defendere: inter quos Pontifices, Presbyteri, Clerici, & ſtudentes, ut tum ferebatur, plures occubuerunt. Poſtremò intervenit concordia, cujus finem anno dicemus ſequenti.

Inter Archi-
epiſcopum
& Cives
Colonien-
ſes diſſen-
ſio.

His etiam temporibus inter Theodericum Archiepiſcopum, & Cives Colonienſes magnæ fuerunt diſſenſiones, ex quibus multa acceperunt ambe partes incommoda. Exitus nuiquam patuit Civibus tutus; nec inferri quidquam permittebat Archiepiſcopus; milites enim non ſolum per terras diſpoluerat, ſed etiam ad omnia litora Rheni, quorum cuſtodia interdiceret omnem commeatum, quamquam non ſine gravamine magno inutilium, quas ob id facere debuerat, impenſatum. Tandem poſt utrinque data & accepta incommoda principum interpoſitione concordati ſunt.

Otto ſit Ar-
chiepiſco-
pus Trevi-
rorum &
perſeque-
ntibus an-
nis xli.

Anno prænotato iv. die menſis Octobris moritur in oppido Conſtancia Wernherus de Falckenſtein Archiepiſcopus Trevirorum anno Pontificatus ſui xxx. ibidem in Eccleſia S. Caſtoris cum honore conſueo ſepultus. Poſt quem Otto de Comitibus Ziegenhaim majoris Eccleſiæ Præpoſitus in Archiepiſcopum Trevirorum concorditer à capitulo fuit electus, & præfuit annis xli. vir optimus, amator & reformator Clauſtralium, Pater pauperum, & ſtrenuus defenſor omni tempore ſubditorum.

Hic

Hic mox ut est Archiepiscopus ordinatus Judæos omnes Civitate Trevirorum fecit expelli cum rebus & parvulis eorum. quorum nullus Trevirim reversus est ulque in præsentem diem. Erant autem eo tempore in Civitate Trevirorum abundantes Judæi. propriam & clausam haud procul à foro habentes plateam, quæ & hodie extans nomen habet Judæorum. Causam eorum expulsionis breviter annotamus.

Cum junior esset memoratus Otto, & simplex Ecclesiæ Trevirorum Canonicus, nullâ tenacitate ligatus, plura quàm solvere potuit aliquando, fortassis mutuò accepit. Quâdam igitur vice indigentia pressus pecuniarum, Judæorum petivit auxilium, promittens eis fideliter omnia mutua reddidit. Judæi autem, qui prodigaliter hominis noverant, nihil ei mutare voluerunt, iratus ille juravit dicens: *Juro per Deum, si tam potestatem aliquando ascensus fuero, Judæos de Civitate expellam.* Post plures igitur annos, cum jam ut diximus in Archiepiscopum esset electus, Judæi & suæ denegationis & juramenti illius non immemores, aureorum nummorum non modicum pondus in sportula fufum, pomis, nescio qualibus, opertum ad eum pro congratulationis officio miserunt. rogantes, ut illud benigno acceptet animo, brevi recepturus ampliora, quibus ille respondit: *Ne ad patibulum cum donis & muneribus vestris, quoniam ego, quod mente statui, Deo miserante perficiam.* Post paucos deinde menses omnes Judæos expulsi è Dicecesi tota.

Quæ fuerit
causa indi-
gentiæ
Archiepiscopi,
contra Ju-
dæos.

Eodem quoque anno, postquam Martinus Papa V. soluto Constantien- si Concilio pervenisset ad Florentiam, biennioque moraretur in ea, Balthasar quondam Joannes Papa XXIII. adhuc in Manheim Castello à Ludovico Palatino Comite in annum jam tertium tenebatur captivus. Rogabant Florentini Martinum Pontificem, & maxime Cosmus de Medicis, ut eum liberare de captivitate dignaretur. Quod ei se facturum Pontifex promissit. Nec mora, Legatum mittit in Germaniam Palatino scribens Comiti, ut hominem liberatum à carcere mittat Florentiam.

Martinus
Papa roga-
tur pro ca-
ptivo Joanne
XXIII.

Interea Balthasar Cossa moræ impatiens cum audisset dissolutum esse Concilium, & se datum in oblivionem, rogavit ad se venire Ludovicum, & perfolutis in manus ejus xxx. millibus florenorum libertatem impetravit. Fuerunt qui dicerent, ipsum Palatinum tantam auri mensuram non satis justo titulo suscepisse à capivo, multis opinionem suam rationibus confirmantes, & propterea divinam postea ultionem subivisse. Constat quidem eum in senio cæcum, claudum & surdum effectum, atque à filio à Principatu dejectum fuisse. ut infra dicemus; utrum verò divinâ id ultione sit factum, an non, nostræ non est facultatis judicare.

Balthasar autem liber factus, intravit Italiam habitu peregrino, & ab amicis cum gaudio susceptus aliquamdiu latuit, cum quibus multa & varia consilia tractavit, alijs suadentibus, ut securo receptus loco iterum se gereret Pontificem: alijs verò in contrarium sentientibus. Tandem ipse divino inspiratus consilio, nullâ pactione sive cautione recepta Florentiam venit, ad pedes Martini cecidit; ipsūque ut Canonicè electum & verum Christi Vicarium salutavit. Cujus infelicitati compatiens Pontifex, & quia spontaneus ad obedientiam venit, eum Cardinalem fecit, & Tusculanum Episcopum, summâ usus humanitate ad eum semper. Ac verò Balthasar de summis ad inferiora detractus diebus se consumens tri-

Liberatur
à carcere
Joannes
XXIII. venit
ad Marti-
num Flo-
rentiam.

Ibidem
moritur.

Z z

stici,

ſtitiã. & mæore animum poſt paucos meſes defecit: & moriens Florentiæ cum pompa ſolemni ſepelitur in templo S. Joannis: cui memoratus Coſmus de Medicis honorificentiffimum conſtrui fecit ſepulchrum tali epitaphio inſcriptum: *Balthaſaris Coſſa Joannis XXIII. quondam Papæ corpus hec tumulo conditum eſt. Ex iſte finis fuit ipſius Papæ Joannis.*

Coſmus de
Medicis
theſaurus
Joannis
XXIII. Papæ
obtinuit.

Fama & opinio fuit eo tempore hominum, quòd Coſmus de Medicis, qui prius obſcurior erat, nec multum abundans, pecuniã memorati Balthaſaris opes ſuas in tantum auxerit, ut & primarius apud Florentinos Cives, & ditiffimus omnium apud Italos, ac fortãſſe apud exterarum nationes deinde ſit habitus ipſe, & filij filiorum ejus uſque in præſentem diem.

MCCCCIX.

Wenceslaus Rex
Bohemie
Sigismundi
frater mortu-
r.

Anno Friderici Abbatis XIX. Indictione Romanorum XII. Wenceslaus Bohemiæ Rex moritur, cujus Regnum Sigismundus ejus frater obtinuit, jam trium Regnorum potentiſſimus Rex, Germaniæ, Ungariæ, Bohemiæ, atque Romanorum Cæſar, & Imperator. Verumtamen ad Bohemiam non ſtatim potuit habere ingreſſum, propter multitudinem rebellantium hæreticorum, ſed in Ungaria ſe continuit. Erat in curia Regis Wenceslai nobilis quidem genere, ſed impius actione, cui nomen fuit Joannes Ziſchka, vir in rebus bellicis ſatis exercitatus altero carens oculo, quem in prælio amiſerat, infectus Huſſitarum veneno, cædis & rapinæ ſemper avidiſſimus, qui mortuo Rege collectã prædictorum hominum multitudine in Eccleſias impetum fecit: imagines Sanctorum dejiciens *frege delevit, & ignibus cremandas iniecit; aſſerens templa & Eccleſias non ſanctis, ſed Soli Deo eſſe conſecrandas.*

Joannes
Ziſchka
Huſſitarum
Princeps
ferociſſi-
mus.

Venerunt eo tempore ex montibus Pragæ 400. viri leprã Huſſitarum infecti, quos Ziſchka collaterales ſibi faciens ad locum quem crucem appellant, profeſtus eſt. Convenerunt ad Ziſchkam in eo loco ſupra 40000. virorum, qui omnes fuerunt hæretici, qui fiduciam habentes in multitudine ſua non in Deo, ad omne facinus animum relaxarunt. Multa poſt hæc mala per Ziſchkam in Bohemia facta ſunt; diſſidia, lites contentiones, ſeditiones, ſupplantationes, vaſtationes, homicidia, incendia, & variæ in Regno deſolationes. Hujus maligni hominis malefacta, tot ac tanta fuerunt, ut horrorem inferant auditoribus. Multa millia hominum interfecit: Sacerdotes quoque Catholicos mille ſexcentos per tempus omne ſuæ tyrannidis propriã manu interfecit; omnes enim Clericos ad ſe duci juſſit captivos, non permittens, ut ab alio quoquam interſcerentur, dicens: *Scriptum eſt: nolite mittere manus veſtras in Chriſtos Domini* deridens Presbyteros. Nec multo poſt oppidum Tabor, cum aliud præſidium non haberet, firmiſſimis ædificavit mœnijs. & Commilitones ſui Thaboritæ deinceps nuncupati ſunt: qui poſtea circa Danubium diſſuſi multa viatoribus & populo terræ mala intulerunt. Nam ſepes plures & altas in campis, terrã uſque ad ſummum implentes, fortalitia inexpugnabilia conſtruxerunt: in quibus & tutò latere potuerunt, & ubique exercere rapinas.

Thaboritarum
nomen &
principium
unde provenit.

Adamitarum
hæreſis
peſſima
reſuſcitatur
in Bohemia.

Erant illo tempore in Bohemia hæreſis Adamitarum ſtolidiſſimi ſectatores, protoparentem Adam nudum, ut ipſi gloriabantur, imitantes. Seniores unum quempiam ſequebantur, quem pro reverentia ſectæ Adam nuncu-

nuncu-

nuncupabant. Omnes incedebant nudi, connubia habentes promiscua: seniore suum Adam Filium Dei nominantes in magno honore habuerunt, sine cuius permissione, arque licentia mulierem cognoscere nullus præsumebat. Nam ut quisque libidine incensus, in quamcunque mulierem, filiam, sororem, neptem vel matrem exarsisset, manu apprehensâ ducebat ad seniore dicens: *In hanc concubuit spiritus meus*. Respondebatque senior: *Crescite & multiplicamini, & replete terram*. Quo dicto licenter ille matrem cognoscebat. Cæteros omnes homines contemnebant, servos nuncupantes, se verò solos nobiles & liberos esse gloriabantur, propter quod non essent de coacto meretricionatu (sic enim appellabant matrimonium) sed in omnimoda libertate, prout spiritus patrem & matrem uniuscuiusque incitasset ad coitum. In fossis & secretis domibus convenientes (sicut dictum est anno Friderici Abbatis secundo) sacra quædam sua peragebant, post quorum finem extinctis lucernis se tenebris credebant. Cumque senior dixisset: *Crescite & multiplicamini, & replete terram*; mox absque discretione consanguinitatis vel ætatis mutuos ruebant in amplexus turpitudinem exercebant.

Spurcissima opinio
Adamitarum deli-
berate & matrimo-
nio.

Erat & alia hæresis perniciofa eo tempore in Bohemia, quam Orebitarum nuncupabant: cuius auctor fuit quidam Rodericus Presbyter natione Moravus; qui Religione contemptâ publicè duxit uxorem: quâ mortuâ secundam accepit: docens exemplo Apostolorum, Presbyteros debere uxoribus uti. Contra hunc Hæresiarcham Martinus Papa quintus Crucem nominatim fecit prædicari: quamvis hæc hæresis in pluribus annis vix tandem potuerit extirpari. Hujus detestandæ sectæ homines, quoties Catholicos deprehendissent Sacerdotes, aut igne cremabant, aut nudos rigente hyeme super glaciem colligatos, donec morentur, dimiserunt. Eos verò, quos parvi æstimare momenti, defectis virilibus abire permiserunt dicentes: *Ad quid vobis solliciti, qui non vultis uxoribus uti?*

Hæresis
Orebitarum uxores
concedere
habere Sa-
cerdotibus.

Joannes verò Zischka patronus hæreticorum, ut omnia tumultu agerentur à Pragensibus Christianis simul & hæreticis vocatus in auxilium contra Sigismundum Regem, contractis copijs, prius suorum consilio Sacerdotum templa, & Monasteria destruxit, asserens Soli Deo & nulli Sanctorum Ecclesiam esse dicendam. Hinc uno impetu Ecclesiæ pretiosissimæ plures, & multa Claustralium utriusque sexus sumptuosæ Cœnobîa miserabili vastatione hæreticorum funditus destructa fuerunt. Quam obrem magna tandem inter Pragenses & Zischkam fuit exorta dissensio: quia nimis temerariè & contumaciter pro suo libitu omnia faciebat. Reversus ergo ad suos Taboritas multa contra Regem Sigismundum, & in circuitu Catholicos omnes, mala commisit, rapinas, incendia, & crudelissimas hominum neces. Captivenim oppidis, vicis arque Castellis, omnes Sacerdotes cum populo, & infantibus igne cremavit. Contra cuius fœvitiam Christiani sæpius pugnaverunt, sed ab eo semper sunt victi, & interfecti. Postremò tandem ubi Sigismundus Rex pacem facere cum eo constituit, peste correptus in itinere mortuus est, & apud inferos perpetuò sepultus.

Joannes
Zischka de-
struxit Ec-
clesias &
Monasteria.

Impiissi-
mus Zisch-
ka tandem
peste con-
sumitur.

Anno prænotato vicesimâ tertîâ die mensis Septembris. obiit Joannes ex Comitibus de Naslavy. Archiepiscopus Moguntinus anno Pontificatus sui vicesimo quarto: cuius Cadaver in Ecclesia Moguntina principali jacet humatum.

Joannes
Archiepis-
copus
Mogunti-
nus mori-
turi.

Z z 2

humatum.

Conradus
Rheingraff
ſit Archie-
piſcopus
Mogunti-
nus annis
quinde-
cim.

humatum. Hic præful ſtaturâ brevis, ſed ingenio valdè ſtutus. Unde proverbium vulgare dicebatur: *Biſchoff Henſchin, iſt ein beſchiffen Menſchin*. Bene rexit Eccleſiam, & bona plura fecit. Huic in Archiepiſcopatu ſucceſſit electione Canonicâ Conradus ex Comitibus Rheni de Lapide nuncupatis in Gudelsheim villa. electus decimâ die menſis Octobris poſt mortem prædeceſſoris ſui die ſeptimâ decimâ: Et præfuit annis ferme quindecim, amator cleri, & ſtudioſus defenſor populi.

Eodem anno facta eſt concordia inter Carolum Regem Galliarum, & Joannem Ducem Burgundiarum poſt multas devaſtationes in Regno factas, tam per Angliarum Regem, quàm per ipſum Ducem memoratum. In ſignum verò pacis firmiſſimæ Rex unâ, & Dux Corpus Domini noſtri Jeſu Chriſti Hoſtiâ per Sacerdotem in duas partes diviſâ ſuſceperunt, ille unam & iſte aliam partem communicans. Litteris etiam neceſſarijs, & juramentis oportunitis pax illa ſufficienter, ut apparebat, confirmata extitit, & omnia tranſacti temporis geſta veniam acceperunt. Nec diu Dux poſtea memoratus, nihil ſuſpicans mali, nihil metuens, & nihil de pacis firmitate dubitans, in præſentia Regis à quodam milite peremptus eſt; quod Regis ordinatione factum fuerit, nec ne, mihi fatiſ non conſtat. Major tamen fuit numerus eorum, qui Ducem Regis machinatione crederent occiſum, quàm illorum, qui ſentirent contrarium. In ſignum verificate opinio- nis fuit, quòd homicidam Ducis non ſolum Rex non punivit, ſed etiam in curia ſua, ut prius liberum introitum habebat & exitum. Metu tamen inſidiarum idem miles poſtea quandiu vixit, ſemper & ubique armatus inceſſit, lorica ſub veſte indutus, gladium portans à latere, & ſuſtem à baltheo dependentem.

Joannes
Dux Bur-
gundie in
ſidione oc-
ciditur
ante
Rege.

Hanc Ducis mortem Philippus ejus filius mox ut audivit, vindicare cepit. Aſſumpto itaque Rege Anglorum Henrico in auxilium, Galliam totam igne & ferro per annos 4. hoſtili incurſione devaſtavit, Pariſium & plures munitiones alias expugnavit, obtinuitque ac funditus ſubvertit, Regem de Gallia in Civitatem Bituricenſem fugavit, incluſitque, ut quoquam egredi non auderet; undè jam non Galliarum, ſed Bituricenſis Rex appellabatur Carolus, propterea quòd Philippo vaſtante Galliam præter eam Civitatem nullam haberet aliam, & nullibi eſſet ſecurus. Poſt annos 4. concordia inter eos facta eſt.

MCCCCXX.

Capitulum
Provincia-
le Ordinis
noſtri ter-
tium in
Fulda ce-
lebratum.

Anno Friderici Abbatis XX. Indictione Romanorum xiii. quintâ die menſis Maij. celebratum fuit in Monaſterio Fuldenſi, tertium, Ordinis noſtri Provinciale Capitulum, in quo præſederunt iſti: Fridericus Abbas hujus Monaſterij Hirſaugienſis, Lampertus Abbas Montis Monachorum, Babenbergienſis, & Henricus Abbas S. Godhardi prope Hildeſheim. In eo Capitulo Patres multa & varia pro reformatione Monaſteriorum & perſonarum Ordinis tractaverunt, omnia quoque ſtatuta præcedentium duorum capitulorum denuo produxerunt in medium, pauca de novo adiicientes. Sed monachorum nimis inveterata deformatio non admittiſſe diſciplinam, donec tandem Bursfeldina convaluit inſtitutio, quæ mediantribus Episcopis & principibus multos reformavit invitos, qui ſua ſponte ad Regulam ambulare contempſerunt.

Eodem

Eodem anno Martinus Papa V. ad instantiam Sigismundi Regis Cardinalem Anglicum Regiā stirpe natum misit in Germaniam Legatum predicare Crucem contra Bohemos Hæreticos, qui Monasteria & Ecclesias detemere succedentes, fidelem ubique populum unā cum Sacerdotibus Monachis & Clericis crudeliter occiderunt. Rex igitur Sigismundus Legati confortatus præfencia litteras per totam Germaniam ad Principes terredelinavit, monens & rogans, ut armati venirent quantocius in auxilium sibi contra gentem rebellem hæreticam schismaticam & perversam. Ad cuius mandatum convenit maxima pugnatorum multitudo, quam in tres diviserunt exercitus. Primum exercitum ducebant Saxoniarum Duces, Comites & Barones, & Cives urbium Stagnalium, quæ vulgariter Seestätt nuncupantur. Secundum constituerunt Franci Orientales, quorum Dux erat Fridericus Marchio Brandenburgensis. Tertium duxit Otto Archiepiscopus Trevirorum, quem sequebantur Rhenenses, Bavari, & Regni Cives Alemanniæ. Nemore transmissio Bohemico in unum convenerunt, castra in planitie camporum per ordinem collocantes.

Quod hæretici audientes collecto raptim milite in occursum fidelibus contendunt. Catholici autem, nescio quo metu percussi, cum audissent contra se venire schismaticos, necdum viso hoste relictis papilionibus bellicisque instrumentis, & quicquid habuerant, omnibus fugerunt. Quibus propter fugientibus occurrit Legatus & attonitus interrogavit, cur fugerent; quo audito multum hortabatur, ut pedem stiterent, & contra schismaticos viriliter certarent. Quod cum frustra diceretur, turpis fugæ focus necessariò factus est. Nec destiterunt Catholici prius fugere, quam persequi cessassent hæretici, quibus prædam non modicam reliquerunt.

Claruit his temporibus in Bavaria Joannes Monachus Ordinis nostri Cenobij Castellensis in Diocesi Eichstatteni homo studiosus, doctus, & mulæ lectionis, qui scripsit in Regulam sanctissimi P. N. B. duo magna volumina. Breviarium Bibliæ librum unum, de Passione Domini sermones xl. De illustribus viris Ordinis nostri. librum unum, sermones quoque multos & varios non inelegantes ad Monachos. Cetera quæ lucubavit, necdum vidimus.

Joannes quoque oriundus de Erfurdt hæc tempora lucubrationibus suis reddidit clariora. In magno quippe Concilio Constantiensi scribendo & disputando contra Hussitarum errores facile obtinuit Principatum. Scripsit inter alia super sententias Petri Lombardi libb. iv. Commentariorum quoque in Genesim lib. i. In exodum librum unum. In Leviticum lib. i. In omnes Epistolas Pauli libb. xiv. Alia insuper scripsit, quæ non vidimus.

Nicolaus de Dinkelspül, patriâ Suevus, divinarum scripturarum Doctor insignis, unus ex quinque nationibus deputatorum de sex nationis Germanicæ ad eligendum Romanorum Pontificem in Concilio Constantiensi, magno his temporibus in Austria pretio habebatur apud Viennenses, legendo, & scribendo, de cuius lucubrationibus vidi subiecta. In iv. libros sententiarum Petri Lombardi libb. iv. Quaestiones sententiarum, lib. i. De vii. donis Spiritus Sancti. lib. i. De decem præceptis lib. i. Super oratione Dominica. lib. i. De octo beatitudinibus. lib. i. De tribus poenitentiarum partibus lib. i. De vitijs capitalibus libb. ii. Sermones de Tempore

Z z 3

& de

Prima Chet-
flatorum
expeditio
contra Bo-
hemos.

Catholici
acutissime
pericquam-
tes fugiunt
de Bohæ-
mia.

Joannes
Monachus
Castellen-
sis scribit
super Re-
gulam.

Joannes
Zacharias
Erfurdeus
Theologus
plura scri-
psit.

Nicolaus
de Dinkel-
spül, Theo-
logus mul-
ta compo-
sit.

& de SS. compoſuit plures. Alia quoque multa lucubræſſe dicitur, quæ ad notiſſiam meam non venerunt.

Petrus de
Kotten-
heim Mo-
nachus
Mellicenſis
Poëta plura
ſcripſit.

Petrus de Roſenheim Monachus Mellicenſis ad ripas Danubij fluminis in Auftria Ordinis S. Benedicthi, homo in divinis ſcripturis ſtudioſus, & non parum eruditus, ſcripſit hiſſerme temporibus metro & proſa haud ſpernendæ lectionis opuscula, è quibus extant ſubjecta. Hortatu Nicolai de Dinckelſpül Doctõris ſupra dicti ſcripſit ad Brandam Cardinalem Papæ Clementis Legatum per Auftriam metricum opus ſuper totius Bibliæ capitula, quod prænotavit, Roſeum memoriale divinatorum eloquiorum. Hiſtoriam quoque ſui temporis brevem, ſermones, & epiſtolas varias compoſuit, & alia quæ non vidi.

MCCCCXXI.

Conventus
eum Rege
ſit principu
Nurenber-
gæ contra
Bohemos.

Anno Friderici Abbatis XXI. Indictione Romanorum xiv. Sigismundus Rex Conventum indixit Principibus Regni omnibus, apud Nurenberg oppidum, in quo multi comparuerunt, alij per ſe, alij per ſuos procuratores: aderat in eo conventu miſſus à Papa Martino ejus nominis V. Julianus Cardinalis S. Angeli Apoſtolicus Legatus. Conſenſu igitur Principum, Episcoporum, Ducum, Marchionum, Comitum & Civium Regni ſecunda in Bohemos expeditio decernitur, ruriſſumque Fridericus Marchio Brandenburgensiſ Dux belli primus & principalis declaratur.

Secunda
Chriſtiano-
rum expe-
ditio con-
tra Bohe-
mos.

In hanc expeditionem Otto Archiepiſcopus Trevirorum, Conradus Archiepiſcopus Moguntinenſium, Theodoricus Archiepiſcopus Coloniienſium, Joannes Epicoſcopus Herſipolenſium, Franciæque Dux Orientalis, Epicoſcopus Babenbergenſis, Epicoſcopus Auguſtenſis, Epicoſcopus Eichſtattenſis, & alij plures Epicoſcopi & Abbates, Ludovicus Comes Palatinus Rheni, Fridericus Dux Saxoniz, Albertus & Chriſtophorus Duces Bavariæ; Joannes & Albertus Marchiones Brandenburgensiſium; ſocietas magna Suevorum, quam S. Georgij eo tempore nuncupabant. Cives, Principes & Communitates Regni omnes præcepto Regis auxilia miſerunt.

Exercitus
Chriſtiano-
rum xlii.
millium
intravit Bo-
hemiam.

Convenierunt ergo ex diverſis Regni partibus in eam expeditionem ſupra quadraginta equitum millia, numerus verò minor fuit peditum. Fridericus igitur Marchio Brandenburgensiſ Dux & Capitaneus belli, habens in latere Cardinalem & quosdam alios Principes cum valido Chriſtianorum exercitu intravit Bohemiam, villasque mox Hæreticorum incendit, oppida ſubvertit, in quibus non ſolum avaritia, ſed etiam, nimia crudelitas militum Chriſtianæ humanitatis menſuram exceſſit, qui obvios ſine diſcretionẽ ſexûs vel ætatis necabant quoscuque, aliâque exercentes turpia, quæ non decebant Chriſtianos. Hæretici verò mox ut cognoverunt Chriſtianorum adventum, contractis copiis tumultuariè, ut poterant, in eorum properabant occurſum. Quod ubi Chriſtianis innotuit, omnium ruriſſus pavor mentes invaſit, & priusquam hoſtem cernere poſſent vel audire, turpem illam fugam ſubiverunt. Hortabatur quoſque Julianus Cardinalis forti animo exſpectare hoſtem, dicens: geri bellum pro Chriſtiana Religione, ideòque turpiſſimum fore Germanis, quos metuit orbis terrarum, hoſti necdum viſo tergum dare & fugere, ſed fruſtra omnis adhortatio fiebat, apud eos maximè, quorum metus pudorem evicerat. Inter fugiendum projecta ſunt ſigna, multi quoque ut ad fugam eſſent promptiores, arma ſua projecerunt in terram & fugerunt,

Iterum Ca-
tholici ſa-
gam incunt
nemine
perſequen-
te eos.

runt, ac si hostis, qui adhuc longè aberat, nec videri poterat, astaret in dorso. Videns autem Cardinalis, quòd omnes rapido cursu fugerent, invitus fugit & ipse. Altera Christianorum turpis ab auditu schismaticorum fuga describitur.

Quòd nostri toties fugam inire turpem, non à facie, sed auditu Bohemorum, causam, seu verius opinionem causæ, quam à senioribus accepimus dudum, qui fuerant fugarum participes, simul & metus, breviter dicemus. Joannes Zischka, de quo plura jam diximus, capiteus Princeps & defensor Hæreticorum mulierem quandam habuit sibi familiarem, cujus maleficia permittente Deo, simul & diabolo cooperante mirandæ habebantur virtutis & efficacis. Nam quotiescunque bellum in schismate movissent Catholici, ad eam Zischka uti ad Apollinem suum, habebat recursum, quæ mox arte diabolici Christianis maximum immisit pavorem, nec defecit ab operatione maleficij, donec suos intellexisset esse victores, & Christianos omnino fugatos. Certum est, quod Zischka multa cum nostris bella commisit, & victor semper evasit.

Maleficio
fugavit Zi-
schka Chri-
stianos.

MCCCXXII.

Anno Friderici Abbatis vicésimo secundo, Indictione Romanorum xv. Martinus Papa V. juxta quod pronuntiari fecerat in Concilio Constantiensi cum suis Cardinalibus ad Papiam se contulit, & indictum Concilium celebrare cœpit. Expectabantur Nationes, cum ecce Papiam pestis subito invaluit; unde præsidentes Concilij & locum & tempus mutare coacti sunt. Placuit ergo cunctis ex sententia Pontificis Senas migrare, quo major ex omni natione multitudo, quàm ad Papiam potuit convenire. Nec diu post propter subdolas in Pontificem machinationes Alphonsi Regis Arragoniæ dissolutum est Concilium, approbatis, quæ ad fidem pertinent constitutionibus. Verùm ne Conventum Christianorum Martinus Pontifex subterfugere putaretur, Concilium aliud generale post annum sextum proximi sequentem apud Basileam Germaniæ Civitatem celebrandum indixit: de quo tempore suo, quod occurrit, loco dicemus. Atque hoc modo schismaticum, & discordiarum jacta semina per quosdam improbos, Pontificis prudentia suo tempore extrinxit.

Concilium
Generale
apud Pa-
piam cele-
brari ca-
pitum est.

Concilium
Basileense
per Marti-
num Pa-
pam V. in-
dictum.

Eodem anno tertiâ die mensis Maij cum trium dierum continuatione sequentium celebratum est Ordinis nostri quartum Provinciale capitulum in Monasterio sanctorum Marcellini & Petri Martyrum in oppido Selgenstati Moguntinæ Diocesis. In quo præfuerunt, Albericus Hirsfeldensis, Georgius Castellenfis, & Theodericus in Amorbach Monasteriorum Ordinis nostri Abbates. In eo Capitulo multa fuerunt pro reformatione Ordinis utiliter statuta, quæ habentur.

Capitulum
Provincia-
le Ordinis
quartum
celebratur
in Selgen-
stati.

Anno prænotato Sigismundus Rex convocatis Episcopis & alijs Principibus Germanici Regni ad Ratisbonam Baviaræ Civitatem plura cum eis habuit consilia super expeditione denuo movenda in Bohemos rebelles atque schismaticos. Aderat in eodem conventu Principum Branda Cardinalis Apostolicæ Sedis Legatus, qui jussione Martini Papæ V. veniam & remissionem pollicebatur omnium peccatorum cunctis arma in Bohemos moventibus. Ejus hortatu, & petitione simul Sigismundi Regis, conclusérunt Principes jam tertio impios debellare Bohemos.

10

Inter Bava-
ria Duces
ſi concordia.

Tertia
Chriſtiano-
rum expe-
ditio in
Bohemos
ſchiſmati-
cos facta
eſt.

Univerſi-
tas Lova-
nienſis in
Brabantia
fundatur.

Caſtrum
Hochenzol-
ra deſtrui-
tur.

Scholaris
puer à Ju-
dæis Augu-
ſta in arbo-
re ſuſpen-
ditur.

In eodem Conventu Principum mediante Sigifmundo Rege facta eſt concordia, & reformata pax inter diſſidentes Bavarie Duces, qui per decem & octo meſes in magna diſſenſione concertantes, non ſine oppreſſione, & injuria ſubditorum ſibi mutuò hinc inde igne ſimul & ferro plura intulerant damna. Igitur Principes & Cives juxta conditum in memorato Ratiſbonenſi conventu miſſis & acceptis undecunque auxilijs, magnum pugnatorum contraxerunt exercitum, & Legato comitante prædicto in Bohemiam moverunt. In primo quidem introitu, ſicuti anno tranſacto fecerant, crudelitèrne dicam, an fortiter, neſcio, ſævientes, villas & munitiones quaſdam obtinuerunt: interfectiſque habitatoribus cunctis ſine diſcretione ſexus vel ætatis, ſubverſerunt: cupiditate poſtea & avaritiâ nimium ſuccenſi milites fortunam ſenſere contrariam. Contraſtis enim Schiſmatici copijs in Catholicos aciem dirigere ſtatuunt, Joanne Ziſchka ſæpe dicto ducente exercitum, qui non minus præfata mulieris pugnabat maleficio, quàm lanceâ vel gladio. Denique Sigifmundus Rex cum videret milites Catholicos plus ad prædam voluntarios, quàm ad pugnam, iratus eſt, metuènſque totius Regni ſubverſionem Bohemiæ, capti pænitere cepit, nam ſine ordine hinc & inde turmatim vagantes, nihil aliud quàm ſpolia quaſierunt. Interea Bohemi audacter cum exercitu appropinquantibus alios Catholicorum occiderunt, alios jam tertio turpem verterunt in fugam. Actum tunc de ſchiſmaticis omnino fuiſſet, ſi Catholici fidem & Religionem avaritiæ præpoſuiſſent.

His temporibus Joannes Dux Brabantie univerſale Gymnaſium in oppido ſuo Lovaniienſi fundavit, quod Martinus Papa quintus confirmavit, permittens in eo fieri omnium lectiones facultatum, præterquam in Theologia. Ejus tamen in Pontificatu ſucceſſor Eugenius quartus indulſit etiam Theologiæ lectiones.

Anno prænotato poſt mortem Comitis de Wirttemberg relicta uxor ejus vidua comitatum per annos aliquos ſtrenuè gubernabat. Quo tempore Comes de Zolren in ſuperbiam elatus deſpexit mulierem, quaſi regimini principatus indignam, eam ſubſannando his inter alia verbis: *Nam vulva hujus mulieris ſatulentia me vult, aut poterit denudò abſorbere?* Mulieri nuntiata ſunt hæc Comitis verba: ad quem ita ſcripſit: *Non ſolum te, ſed etiam Caſtrum tuum Hochenzolra, & omnia que ad jus tuum pertinent, mea devorabit vulva; ut diſcas te non mulierem inertem irritaſſe ſed principem tuum.* Igitur contraſtis mulier copijs auxilio Civium Regni terram Comitis memorati hoſtili apparatu intravit: omnia per circuitum igne ferroque devaſtans; deinde Caſtellum Hochenzolra nuncupatum ſitu & munitione fortiſſimum per annum ſerè totum continuâ obſidione vallavit, quod tandem violenter capiens anno videlicet præſcripto funditus deſtruxit, & adhuc redijt victrix.

Eodem anno perfidi Judæi, qui morabantur in Auguſta Rhetiorum, juvenem quendam ſcholarem nomine Ludovicum Erterin ex Bruk in Ergövv oriundum blanditijs & promiſſionibus extra Civitatem in proximum nemus ſeducentes, ſuſpendio necaverunt. Omnipotens autem Dei juſticia innocentis pueri mortem latere non ſuſtinens miraculoſè manifeſtavit: ut & fidelibus per ſigna & beneficia ſanitarum conferret remedia, & ſceleratiſſimis homicidis, quæ meruerant in utròque ſæculo tormenta.

Puer

Puer enim coruscans miraculis in Augusta cum honore sepultus est: Judæi autem ignibus combusti.

MCCCCXXIII.

Anno Friderici Abbatis vicesimo tertio, Indictione Romanorum primâ, post mortem Rudolphi & Alberti Ducum Saxonie sine virili femine, Sigismundus Rex contulit Ducatum unâ cum Principatu seu titulo electionis Friderico Miinensium Marchioni, contra quem se Fridericus Marchio Brandenburgensium potenter opposuit, asserens Saxonie Ducatum sibi de jure competere; verum ubi suis conatibus intellexisset Regem & quosdam Principes esse contrarios, admisit concordiam, acceptisque à Marchione Misnensium Thuringie Landgravio florenorum millibus, juri quod habere videbatur renunciavit. At superstes adhuc erat Henricus frater prædictorum Ducum Rudolphi, & Alberti; quem renitentem Sigismundus Rex Ducem fecit, & intulavit Lövvemburgensem, id est de Burgo leonis cum heredibus suis, ablato ab eis titulo Ducatus Saxonie simul & electionis Regni usque in præsentem diem.

Ducatus
Saxonie
Marchioni-
bus Mis-
nensium
conceditur.

Eodem anno in vigilia Nativitatis sancti Joannis Baptiste obiit Rheinhardus Dux Juliacensis & Geldrensis sine liberis. Post cujus mortem Arnoldus Comes de Ekunda Geldrie Ducatum obtinuit non minus favore incolarum, quàm juris patrocinio suffultus. Pro quo quidem Ducatu multis jam annis etiam temporibus nostris inter Maximilianum, & Reinhardum contentio duravit. Ducatum verò Juliacensem Adolphus Dux Montenlis auxilio Theodorici Archiepiscopi Colonienlis potenter obtinuit: quem simul Ruperto filio suo donavit. Ille Rupertus mortuo jam dicto patre Adolpho, utrumque Ducatum Juliacensem videlicet & Montensem obtinuit, qui simul conjuncti sic permanent usque in præsentem diem.

Arnoldus
Comes de
Ekunda
fit Dux G. L.
drensum.

Anno prænotato, Carolo Rege Gallorum ejus nominis sexto viam universæ carnis ingressus, & apud S. Dionysium sepulto, Regnum Gallorum filius ejus Carolus septimus accepit, cujus mater fuit Elisabeth Bavarie Ducis filia. Regnum eo tempore Gallorum hinc à Burgundionibus, inde ab Anglis, nec minus ab his, qui se rebus contulere dicebant, miserabiliter laceratum jacebat, & in tantam pervenerat desolationem, ut Carolo memorato Regi septimo Bituricenses tantum parerent; & Bituricensis Rex ipse ab hostibus vocaretur; eodem namque anno paulo ante matrem Caroli sexti prædicti Regis obierat Henricus Rex Angliæ, cui Henricus filius in Regno successit, severus homo & magnarum rerum audax & cupidus, qui se Regem Franciæ, Angliæque publicis atque privatis litteris, & forensi sigillo, monetæque quam cuderat novâ, appellabat. Itaque Henricus cum ex vetustissima Eduardi Regis tertij querela, tum ea, quam dicturus sum ex causâ, Regnum Gallie suum esse dicebat; nam dum Catharina Caroli sexti filia Henrico hujus Henrici Regis genitori daretur uxor, condiciones istæ fuerunt interpositæ, litterisque & sigillis utriusque confirmatæ: *Si præ Henrico vitâ defungeretur Carolus, Gallie Regnum Henricus adiret: sin autem Henricus ante Carolum decedens filium reliqueret, ipse Regnum possideret.* Nullâ de Caroli filio, si forsan naceretur aliquis, ut contigit, mentione habitâ.

Carolus
septimus
fit Rex
Gallorum.

A a a

MCCCCXXIV.

MCCCXXXIV.

Anno Friderici Abbatis viceſimo quarto, Indiſtione Romanorum ſecundâ, mortuus eſt Erneſtus Dux Aultriæ pater Friderici poſtea Imperatoris tertij, vir mitis & manſuetus, cultor Dei, amator Cleri, & pauperum ſingularis deſenſor, nec minus bello ſtrenuus, quàm in pace glorioſus.

Quintum
Ordinis
noſtri capi-
tulum Pro-
vinciale
Herbipoli
celebratur.

Eodem anno quartâ decimâ die menſis Maij, celebratum fuit quintum Ordinis noſtri Provinciale capitulum in Monaſterio S. Stephani Proto-Martyris apud Herbipolim, in quo præſederunt Baldevvinus Luncburgenſis, Theodoricus Northeimenſis, Appello Sunſheimenſis, & Helfridus ſancti Joannis Rinckaugienſis Monaſteriorum ejuſdem Ordinis Abbates. In eo capitulo plura fuerunt pro reformatione Monaſteriorum ſtatuta, quæ in actis habentur ejuſdem.

Anno prænotato Adolphus Dux Montenſis in manu ſuorum valida contra Ducem Lotharingiæ intravit denuo Comitatum Barenſem, & in paucis diebus magnam ejus partem obtinuit; verum poſtea cùm jam remiſſior factus in Monaſterio quodam monialium voluptatibus carnis nimium indulgeret, nocte quâdam captus eſt, & in manus Ducis Lotharingiæ præſentatus, apud quem anno toto permanſit captivus, nec prius liberari potuit, quàm ipſe cum filio ſuo Ruperto Duce Juliaenſi omne jus, quod ei competere videbatur ad prædictum Comitatum de Bare, in perpetuam poſſeſſionem detentori ſuo reſignavit. Itaque Lotharingiæ Dux tertiam Barenſem obtinuit uſque in præſens.

Inter Epi-
ſcopum &
Civ. Worma-
tiſenſes
renovatur
diſſenſio.

Eodem quoque anno inter Epiſcopum & Cives Wormatiſenſes magna fuit ſuborta diſſenſio, propter certas in Civitate juridiſtiones Eccleſiæ, quas ad ſuum Urbani vocare laborabant. Ludovicus autem Comes Palatinus Rheni, Baviaræque, qui morabatur in Heidelberg, juſtas Epiſcopi partes tuebatur contra Wormatiſenſes, cui cùm reſiſtere poſſent minime, tandem Epiſcopo ſua reddere, pacem & concordiam petere, factamque ſuſcipere & ſervare coguntur.

MCCCXXXV.

Anno Friderici Abbatis viceſimo quinto, Indiſtione Romanorum terciâ, mortuus eſt Joannes Comes Palatinus Rheni, Baviaræque natus Dux, nepos quondam Ludovici Imperatoris quarti, filius autem Ducis Alberti ſine liberis. Iſte fuit Joannes ille, qui reſiſto Epiſcopatu, quem electus confirmatus & Subdiaconus non minus ſedecim annis tenuerat, uxorem duxit diſpenſante cum eo Conſtantiſi Concilio, poſt obitum Wilhelmi fratris ſui, ut diximus, anno Friderici Abbatis nono, Comitatus Hannoniæ, Hollandiæ & Seelandiæ contradicente Jacoba fratris filia, ut ſupra dictum eſt, occupavit.

Burgundiæ
Dux ob-
tineat Hol-
landiam
Hannoniâ
& Seelandiam.

Poſt mortem hujus Ducis & Comititis memorati Joannis, Jacoba filia fratris ut proximior hæres, iterum ſe de Comitibus paternis cepit introumittere, cui Dux Burgundiæ Philippus filius ſororis quondam Ducis Alberti reſtitit, & armatâ manu Hollandiam, Hannoniam, Seelandiam intrans, omnem terram illam ſibi potenter ſubjecit. Et ita prædicti tres Comitatus, quos Baviaræ Duces per annos ferme octoginta poſſederant, in ditionem Ducum Burgundiæ pervenerunt uſque in præſentem diem. Primus ex Burgundionibus poſſeſſor fuit Dux Philippus, poſt quem Carolus filius ejus, qui filiam ſuam unicam nomine Mariam dedit Maximilia-

no

no Archiduci Austriae, postea Regi Germanorum, uxorem; qui tertius possedit Hollandiam, post quem filius eorum Philippus Rex Castellae quartus. Quo in Hispania mortuo, Carolus filius ejus hodie Principatur in Hollandia.

Eodem anno Dominus Otto Archiepiscopus Trevirorum pie devotionis igne succensus mare cum patientia & humilitate non modica transiit, & sanctum Domini in Hierusalem sepulchrum visitavit, secum deferens pretiosa ornamenta altaris, armis insignita Pontificalibus, quae pro ministerio cultus divini fratribus Minoribus in Monte Sion in memoriam suae peregrinationis donavit.

Anno praenotato convenit magna militarium five nobilium multitudo in regali oppido Sueviae Eßlingen dicto, ferales quasdam exercitationes inter se facientes in medio fori, quas torneamentum usitato vocabulo nuncupant.

Torneamentum Nobilium

MCCCCXXVI.

Anno Friderici Abbatis vicesimo sexto, Indictione Romanorum quartâ, Ludovicus Comes Palatinus Rheni Bavariaeque Dux, ac Princeps Elector filius Regis quondam Ruperti, qui morabatur in Heidelberg, homo pius & inclytus, pro suorum remissione delictorum, mare devotus transiit, & sepulchrum Domini Hierosolymis visitavit: inde feliciter ad patriam reverius, barbam quam ex more nuxerat in peregrinatione, deinceps radi non permittit, sed in memoriam itineris sancti perpetuo servavit. Unde nomen Ducis barbati consecutus deinceps apud vulgares quandiu vixit non amisit.

Ludovicus Comes Palatinus Rheni visitavit Domini sepulchrum.

In eadem peregrinatione fuit socius itineris atque laboris Joannes ultimus Comes in Spanheim, vir non indoctus, & arcanorum naturae valde cupidus, qui non modicam pecuniarum quantitatem professoribus secretarum artium, ut sunt Alchimistae, Astronomi, Aruspices, magi & necromantici, exposuit; semper enim habuit in curia sua homines aliquos talibus vanitatibus intentos, à quibus etsi deciperetur sapienter, etiam mansisset, nunquam tamen persuaderi potuit, ut eos à se repellere contingeret. Natu usque adeo curiositati vanae consensit, ut se posse intelligere speraret latratus canum, & voces avium.

Joannes Comes in Spanheim ultimus.

Anno praenotato mortuus est Joannes de Fleckenstein Episcopus Wormatiensis octavâ decimâ die mensis Maii, anno Pontificatus sui sexto decimo, ante quem Episcopus fuit Matheus de Cracovia Polonus, qui obiit anno Friderici Abbatis circiter nono in majori Ecclesia Wormatiensi sepultus. Hinc verò Joanni de Fleckenstein in Pontificatu Wormatiensi successit Fridericus de Domneck majoris Ecclesiae praepositus, & praefuit annis decem & novem in paupertate Ecclesiae.

Fridericus de Domneck fuit Episcopus Wormatiensis annis xii.

His quoque temporibus per continuum ferme septennium Angli cum Burgundionibus Galliam devastantes intollerabiliter clade affecerunt, ut paulo ante diximus. Erat illis diebus apud Valliconem in Gallia puella quaedam viginti annorum nomine Joanna, quae supra sexum & aetatem sapiens mirabilia aggredi non timebat. Nescio enim quo instantu venit ad Regem Carolum septimum, asserens se missam à Deo, quatenus illi Regnum Gallorum restitueret ablatum. Vellent ergo simul & animum muliebrem depofuit, virilem utrumque assumpsit, accingenti quoque

Joanna puella admirabilia pugnat pro Rege Gallorum.

A a a

gladio

gladio latus armata caballum aſcendit, ſeque exercitus Ducem exhibuit: multa cum Angliſ & Burgundionibus prælia geſſit, & ſæpius triumphavit, quouſque tandem ab Angliſ capta. ut ſuo loco dicemus. cremam ignibus fuit.

Capitulum
Ordinis
Provincia-
le ſeptimū
Erfordie
celebratur.

Anno prænotato vicesimā primā die menſis Aprilij, celebratum fuit ſextum Ordinis noſtri Provinciale Capitulum Erfurdie apud ſanctum Petrum, in quo præſederunt Joannes ſancti Laurentij Martyriſ in Uraugia, Henricus ſancti Egidij in Brunſchvich, Georgius ſancti Egidij in Nuremberga, & Nicolaus in Brenzahauſen Monafteriorum Ordinis noſtri memorandi Abbates. Plura in eodem conventu patrum pro reformatione Ordinis laudabiliter inſtituta fuerunt, quorum tenores in actis capituli de verbo ad verbum continentur.

MCCCCXVII.

Inter Me-
diolani Du-
cem Philip-
pum & Ve-
netos ſit
concordia.

Anno FridERICI Abbatis vicesimo ſeptimo, Indiſſione Romanorum quintā, inter Ducem Philippum Mediolani, & Venetos, qui Florentiniſ confederati multa in Longobardia conſtituerant prælia, pax & concordia reſormata eſt; nec aliter Veneti in concordiam conſentire voluerunt, niſi Bergomum à Duce Mediolani, quaſi pro impenſis belli habitis, in ſuam prius recepiſſent poteſtatem. Brixiam verò anno præterito violentā manu ceperunt. Plures deinde Civitates, oppida & caſtella inſatiabilis Venetorum dominandi libido non ſolū à Mediolanenſibus, ſed etiam ab Auſtriæ Ducibus, atque vicinis in circuitu principibus partim dolo & fraude, partim violentè eſt conſecuta, quorum occasione his etiam noſtris diebus multa oriuntur bella.

Inter Epif-
copum
Rhabanum
& Cives
pro liber-
tate con-
tentio.

Eodem anno Rabanus de Helmiſtut Epifcopus Spirenſis pro libertate privilegiorum, libertatum atque bonorum tam Cleri, quam Eccleſiæ memoratæ, gravem & diuturnam cum Civibus ſuis habuit diſſenſionem, non ſine magno utriuſque partis incommodo. Hujus cauſa diſcordiæ memoratus Pontifex in Clerum ſuum non eatenus conſuetum exactionis pondus impoſuit, per quod non minus Clerum, quam antea Cives in odium ſui provocavit.

Cumque & à Monafterijs maximè noſtri Ordinis, quæ tunc in ejus Dioceſi erant ſeptem, & verbis mollibus & minis charitativum poſtuleret ſubſidium, omnes uno ore, unaque ſententiā reſtiterunt, dicentes ſe ab omni exactione ejus liberriſimos.

Fridericus
huius Mo-
naſterij
Abbas de-
ſenſior li-
bertatis.

Fridericus quoque hujus Monafterij Abbas inter Prælatos Eccleſiæ Spirenſis non ultimus, ſed antiquā & longā conſuetudine non minus quam Apoſtolice Sedis gratiā Primas, ſingulari pulſabatur inſtantiā, ut Epifcopi precibus conſentiret, qui cum eſſet vir prudens, & monaſticae amator puritatis, optimè intellexit, quorſum hæc petitiō nova Epifcopi protenderet caudam: unde & poſtulantibus inconfueta reſpondit. *Ego Monafterium Hirſaugia ab omni precaria exactione cuiuſcuſque Principis & Epifcopi reperi liberrimum, & à ſacro ſancta Sede Apoſtolica ſingulari gratiā privilegiorum, cujuſ libertates inſuper & manuteneſe ac deſenſare juravi, quod pro viribus etiam ſacturus ſum uſque ad mortem. Nihil dederunt antecelſores mei Epifcopo, & ego nihil ei dabo. Si vim inferre perrexerit, Judicem habemus cœleſtium, qui & illi & mihi ſuperior eſt, Pontificem Romanum, ad cuius pedes contra injuriantem deponam neceſſariō querelam.* Tacuit Epifcopus, & Abbas conſtantiam admirans laudavit.

MCCCCXVIII.

Hirſaugia
libera dat
nullitibus
tum.

MCCCCXXVII.

Anno Friderici Abbatis XXVIII. qui & ultimus fuit, Indictione Romanorum VI. Sigismundus propter continua in Bohemos bella pecunijs, ut dicebat, exhaustus à Martino Papa V. litteris impetravit consensum, ut sicut à Civibus & Rusticis Regni Germaniæ, ita & ab omni Clero per latitudinem ejus, pecuniarum posset levare subsidium. Exactio itaque gravissima Clero, quàm populo per omne Regnum indicitur, à qua liber nemo habebatur. Qui mille florenorum possessionem habebat, ad fiscum Regium pendebat duos, qui verò centum, quartam floreni partem dare cogebatur. Reliqui omnes & singuli viri, & mulieres, filij & filiæ, servi & ancillæ, mercenarii & familiares, quicumque & cujuscunque, quotquot annum impleverant ætatis xv. nullo penitus excepto tredecim obolos Hallenses, quorum duodecim faciebant unum album rotatum, & viginti quatuor albi tunc temporis florenum unum Rhenensem, solvere ad instantiam Regis compellebantur.

Sigismundus Rex contributionem exegit à Clero & populo.

Hanc magnam & insolitam pecuniarum contributionem Rex Sigismundus, ut pugnaturus contra Bohemos Schismaticos, ab omni Clero & populo totius Regni Germanici fati importunè exegit, quamvis eam non ab omnibus impetraverit. Militaris etenim Ordinis homines per Sueviam & Franciam Orientalem, & simul pauperes suæ jurisdictioni subiectos huic exactiōi se submittere nullatenus consenserunt, dicentes se liberos esse à tributo, corpore tamen non pecuniā, si necesse fuerit, liberi animo pro Ecclesia, & regno pugnuros. Major autem pars reliquorum Germaniæ hominum impositam sibi collectam à Rege solvebat; cujus nihil aut parum contra Schismaticos fuit expostum.

Suevi & Franci Orientales Nobiles non consenserunt Regi.

Æstas fuit anno prænotato nimis humida, & aquarum inundatio frequens & multa, quæ intulit mortalibus multa incommoda, in agris, frumentis, pratis, hortis, & vinetis, & primò famem & caritiam magnam, ac deinde pestilentiam per universum penè Germaniæ Regnum horribilem induxit.

Anno prænotato XIII. die mensis Novembris, Fridericus Wifflinger hujus Monasterij Abbas XXXVII. jam senio & morbo plurimum gravatus moritur, anno Regiminis sui vigesimo octavo. Cujus corpus ante altare Catharinæ Virginis & Martyris debito cum honore sepelitur. Vir certè memoriā dignus, & in sua conversatione optimus, quamquam subiectos sibi Monachos ad regularis vitæ observantiam reducere minimè potuerit. Gravatum ære alieno Monasterium reperit, quædam solvit, sed omnino reddere liberum à debitis, sicuti voluisset, nequaquam prævaluit.

Fridericus II. Abbas Hirsaugiensis XXXVII. moritur.

De Wolframmo, hujus Monasterij Hirsaugiensis Abbate XXXVIII. qui præfuit annis xxxi. mensibus ix. diebus vii. & gestis illius temporis.

Anno igitur Dominicæ Nativitatis prænotato MCCCCXXVIII. Wolframmo Mayser hujus Monasterij Hirsaugiensis Prior & Conventus hujus Monasterij Hirsaugiensis in unum convenientes de ordinatione Novi pastoris necessarium

A a 3

sarium

farium ceperunt habere tractatum. Præmiſſis itaque Orationibus conſuetis, Miſſarumque celebrationibus adjunctis, Wolframum cognomento & familia Mayſer unanimi conſenſu Abbatem elegerunt, virum providum & regularis obſervantiæ præcipuum Zelatorem: qui confirmatus & benediſtus juxta morem per Rhabanum de Helmſtatt Spirenſem Episcopum præfuit huic Monaſterio in utroque ſtatu ſacis utiliter annis xxxi. menſibus ix. diebus octo, non ſine multis laboribus & tribulationibus magnis.

Præſuit annis xxxi.

Wolfram-
mus Abbas
patria fuit
Suevus.

Abbas
Wolfram-
mus obſer-
vantiam
hæc litera-
ſem aſſign-
plū.

Abbas
Wolfram-
mus obſer-
vantiam
Bursfel-
denſium
introduxit.

Patriâ Suevus erat honeſtis parentibus ortus; cujus & nomen familiæ Mayſer & genus inter Nobiles Alemanniæ notum permanet uſque in præſentem diem, qui & ipſæ puer Monaſterio huic à parentibus oblatuſ, ſub magiſterio ſeniorum vivendi modum didicit, & obſervavit inventum. Nam & Fridericus Abbas, cujus hiftoriam per ſeriem annorum digeſimus, ſingularis devotionis affectu Monachos ſuos libenter ad regularis obſervantiæ integritatem reduxiſſet; unde ſæpius ad eos piæ exhortationis verbûram in quotidiano capitulo culpatum, quam extra fecit; quod in ore Wolframmi Spiritus Dei reſoluit, & in corde ejus fruſtuosè plantavit. Factus enim Abbas verba ſanctæ admonitionis, quæ toties à bono præceptore Friderico audierat, opportunitatem naſtus convertit in opera, & eam Regularis vitæ obſervantiam, quæ à Mellicenſi in Aultria Coenobio nomen habere cepit, de cujus exordio ſupra diximus, anno Friderici Abbatis xvii. primus huic Monaſterio introduxit; quæ parvo durans tempore, malitiâ hominum cauſante ruruſ evanuit; diximus enim anno Friderici Abbatis memorato, quod Mellicenſium reformatio in multis Coenobijs feliciter capieſ, ſed in paucis valdè permanſit. Conſiderans Wolframmus, quod in obſervantia Mellicenſium non eſſet conſtantia, ſed paulatim in priſtinam laberetur deformitatem, propterea quod ipſi Mellicenſes Provinciali Capitulo de triennio in triennium eſſent contenti: & ſuæ reformationis nullum omnino celebrarent Conventum, neque viſitationis officium debita & neceſſaria cum diligentia exercerent; cupienſque poſteritati non minus conſulere ad ſalutem, quàm illis, qui tunc vivebant ſub eo in humanis obſervantiam unionis, & reformationis Bursfeldianæ, de qua ſupra diximus, anno Friderici Abbatis xvi. introduxit, ſicut anno regiminis ſui xxix. plenius dicemus.

Erat autem Wolframmus Abbas, quantum ad corporis diſpoſitionem pertinebat, ſtaturâ bene proportionatus, plus craſſus, quàm macilentus, capite rotundus, facie pulcher & decorus, inceſſu tardus & quâdam gravitate venerandus, eloquio dulcis & ſingulari ſacundiâ haud mediocriter diſſertus, plus tamen vernaculâ linguâ, quàm fermone latino. Ingenio tamen vigeat ſubtili, & vivace memoriâ; unde & in rebus agendis ſive diſponendis conſilio prudentiſſimus habebatur, & omnia quæ ad curam ſui regiminis pertinebant magnâ prudentiâ gubernavit.

Moribus & converſatione fuit integerrimus, regularis quoque obſervantiæ, quam introduxerat, non ſolum amator, ſed cuſtos quoque & operator tam in ſe quàm in ſubditis ſuis omni tempore vigilantiffimus. Summo ſtudio ſemper curabat ſe dignum omnibus Chriſti exhibere paſtorem, pro quibus nullum timuit unquam ſubire, aut ferre laborem. Verbis utebatur paucis atque rationabilibus; & ſermo vanus de ore ipſius rariffimè

rerissimè procedebat. Mixis erat bonis ; severus indisciplinatis , & quid quid verbis boni docuit , operibus in se verum & sanctum demonstravit.

MCCCCXXIX.

Anno Wolframmi Abbatis primo, Indictione Romanorum VII. Joannes Episcopus Herbipolensis Orientalisque Francia: Dux unicus, rursus ædificare cepit castellum in ipsa Civitate Wirzburgensi, quod olim Gerbardus de Schyvarzenburg Episcopus inchoaverat, sed neuter eorum perfecit.

Joannes
Episcopus
Herbipol.
castellum
ædificare
cepit.

Eodem anno x. die mensis Aprilis, quæ fuit Dominica secunda, post festum Dominicæ resurrectionis, celebratum fuit septimum Ordinis nostri Provinciale Capitulum in Cœnobio S. Michaelis Montis Monachorum prope Bamberg. In quo præfuerunt Georgius Castellensis, Ortuvvianus S. Petri Erfurdensis, Henricus de Gulpen S. Ægidij Nirenbergenfis, & Hugo S. Benedicti in Alberispach Monasteriorum Ordinis nostri Abbates.

Capitulum
Provincia-
le Ordinis
septimum
Bambergæ
celebratur.

Claruit his temporibus apud Treviros Joannes Rhode Abbas Monasterij S. Mathiæ Ordinis nostri, patriâ Mosellanus ex urbe Trevirorum oriundus, vir aternâ memoriâ dignus, vitâ & conversatione religiosissimus, qui regularis observantiæ celeberrimus instaurator extitit, ex cuius laborioso fundamento nostra Bursfeldensis reformatio non parvum incrementum accepit, quemadmodum supra diximus, anno Friderici Abbatis XVII. Hic quondam litteris dedit operam in Heidelberg, Gymnasio, ubi Doctor Decretorum factus, jam tunc mente & corpore mundum videbatur contemnere, & ad tantæ Religionis introitum aspirare.

Joannes
Rhode Ab-
bas S. Mat-
thiæ refu-
mator
apud Tre-
viros.

Indereverius in patriam cum esset Merensis Ecclesiæ Canonicus ac S. Simonis Trevirensis Decanus, atque Curia: Episcopi Officialis Judex, tandem pro Christi amore contempsit omnia, ingressusque sanctam Congregationem Monachorum Carthusiensium prope Trevirim non sine admiratione multorum cunctis validum S. conversationis exemplum reliquit. Nec diu postea contra voluntatem suam à fratribus in Peiorem domum unanimi consensu eligitur, & in tanta conversatione perseverat.

Joannes
Rhode sa-
culus ex di-
vite Cano-
nico est
Monachus.

Postremò ad instantiam Ottonis Archiepiscopi Trevirorum præcepto Martini V. Papæ de Carthusia invitatus extrahitur, & Abbas memorati Cœnobij S. Mathiæ prope Trevirim ordinatur. Factum est hoc non ambitionis intuitu, nec avaritiæ causâ, sed Christianæ studio pietatis. Cernens enim Otto memoratus Archiepiscopus, regularis disciplinæ observantiam in omnibus suæ Diocesis Ordinis nostri Monasterijs penitus collapsam, & cupiens mores ad puritatem Regulæ reformare claustrarium, sæpeditum virum, quo meliorem habere non potuit, ad reformationis hujusmodi officium judicavit idoneum, quem & scientiâ litterarum & moribus sanctis optime noverat imbutum.

Joannes fuit
Abbas S.
Mathiæ ex
Monacho
Carthusiæ.

Ordinatus autem Abbas imprimis Monasterium S. Mathiæ, sibi commissum reformare studuit, propter quod multis laboribus, & infinitis se periculis constanti animo subiecit. Nam Monachi contra puritatem S. Regulæ in laxitate nimia conversantes, cum dolerent assueta relinquere, multis modis & varijs insidijs de morte sancti Reformatoris caperunt cogitare. Sed auxiliante altissimo Joannes veluti alter Helias pro Domo Dei Zelatus in spiritu tanto prævaluit, & Monasterium suum S. Mathiæ Apostoli & quædam alia vicina reformavit.

Joannes
Rhode Ab-
bas factus
reformavit
Monaste-
rium S.
Mathiæ.

Introducâ

Joannes
Rhod. Ab-
bas verbo
& exemplo
p. c. m. m. o.
optimus.

Introducťa poſtremo reformatione ſanctā, & improbis ejećtis foras clauſtralibus, qui colla ſua regulari ſubijcere obſervantię recuſaverant, Joannes reformator ſtudioſiſſimos quōſque introduxit Novitios, quibus non minus exemplo ſanctę converſationis, quā verbo ſedulę admonitionis viam regularis obſervantię ac puritatis omni tempore oſtendit. Et ne ſanctum Reformationis, quod inchoaverat opus, per ignorantiam poſteritatis, temporis interiret ſucceſſu, novas ex collatione Veterum, conſtitutiones edidit, in quibus obſervantię regularis per ſingula capita, juxta proprietatem regulę ſanctiſſimi Legislatoris noſtri Benedicťi pulcherrimā ratione ſimul & copioſiſſimē providit.

Conſtitu-
tiones
Bursfel-
denſium ex
Treviren-
ſibus prodie-
runt.

Ex quibus conſtitutionibus, ut ſupra diximus anno Friderici Abbatis XVII. Joannes Abbas & primus reformator Monaſterij Bursfeldenſis, & modum vivendi ſecundum puritatem regulę aſſumpſit congruum: & inſtituta noſtra, quibus nomen Patres noſtri poſtea Cereſmoniale dederunt, cum tempore acceperunt fundamentale documentum. Scripſit etiam de vita & regimine Abbatis librum non abijciendum. Moritur autem primā die menſis Septembris anno Wolſframmi Abbatis XI. Abbatuę ſuę Trevirenſis xx.

MCCCCXX.

Otto de
Ziegen-
heim Ar-
chiepiſco-
pus Trevi-
rorum mo-
rta.

Anno Wolſframmi Abbatis ſecundo, Indicťione Romanorum viii. mortuus eſt Otto ex Comitibus de Ziegenheim Archiepiſcopus Trevi-
rorum ex morbo calculi, quo diu laboravit in oppido Confluentię. Cujus corpus Trevirim relatum in Principali Baſilica ſepulcrum eſt ante Cho-
rum ad latus dextrum introitus coram Altari Beatiffimę ſemper Virginis Marię, quod ipſe de novo erigens docaverat, humili ſepulchro. In cujus memoriam quotidie manē poſt matutinas, Miſſa canitur una de Beatiffima Virgine Maria per Chorales, ſicut ipſe adhuc vivens inſtituerat in altari memorato juxta ejus tumulum cum organis & debita ſolemnitate.

Caput S.
Matthię
Apoſtoli à
Conſtante
transferat
in Trevi-
rim.

Fuit autem vir optimus, & benè rexit Eccleſiam Trevirenſem annis xii. pacem conſervans in terra, & Cleri non minus reformator quā Mona-
chorum. Caput ſanctiſſimi Apoſtoli Matthię, quod multis annis in Ca-
ſtello Montis, qui dicitur Herbilſtein trans Rhenum prope Confluentiam oppidum, inter Archiepiſcoporum theſauros latuerat, ad majorem ſuam Eccleſiam Trevirenſem cum ingenti devotione donavit, in qua debito cum honore ſervatur uſque in præſentem diem. Sunt qui dubitant ipſum caput eſſe S. Matthię Apoſtoli, aſſerentes quòd caput ſit potius cujuſdam ſancti Matthię Jeruſolymorum Epico-
pi. Sed mihi ſatis curioſo hujus rei inſpiciendi perſuaſum conſiteor, ipſum eſſe verum caput Matthię Apo-
ſtoli; quod ſancta Helena mater Conſtantini cum integris oſſibus ejus quondam ab Jeruſalem cum alijs ſanctorum reliquijs multis ad Trevi-
rim transferens apud S. Eucharium extra muros collocaverat; qui locus nunc Monaſterium S. Matthię Apoſtoli nuncupatur.

Jacobus de
Sirk ab
una parte
capituli in
Archiepiſ-
copum,
eligunt,

Ottone autem Reverendiſſimo Pręfule mortuo atque ſepulto, Ca-
nonici diſcordantes in electione, cladem Eccleſię Trevirorum irrecupe-
rabilem ſulcitarunt. Una ſiquidem pars eorum, quę & major erat nu-
mero, & ſanior conſilio, Jacobum elegit de Sirk majoris Eccleſię Tre-
virorum Canonicum atque ſcholasticum & Herbipolenſis Eccleſię præ-
poſitum,

positum, virum optimum, vitæ & conversatione honestissimum, prudentiâ & consilio nulli Canonico suo tempore secundum.

Contra quem Fridericus de Crovia præpositus, Henricus de Pitringen Canonicus cum quibusdam alijs paucis elegerunt Udalricum de Manderscheid, cui ut consanguineo & amico adhaerunt Comites de Wirtenberg una cum nobilibus terræ. Unde non jure, sed armis Jacobo potentior factus, mox oppida, castella, & munitiones Ecclesiæ Trevirensis per totam Dioecesim in suam accepit potestatem, & subditos Ecclesiæ omnes in sua verba jurare coegit. Quanta hinc mala fuerint subsecuta, nobilis illa Trevirorum sensu Ecclesiæ, quæ tunc ære gravata alieno, deinceps manet onerata usque in præsentem diem.

Jacobus igitur necessitate compulsus cum auxiliantem non reperiret in patria, Romani Pontificis adjutorium invocavit. Papa igitur Eugenius ejus nominis IV. citatis ad se partibus, post longam concertationem, electionem amborum cassavit, & ad instantiam Ludovici Comitis Palatini Archiepiscopatum Trevirorum Rhabano de Helmslat Spirensi Episcopo donavit. Hinc iterum nova præcedentibus adjuncta sunt mala, & Ecclesiæ Trevirorum plusquam in quadringentis florenorum millibus detrimentum substantiæ temporalis sustinuit. Totius enim patriæ Comites, Barones & Nobiles, Udalrico adhaerunt, & Apostolica mandata contemnentes admittere Rhabanum in Archiepiscopatum recusarunt. Jacobus autem Papæ obediens de Ecclesiâ se non amplius intromisit.

Cives autem Trevirenses ob reverentiam Apostolicæ Sedis Rhabano, ut vero Archiepiscopo suo adhaerent. Unde commotis indignatione, magna Udalricus, contractis undique copijs amicorum, Civitatem ipsorum obsidione biennali obsedit, machinis, & multis insidijs eam capere gestiens, si potuisset. At Cives auxilio Ludovici Comitis Palatini, qui stabat pro Rhabano, fortiter agentes, hostium incurtus omnes cassaverunt. Biennio tandem elapso non sine confusione solverunt obsidionem, plus incommodi passi, quam intulerant obsessis.

Romanus autem Pontifex posteaquam intellexisset mandata contemni, Udalricum ut in valorem Ecclesiæ cum omnibus adherentibus sibi excommunicavit; & omnem terram Dioecesis (exceptâ Civitate Trevirorum, quæ sequebatur partes Rhabani) Ecclesiastico interdicto supposit. Quod quidem interdictum annis plus quatuor duravit, non sine animarum periculo plurimarum.

Postremò Archiepiscopus Conradus Moguntinus, Archiepiscopus Colonienfis, & Fridericus Episcopus Wormatiensis, jussione Romani Pontificis vices interposuere suas; & inter dissidentes pacem & concordiam sub certis conditionibus reformarunt, ita videlicet, quod Rhabano cesset Udalricus; verùm priusquam ista fieret inter dissidentes concordia, & anni præterire plures, & mala patriæ infinita, quæ summatim optimâ isthuc ratione paucis concludimus, ne per annos singulos in eis occupari specialiter compellamur.

Rhabanus itaque confirmatus in Archiepiscopum Trevirorum, superatque per concordiam adversarios, post quintum contentions annuum Trevirim ut Archipræsul ingreditur, & à Civibus amicis honorificè salutatur. Concordia enim facta est anno Wolfframmi Abbatis XI. sicuti per

Udalricus de Manderscheid, & alij pariter in Archiepiscopum eliguntur.

Rhabanus Episcopus Spirensis fit Archiepiscopus Trevirorum.

Udalricus per concertationem cessit Rhabano contentions anno IV.

Rhabanus à Civibus Trevirenibus ut verus Archiepiscopus suscipitur.

B b

ordinem

Bona
Eccleſiæ
Treviro-
rum data
in pignus.

Udalricus
in itinere
Romano
apud Thu-
regum
moriſuit.

Rhabanus
hoſtem ſe
Civium
Spirenſium
ſcripſit pu-
blicum.

Eccleſia S.
Germani
extra ur-
bem per
Spirenſes
deſtruitur.

Julianus
Cardinalis
pro Conci-
lio ad Baſi-
leam à Pa-
pa mitti-
tus.

ordinem ſuo dicemus loco; ceſſit Jacobo de Sirck anteipſum præeleſto. Veruntamen Comes de Wirtenberg etiam poſt concordiam. ut præmiſimus factam non ceſſavit armis & infidijs moleſtare Rhabanum, infe-rens Eccleſiæ ſanctæ Trevirorum igne ſimul & ferro multa incommoda, præſertim in eo pago. quem Engensgavium nuncupant Incolæ. inter Con-ſluentiam, Andernacum & Monaſterium noſtri Ordinis, quod à proximo ſtagno Lacum nuncupamus. Nec quieſcere potuit iſta Comitum in Rha-
banum perſecutio, quo uſque tandem pro impenſarum reſuſione. quas
contra eum pro Udalrico fecerat, Caſtella quædam & villas, Schönek
videlicet in Euphalia, Dunam quoque, Schönberg, Kempnich, Hammer-
ſtein, & quædam alia, pro quadraginta quinque florenorum millibus in
pignus accepſſet cum uſufructu annuo, donec ab Eccleſia Trevirorum
redimantur. Interea Udalricus amicorum conſilio uſus Romam ire ſta-
tuit, delaturus contra amulum querelas neſcio quas, ſperans ſe ad minus
impetraturum, ut in Archiepiſcopatu Trevirorum ſaltem Rhabano ſuc-
cederet. Qui cum veniſſet ad oppidum Thuregum Helvetiorum, morbo
corripitur, & moriens ibidem ſepelitur. Rhabanus ergo jam in Archiepi-
ſcopatu ſecurus & quietus ſolâ vexabatur inopiâ, & qui paucis Spiræ po-
tuiſſet eſſe contentus Epicoſopus, apud Treviros multis jam Archiepiſco-
pus indigebat. Epicoſopatum Spirenſem annuente Papa Eugenio uſque in
ultimum vitæ ſuæ annum cum Archiepiſcopatu Trevirorum retinuit,
quem ante mortem ſuam Nepoti Reinhardo reſignavit. quemadmodum
ſuo inferius loco dicemus anno Wolframmi Abbatis X.

*Ille Præful Rhabanus, multas, ut ſupra dictum eſt, contentiones habuit
cum Spirenſibus pro libertate Eccleſiaſtica. Unde Pontificatus ſui anno
xxii. qui fuit Friderici Abbatis Hirfaugienſis xviii. publicum ſe Civium
Spirenſium hoſtem ſcripſit, & denuntiavit inimicum. contraſque und-
decunque pugnantium copijs magnâ eoſclade affecit, Ludovico Palatino
Comite non ſegniter ferente auxilium. Viſas omnes armatorum cuſtodia
præcluſit, ut nihil omnino Civitati poſſet inferri neceſſariorum, & nec
egredi quiſquam, nec ingredi ad eos aliquis permittebatur.*

Civeſtamen metuentes obſidionem urbis, ut litteras Epicoſpi diſſida-
tionis accepſſent, mox armati Civitatem egreſſi Eccleſiam S. Germani &
omnes in circuitu habitationes Canonicorum igne ſubmiſſo funditus de-
ſtruxerunt. Concordiâ tandem factâ per Sigifmundum Regem inter
Epicoſpum & Spirenſes, coacti fuerunt Eccleſiam & domos Canonicorum
omnes, quas impio furore deſtruxerant, reedificare. & omnia in
integrum reſtituere. Deinde poſt annos xl. iv. Fridericus Comes Pala-
tinus Rheni bellum gerens contra Joannem Epicoſpum, ipſam eandem
Eccleſiam denuo deſtruxit. quæ nunc in Civitatem translata, ac nova
conſtructa cernitur.

Anno prænotato Martinus Papa V. Julianum Cardinalem S. Angeli
miſit in Germaniam, ut Concilium Generale inchoaret apud Baſileam,
& ſuo in nomine præſideret, cæterâque faceret omnia. quæ ad illius con-
ſummationem pertinerent. Qui veniens Baſileam intimavit Concilium
futuro tunc anno proximo celebrandum: diſpoſitiſque rebus in Un-
gariam ad Sigifmundum Regem Legatus Sedis Apoſtolicæ proſectus eſt, in
cauſâ

causâ videlicet Bohemorum, quos per Regem compelli rogavit, ut veniant ad Concilium.

Hiems hoc anno fuit humida, & calida & ver temperatum: in die autem Joannis ante portam Latinam, quæ fuit 6. mensis Maij, vis tanta frigoris erupit, ut vineta penè omnia destruxerit, non solum in Sueviâ, sed per totam fere Germaniam. Unde paucitas vini pretium auxit in tantum, quod ama vini una quatuor Hallensium libris in Suevia vendebatur. Die quoque ejusdem mensis duodecimâ iterum frigus inhorruit. & quod reliquum fuit in vitibus. per universam Orientalem Franciam destruxit.

Eodem anno Bohemi Schismatici Hussitæ collectis in unum viribus cum ingenti turmâ pugnatorum Bohemiam egressi, Marchionatum Misnensium intrârunt numero, ut ferebatur, non pauciores octoginta virorum millibus, incendio & rapinâ omnia devastantes: Marchio autem Misnensium contra eos magnum adunavit exercitum, sed tamen cum eis congregari non audebat, quanquam in exercitu centum quinquaginta millia virorum produxisset diceretur. Unde Bohemi liberè diripientes omnia ingentem abduxerunt prædâ. Inde contra Marchionem Brandenburgensem sive Burggravium Nürenbergensem Fridericum faciem dirigentes, oppida illius nonnulla ceperunt, ac funditus destruxerunt, videlicet Plavven, Barreut, Kurfpsenberg, Kulenbach, & Villas in circuitu plures, quarum nomina ignoramus. Post hæc intrârunt cum potentia & furore terram & dominium Episcopi Babenbergensis, cui multa intulerunt mala, villas & oppida sine cujuscumque resistentiâ subvertentes non pauca, & omnia diripientes.

Inter alia verò mala, quorum non est numerus, etiam insigne illud Ordinis nostri Monasterium Michelfeld memoratæ Babenbergensis Diocesis, sublati omnibus, incendio funditus everterunt. quod postea restitutum est. In omnem Franciam Orientalem exivit Bohemorum terror, qui mentes Clericorum & Civium Babenbergensium usque adeò concussit & perturbavit, quòd relictâ Civitate penè omnes fugerunt vel ad nemora, vel ad alias urbestiores, Cleodias suâ, quæ secum portare nequiverant, vel in domibus vel in campis suffodientes in terram, quæ terris pace reddita sæpius queritantes usque in præsentem diem non omnia repererunt. Episcopus autem cum suis Civibus consilio habito, cum Bohemos de terra expellere armis non possent, astutiâ tentârunt. Ad unius igitur anni spatium treugas sive pacem ab Hussitis pro duodecim florenorum millibus emerunt, quibus Bohemi acceptis à Babenbergensibus recesserunt, quamquam eis multa prius mala incendio & prædâ intulissent. Inde faciem verterunt contra Nürenbergenses. & in ipso itinere Graffenberg incendio subverterunt. Nürenbergæ Cives cum vidissent, quòd eorum furori ex æquo non possent resistere, de pace ceperunt consultare. Missis igitur nuncijs ad exercitum Schismaticorum pacem petunt, & mediante pecuniâ impetrant. Veruntamen plura in circuitu Monasteria, oppida, & villas igne concremârunt, homines interfecerunt, & cum prædâ multâ in sua redierunt. In reversione quoque Aurbach oppidum igne submissò destruxerunt; incuberat enim timor eorum super multas terræ Gentes & nationes, propter nimiam eorum crudelitatem, cum nemo esset, qui furori eorum auderet resistere. Præ nimio autem timore

B b b 2

Homines

Vineta in principio Maij frigore pereunt.

Hussitæ Bohemi Schismatici & rari filii. Iam devastant hostiliter.

Contra Burggravium Nürenbergensem.

Contra Babenbergenses.

Michelfeld Ord. nostri Monasterium à Bohemis intenditur.

A facie Schismaticorum Christiani relictis Civitatibus fugerunt.

Homines Franci & Bavari Saxones & Thuringi, Miſnenſes & eorum vicini reliſtis, ut dictum eſt. Caſtellis & urbibus ad nemora vel ad remotiora loca plurimi fugerunt. Cives quoque Herbipolenſes audito Bohemorum excuſſu, de conſenſu Episcopii ſoſſata & muros urbis, quos Gerhardus de Schwartzenburg Præſul quondam deſecerat, reſtituere & adificare ceperunt nimio terrore perterriti.

Anno prænotato xiv. die menſis Junij, horâ quintâ minuto 53. poſt medium noctis manè natus eſt Joannes poſtea Trevirorum Archiepiſcopus Patre Jacobo Marchione Baſenſium genitus, qui vixit annis novem & ſexaginta, menſibus quoque duobus & ſex diebus, de quo plura ſuo inferius tempore & loco, ſi annuerit Dominus, dicenda erunt.

MCCCCXXI.

Anno Wolframmi Abbatis III. Indictione Romanorum ix. Martinus Papa die xxvi. menſis Februarij Romæ apoplexiâ tactus moritur, & apud S. Joannem Lateranenſem ſub aneo tumulo ſepelitur. Cui Gabriel Candelmerius patriâ Venetus in Pontificatu ſucceſſit, qui dictus Eugenius IV. præfuit annis xvi. electus anno prænominato xiii. die poſt Martii obitum, hoc eſt, v. nonas Martij.

Eodem anno primâ die menſis Maij obiit Carolus Dux Lotharingæ, poſt cujus mortem inter Ducem Barenſem & Comitem de Widmont gravis eſt ſubſecuta diſſenſio, quorum uterque jure hæreditatis ſe proximum ad Lotharingæ Ducatum confirmabat, nec eos quiſquam renovare ad concordiam potuit, quo minus bellum atrociffimum ex diſſenſione oriretur.

Anno igitur prænotato die 2. menſis Julij, quæ Feſto Viſitationis Beatiſſimæ Mariæ ſemper Virginis in Eccleſia Dei erat ſolemnis. factum eſt prælium magnum inter memoratos principes in Regno ſive Ducatu Lotharingæ prope novum Caſtrum, in quo multi Comites & Nobiles fuerunt ex Provinciâ Cis-Rhenana cum Duce Barenſi mercede conducti: Marte ambiguo ſatis diu pugnatum eſt, & multi ab utraq; parte ceciderunt, plures tamen ex parte Ducis de Bare, qui amiſit in eodem, conſictu ſexcenta & duo millia virorum. Poſtremò tamen Comes de Widmont obtinuit victoriam. Sol eodem die ac per ſequens biduum, ſanguinolentus ibidem apparuit.

Anno item prænotato xiv. die menſis Auguſti factum eſt quartum inter Chriſtianos & Schiſmaticos Huſſitas bellum in Bohemiâ, de quo noſtri parum laudis reportarunt propter eorum ſuperbiam, & inordinatum modum præliandi. Habebant Chriſtiani, ut tum ferebatur, in ſuo exercitu centum millia pugnatorum & tredecim millia curruum. In principio certaminis Chriſtiani fortiter pugnârunt, ſed rumore in exercitu, quaſi plures adveſſent in auxilium Bohemorum, excitato ſubitò noſtri fugere in proximos montes, & nemorâ ceperunt, quos inſecuti Huſſitæ decem eorum millia occiderunt, & ſex millia curruum cum multa præda comprehenderunt. Julianus Cardinalis S. Angeli Sedis Apoſtolice Legatus pro Fide Chriſti Zelator integerimtis, videns fugam Chriſtianorum, compulſus fugere & ipſe lachrymans dixit: *Hec peccata noſtra perſequuntur nos.*

Eodem

Eodem anno in die S. Mariæ Magdalenaë . tempeſtas ætris magna eſt ſuborta . quâ nimium horribiliter inſonante fulgur de Cælo cecidit . & Eccleſiam S. Catharinaë in Oppenheim ſuccendit . in qua duo homines ex nimio terrore ſubitò fuerunt mortui . & ſex alij pro ſemimortuis deportati . Quicquid in agris frumentorum aut feni remanſit . in totum perijt eâ tempeſtate .

Eccleſia S. Catharinaë in Oppenheim fulgure incenſa .

Anno præſcripto Angliſ & Bûrgundionibus oppidum in Gallia . quod Compendium nuncupatur obſidentibus . Joanna admirabilis illa puella de qua diximus anno Friderici Abbatis XXVI. ſubſidium ferens obſeſſis . cum oppidum ingreſſa eſſet . paulo poſt eruptione in hoſtem factâ . in medium illorum concluditur . nec redire ad oppidum permiſſa eſt . licet multum conaretur . Capta igitur ab Angliſ in Rothomagum ducitur . & tanquam malefica ignibus crematur . dato ei pro crimine . quod virili veſte uſa fuiſſet Formina . Prius tamen quàm ſententiam acciperet mortis . frequenti ſoro & crebris conſultationibus puellam hoſtis tentavit . de fide atque Religione Chriſti multa ſcrutatus . Arbitrabatur enim . mulierem magi aliquâ edoctam à Carolo Rege aſſumptam eſſe . & propereâ illum à Catholicâ veritate aberrantem Regno penitus indignum . Combuſtam anno prænotato in menſe Majo puellam Rupertus Gaguinus refert .

Joanna mirabilis puella ab Angliſ capta combuſta .

Hoc ipſo anno Sigifmundus Rex Germanorum unâ cum Legato Sedis Apoſtolicae Juliano Cardinale S. Angeli proſecturus ad Baſileenſe Concilium Generale inchoandum . venit ad oppidum Comitum de Wirtenberg Tubingen cum mille ferme equitibus . quos Comites omnes ſplendide in Tubingen . Balingen & Schorndorff ſuſceptos hoſpicio aluerunt . nihil ab eis recipientes . Eugenius autem IV. mox Pontificatum ut fuerat adeptus . Julianum ſupradictum Cardinalem S. Angeli . quem Martinus Papa V. Legatum miſerat priori anno ad Baſileam pro Concilio celebrando . confirmavit .

Sigifmundus Rex cum Legato Apoſtolico venit in Tubingen .

Anno item prænotato in menſe Novembri die 19. ſubitò nix magna frigus maximum ſublecurum fuit . hyems aſperrima fuit in tantum . quod omnia penè flumina Germaniæ uſque ad diem Conſervationis S. Pauli glacie cooperta molendi hominibus magnam fecere difficultatem .

Eodem anno menſe Decembri . Julianus Cardinalis S. Angeli Apoſtolicae Sedis Legatus Generale . quod Martinus indixerat . Concilium apud Baſileam Civitatem Germaniæ inchoavit . Rege Sigifmundo & multis Episcopis præſentibus ; quod felicem & jucundum habuit introitum . ſed finem ſive exitum debilem & conſuſione plenum . Mox etenim confluunt ex omni natione totius Europæ ad Concilium Pontifices Prælati & Principes . Germani . Galli . Angli . Hiſpani . & Ungari . & in brevi tempore maxima hominum multitudo convenit . Imprimis Patres de Concilio Eugenium Papam per litteras & ſolemnes nuncios rogaverunt . ut venire ad Concilium dignaretur . propterea . quod morum reformatio ſine eo fieri non poſſet . Quo negligente . ne dicam . contemnente . ſecundò . & tertio citatur . ac poſtremo tanquam rebellis & inobediens à Papatu auctoritate Concilij deponitur . & Amadeus quondam Sabaudiaë Dux tunc Monachus Carthuſienſis in Pontificem eligitur . & Felix ejus nominis IV. in ſua obedientia nominatur .

Baſileenſe Concilium incipit .

Concilium Baſileenſe primo conſtituitur à Papa . ſed poſtea revocatur .

Bbb ;

Verum

Verum quia hæc per ſeriem decem annorum, quibus duravit Concilium, facta ſunt, ſingula ſuis locis acque temporibus per ordinem notanda reſervamus.

Multitudo
Ruſtico-
rum obſe-
dit Wot-
matiam
propter
Judæos.

Anno item prænotato 20. die menſis Decembris, coadunata multitudo trium millium Ruſticorum Wotmatiam inopinatè cinxerunt vociferantes & clamantes: *Tradite nobis Judæos, alioquin incendemus Civitatem.* Senatus de muris faciens verbum bonis eos ſermonibus abire perſuaſit. Imaginem Crucifixi Jeſu Chriſti præferebant in vexilla, & more ruſticorum incedebant armati. Duces eorum ſive Capitanei fuerunt pro majore parte ſculteti ex vicinioribus in circuitu villis, qui omnes nimio in Judæos odio propter uſuras laborabant.

MCCCCXXII.

Inundatio
aquarum
maxima
fuit.

Anno Wolſframmi Abbatis IV. Indictione Romanorum x. hyems fuit aſperriſſima multis nivibus abundans; quibus tandem cum glacie reſolu- tiſſima vis aquarum erupit, ut domos, Eccleſias & villulas juxta Rhenum plures funditus evereret, & multa hominibus damna inferret.

Capitulum
Provincia-
le Ordinis
noſtri VIII.
in Auguſta
celebratur.

Eodem anno xi. die menſis Maij. quæ fuit Dominica tertia poſt Paſcha, celebratum fuit Ordinis noſtri octavum Provinciale Capitulum apud S. Udalricum in Auguſta, in quo præſederunt Ortyvinus S. Petri in Erdfor- dia, Joannes in Steina, & Henricus in Amorbach Moguntinenſis, Con- ſtantienſis. & Herbipolenſis Dioceſium, noſtri Ordinis Monaſteriorum Abbates.

Sigifmun-
dus Reſpro
Imperio
intreat Ita-
liam.

¶ Anno prænotato Sigifmundus Rex Germanorum magno cum exer- citu in Italiam profeſtus, duplicem cauſam itinere uno expedivit, quo- rum altera fuit Corona Imperij, altera verò Baſileenſis confirmatio in- choati Concilij, Eugenius namq; Papa ſicut prius dictum eſt, Concilium in principio confirmavit, quod cum anno præterito fuiſſet inchoatum, cerne- rétur omnes ad illud confluere nationes, poenitentia ductus non diu po- ſtea revocavit, quem informaturus, ut revocationem caſſaret, Sigifmun- dus Rex in Italiam profeſtus eſt. Audiens Eugenius Sigifmundi Regis in Italiam adventum territus eſt, & per nepotem ſuum Franciſcum occultè ſollicitavit Florentinos, ut introitum venienti prohibentes intercluderent. Ad quos miſſi Camerarij nepotis nuntij Florentinos in Papæ ſententiam traxerunt. Rex autem Sigifmundus invitis Eugenio & Florentinis agrum Senenſem Germano ſtipatus milite intravit, & ſex menſibus ibidem commoratus eſt. Veneti quoque Florentinis confederati Sigifmundo iter præcludere, ne Romam peteret, conabantur, ſed fruſtra: quia Philippus Mediolani Dux partes ſequabatur ejus, quo auxiliante faſtum eorum, contempſit.

Eugenius
Papa Regis
adventum
impedire
conatur.

Rex in agro
Senenſi
moratur
ſex menſi-
bus.

Eodem anno in menſe Octobri Rege Sigifmundo in Senenſi agro mo- ram, ut diximus, faciente unà cum Philippo Duce Mediolani, doſoſi Ve- neti viginti millibus equitum & peditum verſus Mediolanum procedentes Civitatem ipſam Duce abſente per inſidias & traditionem capere nite- bantur. Quod mox ut Regi Sigifmundo innotuit & Duci (erant non procul à Mediolano) in manu Germanorum validà perſecuti ſunt eos, & inopinatè inventos decem ex eis millia occiderunt, pluribus eorum, captis, reliqui turpiter fugientes hinc inde fuere diſperſi, quos Germani uſque ad Civitatem Cumanam perſecuti ſunt.

Venetorum
exercitus
perimua-
tur.

Opera

Operæ pretium fore existimo, si familiare Venetis unum è pluribus veneficium eo tempore contra Sigismundum tentatum, ad noticiam posteritatis litterarum firmitate perduxero: præmoniti discant Germani & Reges & Principes in periculis nunquam Venetis esse credendum, qui ut suam possent ampliare Rempubliam, contradicenti etiam S. Petro non parcerent, quin veneno interire cogeretur, si manifestum forsitan in illum non auderent patrare homicidium, de quorum dolis & fraudibus plura suo loco dicemus. Superati, victi, & confusi à Rege Sigismundo Veneti ad fraudes convertuntur occultas. Duos è suis submitunt, qui corrumpant pecuniâ Archistabularium Regis, ut scelus, quod erant facturi, silentio tegat. Coniungit ille amore pecuniarum seductus, dedique Venetorum subordinatis, sicut petierant fellam, super quam Rex equitaturus sedere consueverat, quam illi veneno artificiosè circumlitam in locum repositare consuevit. Jacebat in stramine puerulus dormiens cuiusdam domicelli minister, qui ex strepitu intrantium suscitatus, audit omnia verba veneficorum, quæ habuerant cum Archistabulario, viditque illos veneno Regiam inficere fellam, stabularium quoque à submissis accipere pecuniam, & continens secum timore in abdito, ne perciperetur ab eis, omnia diligenter considerabat. Egressis tandem cum Archistabulario veneficis surrexit de latibulo etiam ipse puer, & omnia, quæ viderat, suo domino nuntiavit. Quid plura? ad Cæsarem puerulus introducit, Archistabularij in dominum suum traditio secretè aperitur. Pueri imperator silentium, mandatque Domino ejus, similiter ut negotium teneat secretum. Postea mox die Cæsar vocat Archistabularium, & dissimulans omnia, præcepit ut equum Regium, similiter & suum, præpararet ad spariandum. Fecit ille, quod iussus erat, & ornatum equum scilicet Regium fellâ venenatâ duxit ad Cæsarem. Cui Imperator: *Tu inquit, mecum ascende Caballum. & præcede ante me, ego interea tuum ascendo, ut videam, quàm convenienter meus incedat.* Respondit Archistabularius: *Abstine, ut ego servus pauper & modicus equum vestra Majestatis ascendam.* Cæsar urgebat ut ascenderet, excusabat ille multis & varijs modis recusans ascendere fellam Regiam, quam veneno noverat intoxicatam. Prævaluit tamen imperium Regis, & Archistabularius post multas tergiversationes vanè consumptas fellam ascendere mortiferam compulsus est. Cæsar equum traditoris ascendens cum alijs ministerialibus suis cursum direxit in Campum, & agitato caballo hinc inde temper stabulario nunc à latere, nunc verò præcedente in fronte quasi in modum exercitij Tyronum sese in horam longam omnes fatigare coacti sunt. Faciebat hoc Rex Sigismundus de industria, ut veneno diurnâ exercitatione calefacto citius operaretur in traditorem. Cùmque post longam exercitationem & cursum equorum plurimum ex industria diutius continuatum, Sigismundus Rex stabularium examinandum super veneficio fecisset assistere, consilio totius Curiae adstante, & convictum atque confessum iussit custodiæ mancipari. Quem etsi omnes unâ sententiâ ignibus judicarent cremandum, tamen Cæsar illum interficere noluit, sed dixit: *Panas sufficere, quas moruit longas, & mortem, quam nobis paravit, diu cruciantem ipse patiatur.* Nec diu postea tibia & crura ejus ceperunt intumescere, & paulatim caro computruit, quo usque tandem ad interiora corporis venenum serpens vitam

Venetorum facinus nefandum contra Sigismundum Regem.

Puerulus dormiens in stabulo vidit Venetorum veneficia.

Imperator Archistabularium super scelus venenatum sedere compulit.

Archistabularius veneno perit, quod Cæsari parari consuevit.

Rex Sigif-
mundus
Romæ Im-
perialem
fulcepit
Coronam.

vitam extinxit. Plura Veneti his præſumpſerunt ſimilia, & quaſi paternum ſequentes vitium, quos ferro interimere nequeunt, veneno occidunt.

Igitur Sigifmundus Rex ſuperatis Alpiſus, victiſque dolofis Venetiſ & jure contempſis Florentiniſ Romam in manu validâ glorioſus ingreditur, fulcepitque cum ingenti honore tam à Clero quàm à populo, Imperij Coronâ per Eugenium Pontificem donatur, anno Regni ſui in Germania ſecundo atque vigefimo, & imperavit deinceps annis quinque. Regrediens de Vaticano ad Lateranum plures in ponte Adriani tam ex Germaniſ quàm ex Italiſ iuxta conſuetudinem milites creavit.

Poſthac Imperator Sigifmundus Romam egreſſus cum ſuis per Flaminiam iter fecit, ad Ferariam deinde viam continuans ad Mantuam pervenit, ubi Joannem Franciſcum Mantuæ Dominum in Marchionem ſublimavit, & ejus filio nomine Ludovico Barbaram Joanniſ Marchioniſ Brandeburgiſ filiam dedit uxorem, ex qua nata eſt Barbara Eberhardo Comiti Wirtenbergenti, ac primo poſtea Duci uxor ſteriliſ copulata, de quibz infra ſuiſ temporibz & lociſ pleniorẽ faciẽmus mentionẽ.

Eugenius
Papa ad in-
ſtantiam
Imperato-
riſ ite-
rum con-
firmat
Concilium
Baſileenſe.

Imperator Sigifmundus Romæ cum Papa Eugenio exiſtens ab eo precibz & multis rationibz impetravit, quod Concilium Baſileenſe ite- rum confirmavit, & ſe ad illud in propria perſona venturum repromiſit. Unde & quorũdã Cardinalibz Imperatori abituro conjunxit, qui eum ad Baſileam præcederent, & neceſſaria pro ejus adventu præparent. Sed poſt Imperatoriſ à Roma diſceſſum, iterum mutavit propoſitum, & non ſolum venire ad Concilium renuit, ſed etiam illud nondiu poſtea denovo revocavit.

Conventus
Principum
in Argenti-
na ob rega-
le ſubſi-
dium.

Anno prænotato in feſto ſancti Matthiæ Apoſtoli Conventus Argenti- næ factuſ eſt multorum Principum, Epiſcoporum, Abbatum, Ducum Comitum, Nobiliũ & Oratorum Civitatum Regni Germanici, Sigifmundo Rege adhuc in Lombardia exiſtente & bellum cum Veneriſ agente. Et hæc erat eorum Conventus cauſa, ut mutuò inter ſe tractarent, quid Regi memorato reſponderent, pecuniarum à ſubditis Regni poſtulan- ti ſubſi- dium, quatenus aucto militibz ſtipendio iter ſibi tutum pararet ad urbem contra Veneroſ. Poſt multoſ tractatuſ tandem finaliter concluſerunt, ut multitudiniſ eſt proprium, nihil pecuniarum Regi mittendum. Unde & nomine omnium reſcripſerunt excuſationeſ variat, multa ſe contra Bohemoſ expoſuiſſe præteritiſ temporibz aſſerentes, inopiãque preſſoſ non habere, quam mitterent pecuniam, ideòque precarentur Regiam Majeſtatem, ut negatam non malè ferret petitionem. Reſponſo tali Sigif- munduſ accepto tacuit, & poſtea Imperator coronatuſ non communiter omnibz, ſed ſingulariter ſinguliſ ſcripſit in hac forma verborum:

Imperator
inductioſẽ
multam
erexit pe-
cuniam à
Regnicoliſ.

Princeps dilecte, noveris nos Omnipotentis Dei gratiâ ſuperatiſ & conſuſiſ adverſarijſ Roma nuper Imperiali Coronâ fuiſſe de more inſignitoſ, quod tibi, ut nobiſ con- gandeat, minimè voluimur eſſe ſeclatam. Sciaſ quid bellico apparatuſ neceſſariò multa conſumpſimur, & ære alieno gravati ſumur; cupienteſ autem ſuſmo honore in Germaniam reverti, neceſſarium duximur primò ſatiſfacere Creditoribz, qui- buſ noſtra conſtant Clenodia obligata. Quapropter dilectionem tuam ſerioſiſ requirimur, & monemur, ut nobiſ omni excuſatione poſtpoſita decem milia ſtore- norum expendere in ſubſidium non graveriſ, quo & ſua merga noſ bonam agnoſci- mus Voluntatem, & in veniendo ad te pro hiſ perſonaliter, ſi poſtulata negaveriſ,

448

non gravemur. In hunc modum pluribus scripsit singulariter, ceteris ignorantibus rem, ab uno postulans florenorum triginta millia, ab alio plus, & ab alio minus, secundum quod unumquemque posse arbitrabatur. Similiter fecit cum inferioribus Regni Civibus. Et quia seorsum postulabat à singulis, & tali quidem industria, quòd omnes in unum pro deliberando, ut prius convenire non poterant, magnam summam pecuniarum brevi comportavit, cum unusquisque metueret vel solus esse, vel ultimus, qui subsidium non præstaret Imperatori postulanti.

Anno prænotato Feria 2. post Dominicam Oculi in Quadragesima. Rhabanus de Helmstatt Episcopus Spirensis ab Eugenio Papà quarto de Archiepiscopatu Trevirorum litteras provisionis suæ contra Udalricum de Manderſcheidt, & ejus defensores Henricum Comitem de Virnburg, Moguntia, Spira, atque Wormacia: in valvis Ecclesiarum per Notarios publicari fecit.

Eodem anno 17. mensis Junij obiit Bernardus Abbas Spanheimensis XVIII. anno ætatis suæ 78. assumpti verò Regiminis 42. necdum completo, de cujus gestis in historijs dicti quondam Cœnobij mei latam facis feci mentionem. Post quem Gobelinus de Cruzenach ordinatus Abbas præfuit annis septem.

Anno præscripto inter Episcopum Joannem de Brunn, & Cives Herbipolenses, magna iterum fuit suborta dissensio. Duravit hæc discordia plusquam ad triennium, quo Cives continuè ducentos equites in urbe habebant stipendio conductos, quorum Capitaneum similiter mercede constituerant Otronem Palatinum Comitem Bavaricæ Ducem, qui eodem tempore morabatur in oppidulo Mosbach. Episcopus autem cum suis in Castro, quod Dominæ nostræ appellatur consistens, quotidie Bombardis & machinis lapides mandavit in urbem jactari. Præceperat autem jaculatoribus, ut Ecclesijs omnibus parcerent.

Eodem anno Rex Poloniæ confederavit se cum Bohemis Schismaticis contra Basileense Concilium, & universam nationem Teutonicam, exceptis Austria Ducibus tantum, sed nihil memoriæ dignum aut fecerunt aut tentarunt.

Hoc ipso anno Conradus Archiepiscopus Moguntinus auxilio Francofurtensium obsidione vallavit Hattstatt. Quod post multos labores, & diuturnam impugnationem tandem in die S. Laurentij cepit.

Anno prænotato 9. die mensis Septembris nova Civitas Pragensis ex nimia inundatione aquarum pro majore parte cum lapideo ponte cecidit, & multos homines in horâ prandendi oppressit. Per circuitum quoque terram in longitudine viginti quatuor milliariis, & in latitudine quatuor aqua totam operuit: Urbes Villæque & domos sine numero subvertit, & multam cladem habitatoribus importavit.

Eodem anno in mense Novembri Procopius Presbyter Bohemus cum ducentis Equitibus Hæreticis venit ad Basileam nomine totius Regni Hussitarum auditurus, quæ media Concilium proponeret, quibus pax in Ecclesia & unitas jam diu confusa, tandem reformari potuisset. Erat autem Procopius Presbyter Dux exercitus Thaboritarum, & in omnibus malis imitator & successor Joannis Zischæ, de quo plura diximus, supremus Hæreticorum Capitaneus, Ecclesiæ Romanæ hostis acerrimus, &

C c c

omnium

Imperator
vincit indu-
ctis contu-
macis.

Rhabanus
Spirensis
Jus suum
ad Eccle-
siam Trevi-
rorum pu-
blicat.

Gobelinus
filius Span-
heim Abbas
XIX.

Inter Epi-
scopum
Joannem
de Brunn &
Cives Her-
bipolenses
discordia.

Rex Polo-
niæ confæ-
deratur
Bohemis.

Aquarum
inundatio
subvertit
Pragam.

Procopius
Hussitarum
Princeps
cum suis in
Bohemiâ
reversitur.

omnium Catholicorum perſecutor extremus. Qui cum audiſſet propoſitionem Concilij ſuis opinionibus adverſam, 20. die menſis Decembris Baſileam exiit, & relationem ſadurus genti ſuæ auditorum, reverſus in Bohemiam fuit.

Frates in
Richen-
bach contra
Hirſaugien-
ſem ſe tri-
guat.

Hiſtemporibus facta eſt diſſenſio inter Wolframum Abbatem huius Monaſterij Hirſaugienſis, & Frates in Prioratu de Richenbach. Monaſterium namque Richenbach à primâ fundatione ſua uſque in præſentem diem pleno ſemper Jure fuit & eſt Abbati Hirſaugienſi ſubjectum. & ad ipſum pertinet inſtituere ſimul & deſtituere in eo Priorem, quoties ſibi utile fuerit viſum & oportunit. Anno autem prænotato poſt mortem Prioris Frates loci non reſiſſito Abbate (quod prius nunquam fuerat præſumptum) ex ſe alium conſtituerunt. Quod poſteaquam Abbati innotuit, Electores præſumptuoſos correcturos properavit, quos omnes in rebellionem conſpiſſe invenit. Cùm autem ſe Jure neſcio quo eonarentur defendere (ſequebantur enim conſilia quorundam, à quibus fuerant decepti) & nullâ poſſent ratione induci, utpiè monentem ſequebantur Abbatem, à Wolframmo citantur ad Generale Concilium Baſileenſe, ubi cùm adveniſſent, Judices acceperunt, qui ſententiam pro Abbate rulerunt, iſta, quæ dicimus auctoritative decernentes. Imprimis videlicet, quòd Abbas Hirſaugienſis pro tempore exiſtens, ſicut ex antiquo ſemper habuit, ita deinceps perpetuò ſit habiturus omnimodam ſuper Monaſterio in Richenbach & plenariam Jurisdictionem, in ipſiſque ſic poteſtate ſolius, inſtituendi, ordinandi, continuandi, deſtituendi, depoenendi, vel mutandi Priorem ejusdem Cœnobij, quando & quoties ſibi viſum fuerit expedire, ſine contradictione Fratrum ibidem vel alterius cujuſcunque. Simile judicium de reliquis ejus loci Officialibus fuit promulgatum, quos Abbas inſtituere & deſtituere poteſt, quotieſcunque, & quando voluerit.

Privilegia
Monaſterij
Hirſaugien-
ſis.

Deinde Judices deputati à Concilio privilegijs Monaſterij Hirſaugiæ diligenter examinatis recognoverunt, ſtatuere, & confirmare, quod Abbas, quoties in memorato Cœnobio Priorem voluerit inſtituere, non de ipſâ Congregatione, ſed de Conventu Hirſaugienſi aſſumat idoneum, ne Fratribus in Richenbach ſuperbiendi detur occaſio, aut materia infidelitatis. Tertio nihilominus decreverunt, quod plenum dominium ejusdem Cœnobij, ſicut diximus, reſideat penes Abbatem pro tempore exiſtentem juxta privilegium & conſtitutionem primæ fundationis beati Wilhelmi Abbatis; & quod Priores in Richenbach quolibet futuro tempore exiſtentes neminem ſine ſcientiâ & voluntate Hirſaugienſis Abbatis ad Ordinem ſuſcipiant. Quarta Judicum Concilij fuit Conſtitutio, quod Prior in Richenbach quolibet ævo exiſtens Abbati ſuo Hirſaugienſium in præſentiâ Fratrum ſingulis annis de receptis & expoſitis plenam dare & facere teneatur rationem, ſicuti à temporibus beati Wilhelmi quotannis factum eſt, nemine recalcitrante. His per Comitum determinatis Frates de Richenbach compulſi fuerunt ſe Abbatis obedientiæ ſubjicere, & Actioni temerariæ quam inceperant renuntiare.

Inter Archi-
epiſcopum
Moguntinum
& Du-
cem Haſſiæ
contentio,

MCCCCXXXIII.

Wolframmi Abbatis quinto anno Indictione Romanorum undecima inter Conradum Archiepiſcopum Moguntinum & Ludovicum Haſſiæ

ſiæ

fiæ Landgraviū gravissimæ dissensiones exortæ belli causam dederunt. Præcesserunt autem congressum, ut fieri solet, incursiones, depredationes, & incendia, quo usque tandem animis concitatis Landgravius hostem sese, & inimicum Ecclesiæ Moguntinæ publicum declaravit. Contra quem Archiepiscopus contractis hinc inde copiis processit ad prælium, & commisso diu ancipiti bello tandem Ludovicus obtinuit Campum multis ab utraque parte cadentibus. Ex parte verò Archiepiscopi ducentos (alii dicunt sexcentos) Landgravius abduxit captivos, qui libertatem non sine incommodo Archiepiscopi, & Ecclesiæ Moguntinæ pecuniâ multâ comparare coacti sunt.

Archiepiscopus
in bello su-
peratur à
Landgravi-
o.

Eodem anno Udalricus de Manderſcheide Decanus Colonienſis & Canonici Ecclesiæ Trevirorum, qui, ut supra diximus, contemptor mandatorum Eugenij Papæ, cum Rhabano de Helmſtatt Spirenſium Episcopo contendebat de Archiepiscopatu Trevirenſi, contractis undique copiis civitatem Trevirorum auxiliante Comite de Virnburg Henrico per biennium obſedit, Castra ponens in montibus vicinis, de quibus machinis & lapides projecit in urbem & ignem; Cives autem Ludovici Palatini Comitibus auxilio, qui Rhabani partes plurimum fovebat & tuebatur, cautissimè custodiebant Civitatem. Unde cernens postremo Udalricus, quod nihil posset proficere, obſidione solutâ recessit, plus damni reportans & incommodi, quàm suis intulerat adversariis.

Civitas
Treviro-
rum duca-
tio fuit ob-
ſeſſa pro-
pter Rha-
banum.

Anno prænotato Hyems fuit asperissima & frigidissima: Sabbato namque post Circumcisionem Domini Rhenus nimium exundans Wormatiæ ad forum pene ascendit. Moganus Herbipolium usque ad forum piscium penetravit: 12. mensis Januarii nix multa subitò cecidit, quam pluvia subsecuta fuit, & post biduum frigus intensum, quod omnia flumina, congelavit.

Eodem anno Feria sexta ante Pentecosten Conventus fit Principum in oppido Regali Franckfurt juxta Moganum, sed quia plures fuerunt absentes, nihil memoratu dignum actum fuit aut conclusum: nam, ut paulò ante diximus, Cæsar plurimorum consilia, ut contribuerent, industriâ prævenerat.

Conventus
Principum.

Hoc ipso anno in die Pentecostes, quæ fuit trigesima prima & ultima mensis Maij, Sigismundus Rex Germaniæ, quod supra jam per anticipationem diximus, Romæ apud S. Petrum Coronam Imperij Romani de manu Eugenij Papæ suscepit, præſente Regina, Regibus Hispaniæ, Arragoniæ, & Portugalliæ simul & Duce Mediolani Philippo astantibus. Deinde Pontifex mediantibus Regibus memoratis, inter Sigismundum Imperatorem, Philippum Mediolani Ducem, Januenses, Venetos & Florentinos pacem reformavit ad annos quinque duraturam. Concilium quoque Basileense ad Imperatoris instantiam iterum confirmans, iterum postea revocavit, quemadmodum supradiximus, & ordine congruo dicemus.

Sigismundus:
dus Rex Ro-
mæ fit Im-
perator.

Anno item præscripto mense Junio circa Festum sanctæ Trinitatis inter Ducem Montensem & Ducem Geldrensem fit bellum, & ab utraque parte non pauci ceciderunt. Capitaneus Ducis Montensis fuit Rupertus Comes Junior de Virnburg: cui Senatus Colonienſis ut defensori suo contra Geldrensem octingentos misserunt armatos, obtinuitque, Victoriâ.

Inter Du-
cem Mon-
tensem &
Geldren-
sem factum
prælium.

C c c 2

Eodem

Inter Du-
cem Bur-
gundiae &
Regem
Galliae.

Eodem quoque anno durante adhuc bello, quod Philippus Burgundiae Dux in Vindictam paternae necis per annos jam plures cum Anglis contra Gallorum Regem Carolum VII. continuaverat; egressus de Gallia Rex ipse memoratus, cum triginta, ut ferebatur, millibus pugnatorum, totam Burgundiam occupans hostiliter devastavit. Quod ubi Philippo Duci innotuisset, qui tunc erat in Brüssel oppido Flandriae contractis armatorum viginti millibus tam ex suis, quam ex Anglicanis expeditionem movit contra Gallum in Burgundiam; & facta congressione victoriam obtinuit, ac plus quam duodecim (ut ferebatur) millia Gallorum interemit. Inde progressus denuo Galliam infinitis cladibus affecit, & Regem fugere coegit.

Carolus
Burgundiae
Dux hoc
anno nati-
tut.

Eodem anno 10. mensis Novembris horâ quartadecimâ post meridiem minuto 29. in Brabantia natus est Carolus Philippi Ducis memorati Filius, qui multa cum Gallis & alijs gentibus bella constituit in vitam suâ. Vixit annis 44. & in bello, quod contra Ducem Lotharingiae habuit, prope Nanſe à conjunctis Suisenſibus interemptus interiit.

Ludovicus
Palatinus
Comes cum
Rhabano
tendit ad
Trevirim.

Anno etiam praenotato Feria quarta post Festum SS. Apostolorum Petri & Pauli Ludovicus Comes Palatinus Rheni Bavariaeque Dux & Princeps Imperij Elector mandante imò & orante Papâ Eugenio, cum mille ducentis Equitibus & tribus fere millibus ex ordine pedestri Heidelbergam, exiens iter versus Trevirim direxit, introducitur Rhabanum Archiepiscopum in Civitatem si posset, aut certe ad minus Civibus obſeſſis ab Udalrico laturus auxilium. Venit usque ad Tholeiam nostri Ordinis Conobium perventissimum. à sancto Pirminio Episcopo Dolensi Divi Mauri discipulo quondam constructum, & ibidem triduo subſtitit, cernensque, quod illâ vice Archiepiscopum introducere non posset, missis Trevirensibus auxiliarijs retrocessit. Post hæc nihilominus Feria tertia post Festum S. Jacobi Rhabanus Trevirim furtivè ingressus est nesciente Udalrico, & possessionem Archiepiscopatus accepit.

Bellum
Teutonicorum
in
Prussia cum
Polonis at-
que Bohe-
mis.

His quoque temporibus Rex Poloniae habens in auxilium Procopium Presbyterum Schismaticum, de quo praecedente anno mentionem fecimus, cum viginti millibus Hussitis de Bohemiâ terram Teutonicorum militum in Prussia hostiliter devastare cepit. Contra quem dicti Ordinis milites ad praelium cum suis venientes atrociter pugnârunt, & victoriam consecuti Procopium nefandissimum Hæresiarcham cum viginti millibus, tam ex Polonis, quam ex Bohemis interfecerunt, pluribus eorum in captivitatem abductis.

Inter Cle-
rum & Ci-
ves Mogun-
tinos di-
ſſenſio.

Inter Clerum & Cives Moguntinos hac tempeſtate magna fuit diſſenſio pro conſervatione privilegiorum Ecclesiae, quibus illi continuè violentiam intulerunt. Unde totus Clerus Moguntiam egressus habitabat in Altavilla, & in Rhingaugia, ut potuit hinc inde disperſus, quo usque tandem intervenit concordia. Anno autem praenotato Feria quinta post Festum S. Jacobi Apostoli, convenerunt in oppido memorato Altavilla Conradus Archiepiscopus Moguntinus, Theodoricus Archiepiscopus Colonienſis; & cum eis Episcopus Leodiensis commiſſionem habentes à Basileenſi Concilio, ut inter diſſidentes concordiam reformarent. Aderant ex parte Cleri Comites decem & septem cum nobilibus multis: ex parte verò Civium multi quidam ex Spirenſibus, Wormatienſibus, & Fran-

Frankenfurtenſibus, verum in illa diatra non fuit inter eos reformata Concordia.

Fuerunt his temporibus circa Rhenum in Suevia, in Francia Orientali, & in eorum confinibus multi Latrones ex eorum ordine, qui de generis nobilitate sine virtutum operibus gloriantur: qui vias itinerantium obſidebant in infidijs latitantes, & ſpoliabant omnes, quotquot poterant invadere prætereuntes.

Latrones & prædones diſſeſſant Regnum.

Anno præſcripto undecima die menſis Octobris intravit Baſileam Sigifmundus Imperator ex Italia reverſus cum viginti duntaxat Equitibus, exercitu poſt ſe relicto. Patres autem de Concilio tunc laborabant ſuper depoſitione Eugenij à Papatu, propterea quod tertio & quarto citatus venire contemneret. Quibus Imperator totis viribus reſtitit, meuens Eccleſiæ turbationem, quæ & brevi poſt ſubſecuta fuit. aſſerens & litteris comprobans manifeſtis, quia Concilium approbans confirmaverit, & ſe perſonaliter venturum promiſerit.

Imperator Sigifmundus ex Italia veniens intravit Concilium

Eodem quoque anno duodecima die menſis Novembris, quæ fuit quinta Feria poſt Feſtum S. Martini Sigifmundus Imperator ſedens apud Baſileam in ſede Maieſtatis Jacobum Marchionem de Baden conſuetis Regalibus infeudavit. In ea pompâ ſolemni Wilhelmus Comes Palatinus Bavaricæque Dux Imperialem globum tenebat manibus; Conradus de Winſperg ſceptrum, & Marſchalcus de Pappenheim in dextrâ ſerebat gladium.

Eodem tempore memoratus Imperator Sigifmundus litteras & nuntios per Regnum Germaniæ deſtinavit univerſum, quibus omnes Principes Archiepiſcopos, Epifcopos, Abbates Regales, Duces Baronésque & Regni Cives ad Baſileam vocans Civitatem, Imperiali citavit ediſto ad reformandam in terris pacem, & reformandos non ſolum mores Lai-corum, ſed etiam Cleri. Cujus mandato plures conſentanei & obediētes venerunt, multi etiam manſerunt abſentes. Unde Imperator aliam indixit regnicolis diatam conveniendi Baſileæ ad Feſtum Epiphaniæ Domini anno ſequentis proximo, ad quam omnes citavit ſub amiſſionis pena Regalium, & omnium privilegiorum.

Convocatus Principum apud Baſileam.

MCCCXXXII.

Anno Wolfframmi Abbatis Hirſaugiani VI. Indictione Romanorum duodecimâ mortuus eſt Conradus ex Comitibus Rheni Archiepiſcopus Moguntinus 10. die menſis Junij anno Pontificatus ſui XV. in Eccleſia principali Moguntina ſepultus cum honore, Clero, ut ſupradictum eſt, à Civibus expulſo, & in Ringaugiâ exulante.

Conradus Archiepiſcopus Moguntinus, moritur.

Hujus tempore Pontificis multi fuerunt in Moguntiâ Judæi, quos omnes Rex Sigifmundus neſcio quam ob cauſam præceperat carceribus mancipari, à quibus magnam auri quantitatē pro mercede libertatis extorſit, Cives etiam Moguntini hujus Epifcopi temporibus Clerum omnem præter Fratres quatuor Mendicantium Ordinum & Monachos S. Jacobi in Monte ſpecioſo de Civitate violenter expulerunt, fractiſque domibus eorum ſpoliarunt. Poſt mortem verò Archiepiſcopi Conradi conveniunt in oppido Bingen Canonici majoris Eccleſiæ, quia Moguntiam intrare non permittebantur, & præmiſſis Jure præmittendis Theodoricum Schenck de Erbach unanimiter in Archiepiſcopum elegerunt, virum bonum,

Judæi Moguntini ſecus ab Imperatore capiuntur.

Theodoricus Schenck de Erbach ſit Archiepiſcopus annis xxvj.

Ccc 3

bonum,

bonum, manſuetum atque pacificum, qui præfuit annis quinque atque viginti, & multa bona fecit Eccleſiæ. Ipſe reformationem unionemque noſtram Bursfeldenſem ſimul & Annale Capitulum primus in ſua Diœceſi Moguntinâ collaudavit, & privilegijs uti Apoſtolicis conceſſit.

Anno prænotato ſignum circa principium menſis Aprilis in Coelo mirabile apparuit multis. Videbantur enim Circuli ſeptem in modum Arcus Iridis contra Arcum mirabili ordine diſpoſiti, ut ab vero Iridis arcu ſeptem alij minores viderentur oriri.

Hyems etiam hoc anno fuit æſperima, cujus frigus & horror nimis diu perfeverans homines & jumenta graviter affligendo tribulavit.

Bohemi per
Imperatorē vo-
cantur ad
Baſileenſe
Concilium.

Eodem anno in Concilio Baſileenſi proficiente numero Principum & Prælatorum, Sigismundus Imperator ſcripſit Bohemis monens & exhortans eos benigniſſimè, ut qui ſe de Religionē audiri cuperent, ad Concilium quantocius properarent, nec plus ſaperent, quam Univerſalis Sacroſancta Mater Eccleſia; quin potius cum Synodo ſancta in his, quæ ad fidem pertinent, fideliter conſentirent. Quodd ſi rationes in contrarium haberent legitimas, benignam eis pollicebatur audientiam, litteraliſque ſecuri miſit ſalvi conductus, promittens eis ſub Fide Imperiali, nèque in veniendo ad Concilium nèque in ſtando ibidem, nèque in redeundo ad propria quidquam foretimendum. In eandem formam Synodus ſacroſancta ſcripſit Bohemis, ſecuritatē itineris, & quæcunque vellent dicendi & proponendi omnimodam promittens facultatem. His litteris Bohemi receperis legationem trecentorum equitum rursus mittunt ad Baſileam, cujus Principes fuerunt Wilhelmus Coſta non tam dignitate equeſtri quam Eccleſiarum direptione & deſtructione famoſus, Joannes Rockenzana Pragenſium Pſeudo-Epiſcopus, Nicolaus Galerius Taboritarum Sacerdos iniquus, & Petrus Anglicus patriâ multitudinē ſcelorum commiſſorum jam dudum proſcriptus. Sunt, qui ſcribunt etiam cum his adveniſſe Procopium Holu, id eſt, raſum, quem ſuperius in Bello Polonico cecidiſſe & legimus & ſcripſimus. Poſtridie autem in Concilium vocati Bohemorum Legati venerunt, quos Julianus Cardinalis Præſidens Concilij benignè allocutus eſt, & luculentâ oratione ad ea, quæ pacis & Catholicæ unitatis erant, ſapientiſſimè adhortatus eſt. Oratione finitâ Cardinalis libertatem loquendi, quicquid vellent, indulſit Bohemis, qui pauca reſponderunt, neceſſariam non habentes facundiam: nihil tamen ea vice dixerunt Evangelio & ſacræ Scripturæ non conforme. Poſtulabant autem ſibi audientiam dari in publicâ ſeſſione, ubi & eorum Laici cum noſtris intereſſent, quo innocentiam ſuam Univerſali pateſcere poſſent Eccleſiæ, & ſe veros Chriſti Evangelij ſectatores publicè demonſtrare. Auditi ſunt in publicâ ſeſſione, uti petierant, & eorum articuli, quibus ab Eccleſiâ diſſentiunt, patenter coram omnibus recitati. Deinde ſelecti ſunt ex Bohemis quatuor, & ex Catholicis totidem viri ad examinandum & diſputandum per ſingulos articulos, ſi & utrum ſancto convenirent Evangelio. Diſputatum eſt continuè diebus quinquaginta. & poſtremo in ſingulis viſti articulis Huſſitæ, cum ſe victos minimè fate- rentur, ad tractatus mutuos negotium tranſtulerunt, ſi fortè amici poſſent ad meliora induci. Sed obſcuratum eſt inſipiens cor eorum, & ideo in ſuis vanitatibus obdurati ſicuti ad venerunt Schiſmatici, ſic in ſua quoque redierunt.

Bohemi
cum trecentis
equitibus vene-
runt ad Baſileenſe
Concilium.

Bohemi
cum magna
benevolenti-
a uſcepti
untur à
Concilio.

Diſputatio-
ne vincun-
tur Bohemi
ſed conver-
ti recuſant.

Anno

Anno item prænotato non multò post discessum Bohemorum à Concilio Basileensi memorato, Sigismundus Imperator contractis iterum copijs in Hussitas movit exercitum, cui Meinhardum Baronem Catholicum præfecit Capitaneum. Aderant in eadem expeditione Duces Austriae & Milites cum multis Christianorum millibus. Facta autem congressione cum Thaboricis pugnatum est acriter, & ceciderunt uno die in exercitu Schismaticorum plusquam duodecim millia virorum, ceteri fuga sibi consuluerunt. Nec tamen potuerunt nostri semen pessimorum extinguere, usque in præsentem diem. Ex Catholicis autem in eo bello tria millia virorum ceciderunt.

Expeditio
Christi-
anorum
quinta
in Bohemos
Schismaticos.

Eodem anno sexta die mensis Octobris in nocte Ventus horribilis & validus à mari Anglico veniens subitò, simul & à parte Aquilonis per ascensum Rheni, & omnes illi adjacentes Regionem usque in Longobardiam, tam in aquis, quam in aere maximam excitavit tempestatem, quæ turres domos, & arbores fortissimas absque numero subvertit, homines & Jumenta inopinatè plura allidens oppressit, & infinita mortalibus damna intulit. Nam in totà Civitate Herbipolensi in fenestris, & domorum tegulis pluviam trium millium florenorum attulisse damnum Civibus invenitur.

Ventus, qui
turres &
domos sub-
vertit.

Anno etiam præscripto in die Festo S. Marci Evangelistæ subitò frigus inhorruit, quod Vinetorum vim per totam pene Franciam Orientalem destruxit: unde parùm vini crevit hoc Anno; Præpositus namque majoris Ecclesiæ, qui singulis annis septuaginta tria vini plaustra reponere, pro Canonicorum præbenda ex statuto compellitur, hoc anno ex omnibus decimationibus Marchiæ Herbipolensis undecim plaustra duntaxat levavit.

Vineta fri-
gore lædun-
tur in die S.
Marci.

MCCCCXXXI.

Anno Wolframmi Abbatis VII. Indictione Romanorum xiii. hyems per tres menses duravit asperissima, cujus intenso frigore sementa, Vineta & arbores in multis locis graviter læsa perierunt. Unde & parùm vini crevit eo anno, tam in Orientali Francia, quàm in partibus Cis-Rhenanis. In solâ verò Alsatia læsionem Vineta non senserunt.

Hyems
trium men-
sium fuit
asperissima.

Eodem anno 26. die mensis Junij, quæ fuit Dominica post Festum S. Joannis Baptistæ proxima, celebratum fuit Ordinis nostri Capitulum Provinciale in Basilæ apud Prædicatores mandato Concilij Generalis. In quo præfuerunt Ortvinus S. Petri in Erpfurdia, Fridericus S. Marci Evangelistæ in Augiâ major, Joannes S. Gregorij in Steyna, & Henricus in Faucibus Monasteriorum Ordinis nostri venerandi Abbates. Ad hoc Ordinis nostri Capitulum citati fuerunt omnes Provinciae Moguntinæ Abbates, quemadmodum olim ad Constantiam auctoritate Generalis Concilij, & multa pro reformatione status Monastici serius pertractata, quæ mentes non penetrabant omnium. Aderat in Concilio Joannes Rhode Abbas S. Matthiæ Trevirorum vir sanctus & regularis disciplinæ instaurator vigilantissimus, quem Patres de Concilio Generalem Visitatorem & reformatorem Ordinis per Moguntinam & alias Dioeceses constituerunt. Aderat etiam Wolframms hujus Monasterij Hirsaugiensis Reverendissimus Abbas, & cum magna devotione mentis, quæ pro reformatione Ordinis tunc à Concilio proponebatur Abbatibus, audivit.

Capitulum
Provincia-
le Ordinis
nostri in
Basilæ ha-
bitum.

Wolfram-
mus Abbas
Hirsaugien-
sis fuit Ba-
sileæ in
Concilio.

Concilio

- Conſilio denique memorati Abbatis S. Matthiæ Trevirorum Joannis Rhodæ inductus, reformationes, institutiones & conſuetudines obſervantiæ ſæpius dictæ Buſfeldenſis, repudiaria Mellicenſium inſtructuoſa plantatione, Hirſaugiæ poſtmodum ſenex introduxit, ut infra ſuo loco dicitur.
- Eugenius**
Papa Concilium ecclē-
brauit Florentiæ cum
ſuis.
Anno prænotato Eugenius Papa Concilium Baſileenſe, quod prius approbaverat de conſenſu omnium Cardinalium, revocans transfert Ferrariam, ad quod ipſe cum omni Curia ſua ſe conſulit Bononia Civitate, in qua eatenus conſueverat reſidere. Verùm congregata multitudo hominum apud Ferrariam, ſubito peſtis invaſit urbem, unde compulſus neceſſitate Papa Eugenius ad Florentiam transfert Concilium. Interea Patres, qui apud Baſileam fuerant congregati, non atrehta revocatione Papæ, inchoatum ritè continuare Concilium, & per Cenſuras Eccleſiaſticas uſque ad privationem Papatus contra Eugenium tanquam Schiſmaticum procedere ſtatuerunt. Imperator autem Sigismundus unà cum Juliano Cardinale S. Angeli, qui Concilio tum præſidebat, ſe Patrum decreto conſtanter oppoſuit, & ne Papa deponeretur Eugenius, multis modis & rationibus impedit. Enimverò ad memoriam revocare ſtudit, quanta in Eccleſia Dei mala protulerit Schiſma tunc præteritum, quod cum infinitis laboribus, impenſis atque periculis vix tandem in Conſtantiæ Concilio fuerat ablatum: ſe quoque daturum operam Cæſar ipſe promiſit, ne Papa impediret Baſileenſe Concilium, ſed ejus acta probaret confirmaretque, & revocaret malè prolatam ſentenceiam.
- Miserabilis**
puella ſub-
merſa. H.
ſtoria.
Anno item prænotato Erneſtus Dux Bavariz, qui morabatur in Oppido Monacenſi, 12. menſis Octobris die puellam quandam ſpecioſiſſimam cujuſdam Barbironſoris ſive Balneatoris in Sraubingen filiam, quam filius ejus Dux Albertus nimio dilexit amore, habuitque loco uxoris Concubinam, de ponte apud Sraubingen ligatis manibus & pedibus, abſente tunc filio, in Danubium fecit præcipitari & ſubmergi, rem peragens indignam Chriſtiano Principe, ut ſui generis intuitu juvenculam perderet innocentem. Quid enim ſi filius (ceſſante omni maleficio) dilexit in tantum puellam, ut ejus amore nobilem recuſaret deſponſare uxorem quamcumque? nec primus inter principes fuit, nec ultimus, qui nobilitati præpoſuit pulchritudinem. Aut ſi ruſticam, pulchram, & moribus virtutibusque decoratam etiam deſponsaſſet in occulto ſibi uxorem, quia complacuit, erantne propterea tanquam malefactorix puella innocens aquarum ſubmergenda fluctibus? Plures legimus nobiliſſimos principes humili ex genere ſibi placentes elegiſſe uxores. Albertus igitur Dux cum facinus paternum in amantiſſimam ſibi puellam primùm audiviſſet commiſſum, præ nimio dolore cecidit in mentis defectum, & qui vivam ultra debetum amaverat, pro mortua cadens in terram, ut mortuus jacebat. Reſumptis demum viribus in ſereverſus, & lachrymans nimium in ira perurbationis cum furore juravit, ſe capiti ſuo non daturum requiem, niſi mortem innocentis ſibi que dilectiſſimæ puellæ in patrem ſuum & in omnes, qui conſilium vel auxilium tantæ impietati dediſſent, vindicaſſet. Contractis ergo hinc inde pugnatorum copiis Dux Albertus beſtum patri filius indicit, villas incendit, Ruſticos capit, ſpoliat & occidit, tantæque genitori damna inferre ſtudit, ut quolibet hoſte ſavior eſſe videretur. Tandem poſt multa, quæ ſuſtinuit mala, Pater à Filio petit concordiam,
- Innocens**
puella per
Ducem
ſubmerſa.
Jurat Filius
necem
puellæ ſe
vindictatum
in Patrem.

cordiam, quam sub hac obtinuit conditione, ut videlicet Ecclesiam super Sepulchrum innocentis puellæ construere faceret, Beneficium Sacerdotale instituens in eadem Capellâ dotaret, ita ut pro ejus anima, quæ innocenter perijt, singulis diebus perpetuò Missa una legeretur. Et sic reformatur Concordia.

Histemporibus inter Joannem de Brunn Episcopum Herbipolensem & Cives suos magna fuit suborta dissensio. Civibus avitam rebellionem contra Clerum suscitantibus. Anno igitur Dominicæ Nativitatis prænotato 25. die mensis Aprilis, quæ fuit solemnitate S. Marci Evangelistæ Festiva, Joannes memoratus Præsul cum magno suorum exercitu obedit Herbipolim, & quinque in circuitu Molendina Civitatis incendio concremavit. Cernens autem quod urbem obtinere non posset, soluta obfidiōe ad Ozenfurt Oppidum duxit exercitum, quod fortissima obfidiōe per dies duodecim impugnans tandem expugnavit, & violenter cepit.

Inter Episc.
& Cives
Herbipolenses
inter dissensio
xviii.

Eodem anno in Vigiliâ Nativitatis Beatissimæ Mariæ semper Virginis, quæ fuit septima die mensis Septembris, Cives prædicti Herbipolenses contra Episcopum suum rebelles & inobedientes de Civitate ad pugnam egressi sunt, & confertis manibus haud procul à Monasterio Cellensi Præmonstratensis Ordinis juxta Moganum siti, quo itur ad Wertheim, in monte malè perierunt. Nam alij per milites Episcopi, gladio fuerant occisi, alij capti, atque pecuniâ redempti, & alij fugâ turpi mortem evaserunt. Postremò inter eos concordia facta est.

Cives Her-
bipolenses
superantur
ab Episcopo
juxta Cel-
lam.

Anno etiam prænotato 25. die mensis Maij, Ludovicus Comes Palatinus Rheni Bavaricæque Dux & sacri Princeps Elector Imperij jam senex, senicæcus, claudus & surdus suo regimine spoliatus est, per Ludovicum filium, Ottonem Fratrem, Comitem quoque de Liningen Emichonem, & totum Curie suæ Consilium, qui deinceps in amaritudine animi vixit annis ferme duobus, & obiit anno Wolframmi Abbatis Hirsaugiensis nono. Ludovicus igitur Patri abrogato in principatu succedens præfuit annis xiv. uxorem habuit Margaritam filiam Amadei Sabaudie Ducis, qui postea factus Papa contra Eugenium, Felix in sua Obedientia nuncupatus est, de qua genuit filium unicum nomine Philippum, paternæ virtutis simul & principatus heredem, de quo latius suo tempore loquemur. Fuit autem Ludovicus iste Pater Philippi vir bonus, pius, justus atque benignus, ab omnibus præceptoribus optimè institutus, amator Cleri, defensor pauperum, & Judex æquus omnium subditorum. Fratrem habuit nomine Fridericum tutorem postea Philippi justissimum & optimum principem, qui plura in Palatinatu reformavit Cœnobis, & ad Regularis observantiæ tramitem reduxit, de cujus magnificè gestis ordine suo inferius quod restat eloquemur.

Ludovicus
Barbarus
Comes Pa-
latus &
Principatus
deponitur.

Verum, ut Genealogia Comitum Palatinorum scire cupientibus fiat manifesta, placuit nobis sermonem à Rege Ruperto alius repetere. Igitur Rupertus Germanorum Rex, de quo supra diximus anno Friderici Abbatis primo & secundo, Palatinus Comes Bavaricæque Dux habuit uxorem nomine Margaritam Burgravij Nurembergenfis Filiam, de qua genuit Filios sex & tres Filias, quorum ista sunt nomina. Rupertus Pipan, Fridericus Amberg, Ludovicus Barbarus, Princeps Elector, Joannes in
D d d Neuenburg,

Genealogia
Palatino-
rum
Comitum à
Ruperto
Rege usque
ad nos.

Neuenburg, Stephanus in Zyveienbrucken, latine, Gemini pontis, & Othonem in Mosbach. Filiarum verò nomina iſta fuerunt. Agnes, Margarita, & Eliſabeth numero tres.

Rupertus primogenitus Ruperti Regis Germanorum, qui ut ſupra diximus anno Dominicæ Nativitatis xciv. ſupra mccc. contra infideles pugnaverat Turcas non ſatis ſceliciter unâ cum Joanne Burgundionum Duce & multis alijs principibus, vix evadens in magna paupertate cum paucis venit in patriam, & non multo poſt uxore carens ſine liberis moritur, cujus Cadaver in Amberg oppido ſepelitur.

Fridericus Amberg ſecundo genitus Ruperti Regis ante patrem juvenis etiam ſine liberis moritur, & ſimiliter in prædicta Eccleſia Ambergenſi tumulatur, & ſic principatus Electorius ad tertio genitum Jure devolvitur.

Ludovicus Barhatus tertio genitus Ruperti Romanorum Regis Comes Palatinus Rheni Bavarizque Dux & Princeps Elector duas habuit uxores, quarum prima fuit Regis Anglorum Filia nomine Blanca, de qua filium genuit nomine Rupertum cognomento Engelland, qui ante Patrem ſine liberis moritur, nec diu poſt mortuus eſt & mater ejus Blanca Henrici Regis memorati filia. Qua mortua Ludovicus alteram duxit uxorem Mechtildem Ducis Sabaudiz filiam, de qua genuit tres filios, Ludovicum Primum Patrem Philippi, de quo jam plura diximus, genitoris in Principatu ſucceſſorem. Fridericum Philippi, ut dicemus poſtea Turorem, & Rupertum Archiepiſcopum Coloniaſem.

Joannes quarto genitus Ruperti Regis Comes Palatinus Rheni & Dux Bavariz duas habuit uxores. prima fuit Catharina filia Ducis Pomeranorum, ac Stecincium, quæ peperit ei ſex filios: Chriſtophorum Regem Daniæ, Suediz & Norvvegiæ, Othonem quoque, Joannem, Joannem alterum, Fridericum, & Adolphum, hi quinque omnes in pueritia ſine liberis obierunt. Altera fuit uxor ejus filia Erneſti Ducis Bavariz in Monaco, de qua liberos non habuit. Dux iſte Joannes multa pro unitate fidei Catholicæ patravit contra Schiſmaticos in Bohemia, & plures ab eis inſidias ſimul & damna perpeſſus eſt. Moriens tandem in ſeneſcute bona ſepultus eſt in Neuenburg Bavariz cum Patribus ſuis.

Stephanus quinto genitus Ruperti Germanorum Regis Comes Palatinus Rheni & Dux Bavariz uxorem habuit Sophiam ultimi Comitis in Veldenz & Zyveibucken filiam, cum qua & duos Comitatus prædictos Veldenziz & Gemini Pontis obtinuit, & filios ex ea quinque ſuſcepit, quorum iſta ſunt nomina: Fridericus primogenitus, qui dictus eſt Cynosnotus, id eſt, Hundsrucken, propterea quod partem Comitatum in Spanheim & in Starkenburg conſecutus morabatur in Symeren Oppido in paganis, qui Hundsruckerdicuntur, ſituato. Hic duxit uxorem Ducis Geldriz filiam nomine Margaritam, quæ peperit ei tres filios & duas filias apud Trevirim Moniales. Primus fuit Joannes patris ſucceſſor in principatu, qui genuit Joannem hodie in Symeren principantem ex filia Comitis de Salm, & uxor ejus filia Chriſtophori Marchionis Badeniſis.

Fridericus ſecundo genitus Friderici Epifcopus fuit Ratiſbonenſis. Fridericus autem tertio genitus hodie adhuc vivens Canonicus eſt Trevereniſis, Moguntinenſis, Coloniaſis & Argentinenſis, vir moribus & vita honeſtiſſimæ converſationis.

Secundo genitus Ducis Stephani Ludovicus fuit

fuit cognomento Niger, qui Ducatum Veldenziae simul obtinuit & Gemini pontis. Uxorem habuit Gallicanam, quae peperit ei duos filios, & unam filiam nostri Ordinis juxta Bopardiam Monialem. Primogenitus Ludovici nomine Caspar ducta uxore cum esset impotens & inutilis adgenerandum, testiculos sibi patre nesciente fecit praescindi. Unde commota uxor ab eo discessit ad genitorem suum reversa, & Dux Caspar profatuo habitu dolo fratris custodiae mancipatus est utique in praesens. Secundogenitus nomine Alexander fratri captivo succedens in Ducatu hodie claudus ex morbo pustularum & valetudinarius terram gubernat suam. Genuit autem Ludovicus Dux Niger & alios filios ministerio dicatos Ecclesiastico, quorum mihi ignota sunt nomina. De praescriptis suo tempore latius dicemus.

Ludovicus
Dux Niger

Alexander
Dux

Otto Sextogenitus Ruperti Regis cognomento Mosbach, propterea quod ipsum Oppidum Mosbach cum alijs ad illud pertinentibus à Patre acceperat in hereditatem, & morabatur in eo, habuit uxorem filiam Ducis Bavariae in Landshuta commorantis, de qua genuit Othonem Mosbach, qui nostris temporibus sine uxore permanens etiam sine liberis est mortuus, & sic Mosbach cum omnibus pertinentijs suis ad manus Philippii Comitis Palatini iterum revolvitur, Rupertum quoque Episcopum Ratisbonensem, Joannem Canonicum, & Albertum Episcopum Argentinensem; & in istis Genealogia Ducis Othonis memorari defecit.

MCCCCXXXVI.

Anno Wolfframmi Abbatis VIII. Indictione Romanorum XIV. durante Basileensi Concilio Eugenius Papa suum apud Ferrariam urbem, ut supra diximus, Concilium inchoavit.

Concilium
Ferrariae
celebratur
à Papa Eugenio
contra
Basilienis.

Interea Græci venerunt navigio usque Venetias, facturi unionem cum Ecclesiâ Romanâ, sed cum tunc propter pestem Ferrariam accedere non possent, aliquandiu ibidem substituerunt. Laboratum est haud mediocriter per Patres tunc apud Basileam congregatos, ut ad eorum Concilium accederent Græci pro unione faciendâ, quod nisi Papa Eugenius causâ praevenire studuisset Concilium transferendo, suum libenter illi fecissent.

Eodem anno Albertus Comes Palatinus Rheni Bavariaeque Dux filius Ernesti, filij Joannis, filij Stephani, filij Ludovici Imperatoris IV. de quo paulo ante fecimus mentionem, duxit uxorem Annam Ducis Brunsvicensis filiam, nuptijs in oppido Mönchen cum ingenti pompâ celebratis, de qua genuit plures filios & filias. Quorum primogenitus nomine Albertus uxorem habuit filiam Friderici Imperatoris III. Maximiliani Caesaris nostri Sororem, quæ inter plures liberos Wilhelmum peperit primogenitum, qui hodie patris obtinet Ducatum.

Dux Bavariae
Albertus
filius
Ernesti
duxit uxorem.

Anno praenotato Fridericus Dux Austriae postea Imperator Romanorum ejus nominis III. filius Ducis Ernesti annum ætatis habens primum atque viceimum, de cujus nativitate supra diximus anno Friderici Abbatis Hirsaugiensis XV. piæ devotionis instinctu sanctum Domini sepulchrum cum multa nobilium comitiva visitavit in Hierosolymis, militiamque suscepit.

Fridericus
Austriae
Dux sepulchrum
Domini visitavit.

Eodem anno tertia die mensis Augusti, Richardus Mosbach Decanus majoris Ecclesiæ Herbipolensis & Fridericus Schæderer Canonicus exercitum Ecclesiæ duxerunt contra Cives Herbipolenses, Ochsenfurt oppidum

Canonici
Herbipolenses
Duxerunt
exercitum.

D d d 2

oppidum

dum occupantes, quo potenter recuperato ſecum nonnullos abduxere captivos, inter quos fuerunt Eytelvvolfus de Wernberg, de Hain, de Gieh milites, cum alijs nobilibus multis.

Vineta ſe-
gore laſa
per Fran-
ciam Oriem-
alem.

Anno item prænotato in principio Maij frigus Germanica Vineta per totam Franciam Orientalem graviter læſit, unde parùm vini crevit, Præpoſitus namque majoris Eccleſiæ Herbipolenſis, qui communibus annis ducenta vini plauſtra conſuevit habere, hoc ipſo anno ex omnibus decimis ſuis uno tantum plauſtro vini cogebatur eſſe contentus. In alijs tamen plerique regionibus Germaniæ multum vini crevit, maximè in Alſatiâ, Cis Rhenum, & circa Moſellam.

MCCCCXXVII.

Comitatus
Spanheim
inter Pala-
tinos & Ba-
varios divi-
ditur.

Anno Wolframmi Abbatis IX. Indictione Romanorum xv. obiit Joannes ultimus in Spanheim ſiæ liberis in Caſtello ſuo Cis-Moſellano Scarckenburg nuncupato, & in Eccleſia Parochiana oppidi Trarerbach ſepulſus eſt. Cujus ambo Comitatus Spanheim videlicet anterior diſtus, & Scarckenburg, ſicut hodie manent, fuerunt diviſi inter Ludovicum Palatinum Rheni Comitem Baviariæque Ducem, ac Principem Ele-ctorem Heidelberge commorantem, Stephanum quoque Palatinum, Rheni Comitem, Baviariæ Ducem, Gemini pontis & Veldenziæ Comitem, qui morabatur in Zyveienbrucken, & Jacobum Marchionem de Baden inferiori, ubi & habitandi reſidentiam faciebat. De hac diviſione Comitatum præſcriptorum plura notavimus anno Friderici Abbatis XIII. ubi Stephanum Comitem Palatinum Rheni Baviariæque Ducem Ruperti Regis filium, Sophiam ultimi Comitis Gemini pontis & Veldenziæ diximus accepſiſſe uxorem, cum qua utrūque comitatum obtinuit. ſimul & Spanheimenſem unà cum Scarckenburg, quia propinquitatis Jure hæres fuit unica quatuor præſcriptorum Comitatum; nam quicquid Palatinus Comes, aut Marchio Badeniſis in Comitibus Spanheim & Scarckenburg, hodie Juris habent, non ex genere propaginis, ſed ex donatione poſſident inter vivos.

Eodem Anno Feria quinta poſt Feſtum SS. Philippi & Jacobi Apoſtolorum in principio menſis Maij, iterum frigoris & grandinis horrenda tempeſtas Vineta circa Herbipolim devaſtans vini copiam deſtruxit, licet non in tantum, ſicut præcedenti anno, nam menſura vini octo novemque vendebatur denarijs apud Herbipolenſes. Denique panis inopiâ laboratum eſt apud eoſdem per totum annum uſque ad Feſtum Paſchatis anni ſequentis.

Sigifmundus Imperator in Moravia conſtitutus ægrotare cepit.

Anno prænotato Sigifmundus Imperator ſenio conſectus graviter ægrotare cepit, qui vocatis ad ſe primoribus Regni Ungariæ ultimam voluntatem ſuam, ut animo diſpoſuerat, ordinavit: Succellorem ſibi designans in utroque Regno, Bohemiæ ſcilicet & Ungariæ, Albertum Ducem Auſtriæ generum ſuum virum ſtrenuum, juſtum, & regio honore dignum: quem ut concorditer ſe promitterent ſuſcepturos, precibus evicit. Ad Bohemos item, ut idem facerent, ſe mortuo, litteras præordinavit vivens, atque Oratores, qui teſtamentum ejus pro ſuſceptione Alberti ad Regnum Bohemiæ aperirent.

Imperator Sigifmundus ſeptuagenarius in Moravia moritur.

His rite ordinatis ſimul & Sacramentis Eccleſiaſticis præmunitus Imperator Sigifmundus diem clauſit extremum anno prænotato, octavo die

die Decembris, anno ætatis suæ septuagesimo: Regnorum Ungariæ quinquagesimo primo, Bohemiæ decimo septimo, Germaniæ vigesimo septimo, & Imperij Romani anno quinto, & in Ecclesiâ Waradinenfi honorificè sepultus est.

Mortuo Imperatore Sigismundo Regnum Germanorum cum Imperio Romano vacavit in annum sequentem. Ungari autem, ut rogati fuerant, generum Sigismundi Cæsaris defuncti Albertum Austriæ Ducem susceperunt in regem, sed eâ conditione juramento firmatâ, quod nec Germanorum, nec quodcunque regnum susceperet; sed unicè Ungariæ regno deberet esse contentus, quod tamen minimè servavit. Posteaquam enim Ungariæ regnum fuerat assecutus, legatos à secerò deputatos misit in Bohemiam, ut ejus defuncti ultimam publicarent voluntatem Bohemis, & regnum peterent sibi testamentario jure delegatum. Bohemi legatorum oblatâ oratione persuasi Albertum in regem suscipiunt anno Wolframmi Abbatis Hirsaugiani decimo, die mensis Maij sexta.

Albertus
Austriæ
Dux fit Rex
Ungariæ,
nota.

Anno etiam præscripto in mense Septembri moritur Adolphus Dux Juliensis & Montensis sine libetis, iusto Dei judicio, ut qui proprium peccarat in patrem, Pater esse non mereretur, cuius corpus in abside meridionali Ecclesiæ S. Pantaleonis nostri Ordinis in Colonia sepultum est. Qui continuus in vita bellis nimium exhaustus inops penè ac pauper decessit. Principatum suum ære alieno gravatum relinquens Gerharðo nepoti de Ravensburg fratris sui filio, quem & pacificè intrans obtinuit.

Adolphus
Dux Montensis &
Juliensis
sine
liberis
morsu-
ritur.

Fames hoc anno magnâ fuit in terris, & frumentum in charo pretio præcipuè circa Rheum & Mosellam, in Hollandia quoque, Scelandia & Hannonia & Francia Orientali, ut paulo ante diximus, quæ mortales graviter afflixit: nec solum homines multos, sed etiam plura jumenta percussit.

Anno prænotato ultima die mensis Decembris, obiit Ludovicus Barbatus, Comes Palatinus Rheni Bavarique Dux & Princeps Elector, filius quondam Regis Germanorum: Ludovicum Pium ex Mechtilde filia Ducis Sabaudie Amadei, papæ postea Felicis, legitima filium relinquens hæredem. Cujus frater secundogenitus Ludovici Barbatum Fridericus non duxit uxorem, ne principatus iteraretur divisio: genuit tamen ex nobili quadam femina filium nomine Ludovicum, qui hodie Comes est in Löwenstein, cujus matrem, ut ferunt, priusquam moreretur, in facie Ecclesiæ duxit uxorem. Rupertus autem tertio-genitus Ludovici Barbatum Archiepiscopus fuit Colonienfis post Theodoricum, & ante Hermanum: de quo suo tempore latius dicemus. Filias reliquit etiam tres, quarum una Gandavi fuit monialis cum sanctâ Colatâ. Secunda similiter fuit Monacha Colonie. Tertia primò nupsit Comiti de Wirtenberg, & postea Duci Austriæ Alberto fratri Friderici Imperatoris tertij.

Ludovicus
Barbatus
Comes
Palatinus
Rheni &
Dux Bava-
rie obiit.

Uxor Comi-
tis Wirten-
berg Palati-
na Mechtil-
dis.

MCCCXXXVIII.

Annus iste Wolframmi Abbatis decimus sub Indictione Romanorum prima, ab introitu fratrum primo de Fulda in Hirsaugiam sexcentessimus, fuit divina miseratione continuatus. In quibus quidem annis sexcentis, quidquid actum circa Monasterium vestrum, ô Fratres Hirsaugienses charissimi, dignum invenire potui, in hoc opus chronicorum composavi, non sine laboribus multis & vigilijs in noctem sæpè continuatis.

Sexcentesi-
mus Hir-
saugen-
sium annus
hic est.

D d 3

Unde

Oratio pro
Tithemio.
Unde quicunque Hirſaugianorum hæc legerit fratrum, dicat jam precor
mente fideli ad Dominum: *Miferere Domine DEUS animæ famuli tui Joannis
Tithemij Abbatis, & omnia ejus peccata remitte per innocentiffimam mortem
unigeniti Filij tui Domini noſtri JESU Chriſti, qui tecum vivit & regnat in Uni-
tate Spiritus S. DEUS per omnia ſæcula ſæculorum, Amen.*

Anno prænotato circa medium quadrageſimæ convenerunt Princi-
pes Electores, & habitis inter ſettraſtatibus neceſſarijs viceſimo die menſis
Martij, Albertum Ducem Auftriæ Sigifmundi defuncti Imperatoris gene-
rum Regem Germaniæ ad Romanorum Imperium concorditer elegerunt, virum optimum ſtrenuum & pium, qui annis tantum præſuit duobus.
Verùm ut paulò ante diximus, juramento ſe adſtrinxerat Ungariſ, quod
neque imperium deberet aſſumere Romanum, neque aliud quodcunque
regnum: vix tandem precibus Friderici Ducis Auftriæ induciti Ungari
conſenſerunt, ut regnum aſſumeret Germaniæ cum Imperio Romano ſibi
Franckfurdæ oblatum. Quo tandem ſuſcepto ad Aquaſgrani ducitur, &
per manus Theodoric, Archiepiſcopi Colonienſium ſolemniter in
Regem unctus coronatur.

Eugenius
Papa Lega-
tionem ad
Baſileenſe
Concilium
miſit.
Eodem anno ab Imperatore Sigifmundo viam univerſæ carnis in Mo-
ravia, ut diximus, ingreſſo, Eugenius Papa neminem habens quem time-
ret, Concilium Baſileenſe ſtatuit revocare, ſed metuens ne ſchiſma in DEI
Eccleſia ſequeretur, miſit ad illud Nicolaum Abbatem noſtri Ordinis

de Sicilia Panormitanum Archiepiſcopum Monarcham Juſtiſarum, cum
alijs quibuidam viris ſolemnibus, per quos Patres monuit Baſileæ con-
gregatos, ut à cæptis deſiſterent, & ſibi, ut vero Chriſti Vicario in omni-
bus fideliter obedirent. Qui quidem Archiepiſcopus cum Baſileæ in
Concilio, tum Ratiſbonæ & Franckenfurti in conventu principum, &
alibi multas orationes pro Eugenio habuit, & cauſam ejus fideliter pro-
movit, ſed impedire Concilium non potuit. Nam Patres apud Baſileam
conſtituti, non obſtante Legatione Archiepiſcopi Panormitani, Euge-
nium Papam cum ſuis Cardinalibus ut ad Concilium veniret citaverunt,
quem ut in ſua opinione permanentem viderunt, contra eum tanquam
ſchiſmaticum procedunt, atque poſtremo deponunt abſentem à Ponctifi-
catu, & Amadeum Eremitam Ducem quondam Sabaudie in Papam
elegerunt, Felicem ejus nominis quartum appellantes.

Concilium
Baſileenſe
Papam Euge-
nium ter-
tio citavit.
Anno prænotato prima die menſis Julij, obiit Erneſtus Dux Baviariæ
in Eccleſia Monacenſi ſepultus, filium relinquens nomine Albertum, per
quem Genealogia Ducum Baviariæ continuatur, quemadmodum paulo
ante diximus.

Mechtildis
Ludovici
Barbati
uxor mori-
tut.
Eodem anno duodecim die menſis Maij, obiit Heidelbergæ Mechtil-
dis uxor quondam Ludovici barbati Comitis Palatini Baviariæque Ducis,
de quo plura in ſuperioribus per ordinem jam diximus, mater pauperum
pientiſſima.

Mons Gi-
gantum ab
Joanne
Herbipol.
Epifcopo
obſeditur.
Anno item prænotato viceſima quarta die menſis Auguſti, Joannes
Epilcopus Herbipolenſis contractis ſuorum copijs caſtellum prædonum
Riſſenberg nomine, municiffimum obſedit, quod per dies plures machi-
nis & varijs modis impugnans, cum expugnare non poſſet, ſoluta obſi-
dione receſſit, cautione acceptâ, quod hoſtes Eccleſiæ deinceps non
hoſpitemur.

Eodem

Eodem anno Rhabanus de Helmstatt Archiepiscopus Trevirorum & Spirensis Ecclesie antistes jam senio gravatus, quorundam consilio indutus, Joannem Episcopum Leodiensem in Coadjutorem suum pro Trevirorum Ecclesia assumpsit. Quod majori parti Canonicorum haud parum displicuit, & damna non parva (sic plures eo tempore opinabantur) dictae proveniunt Ecclesiae.

MCCCCXXXIX.

Anno Wolframmi Abbatis Hirsaugiani undecimo, Indictione Romanorum secundâ, Patribus in Concilio Basileae congregatis, per censuras contra Eugenium Papam procedentibus, ipsumque à Pontificatu deponere instituentibus, quod & eodem anno factum est, Ludovicus Delphinus Viennensis Galliae Comes Armeniacus cum viginti quinque millibus pugnatorum ab ipso Pontifice, ut dicebatur, in dissipationem Concilij fuscitati venerunt in Alsaciam, & praedas cum incendio ac nece pauperum rusticorum circa Basileam, Argentinam, Colmariam, & Alsaciam totam sine misericordia crudeliter exercebant, villanis ad urbes confugientibus tantum salvis.

Imprimis igitur confederati Suteses anno praenotato in mense Augusto, primò feliciter, postea verò infeliciter cum Delphino & Armeniacis pugnaverunt, & plusquam duodecim millia eorum peremerunt, quorum omnia bona rapientes in suos usus converterunt. Ex Sutesibus etiam in secundo congressu pauci remanserunt, sed penè omnes fuerunt occisi, quod eis propterea contigit, quia nec suis obedire Capitanis voluerunt, nec monitis Basileensium optimis fideliter denuntiatis acquiescere, quin potius unicum à Basileensibus missum, qui eis nuntiavit innumerabilem Armeniacorum multitudinem ultra flumen latere, comprehensum interfecerunt, arbitantes, Basileenses eorum gloriâ invidiosè torqueri, & contra prohibitionem suorum Capitanorum amne transmissio succubuerunt. Nihilominus fortissimè agentes in medio inimicorum conclusi, & ab ortu solis usque ad occasum pugnantes, cum se viderent in mortis articulo constitutos, non pauciores xiii. millibus hostium occiderunt.

Biennio & 6. mensibus turba ista malignantium Armeniacorum devastavit Alsaciam, nemini deferens, nemini servans fidem & litteris & Sacramentis confirmatam; nam promissis quoscuque potuerunt decipientes, ut rebus & corporibus perfisterent salvi, posteaquam fuissent munitionibus intromissi, direptis omnibus, nihil promissorum servabant. Sic intromissi fuerant in Walzhuor, in Lauffenburg, in Seckingen, in Reinfelden, & in alijs Helvetiorum, & Alsaciorum oppidis & castellis pluribus. Multa per illud triennium fecerunt incolis mala, diripientes omnia quaecunque potuerunt invenire, pauperes, qui se redimere pecunia non potuerunt, infinitis & horrendis cruciatibus affectos sine misericordia in arboribus suspendebant.

Postremo anno Wolframmi Abbatis XIV. Ludovicus Comes Palatinus Rheni, Bavariaeque Dux & Princeps contracta multitudine pugnatorum auxilio vicinorum Principum & Civium Regni Germanici, Basileensium, Argentinenium, Schlestatensium, & aliorum haud procul à Basilea in ipsos Armeniacos potenter irruit, & multis eorum peremptis, reliquos in fugam convertit. Delphinus autem cum paucis vix evasit Comitibus &

Armeniaci
Galli deva-
stavit Alsa-
ciam in odi-
um Comi-
tis.

Armeniaci
superacti
à Sutesi-
bus.

Armeniaci
direptis
die omni
Jäckel
die Sch-
ädel
Schneider.

Armeniaci
per Ludovi-
cum Pala-
tinum Co-
mitem cess
fugantur.

& nobilibus ſuis . quos adduxerat , multis in diverſis locis amiſſis . Non adjecit ampliùs redire in Alſatiam , Germanorum expertus fortitudinem .

Conſtitutio Baſileenſis Concilij pro reformatione Ordinis noſtri edita .

Anno prænotato , Patres de Concilio apud Baſileam congregati ad inſtanciam quorundam Ordinis noſtri Abbatum (quorum Deus corda inclinaverat ad obſervantiam regularem) conſtitutionem unam pro Reformatione Monaſteriorum ſatis utilem edentes , Provinciali capitulo Moguntinæ provinciæ & Bambergentiſis Dioceſis tradiderunt : quæ incipit : *Inter curas multiplices , quibus in occurrentium rerum & negotiorum , &c. Datum Baſileæ .x. Calendas Martias , anno à Nativitate Domini MCCCCXXXIX.*

XII. Abba-tes ordi-nantur viſitatores per Concilium .

Eodem tempore Concilium Baſileenſe memoratum ex Abbatibus Ordinis noſtri duodecim viſitatores per Moguntinam provinciam deputavit , inter quos erat vita & eruditione præcipuus Joannes Rhode Abbas Monaſterij S. Matthei Apoſtoli extra muros Trevirorum , de quo plura diximus . Hi XII. Abbates habebant viſitare & reformare auctoritate Concilij Generalis omnia & ſingula Monaſteria per dictam provinciam Moguntinam ubilibet conſtituta . tam Monialium quam Monachorum . Et notandum , quod juxta conſtitutionem Benediſti XII. Provincia Moguntina cum Bambergentiſis Dioceſi exempta , quantum ad Coenobia pertinet Ordinis noſtri , unum facit Capitulum provinciale , Abbatias habens hodiè c. & xx. De qua Provincia ab Ordine translata ſunt à tempore Concilij Conſtantienſis in Eccleſias Canonicoꝝ ſecularium decem Monaſteria . Provinciæ autem Colonienſis & Trevirenſis pro una computantur , in qua ſunt fermè i. x. Monaſteria , quorum Abbates unum faciunt Provinciale Capitulum . Provinciæ quoque Magdeburgenſis & Brementſis in Saxonia computantur pro una , in qua Monaſteria noſtri Ordinis ſunt xv. quorum Abbates ſimiliter faciunt capitulum , cui & Abbates Caminenſis Dioceſis ſunt incorporati . Provincia Salzburgenſis in Bavaria Ordinis noſtri clara habet Monaſteria , quorum Abbates unum faciunt provinciale capitulum . Harum ſex Germaniæ provinciarum Ordinis noſtri Abbates , quatuor faciunt Capitula Provincialia , quibus omnibus & ſingulis in Concilio Viſitatores fuerunt Ordinati .

Ordinis noſtri ſunt provinciæ 8. & faciunt capitula 32.

Sunt autem totius Europæ Provinciæ i. xxxii. cum inſulis in mari Mediterraneo & Germanico adjacentibus , quarum Ordinis noſtri Abbates faciunt capitula provincialia xxxii. Sed hodiè in paucis capitula provinciis ſervantur propter Abbatum ſuperbiam & nimiam deformitatem Monachorum . Tria in Germania ſcimus Capitula de triennio in triennium ſervari , videlicet Moguntinenſium unum . Trevirenſium & Colonienſium unum . Brementſium & Magdeburgenſium ſimiliter unum . In cæteris verò Provinciis , ubi Provinciale Capitulum ſervetur . aut ubi non ſervetur , noſtram fugit ſcientiam .

Capitulum Ordinis noſtri celebratur Nürenbergæ .

Anno item prænotato in Dominica tertia poſt Feſtum Dominicæ Reſurrectionis . quæ fuit xxvi. die menſis Aprilis . celebratum fuit decimum à tempore Concilij Conſtant. Ordinis noſtri provinciale Capitulum Nürenbergæ apud S. Ægidium . In quo præſederunt Hartungus S. Petri in Erphurdia , Georgius S. Ægidij in Nürenbergæ . Nicolaus S. Blaſij in Nigra Sylva . & Henricus in Amorbach Monaſteriorum noſtri Ordinis Abbates . In eodem Capitulo Bulla ſeu Conſtitutio Baſileenſis Concilij . de qua paulo ante jam dictum eſt , præſidentibus . & cæui Patrum . &

fuit exhibita, quam debita cum reverentia suscipientes omnibus mandarunt fervendam capitulo subiectis.

Eodem anno Rhabanus de Helmstatt Archiepiscopus Trevirorum suam considerans ætatem senio gravatam, eo quod Ecclesiæ suæ deinceps utiliter præesse non posset, habito suorum consilio, & imprimis Coadjutoris sui Joannis Episcopi Leodiensis, Archiepiscopatum Trevirensis Jacobo de Sirka, qui ante ipsum in diffensione cum Udalrico de Manderſcheit, ut supra diximus, anno Wolfframmi Abbatis secundo, electus fuerat, resignavit de consensu totius Capituli, reservata sibi pensione annua, de facultatibus Ecclesiæ, ut posset vivere, quibus ritè peractis ad Ecclesiam suam Spirensis, unde venerat, reversus est.

Jacobus autem in Archiepiscopum Trevirorum per Concilium Basileense confirmatus, & in Castro Meyenberg consecratus præfuit annis xvii. Vir optimus, animo præstans, & per omnia magnificus, qui magnanimitate, & prudentia sua omnes sibi, vel Ecclesiæ adversantes potenter superavit: & majoris Ecclesiæ suæ quosdam rebelles ad obedientiam revocavit. Enim verò cum vitam & mores eorum prave attentaret corrigere, illi in rebellionem erecti, quò disciplinam pastoris effugerent, se legibus subjecerunt civilibus; quod cum Archiepiscopus in propria persona detulisset ad Romanum Pontificem, litteras ab eo compulſorias impetravit, quibus Papa præcepit eos, aut beneficijs cedere omnibus, aut civilitati, quam temerè assumpserant, renuntiare.

In primo suo ad Ecclesiam Trevirorum introitu Jacobus omnia penè reperit desolata, Archiepiscopatum ære alieno nimis gravatum, omnes provenus annuos & census, oppida, Castella, & Telonia creditoribus impignorata ratione bellorum, quibus Rhabanus Archiepiscopatum sibi acquisiverat. Nam ut eo tempore invenimus computatum, ad quatuor centena millia florenorum Ecclesia Trevirensis in primo introitu Jacobi ad Archiepiscopatum creditoribus tenebatur, pro quibus omnia ferè erant obligata. Et quamvis promptuaria cuncta reperisset exhausta & vacua, cogebatur tamen à principio dare Joanni Episcopo Leodiensi, qui fuerat Coadjutor Rhabani, sexaginta florenorum millia, Antecessori suo mutuata.

Anno autem præcedente Rhabanus priusquam resignaret Archiepiscopatum Trevirorum, hoc est, anno Wolfframmi Abbatis X. die mensis Januarij 8. de consensu Capituli in favorem nepotis Rheinhardi de Helmstatt majoris præpositi, etiam Spirensis Ecclesiam resignavit, cujus Episcopus fuerat annis xxxv. Commendatarius verò quamdiu fuit Archiepiscopus Trevirorum, annis vii. qui simul computati faciunt annos xlii. in tertio Ecclesiæ cessit Trevirorum.

Post resignationem voluntariam Rhabani de Helmstatt in Episcopatu Spirensi nepos ejus Rheinhardus de Helmstatt major præpositus, consensu totius Capituli succedens præfuit annis ferme xvii. homo quietus & tranquillus, sub cujus regimine, ut suo loco dicemus, major Ecclesia Spirensis igne fuit exusta.

Anno prænotato xiv. die mensis Septembris obiit Gobelinus Abbas Monasterij quondam mei Spanheimensis anno regiminis sui octavo non completo. Huic in Abbacia Spanheimensi successit Fridericus de Nak-

E e e

heim,

Capitulum
Ordinis
no-
stri x. ccle-
bratur Nij-
renberg.

Rhabanus
de Helm-
statt Archi-
episcopus
Trevirensis
Jacobus re-
signat Ec-
clesiam.

Jacobus de
Sirka fit
Archiepisc.
Trevirensis
annis xvii.

Omnia bo-
na Ecclesiæ
Trevirensis
impignora-
ta pro
400000.
florenis.

Rheinhardus
de Helm-
statt fit Epis-
copus Spi-
rensis annis
xvii.

Fridericus
fit Abbas
in Span-
heim.

heim, & præfuit annis v. mensibus vii. diebus vi. Monachis in magna deformitate viventibus, & Monasterio in utroque statu spiritualium & temporalium nimis collapsio.

Joannes de
Brunn Epi-
scopus Her-
bipolensis
capitur in
Hirtzhorn.

Eodem anno Joannes de Brunn Episcopus Herbipolensis & Francie Orientalis Dux unicus, quam ob causam nescio (nisi forsitan debitorum à Domicellis de Cornu Cervi hoc est Hirtzhorn) capitur, & 3. mensium spatium detinetur captivus. Fuerunt qui dicerent hunc Pontificem Ecclesiam ære nimium gravasse alieno, & inter multos creditores etiam ab illis de Hirtzhorn summam notabilem mutuo accepisse pecuniarum, quam in tempore non restituerit constituto, ideò manus eorum incidisse captivum, quod veritati satis apparet esse consentaneum.

Anno item prænotato xiv. die mensis Novembris, obiit Rhabanus de Helmstatt quondam Episcopus Spirensis & Archiepiscopus Trevirensis, Spire sepultus in medio Ecclesie Principalis anno Pontificatus sui xliiii. nondum completo. Vir prudentia ingenio consilio & animi constantia singularis, qui pro defensione libertatis Ecclesiasticæ totum libens semper exposuit quod fuit. Ad honestos pro patria labores natus, omnibusque omnia factus veluti alter Machabæus Clerum de injusta servitute Civium prudentia simul & armis potenter liberavit.

Anno Wolframmi Abbatis præsignato vinum apud Francos nostros Orientales in caro pretio fuit; nam à principio anni usque ad Festum S. Jacobi mensura vendebatur una pro x. denariis novis. Circa festum autem Archangeli Michaëlis vinum iterum tantum subito vilescere cepit, ut uua mensura pro uno denario venderetur. Frumenta toto anno in vili pretio fuerunt; nam filiginis maldrum unum duobus talentis, hoc est, decem solidis, quorum xxvii. florenum faciunt, emebatur.

Eodem anno xviii. die mensis Septembris hora prima, minuto quinquagesimo nono post meridiem, natus est Comes Bertholdus Comes in Henneberg, qui postea ex Decano majoris Ecclesie factus est Archiepiscopus Moguntinus: vixit annis lxxvi. Archiepiscopus fuit annis xxi.

Albertus
Rex Ger-
maniarum
moritur.

Anno item prænotato xxvii. die mensis Octobris, hoc est, in Vigilia SS Simonis & Judæ, obiit Albertus Rex Germaniæ, Bohemiæ, Ungariæ, Dalmatiæque, Dux Austriæ, & Comes Tyrolis, in Alba Regali sepultus anno regni Germanici suscepti secundo, minus 4. mensibus, & ii. diebus, Princeps magnificentia & liberalitate omnium clarissimus, quo dignus non erat mundus. & ideò in brevi complevit tempora multa, quia placuit Deo anima ejus, propterea citò abstulit eum de medio tenebrarum, ut gaudcat in æternum.

Joannes
Rhode Ab-
bas à Mat-
thiæ apud
Trevirum
obiit.

Eodem quoque anno prima die mensis Septembris obiit Joannes Rhode Abbas Monasterij S. Matthiæ Apostoli extra muros Trevirorum, anno ætatis suæ lxxiv. Abbatialis verò dignitatis xx. vir moribus & conversatione integer & sanctus: qui furores Monachorum carnalium sua prudentia domuit, eorum vitia corripuit, Bursfeldinæ Observantiæ fundamenta primus collocavit; de cujus Opusculis & vita in superioribus plura jam diximus.

Eugenius
Papa per
Concilium
Basilicense
abiens de-
positus,

Anno memorato xvii. die mensis Novembris Patres in generali Concilio apud Basileam congregati Eugenium Papam sæpius citatum rogatum & vocatum jamque diu expectatum, sed venire contemnente, ut schismaticum

schismaticum atque rebellem Ecclesie à summo Pontificatu per sententiam deposuerunt absentem. Quæ præsumptuosa res cum ad ejus noticiam devenisset, nequaquam animo concidit, sed habito sæpius conventu Cardinalium, discussaque Græcorum & Latinorum dissensione, tandem eo ventum est, ut Græci rationibus victi faterentur, Spiritum S. à Patre simul & Filio procedere, Purgatorium esse, Corpus quoque Dominicum in azymo sine fermento pane triticeo fore dicerent consecrandum. Denique ut infirmaret Concilium Basileense Eugenius, suæque partes roboraret, in publico residens consistorio XVIII. Cardinales de novo creavit, quorum in numero duo Græci fuerunt, Nicænus & Ruthenus, per quos Græcos in fide Romanæ Ecclesiæ sperabat facilius posse contineri, qui tamen brevi postea iterum defecerunt.

Igitur Eugenio per Concilium Basileense à Pontificatu, sicut diximus, deposto, mox ordinati sunt ex Patribus nonnulli, quibus potestas data fuit, ut novum Ecclesiæ Pontificem eligerent. Qui secedentes à multitudine conclave ingressi sunt, & scrutatis ex more votis, Amadeum Monachum Eremitam Ducem quondam Sabaudie in Papam concorditer elegerunt. Mittuntur statim ad Ripariam Conobium, in quo degebat, nuntij & Oratores, qui vocent electum ad Pontificatum, qui conflurgens venit ad Concilium, & præmissa Consecratione solemniter Pontificium munus libens subivit oblatum. Nuncupatus est in sua obedientia Felix V. & præfuit in ea annis IV. postea cessit Nicolao V. Eugenio jam vita defuncto, quemadmodum suo loco dicemus.

Amadeus
Monachus
fit Papa in
Concilio
Basileensi
Felix V.
dictus.

Eo tempore in cælo tres soles apparuisse leguntur, divisum in 3. partes statum Ecclesiæ, ut multi opinabantur, significantes. Nam una pars sequebatur Eugenium, ut verum Christi Vicarium, in qua fuerunt Itali, Lombardi, Apuli, Galli, & Hispani. Alia verò pars Felici adhaerebat, in qua erant Teuthonici, Burgundiones, Sabaudi, & penè Germania tota. Tertia pars eorum hominum fuit, qui neque Felicem sequebantur, neque Eugenium, & idè se neutrales nominabant, existimantes hanc viam tutiorem, si duobus de Papatu contententibus, neutrum observent. Sed meo judicio cæteris periculosius erraverunt, cum præsertim sapienti non sit dubium, alterum ex duobus legitimum fuisse Pontificem, sive Felix fuerit, sive Eugenus. Quomodo ergo neutralis bonæ conscientiæ esse possum, quando non vacat Ecclesiæ, quamvis nesciam, quis duorum sit Pontifex? satius igitur & tutius in simili casu est, rationis judicio unum sequi & observare, quem verum credas esse Pontificem, quam neutraliter utrumque contemnere.

In partes
tres Eccle-
sia
dividitur,
& tres in
cæli soles
videntur.

Periculo-
sus errave-
runt neu-
trales.

Quis qualis & quantus fuerit iste Papa Felix, Germanici Regni honor, cui Sabaudia est antiquo jure subiecta, me paucis, ut dicam, impellit. Amadeus igitur, de quo nobis est sermo, Comes fuit Sabaudie, quem Imperator Sigismundus olim in Constant. Concilio sublimavit in Ducem, qui non diu post susceptum honoris titulum divino inflammatus amore Ducatum Sabaudie Ludovico filio suo reliquit, mundum cum suis delicijs pro DEI honore contempsit, & quibusdam associatus nobilibus, Monasterium Carthusiensis Ordinis, quod Ripalia nuncupatur, ingressus, Domino in magna devotione militavit.

De origi-
ne vite & mo-
ribus Papæ
Felix V.

Ecc 2

Inde

Inde vocatus per Concilium Baſileenſe ad Summi Pontificatus apicem, novem in ſua miniſtravit obedientia juſtitiâ annis: quibus evoluit, & mortuo Eugenio voluntariè ceſſit Nicolao V. ut ſuo plenius ordine dicemus. Erat enim vir optimus, vita & converſatione præclarus, ingenio promptus, eloquio dulcis, pius & juſtus, eruditione quoque ſcripturarum ſufficienter inſtructus. Ejus filia nomine Margaritha nupſerat Ludovico Pio Comiti Palatino Bavarizque Duci Principi Electori, cui peperit Philippum Palatinum, qui ante hoc ſermè quinquennium obiit, ut inferius dicitur. Ludovico autem deſuncto Margaritham Udalricus Comes de Wirtemberg duxit uxorem, de qua tamen liberos non ſuſcepit.

Felix Papa
multos pro
ſua parte
creavit in
Concilio
Cardinales.

Felix autem in Pontificatum ſublimatus, pro confirmatione partium ſuarum nonnullos apud Baſileam Cardinales inſtituit, inter quos erat Joannes de Ragufio Ordinis Prædicatorum S. Theologiæ Doctor, Græcæ & Latinæ peritus, qui & Baſilicæ obiit, & Bibliothecam ſuam valdè raram & pretioſam Conventui ſui Ordinis commendavit cum omni ſupelleſtili ſua in perpetuam poſſeſſionem.

Nicolaus
Abbas Sira-
lus & Ar-
chiepiſc.
Panormi-
tanus &
Cardinalis
noſtri Ord.

Nicolaus quoque Siculus Abbas Monecenſis Cœnobij Ordinis noſtri in Sicilia ex Catana civitate oriundus Archiepiſcopus Panormitanus, quem Eugenius Papa miſerat Baſileam ad revocandum Concilium, rationibus & auctoritate victus Concilio adhaſit, & per Felicem Cardinalem honore donatur; fuit enim vir in utroque Jure peritiſſimus, & multa ſcripſit, quæ hodiè manifeſta ſunt omnibus.

Fridericus
Dux Au-
ſtriæ Peter
Sigismundi
Archiduci
mortuus.

Anno item prænotato xxiv. die menſis Junij, quæ fuit nativitate S. Joannis Baptiſtæ ſolemniſ, obiit Fridericus Dux Auſtriæ, filium relin-
quens parvulum, nomine Sigismundum, cum theſauro magno, quem ad redimenda Domina ducatus impignorata non ſine labore diuturno vivens congregaverat. Fridericus autem Dux Auſtriæ poſtea Imperator III. tulit Sigismundum parvulum cum theſauris magnis, & duxit in Auſtriæ Tutoris peragens officium, ubi ſub tutela erat pluribus annis, donec tandem infantibus Tyrolanis & vallis Oeni populis, quorum erat Princeps, ſuo dominio pleno Jure inſtituitur.

MCCCCXL.

Monaste-
rium S. Ja-
cobi Mog-
untini à
Bursfelden-
ſibus refor-
matur.

Anno Wolframmi Abbatis XII. Indictione Romanorum tertia, Mo-
naſterium S. Jacobi Apoſtoli quondam Scotorum in monte Specioſo
prope Moguntiam iſtantia & cooperatione Theodorici Archiepiſcopi
Moguntini reformatum eſt, ex Monafterio Bursfeldenſi, ſub Joanne II. de
Bubenheim Abbate, qui in reformationem memoratam conſenſit anno
regiminis ſui ſecundo. Quo tandem anno Wolframmi Hirſaugienſis
viceſimo quarto vita deſuncto, ſucceſſit Lubertus vir omni religione
decorus, ætis decem. Poſt quem Eberhardus de Venlo annis 7. Quo ad
Montem Monachorum prope Bamberg translato ſucceſſit Joannes de
Kzlein annis 3. Illo etiam cedente, & Abbatiam S. Joannis in Ringaugia
fumentis ſucceſſit Hermannus Priſs patria Moguntinus annis 44. minus
duobus menſibus, vir optimus & ſempiterna memoria dignus. Quo
mortuo, & in medio chori ſepulto, Joannes de Gerauo major cellerarius
in Abbacia ſuccedens hodie tertium Abbatiaſat annum. Plura Cœnobia
ex eodem Monafterio deinceps fuerunt reformati.

Eodem

Eodem anno, Sabbato post Erhardi Festum, in principio mensis Januarii obiit Joannes de Brunn Episcopus Herbipolensis, & Dux Francie Orientalis, in Castro montis Dominæ nostræ S. Mariæ, cujus corpus in majori Ecclesia cum honore fuit sepultum. Reliquit Ecclesiam Herbipolensem nimis exhaustam, & multis debitis involutam; nam quicquid habuerat in proventibus, & censibus annuis, totum pro ære alieno fuerat impignoratum, ut vix præsumere viveret cum difficultate posset acquirere. Miseria fuit insignem tunc videre memoratam Ecclesiam in tanta paupertate constitutam, ut non tantum gloria esset spoliata, quam prius habuerat, sed etiam fidem apud omnes publicam amisisset. Unde parum abfuit, quin propter multitudinem debitorum alienanda in manus Fratrum Ordinis Teuthonici misera venisset. Post Joannem electus fuit à Capitulo Sigismundus Saxonie Ducis filius, qui aliquandiu coadjutor ipsius Joannis fuerat: homo pacificis actionibus delectatus: confirmatus autem & ordinatus in Episcopum præfuit annis; de quo etiam copiosa sit mihi materia, nescio quid scribam, propter vanam de ipso hominum æstimationem, aliis eum stultum & fatuum, alijs verò prudentem & optimum virum asserentibus. In prima opinione fuerunt Canonici, & penè Clerus omnis, quorum sectatores ita reliquerunt in scriptis, quod post favitates multas pueriliter commissas penè solus aufugerit ad fratres suos Duces in Saxoniam. & ibi manserit usque ad mortem, nec reversus ad Herbipolim deinceps fuerit, fratribus ob verecundiam ne elaberetur, miro illum studio custodiri facientibus. Qui verò sequebantur opinionem memoratæ contrariam, eum propterea exilium atque despectum fuisse à Clero dicunt, quod civibus nimium assensiens, eorum se fidei potius, quam Canonice suorum credidisset, favoremque populi pluris æstimaret, quam devotionem auctoritatem & libertatem omnium Clericorum. Opiniones hodiè vulgarissimas dixi, quorum me scriptorem non judicem exhibui.

Anno item supra dicto circa medium quadragesimæ, convenerunt apud Franckfordiam principes Electores: Theodoricus Archiepiscopus Moguntinus, Jacobus Archiepiscopus Trevirorum, Theodoricus Archiepiscopus Colonienfium, Ludovicus Palatinus Comes Rhæni Bavarieque Dux, Ernestus Dux Saxonie, & Fridericus Marchio Brandenburgensis, & habitis inter se tractatibus ex more necessarijs, tricesima die mensis Martij, Fridericum Ernesti filium Austrie, Styrie, Carinthieque Ducem & in Tyrolis Comitem unanimi consensu in Regem Germanorum & Imperatorem Romanorum elegerunt, quem ad Aquisgranum ducentes solemniter pompa coronarunt. Sex & viginti annorum erat cum regnare cæpisset, tribus & quinquaginta annis regnavit in Germania, quorum solus expendit quadraginta sex, cum filio autem Maximiliano 7. annis regnavit. Undecim annis sine Imperij corona regnavit, & quadraginta duobus annis imperavit gloriose coronatus; Erat enim vir optimus, bonarum litterarum studio competenter imbutus, ingenio subtilis, consilio cautus, actione præcipuus, pacificus mansuetus pius justus atque munificus, amator Cleri, defensor pauperum, & virorum omnium cultor & amator Doctorum. Uxorem postea duxit coronatus Imperator Leonoram Lusitanie seu Aragonie regis filiam, de qua genuit Maximilianum Regem & Cæsarem, filiam quoque unam, quam Albertus Bavarie Dux habuit uxorem.

Ecc 3 Eodem

Joannes de
Brun Herbipolensis
Episcopus
moriatur.

Sigismundus
Dux
Saxonie
fit Episcopus
Herbipolensis
ante
tribus.

Fridericus
Dux
Austrie
fit Rex
Germanorum
annis
53.

Leonora
filia Regis
Lusitanie
uxor Friderici
Imperatoris
III.

Regina Un-
garie filia
commen-
davit Regi
Frederico.

Eodem tempore, quo Albertus Germaniæ Ungariæ Bohemiæque Rex, de quo paulo ante dictum est, vitam cum morte commutavit humanam, Elisabeth uxorem suam partu gravidam reliquit, quæ non diu post obitum mariti filium peperit nomine Ladislaum. Cùm autem Fredericus Dux Austriæ jam dictus in Regem Germaniæ fuisset electus, venit cum eo mulier jam memorata, Ladislaum filium suum jam pridem apud Albam regalem 4. menses habentem ætatis, in regem Ungariæ coronatum secum adducens, cum regni corona nimium pretiosa; non enim confidebat Ungaris, & ideo filium Regi Frederico educandum prudenter commisit, & coronam regni Ungarici ad tempus servandam commendavit; quod fideliter fecit utrumque. His pro quibus venerat, apud Fredericum regem peractis, Regina cum sua comitiva in Ungariam reversa est, & regnum loco filij aliquandiu prudenter gubernavit. Interea Bohemi audita morte Regis Alberti, qui ut supra diximus, in Moravia obierat, diem statuunt in unum conveniendi pro electione novi regis Bohemi celebranda; nesciebant enim quod Regina peperisset filium. Innotuit autem, mulieri consilium Bohemorum, & missis ad conventum Legatis regem prohibuit eligendum, significans se legitimo ex Rege filium regni legitimum peperisse heredem. His Bohemi auditis in duo scinduntur. Altera decernebat pars Ladislaum pro rege suscipiendum, altera verò non pueris regnum deberi sed viris, qui possint & regere subiectos, & defensare contendens, regem omnino statuit eligendum, satis fore Ladislaum, si post 24. ætatis annum vocaretur ad regnum. Et hæc pars invaluit. Scrutatis igitur votis eorum, quibus de rege nominando fuerat delegata potestas, Albertus Dux Bavarie, qui olim apud regem Wenceslaum nutritus linguam probe noverat Bohemicam, tunc quidem in Bavaria constitutus in Bohemiæ Regem concordis voto eligitur. Placuit electio cæteris, mittuntur confectum nuntij ad electum, atque ut veniat in regnum sibi destinatum à Deo, multis precibus rogatur. Quibus ille gratias egit, imprimis, quod eum ex omnibus unum elegissent in regem, multumque se ideo debere Bohemis, Regali boatu proclamans. Sed cùm regis Alberti Ladislaus extet legitimus filius & hæres, sibi non fore decorum asseruit, ut regnum etiam vocatus ab incolis terræ usurperet alienum. Hac responsione Bohemi accepta, honoratque muneribus ad suos in Bohemiam tristes reversi sunt. Repulsi autem ab Alberto Bohemi, Legatum ad Fredericum regem miserunt, orantes, ut regnum Bohemiæ tutorio nomine suscipiat gubernandum, quousque puer adolescat Ladislaus. Renuit Fredericus oblata subire, indignum asserens illius usurpare hereditatem, cujus tutelam suscepisset corporalem. Sed neque tutorio nomine Regnum Bohemiæ gubernare posse respondit, propterea quod cùm Regno Germaniæ & Romanorum plurimum esset occupatus, ipsi potius regni gubernatores eligerent, donec parvulus ad legitimam perveniat ætatem. Cujus acquiescentes consilio Bohemi, gubernatores quosdam regni constituunt, inter quos non satis firma concordia extitit, & ideo res publica in manus tandem hæreticorum devenit.

Bohemi
Ducem Ba-
varie Al-
bertum
Regem
petunt sed
refusantur.

Bohemi
Fredericum
Regem pe-
tunt sed ac-
ceptare
contempnunt.

Albertus
Marchio
Branden-
burgensis
tentat
Osnaburgem.

Eodem anno quarta die mensis Decembris, quæ fuit solemnitas S. Bar-
baræ Virginis & Martyris festiva, venit Marchio Brandenburgensis, qui
morabatur in Osnaburg cum armatorum exercitu, infidiosè capiens no-
cturno

eterno tempore castellum & oppidum Ecclesie Herbipolensis Oxensfurt invadere, & expugnare. Præmisit ergo viros 30. ut muros præoccupantes ascenderent & venienti exercitui portas oppidi priusquam dies illucesceret, aperirent. Sed errante per noctem in tenebris ductore copiarum, & tardius cum exercitu veniente ante oppidum, utpote jam illucescente die, innotuere tradimenta civibus, & correptis armis viros illos 30. qui jam oppidum per muros intraverant, omnes cepit, & armis denudârunt. Interea tandem supervenit exercitus, forisq; ante muros portarum refutationem expectabat, in quem cives è muris, & turribus misere bombardas, & subito cuncti turpiter dispersi, fuga quæstivere salutem. Cecidit ibi Erckengerus de Sensheim Capitaneus exercitus memorati Marchionis, & bombardarum impulsu etiam alij perierunt.

MCCCCXLI.

Anno Wolfframmi Abbatis tertiodécimo, Indictione Romanorum quarta, ultima die mensis Aprilis, quæ fuit Dominica tertia post Festum Resurrectionis Domini, & Salvatoris nostri Jesu Christi, celebratum fuit undecimum Ordinis nostri provinciale Capitulum, in quo præfuerunt Hartungus S. Petri in Erfordia, Georgius S. Egidij in Nürenberga, Nicolaus S. Blasij in Nigra Sylva, & Henricus Beate Mariæ semper Virginis in Amorbach Monasteriorum Ordinis nostri Abbates, qui etiam in proximo capitulo præfuerunt.

Capitulum
Ordinis XI.
Nürenber-
ga celebra-
tur.

Hiems fuit hoc anno diuturna & asperissima, nivèq; magnæ super faciem terræ fuerunt & continuæ. à festo S. Martini Episcopi usque ad Purificationem B. Mariæ semper Virginis, quorum frigore incommoditate simul & prolixitate non tantum homines pauperes, sed etiam jumentâ affligebantur.

Anno prænotato inter Ludovicum Bavarie Ducem cognomento Gibbosum, & patrem ejus Ludovicum Ducem, qui morabatur in Ingolstadt, magna fuit suborta dissensio, quæ tandem plenum dedecore finem accepit. Nam consilio & auxilio Marchionis Brandenburgensis Alberti, Patrem in oppido Neuburg juxta ripas Danubij obsedit, cum oppido cepit, & rem perpetuâ infamiâ notandam perpetravit; captum namque patrem in prædam Marchioni Alberto dimisit, quem ille Henrico Duci Bavarie in Landshuta commoranti acerrimo ejus adversario pro magna vendidit summa pecuniarum, quamolvere cogebatur, si voluit liberari. Sed hæc impietas filij magna in patrem divina distans justitiâ morte citius est vindicata præmaturâ, ut qui genitorem dehonestavit proprium, brevi moriens sine liberis, pater esse non posset.

Ludovicus
Bavarie
Dux Gibbosus
patrem suum
expugna-
vit.

Eodem anno Theodoricus de Moers Archiepiscopus Colonienfis magno pugnatorum congregato exercitu Sufatum Westphaliæ oppidum obsidione vallavit. Cives autem firmitate murorum adjuti se fortiter defendebant. Unde cernens postremo Archiepiscopus, quod locum sicut speraverat, obtinere non posset, concordiam fecit ut potuit, & ad propria non sine damno reversus fuit.

Archiepisc.
Colonienf.
Sufatum
obsedit, sed
capere mi-
nime po-
tuit.

Anno prænotato, Godfridus præpositus in Rote, de promissione & consensu Wolfframmi Abbatis Hirsaugiani, ad cujus jurisdictionem Cœnobium ipsum sine medio pertinet semperque pertinuit à prima fundatione sua, usque in præsentem diem, præposituram ipsam resignavit, acceptâ

Præpositus
in Rote re-
signat offi-
cium suum.

accepit penſione annuâ florenorum ſeptuaginta, quibus vitam deinceps in privato ſuſtentaret. Iſte Godfridus cappam ſericam latis pretioſam, & erucem argenteam Hirfaugiæ piâ devotione donavit, quæ ibidem in Eccleſia ſervantur uſque in hanc diem.

MCCCCXLII.

Inter Ungariæ Regiam & Ulaſlaum Polonum discordia.

Anno Wolframmi Abbatis quarto decimo, Indictione Romanorum quinta, magni fuerunt in Ungaria tumultus pro regno inter Eliſabeth Reginam Alberti quondam Regis relictam uxorem Ladislai pueri matrem, & Ulaſlaum quondam Poloniæ regem, quem nonnulli ex primoribus Ungariæ contra eam vocaverunt in Regnum. Quibus Eugenius Papa recognitis Julianum Cardinalem Caſarienſem Legatum miſit in Ungariam, quò cum perveniſſet, multum pro concordia & pace laboravit, & ecce ubi res optato fini appropinquare videretur, ſubito Regina carnis debitum ſolvit, & Polonus regnum obtinuit, Ladislao ſub Regis Frederici manente tutela, ut ſupra dictum eſt, lætantiſque alijs, alijs verò nimium contriſtatis.

Fridericus Dux Auftriæ Aquilæ graui coronatur in Regem Germaniæ.

Eodem anno menſe Julio, Fridericus Auftriæ Dux, quem anno ſuperiori diximus apud Franckfurt abſentem in Germaniæ regem electum, ad Regale oppidum Aquasgrani cum principibus multis proficiſcitur, & in Eccleſia B. Mariæ ſemper Virginis per Theodoricum Colonienſem Archiepiſcopum ſolemni pompa inunctus coronatur. Annis verò undecim poſt electionem ſuam ad imperij coronam propter ſchiſma, quod fuit inter Eugenium & Felicem, properare diſtulit, quam tandem à Nicolao V. Romæ ſuſcepit.

Vinum crevit in abundantia multa.

Anno prænotato magna per totam Germaniam copia vini crevit, & in tantum viluit, ut cavata vini, quæ duodecim urnas continet apud Francos Orientales, urna vero una menſuras quatuor & ſexaginta, pro florenis duobus paſſim venderetur, & erat vinum non tenue non vile non dumeſcitium, ſed nobile dulce & optimum, quale in multis retro non creverat annis. Fuitque in omni terra Germaniæ vini abundantia magna, frumentorum quoque omnis generis tanta exuberantia, ut horrea deficerent pluribus, in quibus naſcentia reciperentur; erat enim totus annus valdè temperatus in ſingulis quatuor partibus ſuis, aura quoque meſſis tempore ſereniſſima, quo factum eſt, quod fruges ſiccæ domibus introductæ diutius ſervari poterunt.

Wolframmi Abbas Hirfaugienſis in Schonrein renovat.

Eodem anno cum Prior Monaſterij Schonrein Abbati Hirfaugiano immediatè ſubjectus in Diceceſi Herbipolenſi cenſus & proventus ejuldem Cœnobij annuos renovare laboraret ſui juſſione Abbatis Wolframmi, Comes de Ryneck, qui locum & fratres tutari debuerat, multipliciter in contrarium nitebatur, ruſticis contra aequitatem faciens aſſiſtentiam, ne cenſuum fieri contingeret neceſſariam renovationem. Unde jure commotus Wolframmi Abbas poſt multas contentiones cum Comite habitas ad Schonrein in propria perſona deſcendit, & ſicuti patet in regiſtris, ibidem cenſus in vitis comitibus renovavit.

MCCCCXLIII.

Hyems longa fuit & multis duriffima.

Anno Wolframmi Abbatis quinto decimo, Indictione Romanorum ſexta, hyems fuit longa ſimul & frigidiffima, durans à feſto S. Martini penè uſque ad medium menſis Maij, defeceruntque in multis locis pabula jumentis.

jumentis, & erat ingens miseria tantam videre inopiam rusticorum. Unde plures cum nec fenum haberent, nec stramina, ne penitus interirent jumenta, alij denudatis domibus suis, quæ straminibus erant coopertæ, pabula ut poterant cum aqua calida fecere jumentis, alij jumenta sibi mactaverunt in escam: nonnulli etiam non habentes, unde pecora nutrent sua, præ nimia fame jam semimortua in campos & nemora minantes devoranda lupis concefferunt.

Eodem anno Sigismundus ex Ducibus Saxonie Herbipolensis Episcopus, posteaquam in tertium annum præfuisset Ecclesie, cædendo civium aut injuria Canonorum affectus, nescio, Deus scit, Herbipolim deferuit, & etiam fugiens eum paucis in Saxoniam reversus est. Fuerunt qui scriberent eum innata fatuitate & stulticia concitatum, ut fugeret, nullamque penitus à quopiam suscepisse injuriam; mores enim præferebat nimium pueriles, quibus multum est factus contempnibilis, maxime viris prudentibus, qui nihil in eo dignum Pontifice præter nomen & schema corporis esse judicabant; nam cunctis ut pueris puer affabilis exiit; mulieribus & puellis levem & nimium familiarem se præbuit, inter cives, quasi unus ex eis sine maturitate Pontificia conversatus est leviter. Igitur in Saxoniam reversus ad Fratres, multa querulabatur adversum Canonicos Herbipolenses, metu se mortis Herbipolim asserens deferuisse, sed non resignasse Pontificatum. Quid plura dicam? Fit postremo inter dissidentes concordia, Sigismundus fratrum suorum consilio persuasus & indactus Ecclesie memoratæ renuntiat, pensionem annuam sibi reservatam, unde vivat. Mansit autem sub custodia fratrum Ducum in Saxoniam, & annis plurimis supervixit. Verum quia ut supra diximus, Herbipolensis Ecclesia fuit illis temporibus ære alieno nimium gravata, pensio hæc annua Sigismundo adscripta per plures annos tam per Godfridum Episcopum, quam per Joannem ejus successorem exitit neglecta, quæ in magnam postremo summam fuit à Ducibus computata; Rudolpho namque de Scherenberg post Joannem de Grumbach ejus successorem in Episcopum sublimato, Duces Saxonie restantem pensionis jam dictæ summam ab eo magnam exigebant, quod aut solvere, aut eos Ecclesie inimicos sentire, compelli videbatur. Erant tum, qui consulerent Rudolpho, belli fortunam expectandam potius, quam tantam pecuniarum summam nullo debitam jure Ducibus solvendam. Quibus ille, ut vir pacificus & non improvidus respondebat: *His pecunijs, quæ possulantur à nobis, primum bellis apparatus coadunare non possemus, quem etsi haberemus ad manum, nesciremus nihilominus, qui finis pro nobis, an contra nos sequeretur. Unde, inquit, meo judicio melius est, pecuniâ comparare pacem, quam bellum fovere incertum.* Dedit ergo Saxonie Ducibus interveniente concordia florenorum 34000. & sic imminencia sibi mala prudenter declinavit.

Post resignationem Sigismundi Godfridus Schenck de Lymburg in Episcopum Herbipolensis Ecclesie concorditer fuit electus, & præfuit annis ferme XII. vir magnanimus & prudentie singularis, qui primus omnium in moneta & literis publicis, Friderico rege Germanorum postea Imperatore consentiente, se Ducem Francorum scripsit Orientium, & Wirzburgensem Episcopum, causam ut hoc faceret, relatione seniorum audivimus hujuscemodi. Albertus Marchio Nurembergensis

Sigismundus Episcopus Herbipolensis clam fugit in Saxoniam.

Sigismundus reliquit Pontificatum suum, unde vivat.

Godfridus Schenck de Lymburg, fuit Episcopus Herbipolensis.

Episcopus
Herbipol.
Ducem ſe
ſcribit
Orienta-
lium Fran-
corum.

Unde Du-
catum Fran-
corum ad
Eccleſiam
pervenit
Herbipol.

S. Burck-
hardus
Romanum
pro Regno
à Franciſ
mittitur.

Ducatus
Francorum
datus Her-
bipolenſi
Eccleſiæ
per Pipi-
num Re-
gem.

Lauffen-
burgum
obſideret à
Bernenſi-
bus, ſed
non capi-
tur.

Nürenbergenſiumque Burggravius Princeps bellicoſus & ſemper contra memoratum Pontificem in armis, titulum ducatus Francorum Orientalium uſurpare videbatur, propterea forſitan, quod nemo ſe huius principatus Ducem ſcriberet, neminem fore exiſtimans contradicendum. Sed Godfridus Pontifex non ferens hanc injuriam Eccleſiæ ſuæ intentari, quæ Ducatum Francorum S. Burckhardo ante 690. annos non ab imperio, ſed à regno Germaniæ per Pipinum & Carolum Magnum reges donatum jure poſſedit, quamvis fortè nullus Episcoporum ſe Ducem antea ſcripiſſe inveniretur, Marchioni Alberto contradixit, & titulum Ducatus malè uſurpatum deponere compulſit. & ne quis ſimilia tentaret impoſterum, ſe, ut diximus, Episcopum Herbipolenſem, & Orientalis Franciæ Ducem, quamdiu vixit in humanis, nominavit & ſcripſit. Quem ſecuti per ordinem ſucceſſores Joannes de Grumbach, Rudolphus de Scherenberg & Laurentius de Bybera, qui hodie octavum decimum Episcopizant in an- num, omnes titulum Ducatus memorati ſuis epistolis inſcribunt.

Quo autem jure id faciant, altius quam præſens Chronicon inchoa- vimus, occurrit repetendum. Anno Dominicæ Nativitatis DCCL. Indi- cione Romanorum IV. S. Burckhardus Monachus natione Anglicus per S. Bonifacium Archiepiscopum Moguntinum decimus novus Herbipo- lenſis Eccleſiæ ordinatur Episcopus, & præfuit in ea annis XL. Eo tempo- rum ordine latiffimum erat regnum Francorum, totam penè comple- ctiens Germaniam & Galliam, cui præfuit Hildericus ſolo nomine Rex, Pippinus verò Majordomus, Pater Caroli Magni cuncta Regni negotia diſponebat. Igitur Francorum proceres memoratum S. Burckhardum & Folradum Presbyterum Abbatem Romam miſerunt ad Zachariam Pa- pam, ut conſulerent eum ſuper regno, quid melius in futuro eſſe puraret.

Romanus Pontifex auditâ legatione miſſorum, decrevit melius & utiliſſe fore pro confirmatione Regi, ut ille qui facit laborem, ſit dicatur- que Rex, quàm Hildericus omni tempore otioſus. Mandavit ergo per eoſdem S. Bonifacio Archiepiscopo Moguntino, ut abrogato Rege Hilde- rico inutili Pipinum Majorem domus in Regem Francorum ungeret & coronaret. Anno igitur Dominicæ Nativitatis DCCLII. in civitate Sueſſionum D. Bonifacius Archiepiscopus in præſentia S. Burckhardi & multorum præſulum abrogato & in Monasterium trulſo Hilderico Pipi- num unxit in Regem. Pipinus igitur in Regem Francorum ſublatus, ne S. Burckhardo Episcopo pro ſuis laboribus & beneficiis videretur ingratus, imò pro DEI Omnipotentis honore totiusque regni ſalute Civitatem Wirtz- burg & Ducatum Franciæ ſæpius dictæ Orientalis, de conſenſu Caroli Magni poſtea Imperatoris filij ſui, & 100. Principum Regni Franciæ Eccleſiæ memoratæ Herbipolenſi liberè tradidit in perpetuum proprie- tatem. Jure igitur quilibet Episcopus Herbipolenſis pro tempore exi- ſtens Francorum ſe Ducem ſcribit unicum, cum hoc privilegium Eccleſiæ à pientiffimis Regibus conſtat ſoli conſeſſum.

Anno prænotato in die Nativitatis B. Virginis Mariæ, Bernenſes & Solodorenſes apud Helvetios contracto ſhorum exercitu, auxilio Baſi- leenſium, Lauffenburg contra omnem juſticiam obſidione dura valla- runt, & per dies 14. fortiter obſederunt: & licet muros tam oppidi, quam arcis in plerique locis impulſu bombardarum dejecerint, intrare tamen

tamen neutrum potuerunt, civibus se constanter defendentibus, & machinis lapides continuè dirigentibus in hostem. Postremò considerantes memorati injusti obfessores, quod nihil proficerent contra obfessos, pace datà & acceptà, non sine damno suo ad propria redierunt.

Eodem anno Wolframms Abbas hujus Monasterij Hirsaugiensis Ecclesiam parochialem in Walsè de consensu Cardinalis & Episcopi Augustensis ordinarij loci prapositionis Noth cum omnibus emolumentis suis incorporavit.

Prapositionis
ra in Noth

Hoc ipso anno Eugenius IV. Papa Romam ex Florentia reversus, S. Nicolaum Tolentinatem Ordinis FF. Eremitarum D. Augustini Episcopi, de consensu Cardinalium SS. Catalogo adscripsit. virum perpetuà memorià dignum, qui in vita & morte infinitis penè miraculis claruit, & multorum corda sua predicatione ad Deum convertit.

S. Nicolaus
Tolentinus
canonicus
fuit.

MCCCC XLII.

Anno Wolframmi Abbatis XVI. Indictione Romanorum VII. Dominica post Festum Dominicæ Resurrectionis, quarta decima videlicet die mensis Maij, celebratum fuit duodecimum Ordinis nostri provinciale Capitulum, apud S. Petrum in Erpfurdia, in quo præfuerunt Abbates Monasteriorum ibidem, S. Galli in Suevia, S. Egidij in Nürenberga, & S. Protomartyris Stephani in civitate Herbipolensi.

Eodem anno Fridericus Rex Germanorum regni principibus indicit conventum apud Nürenberg oppidum ad Festum Purificationis celebrandum. Convenientes autem paulo tardius circa medium quadragesimæ principes, varios cum rege tractatus habuerunt, quibus Reipublicæ consilium iri sperabant. Invalerat eodem tempore fines Christianorum impudentissima gens Saracénica, & plura fidelibus intulit mala. Contra hanc Rex Fridericus multa tractavit cum principibus, expeditio Christianorum in Turcas magna concluditur, subsidia plurimorum in communi promittuntur, sed conventu principum dissoluto nihil aut parum ex conclusis in effectum deducitur, quin potius ad sua quique reversi promissorum obliti sunt, & privata communibus prætulerunt.

Conventum
principum
cum Rege
apud Nü-
renberg
agitur.

Interea Uladislaus Poloniæ Rex, qui sibi Ungariam vendicabat, vir juvenis fortis & audax, habens secum in Ungaria Julianum Cardinalem Casareum Apostolicæ Sedis à Latere, ut ante diximus, Legatum, incursum Turcarum ægrotulit animo, & Christianæ fidei zelo succensus arma in eos movere decrevit. Contradiis igitur quotquot potuit ex Poloniæ Regno simul & Hungariæ pugnatorum millibus ingentem contra Saracenos Turcas exercitum duxit, & factâ congressione inter Adrianopolim & Danubium, diu ab utraque parte satis atrociter fuit dimicatum. Magnus impiorum fuit exercitus: de quo nostri adjuvante Deo in Festo S. Martini xxx. millia cum sedecim eorum capitaneis five principibus occiderunt. Ex nostris etiam plures ceciderunt, inter quos Uladislaus supradictus Rex Poloniæ, Ungariæque, & Julianus Cardinalis Casareus Apostolicæ Sedis Legatus vir Deo dilectus cum nobilibus & fidelibus multis pro fide Christiana ceciderunt, quos in Christo vivere credimus.

Christiano-
rum co-
peditio in
Turcas pro-
pe Danu-
bium.

30000.
Turce à
Christianis
caduntur
in bello.

Anno prænotato incolæ Sufarentis oppidi in Westphalia repudiato Domino suo Theodorico Archiepiscopo Colonienfium, qui se Ducem scribit Angariæ, protectorem & defensorem sibi assumunt Ducem.

Oppidum
Sufarente
in Westph-
alia obse-
ditur.

F f f a

Clivensem,

Clivenſem. Hinc multiplicata ſunt mala per univerſam terram memorati Ducatus Angariæ, in quo etiam oppidum Suſatenſe dignoſcitur ſituatum. Contractis etenim copijs Archiepiſcopus, Bohemorum quoque adjuvus occurſu, magnum adunavit pugnatorum exercitum, & ingreſſus Ducatum Angariæ, omnia incendio ferro & rapina deſtruxit, munitio- nes villas & caſtella circa Suſatum plura ſubvertit. nobileſque multos & ignobiles comprehendens ſecum abduxit captivos.

Ducis Julia-
centis bel-
lum contra
Geldrenſes.

Eodem quoque anno factum eſt prælium atrox & magnum inter Arnoldum Ducem Geldriæ, & Gerardum Ducem Juliacenſem, in quo Juliacenſes numero pauciores magnam adverſariorum multitudinem converterunt in fugam, pluribuſque occiſis campum, ut dici ſolet, ob- tulerunt cum triumpho victoriæ.

Hiſe etiam temporibus inter Ducem Lotharingiæ & cives Regni Ger- manici Metenſes diſſenſio fuit exorta gravis, quæ diutim creſcens tandem parturiſe bellum. Adhaſit Lotharingiæ principi Carolus Gallorum, Rex VII. una cum Ludovico filio ſuo Duce Vienneniſi Delphino, qui Helvetios non ſine detrimento ſuorum maximo, ut ſupra jam anticipati- vè diximus, impugnavit. Convenientes igitur in unum tres iſti principes cum ingenti pugnatorum exercitu, Mediomatricum urbem, id eſt, Merim per gyrum obſederunt. Firmatâ obſidione Fridericus Rex Germano- rum, ut Gallus ſcriptor Gaguinus memorat, de Helvetijs queſtus, quod ſuo rebellarent imperio, Carolum orat, quatenus ſibi partem militiæ tranſmittat in gentis correptionem rebellantis; petitionem Gallus liben- ter admittit, conſeſſitque Ludovicum Delphinum jam dictum Baſileam cum copijs deſtinavit, bella cum Helvetijs plura geſſit, aliquando victor, victus interdum. Poſtremò tamen ſuperatus conſuſiſque in toto, & ſine honore fugatus, quemadmodum ſupra dictum eſt. Abj Delphini Ducis in Helvetios motum Eugenio Papæ adſcribunt, per quem Baſileenſe Con- ciliium ſe poſſe deſtruere ſperaverit, Fridericum Regem excuſantes.

MCCCCXLV.

Monaste-
rium Kyr-
garten
Wormatiæ
daſur Re-
gularibus.

Anno Wolframmi Abbatis ſeptimo decimo, Indictione Romano- rum octava, obiit Fridericus Epicoſopus Wormatienſis, qui Moniales Ci- lertienſis Ordinis in Cœnobio Kyrsgarten Wormatiæ commorantes, propter inordinatam vitam earum expulit, & Canonicos Regulares S. Auguſtini de bona obſervantia Widiſheim reſpoſuit. Quod quidem, Cœnobium in ultimam devenerat paupertatem, ſed Fratrum induſtria & labore brevi ſub bonis conſtitutionibus reſtitutum.

Ludovicus
de Ab. fit
Epicoſopus
Worma-
tienſis die-
bus 40.

Huic in Epicoſopatu Wormatienſis Eccleſiæ per electionem Fratrum Canoniam immediatè ſucceſſit Ludovicus Canonicus & Ludovici Palatini Comitris à ſecretis ſive Cancellarius, vir morum integritate ſimul & eruditione ſcripturarum clarus; qui priuſquam confirmaretur vel ordinaretur in Pontificem, amicorum conſilio ſuper hoc habito, qua- dragelima die poſt electionem ſuam Epicoſopatum cum omni jure ſuo in manus Capituli reſignavit, malens in humilitate ſua conſiſtere, quam in alto periculum ſubire. Fuit autem oriundus ex cognatione de Aſt, utriuſque Juris Doctor & præpoſitus.

Reinhardus
de Si-
kingen ſi-
Epicoſus
Worma-
tienſis an-
niſ 36.

Poſt cujus reſignationem electus fuit Reinhardus de Sikingen homo non multæ eruditionis, bonus tamen & honeſtæ converſationis, qui præ- fuit

fuit annis ferme 36. & satis providè Wormatiensem rexit Ecclesiam. Cujus tempore Conobium nostri Ordinis in novo Castro, id est Neuenburg prope Heidelberg ad observantiam regularem fuit reductum. Ipse etiam reformavit aliud Monasterium ejusdem Ordinis Monialium in Lobenfels, cui plura fecit bona, & semper in observantia manu tenebat.

Eodem anno Concilium Basileense commissionem & auctoritatem dedit Joanni Bursfeldensis Monasterij Clarissimo Abbati, corrigendi & emendandi Ordinarium divinorum officiorum, quem emendatum enucleatum & examinatum Sedes Apostolica pro Monachis reformatis & reformandis, atque capitulo annali unitis, & uniendis in perpetuum confirmavit.

Anno prænotato, Ludovicus Comes Palatinus Rheni Bavarizque Dux & Princeps Imperij sacri Elector, filius quondam Barbari & nepos Ruperti Regis Germaniz, qui morabatur in Heidelberg, uxorem duxit Margaretham filiam Amadei quondam Ducis Sabaudiz, tunc verò Papæ Felicis IV. & Sororem Ludovici, qui Ducatum paternum Sabaudiz tunc strenuè gubernabat: de qua genuit filium unicum nomine Philippum, qui ei in principatu Palatino successor fuit.

Hoc ipso anno decima septima die mensis Februarij, Fridericus de Nackheim Abbas Monasterij quondam mei Spanheimensis, in ordine succedentium vicissim, paupertate inopique oppressus, ac senio confectus Abbatiam reliquit anno regiminis sui sexto necdum completo. Huic in Abbatia primus atque vicissim successit Conradus Humbrecht de Ganiodoro Monachus conventualis, & præfuit annis sedecim, & 20. diebus, qui reperit Monasterium ære gravatum alieno, & Monachos numero paucos, & conversatione nimium deformatos.

Anno etiam præscripto Eugenius Papa IV. misit in Basileam duos Episcopos Thomam & Joannem, viros potentes in opere & sermone, committens eis, ut viribus adhibitis totis navarent operam, si Patribus in eo congregatis possent, quavis ratione, persuadere, quatenus aliquando solverent, quod celebrabant Comitiū, tollereturque malè præsumpta neutralitas. Venientes ergo ad Basileam duo memorati Pontifices, Legationis suæ munus strenuè peregerunt, & tandem post multos sermones Patribus ut Concilium dissolverent persuaserunt, sub illa tamen conditione, quod Eugenius Papa ratificaret approbaret & confirmaret omnia & singula per Concilium acta & conclusa, toto suæ durationis tempore, sola institutione Amadei Papæ Felicis IV. manifestè excepta.

Patres itaque de Concilio priusquam ab invicem discederent oratores quosdam nomine Concilij missis duobus Episcopis adjunxerunt, qui Romam pergentes publicè in consistorio vice ac nomine totius Concilij Basileensis debitam Eugenio Papæ reverentiam, & obedientiam solemniter præstiterunt, ipsum proficentes verum & indubitatum Christi Vicarium, successorem Petri Legitimum, atque Universalis Ecclesiæ Pontificem unicū solum, atque Catholicū. His Romæ feliciter & maturè peractis missarum solemne apud S. Joannem Lateranensem per unum Episcopum Cardinalem fuit decantatum, Cardinalibus & Prælatiis omnibus, qui erant in Urbe, adstantibus. Duo autem Episcopi, qui Legationis suæ officium tam faustè peregerunt, pro unitate Ecclesiæ, Cardinales mox facti sunt.

Fff 3

Verum

Ludovicus
Comes Pa-
latus fi-
liam Papæ
Margare-
tham duxit
uxorem.

Conradus
Humbrecht
Abbas in
Spanheim.

Eugenius
Papa labor-
avit pro so-
lutione
Basileensis
Concilij.

Eugenius
Papa à Con-
cilio ut ve-
nit Papa
salutatur
& recipi-
tur.

Verum dum hæc Romæ agerentur, Eugenius Papa corporis languore detentus præſens non erat in conſultorio; quapropter neceſſe fuit Oratores jacentem in Palatio valetudinarium accedere, & quidquid habebant in conſiſſis, prius cum ipſo ſecretius, quam in Conſultorio publicè pettractare!

Acta Con-
cilij conſir-
mantur. Latatus eſt Papa Eugenius in his, quæ audivit de Concilio per Lega-
tos, & libenter eorum annuens petitionibus ratificavit approbavit & con-
firmavit acta & concluſa per Concilium Baſileenſe, in ſolum Felicem ut
Pontificem non conſenſit.

Marianæ
Conceprio-
nis puritas
conſeſſa in
Concilio
Baſileenſi. Nicolaus Papa V. etiam Eugenij ſucceſſor immediatus memorati
Concilij acta confirmavit in omnibus, quamquam ſint nonnulli puriſſi-
mæ Conceptionis Marianæ detractores, qui Concilium ipſum Baſileenſe
canino latratu impugnent, propterea quod Patres in eo conſtituti maturâ
deliberatione præhabita, conſilio & aſſenſu plurimum eruditiffimorum
virorum induciti, & ſicuti non dubitamus, à Spiritu S. inflammati dixerunt,
B. Virginem Dei Genitricem ſemper intactam, Virginem Mariam omni
laude verè digniſſimam, & Evâ primâ matre omnium ſub innocentia fa-
ctâ meritò magis innocentem, nullo unquam ſubjacuiſſe originali pec-
cato, ſed ejus animam ſemper puram & innocentem à contagione omni
indubitanter præſervatam.

Anno prænotato, Carolus Marchio Badeniſis uxorem duxit Friderici
Regis Germaniæ poſtea Imperatoris III. ſororem, nuptijs in oppido Pfor-
zen ſolemniter celebratis, de qua liberos genuit plurimos, Chriſtopho-
rum ſcilicet, qui hodiè Marchionatum de Baden cum filiis ſenior poſſi-
det: Fridericum quoque Trajeſtenſem Episcopum. Cæterorum nomina
mente non tenemus.

MCCCCXLVI.

Eugenius
Papa IV.
Romæ mor-
itur. Anno Wolframmi Abbatis XVIII. Indictione Romanorum 9. Euge-
nius Papa IV. poſt longam ægritudinem 27. die menſis februarii, Romæ
moritur, & in Eccleſia S. Petri Apoſtolorum Principis ſub marmore ſe-
peliſtur. In cujus tumulo hoc epitaphium legitur.

Epita-
phium.

*Eugenius jacet hic quartus cor nobile. Cujus
Reſtantur vite ſplendida facta ſua.
Iſtius ante ſacros ſe præbuit aliter abortu,
Alter ab ocaſu Caſar niſique pedes.
Alter ut incipiat fidei documenta Latine,
Alter ab aurato cingat honore caput.
Quo Duce & Armenij Græcorum exempla ſecuti
Romanam æquorunt Aſiæque fidem.
Inde Syrij ac Arabes mundique in finibus Indi.
Magna ſed hæc animo cuncta minorâ ſuo:
Nam valida rurfus Teucros jam claſſe petebat.
Dum petis aſt illum ſuſtulit aſtra dies.*

Nicolaus
ſic Papa V.
anno 1455. Vacat tum ſedes diebus 12. Huic in Summo Pontificatu ſucceſſit
Nicolaus V. Thomas Sarzanus ante vocatus à Sarzana oppido Lunenſis
agri oriundus, vir humili parentela procreatus, ſed virtute, doctrina, com-
mitare, gratia liberalitate & magnificentia tanto Pontificatu dignus: in
quo præſuit utiliter annis octo.

Eodem

Eodem anno 17. die mensis Aprilis, quæ fuit Dominica Palmarum, noctu mare fracto aggere in Hollandia haud procul ab oppido, quod Dordracum vocant, subito, & cum impetu terminos suos egrediens plusquam centum millia hominum cum pecoribus, & rebus omnibus suffocavit.

Centum
millia ho-
mi-um in
Hollandia
submersa
mare.

Eâdem quoque die Palmarum in Comitatu Zutphania tonitrua fuerunt magna, & coruscationes nimium horribiles, ceciditque ab aëre fulgur in currim Ecclesiæ B. Virginis Mariæ, ac tredecim peremit, plures graviter & mirabiliter læsit, ceteros in pavorem maximum concitavit.

Anno prænotato Theodoricus Archiepiscopus Colonienfis iterum contractis copijs pugnatorum expeditionem movit contra Sufatenfes in Westphaliam. Cives autem ubi exercitum ejus intellexissent jamjam appropinquantem, de oppido turmatim egrediuntur armati, & impetu facto irruerunt in obviam venientes, pugnantque viriliter, & alios occidunt, alios capiunt, alios in fugam convertunt. De captivis quorum plures Nobiles & locupletes erant, Sufatenfes incliti & divites facti sunt, & plusquam 30. millia florenorum extorserunt, præter spolia multa, quæ tam ab ipsis, quam à fugientibus collegerunt.

Theodor-
cus Archie-
piscopus
Colonien-
sis movet in
Sufatenfes
iterum.

Eodem quoque anno, Bastardus Philippi Ducis Burgundiæ Antonius, qui Luzenburgensem Ducatum vice Genitoris regebat, malignum in Treverenses animum gerens, cum armis non posset, insidijs & occulta traditione Trevirum se capturum sperabat. Duos ergo de Senatu Trevirorum viros Belial mercede conduxit, multisque promissionibus in opus propitiæ traditionis concitavit. Quorum alter Wigandus Schenck, alter verò Joannes Longus vocabatur. Qui cum Luzenburgi essent in hospitio, per Bastardum à Treveri secretius vocati, & in stuba soli (ut putabant) de modo traditionis Trevericæ mutuo confutarent ad invicem. Divino contigit nutu, ancillam domus latentem in angulo, eorum audire sermones. Unde avisati per hospitem Treverenses, mox ad se reverios traditores capiunt, tormentis exponunt, confessioque maleficium animi, capitibus truncant, & in quatuor partes divisos ante portas Trevericæ Civitatis membra eorum, ut mos est talibus fieri, suspendunt.

Bastardus
Burgundiæ
Dux Trevi-
rim occu-
pare studet.

Anno prænotato Udalricus de Wirtenberg duxit uxorem Elisabeth filiam Henrici Ducis Bavariæ, nuptiisque Sturgardiæ cum magna pompa celebravit, de qua genuit Eberhardum Comitem de Wirtenberg, postea secundum Ducem, qui cum Ducatum aliquandiu rexisset, post primum Eberhardum Ducem Barbatum, sine liberis profugus obiit in terra aliena, sub ditione videlicet Palatini Comitis Philippi. Henricum quoque Comitem idem Udalricus genuit, cujus filius nomine Udalricus hodie Dux III. terram gubernat Wirtenbergensem.

Eodem anno se fratres Prioratus in Richenbach denuo contra Wolfframmum Abbatem Hirsaugiensem erexerunt in rebellionem, sicuti anno ejus quarto prius fecerunt, ut supra dictum est, sed per industriam Joannis Abbatis in Sella tunc Ordinis nostri Argentinæ Diocesis ad concordiam revocati sunt.

Fratres in
Richen-
bach rebel-
lant Abba-
tis.

MCCCCXLVII.

Anno Wolfframmi Abbatis XIX. Indictione Romanorum 10. mensis Maij die 7. celebratum fuit Ordinis nostri capitulum provinciale XII. apud Con-

Capitulum
Ord. nostri
provinciale
XII. in Con-
stantia ce-
lebratum.

Theodoricus
Archiepiſcopus
Colonienſis
cum Bohemis
obſideret
Sulatum.

Conſtantiam in Monaſterio Petridomus, in quo præfederunt ejuſdem Ordinis noſtri Abbates, Petridomus in Conſtantia, S. Ægidij in Nürenberga, S. Stephani Protomartyris in Herbiſpoli, & S. Gothardi in Hildeſheim, & multa utiliter ſtatuerunt.

Eodem anno poſt feſtum S. Joannis Baptiſtæ, Theodoricus Archiepiſcopus Colonienſis animum ad verſus Sulaſenſes omnino gerens inimicum, decrevit eos jam tertio in manu valida potenter invadere, & ſi potuerit, penitus delere. Conduſtis igitur ex Bohemia ſtipendio 26000, pugnatorum, adjutorio quoque Ducum Saxoniar, Hildeſheimenſis Epiſcopi, & aliorum complurium, magnum in Weſtphaliâ produxit exercitum, & Sulaſum obſidione fortiſſima cinxit. Eſt autem oppidum ipſum muris, turribus, & ſoſſatis optimè munitum: Cives animoſi atque fortiſſimi, & potius interire parati, quam ſubire jugum ſervitutis. Deſolaverunt hoſtes in circuitu terram, ſpoliaverunt pauperes, ruſticos interfecerunt, nemini parcentes, oppidum tamen obcinere non potuerunt, civibus fortiſſime agentibus.

Soluta obſidione Bohemi Schiſmatici & beſtiji crudelioreſ, qui nec Deum timebant, nec homines reverebantur, per Ducatum Montanem & Clivenſem diſſuſi, omnia incendio & ferro deſolaverunt, rapinas ubique facientes, Monaſteria & Eccleſias omni ornatu & rebus ſpoliarunt, ſacra Dominici corporis vaſa, ſulo in terras ſacramento, rapuerunt, Moniales & Deo dicatas Virgines, quas ornavit ſenium, ignibus concremarunt, juniores verò & vulu decoras publicè & ſine verecundia ſtuprantes abegere captivas. *Sed non tulit Divina Majestas tantam impietatem hæreticorum diu inultam, nam populus terræ in unum concurrens, & cum impetu ſuper abeuntes irruens, nihil tale ſuſpicantes omnes in impetu furoris occidit, ut nec unus quidem remanſerit ex eis, Deo illis reddente mercedem impietatis, quam meruerunt.*

Sed etiam Theodoricum Archiepiſcopum Colonienſem, qui Bohemos Schiſmaticos evocari fecerat, & per hoc omnium iniquitatum principium in terris dedit memoratis & cauſam, multa poſt hæc mala invenerunt, ægrotudines, pericula, damna, incommoda & variæ tribulationes, ut diſceret, non decere Chriſtianum Pontificem, fideles tradendos inſidelibus ad puniendum, pro inobedientia non fidei, ſed dominij temporalis.

Conventus
principum
in quo Nicolaus
Papa
verus ſuſcepit.

Anno prænotato Rex Fridericus convocavit omnes Archiepiſcopos, Pontifices, Abbates, Principes, Duces, Marchiones, Comites, Barones, & Cives Regni, ad Aſchaffenburg oppidum Eccleſiæ Moguntinæ juxta ripas Mogani. Quibus convenientibus inter multos & magnos tractatus unanimi fuit conſenſu definitum, Nicolaum Papam V. unicum ſolum & verum eſſe Chriſti Vicarium, ipſique ut Petri legitimo ſucceſſori fore obediendum. Amadeum verò, quem ſui nuncupaverunt Felicem, Antipapam eſſe atque Schiſmaticum, & propterea deferendum ab omnibus, nec ei penitus adhærendum. Et iſta mandata Regis Friderici per univerſam fuerunt denunciata Germaniam.

Henricus
Abbas S.
Ægidij à
Nürnberg,
vir doctus.

Claruit hiſ temporibus Henricus de Gulſten Abbas Monaſterij S. Ægidij in Nürenberga Ordinis D. P. Benedicti, vir doctus & magnæ reputationis, qui in Concilio Baſileenſi, & extra multa fecit in favorem Monaſticæ reformationis, & obſervantiam Regulæ, quam aliàs ſermone docuit.

docuit, in sua conversatione laudabilem ostendit. Scripsit excellentis ingenij sui nonnulla opuscula, de quibus tantum invenimus subiecta. Super septimâ distinctione de poenitentia lib. 1. Item super Distinctione de Consecratione lib. 1. De Passione Domini lib. 1. Cetera me latent.

Joannes ex oppido Dieburg, cognomento de Francofurtia, Theologus Gymnasij Heidelbergensis non indoctus, & his temporibus clarus apud Ludovicum Palatinum Comitem multo in precio fuit. Scripsit & ipse contra Hussitas Bohemos tractatum; contra Feimeros, id est, latentes Scabios Westphalici Judicii, qui se scitos nominant, brevem & pulchrum libellum. De contractibus lib. 1. Et alia plurima. Hic missus à Palatino Comite ad Ludovicum Ducem Sabaudia filium Amadei, sive Papæ Felicis, ut sororem ejus Margaretam Domino suo postularet uxorem, elegantem duxit Orationem sic incipientem: *Verbum mihi est ad te, O. P.*

Wynandus de Sega Villula Cis Rhenana Canonicus Ecclesiæ S. Joannis in Hengia propè Herbipolim, & Pastor Ecclesiæ Parochialis in Bacharach, quod duobus à Bingen distat miliaribus in descensu Rheni fluminis: vir in Jure & omni varietate scripturarum doctus; hebraicæ linguæ non minus, quàm maternæ, id est, Theutonice peritus: causarum advocatus apud Herbipolenses multo tempore fuit. Scripsit in V. libros Moyssi Commentarios libros totidem. Interpretationum Bibliæ Correctorium libb. iv. Reliqua non vidi.

MCCCCXLVIII.

Anno Wolfframmi Abbatis XX. Indictione Romanorum XI. Cives oppidi Regalis Elslingen, auxilio quorundam aliorum Civium Regni contracto milite, Comitum Wirtenbergensium terras hostili cæperunt incurfione vastare. Quibus recognitis Comes Udalricus mox suorum viribus adjutus in hostes irruit, & quasi leo rugiens eorum exercitum, violenter dissipavit, occidens alios, & plures capiens. cæteris conversis in fugam.

His temporibus cum præter unicam viduam Ducatus Luzenburgenfis nullum haberet legitimum heredem, & populus terræ Dominam suam, de qua loquimur, jam propter senectutem ejus despiceret, varie inter quosdam Principes pro ipso disputationes fuerunt subsecutæ. Philippus enim Burgundiæ Dux pro memorato Luzenburgenfi Dominio tanquam proximior hæres, totis viribus certabat. Contra quem Wilhelmus Dux Saxonie animosè certabat, asserens terram Luzenburgensem sui juris esse propterea, quod eam à Friderico Germanorum Rege III. in pignus pro summa pecuniarum notabili suscepisset. Diu duravit ista contentio, & postremò finem accepit talem.

Wilhelmus Dux Saxonum, ut diximus, data Regi Friderico non parva summa pecuniarum, Ducatum prædictum quasi heredibus carentem, & ob id revolutum ad Regnum, ab eo susceptum in pignus, misitque in eum Comitem quendam de Glichen cum viris armatis compluribus, ut Ducatus caperet realem sive corporalem possessionem. Qui veniens ad oppidum Luzenburg, in brevi tempore majorem Ducatus partem obtinuit sine contradictione aliqua: Nobilibus terræ in verba Saxonum facillè jurantibus, propterea quod & Dominam suam contemnerent, & proprijs, non publicis commodis inhiarent. Obtenit majore Ducatus

G g

parte,

Joannes de
Francofurtia
Theologus.

Wynandus
de Sega
Canonicus.

Cives de
Elslingen à
Comite
Wirten-
berg profligati.

Luzenburgi
Ducatus.

Wilhelmus
Dux Saxo-
nie obtinuit
Ducatum
Luzenburg.

Domina
Luzembur-
gi contra
Saxones
invocat
Burgun-
dam.

Philippus
Dux Buc-
gundie ob-
tinuit Du-
catum Lu-
zenburg.

Philippus
Comes
Palatinus
moritur.

Solis defe-
ctio fuit.

Pestilentia
magna fuit
per totam
Europam
& plures
eorum
pſit.

parte. Comes cum paucis refidebat in oppido: regionem verò militum Domini ſui commiſerat diſpoſitioni per loca gubernandam.

Verùm poſtquam Saxones jam ſe per omnia in Ducatu ſecuros ex- ſtimarent, atque potentes, Domina terrar, quæ fuerat ultima Ducis Wen- ceſlai relicta vidua, & ex ſtirpe Ducum Baviaræ progenita, videns & dolens ſe contemptam & deſertam à ſubditis ſuis, atque Nobilibus ſimul & Saxonibus inſenſam, nuntium cum litteris ſecretò miſit ad Philippum Burgundiæ Ducem, ſcribens ei & promittens, omnem ſe terram Luzen- burgienſem ejus imperio ſubdituram, modo veniat ipſe, vel mittat exer- citum, qui Saxones potenter expellat.

His recognitis Dux Philippus corde lato jucundus mulieri ſtatim ſecretè reſcripſit, omnia ſe pro ejus arbitrio facturum, datòque & accepto inter ſe modo, quo tutius arque ſecretius omnia fierent, dies negotio ſtatuitur, opportunitas exſpectatur. Terminò inſtante, quem præfixerat rebus occultè perficiendis, Dux Philippus miſit ad oppidum Luzenburg Capitaneum unum cum decem millibus viris armatis, qui nocte venien- tes ordinatione mulieris, & quorundam Civium intromiſſi ſunt in oppi- dum, & arcem, & omnia ſub ſilentio in ſuam receperunt poteſtatem. Saxo- nes qui erant in Oppido & arce, omnes fuerunt capti paucis exceptis, qui ſalutem fugà quaſierunt. Cæteri verò qui erant per Ducatum in diver- ſis munitionibus deputati Cuſtodes, poſtquam audierunt Luzenburg à Burgundionibus captum, facti pavore deſperati omnes fuga lapſi in Saxoniã unde venerant magna cum confuſione revertuntur. Et ſic Ducatus Luzenburgi devenit ad Burgundos uſque in præſens.

Anno prænotato xiv. die menſis Julij horã tertiã poſt meridiem in oppido Heidelberg, moritur Philippus Rheni Palatinus, Baviaræque Dux, Patre Ludovicò pio, matre verò Margaretha filia Amadei primi Ducis Sabaudiar. Vixit annis Lix. menſibus iv. diebus xiii. de quo per temporum ordinem conſequenter dicemus reliqua.

Eodem anno xxix. die Auguſti, horã diei ſextã, facta eſt ſolis de- ſectio, quam Græco vocabulo Eclypſin, id eſt, celationem nuncu- pant, quam in diverſis Regionibus varij motus & multa prælia ſequenti anno fuerunt ſubſecuta, in Anglia, in Gallia, in Apulia, in Flandria, per totam ſerè Italiam, & in multis Germaniæ locis; fuitque terra latronibus, raptoribus & ſceleratiſſimis plena homicidis, qui vias, itineraque mer- catorum obſervabant in nemoribus latitantes, & neminem tutò ſinebant tranſire.

MCCCXLIX.

Anno Wolframmi Abbatis XXI. Indiſtione Romanorum xxi. magna peſtis totam penè Europam occupans; innumerabilem multitudinem mortalium conſumpſit. Miranda generis humani calamitas! quàm cito ſe homo ſenſit infectum peſtilentiæ veneno, ſine mora concidit ægro- tus, non medicina cuiquam proſuit, imò vix tempus dabatur vocandi Medicum; nec ſi vocatus fuiſſet, præ timore accedere conſenſiſſet in- ſectum. Idem penè fuit punſtum ſentire adeſſe, & mori. Aliqui primo die moriebantur ſtatim infecti, alij ſecundo, tertium verò diem pau- ciſſimi ſupervixerunt infirmi: media pars hominum in Europa Chri- ſtianorum hanc peſtem non evaſit.

Eodem

Eodem anno confederati in unum Theodoricus Archiepiscopus Moguntinus, Episcopus Bambergensis, Episcopus Eichstattenfis, Carolus Marchio Badensis, Udalricus Comes Wirtenbergensis, & Albertus Marchio Brandenburgensis, bellum quibusdam Civitatibus Regni indixerunt. Contracta igitur multitudine pugnantium Albertus Marchio contra Nürenbergenfes (quibus multum erat infensus) exercitum duxit, & omnia per circuitum hostiliter vastavit. Cives primo hostium occurfu terribi sese in oppido continuerunt, sed postea resumptis in animo viribus, contractisque mercede copijs militum, in agros principum, & præcipuè Marchionis Alberti potenter eruperunt, ferro & igne omnia hostiliter devastantes. Duravit ista Alberti cum Civibus contentio in annum sequentem, donec postremò exhaustis bursis & promptuarijs utriusque partis egestas pacem composuit.

C. i. federa-
tione fit
Et incipit
contra Ci-
vitate re-
gum.

Anno prænotato Felix Papa IV. in Concilio Basileensi quondam contra Eugenium electus. anno Pontificatus sui x. nondum completo, precibus Friderici Regis Germaniæ & quorundam aliorum Principum inductus atque persuasus, Nicolao cedere statuit, & renunciare papatui consensit certis sub conditionibus, quas in suo procuratorio manifestè expresse.

Amadeus,
qui & Papa
Felix Nico-
laus vocare
consuevit.

Prima Condicio fuit: Ut Amadeus ipse post resignationem Pontificatus sui mox per Nicolaum institueretur Cardinalis SS. Romana Ecclesiæ simul & de latere Pontificis Legatus per Germaniam & Sabaudiam suam.

Prima Con-
ditio.

Secunda Condicio fuit: Ut Cardinales omnes, quos in suo Pontificatu crearat, in eorum dignitatibus permanerent, & per Romanam Ecclesiæ provide-
rentur suis ceteri, erant enim viri in omni scriptura doctissimi.

Secunda.

Tertia Condicio fuit: Ut Papa Nicolaus ratificaret omnes Institutiones, Constitutiones, & Ordinationes Episcoporum, Abbatum, Prælatorum & Clerico-
rum per Felicem factas, simul & Beneficiorum collationes, provisiones, commissio-
nes, & cetera ejus acta omnia, quæcunque in sua obedientia fecisset, ut Papa.

Tertia.

Quarta Condicio fuit: Ut Papa Nicolaus omnia & singula in Basileensi Concilio facta, statuta, conclusa sive decreta, autoritate sua Apostolica ratificaret, approbaret & confirmaret, decerneretque ipsum Concilium in Spiritu Sancto lega-
timè fuisse congregatum, & inter Concilia Ecclesiæ numerandum.

Quarta.

Itaque Romam venientibus ad Nicolaum Pontificem Amadei Procuratoribus cum plena potestate resignandi, salvis Conditionibus præscriptis, Cardinalium & Prælatorum, qui erant in urbe, adunatur Con-
cilium; in medium Amadei postulatio proponitur, Conditiones inter-
positæ referantur. Consultatione habitâ placuit tam Prælati, quam Summo Pontifici pro bono pacis & unionis Ecclesiasticæ, Amadeo postu-
lata concedere, perniciosumque schisma propositis medijs auferre. Concessit itaque Nicolaus Papa Amadeo, quæ postulaverat: & Procu-
ratores omne Jus ejus, quod habuit vel habere potuit ad Papatum, juxta
mandatum, quod acceperant ab eo, in Consistorio publicè resignarunt. Ex facta est læticia magna in populo non solum Romæ, sed in omni
quoque gente totius Orbis Christiani, gaudentibus & lætioribus cunctis
timentibus Deum, quod Ecclesiæ suam à schismate liberaret.

Nicolaus
Papa. Con-
ditiones
Amadei
omnes ad-
mittit.

Ggg 2

Nicolaus

Nicolaus
Papa con-
firmat aña
& gesta
Concilij
Basilienfis.

Ludovicus
Comes Pa-
latinus pa-
ter Philippi
moritur.

Fridericus
Palatinus
Philippi fr-
tutor annis
xxvi.

Nicolaus ergo Pontifex de consensu & consilio Cardinalium ratifica-
vit, approbavit & confirmavit aña & gesta Basileensis Concilij anno præ-
notato, xxii. die mensis Junij, sicut patet in Bulla quam dedit.

Eodem anno xiii. die mensis Augusti, moritur Ludovicus Comes
Palatinus Rheni, Bavariaeque Dux & Princeps Elector, Heidelbergæ in
Choro Ecclesiæ S. Spiritus cum honore sepultus, filium reliquit unicum,
undecim menses habentem ætatis, nomine Philippum, quem genuit ex
Margaretha Amadei Ducis Sabaudie supradicti Felicis Papæ filia, & reli-
cta quondam Ludovici Regis Siciliæ, quæ tertio postea nupsit Udalrico
Wirttembergensi Comiti.

Moriturus autem ipse Ludovicus Princeps Christianissimus, filium
suum memoratum unigenitum Philippum, uxorem quoque Margaretham,
& omnem Principatum suum Friderico fratri suo commendavit, qui non
habuit uxorem, sub tali videlicet conditione: ut ipse Tutoris ageret offi-
cium, quo usque Philippus decimum octavum compleverit annum: quo,
miseraente Deo, completo, Tutoris officium expiraret. & Philippus pa-
ternum liberè haberet Dominium. Sed fratre mortuo Fridericus super-
vivit annis xxvi. & nomen Tutoris non deposuit, nec Principatum, ut
promiserat, Philippo resignavit: sed quandiu vixit, officium Tutoris
tenuit, & prudenter omnia gubernavit.

MCCCC.

Annus Ju-
bilæus Ro-
mæ cele-
bratur.

Anno Wolframmi Abbatis XXII. Indictione Romanorum XIII. Ni-
colaus Papa IV. Jubilæum, id est, annum Remissionis peccatorum Romæ
celebravit. Ad quem ex omni Christianorum orbe insueta penè multi-
tudo hominum convenit; quorum tanta copia fuit, ut non solum domos,
sed etiam plateas urbis implerent, & nocte sub dio plures dormire com-
pellerentur. Nicolaus autem Pontifex Romanus sua providentiâ dispo-
suerat, ut nihil eorum deesset peregrinantibus in urbe, quæ ad vitæ su-
stentationem videbatur necessaria. Romam tunc non urbem vidisses,
sed orbem, præ nimia hominum frequentia, in tantum confluentibus ex
omni Europa peregrinis, ut in plateis sese comprimerent. & non facile
nisi per longos circuitus de Ecclesia ad Ecclesiam transirent.

Duceni
homines
Romæ
compressi
multitudi-
ne percuti.

Unde quadam die tanta hominum multitudo ad S. Petrum euntium,
& reduntium in ponte S. Angeli sibi mutuo venit obviam, quod præ ni-
mia pressura sese urgentes, non minus quam cc. homines in Tyberim
eciderunt, fueruntque submersi. In Ecclesijs etiam tanta compressio in-
trantium & exeuntium fuit, ut se mutuo collidentes graviter plures læ-
derentur. Unde necesse fuit deputare custodes, qui imperum populi
cohiberent.

Eodem anno Jacobus Archiepiscopus Trevirorum, & Conradus
Episcopus Metensium cum cxi. Equitibus Romam pro Indulgentijs pro-
fecti sunt Jubilæi, quos Papa Nicolaus magnâ susceptos humanitate non
sine honore dimisit. Inter plura quæ Archiepiscopus prædictus à Summo
Pontifice concessa petrauit, unum fuit, ut Gymnasium generale, sive Uni-
versitatem literariam in Civitate Trevirorum posset instituere, mor-
caterarum Privilegiatam, in qua omnium facultatum legerentur
lectiones.

Anno prænotato contentionibus & bellis inter Principes & Civitates
Regni

Regni adhuc durantibus. Comes de Wirtemberg adiutorio suorum per Sueviam satis magna clade affecit Cives & oppida Regni sibi vicina.

Albertus quoque Marchio Brandenburgensis, vir audax, strenuus & bellicosus multorum Principum suffultus auxilio, inimicitias contra Cives Regni & maxime Nürenbergenses animo tenacissimo per biennium continuavit. Novem cum eisdem Nürenbergensibus praelia idem Marchio commisit, in quorum octo victor gloriosus exiit, in uno tantum superatus fuit. Nec prius de pace admisit tractatum, donec exustis villis, destructis agris, interfectisque cultoribus terræ contendentibus pecuniæ defecerunt.

Albertus Marchio contra Nürenbergenses octies victor exiit.

Eodem anno xv. die mensis Novembris, Waltherus de Ehingen, Civis Ulmenfis, vir prudens & potens inter suos, junctis sibi copiis Civitatum regni, pugnatorum non parvum adunavit exercitum, cum quo terras Comitum de Wirtemberg hostiliter invadens, omnia ferro & igne in circuitu devastavit. Contra quos Comes memorati Udalricus & Ludovicus validum suorum & amicorum miserunt exercitum, simulque propè Eßlingen oppidum Regni concurrentes atrox committitur bellum, in quo Civium Regni à Comitibus superatur exercitus, & victoriam Comes consequuntur. Ex parte autem Civium in eo bello plures ceciderunt, inter quos occubuit etiam Waltherus de Ehingen, Capitaneus Ulmenfium, & Hieronymus Basinget de Nördlingen Campiductor cum alijs multis.

Comites in Wirtemberg contra Civitates regales bellum.

Anno prenotato quinta die mensis Maii, vel ut alij scripserunt vi. hora crepiter post medium noctis prima, per incuriam & negligentiam eorum, qui circa organum laboraverunt in die, ignis magnus in Ecclesia Spirensi accensus, turrim, campanas, organum & tectum Ecclesiæ totum consumpsit, & magnum Capitulo damnum intulit; erant enim Clerici simul & Laici vino æstuantes, qui ventosas organi perungentes, malè custodierunt ignem. quo circa organi locum incendio per funes campanarum (dictu mirum) ad superiora ascendit in turrim, & Ecclesiam devoravit; cujus negligentie causa duo Vicarii majoris Ecclesiæ combustæ custodes, & fabricæ magistri Joannes & Christianus in Udenheim captivi ducuntur.

Ecclesia major Spirensis incendio mirabili concremata.

His temporibus in Civitate Moguntina Germaniæ propè Rhenum, & non in Italia, ut quidam falsò scripserunt, inventa & excogitata est ars illa mirabilis & prius inaudita imprimendi & characterizandi libros per Joannem Gutenberg civem Moguntinum, qui cum omnem penè substantiam suam pro inventione hujus artis exposuisset, & nimia difficultate laborans, jam in isto, jam in alio deficeret, jamque propè esset, ut desperatus negotium intermitteret, consilio tandem & impensis Joannis Fust æquè Civis Moguntini rem perfecit inceptam. In primis igitur characteribus litterarum in tabulis ligneis per ordinem scriptis, formisque compositis Vocabularium Catholicon nuncupatum impreserunt, sed cum ipsidem formis nihil aliud potuerunt imprimere, eo quod characteres non fuerunt amovibiles de tabulis, sed insculpti, sicut diximus. Post hæc inventis successerunt subtiliora, inveneruntque modum fundendi formas omnium Latini Alphabeti litterarum, quas ipsi matrices nominabant, ex quibus rursum æneos sive stanneos characteres fundebant, ad omnem pressuram sufficientes, quos prius manibus sculpebant. Et revera sicuti ante 30. ferme annos

Arts impressoria libri, sum apud Moguntiam reperiata est.

G g 3

ex

Omnia ar-
tis prima
inventio
difficilis.

In laudem
artis im-
preſſoriae
exclamato.
tio.

Wilhelmus
Præpoſitus
in Roth
contra Ab-
batem ſe
erigit.

Fridericus
Rex Roma-
nor. pro Co-
rona Imper-
ij Roman
pergit.

Fridericus
Rex à Nico-
lao Papa
coronatur
Imperator.

ex ore Petri Opilionis de Gernsheim civis Moguntini, qui gener erat primi artis inventoris, audivi, magnam à primo inventionis huius hæc ars impreſſoria habuit difficultatem. Impreſſuri namque Bibliam, priusquam tertium compleſſent in opere quaternionem, plusquam 4000. florenorum expofuerunt. Petrus autem memoratus Opilio, tunc famulus, poſtea gener, ſicut diximus, inventoris primi, Joannis Fuſt, homo ingeniouſus & prudens, faciliorem modum fundendi caractères excogitavit, & artem, ut nunc eſt, complevit. Et hi tres imprimendi modum aliquan- diu tenuerunt occultum, quoſque per famulos ſine quorum miniſterio artem ipſam exercere non poterant, divulgatus fuit, in Argentinenſes primò, & paulatim in omnes nationes. *O felix noſtris memoranda impreſ- ſioſactis! Deſerat quaſi totum quod fundis in Orbem; omnes te ſummis igitur nunc laudibus ornant, inventore niteturque lingua tuo. Nunc parvo doctus quilibet eſſe poteſt, te docet quando ars hæc mira reperta fuit.* Et hæc de Impreſſo- ria mira ſubtilitate dicta ſufficiant, cujus Inventores primi Cives Mogun- tini fuerunt. Habitabant autem primi tres artis Impreſſoriae inventores, Joannes videlicet Guttenberger, Joannes Fuſt, & Petrus Opilio gener ejus Moguntia in domo zum Jungen dicta, quæ deinceps uſque in præſens Impreſſoria nuncupatur.

Anno item prænotato poſt obitum Gotfridi Præpoſiti in Roth, Wil- helmus de Stetten per Wolframmm Abbatem Hirſaugienſem Præpoſi- tus fuit inſtitutus. Qui paulò poſt in ſuperbiam elevatus Abbatem ſuum cepit contemnere, & ejus imperio temerè contraire; volebat enim ipſe, ſi poiuiſſet, Advocatiam præpoſiturae, quam Comes de Oetingen in feudum recipiunt, alienare penitus, & eis in perpetuum concedere pro- prietatem. Quod ut mox Wolframmo Abbati Hirſaugienſi certa rela- tione innotuit, omnes eorum conatus impedivit. Conſpiraverant in unum Comes & Præpoſitus, alter cupiens advocatiam præpoſiturae libe- ram, alter ut à jurisdictione Abbatis fieret abſolutus. Sed Wolframmm non minus jure, quam prudentiâ utriuſque conatum repreſſit.

MCCCCLI.

Anno Wolframmi Abbatis XVIII. Indictione Romanorum XIV. Fri- dericus Rex Germanorum III. cum magna Comitum Principum atque Nobilium & exercitu 12000. pugnatorum pro Corona Imperij Romani proficiſcitur, quem Helionora Eduardi Regis Luſitanie filia ſibi noviter deſponſata comitatur. Qui cum Romam perveniſſet 16. menſis Martij, coronam ferream, quam Mediolani propter varios bellorum tumultus ſuſcipere non voluit, in Eccleſia S. Joannis Lateranenſis ab uno Cardina- lium juſſu & autoritate Romani Pontificis Nicolai Papæ V. accepit. Deinde 20. die menſis Martij, quæ fuit 14. Dominica quadrageſimæ, in qua pro introitu Miſſarum: *Latus Jeruſalem*, in Eccleſia Dei cantabatur, Nicolaus Papa V. ipſum Regem Fridericum Romæ in Eccleſia S. Petri una cum Leonora, deſponſata ſibi conjuge Imperatorem ſolemni pom- pa coronavit, qui deinceps imperavit annis duobus & quadraginta. vir mitiſſimus, amator Cleri, & pauperum defenſor humaniſſimus, paciſticus, prudens, quietus, & in omnes munificentiſſimus.

Miſſam Pontifice cantante, novus Imperator legit Evangelium: *Exijt edictum à Caſare Auguſto, &c.* Tenensque in manu vibravit gladium, ſum- pſit

plur deinde cum Pontifice prandium. Inter prandendum fertur Papa dixisse ad Cæsarem: *Multa de te gloriosissime fili prænuntiata sunt mala, quas facit Ecclesia, si fidem adhibere prædictionibus huiusmodi debemus.* Cui Imperator respondit: *Mea intentio pro Ecclesia Dei bona & recta est. si Deus aliud de me aut per me ordinare voluerit, in ipsius potestate est, qui solus omnia novit, potest & disponit secundum suam rectissimam voluntatem.* Et notandum, quod multi spiritum sibi Prophetiae temeraria præsumptione usurpantes multa de Friderico Imperatore III. mala prædixerunt esse futura, quod videlicet esset furus Ecclesiae Romanae persecutor, Romanorum Pontificum, Prælatorum Ecclesiae Universalis inimicus & destructor, Cleri & pauperum oppressor, tyrannus impius, crudelis, maleficus, infidelis & fidei Christianae hostis, delictor & osor, quæ omnia, frivola, ficta, falsa & mendacia fuerunt. Constat enim omnibus, qui noverunt eum, quod cunctis diebus regni sui simul & Imperij per annos 53. in fide Christi semper princeps fuit Catholicus & Christianissimus, nunquam Ecclesiae molestus, nunquam tyrannus, nunquam crudelis. Romanos Pontifices, Cardinales, Episcopos, ceterosque Prælatos Ecclesiae simul & omnem Clerum in reverentia debita unicuique semper habuit, & unumquemque pro conditione status ejus ut Dei ministros honoravit. In omni conversatione sua mansuetissimus semper extitit, justitiam coluit, pacem dilexit, nulli contumeliam fecit. Manifestum est ergo prædictiones de illo malas omnes extitisse mendaces.

Coronatione Imperiali solemniter peracta. Cæsar Fridericus Roma digrediens cum omni populo suo intravit Neapolim, & Rege Alphonsi, qui tum Regnum Apulie, Siciliae occupaverat, Arragoniae regno paterno interim gubernatoribus credito, amicè salutato, nuptias cum, Helionora deponata sibi Regis Portugalliae sive Lusitaniae filia solemniter celebravit, de qua postea genuit Maximilianum Cæsarem hodie feliciter imperantem, & filiam unam, quæ nupsit Alberto Duci Bavariae, ut suo loco dicemus. Cæsar itaque peractis in Italia, pro quibus intraverat, rediit in Germaniam.

Anno prænotato, Nicolaus Papa V. misit in Germaniam Nicolaum de Cusa Patria Mosellanum SS. Romanae Ecclesiae Tituli S. Petri ad Vincula Presbyterum Cardinalem, Episcopum Brixensem in Bavaria, Legatum Sedis Apostolicae de Latere cum Indulgentijs Jubilæi. Qui venit ad Treverim nativitatis suæ metropolim, ac deinde ad alias regni partes Germanici, & Jubilæi gratiam per semetipsum in cancellis prædicans nuntiavit.

Anno eodem 23. die mensis Maij, quæ fuit Dominica quarta post Festum Dominicæ Resurrectionis, fuit celebratum quartum decimum, Ordinis nostri Provinciale Capitulum Herbipoli in Monasterio sancti Proto-Martyris Stephani: in quo Nicolaus de Cusa Cardinalis Legatusque Apostolicæ Sedis memoratus cum quatuor Abbatibus præfedit propria in persona. Nomina verò Abbatum com præfidentium ista fuerunt, S. Ægidij in Nürenberga, S. Burckhardi prope Herbipolim, S. Petri in Erfurdia, & S. Gothardi prope Hildesheim, Monasteriorum Ordinis nostri Abbates. In eodem Capitulo prædictus Cardinalis in Dominica præscripta: *Cantate*, Pontificalibus indutus Missam solemniter decantavit;

Vaticinia de Friderico III. falsa multa fuerunt prædicta.

Imperator Fridericus semper Ecclesiam fidelis fuit & subditissimus.

Imperator Fridericus uxorem ducit Helionoram in Neapoli.

Capitulum Ordinis nostri Provinciale Herbipoli celebratur, præfente Nicolao de Cusa Cardinali Legato.

Perjurip-
res in de-
formitate
manſerunt.

vit; poſt cujus finem omnes & ſinguli Abbates per ordinem accedentes ad ſummam memoratæ Eccleſiæ aram ſive altare, in manus ipſius Legati ante altare ſedentis ſub jurejurando promiſerunt, quod infra annum, concludam in Capitulis Reformationem ſine dilatione vellent aſſumere, & tam in ſe, quàm in ſubditis ſuis fideliter obſervare. Simile juramentum fecerunt procuratores abſentium in animas eorum, quorum procuratores fuerant conſtituti. Juraverunt omnes: ſed obſervantiam infra annum pauci acceptarunt: ſic ergo plures facti ſunt deierantes.

Cardinalis
Nicolaus
de Cuſa
multa fecit
in favorem
unionis
noſtræ.

Prædictus Cardinalis Nicolaus Cuſanus vir undique doctiſſimus in ſua Legatione multa conſtituit, ordinavit & fecit per Germaniam pro reformatione, honore & utilitate Ordinis S. P. N. Benedicti, & præcipuè in Dioceſi Moguntina, in qua ſuo tempore obſervantia Bursfeldenſis magnificè pullulare cepit: multas in favorem ejus edidit conſtitutiones: obſervantiam, unionem & Capitulum annale Bursfeldenſium auctoritate Legationis ſuæ primus approbavit. Quæ omnia poſtmodum Pius Papa ſecundus auctoritate Apoſtolica confirmavit: & privilegia, quæ olim Papa Eugenius IV. obſervantiæ Congregationis S. Juſtinæ de Padua contulerat, unitis & uniendis Bursfeldenſium Capitulo Monaſterij conceſſit. Multa ſcripſit iſte Cardinalis Theutonicus, quorum & in libro de ſcripturis Eccleſiaſticis jam dudum mentionem fecimus: & in ſequentibus anno Bernardi Abbatis quarto, quo ab hac vita migravit ad Chriſtum, latius dicemus.

Ludovicus
Comes in
Wirten-
berg obijt.

Anno item prænotato pace inter Principes & Civitates Regni necdum plenè firmata, correptus peſte Ludovicus Comes de Wirtenberg, frater Comitum Udalrici ſupradicti, in Urach moritur, & apud Carthufenſes in Guttenſtein cum honore ſepelitur. Uxorem habuit Mechtildem Ludovici Palatini Comitum filiam, de qua genuit duos filios, Ludovicum, qui adoleſcens ſine liberis deceſſit, & Eberhardum cognomento Barbartum poſtea Primum Ducem in Wirtenberg, Virum juſtum, inclitum & prudentiſſimum. Is in Comitatu Patri luſcedens uxorem duxit Mechtildem Ludovici Marchionis Mantuani filiam nomine Barbaram, de qua genuit unicam filiam, quæ juvenula mortua eſt. Reliquit etiam Comes Ludovicus memoratus duas filias, Mechtildem quæ nupſit Landgravio Haſſiæ, peperitque duos noviſſimos Wilhelmos, quorum adhuc ſenior vivit: & Eliſabeth quæ primò nupſerat Comiti de Naſſavv, & poſtea Comiti de Stollenberg.

Bernardi-
nus Ord.
Minorum
Canoniza-
tur.

Nicolaus Papa V. eodem anno D. Bernardinum Patriâ Senenſem Ordinis Fratrum Minorum B. Franciſci ſignis & miraculis clarum in vita ſimul & poſt mortem, aſſenſu Cardinalium Catalogo Sanctorum adſcripſit.

MCCCCII.

Anno Wolframmi Abbatis XXIV. Indiſtione Romanorum xv. Fridericus Comes Palatinus Rheni Tutor & patruſ Philippi, contractis copiis bellatorum contra Comites de Luzelſtein proceſſit ad prælium. Cuius adventu perterriti Comites in Caſtello ſuo ſe continuerunt, non audentes cum tanta multitudine dimicare. Unde Fridericus firmata obſidione Luzelſtein per ſeptem dies & duos menſes fortiter impugnans, tandem in profeſſo S. Martini Caſtellum cum oppido violenter obtinuit, &

& omnem Comitatum suo Dominio subjugavit. Comes autem ex Luzelstein prius occultè fugerat, nec Palatino congredi audebat. Causam belli, quantum possumus, breviter dicemus. Ludovico pio Comite Palatino Rheni patre Philippi viam universæ carnis ingresso, sicut anno Wolfframmi Abbatis XXI. dictum est, Fridericus frater, qui erat sine uxore, consensu procerum curiæ Palatinatûs, auctoritate quoque & confirmatione Sedis Apostolicæ Tutor infantis Philippi constitutus est; & cum titulo Electorij Principatus Imperij Romani Palatinum & Principem Electorem se & scripsit, & gessit in omnibus: non Tutorem se nominans, sed Dominum.

Causa quæ fuerit difficultatis inter Palat. & Comites.

Displicuit ista prerogativa, ne dicam potestas, vicinis Principibus, & in primis Theodorico Archiepiscopo Moguntino: Stephano quoque Duci Gemini Pontis, & filijs ejus Friderico & Ludovico, Carolo Marchioni de Baden. & Comitibus quibusdam, præcipuè illis de Luzelstein, qui singulari odio Comitem Palatinum Fridericum prosequerantur, & insequerantur. Unde contractis ut poterunt latrunculis, frequentes hostilèsque incursiones fecerunt in terram ejus, & multas pauperibus clades igne, ferro & rapina intulerunt. Adhæserunt autem prædictis Comitibus de Luzelstein occultè principes memorati, quorum seducti pollicitationibus, quidquid poterunt mali, semper in Palatinum præsumpserunt. Post multas tandem injurias Comitum, quas terræ pauperibus intulerunt, evigilans Palatinus, qui alioquin Princeps erat mirissimus, diutius eorum tantam insolentiam dissimulare non potuit, sed contracto milite Luzelstein obsecit, cepit, & Comites de terra eorum fugavit usque in præsentem diem.

Comites: tum Luzelstein Fridericus Palatinus obtinuit glaudium.

Eodem anno, postquam Fridericus Imperator de Italia reversus est in Germaniam, omnia tumultu fieri, maxime in Austria & Ungaria comperit: constitutum namque in Nova civitate, oppido Austriæ, cum Ladislao adolescente daodenne, filio Alberti Regis Ungariæ quondam atque Bohemiæ, obsidione cinxerunt Australes; quibus se Bohemi ducentis Equitibus & mille pedibus adiungunt, Ladislaum memoratum puerum Regem suum importunè postulantes. Sed Fridericus Imperator voces eorum contemnens, dare Adolescentem Bohemis ut minorem, & necdum idoneum ad regnum non concessit.

Imperator Fridericus in Nova civitate Austriæ à suis obsidetur.

Cunctis igitur, quos secum habuit in oppido, militibus bello aggredi fortiter statuit obdentes. Commissum est atrox bellum, & Cæsariani tam virtute, quam fortitudine multitudinis superati terga dederunt, & in oppidum, unde processerant, revertuntur. Tandem mediantibus Sigifmundo Archiepiscopo Salisburgensi, & Carolo Marchione de Baden, Cæsar inductus Ladislaum Bohemis tradidit, & pax soluta obsidione reformatâ fuit.

Bellum fuit inter Cæsarem & Australes ante novâ Civitatem.

MCCCLIII.

Anno Wolfframmi XXV. Indictione Romanorum prima, Monasterium S. Joannis Baptistæ in Ringangia per Monachos Cœnobij S. Jacobi propè Moguntiam reformatum est, & ad unionem Capituliannalis observantiæ Bursfeldensis receptum. Quam quidem reformationem Nicolaus Cusa Cardinalis tunc in Germania Legatus & Rudolphus de vici-

Monasterium S. Joannis in Ringangia reformatum.

H h h

229

no vico Rüdesheim Episcopus Uratislaviensis consensu Archiepiscopi Moguntini Theodorici, summa diligentia promoverunt: & quia Monasterium ipsum per diuturnam in utroque statu deformationem in magnam devenerat paupertatem, ut Monachi jam tunc reformati non haberent, unde viverent, Archiepiscopus ordinaria, & Cardinalis Apostolica auctoritatibus Conobium eis, Clusa dictum, in pede montis positum, & jam monialibus vacuum, aut propè vacandum, in perpetuam tradiderunt possessionem.

Constantinopolis ab Imperatore Turcarum capta.

Eodem anno tricesima die mensis Maij, Mahumetes Turcarum Princeps anno tyrannidis suæ tertio, nobilissimam, famosissimamque Græcorum urbem Constantinopolim maxima vi armorum, terra marique impugnavit, 30. die obsidionis cepit, & stragem Christianorum in ea miserabilem fecit; omnes enim utriusque sexus homines, qui excessissent quintum ætatis annum, gladio iussit occidi: sacerdotes Monachos & Clericos omnes quotquot reperit, inauditis tormentis affectos cruciavit. Moniales Virgines & speciosas juvenculas sive mulieres primò spurcissima libidine polluerunt, deinde alias peremerunt, alias duxere captivas. Constantinum Paleologum Imperatorem Græcorum Mahumetes capite truncavit. O quid mali non præsumit mens impia! Civitate obtenta non satis fuit scelestissimo homini sævisse in homines, nisi etiam sæviret in Deum & Sanctos, Omnes in Urbe SS. Ecclesias polluit: Reliquias eorum quotquot reperit, ornatu spoliatis in lutum projici, militibus, ut equites deusper decursarent, in lutumque calcibus equorum mergerent præcepit. Sed ubi milites tantam offibus mortuorum contumeliam inferre trepidarent, prior ipse cum equo suo super busta Divorum insiluit, & conversus ad milites impia voce clamavit: *Quisquis vestrum mæfentus non fuerit, per magnum Dei nuntium Mahomet juro, quod hodie morietur.* Hac voce conterriti milites equos unanimi cursu agitanes Sanctorum Reliquias in lutum demerferunt.

Reliquie Sanctorum conculantur in lutum.

Libri omnes Christianorum lacerantur & submerguntur in mari.

Templum quoque S. Sophiæ, id est, æternæ Sapientiæ Dei Patris in orbe toto famosissimum, quadringentis per circuitum turribus ornatum, & multis SS. Corporibus ac reliquijs gloriosum, turpiter prophanans stabulum fecit equorum. Heu quid non præsumit impietas! Omnes Christianæ fidei libros, SS. Martyrum gesta & Passiones, Commentarios Patrum, & quidquid scriptum reperit, quod ad pietatem & eruditionem cultorum virtutis suspicabatur pertinere, in unum iussit comportari, & impletas complures naves vetustas & perforatas libris & voluminibus preciosissimis & multis in profundum maris fecit demergi, existimans se fidem Christianam tali crudelitate per universam gentem Græcorum deleturum.

Magister Thutonorum in Prussia periturus à Rege Poloniarum.

Igitur Constantinopoli capta Turcarum Princeps Mahometes Amurati filius totum in brevi Græcorum imperium obtinuit, & multa deinceps Christianis mala fecit de quibus jam scribere laxius, non est oportuum. Statui enim Germanus Scriptor à principio narrationum mearum, in exterarum Nationum gestis, quæ amplo sunt scripta boatu, non diu morari.

His quoque temporibus magni cumulus in Prussia fuerunt exorti, & multorum sanguine vix tandem sedati. Nam Pruteni contra Magistrum Theutonorum in unum conspirantes sese in rebellionem gravissimam erexerunt,

erexerunt. Ex quibus oppidorum & castrorum l.v. cives & incolæ ad Regem Poloniæ defecerunt. Unde contractis copijs ab utraque parte animis ferocibus itur ad bellum, sanguis effunditur multus, & diu anticipi Marte pugnatur. Rex tandem Poloniæ Victor obtinuit campum, & ordinis Theutonicorum plures occidit. Parum tunc abfuisse constat, quod militia Theutonicorum Prussiam totam perdidisset.

Rex autem Poloniæ victor in campo factus cum exercitu suo ulterius progreditur, & primò cepit montem Regium, id est. Königsberg oppidum, deinde Marienbrug & plura in circuitu oppida & Castella. Postremò etiam principale terræ oppidum nomine Dantiscum ad Polonos defecit. Sunt qui scribant, eam Theutonicorum cladem ex culpa eorum fuisse causatam, quod sine pietate in subditos exercerent tyrannidem.

Pruteni
plures à
Domais
suis Theu-
tonicis ad
Polonos
defecit
ulque in
hunc diem.

Anno prænotato Wolfframmus Abbas hujus Cœnobij Hirsaugiensis contentionem magnas & diuturnas habuit, cum Philippo Comite de Rineck, qui Prioratum Cœnobij de Schonrein in suis iuribus nimium inquietavit. Unde Postremò partes ambæ in Othonem Palatinum Comitem Bavaricæ Ducem, qui morabatur in Mosbach, compromittentes, conditiones pacis, ut sonant litteræ ab eo composite, anno præscripto susceperunt.

M C C C C L I V.

Anno Wolfframmi Abbatis XXVI. Indictione Romanorum II. Henricus Rex Portugalliæ regnum suum ampliare cupiens, mare Oceanum armato cum milite navigio ingreditur, & si quæ sint Insulæ hominibus incognitæ percuratur. Invenit ergo insulas in mari plurimas, nunquam eatenus ab hominibus inhabitatas, inter quas una fuit cæteris major atque præclarior, fontibus irrigua, pingui gleba satis admodum dives, nemoribus & pratis adornata, & hominibus ad colendum valde idonea. In hanc Insulam diversarum occupationum & artium homines misit, qui eam inhabitarent, & colerent, singulisque annis tributum ad fiscum regium, more cæterarum gentium Regi subiectarum perfolverent. Magnam Zuccari copiam præbet hæc Insula; cujus tanta in ea conficitur multitudo, ut universa Christianitas jam abundet Zuccaro.

Insularum
in mari per
Henricum
Portugal-
licum regem
inventio.

Eodem anno XII. mensis Maij. quæ fuit tertia post Festum Dominicæ Resurrectionis Dominica, in Selgenstæte celebratum fuit Capitulum Ordinis nostri Provinciale XV. in quo præfuerunt Wolfframmus hujus Hirsaugiensis, Christianus S. Petri in Erfurdia, Udalricus in Wiblingen, Bertholdus S. Stephani Proto-Martyris in Herbipoli Monasteriorum Ordinis nostri Abbates, qui multa pro reformatione Ordinis statuerunt.

Capitulum
Ordinis no-
stri Provin-
ciale XV. in
Selgenstæte
celebratur.

Anno prænotato Nicolaus Papa V. nimio dolore mentis anxius propter Constantinopolitanum lamentabile excidium, totus in recuperationem die ac nocte occupatus cogitatione aestuabat. Misit ergo Prædicatores & Nuntios in omnes Christiani Orbis nationes, qui Cruciatam & Passagium prædicarent in Turcos, & animos fidelium ad tantam recuperationem Imperij concitarent. Venerunt Missi quilibet in Regionem sibi à Pontifice Maximo deputatam; prædicaverunt Crucem, sed paucis, ut contra infideles pugnarent, aut pecunias contribuerent, persuaserunt. Omnes enim quæ sua erant, nimis avidè quærentes, communia neglexerunt.

Nicolaus
Papa V.
crucem
prædicari
contra Tur-
cas manda-
vit.

Hhh 2

Eodem

Joannes de Capistrano missus à Papa prœdicator in Germania.

Eodem anno in mense Octobris venit ad Herbiopolim civitatem Fratrum Orientalium F. Joannes de Capistrano Italus, Ordinis Minorum de Observantia, Doctor sacrae Theologiae, Generalis Inquisitor haereticarum pravitatis & Apostolicae Sedis Nuntius, vir doctus & sanctae Conversationis, qui multis diebus in eadem Civitate per interpretem praedicavit. Ab Herbiopoli descendit in Franckfurt, inde ad alias Civitates & oppida Regni, & ubique summa cum diligentia & fervore Crucem praedicavit.

Draculus Waivvoda tyrannizat in Walachia.

His ferme temporibus homo quidam Paganus ac infidelis, nomine Draculus Waivvoda Princeps Walachiae, inauditam tyrannidis suae crudelitatem exercebat in homines, & maxime Christianos, quorum infinita millia sine causa innocentes peremit. Postremo tandem captus à Mathia Rege Ungariae Romam mittitur, ad fidem Christi convertitur, & baptizatus deinceps religiosissime conversatur. Unde principatui suo restitutus in omni bonitate vitam suam consummavit. Cujus horribilia facta circumferuntur, in quodam libello dudum impressa, quae & risum & horrorem legentibus movent.

MCCCCLV.

Nicolaus Papa V. Romae moritur.

Anno Wolframmi Abbatis XXVII. Indictione Romanorum III. hyems fuit dura & multum frigida. Eodem anno xxv. die mensis Martij, quae fuit Annuntiatione Dominica solemnis, Nicolaus Papa V. sive tardio animi, quo maxime cruciabatur post captam Constantinopolim, sive febri & podagra, quibus frequentius laborabat, infirmatus, anno Pontificatus sui VIII. moritur, & in Ecclesia S. Petri sepelitur. Homo sempiterna memoria dignus, amator omnium Religiosorum, & praetertim eruditiorum, pacis cultor, & Justitiae Princeps unicus.

Calixtus fuit Papa III. & praefuit annis 3; & mensibus 3.

Huic in Pontificatu Electione Cardinalium VIII. die mensis Aprilis, successit Alphonsus cognomento Borgia, natione Hispanus, patria Sabinenfis Valentinae Diocesis, generosis parentibus ortus, & vocatus Calixtus ejus nominis III. praefuit annis III. & mensibus totidem, vir optimus & in multis probatus.

Joannes de Grumbach fuit Episcopus Herbiopol. & praefuit annis XI.

Eodem anno feria tertia post Dominicam Palmarum, obiit Gottfridus Schenck de Lymburg Episcopus Herbiopolensis & Dux Franciae Orientalis in majori Ecclesia sepultus, anno Pontificatus sui XII. de quo dictum est supra, anno Wolframmi Abbatis XV. Huic in Pontificatu successit Joannes de Grumbach, & praefuit annis XI. homo quidem ignarus litterarum, sed tamen Cleri amator semper & strenuus defensor; amicis humanus & multum affabilis, inimicis vero terribilis, & singulari apparatu metuendus. Animosus fuit in hostes, bellicosus & strenuus, qui non facile quemquam timeret, ingenio promptus, consilio caucus, & ob id Regibus & Principibus gratus, civibusq; Regni haud mediocriter acceptus. Bene rexit Ecclesiam sibi commissam, veruntamen aere alieno gravatam non liberavit.

Calixtus Papa crucem praedicari mandavit contra Turcos Impios.

Anno praenotato Calixtus Papa III. qui ante Pontificatum voto se adstrinxerat in Turcas omnia facturum pro recuperatione Constantinopolis, quae posset; jam Papa factus magno conabatur studio implere, quod voverat. Misit ergo statim à principio sui Pontificatus plures per orbem Christianorum Praedicatores, qui Crucem contra Turcos praedicarent, hortarenturque populum ad contribuendum eas tum necessarium pro

pro conducendis armatis. Plenarias denique omnium peccatorum Indulgentias concessit his, qui contriti & confessi semel in vita. & semel in morte quinque Ducatorum Eleemosynam in operis tanti subsidium contriuisent. Auctoritatem etiam Commissarijs deputatis omnimodam dedit in multis casibus reservatis absolvendi, & dispensandi, cum his qui contriuisent in subsidium temporalia bona secundum eorum facultates. Et isti Prædicatores Cruciatæ per totam Germaniam, Galliam, Hispaniam & Ungariam missi, pecuniam penè incredibilem toto anno in unum comportaverunt.

Anno etiam præsignato Ludovicus cognomento Niger Comes Palatinus Rheni, Bavarizque Dux, Comes in Spanheim, Veldenzia, & in Zveibruken, filius Stephani Ducis & Patris Friderici apud Symmeren commorantis inter Cynonotos, homo inquietus, molestè ferens, quod Fridericus Tutor Philippi se Principem scriberet Electorem, prædas contra eum & incendia pauperum exercere cepit. Quem Fridericus secundò & tertio per litteras ac nuntios charitatè præmonuit atque rogavit, ut à malè captis desiderijs, & incursionibus desisteret, ac pauperes Palatini Principatus de cætero non turbaret.

Ludovicus autem nihili pendens monentem, in suo proposito perseverabat, & suo more, ut ceperat, incursiones, depredationes, incendia pauperum terræ Palatini continuavit. Unde commotus Fridericus, magnum suorum adunavit exercitum, & oppidum Bergzaberen, ubi Dux Ludovicus præsidia locaverat sua, obsedit, & diebus xxiv. fortiter impugnans, tandem in Festo S. Tiburtij Martyris expugnavit & cepit. Postea inter eos concordia tali sub conditione facta est, quod Fridericus oppidum Ludovico deberet restituere, & Ludovicus deinceps nihil mali contra Fridericum & Palatinatum attentaret, sed non mansit in fide.

Erat eodem tempore Richardus de Homburg vir bellicosus & inquietus, qui & ipse partes Friderici Palatini Comitissæ memorati varijs incursionibus fatigabat. Contra cujus insolentias Dux ipse Fridericus contracto milite Castellum ejus Kolsberg nuncupatum haud procul à Weisfenburgo situm obsidione cinxit, & brevi in suam potestatem recepit. Erat enim Princeps timens Deum & amans justitiam, propterea in cunctis prosperè agebat.

His temporibus fundatur Cœnobium Canonicorum Regulæ S. Augustini de obsequantia Capituli Windenheimensis, quod Eberhardi Clusa dicitur, in Diocesi Trevirensi haud procul à villa nativitatæ mæ Tritenheim, ex elemosynis fidelium populorum, cujus tale fuit principium. Erat in villa proxima Cismosellana Dispardia homo quidam simplex & rectus, qui ferventiore in Deum Spiritu devotionis incitatus, vitam agere solitariam cupiebat. Nomen ejus fuit Eberhardus, à quo & Monasterium Eberhardi Clusa nuncupatur usque in præsentem diem. Secedens igitur Dispardia Eberhardus, mansuiculam sibi construxit in loco parvam, ubi nunc Monasterium cernitur constructum, in qua solitarius Domino deserviens residebat. Imaginem Beatæ Mariæ semper Virginis in cellula sua habebat vespertinam, quæ paulatim coruscare miraculis incipiens magnum in brevi concursum populorum ad se concitavit, ex quorum Eleemosynis & oblationibus Monasterium cum tempore satis

H h h 3 magni.

Ludovicus
Dux Niger
Palatinum
rapinis &
incendio
fatigat.

Oppidum
Bergzabe-
ren à Friderico
Palatino
obseditur
capitur.

Justitia
vincit om-
nia.

Clusa Eber-
hardi sit
Monaste-
rium pro
Canonicis
Regulari-
bus.

magnificum, ut hodie cernitur conſtructum eſt. cujus primam Eccleſiam Jacobus de Sirck Archiepiſcopus Trevirorum in propria perſona conſecravit.

MCCCLVII.

Calixtus
Papa III.
Clafſem
miſit in
Turcos, ſed
parum pro-
fecit.

Anno Wolframmi Abbatis XXVIII. Indictione Romanorum IV. Calixtus Papa III. animo deſtinatus in Turcos, omnia ſtudia ſua in recuperationem urbis Conſtantinopolitanæ, licet fruſtra, convertit. Bello igitur publico Turcis indiſto Ludovicum Aquileienſem Patriarcham & S. R. E. Cardinalem Clafſi præfeſtum conſtituit, & validum Chriſtianorum exercitum Crucenſignatorum per mare in hoſtes fidei deſtinavit.

Joannem quoque Cardinalem S. Angeli Legatum miſit in Ungariam ad congregandum exercitum Crucenſignatorum. Machumetes enim Princeps Turcorum cum infinita ſuorum multitudine, ſuperata Myſia inferiori, contra terminos regni Ungariæ properabat, nihil magis ſitiens, quàm ſanguinem fidelium. Venit ergo ad Nicopolim civitatem inſignem, quæ alio nomine Schilta v. nuncupatur, in qua memoratus erat Legatus Apoſtolicus, & Joannes Capiftranus cum univerſo Chriſtianorum exercitu, quam mox arcuſſima obſidione vallavit, & multis diebus vexavit.

Chriſtiani
ex Nicopo-
li erum-
pentes
interfecerunt
Turcorum
40000.

Chriſtiani autem, qui erant in Civitate, muros & turres animosè deſenſabant, quod cernentes Turci, die quadam impetu facto ad muros cum machinis audaciter properabant, cupientes proprio interitu ſequentibus ſe parare introitum. Sed Chriſtiani exhortatione Joannis de Capiftrano inter pugnandum uſque ad mortem pro ſanctiſſima fide animati, portam Civitatis unam aperientes ſubito erumpunt, Joanne Apoſtolicæ legato vexillum S. Crucis præferente, Turcos invadunt nihil tale metuentes, eoſque magna virtute proſternunt, occidunt, & reliquos in fugam convertunt: quadraginta millia Turcorum à Chriſtianiſ in eo bello ferebantur occiſa. Facta ſunt hæc anno Nativitatis Dominicæ prænotato in Feſto S. Mariæ Magdalene. Multi etiam inter fugiendum aquarum occuſu perierunt. In hujus victoriæ memoriam ſimul & gratiarum actionem Calixtus Papa Feſtum Tranſfigurationis Dominicæ octavo Iduum Auguſti quotannis celebrandum inſtituit, ad quod omnes indulgentias Feſti Corporis Chriſti extendit.

Joannes de
Capiftrano
moritur.

Nec multò poſt hanc glorioſam Chriſtianorum de Turcis Victoriæ Joannes Capiftranus vir devotiſſimus, & omni Sanctimoniâ vitæ conſpicuus in Domino quievit. Ferunt eum in conſpectu Chriſtianorum cum Turcis ante Nicopolim in die S. Mariæ Magdalene, quo feruor maximus tum erat æſtatis, nimio deſatigatum clamore, quo populum indefinenter admonebat & precabatur, ut fortiter pugnaret pro fide Chriſti, quem eſſent in Baptiſmate profeſſi, morbum incidiſſe gravem, quo & mortuus fuerit. Obijt eodem quaſi tempore Joannes alter Huniades Ungarus, qui malleus fuerat Turcarum, & in multis bellis cum eis habitis, ſemper victor evaſit.

Joannes
Huniades
malleus
Turcarum
obiit.

Terræ mo-
tus in Apu-
lia.

Eodem anno maximi per Apuliam & Neapolim terræ motus fuerunt, quibus agitata multa ædificia ſolocenus corruerunt, Caſtellis etiam non paucis corruentibus, multa millia hominum miſerabiliter interierunt. Inceperunt autem iſti terræ motus nimum horrendi v. die menſis Decembris

briſ

bris inter horam x. & xi. in nocte, & xxv. ejusdem mensis circa horam vi. mane iterum audiri fuerunt.

In mense Junio Cometes apparuit in gradu xv. Cancr. & per mensem videbatur in Oriente, varia prodigia brevi secuta prænuntiata. In Sabinis vitulus duo habens capita nascitur: Romæ sanguis è nubibus cecidit: apud portum Veneris in Liguria carnes pluvia dedit: & in agro Piceno puer natus est dentes habens sex, & caput insolite magnitudinis. Hæc omnia futuræ calamitatis manifesta præsignaverunt indicia.

His quoque temporibus magnus & mirabilis concursus puerorum ad memoriam S. Archangeli Michaelis ad montem Garganum in Normandia fieri cepit, & per intervalla multis annis duravit. Miranda puerorum & præter consuetudinem ætatis devotio, ut subito non vocati per hominem, neque promissionibus inducti, relictis parentibus & cognatis, imò ne consultis quidem, tantum iter assumerent; nec sumptus alios in itinere, quam quos daret odiosa cunctis mendicitas, haberent, aut cogitarent. Convenientes enim per turmas ex Germania ferè tota proficiscebantur ordine statuto pueri duodecim annorum & supra, cantilenas quasdam de sancto Michaelis cantantes in placis vicorum & civitatum, quibus unus vexillum imagine depictum ejusdem Archangeli præferebat. Coniungebant se his pueris, ut plurimum ætate seniores, qui curam eorum habentes, & in via dirigentes, à periculis incautos præfervarent. Omnes verò per quos iter faciebant homines, commiserationem habebant in eos, & victum eis copiosum ministrabant. Duravit iste puerorum concursus per intervalla ulque ad memoriam nostram, qui vidimus eos turmatim sæpius cum vexillo incedentes.

Anno prænotato, xxviii. die mensis Maij, obiit Jacobus de Sirck Archiepiscopus Trevirorum, & in Ecclesia B. Virginis cum debito honore sepelitur anno Pontificatus sui xviii. vir certè optimus & æterna memoria dignus, qui multa bona fecit in diebus suis. Conventum Fratrum Minorum S. Francisci in Confluentia reformavit. Monasterium Insulæ Rheni non procul à Confluentia novum construxit, in quod Canonicos Regulæ S. Augustini de Observantia Windesheim collocavit: omni tempore Pontificatus sui pacem tenuit, & plures dissidentes Principes in concordiam revocavit.

Post mortem ejus xxi. die mensis Junij, anno præscripto, convenientes in unum Canonici pro Electione novi Pontificis, vota sua in duo dividerunt; nam una pars Canoniorum numero minor Dietherum ex Comitibus de Hienburg Canonicum Trevirensis & Moguntinensium in Archiepiscopum elegit. Contra quem major pars Capituli Joannem ex Marchionibus de Baden, filium Jacobi Marchionis, & fratrem Caroli, annum xxii. ætatis agentem in Archiepiscopum postulavit. Et quamvis Dietherus Confirmationem ejus apud Sedem Apostolicam varijs impedire modis conaretur, minimè tamen potuit. Sed Calixtus Papa III. de processu informatus, qui fuerat in Electione servatus, repudiato Diethero, Joannem ad Archiepiscopatum confirmavit. Præfuit autem Ecclesiæ Trevirorum annis xlvii. Princeps mansuetissimus, liberalis, affabilis, justus & rectus, amator Cleri, defensor pauperum, ac magnificus conservator subditorum. In pace & tranquillitate magna pluribus annis suam

Cometes apparuit.

Puerorum ad S. Michaelis in Normandia concursus mirabilis.

Jacobus Archiepiscopus Trevirorum mortuus.

Dietherus de Hienburg.

Joannes Badensis Marchio Archiepiscopus Trevirorum annis xlvii.

ſuam gubernavit Eccleſiam; ſed in ſenectute pravorum conſilio deceptus, cum Boppardianis contentionem pernicioſam incepit, cujus occasione pecunijs burſano & promptuaria Eccleſiæ cuncta frumentis & vino penitus evacuavit, & debita non pauca contraxit, de quibus ordine ſuo latius dicitur.

Sifridus de
Veningen
ſit Epilco-
pus Spirenſis,
annis III.
menſes V.

Eodem anno, XIX. die menſis Martij, obiit in Caſtro Udenheim Reinhardus de Helmſtatt Epilcopus Spirenſis anno Pontificatus ſui XVII. in majori Eccleſia Spirenſi cum honore ſepultus. Huic in Epilcopatu ſucceſſit Sifridus de Veningen, XXIX. die menſis Martij electus, & confirmatus per Calixtum Papam III. præfuit annis III. menſibus V. & duobus diebus; vir bonus, juſtus & rectus, qui brevi tempore multa bona fecit Eccleſiæ. In primo namque anno Pontificatus ſui caſtrum Weſſave diu alienatum cum proventibus ſuis redemit pro octo millibus florenorum. Deinde ſub Pio Papa II. ſancta in Chriſtum devorione motus Romam profeſtus eſt, & à memorato Pontifice Romano Privilegia, gratias & Indulgentias plures impetravit.

Montfort
Caſtellum
prædonum
per Frederi-
cum Pa-
latinum
deſtruitur.

Anno item prænotato, Fridericus Comes Palatinus Rheni, Tutor Philippi, XV. die menſis Octobris, ex Heidelberg oppido cum exercitu pugnantium digrediens auxilio Theodorici Archiepiſcopi Moguntini Caſtellum Montfort lanbulum latronum & commune receptaculum prædonum obſedit, quinque diebus fortiter impugnans, tandem VI. die cepit ac funditus deſtruxit. nec poſtea reædificari potuit uſque in præſentem diem ſine conſenſu Archiepiſcopi Moguntini ac Palatini Comitis pro tempore exiſtentium. Moguntina etenim Eccleſia plura ſuſtinit damna retroactis temporibus ab illis, qui manſionem in Montfort habuerunt, quia Spanheimenſi Comitatu ſuit contiguus locus, ſimiliter & diſtans Duocell.

MCCCCLVII.

Ladislao
regi Bohemie
& Ungarie
Regis Gallo-
rum filia
deſponſa-
tur.

Anno Wolſframmi Abbatis XXI. Indictione Romanorum V. ex parte Ladislai Regis Bohemie & Ungarorum adoleſcentis filij quondam Alberti Regis, nuntij & Oratores mittuntur in Galliam, qui Caroli Regis VII. filiam nomine Magdalenam illi deſponſarent uxorem. Qui cum veniſſent ad Regem Carolum, ſummo cum honore ſuſcepti ſunt, & ex poſita Legatione ſua, pro qua venerant, facile quod voluerunt, impetrarunt. Illis apud Gallos adhuc exiſtentibus, nuntius triſtis & nimium infelix poſt eos mittitur, qui Ladislao interſiſſe nunciavit. Cujus immatura mors non ſolum Bohemos & Ungaros, ſed exterorum quoque Principum animos haud mediocriter contriſtavit. Multorum fuit opinio ſublato veneno, alij dicebant illum in Camera nocturnis horis per Georgium hæreticum, qui regnum poſt eum invaſit, fuiſſe ſtrangulatum.

Matthias
ſi. Rex Un-
garorum
annis XXXII.

Eodem anno Ladislao regeper venenum apud Pragam in Bohemia miſerabiliter ſublato, ſive ut aliorum tenet opinio, ſtrangulato, Matthias Joannis Huniadiſ filius in Regem Ungariæ conſtituitur electione procerum, regnavitque annis XXXII. & multa contra Turcos commiſit prælia, ſæpe Victor Dei favore pravorum exiſtens glorioſus. Cunctis enim diebus & annis, quibus vixit & regnavit in Ungaria, malleus erat Turcorum, ſicut olim & Genitor ejus: & magnus ipſe Mahomet Princeps eorum. Matthiam hunc regem ut bellicoſiſſimum & fortunatum ſemper timebat.

Eodem

Eodem anno, die xiii. mensis Februarij hora ii. minuto xlv. post meridiem nascitur Maria Caroli Ducis Burgundie unica filia, quæ postea nupsit Maximiliano Archiduci Austrie, de quo concepit & peperit Philippum regem Castilie, & Margaretam, quæ primò nupsit Regi Hispanie, & postea Duci Sabaudie, vivens nunc vidua.

Maria Caroli Ducis Burgundie filia, uxore Maximiliani nascitur.

Maximilianus autem Friderici Imperatoris III. filius, hodie Rex Germanie ac destinatus Cæsar Romanorum natus fuit anno præcedente, hoc est, Wolfframmi Abbatis Hirsaugienfis anno xxviii. uno anno duntaxat senior Mariâ, xxi. die mensis Martij, horâ iii. minuto li. post medietatem noctis, Matre Helionora Lusitanie ac Portugallie regis filia, de quo suo loco plura dicenda restant.

Maximilianus Rex Germanorum nascitur.

Anno prænotato Wolfframmus Abbas hujus Monasterij Hirsaugienfis considerans reformationem novellam Mellicensem, quam ante aliquot annos suo introduxerat Monasterio, stabilitatis nullum habere fundamentum: & perpendens, quod Observantia Bursfeldensium à Sede Apostolica approbata & confirmata quotidie in melius proficeret, & in reformatione optima laudabiliter perseveraret, statuit in animo suo Monachos ejusdem Observantie ad Hirsaugiam introducere, quorum exemplo posset etiam alios reformare. Missis ergo ad Moguntiam nuntijs impetravit ab Eberhardo Abbate montis S. Jacobi quosdam Fratres boni Zeli & optimæ institutionis, per quorum sanctam conversationem observantia Regularis disciplinæ secundum traditionem unionis Bursfeldianæ in hoc Monasterio Hirsaugienfi laudabiliter instituta permanet, in præsentem diem.

Hirsaugia Observantiam Bursfeldensem hoc anno suscepit.

Eodem anno sexto die mensis Augusti, Romæ moritur Calixtus Papa III. post quem Cardinales in Pontificem elegerunt Aeneam cognomento Piccolominum, patriâ Senensem, virum undecunque doctissimum, quem Pium II. nuncuparunt. Præfuit autem universali Ecclesiæ annis vi. & multa bona fecit pro communi utilitate Christianæ Reipublicæ. Unionem nostram Bursfeldensem, observantiam quoque, & annale Capitulum auctoritate Apostolica confirmavit, & omnia privilegia, quæ olim Eugenius Papa IV. observantialibus S. Justine de Padua concesserat, amore Ordinis ad nostram quoque observantiam unitis & uniendis extendit.

Aeneas Sylvius Pontifex maximus.

Anno etiam prænotato Mahumetes impius Turcorum tyrannus Corinthum tunc adhuc Christianorum urbem obsedit, impugnavit & cepit, atque in omni Peloponneso tributa imponit Christianis, multis eorum millibus miserabiliter interfecit. Demetrius autem & Thomas Paleologi Constantinii ultimi Græcorum Imperatoris filij inter se de Regionis imperio contendebant, unde Turco auxilium sunt vires, & brevi totum imperium eorum obtinuit.

Mahumetes Turcorum Princeps urbem Corinthiorum obtinuit.

MCCCCLVIII.

Anno Wolfframmi Abbatis XXX. Indictione Romanorum vi. Udalricus Comes de Wirtenberg auxilio Marchionis Brandenburgensis Alberti, contra Fridericum Comitem Palatinum Rheni, Bavarieque Ducem Tutorem Philippi hostiles gerens animos, Castellum Widem obsidione vallavit, cepit ac funditus destruxit. Quo facto Albertus Marchio cum suis ad propria reversus est, Comes autem Udalricus per agrum Heilbronensem iter faciens, ab altera parte Neccari fluminis Fridericum supra dictum Comitem Palatinum desertorem oppidi memorati Heilbronn

Udalricus Comes de Wirtenberg Castellum Widem subvertit.

Heilbronn, 6000. peditum & mille octingentos Equites habentem offendit. Quo recognito Comes plena via cum ſuis, qui etiam fatigati erant ex fervore ſolis, & numero pauciores, ſicut caſperat graditur, & ad conſpectum hoſtium conſultò non pervenit.

Aquarum
inundatio.

Eodem anno feria ſexta poſt Dominicam quadrageſimæ primam, maxima fuit inundatio aquarum, Rheni, Moſellæ, Mogani, Neccari & aliorum Germaniæ fluminum ex montibus venientium. Reſolutis enim nivibus copia maxima crevit aquarum, quæ domus, ædes & habitationes hominum plures non ſine graviffimo eorum damno & periculo ſubvertit. In oppido Creutzenach Nabus fluvius ſupra modum exundans Parochialem Eccleſiam in inſula ejusdem fluminis conſtitutam totam implevit, altaria ſubvertit, concuſſit parietes, & damna intulit plura civibus.

Dux Bava-
riæ Ludovicus
debellat Mar-
chionem
Albertum.

Anno prænotato, Ludovicus Dux Baviariæ cognomento Dives filius Henrici & pater Georgij Principum, congregato ex Bavaris, Bohemis & Auſtralibus magno pugnatorum exercitu, Civitatem Eichſtattenſem, obſidione circumvallavit. Amicis autem ſe interponentibus tandem inter eum & Episcopum concordia reſormata eſt, & ſoluta obſidione diſceſſit. Itaque poſt hæc eundem exercitum duxit contra Marchionem Albertum Brandenburgienſem, cujus duo Caſtella Landeck & Nauſſ obſedit, cepit, ac funditus ſubvertit. Contra quem Albertus ipſe Marchio proceſſit ad bellandum, habens ſecum Wilhelmum Ducem Saxonie ſimul & copioſum exercitum. Sed congreſſi non ſunt, nec aliquid memoris dignum fecerunt. Concordia tamen inter eos facta eſt, ſub ea videlicet conditione, quòd Marchio Albertus Duci Ludovico litteras nonnullas à Caſare Friderico impetratas contra eum, ad manus deberet reſtituere, & feuda ſua, ut Nürenbergius Burgravius ab Eccleſia Herſtopolenſi (quod prius recuſaverat) acceptare. His pro pace concluſis Principes concordati receſſerunt.

Ludovicus
Dux Bava-
riæ reus
læſe Maje-
ſtatis à Cæ-
ſare judica-
tur.

Poſt hæc in Dieta quadam Nürenbergæ habita Marchio Albertus Ludovico Duci Baviariæ litteras & privilegia, quæ contra eum à Friderico impetraverat, juxta prius concordata, in prætorio Senatûs reſtituit, quas ille mox coram omnibus publicè laceravit. Quod cum in notitiam Cæſaris perveniſſet, iratus eſt, & Ducem Ludovicum reum læſe Majeſtatis declaravit; cujus rei occasione multiplicata ſunt mala ſuper terram.

Ludovicus
XI. Rex hic
Gallorum.

Eodem anno Carolus Rex Gallorum VII. obiit, cui Ludovicus XI. ejus nominis, filius in regno ſucceſſit, & annis xxv. regnavit, homo aſper & vehemens, conſilio præceps, ingenio varius, & domeſticis vix ſatis apertus, qui patri antea diutius fuerat rebellis, contumax & inobediens, & propterea exul à Regno, vitam in Hannonia pauperèſti debebat, inde mortuo patre vocatur ad regnum, ac divitijs inopiam relevavit.

MCCCCIIX.

Capitulum
Ordinis
noſtri Pro-
vinciale
xviii. cele-
bratur Nü-
renbergæ.

Anno Wolframmi Abbatis XXXI. Indictione Romanorum vii. celebratum fuit xviii. Ordinis noſtri Provinciale Capitulum in oppido Nürenberg apud S. Egidium, in quo præſederunt Georgius memorati ibidem, Bertholdus S. Egidij in Brünſchvvig, Eberhardus S. Jacobi prope Moguntiam, & Henricus in Ettenheim - münſter Cœnobiorum ejusdem Ordinis noſtri Abbates.

Eodem

Eodem anno, vi. die mensis Maij, obiit Theodoricus Schenck de Erbach Archiepiscopus Moguntinus anno Pontificatus sui XXV. & in majori Ecclesia cum antecessoribus suis honorificè sepelitur, præful optimus, qui satis providè in utroque statu rexit Ecclesiam suam, & multa fecit opera bona.

Theodoricus Archiepiscopus Moguntinus mortitur.

Eodem anno posteaquam vacasset sedes Moguntina XLIII. diebus convenerunt in unum Canonici, & xviii. die mensis Junij Dietherum ex Comitibus de Isenburg Canonicum in Archiepiscopum elegerunt, qui præfuit annis ferme tribus. Contra hunc Dietherum erexit se Adolphus ex Comitibus de Nassau Canonicus, & toto triennio pro Archiepiscopatu cum eo lites continuavit, cujus ratione contentionis infinita mala fuerunt subsecuta, de quibus per ordinem suo tempore dicemus. Postremò tamen Adolphus victoriam obtinuit, & Dietherus resignare Archiepiscopatum compulsus fuit.

Dietherus fuit Archiepiscopus Moguntinus annis ferme III.

Anno prænotato secunda die mensis Septembris, obiit Sifridus Episcopus Spirensis, post quem die mensis ejusdem xvii. per Capitulum fuit electus Joannes Nix de Hocheneck dictus Enzberger, & præfuit annis v. Is quorundam consilio deceptus adhæsit Carolo Marchioni Badenium, Ludovico quoque Comiti Palatino ac Duci Bavarie cognomento Nigro, & quibuscum alijs. contra Fridericum Palatinum Tutorem Philippi, per quod Ecclesiam suam valde lætè & damnicavit in multis, totam Dioccesim rapinis exponens & incendio, non solum hostium, sed etiam, quod gravius fuit, amicorum.

Joannes Nix fuit Episcopus Spirensis annis ferme v.

Anno item præsignato, Fridericus Imperator III. mandavit Civibus Regni, ut arma fumerent in Ludovicum Ducem Bavarie cognomento Divitem, quem propter laceratas Nürenbergæ litteras Imperiales, ut paulò ante diximus, lætè Majestatis reum declaraverat. Simile mandatum dedit Alberto Marchioni Brandenburgensi, & nonnullis alijs in vicino Comitibus. Cives ergo Regni omnes in superioribus Germanie partibus (præsertim Nürenbergenses) mandato Cæsaris obedire parati, arma capiunt. & Marchioni Alberto contra Ducem Ludovicum Bavarie auxilia imperata transmittunt. Dux igitur Ludovicus accepto nuntio diffidationis à Marchione Alberto & Civibus Regni, magnum rursus Bavarorum & Bohemorum contraxit exercitum, & ingressus terram Marchionis, oppida, Castella, munitionesque illius cepit, plurimas villas incendit, prædam abduxit, & damna pauperibus multa fecit. Non diu postea cum Ludovicus Dux pro quibusdam negotijs intrasset occultè Bohemiam, innotuit Marchioni absentia ejus à patria. Unde contractis copijs & auxilijs Civium, terras ejus ingreditur, & pari furore omnia vastans, rapiens & incendens resistente nullo demolitur. Tandem per Bohemie regem ad concordiam revocati sunt, & oppida sibi restituerunt ablata.

Fridericus Imperator Marchionem Albertum contra Bavarie Ducem iuvavit.

Ludovicus Dux & Marchio Albertus se mutuo devoti sunt.

Anno etiam præscripto, Pius Papa II. omnium consensu Cardinalium & multorum consilio Prælatorum Manuam ire cum omni Curia sua decrevit, ut convocatis ibidem ad se omnium Regum & Principum totius Christiani Orbis Nuncijs & Oratoribus in Turcos generale Passagium ordinaret. Venit ergo Manuam anno prænotato prima die mensis Junij, multorum Oratores Principum eò præfentes invenit, aliisque brevi venturos aliquandiu expectavit. Duravit autem iste Oratorum Con-

Pius Papa Oratores Principum ad Manuam convocavit.

ventus mensibus octo, in quo multa fuerunt tractata & conclusa contra nefandissimos Turcos, quorum parvus sequebatur effectus. O quid non præsumit invidia, & quid mali non mœrentur hominum peccata!

Monachus
unus Hir-
saugientis
ad Papam
mittitur.

Eodem anno Wolframms Abbas hujus Monasterij Hirsaugientis misit Fratrem unum ex Monachis Conventualem ad Convocationem Mantuanam pro negotio Præposituræ suæ in Roch Augulensis Diocesis coram Pio Papa II. expeditendo, simul & in alijs causis Monasterij arduis. Missus fuit cum eodem Monacho Joannes Naclerus Doctor per Wolframmm Abbatem ad Romanum Pontificem Pium, ut causam verbis & scriptis redderet meliorem. Wilhelmus etenim Præpositus in Roch, ut supra diximus, Wolframmo Abbati rebellis & inobediens, litteras quasdam libertatis & exemptionis à Pio Pontifice II. imperavit, ut videlicet auctoritate propria ad Monachatum posset suscipere Novitios, & omnia facere pro arbitrio sine majoritate Hirsaugientis Abbatis, cui Præpositura pleno jure à prima fundatione semper & fuit, & manet subiecta. Unde Abbas Wolframms Privilegiis Monasterij sui acerrimus defensor per eos quos misit ad Papam, litteras surreptitias impetravit revocari, & cassatis omnibus malè indultis Præpositum ad obedientiam revocavit.

MCCCCLX.

Monaste-
rium in El-
wangen ab
Ordine no-
stro trans-
fertur.

Anno Wolframmi Abbatis XXXII. qui & ultimus fuit, Indictione Romanorum VIII. Monasterium Elvanganse apostatantibus Monachis reprobis cum Abbate, procul dubio inutili & mendace, ab ordine sanctissimi P. N. Benedicti in Collegiatam Ecclesiam secularem translatum est. Horum pravissimorum, apostatantiumque Monachorum levitatis, ne dicam impietatis, exemplum plures Monachi ordinis nostri postea fecuti sunt, & abjecto habitu simul & omni Monastico sèrvate. Omnipotenti Deo mentiri contra votum non timuerunt.

Albertus
Dux Bava-
riæ mor-
tuus est.

Eodem anno mortuus est Dux Baviaræ Albertus filius quondam Ducis Ernesti in Monaco, reliquit ex filia Ducis Brunshvicensis uxore sua quinque filios. Joannem qui sine liberis obiit. Sigismundum, Christophorum, Wolfgangum & Albertum, qui Patri in Ducatu successit, & Christophorum Germanum suum se natu majorem aliquandiu tenuit in vinculis. Tres etiam genuit filias, quarum prima nomine Elisabetha Duci nupsit Saxonie, secunda Margaretha nupsit Comiti Mantuano; tertia verò nomine Anna Monialis pro Christi amore fuit inclusa apud Monacum. Albertus autem Patri succedens in Principatu vixit annis XLVII. duxitque uxorem filiam Friderici Imperatoris Romanorum III.

XVIII.
Principes
inimici
sunt Comi-
tis Palatini.

Anno prænotato Dietherus Archiepiscopus Moguntinus, Joannes Nix Episcopus Spirensis, Albertus Marchio Brandenburgensis, Ludovicus Dux Baviaræ Niger, Carolus Marchio de Baden, Udalricus Comes de Wirtemberg, Emicho Comes de Liningen, & plerique alij Comites & Militaris Ordinis homines in unum conspirantes, se Friderici Comitis Palatini, Tutoris Philippi hostes & inimicos publicos denuntiaverunt, causas singuli singulas prætendentes. Archiepiscopus etenim Dietherus, propterea quod Fridericus partes defenderat Adolphi contra eum: Comes autem de Wirtemberg Udalricus Margaretham filiam Ducis Sabaudie relictam Ludovici Comitis Palatini fratris, memorati Friderici & genitoris Philippi duxerat uxorem, cujus dotem præcedentis Matrimonij juxta conductum

Causæ di-
scordiarum
inter Pala-
tinos &
Comitem
in Witten-
berg.

conductum iure postulare videbatur. Contra hanc Udalrici Comitis postulationem Fridericus Comes Palatinus respondendo negativè respondit, quòd Margaretha memorata quondam fratris uxor Marcerque, secum ex Camera Palatinatùs in clenodijs iocalibus & alijs præter Corporis sui necessarium ornatum vel usum detulerit in valore non miùs centum millium florenorum, reddat illa prius, & dotem recipere promissam. Alijs aliæ fuerunt causæ, maxima tamen omnium causa fuit, quia Fridericus Imperator non solum permisit, sed etiam præcepit, ut bellum contra Fridericum Palatinum Comitem moverent prædicti Principes, propterea quòd videretur nimium superbus, arrogaretque sibi titulum Electoris Imperialis, Philippo, cujus erat Tutor, debitum, Imperialibus præceptis rebellis & inobediens, eò quòd Ludovico Duci Bavariz consentiret.

Imperatoris iussio major causa fuit.

Fridericus igitur Comes Palatinus tot inimicis circumseptus nequamquam est mente fractus, aut perturbatus animo, sed contractis suorum copijs principatum inprimis suum per circalam armatis munivit, ac deinde cum reliqua parte Exercitus Schauenburg castrum Ecclesie Moguntinæ in Montensi strata situatum obsidione vallavit, quod octava die cepit, quæ fuit Dominica prima post Resurrectionem Domini nostri Jesu Christi. Erat autem Castellum illud muris, turribus atque fossacis optimè munitum, bombardis, balistis, viâualibus & cunctis necessarijs provifum, in quo reperit Equites decem & octo, pedites verò triginta, quos omnes Heidelbergam misit in vincula captivos. Concordia, quam diximus inter Ludovicum Ducem Bavariz cognomento Divitem, & Albertum Marchionem Brandenburgensem anno prænotato per Regem Bohemiz factam, non placuit Friderico Comiti Palatino, unde & consilio iterum violata est, factique sunt inimici ad invicem acriores, quam fuerant prius, steterunt ergo hi duo Principes Fridericus & Ludovicus Comites Palatini & Duces Bavariz contra decem & octo Duces, Marchiones & Comites, multo tempore concertantes, & plura damna sibi mutuo intulerunt. Nomina Principum eis adversantium ista fuerunt. Fridericus Imperator III. Albertus Marchio Brandenburgensis Princeps Elector, qui ut Burgravius Nürenbergensis morabatur in Anspach. Wilhelmus Dux Saxoniz Elector. Dietherus Archiepiscopus Princeps Elector. Joannes Archiepiscopus Trevirorum Princeps Elector. Georgius Episcopus Merensis. Joannes Episcopus Spirensis. Ludovicus Comes Palatinus Bavarizque Dux, Niger, Comes Veldenziz & Gemini Pontis. Carolus Marchio Badensis. Udalricus Comes de Wirtenberg. Emicho Comes de Liningen, & alij plures. Ludovicus igitur Dux Bavariz Dives adjutorio præfati Ducis Friderici Electoris in Amberg bellum fortiter gessit contra Marchionem Albertum & civitates Regni in superioribus terræ partibus circa Nürenbergam, & mirantibus cunctis ubique vicit, ubique feliciter triumphavit, hostes suos penè omnes miserabili calamitate affecit.

Schauenburg à Palatino obfidi-
detur & capitur.

Contra Palatinum & Bavariz Ducem exiit Principes inimici sunt.

Ludovicus Bavariz Dux Marchionem & Civitates Regni persequitur.

Interea Fridericus Comes Palatinus habens secum Ludovicum Landgravium Hassie cum multis armatis mercede conductum, Rheno flumine transmissis Petersheim oppidum Ecclesie Moguntinæ haud procul à Wormatia distans obsedit. Erant tunc in ipso oppido Viri & plures, & fortissimi ad ejus defensionem ab Archiepiscopo destinati, Joannes videlicet,

Petersheim
à Friderico
Comite Pa-
latino ca-
pitur die S.
Udalrici.

liet Comes in Naſſau. Wilhelmus Comes in Wertheim, Orto Comes in Henneberg, Philippus Comes de Liningen, Henricus Comes in Runckel, & nobiles multi, quorum nomina ignoramus. Aderant & Ringaugienſes incolæ vinitores in magno numero ad cuſtodiam loci & pugnam ab Archiepiſcopo deputati. Comes autem Palatinus cum ſuis fortiter impugnavit oppidum, quod & cepit eandem non paucis adverſariorum occiſis, pluribus autem captis. Reperit in oppido quingentos equos ſellatos & prædam non modicam, quæ omnia fecit aſportari in villam proximam Welthofen, & inter milites ſuos, ut fieri ſolet, diſtribuit. Capti fuerunt ſupra dicti Comites quinque, nobiles quoque & ignobiles numero 613, qui ſe pecuniâ redimere coacti fuerunt, pauci fugâ lapſi evaſerunt.

Inter Die-
therum
Archiepiſc.
& Palati-
nam Con-
cordiâ fa-
cta eſt.

His peractis cum Fridericus Comes Palatinus contra Dietherum, Archiepiſcopum ulterius diſponeret procedere, Wilhelmus Haſſiæ Landgravius, & quidam alij, de concordia coeperunt inter eos habere tractatum. Igitur pax inter eos reformata eſt, his Conditionibus ſalvis. Comes Palatinus pro impenſis quas fecit 30. millia florenorum, habebit in pignus caſtella Schauenburg, Diſſenbeim, & Hentſchuchſheim cum villis & omnibus proventibus eorum, quorum tamen omnium redemptio prædictâ ſummâ pecuniarum in arbitrio ſtabit uniufcuſque Archiepiſcopi pro tempore exiſtentis. Ringaugienſes etiam vinicolæ novem millia florenorum dabunt ipſi Comiti Palatino, pro quibuſdam rebus & proventibus ſeu juriſdictionibus, quas apud villam Lorch jure ſeu gladio acquiſierat. Ab hac autem Concordia ſecluſi fuerunt Ludovicus Dux Niger, Comites de Liningen, Marchiones ambo & cæteri omnes, qui cum eis ſenſerunt ſuperius nominati. Comes autem Palatinus contra Ducem Ludovicum Nigrum duplicem irascenti cauſam mente gerebat; quarum una erat, quod primam concordiam apud Zabernam prius factam & juratam non ſervavit: altera verò, quod ſpecialiter conjuraverat cum Diethero Archiepiſcopo Moguntino & Comitibus de Liningen contra ipſum, quod promiſerat antea ſe nunquam facturum. Inſuper contractis copijs regale oppidum Ingelheim occupaverunt, incenderunt, muros dejecerunt, ac funditus deſtruxerunt. Oppidanis autem in aulam Caroli Magni Cæſaris, quæ & caſtrum eſt amplum, & Canonicorum Regulæ S. Auguſtini Cœnobium fugientibus, mox ab hoſtibus fuerunt obſeſſi. Interea Palatinus magno cum exercitu nuntiatur venturus, quod illi audientes ſolita obſidione ceſſerunt. Poſt quorum ceſſum Palatinus cum exercitu ſuo venit propè Moguntiam, & pauculas ædes Canonicorum apud S. Victorem, S. Albanum & S. Crucem in campis primo impetu ſubvertit; quod factum aliquos terruit, & ut pecuniâ ſe præſervarent ab incendio imminente, concitavit. Datis enim Palatino Comiti quatuor millibus florenorum Clerus Moguntinus domos, ædes, agros, frumenta & bona ſua, ne perirent incendio, providè liberavit. Poſt hæc Petersheim quod pertinebat ad Archiepiſcopum, ut diximus, obſedit & cepit. Concordiâ autem cum Archiepiſcopo factâ Palatinus Comes exercitum duxit contra Ludovicum Ducem Nigrum, & eum in oppido ſuo Meiſenheim, quod milliaribus à Spaenheim vix diſtat duobus, fortiter obſedit. Cernens verò Ludovicus, quod multitudini hoſtium non poſſet reſiſtere, maxime cum Archiepiſcopus jam deſeciſſet ab eo, pacem petijt & impetravit. Fit ite-

Ingelheim
à Duce Lu-
dovico Ni-
gro incen-
ditur & de-
ſtruitur.

Comes Pa-
latinus
contra Lu-
dovicum
prevaleat.

rum

rum concordia, & his conditionibus firmatur. Dux Ludovicus mediam partem quingentorum florenorum, quos annuè cedentes habet in telonio Bacharacensi, Palatino jam remittet, ac deinceps perpetuò non repetat vel ipse, vel hæres in æternum. Aliam verò medietatem à Palatinis Comitibus in feudum (cui nunquam renuntiari possit) suscipere sit jure perpetuo astrictus. Castrum quoque Scharffenberg sine contradictione in manus Palatini resignabit. Ab ea Concordia Comites de Liningen fuerunt seclusi unà cum ceteris inimicis Palatinatus supranominatis. His peractis Comes Palatinus animo fervens in Comites de Liningen duxit exercitum, & in primis Castrum Hasloch obsedit, cepit, incendit, funditusque devastavit. Plures ibi subditorum invenit captivos, quibus liberatis non modicam deportari prædam præcepit. Inde movens Mynfeld Castellum eorundem Comitum obsedit, cepit, spoliavit, & igne submisso terræ corquavit. Hæc & plura his similia gessit Fridericus Comes Palatinus anno prænotato, quorum reliqua in annos præservantur sequentes, ut suo ordine dicemus & loco.

Comes Palatinus de vallavit terram Comitum de Liningen.

Anno item prænotato, 8. die mensis Maii, hora 1. minuto 36. post meridiem, natus est Fridericus Marchio Brandenburgensis patre Alberto, & duxit postea uxorem filiam Regis Poloniæ, de qua genuit Casimirum, Georgium, Albertum Ordinis Theutonicorum in Prussia, Joannem, Fridericum Herbipolensis Ecclesiæ Præpositum, & alios filios & filias, quorum nomina ignoramus. Ipse autem Fridericus senior hodie vivens adhuc ætatis annum agit 54. sed uxor ejus anno abhinc uno mortua est.

Fridericus Brandenburgensis Marchio natus.

Anno etiam prædicto cum Nicolaus de Cusa Episcopus Brixinensis in Bavaria & SS. Romanæ Ecclesiæ tituli S. Petri ad Vincula Presbyter Cardinalis jura memoratæ Ecclesiæ Brixinensis acriter tueretur, à Sigismundo Archiduce Austriæ capitur, & honestæ custodiæ mancipatur. Uode Pontifex Maximus Pius II. indignatione commotus contra Sigismundum, eum excommunicavit, & terram ejus Ecclesiastico Interdicto supposuit. Cardinalis autem fugâ tandem lapsus Romam pervenit, & Papam gravius contra Ducem incitavit. Factum est ergo ad ipsius Cardinalis instantiam, ut Papa in Ducem multiplicaret Censuras, & quantum in ipso erat, neminem exteriorum per ejus terram, id est, Comitatum Tirolis impunè transire permittebat. Cujus rei occasione pauperes terræ dicti Comitatus graviter affligebantur. Habebat eo tempore Dux Sigismundus à secretis Doctorem quendam in Jure peritissimum, nomine Gregorium Heimbürgum patriâ Francum Orientalem. Is cum esset latinè simul & theutonice orationum suo tempore facundissimus, multa dixit, scripsit & fecit pro eo. Appellationem à sententia Summi Pontificis ad futurum Concilium pro Sigismundo conscripsit admirabilem, & pro ejus absolutione petenda Romam in persona propria perrexit. Sed Pontifex Ducem absolvere non voluit, nisi prius Cardinali satisfaceret pro contumelia, quam intulerat. Postremò tamen Dux humiliatus veniam & absolutionem à Papa impetravit.

Nicolaus Cusa à Sigismundo Duce Austriæ captus.

Gregorius Heimbürg pro Duce Sigismundo plura scripsit.

Eodem anno Mahumetes Turcorum Imperator Thomam Palæologum Constantini ultimi Græcorum Imperatoris filium, qui regnabat in Peloponeso, fugavit. Demetrium ejus fratrem captivum abduxit, & Regnum eorum totum occupavit, multis Christianorum millibus occisis, maximè

Mahumetes Turcorum Princeps Peloponesium & Pontum cepit.

maximè Clericis & Monachis. Deinde contra Regem Trapezuntij du-
cens exercitum, prælio commiſſo eum cepit & interfecit, & Pontum
obtinuit, ſicque totam Græciam ſibi ſubjugavit.

Wolfram-
mus Abbas
hujus Mo-
naſterij
Hirſau-
gienſis mo-
ritur.

Anno prænotato Wolframms Abbas hujus Monaſterij Hirſaugien-
ſis jam ſenio gravatus & morbo, lecto decubuit, & tandem 20. die menſis
Auguſti moriens ad Dominum migravit, anno ætatis ſuæ lxxv. Regiminis
autem xxxi. menſe nono, die 8. vir bona memoria dignus, qui bene &
laudabiliter præfuit, & Monaſterio plura bona fecit: Reformationem
Bursfeldenſium primus introduxit, & laudabiliter continuavit, quod
omnium bonorum operum ejus maximum fuit. Domum Abbatialem
circa portam & multa ædificia in Monaſterio & extra conſtruxit; Ca-
pellam S. Nicolai pervetſtam in majori Baſilica depoſuit, & quatuor
altaria repoſuit.

Sancti Bru-
nonis Ab-
batis ſepul-
chrum
odorem
fudit coele-
ſtem.

Mortuo autem Wolframmo Meiſer jam dicto Abbate, cum ante
altare SS. Virginum pararetur ſepulchrum, in eo loco, ubi à latere corpus
jacebat humatum Brunonis ex Comitibus de Wirtenberg quondam,
Monachi & Abbatis Hirſaugiani, qui obiit anno Chriſtianorum mxxx. ut
longè ſupra diximus, contigit propter loci anguſtiam tumulum ipſius
Brunonis ab una parte paululum aperiri, ſubito per foramen exiguum ſe-
pulchri viri ſancti tanta fragrantia coeleſtis odoris prorumpit, ut omnes
qui erant in Eccleſia, verteret in ſtuporem. Fratres curioſitate ducti, ac
ſcire cupientes, unde odor tam rarus procederet, Brunonis tumulum la-
tius aperiunt & corpus integrum cum ſuis indumentis, ut videbatur, in-
venerunt. Aperto autem ſepulchro mox ad æris tactum corpus in cinerem
reſolvitur, ſed odor ille ſua viſſimus multò magis ampliatur. Interea
cum hæc fierent, ordinatione Divina contigit hominem quendam pau-
perem, claudum & cæcum aſſeſſe in Eccleſia, qui ubi tantam inſoliti
odoris fragrantiam naribus hauſit, unde proveniret, ductorem ſuum inter-
rogavit. Audiens verò geſtæ rei ordinem dixit: *Verè ſamulus Dei magnus
fuit homo iſte.* Ductus igitur propè ſepulchrum S. Brunonis, genua flexit in
terram, & cum lachrymis oravit ad Dominum, cum lumina fiducia
dicens: *Domine Deus qui tibi fideliter ſervientes copioſè in celo & in terra remu-
neras, rogo te ob honorem hujus ſancti ſamuli tui, cujus ſacrum Corpus tanta
fragrantia fundit odorem, miſere mei pauperrimi cæci & claudi. & aperi
oculos meos, ut videam & enarrem mirabilia tua.*

Oratio cæci
ad ſepul-
chrum S.
Brunonis.

Cæcus &
Claudus
iſte ad ſe-
pulchrum
S. Brunonis
curatus eſt.

Hæc poſteaquam tota mentis devotione ad tumulum D. Brunonis
aperum cum lachrymis peroraſſet, viſum ſimul & greſſum Dei miſera-
tione & meritis S. Brunonis recepit, mirantibus qui aderant cunctis. Ex
publicatum eſt miraculum iſtud per totam Regionem, & omnes qui au-
diebant, mirabantur Deum laudantes. Conſilio autem inter ſe habito
Fratres, Oſſa Divi Brunonis intacta relinquentes denuo ſepulchrum
clauſerunt, & Wolframmi corpus ad latus ejus cum timore ſepelierunt.

Post cujus mortem Abbatia Hirſaugienſis vacavit diebus 24.

in quibus abſentium Fratrum in Prioratibus
præſtolabatur adventus.

De

De Bernardo hujus Monasterij Hirsaugienſis

Abbate XXXIX. qui præfuit annis xxii. & aliquot diebus, variisque geſtis illius temporis.

Anno Dominicæ Nativitatis memorato MCCCCLX. Indictio-
ne Romanorum viii. die menſis Septembris xiv. Prior &
Conventus hujus Monasterij Hirſaugienſis. poſteaquam Ab-
batia vacaſſet Rectore xxiv. diebus. conveniunt in unum ad
locum Capitularem, & invocata gratiâ Spiritus Sancti præmiſſiſque ora-
tionibus conſuetis, in Abbatem concorditer elegerunt Bernardum ex ſuis
Conventualem, qui per Joannem Epiſcopum Spirenſem confirmatus
juxta morem, & ordinatus, præfuit annis xxii. & paucis diebus, in quibus
multa bona fecit Monasterio, quemadmodum in ſequentibus per ordi-
nem enarrabimus.

Bernardus
Abbas
xxxix. an-
nis. præ-
fuit.

Fuit enim vir moribus & converſatione valde notabilis: amator &
conſervator Monastiæ Diſciplinæ conſtantiffimus, utpote qui Regula-
rem obſervantiam Bursfeldenſium in ſe & in ſubditis ſuis vigilantiffimè
cuſtodivit. Erat naturâ homo mitis, manſuetus, affabilis, juſtus & rectus;
bonis & Deum timentibus per humilitatem ſocius, ſuperbis & cervicoſis
Monachis correptor & judex ſeverus: in Deum fuit ſingulari cultu devo-
tus, & in orationibus convenientibus horis qualiſque continuus. Ingenio
promptus, conſilio cautus. actione fuit præcipuus. In pauperes miſeri-
cors exitit, & egenis tempore famis pecuniâ & frumento largiffimè ſub-
venit. Propterea benedixit cum Dominus Deus in miſerationibus ſuis,
quia Monasterium, quod are gravatum alieno reperit, in paucis annis
liberum & abſolutum à cunctis debitis reſtituit.

Converſa-
tio Abbatia
Bernardi.

Monachorum & Monialium reformato fuit devotiſſimus, & plura
Cœnobia non ſolum noſtri Ordinis, ſed etiam aliarum Religionum, ſuo
vel labore, vel conſilio ad Regularis obſervantiæ integritatem revocavit.
Monasterium namque S. Benedicti in Alpersbach noſtri Ordinis Con-
ſtantienſis Dioceſis per ipſum reformatum, unioni Bursfeldenſium incor-
poratum eſt. Limburgenſe ipſius conſilio & auxilio per Monachos S.
Jacobi Moguntinos reformatum eſt, quod nunc pro dolor videmus exu-
itum. Cœnobium quoque Monialium S. Laurentij noſtri Ordinis ipſe
primus reformavit. In Sebach Spirenſis Dioceſis non procul à Limburg.
cum Dei adjutorio ſimiliter Abbatiam noſtri Ordinis in Lorch ipſe pri-
mus reformavit. In oppido Wile Cœnobium Fratrum Eremitarum S.
Augustini reformavit. Moniales quoque in Urſpring, in Pfulligen ſimi-
liter. Octavum Reformationis ſuæ Monasterium fuit ſororum in Altburg
Beguttarum, quibus auctoritate Apoſtolica expulſis propter earum vitæ
impuritatem, ſorores de tertia Regula S. Dominici nuncupatas, bonæ
converſationis & reformationis in locum repoſuit; quarum imitatrices
hodie ipſum locum inhabitantes, bonæ & irreprehenſibilis vitæ introdu-
ctam obſervantiam laudabiliter cuſtodiant: & de laboribus manuum
ſuarum ſine cujuſpiam hominis injuria vivunt. Contra hanc reformatio-
nem in Altburg Beghardi fratres, qui per diverſas cellulas in nemore Hir-
ſaugiano

Bernardus
Abbas Hir-
ſaugienſis
oſto Cœ-
nobia re-
formavit.

Beghardi
reſiſtunt.

K k k

ſaugiano

ſaugiano morabantur, ſe contumaciter oppoſuerunt; dolentes ſibi ſimiles improbæ converſationis ſorores de latibulo iniquitatis expulſas. Unde contra Bernardum religioſiſſimum Patrem plures machinationes inſidioſas ſtruxerunt, ſed nihil prævaluerunt: quin potius foveam inciderunt quam fecerant, & in laqueo, quem inſidioſè abſconderant proximo ſuo Abbati, comprehenſus eſt pes eorum.

Patris Bernardi Abbatis & parentis in oppido Gernſpach.

Bernardus iſte Abbas Patria fuit Marchionita ex oppido Gernſpach in Marchionatu Badenſi oriundus, & honeſtis parentibus licet humilibus ortus. Qui poſt prima litterarum rudimenta in prioratu Hirſaugienſi Richenbach Monachus factus eſt, & vitam laudabiliter continuavit, quam Regula S. P. N. Benedicſti credidit eſſe conformem. Verùm poſteaquam Wolframms Abbas Regularem obſervantiam ad Hirſaugiam introduxit, Bernardus Monachus Richenbach deſeruit, & amore Diſciplinæ Regularis ad Hirſaugiam venit: ubi à Wolframmo Abbate charitativè ſuſceptus, & congregationi Reformatorum adſcriptus in omni humilitate converſationem ſuam inſtituit, & ſerüenter continuavit. Ordinatus deinde Abbas prioris vitæ puritatem non remiſit, ſed augmentavit; præbens ſe Monachis ſuis omni tempore non ſolum verbo, ſed multò magis exemplo ſanctiſſimæ Converſationis dignum & imitabilem coram Deo & hominibus paſtorem. Numerum Deo ſervientium Fratrum brevi tempore notabiliter auxit; ſuper quibus ut rectè incederent, ſummi Paſtoris amore ſtudioſiſſimè vigilavit. In innocentia cordis ſui gregem Dominicum ſibi commiſſum ſollicitè pavit verbo, pavit exemplo; & ne in itinere ſanctæ converſationis trium ſubſtantialium votorum errarent, pavit alimento.

Bernardus Abbas Cœnobium melioravit in dyſſo. florentis.

Tempore introitus ſui ad Abbatiam invenit Monaſterium ære alieno gravatum in 12000. florenorum, & cuncta penè ruinofa ædificia: & quia vir erat timens Deum, benedixit ei Dominus, ut qui ſpiritualia Chriſto Salvatori auxit obſequia, in temporalibus nunquam deficeret. Unde miſericordiâ adiutus præmiſſâ florenorum 12000. tempore ſui regiminis integrè ſolvit, & in ſtructuris Monaſterij, ornatu Eccleſiæ, cœmenditque proventibus annuis plus quàm 6000. florenorum expoſuit, ita quod ſumma pecuniarum omnium, quibus Monaſterium hoc Hirſaugienſe ad piangiorem reduxit fortunam tempore ſui regiminis, facit florenorum 18780. quemadmodum in ſequentibus ſuo ordine dicemus. Unde merito poſteritas Hirſaugienſium omnis Bernardum Abbatem ut fundatorem ſuum alterum recognoſcens æterna habeat in memoria, qui Monaſterium reædificans & ornans à debitis omnino fecit liberum, quod plus quam ducentis annis ſemper ære alieno fuerat gravatum.

MCCCCXXI.

Unitotium Obſervantiarum Ord. noſtri faciendâ Epifcopo Eichſtattenſi à Papa committitur.

Anno Bernardi Abbatis primo, Indiſtione Romanorum ix. Pius Papæ II. per Apoſtolica ſcripta mandavit Epifcopo Eichſtattenſi, ut conſumptis aliquibus viris Religioſis, & in monaſticis Diſciplinis exercitatis, ad ſe vocaret nobiles trium Ordinis noſtri Obſervantiarum Patres Abbates, Mellicenſium, Caſtellanſium & Bursfeldenſium. habitòque cum eis neceſſario tractatu, tres ipſas Obſervantias in unitatem reduceret; & ſi qui intervenirent defectus, Apoſtolica auctoritate ſuppleret. Convenientibus autem ad Commiſſarium Apoſtolicum prædictum Epifcopum vocatis Abbatibus

Abbatibus certis, plures inter se habuere tractatus; sed tantam diversitatem rituum, consuetudinum, morum, & constitutionum trium Observandiarum in unitatem reducere nullatenus potuerunt. Bursfeldenses enim, quorum strictior observantia est Regulæ S. Benedicti magis conformis, ad laxiora Mellicensium & Castellenfium noluerunt retrocedere: & Mellicenses cum Castellenfibus, quorum reformatio fuit laxior & Regulæ minus consentanea, observantiam Bursfeldensium, ut duram refutarunt.

Ex eo tempore plures deinceps Patrum factæ sunt conventiones in diversis locis non sine magnis expensis & fatigationibus, sed inter eos fieri nunquam potuit uniformitas, usque in præsentem diem. Nostri etiam temporibus Bertholdus ex Comitibus de Hennenberg Archiepiscopus Moguntinus plures inter eos sæpe habuit pro eodem negotio tractatus, quibus & ipse frequenter interfuit, sed intentionem suam in effectum deducere non potuit. Manent ergo tres Observantiæ Ordinis nostri memoratæ procul ab invicem differentes: quarum duæ, Mellicensis & Castellenfis quotidie deficiunt: tertia autem Bursfeldensis de die crescit in diem, proficit & ampliatur.

Eodem anno Dietherus de Isenburg Archiepiscopus Moguntinus anno Pontificatus sui tertio per sententiam Pij Papæ II. ab Archiepiscopatu deponitur, & Adolphus de Nassau jubente Papa in Archiepiscopum sublimatur, & præfuit annis XIV. post cuius obitum Dietherus iterum Archiepiscopus factus præfuit annis VII. Interea verò quod Adolphus præfuit Ecclesiæ Moguntinæ, Dietherus pro sustentatione sua possedit oppida & Castella in Hoeft & Steinheim cum omnibus proventus eorum, quæ sunt duo meliora Ecclesiæ Moguntinæ commoda sive clenodia. Causæ depositionis Dietheri subiectæ ferebantur.

Prima causa depositionis fuit: *Quod mandatis Summi Pontificis inobediens & rebellis extitit, annuatimque Sedi Apostolica non persolvit 24000. florenorum, quos Romano Pontifici dare quilibet Ecclesiæ Moguntinæ novellus Archiepiscopus confirmandus introducta consuetudine cogitur.*

Secunda verò causa fuit: *Quod infra sibi tempus constitutum in confirmatione Apostolica neque Sacerdotium assumpsit, nec se ordinari Archiepiscopum fecit.*

Tertia depositionis ejus causa fuit: *Quod Nuntius & Legatus Sedis Apostolicæ cum reverentia non suscepit, honorem eis debitum non impendit; sed eorum litteris, mandatis, commissariis & factis contrarius, rebellis & inobediens fuit.*

Quarta causa fuit: *Quod Friderico Palatino Comiti adhaesit, quem Apostolica Sedes illo tempore ad informationem, & instantiam quorundam Principum Regni Germanici ut rebellem & inobedientem condemnarat.*

Ex hac depositione Dietheri Ecclesiæ Moguntina damna incurrit multa. Dietherus enim vociferans & clamitans injuriam sibi factam à Papa, Friderici Comitis Palatini auxilium contra Adolphum invocavit. Cujus adjutorio Dietherus IX. oppida Ecclesiæ Moguntinæ in sua obedientia retinuit, cætera verò ad Adolphum ejus adversarium subito defecerunt.

Verum quia Dietherus pecuniâ recompensare Palatini labores simul & expensas in his motibus factas minimè potuit, alienare bona Ecclesiæ compellitus fuit. Igitur subscripta Ecclesiæ Moguntinæ Castella & oppida, Starckberg, Heppenheim, Bensheim, Morlebach, omnemque Seratam

Trium observantiarum unio fieri non potuit.

Dietherus Archiepiscopus Moguntinus deponitur.

Causa depositionis. Prima.

Secunda.

Tertia.

Quarta.

Fridericus Palatinus Comes adhaesit Dietheri.

Montana
Strata im-
pignoriatur
Palatino
pro centum
millibus
ſtorearum.

Die Berg-
ſtrata.

Ludovicus
Dux Niger
adhuc
Adolpho
pro Span-
heim.

Marchio de
Baden

Comes de
Wirten-
berg.

Dux Saxo-
niam Wil-
helmus.

Comes Ko-
nigſtein.

Dietherus
& Comes
Palatinus
excommu-
nicantur a
Papa.

Montenſem cum univerſis proventibus ſuis ei pro centum millibus ſtorearum in poſſeſſionem tradidit: quorum tamen omnium pro eadem ſumma Jus redemptionis Eccleſiæ Moguntinæ reſervavit. Terra eſt modica, Strata Montenſis, inter Heidelberg & Dietburg oppida conſtituta, habens oppida, caſtra & villas non parvæ utilitatis, quam Sifridus quondam Archiepiſcopus Moguntinus de Monaſterio Lauriſſenſi, tunc noſtri Ordinis, quomodo uſurpaverit, & ſuæ incorporaverit Eccleſiæ, longè ſupra diximus anno Dominicæ Nativitatis MCCXXXII. Manet autem ſub ditione Comitum Palatini terra memorata uſque in præſentem diem.

Adolphus autem contra potentiam Comitum Palatini Diethero aſſiſtentis, auxilium Ludovici Ducis Nigri, qui morabatur in Meyenheim oppidulo, invocavit, assignans ei pro ſtipendio, quidquid habuit Moguntina Eccleſia in Comitatu & diſtrictu Spanheimenſi, Bickelheim, videlicet, caſtrum & villam, Sobenheim oppidum, Montzega oppidum Nuſbäum villam, Ulmenam oppidum, & villas plures alias in circuitu, cum omnibus proventibus & utilitatibus earum, ſub certa pecuniarum ſumma, redemptione ſalvâ. Quæ omnia Fridericus Comes Palatinus ſæpeditus jure belli non diu poſtea ſuo imperio ſubjecit.

Carolo autem Marchioni Badeniſi Adolphus Archiepiſcopus pro ſtipendio contulit in pignus quaſdam villas, videlicet Algeſheim, Gavvbike- lenheim & nonnullas alias in circuitu cum omnibus proventibus & utilitatibus earundem.

Udalricum Comitem de Wirtenberg in auxilium contra Dietherum Adolphus invocavit, & conduxit ſtipendio 20000. ſtorearum in prompta pecunia. Erat autem Comes Udalricus homo bellicoſus & audax ſimul & potens valde.

Wilhelmum quoque Ducem Saxoniz & Henricum Comitem de Schvvarzenburg Thuringum ſibi Adolphus contra Dietherum & Fridericum Comitem Palatinum fecit ſtipendiarios, assignans eis pro mercede quadam in Eysfeldt dominia. Comitem verò de Regio lapide vulgariter

Königſtein, ſororis ſuæ maritum auxiliatorem habuit, cui pro ſtipendio Comitatum Holſſheim assignavit. Cernis in quantam injuriam nobilis illa Moguntina devenerit Eccleſia, in cujus deſolationem duo Pontifices acriter contententes omnia pene deſtruxerunt.

Adhæſerunt Adolpho contra Dietherum & alij Principes & Comites multi, Joannes videlicet Archiepiſcopus Trevirenſis, Georgius frater ejus Epicoſcopus Merenſis, Joannes Epicoſcopus Spirenſis, Albertus Marchio Brandenburgicus. Cum Diethero ſenſit Fridericus Comes Palatinus, Henricus Landgravius Haſſiæ, Philippus Comes de Katzenelenbogen, Philippus & Joannes Comites de Lünburg, Fratres ejus. Cives quoque Moguntini cum Diethero contra Adolphum ſenſerunt.

In primis igitur poſtquam Romanus Pontifex Pius II. audivit, quod Dietherus non curaret ejus ſententiam, ſed Archiepiſcopum ſe gereret contra Adolphum. Excommunicationis ſententiam in eum fulminavit, & in omnes, qui partes ejus ſequebantur. Fridericum quoque Comitem Palatinum, propterea quod partes Dietheri defenderet, cum omnibus ſibi adhærentibus excommunicavit & interdixit, & multiplicata ſunt mala in terra hiſ Principibus ſubjecta.

Die-

Dietherus autem in arce Moguntina existens, auxilio Palatini & aliorum sibi consentientium milite contracto plurimo descendit in Ringaugiam, & incolas ejus, homines quidem facis audaces, non dico temerarios, aut promissionibus, aut armis in suas partes compellere nitebatur. Audientes autem Ringaugij Comitibus Palatini cum Diethero contra se adventum, confestim ad praedia sua confluunt, & se venientibus non armis, sed latibulis opponunt. Verum propter nimiam aeris inclementiam, exercitus Palatinus diu manere non potuit, alioquin Ringaugij necessario in sententiam Dietheri pervenissent. Soluta igitur obsidione, quantocius Principes ad sua redierunt.

Posthac rumor venit ad aures Dietheri sub nomine certae promissionis, quod si descenderet ad Ringaugios, ad ejus ditionem transirent. Credit homo hominibus, collectoque rursum exercitu in Ringaugiam cum potentia descendit, & rumorem promissionis falsum & mentitum invenit. Unde confusus, iratus & deceptus ad Moguntiam cum suis reversus est.

Comes autem Palatinus postquam semel in hostes favere capit, non potuit quiescere, sed tanquam unicus molossus, quem plures circumstant catelli latrantes, nunc in istum, nunc vero in illum copiarum suarum impetum vibravit & morsus. Ex primo quidem, his, quae diximus, per eum transactis, expeditionem movit contra Udalricum Comitem de Wirtenberg, & ejus terram incendio, praeda & ferro, multiplici incurusione hostiliter devastavit.

Comes autem contracto exercitu 10000. pugnatorum, iv. Kalen. Julij contra Heilbronn Regni oppidum, quod erat sub defensione memorati Comitibus Palatinis, movit exercitum. Quod ubi cives intellexerunt loci, missa legatione ad Comitem, ea quae fuerunt pacis rogabant, & impetraverunt.

Interea Fridericus Comes Palatinus cum una exercitus parte contra Ludovicum Ducem cognomento Nigrum processit ut hostis, quippe saepe deceptus, & oppidum Gaubikelenheim, in primis obedit, cepit, murisque & terras in circuitu ejus solotenus dejecit; in quo clxx. pedites captivavit. Duravit ista Principum & Episcoporum superscriptorum contentio per integrum annum, & non sine multorum damno, periculo & sanguine continuatur in sequentem.

Anno praenotato circa Dominicam quinquagesimae, Nagoltha circa Monasterium istud Hirsaugianum resolutis nivibus in tantum creverat, quod nimius fluentium aquarum impetus amborum montium ima continebat. Non est visa tanta aquarum inundatio prope Hirsaugiam in hominis memoria.

Eodem anno Ludovicus Rex Galliarum XI. ad instantiam & petitionem Pij Papae II. abrogavit, extirpavit & delevit radicibus de regno suo & Delphinatu Viennensi usum, consuetudinem & nomen legis sive constitutionis in Concilio Basileensi quondam editae, quam Sanctionem Pragmaticam vocaverunt, quae auctoritati Sedis Apostolicae non parum derogabat. Misit ergo Romam ad Pium Pontificem Oratores suos insignes, inter quos fuit Joannes Goffredi Atrebatensis S. R. E. Cardinalis, qui publico in Consistorio & obedientiam nomine praenominati Regis praestiterunt Pontifici, & memoratae Sanctioni Pragmaticae sub testimonio Regalium litterarum sine coactione renuntiaverunt. Litterarum Regalium accepimus talem copiam.

K k 3

Ludovicus

Interum Dietherus frustra delectatus ad Ringaugios.

Palatina expeditio contra Wirtenberg.

Comes Wirtenberg 10000. contra Palatinum misit.

Ludovicus Rex Galliarum Pragmaticam Sanctionem abrogat.

Copia litterarum regis Galliarum ad Papam II.

Ludovicus Dei gratia Francorum Rex, tibi Sanctissimo & beatissimo Patri nostro Pio Papa II. obedientiam & plenam devotionis affectus. Deum solum scientes, cuius providentiâ bene consulitur rebus humanis, meliusque regna & urbes religioni cingi atque defendi, quam armis & manibus. Te Vicarium Dei vivuntis ea veneratione prosequimur, ut sacra (praesertim in Ecclesiasticis rebus) monita tua veluti vocem Pastoris audire, illisque parere prompta mente velimus. Quapropter Beatissime Pater, etsi quadam constitutio in Regno nostro, quam Pragmaticam vocant, magno Prælatorum Conventu, magnæque temporis deliberatione conclusa fuerit, & jam callum obducens quietum propè fixerit statum: Tu tamen his ad nos litteris, illam à Regno nostro auferri, explodi abrogarique flagitas. Nobis quoque dilectus & fidelis Consiliarius noster Joannes Episcopus Autrebatensis, quem cum potestate Legati de latere ad hoc nostrum Regnum misisti, commemoravit ea, ad qua per ipsum tibi nomine nostro pollicenda, rovenda, & promittenda, Nos antiquam Regnum suscipere, Religionis instinctu quodam deduxerat. Nos nostra promissa exequi (accedente moderatrice rerum Ecclesiasticarum Tua auctoritate) studemus ac volumus. Et id quidem tanto volumus animo propensius, quanto nobis Regnum Francia florens, & bello vacuum tuetur Deus & protegit.

Rex Galliarum obedientiam promittit Summo Pontifici.

Omnibus itaque videris potius obedientiam intelligentes, assensimus his, qua tuo nomine nobis aperta sunt: ipsam scilicet Pragmaticam Sanctionem Tibi, tuæque Sedis esse infensam, utpote qua in seditione & schismatis tempore, atque per seditionem scissionisque à Sede tua signatam, nata sit, & que dudum Tibi, à quo sacra leges oriuntur & manant, quantalibet eripit auctoritatem; omne Jus, & omnem legem dissolvit. Inde enim exoritur, quod idem Consiliarius nomine Tua Sanctitati adstruxit, ut dum per Pragmaticam ipsam summæ in Ecclesia tua Sedis auctoritas minuitur, dum Prælati in regno nostro quoddam licentia templum præstunt, dum congruens unitas ad alia regna, & conformitas tolli videtur, abroganda sit ipsa Pragmatica, pellendaque à Regno nostro, quippe qua adversus sedem tuam omnem Ecclesiarum matrem ab inferioribus Prælati lata sit, tanquam (ut scriptura loquitur) quomodo sileverat virga contra, aut baculus, qui utique lignum est. Qua quidem Beatissime Pater, licet plerique docti homines confutarentur, atque diluere, multique nos dehortarentur abrogare Sanctionem ipsam, Te tamen Principem totius Ecclesie, Te Antistitem sacrorum, Te Dominici gregis Pastorem proficemur & scimus. Teque jubentem sequimur. Tibi & Beatissimi Petri Cathedra consentimus & jungimur. Itaque sicut mandasti, Pragmaticam ipsam à Regno nostro, nostrisque Viennensi Delphinatu, & omni ditione nostra, per presentes pellimus, stirpibusque abrogamus, & quam, qualémve ante Pragmatica ipsius editionem Ecclesiarum, Beneficiorum, aliarumque rerum spiritualium dispositionem, censuram, moderationem in regno nostro, ditioneque nostra Tui predecessores, Martinus V. & Eugenius IV. Romani Pontifices habebant & exercebant, talem, eandemque nostro adjutori Beatissimo Petro, Tibique successor reddimus, præstamus & restituimus cum summo imperio, cum iudicio libero, cum potestate non coarctata. Tu enim càm scias, quid auctoritate divinitus Tibi traditâ possis, quas pro Regni nostri & Ecclesiarum in ea tranquillitate postulabimus, non negliges res necessarias, potestisque semper quod optimum fuerit iudicare. Uttere igitur decem in Regno nostro potestate tua ut voles, eamque exerce. Nam ut hominum memoria nulla contentione capite uno atque una mente ducuntur, sic tuis sacris Decretis Ecclesia Prælati in regno nostro & Delphinatu, consonantiam & obedientiam plenam refundent.

Docti homines multi Pragmaticam Sanctionem defendunt.

Utatur sua potestate Pontifex, jubet Rex.

Quod

Quod si forte obtineant aliqui aut reclamabunt. Nos in verbo regio pollicemur. ac Tuae Beatitudini promittimus, exequi facere tua mandata omni appellationis aut oppositionis obstaculo prorsus excluso, eoique qui Tibi contumaces fuerint, pro tuo iussu comprimemus & refrenabimus. Datum Turonis sub magno sigillo nostro die xx. mensis Novembris, anno Domini MCCCCLXI. & Regni nostri primo.

Hac renuntiatione Pragmaticæ Sanctionis (quæ Galli soli contra Romani Pontificis auctoritatem utebantur) per Oratores Romæ facta, non solum verbo, sed etiam præmissarum testimonio litterarum, fuit suum Romana Ecclesia recepisse jam tunc in regno Gallorum videbatur antiquum, nisi & ipse Rex Ludovicus postea conversus in tyrannidem promissa negasset, & abrogata denuo usurpasset; ut enim docuit experientia rerum certissimè testis, Gallorum Reges semel usurpatam Pragmaticam Sanctionem (quamvis abrogatam ut diximus) defendunt, servant & continuant in multis usque in præsentem diem. Unde Julius Papa II. hoc anno, quo hæc scribimus defunctus, Romæ in Concilio Lateranensi anno proximè ante mortem suam, in IV. Sessione, quibusdam viris doctissimis examinandam & damnandam commisit.

Nos etiam ad noticiam posteritatis judicavimus conducere, si Pragmaticæ Sanctionis Principium, editionem & capita, his Chronicis nostris inferamus.

Igitur apud Basileam Germaniæ Civitatem Eugenij IV. Romani Pontificis assensu congregato Concilio, hi quibus Ecclesiasticarum rerum cribratio fuerat commissa, leges communi omnium sententia sanxerunt, quas Carolus Rex Gallorum VII. pater supradicti Ludovici XI. libenter complectens, mox in Regno suo praticari mandavit. Et inde Pragmaticæ Sanctionis nomen acceperunt, quarum ista sunt Capita.

Primum. Romanus Pontifex quoque decennio Generalem synodum loco quo vult posthas congregato. Si negligens erit, potestas est Patribus id designandi: convocati Concilij locum, nisi necessum erit, Pontifex non mutato.

Secundo. Basileensis Concilij auctoritas & ipsius consentientia Decretorum perpetua esto, qua nemo unquam, nec ipse Romanus Pontifex tollere, infirmare aut transferre præsumat.

Tertio. Romanus Pontifex majorem Ecclesiæ, Metropoles scilicet & Episcopales, Collegiatisque, & eas quibus præficiuntur Abbates, & Ecclesiasticas dignitates, qua per Electionem sibi deligere Rectorem consueverunt, nemini reservato, præter eas qua Jure scripto, vel Romani Principatus causa sibi permittuntur. Huius decreto non contraveniunt. Si intercedat causa præter legem faciendi, id Apostolicis scriptis exprimite, idque dum ad Pontificatum quispiam assumetur, se servaturum iurato.

Quarto. Ecclesia Pastore destituta, hi penes quos est eligendi potestas, die ac loco designato conveniunt, peccatorum suorum confessionem agunt, & Eucharistiam sumunt. Mox confidentes iurando præmissa, non negligenter, non dolose, non timide cum qui gerenda dignitati sit idoneus elegerint. Principibus fas non est pro quopiam commendando molestis precibus, aut violenta comminatione premere aut cogere Electores.

Quinto. Electionis formam & Electi merita Confirmatores Prelati inquirunt. Scriba & Notarij moderatum salarium accipiunt.

Sexto. Romanus Pontifex, quem sanctitatis normam præferre oportet, huius

Gallorum
reges soli
Pragmaticam
Sanctionem
sequebantur;

Quando
capit. it,
quæ vel
quæ sit
Pragmatica
Sanctio;

Caput
primum
Pragmaticæ
Sanctionis;

Capitulum

Capitulum

Caput IV.

Caput V.

Caput VI.
huius

huius Sanctionis nequaquam derogato. Si contemneret, & inde ſcandalum exurgat, ad ſubſequens Univerſale Concilium deferatur.

- Caput VII. *Septimò. Electiones eſſi pro Canonum auctoritate legitima eſſe videbuntur, ſi inde aut Eccleſia, aut Patria, vel Republica turbari formidabitur, cum huiusmodi Electio ad Romanum Pontificem forte refertur, & ea diligenter examinata, nulla dici merebitur, alteram Electionem his, quorum refert, indicio. Electum vero confirmari aut benedici ab alio, quàm ab eo, qui ſine medio electo ſuperior eſt, fas non eſto. Si in Pontificis curia præſens Electus erit, à Pontifice Benedictionem, ſi volet, accipito. Juramentum poſtea ſuo Præſato præſtato. Secus quiſciens, centum aureorum multa eum caſtigato.*
- Caput VIII. *Octavò. Univerſali ſynodo ejuſq; definitionibus & decretis, omnis Catholici, etiam Romanus Pontifex eamdem obediens, quatenus fides & ſchiſmatum exſcindenda ſcilio poſtulat.*
- Caput IX. *Nonò. Pragmatica Sanctionis Caput eſt de auctoritate Concilij. Qua ſynodus Sancto Spiritu auctore vocata concedit, eam ſicuti Conſtantiana Concilii Patres definiere, à Chriſto Deo auctoritatem protinus obtinere credito.*
- Caput X. *Decimò. Eccleſiæ Dei eos Sacerdotes & Patres præſcripto, qui doctrinam ſunt & vitam illuſtres, ut creditum ſibi populum ſollicitè inſtituant, & Deo obediens, gratumque reddant.*
- Caput XI. *Undecimò. Expreſſatim præſerea grauiſ, unde plurima oriri mala conſtat, locum eſſe non ſinit.*
- Caput XII. *Dodecimò. Beneficia (virorum eorum Rectore) nemini reſervato. Cum autem adminiſtratore vacabunt, eorum quibus conferre oportebit, mores & merita, graduati ne ſint, an ſecus, cognoviſſo.*
- Caput XIII. *Decimo tertio. Decretum de Theologo per quaſque Metropoles præbendando, ad Episcopales quoque Eccleſias extendiſſo, ut in illis præbenda Theologo conferatur, qui in aliqua Generali Academia decennem litteris operam navavit. Beneficio donatus Verbum Dei prædicato, & per quaſque hebdomadas ſemel atque iterum ſacras Litteras audire volentes, explanato. Negligenti quotidiana ſtipendia ſubtrahito.*
- Caput XIV. *Decimo quarto. Porro de his, qui gradu alicuius diſciplina perfecti ſunt, hunc ordinem obſervato. Primum poſt hanc Sanctionem vacuum poſſeſſore beneficii, Doctore, vel Licentiatum, vel Baccalario conferio. Duo deinceps, quæ Rectore carebunt, bene merentibus Clericis concediſſo. Quod his duobus ſuccedendum erit, illud graduatus obtineto.*
- Caput XV. *Decimo quinto. Igitur Scholaſtici gradu inſignes ſua nomina Beneficiorum Collatoribus, dum quadraginta agitur, ſcripta quotannis tradunt. Beneficiorum præter Decretum collatio facta, inanis eſto.*
- Caput XVI. *Decimo ſexto. E locis, qui ab urbe quatuor dierum itinere diſtant, in Jus vocandi Romam, niſi in maioribus cauſis, Jus non eſto.*
- Caput XVII. *Decimo ſeptimo. Qui damno aut injuriâ gravabitur, eum qui proximus eſt ſuperior, appellato. Si tale eſt damnum, quod per ejus ſententiam reſtitui poſſit; alioquin ſi ad Romanam Eccleſiam iudex per exemptionem pertinebit, cauſam definiendam ad eum, qui ejusdem regionis eſt, iudicem (ſi metus abeſt) Pontifex committito.*
- Caput XVIII. *Decimo octavo. Agravamine aut interlocutione Judicis, ſecundo non provocato, eum qui fruſtra & inaniter ante Latam ſententiam appellat, quinquies ſtrenis, præter caſeras litis impenſas multato.*

Decimo

Decimo nono. Triennium alicujus Beneficij & quietum possessorem non turbato, nisi hostilitate, metu, vel gravi impedimento tardatus eris, ne per id triennium impetere poteris possidentem. Caput xix.

Vigesimo. Cardinales viginti quatuor tantum Divina & humana scientia eruditos, annorum triginta, boni nominis ac generis legitimis, qui Reipublica Christiana consulere possint, Pontifex de suorum Fratrum consilio proficiscio. Caput xx.

Vigesimo primo. De dignitatibus & beneficijs Ecclesiasticis quibuscumque collatis aut conferendis, nihil prorsus, sed neque Annatas, neque fructuum primitias, neque ut vulgo dicitur Deportum, Pontifex exigito. Notarijs & scribis mercedem, qui beneficium recipit, solvito. Hujus Decreti pravaricatori penam Simoniaci debitam infligito. Nihil praterea Juris aut tituli in beneficijs contra hanc prohibitionem impetratis sibi acquisitum intelligas. Caput xxi.

Vigesimo secundo. Clerici qui Ecclesiarum & Divini cultus obsequijs deputantur, rem omnem divinam & Dei laudes, sanctis, distincte & graviter celebrato. Ad Jesu nomen caput reverenter dimittunto. Decanos & reliquos per Ecclesias praefectos hujus statuti pravaricatores castigato. Caput xxii.

Vigesimo tertio. Consuetudinem, quae indultum est, eum qui in aliqua horarum Choro adfuerit, omnium distributionum participem esse, solito, eoque ad Decanos & Praepositos, qui suarum praetextu dignitatum rei Divina non adfuerint, extendito. Caput xxiii.

Vigesimo quarto. Quos noveris, dum res Divina agitur, per Ecclesiam aut juxta illam decambulare, aut constabulari, totius diei quo hoc fecerint, distributionibus privato. Iterum vero in hoc ipso delinquentes, annui mensis stipendio multato. Caput xxiv.

Vigesimo quinto. Tabulam, ubi designentur hi, qui definitis hebdomadibus sua officia exequi debent in Choro, appendito. Negligenti, totius diei stipem denegato. Caput xxv.

Vigesimo sexto. Fidei symbolum non truncato, sed ad verbum absoluto decantato. Camenas vulgi in Ecclesia canere Laicos prohibeto. Caput xxvi.

Vigesimo septimo. Rem Divinam (quam Missam appellamus) sine ministro nunquam celebrato. Dum eam facis, vocem exaltato, quae a circumstantibus exaudiri possit. Secus agentem corripito. Caput xxvii.

Vigesimo octavo. Canonicos qui se debitoribus obnoxios ita constituent, ut si statuto die debito se non absoluerint, interdictione Divina cobibentur, à stipendijs Ecclesiae toto trimestri abstinendo, nec quicquam inde quam diu Divinis abstinent, percipiendo. Caput xxviii.

Vigesimo nono. Solemnibus diebus dum major Missa fieri debet, capitulum non cogito, per integram aliquam hebdomadam transgressores quotidiana stipe privato. Caput xxix.

Trigesimo. Spectacula ludorum, comestiones, eboreas, nundinationes, ludibria & larvatas personas incedere, ab Ecclesijs & sacris locis arceto. Contemptorem Clericum trimestri proventus abstinere jubeto, reliquos censura Ecclesiastica cobibeto. Caput xxx.

Trigesimo primo. Clerico cujusvis status concubinam forens, à secunda hujus Sanctionis promulgatione non respicienti, beneficiorum suorum perceptionem menses tres interdicto, & eos fructus in Ecclesiis, percipiuntur, utilitatem impendito. Hanc autem constitutionem in j. is & capitulis Caput xxxi.

L l l

capitulis promulgari quottanis imperato. Nec minus Laicos admoneto nullam prater legitimam uxorem turpi copulâ contingere.

Caput

xxxii.

Trigefimo ſecundo. Excommunicatos ante latam ſententiam & revera denuntiata, non vitato, niſi iam notoria Excommunicatio erit, qua non valeat ignorari.

Caput

xxxiii.

Trigefimo tertio. Nulli omnino Genti, Communitati vel loco ſacris interdictio, niſi per ſemet, aut per privatos, aut officiales, id eſt, per ſuos magiſtratus culpam amiſerit. Iniquum ſiquidem eſt, ob uniuiuſque privati hominis delictum ſeruire innocentibus.

Caput

ultimu.

Trigefimo quarto. Nullius litteris, quibus quempiam beneficio aut ſuo iure ſe abdiſciſſe narratur, niſi teſtibus aut fidei documento id factum eſſe conſtet, credito.

Finis eſt hic jam Pragmaticæ Sanctionis Capitulum, quam ut paulô diximus ante, Carolus Gallorum Rex VII. (auctoritate Concilij Baſileenſis) in Parlamenti ſenatu promulgari mandavit, viii. die menſis Julij anno Dominicæ Nativitatis MCCCCXXXVIII. Indictione Romanorum I. Reliquæ nationes ad inſtanciam Romanorum Pontificum ea ulâ non ſunt; Gallia ſola pragmatizans in ea perſeverat in præſens.

MCCCC LXII.

Joannes

Trithemius

poſtea Ab-

bas in Span-

heim, hoc

anonaliſci-

tur.

Anno Bernardi Abbatis II. Indictione Romanorum x. die menſis Februarij prima, horâ undecimâ, minuto xxxiii. poſt meridiem in nocte, Ego Joannes Trithemius compiler huius operis, Abbas poſtea in Spanheim, ac deinde apud ſanctum Jacobum in ſuburbanis Wirzburgenſium, Ordinis D. P. Benedicti, patre Joanne de Heidenberg, matre Eliſabeth de Longovico, in peccatis natus ſum, ſed in Chriſto regeneratus fonte baptiſmatis in villa Tritteuheim Diœceſis Trevirorum juxta lictus Moſellæ, tribus in deſcentu à civitate Treverica milliariis. anno Pij Papæ II. quarto, Regni autem Friderici Imperatoris XXII.

Udalricus

ſu Abbas in

Spanheim

anniſ v.

Eodem anno, Conrado Abbate Monaſterij Spanheimenſis mortuo ac ſepulto, Udalricus de Zeiſchheim in Abbacia ſucceſſit, & præſuit annis v. diebus xxiii. & Monaſterium prius ære nimis gravatum alieno, per inutile regimen ſuum debitis quotidie majoribus involvit: Cenfus & proventus quorquor occultè potuit, vendidit, & pene omnia diſſipavit.

Anno prænotato, poſteaquam inter Fridericum Comitem Palatinum Defenſorem Dietheri de Hienburg, & Adolphum de Naſſavv cum adherentibus ei, longa concertatio duraveſſet, etiam ſeſſis aliquantulum partibus, amicorum conſilio per oratores Principum de pace fuit tractatum. Igitur convenientibus in unum, quibus conſultandi pro pace legatio fuerat commiſſa, ſub certis clauſulis atque capitulis negotium concordia: in medium fuit propoſitum. Placuit ergo in communi omnibus pro eo, quod non haberent concludendi poteſtatem, ut ſinguli ſuis Principibus ſuper conditionibus pacis atque capitulis facerent relationem, & quidquid illis in communi placeret, in proximo conventu eorundem firmaretur. His actis diſceſſum eſt. Adolphus autem impatiens morarum, conventum pro concordia faciendâ expectare contempſit, ſed in exterminium Dietheri ſocium exercitum concitavit. Rumor quippe falſus exierat, cujus fuit credulitate deceptus, quia Palatinus, qui dicebatur eſſe in Bavaria, manſerat occultè in patria. Igitur Carolus Marchio Badeniſis Georgius Epifcopus Metenſis, Fridericus & Udalricus Comes de Wirtemberg contra-

Adolphus

cu v. Princi-

pibus ſuis

de vaſtatione

Palatina-

tum.

contra hostem militem adunaverunt exercitum 600. videlicet Equitum, & 6000. peditum, & terram Palatini Comitis (quem longè extra patriam credebant absentem) devastare cæperunt. Et in primis quidem Heidelberg oppidum obsidione cinxerunt; quod cum Comes intellexisset, viros secum armatos, quotquot videbantur necessarij, secum assumens, occultè nocturno tempore intravit oppidum & paucissimis cognitis, custodias & defensores per muros & turres sufficienter collocavit. Videntes autem postmodum obsessores, quod expugnare oppidum non possent, soluta obsidione inde recesserunt, expeditionem ulterius moventes. Deinde haud procul ab Heidelberg oppido residentie Comitis Palatini castra posuerunt, quibus locatis auxiliarij missi ab Adolpho 400. supervenerunt equites, peditumque 3000. paucisque diebus quieverunt. Ultimà verò die mensis Junij anno præcedente mane in aurora, tres Principes Georgius Metensis Episcopus, Carolus Marchio Badensis, & Udalricus Comes de Wirtemberg cum multis alijs Comitibus atque Nobilibus peditatu in castris relicto, cum solo equitatu 1000. circiter virorum in agrum Heidelbergensem iter dæfectunt, & peditentim equitantes igne cuncta villagia & curtes Religiosorum devastare simul & incendere cæperunt. Fredericus autem Comes Palatinus per exploratores de hostium intentione manè certificatus, cum septingentis equitibus & peditatu multo, cum adhuc tenebræ essent, Heidelbergam exivit, & in proximo nemore, ubi hostes transiuri fuerant, se abscondit. Supervenit à casu Dietherus de Hênburg cum 300. equitibus, & se Palatini copijs latenter conjunxit. Postquam ergo tres memorati Principes cum equitatu pertransissent, in nemore, haud procul à Seckenheim villa, Palatium cum suis latitantem, & jam perveniscent inter angustias Rheni & Neccari, ubi nullus erat locus fugæ nisi retrorsum, surgunt de insidijs, qui latuerunt Palatinenses, & impetum facientes à tergo præcedentes invadunt, percuriunt, vulnerant & occidunt. Quò fugerent jam miseri ab hostibus & equis præclusi? Videntes ergo Principes jam sæpediti, quòd nullus esset evadendi locus, nisi ferro tantum relicto, cum multo impetu conversi contra venientes dimicare cæperunt contra 4000. mille. & contra multos pauci: ceciderunt in eo prælio multi ex trium parte Principum, inter quos duo fuerunt nobilissimi Comites, alter de Helfenstein, alter verò de Salm. Capti autem fuerunt Georgius Episcopus Metensis, Carolus frater ejus Marchio Badensis, Udalricus Comes de Wirtemberg, & alij Comites nobiles & ignobiles ferme 500. Reliqui non occisi gladio per fugam salvati sunt. Captivi omnes in oppidum Heidelberg cum magno triumpho ducti fuerunt, & vinculis mancipati. sese tandem pecuniâ multâ redemerunt. Acta sunt hæc in Campo latissimo non procul à Landenburgo, ultimo Junij.

Georgius Metensis Episcopus Jacobi Marchionis de Baden quondam filius & Caroli frater Germanus, pro liberatione sua de captivitate Palatino Comiti Friderico 45000. florenorum dare compulsus fuit. Denique se cum omni militia sua & tribus in Lotharingia castellis Bergard, sancti Theobaldi, & S. Crucis Palatino perpetuò scripsit obnoxium. Carolus Marchio Badensis pro sua liberatione Palatino promissit, scripsit & dedit centum millia florenorum, ut diximus. Verum quia tanta pecuniarum summa non erat in promptu ad manum, tali conditione suo triumphatori

L 11 2

satisfecit.

Heidel-
heim oppi-
dum Comi-
tis Palatini
obsidione
cingitur.

Tres Prin-
cipes Pa-
latinum
devallant.

Comes Pa-
latinus in-
travit in ne-
more cum
4000.

Comes Pa-
latinus ob-
stitit vi-
storiæ
contra
Principes.

Episcopus
Metensis in
45000 flo-
renorum
multatus
est.

Marchio
Badensis in
100000.
multatus
fuit.

Comes
Wirtenber-
genſis mul-
tatur in
centum
millibus.

Epifcopus
Spirenfis
per Comitem
Palatinum
ad pacem
compelli-
tur.

Inter Mar-
chionem
Branden-
burgenſem &
Ducem Ba-
varia con-
certatio.

Ludovicus
Dux Mar-
chionem
fugavit ab
obſidio-
ne Hei-
denheim.

fatisfecit. Quidquid in Comitatu Spanheimenſi habuit, Palatinatui ſub redemptionis titulo tradidit. Oppida quoque in Scrata Montenſi, Beſeckheim, Bensheim, cum telonio & caſtello, ſimili ſub redemptionis jure assignavit. Inſuper omni redemptionis juri, quod ſe habere ſuper oppido Heideſheim & Eppingen prætendebat, venationibus quoque & piſcationibus inter Selz & Gemersheim in terra & Rheno, pro quibus antea lis & contentio fuerat, in perpetuum renuntiavit. Oppidum denique Pforzheim Palatinatui feudale conſtituit, & ſe cum omni poſteritate ſua & litteris & juramento neceſſariis, in perpetuum eidem obnoxium fecit. Udalricus autem Comes de Wirtenberg pro centum florenorum millibus à Palatino fuit ſimiliter multatus. Quorum in promptu fuerunt ſoluta 40000. viginti autem millia florenorum Comiti memorato ab Adolpho de Naſſau Moguntino Archiepiſcopo contra Dietherum ſuper ſcrata Montenſiaſſignata, idem Comes Palatino Comiti reſignavit, & ſic fuerunt ſoluta florenorum 60000. De reliquis verò 40000. Comes de Wirtenberg Comiti Palatino penſionem dabit annuam 2000. florenorum, quam neceſſariis monumentis confirmavit. Marbach inſuper oppidum Palatino feudale conſtituit, & ſe cum omni militia ſua Palatinatui obnoxium ſcripſit. His factis Principes liberati fuerunt.

Principibus in captivitatem actis, ut dictum eſt, Fridericus Comes Palatinus contra Joannem Nix Epifcopum Spirenſem traduxit exercitum, & imprimis oppidum Rotteburg cum caſtello annexo circumdedit obſidione, expugnavit & cepit. Poſtremo ad inſtantiam Capituli Eccleſiæ Spirenſis concordia ſub tali conditione facta eſt. Caſtellum cum oppido Rotteburg ſimiliter & Werſau perpetuo juris ſint Palatini. In nemore quoque Spirenſis Eccleſiæ dicto Luſhart omnis venatio ſoli cedat Palatino cunctis temporibus. His ita conſluſis poſt miſerabilem Eccleſiæ Spirenſis deſolationem, poſt rapinas & incendia multa, pax reformatur Eccleſiæ non ſine incommodo ejus maximo.

Anno prænotato, Albertus Marchio de Brandenburg adſociatus civibus Regni mandante Friderico Imperatore III. iterum contra Ludovicum Bavariæ Ducem cognomento Divitem, validum produxit exercitum, & ingreſſus terram ejus rapinâ & incendio cuncta deſtare cepit. Ludovicus autem valido Bohemorum & Bavarorum contraſto exercitu Ulmenſium & Marchionitarum terras ingreditur, & omnia incendio & rapina demoliri & deſtruere conabatur. Nec erat qui potentie roboris ejus poſſet reſiſtere: Navv villam opulentiſſimam cum alijs ſexaginta numero cepit, ſpoliavit & deſtruxit, quorum major pars ad dominium pertinebat civium oppidi Ulmenſis. Et hæc paululum ante quadrageſimam circa carnis privium facta ſunt per eundem.

Poſtea eodem anno, xvi. die menſis Junij, Albertus Marchio Brandenburgienſis, Udalricus Comes Wirtenbergienſis (necdum capus à Palatino) cum civibus Regni & multis nobilibus obſederunt Heidenheim oppidum Eichſtattenſis Diœceſis. Quod ubi Ludovico innouit, cum exercitu venit, & eos ab obſidione fugavit, caſtra eorum obtinuit, atque nobilium plures cepit ac nonnullos occidit. Multam in caſtris Marchionis ſubſtantiam in auro, argento, armis, equis & curribus reperit, & oppidum liberavit. Marchio autem metu territus auſugiens in Albeck proximum

mum castrum se recepit. Comes verò de Wirtenberg ad Marchionem, Badensem descendit, & cum eo ultima die mensis Junij à Palatino Comite, sicut dictum est, captus fuit. Dux posthac Ludovicus Marchione fugato Hengen castrum & oppidum simul obsidione firmissima circumdedit. Venit contra eum denuo Albertus Marchio cum exercitu suo, liberaturus inclusos in oppido cives, quos tamen liberare non potuit; nam Ludovicus & oppidum & castrum violenter obtinuit, & congressione facta multos de exercitu Alberti gladio prostravit.

Ludovicus
Dux oppi-
dum & ca-
strum
Hengen ob-
tinuit.

Eodem anno in mense Octobri, Adolphus de Nassau, quem Pius Papa II. abrogato, sicut diximus, Diethero de Isenburg, Archiepiscopus instituerat Moguntinum, consilio suorum habito urbem capere Moguntinam cupiebat. Cives enim Moguntini partes Dietheri sequebantur. Ludovicus igitur Dux Bavarie cognomento Niger, qui morabatur in Meissenheim, Alvvicus Comes de Sulz, Eberhardus de Königstein, & quidam alij ex Nobilibus hujus Provinciae opus subeuntes, Olvinum & Dudonem Cives Moguntinos traditores urbis in consilium admiserunt, quorum informatione res erat peragenda. Cumque tempus adesset negotio praestitutum in Vigilia SS. Apostolorum Simonis & Judae, memorati Comites unà cum Duce Ludovico, Ringaugienfibus quoque, & armato milite non minus plurimo in profunda nocte, cum silentium jam quietum tenerent omnia, cum icalis & machinis ad fossatum civitatis in eo pervenerunt loco, ubi propter difficilem aditum custodibus non videbatur opus, & falce facto tramite per vepres & dumeta muros aggrediuntur, scalasque applicantes viribus totis parabant ascensum. Interea dum scalas apponerent muris, vidit quispiam muro insidentem, eminentemque noctuam, quae sedens uno fixa in loco super murum jam extendit, jamque depressit vocem. Cumque hoc in longam faceret horam, territi fuere cernentes, propterea quod latere fortem super muros arbitarentur custodiam; nam propter tenebrarum horrorem clarè quid esset, discernere non poterant. Propè jam erat, si paulò diutius durasset spectaculum, ut scalas à muro depositis infecto negotio retrocessissent metu percussis. Cum ecce subito bestia devolans metu liberavit ferè desperatos. Jam deinceps facti alacriores per scalas contenderunt aetras, arque successivè silentèrque introgressi traditorum auxilio custodias occupant, proximamque urbis portam, quae Gaviij porta nominatur, applicatis machinis infringunt, & aperiunt, per quam totum exercitum foris praetolantem intromittunt. Expergefacti cives tam ex clamore vigilum insolito, quam ex fragore portarum & hostium strepitu, correptis armis tumultuariè, quid agerent, non satis scire potuerunt. Primo itaque impetu in paucos hostes irruerunt pugnaturi, sed fracta urbis porta mox equites, pediteque hostiles ingressi civitatem, suis audaciam & vires contra miseros addiderunt. Coadunati tandem cives fortiter contra hostes pugnaverunt, & cum eos bis terque retrocedere compulissent, numero tamen eorum tandem superati sunt, & quadringentis eorum occisis succubuerunt. Nam hostes ab una parte cum civibus acriter pugnant; & in alia parte civitatem per traditores fecerunt incendi, unde miseri cives & urbem ardere videntes, & se imparibus cum hoste viribus decertare non posse considerantes, projectis armis deditionem fecerunt. Quo facto civitate pulsi sunt omnes, qui arma

Adolphus
Mogun-
tiam capere
tentat.

Olwin &
Dudo ci-
vium suo-
rum
traditores.

Noctua
muro infi-
dens dis-
tinctus luit &
terruit ho-
stes.

Moguntia
civitas ab
Adolpho
Archiepiscopo
capta est.

Cives spa-
liantur &
traditan-
tur.

L II ;

ferre

Prædam
hoſtis in
urbe Mo-
guntina
ingentem
reperit.

ferre potuiſſent, tam celeriter exire coacti, ut ne ſalutatio quidem ſuorum concederetur. Egrediebantur enim neceſſitate urgente omnes, uxoribus, liberis, amicis & bonis omnibus in hoſtium poteſtate relictis, & ibant egentes atque mendici. Prædam hoſtis reperit ingentem, quæ non unius civitatis, ſed penè totius Patriæ theſaurus eſſe videbatur. Omnium namque in circuitu Monaſteriorum, Eccleſiarum, Nobilium & ruſticorum bona mobilia in civitatem fuerant reſcripta metu hoſtilitatis à facie inimici. Nemini parcebant nec Clericis, non Clauſtralibus, non Civibus, ſed quidquid in tota civitate poterant invenire, abſque ulla miſeratione rapuerunt. Videres miniſtros Chriſti Sacerdotes unà cum Judæis crudeliter captos, & in Altam Villam ſatiſ crudeliter & ignominioſè duci ligatos. Omnes enim qui cum Adolpho non ſenſerunt contra Dietherum, à Papa Pio II. denunciabantur excommunicari. Et quicumque in Civitate Moguntina prius quàm caperetur, non ſentiebant cum Diethero contra Pium Pontificem Romanum, ejus cenſuras & ſententias, interdictionem, & Adolphi promotionem contemnendo, urbe pellebantur.

Eberhardus
Abbas S. Ja-
cobi cum
ſuis Mona-
chis Mo-
guntia de
Monaſterio
ſuo pellitur.

Præſuit illis diebus Monaſterio S. Jacobi noſtri Ordinis in Monte Specioſo juxta mœnia foris civitatem Eberhardus de Venlo Abbas, vir experientiæ & prudentiæ multæ, ſecundum inſtituta Bursfeldenſium unà cum Monachis ſuis opacè reformatus. Is cum Papæ mandata conſtantiſſimè in ſe & in Monachis ſuis obſervaret, nec in præſentia Excommunicatorum & interdictionum ab eo conſentiret celebrare Divina, juſſus eſt Monaſterio cum ſuis deſerto, procul abire. Qui Chriſti Vicario malens obedire, quàm Diethero, & ipſe diſceſſit ab urbe, & Monachos ſuos præcepit exire de Cœnobio; Prior itaque proceſſionaliter unà cum conventu per mediam Civitatem tranſiens exivit de Cœnobio ſignum S. Crucis Othone de Selbach nobili præferente Donato. Tres duntaxat ſeniores in Monaſterio ad ſarcinas, ut ſolet dici, remanſerunt. Fratres autem hinc inde diſperſi, alij apud S. Matthiam propè Treverim, alij verò in Colonia apud S. Martinum, alij in alijs locis manſiones receperunt ad tempus. In ea nocte dum civitas Moguntina caperetur ab Adolpho, Dietherus præſul abrogatus unà cum Philippo Comite de Kazenelenbogen erant in caſtro, quod urbi jacet annexum, Fridericum Comitem Palatinum exſpectantes, qui illò erat poſtera die venturus. Audito autem tumultu, & intellecto quod hoſtes præoccupaviſſent civitatem, per murum ſubmiſſi navicula Rhenum ſulcantes evaſerunt. Comes enim Palatinus conſilio Mathematici ſui Matthiæ de Kemnaten præmonitus nunquam induci potuit, ut in Moguntia vel una nocte permanſiſſet, cò quòd urbem ſibi periculoſam aſtra præſuntiant.

Dietherus
per murum
ſubmiſſus
in navicula
fugit per
Rhenum.

Interea verò dum hæc in Moguntina Diœceſi gererentur bella, Joannes ex Marchionibus de Baden Archiepiſcopus Trevirorum volens & ipſe mandatis obedire Apoſtolice, & exterminare Dietherum. Lanſtein oppidum, quod parum diſtat à Conſluentia juxta Rhenum (cujus Incolæ partes Dietheri ſequebantur) bina obſidione vallavit. Eſt autem prædictum oppidum in Diœceſi quidem Trevirorum, ſed Jure Dominiæ Eccleſiæ pertinet Moguntinæ. Obſeſſi ergo ab Archiepiſcopo Cives fortiter egerunt, murorum & turrium firmitate deſenſi; hoſtes tandem deſatigatos ſine effectu recedere compulerunt. Alterà poſt hæc vice Archiepiſcopus denuo

Lanſtein
oppidum ab
Archiepiſ-
copo Tre-
virorum
ſuſtra
bis obſide-
dum.

denuo contra eos firmavit obsidionem, & denique sine effectu cum damno Ecclesie suae & confusione abire compellus est. Postremo fatigatis Principibus & exhaustis aerariis, de concordia reformanda inter Dietherum & Adolphum capit haberi tractatus, qui apud Frankenfurt oppidum Regni tali fuit conditione postea conclusus: Dietherus Archiepiscopus Ecclesiae Moguntinae cum omnibus bello vel pace contractis eam debitis Adolpho resignavit, & pro sustentatione sua, quamdiu viveret in humanis, Lanstein oppidum Castellum & telonium, oppidum quoque Hoesl, Castellum & telonium, Steinheim oppidum & telonium, Dieppurg quoque oppidum cum omnibus proventus eorum liberè suscepit, & sic tandem pax reformata est, post omnimodam penè desolationem.

Concordia
inter Adol-
phum &
Dietherum
fit Fran-
kenfurti.

In hac negotiorum compositione Friderico Palatino Comiti pro impensis cum Diethero habitis contra Adolphum, assignati sunt 1000. floreni annui census super telonio in Krenfels, cum 10000. florenis redimibiles. Pro novem verò milibus florenorum, quos Ringaugienfes Palatino se darios promiserant, dum Petersheim oppidum caperetur, ut supra diximus, & necdum satisfecerunt, ipsum oppidum Petersheim sub titulo redemptionis fuit assignatum, utque in praesentem diem non redemptum.

Adolphus itaque in Archiepiscopatu jam deinceps quietus, & liberatus ab infestatione Dietheri, Comitūque Palatini, praefuit annis XIII. Civitatem verò Moguntinam, quae prius Regni Germanici fuit libera, in servitutem sibi & successoribus suis redegit, quam etiam possident in praesens tempus. Erat autem Civitas memorata dum caperetur ab Adolpho, ere nimium gravata alieno, tantisque involuta debitis, ut si capta non fuisset, brevi in seipsa miserabiliter fuisset desolata. Post captivitatem verò suam, debitis simul ac libertate nudata, creditores omnes nihil solvendo fessellit, emolumentum solvens Ecclesiae Pontifici, sed gravamina non admittens debitorum; quod jure vel injuria fiat, nihil mea interest. Novi Monasterium, cujus Rector eodem anno senatui Moguntino & civium Communitati centum & mille florenos Rhenenses pro annua pensione in prompta pecunia tradiderat, cautionibus ex more praemissis. Sed Urbe capta nihil Monasterio illi vel pensum, vel restitutum est usque in praesentem diem. Simile contigit multis, quoniam Praeful Moguntinus proficuum Civitatis accepit, sed gravamina refutavit.

Moguntia
Civitas Re-
galis libera,
in servitu-
tem redigi-
tur.

Post captivitatem Moguntinam, cum Adolphus jam Pontificatu potiretur, & urbe, extorribus facultatem indulsit in eam regrediendi sub certis tamen legibus, ut omnes in ejus verba sine contradictione jurarent. Tunc etiam supradictus Abbas Eberhardus cum Monachis suis ad Coenobium S. Jacobi reversus est, & gratiam apud Pontificem Adolphum pro constantia sua in eum exhibita, reperit singularem.

Exul Moguntini re-
vertuntur
in Urbem.

Anno igitur praenotato Fridericus Comes Palatinus Cultor, & Amator Justitiae, subditorum suorum pauperum curam gerens pervigilem, Parlamentum, quod Curiale Judicium nuncupant, instituit, in quod viros Jure peritos cum certis Nobilibus Assessores & Judices collocavit, qui Justitiam administrarent omnibus, nulli facientes injuriam.

Curiale Ju-
diciū
Heidelberg
instituitur.

Eodem anno vicesima prima die mensis Augusti, quae fuit Sabbathum post Festum Assumptionis Beatissimae Mariae semper Virginis, domus scri-
barum,

barum ſive Cancellariæ Principis Palatini Heidelbergæ, caſuali fuit igne incenſa & exuſta. cum libris nonnullis atque Regiſtris. In cujus locum Fridericus eam quæ hodie cernitur, facis pulchram & ſumptuoſam brevi reſtituit.

Myſilene Inſula capturæ à Turcis impia.
Eodem quoque anno Mahumetes Turcorum Imperator crudelis Myſilenem Chriſtianorum Inſulam opulentiſſimam hoſtili devaſtat incurſu: quam multis credentium millibus occiſis & captis, ſuo imperio ſubjecit.

MCCCLXIII.

Anno Bernardi Abbatis tertio, Indictione Romanorum undecima, die menſis Februarij tertia decima, obiit Theodoricus ex Comitibus de Moers Archiepiſcopus Coloniienſis, anno Pontificatus ſui quadrageſimo octavo, & in majori Eccleſia cum honore ſepelitur: vir ſapiens, prudens & magnificus, qui ſuis utiliter præfuit; & quod hodie magni æſtimatur apud noſtrates, temporalium rerum poſſeſſiones in auro, argento, vino, frumento, ædificijs & proventibus annuis valdè ampliavit.

Rupertus Comes Palatinus fit Archiepiſcopus Coloniæ annis xvii.
Quo mortuo atque ſepulto, convenientes in unum Eccleſiæ Canonici penultima die menſis Martij anno prænotato in Archiepiſcopum unanimi conſenſu elegerunt Rupertum ex Comitibus Palatinis, Baviaræque Ducibus Concanonicum ſuum, qui Frater erat germanus Ludovici Pij Patris Philippi, & ſæpiſſimè nominati Principis Friderici ſimiliter uterinus. Confirmatus autem & ordinatus juxta conſuetudinem, Archiepiſcopus præfuit annis decem & ſeptem in tribulationibus multis: & poſtea ſicut diximus ſuo loco, milerabiliter interiit.

Imperator Fridericus à ſua Viennæ obſidione liberatur in caſtro.
Eodem anno Fridericus Imperator tertius cum Maximiliano filio, à ſubditis ſuis in Arce Viennæ auxilio & conſilio Ducis Alberti fratris ſui, duriffima obſidione circumdatus eſt. Obſeſſis vim faciebant obſidentes, & arcem machinis atque bombardis ſine intermiſſione fortiter impugnabant. Et quod fuit omnium graviſſimum, victualia deficiebant obſeſſis. Igitur neceſſitate compulſus Imperator Georgium Bohemiæ Regem, hæreticum per litteras invocavit; qui veniens & pacem faciens, eum de obſidione ſuorum tali moderamine liberavit, ut nec victor eſſe videretur idem, nec ſuperatus.

Anno item prænotato victualium magna fuit copia. Nam una vini menſura apud Moſellanos Rhenanos, & Francos pro uno vendebatur denario ſive obulo Hallenſi: quorum duodecim faciunt ſolidum unum. Frumentum etiam vili pretio vendebatur; quia ubique fuit abundantia.

Cœnobium Montis Monachorum Bambergæ reformatur.
Hoc ipſo anno Pius Papa ſecundus mandavit Georgio de Schauenburg Epifcopo Babenbergienſi, & Eberhardo de Venlo Abbati Montis S. Jacobi prope Moguntiam, ut Monachos deformatos, qui non conſentirent colla ſubmittere obſervantiæ Regulari, de Cœnobijs Montis Monachorum juxta Babenbergam expellerent: & Reformatos ſub unionem Bursfeldenſium in locum eum relocarent. Quod cum maxima difficultate, multisque laboribus & impenſis vix tandem efficere potuerunt: ſantum Diabolo impediente negotium per Monachos reprobos, & eorum in malignitate amicos. Cœnobio autem reformato Eberhardus auctoritate Pij Papæ Abbas eidem præficitur, cui mox in Abbatia S. Jacobi Moguntina Joannes Iczſtein ſubſtitutus præfuit annis tribus; poſtea cedens, in Monaſterio S. Joannis Abbas factus eſt.

His

His temporibus Mahumetes Turcorum Rex nobile Regnum Christianorum Bosniæ: quod olim Misia vocabatur superior, ab Oriente habens Thraciam, à meridie Dardaniam, ab Occidente Dalmatiam & Montem Scardum: ab Aquilone verò Danubium & Daciam Sarmaticam, in manu suorum valida intravit, & cepit, multis Christianorum millibus creditibus Deo peremptis.

Regnum Bosniæ sive Misia superioris, devastatur à Turcia.

Stephanus autem Rex Bosniæ ultimus, fallacibus Mahumeti Turcorum Regis blandimentis ex fortissimo quodam Castello suo educus, & mox captus, iussu perfidissimi Tyranni crudeliter vivus excoriatu est. Quo mortuo etiam Patrem ejus venerandum senem capite truncavit. Deinde vocatos ad se Potentiores Regni, sub falsa pollicitatione omnes ad unum interfecit. Reliquum verò populum, qui gladium evadere potuit, in servitutem redegit, Regnòque universo vastato, atque direpto filium suum secundo genitum, Regem illi præfecit. Regina Bosniæ Stephani Regis uxor de manibus Turcorum cum paucis elapsa Romam venit anno sequenti, ad Paulum Papam secundum, à quo benignè & honorificè fuit excepta: & quam diu vixit, de bonis Ecclesiæ nutrita.

Stephanus Rex Bosniæ excoriatu vivus.

MCCCCXXV.

Anno Bernardi Abbatis quarto, Indictione Romanorum duodecima, Pius Papa secundus composuit ut potuit rebus Romæ & in Italia, contra Turcos expeditionem, quæ apud Mantuam dudum fuerat indicta, sed Principum ambitione & avaritia eatenus intermissa, repetijt: & in propria persona perficere decrevit. Præmiserat autem anno transacto litteras & nuntios in omnes Christianas Nationes ad Reges & Principes, ad Clerum & Laicos, rogans & monens, qua potuit instantia, ut arma contra spurcissimam gentem Turcorum quantocius iumerent, & Christianis in periculo constitutis pro Dei amore subvenirent. Clericis denique & Monachis, ut armati contra fidelium rabiem dimicare possent, indulgit: & eunibus in expeditionem ipsam Asiaticam peccatorum omnium veniam repromissit. Ipse autem podagra laborans, corpore infirmus, sed animo constans, è Roma se hoc anno portari fecit Anconam: & ibi decubens in grabatulo, promissum sibi Regum & Principum præstolabatur adventum. Offendit in itinere maximam hominum multitudinem ex Germania, Hispania, & Gallia prorumpentem: qui omnes una sententia ire in Turcos statuerunt. Verum quia nec pecunias secum ad sumptus contulerant sufficientes, nec ad bellum videbantur idonei, Pontifex eos à peccatis absolvit, & ad sua redire præcepit. Reversi autem in sua Germani pauperes, alij spoliati, alij seminudi non sine periculo & damno confusi, à suis cum ludibrio suscepti sunt.

Papa Pius expeditionem indicit Christianis contra Turcos.

Pius autem Papa secundus, in itineris motu fatigatus, & febre correptus, dum classem quam summo labore, & multis expensis paraverat in Turcos, à Pisis Venetisque Anconæ expectaret, trirēmibus tamen è specula procul visis quarta decima die mensis Augusti, hoc est in Vigilia Assumptionis Beatissimæ Mariæ semper Virginis, moritur: cujus cadaver à suis relatum ad urbem, in Basilica S. Petri Apostolorum Principis juxta Altare S. Andreæ Apostoli fuit honorificè cumlatum. Hic Pontifex multa bona fecit Ecclesiæ, & Privilegia quæ olim Papa Eugenius quartus

Pius Papa secundus Anconæ moritur.

M m m Congregas-

Congregationi S. Iuſtinæ de Padua conculit, ad noſtram Obſervantiam Buſſfeldenſem extendit.

Caput S. Andree Apoſtolice Peloponeſi
Romam tranſfertur.
Ejuſtempore Pontificatus Thomas Palæologus Porphyrij quondam filius Peloponeſi Princeps Chriſtianus Romam gratiâ peregrinandi viſitaturus, caput ſanctiſſimi Andree Protoapoſtoli ſecum attulit: quod ne in contaminationem deveniret Turcorum, memorato Pontifici donavit. Pontifex autem caput ab eo ſuſcipiens, in medio pontis obviam factus proceſſionaliter cum ſumma reverentia & honore ad Eccleſiam S. Petri re-poſuit, in ſacello ad hoc digniſſimè præparato, in quo continetur & veneratur à populo uſque in hunc diem.

Catharina Senenſis,
Catharinam de Senis Compatriotam ſuam Ordinis S. Dominici mul-tis in vica virtutibus & revelationibus claram Sanctorum Catalogo in-ſcribi Pontifex ipſe memoratus ad multorum preces & inſtantiam libens mandavit.

Paulus ſc. Papa ſecun-
dus annis
vii.
Anno igitur prænotato ultima die menſis Auguſti, Cardinales Petrum Barbonem patriâ Venetum Eugenij quondam Pontificis quarti ex ſorore Nepotem Cardinalem S. Marci, hominem non multæ literaturæ in Pa-pam unanimiter elegerunt: qui ſuſcepto Pontificatu præfuit annis ſex, menſibus decem, diebus viginti octo: homo in agendis prudens, caute-loſus & expertiſſimus.

Capitulum
Ordinis
noſtri Pro-
vinciale
xviii. cele-
bratur Her-
bipoli.
Eodem anno Dominica tertia poſt Feſtum Reſurrectionis Domini Jeſu Chriſti, celebratum fuit capitulum Ordinis noſtri Provinciale octa-vum decimum, in Civitate Herbipolenſi apud ſanctum Stephanum: in quo præſederunt Bertholdus ejuſdem loci Abbas, Joannes S. Michaelis in Hildeſheim, Melchior S. Udalrici in Auguſta, & Eberhardus Montis Monachorum prope Babenberg Monaſteriorum noſtri Ordinis memo-rati venerandi Abbates.

Cernobium
S. Burck-
hardi Her-
bipoli
transfertur
ab Ordine.
Anno prænotato quintadecima die menſis Maij, Romano Pontifice Pio ſecundo adhuc vivente (qui poſtea in Auguſto ſicut dictum eſt obiit) falſis narrationibus decepto, conſentiente ac diſpenſante, Joannes de Al-dendorff patria Haſſo, Abbas Monaſterij S. Burckhardi juxta Herbipolim cum Monachis ſuis habitum, nomen, & Congregationem ſanctæ Reli-gioſæ Monaſticæ Ordinis noſtri metu & odio Reformationis depoſuit, & Monaſterium ipſum in Eccleſiam ſecularem tranſmutavit: factique ſunt ex malis Monachis Canonici peiores; & qui primam fidem irritam fecerunt, omnes mala, ſicut audivimus ab his, qui noverunt eos, & ſubi-taneâ morte deceſſerunt.

Joannes
Nix Epico-
pus Spiren-
ſis reſigna-
vit Epico-
patum
ſuum.
Eodem anno octava die menſis Auguſti, Joannes Nix, Epico-pus Spirenſis, qui contra Fridericum Palatinum Comitem Apoſtolicis man-datis obediens, inconfuſcè bellando plura Eccleſiæ Spirenſi damna intule-rat, Pontificatum ſuum de conſenſu tam Capituli ſui, quàm Papæ reſigna-vit; trienniôque ſupervivens in oppido Pforzheim ex animi marore defecit, & ſibiſdem ſepultus fuit; nam præter multa damna ſuperius enu-merata, quæ Palatinus Comes propter eum intulerat Eccleſiæ Spirenſi, etiam domos & habitationes Clericorum omnes in circuitu Eccleſiæ S. Germani extra urbem, & duo molendina capituli, incendio fecit cremari, eoſcilicet anno, quo Moguntia fuit capta, clarâ die nullo penitus reſi-ſtente, quinta videlicet die menſis Julij. Eo tempore totius Cleri ſuſpicio fuit

fuit, seuatum ac Cives Neometenses ab ejus incendij procuratione non ex toto fuisset immunes, quippe qui multis indicij factum laudasse norati sunt.

Post resignationem Joannis Nix. Mathias de Rammingen, majoris Ecclesie Canonicus, necdum Capitularis, & Frederici Comitis Palatini Cancellarius, provisione Pij Papae secundi Episcopus ordinatur Ecclesie Spirensis, & prudentissimè præfuit annis xiv. vir doctus, devotus, & magnanimus, qui virtute ac sapientia Ecclesiam sibi commissam in utroque statu optimè rexit, Jura, Privilegia, ac Libertates ejus manutenuit, divini cultus ornamenta multipliciter auxit, collapia ædificia restituit, & multa bona patravit.

Mathias
Episcopus
Spirensis
annis
xiv.

MCCCCXX.

Anno Bernardi Abbatis V. Indictione Romanorum xiii. Adolphus Dux Geldrie regnandi libidine succensus Patrem suum Ducem Arnol- dum noctu dormientem, & nihil mali de eo suspicantem, nudum in lecto jacentem capit, in custodiam reponit, & multo tempore captivum tenet; quod impium scelus divina Justitia non transivit inulcum, sed durâ sâci- animadversione vindicavit & punivit.

Arnoldus
Dux Gel-
drie a pro-
prio filio
captus in-
carceratus

Eodem anno Canonici & Cives Leodienfes post multas contentiones & lites in Curia Romana habitas, & extra, contra Joannem de Burbon electum & confirmatum suum Antistitem innata rabie & feritate uentes, adhuc illo vivente, & nec deposito, neque resignante. Marcum Jacobi Marchionis de Buden quondam filium, Fratrem autem Caroli Marchionis, Joannis quoque Archiepiscopi Trevirorum, & Georgij Metensis Episcopi, propria auctoritate, ne dicam temeritate in Dominum & Defensorem suum, contra Joannem advocarunt. Hunc Joannes & Carolus memorati Fratres navigio Coloniam, & inde cum 200. Equitibus Leodium perduxerunt, quem Leodienfes cum gaudio & honore magno susceperunt.

Marcus itaque susceptus à Leodienfibus in Dominum & ecclesie Administratorem, post recessum Fratrum suorum non diu cum eis stetit in concordia. Cùm enim Castellum quoddam, patriam Joannis de Burbon Episcopi, deditibus se his qui intus fuerant sub conditione vitæ ac liberæ abitionis, primo congressu cepisset, priusquam in auxilium venturi Leodienfes adessent, maximus tumultus inter eos suscitavit occasionem. Audientes namque cùm supervenissent, quod suo arbitrio & sine eorum consilio liberam obiculis permisisset abeundi potestatem, nimio furore commoti sunt, & comprehensos viros jam jam abeuntes, usque ad unum omnes peremerunt. Marcus autem cum suis fuga lapsus, vix manus eorum effugere potuit, rediensque per Coloniam ad suos, reverti ad Leodienfes amplius non consensit.

Marcus de
Buden à
Leod. conf.
bus fugere
compellitur

Erat supradicto Jacobo Marchioni quintus adhuc filius nomine Bernardus, qui ut publicè multorum ferebatur testimonio. Castitatis amore virgo permansit usque ad mortem. Hic à pueritia sua doctus timere Deum, in omni puritate vitam suam custodivit; nam etsi arma tractavit ut Princeps, neminem unquam offendit, neminem læsit, nemini contumeliam vel injuriam fecit. Multo tempore in Curia Cæsaris Frederici militavit, sed vicia Curialium non contraxit, mente & opere Monacho semper similior, quàm militi. Amator erat pauperum, & diligentissimus Advocatus egenorum. Quoties in circueundo Impera-

Bernardus
ex Ba. sen
Marchio
vir sanctæ
vitæ.

M m 2

toris

toris Curiam Monachum vel Clericum pauperem, ſive ruſticum aut quemlibet alium vidiffet, qui propter humilem ſui conditionem vel inopiam, deſideratum ad Cæſarem vel Officiales ejus non poterat obtinere acceſſum, ipſe pro Dei amore fidelis Advocati ſumens officium, cauſam pauperis promovit & egit, nec ſolicitare deſtitit, donec pauperem juſta petentem ſuo deſiderio ſatiaſſet.

Bernardus
de Baden
Elemoſy-
narius Piſi-
ſinus.

Tantæ miſerationis & pietatis fuit in pauperes, ut quidquid habere potuit, totum in uſus eorum ſine diſcretionem perſonarum erogavit. Frequenter etiam tempore hyemali cum pauperem vidiffet algentem, interioribus ſe veſtimentis ſpolians, nudum pro Dei amore, quanto potuit ſecretius veſtivit. Ad nudam carnem cilicium, aut lancem portabat camiliam, quam tamen cultioribus veſtimentis deſoris indutus, ut decuit Principem, ſagaciter occultabat. In Orationibus fuit aſſiduus, & ſæpe lætantibus alijs, ipſe tacitus compunctionis vi lacrymas & preces Domino ſecretus effundeſcit.

Bernardus
nunquam
dormivit,
niſi prius
Confefſus.

Nunquam ex eo tempore, quo ſanctam hanc vivendi conſuetudinem aſſumpſit, dormitum ſe repoſuit, niſi prius confeſſionem earum negligentiarum, quæ forſitan occuſſent in die, ſacerdoti Capellano, quem ſemper habuit ad manum, compuncta devotione feciſſet. Dicebat enim: *Nihil Chriſtiano homini fore periculoſius, quàm in eo dormire ſtatim, in quo mori non auderet, propterea quod multi ſuffocantur in ſomnis, & nemo ſcire poſſit, quo tempore, loco, aut modo carnis debitum morti ſolvere compellatur.* Quod vir Deo dilectus prudenter conſiderans, ne imparatus præoccuparetur à morte, omni tempore & loco in timore Domini vigilans mortem exſpectabat.

Bernardus
Marchio
Deo dile-
ctus obiit.

Moritur tandem ætate virili, plenus operibus bonis, & ſicuti dicit ſcriptura: *Placens Deo factus eſt Dilectus, & vivens inter peccatores tranſlatus eſt.* Raptus eſt enim, ne malitia mutaret intellectum ejus, aut ne ſitio deciperet animam illius. Placita erat Deo anima illius, propter hoc properavit educere illum de medio iniquitatum. Conſummatus in brevi, explevit tempora multa. Multa in hujus viri ſanctiſſimi laudem reſtarent dicenda, quæ nos ante xxx. ferme annos cum admiratione multa audivimus, relatione Notabiliſſimi virorum, qui cum eo Curiam Cæſaris olim fuerunt ſecuti, ſed non eſt nobis in hoc loco jam opportunitas & tempus ſingula per ordinem enarrandi.

Herman-
nus Mar-
chio de Ba-
den omnia
propter
Deum con-
temptus
occulte in
Monache-
rium,

Memini, me longè ſuperius in medium paucis propoſuiſſe hiftoriam Hermanni Marchionis de Baden viri potentiſſimi, qui tempore Gregorij Papæ VII & Henrici Imperatoris IV. circa annum Dominicæ Nativitatis MLXXXII. divino ſpiritu inflammatus, ac ſoli Deo famulari deſiderans, mundum. Principatum tunc opulentiſſimum, uxorem & liberos, familiares & amicos, & omne quod habuit, amore celeſtis Regni deſeruit, & nullo præter uxorem ſuam ſciente, ſolus occultè fugiens, Monasterium Cluniacenſe apud Burgundiones in habitu pauperis Ruſtici nulli cognitus intravit, malens abjectus latere in domo ſervorum Domini, quàm glorioſus, dives, & potens habitare in medio peccatorum.

Suſceptus autem à S. Hugone tunc temporis Abbate Cluniacenſi in ordine Converſorum, tanta ſimplicitate cepit converſari, tantique humilitate ſe omnibus propter Deum ſubjecit, ut quaſi alter Paulus quon-
dam

iam simplex Eremita nihil scire præter Christum Jesum & hunc pronobis crucifixum, videretur. Hunc S. Hugo custodem pecorum Monasterij Cluniacensis constituit, utpote qui nullius vel artificij, vel operationis exercitium didicisset. Magna res, & mutatio Dei Excelli dextra mirabilis! Marchio de Baden potentissimus fit abjectissimus propter Deum Monachus; Princeps ditissimus, pauperissimus; quem Reges metuebant ac Principes terræ, Pastor fit pecorum; qui leges dabat populis, voluntarie Monachorum subijcitur Institutis; mansit in sancta conversatione sua usque ad mortem incognitus, & in sanctissima humilitate & patientia curam egit pecorum, quem socium & concivem nunc esse Sanctorum non dubitamus Angelorum. Cujus relicta uxor in Christo devotissima, post ejus discessum occultum, se totam convertit ad Deum, elemosynis, jejunijs & orationibus vacans continuis, & quantum valuit, se omni tempore divinis obsequijs mancipavit. Ipsa impensas B. Wilhelmo contulit, quibus Monasterium Hirsaugie majus construxit, quemadmodum suo loco longè superius diximus.

Marchio
potentissi-
mus fit ab-
jectus peco-
rum.

In morte
recognita

Anno prænotato, Adolphus Archiepiscopus Moguntinus de consensu Capituli sui & Romani Pontificis Pauli II. confirmatione, Henricum ex Comitibus de Wirtenberg filium Udalrici Comitum memoratæ Ecclesiæ Canonicum in Coadjutorem assumpsit. qui officium coadjuvantis aliquamdiu satis prudenter administrans, omnium in se convertit amorem: & dubium non fuit, si in eo mansisset ordine, in quem fuit à Domino vocatus, quin ad apicem Pontificatus fuisset assumptus. Veruntamen non diu postea dimisso quo fungebatur officio Coadjutoris, etiam Canonicatum deseruit, & ex Comitibus de Bilsch uxorem duxit, de qua genuit Udalricum Ducem Wirtenbergensem in ordine III. qui hodie principatur, & Georgium Comitem, qui adhuc juvenis vivit sine uxore cum matre. Ipse autem Comes Henricus debilis & infirmus his diebus rarò ad lucem egreditur.

Henricus
Comes in
Wirten-
berg Coad-
jutor fit
Episcopi
Moguntini

MCCCCXLVI.

Anno Bernardi Abbatis VI. Indictione Romanorum XIV. hyems fuit asperissima, & jumentis in pluribus locis defecerunt pabula, similiter & pauperibus terræ alimenta. Eodem anno feria IV. post Festum Domini- cæ Resurrectionis, obiit Joannes de Grumbach Episcopus Herbipolensis & Dux Franciæ Orientalis, anno Pontificatus sui XII. & in majori Ecclesia Wirzburgensi sepelitur, qui multis laboribus & inopia rerum fatigatus, Episcopatum & ære alieno gravatum reperit, & involutum debitis reliquit.

Joannes
Episcopus
Herbipoli-
ensis obiit.

Quo mortuo atque sepulto eodem anno ultima die mensis Aprilis, in Episcopum capitulariter fuit electus Rudolphus de Scherenberg, qui confirmatus à Paulo Papæ II. præfuit annis XXIX. vir magnæ prudentiæ, tranquillius atque pacificus, qui sua industria Ecclesiam Herbipolensem ab omni ære alieno reddidit liberam, & successori dimisit omnibus rebus optimè provisam.

Rudolphus
de Scheren-
berg fit
Episcopus
Herbipo-
lensis annis
XXIX.

Anno prænotato Udalricus de Zeiskheim Abbas in Sponheim, posteaquam annis V. & diebus XXIII. cum dispendio gravi præfuisse, & debita multa contraxisset, non potens ulterius in regimine subsistere, Abbatiam in manus sui Conventus resignavit, assignata sibi pensione annua,

M m m 3

unde

unde viveret. Poſt quem Orho ex Colonia Monachus quondam S. Pantaleonis, tunc Prior Sponheimenſis, in Abbatem electus præſuit annis III. menſibus IV. diebus XVI. vir bonus & ſatis providus, quamvis nihil aux parum in utrôque ſtatu proficere potuit, propter debita nimia, & malitiam Monachorum.

Georgius
Bohemie
Rex hereti-
cus, depo-
nitur à Re-
gno per
Papam.

Eodem anno Paulus Papa II. Georgium Bodebracium Bohemie Regem, fautorem, defenſorem, ac participem Hæreticorum Huſſitarum, prius declaratum hæreticum in publico Conſiſtorio Romæ, mendacem, perjurum, & datæ fidei ſuper ſancta Chriſti Evangelia in manibus duorum Episcoporum violatorem denuntians, hæreticum damnat, Regiâ dignitate ſimul & nomine per ſententiam privat. Deinde Regnum Bohemie Mattheo Regi Hungariæ tradens commendat, præcipiens illi per Apoſtolica ſcripta, quatenus bellum moveat in pertinacem. Imperator etiam Fridericus ad petitionem Romani Pontificis Mattheum in Regem Bohemie contra Georgium libens confirmat, qui mox bellum hæretico indicit.

Andreas
Monachus
in Spon-
heim Com-
piſitor Tra-
ſtaurum
moriſur.

Anno prænotato, XVIII. die menſis Aprilis, moritur Andreas de Trajeſto inferiori Monachus Sponheimenſis, homo admodum eruditus, carmine & proſa ſcripſor exercitatus, qui inter alia lucubrauit ſoliloquium hominis ad Deum ſuum lib. I. De Proſectu virtutum, lib. I. De Abſtinentia carniſum Monachis ſanis ſecundum Regulam. lib. I. De ſuſu Floccorum in Ordine noſtro. lib. I. Epiſtolarum ad diverſos. lib. I. De Morguntinorum Excidio elegiaco carmine. lib. I. Epigrammatum lib. I. Sermones quoque varios ad Fratres compoſuit, & alia quædam minora ſed inſtructa Opuscula.

MCCCLXXII.

Capitulum
Ordinis
poſſeſſi Pro-
vinciale
XIX. ccle-
braur
Bamberge.

Anno Bernardi Abbatis VII. Indictione Romanorum XV. die menſis Aprilis XIX. quæ Dominica erat poſt Feſtum Reſurrectionis Dominicæ tertia, in Monte Monachorum prope Bambergam celebratum fuit Ordinis noſtri Capitulum Provinciale XIX. in quo præſederunt Joannes Buſſfeldenſis, Melchior Auguſtenſis, Henricus S. Michaelis Hildesheimenſis, & Joannes S. Crucis in Werda, præclari Abbates.

Puer ſe-
piennis la-
tine theu-
tonicæque
ornatè lo-
quitur.

Eodem anno venit quidam homo pauper à Baſilea, ut aſſeruit, ad Moguntiam, parvulum circumducens filium nomine Theodoricum, annum ætatis ſeptimum agentem, qui verbis, moribus & geſtibus tam ſematurum & compoſitum coram hominibus exhibuit, ac ſi vir quadraginta fuiſſet annorum, latinè, theutoniceque loquebatur expedite, ornatè, tamque diſſertè, ut eum Oratori etiam ſacundiſſimo comparandum, qui audiviſſet, nemo dubitavit: ad interrogata quælibet tam promptè, tam propriè, tamque prudenter poſſet respondere. ſive latino, ſeu theutonico poſtularetur eloquio, ut audientes omnes verteret in ſtuporem. Unde viri plures docti & Religioſi, ſpiritum aliquem in eo latere credebant ex Cacodæmonibus, ſive Pythonem, quia non videbatur conſuetudine naturali poſſibile, ut in tali conſtitutus ætate puer, latini ſermonis tantam poſſuiſſet apprehendiſſe peritiam, ſine miniſterio ſpiritus.

Philippus
Dux Bar-
gonie mo-
ritur, vir
bellicoſus,
ſtimus.

Anno prænotato in menſe Junio, mortuus eſt Philippus Dux Bargondie vir prudens & bellicoſus, qui multa ſtrenuè geſſit in diebus ſuis perſeſa, quibus nominis ſui famam non ſolum in procul diſtantes extruſit Regio-
nes.

nes, Christianorum atque credentium, sed etiam Saracenorum infidelium: Nam David Trapezundarum Rex, Georgius Rex magnus Persarum, Turcomannus Mesopotamiæ Rex Mahometista, Gregoras Dux Georgianæ Provinciæ, Morutus Wohutenck Armeniæ minoris Princeps, cum quibusdam alijs in unum confœderati, bellum inferre Turco decreverunt. Miserunt ergo Nuntios & Oratores suos ad eum solemnes, cum donis & promissionibus multis, instantissimè orantes, ut sicut Romano Pontifici Pio II. promiserat, etiam Turcum à parte Occidentali bello impeteret.

Ludovicus denique Antiochenus Patriarcha, cum eisdem Oratoribus personaliter veniens in Burgundiam, eidem Philippo supplicabat. Fama enim ad memoratos Reges & Principes Orientales pervenerat, ipsum & multa posse, & grandia fecisse pro Christianorum Republica, & propterea potentiam ejus cum Romani consilio & auxilio Pontificis in Turcum flagitabant. Sed Philippus Dux sive avaritiâ pavidus, sive suorum consilio retractus, tam sanctum, tam necessarium Christianis bellum assumere contempsit, in non parvum fidei Catholicæ detrimentum, immemor voti quod emiserat. Promiserat enim Omnipotenti Deo & ejus Vicario Romano Pontifici Pio II. cum in lecto decumberet ægrotus, si miserante Altissimo mortem & ægritudinem ipsam posset evadere, quod contra Turcos personaliter cum toto Exercitu suo quantocius vellet proficisci. Vovit, convaluit, sed votum non implevit, atque ita vir tantus, qui homines nunquam fallere consueverat, nunc Deum & ejus Vicarium Romanum Pontificem & Ecclesiam Catholicam fecellit, cum detrimento & incommodo Religionis Christianæ, communi maximo.

Post Philippum Carolus filius ejus Burgundiæ Ducatum obtinuit, quem annis x. strenuè gubernans bella & prælia multa in terris constituit. Erat autem vir magnanimus, fortis, severus, atque terribilis; sed iustus, pius, & liberalis, divinorumque obsequiorum ferventissimus Observator; qui etiam Patre adhuc vivente multa & ingentia ferocitatis suæ facinora gessit, quorum suo tempore & ordine scriptores Historiarum plures fecerunt mentionem. Uxorem habuit Margaretham Anglorum Regis filiam, de qua unicam genuit filiam nomine Mariam, de qua supradiximus ante decennium, quando fuit nata vivente adhuc Philippo. Hanc duxit uxorem Maximilianus Archidux Austriæ Filius Imperatoris Fridrici III. postea Germaniæ Rex & Cæsar Orbis.

Eodem anno Leodienses contra Joannem de Burbon Pontificem suum, animos continuantes hostiles, sibi metipsis necem, & Civitati excidium paraverunt. Habebant enim sibi ex multo tempore Duces Burgundiæ infensos & adversos, ac propterea jam dictum Pontificem suum, Caroli Ducis ex sorore Nepotem suscipere, ut paulo ante diximus, in Episcopum recusabant. Unde ad instantiam ejusdem Præfatis Paulus Papa II. Legatum misit ad Leodium, Tricaricensem Episcopum, ut concordiam inter dissidentes Domino auxiliante quantocius reformaret.

Verum priusquam Legatus veniret ad Diocesim, Leodienses Tungris oppidum, in quo tunc erat Joannes Episcopus memoratus, obsidione circumdantes fortissimè impugnant, ipsum ad necem postulantes; qui dimissus per murum fugit cum paucis, veniensque ad Arunculum Ducem Carolum

Legati Regum Extororum Philippo multantur.

Carolus Burgundiæ Dux annis ix vit. Julius.

Leodienses contra Episcopum suum, & Carolum Ducem reg. bellant.

Leodienses Episcopum in oppido Tungris obsidione circumdant.

Carolus. temeritatem civium ſuorum neceſſitate adductus accuſavit. Querelâ Nepotis Dux animo concitatus in iram, Leodienſibus bellum indicit. At illi ut promptiores fierent ad rebellandum, Ludovicum Regem Gallorum xi. promiſſionibus multis in auxilium vocârunt. Qui ſe venturum cum exercitu adverſus Carolum promiſit. Sed non ſervavit fidem quam promiſit, imò ſefellit Leodienſes. & nullam Carolo reſiſtenciam fecit, nec miſeris fruſtra in eum ſperantibus auxilia miſit.

Carolus ergo Dux contra Leodienſes movit exercitum, Civitatem obſedit & fortiter impugnare cepit. At incluſi Cives non habentes auxilium aliquod exterorum, & conſiderantes quod Caroli viribus nequam poſſent reſiſtere. ea quæ ſunt pacis, ab eo decreverunt poſtulare. Sed pacem aliter obtinere non poterunt ab eo, niſi ſub certis clauſulis & conditionibus ejus arbitrio impoſitis.

Conditio I. *Conditio fuit: Quod pro impenſis belli factis ipſi Leodienſes Carolo Duci perſolverent pecuniarum ingentem ſummam, quam poſtulaverat ab eis, centum milia videlicet florenorum, ſine mora interpoſita.*

Conditio II. *Conditio fuit: Ut muros in circuitu Civitatis omnes & turres dirigerent, ſoſſata implerent, omniſque uſa machinas, & arma bellica ſive deſenſoria extra urbem exportarent, & in manus Ducis deponerent. Dux Condiſo in omnia Leodienſibus ſubjecta Caſtella, oppida, & munitiones extendebatur.*

Conditio III. *Conditio: Ut potiores de ſenatu & populo, qui contra Joannem de Burbon Episcopum Leodienſem conſpiraverunt, proſcriberent ex urbe, alios ad tempus, alios verò in perpetuum cum uxoribus, liberis, & omni familia eorum.*

Conditio IV. *Conditio: Quod Civitas memoratum Antifiſtem ſuum cum omni honore & reverentia ut verum legitimum & unicum Pontificem ſuum reciperet, fidelitatem juramento promitteret, & in cunctis humiliter obediret.*

Conditio V. *Conditio fuit: Quod Cives Leodienſes ipſiſuo Pontifici pro damnis & impenſis, quas in Curia Romana, & extra, habuit & fecit, per omne tempus contentioniſ ac Rebellioniſ eorum, ſummam notabilem perſolverent.*

Conditio VI. *Conditio quam Dux Carolus Leodienſibus impoſuit, iſta fuit: Quod ei perpetuo tributo quotannis in 30000. florenorum deberent eſſe obnoxij, tenerenturque juſſu ab ipſo toties milites Burgundionibus mittere in auxilium armatos, quotiescunque bellum eſſent acturi contra quoslibet.*

Conditio VII. *Iſtis Conditionibus à Duce propoſitis, à Civibùſque acceptis, & juratis, ſolura obſidione, pax fuit conceſſa, ſed non diu ſervata, ut anno ſequenti dicemus.*

MCCCCXLVIII.

Anno Bernardi Abbatis VIII. Indictione Romanorum I. Rupertus Archiepiſcopus Colonienſis nimia paupertate & inopia depreſſus, cum habere non poſſet, unde juxta decentiam ſtatus ſui viveret, conſilium & auxilium Capituli ſimul & Vaſallorum invocavit. Omnia enim Caſtella, oppida & telonia cum redditibus ac proventus eorum, unde Pontifices vivere ſolebant, & ſtatim manutenere dignitatis, per Anteceſſores ejus fuerant impignorata pro ſummis pecuniarum maximis, & menſa Episcopii in ultimam penè redacta paupertatem.

Fuit eo tempore Decanus memoratæ Eccleſiæ Colonienſis Stephanus Comes Palatinus Rheni, Bavarizque Dux, Friderici Cynonoti, & Ludovici cognomento Nigri, Ducum Bavariz Fraſer Germanus, qui contra memo-

memoratum Archiepiscopum Rupertum cognatum suum, nescio quam ob causam, feroci quadam displicentia (ne dicam odio) laborabat. Is quo potius ingenio, Canonicorum suorum ab eo mentes & animos sedulo avertebat, ipsūque multorum detractionibus brevi objecit.

Necessitate igitur compulsi, & inopia gravi oppressi memoratus Archipræsul Rupertus, cum neque à Capitulo, neque à vassallis suis consilium obtinere potuisset, quo ex tanta relevaretur miseria, rem armis aggredi statuit, & vassallis Ecclesiæ impignorata Castella, oppida, sive telonia manu auferre violenta, quod ei in maximum cessit malum; cuius occasione tandem Episcopatum amisit & vitam. Destitutus namque suorum auxilio, Friderici Palacini Comitis Germani sui, qui Tutor erat Philippi, subsidium invocavit contra eos, qui bona Ecclesiæ tenebant impignorata. Qui Fratri compassus egenti, misit ei pecunias, frumenta & viros armatos, in quorum violenta manu plura Ecclesiæ bona, quæ fuerant alienata, subito recuperavit. Ex qua re omnia in se vassallorum, atque Nobilium terræ odium concitavit.

Eodem anno Carolus Dux Burgundiæ, contractis undique copiis magnum exercitum pugnatorum duxit in Galliam contra Ludovicum ejus nominis Regem undecimum, & per plures dies ibidem commoratus multa Regno intulit damna. Interea Leodienses anno præterito, sicut diximus, per ipsum Ducem subacti. Carolum, cum turres muros, & cuncta Civitatis simul, & aliorum oppidorum, quæ ditioni eorum fuerant subiecta, propugnacula & munitiones diruissent; arma quoque, machinas, bombardas, tormenta, & quidquid bellici haberant apparatus, tam in urbe, quam in alijs locis sibi subiectis, in potestatem Carolo tradidissent; quocirca etiam triginta millia florenorum solvere Duci sacramentis se obligassent, negareturque à Carolo Exulibus in Civitatem regressus, jam penè desperati, novæ rebellionis causam sibi metipsis in supremum præstiterunt excidium. Cum etenim Ludovicus Rex Gallorum contractis copiis exercitum duceret contra Burgundum Veronæ agentem, arbitrati Leodienses proscripti, quod eos tempus juvaret, ad iter se (non sine consilio Galli) festinantissimè cohortantes, intempesta noctis silentio, Leodium muris & oppugnaculis denudatum, sine difficultate intrarunt, expulsi que Ducis subsidio Concives suos ad resumendam libertatem facile induxerunt. Civitatis itaque statum suo arbitrio novum ordinantes, muros & turres cum propugnaculis erigere, & reformare quanto citius sunt aggressi. Quibus visis & auditis in circuitu Leodiensum comprovinciales terrii sunt, & accedentes Episcopum rogant, ut eos contra Leodienses rebelles defenderet, qui talia sine eorum consilio præsumpissent. Episcopus ergo contractis, ut potuit mille circiter Equitibus, & peditum duobus ferme millibus, Hasselt oppidum intravit, quod Leodienses certis inditijs noverat obfesos. Erant in eodem tunc oppido penè omnia Leodiensum arma, quibus per Ducem Carolum fuerant spoliati. Aderat etiam cum memorato Episcopo Leodiensum, Episcopus Tricaricensis, quem Paulus Papa secundus miserat Legatum, ut inter Ducem & Leodienses reformaret concordiam. Postridie autem mille centumque ex Leodiensibus viri fortes & animis concitati, convenientes in unum armati, ad primum Galli cantum oppidum Hasselt muris exutum, per notos

Rupertus
Archiepiscopus,
bona impi-
gnorata
Ecclesiæ
violenter
recuperat.

Carolus
Burgundiæ
Dux hosti-
liter deva-
stavit Gal-
liam.

Leodienses
iterum con-
spiciunt in
Carolum
Ducem
Burgun-
diæ.

Episcopus
Leodien-
sum Lega-
to Aposto-
lico Hasselt
oppidum
ingreditur.

N n sibi

Epifcopus
Leodiienſis
cum Lega-
to Apoſto-
lico à Leo-
dienſibus
capitur.

Dux Bur-
gundia Ca-
rolus pa-
cem con-
ponit cum
Rege Gallo-
rum.

Carolus
Dux Bur-
gundia au-
ſilio Gallo-
rum obſe-
dit Leodiā

Civitas
Leodiienſis
per Caro-
lum Ducem
Burgundia
capitur.

sibi aditus ingrediuntur; ædes Civium violenter perfringunt, bonaque diripiunt, & magnum in oppido tumultum faciunt. Attoniti Cives ad clamorem inſolitum, & è ſomno prorumpentes, ſtupidi quid agerent, aut quò diverterent ignorantes, non armis, ſed fuga ſalutem quaerere ceperunt: quorum plures beneficio noctis evaſerunt; reliqui omnes in captivitatem cum armis fuerunt abducti. Inter captivos Leodium ducti ſunt Joannes Epifcopus Leodiienſis & Legatus Apoſtolicus ſupradictus Epifcopus Tricaricenſis, cum multis eorum miniſtris, atque Nobilibus. Plures etiam in eodem tumultu civium & exterorum, qui pro deſenſione oppidi convenerant, fuerunt occiſi, qui aut neglexerant, aut non poterant fuga invenire ſalutem. Leodiienſes verò in ſuam poſeſtatem recepro Haſſelt oppido ſpoliaverunt omnia diripientes, arma quoque, bombardas, & machinas cum omni apparatu bellico, quibus ſpoliati fuerant à Duce Carolo, ad Leodium reduxerunt. Muros etiam & turres, propugnacula, & quidquid in Civitate Leodiienſi juſſu Ducis Caroli dirutum fuerat, brevi reedificantes, ad reſiſtendum ſe Burgundis præpararunt.

Verùm ubi rebellio & perfidè acta Leodiienſium Duci Carolo renuntiata fuiſſent, mox pacem arcanam, & nulli tunc temporis cognitam cum Ludovico Rege Gallorum firmavit; nec ſolum ad pacem Gallum reduxit Burgundus, ſed etiam quod magis eſt, in auxilium contra Leodiienſes rebelles & perjuros, ſocium itineris conſtituit. Carolus itaque Burgundia Dux ſæpe memoratus, irà & furore fremelcens in Leodiienſes, pace cum Gallis reformatâ, omne robur exercitus duxit contra Leodium, ſecum habens in magno pugnatorum numero, Ludovicum Regem Gallorum.

Venit ergo in manu ſuorum valida ad Leodium, ducens collectum ex omni penè Germania, Burgundia, & Gallia exercitum, plus quàm centum millium pugnatorum, & obſedit ex omni parte Civitatem in menſe Novembri, anno Chriſtianorum prænotato. Obſidione autem firmata, urbem varijs modis impugnavit, & Cives in ultimam deſperationem perduxit. Qui conſilio inter ſe habito, ſupradictos duos Epifcopos Tricaricenſem Legatum Apoſtolicum, & Leodiienſem, quos ſecum detinebant captivos, in caſtra miſerunt ad Carolum: ut ea quæ pacis erant, pro Civibus poſtularent. Carolus autem ſe juramento conſtrinxerat, non ſe pacem daturum, niſi obtenta Civitate ſua & ſuorum contumeliam plenè acper omnia ſatis atrociter vindicaſſet. Epifcopos in urbem redire non permiſit, nec ut aliquid remandarent Civibus conceſſit. Videntes autem Leodiienſes, quod neque Pontifices redirent ad urbem, nec aliquid remandarent ſive bonum ſive malum, ſed atrocius continuaretur Civitatis impugnation. ſimul & quod Rex Gallorum Ludovicus contra eos veniſſet, de quo tale nunquam fuiſſent ſuſpicati, maximè cùm dederit eis rebellandi conſilium. in ultimam ſunt deſperationem prolapſi. Unde Primates Civitatis, ut cūque potuerunt, noctu per muros demiſſi, navigio Moſæ fluminis beneficio quaſivere ſalutem, dimiſſis in Civitate uxoribus, liberis, Monachis, Clericis, & plebe incompoſita, & ad res arduas minus idonea, quos ſors ad interitum omnes reſervabat. Carolus verò Dux urbis impugnationem fortiter continuans, duo millia ſuorum perdidit, & tandem poſt multos labores Civitatem primoribus deſtitutam, violenter expugnavit, & cepit. Quam Galli primò introgreſſi,

&

& post eos Burgundi, eadem in miseros Cives nimis crudelem, non ut Christiani, sed potius ut Turci & Saraceni perfidissimi sevientissimique sine ulla miseratione (pròh nefas!) exercuerunt. Erat autem Civitas ipsa sita, structuris, ædificiisque pulcherrima, Ecclesias Parochiales habens duas, arque triginta, Collegiatis octo numero, Monasteria quinque Abbates habentia, Mendicantium virorum tres Conventus, præter Moniales, forores, & Capellas cum hospitalibus pauperum multas. Cives in ea fuerunt ad bella paratissimi plures quàm viginti millia, rerum omnium copia multa, & ingentes divitiæ, quæ omnes in prædam & direptionem sævis hostibus uno die cesserunt.

Capta igitur Civitate memorata Leodiorum, quàm se crudelem, quàmque truculentum & sævum in Cives jam nimium miserabiliter exhibuerit hostis, nec ego sine horrore mentis revocare possum ad memoriam. nec sine detestatione facti litteris commendare. Mox enim ut urbem Galli cum Burgundionibus fuerunt ingressi, passim omnes obviam trucidarunt, nulli parcentes gradui, non sexui, non ætati. Monachos Claustrales, Presbyteros, Clericos, Mulieres, Virgines, pueros & infantes una sævi hostis sententia interemisset omnes, nisi Ludovici Regis clementia, nimis & supra modum Ducis animum retinuisse iratum, ne sæviret ut voluit.

Omnestamen in Civitate Sacerdotes capti fuerunt, & vel occisi, vel ad man^u Episcopi tracti & incarcerati, quorum fame plures interierunt. Quidquid masculi fuit generis à vicesimo ætatis anno & supra, Ducis mandato in ore gladij perijt: reliquos verò junioris ætatis masculos una cum mulieribus, virginibus & infantibus perforatis navibus imposuit, & in Mosâ flumine submersit. O quot millia hominum tunc innocenter perierunt, qui neque verbo, neque facto quidquam peccaverunt in hostem! Nec si Turcorum gens impia hanc Leodienfibus intulisset cladem, majorem in eos sævitiam & crudelitatem exercere potuisset. Muros & turres Civitatis, & omnia Civium habitacula, domos & ædes submisso igne funditus destruxit, pontes quoque & cuncta ædificia, præter Ecclesias, dejiciens subvertit. Quidquid reperit in universis Monasterijs, Ecclesijs, & domibus cunctis, victor sævus diripuit, & nec sacri Altaris ornamentis Deo dicatis abstinuit. Nihil in tota Civitate reliquit intactum, sed omnia quæ reperit secum deportavit. Hoc miserabile Civitatis Leodienfis excidium per Carolum Burgundiæ Ducem perpetratum, tam fuit crudele, sævum, impium, & immane, ut litteris ritè commendari meâ nequam operâ possit, licet ab his qui tunc interfuerunt fuerim informatus. Ab eo tempore Dux Carolus, qui antea cunctis extitit formidabilis, & in rebus bellicis semper victoriosus, paulatim deficere cepit, & Deo Sanguinem procul dubio vindicante innocentem, nullum postea feliciter bellum gessit, sed bonam (ut ajunt) fortunam deinceps semper & ubique sensit contrariam, sibi que novercantem. Unde & ipse postea in bello cecidit, & Burgundiæ Ducatus ad externos pervenit.

Anno prænotato, Matthias Episcopus Spirensis tertia die mensis Januarii, Canonicorum sancti Germani Collegium in Civitatem transtulit, & in Divi Mauricij Basilicam, ubi nunc est, cum omnibus ornamentis, rebus & privilegijs collocavit. Fridericus enim Comes Palatinus, ut paulo

Crudeles
Duci Bur-
gundiæ
mox ita in
populum
Leodien-
sem.

Mulieres &
parvuli
solum
genuerunt in-
nocentes
justitiam
Ducis.

Ducis Bur-
gundiæ
crudelitas
in Leodios,
divina vin-
dicaturus.

Collegium
S. Germani
Spire
transfertur
in Civita-
tem.

N n n

supra

Eccleſia S.
Germani
fuit Mona-
ſterium Or-
dinis B. E.
Benedicti.

ſupra diximus, in odium Joannis Nix Epifcopi, omnes Canonicorum domos, apud S. Germanum extra Civitatem Spirenfem incendio deſtruxerat, unde ne ſimile deinceps contingere poſſet, in urbem conſultò tranſfertur Collegium, quamvis non ſine detrimento Canonicorum. Fuit autem Eccleſia memorata S. Germani à prima Fundatione Regis Franco- rum Dagoberti Monafterium Monachorum. & Abbatia Ordinis Divi Patris noſtri Benedicti, in quo plures viri notabiles & ſancti claruerunt. Poſt multos verò annos quidam Epifcopus Spirenfis nomine Joannes, circa Dominicæ Nativitatis annum centefimum ſupra milleſimum, Canonicos qui fuerant in Eccleſia S. Michaelis prope Sunſheim oppidum, tranſtulit in memoratam Divi Germani Baſilicam extra muros Spirenfes, & Monachos noſtri tunc Ordinis in locum eorum apud Sunſheim repo- ſuit, qui & iſti noſtris diebus à S. Religione receſſerunt.

Anno item prænotato, Adolphus Archiepiſcopus Moguntinus omnia & ſingula Privilegia Obſervantiæ noſtræ Bursfeldenſis per Summos Pon- tifices, vel Sedis Apoſtolice Legatos indulta vel conceſſa, in ſua Diœceſi admiſit, & auctoritate ordinaria confirmavit.

MCCCCXIX.

Palatinus
exercitum
ducit in
agrum Co-
lonienſem.

Anno Bernardi Abbatis nono, Indictione Romanorum ſecunda, Fridericus Comes Palatinus Tutor Philippi, contracta bellatorum multi- tudine, navigio per Rhenum bombardas & machinas, per terram verò exercitum in agrum duxit Colonienſem, pro ferendo Germano ſuo Ru- perto Archiepiſcopo contra eos auxilio, qui oppida, caſtella, & alia Eccleſiæ bona, ſub impignorationis titulo detinebant. Erant autem, Nobiles & Vaſalli Eccleſiæ memoratæ potentiores, qui hæc ipſa bona tenebant impignorata, quicū nollent ea gratis, & ſine pecunia Pon- tifici ſæpedito reſtituere, arma in eos movit, & Fratris præſati auxilio plurima violenter obtinuit, quorum iſta ſunt nomina: Bunna oppidum cum telonio, Nulſia oppidum, Lochnech oppidum cum Caſtello. Zul- vich oppidum, Bruel oppidum, caſtrum, atque telonium, Nurburg caſtrum in Euphalia, Altenaer caſtrum, Rimbach oppidum, caſtrum & telonium, Caſtellum quod nominatur, die Hart, Andernach oppidum, caſtrum & telonium, Rolandſeck caſtrum, Guttenavve caſtrum & op- pidum, Zuns oppidum, caſtrum & telonium. Lys oppidum, caſtellum, & telonium, Guttenberg caſtrum, Kempen oppidum, & caſtrum, Er- penrod caſtrum, Keyſervverd oppidum, caſtrum, & telonium, Nyett caſtrum, Pappenberg caſtrum, Hersberg caſtrum; & alia plura, quorum no- mina jam memoriæ noſtræ minimè occurrunt. Omnia præſcripta oppida, caſtella, & telonia, cum alijs multis Fridericus Comes Palatinus Rheni, non pecunijs, ſed armis, & comminationibus ab illis, quibus impignorata fuerant, obtinuit, & Ruperto Fratri Archiepiſcopo Colonienſium reſigna- vit.

Nobiles &
Vaſalli
Colonien-
ſis Eccleſiæ
contra Do-
minum
ſuum.

Ex qua re omnes penè Vaſalli Eccleſiæ, ac Nobiles terræ, occasione ſumpta, cum ſe graviter læſos conquererentur, unanimi conſpiratione, facta, contra ipſum Rupertum Archiepiſcopum inſurrexerunt, & mul- tiplicata ſunt mala per totam Diœceſim Colonienſem, neque ceſſaverunt à tumultu, donec tandem & Pontificatu & vita privaretur Archiepiſco- pus Rupertus, poſt mortem Fratris Palatini, ut infra dicemus.

Porro

Porro Fridericus Comes Palatinus Rheni Frater Archiepiscopi Ruperti pro laboribus suis & impensis, quas fecerat in memoratis occupationibus cunctis, Keyserverde oppidum, castrum, & telonium impignora, pro certa summa pecuniarum, accepit cum omnibus proventibus eorum, quæ post annos aliquot Hermannus Archiepiscopus Ruperti successor immediatus data pecunia redemit Ecclesie.

Eodem Anno, cum in signe Monasterium Sanctorum Petri & Pauli Apostolorum in oppido Wilsenburgh Spirensis Diocesis nostri Ordinis, Sedi Apostolicæ immediatè subiectum, propter malum & inordinatum regimen Jacobi de Burg eo tempore Abbatis in ultimam devenisset paupertatem, essetque gravatum ære alieno plus quàm in viginti florenorum millibus, & omnia ferme bona vel impignorata, vel prorsus alienata, viverentque in eo sine lege Monachi, apposuit animum Fridericus Comes Palatinus, ut ad Regularis observantiæ tramitem reduceretur. Commessione igitur impetrata à Sede Apostolica vocavit ad se Eberhardum de Venlo Abbatem Montis Monachorum prope Bambergam, & Hermannum Abbatem Montis S. Jacobi prope Moguntiam, viros in Observantia strenuos, & longo usu exercitatos, quorum consilio negotium optatum perduxit ad effectum, licet cum magna difficultate, multique laboribus & impensis. Cum enim prædictos duos Abbates cum alijs viris ac notabilibus suis à secretis, pro Reformatione dicti Monasterij misisset ad Wilsenburgh, ienatu consentiente ac jurante, se manutenturum quidquid pro Monachorum Observantia fuisset inchoatum, stabat in ambone Judocus de Calba Concionator Heidelbergensis sacre Theologiæ Professor insignis. Dei Verbum faciens ad populum, Commissarijs rei præsentibus. Et ecce tumultus in oppido sævienti populi oritur. in alium clamor extollitur, Monasterium armatis vintoribus obsidetur. Clamabant omnes una sententia vociferantes: *Tollite Monachos istos varicosos, qui nobiles viros de Cynobio suo expellere laborant. Occidantur pediculosi Nebuciones, qui loca sibi vendicant aliena.* Ad clamorem tanti civium tumultus territi sunt omnes, qui venerant ad reformandum, & alij se in sacristiam recludentes absconderunt, alij verò in Monasterij locis, ubi poterant, latibula quaesierunt. Sedato tandem per senatum furentis populi tumultu, inceptum negotium perficiebatur, & sancta Reformatio Bursfeldianorum Observantiæ fuit introducta, Monachis antiquis deformatis à facie Regularis Disciplinae fugientibus, & novis bene reformatis ex Monasterio S. Jacobi prope Moguntiam in locum eorum repositis.

Anno prænotato, undecima die mensis Augusti, obiit Joannes de Hagen Abbas Monasterij Bursfeldensis in Observantia Regulari secundus, vir per omnia Religiosus, ac timens Deum, qui suo tempore plura Ordinis nostri Monasteria reformavit. Huic in Abbacia successit Theodoricus, & strenuè præfuit annis xvi.

Eodem anno in mense Augusto, reformatum fuit Monasterium sancti Martini in Spanheim Ordinis nostri, ex Monasterio S. Jacobi prope Moguntiam, opera & impensis Friderici Comitis Palatini, Bavariæque Ducis, ac Principis Electoris, & alterius Friderici Ducis, qui morabatur apud Cynonotos in oppido Simeren, consensu & permissione Adolphi Archiepiscopi Moguntini, per Conradum Rotenburgium S. Joannis in

Monasterium nostri Ordinis in Wilsenburgh reformatum à Palatino.

Commissarij Apostolici pro Reformatione ad Wilsenburgh venerunt.

Cives Wilsenburghenses contra R-formatores insurgunt.

Monasterium S. Martini in Spanheim reformatum hoc anno.

Ringaugia, & S. Jacobi prope Moguntiam Monasteriorum Ordinis noſtri memorandos Abbates. In qua Reformatione Otho de Colonia tunc Abbas, Officium reſignavit, & Præpoſitus Monialium factus eſt in Monte S. Ruperti. Huic in Abbatia ſucceſſit Joannes de Colenhufen Monachus S. Jacobi Moguntia, & præfuit annis tredecim, menſibus undecim & tribus diebus, in magna paupertate, vir doctus & optimus, qui poſtea translatus fuit ad Selgenſtat.

Caſtrum
Bugeberg
Latronum
& prædo-
rum latro-
nibus ob-
ſidebat.

Anno item prænotato, Adolphus Archiepiſcopus Moguntinus, Rudolphus Epicoſopus Herbipolenſis, & Fridericus Comes Palatinus Rheni, Bavariaeque Dux Tutor Philippi, auxilio Civium Regni contractis copiis Caſtrum Georgij, Arnoldi, & Michaelis de Roſenberg nomine Bugeberg, obſidione cinxerunt, in quo ſeſe latrones viarum, atque prædones ſceleratiſſimi recipere ſolebant, qui prope ſalutis immembres, Imperialiſque mandatorum contemptores, & Pacis Regni communis impij turbatores, non ſolum bonis quoslibet ſpoliaverunt itinerantes, ſed & prius inaudita ſcelera in Sacerdotes Domini commiſerunt. Amputatis namque virilibus Miniſtros Eccleſiæ ſacrilegis manibus caſtraverunt, ex quibus nonnulli doloribus nimium urgentibus moriebantur. Poſt hæc quadam inſtrumenta ferrea ſeris occultiſſimè clauſa excogitaverunt, quibus reſticulos tam Clericorum quàm Laicorum comprimentes, cum nemo ſeras aperire poſſet niſi ipſi, venire miſeros quocunque juſſiſſent, compellebant. Hæc & his ſimilia plura facientes mala nomen infamiæ ſibi perpetuum contraxerunt, quod non dubiè apud inferos vindictæ ſemper manebit obnoxium, quia non ſolum graviter in his peccaverunt, ſed etiam alijs prave actionis præbuerunt exemplum. Si peccatum non dimittitur, niſi ablatum reſtituatur, quis dubitaverit raptores atque latrones iſtos perpetuæ damnationi non obnoxios fore, qui omnia quæ poſſunt iniuſtè diripiunt, nunquam reſtituunt, & ſic moriuntur. Obſidione autem firmata in anno ſequenti. Caſtellum per dictos Principes dorè ſatis impugnatur, & poſtremo expugnatum capitur, in quo ſexaginta fuerunt Nobiles pro ejus deſenſione congregati, qui omnes fuga lapſi ſunt. Duraverat memorata obſidio diebus uno & viginti, in quibus obſeſſores caſtrum bombardis & machinis ſine intermiſſione fortiter quaſſare non ceſſarunt. Quod caprum illis de Roſenberg ſub certis conditionibus poſtea fuit reſtitutum. Acta fuerunt hæc anno ſequenti in quinta Feria Coenæ Domini. Inde moventes exercitum, Schupf Caſtellum quoddam ſatis munitum, octo diebus obſidentes, tandem in octava Reſurrectionis Domini funditus deſolârunt.

Schupf Caſ-
trum præ-
donum de-
ſtruitur.

Imperator
Fridericus
Romam
proſeſſit.

Anno etiam præſignato, Fridericus Imperator tertius cauſâ devotionis Romam cum decenti Comitibus proſeſſus eſt, & cum ſingulari, magnoque honore à Paulo Papa ſecundo, & Civibus Romanis ſuſcipitur. Agebat Imperator apud Pontificem, ut commune Chriſtianorum bellum indiceretur Georgio hæretico atque ſchiſmatico, qui ſe Bohemiæ Regem gerebat: quo ſuperato deinceps expeditio in Turcos ordinari poſſet ſecurior, petivitque, ut Benedictione Apoſtolica Matthias Ungariæ Rex tam in Turcos, quàm Bohemos expeditionis utriuſque Capiteanus ordinaretur. Inſuper monebat Papam, ut venire in Germaniam dignaretur, afferens quòd perſonali præſentia ſua omnem totius Regni militiam facile mo-

veret

veret in expeditionem contra Turcos. Sed persuaderi Pontifex non potuit, ut Italia dimissa in Germaniam proficisceretur, & sic nihil in Turcos actum fuit.

Imperator cum Pontifice de S. Joanne Lateranensi rediens versus sanctum Petrum ex mole Adriani subitit, & milites Auratos in ponte aliquot creavit. Inde ad Palatium ambo reversi cibum simul acceperunt. Nec diu postea Cæsar ipse Româ digressus res per Italiam & Longobardiam distortas ubique gloriose composuit, & in Germaniam ocius remeavit.

Eodem anno quidam Nobilis nomine Conradus de Kauffung à Duce Saxonum patria proscriptus & rebus, cum se vindicare quovis modo cogitaret, audax facinus non metuit attentare. Nam veniens nocte quadam ad munitissimum Castellum nomine Alciburgum, scalis artificiose constructis per muros ascendit, cameramque, in qua tunc Albertus & Ernestus uterini Fratres Adolescentes filij Ducis Saxonie dormiebant, per fenestram intravit: dormientes pueros Pædagogi auxilio cepit, caucæque suis demissos per murum vendendos in Bohemiam abducere cum eorum Pædagogo tentavit. Mane facto cum introgressi Puerorum custodes eos non reperissent, suo clamore populum omnem ad persecutionem furis concitaverunt. Jam sylvam intraverat Herciniam Conradus, quæ Bohemiam à Saxonia dividit, in qua omnino se putabat securum, apud Carbonarium quendam reficiendi gratiâ deponens captivos Principes, maxime intuitu Junioris, quem & longioris itineris fatigatio vexabat, non minus, quam jejunium. Interim dum Carbonarium vicinam transiit ad villam, ut emeret esurientibus escas, supervenerunt cum impetu Saxones, & fugato timore Conrado una cum socijs, nobilem prædam in locum suum reducerunt.

Anno prænotato, Eduardus Rex Anglorum, fœder Caroli Ducis Burgundie, consilio & auxilio Regis Gallorum Ludovici undecimi, doloque Procerum suorum à Regno suo defecit, & Henricus eodem Regno antea pulsus in locum ejus restituitur. Qui restitutus mox suadente auxiliūque promittente Gallo, bellum indicit Burgundo, ad quem Eduardus Rex pulsus confugerat. Unde vehementer commotus in iram Dux Carolus, exercitum ducentorum millium peditum, ac decem & octo equitum millium, cum Eduardo misit in Angliam contra Henricum: quorum fortitudine confortatus Eduardus Regnum suum in brevi recuperavit, & adversariorum plurimos occidit. Deinde confirmatus in Regno Eduardus Henricum cepit, & in dolio malvatici vini extinxit, multosque Procerum cum illo sentientes interfecit.

MCCCCXX.

Anno Bernardi Abbatis decimo, Indictione Romanorum tertia, apud sanctum Petrum in Erphurdia, quinta decima die mensis Maij, celebratum fuit vicessimum Ordinis nostri Provinciale Capitulum: in quo præfuerunt Guntherus ejusdem loci, Melchior S. Udalrici Augustensis, Sebalus S. Aegidij in Nuremberg, & Paulus Beate Mariæ semper Virginis in Elchingen, Monasteriorum Abbates.

Eodem anno Cives oppidi Wissenburgenfis, qui anno transacto in verba & sententiam Palatini juraverant, quod Abbatem Henricum & Monachos

Imperator
Milites Ro-
manos creavit.

Albertus &
Ernestus
filij Ducis
Saxonum
noctu
abducti.

Saxones
filios Ducis
sui cum tri-
pudio re-
ducerunt.

Eduardus
Anglorum
Rex ab
Henrico à
Regno de-
pellitur.

Capitulum
Ordinis
nostri Pro-
vinciale vi-
cesimum
celebratum.

Monachi
Wiſſenbur-
genſes re-
formati, à
Civibus ex-
pelluntur.

Monachos de obſervantia ad Monasterium ibidem laudabiliter introdu-
ctos, ut ſupra diximus, fideliter deberent, vellèntque fovere, manutene-
& contra inſultus deſormatorum antiquorum & expulſorum defendere:
mutato conſilio, & immemores Juramentorum, deſormatos Monachos
antiquoſ iudicio Apoſtolico utiniles & votorum ſuorum transgreſſores,
per Palatinum Comitem expulſos, in habitu muliebri nocturno tempore
ad oppidum intromittunt, & expulſis reformatis, ad Cœnobium iterum
reponunt. Wiricum dictum Hoffart, manuſtum Palatini Comitit ho-
ſtem, & alios inimicos ejus foventes, in oppidum ſuſceperunt hoſpicio, &
licet eorum eſſet protector, tamen ipſi non ſatis fideliter in illum reſpi-
ciebant. Præſectum quoque ſeu Vicenentem ipſius Palatini captum &
ſpoliatum, contumelijs & injurijs plurimis affecerunt, & alia contra eum
nonnulla ferebantur commiſiſſe delicta, quibus iram ejus, non gratiam
meruerunt.

Wiſſen-
burg oppi-
dum obſi-
detur à Co-
mite Pala-
tino Fride-
rico.

Unde commotus animo Palatinus, oppidum Wiſſenburg in manu
ſuorum valida obſedit, & locatis in deſerta Præpoſitura 4. turrim militi-
bus, totam ſerè hyemem urbem fortiter impugnavit. Tandem Argenti-
nenſes, & quidam alij Cives Regni vicinioreſ, inter Comitem Palatinum,
& Wiſſenburgienſes pro pace laboraverunt, quorum interveni concordia
ſub certis ſuit conditionibus reſormata, & ſoluta obſidio.

Veruntamen Wiſſenburgienſes in conſeſſione pacis acceptæ non diu
permaſerunt, ſed litteris & Nuntijs ad Imperatorem miſſis, qui cum erat
in Aſtria, Comitem Palatinum deſtruſtorem Regni & perſecutorem
civium ejus proclamârunt. Cujus ut intolerantiam & tyrannidem poſſent
reprimere, Cæſari ſupplicabant, quatenus Regni Capicaneum, & Cæſa-
reæ Majeſtatis Vicarium per Allatiam & circumjacentes Regionem conſti-
tueret cum plena poteſtate bellandi contra ipſum Palatinum Fridericum,
auxilio Civitatum, Ludovicum Comitem Palatinum Baviaræque Ducem
cognomento Nigrum, Patrem Ducis Alexandri, qui morabatur in Ge-
mino ponte, vulgariſter Zyveibucken; conſenſit petitionibus eorum
Fridericus Imperator, conſtituitque Ducem Ludovicum Regni Capita-
neum. Quod mox ut Friderico Palatino Comiti ſupradicto innotuit,
ſuorum non parvum exercitum & quaſi leo rugiens ad prædam contra
Ducem Ludovicum proceſſit ad prælium. Sed Ludovicus Dux ad ejus ve-
nire congreſſum non audebat. Palatinus igitur Comes Fridericus terram
Ducis Ludovici cum potentia ingreſſus, multas brevi tempore munitiones
illius obtinuit. Et imprimis obſedit Scralburg Caſtrum, & Schriesheim.
& in octo diebus utrūque obtinuit, & præda oppidanis dimiſſa, Nobiles
& præſidium Ducis Ludovici captivos abduxit. Ex peditibus verò ſede-
cim in oppido & Caſtello inventis fecit ſubmergi. Inde movens exer-
cicum Armsheim oppidum Ducis memorati obſedit, quod bombardis,
& machinis fortiter impugnans, tandem in die Commemorationis S. Pauli
cepit, & obtinuit. Non erat ei mos vel conſuetudo pauperum exurendi
domicilia, ſed pecunia redempta, prout unus quiſque ſolvere poterat,
inſta relinquebat. In oppido jam dicto Nobiles reperit 18. Equites verò
42. quos omnes captivos fecit abduci. Pedites autem reperit 40. quos ad
oppidum Alzen proximum tranſmiſit captivos, deinde turres & muros
per gyrum oppidi funditus deſtruxit, & ſolârum ſolo adæquavit. Quadra-
ginga

Schries-
heim oppi-
dum cum
Caſtello à
Palatino
capitur.

Armsheim
à Palatino
capitur.

giæta verò pedites, quos in Alzen diximus fuisse deductos, quasi omnes fecit submergi; habebat enim quasi pro lege consuetudinem, ut comprehensum neminem fineret vivum, qui ex ejus dominio ad hostes spontanea voluntate defecisset. Post hæc movit exercitum ad Wachenheim, & oppido proximè supereminens in monte Castellum situ & arte munitum, obsedit impugnavit & cepit, quod aliquandiu in locum præsidij tenuit, sed posteaquam & oppidum cepit, ipsum Castellum, ut hodie ternitur, funditus destruxit. In eodem Castello magnum reperit apparatus bombardarum. Capto autem castro mox oppidum Wachenheim obsidione vallavit, quod tamen illa vice non obtinuit. Enimverò cum audisset Ducem Ludovicum & Regni Capitanum adjunctis sibi Comitibus de Birsich & Liningen cum magno pugnatorum exercitu per Alsatiæ venire in terram Palatinatûs, animo & intentione ut omnia desolaret, obsidione soluta, machinisque bellicis in Didesheim oppido Ecclesiæ Spirensis transpositis, cum exercitu obviam hostibus venit. Ludovicus autem cognito Palatini adventu cum retrocessit, nec stare coram eo se posse confidit, novit enim vires Palatini expertus.

Castellum
Wachen-
heim à Pa-
latino capi-
tur.

Post hæc memoratus Comes Palatinus municissimum Castellum Ruprechtseck obsidione cingens bombardis & machinis fortiter impugnavit, quod subfossium tandem violenter obtinuit, in quo multam provisionem ad victum necessariam reperit, arma quoque, machinas bellicas, æquos, & suppellectilem variam invenit. Viros etiam militares, quos nobiles vocant, cepit numero 13, inter quos fuerant præcipui Reinhardus Comes Hirsutus, qui vulgariter Ruchgraff dicebatur, & Joannes de Landeck Capitaneus, Equites non nobiles cepit numero 46, & nonnullos pedites.

Ruprecht-
seck Ca-
strum à
Palatino
captum.

Interea dum hæc fierent per Comitem Palatinum, nebulones quidam armati, quos Dux Ludovicus in oppido Wachenheim ad custodiam contra Palatinum posuerat, in vigilia Assumptionis B. Mariæ semper Virginis, eruptione facta Monasterium vicinum Limburg nostri Ordinis turmatim intrarunt, & fractis violenter januis Coenobij omnibus, quidquid præter libros & Sanctorum Reliquias invenire poterant, rapientes ad oppidum reversi sunt.

Anno etiam prænotato Mahumetes Turcorum Imperator cum classe 400. navium & exercitu centum millium pugnatorum Euboeam Insulam Christianorum præclarissimam invasit, & impugnavit, quam tricesima tandem die obtinuit, & multa fidelium millia crudelissimè interemit.

Turcorum
Castellum
in
Euboea sub-
vertit.

MCCCLXXI.

Anno Bernardi Abbatis undecimo, Indictione Romanorum IV. Friedericus Comes Palatinus exercitum 14000. pugnatorum in propria persona duxit contra Ludovicum Ducem Nigrum Regni Capitanum, & imprimis oppidum ejus Wachenheim quod obsederat anno transacto ante hyemem sicuti diximus, iterum obsedit, in vindictam maximè, quod Coenobium Limpurg ex eo spoliaverunt. Obsidione igitur firmata Palatinus oppidum bombardis & machinis fortiter impugnans, tandem in die S. Bonifacii Archiepiscopi & Martyris obtinuit. In quo cepit ex nobilioribus viros octo, Equites inferioris ordinis triginta quinque, Pedites verò septuaginta, quorum quinquaginta quatuor fecit submergi in aquam, propterea quòd pauperes rusticos interfecerant, domos succen-

Wachen-
heim à Pa-
latino capi-
tur.

O o o

derant,

derant, Eccleſias & Monafterium Limpurgenſe ſpoliarant. Reddidit malefactoribus vicem diſtante Juſticia: & ceteros abduxit captivos. Deinde muros & turres oppidi omnes ſubvertit, & foſſatum per circuitum ſolo adæquavit, bombardas & machinas ſibiſervavit.

Bochenheim ambæ Villæ à Palatino capte deſtruntur.

Poſthæc movit exercitum in Bochenheim Villas majorem & minorem, utramque foſſatis & propugnaculis bene munitam, quæ pertinebant Comitibus de Liningen, ambæque obſidione cepit, foſſata complanavit, & propugnacula deſtruxit. In his reperit Nobiles quatuor, Equites quindecim, & pedites viginti. ex quibus nonnullos in aquam fecit ſubmergi. Ex Nobilibus autem, prius quàm villæ caperentur, nonnulli fuga lapſi noctis beneficio evaſerunt. Villas juſſit incendio cremari, ac funditus deſtrui. Facta ſunt hæc anno Dominicæ Nativitatis prænotato, quarta decima die menſis Junij ut ſupra.

Ulmen oppidum obſidetur à Palatino.

Inde movens exercitum Palatinus Ulmen oppidum cum Arce, obſidione vallavit; quod impignorum pro certa ſumma pecuniarum ab Eccleſia Moguntina Dux Ludovicus tenebat, ex quo plura Palatino intulerat damna. Obſidione firmata, Canonici memoratæ Eccleſiæ præcogitantes, quod futurum forſitan eſſe videbant, quoniam ſi oppidum & Caſtellum in virtute bellica ſemel in manus perveniſſet Palatini, ad Jus Eccleſiæ deinceps minimè poſſet revocari, talem cum eo iniere concordiam.

Sub Condi-
tionibus
his ſolvitur
obſidio.

Conditio prima Concordiæ fuit: *Ut Palatinus Nobiles, Equites & alios, qui ex parte Ludovici erant, in oppido, vel in Arce, ſine læſione cum rebus ſuis omniaſque, quò vellent, ſalvos abire ſinceret.*

Secunda
Conditio.

Secunda Conditio iſta fuit: *Quod Canonici Eccleſiæ Moguntina Caſtrum cum oppido ad manus ſuas recipere & poſſiderent; ita tamen, quòd Ludovicum Ducem vel ſuos perpetuò deinceps non intromitterent.*

Tertia Con-
ditio.

Tertia fuit Conditio Paci: *Quod Canonici Moguntiniſes Palatino Comiti perſolverent quatuor millia florenorum pro habitis expenſis, & quòd nullus perpetuò ſervari ſeu teneri debeat in eodem oppido, qui damnum vult inferre Palatino.* His factis atque conſoluſ in die S. Jacobi Apoſtoli anno præſcripto, ſoluta fuit obſidio.

Lamsheim
obſidetur à
Palatino.

Exinde Comes Palatinus Lamsheim ſitu, muris, propugnaculis, foſſatis, agris & milite ſatis munitum obſedit: in quo illo tempore fuerunt viri nobiles quatuor & triginta cum Equitibus, Pedites verò ex conjuratis Helvetiorum mercede conductis, plus quàm trecenti. Obſidione autem firmatâ, oppidum ab hoſtibus fortiffimè impugnabatur: quod videntes Helvetij pedites, qui Palatini vires jam prius fuerant experti, de ſua caperunt timere ſalutem. Igitur conſilio inter ſe habito licentiam & ſecuritatem abeundi à Palatino Comite poſtulantes, obtinuerunt, oppidum ſine custodia dimittentes, ſub ea tamen conditione, quòd illa durante contentione inter ipſum & Ducem, ſe amplius bello non intromittant. Poſt quorum reſeſſum Palatinus oppidum fortitudine & deſenſione nodatum in ſuam poteſtatem accepit. In quo reperit Philippum Luſſer, ex Didesheim Capitaneum Ducis Ludovici cum alijs Nobilibus quindecim, Equitibus uno & triginta; Peditibus verò quatuor & viginti, quos quidem pedites in foſſato fecit ſubmergi. Oppidani autem in verba Palatini

Palatini iurantes salvi corpore, rebûsque manserunt. Facta sunt hæc quarta die mensis Augusti, quæ fuit Dominica post Vincula Petri.

His peractis Comes Palatinus obsedit Durckheim oppidum Comitatus de Liningen præcipuum. Pro cuius munitione Comites ipsi per annos viginti antea desudantes, neque laboribus neque impensis pepercerunt, quod muris, fossatis, turribus & propugnaculis fortissimum reddiderunt. Sed quid destruere manus hominum nequeunt, quod construere poterunt? Comes enim Palatinus in vicino Monialium nostri Ordinis Cœnobio Sebach personaliter constitutus oppidum fortissimè impugnabat, & varijs capere modis annifos est. Hi autem, qui erant in oppido, viriliter incurstantibus restiterunt, & hostium plures astu & ingenio peremerunt. Postremò tamen octava decima die mensis Augusti, quæ fuit Festo S. Martyris Agapiti solemnis, oppidum à Palatino capitur, muri, turres, cum Arce destruuntur, & fossatum in gyro complanatur, sicuti hodie videtur. Uxor tunc Emichonis Comitis ex Duroburgo veniens ad Palatinum precibus obtinuit sibi donari Durckheim, & ipsum Castellum Hartenburg, propterea quod esset ei adscripta in dotem, alioquin dubium non est, quo minus utrumque funditus ab illo fuisset eversum & destructum. Reperit autem Comes Palatinus in memorato oppido Durckheim Philippum & Dietherum Comites de Liningen, Petrum Comitem quandam Gallicanum, Nobiles quatuor & viginti, Equites centum sex, Pedites conductos stipendio quadraginta, oppidanos unum & quinquaginta, rusticos ex diversis locis Comitatus de Liningen pro defensione intro vocatos septuaginta, quos omnes captivos pro pecunia postea libertati donavit.

Durckheim
oppidum à
Palatino
capitur.

In ea expugnatione Durckheimensi de exercitu Palatini ceciderunt occisi ducenti viri, inter quos plures fuerunt Nobiles acque potentes. Ex parte verò Comitum de Liningen octoginta novem interierunt; absconderant enim Durckheimenses in fossato vel circa foveam terra subtiliter opertam, in cuius fundo palos fixerant acutos: cùmque Palatini milites cum impetu ad muros vellent irrumpere, subito in foveam ceciderunt occultam. At illi quibus talis negotij fuerat commissâ industria, præparatis antea pulveribus ignem submiserunt in foveam, & lapsos in eam cunctos necaverunt. Meliores inter suos Nobilitates Palatinus ibidem amisit.

Nobiles
multi Pala-
tini ante
oppidum
Durckheim
ceciderunt.

Post hæc Palatinus movit exercitum contra Ducem Ludovicum, obseditque Sobernheim oppidum Ecclesiæ Moguntinæ. ipsi Ludovico, ut supra diximus ab Adolpho Archiepiscopo pro certa summa pecuniarum impignoratum. Oppidani non habentes à Duce Ludovico defensionis aliquod subsidium, cùm tantæ multitudini nequaquam possent resistere, in manus se obsidentis Palatini cum oppido tradiderunt, anno prænotato in die sancti Bartholomæi Apostoli, & ita salvi manserunt sub Palatinatu usque in præsens.

Sobern-
heim oppi-
dum.

A Sobernheim movit exercitum ad Monzezen oppidum, quod brevi cum Merzheim & Nusbaum villis munitis, in suam potestatem accepit: quæ similiter fuerunt Juris Ecclesiæ Moguntinæ, sitæ in Comitatu Spanheimensi, emptæ quondam cum alijs supra & infra notatis, per Wernerum Archiepiscopum ab uno Comite de Spanheim Henrico.

Monzezen
oppidum.

O o o 2

Castellum

Bickelnheim.

Caſtellum poſt hæc Bickelnheim & utrâmq; ejusdem nominis Villam obſedit, expugnâvit, & cepit. Erat in ipſo Caſtello ex parte Ludovici Ducis Capiteaneus ſeu vicem tenens homo quidam patria Ringaugienſis nomine Conradus Schlarpp ex Giſenheim oriundus, qui caſtrum ſuſceperat cuſtodiendum. Verum poſteaquam Ducis ſui auxilium imploraſſet, exſpectaſſetque aliquandiu, & nullum penitus adveniret, Caſtrum in manus Palatini tradidit, & ipſe cum his quos ſecum habuit peditibus, quò vellet liber abire permiſſus eſt.

Landſperg & Moſchelen, à Palatino captae.

His geſtis Palatinus Comes à Bickelnheim movens exercitum viginti ſexta die menſis Auguſti, quæ feria erat ſecunda poſt Feſtum S. Bartholomæi Apoſtoli, Caſtellum Landſperg & vicum Moſchelen cum arce obſedit, & fortiter ſatis impugnare cepit. Tunc primum Dux Ludovicus videns quod deſolatus eſſet ab omnibus, neminemque haberet auxiliantem, & quia ſuis viribus Palatino nequaquam poſſet reſiſtere, poſteaquam plura jam oppida & caſtella perdidieſſet, ſuorum uſus conſilio Procerum veniam rursus ab eo poſtulavit.

Concordia inter Palatinum & Ducem Ludovicum facta.

Anno igitur Dominicæ Nativitatæ prænotato facta eſt inter Fridericum Comitem Palatinum, & Ducem Ludovicum tertia concordia, & ſecunda die menſis Septembris Heidelbergæ concluſa, ſcripta & ſigillorum munimentis confirmata. In ea Concordia fuit concluſum, quod omnia oppida & Caſtella, quæ Palatinus Comes toto diſſenſionis eorum tempore de manibus Ludovici Ducis obtinuerat, perpetuò deinceps ad Dominium Palatinatus debeant pertinere, ſine impedimento cujuſcunque, ſicut & hodie pertinent: quorum iſta ſunt nomina.

Nomina oppidorum quæ amiſit Ludovicus.

In Comitatu Spanheimenſi Sobernheim oppidum, Monzegen oppidum, Bickelnheim caſtrum & duæ villæ, Merzheim villa, Nusbaum villa, Bois villa, cum alijs pertinentibus ad prædicta: quæ omnia Dux Ludovicus ab Eccleſiâ Moguntina, ut ſupra dictum eſt, ab Adolpho Archiepiſcopo contra Diecherum ſuſceperat impignorata, & olim pertinebant ad Comitatum Spanheimenſem jam dictum. In Strata montenſi caſtrum & oppidum Schriesheim, in Gavio majori Armsheim oppidum, Gaubickelnheim oppidum, Waldertheim oppidum cum viculis quibuſdam & villis eorum. In Gavio Wangionum oppidum & caſtrum de Wachenheim. Lamsheim quoque oppidum & Ruprechtſeck caſtrum cum alijs. Ulmenam nihilominus oppidum & caſtrum Dux Ludovicus perdidit, quamvis in Dominium Eccleſiæ Moguntinæ, & non Comitatus Palatini, ut diximus, pervenerit.

Concordia præſcripta non placuit omnibus.

Non placuit Romano Imperatori Friderico iſta concordia, qui adverſus Comitem Palatinum multiplices ob cauſas animum gerebat indignandum. Dux autem Ludovicus jam tertio non ſine maximo Principatus ſui detrimento expertus iram Leonis, Imperatorem ipſum jam deinceps maluiſſet habere adverſarium, quàm ejus mandato rursus Comitem impugnare Palatii: cæteri quoque in circuitu Principes penè omnes magno cum periculo rerum ſuarum experti, quid vires poſſent memoriſti Comitatus Palatini, contra eum pedem movere amplius non audebant, quia incubuit timor ejus ſuper eos vehementer.

Monachi Obſervantia Bursfeldenſis reduci ad Weiſſenburg.

Hiſ re peractis, idem Comes Palatinus Weiſſenburgenſes cunctorum jam deſtitutos auxilio monuit, quatenus Monachos de Obſervantia Bursfeldenſi,

feldenſi, remotis & expulſis deformatis antiquis, quantocius reciperent, aut bellum & obſidionem denuo experirentur. At illi conſilio inter ſe habito, ſatius iudicabant, Monachos reformatos intromittere; quam propter antiquos deformatos, vitæ & rerum ſuarum extremum periculum ſubire. Expulſis ergo Monachis antiquis deformatis, expulſi prius reformati ad locum revocati & introducti ſunt, manentque reformati uſque in præſentem diem.

Eodem anno viceſima tertia die menſis Octobris, ſapediſtus Comes Palatinus confederatione prius facta cum Nicolao Duce Lotharingæ, coadunato pugnationum exercitu, oppidum Maurimonaſterium & Caſtellum vicinum Geroldſeck, in quibus prædones & inimici prænominati Ducis Lotharingæ ſua receptacula conſueverant habere, obſedit, impugnavit, & cepit, murôſque per gyrum & ſoſſata deſtruxit, latronibus nocturna fuga ſalutem quærentibus.

Rurſus eodem anno menſe Decembri memoratus Princeps duo prædonum Caſtella, quorum alterum dicebatur Dornbach, alterum verò Walzbach, in pago quem Odenwald vulgò nuncupamus, obſedit: quorum primum ſeptima decima die menſis Decembris obtinuit, ſecundum verò die ſequenti. Latronum in Caſtellis iſtiſtunc exiſtentium alij fuerunt occiſi, alij verò capti, cæteri autem fuga lapſi manus perſequentis evaſerunt, ne & ipſi caperentur.

Anno prænotato viceſima octava die menſis Auguſti hora ſerme noctis ſecunda, Paulus Papa ſecundus apoplexiâ tactus in cubiculo ſolus moritur, anno Pontificatus ſui ſexto, menſe decimo. Poſt quem Cardinales eodem anno nona die menſis Auguſti, Franciſcum de Savona Ligurinum Ordinis S. Franciſci Generalem quondam Miniſtrum, in Pontificem unanimiter elegerunt; qui Sixtus ejus nominis quartus fuit nuncupatus. Præſuit annis tredecim: vir ingenio profundus, doctrina clarus, vita & converſatione per omnia ſincerus.

Eodem anno Fridericus Imperator tertius Conventum Principum Regni magnum habuit in Civitate Ratiſbonenſi, ubi inter alia multa varij habebantur tractatus de bello in Turcos movendo. Sed omnia terminabantur in verbis, cunctis quæ ſua ſunt quærentibus, non quæ Reipublicæ Jeſu Chriſti.

MCCCCLXXII.

Anno Bernardi Abbatis XII. Indiſtione Romanorum v. in menſe Januario circa Feſtum S. Agnetis Virginis, & Martyris, apparuit Cometes in plaga Occidentali, nigro colore rutilans, major quantitate omnibus, quos in terra vidimus, duravitque octoginta diebus, & magnitudine ſua mortalium tunc plures peſterruit.

Eodem anno Rupertus ex Comite Palatino Archiepiſcopus Coloniensis Germanus Friderici ſæpius dicti Principis, magnam ſuorum contra ſe diſplacitiam concitavit. Nam inter ipſum & Canonicos majoris Eccleſiæ, quorum Congregationem Capitulum nuncupant, magna contentione ſuborta, proventus eorum & cenſus in vindictam rebellionis ubicunque poruit, extra Coloniæ præoccupavit, & in uſus proprios convertit. Hinc nimium commoti (& forſitan non immerito) Canonici quidquid contra eum poterant agere, toto mentis ſtudio conſilia ſunt. Adheſerunt

O o o 3

runt

Maurimünſter à Palatino capto.

Dornbach & Walzbach habitaſcula prædonum capiuntur.

Sixtus ſixt Papa quartus annis XII.

Cometes.

Inter Archiepiſcopum & Capitulum ſuum Coloniensis diſcaſio.

Erardus
Bock, Fri-
dericus
Schouff, Ba-
ſilius Tra-
ditor.

Novesij
tres ut Tra-
ditores ca-
pit ple-
Quant.

Reinhardus
Episco-
pus Wor-
marienſis
prope Co-
loniam
captus.

Diffau la-
bulum Prae-
dorum à
Palatino
deſtruitur.

runt eis Cives Colonienſes, adhæſerunt Bonnenſes, Novesij quoque, & omne robur nobilitatis in patria, qui penè omnes unanimi conſenſu rebellârunt. Archiepiſcopus autem ipſe, cùm experimento rebellionem ſuorum didiciſſet, graviter tulit, & quomodo ſuam poſſet ulciſci contumeliâ, ſedulo cogitabat. Erant inter conſultantes rebus Pontificijs nonnulli, quorum ſententiâ malè ſecutus Præful. Novesium capere viribus cùm non poſſet, inſidijs & dolo aggreſſus eſt. Dicebantur eo tempore ſubordinati fuiſſe tres viri, magniſque promiſſionibus conducti, videlicet Erardus Bock, Fridericus Schouff, & Baſilius quidam, per eos quibus Archiepiſcopus rerum commiſerat ſummam, ut oppidum in manus ejus traderent per inſidias; receſſerant enim, ſicut jam diximus, Novesij ab obedientia Archiepiſcopi.

Verùm Baſilius aquam utrôque ſciens portare humero, & in una re bis traditor factus, à Novesijs accepta pecunia, ſocios ſuos jam dictos in eorum noticiâ ſecreſius tradit. Qui cùm navigio per flumen Rheni deſcendiſſent Novesium, accepto Cives à bis traditore ſigno, mox eos in littore capientes torturis examinârunt. Quid plura? Interrogati conſilium aperiant, cervicibusque amputatis, trunci quatuor in partes dividuntur. Hinc gravem commotus in iram Rupertus, necatis factam clamavit inſurrexerunt: aſſerens nec ſe, nec ſuos unquam de traditione Novesij qualecûmq; habuiſſe conſilium. Mandavit ergo Novesijs & jurejurando denunciari fecit, ſcirent, quod & illatam ab eis contumeliâ, & innocentibus mortem, totis viribus, quo poſſit ingenio cogitaſſet in proximo vindicare. Jam deinceps in apertam rebellionem conſpirârunt.

Eodem anno Fridericus Comes Palatinus ubi tantam audivit inter Fratrem Archiepiſcopum & Canonicos ejus Colonienſes diſcordiam, miſit ad Coloniam Reinhardum Episcopum Wormarienſem, cum alijs quibuſdam à ſecreſis, ut ſi quovis ingenio poſſent, concordiam inter eos reformarent. Miſi ad Coloniam vēiunt, cauſam adventus ſui aperiunt. Sed pacem inter diſſidentes facere nullatenus potuerunt. Abeuntes ergo ſine pacis vel concordie effectu triſtes, cùm navigio perveniſſent paulum ſupra villulam Rondekirchen, omnes capti, & neſcio quoruſum abducti; jam enim Palatinus odio habebatur non tantum à Capitulo, ſed etiam à Civibus, & omnibus terræ Nobilibus, propterea quod Archiepiſcopo adhæſerit: cujus odij prima cauſa fuit violentia, quam fecerat his, qui bona Eccleſiæ tenuerant impignorata, quando ſine pecuniarum ſolutione occupavit omnia.

Anno prænotato, circa Feſtum S. Martini Episcopum Palatinus Comes Fridericus miſſis exercitibus ſuis Caſtellum quoddam Diffau in Bohemico nemore ſitum, in quo Prædones latibula ſua habere ſolebant, obſedit, cepit, ac funditus deſtruxit, latrones in eo reperiſſos interfecit, & Dominum Caſtri ad Amberg miſit captivum. Itaque ſuperatis hoſtibus pacem bello comparavit, & ambulantiſque in Principatu ſuo, itinera purgavit.

Anno item prænotato, aquarum tanta inundatio reſolutis nivibus irrupit, ut vallem Hirſaugianam ab utrâque parte operuerit. Capellam B. Mariæ ſemper Virginis prope Cluſe totam implevit, & Altare majus ſuo incurſu cooperuit, multaque circum habitantibus pericula ſimul & damna intulit.

Eodem

Eodem anno Bernardus Abbas hujus Monasterij Hirsaugienſis Petrum inobedientem, & rebellem Præpoſitum in Roth depoſuit, reduciſſumque Hirſaugiam carceribus mancipavit, quia non ſolum ad ejus regimen fuit inutilis, ſed etiam ſemetipſum pro ſua perſona, ſimul & ipſam Præpoſituram cum omnibus pertinentibus ad eam, ab obedientia & jurisdictione Abbatis, ac Monasterij Hirſaugienſis alienare tentavit, quibus tamen ſemper à prima fundatione ſua manſit ſubjecta.

His etiam temporibus Fratres Prioratus S. Gregorij Papæ in Richenbach, Abbati & Monasterio Hirſaugienſibus immediatè ſubjecti, contra Abbatem Bernardum iterum temerè in ſuperbiam elati Priorem ſuo arbitrio inſtituere contendebant, quod eatenus nec jure poterant, nec conſuetudine. Unde Bernardus Abbas Jurium & Privilegiarum Monasterij ſui deſenſor acerrimus cauſam ad Ordinarium ſuum Epiſcopum Spirenſem detulit, Jus ſuum non ſolum litteris, verum etiam poſſeſſione ac præſcriptione manifeſta probavit. Quibus coram Epiſcopo declaratis, oſtenſis & probatis, talem ipſe Præſul ſententiam dedit, quod videlicet ſolius ſit Abbatis Hirſaugienſis pro tempore exiſtentis Priorem in Richenbach pro ſuo arbitrio inſtituere, quoties utile, vel neceſſarium judicaverit: cui Prior ipſe in omnibus teneatur obedire.

Inter Abbatem Hirſaugienſem & Fratres in Richenbach contentio.

MCCCCXXXIII.

Anno Bernardi Abbatis tercio decimo, Indictione Romanorum ſexta, Canonici majoris Eccleſiæ Colonienſis contra Rupertum Archiepiſcopum ſuum jam propter ſpolium à Sede Apoſtolica eorum ad inſtanciam excommunicatarum, Hermannum ex Landgravijs Haſſiorum Concannonicum ſuum Eccleſiæ B. Mariæ ſemper Virginis in Regali oppido ad Aqualgrani Præpoſitum in Gubernatorem & Adminiſtratorem Eccleſiæ ſue conſtituerunt. Qui erat vir non ſolum nobilitate præcipuus, ſed etiam prudentia, conſilio & actione præclarus, qui etiam Ruperto poſtea in Archiepiſcopatu ſuceſſit. De quo poſtea loco & tempore convenientibus latius dicemus. Huic mox Gubernatori factò Noveſij, Andernachij, Bunnani, & plerique alij deficientes à Ruperto fidelitatis Juramenta præſtiterunt. Quorum ſuffulcus auxilio non pauca brevi Caſtella Eccleſiæ obſedit, cepit, ſibiſque & Capitulo memorato potenter, nullòque reſiſtente ſubjecit.

Hermannus Haſſie Comitis ſiſ Gubernator Eccleſiæ Colonienſis contra Rupertum.

Eodem anno in Dominica die ſecunda poſt Feſtum Reſurrectionis noſtri Salvatoris, celebratum fuit Capitulum Ordinis noſtri Provinciale primum atque vicimum Nürenbergæ apud S. Ægidium; in quo præſederunt venerabiles Patres Domini Abbates: Theodoricus in Burſeldia, Guntherus in Erpfurdia, S. Ægidij in Nürenberga, & Joannes S. Crucis in Werdea, qui varia pro reformatione Ordinis ſtatuerunt.

Capitulum Ordinis noſtri Provinciale xxi. celebratum.

Hoc ipſo anno publicè dicebatur, quòd Carolus Burgundiæ Dux animum contra Ludovicum Gallorum Regem undecimum gerens inimicum, propter fractum Juſjurandum, & fidem fractam violatamque pacem, ſubordinaverit hominem quendam nomine Joannem, quem promiſſione mercedis quinquaginta millium florenorum conduxerit, ut Regem memoratum veneno ſecretius è medio tolleret. Qui veneficus induſtria coci regalis notatus traditus & capſus, maleficæ mentis veneficium

Ducis Burgundi in Regem Gallorum excogitatio.

ſcium conſeſſus in tortura, multitudine civium apud Pariſios inſpectante capite truncatus eſt. In cujus rei fidem paratum penes eum reperere, venenum.

Fridericus
Imperator
cum Filio
Maximilia-
no venit
Wilam.

Anno prænotato Fridericus Imperator tertius cum Filio ſuo Maximiliano venit ad Regale oppidum Wilam, quod in Suevia ſitum eſt in pago, qui Wirtingovve nuncupatur: quem Bernardus Abbas hujus Monaſterij Hirſaugienſis rogatus à Civibus cum Proceſſione Pontificalibus indutus ſolemni pompa ſuſcepit. A quo tunc precibus impetravit Mathildâ Ducisſâ Auſtriæ mediante Advocatiam villæ Burbach Monaſterio incorporari, quam prius in feudum militares quidam de Brunen ſuſceptam ab Abbate Hirſaugienſi tenebant.

Hiſta anno præſcripto calida fuit, & ſicca in tantum, quod non pluerat ſuper terram à quarta die menſis Julij, uſque ad Feſtum S. Michaelis Archangeli, creverunt ergo vina illo anno matura valde, ſimul & optima.

Eodem anno Bernardus Abbas hujus Monaſterij pro decore Domus Dei Baciolum paſtorales totum argenteum novum fieri fecit, & comparavit pretio centum & viginti quinque florénorum aureorum monete Rhenenſis. Caſulas quoque & varia ornamenta ſacerdotalia ſimul & Levitica pro miniſterio ſacri Altaris plura diſpoſuit, debita ſolvit, nume-rumque Fratrum notabiliter auxit.

Jacobus
Rex Cypri
moritur
Civis Venet-
us.

Anno prænotato moritur Jacobus Rex Cypri non ſine veneni ſuſpi-
cione, unicum relinquens filium ex Veneta uxore; quo & ipſo extincto,
Regnum Veneti occuparunt. Hujus uſurpationis juſ quale fuerit, facie-
mus maniſeſtum. Cum olim Jacobus jam dictus poſt obitum Patris cum
Fratre contenderet de Regno, & contra eum prævalere non poſſet, con-
fugit ad Venetos, eorum petens auxilio reſtitui paternum in Regnum.
Veneti morem ſecuti antiquum reſponderunt: *Eis non licere deſendere bello
vel ope peregrinum, niſi prius inter Venetas relatus eſſet ut Civis.* Conſenſit
Cyprius Rex natus, Civis dici Venetus; nemo dubitat neceſſitate magna
compulſus. Civis autem Venetus eſſe non potuit, niſi uxorem duceret
Cive genitam Veneto. Ecce quò trahit cupido Veneta Regem egenum!
uxor itaque datur Venetijs nata popularis Filio Regis nomine ſuperbo,
Filia S. Marci, ducentorum millium ducatorum ex ærario publico dos
aſſignatur ſponſæ; celebrantur nuptiæ, & in Cyprum claſſis præparatur.

Regnum
Cypri quo
parte inu-
trioſi ſibi
uſurpave-
runt Veneti.

Venetorum itaque providentia Jacobus Exul adjutus, urbanam Rex
ducit uxorem, ex Filio Regis fit Civis Venetus, in Regnum profuſus re-
ſtituitur, Frater adverſarius vincitur, atque ſuperatur. Fuerunt qui non
dubitaverint, omnia hæc providenter acta per Venetos, ut Regno Cypri
tandem potirentur. Unde cum tempus conveniret actioni, primò ſub-
latus fuit ipſe Jacobus-antidoto Marciano, ſecundò Filius, tertio uxor
patri eſt reſtituta. S. Marco Filia, quartò Veneti arte & ingenio Regnum
ſunt conſecuti.

MCCCLXXIV.

Sacriſtia
Hirſau-
gienſi con-
ſtruitur.

Anno Bernardi Abbatis XIV. Indiſtione Romanorum VII. hyems
fuit dura, frigida, & nivibus continuata, & eodem anno Bernardus ipſe
Abbas ſacriſtiam & bibliothecam deſuper à fundamentis conſtruxit, &
debita

debita nihilominus multa perfolvit: locum etiam capitularem novum, ut hodie cernitur, juxta ambitum ædificavit.

Anno quoque eodem Fridericus Imperator III. in Civitate Trevorum antiquissima Conventum solemnem Principum per menses ferme duos celebravit. & Sanctorum Reliquias plurimas precibus suis obtinuit à diversis, quas in Aultriam deportavit. Magna enim fervebat devotione ad sacra Busta Sanctorum, & singulari ea studio undecunque potuit, colligebat.

Apud Tre-
viro, Con-
ventus
Principum.

Aderat ibidem inter alios Principes etiam Carolus Dux Burgundio-
num ultimus, qui mansionem in Monasterio S. Maximini Ordinis nostri
extra Civitatem habebat, in quo magna usus pompa, divitiarum suarum &
potentie magnitudinem varijs novitatibus conabatur ostendere. Solus
in mensa residebat, solus festinanter manducabat, & neminem secum,
dignabatur in eadem tabula recumbere. Ministrantium tamen Nobilium
astabat ingens multitudo, qui ut videri posset ab omnibus, ingrediendi
Refectorium, in quo edere solebat, cunctis dabatur facultas. Invitabat
alioquoties ad refectorem Fridericum Imperatorem, Joannem Archie-
piscopum Trevirorum, Adolphum Archiepiscopum Moguntinum, Ru-
pertum Archiepiscopum Colonensem, & quosdam Principes alios, qui-
bus in eodem Refectorio Monachorum singulas mentas singulis jussit
preparari.

Habebat secum Ministeriales ex Burgundia, & alijs Nationibus plures,
quibus furum, & rapinam sub pena mortis interdixerat, & si quis ei fur-
tum, aut rapinam fecisse delatus fuisset, etiam in re minima, sine miseri-
cordia mox eum fecit suspendi. Hujus rei gratia, ne procul abesset sup-
plicij furca delinquentibus, arborem nucum foris ante Monasterium S.
Maximini, in quo degebat, in horto cujusdam pauperis pecunia compa-
ravit; in quam suæ nationis malefactores quotquot delati vel accusati
fuissent, suspendit. Unde & suis metum incussit, & laudem sibi Justitiæ
apud omnes Mosellanos acquisivit. Nec frustra duodecim aureis nummis
dictam arborem comparavit; in qua multi successivè, sicuti tunc vidi-
mus, fuerunt suspensi pro varijs criminibus.

Burgundus
Dux Caro-
lus Justitiæ
Cultor sin-
gularis.

Obierat paulo ante Nicolaus Lotharingæ Dux, qui titulo Regni
Siciliæ gaudebat, licet, ut hodie quoque, alius Regnum occupavit.
Carolus igitur memoratus Burgundiæ Dux multis precibus, & varijs
modis tam per se, quàm per alios apud Cæsarem Fridericum occultè
laborabat, ut eum in Siciliæ Regem sublimatum coronaret. Jam enim
prius diadema, sceptrum, pilam, & reliqua omnia, quæ ad hujusmodi
solemnitatem pertinent, fecerat parari, & erant in promptu, nec dubium
erat in ejus animo, quin fieret quod volebat.

Regnum
Siciliæ effe-
dabat Dux
Burgundiæ
Carolus.

Cæsar autem superbiam & arrogantiam hominis derefatus, quo peti-
tionem ejus temerariam rationabili modo refelleret, negotium prudenter
de die in diem protrahens, quousque tandem sibi videbatur abundum.
Dispositis ergo navibus, die quodam summo mane per Mosellam de-
scendit, ad Confluentiam; & inde per Rhenum ascendit ad Moguntiam,
ulteriùsque ad alia Regni loca Germanici.

Regnum
Siciliæ dare
Carolo Im-
perator re-
culabat.

Videns Carolus sua frustratum se petitione, atque delatum à Cæsare,
doluit, sed iram dissimulans, mentem ad alia convertit. Ad instantiam
enim

P p p

enim Ruperti Archiepiſcopi Colonienſis magnum pugnatorum contraxit exercitum, vindicaturus injurias de Capitulo, & ſubjectis rebellibus ei quomodolibet irrogatis. Conſtituit ergo Ducem Archiepiſcopus Advocatum, Defenſoremque ſuum, & totius Archiepiſcopatus contra quoslibet injuriantes, & præſertim adverſus Decanum Stephanum, & Capitulum Eccleſiæ majoris ſimul, & Hermannum de Haſſia Gubernatorem ſibi contrarium.

Anno igitur Dominicæ Nativitatis prænotato, xxix. die menſis Auguſti, Carolus Dux Burgundiæ memoratus ad petitionem Ruperti ſiepe- dicti Archiepiſcopi Novellum Colonienſis Eccleſiæ inſigne oppidum, propter cauſas ſuperius dictas in manu ſuorum valida obſedit, & per menſes x. & dies xxvii. fortiter ſæpius machinis & bombardis impugnavit, ſed expugnare non potuit. Circumdederat oppidum per gyrum undique, & varijs modis introſilire tentavit, licet fruſtra id fecerit, conſumens infructuoſe omnes conatus ſuos, novercante ſibi fortuna non ſolum tunc, ſed etiam poſtea in omnibus, & clamante forſitan adverſus eum ſanguine Innocentium vindictam, quorum tot millia ut ſupradictum eſt, apud Leodium innocentem & ſine cauſa ſæviſſimâ crudelitate peremit. Novelli autem Cives, eſſi arctiſſima eſſent obſidione vallati, animis tamen nequaquam fuerunt dejecti, ſed animante illos Hermanno Haſſiæ Comite Gubernatore Colonienſis Eccleſiæ, qui toto tempore obſidionis cum eis in oppido permansiſſet, fortiter reſtiterunt, & nec minis, nec tormentis poterant ſuperari. Arctabantur aliquoties inedia & penuria panis, in tantum videlicet, quod edere carnes equinas fuerant compulſi. Concluſerat enim Dux omnes introitus & exitus viarum, tantâque obſervavit induſtria cuncta, ut neque per terram, neque per aquam in oppidum cuiquam pateret accellus.

Eodem anno Philippus Comes Palatinus Rheni Bavarizque Dux, Ludovici Pij Principis Electoris quondam filius, uxorem duxit Margaretham Ludovici Ducis cognomento Divitis filiam, ſororem Georgij Divitis: & in oppido Amberg nuptias in Dominica quinquageſimæ in ſolemni pompa celebravit, anno ætatis ſuæ xxvi. Ad regimen tamen Paterni Principatus, quamdiu Fridericus vixit Patrus, non pervenit. Supervixit autem poſt ejus conjugium Tutor ipſe Fridericus annis tribus.

Margaretha verò Philippi uxor peperit ei filios & filias ſubſequentes: Ludovicum primogenitum, qui Patri ſuccedens in Principatu hodie dominatur. Philippum Friſingenſem Episcopum. Rupertum Ducem, qui habuit uxorem filiam Ducis Georgij Avunculi ſui. & obijt ante Patrem. Fridericum qui hodie ſine uxore Tutorem ſegerit filiorum Ruperti Fratris antedicti, Georgium Episcopum Spirenſem, Henricum Præpoſitum S. Albani Moguntiz, Joannem Episcopum Ratisbonenſem, Wolffgangum Canonicum Herbipolenſem. Filiarum iſta ſunt nomina: Eliſabeth, primùm nupſit Landgraſio Haſſiæ Wilhelmo, quo ſine liberis mortuo data eſt in conjugium Badenſi Marchioni Philippo. Amalia & Helena, quarum altera nupſit Duci Meckelburgenſium, altera verò Duci Pomeranorum & Stettinenſium. Catharina Monialis eſt noſtri Ordinis in Cœnobio Nienburg prope Heidelberg Wormatiænſis Diocceſis. Porro
Barbara

Carolus
Burgundie
Dux obſe-
dit Nove-
ſium oppi-
dum.

Herman-
nus Guber-
nator Co-
lonienſis
deſenſit
Novellum.

Philippus
Comes Pa-
latinus
Rheni ducit
uxorem.

Barbara cum esset annorum XIV. virgo moritur, & Ocho Henricus in puericia sua obiit. Reliqui adhuc hodie vivunt omnes.

Anno etiam prænotato. Eberhardus Comes de Wirtenberg filius Ludovici, qui postea in Ducem fuit à Maximiliano Rege sublimatus, uxorem duxit nomine Barbaram, Marchionis Mantuæ filiam, & nuptias in oppido suo Sturgard solemni pompa celebravit. Liberos tamen de ea non habuit, præter unicam filiam, quæ in puericia morte fuit sublata.

Eberhardus
Comes de
Wirten-
berg duct
uxorem.

Eodem anno circa principium mensis Septembris, Cives quidam Mercatores Basileenses cum mercimonijs suis navigio descenderunt per Rhenum ad nundinas profecturi Franckfurdianas. Cùmque paululum praternavigassent oppidum Rhinavve, omnes cum rebus suis capti fuerunt per Dominos de Geroldseck. & in oppidum Schuttern ducti captivi. Habebant enim Domini memorati causam litis aliquam contra Basileenses. Argentineses autem Cives mox ut gesta rei ordinem cognoverunt, contractis copijs cum bombardis & machinis, Schuttern obsederunt, impugnaverunt, & ceperunt: deiecitque muris & turribus etiam fossatum terræ coarctarunt; & liberatos cum rebus eorum captivos, salvos & incolumes abire fecerunt; erant enim confederati cum Argentinesibus.

Cives qui-
dam Basile-
enses capti-
untur à
Dominis in
Gerold-
seck.

MCCCCXXV.

Anno Bernardi Abbatis quintodecimo, Indictione Romanorum octava, Jubilæus. hoc est annus remissionis à Paulo Pontifice, prius per universum Orbem Christianum institutus. Romæ celebratur à Sixto Papa quarto, ubi multitudo populi convenit maxima ex omni Natione, quæ sub celo est. Memoratus enim Pontifex Paulus secundus, pensulans mortalium paucos ad eam pervenire posse ætatem, ut tempus Jubilei annorum quinquaginta contingant, volensque devotioni Christianorum salubriter providere, constituit Jubilæum deinceps de anno vigesimo quinto in quintum atque vicimum esse celebrandum.

Jubilæus
Romæ
celebratur.
à Sixto Pa-
pa IV.

Eodem anno vicesima quinta die mensis Martij, Simon puer Tridentinus, à perfidis Judæis sanguinem Christianum avidè sicientibus occiditur. Super cujus tumultum Cives Tridentini insignem construxerunt Ecclesiam, in qua ferunt miracula fieri quotidie plura, ad invocationem dicti Simonis. Judæi autem sceleratissimi omnes, quotquot eorum criminis reos tenebat conscientia, inculcati, capti, & per torturam examinati, confessi rei ordinem. combusti sunt, paucis exceptis, qui salutem fuga quaesierunt.

Simon puer
Tridenti-
nus à Judæ-
is ibidem
perimitur.

Anno prænotato, vicesima octava die mensis Junij, Carolus Burgundie Dux ad instantiam Imperatoris Friderici tertij castris incensis obsidionem Novesium solvit, & non sine detrimento suorum inde recessit. Venerat enim contra eum ad liberandum Novesium Imperator cum exercitu pugnatorum non parvo, tam à Principibus, quam à Regni Civibus in unum destinato. Verùm Cæsar ut parceret sanguini Christiano, prius pacem consilio tentare, quam armis maluit: egitque cum Burgundo bonis verbis, atque tandem persuasit, quòd obsidione soluta cum suis discessit.

Novesium
obsidio sol-
vitur à
Carolo.

Eodem tempore Cæsar prudenti usus consilio, quo Dominium Familiæ dilataret Australis, pacemque firmaret connubio, Mariam Caroli Ducis sepediti Burgundie unicam filiam, Maximiliano filio suo despon-

Maximilia-
no Archidu-
ci Austrie,
Maria Bur-
gundie de-
spouitur.

Ppp 2

lavit

favit uxorem, cum qua diſtiſſimos, ampliſſimóſque & plures obtinuit Principatus, videlicet Ducatum ſimul & Comitatum Burgundiæ, Ducatum Brabantæ, Ducatum Lymburgenſem, & Ducatum Geldriæ, Comitatum quoque Flandriæ, Comitatum Palatinum Hannoniæ, Seelandiæ, Hollandiæ, Namurci, & Zutphanæ, Dominatúmque Friſiæ & Mechliniæ. Genuit autem Maximilianus ex prædicta Maria Philippum Regem Caſtellæ & Margaretham. Carolus autem Dux Burgundiæ Maximiliani ſocer obſidione Novelliſ ſoluta exercitum movit in Lotharingiam in primo menſis Decembris, anno prænotato, & fugato Duce Reinhardo, quem Renatum alij nuncuparunt, omnem Ducatum ejus in brevi obtinuit, & fidelitatis Juramentum, quod Homagium vocant, à cunctis terræ habitatoribus ſuſcepit. Verùm non diu poſtea Reinhardus auxilio Conjuratorum Suiſenſium, Ducatum recuperavit amiſſum, quem ubi Carolus iterum bello repetere voluit, ab ipſiſ Conjuratis, ſicuti dicemus, cum alijs occiſus fuit.

Lotharingiæ Ducatum Carolus Dux Burgundiæ obtinet.

Hermanſus Haſſiæ Landgravius, quem ſibi Canonici Eccleſiæ Coloniensis Gubernatorem contra Rupertum Archiepiſcopum, ſicut diximus, delegerant; reliqua oppida, caſtella, munitiones, & villas Eccleſiæ omnes penè ſucceſſivè obtinuit, & Ruperti Dominium brevi minoratum fuit. Omnes enim paulatim receſſerunt ab eo præter pauciſſimos, qui tamen ejus miſerabilem deſolationem in nullo poterant relevare. Sic ſubito cecidit Præſul iſte Rupertus, qui genere, honore, & dignitate ſuis perſecutoribus præſtantior fuit.

Adolphus Archiepiſcopus Mogunti-nus in Alia Villa moriturus.

Eodem anno ſexta die menſis Septembris, obiit Adolphus de Naſſavv Archiepiſcopus Moguntinus, in Caſtro Alæ Villæ, cujus Corpus in majori ſepelitur Eccleſia Moguntina. Is cum lecto decumberet ægritudinis, jam prope moriturus, percunctantibus Canoniciſ, quem ſibi designaret ſucceſſorem, reſpondit: *Eſſi meum non ſit, mihi denominare ſuccedentem, tamen ex quo conſilium meum requiritis, fideliter dicam, pro veſtra utilitate quod ſentio: Dietherus de Hſenburg, qui ante me fuit Archiepiſcopus, meliora quaque ſibi per concordiam aſſignata pro ſuo ſtatu detinet Eccleſiæ bona, ſicut notum eſt omnibus; nec dubium, quin & pecunias habeat multas, & non parva eſtimationis clenodia: conſilio hunc meo iterum in Archiepiſcopum eligit, & omnia quæ habes cum eo ad Eccleſiam revertentur. Quod ſi neglexeritis, timendum eſt, quod in amicos & conſanguineos ejus, quidquid habet pecuniarum aut clenodiarum, poſt mortem ſuam deveniat.*

Dietherus iterum fit Archiepiſcopus Mogunti-nus anniſ vii.

Placuit jam morituri Pontificis conſilium omnibus, & eo ſepulture tradito Dietherum nil tale cogitantem denuo in Archiepiſcopum concorditer elegerunt. Qui confirmatus per Sixtum Romanum Pontificem ſecundo jam deinceps præfuit anniſ ſex & menſibus totidem, ſacis modeſtè, in multis Eccleſiæ utiliſ, quamquam nec debita ſolverit omnia per eum & Adolphum contracta, nec oppida, caſtella, & emolumenta rede-merit impignorata. Inter alia quæ magnificè fecit, caſtrum in fine Civitatis Moguntinæ lapideum totum à fundamento novum, atque pulcherrimum, ſicut cernitur hodie, parum ante mortem ſuam conſtruxit, quod arcem S. Martini nuncupavit. Eſt enim S. Martinus Eccleſiæ Moguntinæ Patronus. Conſtruxerat prius in eodem loco jam bis Præſul factus Arcem ligneam totam, quam anno ſequenti conſumpſerat incendium: unde

cavere

cavere volens in futurum simile periculum, de solido lapide novum reedificavit. Gymnasium quoque universale primus in Civitate Moguntina novum instituit, quod Sixtus Papa IV. consuetis ornatu Privilegijs ad ejus instantiam confirmavit. Moguntia locus est meo iudicio studentibus aptus, ubi & victualium omnium copia exuberat, puritas aeris sanitatem habitantis diutius conservat, & urbis aemulitas ingenia litteris dedicata confortat. Unum est solum, quod profectum institutionis bonae debilitat, quia non est, qui Lectores in omni facultate sufficienter provideat.

Universitas
Moguntina
per Diethe-
rum consti-
tuitur.

Anno iterum praenotato, XIII. die mensis Decembris, obiit Joannes Archiepiscopus & Primas Ecclesiae Magdeburgensis in Saxonia, vir honestissimae conversationis, & singularis pietatis ac Devotionis in Dominum Deum. Qui licet Princeps magnus esset genere ac dignitate, non erubuit rem divinam ad Altare sacrum ferme quotidie agere, divinisque carminibus crebris interesse, SS. Ordines postulantiis conferre. Abbates suos personaliter benedicere, Ecclesias, Altaria, vestes, ornamenta cultus divini consecrare, & se Pontificem potius, quam Principem in omnibus exhibere. Genere namque fuit Comes Palatinus Rheni, Bavariae Dux & Comes in Spanheim, cujus Pater Stephanus Dux memoratus in Gemino Ponte, cujus Fratres extiterunt Dux Fridericus apud Cynonotos in Simeren habitans, Dux quoque Ludovicus cognomento Niger, & Stephanus Coloniae Decanus.

Joannes
Archiepiscopus
& Primas
Magdebur-
genis obiit.

Post mortem hujus memorandi Pontificis, Ernestus Dux Saxoniae adhuc puer filius Ducis Ernesti senioris in administrationem Ecclesiae Magdeburgensis assumitur, & in successorem defuncti Praefectus à Papa Sixto confirmatur. Vixit autem deinceps Administrator primò, postea verò in Archiepiscopum consecratus, & praefuit in toto, annis 37. mensibus octo: Fratres habuit tres, Albertum videlicet post Dietherum Archiepiscopum, Ecclesiae Moguntinae Administratorem, qui adolescens obiit, Fridericum Ducem Saxoniae Principem Electorem Imperij, & Joannem Fratrem hodie viventes.

Ernestus fuit
Archiepiscopus
Magdebur-
genis an-
nis 38.

Circa principium Administrationis hujus Ernesti magna inter Cives oppidi Regalis, quod à salis confectione Hal nuncupatur, in Saxonia finibus, seditio fuit exorta. Senatus namque bifariam divisus, Civium quoque malè divisit unitatem. Qua seditione dictum crescente, una pars Senatus & Civium in alterius partis odium habito inter se consilio secretius oppidum in manus ipsius Ernesti & Magdeburgensis Ecclesiae tradere statuerunt. Die adveniente statuta, venit Ernestus cum suis exercitum, perducens armatum, aperiuntur jussione traditorum portae, turmatim populus Ecclesiae ingreditur, Ernestus oppido potitur, quod in praesentem usque diem libertate spoliatum regali, Ecclesiae servit sub tributo.

Hal oppi-
dum Regale
in servitu-
tem quo-
modo ven-
nerit.

Eodem anno Cives Noyessani sive Nussenses in memoriam accepti beneficii perpetuam à Friderico Imperatore III. qui eos obsidione Ducis Burgundiae Caroli diuturna liberavit, statuam ei æneam in foro ante S. Quirini Martyris Templum ut victori, liberatori quoque suo erexerunt.

Cæsari sta-
tua Nove-
si posita
est.

MCCCC LXXVI.

Anno Bernardi Abbatis XVI. Indictione Romanorum IX. celebra-
tum Ordinis nostri Capitulum Provinciale XXII. in Dominica tertia post
Pascha, Bambergae in Monte Monachorum. In quo praesederunt Marti-

Capitulum
Ord. Pro-
vinciale
XXII. Bam-
bergae cele-
bratur.

P p p 3

nus in Schvvarzach prope Dietelbach, Hermannus S. Jacobi prope Mogunciam, Henricus in Blavvbeuren, & Joannes S. Egidij in Nürenberga, Monasteriorum Ordinis noſtri Abbates. Eodem anno magna peſtilentia fuit & multa millia hominum in diverſis locis maximè circa Moſellam, & Rhenum miſerabiliter conſumpſit. Vidimus tamen Juvenes, Adoleſcentes, & in florida etate conſtitutos mafculos & famellas ſine numero infectos, convaluiſſe pauciſſimos, plures autem poſt infectionem die altero vel ad longum tertio, vitam commutaviſſe cum morte, quorum inter edendum alij, ridendo alij deceſſerunt è vita.

Inanditus
fit homi-
num con-
curſus ad
Niclaushau-
ſen.

Anno prænotato, apud Francos Orientales in Dioceſi Wirzburgenſi factus eſt concuſus populorum, ex remotioribus etiam locis magnus & admirabilis, qualis antea non eſt viſus, ad hominem quendam nomine Joannem de Niclaushauſen ruſticum idiota, indoctiſſimum, paſtorumque porcorum, qui neſcio quo ſpiritu ſuo ſeductus, an alieno, publicè in campis & in pratis, nonnunquam etiam per fenestraſe domuncula aliqua ruſtica, & in arboribus, populo nova quædam ore tumultuario prædicebat ſimplici & fatuo, cum nec loqui potuerit, nec aptè ad propoſitum aliquid cogitare. Ferunt illum aliquoties hominis cujuſdam clauſtralis mendici occulto fuſurro, quid prædicaret edoctum, & ob id frequentius per fenestraſe loquebatur ad plebem, ut doctorem ium ad aurem ſine nota poſſet habere præſentem, quod poſtremò fit maniſeſtum. Tanta multitudo hominum, non ſolum ex Francia ipſa Orientali, ſed etiam ex Bavaria & Suevia, ex Alſatia & partibus Rheni, ex Wettcrugia, ex Haſſia, ex Buchonia, ex Thuringia, ex Saxonia & Miſſia quotidie ad miſerandum fatuellum hunc turmam fluebat, ut frequenter uno die 10000. hominum, aliquando 20000. nonnunquam etiam triginta millia conveniſſe apud villulam Niclaushauſen, ſit proditum. Nova enim contra Clerum & Principes dogmatizabat, quæ ſibi viſibiliter & ſenſibiliter finxit à Beatiſſima Virgine Maria in campis, dum paſceret porcos, eſſe revelata. Propterea ſimplex populus eum ut virum ſanctum colebat, & venerabatur ut Dei Prophetam, & Doctorem veritatis in ſalutem Fide-
lium divinitus ſulcitatum, utpote quem Dei Parens cum maniſeſtè ac placidè præ cunctis mortalibus dignaretur alloquio. Unde ſicuti audivimus ab his, qui præſentes interfuerunt, tanta quotidie circa eum populi multitudo convenire ſolebat, ut à preſſura irruentium deſiderio viſendi hominem nonnunquam periclitaretur. Sæpius etiam ut edendo, bibendo, ægerendo, vel dormiendo naturæ ſatiſficeret vix locum habere, potuit & tempus. Omnes qui conveniant maximo deſiderio quærebant eum ut Dei hominem, & ſanctum videre, alloqui, & tangere, quicunque enim contingere manibus etiam veſtem potuiſſet, ſanctificatum ſe, beatumque computabat. In tantam ſtulticiam multitudo imperitorum hominum prolapſa eſt, ut unusquiſque habere aliquid ex indumentis ejus, quo ſanctificarentur tanquam de Reliquijs Sanctorum, ingenci opæret deſiderio. Scindebant cultris, manibusque carpebant, quoties cuique permittabatur acceſſus, de veſtimentiſe fatuelli petias, & uſque adeò rumpebant de illo, quidquid poterant contingere, ut miſer nudatus fermè quotidie nova compelleretur indumenta providere: quæ mox erant in promptu ex oblationibus convenientium. Ubique ſtultum comitabatur
multitudo

Una die tri-
ginta mil-
lia homi-
num con-
veniſſe no-
tatum.

Homo fa-
tuellus ut
Propheta,
& ſanctus
habebatur
à ſtultis.

multitudo stultorum, qui processionaliter eidem obviam facti flexis ante illum genibus, compositisque manibus ad invicem dicebant: *Ora pro me Domine vir sancte.* Tunc manu parumper extensâ signum crucis contra orantem faciebat. Quem tali benedictione signabat, magnâ se felicitate credebat esse beatum, & jam coram Deo cunctis peccatis absolutum. Continuabatur iste populorum concursus & occurfus non solum diebus, sed etiam noctibus, erantque per gyrum à villa Niclaushausen ad longam distantiam tuguria plura, & speluncæ secus viam, in quibus pincernæ morabantur & coci, qui transeuntibus vendebant necessaria viâs. Præ nimia populi multitudine securitas ambulandi fuit ubique omnibus, quia turmatim incedebant, nocturnisque horis dormiebant in pratis, aut in campis sive nemoribus. & nullus quidquam periculi metuebat. Fingebantur plura miracula vel in Ecclesia villæ memoratæ, vel coram fatuello Henfelin facta, cum nec unum contigerit in veritate, sed omnia simul fuerint conficta, falsa & ementita. Oblationes in auro, argento, elenodijs, pecunia, cera, & vestimentis, mulcæ magnæque ad locum ipsum factæ sunt per eos, qui stultâ devotione certabant, quæ neque ad Dei honorem, neque ad Ecclesiæ cuiuslibet utilitatem fuerunt expositæ. Nam exulto tandem, sicut dicemus, miserabili fatuello, & cessante concursu, oblationes cunctæ obvenerunt partim Archiepiscopo Moguntinensi Diehero ut Primati Provinciæ, partim Rudolpho Wirzburgensi Episcopo ut Ordinario loci, & Comiti de Wertheim ut Domino temporalis. Archiepiscopus Moguntinus partem suam pecuniarum in constructione Arcis novæ apud Moguntiam de ligno expendit, quæ dum vix esset consummata, igne casuali, vel ut mulcorum tenebat opinio, coelesti, succensa in cinerem prorsus redacta est. Dicebant tum plures, quibus cordi fuerat concursus ad Niclaushausen, sed jam violentiâ Principum extinctus: *Videte, quomodo Beata Dei Genitrix Virgo Maria Fidelium oblationes apud Niclaushausen sibi facias, & in usum conversas alienum sustinere non potuit.*

Genus flammæ ut virum Dei, Miferum adorabant.

Miracula fingebantur plura, sed factum est nullum.

Castellum Moguntia fuit exstructum.

Sed jam nunc operæ pretium fore rati sumus, ut omnes, aut saltem principales Articulos errorum proferamus in medium, propter quos & concursus populo fuit interdictus, & homo miser incineratus.

Primus Articulus falsus, confictus, & ementitus fuit: *Quia dixerat sibi Beatissimam Dei Genitricem semper intactam Virginem Mariam in albo habitu visibilem apparuisse, dum pasceret gregem porcorum in campis, & ea qua vel ipse confinxerat, vel suo à seductore acceperat, revelasse atque præcepisse, ut ea nomine ejus omni populo predicaret.*

Articuli errorum isti facti.

Secundus Articulus fuit: *Quod ipse sua presumptione, non Dei jussu aut Virginis Mariæ, quemadmodum fingens mentiebatur, vitam Clericorum publice arguebat, coram multitudine populi, asserens Dei Matrem dixisse: Annuntia populo Fideli meo, & dic quod Filius meus avaritiam, superbiam, & luxuriam Clericorum, & Sacerdotum amplius sustinere nec possit, nec velit. Unde nisi se quantocius emendaverint, totus mundus propter eorum scelera periclitabitur.*

Tertius Articulus: *Insigniarum hærescos imitabatur venenum, asserens nec decimas exigendas à populo, nec annuos census, nisi quantum unusquisque sua sponte, cui, & quando voluerit dare propter Deum. Non enim permittebat, quod Sacerdotes*

Sacerdotes Domini, & hi quibus decimarum uſus conceditur ab Eccleſia, eas petere, vel exigere poſſint à populo.

Quartus Articulus fuit: *Quia non ſolum Laicos concitabat in odium Clericorum, vitam & mores eorum ſine cuiuſquam exceptione deteſtabilitè improbando, ſeu etiam ius decimarum, & cenſuum ſimpliciter negando; ſed omnem quoque Jurisdictionem Eccleſiaſticam conabatur ſupprimere, & mandata Sacerdotum non curare.*

Quintus Articulus fuit: *Quòd conſtanter aſſerebat ſibi Dominam noſtram dixiſſe ſanctam Mariam: Dic omni populo, quòd Filius meus vult, & mandet, quòd omnia pedagia, telonia, precariae exactiones, præſtationesque ſubventiones Prælatorum, Principum, atque Nobilium, ſimul & cuncta gravamina pauperum, penitus deponantur.*

Sextus Articulus: *Quia mendaciter dixerat ſibi divinitus revelatum, ut ſupra, quòd venationes, piſcationes, aquarum & nemorum uſus cunctis Fidelibus Chriſti pro uniuſcuſque libitu deberent eſſe communes, pauperi ſicut diviti, & ruſtici ſicut Epifcopo, vel Principi.*

Magnum præſcripti
et cetera
periculum
minabantur
Eccleſiæ.

Odium Lai-
corum con-
tra Mini-
ſtros Eccle-
ſiæ.

Pſeudo
propheta
captivus
ad Arcem
Herbipo-
litensem du-
ctus.

Hæc & plura his ſimilia cùm idiota memoratus quotidie idiotis prædicaret, & cum ſumma devotione libentiſſimè audiretur à populo, qui naturà moveatur ad nova, & ſemper quærit jugum excutere dominantis, parum abſuit, quo minus aliquid pernicioſæ novitatis contra Clerum & Principes per eos fuiſſet attentatum. Magnæ hominum ruſticorum & imperitorum multitudines quotidie convenientes, nihil tractabant aliud, niſi quomodo ea, quæ ſæpe dictus Henſlin eis præceperat, quaſi ex ore Dei prolata, opere perficerent. Et quid ruſtico dulcius contingere poſſet, niſi ut liberatus ab omni præſtatione cenſus ac ſervitutis, omnia deinceps cum Clericis & Principibus haberet communia? Laico verò quid optabilius evenire poſſet, quàm ſi Clerum & Sacerdotes omni privilegio & libertate ſimul, & perceptione decimarum, cenſuum, & proventuum ſacri Altaris conſpiceret eſſe nudatos? Utrumque jam tunc moliebatur iſte Laicorum ad Niclaushauſen concurſus, qui ſolum hoc juxta fatuelli ſermones intendere videbatur, quòd & ruſticis libertatem, & ſervitutem Clero imponeret. Sed peregrinatio ſtultorum, quæ principium ex Deo non habuit, citò finem accepit. Rudolphus enim Wirzburgenſis Epifcopus, qui loci, ut diximus, ordinarius fuit, poſt multa populis per Dioceſim ſuam aviſamenta facta, poſt interdictam ad Niclaushauſen peregrinationem, poſtque prohibitiones ubique locorum, è quibus ad novellum fatui properabant antiqui, dictas, cùm videret populi maleſanam quotidie nimium augeri ſtulticiam, timeretque paulatim evenire, quod cernebatur præ oculis fieri poſſe, conſilio ſuorum uſus, tale remedium, & neceſſariò quidem, excogitavit. Miſſis nocte quadam Apparitoribus ſuis hominem pſeudopropheta in proxima villula prope Niclaushauſen dormientem cepit, atque in ipſa nocte Herbipolim duxit. Mane facto poſteaquam multitudo populi, quæ apud Niclaushauſen convenerat, intellexit captum adoleſcentem, & Herbipolim perductum, nimio replebatur furore, & ſine armis, ſine machinis, in baculis arcem Epifcopi, meritis ſui adoleſcentis, capere ſe poſſe confidebat. Quid plura? Omnes quotquot convenerant ſimul, turmatim verſus Herbipolim properabant, viri, mulieres, virgines, juvenes & ſenes, numero ſermè ſex millis, non pauciores,

pauciores. & venientes ante castrum Pontificis, quod Mons S. Mariæ nuncupabatur, magna voce clamabant: *Reddite nobis Adolescentem, reddite sanctum & Innocentem, alioquin & Arcem & Civitatem subvertemus.* Miranda populi furencis, cæsi stulta confidentia! in tantum omnes à majore usque ad minorem detinebat infania, ut crederent indubitanter muros arcis illico esse casuros, si propius accedentes nomen sui Adolescentis invocarent. Unde se mutuo cohortantes unanimi sententia decreverunt, non prius à Castelli obfisione discedere, quàm aut suum rehaberent Prophetam, aut Arcem funditus destruxissent. Non enim in armis & machinis bellicis, quas minimè habebant, sed meritis sanctitatis sui Hanfelini, omnem spem & confidentiam ponebant. Neque verò possibile fuit in eorum æstimatione, quod Beatissima Dei Genitrix semper Intacta Virgo Maria Mater pietatis, Adolescentem in tanta posset necessitate captivum deferere, cui toties (ut ipsi falso credebant) tam clementer, ne dicam familiariter, dignata fuerat apparere. Attoniti sunt hi, qui fuerant in Arce ad tantæ multitudinis adventum, & prima facie nescientes, qui essent, aut unde venissent, plus quàm credi potest mirabantur. Tandem cum rei causam intellexissent, metum deposuerunt, jacula bombardarum itatuentes immittere in turbam. Sed Pontifex ne hoc facerent indixit. Consilio namque accepto foras misit ad turbam, quæ convenerat, virum quendam à secretis prudentem Conradum Huttenum, cum Equitibus paucis, ut persuaderet multitudini, ut à malè capitis desisteret, nec se mortis periculo sine causâ tam pertinaciter implicaret. Is cum venisset ad eos extra castrum in monte consistentes, quid vellent, aut unde, & quare venissent, inquisivit. At illi respondentes dixerunt: *De sancta Maria nostra Domina in Niclaushausen venimus, cujus famulum (den Jungling, sic enim nominabant miserandum) habere volumus. Quem nisi reddideritis nobis, hinc non discedemus, donec eum in manu liberemus violenta, & castrum hoc funditus evertemus.* Quibus ille dixit: *Boni Amici, rem meo iudicio non modo stultam, sed vobis etiam nimis periculosam tentatis, qui tanta fortitudinis castrum vos expugnaturus confiditis, cum omnes sitis inermes, & neque bombardas, neque machinas ad opus tale necessarias habeatis.* Post multos & varios pro, & contra dictos sermones, ægrè vix tandem persuasi à viro nonnulli ut discederent, audito quòd Cives Herbipolenses essent in armis, & bombardæ omnes ex castro in eos paratæ, recefferunt. Major tamen numerus in loco fixus manebat. Viro autem in Arcem reverso, cum illi contemnerent abire, iussu Præfulis bombardistæ castrenses, lapides machinis circumcirca projicientes, neminem lædere volebant, exilimantes, quòd terrore bombardarum & necis metu essent abituri. Cùmque machinarum jacula non in se, sed aliorum fieri cernerent omnia, non bombardistarum industriâ id fieri credebant, sed meritis Adolescentis captivi, quem servandum incolumem à Virgine Maria, non dubitabant, de loco cedere contempserunt, quousque tandem jocus in serium eis perniciosum mutaretur. Igitur postquam viderunt Castrenses, quòd rusticana multitudo ut loco cederet, neque militis Conradi Hutteni, qui, sicut diximus, ad eam fuerat missus, oratione poterat persuaderi, neque bombardarum coruscatione terreri, serio jam opus esse rati, armatos in turbam focordem Equites miserunt, bombardarumque jacula in eam fuderunt, ut qui

Multitudinis quàm simplex & vana crederetur fuerit.

Verba Conradi Hutteni ad Rusticos.

Suspecti utique pauci contenti de multis abierunt.

Jacula bombardarum Equitèque armati in Rusticos miserunt.

Q. q. q.

servati

fervaci jocos spreverant, suo jam discerent interitu, quàm frivole & inconsultè deceptoris sui tentare liberationem præsumperint. Videntes enim quòd jacula bombardarum sine impedimento meritum Hanfelini Adolefcentis captivi penetrarent in cuneum, cernentesque armatos Equites in se jam adventare destinatos, fugæ præfidia nimis tardè quaesiverunt. Interierunt imperitorum è turba illo die plures, alij bombardarum fulmine metuendo extincti, atque alij Equitum lanceis perforati. Hunc habuit finem impia stultorum devotio, qui novitibus falsis induciti, contra veritatem nudi pugnârunt.

Propheta mendax veritatem aperire compellitur in tortura.

Porro tympanista subulcus, Adolefcentis Hanfelini Pseudo-propheta, populique seductor captivus, quid in se veritatis haberent vulgata de eo vaticinia, interrogatus per cordam, omnia ficta esse, falsaque & ementita confessus est, & Monachum supradictum vagum, mendicum, & veripellem excogitavisse omnia voce liberâ dixit. Qui quidem Monachus posteaquam fatuellum audivit captivum, quàm procul potuit, fuga salutem quaesivit. Verùm quia cooperatione vel mali demonis, vel non facis rectæ credulitatis nonnulla in hac hominum peregrinatione, miraculis narrabantur similia, fuere nonnulli etiam prudentes viri, quos executio hujus negotij pavidos reddidit, ac metuentes, licet intentione diversâ. Enimverò illi quorum incauta devotio rem divinitus credebatur habere principium; inter quos Civium Herbipolensium fuere plures, in necem Adolefcentis consentire valde timebant; nec hoc solum, sed etiam si traheretur ad mortem, sperabant illum interfici, Deo præservante, non posse; aut si permittente Deo neceretur, subito vindictam adesse in foribus. Alij verò quibus *mens erat sanior* (inter quos Episcopus fuit cum suo Clero) non Dei vindictam propter mortem hominis metuebant iniqui, sed ne malignorum spirituum nequitia, qui superstitionibus gaudent, aliquid machinaretur doli aut fraudis, vehementer sanè & rationabiliter timebant; non enim Dei hominem, sed mancipium diaboli Hanfelinum judicabant.

Varia erat apud homines negotij hujus æstimatione opinio.

Pseudo-propheta judicatur ad incendium ignis.

Demum sententia mortis in hominem lata est: utpote in eum qui SS. Orthodoxam atque Catholicam fidem Christianorum, suis erroribus maculare ac pervertere tentaverit, eòq; dogmatizaverit Articulos falsos, de quibus jam ante fecimus mentionem. Ductus ergo in eam planitiem, quæ retro Monasterium est meum, circa domum leproforum, cunctis penè civibus astantibus in armis, ut ignibus traderetur, sedebat ligatus. Interea duo malefactores eo cernente capitis acceptere sententiam. Quibus truncatis dixit ad lictorem Hanfelinus: *Socium est mihi facturus es?* Cui ille: *Non, inquit, sed aliud tibi paratum est balneum.* Necdum enim conspexerat rogam, aut si videret eum, forsitan ignorabat tamen quid esset. Cùm autem ligaretur ad palum comburendus, carmina quædam seu Rhythmos de Domina nostra in lingua theutonica compositos altâ voce canebat. Inter astantes fuerunt plures, qui hominem incombustibilem fore credebant, propter meritum sanctitatis, quo dignum esse censebant, qui à Dei Parente fervaretur illesus. Unde propius stare metuebant, formidantes, ne forsân ignis divino furore dispersus consumeret intuentes. Alij vel demonis operatione, vel quolibet maleficio defensum adolefcentem non posse comburi timebant. Unde & spiculator eo metu laborans,

laborans, omnes pilos ejus fecerat abradi, ne quod maleficium sive demonium in eis latere potuisset.

Ligatus ad stipitem adolescens suas perfonabat cantilenas, qui mox ut igne submisso sensit ardorem, flebili voce tertio clamabat: *ô VVê ô VVê ô VVê*. Interclusâque ignibus voce nihil deinceps loquebatur, sed voracibus flammis consumptus, in cinerem resolutus est. Nihil in his omnibus miraculorum apparuit; nihil quod innocentiam vel exurendi, vel etiam exulti doceret, monstratum fuit. Veruntamen ne frivola stultorum, devotio Martyrium ex temeritate confingeret, spiculator jussu omnem pulverem projecit in flumen. His peractis jam deinceps omnis populi concursus ad Niclaushausen cessat.

Haselinus
Adolescent
de Niclaushausen
comburi-
tur.

His quoque temporibus cum Sigismundus Archidux Austriae Comes in Tyroli, qui morabatur in Insprugg, quandam notabilem summam pecuniarum Conjuratis deberet Helvetijs, ratione bellici apparatus, quod ei antetriennum servierant in obsidione Walzhur, & vel non haberet in promptu, unde solveret, vel quavis alia ratione motus, quatuor oppida Walzhur, Lauffenburg, Rheinelden, & Seckingen, cum omnibus, quæ sui juris erant in Alsacia, in Brigavia, & in Nigra sylva, Carolo Duci Burgundiæ sub redemptionis titulo vendidit, & assignavit.

Carolus
Burgundia
Dux pecu-
nia com-
paravit
Alsaciam

Carolus itaque Dux Burgundiæ homo nimium in quietus, bello contra Rheinhardum Lotharingæ Ducem occupatus. Petrum quendam de Hagenbach, ex rustico Nobilem, ex Nobili Equitem factum Auratum, virum in armis strenuum, per Alsaciam & loca memorata vicenentem, seu Vicarium suum constituit: & omnia ei potestatem commisit. Qui primum veniens in oppida & loca supradicta, Juramentum fidelitatis, ut fieri solet, nomine Domini sui Caroli Ducis memorati suscepit, astantibus his, quos Archidux Austriae Sigismundus in testimonium suæ miserat voluntatis.

Origo No-
bilium de
Hagen-
bach.

Confirmatus in Vicenentem Burgundiæ Ducis, sicut dictum est, Petrus de Hagenbach, eo Republicam more gubernavit, quo vulgatum juxta proverbium rustici solent in gloriam sublimari. Repente namque tyrannidem exercere in subditos cepit, pauperesque non solum gravare modis studuit varijs, sed etiam legem erubuit minimè violare divinam. Virgines Civium suorum filias corrumpere, seducere, nolentisque libidini consentire suæ violentare consuevit: nec hoc solum, sed neque votatis Deo, neque maritatis parcere voluit. Consuetudines populi antiquas, Privilegia quoque & libertates à Regibus & Principibus Austriae concessas & nunquam violatas infregit, abstulit, atque mutavit, gentique novitates intolerabiles, multas & varias induxit. His contumelijs incitati homines terræ, quomodo ab ejus tyrannide liberari possent, secretum inter se habuere consilium, placuitque ut caperetur.

Petrus Ha-
genbach
tyrannizat
in Alsacia.

Cum ergo in fine quadragesimæ venisset in oppidum Brisach, & inter alia bonis moribus Christianorum contraria sive adversa, Civibus in forum congregatis mandaret, ut omnes ad laborandum idonei fossatum urbis in proxima die solemnæ Resurrectionis purgare debuissent, ab eis capitur, & carceri mancipatur. Post Pascha maturo consilio plurimorum, de multis accusatus sceleribus & convictus judicatur ad mortem

Petrus Ha-
genbach
capitur in
Brisach, &
capite
truncatur.

Q q 2

mortem

mortem, eduſtūſque extra oppidum anno tyrannidis ſuæ ſecundo, ſecari percuitur, & interijt latantibus cunctis, quos contumelijs affecerat.

Gratiſe à
Burgundia
Duce obli-
detur, &
captus.

Anno prænotato. Carolus Dux Burgundiæ magno ſuorum adunato exercitu. movit in Helvetios, & imprimis Graufonam oppidum in manu valida obſedit: quod machinis & bombardis ſine intermiſſione fortiter impugnavit. Nec minus obſeſſi per eum, in oppido ſe viriliter deſenſabant. Interea conjurati Suiſenſes in magno pugnatorum numero congregati, obſeſſis in auxilium venire ſtatuērunt. Sed aliquantulum tardius properantes, cū illi adventum neſcirent iſtorum. & nimium urgerentur à Duce, accepta ſecuritate vivendi ab eo. & quo vellent abeundi, oppidum in manus ejus tradiderunt. Dux autem oppido potitus, omnes Helvetios, Alemannos atque Germanos in eo reſertos. non minus ſexcentos viros contra fidem quam eis dederat. ante arcem in arboribus ſecit ſuſpendi. Acta ſunt hæc anno præſcripto in fine menſis Februarij.

Dux Bur-
gundiæ ab
Helvetijs
ſuperatus
fugatur.

Helvetijs tandem ſine ordine appropinquantibus, Dux è caſtris prorumpens obviam primæ cohorti factus eſt, & bellum commiſit. Non diu pugnavit, & ecce Nuntius retrocedens, quid paterentur ſocij, qui præceſſerant, ſocijs nuntiavit. At illi ſeſtinantes in auxilium eorum properabant. Videntes Burgundi exercitum tantæ multitudinis Helvetiorum contra ſe deſcendentem de monte, nimio pavore correpti fugere cæperunt. in quorum medio Dux enſe nudato eques diſcurrrens clamabat: *ſtate viri. ſtate & nolite fugere.* Sed nihil clamando, cædendūque præſticiens fugere tandem cum fugientibus & ipſe compulſus eſt. Unde pauci eorum fuerunt interfecti propter fugæ velocitatem, quod eos Helvetij conſequi non potuerunt. Enimverò tam anxia fuga erat. quod armis, & cæteris omnibus abjectis, nullus eorum retroſpicere præſumebat. Ibi

Clenodia
Ducis Bur-
gundiæ
amiſſa per
Suiſenſes
obvenit.

Dux Carolus, & omnes qui cum eo fuerunt, clenodijs cunctis, pecunijs & rebus ſuis ſpoliati ſunt. Quæ omnia in poteſtatem Suiſenſium pervenerunt. Bombardas obtinuerunt in ea fuga Burgundionum plurimas; vaſa quoque aurea, & argentea ſine numero; lapides præcioſos inæſtimabilis pretij: veſtes auro. & gemmis intextas, quæ Ducis fuerant, & Principum ejus plurimas; annulos aureos cum præcioſiſſimis gemmis; uniones quoque magnos & multos. Inter aliam quoque ſupelleſtilem Dux amiſit aureum ſigillum ſuum magnum, quod in memoriam tantæ victoriæ apud Lucernenſes ſervatur uſque in præſentem diem. Adamantem etiam unum magnum & præcioſum, quem ipſe Regno comparavit, hunc poſt Conjurati vendiderunt. Pugionem quoque ſuum amiſit, cujus manubrium ſapphyris, hyacinthis. adamantibus, rubinis, & alijs præcioſis lapidibus mirabili arte & ingenio fuit ſuperduſtum. Tabulam inſuper auream trium pondo marcarum, in qua Sanctorum fuerunt Reliquiæ, raræ ac præcioſæ. Digitem quoque, ſive pollicem ſancti Andreæ Apoſtoli auro incluſum. Orarium unum quod vulgò: *Pater noſter.* appellant. ex magnis & præcioſiſſimis lapidibus compoſitum. Calicem ſimiliter aureum, & alia plura. Facta ſunt hæc anno Dominicæ Nativitatis præſcripto, prima die Martij.

Gratiſon.
oppidum
recupera-
tur à Sui-
ſenſibus.

Altera mox die Suiſenſes caſtra metati ſunt ante Graufonam in eo loco, ubi ſua Dux Carolus tentoria poſuerat, & expugnato conſeſſim oppido Burgundos omnes, quos Dux in eo locaverat, ſtrangularos ſuni-
bus.

bus, per muros foras ejecerunt. Deinde suspensos in arboribus suos ante castrum à Carolo, deponentes, apud Fratres minores in oppido Granfôn sepulture commendarunt. His ritè peractis unusquisque ad sua reversus est, victoria & spolio plenus. Carolus igitur Dux Burgundie in semetipso graviter confusus, non solum, quòd sua perdidit omnia, sed etiam quòd ab Helvetijs tam effreturpiter fugatus, quemadmodum se vindicare posset de Conjuratis, anxie nimis cogitabat. Exercitum igitur dispersum vix tandem cum magno labore in unum reductum, Mortena oppidum fortissima obsidione vallavit. & die noctuque machinis & bombardis ab omni parte graviter impugnavit. Contra quem Reinhardus sive Renatus Dux Lotharingie in propria persona cum suis, & Suisenibus processit ad bellum. Prælium fit atrox nimis, & cruenta luctatio: Bombardistæ namque Ducis Caroli ordine primo stantes in capite exercitus, contra venientes Helvetios, & Lotharienses jacla sine intermissione horrenda miserunt, aciem confundere laborantes. Sed Helvetij festinanter non minus quàm audacter impetu facto Bombardistas occiderunt, & machinis occupatis Burgundiones aggrediuntur, cadunt, percutiunt, & in fugam denuo convertunt. Fugit iterum Dux Carolus non cum sed inter primos, relictis omnibus, quæ habebat, quem insequentes Helvetij plus quàm triginta millia Burgundionum occiderunt, & oppidum Mortena obsessum liberaverunt. Acta sunt hæc anno memorato 10. 12. die mensis Junij.

Mortena
obsidetur à
Carolo Bur-
gundio-
num Duce.

Carolus
Burgundie
Dux iterum
fugatur à
Suisen-
sibus.

Eodem anno supradictus Lotharingie Dux Reinhardus auxilio Helvetiorum & Argentinensium obsedit Nanse oppidum, sibi, ut supra diximus, à Carolo præreptum, quod fortiter impugnans tandem recuperavit, Burgundionibus cunctis inde fugatis vel interemptis.

Nanse re-
cuperatur à
Reinhardo
Duce Lo-
tharingie.

Anno item prænotato Bernardus Abbas hujus Monasterij Hirsaugiensis, inter plura, quæ vel construxit de novo, vel antiquata renovavit ædificia, etiam domum infirmorum pro Fratribus ægrotantibus à fundamētis, ut hodie cernitur, novam erexit, non sine magnis sumptibus & impensis. Multa etiam utensilia domus pro necessitate Fratrum & hospitum disposuit, pro quibus pecuniam successivè non parvam expendit.

MCCCCXXVII.

Anno Bernardi Abbatis XVII. Indictione Romanorum x. Carolus Dux Burgundie, qui cunctis principibus metuendus esse volebat, erubescens, & graviter animo ferens à Lotharingensium se Duce superatum: cupiensque tantam in eos simul, & in alijs vindicare contumeliā, refarciis copijs pugnatorum ex Salinis oppido Sequanorum, quatuordecim millium eduxit exercitum, & Nanse denuo fortissimè obsedit. Cùmque in ipsa consistens obsidione novas præstolaretur copias in auxilium sibi ex Flandria destinandas, Renatus Lotharingie Dux habens mercede conductos Helvetios sive Suisenses unā cum Australibus, Argentinensibus, & his quos ei Ludovicus Rex Gallorum XI. miserat in auxilium, contra eum venit, partisque agrum altero prope fluvium Mosellæ, altero verò per viam militem versus Nanse festinanter contendit. Carolus autem, cùm ex adverso suos ad pugnam binis ordinasset aciebus, Jacobum Galeotum ad proximè adjacentem sinistrorsum monticulum, in quem Helvetiorum pars quædam diverterat ab equitibus, numeroso pedum exercitu sibi juncto milie in hostem. At Helvetij, qui tum in Colle steterant

Nanse op-
pidum à
Burgundo
obsidetur.

Bellum in-
ter Caro-
lum Bur-
gundum &
Reinhardum Lo-
tharingum
conversum

Qq 93

conversi in Burgundos facie magno eos impetu excipiunt, Caroli pediatum in fugam convertunt. Illi autem Lotharianum partis, qui ad Mosellæ ripas iter habebant, sine mora in Gallocum moventes totum ejus exercitum fuderunt. Cùmque Burgundos infequendo Helvetij pervenissent usque ad pontem Mozæ, haud procul à Nanfæ, cum fugientes in duas divisi turmas urgerebunt à tergo persecutoribus Helvetijs una pars flumini se credidit & submersa est, altera pars cæsa interiit: reliqui ad proximam nemoris latibula diverentes sine misericordia ab incolis trucidantur.

Carolus
Dux Bur-
gundiz ab
Helvetijs in
bello peri-
mitur.

Non cessavit otharingus hostem persequi, donec superveniens non
 atra quietem persequentibus necessariò indicix. Burgundie verò Dux
 Carolus dum fugà querit salutem, labente, cui infederat, equo in terram,
 tribus acceptis vulneribus, altero in capite fecus aurem dexteram usque ad
 molarem pertingente, altero in femore, & tertio ad anum, extinctus est
 anno prænotato septima die mensis Januarij ætatis suæ anno XLIV. nec-
 dum completo, Nante humili fuf lapide sepulcris. Et ite finis Burgun-
 diæ Ducis extitit, qui animo non minor videbatur sibi magno Alexandro.
 Undequidam brevi dicto anno mortis ejus & causam volens expri-
 mere, dixit: *Cernite nunc dñces Burgundum gloriæ necat*, hoc est, *anno*
Domini MCCCCXLXVII. ambitione Burgundus interiit.

Margare-
tha Caroli
Ducis uxor
fuit, Maria-
que filia
unica.

Uxorem habuit Margaretham Angliæ Regis filiam, quæ multis postea annis apud Mechliniam vixit in Brabantia, de qua filiam generatunicam nomine Mariam, eotempore, ut supra dictum est, Maximiliano Archiduci Austriæ postea Cæsari desponsatam, annum tunc habentem vicessimum ætatis, cum qua Maximilianus ipse confecturus est multa dominia & Principatus hæreditario Jure, de quibus paulo antea hæc fecimus mentionem. Genuit autem ex ea Philippum Archiducem Austriæ, qui postea factus est Rex Castiliæ in Hispania, & Margaretham, quæ nupsit Regi Hispaniæ, quo mortuo nupsit Duci Sabaudie, quo etiam mortuo vidua manet in præsens.

Renatus
Dux totum
Lotharing-
gæ Ducat-
um secu-
perat.

Post mortem verò Ducis Caroli Reinhardus Dux Lotharingæ omnem Ducatum suum, quem illo vivente amiserat, sine difficultate recuperavit. Helvetij promissam antea pecuniam ratione auxilij, quod ei præstiteraut, fideliter solvit, fidem amicis, quamdiu fuit in humanis, omni tempore servavit. Fuit enim vir non solum in armis strenuus, sed etiam studio & eruditione Litterarum insignis, & præsertim in Mathematicâ & Astronomiâ, ac singulari devotionis in Deum. In eo quoque loco, ubi corpora mortuorum in bello jacebant Burgundionum, Scellum condidit. Sacerdotemque in omnibus necessariis provisum in eo constituit, qui pro defunctorum requie Dominum deprecetur, & crucem pro memoria tam ejus quam facti, ubi fuerat occisus, habendam erexit. Convenerunt, Fratrum S. Francisci Minorum in oppido Bensæ à fundamentis novum construxit, & multa eis pro Christi amore beneficentia impendit. Cum Metensibus plures habuit contentiones, sed tamen contra eos prevallere non potuit. Hunc Ducem Innocentius Papa VIII. postea ut legitimum hæredem titulis & regnis donavit Siciliæ & Hierusalem: qui Regem se deinceps duorum Regnorum scribens & nominari præcipiens ad nullius possessionem pervenit. Rem narrataus notam. Eo tempore, quo ho-

nore

Cænobium
Minorum
in oppido
Nanic fun-
dat.

nore nominis regij à Papa fuerat donatus, statuit edictum per omnem Principatum suum, ut sub multâ quartæ partis floreni jamjam antea subditi omnes publicè & privatim illum non Ducem, sed Regem Siciliae nominarent. Quoties autem Ducem nominaret aliquis, toties dictam pecuniam solveret pro penâ. Contigit die quadam Dominicâ, ut Presbyter quidam Villanus post sermonem, ut fieri solet, inter orandum diceret: *Oremus pro Domino nostro Duce Lotharingia.* Cujus verba Scultetus astans confestim interrupt, alta voce dicens: *Hem, hem Domine Plebane pendite sex albos:* Cui Presbyter: *Indulge mihi hac vice, inquit, Domine Scultete, quoniam impræmeditate locutus sum labente Lingua; sed amplius me non audiet nisi Regem compellente.*

*videndum
Ducis man-
datum
ponitur.*

Eodem quoque anno Renatus Dux Lotharingie prædictus non solum Ducatum suum, ut dictum est, recuperavit, sed etiam Burgundiae Principatum nomine Ludovici Regis Gallorum XI. totum occupavit, gratum se Gallo cupiens exhibere, cujus & milite & pecuniâ magnificè adjuvum suum principatum recuperaverat amissum. Ex eotempore Ducatus Burgundiae Regi Ludovico subiectus, Mariâ Caroli filiâ hærede legitimâ non jure sed violenter exclusâ, sub ditione Gallorum permanet usque in præsentem diem.

*Burgundia
Ducatum
Regis Gallo-
rum præ-
occupat.*

Anno item prænotato Ludovicus Gallorum Rex memoratus audito Caroli Ducis interitu, non contentus regno proprio, nec Burgundiae Ducatu alieno, quem per Lotharingie Ducem, ut diximus, sibi usurpaverat, etiam reliqua ejus dominia, si posset, invadere cogitabat. Contrafactis igitur copijs pugnatorum magno cum exercitu sub festinatione movit in Flandriam. Et primò quidem venit ad Noviomenfes brevique dein-cepse Mondiderium, Peronam, Abbatis Villam, Montroliumque oppidum, quod duobus ferme à S. Judoco distat miliaribus cum aliquot locis usque ad Atrebatem occupavit. Porro Atrebatem Gallorum subire, ditionem penitus recusabant, & recepto in Urbem præsidio Flandrensi constantissimè illis repugnabant. Rex ergo Civitatem firmissima obsidione cingens atriter satis impugnavit: cujus potentia cum Civis non valeret diutius resistere, corporibus salvis & rebus in ejus verba juraverunt, & oppidum Abbatie S. Vedasti nostri Ordinis centum ferè passibus à Civitate Atrebatensi distans satis munitum, in quod ex alijs locis recenter expugnatis à Gallis, plures confugerant, qui regio exercitui non parùm exitere molesti. Contra quorum insultum Rex Ludovicus capta Civitate muros & fossata confestim instaurari fecit, & oppidum ipsum, S. Vedasti foriter obsedit. Hi verò qui erant in oppido quàm parùm timuerint Gallos, & quanto eorum laboraverint odio, ex eo clarescere potest, quod per privatos & publicos parietes Furcas sculpebant appensq; albis Crucibus tanquam ipsum Regem Gallorūque suspendio dignos judicarent. Fuerunt etiam qui pudendas corporis partes revelatas è muris Gallo militi ostenderent. Postremò tamen concordiam tali modo cum Rege interunt. Imprimis, quod ipsi cum oppido in fide & potestate Regis Gallorum jurati debeant permanere: fiscum & vectigalia quæstores regij administrarent. & pecuniam inde quasitam Maria Caroli quondam Burgundiae Ducis unica filia reciperet ab ipsis ministris regijs, donec

*Ludovicus
Rex Gallo-
rum Flan-
driam ho-
sili ingre-
ditur.*

*Civitas
Atrebaten-
sis à Rege
Gallorum
obsidetur
& capitur.*

Regi

Regi ut primario ſuo Principi fidem perſolverit, interim oppidani nul-
lum præſidium regium recipere. Et ſic quieverunt.

*Hiſdinium
à Gallis ob-
ſeditur &
capitur una
cum arce.*

Poſthæc Ludovicus Rex Hiſdinium oppidum Flandriæ obſedit &
cepit, & paulo poſt arcem, ejectionis his, qui in eam confugerant cum ſuis
fortunis, militibus. Omnes tam in Hiſdinio quàm in oppido S. Vedasti
oppidani, nec minus Cives Atrebatenſes Mariam Caroli Ducis filiam
quamvis longè à ſe in Flandriâ manentem non ſecus, quàm Numen ali-
quod obſervabant & venerabantur, ita ut quidam in Maximiliani Archi-
ducis odium, cui illa fuerat deſponſata, per Galliarum Regem damnari ad
mortem, cum ſecurim cervici diſtrictam imminere cernerent, & unico
verbo potuiſſent evadere, mori pertinaciter maluerunt quam dicere:
Fivat Rex; tantam fidem ad Dominam ſuam habuerunt.

*Conabatur
Gallus
ſponſatam
Maximilia-
no præſi-
dere.*

Interim Ludovicus Rex Gallorum quanquam ſciret optimè Mariam
Caroli Ducis quondam Burgundiæ filiam Maximiliano Duci Cæſaris
Friderici III. filio deſponſatam, nihilominus cupiditate dominiorum
eius vehementer incenſus magnopere conabatur, quomodo eam ad ſe
traheret. Promittit itaque puellæ maritum ex regio genere dare, nec
finere eam diſpendio aliquo affici, ſed ditionem quæ ad eam pertineret,
tanquam ſuam deſendere omni tempore, ut filiz pater. Cuius rei cauſa
per multas intermedias Perſonas animum ejus occultè ſollicitat, quod in
aperto cum deſponſata fieri non potuit, ſed omnia fruſtra & ſine effectu.
Erat enim puella non ſine cauſa Gallis inſenſa, quippe qui multa in pa-
rem ejus mala commiſerant, & in necem illius conſilium & auxilium mi-
niſtraverant. Prætulit ergo non ſine ratione fallacibus veraces, Gallique
Germanos, non immemor, quid olim Joanni proavo contigerit ſuo, qui
coram Rege Galliarum fraudulenter & dolosè fuit occiſus poſt confirmatam
Sacramento concordiam. Noviffimè miſit ad eam Oliverium ignobi-
lem quendam Tonforem ſuum, qui fuit patriâ Flandrenſis, exiſtimans

*Tonforem
ſuum Oli-
verium fra-
ſtra miſit
ad Mariam.*

per illum ſe poſſe ei perſuadere, non enim Gallo alicui Principi confide-
bat, ne fortè legationis munere fretus regno pernicioſum quidpiam ma-
chinaretur. Oliverius autem poſteaquam ad Mariam venit, ſolita teme-
ritate uſus, vel quod ita in mandatis acceperat, petit ſecretum cum ea
colloquium. Quod cum pudori & cellitudini puellæ non conveniret
cum tali nuntio maximè verbum habere ſecretum, non obtinuit, quod
petivit, ſed ea, quæ commiſſa ſuſceperat à Ludovico, dicere præſentibus
ad hoc delectis à Maria, illum oportuit, quo factò inanis abire juſſus eſt.

*Flandren-
ſes Maxi-
milianum
præſervant
Regi Gallor-
um.*

Denique Flandrenſes, quorum fidei puella fuit commiſſa, tamenſi
omnem belli cauſam vitare cuperent, Galliam tamen contemptis maluerunt
credere & adherere Germanis. Varijs enim modis Rex Ludovicus apud
eos ſatagebat, ut puellam in ſuam poſſet abducere poteſtatem, non ejus
vel amore vel utilitate, ſed quod eam Maximiliano non favebat propter
lata ſponſata dominiæ ac ſplendidos Ducatus & Principatus. Sed
ſpe ſua fruſtratus & opinione deceptus, Dei conſilium immutare non
potuit.

*Rex Angliæ
Fravem
ſuam con-
jicit in
Carcerem.*

Anno prænotato, Edmundus Rex Angliæ in Fratrem ſuum proprium,
qui Dux erat Clarentiæ, duram & impiam tulit ſententiam, cujus hæc
fuiſſe cauſa memoriæ traditum eſt. Conſtituerat idem Clarentiæ Dux
Margarethæ ſorori, quæ Duci Burgundiæ Carolo, ut prius dictum eſt,
olim

olim nupserat, contra Gallum auxilia ferre imploratus & rogatus, non minus per eum, quàm etiam per nepsem suam Mariam. Verùm, quia hoc præsumptè abique Regis & Fratris consensu, priusquam in opus mutaret consiliū, ab eo captus est & in vincula positus, multis diebus squalore carceris crudeliter afflictus. Tandem ad præsentiam Eduardi Fratris perductus, talem ab eo sententiam moriendi accepit, ut videlicet ex Londoniensi arce foras extra Civitatem ad patibulum traheretur, ibi conspiceret intestina sua cremari, cui mox caput securi amputaretur, & Cadaver truncum quatuor in partes divideretur. Crudelis & nimis horrenda Fratris in Fratrem sententia, etiam si grandia peccasset. Sed à tam ignominiosa damnatione matris intercessione temperatum est. Ejus tamen supplicij genus tale fuit. In dolio malvatico vino reposito extinctus est vivus, & deinde truncatus capite. Alteram mortis causam nonnulli posuerunt, quòd Eduardo Fratre expulso regnum affectaverit. Gaudet siquidem Anglorum gens vel exactione & exilio, vel necè suos Reges frequentius commutari.

Dux Clarentia in malvatico à Fratre Rege submergitur.

Eodem anno Maximilianus Archidux Austriæ cum magno suorum exercitu contra Regem Ludovicum Gallorum venit in Flandriam, cujus adventu terretus Rex Galliarum dimisso Hisdino secessit ad Tornacum & inde Atrebatum. De pace multi sunt habiti tractatus, sed pacis nulla diu confidentia stetit. Gallo more suo fidem servante Germanis. Postremo tamen unius anni statuuntur induciæ, quas Treugas nuncupat vulgus, & Rex Gallus Turonum revertitur.

Maximilianus Archidux Galliarum pellit ex Flandria.

Anno item præscripto Gymnasium universale apud Suevos in oppido, quod Tubingen nuncupatur. Constantiensis Diocesis Provincia Moguntinæ, operâ & impensis Eberhardi Barbatii Comitis de Wirtemberg & matris ejus Mechthildis Archiducis Austriæ, quæ genere soror fuit Ludovici & Friderici Comitum Palatinorum Baviaræque Ducum, quæ primò nupserat Ludovico Wirtembergensi Comiti, ut supradictum est. Fratri Udalrici, de quo concepit & peperit jam dictum Eberhardum. Ludovico autem vita defuncto nupsit Archiduci Austriæ, quo etiam sine liberis mortuo ad filium est reverſa. Verùm quia majoris æstimationis est Archidux quàm Comes, titulum sibi ab ultimo & non à primo marito retinuit. Sixtus ergo Papa IV. ad preces hujus Mechthildis & filij ejus memorati noviter institutum Gymnasium auctoritate Apostolica confirmavit, & privilegijs ad instar Bononiensis gratiosè munivit. In quo Gymnasio plures deinceps viri docti floruerunt.

Universitas Tubingen - sis à Comite Wirtembergensi instituitur.

Anno etiam prænotato, xii. mensis Decembris, obiit Fridericus Comes Palatinus Rheni Baviaræque Dux Tutor Philippi, Frater jam dictæ Mechthildis, Ludovici quoque Patris Philippi, & Ruperti Archiepiscopi Coloniensis. Cujus Corpus in habitu Fratrum Minorum apud eòdem in oppido Heidelberg sub marmore cælato in absidula dextrorsum solemniter pompa fuit sepultum. Post hunc Philippus Ludovici Pij quondam filius annum ætatis agens xxix. hæres legitimus & unicus Principatum paternum suscepit regendum, quem modestissimè gubernavit annis xxxvi. Uxorem duxerat prius, ut supradictum est, Margaretham sororem Georgij Ducis Baviaræ cognomento Divitis, quæ vixit cum eo annis xxvii. mulier honestissimæ conversationis: de horum Principum liberis etiam

Fridericus Comes Palatinus mortuus.

R r r

supra

ſupra diximus, & infra ſuo loco iterum dicemus, annum & diem nati-
tatis cujuſque largiente Domino brevi narratione recenſentes.

Apud Flo-
rentiam
Julianus de
Medicis in
Eccleſia
occiditur.

Archiepiſc.
Piſanus
cum alijs
Florentie ſu-
ſpeditur.

Anno quoque memorato Florentini Cives in Italia pace fruentes
optimâ Juliano & Laurentio de Medicis Rempubliacam gubernantibus ac
moderantibus tali occaſione in tribulationis foveam inciderunt. Ferdi-
nandus Rex Neapolitanus invidus eorum paci, adſcito ſibi Hieronymo
Comite de Immoſa Raphaelẽ Diaconum Cardinalem S. Georgij, nepo-
tem Sixti Pontificis IV. & Franciſcum Salviatum Archiepiſcopum Piſa-
num cum trecentis viris alijs Florentiam deſtinavit, ut Fratres jam dictos
de Medicis, quomodo poſſent, occiderent. Quare venientes Florentiam,
Salvato jam nominato Archiepiſcopo Piſano Miſſam canente in Templo
S. Liberatę, horã inſidiarum compoſitã, Julianus de Medicis in ipſa Ec-
cleſia nihil ſuſpicatus à Sicarijs præordinatis conſoſus interiit, Laurentius
autem haud parum vulneratus evaſit. Hinc orta ſeditione magnã inter
Cives miſſi à Ferdinando capti ſunt omnes, è quibus Piſanus Archiepiſco-
pus, Prior quoque, Lector, & Seniores Conventus S. Dominici cum alijs
multis perpetrati ſceleris, ut dicebatur, conſcij & cooperatores ſuſpendio
neati ſunt ante Prætorium urbis, ut conſuetudo eſt Italis. Multi etiam
ex factioſis trucidati poenas impietatis dederunt. Cardinalem verò
S. Georgij ad cautelam Florentini ſecum detinuerunt, volentes animum
Pontificis explorare prius. Sixtus autem Papa IV. auditis hijs, quę Flo-
rentię geſta ſunt de Archiepiſcopo Piſano, & nepote, ad infantiam Regis
Ferdinandi & Comitis Hieronymi (cujus nepos ex ſore ſuit Raphael
Cardinalis captivus) Florentinos, ut excommunicatos vi Canonis Eccle-
ſiaſtico Interdicto ſuppoſuit, & bellum Civibus indixit, quorum agros
inſequenti anno gravi prælio devaſtavit.

MCCCCXXXVII.

Matthias
Episcopus
Spirensis
moriatur.

Anno Bernardi Abbatis XVIII. Indictione Romanorum ix. obiit
Matthias de Ramungen Episcopus Spirensis anno Pontificatus ſui xiv.
cujus Cadaver in majori Eccleſia Spirę ſepultum eſt in Capella, quam
ipſe ſub honore Beatiffimę ſemper Virginis Marię conſtruxerat à funda-
mentis novam ad ſeptentrionalem plagam. vir optimus, corpore craſſus,
mente in Chriſtum devotus, actione præcipuus, qui multa bona fecit
Eccleſiæ ſuę, & Canonicos S. Germani tranſtulit in Civitatem. Cancel-
larius multo tempore fuit Palacini Comitis Friderici, & officium ſuum
utrumque etiam in Pontificatu ſine reprehensione adimplevit.

Ludovicus
de Helm-
ſtatt ſit
Episcopus
Spirensis
annis
xxvii.

Huius in Episcopatu ſucceſſit Ludovicus de Helmſtatt Canonicus per
Capitulum electus, qui eo tempore Archiepiſcopi Moguntini Dietheri
Vicarius in ſpiritualibus fuit, quoniam utrobique Canonicus erat. Is con-
firmatus per Sixtum Romanum Pontificem IV. annis præfuit xxvii. Fuit
autem vir honeſtiſſimę converſationis, modeſtiã, honeſtate & integritate
morum nulli Pontificum Germaniæ ſecundus. Rarò intermiſit niſi oc-
cupatione multâ præpeditus, quo minus Paſſionis Dominicę myſterium
ad altare ſanctum quotidie celebraret, etiam coram infimæ conditionis
hominibus. Nunquam de incontinentia notatus eſt, quod illo tempore
in Pontificibus Germaniæ multis rariffimum fuit. In ſubditos ſuos cle-
mentiffimus extitit, in pauperes miſericors, amator paucis & tranquil-
litatis.

Hoc

Hoc unum ei vitio dari potest, quod naturā potius quam voluntatē aliquantulum plus iusto pusillanimis erat, & timidus in resistendo his, qui aut moribus erant reprobi, aut Jus Ecclesiasticæ libertatis temere violabant. Eo namque præfulante in Dioecesi Spirenſi conſenſu Philippi Comitſ Palatiſſi, ſine quo fieri non potuit, machinatione verò eorum, qui manibus ipſum principem ducebant in foveam delicti, tranſlatum eſt ex Ordine Monachorum Coenobium Klingenmünſter, & facti ſunt ex Monachis Canonici deteriores. Hos ſecuti Abbates & Monachi Chriſto mendaces in Odenheim & Hauſheim ſimiliter ab Ordine receſſerunt.

Tria Monaſteria Ordinis noſtri tranſlata ſunt in Dioceſin Spirenſem.

Eodem anno ſecunda die menſis Julij, quæ fuit ſolemnitate Viſitationis Beatiſſimæ Mariæ ſemper Virginis Intactæ feſtiva, circa horam ſextæ tertiam poſt meridiem, Heidelbergæ natus eſt primogenitus Philippo Comiti Palatino ex Margaretha Ducis Georgij filia nomine Ludovicus, qui Patri ſuccedens in principatu poſtea, hodie annum ætatis agit xxvii.

Ludovicus Comes Palatini natus eſt.

Anno præſcripto, viginti ſecunda die menſis Junij hora ſecundâ, minuto 40. poſt meridiem Brugiſ in Flandria natus eſt Philippus Maximilianus Archiducis Aultriæ ac Mariæ Burgundiæ primogenitus poſtea Caſtiliæ Rex in Hiſpania.

Hoc ipſo quoque anno cum Rupertus Archiepiſcopus Colonienſis poſt obitum Fratris omnium deſtitutus auxilio neminem haberet, cujus poſſet implorare conſilium aut ſuffragium, & Hermannus Haſſiorum Landegravius, quem ſibi Capitulum ſtatuerat, ut ſupra diximus, gubernatorem Eccleſiæ contra Rupertum, omnia Caſtella, oppida, celonia, proventus quoque annuos & cenſus in ſuam ſubegreſſet poteſtatem, inops & pauper unde poſſet vivere non habebat. Et, heu generis humani mutabilem ſtatum! non ſatis fuit novercanti fortunæ hominem proſapiâ, dignitate ſimul & potentiâ nulli Germanorum inferiore Principum in extremam egeſtatem deſceſſiſſe, niſi Leenam induta etiam in carcere mori lamentabilem compelleret. Verendum tibi Haſſia, ne ſolvas peccatum.

Rupertus Archiepiſcopus, à Landegravio Haſſiæ captus eſt.

Circa Feſtum Pentecoſtes anni ſupraſcripti, pauper Archiepiſcopus neceſſariò quò profecturus, cum eo die prandium in ejus menſa Hermannus Gubernator ſupra dictus ſumpſiſſet, in quodam ejus Caſtello, ubi manſionem habebat, medio itinere captus eſt per Henricum Landgravium Fratrem ipſius Hermannii, ductuſque captivus in quodam Caſtello Blanckenſtein cuſtodie mancipatur. In ea miſerabili captivitate biennio ſupervixit, de cujus morte & ſepulturâ infra dicemus.

Eodem anno Ludovicus Rex Gallorum rupto federe pacis, quod cum Maximiliano ſtatuerat anno priore, denuo movit exercitum in Burgundiam, & quædam oppida cepit, inter quæ Dola Civitas expugnata eſt, & everſa. Hinc motus non indignè Maximilianus grandem coëgit exercitum, & movenſes Flandria in Picardiam Morinos obſidione vallavit. Habebat in exercitu Maximilianus quadraginta millia pugnatorum. Contra quem præcedentibus Gallis atrox bellum committitur, & multi ab utraque parte ceciderunt, ex Gallis videlicet undecim millia, & ex Burgundis quinque millia. Cameracenſes quoque per id tempus eſſe Gallorum præſidio ſeſe Maximiliano ut vero & primario Principi ſubjecerunt. Secuti horum exemplum Buchinienſes militem intromiſerunt Flamingum Gallis omnibus necatis.

Bellum Maximilianum cum Gallis præter urbem Morinorum.

R r r

Inducit

Induciæ poſthæc inter Ludovicum Regem Gallorum & Maximilianum Archiducem atque Flandrenſes duraturæ ſeptennio conſtitutæ ſunt, quas Galli more ſuo & conſuetudine non diu ſervaverunt. Rupto enim fodere multa damna & mala hinc inde Maximiliano & Flandrenſibus intulerunt.

Circa hæc tempora erat Frater quidam Ordinis Prædicatorum in Conventu Pforzheim contra puritatem Conceptionis B. Mariæ ſemper Virginis ſolita præſumptione conſpirans. Qui cum in die Feſto ejusdem Conceptionis verbum facturus ad populum in Eccleſia conſcendiſſet ambonem, atque poſitionem ſuam, quam Græci Thema nuncupant, de hac ipſa materia ſecundum opinionem Mariæ ſempiternæ puritati contrariam, ut fieri ſolet, in medium deduxiſſet, apoplexiâ ſubito taſtus cecidit, relatiſque à Fratribus in Cellam infirmorum eodem die vita deceſſit. Quo caſu plures aſtantium perterriti, ejus temeritatem, qua contra Matrem Dei fuerat locutus, vindictam eſſe crediderunt. Sed uerùm hæc mors tam horrenda naturalis fuerit, an vindictæ divinitus actæ, quis tutò judicabit? Nihilominus plura feruntur ſimilia in terrorem & pœnam illis facta, qui Beatiffimam Dei Genitricem maculare præſumpſerunt.

Anno prænotato, Bernardus Abbas hujus Monaſterij Hirſaugienſis commiſſione Sixti Pontificis IV. ſimul & Comitis Eberhardi reformavit Cœnobium ſorum ſive Monialium in Wiltberg Ordinis Prædicatorum.

MCCCCXXIX.

Anno Bernardi Abbatis XIX. poſt Paſchæ Feſtum Dominicâ ſecundâ, celebratum fuit Ordinis noſtri xxiii. Provinciale Capitulum in oppido Nuremberg apud S. Ægidium. In quo præſederunt Martinus in Schvvarzach, Leonardus in Caſtello. Bernardus jam dictus in Hirſaugia, & Hermannus S. Jacobi prope Moguntiam Cœnobiorum Ordinis memorati Abbates, in quo Capitulo plura pro reformatione ſtatuta fuerunt.

Eodem anno mortuus eſt Ludovicus Dux Baviaræ cognomento Dives vir animoſus, fortis & ſtrenuus, qui prælia multa & varias contentiones habuit cum Alberto Marchione Brandenburgensi & Civitatibus Regni: Uxor ejus nomine Hedviggis filia Regis Poloniæ fuit, quæ peperit ei filium unum nomine Georgium, qui Patri ſucceſſit in Ducatu, & unam filiam nomine Margaretham, quæ nupſerat Philippo Comiti Palatino, ut diximus.

Anno prænotato, in principio mœniſis Januarij, hoc eſt, ſub Octavis Epiphaniæ Domini, Equites Franciæ Orientalis, Sueviæ quoque, Saxoniæ partiumque Rheni plures numero convenientes in unum apud Wirzburg Urbem Francorum ſub Rudolpho Epifcopo Tyrociniſſimum ludum, quem Torneamentum vocant, habuerunt. Similia poſthæc Torneamenta Heidelbergæ Wormatiæ & Moguntia habita ſunt.

Anno item præſignato, in menſe Februario, Inquiſitor Hæreticæ pravitatis Joannes de Elten Ordinis Prædicatorum Conventus Colonienſis divinarum ſcripturarum profeſſorum non ultimus, per Dietherum Archiepiſcopum vocatus ad Moguntiam, in præſentia complurium doctorum virorum examen contra Joannem de Ruchrad dictum de Welſalia ſuperiore, SS. Theologiæ Doctorem, examen Judiciale inſtituit ſuper quibusdam

hujusmodi Articulis erroneis, quos Concionator Wormatiæ prædicasse ad populum ferebatur.

Quorum primus fuit: *Quod Ecclesiarum Prælati Leges condendi nullam haberent potestatem, neque addendi quippiam his, quæ Christus & Apostoli docuerunt, nulla permissa facultas.* Imò dixisse ferebatur: *Quod neque Apostoli, neque Summi Pontifices eam potestatem Jura condendi acceperint à Christo.*

Articulus primus.

Secundus Articulus fuit: *Quod nullis mortalium quantumlibet sancto vel eruditio liceat Evangelium aut Verba Christi Salvatoris nostri exponere, interpretari, vel explicare.* Item quod sacra scriptura non sit eo spiritu interpretata vel exposita per sanctos Doctores, quo scribentibus primò fuit infusa.

II.

Tertius Articulus: *Indulgentiæ dixerat esse pias Christianorum fraudes, eosque homines, qui pro Indulgentiis Romam petunt, fatuos & stultos, cum id, quod tam procul quarunt, domi possent invenire, si de peccatis suis essent verè contriti & confessi, haberentque proposium emendandi.*

III.

Quartus Articulus: *Mandata Papæ aliorumque Prælatorum Ecclesia neminem, si transgrediantur, obligare ad peccatum mortale, propterea, quod ipsi potestatem non habeant Jura sive Leges condendi, sicut in primo dixit.*

IV.

Quintus Articulus: *Quia dixit, quod in nullo homine sit, neque fuerit unquam Peccatum Originale, ac in eo concludit parvulos sine Baptismo decedentes non damnandos, neque ullam penam habituros sive sensus, sive damni.*

V.

Sextus Articulus: *Quod omnes Presbyteri sive Sacerdotes auctoritate, potestate ac dignitate pares sint Episcopis, nec realiter in aliquo differant ab eis, sed hominum duntaxat institutione solo nomine discrepent ab iurisdictione.*

VI.

Septimus Articulus: *Quod Papa Episcopi, & Sacerdotes Ecclesiæ populo Christiano nihil conferant ad salutem, sed fidem, concordiam, & pacem salvari possint omnes Christiani fideles sine ministerio Sacerdotum.*

VII.

Octavus Articulus: *Quod Ecclesiæ, Papæ, vel Episcopi neminem ad jejunandum possint obligare nolentem, cum non habeant auctoritatem condendi Jura vel Canones, ut supra dixit; & propterea quod Christus nullum præceperit Jejunium, non esse necessarium jejunandum. Adjiciebant præterea nonnulli cum in ambone dixisse: S. Petrus post Christi Ascensionem, quia piscator erat, Jejunium quadragesimale primus instituit, ut pisces suos eo carius venderet.*

VIII.

Nonus Articulus: *Quod extrema unctio non sit Sacramentum, quia non per Christum, sed per Apostolos & Ecclesiam postea fuerit instituta, maneatque Oleum post consecrationem ab Episcopo factam non aliter, quàm prius erat.*

IX.

Decimus Articulus: *Græcorum sequebatur errorem dicens, Spiritum S. à Patre tantum & non à filio procedere, seductus ex non sobrio intellectu sacrosancti Evangelij; quasi Verba Christi Salvatoris nostri hoc sonent expressè.*

X.

Undecimus Articulus fuit: *Quod contra Ecclesiæ constitutiones prædicaverit incusando multitudinem statutorum ejus, sic dicens: Grave & periculosum est his temporibus esse Christianum, propter laqueos Censurarum & Canonum Ecclesiæ.*

XI.

Duodecimus Articulus fuit: *Quod horas Regulares sive Canonicas Clericis ab Ecclesiæ indictis prædicari esse superfluas, & minus necessarias, sentiens in eo cum Hussitis, qui Sacerdotale ministerium per Ecclesiam in multiplicatione orationum censuere esse gravatum, & studium litterarum præferre bonis.*

XII.

Decimus tertius Articulus fuit: *Quod benedictiones & exorcismos, qui*

XIII.

R r r 3

funt

funt in Eccleſia ſuper aquam, Sal, Palmas, herbas, panes, cateriſque res inanimatas, dixit eſſe vanitatem & nullius utilitatis, errorem in hoc ſcutus Graecorum.

XIV. Decimus quartus Articulus fuit: *Quod Eccleſia conſuetudinem in diverſorum Sanctorum Feſtivities per annum celebrandis improbat dicens: præter diem Dominicæ Nativitatis & Reſurrexiſionis nullius ſancti Feſtum celebrandum.*

XV. Decimus quintus Articulus fuit, de continentia Clericorum: *Quam dixit eſſe ſuperſtitioſam & à Romanis Pontificibus contra Evangelium extorſitam, & ideo Sacerdotibus minimè neceſſariam, ſed eorum eſſe arbitrij, ſi velint continere vel non, propterea quòd neque Chriſtus, neque Apoſtoli continentiam præceperint.*

XVI. Decimus ſextus fuit: *Quod dixit, ſacroſanctam Eccleſiam Catholicam, qua una eſt, & à Spiritu ſancto regitur ac gubernatur, poſſe non ſolùm errare, ſed etiam, quod in multis de ſalſo erraverit, maxime in Conſtitutionibus ſuis, in Canonizationibus Sanctorum, in Cenſuris, in Indulgentijs, multisque alijs; quæ omnia primus articulus, ut ſupradictum eſt, includit.*

Super his & nonnullis alijs, ut ferebatur Articulis delatus, accusatus & examinatus per dictum Inquiſitorem Hæreticæ pravitatis, quosdam ſepredicaſſe negavit, quosdam aliâ intentione dictos, malè ab auditoribus declarabat acceptos; ſimul tamen omnes damnando revocavit anno, quo ſuprà, in Dominicâ quinquageſimæ: *Eſto mihi*, quæ fuit dies menſis Februarij 21. cujus Libri omnes eo ſpectante combuſti ſunt. Plura ſcripta reliquit in Logica, & in alijs facultatibus, quæ apud Erpſurdianos in prædio habentur, obijctæ brevi poſtea ex animi triſtitia & mœrore.

Eodem anno Maximilianus Archidux Auftriæ auxilio Ducis Clivenſis cum magno pugnatorum exercitu intravit in Geldriam, Ducatum ſuo dominio ſubjecturus, quem incolæ terræ ad libitum admittere recuſarunt. Unde commotus oppidum Ducatus præcipuum Neomagum nomine, firmâ obſidione vallavit. Oppidani autem die quâdam eruptione facta Maximiliani exercitum verterunt in fugam, & quicquid in caſtris remanſerat, rapuerunt. Ex eo tempore uſque in præſentem diem per annos ferme xxxiv. indeficiens & continuata ſemper fuit contentio Maximiliani cum Geldrenſibus. Cujus rei cauſam ut altius repetamus operæ pretium fuerit.

Ultimo Geldrenſium Duce ante aliquot annos ſine virili ſemine, mortuo, Comes quidam de Egmunda Hollandiæ ut hæres proximus Ducatum tanquam ſui juris uſurpavit, Germanorum Rege Friderico, ad cujus feudum pertinet, irrequiſito. Quod cum Cæſari jure diſpliceret, monuit Arnoldum (hoc enim Comiti nomen erat) quatenus Ducatu Geldriæ abſtineret, aut Principum ſe judicio præſentaret. Contempſit utrūque Arnoldus, & Ducatum non inſtitutus legitimè ut oportuerat multis annis poſſedit.

Hinc motus Fridericus Cæſar, cum alijs Regni negotijs implicatus per ſe debellare non poſſet rebellem, deliberavit alicui Principum Geldrenſium conferre Ducatum, qui contumacis poſſet humiliare ſuperbiam. Erat in illis diebus potentiffimus inter Principes Regni Germanici Carolus Burgundiæ Dux, qui viciniora Geldrenſibus loca tenebat, hoc eſt Brabantiam, Lymburgum, Artheſiam, Salinas, Sequanos populos, Hannoniæ quoque, Hollandiam, Seelandiam & Friſiæ partem: hunc dare frænum

Maximilia-
nus Archi-
dux Au-
ſtriæ de-
ſat Gel-
driam.

Cauſa Gel-
drenſium
unde pro-
venit.

Ducatus
Geldriæ
per impera-
torem da-
tur Carolo
Burgundo.

fratrum atque flagellum recalcitranti Cæsar Fridericus animo deliberavit & dedit. Carolo res placuit, titulum Ducatus accepit, gratum se reddidit. In illo tempore fuit apud Cynonotos Fridericus Comes Palatinus Rheni Dux Bavarie, Comesque in Spanheim, vir optimus, qui forem Ducis Geldrie Margaretham nomine habuit uxorem feminam honestissimæ conversationis, de qua genuit Joannem Ducem in Symen. Rupertum Episcopum Ratisbonensem, Stephanum Decanum Coloniensem & Fridericum Canonicum Trevirensensem, qui solus hodie superest. Hic religiosissimus Dux Jus sibi competere ad Geldrie Ducatum ratus, propinquitate uxoris, apud Cæsarem pro eodem laborabat, sed non erat ei potentia, ut armis posset Comitem Arnoldum pelleret.

Fridericus
Bavarie
Dux Comes
que in Span-
heim.

Carolus igitur Ducatu Geldrie donatus à Cæsare, non diu postea coegit exercitum, & in manu valida Geldrie Ducatum intravit, omnia, quæ non erant in munitionibus, incursione hostili devastans. Erat Arnoldo Comiti filius nomine Carolus puer quinque aut sex annorum, quem Dux Burgundie Carolus ad fugam impostum vassi, cum socio traditione cuiusdam cepit, & in Flandriam abduxit haud procul à Noviomago. Hic puer genefin nactus sub infortunato sydere infauitum, ab infanzia sua usque in hunc diem, multis tribulationibus & calamitatibus subiectus fuit. Primò enim captus fuit per Carolum Ducem Burgundie, sicut diximus, & in Flandriam abductus. Post mortem verò Ducis Caroli devenit in potestatem Archiducis Maximiliani. Deinde post annos aliquot, cum jam adolevisset, in expugnatione Tornick urbis inter alios Maximiliani milites à Gallis captus est, & Parisium deductus, ubi pluribus annis in exilio mansit captivus. Qui tandem Comitis ultimi de Moers fidelitate ac studio liberatus dato filio proprio in obsidem pro eo, venit in Geldriam, & ab incolis ut verus hæres & Dominus admittitur. Plura deinceps pro Ducatu bella inter ipsum & Maximilianum gesta sunt, semperque utrobique mansit incerta victoria, & pacis sæpius actæ constantia nulla fuit.

Carolus
Dux Gel-
drie puer à
Burgundo
Duce capi-
tur.

Cujus Caroli Ducis unicam sororem, Renatus Dux Lotharingie habuit uxorem, repudiata, & in Conobium detrusa priore, nullam ob culpam, nisi quod ei sterilitatem objecit, cujus illa causam non sibi sed marito, sicut audivimus, imponit, dicens: *Invisa & involuntaria Menialis, sterilis non effem, si maritum, ut superinducta sentis, habuisses.*

Renatus
Dux Lotha-
ringie
stam repu-
diavit ux-
orem, quia
steriliserat.

Anno quoque prænotato, conjurati Suteses hortante Sixto Pontifice Maximo bellum Mediolanensibus indicentes, viciniore eis loca & homines magna clade affecerunt, igne & ferro in circuitu omnia devastantes. Quibus malè peractis cum ad sua cum præda redirent, quinquaginta eorum spolia sectantes in montibus remanserunt. In quos Lombardorum turmatim irruens exercitus ab eis cæsus est, & octingenti eorum occisi.

Conjurati
Suteses
Rhoi con-
tra Medio-
lanos Fapa
jubente.

Eodem anno circa principium mensis Novembris, Eberhardus Comes de Wirtenberg contractis copiis equitum & peditum in Comitatum Provincie Nellenburg sive pagum, quem vulgus Hegövv nuncupat, exercitum movit contra Sigismundum Archiducem Austrie, & castrum, Hochenkrehen munitissimum, quod eorum fuit Equitum, qui de Fridingen nuncupantur, obsedit. Causa obsidionis fuit, quod Joannes & Ikel-

Eberhardus
Comes
Wirtenber-
gensis obsi-
dit Hochen-
krehen.

hans

Inter Sigismundum Archiducem, & Comitem Eberhardum duces-

hans de Fridingen quasdam villas ipsius Comitis incenderant, & rusticos in memoratum castrum abduxerant propria temeritate captivos. Igitur obsidione firmata, cum sine intermissione Comes oppugnaret castellum, hi qui laborabant obsessi, videntes tantæ multitudini se non posse diutius resistere, quæ pacis erant, ceperunt à Comite postulare. Dedit pacem Comes rogatus, & certis sub conditionibus obsidionem amovit, ut videlicet arx illa Hochenkrehen & sibi & suis omnitempore pateret ad libitum. Obsidione autem soluta Comes Eberhardus liberatis captivis ad sua rediit, verum Sigismundus Archidux Austriæ cum audivisset hæc, animo contra Eberhardum commotus litteras ad eum misit indignatione plenas, jubens, ut ab invasione & occupatione Comitatus Nellenburg & montis Metberg quantocyus desisteret, experiretur alioquin brevi, quid ira posset læsi & injuriati. At Comes animo constans & imperterritus per litteras duci respondit, se præscriptionem & possessionem dicti montis Metberg decem supra centum annorum posse docere, quare petere, ut eum sineret esse quietum. Ad Cæsarem postremo causa utriusque consensu translata est, qui secum assumens certos Regni Principes montem Metberg ut erat proprium Comiti adjudicavit. castrum verò Hochenkrähen juri habentium permisit.

Ludovicus Gallorum Rex iterum devastat Burgundiam.

Anno item prænotato, Ludovicus Gallorum Rex deficientibus à se Burgundionibus ad Maximilianum, coadunato suorum exercitu Burgundiam denuo intravit, circumducensque phalangas per Sequanos, Arthesiam, Hannoniâque villas igne succendit, & quasdam munitiones destruxit. Sed Maximiliano cum suis militibus fortiter occurrente, Rex Ludovicus retrocedere compellitur, & Gallorum viginti millia per Germanos trucidantur.

MCCCLXXX.

Rhodus Insula & Civitas obsidetur à Turcis tribus mensibus.

Anno Bernardi Abbatis XX. Indictione Romanorum XIII. Turcarum Imperator Mahumetes de Constantinopoli Civitate Græcorum in magnitudine navium multa per mare descendens ad Insulam Rhodianorum in manu valida centum millium pugnatorum urbem Rhodensem 22. die Junij obsedit, & per tres menses continuos sine intermissione fortiter impugnavit. Sed miseratione divinâ largiente, virtute, prudentiâ, & industriâ Petri Dambullon Magistri militum S. Joannis Baptiste in Hierusalem nihil profecerunt immanissimi Canes; Christo namque suis donante Victoriâ major pars exercitus Turcarum caesa interiit, cum reliquis tandem Imperator ad sua reversus est, cladem maximam & ingentem confusionem reportans.

Frater Nicolaus mirabilis Eremita claustravit apud Helvetios.

Fuit his diebus apud Helvetios homo quidam nomine Nicolaus ex villa quadam Flûhe nuncupata, qui propter supernæ felicitatis amorem, quicquid in mundo habuit, cum uxore liberisque reliquit, & secedens in vastâ solitudinis Eremitum haud longè à finibus Lucernensium in Constantiensi Diocesi vitam duxit solitariam, non minus admirabilem, quàm raram & cunctis sæculis prius inauditam. Nam ut multorum veridicâ relatione cognovimus, annis viginti nihil omnino manducavit, præter morcellos tres panis, quos Episcopo Constantiensis Ecclesiæ sub virtute sanctæ Obedientiæ mandante cum difficultate maxima, ne videretur inobediens, vix potuit deglutire.

Multa

Multa fuit de hoc viro per universam Germaniam disceptatio ubique alijs eum venerantibus ut sanctum, alijs fidem his dare, quæ dicebantur de illo, recusantibus. Sed verè & absque ulla hæsitacione credat omnis posteritas his, quæ dicebantur de abstinencia ejus continua, & quod plus quàm viginti annis nihil manducavit, & religiosissimè vixit.

Magnus fuit ad eum ex tota Germania concursus peregrinantium, viro- rum, quibus ille monita salutis omnibus dabat, & rectæ conversatio- nis, quanquam certarum omnium penitus haberetur ignarus. In mora- libus Christianæ vitæ institutionibus confiliator fuit acutus & solidus, san- ctique conformis Evangelio, quippe qui verbo & exemplo multos ab iniquitate ad meliorem vitam traxerat: habebat enim singularem gratiam non solum admonendi simplices, sed etiam consolandi tristes & animo dejectos, quam ei virtus divina conulerat propter omnimodam mentis suæ puritatem. Frequenter etiam à viris quibuscumque doctioribus tentandi causâ interrogatus de fidei articulis, de Sacramentis, de virtutibus & vitijs, ad singula tam prudenter, tam Catholicè proprièque responde- bat, ut nemo Deum timens & amans non sentiret, gratiam in eo habitare, loqui, & operari Spiritus Sancti.

Capellulam habebat in solitudine juxta cellam suam, quam ei con- struxerant Helvetij Suicenses ex magna devotione, quam ad eum habe- bant, in qua & Missam audire plerumque solebat, & Dominici Corporis frequenter participare Sacramento. Jejunium, sicut diximus, erat ei sine cibo semper continuum, Vigiliæ sanctæ multæque, & orationes ad Deum sine intermissione cum lacrimis devotæ. Postquam nomen ejus per universum regni Germanici orbem cum laudis honore cepit prædicari, nimis diuturnum fiebat ad eum concursus populorum, æstate maxime, nam penè omnes, qui ad memoriam Domine Nostræ apud Eremitas ex diver- sis Germaniæ regionibus causâ devotionis peregrinabantur, etiam ad eum proficisci nullum putabant esse laborem, nec se quicquam peregrina- tioni satisfecisse arbitrabatur suæ, nisi Fratrem Nicolaum & vidisset, & fuisset allocutus.

Unde cum propter nimium peregrinatorum concursum & occursum in sua devotione plurimam aliquando impediretur, nec posset venientibus sui denegare accessum, locum in solitudine interiore sibi constituit, ad quem orandi causâ singulis ferme diebus mane vel meridie secessit. Unde jam deinceps non qualibet horâ, sed certis horis copiam sui dabat, non quibuslibet adventantibus, sed illis, quos inspirante gratiâ Spiritus Sancti prænoverat dignos. Convenerant enim aliquoties nonnulli cu- riositate potius ducti quàm devotione, quorum causas singulorum adven- tus tam sagaciter noverat discernere, ut dubium non sit, Spiritum in eo Prophetiæ habuisse per gratiam.

Multa etiam Confederatis futura prædixit Helvetijs, quæ illis postea evenerunt. Inter alia plura dixit ad eos: *Si manseritis in terminis vestris, nemo vos poterit superare, sed cunctis adversarijs vestris omni tempore fortiores eritis atque victores: si autem cupiditate seu libidine dominandi abducti dilatare Imperium ad externos caperitis, non diu Vestra permanebit fortitudo.*

Cum aliquando inter oppidanos & villanos confederatos Helvetio- rum gravis esset suborta dissensio propter Solodurenses & Friburgenses,

Ad F. Nico-
laum Ere-
mitam con-
cursum sit
dominum.

Sanctissime
vixit.

Nicolaum
videre
multi ca-
piebant.

Prædictus
futurorum.

Nicolaus
Eremita
dissentien-
tes ad con-
cordiam
revocabat.

S f f

quos inſtanter orantes ad confederationem illi volebant admittere, iſti reuſabant, poſt multos hinc inde tractatus unanimiter tandem in Fratrem Nicolaum Eremitam arbitrati ſunt, qui propter ſanctimoniam vitæ in cunctis dubijs & rebus arduis ſecurum ad illum omni tempore habebant recurſum, & erant illis verba conſilia & perſuaſiones huius viri non ſecus quàm olim Pythij Apollinis oracula. Obijt tandem anno ſalutis MCCCCLXXXVII. ut ibidem dicemus, non ſine opinione Sanctitatis in ſua Capella ſepultus.

Carolus
Burgundie
Ducem ſe
quidam
ſimulabat in
Bruchſal.

His temporibus venit homo quidam vagus in oppidum Bruchſal, quod tribus ferme à Spira diſtat milliaribus, quem Carolo Duci quondam Burgundie, qui ambos viderant, perſimilem eſſe dicebant, qui licet publice non ſaceretur, ſe Carolum eſſe, ſicuti non erat, delectabatur tamen Dux Carolus æſtimari & dici. Unde multas & varias conſiſtiones excogitavit, quibus vulgi opinionem de ſe conceptam fortiorem ubique ampliaret. Interea manducabat ut canis, humi dormiebat, orabaturque multa, pauca loquebatur, maximè fuit poenitentiae ſimulator aſtutus, quam pro delictis ſuis voluntariè dicebat aſſumptam, & completo in ea ſeptennio fore terminandam. Omni Feria vi. cibum non manibus ut homo, ſed linguà lambendo de terra carpebat ut Brutum, & ſigna quædam poenitentiae magnæ miranda & ſtupenda ſine fructu oſtendit. Morabatur in hoſpicio quodam publico in memorato Bruchſal oppidulo, cujus interſiguae monſtratur folium, auditæque rumore negotij per circuitum, plures ad eum quotidie nobiles conſluebant pariter & ignobiles, inter quos opinionum fuit diſſiſio varia, alijs pertinaciter contendebatur, quod ipſe veraciter Dux eſſet Burgundie Carolus, alijs verò non minus conſtanter negantibus. Multa erant in ſimulato Carolo ſigna, quæ ſe plures vidiffe in vero prædicabant, & ipſe interrogatus quis eſſet, neque Carolum ſe eſſe dicebat, neque omnino negavit, ſed verborum involueris omnes urbanè ſatis fallens decepit. Poſtremò timens manifeſtari, tempſique obſervans conveniens fugæ, reſceſſit occultè non ſine quorundam oppidanorum incommodo & damno, qui ſimulationi ejus adhibuerunt fidem ſpe lucri magni & gloriæ futuri honoris, nam per omne Regnum Germaniæ huius ſimulationis occaſione fama communis erat, & multorum opinio, Carolum Ducem non eſſe peremptum à Suiſenſibus, ante Nanſe, ut dictum eſt anno tertio tranſacto, ſed vivum, & poſt ſeptennium ſimulatae necis, hoc eſt, octogefimo quarto ad ſua reverſurum.

Carolus
Dux ſictus
occultè de
Bruchſal
recedens
naſquam
comparuit.

Philippus
Comes Pa-
latinus Epi-
ſcopus Fri-
ſingenſis
naſcitur.

Anno prænotato, ſextimo die menſis Maij, natus eſt Heidelbergæ ſecundogenitus filius Philippo Comiti Palatino, Bavarieque Duci ac Principi Electori, paterno vocatus nomine Philippus, qui poſtea Epifcopus fuit Eccleſiæ Friſingenſis in Bavaria, hodièque agit ætatis annum tertium atque triceſimum, dum iſta ſcriberemus.

Margaretha
filia Maxi-
miliani
Archiducis
Aultriae
naſcitur.

Eodem anno nata eſt Margaretha Maximiliani Archiducis Aultriae & Mariæ de Burgundia conjugiſ filia, quæ poſt triennium pacis intuitu medianibus Flammings Carolo Regi Gallorum viro Ludovici poſt mortem uxor futura ſponſata fuit, poſtea verò repudiata, ut ſuo loco dicemus, ambitione Ducatus minoris Britanniæ, filio Regiſ Hispaniæ Ferdinandi nupſit, cui filium peperit, qui hodiè regnat poſt Patrem. Quo mortuo Ducem

Ducem Sabaudie maritum accepit. Illo etiam mortuo in Brabantiam est reversa, & in statu continentie vitam agit vidualem.

Anno etiam præscripto. xxvi. die mensis Julij, obiit in sua captivitate miseranda nobilis ille Princeps Rupertus Comes Palatinus Rheni Bavarique Dux Archiepiscopus Colonienfis, anno Pontificatus sui XVII. in multis tribulationibus neodum completo. Hassiorum in Castello Blanckenstein, ubi triennio fuerat captivus. Cujus Cadauer Bunnam relatum etiam sepulture debito honore ad tempus jacuit privatum extra Capellulam quandam juxta murum, dicebant enim adversarii ejus, quorum plures erant, quod in Excommunicatione ipse obijisset, ideo privarunt eum Ecclesiasticâ sepultura. Postea tamen jubente Romano Pontifice in Ecclesia S. Cassij Collegiata Bunnæ ossa illius reposita sunt. Magno ejus odio laborabant oppidani Bunnenses, & quotquot illius noverant esse fautores, omnibus quibus poterant, modis persequi non cessabant. Quod ut clarius agnoscat posteritas, unius immanitate facti breviter ostendemus.

Habebat idem Archiepiscopus Rupertus in Pontificalibus Vicarium Generalem nomine Henricum Ordinis Fratrum Prædicatorum Conventus oppidi Confluentini SS. Theologie Doctorem, qui partes Domini sui solo sermone defendens, (opere namque minime potuit) inter prædicandum in ejus commiserationem populum simplicem hortabatur. Hunc die quadam juxta Rhenum navigium præstolantem, nonnulli ex oppidanis comprehenderunt, ligatumque funibus & constrictum sub axillis, ne dilaberetur, per medium fluminis ad latus navis ab uno litore in aliud usque ad collum in aquam demersum cachinnantes traxerunt, gladii quoque & hastiolis pupugerunt, vulneraverunt, & multis contumelijs affecerunt. Expulsus dein à suffraganeatu ad Conventum suum reversus est, quem Bercholdus Archiepiscopus Moguntinus postea Vicarium suum in Pontificalibus constituit.

Post mortem Ruperti Hermannus Administrator & Gubernator Ecclesie Colonienfis per Capiculum ante septennium, ut supra dictum est, constitutus, communi omnium consensu in Archiepiscopum eligitur 2. die mensis Augusti, qui confirmatus à Sixto Papa IV. præfuit annis xxviii. in bona pace gubernans Ecclesiam, præter eas contentiones, quas habuit cum Senatu & Civibus urbis Colonienfis. quæ omnes triennio ante mortem ejus fuerunt bono medio extractæ, paxque & concordia inter eos reformatæ sunt.

Hermannus iste Archiepiscopus magnificus frater fuit Landegravij Hassiorum, & ante Pontificatum, ut supra dictum est, Præpositus Ecclesie Beatæ Mariæ semper Virginis apud Aquisgranum, qui toto tempore obsidionis Novesium contra Ducem Burgundie Carolum in ipso permanens oppido, Capicanei, nomine Capituli & Ecclesie Colonienfis, gessit officium. Erat sanè vir principatu dignus, qui non solum prudentia, sapientia, consilio & actione inter Pontifices reliquos præeminere; verum etiam corporis dispositione, & Majestate quadam ceteros antecire videbatur. In moribus suis cum amicis fuit sub maturitate honesta jucundus, adversarijs verò severus ac metuendus, in pauperes valde misericors extitit, & in omnibus locis quocumque venisset, quotidie magnas elemosinas fecit. Nam &

Rupertus
Archiepiscopus
Colonien-
sis in sua ca-
ptivitate
moritur.

Henricus
Suffraganeus
Colonien-
sis à
Bunnensi-
bus cap-
tur.

Hermannus
Hassius fuit
Archiepiscopus
Colonien-
sis annis
xxviii.

Hermannus
Archiepiscopus
Princeps
magnificus
Novesium
defensor.

S f f z

in

in publicis Conventibus Principum Auguſtæ, Wormatiæ, Nürenbergæ, Ratiſbonæ, Ulmæ, Franckfurdia, Coloniaeque, & in quibuslibet alijs locis frequenter habitis, ad Januam hoſpitijs ejus major pauperum multitudine ſtipem præſtolans reſidere conſuevit reſectionis horâ, quàm apud reliquos penè omnes. Unde quaſi proverbij more dicebatur hoſpitijs ejus inquirentibus: *Si manſionem requiris Archiepiſcopi Coloniaenſis, ibi procul dubio invenies eam, ubi multitudinem pauperum videris congregatam.* Reformator quoque Monachorum ſimul & Monialium vigilantiffimus exiit, & plura in ſua Dioceſi Monaſteria reformavit. Bona Clauſtralibus multa fecit, maxime regulari obſervantiâ decoratis, non tantùm in ſua Dioceſi, verùm etiam in omnibus locis, ad quæ illud contigit declinaſſe, mittendo eiſe eleemoſynam pecuniam, aliquando florenos quinque, aliquando decem, interdum plus, interdum minus, ſingulis Monaſterijs & Conventibus diſtribuendo. Audientiam quoque Abbatibus, Monachis, Clericis, & Clauſtralibus cunctis omni tempore facillimam præſtitit, & quanto potuit annuſu, conſolator & advocatus omnium accedentium, ſemper pietiffimus fuit. Princeps, cùm fuerit genere & dignitate maximus, nulla tamen potuit notari ſuperbia, nulla mentis elatio, nulliſve pauperum & humilium contemptus, quin potius tanta in ore ejus lucebat humilitas, ut ſimplices & pauperes Monaſteriorum Abbates inter loquendum familiariter ſuos Dominos appellaret, quorum & cauſas in perſona propria clementiffimè audivit, & quanta licuit celeritate juxta vires in bonum perduxit ſuam.

Hermanſus
Archiepiſc.
reformator
Clauſtra-
lium.

Hermanſus
Archiepiſc.
magnè hu-
militatis &
manſuetu-
dinis.

Hermanſus
Archiepiſc.
in omnes
munificus
& ſine ava-
ritia divit.

In omnes fuit munificus non ſolum in ſuos, verùm etiam in exteros, multique largitatis ſuæ beneficia plura gratis impendit, à quibus nihil viciffitudinis recepit. Quapropter Omnipotens Deus benedixit operibus ejus, ut quanto plura dedit Monaſterijs atque pauperibus, tanto magis abundaret. Non imitabatur pecuniarum anxios incubones, qui tanto ſtudio ſequuntur avaritiam, ut nihil amplius curent quàm terrena, nihil avidius quaerant & ſitiant, quàm caduca.

Hermannus iſte Præſul æternâ memoriâ venerandus, ſanctarum virtutum incedens tramite, medium tenuit cum beatis, quoniam quidem, neque avarus exiit in colligendis pecunijs, neque prodigus in exponendis, ſed moderamine uſus Chriſtianæ pietatis, ſic animum ſuum accommodavit rebus temporalibus, ut non omitteret æterna; ſatis enim prudenter in utroque ſtatu gubernavit Eccleſiam, quia & ſpiritalia præpoſuit temporalibus, & hæc illis pro conſervatione neceſſaria non omiſit. Quam ſtudioſus & diligens fuerit in his, quæ divinum reſpiciunt cultum, nemo facile dixerit. Nam etſi multis varijs, atque continuis diſtineretur occupationibus & negotijs Eccleſiaſtici Principatus, orationes tamen ſuas non ſolum Canonicas, ſed etiam privatas, ſeu peculiareſ quotidie ſingulari cum devotione perſolvebat. Meditationes quaſdam cum Orationibus de Paſſione Domini noſtri Jeſu Chriſti, à Theodorico de Ofenbruck Ordinis Fratrum Minorum inſigni declamatore breviter compoſitas, quotidie cum ſumma devotione legere conſuevit. Miſſam omni die in ſpiritu contritionis & humilitatis audivit. Feriam ſextam in memoriam Dominicæ Paſſionis, & Sabbathum ad honorem Beatiffimæ Dei Genitricis ſemper Virginis Mariæ per totum annum continentiffimè jejunavit.

Amari

Hermanſus
Archiepiſc.
Dominicæ
Paſſionis
meditator
aſſiduus.

Amavit Clerum, dilexit amore paterno Claustrales, pauperum omnium advocatus extitit subditorum, omni tempore pacificus fuit: Justitiā, mansuetudine, pietate, misericordiā in pauperes Christi, benevolentia & humanitate in hospites, cultu, amore, & devotione mentis in Deum nullo Pontificum suo tempore inferior fuit. Honestissimæ conversationis exivit, non turbulentus, non elatus, non pomposus, sed modestus, quietus, humilis & maturus tam verbis quam factis. Animo tamen constans erat & libertatis Ecclesiasticæ defensor acerrimus, ingenio subtilis, consilio promptus, prudentiā cautus, experiētiā magnus, actione præcipuus, sermone luculentus. Ecclesiam Coloniensem, quam ære nimis gravatam alieno reperit, auxilio adjuvit Divino brevi tempore omnibus ex debitorum gravaminibus liberavit. Inter multa quoque pietatis opera, quibus Omnipotenti Deo se ministrum semper curabat exhibere devotum, in oppido suo Büchel juxta Castellum residentie Pontificalis Cœnobium Ordinis Fratrum Minorum de Observantia novum à fundamentis construxit, quod ornamentis Ecclesiasticis, Libris atque Sanctorum Reliquiis, cum cunctisque necessariis utensilibus domus magnificè dotavit. Primus in eo Conventu Guardianus, id est, Custos Fratrum constitutus fuit supra jam dictus Frater Theodoricus de Ofenbruck vir doctus & religiosissimus, qui cum prædicator esset insignis, magno populorum honorabatur concursu.

Hermannus
Archiepiscopus,
omnium
virtutum
decore fuit
ornatus.

Hermannus
Archiepiscopus,
novum
construxit
Cœnobium
minorum.

Anno etiam prænotato, moritur Sigismundus Dux Saxoniæ quondam Episcopus Herbipolensis ante Godfridum, qui depositus fuerat ante annos XXXVII. ut longè supra diximus anno Christianorum. MCCCXLIII. Post cujus mortem Ernestus & Albertus fratres ejus Saxoniæ Duces contra Rudolphum Herbipolensem licis actionem instituerunt, magnam ab eo summam pecuniarum ratione pensionis annuæ Fratri olim promissæ, sed annis XXXVII. non solutæ, satis importunè postulantes, precibus interponentes minas, quod nisi quantocius satisfaceret, arma in eum movere cogentur. Rudolphus autem pacis amator, non ignarus, quid faciant bella, concordiam subiit, & florenorum tria & triginta millia Ducibus urgentibus solvit, malens pacem emere, quam nutrire bellum.

Sigismundus
quondam
Episcopus
Herbipolensis
in Saxonia
moritur.

Hoc ipso anno mortua est Margaretha Ducis Sabaudie Amadei Felicisque Papæ quondam Filia, quæ primò nupsit Ludovico Pio Comiti Palatino Rheni Baviaræque Duci. Sacri Imperij Archidapifero ac Principi Electori, de quo concepit & peperit Philippum, qui successit Patri suo in Principatu, Ludovico autem mortuo nupsit Udalrico Wirtenbergensi Comiti, sicuti diximus.

Margaretha
Mater
Philippi
Comitis
Palatini
moritur.

Eodem quoque anno mortuus est etiam ipse Udalricus Comes de Wirtenberg memoratus uxorem secutus, Princeps magnificus, humanitate, mansuetudine, beneficentiā, virtute simul & prudentiā insignis, & ab omni populo sibi subiecto dilectus ut pater. Stulgardie in Collegiata Ecclesia S. Crucis cum tribus legitimis uxoribus suis nobilissimis, quas successivè duxerat, cum debito honore sepultus. Reliquit autem duos filios Eberhardum, & Henricum, quorum primus mortuo Eberhardo ex patruo nepoti Duci postea facto, sicut dicemus, in Ducatu successit, & sine Liberis obiit. Henricus autem uxore acceptā filiā Comitis de Birsch inter

Udalricus
Comes
Wirtenbergie
obiit.

S f 3

alios

alios Liberos genuit Udalricum, qui hodie Wirtenbergenſem pulſo Eberhardo patruo ſtrenuè gubernat Ducatum, Patre adhuc vivente, ſed infirmo.

Hydruntum urbs Calabria à Turca impuſiſſimo capitur.

Anno etiam præſcripto, Mahumetes crudeliſſimus Torcarum Rex de ſua dolens confuſione, quòd neque Ungaros neque Rhodianos vincere potuiſſet, Italiam ſuis tentare armis in odium Chriſtianorum omnium cogitavit. Contraſtis igitur copijs ex Velcera Civitate ſua, quæ circa mare Adriaticum eſt ſita, navigio ſimul & terra movit in Apuliam, & Hydruntum obſedit, impugnavit, & cepit, non quidem in propria Perſona, ſed per Capitaneum ſuum. Quantam nefandiſſimi Torcæ urbe captâ crudelitatem patraverint in Chriſtianos, miſerabile nimis eſt cogitare. duodecim millia hominum Deo fidelium occiderunt, Archiepiſcopum virum, ſenem & religioſum Pontificalibus induerunt, crucemque tenentem in manibus cum ſerra lignea per medium diviſerunt, Clericos & Monachos omnes interfecerunt, virgines & matronas ſua libidine polluerunt, ſenſèque adulescentes, Juvenes utriuſque ſexus reliquos venales in Græciam duxerunt captivos.

Anno item prænotato, Bernardus hujus Monaſterij Abbas Dormitorium fratrum, & hyemale reſectorium ſub eo novum à fundamento conſtruxit, & in eam, ut hodie cernitur, formam perduxit.

Waldeck Caſtrum Bernardus Abbas Monaſterio comparavit.

His etiam temporibus idem Abbas Bernardus caſtrum Waldeck cum omnibus proveniſſibus ſuis, agris, pratis, ſylvis, aquis, aquarumque decurſibus, cultis & incultis, quæſitis & inquirendis cum parte Nagolthæ fluminis pro quatuor florenorum millibus emptione perpetua comparavit à quibuſdam nobilibus de conſenſu Hæredum eorum omnium expreſſo, ſicut Emptionis litteræ maniſeſtiſſe teſtantur. Reſectorium ſimiliter æſtivate cum ea parte Dormitorij, quæ reſpicit ad meridiem, his ſerme temporibus Abbas memoratus à fundamentis novum conſtruxit: Tabulam quoque cum imaginibus & picturis non minus pulchram, ut cernitur, perquam pretioſam ſuper altare majus hoc ipſo anno prænotato, fieri mandavit. Candelabra etiam duo magna, quæ ſtant coram ſummo altari, de aurichalco eodem anno comparavit.

Cœnobium in Crüzenach Fratrū Minorū novum conſtruitur.

His quoque temporibus Fridericus Comes Palatinus Rheni Bavarie, quæ Dux & Comes in Spanheim, qui morabatur apud Cynonotos in oppido Simeren. Princeps omnium ſuo tempore devotiſſimus ad honorem Omnipotentis Dei Cœnobium Ordinis Minorum Fratrum S. Franciſci Confeſſoris in oppido Crüzenach de novo conſtruxit, quod tamen morte præventus filio ſuo Duci Joanni perficiendum commendavit. Qui patri ſuccedens in Principatu factus eſt etiam Religionis & devotionis paternæ hæres atque ſucceſſor integerrimus, brevique caprum opus complevit, & fratres cum ingenti lætitiâ introduxit. Oppidanus quidam Stauroneſij de ligno pyri Imaginem S. Wolffgangi Pontificis ſculpi fecerat, quam ex devotione ſuper altare in eodem loco primum, ubi fundabatur Cœnobium memoratum, collocavit. Ad quam Imaginem tantus brevi concuſſus populorum factus eſt, ut ex oblationibus eorum ſufficientes ad ſtruendam conſumationem provenirent impenſæ. Miracula ibidem facta recitabantur plura, quorum opinione & famâ incitati per gyrum populi quotidie cum elemoſynis votivalibus concurrebant. Nec ſignorum

Concuſſus ſit populus ad S. Wolffgangum in oppido Crüzenach.

rum cessavit opinio, quousque Fratres de Observantia minores ad locum introducti, quietem amantes, & quæstum detestantes imaginem deposuerunt. Et sic jam deinceps miracula cessaverunt, & concursus populi successivè in brevi penitus defecit.

MCCCC LXXXI.

Anno Bernardi Abbatis XXI. Indictione Romanorum xiv. Monasterium S. Crucis in monte Limpurg dicto prope Bureckheim Ordinis S. Benedicti Spirensis Diocesis reformatum est per Hermannum Pruls S. Jacobi prope Moguntiam, & Joannem de Colenhauten S. Martini in Spanheim, Bernardum quoque jam dictum in Hirsaugia Monasteriorum ejusdem ordinis memorandos Abbates. Primus ibi Abbas de Observantia Bursfeldensium institutus fuit Bonifacius de Venlo Monachus S. Jacobi Moguntini, & præfuit annis ferme duobus. Post hujus obitum Abbas institutus fuit Anselmus Ulner ex Dieburg, & præfuit annis XI. quo regnante Macharius Weiss de Furbach Abbas constituitur, & præfuit annis decem circiter, quo memoratum Cœnobium tempore guerrarum, quæ fuerunt inter Regnum & Philippum Comitem Palatinum, per satellites Comitis de Liningen ex Duroburgo Castello proximo hostiliter erumpentes fuit incensum & funditus destructum, ut suo loco infra dicemus.

Monasteriū
S. Crucis in
Limpurg
reformatur.

Eodem anno ultimā die mensis Maij, obiit Mahumetes Turcarum impijissimus Rex, qui multa Christianis intulit mala, filios relinquens duos paternæ crudelitatis heredes, quorum natu major Bagialich, sive Hildrimi dictus favore Turcarum mox Regnum sibi usurpans paternum, fratrem Zizimi nomine violenter exulem fecit, qui fugiens à facie Germani primū exulavit apud Rhodios, postea Romæ in Italia, deinde apud Regem Gallie, cujus veneno interiit. His duobus in Græcia pro imperio contendentibus Hyrruntum civitas anno priore capta, sicut diximus, per Mahumetem sceleratissimum canem, recuperatur à Christianis: & expulsis Turcis, omnis Apulia mundatur à pollutione Mahumeticā.

Mahumetes
Rex
Turcarum
magis
tyrannus
mortuus.

Anno prænotato quartadecimā die mensis Maij, natus est Rupertus tertio genitus Philippi Comitis Palatini Bavarieque Ducis in oppido Heidelbergi. Qui cum esset annorum decem & octo, jussu Patris duxit uxorem, Georgij Bavarie Ducis cognomento divitis avunculi sui filiam, cum qua vixit annis ferme septem.

Rupertus
Comes
Palatinus
natus.

Anno etiam præscripto, mortuus est Joannes Dux Clivenfis, & Comes de Marca, Princeps bellicosus & strenuus, qui cum Maximiliano Archiduce Austrie multa contra Gallos & Geldrenses prælia fortiter gessit. Duos reliquit filios, quorum natu major Patri successit in Ducatu: minor autem Canonicus fuit Colonienfis & Trajectensis, qui pro ejusdem Ecclesie Pontificatu frustra laboravit.

Hocipso anno Joannes de Caluse, qui nunc est hujus Monasterij Hirsaugiensis quadragessimus secundus Abbas, Monasterium intravit, sacri Ordinis habitum suscepit, & anno revoluta probationis consuetæ, Ordinem ipsum secundum regulam Divi P. Benedicti professus est, in quo deinceps non solum irreprehensibiliter, sed etiam laudabiliter vixit, & vivit usque in præsentem diem. Est enim naturā homo bonus, pius, mansuetus, tranquillus, pacificus, & Monasticæ quietis amator: cujus innocentia vitæ meritò fratrum in se convertit amorem. Ex eo namque die,

Joannes
postea in
Hirsaugia
Abbas XLII,
fit Monachus.

die, quo ſanctæ Religionis habitum aſſumpſit, ſummo ſemper conatu Monachum ſe verum & imitabilem cunctis exhibere ſtudit. Nulli gravis, nulli oneroſus, ſed humilis, quietus, & manſuetudinis clauſtralis obſervator diligentiffimus ante faciem ſuam gradiebatur.

Fames magna Germaniam afflixit & Galliam totam.

Anno etiam ſupra notato, fames in omni terra fuit grandis, & inopia victualium utique magna, præſertim in Gallia, Picardia, Flandria, Brabantia, Hollandia, Hannonia, in Ducatu Clivenſi, Geldrenſi quoque, apud Moſellanos, Colonienſes, Trevirenſes, Moguntinos, ciſque Rhenanos & Suevos, quorum plures inedia perierunt. Creverat enim frumenti pretium ſex partibus ultra conſuetum, ita ut modius, qui communibus annis venundari pro uno denario conſuevit, iſto non minus, quàm ſeptem denarijs venderetur. Penuria panis maxima pauperes afflixit, longâ quippe inedia vexati, cum acceptum dono cibum plerique dentibus comminuerent, ſtomacho clauſis arterijs committere nequiverunt.

MCCCLXXXII.

Unio comitatum Wirttembergii.

Anno Bernardi Abbatis XXII. qui & ultimus fuit, Indiſtione Romanorum xv. Eberhardus Barbarus Comes in Wirttemberg homo prudens & aſtutus conſilio, ſciens quòd juxta Dominicam ſententiam: *Omne Regnum in ſeipſo diviſum deſolabitur, & domus ſupra domum cadet*: Cum Principatus Wirtbergenſium eſſet in duo partiti, quòmodo in unam revocaretur Monarchiam prudenter excogitavit. Habebat enim duos ex patruo nepotes, ut dictum eſt ſupra. Eberhardum videlicet Comitum, & Henricum, qui unam partem tenebant comitatus: Stutgardiam ſcilicet cum pertinentibus ad eam. Ipſe autem poſſidebat Urach alteram Comitatus partem cum oppidis & Caſtellis & viculis ſuis. Conſilio itaque ſenioris Eberhardi conſentientes Junior & Henricus, Comitatum diviſum reducerunt in unum, ſtantes & litteris confirmantes, quòd regimen principatus Wirtbergenſium perpetuò deinceps maneat indiviſum penes unum: de cujus manu hæredes reliqui annuam pro ſuſtentatione ſui pecuniarum recipiant portionem. Hæc unitate prudenter concluſa, per populum, quoque terræ unanimiter collaudatâ, & ſequenti anno conſenſu Principum in Conventu Francofurtenſi per Fridericum Imperatorem confirmatâ, ſenior Eberhardus Juniori præſticit facultatem acceptandi, utrum vellent præeſſe Comitatu, aut vitam in privato cum pace vivere quietam. Conſilio ſuorum accepto, qui non ignorabant, ſeniores Eberhardum pro communi Patriæ utilitate ad regimen fore meliorem: ceſſit Principatu, proviſione quinque vel ſex millium florenorum annuâ contentus. Porro Henricus frater Junioris Eberhardi propter continuas infirmitates ſuas, quas & hodie patitur, ſimili vivit proviſione quietus, qui ſolus progeniem Comitum, nunc Ducum de Wirttemberg continuat.

Joannes Trithemius ſic Monachus in Spanheim.

Anno prænotato, primâ die menſis Februarij, ego Joannes Trithemius hujus operis compilator anno ætatis meæ viceſimo præciſè completo ad converſionem veni, & habitum ſanctæ Religionis in Monaſterio Divi Martini Præſulis in Spanheim in Diœceſi Moguntinenſi Ordinis S. Benediſti de obſervantia Bursfeldenſium aſſumpſi, præſidente Joanne Colenhausen Abbate.

Mechtildis mater Comitum Eberhardi moritur.

Eodem anno moritur Mechtildis mater ſenioris Eberhardi circa Feſtum S. Bartholomæi Apoſtoli. quæ ſoror fuit Ludovici Pij, & Friderici ſtrenui

Itrenui. Comitum Palatinorum Rheni Bavarique Ducum. Hæc, ut supra diximus, primò nupserat Ludovico Wirtenbergensi Comiti, peperitque seniore Eberhardum Barbatum postea Ducem. Ludovico autem vita defuncto nupsit Archiduci cuidam Austriæ. Quo etiam mortuo ad filium reversa reliquum vitæ in viduitate peregit. Hæc vidua huic Monasterio Hirsaugiensi fuit ut mater, & multa illi bona fecit. Omnem namque decimationem vini simul & frumenti cum Ecclesia parochiali villæ Böblingen huic Monasterio pro Dei amore legavit. Sacerdotale quoque aurifrigium valdè pretiosum, hoc est, cappam choralem, casulam five planetam cum duabus dalmaticis totidem stolis, & tribus manipulis ex chlamide Ladislai Regis quondam Bohemiæ factam. Ecclesiæ Hirsaugiensi piâ donatione largita est. Mitram Pontificalem, qua Hirsaugianus vocatur Abbas, Monasterio duplicem dedit, quarum altera & pretiosis lapidibus aurisque intexta, est rubra: & altera unionibus decorata est alba. Denique & alia plura Hirsaugiensi donavit Ecclesiæ, & gravamina Principum multa Coenobio præter iusticiam intentata suis precibus avertit.

Eodem ma-
ter Mona-
sterij Hir-
saugiensis.

Anno præscripto Eberhardus Comes de Wirtemberg, senior, cognomento Barbatu Romam causâ devotionis cum notabili suorum Comitum profectus est, & Sabbato ante Dominicam mediæ quadragesimæ urbem ingressus, sequenti die, quæ fuit Dominica *Lætare*, à Sixto Pontifice auri Rosâ donatus fuit, & tam ab ipso Papa, quàm à cardinibus penè omnium magno cum honore susceptus. Eodem tempore Comes Eberhardus à Sixto Papa obtinuit auctoritatem & licentiam transferendi sæculares Canonicos de Collegiata Ecclesiâ, quæ fuit in oppido Urach ad Herberg, & in eorum locum reponendi Fratres, qui de communi vita nuncupantur, propterea quod Apostolorum exemplo sine proprio socialiter vivant in communi sub uno Præposito. Indulgentias etiam plurimas impetravit pro eadem Ecclesiâ in Urach, quam reversus in sua magnificè construxit, & sufficienter dotavit, in qua & Rosam auream à Pontifice donatam, cum Reliquiis Sanctorum collocavit.

Eberhardus
Comes ex
devotione
Romam
vadit.

Anno item prænotato, Dominicâ in Albis, Sixtus Papa IV. Romæ apud S. Petrum in præsentia multorum Cardinalium, Episcoporum, Prælatorum, & hominum, adstante cum suis etiam Eberhardo Comite jam dicto Wirtenbergensi, Eustachium, qui & Bonaventura de Balneo Regio, quintum Ordinis sui, hoc est, Fratrum minorum S. Francisci Ministrum Generalem ac postea S. R. E. Cardinalem, Sanctorum Catalogo magno cum honore adscripsit; in cuius canonizatione tunc Rupertus de Licijs ejusdem Ordinis Orationem dixit. Obijt autem S. Bonaventura sub Gregorio Papa X. anno videlicet Dominicæ Nativitatis MCCLXXXIII. in Concilio Lugdunensi; sepultus ibidem in Ecclesiâ Cathedrâ miraculis ut ferunt coruscans.

S. Bonaven-
tura Ord.
Minorum à
Sixto Cano-
nizatur.

Eodem anno, Maria de Burgundia Maximiliani Archiducis Austriæ conjunx in venatione de equo, cui infidebat, cecidit, & fractâ cervicè, miserabili morte decessit. Philippum relinquens filium, qui postea factus est Rex Castiliæ in Hispania, & ante patrem mortuus est, reliquit duobus filiis Ferdinando & Carolo, de quibus loco suo plenius dicetur, & Margaretham, quæ sponſata fuerat Carolo Regi Gallorum VIII. sed repudiata propter ambitionem Ducatus Britanniarum primò nupsit Regi Hispaniarum,

Maria Ma-
ximiliani
uxor obiit
anno ætatis
suzæxvi.

T t c

postea

poſtea Duci Sabaudia, quo etiam mortuo ad Patrem reverſa eſt, & vidua in Brabantia hodie vivit.

Diecherus
Archiepiſc.
Moguntinus
hoc anno.

Anno etiam prænotato, vii. diemenſis Junij, obiit Diecherus de Hſenburg Archiepiſcopus Moguntinus, anno Pontificatus ſui ſecundarij vi. & menſe ſimiliter vi. in majori Eccleſia ſepultus cum tali Epitaphio: *Bis Præful factus Comes Hſenburg Diecherus: Moguntinam arcem ſtruxerat, atque ſcholam*; fuit enim vir optimus, qui Clerum dilexit, & Clauſtralibus multa beneficia impendit.

Poſt cujus obitum Albertus Erneſti Saxonum Ducis filius annum, agens ætatis xviii. per Capitulum in Adminiſtratore Eccleſiæ Moguntinæ aſſumitur, & cum favore non parvo multorum à Sixto Pontifice IV. confirmatur. Supervixit deinceps biennio tantum, & ne malitia temporum, ut fieri ſolet, intellectum ejus depravaret, ſublatus eſt. Ejus fratres fuerunt Erneſtus Magdeburgenſium tunc adminiſtrator, poſtea Archiepiſcopus & Primas Germaniæ, Fridericus Princeps Elector, & Joannes Dux Saxonæ & Miſniæ.

Reinhardus
Epicoſcopus
Wormatiæ
obiit.

Eodem anno, xxi. die menſis Julij, obiit Reinhardus de Sickingen Epicoſcopus Wormatiensis anno Pontificatus ſui xxvi. & in Capella S. Agidij Abbatis, quam ipſe de novo conſtruxerat, juxta majorem in Wormatia Eccleſiam ſepelitur. Mutuaverat iſte Præful de portione ſua hæreditaria cuidam Principi duodecim millia florenorum ſub bona fide, ſicut in talibus fieri ſolet. Moriturus autem præcepit, ut omnis illa pecunia Monasterijs, Eccleſijs arque pauperibus exponeretur. imò ſolveretur propter Deum; nec ex his floreni per ipſum Principem uni Monasterio ad ſtruendam donati ſunt, reliquorum ſolutio diſſertur ad Græcos Calendas.

Joannes
Camerarius
Dalburgius
ſit
Epicoſcopus
Wormatiensis.

Poſt hunc Joannes Camerarius Dalburgius majoris Eccleſiæ Præpoſitus, Wormatiensis Epicoſcopus factus eſt, & præfuit annis xxi. in magna æſtimatione hominum. Fuit enim vir in omni facultate doctiſſimus, triumque linguarum Hebraicæ, Græcæ, & Latine peritus, & unicum Germanorum decus, qui non ſolum noſtris, ſed etiam exteris nationibus admirabilis propter omnimodam eruditionem ſuam apparebat. Ad hunc Reverendiſſimum Pontificem ego Joannes Trithemius Abbas poſtea Spanheimenſis opus de ſcriptoribus Eccleſiaſticis lucubravi. Amator etiam fuit librorum omnium noſtra tempeſtate ardenſiſſimus, qui multa volumina Hebraica, Græca, & Latina in omni ſcripturarum varietate rariffima congregavit.

Capitulum
Ordinis
noſtri Pro-
vinciale 14.
celebratur
in Blaubeu-
ren.

Anno præſcripto, Dominica tertiâ poſt Paſcha, quæ ab Introitu Miſſæ dicitur: *Jubilate*; celebratum fuit xxiv. Ordinis Provinciale Capitulum in Monasterio S. Joannis Baptiſtæ in oppido Blaubeuren apud Suevos Conſtantiensis Diœceſis, in quo præſederunt Georgius ſancti Stephani in Herbipoli, Georgius in Wiblingen, Udalricus montis Monachorum, & Joannes ſancti Agidij in Nürenberga Monasteriorum ejusdem Ordinis Abbates.

Epicoſcopus
Leodiensis
occiditur.

Eodem anno Joannes de Burbon Epicoſcopus Leodiensis cum Archiduce Maximiliano fideliter ſentens, inſidijs & ſubordinatione Ludovici Regis Gallorum xi. per Wilhelmum de Arnburg fuit occiſus, & Cadaver ab eodem Parricida nequiſſimo ante fores Eccleſiæ majoris conſpiciendum populo projectum. Nec multo poſt & ipſe homicida ſimili dolo ab alio interemptus eſt in vindictam commiſſi ſceleris, & multiplicata ſunt mala

mala in terra Leodiensium, per Rupertum de Arnburg Wilhelmi neocem acriter vindicantem.

Anno item prænotato, Bernardus Abbas hujus Monasterij primum latus de ambitu, quo iuxta ad Capitulum de Ecclesia, novum à fundamentis incepit, quod morte præventus successor perficiendum reliquit. Domum etiam peculem trans pontem apud S. Aurelium novam cum universis habitationibus suis construxit. In oppido Wil frumentariam similiter domum ædificavit.

Eodem anno in mense Septembri memoratus Abbas Hirsaugiensis Bernardus jam senio gravatus, multique laboribus nimium exhaustus ægrotare cepit, paulatim crescente morbo tandem Christo vocante ab hac miserabili peregrinatione ad patriam transmigravit æternam, anno regiminis xxii. sepultus ut jussit in Introitu Ecclesie circa altare omnium Sanctorum, vir apud omnem Hirsaugiensem posteritatem sempiterna memoria dignus. Merito namque secundus fundator hujus Monasterij censendus, quippe qui omnia ejus bona ære alieno in duodecim millibus, ut supra dictum est, gravata reperit, cuncta penè intus & extra ædificia ruinosa vidit.

Enimvero quod nullus in ducentis annis ante eum Abbas potuit, Hirsaugiam à cunctis oneribus debitorum liberrimam reddidit, impugnorata omnia redemit: & ædificia Cœnobij nova multa condidit, antiqua reparavit. Majus tamen omnium, quod fecit, jure præfertur cæteris, quia non solum Monasterio utiliter præfuit in temporalibus, sed in spiritualibus etiam omnia tam in se, quam in subiectis ad Regulæ puritatem reformavit: fuit enim regularis-obscervantiæ magnus Zelotes, & cuncta ad Dei gloriam faciebat.

Bernardus
Abbas Hir-
saugie
XXXIX.
mortuus.

Bernardus
hic Abbas
mensis Se-
cundus
fundator
dicendus
est.

De Georgio hujus Monasterij Hirsaugiensis

Abbate XL., qui præfuit annis duobus, minus xx. diebus, variisque gestis illius temporis.

Ost obitum Reverendissimi Abbatis Bernardi anno Dominice Nativitatis memorato MCCCCI. XXXII. Indictione Romanorum xv. xviii. die mensis Octobris, quæ fuit feria sexta post Galli, convenientes ad locum Capitularem Prior & Fratres hujus loci, post invocationem Spiritus sancti, aliisque orationes consue- tas, Georgium Præpositum in Rothe Conventuale præsentis Monasterij unanimi consensu in Abbatem elegerunt, qui per Ludovicum de Helm- stadt Episcopum Spirensem confirmatus & Benedictus præfuit duobus annis xx. diebus, vir bonus, simplex, & quietus.

Hic de Moguntia venerat ad Hirsaugiense Cœnobium ex S. Jacobo cum primis Reformatorebus, inter quos usque ad senectam & senium vixerat inculpate, nulli molestus, sed gratus omnibus, & in regulari observantiâ singulari devotione studiosus. Ordinatus posthæc à Bernar- do Abbate in Roth, se in utroque statu utilem exhibuit rectorum, &

Georgius
hic Abbas
Hirsaugie
XL.
annis dua-
bus.

Georgius
Abbas vita
& moribus
fuit tran-
quillus.

T c c a

proventus

proventus Ecclesiæ parvo tempore notabiliter augmentavit. ædificia. plura de novo crexit, antiqua & ruinosa summo cum studio cuncta reparavit.

Sed posteaquam in Abbatem fuerat sublimatus, non eam regendi gratiam in majoribus habuit, quam in minoribus confiteus utiliter & fructuose ministravit. Unde factum est, ut cum senioribus suis, & his maximè, qui fuerant in officiis positi, gravem dissensionem incurreret, è quibus nonnulli ad tempus exulare coacti sunt. Post multas tandem turbationes inter eum & conventum subortas, considerans senio se gravatum ad onera pastoralis curæ portanda minùs idoneum, Abbatiam resignavit.

Fridericus
Comes Pa-
latinus na-
scitur.

Eodem anno nona die mensis Decembris Heidelbergæ nascitur Fridericus quartogenitus Philippi Comitis Palatini Bavaricæque Ducis ac Principis Electoris, qui hodie xxxi. ætatis annum agens, super liberos Ruperti fratris in Bavaria relictos, ut suo loco dicitur, Tutorem se gerit.

MCCCCXXXIII.

Maximilia-
nus Orato-
res pro
pace mittit
ad Gallos.

Anno Georgij Abbatis I. Indictione Romanorum I. Ludovico Rege Gallorum xi. valedunario manente, Maximilianus Archidux Austriae Oratores suos ex Flandria misit in Galliam rogatus ab illo, ut de pace communi tractarent. Videbat enim Rex Ludovicus, quod in humanis diutius manere non posset, sed mori propediem deberet. voluitque propterea Maximilianum, cuius vires in bello & nervos multipliciter fuerat expertus, Carolo filio, quibus posset medijs facere prius amicum, à quo regnum suum aliqui fore metuebat avertendum.

Margaritha
filia Maxi-
miliani
Carolo
desponsa-
tur Gallo.

Venientes itaque ad Ambasiam Oratores Maximiliani, ubi Rex decumbebat infirmus, Pax & concordia inter eos facta est, & inter alia foederis capitula, hoc erat non ultimum, quod Carolus Ludovici filius Margaritham ex Maria filiam (de qua paulò ante dictum est) dum utrique legitima ætas esset, acciperet uxorem. Quibus ritè conclusis donantur à Ludovico Legati triginta millibus scutorum aureorum, præter pocula argenti cælati, quod Rex illorum causâ prius cudi præceperat. Erat autem Margaritha infra bimatum, & à Gandavis educabatur in Flandria. Igitur redeuntibus Gandavum Flamingis Oratoribus fit apparatus ingens de Margaritha ad Gallos ducenda: nec minus curabat Rex Ludovicus magnâ pompâ, quomodo eam à Flamingis gloriosè susciperet.

Ludovicus
Gallorum
Rex infir-
mus mu-
sicâ petiti le-
vatur.

Anno igitur prænotato secundâ die mensis Junij Margaritha Parisium ingreditur infans puella, & paulo post ad Ludovicum Regem deducitur, ubi jacebat infirmus, festumque desponsationis communi lætitiâ celebratur. Non erat Ludovico à morbo requies: seque indies magis ac magis debilitari sentiebat, & mortis metu angebatur; nemo enim fuit illo vivendi cupidior. Hinc Turonum se portari jubet, excogitans à Musica valetudinis suæ levamen querere. Quam ad rem accersiri mandat omnis generis musici instrumenti lutores, quos centum & viginti convenisse constat. Inter quos fuerant ovium pastores, qui multos dies non procul à Regis cubiculo continenter modulabantur ejus consolandi causâ, & ne somno quò gravabatur nimium succumberet; quanquam nihil auriparum relevaretur.

Justit

Iussit præter hoc hominum genus alterum longè diversum ad se convenire, solitarij namque & qui Eremum incolebant homines, quique opinione sanctitatis plurimi æstimabantur, foeminae quoque spectatae Religionis Turonum convenerunt; quibus id negotij mandatum est, Deum indefinenter orare pro salute Regis, ut vivere diutius posset; erat enim cupidissimus vitæ. Sed mortis definitæ terminum nemoproducere potest. Moritur ergo post multa & prius inaudita sine fructu excogitata medicamina in palatio Turonensi anno prænotato penultima die mensis Augusti, & in templo Divæ Mariæ semper Virginis apud Clery sicut vivus ordinaverat sepultus est.

Post Ludovicum regnavit super Gallos filius ejus Carolus octavus, annis fermè quatuordecim, puer sex annorum, cum regnare cepisset: & fœdera rupit, quæ pater cum Archiduce Maximiliano statuerat, Margarethamque sibi ut diximus desponsatam, remisit in Flandriam ad patrem, cupiditate Ducatus Britanniae minoris incensus, cujus Dominam nomine Annam jam ricè Maximiliano sponfam, præripuit violato jure uxorem.

Anno prænotato, septima decima die mensis Julij, Joannes de Colenhaußen Abbas Monasterij sancti Martini præfatus in Spanheim Ordinis Divi Patris Benedicti auctoritate Alberti Moguntinae Ecclesiae administratoris & Fratrum postulatione factus est Abbas Cœnobij Sanctorum Marcellini & Petri Martyrum in oppido Selgenstatt, & præfuit ibidem annis novem. Postea senio gravatus & morbo Abbatiam resignavit: & mensibus triginta supervixit: vir doctus, religiosus, integer, & omni tempore honestæ conversationis.

Eodem anno vicefimâ nonâ die mensis Julij, ego Joannes Trichemius patriâ Moellanus tantâ successione indignus contratum meorum electione Abbas in Spanheim quintus atque vicefimus fui electus, præsentibus Hermannò sancti Jacobi prope Moguntiam, Contrado sancti Joannis Baptista in Ringaugia, & Joanne supra dicto in Selgenstatt Monasteriorum Ordinis nostri Abbatibus. Confirmatus autem per administratorem Ecclesiae Moguntinae Albertum, & ordinatus à Bertholdo Padiadense, Pontifice ejusdem Pontificatu Vicario, Spanheimensi Monasterio inuicis præfui annis viginti tribus, mensibus duobus, & quatuordecim diebus. Quibus in paupertate magna & multis laboribus exactis, quorundamque perfidiâ exacerbatus animo Abbatiam sancti Jacobi Apostoli apud Wirzburg, in qua hoc historiarum opus lucubravi, Fratrum electione assumpsi, & Spanheim cum ingratis Cynonotis voluntariè resignavi, ut suo loco inferius veniet dicendum.

Anno prænotato, sextâ decimâ die mensis Novembris, Heidelbergæ nascitur Elisabeth in ordine liberorum quintogenita Philippi Comitis Palatini Bavariaeque Ducis, & Principis Electoris. Hæc postea cum annorum esset quindecim, Wilhelmo Hassorum Landegravio nupsit, apud Franckenfurt oppidum regni celebratis magnâ pompâ nuptijs. Quo infra biennium sine liberis mortuo ad Patrem revertitur: & paucis in viduitate annis exactis secundo nupsit Philippo Marchioni de Baden filio Christophori magnifici Principis Badensis.

Anno etiam prænotato Georgius Abbas Monasterij hujus Hirsaugiensis ambitus primum latus, quod ejus antecessor Abbas Bernardus, ut supra

Ludovicus
Rex Gallo-
rum unde-
cimus Tu-
ronis mori-
tur.

Carolus
octavus re-
gnavit Gal-
lia post Pa-
trém annis
xiv.

Joannes de
Colenhau-
ßen fuit Ab-
bas in Sel-
genstatt
annis ix.

Joannes
Trichemius
fuit Abbas in
Spanheim
annis xxv.

Elisabeth
Comes Pa-
latina Hei-
delbergæ
nascitur.

diximus, inchoaverat, perficere ſtatuit. & ad finem teſtudinem perduxit. Alias etiam ſtructuras in Monafterio, & exinde in curtibz continuando aſſumpſit, quas tamen omnes propter brevitatem ſui regiminis conſumere non potuit.

Cœnobium
Monialium
in Seebach
reforma-
tum.

Eodem quoque anno Georgij Abbas de commiſſione Ludovici Spirenſis Eccleſiæ antiſticis reformavit Cœnobium Monialium S. Laurentij Martyris in Seebach noſtri Ordinis, quod parum diſtat à Monafterio Limpurgenſi. & vitam in eo regularem introduxit. Aliud quoque Cœnobium Monialium neſcio cujus Ordinis in Sefflingen, idem ad religionis obſervantiam reformavit.

MCCCLXXXIV.

Anno Georgij Abbatis II. Indiſione Romanorum II. hyems ſatis nivola fuit & putrida: eodẽque anno primâ die menſis Maij, obiit Al-berthuſe Saxoniz Ducibuſ Adminiſtrator Eccleſiæ Moguntinæ anno ætatis ſuæ viceſimo, adminiſtrationis verò ſuæ ſecundo bonæ ſpei adoleſcens: cujus Cadaver cum honore debito in majori Eccleſia ſepelitur. Poſt cujus mortem Bertholduſ ex Comitibz de Heffenberg Decanuſ per Canonicos unanimi conſenſu eligitur: & confirmatuſ ab Innocentio Papa octavo, ſequenti anno in Archiepiſcopum à Joanne Dalburg Wormatienſium Antiſtite Moguntiz ordinatur. Præfuit autem in Archiepiſcopatu annis uno & viginſi, vir aſtutus conſilio, & æſtimationis inter Principes magnæ, qui mox in principio ſui Pontificatuſ Clerum durè ſatis gravare cepit: pecuniam exigendo, quam ſubſidium vocat, per Cenſuras Eccleſiaſticaſ, ultra quàm eatenuſ fieri conſuevit, non ſolum à ſecularibz, ſed etiam à Clauſtralibz, quos præ cæteris, neſcio cauſam, aliquantulum durius aſpernabatur. Erat alioquin Princeps magnificuſ, qui cunctis Germaniz optimatibz Ingenio, Prudentiâ, Sapientiâ, conſilio, rerumque magnarum experientiâ facilè præſtabat: ad cujuſ ſententiam Rex Maximilianuſ quaſi ad Patris aurem pendebat. uſpote qui Archicancellarij officium in ejus palatio multo tempore ſequendo Curiam prudentiſſimè adimplevit.

Bertholduſ
Comes de
Heffenberg
ſit Archie-
piſcopuſ
Mogunti-
nuſ.

Eodem anno in menſe Auguſto, mortuſ eſt Sixtuſ Papa quartuſ Pon-tificatuſ ſui anno XIII. apud S. Petrum in Vaticano ſepultuſ impenſis Juliani Cardinaliſ S. Petri ad Vincula ex fratre nepotiſ, qui poſt Alexandrum ſextum factuſ eſt Papa Juliuſ ſecunduſ. Creaverat enim Papa Sixtuſ toto ſui Pontificatuſ tempore Cardinaleſ viginſi: inter quos Julianuſ S. Petri ad Vincula ex fratre nepoſ unuſ extitit: qui patruum ſicut diximuſ pom-poſè nimium ſepelivit. Hic Papa Sixtuſ feſtum Præſentationiſ Beatæ Mariæ ſemper Virginis inſtituit. & ſolemnitatem Conceptioniſ ejus con-firmavit. Feſtum quoque S. Annæ aviæ Chriſti, & S. Joſeph nutritij Domini in Eccleſia fieri juſſit.

Sixtuſ Papa
quartuſ
mortuſ.

Innocen-
tiuſ ſit Papa
octavuſ,
qui annuſ
præſuit
VIII.

Sixto in Pontificatu Romano ſucceſſit Joanneſ Baptiſta patria Genneniſ, Cardinaliſ Preſbyter tituli S. Cæciliæ, qui dictuſ Innocentiuſ VIII. Eccleſiæ præfuit annis VIII. diebuſ ſex atque viginſi, vir optimuſ, affa-biliſ, manuſctuſ, eloquio facunduſ & comiſ, morumque honeſtate ac maturitate inſignis. Hic Innocentiuſ Papa Lupoldum Auſtriæ olim Ducem ſignis & miraculiſ coruſcantem Sanctorum Catalogo ad inſtan-tiam FridERICI Cæſariſ tertij adſcripſit.

Anno

Anno prænotato, vicesimâ primâ die mensis Februarij, natus est Joachim Brandenburgensium Marchio, Stetinensium Pomeranorumque Dux, sacri quoque Imperij Archicamerarius, ac Princeps Elector, filius Joannis Marchionis & nepos Alberti, qui cum esset annorum decem & septem, Joannis Danorum Regis filiam duxit uxorem, de qua genuit filium paterni nominis Joachim: & alterum nomine Joannem: duas quoque filias, quarum nomina memorie non occurrunt, sperantes quoddam liberos habiturus sit cum tempore plures.

Ille princeps Joachim ad litteras à Patre in juventute positus, quantum profecerit in lingua latina, testes sunt mecum omnes, qui noverunt eum. Non solum latinè legit, intelligitque perfectè, verum etiam, quod rarissimum est apud Germaniæ Principes, latinè scribit ornatas concinnas & disertas epistolas suo ingenio, adinventione, & manu. Nam & S. Pontifici decimo Leoni nuper proprio ingenio & manu facundiâ latinâ plenam scripsit & misit Epistolam. Interfuimus olim pluries, quod cum Raymundo Cardinali S. Mariæ novæ Sedis Apostolicæ Legato in mensa loquebatur omnia non modò latinè, sed etiam ornatè in tantum, quod cuncti mirabantur assidentes. In historijs tam veterum quàm novorum peritus & studiosissimus est. In Mathematicis quoque disciplinis super omnes, quos noverim, Principes eruditus. Mirabili, & prope divino viget ingenio, quo factum est, ut sine difficultate magna evaserit doctus: omniumque doctorum eruditorumque hominum Mæcenas, amator & promotor omni tempore singularis. Cujus sententiæ fidem confirmat, & quanti pendat viros literarum studio deditos, ostendit Gymnasium illud generale, quod apud Frankensurt oppidum suum, cis Oderam, novum instituit, privilegijque multis & necessarijs proventibus magnificè dotavit, ad quod viros undecumque doctissimos magnis beneficijs adscivit. Ejus conversatio cum doctis est assidua, quorum in sua curia nutrit multitudinem copiosam: in quos non tantum verbis affabilis, sed etiam donis munificus est.

In moribus & verbis maturus & non severus, jucundus, non dissolutus, humanus, non crudelis, mansuetus, non superbus. Et quanquam rei theoricæ, Philosphicæ maximè deditus, principatum tamen suum non minùs diligenter, quàm prudenter modestissimè gubernat. Subditis charus: bonis per dignationem socius: malis reprobis judex & censor austerus: Justitiæ cultor & amator est maximus: quippe qui nullius in judicio personam recipit: reum pro muneribus neminem absolvit. Verùm quia tranquillius adhuc vivit in humanis, ratio nos admonet, ne calamum ultra laxemus.

Anno prænotato vini abundantia crevit ubique terrarum per Germaniam totam: ubi vitium exercetur cultura, quantam nullus mortuum præcessisse in memoriam potuit revocare. Nec prius nota fuit hæc vini copia tanta, quam in vindemia botros colligere homines capissent. Quo factum est, ut multis vasa deficerent: cum pro tanta vini multitudine se paucissimi præparassent. Vendebatur tum vini plaustrum pro uno aureo nummo, & vas pro tribus. Henricus Abbas in Weistenburg, cui hoc anno vini plaustra creverunt, sicuti ejus ab ore audi, quater centum, sub eadem vindemia propter defectum vasorum centum sexaginta plaustra

Joachim
Marchio
Brandenburgensis
laudatissimus.

Joachim
Marchio
amator,
cultor &
benefactor
doctorum.

Joachim
Marchio
Justitiæ
cultor,
pius, mansuetus &
rectus.

Vini abundantia in-
audua.

Ruſtico-
rum ingra-
tudo Dei
fuit benefi-
cij provo-
cata.

Georgius
Abbas Hir-
ſaugienſis
XL. reſi-
gnat.

ſtra vendidit pro totidem florenſis monetæ communis. Venditores erant multi: emptores verò pauciſſimi. Nam uſque adeò vinum hoc anno viluerat. quod multi vini cultores cæmentationes parietum non cum aquâ, ſed veteri vino maluere conficere. Alij propter valorum penuriam, ut novum reciperent, vetus in terram effuderant. Plures etiam non habentes vaſa pro tanta vini ſufficiencia multitudine, botros in vitibus dimiſſos colligere deſpexerunt: nonnulli quoque ruſticorum in rabiem verſi, cum Deo gratias agere dubiſſent, in blaſphemiam ora laxârunt, verba fundentes, quæ non expedit recitare. Sed in ſequentibus annis vindictam ingratitudo recepit.

Eodem anno, xxx. die menſis Septembris, quæ fuit ſolemnitate S. Arch-angeli Michaelis feſtiva, Georgius hujus Monaſterij Hirſaugienſis Abbas, conſiderans ſe ad curam paſtorales propter multas condiciones non eſſe idoneum, Abbatiam propriâ ſpontè ac liberâ voluntate anno regiminis ſui ſecundo reſignavit. Fuit autem Georgius iſte Abbas homo ſenex, manuſetus, atque tranquillus amator pacis & quietis. Verùm quia hujus Monaſterij Abbatia virum requirit laborioſum expertum in multis, & ſuper omnia vigilantiffimum, qui non ſolum ſpiritalia diligentiffimè curet, ſed etiam temporalia prudenter adminiſtret, humeris ſuis impor- tabile onus voluntariè depoſuit, & reverſus ad privatæ converſationis tranſitum biennio ſupervixit. Cui Fratres pro ſuſtentione vitæ annuam penſionem aſſignârunt certam pecuniarum ſummam, honeſtam hominis ſenectutem providè cogitantes. Nec diu poſteâ cum ille apud exteros ſibi deligeret manſionem, Blaſius Abbas & Fratres religioſâ intentione contradixerunt, aſſerentes illum non debere cum alterius profeſſionis hominibus habere manſionem, ſed potius inter noſtros regulariter con- verſari. Fit tandem Spiræ inter eos concordia per Hermannum Abba- tem S. Jacobi Moguntinum, & alios convocatos tali ſub conditione, quod in prioratu Richenbach Monaſterio Hirſaugienſi abſque medio ſubjecto reliquum vivendi tempus cum ſua proviſione debeat ſeorſim reſidere tranquillus, quod & fecit quamdiu ſupervixit, obiit enim quartâ die menſis Auguſti, anno Blaſij Abbatis ſuccedentis ſecundo.

De Blaſio hujus Monaſterij Hirſaugienſis

Abbate XLI. qui præfuit annis xviii. menſibus ix.
diebus xvii. & varijs geſtis.

Blaſius fit
Abbas XLI.
anno xlv.

Anno Dominicæ Nativitatis MCCCCLXXXIV. Indictione Romanorum ii. poſtquam venerabilis ſenior Georgius Abba- tiam in manus, ut dictum eſt, ſui conventus liberè depoſuit & reſignavit. Prior cum Fratribus die præſtiturâ pro novi pa- ſtoris electione ad locum Capitularem unanimis convenerunt. Præmiſſis autem celebrationibus Miſſarum & orationibus conſuetis, Blaſium, qui major cellerarius aliquandiu fuerat, in Abbatem hujus Monaſterij xli. una- nimi voto elegerunt, qui confirmatus à Ludovico de Helmſtatt Spiren- ſium Epifcopo, & ſolemni pompâ ordinatus, præfuit annis xviii. menſi- bus

bus IX. diebus XVII. vir staturâ non incompotus, longior tamen, quam brevis, corpore macilentus, & congruâ membrorum proportionem dispositus, capillis simul & supercilijs nigrescentibus. Patriâ Suevus erat ex Oettingen oppido natus, parentibus liberis ortus atque honestus, Patre Henrico, matre verò Catharina genitus. Qui florida in ætate apud Hirsaugiam Monachus factus multo tempore sub Abbate Bernardo majoris Cellerarii, sicut dictum est, strenuè gessit officium, & secundum D. P. N. Benedicti sententiam omnia fideliter pro fratrum necessitate ministravit. Erat sanè vir magnæ prudentiæ & industriæ singularis, qui natus ad ardua videbatur, ingenio subtilis & ad quælibet præcogitanda promptus & callidus, quem nemo facilè deceiverit: animo constans & imperterritus, qui non cedere adversantibus novit, sed vincere potius, & triumphare. In agendis & procurandis rebus Monasterij temporalibus multum fuit diligens, providus, & circumspectus, & substantiam rei familiaris in utroque officio valdè ampliavit. Post mortem Bernardi Abbatis in ea turbatione, quam sub Georgio diximus exortam, dolo & suggestione quorundam amulorum ad breve tempus exulare coactus fuit apud fratres Weissenburgenses, sed inde revocatus cum honore ad Monasterium, non diu post in Abbatem sublimatur. Non reddidit vicem his, qui exulandi præstiterant causam, sed omnes patienter toleravit, sciens dixisse Judicem universorum: *Mihi vindictam. Et ego retribuam.* Hâc sententiâ motus ad injurias fratrum patientissimus fuit, & contumelias sibi quandôque illatas prudentissimè diffimulavit: suâ enim prudentiâ vixit omnes motus subditorum, qui nonnunquam facis protervè in eum pravorum consilio surrexerunt. Quæ scribimus, non ad ignominiam præsentium Hirsaugiani Conventus Monachorum, sed ad cautelam futurorum ut referantur, obsecramus.

Blasij Abbas
is Patria,
parentes,
motus &
vita.

Blasius Ab-
bas ad in-
urias pa-
tient.

Paucis ante mortem ejus annis diabolo seminante ac pravo hominum consilio interveniente, magna inter Abbatem ipsum & Conventum fuit suborta dissensio, nullâ existente legitimâ causâ, propter quam dissentire ab invicem debuissent, sed erant quidam aliarum Professorum Religionum sciculi simul, & nonnulli sæculares, qui varijs modis pacem inter eos crebrò perturbabant. Crevit in tantum dissensio, quod Patres de Annali Capitulo unionis & observantiæ Bursfeldensium quatuor deputaverunt Abbates, quorum unus eram, ut Monasterium visitarent, & discordantes revocarent ad pacem. Visitavimus haud minùs terrib. & semel inquietatum pelagus vix tandem cum multis laboribus, nec sine magnis Coenobij expensis ad tranquillitatem potuimus reducere. Et quamvis dissensionum causæ nec magnæ essent, nec legitimæ, quia tamen ex commissione Præsidentium toties visitare cogebamur, jam ab ista, jam verò ab alia parte vocati. Hirsaugiensum nomen, honor & gloria non solum per Sueviam, sed per totam unionem nostram ubique non parvum sumpsere detrimentum, alijs Abbatem, alijs verò Conventum, nonnullis utrôque damnantibus. Postremò in se reversi Monachi sanis acquievère consilij (erant enim plures inter eos viri prudentes) recognitiq; diaboli versutis pacem receperunt oblatam. In omnibus Blasij prudentiam consideravimus prævalere malignitacibus temporum, qui passus injuriam, quasi nesciret, diffimulavit.

Dissensio
inter Bla-
sium Abba-
tem & Con-
ventum
gravis.

U u u

MCCCLXXX.

MCCCCXXXV.

Bertholdus
in Archie-
piſcopum
Moguntia
conſecra-
tus.

Anno Blaſij Abbatis I. Indictione Romanorum III. in Dominica media quadrageſimæ, quâ *Letare Jeruſalem* pro Miſſæ Introitu cantari conſuevit in Eccleſia Dei. Bertholdus ex Comitibus de Hennenberg in Archiepiſcopum Eccleſiæ Moguntinæ electus & confirmatus, Moguntia conſecratus eſt miniſterio Joannis Camerarij Dalburgij Wormatiensis Episcopii, coſtantibus ſibi Ludovico de Helmſtatt Episcopio Spireniſi, & Bertholdo Panadenſe Episcopio, qui Vicarius erat in Pontificalibus Archiepiſcopi Moguntini. Aſtabant etiam ſuis ornamentis thiarique induti Abbates noſtri Ordinis Hermannus Abbas ſancti Jacobi Moguntinus, Conradus Abbas ſancti Joannis in Ringaugia, Joannes Abbas in Selgenſtat, Anſelmus Abbas in Limpurg, Joannes in Blidenſtat, Conradus Abbas in Amorbach Herſipolenſis Diceceſis, Joannes Trithemius Abbas in Spanheim, & alij tam noſtri Ordinis, quam Ciſterciensis ac Præmonſtratenſis complures.

Capitulum
Ordinis no-
ſtri Provin-
ciale xxx.
Auguſtæ
celebratur.

Eodem anno Dominicâ tertiâ poſt Paſcha, quæ fuit xxiv. dies menſis Aprilis, celebratum eſt quintum atque viceſimum Ordinis noſtri Capitulum Provinciale apud S. Udalricum in Auguſta, in quo præſederunt Joannes S. Egidij in Nürenberg, Henricus ſanctorum Petri & Pauli Apoſtolorum in Weiſſenburg, Paulus in Elchingen, & Joannes Trithemius ſancti Martini in Spanheim Ordinis memorati Abbates. Verba fecit Weiſſenburgenſis.

Abbas cum
Monachis
ſuis in ſala
apoſtaſi
ab ordinat.

His etiam temporibus Abbas & Monachi Cœnobij Salſenſis in Diceceſi Argentinſi Ordinis noſtri, confictis falſis, & emenſis narrationibus ſuis Innocentium Papam malè informantes, habituque ſacræ Monastiæ Religionis abjecto temerè ab Ordine reſceſſerunt. Monasterium in Eccleſiam ſecularem tranſferentes, & facti ex Monachis reprobis malis atque perverſis Canonici peſſimi, diſſolutiſſimi, Deoque mendaces, & Angelis apoſtataſibus ſimillimi, non diu ſupervixerunt, ſed morte horrenda in brevi omnes ſublati pœnas temeritatis ſuæ dederunt. Simile contigit omnibus, qui noſtris temporibus ſimilia præſumpſerunt.

Joannes fit
Abbas
Bursfelden-
ſis.

Anno prænotato, ſecundâ die menſis Januarij, hoc eſt, in octavis Proto-Martyris Stephani, obiit Theodoricus Abbas Monasterij ſanctorum Thomæ & Nicolai apud Bursfeldiam, qui tertius fuit in obſervantia regulari, homo integerrimæ converſationis, qui multa fecit bona pro reformatione Ordinis noſtri per Saxoniam. Poſt hunc Joannes in Abbatia ſuccedens præfuit annis ſedecim, menſibus quatuor, vir & ipſe, multum religioſus, qui plura in Monasterio ædificia ſumptuoſa de novo conſtruxit.

Atrebatum
à Maximi-
miliano
capitur.

Eodem anno ſextadecimâ die menſis Martij horâ circiter quartâ, fuit magna ſive totalis defectio ſolis, quam Græci nominaverunt ecclypſin, quam Fratres multi curioſius, & ſine medio per apertum intuentes, non parvam acuminis videndi læſionem per dies manentem plures acceperunt.

His etiam temporibus Ludovico Rege Gallorum undecimo, ut paulò ante dictum eſt mortuo, & Carolo filio ejus adhuc puerulo ſuccedente, non immemor Archidux Maximilianus eorum, quæ Galli ſæpius contra fidem juratam egiffent mala, contractis copijs de Flandria movens in

in Picardiam, Atrebatensem urbem noctu ingressus capit nullo resistere, vel audente, vel potente; Praefectum urbis dormientem interceptit. Post menses aliquot arcem ad maiorem mercatum, & munitiones civitatis adversum oppidum sancti Vedasti à Ludovico Rege Gallorum exstructas funditus subverterunt. Antiquo etenim jure ad Regnum Germaniae pertinet Atrebatum.

Civitas Atrebatensis à Maximiliano Archiepiscopo capta.

Anno praenotato, Innocentius Papa VIII. magistro Insulae Rhodiorum mandavit, nescio unde motus, ut Zizimum fratrem Bagiasich Regis Turcarum ad se Romam transmittat. Itaque ad Papae instantiam Zizimus per Priorem de Alvernia Romam perductus est, & mansit ibidem annis novem. Postea Carolo Regi Gallorum à Papa Alexandro donatus & abductus, non diu vixit.

Zizimus frater Turcarum Regis captus Romam missus.

Eodem quoque anno Blasius hujus Monasterij vigilantissimus Abbas plura comparavit suo Coenobio bona, inter quae duximus annotare subiecta. In primis auxit & ampliavit proventus annuos in Waldeck & villa Kenthen, in summa librarum Hallensium octoginta quinque super fundo, qui nuncupatur feudum piscatoris. In eodem loco fundum specularem dictum pro libris Hallensium octoginta quinque similiter comparavit. Curtem quoque in Schaffhausen à sacerdote quodam de Wil nomine Wolfigango emit pro florenis aliquot, & Partem fluvioli nuncupati die Wuren pro triginta libris Hallensium comparavit.

Blasius Abbas in diversis locis plura comparavit bona.

MCCCCLXXXI.

Anno Blasij Abbatis secundo, Indictione Romanorum quarta, Wilhelmus de Arenberg, qui Joannem de Burbon Episcopum Leodiensem ante quadriennium sicut dictum est prius infidiosè occiderat, per fratrem succedentis Episcopi Joannis de Horn simili dolo capitur, & doctus Trajectum superius oppidum juxta Mosam capite truncatur. Sicut fecerat, ita factum est ei, & qui pactum violavit manum temerè mittens in Christum Domini, fidem invenire non meruit, quam ipse minime servavit. Composuerat enim prius cum Joanne de Horn Leodiensem antistite super parricidio in antecessorem ejus commisso, & pace reformatà inter eos nihil suspicabatur mali de aliquo. Ejus occasione sceleris plura sunt mala subsecuta: Rupertus etenim de Arenberg fratris necem vindicans, Leodiensem inimicus factus est, & multa eorum millia passim occidit.

Wilhelmus de Arenberg peremptor Episcopi Leodiensis occiditur.

Eodem anno, vicesimâ die mensis Februarii, quae fuit secunda feria post Dominicam Reminiscere in quadagesima, Franckenfurt oppido Regali in Ecclesia S. Bartholomaei Apostoli Maximilianus Archidux Austriae, ad instantiam Friderici Imperatoris terrij genitoris sui praesentis in Regem Germanorum electus est, annum agens aetatis tricesimum primum, cujus Electores isti fuerunt: Bertholdus ex Comitibus de Hennenberg Archiepiscopus Moguntinus, Joannes ex Marchionibus de Baden Archiepiscopus Trevirorum, Hermannus ex Landgravijs Hassiae Archiepiscopus Colonienfis, Philippus Comes Palatinus Rheni, Ernestus Dux Saxoniae, & Albertus Marchio Brandenburgensis.

Maximilianus Archidux in Germaniae Regem eligitur.

Eodem anno post Festum Dominicae Resurrectionis, Maximilianus Rex cum principibus multis navigio descendit ad Coloniam, indeque per terram ad Aquasgrani, ubi cum magna pompa & solemnitate Patre

Maximilianus Aquasgrani coronatur.

U u u 2 Imperatore

Maximilia-
ni Regis
Germano-
rum tituli
uſuales.

Imperatore aſtante per miniſterium Hermanni Archiepiſcopi Colonienſis ſupra dicti juxta conſuetudinem antiquitus introduſtam quintâ die menſis Aprilis, quæ fuit quarta feria poſt *Quaſi modo geniti*, in Regem Germanorum inungitur & coronatur, qui deinceps hodie regnat feliciter titulum hujusmodi habens. *Maximilianus Dei gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus, Hungaria, Dalmatia, Croatia, &c. Rex, Archidux Auſtria, Dux Burgundia, Lotharingia, Brabantia, Stiria, Carinthia, Carniola, Limburgi, & Geldria, Comes Flandria, Habsburgi, Thiroliſ, Phiriſ, Kiburgi, Aribiſi, & Burgundia, Palatinus Comes Hannonia, Hollandia, Selandia, Namurci, & Zuſſephania, Marchio S. R. I. Burgundiæ, Landſgravius Alſatia, Dominus Friſia, Sclavonia, Portus Naonis, Salinarum, & Mechlinia, & cetera.* Sunt & alia quædam in ejus jure dominia, quorum titulis ubique non utitur.

Albertus
Marchio
Branden-
burgienſis
obiit.

Eodem tempore, quo Maximilianus apud Franckenfurt in Regem fuit Germanorum electus, obiit ibidem Albertus Marchio Brandenburgienſis Princeps Elector, bellicoſiſſimus, qui multa prælia geſſit, & quaſi omni tempore victor glorioſus evaſit. Reliquit autem duos filios Joannem & Fridericum, quorum primogenitus ipſe Joannes patri mox in Electoria dignitate ſuccedens, duos genuit filios. Joachim Principem Electorem, & Albertum Archiepiſcopum Magdeburgienſem, Annam, quæ nupſit Duci Holſatenſi, & Urfulam, quæ nupſerat Henrico Duci Megalopolitano, & ante biennium mortua eſt. Fridericus autem duxit uxorem filiam Regis Poloniæ nomine Sophiam, quæ peperit ei Caſimirum, Albertum, Georgium. Fridericum. Joannem. & quatuor filias, quarum nomina præter Barbaram memoria jam non occurrunt.

Lex pacis
dicta der
Landfried
ab Impera-
tore condi-
ta.

Anno etiam prænotato *Fridericus Imperator tertius* convocatis regni Principibus apud Aquasgrani, filio jam, ut diximus, in Regem coronato, legem de pace decennali ſervanda tulit, in qua univerſis & ſingulis regno & imperio ſubjectis mandavit, ut pacem per annos decem ſervarent ad invicem, neque alter alterum viâ facti in perſona, vel in rebus offenderet. Contrarium facientes banno Imperiali ſubjicit, ita videlicet, quod nulla declaratione præmiſſâ, in perſonis & in rebus à quolibet impunè ſpoliari poſſint.

Eodem anno decimâ die menſis Februarij, natus eſt Heidelbergæ oppido Georgius ſextogenitus Philippi Comitis Palatini Baviaræque Ducis, qui poſtea major Præpoſitus fuit Eccleſiæ Moguntinæ, & hodie vivit Epicoſopus Spirenſis, electus & confirmatus, annum agens ætatis leptonum atque vigelimum.

Abbas in
Zwiſſalten
contra
Tutorem
ſuum fru-
ſtræ cogitat.

Anno etiam prænotato, Monaſterij Zwiſſalten noſtri Ordinis, Conſtantienſis Dioceſis Abbas, novitate ſua querens diſturbia, ſeſe unâ cum dicto Monaſterio ſuo à tuitione Comitum de Wirtemberg tentavit ſubducere, & defenſioni Auſtriæ Ducum in toto commendare. Acceptum igitur vexillum Sigismundi Archiducis Auſtriæ, qui morabatur in Inſpruck, ſuſpendit in Monaſterio, ut ſignum alienatæ tuitionis eſſet maniſeſtum. Quod cum audiſſet Comes Eberhardus Barbatuſ, Monaſterium potenter intravit, vexillum Ducis Sigismundi depoſuit, laceravit, projectumque in terram pedibus calcavit, repoſuitque ſuum, quod propterea attulerat. Eâ de re magnam Friderici Imperatoris tertij indignationem contraxi

contraxit, interveniente tamen rege Maximiliano gratiam rursus promeruit. & tuitionem retinuit.

Anno item præsignato parum vini crevit, unde & pretium ejus valdè ascendit, quare multorum ingratitude satis clarè vindicata: anno namque abundantiae vini, de qua paulò superius fecimus mentionem, centum vini plaustra nobis creverunt in Spanheim, sequenti anno, hoc est, ab isto proximo de omnibus crescentijs, decimis, & censibus unum duntaxat plaustrum habuimus. Anno autem qui fuit secundus ab anno copiarum prædicto, hoc est, isto prænotato, duo tantum plaustra nobis provenerunt ex omnibus. Et vini plaustrum, quod abundantiae anno vendebatur pro uno floreno, hoc anno pro viginti vix poterat inveniri, frumentorum, nihilominus vile pretium fuit. Nam tria siliinis maldra pro uno dabantur floreno, nec erant, qui emerent.

Eodem anno quarta die mensis Augusti, obiit in Cella S. Gregorij Papæ apud Richenbach, quæ prioratus est Monasterio Hirsburgensi sine medio subiectus, Georgius quondam hic Abbas ante Blasium, ibidem sepultus. Hoc etiam anno Blasius Abbas quasdam possessiones in valle Waldeck pro centum florenis à quodam Andrea Steiden emptione perpetuâ comparavit. Denique pro agris & pratis nonnullis prope castrum Waldeck centum quinquaginta exposuit, & in Wil censum duorum aureorum pro quadraginta florenis eodem anno Monasterio comparavit.

Georgius
quondam
Abbas hu-
jus Mona-
sterij obiit.

In fine hujus anni vicesimâ quintâ die mensis Decembris, hoc est, in Feste Nativitatis Domini Nostri Jesu Christi, obiit Conradus de Rotenberg Hassius, Abbas montis sancti Joannis Baptiste in Ringaugia, & in Abbatia Australi sepeliitur ante altare sancti Benedicti: vir doctus, religiosus, & in observantia regulari studiosissimus. Qui cum esset amator & Capellanus Beatæ Mariæ semper Virgini devotissimus, scripsit in ejus laudem satis pulchrum & commendabile volumen, sumpta de singulis membris ejus (sub titulo botri) materia laudis, cui titulum convenientem imposuit talem: *De Vinca Domini Sabaot. Et incipit: Fundamenta ejus in montibus sanctis.* Lucubravit & alia nonnulla, quorum titulos in libro de scriptoribus Ecclesiasticis per ordinem consignavimus. Ad hujus devotissimi Patris sepulchrum nos tale lusimus Epitaphium, & in tabella scriptum parieti affiximus.

Conradus
Abbas
montis
S. Joannis
vir sanctus
obiit.

*Siste parum gressus, paulùmque morare viator,
Conradi Rotenberg hic quia busta vides.
Monsacer hunc tenuit, Rhenus quem conspicit annis,
Moribus, ingenio par cui nullus erat.
Hujus Cunobij fuerat clarissimus Abbas,
Virtutum cultor Religionis amans.
Primus enim nostra jecit fundamina vita,
Quæ Bursfeldensi nomine clara viget.
Sobrius, & castus pius, integer, atque quietus,
Cui cibus & cultus parvus & asper erat.
Hic etiam magno Christi genitricis amore
Capius erat, laudes scripsit & ille suas.*

Conradi
Abbatis
Epitaphium
à Joanne
Frischemio
compositum.

U H N 3

Ipsa

*Ipſe pius magno fratrum dilectus amore,
 Extinctuſque die, quæ ſacra virgo parit.
 Ergo Deum juſta cunctis ratione precamur,
 Ut ſibi ſidero dei reſidere polo.
 Hos tibi pro merito poſui Triſthemius Abbas,
 Quem tua de Spanheim vota tulere patrem.*

Ordinarii, & Cœmoniarum Ausur.
 Interfuit enim Electioni meæ, ut ante triennium eſt dictum: *Fecit noſtra fundamina viſa.* Quoniam mandato Capituli annalis, Ordinarium divinatorum ſimul & conſtitutiones obſervantiæ noſtræ, quas uſitato nomine ceremonias nuncupamus, ipſe lucubravir, emendavit, diſtinxit, & impreſſioni commendavit.

Bingionum cum ſuis Dominis pro venatione diſtinctio.
 Anno item prænotato magna inter oppidanos Bingienſes & Dominos eorum Canonicos majoris Eccleſiæ Moguntinæ fuit ſuborta diſſenſio, propter venationes in nemore Bingionum, quarum uſum à multis retrò annis oppidani (ut aſſerebant) liberum ſemper habuerant, & in poſſeſſione quieti. Contradicebant hiſ Canonicis, & omnem ejus venationem interdicerent, hanc libertatem venandi non oppidanis, ſed ſibi ut Dominis eorum ſolis competere aſſerebant. Interpoſuit Bertholdus Archiepiſcopus vires ſuas ad concordandum, audituſque querelis partium pro Canonicis tulit ſententiam, & oppidanos non debere intendere venationibus, nec jus habere venandi penitus judicavit. Hoc ſuum decretum litteris atque ſigillis confirmatum, partibus perpetuò tradidit obſervandum. Conſenſit abſque voluntate ſenatus, non jure ſed injuria vociferans judicatum: cum (ut ipſi dicebant) à tempore, cujus initium nemini ſit memoria, & jus venandi ſemper habuerint & uſum. Non diu ſtetit violenta concordia; dolentes namque Bingij præreptam ſibi venationem avitam, contemptis ſpectiſque litterarum monumentis jam pridem datis & acceptis, jus venandi reſumere ſuum tentaverunt antiquum. Armata igitur multitudo juvenutis quadam die cum canibus & retibus venatorijs in ſylvam miſerunt, exiſtimantes ſe tali uſurpatione præſcriptionem poſſe continuare interciſam. Verùm ſecus quàm ſperaverant accidit. Archiepiſcopus enim Bertholdus ad inſtanciam Canonicorum cum quadringentis viris armatis ad Bingen ſecretiùs rediit, & ante lucem mane per poſticum ad caſtellum Klopp, quod oppido in monte adjacet, intromiſſus fuit. Semper enim Canonici ſuum in eo caſtello ſolent habere præſidium. Igitur viceſimâ ſeptimâ die menſis Novembris, anno præſignato, memoratus Archiepiſcopus ad arcem Bingionum latenter intromiſſus, ad ſe vocavit ſenatum: quorum alios conſecit in vincula carceris, alios extra Dioceſin proſcripſit. Prima dehinc die menſis Decembris Senatum, Scabinos, Judices, & Officiales novos inſtituit, & rempublicam pro ſuo arbitrio reformavit. Ne verò in emptionibus, locationibus, & impignorationibus bonorum immobilium doli committerentur, & fraudes, novum ſenatui dedit ſigillum atque commune. Prius enim quilibet Jux ſive ſcabinus quaſlibet litteras venditionis coram ſe lectas ſuo roborabat ſigillo: fiebantque deceptiones multæ; cum ſæpius una domus aut vinea impignoraretur aut venderetur duobus.

Bingiones factam ſuam per venationem concordiam violaverunt.

Bingionum Senatus proſcribitur veteris, inſtituitur novus.

MCCCLXXXVII.

MCCCCXXXVII.

Anno Blasij Abbatis tertio, Indictione Romanorum v. in mense Martio. Nicolaus mirabilis Eremita apud Helvetios sive Suiterenses obiit, & in sua capella solitudinis, ut petierat, sepelitur, de quo ante septennium retro plura scripsimus. Verè namque Eremita fuit nostrâ tempestate admirabilis, qui vixit in solitudine temporibus multis, & in xx. annis nihil penitus manducavit. Scio, nec dubito, mirabitur super his posteritas omnis, in duasque divisa partes, nos altera mendacij arguet, altera ignorantie. Sed neque mendaces in hac parte sumus. neque veritatis ignari, quippe qui plus quàm centies mille hominum testimonio confirmatam recensemus historiam, non vulgari modò, non Suiterensium aut Lucernensium, congenitilium ejus tantùm, sed summorum quoque Principum, Sixti videlicet Papæ IV. Innocentij VIII. Friderici Imperatoris III. Archiducis Austriæ Sigismundi, Thomæ Constantiensis Episcopi, & complurium aliorum Pontificum, Ducum & Prælatorum, quorum alij proprijs in personis, alij per suos Oratores, procul sit dubium, sagacissimos indaginem veritatis facientes, omnia invenerant esse probata.

Nicolaus
mirabilis
Eremita
Helvetio-
rum obiit.

Nemo igitur posterorum dubitet, in ambiguum nemo revocet, hodie fuit manifesta, probata, & in omnium Germanorum penè cognitione certissima, quòd iste Eremita Nicolaus in proximis xx. annis, qui mortem ejus continuatim præcesserunt, nihil omnino manducavit, discernendi gratiam ultra mensuram suæ conditionis habuit, profunda Scripturarum mysteria referare potuit, plenus prophetiæ spiritu plurima prædixit. Unum prodicamus in medium, cujus exemplo plurima fiant manifesta.

Nicolaus
Eremita
sapientiâ
plenus &
Propheta
magnus
fuit.

Abbatem novimus quendam Ordinis nostri, virum doctum per omnia & religiosum, sed aliquantulum plus rerum temporalium, ac divitiarum hujus mundi cupidum, tenacem & avarum. Is cùm aliquando ex ordinatione Provincialis Capituli Monasteria Ordinis nostri per Diocesim Constantiensem visitaret, curiositate magis, quàm devotione motus Eremitam hunc etiam videre voluit mirabilem. Comitem icineris & socium habuit Visitationis Conradum Abbatem in Wiblingen memoratæ Constantiensis Diocesis, virum moribus & conversatione valdè notabilem, atque veracem, à quo nos factum audivimus. Cūque pervenissent ad Eremitam Nicolaum, cepit eum alter ille Abbas multis tentare sermonibus, de varijs interrogare quæstionibus scripturarum, quamquam sciret illum litteras ignorare.

Abbas qui-
dam Nico-
laus ten-
rans confu-
sus est.

Ad omnia promptissimè respondit Eremita, humillimum se habuit in cunctis, nec aliquod impatientiæ signum ostendit, quamvis plurimum urgeretur ab Abbate, qui omnino voluit experiri, quid in eo lateret. Inter multa, quibus illum Abbas tentator vexavit, dicebat: *Tunc es ille, qui se gloriatur in tot annis nihil comedis?* Cui Eremita respondit: *Bone Pater ego nunquam dixi, nec dico me nihil comedere.* Rursus cū urgeret ille cupiens irritare mansuetum, de avaritia incidit sermo, & dixit ad Eremitam: *Quid est avaritia?* Respondit ille dicens: *Quid de avaritia me interrogas hominem indoctum & nihil habentem, cū tu nipse vir doctus & dives, non solum melius me noveris, quid sis, sed etiam sis jam satis expertus: quid opere- tur in corde hominis avaritia, quando priori anno, 27. plaustra vini optimi, non sine avaritia incendiis, pro vili pretio comparasti, quæ anno revoluto vendidisti*

Nicolaus
providè
Abbatij
latentem
devidet
audaciam.

pro

pro magnopondere auri? Sed avaritiam tuam intercipientis Episcopus tuus cupiditate sua punivit; cum te invito & reclamante vinum omne illud 27. plauſtrum & tibi & Emptori præcipuit, & suis cellariis violenter introduxit, pro quo tibi nec unum obolum perſolvit, nec in antea ſoluturus eſt. Hac avaritia teſtimonio in fronte tua ſcripta ſunt, in corde radicata, & tibi non ſine merore manifeſta.

Nicolaum
Eremitam
ſpiricum
habuiſſe
prophetia
certum eſt.

Obſtupuit hiſ dictis Abbas, & vehementer conſternatus animo, nihil ultra potuit reſpondere. Et quis non obſtupefceret, audiens, ea referare in publicum hominem idiotam, plusquam 60. milliaribus à loco facti procul diſtante, quæ nullâ relatione hominum præſertim in vaſta ſolitudine accepit? Nulli ſit dubium, quin ea non ab homine perceperit aliquo: ſed per Spiritus Sancti revelationem, cui toto corde ſolus ſervivit.

Avaritiæ
hiſtoria,
quam dicit
ſe memo-
rari Abba-
ti.

Hujus autem facti talis fuit hiſtoria. Memoratus Abbas tempore vindemiarum 27. plauſtra vini coëmerat à vini cultoribus, pro quolibet plauſtro ſex florenos pendens Rhenenſes. Anno ſequenti crevit pretium vini, ac vendidit memoratum vinum cuidam civi Nürenbergenſi. quodvis plauſtrum pro xxiv. florenis. Quod audiens Episcopus, pravotum inſtigatus conſilio, priuſquam emptor ſuos diſponeret currus, vinum, omne rapuit, & navigio impoſitum ſua in cellaria perduxit. Non enim jacuerat in Monasterio vinum, ſed in villagio, ubi fuerat per Abbatem comparatum. Et ſic avaritia punivit avarum, quod latere non potuit ſanctum Eremitam Chriſto dilectum.

Experimen-
to diſce-
runt Helve-
ti ſanctita-
tem Nico-
lai.

Multa denique memoratus F. Nicolaus multis vera prædixit, & ab omnibus, qui noverant eum, ut verax Dei ſervus & propheta habitus eſt. Nectemerè quidem. Conjurati namque Sutesenſes de Lucerna imprimis, cum ſaparetur nihil comedere, tantâ eum ſollicitudine induſtriâ & ſagacitate obſervabant, primò ſecretius ipſo neſciente, poſtea etiam manifeſtè ipſo ſciente, ut non fuerit poſſibile cibum inferri per aliquem quovis modo vel ingenio, quod eorum curioſitatem latuiſſet. Et revera ſcimus illius gentis ſævitiam, & populi terræ furorem, qui ſi fraudem, deceptionem aut ſimulationem in homine reperiſſent, ſine miſericordia conſeſſim ab eis fuiſſet occiſus. Archidux quoque Auriæ Sigismundus Phyſicum ſuum Doctorem Burckardum de Hornock vicum non minus doctum, quàm rerum novarum ſagaciſſimum inquiſitorem, qui hodie octogenarius nobiſcum vivit apud Peapolim, ad eundem miſit Nicolaum obſervandi cauſâ, utrum fama continuati eſſet vera jejunii, an falſa. Dili- gentiſſimâ curioſitate per plures dies ab eo obſervatus & noctes, certius certo probavit, eum nihil manducare. Simili curioſitate Sixtus Papa quartus, Fridericus Imperator tertius, Episcopus Conſtantienſis, & multi Principes alij hominem tentantes obſervari fecerunt, & veram exiſtiſſe famam obſervantiæ perpetuæ omnes invenerunt: fertur poſt mortem, pluribus clarere miraculis.

Capitulum
Ordinis
noſtri Pro-
vinciale
xxvi. cele-
bratur.

Anno prænotato, Dominicâ tertiâ poſt Paſcha, quæ fuit vi. dies Maij, celebratum fuit Ordinis noſtri Capitulum Provinciale xxvi. apud Moguntiam in Monasterio ſancti Jacobi. In quo præſederunt Henricus Weiſſen- burgienſis, Conradus in Wiblingen, Bertrammus ſancti Gothardi prope Hildeſheim, & Joannes in Selgmiltatt Monasteriorum Abbates.

Ortus Lige
Suevicæ.

Eodem anno magna illa civium regni Germanici confederatio, quam Ligam vulgariſe Suevicam nuncupant, Imperatoris Friderici, & Regis

Regis auspicio Maximiliani sumpsit exordium. eâ videlicet ratione & causâ, ut sese mutuis auxilijs contra indictæ pacis quoslibet violatores unanimi firmitate defenderent. Quæ quidem civium confederatio nonnullis Principibus Germaniæ valdè displicuit, pluribus etiam placuit, qui & in eorum confortium pari amore transferunt. Brevinamque tempore valdè crevit ista societas, & multis nimium cepit esse formidabilis.

Quantum verò bonum hæc tanta confederatio protulerit regno, quantam Civibus peperit pacem, quot contentiones & bella alioquin futura extinxerit atque prævenit, nemo vel mediocriter expertus poterit ignorare. Omnes enim Principes, Episcopi, Duces, Abbates, Comites, & Cives regni, quotquot in hanc jurarunt Ligam seu confederationem, sic sibi mutuo sunt coadunati, ut quidquid unum concernit, omnes concernere videatur. Multi sunt: justii sunt: formidabiles sunt: & suorum defensores acerrimi, quod non sine rerum suarum gravi dispendio nonnulli fuerunt experti, qui mutire in eos præsumpserunt. Communibus impensis cum opus fuerit, militant, suorum libertatem acriter defensores, iustitiam singulis administrant, neminem nisi prius laesi perturbant, & idè fortiter, constantes, & unanimes in sua confederatione perseverant, annis jam xxvi, usque ad præsentem diem.

Quantam hæc Confederatio pacem hominibus dederit.

Anno item prænotato, Fridericus Imperator, & Maximilianus Rex apud Nürenberg oppidum regni Conventum indixerunt Principibus, ubi multis convenientibus inter varios tractatus multa fuerunt proposita, dicta & agitata de bello in Turcas movendo: sed præter verba, nihil aliud sequebatur, omnibus quæ sua sunt quærentibus, non quæ Jesu Christi.

Conventus fit Principum Nürenbergæ.

His temporibus, Archidux Austriæ Sigismundus bellum indixit Venetis, Germanorumque coadunato exercitu Roveritum Venetorum oppidum obsedit, cepit, ac funditus destruxit. Venetorum autem Capitaneus Athesi fluvio transmissio exercitum movit ad urbem Tridentinam: contra quam exercitus Sigismundi festinans ad pugnam congregitur, bellum atrox committitur, & ambiguo Marte diutius pugnatur. Tandem Germani obtinuerunt victoriam, & Venetorum plurimi fuerunt occisi, alij præcipites in flumine demersi, reliqui salutem fugâ quæserunt, & omnes turpiter ad sua redierunt confusi. Eo bello Ruperti Severinatis filius Antonius Maria Dux Venetiani exercitus ad singulare certamen, quod *Monomachiam* græci vocant, provocare Germanos non metuens, vel ut suæ gentis gloriam quæreret, vel ut nominis famam posteris suis commendaret, citò poenas dedit temeritatis. Joannes enim Comes de Montefolis vulgariter Sonnenberg præsumptuosus congregiens eum vicit & occidit.

Bellum Sigismundi Archiducis in Venetis.

Anno quoque præsignato, Innocentius Papa VIII. decimam omnium proventuum partem à Monachis & Clericis Regni Germanici Censuram sub fulmine postulavit. Cumque harum novitarum rerumque Nuntij & Exactores per singulas Dioceses discurrere cepissent à Pontifice deputati, sunt mox Clericorum hinc inde Conventus, varia habentur consilia, & postremo metu Censurarum à Papa non rectè informato, ad Papam benè informandum appellatio cunctorum adhesionem interponitur. Fridericus autem III. Imperator timens, ne vel Clerici fieret à Papa discessio, vel in Ecclesia Dei aliqua divisio, Pontifici scripsit, & eum à malè capcis prudenti consilio & efficaci persuasione revocavit.

Decimam omnium proventuum à Clerico Innocentius exigit.

X x x

Eodem

**Bellum inter Wal-
fos Sui-
ſes, Medio-
lanenſes.** Eodem anno, xxviii. die menſis Aprilis, factum eſt atrox bellum inter Ducem Mediolani & Cives urbis Waleſiæ, qui ſecum habuerunt conjuratos Suiſenſes in auxilium contra Lombardos. Ancipiti Marte pugnatum eſt diu, & multi ab utraq; parte ceciderunt, vulnerati plures, nonnulli abdukti ſunt captivi, donec pax inter eos fuit reſtata.

Henricus Comes Palatinus naſcitur. Anno prænotato, xv. die menſis Februarij Heidelbergæ oppido naſcitur Henricus ſeptimogenitus Philippi Comitæ Palatini Rheni Bavariz-que Ducis ac Principis Electoris; qui annum hodie agens xxvi. præpoſitus eſt Eccleſiæ S. Albani prope Moguntiam.

**Udalricus Wirten-
bergie Dux naſcitur.** Eodem quoque anno natus eſt Udalricus Comes de Wirtemberg patre Henrico & matre Comitæ filiâ de Biſch, quem infantem adhuc & in cunabulis jacentem Eberhardus ſenior Comes Barbatuſ per duos à Secretis cum nutrice ad Stutgardiam occultè fecit deferri, ibique nutriti, ac ſumma cum diligentia educari. Hic eſt Udalricus ille Princeps magnificus, qui hodie ætatis xxvi. Ducatum Wirtembergienſium ſtrenuè gubernat, pacem ſervat, juſtitiam cunctis adminiſtrat, divitijs, gloriâ, virtute ac potentiâ nulli Ducum ſecundus, non minus ad bellum (ſi oportuerit) quàm ad pacem diſpoſitus.

**Cenſus & proventus
huius Mo-
naſterij au-
cti hoc an-
no.** Anno etiam prænotato, Blaſius Abbas hujus Monaſterij proventus & cenſus annuos notabiliter augmentavit. Cenſum unius floreni annuum pro viginti à Leproſorio apud Wilam redemit. Bona quoque & poſſeſſiones in Lützenhart prope Berghauſen centum viginti auri nummis comparavit. Pro curte quadam Drizingvilla, quingentos & quinquaginta ſimiliter expoſuit. Unam quoque & viginti Hallenſium libras dedit pro reliqua parte Würen fluminis prope Schaffauſen villagium. Viginti quoque libras Hallenſium, pro quibuſdam agris & pratis in Waldeck expoſuit.

MCCCCXXXVII.

**Maximilia-
nus Rex à
ſuis ſubdi-
tis in Flan-
dria cap-
tus.** Anno Blaſij Abbatis IV. Indictione Romanorum vi. cum Rex Germaniæ Maximilianus paucis comitatus familiaribus deſendiſſet in Flandriam, Philippi filij ſui rebus conſulturus, qui annum ætatis tunc agebat ſub tutoribus decimum, à Burgenſibus conſilio Gandavenſium cum ſuis omnibus capitur, ac diutius in cuſtodia cujuſdam habitationis honeſta detinetur, cunctis ab eo ſeculoſis familiaribus, præter coquum, ut ſerebatur, unicum. Enimverò cum Philippus Archidux, quem ſecum habebant in Flandria, puer adhuc, non eſſet ad regimen Principatum terræ idoneus, & Patris ordinatione non per incolas terræ, ſed extraneos omnia diſponerentur & fierent, indignabantur Flandrenſes, quaſi viderentur deſpecti: & ſeditione factâ manus in Regem injecerunt violentas.

**Cauſam ut
Regem ca-
peret
Flammi-
varum in-
tulcrunt.** Inferebant etiam, quòd Regentes ac Præfecti, quos Rex terræ præpoſuerat, annis jam pluribus retroactis incredibilem pecuniarum levaffent ſummam, quam ubi, cuiquomodo vel in quem uſum expoſuiſſent, nulli fecerint rationem. His ergo nimia importunitate Regem urgebant, volentes inprimis, quòd omnes deponeret Præfectos terræ ac Regentes: ſe quoque penitus abdicaret renuntiaretque omni juri Comitatus Flandriæ: & jam deinceps omnem adminiſtrationem Principatus filio permitteret liberam & abſolutam: quem ipſi pro ſuo recognoſcerent Domino, & alium neminem, neque Patrem. Renitentem poſtulatis Regem diutius

ius furiosi detinere captivum, venenato consilio Venetorum, prope
ejus necem parati, sic more suo scribentium: *Homo mortuus non facit
guerram*. Quorum consilium, qui non intelligit, nihil intelligit. Sed
armis pugnant Germani, non invisibili magisterio. Nihilominus ex fa-
milia ejus atque nobilibus aliqui vefaniâ Brugenfium fuerunt occisi:
ceteri fugâ labentes vix evaserunt.

Interea Fridericus Imperator tertius Pater Maximiliani Regis
audiens filium à Brugenfibus captum, imprimis avifit Romanum Pon-
tificem Innocentium octavum de facto, qui Majestatis læsæ reos statim
excommunicat. Deinde Principum & Civium regni auxilio congregavit
exercitum: & descendit cum multis Principibus atque nobilibus in Flan-
driam, ut liberaret filium. Habuit autem in suo exercitu Equitum tria
millia, quadringentos & viginti duos, pedum verò duxit quinque
millia nongentos & viginti quinque. Currus autem habuit ducentos &
viginti duos.

Cum his veniens in Flandriam, quicquid erat in villis & agris extra
munitiones, irato devastare animo cepit. Brugenfes autem cum au-
dissent Cæsaris adventum, non confidentes oppidi sui muris atque fossatis,
captivum Regem tradidere Gandavis. Quod ubi Cæsar intellexisset,
Gandavum obsedit ac fortiter impugnavit. Decimo sexto Maij cernentes
Gandavi, quòd Cæsaris viribus diutius non possent resistere, humiliati
pacem ab eo petunt, & sub certis conditionibus impetrant; plurimorum
judicio veniâ indigni videbantur. Et sic pater filium potenter liberavit.

Anno prænotato, septima die mensis Maij, nascitur Heidelbergæ
oppido Joannes octavo genitus Philippi Comitæ Palatini Rhæni Bavariz-
que Ducis ac Principis Electoris: qui hodie annorum quinque atque vi-
ginti Ratisbonensis in Bavaria Episcopus habetur & confirmatus, bonæ
ludolis & spei Princeps.

His ferme temporibus Monasterium in Elvvangen Ordinis Divi Pa-
tris nostri Benedicti, Augustensis Diocesis, in quo viri olim non solum
eruditione omnimodâ scripturarum, sed etiam vitæ merito complures
sanctissimi claruerunt, perjurio, mendacio & apostasiâ perverforum,
impiorum & Deum negantium, Abbatibus & Monachorum, ab Ordine
translatum est in Ecclesiam Sacerdotum (malè dicerem Canonicorum)
secularium. Canonicus etenim Regularis est: qui Regularis est regulariter
vivit, qui autem regulariter vivit, Ordinem suum rectè custodit, & ab eo
nullatenus recedit. Sed isti Monachi & Abbates Apostatarum socij An-
gelorum, quales fuerint, quàm temerarij, quàm iniqui, perversi & irre-
gulares, non meo sermone fuerit ostendendum. cum eorum sit impio
facto fatis manifestum. Et quid tam impium, quid tam temerarium &
sceleratum, quàm votum Deo solemniter factum revocare? Et non modò
verbis, verum & factis, mente, corde & ore, totisque & viribus & conati-
bus negare? Monasticum schema semel pro Deo voluntariè assumptum
temerè abijcere, Deo mentiri, dolum & fraudem committere? Monachis
constructam mansionem nullâ justitiæ causâ existente in habitationem
secularium transferre Clericorum? Sed ne repente videar Concionator
factus, neglectâ quam cepi historiâ, impetum spiritus cohibebo. Videant
isti, quàm boni sint Canonici, qui Monachi prius fuerunt mali; cum ex

Imperator
contra
Flamingos
congrega-
vit exerci-
tum.

Gandavum
à Cæsare
obsidetur.
Rex quoque
dimittitur.

Joannes
Palatinus
Comes Ra-
tisbonensis
Episcopus
nascitur.

Monaste-
rium El-
wangen
transfertur
ab Ordine.

Omnes
Monachi
ab Ordine
suo rece-
dentes sunt
mali.

X x x

Canonico

Canonico malo per sanctæ conversionis ascensum sæpe factus sit Mchus bonus & sanctus; cum à bono descendere, bonum non faciat malum.

Inter Abbates sancti Galli & oppidanos eandem dissensio.

Anno etiam prænotato, gravis dissensio fuit exorta inter Udalricum Abbatem sancti Galli in Suevia & ejus oppidanos suos ibidem, simul & eos, qui Abbatellenses vulgo nuncupantur, & ex tali occasione: cum prædictum Monasterium sancti Galli ejus in oppido constitutum, consuetudine introductâ per incuriam præcedentium Prælatorum, diurnis simul & nocturnis horis sit omni tempore apertum, ut cunctis oppidanis, non solum in die, sed etiam in nocte semper pateat introeundi facultas; ne tantum viris, sed & mulieribus quibuscunque: considerans Abbas memoratus, quàm esset hoc institutioni Monasticæ adversum, cupiensque cum suis Monachis regularem sub quiete in Cœnobio servare disciplinam, valvæ Monasterij claudere nocturnis maximè temporibus, ut par erat, suorum consilio deliberavit.

Oppidani sancti Galli Monasterij portas violentè effringunt.

Verùm non ignarus malorum, quæ contingere possent, si hæc absque senatus præsumpsisset consensu, mentem suam in eorum non semel sed pluries cum summa discretione atque modestia refert consilium, rationibus multis eam Monasterij clausuram oppidanis ipsis non minus fore honestam, quàm Monachis pro custodia regularis disciplinæ omnino necessariam. Cùmque multis rationibus ageret causam, nullum tamen ab eis potuit obtinere responsum. Unde postremò illorum dissimulatione contemptâ Monasterium claudi nocturnis horis præcipit. Claudebatur itaque jussu Rectoris nocte primâ, cludebatur secundâ, cludebatur & tertiâ, & ecce in ipsâ nocte furiosi homines armis induci quasi ad bellum ante fores Monasterij conveniunt: portas omnes & valvas violentè effringunt, Monasteriumque clamantes ingressi, nihil ferocitatis stultæ omittunt.

Abbas Monasterij in alium locum transferendi licentiam obtinuit.

Hac eorum temeritate motus Abbas, consilium suorum habuit, & Monasterium transferre si posset extra oppidum, cogitavit. Quod quia fieri non potuit sine auctoritate majorum; primò consensum Romani Pontificis Innocentij octavi obtinuit, deinde Friderici Imperatoris tertij permillum similiter impetravit. Et quia funiculus triplex non facile rumpitur, in eo Provinciali Capitulo, quod antetriennum tunc Augustæ celebravimus, Abbas sæpe dictus missio ex suis Monacho etiam Ordinis impetravit consensum; ut novum in loco sibi conveniente Monasterium construeret. Sed antiquum in oppido minimè desolaret, quo minus in utròque teneret Conventum, & utrumque sub unius Abbatis titulo juxta regulam gubernaret.

Abbas Monasterium novum construxit in loco, qui Roschach dici-
tur.

Indulgentiâ igitur Superiorum de construendo novo Monasterio, ut diximus obtentâ, conductis operarijs Abbas in eo loco, qui Roschach nominatur, & in fundo Monasterij sancti Galli proprio, distatque uno ab oppido milliario, aut paulo plus, copiam habens aquarum, lapidum, lignorum, calcis, arenæ, & omnium, quæ vel ad mansionum constructionem erant necessaria: vel ad sustentationem Monachorum quolibet tempore opportuna. Cæpit ædificare Cœnobium novum, amplum, & pulchrum, quemadmodum prius in mente sua idealiter fuit conceptum. Capellam in primis statuit, in qua Missam Monachi quotidie coram labo-

raturs

raturis in die celebrabant. Deinde ambirum, Refectorium, Dormitorium, Infirmitorium & alias Monachorum officinas pulchrâ dispositione, regulari ordine, & monasticâ locavit institutione. Magna fuerunt impense, operarii multi, labores continui, ita quod in triennio mediam Cœnobij partem consummavit.

Interim dum circa novum Monasterium ædificandum Abbas Udalricus & sui fratres occuparentur in annum jam quartum à nullo prohibiti, à nullo impediti, imò contradicente nullo, sive jure sive injuriâ saltim manifeste, & sanctum opus magnis impensis ultra consummationis medium perfecerunt: confurgunt subito Abbatellenes cum oppidanis sancti Galli, fremunt & conspirant in malum contra Dominum suum, contrâque armatorum manibus mille quingentorum virorum, anno prænotato, vicesimo quarto die mensis Julij, hoc est, in vigilia sancti Jacobi Apostoli venerunt ad Roschach, & Monasterium novum igne submissio cum omnibus structuris funditus everterunt.

Monasterium in Roschach ab oppidanis destruitur.

Abbas tam insigni contumeliâ læsus, quod prius fecerat sæpius, iterum provocat eos ad Conjuratos Suitenses; quos eorum consuetudine, quatuor nuncupant angulos, vel si mavis angulares, Thuricenses videlicet, Lucerneules, Suitenses & Glaronenses, aut si foret necessarium, ad conjuratos omnes, & quorum illi partes decreverint remittendas. Sed obstinati Abbatellenes cum Divi Galli oppidanis, quemadmodum proprium spreverant Dominum, ita Confederatos sibi quadrangulares impietatis spiritu penitus contempserunt.

Abbas graviter læsus Conjuratorum invocat Judicium.

Sed Conjurati suorum non ferentes inobedientiam, contrâque copiis oppidum sancti Galli obsederunt, & tam ipsos rebelles oppidanos, quam Abbatellenes ad subjectionem & obedientiam redire compulerunt. Post hæc oppidani & Abbatellenes memorati, cum Domino suo Abbate sancti Galli in concordiam redeunt, omne damnum quod Monasterio ejus intulerant & rebus, Conjuratorum judicio rependere coacti sunt: quarum summa impensarum quadraginta florenorum millia excedit. Abbas verò destructum à furiosis Monasterium iterum apud Roschach instaurans ædificat, perficit, & in finem deducit optatum: in quo & Monachos jam habet & Priorem.

Oppidum sancti Galli obsidetur & pax reformatur.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato, ultima die mensis Julij, Blasius Abbas hujus Monasterij Hirsaugiensis animarum Christi ovium vigilantissimus Pastor, ex magna & singulari devotione, quam mente gerebat ad sanctum Aurelium Episcopum, primum Hirsaugiensem Patronum, cupiens demonstrare & opere, cum suo toto Conventu processionaliter Ecclesiam ultra pontem Nagolthæ ipsius accessit: Missam indutus Pontificalibus de eodem solemniter cantavit; sacra ejus ossa de tumultu levans, ne humiditate nimia computrescerent, loco siccioris ac decentioris summâ pietate locavit.

Corpus S. Aurelij Hirsaugiensis levatur tumulâ.

MCCCCXXXIX.

Anno Blasij Abbatis V. Indictione Romanorum septimâ, Monachi Cœnobij S. Nicolai Pontificis in Camberg haud procul ab oppido Sueviæ, quod à falsis decoctione Hal sive Hallesum nuncupatur, in oppido castri Limpurg, Diabolo persuadente omnis mali amico, & Abbate ipsorum Joanne de Holtz præcedente omnis boni inimico, monasticæ segregationis

Camberg Monasterium transfertur ab Ordine.

Xxxj

nij

Camberg
non Cas-
nienis, sed
Monachis
fundatum
est.

nis habitu abjecto, Professionis chirographo temere abnegato, Deo cui se devoverant contempto, ex Monachis malis, iniquis atque perversis, facti sunt Canonici, non boni, non regulares; sed quod erant prius in occulto, jam deinceps in aperto, sine regula iniusti, lascivi, Domino mendaces. Christo inutiles, sibi quemetipsis crudeles: atque insignē Monasterium, quod olim comites de Rottenburg non pro Canonicis secularibus, sed pro Monachis Ordinis Divi Patris Benedicti, circa Nativitatis Dominicæ annum millesimum octogesium octavum, ut ibidem diximus, fundaverant, in Ecclesiam secularem transulerunt, falsis Papam narrationibus decipientes.

Advocatus
Præpositus
Rotten-
burgensis
ad Hir-
saugium per-
tinet.

Eodem anno, Comes de Oettingen sine scitu, sine consensu, & sine requisitione Abbatis Blasij, vendidit advocatiam Præposituræ in Rott Friderico Marchioni Brandenburgensi, qui morabatur in Onolzbach. Quod ubi ad notitiam Abbatis memorati pervenit, se constanter opposuit, & tam Marchionem, quam Comitem jure convenit. Postremò Eberhardus Comes de Wirtemberg cognomine Barbatus se medium interposuit, & inter dissidentes concordiam tali pacto reformavit: quòd advocatia super Rott Monasterio Hirsaugiensi debeat sine mora restitui, & cum eo deinceps manere perpetuò. Facta sunt hæc in Gammundia Sueviæ oppido Regali anno prænotato.

Blasius Ab-
bas hoc an-
no multa
construxit
& varia.

His quoque temporibus Blasius Abbas jam dictus piscinam in horto conventuali majorem fieri ordinavit. Pro cuius consummatione quadringentos auri florenos exposuit. Secundum quoque locus de ambitu cum fonte in annis quinque perfecit, pro quo mille centumque auri nummos expendit. Organum in Ecclesia centum quinquaginta florenis renovavit. In corpore quoque majoris Ecclesiæ Monasterij ad aquilonem, Capellam à fundamentis novam construxit: tabulam super Altare posuit, sedilia in ea locavit: pro quibus omnibus auri nummos quadringentos exposuit. Capellam hanc in memoriam & honorem omnium Sanctorum fecit consecrari, in qua & postea, sicuti vivus ordinaverat, juxta parietem mortuus requiescit sepultus. Domum quoque balneariam cum æstuario parvo ducentis & quinquaginta florenis edificari fecit. In Luzenhart domum pro familia, stabulum pro jumentis, & horrea construxit, pro quibus ducentos florenos expendit.

MCCCCC.

Capitulum
Ordinis no-
stri Provin-
ciale xxviii
celebratur.

Anno Blasij Abbatis VI. Indictione Romanorum viii. Dominica secunda post festum Paschatis, quæ fuit vicesima quinta dies mensis Aprilis, Nürenbergæ apud sanctum Ægidium celebratum fuit septimum atque vicesimum Ordinis nostri Provinciale Capitulum: in quo præfuerunt Georgius sancti Stephani Herbipolensis, Joannes sancti Ægidij Nürenbergensis, Henricus Blaubeurensis, & Blasius Hirsaugiensis Monasteriorum Abbates.

Oppidum
Bingen Ec-
clesiæ Mo-
guntinæ
crematur
incendio.

Eodem anno tricesima die mensis Maij, quæ fuit solemnitate Pentecostes insignis, oppidum Bingen quod à Moguntia Civitate in descensu Rheni fluminis quatuor ferme distat miliaribus, casuali fuit incendio magna ex parte combustum. Incipiens autem flamma circa forum & muro superiori portam contiguam, usque ad inferiorem, quæ dividit oppidum à Rheno, domos 240, consumpsit: Capellas etiam SS. Laurentij &

& Nicolai devoravit: Prætorium Senatûs cum litteris, registris & privilegijs civium nonnullis in cinerem refolvit, & damna multa fecit.

Anno prænotato, Matthias Rex Ungarorum Viennæ in arce mortuus, malleus Turcorum, qui multa in eos bella gesserat victor & gloriosus triumphator, cujus Cadaver in Ungariam relatum, in Alba Regali sepelitur. Quo mortuo Maximilianus Germanorum Rex, Viennensem urbem, novam quoque Civitatem, & reliquas Austriæ munitiones, quas ille ante paucos menses Friderico Imperatori III. non minus dolo, quàm fortitudine abstulerat, armis & gladio potenter expulsis Ungaris obtinuit, patrique restituit.

Matthias
Ungariæ
Rex mori-
tur.

Post Matthias Regis obitum Rex Germaniæ Maximilianus Regnum Ungariæ sibi jure debitum ingredi paravit, sed præventus ab Uladislao filio Regis Poloniæ Bohemorum Rege, bellum contra eum statuit movere, quod & sine mora fecisset, nisi mediantibus amicis facta fuisset inter eos sub conditionibus certis amica pacis concordia. Uladislao itaque Maximilianum consensu in Regem Ungariæ confirmatus hodie regnat pacificè in annum jam XIII. pro majori temporis parte debilis & infirmus.

Uladislao
regnat su-
per Un-
garos.

Eodem anno, Renatus Dux Lotharingiæ cum Metensibus graves habens inimicitias, multis ac varijs æstuabat cogitationibus, quo modo urbem capere potuisset. Est autem Metis (quondam Mediomatricum dicta) Civitas Regni Germanici opulentissima, muris, turribus atque fossatis valde munita, & quod magis consuevit hostibus incutere terrorem, à viris prudentissimis gubernata, & tam circumspicè omni tempore custodita, ut non facile à quoquam capi posset vel obtineri. Dux ergo Renatus post multam deliberationem contractis copijs spem habens urbis potiundæ (quanquam secus acciderit) eam obsidione vallavit, ac fortiter oppugnare cepit. Metenses autem non solum muris & turribus muniti, sed etiam viris armatis atque fortissimis bombardis, machinis bellicis, & quidquid ad illas requiritur, lignis quoque, victualibus, & cunctis ad defensionem necessarijs in triennium ad minus copiosè provisi, ut eorum est consuetudo, hostem viriliter exceperunt. Cernens verò Dux Metensium animos & vires insuperabiles, facti pœnituit, & solutâ obsidione cum, dispendio recessit.

Civitas
Metensis à
Duce Lo-
tharingiæ
frustra ob-
sidetur.

Anno prænotato Innocentius Papa VIII. Romæ consilium privatum cum suis Cardinalibus habuit, ad quod omnium penè Europæ Regum & Principum Oratores litteris evocavit. Quorum multis ad eum convenientibus causam proposuit, consensum postulavit. Et hæc ejus propositio fuit, ut expeditio totius Christianitatis moveretur in Turcos, pro cuius instituto, quia multis opus esset pecunijs, tale medium adinvenit: misit in universam Germaniam plenarias Indulgentias Jubilæi non solum pro vivis, sed etiam pro defunctis, quæ sicuti eatenus fuerunt raræ, ita etiam plurimorum disputationi expoliæ. Summa disputationis hæc erat: Quod Papa de plenitudine potestatis non solum viventibus contritis & confessis poenam possit remittere peccatis alioquin debitam, sed etiam omnium in Purgatorio existentium animarum ita remittere poenas, ut ipsum Purgatorium si velit penitus evacuare possit. Habuit hæc assertio nova impugnantes, habuit & assertores, qui varia in utramque partem, ut

Innocen-
tius Papa ad
se Romanum
vocat Ora-
tores Prin-
cipum.

ut movebantur, ſynthemata ſcripſerunt; cautiùs tamen quàm liberius, ne fortè proſcriberentur & ipſi.

Raymundus Archidiaconus cum indulgentiis mittitur.

In hoc opus gratiarum à Pontifice Romano in Germaniam mittitur Raymundus Beraudi Alniensis, Xantoniensisque Eccleſiarum Archidiaconus, poſtea Cardinalis, vir doctrina ſcripturarum & morum integritate Deo indubitanter amabilis, qui ſyncerâ & optimâ intentione, Chriſti negotium promovit, & in Cruciatam contra impiſſimos Turcos multa florenorum millia congregavit. Viſiſſes admirabilem in ſimplicitate populi fidem, in fide devotionem, in devotione largitatem, in largitate conſtantiam.

Cruciata per totam Germaniam prædicatur contra infideles.

In cunctis Germaniæ Civitatibus, & in omnibus ferme oppidis Crux videbatur erecta, pro collectura pecuniarum in opus Dei arca ſimiliter appoſita, Confeſſores ordinati complures, & Commiſſarii ſecundum operis exigentiam, ubique ſine ſuperfluitate diſpoſiti: concurrebant ſine numero homines devotione armati, non minùs, quàm peccatis, confitebantur, abſolvebantur, juxta impoſitam eis quotam pecunias contribuebant in arcam, alij plus, alij minus, prout quemque, aut juvit ſubſtantia, aut impulit devotio. Multa certe florenorum millia ex ea gratiarum largitione per Germaniam fuere collecta, quorum tamen neſcio ſi vel unus denarius in prædicatum Cruciatæ opus contra Turcos fuerit expoſitus. Raymundum tamen, omnes qui noverunt, virum rectum, integrum & ſanctum de malè conſumptis eleemoſynis pauperum Chriſti judicant innocentem, quippe qui nihil optabat magis, quàm ut Chriſtianorum in Turcos ſuo tempore moveretur expeditio.

Inopia panis totam afflixit Alamaniam.

Eodem anno panis magna penuria fuit, & Sæviæ totam famem nimium occupavit. Unum namque ſiliginis maldrum ſex Hallenſium, libris monetæ Wirtenbergenſis comparare volentibus neceſſarium fuit. Vinum denique hoc ipſo anno majori ex parte nimio frigore perijt in vitibus, & multa calamitas cum inopia & egeſtate pauperes afflixit.

Sex Inſulæ Fortunatæ inhabitari ceperunt ab hominibus.

His etiam temporibus Hiſpaniarum Rex Ferdinandus Inſulas, quas vetuſtiores dixere Fortunatas, hominibus fecit habitabiles, & regno ſuo per omnia ſubjecit. Sunt autem ſex numero in majori Oceano, poſitæ poſt S. Jacobum de compoſtella inter meridiem & occidentem; quarum prima vocatur Ombriona, in qua nulla unquam eatenus fuerunt ædificia. Secunda vocatur Junonia major, in qua una duntaxat fuit ædícula conſtructa. Tertia dicitur Junonia minor, & eſt majori quàm proxima. Quarta nominatur Capraria magnis abundans ſerpentibus. Quinta dicitur Nivaria propter nives in ea manentes perpetuas. Sexta vocatur Canaria, quia canibus & magnis & multis abundat. Has Inſulas multi veterum propter ingentem fertilitatem & magnam ætris temperiem, terreſtrem Paradyſum eſſe putarunt.

Amalia Comitiſſa Palatina Duxque Pomeranorum natiſcitur.

Anno ſupra notato, xxv. die menſis Julij Heidelbergæ oppido naſcitur Amalia nonogenita Philippi Comitis Palatini Baviaræque Ducis ac Principis Eleſtoris, quam poſt annos xxiii. ut ſuo loco dicemus, Georgius Pomeranorum ac Stetinienſium Dux filius Bogislai Ducis accipit uxorem anno poſt obitum Philippi patris ejus quinto.

MCCCCXCI.

MCCCCXCI.

Anno Blasij Abbatis VIII. Indictione Romanorum IX. Dominica tertia post Pascha, quæ fuit XXIV. mensis Aprilis. circa medium noctis, oppidum Mons Thabor nuncupatum, quod vulgo Monthebor appellant, Trevirensis Diocesis, quatuor distans à Confluentia milliaribus, igne casuali, nescitur quomodo, incensum, cum Ecclesia, domibus, turribus & propugnaculis totum in tribus horis exustum periit & in favillam redactum fuit, non sine incommodo maximo incolarum.

Eodem anno, Monasterium nostri Ordinis, quod Clingenmünster nuncupatur, in Diocesi Spirensi non procul ab oppido Landav, ad instantiam perverforum Abbatis & Monachorum inibi regularem vitam professorum, sed irregulariter viventium, in Ecclesiam secularem translatum est. Legitima translationis nulla extitit causa, sed falsis narrationibus mentem Papæ circumvenientes nihil aliud timebant quàm reformari, nihil quærebant nisi perniciosam vitæ libertatem. Nec diu supervixit ex Abbate malo Præpositus peior, apostatantium Dux, iniuricus veritatis, mendacij cultor, amator tenebrarum, sed brevi horrendâ & subitanâ sublatu morte, quàm malè fecerit votum retractans solemniter factum, tardè cognovit, cum ejus judicio assitit, cujus normam violavit.

Anno prænotato Carolus Rex Gallorum VIII. Margaritam Regis Germanorum Maximiliani filiam sibi à Patre Ludovico XI. ante IX. annos, ut supra diximus, cum magna solemnitate desponsatam, remisit ad Patrem in Flandriam, opere demonstrans se vacuum fide, avaritiâ plenum. Erat autem Margarita duorum annorum, & Carolus agebat sextum, quando sponsalia inter eos fuerunt celebrata. Mansit ergo in Gallia novem annis, & cum remitteretur ad patrem, annum agebat undecimum. Quæ autem fuerit causa remissionis Margaritæ ad patrem, dicam paucis, ut noverit posteritas omnis, nullam in virgine fuisse culpam, nec patrem Gallo, quâ remitteretur, præbuisse occasionem, sed Carolum levitate motum, ambitione & avaritiæ stimulis concitatum, egisse, quod non debuit, quodque vix jure potuit. Annam Britannicæ Ducis filiam Rex Maximilianus per suos legitimos procuratores sibi futuram desponsaverat uxorem, cum ea ut unicâ hærede habiturus & Britannicæ Ducatum. Quod ubi Gallo innotuit, ut Ducatum potuisset habere, Britannicæ rapuit hæredem, & uxorem duxit contra Jus & æquitatem, Maximiliano prius legitimè desponsatam, non sine scandalo plurimorum. Hæc fuit causa, non alia.

Eodem anno, vigesimo primo die mensis Augusti, nascitur Heidelbergæ oppido Barbara decimogenita Philippi Comitis Palatini Bavaricæque Ducis ac Principis Electoris. Vixit annis quatuordecim & virgo moritur plorata.

His temporibus Eberhardus Comes Wirtenbergensis cognomine, Barbatu, ad honorem Omnipotentis Dei novum in vasta solitudine, Monasterium construxit cum Ecclesia, Ambitu, Refectorio, Dormitorio & alijs mansionibus necessarijs, in eo loco, qui ab antiquo Schönbach nominatur, quod magnâ tandem consummatum impensis, providâ largitione sufficientissimè dotavit. Consummato Monasterio, non Monachos cujusvis regulæ approbatæ, non Canonicos regulares, non denique seculares

Y y y introduxit

Mons Thabor oppidum Archiepiscopi Trevirensis comburitur.

Clingenmünster ab ordine nostro translatus.

Margarita Maximiliani filia repudiatur à Gallo sine causa.

Maximiliano Regis sponsa Britannicæ Ducem rapitur à Gallo.

Barbara Comes Palatini nascitur.

Ordinis S. Petri nova religio in Suevia instituitur.

introducitur Canonicos; ſed novum quoddam genus hominum, qui nullam profitebantur alicujus Ordinis regulam, ſed vivunt in communi; & ob id Fratres de communi vita nominantur. Hos ad novam introducens domum, quam plantaverat auctoritate Apoſtolici, griseum habitum in ſlevum commutavit, ſtatuens ut Ordinis ſancti Petri Fratres nuncuparentur & eſſent; in cujus Patroni memoriam clavam de albario panno lineo ante pectus tunicae portarent aſſuram. Et hæc ejus prima inſtitutio fuit, ut in eum ſancti Petri Ordinem reciperentur de Comitatu Wirtenbergenſium duntaxat oriundi, pauperes ſive depauperati, honeſtæ tamen converſationis preſbyteri ſex, de illorum genere quos nobiles vocant ſex, & de oppidanis ſeu villariis ſimiliter ſex, & quod nobiles deberent præſſe cæteris, etiam Sacerdotibus. Sed hæc ultima conſtitutio ſic poſtea mutata fuit, & hodie ſervatur, ut non ex nobilibus Laicis, ſed ex Sacerdotibus unus ſit Prior, cui cæteri omnes teneantur obedire.

Bingiorum
temeritas
in Palati-
nensibus.

Anno prænotato, poſt incendium oppidi Bingen, de quo anno proximè elapſo diximus, cum oppidanorum magiſtri, præfecti & telonarij non ſolum Laicos & pauperes ruſticos, ſed etiam Sacerdotes & Monachos in Principatu Comitum Palatini, & Ducis Joannis Bavarie commorantes, novis & inconfuetis gravarent in foro hebdomadali exactionibus, malum grande ſibi metipſis paraverunt. Ex antiqua enim conſuetudine ultra memoriam hominum introducta forum ſive emporium hebdomadaticum in prædicto Bingiorum oppido quartâ feriâ ſervabatur, ad quod omnes in circuitu ad tria milliaria homines de Palatinatu, aut empturi aliquid aut vendituri conſuebant. Bingij autem ſive avaritiâ ducti, ſive Palatinenſium odio concitati, Clericos, Monachos ſimul, & Laicos ex Principatu Comitum Palatini oppidum introgreſſos, qui aliquid emiſſent, teloneis novis, exactionibus inconfuetis & alijs vexationibus inſolitæ ultra menſuram antiquitatis gravabant, irridebant, nolentibusque indebita ſolvere verberabant. Præſumpſerunt & alias novitates, ne dicam præſumptiones penè innumeras, pedagia & telonia exigentes violentè & cum verberibus, à religioſis atque clauſtralibus, qui non ſolum jure & privilegio, ſed etiam introductâ poſſeſſione, atque manifèſtè probatâ apud majores eorum fuerunt ab omni talium præſtatione ſemper immunes atque liberrimi. Super his Bingij ſimul & eorum Domini majoris Eccleſiæ Moguntinæ Canonici ſæpius interpellati à multis, ut ab injuſta & inconfueta pedagiorum exactione pauperum & Clericorum Palatinenſium deſiſterent, & Patrum ſuorum vellent terminis eſſe contenti, ac ſi fabulam ſurdo recites, nihil curaverunt. Unde pauperum clamoribus tandem compulſus Albertus Gôler de Ravensburg vicem tenens & Præfectus Philippi Comitum Palatini apud Stauroneſum, vir temporibus aptus, ad ipſius noticiam Principis omne deculit negotium. Philippus igitur Palatinus Comes volens commoditati ſuorum conſulere, & pauperes ab oppreſſione liberare Bingiorum, forum ſeu emporium feriâ quartâ hebdomadatim ſervandum apud Monſter villam, quam à Rheni Comitibus paulò ante comparaverat, juxta Nahum fluvium non longè ab oppido Bingen ſervari mandavit, ſub magnis poenis interdicens ſuis, ne quis emporium Bingiorum accederet, ſeu quidquam venale inferret. Qua conſtitutione publicata ubique per continuos tres annos emporium fuit apud

Bingij gra-
vant Palati-
nensibus in-
confuetis
exactioni-
bus.

Moniti à
Palatino
Bingij con-
terminunt.

Emporium
de Bingen
transferunt
ad Monſter
villam.

apud Monster villam prædictam, ad quod Rhenensibus cunctis liber omni tempore permittebatur accessus; simul & emendi vendendique facultas, ita tamen quòd nihil hic emptum oppido inferrent Bingiorum. Afflixit hæc translatio fori haud parùm Bingios, & magnam panis ac frumentorum eis penuriam induxit. Soli etenim ipsi publico Principis edicto ab accessu Monasteriensis emporij huius arcebantur. Nam præter vinum, pisces & aquam, simul & sal, quicquid ad victum pertinet, Bingijs difficulter aliunde, quàm ex Comitatu Spanheimensi & Palatinatu inferretur. Enimverò neque frumentum habent, neque legumina, neque fenum stramen, neque ova, neque carnes, neque butyrum, & his similia. Humiliati ergo post triennium vix impetrare potuerunt à Palatino Canonici, ut emporium Bingiorum oppido habendum denuo redderetur.

His temporibus fuerunt & aliæ dissensionum causæ plures inter Bertholdum Archiepiscopum Moguntinum & supra dictum Philippum Palatinum Comitem, quarum importuna nimietas bellum sine dubio inter eos tandem peperisset, si non prudentia superasset malitiam. Quis alteri tunc injuriam fecerit, omnibus erat manifestum, & quod eo tempore unus patientia consilium dissimulare studuit, post annos ferme tredecim in altero satis clarè cum afflictione multorum iustitia vindicavit. Ita nihil est stabile, nihil firmum, nihil constans in humanis, quoniam ut veraciter dixerat expertus: *Cuncta sub ancipiti pendunt mortalia casu, & spondent propria mobilitate fugam.* Unde meo iudicio non satis prudenter suum moderatur officium, qui càm habeat fortem & potentiorum timere supra se, vel æquales contemnere, irritat, provocat & despicit, vel inferiores contra iustitiam affligit. Est providentia in Cælis ima & summa intelligens, discernens & moderans omnia, quæ etsi ad tempus multa dissimulat, non tamen in æternum. Dissensionum ista fuerunt capita. Via est publica & strata regalis per pontem super Nahum fluvium haud procul supra oppidum Bingen, per quam itur & reditur de Bacherach & alijs inferioribus locis cis Rhenanis ad Alzen, Wormatiam Heidelbergam, & reliqua Gavijs superioris loca. Hanc publicam stratum Bingij seu dominorum suorum iustione, seu propriâ temeritate (parùm ad me) præter antiquam consuetudinem ab utraque pontis & fluminis parte interpositis repagulis & seris obstruxerunt, aliquoties in die semper autem in nocte, ut eques nemo transiret. Quam eorum novitatem cùm Philippus Comes Palatinus dissimulare nec posset nec vellet, utpote qui nuntijs tam suis, quàm regalibus iter necessarium omni tempore non minùs in nocte quàm in die tuebatur apertum, Bingijs bis, ter, quaterque mandavit, ut pontem & vias par illud ad ascensum & descensum necessarias non clauderent, oppidum verò suum quantà vellent clausurâ munirent. Sed Bingij mandata Principis contempserunt. Unde Albertus Goler de Ravenspurg ante dictus apud Stauronesum oppidum præfectus Palatini Comitis, vir magnanimus, audax, in multis prudenter expertus, ad mandatum sui Principis nocte quadam cum paucis Stauronesum egressus, Bingionum oppidum accessit, & valvam exteriorem ferramentis quibusdam volubilibus artificiosè compositis, ita clausit, & ad invicem firmavit, quòd aperiri non poterat, nisi frangeretur. Quo magno sub silencio artificiosissimè factò, retrocessit ad pontem, & omnia repagula, clausuras & seras pulvere bombar-

Inter Archi-
episcopum
Moguntinū
& Palati-
num longū
dissensio.

Stratam
regalem &
publicam
Bingij clau-
dere volu-
bant.

Comes Pa-
latinus mo-
nuit Bin-
gionem, nec pa-
bicum
iter clau-
deret.

Albertus
Goler Præ-
fectus in
Crewes-
nach mal-
leis Bingio-
rum seras
confregit,

Y y z

bombar-

bombardarum, factaque in ligneis repagulis foramina plura ſimili pulvere implevit & clauſit: ex parte parvis foraminibus inducillis artiſicioſè relictis, per quæ ignis haberet ingreſſum. Omnia tam ſecreè tamque prudenter ordinavit, ut neque vigiles in arce, quæ oppido ſupereminet, neque leproſi juxta pontem habitantes quidquam audire ſeu videre poterint, quia ſonitum fecit nullum, & ignem abſcondit. Cunctis ut voluit ordinatis vicinum montem cum ſuis aſcendit, ut inde proſpectaret exitum negotij. Interea per fila ſulphurata paulatim ignis aſcendens tandem factus eſt contiguus intromiſſis pulveribus, cum ecce ſubitò flamma erumpens repagula & ſeras in mille partes cum tanto fragore diſſecit, ut decem bombardas crederes unâ vice ſimul & ſemel emiſſas. Proſpiciunt ab arce cuſtodes, ſuper pontem lapideum ignem cernunt, in repagulis ardentem, ſed neminem audiunt, neminemque vident. Conſternati nimium in oppido Bingij, & hoſtem aſeſſe putantes muros conſcendunt & turres, bombardas in incertum emittunt neminem ferientes. Demum veniunt cum clavibus ad portam Burgimagiſtri, emiſſuri quempiam ad explorandum, quid ageretur in ponte. Sed fruſtra tentant, quia valvam aperire non poterant. Hinc magis territi & nimio ſtupore attoniti, quid paterentur, quidve agerent penitus ignorabant. Manè autem factò cum valvam in ſecuri & aſcia deſceſſent, claves invenerunt volubiles, quibus ligna ſeſe contingentia ex adverſo ad invicem fuerant artiſicioſâ inventione memorati hominis colligata, & omnes mirabantur. Sed non ceſſarunt propterea Bingij occludere vias, quo minùs novas ſuper pontem reſtituerent fortiores prioribus clauſuras. Verùm *Stauroneli Præſectus*, quem nihil horum potuit latere, paucis diebus diſſimulans iterum nocte venit ut priùs, ignem ſuppoſuit, clauſuram ut antea deſtruxit. Quid multis loquamur? Quoties Bingij repagula poſuerunt nova, toties ab Alberto varijs modis ingenioſque ſubili fuerunt incenſa. Nec aliqua profuit eorum cuſtodia, tanta fuit hominis in conſilio prudentia. Evicte nihilominus tandem in hac parte Comes Palatinus judicio regis & principum juſtificatus, coëgitque Bingios Pontem cum via dimittere liberum & apertum, non minùs in nocte quàm die. Quinquennio duravit iſta diſſenſio.

¶ Secundum inter memoratos Principes diſſenſionum caput hoc erat: contendebat Palatinus Comes Monafterium ſancti Ruperti Monialium noſtri ordinis in oppoſito Bingiorum oppidi ab altero Nahi fluminis litore ad ſuum pertinere dominium. Sed hoc jure non potuit, quod non ſolum negavit præſcriptio, ſed ex fundatione ſimul & privilegio Papali citatus in teſtem ego, ut noticiam exiſtimatus habere geſtorum tranſacti temporis, luce clarius oſtendi, Palatinum Comitem nihil juris in eo Cœnobio penitus obtinere, quod ſoli Archiepiſcopo Moguntino pro tempore exiſtenti tam in ſpiritualibus quàm in temporalibus eſt ſubjectum, de cujus fundatione ſanctâ Hildegardæ inſtituente longè ſupra diximus, anno Dominicæ Nativitatis milleſimo centeſimo quadreſimo ſeptimo.

Tertius diſſenſionum articulus fuit de itineris ſecuritate præſtanda (quam noſtri vocant Salvum conductum) à molendino Bingiorum per pontem uſque ad Eccleſiam ſancti Clementis, & villam Drechnigshauſen juxta Rheni deſcenſum: quam juſdiſdictionem ſibi utrèque vendicare

COA-

Albertus
Goler quan-
to ingenio
Bingios tri-
bulavit.

Valvas
portarum
Bingij deſci-
cere quo-
modo com-
puli fue-
runt.

Albertus
Goler to-
ties deſtru-
xit quoties
Bingij aſci-
neant.

Monaste-
rium Divi
Ruperti,
non Palati-
ni, ſed Ar-
chiepiſcopi
eſt.

De Salvo
conductu,
i. ſter Archi-
epiſcopum
& Palati-
num con-
tentio.

contendebat. In hac tamen contentione Archiepiscopus jure prevaluit, ac possessione præscripsit, ut videlicet in suo dominio temporali duntaxat salvo conducere habeat iter facientes. Nihilominus diu prius duraverat inter eos ista contentio, antequam cederet juri præsumptio, non quidem amore, sed necessitate compulsa. Cæteras verò causas dissensionum inter Ecclesiam Moguntinam & sæpèdictum Comitem Palatinum consultatatione tranſimus, non quod ignoremus, sed quia nescire putamur. Quid enim ad nos, quod nihil ad nos? Historiam transacti temporis complurium scripsimus annorum, semper liberi, semper securi, semper & tuti, meminim uspiam timentes. Nunc autem in ea pervenimus, quæ nostrâ sunt gesta ætate, inter magnos & potentes, quorum palmæ comparantur & manus. Historiam compellimur abbreviare, sciens, quia dies mali, & veritas odium parit maximè in eos, qui Principum non sinunt latere perperam facta. Ero tamen scriptor fidelis, & sicuti plura intermittam necessariò vera, ita nulla inferam falsa.

Fuit his diebus in Curia Comitum Palatini Marſcalcus quidam nomine Joannes de Drotr, patriâ Thuringus, Germanus Thilmanni Mersburgensis Episcopi, homo præsumptuosus potius quàm audax, temerarius non prudens, Cleri & Monachorum contemptor, & parum de pietate sentiens Christianæ Religionis, consilio subdolan, actione perversus, qui suis artibus pravis ulque adeò dementaverat Principem, ut sine illo vivere non posset. Omnium tunc in curia existentium fuit opinio, Comitum Palatini animum maleficis dæmonisque artibus per Marſcalci memorati fraudes captivatum. Utiq; adeo enim hujus perversi hominis astutia prævaluit apud maſtuetissimum Principem, quòd eum tandem in Excommunicationem Ecclesiæ perduxit.

Erat enim tunc temporis Abbas Monasterij Weißenburgensis exempti in Dioceſi Spirensi Henricus de Homburg Haslius, vir in observantia regulari strenuus & summa pietate devotus. Hic primò apud Bursfeldiam Monachus factus & religiosissimè conversatus, post annos aliquot Abbas in Cœnobio Mersburgensi constituitur, quicū privilegia & jura Monasterij acrius defenderet, Episcopum memoratum Thilmannum contra se fecit adversarium. Crevit paulatim inter eos contentio, quo usque tandem Abbas se nimium sentiens gravatum, ad Apostolicæ Sedis audientiam Episcopum citavit, & contra eum victoriam tandem obtinuit.

Nihilominus crudelitatem prædicti metuens Episcopi, quam habuit exploratam post victoriam causæ, Abbatiam in manus Fratrum suorum spontaneâ voluntate resignavit. Sciebat enim ab inimico reconciliato, præsertim poteaciore cavendum, in quo fidei nulla poterat esse constantia, sed quotiens læsum se cogitaret ab infirmiore, totiens animum relaxaret ad vindictam. Ut autem ex uno ejusfacto intelligas favitiam Episcopi, quod crudeliter, si non fecit per se, fieri tamen per suos consensit. Conradus, qui nunc Abbas est in Gölſeck, Capellanus erat memorati Abbatis Romæ causam agentis, qui & litteras citationis & alias quaslibet ex curia deferrebat in patriam. Hunc die quâdam ministeriales Episcopi non procul à Mersburg obvium habentes capiunt, & irruentes in eum parum absuit quin occidissent, nisi ab uno rationem tanisper sequente fuissent.

Y y 3

Initium historie tribulationis Monasterij Weißenburg.

Henricus Abbas prius in Mersburg, postea in Weißenburg.

Contentio inter Episcopum & Abbatem Mersburgensis Romæ.

Conradus Monachus Abbas in Gölſeck.

Episcopus
Mersbur-
genſis accu-
ſatur apud
Papam.

fuiffent prohibiti. Furor tamen Petrino ſeſientes amputaverunt auriculam ejus dexteram. Quæ crudelitas cùm ad noticiam Sixti Romani Pontificis querulatione perveniſſet Abbat; nimium commotus contra Episcopum ſententiam excommunicationis in eum fulminavit. & niſi preces Ernſti Saxoniz Ducis interveniſſent, à dignitate Pontificia fuiſſet depoſitus. Hinc rancor in Abbatem ſumpſit exordium, & ſevæ perſecutionis Episcopo ſuiſque materiam præſtitit contra virum ſanctum.

Denique poſt annos paucos cùm Fridericus Comes Palatinus Monaſterium Weiſſenburgenſe reformaviſſet, quemadmodum ſupra diximus, Henricus iſte quondam Mersburgenſis promotione Patrum Abbas illic fuerat inſtitutus. Verùm mortuo tandem Friderico, & in Principatu ſuccedente Philippo, cùm Joannes de Drott ſupradictus miles in ejus curia cunctis eſſet potentior ſimul & tyrannior à ſecretis, multis modis variſque dolis & fraudibus memoratum Abbatem Henricum tribulavit, injurioſè cupiens vindicare, quod ille olim apud Mersburg Abbas in Episcopum Fratrem ejus non injuriâ, ſed jure commiſerat; eo namque tempore Monaſterium Weiſſenburg cum oppido ſub tuitione fuerat Comitum Palatini.

Joannes
Drott Ab-
batem Hen-
ricum in-
juſtè per-
ſequitur.

Per annos plures duravit iſta crudelis in virum ſanctum tyranni perſecutio, & quantis potuit injurijs, contumelijs & gravaminibus eum omni tempore moleſtavit. Nemora, ſylvas, venationes, aquas, piſcationes, villas, caſtella, decimas, cenſus, proventus, juridiſtiones & libertates Monaſterij Weiſſenburgenſis violenter occupavit, rapuit & poſſedit, Abbatem non ſemel nec iterum, ſed centies (ſi dixerò plus non mentiar) vociferante ad Principem, & contra violentum ſacrilegum juſticiam poſtulan- te, ſed fruſtra; nam aliquoties audienciam obtinuit, juſticiam verò nunquam; ad omnia enim quæ præſumpſit impietas, ſempertacuit, & diſſimulavit implorata etiam cum lacrimis æqua poteſtas.

Abbas Ro-
mam pro-
ſectus Pa-
latinum
cum Tyranno
moleſtavit.

Evolutis in tanta miſeria multis diebus, menſibus quoque & annis, cernens Abbas Henricus, quòd propter denegatam ſibi juſticiam nihil omnino proficeret, ſed quotidie inſtarent graviora, conſilio accepto à quodam Principe, Romam petijt, & ſacrilegum tyrannum una cum Palatino Comite ad tribunal Innocentij Papæ octavi citari fecit; illum, quia raptor & violentus inſaſor bonorum Monaſterij Weiſſenburgenſis extitit; iſtum verò, quòd injuriantem contra juſticiam temere deſenſavit.

Palatinus
cum ſuo
Maſcalco
Romæ à
Papa ex-
communi-
catus.

Citati autem fuerunt & quidam alij miniſteriales Principis, inter quos fuit & Joannes de Morsheim, qui juſſu Domini ſui Scabinos in villa quadam muſtaverat juridiſtioni Abbatis immediatè ſubjecta. Quid plura? Omnes qui fuerant citati, pro deſenſione induere contemptum, & neque per ſe, neque per legitimos procuratores Romæ comparuerunt. Proceſſit Abbas gradatim in cauſa licis adverſum contumaces, donec eos poſtremo Excommunicationis involvit cenſuræ. Jam tunc primum evigilare cæperunt ſopore pernicioſo depreſſi, & varias quærere vias, quomodo ab his laqueis poſſent evadere, quod ideò fieri non potuit, quia raptor ſacrilegus reſtituere ablata recuſavit. Manſit ergo excommuni- catus ab illo tempore uſque ad mortem, excommunicatus obijt, excommuni- catus ſepultus fuit.

Joannes
Drott in
excommu-
nicatione
manſit uſq;
ad mortem.

Comes

Comes autem Palatinus Papæ censuras timuit, non contempsit, & quia Princeps erat Catholicus, dicitur excommunicatus patienter ferre non potuit; Romam procuratorem misit, absolutionem petiit, sed contradicente læso impetrare non potuit. Sæpius tamen interea fuit absolutus sub spe concordie ad breve tempus cum reincidentia termino lapsus, quamvis concordia nulla intervenerit unquam. Multa enim tentavimus media non sine gravibus expensis, plures indicendo & servando conventiones Spire, Heidelbergæ, Weissenburgi & alijs locis, sed concordiam invenire nunquam potuimus, dum à Principe magna peterentur, & nihil se debere Comobio responderet. Interposuere vices regni Principes multi, Joannes Trevirorum, Hermannus Colonienſium, Bertholdus Moguntinenſium Archiepiscopi, Ludovicus Spirenſis, Albertus Argentinensis, Joannes Wormatiensis Episcopi, Christophorus Marchio Badensis. Joannes Palatinus Comes Baviaræ Dux Comæque in Spanheim, Wilhelmus Hassiorum Landgravius, Georgius Baviaræ Dux, Eberhardus Junior Wirtenbergensis Dux, & Alexander Dux Baviaræ. Comes Geminipontis & Veldentæ, non simul unâ, sed vicibus diversis, vel per se, vel per suos Oratores magna cum diligentia pacem & concordiam facere cupientes. Sed neque omnes, neque singuli quicquam profecerunt, causam dixi; Abbate namque in litis pendentia existente apud Romanos, non erat penes conventum plena concordandi potestas, idcirco tempus consilio redimentes 60000. florenorum pro damnis expensisque in curia & extra habitis exigebant. Quis daret? Palatinus? Sed damnum ipse non fecerat. Sacrilegus ipse Mariscalcus? Sed unde solveret, tantam pecuniarum summam non habuit, nec si habuisset, reddere consensisset; fuit enim obliquatus, induratus, perversus & contemptor Ecclesiæ factus, utpote qui nec Deum timuit, nec hominem reverebatur. Mansuetissimum Principem reperit, qualem suis adulationibus, dolis & finistris machinationibus fecerit, noverunt, qui norunt. Sed parcendum dormientibus, à quibus ut petijt confessio, ita penitus cessavit & contra incusationes defensio. Seductus nihilominus & à se procul abductus Princeps nobilis, clemens, humanus, magnum famæ, æstimationis, & rerum suarum detrimentum incurrit, dolis & fraudibus Joannis de Droet Marſcalci impij circumventus.

Magna difficultas concordiam non admittit.

Omnia causa & audor majorum fuit impius ille Droet.

Postremò tandem annis fermè tredecim in contentione pernicioſa consumptis, concordiam, ut suo loco dicemus, qualemunque fecit desperata necessitas. Sed operæ pretium fore judicamus, & reliqua summam perstringere, quæ sub litis pendentia in eadem causa facta sunt.

Erat Conventus Monachorum de Observantia Bursfeldensium eo tempore apud Weissenburg notabilis & insignis, numero non pauciores triginta, qui posteaquam Abbas Romam petijt, usque adeò dispersi sunt in omnem terram, ut quatuor duntaxat in loco remanserint. Cujus quidem dispositionis duæ fuerunt causæ; altera videlicet, quòd omnes census & proventus, quos extra oppidum habebant, lite per totum durante præripiebantur ab adversarijs; altera verò, quòd pecuniam certè non modicam pro litis actione Romam mittere Abbati videbatur necessarium, quam pluralitas Fratrum domi consumpsisset. At posteaquam Joannes de Droet se ad instantiam Abbatis à Papa intellexisset excommunicatum,

Conventus jo. Monachorum in diffensione dispersi sunt.

Omnia Monasterij bona extra oppidum occupantur à tyranno.

non ſolum contempſit, ſed in furorem aſtus graviora præſumpſit, & peccato peccatum accumulans omnium in ſe bonorum hominum cenſuram provocavit. Caſtellum S. Remigij, quod non longè ab oppido Weiſſenburg diſtat, expulſo præſidio Monachorum, occupat, villas Monaſterij, curtes & proventus omnes invadit, capit & uſurpat. & quamdiu vixit, violentâ poſſeſſione retinuit. Quæ cùm innocuiſſent Abbaci, graviora in eum fulmina procuravit cenſurarum, & auxiliares ejus omnes Comites & nobiles Papali ſententiæ ſubjecit.

Henricus
Abbas Ro-
mæ digre-
ditur, &
Florentiæ
obiit.

Interea poſt annos aliquot Henricus Abbas Philippum Comitem Palatinum, Joannem de Droet, Emichonem Comitem de Liningen, Comitem quoque alium de Bitſch & complures alios habens in Excommunicatione Papali, cùm ægri tudinem incidiffet, conſilio medicorum ſeceſſit urbe, veniēſque valetudinarius ad Florentiam mortuus eſt, & ibidem ſepultus.

Quod mox ut Procuratori Comitum Palatini Romæ denuntiatum eſt, Papam acceſſit, & nomine Principis ſui Monaſterium de Weiſſenburg in ſecularem transferri Eccleſiam petijt, & conſenſum impetravit, ſub ea tamen conditione, ſi Maximiliano Regi translatio ipſa placeret.

Translatio
Monaſterij
Weiſſen-
burg impet-
ratur.

Expedit Bullam procurator (inſcio Principe) tribus Florentinorum millibus, & certum per nuntium eam ad Heidelberg deſtinavit. Latabantur omnes, qui ſua non Deum quærebant, putantes jam ſe de Mona- chis reportâſſe triumphum. Verùm ſecus accidit quàm ſperaverant, Rex namque Maximilianus in translationem renuit præbere conſenſum, non ignarus, quantam Abbas & Monachi paterentur injuriam. Sic deluſa pravorum ambitio in marorem commutavit de iniquitate læticiam. Accepit & mercedem ſuam procurator iniquus, qui Monaſterium comparavit, juſtè damnatus exilio.

Wilhelmus
fit Abbas
Weiſſen-
burgienſium, &
translatio
revocatur.

Interim verò quòd Procurator Bullam translationis Romæ impetra- vit à Papa, Monachi Weiſſenburgienſes ejus fraudis ignari cum bona mo- ra diem pro electione novi conſtituerunt Abbatis. Quà inſtante Wilhelmum Priorem Conventus Abbatem ſuum unanimiter elegerunt, qui litteris Maximiliani Regis promotus mox Romam pro Confirmatione ſimul & litis continuatione proſectus eſt, & ſpes vanas ne dicam iniquas, Monaſterij translationem optantium ſerpentinâ prudentiâ & columbinâ ſimplicitate deluſit. Cernens etenim Romanus Pontifex, quòd Maxi- milianus Rex non ſolum non velle in translationem præbere conſenſum, ſed Electum inſuper litteris promotorialibus commendaret, fecit utrū- que, quod & rogabatur, & decebat eum, quia confirmavit Abbatem, & revocavit illicitè præſumptam Monaſterij translationem. Confirmatus Abbas Romæ permanſit vigilans in cauſa, ne ſiniſtris informationibus, aut ſubverteretur negotium, aut excommunicationis vinculum temerè rumpere inimici.

Wilhelmus
Abbas de
curia re-
vertitur
mortuo
tyranno.

Tandem Joanne de Droet omnium auctore malorum in excommu- nicatione Papali mortuo, & aſini ſepulturæ terræ commendato, vulum aliquantiſper ſerenavit Noverca bonorum fortuna: & Monachos Weiſſenburgienſes omnipotentis Dei miſeratio. intuitu clementiore reſpexit. Enimverò ſecurus redijt ad Cænobium Abbas, & inſidias tyranni jam non metuit extincti. Veruntamen cum Palatino Comite pacem firmam

&c

& aliqualem refusionem damnorum & expensarum non subito confectus est; quousque tandem nisi est rota in medio rotæ, per quam florum quindecim millia exposuit. Joanne autem de Drott morte serâ defuncto, pars ablatarum possessionum & rerum Monasterio non ipsius ordinatione (quippe qui statuit nihil omnino restituendum) sed Principis fuit imperio restituta. Pars sub lite remansit. Et nunc de miserabili tribulatione Monasterij Weissenburgensis quondam Regalis & insignis summarie dictum est satis, historiæ cursum prosequamur.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato, secundâ die mensis Julij, hoc est, in solemnitate Visitationis innocentissimæ, castissimæ, gloriosissimæque semper intactæ Virginis Mariæ, cujus & amator, cultor & venerator est ardentissimus Joannes de Calve postea hujus Cœnobij Hirsaugiensis vigilantissimus Abbas, qui hodie, cum hæc scribimus, præest, primam in ordine Sacerdotij Missam cannavit, lætantibus in cœlo Angelis & congaudentibus in Cœnobio Monachis; illis quia collaudatorem, illis quia commilitonem suscepit.

Joannes de Calve Monachus hic primam canit Missam.

Eodem anno simul & transacto Blasius hujus Monasterij Abbas, redditus & proventus ejusdem, ut sequitur, notanter ampliavit: imprimis enim octo maldrorum avenæ censum comparavit annuum in Otterlitzheim pro sexaginta quinque florenis. In Wila triginta solidos annui census emit. Ita Heflicken curtem unam pro ducentis florenis comparavit, de qua Monasterio proveniunt singulis annis septem maldra siliginis & avenæ maldra octo. Speltæ quoque septem, & duæ urnæ vini. In Gechingen & Tuffringen duas partes decimarum emit pro florenis ducentis. Curtem in Schaffhausen à quodam cive de Wila comparavit pro centum sexaginta nummis auri. In Riderchingen duas libras & solidos sex annui census pro sexaginta libris. In Talbingen. Sultz & Effringen pro quibusdam curtibus & censibus exposuit sexcentos viginti quatuor florenos.

Census per Bladium Abbatem audit.

Eodem quoque anno idem Abbas Blasius in Castello Scamheim novam domum & Capellam à fundamentis construi fecit: pro quarum consumatione supra ducentos auri florenos exposuit. Domum quoque frumentariam in Herrenberg novam pro ducentis florenis constituit. Hoc ipso etiam anno latus tertium ambitus Monasterij consummavit: in quo plus quam quatuor centum florenos expendit. Piscinam circa infirmatorium, & aliam parvam in horto Conventuali eodem anno fieri mandavit, in quibus ducentos quinquaginta florenos exposuit. Refectorium Fratrum hyemale ampliavit, quod picturis, fenestris & cælaturis pulchrè satis ornavit impensis trecentorum florenorum. Fenestras cum rotundis (id est Schyben) & picturis ad tria latera ambitus Monasterij fieri iussit; pro quibus plus quam trecentos auri florenos exposuit. In quarto verò latere picturas sine rotundis fecit duntaxat. Imaginem quoque Crucifixi Jesu Christi Salvatoris nostri, quæ stat in gradibus chori erecta, pro uno & triginta florenis emit, ad quam plures Indulgentias à multis impetravit.

Structura & ædificia per Blasium hoc tempore facta.

Anno item prænotato, venit ad Regale oppidum Wil Maximilianus Rex Germanorum, quem Blasius hujus Cœnobij Abbas civium supplicatione rogatus, & Porci alius ex more indutus cum processione Cleri, ac populi pulchrâ ordinatione solemnî obviam factus ad oppidum introduxit:

Maximilianus Rex à Blasio susceptus.

Z z z

duxit:

duxit: & in domum Hirſaugianam in eodem oppido poſitam debito cum honore ſuſcepit hoſpitiu.

MCCCXCII.

Regnum
Granatae
cum urbe
per Hiſpani-
am regem
capitur.

Anno Blaſij Abbatis octavo, Indiſtione Romanorum decima, die Menſis Januarij ſeptima, Ferdinandus Hiſpaniarum Rex meritò Chriſtianiffimus cum Eliſabetha uxore ſua regina, & exercitu toto decem videlicet millium equicum, & quinquaginta millium pedum Granatam Baſicæ regionis civitatem Baudelis Mauritaniæ Regis Mahumeticæ perfidiæ ſectatoris, quam biennio firmâ impugnatione obſederat, Trium- phator Chriſto largiente intravit: eliminatque Saracenorum ſpurciâ ur- bem ipſam cum univerſo Granatæ regno Chriſtianis reſtituit, quod Mau- ri vaniſſimi profeſſores Mahumeticæ vanitatis annis octingentis occu- paverant, Regem Granatæ in ultimos Hiſpaniæ fines relegavit: Sarace- nos expulſit omnes: Dei cultum non ſolum in civitate, ſed per totum quo- que Regnum more Chriſtianorum inſtituit: pro cujus reverentia Ecclæ- ſias multas fabricavit.

Judei Cor-
pus Chri-
ſti in Ster-
nenberg la-
cerant.

Eodem anno perfidiſſimi canes Judæi in oppido Sternenberg, quod ſitum eſt in Ducatu Megaloburgenſi, venerabile Sacramentum Domini- ci Corporis in duabus hoſtijs, altera majore, altera minore à quodam Sacer- dote Petro nomine, pretio comparantes incredibili furore malè tracta- verunt. Pernicioſa etenim curioſitate ducti, cultellis & aculeis hoſtias pungentes, tentabant experiri, quid in eis Divinitatis laceret, quas vene- rantur Chriſtiani. Et ecce Deo miraculoſè in ſuo Corpore præſtante mira- culum, ſanguis de puncturis ſubito fluere cepit, & menſam cruor totam reſperſit. Receſſerunt ad ſacrilegum Sacerdotem Judæi ſcelerati, factum ſperunt, conſilium petunt.

Sacramen-
tum ſub
terra repe-
runt ſan-
guineum.

Communi tandem conſultatione particulas ſanguineas fluere non ceſ- ſantes in terram deſodiunt, & abeuntes jam latere factum penitus in antea conſidunt. Territi ſunt impij, non compuncti: conturbati non compun- cti. Latere factum quomodo potuit, quod Deus miraculo fecit manife- ſtum? Non enim poterat abſcondi ſub terra, qui cælum fecit gubernâ- que & terram.

Sacerdos
capitur,
demonſtrâ-
que ad
ignem,
cujus mira-
conſilio.

In noticiam res miraculo cruoris devenit populi fidelis. Capitur Judæi, examinantur, crimen aperiunt, atque triginta eorum numero ignibus traditi concremantur. Presbyter autem qui Dominicum Corpus tradiderat impijs pro vili pretio, captus eſt ſimiliter cum Judæis: qui ſeorſim examinatus, cum multis lachrimis ſuum confeſſus peccatum. Cùmque ad mortem duceretur extra oppidum igni cremandus, tantâ miſerante Deo contritione reſolutus eſt, tantis cum lachrimis ſuum accu- ſabat reatum, totque ululando potiùs quàm lamentando gemitus emiſit atque ſingulus, quòd omnes ad commiſerationis ſletum provocavit. Cùmque ad locum perveniſſet ſupplicij, ſtans in liſtoris poteſtate ligatus, vidit inter promiſcuum vulgi concurſum, ſtancem in amaritudine ma- trem, quam propitiis accedere magna cum iſtancia rogavit, cui & dixit: *Juſtum eſt, mater, dignum eſt, & neceſſarium te lachrimari, & flere multum ſine modo, ſine meſſura, ſine conſolatione, quamdiu vixeris in hoc mun- do, propterea quòd meſſium peperisti, lactiſti, & nutritiſti tam impium, malum & ſcleratum; quæ Dominum Majestatis cæli & terra, Creatorem ubique glorioſè regnantem*

regnantem impijs tradidit Judais rursus crucifigendum. Va mihi omnium indignissimo peccatori! Va mihi & iterum va, qui Salvatorem vendidi, tradidi, atque cum Juda negavi. O quid feci! O quid panarum & suppliciorum non commemi! Quis mihi dei omnium tormentorum genera & cruciatus posse in corpore meo experiri & sustinere usque in finem seculi, pro tam horrendis sceleribus meis! O si fieri posset, ut pro meo scelere tanto, centies ignibus trader, centies moriar, centiesque resolver in pulverem! Hæc dicens cum lachrimis multis continuavit verbum ad matrem: Peto: inquit, abs te mater unam petitionem, quam ut mihi promittas te facturam, post mortem meam oro. Cui mater se facturam promisit iuxta ceteros quodcumque postulaverit. At ille: Rogo, inquit, ut tres mihi peregrinationes in pane & aqua, tantis dumtaxat induta, nudis pedibus facias. Primam ad Aquasgrani: secundam ad S. Jacobum in Compostella: & tertiam ad lumina apostolorum Romam. Et quotiens interrogata fueris ab aliquo, quare tam duras agas peregrinationes: dicito, quod idcirco, quod me tam nefandum, tam improbum & sceleratissimum pepereris filium, qui Corpus Domini Judais venderem tradiderimque pro pretio blasphemandum. Et vade ne unā dormias nocte, ubi alii quiescisti, nihilque omittas eorum, qua rogas. Promisit mater filio, quod petijt, & fideliter implevit.

Duram pro
filio mater
peregrina-
tionem
assumpit.

Deinde conversus ad Judicem & populum astantem: Domine Iudex & vos optimi cives, audite precor, attendite paucis. Justissime lata est in me omnium totius mundi hominum sceleratissimum peccatorem sententia mortis, qui mille meritis dignus sum: quia Judam imitatus, Salvatorem Judais vendidi: ordinis mei oblitus simul & presbyterij dignitatem contra Dominum excusatus. Et quamvis sum Juda longe deterior, quoniam ille Christum Judais mortalem, ego autem vendidi gloriosam. Unde esse peccatum meum sit maximum, nequaquam tamen Judam imitabor desperando, quem pro dolor peccando secutus sum: sed confido in misericordiam Dei, quod me recipiat penitentem, quem tam enormiter peccantem patienter tulit, & non subito extinxit. Mortem commemi: mortem quantumlibet duram non solum patienter sustinebo, sed ex voluntate quoque subito libenter. Verum non est satisfactio condigna pro tanto scelere mori. Precor vos Iudices, ut pro ulteriore penitentia immanissimi sceleris mei permittatis, quatenus diuturniore cruciatu inteream, & amputentur mihi primum digiti manuum & pedum articulati: deinde manus & pedes: postea nares & aures: consequenter brachia & tibia: postremo corpus truncum unicum absque membris imponatur super rogum, & ignibus concremetur. Non enim sum ceterorum instar malefactorum morte dignus, sed acerbior atque turpissimè, quâ longior sive prolixior nulla queat inveniri. Hæc ejus miranda contritio multos aliorum provocavit in fletum: quorum alij petitionem ex commiseratione decreverunt admittendam: alij verò ex pietate negandam. Sed ille tantâ petitionis instantiâ rogans lachrimansque perseveravit, quod moritandem Iudices tantis fletibus consenserunt, ut fieret quod postulaverat. Miranda hominis contritio, stupendâque in tali articulo mortis devotio! Membratim truncatur sicut petierat, & in tantis cruciatibus voluntarijs summam exhibuit patientiam. Postremo jam truncus dixit cum gemitu: Deus propitius esto mihi peccatori, & clementer accipe hos corporis mei durissimos cruciatus pro satisfactione sceleris mei. Et cum præ nimio dolore atque sanguinis effusione inciperet jam penè deficere, truncus super rogum ponitur, & igne supposito brevi compendio suffocatur: tunc & abscessa membra in ignem projecta cremantur.

Petri Sacer-
dotia verbis
ad Judicem
& popu-
lum.

Salutem se
spicere me-
ritis.

Membra-
tim Sacer-
dos ut ro-
gaverat,
divisus
& combu-
ritur.

Z z z

cremantur.

cremantur. Et iste finis hujus miserandi Sacerdotis fuit: cujus animæ poenitentiam tam magnam & manifestam, quis dubitare possit veniam obtinuisse apud Deum?

Dominici
Sacramen-
tum Corpo-
ris stupen-
dis coru-
scat miras-
culis.

Corpus autem Dominicum summa cum veneratione, præcedente Clero, & populo subsequente ad Ecclesiam reportatum in facello ponitur, & pro miraculi testimonio cum puncturis sanguine rubricatum hodie servatur. Fit illico ad Sternberg magnus populorum concursus, non solum de locis vicinioribus, sed etiam de remotis, & usque in præsentem diem stupenda in eo loco ad invocationem Domini nostri Jesu Christi fiunt miracula.

Miraculum
unum è
multis.

E quorum numero penè innumerabili unum nos posteritati commendare sumus persuasi, quod sua raritate fidem simul & omnem credulitatem hominum procul videtur excedere: quanquam in toto Magdeburgensi Ducatu cunctisque finibus ejus adeò famâ sit celebri divulgatum, ut neminem latere queat. Neque enim nos hoc tam stupendum miraculum, ullâ vel credere vel scribere ratione possemus, nisi veraciter factum non modò vulgari narratione, sed etiam Principum illius terræ manifesto sciremus testimonio. Est autem tale mirabile miraculum.

Homo con-
tractus &
reptans
manibus,
sanatur &
erigitur.

Erat in regione illa homo quidam pauperculus, & contractus, qui morè pecudis incurvatus manibus & pedibus reptando super terram incedit. Neque enim stare aliquando potuit: neque in altum se quomodo libet erigere. Is cum tanta fieri miracula crebrius audiret in Sternberg, suspirans animo referentibus dixit: *O si ego essem ibi, confiderem me sanitatem omnino recepturum, sed quomodo illuc perveniam, qui nusquam progredi possum?* Cui astantium dixit aliquis: *Non desperaveris, sed reptando incipe proficisci ut poteris; dabitque auxilium Deus, ut pervenias.* Acquivit consilio pauper monentis, & tandem post multos labores ad locum pervenit. Et ecce mira elementia Christi! oravit homo cum lacrimis, Deo miserante convaleuit, & jam non rependo sed gradiendo ad locum unde venerat, remeavit. Stupebant omnes, qui noverant eam, qui quem contractum reptantemque incedere solitum, nunquam erectum viderant, incedentem rectè tam subito conspiciebant. Et notum factum est hoc miraculum non solum in oppido illo, sed per totam regionem.

Recta fides
eum ora-
tione potest
omnia.

Castellanus
miraculo
incredulus
& Deo sensu
vindictam.

Pervenit rumor signi ad Castellani oppidi hominem incredulum, temerarium & superbum, qui non solum referentibus factum non credidit, sed eos cum irrisione & quadam blasphemâ contempsit. Misit tamen, & pauperem fecit adesse sanatum. Cui dixit astanti: *Tunc es ille, qui te sanatum affirmas in Sternberg ad invocationem Sacramenti?* At ille respondit dicens: *Ego sum, gratias ago Domini Deo, qui me sanavit.* Ad quem Castellanus: *Ergone sani fiunt omnes, qui peregrinantur illuc?* Respondit pauper in sua simplicitate: *Sani cerè.* Ad quem Castellanus canem videns à casu præterire claudicantem, spiritu blasphemæ tumens cum indignatione: *Tolle,* inquit, *canem hunc quem cernis claudicantem, & ducito illum ad Sternberg peregrinatum, ut sanitatem recipiat, qui dixisti omnes ibi sanari.*

Castella-
nus inla-
nit, turt,
larrat &
mordet ut
canis.

Hæc cumque tumido spiritu protulisset, mox vesanus effectus latabat ut canis, & in medium proflens canum suorum illos mordebatur canis. Deinde prorumpens de Castello cucurrit vesanus in oppidum latrans & mordens inter canes quasi unus ex ipsis: & quod mirandum est amplius,

amplius, erevit subitò ex spina dorfi hominis cauda canina vestibus longior præminens ultra unius mensuram palmæ. Capitur à suis in medio canum latrantium & mordentium, & victus in Castellum reducitur, pro cuius liberatione peregrinatio cum donis & oblationibus ad Sernberg ab uxore & familia promittuntur: quibus completis inaniâ quidem liberatus est, caudam verò caninam habere compulsus est in testimonium facti, quamdiu vixit. Et ecce denuò mirando succedit mirabilis; quoniam nullâ arte, nullo ingenio, nullo vestimento, caudam, ne videretur, abscondere potuit. Nam si largiora fecit vestimenta, prolixior subitò fuit & cauda; si breviora, brevior; semper tamen ultra mensuram palmæ longior eminebat visibilis.

Historiam scripsi, non fabulam; rem gestam, non confictam; non mendaciam, sed veritatem plurimorum testimonio comprobatam. Cujus quidem rei gestæ tot ante septennium, cum in Marchia essemus Brandenburgensium, ac tales audivimus testes, ipsum videlicet Electorem Imperij Marchionem Joannem, Henricum Megaloburgensium Ducem, Senatores Vesulinos, aliisque tantos, quibus non credere merito judicarem iniquum. Omnipotens ille mundi Creator & Rector Deus, qui Nabuchodonosor Babyloniz Regem inter boves fœnum manducantem fecit, blasphemum ut voluit, humiliare potuit.

Anno quoque supra notato, in mense Septembris, Fridericus Imperator mundi tertius, & Maximilianus Rex Germanorum filius ejus semper invictus, Convenit Regni Principibus apud Confluentiam oppidum Archiepiscopi Trevirotum consensu indixerunt unanimi, quorum multis in præsentia constitutis Raptus desponsatæ Maximiliano Annæ Ducis Britanniz per Carolum Regem Galliz præsumptus in medium proponitur, & quid fieri decerneret Principes, consultatio communis habetur. Erant tum qui bellum Gallo indicendum consulerent, utpote qui non solum leges temerasset Germanas inferior, sed jus etiam violasset Imperij simul & Christianæ veritatis. In id tandem convenit pars sanior, temporis concedendum, cum Britanniz Ducatus, neque Germaniz Regno, neque Brabantiz Principatui eâ tempestate conducere. Maximilianus itaque Rex consilio Principum levigatus animum remisit iratum.

His temporibus fuerunt quidam homines perditissimi, eorum de ordine, qui se nobiles non verentur gloriari, cum impietatis plus habeant, quàm virtutis, Bertholdi Archiepiscopi & Ecclesiæ Moguntinæ hostes, inò raptōres iniqui, quos penitus judicamus indignos, quorum nomina in nostris Commentariis memoriam posteritatis consequantur, vel immortalitatem. Hos à crudelitate facti quidam nostrorum Trepidatissimos appellavit, pro eo quòd Clerum & Sacerdotes Domini per Diocesim Moguntinam persequerentur invasione hostili, capientes eos, atque captivos abducentes, & pro pecunia crudelissimi punitione torquentes. Eos verò quos captivos abducere qualibet occasione non poterant, inauditi hæcenus, ut sequerentur per se ad loca eis præfixa cum pretio redemptionis, impietate cruciabant. Habebant enim seras quasdam ferreas diabolicas non dubium excogitatione adinventas, sub quarum arcta clausura testiculos Sacerdotum comprimebant. Has autem seras semel clausas, præter ipsos qui clauferant, nemo poterat aperire. Denique tam artificiosè fuerant fabricatæ,

Unius historia fidei plurimorum est comprobata testimonio.

Conventus in Principum in Confluentia cum Cæsare & Rege.

Incarceres Moguntinæ vallant Ecclesiæ.

Z z z

fabricatæ,

fabricatæ, ut nulla conjunctio potuiſſet notari partium; tamque duratum erat ferrum, ut limæ nullam admitteret corroſionem.

Unde cujuſcunque teſtes tali ſecramento fuiſſent compreſſi, non poterat liberari ab alio, quàm ab his qui ſeram impoſuiſſent. Nec ſatis erat ſingula instrumenta ſingulas habuiſſe clauſuras, ſed quodlibet unum quatuor, aut quinque ſeris occultiſſimis claudebatur, ut ſi caſu forſitan una fuiſſet inventa ſive aperta, reliquæ tamen penitus latuiſſent. Compreſſis ergo teſtibus hoc instrumento Clerici ſi voluit liberari, neceſſe fuit eum Teſtipremos cum pecunia ſeu liberationis pretio ſequi ad locum quem determinaviſſent. Sacerdotum plures calamitate iſta durante in diverſis locis per Moguntinam Dioceſim à perverſis teſtipremis iſtis fuerunt capti, cruciati, vulnerati, ſpoliati, abduſti, & nonnulli ſupplicij varijs ſine culpa interfecti.

Alexander
ſit Papa VI.
& præſuit
ann. xi.

Item anno prænotato, xxvi. die menſis Julij, obiit Romæ Innocentius Papa VIII. anno Pontificatus ſui viii. Poſt hunc in Pontificatu ſucceſſit Cardinalium promotione ſuffectus Theodoricus Cardinalis Episcopus Porruenſis natione Hiſpanus. Apoſtolice Sedis Vice Cancellarius, dictuſque Alexander ejus nominis VI. apud S. Joannem in Laterano. xxvi. die menſis Auguſti, quæ fuit dies Dominica poſt Feſtum S. Bartholomæi Apoſtoli, pompâ ſolemni coronatus eſt, & præſuit annis xi. & paucis diebus.

Judei om-
nes fuerunt
expulſi Hi-
ſpania per
Regem.

Eodem anno Ferdinandus Rex Hiſpaniarum ad inſtanciam uxoris ſuæ & quorundam Fratrum Minorum omnes de Regno ſuo Judæos infra certum terminum præcepit exire. & quicumque poſt præfixum terminum inveniretur remanſiſſe, per totum regnum ſine miſericordia occideretur. Interdixit etiam, quod neque aurum, neque argentum, neque lapides pretioſos ſecum deferrent, ſed pro ſi vinum, frumentum, oleum aut pannos emerent ab incolis regni ſecundum juſtam pretij æſtimationem, abducerentque ſecum, quò vellent navigio. Erant enim auro, argento, gemmis pretioſis ultra modum locupletati, ideòque ne ſuo modo ſpoliarent Hiſpaniam. omnia hæc poſt ſe relinquere compulſi ſunt. Navibus itaque diſpoſitis exiverunt unâ vice de Hiſpania centum viginti quatuor millia Judæorum. & claſſem per mare Mediterraneum verſus Conſtantinopolim voverunt, ac direxerunt. Remanſerant etiam ultra terminum eis præfixum in Hiſpania plus quàm tria millia, quos navibus perforatis Rex juſſit imponi, & in profundum æquoris demergi, quorum bona omnia ad ſuum ſiſcum præcepit referri.

Imperator
Fridericus
movet ca-
ſtra contra
Ducem
Bavariæ
generum.

Anno item prænotato Fridericus Imperator III. contractis undique copijs exercitum movit contra Ducem Bavariæ Albertum, qui morabatur in oppido Monacenſi. E hæc fuit cauſa diſſenſionis inter eos. Habebat Cæſar ipſe filiam unam Regis Maximiliani ſororem, quam Dux Albertus (quoniam maturior erat) invito patre ſibi accepit uxorem, ipſâ tamen conſentiente. Nec diu poſtea quaſi propter eam jure poſſet, Ratiſbonam Regni Germanici urbem non ultimam Civium conſenſu dominio ſuo ſubjugavit, & contra voluntatem Cæſaris aliquandiu poſſedit. Cùmque ſæpius moneretur ab Imperatore, ut abſtineret à civitate Regni, & non adverteret. iratus tandem Fridericus ex Liga Suevorum & aliunde magnum pugnancium conduxit exercitum, & moventes in Bavariam juxta

Lici

Lici fluminis ripas castra locavit. Videns autem Dux Albertus quorundam res tenderet, pacem postulans obtinuit, & Ratisbonam urbem Regno iterum restituit.

Concordia
fit inter Ca-
sarem &
Ducem
Bavariae
Albertum.

Eodem anno septima die Novembris, cecidit è nubibus aëris in pago qui nuncupatur Suncgawe prope oppidulum quod dicitur Ensisheim haud procul à Basilea Civitate Germaniæ, fulgerræ sive lapidis miræ magnitudinis, pondo, sicut audivimus ab his, qui viderunt, librarum videlicet 255, hoc est, centenariorum duorum simul acque semissis, & quinque librarum. Qui quidem lapsus ex violentia cadendi duas in partes fuit divisus, cujus pars major ante fores Ecclesiæ memorati oppidi Ensisheim cum ferrea catena in testimonium veritatis & memoriam usque in præsentem diem videtur suspensa.

Anno item prænotato, ultima die mensis Decembris, quæ finis est anni, obiit Melchior Abbas Schonaugienfis, Ordinis nostri, Diocesis Trevirorum, vir doctus & Regularis observantiæ cultor integerrimus, qui visitando, exhortando, librorumque Divini cultus emendando & imprimendo per annos quatuor & viginti, quibus in Abbacia laudabiliter præfuit, multa pro decore & utilitate observantiæ nostræ Bursfeldensis bona fecit, pro quibus haud dubium æternæ felicitatis præmium recepit. Fuit enim vir optimus, ingenio promptus, consilio cautus, actione præcipuus, conscientia purus, vita regulati sibi durus & rigidus, nihil eorum negligens, quæ ad rectæ conversationis Monasticæ pertinent rationem. Eo die quo de hoc mundo erat migraturus, in lecto jacens egritudinis plenâ utens ratione & loquelâ, Missam fecit coram se celebrari (habebat siquidem altare consecratum in Camera) cui diligentissimè intendebat, prædixerat enim illâ die se & horâ moriturum. Cuiusque Sacerdos post Dominici Corporis & sanguinis participationem in lavando & tergendo calice moram faceret, ille clamavit: *Festina Frater complere Missam, ne fraudes me benedictione finalis, quia manere diutius uco possum.* Complevit illico Missam Sacerdos, deditque optatam benedictionem morituro, quâ datâ dixit Abbas: *Accedite nunc Fratres.* Quibus instantibus dixit: *Pax Christi sit semper vobiscum charissimi Fratres, Ego nunc vado, orate pro me.* Statimque subjunxit: *Dominus JESU Christus Fili Dei vivi in manus tuas commendo Spiritum meum.* Et subito expiravit, cujus Fratres Cadaver non sine opinione sanctitatis terræ commendaverunt. Scripsit autem nonnulla, ingenij sui præclara opuscula, è quibus nos vidimus subiecta. De Mandato Capituli annuâ elucubravît declaratorium Cæremoniarum & Ordinarij Divinorum Observantiæ nostræ Bursfeldensis, in uno volumine, quod prænotavit opusculum pacis, libros duos. Monasterium Dominicæ Passionis ex quatuor unâ pulcherrimâ continuatione fecit, librum unum. Accentuarium & modû cantandi atque legendi pro unione Bursfeldensium, librum unum. Orationes quoque multas in utroque Capitulo edicas, plenâque dixit eruditione. Et alia nonnulla, quorum hac vice memoriam non tenemus.

Melchior
Abbas S.
Florenti Ma-
ryris in
Schonaug
obiit.

Melchior
Abbas
mortem
suam præ-
scivit &
predixit.

Melchioris
Abbatis
quædam
opuscula.

Eodem anno, Blasius hujus Monasterij Abbas insignis quædam bona & possessiones in villa Kessen pro quadraginta quinque florenis Monasterio comparavit. Hoc ipso quoque anno piscinam circa domum pecorum transpontem circa sanctum Aurelium novam fieri constituit, pro
cujus

cujus conſervatione plus quàm tercentum florenos auri expoſuit, & piſcibus eam adimplevit.

MCCCCXCIII.

Helena Comes Palatina natiſcitur.

Anno Blaſij Abbatis nono, Indiſtione Romanorum xi. die menſis Februarij ix Heidelbergæ natiſcitur Helena undecimo. genita Philippi Comititis Palatini, Bavarixque Ducis ac Principis Electoris, quæ poſtea cùm annorum eſſet viginti, parentibus jam vita defunctis nupſit Fratrum promotione adjuva Henrico Duci de Megaloburg, qui prius uxorem habuit ſine liberis mortuam Joachimi Marchionis Brandenburgienſium ſorem nomine Urfulam, Princeps ut ferunt nimis ſpecioſa atque modeſta.

Capitulum Provincia-lexxviii. Hirſaugiæ celebratum eſt.

Eodem anno Dominica tertia poſt Paſcha, quæ fuit xxviii. dies menſis Aprilis. celebratum fuit Ordinis noſtri xxviii. Provinciale Capitulum hic in iſto Monaſterio Hirſaugienſi, in quo præſederunt Joannes Trithemius tunc Spanheimenſis, Conradus in Wiblingen. Bartholomæus S. Crucis in Werdes. & Andreas Montis Monachorum propè Bambergam. Monaſteriorum Ordinis memorati Abbates. Blaſius verò hujus Monaſterij Abbas cum ingenti læticia Patres, qui convenerant, ſuſcipiens, & in viſtulis abundè tractans, laudem & honorem totius Capituli reportavit.

Inſulæ quatuor in mari Indico repertæ ſunt per Hiſpanos.

Anno prænotato, Ferdinandus Hiſpaniæ Rex poſteaquam opulentiſſimum Granatæ Regnum unà cum urbe ſuo dominio potenter ſubjecit; terrâ non contentus. etiam mare diſquirendum puravit. Ordinatis igitur navibus Chriſtophorum quendam præſectum conſtituit, quem ad inquirendas Coſmographis incognitas per mare Inſulas deſtinavit. Suſcipiens ille naves ab Oriente in Occidentem direxit, æquorūque ſulcans ſpatia multa. quatuor tandem reperit Inſulas mari circumdatas Indico, quarum in Europa prius apud Coſmographos cognitio nulla fuit. Unde novis Inſulis nomina etiam nova imponentes, primam S. Salvatoris nuncuparunt; ſecundam verò de Conceptione S. Mariæ vocarunt; tertiam autem in memoriam Regis ſui Ferdinandam dixerunt; quartam verò Hiſpaniola nuncuparunt in memoriam Hiſpanici Regni, unde oriundi erant. Quales autem ſint Inſulæ jam dictæ, in qua parte orbis ſint. qui populi & habitatores earum. quibus ritibus vivant, aut moribus, in ea continetur Epiſtola, quam memoratus Chriſtophorus ſcripſit, & ubique circumfertur impreſſa.

Fridericus Imperator III. moritur anno regni ſui 54.

Anno item prænotato, xix. die menſis Auguſti, moritur Fridericus Imperator III. in oppido Aultriæ Linz, anno ætatis ſuæ ſeptuageſimo nono, Regni verò Germanici quinquageſimo tertio, menſe quarto; Romanorum autem Imperii, anno quadrageſimo quarto, ex abſciſſione cruris putridi, cujus Cadaver ad Viennam delatum in Cathedrali Eccleſia S. Proto- Martyris Stephani tumulatur in ſepulchro. quod ſibi dudum ſatis pretioſè fecerat præparari. Filium reliquit Maximilianum Regem Germanorum & unam filiam, quam Albertus Dux Bavarix, ut diximus, habuit uxorem.

Turcarum gens impia devaſtat Croatiam & Carniolam.

Eodem menſe quo Imperator obierat, nefandiſſimi Mahometis ſectatores Turci magna cum multitudine pugnatorum de finibus ſuis egreſſi Croatiam & Carniolam incurſione hoſtili vaſtarunt; omnia rapina, ferro & igne crudeliſſimè more ſuo depopulantes. Contra quorum inſultus incolæ regni & provinciæ Chriſtiani, utpote numero & viribus longè

longè impares pugnaturi, ab eis facillè superantur, cæduntur & capiuntur. Nam decem Christianorum millia in ea Turcorum incurfione occifa, ferebantur & capta.

His ad Maximiliani Regis noticiam relatis, funeralibus (quæ genitori paraverat celebranda) in aliud tempus convenienter fufpenfis, magnum pugnatorum congregavit exercitum, Turcos de Croatia expulfurus. Sed Turci strage factâ quam diximus, vicis & urbibus incensis, cum præda & captivis retrocefferunt, nec Regis præstolabantur adventum. Rex ergo Maximilianus præsidio fufficienti per Croatiam pofito in Austriam redijt, & funeralia quæ aliquandiu intermiferat, genitori mortuo celebravit.

Anno igitur prænotato, feptima die menfis Decembris, quæ fuit Sabbathum post Festum S. Nicolai, Viennæ Austriæ in Cathedrali Ecclesia S. Stephani Proto-Martyris Maximilianus Rex Patri funeralia celebrari mandavit in Principum multorum præfentia, Epifcoporum, Abbatum, Ducum, Comitum, atque Nobilium. Aderant & miffi Oratores Romani Pontificis Alexandri, Regum quoque Galliæ, Hispaniæ, Bohemiæ, Ungariæ, Poloniæ, Apuliæ, Siciliæ, Daniæ, & omnium penè Germaniæ Principum, multarumque Civitatum Regni. Sacerdotes qui Miffas celebrabant illa die pro anima defuncti Imperatoris numerati fuerunt, & octingenti adfuiffe inventi.

Eodem anno, durante Capitulo Provinciali mortuus est Jacobus de Oppenheim hujus Cœnobij Hirfaugiensis Monachus de primis Reformatoribus unus, vir in divinis fcripturis admodum eruditus, nec minus vitæ merito, quàm fcientiæ doctrinæ venerabilis. Qui Novitiorum Magifter pluribus annis extitit, quos verbo & exemplo vivere ad puritatem Regularis Obfervantiæ inftituere ac docere non ceffavit. Scripfit de titulis Pfalmorum quædam fynthemata. De utilitate quoque Pfalmorum Opuſculum. Orationes ad Deum & fanctos fupplicatorias plures. Carmina & Rhythmos de diverfis rebus majorum; Epiftolas quoque multas elegantes ad diverfos hinc inde lucubravit amicos.

Anno etiam prænotato, Joannes de Calve Monachus hujus Cœnobij, & poſt mortem Blafij Abbas, ut infra ſuo loco dicemus, Magifter Cocorum inſtitutus eſt, in quo quidem officio per biennium fermè Fratribus diligenti ſollicitudine miniſtravit, ambulans coram eis in ſimplicitate cordis, & nihil eorum negligens, quæ habuit in commiſſis. Tam enim ſollicitum in ſuo ſe miniſterio, tamque ſtudioſum ſe exhibuit per omnia, quòd Blafius Abbas majoribus dignum & aptum judicans biennio tranſacto in majorem cellerarium Monaſterij ordinavit.

Hoc ipſo quoque anno prænotato Blafius Abbas ligneum in Eccleſia Monaſterij tabulatum, ſimul & in duabus ejufdem abſidibus fieri fecit, pro qua ſtrutura 150. florenos expoſuit. Tabulam etiam in reſectorio poſitam hyemali ad menſam Præſidentis, in qua de picta eſt Coena Domini pro 34. florenis fieri diſpoſuit. Eodem quoque anno Tabernaculum quod eſt ſupra majus altare fabricari mandavit, pro quo florenos 80. impendit.

MCCCXCIV.

Anno Blafij Abbatis X. Indictione Romanorum duodecima, menſis Martij die xxvi. quæ fuit Feria quarta, & die altera poſt Feſtum Dominicæ Annuntiationis, Blanca Maria Galeatij Ducis quondam Mediolani filia,

A a a a

Maximi-

Maximilianus Rex contra Turcos movit in Croatiam.

Funeralia Viennæ Imperatori celebrantur.

Jacobus Monachus hujus Cœnobij ſcriptis inſtitutus moritur.

Joannes nunc Abbas hujus Monaſterij & Magiſter Cocorum.

Maximilianus ſecundum ducit uxorem, ſed ætalem.

Maximiliano Germanorum Regi prius desponsata venit ad oppidum. Inspruck, & ingens cum pompa suscipitur, nec diu post celebratis solemniter nuptijs Regi conjungitur, cum quo vixit annis ferme quindecim, & sine liberis obiit, mulier corpore parva, sed animo magno, suæque gentis amatrix.

Maximilianus Rex movet in Geldriam contra Carolum.

Eodem quoque anno in mense Julio, Maximilianus Germanorum Rex & Cæsar Augustus contractis undique copijs exercitum movit in Geldriam contra Carolum, qui se gessit pro Duce, geritque usque in præsentem diem. Qui audiens Regis adventum, quia non satis erat viribus ad resistendum paratus, fecit quo potuit secretis in Lotharingiam, & ibi latuit, quamdiu voluit. Maximilianus autem Rex omnem Ducatum & quidquid extra munitionem erat, prædâ incendiisque vastavit, gentem tamen suo imperio rebellem usque in hunc diem subjugare non potuit, licet prius & posterius crebro tentaverit. Erat autem exercitus Maximiliani Regis satis magnus & validus, in quo plures fuerunt, qui magis inopiâ compulsi, quàm vel iusticiâ, vel Regis incitati profectum militabant, nebulones perditissimi, sine religione, sine pietate, sine miseratione prædam sequentes, non Principis cujuscunque victoriam. Hi sceleratissimi stratiotæ quanta pauperibus terræ incolis mala fecerint, præter, imò contra bellandi jus & æquitatem, nec ego dixerim facile, nec si dicam credituri sunt posteri, & illi præcipue quibus pietas Maximiliani Regis fuerit explorata. Dicam tamen vel unum, cujus infirmatione reliqua credibilia fiant, non ad Maximiliani clementissimi Regis injuriam, vel contumeliam, cum eo nesciente facta sint hæc omnia mala, sed ut noverint cuncti mortales, quidam reprobi sint omnes & longè à salute, qui sua sponte bella sequuntur.

Aurifuge puerum quendam affecerunt propter pecuniam.

Ruricola quidam pauper audiens Maximiliani Regis adventum, dimissis in villa liberis & uxore, in proximum sese oppidum Novimagium tutelæ gratiâ recepit. Venit cum exercitu Rex, & ante oppidum castra locavit. Interim verò quod in papilionibus residebat exercitus, dilabebantur aurifugæ prædones quidam sceleratissimi occultè, & discurrerent per vicos & domos rusticorum prædæ inhiabant. Venerunt in mansionem rustici memorati, & inventa uxore cum liberis, ubi esset maritus, urgebant. Audientes autem, quod in oppidum fugisset, mortem comminabantur, nisi pecuniam daret pro vita. Cumque lachrimans illa juraret, se nullam penitus habere pecuniam, puerum quem lactabat, de manibus ejus rapuerunt, & colligatum lanceæ nudum affare ceperunt ad ignem. Quod videns illa cum non haberet unde parvulum redimeret, quanto magis cruciaretur, unusquisque poterit cogitare. Nec puerum affare crudeles stratiotæ cessaverunt, donec spiritum exhalaret.

Cœnobium Monialium S. Ruperti propè Bingen reformatur.

Anno prænotato, Cœnobium S. Ruperti Monialium nostri Ordinis per beatam Hildegardem olimin monte juxta Nabum flumen in oppidi Bingiorum opposito constructum reformari cepit mandato Bertholdi Archiepiscopi Moguntini, per Gerlacum Abbatem Tuicenfem. Cujus quidem reformationis occasione turbationes plurimæ fuerunt subsecutæ inter Philippum Comitem Palatinum & Ringaugienses. Monialium autem deformatarum aliæ recesserunt causam augentes dissensionum; aliæ verò in Cœnobio remanserunt observantiæ Regulari submittentibus colla

culla

cum his, quæ de Schönaugensi Monasterio adveniant. Non post multos dies cum diabolus paci & saluti animarum sibi præparatum invideret, dolereturque prostibulum earum Monialium, quæ matres esse mallent, quam virgines, in domicilium castitatis & pudicitie reformatum, tentavit si posset ædificium pietatis subvertere totum. Mihi ergo cogitationes amaritudinis nequam in corda earum, quas de antiquis diximus remanuisse cum novis, & omnes unâ nocte (præter anus duas progredi non valentes) de Monasterio clam submissæ per muros abierunt in terram Palatini Comitis eis proximam, proximorum contra reformatas auxilium invocantes. Censuræ autem sive proventus memorati Cœnobij annuales, sive in frumentis, sive in pecunijs, & plures numero, & pretio majores in dominio habet Palatini. Per continuum ergo triennium profugæ Moniales sua confugia in Palatinatu habentes, amicorum & cognatorum suorum violento patrocinio census & proventus Monasterij omnes in Palatini Principatu ubicunque cedentes rapuerunt in usus proprios convertentes. Quod quàm injustè ac temerè fecerint, nemo qui Regularis vitæ materiam intelligit & puritatem, poterit ignorare. In retea Ringaugenses, quibus animo semper est aurea libertas, nescio cujus rumore falsò concitati (quasi Palatinus Comes Monasterium S. Ruperti machinaretur invadere) montem ipsum præoccupare stauerunt, ne videlicet Palatinensibus pateret accessus. Erat enim inter Moguntinos & Palatinenses eo tempore, sicut diximus, non parva similitas. Ringaugenses ergo trecentos viros armatos cum machinis & bombardis ad præoccupandum Cœnobium S. Ruperti miserunt, qui multo tempore ibidem permanentes non parva fororibus loci damna intulerunt. Domos enim intra muros Cœnobij & plures numero & pulchras ædificio funditus destruentes igne consumplerunt. Denique murum Cœnobij exteriorem in circuitu, cum tandem abire conclusissent, funditus dejecerunt, ne si post eorum discessum Palatinus occuparet Monasterium, aliquod præsidium in eo defensionis contra Bingiorum oppidum haberent impugnandum. Et quidem vana hæc Ringaugensium suspicio fuit, cum Palatinus Comes nunquam in mentem acceperit, quòd vel occupare Monasterium, invaderé oppidum Bingen cogitasset. Quod ubi tandem experimento sicut loquimur verum didicissent, post impensas factas inutiliter nimis in sua redierunt.

Moniales
fugivæ
census Mō-
nasterij in
Palatinatu
occupant.

Ringau-
gensium Mō-
nasterium
S. Ruperti
præoccupant.

Eodem quoque anno, ultima die mensis Octobris, oppido Heidelbergæ, nascitur Wolfgangus duodecimogenitus Philippi Comitis Palatini, Bavaricæ Ducis & Principis Electoris, qui postea Canonicus fuit Ecclesiæ Wirtzburgensis, hodièque annum ætatis agens nonum decimum studio litterarum incumbit apud Parisios.

Wolfgangus
Comes
Palatinus
nascitur.

Anno item prænotato, Carolus Rex Gallorum auditâ morte Ferdinandi Regis Neapolitani, & quòd Alexander Papa VI. Alphonsum per Joannem nepotem suum Cardinalem coronasset in Regem, contractis terrâ marique copijs in Italiam celerius movit. Campaniamque mox, deinde Neapolim fugato Alphonso sibi subjugavit. Enimverò stipatus quinquaginta millibus pugnatorum Italiam præsidio destitutam invasit, omnia vitæ necessaria suâ multitudine consumens, tantamque victus penuriam inducens Italicæ, Apulicæ quoque & Calabriæ, ut pauperes multi

Carolus
Rex Gallorū
cum
exercitu
intra Italiam.

A a a a

præ

Causæ ob
quas Galli
Romam
obsidere
ceperunt.

Alexander
Papa intro-
misit Gal-
los sub con-
ditione
pactæ.

Multæ serva-
tæ conditio.

Carolus
Rex Gallo-
rum Re-
gnum Nea-
polititanum
obtinuit.

præ inopia panis fame perirent. A Pisanis & Florentinis invitatus atque
suscepit urbes eorum pacifice ingressus est. Inde contra urbem Romam
dirigens pedem Calabros obviam habuit milites, qui progressum inter-
dicere frustra conabantur. Facili enim congressione Calabri cum Gallis,
eorum in acie mille, Gallorum verò trecenti ceciderunt. Unde nihil
morati versus Romam iter Galli maturabant. Inter autem eundem
captis nonnullis Ecclesiæ castellis & urbibus, multis etiam datis in præ-
dam, nullo ætatis, sexus, seu conditionis habito respectu homines, ut pec-
cudes, sine causa, sine pietate, sine aliqua necessitate passim trucidarunt.
Cumque Romam pervenissent, urbem obsidione cinxerunt, causam in
primis duplicem contra Pontificem assignantes. Quarum altera fuit
principalis, quod Papa regnum Neapolitanum post obitum Ferdinandi
Regis Carolo Regi Gallorum (sicut ipse asseruit) hereditatis jure debi-
tum, concessisset Alphonso, eumque sicut diximus in regem fecisset co-
ronari. Altera fuit causa, quod Pontifex audito Gallorum adventu regis
Alphonso & Calabria Ducis præsidium contra Gallos recepisset in urbem.
Fuerunt & aliæ plures causæ displicentiarum Regis contra Pontificem,
quas consultò transimus.

Pontifex autem tantâ multitudine hostium obsessus, ad cavendum
graviora mala, Regem postremò intromisit in urbem. sub ea videlicet
conditione in fide jurata, quod eum, Cardinales populûmque Romanum
in eorum personis & rebus tutos per omnia servaret, securûque & illæfos.
Quæ quomodo servaverint Galli, testimonium præbuerunt opera eorum,
spoliationes, violentiæ, cædes, ruinæ domorum & effractiones, præ-
dæ, furti que. Sed & ipse Pontifex metu Gallorum in arcem S. Angeli
fugere compulsus est. Postremò tamen si voluit ab incurfione Gallorum
liberari Papa, necesse fuit inire concordiam, non qualem ipse voluit, sed
qualem Rex Carolus in medium produxit. In ea Confoederatione Ponti-
fex Regi tradere compulsus fuit munitiones quasdam Ecclesiæ versus
regnum Neapolitanum: præsidium quoque Regis Alphonso dimittere,
ad Regnum Neapolis & Sicilia Gallum invellire. Postulavit etiam tunc
Rex Carolus & obtinuit Zizimi fratrem Bagiazith Imperatoris Turcorum,
quem à Rhodanis ante annos ferme novem Papa Innocentius acceperat,
quasi per eum Turcos omnes à finibus Regni Apuliæ Gallus Rex posset
expellere. Sed Galliam Zizimi non pervenit, quia in itinere Neapolitano
mortuus fuit.

His Romæ compositis, Rex Carolus movit in regna Neapolis & Sici-
liæ, quæ ambo mox ut potuit videre, obtinuit, Alphonso Rege fugato, &
jam nullo penitus resistente. Audax Caroli facinus & memoriâ dignum,
quod adolescens annum ætatis agens septimum decimum, qui viri neque
nomen, neque virtutem habere potuit, intra unius anni spatium, totam
ferè Italiam penetrans ad instar fulminis, quæque obstantia pessum dedit,
atque in suam Apuliæ regnum potestatem redegit. Sed quid? Cum nihil
stabile in humanis, posteaquam enim omnia, quæ volebat in Apulia, suo
imperio subiecisset, relicto ubique suorum præsidio in Galliam reversus
est, & omnia quæ vel in Italia, vel in Apulia cum maximis impensis ac-
quisierat, brevi sine labore magno ad pristinos posseditores revoluta sunt.

Anno

Anno memorato, Blasius Abbas Monasterij duas villulas Hugstätt & Altenbubach cum omnibus juribus & Pertinentijs earum pro florenis 782. comparavit ad communem hujus Cœnobij profectum & utilitatem. In villa quoque Itenmaden quinque florenos annui census emit pro centum.

Eodem anno, quartam Ambitus partem construxit. pro qua structura 500. florenos exposuit. Verum artificis vel ignorantia, vel negligentia, postquam ipsa pars ad plenum fuerat consummata, funditus eam propter scissuras & rupturas, quas habuit plurimas, dejicere cogebatur, quia stare non posuisset, & restaurare de novo; latomus per artis suæ magistros ad hoc specialiter vocatos, ut judices in centum florenis Abbati condemnatus fuit.

MCCCXCX.

Anno Blasij Abbatis XI. Indictione Romanorum xiii. die mensis Aprilis xxviii. moritur Rudolphus de Scherenberg ultimus in genealogia sua. Episcopus Herbipolensis & Dux Franciæ Orientalis anno Pontificatus sui xxix. ætatis verò centesimo in majori Ecclesia sepultus, Princeps per omnia certè magnificus, & apud omnem posteritatem Würzburgensem Canonorum æternâ memoriâ dignus. utpote qui Ecclesiam Herbipolensem in multis millibus florenorum ære alieno gravatam reperit: quam suâ industria Deo miserante & cunctis debitorum oneribus liberavit; & successor thesaurum non parvum in auro, argento, frumentis & vino dereliquit. Multis ante mortem annis vetere morbo calculi Præsul iste laboraverat. Moriturus autem suis commisit, ut cum viri defunctus juxta morem antiquum veniret exenterandus. facerent etiam aperiri vesicam. prospecturi oculis, quantos sustinuerit calculi dolores. Factum est quod iusserat, & ecce vesicâ exenteratâ reppererunt in ea lapidem pondo unciarum sedecim, quæ libram unam faciunt paduanam, quæ drachmas octo prouincia capiunt una. Hunc lapidem in Aquisterio majoris Ecclesiæ Herbipolensis pro testimonio dictorum repositum conspeximus.

Eodem anno duodecima die mensis Maij, quæ fuit feria tertia solemnitate sancti Pancratij Martyris festiva, Laurentius de Bibera majoris Ecclesiæ Præpositus à Capitulo in Episcopum Herbipolensem & Franciæ Ducem Orientalem concorditer electus fuit. Vir prudens, consilis cautus & actione præcipuus, amator Cleri, defensor populi, cultor pacis, omniumque Clausalium observantiam viæ Regularis custodiendum fautor, promotor, & benefactor singularis: & qui Ecclesiam ædificijs, proventibus & bonis meliorem reddere, quantum cum Deo potest, quotidie non cessat. suâ scilicet prudentiâ & industriâ sine cujuscunque injuria.

Anno prænotato Conventus Principum in Wormatia magnus fuit, & diu duravit, ubi convenerunt inprimis isti Principes majores: Maximilianus Germaniæ Rex, Imperator Romanorum electus, Bertholdus Archiepiscopus Moguntinus, Joannes Archiepiscopus Treverensis, Hermannus Archiepiscopus Colonienfis, item Archiepiscopus Salisburgensis, qui & obiit in Franckenenthal, Philippus Palatinus Comes Rheni, Fridericus Saxoniz, Joannes Marchio Brandenburgensis, Otto Dux Bavariz dictus de Mosbach, quoniam ibi morabatur. Georgius Dux Bavariz cognomento Dives, Albertus de Monaco de Bavaria, Joannes Dux Bavariz in Spanheim, Alexander Dux Bavariz Comes in Veldenz, Wilhelmus Dux

A a a j

Montis

Hujus Monasterij centus auti & hoc anno structura facta.

Rudolphus Episcopus Herbipolensis moritur anno Pontificatus xlii.

Laurentius de Bibera sit Episcopus Herbipolensis.

Conventus Principum Wormatiæ.

Montis & Juliacenſis. Reinhardus, quem quidam Galli malè Renatum fingunt, Dux Lotharingie, Ericus Dux Brunſchwyckenſis, Joannes Dux Clivenſis, Chriſtophorus Marchio de Baden, Wilhelmus Landgrafius Haſſie. Affuerunt & alij plures Epifcopi, Principes, Abbates, Duces, Comites, Barones, Nobiles, Civium Regni Oratores, quos omnes nominatim exprimere nimium fieret tædioſum. Neque enim conſtat noſtrâ memoriâ talem fuiſſe conventum, in quo tot Principes Germaniæ convenirent perſonaliter.

In eodem Conventu anno prænotato, xiv. die menſis Julij, Maximilianus Rex ornamentis regalibus ex more indutus, & ſedens in folio Majeſtatis loco eminentiori ad hoc fabricato ex tabulato ligneo, in ea planicie urbis, per quam de S. Martino iur ad Carmelitas in ſuburbanum, circumdantibus inprimis Principibus Electorij Ordinis, ac poſtea quibuſdam alijs, in multa Principum, nobilium, & populi frequentia, quibusdam novellis Principibus Regalia ſeu feudalìa ex antiqua conſuetudine poſtulantibus conceſſit.

Comes
Wirtenber-
gie Eber-
hardus
eracatur in
Ducem.

Deinde xxi. die menſis Julij, anno prænotato Maximilianus Rex proprio ut ferebatur motu, ad nullius inſtanciam Eberhardum ſeniores Barbatum Comitem de Wirtenberg virum ſciens prudentem, ſtrenuum, & non minus armis, quàm rebus atque divitijs potentem, in publica Principum conſeſſione de Comitum numero in Ducem ſublimavit. adhibitis in eo negotio ſolemnitatibus debitis & conſuetis. Ex eo tempore Duces in Wirtenberg ex Comitibus facti Duces glorioſè perfeverant uſque in præſentem diem.

Multa in eo
Conventu
tractata
ſunt contra
Turcos &
Gallos.

Duravit autem Principum Congregatio, quaſi menſibus quinque, & multa in ea tractata fuerunt pro utilitate Regni communi. Inter alia in medium producta fuerunt conſilia, quomodo Rex Gallorum pelleretur de Italia, qui plura temerè contra Romanam Eccleſiam, & ejus tentavit Pontificem: & non minus Imperij Jura per Lombardiam & Italiam ubique violavit. De movenda in Turcos expeditione multa fuerunt dicta, multa concluſa, & nihil ſequebatur in actu. Cujus fuerit culpa, quid mea intereſt, qui non judicantis, ſed ſcribentis ſumpſi officium? Habebatur etiam conſideratio de Cameræ Regalis judicio, in quo unicuique adminiſtraretur juſtitia. Indiſta tum fuit conſenſu Principum generalis quædam contributio per univerſum Germaniæ Regnum, in ſubſidium contra Turcos per quinquennium duratura, in qua omnes Religioſi & ſeculares, Clerici & Laici, liberi & ſervi, viri & mulieres, ſceminæ viduæ & virgines, quicunque tertiumdecimum contigerat annum, ſic per ſingula capita fuerunt taxati, quod viginti quatuor homines in uno quoque anno contribuerent aureum florenum unum. Et nihilominus quilibet Monachorum Abbas, Præpoſitus aut Prior localis, clauſtraliūque Prælati & ſinguli pro ſe in dignitate aliqua conſtituti ſolverent unum florenum. præter hoc quoque dare pro ſubditis & familiaribus tenebantur. Ponamus exemplum: Ego qui tunc Abbas eram in Spanheim, ſic quod Monachos converſos atque donatos habuerim viginti quatuor, ſervos & ancillas, vel etiam præbendarios viginti quatuor, exigebant à me collectores, ne dicam importuni exactores, quolibet anno tres florenos; primum pro me, ſecundum pro ſubditis, tertium pro familiaribus, & ſic fieret ſumma contri-

Contribu-
tio contra
Turcos in-
dicitur.

contributionis meae per quinquennium floreni quindecim. In primo quidem anno (ut loquar de his quae mihi sunt nota) in Comitatu Spanheimensi & circumiacentibus illam partem Dioecesis Moguntinae Claustraliū simul & Clericorum plures tributum eis impositum solverunt. Laicorum verò nullus dedit vel obulum. Quod considerantes quidam astutiores in Clero, quippiam solvere & ipsi recusarunt, metuentes futurum quod contigit, licet Commissarij pertinaciter instarent. Qui solvit, perdidit, qui non solvit, nihil peccavit, quia contributio per annum sequentem continuata non fuit; & quod primo collectum fuerat, in praerogativam à Principibus usum minimè pervenit.

Anno praenotato, decimo die mensis Septembris, in villa Burgstatt non adeò procul à Wormacia mulier quaedam pauperis rustici uxor monstrum enixa est, peperit enim puellas duas corporibus, manibus, pudendis, pedibusque per omnia distinctas, quarum & duo erant capita, ora, nares, oculos & aures habentia distinctim propria. Frontibus autem sibi murò cohærebant taliter compactæ seu concretæ, quod nullâ poterant arte separari ab invicem, quin statim morerentur ambæ. Vixerunt ultra triennium non sine bona stipe parentum, & crebrò cum altera dormiret, altera vigilabat, alterâ fiente una ridebat. Postremò unâ moriente altera supervixit aliquantulis diebus, vixissetque diutius, nisi Cadavere sororis putrescente jam etiam sorore fuisset extincta.

Eodem quoque anno Christophorus de Angelloch Abbas Monasterij Ordinis nostri homo temerarius, ignarus & perditæ præsumptionis, qui ante paucos annos simulato devotionis spiritu Regularis disciplinae observantiam Ludovico Spirensium Episcopo mediante assumpserat, Fratres ex Hirsburgia duos, ex Gozauia duos, ex Spanheim duos ad Odenheim Cœnobium suum deformatis tunc omnibus expulsi introiit, ad obedientiam suscepit, Monasterio incorporavit, & per annos ferme quatuor sicut legitimos Conventuales habuit, hoc anno turpiter expulit, & antiquos deformatos iterum recepit, cum quibus eodem mox anno ab ordine apostatavit. In quem Tetrastichon quidam tunc fulminavit: *Deposui Benedictæ tuam rapinæque Petrinam Vilem, sic Dilem fallere posse ratus. At mihi nil predesti vestis mutatio, nam me prodit calvaries, & mea lingua levis.* Verè mendax dicere potuit, qui me præsentem in reformationem sub iurejurando consensit & secundum Regulam sanctissimi P. N. se victurum semper in antea promisit, sed omnia factis & verbis turpiter negavit.

Horum apostatarum Monachorum pravitas exemplum Abbas in Neuviller & Monachi sceleratissimi eodem penè tempore sequentes Argentinensium Episcopo (sicui fecerunt & reliqui) dissimulante Ordinem sanctum, quem fuerunt legitime professi, cum habitu abiecerunt, facti ex Monachis malis Canonici pessimi, ex mendacibus perjuri, & ex devotis Deo socij & imitatores apostatarum Angelorum. Omnis apostata brevis vitæ, quod verificatum testatur in multis, quorum major pars subitanè & miserabili morte interierunt, poenam suæ temeritati debitam recipientes. Responsum cuiusdam viri nobis bene cogniti, quo taxavit apostatam his libet inferre. Cum ex permissione Apostolica in præsentia Episcopi Argentinensis Commissarius habitum sanctæ Religionis auferret à Monachis memorati Cœnobij, cappam monachalem Abbati primò detraxit,

Monstrum
in Burgstatt
puella duæ
infronsibus
conjunctæ.

Odenheim
Monasterium
Episcopi
Spirensis
Dioecesis
traxit.

Neuviller
transferebat
ab Ordine.

Abbas apostata
faceto
cuiusdam
hominis
responsa
taxatur.

traxit,

traxit, ſuper menſam reponens Rocketum, quod ſuperpellicium nuncupant, ut Canonicus fieret, eum induit. Aſtabat inter plures miniſterialis quidam Epiſcopi Nobilis, qui mox cappam Abbatis arripuit, & eā ſe induens per jocum circumſtantibus dixit: *Ece quā pulcher ego ſum Monachus.* Quod cernens apoſtata Abbas increpavit illum dicens: *Non licet vobis joculari cum his rebus, habiſtis enim ſanctus eſt, & Deo conſecratus Monachorum.* Cui ille dixit: *Quid ergo? habiſtis ſi ſanctus, vel non ſit, quem nequam abjectum, nequam induiſtis, ſe comparando apoſtata non inferiorem.* Rilerunt omnes hominis facetum reſponſum.

Eodem anno, Blaſius Monaſterij venerabilis Abbas novo Duci Wirtenbergenſium Eberhardo de conſenſu & voluntate Conventus mille florenos præſtitit, pro quibus ſingulis annis Monaſterio huic floreni proveniunt. 50.

MCCCCXCVI.

Eberhardus
Dux Wir-
temberg-
ſium pri-
mus mori-
tut.

Anno Blaſij Abbatis XII. Indictione Romanorum xiv. die menſis Februarij 25. Eberhardus Dux Wirtenbergenſis & in Teck, quem ob multiplices animi dotes atque virtutes Maximilianus Germania: Rex anno præcedente, ſicut dictum eſt, Wormatiæ in Comitij motu proprio cum ſolemni pompa ex numero Comitum inter Duces collocarat, excoriatione veſticæ, alijsque corporis doloribus cruciatus diem clauſit extremum, anno necdum in Ducatu expleto. Cujus corpus ut petierat, habitu Fratrum Ordinis S. Petri, quem ipſe ut ſupra diximus, inſtituerat, involutum, & ad novum Monaſterium ab eo conſtructum in nemore Schönbach evectum ſolemni funere ſepelitur.

De vita
moribus &
converſa-
tione Eber-
hardi.

Fuit autem Eberhardus iſte Princeps ſtaturā quidem corporis aliquantulum brevior, ſed magnanimus ad quævis ardua, promptus & imperterritus, conſilio providus & cautus, ſermone ſuccinctus, moribus omni diſciplina principali ornatus, vita & converſatione ſingulari maturitate venerandus. Ad Deum rectitudine mentis devotus exſtitit, in cujus quotidiano cultu nihil eorum, quæ ad quemlibet pertinent Chriſtianum Principem vel optimum, neglexit. Nova etenim templa pro Chriſti honore ſuis impenſis plura condidit, nec minus antiqua & penè collapſa reſtauravit. Monachos bonæ, Religioſæque vitæ ſectatores in magna reverentia habuit, eorumque cauſis, & neceſſitatibus operam ſuam gratiōe omni tempore accommodavit. Sacerdotibus Dei & Eccleſiarum honorem pro Chriſti amore debitum exhibuit, & eorum Privilegia, libertates, immunitates inviolata conſervavit.

Male vitæ
homo non
erit bonus
Judeus.

Quantum ad ſuam perſonam pertinebat, vitæ cuſtos erat Chriſtianæ, rectæ atque Catholicæ, Deum timens & recedens à malo, Dei & Eccleſiæ mandatis obediens propriam curavit ſalutem. Cum vicinis Principibus & Civitatibus Regni, quantum in ipſo erat, ſemper fuit pacificus, atque inter alios diſſidentes mediator ad pacem ſtudioſus. Juſtum & æquum ſe judicem populo ſuo in omnibus ſemper exhibuit, & ſcienter à via juſtitie nunquam temerè declinavit. Neque paſſim, quod multi quidem faciunt, quibuslibet in ſuo Principatu judicandi poteſtatem commiſit, ſed viros ex multis elegit pauciores doctos & in Jure peritos, Nobiles quoque moribus & vitâ probatos, non raptōres, non fures, non adulteros, non fornicatores, non concubinos, non deſtratores virginum, non uſurarios, non vijs deturpatos publicis, ut populum terræ judicarent. Nam etſi ſcri-
pturatum

pturarum fuerit ignarus, utpote Principum consuetudine in juventute neglectus, multum tamen conversatione virorum Doctorum & allocutione confueverat delectari. Quâ id fecerit intentione, temerè non judicandum. Inter omnes Germaniæ Principes nostrâ, quos novimus, tempestate, nullus fuit, qui Curiam suam tot viris omnifariam eruditis, promotisque in aliqua facultate doctoribus manuceneret ornatam, ut Comiti Wirtenbergenfium aliquo modo videatur comparandus. In Conventibus denique Principum publicis Wirtenbergenfium ipse Comes Eberhardus, si ad numerum Doctorum respicias atque nobilium, facillè semper & ubique obtinuit principatum, quorum & consilio Comitatum feliciter gubernavit. Magna in Principe virtus, si aut ipse Philosophus, aut casto Philosophorum consilio Republicam sibi moderetur commissam; ut Princeps iste modestissimus fecit, cujus lateri nonquam defuerunt viri Doctores in Theologia: in Juram humanam, quàm Divino: in historijs quoque & Medicinis peritissimi, quorum valde delectabatur contubernio, & ad varias disputationes eorum studia concitabat. Denique in favorem Doctorum virorum, quos piâ semper mansuetudine amavit, in oppido suo Tubingen universale gymnasium Apostolicâ, ut supra diximus, auctoritate instituit, quod magnificè satis dotavit. Collegiatam nihilominus Ecclesiam in eodem oppido erexit: Monasterium quoque novi Ordinis sui sub titulo D. Petri Fratribus vitæ communis in Schönbach construxit.

Post mortem hujus clarissimi Principis Eberhardi Ducis Wirtenbergenfium primi, vocatur ad Ducatum à primoribus terræ junior Eberhardus senioris defuncti ex patruo nepos, filius videlicet Udalrici Comitis, qui frater fuerat Ludovici genitoris Eberhardi primi Ducis jam memorati. Is Eberhardus Junior eo tempore profugus vitam extra patriam agebat senioris metu, in quem deliquerat, expulsus: qui proximus hæres juxta dudum concordata vocatus ab inuolitis venit, Episcopo comitatus Augustensi, & cæteris nobilibus, à suis jam debito honore suscipitur, Dux & Patriæ Princeps consalutatur. Rexit autem, ne dicam destruxit, Wirtenbergenfem Ducatum annis ferè duobus: postea ut dicemus fumolitate cerebri agitatus Principatum deseruit.

Erat ei consuetudo, sicut vidimus, dum cibum caperet, nunquam sedere ad mensam, sed stare semper, si autem aliquando tantisper sedere placuisset, interea cellabatur penitus abedendo, bibere tamen licebat dum voluit. Hunc etiâ in mensa Regis Maximiliani & quorumlibet Principum edendi morem servabat. Non erat mihi tanta fiducia, ut causam hujus novitatis ab eo sciscitarem, quia homo fuit inhumano fidere natus, duos tamen à secretis conveni, ut mihi dicerent, quid vanitas ista significaret. Ambo se nihil præter incertam vulgi opinionem habere dicebant. Erant enim viri docti vitâ & moribus integerrimi, & ideo potiùs à remotis, quàm à secretis in curia tenebrionum habiti. Primus opinabatur, quoniam Dux non parum erat ventrosus (ut ego sum) nimium, ne crassitudo excederet, stando potiùs ederet, quàm sedendo. Ad quem ego: *Mà die, Porci apud nos edunt stantes, ut Dux vester, non sedentes, & nihilominus incrassantur & pinguescunt. Dormiat potiùs stans, edatque sedens, & consummabitur ista, quam tu proposuisti, opinio.* Secundus opinionem suam introducturus

Junior Eberhardus, sic Dux Wirtenbergenfium annis 2.

Dux iste Junior non sedebat inter edendum, sed stabat semper.

Porci stantes manducant & pinguescunt ut illi.

bbb

dixit:

dixit: *Sunt qui credant Ducem noſtrum, olim cum Comitem ageret profugum in terra non ſua, vagumque & egenum, ſe hoc aſtrinxiffe voto: Si pacem, quietem & abundantiam rerum neceſſariarum fuerit allecutus, cibum deinceps non capturum ſedendo ut homo, ſed ſtando ut pecus. Rifi non Ducem ſed opinionem, quamquam ſi & illum, non erraſſem, quoniam omnes mihi conteſtabantur Wirtenbergenſes, qui hunc novèrè Ducem, quàm in eo verificata fuerit Pfälmiſtæ ſententia dicentis: Homo cum in honore eſſet non intellexit; comparatus eſt jumentis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis.* Sepelienda ſunt multa non mortua; quis enim turò ſcriberet omnia maxime his temporibus, quæ perperam geruntur à magnis & potentibus? Ea tamen mihi conſideratio, ut Dei ſervum decet, eſſe debet, & eſt, in conſcribendis Principum geſtis poſteritatis profeſſum & ſanctam utilitatem magis querere, quàm curioſitatem.

Capitulum
Ordinis
Provincia-
le xxi. ce-
lebratur in
Selgenſtatt.

Anno prænotato, Dominicâ quartâ poſt Paſcha, quæ fuit prima dies menſis Maij, celebratum fuit Ordinis noſtri Capitulum Provinciale nonum atque vigefimum in Monafterio Sanctorum Martyrum Marcellini & Petri apud Selgenſtatt oppidum Dioceſis Moguntinæ; in quo præfederunt Hermannus S. Jacobi propè Moguntiam, Bernardus in Northeim, Conradus S. Udalrici in Auguſta, & Joannes S. Egidij in Nürenberga Monafteriorum Abbates.

Burgen-
ſium apud
Spanheim.
ſum oppi-
dum perni-
cioſa ſedi-
tio.

Eodem anno, facta eſt ſeditio magna inter oppidanos Creußenach in Comitatu Spanheimenſi, cujus iſta fuit occaſio. Albertus Güler de Ravenspurg loci præfeſtus quendam incolam oppidi retruſit in carcerem pro delicto quod commiſerat. Cujus amici querimoniam deferentes ad vicinos, & illi rurſum ad alios, juſ civile clamabant, aſſerentes hominem in oppido commorantem modò fide jubentes dare poſſit, non eſſe incarcerationem, ſed jure contra eum procedendum. His clamoribus concitati animo plures per oppidum diſcurrunt, carcerem violenter confringunt; vinctum auctoritate propria, ne dicam temerariâ educunt. Inter clamandum quoque, ut conſuetudo eſt populi furentis, etiam in Principes verba contumelioſa fulminarunt, plus furori concedentes ſuo, quàm judicio rationis.

Ad notitiam res deferunt Principum. Seditionis auctores capi reponuntur in carcerem. Poſt dies paucos adveniunt proprijs in perſonis vindictam in eos facturi, qui turbationem ſuſcitaverant, Philippus Comes Palatinus Rheni, Bavarizque Dux & Elector, qui Heidelbergæ apud Budoras morabatur: & Joannes ejusdem generis Comes Palatinus, Bavarizque Dux & Comes in Spanheim, cujus reſidentia fuit in oppido Simmeren apud Cynonotos. Producentur in forum captivi, læſæ Majeſtatis rei judicantur, puniunturque ut perjuri, & qui fidem Dominis ſuis juratam temerè violaſſent. Amputabantur quibuſdam manus dexteræ, duo quibus pejeraverant digiti; alij ferro ignito adurebantur in fronte, atque perforatis alij maxillis torquebantur, populo cum Principibus in medio fori proſpectantibus. Nonnulli etiam marſupijs exenteratis, ut Plautus inquit, cruciatus pecuniâ redimebant.

Burgen-
ſium apud
Andernach
contra per-
ſectum
ſeditio.

Anno item prænotato, ſimilis memoriz ſeditio facta eſt in oppido Colonienſium Archiepiſcopi Andernach Trevirenſis Dioceſis, cujus oppidani contra loci præfeſtum, quem Hermannus Archiepiſcopus poſuerat,

fuerat. insurgentes, periculofam fufcitaverant in populo turbationem. Enimvero dominationem praefidij graviter ferentes conspirant in eum. parumque abfuit, nifi fugiffet in arcem, quin fuiffet occifus ab eis. Fuit enim homo feverus, immitis & crudelis, duo in fe habens quali generalia Praefectorum vicia, quorum altero mafupium nummis dilatare fuum, altero Principis gratiam nancifci & habere favorem fummpere curabat. De Deo, de iuftitia, de confcientiae mundicia, fi quid in eo follicitudinis fuit, locum obtinuit procul dubio in ftudijs ejus poftremum. Novimus hominem cum Poeta intus & in cute, Domino fuo fideliter fervivit cum injuria plurimorum, fed quo fine, qua mercede, audiant fimiles, & Deum timentes ita ferviant homini, ut Creatori omnium noverint dare aetorum fuorum exactam aliquandorationem. Proverbio dicitur: *Principibus fideliter ferviendum, fed timide confidendum.* Diem viximus, qua memoratus Hufmann (sic enim dicebatur) praefectus, qui multis annis Domino fuo mortali contra immortalem in pluribus cura injuria pauperum fervivit, cunctis ab eo fpoliatus eft bonis, in carcerem conjectus, in carcere miferabiliter & mortuus. Hoc illorum pro meritis premium, qui Principes in interitum concitant fubditorum. Deus praefertendus eft homini, & publica iuftitia privatae utilitati. Venit Archiepifcopus Hermannus ad oppidum Andernach in manu fuorum valida, fumpturus de his qui feditionem commoverant, legum declaratione vindictam; verum cum effet Princeps omnium fuo tempore mitiffimus, Deum timens, & iuftitiam unicuique cum pietate miniftrans, neminem eorum qui fuerant delati, aut membro permiffit truncari, aut quovis genere cruciatus in carner torqueri, fed alios in carcere fervavit ad tempus, alios pecunia taxavit, atque alios in exilium proferipfit, poenam unicuique moderans juxta modum delicti.

Seditio-
num Pri-
cipis extra
provin-
ciam pro-
fcribantur.

Anno praefcripto, cum Ecclefia Padelbornenfis in Weftphalia propter continuas Epifcopi aegritudines, fenium quoque & varios in corpore morbos grave in utroque ftatu difpendium pateretur, Canonici ejufdem confilio cum Epifcopo matura deliberatione habito, Hermannum Coloniensem Archiepifcopum in adminiftratorem fufcipiunt, qui Alexandri Papae VI. auctoritate confirmatus adminiftrator per annos xii. manfit, quibus fupervixit.

His quoque temporibus morbus ille turgentium puftularum, quem nullo medicis uftato nomine exprimere poffum, a Gallis incipiens per Italos venit in Germanos. Habuit autem fuae infectionis peftiferi principium in Hispania, ab Hispanis pullulavit in Gallos, a quibus in Italiam profectis contra Regem Neapolis Alphonsum, infecit & Italos, & illi quoque Germanos malorum fuorum confituerunt participes. Unde apud Gallos morbus ille nuncupatur malum Hispanicum; apud Italos malum Neapolitanum; & apud Germanos malum Gallicum, alias Malfranzos. Eft autem mirabilis, contagiofa & nimium formidanda infirmitas, quam etiam deteftantur leprofi, & ea infectos fecum habitare non permittunt, metuentes graviori, quam fit lepra, infici morbo.

Morbus
Gallicus.

Eodem anno Philippus Archidux Austriae Maximiliani Regis Germanorum filius annum aetatis octavum decimum Patre jubente duxit uxorem, Ferdinandi & Elifabethae Regum Hispaniae filiam; cum qua

Philippus
Archidux
Austriae
annorum
18. ducit
uxorem.

B b b b a

vixit

vixit in Brabantia, ubi reſidentiam habebat conſuetam annis decem, & genuit ex ea filios duos Ferdinandum & Carolum; quorum alter hodie regnat in Hiſpania, alter ſub tutela Maximiliani Regis avi paterni Dux commoratur in Brabantia.

Anno etiam præſignato, ſexta die Maij in oppido Heidelberg, naſcitur Otho Henricus decimo tertio genitus Philippi Comitæ Palatini Bavariz, & Ducis & Principis Electoris, qui puer in innocentia ſua mortuus tranſiit.

Inter Abbatem & Conventum orta diſſenſio.

Eodem anno magna inter Blaſium Abbatem & maiorem partem Conventus huius Monaſterij Hirſaugienſis fuit exorta diſcordia, quæ loco non parvum in utroque ſtatu diſpendium generavit. Erant enim qui pacem inter eos turbabant homines quidam faciles ad detrahendum proximo ſuo; qui mendacia quadam, ut nos conſidimus in Abbatem falſo conſulta, circumferebant, non ſolum inter Fratres, verum etiam apud ſæculares, ſummo id ſtudio meditantes, ut Abbatem quovis modo poſſent à ſua dignitate Abbatiali dejicere. Credebant falſis delationibus Fratres, & in tantum deceptore omnium bonorum diabolo cooperante crevit diſſenſio, ut in duas partes unio Conventus ſcinderetur. Viri ſenes conſilio maturi & prudentiores de Conventu (non mentior) contra Blaſium Abbatem ſteterunt, cauſas quidem veriſimiliter allegando rationabiles, quas tamen probare nequiverunt. Quid opus eſt multis, me pauciſ pro Viri & Fratrum abſolvam honore.

Quatuor Abbates deputati eramus ad viſitandum per annale unionis noſtræ Capitulum: viſitavimus, & per viginti continuos dies ſummis conatibus pro pace laborantes inquietum pelagus revocare ad tranquillitatem nequaquam potuimus. Quid plura? Ut vel aliquantulum cedendo magis quàm reſiſtendo mitigaremus furorẽ, Abbatem non ſine diſpendio rerum temporalium ab adminiſtratione unius anni tempus ſuſpendere cogebamur, omnem in utroque ſtatu auctoritatem penes Priorem & Cellerarium conſtituentes. Anno autem tranſacto iterum viſitantes adminiſtrationem Blaſio Abbati reſtituimus, & pacem ut licuit reformavimus. Triennio iſta duravit turbatio; quoſque tandem in ſe reverſi Abbas cum Fratribus rancorem omnem depoluerunt.

MCCCXCVII.

Monaſterium prope Sinsheim tranſfertur ab ordine.

Anno Blaſij Abbatis XIII. Indictione Romanorum xv. Monaſterium S. Michaelis Archangeli prope Sinsheim in Kreichgavio Spirenſis Dioceſis ab Ordine ſanctiſſimi P. N. Benedicti Alexandro Papæ diſpenſante ad falſas Monachorum informationes, & Ludovico diſſimulante Pontifice Spirenſium ordinario loci, tranſfertur in Collegiatam Eccleſiam ſæcularem; cujus Monachi & Abbas vicinorum ſuorum in Odenheim provocati exemplo, votum S. Religionis Omnipotenti Deo ſolemniter factum unà cum habitu converſionis ſuæ turpiter abjecerunt.

Boppardiani ſe contra Archiepiſcopum Trevirenſem erigunt.

Eodem anno Burgenſes oppidi Regalis Boppardiz juxta Rhenum, quod Eccleſiæ Trevirorum à temporibus Caroli quondam Imperatoris IV. ut ſupra diximus, uſque in præſentem diem dignoſcitur impignoratũ, quorundam nobilium ſibi adherentium conſilio & auxilio animati ſe contra Joannem Archiepiſcopum Trevirenſem Dominum ſuum in utraque juriſdictione unicum contumaciter erexerunt. Nobiles enim terræ

terre quasdam in Boppardia libertates & jurisdictiones à multis retrò annis in possessione queta habuerunt, quos Archiepiscopus quorundam consilio seductus inquietare tentavit. At illi Burgenfibus juncti Officiales & Vicariosive Ministeriales Archiepiscopi omnes de oppido ejecerunt, clausisque portis multo tempore ad resistantiam se pararunt, neminem intrinsecantes, de quo possent habere aliquam suspicionem. Mendicos omnes unâ sententiâ excludabant.

Anno igitur prænotato, xxii. die mensis Junij, Archiepiscopus Trevirorum prænominatus conducto exercitu stipendiario Boppardiam obsedit, & per aliquot dies fortiter impugnavit. Nec minus audacter, qui erant in oppido, se defendere conabantur adversum obsidentes. Verùm non erant obsidentibus numero pares, neque poterant aliunde quicquam expectare salutis; ideo post maturam deliberationem inter se habitam, oppidum sub certis conditionibus Archiepiscopo duodecimâ die obsidionis suæ tradiderunt: nonnullis ab utràque parte machinarum, seu bombardarum ictibus miserabili morte sublatis. E quibus unum ex militarium ordine novimus Joannem de Schvvalbach virum bonum, integrum, & clementem Deum, qui stabat super murum armatus: vidit bombardilla quidam in exercitu, incensoque pulvere lapidem machinæ tam validè in eum jaculavit, quòd superiorem corporis partem ab inferiore divisit, ac si gladio pro lapide usus fuisset. Denique tanta violentia fuit in impetu lapidis expressi, quòd caput eminus projectum per aëra cum parte corporis superioris nunquam potuit inveniri.

Joannes itaque Trevirorum Archiepiscopus, eos quos conduxerat in adjutorium Principes, pecuniâ remunerare promissâ, mox oppido capto fuit astrictus. Aderat enim Philippus Comes Palatinus cum viro- rum non parvo exercitu in Cœnobio monialium nostri Ordinis propè oppidum & circa, mansionem & castra statuens. Wilhelmus autem Hæfflorum Landgravius cum magno exercitu ab alia parte Rheni ex oppido Boppardierum fixerat sua tentoria, & lapides machinis in oppidum mittebat. Aderant & alij Principes, Comites & nobiles multi mercede conducti, quorum solutio marsupium Trevirensis Ecclesiæ penitus evacuavit, & magnam ad inopiam redegit. Magnam siquidem pecuniarum summam in eo negotio exposuit, quoniam uni Principum florenorum triginta millia, alteri viginti millia, alteri verò plus, alteri minus, secundum uniuscuiusque vel numerum pugnatorum, quos adduxerat, vel impensas quas se fecisse dicebat, persolvere coactus est, & tamen parum emolumenti ex omnibus habuit.

Anno item memorato, xiii. die mensis Julij, reformatum est Monasterium S. Jacobi Apostoli majoris in Suburbanis Civitatis Wirzburgensis transpontem jussione Apostolica, Papæ scilicet Alexandri VI. per Laurentium Episcopum Herbipolensem Orientalisque Franciæ Ducem, & Fratres observantiæ Regularis Bursfeldianæ unionis eadem die de Cœnobio S. Prothomartyris Stephani fuerunt introducti, qui sine Abbate sub Priore Domino Deo militarunt annis vii. Conrado Abbate memorati Cœnobij S. Stephani ex commissione prædicti Reformatoris Domini Laurentij Episcopi, vigilante super eos, viro per omnia religiosissimo, & in observantia regulæ monasticæ studiosissimo, cujus sollicitudine & instantiâ

Oppidum Boppardiam ab Archiepiscopo Trevirorum obseditur.

Magnam pecuniam Principibus Archiepiscopo dare cogitur.

Monasterium S. Jacobi Herbipolense reformatum.

B b b b ;

cgo

ego Joannes Trithemius eandem Abbatiam D. Jacobi post annos novem assumpsi, & Spanheimensem cum ingratissimis Monachis plenam inutilium curarum, meoque proposito penitus contrariam dimisi.

Quæ fuerint
causæ
moverent
Episcopum
ad reformationem.

Causa movens ad reformationem dicti Monasterij S. Jacobi præfatum Episcopum Laurentium Deus principaliter fuit, ad cujus obsequium Embricho quondam Wirzburgensium antistes anno Nativitatis Dominicæ MCXL. Indictione Romanorum ut. idem Monasterium fundavit, in quo & sanctissimi viri plures per successum temporis claruerunt, qui Omnipotenti Deo in omni pietate mentis & corporis servierunt. Deinde successores eorum paulatim à recto tramite conversationis monasticæ deviantes, & in utroque statu nimium deficientes in profundum malorum delapsi sunt. Ad tantam postremo venerunt inopiam, ut non habentes unde viverent, Monasterium sæpius vacuum dimitterent. Nam aliquando Abbas in eo fuit sine Monachis, cum meretricibus consumens, quod reliquum fuerat, aliquando Monachus sine Abbate unus; interdum nec Monachus in eo fuit, nec Abbas, sed scriptor aliquis, aut Laicus Monasterium suo nutu in eo cum uxore, aut concubina sedens regebat. Et hoc non semel contigit, sed pluries, quemadmodum ex eorum libris constat manifestum.

Cœnobium
fuit sine
Abbate &
Monachis.

Anno denique memorato, Philippo Abbate ultimo deformatum in eodem Cœnobio vitæ defuncto, qui nullum Monachum habuit, Monasterium utpote vacuum, & nulli aliorum jure debitum, Episcopi manifeste ordinatione providendum, qui Monachos sicut diximus de bona regulari observantia introduxit. Qui cum ordinarius sit simul & hereditario jure fundator, poteritque sua auctoritate ordinariâ facere omnia, quæ fecit, maluit tamen consensum Romani, summique intervenire Pontificis, quàm ut dicerent æmuli tenebrionum defensores Ergasterij, passas injuriam de prostibulo pulsas esse meretrices. Rem in ea reformatione Laurentius fecit antistes, omni dubio remotissimo, gratam Deo, acceptam Superis, Pontificali officio dignam, animæ suæ proficuum, Christianæ Religioni conformem, præsentibus cum honestate utilem, posteris memoriâ venerandam; si quis sentit contrarium, carnem sapit non Deum. Ostim securi essent in suis conscientijs coram Deo, qui Monasteria in Ecclesias cum Monachis transferunt seculares, quàm hic præful est noster Laurentius, qui repudiatis deformatissimæ vitæ Monachis, Cœnobium sibi pleno jure subiectum secundum normam S. Benedicti Monachis regulariter viventibus restauravit. Utinam sic fuissent antistites, qui Laurentium præcesserunt, non tot ab ordine sancto Monachi apostatassent, nec tot nobis essent ablata Monasteria.

Tutus est
reformare
Monasteria
quàm in
seculum
transferre.

Sine com-
modo suo
ra us, qui
laudat Mo-
nachos
apostatas.

Disimulavit si non consensit Joannes de Nassauve Moguntinus Archiepiscopus in translatione Monasterij S. Albani, Bertholdus de Hennenberg, in dimembratione Cœnobij S. Ferrucij Martyris in Blidenstat. Joannes de Grumbach Episcopus Herbipolensis cum Monasterio S. Burkhardi, Rudolphus Episcopus ibidem in translatione Monasterij Camberg. Quid dicam de Ludovico Spirensium Episcopo, sub quo translata fuerunt ab ordine nostro in seculares Ecclesias Cægliaras Monasterium in Klingenstein, Monasterium Odenheim, & Monasterium in Sinsheim, Nonne & sub Alberto ex Comite Palatino Argentinenfium Episcopo

Episcopo translata sunt nostris temporibus Monasterium in Sels & in Neuuviler? vereor et si fas est, non dubito, sed credo, non Deum esse in causa, quoties Principes in ejusmodi tractationes consentiunt. Triennium est, quod simia inteſta & bellua coronata, regularis observantiae temerarius & pertinacissimus oſor, deſectator & blasphemator Abbas Coenobij nostri Ordinis Murhardt Herbipoleſis Dioceſis volens præcedere Monachos in apoſtando ad infernum, habito cum eis pravitate diabolicæ conſilio unanimiter conſulerunt, ut Cambergenſium exemplo, & aliorum ſimilium recederent ab Ordine. Miſerunt ergo Priorem ſuum Conventualem ad Curiam Romanam, qui Bullam translationis ab Ordine falſis narrationibus, ut ceteri ſimiles, à Julio Papa II. impetravit. Res acta innotuit Udalrico Duci Wirtenbergenſium Deſenſori Monasterij, qui Zelo Dei motus & Ordinis Bullam impetratam ſubdolè, acque repositam in Auguſta Civitate Rhaſiorum apud Bavaricos præripuit, & impiorum conatus magno fervore penitus impedivit. Comprehenſum quoque Priorem, qui Bullam impetraverat, poſuit in carcerem, in quo præſentem recepit, quod meruit.

Nec eo contentus, Oratores ſuos ad Laurentium ſæpè dictum miſit Episcopum poſtulans ei Ordinarium dari conſenſum, & mitti Commiſſarios aliquos de ſuis ad Monasterium quautocius reformandum. Libenter acquievit Episcopus, quippe cui ſummè amica eſt in Clauſtralibus Obſervantia Regularis, & nihil magis deſectatur in Monachis, quàm ſi contra normam Ordinis ſui vitam ducunt inordinatam. Miſit ergo ſuis impenſis duos Abbates & unum à ſecreſis, qui *communio* ad invicem conſilio Monasterium ad Obſervantiam quomodo eſſet reducendum, formam Ducalibus præſcripſerunt. Itaque non poſt multos dies Abbas Monachicæ diſciplinæ contemptor iniquus deponitur, & cum reprobis Monachis procul foras eliminatur: introducti ſunt Fratres de Coenobio Lorch, qui vitam & obſervantiam profitentur, & cuſtodiuſ Regularem. Utinam ſic feciſſent Episcopi & Principes ſupradicti, ſub quorum dominio tot Ordinis noſtri Monasteria ſunt translata, eſſent procul dubio in ſuis conſcientiis tutores coram Deo, ſi reformaiſſent ea per Monachos bonos, quàm quòd malos in Canonicos tranſire permiſerunt.

Sed hiſtoria nos vocat, proſequamur vocantem, & pauſcula quæ reſtant, de reformato Monasterio S. Jacobi breviter continuemus. Ingentibus locum Fratribus de S. Stephano pro reformatione deputatis, tantum fuit Monasterium inopia preſſum, ut quod uno die ſuſſicere poſſet ad victum, præter panem & vinum canonicalis præbendæ majoris Eccleſiæ non haberent. Non erat in Monasterio vinum, non frumentum, non pecuniarum quidquam, ſive multum ſive parum, non aliquid omnino quod coqueretur, nec ligna, quibus foveretur ignis ad coquendum. Sed neque utenſilia domûs ad quotidianum uſum habebantur neceſſaria, non lectiſternia, non menſalia, non mapalia, non manutergia, non ſcutellæ, non diſci, coclearia, non ſtramenta Fratribus ad nocte quieſcendum. Quid multis? Breviter dico totum, ſi dixerò nihil penè fuiſſe repertum. Hoc unum tamen invenerunt, Coenobium ære nimis alieno gravatum.

Erat in tempore illo Procurator ſiſci memorati Pontificis Laurentij Joannes Hikerich, patriâ Franeus Civitate Wirzburgenſi oriundus, vir Deum

Dux Wir-
tenbergi
in factis
Murhardt
laudandus
mentis.

Coenobium
S. Jacobi
ultimè fuit
inopia preſ-
ſum.

Joannes
Hikerich
ſiſcalis &
promotus
S. Jacobi.

Deum timens. & profectibus Monasterij S. Jacobi valdè congaudens. Quidquid enim ex mortuorum testamentis computatione facta, legatis debitisque solutis uspiam residuum mansit, ex commissione sui Pontificis ad profectum & utilitatem Fratrum & Cœnobij eorundem promissimâ devotione impendebat. Solicitator ad Præfulem & quolibet vitâ defunctorum executores ultimæ voluntatis pro Monasterij & Fratrum necessitate relevanda vigilantissimus fuit, quorum causas coram ipso Pontifice Antistite, alioquin loco & Monachis suâ sponte valdè inclinato, summâ diligentia promovit. Ejus devotione ac studio dabantur necessaria Fratribus, soluta sunt debita, & pulchrè intrinsecus renovata, variisque decorata ornatibus, ut hodie videtur, Ecclesia. Unde merito supradictum Laurentium Pontificem, secundum Monasterij nostri fundatorem habemus, & dicere possumus; cujus fidelissimum in hoc opere sancto Ministrum & Cooperatorem fuisse Joannem Hikerich affirmamus.

Carolus
Rex Gallo-
rum VIII.
sine liberis
mortuus.

Anno supra designato, vii. die mensis Aprilis, obiit Carolus Rex Gallorum VIII. sine liberis, anno ætatis suæ xvii. necdum impleto. cujus Cadaver cum magna pompa ultimâ die mensis ejusdem de Ambasia per Civitatem Parisiensem delatum ad Monasterium S. Dionysij cum majoribus suis Ecclesiasticam in eo accepit sepulturam. Uxorem habuit Annam Britannicæ Ducem, quam, ut supra diximus, Ducatus ambitione rapuerat Maximiliano Regi prius legitimè desponsatam, cum qua tres genuit liberos, qui tamen omnes decesserant infantes. Unde moriturus doluit maximè, quòd filium non haberet, qui succederet in Regno. Et quis novit sensum Domini! si forsitan divina in eo Justitia vindicaverit? quia Maximiliano Germanorum Regi desponsatam rapuit, & Margaretham sponsatam sibi virginem ad patrem sine causâ remisit?

Alesteria
sponsam
rapuit,
suis dimi-
sit.

Ludovicus
fit Rex Gal-
lorum XII.

Quo mortuo Ludovicus ejus nominis XII. Aurelianorum & Valesij Dux Mariâ Cliveni matre natus. qui quarto stirpis gradu Carolum contingeat, dum Blefis agit. Rex assumitur: statimque sepulto Carolo Rhemis inungitur, & hodie regnat super Gallos in annum xvi. Mox consensu Alexandri Papæ dimissâ Joannâ uxore legitimâ, quoniam non satis pulchra ei videbatur, Annam Caroli relictam sibi copulavit. dato Joannæ in partem successionis Bituricensium Ducatu.

Maximilia-
nus Rex
devastat
superiorem
Burgundiam.

Interea dum hæc agerentur in Gallia, Maximilianus Germanorum Rex contractis copiis exercitum movit in Sequanos, id est. superiores Burgundos, in alteram Burgundiam impetum facturus. Quod cum innotuisset novo Regi Ludovico, tumultuarium contra eum misit exercitum, quanquam viribus imparem Germanorum. Concurrentibus tamen in mutuum conspectum partibus atrox bellum committitur, & à Germanis mox Galli superantur, haud paucis eorum interemptis. Verùm instante jam hyeme interpositæ sunt induciæ, quas Treugas vocant.

Joannes
Vri Ord.
Predicatorum
impugnat
Conceptionem
S. V.

Eodem anno in Festo purissimæ Conceptionis Beatissimæ Mariæ semper Virginis, quam præservatam ab omni macula culpæ Originalis octavâ die mensis Decembris sancta veneratur Ecclesia, quidam Frater Ordinis S. Dominici Theologus Parisiensis verbum salutis dicturus ad populum in Dieppe oppido Rothomagensis Diocesis, amplo inter alia boatu clamabat, eandem Castissimam Dei Genitricem non fuisse præservatam ab originali peccato, sed post contractum mox purgatam & mundatam à Deo

à Deo. Erat ei nomen, qui hoc dixit, Frater Joannes Veri. Ex hac temeraria positione magnum in populo Dei scandalum fuit secutum, propterea quod S. Romana Ecclesia, Cardinales quoque, Archiepiscopi & Episcopi, penè omnes Doctores Parisienses, Colonienſes, Lovanienſes, cum alijs multis simul & Clauſtralium Regularium Professores conſecti cum toto populo Chriſtiano præter paucos Fratres Ordinis memorati, ſentiant, credunt, docent & prædicant, Beatiffimam Dei Genitricem peccato nunquam ſubiacuiſſe Originali, ſed præſervatam & immunem ſemper ab omni macula delictorum Originalis quam Actualis in æternum.

Verùm poſtquam prædicatio jam dicti Fratris Joannis Veri ad notitiam fuit delata Patrum, Theologicæ facultatis Doctorem Parisienſium, ad eorum examen fuit citatus. & ſequenti anno, 16. menſis Septembris propoſitiones ſuas publicè revocare compulſus. Denique ſub jurejurando coram omnibus promittere coactus eſt, quòd nunquam deinceps aliter credere, ſentire, docere, ſcribere, aut prædicare debeat, aut velit de Conceptione totius pulchræ ſemper intactæ Virginis Mariæ, quàm eadem Schola Pariſiorum determinavit, quæ præſervatam non dubitat credere, ſentire, ac prædicare, quemadmodum anno ſequenti latius dicitur.

Anno igitur prænotato, Albertus Saxonie Dux jubente Maximiliano Rege magnum pugnatorum congregavit exercitum, & intravit Ducatum terræ Geldrienſis, habere tamen Caroli Ducis congreſſum non potuit, eò quod in oppidis & munitionibus ſuo more latitaret. Unde repinà igne ac ferro devaſtatâ crudeliter Regione, diſciſque paſiſper induciſ recoſſit.

Anno ſuperius notato, Abbas & Conventus Monaſterij Ciftertienſis Ordinis, quod Alba nuncupatur, in Dioceſi Spirenſi ſub tuitione & defenſione ſituatum Ducum Wirtenbergenſium, neſcio quâ cauſâ vel ratione moti. Chriſtophorum Marchionem de Baden in tutorem auctoritate propriâ ſuſcipere non in parvam rerum ſuarum jacturam præſumentes, ejus vexillum in eminentiori loco ipſius Monaſterij publicè fixerunt. Quæ novitas cùm ad aures Eberhardi Ducis perveniſſet ſecundi, volens ille Jura ſuorum inconcuſſa ſervare majorum, anno prædicto, 17. die menſis Decembris cum 500. peditibus ſimul & nonnullis equitibus ipſum Cœnobium potenter intravit. vexillum Chriſtophori Marchionis Badenſis erectum temerè dejecit. Diu res poſtea cùm gravi diſpendio Monaſterij apud quosdam Principes Regni aſſitata eſt, & poſtremo ſub conditione hujusmodi concordata, quòd videlicet Duces Wirtenbergenſes, qui pro tempore fuerint, earum Albenſis Monaſterij villarum, curtium, & poſſeſſionum ſive rerum debeant eſſe tutores, quæ ſunt in eorum ſituata Ducatu, & extra nemus in campeſtribus Suevorum: Marchio autem Badenſis earum ſit rerum atque bonorum tutor proteſtor ſive defenſor, quæ in ſylveſtribus & in ſuo Dominio ſunt.

Eodem quoque anno quidam homo ruſticanus & malefactor timens à potestate capi, & ad ultimum ſupplicium judicari, quò fieret à pavore ſecurus, ad Monaſterium præſens Hirſaugienſe confugit. Quod audiens Dux Eberhardus Junior, miſſis equitibus miſerum de Monaſterio extrahi manu violentâ præcepit. Venerunt ad Cœnobium miſſi, hominem violentè capientes abduxerunt, qui cùm acceptâ ſententiâ mortis ad ultimum jam duceretur ſupplicium, Abbas vires ſuas interpoſuit, poſtulans à Duce hominem

Joannes Veri comit pellitur multè prædicata revocare.

Albertus Saxonie Dux devaſtatâ Regionem recoſſit.

Pro defenſione r. tui conſtitutio.

Blasius Abbas privilegiorum Cœn. huj. defenſor fuit acceptus.

C c c

hominem

hominem sibi liberum ad Monasterium restitui, aut poenam dare, quam privilegium Regale imponit his, qui ausi fuerint immunitatem Cœnobio violare concessam. Quàm primum Dux consilium suorum admittens liberum dimisit hominem, timens & Regem offendere, & poenam pro facto positam incurrere. Laudandus in his meritò Blasius est Abbas, qui Ducem maluit offendere, quàm Monasterij sui libertatem & privilegium pro viribus non manutenere ac defendere. Similia olim pluries fuere tentata, mansit tamen semper inviolata libertas.

MCCCCXCVIII.

Willelmus
Halsiorum
Landgravius
duxit uxorem.

Anno Blasij Abbatis XIV. Indictione Romanorum primâ, Wilhelmus Halsiorum Landgravius senior uxorem duxit Elisabeth filiam Philippi Comitis Palatini, Bavaricæque Ducis ac Principis Electoris. annum agentem ætatis quintum decimum, nuptijs apud Franckenfurt Regale oppidum solemniter pompâ celebratis. Vixit cum ea duntaxat unius anni spatio, & sine liberis decessit. unde Elisabeth reversa cum sua dote ad patrem aliquanto tempore in statu viduali permansit, & postea nupsit Philippo Marchioni de Baden, Senioris Christophori filio.

Monasterium
in
Biden-
furt ab or-
dine strans-
fertur.

His etiam temporibus Eckardus Abbas & Monachi S. Ferrucij in. Blidentatt, Ordinis nostri, Moguntinæ Diocesis, dispensatione Romani Pontificis Alexandri falsis narrationibus impetratâ, à sancta Religione Monastica recesserunt, votum Deo factum simul & Ordinem cum habitu abjicientes. nullâ translationis suæ causam habentes aliam quam omnino depravatam sceleribus voluntatem, & odium pertinax disciplinæ Regularis, facti ex Monachis dissolutis Clerici, quales ex similibus fieri solent semetipsis turpiores. Si *Ethiops lavando fit albus, & Apostata Monachus erit Canonicus bonus.*

Seruitutem
Friedrich-
sum de
Conceptione
beate Mariæ
Macculatæ.

Anno prænotato Professores SS. Theologiæ Gymnasij Parisiensis & ceteri Doctores, quorum interfuit, omnes in unum convenerunt 17. die mensis Septembris, hoc est alterâ die, quâ Joannes Veri Ordinis Fratrum Prædicatorum Theologus, de Conceptione semper Intactæ Virginis Mariæ in Ambone male prædicatum revocavit errorem, unanimique constitutione sanxerunt, determinarunt & statuerunt: quod nullus deinceps dictæ universitati inscribatur, & præsertim in Theologia lectiones audieturus, nisi prius Juramento confirmet manifesto, quod eam positionem assertæ credulitatis, quæ credit, & sentit & docet Beatissimam Dei Genitricem semper totam pulchram & Intactam Virginem Mariam, ab Originali peccato speciali privilegio Spiritus S. præservatam, & illi nunquam subiacuisse vel ad punctum, credere velit atque tenere, ac illi adharere, eamque pro viribus defendere. Erant autem Doctores & promoti in Theologia numero præfentes 81. qui hoc Decretum pro defensione purissimæ Conceptionis Mariæ statuerunt, qui omnes juraverunt, se huic veritati adhæsurus, ut legimus in ipso statuto.

Colonien-
ses & Mogun-
tinen-
ses cum
alii simili-
ter statue-
runt.

Horum exemplo provocati Theologicæ facultatis Professores Universitatum Colonienfis, Moguntinenfis, & quarundam aliarum, simili pietate moti ad Sanctissimam Dei Genitricem, quam omni laude, quæ non derogat Creatori, noverunt longè dignissimam, Hieremiâ quoque & Joanne Baptistâ tanto meliorem, quanto præ illis nomen accepti dignatus, quo Mater Dei nominaretur & esset, nec Evâ matre cunctorum mortalium

mortalium inferiorem, quam Divina potentia ex Adæ costa sine originali macula produserat innocentem, statuerunt in suis Gymnasijs consimilia perpetuò juranda servandaque. ut ad Lectionem Theologiæ nullus admittatur deinceps, nisi juret prius, ut supra.

Eodem anno factus apud Friburgum in Brisgavia Conventus Principum Maximiliani præcepto, duravit non paucis diebus, in quo multa pro communi Reipublicæ commodo & utilitate fuerunt proposita, plura tractata, nec pauca in diversis negotijs conclusa, de bello videlicet in Turcos movendo, de continuando judicio Cameræ Regalis ante triennium apud Wormatiam satis providè instituto & erecto, de pace firma ubique servanda in Regno, & de coercendis rebellibus puniendisque latronibus & violentibus pacem. Alia quoque multa fuerunt satis utiliter proposita, quæ utinam fuissent & practicata.

Conventus
Principum
fuit in Fri-
burgi Brif-
gaviæ.

Anno præscripto, Maximilianus Rex quorundam Principum suorum præsentia simul & copiis adjutus iteratò movit contra Ducem Carolum in Geldriam, exercitum pugnantium habens ingentem, cepitque nonnullas in ea munitiones, cepissetque forsitan plures, nisi hanc expeditionem propter conjuratorum Suisensium incursiones coactus fuisset intermittere. Enimverò gens illa Suisensium homines nunquam quieti, Rege absente incursiones faciebant hostiles in Comitatum Tyrolanum, & in alia Domus Austriacæ Domina eis vicina, propter quod necesse fuit eorum temeritati finem imponere.

Expediit
Maximilia-
ni Regis ad-
versus Ca-
rolum in
Geldriam.

Eodem anno mortuus est Joannes ultimus Comes de Moers sine liberis, Colonia apud S. Pantaleonem nostri Ordinis in abside meridionali cum suis progenitoribus & clypeo seu gloria Insigniorum sepultus. Post cujus mortem Archiepiscopus Coloniensis, Dux Montensis, Dux quoque Geldrensis & alij Principes, à quibus feudale quippiam habuerat, quid hoc erat, ut liberum in Jus suum quisque revocavit, Comes verò de Wieda Moers Castellum defuncti Comitis obtinuit, in quo & hodie nunc residet.

Joannes
Moers Co-
mes ul-
timus sine
liberis mo-
ritus.

Anno item prænotato, Leonberg oppidum Ducis Wirtenbergenium situm in Suevia, casuali quodam sed miserabili casu & igne incenditur, & domus in eo non minus 40. cum stabulis & horreis concremantur, in grave damnum incolarum. Factum est hoc incendium die Simonis & Judæ Apostolorum.

Leonberg
oppidum
Sueviæ
conburni-
tuit.

Eodem anno Hieronymus de Ferrara Doctor SS. Theologiæ Ordinis FF. Prædicatorum S. Dominici, vir ceterè in scripturis eruditus, & qui antehac docendo, prædicando, & suæ Religionis plures per Italiam Conventus reformando, multa bona fecerat, & laudabilem duxerat vitam, postquam Florentiæ aliquandiu miracula & horrenda quædam nova prædicasset ad populum, & inter alia contra Summum Pontificem Alexandrum VI. linguam vibraret procacem, ob idque libenter audiretur à populo, & ab omnibus haberetur, ut Homo sanctus & Dei Propheta viventis, quippe qui multa in ambone proponebat occulta, quasi ex revelatione Angelica sibi nuntiata, cum tamen conficta essent, & falsa, tandem Romanam contra se provocavit Censuram. Alexander enim Pontifex audiens, quòd animos Florentinorum contra Ecclesiam sollicitaret Romanam, semel, bis, & tertio monuit hominem, ut desisteret à malè coeptis.

C c c c z quem

quem in ſua contumacia firmatum atque rebellem tandem fecit ut hæreticum examinari, convictum atque conſeſſum quædam, quæ malè conſiſſerāt, ignibus tradi atque concremari. Hujus facti proceſſus quoniam circumfertur impreſſione vulgatus, hodie paucos eſſe puto, qui neſciant.

Turci do-
vallaſſent Re-
gnum Po-
lonia.

Anno etiam prænotato, Turcorum gens impia cum magno exercitu intravit Poloniam, & in latitudine 5. milliarum crudeliter omnia devaſta- vit igne ſæviens. & quidquid extra munitiones erat, aut gladio necavit, aut captivum abduxit, villas incendit, homines & jumenta abegit, plures occidit, & ſtrage factâ miſerabili cum ſpolijs atque captivis multis in ſua repedavit.

Sepulchrū
& Aurelij
renovatur.

Eodem anno. Blaſius hujus Monaſterij Abbas penultimâ die menſis Julij, Tumbam S. Aurelij Pontificis aperuit, oſſa ejus cum magna reverentia extraxit, & conſpicienda Fratribus oſtendit. Deinde Miſſam de eodem ſancto Pontificaliſus indutus, debita cum ſolemnitate cantavit. quâ celebratâ repoſuit ſacra Viſta in cryptam retro ſummum altare. ubi prius jacuerat loco mundato, pulchriſque ornato ſchedulam apponens. Fratrum nomina continentem.

Hoc ipſo anno idem Blaſius tabulam cum picturis & Imaginibus ad altare S. Nicolai Pontificis fieri mandavit. pro cujus perfectione operis florenos 130. ad laudem Dei & decorem Domû ſuæ expoſuit.

MCCCCXCIX.

Capitulum
Ord. noſtri
Provinciale
xxx. cele-
bratur.

Anno Blaſij Abbatis XV. Indictione Romanorum ſecundâ, Domitica III. poſt Paſcha, quæ fuit 21. dies menſis Aprilis. celebratum fuit tric-eſimum Ordinis noſtri Provinciale Capitulum in Cœnobio S. Stephani Proto Martyris apud Francos in Civitate Herſipolenſi, in quo præſede- runt Joannes de Spanheim. Andreas Montis Monachorum, Joannes S. Michaelis in Hildesheim, & Thomas SS. Marcellini & Petri Martyrum in Selgentatt. Monaſteriorum ejuſdem Ordinis Abbates.

Bellum
Suevicum
contra Ma-
ximilia-
num Re-
gem.

Eodem anno, in primo menſis Martij, Suiſeri Conſederati homines nimium quietis impatientes terminos ſuæ temeritatis egreſſi. Domus Auftriæ fines incendio & rapina demoliri & vaſtare hoſtili præſumptione ceperant. Erat eo tempore Maximilianus Rex in bello Geldrenſium, ut prius dictum eſt, occupatus, qui mox ut conjuratorum molitiones audi- vit, intermiſſo Geldrenſium negotio cum toto exercitu venit ad Conſtan- tiam. Incæperant enim jam ſui auxilio Suevicæ Conſederationis motui Suizerorum potenter obſiſtere. Utrum conjurati juſtam belli cauſam habuerint, injuſtæne, non eſt meum dare ſententiam. qui judicis non occupo locum, ſed hoc dico, hoc ſcribo, hoc literis poſteritati com- mendo, quod omnes hodie nôrunt, qui nobiſcum in Germania vivunt. omnes dicunt, qui mores Suiſenſium nôrunt, quoniam homines ſunt naturâ ſuperbi. Principibus infeſti, rebelles, & jam ex multo tempore contrarii, & inobedientes Dominis, contemptores in alijs, uſurpatores in ſemetiſiſ, in bello ſubdoli, fraudem habentes amicam, in pace nun- quam ſatis conſtantes, nec juſticiam ipſi, quod jure deberent, ſequuntur, in his maxime, ubi de præſumpta eorum libertate res agitur. Dicotamen, quod in bello ſunt non ſolum audaces. ſed prudentes etiam, & ſibi mutuo in omni neceſſitate fideliffimi auxiliatores, nec alter alterum in periculo deſerit, nec dives pauperem contemnit.

Hoc eſt lau-
de dignum.

Maximiliano

Maximiliano igitur in urbe Constantiana existente, miserunt ad eum Principes Regni, ut iusserat, auxilium contra Helvetios, alius plures, alius verò pugnaturos armatos numero pauciores. Miserunt & cives Regni suppetias in ministerium Regis contra Helvetios, quos omnes numero & viribus Liga sive confederatio Suevica longè superavit; nam & magis Helvetijs erant vicini, & graviore versabantur in periculo. Enim verò si conjurati Suteses Regnum illo tempore, uti speraverant, evicissent, primi eorum tyrannidem Suevi, ut viciniore, fuissent experti. Convenerunt in eam expeditionem cum Rege Maximiliano contra factiosos Suteses multi Comites, Barones, Milites & Nobiles, qui conjuratos sine dubio deleviscent ad unum, si ordine debito adversum illos processissent. Proverbionamque dicitur: ibi confusio, ubi regnat multitudo; & nunquam diu res bene regitur, ubi plura capita in una Monarchia principantur.

Maximilianus de Gledria venit contra Suteses.

Confilio inter se apud Constantiam habito, qui cum Rege Maximiliano erant, bipartito agmine moverunt in Helvetios, altero videlicet in Athesi contra eos, qui dicebantur de Confederatione seu Grisea Liga homines ferocissimos ex montibus Curienfibus adunatos, altero verò ad Rheni flumen à Basilea usque ad Lacum Alemanicum sive Constantensem. Venerunt itaque in arma duo finitimi populi, atque nunc medijs, nunc secundis, nunc verò tertijs alijs, nunquam tamen totis copijs bellatum fuit, licet in diversis locis & conflictibus viginti millia pugnatorum ab utraque parte caesa referantur. In eo bello conjurati plures munitiones & villas ad Austriæ Ducatum pertinentes incendio penitus destruxerant, multa incolis terræ mala contra Deum & Justitiam inferentes, pro quibus & ipsi non minora receperunt.

Maximilianus Rex devotat superbos Helvetios.

Accesserunt Helvetijs in auxilium sicut diximus, homines de Grisea Liga nuncupati, Rhætiæ superioris, qui & Curienfes incolæ, satis bellicosi, eisque parent Abbacellenses, gens rebellis, & à Domino suo proprio Abbate S. Galli transfuga, justitiæ ac pacis inimica, sanguinem ficiens & prædam, quos tamen Suevicæ Confederationis viri bellicosi haud modicè humiliarunt, igne simul & ferro per circuitum vastantes, damna & caedes plurimas eis intulerunt. Ad ultimum apud Rauracos inter partes durè fuit pugnatum, & multi Suizerorum ceciderunt. Verùm post obtentam de conjuratis victoriam, in tentorijs licentioribus victores de parte Maximiliani depositis armis degentes, dum otio vacant, hoste contempto, Helvetij resumptis viribus, & ex caede suorum facti animis ferociore, subito in Regales nil tale metuentes irruunt, & plures eorum hostiliter occidunt. Ceciderunt in eo conflictu ex utraque parte 1500. viri, inter quos fuerunt in parte Regis occisi Henricus Comes de Fürstenberg, Wicker Comes de Birsich, & Baro de Castelvarex, cum alijs ex militari ordine viris multis & in armis exercitatis.

Liga Grisea i e Curienfibus transfuga ex parte Coniuratum.

Anno prænotato, 29. die mensis Augusti, quæ fuit decollatione B. Joannis Baptistæ solemnis, Galeatii Mediolani Ducis Orator & Vicarius, qui propterea missus fuerat à Domino suo, ut pacem & concordiam inter Maximilianum Regem & Suizeros conjuratos reformaret, post multos tandem labores apud Basileam Germaniæ civitatem inter eos pacem composuit. Huic negotio ex parte Regis interfuit Casimirus Marchio

Concordia Basileæ facta inter Maximilianum & Suizeros.

Ccccj

Branden-

Brandenburgenſis, Philippus Comes in Naſſau, Paulus de Liechtenſtein miles. Paulus de Absberg, & Cyprianus Sarentinus à ſecreſis Regius. Et hic tandem poſt meſem quintum ceſſavit iſta miſeranda populorum commotio, in qua ſicut dictum eſt, plusquam 20000. hominum perierunt.

Heretici
Bohemii &
Conjurati
Helvetij
quid ſunt
in Regno?

Heretici
Papam,
Conjurati
Suicidi
contem-
nunt Im-
peratorem.

Helvetij
nūquam
ſuis termi-
nis erant
contenti.

Scilicet iſta
lues ut can-
cer, Princi-
pibus ex-
venda.

Duæ ſunt in Germania gentes, quæ cladem aliquando pernicioſiſſimam regno allaturæ videntur, niſi Omnipotens Deus providentiâ ſuâ frenum imponere dignetur maxillis eorum. Utraque ſerpit, ut morbus cancer nimium contagioſus, utraque quotidie dilatat terminos ſuos; altera corrumpendo Sacroſanctam fidem Catholicam, altera inſidiando Germaniæ Regno non minus quàm Imperio, quæ ad hoc intendit principaliter, ut extinguat omnem juſtitia principatum. Duo hic, ut ſcriptura loquitur, in mundo ſunt gladij & ſufficiunt, alter ſpiritualis in manu Romani Pontificis, alter ſæcularis in manu Imperatoris. Vide nunc quemadmodum heretici, qui ſunt in Bohemia, Romani Pontificis auctoritatem deſpiciant, & ſuas hæreſes paulatim in Moravos, & vicinas illis Regiones plantare non deſiſtant. De his paulò ſuperius tempore Sigifmundi & Concilij Conſtantienſis, qui ſint & quales, quantumque gladio noceant ſpirituali, ſatis nos dixiſſe meminimus. Sed vide etiam nunc, quid agant iſti Helvetij conjurati Suicidenſes, quid intendant, & quorum feratur eorum incorporata ſuperbia. qui temporalem gladium & Regni & Imperij non minus extinguere cupiunt, quàm Bohemi heretici ſanctam auctoritatem Papæ. Certe, precor, & confidera, in annis, quibus noſtra poteſt reminiſci memoria, quemadmodum gens illa terminos ſuos dilatavit, in Germanici exterminium Regni; Baſileam (quis neſciat?) urbem Regiam ſuis implicuerunt conjurationibus (& ſi dici fas eſt) conſpirationibus apoſtata & perjuram fecerunt. Conſtantiam niſi cum ſuo Pontifice conſtantem toties ſolicitata jam diu ſimiliter decepiſſent. Argentina Civitas regni vigilans eſto, in te ſunt oculi conjuratorum, ut perjures. Væ tibi Culmaria, & nemus Franci Hegenonis, Rodopolis à conjuratione perfidorum non erit immunis. Quid expeſtabimus, niſi ut præeuntes ad interitum ſequatur Neometis, & quidquid in circuitu eſt Budarorum. O Wangionopolis altero claudicans pede à primo introitu Paleſtinæ ſalutis, in illo tempore claudicabis, imò trunca jacebis utroque. Jam in te ſeminarium eſt mali, quod concupiſcis. Non ceſſabit in libertatem ſuperbia, donec aut Regni Principes cum tempore & ſucceſſivè exterminet omnes, aut exterminetur ab eis. Qui eſcere non poteſt, neſcit menſuram, ſtare penitus ignorat, augetur vel minuitur ſemper.

Anno prænotato facultas Theologica Univerſitatis Almæ Colonienſis ſtatuit, ſanxit, atque decrevit Conſtitutione firmâ & perpetuâ, ſentendum, credendum, docendumque, ac pro viribus ubique defendendum ab omnibus ſibi membris jam ſuppoſitis & in futurum ſupponendis, quod Beatiſſima Dei Genitrix ſemper Immaculata Virgo Maria præſervata fuerit ab omni macula culpæ ſive peccati Originalis, munere Pietatis Divinæ ſingularis, & quòd nunquam peccatum contraxerit, vel habuerit etiam ad breviffimum inſtans. Quicumque huic Poſitioni maturâ deliberatione factæ contra ſentire, facere aut docere in antea præſumpſerit, ab ipſa ſit Univerſitate ſecluſus, omnibûſque privilegijs, emolumentis & libertatibus

libertatibus ejus in perpetuum privatus. Item placuit adicere & hoc, ut nullus deinceps admitatur, in Theologia studens, nisi prius juraverit hoc statutum de Conceptione servare illibatum.

Eodem anno moritur Wilhelmus Hassiorum Landgravius, qui filiam Philippum Comitis Palatini Elisabeth, ut priori diximus anno, habuit uxorem sine liberis. Unde mulier 16. annorum redijt ad patrem, & post annos paucos Philippo nupsit Marchioni de Baden, quod sæpè diximus. Huic Wilhelmo in Hassiorum Principatu successit patruus ejus minor filius ejusdem nominis Wilhelmus, homo tyranno similior quàm Principi, sicuti nos, pròh pudor, experientia docuit in bello, quod contra Palatinum Comitem jussu Regis postea egit Maximiliani. Hujus frater æquè Wilhelmus natu major infirmus detinebatur in custodia clausus.

Wilhelmus Hassiorum Landgravius sine liberis obiit.

Alter Wilhelmus defuncto successit.

Post mortem senioris Wilhelmi Hassiorum Landgravius uxore ad patrem, sicut diximus, reversa, magnæ inter Philippum Comitem Palatinum genitorem puellæ, & Wilhelmum juniorem Landgravium fuerunt exortæ discordiæ ratione dotis mulieri adscripæ dudum à marito. Nam Palatinus loca & oppida dotis in usum filia conservanda, quam diu viveret, habere voluit. Sed Landgravius pertinaciter contradixit, asserens, sibi licere pecuniâ redimere dotem puellæ assignatam. Duravit ista perniciofa contentio annis quinque, & tandem post belli finem, quod sequebatur, fuit extincta.

Inter Palatinum & Landgravium discordia.

Anno prænotato, nonâ die mensis Septembris, quæ fuit altera post Festum Nativitatis Beatæ Mariæ semper Virginis, Clerus Wormatiensis propter multa, ut asserēbat, gravamina, quibus molestabatur à civibus, propriâ sponte de Civitate sunt egressi, & decem annis foris manserunt. Canonici majoris Ecclesiæ secesserunt ad oppidum Laudenburg, ubi residentia est Episcopi. Canonici autem Beatissimæ Virginis ad Oppenheim, & illi de S. Martino ad Peterstein secundum antiquitus introductam consuetudinem. Cives autem cum summa diligentia per totum illud decennium portis urbis continuam adhibuere custodiam, ne quis Clericorum, qui fuerant egressi, denuò haberet introitum. Erant ergo decem annis Ecclesiæ sine ministris, domus Clericorum vacuæ atque desertæ, & populus sicut oves in montibus errantes. Plebani tamen & Fratres Ordinum mendicantium in civitate remanserant. Clerus itaque mox ut de civitate fuerunt egressi, curam pro defensione libertatum & privilegiorum suorum habentes, actionem contra cives instituerunt coram JUDGE Apostolico, quo in contumaces ferente sententiam, Wormatienses aliquamdiu fuerunt anathematizati, interdicti, & execrationi suppositi. Multi Principes inter eos pro concordia sæpius laborarunt, sed erat durum contra durum, quorum neutrum alteri cedere novit. Tandem elapso decennio sub contentione partium continua, non sine magnis expensis earundem, Friderico Duce Saxonum intermediente reformata est pax, ut suo loco dicemus.

Clerus de Wormatia exiit, & decem annis foris mansit.

Cives Wormatienses fuerunt excommunicati sæpius.

Eodem quoque anno Sabina filia Bavarie Ducis Alberti, desponsatur Udalrico Duci Wirtenbergenfium, annum ætatis agentis undecimum, quorum nuptiæ post annos duodecim apud Stutgardiam fuerunt celebratæ, ut ibi dicitur.

Sabina desponsatur Udalrico Duci Wirtenberg.

Anno

Heidingsfeld vendit
tur Ecclesie
Herbipolen-
si.

Anno supra notato, in diebus hebdomadae Pentecostes, facta est seditio inter Senatum & Burgenſes Communicatis oppidi Heidingsfeld, præſente Domino eorum Chriſtophoro de Guldenſtein Bohemo, cujus cauſa fuit exorta turbatio. Communitas enim recognovit & ſuſcepit eum ut verum Dominum ſuum, ſed qui erant de conſulatu, jugum domini ejus cupientes excutere, Marchionem Brandenburgienſem Fridericum ſibi ut Dominum proclamabant. Quid plura? ſive traditione ſuorum, quod ipſe conſtanter aſſeruit, ſive motu proprio (nihil meum intereſt) Chriſtophorus à Marchione capitur & aliquandiu captus detinetur. Liberatus tandem, & rebellium præſumptionem temerariam non immerito deſertatus, oppidum Heidingsfeld Herbipolenſi Eccleſiæ vendidit.

Mediolani
Dux fuga-
tur à Ludo-
vico Rege
Gallorum.

Anno item præſcripto, in menſe Septembri, Ludovicus Gallorum Rex duodecimus cum magno exercitu, ſavencibus ſibi Januenſibus, Legatis quoque Apoſtolicis ſimul & Venetis, Sabaudianis, & Mantuanis Longobardiam ingreditur, & Duce fugato Mediolanum ſexto die menſis Aprilis cum ingenti pompa intravit, & tam à Clero quàm à populo honorificè ſuſcepit, liberator patriæ ſalutatur. Ludovicus autem Sforcia Dux cum Aſcanio fratre Cardinali, ſublatis prius theſauris à facie ejus fugerat, & veniens cum duobus filiis ſuis ad Regem Maximilianum in Inſpruck ibi manſit ad tempus. Rex autem Gallorum Duce fugato non ſolum Mediolanum, ſed totum Ducatum brevi obtinuit. & ab omnibus Longobardiæ incolis ſine reſiſtentia ſuſcepit. Inde progrediens Romam pervenit, & ulterius movens exercitum contra Neapolim ire decrevit. Interea Rex Angliæ ſines Gallorum bello deſtare cepit, quâ neceſſitate compulſus Rex Ludovicus rebus per Longobardiam compoſitis, & præſidijs ubique locatis, per Sabaudiam menſe Decembri in Galliam revertitur.

Rupertus
Comes Pa-
latinus du-
cit uxorem.

Anno prænotato, carnis-privij ultimâ, quarto ab introitu Miſſæ: Eſto mihi, nuncupant, Rupertus tertio-genitus filius Philippi Comitis Palatini Baviaræque Ducis ænnum agens ætatis octavum decimum uxorem duxit filiam Ducis Georgij avunculi ſui. Romano Pontifice Alexandro diſpenſante, nuptijs Heidelbergæ cum ingenti pompa celebratis, decimâ die menſis Februarij. Vixit cum ea in ſepcimum ænnum, & reliſtis duobus liberis quaſi uno tempore obierunt.

Catharina
Comes Pa-
latina na-
ſcitur.

Eodem anno quartadecimâ die menſis Octobris, Heidelbergæ naſcitur Catharina quartodecimò genita Philippi Comitis Palatini, Baviaræque Ducis, ac Principis Electoris, quæ hodie Monialis eſt noſtri Ordinis in Cœnobio Neuenburg propè oppidum Heidelberg. Poſt quam uxor ipſius Palatini ceſſavit parere.

Adam Ab-
bas S. Mar-
tini Colo-
niienſis
moritur
felicitè.

Anno memorato, penultimâ die menſis Februarij, obiit Adam Abbas Monafterij S. Martini in Colonia de oppido S. Wendelini Ireverenſis Diœceſis oriundus, vir ſanctiſſimæ converſationis, & Regularis Obſervantiæ noſtræ Bursfeldenſis cultor ſerventiſſimus & propagator inſignis, qui non ſine multis laboribus, periculis & impenſis plura Ordinis tam Monialium quàm Monachorum per Diœceſin Colonienſem & Trajeſtenſem reformavit Cœnobis, quorum incolas ad melioris vitæ ſemitas verbo & exemplo revocavit. Non fuit noſtrâ ætate ſimilis illi cujuſcunque etiam Religionis alius, nec ſurrexit poſt eum quiſquam uſque in præſentem diem

diem, tam Zelofus amator, custos & reformator disciplina Regularis in se sibi que subiectis. Unde plurimum fuit pater & visitator Monasteriorum in urbe Colonienfium simul & extra, non solum nostri Ordinis, sed etiam aliorum ex commissione Archiepiscopi. Erat vir conversatione sincerus, maturus & integer, conscientia purus, in jejuniis strenuus, in oratione devotus, atque die simul & nocte penè continuus. In docendo eruditus, in exhortando validus, in consolando firmus & efficax, in monendo solidus, in corrigendo mixta pietate severus. Nemo illum unquam reperit otiosum, nemo vidit levem aut dissolutum, verbum ex ejus ore nunquam audiavi oriosum. Sacra lectionis, quocunque proficiscebatur, secum ferebat libellos, & frequenter dum potuit, aut ipse aliquid adificationis legit, aut Capellanum suum vel Notarium audivit legentem. Erat enim satis doctus, tam in Jure Canonico, quam in divinis scripturis, quod ex lubricationibus lector facile intelligit. Inter quos libellus est prænotatus tali inscriptione. *Sermo Magistratus de S. Benedicto*, incipiens, *Ego in innocentia mea ingressus sum*. Multa scripsit monita salutis ad sibi commissos. De hujus viri operibus inferam vel unum, quo ejus integritas posteritati fiat manifesta.

Conversatio hujus Abbatis sancta & integerrima fuit.

Est Coenobium Monialium in Colonia nostri Ordinis, ad S. Agatham nuncupatum, in quo fuit Monialis una, quam dæmonium multis & varijs modis tribulando vexavit, aliquando visibiliter in specie viri æthyopis, tauri, lupi, aut alterius monstri apparens, aliquando invisibiliter terrendo eam, & in terram elidendo, trudendo & percutiendo miserabiliter & enormiter valde. Pro qua Sorores cum orationes, jejunia, & disciplinas facerent ad Deum, & nihil proficerent, in magna turbatione fuerunt. Quanto enim plures orabant, tanto miseram dæmonium crudelius vexabat. Unde custodiam ejus necessario habentes die ac nocte circa eam vigilare cum timore maximo coacti sunt. Quoties illa dæmonium vidit, mox tota contremuit, sed nihil præter motum seu collisionem patientis cæteræ poterant videre Sorores. Tam violentum erat dæmonium illud, quod patientem de manibus quatuor Monialium tenentium eam aut excussit, aut omnes simul impulsione violentia in terram prostravit.

Dæmonium per Censuram exquirat.

Postremò ubi nihil profecerunt quæcunque adhibita remedia, prædictus Adam venerabilis Abbas, cujus providencie & sollicitudini memoratum Coenobium fuerat commissum, se judicem negotio exhibuit, & quæ dæmonium illud per verba simul & litteras citavit ad certum terminum ut compareret, dicturum coram eo, quo Jure Dei famulam tribularet. Inde non comparens præfixo in termino, iterum litteratoriè, ut consuetudinis est, monuit, & Censuram Excommunicationis contumaci minatus fuit. Cum verò nec sic quidem compareret dæmonium, sedens pro tribunali Abbas, ut judex, hanc tulit sententiam in scriptis. *Nos Adam Abbas Presbyter & Servus Omnipotentis Dei Patris & Filij & Spiritus Sancti. Quoniam Dei auctoritate ipsius omnium Conditoris te spiritum, quicumque es, qui hanc famulam coram astantem toties vexare ac tribulare præsumpsisti, citavimus, monuimusque, ut nostro compareres iudicio, allegaturus causam, si quam haberes adversus eam, alioquin ad intelligendum te Censuris nostris involvendum, si non dyscessis ab ea. Tu autem comparere difficiens, nihil in ea te Juris habere patenter ostendis. Idcirco auctoritate Omnipotentis Dei Patris & Filij & Spiritus Sancti, & totius*

Abbas citat dæmonium.

Sententia in dæmonem constitutam.

D d d

Est. sua

Ecclesia mandamus & precipimus tibi, quatenus mox post promulgationem huius sententia ab hac Dei famula, & toto isto Canobio recedas, & deinceps redire non presumas, sub pena Excommunicationis lata sententia, quam si nostris mandatis feceris contrarium in te ferimus in his scriptis. In cuius rei fidem propria manu subscripsimus. Ab illa die recessit Moniali dæmonium, & amplius eam non vexavit, sicuti ex ejus ore audivimus, & cæteras Moniales omnes unanimiter constantes. O virum sempiternâ memoriâ dignum, cujus Imperio dæmones exire compelluntur.

Historia
dæmonum
horribilis
cum Mo-
nialibus
facta.

Libethis, qui post nos fixuri sunt, terribilem commendare historiam; quam ex ore præfati Abbatis accepimus, qui vidit, interfuit, & audit eam fieri simul & factam. Est Monasterium quoddam Monialium in partibus Frisiæ, in quo ante paucos annos dæmones visibiliter apparentes tantâ importunitate molestârunt ipsas Moniales, ut neque die pacem haberent, neque nocte. Ascendere per fenestras in specie juvenum videbantur, & saltare in dormitorium, & per cellas discurrere singulas: dormientibus se conjungere, atque in stratis jacentibus vim inferre turpitudinis non cessantes. Igitur his malis incipientibus terricæ nimium Moniales, quædam relicto Cœnobio ad parentes & cognatos abierunt: reliquæ autem in Monasterio permanentes à dæmonibus oblectæ sunt omnes. Jam deinceps miranda cum eis fecerunt apparentes nihilominus inter eas tanquam visibiles in diversis figuris, virorum, canum, urforum, simiarum, aliarumque diversarum bestiarum, & inaudita turpitudinis coram eis & cum eis commercia exercebant. Postremò autem taliter in eis & foris sunt ludificatæ Moniales, quòd & certis intervallis ipsæ dæmones esse putarentur (*ut ita dixerim*) incarnati. Conveniebant more consueto ad Chorum: horas confusè ululando magis, quàm canendo faciebant Canonicas: Missam tamen ad finem cantare minimè poterunt, dæmonibus vocem interruptentibus. Quotiescunque enim Missam cantare solebant, omnia sacris compositè & ordinatè faciebant sine confusione usque ad *Sanctus* exclusivè. Mox verò ut canendo pervenissent ad *Sanctus*, humanas voces mutârunt in diabolicas, mixtim ululando & horribiliter clamando, non uno sed vario modo atque confuso, cum tanto horrore, quòd nemo sine maximo eas timore poterat audire. Cadebant in pavementum spumantes, & volutabantur sicut porci, quarum voces emittebat quasi lupi una: alia ut canis: atque singulæ singularum bestiarum more clamabant: ita quòd nemo poterat dubitare, quin dæmonum voces essent non humanæ. Nec quisquam fuit tam magnanimus, qui hos clamores audire sine maximo horrore potuisset. Missâ tandem celebratâ, quieverunt à vociferando, & similes dormientibus jacebant ad horam. Postea in se reversæ, quasi nihil passæ incolumes & sanæ mentis videbantur. Non enim continuè, sed per intervalla insaniebant. In Missâ tamen semper à *Sanctus* vexabantur inclusivè usque ad finem. Unde perturbati Sacerdotes Missam coram eis celebrare nullus audebat. Sive enim legeretur Missâ coram eis, sive cantaretur, idem semper patiebantur ad *Sanctus*.

Dæmones
ululabant
per Monia-
lia.

Frater Ord.
Minorum
Missam
coram eis
celebrat.

Audiens quidam Frater Ordinis Minorum de Observantia hanc miserabilem novitatem, curiositate ductus voluit experiri veritatem, & veniens ad Cœnobium, Missam cantare in Monialium præsentia cœpit.

Respon-

Responderant celebranti modeste, & canebant ordinatè. quousque Praefatione finit *Sanctus* diceret in altari. Tum subito Moniales pro cantatione fletus, ululatus, lacatus tam diversos, tam varias & horribiles voces emittebant, quod frater ille celebrans penè desperasset semetipsum in altari. Cum difficultate magna & timore incredibili Missam legendo continuavit: quâ finitâ dixit, in tanta se anxietate fuisse, in quali vel quanta nunquam fuerit in omni vita sua: nec aliter sensitse, quàm si totus exercitus adfuisset inferni: nec se pro toto mundo velle denuò Missam coram eis celebrare.

Contigit post hæc, memoratum virum venerabilem Abbatem S. Martini causâ Visitationis per Diocesin Traiectensem venire ad partes illas, & inter plura Monasteria etiam illud visitare Conobium, in quo demones dictas vexabant Moniales, qui rogatus ab incolis loci, conjuravit eos, & præcepit, ut causas dicerent, quare Deus permiserit eis tantam servendi potestatem in Monialibus? Cui demonium respondit. *Causa peccatum est.* Carpit nonnulla Monialium revelare delicta, quæ melius est silentio transire quàm scribere, cum nihil ædificet si sciatur, sed noceat potius infirmis.

Adam Abbas S. Martini conjuravit demones.

Anno prænotato, Blasius hujus Monasterij Abbas novam domum frumentariam construi fecit in Herrenberg oppido, impenis ducentorum florenorum, ubi ante annos octo & aliam pro simili pretio, ut supra diximus, ædificaverat. In Castro Stambhem eodem anno fecit novam domum, pro cujus structura exposuit centum quinquaginta nummos auri Rhenenses. Ad altare quoque S. Sebastiani Martyris in Ecclesia Monasterij majoris tabulam eodem anno fieri mandavit, pro qua centum florenos exposuit.

MD.

Anno Blasij XVI. Indictione Romanorum tertiâ, Alexander Papa sextus annum Remissionis (quem Jubilæum Hebrei nuncupant) Romæ celebrat: ad quem continuè durans toto anno maximus hominum concursus ex Germania & Anglia Ungariâque præcipuè factus est. Currebant viri & mulieres, viduæ & virgines, monachi & moniales, senes & juvenes, rustici & nobiles, divites & pauperes, cum tanto fervore, cum tanta devotione & alacritate, quod mirum fuit, remissionem suorum consequi peccatorum cupientes. Non curabant Obedientiam Claustrales, sed multi abique licentia suorum Fratres Romam currebant & Sorores.

Jubilæus Romæ celebratus à Papa.

Eodem anno Joannes Archiepiscopus Trevirorum Jacobum ex Marchionibus de Baden Christophori filium in Coadjutorem de consensu majoris partis Canonicorum assumpsit: quem Alexander sextus sub spe successione in Archiepiscopatu confirmavit. Decanus autem majoris Ecclesiæ cum alijs Canonicis quatuor, se contra Jacobum erigentes nitebatur Confirmationem hanc Papæ, quantum ad successionem pertinet, varijs modis impedire, sed non potuerunt. Prævaluit enim Jacobus, & Joanne post triennium mortuo Archiepiscopus factus est, licet non diu supervixerit.

Jacobus de Baden fit Coadjutor Archiepiscopi Trevirorum.

Anno prænotato undecima die mensis Julij, Bagiasch Rex Turcorum in propria persona Modon urbem Græciæ pulcherrimam & opulentissimam, quæ fuit sub dominio Venetorum, obsedit, habens in exercitu suo centum millia pugnatorum, quam triginta diebus fortiter impugnans, tandem nonâ die mensis Augusti expugnavit, & Deo permittente obtinuit.

Modon Civitas in Morea Christianorum, capta à Turca.

D d d 2

nuit,

nuit, in qua multa Christianorum millia crudeliter interfecit. Fuit autem Civitas Modon Archiepiscopalis Christianorum; quanquam & multi essent in ea de fide S. Pauli Apostoli, qui nuncupantur de cingulo, sita in Morea, & in finibus seu angulo Achaiae. Morea praeter unum exitum strictum ab omni parte circumsepta est mari.

Conventus
fit Principum
in Augusta.

Eodem anno Conventus fit Principum in Augusta Rhaetorum, in quo & Rex Maximilianus cum multis Principibus personaliter comparuit. Plura denuo fuerunt proposita, tractata & conclusa, & praesertim de expeditione in Turcos; quae tamen mansit in suspensio usque in praesentem diem. Generalis etiam contributio pecuniarum pro necessitatibus Regni communis fuit indicta: sed unoquoque suos nimium tondente subditos, non habebant pauperes, unde solverent.

Soror quaedam
Lucia Christi
stigmatis
insignita.

Clauit histemporibus apud Italos in Civitate Ferrariensi Soror quaedam Virgo nomine Lucia, de tertia Regula S. Dominici Ordinis Fratrum Praedicatorum, Dominicae Passionis meditatrices devotissima, quinque vulneribus, sive stigmatibus Crucifixi Salvatoris instar visibiliter insignita. Quae etiam continuum sentiat eorundem vulnerum dolorem, quartis tamen & sextis feriis per amplius cruciatur. Haec in ea stigmata multi notabiles viri palparunt & viderunt, qui testimonium miraculo perhibent, & confitentur veritatem.

Cruces apparuerunt
in vestimentis
hominum.

Anno praenotato Cruces apparuerunt in lineis vestimentis hominum in camisijs, in lintheaminibus, in menfalibus, in peplis mulierum, in albis Sacerdotum, & Corporalibus, non solum in his, quae in quotidiano habebantur usu, sed etiam in illis, quae abscondita jacebant in cistis, ad quae nullus poterat aeris penetrare influxus. Ceperunt autem imprimis apparere circa Rhenum, ac deinde per totam Germaniam, in Suevia, in Francia Orientali, in Bavaria, in Austria, in Bohemia, in Saxonia, in Dacia, in Polonia, in Hollandia, in Brabantia, per Galliamque totam; non sine timore & horrore magno mortalium: subito & insperato apparuerunt, ut cadere quodammodo putarentur de caelo, ita quod aliquando cum *Salve Regina* cantaretur in Ecclesia, XL. vel L. homines insigniti Crucibus subito viderentur, maxime in peplis mulieres. Erant autem Cruces parvulae, confusi & subrubri coloris, ac si pannus aliqui pinguedine mixti coloris fuisset intinctus. Non poterant aliqui lorione deleri, sed post nonum diem ut plurimum per se evanescerebant. In quibus etiam cum Crucibus magnis apparuerunt multae Cruces parvulae, characteres in modum graecarum litterarum, clavi quoque, lancea, spinea corona, virgae, flagella, & reliqua Dominicae Passionis insignia, eratque videre terribile miraculum. Astantibus enim in Ecclesia Canonicis apparuerunt in Rochetis eorum, simul & in pallis Altarium, & praesertim in peplis mulierum, non omnium, sed quarundam, & solum in lineo. Magna mortalis has Cruces secuta est.

In lineis
pannis tantum
apparuerunt.

Caput S.
Annae Mo-
guntiae
fuisse trans-
ferrum in
Duren.

Anno praesignato, Canonici Ecclesiae S. Stephani Proto-Martyris in Moguntia, turrem ipsius templi, ut hodie cornitur, in altum erigentes, habebant artificem inter alios artifices lapicidam unum, qui multis diebus prodiurna mercede in ea structura laboraverat. Is argenteam imaginem pectoralem, in qua cerebellum erat S. Annae Matris Deiparentis intactae Virginis Mariae furatus cum ipsis reliquijs aufugit, deveniensque ad Du-

ren

cem oppidum Ducatus Juliacensis in Diocesi Colonienſi, ſacrum verticem cum argento Eccleſiæ ibidem Parochiali donavit. Acceperunt Durenſes furtum cum gaudio magno, & ſacras Reliquias in honore maximo habere ceperunt, ſummèque venerantur uſque in præſentem diem. Stacimque fit magnus populorum concurſus non ſolum de vicinis locis, ſed etiam de remotioribus, qui haud parvas conferunt oblationes.

Canonici autem memoratæ Eccleſiæ S. Stephani multos labores & expenſas pro ſanctiſſimi Capituli reſtitutione fecerant, ſed Durenſes citati ad Regem Maximilianum, ad Raymundum quoque Cardinalem Apoſtolice Sedis Legatum, excommunicari etiam nihil curaverunt, nec unquam induci poterant, ut Caput tantum redderent, quod furtivè ablatum eſſe ſciebant.

Durenſes
nullâ poſ-
ſunt induel-
ratione, ut
Caput re-
ſtituant.

Anno etiam prænotato, Ludovicus Sfortia Dux Mediolani contraſto mercenario exercitu Conjuratorum Suiſenſium & aliorum, intravit in Longobardiam, & recuperavit Mediolanum. Inde converſus Novarienſem Civitatem obſedit, impugnavit & cepit. Contra quem Gallorum exercitus in magna veniens potentia eum cum ſuis in urbe obſedit. Erant in utrôque exercitu plures conjuratorum Suiſenſium mercede conducti, qui ſibi mutuò congregati recuſantes, grande malum Duci paraverunt. Cum enim contra Fratres ſuos pugnare grave ducerent, Gallus Civitatem obſequit, & Ducem ne fugeret, obſervari cauſiſſimè præcipit. Conjurati verò, qui erant in urbe, acceptâ licentiâ egrediendi per unam Civitatis portam in ordine. Ducem in medio agminis veſtigium quali unum ex ſuis collocarunt, ut cum eis incognitus per medium inimicorum à dextris & à ſiniſtris in armis ſtantium poſſet exire. Sed cognitus à Gallis captus eſt, ductuſque in Galliam obijt in vinculis. Scio quod plurimorum hodie ſententia eſt & fortis opinio, quòd Conjurati acceptâ pecuniâ tradiderint eum Gallis, quod verum ſi can fallum, ego ſicut neſcio, ita judicare non volo. Reliquit filios duos apud Regem Maximilianum. Rex autem Gallorum Ludovicus Ducatum Mediolani obtinuit annis XII. poſtea filiorum Ducis alter nomine Maximilianus eum Cæſaris ope recuperavit.

Ludovicus
Dux in Gal-
liam duci-
tur capti-
vus.

Eodem anno. XXII. die menſis Februarii, naſcitur Carolus Archidux Auſtriæ Patre Philippo, matre verò Anna, Avo paterno Maximiliano Rege Germanorum. materno verò Ferdinando Rege Hiſpaniæ victo- rioſiſſimo. Vivit hodie in Brabantia annum agens ætatis ſuæ XIII.

Carolus
Archidux
Auſtriæ
naſcitur.

Anno prænotato in menſe Octobri, moritur Albertus Dux Saxoniz frater Erneſti Principis Electoris, tres relinquens filios, Georgium in Principatu ſucceſſorem, Henricum qui moritur in Friburgo, & Fridericum Moguntiz Eccleſiæ Canonicum, & poſtea Ordinis Theutonicorum in Pruſſia. Iſte Dux Albertus multis annis ex commiſſione Maximiliani Regis bellum geſſit contra Gröningenſes in Friſia, ſæpius victor gentis, quæ fidem non ſervat.

Albertus
Dux Saxo-
niæ mori-
tur.

Hoc ipſo anno facta eſt magna diſſenſio inter Nobiles Franciæ Orientalis, & Cives oppidi Norimbergenſis, propter militem quendam Conradum Schott, qui multa multis intulerat mala; poſtremò per Comitum Palatinum concordati ſunt.

Nobilium
Franciæ &
Norimber-
genſium
diſſenſio.

Anno præſcripto, i. die menſis Junij, maxima fuit inundatio aquarum in valle Hirſaugiana, quæ totam Eccleſiam S. Aurelij uſque ad genua implevit

D d d d 3

implevit. In Capella B. Mariæ ſemper Virginis etiam altare cooperuit. Domus quoque pecoris aquis plena fuit. Quintâ die menſis ejusdem, major ſubito inundatio venit, quæ muros ædificiaque plura in certis locis præfertim circa Regale oppidum Wyl penitus ſubvertit. In pratis & hortulis multa pauperibus damna fecit, agros & pascua in vallibus graviter læſit.

Sepulchrum S. Wilhelmi apertum.

Eodem anno, 4. die menſis Maij, Blaſius Abbas hujus Monaſterij tumbam B. Wilhelmi quondam Abbatis præſente toto Conventu aperiri fecit, & mox odor ſuaviſſimus de tumulo exivit. Corpus verò quod annis 9. & 300. ſub terra jacuerat, integrum repertum fuit cum baculo, ſandalis, dalmatica & planeta ſine mitra, quæ omnia erant ſerica.

Hoc ipſo anno, confugerat in Monaſterium hoc præſens, homo quidam neſcio cujus criminis reus, locum quærens refugij & immunitatis; quem Burgenſes de oppido Calve armati ſequentes violenter de Monaſterio rapere voluerunt. Quod mox ut Fratribus innotuit, portas Cœnobij præcluſerunt, & pro libertatibus & privilegijs ſuis foriter conſtantes tandem rationibus illis perſuaſerunt, quod ceſſantes à præſumptione, capta recellerunt.

Anno prænotato, Blaſius Abbas hujus Monaſterij domum Abbatialem veterem, quæ miſerabili incendio penè conſumpta erat, depoſuit, & novam lapideam, ſicut hodie cernitur, conſtruxit, pro qua plusquam octingentos auri nummos expoſuit. Alia etiam nonnulla conſtruxit, quæ ſummarie dicemus.

MDI.

Margaretha Comitissa Palatini Max. Heidelberge mortua.

Anno Blaſij Abbatis XVII. Indictione Romanorum IV. in die Converſionis S. Pauli Apoſtoli, obiit Margaretha uxor Philippi Comitæ Palatini Baviaræque Ducis ac Principis electoris, Heidelbergæ in Choro Eccleſiæ S. Spiritus honorabiliter ſepulta, mulier honeſtiſſimæ converſationis. Cujus tricenarium diem funeralem in proxima ſequentē quadageſima in memorati Spiritus Sancti Eccleſia cum ſolemni pompa celebrari fecit, præſentibus ibidem oratoribus Maximiliani Regis & multorum Regni Principum. Aderant etiam Ludovicus Episcopus Spirenſis, & Joannes Wormaticenſis, qui rem celebrabant divinam, & multi Abbates ex Palatinatu propterea vocati.

Aderat & Blaſius hujus Monaſterij Hirfaugienſis venerabilis Abbas, miſſus nomine vice & ex parte Domini ſui Principis Udalrici Comitæ de Wirtenberg, cujus & locum tenuit in Choro, & in menſa, ſicut moris eſt Principum. Pro pauperibus & mendicis coquina in campis extra oppidum fuerat diſpoſita, ubi maxima convenit multitudo, qui omnes abundè reſiciebantur.

Capitulum Ordinis noſtri Provinciale XXXI. celebratum.

Eodem anno, II. die menſis Maij, quæ fuit Dominica III. poſt Feſtum Paſchatis, celebratum fuit XXXI. Ordinis noſtri Provinciale Capitulum in Monaſterio S. Salvatoris apud Fuldæ, in quo præſederunt Joannes Trithemius Spanheimenſis, Joannes S. Egidij Norinbergenſis, Joannes Huſbungenſis, & Joannes in Elchingen Monaſteriorum Ordinis S. Benediculi Abbates, qui nihil novi conſtituerunt.

Anno prænotato, in Feſto Epiphaniæ Domini, ſub ſumma Miſſa, quando homines erant in Eccleſia, venit Joannes de Elck cum quibuſdam equitibus

equitibus & peditibus armatis per naves in Rheno & per terram. & nullo resistente intravit Boppardiam oppidum Regale Trevirensi Ecclesiae dudum impignoratum; eiecitque omnibus qui fuerant ex parte Archiepiscopi, super muros in turribus. & ad portas custodes de suis constituit, & neminem ex Trevirensibus intromisit. Castellum similiter obtinuit, & telonium cum omnibus pecunijs occupavit.

Boppardia
capitur à
militaribus
iterum.

Anno item praesignato, facultas Theologica Gymnasij Moguntinensis exemplo Doctorem Parisiensem & Coloniensem laudabiliter provocata, 13. die mensis Octobris determinavit, statuit & decrevit, sentendum, & defendendum fore, quod Beatissima genitrix semper intacta Virgo Maria nunquam subiacuerit peccato originali, sed praeservata sit privilegio Gratiae Dei singulari. Statuit etiam, quod nullus deinceps apud Moguntinos debeat Theologiam audire, aut in eadem promoveri, nisi prius juraverit, quod opinionem contrariam non velit tenere.

Constitu-
tio univer-
sitarum Mo-
guntinae
contra Ma-
culistas.

Surrexit his temporibus in Perside homo quidam nomine Sichio, quem alij Sophoi nuncuparunt, de stirpe Hasan Cassani Regis Persarum potentissimi, qui Dominio suo Parthiam, Panchaem, Mediam, Mesopotamiam, Armeniam, & magnam Orientis partem armis subjecerat, & obierat anno Dominicae Nativitatis MCCCCLXXVIII. Cuius filius major natus ceteris fratribus interfectis Regnum sibi usurpavit paternum. Quo etiam postea mortuo, praedictus Sophoi Asiambeti Hasan Cassani ex fratre nepos se intromisit de Regno: & convocatis ad se cunctis proscriptis, fugitivis, latronibus, malefactoribus, egenis & quibuscunque inopia preffis magnum brevi adunavit exercitum, cum quo Persidem ingressus obtinuit Regionem, interfectis omnibus, qui levare manus contra eum praesumpserant. Omnem praedam militibus divisit; qua ex re tantum favorem & amorem consecutus est omnium, ut nullus fuerit, qui non pro eo mori esset paratus, vel quaelibet subire pericula.

Novus in
Persia Rex
Sophoi,
quem Pro-
phetam no-
minant.

Multa in hostes praelia gessit. & si non semper, frequentius tamen victor extitit, & in paucis annis numero pugnarum, potentia virium & gloria Regnorum mirabiliter auctus & dilatatus fuit in tantum, quod hodie non solum Turcarum Regi, sed omnibus etiam Orientis Regibus Principibus atque Tyrannis terribilis apparet ac metuendus. Plura de hoc homine in principio sui Regiminis dicebantur nova simul ac miranda, quorum notitiam certam non habemus, & ideo transimus. Triennio ferme de illo duravit rumor in tota Europa magnus, alijs dicentibus, illum Prophetam Dei esse novum atque potentem: qui totum mundum sibi subiecturus sit, & omnes Religionum diversitates revocaturus in unitatem. Erant, qui hominem ipsum dicerent esse finalem illum Antichristum, alij nescio quid aliud eum in orbe magnum somniabant esse futurum.

Sophoi Re-
gnum revo-
cavit &
amplavit.

Sed plus omnibus latabantur caeci & infelices Judaei per totam Europam ubilibet constituti, hunc suum rati Messiam, quem semper expectant nunquam futurum, quippe qui dudum jam venit Dominus noster Jesus Christus filius Dei vivi, credentibus in eum Salvator, ipsis autem Judaeis & cunctis fidelibus Judex. Mittunt sibi mutuo nuntios Judaei, atque munuscula, spem erigunt, confortant animo desperatos, multa promittunt, maxima pollicentur, hunc esse cessantur, quem sibi Salvatorem diu sunt praestolari,

Judaei hunc
Sophoi
suum spera-
bant esse
Messiam.

praefolati, quo videlicet regnante magnum Palaeſtinæ ſint brevi domini-
nium recepturi. Sed erraverunt decepti ut ſæpius. quoniam Sophi nul-
lam gentem, ut dicitur, magis habet inviſam, quàm Judæorum.

Joannes
Mercurius
Italus mi-
ſerandus pro-
ficiens, ed-
vans.

Apparuit hiſ temporibus in Gallia homo Italus nomine quidem pro-
prio Joannes, ſed per arrogantiam ipſe Mercurium ſe voluit appellari:
uxorem habens & liberos: ſervos & ancillas, qui una cum ipſo lineis
duntaxat erant induti, ſinguli ſingulas catenas ad collum ferreas portan-
tes, eo videlicet amiſſu incedentes. quo Damis Magiſtrum, & Philoſtratus
ſcripſit inceſſiſſe Thianæum Apollonium. Huius Thianæi Philoſophi magi
(ut vulgi ſe tunc habebat opinio) Mercurius iſte imitatore ſe gloriabatur,
atque diſcipulum, & pollicebatur magna, inuſitata, & proſus mirabilia,
(quid ſi dicam incredibilia) ſe nãmque veterum omnium Hæbreorum,
Græcorumque, Latinorumque ſcientiam omnem perfectiſſimè gloria-
batur aſſecutum, contemnens veteres penè cunctos, tam Philoſophos quàm
Theologos, cùm præter ſe unum omnes diceret fuiſſe indoctos, & nullum
ex eis omnino ſapientem exciſiſſe in arcanis. Unde proficebatur ſe in
omni ſcientia mundi converſatum, myſteria & arcana rerum naturalium
intelligere omnia, profundâque poſſe inveſtigare omnium ſcripturarum,
& nihil ignorare illorum, quæ ſcire homo quicumque poſſit in mundo.

Nihil ſci-
re convin-
tus, quæ ſe
omnia ſci-
re arbitra-
tur, ut
Mercurius
iſte.

Magnam in publico gravitatem præſerebat, moribus & inceſſu quidam
ſeveritate maturus, docebatque vitam cum mendicitate fatiſ aulicam.
Se natum ad res ſummas teſtabatur. Divino ſe numine plenum aſſeruit. &
grandia poſſe clamavit. Metallorum veram tranſmutationem, quam
Alchimia omnes non minus facuè, quàm laborioſè inquireunt, Mercu-
rius iſte promittebat, voluitque videri omnia ſcire, & nihil penitus igno-
rare. Se infelicia poſſe felicitare, & felicia poſſe mutare in infelicia
gloriabatur. quod non demonum auxilio, ſed arte magices naturalis,
(quam priſci Reges & ſapientes habuiſſent in pretio) fieri oportere dice-
bat. Erat autem ſicut audiui ab hiſ, qui cum eo locuti ſunt, homo quaſi
ſine litteris, & neque ſatis linguæ peritus latinæ. Aliquanto tempore
Lugduni manſit in Gallia, non poſtremo loco habitus apud Ludovicum
Regem Gallorum, qui convocatis Doctõribus medicinarum, præcepit
ut examinis gratiâ cum eo de ſcientia diſputaret. Parentes mandato
Regio Doctores Mercurium conveniunt, colloquuntur & diſputant,
promptulum ad cuncta inveniunt, ſtupent & mirantur hominem ſine
litteris ad ſufficientiam latini ſermonis ingenium habere tam profundum,
maximè in medicinis. Redeuntes poſt examen ad Regem Doctores,
dixerunt illum ſupra hominem ſapere, ſed unde hæc tanta habuerit, vel
in eo lateat ſecretum, ſe proſus ignorare.

Alchimia
per
ignem, ſi
autem no-
vit, cur
pauperſt

Mercurius
examina-
tus à Medi-
cis, proba-
vit quæ ſine
lingua do-
ctus.

Donavit iſte Mercurius Regi Ludovico enſem, centum octoginta gla-
diolis reſertum. & mirabili ſatis ingenio fabricatum, clypeum cum ſpeculo
ſingulari factū ingenio, quod neſcio quid virtutis continere debeat occul-
tæ. Pollicebatur denique Regi filium ex Regina naſciturum, quem ipſe fe-
licitare poſſet vellètque ſupra felicitatem magnorum Alexandri & Caroli
Regum, etiamſi contrarium aſtra minarentur. Annos vivendi ſupra na-
turæ periodum viginti ſuâ ſe artè Regi daturum pollicebatur. Proſice-
batur & alia non ſolùm miranda, ſed etiam ut mihi videtur impoſſibilia,
niſi per Deum, qui ſolus omnia poteſt. Utrum ex Deo quippiam habuerit
talium.

talium, ego scire non potui. Aurum quo fuerat honoratus à Rege Ludovico, mox ut Castellum exivit, pauperibus totum distribuit, suos nihil reservans in usus. Hæc primò litteris, postea sermone accepi à duobus viris doctis Eustachio & Narcisso, quorum alter hodie Lugduni, alter vivit Parisijs. Testem adduco tertium Joannem Virdungum de Hasfurt, Comitæ Palatini Mathematicum, qui & ipse apud Budoras hodie vivit in humanis cum suo Principe Ludovico. Plura brevitatis causâ de hoc homine intermitto, ne fiam prolixior. Quò devenierit, vel ubi nunc sit mirabilis iste Mercurius, ego scire minimè possum.

Verùm ista nobis de Mercurio scribentibus occurrit Ferrandus, qui anno Christianorum millesimo quadringentesimo quadragésimo quinto, juvenis annorum viginti, miles auratus, artium Philosophiæ, Medicinæ, simul ac Theologiæ, atque Juris utriusque Doctor cum octo equis de Hispania venit in Galliam, & suâ incredibili scientiâ omnes Parisiensium Doctores vertit in stuporem. Erat in omni facultate scripturarum longè doctissimus, vitâ & honestate conversationis morigeratissimè compositus, non superbus, non elatus, non vanè gloriosus, ut Joannes ille Mercurius, de quo diximus, sed humilis, mansuetus atque modestus, & omni reverentiâ decoratus. Quoties loquebatur cum viris eruditis, se puerum dicebat esse indoctum, nec dignum, qui cum peritis debeat habere colloquium, cum tamen latinè disertè, eruditè, atque prudentissimè loqueretur in omnibus. Mirabili & penè incredibili vigeat memoriâ, quippe qui novum & vetus Testamentum, Nicolaum quoque de Lyra, scripta S. Thomæ de Aquino, Alexandri de Ales, Bonaventuræ, Joannis Scoti, & aliorum in Theologia complurium, decretum quoque, & omnes utriusque juris libros in medicinis similiter Avicennam, Galenum, Hippocratem, Aristotelē, Platonem, Albertum, omnēque Philosophiæ libros tam plenè atque perfectè commendaverat memoriâ, ut similem non habuerit alterum. In allegando fuit promptissimus, in disputando solidus & acutus, semper vincens, à nullo unquam superatus. Linguas denique Hebræicam, Græcam, Latinam, Arabicam & Chaldaicam perfectè noverat loqui, scribere, legere & intelligere, quod in tali juvene nimis fuit mirandum. Missus Romam orator per Regem Castellæ ad summum Pontificem Eugenium quartum, in omnibus Galliæ Italiæque Gymnasijs publicè disputans convicit omnes, ipse à nullo unquam vel in minimo convictus. Varia de ipso fuit apud Parisienses opinio, alijs magum, aut dæmonio plenum judicantibus, alijs contrarium sentientibus. Nec defuerunt, qui Antichristum fore putarent: quorum opinionem vita hominis per omnia Christiana redarguit.

Contempsit autem post annos paucos omnem scientiam hujus mundi, & pro Christi amore sæculo valedicens ad insulam navigavit Majoricam, factusque Eremita solitarius Omnipotenti Deo usque ad mortem in sancto proposito servivit: scripsit ante conversionem in Almagestum Ptolomæi commentaria quadam subtilissima. In Apocalypsin quoque Beati Joannis Apostoli pulcherrimam expositionem & semiprophetiam lucubravit. In Eremitorio autem suo & multa scripsit, & certè miranda opuscula: quorum prænotationes memoriæ non occurrunt. Præter illud opusculum quod *Perianacryscum boni numinis* prænotavit, in duobus

Pelagius Ferrandus Cordubensis homo admirabilis.

Memoria vixit omnium librorum vacillima.

Disputator fuit in omni facultate acutissimus.

Pelagius sit Eremita pro Christo in Majorica insula.

E c c e libris

Libanius
Gallus.

libris, tractatu res incognita mihi. Ejus fuit diſcipulus & omnium hæres voluminum Libanius Gallus omnium hujus tempeſtatis Doctorem quos ego noverim facile doctiſſimus: apud quem vidimus plura Divi Pelagij opuscula. quorum lectio noſtrum excellit ingenium.

Crucigeri
Pœnitentes
veniunt ex
Italia in
Germaniam.

Anno ſupradicto venerunt ex Italia viri tunicis, aliqui lineis induti, alij verò lancis grifei coloris, nudis pedibus & diſcoopertis capitibus incedentes, qui Crucem de ligno parvulam in manibus ſinguli portabant. & neque ſaccum habebant, neque peram, neque baculum, neque pecuniam, vinum & cereviſiam non bibebant. Præter Dominicam omni die jejunabant, olera & radices cum ſale manducantes & aqua, ſine alicujus appoſitione pinguedinis, carnes, piſces, ova, butyrum, caſeum aut lac nunquam manducabant. In Eccleſia ſe proſternebant in modum Crucis ſuper terram prolixius orantes: nec ultro viginti quatuor horis in uno loco vel hoſpicio manebant, niſi forſitan infirmas aliquem manere diutius compuliſſet: circumierunt per civitates, oppida & villas bini ſimul aut terni, aliquando plures. Cibum oſtiantium cum eſurirent, & non ante mendicantes.

Plures inter eos fuerunt ex ordine Clericorum Sacerdotes, Diaconi & Subdiaconi: qui præter tunicam, Zonam, Crucem ligneam & breviarium nihil pœnitentibus habebant. Coloniam & Aqualgrani omnes viſitare ſolebant. Et erat eis voluntaria iſta pœnitentia: uni ad tres annos, alteri ad quinque, nonnullis etiam ad ſeptem juxta voti qualitatem, quo ſe prius unuſquiſque diutius aut brevius ita ſervaturum ſpontaneâ voluntate obligaverat. Annis enim finitis, quos unuſquiſque ad pœnitendum cum peregrinatione aſſumpſerat, mox ad ſua reverſus ab ea inſtitutione, ſi voluit, ceſſabat. Per continuum ſere ſeptennium duravit iſta pœnitentium peregrinatio, & nunc plures, nunc pauciores hujus converſationis viri per Germaniam circumire videbantur. Erant cum eis in ea peregrinatione nonnulli etiam Germani, qui ſimili ſe contrinxerant voto pœnitendi; quia recipiebant omnes in ſuâ peregrinationis Comites, præter Moſachos & mulieres.

Fames &
inopia fru-
menti ma-
gna.

Eodem anno per totam Sueviam fames magna & multa frumento-
rum inopia preſſit mortales. Argentinenſes verò Cives, qui tempore ubertatis ſibi providerant, in ea neceſſitate communi frumentis abundabant: qui & non minus charitativi ad omnes, quam providi ad ſemet-
ipſos, cunctis undecunque adventantibus frumenta vendeabant in foro competenti.

Monaste-
rium in
Gengen-
bach de-
buit refor-
mari.

Anno item prænotato, Philippus Comes Palatinus & Albertus Ar-
gentinæ Episcopus, quorum ille tunc erat in temporalibus, iſte verò in ſpiritalibus Dominus, ad inſtanciam Senatus oppidi Gengenbach me-
moratæ Diœceſis vocarunt ad ſe Heidelbergam quosdam Ordinis noſtri
Abbatē de Obſervantia Bursfeldenſium, cum quibus ſecretum habuere
tractatum de reformando Monafterio dicti Ordinis in oppido Gengen-
bach conſtituto, cujus Monachi nimis deformatè vivebant. Complacuit
reſ ſancta concilio, dies in quadrageſima circa Dominicam Latere ſtatui-
tur, in qua cum Monachis reformatis apud Schütterenſe Coenobium,
Reformatores debeant comparere Abbates: & interea mitti debeant qui-
dam à ſecretis, qui monafterium Gengenbach auctoritate utriuſque Prin-
cipis

cipis præoccupent, ac viam parent ad reformandum. Die præstituta conveniunt Abbates cum Fratribus ex diversis Monasterijs ad reformationem sæpediti Cœnobij coassumptis, quemadmodum Heidelbergæ fuerat conclusum, ad Schutteren. Joannes videlicet Spanheimensis, Blasius in Hirsburgia; Marcarius in Limpurg, Joannes in Schutteren, & Gerhardus in Alberspach Monasteriorum Ordinis nostri Abbates, Monachos reformatos adduxerunt secum, ex Spanheim unum, ex sancto Jacobo Moguntia duos, & ex sancto Joanne Ringaugienfi similiter duos, ex Hirsburgia duos, ex Selgenstatt duos, ex Alberspach duos; verum unus consiliarium Comitis Palatini non satis ad negotium cautus, cum esset in itinere versus Gengenbach, Civem ex Argentina obvium habuit, cui sciscitanti quò pergeret, arcanum inconsideratè aperuit, & rem in toto confudit. Nam civis ille doctor Argentinensis famulum suum eadem sub nocte misit ad Gengenbach, & quid esset in foribus scripsit Abbati. Auditis his Abbas contractis mox privilegijs Monasterij, monimentis quoque litterarum, registris censuum, clenodij, & quicquid in promptu habere potuit, summo diluculo, priusquam venirent Palatines, de Monasterio recessit, & ad Argentinam declinavit. Cum autem venissent ad Monasterium Ordine præposito, & comperissent Abbatem cum omnibus clenodij recessisse, Palatines infecto negotio ad sua confusi redierunt. Abbates etiam qui apud Schutteren convenerunt, cognitis impedimentis reformandi, cum suis Monachis, quos adduxerant, in sua sunt reversi.

Abbates
quique
cum Mona-
chis XL. in
Schutteren
conveni-
unt.

Abbas de
Gengen-
bach cum
clenodij
fugit Ar-
gantinam.

Eodem anno circa festum Dominicæ Resurrectionis ad mandatum Regis Germanorum Maximiliani conveniunt Principum Nurembergæ factus est, & multis diebus cum magna Principum & aliorum frequentia duravit.

Anno item prænotato, Cives Regiæ urbis Basiliensis Regi Maximiliano simul & Regno Germaniæ sine aliquo medio subjecli, proprii & Regi, sine scientia, sine voluntate & sine consensu (ut ferunt) confederationem inierunt cum Suisenibus conjuratis perpetuam. Et facta est Basilea Conjuratorum angulus novus. Scriptæ sigillatæ & datæ sunt hujus alienatæ Confederationis litteræ in oppido Lucernensi nonâ die mensis Junij anno dicto.

Basilea Ci-
vitas Regiæ
Conjurato-
rum Suisen-
ium ali-
quid sit
facta.

Eodem anno decima die mensis Augusti, quæ fuit Martyrio sancti Laurentij festiva, in eodem Lucernensium oppido ad Suisensium conjunctionem suscepti sunt oppidani de Schaffhausen, qui ut talium moris est, eadem die juraverunt, litteras dederunt, & acceperunt, & sunt facti Suisenses.

Anno etiam præscripto, Alexander Papa sextus Raymundum Cardinalem sanctæ Mariæ novæ Gurcensem Episcopum cum gratia & indulgentijs Jubilæi ad Germaniam Legatum misit de Latere magna cum facultate. Qui aliquandiu in Tridentina Civitate moratus est: propterea quòd ei necdum constabat, utrum Maximilianus & Principes Regni Electores, quorum intererat, vellent eum admittere, nec ne. Tandem de admissione certior factus venit in Inspruck ad Maximilianum Regem, & mansit cum eo aliquot mensibus, annòque sequente venit ad Nurembergam, ubi tunc erant Principes.

Rayman-
dus Cardis-
nalis in Ger-
maniam
Legatus
missus.

E e e c 2

Eodem

5

Eodem anno Cardinali Raymundo adhuc apud Tridentum existenti. Blasius Abbas præsentis Monasterij misso ad eum nuntio gratiam ab eo Jubilæi plenariam, sicuti fuit & dabatur anno præterito in urbe Roma. præ se, pro Fratribus quoque, familia & omnibus sibi commissis impetravit.

M D II.

Raymundus
Cardinalis
Moguntiam
ingreditur
Legatus.

Anno Blasij Abbatis XVIII. Indictione Romanorum quintâ, Sab-
bato post Dominicam Passionis, Raymundus Cardinalis sanctæ Mariæ
novæ Gurcensis Episcopus & Apostolicæ Sedis Legatus intravit Mogun-
tiam, per quem gratia remissionis Jubilæi publicatur per totam Diocesi-
m. Eriguntur in cunctis penè oppidulis Cruces, & funi pro custodia parantur
oblationum; quàm à principio lentus fuerat hominum concursus propter
inopiam sive incuriam eorundem. crevit nihilominus postea cum tem-
pore devotio populi: & multum in diversis locis pecuniarum pro defen-
sione fidei Christianæ offertur. Per totam namque Germaniam nuntij
destinantur atque Commissarii: sed non æquè in omnibus locis proficiunt.
In Norvvegiam destinatus commissarius non tantam de indulgentijs &
dispensationibus levavit pecuniam, quantam pro impensis expoluit.

Pestilentia
per totam
Germaniam
fixi-
ens mul-
tos con-
sumpsit.

Eodem anno, magna ubique per omnem Germaniam pestilentia
grassabatur, & multa millia hominum consumpsit, præsignata, ut multo-
rum fuit opinio per Cruces, quas in lineis vestibus hominum ante bien-
nium apparuisse diximus, quarum casus in annum duravit tertium, non
simul & semel in locis omnibus, sed jam in isto, tunc verò in alio. Videban-
tur etiam nonnulli Cruces habuisse in suis corporibus ad cutem, qui ut
plurimum omnes eodem anno, vel sequente fuerunt consumpti à peste.

Joannes
Abbas de
Bursfeldia
moritur.

Anno prænotato, vicemâ primâ die mensis Maij, obiit Joannes
Abbas Monasterij sanctorum Thomæ Apostoli & Nicolai Episcopi in
Bursfeldia, quartus in reformatione Abbas: homo simplicitatis & humi-
litis cultor & amator præcipuus, in Observantia Regulari strenuus, vitâ
& conversatione integer & sanctus, ingenio subtilis, eloquio disertus, & in
divinis scripturis non mediocriter doctus, quod ejus restantur opuscula,
quæ ad ædificationem tam suam ipsius, quàm Fratrum suorum lucubra-
vit. E quibus extat de profectu Claustralium opusculum unum in tres
partes divisum, eruditionis ac totius ædificationis plenum. De Novitiorum
institutione multa & varia conscripsit, quorum præorationes memoriæ
non occurrunt. Magnæ humilitatis vir extitit: & in omni extremitate
victus & amictus juxta Regulam Divi Patris nostri Benedicti semper
contentus fuit.

Post hunc Henricus institutor Novitiorum fit Abbas, homo & ipse in
omni Religione conspicuus, ingenio mitis, eloquio dulcis, amator & custos
tam in se, quam in suis Observantiæ Regularis fidelis & integerrimus.

Gerlacus
Abbas de
Tuitio
capitur
à Coadju-
tore Archi-
episcopi
Treviren-
sis.

Eodem anno Gerlacus de Breitbach Abbas Monasterij Tuitiensis
nostri Ordinis juxta Rheni flumen in opposito Colonia Agrippinæ, navi-
gio ascendit versus Treverim ad Capitulum Provinciale apud sanctum
Matthiam celebrandum. Cùmque pervenisset ad Pallatium haud pro-
cul à Treveri oppidum, ubi refectentiam habere consuevit Archiepiscopus,
quotiens Trevirorum appropiat urbem, à ministerialibus Jacobi Mar-
chionis de Baden Coadjutoris Ecclesiæ Trevirensis violenter captus est,
& quatuor mensibus in custodia cum Monacho Capellano detentus. Cau-
sam

ſam huius captionis eo tempore cognovimus talem. Germanum habuit Eccleſiæ Trevirenſis Canonicum nomine Othonem de Breibach, qui memorato Jacobo Coadjutori Archiepiſcopi multum adverſabatur: fecitque contra eum proceſſus quoddam in valvis Eccleſiæ Trevirorum publicari ſub nomine dicti Fratris ſui Gerlaci Abbatis tanquam Apoſtolici Commiſſarii, qui falſitatis arguebatur. Verum ſcimus, quod Abbati ſic facta injuria, qui ſe commiſſarium in ea cauſa neſcripſit, nec exhibuit Apoſtolicum, ſicuti nec fuit, nec eſſe concupivit. Si quid ergo fraudis aut doli commiſſum in eonegocio fuit, non Abbati ſed Germano ejus Othoni totum adſcribendum, qui cum ſit homo in curialibus multum peritus & expertus Doctor, eſſetque una cum ſuis conſentaneis per Alexandrum Papam (cujus obnitebatur ordinationi) ad Jacobi Coadjutoris inſtantiam excommunicatus, Germani ſigillum Abbatis præſatione commentitiâ præripuit, litteras quales voluit abſolutionis ſcripſit, quas ſub nomine Abbatis memorati Tuicienſis publicavit. Quod ſi & ipſe Otho fuit innocens, majori concumeliæ merito adſcribitur totum.

Anno item prænotato, ruſtici quidam in Dominio Eccleſiæ Spirenſis juramentorum ſuorum temerarij transgreſſores contra Dominos ſuos Episcopum & Canonicos in unum conſpiraverunt, in juramento ſe mutuo obligantes more Suiſſerorum, & paulatim numero creſcentes in occulto multiplicati ſunt. Et niſi tempellivè conſpiratio eorum denudata fuiſſet, in brevi evaſiſſent multitudine inſuperabiles. Sumpſit autem hæc Liga ruſtica (quam ſibi Bonſchue vulgariter nuncupabant) exordium in villa quadam Spirenſis Dioceſis Undergrünbach dicta per ruſticos duos, qui aſtutiâ ſua paulatim in eandem conjurationem traxerunt plures, non ſolum in ea villa, ſed etiam in circuitu per gyrum in alijs multis. Et ſicuti quidam eorum in tormentis confeſſi ſunt, media pars virorum oppidi Bruchſal in eam conjurationem dederunt conſenſum. Mitreabant hinc inde per vicos & oppida ſollicitatores ſuos occultos, qui multos in eandem contra Principes, Clerum & omnem majoritatem dominiij provocarent.

Duos jam ſibi capitaneos præfecerant, qui multitudinis congregandæ ad bellum eſſent ductores, quibus & cæteri omnes ſine contradictione obedirent. Vexillum ſibi ordinaverant fieri bicoloratum, album videlicet & blaviū, in quo imago Crucifixi Salvatoris deberet eſſe depicta, ſicuti Beato Gregorio dicitur apparuiſſe, ad cujus latus alterum ſecularium unum in ſignum Ligæ ſeculariæ formaretur, in altero verò ruſticus geniculando ſtaret comploſis manibus depictus, ſuper cujus verticem ita ſcriptum legeretur in vulgari: *Nichts dann die Berechtigt Gottes*. Hoc eſt: *Nihil querimus, niſi Juſtitiam Dei*. Sed in ſequentibus ex confeſſione captorum facile oſtendimus, quod Juſtitiam Dei non quaſierunt iniqui, quin potius eam impugnare & exterminare laborabant. Divinæ etenim providentiæ diſponente conſilium impiorum denudatum eſt, & plures eorum capti ſunt, qui primi conjurationis auctores extiterunt. Exponuntur quaſtionibus, & arcanum inapieratis ſuæ faciunt manifeſtum, quod ut liquidius pateat omnibus, per articulos placuit litteris commendare.

Articulus primus confeſſionis eorum: dicebant ſe hanc ſeculariam ſocietatem eâ intentione principaliter incepiſſe, ut poſteaquam aucti

Liga ſecularis ruſticorum contra Clerum & omnes dominium.

Capitaneos ordinaverant belli & vexillum conjurationis.

Liga ſecularis in manifeſta deſtruatur.

Articulus Ligæ primus.

E c c 3 numero

numero ad bellum viderentur idonei, & poſſe ſufficere, jugum omne ſervitutis violenter excuterent, & ſibi omnimodam libertatem more Helvetiorum armis vendicarent.

- II. Secundò confelli ſunt, quòd unusquiſque, dum in eorum temeritatem juraſſet, primum quinquies Oràtionem Dominicam cum Angelica ſalutatione ad memoriam quinque principalium vulnerum Chriſti dicere flexis genibus teneretur, in eum finem, ut Deus eorum propoſito ad juſtitiàm proſperum largiretur effectum.

- III. Tertiò, Symbolum ſibi conſtituerunt Dominam noſtram S. Mariam, Beatum Joannem, ſignum verò inter ſe maturæ cognitionis hoc poſuerunt: dicebat ad alium interrogans hujus conjurationis, ſcire cupiens, ſi & ille conjuraſſet: Was iſt auch für ein Weſen? Reſpondebat interrogatus, ſi fuit de conjuratione: Wir mögen vor den Pfaffen nicht geiſen. O iniquitas ruſtica ſemper Clero moleſta.

- IV. Quartò, in tormentis & extra confelli ſunt, quòd intentio eorum fuerit omnem Principatū, & Dominium extinguere, propoſuerintque, mox ut multiplicati fuerint, ad præliandum contra quocūque turvatim cum vexillo procedere, & omnes ſibi obſiſtentes ſine miſeratione aliqua trucidare.

- V. Quintò dicebant, quòd concluſiſſent inprimis oppidum Bruchſal, quod eſt ditionis Episcopii Spirenſis, invadere, in quo jam mediam partem virorum conjuratam ſibi gloriabantur habere, quo, ut ſperabant facile obtento, procederent ulterius armati contra Marchionatū de Baden omnia devaſtantes.

- VI. Sextò concluſerant, quòd bona Monafteriorum, Eccleſiarum quoque Cathedralium, & Collegiatarum, ſimul & Clericorum per circuitum omnium, violenter direpta inter ſe velint ſuo arbitrio dividere, & miniſtros Eccleſiæ humiliare, & quantum poſſent, multis peremptis ac fugatis, in paucitate degere.

- VII. Septimò inter ſe convenerant, quòd ſemel ad vaſtationem Regionis in multitudine ſufficienti congregati, ultra viginti quatuor horas poſt habitam de reſiſtentibus victoriam, non deberent in uno loco remorari, ſed potius ad ulteriora ſemper proficiſci, quouſque omnia ſua ſubjecerint conjurationi.

- VIII. Octavò, tantam habuerunt in præſumptione fiduciam, quòd putabant ſe omnino jam certos, quoniam ſi conveniſſent vel ſemel ad expeditionem belli, jam nemo eis contradixiſſet ſubjectorum hominum, ſed ruſtici omnes oppidani & cives univerſi amore libertatis ſpontaneâ voluntate, non compulſi, in eorum veniſſent conſortium.

- IX. Nonò confelli ſunt, quòd inter eos concluſum fuerit, ut feriâ ſextâ in profeſto S. Georgij Martyris, inſimul convenire debuiffent, & armatâ manu oppidum Bruchſal manè diluculo invadere, quod per traditionem eorum, qui erant interius, conjuratorum obtinuiffent, ſi non fuiſſet aliâ occasione impedita concluſio.

- X. Decimò confelli ſunt, quòd principalis intentio eorum fuerit contra Monafteria, Eccleſias Cathedralis, & Collegiaticas, omnemque Clerum, quos & bonis omnibus ſpoliare decreverant, & dominium eorum ſupprimere,

primere, censūsque & decimas dare de cætero neque Clero neque Principibus, sed neque nobilibus intenderant.

Undecimò sunt confessi, quòd concluderint inter se bello & armis libertatem sibi vindicare omnimodam, & deinceps nullius pati dominium: non dare censum alicui, non decimas, non precarias Principibus, non vestigal, nec aliud quicquam, sed velint ab omni tributorum gravamine penitus esse liberati.

Duodecimò proposuerunt, venationes, piscationes, pascua, nemora, & omnia quæ Principum consueverunt exceptione usibus deservire privatis, in communis revocari; ut cuique Rustico liceret venari, atque piscari, ubi & quando voluerit, sine impedimento, vel prohibitione cujuscunque omni tempore & loco.

Tertio decimò decreverunt in manu suorum valida procedere primò contra Marchionem Badensem, contra Episcopum Spirensen, contra Monachos & omnem Clerum, sicut diximus, in circuitu. Et quicumque contraxisset eis, sine misericordia interficeretur tanquam Justitiæ Dei contrarius inobediens & rebellis. Hæc & alia plura in perniciem Reipublicæ contra Principes Episcopos & omnem Clerum excogitaverat veliana Rusticorum temeritas, in Undergrünbach, in Jölingen, in oppido Bruchsal, aliisque in villis & locis diversis, quorum Omnipotens Deus malitiam suâ bonitate præveniens non permisit, ut consequerentur effectum. Manifestatâ enim conjuratione impiorum plures ex eis capti sunt & mancipati vinculis, de crimine per tormenta, ut est moris, interrogati.

Quæ res delatâ ad aures Maximiliani Regis, animum ejus haud mediocriter commovit, utpote, qui optimè noverat, quanta hæc præsumptio Rusticorum si prævaluisset, mala intulisset Reipublicæ, quæ brevi destruxisset Regnum & omnem Principatum. Unde ut præveniretur, quod imminerebat periculum, cunctis Regni Principibus atque Prælatibus per edictum Regale mandavit, quatenus in hujusmodi perjuros nebulones & Petrones animadvertant, eosque juxta sceleris qualitatem sic puniant, ut cæteri metuentes, qui viderint, vel audiverint, similia non præsumant. Præscripsit nihilominus poenam in litteris, quâ essent singuli plectendi. Et ista fuit constitutionis poenarum ab eo definita sententia. Omnes & singuli, qui conjuraverunt in hanc Ligam Sotulariam contra Principes, vel Dominos suos, ætatis legitimæ cum jurarent existentes, voluntariè & scienter una cum capitaneis hujus maledictæ societatis, & quicumque juramentum receperunt ab alijs, & qui consilium, vel auxilium huic pestiferæ novitati præstiterunt, morte justitæ turpissimâ condemnari: & ut traditores in quatuor partes eorum corpora viventium dividi, scindi atque secari, & bona eorum omnia Dominio confiscari. Atque in majorem terrorem cæterorum liberos eorum proscribi extra patriam in exilium præcepit. Capitaneos verò & primos inceptores hujus conjurationis ad caudas equorum ligari mandavit, & foras trahi ad locum mortis destinatum; alijsque etiam singulis pro qualitate commissorum poenas determinavit speciales.

Anno igitur Dominicæ Nativitatis prænotato, penultimâ die mensis Maij, quæ fuit secunda Feria post Festum Corporis Christi, convenerunt in oppido Heidelberg Legati & Oratores quorundam Principum, mandante Rege

XI.

XII.

XIII.

Mandato
Regis Ma-
ximiliani
conjurati
traditores
capti sunt

Convoca-
tio fit Prin-
cipum Hei-
delbergæ
contra Li-
gam Sotula-
riam

Rege Maximiliano, & conſilium habuerunt cum Philippo Comite Palatino ſuper his negotijs, quorum jam fecimus narrationem, ad præcavendum in antea, ne ruſtica temeritas ſimilia contra Dominos & ſuperiores ſuos valeat amplius attentare. Conceperunt ergo certum modum, & quosdam ordinaverunt articulos, quorum uſu & practica facile jam erit conjurationes ſubditorum præcavere. De conjuratis autem quotquot inveniri poterant, ſumptum eſt ſupplicium juxta decretum Regis, & ceſſavit iſta nova turbatio, alijs occiſis, alijs mutilatis, ſeu aliter punitis, fugientibus multis.

Conventus
hic Principum
in Nü-
renberg.

Trium ob-
ſervantiarum
Ordinis
noſtri
unio ſape
frustra
tentatur.

Conſiliarii
quatuor
Abbatum
Nurembergam
revocantur
ad
Archiepiſc.

Prima Ca-
villatio
contra re-
formatio-
nem Burs-
feldenſem.

Eodem anno, hic conventus hicin oppido Regali Nürenberg, mandato Regis Maximiliani, qui quidem lente capit, at diutius duravit. Prævenerat alios Principes Regio nomine Bertholdus ex Comitibus de Henneberg Archiepiſcopus Moguntinus, qui Patres trium Obſervantiarum Ordinis noſtri Mellicenſium videlicet Caſtellenſium & Bursfeldenſium ſæpius antea ſollicitaverat, ſummo enitens ſtudio, ut poſſet omnes in unam Obſervantiam Regulæ ſanctiſſimi P. N. Bendiſti conformem adunare. Quæ illi conſideratio in hoc permoverit opus, eſt nos minime lateat, parum tamen ad rem pertinet ſi ſcribamus, cum ex altero bonus certavit affectus; ex altero ſic indignatione laboratum. Conſenſerunt tamen Ducas familiarum ejus audire propoſitum, quamquam conſtaret ex prænotis, fieri non poſſe in tanta diverſitate unionem; neque enim Bursfeldenſibus, qui recentiores, & ob id ferventiores in diſciplina Regulari, animus fuit aliquid remittere obſervantiæ ſuæ, neque Mellicenſibus & Caſtellenſibus quicquam placuit aſſumere conſtitutionis alienæ. Ad complacendum tamen Archiepiſcopo memorato Præſidentes & Definitorum aſſualis Capituli obſervantiæ Bursfeldenſis apud S. Pantaleonem in Colonia præcedenti anno celebrati ordinaverunt ex ſuis quatuor Abbates, videlicet Joannem Trichenſium Spanheimenſem, Macarium Limpurgienſem, Thomam Selgenſtattenſem, & Conradum S. Stephani Herbipolenſem, ut cum vocati fuerint à præſato Archiepiſcopo, coram eo comparere debeant, ejusque audire propoſitiones, & quibus inniteretur medijs unitatis, advertere.

Anno igitur prænotato, ſæpe dictus Archiepiſcopus ad ſe Nürenbergam vocavit prædictos quatuor Abbates, qui octavo die menſis Julij, coram eo comparentes negotium audire & tractare ceperunt una cum ſex alijs Mellicenſium & Caſtellenſium Obſervantiarum Abbatibus, qui ad idem fuerant negotium vocati. Magno conabatur annuſu Bertholdus de tribus obſervantijs facere unam, ſed magna ſe difficultas interpoſuit, & ideò fieri unitatem eo tempore impoſſibile fuit. Enimvero ſicut nobis ad inferiora deſcendere, laxiorémque vivendi formulam aſſumere non placuit, ita illis noſtra converſatio quaſi dura, & importabilis fuit contraria. Calumniabantur in obſervantia noſtra multa, quæ per Articulos complacuit annotare.

Primum quod carnem ſapientibus in Obſervantia Bursfeldenſium diſplicet, nomen eſt humile: cujus diſplicitæ cauſa quam ſic vana, & temeraria, nemo, qui Dei Spiritu agitur, ignorat. *Pericundum eſt*, inquiunt, *ut tam insignis Religionis Obſervantia nomen à Campo ſuſcipiat ruſtico, qua potius nuncupari debuerat ab aliquo Monafterio insigni Regali noſſimo & magno.*

Ad

Ad quam Cavillationem breviter respondemus: Merito nomen *Observantia* à loco ubi capit imponitur, ut laus primi reformatoris etiam posteris commendatur. Non locus *observantiam*, sed locum *observantia* commendat. Scio, *Præmonstratensis*, *Cisterciensis*, *Carthusiensis*, *Valis umbrosæ*, pluresque *Religiones* *Claustralium* alia, nomen sui retinent *Principij*, quod sicut honorem ostendit *auctoritatis*, ita nulli contumeliam inferi subsequenti. Nec verè Monachus est *formatus*, qui de nomine loci, vel exultat, vel confunditur, quia non locus *Monachum*, sed locum bonus *Monachus* reddit gloriosum.

Secundò. Visitationes in *Observantia* *Bursfeldensium*, simul biennale & annale Capitulum detestantur nobis adversarij dicentes: *Occupationem* esse omnino superfluum, & inutilem pecuniarum expositionem, sive in itinere consumptionem.

Secunda
Cavillatio;

Ad hanc breviter dicimus: Quod celebratio Capituli annalis & Visitationes *Monasteriorum* in Ordine conservant *Observantiam* Regularem. Propterea *Mellicenses* & *Castellenses* à primo fervore occiderunt, quia Capitula non celebrant; dei iutorum expensis, quam iniuste murmurent, si quis scire desiderat, *Benedicti* *Papa XII.* de hac ipsa materia in *Bulla* extravagante legat. Quantum est si biennio semel Visitationibus tuis tres flores tantum exponas? Nunquid vel propterea *Monasterium* destituis tibi commissum, vel mendicis panem queris ostiatim? Dum casus que sunt Ordinis, non facis malum, quia bonum est Ordo, & nihil sine Ordine bonum: memento Canonis, in quo dicitur. Hoc tollis ficens, quod non accipit Christus. Verè, quod exponere debuit Ordini contemnis & negligis, in alium usum conversi sine ordine videbis.

Responsio
ad locu-
dam.

Tertiò: *Jejunia* nostra culpant *strictissima*, consuevit reprehendunt *silentium*, & *disciplinas* maxime detestantur, quas in *Adventu Domini*, & in *Quadragesima* ter in hebdomade consuevimus ab Abbate, vel Priore suscipere.

Jejunia &
silentium
Monacho-
rum orna-
menta.

Nec locus capit, nec tempus, nec ratio permittit *Historia*, ut his longo sermone cavillationibus ordinemus responsum, præsertim cum ea calumniantur *Conversationis* nostræ Principia, quæ in *Regula S. P. N. Benedicti* fundantur. Jejunium quod servamus ipse mandavit, silentium nobis ipse præcepit, *Disciplinas* verò per *Adventum*, & *Quadragesimam* non ex præcepto *Regula* suscipimus, sed exemplo *Patrum*, quorum penitentiam novimus, approbatam.

Quarto loco modum nostrum orandi cantandi & legendi reprehendunt: Propterea quod vel in quibusdam discrepamus à veteribus, vel legendas, & *historias* *Sanctorum* plures in *Choro* lectionibus non miscemus.

Ad istam cavillationem plura adducemus, nisi nos ratio ad alia compelleret festinare. Audiant tamen *Mellicenses*, audiant & *Castellenses* si volunt: *Ordinarius* noster *Divinorum* *Officiorum* per *Apostolicam* *Sedem* examinatus, & confirmatus est, quis vestrum confirmavit? *Necessaria* in opere *Divino* admittimus, superflua rescimus.

Ordinarius
Bursfelden-
sis confir-
matus est.

Quid multis? In unum convenientibus nobis mentem suam & desiderium super uniendis tribus observantijs memoratis aperuit *Archiepiscopus*, sed auditâ rerum difficultate capit & ipse negotium remittere, & de sui executione propoliti aliquantulum desperare. Remansit ergo trium observantiarum separata divisio, ut antea fuerat, in præsentem diem, pro quarum unione facienda multi sæpius ante annos 30. laborarunt licet frustra, inter quos *Eichstättensis* *Episcopus* commissionem habens *Apo-*

Unio trium
observan-
tiarum sæ-
pius frustra
tentatur.

fff

stolicam

ſolicam non ultimus magno ſtudio deſudavit, ſed unionem perficere non potuit.

Raymundus Cardinalis Legatus venit ad Hirſaugiam.

Anno ſupra ſcripto, 28. die menſis Maij, Raymundus Cardinalis Tituli S. Mariæ novæ Gurcenſis vulgariter nuncupatus Apoſtolice Sedis à Latere in Germaniam Legatus ab Alexandro Papa VI. cum gratia Jubilæi deſtinatus, & Principum conſenſu per Maximilianum admiſſus venit ad Hirſaugiam, ſuſceptuſque cum ſummo honore ab Abbate & Fratribus, manſit cum eis diebus non minus quatuordecim ſine Monaſterij gravamine ſuis in expenſis. Qui ne hoſpicio videretur ingratus, denuo gratiam Jubilæi Fratribus contulit, & multa Conobio Hirſaugienſi privilegia perpetuò valitura conceſſit. Habebat in ſuo Comitatu Conradum Ordinis Carmelitarum Episcopum Nicopolitanenſem, qui fuit aliquando Vicarius Episcopii Metenſis in Pontificalibus. Hic Juſſione ipſius Legati ultimâ die menſis Maij, duo in Eccleſia Hirſaugienſi Altaria conſecrav. alterum in honorem S. Annæ Aviæ Chriſti, alterum in honorem S. Aurelij Confeſſoris, & poſtulantibus Abbate cum Fratribus, utrumque Indulgentijs dicavit, majoribus tamen S. Annæ, quam ſpeciali devotionis venerabatur affectu. Receſſurus tandem Fratres ad locum Capitularem convocat, præmiſſaque exhortatione, plenâ charitatis, & eruditionis, omnium ſe orationibus commendat, & gratiam Jubilæi, ſicut diximus, iterum petentibus donat, ſtatimque inde profeſtus eſt.

Elisabetha Ducisſa Wirtenbergis in Hirſauga hoſpitatur.

Eodem anno Peſtilentia ſarviente per totam ſervè Germaniam, & multos in Civitatibus oppidis caſtellis, & villis utriuſque ſexus homines ubique conſumente, Domina Elisabetha uxor Eberhardi proſugi ſecundi Ducis Wirtenbergenſis & in Teck, quondam filia Alberti Marchionis Brandenburgienſium, ærem cupiens ad tempus declinare corruptum, venit cum ſua familia præſens ad Monaſterium Hirſaugienſe, manſitque in eo ſine gravamine aliquo proprijs in expenſis ſex menſibus ſummâ quiete manſuerunt & tranquillitate, familiam habens in ſua comitiva honeſtatis admirandæ, qui omnes cum ſua Principe toto illo tempore non ſecus converſabantur in omni pace ſilentio & modestia, quàm ſi aut Monachi fuiſſent, aut Moniales; nulla vox ibi reſonabat incompoliti clamoris, non cantilenæ audiebantur ullæ, non rixæ, non contentiones, non ludi exercebantur, neque ſpectacula, ſed omnia cum ſilentio fiebant, & honeſtate Principali: Fratres in locis Conventualibus manebant, quieti ſine incurſu, vel occuſu cujuſcunque, & Domina cum ſuis in habitatione veteris Abbatiæ juxta portam ſibi deputatam reſidebat, unde per curiam ad exteriorem tranſibat Eccleſiam, interiora Monaſterij Fratrum uſibus dimittens libera, neminem ſuorum ingredi permittebat.

Elisabetha matrona devotiſſima multa contulit Monaſterio.

Mulier hæc Princeps in Deum religioſiſſima, etſi Monaſterio huic Hirſaugienſi nunquam fuerit oneroſa, ſed etiam omnia ſemper uſque ad quadranteſt etiam minimum legaliffimè ſolverit, & quæcunque oblata receperit: nihilominus, ut materum animum ſuum erga Fratres Domino in humilitate ſervientes maniſeſtius oftenderet gratioſum, multa pro decore Domus Dei contulit ornamenta in uſum miniſterij Chriſti. Nam blavij coloris cappam choralem ſericam ſatis pretioſam dalmaticâſque duas, & planetam Sacerdotalem cum omnibus ad miniſterium Divinum neceſſarijs Eccleſiæ contulit, pro quibus nullum Fratribus gravamen viciffitudinis

sistitudinis indixit, sed Dei solius remunerationem expectavit. Casulas denique sacerdotales octo viridis coloris optimi panni lanei Sacristiae Monasterij obtulit, clenodia quoque & jocalia de argento Monasterio similiter contribuit: & alia non pauca Monasterio beneficia ostendit.

MDIII.

Anno Blasij Abbatis XLI. Indictione Romanorum vi. hyems dura fuit atque prolixa: quam aestas subsequuta est calida nimis & dura siccitatis occurfu: quoniam in 4. mensibus non pluit super terram, maxime quia pluvia nascentijs humi fuerat necessaria. Unde scenum ante maturitatis tempus aruit, & avena pauca crevit, quò factum est, ut omnia frumenta in pretio nimium ascenderent. Adhuc favens pestilentia consumpsit mortales, & pecorum ingens mortalitas fuit, praestiteruntque jam tunc, quae apparuerunt Cruces ante biennium, significationis suae formidabile triplicis futurae calamitatis principium.

Hyems prolixa & aestas fuit calidissima.

Eodem anno, 19. mensis Februarij, quae fuit Dominica sexagesimae proximè post Festum S. Valentini Martyris. obiit Joannes ex Marchionibus de Baden Archiepiscopus Trevirorum anno Pontificatus sui LVII. aetatis verò LXXIX. cujus corpus in majori Ecclesia Trevirensi fuit sepultum in sarcophago, quem sibi fecerat in vita praeparari. Reliquit Ecclesiam satis tenuem, & aere non parum gravatam alieno, cujus inopiae causam, nonnulli triplicem assignant. Prima fuit Bellum, quod cum Boppardensibus habuit, in quo plus quam centum florenorum millia expendit. Secunda fuit nimia ejus in alienos clementia, quippe qui multis multa contulit ingratum, & qui nihil tale vel ab eo, vel ab Ecclesia Trevirorum meruerunt. Ex cujus ore paucis ante obitum mensibus audivi. *Nihil, inquit, bat, magis cruciat animum meum. quàm eorum ingratitude, quibus non merentibus benefici: quoniam ecce quos exaltavi de stercore, sicque magnos & divites, jam contemnunt me. & partes contra me sequuntur mihi adversas.* Causam deficientiae tertiã suorum quidam Alchimistarum deceptionibus adscribentes eum plus quam triginta millia florenorum in ea vanitate reterunt expendisse. Quam ipse de se opinionem suorum, & novit & redarguit esse falsam, asserens se aliquando praesente subjurejurando, quòd in Alchimistarum schola ne dicam Sophistria quingentos, & non plures magistris errorum discipulus instituendus exposuisset auri florenos. Sit ita vel non sit, tribus calamitatibus pressum constat, quarum occasione pauper evasit.

Joannes Archiepiscopus Trevirorum obiit anno Pontificatus sui LVII.

Penituit eum alij sumpti Coadjutoris Jacobi jam contempniti à suis.

Hic in Archiepiscopatu successit Jacobus ex Marchionibus de Baden Christophori ex fratre Nepotis primogenitus, qui prius Coadjutor ejus fuit, ut ante biennium supra diximus, cui & Alexander Papa VI. de successione providebat. licet Decano, & plerisque alijs non placeret, praevaluit tamen, & Joanne Genitoris Parruo viam universae carnis, sicut est dictum, ingresso, Archiepiscopatum obtinuit, & annis in eo supervixit octo tantum. homo certè eloquio, & ingenio talis, cui similem ea non tulit aetas. Hic antecessori suo funeralia solempni pompa celebrari fecit in oppido Confluentino Feria 3. post Dominicam Quadragesimae 2. Patre Christophoro praesente, ubi multorum comparuerunt nuntij & Oratores Principum Regni.

Jacobus Marchio Badensis sit Archiepiscopus Trevirensis annis 1515.

Ffff 2

Anno

Febres pe-
ſtilentiales
cum diſen-
teris affi-
gunt genus
humanum,

Anno prænotato, poſteaquam diræ ſævitia peſtis Epidimiæ huma-
num genus pluſquam 12. meſes graviter oppreſſiſſet, & tertiam partem
hominum in quibuſdam, mediam in pluriſque (*non mentior*) conſumpſiſ-
ſet, nova & dira ſupervenit ægritudo mortalibus, cujus multi tabeſcentiâ
interierunt. Fuerunt enim febres peſtilentiales in hominibus per totum
Regnum Germanum ubique, fuerunt calores, & dolores capitis ſerè in-
tolerabiles, fuerunt & diſenteriz fluxus horribiles, cui miſeriz curam
adhibere etiam periti medici non noverunt. Annus totus nimium ala-
mitate plenus nil niſi malum figurabat, in quo plures viri notabiles mor-
borum nimietate oppreſſi decellerunt.

Joannes
Camerar-
ius Dal-
burgius
Episcopus
Wormati-
enſis.

Eodem anno, 27. die menſis Julij, quæ fuit FERIA 5. poſt Feſtum S. Jacobi
Apoſtoli, circa undecimam horam poſt meridiem in nocte. Heidelber-
gæ moritur Joannes Camerarius Dalburgius Eccleſiæ Wormatiensis Epi-
ſcopus anno Pontificatus ſui XII. cujus Corpus relatum in Wormatiam
in majori Eccleſia debito honore traditur ſepultura: miſerabilem caſum
tanti Pontificis ſtrentibus per Germaniam cunctis hominibus bonis, & viris
facultate qualibet eruditis, cui ſimilem inter Epiſcopos noſtrâ ætate non
habuit Germania, nec fortè in multis ſequentibus habitura. Fuit enim
trium principalium linguarum Hæbreæ, Græcæ, Latinæ ſatis admodum
peritus, & plura in his congregavit volumina, in omni penè facultate li-
teraria rara & pretioſa, in quorum lectione, quoties à curis Reipublicæ
vacare potuerat, ſummâ delectatione verſabatur. Erat enim Philippi
Comitis Palatini Archicancellarius, & ſupremus à ſecretis, cujus ratione
officij necelle fuerat ipſum continuò in multis occupari. Præceptorem
habuit in literis Hæbraicis & Græcis Rudolphum Agricolaſum Friſium ex
Grünigen oppido natum; hominem undequaque doctiſſimum, in Ec-
cleſia Fratrum Minorum Heidelbergæ ſepulchrum, quo docente maximum
utriuſque linguæ notitiæ conſequutus eſt documentum.

Opuscula
Joannis
Dalburgij
Episcopi.

Inter noſtræ tempeſtatis Pontifices facilè doctiſſimus extitit, quem
non ſolum Germani, ſed Itali & Galli ſæpius mirabantur orantem, dum
& Romæ ſub Innocentio Papa publicè peroraret in Conſiſtorio, & Pariſijs
coram Rege Ludovico. Scripſit ingenij ſui quædam opuscula in Mathe-
matica præcipue, ſed præ nimis & continuis occupationibus Reipublicæ,
quibus decinebatur, in hanc lucem pauca edidit inopinatâ morte præven-
tus. Vidimus in ejus Bibliotheca Laudenburgi oppido ejus reſidentiz
inter alia, quæ jam abſolverat, de inventione, ratione & qualitate mone-
tæ lib. unum. De origine nobilitatis lib. I. De numerorum arcanis my-
ſterijs lib. I. De Convenientia linguarum Græcæ & Theutonicæ multa
comportavit, in quibus pluſquam tria millia vocabulorum extraxit, con-
ſignavitque Theutonica, quæ & Græcis conſonant, idémque ſignificant.
E Græco ſermone orationes nonnullas tranſtulit in Latinum, & quædam
alia. Verè Mœcenas hoſpes, & patronus omnium bonorum atque do-
ctorum virorum hujus tempeſtatis unicus extitit Joannes Dalburgius,
inter Doctores doctiſſimus, inter eloquentiores ſacundiſſimus, inter
Philoſophos Plato, inter Muſicos Timotheus, inter Oratores Demotheſes,
inter Aſtronomos Firmicus, inter Arithmeticos Archimedes, inter Poetas
Virgilius, inter Coſmographos Strabo, inter Pontifices Auguſtinus, inter
Cultores

Episcopus
Worma-
tiensis no-
ſtræ tem-
peſtate doctiſ-
ſimus.

Cultores pietatis Numa Pompilius. Huic in Pontificatu successit Reinhardus de Sickingen vir bonus & honestæ conversationis.

Anno prænotato, 18. die mensis Augusti, Romæ obiit Alexander VI. anno Pontificatus sui undecimo cum certis diebus completo, apud S. Petrum solemni pompâ sepultus. Fertur autem venenato interijisse poculo, quod Valentinus filius ejus cuidam paraverat Cardinali, quem destinaverat necandum infidiosè, verùm errore ministri factum est, quòd hausit Papa venenum, Cardinalis autem salvus evasit, cui fuerat ab impio homicida paratum.

Post Alexandrum Cardinalium electione unanimi summum in Pontificem creatus est Franciscus de Piccolominibus tituli S. Eustachij Diaconus Cardinalis Senensis vulgariter nominatus; & dictus est Pius III. præfuitque diebus tantum 16. Vir certè ingenio clarus doctus, & longâ rerum experienciâ venerandus, Pij II. ex Laodemia sorore nepos; quare mox ut Pontificatum fuit adeptus, cœpit in Gallos conspirare, graviter ferens. eorum tyrannide Apuliam Lombardiam, & Italiæ partem non modicam occupari, sed morte præventus oppetiit sedecim Pontificatus sui diebus exactis, non sine suspitione venenatorum, qui partes tantum sequebantur Gallicanas.

Quo sublato Julianus Cardinalis Presbyter S. Petri ad vincula Hostiensis Episcopus PP. suffragio in Papam electus, & Julius dictus ejus nominis secundus, præfuit annis 10. vir strenuus & longo tempore in curiæ negotiis valdè expertus, qui Ecclesiâ S. Petri Romæ sumptuoso apparatu construxit, Concilium quoque Lateranum Generale celebrare cœpit, bella contra Venetos, & alios Ecclesiæ rebelles plurima gessit, Ravennam & alia multa recuperavit.

Anno etiam præsignato, cùm Udalricus Dux Wirtenbergensis sub tutoribus constitutus, quos ipsi Regentes nuncupabant, eorum nutu ipse regeretur simul & Ducatus, vices suas Maximilianus Rex interposuit, amicis Regentibus omnem administrationem Principatus eidem ut legitimo heredi moderandum commendavit. cùm annum ageret ætatis 16. Pensculabat enim jam tunc Maximilianus Rex in Adolescente animum generosum, nobilem atque maturum, tum ingenio tum viribus pro ætate mirabiliter decoratum, qui satis ad gerendas res, & Patriæ defensionem videretur idoneus. Erat sanè tum Adolefcens supra ætatem intelligens, ingenio subtilis, eloquio facundus & affabilis. & quod maximè commendatur in Principe, mansuetus, non severus, non crudelis, non superbus.

Ad mandatum itaque Maximiliani Regis convocantur in oppido Ducalis residentie Sturgardiam, Prælati, Abbates, Nobiles, & Communitates terræ Wirtenbergensis, quibus congregatis Legati Regales altiterunt, & præceptum Regis confirmantes documento litterarum, & vivo sermone luculenter exposuerunt, eam in animo Monarchæ residere sententiam, patriæ non conducere ad utilitatem, si diutius regatur dominio plurimorum, sed convenire melius, ut unius moderamine Principis gubernetur.

Consultatio de his inter eos facta est, matura cum deliberatione, quibus tandem placuit obedire dictis majoris, & unum habere potius, cui rerum committeretur summa, quàm plures; depositis igitur magistratibus

Ffff 3

bus

Alexander
Papa VI.
Romæ ve-
neno filij
moriatur.

Pius sit Pa-
pa III. &
præfuit die-
bus tantum
16.

Julius sit
Papa II. &
præfuit
annis 10.

Dux Wir-
tenbergen-
sis Udalri-
cus Maxi-
miliano
charus.

Udalricus
Dux guberna-
acula
Principatus
sui accipit.

bus Dux Udalricus Adolefcens. ficut diximus annorum 16. gubernator patriæ unus affuitur. & à cunctis ut Princeps Wirtenbergenfium verus & legitimus falutatur.

Conventus
fit Principum
Electorum in
Frankfurt

Eodem anno, in menfi Octobri, circa Feftum SS. Apoftolorum Simonis & Judæ, factus eft in oppido Regali Frankfurt conventus quorundam Principum, & diebus ferme 14. duravit. Convenerant enim Hermannus Archiepifcopus Colonienfis, & Bertholdus Archiepifcopus Moguntinus. Jacobus Archiepifcopus Trevirorum, Philippus Comes Palatinus Rheni, & Joachim Marchio Brandenburgenfis, quinque videlicet Electoriar dignitatis Principes. Porro ex parte Friderici Ducis Saxoniar comparuit Henricus de Banavy auratus eques doctiffimus; caufas autem conventus eorum paucis voluerunt effe manifestas. Aderant etiam in eodem conventu Legati Maximiliani Regis Germanorum, Raymundus quoque Presbyter S. Mariæ novæ Cardinalis Epifcopus Gurcenfis & Apoftolicæ Sedis Legatus per Germaniam de latere, vir doctus & integer timus de Colonia navigio ascendens per Rhenum & Moganum cum Familia fua venic ad Frankfurt, & in eodem conventu finem legationis fecit. Inde poft dies 14. iterum defcendit ad Moguntiam, poftea verò per Wormatiam ad Spiram, & deinde per Auguftam in Italiam profectus eft. Qui veniens Romam à Julio Pontifice maximo & Cardinalibus fummo cum honore fufceptus eft, & magnis divitijs auctus Viterbij dominium accepit.

Regina Dacia
de captivitate
Suedorum
liberata.

Anno etiam prænotato, Regina Daciæ uxor Joannis Regis & thæcer Chriftierni hodie in Dacia regnantis, quæ per 4. annos in Regno Sueciæ manerat captiva, induftriâ & ope Raymundi memorati Cardinalis. cum legatione fuâ fungere in Ducatu Holfatiæ. Civiumque Lubecenſium auxilio liberata eft, & in Daciam cum honore & gaudio reducâ. Cùm enim Daciæ Rex memoratus ante annos 4. accepturus Regnum, Sueciam cum uxore & navibus multis fuiſſet ingreſſus: Suedi nolentes eum regnare ſuper ſe, reſiſtere occurrenti coeperunt, & eo cum ſuis vix evadente navibus. Regina remanſit captiva.

In Eccleſia
Eichſel
multa ſunt
per ſanctas
miracula.

His temporibus facta ſunt plura miracula & virtutes ſanitarum in Eccleſia parochiali villæ cujuſdam Eichſel dictæ, Conſtantienſis Diœceſis, non procul ab oppido Reinfelden. quod eſt Baſilienſis Diœceſis, ad memoriam & invocationem 3. SS. Virginum in eadem Eccleſia corporaliter quieſcentium. videlicet Kunegundis. Wiberadis, & Mechtildis. quæ licet ab Eccleſia Romana canonizatæ non ſint, ut ſanctæ tamen habentur ab incolis terræ, & miraculis quotidie coruſcant ingentibus. Audiens hunc miraculorum rumorem Legatus Apoftolicæ Sedis Raymundus, cùm eſſet apud Baſileam. miſit ad prædictum villagium Eichſel unum à ſecretis, anno prænotato Jacobum videlicet Merboldum Clericum Bambergenfem pro inquiſitione veritatis eorum, quæ fama ſparſerat. Qui veniens ad locum Feria 4. poſt octavas Pentecoſtes, quæ fuit Vigilia Feſti Corporis Chriſti. vidit mulierem uno oculo cæcam per 16. annos, ad memoriam & tumbas prædictarum ſanctarum illuminari, & defectum oculi penitus auferri, ſicque veteris deinde in ea nullum apparuit morbi veſtigium.

Mulier cæca
illuminatur
in eadem Eccleſia.

In Sabbatho ſequenti venit mulier, quæ biennio contracta fuit, adeò quòd continuò lecto decumbens nuſquam progredi potuerit, neque ambulare,

ambulare, neque de stratu se movere; hæc audiens, quod miracula in Eichfel fierent, ad memoriam, & invocationem prædictarum sanctarum, se vocit cum oblationibus ad easdem, & ecce voto huiusmodi facto subito convaluit, surgensque de grabato, in quo jacebat, per se sana votum promissum adimplevit.

Adolescens annorum 18. cum esset adhuc puer in tertio anno constitutus incipiens jam loqui, ex tonitru & coruscatione loquelam amisit, & per annos quindecim loqui non potuit. Ejus Parentes & amici cum audissent, quod miracula tanta fierent in Eichfel, votum pro salute ipsius ad SS. Virgines emisit, quod mox ut cum eo perfecit, loquutus est sine impedimento, ac si mutus nunquam extitisset: multa & facta sunt & quotidie fiunt ad memoriam sæpè dictarum Virginum miracula, quæ brevitate causâ omittimus.

Mutus ad invocationem SS. loquitur.

Anno præsignato, 22. die mensis Julij, quæ fuit solemnitas B. Mariæ Magdalene festiva, Blasius hujus Monasterij Abbas quadragesimus primus senio & morbo gravatus, sacrisque præmunis Ecclesiæ Sacramentis, & datâ benedictione Fratribus, non tam moriens, quam dormiens in Domino quievit, anno regiminis sui octavo decimo mense nono. die verò septimo decimo. Cujus Corpus in Capella omnium Sanctorum, quam ipse à fundamentis construxerat novam, Fratres non sine lachrimis multis debito cum honore sepelierunt, funeralia pro ejus salute celebrantes magnifica, convocatis è vicinia Sacerdotibus multis.

Blasius Abbas hujus Monasterij 41. obiit.

Quanta fecerit huic Monasterio bona tempore sui regiminis in construendis novis ædificijs, in reparandis antiquis, in augmentandis proveniuntibus, & comparandis Ecclesiæ ornamentis, & in præcedentibus partim annotavimus, & replicare hoc loco non gravamur. Fuit enim vir talis, cujus memoriam justè Hirsaugiana celebrabit familia æternam, nec fuit in trecentis annis Hirsaugiensium Abbas aliquis, qui Monasterium in structuris, clenodijs, ornatibus, & bonis temporalibus, ut ipse, dilataverit. Structuras etenim tam in Monasterio, quam extra in possessionibus ejus meliores fecit plusquam in decem millium æstimatione florenorum. Abbatiam ædificavit novam, ambitum quoque per tria latera cum fonte aquarum viventium: Refecturium tam hyemale, quam æstivale, non sine magnis sumptibus fecit utrumque novum cum picturis. Cæteras ædificationes ejus novas atque structuras per ordinem majori ex parte jam ante dixeram.

Blasius Abbas quinta huic Monasterio fecit bona.

Non minorem summam pecuniarum exposuit ad communem utilitatem Monasterij, pro fundis & bonis temporalibus, pro agris, pratis, nemoribus, aquis, aquarumque decursibus, simul & piscationibus, quemadmodum in præcedentibus juxta seriem annorum, in quibus factæ sunt huiusmodi emptiones, ex parte jam diximus. Pro clenodijs argenteis & inauratis, cyphis, atque potorijs non minus quam mille florenos exposuit. Ecclesiam tabulis picturis, ornamentisq; divini ministerij valde decoravit, & cunctis Monasterij officinis quæque vasa, instrumenta & domus utensilia numero & pretio meliora comparavit. Constat enim, quod Monasterium sub ejus Regimine structuris possessionibus proveniuntibus melioratum est, in summa viginti quatuor millium florenorum.

Res Monasterij auxit in viginti quatuor millibus florenorum.

Qui

Qui cū talis eſſet tam utilis Monafterio. tantūſque prudentiā circumſpectione rerūque penē omnium experiētiā inſignis prælaꝝ, invidiā tamen pravorum hominum ſimul & quorundam odio Fratrum carere non potuit, quorum improbitate ad tempus graviter exercitatus fuit. Ad hunc Blaſium Abbatem ego Joannes Trithemius tum Abbas Spanheimenſis librum *Perſæde* de ordinis noſtri ruina lucubravi. & ſcriptis ab eo rogatus, qui liber ad menſam legebatur Abbatum, quando Capitulum Provinciale ante decennium hic agebatur in Hirſaugia.

De Joanne ſecundo, hujus Monafterij Hirſaugienſis Abbate XLII. qui hætenus præfuit XIII. annis.

Joannes
Hafmann
Abbas Hir-
ſaugienſis
XLII.

ANno Domini noſtri Jeſu Chriſti prænotato milleſimo quingen-
teſimo tertio, Indiſtione Romanorum ſextā, poſt mortem
& ſepulturam Blaſij Abbatis æternā memoriā digni, qui ſicut
diximus obierat in die ſanctæ Mariæ Magdalænæ, hoc eſt,
vigefimā ſecundā die menſis Julij, Prior & Fratres hujus Monafterij Pa-
ſtoris ſolatio deſtituti. ne viduitatis ſuæ incommoda diutius deploraret
Eccleſia, diem menſis Auguſti ſecundum pro electione novi ſtatuerunt
Abbatis. Vacavit interim Abbatia diebus decem, quibus abſentium à
Monafterio præſolabatur adventus. Inſtante autem termino præfixo
jejunium Fratres triduanum juxta morem Ordinis præmiſerunt. Et in
ipſo electionis die Miſſā de Spiritu Sancto ſolemni devotione canentē,
ſingulis quoque Sacerdotibus ſacrificium Deo Patri offerentibus, commu-
nicatis non celebrantibus, ad locum Capitularem Dei nomine ſe contule-
runt: ubi præmiſſis iterum orationibus, & factis juramentis conſuetis
felicitè negotium incepèrunt.

Complacuit autem omnibus per viam compromiſſi mixto ſcrutinio
ad electionem procedere: propterea quòd hic eligendi modus & com-
muniſſe ſit, & ſecuriſ. In tres ergo de Conventu Fratres compromiſerunt
ſeniores viros per omnia maturos, boni teſtimonij & Religioſiſſimæ
converſationis, de quorum integritate nihil fuerat dubitandum; Joannem
videlicet de Rodt Priorem quondam in Reichenbach, & in Schönrein,
Joannem quoque Gächinger procuratorem in Gilſtein, & Conradum
de Rudlingen cultodem & præpoſitum S. Aurelij tranſponcem. His tri-
bus ceteri omnes ſcrutandi vota ſingulorum commiſſerunt officium, ſub
eo videlicet moderamine conditionis, ut ſingulorum votis in ſecreto
receptis, & per notarium coram duobus teſtibus in ſcedulam ſignatis
illum vice & nomine totius Conventus eligerent nominarent, & publica-
rent Abbatem, qui multitudine votorum excelleret; quòd ſi duo vel
plures paribus convergerent in votis, non habentes in numero ſuperantem,
penes compromiſſarios ipſos maneret auctoritas, quem judicaverint
magis idoneum eligere ac nominare paſtorem. Scrutatis igitur per Or-
dinem votis ſingulorum pars major numero & potior Auctoritate Con-
ventus in Abbatem hujus Monafterij Hirſaugienſis quadageſimum ſecun-
dum concorditer elegit Joannem cognomine Hafmannum de Calve
majorem cellarium, virum ingenio mixtem placidum & manſuetum
moribus.

Joannes
Abbas ele-
ctus eſt co-
gnomine
Hafmann
ante major
cellarius.

moribus integrum Religiosum & honestum, qui ut se nominari audiret in Abbatem esse Conventualiter electum. obstupuit, & electioni consentire recusavit. Nihil enim minus cogitaverat, quam se futurum Abbatem, non quod alicujus malefacti eum terreret conscientia, sed quia semper de sua humilitate contentus maluit subesse humiliter alteri, quam alijs præesse cum periculo. Tamen victus tandem precibus Fratrum præbuit electioni de se factæ consensum, confirmatque à Ludovico Spirensium Episcopo, & per ejus in Pontificalibus Vicarium ex more benedictus, cum debita solemnitate, hodie agit in Abbatia annum decimum.

Abbas iste Joannes natus in oppido Leonberg parentibus liberis & honestis, sed majori vitæ suæ parte nutritus in oppido Calve, patria Suevus, in pueritia positus ad studium litterarum, cum esset ingenio docilis, brevi tempore multa discendo profecit. Deinde Spiritu Sancto indubitanter vocante, venit ad Monasterium anno Domini millesimo quadringentesimo octuagesimo primo, & Monachus factus est sub Bernardo Abbate, qui cum esset Juvenis ingenio naturali præditus bono, & memoria vicensingulari, cito apprehendit docente Magistro, quicquid ad institutionem Novitiorum pertinet simul, & quomodo Monachum vivere oporteat secundum intentionem sanctissimi Legislatoris nostri Benedicti, Patrumque sanctiones observantiae Bursfeldensis. Hæc Juvenis cum in Novitiatu simul & primo tyrocinio Monachatus sui perfecte didicisset, memoriaeque tenacissime mandasset, ne videretur otiosus auditor legis, in cujus verba juravit, summo studio summoque conatu & maximâ diligentia, quantum fieri poterat annis est, ut non minus opere quam scientiâ Monachus evaderet. Unde sicut audivimus ab ijs, qui hominem intus & in cute noverunt, pluribusque annis cum eo in Domo Dei ambulantes conversati sunt; ex eo tempore quo semel habitum S. Conversationis assumpsit, & deinceps usque in horam, quâ fuit Abbas electus, tam purè tam Religiosè, tam humiliter tamque innocenter in medio Fratrum conversatus est, ut monasticæ virtutis exemplar cunctis non minus esset quam socius. Enimvero considerans, quare venerit ad Monasterium, & cupiens voto satisfacere, quod distinxerant Deo labia ejus, pacificè tranquillè & irreprehensibiliter transivit ante faciem suam, nulli gravis, nulli molestus, nulli onerosus, sed obsequiosus omnibus, humilis obediens, & ob id dilectus universis. Nemo illum vidit sine ratione iratum, nemo risu aut levitate resolutum, nemo unquam expertus est illum injuriosum. Verùm ne videar hominem adhuc in carne viventem, aut nimio favore, aut adulacionis studio laudare contra inhibitionem Viri sapientis, impetum dicendi cohibeo, & his qui post me finem ejus, & quod restat vitæ, reliquum scripturi sunt, gesta & virtutes tanti viri posteris imitanda relinquo, paucis tamen adjectis, quæ ad rationem ipsius historiæ videntur pertinere.

Monachus igitur factus cum velut alter Aoth ambidexter haberetur & esset, quod paucis contingit, primò per Abbatem Blasium magister coquorum institutus est, in quo ministerio biennio Fratribus diligentissime & inculpatè servivit. Deinde major cellerarius ab eodem Abbate Blasio factus Marthæ officium strenuè gessit nonum in annum, qui juxta Pauli sententiam bene ministrando providentiâ Dei haud dubium ordinantis gradum optimum ascendit. Jam nunc Lector, si placet ausculta, & ne fias

G g g

Judex

Joannes
Abbas Pa-
triæ Suevus
erat.

Joannes
Abbas con-
versationis
vitæ verè
fuit Mona-
chus.

Joannes
Abbas in
medio Fra-
trum sine
querela vi-
tam pere-
git suam.

Joannes
fuit Aoth
ambidexter
ad omnia
natus est.

Judex temerarius. ſi ego facis faciam officio meo honeſtā neceſſitate compulſus.

Ordinatus Abbas Joannes iſte, de quo nobis eſt ſermo, qualis erga Deum fuerit, qualis erga ſeipſum, qualis erga ſibi Fratres comiſſos, & qualis erga proximum, breviter poſteritati, ſi poſſum, literis faciam manifeſtum, non mea opinione, non relatione vagā, non intentione adulandi perverſā. ſed narratione, informatione, & ſcriptis quondam chariſſimi apud Spanheimenſis Monafterij gymnoſophiſtas Diſcipuli mei Fratris Nicolai Baſelij ex Durekheim oppido Comitum de Liningen Monachi Hirſaugienſis, & memorati Abbatis docti Magiſtri epistoſarum, cujus ego verba ſubjungam, qui neſcit mentiri, & adulari non conſuevit. *Venerabilis*, inquit,

Joannes
Abbas qua-
lis ſit Nico-
laus Baſe-
lius aperit.

*Pater Joannes Haſmann de Calvee, poſteaquam novem annis Marſha officiū (majoris videlicet Cellerarij) ſtrenuē utiliter & inculpate ſub moderamine Blaſij Abbatis recolenda memoria adminiſtraſſet, quarto nonas Auguſti, qua fuit ſolem-
nitate ſancti Stephani Papa & Martyris feſtiva, in Abbatem eligitur. Vir magna
humilitatis, animo conſtans integer & ſincerus, ſine dolo, ſine fraude, ſine mali-
gnitate, devotus purus, & pientiſſimus in Deum: durus, circumſpectus, ac vigi-
lantifſimus circa ſemetipſum in omnibus, qua ad conſcientia ſerematem pertinent:
in obſervantia Diſciplina Regularis tam in ſe, quā in alijs ſubditis ſuis omni
tempore ſtudioſiſſimus, in corrigendis Fratrum delictis juxta præceptum ſancta
Regula ſummā diſcretionē utitur, bonis factus per humilitatem ſocius, malis au-
tem, & qui verba Paterna admonitionis deſpiciunt, durus, & ſeverus. Diſ-
ſimulare neſcit ſcelera ſubditorum, ſed mox radicibus amputare nititur, Patrem ſe
benivolus & modeſtis verbis & operibus exhibens pientifſimum. Durus autem
corde aſterum magiſtrum, durum correctorem. Super omnia pacem diligit inter
Fratres, nec ullā ratione patitur, ut alter ab altero quālibet occaſione perurbetur.
Qui licet curam ſecularium negotiorum neceſſario gerat pro communi utilitate
continuum, tamen interna converſationis ſtadium nullatenus intermiſſit.
Ad Deum eſt in amore fervidus, ad ſe in conſcientia ſerenus & purus, ad ſubditos
juſtus rectus pius & manuſectus, in pauperes miſericors, & munificus; quem in
bono conſervare propoſito ſemper dignetur aliſſimus.*

Joannes
Abbas eſt
diſcretus
paterfamilias
juſtus &
manuſectus.

Conradus
de Leon-
berg Prior
Hirſau-
gienſis de-
votiſſimus.

Priorem habuit Conventus nomine Conradum Patriā Suevum ex Ducali oppido Leonberg oriundum, virum in obſervantia Regularis diſciplinæ ſtudioſum, cujus adjutorio ut dextera manus non mediocriter relevatus, & interiora componit ſecurior, & exteriora majori tranquillitate diſpenſat. Magna reſeſt, & ſingulis quibūſque Abbatibus multum neceſſaria. ſi Priores & Cellerarios habeant bonæ rationis, intelligentes Zeloſos, atque fideles, in quorum miniſterio ſecurè quieſcant. Talis certe eſt Conradus Prior memoratus Religionis monaſticae zeloſus, amator cultus & conſervator in ſe, & Fratribus omni tempore ſtudioſus, diligens & integerrimus, in quo Abbas ſecurè poſſit quieſcere, utpote qui verbo & exemplo talem ſe gerit in omnibus, qualem & Regula & obſervantia noſtra Priorem requirit. Andream quoque Cellerarium conſequutus fidelem, intelligentem, & morum integritate venerabilem, ſecura interna reſpicit, quia miniſterio ejus in exterioribus adjutus in ſe redire frequentius poſt occupationes & multas & varias permittitur.

Georgius
Bavarie
Dux cogno-
mine dives
moritur.

Anno prænotato, mortuus eſt Georgius Dux Bavarie cognomento dives, unicam relinquens filiam nomine Eliſabeth, nuptam Ruperto filio Philippi

Philippi Comitis Palatini Bavariaeque Ducis ac Principis Electoris . quem admodum supra diximus anno nonagesimo nono supra quadringentesimum atque millesimum dispensatione Romani Pontificis, quia juncti fuerant in secundo gradu consanguinitatis. Mater enim Ducis Ruperei soror fuerat Ducis Georgij, qui Dux Georgius re simul, & cognomine dives tantum in auro, argento, unionibus & lapidibus pretiosis, reliquit thesaurum, quod ei nullus in Germania Princeps aestimatione poterat comparari.

Hanc ejus mortem infinita penè mala subsequuta sunt. Prius enim quam moreretur, generum suum Ducem Rupertum de Heidelberga cum uxore & liberis ad se vocavit in Bavariam, cupiens cum heredem institueret Ducatus sui, & omnium quae possidebat. Venit ad focerum generum cum uxore & liberis anno ferme prius, quam obiret, habitavit cum eo in Bavaria, & oppida quaedam atque munitiones focero mandante in dedicationem accepit. Morituro autem Dux Georgius saepe dictum Rupertum generum suum ex testamento heredem universorum instituit, eumque violenter ad Bavariae Ducatum introduxit. Quae res Alberto Bavariae Duci, ut heredi proximiori displicuit, & testamentum Ducis Georgij reclamavit. Sed Georgius Dux quam diu vixit, manu tenuit Generum, & sedulo ne discederet a testamento, se mortuo, admonēbat. Quo tandem vita defuncto cum Dux Albertus postulando nihil proficeret, Regis judicium imploravit.

Inter Albertum & Rupertum Bavarie Duces dissensio.

Rex igitur Maximilianus vocatis ad se partibus, ut verus amator pacis & cultor justitiae conabatur summo studio inter Duces reformare concordiam: *propositisque multis & varijs remedijs nihil apud Ducem Rupertum (quem tamen singulari prosequēbatur favore) profecit.* Erat autem Dux Rupertus amabilis, inclitus, mansuetus, & humanus valde, qui Regis non detrectasset in omnibus sequi decretum, si res in ejus posita fuisset arbitrio. Annum ætatis tum agebat vicefimum secundum. Habebat in consilio quosdam à Patre sibi deputatos in directores, quorum arbitrio agere cuncta oportebat. Hi fiduciam ponentes in multitudine thesaurorum, Regis contempserunt sententiam, non prævidentes mala, quae sequenti anno ex tali sequuta fuerunt inobedientia. Non semel sed saepius Rex Maximilianus pietatis motus Adolescentem admonuit, ut propositas sibi æquas condiciones acceptaret concordiae & pacis: ubi cum semper reperit contumacem, Banno tandem imperiali cum omnibus ei adherentibus notavit, quod anno sequenti cum contigerit, temporis ordini scribendum refervamus.

Maximilianus Rex conabatur inter eos reformare concordiam.

Dux Rupertus concordiam à Rege propositam contempsit.

MDIV.

Anno Joannis Abbatis I. Indictione Romanorum septimâ, Provinciale sive generale Ordinis nostri Capiculum, quod juxta recessum in Monasterio Fuldeni ante triennium scriptum hoc anno debuerat celebrari apud S. Udalricum in Augusta, propter malitiam temporum & imminencia bella, quae jam tunc miserunt in altum radicem inter Maximilianum cum Principibus & civibus Regni, & Rupertum Comitem Palatinum & Patrem ejus Philippum Principem Electorem, necessariò fuit intermissum, & usque in annum Christi millesimum quingentesimum sextum suspensum.

Capiculum Ordinis nostri provinciale biennio propter bella suspensus.

Gggg 2

Eodem

Bellum to-
rius Regni
Germanici
contra Pa-
latinum in-
ſiſiuit.

Eodem anno, poſteaquam Maximilianus Rex Germaniæ Romano-
rumque electus & deſtinatus Imperator ſingulari benignitate, multâ cle-
mentia, & labore conatus ſuos fruſtra conſumpſiſſet in eo diſplicitia-
rum negotio, quod pro Ducatu Baviaræ mortui Ducis Georgij, ut paulô
ante diximus, hærebat inter Duces Rupertum & Albertum, & Dux iſte
Rupertus teſtamento inniteretur foceri, & non vellet obedire decretis
Regalibus conſilio ſuorum deceptus, imperiali banno cum omnibus ſibi
adhærentibus notatur. Verùm non attendens interdictum Regale Dux
Rupertus contractis undique copijs munitiones Ducatus foceri nonnullas
occupat, & omnia quæ illius fuerant, ſua eſſe teſtatur. Requiſitus &
præmonitus edicto Regio Philippus Comes Palatinus genitor Ducis Ru-
perti, ne filio exbannito faciat aſſiſtenciam, dubius & anceps diu animo
fluctuabat: ex altera parte affectu paterno urgebatur ad ſubveniendum
filio, ex altera verò Regio terrebatur edicto. Et quid faceret in tali Patre
neceſſitatis articulo conſtitutus? Si filium deſeruerit, iudicabitur impius
arque crudelis. Si adhæſerit, ſi conſilium, vel auxilium pro eodem dederit,
inobediens Regiæ Majeſtati cenſetur meritorumque rebellis. In tali ambi-
guitate nutans vicit tandem affectus in eo paternus, & diſſimulata inre-
rim, quam Regiæ Majeſtati debebat obedientia, naturam prætulit legi-
bus humanis.

Comes Pa-
latinus pro-
pter adhæ-
ſionem filij
exbanni-
tur à Rege.

His recognitis Maximilianus Rex totius Regni Principes, & cives
unâ cum miniſterialibus in bellum contra Ducem Rupertum, ejusque ge-
nitorem Philippum Comitem Palatinum & omnes cum eis ſentientes con-
vocat: *bellumque indicit Regni commune eiſdem, tanquam in eos, qui
mandatis Regalibus inobedientes fuerant atque rebelles contumaces, &
ob id omni privilegio nudatos. Conceſſit etiam ut unicuique liberè &
impunè liceret eos ut Regiæ Majeſtatis contemptores, & exbannitos in-
vadere, ſpoliare, trucidare, & interficere.*

Nomina
Principum
contra Pa-
latinum
perſonali-
ter mouen-
tium.

Et ecce conveniunt ad mandatum Regis mox in unam ſententiam
Principes multi. Cives quoque penè omnes in vicinia Regni. Comites
ſimul & nobiles, & quaſi ex conſpectu in Palatinum Comitem, & filium
ejus unanimi conſenſu arma contulerunt. Et hæc ſunt nomina Principum.
Rex, Fridericus Marchio Brandenburgienſis, Albertus & Wolfgangus fra-
tres Baviaræ Duces, & in cauſa Principales, & Wilhelmus Landgravius
Haſſiæ, Udalricus Dux Wirtembergienſis, Alexander Comes Palatinus
Baviaræque Dux & Comes Veldentia, Henricus Dux Brunſvicenſis:
auxilia miſerunt Regi Maximiliano contra Palatinum, Episcopus Augu-
ſtenſis, Joachim quoque Marchio Brandenburgienſis Princeps Elector;
Cives inſuper Regni, Argentinenſes, Auguſtenſes, Ratisbonenſes, Ni-
renbergenſes, Ulmenſes, ex tota Liga Suevica cum alijs multis nobilibus
& Comitibus in perniciem Palatini unanimiter conſpirantes arma mo-
verunt. Plures etiam Comites & Militares, qui prius cum Palatino ſen-
ſerant, hæc ſuperveniente neceſſitate Regiſque urgente Imperio ab eo
deſecerunt.

Quatuor
contra Pa-
latinum
producu-
tur cacci-
tur.

Rege itaque Maximiliano præcipiente, quatuor à locis in Palatinum
moveretur expeditio, quam ipſe primam ordinavit in Bavaria. Secundam
Udalricus Wirtembergienſium Dux. Tertiâ Wilhelmus Haſſiorum,
Landgravius, & quartâ Alexander Dux Baviaræ & Comes in Velden-
tia,

tia, qui tamen parum fecit, quia multum non potuit. Bertholdus Archiepiscopus Moguntinus, Laurentius Episcopus Herbipolensis, & Albertus Episcopus Argentinenfis, Ludovicus Episcopus Spirensis, Reinhardus Episcopus Wormatiensis, Christophorus Marchio Badensis, Joannes Dux Bavarie & Comes Spanheimensis: Cives quoque Spirenses & Wormatienses, quia conterminant finibus Palatini Comitis terra, ne se periculo involverent, quod eis è vicino iminebat, permissione seu dissimulatione Regis à tumultu bellico quieverunt.

Initium sicut dictum est, hæc mala sumperunt in Bavaria contra Ducem Rupertum Regio decreto inobedientem atque rebellem, in quem arma moverunt Maximilianus Rex Germanorum, Albertus & Wolfgangus Duces Bavarie, Fridericus Marchio Brandenburgensis, Episcopus Argentinenfis, & tota confederatio Suevica cum Regni Civibus in circuitu universis. Qui omnes in unum convenientes numero & viribus magni & formidabiles nimium, ducatum qui aliquando fuerat Ducis Georgij, hinc inde per gyrum vastarunt, incendio & ferro cuncta desolantes, munitioneque castella & oppida non pauca obtinuerunt. Nürenbergenses denique proprium exercitum ducentes contra Philippum, multa ei damna circa oppidum Amberg in Bavaria fecerunt, utpote qui & viciniore erat, & se læsos aliquoties ab eo graviter animis ferebant. Miserat in Baviarum Philippus equites filio, qui ferrent auxilium in necessitate constituto, quanquam conduxerint parum.

Primus exercitus fuit Regis Maximiliani in Bavaria.

Ex Bohemia etiam non parvum exercitum mercede pugnatorum conductum Rupertus evocaverat, contra quos Rex Maximilianus non longè à Ratisbona personaliter properavit ad bellum, habens in Comitatu Fridericum Marchionem Brandenburgensem, & Albertum Bavarie Ducem cum alijs Comitibus atque Nobilibus multis. Facto igitur congressu bellum atrox committitur; & aliquandiu ambiguo Marte pugnatur. Victoria tandem Regi cessit Maximiliano, & Bohemorum exercitus ab eo contritus est: quibus in ore gladij ceciderunt mille sexcenti viri, capti fuerant similiter sexcenti, reliqui fuga lapsi necessarium salutis periculum quaesiverunt. Rex autem Maximilianus obcenta contra Bohemos victoriæ milites plures creavit auros, & partes hostiles in eo conflictu valde infirmavit & contrivit.

Rex Maximilianus fudit exercitum Bohemorum in Bavaria.

Eodem anno durantibus in Bavaria guerris, Monasterium Cisterciensis Ordinis Walsfaxe nuncupatum iussu cujusdam tyranni militis & Capitanei Marchionis Friderici fuit incensum, & majori ex parte igne consumptum, sine scitu vel consensu Principis sui, quemadmodum ejus ab ore proprio audiui, & credidi probationibus necessarijs sufficienter informatus. Mox enim ut principi factum innotuit, de curia sua incendiarium ejecit, cujus caput fecisset amputari, si non precibus multorum à sententia fuisset retractus. Verum Domino Deo sibi factas ulciscente injurias non diu auctor incendij mansit impunitus, sed veniens cum alio quodam intentionem, ab eo fuit interemptus, & sicut timendum est, duplici morte damnatus; scriptum est enim: *Qui templum Dei destruit, & ipse à Domino destruetur.* Liberet, si conducere aliquid, tempestatis nostræ mores detestari humanos, quos hodie tam enormiter carnivorus depravatos, in his maximè, qui de generis nobilitate gloriantur, quos rectius dumetinos

Monasterium Walsfaxe in Bavaria crematur ab hostibus.

Incendiarium Monasterij vindicta Dei consumpsit.

G g g 3

Equites

Equites Maximilianus Rex appellare consuevit quàm nobiles, qui latrocinia & rapinas sequentes nec Deum timent, nec homines reverentur. Sed de his postea dicemus.

Maximilianus Rex contra Palatinum venit in Alsaciam.

1577
1578

Palatinus exercitus ad patris suum locatus.

Maximilianus multa obtinuit per Alsaciam.

Secundum contra Palatinum exercitum duxit Wirtembergensis.

Rex autem Maximilianus post habitam de Bohemis victoriam exercitum divisit, cujus alteram partem cum Duce Alberto & Marchione Frederico dimisit in Bavaria contra Ducem Rupertum, cujus vires jam tunc multum fuerant debilitatæ & imminutæ, alteram verò secum duxit in Alsaciam, Philippum Comitem Palatinum Rupertus Ducis genitorem impugnaturus. Qui cum debellaretur à multis simul & semel in diversis locis, non potuit singulis ad pugnam occurrere, sed cogebatur patientiam in tribulationibus prudenter exhibere. Contractis enim mercede copijs duos habebat exercitus, quorum alterum filio misit in Bavariam ferre auxilium, alterum Heidelbergæ secum retinuit, quem contra incursores hinc inde per Palatinum Ducatum, prout requirebat necessitas negotiorum, ordinavit. Unde cum resistere omnibus non posset, in multis prudenter dissimulavit, confidens de mansuetudine Regia, quòd gladium suum non ad internecionem extenderit omnimodam, sed ad paternam correctionem. Munierat jam ante satis fortiter principaliora oppida sua Heidelberg, Germersheim, Alzen, & alia per Principatum Castella, præceperatque commorantibus in rure subditis, ut res suas omnemque suppellectilem, & quicquid à facie inimici optarent remanere securum, in viciniora sibi oppida atque castella transferrent, domos in villis stramine rectas operimento nudarent, ut nulla relinqueretur hostibus, aut spoliandi, aut incendiandi facultas. Erant autem dies miseriarum pleni, & nusquam tuta fides in terra.

At verò Maximilianus Rex posteaquam in Alsaciam, sicut est dictum, traduxit copias, Argentinenis auxilio regni terras & oppida impignorata Palatinatui, sine sanguinis effusione invasit & obtinuit, Geroldseck Castellum & Comitatum, Offenburg, Ortenberg, Gengenbach, & quidquid in circuitu Juris fuerat Palatini. Post hæc Rheno transmissis, Hagenvve, Luzzelstein, Weissenburg, & omnem Regionem, quam nostri dicunt Landgraviæ nuncupant, suæ subiecit ditioni nullo resistente, sed cunctis eum ut verum, & proprium dominum suum cum reverentia & honore ubique suscipientibus. His peractis Christophorus Marchio de Baden vices suas interposuit, & Regem, ne contra Palatinum progredere ulterius, precum instantiâ revocavit. Rex autem, qui Comitem Palatinum corripere & humiliare animo destinaverat, non delere, facilius acquievit, & retracto pede humiliatû ad gratiam recepit, quem si voluisset, in brevi totaliter destruxisset, viribus totius regni adjutus. Non enim possibile fuit, ut unus Regni Princeps (alioquin satis potens) impetum tot principum non læsus sufferret, qui duobus, vel tribus indubiè resistisset.

Interea dum Rex Maximilianus cum Principibus & civibus Regni bellum contra Philippum Comitem Palatinum, & ejus filium Ducem Rupertum gereret in Bavaria, Udalricus Dux Wirtembergensis cum jussu Regio, tum propriam adversus memoratum Principem habens actionem, anno prænotato in mense Majo se litteris Heidelbergam publicè missis, hostem & inimicum, ut fieri solet, manifestat ejusdem. Deinde contractis copijs ad numerum, ut ferunt viginti millium pugnatorum pedum, & octingen-

ostingentorum equitum, terras Palatini Comitis ingreditur, & in primis Monasterij Mulbrunnensis (quod Cisterciensis est Ordinis) possessiones & villas igne & ferro devastavit, quæ sub tuitione fuerant ipsius Philippi Comitis memorati. Werfen villam dicti Cœnobij cum alijs incendio cremavit, pecora rusticorum abegit, eisque plura incommoda & damna fieri permisit.

Postea ipsum Cœnobium Mulbrunnense, quod in modum Castellifatis erat munitum, obsidione vallavit, in quo Palatinus Comes trecentorum virorum præsidium collocaverat. Abbas cum Fratribus ad urbem secesserat Spirensi, paucis senioribus in Monasterio relictis. Construxerat in monticulo ex opposito Monasterij paulo prius Comes Palatinus pro defensione loci fortalitium quoddam in arcis modum fortiter munitum, non sine multis impensis, quod Dux Udalricus in primis aggressus est, quatuordecimque machinis cepit, & opus inchoatum sine intermissione jaciendo lapides continuavit. Videntes autem, qui erant in Monasterio, quod tanta potentia Ducis non possent resistere, quodque nullum de suo principe haberent auxilium, quamvis sæpius implorassent, sub certis conditionibus Duci Monasterium tradiderunt. Dux itaque Monasterium introgressus potenter obtinuit, & eos qui fuerant de parte Comitis Palatini, juxta conductum liberè, quo vellent abire permisit, susceptaque loci Advocati Monachos revocavit. Inde progrediens fortissimum Knichingenium agrum potenter subegit, & Palatini oppidum Breheim obsidione cinxit, castra ponens ab ejus parte versus aquilonem. Obsidione firmatâ confectum muros, turres, & ædificia oppidi quæque bombardarum ictibus fortiter capite impellere ad ruinam, & magno conabatur annisu potentia suæ viribus obtinere victoriam. Sed qui erant in oppido & numero & audaci viri potentes in papilionibus Ducis machinas direxere tonantes, & se constanter & oppidum fortiter defensarunt. Erant enim pugnatōres in oppido ad res bellicas instructi, quos nec metus in fugam, nec pusillanimitas Mulbrunnensium instar facillè converteret in traditores; unâ namque diebus cum Wirtenbergenses bombitonantes atque machinarum custodes orio, vino & fomno dediti nihil minus, quàm oppidanorum suspicarentur excursum, Palatinenses de oppidulo otio homines memoratos vacantes quasi securos inveniunt, aggrediuntur, cadunt occiduntque. & bombardas nonnullas hostium violenter secum abducunt; ingens fit subito clamor, & grandis sub confusione tumultus, dum præ gaudio Palatinenses attollunt in aëra voces, Wirtenbergenses autem ex subita incurfione attoniti vociferantes, quid paterentur eorum tonantes, nescirent. Ex quibus nonnulli post excursum Palatinarum partium retrocedentes minus caute secuti, cum portam invenissent apertam, introgressi sunt, protinusque clausis valvis crudeliter occisi, sed & plures in captivitatē abducti.

Ceciderunt in eo tumultu ex utraque parte viri ducenti, & supra, plures tamen de Wirtenbergensium exercitu quàm Palatinorum. Sedatis postremò tumultibus Suevi mortuos suos in cimiterio quodam non longè posito sepelierunt. Duravit ista oppidi Breheim per Ducem Udalricum obsidio diebus uno atque viginti, quibus effluxis venit in papilionibus Ludovicus filius Philippi Comitis Palatini primogenitus, quem Dux Udalricus

Mulbronna
Cœnobium
à Duce
Udalrico
obsidetur
& capitur.

Breheim
oppidum à
Duce Udal-
rico obside-
tum non
capitur.

Oppidani
faciunt ex-
cursum in
Ducis exer-
citu.

Udalricus de Wirtenberg cum honore ſuſcepit, & in tentorium ſuum latenter introduxit. Quid inter ſe traſtaverint, aut quas condiciones pacis dederint, & acceperint, me latet uſque in præſentem diem: ſolum hoc habeo compertum, quòd Udalricus Dux Wirtenbergenſis mox poſt Ludovici reſeſſum obſidionem amovit.

Pfeckheim
oppidum à
duce Udal-
rico & ob-
ſidetur &
capitur.

Brethemij obſidione ſolutà inde movit exercitum Udalricus Dux, & munitiſſimam arcem Palatini Comitris Pfeckheim firmiſſimà obſidione coarctavit. lapides ſine intermiſſione bombardarum violentià intromittens, quibus haud parùm tribulavit obſeſſos. Qui cùm impetum machinarum ferre diutius non poſſent, neque auxilium ſe ſcirent aliunde habituros, communi decreto munitionem Duci Udalrico ſub conditione ſalutis tradiderunt. Dux autem oppidulo cum arce obtento victor ingreditur, & abire traditores permittuntur. Ultra progreſſus contra Ludovicum Comitem de Leuentein, qui erat in parte Comitris Palatini, quia ex patruo nepos omnem Comitatum ejus incendio & vaſtatione hoſtili deſtruxit penitiſſimè deſolavit. Caſtrum quoque memorati Comitris Leuentein obſedit, & in quatuor diebus obtinuit, ipſo Comite Ludovico in Bavaria cum Duce Ruperto exiſtente. Verum poſt annos quatuor Dux Udalricus quorundam nobilium precibus ad miſericordiam flexus caſtellum Leuentein cum cæteris ablatis omnibus prædicto Comiti ſub certis conditionibus reſtituit, unà villà duntaxat exceptà, cujus incolæ nullà ratione poterant induci, ut jam deinceps contentirent ſub ditione Comitris eſſe Ludovici, cauſas habentes varias. Conſequenter Dux Udalricus in Comitatum de Winsberg movit exercitum, & incenſis per circuitum villis magnam terris intulit deſolationem.

Leuentein
Caſtrum à
Duce Udal-
rico obſi-
detur &
capitur.

Winsberg
Caſtrum à
Duce Udal-
rico & ob-
ſidetur &
capitur.

Post Comitatus hoſtilem vaſtationem ipſum Caſtellum Winsberg obſidione vallavit, quod ſimiliter expugnavit in paucis diebus, & per deditionem obtinuit. Rurſuſque progrediens novam Civitatem Palatini Comitris oppidulum ſimili facilitate capiens in ſuam redegit poteltatem. Deinde Meckmul cinxit obſidione, quod etiam brevi ſuæ poteltati ſubjecit.

His per tempus, quo inter Regnum & Palatinum carpta duravit contentio, per Ducem Udalricum xviii. annum ætatis agentem glorioſè imò nullo reſiſtente peractis, mandato Regali ſubſecuta ſunt treugæ, à bello ceſſatum, & tandem ſicut dicemus, facta concordia. Animus in Adoleſcente fuit Principe magnus, cujus impetum niſi Regia cohibuiſſet auctoritas, damna Palatinis graviora intuliſſet. Laudamus eum, quoniam in ea parte Chriſtianum fervavit modum pugnandi, quo & Monaſterijs & Eccleſijs Deo conſecratis pepercit, quippe qui neque incendio conſecrata Domino templa ſubvertit, neque fervorum Dei Coenobia ſpoliavit, ſed animo ſtrenuus, potentià virtuoſus, ac pius in Deum, quoad fieri potuit, Eccleſiæ miniſtris pepercit.

Tertium
contra Pa-
latinum
exercitum
ducit Ale-
xander Co-
mes Veld-
entia.

Tertium contra Palatinum circumduxit exercitum Alexander Comes Palatinus Bavaricæ Dux & Comes in Veldentia Moſellanus, qui morabatur in Gemino ponte, filius Ludovici quondam cognomento Nigri. Hic anno Dominicæ Nativitatis prænotato, in Vigilia ſancti Petri & Pauli Apoſtolorum Capitaneum ſuum cum exercitu parvo ruſtico & magis ad prædam idoneum quàm ad pugnam, in terras miſit Palatini, Spanheimenſi conjunctas atque vicinas Comitatus, qui Monaſterium Wilhel-

micarum,

mitarum, quod Mariæ porta nuncupatur parùm distans à Spanheim, irrantes crudeliter spoliarunt, abigentes pecora, & omnia, quæ invenire poterant, secum in Meisenheim oppidum abduxerunt. Erat autem Feria sexta & Vigilia sicut diximus Apostolorum, nihilominus quidam in exercitu petrones repertas, quæ præcedente vespere superaverant, carnes devorabant. Spoliato Cœnobio retrocesserunt, & quasdam in itinere villas de Palatini dominio igne supposito incenderunt. Merxheim, Nusbäum, & alias per circuitum oppidi Sobernheim. A Priore nihilominus & Fratribus memorati Cœnobij Wilhelmicarum ducentos extorsere florenos, ut ab incendio, quod minabantur Monasterio, temperarent. Quis hic modus bellorum, ubi & Deodicatis locis minatur incendium? Inde capiteus exercitus Ducis Alexandri copias contra Palatinum, duxit in partes Westraliæ, atque per provinciam discurrens instabilis villulas quasdam incendio cremavit, pecunias à Monasterijs & Ecclesijs in Ottenburg, Clingenmünster, Utherschal, Hartvichshausen, sancti Lamberti Monialium, & alijs in circuitu, ne incendio perirent, extorsit, spoliavit, & sine commiseratione graviter afflixit. Posthæc Buleckheim villam Comitum Palatini ab oppido Landav Spirensis Diocesis uno duntaxat milliario distantem obsedit, & fortiter ut potuit impugnare cepit. His autem, qui fuerant in præsidio collocati, villam constanter defendentibus, omnes hostium defacere conatus. Interea Comes Palatinus exercitus sui partem in auxilium misit obseis, quorum adventu terribis hostis obsidione soluta discessit, plura passus incommoda, quam hostibus forsitan suis potuerit inferre.

Dum hæc agerentur, Dux Alexander morbo laborans non fuit in exercitu, cujus absentia factum est, ut milites conductitij prædam sicientes plus hostem spoliare contenderent, quam vincere. Discurrentes enim per totam regionem in circuitu Novæ Civitatis oppidi omnia per violentiam rapuerunt non solum in domibus & possessionibus rusticorum, sed etiam in Monasterijs & Ecclesijs Sanctorum. Non tamen omnes, qui fuerunt in exercitu, in hunc modum rapacitatis vicio inteedebant, sed viri perditionis duntaxat, quibus nihil de timore Dei, nihil de publica honestate, sed totum de avaritia constabat. Quod timor Dei non fuerit ante oculos eorum, ex eo fecerunt manifestum, quia neque Deo dicatis locis pepercerunt, neque Monachis, neque Ecclesiæ Dei ministris, utpote qui avaritiæ facibus insanabili desiderio inflammati sacrilegas manus in res divini cultui consecratas temere miserunt, spoliarunt templa Dei ornatis cunctis, altaria pallis & linteamentis benedictis, & quod sæpenus in Christianorum publicis bellis nusquam reperi factum, linteos tactu Domini pretioso Corpore sanctificatos (qui corporalia nuncupantur) rapuerunt de sacrosanctis Ecclesijs, & in suos usus illicitos deputarunt, ex quibus alij suis uxoribus fecerunt pepla, alij sibi applicuerunt ad peccatorialia.

Anno prænotato, 9. die mensis Augusti, pedites cum equitibus Alexandrinorum, qui erant in oppido Meisenheim (quod duobus ferme à Monasterio Spanheim distat milliariis) circa solis ortum mane irruerunt in villam Budesheim juxta oppidum Creuzenach inopinatè, raptaeque omnibus inventis eam ignibus incenderunt. Fumo per aëra surgente

Villam Buleckheim obsident Alexandrini, sed capere non possunt.

In absentia Ducis omnia habet castrum.

Inauditus actus ex corporaliibus pannibus facere pepla mulierum.

Budesheim villa prope Creuzenach ab Alexandrinis incenditur.

H h h h

in

in altum, Palatinenſes, qui erant in oppido jam dicto, turmatim contra hoſtes exiverunt uſque ad villam procedentes ardentem. Sed Alexandrini mox ut villam incenderant, fugerunt, & abductis nonnullis ex Budesheim & Hufſelsheim ruſticis una cum inventis pecoribus & ſpolijs ad Meiſenheim præſidium ſuum reverſi ſunt.

Windes-
heim villa
120. florenſis
ſervatur ab
incendio.

Die undecimo menſis Auguſti, Capitaneus Ducis Alexandri Henricus de Schvvarzenburg eques auratus ruſticolas villæ Windesheim Cœnobio Spanheimenſi vicinæ pro 120. florenſis, ab incendio liberos dixit atque ſecuros, noluit enim incendere villam, quamvis ſubditiōe Palatini conſtitutam, propterea quod Dux Alexander patronus & collator eſſet Eccleſiæ Parochialis. Villam quoque Waldenhausen, quæ Juris eſt nobilium de vicino caſtello Dalburg, pro 300. florenſis liberam ab incendio fore promiſerunt Alexandrini.

Alexandri-
ni pecora
iacularum
villa Bi-
ckelheim
abigunt.

Die quarto menſis Septembris, mane ante ſolis ortum exeuntes de Meiſenheim Alexandrini ſilenter intraverunt Comitatum Spanheimenſem, vaccæque 120. & porcos 20. juxta villam paſcentes abegerunt. Villam quidem capere niſi ſunt, ſed non potuerunt, quam incolæ prius foſſatis ſepibus, & propugnaculis munitam die & nocte diligentius cuſtodiebant. Die autem ſequente mane ſurgentes viri de Bickelheim numero viginti auxilio quorundam de oppido Sobernheim ante ſolis ortum ſe haud procul ab oppido Meiſenheim in nemore abſconderunt, donec pecora egrederentur ad paſcuam, quibus more ſolito egreſſiſſe impunt de inſidijs, qui laſuerunt viri, pecora non ſuſpiciantibus Alexandrinis abigunt, & Bickelheim velociter introducunt.

Sobernhei-
menſium
pecora abi-
guntur.

Unde nono die menſis memorati Septembris Alexandrini ruſſus de oppido Meiſenheim turmatim exeunt, & circa nonam horam de mane in agrum Sobernheimenſis oppidi cum ſilentio irruentes omnia, quæ inveniant, pecora, nullo percipiente in oppido, ſecum ducentes ad Meiſenheim minaverunt. Eſt autem inter Sobernheim, & Meiſenheim unius duntaxat milliariſ diſtancia.

Caſtellum
Zufch ab
Alexandri-
nis ſpolia-
rum incen-
ditur.

Vigeſimo poſthæc die menſis Septembris, quæ fuit ſexta FERIA poſt Feſtum Exaltationis ſanctæ Crucis, Alexandrini mane diluculo venientes ad Caſtrum Zuſch in nemore ſitum, quod Saonus nominatur à Spanheimenſibus, Trevirenſibus autem & Moſellanis Hydorus, donec egrederentur ad paſcendum pecora laſuerunt. Eſt autem nemus hoc in majori parte latitudinis unius theutonici milliariſ, in minori ſemiſſis, cujus initium à Rheno inter Bingiones & Bacherachios captans per Comitatum, Spanheimenſem Cynonotſque Trevirenſes & Lotharingios in fines porrigitur continuatum ſine intercapedine Motenſium. Ea pars nemoris memorati, quæ ſub Moguntina continetur Diocæſi, nuncupatur Saonus, illa verò quam Diocæſis comprehendit Treverica, Hydorus nominatur, ſylva certè quercubus, paſcuis, & glandibus dives.

Joannes de
Hohenſtein
captivus
abducitur
percoſſum.

Itaque latitantes in inſidijs teſti nemore Alexandrini, mox ut pecora de Caſtello viderunt exire, ſubmiſerunt in habitu ruſtico antea diſpoſitos, qui portas antequam clauderentur, præoccuparent. Quorum conſeſſum inſecuti veſtigia ceperunt nullo reſiſtente Caſtellum, ipſiſque domicellum Joannem de Hohenſtein adhuc dormientem in lecto ceperunt abducen-
tes captivum. Deinde omnem ſcrutantes ſuppelleſtilem in prædam ſumentes

sumentes abducunt, & Castrum igne supposito redigunt in favillam. Non enim confidebant integrum se posse retinere Castellum, propterea quod & Jure Feudali Archiepiscopo subiceretur Trevirorum. & Joannes de Hohenstein Dominus castelli neque Palatino, neque alteri alicui hac durante guerrâ serviret. Unde cunctis rem medullitus intelligencibus visum est Alexandrinos gravem, & non dissimulandam fecisse injuriam. Sed quid? non Judex judicat? Transeamus.

Vigesimo octavo die mensis Septembris, Alexandrini de oppido Meisenheim rursum egressi Merxheim villam, ut supra diximus sub tuitione Philippi Comitis Palatini positam, quæ Juris erat immediati Svvidegeri de Sickingen equitis aurati, qui tunc in exercitu Ducis Ruperti fuerat personaliter occupatus in Bavaria, & Joannis captivi de Hohenstein memorati spoliaverunt, & igne submisso, quod reliquum fuerat à priore incendio, funditus destruentes, in favillam redegerunt magno damno incolarum. Eodem quoque die pars una exercitus Alexandrinorum villam & castellum Seyn Svvidegeri militis de Sickingen, jam dicti spoliaverunt, & per incendium funditus destruxerunt irruentes more suo per turmas.

Merxheim villa per Alexandrinos spoliata incenditur.

Seyn Castellum & villa per Alexandrinos destruitur.

Dum hæc omnia, quæ diximus fierent, & quedam alia plura memoræ non occurrentia nostræ, mandato Ducis Alexandri contra Philippum Comitem Palatinum tempus mensium quinque consumebatur, quo bellum duravit, intereaque agebantur, quæ sunt dicta prius de Maximiliani Regis in Bavaria exercitu, Ducis quoque *Udalrici de Wirtemberg*, & quæ sumus dicturi de crudeli vastatione *Wilhelmi Landgravi* provincie *Hassianorum*. Verùm quia breviter descripsimus Alexandri Ducis memorati gesta contra Philippum Comitem Palatinum, sicut nostræ occurrebant memorie, ordo jam postulat rationis, ut quid Palatinenses ausetint adversum partes ipsius Ducis Alexandri, quantum nobis constare poterit, breviter dicamus.

Imprimis autem Nicolaus Brunonis, vel, ut propius accedam, Brunus de Schmideberg ex parte Palatini Capitaneus eorum, qui apud Stauronefium erant in præsidio, vir audax, fortis, & bellicosus in Vigilia Nativitatis sancti Joannis Baptiste, contractis ex Stauronefo copijs Alexandri Ducis villas duas circa Nahum fluvium in vicino positas, Hufen videlicet inferius, & superius invasit, spoliavit, incendit, ac præter Ecclesiam funditus destruxit: viros rucolas, quotquot invenire potuit, cum pecoribus & præda captivos abduxit, quos pecuniâ interveniente postea liberos abire permisit. Sequenti die Festo Divi Baptiste Joannis villam Rode simili vastatione deprædatus incendit, & nonnullos ex rusticis captivos abduxit. Reliquas etiam in circuitu villas, curtes, & quicquid sub tuitione fuerat Alexandri Ducis, hostili incurfione devastans spoliavit, incendit, ac funditus destruxit.

Quid Palatinenses egissent contra Alexandrinos.

Post hæc 19. die mensis Julij, venit ab Heidelberg Joannes Landshad de Steinach eques auratus Palatini Capitaneus & Dux exercitus cum armatorum copijs ad oppidum Creuzenach, & manserunt ibi diebus sex, incrementum sui & machinas bombardarum expectantes. Quibus interea cum Bombitonantibus advectis 26. die mensis Julij, Stauronefium in magna multitudine per ordinem exierunt, primò pedites ac deinde pulchro

Exercitus Palatini congregatur apud Stauronefium.

H h h h 2

apparatu

apparatu diſpoſiti equites iter contra Ducis Alexandri Principatum dirigentes. Erat autem mane circa horam ſeptimam, quando primi exire ceperunt, & ordine ſequentes alij continuo paulò poſt nonam horam ultimi exiverunt, fuit enim copioſus exercitus.

Palatinenſes Monaſterium S. Diſibodi ſpoliarunt.

Eodem die venerunt cum feſtinatione ad planiciem, quæ eſt inter montem ſancti Diſibodi & Odernheim Ducis Alexandri oppidulum, & ibi caſtra fixerunt. Erant autem in ipſo Monaſterio montis S. Diſibodi quinquaginta Stratiotæ pro cuſtodia loci ab Alexandro deputati, qui cum vidiffent exercitum Palatinenſium advenire, conſeſtim relicto præſidio fugerunt. Ingreſſi Monaſterium Palatinenſes duos vel tres Monachos duntaxat invenerunt, cæteris cum Abbate hoſtium metu jam pridem ad loca tutiora translatis. Magnam Petrones crudelitatem in Coenobio exercuerunt, quam veritatis amore tranſire non poſſumus. Vini plauſtra non minus quinquaginta in Cellario reperiunt, quod, ſi eo modeſtè fuiſſent uſi, exercitui multis diebus potuiſſet ſufficere, ſed paſſim omnes, qui volebant irruentes ſine ordine, ſine modeſtia, ſine diſcretione vinum potabant, & multo plus effundebatur in terram, quàm in uſum verteretur humanum. Enimverò cum inſtrumenta non haberent, vel ad perforandum opercula vaſorum, vel in quibus poſſent recipere vinum: lanceis & pugionibus aperuerunt foramina, & bibentes, quantum poterant, reliquum deſuere in terram permittebant. Quidquid in Monaſterio reperiunt, ſine timore Dei totum rapuerunt, non relinquentes, vel cochlear unum, vel aliud quicquam minimum, nam plumbum de teſtis, acque fenestris, ferreos clavos de ligneis parietibus, pallas de altaribus ſimul & corporalia furtivè ſuſtulerunt. Non milites, non nobiles, non equites iſta fecerunt, ſed nudi pedites & ruſtici petrones, qui vel juſſi, vel ultronei ſe conjunxerunt exercitui. Nihil reliquerunt intactum, nihil integrum, nihil non violatum. Verùm Abbas providus futurorum calices, privilegia, libros, & quæque Monaſterij pretioſa Glenodia tempeſtivè ad Meiſenheim fecerat transferri. Fuerunt tamen nonnulli, qui de nobilitate gloriarentur in Sobernheim oppido Palatini domicilium habentes, qui ſublata publicè de Monaſterio torcularia, vaſa quoque vinaria, lectiſternia, ſcamna, menſas, fœnum, ſtramina, & quicquid invenerunt uenſilium ſeu rerum domeſticarum, impunè rapuerunt, & curribus multiplicatis in ſua nullo contradicente fecerunt abduci.

Ruſtici Petrones atque ſacrilegi omnia inventa rapuerunt.

Cotirodorum à Palatinenſibus capitur.

Eodem quoque die, videlicet ſanctæ Matris Annæ, Palatinenſes oppidum antedictum Odernheim, quod Cotirodorum veteres nuncuparunt, obſidione cinxerunt. & machinis bellicis ſive bombardis acriter impugnarunt. Nec minus, qui erant in oppidulo viri & mulieres, turribus & muris conſenſis, balisſtis, bombardis, & lapidum ejectione fortiter ſe deſenſare conati ſunt. Superati tandem multitudine impugnantium Odernheim, cum ſe nec deſenſare poſſent diutius, nec aliunde ſperarent auxilium, & ſe & oppidum ſub certis quibuſdam conditionibus in manus Palatinenſium tradiderunt, die ſcilicet 28. menſis Julij, quæ fuit Dominica & Martyrio ſancti Pantaleonis feſtiva, circa quintam horam poſt meridiem obſidionis die tertiâ.

Odernheimenſes vici.

Oppidum Palatinenſes ingreſſi, & per domos diſcurrentes, quicquid invenire poterant diripiebant. Oppidani autem cum uxoribus & liberis ſuis

fuis ad Ecclesiam confugerant Parochialem, inquam etiam res suas quifque meliores ante triduum comportaverant, in qua falva manferant. Joannes etenim Landfchad miles & Capitaneus Palatini memoratus cum eſſet Chriſtianæ pietatis amator ſimul & juſtitiæ cultor, nullâ potuit ratione perſuaderi, ut quempiam ſuorum Eccleſiam permitteret ingredi. Omnia ergo falva manferunt, quæ in Eccleſiam fuerant reſoſita, nec minimum quid ex eis fuit ablatum, poſcis juſtû capitanei ad januam coſtodiſus, qui nulli concederent introitum. Deinde convocati ad Forum oppidani, ut moris eſt, in verba Comitû Palatini omnes juraverunt. Erat quidem parvum oppidum, ſed muris, turribus & foſſatis optime munitum, habens ab Oriente Planum fluvium non facile tranſmeabilem; propterea conſiſi de firmitate loci per triduum oppidani, quamvis pauci eſſent numero, fortiter ſteterunt, promiſſum à Duce præſtolantes auxilium, quo non veniente bello præpoſuerunt ſalutem. Capto autem oppidulo Palatiniſes muros & turres per gyrum deſicientes impleverunt foſſata, ne relinqueretur Alexandrinis occaſio, vel ſpes aliqua recuperationis. Perierunt ab utraque parte nonnulli bombardarum lapidibus miſerabiliter obruti.

Inde moventes exercitum Palatiniſes per terras Alexandri Ducis iter verſus Luteram Palatini oppidum inſtituerunt, plures in medio villas adverſariorum deprædantes, incendio vaſtaverunt. Procedentes autem ulterius ordine capto Alexandrinos ab obſidione villæ Pikelheim, de qua diximus, fugaverunt. *Pepercit in his omnibus Philippus Comes Palatinus Alexandro nepoti, quem indubitanter perdere potuiſſet, ſiambo æquali odio laboraſſent, quorum alter plus voluit, quam potuit: alter noluit, quantum inferre mali potuit inimico.*

Poſt hæc 18. die Septembris, Nicolaus Brunus de Schmidberg Capitaneus Palatini Comitû in Stauroneſo contraſtis oppidanorum copiis terram Ducis Alexandri ruſſus intravit. Moſchelen inferius cum alijs quibuſdam villis per circuitum ſpolians incendit, ruſticos nonnullos abduxit captivos, pecora quoque multa abegerunt, qui cum eo erant Stratio. Tanta fuit in oppido Stauroneſo equorum, boum, & ovium copia ex Principatu Ducis Alexandri raptorum, quantam prius in his terris nemo viderat unquam. Vidimus tunc oves quingentas venundari pro florenſis quinque atque viginti, equos, porcos, vaccas pro viliffimo comparari pretio. Emptoribus tamen quibuſdam, quod de rapina comparaerant, Tholoſanum eſt verſum in aurum, ut pænas avaritiæ luerent, qui ſcienter injuſtè acquiſita vili pretio ſibi uſurpaverunt.

Quartum contra Philippum Palatinum Comitem exercitum duxit Wilhelmus Haſſiorum Landgravius, ſecum habens proprijs in perſonis Henricum Ducem Brunſvicenſem, Henricum quoque Ducem Mechelburgenſem, Emichonem Comitem de Liningen, Comitem de Lippia, Comitem de Königſtein, aliôſque plures Comites & nobiles, quorum aliqui odio Palatini laborantes, ut proprias cauſas prætendentes ſpontanea voluntate militabant; alij ſtipendio fuerant ab eo conſucti.

Contraſtis itaque ſuorum copijs Princeps memoratus de Haſſia egrediens cum magno exercitu venit ad Franckfurdiam, quem Franckfurdienſes mandato compulſi regio per oppidum & pontem Mogani tran-

Palatiniſes de vaſtati-
ram Ducis
Alexandri
ubique.

Nicolaus
Brunus
de villa &
incendit
villam Ducis
Alexandri.

Quartum
contra Pa-
latinum
exercitum
duxit Land-
gravius
Wilhelmus.

H h h 3

ſire

Bensheim
obfidetur
à Landgra-
vio, non
capitur.

fire permiserunt. Qui movens exercitum in terram Palatini. Bensheim oppidum in Scrata montana firmissimâ obfidione vallavit. Verum Palatinensium exercitus ab Heidelbergâ missus cum machinis. & bombardis in auxilium obfessorum, usque adeo terruit hostem, quod mox obfidione soluta sine effectu recessit, & omnes in circuitu villas juris Palatini spoliavit, incendit, & funditus evertens destruxit.

Laurissa
Monaste-
rium spo-
liatur cun-
ctis bonis
per Hassia.

Monasterium Laureacense Præmonstratensis Ordinis, quod aliquando fuit Ordinis nostri, & una de quatuor Abbatijis Regalibus Germanici Regni, cunctis rebus & bonis inventis spoliavit, frumenta & vinum in proximas munciones suas territorij de Geravv, quæ fuerunt aliquando Philippi Comitis ultimi de Kazenelenbogen, fecit abduci, non sine injuria Dei & incommodo Fratrum gravissimo. Novum castrum, quod Fridericus Comes Palatinus Tutor quondam Philippi & patruus in nemore construxit ad sinistram de Wormatia pergentibus ad Laudenburgum, & ex suo nomine Friderichspurg nominavit, pulchrum & amænissimum igne submisso in favillam redegit, Lamperten, & omnes in circuitu villas spoliavit incendit, & inventos rucolas captivos abduxit. Deinde Castellum Stein nuncupatum haud procul à Wormatia traditione Castellani obtinuit. Cùmque omnia defolasset ab ista parte Rheni, quæ potuit, à Wormatiensibus transitum navigio per Rhenum in aliam partem sibi concedi postulavit. Sed Wormatienses jura vicinitatis illa custodire volentes non permiserunt.

Philippus
Comes Pa-
latinus
Heidelbergæ
com-
moraba-
tur.

Interea dum hæc agerentur, Philippus Comes Palatinus in sua munitione fortissima residebat Heidelbergæ, sinem & exitum rei expectans. Castrum ejus residentiarum muris, turribus, montibus & situ fortissimum, est, nec facilis patet accessus, in quo tot machinas reposuit bellicas acque bombardas numero & magnitudine ingentes, quantas vel quales ante hæc apud unum principem non vidimus in Germania. Oppidum quoque Heidelberg satis ante munierat, & victualia pro triennio sufficientia præparaverat, viros etiam audaciâ & fortitudine potentes pro loci defensione in præsidio habuit, & hostium adventum securus expectavit.

Wilhelmus
Landgra-
vius non
accessit ad
Heidelbergam.

Hæc non ignorans Landgravius in terminis Scratæ Montensis lanceâ pugnat & ludit, sed oppido Heidelberg metu bombardarum appropinquare non voluit, neque per Fluvium Neccarum ad superiora Comitis Palatini villagia transivit. Et causa forsitan erat etiam alia, quod bombardarum molis & fortitudinis secum de Hassia non adduxerat propter locorum distantiam, quibus vel muros potuisset dejicere, vel impugnare Civitates. In argumentum veritatis adjungo, quod in toto calamitatis hujus tempore nec oppidum aliquod munitum caput violenter, neque castellum, nisi per dedicionem eorum voluntariam, qui ad defensionem positi animis defecerunt custodiæ propositum abijcientes.

Landgra-
vius apud
Mogun-
tiam transi-
it ad castrum
suum.

Videns ergo princeps Landgravius, quod per Wormatienses non posset ad Ultra-Rhenana Palatini habere commeatum, neque aliunde conquirere naves, quæ tantam exercitus multitudinem sine periculo per Flumina Rheni transducerent, descendit ad Moguntiam, & consensu, uti dicebatur, eorum, qui locos & vicos tenebant Episcopi (tunc in Aschaffenburgo residentis quietè) contractis undique navibus apud Weissenavv villam de oppido S. Victoris extra Moguntiam traduxit exercitum.

Venerat

Venerat jam tunc hora, in qua Clerus Moguntinus vires rependit Palatio pro damnis, calumnijs, contumelijs, quibus per annos decem, & amplius ab Officialibus ejus in Alzen & Creutzenach non mediocriter fuerat laesus & gravatus, quemadmodum in superioribus ex parte jam diximus. Non sunt nobis incognita mala, pericula, & damna, quæ omnis in Moguntia Clerus in censibus, in redditibus annuis, & libertatibus passus est per dissimulationem memorati principis, & per ejus in vicino ministeriales; justitæ an injustè nihil ad nos. Erant quidam ex nobilium genere, qui causas, & querelas contra Ecclesiam Moguntinensem prætententes adversus Bertholdum Archiepiscopum, & omnem per totam Diocesim Clerum multis annis incursum fecerunt hostiles, frumenta decimarum, curtium, & aliarum possessionum, si pecuniâ Clericorum interposita non redimerentur, in agris & horreis igne concremantes. Quid loquar de Telipremis, parricidis & Sacerdotum detentoribus? quorum tanta nostris diebus fuit crudelitas in Comitatu Spanheimensi & circumcirca, ut nec Monachi Cenobia, nec Presbyteri villagia quoque tuto egredi possent. Parco autem, ne historiam nimium exaggerando etiam cum veritate videar excessisse.

Hostes Ecclesie Moguntinae multa fecerunt mala Circo.

Wilhelmus itaque Hassiorum Landgravius postquam consensu, permissione, & auxilio Moguntinensium navigio traduxisset exercitum, castra posuit in villa Schornsheim non longè à Moguntia, omniaque in circuitu usque ad Oppenheim, quæ juris erant Palatini, devastavit, villas spoliavit, incendit, ac funditus destruxit. Magna fuit in exercitu ejus quorundam impiorum crudelitas, eorum maxime, quos incendio præfectos Brandmeister vulgò nuncupantur, qui Ecclesias non solum villagijs contiguas, sed etiam aliquantulum remotas, cum servare potuissent, ex industria proprio igne supposito unâ cum viculis incenderunt & destruxerunt.

Landgravius castra posuit in villa Schornsheim.

A Schornsheim Landgravius movens exercitum per terras circumduxit Comitibus Palatini usque ad Alzen, & ibi non procul ab oppido castra meratus est. Positis autem papilionibus per gyrum, cuncta in agris frumenta, quæ jam erant maturitati proxima, equorum multitudine consumpsit, & reliquum conculcando destruxit, villas incendio dedit, spoliavit rapuit, & nec Deo consecratis Ecclesijs pepercit. Quidquid enim rerum, & substantiæ pauperum rusticorum in Ecclesias propter majorem fuerat securitatem repositum, totum cessit in prædâ exercitui Hassiorum: omnia etiam vasa & ornamenta Ecclesiarum, quas non incenderant, diripuerunt.

Est oppidum inter Oppenheim & Alzen Gaviodorum nuncupatum Regni Germanici antiquissimum, quod à multis retrò annis Palatinatui dignoscitur impignoratum. Ad hoc oppidum Landgravius exercitum ubi admovit, nimio pavore perterriti Cives in occursum ejus properant, portarum ei claves præsentant, & se suosque & oppidum ejus ditioni submitunt, quorum levitatem, ne dicam, perfidiam etiam hostis ipse detestabatur, quòd oppidum habentes muris, turribus acque fossatis munitum tradidissent, nullâ adhuc necessitate compulsi. Unde in poenam perfidiæ cunctis traditores bonis spoliavit, dimissosque oppido retrocessit, & viros omnes in eo repositos secum captivos abduxit. Omnes in circuitu

Gaviodorum oppidum Regni in manus venit Landgravi.

Gavij

Gavij villas ſpoliavit & incendit, quæ ad dominium pertinebant Comitis Palatini, his duntaxat exceptis, in quibus Clerus Moguntinus vel curtes habuit, vel decimationes, quibus rogatus ab eis libenter pepercit. Multam in Gavio tam Oppenheimenſi, quam Wormatiænſi circa Alzen & Scrauroneſum, qui Nahagavv appellatur, prædam in frumento & vino & in varijs uſus humani rebus Landgravius reperit, cepit, & in ſua ſecura abduxit. In duabus namque villis Saulheim & Weltboffen plus quam mille vini optimi pluſtra invenit. Quid vel quantum in alijs tam multis & magnis putandus eſt reperiffe villis atque caſtellis per meticuloſam deditionem obtentis?

Palatinen-
ſium exer-
citus venit
contra
Landgravi-
um.

Interea cum Landgravius poſitis circa oppidum Alzen caſtris, omnia ſicut diximus, devaſtaret, compaſſus nec immerito ſuis Comes Palatinus diſperſum convocavit exercitum, & miſit eum ſub manu Capitanei ſui Joannis Landſchad contra Haſſios ad Alzeiam. Quorum adventu Landgravius cognito, non duxit eorum expectare præſentiam, ſed movens inde per tria ſerè milliaria noſtra diſceſſit inter duo noſtra villagia Blinck & Genztingen juxta Nahum fluvium ſpatio dimidij milliarii à Scrauroneſo ſive Creuzenach oppido caſtra locans, quinque ibi diebus in paſſione manſit. Ad quem venit in caſtra Dux Alexander cum mille ducentis viris, qui dudum ei contra Philippum Comitem Palatinum fuerat confederatus, & habuerunt inter ſe diutius optata colloquia. Riferunt Ducem primores Haſſiorum, quod Princeps tam inclyti nominis contra potentiffimum adverſarium Comitem Palatinum videlicet majorem, non haberet exercitum. Dux verò Alexander peractis hijs, pro quibus venerat, in Meiſenheim reverſus eſt.

Haſſiomen-
ſia in cir-
cuitu Naha-
gavv deva-
ſtaverunt.

Non vacabant otio in ſtatione Haſſij, ſed more ſuo circumcurrentes per totam regionem, omnia diripientes, villas cum Eccleſijs crudeli malignitate incenderunt. Habebant enim convenientes moribus ſuis flammarum præpoſitos, qui nec Deum timebant, nec hominem reverebantur, de quibus nemo dubitet, quoniam Omnipotens Deus & ſuas & pauperum ſuorum aliquando vindicabit injurias, ſi non in hac vita, in futura tamen, & forſan in utraque.

Imprimis autem ſpoliaverunt Armsheim villam, & incendio ſubverterunt, quæ non longe diſtat à Flanheim in via cunctibus de Bingen ad Alzeiam: Eccleſiam quoque in ea novam pretioſam atque pulcherrimam, quæ ante paucos annos in memoria hominum ex oblationibus fidelium ad memoriam Dominici Sanguinis illuc concurrentium fuerat conſtructa, ſpoliatam vaſis & ornatus cunctis incenderunt funditus deſtruentes, Sacerdotibus aſtantibus & lachrimantibus.

Baſenheim
cum Ecclē-
ſia, Lan-
sheim cum
Eccleſia,
Armsheim
cum Eccle-
ſia.

Deinde villam, quæ Wanſheim dicitur, ſpoliatam ſimiliter incenderunt, Baſenheim quoque villam & Eccleſiam ſimili veſaniâ ſpoliantes concremarunt. Lansheim quoque villam magnam cum Eccleſia pulchra & campanis funditus incendio deſtruxerunt, omnia diripientes quæcunq; invenerunt. Viri ejus loci audientes videntēſque inimicorum adventum, in nemus vicinum receſſerunt.

Heidesheim villam juxta rivulum ſitam, qui aurea ripa nominatur ab incolis terræ, cunctis bonis ſpoliatam igne ſubmiſſo totaliter everterunt, villas etiam Kappeslaubersheim, Erbsbuddesheim curtem novâ & plures

per

per circuitum Nahagvij & Stauronefi. quorum omnium nomina memorie hac vice non occurrunt. cum Ecclesijs spoliaverunt, incenderunt, & penitus defolaverunt. Benzenheim, Genzingen, Bleinch & Wizenheim cum nonnullis alijs villis magnis non incenderunt ad preces quorundam simul & interveniente pecuniâ. quam *Brandſchagung* nuncupant, spoliaverunt tamen pauperes omnibus, quæ reperire potuerunt, & secum abduxerunt.

Eſt villa milliario diſtans à Creuzenach, ſoſſatis, muro, ſepibus & propugnaculis admodum ſatis munita, nomine Spremlingen, cujus incolæ jam bello inſtante rogaverunt Palatinum, ut eos cum bombardis tantum, cum pulveribus & alijs neceſſarijs provideret, aſſerentes ſe & numero, & fortitudine ad deſenſionem villagij ſufficere, nec ſtratiotarum indigere ſuſtragio. Fecit Palatinus ſicut petierant, noluitque gravare alienigenarum inſolentiâ viros tam audacter promittentes parietes deſenſare domeſticos; eſt enim villa non parvi momenti. Veniente in regionem illam exercitu Haſſiorum ſolo ejus auditu territi nimium viri omnes, relicto villagio cum bombardis, rebus, mulieribus & liberis ad Alzeiam oppidum fugerunt: ſic ruſticorum ſtetit præſumptio, quæ grandia proponit in hoſtem, dum procul eſt, & fugit ante præſentem.

Vici de Spremlingen omnes fuerunt à facie Haſſiorum.

Reperit in eo villagio multam Landgravius prædam, vini plauſtra quater centum, frumentorum ingentem copiam, bombardas & variam in domibus ruſticorum ſupelleſtilem. Erant enim homines admodum locupletes ſub ditione Comitum Palatini Ducis Joannis in Simmeren habitantis indiviſibili dominio conſtituti, quibus annuè contribuunt 500, auri florenos pro taxâ, quam ipſi precariam nuncupant ſubvectionem. Villam ne incendio periret deſtinato, conſuetudine Haſſiorum acceptâ pecuniâ Landgravius immunem fecit.

Landgravius prædam in Spremlingen reperit multam.

Cenobium eſt Fratrum Canonicorum Regulatum S. Auguſtini de Windesheimenſium obſervantia Fratrum, quod Comites de Spanheim olim fundârunt, non longè ab eo loco ſitum, ubi inter Stauroneſum & Spremlingen caſtra poſuerunt Haſſij, in quod cum impetu irruentes non parva Servis Dei damna fecerunt & incommoda. Juſſu tamen principis temperatum eſt, ne deſolaretur in toto, pro qua liberatione ab incendio Prior loci ducentos auri nummos Landgravio dare compulſus eſt, non attentâ paupertate ſeu inopiâ, quâ Fratres premebantur.

Schwebenheim Comitum Regulatum ab Haſſijs inſeſſit.

Interim verò quo Landgravius apud Bleinchen villam in papilionibus traxerat moram, & plures de exercitu hinc inde vagantes omnia ſicut dictum eſt, per anteriorem Comitatum Spanheimenſem devaſtarent, ſpoliarent, & incenderent, nonnulli eorum extra ordinem diſcurrentes, à Palatinenſibus perempti ſunt, quorum aliqui mox in campis occidebantur, plures etiam ad oppidum Creuzenach ducebantur captivi homines Haſſij pauperes & ruſticani, qui mandato Landgravij, cujus & ſubditi erant, venire in hanc neceſſitatem fuerunt compulſi. Nobiles verò & equites Stauroneſo minimè appropinquârunt.

Landgravio autem præſato in loco per quinque dies cum exercitu commanente fama exijt, Joannem Landſchad Capitaneum Palatini cum toto exercitu ad oppidum Creuzenach contra Haſſios eſſe venturum, ſicuti & poſt biduum venit. Quod ubi Haſſiorum innotuit principi, ſummo mane diei ſequentis caſtra incendit, & exercitum verſus Bingen abduxit.

Landgravius caſtris incenſis movit exercitum verſus Bingen.

l i i

abduxit.

Villa Münster cum
Ecclesia
spoliatur &
exuritur
per Hañnos.

Increpatio
Magistri
Henrici ple-
bani contra
Incendia-
rios Eccle-
sias.

Landgra-
vius cum
exercitu
suo intra vit
oppidum
Bingen.

DEC

neq. possent, nec vellent. Si Moguntinos & maximè Clerum, si denique Ringavios (de cæteris tacebo) adscribam, certè non erravero. Quid enim? omnes qui Palatino Comiti Philippo in hac turbatione fuerunt contrarij, etiam subditis ejus procul dubio existerunt inimici. Ego autem, qui præco (si dici fas) harum tribulationum omnium sum positus, nihil aut parum causarum sive occasionum ignoro, saltè eorū malorum, quæ sumus perpeSSI duro sub genere vindicandi, possem, si expediret, dicere multa, quibus nota paucis fierent manifesta. Sed in quem finem, ut nulli fieret vulgari æstimatione injuria? Transeo tamen consultò, ne aut in altera parte vindictam, aut in altera videar quæstivisse adulationem.

Igitur Princeps Hassiorum Landgravius ab oppido Bingiorum postèrà die movens exercitum, stratà publicà per terram versùs Moguntiam iter assumpsit, cumque ad regiam villam Ingelheim, in qua magnus Carolus olim perhibetur nascendi sumpsisse principium, quæ tunc sub ditione extitit Comitis Palatini, pervenisset, castra inter Rhenum & Salisam rivulum ad meridionalem villæ plagam locavit, non dubius animo, quin aulam Caroli Regiam, quæ hodie Cænobium Canonicorum est S. Augustini, nullo contradicente posset cum spolijs obcinere. Est autem locus ipse muris, turribus & fossatis per gyrum bene munitus, in quo & multæ sunt mansiones rusticorum, in quem viri & mulieres villagij omnes cum liberis & rebus suis confugerant, & ordinatis machinis præparaverant se ad defensionem contra venientem Palatini hostem: sicut enim longè supra diximus temporibus Caroli IV. Ingelheim ambæ villæ regales cum oppidis Lucera, Oppenheim, & Gauodernheim à Regno impignoratæ sunt Palatino usque in præsens.

Positis itaque castris Landgravius in loco memorato copias misit, quæ Aulam in villa Ingelheim inferiori, aut primo si possent incursum caperent, aut si reniterentur, qui fuerant interius, obsiderent. Villani autem qui erant in Aula, videntes è turribus & muris exercitum appropinquare hostilem, portas dimiserunt apertas, ordinatis hinc & inde bombardis in occulto non solum intrinsecus post valvas, sed etiam in turribus & super muros, tantòque omnia silentio peregerunt, quòd neque vox audiebatur cujusquam, nec ullus tumultus.

Accedentes verò Hassij agminibus ordinatis contra portam Aulæ exteriorem, cum eam reperissent apertam, & neminem viderent vel audirent, putabant metu fugisse omnes, & festinatione nimia valvas dimississe referatas. Cumque jam primi secundæ appropinquarent portæ, qui latuerant Palatineses, subito præordinatas incendunt ex omni parte bombardas, quarum facies in turmam obviàm fuerant omnes directæ. Fit mox clamor ab utraque parte magnus, & ingens tumultus: cadunt Hassij plures bombardarum ictibus tacti, retrocedere vel declinare medijs, ad partem cæteri rutiorem festinare. Clausis deinde portis ad muros villani conscendunt & turres, jacula vibrant in hostes, & multos eorum occidunt. Hæc strage suorum acceptà Landgravius jussit admoveri machinas, & Aulam à plaga meridionali obsidione vallari. Hi verò, qui fuerunt in munitione, videntes quorsum res tenderet, cum tanto impetu lapides bombardarum miserunt in hostes, quòd obsidionem nullo poterant ingenio firmare, sed abire necessitate compulsi sunt. Multi Hassiorum in

Landgravius castra locavit contra Ingelheim villam Regiam.

Villani omnes in Aulam regalem introitus tuerant confugerunt.

Hassiorum exercitus ante Aulam in Ingelheim fugatus.

hoc tumultu perierunt, quorum cadavera juſſit Landtgravius ſepeliri in vicino.

Halliorum Denique incendio quamplures eorum interierunt, quibus ſepultu-
ram ignis præbuit. Enimverò Landtgravius cum exercitu villagio appro-
pinquante, mulieres juſſu viro-
rum de Aula egreſſæ omnes villæ domos
igne ſuppoſito incenderunt, quod alioquin Haſſios non dubitabant facturos.
Cum ergo Haſſij perveniſſent ad locum, quia putabant, quòd ſuorum
quippiam vicum ſuccendiſſent, cæperunt quidam ſpoliorum avidi per
domos ardentes diſcurrere, & ſi quid eſſet relictum, quod raperent, dili-
gentius inveſtigare. Quorum plures cadentibus ſuper ſedomibus in Cella-
rijs & alibi ſub igne miſerabili morte perierunt, ſpe lucri fruſtra decepti,
cùm priùs omnia per villanos in Aulam fugint deportata.

**Landtgra-
vius apud
Mogun-
tiam Rhe-
no transmiſſo
ducit exer-
citum.** Videns autem Landtgravius, quòd ſine magna ſuorum clade nihil
poſſet inferre Palatinis in Aula conclufis, removit caſtra, & cum toto ex-
ercitu ſuo Moguntiam, & paucis in urbe Moguntina peractis diebus co-
pias navigio per Rhenum traducit, indeque progreſſus caſtellum quod-
dam Hohenburg nuncupatum, quod erat Comitum de Hanauvven partes
Comitis Palatini defendentis, obſidione cinxit, expugnavit, & poſtremò per
deditionem eorum, qui intus erant, obtinuit. Per dies igitur aliquot im-
pugnando prædictum Comitem de Hanauvven, & alios Palatini fautores
ab iſta parte Rheni Landtgravius moram traxit. Et quia mente concluſe-
rat Rheno transmiſſo copias reducere in terram Palatini, & cujus jam
villas ſpoliaverat & incenderat non munitas, etiam caſtella & oppida
munita, quæ priùs contingere non potuit, machinis & bombardis
debelleret, cum magno labore, & multis impenſis, quicquid inſtru-
mentorum, & machinarum habere potuit, ad ſe fecit adduci, bombardas
videlicet & numero multas & ſatis ingentes.

**Palatini-
ſes præoc-
cupant
Rhenum,
ne Haſſij
reditus pa-
teat.** Venit internuntius ad Stauroneſum (ubi tunc eramus) qui certiffi-
mâ exploratione præmiſſâ nuntiabat, Landtgravius in via conſtitutum
cum exercitu ſuorum magno, habentem bombardas & machinas bellicas
multas, & apparatus terribilem, illiùque eſſe propoſiti, quòd copias
Rheni iterum apud Moguntiam transmiſſo in terras Palatini velit redu-
cere, & munitiones per Gavium omnes violenter expugnare. Jam enim
non parvam machinarum partem per Franckfurdianos, & Mogani pon-
tem ad Ruſelsheim caſtellum ſuum traduci fecerat. Audientes hæc, qui
erant in Creutzenach Palatinarum partium defenſores, contractis ſine
mora copijs, in manu valida tranſierunt verſus Moguntiam, & villam
Weiſſenavv ſimul & montem S. Viſtoris præoccuparunt, Landtgravius
interdicturi comitum: non enim alio Rhenum tranſire potuit loco,
quàm ibidem propter pondus machinarum, quas per Mogunum tradu-
cere ad caſtellum in oppoſito Moguntia villam non potuit. Diſplicuit
Moguntinenſibus non mediocriter, quòd montem S. Viſtoris & villam
ſubjectam præoccuparent Palatinenſes, quamvis nihil in contrarium
præter indignationem vacuum nervis poſſent apponere. Landtgravius
autem cùm didiciſſet, quòd Stauroneſij montem præoccupâſſent & va-
dum, ſubſtitit, & procedere ulterius diſſimulavit. Miſit tamen pedires
quosdam ad tentandum, ſi navigio Rhenum tranſire quoquo modo po-
uiſſent illaſi. Qui cùm veniſſent ad vadum, & jam naves intraſſent, cæ-
piſſentque

piſſentque alteram remigare in partem, bombardas ordinatas in eos ſolverunt igne Palatinenſes, & retrocedere compulerunt. Retraxis itaque pedem Landgravius, & propoſitum revocavit.

Quinſ die menſis Auguſti, anno prænotato, Palatinenſes venerunt in magna multitudine ad montem S. Victoris, & manſerunt in eo ſex diebus non ſine damno & incommodo Clericorum, qui prius ad Civitatem omnes confugerant adventu eorum perterriti. Nec prius inde volebant recedere, quàm Cañonici Moguntinenſes una cum civibus & Archiepiſcopi locum tenentibus promitterent, ac litteris cautionibusque neceſſarijs firmarent, quòd Landgravio tranſitum deinceps ultra Rhenum nullatenus eſſent conceſſuri. His promiſſionibus cum ſufficiente cautela ſulceptis Palatinenſes 12. die menſis Auguſti ad ſua redierunt.

Cernens autem Landgravius, quòd per Moguntinos tranſitum habere non poſſet, aliud in Palatinum deſtructionis non parvæ medium adinvenit. Eſt oppidulum cum adjacente in monticulo Caſtro nomine Cuba in deſcenſu Rheni ad dexteram, parùm diſtans ab oppido Bacherach, facis pingue habens telonium, quod utrumque Juris & dominij eſt Comitum Palatini. Exiſtimans verò Landgravius rebus ſuis optimum fore profeſtum, ſi hoc oppidum unà cum telonio poſſet acquirere, contractum prius illuc admovit exercitum. & decimo octavo die menſis Auguſti Caſtra in monte contra oppidum locavit, ab eadem videlicet parte fluminis quali ex oppoſito Bacherach. Non enim potuit exercitum propius locare, propterea quòd oppidum naturali ſitu munitum non ſit *acceſſibile multitudini*, habens ab Oriente præruptos, & altiſſimos montes, à meridie verò flumen Rheni ab utraque parte *montibus concluſum*. Mons verò, in quo caſtra Landgravius poſuerat inter orientem & meridiem, ſic manet diſpoſitus, quòd obſeſſores in arcem, & in oppidum cùm volebant, poterant habere proſpectum, ſi paululum ad ejus cacumen propius acceſſiſſent. Bombardarum tamen jacula haud facile in oppidum trajicere poterant propter altitudinem montis, à cujus ſi parùm deſcendiſſent cacumine, facilius ab his, qui vel in arce fuerant vel in oppido, lædi machinis potuiſſent, quàm ledere. pro eo quòd bombardarum jacula certius diriguntur aliquantulum elevata, quàm omnino in baſium depreſſa. Unde plures Haſſiorum, qui cum bombardis à montis cacumine aliquando deſcenderant, Cubanorum jaculis perierunt, cùm ipſi nullum aut rarum ex ipſis poſſent attingere, lapidibus projectis in Rhenum cadentibus. Duravit iſta Cubana obſidio 39. diebus, in quibus Landgravius arcem, & oppidum continuis penè machinarum iſtibus pullavit. Et licet partem turris & muri de caſtello tandem vi bombardarum dejecerit, arcem tamen propter inacceſſum montis non potuit invadere, his qui fuerant intus viriliter obſiſtentibus. Erant in Cuba quingenti & mille pugnatores, qui Haſſiorum inſultibus fortiter reluctantes multos eorum ad legendas vuas, quæ jam carperant matureſcere, in vineta deſcendentes, bombardarum jaculis occiderunt.

Vigeſimo octavo die menſis Auguſti, Joannes de Landſchad Comitum Palatini ductor exercitus à Stauroneſo cum 300. equitibus & populo terræ in multitudine magna exiens in auxilium Cubanorum contra Haſſios venit ad Bacherach, & poſterâ die caſtra metatus eſt in monte juxta

Promittunt
Moguntini
Palatinen-
ſibus repe-
lere Haſſios.

Cuba oppi-
dulum Pa-
latini obſi-
detur à
Landgra-
vio Haſſia.

Caſtra Haſ-
ſiorum in
monte lo-
cata non
attinge-
bant oppi-
dum.

Caſtra Pala-
tina in op-
poſito Haſ-
ſiorum in-
termedio
Rheno po-
ſita.

l i i i 3

oppidum

oppidum jam dictum directè in oppoſito papilionum Lantgravij, erâque inter duos exercitus iſtos grande ſatis intervallum ſimul, & præterfluens Rhenus, & nihilominus bombardarum ſe jaculis mutuò impetebant. Audiebatur ſtrepitus machinarum utriuſque partis in alterutrum fulminantium apud Scauroneſum in arce, cùm tamen non ſit minus quatuor milliarium noſtrorum diſtantia. Partem verò copiarum præſatus Capitaneus noctu miſit in Cubam, quod in die non ſatis tutò fieri potuit propter Haſſiorum proſpectum. qui lapides instrumentis de monte projiciebant in Rhenum, nemo enim poterat in die navigio vel terrâ intrare, vel exire Cubam, quem Haſſiorum in montis cacumine bombitonantes non viderent. In nocte autem liberum Cubani habebant acceſſum & re- ceſſum, cùm eos Haſſijneque videre poſſent, neque fulminibus impedire, aut lædere, vel impetere bombardarum.

Ingenio vario multa tentavit in ea obſidione Landtgravius, & pecuniam pro varijs machinis, & instrumentis bellicis profudit ingenrem. Vafa implevit pice, ſulphure ſimul & alijs rebus ardentibus multa, quæ de ſummitate montis, qui Cubæ ſupereminet, emittens in oppidum volubili curſu ardentia præcipitavit. Sed omnia fruſtra, omnia caſſo labore conſumpſit, & non parvum rerum ſuarum diſpendium recepit; nam omnia penè vafa bellica ſive bombardæ in caſtris ad uſum habitæ, quam primum ſemel, aut bis officio ſervierunt ſuo, rumpebantur. Quæ utrum fortuito caſu ſeu maleficij alicujus interpoſitione contigerint, ignoramus. licet in Cuba unus fuerit ex Straticis, quem novimus gloriantem, quaſi arte quâdam occultiſſimâ (ne dicam vaniſſimâ) ipſe cunctas noverit confringere bom- bardas, etiam non præſens, modo videat, vel à longè, vel audiat ſtrepitum facientes.

Quarto die menſis Septembris anno prænotato, cùm propter montis altitudinem, in quem Landtgravius caſtra poſuerat, machinarum præ- ſecti non prævalerent jaculis attingere caſtellum, & multo minus oppi- dum, quod erat inferius, ſed major pars globorum in altum evadens ni- mium caderet in Rhenum, factis nocte ſolâris bombardas majores, quas capitales atque Carthunas appellant, per declivum montis ſubmiſere catenis arbitantes locum ad opus machinarum ſe reperiſſe magis ido- neum & aptiorem. Mane autem cernentes Cubani Haſſios in declivo montis cum machinis laborantes, conſectim è caſtro ſimul & oppido tam fortiter & ſine intermiſſione jacula in eos direxerunt, quòd neceſſitate compulſi relictis in loco bombardis ſine uſu, ad quas nec Haſſij poterant acceſſum habere in die, nec Palatinenſes alternis inter ſe jaculis prohibiti. Sed neque in nocte licuit Haſſijs vel cuſtodire illas, vel ſuſum retrahere, tum quòd Cubani etiam in tenebris certum jam in eos ſcopum noverant, tum verò quòd magnitudo ponderis retractum non permiſit. Poſtremò tamen machinæ in manus Cubanorum devenerunt. Exeuntes enim nocte quâdam viri audaces cum ſilencio de oppido, non ſentientibus Haſſijs, bombardas facili conatu per deſcenſum montis traxerunt ad litus Rheni, & ulterius in Cubam, quos etiamſi Hoſtes vidiffent, prohibere tamen minimè potuiſſent. Nocte diem 4. menſis Septembris ſequentis circa undecimam poſt meridiem horam ortum eſt in oppido Cuba ca- ſuale incendium per negligentiam unius hominis, qui pulverem in cenſo- rium

Ingenio
vario mul-
ta tentavit
contra Cu-
banos
Landtgra-
vius.

Cubani
bombardas
quâdam
ab Haſſijs
præcipiant.

Locus ca-
ſtrorum
Landtgra-
vii non erat
expugna-
tionis con-
veniens.

rium malè custodivìt ab igne, in quo viri undecim miserabili morte perierunt, ex Stauronefoliis destinati, qui dormientes in superioribus domicilij prius, quàm evigilarent, ab igne fuerant preoccupati, domos viginti flamma consumpsit cunctis metu hostium confluentium ad muros.

Sextâ die mensis Septembris Ludovicus Philippi Comitis Palatini Primogenitus cum quinquaginta equitibus & sexcentis pedibus ab Heidelberg ad Stauronefium, quæ & Creuzenach, oppidum, sequenti die processit ad Bacherach in auxilium Cubanorum, qui annum tunc agebat ætatis suæ sextum supra viciesimum, Princeps animo & viribus constans, pauci sermonis, sed verax & stabilis. Eâdem quoque die venit ad Landgraviū obfidentem Cubanos in castra Henricus Brunnfuicensium Dux, secum habens Comitem de Lippe Weisfallum cum duobus pugnatorum millibus, bombardas adducens & machinas belli varias.

Ludovicus
Dux pri-
mogenitus
Palatini
arripit in
subsidiū
Cubana-
rum.

Anno Domini supra notato, 25. die mensis Septembris, considerans Landgravius post multos labores & gravissimas impensas, quòd Cubam obtinere non posset, posteaquam novem & triginta diebus eam obsideret, majoraque accepisset ab hostibus damna, quàm inculerit, mane solutâ obsidione recessit. Multa enim suâ sponte (ut ita dixerim) in ea obsidione suscepit incommoda tam in fractis penè omnibus bombardis, quàm in varijs machinis frustra compositis. Globos bombardarum ferreos non concavos, sed solidos plures quàm sexcentos adversum Cubanos inutiliter projectos amisit, quorum major pars in Rhenum cadens submersa fuit. Et sic finis Hassiorum belli contra Palatinum Comitem exiit, in quo uterque non parum detrimenti accepit, quanquam congressi ad pugnam non fuerint. Tertiò enim Landgravius à facie Palatini declinavit exercitus. Primò videlicet apud Bensheim. Secundò prope Alzen. Tertiò juxta Genzingen, quòd idèò forsitan fecit, quia tunc secum non habuit machinas bombardarum.

Cubans ob-
sidio solvi-
tur per
Landgra-
vium die
trigesimâ
nonâ.

Eodem anno Philippus Comes Palatinus in Monasterium Limpurgense nostrî Ordinis Spirensis Diocesis præsidium 400. virorum locavit contra Emichonem Comitem de Liningen, qui dudum, ut supra dictum est, Landgraviō confederatus adversus Principem animos gesserat hostiles. Erat nihilominus inter Macarium dicti Cœnobij Abbatem, & memoratum Comitem vasallum ejus juratum gravissima quædam dissensio pro quibusdam in Dureckheim Jurisdictionibus, & alijs in nemoribus & aquarum decursibus bonis temporalibus, quæ causam præstitisse videbantur, ut præsidio Monasterium contra insolentiam hostis muniretur, quanquam id nec postulante, nec volente factum sit Abbate, qui tunc apud Spiram febribus graviter æstuabat infirmus, in Cœnobio existentes Conventu cum Priore non sine inopia victualium, quia carnibus non vesciebantur.

In Mona-
sterium
Limpur-
gense Pala-
tinus locat
præsidium.

Vigesimo tertio die mensis Julij, præsidium intravit Monasterium, & mansit in eo diebus 39. non sine gravi læsione & jactura utriusque status monastici. Interea præcipiente Macario Abbate, Libri, Calices, ornamenta Ecclesiæ, privilegia & Glenodia Monasterij successivè ad Spiram sunt deportata. Remanserant autem plura domus utensilia, lecti, thernia, vasa coquinæ, tabulæ sive imagines in Ecclesiâ, & alia sine certo numero Monacho;

Res Mona-
sterij per
Abbatem
& Priorem
transferuntur
in Spi-
ram.

Monachorum inſtrumenta, quæ cùm F. Gerhardus Baldevvini de Oedmersheim tunc loci Prior (qui nunc mecum eſt apud S. Jacobum prope Herbipolim) in Spiram transferre diſponeret, Fridericus de Spanheim præſidij Capitaneus reſtitit, aſſerens non expedire hanc Monaſterij translationem, propterea quòd ruſticis in vicino manentibus cunctis timiditatem ſimul & fugam incuteret. Ceſſit neceſſitate Prior imperanti, & contra voluntatem in Monaſterio dimiſit omnia & amiſit. Vigefimo nono die menſis Auguſti decollatione S. Joannis Baptiſtæ ſolemni, Fratres divinum ex more celebrârunt officiũ, & in medio tumultu armorum, quantum licuit, ſuum canonem Prioris directione cuſtodierunt. Erat enim Gerhardus Regularis diſciplinæ ſtudioſus amator, qui à teneris unguiculis in Cœnobio Lacenſi optimè inſtitutus, Abbate Macario poſtulanſe, Simone quoque de Petra in Lacu Paſtore conſenſiente, ac me ut viſitatore utriuſque loci procurante, de memorato Cœnobio ante quinquennium tranſlatus in Limpurg, ibique ſecundum Ordinis noſtri conſuetudinem ſub obedientia ſtabilitus & Prior conſtitutus, quantum in ipſo fuit, regularis diſciplinæ obſervantiam in ſe & in Fratribus integerrimè cuſtodivit.

Interea verò, quòd præſidium Comitum Palatini Limpurgienſi manebat in Monaſterio, incolæ villæ Dureckheim viri omnes ad vicinum caſtellum Comitum Emichonis de Liningen Duroburgum nomine non minus hoſtium metu, quàm arcis ipſius deſenſandæ gratiâ declinarunt. Hi autem qui erant in monte Limpurg nomine Comitum Palatini, ne tempus in ocio viderentur conſumere, ſæpius excuſſione factâ hoſtium pecora, & quicquid invenire poterant, rapientes abduxerunt, in Dureckheim oppido maximè rapinas exercentes, ſicque ut ferunt, incendendi Monaſterij cauſam, quemadmodum accuſantur ab æmulis, non minimam dicuntur præſtitiffe.

Vigefimo nono die Auguſti circa horam undecimam in nocte, Fridericus de Harmsheim Capitaneus Palatini juſſu ipſius Principis amovit de Monaſterio Limpurgienſi præſidium ſuum, & in alia loca, ut ſibi mandatum fuerat, traduxit. Latuit omnes Fratres præter Cellerarium Palatinenſium de monte reſeſſus, attamen eos, qui erant in Duroburgo, latere non potuit, qui ſuos exploratores ubique in nemore & itineribus acutiſſimè habebant diſpoſitos. Poſt reſeſſum præſidij ſuſcitavit Oeconomus Priorum & Fratres, dixitque omnes à loco diſceſſiſſe cuſtodes, & ſicut audivit, aliud metuendum eis fore prædixit.

His Prior & Fratres recognitis, & multis alijs comminationibus hoſtium in proximo commanentium territi, unanimi vocatione ſtatuērunt loco fore cedendum, animas cupientes ſuas à periculo ſalvare potius, quàm perire. Convenientes igitur in chorum nocte mediâ, omnes Matutinale juxta morem perſolverunt officiũ, deinde unusquiſque prout potuit, arreptâ ſarcinulâ ſuâ, flexiſque in gradibus Preſbyterij genibus orationem itinerantium, ut Regula jubet ſanctiſſimi P. N. Benedicte, cum timore dixerunt, valedicentēque non ſine lachrimis templo circa tertiam poſt medium noctis horam Monaſterio exierunt, & conjunctim ad Spiram, ubi tunc ſicut diximus Abbas jacebat infirmus, profeſſi ſunt. Erant autem numero Monachi & Converſi ſedecim, qui non ex levitate reliquere

Rapinas de
Monaſterio
exercebant
Palatinen-
ſes.

Præſidium
exercitus
Palatini
reſeſſi à
Cœnobio
Limpurg.

Prior &
Monachi
omnes de
Cœnobio
Limpurg
reſeſſerunt.

reliquerunt Monasterium, sed hostium metu, quorum furor juramento, ut ferunt, se constringerant, Monasterium cum habitatoribus, si qui reparentur, incensurum, quod facti crudelitas etiam ostendit.

Igitur penultimâ die mensis Augusti, post recessum Palatini præsidij, & Monachorum de Cœnobio discessum sicut diximus ad Spiram, exeuntes manè de Duroburgo Comitibus de Liningen supradicto castello, quod est in proximo, Stratiotæ simul & rustici Durckheimenses nonnulli Monasterium Limpurg armati & pleni furore intrarunt, rapientes & deportantes omnia, quæ invenerunt cum bona mora, nullo penitus resistente. Enim verò sicut diximus, multa remanserunt in loco, quæ præ temporis angustia Fratres non poterant Spiram deferre, præsertim contra prohibitionem eorum, qui Monasterium occuparant. Vini enim plaustra invenerunt 5 aut 6. Frumenta quoque nonnulla, Calicem unum, Ornamenta Ecclesiæ, libros nonnullos in Bibliotheca dimissos, lectisternia & utensilia domus, coquinæ simul & cellerariæ plura, quæ omnia rapuerunt.

Monasterium Limpurg à Duroburgis invasum spoliatur.

Anno igitur Dominicæ Nativitatis prænotato, die mensis Augusti penultimâ, filij Belial & iniquitatis ministri ex Duroburgo turmatim procedentes, Limpurg Monasterium hominibus vacuum intraverunt, spoliaverunt, incenderunt, & domicilia Monachorum cuncta unâ cum Ecclesiâ pulcherrimâ, & amplissima cremantes igne in cinerem redegerunt. Fuit autem Ecclesiâ valdè insignis, à Conrado Imperatore quondam II. circa annum Dominicæ Nativitatis tricesimum supra millesimum constructa, & in honorem vivificæ Crucis Domini nostri Jesu Christi, ejusque castissimæ Genitricis semper Incautæ Virginis Mariæ memoriam consecrata, & pro sustentatione Monachorum sub norma divi P.N. Benedicti Deo servientium copiosè dotata, multisque decorata privilegijs, & ornata libertatibus.

Monasterium Limpurg spoliatum incensum comburitur.

Erat sanè templum Dei pretiosum, quo majus in ordine nostro videri nullum. Cujus latera duo intrinsecus intra Ecclesiæ corpus & absides viginti erant subnixæ columnis ex solido lapide præcisæ, quarum unaquæque in altitudine pedes habebat 20. in circumferentiâ verò spissitudinis pedes ferme 12. stabantque singulæ super bases singulas artificiosâ pulchritudine formatas: habentes in summitate singula capitella non parvæ nec separatæ magnitudinis, super quibus arcuati parietes in altum sustentabantur. Longitudo hujus Ecclesiæ pedes continebat 350. Latitudo verò 140. Capellæ fuerunt in ea quatuor: Altaria viginti: Turres habebat in fine versus Orientem 3. in quibus compari 6. numero pendebant: quarum duæ majores non parvæ fuerunt æstimationis & pretij. In Ecclesiâ quoque stabant imagines Sanctorum ex ligno sculptæ in altaribus, & tabulæ depictæ plures atque pulcherrimæ, & alia non pauca in Dei ministerium deputata, quæ omnia per incendiarios illos, aut deposita sunt, aut in cinerem redacta, campanæ omnes incendij magnitudine perierunt. Columnæ quoque ruptæ sunt, nihil integrum, nihil non destructum in toto Cœnobio remansit. Fugientibus de Monasterio cunctis, senex quidam grandævus nomine Joannes artificio scriniator præbendatus amore Dei impotens fugere in loco solus remansit. Is cum diaboli ministros ex

Ecclesiâ Limpurgensis Monasterij fultorem pulcherrimam.

K k k k

Duroburgo

Duroburgo cerneret advenire, in Ecclesiam declinavit: quâ per illos incensâ, & ipse flammâ consumptus est.

Duodecim
diebus &
noctibus
continue
durabat in-
cendium.

Per 12. dies & noctes continuè duravit incendium, ministris impietaris quotidie sine alicujus hominis prohibitione & metu de Duroburgo excurrentibus, & nequid remaneret integrum in Ecclesia, & Monasterio toto, ignem renovantibus. Tam vehemens incendium exstitit, quod non tantum omnia structurarum ligna consumpsit, sed etiam muros lapides & solidissimas columnas pro majori parte destruxit. Major etiam Turris Ecclesiæ ardoris vehementiâ in terram corruit. Denique priusquam incenderetur Ecclesia, satellites diaboli omnia perfregerunt altaria, sigillis manu sacrilegâ ruptis, & Divorum reliquias quò voluerunt, deportarunt. Quod utrum pro honore & reverentia Sanctorum fecerint, aut sicut raptorum consuetudo est, pecuniam se reperturos speraverint, nobis manet incertum.

Sepulchra
mortuorum
aperuerunt
ejecit ea
davidibus.

Dux fuerunt absides ab utraque parte seu latere Chori, quibus in modum Crucis more veterum constabat Ecclesia, in quarum sinistra fuit sepultura loci Abbatum, in dextera verò Comitum de Liningen, quorum Cadavera sub elevatis à terra lapidibus pausabant concavatis interius atque muratis. Nescio quæ moverit sacrilegos causâ, quia hæc ipsa mortuorum sepulchra temerantes aperuerunt, & inter alia corpus Emichonis Comitris, qui Pater fuit hujus Emichonis, integrum extraxerunt, quod filius postea translatus ad Dureckheim in Ecclesiâ parochiali fecit tumulari. Sacramentum Dominici Corporis imminente jam Ecclesiæ incendio Paulus Pastor in Dureckheim, non ultimus in Concilio malignantium, suam deportaverat ad Ecclesiam. Satis hinc constat manifestè, quod operarij iniquitatis Ecclesiam animo deliberato unâ cum Monasterio staterant concremare, quippe qui priusquam ignem supponerent, Sacramentum deportari fecerunt. Altaria violârunt, Sanctorum reliquias pollutis manibus extraxerunt, sepulchra Comitum aperuerunt. Cadavera ejecerunt, res sacras cum tabulis & ornamentis deportârunt, ignemque in multis locis Ecclesiæ supposuerunt. Hic finis & consummatio tam insignis Monasterij, quod à prima sui fundatione steterat annis quadringentis sexaginta quatuor, & nunc hodiè jacet incensum, destructum & penitus desolatum annum ferè in decimum, necdum restitui ceptum. Quando, quo tempore, quo medio, quibus impensis, & per quos homines restitui debeat, aut possit, soli Deo est cognitum, qui solus omnia novit & potest. Enimverò quantum ego intelligere possum, qui Monasterium cum staret, optimè novi, si adessent florenorum sexaginta millia, non sufficerent, ut restaurari posset in eam conditionem, in qua viguit priusquam ab impijs hominibus incenderetur.

Palatinus
Comes
simul &
semel à
quatuor
locis impu-
gnatus.

Omnia quæ scripsimus, annua sub serie prænotata mala, in ea concertatione regni & principum Germaniæ adversus Philippum Comitem Palatinum facta sunt, quæ mensibus fermè 5. duravit, quatuor videlicet per inæquales exercitus, quorum primum in Bavaria duxit Maximilianus Rex & certi cum eo Principes. Secundum in Suevia præcessit Udalricus Dux Wirtenbergenium: & ambo fatis nocuere Palatinatui. Tertius verò parvus & minimum nocens fuit exercitus Ducis Alexandri. Quartus autem crudelis & nimis hostilis incendio & rapinâ plus nocuit multis, qui
sub

sub manibus Wilhelmi Landgravij Hassiorum ducebatur. Hos quatuor impugnantium exercitus quia descripsimus, nunc pacem requiramus.

His ergo quæ memoravimus, & multis alijs in perturbatione tumultuosè peractis, eandem circa festum S. Archangeli Michaelis Maximilianus Rex pacem cunctis indixit communem, præcepitque jam deinceps à bello cessandum. Et ne cuiquam videretur subtraxisse patrocinium Juris, Convenit Principibus statui in mense Julio sequentis anni apud Coloniam celebrandum, in quo si quis aliquid haberet justæ querelæ adversus alium, communi Procerum judicio definiretur: interea mandavit ab omni tumultu quiescendum.

Anno prænotato, 20. die mensis Augusti, obiit Rupertus Comes Palatinus Bavaricæ Dux Philippi Palatini Principis Electoris tertio generis filius & gener Ducis Georgij Divitis avunculi sui, bello adversum se adhuc durante, anno ætatis suæ xxiii. filium relinquens, & filiam cum uxore viduâ, Ducis Georgij quondam filia, quæ & ipsa post dies paucos moriens sæcura est.

Eodem ferè tempore mortuus est etiam Ludovicus de Helmstade Episcopus Spirensis anno Pontificatus sui xxvii. non completo, cujus corpus Spiræ in Ecclesia majore sepelitur. Vir maturus integer & semper honestissimæ conversationis, de quo nihil turpitudinis, aut lasciviæ auditum est unquam. Sub hoc Pontifice Klingenstein, Odenheim, & Sunshelm Monasteria Ordinis S. Benedicti, Abbatibus cum Monachis apostatantibus, in sæculares Ecclesias Clericorum translata sunt.

Huic electione Canonicorum in Episcopatu successit Philippus de Rosenber majoris Ecclesiæ Cantor, & præfuit annis ferè 9. podagrâ, sciaticâ & continuis infirmitate laborans. Hic transtulit collegium Canonicorum ex Monachis novum de Odenheim, in oppidum Bruchsal cum omnibus rebus privilegijs & prementibus suis.

M D V.

Anno Joannis Abbatis Hirsaugiensis secundo, Indictione Romano-rum viii. circa medium quadragesimæ, Philippus Comes Palatinus ad se Budoras convocat vir prælatos, Comites, nobiles, & communitates Principatus sui, quibus in aula majori comparentibus, plura cum eis tractavit super conditionibus Pacis reformandæ inter ipsum & Regnum cæterosque Principes, quorum fecimus memoriam.

Eodem anno mortuus est Bertholdus ex Comitibus de Hennenberg Archiepiscopus Moguntinus, anno Pontificatus sui xxi. & in Metropolitana Ecclesia Moguntina cum patribus suis antecessoribus sepelitur: qui fuit in Principatu suo vir magnæ autoritatis & providentiæ, ingenio subtilis & promptus eloquio, experientiæ multæ, patientissimisque laborum. Ecclesiam Moguntinam, quam tunc alieno gravatam reperit, ut plurimum ex oneribus debitorum tempore sui regiminis liberavit. Verum in his Clerum & Claustrales inconfuetis subventionibus multoties gravavit.

Post hunc Jacobus de Liebenstein, Patria Suevus, majoris Ecclesiæ Decanus, in Archiepiscopum electus præfuit annis ferè quatuor, homo bonæ conditionis, vitæ & moribus integer, qui morbo calculi & vesicæ laborans quasi continuè, non ita rebus Ecclesiæ suæ præesse valuit, quemadmodum ratio temporum postulare videbatur.

K k k k

Anno

Maximilianus Rex à persecutione Palatini revocat Principes.

Rupertus Palatinus Bavaricæ Dux cum uxore sua moritur.

Philippus hic Episcopus Spirensis annis 9.

Philippus Comes Palatinus Heli-delbergam convocat Prælatos.

Jacobus hic Archiepiscopus Moguntinus annis iv.

Anno prænotato in principio menſis Julij, convenerunt ad Regem. Maximilianum in Coloniam multi Principes Regni, quemadmodum antè fuerant juſſi, inter quos iſti fuerunt præcipui, Hermannus Archiepiſcopus Colonienſis, Jacobus Archiepiſcopus Trevirenſis, Laurentius Epifcopus Herbipolenſis Duxque Francorum, Georgius Epifcopus Bambergienſis, Conradus Epifcopus Monaſterienſis, Chriſtophorus Epifcopus Kienſenſis, Petrus Epifcopus Targeſtinus, Chriſtophorus Epifcopus Lambacenſis, Matthæus Epifcopus Gurconſis, Philippus Comes Palatinus Rheni Princeps Elector, Fridericus Dux Saxoniz Princeps Elector, Joachim Marchio Brandenburgienſis Princeps Elector, Fridericus Marchio Brunſwicenſis, Ericus Dux Brunſwicenſis, Henricus Dux Lauenburgenſis, Wilhelmus Dux Juliacenſis & Montenſis, Henricus Dux de Magdeburgo, Ludovicus Palatinus Philippi primogenitus, Adolphus Comes de Naſſavv, Fridericus Comes de Zolra, Philippus Comes de Waldegg, Wilhelmus Landgravius Haſſiz, Emicho Comes de Liningen, Joannes Comes de Holſtein, Reinhardus Comes de Reineck, Sigifmundus Comes de Lupfen, Felix Comes de Werdenberg, & plures alij, quorum nomina memoriæ non occurrunt, Comites, Barones, milites & nobiles adfuerunt.

In eo conventu Principum Maximilianus Rex inter diſcordantes Duces pacem reformavit, & conditiones pacis in medium propoſuit, quas ſervari & cuſtodiri ab omnibus inviolabiliter ſub pena criminis læſæ Majeſtatis partibus mandavit. Summa conditionum in eo fixæ ſententiam, ut qui tempore guerrarum plura perdidit, careret amiſſis, & qui multa fuerat lucratus, non compelleretur, ſaltem in foro contentioſo, ad reſtitutionem. Quod ita res fuerit, acta demonſtrant conſequentia, quoniam uſque in præſentem diem ablatorum Palatino parum, aut nihil intelleximus reſtitutum.

In eodem Conventu Principum Macarius Abbas exulſi Monaſterij Limburgenſis coram Maximiliano Rege querelam detulit contra Emichonem Comitem de Liningen, accuſans eum & proclamans, ut auctorem incendiij, ſimul & ſpoliatorem memorati Cœnobij fui. Verùm Rex alijs negotijs Regni plurimum occupatus Jacobo Archiepiſcopo Moguntino cauſam per litteras commiſſit abſenti: inter alia præcipiens, ut poſt cauſæ cognitionem tentaret inter partes pro concordia, quod ſi eas concordare non poſſet, negotium cum actis remitteret.

Aſſumpſit commiſſionem Pontifex, & partibus citatis ad inquiſicionem proceſſit. Accuſabat Comitem Abbas ſuper incendio Monaſterij reum. Negabat Comes ſua voluntate aut ſcientiâ eſſe commiſſum, dicens, ſe illo tempore apud Greiffenberg caſtellum laboraſſe febribus, & procul à Limpurg fuiſſe abſentem. Abbas verò pollicebatur, ſe probaturum, quod miniſtri & ſervi Comitis de caſtello ejus Duroburgo turmatim exierint, Monaſterium intraverint, ſpoliaverint, incenderint, caſtello prædam inuulerint, atque per dies 12. quotidie ad montem redierint, & quod non ardebat, iterum bona cum deliberatione igne ſuppoſito concremaverint. Reſpondit Comes, quod nihil eorum, quæ Abbas dixerat, factum ſit de ſuo vel ſcio vel conſenſu, ſed ſi noverit incendiarios Monaſterij fui, conveniat illos, & jure ad reſtitutionem compellat, quamquam

Conventus
ſic Regis &
Principum
magnus in
urbe Colo-
nia.

Regis Man-
dato pax &
concordia
inducitur
principi-
bus.

Abbas
Limbur-
genſis accu-
ſat Emicho-
nem Comi-
tem ſuper
incendio.

Archiepiſc-
opus Mogun-
tino
cognitio
cauſæ à Re-
ge commiſ-
ſitur.

quam & illos excusare nitebatur, dicens, quòd speluncam incenderint latronum, & non Monasterium, utpote in quo Palatinienses ad versarij & rebelles totius Regni mansionem habuerint, de qua rapinas & incendia pauperum in circuitu fecerint, mulieres & virgines introduxerint, vim eis contra omnem honestatem Christianam intulerint, aliàque plura commiserint mala, quæ fieri non solcant ex Cœnobijs Monachorum, sed ex castellis & speluncis latronum. Non dubium se fore dicebat, si Monasterium reperissent, ut Monasterium honorassent, & nec spoliassent illud, nec incendissent. Duravit inter Abbatem & Comitem ista coram Archiepiscopo contentio per triennium, quousque tandem morte sublato Abbate Macario Wernerus in Abbatia successit, qui cum sit homo quietis amator & pacis, actionem causæ intermisit usque in præsentem diem.

Mors Abbatis Macarii finem imposuit contentioni.

Macarius autem post incensum Monasterium cupiens locum habere, in quo manere posset cum Fratribus suis, Ecclesiam parochialem in oppido Wachenheim à Præposito & Conventu Luterensibus obtinuit, apud quam Cœnobium ædificare novum de consensu Palatini Comitis animo cogitavit. Mansit ergo cum quatuor Monachis apud eandem Ecclesiam in domo presbyteri, cæteris ad diversa loca hinc inde transpositis: ubi & hodie manet Abbas Wernerus cum paucis, qui Monasterium non ibi, sed in priori loco restaurare proponit.

Anno quoque prænotato, 29. die mensis Julij, Maximilianus Rex Germanorum cum Principibus multis ex his, quos apud Coloniam convenisse diximus, navigio descendit in Geldriam, Brabantinis, qui ejus jussu Arnheim oppidum Ducis Geldriæ obsidebant, laurus auxilium. Cùmque pervenisset ad locum destinatum, in multitudine pugnatorum gravi Arnheim sub certis conditionibus per deditionem obtinuit, & oppidanis neque in corporibus, neque in rebus damnum aliquod inferri permisit. Ducem etiam intervenit Principum orantem pactis & nonnullis interpositis conditionibus ad gratiam recepit, qui tamen in promissa fide diu non permansit.

Rex Maximilianus cum principibus descendit in Geldriam.

Vigesimo octavo die mensis Julij, Maximilianus Rex cum iisdem Principibus Comitibus atque Nobilibus eo, quo exiverant ordine, Coloniam ingressi sunt, & epulis penè tota nocte vacaverunt. Omnes denique per Civitatem campanæ sequenti die in signum triumphi & gaudij quòd pax esset data Geldrensis, pulsabantur.

Durante Principum Conventu, Canonicus quidam Ecclesiæ Coloniensis, Hermannus Archiepiscopo multum familiaris & dilectus, cùm quadam die apud eum cenasset in Curia ejus, & jam noctis sub umbra comitantibus servis duobus redire pararet ad domum, in publica urbis strata per quosdam sicarios præordinatos occisus est. Fuerunt eo tempore graves inter memoratum Archiepiscopum & Cives discordiæ, quæ tamen sequenti anno fuerunt extinctæ, quarum occasione multi Senatum urbis habebant suspectum, quòd subordinatione ipsius hoc homicidium fuerat perpetratum. Quem post octennium excusabimus, cùm scelus dicemus auctores.

Canonicus quidam Coloniensis in platea infidens occiditur.

Anno item prænotato, Maximilianus Rex Germaniæ contractis undique copijs pugnatorum expeditionem movit in Ungariam, suo Regnum dominio subiecturus. Verùm intervenientibus Episcopis & Principibus

Maximilianus Rex movit in Ungariam.

Kkk 3

moribus

moribus Regni, pacem dedit Ungariſub conditionibus certis, & cum populo ſalvo in propria reverſus eſt.

Eodem anno Cometem Budoriſ vidimus crinitum inter Occidentem, & Septentrionem paucis diebus apparentem, cuius aſpectus terruit intuentes. Cui ſimilis etiam anno ſequenti apparuit, qui & ipſe duravit paucis diebus. Quos non diu poſt mors quorundam Germaniæ Principum ſubſecuta eſt.

MDVI.

Rüdingen
oppidum
incendio
crematum.

Anno Joannis Abbatis tertio, Indiſione Romanorum ix. 20. die menſis Januarij, quæ fuit ſolemnitate SS. Martyrum Fabiani & Sebaſtiani feſtiva, Regale oppidum Rüdingen igne caſuali ſuccenſum ardebat, in quo pluſquam 20. habitationes incolarum vorax flamma conſumpſit. Sed Udalrico Duce Wirtenbergenſium auxiliante, qui gratis ligna civibus donavit, omnes domus combuſtæ brevi in melius reſtructæ ſunt & reſtitutæ.

Capitulum
Ordinis
ſin Provin-
ciali in Au-
guſta cele-
bratur.

Eodem anno, Dominica 111. poſt Paſcha, quæ fuit 3. dies menſis Maij, Auguſtæ celebratum eſt triceſimum ſecundum Ordinis noſtri Provinciale Capitulum apud S. Udalricum, in quo præſederunt Joannes Rheinharz-Bronnenſis, Volpertus Hirsfeldenſis, Conradus S. Stephani Herbipolenſis, & Martinus in Wiblingen Monaſteriorum Ordinis S. Benediſti Abbares. Et nota, quod celebratio huius capituli ante biennium fieri debuiffet, quemadmodum in Fulda fuerat conſtitutum, ſed bella Principum impediverunt.

Conſilius
inter Caſ-
ſimur
Marchio-
nem &
Nurenber-
genſes.

Anno prænotato, cum ex Regali oppido Nürenberg nonnulli cives animis ferventiores ad villam quandam non procul diſtante in die univerſaria Dedicationis Eccleſiæ recreationis cauſa exiviſſent, irruit in eos ſubito Caſimirus Marchio Brandenburgenſis, quem ad menſam oppi- peratam verbis quibuſdam contumelioſis dicebantur invitâſſe, cum tribus, ut ſerunt, pugnatorum millibus, & plures eorum occidit, cæteris in urbem recurrentibus. Alij dicunt, utriuſque partis numerum virorum ſimul computando tria pugnatorum millia exitiſſe, quod & mihi probabilius eſſe videtur, informationem accipienti ab uno, qui interfuit. Ceciderunt nihilominus etiam in parte Marchionis quamplures.

Univerſale
Gymnaſi-
um Franck-
furt-
diæ in Mar-
chia funda-
tur.

His temporibus Joachim Marchio Brandenburgenſium Princeps Elector, cujus reſidentia eſt in oppido Berlin nuncupato, ſecus flumen cui nomen eſt Sprevus, non Suevus, ut malè legitur apud Ptolomæum, Princeps nobilis, prudens, & doctus, qui noſtrâ tempeſtate inter omnes Germaniæ Principes, quos ego noverim, unicus facile Mæcenas omnium eruditum hominum iudicio habetur, novum apud Franckfurt oppidum ſuum Cis Oderam univerſale Gymnaſium fundavit, & anno prænotato, 26. die menſis Aprilis, me cum ipſo tunc exiſtente per 9. menſes in Marchia, primos ejuſdem Univerſitatis Magiſtros atque ſtudentes cum magna ſolemnitate introduxit, fovit & dotavit, Julio Papa ſecundo hanc ejus foundationem confirmante, & privilegia concedente optata. Primus autem Gymnaſij huius Reſtor & in Theologia ordinarius fuit Magiſter Conradus patriâ Francus ex Buchen villa oriundus, quem vulgò Wym- pfinatam appellant, Doctör Lipſienſis, qui ſcripſit ſuper ſententias Petri Lombardi 4. libros, & quædam alia cum tempore in lucem ventura.

Fuerunt

Fuerunt eo tempore, quod ego cum Principe memorato eram in Berlin five Ursulo mensibus novem, quidam latrunculi ex eorum numero, qui de generis sui nobilitate frustra gloriantur, hinc inde per Marchionatum discurrerent, & quoscunque mercatores, vel alios itinerantes pecunijs, & rebus occultè spoliantes, non curando, sed contemnendo potius itineris tuti Marchionis conductum. Horum improbitate Princeps tandem excitatus, & per semetipsum, & per suos ministeriales observavit latronum incursum, plures eorum cepit, ex quorum necessitata confessione confederatorum in malum & aliorum nomina cognovit. In brevi tempore Principatum suum latronibus purgavit, ut mundum Hercules monstris, reddiditque viatoribus itinera facis tutiora. Constat enim mihi, & est in tota Marchia manifestum, quòd intra biennium non minus quadraginta ex nobilium prosapia raptores, vel suspendi fecerit, vel capitibus truncari. Cateri verò malignantium societatis, qui se novère culpabiles, relictis uxoribus cum liberis, domicilijs & rebus universis, extra Marchiam fugerunt, nec audebant redire, quamdiu Princeps iste vixerat in humanis. Tanto enim iustitiæ fervet amore, quòd neque muneribus, neque precibus etiam Principum, vel amicorum, imò nec minis, nec terroribus libram æquitatis deflectit, sed reddit malefactoribus, quod merentur in capita eorum. Quo fit ut jam nunc ab omnibus timeatur, & nullus remaneret, qui latrocinium in ejus exercere dominio præsumat. Eorum quædixi adducam vel unum, quod audiui & vidi ab eo factum. Erat homo quidam nobilis, de bona prosapia ortus in ducatu Mekelburgensi, multis consanguineis & fratribus dives, qui raptoribus conjunctus, & semel duntaxat participans, captus est in mensis Februario anno præcedenti, & in Ursulum ductus, mansitque vinculis alligatus usque post Octavas Dominicæ Resurrectionis. Multæ pro eo factæ sunt preces, multa promissa. Egit pro ejus liberatione Henricus Dux Megalopolitanus, qui Ursulam sororis ipsius Marchionis desponsatam præstolabatur uxorem, personaliter in carnis-privio apud Ursulum præfens. egerunt Marchionissa uxor, Alberrus frater, nunc Archiepiscopus Magdeburgensis & Germaniæ primas, soror quoque memorata, sed & fratres & amici ejus, qui tenebatur captivus, & alij multi, nihil tamen obtinere potuerunt. Denique captivus ipse consensu fratrum suorum & se in servum perpetuum, & quicquid in mundo habebat, Marchioni obtulit in proprium, tantum ut vitam ei, quibus vellet conditionibus interjectis, permitteret. Quibus ille respondens ait: *Non decet Principem & rectorem populi iustitiam vendere, vel muneribus acceptis nocentem dimittere, vel innocentem condemnare. Unde si centum florum milita posset dare homo iste, vel quilibet alius in simili crimine deprehensus, non mutabis sententiam æquitatis apud me atque iustitia.* Et ita mansit animo fixus, reum capite plectens. Verum ne quis tyrannidem in eo hanc esse putaret animi constantiam, potius quàm amorem vel observantiam æquitatis, libet paulisper describere hominem, & quàm longè ab eo sit omnis crudelitas, paucis ut possumus, aperire, quamquam satis ad confirmationem propositi esse potuerit, quòd in ejus Nativitate ante annos triginta superius dictum est. Adijcio tamen non adulationis studio, cum forsitan ista nunquam lecturus fuerit, sed amore veritatis, quæ salvum conservat innocentem. Est enim vir Principatu dignissimus, ingenium

Joachim
Marchio
Brandenburgensis
malleus
predonum

Joachim
Marchio
monstris
terram
purgat
id est
predonibus,

Joachim
Marchio iustitiam
pretio non
vendit.

Notabile
verbum.

Joachim
Marchio
Trithemio
notus est
Princeps
pietatis
mae.

genium naturā consecutus bonum, docile, promptum subtile & amœ-
num: vitā & moribus integer, modestus, pius, humanus, mitis & summā
benivolentiā decoratus, iustus rectus, & magnā in Deum sinceritate devo-
tus. Non spernit pauperes, neque in opum contemnit audire, vel discer-
nere causas, sed facilem cunctis audientiam præstat. Cum Paulo audivi-
mus eum dicere: *Princeps sapientibus & insipientibus debitor est, & subditorum
omnium quieti providere debet pro viribus & salutē; Dei enim minister est, ut bonos
affectu pietatis fovet, malis autem vindictam rependat.* Sic loquitur, sic agit,
sine tyrannide iustus, sine crudelitate severus, sine superbia potens, sine
temeritate constans, quem eo melius novi, quo ei familiaris, & si dici
fas est, secretius aliquandiu sum apud Ursulum conversatus. Anno
namque præcedente in mensis Augusto, consensu & iussione tunc Principis
mei Philippi Comitis Palatini apud Coloniam in Conventu Principum
publico existentis, ubi eram ab ipso vocatus, intra vi cum eo ad Marchiam,
& mansi apud illum, quemadmodum supra dixi, mensibus novem, gra-
tiā linguæ docendæ latinæ, quam brevi tempore illo facis apprehendit &
didicit, ut deinceps in ea facultate præceptore amplius non indigeat. Ejus
fidem, cultum, & devotionem in Deum consultē pertranseo, ne magni-
tudine materiæ scriptor ineptus succumbam.

Magna Ju-
daeorum
persecutio
in Civitate
Ulixibona
facta.

Anno præscripto, nonā decimā die mensis Aprilis, quæ fuit Octava
Dominicæ Resurrectionis, facta est in Regno Portugalliæ in Civitate Uli-
xibona magna Judæorum & ex eis baptizatorum persecutio, cujus ista fuit
causa & principium. Erant plures ex Judæis noviter converti ad fidem,
qui dicebantur novi Christiani, quorum major pars in aperto Christum
confitebatur, ore non corde, in secreto verò Moysen & ritus Judæorum
sequentes observabant. Contigit quod septimā decimā die mensis Aprilis,
quæ fuit sexta feria post Pascha, mandato Regis Portugalliæ sedecim
eorum captivi dimittebantur à carcere, qui Pascha prius cum Judæis cele-
braverant, agnum Paschalem, ova & carnes in Quadragesima more
Judæorum comederant, & propterea capti fuerant, quos Christiani omnes,
qui erant in Civitate, dignos incendio judicabant. Cū ergo dimitteren-
tur impuniti contra populi voluntatem, omnes contra Regem & guber-
natorem, quasi munera suscepissent à Judæis, & morte dignis pepercissent,
murmurabant. Quid moror? grandis in Civitate contra Judæos & no-
vos Christianos tumultus oritur, in unum conspirant omnes viri & mu-
lieres, juvenes & senes, clamat omnium simul excors sententia: *Tolle im-
pios, tolle sacrilegos, interfice Judæos, falsos demolire Christianos.* Surrexerunt
in eo tumultu & conventu S. Dominici duo Fratres, & nescio cujus alte-
rius Normæ tertius, qui tres populum in perniciem Judæorum vehemen-
tius concitabant. Nam singuli per singulas urbis plateas & angulos di-
scurrebant, imaginēque Salvatoris nostri Crucifixi portantes in manibus
magnā voce clamabant: *Miser cordia! Miser cordia! veniat & sequatur nos,
quicūque fidem Catholicam & crucem Christi diligit, quoniam Dei amulatores
sumus, & Judæos inimicos omnes interficere volumus & necare.* Ad has cla-
mantium voces tota commota est civitas, & sequebatur Fratres singulos
singula multitudo magna virorum in armis, mulierum quoque & juve-
num. Nescio Zelus Dei dicendus fervor sit hic populi, an furor; per totam
namque

nānque diem supradictum Pascatis & noctem in Civitate discurrerant interficientes, quotquot invenire poterant novos Christianos atque Judæos, & cadavera occisorum in planitie S. Dominici projecta in ignem, combusserunt. Cæpit ista Judæorum interfectio horā tertiā post meridiem die Dominicā in octavis Pasche: anno sicut diximus prænotato, duravitque in diem sequentem usque ad meridiem, in quo temporis spatio unius & viginti horarum, occisi ferebantur homines memoratæ opinionis non minus sexcenti, quorum aliqui vivi, reliqui verò jam mortui, viri, mulieres, juvenes & senes ignibus cremati sunt omnes. Duravit in Judæos memorata persecutio diebus paucis, in quibus eorum ferebantur occisam in urbe, quàm in proximis villis mille nongenti triginta. Sed jam nunc quid in persecutores Judæorum Christianos sit actum breviter dicamus.

Relatione factā ad Regem, qui tunc milliaribus quatuordecim ab Ulxibona civitate fuerat absens, eorum quæ fuerant acta, vehementer iratus est, & jussit omnes, qui principales fuissent in causa contra Judæos auctores, comprehendi, quorum à prima die Maii usque ad sextum decimum plures quàm ducenti numero sunt carceribus mancipati, inter quos & patres illitres crucigeri fuerant comprehensi. Denique fuerunt post hæc & alij non pauci numero tam ex Villanis, quam ex Urbanis Regio jussu coniecti in tenebras carceris. Ex quibus duo illi Fratres S. Dominici, qui concitaverant populum, in primis vivi combusti sunt, deinde captivorum alij capitibus caesi, ad crucem alij suspensi, cæteri bonis privati omnibus, de patria in exilium proscripti sunt. Omnes quoque Fratres S. Dominici decimum nonum transgressi ætatis annum, de Coenobio fuerunt expulsi.

Judæi à Christianis multi occiduntur in Ulxibona urbe.

Vindicta Regis in Judæorum persecutores facta.

Anno prænotato, in mense Augusto, iterum apparuit Cometes, id est, stella caudata, quam tunc Heidelbergæ constituti vidimus inter Septentrionem & Orientem sub urta majore simillanem, quæ utriusque signum Leonis & Virginis occupavit, & paucis diebus duravit. Secutum est non diu postea Maximiliani Regis bellum contra Venetos, quod per annos jam plures duravit usque in præsentem diem, de quo suo loco dicemus.

Cometes apparuit.

Eodem anno Philippus Archidux Austriae, Dux Burgundiæ & Brabantiae, filius Maximiliani Regis Germaniæ, qui Joannam filiam Ferdinandi Regis Hispaniarum habuit uxorem, post mortem Elisabethæ reginæ matris uxoris declaratus Rex Castellæ & Legionis, consilio suorum contra voluntatem, ut dicebatur, inductus, cum mille quingentis viris Clafscem ordinavit à Flandria versus Hispaniam. Regnum suscepturus oblatum. Præfectum Clafscis constituit Wolfgangum Comitem de Fürstenberg virum nobilem & strenuum, & erant in ejus Comitatu multi viri nobiles, Comites, & Barones, qui omnes cum magno gaudio novum Regem prosequentes consensit navibus iter periculosum acturi, mare sulcabant. Vicesimā autem die posteaquam in magna tranquillitate navigaverant, & pervenissent non procul ab Insula, quam Cordan veteres nuncuparunt, & est post Aquitaniam ad plagam Occidentalem Sanctonum, habens promontorium ab Aquilone, & Curanum à meridie, subito in mari tempestas orta est maxima, cujus impulsu naves ab invicem separate in loca jactabantur diversa, ita, ut nec duæ simul manerent conjunctæ. Salvi ta-

Philippus Archidux Austriae Rex Castellæ & Legionis declaratur.

Philippus cum suis periclitatur.

Rex Philippus Burgie in Hiſpania ſextâ feriâ moritur.

Abbatiam Spanhei monaſterij Joannes Trichemius reſignat.

Joannes Trichemius ſic Abbas Monaſterij S. Jacobi Herſipoli.

men omnes evaſerunt, præter unam navem, quæ cum hominibus ferme centum fuit ſubmerſa, & in profundum abſorpta. Tanta autem ventorum impetus fuit, quòd naves penè omnes retrorſum violentèr uſque ad Angliam retruſit, & magnum iter maris paucis conſummavit in horis. Mari tandem optatâ tranquillitate conceſſâ, Rex Philippus cum ſua navi haud procul ab Anglia inventus eſt ſalvus. Qui autem in cæteris navibus erant vagantes per mare, amiſſum Principem anxîâ mente quærebant, ad quem non ſubitò, ſed per intervalla ſucceſſivè tandem omnes pervenire meruerunt, illis duntaxat exceptis, quos cum una diximus navi contraſta in profundo maris periſſe. Poſtquam ergo ſimul iterum conveniſſent apud Hampton oppidum à latere Albionum, denudò verſus Hiſpaniam navigare cœperunt, patrocinum S. Jacobi Apoſtoli crebrius invocantes. cujus Baſilicam in Compoſtella ſe viſituros unanimi omnes promiſſione foverunt. Unde miſerante Deo & patrocinium ferente ſalvi tandem ad littus pervenerunt Galitiæ, quo tranſmiſſo atque circumgyrando angulum terræ juxta Caronium oppidum, quod Omena fluvius præterfluit, navibus reliſtis deſcenderunt in terram, & pedeſtres ad S. Jacobum proceſſerunt. Votis & orationibus ritè perſolucis iter verſus Regnum Caſtellæ una cum rege & cæteri jam læti aſſumpſerunt. Cùmque veniſſent ad civitatem Burgis nominatam, Rex Philippus inſirmari cœpit, in vaſeſcentique morbo tandem anno prænotato viceſimâ quintâ ibidem in palatio ſuo mortuus eſt anno ætatis ſuæ viceſimo octavo completo, adjunctis menſibus tribus & paucis diebus. Ordinaverat vivus, ut mortuus exenteraretur, & cor mitteretur in Brabantiam ſepeliendum in oppido Bruxellis. Inceſtina verò ſepelirentur in ipſâ Civitate Burgenſi, corpus autem in Granatam juſſit deferri & ibidem ſepeliri, volens in his tribus locis memoriam habere ſpecialem. Reliquit duos filios Verdinandum, & Carolum, quorum alter hodie cum matre ſub tutoribus regnat in Hiſpania, alter autem adhuc puer vivit in Brabantia. Et hic finis nobiliſſimi principis fuit, cui ſimilem generis nobilitate, regnorum & principatuum multitudine, divitiarumque immenſitate noſtris Germania temporibus habuit neminem, qui, ut ferunt, non ambitione regnandi, ſed aliorum perſuaſus conſilio, reliſtâ dulci patriâ, periculolum iter aſſumpſit, in quo & periit.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato, cùm in me quidam æmuli ſuſcitâſſent livorem, concepi, ut mihi viſum eſt, juſtam animi quandam indignationem, quâ malignitate quorundam concitatus, & locum mutare decrevi & gentem, ſciens meæ haud convenire ſaluti cum ingratis Monachis diutius converſari. Maturâ igitur deliberatione præhabita Monaſterium Spanheimenſe cum Abbatia, cui præſueram annis tribus & viginti menſibus duobus & 14. diebus, in ſolitudine continua & laboribus multis, voluntate ſpontaneâ reſignavi, & vocatus per Dominum Reverendiſſimum Herſipolenſis Eccleſiæ Antiſtitem Laurentium de Bibera, orientalis Franciæ Ducem, Wirzburg anno prænotato in fine menſis Septembris acceſſi.

Eodem igitur anno, 12. die menſis Octobris, qui fuit ſecunda feria poſt Feſtum S. Dionyſij Areopagite Martyris, in Abbatem Monaſterij S. Jacobi Apoſtoli majoris in ſuburbanis memoratæ civitatis fui electus per prædictum Dominum Laurentium Epiſcopum, Conradum quoque S. Stephani

S. Stephani, & Georgium S. Felicitatis in Schvvarzach Monasteriorum. Abbates, in quos per Fratres dicti loci coram Notario & testibus legitimè fuerat compromissum die mensis ejusdem 14. fuit confirmatus ab eodem Pontifice Laurentio, & sequenti die, quo Festum celebratur S. Burckardi Episcopi, realem Cœnobij possessionem accepi.

MDVII.

Anno Joannis Hirsaugiani Abbatis quarto, Indictione Romano-rom x. hyems lenta & quasi nulla fuit, unde in plerisque locis pestilentia non caruit.

Eodem anno, Rege Maximiliano præcipiente. *Conventus Principum* apud Constantiam Alemanniæ urbem factus est magnus, qui ultra menses quatuor duravit. Nam 16. die mensis Aprilis caput, & in fine Augusti terminatus fuit. Multa in eo Conventu tractata fuerunt contra temeritatem Venetorum, qui jam tunc & Regno contumaces, & imperio rebelles cum Ludovico Gallorum Rege foedus inierant, & communi perfidia in Maximilianum Regem Germanorum fecerant venenosam conspirationem. de quorum gestis reliqua ordine suo breviter tangemus, plenam omnium notitiam non habentes, licet scripta per alios reperiantur.

Maximilianus etenim Rex Germanorum volens in Italiam proficisci pro suscipienda corona Imperij, Principes in Conventum vocavit, mandans alijs, ut se ad comitatum personaliter disponent, alijs verò præcipiens, ut equites & pedites ad iter necessarios juxta consuetudinem antiquam ordinarent. Audientes Veneti, quod Rex transire pararet in Italiam, veteri laborantes in cum odio & invidia, vario cœperunt delibere consilio, quemadmodum vias omnes ituro præcluderent. Cum Rege in primis Gallorum Ludovico, qui Mediolanum eo tempore cum parva Lombardia non parva detinebat, ut supra diximus, pacem & foedus constituit; deinde quosdam & alios Italiæ Principes & civitates in suam conjurationem trahunt, quorum auxilio per annos jam septem Imperio manent rebelles non sine proprio detrimento maximo; videns enim pertinaciam eorum Rex Germaniæ Maximilianus, bellum superbis indixit, quod usque in præsentem continuans diem graviter eos afflixit.

In prædicto Conventu Principum apud Constantiam Maximilianus Rex pro anima filij sui Regis Philippi apud Burgas in Hispania sicut diximus præcedente anno defuncti, Funeralia cum magna devotione celebrari fecit in Principum frequentia multorum, simul & aliorum complurium Prælatorum, Comitum atque Nobilium. Aderant & Oratores absentium Principum Civitatum & Communitatum Regni plures in obsequium defuncti Principis piâ mente convocati.

Anno prænotato mortuus est Episcopus Brandenburgensis, cujus nomen memoriæ non occurrit. Post quem Hieronymus Plebanus Ecclesiæ in Corvvis, promotione Joachim Marchionis Brandenburgensis in Episcopatu successit. Fuit Ecclesiæ Brandenburgensis memorata similiter & Habelburgensis, quæ ambæ sunt Cathedralæ, & sub principatu Joachim Marchionis constitutæ, à multis retrò annis Præmonstratensis Ordinis, quarum Fratres & Episcopi hanc ipsam religionem & habitum, & Regulâ semper fuerunt professi. Anno autem prænotato dispensatione Julij Papæ secundi ambo Pontifices cum Fratribus suis ab ordine Præmonstra-

Conventus magnus fuit Principum apud Constantiam.

Venetorum contra Maximilianum Regem contumacia.

Funeralia celebrat filio Maximilianus Rex in Constantia.

Episcopus Brandenburgensis mortuus.

cenſi recordentes facti ſunt ſine Regula Canonici ſeculares . qui ut veriſimiliter timendum eſt , vitâ & moribus interius nunquam exiſterunt ſpirituales . Enimverò mihi perſuaſum eſt penitus, verum & bonum Clauſtralem , quam diu eſt bonus & verus, ordinem ſuum , quem profeſſus eſt, non poſſe deſerere, quem ſi deſerat, nec bonus eſt nec verus.

Grandinis
immanſa
tempeſtas
hominibus
plura intulit
damna.

Anno item prænotato, 4. die menſis Julij tanta grandinis tempeſtas in Suevia ſubitò fuit exorta . maximè in convallibus Ammerthal nuncupatis. in Rottenburgo quoque Cis-Neccarum, circa Tübingen. Horvve, & Rutlingen . quantam nulla memoria hominum noverat. aut vidit, quæ plura mortalibus intulit damna in frumentis, in vinetis, & in feneftris, quarum multas ſine numero confregit.

Eodem anno, Maximilianus Rex Brabantinos denno contra ducem Geldriæ miſit in bellum, quibus ex ſuperioribus Regni partibus multos ſtratiotas ad prælia voluntarios conjunxit, ſicut enim paulo diximus antè, Carolus Dux Geldrenſium, qui prius in verba Regis Maximiliani juraverat, poſt ejus & principum reſeſſum à Colonia rebellionem priſtinam reſumpſit. & Brabantinos ut prius incurſionibus & rapinis dequò moleſtare cepit, cui & Ludovicus Rex Gallorum XII. quantum potuit occultè, pecunias & ſubſidia tranſmiſit, & hodiè partes ejus fovere non deſiſtit contra Regem Maximilianum. Cur hoc faciat, quidve intendant, non opus habemus Oedipo, ut myſterium capiamus.

MDVII.

Conradus
Celsus Pro-
tucius poë-
ta in Vien-
na mori-
tur.

Anno Joannis Abbatis quinto, Indictione Romanorum XI. in principio menſis Februarij, mortuus eſt Viennæ in Aſtria Conradus Celsus Protucius poëta laureatus, vir in litteris humanitatis haud mediocriter eruditus, Græcæ linguæ non ignarus, & Hebræam callens in parte, natione Germanus, patriâ Francus Orientalis ex Wupfeld prope Schvveinfurt oriundus, qui ſcripſit vario carminum genere quatuor non parvæ lectionis volumina, quorum primum Germaniam prænotavit illuſtratam. ſecundum Amorum, tertium Odorum, quartum Epigrammarum. Ec quædam alia minora proſaicè, quorum titulos annotavimus in libro noſtro de ſcriptoris Eccleſiaſticis, & alio de Germanis, vixit annis 46. & 3. diebus, in Eccleſia Viennenſi ſepultus.

Philippus
Comes Pa-
latinus
Prinſeps
Imperij
Electo-
rij.

Eodem anno, penultima die menſis Februarij, quæ fuit die Lunæ poſt Dominicam Sexageſimæ, obiit in oppido ſuo Germersheim Philippus Comes Palatinus Rheni Baviaræ Dux & Prinſeps Elector anno ætatis ſuæ 59. menſe 6. cujus corpus Heidelbergam relatum in choro Collegiæ S. Spiritus juxta tumulum uxoris quondam ſuæ debito cum honore ſepultum eſt, cui filij ſine pompa, quemadmodum vivus præceperat, funeralia celebrârunt. Nam eſſi charæ ſuæ conthorali ante annos 7. vitâ deſunctæ funeralia exhibuit pompofa & permagnifica, ſicut vidimus. ipſe tamen jam jam moriturus filijs interdixit hæc omnia, præcipiens, ut in die ſepulture ejus 12. viri pauperes novo panno laneo nigri coloris per omnia veſtirentur, qui corpus cum humilitate ſine pompa, ſine vanitate ad ſepulchrum deferrent. Et providâ quidem Dei ordinatione factum eſt, ut non Comes, non nobilis, non divites, non in hoc mundo potentes, ſed pauperes & humiles in humeris ſuis corpus tanti principis coram multitudine hominum portarent ad ſepulchrum. Ipſe namque pauperes ante portas

portas palatij sui quotidie pro stipe convenientes hilariter pascere consuevit, & quicquid mensis edentium fuisset residuum in usus eorum expendi totum per eleemosynarium suum proprium, quem ad hoc specialiter deputatum habuit, pro Christi honore mandavit. Invenit itaque misericordia Principis in humilitate meritum, qui libens Christi pauperibus tribuit nutrimentum.

Filios reliquit septem in vica superstites & 4. filias, quorum omnium ista sunt nomina: Ludovicus ipse primogenitus in principatu successit, neodum habens uxorem, & erat tunc annorum ferè triginta.

Ludovicus
patri suc-
cessit in
Principatu.

Philippus annorum 18. Frisingensis in Bavaria tunc Episcopus hodie vivit, Princeps ingenio mitis & mansuetus; qui Clerum & populum sibi commissum hodie regit in omni pace & tranquillitate.

Frater
Ludovici.

Fridericus annorum tunc erat sex atque viginti, qui hodie sine uxore tuor est filiorum Ducis quondam Ruperti fratris sui in Bavaria, ut supra dictum est, & eundem strenuè gubernat principatum sibi commissum.

Georgius cum Pater moreretur, annorum fuit duorum atque viginti, qui primò fuit præpositus Ecclesiæ Moguntinæ, & nunc Episcopus est Ecclesiæ Spirensis.

Henricus præpositus sancti Albani prope Moguntiam annorum unius & viginti extitit, qui & nunc præpositus est Ecclesiæ Beatæ Mariæ semper Virginis Aquigrani.

Joannes Episcopus Ratisbonensis in Bavaria fuit annorum viginti, quando pater ab hac luce migravit, homo mansuetus & morum integritate reverendus.

Wolfgangus Herbipolensis Ecclesiæ Canonicus annorum fuit quatuordecim, quando pater obiit, qui apud Gallos Pacisenses hodie litteris dat operam.

Elisabeth senior filia patre moriente fuit annorum viginti quinque. Hæc primò nupsit Wilhelmo Hassiorum Landtgravio, quo sine liberis mortuo, ut supra dictum est, post annos aliquot secundo nupsit Philippo Marchioni Badensi.

Sorores
Ludovici.

Amalia secunda filia annorum tunc fuit decem, & octo, quæ post obitum Patris anno quinto nupsit Georgio Pomeranorum & Stettinensium Duci, ut infra dicemus.

Helena patre moriente fuit annorum quindecim, quæ nupsit postea Henrico Duci de Meckelnburg, qui primus Urtulam habuit sororem Marchionis Joachim Brandenburgensis, cum quo paucis vixit annis moriens in partu.

Catharina ultimò genita fuit annorum novem, quam pater triennio prius, quàm moreretur, in Monasterio, quod Neuenburg sive novum castrum nominatur prope Heidelberg, virginibus sacris commendavit, in quo Monialis jam est professa.

Anno prænotato in solemnitatem S. Gertrudis, quæ fuit feria sexta post Dominicam, *Invocavit*, die videlicet septimâ decimâ mensis Martij, obiit Albertus Dux Baviaræ, qui fuit filius Alberti, qui fuit Ernesti, qui fuit Joannis, qui fuit Stephani, qui fuit Ludovici Imperatoris quarti, qui fuit Ludovici, qui fuit Othonis Baviaræ Ducis, qui habuit uxorem nomine Gertrudem filiam Henrici Comitis Palatini Rheni Heidelbergæ.

Albertus
Baviaræ
Dux in op-
pido suo
München
obiit.

Alberti ge-
nealogia.

LIII 3

bergæ

berge commorantis, cum qua Palatinum obtinuit principatum, quem Ducatu Bavarie conjunxit uſque in præſentem diem. Genuit autem duos filios de memorata uxore, Ludovicum & Henricum, quo mortuo ipſi duo filij ejus inter ſe principatum diſiſerunt. Ludovicus qui & primogenitus obtinuit Palatinum cum Amberga, & certis alijs Caſtellis, & oppidis in ſuperiori Bavaria.

Gentologia
Comitum
Palatinorum.

Henricus verò reliqua Ducatus Bavarie Domina, ut ſuo loco diximus, conſecutus eſt. Ludovicus autem habuit uxorem, ut longè ſupra diximus, Mariam Ducis Brabantie filiam, quam ſuſpicionem adulterij juffit occidi, poſtea duxit Annam Regis Polonie filiam, de qua genuit Rudolphum Comitem Palatinum. Rudolphus autem genuit Adolphum. Adolphus autem genuit ejusdem nominis Adolphum. Adolphus genuit Rupertum Germanie Regem. Rupertus autem Rex genuit Ludovicum barbarum. Ludovicus autem barbarus genuit Ludovicum pium. Ludovicus autem pius genuit Philippum, Philippus genuit Ludovicum, qui hodie ſicut diximus Principatum gubernat Palatinum. Uxorem habens filiam Alberti Ducis Bavarie memorati, anno præſignato mortui, & in Münchenſi ſepulti. Reliquit idem Albertus Dux & alios filios & filias de uxore ſua, filia Friderici Imperatoris tertij natos: quorum primogenitus nomine Wilhelmus patri ſuccedens in Ducatu hodie principatur. Eorum verò mater ſoror Maximiliani Regis Germanie, ſtatim poſt obitum Ducis Monaſterium ſororum de tertia Regula, quod ſicum eſt in oppido Monacenſi, plenâ devotione intravit. in quo habitu ſummâ pietate in Deum hodie fertur ſanctiſſimè converſari.

Concurſus
ſit populi
ad ſanctam
Mariam
prope Dietelſpach.

His temporibus circa oppidum Dietelſpach, quod ferè tribus ab Herbipoli diſtat milliariis, in publica via juxta vinea in arena fuit imago quædam Beate Mariæ ſemper Virginis Veſpertinalis vulgò æſtimata, in trunco ligneo, ut fieri ſolet, poſita. apud cujus præſentiam multa fieri miracula dicebantur. Concurſus ſit populi magnus; plura ſanitaris beneficia divinitus conferuntur mortalibus, & oblationes fidelium ingentes afferuntur, ex quibus mox fundatur Eccleſia. Hujus piæ concurſionis & miraculorum hiftoriam deſcripſimus ad petitionem Senatus ejusdem oppidi Dietelſpach, in quo principium & cauſam ejus invenies.

Convencus
Principum
inducitur
apud Moguntiam.

Anno prænotato, Maximilianus Rex Germanie Convencum indixit Principibus ad caput menſis Maij, apud Moguntiam celebrandum. Ubi convenerunt Bernardinus Cardinalis ſanctæ Crucis in Hieruſalem Apoſtolice Sedis Legatus, Jacobus Archiepiſcopus Moguntinus, Jacobus Archiepiſcopus Trevirorum, Laurentius Epicoſopus Herbipolenſis, Mattheus Langius Gurcenſis Epicoſopus, Fridericus Dux Saxonie Princeps Elector, & multorum oratores Principum. Rex autem Maximilianus de Colonia expectabatur venturus ad unius menſis ſpatium, qui cùm arduis negotijs impeditus venire non poſſet, dimiſſis Principibus alijs eis convenum Wormatiz celebrandum indixit ad Feſtum Nativitatis S. Baptiſtæ Joannis tunc inſtans. Poſt dies paucos Rex dimiſſâ Colonia ſecefſit ad oppidum, quod Regenberg dicitur ſub ditione Ducis Monteniſis, ubi paucis diebus commoratus venationi vacabat. Inde aſcendit ad Conſuentiam, & ulterius ad Boppardiam, ubi & Feſtum Pentecoſtes ſanctum celebravit. A Boppardia declinavit ad Cynaſotos, & per bideum manſit in Simmern,

Simmern, & in Stauronefo, volens deinceps ascendere ad Spiram, quod me ante præmiserat, qui curiam tunc eo iubente tribus mensibus sequebatur Imperialem. Interea missi ex Brabantia venientes orabant, ut quantocius descenderet ad eos. causam allegantes nepotum satis arduam. Qui petitionibus eorum acquiescens in Brabantiam descendit, & sic diarta non est servata.

Maximiliano itaque manente apud Brabantinos & Flandros, inter ipsum & Ludovicum Regem Gallorum confederatio facta est sub ea videlicet conditione, ut communi apparatu bellico expeditionem moverent in Venetos. Seorsum cum his duobus Regibus etiam Julius Papa II. Ludovicus verò Gallorum Rex, sicut paulò diximus antè, fœdus inierat cum Venetis contra Maximilianum Germaniæ Regem. Jam verò defertis illis adhæsit Maximiliano annis quatuor. Sed quâ fide, quâ integritate vel amicitia, exitus rei demonstravit. Nam & tempore illo toto Geldrensi Duci Carolo pecunias & suppetias contra Maximilianum Regem occultè impendit, & suis per Lombardiam utilitatibus & comodis intendit privatis, non autem, sicut juravit & debuit, communibus. Unde & patefactâ infidelitate Gallicâ, dissoluta est in ejus parte confederatio fœdata. Fœdere inter memoratos Reges pacto in Venetos, tuox grandis moveatur expeditio Germanorum & Gallorum, sæpiusque fuit dubio Marte pugnatum, Venetis aliquando victis, aliquando & vincentibus.

Anno autem prænotato, quando Rex Gallorum adhuc sensit cum Venetis, bellum atrox fuit Regi Maximiliano cum eis, quod à festo capitis Dominicæ Resurrectionis, & duravit usque ad Nativitatem S. Joannis Baptistæ. Quo tempore Veneti Tergestum, Comitatum quoque Gurcensem, & quasdam alias munitiones ad Domum Austriæ pertinentes ceperant, partim armis, partim insidijs & corruptionibus. Tandem ad triennium indictæ sunt treugæ, quæ tamen paucis mensibus durantes interruptæ sunt.

Eodem anno in mense Septembri, mortuus est Jacobus de Liebenstein patriâ Suevus, Ecclesiæ Moguntinæ Archiepiscopus, quarto Pontificatus sui anno necdum completo, cujus Cadaver in majori Ecclesia Moguntina cum prædecessoribus suis honorificè sepelitur. Huic in Archiepiscopatu successit Uriel de Gemmingen major Decanus & in Jure Doctor promotus, qui sequenti anno in Dominica mediæ quadragesimæ Moguntinæ in Archiepiscopum solemnî pompâ fuit consecratus.

Anno prænotato in mense Octobri, obiit Hermannus ex Lande-gravio Hassiæ Archiepiscopus Colonienfis, & Dux Angariæ, Pontificatus sui octavo atque vicesimo, & Coloninæ in principali Ecclesia sepelitur, qui fuit Princeps mansuetudine humanitate pietate nulli tempestate nostrâ secundus, in pauperes pius misericors, & elemosynarius omnium Principum maximus, qui omnes ad ejus januam venientes pavit, & nullum sine consolatione abire permisit; de quo latius dictum est supra, ubi de assumptione ejus in Archiepiscopatum fecimus mentionem. Post quem electione Canonicorum in Archiepiscopatu successit major Decanus nomine Philippus Wirici de superiore lapide filius, & præfatur in quintum annum, Princeps domesticus & circumspectus in actibus suis;

cujus

Inter Maxi-
milianum
Regem &
Regem
Gallorum
fit concordia.

Duo Reges
bellant
contra Ve-
netianos.

Jacobus
Archiepiscopus
Moguntinus
obiit.
Uriel fit
Archiepiscopus.

Philippus
fit Archie-
piscopus
Colonien-
sis.

cojus patria eſt in Weſtraſia in medio ferme itinere de Spanheim pergen-
tibus ad S. Wendelinum ad ſiniſtrum cernentibus caſtellum prædictum.

Eodem quoque anno, Cœnobium Monialium noſtri Ordinis, quod
in Dioceſi Spirenſi conſtructum Alba dicitur, igne caſuali fuit incenſum,
& præter ſolam Eccleſiam omnia ſororum habitacula in pulverem ſunt
reducta.

Anno præſignato circa principium menſis Auguſti, apud Suevos &
maximè Sudgardia horrenda ſubito pluviarum tempeſtas erupit, quæ
muros ſubverit, & turres, ac domos plures dejecit, cellaria implevit
æquis, homines & jumenta ſuffocavit, vineæ deſtruxit, & plura mortali-
bus damna intulit.

MDIX.

Abbas Cla-
ravallis
Burgundia
ſpoliatur
apud
Frankfurt.

Anno Abbatis Joannis Hirſaugiani ſexto, Indictione Romanorum
xii. Sabbato poſt Dominicam quadrageſimæ tertiæ, quæ fuit dies menſis
martij ſeptima decima, Monaſterij Clavævallis Abbas in Burgundia, miſ-
ſus ad viſitandum Cœnobium Ordinis ſui per Germaniam, cùm veniſſet in
terræ haud procul à Frankfurt, quæ Weteravia dicitur, inter Fridberg
& Lintheim, per quosdam raptores omnibus rebus ſuis ſpoliatus eſt, me-
tunc in Budingen pro quadam cauſa exiſtente cum Comitiſ de Hſen-
burg uno & viginti diebus. Circumſerebat bonus ille Pater ſcutellas octo
& certa pocula de argento, & pecuniam non modicam quingentorum
videlicet ac mille florenorum, quam pro viatico de Monaſterij à ſe vi-
ſitatis collegerat, ſimul & alia quædam Clinodia, quæ omnia latrones illi
raperunt. Fœerunt enim plena raptoribus & latronibus hæc tempora
præſertim apud Francos noſtros Orientales, apud Weteravios, & in Sue-
viæ finibus certis, ex eorum genere, qui ſe vel nobiles velequites gloria-
bantur: qui avitæ nobilitatis, & virtutis immemores avaritiam & rapi-
nam in delicijs habebant, in tantum, quòd in memoria hominum tam
crebra tam multa tamque impunita latrocinia commiſſa non ſunt in his
præſertim terris, quas abundare latrocinio noſtriſtemporibus jam dictum
eſt. Conqueruntur hanc raptorum inauditam crudelitatem imprimis
Mercatores, Clerici quoque & Laici omnes, qui vel in ſe vel in alijs ex-
perti ſunt eos paganos eſſe immiores, qui rebus ablatis etiam corpora
interficiunt.

Capitulum
Ordinis
noſtri Pro-
vinciale
xxxiii. Er-
phurdia
celebratur.

Anno prænotato, Dominicâ tertiâ poſt Paſcha, quæ fuit dies menſis
Aprilis 29. cum duobus ſequentibus diebus, celebratum fuit capitulum
Ordinis noſtri Provinciale xxxiii. à tempore Concilij Conſtantienſis,
Erphurdia in Monaſterio S. Petri Apoſtoli, in quo præſederunt Bartholo-
mæus S. Crucis in Werda, Henricus in Buſfeldia, Marcellinus in Selgen-
ſtatt, & Georgius in Zvvifalten Monaſteriorum Ordinis noſtri S. Bene-
dicti Provinciæ Moguncinæ Abbates.

Inter Sena-
tum & Ci-
vitatem
Erphur-
dienſem ma-
gna ſeditio.

Eodem anno circa Feſtum Gregorij Papæ, graviffima ſeditio inter
Senatum & Cives oppidi Erphurdienſis tali occaſione fuit exorta. Com-
munitatis viri gravamina contra Senatum allegantes in unum conſpirâ-
runt, quòd nihil amplius vellent contribuere, niſi prius receptorum &
expoſitorum computationem à regentibus accepiſſent. Conſilio igitur
accepto miſerunt quosdam ex communitate ad Senatum, qui omnia
nomine peterent ſibi aperiri per computum, in quantis & in quibus
eorum

eorum Respublica esset gravata praesertim aere alieno, ut scirent, si causam haberent legitimam, toties communitatem gravandi subventionibus.

Erat autem Regens principalis anni praescripti Georgius ju der Puntens-Kirgen nuncupatus, post quem Fridericus Reinbutem, quem praambulum seu praeventem vocant. Et hi duo quotannis eligebantur ex potioribus civium, quos de profapijs sive de amicis senatorijs appellant. Tertius de communitate institutus, qui apud eos der Doctmherz fuerat nominatus. Hi tres inter Senatores erant Burgimagistri hoc anno, & officio principales, quorum administratio singulis annis consuevit immutari. Totius autem Reipublicae administratio apud illos fuit in Senatu, qui de familiarum antiquitate gloriabantur. Missis igitur à communitate, Senatus respondit: *Rem concives & novam & difficilem postulatis, ut jam subito & sine deliberatione gravamina vobis rei nostra publica simul & computum receptorum & expositorum aperire debeamus. Idcirco rogamus, habeatis parvo tempore patientiam, & post necessariam hujus negotij deliberationem dabimus vobis honestum responsum.* Abierunt missi cum pace, & communitati renunciârunt, quæ à Senatu acceperunt in commissis. Acquievit populus & tacuit, Senatus responsum aliquandiu expectando promissum.

Nomina
Burgima-
gistrorum
sub quibus
illa capit
turbatio.

Interea Senatus non solum populo nullum dedit responsum, sed etiam novam contributionem imposuit communitati, certo sub termino perfolvendam. Hinc orta seditio magna, hinc turbatio ingens fuit secuta. Enimvero convenientes in unum cives uno ore unâ sententiâ Senatui contradixerunt, instantissimè postulantes, ut eis debita & gravamina Reipublicae singulatim exprimerentur. Verum cum nihil postulando proficerent, congregati omnes in unum, turmatim armati praetorium intrant, rationem & computum à Senatu omnium requirunt.

Communitas
in multitu-
dine furens
Praetorium
Senatus
ingreditur.

Unus è Senatu senior nomine Henricus Kelner, qui magnæ inter alios fuerat auctoritatis, protervè ac nimis inconsideratè multitudini furiosæ respondit, verba in eam jaculans contumeliosa, quibus ad majorem indignationem provocati Cives Burgimagistrum supradictum Georgium ju der Puntens-Kirgen compulerunt, quod eum in continenti captivitatis juramentum facerent dare. Juravit ille necessitate compulsus, & captivum in domo sua se mansurum promisit. Et reverà perùm abfuit, quin à multitudine in ipso praetorio fuisset occisus. Eadem die motuentes turbæ, ne senior elaberetur per fugam, arctæ illum custodiæ mancipârunt.

Henricus
Kelner in
Senatu
senior à
communi-
tate capi-
tus.

Seniore autem per dies plures detento, quotidie crevit seditio civium contra Senatum, & magnum inter eos dissidium fuit subortum. Nam alij Patronum & Protectorem suum invocabant Archiepiscopum Moguntinum, qui solus antiquissimo jure dominus est super oppidum Erphurdianum: alij verò ad Fridericum Saxoniae Ducem respiciebant.

Prævaluit autem communitas adversus Senatum, & omniaque majoritatis erant, Praetorium scilicet, registra, claves, urbem, castella & alodia in suam recepit potestatem, abjectoque senatu novos Regentes novumque suo arbitratu instituit consulum. Custodiam quoque castrorum in manus suas recipiens communis singulis novos ex plebe dedit Rectores.

Communi-
tas Archie-
scopum
Mogunti-
num ut
Dominum
suum invo-
cab.

Post hæc deputati sunt viri, qui acceptis registris, censuum receptorum & expositorum rationem exquirerent, & in quanta pecuniarum summa aere gravati essent alieno, computarent. Fecerunt ordinati re-

M m m ctiores,

Sexcenta
millia
florenorum
ſunt Er-
phurdia-
ſum debi-
ta.

ctores, quod juſſi fuerant, & calculatione factâ inveniunt ſummam capitalem debitorum ſexcentorum millium florenorum, de quibus ſingulis annis cenſum dare ſunt obligati florenorum triginta millia. Denique ſumma perceptorum exceſſit ſummam diſtributorum quotannis in certis millibus florenorum, qui fraude fuerunt ſublati.

His comperitis miſerunt viros de communitate quosdam ad Archiepiſcopum Moguntinum tanquam ad verum Dominum ſuum, poſtulantes ab eo conſilium pariter & auxilium. quid eſſet in tam arduo negotio ulterius faciendum. Venerunt miſſi ad Archiepiſcopum, & honorificè ab eo ſuſcepti ſunt, qui relationem eorum clementer audivit, conſilium dedit, & miſſurum ſe viros in auxilium promiſit. Interim comperientes antiqui Senatus viri, quòd communitas legationem miſiſſet ad Archiepiſcopum, animo conſternati ſunt, & pellibus ſuis non mediocriter timebant, propterea quòd à multis annis Pontificibus Eccleſiæ Moguntinæ rebelles ſemper fuerant & contumaces. Miſſâ igitur & ipſi legatione ad Saxoniz Ducem Fredericum Joannem & Georgium, eorum ſibi favorem & aſſiſtenciam ſecretius procurarunt, communitate rem ignorante.

Equites
Moguntini
ad Erphur-
dientes miſ-
ſi omnes
capri ſunt.

Archiepiſcopus quemadmodum promiſerat communitati, ordinavit quosdam equites in auxilium Erphurdianorum, qui cùm perveniſſent in Thuringen, hoſpitiū in Cœnobio Georgij vallis nuncupatum ultimâ nocte ſuſceperunt. Quod cùm innotuiſſet Frederico Dux præfecto Ducis Frederici Electoris apud Wimariam, contractis mox copiis Monaſterium manè diluculo cinxit obſidione. Territi Moguntiniſes, cùm eſſent numero pauciores, tantæ multitudini minimè reſiſtere potuerunt. Datis ergo dextris omnes à Frederico capri ſunt, & ſub iurejurando ſicut moris eſt captivis ſe obligare, ad Archiepiſcopum remiſſi.

Senatus
Erphurdi-
enſis anti-
quus fugit
occultè
cum ſuis.

Verùm poſtquam hoc factum innotuit Erphurdianis, conſternati ſunt valdè, & majorem in ſeditionem verſi contra Senatum antiquum, cujus ſubordinatione captos noverant Moguntinos in auxilium ſibi deſtinatos, omnes incarcerare ſtatuērunt. Senatus autem ſuper his certior factus, ſalutem fugâ quaſivit. Singuli enim capitibus mœuentes ſuis cum amicis occultè de oppido reſceſſerunt ad memoratos Saxoniz Ducem, & ſedes ſub eorum dominio receperunt, uſque in præſentem diem. Crevit autem quotidie novorum regentium ſævicia, propter quam plures de communitate viri cum uxoribus & liberis, etiam bonis in oppido relictis, occultè reſceſſerunt, alij ad Gotham, alij ad Wimariam, alij ad Hſenach, atque alij ad alia loca ſub Ducum Saxoniz dominio conſtituta.

Doctor
Henningus
fugit de
Erphurdia.

Sed ubi novis regentibus innotuit, quòd non tantum antiquus conſulatus fugeret, verum etiam plures de communitate, qui prius & à principio interfuerant conjurationi, ſtatuērunt ad ſingulas oppidi portas multos cuſtodes, ut fugere deinceps nemo poſſet. Denique plures in fuga deprehenſi carceribus mancipati fuerunt. Henningus Gode oriundus de Havelburg U. J. D. Syndicus Erphurdienſium vir potens in opere & ſermone, cujus Reges conſilio utuntur & Principes, in hac diſſenſione, quamvis Canonicus & Sacerdos, non confidens multitudini, relictâ domo & omnibus, quæ habuit, clam de oppido incognitus reſceſſit. Poſt cujus diſceſſum communitas omnia bona ejus ſicut & cæterorum, qui fugerant, diripuit, & in uſum proprium convertit. Tantus erat furor populi, quòd non

non

non attento gradu sacerdotali, quo fungebatur, si comprehendissent eum, sine misericordia occidissent. propterea quod senatus ut Syndicus adhereret. Sed furentium prudenter declinans vefaniam, Ducem Fridericum accessit, à quo Canoniarum in Wittenberg accipiens ibidem residet usque in præsentem diem. Ceteri autem penè omnes, qui fugerunt, in magna vivunt paupertate, quoniam & ea perdiderant, quæ in Erphordia reliquerunt, & nullum ab his ad quos declinârunt, subsidium inveniunt, quemadmodum inconsultè præsumebant.

Cum verò Moguntini Equites ad Archiepiscopum suum rediissent, juramento captivitatis obnoxii condoluit. & statim ordinatis alijs, & quidem cautiorebus præcedentium incommodo factis, misit eos in auxilium communis, non tantum contra Senatum antiquum, sed etiam contra Saxonie Duces, & alios quoscunque adversarios. Ex eo tempore magna inter Archiepiscopum Moguntinum, & præfatos Duces Saxonie fuit exorta dissensio, quæ durat usque in præsentem diem. Maximilianus autem Romanorum Rex interpellatus à partibus, commissionem dedit Laurentio Wirzburgensi Episcopo, ut adjunctis sibi oratoribus è secretis Principum Electorum, & quorundam civium Regni tentaret inter dissidentes, si posset, reformare concordiam. Jam enim bellum grave in foribus erat, nisi interposuisset se.

*Dissensio
inter A. chi.
episcopum
& Duces fit
propter Er-
phurdiam.*

Memoratus igitur præful Laurentius volens Imperialibus obedire mandatis, cupiens magno, si posset, desiderio pacem reformare inter dissidentes, sicuti verè Princeps est omnino pacificus, & Christianæ cultor & amator unitatis præcipuus, convocavit ad se *Herbipolim* Oratores Principum & Civium à Regia Majestate condeputatorum anno sequenti circa finem mensis Septembris. Convenerunt ergo apud nostram Peapolim Cancellarius Archiepiscopi Trevitorum cum socijs suis, Cancellarius Archiepiscopi Colonienfis similiter, Oratores Comitis Palatini similiter, Cancellarius & Oratores Joachim Marchionis Brandenburgensi similiter, Oratores Nürenbergenfium similiter, & Oratores Franckofurtenfium similiter, & hi à Rege Maximiliano condeputati.

*Laurentius
Wirzburg-
ensis Epi-
scopus tra-
ctat propa-
ce inter
Principes.*

Quibus in urbe Peapolitana convenientibus partes rogare Pontificem, ut locum pro concordia tractandi, quem veller, Erphordianis aliquem designaret viciniorem; consensit Pontifex & oppidum Schmalkalden pro negotio deputavit, quod ipse cum Oratoribus memoratis se contulit, & Cæsareum exhibuit auditorem. Comparuerunt in loco non Principes ipsi dissidentes, sed Oratores, & à secretis eorum, proponunt causam actores, Reus simul conqueruntur & Actor. Pontifex auditis hinc inde querelis, in medium plura protulit media pacis. Sed durum contra durum nullum admittit medium. Hoc solum regali mandato coadunatus effecit conventus, ut arma deponerent partes, & sententiam causæ Cæsareæ Majestati remitterent auditores. Ab eo die suspensâ manet sententia, bello nihil tentatur in annum jam quartum, sed nec Principes redierunt in concordiam, nec Burgenfies in unitatem. Variæ hodie sunt incursiones circa Erphordiam à Ducalibus in cives, & non minus excursiones multæ per Erphordianos in Ducales, ut nusquam sit tuta fides. Verum, enim verò Erphurdiana communis posteaquam surrexit in rebellionem contra senatum, non solum Henricum Kelnæ seniore inter consules,

*Schmalkalden
locus
tractandi
pro pace.*

M m m m 2

de

Menicus
Kelner exa-
minatur &
laceratur
per tortu-
ram.

Henricus
Kelner sus-
penditur
in patibulo
extra oppi-
dum.

Captivi
reliqui à cu-
stodia re-
laxantur, &
aliqui fuge-
runt.

Veneri
Apostolicæ
Sedi contu-
maces, à
Papa Julio
excommu-
nicantur.

Anno proximo, Julius Papa secundus Venerorum insolentia provocatus, qui Ravennam, Faventiam & alias civitates plures, oppida & castella Romanæ Ecclesiæ violenter occupaverant, & contra iustitiam annis multis possederant, ad restitutionem compellere annuus est. In primis eos paternè monuit, ut Ecclesiæ Romanæ quancroci in iustè ablata restituerent: quos deinde rebelles & contumaces gladio Spiritus Sancti feriens excommunicavit. At illi suo more in superbia pertinaces, Papæ sententiam

tiam contempserunt, & quidquid mali poterant, verbis, scriptis, & factis contra Romanam Ecclesiam tentaverunt. Quâ necessitate compellus Pontifex Romanus, Maximilianum Germaniæ Regem, ut Protectorem & Advocatum Ecclesiæ, simul & Ludovicum Regem Gallorum contra Venetos in auxilium vocavit: ut qui monentem paternæ pietatis affectu speraverant, quique censuram Ecclesiasticam præsumptuosâ elatione contempserant, materiali tandem gladio compulsi discederent obedientiam.

Papa Reges Germaniæ & Galliæ contra Venetos invo-
cat.

Anno igitur præsignato, Maximilianus Rex Germaniæ Romano-
rumque Cæsar electus, Ludovicus quoque Rex Gallorum duodecimus, &
Ferdinandus Rex Aragoniæ simul in unum confederati, cum alijs Prin-
cipibus tam Italis quàm Germanis multis ad Romani Pontificis instantiam
se Venetis Apostolicæ Sedis simul & Imperij contemptoribus hostes scri-
bunt, & bellum indicunt. Contractis deinde copijs fortitudine virorum
non paucis, Venetos aggrediuntur superbos, & multis eorum millibus
in ore gladij necatis, civitates & munitiones per circuitum plures capiunt:
villas destrunt, depopulantur agros, & universâ, quæ sub eorum ditione
contingere potuerunt, hostili potestate devastant. Cæpit hoc bellum in
Venetos in principio mensis Maij, & per totam duravit ætatem, in quo
paucis diebus multa & maxima per Principes sunt patrata.

Maximilia-
nus Rex
bellum in-
dicit Venetis.

Julius etenim Papa secundus proprium contra Venetos ordinavit
exercitum, per quem recuperavit civitates, munitiones, oppida & castel-
la in circuitu multa: quæ Venetorum insatiabilis dominandi cupiditas
ante plures annos contra iusticiam violenter rapuit, & multo tempore,
injusto possessionis titulo teneas occupavit. Inprimis ergo Papa Julius
Ravennam insignem urbem cathedrâ scilicet Archiepiscopali gloriosam
recuperavit, quæ multo tempore ab Ecclesiâ Romana fuerat alienata.
Deinde similiter obtinuit Ariminum civitatem Episcopalem, Faventiam
quoque & Cerviam, & plures alias munitiones, quarum vocabula hæc vice
memoriæ non occurrunt.

Julius Papa
bellum
proditum in
Venetos &
multa recu-
perat.

In eodem quoque bello Cæsar Maximilianus Tergestum cum uni-
versis munitionibus anno præterito per insidias & prodiciones à Venetis
captum recuperavit. Deinde Paduam civitatem sub ditione Venetorum
cepit, quam tamen prodicione civium Veneti non diu postea receperunt.
Obtinuit etiam Rovorem, Reissiam quoque clusam Perfenensem, Vero-
uam, Vincentiam, Forojulium, Goritzium, Tervisum, Meistrium, &
plures alias Venetorum munitiones, quarum vocabula non tenemus.
Verùm ex his omnibus Veneti nonnulla sequentibus annis per vim recu-
perarunt.

Maximilia-
nus Rex
multa recu-
peravit de
manu Venetorum.

Ludovicus autem Rex Gallorum pro suo interesse multa obtinuit,
sed non satis fraternâ portione acquisita cum Rege Maximiliano divisit,
propterea iusto Dei iudicio, quidquid acquisierat, non diu postea cum
Ducatu Mediolanensi totum amisit. Inprimis enim de Venetorum dominio
eripuit Bergomum, Cremam, Cremonam, Bresciam, Pisceram, Cerisolum,
aliâque oppida & castella multa. Omnia enim, quæ Veneti per multos
retro annos, bello, dolo, fraude, seu quolibet alio ingenio à Ducatu Medio-
lanensi sive iusto, sive injusto titulo usurpaverant, Ludovicus recuperavit.

Ludovicus
Gallorum
Rex multa
de manu
Venetorum
diripuit.

M m m 3

Interes

**Conventus
in Princ.
pum & cl.
vium Regni
apud Wor-
matiam.**

Interea cum hæc agerentur in Lombardia contra Venetos, Principes Regni Germanici apud Wormatiam iussu Maximiliani Regis generalem celebrare Conventum, ad quem Rex ipse Oratores suos misit à secretis, per quos auxilium & subsidium pecuniarium à regni subditis contra Venetos postulavit; cepit autem conventus iste Principum celebrari Wormatiz anno prænotato sexta die mensis Majj, & duravit diebus ferme triginta quinque usque in decimam diem videlicet mensis Junij. Principes autem post multa consilia & varios tractatus inter se cum regni civibus habito una tandem sententiâ omnes postulatam regi subsidium denegabant, causas præter impossibilitatem allegantes plurimas, quarum consideratione ab omni contributione se liberos fore penitus æstimabant. Quarum ista sunt capita.

**Recusant
Principes
subsidium
contribue-
re Cæsari,
cujus pri-
ma causa.**

Causa prima, quam consiliarijs Cæsareis pro negativo responso dederunt, illa fuit, non esse in eorum facultate toties regis subvenire necessitatibus. quod nemini sit non manifestum, quantas regnum in paucis annis fecerit expensas, in tot conventibus per regiam Majestatem indictis, in veniendo de longè standoque diutius, & multa consumendo non satis utiliter; præter multa denique, quæ domi negliguntur. Sed & damna rerum & detrimenta pecuniarum quanta sustinuerint cives cum principibus regni paucis jam annis bellum agendo contra Suteses, & alios complures, quorum singulatim recensere memoriam scientibus foret omnino tædiosum. Ex his & alijs rationibus multis inopiam regni allegantes, concluderunt, non solum nihil se regi contribuere posse, verum etiam se mirari vehementer dicebant, quod Rex, cui hæc omnia essent manifesta, subsidium ab eis postularet.

**Causa se-
cunda.**

Secundò. Regni congregatio legatis à Rege missis respondit, quod hæc præsertim vice subvenire Majestati Regiæ nullatenus essent obligati, propterea, quod bellum Venetorum sine consilio, vel assensu Principum & civium Regni assumpserit, cum Rege Gallorum & alijs fœdus inierit, quæ omnia, cum sint magna, ardua, & gravia, siue consilio & assensu procerum regni facere minimè debuisset.

**Causa
tertia.**

Tertiò. Principes & cives Regni se ad contribuendum Regi subsidium ex eo concludere non teneri, quod nescirent, quid utilitatis Regno vel detrimenti, etiam si contribuerent, inde posset provenire, cum dubio Marte omnia fieri cernerent.

**Causa
quarta.**

Quartò. Dixerunt, se non mediocriter timere, nullam Regno, si etiam contribuerent, inde provenituram utilitatem. sed graviora potius detrimenta secutura, sicuti & prius fuerit actum cum duabus contributionibus, quarum altera Coloniz, altera verò Constantiæ indicta fuerat, ex quibus nulla utilitas Regno provenerit, sed incommoditates, damna, & subversiones adversariorum & ludibria populi. Transferunt magna, quæ prius Regi contulere subsidia, quorum profectum nullum viderint subsecutum, idcirco necessarium fore, ut sint in antea cautiore.

**Causa
quinta.**

Quintò. Propterea nihil dicebant se velle contribuere, etiam si possent, ne consentire viderentur in ea, quæ sine ipsorum consensu per Cæsarem sunt facta, in totius Regni damnum vel detrimentum. sicuti est fœdus cum Rege Gallorum Ludovico initum, & maximè ipsius per Maximilianum ad Ducatum Mediolanensem infeudatio. Adjicientes, quod hæc omnia fuerint

fuerint diffons plurimum, & adverfa his, quæ in ultima congregatione Principum apud Conftantiam maturè conclusa extiterant.

Sextò. Subfidij negationem confirmantes dicebant: hæcenus nunquam fuiffe audium in Regno, quòd sine communi Principum confilio prius tractato contributio tam grandis & magna subito & inconveniendifimo tempore fuerit impofita. His & alijs diverfis excufationibus congregatio Principum ufa, & oratoribus, quos Cæfar miferat, assignatis perferipta, conventum in propofito folverunt.

Verùm poftquam exceptiones Principum ad manus Cæfaris pervenerunt, confiderans fibi poftulatum non folùm de negari fubfidium, fed etiam fe in certis paffibus taxatum, nihil moratus apologiam ad omnes Regni ftatus, & Principes edidit, in qua & fuam fufficienter declarat innocentiam, & congregationis memoratæ hiftoriam pulchrâ refponfione per fingulos articulos fecundum ordinem confutavit, ficut patet in ipfo apologetico, cujus publicatio facta eft anno prænotato vicesimo fexto die menfis Junij in urbe Tridentina.

Eodem anno ultimâ die menfis Maij, apud Bernenfes in Helvetia quatuor Fratres fancti Dominici Convenus ibidem, Prior, Lector, Subprior & Custos capci, per torturam examinati, & ad ignem judicati, & miserabiliter combufti funt, propter quasdam dolofas, falſas, & impias machinationes, quas contra puritatem Conceptionis Beatæ Mariæ femper Virginis occafionaliter excogitaffe ferebantur. Quorum confellata & facti proceffus, cum arte imprefforia nimium habeantur in publico, noſtris iſthuc inferere chroniciſ ſuperfluum judicamus. Ad inſtantiam namque Bernenſium Haimo Lauſanenſis Epifcopus loci Ordinarius inquiſitionem contra eos fecit, quo aſtante unâ cum Marthæo Waleſiano Pontifice, Achilles Epifcopus Caſtelli Apoſtolice Sedis Legatus ad hoc miſſus à Papa Julio miſeros ab omni gradu & privilegio clericali depofuit, vicesimâ terciâ die menfis Maij, quæ fuit quarta feria ante Pentecoſten. Deinde ſicut diximus, ultimâ die ejuſdem menſis, quæ fuit quinta feria poſt Feſtum Pentecoſtes, in prato trans Ararim combuſti funt, in præſentia multorum hominum, & miſerabili flammæ ardore in cinerem redacti.

Anno prænotato, in menſe Auguſto, mortuus eſt Wilhelmus Haſſiorum Landgravius poſt longam & miſerabilem infirmitatem. Non enim poſt multû tempus bello contra Palatinum peractò, morbum puſtularum incidit, quem noſtri Gallicanum appellant, de cujus principio dictum eſt in ſuperioribus, qui paulatim in tantum prævaluit, quòd à nullo medico potuit curari. Quanto enim plures adhibuit medicinas, tantò dolores ſuſtinuit gravioreſ. Computruerunt à nimietate morbi circa faciem & in gutture carpes uſque adeò, quòd non ſolùm ſuis, ſed etiam ſibi metiſpi factus horribilis tandem longo cruciatu defecit, filium relinquens infantem, qui ſub tutoribus hodie cum matre nutritur & regitur.

Eodem anno, mortuus eſt Joannes Comes Palatinus Rheni Bavarizque Dux & Comes in Spanheim, qui morabatur apud Cynonotos in oppidulo Simmeren filius Ducis Friderici, qui fuit Stephani, qui fuit Ruperti Regis Germaniæ. Reliquit autem Dux iſte Joannes unicum filium nomine Joannem, qui Patri ſucceſſit in Principatu, & hodie vivit in Simmeren reſidens, & habens uxorem filiam Chriſtophori Marchionis de in-

Cauſa ſexta.

Rex allegationes Principum omnes litteris confutat.

Apud Bernenſes in Helvetia quatuor Prædicatores combuſti.

Wilhelmus Haſſiorum Landgravius moritur.

Joannes Comes Palatinus Bavariz Dux & Comes in Spanheim obiit.

feriori

feriori Baden. Sepultus eſt in Cœnobio Ravengerſpurg Ordinis Canonico-
rum ſancti Auguſtini, ubi & pater & mater in medio chori jacent ſepulti.

Macarius
Abbas ex-
uſti Mona-
ſterij Lim-
purgenſis
ſpirita mo-
ritur.

Anno prænotato decimâ ſextâ die menſis Novembris, obiit Spiræ
Macarius Weis de Buchſeck Abbas exuſti Monaſterij Limpurgenſis Ordinis
noſtri, cujus corpus ad Wachenheim relatum in choro parochialis
Eccleſiæ, quam ſibi pro conſtruendo Monaſterio, ut ſupra diximus, com-
paraverat, eſt ſepultum. Erat ſanè vir ingenio miſis, humilis, & manſue-
tus, vitæ morumque integritate venerabilis, & ſingulari obſervantiâ
monaſticæ converſationis devotus. Cui patria fuit Wederavia, locus verò
nativus caſtellum, quod vocatur Jaurbach. Annorum duodecim puer
Monaſterio Limpurgenſi traditur, inventis moribus converſatur. Ve-
rùm poſtea cùm ad obſervantiâ Regularem Bursfeldianæ Congregationis
idem reformaretur Cœnobium, cunctis Monachis inde recedentibus,
ipſe cum Anſelmo Ullner ex Diepurg Priore ſolus voluntariè remanſit, &
collum obſervantiæ ſubmiſit.

Hæc reformatione introductâ, quemadmodum anno primo poſt
octogefimum nobis viciniorem ſupra dictum eſt, ultimus in deformatione
Abbas Henricus Ullner ex Diepurg ceſſit officio curæ paſtoralis, quia
pro mantentione regularis diſciplinæ non fuit idoneus. Alios enim
docere bonum non potuit, quod ipſe neſciens nunquam operatus fuit.
Mente namque in veteri nova cogitare difficile eſt.

Bonifacius
Limpur-
genſis Ab-
bas I Re-
formatus.

Primus igitur Abbas ſub reformatione inſtitutus fuit Bonifacius pa-
triâ Geldrenſis ex oppido Venlo natus, Cœnobij ſancti Jacobi prope Mo-
guntiam in Monte Specioſo Monachus. vir prudens, & bonæ converſa-
tionis, qui præfuit annis ſermè duobus.

Anſelmus
Abbas II.

Huius peſte mortuo ſucceſſit in Abbatia memoratus ſenior Anſelmus
Ullner ex Diepurg, quem ex deformatis reformatum diximus, & præfuit
annis undecim, vir quantum ad ſuam perſonam optimus, ſimplex, devo-
tus, & rectus, ſed penitus Idiota, linguâ balbutiens, & neque in temporalibus,
neque in ſpiritualibus ad regimen idoneus, ob quod & Abbatiam ſpon-
taneâ & liberâ voluntate reſignavit.

Macarius
Abbas III.

Post hunc Macarius ipſe ſupra dictus familiâ orphanus, Prior
me præſente cum alijs duobus Moguntino Hermanno, & Schönaugienſe
Melchior Abbatis vocatis, in Abbatem loci fuit electus, & præfuit
annis decem, ſub quo Monaſterium Limpurgenſe per miniſtros ſervorum
diaboli, ut ſupra diximus, crudeliter & impiè fuit exuſtum.

Wernerus
Abbas IV.
Monachus
Spanheim-
nenſis.

Macario propter incinerationem Monaſterij & innumerabiles ad-
verſitates ex melancholia ſine dubio vitâ deſuncto, ſucceſſit in Abbatia
Wernerus Breder de Huffelberg Præpoſitus Novicaſtri prope Franckfurt,
quondam Monachus meus in Spanheim ante plures annos, qui Monaſte-
rium reſtaurare in monte Limpurg antiquitus dicto, ubi prius ante in-
cendium fuerat, intendit, quod utinam Deo miſerante perficiat, quia
ſolixudo Monachos decet, non civitates & urbes.

Clerus Wo-
rmatiensis
decennio
exul rever-
titur ad ut-
rumque, unde
æſcivit.

Eodem anno, Clerus Wormatiensis, qui jam decennio exulaverat
propter diſſenſiones, quæ inter ipſum & cives vertebantur, ut ſupra dixi-
mus, mediante Friderico Duce Saxonum & alijs Principibus Regni, qui
apud Wormatiam convenerant, in concordiam cum diſſidentibus redijt,
atque intra urbem receptus eſt, poſtquam per totum illud decennium in
multis

multis diebus coram Papa, coram Raymundo & Bernardino Cardinalibus Legatis Apostolica Sedis, coram Rege Maximiliano & pluribus alijs gravissimas fecerunt expensas. Ab ista concordia Episcopus Wormatiensis in sua contra cives actione licem continuans exclusus est.

Anno prænotato Monasterium Beatæ Mariæ semper Virginis ad Eremitas nuncupatum Ordinis S. P. N. Benedicti Constantiensis Diocesis penè totum igne consumitur. Hujus loci primos fundatores longè supra diximus temporibus claruisse divi Præfatis Rhatiorum Udalrici, sanctos videlicet Eremitas Gregorium & Eberhardum, in quo multis annis postea regularis disciplina gloriosè viguit, cujus tamen hodie nullum in Monachis ejusdem vestigium cernitur. Concurfus ad hoc Monasterium populorum tam frequens & magnus à multis retrò annis continuatus est, usque in præsentem diem, ad Dominæ nostræ memoriam, cum tot tantisque oblationibus elemosynarum, ut omnia Cœnobij testia possent esse argentea, si munera fidelis populi ad solius utilitatem Monasterij fuissent expensa.

Monasterium Eremitarum nostri Ord. in nigra lylva combustum.

NR. Arefor. matione fidelitatis nam reformamur finem gl.

Hoc ipso anno, grandinis immensa tempestas fruges devastans graviter laesit apud Leonberg oppidum Ducis Wirtenbergenfis, & in quibusdam alijs locis per Sueviam. Referunt qui viderunt, in ea grandinis tempestate lapides ex ætre decidisse magnitudinis ovorum Gallinarum, quibus confectis apparuerunt interius pili, & varia id genus, quorum incutus maleficij causat suspicionem.

Grandinis immensa tempestas fruges per Sueviam devastat.

Eodem anno facti sunt terræmotus per diversa Germaniæ loca magni & facis impetuosius, quorum impulsu turres multe ceciderunt & domus, maximè in Carinthia, Sciria, Tirol, Austria, & Suevia, in Hirsburgia & per quatuor in circuitu millia, mense Septembri, post horam videlicet octavam in nocte. Ferunt inquisitores novorum anno prænotato, quartâ decimâ die mensis Septembris, in Constantinopoli, & in multis alijs circumjacentibus locis magnum & horrendum fuisse terræmotum, qui murus circa mare, turres multas, domos & ædificia maxima dejecerit, multaque millia hominum subito extinxerit.

Terra motus per Germaniam sunt magni.

Anno item prænotato, suburbana oppidi Thermarum Sylvestrium, quod in nigra Sylva constitutum, vulgariter *Wiltbad* in die omnium Sanctorum usque ad portam inferiorem non sine gravissimo detrimento hominum combusta fuerunt.

Eodem anno, die mensis Novembris octavâ, Maximilianus Cæsar apud Roveretum constitutus litteras per universum Germaniæ regnum emisit, in quibus omnibus & singulis Regni Principibus & civibus mandavit, quatenus ad festum Epiphaniæ Domini proximum anni sequentis Augustæ compareant, ad tractandum pro necessitatibus Regni communibus, quæ apud Wormatiam propolita fuerunt, aut malè intellecta, aut minus bene suscepta.

Conventus Principum.

Anno prænotato, quartâ decimâ die mensis Novembris, Jacobus Abbas Monasterij Beatæ Mariæ semper Virginis in Gorzaugia Spirensis Diocesis nostri ordinis coram me Joanne Trithemio Abbate sancti Jacobi, Conrado Abbate sancti Prothomartyris Stephani Herbipolensibus, Capituli provincialis in hac parte commissarijs evocatus de Roma per nos ad Peapolim in dicto Monasterio sancti Stephani, Abbatiam suam in manus

Jacobus Abbas in Gorzaugia regis Abbatiam suam.

N n n Fracrum

Fratrum sui conventus, ex certis causis eum moventibus voluntariè refligavit. Hujus quidem facti pro informatione posteritatis, ut nemo dominum, cui subijcitur jure vel consuetudine, faciliè contemnat, litteris commendare utile judicamus.

Abbas Marchionem vocavit ad Curiam non lata consule.

Divisio inter Abbatem & Marchionem facta, litis causam finivit.

Memoratus itaque Abbas Zelum habens, sed non secundum scientiam, Christophorum Marchionem de Baden, sub cujus tuitione monasterium est constitutum, pro quibusdam nemoribus, aquis, piscationibus, villis & jurisdictionibus, quæ nulla ætas hominis meminisse, in possessione fuisse Monasterij, ad Curiam Romanam sine scitu vel consensu Fratrum suorum citavit. Occultè namque cum uno famulo abiens equester omnem pecuniam & scyphos annulosque aureos secum deportans Romam venit, & omnia brevi tempore ibidem stando consumpsit. Citatus Marchio non satis audaciam non dico temeritatem hominis potuit admirari, quòd Romæ quæreret justiciam, quæ in patria nunquam ei fuerat denegata. Interea Romæ defecerunt pecuniæ Abbati: & non habens unde aut vivere diutius posset, aut negotium litis continuare incæptum, nuntium misit ad Monasterium cum litteris, mandans quatenus pecunias sibi mitterent pro executione causarum necessarias. Quod cum facere penitus recusarent, per monitorium pænale illos compellere nitentur. Sed Monachi consilio accepto, interposuerunt appellationem contra Abbatem: in qua nihil se debere contribuere ad causam litis responderunt, quam contra eorum incæperat voluntatem: imò nec posse aliquid mittere propter inopiam, sub qua spoliatos dimiserat. Tertiò dicebant sibi non fore tutum sub Marchionis dominio constitutis, propriam impugnare tutorem, præsertim scientibus causam Abbatis contra Principem minus jure fundatam. Cum ejus petitio nunquam posset habere profectum, vel in modo, hujus rei causâ desolatus jam Abbas non minus à proprijs, quam ab alienis, cum non haberet unde viveret, nec etiam tutò redire ad Monasterium, quod inconsultè spoliatum dimiserat, posset, urbe relicta venit ad Tridentum, & inde vocatus ad Herbipolim sicut diximus, ubi pro communi pace tam sui, quam conventus Abbatiam resignavit, annuâ pensione triginta florenorum unde viveret reservatâ.

M D X.

Conventus Principum apud Augustam V. mensibus duravit.

Ludovicus Helianus Orator in Venetos acerbius pettoravit.

Anno Joannis Abbatis Hirsaugiensis septimo, Indictione Romanorum xii. conventus Principum apud Augustam Rhaetorum anno præcedente per Maximilianum Regem indictus ad Festum Epiphaniæ celebratur: lentè cæpit, sed diu duravit, à Principio videlicet Januarij, usque ad finem mensis Maij. Convenerunt illuc Germaniæ Principes multi: Oratores quoque Ludovici Regis Gallorum, Ferdinandi Regis Aragoniæ, Vladislai Regis Ungariæ & Bohemiæ, aliorumque, & Regum & Principum ac regni civium plurimorum. Multa in eo conventu contra Venetos tractata fuerunt, quorum adhuc indomita rebellio contra Imperium durabat. Dixit in eo conventu Principum Oratorum Regis Gallorum, unus nomine Ludovicus Helianus Vercellensis senator elegantem orationem latino sermone conscriptam: in qua Venetos acriter taxat: asserens eos primum fuisse piscatores, ex his mercatores, ex mercatoribus per latrocinia, per cædes & venena, per nefandissima scelera dominium sibi usurpasse plurimarum urbium, civitatum, atque terrarum.

Magna,

Magna, *inquit*, eorum potentia est: nam eos, qui ætate præcedente quatuor potentissimos Principes Christianorum in patenibus campis expectare sunt ausi, & collatis signis aperto Marte dimicare, profectò potentissimos homines æstimare, & judicare debemus. Sed jam sunt viñti, sunt diminuti, ideòque facilius poterant extingui, quàm si essent integri. Sed nisi vestra, ô Principes, peregrinantur aures, intelligere debetis. quid jam recuperaverint, ut se jam refecerint. Quod si eos paululum respirare permiseritis, ut hanc unam calamitatem evadant, vereor ne crabrones (ut ajunt) irritaveritis. Nisi ergo hujus venenosissimæ ac surgentis viperæ, dum adhuc titubat, cervicem perfregeritis; prædico vobis, quòd si non tam citò, ac profectò quandòque tamen, et si non vos, certè vestros successores suo veneno inficiet, ac spiris circumdabit. Est præterea illis consilium domi & ars senatoria, deligunt ex callidissimis & versutissimis senatoribus oratores, quos cum rebus, hamis, & visco peregrè mittunt, non ad pisces, aut aves irrecitendas, aut inescandas, sed ad fallendos atque decipiendos Principum animos. Tot & tales sunt laquei Venetorum, quos Principibus miseris parant, ut eos dinumerare nemo queat: quis etiam nisi cautus evadere? Auctoritatem, pecuniam, urbes ac provincias multas Veneti perdidierunt: superbiam, dolos, vaframenta non amiserunt. Age verò præ desiderio, & cupiditate dominandi, si justitiæ, aut honori suo, si ulli hominum, aut Deo ipsi unquam pepercerunt?

Testis est Jacobus Rex Cypri, quem (acceptâ prius in uxorem sancti Marci, ah amara filia! & insultum matrimonium!) cum filiolo *veneno* sustulerunt, ut Cypri Regno, & Insulâ novem quondam regnorum capite potirentur. Hujus facti historiam annis retrò plenius digessimus octo & viginti, Dominicæ videlicet Nativitatis septuagesimo tertio minore numero.

Veneti regnum ita de occupant.

Testes sunt, *inquit*, memoratus Orator Franciscus Comes Carmignola, & Bartholomæus Bergomates cognomento Coleo, Venetarum copiarum Duces duo, tunc in re militari præstantissimi; quorum alteri propter facetum seu cavillosum dictum in media curia reorum more caput securi amputari fecerunt. Alterum verò Bartholomæum propter ingentes opes bellicæ virtute quæfitas clam veneno necârunt.

Testis est Patriarcha Gradenfis, qui & Aquileiensis, quem Histriâ & dimidiâ parte Venetiæ privaverunt.

Testes sunt iterum duodecim Canonici Aquileienses, quos parum fuit multis opulentis Castellis & oppidis, quæ possidebant, simul spoliâsse cum vita, nisi pro memoria tanti sacrilegij duodecim porcos pingues abraço collo die Jovis ante Quadragesimam singulis annis in arena populo spectante gladiatoribus confodjendos objicerent. O festum sceleratorum truculentum,

Testis est Rex Ungariæ, cujus propè trecentas insulas, decem civitates Episcopales, duas Provincias Dalmatiam, ac Liburniam, tot portus, quingenta circiter millia passuum maritimi litoris occupârunt.

Veneti decem urbes Episcopales Regno Ungariæ detraxerunt.

Testis est Imperator Constantinopolitanus multique proceres ejus, & finitimi Itali, Carrarienses, Scalenses, Mantuani, Ferrarienses, & Mediolani Duces, quorum alios magnis urbibus, Insulis ac Provinciis; alios

Nnnn 2

dimidiâ

dimidiâ parte, alios omnibus bonis, alios etiam vicâ multârunt, nullam habentes jure cauſam, niſi dominandi ambitionem.

Teſtes ſunt Germani Reges, Imperatores Romanorum antecellôres tui, Rex Maximilianus, quos Patavio, Vincentiâ, Veronâque deiecerunt.

Teſtes ſunt & Auſtriæ Duces, quos Tarviſio, Feltro, Concordiâ, Uicino, Tergeſto, Coricia, & omni poſſeſſione Italiæ penitus expulerunt, & cónanſcente ad Imperatoriam Coronam Romam proficiſci per annos jam quatuor & viginti armis retinuerunt.

Veneti Ra-
vennam &
alia plura
Eccleſiæ
Romanæ
dolore de-
traxerunt.

Teſtis eſt denique Romanus Pontifex & ipſe ſanctus Petrus Apoſto-
lus, qui ne ſe cæteris vicinis pulchriorem putaret, Forum Livium, Forum
Cornelium, Faventiam, Ariminum ſimul atque Ravennam dolo, fraude,
ſed nullo jure abſtulerunt. Ex ut Regno Siciliæ potirentur, quinque urbes
in Apulia Salentinique in laboribus Regum Neapoleos interceperunt,
inter quas Hydruntum & Brundisium celeberrimo portu fuere princi-
paliora. Quâ denique arte, quibus dolis & fraudibus Piſam uſurpaverint,
ut per eam alterum Italiæ lacus inferi maris affigerent, Florentiamque
paulatim attererent, Genuam ad primos motus cum una ex ſectiõibus
ingrederentur: ac deinde Siciliam, Corficam, Sardiniam, Baleares,
Narbonenſem provinciam, omniâque littora Hiſpaniæ uſque ad fretum
Herculeum claſſibus percurrerent, fatigarent, infeſtarent, affligerentque.

Veneti ſin-
gulis mare
deſpondent
ſibi annis
per annu-
lum.

Quanta verò ſit Venetorum arrogantia, ſuperſtitio, & levitatis ma-
niſeſte fatuitas, ex eo patet, quòd ſe maris dominos gloriantes, & ſive
mariti Thetidis ſunt, ſive uxores Neptuni, ſingulis annis illud ſibi deſpon-
dent annulo injecto aureo. Arrogantia nunquam prius audita, Elementa
deſponſare. *Romani homines quondam ſapientiſſimi tres urbes tantæ
potentiæ, quòd pondus Imperij ſuſtinere potuiſſent, propter tria maxima
vitia deletas eſſe voluerunt: Carthaginem propter perfidiam, Capuam
propter ſuperbiam, & Corinthum propter avariciam. Quæ crimina
qualiter ſint in Venetianis, diligenter attendite, ut hæc & multa alia, quæ
vix in ſingulis reperiuntur, huic uni civitati propria vitia ſint & peculia-
ria, factores, factoreſque ſclerum, inventoreſque, ac novarum artifices
machinarum; quorum cellæ ac meatus corporis nihil aliud ſunt, quam
ſpiramenta prodicionum. Nemo cum eis mercatur, quem ad extremum
ad lachrimas non cogant. Nullum bellum à multis ſæculis inter Chriſtia-
nos geſtum eſt, cujus ipſi auctores non extiterint. Nemo Venetias diver-
tit, licet ſit acutus, ſit circumſpectus, ſit ſapiens, qui non decipiatur, aut
aliquâ fucata merce, aut falſâ gemmâ circumveniatur, aut à publicanis
ſyngrapham non accipiat, aut exploratorum in numero ſit. Denique eſt
ſemper mala crux: quæ deprchenſos miſeros torqueat excrucietque: nec
habet inter eos perfidia modum, nec locum æquitas.*

Veneti Ca-
puanorum
exemplo
ſuperbiſſi-
mi contem-
nant om-
nia.

Et quæ poteſt oratio par inveniri ſuperbiæ? Hi ſunt homines, qui
ajunt apud ſe natam nobilitatem eſſe; qui ſoli divites ac modeſti, ſoli
ſapientes ſibi videntur eſſe in oculis ſuis; nos autem, qui non ut dracones
erecto pectore tumidi & elatâ cervice incedimus purpurati, qui multa
millia non cuſtodimus in arca; ſermonem in digitis non conſtituimus;
argentea fercula non comedimus, eis barbari ſumus, intemperantes,
ebrii, dementes ac veſani. Principes autem omnes uno vocabulo tyranni,
hominum mendicabula cenſentur ab eis. Nos odiunt, nos contemnunt,

nos

nos fumus illis materia ad ridendum uberrima: nos Galli multum, sed certè vos Germani non longè minus: nam quæ nuptiæ, quæ comædia, aut fabula Venetijs unquam acta fuit, in qua primarum partium Germanus homo non fuerit introductus? vestri mores, sermo, victus, habitus, incessus per mimos, & histriones representatus ridere & gaudere Venetianos facit, exultare quoque, triumphare, ac gestire. Tanta est eorum superbia, tantus Germanorum contemptus ac irrisio, quasi non sint homines, sed monstra, vel bruti sine ratione omnes, quicunque nascuntur extra Venetiam.

De avaricia Venetorum profundissima melius est tacere, quam parum loqui. Hoc tamen unum non silebo, quod cum Germania liberam & immunem à tributo se esse putat (sicut & esse debet) cum armis adhuc non potuerint astutissimi sophistæ, benè invenerunt sibi artem, quâ sibi tributariam fecerunt. Locant enim mercatoribus vestris domum (lofundico de Todeschi) triginta supra centum ducatis in singulos dies: non dico singulis annis, quod quidem satis esset, sed dico singulis diebus. Quæ quidem summa facit annuè florenorum Rhenensium paulo minus sexaginta millia. Hoc tributum penditis, ô Germani, singulis annis Venetorum insatiabili avaritiæ, quam orbis non faciat.

Ad memoriam reducite Principes, quæ vel quanta vobis ac militibus vestris contra fidem intulerint mala, & auribus obturatis nolite voces exaudire perfidorum. Ecce post tanta in rem vestram publicam perfidorum scelera commissa, quomodo nesciunt, audientque lugubri veste, torto collo, flebilibus oculis, summissâque voce pacem poscere, qui superioribus diebus deprehenso sunt cum scâlis & exercitu magno sub mœnibus Veronensibus, ut urbem noctu invaderent, præsidia nostra jugularent? Et nunc audent dicere, vultis ô Principes Venetiam alterum Italiae oculum effodere penitusque delere? Non est tam clementium Principum, illas ædes admirandas velle subvertere, quæ quanquam ex ruinis & trophæis Romanorum & Græcorum, multarumque urbium vetustate constent, tamen quoniam sensu carent, nec aliquid commiserunt mali, non sunt dignæ tantorum Principum irâ. Clamant nunc Venetiani superbiam contumeliosi & pertinaces, quid fecimus? quid commeruimus? O perfidi quid, nisi penitus extingui commeruistis? Jam petitis pacem, qui fidem nunquam servare didicistis. At non ita dicebatis ante biennium, quando alpes transgressi Danubium atque Viennam Austriæ civitatem infestis signis petere statuistis. Bononiam, Ticinum, & Mediolanum, superiore anno ante finem mensis Maii in vestram potestatem venturas fore jactabatis; quando Romanum Pontificem Maximum parvum Capellanum, & minimum vos ministrum altaris facturos prædicabatis, & Regem Gallorum Venetias catenatum trahere nitebamini: & Cæsarem Augustum deformissimis picturis, atque inhonestissimis comædijs & spectaculis ignominiosissimè referebatis cum titulo & causa: Hic est Maximilianus Augustus Imperator Romanorum. Detestanda Venetorum superbia!

Vici non estis ô Germani, Cæsareo animo tuo solito Maximiliano, amplius non es Cæsar, si potestis tolerare has rapaces Harpyas, has venenosissimas aspidēs, tam varias, tam versipelles Circes, tam sanguinarias

Nnn 3

Tigrides,

Veneti Carinthiorum exemplo sunt avarissimi & insatiabiles.

Veneti etiam vitiis maculant iam superbiam, quam cum laude habuerant.

Veneti superbi, vitiis & consiliis pacem petunt à Maximiliano.

Veneti Harpyas sunt rapaces Maximilianus Cæsarem contempnit.

Tigrides, ſanctiſſimæ Imperatoriæ Maieſtatis veſtræ calumniatrices, nōmini Germano infeſtiſſimas, infeſiſſimæque amplius dominari, & in Chriſtianos exercere tyrannidem.

Superſteſt, ut quæ Veneti contra & adverſum Chriſtianos, contra Religionem, imò contra Deum ipſum commiſerunt, pauca ſubjiciamus; quidquid enim habent, alienis calamitatibus adepti ſunt. Quoties denique Cruciata, id eſt, devota Chriſtianorum conjunctio in Turcos tentata eſt, ſoties à Venetis interrupta, præcipuè ſub Pio Papa II. qui paratis omnibus, ubi ſenſit ſanctiſſimam expeditionem artibus Veneticis diſſolutam, vir acris ingenij, Chriſtianæ Religionis devotiſſimus cultor, ex animi dolore nimio interiit.

Veneti
Rhodiani
obſeſſis à
Turcis auxi-
lii tri con-
templen-
runt.

Rhodus terrâ marique periculoſiſſimâ obſidione premebatur à Turcis, quam cymbam, aut ſcapham in auxilium Veneti miſerunt? Certè niſi Genuenſes Religioſâ pietate Rhodianiſ miſiſſent auxilia, ſicut Conſtantinopolis Venetorum perfidiâ, ita & Rhodus in deditionem Turcorum ſine dubio deveniſſet. Hiſtoria cunctis eſt nota, quemadmodum Veneti pluribus annis, vario temeritatis ingenio tentaverint, ſi quovis modo per fas, ſive per nefas Conſtantinopolim ſuo potuiſſent ſubjugare dominio. Quod ubi vidiſſent ſe tantæ urbis potiendæ nullam poſſe invenire facultatem, Turcis maluerunt, quàm Chriſtianis eſſe captam.

Veneti
Conſtanti-
nopolim
Turcis pro-
diderant.

Enimverò cùm Turcus in manu ſuorum graviſſima, ſicut dictum eſt ſuperius, anno Chriſtianorum MCCCCIII. Conſtantinopolim terrâ marique duſiſſimè oppugnaret, & classi Venetorum otioſa reſideret in proximo, Conſtantiſ Palæologus Imperator Græcorum obſeſſus pec nuntios occultos, *lachimabiles deprecationes* Venetæ classi Præſeſto miſit, obſecrans illum per Deum, qui ſedem Patriarchalem conſtituit, per Virginem quoque Deiparentem, cujus nomini ipſa civitas fuerat conſecrata, ut ultimo Regni Orientalis excidio ſubveniret. & ex tanta Venetorum claſſe vel duas in ſubſidium naves transmiſſeretur. Sed ò inveterata fraus piſcatorum?

Reſpondit nuntio Imperatoris Venetianorum Præſeſtus; non eſſe moris Venetorum aliena defendere, proinde ſi ſe ac urbem dederent (hoc eſt, ſi Venetis ſe ſubmiſerint) cum tota claſſe venturum, ac obſidionem ſolutorum: adjecit denique, ſe commiſerari tam duræ Chriſtianorum calamitati, ſed ab ſenatu tale habere mandatum, quod ſine periculo capitis nullâ ratione tranſgredi poſſet.

Veneti
ſpolia Con-
ſtantino-
politano-
rum coe-
merunt à
Turcis.

Interim Conſtantinopolis capitur, & crudeliſſimè diripitur, ſi tunc quam civitas diſcepta fuit, ita ut gemitus cadentium Chriſtianorum & mulierum ejulatus è Venetâ claſſe perfectè exaudiretur. At jam Venetiani ſpe potiendæ urbis amiſſâ, ſpolia civitatis & prædâ à Turcis coemerunt, & plenâ navibus Venetias remigârunt, reliquias Romani Imperij ſecum, ut perfidiſſimi deportantes. O peridiſſimi hominum Venetiani! quomodo tam inſignem civitatem in manus hoſtium Crucis Chriſti devenire paſſi eſtis, quam faciliſſimè liberare potuiſſetis? O Lamijs, imò dæmoni- bus crudeliſſores, qui tot millia Chriſtianorum, tot Monachos, tot Sacerdotes, tot Virgines, tot mulieres, tot ſenes, tot juvenes, tot parvulos & innocentes perire crudeliſſimè gladio impiorum maluiſtis, quàm ſalvare!

Quot

Quot præterea Procures, quot civitates Thraciæ, Macedoniæ, Græciæ, Illyridique fidei Veneticæ (ac si dicerem perfidiæ Punicæ) se tradiderunt, quos omnes aut præcipitaverunt, aut Turcis vendiderunt! clamabant illi miseri cum, Turcis venderentur: ita Veneti! Christiani sanguinis mercatores, ô Christianæ religionis desertores & proditores, quàm impiè perfidissimèque nos tradidistis!

Et quo sermone, quibus verbis, ô Hierosolyma, & tu Judæa sanctissima Terra, quove dicendi ordine vos deflebo! Nolo amplius mihi credi, res jam est annalibus memorata. Credatis Blondo Historiographo ab omnibus approbato. Fama quondam erat Saladinum Ægyptiorum Regem Hierosolymam obsidere (nunquam Religio nostra caruit defensoribus, quanquam nunc ita Principes delicati sunt, ut si limites Regni sui quamvis exigui usque pervenerint, expeditionem Orientalem se fecisse arbitrentur.) Ad hanc famam multi Procures Venetias cum magnis copijs armorum convenerunt pro fide Christiana & sancta terra mori parati, postulantes à Venetianis in Syriam navibus pro mercede transduci.

Veneti acceptâ mercede ventos contrarios simulaverunt, in Dalmatiâque peregrinos expulserunt, & eorum operâ usi sunt ad Jaderam, & alias Civitates, quæ rebellaverant à Venetis, recipiendas. Interim Hierosolyma capitur à Saladino Ægyptiorum, non quidem Christianorum negligentia, ut plerique arbitrabantur, sed dolo & proditione Venetorum. Quis hic non vociferaret, excandesceret, ingemisceretque! O Veneti, quantam calamitatem vestra induxit perfidia Christianitati! Pisani quandiu floruerunt, & Genueses, omni tempore Christianis in Oriente laborantibus, suis Classibus subvenerunt. At Venetiani semper infidi ac fraudulentis, semper impij & crudeles, omnes Christianorum necessitates tumidi contempserunt.

Hic multa prætereo de Sophi Persarum Rege moderno, qui maximum cum Turcis bellum gerit, cujus oratores ad Germaniæ Principes missi pro impetrando ab ista parte bellico apparatu Christianorum contra Turcos, cum pervenissent navigio ad perfidos Venetianos, retrocedere infecto Legationis suæ officio compulsi sunt. Fuisset tunc facile Christianis Constantinopolim, cum toto Græcorum imperio seu Orientis recuperare, si Venetis innata perfidia non obstitisset. Nam Sophi cum innumerabili multitudine Persidem egressus, Turcum impugnabat, contra quem si Christiani ab Occidente processissent, sicut ille ab Oriente, fuisset omnino deletus.

Omitto longè plura de Emmanuele Rege Lusitanorum & Portugalesium, qui cum à tergo Lybiæ in mare rubrum classes miserit jam multas, & Ægypti, Arabiæ, Persidis, Caramaniæ, Indiæ, ac Taprobani fines populatus fuerit, magno à Venetis odio habitus est, quod eos in societatem illius commercij recipere noluit, ob eamque causam fabros, materiam, & arma Saladino Ægyptiorum Tyranno miserunt, ut ædificatâ & instructâ classe Portugaleses à tantis incæptis submoveret. Operfidia! ô infatigabilis avaricia Venetorum! quorum tanta est invidia, & crudelis ambitio, ut infidelibus arma ministrant contra Christianos. Transeo, quæ in Cypro, in Creta, in Ponto, in Peloponneso, & in omnibus Cycladibus adversum Christianos perpetrarunt mala, ne prolixitas cædium parturiat.

Hydrum.

Venetorum
perfidia
Hierosolymam
à Saracenis
capta est.

Veneti
Christianis
obsidibus
Turcis
nunquam
subvenerunt.

Veneti
contra fideles
auxilia
prestit-
erunt infidelibus.

Hydruntum civitas est Salentinorum extremis in oris Italiæ; quam Turci, ut diximus anno Christianorum LXXX. supra CCCC. arque M. gravissimâ obsidione terrâ marique adorti sunt, illamque Italiæ Regionem, quæ certè & magna & fertilissima est, ad Garganos usque montes totam flammis exurebant, & jam non Regno Sicilia tantum, sed Romæ sanctuario Dei, sed Italiæ, totique Christianitati timebamus. Quis tum Christianorum non ingemuit? Quis opem non tulit? Cum ab Ungaris, ab extremo Septentrione atque ab Occidente undique auxilia convenissent, & non solum Principes & urbium cives, sed etiam familiæ Fratrum Mendicantium subsidia præstarent; soli Venetiani, qui tunc Classem paratissimam instructissimamque in anchoris Corcyræ tenebant, qui soli obsidionem solvere potuissent, soli spectatores, non auxiliares esse maluerunt. Quid auxiliares dico? Imò proditores nefandissimi innocentium Christianorum extiterunt.

Cum enim simulates gererent cum Ferdinando Rege Neapolitano propter Alphonsum ejus filium, qui tunc Hetruriam bello vexabat, timentes ne major fieret, cum ipsi non possent, per Turcos suas injurias ulcisci maluerunt, atque ita spurcissimam gentem Turcorum in Italiam à suis cervicibus in Christianos concitarent.

Recordamini temporis illius, cum ab omnibus ferè Christianis laboratum est, & moras Turci Regis vix obtinimus, ut deditionem Hydrunti facerent. Quot millia Christianorum tunc manibus Turcorum trucidata sunt, quantum Christiani sanguinis fufum; quot nobiles matronæ, quot virgines, quot pueri in miseram servitutem rapti sunt, quorum alij adhuc Turcis (sive abnegatâ) serviunt. Alios ego vidi, qui cum jure postliminii reversi essent, vix à parentibus poterant recognosci. Non memini Christianos majorem cladem petulisse. ò Venetiani, quam vobis auctoribus perpeffi sunt. Sed hi homines obliiti sunt, non tamen Deus tantæ prodicionis ultor obliviscetur. Sanguis clamat super vos, & super filios vestros ante tribunal justiciæ Dei nostri Jesu Christi.

Vos ò Veneti proditores, non Turci, sanguinem illum effudistis, tempus erit, quo vos illorum cædes (atque utinam non cum vestris Venetijs) vestro sanguine rependatis. Quis non omni odio, omni supplicio Venetos existimet dignos? Sed hic magno, forti ac vehementi Oratore foret opus, aut aliquo illorum è numero, qui pleni Spiritu Sancto ad populum concionari solent. Qui si adesset, quantas lachrimas, quantam indignationem excitaret auditorum omnium contra Venetos propter eorum superbiam, avariciam, ambitionem, crudelitatem, corruptelas, furta, rapinas, oppressiones, sacrilegia, prodiciones, immanitates, impietates, ac scelerum immanitatem!

Jam enim Venetiani tam indomabiles facti sunt, ut cum 4. potentissimis Christianorum Principibus de summa rerum auferint decertare, & ne victi quidem quiescere possunt. Qui expilando, subordinando, & corrodendo magnum ex vicinorum urbibus Imperium sibi conflare; qui omne aurum, argentum, gemmas, vasa, signa, tabulas, & quidquid pulchri, quidquid pretiosi in toto terrarum orbe reperiri potuit, id totum malis artibus Venetias comportarunt, & congefserunt. Qui mare ac terras intercludentes, mercatores cum mercibus interceptantes, Navarchos cum

Veneti Hydruntum cum potuissent salvere, contempserunt.

Venetia auctoribus Turcipolitiis mala intulere Christianis.

Venetipoliti nocuerunt Christianis, tati prodicione, quam Turci.

Venetia maribus locupletis facti sunt.

cum navibus demergentes, venenando, necando, extruciando, omnia cruore, omnia lachrimis & funeribus compleverunt. Omnia gabbellis, dacijs, & portarijs tyrannicâ servitute fœdârunt, subdiderunt, & nimium aggravârunt. Manus sacrilegas in sacrosanctos Domini Sacerdotes miserunt, torquendo eos sine reverentia dignitatis: bona Ecclesiæ Deo dicata prophanârunt: sanctum Christi Vicarium Pontificem Romanum, ut vile mancipium contempserunt; per vulnera & mortes fidelium, & per commoda eorum privata sive propria Christianam Religionem ad has exiguas Europæ angustias, ac latebras deductam penè subverterunt; ut cum Turcorum impijssimo Rege tacite conspirâsse, ac partiti esse videantur, ut scilicet ille Orientali, ipsi autem Occidentali tandem soli potiantur Imperio.

Sunt Venetiani extinctores & inimici nobilitatis, contemptores Principum, direptores & incendiarii urbium, spoliatores Provinciarum, hostes sacrorum, depopulatores Reipublicæ Christianæ, Ofores Cleri, labes & perniciës humani generis, cum prò pudor neque Turci sint, neque verè Christiani. Utinam aut veri Christiani fuissent, aut veri Turci; nam si veri Christiani fuissent, & Hierosolymam & Constantinopolim, & totum Orientem, ut quondam, etiam hodie Christiani possiderent; aut si veri Turci fuissent, nunquam passi fuissetis tam malas herbas omni aconito pestilentiores in nostris penetralibus. in nostris visceribus, ac intestinis tam altè radices ponere, quin eos funditus extirpatos facta agmine ultra portas Caspias rejecissemus. Nunc autem cum & malisint Turci, & peiores Christiani; atq; modò cum ambobus bella gerant, modò cum utròque societatem simulent, nunc harum, nunc illarum partium nemini sunt fidi, nemini amici, nemini rucò fidentes, Religionem Christianam ad parvas Europæ angustias, & penè destructam, sicut diximus, mancâ debilem concluderunt, & quæ audistis mala fecerunt.

Siccine dormitis Germani Principes! parumper expectate, & dum vos consultationibus vacantes differtis negotium, Veneti nocturnis scâlis Veronam aggredientur. Vos potentiâ magni, vos armis inclyti, vos denique viribus & fortitudine cunctis nationibus metuendi, tantam ignominiam contra majorum vestrorum consuetudinem tolerabitis? quos vix ignavi & umbratiles, vix mulierculæ (mediusfidius) tolerare possent. O si nunc viverent illi Cimbri, ac Teutones bellicosissimi, qui cum Mario de orbis imperio dimicaverunt, & illi, qui cum Julio Cæsare, cum Trajano, cum Antonino, cum Fulvio, cum Severo, cum Constantio, & cum alijs pluribus Imperatoribus tot bella gesserunt. Illi quoque Teutones sive Germani, qui Quintilium Varum Romanum Consulē cum tot legionibus occiderunt. Et illi Germani Saxones, qui Bricanniam, quæ nunc est Anglia, Scotiam, Hiberniam, Orcades, Galliam, Franciam, Hispaniam, Wandaliciam, Longobardiam, magnam Italiæ partem, tot bellis devictas suo dominio potenter subesse compulerunt.

O vos Germani Principes & proceres, penes quos Imperium est non solum Romanorum, sed totius quoque orbis, jure tam divino, quàm humano, cur tantundem à virtute degeneratis avorum? cur non præitis contra hos Christianæ Religionis inimicos, hostes, & destructores? Cur non præferitis victrices aquilas, & reliqui Christiani vos sequerentur contra

Veneti nec
veri sunt
Christiani,
nec Turci
veri, sed pe-
iores utrius-
que.

In Veneto-
rum peni-
tentiâ Ora-
tore Gallo
exhortatur
Princeps.

Venetos
monet pri-
mò delenda
Turcos, ut
hostes fidei
utròque.

o o o

tra

tra Venetos primum, qui sunt seges & materia tantorum malorum, ac deinde adversus ipsos spurcissimos, immanissimosque nominis Christiani hostes, inimicos & persecutores Turcos. Venetianam, precor, ô Proceres, dejicere pestiferam molem properate: perfringite, oro, Christianæ salutis obstaculum: obstruite hanc pestilentissimam Mephiticam, fœtinam, præcipitium, & scaturiginem omnium vitiorum: vindicate & vos & orbem Christianum in libertatem: solvite vos à tanto metu perfidorum: eradicare genus improbum, quando & tempus vos juvat, & fortuna. Tuti esse non poteritis, quandiu sub tyrannide Venetorum manent Histria, Liburnia, Dalmatia, Corcyra, Cephalenia, Zacynthus, Creta simul & Cyprus. Patefacite istas execrabiles, ac diras portas Venetianas, quæ tam diu Christianos adversus infideles progredi laborantes continuerunt: postea Deo auctore aperto Marte majoribus auspicijs Turcos aggressuri.

Venetorum
hostis Ora-
tor iste ma-
ximus fuit
oratione
testante.

His & multis alijs memoratus Orator Gallus in Venetianos fulmina sui detorquens sermonis, maximo quidem spicebatur studio, sicuti manifestè patet, omnibus illos reddere odiosos, & Principum armis conterendos. Quod quidem non tam sui sponte, quàm Regis Gallorum Ludovici iussu, à quo fuerat missus, fecisse putandus est. Sic enim in orationis suæ principio dicit: *Ego qui multos defendere, ledere meminim consuevi, in has angustias deductus sum, ut aut ab officio legationis mihi sit recedendum, aut de improbitatibus, de dolis, de malè meritis Venetorum necessario (non sine magno dolore) mihi sit dicendum. Quod si aliquorum aures offenduntur, debetis id necessitati temporis, ac malignitati illorum, non mea consuetudini tribuere: quanquam viderem in proposito defensionis propemodum perseverare; nam cum Venetos accuso, defendo infinitos mortales: Italianam totam, multisque alias provincias, à quorum faucibus in libertatem revocanda sunt. Defendo Christianos Orientales, quos ad manus Turcorum venire, ac in morem pecudum mactari permittant Venetiani. Defendo etiam Romam, ad quam subvertendam (ut ipsi sua desideria consequantur) vocare Turcos, & quasi porrigere manus videntur. Innocentes defendo, cum impios ne crescant, dico suppressendos.*

Veneti pa-
cem fraudi-
bus que-
runt, do-
lum tamen
continuan-
t.

Anno item prænotato, cum Venetiani post multa incommoda & damna æstate præteritâ, ut diximus, accepta, post neces suorum & varias direptiones urbium, jam inciperent desperare; quippe qui tot potentissimis Principibus non erant viribus æquales, arcanum inter se habuerunt consilium, si pacem à Cæsare Maximiliano possent impetrare. Miserunt ergo Legatos & Oratores suos versus Germaniam, quibus ut lentè potiùs quam festinanter incederent, præceperunt, eo quòd nihilominus interea contra Regem Maximilianum consueta molirentur insidias. Scatuerunt enim quædam urbes illius ditionis machinis & scalis tentare nocturnis: quibus captis nuntios seu Oratores haud procul existentes revocare possent: si verò non caperent, in itinere jam constitutos, quasi nescios insidiarum procedere ulterius juberent. Sed fraude patefactâ, qui pacem mentibus postulabant fucatis, non imperârunt, sed majorem Cæsaris & Germaniæ Galliæque Principum indignationem meruerunt.

Veneti do-
lo, igne, &
veneno
multa in
Maximilia-
num tenta-
runt.

Annus jam sextus volvitur, ex quo bellum Imperiale contra Venetos cepit, & nec hodie quidem finis est. Quot fraudes, quot dolos, quot insidias igne, ferro, veneno interea contra Maximilianum Regem & quosdam Principes ejus Venetiana tanta veritè perfidia, & mihi narrare diffi-

cile

cile est. & credere posteritati multo difficilius. Mercede corruptos emis-
serunt plures incendiarios per totam Austriam, Carinthiam, & ceteras
provincias illis adjacentes, alios in habitu Fratrum Mendicantium, alios
verò in habitu peregrinorum seu pauperum, qui domibus ignem suppo-
nerent: oppida, villas, castella & urbes quotquot possent occultè concre-
marent. Qui separatim incedentes oppida plura & villas per nominatas
Regiones tantà subtilitate malarum artium, tam secretè, tamque occultè,
quod mirum fuit, incenderunt, ut nemo tanti sceleris auctores scire
potuerit. Postremò tandem Deo sic ordinante capti sunt eorum aliqui,
postique ad torturam, rem omnem aperuerunt, Venetorum confessi
subordinatione hæc fieri: qui non minus quinquaginta, si non plures, in
Germaniam occultos atque secretos destinârunt incendiarios pretio
conductos.

Anno igitur præsignato considerantes Venetiani, quòd pacem pro
suo arbitrio & inordinata voluntate impetrare non possent, ut Regem vi-
ribus redderent infirmiorum, Romani Pontificis gratiam (quam ceterè
nonquam meruerunt) precibus pulsare aggrediuntur. Nam, ut sæpè dixi-
mus. Papa Julius secundus, Rex quoque Gallorum Ludovicus, & Arra-
goniæ Rex Ferdinandus cum Maximiliano Germanorum Rege sub ami-
citæ legibus in unum confederati, bellum contra Venetos commune
duxerunt. Nec dubium fuit, si pactum inter se quatuor hi Principes fœdus
inviolatum & integrum, sicuti juraverant, usque in hunc diem servassent;
jam Venetiani, aut penitus essent deleti, aut humillimam in deditionem
sub Imperij potestate coacti.

Fortiter quidem ceperunt, & mutuo se cohortabantur in perniciem
Venetorum, sed forsitan Omnipotenti Deo non placuit, ut innocens
periret cum nocente. Nec dubium mihi esse debuit, quin Venetis, & in
locis Venetianorum dominio subiectis, hodie sint multa millia homi-
num, quorum Deo sit grata devotio, & integra sine crimine vita. Plura
Senatus Venetiani dixit Orator mala: sed bona cuncta præterijt. Julius
Papa magnum contra Venetos in campis tenebat exercitum, cui & ipse
personaliter multis diebus, ut director supremus interfuit, & Venetianos
non mediocriter tribulavit. Qui ubi viderunt se quatuor supradictis
maximis Christianorum Principibus diutius non posse resistere: missis
ad Papam, sicut dictum est, oratoribus, veniam commissorum postulavit;
& in gratiam ab eo recepti sunt. Nec aliter Christi Vicarium decuit, qui
humiliatis parcere, superbientes ut sanentur, debet humiliarè. Ab illo
die Pontifex à persecutione destitit Venetorum.

Eodem anno Wilhelmus Landgravius Hassiorum, filius quondam
Ludovici Landgravij Hassiæ Comitisque in Katzenelenbogen, in Zie-
genheim, & Nidde, mortuo Fratre suo Wilhelmo juniore, ut anno dixi-
mus præcedente, à vinculis dimissus est anno quinto decimo captivitatis
sue. Ejus detentionis historiam breviter faciemus manifestam. Henricus
olim Hassiorum Landgravius frater Hermannæ Archiepiscopi Colo-
niensis, moriens duos reliquit filios, Wilhelmum & Ludovicum, Wilhel-
mus duas habuit uxores, quarum ultima fuit Elisabetha filia, ut supra di-
ctum est, Philippi Comitæ Palatini: qui tamen sine liberis moriens Prin-
cipatum suum omnem Germani filijs dereliquit. Erant autem duo filij
Ludovici

Veneti
contempti
à Cæsare
Papam in
suis tra-
hant par-
tes.

Venetis gra-
viter à qua-
tuor sunt
Principibus
bello attro-
ti.

Wilhelmus
Hassiorum
Landgra-
vius capti-
vitas à
Philippo
Comite
Palatino
dereliquit.

Ludovici unitisque nominis ambo Wilhelmi, quorum major natu rationisusu deficiens Germano Principatum concessit inferiori, assignatâ sibi portione annuâ, unde cum uxore viveret ac liberis. Verum quia periculosè interdum furebat, ne laderet vel se vel alios, jussu Maximiliani Regis custodiâ honestâ fuerat mancipatus.

Homo sacrilegus in Marchia Brandenburgensi Sacramentum furatur.

Anno prænotato, sextâ die mensis Februarij, quæ fuit quarta feria post festum Purificationis semper intactæ Virginis Mariæ, simul & Martyrio sanctæ Dorotheæ solemnis, in ipsâ nocte circa horam undecimam, homo quidam sacrilegus nomine Paulus From, patriâ Pomeranus, incolâ Pernaugiensis oppidi sub ditione Joachim Marchionis Brandenburgensis sacri Imperij Principis Electoris, in villa, quæ vocatur Knobloch Dicecesis Brandenburgensis, Ecclesiam furtivè intravit, Ciborium perfregit, pyxidem deauratam cum duabus hostijs consecratis, alterâ majore, minore alterâ cum ejus monstratili cupreo similiter deaurato furatus est, & secum venalia deportavit, existimans quæ abstulerat, esse argentea.

Sequente die circa horam octavam, cum iter ageret versus oppidum Spandavv Marchionis memoratû (quod duobus ferme ab Urfulo distat milliariibus) super lapidem unum in via, non longè à Stackor quasi fatigatus resedit, furtum extraxit, pretium mercator truculentus secum æstimavit. Cùmque vidisset in pyxide sacras Dominici corporis hostias, expalluit: & ignarus quid faceret, alteram deglutivit indignus: alteram verò in sinum abscondit. Confestim irruit in eum horror Domini, & usque adeo tenebræ ac mentis hebetudo miserum invaserunt, quòd longam horam sedens stupidus & cæcus nusquam progredi potuit; sed contempsit infelix monentem se misericordiam Dei: nec intellexit, quemadmodum Apostolus Paulus ita fuit illustratus; quia mox perivit cæcatus.

Dominici Corporis Sacramentum Judeo in Spandav venditur.

Surrexit tandem pervertere Deo, & lumen corporale recipiens miserabilis homo corde permansit cæcus: veniensque in Spandavv proximum ad quendam Judæum nomine Salomonem, vascula, quæ furatus erat, sacræ rei, venalia exposuit. Cui Judæus: *Majus aliquid in his vasis, quod si attulisses mihi, forsitan compararem.* Mox sacrilegus alteram de sinu extrahens hostiam, dixit: *Eccæ quod quaris in promptu est.* Cui Judæus: *Pro quanto, inquit, dabis mihi hunc Deum tuum?* At ille respondit: *Pro sedecim grossis Marchionis, quorum triginta duo faciunt unum Rhenensem florenum.* Cui mox quinque grossos Judæus proposuit: quos perfidus mercator accipere contemnens, adhuc quatuor apposuit: & sacrosanctum Corpus Domini & Salvatoris nostri pro novem grossis monetæ jam memoratæ ab impio comparavit.

Dominici Sacramenti impius venditor à judicibus capus est.

Hæc sceleratissimâ venditione peractâ, impius ille mercator ad oppidum Pernaav cum vasculis Sacramentalibus revertitur: quibus in domo sua latenter absconditis, in terram Wendorum, quæ parum distat, Marchiæ contiguam profectus est. Jam enim suspicio maleficij perpetrati de ipso vehemens in populo fuit exorta: propterea metuens comprehendi, avissus est. Sed diu manere latens apud Wendos non potuit, quem ad pœnam divina justitia vocavit. Igitur contemptis avisationibus & æstimatione populorum, quibus se novit suspectum, ad Pernaav denudò regressus, portatile sive monstratile per murum nocturnis in tenebris de domo sua extra oppidum projecit, quod ordinatione Divinâ in arborem cadens

fi

se hærendo in ramis permansit. Manè contigit à casu Burgi transire magistrum, qui viso in arbore monstratili hominem capi mandavit suspensum: qui statim ut captus fuit, sine torura omnem rei seriem, confessus est.

Impiissimus autem Judæus post discessum crudelissimi traditoris Hostiam Dominici Corporis super mensam nudam exposuit: atque pugione sæpius vibrato illam transforare magnis conatibus laboravit. Sed inter tot verbera totque punctiones Hostia Deo volente permansit integra: nec potuit eam Judaica perforare invidia. Concitatus postremò vehementer in iram Judæus, inter multa blasphemiarum verba sic dixit furens & spirans in corpus Dominicum: *Si tu Christianorum es Deus, tunc manifestare in nomine mille demoniorum, & ostende te.* Confestim in tres partes hostia divisa est, quemadmodum in altari dividi solet à celebrante: cujus fractura per circumferentiam sanguineo rutilabat colore. Quo viso Judæus infelix est territus: sed ad penitentiam minimè compunctus; induraverat enim perfidia cor ejus: unde ad miracula quidem Dei terreretur citius potuit, quàm converti. Post hæc particulas ipsas panniculo involutas in marsupium seu peram deposuit, & secum per mensis spatium portavit.

Judæus
hostiam sacram
pugione trans-
verberat,

Convenerant autem inter se Salomon iste Judæus & alij duo Judæi, videlicet Jacob, qui morabatur in Brandenburg, & Marcus, qui residebat in oppido Stendel. ut quicumque eorum Sacramentum Dominici Corporis quolibet modo, vel ingenio primum consequi posset, ad reliquos duos secretius transmitteret. Unde juxta conditum Salomon sæpe nominatus unam particulam inclusam pyxidi superfigillatæ per filium suum misit ad Jacob in Brandenburg: & aliam ad Marcum in Stendel: tertiam verò particulam apud se retinuit: quam denuo mensæ superpositam pugione transfixit, perfodit, & vulneravit, quousque sanguinis guttula visibiliter emanarunt. Cumque nimio pavore consternatus, quid faceret cum ipsa particula, dubius hæsitaret (quippe qui timebat rem prodi miraculo) tentavit eam assumere primò, sed non potuit: deinde projecit eam in aquam, sed nec deleri potuit, nec annihilari, vel corrumpi. Postea in ignem projecit: sed semper & ubique integra permansit. Quidquid fecit, quidquid tentavit, sacrosantam Dominici Corporis Hostiam annihilare, corrumpere, vel abscondere non potuit.

Dux hæc
ipse particulam
Salomon misit
ad alios
Hebræos,

Postremò cùm tempus adesset, quo Judæi pro solemnitate Paschæ azymos conficere panes assolent, perfidissimus Salomon particulam sanctam farinæ massæque panaceæ commiscuit: & formatam in modum azymi panis massulam in furnum calidum, ut coqueretur projecit: erat autem furnus calens, sed igne jam extracto, ut fieri solet, tenebrosus. Introspectiens verò post paululum Hebræus, furnum conspexit sine flamma lucidum, & sine lumine, vel igne luminosum. Hoc fuit jam tertium Divinæ operationis miraculum, quod Salomon impiissimus vidit: & mente nihilominus, ut prius fuerat, cæcus permansit. O Judæorum cæca semper & nimium crudelis perfidia, quæ signis & miraculis divinitus quantumlibet, vel magnis, vel infidelis dignanter offensis, non solum ad considerationem non flectitur, sed signis & beneficiis Dei quotidie magis ingrata & contraria induratur.

Judæus
particulam
azymo
commiscuit,
tam missam
in furnum,

Confessus est idem spurcissimus Hebræus, quod binâ vice introspectiens

Oooo 3

cicens

ciens clibanum Divinitus illuſtratum, viderit ſupra panem, cui Domini- cum Corpus fuerat involutum, puerulum parvulum, decorum atque pulcherrimum, in longitudine quaſi unius palmæ in ipſa luce Divinitus accenſa ſenſibiliter coruſcantem. Sed quod cæco lumen, quod ſurdo verbum, & quod ſulto parabola, hoc & Salomoni huic Judæo ſigna fue- runt atque miracula; converti noluit, poenitentiam reculavit. Sine tor- tura confefſus eſt ſe hæc vidiffe miranda, quorum intuitu adeo fuerit per- turbatus, ut penè demens factus ſit. Venditorem Corporis Dominici captivum ſcierat, imminere ſibi mortem facinori debitam metuebat, & tamen fugere cum vellet, non potuit: ſed captus mente & corpore in oppido remanſit.

Secunda
bulæ par-
ticula mar-
tyriaſatur
in Stendel.

Secundam venerabilis Sacramenti particulam Marcus apud Stendel Judæus, ut dictum eſt, ſibi tranſmiſſam, convocatis quos potuit, Judæis, punitionibus, & varijs blaſphemijs dehonestavit: & poſtea Hebræis ad Brunonis Vicum tranſmiſit, vel ut alij dicunt, ad Franckfurt oppidum Cis- Moganum.

Tertiam verò particulam Jacob in Brandenburg Hebræus ſibi dona- tam ſuper menſam pugione crudeliter vulnerabat: & continuo ſanguiniſ guttulæ miraculoſè de ſacroſancta particula eruperunt: quæ uſque in præſentem diem conſtant viſibiles. Nam Domino univerſorum Deo volente ad confirmationem hujus miraculi, tam tenaciter menſulæ ſan- guis adhæſit, quòd nullà potuit lotione deleri. Unde nimium exterritus infelix Judæus, particulam ſanctam ad Olterburg Hebræo cuidam nomine Meyer inter Judæos non infimo ſanguinolentam tranſmiſit.

Dominici
Corporis
Sacramen-
tum in nu-
ptijs Judæ-
orum blaſ-
phematur.

Eodem tempore memoratus Judæus Meyer filio ſuo Iſaac deſponſavit uxorem: celebratiſque ex more nuptijs, Dominici Sacramenti particu- lam inter duas coopertata ſcutellas in lecto jacentem portavit ad ſponſam dicens: *Merito nunc gaudere debes o ſponſa, & ſuper omnes bebræorum te ſponſas honoratam cognoscere, quoniam Deum ad te ſero Chriſtianorum.* Deinde perfidiſſimi canes iterum puncturis & plagis ſanctam Hoſtiæ particulam affe- cerunt: cui & primam dare punitionem Iſaac ſponſus inſauſtus, quaſi pro ſingulari honore juſſus eſt: ferunt poſthæc etiam ipſam particulam, Judæis miſſam ad Brunonis Vicum.

Judæi per
Marchiam
omnes ca-
pti ducen-
tur ad Ber-
lin oppi-
dum.

At verò poſtquam impius ille traditor Chriſti ſupradictus ſolo no- mine Chriſtianus in carcerem fuerat conſectus: capti ſunt etiam ſucceſſivè Judæi plures in numero, & apud Urfulum ſive Berlin Joachim Marchio- nis oppidum vinculis publicis mancipati: qui inter multa ſœclera con- feſſi ſunt, quòd intra paucos annos tranſactos vii. Chriſtianorum peeros acubus & puncturis occiderint: exceptumque ſanguinem eorum in uſum ſuum expendierint profanum, & omnino ſuperſtitioſum. Ex his ſeptem pueris maſculis innocentibus unum, prout conſeſſi ſunt, à matre ejus pro- pria villana, & rultica pro viginti quatuor groſſis coemerunt: alium pro tribus florenis, atque unum pro decem florenis comparaverunt.

Judæi qua-
draginta
per ſenten-
tiam con-
demnantur
ad ignem.

Anno igitur prænotato, noniſ decimū die menſis Julij, quæ fuit ſexta feria poſt feſtum diviſionis Apoſtolorum, Joachim Marchio Bran- denburgenſium, Pomeranorum, ac Sæctinenſium Dux Rugij Caſſubiaz- que Princeps & dominus, Nürenbergæ Burgravius, ſacri Impetrij ſimul & Germanici Regni Archicamerarius & Princeps Elector Chriſtianæ Reli- gionis

gionis cultor devotissimus, æquitatis & Justitiæ conservator & distribu-
tor incorruptibilis. Recognitis Judæorum malè commissis, eos, qui
culpabiles fuerunt in præmissis, ad iudicium scabinorum Berlinesium
jussit adduci: ubi relictis publicè confessatis, ad ignem sunt per sententiam
judicati, foras oppidum ad locum supplicij ducti, & incendio concre-
mati. Fuerunt eorum, qui perierunt incendio, triginta octo in numero:
inter quos principales fuerunt Salomon cum filio, & genero: Meyer fi-
militer cum filio, & genero.

Judæi tri-
ginta octo
ignibus
concremati
sunt apud
Berlin.

Præter hos triginta octo fuerunt & alij tres, qui baptisimi Sacramen-
tum acceperunt: quorum primus Jacob de Brandenburg dictus Georgius
cum alio baptizato sequenti die capite truncatus, ut Christianus mortis
debitum solvit. Tertius autem quia in Sacramenti de honestatione cul-
pam non habuit, quanquam in alijs sceleribus quibusdam reus haberetur,
vice percepta indulgentiâ multorum precibus Coenobium Fratrum mi-
norum apud Ursulum intravit.

Traditor verò ille Christianus iniquus, qui Sacramentum Dominici
Corporis Judæis vendiderat, post Corporis sui lacerationem ferramentis
ignitis, rogo scorsim impostus, juxta scabinorum sententiam in cinerem
resolutus est. Et sic denuo Marchia Brandenburgensium Judæis purgata
est: remanserant enim in Ursulo captivi non minus sexaginta, qui de præ-
missis videbantur innoxij: quos omnes memoratus Princeps Joachim
cum rebus eorum procul extra Marchiam præcepit abire, ne aut similia
reciderent in futurum, aut necem illorum, qui pro demeritis justè fuerunt
combusti, aliquo modo injustè vindicaret.

Paulus ven-
ditor Sacra-
menti ferro
laceratus
ignito, con-
crematus.

Eodem anno, Fratres Ordinis Beate Mariæ semper Virginis de monte
Carmelo Capitulum Religionis suæ generale ad festum Pentecostes in
Civitate Neapolitana juxta morem celebrârunt. Post finem verò Capituli
cùm singuli ad sua iter direxissent. Provincialis, Priores, & Fratres de
Insula Sicilia (in qua Conventus habent xxiv.) navem intrantes versùs
Siciliam navigare cœperunt. Cùm altum Mare Mediterraneum ali-
quamdiu sulcassent, irruerunt in eos Saraceni de Africa Pyratæ, simul-
que omnes cum navigio capientes abduxerunt. Erant autem eorum de
Ordine viri numero non minus 50. Verùm quò pervenerint, nemo reli-
quorum de Ordine Fratrum scire potest usque in hunc diem.

Carmelita
plures à
Saracenis
capti du-
cuntur in
Africam.

Hoc ipso anno, Fratres Militiæ Teutonicorum, qui Prussiam & Li-
voniam inhabitant, Tartaris, Ruthenis, & alijs Paganis infidelibus, &
Schismaticis finitimi, & ob id continuis eorum incursionibus inquieti,
pro comparando adversum illos Christianorum suffragio Cruciatam cum
Indulgentijs à Julio Papa II. impetratam ab initio Quadragesimæ usque
ad festum S. Trinitatis in Herbipoli, ac per totam Diocesim consentiente
Laurentio Pontifice ubique publicè prædicârunt. Qui & antea per con-
tinuum triennium easdem Indulgentias in alijs Germaniæ Diocæsibus
publicantes, non modicam pecuniarum quantitatē comportârunt.

Theotoni-
corum Or-
dinis Mili-
tes Crucia-
tam prædi-
cant.

M D X I.

Anno Joannis Abbatis Hirsauensis VIII. Indictione Romanorum
xiv. in Dominica Sexagesimæ, quæ fuit 13. die mensis Februarij, Ludovi-
cus Comes Palatinus, Bavarie Dux & Princeps Elector, filius Philippi
ante triennium, ut supra diximus, defuncti, annum ætatis agens tricesi-
mum

Ludovicus
Comes Pa-
latinus du-
cis tuorem
Heidelber-
gæ.

num tertium Heidelbergæ nuptias celebravit pompâ ſolemnî, uxorem ducens filiam Alberti Bavariz Ducis, qui morabatur in Monachio, ante triennium mortui.

Eodem anno, in Dominica Quinquageſimæ, quæ fuit ſecundâ die menſis Martij, Udalricus Dux Wirtenbergienſium, annum agens ætatis xxiv. duxit uxorem alteram filiam Ducis Alberti, ſororem videlicet illius, quam Ludovicus Comes Palatinus accepit. Nuptias autem in Stutgardia cum magna ſolemnitate celebravit: ad quas invitati convenerant Principes iſti: Wilhelmus Dux Bavariz, frater ſponſæ Germanus, Fridericus Dux Saxonum Princeps Elector, Ludovicus Comes Palatinus ſupra dictus Princeps Elector, Fridericus frater ejus Germanus, Fridericus Marchio Brandeburgienſis, Henricus Dux Mechelnburgicus, Chriſtophorus Marchio Badenſis, & filius ejus Franciſcus. Andreas Comes de Sonnenberg, Nicolaus Comes de Salm, Comes unus de Biſſch, & plures alij Comites, Barones, Nobiles, & Ignobiles, æquos habentes ut ferunt tam pro curribus, quàm pro ſuis evectionibus plus quàm ſeptem millia.

Bellum Maximilianum
Caſaris
contra Venetos
continuat.

Anno prænotato Maximilianus Germaniz Rex, & Caſar electus Romanorum, Ludovicus quoque Rex Galliz XII. & Ferdinandus Rex Aragoniz, quos confederatos paulo jam ſuperius diximus, inchoatum ante triennium contra Venetos bellum continuant, non ſine utriuſque partium ſanguine, diſpendio, & detrimento: in quo jam iſti vincuntur, jam illi, & nuſquam ſtabilis victoria. Denique Rex Gallorum non ſatis religioſe fidem Maximiliano Caſari ſervans promiſſam, Carolo Duci Geldriz ſecretius pecunias deſtinavit, & viros bellatores.

Conventus fit
Principum
cum Rege
iterum
apud Auguſtam.

Eodem anno, Maximilianus Caſar iterum apud Auguſtam Civitatem Rhetorum Conventum Principibus Germaniz indixit: in quo multa denuo contra rebelles Regni, & Imperij, maximè autem Venetos dictæ feruntur, atque propoſita, quorum nos plenam notitiam non habemus. Homo quidam natione ſeprentrionalis Barbarus, & incompoſitus, ſtaturâ procerus & horrendus aſpectu, in eodem Conventu Caſari fuit oblatuſ, qui carnis crudis in magna quantitate veſcebatur: viculum totum, aut mutonem, vel ovem unicâ reſectione crudam devoravit, & adhuc ſe vociferabatur eſurire: quem gente Scytharum exortum eſſe crediderim.

Virgo eſt in
Auguſta
multis annis
neque mandu-
cans, neque
bibens.

Hujus monſtruoſi hominis voracitati hiſtoriam libet inferre contrariam, mirandam quidem, & vix poſteritati credibilem, ſed veram tamen, & certam, & multorum teſtimonio comprobata ſufficienter. Virgo erat hiſ diebus in memorata Civitate Auguſtenſi nomine (ſi rectè meminimus) Chriſtina, & hodie ut puto adhuc vivit in humanis, quæ in 12. vel 13. annis continuis nihil omnino manducavit, nihil bibit, nihil egeſſit, urinam nullam emiſit, imò neque dormivit. Quis hoc verum crediderit? quis non fabulam continuo exclamârit? ſi rem tot indicij exploratam, veramque inventam neſciret. Teſtis eſt Maximilianus Caſar, teſtis ſoror ejus vidua relicta Ducis Alberti mulier nunc Chriſto devotiſſima, teſtis Epicoſopus Auguſtenſis, teſtis & Senatus, teſtes ſunt, qui experientiam rei ceperunt.

Multorum
teſtimonio
confirma-
tur, quod
nec comedit,
nec bibit.

Non ſemel, ſed pluries prædictorum teſtium juffione Virgo ipſa, Camera incluſa diligentiffimè ſub archa cuſtodia obſervata eſt, ne quis cibum inferret, aut potum, non modò per diem, ſed plures per menſes, &

& veraciter inventum est, nihil eam penitus manducasse, vel bibisse. Denique prædicta Maximiliani Cæsaris soror, ut hujus famæ posset experiri veritatem, per medium fratris eam de Augusta in curru ad se Monachium fecit adduci, quam in Coenobio suo multis secum detinuit inclusam diebus, cautissimè illam observans, & cubiculi clavem nulli confidens sororum, secum ipsa retinuit, januam clausit, & aperuit: & quod interea nihil comederit, aut biberit, in veritate comprobavit. In Augusta simili cautela sæpius à multis observata, nemo unquam deprehendit prædictis contrarium.

Interrogabat eam aliquando vir doctus in Theologia, & Religiosus, quem novi, unde haberet abstinentiæ hujus inconfuetæ principium: cui illa cum summa reverentia, & humilitate respondit: *Reverende Pater, non putatis, quod hanc abstinentiam, vel ex devotione, vel ex sanctitate, aut inchoaverim, aut consecuta fuerim; aliter se res habet. quàm plerique opinantur: cum essem adolescentula, gravissimos patiebar stomachi dolores, maxime post cibum: præceperunt Medici, ut parum cibi sumerem ac potus; feci, melius sensi, tamen ex toto non convalesci. Quod intelligens Medicus jussit, ut biduo, triduove penitus à cibo & potu abstinerem. Abstini sicut jussit primò per biduum, postea per triduum, postea per octo dies, quatuordecim, & per mensem integrum, nec potum sumpsi, nec cibum. Interea nullos sensi stomachi dolores, qui ex cibo & potu solent post rejectionem dumtaxat oriri. Postremò cum pro debilitate removenda vellem interdum cibum sumere, deglutire non potui sine gravi dolore, & maximè difficultate, quia ut mihi notum est, incatus ad stomachum ex consuetudine abstinentia diuturna clausus fuit, & omnino præstrictus. Et sic mens dolorum, ac necessitate compulsà omnem cibum ac potum abieci usque in præsentem diem. In tantam quoque mansam panis, ac cibarium perveni cum tempore, quòd ea nec visum tolerare sine gravamine possum, nec odoratu. Hæc ipsa de se virgo memorata conficitur interrogata.*

Per quam causam ad hanc pervenerit abstinentiam.

Consuetudinem comitia dura alleviavit.

Corpus Domini Salvatoris nostri Jesu Christi frequenter cum devotione sumit, diebus maximè Festis, Dominicis, quod nescio an transglutiat, vel terendo in ore species consumat. Petivit à suo Presbytero, ut si fieri posset, particulas quibus esset communicanda pro tempore, faceret aliquanto minores propter sumendi difficultatem, quia nullam, aut valde minutissimam habet in ore salivarum humiditatem. Vitam ducit honestam, & quantum licet hominibus judicare, satis religiosam.

Hæc Virgo vitam ducit honestam, & sæpe communicat.

Varia nihilominus apud plures de ipsa fertur opinio; sunt enim nonnulli, qui non credunt eam sine cibo, vel potu vivere, sed judicant eam potius in occulto manducare, vel saltem aliquod confortativum sumere, quo vita naturæ conservetur; videtur namque impossibile hominem per tot annos sine fomento cibi, & potus posse durare. Sed non est hoc novum, sicut non solum de Nicolao apud Helvetios Eremita sumus certissimi, sed etiam per alios plures similia facta lectione cognovimus. Et sunt nonnulli, qui eam (si vera sunt, quæ fama vulgatur, quòd nihil manducet) non esse hominem, sed Cadaver aliquod occupatum à dæmonio existiment, quòd similia etiam contigerint & novis temporibus, & antiquis, ut referam unum.

Varia est de hac muliere opinio.

P p p p

Ia

Mulier alia
fuit apud
Geldriensē
nihil man-
ducans.

In ſuperioribus hujus Operis, atque Voluminis, ſi rectè memiaī, pau-
ciſſimè notavi, quòd Arnoldus Dux Geldriae, matre ſua contentiente patrem
Reinhardum coniecit in vincula, & multis detinuit annis captivum, cujus
detentionis hæc cauſa fuit, atque principium. Erat in oppido principall
Geldriae (quod Neomagum vel Nymagen appellant, ubi reſidentia
Ducum eſſe conſuevit) mulier quædam honeſtiſſimæ, atque ſanctiſſimæ
famæ & converſationis, ut in propatulo hominibus apparebat. quæ in
pluribus annis nihil comedit, nihil bibit, nihil egeſſit. nunquam dormi-
vit. Unde apud Ducis Reinhardi uxorem, apud filium, apud incolæ ter-
ræ, & omnes in circuitu, qui eam noverunt, ut mulier tanta multo vene-
ratur honorè. In tantam denique familiaritatem, & amicitiam Ducif-
ſe pervenit, ut illa nihil ſine conſilio ejus. vel parvum faceret, vel ma-
gnum; nam dicta ejus oraculo habebantur Apollinis certiora. At poſtea-
quam Principis ſimul & Arnoldi animos ſibi ad omnia ſenſerat obſequen-
tes, magna tenuit.

Magnam
hæc mulier
ſanctita-
tem, & mi-
racula
eſſe ſolent.

Habitabat in tugurio ſola, & vitam in paupertate ſolitariam duxit.
ſemper jejunavit, nunquam dormivit, orationi, meditationi, & contem-
plationi. ut ferebat. ſine intermiſſione vacavit. Quidquid agebatur in
oppido, ſive per omnem Ducatum quantumlibet ſecretè, totum Ducifſe
faciebat manifeſtum. aſſerens id ſibi per Angelum ſanctum divinitus
revelatum. Ejus conſilio, & conſectis revelationibus Reinhardus Dux per
uxorem & filium coniectus in vincula ſine cauſa uſque ad mortem detine-
batur captivus. Multa per ejus prava conſilia ſub ſpecie revelationis divinae
non ſolum Ducifſe, atque filio, ſed etiam alijs multis impenſa tam in
oppido quàm extra ſubtiliter facta ſunt mala; maximè enim utebatur in-
dultiriâ, ne qua in ea falſitas notaretur: quòd eo facilius potuit, quò ma-
gnam hypocriſeos experientiam conſecuta fuit. Verùm quia ſicut dixi-
mus, Reinhardo Duce conſilio ejus occulto in vincula coniectus per uxo-
rem, & filium, regiminis Ducalis magna fuit immutatio ſubſecuta: nam-
que ad nuntium hujus monſtruosæ forminae Duces mater & filius omnia.
faciebant. Videbant hoc Proceres terræ & indignè ferebant, propterea
quòd penè cuncta illius mulieris in malum finem tendebant, licet ſub
honeſtiſſima ſpecie noverit ea palliare.

Mulierem
non eſſe,
ſed demoni-
um fa-
pientes vi-
ri putabant.

In tantum poſtremò crevit odium populi, & maximè Cleri, & no-
bilitum contra larvatam beſtiam, ut omnes eam perijſſe cuperent; erât-
que omnium opinio apud viros doctiores. atque Clauſtrales, quòd non
eſſet ex Spiritu Sancto ejus converſatio, neque jejunium religionis. quem-
admodum illa fingeat, ſed aut ſimulationis, aut demonum intus opera-
tionis. Nemo tamen experimentum veritatis auſcivit. aut poſuit. Cùm-
que hæc opinio virorum in noticiam perveniſſet Principum. primò qui-
dam indignati ſunt, ſed poſtea nihilominus, quoties intuebantur illam,
phantasiam imagiſationis concitante, de conſpectu ejus horrorem ſen-
ſerunt.

Non mul-
ier, ſed da-
monium in
ſententia
cauſare
fuit reper-
tum.

Venit poſtremò vir quidam doctus, qui de natura ſpirituum altius
noverat ſpeculari, cui cùm res à Ducibus matre videlicet & filio fuiſſet
propoſita, dixit: *Sinite me, & ciſe experiar, hominem an demonium. Aperia-
tur ejus vena in brachio mediana, in qua latet indicium veritatis. Nam ſi homo
eſt, ſanguinem habet, ſine quo nemo vivere poſſit, & vena qualibet incifa ſalutem
emittet*

emittet cruorem. Si verò demonium est, seu cadauer aliquod diabolicè in habitatione sustentatum, non sanguinem emittet vena incisa, sed putridam saniem, atque foetentem. Quid plura? ad viri loquentis consilium adducitur mulier, & contra ejus voluntatem mediana incisoria aperitur: confestim pavor cum sanie nimium foetens erupit: & nec una guttula sanguinis in toto corpore fuit. Clamavit dæmonium horribili voce maledicens illum, qui hoc Principibus consilium dederat, & relicto cadavere putrido, multumque foetente discedens evanuit.

Anno prænotato, Senatus Urbis Constantiæ in finibus Særvorum, cum nonnullis de communitate civium in unum conspirantes, & se, & Civitatem submittere, conjungere, ac sociare conjuratis Helvetijs voluerunt. Hinc seditio gravis orta est inter Senatum, & Cives, quibus non placuit è Regno tam perfida discussio, & se propterea constanter Senatui opposuerunt: inter quos Piscatorum societas potior fuit, qui nuntios celeres ad Maximilianum Cæsarem mittentes, eum secretò de conjuratione Senatus certiores reddiderunt. Interea portas armati custodiunt; Senatumque & reliquos perjuros Cives, ne quis effugiat, observant.

Conjurati
Helvetij
Senatum
Constantiensem in
suam sententiam
traxerunt

Cæsar autem Maximilianus mox accepto hujus perjurij nuntio, cum trecentis Equitibus venit ad Constantiam, quem Senatus recusans intro- mittere, novam in Civitate seditionem concitavit. Sed Piscatores cum sibi adhaerentibus, qui erant & numero plures, & viribus fortiores, portis violenter apertis Cæsarem cum suis in urbem receperunt. Constricti præsentia Cæsaris omnes, qui erant cum Senatu, & metuentes quam demeruerant perjurij sui poenam, maxime autem qui fuerant Principes & capita factionis, fugâ salutem quaesiverunt, quorum pars major exilio suo premitur usque in præsentem diem. Alij capitibus truncati sunt, atque alij poenis alijs sublatis. Jam conjurati aderant Helvetij adhuc missi; imò & vocati à Senatu, ut Juramenta Civium & urbem in suam acciperent societatem, quos in sua redire Cives compulerunt.

Eodem anno, 4. die mensis Maij, quæ fuit Sabbatum post Festum SS. Apostolorum Philippi, & Jacobi. Comes de Werdenberg Andream Comitum de Sonnenberg satis injuriosè, & fraudulentè nihil tale metuens in venatione armatus inermem crudeliter occidit. Fuerat inter eos pro quibusdam rebus contentio, quam Udalricus Dux de Wirtenberg ut Princeps amborum sedare, & amicè componere desiderans, ad se causam & partes vocavit, querelas & responsiones audivit, pacis media proposuit. Verùm certis ex causis negotium in aliam protrahitur diatam, quæ prius quàm instaret, Comes occiditur.

Andreas
Comes de
Sonnen-
berg ab ac-
tulo ne-
quissimo
interfici-
tur.

Anno prænotato, cum Julius Papa II. contra Bentivolos propter Bologniam bellum gereret in Italia, omnèsque Cardinales sibi adesse juberet, alijs Pontifici obedientibus, Bernardinus natione Hispanus Episcopus Sabinensis, & Cardinalis Sanctæ Crucis in Hierusalem; Wilhelmus Episcopus Prænestinus Cardinalis, Franciscus tituli SS. Nerei, & Achillei Presbyter Cardinalis, Renatus de Priore S. Sabinæ Presbyter Cardinalis, & quidam alius, cujus nomen non occurrit, sine consensu Papæ, imò contra mandatum ad urbem Pisanam abierunt. Quos cum litteris, & nuntijs paternè admoneret, ut redirent, non solum contemp-

Bernardi-
nus cum 17
Cardinali-
bus à Papa
Julio dis-
cessit.

PPP 2

perunt;

pterunt, ſed quod magis eſt, propriâ temeritate Concilium contra Papam generale indixerunt.

Concilia-
bulum Piſe
inducitur
per ſc. Car-
dinales
contra Ju-
lium teme-
ritate pro-
pria.

Anno enim prænotato, 19. die menſis Maij, quæ fuit ſecunda feria S. Potentianæ memoriæ venerabilis, coram Notarijs publicis & ceſſibus ad hoc ſpecialiter convocatis Bernardinus S. Crucis Epifcopus Sabinenſis, Franciſcus SS. Nerei, & Achillei Cardinalis Presbyter. Præſteſtinus quoque Epifcopus, & Cardinalis Wilhelmus ſupra dicti, ſuis nominibus & pro ſex alijs Cardinalibus, quorum mandatum ſufficiens exhibebant, Philippi videlicet Epifcopi Tuſculani Cardinalis Cenomanenſis, Hadriani Cardinalis S. Chryſogoni. Renati Cardinalis S. Sabinae Bainenſis, Caroli Presbyteri Cardinalis S. Viti in Macello, Friderici S. Angeli Diaconi Cardinalis, Hippolyti S. Luciae in Silice Diaconi Cardinalis, generale Concilium Piſe ad primum diem menſis Septembris tunc proximi celebrandum indixerunt: ad quod Julium Papam II. per edictum in valvis plurimum Eccleſiarum per Italiam citârunt, ac ipſum Conciliabulum ſuum litteris, inſtrumentis, & nuntijs ubique terrarum publicantes intimaverunt, vocantes ad illud Pontifices, Principes, Prælatos, & Doctores.

Bernardi-
nus ſe Vica-
rium Eccle-
ſiae geſit, &
Præſiden-
tem Conci-
lij.

Verùm poſteaquam hæc ſummo innotuerunt Pontifici, litteris denuò monuit, contumaces obſecrans, & obſeſtans eos, ut ab ea, quam inchoaverant, temeritate deſiſterent, & ad unitatem S. Matris Eccleſiae redirent, alioquin ſe contra eos jure neceſſariò proceſſurum. Sed cùm alij ad monitionem Paſtoris redirent ad Ovile, Bernardinus, Wilhelmus, Franciſcus, & Renatus in ſua pertinacia permanſerunt obſtinati, & omnes quocunque potuerunt verbis & ſcriptis in ſuam ſententiam trahere conabantur. Et primò quidem Piſanam Civitatem pro Concilio generali celebrando deputârunt: poſtea Mediolanum, ubi Bernardinum in Vicarium Eccleſiae, & Præſidentem Concilij ſtatuerunt; convenientibusque paucis ex Gallia, & Lombardia Epifcopis ſeſſiones aliquas habuerunt. Nec diu poſtea timentes Mediolanum ſibi non fore ſatis tutum, in Galliam ſe unâ cum ſynagoga Sarbanæ tranſtulerunt, & apud Lugdunum, eo quod Rex Galliae Pontifici Romano inſenſus eſſet, conſiderunt.

Bernardi-
nus cum
tribus Car-
dinalibus
omni di-
gnitate
privatur.

Anno igitur præſignato, 24. die menſis Octobris, Julius Papa II. ubi vidit monitiones ſuas apud IV. nominatos Cardinales nihil proficere, & citatos, atque per dies 73. ſufficienter exſpectatos minimè comparere, Romæ in Conſultorio publico de Cardinalium ſuorum aſſenſu & conſilio utriuſque Juris peritorum complurium, eos ut Hæreticos, Schiſmaticos, contumaces, & rebelles & omni dignitate Cardinalatus privatos per ſententiam depoſuit, titulis quoque, inſignijs, voce quoque tam paſſivâ, quàm activâ, Eccleſijs, Epifcopatibus, Monaſterijs, & cunctis beneficijs Eccleſiaſticis, quæ vel in titulum, vel commendam, ſeu quovis alio modo poſſederant, privavit, & vel ad illa vel alia quæcunque, vel alia qualiacunque in poſterum obtinenda inhabiles fore declaravit: eoſque ab omnibus Chriſti fidelibus evitari præcepit, & pro Cardinalibus deinceps non haberi, nec nominari quidem decrevit, tanquam Hæreticos, Schiſmaticos, & ut criminis læſæ Majeſtatis reos, ab omni Communione Eccleſiae rejecit.

Et mox eodem die litteras ſcribi mandavit, quibus hanc IV. Cardinalium depoſitionem & cauſam notam fecit Maximiliano Germaniæ Regi, Romanorum Imperatori electo ſemper Auguſto, Ludovico quoque

que Gallorum Regi XII. Ferdinando Aragoniæ, Siciliæque Regi, Emanueli Portugalliæ & Algarbiorum Regi, Henrico Regi Angliæ, Jacobo Regi Scotiæ, Uladislao Regi Ungariæ, & Bohemiæ, Joanni Regi & Catharinæ Reginæ Navarra, Sigismundo Regi Poloniæ, Joanni Regi Daniæ, Carolo Duci Sabaudia, Leonardo Lauredano Duci Venetiæ, & multis alijs per Christianitatem Principibus, Episcopis, Prælati, & Communitatibus.

His per Julium Papam factis & publicatis ubique, paulatim cessavit Cardinalium privatorum tumultus, & infirmati sunt, nec potuerunt stare, licet nihilominus & pro Cardinalibus se gererent, & conciliabulum suum apud Lugdunum pro viribus continuarent. Unde & Pontifex postea Ludovicum Regem Gallorum, ut fautorem hospitem, & defensorem Hæreticorum excommunicavit, & Lugdunum omniæque & singula loca, in quibus prædicti abrogati Cardinales moram traherent, Ecclesiastico suppositum Interdicto. Manserunt nihilominus in sua obstinatione pertinaces usque ad obitum Julij Papæ II. & post Electionem Leonis X. Romanam venientes gratiam & restitutionem in integrum sunt consecuti.

Causam hujus discessionis quatuor Cardinalium à Pontifice satis ex præcedentibus puto manifestam. Postea enim quàm Papa in gratiam receperat Venetos, recedens à fœdere, quod cum Cæsare Maximiliano, & Rege Gallorum Ludovico fecerat: facile jam erat Cardinales Hispanicos & Gallicos in odium surgere Italorum. Gallicana fuit ista præctica, quæ Pontificem (si deponeretur Julius) sibi optaverat complacentem. Prope fuit, & in foribus malum, quo etiam Cæsar Maximilianus pravorum consilio fuisse seductus; nam & ipse simul & Rex Ludovicus Gallorum Instrumento publico Pisaurum Concilium seorsim indixerunt. Galliæ Rex usque ad mortem Julij Pontificis cum pertinacibus apostatis contumax, & excommunicatus perduravit. Cæsar autem Maximilianus bonorum virorum admonitus consilio statim à principio incautè positum retraxit pedem, qui non suâ sponte, ut mihi videtur, & si dici fas est, constat, sed pravorum consilio incautè consensit in negotium, quod credidit esse sanctum. Extat inter alias epistola ejus ad me una, ex qua mentis suæ declarat sinceritatem, quippe qui multorum in re tam ardua consilium requirit, sicut patet.

Maximilianus divina favente Clementiâ Electus Romanorum Imperator semper Augustus, Joanni Trithemio Abbati s. Jacobi Herbipolensis, olim Spanheimensi. Accipimus literas tuas, quibus significas te illud singulare, & pulchrum Opus octo questionum nostrarum, de quo edendo te alijs hortati fuimus, usque ad calceam deduxisse, & jam plenè perfecisse, quod nobis jucundissimum est. eritque & nobis ad maximam satisfactionem, tibi ad perennem famam: quoniam scimus, quæ ex te viro literatissimo, & integerrimo procedunt, non nisi excellentia, & paria magnitudini tuæ, & quæ perpetuò à Principibus viris ediscenda sunt. Sed cum jam & bello maximo (propter quod cogimur Italiam petere) & convocanda universalis Ecclesia maxime impliciis sumus negotio, non possumus his jam vacare, sed in reditu nostro evocabimus te cum eodem Opere tuo ad nos, & tecum de singulis præsentibus latius disseremus. Ideo eundem librum penes te bene custoditum retinebis, & sicuti dicimus, auctoritate nostrâ, & Serenissimi Regis Franciæ Fratris nostri charissimi, ac plurimorum Reverendissimorum Dominorum Cardinalium

PPPP 3

Ludovicus
Rex Gallorum
ex-
communi-
catur à Ju-
lio, Papa.

Causa Con-
ciliabuli
Pisani.

Epistola
Maximilia-
ni Cæsa-
ris ad Tri-
themium
Abbatem.

Cæſar Tri-
themium
Abbatem
invitat ad
Concilium.

Et aliorum Prælatorum indictum eſt concilium univerſale (ſicuti videbis ex copijs antienticis his aliigatis huiusmodi denominationis) cupimus ut præpares te ad ipſum, & interim quàmprimùm nobis ſcribas, quid de hac re ſentias. & quomodo ſi nobis procedendum, & qualiter nos gubernari debeamus. ut illud ad ſinem deducatur optatum. Data in oppido Ottingen die 4. menſis Junij, anno Domini MDXI. Regni noſtri XXVI.

Et quis non videret, Principis tanti animum perſuaſionibus æmulo- rum Romani Pontificis nutantem, ut conſentiret in concilium mi- nus legitime indictum ab his, quibus convocandi ejus nulla fuit auctori- tas fuiſſe perductum? Ego autem ſciens humilitatem meam, nihil ad in- terrogata Cæſaris, quid de indicto Piſi Concilio ſentirem, reſcribere, volebam, quousque alterâ vice litteris præcepit mihi, ut quid ſentirem, quantocius reſcriberem. Itaque neceſſitate coactus hoc modo reſcripſi.

Joannis
Trithemij
Abbatis
S. Jacobi
Herbipol.
reſponſiva
Epiſtola ad
Cæſarem.

Maximiliano Sereniſſimo Potentiſſimo Invenitiſſimo Principi & Domino Germanorum Regi, Electo Romanorum Cæſari, totius Orbis jure tam divino, quàm humano ſoli & unico Imperatori, Joannes Trithemius Abbas S. Jacobi Herbipolis, quondam Spanheimenſis, Deum timere, bene agere, Eccleſiam deſendere. Quid ſentiam ego de Concilio Piſano nuper indicto, quidque conſulam, ut res capta proſperum atque ſelicem conſequatur effectum, iteratis jam Epiſtolis Cæſar potentiſſime reſcribam mandâſti. Huiusque ſilui ratione perſuaſus, nec litteris Cæſarea Maje- ſtatis tuæ quidquam mihi videbatur eſſe reſpondendum. Verum quia denuo jubes ut reſpondeam, breviter & paucis præſentibus quid ſentiam de indicto Piſi Con- cilio, Celſitudinem tuam reddo certiorum: licet minor ſum ad conſulendum in hac re nova & ſatis periculosa.

Concilium
inducere
quando li-
ceat Impe-
ratori, &
Cardinali-
bus.

Si cauſa inducendi generale Concilium eſt juſta, ſufficiens, & legitima, ſi ne- ceſſitas Eccleſiam urget manifeſta, ſi Domini Cardinales, & vos Reges, ſi Princi- pes, & Prælati Concilium inducentes, ſeu convocantes, ſolius Dei moventur amore, atque zelo Juſtitie, & pro Eccleſiæ utilitate communi, non livore, non indigna- tione, vel odio Romani Pontificis, non ducti ambitione, ſeu avaritiâ, non proprium querentes commodum, ſed commune, idque totum purâ & rectâ intentione, ſine dolo, ſine fraude Spiritu Sancto illuſtrante: ſi poſtremo concurrant omnia, quæ jure divino & humano requirit æquitatis ratio: & ſi Eccleſia naufragium patiens aliter reformari non poteſt, ſervato erga Pontificem ordine charitatis, cum debito reverentia, & honoris; ſi conveniant hæc omnia, tunc res & bene capta eſt, & proſperum ſine dubio conſequetur effectum.

Concilium
Pilani
inducere
Cardinales
jure non
potuerunt.

Quod ſi res ipſa (ſicuti vehementer timeo) aliâ intentione præſumpta eſt: ſi in odium aut depreſſionem Pontificis agitur: ſi quidpiam præpter Deum quaritur: ſi Domini Cardinales, eorumque fautores, ſive ſint Reges, ſive Principes, ſinſtrâ machinatione moventur (crede mihi ſapientiſſime Cæſar) nihil boni, nihil juſti, nihilque honeſti, nihil utilitatis Eccleſiæ communis ex hoc ſequetur Concilio: ſed ſcandalum graviſſimum orietur in populo Chriſtiano, & vel pernicioſum ſchiſma, vel grandis omnium confuſio, qui Concilium ſine auctoritate Romani Pontificis induxerunt. Vereor enim (& ſi auſim dicere, ſed) quid non omnes rectâ & ſince- râ moventur intentione, qui ſe Piſano Concilio adſcripſerunt. Unde verò ſicane, per interſectam hæc ſchedulam Majeſtas tuæ Sereniſſima intelliget. Cuſtodiat ergo præcor Celſitudinem tuam Maximiliane Cæſar Chriſtianiſſime Omnipotens Deus, ne anima tua, ne fama percelebris opinio, & ne ſanctum, & Catholicum nomen

ſunt

tuum Concilio impiorum, vel consortio Schismaticorum quolibet occasione vel modico polluantur.

Longe Deus avertas, & procul sit à sanctis moribus tuis Maximilianus Caesar, ut Concilium impiorum adjuves, & qui te hactenus Principem Christianissimum exhibuisti, nunc des maculam gloriae tuae, & malam de tua fide suspensionem posteritati relinquant. Non est tuum, non est Regis Gallorum, non istorum Cardinalium, qui se in Instrumento subscripserunt, neque aliorum, quorum allegant consensum, generale convocare Concilium, legitimis causis, ut jam hic, minimè existentibus. Sed hoc munus, hoc officium & privilegium Ius concedit summo universali, & soli Romano Pontifici: quàm vera dicam, norunt omnes, qui Deum timent, qui quod iustum intelligunt, qui rectum sapiunt, & solam diligunt veritatem. Nec dubium mihi est, quin exitus rei meam confirmabit sententiam, & Christo IESU providente constabit, non fuisse ex Deo praefens Concilium. Habes nunc Sacratissime Caesar, quid ego de indicto Concilio sentiam, salvè tamen omnium Deum timentium, meliùsque sententium determinatione atque sententiâ.

Quemadmodum verò Serenissima Celsitudini tuae in hac re sit procedendum, ut effectum consequatur optatum: meum requiris consilium; ah quis ego ut moderatori Orbis Maximiliano vias prudentia ostendam? aut qua doctrina mea, ut erudiam caput Principum mundi? veruntamen quia praeceptis ut Rex, jubet ut Caesar, imperas ut Imperator, credis, confidis, expectas: non abscondam Celsitudini tuae consilium meum (ut credo) fidele, salubre, honestum, utile, & rectum, quod te clementi animo susceperis, si dubitarem, non scriberem. Igitur in primis consulo, precor, & oro, ut illum Caesar Maximilianus sequaris: de quo scriptura dicit: Beatus vir, qui non abiit in consilio impiorum. Et si dixeris Pisatorum, certe non erravi. Deinde consulo, precor, & oro, si quovis honesto medio fieri possit, ut Majestas tua Serenissima pacem, concordiam, & stabile fœdus cum Romano, & Summo Pontifice Julio ineas, contrahas & confirmes. Tertiò consulo, precor & oro, equissimus esto, ne te levitas Gallorum seducat, quæ Cardinales Obsequia desertores fovet, manu tenet, atque defendit contra Julium Pontificem, eâ intentione, qua multis est manifesta. Quariò igitur consulo, oro, & precor, triplicem rumpe funiculum, hoc est, Gallum cum vulturibus suis deserito, alioquin laqueum censuræ Summi Pontificis incidet cum eisdem. Quintò memineris consulo, oro, & precor, quoniam sibi soli Romanam debetur Imperium, non aliam ob causam, nisi ut Ecclesiam Romanam & Universalem, ejusque Pontificem colas, venereris, atque defendas. Nam si tua Ecclesia non indigeret Patrocinio, susceptum à Constantino Imperium liberum sibi referuisset.

Julium autem Pontificem secundum, à quo Cardinales isti recesserunt, verum Christi Vicarium, successorem Petri, & legitimum universalis Ecclesiae Pastorem in annum jam octavum habuimus, tenuimus, & venerati sumus, hodieque indubitanter habemus, tenemus & veneramur: contra quem levare calcaneum bonus Christianus nec jure potest, nec debet causis legitimis adhuc non existentibus. Confidociam, quid in hoc Schismate Galliam levem fides Germana non sequetur, etiam si tua Majestas, quod Deus avertas, capto perseveret in proposito. Sexiò super his rebus consulo, precor, & oro, Serenitas tua gloriosissima historias perscrutari faciat transacti temporis, & erit inveniet, qui capta sua contra Romanam Ecclesiam vel ejus Pontifices legitimos erexerunt, & vitam infamiam notatam, & finem opprobrio, & perpetuâ confusione plenum habuerunt.

Caesarem monet Trithemius à Concilii protectione declinare.

Solius est Romani Pontificis generale Concilium indicere.

Ad secundam interrogationem illa respondet Trithemius.

Caesarem rogat Trithemius, ut reconcilietur Summo Pontifici.

Julium II. Trithemius verum Christi Vicarium, sicut Vicarium.

Optimè

Concilium
buli pisanum
confulius
nem pradi-
cau Tribu-
mink.

Septimo. Consilium do, precor, & oro, quatenus Clementia tua meminerit, se unitum sacrosancta Ecclesia Romana à Deo, & ipsa Ecclesia proteclarem esse constitutum, & non consentias illis, qui vel scindere, vel ejus Pontificem disturbare conantur. Videbit (non dubito) Serenitas tua finem hujus Concilii pisanum consensum plenum, & approbatio, nisi forsitan Romanus Pontifex indultus vel persuasus suum tandem adhibuerit consensum: quod meâ opinione difficilissime fieri posse sentio.

Concludit
Tribemius
Epistolam
ad Caxia-
rem.

Hec sunt gloriosissimi Caesar Maximiliane, qua mihi tuo Imperio breviter de proposita matris Pisanum Concilium videbantur: in quibus ut confido, satisfeci conscientie propriae, qui aliter sentire nec potui, nec debui, quam quod aequitati scripturarum conforme judicavi. De octo questionum Serenitatis tua libello, quem te imperante conscripsi, faciam, quod jubes. Omnipotens Deus Majestatem tuam diu conservet incolumem. Data apud S. Jacobum Hierapolis vicesima quinta die mensis Augusti, anno Domini MDXI.

Concilium
Lateranen-
se Romae
inducitur à
Julio Papa
II.

Eodem anno decima octava die mensis Julij, Romanus Pontifex Julius II. de consilio & assensu unius & viginti Cardinalium, ut Conciliabulum illud Pisanum destrueret, generale Concilium Romae apud S. Joannem Lateranensem indixit, & publicavit in annum sequentem inchoandum, celebrandum, & continuandum, die lunae videlicet nona decima mensis Aprilis, quae fuit secunda feria post Octavas Dominicae Resurrectionis; quem terminum postea certis ex causis prorogavit in primum diem mensis Maii ejusdem anni, prout clarius ibi dicemus.

Nomina
xvi. Cardi-
nium, qui
Concilio
subscripserunt.

Haec autem sunt nomina Cardinalium, qui unâ cum Pontifice indixit Concilio subscripserunt. Episcopus Hostiensis Raphael Cardinalis S. Georgij Camerarius Papae. Dominicus Episcopus Portuensis Cardinalis S. Marci. Jacobus Episcopus Albanensis Cardinalis Arborensis. Nicolaus Cardinalis Presbyter S. Petri. F. Presbyter Cardinalis de claro Monte. Marcus Presbyter Cardinalis S. Mariae trans Tyberim Senogaliensis. Robertus Presbyter Cardinalis S. Anastasiae Nannetensis. Leonardus Presbyter Cardinalis S. Sufannae. Christophorus Presbyter Cardinalis S. Praxedis. Sixtus Presbyter Cardinalis S. Petri ad Vincula Vice-cancellarius. Christophorus Eboracensis Presbyter Cardinalis SS. Petri, & Marcellini. Antonius Presbyter Cardinalis S. Vitalis. Petrus Presbyter Cardinalis S. Eusebii. Achilles Presbyter Cardinalis Sixti Bononiensis. F. Presbyter Cardinalis S. Clementis. Joannes Diaconus Cardinalis S. Mariae in Dominica. De Medicis postea Pontifex Leo decimus. Alexander Diaconus Cardinalis S. Eusebii. Ludovicus Diaconus Cardinalis S. Mariae in Cosmedin. Marcus Diaconus Cardinalis S. Adriani, & Alphonsus Diaconus Cardinalis S. Theodori. Ceteri verò Cardinales eo tempore fuerunt absentes.

Laterani
Præmon-
stracenses
ab ordine
suo recesserunt.

Anno prænotato, Præpositus, & Fratres Præmonstratensis Ordinis in oppido Lutera Wormatiensis Diocesis sub mitione Principis Palatini. dispensatione Romani Pontificis abjecto Religionis suae habitu, facti sunt Canonici Sæculares, quod prius ante certostentaverant annos: sed quàm diu vixit in humanis Philippus Comes Palatinus, Princeps Elector, ad effectum perducere nequiverunt.

Jacobus
Archiepiscopus
Trevirorum
moritur.

Eodem anno mortuus est Jacobus ex Marchionibus de Baden Archiepiscopus Trevirorum, anno Pontificatus sui octavo, in florida ætate necdum

necdum annorum quadraginta. Princeps Nobilis, doctus, & satis ad regimen Ecclesiasticum idoneus: de quo una spes fuit omnium, quod ipse Trevirensis Ecclesiam ex omnibus relevaturus esset oneribus debitorum. Cujus obitus quantum contristaverit Christophorum Patrem ejus Marchionem Badensem, noverunt omnes, qui ejus sunt praesentes contubernio.

Huic in Episcopatu Trevirorum electione capitulari successit Richardus familiae cognomento Griffenklav Trevirensis Canonicus, vir & ipse prudens, expertus, & ad gubernaculum Ecclesiae multum idoneus: qui hodie praestit in sollicitudine.

Richardus
fuit Archiepiscopus
Trevirorum.

Cum eodem anno praefatus Marchio de Baden Christophorus Jacobo filio charissimo defuncto sicut diximus Trevirorum Archiepiscopo funeralia in Baden oppido suo celebrare instituisse: viciniore Principes ad eum complangendum defunctum, ut est consuetudo Proceribus, invitavit; ad quod officium Udalricus Wirtenbergensis invitatus per Marchionem, locosus Joannem hujus Coenobij misit Abbatem.

Anno etiam praenotato, Joannes hujus Monasterij Abbas memoratus, de consilio, & assensu Fratrum suorum, non ex paupertate, vel inopia, sed propter alias causas rationabiles, atque legitimas, quas dicemus, villam Burbach cum omnibus juribus, censibus, redditibus, proventus, aquis, vineis, pratis, sylvis, & incultis una cum advocatia vendidit Canonice majoris Ecclesiae Spirensis pro quatuor millibus, atque sexcentis florenis Rhemenibus in pecunia numerata, quam in promptu solverunt. In hujus venditionis recompensam praedictus Abbas Joannes aliam comparavit villam sub Dominio Wirtenbergensium constitutam nomine Eberdringen cum omnibus utilitatibus suis pro sex millibus florenorum, quae Monasterio & vicinior est, & multum utilior quam Burbach aut fuit unquam, aut esse potuit. Et ne rebus in futurum qualibet occasione mutatis posteritas memoratam villam Burbach venditionem aut levitatis arguat, aut inconsulte factam reprehendat, operae pretium fuerit causas moventes animos venditorum assignare.

Villa Burbach Canonice majoris Ecclesiae Spirensis venditur.

Prima igitur venditionis causa fuit, quod Burbach villa ipsa in Principatu Comitis Palatini constituta est, & propterea villani caput aliorum inclinantes mandatis Abbatum Hirsaugensium contrarii semper fuerunt, atque rebelles.

Quae fuerint causas venditionis villae Burbach, Prima.

Secunda fuit causa, quod Abbates Hirsaugenses praeteriti temporis cum incolis villae Burbach multas lites, & conventiones etiam coram Caesare saepius habuerunt, in quibus plus quam duo florenorum millia expensis illos constat.

Secunda.

Tertia causa fuit, nimia loci distantia, per quam blada, & frumenta pro villi pretio vendere necessarium erat, vel cum magnis & gravibus expensis etiam in ministerijs villanorum ad oppidum Pforzheim perducere.

Tertia.

Quarta causa fuit, quod villa Eberdringen in proventus annuis melior est, & Monasterio utilior quam Burbach fuerit unquam in bladis, frumentis atque pecunijs, & omnia minoribus expensis ad Hirsaugiam perferuntur.

Quinta, quod empti in recompensam noviter villa sub dominio & protectione sita est Ducis Wirtenbergensis, propter quod si aliquando

Quarta.
recalci-

Q q q q

recalcitraverint villani, metu, vel juffione Principis ad obedienciam, Abbas facilius poterunt compelli.

Sexta. Sextam cauſam gravamina Palatinenſium præſtiterunt, qui præter Juſticiam, & æquitatem alimenta violentè à ſubditis Monaſterij extorquebant, quæ ſolvere Abbas cogebatur, quarum ſumma viginti libras Hallenſium quotannis tranſcendebat. His moti cauſis Abbas & Fratres dictam venditionem admiferunt.

Ofwaldus
Kirſmann
ſcriptor in
oppido
Calw Hir-
ſaugianus.
Fuit eo tempore ſcriba juratus oppidi Calvvenſis nomine Ofwaldus Kirſmann. vir probus, prudens & integerrimæ converſationis, hujus Monaſterij Hirſaugienſis magnus fautor, ſingularis Promotor, & fidelis amicus, cujus conſilio, prudentiâ, operâ, & ſummâ dîligentiâ, & Burbach villæ venditio, & Eberdringen emptio factæ ſunt: qui & alia multa huic loco fecit bona, pro quibus dignum cenſemus, cujus memoria vigeat in orationibus Hirſaugienſium Fratrum apud Omnipotentem Deum amodo uſque in ſempiternum.

MDXII.

Hyems fuit
lutoſa. Anno Joannis Abbatis nono, Indictione Romanorum quintâ decimâ, hyems fuit ſatis remiſſa, clemens, humida, & lutoſa; unde & in plerique Germaniæ locis peſtus Epidimiæ ſæviens plures mortalium miſerabiliter conſumpſit.

Maximilianus
Cæſar
venit Her-
bipolim.
Eodem anno, viceſimâ ſecundâ die menſis Februarij, quæ fuit Domini-
nica Quinquageſimæ, Maximilianus Cæſar venit Herbipolim. peractô-
que ibidem carniſprivio, ſine pompa vel ſtrepitu paucis diebus moratus
eſt. Exinde recedens ad Civitatem Metenſem per Weltraſiam, & Lotha-
ringiam iter deſlexit, quem Metenſes cum honore magno ſuſcipientes,
tributum illi annuum, quod repoſuerant, ex more ſolverunt. Singulis
namque annis mille florenos Regi Germaniæ, cujus ſe recognoscunt eſſe
ſubjectos, Metenſes reponunt, quos neque per ſuos, neque per regiones
Nuntios, vel Oratores, ſed cum in propria perſona Metim venerit, illi
perſolvunt. In quot annis Metim non venerit, tot millia florenorum,
cûm venerit, ei dare ſolebant.

Laurentius
Campejus
Orator
Apoſtoli-
cus venit
Herbipol.
Venit eodem tempore Curiam ſequens Cæſaream Herbipolim Lau-
rentius Campejus Bononiienſis utriuſque Juris Doctor, & in Rota cauſa-
rum Auditor, qui poſtea factus eſt Epifcopus Felternſis, cujus Genitor fuit
Joannes Campejus, vir iſtâ ætate celebris, cujus memoriam fecimus in
libro de ſcriptoribus Eccleſiaſticis. Hunc Laurentium Julius Papa ſecun-
dus Oratorem miſit ad Cæſarem, pro pace inter Eccleſiam & Regnum
reformanda, quæ rebellionē Venetorum, ut ſupra diximus, haud medio-
criter fuerat turbata. Manſit in Herbipoli ſpud S. Stephanum hoſpicio
receptus, diebus quatuordecim, inde Cæſarem ſecutus eſt ad Trevirim.

Apud Tre-
verim Con-
ventus fit
Principum.
Anno prænotato, ad Feſtum Dominiæ Reſurrectionis, quod fuit
undecimâ die menſis Aprilis, Maximiliano Cæſare præcipiente, factus
eſt conventus Principum in Civitate Trevirorum, qui duravit in menſem
tertium. In quo Conventu ſubnotati Principes comparuerunt proprijs in
perſonis. Maximilianus Rex Germaniæ, & Cæſar Romanorum. Uriel
Archiepifcopus Moguntinus. Philippus Archiepifcopus Colonienſis.
Richardus Archiepifcopus Trevirorum. Ludovicus Comes Palatinus
Princeps Elector. Georgius Epifcopus Bambergienſis. Wilhelmus Epifco-
pus

pus Argentinensis. Matthæus Langius Episcopus Gercensis. Episcopus Tullensis. Fridericus Comes Palatinus, Bavarizque Dux, Frater Ludovici Electoris. Joannes Comes Palatinus, Bavariz Dux, & Comes in Spanheim, qui moratur apud Cynonotos in Simmeren. Fridericus Marchio Brandenburgensis, & Casimirus filius ejus. Udalricus Dux Wirtenbergenfis. Ericus Dux Brunsvicensis. Joannes Marchio Brandenburgensis, frater Casimiri. Christophorus Marchio de Baden, & Ernestus filius ejus, & Philippus filius.

Eitelfridericus Comes in Zolra. Wilhelmus Comes de Fürstenberg. Felix Comes de Werdenberg. Carolus Comes in Oettingen. Joannes Comes de Hsenburg in Badingen. Ludovicus Comes de Nassavv & Saarbrucken. Wilhelmus Comes de Nassavv, & Dietz. Philippus Comes de Nassavv in Wisbaden. Joannes Comes de Seyn. Bernardus Comes de Solms. Joannes Comes de Wirtgenstein. Hermannus Comes de Wiede. Joannes Comes de Wiede. Theodoricus Comes de Blanckenstein & Dominus in Manderheide & Joannes Frater ejus. Georgius Comes de Königstein & Eberhardus Frater ejus. Joannes Comes Rheni de Lapide & Philippus Frater. Emicho Comes de Liningen. Joannes Comes de Hardeck. Philippus Comes de Virnburg. Jacobus Comes de Mærs & Saarverden. Gerlacus Palatinus, & Wilhelmus Comes de Lienburg inferiori. Philippus de Liningen, & Westerburg. Wiricus de Dune Comes de Limpurg, & Dominus de superiore Lapide. Hartmannus de superiore Lapide. Jacobus Burggravius de Rineck, & alij plures Comites, atque Barones.

Comicum
aliquorum
nomina,
qui Prae-
cipuum
intereffe
Contentui,

Aderant etiam Principum absentium Oratores plurimorum, videlicet. Julij Papæ secundi Orator Laurentius Campeius, de quo diximus. Ludovici Regis Gallorum Orator Claudius Episcopus Martiliensis. Henrici Regis Angliæ Orator Rupertus Eques auratus. Joannis Regis Navarræ Orator. Friderici Saxonum Ducis, Principis Electoris Orator. Joachim Marchionis Brandenburgensium Principis Electoris Orator. Sigismundi Regis Poloniæ Orator. Laurentij Episcopi Herbipolensis Orator Petrus Auffafs Canonicus majoris Ecclesiæ atque Custos. Reinhardi Wormatiensis Episcopi Orator. Philippi Episcopi Spirensis Orator quidam Canonicus. Episcopi Monasteriensis Orator Theodoricus Ketteler Officialis Frisiæ. Magistri Ordinis Teutonicorum in Prussia Orator. Comes de Hsenburg Marchialis. Wilhelmi Ducis Bavariz Oratores. Ducis Lotharingæ Oratores. Alexandri Comitis Palatini Bavarizque Ducis in Gernino Ponte & Veldentia Comitis Oratores. Wilhelmi Ducis Juliaccensis Oratores. Wilhelmi Landgravij Hassiorum Orator Cancellarius: multorumque Civium Regni Oratores huic Principum convocationi interfuerunt.

Oratores
Papæ, Re-
gis, Prin-
cipum, &
Civitatum
in Conven-
tu præsta-
tium.

Anno prænotato, durante apud Treviros dicto Conventu Principum, Maximilianus Cæsar piâ devotione motus altare majoris Ecclesiæ sancti Petri Apostoli Principale jussit aperiri, ad experiendum, si vera esset historia Trevirorum, in qua legitur, quod Archiepiscopus Trevirorum anno Dominicæ Nativitatis millesimo, ducentesimo, decimo octavo, indictione Romanorum sextâ, temporibus Friderici Imperatoris secundi, & Honorij Papæ tertij tunicam inconfutilem Domini & Salvatoris

Maximilia-
nus Cæsar
Tunicam
Domini ju-
bet inquiri
apud Trevi-
ros.

Q q q q

nostri

Tunica Do-
minica in-
futilis in
fuono
altari Tre-
viri re-
pita.

Sanctorum
Reliquia.

Corpus
S. Materni
Episcopi
fuit inven-
tum.

Præſcriptæ
Reliquia
eorum om-
ni multita-
dine fue-
runt oſten-
tæ.

noſtri Jeſu Chriſti, cum reliquijs Sanctorum multis intra concavitatem ipſius aræ certis ex cauſis repoſuerit. Nec fuit iſta repoſitio Dominicæ veſtis occulta, quamvis etiam poſtea noſtris temporibus multi dubitarent, ſed & litteris commendata fuit, & in opinione Trevirenſium, & Moſellano-
rum vulgaſſima, quod eo melius novi, quoniam & ego Moſellanus Patriâ hanc famam à puero ſemper audivi, & pro majori certitudine in annalibus Trevirenſium Eccleſiæ ſcriptam ſæpius legi.

Ad mandatum igitur Cæſaris Maximiliani adeuntes altare Canoni- cum cum reverentia, in diebus Paſchalibus, aperuerunt ſecretius ipſo cum paucis adſtante, in quo tres ciſtulas cum reliquijs ſubſcriptis invenerunt. In prima capſula reperta fuit ipſa Salvatoris noſtri tunica inconfutilis cum inſcriptione tali: *Hæc eſt inconfutilis Domini & Salvatoris noſtri JEſu Chriſti*. Eſt autem tunica ipſa ſine manicis mirandæ compositionis, & peregrini coloris: ſuper Tunicam invenerunt unum taxillum maiuſculum, in quo ſortem miſerunt ſtratiotæ ſuper ipſam Dominicam veſtem: cum taxillo jacuit cultellus rubiginofus, quo in ultima Coena Salvator noſter uſus fuiſſe creditur. De ligno S. Crucis plures invenire particulas. Hæc omnia S. Helena quondam Imperatrix Mater Conſtantini magni de Hieroſolymis in urbem Trevirorum tranſtulera.

In alia capſula ſunt inventæ Reliquiæ Sanctorum ſubſcriptorum. De veſte Beatæ Mariæ ſemper Virginis. De panniculo in præſepio. De SS. Daria & Chryſantho. De Smaragdo, & Largo. De S. Irmia prima Abbatiffa in Horreo Trevirenſi. De digito S. Sylveſtri. De S. Paulo Apoſtolo. De ſepulchro Domini. De S. Laurentio. De S. Cyriaco, & complura buſta Sanctorum alia.

In capſula tertia fuit repertum corpus S. Materni, qui fuit Diſcipulus S. Petri Apoſtoli, & tertius Archiepiſcopus Trevirorum, cujus ſepulchrum apud Monaſterium Divi Apoſtoli Matthiæ noſtri Ordinis prope Trevirim oſtenditur. Inventus etiam cum ejus corpore denarius unus argenteus fuit, talem in circumferentia habens ſuperſcriptionem: *Sanctus Maternus*. In una buſula ſimiliter invenerunt, de veſte Beatiffimæ Mariæ ſemper Virginis: de præſepio Domini: de ſepulchro Domini: de Columna Domini, ad quam fuerat flagellatus: de S. Luca: de S. Georgio. In una capſula argentea inventum eſt cranium de capite S. Cornelij Martyris. Sunt & aliæ reliquiæ Sanctorum pretioſæ in memorata Trevirorum, Eccleſia plures, quas à multis annis ſæpe vidimus, inter quas memoriæ occurrunt conſignandæ caput S. Helenæ Imperatricis. Caput S. Matthiæ Apoſtoli. vel ſicut alij dicunt, Patriarchæ Hieroſolymitanæ Eccleſiæ. Caput S. Gerulij Martyris. De catena S. Petri Apoſtoli. Superior pars baculi ejuſdem S. Petri Apoſtoli. cum quo S. Maternus ſupra dictus poſt quadraginta dies obitus ſui à morte fuerat reſuſcitatus. Inferior hujus baculi pars habetur in Eccleſia Colonienſi.

Poſt hæc eodem anno, tertiâ die menſis Maij, quæ fuit inventioni S. Crucis feſtiva, Reliquiæ Sanctorum omnes præſcriptæ tam noviter inventæ, quàm prius in maniſeſto habitæ, unâ cum clavo Dominicæ Crucifixionis (cujus penè fueram oblitus) ſuper novum altare ligneum ad hoc in Choro præparatum collocatæ ſunt, & per unum Fratrem Ordinis Prædicatorum Capellanum Archiepiſcopi Trevirenſis ſingillatim per Ordinem

Ordinem ostentatam Cæsari quàm cæteris, qui convenerant, Principibus, in frequentia & multitudine maxima populorum.

Est etiam inter alias Sanctorum in memorata Ecclesia Trevirensi reliquias una particula Mannæ, quo Deus olim Israël in deserto pavit, coloris albi, dispositionis formalis, non rotunda, longitudine ferme unius digiti, latitudinis semissis atque duorum, formâ oblongâ, & spissitudinis non plenè unius articuli. Hoc Manhu per sanctam Helenam ferunt ab Hierosolymis Trevirorum allatum Ecclesiæ. Perhibent enim Treviri palatium Constantini Cæsaris in eo extitisse loco, in quo nunc major S. Petri Apostoli constat Ecclesia. Urbem verò constructam asserunt Abraham Judæorum Patriarchæ anno ætatis tercio decimo, à Trebeta quondam Nini Regis Assyriorum filio profugo à facie Semiramidis.

Anno prænotato, secundâ die mensis Maij, quæ fuit Dominica tertiâ post Pascha, celebratum in monte Monachorum prope Bambergam fuit Capitulum Ordinis nostri Provinciale tricesimum quartum: in quo præfuerunt, Joannes S. Petri in Erphordia, Joannes S. Udalrici in Augusta, Wolfgangus S. Agidij in Nürenberga, & Joannes SS. Petri & Pauli Apostolorum in Hirsburgia.

Eodem anno Maximilianus Cæsar soluto apud Treverim conventu Principum descendit ad Coloniam, & inde ad Brabantiam. Rursum compositis in Brabantia rebus maximè contra Ducem Geldriæ attēdit ad Coloniam, à Colonia verò in Alsatiam, & apud Landavv, Hagenavv, & Weissenburg quasi totâ hyeme permansit: nuncios, & legatos Principum audit, pacem populis indixit. *Fuerunt his diebus nonnulli Equestris Ordinis, qui cum hostes essent Episcopi Bambergensis, rapinas in ejus salvo conductu exercebant, currus mercimonijs Nurenbergensium oneratos exciderunt, spolia rapuerunt, & quicquid secum non poterant portare, ignibus concremabant.* Ad instantiam memorati Præfatis Maximilianus Cæsar Gangolphum Comitem de Gerolzeck Capitaneum regni constituit: cui adjungens triginta, vel quadraginta Equites à Principibus, & Regni Civibus deputatos ad Bambergam transmissit: ut incurfiones latronum auctoritate Regali & Imperiali compesceret. Sed Comes ipse parum aut nihil in eo officio profecit, & annum non permansit.

Anno prænotato, magna seditio Spiræ inter Senatum, & Cives penultima die mensis Junij fuit exorta: cujus tumultus causa fuit pecuniarum onerosa exactio, quàm vulgariter *Umgelt* nuncupant: sub cujus impositione Cives nimium se conquerebantur omni tempore gravari, scire volentes, quò & in quem usum totæ pecuniæ fuerint quotannis expostæ. Concurrentes itaque Cives armati die præscriptâ in magno furore, clavibus arreptis omnes portas urbis clausurunt, neminem vel intrare, vel exire permittentes. Senatum ab eorum ministrante deponunt, novum ex plebeis instituunt, & furentes per plures dies armati portas muniunt, abrogatorum Consulium domos perfringunt, eoque ad incarcerandum ubique inquirunt. Verùm illi ad majorem Ecclesiam confugerant, quam Cives temerare non audebant. Postremò Cæsaris Maximiliani præcepto seditionis fervor extinguitur, & unitas reformatur.

Eodem anno, Julius Papa II. Romæ apud S. Joannem Lateranensem generale Concilium præcedenti anno indictum, circa principium mensis

Q q q 3

Maij,

Manna est
Treviris.

Capitulum
O. d. nostri
Provincia-
le xxxiv.
Bambergæ
celebratur.

Maximilia-
nus Cæsar
discendit
Brabantiam.

Spiræ inter
Senatum
& Cives
periculosa
exorta fuit
seditio.

Lateranen-
se Concilium
Romæ co-
lebratur.

Maij celebrare cepit, in quo ſeſſiones aliquot per intervalla dierum habuit, ſed morte præventus, ut ſequenti anno dicemus, conſummare inchoatum non potuit, quod utrum ſucceſſor ejus continuet, necdum ſumus certiſores.

Maximilianus Cæſar Gallorum deſertatur perfidiâ.

Anno etiam prænotato, poſteaquam Cæſar Maximilianus perfidiâ, fraudes, & dolos Ludovici Regis Gallorum multipliciter jam fuit expertus, ab ejus ſœdere, quod fuit ſine fide, rationabili occaſione diſceſſit, cum ille prior pacta violâſſet. Nam & Ducem Geldriæ Carolum, quod in ſuperioribus dictum eſt, contra Cæſarem pecuniâ, milite, armis- que confortavit, occultè ſimul & manifeſtè, quod facere omnino non debuiffet, violator & fidei, & juramentorum. Denique in bello, quod am- bobus commune fuerat contra Venetos Rex Gallus ſua duntaxat querens comoda non Cæſaris, pacti conditiones multipliciter fuit tranſgreſſus. Jure itaque deſertorem Cæſar deſervit, & ſœdus cum Romano Pontifice Julio contraxit, de quo latius poſt hæc erit dicendum. Interdixit etiam Cæſar Maximilianus certis ſubpœnis omnibus Regni Germanici Principibus, Comitibus, & Incolis, ne Regi Gallorum ſubſidia ferant, mittant, aut in aliquo ſuſfragia miniſtrent. Hoc edictum Cæſaris Emicho Comes de Liningen (de quo ſupra diximus ante octennium, ubi Monasterij Limpurgienſis deſcripſimus incendium) parvi pendens cum aliquot Stratiotis Galliam intravit, militiam Regi Ludovico contra Cæſarem ſpon- dit; qui tamen brevi poſtea neſcio quam ob cauſam à Gallo repudiatuſ eſt. & in ſua quæ habet apud Lotharienſes, retrocedere non ſine pudore compulſuſ; redire namque ad Duroburgum non potuit, propterea quòd jam poenas læſæ Majeſtatis incurrerat. Nam Cæſar Maximilianus con- ſeſſum, ut eum intellexit declinâſſe ad Gallos, reum læſæ Majeſtatis de- claravit, mandans Ludovico Palatino Comiti, ut omnes profuſi Comitibus villas, oppida, caſtella, & munitiones in ſuam reciperet poteſtatem, quod & factum eſt, præter caſtellum Duroburgum. quod cum ſit fortiter munitum, obtinere non potuit. Erant in ipſo caſtello uxor Comitibus Emichonis cum liberis ſuis, & quidam ſtratiotæ ad loci cuſtodiam depu- tati, quorum deſenſione primo incurſu non facilè poterat obtineri. Nihilominus timens mulier, quòd arcem contra vim Palatini diutius præſervare non poſſet, decem vel duodecim dierum ſpatium ad delibe- randum ab eo poſtulans impetravit. Interes nuntios ad Udalricum Du- cem Wirtenbergenſem deſtinavit occultos, rogans ut ſuorum aliquot milites mitteret ſecretius, & Caſtrum acceptaret, majorem de eo ſpem habens reſtitutionis, quàm de Palatino, cujus animum non ſine cauſa, marito ſuo graviter noverat indignatum. Miſit ergo ſuos Dux Udalricus, & Duroburgum ſicuti mulier petierat, decepto Palatino præoccupavit. Poſt menſes pauſos audiens Emicho Comes adhuc in Gallia conſtitutus, quòd mandato Cæſaris Palatinus omnem Comitatum ſuum præoccu- paſſet, mox ad Caſtellum ſui juris, quod Aprimons nuncupatur, in Lotha- ringia ſitum rediit, & litteras excuſatorias ad Cæſarem deſtinavit, in qui- bus ſe paſſum conquirebatur injuriam, poſtulavítque tutum pro ſui de- ſenſione acceſſum, & pollicebatur ſe innocentem probaturum. Annu- it Cæſar, ſalvum itineris conductum poſtulanti dedit, verba excuſantis pa- tienter audivit. Sed erant ſine fundamento ſermones, quos protulit omnes, cum

Emicho Comes de Liningen læſæ Maje- ſtatis con- demnatus reus.

Emicho Comes co- ram Cæſare comparuit reatum di- luere non potuit.

cum

cum testimonia plura in contrarium haberentur ad manum, quibus convinceretur Regi Gallorum adduxisse suffragia, licet ipse negaret, asserens se non in Gallia fuisse, sed in Aprimonte Castello suo memorato. Iratus Cæsar jussit eum quancumque abire. Qui supervixerit exitum negotij, literis commendare poterit sequentia, firamen voluerit.

Anno item prænotato, Udalricus Dux Wirtenbergenſium Abbatem Monasterij Conſtantiensis Diœceſis, quod Zvvifalten ſive duplicis aque nuncupatur, cepit, & de Cornobio abductum in Castello ſuo Nyphen cuſtodie mancipavit. Quæ res cum in notitiam Episcopi Conſtantiensis deveniſſet, Ducem pro violenta injeſtione manuum in Prælaram denuntiavit excommunicatum. Dux autem hæc denuntiatione receptâ nuncios miſit ad Julium Romanum Pontificem, & informatum de cauſa, abſolutionis beneficium ab eo petivit, & impetravit; quod ei memoratus Præſul Conſtantiensis ex commiſſione Apoſtolica impendit. Abbatem verò captivum Episcopo ut ordinario & ſpirituali ſpirituaſem Dux tradidit, quem ille in Castello ſuo Mörsburg nuncupato cuſtodie mancipavit, ubi & detinetur captivus uſque in præſentem diem.

Abbas in Zvvifalten à Duce Wirtenbergenſium incarceratus.

Eodem die quo Ducem abſolvit Episcopus, fecit & Monachum quandam prædicti Monasterij Abbati contentaneum in carcerem detrudi. Cauſam hujus detentionis veram necdum ſcire potui, licet varias opiniones audiverim à diverſis. Sunt enim qui dicant occultam conſpirationem feciſſe cum Sutenſibus conjuratis, & tam ſe cum Monasterio ſuo, quam villanos quosdam in circuitu à dominio & tuitione memorati Ducis Wirtenbergenſium Udalrici voluiſſe ſubtrahere, & in conſortium eorum, quos diximus, Sutenſium tranſire. Adjiciunt nihilominus, qui hujus ſunt opinionis, quòd Duce apud Treviros in Conventu Principum exiſtente, nuntius ad eum celer veniſſet, ſecreth annuntians, quòd Abbas de Zvvifalten fugam cum theſauris, & pecunijs Monasterij pararet ad Sutenſes. Erat autem dives valde in frumentis, in auro quoque & argento, quæ longo tempore multâ tenacitate non ſine injuria Fratrum ſuorum & inedia congregarat.

Cauſa detentionis Abbatis variâ opinione ſaturata eſt.

Alij cauſam afferunt aliam, dicentes, quòd olim Dux Eberhardus Wirtenbergenſium primus (qui poſt ſe duodecim Regentes conſtituerat, quorum unus fuit prædictus Abbas) moriturus notabilem ſummam pecuniarum cæteris ex Regentibus ſub bona fide ſecreſis commendarit, & in uſum quem vertere deberent, mandaverit, ſicque deceſſerit. Inter hos quatuor ſeu tres Comes fuit unus: cujus nomen conſulto tranſimus, & memoratus Abbas Zvvifaltenſis; Duce autem mortuo averſi in reprobum ſenſum executores pecuniarum, inter ſe diviſiſſe & retinuiſſe à pluribus æſtimati ſunt. Contigit interea Conventu Principum apud Treviros durante, Comitem unum, & forſitan principalem deſuncti Principis Commiſſarium ibidem agrotare ad mortem, qui cernens, quòd ſupervivere non poſſet, rem geſtam Duci Udalrico, qui cum præſens fuit, aperuit: & ubi pecuniam malæ fidei ſorum commiſſam à Duce Eberhardo, invenire poſſet, revelavit.

Alij cauſam afferunt aliam, ſed adhuc nondum multum coulatæ veritas.

Has duos opiniones cauſarum detentionis ſæpe dicti Abbatis à pluribus audivimus: ſed verè ſint an falſæ, nos determinare non poſſumus. Conſtat enim, quòd Dux Udalricus acceptâ licentiâ abundi à Maximiliano

Ducem non credimus Abbatem ſive magnâ cauſâ cauſâ pœſſe.

liano

liano Cæſarē, cui & cauſam haud dubium aperuit, diſcedens à Treviri in Sueviam tantā velocitate pervenit, ut omnes verteret in ſtuporem; nec dubium mihi eſt, quin res omnino fuerit ardua: propter quam tanta feſtinatio Ducis cum ſerio fuit adhibita. Credo etiam tantum hunc Principem Juſtitiæ, & æquitatis indefeſſum cultorem ſine magna, & graviffima cauſa non feciſſe, quod fecit, quamvis me lateat. Denique adjiciunt iſta referentes, quòd Abbatem Dux invenit paratum ad fugam.

Equeſtris
Ordinis
Homo Knoringer
Episcopus
Conſtan-
tientiſem
veſat.

Pacem ac-
ceptare
contemnit
Knoringet.

Chriſtiani
Ungari bel-
lantes cum
Turcis ob-
tinere vi-
ctoriam.

Selem-lach
Patriſui
Imperator
Turcarum
reconcilia-
tur.

Eodem anno, homo quidam Equeſtris Ordinis familiā Knoringe dictus, Episcopum, & Clerum Conſtantiſis Eccleſiæ hoſtili machinatione biennio vexavit. Propter quod Udalricus Wirtenbergenſium Dux convocatis ad ſe apud Tubingen partibus coram magna procerum ſuorum multitudine, ad pacem & concordiam illos revocare laborabat: in cujus ſententiam ambæ partes adunatæ ſunt, & adſtipulatā manu ejuſ judicio ſtare promiſerunt. Verùm ubi Dux auditis hinc inde allegatis & reſponſis dirimere & pacem formare. conſilio doctorum, Comitum atque Nobilium ſuorum, qui aderant, jam jam cepiſſet, eſſentque arbitrij capita, ſimul & concordia litteris demandata. Knoringe à propoſito reſiliit, & neque concluſa per Principem capitula pacis admittere voluit, neque ab impetitione Pontificis & Cleri deſiſtere conſenſit, non advertens, nec curans, quòd, ſicut diximus, adſtipulatā manu promiſerat ſe ratum & gratum penitus habiturum, quidquid per Ducem fuerit decretum; unde commotus Princeps ſubſtomachando dixit ad eum: *Knoringe, Knoringe ſciens ſcio, quòd nos neque Pontificem, neque Clerum ejus Conſtantiſis tuis iniquis machinationibus infeſtariſ permittimus. ſed exponemus pro eorum deſenſione contra inſolentiam tuam & complicitatem tuorum, quicquid ſumus, poſſumus, & habemus, qui pacis & concordia juſtas, & æquas conditiones, quemadmodum promiſiſti, ſuſcipere contemnis.* Et quia ſub tota itineris privilegio venerat, juſſus eſt abire quantocius.

Anno item prænotato. treugis inter Ungaros Chriſtianos. & Turcos infideles jam finitis, bellum atrox committitur: & miſerante Deo multa Turcarum millia per noſtros trucidantur. Fuerunt enim his temporibus magni tumultus in Oriente inter duos Fratres, filios Conſtantiſopolitani Imperatoris, qui patre adhuc vivente de Imperio contendebant: quorum junior nomine Selem-lach uxorem habens magni Regis Tartarorum filiam, patrem ſuum jam ſenio laborantem, & morbo. viribus ſoceri tentabat opprimere, & ejus Imperium ſeniori Fratri nomine Achmat Sultan jure debitum ſibi violenter uſurpare. Propter quod fugatus à Patre ſecceſſit in Tartariam, ubi cum ſocero aliquanto tempore permansiſt.

Interea Sophi Rex Perſarum, qui ſe magnum Prophetam voluit æſtimari, de quo & ſupra diximus, anno Domini milleſimo, quingenteſimo primo, contra Imperatorem Conſtantiſopolitanum veniens in maxima multitudine pugnatorum, Regnum ejus, & præcipuè Turciam hoſtiliter devaſtavit. & multa prælia conſtituit: quod audiens minor filius Turci memoratus Selem-lach, & cupiens reconciliari Genitori ſuo, quem injurioſè offenderat, exercitum Tartarorum ingentem contraxit: & ſubiò in Perſas nihil tale metuens irruens, multa eorum millia interemit, & reliquos cum Ducibus eorum in fugam turpiſſimam convertit.

Hac

Hac victoria pro genitore obtenta, literas & nuntios ad eum Constantinopolim misit, veniam commissorum petijt, beneficium quod Patri contra Perfas victor impenderat, allegavit. Placatus ea fide Pater, ut veniret securè, mandavit. veniam concessit, Regnum promissit. Ea securitate accepta Selemlach à Patre, confestim exercitum per loca tutiora disponens duo duntaxat millia virorum electissimorum secum assumpsit, & iter versus Constantinopolim festinus direxit. Habebat Selemlach occultam intelligentiam cum militibus Prætorianis, quos Janizeros vocant, qui cum Bassalarijs & ingenti procerum multitudine venienti ad duo millia passuum extra urbem occurrerunt.

Anno igitur prænotato, septimâ decimâ die mensis Aprilis, Selemlach intravit Constantinopolim, & ab omnibus tam aulicis quàm populis magno cum honore, pompa, & reverentia susceptus, Patris gratiam mox impetravit. Promiserat autem Pater seniori filio Achmat Sultan Imperium, & propterea Juniorem multis sermonibus laborabat retrahere, ut ab ejus usurpatione desisteret, & jus fratrum temerè non violaret. Sed omnia frustra, & incassum fluebant. Die namque vicesimâ tertiâ mensis Aprilis, quæ fuit sexta Turcis festiva feria, nobis autem martyrio S. Georgij solemnis, instantibus Prætorianis militibus Janizeris, & Aulicis, frementibus undique armis Selemlach à Patre Imperator constituitur, licet cum magna displicentia, & lachrimis fluentibus multis. Sequenti die novus Imperator declaratus Selemlach cum magna Procerum comitiva palatium introgressus impetravit à Patre sedem, enses, & reliqua insignia Imperatoria: quibus insignitus totâ die sedit, novus Imperator declaratus à Principibus. Aulicis, & omni Populo, reverenter osculatis manibus salutus, acclamatus, & veneratus; & sic Imperium Orientis sine strepitu armorum, quod apud eos est rarum, obtinuit fratre nesciente, Patreque invito.

Selemlach ad Patrem Constantinopolim reversus.

Selemlach Imperator à Patre constituitur.

Eodem quoque anno, in mense Septembri, Fridericus Marchio Brandenburgensis, qui morabatur in Anolzbach, filium suum nomine Albertum anno præcedente post mortem Friderici ex Ducibus Saxonie magistrî ordinis militum Teuthonicorum in Prussia, in ejus locum electum, cum quadringentis equitibus in Prussiam mittit, ubi hodie Princeps Juvenis super Ordinem dominatur.

Hoc ipso anno, inter Pontificem Romanum Julium II. & Maximilianum Cæsarem concordia facta est Romæ coram Papa, Matthæo Gurcenfi Episcopo cum alijs præsentibus ex parte ipsius Cæsaris: quæ vicesimâ quintâ die mensis Novembris in Ecclesia sanctæ Mariæ de populo solemniter fuit publicata, sub multis clausulis, & conditionibus, quas brevitatibus causâ omittimus.

Inter Julium Papam & Maximilianum Cæsarem facta concordia componitur.

Anno prænotato, vicesimâ nonâ die mensis Decembris, quæ fuit quarta Feria post Festum Dominicæ Nativitatis, Maximilianus Dux Mediolani Ludovici Sfortiæ quondam Ducis apud Gallos in carcere mortui filius, Gallis per Maximilianum Cæsarem à Lombardia pulsus, Mediolanum in multitudine pugnatorum exercitus Cæsariani victor intravit, & magno fultu honore susceptus, præsentem Matthæo Gurcenfi Episcopo cum alijs multis ex parte Cæsaris.

Maximilianus Dux Mediolani & totam Lombardiam recuperat.

R r r r

Anno

Joannes
Abbas hu-
jus loci ab
Episcopo
Argenti-
nenſi voca-
tur ad re-
forman-
dum.

Maurimo-
naſterium
inopiam op-
erum prae-
mitit.

Anno memorato, Wilhelmus Episcopus Argentinensis, missis ad Hirsaugiam nuntiis, & litteris, Joannem Abbatem ad se venire petivit, qui petitionibus ejus acquiescens iter assumpsit, & ad eum pervenit. Cui Praeful intentionem suam aperiens, & causam, propter quam illum vocaverit, Monasterium Ordinis nostri, quod Maurimonaſterium latinè, vulgari-
ter autem *Möſſer*, *Münſter* nuncupatur, in medium protulit, & ut per Hirsaugienſes reformaretur, Abbatem instantius rogavit. Est autem Mauri-
monaſterium de fundatione antiqua, quod olim Hirsaugienſes, ut longè
supra diximus, ſemel reformaverunt, ſed malitiâ temporum, & negli-
gentiâ Prælatorum ſucceſſivè in tantam miſeriam & deſolationem per-
venit, quòd neque hodie Abbatem habet, neque Monachum ullum, ſed
per hominem poſſidetur & regitur ſeculare: ære gravatur alieno,
pluſquam in ſex millibus florenorum: cuncta ædificia ſunt ruinoſa, &
jam magna ex parte collapſa. His viſis & auditis Joannes Abbas oblatum
ſibi Monaſterium tantis debitis involutum ſuſcipere timuit, quod reformare
ſine detrimento Monaſterij proprij ſe haud poſſe perpexit, unde
Pontifici, ut aliunde loco provideret, conſuluit, & honeſto excuſationis
objecto velamine diſceſſit.

MDXIII.

Inter Se-
natum &
Cives
Colonienſes
graviffima
ſeditio fuit.

Anno Joannis Abbatis Hirsaugienſis X. Indictione Romanorum
primâ, menſis Januarij diè 5. Cives communitatis urbis Colonienſis in-
ſeditionem verſi unanimiter omnes contra Senatum conſpirârunt. Qui
diè præſcriptâ cum lanceis bombardis & fulſibus armati, Prætorium, in
quo Senatus erat, magno cum furore obſederunt, vociferantes & cla-
mantes: Ubi nunc ſunt nequiſſimi homines illi, qui nos injuſtis & incon-
ſuetis exactionibus gravant, & in ultimam redigere paupertatem conan-
tur? ubi ſunt? exeant, veniant, forſitque procedant; nos volumus ratio-
nem & calculum habere pecuniarum omnium perceptarum, & expoſita-
rum per eos ærarij publici, & quòd omnes novæ & inconſuetæ præſtatio-
nes & exactiones penitus deponantur.

Audientes, qui erant in Senatu, has voces populi furentis, videntēſque
Cives armatos imminere capitibus ſuis, maximè qui ſe noverant peccâſſe
in Rempublicam, valdè timuerunt. Ordinaverunt ergo duos vel tres è
numero, quos communitati gratos noverant & acceptos, ut multitudi-
ni perſuaderent ceſſare à tumultu, qui per fenestras loquebantur ad populum
ſermones optimos, cum lachrimis deprecantes, ut à ſeditione pernicioſa
deſiſterent, promittentes operam ſe daturus, ut omnia quæcumque vellent,
conſequerentur. Vix tandem obtinuerunt cum magna difficultate, ut ob-
ſidionem Prætorij multitudo ſolveret, & in propria rediret. Et quia grati
fuerant populo, qui rogabant, nec reatum habebant in malè commiſſis,
acquiēvit tandem multitudo, & à Prætorio receſſit.

Senatorum
plures ca-
pi à popu-
lo & in vin-
cula retru-
duntur.

Sequenti diè, quæ fuit ſolemnitas Dominicæ Apparitionis feſtiva,
cum Senatus conveniſſet denuò in Prætorium ad conſulandum de oc-
currentibus cauſis atque negotijs, plures tumultum populi moventes ſe
timidè abſentârunt, per quod vehementer de ſe mali ſuſpicionem in
plebe peius habitam auxerunt. Unde Cives armis iterum induti per ur-
bem diſcurrebant, & quotquot eorum invenire poterant, in vincula conje-
cerunt.

cerunt, & in ipsa nocte hortulos quosdam Senatorum super communitatis fundo per violentiam constructos iterum destruxerunt.

Post hæc 10. die mensis Januarij, quæ fuit secunda FERIA post Festum Epiphaniæ Domini, capite truncatus est in foro fœni Theodoricus cognomine Spitz, vir Senatoriæ dignitatis, dives & potens. Deinde feriâ IV. in eodem foro capite truncatus fuit Joannes de Perclam & ipse Senator in urbe potens & dives. Sequenti die in eodem loco capite truncatus est Joannes de Reidt Burgimagister cum alio quodam de Senatu socio suo Burgimagistro; sequente Sabbato proximo capitibus fuere truncati Petrus Rott, Franco vander Linden & Bernardus Epf viri Senatorij Ordinis in Civitate, multum divites & potentes. Truncati fuerunt & alij capitibus tam ex Senatu, quàm eorum iniquitatis ministri plures, nonnulli etiam extra Coloniam proscripti, quorum nomina ignoramus.

Truncantur
capitibus
Senatorij
Ordinis
potentiaq.
rei.

Eodem anno in mense Januarij, mortua est Sophia filia Regis Poloniæ & uxor Friderici Marchionis Brandenburgensis, de qua genuit hos Principes, Casimirus primogenitus, Georgium hodie principantem in Ungaria. Albertum Ordinis Theutonicorum magistrum in Prussia, Joannem, Fridericum Herbipolensis Ecclesiæ Præpositum, Wilhelmum, Albertum, Gumbertum, Margaretham, Sophiam, Elisabetham, quæ nupta est filio Christophori Marchionis Badensis, Annam, Barbaram: reliqui tres obierunt.

Nomina
Liberorum
Friderici
Marchionis
Brandenburgensis.

Anno etiam prænotato, in mense Januarij, mortuus est Philippus de Rosenberg Episcopus Spirensis, anno Pontificatus sui VII. qui nullum aut paucos in Episcopatu dies vixerat sanus, sed claudus, debilis, & continuis laborans infirmitatibus. Ipse Ecclesiam Collegiatam ex Monasterio nostri Ordinis sub Antecessore suo factam, ut supra diximus, de Odenheim transtulit in oppidum Bruchsal. Sub eo Cives oppidi Landau ab obedientia & subjectione Ecclesiæ Spirensis, cui fuerunt à Regno impignorati, oblato redemptionis pretio & se & oppidum in libertatem vendicârunt.

Philippus
Episcopus
Spirensis
mortuus.

Post hunc in Episcopatum Spirensen Canonicorum sive Capitularum postulatione assumptus est Georgius frater Ludovici Comitis Palatini Rheni, Bavarizque Ducis, ac Principis Electoris, sextogenitus Philippi Comitis Palatini, anno ætatis suæ XXVII. Princeps nobilis, mansuetus, prudens, amator Cleri, pauperumque defensor, de quo spem bonam concipiunt omnes, quod utilis sit Pastor futurus.

Hoc ipso anno, 21. die mensis Februarij, Romæ moritur Julius Papa ejus nominis II. anno Pontificatus sui X. durante Concilio Lateranensi, & necdum firmiter radicato, multò verò minus finito. Iste Pontifex, posteaquam arma contra Venetos assumpta deposuit, reversus ad urbem stru-cturas multas pretiosas, & sumptuosissimas incepit, quas tamen morte præventus non omnes consummavit. Ecclesiam S. Petri Apostoli de novo pretiosissimo tabulato lapideo, latiore & ampliorem multo quam antè fuerat, ædificare cepit. Palatium Apostolicum in toto quasi ampliavit, renovavit, & mirum in modum decoravit. Castellum quoque S. Angeli novis atque profundis amplissimis circumdedit fossatis, quæ Tyberis media influit, ita quod Castellum in medio quasi fluminis positum appareat. Alia quoque tam multa & magna cepit construere, quod frequenter

Julius Papa
II. Romæ
mortuus.

R r r r 2

simul

ſimul & ſemel in diverſis ſtructuris ſuis impenſis quatuor millia Opera-
riorum habuiſſe manifeſtum fuit.

Leo ſic reſus
nominis
Papa X.

Post Julium Papam mortuum atque ſepulchrum vacavit Sedes Apoſto-
lica diebus 16. quartâ verò die menſis Martij, Cardinales xxxix. numero
Conclave intrantes juxta conſuetudinem incloſi ſunt. Decimâ autem die
menſis ejuſdem, Joannes de Medicis Florentinus S. Mariæ in dominica
Diaconus in Papam electus eſt, & Leo X. nuncupatus, cujus electio ſe-
quenti die publicata fuit, qui & in Miſſâ populum benedixit.

Solis defe-
ctio fuit.

Eodem quoque anno. 7. die menſis Martij, horâ primâ poſt meridiem
ſolis defectio facta eſt, quam Græci Eclypſim nuncupant, cujus dimidia
duratio fuit minorum ferme quinquaginta. Quid verò ſignificet, poſt
annos ſex, ſeptem, & octo qui vixerint, obſervent, quia tunc ejus appa-
rebunt effectus.

Puer fuit
Augustus
ſex annos
habens re-
ſtitutus, mirabi-
lis.

Fuit hiſ diebus puer unus in Civitate Auguſta. ſextum habens ætatis
annum, de parentibus natus honeſtis, licet pauperibus, & adhuc omnino
mutus, qui mirabiles præ ſe ferebat geſtus, hominum frequentiam quan-
tum potuit fugiens declinabat, ſermones loquentium audiebat & intellige-
bat, ſed verbum penitus nullum reſpondebat. Recluſerunt eum parentes
in caveam ligneam, ſeu parvum ruguriolum, ne aut fugeret, aut caſu
laderetur. Quociens à cavea ſolati cauſâ dimittitur, tunc ſultat & currit.
& jam ſe poſt fornacem, jam ſupra, vel ſub ſedibus & ſcaminis tantâ agili-
tate abſcondit, ut murilegus potius quàm homo eſſe videatur; nam
motu velociſſimus eſt, & quaſi imperceptibiliter jam ſupra jam retrò for-
nacem eſt. Neminem offendiſſet, neminem lædit, ſed manſuetum ſe oſten-
dit ad omnes; cujus agilitatem cuncti mirantur. quem plerique dæmonio
putaverunt obſeſſum, & ob id conſilium Doctorem virorum in diverſis
locis conquiſitum fuit, quid cum eo ſit agendum, ut veritatis capiat ex-
perimentum; quam quidem novitatem ex eo verius novi, quòd & ipſe
pro dando conſilio fui requiſitus.

Anno prænotato, Joannes Rex Daniæ, Norvegiæ, & Suediæ mori-
tur, qui multis annis graviſſima bella mari terræque geſſit, cum ipſis
Suedis, qui eum Regem recognoscere vel admittere contempſerunt.
Cum Lubecenſibus & finitimis ſuis plures contentiones habuit, ſed poſtre-
mò pacem cum eis fecit. Huic mox ſucceſſit in Regno Chriſtianus filius
ejus unicuique, qui hodie regnat.

Palatinus
& Dux Wir-
tenbergenſis
conſtitutus
perpetuus.

Eodem anno Ludovicus Princeps Elector & Fridericus frater ejus
Comites Palatini Bavarizque Duces cum Udalrico Duce Wirtenber-
genſium fœdus perpetuum, & ut litteræ in vulgari ſonant impreſſæ, hære-
ditarium ſub certis capitulis pro ſe & cunctis hæredibus, ſucceſſoribûſque
contraxerunt, quod Maximilianus Cæſar auctoritate regali confirmat.
Hæc autem novi & perpetui ſanctio fœderiſtam in Palatinatu, quàm in
Ducatu Wirtenbergenſium ubique per parentes & vidimas ſeu authenti-
cas litteras impreſſas publicata fuit & denunciata populo Territoriorum,
non ſolum in oppidis, ſed etiam in villulis commoranti.

Monasterium
Prioratus
in Kniebis
noſtri Ord.
incendit
perſiſ.

Anno quoque prænotato, terciâ die menſis Aprilis, quæ fuit in Octava
Dominicæ Reſurrectionis, Monasteriolum Kniebis Conſtantiensis Dia-
ceſis Ordinis noſtri, quod Abbati & Monasterio in Alperſpach ſine medio
dignolitur ſubjectum, & diſtat à Richenbach Prioratu Hirfaugienſium
duobus

duobus ferè milliaribus, fortuito casu incensum, incineratum & combustum est cum Ecclesia, & domibus cunctis, præter unam domunculam solum, quæ ab incendio mansit illæsa. Calices tamen, libri, clinodia, privilegia, ornamenta Ecclesiastica, lectisternia quoque, & major pars utensilium domus, fratrum & familiarum industria ab incendio erepta sunt. Hoc autem Cenobiolum etiam prius ante 60. annos similiter fuit exustum.

Hoc ipso quoque anno, 27. die mensis Octobris, quæ fuit in Vigilia SS. Apostolorum Simonis & Judæ, Monasterium Ordinis nostri in Deckingen Augustensis Diocesis, simili fuit incendio mirabiliter concrematum, non sine maximis damnis & detrimentis inhabitantium Abbatis & Monachorum.

Monasterium Abbatiale in Deckingen Ordinis nostri combustum.

Ante sexennium (quod in ordine debito signare negleximus) combustum fuit etiam nostri Ordinis insigne Monasterium Pantz nuncupatum Herbipolensis Diocesis, sed in dominio temporali subiectum Episcopo Bambergensi, cum Ecclesia, domibus, stabulis, & cunctis habitaculis Monachorum.

Anno præsignato Maximilianus Cæsar contracto foedere, ut supra dictum est, cum Regibus Angliæ, Hispaniæ, Aragoniæ, Venetos graviter impugnat; Gallos de Lombardia (quam in annum jam decimum quintum occupaverant) exterminat, & victor gloriose triumphat; septimâ namque die mensis Octobris, quæ fuit sexta feria post festum S. Francisci, commissum est prælium atrox & magnum inter Cæsarianos & Venetos haud procul à Vincencia, in quo ex parte Venetorum non minus quam novem millia cecidisse ferebantur, inter quos *nobiliores & potentiores* eorum plures fuerunt *interempti*. *Muli etiam Comites, Nobiles & potentes ex eis à Cæsarianis in captivitatem fuerunt abducti.* Magnam in hoc bello Veneti stragem susceperunt, & meliorem civium suorum partem simul & exercitus robur ac fortitudinem amiserunt.

Venetorum novem millia ceciderunt à Cæsarianis in prælio.

Eodem anno Maximilianus Cæsar unâ cum Rege Anglorum Henrico contractis copiis Picardiam in manu valida contra Ludovicum Gallorum Regem intrarunt, & Civitatem Tervanensem fortissimâ obsidione cinxerunt, in qua præsidium Gallus posuerat quatuor millia virorum. Cùmque obsidio diuturna graviter affligeret eos, qui erant in urbe, jamque alimenta deficerent, missis ad Gallum nuncijs victualia & milicium subsidia postularunt.

Galli sepebantur à Cæsarianis & Anglicis in Picardia.

At verò Rex Gallus suorum inopiæ ac necessitati subvenire cupiens, misit eis auxilium Lanceariorum 1800. Equitum verò *septem* millia, & currus alimentis oneratos complures. Cùmque vanissent haud procul à Civitate Tervana, per Cæsarianos & Anglicos intercepti sunt, & in fugam compulsi. Quos insecuti Cæsar & Anglicus Rex cum parte exercitus, plures eorum occiderunt, & non minus quam trecentos quinquaginta ceperunt, inter quos *nobiliores & potentiores* Regni Gallorum fuisse memorantur. Habebant in exercitu suo Galli Banneria tredecim, quorum Cæsariani novem obtinuerunt: Currus quoque onerarios centum quinquaginta intercipientes acquisiverunt. Ad spatium trium ferè milliarum Cæsariani milites persecuti sunt Gallos, *cadentes & perimentes* eorum multa millia. Cæsar autem cum Rege Anglorum cum peditatu insecutus est fugientes ad milliare dimidium. Multi etiam fugientium,

Maximilianus Cæsar cum Anglo Tervanam urbem obsedit.

R r r r 3

qui

qui abiectionis armis in domibus latentes se absconderunt; à rusticis atque villanis inventi sunt, & sine misericordia occisi. Quo factum est, ut numerus eorum, qui ceciderunt ex Gallis illo die, certus haberi non possit. Facta sunt hæc anno Domini prænotato, 16. die mensis Augusti.

Civitas
Tervana in
deditionem
Cæsaris
Maximilia-
ni venit.

Deinde Maximilianus Cæsar cum suis ab una parte, & Henricus Rex Angliæ ab alia parte cum suis muros Civitatis bombardis & machinis concutientes dejecerunt, & cum jam se ad expugnationem urbis ordinarerent, qui erant introclusi, videntes se viribus impares, pacem à Cæsare postulabant. At ille malens populum salvum esse quam perire, pacem orantibus dedit, ei videlicet conditione, ut rebus & corporibus salvi discederent. Quo facto Cæsar victor intravit urbem, quam Regi Henrico assignavit. Obtinuerunt & alia per circuitum oppida & castella nonnulla, quæ consensu Cæsaris in deditionem memorati Regis Angliæ concesserunt. Est autem Civitas Tervanna in terra Morinorum, à Calesiano portu ferme 12. distans milliariis theutonicis, cujus Episcopus & Morinensis dicitur simul & Tervanensis, quamquam sit unus Præsul, sicut & Cizensis & Neuenburgensis in Thuringia.

Scoti deva-
stant extre-
ma Regni
Angliæ
igne & tra-
pina.

Interea dum hæc agerentur in provincia Morinorum, & circa urbem Tervanensem contra Ludovicum Regem Gallorum, Jacobus Rex Scotorum missis exercitibus suis extrema Angliæ cepit hostili incurfione, vastare. Gallus enim prius tam ipsum, quam Joannem Daniæ Regem, dum viveret, datis non paucis pecunijs in suam contraxit partem. Veniens itaque in Angliam Scotorum exercitus Dux cum decem millibus pugna- torum, antequam arma caperent Albiones, decem oppidula & villas quasdam incendio desolaverunt, Rege Henrico & Cæsare Maximiliano, sicut diximus, apud Morinos existente. Verum Albiones nil morati confestim arma corripuerunt, adversum Scotos procedunt, bellum atrox committunt, & hostes in fugam convertunt. In eo prælio multi Scoto- rum ab Anglis cæsi sunt, & plures in captivitatem abducti. Namque Angli Scotos ipsos usque in Scotiam fugientes persecuti duo eorum castel- la, 20. Oppida & villas incendio concremaverunt, & non solum recuperaverunt ablata, sed magna Scotorum spolia consecuti in Angliam sunt reversi.

Cæsar Ma-
ximilianus
exercitum
in Burgun-
diam misit.

Eodem anno Maximilianus Cæsar conductos multa pecuniâ Helvetios, quos & confederatos vulgò nuncupamus Suteses, cum quibusdam Ducibus, Comitibus, nobilibus, equitibus atque peditibus in manu valida pro recuperatione Ducatus misit in Burgundiam, contra Ludovicum Regem Gallorum, qui Burgundiam à tempore mortis ultimi Ducis Caroli, cujus unicam filiam Maximilianus habuit uxorem per annos 9. violentè occupavit, ipse videlicet cum duobus antecessoribus suis. Cumque Cæsarianus exercitus in Burgundiam pervenisset, Urbem quandam & magnam & opulentissimam, quæ Divion vocatur, & distat à Civitate Virdunensi 10. vel 12. milliariis nostris, quam vulgus Digion nuncupat, obsidione cinxerunt, & machinis agentes fortiter muros quassaverunt.

Divion
urbs à Cæ-
sarianis ob-
sidetur, à
perfidia
venditur.

Interea Galli Principes cum viderent urbem expugnandam, pacem pecuniâ emere à Cæsarianis tentaverunt, quam Udalricus Wirtenbergen- sium Dux & alij Principes vendere in præjudicium Maximiliani Cæsaris sine consensu, imò & scitu ejus turpissimum arbitrati, urbem potius ex- pugnantiam judicabant; quam si obtinissent, sicut dubium non fuit,

brevi

brevi totam Burgundiam ad Cæsaris deditionem reduxissent. Sed Helvetiani Suteses more suo factiosi, contempto Principum consilio, sine scitu, sine voluntate, sine consensu Maximiliani Cæsaris pacem, imò Ducatum totamque Burgundiam Gallis vendunt, ex pugnatoribus mercatores facti, & quia pecuniam à Cæsare non modicam, ut Gallum à Burgundia pellerent, jam prius acceperant, pro Gallis contra Cæsarem pro missis muneribus consulebant. O mercatio perfidorum, quos & avaritia cecos, & contumacia facit elatos. Et ne meis verbis rem videar taxille, pactum, quod fecerunt cum Rege Gallorum, in grave detrimentum & contumeliam Cæsaris, eorum sermone complectar.

Cum urbis Divionensis mœnia & muri, sicut dictum est, bombardis & machinis ad expugnationem jam essent dejecti, & Principes cum nobilibus non solum parati, sed & avidissimi essent ad expugnandum, soli Suteses (paucis Capitaneis Basileensium videlicet & Schaffhusensium exceptis) seorsim conspirantes, tale cum Gallis pactum inierunt, Cæsarianis interesse omnino recusantibus.

Anno Domini prænotato, 13. die mensis Septembris, inter Ludovicum Regem Gallorum XII. & conjuratos Suteses sub his conditionibus pax est firmata in papilionibus ante urbem Divionem, Udalrico Duce Wirttembergensi, & alijs Comitibus & Regni fidelibus interesse recusantibus.

Prima Condicio: *Quod Rex Gallus cum Romano Pontifice quantocius in concordiam redire promittat & debeat, & si quid possidet Ecclesia Romana proprium, sive Civitates sive Castella, vel aliud, quod sine mora restituat.*

Secunda Condicio fuit: *Quod Suteses in ea concordia omnes & singulas consideraciones prius cum quibuscumque pactas voluerunt permanere sanas integras & inviolatas, sibi que adhaerentes per totam Galliam esse securos.*

Tertia Condicio: *Quod Rex Gallus Ducatum Mediolani cum Civitatibus Cremona & Asta cum omnibus ad eas pertinentibus, in manus Conjuratorum Sutesium tradere debeat & consignare. Verum dixit Propheta: Superbia eorum ascendit semper.*

Quarta Condicio fuit: *Quod Rex Gallorum deinceps nullum ex conjuratis Sutesibus ad bellicam expeditionem contra quemcumque assumas sine consensu & voluntate conjuratorum eorundem omnium, vel saltem majoris partis.*

Quinta Condicio fuit: *Quod Rex Gallorum conjuratis Sutesibus dare & solvere teneatur & debeat quater centum milia coronarum, quae faciunt quinque centum milia florenorum Rhenensium, cujus medietatem in promptu solvere promissi, aliam vero medietatem ad Festum S. Martini.*

Sexta Condicio: *Quod Rex Gallorum Udalrico Duci Wirttembergensi pro habitis expensis decem milia, & Udalrico Comiti de Absperg duo milia coronarum solvere in continenti teneatur. Verum Dux & Comes memorati Maximiliano Cæsari fideles, perfidiam Sutesium sequi contempserunt.*

Septima Condicio fuit: *Quod in ista concordia stratiota Sutesium, qui causam adversus Regem saps dictum Gallorum in iure habebant pendentem, ratione debitorum nihil detrimenti sentiant, quo minus eum persequi possint.*

Octava Condicio fuit: *Quod conjurati Suteses in hac ipsa concordia nihil voluit esse derogatum pactis, & foederibus suis cum Romano Pontifice & Regno Germania, caterisque quibuscumque antè contractis, quod idem vult & Rex.*

His

Urbs Divion repugnanda relinquatur.

Concordia fit inter Gallos & Suteses.

Condicio pax 1.

II.

III.

IV.

V.

VI.

VII.

VIII.

Maximilianus pro Cæſari fideles Suiſenſibus conſentire noluerunt.

His octo Conditionibus præſumptuoſa temeritate propoſitis; & à Rege Gallorum per vicarios ſuos admiſſis, obſidio urbis Divionæ ſolvitur, & Burgundia ſine voluntate Regis Maximiliani à tumultu liberatur. Diſcedunt ergo fideles Cæſariani non ſine ratione animis commoti; perſeverant aliquandiu in papilionibus conjurati, promiſſam expectantes pecuniam, à Gallis merito decipiendi. Verùm enim verò non exiſtente in promptu pecuniâ, quæ penderetur, Gallus rem ſuſpexit aſtutiâ, datiſque obſidibus à conjuratis dilationem certum ad terminum impetravit. At Suiſenſes cum acceptis obſidibus ad ſua redeuntes, pecuniam ſibi pollicitam uſque in hunc diem præſtolantur, & forſan inviti diutius expectabunt.

Gallus dat obſides conjuratis inopes ſub forma opulentorum.

Sunt qui dicant, Suiſenſes Gallorum aſtutiâ tali modo fuiſſe circumventos: viros inopes fortunâ humiles, & qui vitam pro ſtipe portabant venalem, Rex Gallus ſericis & pretioſis indui veſtimentis præcepit, annulis aureis decoravit, mutatiſque nominibus pro magis divitiis arque potentibus eos nominari mandavit, quos conjurati Suiſenſes ſibi præſentatos tales fore putantes, quales dicebantur, in obſides acceperunt, & ad ſua reverſi ſunt, digni proſectò decipi, qui fidem & Cæſari promiſſam, & debitam ſervare contempſerunt. Verùm quomodo poſt hæc fœditiſſimi à Gallis fuerint dignâ mercede ſoluti, deriſi, & contempſi, anno ſequenti latius erit dicendum.

Erneſtus Magdeburgenſis Archiepiſc. & Primas mortuus.

Anno item prænotato. i. die menſis Auguſti, mortuus eſt Erneſtus ex Ducibus Saxonie Archiepiſcopus Magdeburgenſis Germanie primas & Halberſtatenſis Eccleſiæ Adminiſtrator, Germanus Friderici Ducis Saxoniæ Principis, anno Pontificatus ſui xxxviii. vir bonus & manſuetiſſimus Princeps, amator Cleri, devotiſſimus cultor Dei, pius in ſubditos, & in pauperes miſericors, qui neque ex vana gloria, neque ex ambitione, ſeu avaritia, ſed propter neceſſitatem & inopiam Eccleſiæ Halberſtatenſis adminiſtrationem geſſit; nam in tantam paupertatem eadem devenit Eccleſia, ut proprium nec hodie queat habere Epiſcopum.

Albertus Marchio Brandenburgienſis ſuum ſit Archiepiſc. Magdeburgenſis.

Eodem anno ultimâ diem menſis Auguſti, ſucceſſit Erneſto poſtulatione Canonici (quia juvenis erat) Albertus ex Marchionibus Brandenburgienſibus, filius Joannis & frater Joachim Marchionum Principum Electorum, Canonicus Trevirenſis & Moguntinenſis Eccleſiarum, quem Leo Papa X. in Archiepiſcopum Primatem Eccleſiæ Magdeburgenſis, & Adminiſtratorem Eccleſiæ Halberſtatenſis eodem anno confirmavit. Hic Princeps Albertus magno fervens deſiderio ad Ordinem Clericatus, Joachim Germano fratre conſentiente hoc ipſo anno Presbyter ordinatus, Miſſam in Octaviſ Paſchæ cantaverat, cui Frater apud Coloniam Urfulanam in arce ſua Capellam adificavit propriam, in qua Divinum Officium ſingulis diebus ſepties cum 8. Sacerdotibus ipſe ſæpius devotiſſimè perageret, conſuevit.

Joannes Marchio Brandenburgienſis filius Joachim natus.

Hoc ipſo anno, 2. die menſis Auguſti, quæ fuit feria tertia, natus eſt Joannes Marchio Brandenburgienſis ſecundus in ordine filius Joachim Principis Electoris, in Caſtro Tangermundano, circa Albim horâ tertiâ mane ante meridiem, quem Albertus Patrus ejus Presbyter jam dictus Magdeburgenſis poſtularus Archiepiſcopus tertiâ decimâ menſis Septembris cum magna pompa baptizavit.

Anno

Anno prænotato, inter Cives & Senatum Wormatienses exorta fuit periculosa seditio. Cives enim de Senatu malam suspensionem habentes propter gravamina & infolias contributionum exactiores, quibus diutius se gemebant oppressos, calculum perceptorum & expensorum instantius sibi fieri urgebant. Verum ubi Senatus vidit, quod civium contra se nimis invalideret furor atque tumultus, fugâ quasi se salutem, reliquæ civitate ad Weissenburg, & alia loca se transiit tutiora. Deinde Senatus causam egit adversum cives apud Judicium Camere Imperialis, quod tunc erat in Wormatia, & juris integritate prævaluit. Iudices autem furori civium non fore credendum arbitrati, consistorium ad Spiram transulerunt, ubi sententiam pro consulatu adversum Urbanos fulminarunt. Veruntamen pax firma differtur, & necdum plenè reformata est inter diffidentes eos usque in præsentem diem.

Inter Senatum & Cives Wormatienses orta seditio magna.

In pluribus denique urbibus Germaniæ anno tam præfenti, quam præterito cives contra suos Rectores insurgentes gravissimas dissensiones suscitaverunt. Coloniae videlicet, Aquisgranum, Daventriæ, in Andernach, in Spira, in Hallis, in Lübeck, in Ratisbona, in Schwveinfurt, & in alijs, quarum vocabula memoriæ non occurrunt. In quibus quidem seditionibus nonnulli regentium furore communitarum suarum in judicium tracti, & ad mortem iudicati miserabiliter perierunt.

Seditiones in multis Germaniæ urbibus hoc anno fuerunt.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato, Volpertus Abbas Regalis Monasterij Hirsfeldensis exempti, nostri Ordinis in Diocesi Moguntina, quod S. Lullus Archiepiscopus Ecclesiæ Moguntinæ secundus, Beati Bonifatij Martyris successor olim fundavit tempore Caroli Magni, paupertate, & inopiâ pressus, simul & indignatione oppidanorum Hirsfeldiæ motus, Abbatiam in manus Romani Pontificis Leonis X. resignavit; ut ferunt de Fratrum suorum consensu, & forsitan ad persuasionem quorundam, qui Ordinis profectum non querebant. Nec dubium est mihi, jam seriò pœnituit, qui cessione suâ in tristitiam alios mittere cogitavit. Quidquid enim Deus non plantaverit, in fine benedictionis fructu carebit.

Hirsfeldensis Monasterij Regalis Abbatis titulus, extinguitur.

Hartmannus ex Burggravijs de Kirchberg Abbas Monasterij Fuldenfis mediante Casare Maximiliano, ut ferunt, à Papa litteras obtinuit, quod titulum Abbatialem dicti Monasterij Hirsfeldensis extinguendum consensit, & ipsum locum Cœnobio Fuldenfi conjunxit, univit & incorporavit. Unde idem Abbas Fuldenfis nonâ die mensis Septembris, anno præsignato Decanum suum, præpositum quoque montis S. Joannis, & Cancellarium suum certis cum alijs Monachis, & equitibus misit ad Monasterium Hirsfeldense, oppidanis quid ageretur nescientibus. Cumque missi venissent ad Cœnobium, Monachos in unum convocant. Decanum antiquum deponunt, novum ex conventu Fuldenfi constituunt, qui vice Domini sui Abbatis & Monasterium in possessionem, & Monachos ad obedientiam suscepit; quibus peractis ad Fuldam redierunt.

Monasterium Regale Hirsfeldense, Fuldenfi Monasterio incorporatur.

Decimâ verò diem mensis Septembris anno præscripto, Fuldenfis Abbas sæpe dictus, cum aliquot equitibus per se venit ad Castellum extra Hirsfeldiam, quod Quercum nuncupant, in quo Abbas Hirsfeldensis residentiam

Hartmannus Abbas Fuldenfis possessionem Hirsfeldiam occupat.

S f f f

residentiam

fidenciam ſuam habere conſuevit; quo in poſſeſſionem ſuſcepto, familiam & quosdam in circuitu villanos in ſuam jurare fidem perſuaſit. Deinde nuntium miſit in oppidum, requirens ab incolis ſimile fidelitatis juramentum. At illi nuntium ſine reſponſo reſcipientes, portas oppidi poſt eum clauserunt, apponentes custodiam, ne cui Fuldenſium de cætero pateret ingreſſus. Per multos dies & noctes oppidani muros custodierunt & portas, & nullâ poterant ratione perſuaderi, ut qui Abbatem & Dominum carenus ſemper habuerunt proprium, nunc Fuldenſem ſuſciperent alienum. Laborat contra eos apud Cæſarem Abbas Fuldenſis, ſed quid obtinuerit in negotio, necdum ſcire potuimus.

Hanc Hirſfeldiæ caſam deſolatione deformatio Monachorum induruit.

Prò pudor, quòd nobilis illa Regalis Abbatia per inutilem, ne dicam inſipientiſſimum Abbatem, quæ tot annis cum principatu floruit in gloria, datur in opprobrium, & in deſolationem perpetuam. Eſſet meo iudicio dignus, qui & ipſe perpetuo in carcere cum ſuis Monachis puniretur. Cauſam breuiter ſubjiciam.

Bibliothecam præcioſam Monachi rumpentes deſtruxerunt.

Primæ conſiderationis eſt ratio, quòd Regularis vitæ transgreſſores tam petulanter, tam improbè, & malè vixerunt à multis annis, quòd Monasterium quondam ditiffimum in ultimam paupertatem perduxerunt. Deinde ut ſciat poſteritas, quàm juſtè omnis vir bonus talium Abbatum & Monachorum deſectetur veſtaſiam. Quando Abbas Fuldenſis Caſtellum Eich, ut diximus, in poſſeſſionem accepit, privilegiorum Monasterij litteras quam plures reperit, in ſtraminibus ante canes projectas, quas partim integras, partim laceratas à canibus juſſit recolligi, & ciſtam plenam deportari in Fuldam. Triginta ſunt tranſacti temporis anni, quando Hirſfeldenſis Monasterij Bibliotheca & multis & præcioſis adhuc erat voluminibus decorata, ſicuti ex mihi tunc exhibitio indice, cognovi, quorum hodie pauciſſima dicuntur inveniri. Omnium poſtremo malorum peſſimum eſt, quòd Monachi cum Abbate deformatiſſimi, tanto laborant odio diſciplinæ, obſervantiæque regularis, ut Monasterium funditus perire maluerint, quàm reformari. Sed cum nulla in mentibus reproborum proficiant verba bonorum, Divino relinquamus iudicio, quos ſermonibus piæ admonitionis nullâ perſuaſione poterimus emendare.

Nuptiarum diuturnarum ſororum Palatinarum.

Anno prænotato, Henricus Dux Megaloburgienſis mortuâ primâ uxore ſuâ Urfulâ, quæ ſoror fuit Joachim Marchionis Brandenburgienſium Principis Electoris, duxit ſecundam Helenam videlicet Philippi Comitæ Palatini quondam filiam, ſorem Ludoviſi Principis Electoris annorum viginti.

Eodem tempore Georgius Dux Pomeranorum & Stettinenſium uxorem duxit Amaliam memorati Comitæ Palatini filiam alteram, annos habentem tres atque viginti, nuptijs ambarum ſororum poſtâ principatû celebratis.

Hyems diuturna fuit & æſperima.

Hyems hoc anno fuit diutiſſima, quæ mortales graviter afflixit; cæperunt etenim frigora circa principium menſis Novembris incenſa, & dura verunt uſque ad converſionem S. Pauli: cuncta flumina Germaniæ erant congelata, & in multis locis aquarum penuria magna, quo factum eſt.

est, ut aqua deficiente homines nec molere possent, nec pinferre, propter quod inopia panis subsecute pauperes inedia consumpsit. Apud Francos nostros Orientales circa Peapolim & in alijs locis multis, antequam vinetia adhuc plenè esset collecta, frigus tantum inhorruit, quòd neque statumina extrahere, neque vites humo cooperire vini cultores juxta morem potuerint, unde vineta plurima perierunt.

Eodem anno, Joannes hujus Monasterij Hirsaugienfis vigilantissimus Pastor & Abbas Capellam Beatissimæ Virginis semper immaculatæ Dei Genitricis Mariæ, quam retro Capitolium sumptuosissimo tabularu lapideo autè biennium inchoavit, unà cum Bibliotheca defuperpretiosissima non sine magnis impensis ad Laudem Dei omnipotentis & Fratrum suorum utilitatem continuavit.

Capella B. Mariæ semper Virginis cum Bibliotheca constructa.

Huc ulque ego Joannes Trichemius Abbas Monasterij S. Jacobi Apostoli majoris in Suburbanis civitatis Francorum Orientalium Herbipolenfis, quondam verò Spanheimensis Ordinis Divi Patris Benedicti unionis & observantiæ Bursfeldensium, Chronicon Monasterij Hirsaugienfis vestri, O Joannes insignis Abba & Fratres in Christo Charissimi, per annos ferme sexcentos octoginta tres non sine magno labore compilando perduxì. Utinam rem vobis & posteritati vestræ tam gratam fecerim, quàm mihi laboriosam, ut animam illi meam precibus Deo commendent carne solutam, qui post mea fata, in hoc opere fundationem, progressum, & successum Abbatum suorum sunt lecturi historiam. Ab hincjam deinceps vestrum sit Hirsaugiani Paradisi cultores eo modo, quo accepistis à nobis, continuare historiam, & successibus Abbatum vestrorum res proprias, & quidquid gestorum per Germaniam occurrerit memoratu dignum, annexere, ut Chronicon hoc non modò vobis, sed cunctis lectoribus etiam Theutonicis valeat prodesse.

In hunc annum Domini MDXIII, Joannes Trichemius Chronicon Hirsaugie perduxit.

Hæc sunt nomina Fratrum hodie sub Magisterio Joannis Abbatis in Hirsaugia viventium: Conradus de Leonberg, Prior Claustralis regularis disciplinæ custos, & cultor strenuus. Joannes de Wangen Præpositus in Rott, vir prudens, sincerus, & Monasterij sibi commissi tam in spiritualibus, quàm in temporalibus provisor utilis. Henricus de Stamheim Prior localis in Richenbach, vir bonus & integer. Caspar de Rottenburg ad Neccarum, Prior in Schonrein localis Peapolitanæ Diocesis, homo placidæ conversationis, sine dolo, sine fraude, coram Deo & hominibus, rectus & nulli molestus. Wadelinus de Heidelberg homo singulari industria præditus, & jam senio non minus, quàm moribus venerandus. Joannes Rott quondam Prior in Schonrein, vir consilio prudentiâ, & vitæ maturitate meritò laudandus. Conradus de Calva homo tranquillæ conversationis. Leonardus de Magstatt, vir magnæ charitatis & boni consilij, cujus patientiam Omnipotens per annos jam plures multis infirmitatibus probatam copiosius remunerabit. Joannes Tegen de Biblingen, homo circa infirmos fratres singulari charitate obsequiosus. Anastasius de Oningen, aliquando Prior localis in Schonrein, vir devotus, cultusque regularis disciplinæ studiosus, & in observatione sancta continuus. Jacobus de Gertringen, homo & ipse religionis conversationis.

Nomina Fratrum hodie in Hirsaugia Deo & Abbatui subjectorum.

Stfff 2

Conradus

Conradus de Ruttingen Symphonides Chriſti, prudentiâ conſilio & integritate converſationis nulli confratrum ſuorum inferior. Clemens de Simezheim, ſacræ Theologiæ Profeſſor, homo doctus, humilis, & ſine cujuſcunque injuria, bonæ & tranquillæ converſationis, nulli moleſtus. Henricus de Conſtancia, amator diſciplinæ, vir bonus, & librorum Bibliothecæ decorator fidelis. Andreas de Tagersheim, major Cellerarius, homo pacificus, & pro communi Fratrum utilitate laborioſus. Conradus de Bulach vice-Prior clauſtralis, vir manuſectus, charitativus, bonus & reſtus. Albertus de Tagersheim, cujus notitiam non habeo ſingularem. Nicolaus Baſelius ex Durckheim, vir in omni varietate ſcripturarum ſtudioſus, eruditus, quem non erubeſco habuiſſe diſcipulum. Michael Heumaden, cujus cum ſequentibus ſola teneo nomina. Joannes de Tagersheim. Bartholomæus de Wila. Albertus de Calva. Joannes de Tubingen. Nicolaus Stamler. Joannes de Pförzheim. Auguſtinus de Spira. Joannes de Kanſtatt. Joannes de Oetlingen. Joannes de Wila. Fridericus de Wangen. Thomas de Tagersheim. Bartholomæus de Calva. Michael de Urach. Franciſcus de Leonberg. Joannes Reminger. Georgius de Tagersheim. Jacobus de Alſerſpach. Simon de Landsberg. Joannes Gerringer. Michael de Darmsheim. Rudolphus de Herrenberg. Albertus de Salzſtetten. Joannes de Wila. Novitiorum, & qui intra unius anni ſpatium ad Ordinem ſuſcepti ſunt, non recenſimus nomina.

Joanneſ
Tritheimij
Abbatie
S. Jacobi
Epſcopolani
opulenti.

In calce hujus voluminis placuit mihi lucubrationum mearum indicem ſubnotare breviter, ex cauſa rationabiliter animum movente, *quam ſi Deus voluerit, rebus aliquando Hirſaugianis Fratribus intendo ficere manifeſtam, ut, qui teſtamentum condere nec poſſum, quia Monachus, nec debeo: quanto Hirſaugianos amore diligam omnes, ſaltem laboribus meis communicatis ad loci honorem oſtendam.* Scripſi ergo imprimis juxta ordinem temporis & ætatis, de viſitatione Monachorum. *Librum unum.* De modo celebrandi capitulum provinciale. *lib. 1.* Super Regulam S. Benedicti. *libb. 2.* Exhortationum ad Monachos. *libb. 2.* De cenſurationibus Clauſtralium. *libb. 2.* De Inſtitutione vitæ Sacerdotalis. *lib. 1.* De vicio proprietatis Monachorum. *lib. 1.* De Miſeria & brevitatē hujus vitæ. *lib. 1.* De ruina Ordinis noſtri Penthicum opus ad Blaſium Hirſaugienſem. *lib. 1.* De Illuſtribus viris Ordinis noſtri. *libb. 4.* Laudes Ordinis Carmelitarum. *libb. 2.* Ad Gerlacum Abbatem Tuitienſem de Laude ſcriptorum manualium. *lib. 1.* Ad Joannem Dalburgium, Wormatiienſem Episcopum, de ſcriptoribus Eccleſiaſticis. *lib. 1.* De Laudibus S. Annæ Chriſti Avia. *lib. 1.* Ad Rugerum Sicambrum quæſtionum ſolutarum. *lib. 1.* Chronicon Monafterij quondam mei Spanheimenſis. *lib. 1.* Ad Philippum Comitem Palatinum Chronicon breve Ducum Bavarie. *lib. 1.* Vitam S. Irminæ Virginis filia Regis Dagoberti, primæ Abbatiffæ in Horreo Trevirenſi, cujus caput habetur in Spanheim. De miſeria Prælatorum Clauſtralium. *libb. 2.* Laudes S. Andræ Apoſtoli. *lib. 1.* Laudes S. Joſeph nutritij Domini. *lib. 1.* Laudes S. Benedicti Abbatis. *lib. 1.* Laudes vitæ Monaſticæ. *lib. 1.* Laudes veræ Patientiæ. *lib. 1.* Monologion hominis devoti ad animam ſuam. *lib. 1.* Laudes & utilitates ſtudij & lectionis Scripturæ ſacræ. *lib. 1.* De miraculis S. Annæ.

lib.

Lucubra-
tiones
Joannis
Tritheimij.

lib. 1. Ad Nicolaum Kridvvis Canonicum Ecclesie Colonienfis de Quæstionibus in Evangelium S. Joannis. *lib. 1.* Ad eundem de Quæstionibus in Pfalms. *lib. 1.* De Triplici regione Claustralium. *lib. 3.* Exercitium Monachorum. *lib. 1.* Breviarium ejusdem exercitij. *lib. 1.* Ad Joachim Marchionem Brandenburgensem Principem Electorem Opus varium & mysticum, quod prænotavi Steganographiam, id est, occultam scripturam. *lib. 2.* Ad Maximilianum Cæsarem opus, quod prænotavi Polygraphiam & multiplicem scripturam. *lib. 6.* Ad eundem Polygraphiæ clavem seu enucleatorium. *lib. 1.* Ad eundem de Dominio septem Intelligentiarum, quo videlicet ordine præfinit Orbi. *lib. 1.* Ad eundem responsiones octo Quæstionum, quas mihi solvendas proposuit. *lib. 1.* Ad Joachim Marchionem Brandenburgensem contra maleficos & omnes artes vanas, superstitiosas, & Christianæ Religionis contrarias. *lib. 5.* Ad eundem de causis, & cura maleficiorum & morbi caduci. *lib. 3.* Ad eundem Naturalium quæstionum. *lib. 20.* Itinerarium viæ meæ. *lib. 2.* Ad Burckhardum de Horneck Physicum contra peculium monialium proneptis sua. *lib. 1.* Statuta utriusque capituli Ordinis nostri mandato Præsidentium eliminatis in Ordinem digesti. *lib. 1.* De Computo Ecclesiastico. *lib. 1.* Chronicon hoc præfens Monasterij Hirsaugiensis in duobus scripti voluminibus, ut cernitur, non parvæ quantitat. Epistolarum mearum in Spanheim scripti. *lib. 4.* Epistolarum mearum in Abbacia S. Jacobi Heribipoli scripti. *lib. 6.* De miraculis ostensis ad memoriam Beatissimæ Virginis Mariæ prope Dietsbach Heribipolensis. *lib. 1.* De processu postulante Senatu. *lib. 1.* De miraculis ejusdem Domini nostri prope Heilbronnæ in Urticeto divinitus ostensis. *lib. 2.* De Luminaribus sive Illustribus viris & scriptoribus Germaniæ. *lib. 1.* Diversarum orationum, quas in capitulis tam provinciali, quam annali, vel extraxi, aut scripti. *lib. 1.* Orationum quoque supplicatariorum ad Deum & Sanctos complurium. *lib. 2.* Rosaria, Officia, Collectas, Orationes & Profas sine certo numero composui: inter quas prima incipit: *Exultent in hac die.* Et cantatur in Festo S. Annæ sub melodia: *Congaudet Angelorum chori.* Secundam scripsi ad instantiam Joannis quondam Archiepiscopi Trevirorum, quæ sic incipit: *Jesu colorum Regis sanctam laudemus Aviam.* Et canitur sub melodia: *Ave præclara:* cujus litteræ versuum capitales nomen meum repræsentant. Tertiam scripsi ad petitionem Joannis Fortis Carmelitarum Provincialis, & incipit: *Jubilemus in honore.* Caniturque sub melodia: *Lauda San Salvatorem.* Cujus capita versuum nomen indicant postulantis. Cursum, Rosarium, & plures Orationes de S. Anna composui, quæ Raymundus Cardinalis Legatus datus Indulgentijs dudum confirmavit. Scripsi etiam officium Missæ de Compassione Beatæ Mariæ Virginis. De nutritio quoque Domini S. Joseph, Missam & Rosarium. De Angelo proprio Missam & Rosarium. De S. Martha Missam & Rosarium. De S. Maria Magdalena Rosarium. De S. Petro Apostolo Rosarium. De Beata Virgine Rosarium. De S. Joanne Evangelista Rosarium. De S. Andrea Orationem & Rosarium. Exercitium totius viæ actionis & Passionis Domini nostri Jesu Christi, per modum orationis & gratiarum actionis. Contra Carolum Bovillum, qui me falsò magum, & necromanticum, in quadam Epistola ad Germanum Ganaj calumniatus

Opuscula
Trithemij
Abbatis.

Opuscula
Joannis
Trithemij
Abbatis.

Incubita-
tionulæ
Joannis
Trithemij.

Synthesa-
ta Joannis
Trithemij
Abbatis.

Stiff 3 niatus

niatus eſt, libros duos, in quorum primo reſpondens ejus Epistoſe, ipſum falſum oſtendi atque mendacem: in ſecundo ſatiſfeci hiſ, ſi qui ſunt forſitan, qui mendacijs ejus fidem præſtiterunt. Hæc ſunt Lucubrationum mearum capita, tituli, & nomina: quas me hætenus ſcripſiſſe memini, Anno Dominicæ Nativitatis prænotato milleſimo quingentefimo tertio decimo, ætatis meæ quinquageſimo primo, ultimâ die menſis Decembris.

Et hic ego Joannes Trihemius Abbas S. Jacobi Herbipolenſis, quondam verò Spanheimenſis, præſens opus Chronicorum ſive Annalium inſignis Monaſterij noſtri Hirſaugienſis, O Abba Joannes & Fratres memorati jam incolæ ejus, complevi, abſolvi & conſummaſſe, atque ſatigatus quintum in annum calamus depoſui. Anno ſalutis MDXIV. Anno Joannis Abbatis hujus Monaſterij Hirſaugienſis undecimo, Indiſtione Romanorum ſecundâ.

F I N I S.

INDEX

INDEX

RERUM NOTABILIVM QVÆ IN SECVNDA VOLVMINIS PARTÈ CONTINENTVR.

A bbates Provinciae Moguntinae citantur ad Concilium Con- stantiense. fol. 346	Liberum dimittit pro grandilittro. 64
Nomina Monasteriorum Pro- vinciae Moguntinae. 347	Capitur ipsemet à Sifrido. 64
Capitulum Ordinis Constantiae celebra- tur. 348	Et in vinculis motitur. 64
Abbatibus datur forma Reformationis. 349	Adolphus Comes de Nassaw fit Imperator Romanorum. 57
Visitatores per Monasteria deputantur. 349	Coronatur & à cunctis suscipitur. 58
Reformatio Castellenfis, Mellicensis, & Bursfelddenfis initium sumunt à Concilio Constantiensi. 350	Misnensem comitatum Imperio incorpo- rat. 58, 60
Earundem unio frustra tenetur. 443, 592	Albertum Austriacum, & Eberhardum Wirtenbergicum persequitur. 61, 64
Citantur ad Concilium Basileense. 391	Anglis subsidia pollicetur contra Gal- los. 62, 67
Fit Constitutio pro reformatione Ord. 400	Principes Imperij ab eo deficiunt. 63
Abbatiscellenses Abbati S. Galli Domino suo rebelles. 283, 310, 320	Per Principes à Regno deponitur. 69
Confederantur Suisienses. 283, 323	Causae depositionis ejus. 69
Oppidanus S. Galli ad defectionem solici- tant. 320	Contra Albertum Austrii copias cogit. 70
Caeduntur à Wilhelmo Comite Brigan- tino. 323, 326	In praelio occiditur. 71
Ducem Austriæ in fugam compellunt. 326	An jure fuerit à Principibus abrogatus. 72
Per Rupertum Imperatorem compelluntur ad obedientiam Abbatis. 328	Omnes ejus inimici malè pereunt. 72
Cum Oppidanis S. Galli destruunt Mona- sterium in Rosbach. 333	Adolphus de Marca fit Archiepiscopus Colo- niensis. 248
Adam Abbas S. Martini Coloniae pite obit. 376	Pontificatum resignat. 249
Dæmonem per censuras expellit. 377	Uxorem ducit. 250
Historia dæmonum terribilis apud Mo- niales. 378	Adamus de Insulis Doctor Parisiensis & opera ejus. 81
Adamitarum hæresis in Bohemia oritur. 363	S. Albani Cænobium à Moguntinis civibus destruitur. 169
Eorum spurcissimi errores. 363	Transferitur in Ecclesiam Collegiatam. 359
Adolphus Archiep. Moguntinus Moguntiam capit. 453	Albenfis Abbas mutat Advocatum Monasterij Eberhardum Ducem Wirtenbergensem. 569
Concordiam init cum Diethero. 455	Cum magno Monasterij detrimento. 569
Dietherum prudenter sibi successorem de- signat. 484	Albertus Dux Bavarie Ratisbonâ occupat. 550
Adolphus Comes Montensis capit Sifridum Archiepiscopum Coloniaensem. 53	Eandem Regno restituit. 551
	Albertus Halberstattenfis Episcopus Doctor, & opera ejus. 250
	Alberti Hollandiae Comitum progenies. 332, 333
	S. Albertus Magnus apud Coloniam mori- tur. 39
	Ejus opuscula. 39
	Non fuit Magus vel Necromanticus. 40
	Albertus

Index Rerum Notabilium.

Anteonius Bafardus Burgundiae Trevirum obfidet.	415
Aquarum inundatio damnosa. 105. 192.	263
Argentineses Benimio fe nuncupantes con- tremuntur ab Henrico VII. Imperatore.	134
Arnoldus de Villanova vanus propheta.	123
Scripta ejus.	129
Arnoldus Dux Genetiae filio incarceratur.	474
Quam ob caufam.	466
Arnoldus Mop. S. Albani, & opera ejus.	143
Astronomi cypriam praedictio.	205
S. Aurelij corpus fevatur eumba.	533
Sepulchrum ejus renovatur.	572
Auftriae Duces metu extorquent inveltituram	
Ducatis.	122

B

B Adensis Marchio Marcus Episcopus al-
cendiusibus fugatur. 459
Badensis Marchio Bernardus Vir sancte
vite. 459
Badensis Marchio Hermannus fit Monachus
Cluniaci. 460
Fit cultus pecorum. 461
In morte recognoscitur. 461
Badensis Marchio Joannes Archiepiscopus
Trevirorum inopit premitur. 595
Triplex causa inopie ejus. 595
Badensis Marchio Jacobus fit Archiepiscopus
Trevirensis. 595
Baldewinus Archiepiscopus Trevirorum, quatuor
Episcopatum Gubernator. 171
Comitem de Spanheim rebellent persequi-
tur. 186
Comitem de Duna subjugat. 192
Comitem de Welterburg subigit. 194
Barenfis Comitatus erigitur in Marchiona-
tum. 229
Bafanus Magnus Rex Francorum. 23
Basilie obfederat a Rudolfo Habsburgio. 18
Terræ motu destruitur. 230
Helvetijs associatur. 487
Cives aliquot capiuntur a Gerolfskio. 533
Basilienfe Concilium indicitur. 367, 381
Confirmatur a Papa, & paulo post revoca-
tur. 381
Citat Eugenium Papam. 392, 398
Eugenium absentem deponit. 402
Quem tandem verum Papam agnoscit. 413
Bavarica Gentilogia. 295, 436, 637
Bavaria Ducatus dividitur inter Duces. 173
Inter Ludovicum Bavari Imp. filios. 216
Inter fratres Bavarie Duces. 222, 295
Beatricis Imperatricis corpus Spire reperti-
tur. 118
Altare portatile Jacobus Ecclesie. 218
Altaris inscriptiones. 218
Beghardo.

Index Rerum Notabilium.

Beghardorum hæresis damnatur.	126. 231	Bellum inter Wetzherum Trevirenses, & Comitum de Salms.	301
Articuli errorum.	126	Inter Ducem Montensem, & Comitem Clivensem.	302
Bellum inter Comitem Juliacensem, & Archiepiscopum Coloniensem.	33	Inter Episcopum & Cives Herbipolenses.	306
Inter Archiepiscopum Coloniensem, & Ducem Brabantiae.	33	Inter Abbatem S. Galli, & subditos ejus.	320
Inter Ducem Brabantiae, & Comitem Geldriae.	52	Inter Ducem Austriae, & Abbatem Coloniensem.	326
Inter Reges Galliae & Angliae.	62	Inter Episcopum & Cives Leodienses.	326
Causae ejusdem belli.	66	Inter Basilicenses & Vicarios Austriae Ducum.	329. 330
Inter Adolphum Imperatorem & Albertum Austriae Ducem.	71	Inter Comitem Barensem, & Comitem de Widmont.	380
Inter Wilhelmum Episcopum Trevirenses, & Comites quosdam.	82	Inter Archiepiscopum Moguntinum, & Landgravam Hassiae.	387
Inter Gallos & Flandros.	92	Inter Ducem Montensem & Geldrensem.	387
Inter Helverios & Comitem Habsburgi.	95	Inter Regem Galliae, & Ducem Burgundiae.	388
Navale inter Gallos & Flandros.	97. 98	Inter Milites Teutonicos & Hussitas.	388
Inter Ludovicum & Fridericum Imperatores.	138. 142. 156	Inter Episcopum & Cives Herbipolenses.	395. 398
Inter Archiepiscopum & Cives Colonienfes.	145	Inter Christianos & Turcas.	411
Inter sedecim Comites, & Ducem Brabantiae.	170	Inter Ducem Juliacensem & Geldrensem.	412
Inter Adolphum Palatinum, & Baldewinum Archiepiscopum Trevirenses.	178	Inter Ducem Lotharingiae & Cives Metenses.	413
Inter Ducem Geldriae, & Cives Leodienses.	183	Inter Delphinum Galliae & Helvetios.	413
Inter Ecclesiam Herbipolensem & Cives.	183	Inter Principes Imperij, & Cives Regni.	419. 421
Inter Reges Galliae & Angliae.	184	Inter Fridericum Palatinum, & Comitem de Lützelstein.	424
Inter Christianos Hispaniae, & Saracenos Mauritaniae.	187	Ejusdem belli causa.	425
Inter Comitem Wirtenbergiae, & Ducem Austriae.	193	Inter Fridericum & tres Principes Badenensem, Metensem, & Wirtenbergensem.	451
Inter Reges Galliae & Angliae.	199	Inter Brandeburgensem & Bavarum.	452
Inter Episcopum Herbipolensem, & Comitem Hennebergium.	217	Inter Adolphum & Dietherum Archiepiscopos Moguntinos.	454
Inter Matrem & filium in Hannonia.	219	Inter Helverios & Carolum Burgundum.	492. 493. 494
Inter Albertum Austrum & Helvetios.	222	Inter Carolum Burgundum, & Renatum Lotharingum.	493
Inter Episcopum & Cives Herbipolenses.	224	Inter Regem Galliae & Maximilianum Austrum.	499
Inter Carolum Imperatorem & Ducem Wirtenbergiae.	241	Inter Sigismundum Austrum & Venetos.	529
Inter Archiepiscopum Trevirenses, & Comitem de Starchenburg.	242	Inter Wallesios & Mediolanenses.	530
Inter Comites de Wirtenberg, & Eberstein.	253	Inter Maximilianum Imp. & Helvetios.	572
Inter Ducem Luzemburgi, & Juliaci.	258	Inter Palatinum, & Principes Imperij.	604
Inter Archiepiscopum & Cives Colonienfes.	268	Inter Casimirum Brandenburgicum, & Norinbergenses.	630
Inter Comitem de Wirtenberg, & Cives Rüttingenses.	270	Benedictus Papa XI. ex Mon. Ord. S. Dom.	95
Inter Reges Galliae & Angliae.	280	Philippum Regem Galliae à censuris absolvit.	95
Inter Lupoldum Ducem Austriae & Helvetios.	283. 289	Matrem in veste pretiosa non agnoscit.	97
Inter Comitem Wirtenbergiae & Cives Regni.	289	Benedictus ex Monacho S. Benedicti PP. XII. eligitur.	178
Inter Rupertum Palatinum & Cives Regni.	290	Ludovici Bavari Legatos benigne audit.	179
Inter Francfortum, & nobiles de Cronenberg.	290	Benedictinam Constitutionem edit pro reformatione Ordinis.	180
Inter Ducem Wirtenbergiae & subditos ejus.	299	Ejus Declaratio.	188

T t t

Mernæ

Index Rerum Notabilium.

Berne: quatuor Dominici comburantur. 647	Bursfeldensis reformatio oritur in Concilio
S. Bernhardinus canonizatur. 424	Constantienſi. 350
Bernardus Abbas Caſtellaniſis Doct̃or & opera	Joannes Monachus Reinhaufenſis auctor
ejus. 188	ejus. 351
Bernardus Abbas Northeimenſis Alchimifia. 287	Bursfeldia pauperiſſimum Monafterium. 351
Bertholdus Ordinis Minorum Prædicator egregius. 11	Joannes de Reinhaufen ſic Abbas Bursfeldenſis. 351
Bertholdus Beghardus Hæreſiarum capitur. 231	Joannes Rhode promotor reformationis. 352
Ejus errores. 231	Ex Bursfeldia multa Monafteria reſeruantur. 352
Herbipoli errores ſuos revocat. 232	Confirmatur à Papa. 353
Spiræ pertinax in errore comburitur. 232	Nomina Monafteriorum ex Bursfeldia reformatorum. 353
Bickelenheim caſtrum venditur Eccleſiæ Moguntinæ. 34	
Bingen oppidum capitur ab Alberto Imp. 88	C
Bingenſis miraculoſa imago B. V. M. 89	C Alexius III. Papa crucem contra Turcas prædicari mandat. 428
Bingenſium Civium ſeditio. 149	Clauſam contra Turcas mittit. 430
Oppidum flammis abſumitur. 534	Inſtituit feſtū Transfigurationis Domin. 430
Bingiorum temeritas in Palatinos. 538	Moritur. 433
Emporiū transferitur ad Villam Mönſter. 538	S. Cæleſtinus V. ſic Papa ex Eremita. 62
Oppidi ſcæ malleis confringuntur. 539, 540	Pontificatum reſignat. 63
Blidenſtattene Monafterium transferitur ab Ordine. 579	Ordinis Cæleſtinorum auctor. 63
Bona Eccleſiarum non durat in manu laicorum. 294	Canonizatur. 63
S. Bonaventura ſic Cardinalis. 18	Cambergene Monafterium transferitur ab Ordine. 533
In Sanctorum numerum refertur. 513	Cardinalis Legatus à Latronibus ſpoliatur & occiditur. 176
Boniſacius ſic Papa VII. 63	Carinthia Ducatus unitur Aulſtriæ. 26
Recognitione Regni exigit à Rege Gallie. 8	Carmelitarum ordo ſublimatur. 47
Albertus Aulſtrum iuvitat ad Galliam occupandam. 86	Caemelica aliq̃uot à Saracenis capiuntur. 663
Anagni capitur. 94	Carolus Magnus non in Gallia, ſed in Germania natus. 243
Animi mæore conſumitur. 94	Carolus Andegavenſis occupat Italian. 10
Boppardia ſit rebellis Archiep. Trevirenſi. 564	Ex inſidijs opprimit Conradinum. 18
Ab Archiepiſcopo obſidetur. 565	Q̃uem capite pleſti jubet. 18
Occupatur. 583	Moritur. 46
Bofniæ Regnum à Turcis occupatur. 457	Carolus Bohemus eligitur Romanorum Imperator. 199
Bofniæ Rex Stephanus vivuſ excoſciatur. 457	In Regem Bohemiæ coronatur. 200
Brabantie Ducum Genealogia. 129	Marchionem Miſnenſem etiam electum armis terret. 203
Brandenburgiſis Marchia venditur Regno Bohemiæ. 219, 274	Baſileæ Evangelium ad Miſſam legi. 204
Brandenburgiſium Marchionum Genealogia. 519, 524	Bello perſequitur Guntherum Schwarzenburgicum. 212
Brandenburgem Marchionem ſe quidam fingit. 205	Uxor ejus & liberi. 215
Brandenburgiſis Eccleſia olim Ordinis Præmonſtratiſis. 635	Principibus indulget nova Rheni telonia. 218
S. Brigitta vidua Princeps Sueciæ miraculis clara. 249	Indultum hoc revocare cõgitur. 218
Ordo ab eadem inſtitutus confirmatur. 256	Emit Marchiam Brandeburgeniſem. 219
Revelatio ejus de Conceptione B. V. 256	Profeſſionem Italicam adornat. 223
Sanctarum numero adſcribitur. 292, 338	Concordat Herbipolenſem Episcopum cum Civibus. 225
Burgundia à Rudolfo Imp. occupatur. 42, 53	Rome coronam Imperialem fulcipit. 228
Mortuo Carolo Duce à Rege Gallie occupatur. 495	Comitem Juliacenſem in Ducem elevar. 229
S. Burkhardi Conobium Herbipoli transferitur ab ordine. 458	Comitem Luſemburgeniſem in Ducem ſublimat. 229
	Condit

Index Rerum Notabilium.

Condit Auream Bullam de electione Imperatoris.	230	Alterius sponfam rapit, suam repudiat.	563
Impedire tentat confederationem Helveticam.	233	Sine liberis moritur.	568
Exercitum movet contra Helvetios.	233	Carthusia Moguntina fundatur.	115
Seopponit exactionibus Rom. Pontificis.	236	Carthusia Trevirensis fundatur.	173
Punit rebelles Tribus Norinbergenses.	238	Carthusia Colonienfis erigitur.	177
Eislingenfes rebelles compescit.	240	Castellenfis reformationis Benedictinæ initium.	311
Eberhardum Wirtembergiæ Ducem debellat.	241	Chonizantes submuntur ob contemptum Sacramenti.	35
Pragensem Universitatem fundat.	242	Clarevallenfis Abbas spoliat apud Franckfurt.	640
Pragensem Episcopum in Archiepiscopum elevat.	243	Clemens IV. Papa Adversarius Conradini Sueviæ Ducis.	10. 11
Pacem firmat cum Vice-comitibus Mediolani.	251	Prædicat eadem Duci Conradini.	12
Rursum persequitur Vice-comitem Mediolani.	256	Dictum ejus super pluralitate beneficiorum Viterbij moritur.	15
Wenzeslao filio coronam Imperij procurat.	258	Clemens V. PP. ex Archiepiscopo Burdegalensi.	100
Civitatibus taxam imponit.	262	Historia electionis ejus describitur.	100
Marchionatu Brandenburgensem emit.	263	Philippo Regi Gallie multa promittit.	101
Moritur, & Pragæ sepelitur.	273	Lugduni coronatur.	103
Carolus Audax Burgundiæ Dux.	463	Sedes Apostolica in Galliam transferretur.	103
Leodienfes rebelles Episcopo obfidet.	464	Electionem Archiep. Mogunini cassat.	104
Conditiones pacis inter Carolum & Leodienfes.	464	Et Petrum Medicum Archiepisc. creat.	105
Hoftiliter devastat Galliam.	465	Consentit Templarios à Philippo Rege capi.	110
Pacem componit cum Rege Gallorum.	466	Offendit Philippum Regem Gallie.	116
Auxilio Gallorum Leodium capit.	466	Concilium Viennense celebrat.	125
Ejus crudelitas in victos Leodienfes.	467	Henricus Beghardianam damnat.	126
Eduardum Anglum in Regnū relinquit.	471	Clementinarum librum edit.	127
Regem Gallie veneno tentasse fertur.	479	Moritur.	136
Pompa ejus in Conventu Principum.	481	Clemens PP. VI. ex Monacho Cisterciensi.	137
Singularis justitiæ exemplum.	481	Scripta ejus.	137
Regnum Siciliæ affectat.	481	Pro Ludovico Bavaro Imp. alium eligi jubet.	139
Novesium frustra obfidet.	482	Clerus Wormatiensis urbe sua pellitur.	112
Mariam filiam desponsat Maximiliano.	483	Cum civibus reformet concordiam.	116
Lotharingiam armis occupat.	484	Clingenmünster transfertur ab ordine.	537
Alfatiam pecuniā sibi comparat.	491	Colmaria ab Adolfo Imp. capitur.	58
Granse oppidum vi capit.	492	Colonia ab Archiep. Colonienfi obfidetur.	15
Ab Helvetijs superatus fugatur.	492	Fabricatur secreta urbis traditio.	16
Clenodij apud Helvetios relinquit.	492	Traditio propalatur.	16
Mortena obfidens fugatur ab Helvetijs.	493	Fit rursus concordia.	16
Reinhardum Lotharingiæ Ducem persequitur.	493	Septennio Excommunicantur.	73
Ab Helvetijs tertio prælio perimitur.	494	Archiepiscopo rebelles. 87. 145. 161. 217. 268	
Quidam se Carolū Burgundū esse fingit.	506	Occidunt duos Canonicos Colonienfes.	219
Occulte fugit de Bruchsal.	506	Alius Canonicus in platea infidiosè occiditur.	629
Carolus VII. Rex Gallie infelix.	369	Colonienfis Archiepiscopus septennio captivus tenetur.	53
Componit pacem cum Duce Burgundiæ.	364	Colonienfis Diocesis vastatur à Comite Juliacensi.	53
Ducem Burgundiæ se totam occidi permittit.	364	Colonienfis Universitas fundatur.	290
Carolus VIII. Gallie Rex Neapolim & Campaniam subjugat.	555	Conceptionis Immaculatæ assertio ex S. Briggita.	256
Quare Romam obfederit.	556	Conceptionem B. V. Immaculatam impugnare periculosum.	500
Introuit sub certis pactis.	556		
Regnum Neapolitanum obtinet.	556		

T t t 2

Conceptio

Index Rerum Notabilium.

Conceptio Immaculata B. V. confirmatur à Concilio Basilenſi.	414.	Crux prædicatur contra Turcas.	194. 536
A Doctõibus Pariſienſibus.	279	A Militibus Teutonicis.	663
A Doctõibus Colonienſibus, & Moguntinũs.	570. 574. 583	Cruces apparent in veſtibus hominum.	580
Conciliabulum Piſanum indicitur.	668	Crucigeri penitentes in Italia.	586
Cauſa conciliabuli Piſani.	669	Cuno de Falckenſtein Adminiſtrator Eccleſiæ Moguntinæ.	208
Concilium Alſathenſe Provinciale celebratur.	57	Audax facinus contra Cardinalem Columnenſem.	201
Concilium Baſilenſe indicitur.	367. 381	Factus ejus facere reprehenditur à Cæſare.	237
Confirmatur à Papa.	381	Anglicanam Societatem proſtigat.	246
Citat Eugenium ad Concilium.	398	Fit Coadjutor Eccleſiæ Trevirenſis.	247
Deponit Eugenium abſentem.	402	Fit Archiepiſcopus Trevirenſis.	248. 253
Ejus acta confirmantur à Papa.	414.	Fit Adminiſtrator Colonienſis.	255
Concilium Conſtantiienſe indicitur.	335	Optimus Eccleſiarum Oeconomus.	255
Initium ejusdem Concilij.	336. 337	Moritur.	286
Martinus PP. V. eligitur in Concilio.	337	Ingentem Succellori theſaurũ relinquit.	286
Finem accipit.	339	Cypri Regnum quomodo ad Venetos pervenit.	480
Concilium Herbipolenſe celebratur.	49		
Concilium Lateranenſe indicitur.	672		
Concilium Lugdunenſe celebratur.	20		
Concilium Piſanum celebratur.	327. 328		
Concilium Vienneſe celebratur.	115		
Conſuetudo ab Archiepiſcopo Trevirenſi occupatur.	102		
Conradinus Dux Sueviæ exercitum ducit in Italian.	10		
Nepotem Henricũ Hispanum præmittit.	11		
Piſanorum auxilij utitur.	12		
Clementis IV. præſagium de Conrado.	12		
Prælio vincitur & capitur.	13		
Capite preſtitur.	13		
Conradus Abbas S. Joannis Rhingauis, & opera ejus.	525		
Conradus de Alzeia Cancellarius Palatinus.	235		
Opera ejus.	261		
Conradus Celtes Protoccius Poëta Viennæ moritur.	636		
Opera ejus.	636		
Conradus de Halberſtatt Ordinis Predicatorum Doctõr.	65		
Comportat Concordantias Bibliorum.	65		
Conradus de Monte Puellarum Ratisbonenſis, & opera ejus.	187		
Conſtantiennes Helvetij adſcribi optant.	667		
A Maximiliano Imp. impediuntur.	667		
Conſtantinopolis à Turcis capitur.	426		
Reliquiæ Sanctorum conculcantur.	426		
Libri facti in mari ſubmerguntur.	426		
Corona Regi Angliæ Trevirenſi Archiepiſc. impignoratur.	184.		
Corporis Chriſti feſtum Wormatiæ admittitur.	162		
Corporis Dominici miraculum in Gallia.	54		
Sacramentum ſanguine manat.	54		
Judeus pro ſcelere ignis pœnam luit.	55		
Simile exemplum.	546		

D

Dæmonum hiſtoria horribilis cum Monialibus geſta.	578
Daniæ Regia è captivitate Suecorum liberatur.	598
Daniel Presbyter Rex Francorum.	27
Dantes Poëta ſcribit contra Eccleſiam.	184.
Deckingenſe Monafterium comburitur.	685
Dietherus Archiepiſcopus deponitur.	443
Cauſæ depõſitionis ejus.	443
Fit Archiep. Moguntinus.	484.
Obit ſepultus cum epitaphio.	414.
Dimbach templũ B. V. Mariæ miraculoſe.	142
Dirolfus Monafterij Hochheimenſis fundator.	35
Diſſenſio inter duos fratres Hispaniæ Reges.	10
Inter Hollandos Nobiles & Plebem.	15
Inter Episcopum Herbipolenſem & Comites quosdam.	15
Inter Archiepiſcopum & Cives Colonienſes.	15. 145. 266. 360
Inter Cardinales pro eligendo Pontifice.	18
Inter Electores pro eligendo Cæſare.	19
Inter Nicolaum Papam & Carolum Apuliæ Regem.	36
Inter Archiepiſcopum Moguntinum, & Comitem in Spanheim.	36. 37
Inter Episcopum Herbipolenſem, & Comites Rothenburgenſes.	37
Inter duos electos Moguntinos.	45. 51. 102. 169. 198
Inter Comites de Spanheim, & de Veldentia.	53
Inter Bonifacium VIII. & Philippum Regem Galliæ.	84.
Inter duos electos Spirenſes.	141
Inter duos electos Trajectenſes.	164.
Inter duos electos Herbipolenſes.	176. 196

Inter

Index Rerum Notabilium.

Inter Episcopum & Cives Heribipolenses.	195. 385	Ejus bella memorantur.	169
Inter Archiepiscopum Moguntinum, & Palatinum.	195. 389	Moritur.	168
Inter Ludovicum Regem Ungariæ & Veneros.	234.	Eberhardus II. Dux Wirtembergiæ rebellis Imperio.	240
Inter duos electos Colonienfes.	248	Arma movet contra Imperatorem.	241
Inter Archiepiscopum & Moguntinos.	250	Vincitur prælio ab Imperatore.	241
Inter Episcopum & Cives Wormatiens.	251. 370	Pacem petere cogitur.	241
Inter duos electos Moguntinos.	261. 300. 443	Quibus conditionibus.	241
Inter Principes & Cives Regna Germanici.	274	Solemnes filiarum nuptias celebrat.	245
Inter duos electos Reges Neapolitanos.	294	Moritur.	255
Inter Episcopum & Clerum Heribipol.	301	Eberhardus III. Dux Wirtembergiæ obsidet Hohenkreihen.	503
Inter Ludovicum Palatinum & Comitem in Spanheim.	323	Causa obsidionis.	503
Inter Ludovicum & Henricum Bavarie Duces.	327	Comitatus Wirtembergicos unit.	512
Inter Episcopum & Cives Spirenses.	373	Ex devotione Romam vadit.	513
Inter duos electos Trevirenses.	376	Novum ordinem Sacerdotum instituit.	527
Inter Clerum Moguntinum & Cives.	388	Moritur, & in habitu fratrum S. Petri sepelitur.	560
Inter Ladislai Ungari Matrem, & Vladislavum Polonum.	408	Elogium ejus vitæ.	560
Inter Archiepiscopum & Clerum Coloniensem.	477	Eberhardus junior fit Dux Wirtembergiæ.	561
Inter Cives Bingios & Canonicos Moguntinos.	526	Non federe, sed stare solitus inter edendū.	561
Inter Palatinum & Landgraviū Hassiæ.	575	Eberhardi Clula Monasterium Canonicoꝝ Regularium.	429
Inter Clerum & Cives Wormatiens.	575	A quo sic nominatum.	429
Inter Albertum & Rupertum Bavarie Duces.	603	Edmundus Rex Angliæ fratrem suum in carcerem claudit.	496
Divion Urbis Burgundiæ à Maximiliano Imp. obsideretur.	686	Et in vino malvatico submergit.	497
Fit Pax inter Gallos obsessos, & Helvetios obsidentes.	686	Edwardus Anglorum Rex subuli astu silentium uxoris probat.	93
Helvetijs dantur falsi obsides à Gallo.	688	A propria uxore in vincula conjicitur.	155
Dracoli Warodaryraizatz in Walachia.	428	Edwardus Angliæ Rex eligitur Rom. Rex.	203
Duellum inter Comitem de Hsenburg & Nobilem de Oerbeck.	188	Libere resignat.	203
Inter Comitem de Monte, & Comitem de Blanckenheim.	244	Regem Gallie Joannem cum filio capit.	230
Inter Robertum Seyezinatem, & Comitem de Sonneberg.	529	Certa legeliberos dimittit.	238
Dulcinus instaurator Hæresis Fratricellorū.	103	Rursus invadit Galliam.	244
Ejus errores.	103	Egino Dux Zeringiæ Friburgum Brisgoiæ obsidet.	251
Cum multis igne crematur.	104	Prælio vincit Friburgenses.	252
E		Friburgum Austriæ Ducibus vendit.	253
Eberhardus Comes Rudolfo Imperatori rebellis.	49	Ehingenfes hominem pro pretio occidunt.	263
Ad gratiam Imperatoris recipitur.	49	Eichfelenfis Ecclesia prope Rheinfelden miraculis illustris.	598
Adolfo Imperatori contrarius.	61	Propter Reliquias SS. V. V. Kunegundis, Wiberadis & Mechildis.	598
Tandem & Henrico VII. Imp. rebellis.	121	Elisabetha Ducissa Wirtembergiæ Hospes in Hirsaugia.	594
Castella 72. bello amittit.	121	Muka confert donaria Hirsaugia.	594
Ad Marchionem Badenensem confugit.	121	Elwangenfe Monasterium recedit ab ordine.	436. 538
Sepultura Wirtemberg Comitum perfingitur.	122	Epitaphium Friderici Episcopi Spirensis.	87
T t t t		Friderici Brunfchwicensis à Moguntinis occisi.	308
		Ruperti Palatini Regis Romanorum.	331
		Eugenij IV. PP.	414
		Dietheri Archiepiscopi Moguntini.	514
		Conradi Abbatis S. Joannis in Rhin-gauia.	525
		Eremita	

Index Rerum Notabilium.

Eremita prædicit Rudolfo Habspurgio regale fastigium.	17	Franckofurtenſes vincuntur à Nobilibus de Cronenberg.	290
Eremitarum ſeu Einſidlenſe Monafterium comburitur.	649	Franckofurtenſis ad Oſleram Univerſitas fundatur.	630
Erneſtus Dux Bavarie ſubmerſionem Arnſtæ ſuæ ulciſcitur contra Patrem.	392	Francorum origo.	21. 23
Eſſlingenſes Imperio rebelles.	239	Francie Hiſtorie ſcriptor Hunibaldus.	22
Pacem emers compelluntur.	240	Francorum Reges antiqui.	22
Eugenius IV. PP. confirmat Concilium Baſileenſe.	381	Quando intrârunt Germaniam.	23
Denuo confirmat.	384	Francorum Regum Genealogia.	23
Scorum celebrat Concilium Ferrariæ.	392	Unde Franci dicti.	23
A Concilio Baſileenſi deponitur.	402	Franci Romanis Tributarii facti.	24
Tentat deſtruere Concilium Baſileenſe.	413	Faramundus ex Duce Rex Francorum factus.	24
A Concilio Baſileenſi ut verus Papa agnoſcitur.	413	Francorum quatuordecim Duces.	25
Moritur & ſepelitur cum addito epitaphio.	414	Francorum Rex Clodoveus primus Chriſtianus.	25
F			
Fames diuturna Germaniam vexat.	135. 386	Francorum Regnum dividitur inter Lotharii filios.	25. 157
Felix V. antea Amedæus eligitur Papa à Concilio Baſileenſi.	403	Francie Comites Alemaniã poſſident.	26
De origine, vita & moribus ejus.	403	Habſburgij ex Francorum Genealogia.	26
Multos creat Cardinales.	404	Francorum Regis Lotharii proſapia.	27
Ex his Nicolaum Abbatem Panormitanum.	404	Francorum Regis Pipini proſapia.	27
Nicolaus Papæ electo cedit.	419	Francorum Rex Daniel Presbyter.	27
Quibus conditionibus.	419	Carolus primus ex Francis Imperator.	28
Ferdinandus Rex Hiſpaniæ Granatam occupat.	486	Francorum regnum in duas Monarchias dividitur.	28
Flagellantium Secta exoritur.	207	Francorum orientalium Ducatus unde ad Eccleſiam Herbipolenſem pervenerit.	37. 410
Numerus eorum in Suevia.	208	Francorum Imperium quot annis duraverit.	19
Veniunt Avenionem ad Papam.	208	Quæ Provinciæ ſpectant ad Regnum Germaniæ.	19
Litteræ Clementis Papæ contra eosdem.	209	Quæ ad Regnum Gallicanum.	19. 23
Forum errores & vitia.	209	Fraternæ charitatis exemplum in Duce Wirtenbergiæ.	312
Brevi tempore evaneſcunt.	211. 296	Fratricellorum hæreſis exoritur.	74
Flandri prælio vincuntur à Gallis.	67	Articuli errorum.	75
Comites Flandriæ capiuntur à Philippo Galliæ Rege.	67. 83	Hæreſis author exhumatur.	76
Gravi jugo premuntur à Gallis.	83	Quomodo publicata fuerit.	76
Conſpiciant contra Rectores Gallicos.	83	Wilhelmæ propagatrici antrum.	76
Gallorum ter mille quadringenti cæduntur.	84	Wilhelmæ Sacerdotis agbat officium.	77
Wilhelmus Comes Rhani fit Dux Flandrorum.	90	Pro ſancta ſepelitur.	77
Bellum parant contra Gallos.	91	Conradus Mediolanenſis remaſtu prodit.	77
Acriter præliantur contra Gallos.	92	Hæretici comburuntur.	78
Guidoni Duci ſe ſubmittunt.	93	Dulcinus reſtaurator ejusdem hæreſis.	103
Ab Eduardo Angliæ Rege per aſtum adjuvantur.	93	Eadem hæreſis in Aſtria pullulat.	139
Treugas faciunt cum Rege Galliæ.	93. 96	Principales articuli errorum.	139
Foſſarii Hæretici in Bohemia.	319	Ingens numerus hæreticorum.	140
Flandriæ Comitus obvenit Ducibus Burgundiæ.	275	Puellæ ſectariæ fatua reſponſio.	140
Franciſcus Salviacus Archiepiſcopus Piſanus Florentiæ ſuſpenditur.	498	In Italia quoque graſſatur.	147
		Natos ſuos in ſpeluncis necabant.	147
		Waltherus fratricellus Coloniæ comburitur.	155
		Frauenburg caſtrum conſtruitur à Comitibus ex lytro captivi Archiep. Trevirenſis.	162
		Friburgum Buiſgoiæ obſidetur à Duce Zerinthiæ.	251
		Aſtriæ Ducibus venditur.	253
		Fridericus	

Index Rerum Notabilium.

Fridericus Dux Austriae contra Ludovicum Bavarum eligitur Imperator Romanorum. 137	Contra odo decem Principes hostes se ruerunt. 436
Bellum movet in Ludovicum Bavarum. 138	Causa discordiae cū Duce Wirtembergiae. 436
Elslingam obsidet. 138	Schauenburgense castrum invadit. 437
Argentnam oppugnat. 142	Ludovicum Ducem Bavariae sibi conciliat. 437
A Ludovico Bavaro funditur. 142	Cum Diethero Archiepiscopo Moguntino pacem init. 438
Bavariam devastat. 146. 148	Ludovico Nigro Palatino praevalet. 438
A Pontifice in Italiam vocatur. 155	Comitem Luningensem opprimit. 439
Bellum contra Ludovicum Bavarum instaurat. 156	Dietherum Archiep. Moguntinū fovet. 444
Prælio victus unā cum fratre capitur. 156	Ducem Wirtembergiae debellat. 445
Friderici liberationē magis pollicetur. 159	Tres Principes cædit & capit, Badensem, Metensem & Wirtembergicum. 451
Fridericus Burgravius Noricus fit Marchio Brandenburgicus. 335	Pecuniā multat captivos Principes. 451
Non admittitur à Brandeburgensibus. 335	Ruperto fratri Colonienſi Archiepiscopo auxiliatur. 468
Armis obtinet Marchiam Brandeburgensem. 356	Weissenburgense Monasteriū reformat. 469
Progenies ejus. 356	Burgberg & Schlupff castra prædonum destruit. 470
Dux Christianorum contra Bohemos Hussitas. 366	Weissenburgense oppidum obsidet. 472
Fridericus Brandeburgensis Marchio & liber ejus. 683	Ludovici Nigri oppida occupat. 472. & seqq.
Fridericus Dux Austriae proferibitur à Sigismundo Imperatore. 340	Concordiam init cum Ludovico Nigro Palatino. 476
Joannem Papam XXIII. Concilio Constantienſi restituit. 340	Oppida quæ Ludovico Nigro eripuit. 476
Fridericus III. Dux Austriae fit Rex Romanorum. 405	Moritur in habitu FF. Minorū sepultus. 479
Ducit uxorem Leonorā Lusitanam. 405. 423	Frumenta Germanis à Sicilia advehuntur. 135
Fit Tutor Ladislai Regis Ungariae. 406	
Renuit acceptare coronā Bohemicam. 406	
Aquigrani coronatur. 408	
Turcarum 30000. prælio fundit. 411	
Delphinum Galliae frustra contra Helvetios incitat. 412	
Nicolaum Papam legitimum agnoscit. 416	
A Nicolao Papa Romæ coronatur. 422	
Falsa de eo vacinia prædicta. 423	
A subditis obsidetur in Neustatt. 425	
Fridericum Palatinū bello invadit curat. 436	
A subditis rebellibus obsidetur Viennæ. 436	
Recusat Carolo Burgundo dare Regnum Siciliae. 481	
Carolo Burgundo dat Geldriae Ducatū. 401	
Filiū Maximilianum in Regem eligi curat. 525	
Bello aggreditur Brugenses pro liberando filio. 531	
Bellum movet contra Ducem Bavarie generum. 550	
Moritur, & Viennæ sepelitur. 552	
Fridericus Palatinus Dux fit Tutor Philippo. 430	
Bello invadit Comitem de Lüzelfstein. 424	
Comitatum Lüzelfstein armis obtinet. 425	
Oppidum Bergzabern vi occupat. 429	
Mongfort castrum prædonum destruit. 432	

G

Aguiſi Roberti Galli effatū de Gallia. 280	
Calestius Vicecomes Mediolani instituitur. 170	
Galli Armigniaci vastant Alſatiam. 399	
Superantur ab Helvetijs. 399	
A Ludovico Palatino caſi fugantur. 399	
Gallicus morbus exoritur. 565	
Gallorum Regnum miserè collapsum. 369	
S. Galli Abbas inquietatur abs oppidanis S. Galli. 532	
Construit Monasterium in Roschach. 532	
Monasterium novum ab oppidanis destruitur. 533	
Helvetios in auxilium vocat. 533	
Recipit compensationem damnorum. 533	
S. Galli Oppidani rebelles Domino Abbati S. Galli. 320. 321	
Obsidentur à Friderico Duce Austriae. 323	
Monasterij S. Galli portas effringunt. 532	
Novum Monasterium in Roschach destrunt. 533	
Compelluntur Abbati satisfacere. 533	
Geldriae Dux fratrem in vincula conjicit. 245	
Propter adulterium occiditur. 259	
Geldriae ducum Genealogia enotatur. 259	
Geldriae Ducatum Arnoldus de Egmond occupat. 520	
A Friderico Imp. datur Carolo Burgundo. 520	
Scideri.	

Index Rerum Notabilium.

Fridericus Comes in Spānham prætendit Ducatum.	503	Gregorij PP. XII, aduersus Benedictum Antipapam constantia.	327
Carolus puer Arnoldi filius capitur à Carolo Burgundo.	503	In Concilio Constantensi renuntiat Papatui.	341
Varietas infortuniorum ejus.	505, 554, 569, 571, 629	Guntherus Comes Schwarzenburgicus eligitur Rom. Rex.	204
Gengenbacense Monasterium reformatur.	586	Ejus contentio pro Imperio cum Carolo Bohemo.	213
Abbas fugit cum Clenodije.	587	Pacem firmat cum Carolo Bohemo.	213
Georgius Bohemiae Rex deponitur à Pio II. Papa.	462	Veneno interijisse fertur.	213
Gerardus Episcopus Herbipolensis.	291	H	
Occupat oppida Schweinfurt & Winsheim.	291	Hagenbachiorum Nobilium origo.	491
Obfidet Montem Gigantum.	296	Hagenbach Petrus tyrannus Alsatie.	491
Herbipolenses praelio cedit.	306	Capitur in Brisach, & capite truncatur.	491
Gerardus Gros Doctor & opera ejus.	261	Hall oppidū Regale in servitū redigitur.	485
Ejus de Monialibus dictum.	261	Hartmannus de Habsburg filius Rudolphi Imperatoris in Rheno submergitur.	31
Gerardus Monachus S. Quintini Doctor & opera ejus.	53	Hartmannus Comes Wirtembergie in carcere obit.	41
Gerlacus Abbas Tuiensis capitur.	588	Hallie Comes Hermannus fit Gubernator Ecclesie Colonienfis.	479
Causa captivitatis ejus.	589	Defendit Novesium à Carolo Burgundo obsessum.	482
Germanie Regnum Romanis non subiectum.	157	Fit Archiepiscopus Colonienfis.	507
Quid comprehendat.	19, 163	Reformator Claustralium.	508
Interdicto supponitur à Papa.	182	Munificus & mansuetus.	508
Giessen castrum prædonum capitur ab Archiepiscopo Moguntino.	147	Dominica Passionis mediator.	508
Gottfridus Bruchsalensis civis à mortuis resurgit.	149	Construit Cœnobii Fratrum Minorum.	509
Refert visionem Guarn.	151	Hallie Landgrafus Wilhelmus Palatinum bello vexat.	613
Mirabilia quæ retulit.	151	Wilhelmus alter à custodia dimittitur.	659
Varie in purgatorio pænæ.	153	Genealogia Halliorum.	659
Miliarum celebratio prodest animabus.	153	Heidelbergensis Univerſitas fundatur.	172
Multi vocati, pauci verò electi.	153	Quando & à quo instituta.	331
Non sine opinione sanctitatis moritur.	155	Henricus Abbas S. Egidij Norinbergæ Doctor.	416
Gottfridus Schenk de Limpurg fit Episcopus Herbipolensis.	409	Henricus Basileensis Episcopus fit Archiepiscopus Moguntinus.	43
Primus se scribit Ducem Francorum.	409	Henricus Calkar Carthusianus Doctor & opera ejus.	297
Gotzaugienſis Abbas certat cum Christophoro Marchione Badensi ob Advocatiam.	650	Henricus Carinthie Dux Bohemiā invadit.	120
Sumptus litis negantur Abbatibus à Monachis.	650	Henricus de Delendorf Carmelita Doctor & opera ejus.	216
Abbatiam resignat.	650	Henricus de Erpsurdia Doctor & opera ejus.	117
Græca Ecclesia se Romanæ submittit.	21	Henricus de Firmaria Ord. S. Aug. Doctor & opera ejus.	187
Græcorum Imperium à Turcis occupatur.	426	Henricus de Gandavo Doctor & opera ejus.	61
Granate Regnum ab Hispaniæ Rege occupatur.	546	Henricus de Halligino Monachus & opera ejus.	81
Grandinistempestas damna infert.	636, 649	Henricus de Hallia Canon, Wormatiensis & opera ejus.	312
Gregorius X, S. Bonaventuram creat Cardinalem.	18	Henricus de Schlize Mareſchallus Abbatia Fuldenſis armis aggreditur Herbipolenses peregrinantes.	186
Concilium generale Lugduni celebrat.	20	Henricus Lauenburgi Comes fit Rom. Imperator.	116
Contributionem Decimarum indicit contra Saracenos.	21	Aquis-	
Gregorius XI. PP. Romam ab Avenione revertitur.	269		
Occasio hujus reditus.	269		
Decimam fructuum petit, sed frustra.	269		

Index Rerum Notabilium.

Aquisgranī coronatur.	117	Inopiā premitur.	10
Ejus uxor & liberi.	117	Moritur.	31
Adolfum & Albertum Impp. uno sepulchro condit.	118	Abbas XXVII. Volandus eligitur.	31
Corpus Regine Beatrice Spire reperit.	118	Negligens in regimine.	31
Conventum Principum Spire celebrat.	119	Vendit aliqua bona.	31
Joasim filium ex Comite creat Ducem.	119	Resignat manus Abbatiale.	31
Eundem creat Regem Bohemie.	120	Abbas XXVIII. Crafftus, eligitur.	31
Comitem Wirtenbergie rebellem persequitur.	121	Hirfaugia sub eo non restituitur.	39
Septuaginta duo ejus castella occupat.	121	Moritur.	58
Comite Oetingensem rebellē proscrit.	121	Abbas XXIX. Gottfridus eligitur.	59
Duces Austrie metu cogitur investire de Austria.	122	Sub eo aboletur consuetudo adultos tantum suscipiendi, non pueros.	59
Coronā ferreā Mediolani coronatur.	123	Dotes corporis & animi ejus.	60
Lombardiam & urbes rebelles expugnat.	123, 125	Moritur.	79
Romam cum exercitu intrat invicta Urbinis.	127	Abbas XXX. Henricus II. eligitur.	79
Romæ solemniter coronatur.	128	Monasterij bona plura alienavit.	80
Florentiam obsidet.	128	Discordia oritur inter ipsum & Conventum.	140
Robertum Regem Apulie regno privat.	129	Malè sibi conficius.	141
Morbo Dysenterie laborare incipit.	130	A Ludovico Imperatore deponitur.	143
Historia porrecti veneni ficticia esse probatur.	130	Abbas XXXI. Sigismundus & Gerardus in dissensione eliguntur.	144
Moritur in oppido Bonconvento.	130	Causæ, cur mali Abbates eligantur.	144
Patrum Prædicatorum innocentia demonstratur.	131	Sigismundus Abbas declaratur abs Archiepiscopo Meguntino.	145
Argentinenfes Dominos despexit, supplices audit.	134	Ab omnibus suscipitur.	145
Herbipolenses persecutores Clericorum. 44. 181		Moritur.	189
Episcopo Domino suo rebelles. 224. 244. 302		Abbas XXXII. Wichardus eligitur.	190
Comburent Cænobia S. Burkhardi & S. Jacobi.	303	Alienata bona redimit.	190
Septendecim vicibus Episcopo suo rebelles.	304	Disciplina claudicat.	191
Episcopum obsident in Monte S. Mariæ.	304	Fix divisio reddituum inter Abbatem & Conventum.	191
Inciendiarij & captivatores Sacerdotum.	305	Hirfaugia sub eodem sterilis.	216
Prælium ineunt cum exercitu Episcopi.	306	Moritur.	216
Viti vario mortis genere puniuntur.	306	Abbas XXXIII. Wichardus II. eligitur.	216
Denuo vincuntur rebelles Episcopo.	303	Mores & industria ejus laudantur.	217
Herbipolense Concilium contra exactiones Papæ.	49	Innocentius VI. confirmat bona Hirfaugienfis.	217
Herbipolense Gymnasium transfertur Erphordiam.	196	Moritur.	238
Causæ Translationis.	296, 314	Abbas XXXIV. Wignandus eligitur.	239
Herbipolensis Episcopus judicium provinciale à Pipino habet.	37	Magna sub eo Monachorum ignavia.	239
Herbipolensis Clerus spoliatur.	46	Moritur relictis post se debitis & dissolutione monastica.	276
Hermannus de Schildis Doctor & opera ejus.	187	Abbas XXXV. Gottfridus II. eligitur.	276
Hieronymus Pragensis intrat Constantiam.	341	Moritur, relinquens Monasterium debitis gravatum.	292
Fugiens occultè retrahitur.	342	Abbas XXXVI. Wichardus III. eligitur.	293
Et ad carceres rapitur.	342	Moritur.	311
Unà cum Hullo ad ignes damnatur.	343	Abbas XXXVII. Fridericus II. eligitur.	311
S. Hildegardis canonizatio instituitur.	141	Ejus mores & ingenium.	312
Hirfaugienfis Abbas XXVI. Joasnes eligitur.	9	Compatet in Concilio Constantensi.	350
		Monasterij immunitatem rueret.	372
		Moritur.	373
		Abbas XXXVIII. Wolframms eligitur.	373
		Bursfeldensem observantiam introducit.	374- 433

U u u

Richen-

Index Rerum Notabilium.

Richenbacenses Fratres citat ad Concilium Basileense.	386	Occupant Monasterium Carmelitarum Prage.	358
Privilegia Hirsfaugie in Concilio examinantur.	386	Circumferunt in plateis Dominicum corpus.	358
Comparent in Concilio Basileensi.	391	Trucidant Consules Pragenfes.	359
Census Schönreinenfes renovat.	408	Pincerna Regis Wencelai fautor Hulfitarum.	359
Præpositum Rothenfem rebellem reprimat.	422. 436	Zifchka eorundem Princeps.	362
Moritur, & juxta B. Brunonem fepelitur.	440	Terras fidelium devaftant.	379
Corpore B. Brunonis æcummicante.	440	Michelfeldenfe Monafteriũ incendunt.	379
Abbas XXXIX. Bernardus eligitur.	441	Citantur & comparent in Concilio Basileensi.	390
Octo Cœnobia reformat.	441	Disputatione vincuntur in Concilio.	390
Secundi fundatoris titulum meretur.	442. 515	Cæduntur prope Sufatam.	416
I			
Rebelles Præpositos in Roth & Richenbach puor.	479	S. Jacobi Monasterium Moguntie à Bursfeldenfibus reformatur.	404
Waldeck castrum comparat.	510	Abbas expellitur per Cives.	454
Abbatia laudabiliter geſta obit.	515	S. Jacobi Monasterium Herbipolenſe reformatur.	565
Abbas XL. Georgius eligitur.	515	Quæ cauſa Episcopum ad reformandum moverit.	566
Reſignat Abbatiam ob ſenium.	520	Extremũ premitur inopia.	567
Abbas XLI. Blafius eligitur.	520	Joannes Hickerich promovet reformationem.	567
Oritur diſſenſio inter ipſum & Conventum.	521	Jacobus de Villa Abbas Eberbacenſis, & opera ejus.	217
Multa ædificia utilia ſtruit.	534	Jacobus Cypri Rex Civis Venetus moritur.	430
Census annuos auct.	545	Jacobus Monachus Hirsfaugienſis, & opera ejus.	552
Nova oritur diſſenſio inter ipſum & Conventum.	564	Imago Miraculoſa B. V. in Diethelpach.	628
Privilegia Monasterij defendit.	569	Imago Miraculoſa Ejusdem in Hannonia.	165
Moritur.	599	Imperium Francorum quot annis duraverit.	19
Quædam Monasterio bona præſtitit.	599	Quæ provinciæ ſpectent ad regnum Germaniæ.	19
Abbas XLII. Joannes Hafmann eligitur.	600	Quæ ad regnum Gallicanum.	19. 28
Elogium vitæ & converſationis ejus.	601	Imperij quid ſit, & quid Regnũ Germaniæ.	163
Nicolai Baſelij de eo teſtimonium.	602	Imperium Romanum Gallis concedi non poſteſt.	116
Burbach villam vendit Canoniciſ Spirenſibus.	673	Licet ſemper ab ipſis ambitum.	162
Quæ cauſæ venditionis fuerint.	673	Ingelheimenſe palatium mutatur in Cœnobium.	243
Vocatur ad reformandũ Morſmünſter.	682	Camera Imperialis mutatur in Bibliothecam.	243
Bibliothecam conſtruit.	691	Innocentius V. ex Ord. S. Dominici Papa, & opera ejus.	29
Nomina Fratrum ſub eo viventium.	691	Innocentius VI. PP. Germano Clero exactiorem imponit.	234
Hirſfeldenſis Monasterij Regaliſ titulus extinguitur.	689	Recuſatur exactio ab Episcopis Germaniæ.	235
Fuldenſi Monasterio incorporatur.	689	Rationes reſcandi.	235
Cauſæ ſuppreſſæ Abbatie Hirſfeldenſis.	690	Caroli Imp. reſponſum pro Claro Germaniæ.	236
Hocheimenſe Cœnobium fundatur.	35	Legatus Papæ ſine fruſtu Romam revertitur.	237
Hocholern caſtrum à Ducifſa Wirtenbergica deſtruitur.	368	Moritur.	248
Hollandi conſpirant contra Nobiles.	13		Infuſum
Nobiles interficiunt.	13		
Aliena rapiunt.	13		
Cæduntur & diſſipantur.	13		
Hugberus Monachus Blidenſtattenſis Chronographus.	135		
Hulficiæ magna cædibus graſſantur in Chriſtianos.	344		
Joannes Præmonſtratenſis Doctor Hulfitarum.	358		

Index Rerum Notabilium.

Insulae fortunatae sunt habitabiles.	536	Joannes de Erphurt Doctor, & scripta ejus.	365
Insulae novae in mari reperiuntur.	427, 552	Joannes de Francofordia Doctor, & opera ejus.	417
Joachim Marchio Brandenburgicus fundat Universitatem Francofurti ad Oderam.	630	Joannes de Gandersleben Francus Altruismus.	474
Doctorum Moenae.	519	Joannes de Gembach fit Episcopus Hebi- polensis.	428
Cultor Justitiae & Pietatis.	519	Joannes de Hildesheim Carmelita, Doctor & opera ejus.	245
Joanna Puella Lotharinga pugnat pro Rege Galliae.	371	Joannes de Nidlashausen subdilectus seductor.	485
Ab Anglis capta comburitur.	381	Ingens hominum et pecus ad ipsum.	486
Joannes Abbas Bursfeldensis Doctor, & opera ejus.	588	Articuli errorum ejus.	487
Joannes à Baden Archiepiscopus Trevirensis Alchimista.	287	Captivus ad arcem Hebi- polensem duci- tur.	488
Joannes Blumenthalus Doctor.	174	Rustici ejus liberationem urgent.	489
Joannes Bohemiarum Rex Lombardos rebelles Imperio subigit.	173	Ad ignem damnatur.	490
Joannes Brabantiae Dux in hastiludio occidi- tur.	65	Varia de eodem opinio.	490
Joannes Burgundiae Dux elatione sua Chri- stianos perdit.	298	Joannes de Ruppelsdorf, Alchimista, & opera ejus varia.	225
Galliam devastat.	360	Joannes de Thambach Ord. S. Dominici Do- ctor & opera ejus.	245
Cum Carolo Rege Galliae pacem compo- nit.	364	Joannes de Welfalia Doctor ab Inquisitore examinatur.	500
In praesentia Caroli Regis infidiose occidi- tur.	364	Error, quos praedicasse dicebatur.	501
Philippus filius ejus necem Patris ulcisci- tur.	364	Error, quos suos revocat.	502
Joannes Camerarius Dalburgius Episcopus Wormatiensis.	514	Brevi post praemortem obiit.	502
Vir Doctissimus.	514	Joannes Fulstius Carmelita Doctor & opera ejus.	268
Trium linguarum peritus.	596	Joannes Galliae Rex cum filio capitur ab An- glicis.	230
Severus operum ejus.	596	Libertatem filio dimittitur.	238
Joannes Capistranus Crucem praedicat in Ger- mania.	428	Joannes Hunyadiades malleus Turcarum.	430
Joannes Castellensis Monachus scribit super Regulam S. Benedicti.	365	Joannes Hufscholus Praefectus Scholae Pragen- sis.	315
Joannes Comes Habspurgi Albertum Impera- torem Patrum suum interficit.	114	Errorum Wicleffii praedicator.	315
In Monasterium ad agendam poenitentiam ponitur.	115	Articuli errorum ejus.	316
Joannes Comes Habspurgi Tigurum per in- sidias tentat.	220	Invidia origo errorum ejus.	318
Joannes Comes Hollandiae Comitatum ab Imperio suscipit.	79	Inquitur ab Episcopo Pragen- si.	318
Joannes Danck Saxo Astronomus.	174	Clerum Bohemiae bonis suis spoliatur.	318
Joannes Denock Ord. S. Aug. Doctor & opera ejus.	245	A Bohemis mittitur ad Concilium Con- stantiense.	319
Joannes de Brunn Episcopus Hebi- polensis.	402	Fugiens ex Urbe Constantiensis recusat vinculis.	338
Joannes de Burbon Episcopus Leodiensis.	463	Vinculis mancipatur.	338
In Tungrensi oppido obsidetur.	463	Ad ignem damnatur.	343
Capitur à Leodiensibus.	466	Joannes Leodiensis Episcopus à Leodiensibus obsidetur.	320
A Wilhelmo de Arnburg occiditur.	514	Leodienses atroci praelio cedit.	327
Joannes de Emmenhausen, Doctor & opera ejus.	245	Dimisso Episcopatu uxorem ducit.	329, 357
Joannes de Erphordia Ord. Minorum Doctor, & opera ejus.	317	Jacobum neprem Comitibus privat.	329
		Moritur.	370
		Joannes Livenus Mosellanus Doctor & ope- ra ejus.	267
		Joannes Mercutius Italus mira proficitur.	584
		Alchimista sed pauper.	584
		Examinatus à Medicis probatur.	584
		Ensem mirabilem donat Regi Galliae.	584
		Joannes Montefanus Ord. S. Dom. Doctor.	173

U u u a

Impu-

Index Rerum Notabilium.

Sacerdotis capri & ad ignem dammati mira-	646
contritio.	646
Corpus Christi effusum & elevatum claretur	548
miraculis.	548
Castellanum miraculo incredulis ultionem	548
ferit.	548
Testes miraculorum sunt Principes.	549
Ex Hispania pelluntur.	550
Pueri Christiani in arbore suspendunt.	583
Judei multi occiduntur Ulisibonæ.	633
Cædis auctores puniuntur à Rege.	634
Judeus quidam scite baptizatur.	165
Imaginem B. V. Mariæ vulnerat.	165
Sanguis miraculo de imagine fluit.	165
Judeus convictus suspenditur.	166
Juliacensis Comitatus erigitur in Ducatû.	229

K

K Irsgartenfê Cœnobium reformatur.	412
Knibisfê Monasterium incendio per-	684
Knoring vir equestris ordiois Episcopum	680
Centenarium vexat.	680
Pacem acceptare renuit.	680
Kuninenfis Comes Anglicus devastat Alla-	264
riam.	264
Pars exercitus ejus cæditur à Bernoni-	265
bus.	265
In Fraenbrunnensî Cœnobio rursus fundi-	266
tur.	266
Totius exercitus dissipatur.	267

L

L Atticiniurum & ovorum usus quomodo	194
& quando permittitur.	194
Trevirensibus & Coloniaensibus permittitur.	195
Moguntinis quare non concessus.	195
Ladislavus Rex Apulias ab Ungaris vocatur ad	321
regnum.	321
Decipitur ab Ungaris reddit in Apuliam.	321
Lampertus Abbas Gengenbacensis fit Episcopus	249
Spirensis.	249
Laterana Ecclesia Mater omnium Ecclesiarum.	118
Lateranensis Ecclesia comburitur.	118
Laufenburgum obsidetur ab Helvetijs.	610
Laurici Monasterij spoliatur per Hattios.	614
Leodienfes rebelles Episcopum suo Joanni.	326
Episcopum suum in Trajecto obsident.	326
Sedecim milia eorundem cæduntur.	327
Marcum à Baden Episcopum suum expellunt.	459
Joanni de Burbon Episcopum rebelles.	463
Eundem in Turenfî oppido obsident.	463
Obsidentur & vincuntur à Carolo Burgundo.	464
Conditiones deditionis.	464

Iterum

1

498
Bellum

Index Rerum Notabilium:

Bellum movet Máximiliano,	499	Maulbrunngense Monasterium obsidetur & capitur à Duce Wirtembergiæ Udalrico.	607
Infirmus musicâ levare petit.	516	Maximilianus Dux Austriæ nascitur.	433
Moritur Turonis.	517	Maria ejus uxor nascitur.	433
Ludovicus XII. Galliarum Rex.	568	Maria eidem desponsatur.	483
Mediolanum occupat fugato Duce.	576	Gallum è Flandria pellit.	479
Helveticos per falsos obfides decipit.	638	Bellum movet contra Gallos.	490
Ludovicus Helianus orator Regi Galliarum perorat contra Venetos in Conventu Principum Augustano.	650	Geldriam occupare nititur.	502
Ludovicus Sfortia Dux Mediolani ducitur captivus in Galliam.	581	A Neomagenfibus in fugam vertitur.	502
Lupoldus d. Bamberg Canonicus & scripta ejus.	174	Gallos Burgundiam invadentes vincit.	504
Lupoldus Dux Austriæ contra Helveticos movet.	139	Margaretha filia nascitur.	506
Ab ipsâ prelio funditur.	139	Maria uxor ejus moritur.	513
Bavariam devastat.	143	Pacem offert Regi Galliarum Ludovico.	516
Insignia regni Ludovico Bavaro transmittit.	162	Margaritham filiam desponsat Carolo Galliarum Regi.	516
Lupoldus II. Dux Austriæ ab Helvetijs victus occiditur.	283	Atrebatum capit.	512
Series Nobilium cum eo occisorum.	284	In Germaniæ Regem eligitur.	523
Lupoldus III. Dux Austriæ Patri succedit.	284	Ejus tituli usuales.	524
Bellum indicit Helvetijs.	289	Confederationis Ligæ Sueviæ orditur.	528
Luporum horrenda rabies homines devorantium.	179	A Flandria rebellibus capitur.	530
Opinio vulgi de rabidis lupis.	179	A Patre liberatur.	531
Opinio Wilhelmi Pacifensis de rabidis lupis.	180	Ejus sponsa Anna Britannica rapitur à Carolo Galliarum Rege.	537
Lusoris ejusdâ vesana impietas.	279	Contra Turcas movet in Croatiam.	553
Imaginem Crucifixi gladio impetit.	279	Secundam ducit uxorem, sed iterilem.	553
Imago vulnerata emittit cruorem.	279	Movet contra Carolû Ducem Geldriæ.	574-578
Luzemburgensis Comitatus erigitur in Ducatum.	119. 229	Ejus milites puerum comburunt ad extorquendam pecuniam.	554
A Vidua regitur.	417	Eberhardû Wirtembergiæ Ducem creat.	558
Occupatur à Wilhelmo Duce Saxonie.	417	Devastat superiorem Burgundiam.	568
Tandem cedit Philippo Duci Burgundiæ.	428	Bello aggreditur Helvetijs.	572
		Concordiam facit cum Helvetijs.	573
		Ligam Sotulariam opprimat.	591
		Bellum movet contra Philippum Palatinum.	604
		Fundit Exercitum Bohemicum.	605
		Alfatiâ occupat contra Palatinum.	606
		Revocat Principes à persecutione Palatinorum.	617
		Arnheim oppidum Geldriæ occupat.	629
		Ungariæ regnum sibi subjugat.	639
		Venetis contumacibus bellum infert.	635
		Carolus Geldrensem bello aggreditur.	636
		Confederatur Regi Galliarum contra Venetos.	639
		Cum Julio PP. & Rege Galliarum Venetos infestat.	645
		Frustra petit subsidia à Principibus Imperij.	646
		Bellum prosequitur contra Venetos.	664
		Constantiam rebellem reprimit.	667
		Scribit Trithemio Abbati.	669
		Treviris Tunicam Domini jubet inquiri.	675
		Gallorum perfidiam detestatur.	678
		Emichonem Comitem de Liningen læsæ Majestatis reum denuntiat.	678
		Lombardiam cum Mediolano recuperat.	681
		Julie	

M

Magorum libros redarguere bonum est.	41
Magus pollicetur Fridetico Auxilio liberationem è vinculis.	159
Fridericus non acceptat.	160
Mahomet Turcarum Rex Corinthum occupat.	433
Peloponasum & Pontum capit.	439
Calcedonem subvertit.	473
Marcha provincia Helvetiæ auferitur Domui Austriacæ per Abbatiscellenfes.	316
S. Marini sedes aurea Moguntiarum.	121
S. Matthiæ Apolloli Caput Trevirim transfertur.	576
Matthias ex Monacho S. Benedicti Archiepiscopus Moguntinus.	147
Matthias Hunniades filius Rex Hungariæ.	432
Malleus Turcorum.	432

Index Rerum Notabilium.

Julio Papæ confederatur.	681	Neuweiler Monasterium transfertur ab Ord.	
Venetis atroci prælio fundit.	685	S. Benedicti.	559
Tertiana Librum occupat contra Gallos.	687	Apostata Abbas faceret taxatur.	559
Helvetici ad Burgundiam occupandam		Nicolaus de Bibera Francus Doctor & opera	
conducit.	686	ejus.	65
Mechlinia igne caelestis incensa consumragrat.	180	Nicolaus de Cula Cardinalis præfedit Capitu-	
Mediolanum Camera Imperij Romani.	301	lulo Benedictino.	423
Mediolani Vice-comes in Ducem elevatur.	301	Abbatess sub iumento ad reformationem	
Mediolanensis ab Helvetijs ceduntur.	303	compellit.	424
Melchior Abbas S. Florini in Schœnae mortis		Unionem Bursfeldensem approbat.	424
sue præficus.	551	Capitur à Sigismundo Duce Austriæ.	439
Ejusdem opuscula.	551	Nicolaus de Dünckelspül Doctor & opera	
Melchior de Mocka Episcopus Reizenensis.		ejus.	365
Alchimista.	288	Nicolaus de Flûte mirabilis Eremita Helve-	
Michaël Cæsarina Minorum Generalis dam-		tiae.	504
natur à Papa.	178	Magnus sic undique ad eum concursus.	505
Michaël de Leone Herbiopol. & opera ejus.	216	Præficus futurorum.	505
Miraculum B. V. M. apud Bingen.	89	Dissentientes ad Concordiam revocat.	505
Fur lapides de corona Imaginis avellit.	89	Cujusdam Abbatis tentantis avariciam de-	
Imago B. V. fudit.	89	regit.	517
Lac & sanguis ex vulnere Imaginis proli-		Sanctissime cbit.	517
lit.	89	Sanctas ejus magnorum Principum testi-	
Prædo in flumen se præcipitat.	90	monio probatur.	517
Albertus Imperator Imaginem visitat.	90	Helvetij sanctitatem ejus experimento pro-	
Capella in eo loco constituitur.	90	bant.	518
Misnensium Marchionatus Imperio unitur.	50	Nicolaus Hulficarum Princeps.	358
Modona civitas Moræ capitur à Turcis.	579	Nicolaus V. Papa eligitur.	414
Moguntia à Nobilibus per insidias capitur.	374	In Principum Imperij Conventu agnoscit-	
Per traditionem Civium proditur.	473	cur.	416
Ab Adolfo Archiepiscopo capitur.	473	Conditiones à Felice V. aliis Amedeo pro-	
Antea libera. in servitium redigitur.	475	positas admittit.	419
Moguntia Universitas instituitur.	485	Confirmat Acta Concilij Basileensis.	420
Moguntini Canonici certas possessiones		Friedericum Imperatorem coronat.	421
enunt.	17	Crucem predicari jubet contra Turcas.	427
Moguntini Cives rebelles suo Archiepisc.	169	S. Nicolaus Tolentinus canonicatur.	427
Ecclesiæ quasdam destruunt.	169	Nicopolitani Turcarum 40. millia cedunt.	430
Exterminantur.	169	Norimbergenses Imperatori Carolo rebo-	
Spoliatur & trucidantur.	473	les.	204
Monasteria ab Ord. S. Benedicti translata.	566	Pecunia Imperatori reconciliatur.	204
Monstrum nascitur in Boppardia.	291	Senatus & Imperatori rebelles.	237
Alud Burgi in Diocesi Treverensi.	297	Princeps factionis pecunia sic proditor fa-	
Aliud Burgitaci, dum puellæ frontibus		tionis.	238
junctæ.	559	Artificum Tribus deponuntur.	238
Montis Monachorum Canobium Bambergæ		Excepta Macellariorum Tribu.	238
reformatur.	456	Odies vincuntur ab Alberto Brandenbur-	
Morbus dictus Chozizatio S. Joannis gralla-		gico.	422
tur.	263		
Mortena obfidetur à Carolo Burgundo.	493		
Murhartensis Canobij translatio impeditur à			
Duce Wirtenbergie.	567		
Reformatur per Monachos Lauzifenses.	567		

N

N Ansæ oppidum Lotharingæ recupera-
tur à Duce Renato. 493
Rursum obfidetur à Carolo Burgundo. 493
Clades Caroli Burgundi prope Nansæ. 494

O

O Chisnfurt à civibus Herbiopolitanis bus ca-
pitur. 183
Odenheim Monasterium transfertur ab Or-
dine. 559
Terrasichon in Abbatem Apostatam. 559
Odoacer Rudolph Imperatori rebellat. 29
Austriam vi occupat. 30
Prælio vincitur à Rudolpho. 30
Fit fœdusque Rudolpho. 30

Index Rerum Notabilium.

Confoditur.	31	Petrus de Lutra Præmonstratenfis, & opera	
Relicto filio Wenceslao.	31	ejus.	174
Oetingenfis comes rebellis Imperio proſcribitur.	112	Petrus de Roſenhein Monachus Mellicenſis Poëta.	366
Ordinis S. Benediſti in Germania tres Obſervantiae.	350	Petrus de Saxonia Vir eruditus.	174
Earundem unio tentatur, ſed incaſſum.	443	Petrus Medicus creatur à Papa Archiepiſcopus Moguntinus.	105
Rurſus tentatur per Archiepiſcopum Moguntinum.	592	Moritur.	147
Sugillatur Reformatio Buriſfeldenſis.	592	Petrus Moſellanus Doſtor & opera ejus.	267
Solvuntur cavillationes.	593	Peſtilentia graſſatur per Germaniam.	135. 206. 213. 418. 588
Tandem fruſtra tentata eſt unio.	593	Philippus Burgundiæ Dux necem Patris ulciſcitur.	364
Ordinis noſtri Capitulum generale Conſtantiense.	348	Obtinet Hollandiam, Hannoniam, Seelandiam.	370
Ordo Mariæ Servorum inſtituitur.	51	Carolus VII. Galliae Regem prælio cædit.	388
Ordo Militum Templariorum exſtinguitur.	108	Luzenburghi Ducatum occupat.	418
Otto de Wolfſkele Epicoſus Herbipolenſis utilis.	189	Moritur.	462
Cum Herbipolenſibus concordiam inſtit.	196	Fama ejus apud exteros.	463
Otto ex Comite Ziegenheimenſi Archiepiſcopus Trevirenſis.	360	Philippus Comes Palatinus ſub Tutela Friderici.	420
Judæos è Treviri expellit.	361	Genealogia & progenies ejus.	432
Cauſa indignationis contra Judæos.	361	Filio ſuo Ruperto exbannito aſſiſtit contra Cæſarem.	604
Otto Dux Bavariae fit Rex Ungariæ.	119	Principum nomina contra Palatinum bel- lantium.	604
Fugatur ex Ungaria.	119	Quatuor contra eum exercitus moventur.	604
Moritur.	129	Primus exercitus Maximiliani Imp.	605
P		Cui Philippus reſiſtit in Alſatia.	606
Palatinatus Rheni inter filios Rudolphi Palatini diviſio.	172	Secundus exercitus Adalrici Ducis Wirtembergiae.	606
Palatinorum Genealogia.	47. 393. 637. 638. 647	Quem Philippus prælio fundit.	607
Paulus From Sacrilagus Sacramentum furatur.	660	Tercius exercitus Alexandri Veldentiae Comitis.	608
Judæo vendit in Spandaw.	660	Cujus terras Philippus ipſe devaſtat.	611
A judicibus capitur.	660	Quartus exercitus Wilhelmi Landgraviæ Haſſiae.	613
Et ignibus crematur.	663	Cujus exercitum fundit apud Ingelshaim.	619
Judæus hoſtiam pugione tranſverberat.	661	Haſſiae tranſitum Rheni præoccupat.	620
Particulam in furnum mittit.	661	Præſidium locat in Limpurgienſi Monafterio.	623
Particula alia illuditur in Stendel.	662	Moritur, & ſine pompa tumulatur.	636
In nuptiis Judæorum blaſphematur.	662	Philippus Maximiliani filius Dux Auftriae naſcitur.	499
Judæi capiti damnantur Berolini ad ignem.	663	Rex Caſtiliae declaratur.	633
Pelagius Ferrandus homo admirabilis.	585	Cum ſuis perſecitatur in mari.	633
Memoria viguit vivaciſſima.	585	Burgi in Hiſpania moritur.	634
Diſputator in omni facultate.	585	Funeralia ejus Conſtantiæ celebrantur.	635
Fit Eremita in Majorica.	585	Philippus Rex Galliae bellum inſtruit contra Anglos.	65
Opera quæ ſcripſit.	585	Cauſe diſcordiarum.	66
Diſcipulus ejus & hæres Libanius Gal- lus.	586	Flandriam hoſtiliter occupat.	67
S. Petri novus Ordo inſtituitur in Suevia.	537	Flandriae Comites captivos tenet.	67
Petrus de Luna Antipapa dictus Benediſtus XIII.	338	Componit pacem cum Anglo.	68
Contemnit Concilium Conſtantiense.	338		Flav.
Ejus cauſa tradatur in Concilio Conſtantiensi.	346		
In Concilio ut Schiſmaticus deponitur.	346		
Obſtinatus in pertinacia.	358		

Index Rerum Notabilium.

Flandros gravi jugo premit.	83	Puellæ, quæ ab Ernesto Bavarò amabatur,	
A Flandris superatur.	84	crudelis submersio.	392
Bonifacium Papam offendit.		Puer Augustinus sexennis mirabilis.	634
Monetam deteriorem facit.	91	Puer Basileensis septennis latine loquitur do-	
Rursus superatur à Flandris.	92	ctissime.	462
Cum Flandris Treugas facit.	93	Pueri Ungarici constantia coram Sigismundo	
Bonifacium Papam per Sciarram capi cu-		Rege.	283
rat.	94	Puerorum ad S. Michaëlem Normandiæ con-	
Ab Excommunicatione absoluitur.	95	cursus.	431
Flandros navali & terrestri prælio vincit.	97, 98		
Pacem componit cum Flandris.	99		
Sex petitiones à Clemente V. PP. postulat.	101		
	106		
Alia ejus peticio crudelis ad Papam			
Judæos in toto regno vel occidit, vel pel-	105		
lit.	105		
Quæ causa inductus.	110		
Templariorum ordinem extirpat.	110		
Extincto ordine multa mala patitur.	113		
Fratri suo Carolo Romanum ambit Impe-			
rium.	115		
Petio ejus iniqua in Concilio refutatur.	125		
Moritur.	126		
Pipinus Major Domus fit Rex Francorum.	27		
Pius II. antea Aeneas Sylvius fit Papa.	433		
Dietherum Archiepiscopum Moguntinum			
deponit.	443		
Expeditionem indicit contra Turcas.	457		
Deponit Georgium Bohemiæ Regem.	462		
Anconæ moritur.	487		
Portugalliæ Rex novas Insulas invenit.	427		
Prædicatorum Ordo Spici vellicur.	180		
Prædorum castella jussu Rudolphi Imperatoris			
subvertuntur.	43 51. 252. 290		
Dictum Rudolphi Imperatoris de prædo-			
'nibus.	44		
Eorum crudelitas.	146		
Omnes necantur.	147		
Pragenfis Universitas fundatur.	242		
Hæresibus maculatur.	315		
Pragenfis Episcopatus sublimatur in Archie-			
piscopatum.	242		
Pragmatica sanctio abrogatur à Ludovico			
Rege Gallie.	445		
Defenditur à Doctis quibusdam.	446		
Rursus usurpatur à Regibus Gallie.	447		
Quando caperit, quid & qualis sit.	447		
Capita præcipua Pragmaticæ sanctionis.	447		
Probus Episcopus Tullenfis resistit exactioni-			
bus Papæ.	50		
Procopius Hussitarum Princeps Basilicam			
venit.	385		
In prælio cæditur à Teutonicis mili-			
tibus.	388		
Puellæ Fratricellæ fatua responsio.	140		
	X x x		
		R	
		Abanus de Helmstatt Episcopus Spiren-	
		sis, Clero tribus imponit.	372
		Fit Archiepiscopus Trevirensis contra	
		Udalricum.	377
		Bona Trevirensis Ecclesiæ oppignoratur.	378. 403
		Se Spirensem hostem scribit.	378
		Trevirim introducit.	388
		Resignat Archiepiscopatum Jacobo de Sir-	
		cka.	403
		Reinhardus Comes Geldrie in Ducem subli-	
		mat.	164
		Reinhardus Episcopus Wormariensis à Co-	
		lonienses capitur.	478
		Rezbach Ord. S. Bened. Præpositura funda-	
		tur.	182
		Ricardus Anglus eligitur Rex Romano-	
		rum.	20
		Robertus Rex Angliæ regno privatur.	129
		Robtus Insula per Johannis expugnatur.	105
		A Turcis obfidetur.	504
		Rottenburg terræmotu collabatur.	42
		Rottenburgum ad Neccarum venditur Duci	
		Austriæ.	260
		Rudolfus Comes de Habsburg.	17
		Sacerdoti viaticum portanti equum com-	
		modat.	17
		Prædicatur ei Regale fastigium.	17
		Obfidet Basileam.	18
		Rex Romanorum eligitur.	19. 20
		Crucem contra Saracenos assumit.	21
		De Francorum stirpe descendit.	21
		Habsburgensium Comitum genealogia.	26
		Indicit Conveniunt Principum.	28
		Ejus uxor ac liberi.	29
		Badensem Marchionem subigit.	30
		Austriam ab Ottocaro repetit.	30
		Ottocarum subjugat.	30
		Ottocaro occiso Austriam & Bohemiam	
		occupat.	31
		Ducem Bavarie debellat.	31
		A voto Cruciatæ absoluitur à Papa.	36
		Comitem de Zollern erogat Burggrafum	
		Noricum.	41
		Burgundiam obtinet.	42
		Albertum filium erigit in Ducem Austriæ.	43
		Castella	

Index Rerum Notabilium.

Castella praedonum subvertit.	44	Schwitenfes bellum movent Comiti Hab-	
Bona Judaeorum dat Pauperibus.	45	spurgico.	95
Vicarium mittit in Italiam.	48	Bello vexantur à Lupoldo Duce Austriae.	139
Eberhardum Comitem Wirtembergiae do-		Per sagittam de periculo monentur.	139
mat.	49	Victores evadunt.	139
Burgundiam rursus subjugat.	53	Invicem confederantur.	220
Praedonum castra septuaginta destruit.	55	Bellum movent contra Albertum Ducem	
Moritur, & Spira sepelitur.	56	Austriae.	222
Cur coronam Imperij non suscepit Ro-		Confederationem renovant & confir-	
ma.	56	mant.	233
Rudolfus de Scherenberg Episcopus Herbi-		Carolus Imperator confederationem	
polensis.	557	impedire conatur.	233
Ingens lapis ex ejus vesica exenteratus.	557	Ab Exercitu Caroli Imp. vexantur.	233
Rupertus Palatinus eligitur Rex Romano-		Armari conveniunt contra Nobiles.	281
tum.	310	Nobilem castra destruunt.	281
Ejus uxor ac liberum.	310	Devastant Lombardiam.	333
Coloniam in Regem coronatur.	312	Cum Lombardiae urbem occupant.	333
Frustra in Italiam proficiscitur.	314	Bello invaduntur à Lupoldo Austriae.	287.
Vincit Marchionem Badensem rebel-		Duce.	289
lem.	314	Oppidum & castrum Nidow occupant.	292
Adolfum Ducem Montensem domat.	312	Episcopum Portugallum & Abbatem quen-	
Abbatem S. Galli cum subditis conciliat.	318	dam è vinculis liberant.	292
Moritur, ac tumulatur cum epitaphio.	331	Apud Bellizonam clade afficiuntur.	338
Ejus Progenies.	331. 393	Carolus Burgundum tribus praelijs fun-	
Rupertus Colonienfis Archiepiscopi regimen		dant.	492
infelix.	464	Decipiuntur à Gallis in obsequiis Divio-	
Ope fratris Palatini bona impignorata		nenfis.	688
recipit.	465	Domus Austriae fines aggrediuntur.	572
Vasallos suos à se averte.	468	Concordiam ineunt cum Maximiliano	
Cum Canonica S. Maria concordat.	477	Imperatore.	573
Ab Henrico Landtgravo Hassiae captus		Schwitenfium descriptio, & comparatio	
moritur.	499. 507	cum Bohemis.	572. 574
S. Ruperti Monasterium spectat ad Archiepi-		Scoti devastant Angliam.	686
scopum Moguntinum.	540	Ab Anglis caduntur.	686
Reformatur per Gerlacum Abbatem Tui-		Seditio inter Senatum & Cives Argentin-	
tientensem.	554	ses.	174
Moniales reformari renuentes fugiunt.	555	Inter Senatum & Cives Bingios.	149
Monasterium à Ringaugiensibus occupa-		Inter Senatum & Cives Wormarienses.	177
tur.	555	Inter Senatum & Cives in Creizenach.	562
Rütlingen oppidum Sueviae incendio ablu-		Inter Senatum & Cives in Andernach.	562
mitur.	630	Inter Senatum & Cives Erphordienfes.	640
S			
Sallenfis Abbas cum Conventu recedit ab		Cives Archiepiscopum ut Dominum in-	
ordine.	522	vocant.	641
Sangallenses oppidani & subditi rebelles D.		Senatores fugiunt in Saxoniam.	642
Abbati.	283	Discordia inter Archiepiscopum & Duces	
Saxoniae Ducatus Marchionibus Misnenfis		Saxoniam.	643
dat.	369	Laurentius Episcopus Herbipolensis pa-	
Saxoniae Ducis duo filij noctu abducuntur.	471	cem facit.	643
Schisma gravissimum inter Urbanum VI. &		Henricus Kelner Senator suspendi-	
Clementem VII.	272. 276. 285. 299	tur.	644
Inter Gregorium XII. & Benedictum XIII.		Inter Senatum & Cives Spirenses.	677
	325. 328	Inter Senatum & Cives Colonienfes.	682
Inter Eugenium & Felicem Sabaudum.	403	Inter Senatum & Cives Wormarienses.	689
Schwarzach oppidum cum Monasterio de-		Inter Episcopum & Cives Spirenses.	378
figitur.	44. 45	Selimus Turca quomodo Patrem sibi recon-	
		ciliat.	680
		Sibertus de Boko Carmelitanus.	174
		Siffidus	

Index Rerum Notabilium.

Sigifridus Archiepiscopus Colonienſis ſeptennio captivus.	53	A Judeis ſperabatur futurus Meſſias.	182
Liberatur pro magno lytro.	64	Turciam vaſtat.	370
Capeivatorem ſuum Adolphum vicſium capit.	64	Spanheimenſe Monaſterium reformatur.	469
Exprobat eideſdem ſcelus.	64	Spanheimenſis Comes itus in 4. partes dividitur.	372. 396
Et inter vincula moei permittit.	69	Spireniſ Major Eccleſia concrenatur.	412
		Suevici Ligne ædificiorum.	118
		Sunshheimenſe Monaſterium transfertur ad ordinem.	564
		T	
Sigifmundus Rex Ungariæ triginta duos Proceres occidit.	182	Amberlanes Tatarorum Imperator moritur.	314
Bellum movet in Turcas.	298	Templariorum Ordinis inſtitutio.	107
Nicopolim obſidet.	298	Ditiſſimus inter omnes Ordines.	107
Cæſus in prælio vix fugâ evadit.	298	Extincti Ordinis hiſtoria.	108
A Nobilibus Ungariæ incarceration.	312	Duo Equites Ordini crimina affingunt.	108
Eliigit Romanorum Imperator.	312	Articuli criminum contra Ordinem Templariorum.	109
Papam Joannem follicitat per Concilio.	314	Philippus Rex Gallie Papam conſultat.	110
Conſtantiam pro loco Concilij proponit.	335	Magiſter Ordinis Pariſijs capitur.	110
Conſtantiam veniens ibidem Evangelium legit.	337	Templarij Pariſijs comburantur.	111
Rofam benedictam recipit à Joanne Pontifice.	339	Deum innocentie teſtem invocant.	111
Friedericum Auſtriæ Ducem proſcribit.	340	Magiſter Ordinis aliqua confectur coram Papa.	112
Proponit modum reformandi, qui Concilionon placet.	345	Revocat, quæ dixerat.	113
Pro Schiſmate avertendo multa regna peragrât.	345	Magiſter Ordinis cum ſocio igni traditur.	113
Friederico Burgraffo Norico dat Marchiam Brandenburgiam.	356	Eorū ordo in toto orbe extinguitur.	113
Adolphum Comitem Clivie creat Ducem.	365	Ordinibus bonæ Principibus rapiuntur.	113
Expeditionem adornat in Bohemos.	365	Terræmotus Europam concutit.	649
	366. 368. 360.	Ternana Urbs obſidetur à Maximiliano Cæſare.	685
Lawenburgem Duxatum etigit.	369	Cives ſe Maximiliano dedunt.	686
Contributionem exigit à Clero & populo.	373	Teſtipremi nobiles prædonas nefanda exercent.	549
Ad Baſilenſe Concilium pergit.	381	Teutonicos milites prælio fundunt Huſſas.	388
Italiam pro corona Imperij ingreditur.	382	In Pruſſia fundatur à Rege Poloniæ.	415
Venetos cædit.	382	Pruſſis ad Polonos deſcientibus.	417
A Venetiſ veneno impetit.	383	Thabor oppidum Treviſenſis comburitur.	537
Romæ coronat imperiale ſulcipit.	384-387	Thaboritarij nomen exoritur in Bohemia.	362
Cum induſtria acquiris contributiones.	384	Theodorici Archiepiſcopus Colonienſis obſidet Suſatum.	407. 411. 415
Ex Italia reverſus intrat Concilium.	389	Theodoricus Bayer fit Epifcopus Wormatiensis.	224
Bohemos ad Concilium vocat.	390	Theodoricus de Offenbruck Ordinis Minorum Doctor.	508
Septuagenarius in Moravia moritur.	396	Opera ejus.	508
		Theodorici de Schwiburg decapitati pondonia mira hiſtoria.	181
		Theodoricus Schenck ab Erbach fit Archiepiſcopus Moguntinus.	389
		Unionem Buſsfeldenſem approbat.	390
		Moritur.	435
		Thilmanus Carmelita Doctor & opera ejus.	274
		S. Thomas Aquinas à Joanne XXII. canonizatur.	156
		X x x x z	Thomas

T

T	Amberlanus Tatarorum Imperator moritur.	314
T	Templariorum Ordinis institutio.	107
	Diriffimus inter omnes Ordines.	107
	Extincti Ordinis hiftoria.	108
	Duo Equites Ordini crimina affingunt.	108
	Articulū criminum contra Ordinem Templariorum.	109
	Philippus Rex Gallię Papam confultat.	110
	Magifter Ordinis Parisiis capitur.	110
	Templarij Parisiis comburantur.	110
	Deum innocentię teftem invocant.	111
	Magifter Ordinis aliqui confiteatur coram Papa.	112
	Revocat, quæ dixerat.	113
	Magifter Ordinis cum socio igni traditur.	112
	Eorum ordo in toto orbe extinguitur.	113
	Ordinis bona à Principibus rapiuntur.	113
	Terræmotus Europam concutit.	231
	Terrana Urbs obfidetur à Maximiliano Cæfare.	685
	Cives ſe Maximiliano dedunt.	686
	Teftipremi nobiles prædones nefanda excecunt.	549
	Teutonici milites prælio fundunt Huftas.	388
	In Pruffia fundantur à Rege Polonia.	415
	Pruffia ad Polonos deficientibus.	417
	Thabor oppidum Treverenfē comburitur.	537
	Thaboritarū nomen exoritur in Bohemia.	364
	Theodoricus Archiepiſcopus Colonienſis obſidet Suſatum.	407. 411. 415
	Theodoricus Bayer fit Epifcopus Wormatienſis.	314
	Theodoricus de Offenbruck Ordinis Minorum Doctoz.	508
	Opera ejus.	508
	Theodoricus de Schwinburg decapitati prædons mira hiftoria.	181
	Theodoricus Schenck ab Erbach fit Archiepiſcopus Moguntinus.	389
	Unionem Burgfeldenſem approbat.	390
	Moritur.	435
	Thilmanus Carmelita Doctoz & opera ejus.	273
	S. Thomas Aquinas à Joanne XXII. canonizatur.	156
XX 2	Thomas	

Index Rerum Notabilium.

Thomas Brabantinus Ordinis Prædicatorum Doctor.	34	Maximilianum Cæsarem avertit à Schiffmate.	670
Thomas de Haselbach Doctor Viennensis & opera ejus.	334	Scribit Maximiliano Cæsari.	670
Thomas de Kempis Canonicus S. Augustini Doctor.	334	Julium II. conficitur vagum Pontificem.	671
Opera ejus.	334	Conciliabuli Pisani dissolutionem prædicit.	672
Tigurum Urbs Helvetiæ per insidias tentatur.	220	Abfolvit Chronicon Hirsaugiense.	691
Confederatur Schwytensibus.	221	Catalogus omnium ejus operum.	692
Obsidetur ab Alberto Duce Austriæ.	221, 222	Tubingensis Universitas instituitur à Duce Wirtembergiæ.	497
Obsidetur à Carolo IV. Imperatore.	223	Tuiciense oppidum cum Monasterio à Colonienfibus destruitur.	268
Torneamentum Nobilium in Eßlingen.	371	Reædificatur sumptibus Colonienfium.	268, 285
Traditio Urbis Tigurinæ tentatur per Comitem Habsburgi.	220	Rufus à Montensibus incenditur.	344
Urbis Colonienfis tentatur ab Archiepiscopo Colonienfi.	16	Tunica Domini Treviris inquitur.	675
Urbis Moguntinæ adornatur ab Archiepiscopo Moguntino.	453	In summo altari reperitur.	676
Noctua terret traditores.	453	Turci regni in Asia principium.	175
Per traditionem capitur.	453	Ottomannus primus Rex Turcarum cum fequentibus.	175
Cives spoliuntur & cruciuntur.	453	Devaltant Carniolam & Croatiam.	552
Ingens præda in urbe obventa.	454	Poloniæ regnum depopulantur.	572
Novesimæ urbis attentatur ab Archiepiscopo Colonienfi.	478	Eorum triginta millia caduntur à Christianis.	418
Traditor fit sociorū traditorū traditor.	478	Ab Ungaris funduntur.	680
Trevirenfis urbis attentatur ab Antonio Barchardo Burgundie.	415	Typographica Ars Moguntinæ invenitur.	428
Trajectenses nobiles à Plebe spoliuntur & occiduntur.	14	Elogium Artis typographiæ.	428
Trajectensis Ecclesiæ Schisma inter duos elos.	164	Tyrolensis Comitatus à Ludovico Bavaro injustè occupatur.	160
Trajectensis Episcopus plebem Hollandicam rebellem domat.	14	II	
Transfigurationis Christi factum instituitur.	430		
Trevirenfis Urbs Sanctorum meritis ab obfisione liberatur.	82	Valentinianus Imperator Francos aggredi non aude.	25
Biennio obsidetur.	387	Vaticinia de Friderico III. Imperatore falsè prædicta.	423
Conventus Principum solemniss.	674	Udalricus de Argentina Doctor, & scripta ejus.	34
Nomina Principum, qui interfuerunt.	674	Udalricus de Augusta Ludovici Bavari Imp. Secretarius.	176
Nomina Comitum & Oratorum.	675	Discordiarum inter Ecclesiam & Imperium buccinator.	176
Trevirenfes SS. reliquiæ ostenduntur.	676	Udalricus Comes de Holfenstein dolosè occiditur.	260
Ex his Tunica Domini.	676	Udalricus Comes de Wirtemberg capitur.	185
Trevirenfis Archiepiscopus Baldewinus acem Birckenfeld construit.	161	Liberatur pro maximo lytro.	185
Navigans capitur à femina illustri.	161	Udalricus de Palma unus ex percussoribus Alberti Imp.	114
Sub magno lytro liber evadit.	161	Captus meritis luit penas.	114
Ecclesiæ bona impignorantur in quadringentis millibus florenorum.	401	Udalricus de Manderfcheid eligitur Archiepiscopus Trevirenfis contra Jacobum de Sirek.	377
Trihemius Joannes nascitur.	450	Per concordiam cedit Rabano de Helmstatt.	377
Fit Monachus in Spanheim.	512	In professione Romana Tiguri obit.	378
Fit Abbas ibidem.	517	Udalricus Dux Wirtembergiæ Cives Eßlingenses profligat.	419
Bovillum exagitat.	288	Ulmenses Cives sædit.	428
Resignat Abbatiam Spanheimensem.	634	Castellum	
Fit Abbas Monasterij S. Jacobi Herbipoli.	634		

Index Rerum Notabilium.

Castellum Widom subvertit.	433	Ventorum magna tempestas.	223. 391
Moritur.	509	Viennensis Universitas fundatur.	300
Prospicit ejus.	509	Vindicta Deus impietatem filij in Patrem.	407
Udalricus Junior Dux Wirtembergie Maximiliano Cæsari charus.	597	Vindicta filij contra Patrem, qui ejus Amalium aquis suffocaverat.	393
Gubernacula Principatus assumit.	597	Vineta frigiditas læsa.	391. 396
Exercitum mover contra Philippum Palatinum.	606	Vini abundantia inaudita.	177. 284. 408. 519
Malbrunnense Cœnobium occupat.	607	Virgo Augustana neque bibens, neque manducans.	664
Cæditur à Palatino prope oppidum Brettenham.	607	Quomodo ad hanc abstinenciam pervenit.	665
Occupat oppida Peseckheim, Leuenstein, & Winsberg.	608	Multorum id testimonio confirmatur.	664
Veldentiae Comes Henricus discordat cum Comite de Spanheim pro domus furti.	45	A Sorore Maximiliani Cæsaris probatur.	665
Veldentiae Comes Alexander impugnatur Philippum Palatinum.	608	Vitam duxit honestam, & sapius communicavit.	665
Monasterium Wilhelmitarum, vulgò, Martia portam spoliatur.	608	Varia de hac Virgine opinio.	665
Buleckheim villam obsidet.	609	Alterius mulieris nihil manducantis Exemplum.	666
Ejus milites ex Corporalibus faciunt pepula mulierum.	609	Ejus consilio Dux Geldrie patrem in vincula conjicit.	666
Budesheim villam incendunt.	609	Magnam sanctitatem & miracula ostendit.	666
Caltrum Zuckh spoliatur incendunt.	610	Scivir, quicquid procul in Ducatu ageretur.	666
Merxheim & Sein villas incendunt.	611	Deprehenditur demonium fuisse in festolento cadavere mulieris.	666
Ejus terra vicissim vastatur à Palatino.	613	Venerationis B. V. festum instituitur.	296
Venandi studium animæ perniciosum.	127	Visitatores Abbatiarum ordinantur à Concilio Basiliensi.	400
Veneri Henrico Luzemburgico porrecti historia.	130	Uladiaslau Rex Poloniæ fit Rex Ungariæ.	408. 535
Sigismundo Imperatori à Veneris subornatur.	383	Ulispontensis Episcopus capitur à Prædonesibus in Nidow.	298
Ludovico Bavaro porrigitur à Maultschia.	201	A Bernensibus liberatur.	292
Regi Gallie à Carolo Burgundo parati.	479	Ulispontenses Cives occidunt multos Judæos.	633
Veneri sigillum cudunt, in quo se maris Dominos scribunt.	273	Cardis auctores puniuntur à Rego.	634
Cæduntur à Ludovico Rege Ungariæ.	174	Ulmen oppidum obsidetur à Palatino.	474
Veneficio infidantur Sigismundo Imperatori.	383	Ulmenensis Ecclesia Parochialis construitur.	271
Quo jure Cyprum obtinuerint.	430. 611	Ungari naturalem habent antipathiam contra Bohemos.	283
Bellum movent Maximiliano Imp.	635	Turcas ingenti clade mactant.	680
A Julio Papa II. excommunicantur.	644	Unio trium observantiarum Ordinis S. Bened. constituitur Episcopo Eichstettenfi.	442. 592
A Maximiliano Imp. invaduntur.	645	Volmerstein castrum Archiepiscopi Colonienfis destruitur.	161
A Julio II. Pontifice.	645	Urbanus ex Mon. S. Benedicti fit Papa V.	248
Er à Ludovico Gallorum Rege infestantur.	645	Electiorem Canonorum Colonienfium castrat.	248
Decem urbes Regno Ungariæ detrahunt.	611	Archiepiscopum Colonienfem deponit.	248
Ravennæ Romanæ Ecclesiæ præripiunt.	612	Curiam Papalem Avenione Romam reducere cogitat.	248
Singulis annis sibi mare dependunt.	652	Irafcitur Carolo IV. Imperatori.	256
Quomodo Germaniam emungant.	653	Urbanus fit Papa VI. contra Clementem VII. Antipapam.	272
Spolia Constantinopolitana emunt à Turcis.	654	Carolus Regem Apuliæ excommunicat.	277
Graviter atteruntur à quatuor Europæ Principibus.	659		Obsessus
Funduntur à Maximiliano Cæsare.	685		
Eorum vitia exaggerantur à Ludovico Heliano Regis Gallie oratore.	650		

XXXX 3

Index Rerum Notabilium.

Obfessus Nuceria à Carolo Apulo, per quemdam Suevum Ducem liberatur.	277	Episcopus Merseburgensis propterea accusatur apud Papam.	542
Confugit Genuam à facie Regis Apuli.	277	Hæc accusatio fuit exordium rancoris.	542
Carolo Ungaro Regnum Apulie tradit.	278	Joannes Drott frater Episcopi Merseburgensis persequitur Henricum Abbatem in Weissenburg.	542
Excommunicat Clementem VII. Antipapam.	285	Abbas Romam profectus tyrannum Drott Romam citari curat.	542
Moritur Romæ.	291	Joannes Drott à Papa excommunicatur.	542
Uriel de Gemmingen fit Archiepiscopus Moguntinus.	639	Is excommunicationi infortescit usque ad mortem.	542
W		Palatinus Drotti defensor etiam excommunicatur.	542
W Achenheim castrum à Philippo Palatino capitur.	473	Omnium tunc malorum causa Drottus.	543
Waiwoda Walachie tyrannizat.	428	Occupat bona Monasterij Weissenburgensis.	543
Waldeck castrum abs Abbate Hirsaugiensi emitur.	510	Moritur in excommunicatione Papali.	544
Walleforum Regio vastatur ab Andrea Duce Sabaudie.	278	Conventus 30. Monachorum dispergitur.	543
Walramus Comes Juliensis fit Archiepiscopus Colonienfis.	177	Translatio Monasterij in Ecclesiam secularem Romæ petitur, & impetratur.	544
In utroque Jure doctissimus.	177	Translatio iterum revocatur.	544
Carthufiam Coloniensem fundat.	177	Weissenburg oppidum obsidetur à Friderico Palatino.	472
Propter bella Ecclesiam gravat ære alieno.	215	Wenceslaus Comes Luzenburgensis fit Comes Brabantie.	229
Walramus Comes de Spanheim post mortem apparet.	227	Wenceslaus Caroli IV. Imp. filius largitionibus sibi Imperium procurat.	258
Venandi studium sibi perniciosum dixit fuisse.	227	Colonienfes compellit Tutium restaurare.	273
Walramus Comes de Veldentia fit Episcopus Spirensis.	171	Causa est malorum in Imperio grassantium.	291
Walzbach castrum Prædonum à Palatino destruitur.	477	A Bohemis capitur.	298
Walterus de Eschenbach unus ex percussoribus Alberti Imperatoris.	114	Mediolanum ab Imperio alienat, pretio recepto.	301
Later sub specie subulci in Wirtembergia.	114	Fover seditionem civium Herbipolensium contra Episcopum.	303
Ante mortem scelus & nomen prodit.	114	Accusatur ab Episcopo Herbipolensi in Conventu Principum Imperij.	304
Walterus Fratricellorum primipilus Colonie comburitur.	155	Callidè defecit Herbipolenses.	304
Walterus de Stadion Dux copiarum Austriacarum funditur & occiditur à Glaronensibus Helvetis.	223	Per Principes Imperij à Regno deponitur.	308
Walsflaxa Monasterium Ordinis Cisterciensis crematur ab hostibus.	605	Causæ depositionis ejus.	308
Incendiarium vindicta sequitur.	605	Citatur ad Concilium Constantiense, sed non comparet.	338
Weissenburgense Monasterium reformari cepit à Palatino.	469	Mittit Joannem Hufi nomine suo ad Concilium.	338
Monachi reformati à civibus expelluntur.	472	Ab Hufis molestatur.	378
Monachi reformati reducuntur.	476	Moritur.	362
Monasterij desolati Hiloria.	541	Wenceslaus Ottocari Bohemie Regis filius fit gener Rudolphi Imperatoris.	31
Henricus prius Abbas in Mersburg fit postea Abbas in Weissenburg.	541	Wernherus Archiepiscopus Moguntinus Henricum Comitem Spanheimensem in tutelam suscipit.	36
Episcopum Mersburgensem facit sibi Romæ inimicum.	541	Bellum movet contra Joannem Comitem in Spanheim fratrem Henrici.	37
Conradus Capellanus ejus, postea Abbas in Goeck ab Episcopi Clientibus aure mutilatur.	541	Eundem prelio vincit.	37
		Veldentia	

Index Rerum Notabilium.

Valentini Comitem Dapiferum suum con-		In Ducem sublimatur,	185
stituit,	38	Wilhelmus de Longueretto Bonifacium VIII,	
Concordiam init cum Joanne Spanhei-		Papam captivum ducit,	94
menfi,	44	Wilhelmus Dux Flandrorum contra Gallos,	98
Moritur,	45	Gallos praelio fundit,	98
Wernherus de Falckenstein Archiepiscopus		Usque ad temerium Regis penetrat,	98
Trevirensis,	286	Wilhelmus Dux Montensis à filio incarceration-	
Alchimia deditur,	286	tur,	319, 322
Ingentem ab Antecessore Patruo thesaurum		Liberatur ab Henrico de Spir milite Colo-	
relictum reperit,	286	nienfi,	320
Wernherus ex Monacho Spanheimensi Abbas		Wilhelmus Dux Saxonie obtinet Ducatum	
Limpurgensis,	648	Luzenburgicum,	417
Wernherus puer à Judæis occiditur,	50	A Philippo Duce Burgundie expellitur,	418
Welfia & Boppardia dantur Ecclesie Tre-		Wilhelmus Episcopus Traiectensis in bello	
virensi in expensis belli pro Imperio,	128	perimitur,	82
Weiffrancorum Regnum quas provincias		Wilhelmus Hassiginienfis Monachus &c	
contineat,	19	opera ejus,	82
Wiclessi Anglici errores,	316	Wilhelmus Hassie Comes acquirit Comita-	
Wigbaldus fit Archiepiscopus Colonienfis,	69	tum Cartimelibocensem,	293
Wilhelma Fratricellorum propagatrix,	76	Wilhelmus Hassie Landgravius ducit ux-	
Sacerdotis agebat officium,	77	orem,	570
Olla ejus exhumata comburuntur,	78	Sine liberis obit,	575
S. Wilhelmi Abbatist-Hirsaugienfis sepulchrum		Ejus uxor revertitur ad Palatinum Patrem,	575
aperitur,	582	Unde oritur gravis discordia ratione do-	
Suavissimus ex eo odor prodit,	582	trix,	575
Wilhelmus Abbas Masiliensis Doctor infig-		Wilhelmus Hassie Landgravius junior succe-	
nis,	192	dit seniori,	575
Wilhelmus Abbas Spanheimensis cognatus		Bello aggreditur Philippum Palatinum,	612
S. Hildegardis,	189	Lauritense Monasterium spoliat,	614
Wilhelmus Abbas Weissenburgensis eligi-		Gavodenhaim oppidum Regale occupat,	615
tur,	544	Nahagaviam cum villis vastat,	616
Translationem Monasterij sui revocat,	544	Spremlingen villam expoliat,	617
Rerum ablatarum Monasterio partem reci-		Villam Münlster spoliatam exurit,	618
pit à Comite Palatino,	545	Henrici Plebani contra incendiarios ex-	
Wilhelmus Comes Arenbergius occidit Epi-		probratio,	618
scopum Leodientem,	514	Praelio funduntur Hassij apud Igel-	
Dolo capitur, & in ultionem capite trun-		heim,	619
catur,	523	Cubam oppidum Palatinatus frustra obli-	
Wilhelmus Comes Brigantij cædit Abbatiss-		dent,	622
cellenses,	123	Wilhelmus miserrime consumptus mori-	
Wilhelmus Comes Hollandie Frisij bellum		tur,	647
infert,	196	Wilhelmus Hassie Landgravius III à vinculis	
Sed ab ijs per insidias occiditur,	197	liberatur,	619
Soror ejus Imperatrix Hollandiam occu-		Hujus captivitatis causa,	619
pat,	197	Wilhelmus Ockam damnatur à Papa,	158
Et tandem filio Wilhelmo relinquit,	197	Wilhelmi Parisiensis opinio de rabidis lu-	
Wilhelmus Comes Hollandie Junior Hol-		pis,	180
landiam obtinet,	197	Wilhelmus Præpositus contra Abbatem Hir-	
Tyrannidem in suos exercet,	219	saugiensem se erigit,	422
Contra Matrem bellum movet,	219	Wilicho Abbas Spanheimensis,	118
Matrem vincit, ac fugere compellit,	219	Wilpergensis Cenobium Monialium refor-	
Amenfactus vinculis mancipatur,	232	matum,	500
Moritur infans,	269	Winandus de Stega Canonicus Doctor & ope-	
Wilhelmus Comes Juliensis Aquasgrani		ra ejus,	417
occupat,	32	Winsheim oppidum Regale occupatur ab	
Obtinet tertiam partem oblationum Aquil-		Episcopo Herbipolensi,	291
granensium,	34	Wirtenburgenses Comitatus uniantur,	512
		Wirten-	

Index Rerum Notabilium.

Wirttembergensium Ducum Genealogia.	415.	Indicatur contributio contra Turcas.	558
	414. 509. 530	Contributio male impenditur.	559
Wirttembergensium subditorum seditio contra Dominum suum.	299	Y	
Wolfgangus Comes Palatinus nascitur, postea factus Canonicus Herbipolensis.	555	Yslein castrum à Basilicenis occupatur.	330
S. Wolfgangi imago miraculosa in Crüznach.	510	Z	
Wolframms Episcopus Herbipolensis rebelles cives subigit.	166	Zischka Hussitarum Princeps scelestissimus.	362
Wolmarus Marchio Brandenburgicus sine liberis moritur.	146	Aleclas suos Thaboritas nominat.	362
Quidam se fingit Wolmarum.	205	Destruit Ecclesias & Monasteria.	363
Multos seduxit Principes.	205	Mulieris veneficæ maleficio fugat exercitum Christianorum.	367
Wormatia igne casuali consumitur.	60	Tandem peste consumitur.	363
Obsidetur à Rusticiis propter Judæos.	383	Zizimus Turca captivus Romam ducitur.	523
Wormatiensium Civium seditio contra Senatorem.	177	Zolrenses & Zeringij Comites ex qua stirpe descendant.	26
Destruunt Neuhausen.	283	Zolrensis Comes sic Burggrafius Norimbergensis.	41
Expellunt Clerum.	322. 575	Zulch castrum à Comite Veldencis spoliatum incenditur.	610
Excommunicantur.	575	Zwifaltenfis Abbas se subtrahit Advocatiæ Wirttembergicæ.	524
Wormatiensis Convencus Principū Imperij.	577	Incarceratur à Duce Wirttembergicæ.	679
In eo Comes Wirttembergicæ Eberhardus creatur in Ducem.	558	Varia detenti Abbatis causæ prætextæ.	679.
In eo multa trahantur contra Turcas & Gallos.	558		

F I N I S.

Freunde Mainfränkischer
Kunst u. Geschichte v.V.
bei der U. B. Würzburg